MAGYAR-LATIN

MISSZÁLE

AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA

A RÓMAI MISEKÖNYV SZERINT

FORDITOTTA, BEVEZETÉSEKKEL ÉS MAGYARÁZATOKKAL
ELLÁTTA
SZUNYOGH XAV. FERENC
O. S. B.

Második kiadás

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST

Nihil obstat. In S. Monte Pannoniae, die 10. Decembris 1944. Dr. Polycarpus Radó O. S. B., censor deputatus. 1016/1944. Imprimi permittitur. In S. Monte Pannoniae, die 10. Decembris 1944. Dr. Hadrianus Kál, O. S. B. prior, de mandato.

Nihil obstat. Dr. Michael Marczell, censor dioecesanus. Nr. 9081/1944. Imprimatur. Strigonii, die 13. Dec. 1944. Dr. Joannes Drahos, vicarius generalis.

Kiadásért felelős: Dr. Takáts Ernő.
Stephaneum nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Ketskés János.

A MISEKÖNYV.

A teljes római misekönyvet adjuk a magyar katolikus hívek kezébe, mégpedig *úgy, amint azt az Egyház adja papjai kezébe.* Tehát nemcsak minden miseszöveget közlünk, melyet az egyetemes Egyház használ, hanem még a sorrenden, s a misekönyv beosztásán sem változtatunk semmit sem. Éppen ezért azonban legelőször a misekönyv kialakulásáról és beosztásáról kell néhány szót szólanunk.

A középkor derekáig csak énekes misét ismert a római Egyház és ebben az időben a szentmise isteni fölségű drámájában minden résztvevőnek megvolt a maga «szerepkönyve». Az imádságokat, a prefációkat, a kánont — tehát a pap imádságait — tartalmazták az ú. n. *sacramentarium*-ok. A szentleckék és evangéliumok ismét külön könyvekben, a *lectionarium*-okban és *evangeliarium*-okban állottak a szerpapok használatára ; míg az énekesek számára a *Kyriale* tartalmazta az állandó énekeket, amilyen pl. a Gloria, a Credo stb., a *Graduale* pedig a nagymisében levő négy felvonulás (körmenet) alatt énekelt változó részeket közölte.

Amikor a csendes szentmisék szokása elterjedt és a pap egyedül maga végezte el azt is, amit azelőtt a szerpapok olvastak fel vagy a nép és az énekkar énekelt, akkor kezdették ezeket a különböző könyveket egy könyvbe egyesíteni. Így jött létre a mai misekönyv, amelynek kialakulásában azonban a véletlen és a gyakorlatiasság is szerepet játszott. A mai misekönyv ugyanis a következő részekből áll :

Az egyházi év miséi (65—801. lapig). Tartalmazza a szentmiséket az év minden vasárnapjára ádvent első vasárnapjától kezdve a Pünkösd utáni utolsó vasárnapig. Itt vannak azoknak az ünnepeknek és hétköznapoknak miséi is, amelyek a liturgikus év két nagy ünnepkörével : a megtestesülés (karácsonyi) és a megváltás (húsvéti) ünnepkörével egybeesnek. Ezek általában a legrégibb misék (a IV. és X. század közt keletkeztek). Itt vannak végül a Karácsonytól jan. 14-ig terjedő időbe eső szentek miséi. Gyakorlati okból (hogy t. i. a leggyakrabban használt rész a misekönyv közepe tájára essék) ide iktatták be a Nagyszombat és a Húsvétvasárnap közé a második részt, ez a :

Szentmise rendje (548—586. lapig). Érdekes, hogy egyik felének latin fölírást adtak : ordo missae, a másik felének pedig

görögöt, canon missae. Mind a két szó pedig: ordo és canon, egyformán sorrendet jelent. Ez tartalmazza tehát a szentmise állandó részét és a szertartásokra vonatkozó legfontosabb utasításokat.

A szentek miséi (802—1243. lapig) a harmadik rész. Az egyházi év miséihez képest ezek újabb misék; kialakulásuk napjainkig tart, mert például 1933-ban is járult ide egy új mise febr. 27-ére, Szent Gáborról, melyet már szintén közlünk. De az egyházi naptárban előforduló minden szentnek nincs külön teljes szentmiséje, hanem néha az egészet, néha csak egyes részeket a misekönyv negyedik részéből:

A közös misék csoportjából kell vennünk (1244. laptól 1331. lapig). Itt találhatjuk meg az ú. n. *fogadalmi miséket* is (1332. laptól 1387. lapig). Ez utóbbiak egyes különleges alkalmakra szólnak, mint betegség, nászmise, halotti misék stb., vagy pedig akkor mondják őket, ha valamelyik napon nincs megszabott miseszöveg. A nevük onnan van, hogy magánáhítatból, buzgóságból vagy fogadalomból mondjuk őket.

A megfelelő mise kikeresése. Hogy a három nagy csoportba osztott misék közül melyiket kell mondanunk, erre nézve a papoknak külön egyházi naptár (directorium) ad utasítást. De ha nincs ilyen naptárunk, akkor magunktól is ki tudjuk keresni a megfelelő misét, ha a következő elveket tartjuk szem előtt:

1. A jelzőszalagok közül az egyiket az egyházi évnek, a másodikat az állandó résznek, a harmadikat a szentek miséinek, a negyediket a közös miséknek a jelzésére használjuk. Ha találunk máshová utalást, oda otthon egy szentképet teszünk.

2. Az állandó részt egyszersmindenkorra megjegyezzük. Ezt vesszük alapul, eszerint mondjuk a szentmisét s ebbe iktatjuk a megfelelő változó részeket. A változó részeket általában véve *csak két* helyen kell megnéznünk: az egyházi év miséi és a szentek miséi közt.

A szentek miséiről szóló rész a polgári év számozása szerint halad, tehát ezt nézzük meg először, hogy a megfelelő naptári napon mond-e az Egyház valamilyen szentről szentmisét vagy megemlékezést. Ha a jelzőszalagot ebben a részben napról-napra tovább visszük, akkor ezt mindig azonnal meg tudjuk mondani.

Másodszor megnézzük, hogy az egyházi év miséi közt van-e külön miseszöveg ugyanerre a napra. Ilyen van minden vasárnapra, a kántorböjtökre, a karácsonyi időre (dec. 24-től jan. 14-ig), a nagyböjt hétköznapjaira, Húsvét és Pünkösd nyolcadára. Ezeken kívül nincs is több, tehát ezt a részt máskor nem is kell megnéznünk; ha a jelzőszalagot itt is minden mise után tovább visszük, ezeket a szentmiséket is mindig azonnal megtalálhatjuk.

3. Ezután három eset lehetséges: vagy egyik helyen sincs külön szentmise, vagy csak egyik helyen van, vagy mind a kettőn. Vegyük sorra ezeket.

a) *Ha egyik helyen sincs külön szentmise*, akkor vagy az előző vasárnap miséjét mondjuk, de Gloria és Credo nélkül, vagy tetszés

szerint választhatunk mi is egy fogadalmi misét, mint ez a papnak is tetszésére van bízva.

b) *Ha csak az egyik helyen van külön szentmise*, akkor ezt mondjuk el aznap, úgy, ahogy a misekönyv jelzi.

c) *Ha mind a két helyen van miseszöveg*, akkor megnézzük, melyik a magasabbrendű ünnep vagy nap és arról vesszük a szentmisét és a másik szövegből pedig megemlékezést veszünk. Utóbbi úgy történik, hogy az első mise könyörgése, illetve csendes imádsága és áldozás utáni imádság után a második (elmaradó) miséből is elmondjuk a könyörgést, illetve csendes imádságot és áldozás utáni imádságot; ha az elmaradó szentmisének külön, saját evangéliuma is van, akkor a rendes utolsó evangélium helyett azt mondjuk el. Ha a nap rangja duplexnél kisebb, akkor időszaki könyörgéseket is kell mondanunk. (L. 1388—1410. l.) Az ünnepek rangjáról a 17. lapon található naptár és az egyházi év alábbi magyarázata ad felvilágosítást.

Még egy utolsó megjegyzést. A misekönyvet legalább két-három éven át rendszeresen kell használnunk, hogy igazán megszeressük. De akkor nem tudnánk nála nélkül élni és akkor érezzük, hogy egyre mélyebben behatolunk szellemébe és egyre jobban gazdagodunk kincselvel. Megpróbáltuk a jegyzetekkel az első nehézségeket áthidalni és a későbbi megértést elősegíteni, hogy minél hamarabb, minél többen, minél több kincsre találjanak benne. Ha nem is sikerült mindent elérnünk, szeretettel kérjük a kitartást és biztosíthatunk mindenkit, hogy előbb-utóbb megtapasztalja, a szentség mily bőséges forrását, Krisztus kegyelmének mily gazdagságát, a földi életben mily megnyugtatást, az örök életnek mily biztos zálogát rejti magában a szentmise és a misekönyv segítségével a szentmisén való tevékeny részvétel. Adja Isten, hogy ezt a könyv minden imádkozója megtapasztalja.

Az egyházi évről.

Hogy a misekönyvet öntudatosan és igazi lelki haszonnal tudjuk használni, elsősorban meg kell ismerkednünk az egyházi évvel.

Ez az ünnepeknek egy esztendő forgására elosztott és részben összefüggő sorozata, amelyben misztériumos valóságként megjelenül az üdvösség történetének minden fontos eseménye, hogy mi résztvéve benne, átélhessük és magunkévá tehessük annak minden kegyelmét.

Az Egyház liturgikus éve *nem készült, hanem lett*. Azaz nem az emberi alkotásokhoz hasonlóan, előre megfogalmazott terv szerint megcsinált mű, hanem az élő szervezetekhez hasonlóan az Istentől adott magból nőtt és fejlődött ki.

Ebben az organikus fejlődésben három-négy korszakot tudunk megkülönböztetni. Az első korszaknak vehetjük az egyházi év ősi kezdetét, az apostoli egyház és a katakombák hívőinek ünnepeit,

amelyekben már meglátszik az egyházi évnek sok eleme, de amely a fejlődésben megállt és ma csak töredékben maradt reánk. Ilyenek a vasárnap, a keresztény hét, a stációk és vigiliák, ünnepek és oktávák; továbbá a kántorböjtök.

A második korszak az egyházi év derekának a kialakulása a IV. századtól kezdve a XII. századig. Ekkor alakul ki először a húsvéti ünnepkör, majd a karácsonyi ünnepkör és ezzel az Úr Jézus életének megjelenítése a liturgiában. Az első a megtestesülés ünnepköre, a másik a megváltás köre. Ez adja a misekönyv főrészét: az egyházi év miséit.

A harmadik fejlődési fokozat, mely a vértanuk és egyes hitvallók liturgikus tiszteleteként már a keresztény ókorban megvolt, t. i. a szentek tisztelete, leginkább a középkornak jellemző vonása. Ettől kezdve gyarapodik napjainkig az egyházi év egyes szenteknek az ünnepével, amint a történelmi fejlődés kívánja. Ez adja a misekönyv második főrészét, a szentek miséit.

A keresztény hét.

Az egyház a zsidóktól örökölte a hét megszentelését. Mózes I. könyve a teremtés történetét hat napra osztja és azt követi a hetedik nap, a nyugalomnak a napja. Ez a hetes szám többször ismétlődik a zsidók kalendáriumában. Így tehát valóban azt mondhatjuk, hogy az Ószövetség hete és a belőle származó liturgikus hét is Isten rendelésére vezethető vissza. Míg azonban a zsidók szent napja a hetedik nap, a sabbat volt, addig a keresztények szent napja az első nap, a prima sabbati (a Szentírás így emlegeti): a vasárnap. Már Szent Pál apostolnál megtaláljuk ennek nyomait (I. Kor. 16, 2.) Az apostolok cselekedeteiből tudjuk, hogy pl. Troasban, ahol olyan hosszú ideig prédikált, a szent áldozatot prima sabbati, a hét első napján mutatta be. Sőt a vasárnap keresztény neve (dies Dominica = az Úr napja) is megtalálható már a Szentírásban, mert az Apokalipszis I, 10 már ezen a néven emlegeti.

A vasárnap.

1. *Jellege.* Minthogy vasárnapon az uralkodó gondolat a feltámadás, azért e nap fő jellemvonása a remény. Barnabás levelében van: «E napot örömben töltjük el, íme, ez az a nap, mit az Úr alkotott, örvendezzünk és vigadjunk!» Ez pedig Húsvét zsoltárának az éneke. Épp az öröm miatt még nagyböjtben is kivétel nekünk a vasárnap. Szinte szokatlan szigorúsággal mondja Tertulliánus: «Szentségtörésnek tekintjük, ha valaki vasárnap böjtöl vagy térdel». Manapság egy-két maradványa van meg ennek az ősi szokásnak, hogy vasárnap állva imádkoztak, főként, hogy Angelus-ra és a Mária-antifonára szombat este és egész vasárnap állva maradunk.

2. A vasárnap a Szentháromság ünnepe. A vasárnap szoros vonatkozása a háromszemélyű Isten működésére, liturgiájából is kitetszik, valahányszor az nem a megváltás egy bizonyos titká-

nak emlékére szolgál. Ezt mutatja a szentmisében a Szentháromság tiszteletéről szóló Prefáció és a Credo, és hogy vasárnap ünneplik mindig a Szentháromság ünnepét is.

3. *A vasárnapok rangsorozata.* Minthogy a liturgikus év szerkezetében a vasárnapnak az a rendeltetés is jutott, hogy az egyházi főünnepek liturgikus eszméjét az elő- és utóünnepekben, valamint az egész ünnepkörben érvényesítse, némely vasárnapoknak mások előtt elsőbbség jutott. Vannak egyszerű vasárnapok (Dominicae per annum) és vannak kiváltságolt vasárnapok. Utóbbiak ismét lehetnek: *elsőosztályú kiváltságolt vasárnapok*, vagyis olyanok, melyeket minden évben meg kell ünnepelni és amelyeket semmi más ugyanerre a vasárnapra eső ünnep miatt nem szabad elejteni (ezek: advent első vasárnapja, böjt összes vasárnapjai, Húsvétvasárnap, Fehérvasárnap és a Pünkösdvasárnap) és *másodosztályú kiváltságos vasárnapok*, vagyis olyanok, melyek helyüket csak elsőrangú ünnepeknek adják át. (Ezek a 2., 3. és 4. adventvasárnap és a vízkereszt utáni vasárnapok.) Az *egyszerű vasárnapok* az egyházi év többi vasárnapjai; ezek a helyüket csak az első- és másodrangú ünnepeknek és az Úr ünnepeinek engedik át.

Ha az esztendő valamely vasárnapján e szabályok alapján valamely ünnepet kell megünnepelni, a vasárnapról mindig meg kell emlékezni,[1] vagyis az ünnepi szentmise három imádsága: a könyörgés, a csendes és áldozás utáni imádság után kell elmondani a megemlékezett vasárnap megfelelő imáját. Ilyenkor a prefáció is (a vasárnap miatt) a Szentháromságról szól, ha csak az illető ünnepnek saját prefációja nincs és a vasárnapi evangéliumot is elolvassuk, a szentmise végén, Szent János evangéliuma helyett.

A hétköznapok.

1. *A név.* A liturgikus élet az imában és eucharisztikus áldozatban nyilvánul és a földi érdekekkel számoló élettel szemben ünneplést jelent. Ez okból a liturgia a hétköznapokat Feriae-nek, vagyis pihenő napoknak nevezi. A Feria szó ugyanis a héber Sabbat latin fordítása és annyit tesz, mint pihenő nap. A hét első napjának a neve Dies Dominica = az Úr napja, a többiek számsorrendben a Feria secunda, tertia, quarta, quinta, sexta nevet viselik az Egyház liturgiájában. A hetedik nap a Sabbatum, a szombat.

2. *A kiemelkedő napok.* A hétköznapok közül a *szerda*, amely napon Judás az Urat elárulta és a *péntek*, mint az Úr halála napja, a többi hétköznapokkal szemben már a régi keresztények óta előnyben részesült. Ezek vezeklő napok voltak és a régi fegyelmi szabályzatban a hétfővel együtt a *Feriae legitimae*-hez tartoztak, vagyis azokhoz a napokhoz, melyeken a nyilvános vezeklők a reájuk rótt böjtöket voltak kötelesek megtartani. —

[1] Két ünnep összeesésekor a kisebb ünnepnek ilyen megemlítését, mely a jelentősebb ünnep liturgiájába így belekapcsolódik, a liturgia nyelvén commemorationak (megemlékezésnek) nevezzük.

A *szombat* a vasárnap előnapja, vigiliája. A vecsernyével megkezdődött a munkaszünet és a vasárnap vigiliai ünnepsége. A szombat vigiliai böjtjére emlékeztetett az absztinencia, mely helyenkint a legújabb időkig szokásban volt. Ezt a hétköznapot már igen korán a boldogságos Szűz tiszteletére szentelték az Úr halála és feltámadása közötti szent sabbat emlékére, melyen a hit egyedül Isten Anyjának szívében nem ingott meg. Ha szombatra nem esik valami liturgikus ünnep, a szentmisét még ma is az Isten Anyjának tiszteletére szentelik.

4. *A kiváltságolt hétköznapok.* A liturgikus év folyamán olyan hétköznapok is vannak, melyek a többiekkel szemben előnyt élveznek, az ú. n. *Feriae majores* (magasabbrangú hétköznapok). Ezek *vagy* olyanok (feriae maiores privilegiatae), melyeket más ünnepek miatt nem szabad elejteni, mint Hamvazószerda és a nagyhét napjai, *vagy* olyanok (feriae maiores non privilegiatae), hogy csak első- vagy másodrangú, továbbá duplex maius ünnepnek vagy egy kiváltságos nyolcadnak adnak helyet, mint a böjt hétköznapjai, a könyörgő hét hétfője, végül a kántorböjtök adventben és szeptemberben. Ezeknek a magasabbrangú hétköznapoknak *mindig saját miséjük van* és vasárnap módjára commemoratiót, megemlékezést kapnak, ha ezen a napon magasabb ünnepet kell ülni.

Ha olyan hétköznap van (Feria minor), melynek nincs saját miseformulája és ugyanakkor más liturgikus ünnep sincs, akkor a vasárnap miséjét kell ismételni, vagy pedig ú. n. *votiv = fogadalmi misét* lehet mondani. Ezek olyan misék, melyeknek imái és olvasmányai nem felelnek meg e napnak, vagy időszak liturgiájának, hanem valamely más liturgikus imacélra szolgálnak. A misekönyv végén hétfőn a Szentháromság tiszteletére, kedden a szent angyalok tiszteletére, szerdán Szent József és a szent apostolok tiszteletére, csütörtökön a Szentlélek és az Oltáriszentség tiszteletére, pénteken a szent kereszt és Krisztus keserves kínszenvedésének tiszteletére, szombaton Isten Anyjának tiszteletére szolgáló mise van. A misekönyv még ezenkívül különböző általános és magántermészetű óhajok részére szolgáló votiv-misét is tartalmaz. A legrégibb és legtöbbször használt votiv-mise az, melyet halottakért szolgáltatunk. Kezdete szerint Requiemnek nevezik.

Kántornapok. (Évszakos böjtök.)

1. *A kántornapok keletkezése.* A kántornapok törvényes határnapok, melyeken a papjelöltek a pappászentelés különböző fokozataiban részesülnek. Oly napok tehát, melyeken a hívőknek böjttel és bűnbánattal megerősített imádságokat kell mondaniok, hogy méltó papokat nyerjünk. A kántorböjtnek célja ennélfogva elsősorban az imádság.

2. *Az évnegyedes böjt története.* Az évnegyedes böjt Rómából származik és ott Nagy Szent Leó pápa (440—461) idejében már égen szokásban volt. A legelfogadhatóbb vélemény szerint úgy keletkezett, hogy a keresztények részben vezekléssel jóvátenni,

részben pótolni akarták a pogány ünnepeket, amelyeket a gabona, a szőlő és az olajmag aratás idejében tartottak a pogányok. Tehát először a római számítás szerint a IV. (jún.), VII. (szept.), X. (dec.) hónapokra eső böjtök voltak. A VI. században a római első hónapban, (márciusban) a vetés hónapjában, még egy böjti nap került hozzá. Először VII. Gergely (1078) pápa tette azután a kántorböjt határnapjait a négy évszak kezdetére. (Innen a latin nevük, quatuor temporum és ennek hangzásbeli utánzásából a magyar kántorböjt elnevezés. Ma advent harmadik hetében, a nagyböjt első hetében, pünkösd hetében és a szept. 14-ére következő héten van szerdán, pénteken és szombaton kántorböjt.)

3. *A papszentelés napjai.* Az Egyház tehát ezekből az eredetileg aratóünnepekből fejlesztette ki lelki módon az évszakos böjt mai jelentését Krisztus szavai szerint: «Az aratnivaló ugyan sok, de a munkás kevés. Kérjétek azért az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat vetésébe». (Máté 9, 37.) A kántorböjtök Húsvét és Pünkösd mellett a római Egyház legrégebbi liturgikus napjai közé tartoznak és ünnepélyes stációs napok voltak, amiért is a szombatjaik papszentelések részére legalkalmasabb napoknak mutatkoztak. A papszentelést ugyanis apostoli hagyományok szerint általános böjttel kellett előkészíteni és az istentisztelet alatt a község jelenlétében és hozzájárulásával elvégezni. Így írják le ezt már az Apostolok Cselekedetei is.

4. *A kántorböjti nap liturgiája.* A kántorböjt napjai most kiváltságolt hétköznapok. Mindegyiknek saját miseszövege van, ez azonban tartalmilag a megfelelő idő liturgiájához alkalmazkodik. A szerdai misében az őskeresztény szokás szerint a «Kyrie eleison» után még egy olvasmány van. A szombati mise pedig tulajdonképpen vigília és benne a «Kyrie . . .» után öt szentlecke van.

Ötödik olvasmányul mindig a kemencébe dobott három ifjú története szolgált. A papnövendékek példaképei gyanánt emlegetik őket, akiket a kísértések tüzében készítenek elő a szent szolgálatra.

A «római püspöki szertartáskönyv» rendelkezései szerint a szenteléseket kántorböjt szombatjának miséjében abban a sorrendben kell végezni, amint mi a megfelelő miséknél megjelöltük.

A kántorböjtök liturgiája, a pünkösdi kivételével, a bűnbánat jelét viseli magán.

A stációs napok.

1. *A stációs napok jelentősége.* A stációs napok az ősegyházban vezeklő napok voltak, melyeket imákkal, szent olvasmányokkal, áldozatokkal és (d. u. 3 óráig tartó) böjttel töltöttek el. Ezeknek a vezeklő-ünnepeknek neve volt *statio*, az őrség, vagyis jelenlét, mert a keresztény az imádsággal és bűnbánattal mintegy őrt áll Isten előtt az ellenséggel szemben. Ez az őskeresztény szokás nyomában lassankint ünnepélyes bűnbánó és könyörgő körmenetté alakult, melyen a pápa, a papság és a nép vettek részt. Előbb a

collectának nevezett templomban gyülekeztek s innen közös ima (= collecta) után körmenetben a stációs templomhoz mentek, a stációs istentiszteletre. Mióta az ünnepi kántornapokon együttal papszentelés is volt, az erre a napra rendelt stációs liturgia különösen is ünnepélyessé alakult. Ilyen alkalmakkor a római istentisztelet a legfényesebb pompájában mutatkozott. A kántornapi stációk részére ez okból azokat a templomokat választották, melyek nagy néptömeg befogadására voltak alkalmasak: szerdára a Sancta Maria Major bazilikát; péntekre a Tizenkét Apostol templomát; szombatra az apostoli fejedelem bazilikáját, a Szent Pétert. A pápának, mint az első püspöknek és lelkipásztornak a temploma volt együttal a legalkalmasabb templom a papszentelés számára, mert innen indul ki minden papi hatalom és megszentelő erő. Eleinte minden stációs istentisztelet után kiürítették a következő stáció helyét, míg Nagy Szent Gergely pápa egész évre megállapította a stációsnapok és templomok sorrendjét, amint ez a misekönyv szerint ma is érvényben van.

3. *A stációk jelentősége.* Nem fölösleges archaizmus tehát, hogy a stációs misékhez a magyar fordításban is hozzátesszük, hogy Rómában melyik templomban van azon a napon stációs-mise. Először is segít a miseszövegek megértésében, mert ezek kiválasztásában sokszor fontos szerepe volt a helyi körülményeknek. Ezeket az egyes misék magyarázatánál mindig meg is jelöljük. Azután a liturgia átéléséhez is közelebb visznek. A stációs szent oly elevenen állt a régi hívők szeme előtt, hogy mintegy megjelenítve maguk közt élőnek látták. Ezért mondja ma is a misekönyv: statio ad Sanctum Paulum, stáció Szent Pálnál, tehát tulajdonképen nem Szent Pál bazilikájában, hanem magánál a szentnél. A stációs ünnepen tehát Szent Pált jelenlevőnek gondolták, mint az egybegyűlt hívők fejét vagy példaképét. Sőt a misztériumos gondolatban még tovább mentek: az egybegyűlt közösség benső egyesülésbe lép a szenttel, úgy hogy az áldozat által részesül ennek a szentnek glóriájában és a szentben előre átéli az Úr eljövetelét az áldozatban. Végül pedig a stációs-istentiszteletek tesznek minket a liturgia által az örök város, a mi szent városunk polgáraivá. Bárhol a világon lélekben mi is részesei lehetünk annak a kegyelemnek, mely azokra árad, kik valóságban jelen vannak Rómában a stációs-istentiszteleteken.

4. *A stációs búcsúk.* A pápák később a stációs templomok ájtatos látogatóinak a stációsnapokra rendkívüli búcsút engedélyeztek és pedig teljes búcsút Karácsonykor, Nagycsütörtökön, Húsvétkor és Áldozócsütörtökön. Ennek elnyerésére a templombameneten kívül a szentségekhez is kellett járulni. A többi stációs-búcsú nem teljes. A Rómán kívül lakó hívek ezeket a búcsúkat többnyire saját plébániatemplomaikban, a szerzetesek rendi templomaikban nyerhetik el. (Megjegyezhetjük még, hogy egy-két alkalommal nálunk is megvan a régi stációs ünnepeknek a maradványa. Különösen a keresztjáró napokon, 637. l. és a Szent Márk napi búzaszentelési körmenetben Lásd a függelékben.)

A liturgikus ünnepek.

1. *A liturgikus ünnepek.* A liturgia a hét legtöbb napján ünnepet ül és pedig vagy az Úrnak, vagy Szűz Máriának, vagy pedig szenteknek ünnepét, olyképpen, ahogy az általános római egyházi naptár felsorolja. Minden egyházmegyének rendszerint saját egyházi naptára van és ez az illető kerületet érdeklő ünnepeket tartalmazza.

2. *Az ünnepek felosztása.* Magának a *megünneplésnek* **a napját** tekintve, vannak:

a) *Mozgó ünnepek*, vagyis olyanok, melyek a hétnek mindig ugyanarra a napjára, de a hónapnak nem mindig ugyanarra a napjára esnek. Pl. Húsvét, Áldozócsütörtök, Úrnapja stb.

b) *Álló ünnepek*, vagyis olyanok, melyek a hónapnak mindig ugyanarra a napjára, de a hétnek nem mindig ugyanarra a napjára esnek. Pl. Karácsony, Vízkereszt s rendszerint a szentek ünnepei.

Rangsor tekintetében vannak:

a) *Duplex ünnepek*, vagyis olyanok, melyeknek két vecsernyéjük van, az előző napon és magán az ünnepen és melyeken az antifónákat kétszeresen, minden zsoltár előtt és után, egészen elimádkozzák (duplicantur). Ezeken az ünnepeken a szentmisében rendesen csak egy könyörgés van.

A duplex ünnepek is többfélék lehetnek: vannak: I., II. osztályú, azután nagyobb (majus) és közönséges duplex ünnepek.

b) *Semiduplex* ünnepek, vagyis olyanok, melyeknek ugyan szintén két vecsernyéjük van, antifónáikat azonban a zsoltárok előtt csak jelzik a kezdőszavak elmondásával és csak a zsoltár elmondása után imádkozzák el egészen (semiduplicantur).

c) *Simplex ünnepek*, vagyis olyanok, melyekről az előzőnap vecsernyéjében csak megemlékezés van.

A semiduplex és simplex ünnepeken a szentmisében legalább három könyörgés van.

Az ünnepek rangját az egyházi naptár közli. L. 17. lapon.

Külső megünneplés tekintetében vannak oly ünnepek, melyeket csak a papság tart meg és olyanok, melyeket munkaszünettel és szentmisén való részvétellel a híveknek is meg kell tartaniok. Az új egyházi törvény szerint ilyen kötelező ünnepek:

a) Az Úr ünnepei közül: Karácsony, Újév, Vízkereszt, Húsvét, Áldozócsütörtök, Pünkösd és Úrnapja.

b) Szűz Mária ünnepei közül: a Szeplőtelen Fogantatás (dec. 8.), Nagyboldogasszony (aug. 15.).

c) Szentek ünnepei közül: Szent József (márc. 19.), Szent Péter és Pál (jún. 29.) és Mindenszentek (nov. 1.).

Egyes országokban különleges kiváltságok vagy állami rendelkezések folytán az Egyház hozzájárulásával még más napokat is ünnepként kell megtartani. Viszont a fenn felsorotakból egyikmásik nem kötelező ünnep. (Nálunk például Szent József ünnepe nem kötelező.)

A vigilia és oktáva.

Őskeresztény szokás szerint a fontosabb liturgikus ünnepeket közvetlen előünnepek vezetik be és sokszor nyolc napos közvetlen utóünnep követi. A bevezető ünnep neve *vigilia* (= éjjeli őrség); a befejező ünnep neve *oktáva*, mert a nyolcadik napig (= dies octáva) tart.

1. *Az őskeresztény vigiliák.* Az első keresztények Krisztus és az apostolok példája nyomán egész éjjeleket töltöttek böjttel, imádsággal és szent olvasmányokkal és ilyen vigiliákkal készültek a vasárnap, a liturgikus ünnepek és a vértanuk emlékének megünneplésére. Minthogy azonban az ilyen éjjeli istentiszteletek különféle visszaélések veszélyével jártak, főleg pedig nagyon csekély látogatottságuk miatt kb. a X. században a megelőző délutánra, a XIV. században az előző nap reggelére tették.

2. *A mai vigiliák.* Manapság már csak a következő vigiliákat ünnepeljük meg a liturgiában külön misével: Karácsony, Vízkereszt, Húsvét (Nagyszombat), Áldozócsütörtök és Pünkösd előtt; Szeplőtelen fogantatás és Nagyboldogasszony; Ker. Szent János, valamint Szent Péter és Pál, idősebb Jakab, Bertalan, Máté, Simon és Júdás, András, Tamás és Mátyás apostolok előtt; Szent Lőrinc és Mindenszentek előtt. Ezek közül szigorú böjt már csak a Karácsony, Húsvét (Nagyszombat délig), Pünkösd, Nagyboldogasszony; enyhített böjt pedig a Mindenszentek előtti vigilián parancs és kötelesség. Liturgikus szempontból kiváltságolt vigiliák a Karácsony, Vízkereszt és Pünkösd előtti vigiliák.

1. *A régi oktáva.* Az első keresztények a Húsvétot és Pünkösdöt, keleten pedig a Vízkeresztet is egész héten, vagyis nyolc napon át ünnepelték. A főünnep titka volt a tárgya egész héten át a mindennapi liturgikus istentiszteletnek. Mintegy a VIII. század óta egyes szentek ünnepét is oktávákkal tisztelték meg, hogy az ünnep fényét emeljék és a hívők szívében mélyítsék az ünnepi hangulatot.

2. *A mai oktávák.* Ma az Egyház a következő ünnepeket üli oktávákkal: Az Úr ünnepei közül Karácsony, Vízkereszt, Húsvét, Áldozócsütörtök, Pünkösd, Úrnapja, Jézus szt. Szíve ünnepe és a templombúcsú napja. Szűz Mária ünnepei közül: Szeplőtelen Fogantatás és Nagyboldogasszony és Kisasszony napja után van oktáva. Szentek ünnepeiből a következőknek van nyolcada: Ker. Szent János születésnapja, Szent József oltalmának ünnepe, Péter-Pál, Mindenszentek, a templom és a község védőszentje s végül a szerzetesrendek alapítóinak a megfelelő szerzetben.

A másodrendű ünnepek közül: Szent István vértanu, Szent János evangélista, Aprószentek és Szent Lőrinc vértanu ünnepe jár nyolcaddal. De az utóbbi ünnepek oktávát csak olyképpen tartják meg, hogy nyolcadik napjuk egy simplex ünnep szertartásával fejeződik be. Szent Ágnes ünnepének is van ilyen oktávája. Húsvét és Pünkösd oktávája alatt minden napnak külön miseszövege van, mely minden más ünnepet kizár.

Az ünnepkörökről.

Az egyházi év miséit (proprium de tempore) ünnepkörökre szokták osztani. A köztudat szerint három ünnepkör van: a karácsonyi, mely az Atya jóságát, a húsvéti, mely a Fiú megváltását és pünkösdi, mely a Szentlélek megszentelését ünnepeli. A liturgia azonban csak két ünnepkört különböztet meg: az egyik a megtestesülés titkát ünnepeli, a másik pedig a megváltás titkának ünnepköre. Ezt bizonyítja

1. *a misekönyv.* Ebben ugyanis világosan benne van, hogy Pünkösd ünnepe és nyolcada még a húsvéti időhöz tartozik, mert a Pünkösd utáni szombat miséjének a végén ott állanak ezek a szavak: Exspirat tempus Paschale. Itt végződik a húsvéti idő. Az utána következő vasárnapok, éppúgy, mint a Vízkereszt utáni 3—6. vasárnapok, szoros értelemben nem is tartoznak egyik ünnepkörhöz sem.

2. *a rendszer.* Az ünnepkör teljességéhez ugyanis hozzátartozik, hogy az ünneplésen kívül legyen arányos bevezető része és megfelelő befejezése. Ez pedig teljes mértékben megvan e két ünnepkörnél

	Bevezető rész:	Főünnepek:	Befejező rész:
Megtestesülés ünnepköre	Ádvent	Karácsony és Vízkereszt	Vízkereszt utáni 2—6. vasárnap
Megváltás ünnepköre	Böjtbevezető Nagyböjt Szenvedés ideje *(Távolabbi, rendes és közvetlen előkészület)*	Húsvét és Pünkösd	Pünkösd utáni 1—24. vasárnap

3. *a történelem.* Amint az ünnepeknél majd részletesebben látjuk, először a Húsvétot és a Pünkösdöt kezdték megünnepelni (I—III. sz.); azután erre a két főünnepre kezdtek készülni hosszabb-rövidebb böjttel. Amikor már ez az ünnepkör megvolt, akkor ennek a mintájára alakult ki a második ünnepkör két főünnepe: keleten az Epifánia, nyugaton a Karácsony; majd erre is készültek az ádventtel. A fentmaradt vasárnapok ebbe a kettős csoportosításba illeszkednek, mint átmenetek.

Változó ünnepek naptára.

Év	Hetvened vasárnap	Hamvazó szerda	Húsvét	Áldozó-csütörtök	Pünkösd	Úrnapja	Pünk. u. vas. száma	Ádvent I. vasárnapja
1945	Január 28	Febr. 14	Ápr. 1	Május 10	Május 20	Május 31	27	December 2
1946	Febr. 17	Márc. 6	Ápr. 21	Május 30	Június 9	Június 20	24	December 1
1947	Febr. 2	Febr. 19	Ápr. 6	Május 15	Május 25	Június 5	26	November 30
1948	Január 25	Febr. 11	Márc. 28	Május 6	Május 16	Május 27	27	November 28
1949	Febr. 13	Márc. 2	Ápr. 17	Május 26	Június 5	Június 16	24	November 27
1950	Febr. 5	Febr. 22	Ápr. 9	Május 18	Május 28	Június 8	26	December 3
1951	Január 21	Febr. 7	Márc. 25	Május 3	Május 13	Május 24	28	December 2
1952	Febr. 10	Febr. 27	Ápr. 13	Május 23	Június 1	Június 12	25	November 30
1953	Febr. 1	Febr. 18	Ápr. 5	Május 14	Május 24	Június 4	26	November 29
1954	Febr. 14	Márc. 3	Ápr. 18	Május 27	Június 6	Június 17	24	November 28
1955	Febr. 6	Febr. 23	Ápr. 10	Május 19	Május 29	Június 9	25	November 27
1956	Január 29	Febr. 15	Ápr. 1	Május 10	Május 20	Május 31	27	December 2
1957	Febr. 17	Márc. 6	Ápr. 21	Május 30	Június 9	Június 20	24	December 1
1958	Febr. 2	Febr. 19	Ápr. 6	Május 15	Május 25	Június 5	26	November 30
1959	Január 25	Febr. 11	Márc. 29	Május 7	Május 17	Május 28	27	November 29
1960	Febr. 14	Márc. 2	Ápr. 17	Május 26	Június 5	Június 16	24	November 27

Az egyetemes egyház naptára.

JANUÁR.

1. Jézus körülmetéltetése. Karácsony nyolcada, II. oszt. *duplex*. illetve a január 1—6 közé eső vasárnapon: Jézus szentséges Neve, II. oszt. *duplex*.
2. Szent István vértanu nyolcada, *simplex*.
3. Szent János apostol nyolcada, *simplex*.
4. Aprószentek nyolcada, *simplex*.
5. Vízkereszt vigiliája, *semiduplex*. Megemlékezés Szent Teleszforusz pápa és vértanuról.
6. Vízkereszt, I. oszt. *duplex*., II. oszt. kiváltságos nyolcaddal. Vízkereszt nyolcada alatti vasárnap: A Szent Család ünnepe, *duplex majus*. Megemlékezés a vasárnapról és a nyolcadról.
7—10. A nyolcad alatti 2-5. nap, *semiduplex*.
11. A nyolcad alatti 6. nap, *semiduplex*. Megemlékezés Szent Hyginus pápa és vértanuról.
12. A nyolcad alatti 7. nap, *semiduplex*.
13. Vízkereszt nyolcada, *duplex majus*.
14. Szent Vidor (Hilarius) püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés Szent Félix pap és vértanuról.
15. Remete Szent Pál hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Mór apátról.
16. Szent Marcell pápa és vértanu, *semiduplex*.
17. Szent Antal apát, *duplex*.
18. Szent Péter római székfoglalása, *duplex majus*. Megemlékezés Szent Pál apostolról és Szent Piroska szűz és vértanuról.
19. Szent Márius, Márta, Audifax és Abakum vértanuk, *simplex*. Megemlékezés Szent Kanut vértanuról.
20. Szent Fábián és Sebestyén vértanuk, *duplex*.
21. Szent Ágnes szűz és vértanu, *duplex*.
22. Szent Vince és Anasztáz vértanuk, *semiduplex*.
23. Pennaforti Szent Rajmund hitvalló, *semiduplex*. Megemlékezés Szent Emerencia szűz és vértanuról.
24. Szent Timót püspök és vértanu, *duplex*.
25. Szent Pál apostol megtérése, *duplex majus*. Megemlékezés Szent Péter apostolról.
26. Szent Polikarp püspök és vértanu, *duplex*.
27. Aranyszájú Szent János püspök, hitvalló, egyháztanító, *duplex*.
28. Nolaszkó Szent Péter hitvalló, *duplex*. Szent Ágnes második ünnepe (nyolcada), *simplex*.
29. Szalézi Szent Ferenc püspök. hitvalló, egyháztanító, *duplex*.
30. Szent Martina szűz és vértanu, *semiduplex*.
31. Szent Boszkó János hitvalló.

FEBRUÁR.

1. Szent Ignác püspök és vértanu, *duplex*.
2. Gyertyaszentelő Boldogasszony, II. oszt. *duplex*.
3. Szent Balázs püspök és vértanu, *simplex*.

4. Corsini Szent András püspök és hitvalló, *duplex.*
5. Szent Ágota szűz és vértanu, *duplex.*
6. Szent Titusz püspök és hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Dorottya szűz és vértanuról.
7. Szent Romuald apát, *duplex.*
8. Máthai Szent János hitvalló, *duplex.*
9. Alexandriai Szent Cirill püspök, hitvalló és egyháztanító, *dupl.* Megemlékezés Szent Apollónia szűz és vértanuról.
10. Szent Skolasztika szűz, *duplex.*
11. A szeplőtelenül fogantatott Szűz megjelenése, *duplex majus.*
12. Szűz Mária szolgái rendjének (a szervitarendnek) hét szent alapitója, hitvallók, *duplex.*
14. Szent Bálint pap és vértanu, *simplex.*
15. Szent Fausztinus és Jovita vértanuk, *simplex.*
18. Szent Simeon püspök és vértanu, *simplex.*
22. Szent Péter antiochiai székfoglalása, *duplex majus.* Megemlékezés Szent Pál apostolról.
23. Damiáni Szent Péter püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex.* Megemlékezés Szent Mátyás apostol vigiliájáról.
24. Szent Mátyás apostol, II. oszt. *duplex.*
27. A hétfájdalmú Szűzről nevezett Szent Gábor hitvalló, *duplex.*

MÁRCIUS.

4. Szent Kázmér hitvalló, *semiduplex.* Megemlékezés Szent Lucius pápa és vértanuról.
6. Szent Perpétua és Felicitas vértanuk, *duplex.*
7. Aquinói Szent Tamás hitvalló és egyháztanító, *duplex.*
8. Istenes Szent János hitvalló, *duplex.*
9. Római Szent Franciska özvegy, *duplex.*
10. A 40 szent vértanu, *semiduplex.*
12. Nagy Szent I. Gergely pápa, hitvalló és egyháztanító, *duplex.*
17. Szent Patrik püspök és hitvalló, *duplex.*
18. Jeruzsálemi Szent Cirill püspök, hitvalló és egyháztanító, *dupl.*
19. Szent József, a Szent Szűz jegyese, hitvalló, I. oszt. *duplex.*
21. Szent Benedek apát, *duplex majus.*
24. Szent Gábor arkangyal, *duplex majus.*
25. Gyümölcsoltó Boldogasszony, I. oszt. *duplex.*
27. Damaszkuszi Szent János hitvalló és egyháztanító, *duplex.*
28. Kapisztrán Szent János, hitvalló, *semiduplex.*
Péntek, Feketevasárnap után Szűz Mária hétfájdalmának ünnepe, *duplex majus.*

ÁPRILIS.

2. Paulai Szent Ferenc hitvalló, *duplex.*
4. Szent Izidor püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex.*
5. Ferreri Szent Vince hitvalló, *duplex.*
11. Nagy Szent I. Leó pápa, hitvalló és egyháztanító, *duplex.*
13. Szent Hermenegild vértanu, *semiduplex.*

14. Szent Jusztin vértanu, *duplex.* Megemlékezés Szent Tibor, Valérián és Maximus vértanukról.
17. Szent Anicét pápa és vértanu, *simplex.*
21. Szent Anzelm püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex.*
22. Szent Szótér és Kájusz pápák és vértanuk, *semiduplex.*
23. Szent György vértanu, *semiduplex.*
24. Szent Fidél vértanu, *duplex.*
25. Szent Márk evangélista, II. oszt. *duplex.*
26. Szent Kletus és Marcellinus pápák és vértanuk, *semiduplex.*
27. Canisius Szent Péter hitvalló és egyháztanító, *duplex.*
28. Keresztes Szent Pál hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Vitális vértanuról.
29. Szent Péter vértanu, *duplex.*
30. Sziénai Szent Katalin szűz, *duplex.*
    Szerda Húsvét 3. vasárnapja után: Szent József oltalma, I. oszt. *duplex*, nyolcaddal.
    Szerda Húsvét 4. vasárnapja után: Szent József oltalmának nyolcada, *duplex majus.*

MÁJUS.

1. Szent Fülöp és Jakab apostolok, II. oszt. *duplex.*
2. Szent Atanáz püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex.*
3. A szent Kereszt megtalálása, II. oszt. *dupl.* Megeml. Szent I. Sándor pápa, Eventius, Theodulus vértanukról és Szent Juvenális püspök és hitvallóról.
4. Szent Monika özvegy, *duplex.*
5. Szent V. Pius pápa és hitvalló, *duplex.*
6. Szent János apostol és evangélista (olajbafőzése) a Porta Latina előtt, *duplex majus.*
7. Szent Szaniszló püspök és vértanu, *duplex.*
8. Szent Mihály arkangyal megjelenése, *duplex majus.*
9. Nazianzi Szent Gergely püspök, hitvalló és egyháztanító, *dupl.*
10. Szent Antoninus püspök és hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Gordiánus és Epimachus vértanukról.
12. Szent Néreus, Achilleus, Domitilla szűz és Pongrác vtk., *semidupl.*
13. Bellarmin Szent Róbert, püspök, hitvalló, egyháztanító, *duplex.*
14. Szent Bonifác vértanu, *simplex.*
15. De la Salle keresztelő Szent János hitvalló, *duplex.*
16. Szent Ubald püspök és hitvalló, *semiduplex.*
17. Bayloni Szent Paskál, hitvalló, *duplex.*
18. Szent Venáncius vértanu, *duplex.*
19. Celesztin Szent Péter pápa és hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Pudenciána szűzről.
20. Sziénai Szent Bernardin hitvalló, *semiduplex.*
25. Szent VII. Gergely pápa és hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Orbán pápa és vértanuról.
26. Néri Szent Fülöp hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Aladár pápa és vértanuról.

27. Szent Béda (Venerabilis) hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés I. Szent János pápa és vértanuról.
28. Szent Ágoston püspök és hitvalló, *duplex*.
29. Pazzi Szent Mária Magdolna szűz, *semiduplex*.
30. Szent I. Félix pápa és vértanu, *simplex*.
31. Merici Szent Angela szűz, *duplex*. Megemlékezés Szent Petronilla szűzről.
Péntek: Úrnap nyolcada után Jézus Szentséges Szívének ünnepe, I. oszt. *duplex*, III. oszt. kiváltságos nyolccaddal.

JÚNIUS.

2. Szent Marcellin, Péter és Erazmus püspök vértanuk, *simplex*
4. Caracciolo Szent Ferenc hitvalló, *duplex*.
5. Szent Bonifác püspök és vértanu, *duplex*.
6. Szent Norbert püspök és hitvalló, *duplex*.
9. Szent Primus és Felicián vértanuk, *simplex*.
10. Szent Margit királyné, özvegy, *semiduplex*.
11. Szent Barnabás apostol, *duplex majus*.
12. Sahaguni Szent János hitvalló, *duplex*. Megemlékezés Szent Bazilidesz, Cirinus, Nábor és Nazarius vértanukról.
13. Páduai Szent Antal hitvalló, *duplex*.
14. Nagy Szent Vazul püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex*.
15. Szent Vitus, Modesztus és Kreszcencia vértanuk, *simplex*.
18. Szíriai Szent Efrém, diákonus, hitvalló és egyháztanító, *duplex*. Megemlékezés Szent Márk és Marcelliánus vértanukról.
19. Falkoniéri Szent Juliánna szűz, *duplex*. Megemlékezés Szent Gyárfás és Protáz vértanukról.
20. Szent Szilvér pápa és vértanu, *simplex*.
21. Gonzagai Szent Alajos hitvalló, *duplex*.
22. Szent Paulin püspök és hitvalló, *duplex*.
23. Keresztelő Szent János vigiliája.
24. Keresztelő Szent János születésnapja, I. oszt. *duplex*, közönséges nyolccaddal.
25. Szent Vilmos apát, *duplex*. Megemlékezés Keresztelő Szent János nyolcadáról.
26. Szent János és Pál vértanuk, *duplex*. Megemlékezés a nyolc.-ról.
27. Negyedik nap a nyolcad alatt, *semiduplex*.
28. Szent Iréneus püspök és vértanu, *duplex*. Megemlékezés a nyolcadról és a vigiliáról.
29. Szent Péter és Pál apostolok, I. oszt. *dupl.*, közöns. nyolc.-dal.
30. Szent Pál apostol emlékezete, *duplex majus*. Megemlékezés Szent Péter apostolról és Keresztelő Szent János nyolcadáról.

JÚLIUS.

1. Jézus Krisztus legdrágább Vérének ünnepe, II. oszt. *duplex*. Megemlékezés Keresztelő Szent János nyolcadáról.
2. Szűz Mária látogatása (Sarlós Boldogasszony), II. oszt. *duplex*. Megemlékezés Szent Processus és Martinianus vértanukról.

3. Szent II. Leó pápa és hitvalló, *semiduplex.* Megemlékezés az apostolok nyolcadáról.
4. Hatodik nap Szent Péter és Pál apostolok nyolcada alatt, *semiduplex.*
5. Zaccaria Szent Antal Mária hitvalló, *duplex.* Megemlékezés a nyolcadról.
6. Szent Péter és Pál apostolok nyolcada, *duplex majus.*
7. Szent Cirill és Metód püspökök és hitvallók, *duplex*
8. Szent Erzsébet királyné, özvegy, *semiduplex.*
10. A hét szent vértanutestvér és Szent Rufina és Szekunda szűzek és vértanuk, *semiduplex.*
11. Szent I. Pius pápa és vértanu, *simplex.*
12. Gualbert Szent János apát, *duplex.* Megemlékezés Szent Nábor és Félix vértanukról.
13. Szent Anaklét pápa és vértanu, *semiduplex.*
14. Szent Bonaventura püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex.*
15. Szent Henrik császár, hitvalló, *semiduplex.*
16. Kármelhegyi Boldogasszony, *duplex majus.*
17. Szent Elek hitvalló, *semiduplex.*
18. Lellisi Szent Kamill hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Szimforózáról és hét vértanu fiáról.
19. Páli Szent Vince hitvalló, *duplex.*
20. Aemillani Szent Jeromos hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Margit szűz és vértanuról
21. Szent Praxedis szűz, *simplex.*
22. Bűnbánó Szent Mária Magdolna, *duplex.*
23. Szent Apollináris püspök és vértanu, *duplex.* Megemlékezés Szent Liborius püspök és hitvallóról.
24. Szent Jakab apostol vigiliája. Megemlékezés Szent Krisztina szűz és vértanuról.
25. Id. Szent Jakab apostol, II. oszt. *duplex.* Megemlékezés Szent Kristóf vértanuról.
26. Szent Anna, a Boldogságos Szűz Mária anyja, II. oszt. *duplex.*
27. Szent Pantaleon vértanu, *simplex.*
28. Szent Nazarius és Celzus vértanuk, I. Viktor pápa és vértanu, I. Ince pápa és hitvalló, *semiduplex.*
29. Szent Márta szűz, *semiduplex.* Megemlékezés Szent II. Félix pápáról és Szent Simplicius, Fausztin és Beatrix vértanukról.
30. Szent Abdon és Szennen vértanuk, *simplex.*
31. Loyolai Szent Ignác hitvalló, *duplex majus.*

AUGUSZTUS.

1. Szent Péter bilincsei, *duplex majus.* Megemlékezés Szent Pál apostolról és a Szent Makkabeus vértanutestvérekről.
2. Ligouri Szent Alfonz Mária püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex.* Megemlékezés Szent I. István pápa és vértanuról.
3. Szent István első vértanu (testének) megtalálása, *semiduplex.*
4. Szent Domonkos hitvalló, *duplex majus.*
5. Havas Boldogasszony, *duplex majus.*

6. Urunk Jézus Krisztus színeváltozása, II. oszt. *duplex.* Megemlékezés Szent II. Xistus pápáról, Felicissimus és Agapitus vtk-ról.
7. Szent Kajetán hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Donát püspök és vértanuról.
8. Szent Cirjék, Largus és Smaragdus vértanuk, *semiduplex.*
9. Vianney Szent János Mária hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Lőrinc vigiliájáról és Szent Román vértanuról.
10. Szent Lőrinc vértanu, II. oszt. *duplex,* egyszerű nyolcaddal.
11. Szent Tibor és Zsuzsánna szűz vértanuk, *simplex.*
12. Szent Klára szűz, *duplex.*
13. Szent Ipoly és Kasszián vértanuk, *simplex.*
14. Nagyboldogasszony vigiliája. Megemlékezés Szent Özséb hitvallóról.
15. Nagyboldogasszony I. oszt. *duplex,* közönséges nyolcaddal.
16. Szent Joákim, a Boldogságos Szűz Mária atyja, II. oszt *duplex.*
17. Szent Jácint hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Nagyboldogasszony és Szent Lőrinc nyolcadáról.
18. Negyedik nap Nagyboldogasszony nyolcada alatt, *semiduplex.* Megemlékezés Szent Agapitus vértanuról.
19. Eudes Szent János hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Nagyboldogasszony nyolcadáról.
20. Szent Bernát apát, hitvalló és egyháztanító, *duplex.* Megemlékezés a nyolcadról.
21. Chantal Szent Franciska özvegy, *duplex.* Megemlékezés a nyolcadról.
22. Nagyboldogasszony nyolcada, *duplex majus.* Megemlékezés Szent Timót, Ipoly és Szimfórián vértanukról.
23. Benici Szent Fülöp hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Bertalan vigiliájáról.
24. Szent Bertalan apostol, II. oszt. *duplex.*
25. Szent Lajos király, hitvalló, *semiduplex.*
26. Szent Zefirin pápa és vértanu, *simplex.*
27. Calazanci Szent József hitvalló, *duplex.*
28. Szent Ágoston püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex.* Megemlékezés Szent Hermes vértanuról.
29. Keresztelő Szent János fejvétele, *duplex majus.* Megemlékezés Szent Szabina vértanuról.
30. Limai Szent Róza szűz, *duplex.* Megemlékezés Szent Félix és Adauktus vértanukról.
31. Szent Rajmund hitvalló, *duplex.*

SZEPTEMBER.

1. Szent Egyed apát, *simplex.* Megemlékezés a 12 vértanutestvérről.
2. Szent István király, hitvalló, *semiduplex.*
5. Szent Jusztinián Lőrinc püspök és hitvalló, *semiduplex.*
8. Kisasszonynapja, II. oszt. *duplex,* egyszerű nyolcaddal. Megemlékezés Szent Adorján vértanuról.
9. Szent Gorgonius vértanu, *simplex.*

10. Tolentinól Szent Miklós hitvalló, *duplex.*
11. Szent Protusz és Jácint vértanuk, *simplex.*
12. Szűz Mária szentséges Neve, *duplex majus.*
14. Szent Kereszt felmagasztalása, *duplex majus.*
15. Hétfájdalmas Szűz, II. oszt. *duplex.* Megemlékezés Szent Nikomédesz vértanuról.
16. Szent Kornél pápa és Ciprián püspök, vértanuk, *semiduplex.* Megemlékezés Szent Eufémia szűz, Lucia és Geminiánus vtk-ról
17. Assziszi Szent Ferenc hitvalló stigmatizálása, *duplex.*
18. Kupertinói Szent József hitvalló, *duplex.*
19. Szent Januárius püspök és társai, vértanuk, *duplex.*
20. Szent Euszták és társai vértanuk, *duplex.* Megemlékezés Szent Máté apostol vigiliájáról.
21. Szent Máté apostol és evangélista, II. oszt. *duplex.*
22. Villanovai Szent Tamás püspök és hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Móric és társai vértanukról.
23. Szent Linus pápa és vértanu, *semiduplex.* Megemlékezés Szent Tekla szűz és vértanuról.
24. Fogolykiváltó Boldogasszony (Maria de Mercede), *duplex majus.*
26. Szent Ciprián és Jusztina szűz vértanuk, *simplex.*
27. Szent Kozma és Damján vértanuk, *semiduplex.*
28. Szent Vencel herceg, vértanu, *semiduplex.*
29. Szent Mihály arkangyal, I. oszt. *duplex.*
30. Szent Jeromos áldozópap, hitvalló és egyháztanító, *duplex*

OKTÓBER.

1. Szent Remig püspök és hitvalló, *simplex.*
2. Szent Őrzőangyalok, *duplex majus.*
3. Kis Szent Teréz szűz, *duplex.*
4. Assziszi Szent Ferenc hitvalló, *duplex majus.*
5. Szent Placidus és társai vértanuk, *simplex.*
6. Szent Brunó hitvalló, *duplex.*
7. Szent Olvasó Királynéja, II. oszt. *duplex.* Megemlékezés Szent Márk pápa és hitvallóról és Szent Sergius, Bacchus, Marcellus és Apulejus vértanukról.
8. Szent Birgitta özvegy, *duplex.*
9. Szent Leonardus János hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Dénes püspök, Rusztikus és Aladár vértanukról.
10. Borgia Szent Ferenc hitvalló, *semiduplex.*
11. A boldogságos Szűz Mária anyasága, II. oszt. *duplex.*
13. Szent Ede király, hitvalló, *semiduplex.*
14. Szent I. Kalliszt pápa és vértanu, *duplex.*
15. Nagy Szent Terézia szűz, *duplex.*
16. Szent Hedvig özvegy, *semiduplex.*
17. Alacoque Szent Mária Margit szűz, *duplex.*
18. Szent Lukács evangélista, II. oszt. *duplex.*
19. Alkantarai Szent Péter hitvalló, *duplex.*
20. Kanti Szent János hitvalló, *duplex.*
21. Szent Hilárion apát, *simplex.* Megemlékezés Szent Orsolya és társai szűzek és vértanukról.

24. Szent Rafael arkangyal, *duplex majus.*
25. Szent Krizanthusz és Dária vértanuk, *simplex.*
26. Szent Evaristus pápa és vértanu, *simplex.*
27. Szent Simon és Júdás apostolok vigiliája.
28. Szent Simon és Júdás apostolok, II. oszt. *duplex.*
31. Mindenszentek vigiliája.
Október utolsó vasárnapja. Krisztus Király ünn., I. oszt. *duplex.*

NOVEMBER.

1. Mindenszentek, I. oszt. *duplex,* közönséges nyolcaddal.
2. Halottak napja, *duplex.*
3. Harmadik nap Mindenszentek nyolcada alatt, *semiduplex.*
4. Borromei Szent Károly püspök és hitvalló, *duplex.* Megemlékezés a nyolcadról és Szent Vitális és Agrikola vértanukról.

5—7. Ötödik—hetedik nap a Mindenszentek nyolc. alatt, *semiduplex.*

8. Mindenszentek nyolcada, *duplex majus.* Megemlékezés a négy
9. megkoronázott vértanuról.
A Megváltó bazilikájának felszentelése, II. oszt. *duplex.* Megemlékezés Szent Tivadar vértanuról.
10. Avellinói Szent András hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Trifon, Respicius és Nimfa vértanukról.
11. Szent Márton püspök és hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Szent Mennas vértanuról.
12. Szent I. Márton pápa és vértanu, *semiduplex.*
13. Szent Didákus hitvalló, *semiduplex.*
14. Szent Josafát püspök és vértanu, *duplex.*
15. Nagy Szent Albert püspök, hitvalló, egyháztanító, *duplex.*
16. Szent Gertrúd szűz, *duplex.*
17. Csodatevő Szent Gergely püspök és hitvalló, *semiduplex.*
18. Szent Péter és Pál apost. bazilikáinak felszentelése, *duplex majus.*
19. Szent Erzsébet özvegy, *duplex.* Megemlékezés Szent Ponciánus pápa és vértanuról.
20. Valois Szent Félix hitvalló, *duplex.*
21. Boldogasszony bemutatása, *duplex majus.*
22. Szent Cecília szűz és vértanu, *duplex.*
23. Szent I. Kelemen pápa és vértanu, *duplex.* Megemlékezés Felicitász vértanuról.
24. Keresztes Szent János hitvalló és egyháztanító, *duplex.* Megemlékezés Szent Krizogónus vértanuról.
25. Szent Katalin szűz és vértanu, *duplex.*
26. Szent Szilveszter apát, *duplex.* Megemlékezés Alexandriai Szent Péter püspök vértanuról.
29. Szent András apostol vigiliája. Megemlékezés Szent Szaturninusz vértanuról.
30. Szent András apostol, II. oszt. *duplex.*

DECEMBER.

2. Szent Bibiána szűz és vértanu, *semiduplex.*
3. Xavéri Szent Ferenc hitvalló, *duplex majus.*
4. Krizológus Szent Péter püspök, hitvalló és egyháztanító, *dupl.* Megemlékezés Szent Borbála szűz és vértanuról.
5. Megemlékezés Szent Szabbas apátról.
6. Szent Miklós püspök és hitvalló, *duplex.*
7. Szent Ambrus püspök, hitvalló és egyháztanító, *duplex.* Megemlékezés a Szeplőtelen Fogantatás vigiliájáról.
8. Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatása, I. oszt. *duplex,* közönséges nyolcaddal.
9. Második nap a Szeplőtelen Fogantatás nyolcada alatt, *semidupl.*
10. Harmadik nap a Szeplőtelen Fogantatás nyolcada alatt, *semiduplex.* Megemlékezés Szent Melkiádesz pápa és vértanuról.
11. Szent I. Damazusz pápa és hitvalló, *semiduplex.* Megemlékezés a nyolcadról.
12. Ötödik nap a Szeplőtelen Fogantatás nyolcada alatt, *semiduplex.*
13. Szent Luca szűz és vértanu, *duplex.* Megemlékezés a nyolcadról.
14. Hetedik nap a Szeplőtelen Fogantatás nyolcada alatt, *semiduplex.*
15. Szeplőtelen Fogantatás nyolcada, *duplex majus.*
16. Szent Özséb püspök és vértanu, *semiduplex.*
20. Szent Tamás apostol vigiliája.
21. Szent Tamás apostol, II. oszt. *duplex.*
24. Karácsony vigiliája.
25. Karácsony, Jézus Krisztus születése, I. oszt. *duplex,* III. oszt. kiváltságos nyolcaddal. A második misében megemlékezés Szent Anasztázia vértanuról.
26. Szent István első vértanu, II. oszt. *duplex,* egyszerű nyolcaddal. Megemlékezés Karácsony nyolcadáról.
27. Szent János apostol és evangélista, II. oszt. *duplex,* egyszerű nyolcaddal. Megemlékezés Karácsony nyolcadáról.
28. Aprószentek, II. oszt. *duplex.* Megemlékezés Karácsony nyolcadáról.
29. Szent Tamás püspök és vértanu, *duplex.* Megemlékezés Karácsony nyolcadáról.
30. Hatodik nap Karácsony nyolcada alatt, *semiduplex.*
31. Szent I. Szilveszter pápa és hitvalló, *duplex.* Megemlékezés Karácsony nyolcadáról.

Általános tudnivalók a szentmiséről.

A szentmise ősi nevei.

Ha a szentmise lényegét meg akarjuk érteni, akkor legjobb a régi elnevezéseinek magyarázatából kiindulni, ahogy a legelső századokban nevezték. Ezek között a legismertebbek voltak: a kenyértörés vagy az Úr asztala, azután a megemlé-

kezés az Úrról, majd az Eucharisztia név terjedt el, de ezzel egyidőben misztériumnak is nevezték és a legkésőbben illették az áldozat névvel. Ezeket vesszük egyenként sorra, mert jobban rámutatnak a mise lényegére, mint maga a mise szó.

A magyar mise elnevezés ugyanis a latin *missa* szóból származik. Ez pedig késő latin alakja a régebbi *missio* szónak és eredetileg annyit jelentett, mint elbocsátás. A régi misében kétszer is felhangzott az: «Ite missa est» felszólítás; az evangélium után a hittanulóknak és a vezeklőknek és a mise végén valamennyi hívőnek. Ez az elnevezés azonban nem érinti a szentmise lényegét és így nem is kifejező igazán.

1. Az apostolok és az első keresztények **kenyértörésnek** nevezték. «Ők állhatatosan kitartottak... a kenyértörésnek közösségében» (Ap. cs. 2, 42.). Ez az elnevezés magának az Úr Jézusnak a cselekedetére megy vissza, mert ő az utolsó vacsorán a kenyeret «megtörte» és a tanítványoknak adta. Még jobban megértjük ezt a nevet, ha tudjuk, hogy a zsidóknál a kenyérnek egészen vékony, lapos formája volt, ezért a kenyértörés náluk az étkezéssel, a lakomával azonos jelentésű volt. És valóban a misének a képe a tanítványok előtt a lakomával volt kapcsolatos. Ez a lakoma azonban csak külsőségeiben és csak távolról volt előttük hasonló a zsidók és a pogányoknál szokásos áldozati lakomákhoz, mert ez előttük az «Ur asztala», az «Úr lakomája» volt. Az apostolok más nevet nem is használnak, mert ők nem feledték el, hogy amikor az Úr Jézus a csodálatos kenyérszaporítás után megígérte az Oltáriszentséget, akkor világosan megmondotta, hogy ételt és italt ad, ezek pedig örök életet adnak. Megmondotta azt is, hogy ez az étel az ő teste és ez az ital az ő vére lesz. Aki eszi az ő testét és issza az ő vérét, az örökké élni fog. Amikor a zsidók azt mondották erre, hogy ez kemény beszéd, akkor az Úr Jézus egy szót sem változtatva, megismétli szavait, sőt tanítványainak is azt mondja, hogy nem akarják elfogadni, elmehetnek. Az ő követőinek tehát el kell fogadniok, hogy áldozati lakomát ad és ebben önmagát adja eledelül, hogy örök életünk legyen. Világos tehát, hogy a mise igenis kenyértörés, az Úr lakomája. Ezért a hagyományokhoz jobban ragaszkodó kelet ma is így nevezi. És ez az oka, hogy az oltár első alakja az asztal volt és bármennyire is fejlődött az oltárépítés, az asztallapot a mai napig minden oltár megőrizte.

2. Mikor az Úr Jézus a szentmisét megalapította, akkor azt mondotta: «Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.» Innen ered másik ősi elnevezése: commemoratio Domini, **megemlékezés az Urról.** Szent Jusztin a II. század közepe táján már így nevezi.

A szentmisének egyik legrégibb imádsága, amely rögtön az átváltoztatás után következik, ezt a görög nevet viseli: Anamnézis és ennek jelentése: megemlékezés. Így kezdődik: «Ime ezért megemlékezünk, Uram,... Krisztusnak boldog szenvedéséről, ugyanígy halottaiból való feltámadásáról, valamint dicsőséges mennybemenetéről.» A szentmise tehát megemlékezés, az Úr Jézus megváltói életéről és haláláról.

3. Már Tertullianus **misztérium**-nak nevezi a szentmisét. De ez a név egyre általánosabb lesz és a misekönyv számos imádságában (ilyen formában: frequentátio vagy celebrátio mysterii) mai napig megmaradt. Sőt magának az átváltoztatásnak a szövegében is benne van, hogy a szentmise «mystérium fidei» hitünknek és a hívőknek misztériuma. Ez az elnevezés és fogalom a görögöktől került a keresztények gondolatvilágába. Ez a szó a liturgiában nem a hitünk titkát jelenti, mint ahogy ma misztérium általánosan titkot jelent, hanem *valami isteni (ezért titokzatos) és a lélek mélyén végbemenő folyamatot, amelyben az isteni az emberhez leereszkedik, átjárja és átalakítja és így a földit, az emberit a maga isteni magasságába emeli.* Ez végbemehet az isteni tanítás által, mely titkos és mélyebb ismereteket ad az embereknek (ez a mai használathoz áll közel), — de végbemehet valamely cselekedet által, melyben az ember az Istennel érintkezik és így az isteni élet részesévé lesz (ez történik a szentmisében). A *szentmise* tehát *mint misztérium, szent cselekedet* (V. ö. «Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre»), *mely üdvösségünk tényeit misztikusan, de valósággal láthatóan, foghatóan, hallhatóan megjeleníti, elénk állítja és végbeviszi.* A dramatikus formában, jelképes cselekedetekben elrejtve, vallásunknak azon nagy tényeit állítja elénk, melyek által Krisztus Urunk a megváltásunkat eszközölte.

4. A második században terjedt el a misének a negyedik neve: **Eucharistia.** Ez a görög szó annyit jelent, mint hálaadás és a misére való alkalmazása szintén visszamegy az Úr Jézus alapítására, mert ő is nagy hálaadó imádság elmondása közben változtatta át a kenyeret és a bort. Ezért kezdték az egész misét Eucharistiának, hálaadásnak hívni. Később magát az eledelt, az átváltoztatott kenyeret és bort mondták Eucharistiának. A mai általános használatban az Eucharistia szó a legméltóságosabb Oltáriszentséget jelenti.

5. Az első század vége óta (Didaché, Római Szent Kelemen), használatos az **áldozat** elnevezés. Hogy a szentmise áldozat, azt már az alapítás szavai is mutatják. Krisztus Urunk azt mondotta: «Ez az én testem, mely értetek adatik (t. i. a kereszthalálban) és ez az én vérem, mely értetek ontatik». Az értünk adott test és az értünk kiomlott vér világosan mutatják a szentmise áldozati voltát. Az áldozat szó tulajdonképen mind a négy régebbi elnevezésnek: a kenyértörésnek, a megemlékezésnek, a misztériumnak és az Eucharistiának az összefoglalása. A szentmise ugyanis mint áldozat

a) először is *ételáldozat*, tehát áldozati eledel, lakoma, kenyértörés is; *b)* azután *hálaadás* is, hálaadó-áldozat: Eucharistia; *c)* végül mint áldozat egyúttal áldozati *cselekedet* is, tehát misztérium; *d)* és benne a *megemlékezés, misztériumos jelenlét* és *valóság.*

Mindezeket a vonásokat együtt megtaláljuk az utolsó vacsora történetében, tehát mindegyik név annak egy részét emeli ki. «Az Úr Jézus vette a kenyeret, *hálát adott* (Eucharistia), *megtörte a kenyeret* és odanyujtotta a tanítványoknak: Egyetek ebből mindnyájan

(kenyértörés, az Úr asztala), mert ez az én *értetek adott testem* és igyatok, mert ez az én értetek ontott vérem (áldozat). Ezt *cselekedjétek* (misztérium) az én *emlékezetemre»* (megemlékezés).

A szentmise mint áldozat.

Hogy teljesen megérthessük, mit jelent a szentmise mint áldozat, három kérdésre kell megfelelnünk : 1. mi az áldozat általában? 2. mi volt az Úr Jézus kereszthalála? 3. mi a kapcsolat a szentmise és a keresztáldozat között?

I. Az áldozat. *a)* Az áldozat bemutatása a legfölségesebb és legnagyszerűbb istentiszteleti tény. Ezért minden kultusznak legfőbb része az áldozat bemutatása. *Az áldozattal hódol az ember Istenének, mint teremtőjének és egyetlen urának és megvallja, hogy egész életével Isten rendelkezik, mert Isten adta, tehát Istené.* Vagyis tulajdonképen az embernek önmagát kell mindig áldozatul adnia Istennek. Ezt értették félre azok a szegény pogányok, akik valóságos emberáldozatokat mutattak be. A Szentírásból tudjuk, hogy Isten a lelket nézi és ha megvan az áldozatos lelkület, amint megvolt Ábrahámban, akkor a tényleges áldozatot helyettesíteni lehet mással. Az ember önfeláldozásának kifejezésére azonban jelképet (szimbolumot) használtak. A jelkép tehát az embert helyettesítette. Kain maga helyett gabonát, Ábel bárányt, Melchizedek kenyeret és bort stb. adott. De ha tudjuk, hogy az áldozatnak mindig az ember önfeláldozásának kell lennie, akkor világos az is, hogy nem a magunk helyett vitt ajándék a fő, hanem amit az jelképez, vagyis az embernek önátadása Urának.

b) Az áldozatnak első eleme tehát, hogy *magunk helyett valamit adunk Istennek.* De minden adásban két elem van : az egyik, hogy magunkat megfosztjuk attól a tárgytól, a másik, hogy azt másnak átadjuk. A közhasználat, különösen az utóbbi időkben, csak az előbbit : a lemondást, a megfosztást, elszakadást nevezi áldozatnak. Ez a szóhasználat sok zavart okoz most is a hívők között, a szentmiseáldozatra vonatkozóan. *Az Egyház* ugyanis az áldozatban a második elemet, *az adománynak Istennek való átadását emeli ki.* Mert mentől jobban szeretek valakit, annál kevésbbé fogom érezni az adással járó lemondást és megfosztást és annál jobban örülök, hogy adhatok. Istennek boldogan, örömmel kell mindent odaadni, mert ő a Szépség és a Jóság.

c) Az áldozatnak a második eleme, hogy *az Istennek adott tárggyal még történik valami.* Enélkül ugyan minden, amit Istennek adunk : az imádság, a jócselekedet stb. szintén áldozat volna. Csak ha az adományokkal valami történik, ha azok valami olyan cselekedetnek tárgyai lesznek, amelyből kitűnik a mi Istennek való teljes önátadásunk és ennek Isten részéről való elfogadása, akkor lesz az áldozat.

A kérdés tehát : mi történik a magunk helyett Istennek adott tárggyal?

d) Ha valamit Istennek áldozatul adunk, azzal ettől fogva egyedül Isten rendelkezhetik. Ezért elkülönítjük a többi hasonló tárgyaktól, melyek továbbra is az ember célját szolgálják. Ezt fejezi ki

az áldozat latin neve is : sacrificium. Ez a szó ugyanis ebből származik : sacra facere ; de itt a «sacer» szó nem szentet jelent, hanem eredeti értelmében kell venni. A sacer szó ugyanis a secerno igéből származik és azt jelenti : elkülöníteni, elválasztani. Sacra facere tehát annyit jelent, mint elkülönítetté tenni.

Ezt az elkülönítést (vagyis azt a tényt, hogy a magunk helyett felajánlott és a minket helyettesítő tárggyal csak Isten rendelkezhetik, minden mástól elkülönítve egyedül neki van szentelve) *több módon ki lehet fejezni.* Az egyik módja, hogy *elpusztítják* az áldozati tárgyat. A gabonát, tömjént elégetik, a bárányt levágják stb. Ez *a lerontás,* destructio. A másik módja az, hogy *valamilyen liturgikus szertartással megszentelik* és ezzel a régebbi természetes állapotánál magasabb rendbe helyezik, átváltoztatják. Ez *a megszentelés: consecratio.* A hittudósok egy része azt állította, hogy a szentmisében az áldozati tárgyat lerontjuk és a lerontásban keresték az áldozat lényegét. Egyes újabb tudósok azt mondják, hogy a szentmisében az áldozati cselekmény a minket helyettesítő kenyér- és bornak a megszentelésében, illetve átváltoztatásában áll.

Igazában sem a lerontás (destructio), sem a megszentelés (consecratio) nem alkotja egymagában az áldozat lényegét, ez csak szükséges, kiegészítő rész. Áldozat az összes eddig említett elemek egyesítéséből áll. *Áldozatot bemutatni annyit tesz tehát, mint önátadásunk kifejezéseként valami látható adományt Istennek átadni és valamilyen liturgikus ténykedéssel egyedül az ő rendelkezésére bocsátani,* hogy ezzel elismerjük őt életünk és halálunk urának.

II. Az Úr Jézus keresztáldozata. Az ószövetségi áldozatok — melyek jórészben az Úr Jézus áldozatának előképei is voltak — sok áldást esdettek le az égből. De a végtelen felségű Isten megbántásáért, Ádámnak a bűnéért nem tudtak eleget tenni. Ezért kellett az Isten Fiának emberi alakot öltenie és mint második Ádámnak, az emberiség új képviselőjének és a természetfeletti rendben új ősatyjának a megváltás nagy áldozatát bemutatnia. Ez az Atyának örök végzéséből önként elvállalt kereszláldozattal történt. Az Isten Fiának teljes és maradéknélküli önátadásának kellett ugyanis kiengesztelnie az első emberpár bűnét : az engedetlenséget és önmaguknak felmagasztalását.

Az Úr Jézusban teljesen *megvolt ez az áldozatos lelkület.* Megmondotta, hogy ő azért jött, hogy az Atya akaratát teljesítse. «Atyám, ne az én akaratom legyen, hanem a tied!» (Mt. 26, 39.) Ezenkívül az Úr Jézus a maga áldozatos készségébe belefoglalta övét, az egész Egyházat is. «Krisztus meghalt a mi bűneinkért ... hogy minket áldozatul adjon az Atyának.» (1. Pét. 3, 18.)

Az áldozatos lelkületnek megfelelően *megvolt a külső cselekedet is.* Az Úr Jézus teljesen a maga akaratából adta át magát a halálra. Így nemcsak jelképesen, hanem valósággal is «éltét adta sokakért váltságdíj gyanánt». (Mt. 20, 28.) Ezért mondja Szent Pál : «A mi húsvéti bárányunk (pascha nostrum), Krisztus feláldoztatott». (1. Kor. 5, 7.) Az ő tökéletes önátadását kifejezik utolsó szavai : «Beteljesedett» (Ján. 19, 30) és utána : «Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet» (Lk. 23, 46).

Végül *a Megváltó halála istentiszteleti tény*, kultusz is volt. Elsősorban azért, *a)* mert az Úr Jézus az újszövetség egyetlen főpapja is, tehát az ő áldozata népéért bemutatott istentisztelet. A pap Istentől rendelt közbenjáró Isten és ember között. A Megváltóról pedig már az ószövetségi jövendölés megmondotta: «Te pap vagy Melkizedek rendje szerint» (Zs. 109, 4). (V. ö. Szent Pálnak a zsidókhoz írt levelét, egészében.) *b)* Azután bizonyítja azt is, hogy az Úr áldozatának ószövetségi előképei is szintén istentiszteleti tények és valódi áldozatok voltak, következésképen a valóság annál inkább istentisztelet és igazi áldozat.

Eredmény: az újszövetség egyetlen áldozata az Úr Jézus keresztáldozata a Golgotán. Általa Jézus Krisztus megváltott minket és az emberiség személyét magára véve, helyettünk soha felül nem múlható és kiegészítésre egyáltalán nem szoruló módon eleget tett Istennek. *Más és több áldozatra tehát tárgyilag és önmagában véve nincs szükség.*

De szükség van alanyi szempontból, vagyis *a hívők és az Egyház szempontjából.* Mégpedig két okból. *a)* Először is, mit érne Krisztus keresztáldozata, ha nem volna valami mód, hogy annak kegyelmében a késő századok hívői részesülhessenek. Hiába fakad a kegyelmek forrása a keresztfa tövében, ha nincs csatorna, mely hozzánk elvezesse azt. Ilyen csatorna az szentmise. *b)* Szükséges másodszor, hogy minden ember a maga részéről is áldozatot mutasson be. De szinte semmi értéke se lenne a mi áldozatunknak, ha nem volna mód, hogy a mi önfeláldozásunkat egyesíthessük Krisztus Urunk áldozatával, hogy annak érdemeiben részesülhessünk. Ez a mód a szentmise.

A szentmise tehát az újszövetség áldozata, melyben kettő történik: először Jézus Krisztus a maga véres keresztáldozatát vérontás nélkül megjeleníti olyképen, hogy a kenyér és bor külső «színe» alatt önmagát feláldozza a mennyei Atyának; másodszor *a hívők önmagukat a kenyér és bor «jelképe» alatt az oltárra helyezik és ott önmaguk átadását egyesítik Jézus Krisztus áldozatával, hogy így annak érdemeiben részesülhessenek.*

Íme, így egyesül csodás harmóniában a szentmisében a keresztáldozat vérontás nélküli objektív megjelenítése és a mi önátadásunk szubjektív áldozata. Az első: a keresztáldozat megjelenítése a *legtökéletesebb istentiszteletté* teszi a misét; a másik: a mi átadásunk pedig *a legkegyelmesebb és legáldottabb áhítatgyakorlattá.*

III. A szentmise mint a keresztáldozat megjelenítése. Hitünk tanítása, hogy a szentmise és a keresztáldozat egy és ugyanazon áldozat. Kettő között csak a külső megjelenésben van különbség, de a belső lényegben teljes azonosság van. Vagyis más szóval csak az különbözik, amit az ember érzéke tapasztal, de amit Isten lélekbelátó és lényegetmegismerő szeme lát, az teljesen ugyanaz.

A külső különbség nyilvánvaló; csak gondoljunk a Kálváriára és az oltárra, mennyire más, amit testi szemünk lát e két helyen. De nézzük meg, mi a belső és lényeges azonosság? Ha megfontoljuk, hogy áldozatot bemutatni annyit tesz, mint *a)* magunktól valamit elvonni és *b)* az Isten egyedüli rendelkezé-

sére átadni ; továbbá, hogy *c)* ebben a kettős cselekedetben a legfontosabb és igazán döntő az áldozatos lelkület, akkor könnyű megtalálnunk ezt a belső lényeget.

Tehát a szentmisében és a keresztáldozatban azonosság van, mert *a)* mind a kettőt ugyanaz a főpap mutatja be : az Úr Jézus Krisztus; *b)* mind a kettőben ugyanaz az áldozati tárgy : az Úr Jézus Krisztus ; *c)* mind a kettőben ugyanaz a lélek nyilvánul : az Úr Jézus áldozatos lelke.

Ha tehát az Atya az égből letekint az oltárra a szentmise alatt, akkor lényegében ugyanazt látja, mint a Golgotán : látja szent Fiát, aki az emberiség iránti szeretetből egyforma áldozatos lélekkel mind a kettőben önmagát adja át az Atya rendelkezésére. Így az Atya is ugyanúgy fogadja mind a kettőt.

IV. A szentmise, mint a mi áldozatunk. Mikor az Úr a kereszt-fán bemutatta áldozatát, magára vette az emberiség személyét, tehát már akkor is vele együtt ott voltunk. A szentmisében nem a «reális» Krisztus áldozza fel magát, aki testet öltve magára, a földön járt, szenvedett és meghalt, hanem a «misztikus» Krisztus, az Egyházban a földön örökké tovább élő és megszentelő Krisztus. De akkor ebbe a «corpus Christi mysticum»-ba beletartozunk mi is, most élő hívők és *mi is áldozati tárgyak vagyunk.*

És valóban *az adományok a szentmisében együttal szimbolumok is,* az áldozatot bemutató egyénnek és közösségnek személyét jelző szent jelek. Ez az oka, hogy az áldozati adományok más áldozatban is olyan tárgyak, melyek az ember táplálására, az életerő fenntartására (kenyér), vagy az életkedv fokozására (bor) szolgálnak és ezzel nagyon jó jelei lehetnek az egyes személyeknek. A szentmiséről már Malachiás próféta is azt jövendölte, hogy az «tiszta áldozat» lesz ; és maga az Úr Jézus is így igérte meg és így alapította meg, amikor adományul a kenyeret és bort választotta és ezeknek színe alatt akarta magát, szent testét és vérét az Atyának átadni.

Nagyon fontos tehát a szentmiseáldozat fogalmának teljes megértéséhez és igazi bemutatásához az az igazság : hogy magunkat is át kell adnunk a mi Urunknak, Istenünknek az adományokkal együtt. A kenyér és bor átadásának csak úgy van értelme, ha azok minket is jelentenek. És a mi Urunk Jézus Krisztus testévé és vérévé átváltoztatott adományoknak is az a teljes értelme, hogy *édes Üdvözítőnk így akart minket magával egybekapcsolni, hogy értékes adományok lehessünk.* Éppen ezért vett be minket is misztikus testének kegyelmi közösségébe, hogy azután magát, mint ezt a misztikus testet, mint Isten gyermekeinek nagy közösségét, amelynek ő a feje, az Atyának felajánlja és átadja.

A hívők feladata tehát a szentmisében való részvétel alkalmával az, hogy magukat, mint áldozati adományt, Isten előtt elfogadhatóvá tegyék. Ebből a célból egész lélekkel azon kell lennünk, hogy Krisztussal egyre bensőbben egyesülhessünk és így méltóbbak legyünk az Atyának való átadásra és alkalmasabbak az elfogadásra. Hogy mint a kis ostyák a paténán ott vannak a nagy ostya mellett, úgy legyünk mi is együtt Krisztussal, hogy vele együtt el is fogadjon az Atya.

A szentmise szertartásainak magyarázata.

1. A szentmiseáldozat **lényeges részét maga az Úr Jézus alapította** az utolsó vacsorán. Ez alkalommal a zsidó *Pascha ünnepét* ülte meg az Úr Jézus tanítványaival együtt és ehhez kapcsolta az Oltáriszentség megalapítását. A Pascha ünnepe hálaünnep volt a zsidóknál annak emlékére, hogy kiszabadultak az egyiptomi rabságból és az öldöklő angyal pusztításából. Ezért megemlékeztek az Úristen nagy jóságáról és nagy hálaadó imádságot mondottak, melynek szertartása meg volt szabva. Útrakészen, felöltözve fogyasztották el a húsvéti bárányt és a kovásztalan kenyeret és közben a családatya egy serlegből bort adott a jelenlevőknek. Ezt a szertartást végezte el az Úr Jézus, de valamit hozzátett: a kenyér átadása előtt azt átváltoztatta szent testévé és a bort átváltoztatta szent vérévé és meghagyta, hogy ezt cselekedjék az ő emlékezetére.

Valahányszor tehát az apostolok és az első keresztények megemlékeztek az Úr parancsairól, ezt a Pascha-szertartást végezték el, de nem a zsidóknál szokásos módon, hanem ahogy azt az Úr Jézus végezte az utolsó vacsorán.

2. E mellett az évenként megismétlődő Pascha-szertartás mellett volt a zsidóknak egy hetenként ismétlődő istentiszteletük: a *sabbath* (szombat) *napi istentisztelet*. Az evangélium egyik elbeszéléséből tudjuk, hogy az Úr Jézus maga is résztvett ezen. (Luk. 4, 16.) Ez a zsidóknál nagy vonásokban a következőképpen folyt: elmondtak néhány imádságot; azután két olvasmány következett, az egyik a *thorából* (Mózes öt könyvéből), a másik a *nebiimből* (a prófétákból); a két olvasmány közt énekeltek és utána pedig a jelenlevők közül valaki beszédet mondott. Ilyen alkalommal prédikált az Úr Jézus is, meg az apostolok is. A zsidóból lett keresztények is megtartották ezt a szokást és ehhez hasonló istentiszteletet tartottak.

3. Az «Apostolok Cselekedetei»-ből világosan látható, hogy eleinte ez két, teljesen különböző istentisztelet volt. Az elsőt este tartották és össze volt kötve még *szeretetlakomával* (Agape). De, mert ez már az apostolok idejében sok visszaélésre adott alkalmat, azért nagyon hamar megszüntették. És csakhamar nem este végezték, hanem hajnalban. (Így volt Plinius levele szerint már Trajanus császár idején.) Előtte azonban egész éjjel virrasztottak és az éjjelt imádsággal, énekkel, szent olvasmányokkal töltötték. Ennek volt a neve: vigilia. Ezeket a vigiliákat úgy végezték, mint a zsidó szombat-napi istentiszteletet és így az eleinte két külön istentiszteletből alakult ki a mai szentmise.

4. A szentmise szerkezetében ma is világosan meg lehet ezt a két részt különböztetni. Az első rész a zsidók sabbath-napi istentiszteletéből és az őskeresztény vigiliákból fejlődött ki, ma is imádságokból és énekekből, azután szent olvasmányokból és azok magyarázatából áll. Ezt nevezték a *hittanulók miséjének (missa catechumenorum)*, mert ezen az első keresztény századokban

résztvehettek a meg nem keresztelt hívők, akik csak készültek a keresztség felvételére.

A második részt, mely az utolsó vacsora-szertartásból alakult, úgy, ahogy az Úr Jézus végezte akkor a Pascha-szertartást, a *hívők miséjének (missa fidelium)* nevezzük. Ezen csak a megkeresztelt hívők vehettek részt, mert csak ők áldozhattak. Ez a rész ugyanis a szentmisében a tulajdonképpeni áldozat és ma is ezen a részen kell minden vasárnapon és parancsolt ünnepnapon a hívőknek halálos bűn terhe alatt résztvenniök.

5. Ehhez a két főrészhez csatlakozott a X-ik századtól egy *bevezető rész*, mely addig a pap magános előkészülete volt a sekrestyében. Továbbá egy *befejező rész*, mely kerek egésszé teszi a szentmisét. Ezek után megérthetjük a szentmisének mai szerkezetét:

Bevezető rész.

I. Főrész: **A hittanulók miséje.** (Vagy: **Az előmise.**)
a) Imádsagok és énekek.
b) Szent olvasmányok.

II. Főrész: **A hívők miséje.** (Vagy: **Az áldozat.**)
a) Az adományok előkészítése (offertorium).
Az adományok átváltoztatása és Istennek való átadása (Eucharisztia, kánon).
c) Az átváltoztatott adományok visszaadása (communio).

Befejező rész

A szentmise bevezető része.

A szentmise szertartásában a bevezető rész a többinél újabb keletű. Kezdetben a pap magános előkészülete volt a szent áldozat bemutatása előtt és a sekrestyében csendben mondta el. Ma pedig a mise megkezdésekor az oltár lépcsőjén állva végzi, ezért is hívják lépcsőimádságnak.

A **lépcsőimádság** áll 1. a keresztvetés után a 42. zsoltárból egy antifonával és 2. a nyilvános bűnvallomásból a hozzátartozó könyörgésekkel.

1. **A keresztvetés** a legrégibb keresztény szokások egyike. Kétségtelenül az őskeresztény korból származik. Azóta majdnem minden szertartásban megvan.

A **42. zsoltár** következik ezután. Ezt a zsoltárt Dávid király akkor szerezte, amikor ellenségei elől menekült és rejtekhelyében bolyongva szíve Jeruzsálem után vágyódott. Szeretne visszakerülni a szent városba, résztvenni Isten templomában az istentiszteleten, hol ifjúságában oly sok örömet talált. Ebben a zsoltárban szép kifejezésre találtak azok az érzelmek, melyeknek a pap és a hívők szívében meg kell lenniök, mikor Isten oltárához lépnek. Minket is sok ellenség vesz körül: az istentelen világ és üldöz az igazi gonosz és cselvető ember: a mi rossz természetünk. Magunk-

ban gyöngék vagyunk; Isten a mi erősségünk. Benne bízunk és már most is örülhetünk, mert vele biztosan győzünk.

Remény, vágyódás, bizalom és öröm kifejezése ez a zsoltár, azért elmarad a gyászmisében. Elmarad továbbá feketevasárnaptól húsvétig, elsősorban azért, mert a szentmise introitusa éppen ebből a zsoltárból való. Ilyenkor csak az antifonát mondja el a pap egyszer.

Az **antifona** egy rövid kis mondás, melyet a zsoltár előtt és után mondanak. A legtöbbször a zsoltárból emel ki egy sort és ezzel mintegy rávilágít a zsoltár liturgikus értelmére.

2. A szentmise bevezető részének második fele a **nyilvános bűnvallomásból** és könyörgésekből áll. Mivel ez új és jelentős rész, azért az Úr Jézus segítségül hívásával kezdődik.

Az áldozat bemutatásához mindenkinek tiszta szívvel kell járulnia. A halálos bűnöket nemük és számuk szerint meg kell vallanunk a bűnbánat szentségében. De ha ilyen halálos bűn nincs is lelkünkön, bocsánatos bűnünk majdnem mindig van. Ezeknek eltörlésére szolgálnak **az egyház szentelményei.** Ezek az egyháztól jóváhagyott külső jelek és szavak és ha alázatos töredelemmel végezzük, eltörlik bocsánatos bűneinket. A szentmise elején három ilyen szentelményünk van: a szenteltvíz, a keresztvetés és a Confiteor, másként közös gyónás.

A közös gyónás világosan két részből áll. Az egyik bűnös voltunk nyilvános megvallása, a másik a szentek segítségével együtt bocsánatkérés. Az imádság szavai, a mély meghajlás, mellünk háromszor való megütése, mind a töredelem felkeltésére szolgálnak. Tanulság ebből: *Ne legyen szentmisénk, melyet ne a tökéletes bánat felkeltésével kezdenénk.* A tökéletes bánat a mennyország aranykulcsa. Hogy szükség esetén tudjunk rágondolni, be kell gyakorolnunk. Azért minden este lefekvéskor és minden szentmise elején mondjuk el a Confiteort, vagy ha többre nincs időnk, legalább ennyit: «Istenem szeretlek és ezért bánom, hogy ellened vétettem».

A pap ezután alázatosan meghajolva néhány könyörgést mond, majd felmegy az oltárhoz és felérve, megcsókolja az oltárkövet, közben bűnbocsánatért esedezik.

Az **oltárkő** ereklyéi jelzik, hogy a szentek egyességének hitével kell résztvennünk a szentmisében. Ez nem lehet csak holt hittétel a mi számunkra, hanem életet átjárt valóság. Azt jelenti, hogy a földön küzdő keresztények, a mennyországban örvendező szentek, a tisztítótűzben szenvedő lelkek mindannyian egy testnek: Krisztus misztikus testének vagyunk a tagjai. Egyek vagyunk tehát elsősorban egymás segítésében az imádság által. **Maga az oltárkő** pedig a szentek királyára: az Úr Jézusra figyelmeztet. Őt jelképezi az oltárkő, ezért csókolja meg a pap és ezért kell minden oltár előtt tisztelettel fejet hajtanunk, ha nem őrzik ott az Oltáriszentséget. Ha az örökmécses azt mutatja, hogy ott őrzik az Oltáriszentséget, akkor pedig térdet hajtunk.

Ünnepélyes szentmisében most következik *az oltár incenzálása*, tömjénfüsttel való megfüstölése. A tömjén-áldozat már az Ószö

vetségben is szokásban volt. A tömjén maga is értékes anyag s tűzben jó illattá változik. Szép jelképe a tüzes, áldozatos lélek-nek és az égbe szálló, Istennek tetsző imádságnak. A körülterjedő felhő pedig mutatja az égből leáradó isteni kegyelmet. A tömjén továbbá a tiszteletnek is a jele és ezért azt is tömjénnel veszi körül az Egyház, amit meg akar tisztelni. Végül pedig nagyobb méltóságot, pompát, ünnepélyességet ad a szentmisének.

Az oltárnál elmondott imádságokon kívül a szentmise bevezetéséhez számíthatjuk azokat az imádságokat, amiket a papnak a szentmise megkezdése előtt kell elmondania. A misekönyvben megtalálhatók ezek az imádságok, amelyek egyúttal a legjobb előkészítő imádságok a szent áldozat bemutatásához és a szentmiséhez. (L. 53. lapon.)

Ezenkívül a plébániai vasárnapi ünnepélyes misék elején a misézö pap a szenteltvízzel meghinti a jelenlevőket. Szertartása egy antifoniával kezdődik, melyet a pap kezd el és a kórus folytat: Asperges me, Domine; Hints meg engem, Uram. (Húsvétkor: Vidi aquam; Láttam a vizet). Egy verssel és imádsággal fejeződik be. (L. függelék.)

A hittanulók miséjének imádságos része.

A szentmise első főrészét a hittanulók miséjének nevezik, mert a régi keresztényeknél ezen résztvehettek a meg nem keresztelt-ek is, akik még csak készültek a keresztség felvételére. Tudjuk a történelemből, hogy ez a rész eredetileg a zsidók sabbath napi szertartásából fejlődött, úgy, amint a vigiliákon végezték az első keresztények, ezért ehhez hasonlóan imádságokból és énekekből meg a szent könyvek olvasásából áll. Ma már sokkal rövidebb, mint régebben volt. Legjobban megőrizte a régi formát a nagypénteki mise első része. Célja ennek a résznek, hogy az imádság és a hit tanítása által felkeltse bennünk az áldozathoz szükséges érzelmeket és lelkületet.

Első felében imádságok és énekek vannak; mégpedig: 1. Introitus. 2. Kyrie. 3. Gloria. 4. Dominus vobiscum. 5. Collecta.

1. A pap a középről a misekönyvhöz megy és ott elimádkozza az **Introitus**-t, a bemenetre való éneket. Ezt abban az időben, amikor az előző részt a pap a sekrestyében végezte, a kórus énekelte, amíg a papság ünnepélyes menetben az egész templomon keresztül az oltárhoz ment. Innen a neve introitus: bevonulásra való ének. Régen egy antifonából és egy hosszabb zsoltárból állott. Ma csak az antifona maradt meg belőle és a zsoltár egy versszaka. De azért ma is — különösen, ha az egész zsoltárt figyelembe vesszük — megadja a mise hangulatát. Ezért nevezik a szentmise kulcsának is. Sokszor a kezdő szaváról nevezik el a misét (Requiem, Rorate), vagy a vasárnapot (Laetare vasárnap).

2. A **Kyrie** is csak maradvány a régiből. Valamikor a mai litániákhoz hasonló könyörgéseket mondott a pap és a nép mindegyikre azt válaszolta: Uram, irgalmazz. Ma a nagyszombati mise kezdődik még litánlával. Később a számuk kilenc lett és ebből az

első három az Atyát, a második három a Fiút, az utolsó három a Szentlelket dicsőíti. Azt is mondják, hogy a bűnös ember, tehát a megváltás előtti emberiség könyörgése, adventi vágya nyilatkozik meg ezekben a szavakban. De még inkább mondhatjuk, hogy az őskeresztény lélek hódolt ezzel a Kyrios, a Király, a Végtelen felségű Isten előtt.

3. Még mindig középen állva elkezdi a pap: **Gloria** in excelsis Deo-t. A nagymisében a kórus is folytatja, kismisében csak maga a pap mondja. Ez, az angyalok karácsonyi örömhírével kezdődő ének tulajdonképpen *nagy doxologia:* azaz a Szentháromságot dicsőítő himnusz. Kezdete a keleti egyházra és a IV—V. századig vezethető vissza. Onnan terjedt el az egész egyházban. De nem minden misében éneklik. Ha viola vagy fekete színben van a mise, tehát a böjti misékben és a gyászmisékben, továbbá az egyszerű, hétköznapi misékben elmarad. Az énekesmisékben a pap a segédkező papokkal együtt mondja el és utána, míg a kórus befejezi az éneket, oldalt leül a megfelelő helyre. A gloria a keresztény bölcsődala; az imádás és hála éneke: igazi angyali himnusz.

4. Az imádságos részt befejezi a napi könyörgés. A szentmise a közösség istentisztelete, azért minden fontosabb imádsága előtt a pap megcsókolja az oltárt és a nép felé fordulva mondja: «*Dominus vobiscum*». Az Úr legyen veletek. És mindannyiunknak felelni kellene: «Et cum spiritu tuo». És a te lelkeddel is. Az oltárt azért csókolja meg, mert az Krisztust jelenti és benne a szentek ereklyéi vannak, tehát ez a csók a hívőknek Krisztussal és a szentekkel való egyességét jelenti. A felszólítás pedig a pap részéről összeszedettségre hív fel, mert a pap a mi nevünkben imádkozik, viszont az Úr kegyelmét kérjük az ő számára. A misében nyolcszor fordul elő ez a felszólítás és valahányszor halljuk, hallgassunk rá, egyesítsük imádságunkat a pap közvetítésével az Egyházéval és imádkozzunk vele együtt. Sok helyen fel is állnak a pap köszöntésére és így fogadják. Másutt — és ezt mi is megtehetjük — a papra néznek és egy kicsit meghajtják fejüket.

5. A felszólítás után következő könyörgést: **collecta**-nak nevezzük. Ezt a nevet többféleképpen magyarázzák. Mondják, hogy ez az «Ecclesia collecta», az egybegyűlt teljes egyház imádsága, amelyben a hívők és hittanulók még egyformán résztvettek. Mondják, hogy annyit is jelent, mint összegyöjtött imádság: «oratio collecta». A pap mintegy az Egyház nevében összegyüjti a hívők imádságát és így mutatja be Istennek.

Csodálatosan szépek az Egyháznak ezek az ősrégi imádságai. Igazi remekmű akárhány, és sok tanulságot rejt magában. Rendesen négy részből áll: 1. az Istent dicsőítő megszólításból; — 2. azután az ünnep titkáról való megemlékezésből; — 3. majd a misével kapcsolatos kérésből; — és 4. végül befejezésből, amelyben Jézusunk érdemeire hivatkozunk, hogy a kért kegyelmet az ő **közvetítésével** — per Dominum nostrum Jesum Christum — megkaphassuk. Nagyon jellemző, hogy a legtöbbje, (az ősrégiek mind) az Atya Istenhez fordulnak és a Fiúisten közvetítését kérik. Így

tanított ugyanis az Úr Jézus. Azt mondta először, mikor imádkoztok, mondjátok: Miatyánk... Majd máskor azt mondotta, hogy bármit kértek, az én nevemben kérjétek. Jellemző aztán az is, hogy az Egyház imádságai igazi szociális imádságok. A közösség imádsága valamennyi, azért mindig többesszám van bennük. Imádkozzunk mi is: *együtt és egymásért*, hogy imádságunk igazán katholikus, egyetemes imádság legyen. A végén a hívők felelik: *Amen*. Ez a zsidó szó vagy annyit jelent, hogy igen: így van: — vagy pedig, hogy így legyen. Tehát a közösség óhaját, vagy meggyőződését fejezi ki nagyon szépen.

A szentmise ezen részében az egyház imádkozik. Ha tehát mi is vele együtt cselekedni akarjuk a misét, vele együtt kell imádkoznunk. Az imádság minden fajtája együtt van itt. Megvan a bűnbánat imádsága (Confiteor); megvan a kérő imádság (collecta); és megvan az Istent dicsőítő (Kyrie) és a neki hálát adó imádság (Gloria). Az áldozathoz szebb és jobb előkészület nem lehet, mint ez az imádság.

A hittanulók miséjének tanító része.

Míg az előző részben mi szóltunk Istenhez és kifejeztük bánatunkat, vágyunkat, dicséretünket, hálánkat és kérésünket, addig a hittanulók miséjének második részében Isten szól mihozzánk. Mégpedig 1. először apostolai és prófétái által: — a szent leckében; 2. azután szent Fia által: — az evangéliumban; és 3. végül az Egyház által: — a szent beszédben, homilliában. A két felolvasás közben van még 4. egy ének. És az egészet befejezi 5. a hitvallás. Ebből az öt részből áll tehát a szentmise ezen része.

1. Az első tanítás a **szentlecke.** A pap az oltár jobboldalára megy és ott olvassa fel a Szentírás megfelelő részletét; a nagymisében pedig ez alatt a szubdiákonus az oltár lépcsőjénél állva olvassa fel. A szentlecke legtöbbször az apostoloknak, különösen Szent Pálnak leveleiből való. Ezért is nevezik *epistolá*-nak (levélnek). De sokszor olvasunk fel részletet az ószövetségi szentírásból is, főként adventben és nagyböjtben. A végén a felelet: Deo gratias: — mert valóban hála és köszönet jár a minket tanító Istennek.

2. *a)* A szentlecke után az oltár másik oldalára megy a pap; nagymisében pedig körmenettel vonulnak az evangélium felolvasásának a helyére. Míg ez az átmenet tartott, az alatt a kórus legjobb énekesei egy zsoltárt énekeltek, mégpedig az ambo lépcsőjén állva. Ezért a latin neve: **Graduale,** *lépcsőének*. Ez az ének mintegy visszhang a szentlecke szavaira. Legtöbbször a zsoltárokból vett részlet, amely a szentlecke gondolatát, vagy a nap ünnepi hangulatát fejezi ki. Dallama sokszor nagyon nehéz és művészi s a legtöbbje az Egyház legrégibb énekei közé tartozik.

b) Valamikor még egy olvasmány volt, de ez ma már megszűnt, csak egyes régi misékben maradt meg (pl. kántorböjtök szerdáin). Ez után is következett egy ének, az **Alleluja.** Ma az olvasmány nincs meg, de ez az ének megmaradt és mintegy bevezetés az evangéliumhoz, az örömhír felolvasásához. Dallama nagyon gazdag

és tele van ujjongással. Szent Ágoston mondja, hogy amikor a lélek már szavakba sem tudja foglalni örömét, akkor szavak nélkül, csak énekel. Az Alleluja vége ilyen szöveg nélkül örvendező dallam, amelyet *jubilus*nak is neveztek.

c) Hogy ezt a jubilust könnyebben tudják megjegyezni, a középkorban szöveget írtak alája. Ebből az eleinte prózai szövegből alakultak ki a **sequentiák**, vagyis *a szentmisében használatos himnuszok*. Valamikor nagyon sok volt, ma csak öt használatos, de ezek a világirodalom költői remekei közt is a legelső helyen állnak. Ez az öt: 1. Húsvétkor a Victimae paschali laudes; 2. Pünkösdkor a Veni Sancte Spiritus; 3. Úrnapján a Lauda Sion Salvatorem, aquinói Szent Tamástól; 4. gyászmisékben a Dies irae dies illa, celanói Tamástól; 5. a Fájdalmas Szűz ünnepén a Stabat mater dolorosa, Jacobo da Toditól. Minthogy az Allelujának örvendező jellege van, azért nagyböjtben elmarad. Viszont a húsvéti időben még a graduale is elmarad és csak egy nagyobb Alleluja következik.

d) A nagyböjti ének a **Tractus**. Eredetileg egy zsoltár volt, melyet nem váltakozva mondottak, hanem egy énekes egyhuzamban (= tractim) énekelte és gazdagon kialakított melódiái tipikus alakra vezethetők vissza. A legújabb vélemény szerint innen van a neve is: tractus. Ez a szó a görög zenében használatos szakkifejezésnek latin fordítása és jelöljük vele a tipikus melódiák egyik fajtáját. Böjti jellegét az adja meg, hogy dallama komoly és szomorú hangulatú. A zsinagógai hagyománynak majdnem változatlan emléke ez az ének.

3. A hittanulók misejének legfontosabb része következik most, a **szent evangélium** felolvasása. Ebben Isten az ő szent Fia, Krisztus által szól hozzánk. Tiszteletüknek jeléül keresztény őseink sok szép szertartást alkalmaztak és ezekből több megmaradt ma is.

Minden misében a pap középen mélyen meghajolva imádkozik először, hogy méltón hirdethesse Krisztus szavát. Ezalatt a misekönyvet átviszik az oltár másik oldalára. Erre régente szükség is volt, hogy az oltár jobboldala szabad legyen a kenyér és bor és az áldozati adományok számára. Nagymisében nem az oltártól olvassák fel, hanem előbbre jönnek a szentélybe; régente pedig külön emelvényről (ambo) olvasták fel. Erre a helyre azután valóságos diadalmenetben vitték el az evangéliumos könyvet.

Az evangéliumos könyvek maguk is az Egyház műtárgyai közé tartoztak. Ékes festmények díszítették; drága kötés védte. Külön helyen őrizték, mint ma az Oltáriszentséget, mert valóban az Úr Jézus, a «Verbum Dei» jelképének tartották. Ezért csókolja meg a pap az evangéliumot, ezért veszi ma is tömjénfüsttel körül, ezért kell a nagyobb esküt ma is az evangéliumra tett kézzel letenni, ezért van a zsinatokon ma is külön trónus a főhelyen, az evangéliumos könyv számára.

A pap, miután Dominus vobiscummal köszöntötte a hívőket, elkezdi az evangéliumot: Sequéntia sancti Evangélii secúndum (Mattheum, Marcum, Lucam, Joánnem)... *A sequentia: követ-*

kező részt, egy szakaszt jelent, tehát arra az időre mutat, amikor egymásután folytatólagosan felolvasták az egész evangéliumot. Ma minden mise számára ki van jelölve a szentlecke, meg az evangélium is. Az így megállapított résznek *pericopa* a neve. A hívők erre azt felelik: Glória tibi, Dómine = Dicsőség neked, Urunk.

A bevezető szavak után a pap kereszttel jelöli meg az evangélium kezdetét, azután a homlokára, ajkára és mellére is keresztet vet. Ugyanezt teszik a hívők is, annak jeléül, hogy az evangélium szavait eszükbe vésni, ajkukkal mindenkor megvallani és szívükben megőrizni akarják, hogy így szerinte tudjanak élni. Mindnyájan állva hallgatják az evangéliumot, egyrészt, hogy kifejezzék ezzel tiszteletüket Krisztus tanítása iránt, másrészt pedig, hogy jelezzék szolgálatkészségüket, mellyel készek azonnal indulni az evangélium parancsának teljesítésére.

Az evangélium a négy evangélistának munkájából való. Maga az evangélium név görög szó, annyit jelent, mint jó hír. Az evangélium végén a pap (régente a hívők is) megcsókolja a könyvet. A hívők pedig a jó hírért való hálájuk kifejezéseképpen azt mondják: Laus tibi, Christe = Dicséret neked, Krisztus.

4. Már a zsidóknál is a szent olvasmányok után következett azoknak magyarázata. Így tettek a keresztények is és ezért szabály ma is, hogy a **szentbeszéd**nek az evangéliumhoz kell csatlakoznia és ha lehet, a misében kell történnie. Ha a misétől külön mondják el, akkor is előbb felolvassák az evangéliumot. A szentbeszédeknek azt a régen szokásos fajtáját, amelyek a Szentírás szövegét egymásutáni sorrendben magyarázták: *homilia*nak nevezték. A szentmise teljességéhez hozzátartozik, hogy hallgassuk meg a prédikációban az Egyház által minket tanító Istent. Ha pedig elfogadható okból nem lehetünk jelen a szentbeszéden, akkor olvassunk a vasárnap folyamán valamely vallásos könyvből. De ne legyen vasárnapunk szentbeszéd hallgatása vagy szent olvasmány végzése nélkül.

5. A szentmise tanító részét befejezi a **Credo**, a niceai (325) és konstantinápolyi (381) zsinat hitvallása. Isten szólt hozzánk háromféle módon. Az ő szavára az első felelet csak az lehet: Hisszük mindazt, amit prófétái és apostolai (szentlecke), azután szent Fia (evangélium) és végül Egyháza (prédikáció) által tanít.

Nem minden misében mondjuk a hitvallást. Mondjuk először az *ünnep titka* miatt, amikor valami olyan hittételt ünnepel az Egyház, ami a Credóban benn van; azután *a tanítás miatt*, az apostolok, evangélisták és egyháztanítók ünnepén (a többi szentek ünnepén nincs Credo, kivéve Mária Magdolna ünnepét); végül *az ünnepélyesség miatt*, hogy a szentmise fényét emeljék.

A szentmise ebben a részében a mi kötelességünk, hogy hallgassuk és meghallgassuk az Isten szavát. Ha megfigyeljük, hogy minden szentmisének tanítása az elmélkedő lélek számára ad éppen arra a napra való tanítást, megtudjuk belőle, mit kíván tőlünk aznap az Úr és azt tegyük is meg.

A hívők misejének felajánlási része.

A szentmise második főrésze, az áldozati rész kezdődik. Az őskeresztényeknél ezen már csak a megkeresztelt hívők vehettek részt, mert mint az általános papságnak részesei, ők mutathatták be a pappal együtt az áldozatot. A legnagyobb átalakuláson ennek első része : az offertorium ment át. Valamikor szinte tiszta cselekvés volt, ma pedig majdnem végig imádság.

A régi szertartás abból állt, hogy a hívők a magukkal hozott bort és kenyeret körmenetben az oltárhoz vitték. Míg a körmenet tartott, a kórus egy zsoltárt énekelt úgy, hogy minden vers után egy antifonát ismételtek mindnyájan. Azután a pap kiválasztotta az adományokból a szentmiséhez szükséges kenyeret és bort, ezt az oltárra tették, míg a többi részben a papság fenntartására, részben a szegények támogatására szolgált. Az oltárra tett adományok felett azután egy rövid imádságot mondott a pap és ezzel be is fejeződött a felajánlási rész.

Ma már el van készítve a kenyér és a bor az oltárra, a hívők nem viszik adományaikat az oltárhoz, így az elmaradt körmenet helyét imádságok foglalták el. A régi időnek emléke még a *misestipendium*, melyet a papnak fizetnek a hívők, hogy az ő szándékukra végezze a szentmisét ; — továbbá a *perselybe való gyüjtés* — és némely vidéken, különösen a gyászmisékben való körmenet.

A mai szertartás áll a következő részekből : 1. A felajánlási ének ; — 2. azután imádságok az adományok felajánlásával együtt; — 3. tömjénezés és kézmosás ; és 4. összefoglaló imádságok.

1. **A felajánlási ének** (offertorium) maradványa annak a hosszú zsoltárnak, amelyet régente a felajánlási körmenet alatt énekelt a kórus. Ma már ennek is csak az a kis részlete maradt meg, melyet mint antifonát minden vers után ismételtek. Mielőtt a pap ezt az éneket elmondaná azt mondja : Oremus, imádkozzunk és utána nem következik imádság. Ez is mutatja, hogy itt valami eltűnt. Régente ekkor imádkozott a pap az Egyháznak minden szükségletéért, úgy mint ma is még megmaradt a nagypénteki misében, és részben a Mindszentek litániája után való általános könyörgésekben.

2. **Felajánló imádságok.** *a)* **A kenyér felajánlása.** A pap most a paténán felemeli az ostyát és felajánlja az Atyának egy imádsággal. A kenyérnek a jelentése sokféle. Jelenti először is az *emberi életet*, mert a kenyér az életet fenntartó legfőbb táplálék. De jelenti azután az *emberi munkát* is, mert a paradicsomi ítélet szerint az embernek orcája verítékével kell megkeresnie kenyerét. Végül jelentette az őskeresztények szemében *az egész közösséget* is, mert amint a kenyér a sok kis búzamagból lett egy kenyérré, úgy mi is sok egyes emberből lettünk egy testté : Krisztus misztikus testévé.

b) **A bor és víz keverése.** A pap a kehelyben elkészíti a szentmiséhez szükséges bort. De egy csepp vizet is elegyít hozzá. A kísérő imádság nagyon szépen és világosan megmagyarázza ezt a szertartást : a víznek és a bornak keveredése kettőt jelképez. Először Krisztusban az Istennek és embernek teljes egyesülését. Az-

után a szent misztérium útján mibennünk az embernek az egyesülését Istennel. Ezért imádkozzuk és ezért cselekedjük a szentmisét; — és amit kérünk, az meg is valósul a szentmisében, mint misztériumban.

c) **A bor felajánlása.** Az elkészített kelyhet most felemeli a pap és bemutatja Istennek. A bornak is megvan a maga jelentése. Először jelenti azt a vidámságot, derűt, amellyel Istennek áldozzuk önmagunkat. De azután jelenti a kehely a szenvedések kelyhét is. És mert a paradicsomi ítélet szerint a munka mellett szenvedés az ember osztályrésze, jelenti egész emberi voltunkat. Tekintsünk tehát a szentmise ezen részében úgy az ostyára, hogy az minket jelent és a kehelyre is úgy tekintsünk, hogy abba belehelyeztük minden gondunkat, szenvedésünket.*

d) **Önmagunk felajánlása.** Hogy a kenyér és bor a szentmise ezen részében még valóban minket jelképeznek, bizonyítja az is, hogy a pap most mélyen meghajolva, buzgó imádsággal kéri az Istent, hogy fogadjon el minket magunkat adományul, akiket a kenyér és bor helyettesít.

e) **A Szentlélek segítségül hívása.** Végül felegyenesedik a pap és kezét széttárva, mintegy leesdi az égből a Szentlélek Istent, hogy áldja meg a magunk helyett adott kenyeret és bort.

2. **A tömjénezés és kézmosás.** Az ünnepélyes nagymisében most az adományokat tömjénfüsttel veszi körül a miséző pap. Sőt tömjénnel megfüstöli a hívőket is, mintegy annak jelképéül, hogy a hívők is az adományokkal együtt felajánlottak (conoblati) az Istennek. A tömjénezés után következik a kézmosás. Ez megvan minden szentmisében. Valamikor szükség volt rá, mert az adományok összegyűjtése közben a pap keze beszennyeződhetett. Ma azonban pusztán jelkép és mutatja, hogy mily tisztán kell lelkileg az oltárhoz járulnunk, ha azt akarjuk, hogy imádságunk és áldozatunk kedves legyen Istennek. Ez alatt a 25. zsoltárt imádkozza a pap.

3. **Összefoglaló imádságok.** *a)* **Szentháromsághoz.** A pap még egy imádságot mond a Szentháromsághoz. Ez mintegy összefoglaló második felajánlás, ezért hivatkozik már a megváltás tényeire, az Úr Jézus szenvedésére, halálára és feltámadására és a szentek közbenjárására.

b) **Orate fratres.** A hívők felé fordulva a pap, hosszabb, ünnepélyesebb felszólítással kéri őket, hogy imádkozzanak. Ezt az imádságot és feleletet érdemes jól megjegyeznünk, mert a szentmise lényegére mutatnak rá. A pap szava világosan mutatja, hogy a szent-

---

* *Ma a nyugati egyházban az áldozati tárgyak: a tiszta búzalisztből készült kovásztalan ostya és a szőlőből préselt, tehát nem mesterségesen készített, tiszta bor. Ezt használta ugyanis az Úr, aki magát az élet kenyerének és a mi szőlőtőnknek nevezte. Régen és keleten ma is kovászos kenyeret használnak, hogy kiemeljék az ószövetséggel való ellentétet. Nálunk a kovásztalan kenyér jelzi Krisztus Urunk bűnnélküli voltát. A búza és a szőlő kiválasztása, a kenyér elkészítése és a bor kipréselése is sokszor szép szokásokkal egybekötött ünnepség volt.*

mise nem csak Krisztus keresztáldozatának megjelenítése, hanem az Egyháznak is az áldozata, melyben a felszentelt pappal együtt a hívők is részt vesznek, mint együttáldozatot bemutatók (conofferentes). A hívők feleletében pedig bent van a szentmisének a célja ; első dicsőség a magasban Istennek, a második békesség nekünk embereknek. Ez az ünnepélyes felszólítás is mutatja, hogy a szentmisének fontos része következik, amelyhez átvezet a következő imádság :

c) **Csendes imádság** a kiválasztott adományok felett. Latin neve ennek az imádságnak : *secreta*. Ezt fordították le csendes imádságnak. De valamikor nem csendben végezték és valóban első jelentése nem is ez. A secreta szó vonatkozhatik a hívőkre is és ez akkor a kiválasztott hívőknek (tehát ecclesia secretá-nak, amelyből a hittanulók és vezeklők hiányzanak) az imádsága. Vagy pedig származhatott a következő kifejezésből : Oratio super dona (vagy : oblata) secreta : imádság a kiválasztott adományok felett. Amikor csak röviden secretának emlegették és elfelejtették régi jelentését, akkor kezdték csendben mondani. Tartalmilag ezek az imádságok mind a kiválasztott adományra vonatkoznak és azt kérik Istentől, hogy tegye méltókká a következő részben az áldozat bemutatásához.

Ma a gyakorlat az, hogy a szentmise ezen része alatt a hívők nem vesznek cselekvően részt a szentmisében. Ha azonban értjük a szentmisének ezt a részét, akkor tudjuk, hogy akkor teljesítjük Krisztus parancsát és az Egyház óhajtását, ha önátadásunk kifejezésére adunk valamit az Istennek. *Ne is legyen szentmisénk, amelyben ne adnánk valamit az Úrnak. Áldozatos lélekkel, akár néhány fillért a perselybe, akár alamizsnát* az ajtón álló szegénynek, akár adományt valamely jó célra, pl. : a katolikus sajtóra, missiókra, stb., akár *valamilyen erénygyakorlatot, önmegtagadást, vagy az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek valamelyikét. Csak azt jegyezzük meg, hogy a szentmise ezen részében* **adnunk kell magunkat és magunk helyett valamit az Úrnak.**

A hívők misejének áldozati része.

A kenyér és bor jelképe alatt magunkat az oltárra tettük. Most következik a szentmisének legfontosabb és legfőlségesebb része. Ezt a részt **kánon**-nak szokták nevezni. Ennek a szónak görög eredetije ugyanis zsinórmértéket jelentett és ma is meg van szabva a szentmise ezen részének minden szava és cselekedete, amint azt az Úr Jézus Krisztus elrendelte és a legelső keresztény századok kialakították. Ehhez a részhez sem hozzátenni, sem elvenni nem szabad, ez változatlan zsinórmérték marad minden szentmisében. De nevezzük ezt a részt **Eucharisztikus imádságnak** is, és talán ez a kifejezőbb elnevezés. Amint az Úr Jézus Krisztus maga is nagy hálaadó imádság közt alapította meg az utolsó vacsorán az Oltáriszentséget, úgy most is ez a rész tulajdonképpen egy összefüggő, nagy hálaadó imádság, amelybe csak később iktattak közbe egyes megemlékezéseket és imádságokat.

Tulajdonképpen két dolog történik a szentmise ezen részében: 1. először a pap a magunk helyett vitt kenyeret és bort átváltoztatja az Úr Jézus Krisztus testévé és vérévé; 2. azután az átváltoztatott színeket, (tehát az Úr Jézus Krisztust és vele együtt minket magunkat) átadja az Atyának.

A kánon egész szerkezetét könnyen meg tudjuk magunknak jegyezni, ha arra gondolunk, hogy ez összefüggő hálaadó imádság volt és csak később iktattak bele mind az átváltoztatás elé, mind az átváltoztatás után három-három megemlékezést és két-két imádságot. Ez a szabályosság is mutatja, hogy végső alakban valószínű egy ember állította össze ezt az imádságot, de hogy az ki volt, nem tudjuk. Mai alakjában tehát a kánon a következő részekből áll (a kiemelt részek adják az ősi összefüggő imádságot):

1.	**BEVEZETÉS:**	**A prefáció és a sanctus;**
2.	Megemlékezések:	a) *az Egyházról,*
		b) *az élőkről,*
		c) *a szentekről.*
3.	Imádságok:	a) *a helyettesítésért,*
		b) *az elfogadhatóságért.*
4.	**ÁTVÁLTOZTATÁS:**	a) **az utolsó vacsora elbeszélése,**
		b) **az átváltoztatás és Úrfelmutatás,**
		c) **megemlékezés (anamnézis).**
5.	Imádságok:	a) *az elfogadásért,*
		b) *a mennybevitelért.*
6.	Megemlékezések:	a) *a megholtakról,*
		b) *magunkról,*
		c) *a természetről.*
7.	**BEFEJEZÉS:**	**az ünnepélyes nagy doxologia.**

1. **A prefáció és a sanctus.** Kezdődik a kánon párbeszédes felszólítással. A pap ekkor ünnepélyes éneket énekel; ennek az éneknek a neve: praefatio: ünnepi szózat. A *prefációk száma* valamikor több volt, majdnem minden ünnepnek meg volt a maga prefációja. Ma 15 prefáció van a misekönyvben, mégpedig 11 régebbi (Karácsony, Vízkereszt, böjt, szenvedés, Húsvét, Mennybemenetel, Pünkösd, Szentháromság, Szűz Mária, az apostolok és a közös misék prefációja). Ehhez fűzte hozzá XV. Benedek pápa a halotti misék prefációját és Szent Józsefét, XI. Pius pápa pedig Krisztus Király és Jézus Szent Szíve prefációját. A prefációk **dallama** az Egyháznak legszebb és legünnepélyesebb dallamai közé tartozik és háromféle lehet: egyszerű, ünnepélyes és ünnepélyesebb.

Befejeződik a pap éneke a Sanctussal, melyet a **népnek** is kellene énekelnie. Ezek a szavak első felében visszamennek Izaiás próféta szavaira (6, 3). Mutatja a sabaoth zsidó szó, amely annyit jelent, mint «seregek». A második fele (Mk. 11, 9—10; Mt. 21, 9) újszövetségi eredetű. A Sanctus második felét, újabb rendelkezés szerint, a kórusnak az átváltoztatás után kell énekelnie, mert áldottnak magasztaljuk benne azt, ki az Úr nevében jő. Hozsannával végződik s ez annyit jelent: jöjj Üdvözítőm, dicsőség neked.

2. **Megemlékezések.** A kánon egységes menetét most három megemlékezés szakítja meg.

a) Először megemlékezünk az **egész Egyházról.** Ez részben maradványa annak az imádságnak, amelyet offertóriumkor mondottak s amely kiesett a mai szentmisében. Míg a pap ez imádságot mondja, háromszor keresztet vet az adományok felett, mintegy jelezve, hogy a kereszt-áldozattól veszi erejét a szentmise. Az első betűjét, «Te igitur», díszesen szokták kifesteni. A keresztre feszített Úr Jézus képét festették bele. Ebből lett a kánon elején látható keresztkép.

b) **Az élőkről.** A pap ezután az élőkért imádkozik s összetett kezekkel magában megemlékezik mindazokról, akik imádságába ajánlották magukat, vagy akikről meg kell emlékeznie. Régente egy kettősfedelű könyvben *(dipticha)* összeírták azoknak a nevét, akikről a szentmisében meg kell emlékezni és a pap vagy a diakonus ebből olvasta fel. Az imádság ma is kifejezi, hogy a pap mindazokért imádkozik, akik magukat áldozatul hozták Isten dicséretére, bűneik engesztelésére és a kegyelmek megszerzésére.

c) **A szentekről.** Nem feledkezik meg a pap arról sem, hogy a hívő az Egyházban nincs magára hagyva, hanem mindnyájan egy nagy családot alkotnak, melyben az érdemek is közösek. Ebben bízva, imádkozik az Egyház, a szentekkel egyesülve. A névszerint is megemlített szentek (a Szent Szűzön és 12 apostolon kívül) a Rómában leginkább tisztelt vértanúk.

3. **Imádságok.** Közvetlenül az áldozat megkezdése előtt két imádságot mond a pap.

a) **A helyettesítésért** imádkozik először, miközben két kezét az adományok felé terjeszti. Az ószövetségben kézrátétellel ruházta rá a főpap az áldozati állatra a nép bűneit. Ma is ilyen értelemben magyarázhatjuk ezt a kézrátételt, de azt is mondhatjuk, hogy lekönyörgi az Isten kegyességét az adományokra.

b) **Az elfogadhatóságért** imádkozik a pap ezután és az imádság alatt öt keresztet vet. Az öt jelző a római jogi nyelvből vett öt kifejezés és erősítve ugyanazt a gondolatot fejezi ki, hogy az Úr tegye elfogadhatóvá adományunkat. Az öt keresztjel emlékeztet az Úr Jézus öt sebére. Maguk az ősrégi imádságos szavak határozottan kérik most már az átlényegülést, hogy az adományok Krisztus testévé és vérévé legyenek.

4. **Az átváltoztatás.** A közbeszúrt imádságok és megemlékezések után folytatódik a hálaadó imádság. Elmondja a pap először az *utolsó vacsora történetét.* E történet keretében azután *átváltoztatja* a kenyeret Krisztus testévé és a bort Krisztus vérévé. Rögtön utána mond még egy rövid imádságot, amely az Úr Jézus Krisztus szavához fűződik: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre és azért *megemlékezésnek (anamnézis)* nevezik. A megemlékezés mibenlétét és jelentőségét pedig már előbb láttuk. Az imádság közben öt keresztet vet, de ez most nem áldó mozdulat, hanem tisztelettel teljes rámutatás.

A pap a felséges titok imádására maga is térdrehull az oltáron megjelent Krisztus Urunk előtt. Azután a XII. századtól kezdve

imádásra felmutatja a hívőknek. A csengetyű szava is figyelmezteti a jelenlévőket, hogy most minden más imádságot elhagyva, szemüket az oltárra kell szegezniök és szívüket oda kell fordítaniok. Az ünnepélyes csendben, amely alatt orgona legfeljebb halkan játszhatik, a hívőknek is ugyanazt kell tenniök, mint a papnak. Amikor ő letérdel, vele együtt mi is fejet hajtunk, s amikor a színeket felmutatja, feltekintünk és mély hittel mondjuk magunkban Szent Tamás szavát: Én Uram és én Istenem.

Itt van most az oltáron az Úr Jézusnak a kereszt fán értünk adott teste. Itt van a Golgotán értünk kiomlott és mintegy az angyalok kezével, kehelyben felfogott vére. És a szenvedő Úr Jézussal egyesülve, mi is ott vagyunk az oltáron. Most jön a szentmisének az a része, amely a legfenségesebb áldozattá teszi az egész szentmisét. Most adja át a pap által az Úr Jézus sajátmagát Istennek, de önmagával egyesítve minket is átad a mi Urunknak Ez a nagy átadás két imádsággal történik.

5. **Imádságok.** *a)* **Az elfogadásért.** Először az igaz Ábel, az engedelmes Ábrahám és a királyi Melkizedek áldozatára hivatkozva kéri a pap, hogy fogadja el ezt a szent és szeplőtelen áldozatot Isten. És mert a legkedvesebb van az oltáron, az Úristen egyszülött Fia és azután akikért még Fiának sem kegyelmezett: a lelkek, azért bizonyos, hogy az Isten el is fogadja ezt az áldozatot. Innen van a szentmisének nagy megnyugtató objektív értéke. Ravennában van egy nagyon régi mozaikkép, ezt a hármas áldozatot mutatja be. A művész úgy akarta ábrázolni, hogy az Isten biztosan elfogadja ezt az adományt, hogy a felhőkből lenyúló kézzel mutatja az Atyának az elfogadását. Valóban minden szentmisében szinte lenyúl az Atya az égből és elfogadja az oltáron levő adományt: az ő szent Fiát és vele minket magunkat.

b) **A mennybevitelért.** A pap egészen mélyen meghajolva; még alázatosabban imádkozik, hogy ezeket az adományokat: az Úr Jézust és vele magunkat, az imádság szent angyala vigye fel az égbe és tegye arra a mennyei oltárra, amelyet Szent János evangelista látott a Titkos Jelenésekben (6, 9). Elmondhatjuk, hogy ha valahol teljesül az imádság szava, itt feltétlenül teljesül és minden oltárnál megjelenik az angyal, hogy mennybe vigye áldozatunkat és mi pedig minden mennyei áldásos kegyelemmel elteljünk.

6. **Megemlékezések.** A pap ismét megszakítja az eucharisztikus imádságot, hogy megemlékezzék először

a) **a megholtakról.** Közben összetett kézzel imádkozik úgy, mint az átváltoztatás előtt az élőkért, most a megholtakért. Régente ugyanis ők is rajta voltak a diptichán. A megemlékezésnél ajánljuk a következő sorrendet:

α) akik most agonizálnak;
β) akik még ma meghalnak;
γ) akikről senki meg nem emlékezik;
δ) akikről nekem meg kell emlékeznem;
ε) akl legrégebb óta szenved a tisztítótűzben.

b) **Magunkról** is megemlékezik most már a pap, mégpedig

bűnös voltunk miatt alázatosan mellét veri és a kánonnak három hangosan kimondott szavával: Nobis quoque peccatoribus, hangosan is megvallja bűnös voltunkat. És mint az átváltoztatás előtt a szentek segítségét is kérte, most is névszerint megemlékezik hét férfi és hét női vértanúról, mint Rómában nagyon tisztelt szentekről.

c) **A természetről.** A legrégibb időben nemcsak kenyeret és bort vittek az oltárhoz, hanem más termést is és ezeket az adományokat a szentmise ezen részénél áldotta meg a pap. Közben keresztet vet az áldozati adományokra. Ma ennek maradványa Nagycsütörtökön a szentolajnak megszentelése. Az imádság azt fejezi ki, hogy az Isten minden teremtménye megszentelődik Jézus Krisztus által és számunkra az áldás forrásává lesz.

7. **Befejezés.** Az egész részt *a Szentháromságnak ünnepélyes dicsérete (doxologia)* fejezi be. A pap a szentostyával háromszor keresztet vet a kehely felett és utána az ostyát és a kelyhet egy kissé felemeli. Valamikor ez volt az Úrfelmutatás és azért sok helyen még ma is csöngetnek e helyen.

Liturgikus szempontból elérkeztünk a szentmiseáldozat tetőpontjára. A felajánlásban kiválasztott kenyeret és bort a pap az Úr Jézus testévé és vérévé változtatta. Ettől kezdve a pap teljesen az Úr Jézus helyettese lett, amikor Jézus testét és vérét az ő nevében és hatalmában átadja az Úrnak. Áldozatunk immár teljes, mert egyszülött Fiának áldozatát elfogadja az Isten és vele együtt elfogadja a mi áldozatunkat is. De az Úr nem marad adósunk. A neki adott földi kenyérért cserébe mennyei kenyeret ad. A neki adott emberi életünkért az istени élet részesévé tesz. Ez valósul meg a szentmise következő részében, amely kiegészíti a szentmisét.

A kánon mindig a papnak fenntartott imádság volt. Sok helyen még függönnyel is elzárták az oltárt, míg a pap a kánont imádkozta. A hívők ma is csak a legvégén az örvendező Amen-nel szólhatnak közbe. *A feladatunk* tehát a szentmise ezen részénél az, *amit az Úr Jézus is akar: vagyis, hogy áldozati közösségbe lépjünk ő vele.* Tehát arra kell törekednünk, hogy *egyre tökéletesebben egyesülhessünk az Úr Jézus Krisztussal.*

A hívők miséjének áldozási része.

Kiegészíti és teljessé teszi a szentmiseáldozatot az utolsó rész, amelyet szentáldozásnak nevezünk. A magyar «áldozás» szónak az «áldozat» szóval való rokonsága is mutatja, hogy a kettő összetartozik. Liturgikus szempontból nem teljes a szentmise, amelyben nem járulunk szentáldozáshoz; éppen ezért végezzünk, ha nem áldozhatunk, legalább vágyáldozást.

A szentáldozás a távolabbi és közelebbi előkészülettel kezdődik és rövid imádsággal végződik. 1. *A távolabbi előkészület* a Miatyánk és ennek kibővített utolsó kérése, azután a kenyértörés és ostyának a borral való elegyítése. 2. *A közelebbi előkészület* az Agnus Dei, a békecsók és békeimádság és a szentáldozási imádságok. 3. Ezután jön maga *a szentáldozás.* 4. Végül jönnek *a befejező imádságok és*

szertartások: a kehelyöblítés, az ujjak lemosása, az áldozási ének és az áldozás utáni imádság.

1. **Távolabbi előkészület.** *a)* **Miatyánk.** Az Úr imádságával kezdődik a szentáldozás, mert ez az Isten gyermekeinek *asztali imádsága*, amelyben a mindennapi kenyeret kérjük. Maga az imádság a szentmisében *szentelmény*, amikor tehát bűnünk bocsánatát kérjük benne az Egyház közbenjárásával, ha buzgón végeztük, meg is nyerjük azt. Ez az imádság a mennyben kezdődik és a földi ügyes-bajainkkal végződik be. Így alkalmas arra, hogy a kánon alatt elért mennyei magasságból visszahozzon a földre.

b) **Libera nos, Domine.** A Miatyánk utolsó kérését még bővebben is kifejti az Egyház (ezért a neve: *embolizmus = kibővítés*), amikor a mult, a jelen és a jövő minden bajából kéri a szabadulást.

c) **Kenyértörés és elegyítés.** A pap ezután a szentostyát három darabra töri és az egyiket beleejti a borba. A kenyértörésben sokan az Úr Jézus Krisztus misztikus halálát látták, a bornak és a szentostyának egyesítésében pedig a feltámadását. Valójában ez a régi kenyértörésből származott és maradványa annak a szokásnak, hogy a püspök a maga szentostyájából küldött a többi papnak, azután egy darabot eltett a maga következő szentmiséje számára, hogy így jelezze a szentmiséknek egységes láncolatát.

2. **Közelebbi előkészület.** *a)* **Agnus Dei.** Az oltáron ott van az Isten Báránya. Keresztelő Szent János szavaival mutat rá az Egyház is. Közben a pap alázattal mellét veri. A gyászmisében azonban nem magunkért könyörgünk, hanem a meghalt hívek számára kérünk békét és nyugalmat.

b) **Imádságok.** Közvetlen a szentáldozás előtt három imádságot mond el a pap. Az elsőben *a békéért* imádkozik. Az ünnepélyes nagymisékben a pap ezután megcsókolja az oltárt, mint az Úr Jézus jelképét és a diákonusnak továbbadja a békecsókot. Tőle átveszi a szubdiákonus és a segédkezők mindegyike a másiknak átadja. Valamikor a hívők is adtak egymásnak békecsókot, amint az Úr kívánja. A második imádság a szentáldozásra készít elő és benne *a bűneinkért való bocsánatot* kérjük. Végül a harmadik imádság *a jó áldozás kegyelmét* kéri az Istentől.

3. **A szentáldozás.** Most következik maga a szentáldozás, mégpedig először a papnak áldozása. Ezután következik a hívők áldozása. Ez a szentáldozásnak az igazi helye. Az veheti az Úr Jézus testét elsősorban, aki adott neki. Az áldozhat, aki áldozott, aki tehát odaadta a földi kenyerét, emberi életét, az veheti most a mennyei kenyeret és az istenl életet.

4. **Befejező szertartások.** *a)* **A kehely kiöblítése.** A szentáldozás után először a pap bort töltet a kehelybe. A kelyhet kitisztítja, hogy a szent vérből egy szemernyi se vesszék kárba.

b) **A kehely kitisztítása** következik ezután. Még egyszer bort és vizet tölt a kehelybe, ezzel megmossa ujjait is. Eközben imádkozik. Azután a kehelytörlővel megtörli ajkát, ujját és a kelyhet. Ez a két szertartás is arra tanít, hogy az Egyházzal együtt a legnagyobb tisztelettel vigyázzunk az Úr testére és vérére.

c) **Áldozási ének (communio).** Amíg a hívők áldozása tartott, addig a régi időkben a kórus énekelt. Ebből az énekből ma már csak egy kis szakasz van meg és most az áldozás után a pap ezt olvassa. Az áldozási ének igen sokszor az evangéliumból vett részletet ad és így mintegy megmutatja, hogy aki a szentmise első részében szavával táplált, mint az Élet Igéje, most önmagát adva, mint az Élet Kenyere, valósággal is lelkünk tápláléka lett.

d) **Áldozás utáni imádság.** (Postcommunio.) Az előző két miseimádsághoz (ezek a Collecta és a Secreta) hasonló szerkezetű, rövid hálaadó imádságot mond még a pap és ezzel be is fejeződik a szentáldozásért való hálaadás. Talán feltűnő, hogy mily rövid és szűkszavú a szentmisében a hálaadás. Ez azért van, mert mikor még minden misében valamennyi hívő a szentáldozáshoz járult, volt ideje az egyes embernek egyéni hálája kifejezésére, az Egyháznak már csak egybe kellett foglalnia; másrészt pedig azt akarja, hogy ne az imádság, hanem az életünk legyen a hálaadás. Ha a szentáldozás után gyorsan be is fejeződik a mise, minekünk a szentáldozás lelkét kell magunkkal vinnünk és azzal megszentelni minden munkánkat, életünket.

A szentmise befejezése.

A szentmise befejezése már nagyon rövid. Tulajdonképpen a következő részekből áll: 1. az elbocsátás, 2. egy rövid imádság és áldás, 3. az utolsó evangélium, 4. a csendes miség után még egy kis imádság és 5. a magános hálaadás.

1. **Az elbocsátás** a következő szavakkal történik: Ite missa est. Menjetek, itt az elbocsátás. Amikor a szentmisében nincs Glória, akkor ehelyett Benedicamus Domino-t énekel a pap, de nem a hívők felé fordulva, hanem az oltár felé. A papnak mind a két szavára hálás szívvel Deo gratias-t mondunk. Ez az Ite missa est, amelyből a mise neve is származik, a rómaiak szokásából került át az Egyház liturgiájába. A rómaiaknál ugyanis minden gyűlést ezekkel a szavakkal fejeztek be és oszlattak fel. A gyászmisékben a pap: Requiescant in pace (Nyugodjanak békében) szavakat mondja és a felelet rá: Amen. Tulajdonképpen a szentmise ezzel véget is ér, de később még egy-két részt tettek hozzá, ilyenek:

2. **Az imádság és az áldás.** A pap az oltár közepénél mélyen meghajolva, csendesen imádkozik, hogy az Isten bocsássa meg, ha esetleg hibázott a szentmise mondásában. Igazi szép papi imádság, amelyre következik az áldás. Származott abból a szokásból, hogy a pápa, amikor a mise után a hívők sorfala között hazament, áldást osztott. Később a püspökök is megtették ezt. Majd végül minden pap áldást ad a szentmise végén, hogy még egyszer biztosítsa a jelenlévők számára a szentmise gyümölcseit. Csak a gyászmisékben marad el az áldás, mert ott mindent a megholtakra fordítanak. A pap egyszerű keresztvetéssel ad áldást; a püspök áldása ünnepélyesebb és három keresztvetéssel történik.

3. **Az utolsó evangélium** járult legkésőbben a szentmise római ritusához. A pap az oltár evangélium-oldalára megy és ott Szent

János evangéliumának az elejét olvassa fel. Az eredete ősrégi szokásra vezethető vissza. A régi keresztények szívesen használták Szent János evangéliumát, hogy az ördög hatalmát megtörjék. Gyakran az evangéliumot a hívők fejére téve imádkoztak erre a célra. Szent Ágoston mondja, hogy az ő idejében már kérték a hívők, hogy a könyvnek feltételével olvassák el felettük Szent János evangéliumának kezdetét, amelynek a nagy veszélyben különös erőt és hatást tulajdonítottak. Később majdnem minden mise végén megtették ezt, mint magánájtatosságot és így került be végül is rendesen a szentmise szertartásába. Szent Jánosnak e szavai megmutatják előttünk az Igét, először mint Istent, azután mint Teremtőt, majd mint a kinyilatkoztatás Urát. És mikor elmondja a kinyilatkoztatás történetét, utána térdre borulva köszöni meg a megtestesülés csodáját, hogy: az Ige testté lett. *Amit az evangélium utolsó szavai mondanak, az megvalósul minden szentmisében: újra megjelenik közöttünk a testté lett Ige és mi láttuk őt dicsőséges hatalma teljében.* Igazi szép befejezése a szentmisének, azért szívből fakad utána mégegyszer a felelet: Deo gratias.

4. **XIII. Leó** pápa óta a csendes misék végén a pap az oltár lépcsőjén térdelve, a néppel felváltva elmond először három Üdvözlégy Máriát, majd a Salve Reginát imádkozzák el együtt és utána a bűnösök megtéréséért, az Anyaszentegyház szabadságáért és felmagasztalásáért, majd pedig Szent Mihály arkangyal oltalmáért imádkoznak. Az imát Jézus Szent Szívéhez intézett fohásszal fejezik be.

5. Mint a mise elején, az Egyház kívánja, hogy a pap magános imádsággal is készüljön a szentmiseáldozat méltó bemutatására, a mise végén **magános hálaadást** kíván. Illő, hogy szentáldozásaink és szentmiséink után mi is ezt az imádságot mondjuk el. (Lásd az 59. lapon.)

Néhány tudnivaló a szentmiséről.

I. Szentmise célja és gyümölcse.

A szentmisét négy főcélra mutatjuk be: 1. először, hogy Istent imádjuk; 2. hogy neki a jótéteményekért hálát adjunk; 3. majd, hogy igazságának eleget tegyünk; 4. végül, hogy elnyerjük kegyelmeit. Ennek a négy célnak a teljesítése adja a szentmise hatását. Van tehát a szentmisének *Istent dicsőítő hatása* (latreutikus), azaz a szent áldozat bemutatása a legnagyobb hódolat az isteni felség előtt. Azután van *hálaadó* (eucharisztikus) hatása, mert a szentmise a legkiválóbb hálaadás Isten minden jótéteményeiért. Harmadszor van *könyörgő és elégtételi hatása* (propiciatorikus), a szentmise kiesdi a bűnösökre a megtérés kegyelmét és az igazak számára megszerzi az ideiglenes büntetéseknek az elengedését. Végül van *kieszközlő* hatása, lehoz számunkra az égből minden kegyelmet és általa még ideiglenes javakat is kapunk, amennyiben az Isten dicsőségére és a mi javunkra szolgálnak. Ezek a hatások létrejönnek a szentmiseáldozat által

önmagában, függetlenül a bemutatónak szentségétől. Az első kettő Istenre vonatkozik, a másik kettő az embert illeti.

A szentmise, mint a keresztáldozat, végtelen értékű: mert, ami a lényegét alkotja — tehát a pap és az áldozat — az maga Jézus Krisztus; az Úr méltósága pedig végtelen és így elégtétele is végtelen. De a szentmise erejének alkalmazása a hívőkre, amit a mise gyümölcsének is nevezünk, nem végtelen, hanem függ kinek-kinek a lelki készségétől. Ebből a szempontból a hívők részvétele szerint megkülönböztetünk: 1. *általános gyümölcsöt*, melyet megkap minden élő és megholt hívő, de különösen azok, akik a szentmisén résztvesznek; 2. a *különös gyümölcs*, melyet az nyer el, akiért bemutatják a szentmisét; 3. legvégül a *személyes gyümölcs*, ezt a pap nyeri el, aki a szentmisét bemutatja.

A szentmiseáldozat az imádásnak a megnyilatkozása, azért egyedül csak Istennek lehet bemutatni. De gyakran bemutatjuk Isten valamely szentjének tiszteletére is. Azért, hogy *a)* tiszteljük Istent szentjeiben és megköszönjük neki mindazt a nagy dolgot, amit bennünk és általuk művelt; azután, *b)* hogy a szentek közbenjárása által új kegyelmeket nyerjünk. A szentmisét be lehet mutatni minden hívő lelke hasznára, élőkért épúgy, mint holtakért.

II. Szentmise fajtái.

1. A csendes mise (missa lecta) a legegyszerűbb módja a szent áldozat bemutatásának. A pap csak a ministránssal megy az oltárhoz és ott olvassa a szentmisét. Sem maga nem énekel, sem pedig a kórus nem énekli a liturgikus énekeket. Az áldozat bemutatásának ez a módja csak a XIII. századtól terjedt el, amikor a papság száma nagyobb lett. A népet legalább egy ministráns képviseli. Szükség esetén nő is ministrálhat, csak a szentmise alatt nem szabad az oltárhoz lépnie és az oltár lépcsőjére térdelnie, hanem messzebb térdelve felel, a pap pedig maga viszi át a könyvet és önt bort a kehelybe.

2. A gyászmise (Requiem). A megholtak lelkiüdvéért már az őskeresztények mutattak be szentmisét, amint ezt Tertullianus bizonyítja. Ez az úgynevezett *votív-misék* között a legrégibb. Ezeken azokat a miséket értjük, amelyeket a napi misétől eltérően *fogadalomból (ex voto)* valamely szentnek, vagy valamely titoknak a tiszteletére végez az Egyház, vagy pedig külön célra imádkoznak el. A halotti misék akkor jöttek szokásba, amikor még a lépcsőimádságban a 42. zsoltárt, a Glóriát, Credót, áldást nem mondták, az evangélium olvasásánál tömjént és a gyertyát nem használták, azért hiányzik ma is minden halotti miséből. De hiányoznak mindezek azért is, mert az öröm ébresztésére szolgálnak, a gyászmise pedig a szomorúságnak a jele. Elmarad ezért a gyászmiséből az élőkre vonatkozó minden áldás. A pap a mise introitusánál nem magára, hanem a könyvre vet keresztet, mert ez az áldás szól a szegény lelkeknek. Nem áldja meg offertóriumkor a vizet sem, mert ez az élőket jelképezi. Épúgy elmarad a mise végén a jelenlevőkre adott áldás is. Az Agnus Dei után is azért imádkozik a pap,

hogy az Úr adjon nyugalmat a megholtaknak s ezért nem üti meg a mellét. Elmarad áldozás előtt a békéért való imádság. És a végén «Ite missa est» helyett «Requiscant in pace» szóval még egyszer a megholtakra hívja fel figyelmünket. Íme, látszik, hogy mennyire törődik az Egyház a megholt hívek lelkével.

Régente többfajta gyászmise volt, ma csak négy maradt meg. Az első szól valamennyi halottért, a második a temetés napjára, a harmadik a halál évfordulójára, a negyedik pedig az egyszerű hétköznapi gyászmise. XV. Benedek pápa elrendelte, hogy november 2-án minden pap három misét mondjon az elhúnyt lelkek üdvösségére. November hónapban általában a hívő lelkek áhítata teljesen a megholt hívek felé fordul. Ne felejtsük azonban el, hogy olyan napon is lehet azért halottainkért misét végeztetni, amikor valamilyen nagy ünnep miatt nem lehet feketében misézni, mert azért minden szentmisének a gyümölcsét alkalmazhatjuk elhúnyt szeretteinkre. A szentségimádás alatt is lehet gyászmisét mondani, csak nem a szentségi oltárnál és fekete szín helyett violaszínt használunk.

3. A párbeszédes mise (missa recitata) tulajdonképpen az egyszerű csendes misének liturgikusabbá tétele azáltal, hogy a résztvevők nem pusztán hallgatják a szentmisét, hanem közösen felelnek és egyes imádságokat közösen mondanak el. *a) Szabad* így közösen mondani mindazt, amit a ministráns mond a nép nevében; *b) lehet* mondani közösen, amit a nagymisékben a kórus és az egész nép énekel, tehát a Kyriet, Gloria-t, Credo-t, Sanctus-t és az Agnus Dei-t. E szokás elkezdéséhez szükséges azonban a helyi főpásztor engedélye, melyet csak akkor ad meg, ha nem zavarja a többi miséző szentmiséjét.

4. Az egyszerű nagymise, vagy énekes mise (missa cantata). A pap egymaga megy az oltárhoz egy ministránssal, de a megfelelő részeket hangosan énekli, a kórus is énekelve válaszol, mint az ünnepélyes nagymisében. Tömjénezés azonban rendesen nincsen és az evangéliumhoz sem visznek gyertyát.

5. Az ünnepélyes nagymise (missa sollemnis); ez az Egyház értelmében teljes fénnyel megünnepelt szentmise. Az oltáron virágok díszlenek és minden ragyogó fényben pompázik. A misekönyv már kinyitva fekszik az oltáron. Oldalt egy külön fehérrel takart asztalon ott áll a kehely, felette egy szép nagy vélum, melyet később a szubdiákonus vesz magára. A szentlecke oldalán három szék áll készen a pap, a diákonus és a szubdiákonus számára. Ezek ünnepi öltözetben vonulnak az oltárhoz és végzik a szent áldozatot. Két akolitus is megy az oltárhoz, égő viaszgyertyákkal és tömjéntartóval vonul ki a két turifer. A szubdiákonus énekli a szentleckét, a diákonus az evangéliumot és az Ite missa est-et, a pap pedig a többi részt: a Glóriát, oraciókat, Credót, prefációt és a Pater nostert.

6. A főpapi mise (missa pontificalis): a püspököknek az ünnepélyes szentmiséje, amely még fényesebb, mint a rendes nagymise. A püspök külön ruhákat vesz fel magára. Nevezetesen felveszi még a szubdiákonus tunicelláját, a diákonus dalmatikáját is, továbbá a

mellkeresztet, kesztyűket, külön sarukat, harisnyát, gyűrűt, mitrát és pásztorbotot. A misekönyv mellett egész idő alatt egy kézigyertyával világítanak. A püspök ezeket a pontifikális ruhákat az oltár előtt veszi magára. Az érsekek a miseruha fölé még a palliumot is felveszik. Magának a misének szertartása csak egy-két lényegtelen ceremóniában különbözik a nagymisétől. Legfeltűnőbb, hogy az első «Dominus vobiscum» helyett: «Pax vobis!» mond a püspök és a mise végén az áldás ünnepélyesebb, mert a püspök mitrával a fején, a pásztorbottal a kezében, háromszoros keresztjellel áldja meg a népet.

7. A pápai szentmise (missa papalis). Az ünnepélyes pápai miséhez a szentatya ugyanúgy öltözik fel, mint az érsekek. A mise szertartásában azonban van néhány eltérés. A szentleckét és evangéliumot görögül és latinul is felolvassák, mert nyugat és kelet egyformán az egy, szent, katholikus, apostoli Egyházhoz tartoznak. A felajánlásnál három ostyát visznek az oltárhoz, kettőt a sekrestyésnek a pápa szeme előtt meg kell ennie és a bort és a vizet is meg kell kóstolnia. Ez azoknak a szomorú időknek a maradványa, amikor még a pápa megmérgezésétől is tartani kellett. Az átváltozás után a pápa a szent színeket felemeli és félkörbe balról-jobbra megfordulva mutatja be imádásra az egész népnek. A szentáldozásnál a pápa trónusán térdelve veszi magához a szentostyát, amelyet egyik kardinális nyujt át neki és ugyanannak az ostyának két másik felét a két segédkező kardinális veszi magához. A szent vért a kehelyből egy kis aranycsövön át szívja fel a pápa, de csak részben, mert a másik részét a két segédkező veszi magához. Egy pápai mise a pápai oltáron, Szent Péter sírja felett a legnagyobbszabású istentiszteiet a földön.

III. Az egyházi ruhák színei.

A templomi ruháknak színe ötféle lehet: fehér, vörös, zöld, lila és fekete.

a) A *fehér* — a hit, öröm és ártatlanság színe — az Úr, a Boldogságos Szűz, az angyalok s a nem vértanu szentek ünnepein használatos.

b) A *vörös* — a tűznek, vérnek, szeretetnek színe — Pünkösdkor és a szent vértanuk ünnepein használatos.

c) A *zöld* — a remény színe — oly napokon fordul elő, melyekre különösebb ünnep nem esik.

d) A *lila* vagy *viola* szín alázatosságra és bűnbánatra int és ezért böjti napokon, könyörgő körmeneteknél használják.

e) A *fekete* szín a gyásznak jele; Nagypénteken, gyászmiséken és a temetéseknél szerepel.

(Két vasárnap, az ádvent 3. és a nagyböjt 4. vasárnapján szabad lenne rózsaszínben misézni, de a legtöbb templomban lila színt használnak helyette. Szabad továbbá a fehér, vörös és zöld szín helyett aranyszínt alkalmazni. De nem szabad, csak tűrt dolog, az aranyszínnek sárgával való helyettesítése.)

ELŐKÉSZÜLET A SZENTMISÉRE.

A szentmisére való előkészület igazában már otthon kezdődik. Az őseink úgy mentek el szentmisére, hogy már otthon elkészítették adományukat; — azután elmentek a *collecta-templomba* és onnan körmenetben imádkozva és énekelve mentek az áldozat bemutatására a *stációs-templomba.* Ezt kövessük mi is. Otthon határozzuk el magunkat, hogy ma mit adunk Istennek. Azután összeszedve lelkivilágunkat (ez a «collecta»), úgy menjünk az utcán, a villamoson a templomba, mintha körmenettel mennénk. Ha a templomban azután a szentmise megkezdéséig még van időnk, akkor a következő imádságokból mondjuk el, amit tudunk. Ezek a misekönyvben is bent vannak, mint a pap előkészülete a szent cselekedetek végzésére és egyúttal a szentáldozáshoz is előkészítenek minket.

Antifona. Feledd el * Uram, bűneinket és atyáink bűnét és ne büntess minket bűneinkért. (Húsvéti időben: Alleluja.)

83. zs. **Quam dilécta.**

A zsidó zarándokok vágya van ebben a zsoltárban Sion szentélye után. — Helyezzük bele a magunk szíve vágyát Isten igaz temploma után, a katholikus szentély és oltára után, melyen bemutatjuk ma a *dicséret áldozatát.*

Mily kellemesek a te hajlékaid, Seregeknek Ura!

Sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. Ujjongva eped szívem és testem az élő Isten után.

Hisz házat talál magának a veréb, fészket magának a gerlice, hová fiait helyezze: oltáraidnál, seregek Ura, én királyom és én Istenem!

Mily boldogok, Uram, kik házadban lakhatnak, Téged örökkön örökké magasztalhatnak!

Boldog az az ember, akit te megsegítesz, mikor szívében elhatározza, hogy fel-

megy a Könnyek völgyén át a kitűzött helyre!

Mert megáldja a törvény szerzője, erőt erővel tetézve haladnak az úton, és meglátják az istenek Istenét a Sionon.

Uram, seregek Istene, hallgasd meg imádságomat, vedd füledbe Jákobnak Istene!

Oltalmazó Istenünk, tekints ide, nézz fölkentednek arcára!

Mert jobb egy nap a te udvaraidban, mint más helyen ezer. Inkább akarok utolsó lenni Istenem házában, mint lakni a gonoszok sátraiban.

Mert irgalomban és igazságban leli kedvét az Isten, kegyelmet és dicsőséget ad az Úr;

Nem vonja meg javait azoktól, kik ártatlanságban járnak. Seregek Ura, boldog az az ember, ki benned bízik. Dicsőség.

84. zs. Benedixisti.

A babilóniai fogságból hazatért zsidókat elfogja a kislelkűség a templomépítéssel járó nehézségek miatt; egy vigasztalásuk maradt: a boldog messiásvárás és a benne való remény. — Az én szivem is megszabadult a halálos bűn fogságából, de a mindennapi élet ezer hibája és gyarlósága miatt elfog a kislelkűség, mikor Isten templomába megyek; mégis van egy isteni vigasztalásom: Krisztus áldozata, az oltáron *engesztelő áldozat*, megszerzi nekem a békét és kegyelmet.

Megkegyelmeztél, Uram, országodnak, véget vetettél Jákob fogságának. Megbocsátottad néped vétkét, betakartad minden bűnét.

Egészen lecsendesítetted haragodat, megszüntetted haragos indulatodat.

Állíts minket helyre, szabadító Istenünk, és fordítsd el haragodat rólunk.

Avagy mindörökre haragszol-e ránk, és nemzedékről-nemzedékre terjeszted-e ki haragodat?

Isten, kelts új életre minket, hogy örvendezzék benned néped;

Mutasd meg nekünk, Uram, irgalmasságodat, s add meg nekünk szabadításodat.

Hadd halljam meg, mit szól hozzám az Úristen, hisz ő békét hirdet nemzetének, szentjeinek s mindazoknak, kik szívükbe térnek.

Bizony, közel van a szabadulás azokhoz, akik őt félik, hogy dicsőség lakozzék országunkban.

Az irgalom és a hűség találkozik, az igazság s a béke csókot vált.

Hűség sarjad a földből, s igazság tekint le az égről.

Valóban, az Úr megadja kegyelmét, és földünk megtermi gyümölcsét.

Igazság jár előtte, s követi az úton lépteit. Dicsőség.

85. zs. Inclina.

A legnagyobb bajok közt a bizalommal teljes kérést fejezi ki ez a zsoltár. — Itt állok én is szegényen és segítség nélkül az oltár előtt. Emellett ellenségem is szorongat, meg akarja ölni lelkemet. A szentmisében bizalommal kérek erőt és segítséget, kérem Isten kegyelmét lelkem megmentésére, mert a szentmise, melyre most készülök, a leghathatósabb *könyörgő áldozat.*

Hajtsd hozzám, Uram, füledet, hallgass meg, hisz nyomorult és szegény vagyok.

Őrizd meg életemet, hiszen jámbor vagyok, mentsd meg, Istenem, szolgádat, ki benned bízik.

Könyörülj rajtam, Uram, hisz hozzád kiáltok egész nap;

Örvendeztesd meg szolgádat, hisz hozzád emelem, Uram, lelkemet.

Hisz te, Uram, jóságos és kegyes vagy, nagyirgalmú mindazokhoz, kik téged segítségül hívnak.

Figyelj, Uram, imádságomra, hallgass könyörgésem szavára.

Hozzád kiáltok szorongatásom idején, mert te meghallgatsz engem.

Uram, nincs az istenek közt tehozzád hasonló, műveidhez semmi sem fogható;

A nemzetek, melyeket alkottál, mindnyájan eljönnek, leborulnak, Uram, előtted és dicsőítik nevedet.

Mert nagy vagy te és csodákat művelsz, csak te vagy az Isten.

Uram, vezess engem utadon, hogy hűségesen járjak előtted, és szívem örvendezve félje nevedet.

Teljes szívemből dicsérlek, Uram, én Istenem, és mindörökké magasztalom nevedet,

Mert felette nagy volt irgalmad irántam, megmentetted az alvilág mélyéből életemet.

Isten, gonoszok keltek fel ellenem, s erőszakosak serege tör életemre, ők nem vesznek téged tekintetbe.

De te, Uram, könyörületes, irgalmas Isten vagy, türelmes, nagyirgalmú és igaz.

Tekints rám, könyörülj rajtam, add szolgádnak erődet, szabadítsd meg szolgálódnak fiát.

Add jelét rajtam jóságodnak, hogy gyűlölőim lássák és szégyent valljanak, minthogy te, Uram, megsegítesz és megvigasztalsz engem. Dicsőség

115. zs. Crédidi.

A jámbor izraeliták ezzel a zsoltárral dicsérték Istent és mutatták meg hálájukat a kapott segítségért. — Én is hálát adok az Úrnak, hogy kisegített a bűnből és örömmel készülök, hogy a Fölséges Szentháromságnak bemutassam a magaméval

együtt Krisztus áldozatát, a szentmise nagy *hálaadó, eucharisztikus áldozatát.*

Hittem, s azért így szóltam, felette nagy megalázás ért.

Elkeseredésemben mondottam: hazug minden ember!

Mivel viszonozzam az Úrnak mindazt, amit velem cselekedett?

Felemelem a szabadulás kelyhét, s az Úr nevét segítségül hívom.

Teljesítem az Úrnak tett fogadalmaimat egész népe előtt.

Az Úr színe előtt drága dolog, hogy meghaljanak a jámborok.

Én is, Uram, a te szolgád vagyok, szolgád vagyok, és fia szolgálódnak. Széttörted bilincseimet!

A hála áldozatát neked bemutatom, s az Úr nevét segítségül hívom.

Teljesítem az Úrnak tett fogadalmaimat egész népe előtt,

Az Úr házának udvaraiban, tebenned, Jeruzsálem. Dicsőség.

129. zs. De profúndis.

A jámbor zsidók ostromló kérése bűneik bocsánatáért. — Én is hívő lélekkel és bánattal eltelve akarom bemutatni az én szentmiseáldozatomat, melyet Isten Fia «a bűnök bocsánatára» rendelt. Egyik főszabályom: Nem lesz misém, hogy ne a tökéletes bánat felkeltésével kezdeném. Itt is van rá hely és alkalom.

Mélységekből kiáltok hozzád, Uram!

Uram, hallgasd meg szavamat! Legyen füled figyelmes hangos esedezésemre.

Uram, ha a vétkeket figyelembe veszed, Uram, ki állhat meg előtted?

Ám tenálad bocsánat vagyon, törvényed miatt bízom benned, Uram, lelkem remél az ő szavában,

Lelkem bízik az Úrban.

A reggeli őrváltástól éjjelig bízzék Izrael az Úrban.

Mert az Úrnál van az irgalom, és bőséges nála a szabadítás;

S ő megszabadítja Izraelt minden gonoszságától. Dicsőség.

Feledd el, Uram, a mi bűneinket és atyáink bűneit; és ne büntess minket bűneinkért. (Húsvéti időben: Allelúja.)

Uram irgalmazz.
Krisztus irgalmazz.
Uram irgalmazz.
Miatyánk...

℣. És ne vigy minket a kísértésbe.

℟. De szabadíts meg a gonosztól.

℣. Kimondom: Uram, könyörülj rajtam.

℟. Mentsd meg lelkemet, mert ellened vétkeztem.

℣. Fordulj hozzám, Uram, csak egy keveset.
℟. És könyörülj szolgáidon.
℣. Legyen, Uram, irgalmad rajtunk.
℟. Mert mindnyájan benned bízunk.
℣. Papjaid öltözzenek igazságba.
℟. És szentjeid ujjongjanak.
℣. Rejtett bűneimtől tisztíts meg engem Uram.
℟. És az idegen bűnöktől óvd meg szolgádat.
℣. Uram, hallgasd meg könyörgésemet.
℟. És az én kiáltásom jusson eléd.
℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel is.

Könyörögjünk.

Kegyes Isten, figyelj jóságosan imádságunkra és a Szentlélek kegyelmével világosítsd fel szívünket: hogy a te misztériumaidban neked méltón szolgáljunk és téged örök szeretettel szeretni méltók legyünk.

Isten, ki előtt nyitva áll minden szív és megnyilatkozik minden akarat és aki előtt semmi titokban nem marad: a Szentlélek belénk áramlása által tisztítsd meg szívünk gondolatait; hogy téged tökéletesen szerethessünk és méltón dicsérhessünk.

Égesd, Uram, a Szentlélek tüzével vesénket és szívünket: hogy neked tiszta testtel szolgálhassunk és tiszta szívvel neked tetszhessünk.

Kérünk, Uram, hogy a tőled származó Vigasztaló világosítsa meg elménket: és tanítson meg Fiad igérete szerint minden igazságra.

Kérünk, Uram, legyen velünk a Szentlélek ereje: hogy szívünket kegyesen megtisztítsa és minden bajtól megvédjen.

Isten, ki híveid szívét a Szentlélek megvilágosításával oktatod: add meg nekünk, hogy ugyanazon Lélekben a helyeset megismerjük és az ő vigasztalásának szüntelen örvendhessünk.

Látogatásoddal kérünk, Uram, tisztítsd meg lelkismeretünket: hogy a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad hozzánk betérve, bennünk neki elkészített lakóhelyet találhasson: ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké. Amen.

Szent Ambrus imádsága.

Jóságos Uram, Jézusom, én bűnös lélek semmi érdemre nem támaszkodhatom, csak a te irgalmadban bizakodhatom és édes asztalodhoz járulni szégyenlek és félek. Mert szívem és testem számtalan bűnnel bemocskoltam, eszemet és nyelvemet eléggé meg nem őriztem. Ezért ó jóságos Istenség, ó félelmetes Fönség, én szerencsétlen az aggodalmaktól szorongatva az irgalmasság forrásához futok, gyógyulásért hozzád sietek, a te oltalmad alá menekülök: és ahhoz, akit bírámnak el nem viselhetnék, mint üdvözítőmhöz sóhajtok. Előtted, Uram, kitárom sebeimet: szégyenemet felfedem. Tudom, hogy sok és nagy az én vétkem, miattok félek. De irgalmadban remélek, melynek nincs határa. Tekints tehát reám irgalmas tekintettel, Uram, Jézus Krisztus, örök király, Istenember, az emberekért Megfeszített. Hallgass meg engem, ki benned bízom: könyörülj meg rajtam nyomorúsággal és bűnökkel elhalmozottan, te ki örökké árasztod a könyörület forrását. Üdvözlégy megváltó Áldozat, ki értem és az egész emberi nemért a keresztfán feláldoztattál.

Üdvözlégy drága nemes vér, mely az én megfeszített Uramnak, Jézus Krisztusnak sebeiből kiáradsz és lemosod az egész világ bűneit. Ne feledkezzél meg Uram, teremtményedről, kit szentséges véreddel megváltottál. Bánom, hogy vétkeztem és vágyódom jóvátenni, amit hibáztam. Vedd el tőlem jóságos Atya, minden gonoszságomat és bűnömet: hogy testben-lélekben megtisztítva méltóan élvezhessem a szentek szentjét. És engedd meg, hogy testednek és vérednek ájtatos vétele, melyhez méltatlanságom ellenére is járulni akarok, legyen bűneim bocsánata, hibáim tökéletes megtisztítása, a gonosz gondolatok előfője, a jókívánságok gerjesztője, Neked tetsző cselekedetek hathatós foganatosítója és ellenségeimmel szemben testem, lelkem biztos oltalmazója. Amen.

Aquinói Szent Tamás imája.

Örök, mindenható Isten! közeledem egyszülött Fiad, Jézus Krisztusnak szentségéhez, közeledem, mint beteg az élet orvosához, tisztátalan az irgalom forrásához, vak az örök dicsőség fényéhez, szegény és ügyefogyott az ég és föld Urához, végtelen irgalmadért könyörgök, kegyeskedj meggyógyítani, mosd le útálatosságom, világosítsd meg vakságom, gazdagítsd szegénységem, fedezd mezítelen-

ségem, hogy az angyalok kenyerét, királyok királyát, uralkodók urát oly tisztelettel és alázattal, annyi töredelemmel és áhítattal, oly hittel, javulási feltétellel és szándékkal vegyem magamhoz, mint lelkem üdvének hasznos. Engedd, Uram, hogy necsak látszatra vegyem magamhoz Krisztus szent testét és vérét, hanem úgy, hogy e szentség erejét és hatását is érezzem. Ó, jóságos Isten! add, hogy egyszülött Fiadnak, Jézus Krisztusnak testét, melyet Szűz Máriától vett magára, úgy vegyem magamhoz, hogy ezáltal misztikus testének élő tagja legyek. Ó, szerelmes Atyám, engedd, hogy a kenyér színe alatt rejlő kedves Fiadat, kit most magamhoz veszek, egykor színről-színre láthassam és az örökkévalóságban vele lehessek: Ki veled. Amen.

HÁLAADÁS A SZENTMISE UTÁN.

A három ifjú hálaéneke.

Antifona. Énekeljük a három ifjú énekét, melyet a szent ifjak a tüzes kemencében énekeltek az Urat áldva. (Húsvéti időben: Alleluja.)

(Dániel 3, 57—88 és 56.)

Áldjátok az Úr minden alkotmányai az Urat * dícsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké.

Áldjátok az Úr angyalai az Urat: * áldjátok egek az Urat.

Áldjátok minden egek fölötti vizek az Urat: * áldjátok az Úr minden erői az Urat.

Áldjátok nap és hold az Urat: * áldjátok az ég csillagai az Urat.

Áldjátok minden záporeső és harmat az Urat: * áldjátok Isten minden szelei az Urat.

Áldjátok tűz és hőség az Urat: * áldjátok hideg és hőség az Urat.

Áldjátok harmat és zuzmara az Urat: * áldjátok fagy és hideg az Urat.

Áldjátok jég és hó az Urat: * áldjátok éjek és napok az Urat.

Áldjátok világosság és sötétség az Urat: * áldjátok villámok és felhők az Urat.

Áldja a föld az Urat: * dícsérje és magasztalja őt mindörökké.

Áldjátok hegyek és halmok az Urat: * áldjátok a föld minden növényei az Urat.

Áldjátok kútforrások az Urat: * áldjátok tengerek és folyóvizek az Urat.

Áldjátok tenger halai és élőlényei az Urat: * áldjátok ég madarai az Urat.

Áldjátok vad- és szelíd állatok mind az Urat: * áldjátok emberek az Urat.

Áldja Izrael az Urat: *

dícsérje és magasztalja mindörökké.

Áldjátok Úr papjai az Urat: * áldjátok Úr szolgái az Urat.

Áldjátok igazak szívei és lelkei az Urat: * áldjátok szentek és alázatos szívűek az Urat.

Áldjátok Ananiás, Azariás és Mizael az Urat: * dícsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké.

Áldjuk az Atyát és a Fiút a Szentlélekkel együtt: * dícsérjük és magasztaljuk őt mindörökké.

Áldott vagy Uram az ég erősségében: * dícséretes és dicsőséges és magasztos mindörökké.

(Ez után nem mondjuk el a Dicsőséget.)

150. zs. **Laudáte.**

Dícsérjétek az Urat szent hajlékában,

Dícsérjétek őt az ég erős boltozatában.

Dícsérjétek őt hatalmas tetteiért,

Dícsérjétek őt nagyságának teljességéért.

Dícsérjétek őt harsonaszóval.

Dícsérjétek őt lanttal és kobozzal.

Dícsérjétek őt dobbal és körtánccal,

Dícsérjétek őt húrokkal és fuvolával.

Dícsérjétek őt zengő cintányérral.

Dícsérjétek őt csengő cintányérral.

Minden lélek dícsérje az Urat! Dicsőség.

(Ismételjük az antifonát.)

Énekeljük a három ifjú énekét, amelyet a szent ifjak a tüzes kemencében énekeltek az Urat áldva. (Húsvéti időben: Alleluja.)

Uram irgalmazz!
Krisztus irgalmazz!
Uram irgalmazz!
Miatyánk . . .

℣. És ne vigy minket a kísértésbe.

℟. De szabadíts meg a gonosztól.

℣. Magasztaljon téged, Uram, minden alkotásod.

℟. És szentjeid magasztaljanak téged.

℣. Ujjonganak a szentek dicsőségben.

℟. És örvendeznek nyugvóhelyükön.

℣. Ne nekünk, Uram, ne nekünk.

℟. Hanem a te nevednek adj dicsőséget.

℣. Uram, hallgasd meg könyörgésemet.

℟. És kiáltásom jusson eléd.

℣. Az Úr legyen veletek.

℟. És a te lelkeddel is.

Könyörögjünk.

Isten, ki a három ifjú számára megenyhítetted a tűz lángját: engedd kegyelmesen; hogy minket, a te szolgáidat, ne égessen meg a bűnök lángja.

Minden tettünket kérünk, Urunk, sugallataiddal előzd meg és segítségeddel kíséred: hogy minden imádságunk és tettünk tőled induljon ki és megkezdve általad fejeződjék be.

Vétkeink lángját kérünk, oltsd el bennünk, Urunk, aki Szent Lőrincnek megengedted, hogy legyőzze a kínzó lángokat. A mi Urunk Jézus Krisztus által.

℣. Amen.

Aquinói Szent Tamás imádsága.

Hálát adok neked, szentséges Uram, mindenható Atyám, örök Isten, hogy engem, méltatlan bűnös szolgádat, nem saját érdemeim szerint, hanem egyedül csak irgalmad jóvoltából, eltölteni kegyeskedtél Fiadnak, a mi Urunknak, Krisztus Jézusnak drága testével és vérével. Esedezem azért, hogy e szentáldozás ne legyen vétkem a büntetésre, hanem üdvös közbenjárás a bocsánatra. Szolgáljon ez nekem a hit fegyverzetéül, és a jó akarat pajzsául. Legyen vétkeimnek megsemmisítése, a rossz kívánságoknak és bujaságnak kiirtása, a szeretetnek és béketűrésnek, az alázatosságnak és engedelmességnek, és minden erénynek öregbítése; mind a látható, mind pedig a láthatatlan ellenségek incselkedései ellen erős védelem; mind testi, mind lelki indulataimnak tökéletes lecsendesítése; hozzád, egy és igaz Istenhez erős ragaszkodás, és kimúlásom boldog befejezése. És kérlek, hogy engem, bűnöst, azon kimondhatatlan vendégségbe vezetni méltóztassál, hol te, a te Fiaddal és a Szentlélekkel szenteidnek igazi fénye, teljes kielégülése, örök vígsága, legnagyobb gyönyörűsége és tökéletes boldogsága vagy. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

Szent Bonaventura imádsága.

Járd át, édes Uram, Jézus, lelkem legmélyét szeretetednek édes és üdvöthozó sebével, az apostol igaz, tiszta és szent szeretetével, hogy megpuhuljon és alkalmas legyen lelkem, hogy egyedül téged szeressen, utánad vágyódjék, téged kívánjon, szentélyedben szűnjék meg, és kívánsága az legyen, hogy benned megszűnve, veled lehessen. Add,

hogy lelkem utánad éhezzék, angyalok kenyere, szentek táplálója, mindennapi természetfeletti kenyerünk, mely minden édességet és jóságot és gyönyörűséget magában foglal. Téged, akinek látása után vágyódnak az angyalok, éhezzen és vegyen magához szívem. A te édességeddel teljék meg lelkem legbenseje. Mindig utánad szomjúhozzék, élet forrása, a bölcseség és tudomány forrása, az örök világosság forrása, a gyönyörök folyama, Isten házának bősége. Mindig téged keressen, te utánad járjon, téged megtaláljon, feléd törjön, hozzád eljusson, rólad elmélkedjék, rólad beszéljen és mindent neved dícséretére és dicsőségére tegyen. Legyen alázatos és mértéktartó, szerető és örvendező, készséges és lángbuzgalmú és legyen a végsőkig kitartó. És te édes Jézusom, te légy mindig az én egyetlen reményem, minden bizalmam, gazdagságom és örömöm, vidámságom és gyönyörűségem, nyugalmam és enyhülésem, békém és édességem, kegyességem és jó illatom, eledelem és táplálékom, menedékem és segítségem, bölcseségem és osztályrészem, birtokom és kincsem! Beléd legyen egyedül erősen és szilárdan és mindörökre megmozdíthatatlanul belegyökerezve szívem és lelkem. Amen.

Szent Ignác fohászai.

Krisztus lelke, szentelj meg!
Krisztus teste, üdvözíts!
Krisztus vére, tölts be!
Krisztus oldalából kifolyt víz, moss tisztára!
Krisztus kínszenvedése, erősíts!
Ó, édes Jézusom hallgass meg engem!
Szent sebeidbe rejts el!
Ne hagyj tőled soha elválni!
A gonosz ellenségtől oltalmazz!
Halálom óráján hívj magadhoz!
És engedj hozzád jutni!
Hogy szenteiddel dicsőíthesselek!
Mindörökön örökké!
Amen.

Xaveri Szent Ferenc fohászai.

Istenem! szeretlek téged.
Nemcsak, hogy add meg üdvömet,
Vagy mert, ki téged nem szeret,
Örök tűzzel bünteted.

Te Jézusom! a keresztfán,
Egész valóm felkarolván,
Értem szeg- és lándzsaszúrást,
Tűrtél sok gyaláztatást,
Véghetetlen fájdalmakat,
Verítékezést s kínokat,
Sőt halált. És mindezt kiért?
Értem, szegény bűnösért.
Hogyne szeretne hát szívem,
Ó, Jézusom! én szerelmem!
S nem, hogy a mennyben üdvözíts,
Vagy örökre el ne taszíts,
Sem jutalom reményéből,
De, mint te szerettél engemet,
Úgy szeret most s mindig szívem,
Csupán mivel királyom vagy,
És csak mert Istenem vagy!
Amen.

Búcsúima a megfeszített Jézushoz.

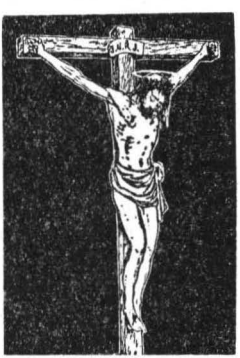

Íme, óh jóságos és legédesebb Jézus, színed előtt térdreborulok és lelkem legnagyobb buzgalmával esengek és kérlek, öntsd kegyesen szívembe a hit, remény és szeretet élő érzelmeit, a bűneim felett érzett igaz bánatot s azok jóvátételére az elszánt, erős akaratot, amíg én lelkem mélységes fájdalmával öt szent sebedről gondolkodom és elmélkedem, szemem előtt tartva azt, amit már Dávid próféta adott a te ajkadra, óh jóságos Jézus: «Átlyuggatták kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat». (21. zsolt. 17, 18.)

(Ha áldozás után a feszület előtt végezzük és a pápa szándékára még valamit imádkozunk, teljes búcsút nyerhetünk.)

Az imádságok befejezése:

1. Ha az imádság az Atyaistenhez szól:

A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.
℟. Amen.

Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum: Qui tecum vívit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

2. Ha az imádság az Atyaistenhez szól, de elején a Fiúistent is megemlítjük:

Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.
℟. Amen.

Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum: Qui tecum vívit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

3. Ha az imádság az Atyaistenhez szól, de a végén a Fiúistent is megemlítjük:

Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.
℟. Amen.

Qui tecum vívit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

4. Ha az imádság a Fiúistenhez szól:

Ki élsz és uralkodol az Atyaistennel a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.
℟. Amen.

Qui vívis et regnas cum Deo Patre in unitáte Spíritus Sancti Deus per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

5. Ha az imádság a Szentlélekistent megemlíti:

A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik ugyanazon Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.
℟. Amen.

Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum: Qui tecum vívit et regnat in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti Deus per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

AZ EGYHÁZI ÉV MISÉI.

A megtestesülés ünnepkörének bevezetése.

ÁDVENT.

A karácsonyi ünnepkör bevezető része az ádvent. Természetes, hogy ez a bevezető rész csak azután keletkezett, amikor az Egyházban elterjedt a karácsony megünneplése, tehát az V. századtól fogva, de még akkor is majd négy, majd öt hétig tartott, míg végül VII. Gergely pápa véglegesen rendezte és négy vasárnapban állapította meg. Ádvent ma Szent András apostol ünnepéhez (nov. 30.) legközelebb eső vasárnappal kezdődik és tart december 24-ig. (A neve a latin adventus: eljövetel szóból származik és ez a név jelzi, hogy ez az idő az Úr eljövetelére emlékeztet.)

Ezt az időszakot három vonás jellemzi: 1. ádvent az imádság ideje; 2. Krisztus eljövetelére való várakozás és a Messiás után való vágy; 3. a Szűzanya tisztelete.

1. *Az ádvent, mint bűnbánati idő.* Minthogy az egész karácsonyi ünnepkör kialakulására a már meglevő húsvéti ünnepkör volt hatással, azért az ádvent hasonlít a nagyböjthöz, mint előkészítő idő. Ezért az ádventnek első jellemvonása a bűnbánat, mert erre és imádságra serkent. Ennek a külső jelei: *a)* Az egyházi szín ádventben a bűnbánat és vezeklés színe: a viola; kivétel a harmadik vasárnap, amelynek örvendetes jellege van, azért rózsaszínben misézhet a pap. *b)* A szentmisében nem mondja a pap az angyalok énekét, a Glóriát és a végén Ite Missa est helyett Benedicamus Domino-t mond. A breviáriumban pedig nincs

Te Deum. *c)* Az orgona nem szól az istentiszteletek alatt, nehogy zavarja a bűnbánó hangulatot. *d)* A szerpapok nem öltöznek az öröm ruhájába: a dalmaticába és tunicellába, hanem csak az albát veszik magukra, vagy az úgynevezett «casula plicata»-t, a felhajtogatott miseruhát. *e)* A szentmise szövege is erre a bűnbánatra és komolyságra int. A szentleckékben Szent Pál apostol önmegtagadásra, bűnbánatra, böjtre, imádságra és az erények gyakorlására figyelmeztet. Az evangéliumok közül az első az utolsó ítéletről, a többi Keresztelő Szent Jánosról szól, és szintén arra intenek, hogy tartsunk bűnbánatot és így készítsük elő az Úr útját. *f)* Ezért pl. egyes szerzetekben még ma is böjt van ádvent szerdáin és azért nem szabad ádvent idején ünnepélyes menyegzőt tartani. (Csendeset szabad.) Mindazonáltal az ádvent nem olyan szigorú idő, mint a negyvennapos nagyböjt, mert teli van bizalommal, reménnyel. Ezért például a szentmisében van Alleluja.

2. *Ádvent az Úr eljövetelére való várakozás ideje.* Az Úrnak hármas eljöveteléről szól a liturgia: a történelmi eljöveteléről a multban; kegyelmi eljöveteléről ma is minden ember lelkében, a jelenben; és az utolsó eljöveteléről a jövőben, a világ végén. — A liturgia azért hármas alakban mutatja be ádventben az Urat. Mint *gyermeket*, ki Betlehemben született; mint *Üdvözítőt*, ki ma is lelkünk megváltója; és mint *Bírót*, aki felhőtrónján ítél eleveneket és holtakat. Az első eljöveteléről úgy emlékezik meg az Egyház, hogy lélekben visszahelyezkedik a Krisztus előtti korszakba. Ahogy ebben az időben vágytak az igazak a Messiás után, ahogy ők imádkoztak az eljöveteléért, úgy vágyódik és imádkozik az Egyház ma is a liturgiában. Különösen sokszor olvassa ebben az időben Izaiás próféta jövendöléseit, aki a legmegkapóbban fejezte ki az ószövetség messiási vágyát. A második, kegyelmi eljöveteléről azzal emlékezik meg a liturgia, hogy egyrészt int az Úr útjának előkészítésére, másrészt valóban elő is készít ádvent liturgiájával, hogy méltán fogadhassuk szívünkbe az Urat. A harmadik eljöveteléről az első vasárnapi evangélium szól. De ezenkívül az egész ádvent telve van a «paruzia», az Úr eljövetelének gondolatával. Az utolsó ítéletre eljövő Úrról a keresztény ókorban nem úgy gondolkoztak, mint a középkor a «Dies irae» himnuszában — félve és remegve az igazságos bírótól. Azonban egyúttal mint a győzelem és az öröm boldogító napját várták Krisztus dicsőséges eljövetelét. Így tehát egész földi életünk nagy ádvent, melynek karácsonya lesz az Úr Jézusnak színről-színre való látása. Ebből a szempontból az egész egyházi év tulajdonképpen ádvent, mert évről-évre megismétlődő misztériumaival előkészíti az egész Egyházat a nagy napra, «Krisztus napjára», amelyre gondolva mondták az őskeresztények: «Maranata» — Jöjj el, Urunk! — Hogy ez utolsó eljövetel volt a karácsonyi ünnepkörben uralkodó eredeti gondolat, mutatja az a tény is, hogy egyideig Hetvened vasárnapjával kezdődött a liturgikus év — és a mennybemenetel után folytatódott az Úr ismét eljövetele után való vággyal, és az év befejezése volt az

Epiphania — Krisztus királyi megnyilatkozásának ünnepe. Csak mikor ádvent lett a liturgikus év kezdete, akkor gondoltak inkább az Úr Jézus történeti életére.

3. Végül *ádvent a leggyengédebb Mária-tisztelet ideje.* Hogy is ünnepelhetné az Egyház ádvent idején az eljövendő és várvavárt Üdvözítőt anélkül, hogy ne gondolna a Szűzanyára, ki szíve alatt hordozta, akit az egész világ várt. Ezért teljes joggal nevezhetjük ádventet liturgikus Mária-hónapnak. Erre szolgálnak a liturgikus szövegben előforduló Mária-köszöntéseken kívül elsősorban a hajnali misék — a roráték. Így nevezzük az introitus első szaváról *Rorate* azokat a votív miséket, melyeket ádventben naponként lehet mondani. (1328. l.) És szép, igazán finom szimbolum van abban is, hogy a hajnal pirkadásakor mondják ezeket a miséket, mert Mária a hajnal, aki jelezte, hogy jön Krisztus, a világ világossága, az igaz Nap. Még jobban a kereszténység hajnalcsillagának mutatja be a szent Szűzet a Szeplőtelen Fogantatás ünnepe, mely ádvent elejére, december 8-ára esik. Ekkor ünnepeljük Máriát, mint azt a «signum magnum»-ot, nagy jelet, melyet Szent János evangélista ír le. Ő az az asszony, kinek «ruhája a nap, a hold a lábai alatt és fején tizenkét csillagból álló korona ragyog». Ő az, kit úgy köszöntött az angyal: Üdvözlégy teljes malaszttal.

Ádvent első vasárnapja.

(Stációs-templom: Sancta Maria Major bazilika.)

A liturgikus év első vasárnapja. Ott állunk az egyházi évnek és karácsony ünnepének kapujában. Ezért az Egyház rámutat az Úrra, aki eljött szegénységben és alázatosságban, hogy megváltson bennünket és az Úrra, aki eljön mégegyszer dicsőségben és hatalomban, hogy megítélje az eleveneket és holtakat. Ezért a mai vasárnap alaphangulata a félelem, mert «a félelem a bölcseség kezdete». Ezt a félelmet akarja bennünk felkelteni édesanyánk, az Egyház, hogy rettegve a Bírótól, meneküljünk a Megváltóhoz. Az újesztendő kapujában az utolsó ítélet harsonája fogad: rövid az idő, jön az örökkévalóság. Térjünk meg tehát (mondja a szentlecke), tekintsünk bizalommal a Megváltóra (figyelmeztet az introitus), hogy ne kelljen remegnünk az eljövendő Bírótól. Íme mai vasárnap nagy döntése: vagy-vagy. Vagy a kegyelmes Megváltó, — vagy a szigorú ítélő Bíró. Melyiket választjuk?

Bevonulásra. (Zs. 24, 1-3.)

Hozzád emelem lelkemet, Istenem, tebenned remélek; ne hagyd, hogy megszégyenüljek, s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek: hisz senki,

Introitus (Ps. 24, 1-3.)

Ad te levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam: neque irrídeant me inimíci mei: étenim univérsi, qui te exspéctant,

aki tebenned bízik, meg nem szégyenül (Zs. u. a. 4.) Utaidat, Uram, mutasd meg nekem s ösvényeidre taníts meg engem. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. Miképpen volt kezdetben és van most és lesz mindig, mindörökön örökké. Amen. Hozzád emelem . . .

non confundéntur. (Psalmus ibid., 4.) Vias tuas Dómine, demónstra mihi: et sémitas tuas édoce me. ℣. Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper, et in saecula saeculórum. Amen. Ad te leváví animam meam . . .

(Az introitust mindig elismételjük egészen a zsoltárig.)

(A Glória az egész ádvent alatt elmarad, az ünnepnapok kivételével.)

Könyörgés. Keltsd fel, kérünk, Urunk, hatalmadat és jöjj, hogy oltalmad által bűneink fenyegető veszedelmeitől megszabadulhassunk és szabadításod által megmenekülhessünk: Ki élsz és uralkodol az Atyaistennel a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké. ℟. Amen.

Orátio. Excita, quaesumus, Dómine, poténtiam tuam, et veni: ut ab imminéntibus peccatórum nostrórum periculis, te mereámur protegénte éripi, te liberánte salvári: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitáte Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

A legtöbb szentmisében a napi könyörgésen kívül még egy második és harmadik könyörgést is kell mondanunk. Ha van két megemlékezés, akkor az ilyen szentmisékben azokat mondjuk. Ha csak egy megemlékezés van, akkor 2-ik könyörgésnek azt mondjuk, 3-iknak pedig u. n. időszaki könyörgést mondunk. Ha egy megemlékezés sincs, akkor 2-ik és 3-ik könyörgésnek egy-egy időszaki könyörgést mondunk. Ezek évszakonként különbözők. Ádvent idején a 2-ik könyörgés a szent Szűzhöz szól, a 3-ik az Egyház üldözői ellen, vagy a pápáért, amint alább következik.

2. könyörgés: Szűz Máriához:

Isten, ki azt akartad, hogy Igéd a boldogságos Szűz Mária méhéből angyali izenettel testet vegyen magára: add meg a hozzád esdeklőknek, hogy akik őt igazán Isten szülőjének hiszszük, előtted az ő esedezéseivel segítséget nyerjünk. (Ugyanazon a mi Urunk . . .)

Deus, qui de beátae Mariae Virginis útero Verbum tuum, Angelo nuntiánte, carnem suscípere voluísti: praesta supplícibus tuis; ut, qui vere eam Genitrícem Dei crédimus, ejus ápud te intercessiónibus adjuvémur. (Per eúmdem Dóminum nostrum . . .)

3. könyörgés: Az Egyházért:

Fogadd, kérünk Urunk, kegyesen Anyaszentegyházad könyörgéseit, hogy minden viszály és tévely lerontatván, neked biztos szabadsággal szolgáljon. A mi Urunk.

Ecclésiae tuae, quaesumus, Dómine, preces placátus admítte: ut, destrúctis adversitátibus et erróribus univérsis, secúra tibi sérviat libertáte. Per Dóminum nostrum.

Vagy: A pápáért:

Isten, minden hívő pásztora és kormányzója, tekints kegyelmesen N. szolgádra, kit Egyházad főpásztorává rendeltél: s add neki, kérünk, hogy mindazoknak, akiknek előljárója lett, szavával és példájával javukra legyen, hogy így a rábízott nyájjal együtt az örök életre eljuthasson. A mi Urunk.

Deus, ómnium fidélium pastor et rector, fámulum tuum N., quem pastórem Ecclésiae tuae praeésse voluísti, propítius réspice: da ei, quaesumus, verbo et exémplo, quibus praeest, proffcere; ut ad vitam, una cum grege sibi crédito, perveníat sempitérnam. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (13, 11-14.)

Testvérek: Tudjátok meg, hogy már itt az óra, hogy felkeljünk az álomból. Most ugyanis az üdvösség közelebb van hozzánk, mint amikor hívők lettünk. Az éjtszaka előre haladt, a nappal pedig elközelgett. Vessük el tehát a sötétség cselekedeteit és öltsük magunkra a világosság fegyvereit. Mint nappal, járjunk tisztességesen; nem tobzódásban és részegeskedésben, nem bujálkodásban és kicsapongásban, nem civódásban és versengésben, hanem öltsétek magatokra az Úr Jézus Krisztust.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apostoli ad Romános. (13, 11-14).

Fratres: Sciéntes, quia hora est jam nos de somno súrgere. Nunc enim própior est nostra salus, quam cum credídimus. Nox praecéssit, dies autem appropinquávit. Abjiciámus ergo ópera tenebrárum, et induámur arma lucis. Sicut in die honéste ambulémus: non in comessatiónibus, et ebrietátibus, non in cubílibus, et impudicítiis, non in contentióne, et aemulatióne: sed induímini Dóminum Jesum Christum.

Átvonulásra. (Zs. 24, 3-4.) Uram, mindazok, kik téged várnak, meg nem szégyenülnek. ℣. Utaidat Uram, mutasd meg nekem, s ösvényeidre taníts meg engem. Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 84, 8.) Mutasd meg nekünk, Uram, irgalmasságodat s add meg nekünk szabadításodat. Alleluja!

Graduale. (Ps. 24, 3 et 4.) Univérsi, qui te exspéctant, non confundéntur, Dómine. ℣. Vias tuas, Dómine, notas fac mihi: et sémitas tuas édoce me. Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 84, 8.) Óstende nobis, Dómine, misericórdiam tuam: et salutáre tuum da nobis. Allelúja.

(Ha e szentmisét hétköznap mondjuk, elmarad az Alleluja!)

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (21, 25-33.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: És jelek lesznek a napban és holdban és csillagokban és a földön a népek kétségbeesett rettegése a tenger zúgása és háborgása miatt; és megdermednek az emberek azok félelmétől és várásától, mik a földkerekségre jövendők. Mert az egek erői megindulnak; és meglátják majd az Emberfiát, amint jön a felhőkben nagy hatalommal és dicsőséggel. Midőn pedig ezek elkezdődnek, egyenesedjetek föl, és emeljétek föl fejeteket, mert közelget a ti váltságtok. És hasonlatosságot monda nekik: Nézzétek a fügefát és a többi fákat. Mikor azok már hajtanak, tudjátok, hogy közel van a nyár. Úgy ti is, midőn ezeket történni látjátok, tudjátok meg, hogy közel van az Isten országa. Bizony mondom nektek, el

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (21, 25-33.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Erunt signa in sole, et luna, et stellis, et in terris pressúra géntium prae confusióne sónitus maris, et flúctuum: arescéntibus homínibus prae timóre et exspectatióne, quae supervénient univérso orbi: nam virtútes caelórum movebúntur. Et tunc vidébunt Fílium hóminis veniéntem in nube cum potestáte magna, et majestáte. His autem fíeri incipiéntibus, respícite, et leváte cápita vestra: quóniam appropínquat redémptio vestra. Et dixit illis similitúdinem: Vidéte ficúlneam, et omnes árbores: cum produ̇cunt jam ex se fructum, scitis quóniam prope est aestas. Ita et vos cum vidéritis haec fíeri, scitóte quóniam prope est regnum Dei. Amen dico vobis, quia non praeteríbit generátio haec, donec óm-

nem múlik e nemzedék, mígnem mindezek megleszneк. Az ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak.

Felajánlásra. (Zsolt. 24, 1-3.) Hozzád emelem lelkemet, Istenem, tebenned remélek; ne hagyd, hogy megszégyenüljek, s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek: hisz senki, aki tebenned bízik, meg nem szégyenül.

Csendes imádság. E szent adományok, Urunk, hatalmas erejükkel tisztítsanak meg minket, hogy egyre jobban megtisztulva eljuthassunk forrásukhoz. A mi Urunk.

nia fiant. Caelum et terra transíbunt: verba autem mea non transíbunt.

Offertorium. (Psalm. 24, 1-3.) Ad te levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam: neque irrídeant me inimíci mei: étenim univérsi, qui te exspéctant, non confundéntur.

Secreta. Haec sacra nos, Dómine, poténti virtúte mundátos, ad suum fáciant purióres veníre princípium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(Mint a könyörgésnél, itt is még két változó imádságot mond a pap. A szabály ugyanaz marad.)

2. csendes imádság: Szűz Máriához:

Erősítsd meg, kérünk, Urunk, értelmünkben az igaz hit titkait, hogy akik megvalljuk, hogy a Szűztől igaz Isten és ember fogantatott, az ő üdvöthozó feltámadásának hatalmánál fogva méltók legyünk az örök vigasságba eljutni. (Ugyanazon a mi Urunk...)

In méntibus nostris, quaesumus, Dómine, verae fídei sacraménta confírma: ut, qui concéptum de Vírgine Deum verum et hóminem confitémur; per ejus salutíferae resurrectiónis poténtiam, ad aetérnam mereámur perveníre laetítiam. (Per eúmdem Dóminum...)

3. csendes imádság: Az Egyházért:

Oltalmazz meg, Urunk, minket, kik misztériumaidnak szolgálunk, hogy az isteniekhez ragaszkodva, mind testtel, mind lélekkel neked szolgáljunk. A mi Urunk.

Prótege nos, Dómine, tuis mystériis servientes: ut, divínis rebus inhaerentes, et córpore tibi famulémur et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Vagy: A pápáért:

Engesztelődjél meg, kérünk, Urunk, felajánlott adományaink által, és N. szolgádat, kit egyházad főpásztorává rendeltél, vezéreld folytonos oltalmaddal. A mi Urunk.

Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et fámulum tuum N., quem pastórem Ecclésiae tuae praeésse voluísti, assídua protectióne gubérna. Per Dóminum.

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 84, 13.) Az Úr megadja kegyelmét és földünk megtermi gyümölcsét.

Communio. (Ps. 84, 13.) Dóminus dabit benignitátem: et terra nostra dabit fructum suum.

Áldozás utáni imádság. Enged urunk, hogy megtaláljuk irgalmadat templomodban és így méltó tisztelettel készülhessünk megváltásunk közelgő ünnepségére. A mi Urunk Jézus Krisztus által.

Postcommunio. Suscipiámus, Dómine, misericórdiam tuam in médio templi tui: ut reparatiónis nostrae ventúra solémnia cóngruis honóribus praecedámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság szabálya ugyanaz, mint a könyörgésnél.)

2. áldozás utáni imádság: Szűz Máriához:

Malasztodat, kérünk, Urunk, öntsd lelkünkbe, hogy kik angyali üzenet által Fiadnak, Krisztusnak megtestesülését megismertük, az ő kínszenvedése és keresztje által a feltámadás dicsőségére eljuthassunk. (Ugyanazon a mi Urunk.)

Grátiam tuam, quaesumus, Dómine, méntibus nostris infúnde: ut qui, Angelo nuntiánte, Christi Fílii tui incarnatiónem cognóvimus; per passiónem ejus et crucem, ad resurrectiónis glóriam perducámur. (Per eúmdem Dóminum.)

3. áldozás utáni imádság: Az Egyházért:

Kérünk, Urunk Istenünk, hogy azokat, akiknek megadtad az istenségben való részesülés örömét, ne engedd emberi veszélyeknek kitétetni. A mi Urunk.

Quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quos divína tríbuis participatióne gaudére; humánis non sinas subjacére perículis. Per Dóminum.

Vagy: A pápáért:

Ez isteni szentség vétele. kérünk, Urunk, védjen meg minket, és N. szolgádat, kit Egyházad főpásztorává rendeltél, a reábízott nyájjal együtt mindenkor őrizze és erősítse meg. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Haec nos, quaesumus, Dómine, divíni sacraménti percéptio prótegat: et fámulum tuum N., quem pastórem Ecclésiae tuae praeésse voluísti; una cum commísso sibi grege, salvet semper et múniat. Per Dóminum.

(«Ite Missa est» helyett ádventben: «Benedicamus Domino»-t mond a pap; erre a felelet: «Deo gratias».)

(Ádvent hétköznapjain, ha nem valamely szentről van a mise, a vasárnapi misét mondja a pap.)

Ádvent második vasárnapja.

(Stációs-templom: a jeruzsálemi Szentkereszt temploma.)

A félelem vasárnapja után a mai vasárnap a remény ünnepe. Krisztus valóban a mi Megváltónk. Az evangélium szerint ő az, aki eljövendő volt és nem kell mást várnunk. Reméljünk hát benne, mondja a szentlecke és a szentmise minden imádsága. — Az evangéliumban Jézus bizonyítja, hogy Jánost küldte az Úr az ő útjainak elkészítésére. Mi is utat akarunk készíteni szívünkben a Megváltó számára; hallgassunk tehát Jánosra, akit az Anyaszentegyház ádvent folyamán még többször is megszólaltat.

Bevonulásra. (Iz. 30, 30.)

Sion népe, íme jön az Úr a népek megmentésére: és hallatni fogja az Úr dicsőséges szavát szívetek örömére. (Zs. 79, 2.) Figyelmezz, Izrael pásztora, ki Józsefet, nyájként vezérled. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Isaí. 30, 30.)

Pópulus Sion, ecce Dóminus véniet ad salvándas gentes: et auditam fáciet Dóminus glóriam vocis suae in laetitia cordis vestri. (Ps. 79, 2.) Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Rázd fel, Urunk, szívünket, hogy elökészítsük Egyszülötted útját és így eljövetele által tisztult lélekkel szolgálhassunk neked: Ki veled.

Orátio. Excita, Dómine, corda nostra ad praeparándas Unigéniti tui vias: ut per ejus advéntum, purificátis tibi méntibus servíre mereámur: Qui tecum.

(A 2. és 3. könyörgés u. a., mint ádvent első vasárnapján, 68., 69. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (15, 4-13.)

Testvérek: Mind, ami előre megiratott, okulásunkra iratott meg, hogy reménységünk legyen az Írásokból merített béketűrés és vigasztalás által. A béketűrésnek és vigasztalásnak az Istene pedig adja nektek, hogy Jézus akarata szerint való egyetértés legyen meg köztetek, hogy egy lélekkel, egy szájjal dicsőítsétek Jézus Krisztusnak a mi Urunknak Istenét és atyját. Azért karoljátok fel egymást, amiképp Krisztus is magáévá tett benneteket az Isten dicsőségére. Azt mondom ugyanis, hogy Krisztus Jézus a zsidóknak szolgája lett, hogy bebizonyítsa az Isten igazmondását, megvalósítván az atyáknak tett ígéreteket. A pogányok azonban irgalmasságáért dicsőítik az Istent, amint meg van írva: Ezért magasztallak, Uram, a pogányok között és zengek dalt nevednek. Azt mondja továbbá: Pogányok, örvendjetek az ő népével együtt. Majd meg: Nemzetek, dicsérjétek mindnyájan az Urat! Magasztaljátok őt minden nép! Izaiás továbbá azt mondja: Jesszének gyökere lészen, aki felkel, hogy uralkodjék a nemzeteken, benne reménykednek a nemzetek. A reménységnek Istene töltsön el titeket a hitnek teljes örömé-

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (15, 4-13).

Fratres: Quaecúmque scripta sunt, ad nostram doctrínam scripta sunt: ut per patiéntiam, et consolatiónem Scripturárum, spem habeámus. Deus autem patiéntiae, et solátii, det vobis idípsum sápere in altérutrum secúndum Jesum Christum: ut unánimes, uno ore honorificétis Deum et Patrem Dómini nostri Jesu Christi. Propter quod suscípite ínvicem, sicut et Christus suscépit vos in honórem Dei. Dico enim Christum Jesum minístrum fuisse circumcisiónis propter veritátem Dei, ad confirmándas promissiónes patrum: gentes autem super misericórdia honoráre Deum, sicut scriptum est: Proptérea confitébor tibi in géntibus, Dómine, et nómini tuo cantábo. Et iterum dicit: Laetámini gentes cum plebe ejus. Et iterum: Laudáte omnes gentes Dóminum: et magnificáte eum omnes pópuli. Et rursus Isaías ait: Erit radix Jesse, et qui exsúrget régere gentes, in eum gentes sperábunt. Deus autem spei répleat vos omni gáudio, et pace in credéndo: ut abundétis in spe, et virtúte Spíritus Sancti.

vel és békéjével, hogy a remény bőven meglegyen bennetek a Szentlélek erejéből.

Átvonulásra. (Zs. 49, 2, 3, 5.) Felragyog a Sionból dicsősége, jön íme az Isten. ℣. Gyüjtsétek eléje szentjeit, kik szövetségre léptek vele áldozatokkal.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 121, 1.) Örvendeztem, mikor azt mondották nekem: az Úr házába megyünk. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (11, 2-10.)

Az időben: Mikor János meghallotta a fogságban Krisztus cselekedeteit, elküldvén kettőt tanítványai közül, mondá neki: Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk? És felelvén Jézus nekik: Elmenvén jelentsétek Jánosnak, amiket hallottatok és láttatok: A vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a siketek hallanak, a halottak feltámadnak, a szegényeknek az Evangélium hirdettetik; és boldog az, ki bennem meg nem botránkozik. Azok elmenetele után pedig kezde Jézus szólani a seregnek Jánosról: Mit mentetek ki a pusztába látni? Széltől lengetett nádat? Vagy mit mentetek ki látni? Puhába öltözött embert-e? Íme, akik puha ruhákat viselnek, a királyok házaiban vannak. Hát

Graduale. (Ps. 49, 2-3 et 5.) Ex Sion spécies decóris ejus: Deus maniféste véniet. ℣. Congregáte illi sanctos ejus, qui ordinavérunt testaméntum ejus super sacrifícia.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 121, 1). Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Dómini ibimus. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (11, 2-10).

In illo témpore: Cum audisset Joánnes in vinculis ópera Christi, mittens duos de discípulis suis, ait illi: Tu es, qui ventúrus es, an álium exspectámus? Et respóndens Jesus, ait illis: Eúntes renuntiáte Joánni, quae audístis, et vidístis. Caeci vident, claudi ámbulant, leprósi mundántur, surdi áudiunt, mórtui resúrgunt, páuperes evangelizántur: et beátus est, qui non fúerit scandalizátus in me. Illis autem abeúntibus, coepit Jesus dícere ad turbas de Joánne: Quid exístis in desértum vidére? arúndinem vento agitátam? Sed quid exístis vidére? hóminem móllibus vestítum? Ecce qui móllibus vestiúntur, in dómibus regum sunt. Sed quid exístis vidére? prophétam? Etiam dico vobis,

mit mentetek ki látni? Prófétát-e? Igenis mondom nektek, prófétánál is nagyobbat. Mert ez az, akiről írva vagyon: Íme, én elküldöm angyalomat színed előtt, ki elkészíti előtted az utadat.

et plus quam prophétam. Hic est enim, de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum meum ante fáciem tuam, qui praeparábit viam tuam ante te.

Felajánlásra. (Zs. 84, 7-8.) Ha felénk fordulsz, Istenünk, új életre kelünk és a te néped örvendezni fog benned: mutasd meg nekünk, Uram, irgalmasságodat s add meg nekünk szabadításodat.

Offertorium. (Ps. 84, 7-8.) Deus, tu convérsus vivificábis nos, et plebs tua laetábitur in te: osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam, et salutáre tuum da nobis.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, alázatos imádságunk és áldozati ajándékunk engeszteljen meg téged és hol érdemünk nincs a meghallgatásra, oltalmaddal siess segítségünkre. A mi Urunk Jézus Krisztus által.

Secreta. Placáre, quaesumus, Dómine, humilitátis nostrae précibus et hóstiis: et ubi nulla súppetunt suffrágia meritórum, tuis nobis succúrre praesídiis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Baruch 5, 5; 4, 36.) Kelj fel, Jeruzsálem! és állj magas helyre, és lásd az Istentől számodra küldött örömet.

Communio. (Bar. 5, 5; 4, 36.) Jerúsalem surge, et sta in excélso, et vide jucunditátem, quae véniet tibi a Deo tuo.

Áldozás utáni imádság. A lelki táplálékkal betöltve, alázatosan kérünk, Urunk, hogy e szent misztériumban való részvétellel taníts meg minket a földiek megvetésére és az égiek szeretetére. A mi Urunk.

Postcommunio. Repléti cibo spirituális alimóniae, súpplices te, Dómine, deprecámur: ut hujus participatióne mystérii, dóceas nos terréna despícere et amáre caeléstia. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 72. l.)

Ádvent harmadik vasárnapja.

(Stációs-templom: Szent Péter bazilikája.)

Az ádventi öröm vasárnapja. Az Anyaszentegyház, mint jó édesanyánk, ezzel az örömmel akarja enyhíteni a bűnbánat szigorúságát. Az egész istentisztelet alaphangulata az öröm. Ma szabad rózsaszínben mondani a misét és szólhat az orgona. Az öröm forrása: közel van az Úr. Ezt mondja a bevezető ének, erről beszél a szentlecke, ezt erősíti meg az evangélium: íme köztetek van a Megváltó. Ám hozzáteszi, de ti nem ismeritek. Kell-e édesanyánk, az Anyaszentegyház figyelmeztetésénél erősebb ösztökélő? Iparkodjunk megismerni az Urat, aki köztünk van most is.

Bevonulásra. (Fil. 4, 4-6.)

Örüljetek az Úrban mindig; újra mondom: örüljetek. Ismerje meg mindenki a szelídségteket: mert az Úr közel vagyon. Ne legyetek semmiben aggodalmaskodók, hanem mindenben terjesszétek a kéréseitek az Isten elé. (Zs. 84, 2.) Megkegyelmeztél, Uram, országodnak: véget vetettél Jákob fogságának. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, kérünk, Urunk, könyörgésünket és értelmünk sötétségét világosítsd meg látogatásod kegyelmével: Ki élsz és uralkodol.

Introitus (Philipp 4, 4-6.)

Gaudéte in Dómino semper: íterum dico gaudéte. Modéstia vestra nota sit ómnibus homínibus: Dóminus enim prope est. Nihil sollíciti sitis: sed in omni oratióne petitiónes vestrae innotéscant apud Deum. (Ps. 84, 2.) Benedixísti, Dómine, terram tuam: avertísti captivitátem Jacob. ℣. Glória Patri.

Orátio. Aurem tuam, quaesumus, Dómine, précibus nostris accómmoda: et mentis nostrae ténebras, grátia tuae visitatiónis illústra: Qui vivis.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján. 68., 69. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből (4, 4-7).

Testvérek: Örüljetek az Úrban mindig, újra mondom, örüljetek. Ismerje meg mindenki a szelídségteket: az Úr közel vagyon. Ne legyetek semmiben sem aggo-

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Philippénses (4, 4-7).

Fratres: Gaudéte in Dómino semper: íterum dico, gaudéte. Modéstia vestra nota sit ómnibus homínibus: Dóminus prope est. Nihil sollíciti sitis: sed in

dalmaskodók, hanem mindenben terjesszétek kéréseiteket az Isten elé imádságban és könyörgésben hálaadással. S az Istennek az a békéje, amely meghalad minden értelmet, megőrzi szíveteket és elméteket Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Átvonulásra. (Zs. 79, 2, 3, 2.) Uram! Ki kerubok felett trónolsz, gerjeszd fel erődet és jöjj. ℣. Figyelmezz, Izrael pásztora, ki Józsefet nyájként vezérled.

Alleluja, alleluja! ℣. Mutasd meg hatalmadat, Uram, jöjj és üdvözíts minket. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (1, 19-28.)

Az időben: A zsidók papokat és levitákat küldöttek Jeruzsálemből Jánoshoz, hogy megkérdezzék őt: Ki vagy te? És megvallá és nem tagadá; és megvallá, hogy: én nem vagyok a Krisztus. És kérdezék őt: Hogy van tehát a dolog? Illés vagy-e te? És mondá: Nem vagyok. Próféta vagy-e te? És felelé: Nem. Mondák azért neki: Ki vagy tehát, hogy feleletet vigyünk azoknak, kik minket küldöttek? Mit mondasz magad felől? Mondá: Én vagyok a pusztában kiáltónak szava: Egyenesítsétek az Úr útját, amint Izaiás próféta mondotta. A küldöttek pedig

omni oratióne, et obsecratióne, cum gratiárum actióne, petitiónes vestrae innotéscant apud Deum. Et pax Dei, quae exsúperat omnem sensum, custódiat corda vestra, et intelligéntias vestras, in Christo Jesu Dómino nostro.

Graduale (Ps. 79, 2, 3, et 2). Qui sedes, Dómine, super Chérubim, éxcita poténtiam tuam, et veni. ℣. Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph.

Allelúja, allelúja. ℣. Excita, Dómine, poténtiam tuam, et veni, ut salvos fácias nos. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (1, 19-28.)

In illo témpore: Misérunt Judaei ab Jerosólymis sacerdótes et levítas ad Joánnem, ut interrogárent eum: Tu quis es? Et conféssus est, et non negávit: et conféssus est: Quia non sum ego Christus. Et interrogavérunt eum: Quid ergo? Elías es tu? Et dixit: Non sum. Prophéta es tu? Et respóndit: Non. Dixérunt ergo ei: Quis es, ut respónsum demus his, qui misérunt nos? Quid dicis de te ipso? Ait: Ego vox clamántis in desérto: Dirigite viam Dómini, sicut dixit Isaías prophéta. Et qui missi fúerant, erant ex pharisaeis. Et interrogavérunt

a farizeusok közül voltak. És kérdék őt, mondván neki: Mért keresztelsz, tehát ha te nem vagy a Krisztus, sem Illés, sem a próféta? Felele nekik János, mondván: Én vízzel keresztelek: de köztetek áll az, kit ti nem ismertek. Ő az, ki utánam jövendő, ki megelőzött engem, kinek nem vagyok méltó sarúszíját megoldani. Ezek Betániában történtek, a Jordánon túl, ahol János keresztelt vala.

Felajánlásra. (Zs. 84, 2.) Megáldottad, Uram, országodat: véget vetettél Jákob fogságának, megbocsátottad néped vétkét.

Csendes imádság. Áldozatkészségünknek adományait kérünk, Urunk, szünet nélkül felajánljuk neked, hogy azok rendelésed szerint a szent misztériumot megvalósítsák, és csodás erejükkel megváltásodat munkálják bennünk. A mi Urunk.

eum, et dixérunt ei: Quid ergo baptízas, si tu non es Christus, neque Elías, neque prophéta? Respóndit eis Joánnes, dícens: Ego baptízo in aqua: médius autem vestrum stetit, quem vos nescítis. Ipse est, qui post me ventúrus est, qui ante me factus est: cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrígiam calceaménti. Haec in Bethánia facta sunt trans Jordánem, ubi erat Joánnes baptízans.

Offertorium. (Ps. 84, 2.) Benedixísti, Dómine, terram tuam: avertísti captivitátem Jacob: remisísti iniquitátem plebis tuae.

Secreta. Devotiónis nostrae tibi, quaesumus, Dómine, hóstia júgiter immolétur: quae et sacri péragat institúta mystérii, et salutáre tuum in nobis mirabíliter operétur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznapon a közös, 568. l.

Áldozásra. (Iz. 35, 4.) Mondjátok: a kislelkűeknek: Bátorság! Ne féljetek. Ime, maga az Isten jön, hogy szabadulást hozzon nekünk.

Áldozás utáni imádság. Kérjük, Urunk, kegyességedet, hogy ez isteni segítség tisztítson meg min-

Communio. (Isai. 35, 4.) Dícite: pusillánimes confortámini, et nolíte timére: ecce Deus noster véniet, et salvábit nos.

Postcommunio. Implorámus, Dómine, cleméntiam tuam: ut haec divína subsídia, a vítiis expiátos,

ket minden bűntől és készítsen elő a közeledő ünnepekre. A mi Urunk.

ad festa ventúra nos praeparent. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 72. l.)

Az ádventi kántorböjt szerdája.

(Stációs templom: a Sancta Maria Major bazilika.)

A téli kántorböjt először *hálaadás* volt a délvidéken oly fontos olajtermésért. Azután könyörgés, hogy Isten áldását továbbra is megkapják. Ezért *böjtöltek* és ezért *adták alamizsnaként* Isten oltárára és Isten szegényeinek termésük tizedét. Végül mindezeknek következtében *lelki tisztulás és megújulás* napjai voltak ezek a napok. Ma a régi, sokszoros és szép jelentésük háttérbe szorult és elsősorban fokozottabb karácsonyi előkészületi napok lettek. A mai mise éppen ezért a középkor kedves miséje volt. Aranymisének (missa aurea) nevezték. A miseszövegek szólnak az örök Ige megtestesüléséről a Szent Szűz méhében. Ezért lett a Rorate misék példaképe. Régi voltát mutatja, hogy két könyörgés van benne és megvan az eredeti két szentlecke. (Ezt a régi részt, amely beszúrásként hat, két vonal között közöljük minden alkalommal, hogy a szokott sorrendben zavart ne keltsen.)

Bevonulásra. (Iz. 45, 8.)

Harmatozzatok, egek, onnan felülről és csepegjék a felhők az igazat: nyíljék meg a föld és teremje a Szabadítót. (Zs. 18, 2.) Isten dicsőségét beszélik az egek s keze művét hirdeti az égbolt. ℣ Dicsőség.

Introitus. (Isai. 45, 8.)

Rórate, caeli, désuper et nubes pluant justum: aperiátur terra, et gérminet Salvatórem. (Ps. 18, 2). Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmaméntum. ℣ Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

A Kyrie eleison után ezt mondja a pap:

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy megváltásunk közelgő ünnepe hozzon nekünk segítséget a jelen életre és szerezze meg nekünk az örök boldogság jutalmát. A mi Urunk.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut redemptiónis nostrae ventúra solémnitas, et praeséntis nobis vitae subsídia cónferat, et aetérnae beatitúdinis praemia largiátur. Per Dóminum.

Szentlecke Izaiás prófétától. (2, 2-5.)

Ama napokban: Mondá Izaiás próféta: Az utolsó időkben az Úr házának hegye szilárdan áll majd a hegyek tetején, és magasabb lesz a halmoknál; hozzátódulnak mind a nemzetek, és odamegyen számos nép, és így szólnak: Rajta! Menjünk fel az Úr hegyére, és Jákob Istenének házához, hogy megtanítson minket utaira, és ösvényein járjunk, mert a Sionról jő a tanítás és Jeruzsálemből az Úr igéje. És ő tesz majd ítéletet a nemzetek között, és szolgáltat igazságot számos népnek; és ők kardjaikat ekevasakká olvasztják, és lándzsáikat sarlókká. Nemzet nemzet ellen nem emel kardot, és nem tanul többé hadviselést. Jákob háza, jöjjetek, és járjunk az Úr világosságában.

Átvonulásra. (Zs. 23, 7, 3-4.) Táruljatok fel, hatalmas kapuk: táruljatok fel örök kapuk; hadd vonuljon be a dicsőség Királya. ℣. Ki mehet fel az Úr hegyére? Ki állhat meg az ő szent helyén? Az, akinek keze ártatlan, kinek szíve tiszta.

Léctio Isaíae Prophétae. (2, 2-5).

In diébus illis: Dixit Isaías prophéta: Erit in novíssimis diébus praeparátus mons domus Dómini in vértice móntium, et elevábitur super colles, et fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt pópuli multi, et dicent: Veníte et ascendámus ad montem Dómini, et ad domum Dei Jacob, et docébit nos vias suas, et ambulábimus in sémitis ejus: quia de Sion exíbit lex, et verbum Dómini de Jerúsalem. Et judicábit gentes, et árguet pópulos multos: et conflábunt gládios suos in vómeres, et lánceas suas in falces. Non levábit gens contra gentem gládium: nec exercebúntur ultra ad proelium. Domus Jacob venite, et ambulémus in lúmine Dómini Dei nostri.

Graduale. (Ps. 23, 7, 3 et 4.) Tóllite portas, príncipes, vestras: et elevámini portae aeternáles: et introíbit Rex glóriae. ℣ Quis ascéndet in montem Dómini? aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens mánibus et mundo corde.

Itt mondja a pap a Dominus vobiscum-ot és azután rendesen folytatódik a mise.

Könyörgés. Siess kérünk, Urunk, ne késsél, és fordítsd felénk égi erőd segítségét, hogy azokat, kik ke-

Orátio. Festína, quaesumus, Dómine, ne tardáveris, et auxílium nobis supérnae virtútis impénde: ut

gyességedben bíznak eljöveteled vigasztalása felemelje: Ki élsz és uralkodol.

adventus tui consolatiónibus sublevéntur, qui in tua pietáte confídunt: Qui vivis.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján 68., 69. l.)

Szentlecke: Locútus 913. l.

Átvonulásra. (Zs. 144, 18. és 21.) Közel van az Úr mindazokhoz, akik segítségül hívják: mindazokhoz, kik őt őszintén segítségül hívják. ℣. Hirdesse szájam az Úr dícséretét, és minden élő áldja szent nevét.

Graduale. (Ps. 144, 18 et 21.) Prope est Dóminus ómnibus invocántibus eum: ómnibus qui ínvocant eum in veritáte. ℣. Laudem Dómini loquétur os meum: et benedícat omnis caro nomen sanctum ejus.

A szent evangélium: Missus, 914. l.

Felajánlásra. (Iz. 35, 4.) Bátorság! Ne féljetek: Ime a mi Istenünk igazságot tesz: maga jön, hogy szabadulást hozzon nekünk.

Offertorium. (Isaí. 35, 4.) Confortámini, et jam nólite timére: ecce enim Deus noster retríbuet judícium: ipse véniet, et salvos nos fáciet.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, legyen előtted elfogadott bűnbánatunk: s annak engesztelő ereje tegyen minket kegyelmedre méltóvá és vezessen el az örök jutalomra. A mi Urunk.

Secreta. Accépta tibi sint, quaesumus, Dómine, nostra jejúnia: quae et expiándo nos tua grátia dignos effíciant, et ad sempitérna promíssa perdúcant. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság u. a., mint ádvent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Iz. 7, 14.) Íme: a szűz méhében fogan és fiút szül; neve Emánuel lesz.

Communio. (Isaí. 7, 14.) Ecce Virgo concípiet, et páriet fílium: et vocábitur nomen ejus Emmánuel.

Áldozás után imádság. Üdvös adományaiddal eltelve, könyörögve kérünk, Urunk, hogy aminek megízlelése megörvendeztetett, annak hatása meg is újítson. A mi Urunk.

Postcommunio. Salutáris tui, Dómine, múnere satiáti, súpplices deprecámur: ut, cujus laetámur gustu, renovémur effectu. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 72. l.)

Az ádventi kántorböjt péntekje.

(Stációs-templom: a tizenkét apostol bazilikája.)

A tizenkét apostol bazilikájában fogadták egykor vissza a vezeklőket a hívők közösségébe, azért ebben a misében több szó van a bűnbánatról és vezeklésről. Tegyük ezt a napot tartalmának megfelelően a magunk bűneiért vezeklő nappá.

Bevonulásra. (Zs. 118, 151-152.)

Közelemben vagy te, Uram, és utaid mind igazak: kezdettől megismertem bizonyságaidból, hogy mindörökre vagy. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Keltsd föl, kérünk, Urunk, hatalmadat és jöjj, hogy akik kegyességedben bíznak, minden viszontagságtól csakhamar megszabaduljanak: Ki élsz.

Introitus. (Ps. 118, 151-152).

Prope es tu, Dómine, et omnes viae tuae véritas: initio cognóvi de testimóniis tuis, quia in aetérnum tu es. (Ps. ibid., 1). Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Excita, quaesumus, Dómine, poténtiam tuam, et veni: ut hi, qui in tua pietáte confídunt, ab omni cítius adversitáte liberéntur: Qui vivis.

(A 2. és 3. könyörgés u. a., mint ádvent első vasárnapján, 68., 69. l.)

Szentlecke Izaiás prófétától. (11, 1-5.)

Ezeket mondja az Úr Isten: Vessző kél majd Jessze törzsökéből, és virág nő ki gyökeréből. És rajta leszen majd az Úr lelke: A bölcseség és az értelem lelke, a tanács és az erősség lelke, a tudás és a jámborság lelke, és eltölti őt az Úr félelmének lelke. Nem a szerint ítél majd, amit a szem lát, és nem aszerint ítélkezik, amit a fül hall, hanem igazságosan ítél majd a

Léctio Isaíae Prophétae. (11, 1-5.)

Haec dicit Dóminus Deus: Egrediétur virga de radíce Jesse, et flos de radíce ejus ascéndet. Et requiéscet super eum spíritus Dómini: spíritus sapiéntiae, et intellléctus, spíritus consílii, et fortitúdinis, spíritus sciéntiae, et pietátis; et replébit eum spíritus timóris Dómini. Non secúndum visiónem oculórum judicábit: neque secúndum audítum áurium árguet: sed judicá-

szegények fölött, és méltányosan ítélkezik a föld szelídeinek; megveri a földet szája vesszejével, és ajkának lehelletével megöli a gonoszt. Az igazságosság lesz derekának öve, s a hűség csipőjének kötője.

Átvonulásra. (Zs. 84., 8, 2.) Mutasd meg nekünk, Uram, irgalmasságodat és add meg nekünk szabadításodat. ℣. Megáldottad, Uram, országodat: véget vetettél Jákob fogságának.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (1, 39-47.)

Az időben: Útrakelvén Mária, sietve méne a hegyek közé, Juda városába. És beméne Zakariás házába és köszönté Erzsébetet. És lőn, hogy amint meghallotta Erzsébet Mária köszöntését, repese méhében a magzat és betelék Erzsébet Szentlélekkel és nagy szóval fölkiálta, mondván: Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse. De hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám? Mert íme, amint fülembe hangzott köszöntésed szava, örömtől repese a magzat méhemben. És boldog vagy te, ki hittél, mert be fog teljesedni, amiket mondott neked az Úr. És mondá Mária: Magasztalja az én lelkem az Urat és örvendez

bit in justítia páuperes, et árguet in aequitáte pro mansuétis terrae: et percútiet terram virga oris sui, et spíritu labiórum suórum interfíciet ímpium. Et erit justítia cingulum lumbórum ejus et fides cinctórium renum ejus.

Graduale. (Ps. 84, 8 et 2.) Osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam: et salutáre tuum da nobis. ℣. Benedixísti, Dómine, terram tuam: avertísti captivitátem Jacob.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** sécúndum Lucam. (1, 39-47.)

In illo témpore: Exsúrgens María ábiit in montána cum festinatióne in civitátem Juda: et intrávit in domum Zacharíae, et salutávit Elísabeth. Et factum est, ut audívit salutatiónem Maríae Elísabeth, exsultávit infans in útero ejus: et repléta est Spíritu Sancto Elísabeth: et exclamávit voce magna, et dixit: Benedícta tu inter mulíeres, et benedíctus fructus ventris tui. Et unde hoc mihi, ut véniat mater Dómini mei ad me? Ecce enim, ut facta est vox salutatiónis tuae in áuribus meis exsultávit in gáudio infans in útero meo. Et beáta, quae credidísti, quóniam perficiéntur ea, quae dicta sunt tibi a Dómino. Et ait María: Magníficat ánima mea Dóminum: et exsultávit spíri-

az én szívem megváltó Istenem felett.

Felajánlásra. (Zs. 84, 7-8.) Isten, ha hozzánk fordulsz, fölélesztesz minket és néped örvendeni fog benned : mutasd meg, nekünk, Uram, irgalmadat és add meg nekünk szabadításodat.

Csendes imádság. Elfogadván áldozati ajándékainkat és könyörgésünket, kérünk, Urunk, a mennyei misztérium által tisztíts meg minket és hallgass meg kegyesen. A mi Urunk.

tus meus in Deo salutári meo.

Offertorium. (Ps. 84, 7-8.) Deus, tu convérsus vivificábis nos, et plebs tua laetábitur in te: osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam, et salutáre tuum da nobis.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibúsque susceptis : et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zakariás 14, 5-6.) Íme, jön az Úr valamennyi szentjeivel : és azon napon nagy világosság lesz.

Áldozás utáni imádság. Szentségednek szent áldozata újítson meg minket, Urunk : és a régi bűnöktől megtisztítva tegyen az üdvözítő misztériumnak részeseivé. A mi Urunk.

Communio. (Zach. 14, 5-6.) Ecce Dóminus véniet, et omnes sancti ejus cum eo : et erit in die illa lux magna.

Postcommunio. Tui nos, Dómine, sacraménti libátio sancta restáuret : et a vetustáte purgátos, in mystérii salutáris fáciat transíre consórtium. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 72. l.)

Az ádventi kántorböjt szombatja.

(Stációs-templom Rómában: a Szent Péter bazilika.)

Papszentelési mise és mint a 4. vasárnap vigilia-miséjét éjtszaka mondották valaha. Ezért az olvasmányai részben a felszentelendőknek szóltak, részben az éj és a fényesség motívumait használják fel. A bűn éjtszakája és Krisztus várva-várt világossága igazi ádventi hangulatot adnak és arra intenek: Ki az éjtszakából! Menjünk a világ Világosságához. Imádkozzunk jó papokért.

Bevonulásra. (Zs. 79, 4, 2.) Jöjj és ragyogtasd fel arcodat, Uram, ki a kerubok felett trónolsz és megszabadulunk. (Zs. 79,2.) Figyelmezz, Izrael pásztora, ki Józsefet nyájként vezérled. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 79, 4 et 2.) eni, et osténde nobis fáciem tuam, Dómine, qui sedes super Chérubim : et salvi érimus. (Ps. ibid., 2). Qui regis Israel, inténde : qui dedúcis, velut ovem, Joseph. ℣. Glória Patri.

Az itt következő rész a régi papszentelési mise maradványa. A Kyrie után volt és van ma is a hajkorona (tonzura) feladása ; aztán így folytatja a pap:

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Isten, ki látod, hogy gonoszságaink miatt, szenvedünk, engedd kegyesen, hogy látogatásodból vigaszt meríthessünk : Ki élsz.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Deus, qui cónspicis, quia ex nostra pravitáte afflígimur : concéde propítius ; ut ex tua visitatióne consolémur : Qui vivis.

Szentlecke Izaiás prófétától. (19, 20-22.)

Ama napokban : Ha az Úrhoz kiáltanak szorongatójuk miatt, ő megmentőt és oltalmazót küld nekik, hogy megszabadítsa őket. És az Úr majd kinyilatkoztatja magát Egyiptom előtt, és az egyiptomiak megismerik az Urat azon a napon, és vágóáldozatokkal meg eledeláldozatokkal hódolnak majd előtte, és fogadalmakat tesznek az Úrnak és teljesítik is őket. Csapásokkal sujtja majd az Úr Egyiptomot, de meg is gyógyítja : megtérnek ugyanis az Úrhoz és ő megengesztelődik irántuk és meggyógyítja őket az Úr, a mi Istenünk.

Léctio Isaíae Prophétae. (19, 20-22.)

In diébus illis : Clamábunt ad Dóminum a fácie tribulántis, et mittet eis salvatórem, et propugnátorem, qui líberet eos. Et cognoscétur Dóminus ab Aegypto, et cognóscent Aegyptii Dóminum in die illa : et colent eum in hóstiis, et in munéribus : et vota vovébunt Dómino, et solvent. Et percútiet Dóminus Aegyptum plaga, et sanábit eam : et reverténtur ad Dóminum, et placábitur eis, et sanábit eos Dóminus Deus noster.

Itt van az ajtónállók (ostiáriusok) felszentelése.

Átvonulásra. (Zs. 18, 7, 2.) Az ég egyik szélén kel

Graduale. (Ps. 18, 7 et 2.) A summo caelo egréssio ejus:

föl: és útja annak másik széléig jut el. ℣. Isten dicsőségét, beszélik az egek: és keze művét hirdeti az égbolt.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Engedd, kérünk, mindenható Isten: hogy minket, kiket a bűn igája oly régen nyomorult szolgaságban tart: egyszülött Fiad várvavárt új születése megszabadítson: Ki veled él.

Szentlecke Izaiás prófétától. (35, 1-7.)

Ezeket mondja az Úr: Örvend majd a puszta-ság és a járatlan vidék, ujjong majd a sivatag, és virul, mint a liliom. Virulva virul és ujjong. Ujjong és hálát zeng. Övé lesz a Libanon dicsősége, a Kármel és a Sáron pompája. Meglátják ők az Úr dicsőségét, Istenünknek fenségét. Erősítsétek meg a lankadt kezeket, s a roskadozó térdeket szilárdítsátok meg! Mondjátok a kislelkűeknek: Bátorság! Ne féljetek. Ime a ti Istenetek bosszút áll és megfizet, maga az Isten jön, hogy szabadulást hozzon nektek! Akkor majd megnyílik a vakok szeme, s a süketek füle nyitva leszen; ugrándozik majd a sánta, mint a szarvas, és megoldódik a némák nyelve. Bizony, vizek fakadnak majd a pusztaságban, és

et occúrsus ejus usque ad summum ejus. ℣. Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmaméntum.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui sub peccáti jugo ex vetústa servitúte deprímimur; exspectáta unigéniti Fílii tui nova nativitáte liberémur: Qui tecum vivit et regnat.

Léctio Isaíae Prophétae. (35, 1-7.)

Haec dicit Dóminus: Laetábitur desérta et invia, et exsultábit solitúdo, et florébit quasi lílium. Gérminans germinábit, et exsultábit laetabúnda et laudans: glória Líbani data est ei: decor Carméli, et Saron, ipsi vidébunt glóriam Dómini, et decórem Dei nostri. Confortáte manus dissolútas, et génua debília roboráte. Dícite pusillánimis: Confortámini, et nolíte timére: ecce Deus vester ultiónem addúcet retributiónis: Deus ipse véniet, et salvábit vos. Tunc aperiéntur óculi caecórum, et aures surdórum patébunt. Tunc sáliet sicut cervus claudus, et apérta erit lingua mutórum: quia scissae sunt in desérto aquae, et torrénte in solitúdine. Et quae erat árida, erit in stagnum, et sítiens in fontes aquárum: ait Dóminus omnípotens.

patakok a sivatagban; a száraz hely tóvá leszen, s a szomjas föld vizek forrásává. Mondá a mindenható Úr.

Itt következik a felolvasók (lectorok) felszentelése.

Átvonulásra. (Zs. 18, 6, 7.) A napban ütötte fel sátorát: s olyan, mint a vőlegény, ha kilép nászházából. ℣. Az ég egyik szélén kel föl és útja annak másik széléig jut el.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Kérünk, Urunk, méltatlan szolgáidat, kiket vétkes cselekedeteik szomorítanak, örvendeztesd meg egyszülött Fiad eljövetelével: Ki veled él.

Szentlecke Izaiás prófétától. (40, 9-11.)

Ezeket mondja az Úr: Eredj fel magas hegyre, te, ki Sionnak jó hírt viszel; emeld fel hatalmasan hangodat, ki Jeruzsálemnek jó hírt viszel; emeld fel szavadat, ne félj! Mondd Juda városainak: Ime a ti Istenetek! Ime az Úr Isten hatalommal jő, és karja uralkodásra kész; íme, vele jő jutalma, és előtte zsákmánya. Mint a pásztor, legelteti nyáját; karjával összegyüjti a bárányokat s ölébe emeli az Úr, a mi Istenünk.

Graduale. (Ps. 18, 6 et 7.) In sole pósuit tabernáculum suum: et ipse tamquam sponsus procédens de thálamo suo. ℣. A summo caelo egréssio ejus: et occúrsus ejus usque ad summum ejus.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Indígnos nos, quaesumus, Dómine, fámulos tuos, quos actiónis própriae culpa contrístat, unigéniti Fílii tui advéntu laetífica: Qui técum.

Léctio Isaíae Prophétae. (40, 9-11.)

Haec dicit Dóminus: Super montem excélsum ascénde tu, qui evangelízas Sion: exálta in fortitúdine vocem tuam, qui evangelízas Jerúsalem: exálta, noli timére. Dic civitátibus Judae: Ecce Deus vester: ecce Dóminus Deus in fortitúdine véniet, et bráchium ejus dominábitur: ecce merces ejus cum eo, et opus illíus coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet: in bráchio suo congregábit agnos, et in sinu suo levábit, Dóminus Deus noster.

Itt van a gonosz lélek kiűzőinek (exorcisták) felszentelése.

Átvonulásra. (Zs. 79, 20, 3.) Uram, seregek Istene, állíts minket helyre, ragyog-

Graduale. (Ps. 79, 20 et 3.) Dómine Deus virtútum, convérte nos: et osténde fáciem

tasd fel arcodat, hogy megszabaduljunk. ℣. Gerjeszd fel, Uram, erődet és jöjj, szabadíts meg minket.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Fiad eljövendő örömünnepe hozzon nekünk a jelen életben segítséget s adja meg az örök jutalmat. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke Izaiás prófétától. (45, 1-8.)

Így szól az Úr fölkentemhez, Círushoz, kinek jobbját megfogtam, hogy szine előtt meghódoltassam a nemzeteket és megfutamítsam a királyokat, megnyissam előtte az ajtókat, és a kapuk ne maradjanak zárva. Én előtted megyek, s a föld nagyjait megalázom; összetöröm az érckapukat és összezúzom a vasreteszeket; és neked adom az elrejtett kincseket és a rejtekhelyek eldugott javait, hogy megtudjad: Én vagyok az Úr, ki neveden szólítlak, Izrael Istene. Szolgámért, Jákobért, és választottamért, Izraelért, szólítottalak neveden és adtam dicső nevet neked, noha nem ismertél engem. Én vagyok az Úr, és senki más, rajtam kívül Isten nincsen! Felöveztelek, noha nem ismertél engem, hogy megtudják napkeleten és napnyugaton: Rajtam tuam, et salvi érimus. ℣. Excita, Dómine, poténtiam tuam, et veni, ut salvos fácias nos.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut Fílii tui ventúra solémnitas, et praeséntis nobis vitae remédia cónferat, et praemia aetérna concédat. Per eúmdem Dóminum.

Léctio Isaíae Prophétae. (45, 1-8.)

Haec dicit Dóminus christo meo Cyro, cujus apprehéndi déxteram, ut subjíciam ante fáciem ejus gentes, et dorsa regum vertam, et apériam coram eo jánuas, et portae non claudéntur. Ego ante te ibo: et gloriósos terrae humiliábo: portas aereas cónteram, et vectes férreos confríngam. Et dabo tibi thesáuros abscónditos, et arcána secretórum: ut scias quia ego Dóminus, qui voco nomen tuum, Deus Israel. Propter servum meum Jacob, et Israel eléctum meum, et vocávi te nómine tuo assimilávi te, et non cognovísti me. Ego Dóminus, et non est ámplius: extra me non est Deus: accínxi te, et non cognovísti me: ut sciant hi, qui ab ortu solis, et qui ab occidénte, quóniam absque me non est. Ego Dóminus, et non est alter, formans lucem, et

kívül nincsen más! Én vagyok az Úr, és nincs több, ki a világosságot alkottam s a sötétséget teremtettem, ki boldogságot szerzek és bajt teremtek; én, az Úr, cselekszem mindezeket! Harmatozzatok, egek, onnan felülről, és csepegjék a felhők az igazat; nyíljék meg a föld, és teremje a szabadítót, és legyen egyszersmind igazságosság. Én, az Úr, teremtettem őt.

creans ténebras, fáciens pacem, et creans malum : ego Dóminus fáciens ómnia haec. Roráte caeli désuper, et nubes pluant justum : aperiátur terra, et gérminet Salvatórem : et justítia oriátur simul : ego Dóminus creávi eum.

Átvonulásra. (Zs. 79, 3, 2, 3.) Gerjeszd fel, Uram, erődet, és jöjj, szabadíts meg minket. ℣. Figyelmezz Izrael pásztora: ki Józsefet nyájként vezérled: ki a kerubok felett trónolsz, jelenj meg Efraim, Benjámin és Mánásse előtt.

Graduale. (Ps. 79, 3, 2 et 3). Excita, Dómine poténtiam tuam, et veni, ut salvos fácias nos. ℣. Qui regis Israel, inténde : qui dedúcis, velut ovem, Joseph : qui sedes super Chérubim, appáre coram Ephraim, Bénjamin, et Manásse.

Ezután van a gyertyavivők (akolythusok) felszentelése.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok fel. Néped imádságait, Urunk, hallgasd meg kegyesen, hogy akik bűneink miatt méltán szenvedünk, kegyes látogatásodból vigaszt meríthessünk. Ki élsz.

Orémus. Flectámus génua ℟. Leváte.

Preces pópuli tui, quaesumus, Dómine, cleménter exáudi : ut, qui juste pro peccátis nostris afflígimur, pietátis tuae visitatióne consolémur : Qui vivis.

Szentlecke Dániel prófétától. (3, 47-51.)

Ama napokban : Azariással és társaival az Úr angyala leszállt a kemencébe és kiverte a tűz lángját a kemencéből és olyanná tette a kemence belsejét, mintha harmatos szellő fujdogált volna benne. A láng negyvenkilenc könyöknyire kicsapott a kemencéből, s amikor kitört, elégette mind-

Léctio Daniélis Prophétae. (3, 47-51.)

In diébus illis: Angelus Dómini descéndit cum Azaría, et sóciis ejus in fornácem : et excússit flammam ignis de fornáce, et fecit médium fornácis quasi ventum roris flantem. Flamma autem effundebátur super fornácem cúbitis quadraginta novem : et erúpit, et incéndit quos réperit

azokat, kiket a káldeusok közül a kemence közelében talált De Azariásékat a tűz egyáltalán nem érintette, sem fájdalmat, sem semmiféle bántódást nem okozott nekik. Ekkor azok mind a hárman egy szájjal dícsérték, magasztalták és áldották Istent a kemencében, mondván:

juxta fornácem de Chaldaeis ministros regis, qui eam incendébant. Et non tétigit eos omníno ignis, neque contristávit, nec quidquam moléstiae íntulit. Tunc hi tres quasi ex uno ore laudábant, et glorificábant, et benedicébant Deum in fornáce, dicéntes:

Itt Deo gratias feleletnélkül rögtön következik:

Himnusz. (Dániel 3, 52-56.)

Áldott vagy, Urunk, Atyáink Istene! Dicséretreméltó, és dicsőséges mindörökké.

És áldott a te dicsőséges szent neved. És dícséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldott vagy dicsőséged szent templomában. És dicséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldott vagy királyi trónodon. És dicséreteréméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldott vagy te istenséged hatalmánál fogva. És dicséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldott vagy, ki a mélységeket szemléled s a kerubok fölött trónolsz. És dícséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldott vagy, ki a szellők szárnyán és a tengerek hullámain jársz. És dícséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

Áldjanak minden angyalaid és szentjeid. És dícsér-

Hymnus. (Dániel 3, 52-56.)

Benedíctus es, Dómine Deus patrum nostrórum. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Et benedíctum nomen glóriae tuae, quod est sanctum. Et laudábile, et glóriósum in saecula.

Benedíctus es in templo sancto glóriae tuae. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Benedíctus es super thronum sanctum regni tui. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Benedíctus es super sceptrum divinitátis tuae. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Benedíctus es qui sedes super Chérubim, íntuens abyssos. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Benedíctus es qui ámbulas super pennas ventórum, et super undas maris. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Benedícant te omnes Angeli, et Sancti tui. Et lau-

jenek és dicsőítsenek mindörökké.

Áldjanak ég, föld, tenger és minden, mi bennök van. És dicsérjenek és dicsőítsenek mindörökké.

Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek; a dícséretreméltónak és mindörökké dicsőségesnek.

Miképpen volt kezdetben és van most és lesz mindig, mindörökön örökké. Amen. A dícséretreméltónak és mindörökké dicsőségesnek.

Áldott vagy Urunk, atyáink Istene. És dicséretreméltó és dicsőséges mindörökké.

dent te, et glorificent in saecula.

Benedícant te caeli, terra, mare, et ómnia quae in eis sunt. Et laudent te, et glorificent in saecula.

Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto. Et laudábili, et glorióso in saecula.

Sicut erat in princípio, et nunc, et semper: et in saecula saeculórum. Amen. Et laudábili, et glorióso in saecula.

Benedíctus es, Dómine Deus patrum nostrórum. Et laudábilis, et gloriósus in saecula.

Itt van az alszerpap (subdiákonus) felszentelése. A szerpap (diákonus) szentelése a következő szentlecke után van, míg a papszentelés maga közvetlenül az evangélium felolvasása előtt történik.

Most mondja a pap: Dominus vóbiscum, és ettől kezdve a szokott módon folytatja a misét.

Könyörgés. Isten, ki a három ifjú számára a tűz lángját megenyhítetted, engedd kegyesen, hogy szolgáidat vétkeik tüze meg ne emésszе. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui tribus púeris mitigásti flammas ígnium: concéde propítius; ut nos fámulos tuos non exúrat flamma vitiórum. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés, u. a., mint ádvent első vasárnapján, 68., 691.).

Szentlecke Szent Pál apostolnak a Tesszalonikaiakhoz írt leveléből. (II. 2, 1-8.)

Testvérek: Urunknak, Jézus Krisztusnak eljövetele és a hozzá való egybegyülekezésünk dolgában kérünk titeket, ne tántorodjatok el egyhamar a józan felfogástoktól és ne riasszon meg titeket sem valami lélek, sem beszéd, sem állító-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Thessalonicénses. (II. 2, 1-8).

Fratres: Rogámus vos per advéntum Dómini nostri Jesu Christi, et nostrae congregatiónis in ipsum: ut non cito moveámini a vestro sensu, neque terreámini, neque per spíritum, neque per sermónem, neque per epístolam tamquam per nos

lag tőlünk küldött levél, mintha az Úr napja már közel volna. Senki se ámítson el titeket bármiképpen, mert előbb jönnie kell az elszakadásnak és meg kell jelennie a bűn emberének, a kárhozat fiának, aki ellenszegül és föléje emeli magát mindannak, amit Istennek, avagy isteni tiszteletre méltónak mondunk, úgyannyira, hogy az Isten templomába ül és úgy mutatja magát, mintha az Isten volna. Nem emlékeztek rá, hogy mikor még nálatok voltam, ezt megmondottam nektek? És most tudjátok, mi tartóztatja, míg meg nem jelenik majd a maga idejében. A gonoszság titka ugyanis már munkálkodik, csakhogy annak, aki most még tartóztatja az útból el kell távolíttatnia. És akkor majd megjelenik az a gonosz, akit az Úr Jézus elpusztít majd szájának lehelletével és megsemmisít

missam, quasi instet dies Dómini. Ne quis vos sedúcat ullo modo: quóniam nisi vénerit discéssio primum, et revelátus fúerit homo peccáti, fílius perditiónis, qui adversátur, et extóllitur supra omne quod dícitur Deus, aut quod cólitur, ita ut in templo Dei sédeat osténdens se tamquam sit Deus. Non retinétis, quod cum adhuc essem apud vos, haec dicébam vobis? Et nunc quid detíneat scitis, ut revelétur in suo témpore. Nam mystérium jam operátur iniquitátis: tantum ut qui tenet nunc, téneat, donec de médio fiat. Et tunc revelábitur ille iníquus, quem Dóminus Jesus interfíciet spíritu oris sui, et déstruet illustratióne advéntus sui.

Böjti ének. (Zs. 79, 2-3.) Figyelmezz, Izrael pásztora: ki Józsefet nyájként vezéred. ℣. Ki a kerubok felett trónolsz, jelenj meg Efráim, Benjámin és Mánásse előtt. ℣. Gerjeszd fel, Uram erődet, és jöjj szabadíts meg minket.

Tractus. (Ps. 79, 2-3.) Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph. ℣. Qui sedes super Chérubim, appáre coram Ephraim, Bénjamin, et Manásse. ℣. Excita, Dómine, poténtiam tuam, et veni: ut salvos fácias nos.

A szent evangélium: Anno quintodécimo, 96. l.

Felajánlásra. (Zak. 9, 9.) Felette örvendezzél Sion leánya! Ujjongj Jeruzsálem leánya! Ime, bevonul Királyod, igaz ő és megszabadít.

Offertorium. (Zach. 9, 9.) Exsúlta satis, fília Sion, praedica, fília Jerúsalem: ecce rex tuus venit tibi sanctus, et Salvátor.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, tekints megengesztelődve ez áldozati ajándékokra, hogy mind áldozatkészségünknek, mind örök üdvösségünknek hasznára váljanak. A mi Urunk.

Secreta. Sacrifíciis praesséntibus, quaesumus, Dómine, placátus intende: ut et devotióni nostrae proficiant, et salúti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 18, 6-7.) Mint a hős, ujjongva indul neki útjának: az ég egyik szélén kel föl, és útja annak másik széléig jut el.

Communio. (Ps. 18, 6-7.) Exsultávit ut gigas ad curréndam viam: a summo caelo egréssio ejus, et occúrsus ejus usque ad summum ejus.

Áldozás utáni imádság. Engedd, kérünk, Urunk Istenünk, hogy e szentséges misztériumok, melyeket megváltásunk megerősítésére rendeltél, mind a jelenben, mind a jövőben javunkra váljanak. A mi Urunk.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine, Deus noster: ut sacrosáncta mystéria, quae pro reparatiónis nostrae munímine contulísti; et praesens nobis remédium esse fácias, et futúrum Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 72. l.)

Ádvent negyedik vasárnapja.

(Stációs-templom: a tizenkét apostol bazilikája.)

Az ádventi bizonyosság vasárnapja. Már az előző vasárnap liturgiájában az öröm hangja csendült fel az Egyház ajkán. Ma a várakozást nyugodttá teszi annak a nagy ténynek a tudata és a belőle fakadó bizonyosság, hogy Krisztus eljött. Ezt hirdeti a szentlecke, de ugyancsak ennek a ténynek a következményére mutat rá az evangélium. A tényekkel ugyanis számolnunk kell. Krisztus eljött és itt él köztünk. Ha ezzel a ténnyel nem számolunk, most önként, kénytelenek leszünk meghajolni előtte, mikor majd eljön másodszor «ítélni eleveneket és holtakat». Ezért csak egy logikus következtetést vonhatunk le: azt, amit az Egyház is hirdet a mai szentmisében Keresztelő Szent János szája által: «Készítsétek el az Úr útját». Itt a legfőbb ideje karácsonyi gyónásunk elvégzésére, hogy tiszta szívvel fogadhassuk Üdvözítőnket. Egész ádvent alatt sokszor gondol továbbá az Egyház a boldog-

ságos Szent Szűzre. A mai szentmise énekei szintén őt magasztalják, aki által az Ige testet ölthetett.

Bevonulásra. (Iz. 45, 8.)

Harmatozzatok egek onnan felülről és cseppegjék a felhők az igazat: nyíljék meg a föld és teremje a Szabadítót. (Zs. 18, 2.) Isten dicsőségét beszélik az egek, és keze művét hirdeti az égbolt. ℣. Dicsőség...

Könyörgés. Kelj fel, kérünk, Urunk, hatalmaddal és nagy erőddel sietve jöjj segítségünkre, hogy kegyelmed segítsége által megbocsátó irgalmad siettesse azt, amit bűneink visszatartanak: Ki élsz és uralkodol.

Introitus. (Isaí. 45, 8.)

Roráte, caeli, désuper et nubes pluant justum: aperiátur terra, et gérminet Salvatórem. (Ps. 18, 2.) Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúnciat firmaméntum. ℣. Glória Patri.

Orátio. Excita, quaesumus, Dómine, poténtiam tuam, et veni: et magna nobis virtúte succúrre; ut per auxílium grátiae tuae, quod nostra peccáta praepédiunt, indulgéntia tuae propitiatiónis accéleret: Qui vivis.

(A 2. és 3. könyörgés u. a., mint ádvent első vasárnapján, 68., 69.l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 4, 1-5.)

Testvérek! Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit, és Isten titkainak sáfárait. Itt már megkívántatik a sáfároktól, hogy kiki hűségesnek találtassék. Nekem azonban legkisebb gondom, hogy ti mondjatok felőlem ítéletet, vagy emberi nap, sőt magam sem ítélem meg magamat. Semmiben sem érzem ugyan magamat bűnösnek, de azért még nem vagyok igazolva; aki pedig megítél engem, az Úr az. Tehát ne mondjatok ítéletet idő előtt, míg el nem jő

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 4, 1-5.)

Fratres: Sic nos exístimet homo ut ministros Christi, et dispensatóres mysteriórum Dei. Hic jam quaerítur inter dispensatóres, ut fidélis quis inveniátur. Mihi autem pro mínimo est, ut a vobis júdicer, aut ab humáno die: sed neque meípsum júdico. Nihil enim mihi cónscius sum: sed non in hoc justificátus sum: qui autem júdicat me, Dóminus est. Itaque nolíte ante tempus judicáre, quoadúsque véniat Dóminus: qui et illumináb it abscóndita tenebrárum, et manifestábit consi-

az Úr, ki a sötétség titkait is megvilágítja, és a szívek szándékait is nyilvánosságra hozza, és akkor dícsérete leszen kinek-kinek az Istentől.

lia córdium : et tunc laus erit unicuíque a Deo.

Átmenetre. (Zs. 144, 18 és 21.) Közel van az Úr mindazokhoz, akik segítségül hívják: mindazokhoz, kik őt őszintén segítségül hívják. ℣. Hirdesse szájam az Úr dícséretét és minden élő áldja szent nevét.

Alleluja, alleluja. ℣. Jöjj, Uram, és ne késs, oldd le népedről, Izraelről bűneinek rabláncát. Alleluja!

Graduale. (Ps. 144, 18 et 21.) Prope est Dóminus ómnibus invocántibus eum : ómnibus qui invocant eum in veritáte. ℣. Laudem Dómini loquétur os meum : et benedícat omnis caro nomen sanctum ejus.

Allelúja, allelúja. ℣. Veni Dómine, et noli tardáre : reláxa facínora plebis tuae Israel. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (3, 1-6.)

Tibérius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében pedig, mikor Pontius Pilátus helytartója vala Judeának, és Heródes negyedes fejedelme Galileának, Fülöp az ő testvére pedig negyedes fejedelme Itureának és Trachonitis tartománynak, és Lizaniás negyedes fejedelme Abilinának, Annás és Kaifás főpapok alatt, lőn az Úr igéje Jánoshoz, Zakariás fiához, a pusztában. És elméne a Jordán egész környékére, hirdetvén a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára, amint írva vagyon Izaiás próféta beszédeinek könyvében : A pusztában kiáltónak szava : Készítsétek az Úr útját, egyenesítsétek az ő ösvényeit. Min-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (3, 1-6.)

Anno quintodécimo impérii Tibérii Caesaris, procuránte Póntio Piláto Judaeam, tetrárcha autem Galilaeae Heróde, Philíppo autem fratre ejus tetrárcha Ituraeae, et Trachonítidis regiónis, et Lysánia Abilínae tetrárcha, sub princípibus sacerdótum Anna et Cáipha : factum est verbum Dómini super Joánnem, Zacharíae fílium, in desérto. Et venit in omnem regiónem Jordánis, praedicans baptísmum poeniténtiae in remissiónem peccatórum, sicut scriptum est in libro sermónum Isaíae prophétae: Vox clamántis in desérto : Paráte viam Dómini : rectas fácite sémitas ejus : omnis vallis implébitur : et omnis mons, et collis humiliábitur:

den völgy betöltetik, minden hegy és halom megalacsonyíttatik és a görbék egyenesekké lesznek, és a göröngyösek síma utakká; és meglátja minden test az

et erunt prava in dirécta, et áspera in vias planas: et vidébit omnis caro salutáre Dei.

Isten üdvösségét.

Felajánlásra. (Lk. 1, 28.) Üdvözlégy Mária, malasztal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse.

Offertorium. (Luc. 1, 28.) Ave María, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus, et benedíctus fructus ventris tui.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, tekints megengesztelődve ezen áldozati ajándékokra, hogy mind áldozatkészségünknek, mind örök üdvösségünknek hasznára váljanak. A mi Urunk.

Secreta. Sacrifíciis praesséntibus, quaesumus, Dómine, placátus inténde: ut et devotióni nostrae profíciant, et salúti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 71. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Izai. 7, 14.) Íme, a szűz méhében fogan, és fiút szül, és annak neve Emmanuel lesz.

Communio. (Isaí. 7, 14). Ecce Virgo concípiet, et páriet fílium: et vocábitur nomen ejus Emmánuel.

Áldozás utáni imádság. Adományaidat magunkhoz véve, kérünk, Urunk, hogy e misztériumban való gyakori részvétel növelje bennünk megváltásunk hatását. A mi Urunk.

Postcommunio. Sumptis munéribus, quaesumus, Dómine: ut cum frequentatione mystérii, crescat nostrae salútis efféctus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint ádvent első vasárnapján, 72. l.)

December 24: Karácsony vigiliája.

(Stációs-templom: a Sancta Maria Major bazilika.)

Reménnyel teljes vágyakozás és derűs, könnyed vidámság jellemzi ezt a napot. Ha nem öltöznék a pap a bűnbánat lila színébe és ha nem lenne böjt, szinte azt hihetnők, hogy meg-

kezdődött karácsony szépséges ünnepe. A biztos tudat, hogy jön az Úr, örömmel tölt el, de az Egyház mégegyszer, az utolsó percben, figyelmeztetni akar, hogy készen várjuk jövetelét. Engeszteljük meg az Urat bűneinkért bőjttel és az Egyház imádságával egyesített könyörgésekkel.

Bevonulásra. (Ex. 16, 6-7.)

Ma megtudjátok, hogy eljő az Úr és megszabadít minket: s reggel meglátjátok az ő dicsőségét. (Zs. 23, 1.) Az Úré a föld s ami azt betölti, a földkerekség, és minden lakója. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki minket megváltásunk évenkinti várásával megörvendeztetsz, add, hogy Egyszülöttedet, kit Megváltónkul örömmel veszünk, mint jövendő bírót is nyugodtan szemlélhessük; a mi Urunkat, Jézus Krisztust, a te Fiadat: Ki veled.

Introitus. (Exodi 16, 6 et 7.)

Hódie sciétis, quia véniet Dóminus, et salvábit nos: et mane vidébitis glóriam ejus. (Ps. 23, 1.) Dómini est terra, et plenitúdo ejus: orbis terrárum, et universi, qui hábitant in eo. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos redemptiónis nostrae ánnua exspectatióne laetíficas: praesta; ut Unigénitum tuum, quem Redemptórem laeti suscípimus, veniéntem quoque júdicem secúri videámus, Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum.

(Ma nincs több könyörgés.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (1. 1-6.)

Pál, Jézus Krisztusnak szolgája, meghívott apostol, aki kiválasztatott az Isten evangéliumára — amelyet az Isten előre megígért a szentiratokban prófétái által Fiáról, — aki a testet tekintve Dávid nemzetségéből született, de megtétetett az Isten hatalomban levő Fiának a szentség Lelke szerint a halottaiból való feltámadás által — Jézus Krisztusról, a mi Urunkról; aki által kaptunk kegyelmet és apostoli

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (1, 1-6.)

Paulus, servus Jesu Christi, vocátus Apóstolus, segregátus in Evangélium Dei, quod ante promíserat per prophétas suos in Scriptúris sanctis de Fílio suo, qui factus est ei ex sémine David sécundum carnem: qui praedestinátus est Fílius Dei in virtúte secúndum spíritum sanctificatiónis ex resurrectióne mortuórum Jesu Christi Dómini nostri: per quem accépimus grátiam, et apostolátum ad obediéndum

tisztséget az összes nemzetekre nézve, hogy engedelmeskedjenek hit által az ő nevének dicsőségére, akik között vagytok ti is, Jézus Krisztusnak meghívottjai.

Átvonulásra. (Ex. 16, 6-7.) Ma megtudjátok, hogy eljő az Úr és megszabadít minket s reggel meglátjátok dicsőségét. ℣. (Zs. 79, 2-3.) Figyelmezz Izrael pásztora: ki Józsefet nyájként vezérled: ki a kerubok felett trónolsz, jelenj meg Efraim, Benjamin és Manassze előtt.

fídei in ómnibus géntibus pro nómine ejus, in quibus estis et vos vocáti Jesu Christi Dómini nostri.

Graduale. (Exod. 16, 6 et 7.) Hódie sciétis, quia véniet Dóminus, et salvábit nos: et mane vidébitis glóriam ejus ℣. (Ps. 79, 2-3.) Qui regis. Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph: qui sedes super Chérubim, appáre coram Ephraim, Bénjamin, et Manásse.

(Az Allelujáját csak akkor mondjuk, ha e nap vasárnapra esik.)

Alleluja, allelujal ℣. A holnapi napon eltöröltetik a föld gonoszsága; és fölöttünk a világ Megváltója fog uralkodni. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. Crástina die delébitur iníquitas terrae: et regnábit super nos Salvátor mundi. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Máté szerint. (1, 18-21.)

Mikor el volt jegyezve Jézus anyja, Mária Józsefnek, mielőtt egybekeltek volna, úgy találtaték, hogy méhében fogant a Szentlélektől. József pedig, az ő férje, igaz ember lévén, és nem akarván őt elhíresztelni, titokban akarta elbocsátani. Amint pedig ezen gondolkozott, íme az Úr angyala megjelenék neki álmában, mondván: József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát; mert ami ő benne fogantatott, a Szentlélektől vagyon. És fiat fog szülni, kit Jézus-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Mattheum. (1, 18-21.)

Cum esset desponsáta mater Jesu María Joseph, ántequam convenírent, invénta est in útero habens de Spíritu Sancto. Joseph autem vir ejus, cum esset justus, et nollet eam tradúcere, vóluit occúlte dimíttere eam. Haec autem ec cogitánte, ecce Angelus Dómini appáruit in somnis ei, dicens: Joseph, fili David, noli timére accípere Maríam cónjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spíritu Sancto est. Páriet autem fílium, et vocábis nomen ejus Jesum: ipse enim salvum

nak fogsz nevezni, mert ő szabadítja meg népét bűneitől.

fáciet pópulum suum a peccátis eórum.

(Ha e nap vasárnapra esik, akkor Credo is van.)

Felajánlásra. (Zs. 23, 7.) Tároljatok fel, hatalmas kapuk: tároljatok fel, örök kapuk, hadd vonuljon be a dicsőség királya.

Offertorium. (Ps. 23, 7.) Tóllite portas, príncipes, vestras: et elevámini portae aeternáles, et introíbit Rex glóriae.

Csendes imádság. Add meg nekünk, kérünk, mindenható Isten: hogy amint Fiad imádandó születésnapjára előkészülünk, úgy az ő örök ajándékait is örömmel fogadjuk: Ki veled.

Secreta. Da nobis, quaesumus, omnípotens Deus: ut, sicut adoránda Fílii tui natalícia praevenímus, sic ejus múnera capiámus sempitérna gaudéntes: Qui tecum.

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564.1; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Iz. 40, 5.) Megnyilvánul majd az Úr dicsősége és meglátja minden test a mi üdvözítő Istenünket.

Communio. (Isaí. 40, 5.) Revelábitur glória Dómini: et vidébit omnis caro salutáre Dei nostri.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy egyszülött Fiadnak, ki e mennyei misztériumban ételünk és italunk, születéséről megemlékezve felújuljunk: Ugyanazon a mi Urunk.

Postcommunio. Da nobis, quaesumus, Dómine: unigéniti Fílii tui recensíta nativitáte respiráre; cujus caelésti mystério páscimur et potámur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

A megtestesülés ünnepkörének főünnepei.

KARÁCSONY ÜNNEPE.

Talán minden ember legkedvesebb ünnepe a Karácsony, még pedig azért, mert Karácsony a gyermek és család ünnepe. Ma talán az egyetlen ünnep, mely mutatja, hogy mit tud adni a liturgikus év a polgári évnek, ha a liturgia szelleme átjárja. Nem is lehet igazán katolikus ember, aki ma ne örülne az Egyházzal együtt. «Krisztus Jézus született, örvendezzünk.» — Liturgikus szempontból az Ige megtestesülésének ünnepe két nagy ünnepet foglal magában: Karácsonyt és Vízkeresztet. Ez a liturgikus idő a következő érzelmeket akarja felkelteni bennünk: 1. az emberiség határtalan örömét megváltásának hajnalán; 2. mélységes imádást, mert a betlehemi gyermek Isten; 3. és a gyermek Jézus anyja iránt tisztelő csodálatot.

Az egész liturgián az ünnepen érzett öröm hangulata vonul végig. Meglátszik már az a külsőben is. 1. Az egyházi szín az ünnepek alatt a fehér. 2. A templomban újra szól az orgona. 3. A szerpapok és alszerpapok ismét az öröm ruhájában, a dalmaticában és a tunicellában jelennek meg az oltárnál. 4. A szentmisében újra felhangzik a Glória, a legmegfelelőbb imádság karácsonyra.

A karácsonyi liturgiának sajátossága *a három mise*. Ennek keletkezését Jeruzsálemre lehet visszavezetni. Az ottani őskeresztény hitközség éjjel is tartott egy istentiszteletet a betlehemi barlangban, ahol az Ige testté lett. Hazafelé menet hajnalban is egyet a város szélén levő feltámadás templomában. Végül magán e napon a jeruzsálemi főtemplomban is volt ünnepélyes istentisztelet. Ezt vették példaképül Rómában is a Karácsony meg-

ünneplésére. Éjfélkor a nagyobb Mária-templomban gyültek össze, mert itt őrzik ma is a jászol néhány darabkáját és így ez volt a betlehemi barlang a rómaiak számára. A második mise hajnalban a görög udvari templomban, Szent Anasztázia templomában volt, mert anastasis: feltámadás. Végül a harmadik misét egykor a főtemplomban, a Szent Péter templomában mondták, ma ismét a Mária-templom a stációs-templom.

A karácsony három misés ünnepét az első három század nem ismerte. Rómában a IV. század derekán vezették be az Úr születésnapjának megünneplését. Keleten január 6-ika volt ennek az ünnepe. Egyes helyeken ismét más napon tartották, mert a leggondosabb kutatás ellenére sem lehet megállapítani, hogy pontosan mely napon született az Üdvözítő.

Hogy miért éppen december 25-ét fogadta el az Egyház, ennek külső oka van. A pogány rómaiak között nagyon elterjedt s a IV. században általános volt a nap kultusza. Minthogy a téli napforduló alkalmával, mely az antik számítás szerint dec. 25-én volt, a legrövidebb a nap, látszat szerint a napot legyőzte a sötétség. De csakhamar hosszabbodni kezd a nap; ezért megünnepelték a «sol invictus», a legyőzhetetlen nap születését. Az Egyház, hogy a pogány szokást ellensúlyozza, erre az alkalomra tette a világ világosságának az igazság Napjának, az Úr Jézus Krisztus születésének megünneplését.

(Mikor ezt a történelmi fejlődést elfelejtették, akkor jelképesen kezdték magyarázni ezt a három misét, hogy ez jelentené Krisztus Urunk hármas születését. Az éjféli mise jelképezné Krisztus *test szerint* való születését, Betlehemben szegénységben és gyöngeségben. A hajnali jelentené a *lelki születését* az emberi lélekben, a kegyelem megvilágosítása által. Végül az ünnepi mise Krisztus *örök* születését ünnepelné az Atyától, hatalomban és ragyogásban. — Maguk a liturgikus szövegek nem tudnak erről a jelképes magyarázatról. A három misét ezzel szemben teljesen átszövi a fény, a világosság szimbolizmusa, mert az «igazi nap», az Úr Jézus születésnapját ünnepli.)

Karácsony a gyermekek és a családi otthonok igazi ünnepe. Ezért a legkedvesebb minden ember előtt. És ezért vették körül sok szép szokással. Kettőre kell azonban vigyáznunk: először, hogy ami igazán szép és helyes szokás volt, azt ne engedjük elpusztulni; másodszor, hogy a megmaradt szokásokat ne engedjük elpogányosodni, katholikus tartalmától elszakadni. Ilyen szokások: a) *A betlehemi jászol felállítása.* A hívő lélek testi szemeivel is látni szerette volna a szent éjtszaka eseményeit. Az első betlehemi jászolt Assziszi Szent Ferenc állította fel 1223-ban és ez a szokás csakhamar elterjedt. Mily szép lenne, ha ma is minden családban lenne ilyen kis Betlehem és mindenki minden reggel vinne valami kis ajándékot a kis Jézuskának. b) *A karácsonyfa* egészen újabbkori szokás. A mult században Észak-Németországból terjedt el. De nagyon kedves és a karácsony hangulatába illő szokás. A gyertyáktól ragyogó, édességekkel megrakott örökzöld fenyő szép jelképe Krisztusnak, aki a világosságunk lett és

kegyelmének édességével elárasztl. A karácsonyfa tehát semmi kapcsolatban nincs sem a pogány germánok szokásával, sem pedig Luther Mártonnal. c) *A betlehemi-játék.* A régi misztériumnak a maradványa, de sok népies elem vegyült bele. Tisztítsuk meg ezektől és ahol csak lehet, újítsuk fel.

Ha megkapja lelkünket Karácsony varázsa és szeretnők, hogy életünk minden napja oly vonzó és kedves legyen, mint karácsony-este, ne feledkezzünk meg arról, hogy mi teszi oly bűvös-bájossá a szent karácsony estét. Kettő: az egyik, hogy három mise van, tehát háromszor annyit gondolunk Istenre, mint máskor; a másik, hogy egy estére meg tudunk feledkezni énes magunkról és másoknak iparkodunk örömet szerezni. Tegyük meg ezt máskor is: gondoljunk háromszor annyit Istenre, feledkezzünk meg önző énünkről, törődjünk mások boldogságával és mindig karácsonyi hangulat lesz lelkünkben.

Az éjféli mise.

(Stációs-templom: a Sancta Maria Major bazilika.)

Az éjféli misét tekinthetjük az Egyházban még egyedül megmaradt vigiliának. A pásztorok a betlehemi mezőkön virrasztanak. Egyszerre csodálatos fény veszi körül őket és angyal-szózat hirdeti nekik Krisztus születését. Ez a fény Krisztus szimboluma. A világ is a bűn sötétségében volt, mikor ez az «isteni fény» eljött az emberekhez. És a szent éjjelen évenkint újra megjelenik ez a fény, hogy ami a bűn sötétségéből még megmaradt a szívekben, azt kikergesse onnan. Az éjfélkor ragyogóan kivilágított templomnak a fénye körülvesz minket, mint egykor a pásztorokat és lelkünkre hull ez a fény, mely számunkra nem más a szentlecke szavai szerint, mint Isten kegyelme. Mindez a liturgiában misztérium, — azaz titkos, — de jelenlevő szentségi valóság számunkra. A szentmisében újra megszületik az Úr és mi tanui vagyunk. Adjuk át neki magunkat, hogy szent cseréként kapjuk Őt. Krisztus megszületik bennünk — kegyelmével; és mi újraszületünk Krisztusban — mint Isten gyermekei.

Bevonulásra. (Zs. 2, 7.)

Szólt hozzám az Úr: Fiam vagy te, a mai napon nemzettelek én téged. (Zs. 2, 1.) Miért dühöngenek a nemzetek, terveznek céltalan dolgokat a népek? ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki e szent éjtszakát az igaz világosság fényességével ra-

Introitus. (Ps. 2, 7.)

Dóminus dixit ad me: Fílius meus es tu ego hódie génui te (Ps. ibid., 1.) Quare fremuérunt gentes: et pópuli meditáti sunt inánia? ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui hanc sacratíssimam noctem veri lúminis fecísti illustra-

gyogóvá tetted, add meg, kérünk, hogy amint a világosság misztériumát szemléljük mostan — a földön, úgy — annak örömeit is megízlelhessük a mennyben: Ki veled.

Szentlecke Szent Pál apostolnak Tituszhoz írt leveléből. (2, 11-15.)

Kedvesem: Megjelent Üdvözítő Istenünk kegyelme minden embernek s arra oktat minket, hogy tagadjuk meg az istentelenséget s a világi vágyakat, s éljünk józanul, igazán és jámborul e világon, várva a boldog reménységet, s a nagy Isten és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének eljövetelét, ki önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszságtól, s jócselekedetekre igyekvő, tulajdon népévé tisztítson. Ezt beszéld, erre buzdíts Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Átvonulásra. (Zs. 109, 3, 1.) Tied lesz az uralom hatalmadnak napján a szentek fényességében; a méhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek én téged. ℣. Szólt az Úr az én Uramnak: ülj le jobbom felől: míg én ellenségeidet lábad zsámolyává teszem.

Alleluja, allelujal ℣.(Zs. 2, 7.) Szólt hozzám az Úr: Fiam vagy te, a mai napon nemzettelek én téged. Alleluja!

tióne claréscere: da, quaesumus; ut, cujus lucis mystéria in terra cognóvimus, ejus quoque gáudiis in caelo perfruámur: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Titum. (2, 11-15).

Caríssime: Appáruit grátia Dei Salvatóris nostri ómnibus hominibus, erúdiens nos, ut abnegántes impietátem, et saeculária desidéria, sóbrie, et juste, et pie vivámus in hoc saeculo, exspectántes beátam spem, et advéntum glóriae magni Dei et Salvatóris nostri Jesu Christi: qui dedit semetípsum pro nobis: ut nos redímeret ab omni iniquitáte, et mundáret sibi pópulum acceptábilem, sectatórem bonórum óperum. Haec lóquere, et exhortáre: in Christo Jesu Dómino nostro.

Graduale. (Ps. 109, 3 et 1). Tecum princípium in die virtútis tuae: in splendóribus sanctórum, ex útero ante lucíferum génui te. ℣. Dixit Dóminus Dómino meo: Sede a dextris meis: donec ponam inimícos tuos, scabéllum pedum tuórum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 2, 7.) Dóminus dixit ad me: Fílius meus es tu, ego hódie génui te. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (2, 1-14.)

Az időben: Rendelet méne ki Augusztus császártól, hogy irassék össze az egész földkerekség. Ez az első összeírás történt, mikor Sziriát Cirinusz kormányozta. És mennek vala mindenek, hogy összeírassanak, kiki a maga városába. Fölméne tehát József is Galileából, Názáret városából Judeába, Dávid városába, mely Betlehemnek hivatik, mivelhogy Dávid házából és nemzetségéből való volt, hogy összeirassék Máriával, az ő eljegyzett feleségével, ki áldott állapotban vala. Lőn pedig, mikor ott valának, eljött az ideje, hogy szüljön. És szülé az ő elsőszülött fiát, és bepólyázá őt és jászolba fekteté, mert nem kaptak helyet a szálláson. És pásztorok valának ama vidéken, szabad ég alatt tanyázván és őrt állván az éjtszakában nyájuk felett. Egyszer csak ott termett az Úr angyala melléttük, és az Isten fényessége körülragyogá őket, és megfélemlének nagy félelemmel. És mondá nekik az angyal: Ne féljetek, mert íme nagy örömet hirdetek nektek, mely lészen az egész népnek, minthogy ma született nektek az Üdvözítő, ki az Úr Krisztus Dávid városában. És ez nektek a jel:

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (2, 1-14.)

In illo témpore: Exiit edictum a Caesaro Augústo, ut describerétur univérsus orbis. Haec descríptio prima facta est a praeside Syriae Cyríno: et ibant omnes ut profiteréntur singuli in suam civitátem. Ascéndit autem et Joseph a Galilaea de civitáte Názareth, in Judaeam in civitátem David, quae vocátur Béthlehem: eo quod esset de domo et família David, ut profiterétur cum María desponsáta sibi uxóre praegnánte. Factum est autem, cum essent ibi, implléti sunt dies ut páreret. Et péperit fílium suum primogénitum, et pannis eum involvit, et reclinávit eum in praesépio: quia non erat eis locus in diversório. Et pastóres erant in regióne eádem vigilántes, et custodiéntes vigílias noctis super gregem suum. Et ecce Angelus Dómini stetit juxta illos, et cláritas Dei circumfúlsit illos, et timuérunt timóre magno. Et dixit illis Angelus: Nolíte timére: ecce enim evangelízo vobis gáudium magnum, quod erit omni pópulo: quia natus est vobis hódie Salvátor, qui est Christus Dóminus, in civitáte David. Et hoc vobis signum: Inveniétis infántem pannis involútum, et pósitum in praesépio. Et

találni fogtok egy kisdedet, pólyákba takarva és jászolba fektetve. És azonnal mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt, mely dícséré az Istent, mondván: Dicsőség a magasságban Istennek, és béke a földön a jóakaratú embernek.

súbito facta est cum Angelo multitúdo milítiae caeléstis, laudántium Deum, et dicéntium: Glória in altíssimis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntátis.

Felajánlásra. (Zs. 95, 11 és 13.) Örvendjenek az egek, ujjongjon a föld az Úr előtt, hogy eljő.

Offertorium. (Ps. 95, 11 et 13.) Laeténtur caeli, et exsúltet terra ante fáciem Dómini: quóniam venit.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, a mai ünnepen felajánlott áldozati ajándékot, hogy bőséges kegyelmeddel e szentséges csere által hasonlókká lehessünk ahhoz, akiben a lényünk veled egyesült: Ki veled.

Secreta. Accépta tibi sit, Dómine, quaesumus, hodiérnae festivitátis oblátio: ut, tua grátia largiénte, per haec sacrosáncta commércia, in illius inveniámur forma, in quo tecum est nostra substántia: Qui tecum vivit et regnat.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Zs. 109, 3.) A szentek fényességében, a méhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek én téged.

Communio. (Ps. 109, 3.) In splendóribus sanctórum, ex útero ante lucíferum génui te.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk Istenünk, hogy mi, akik a mi Urunk Jézus Krisztus születését e misztériumban örvendezve megünnepeljük, méltó életünk által a vele való együttlétet kiérdemelhessük: Ki veled.

Postcommunio. Da nobis, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, qui Nativitátem Dómini nostri Jesu Christi mystériis nos frequentáre gaudémus; dignis conversatiónibus ad ejus mereámur pervenire consórtium: Qui tecum vivit et regnat.

Hajnali mise.

(Stációs-templom: Szent Anasztázia bazilikája.)

A hajnali misét a pásztorok miséjének is nevezik, mert az evangélium elmondja, hogy az angyal szavára mint feleltek tettel a pásztorok, mint siettek azonnal a kis Jézus imádására. Van-e

bennünk hasonló készség? — A szentmise szövege Jézusnak mind a három születésére figyelmeztet: az énekek az örök születésre, az evangélium az időben való születésre, az imádság és a szentlecke a lelkünkben való kegyelmi születésére. Megemlékezünk még a szentmisében Anasztázia vértanúról, akinek temploma Rómában a mai stáclós-templom, mert ezen a napon szenvedett vértanuhalált. — A második mise a feltámadás órájában hajnalban van. A nap felkelőben, hogy ragyogó fényével mindent elárasszon. A fölséges felkelő nap Krisztusnak új, ragyogó jelképe. Az ő felkeltével új korszak, természetfölötti korszak kezdődik az emberiség történelmében. Ennek fényét magasztalják az Egyház énekei a szentmisében és az imádság azt kéri, hogy Krisztus legyen a mi földi életünk fénye.

Bevonulásra. (Iz. 9, 2 és 6.) Világosság ragyog ma felettünk, mert Urunk megszületett: és az ő neve lesz: Csodálatos, Isten, a béke Királya, az örökkévalóság Atyja: és országának vége nem lesz. (Zs. 92, 1.) Királlyá lett az Úr, fölségbe öltözött: erőbe öltözött az Úr és felövezte magát. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, nekünk, akik a te Igéd megtestesülésének új fényében élünk, hogy tettünkben az sugározzék vissza, ami a hit által lelkünkben tündöklik. Ugyanazon a mi Urunk.

Introitus. (Isai. 9, 2 et 6.) Lux fulgébit hódie super nos: quia natus est nobis Dóminus: et vocábitur Admirábilis, Deus, Princeps pacis, Pater futúri saeculi: cujus regni non erit finis. (Ps. 92, 1.) Dóminus regnávit, decórem indútus est: indútus est Dóminus fortitúdinem, et praecínxit se. ℣. Glória Patri.

Orátio. Da nobis, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui nova incarnáti Verbi tui luce perfúndimur; hoc in nostro respléndeat ópere, quod per fidem fulget in mente. Per eúmdem Dóminum nostrum.

2. könyörgés: megemlékezés Szt. Anasztáziáról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy vértanúdnak, Szent Anasztáziának ünnepét ülve, közbenjárásának hatását is érezhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Da, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui beátae Anastásiae Mártyris tuae solémnia cólimus; ejus apud te patrocínia sentiámus. Per Dóminum nostrum Jesum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak Tituszhoz írt leveléből. (3, 4-7.)

Kedvesem: Mikor Üdvözítő Istenünk jósága s emberszeretete megjelent, megmentett minket, nem az igazságnak azon cselekedeteiért, melyeket véghezvittünk, hanem az ő irgalmassága folytán, és pedig a Szentlélek eszközölte újjászületés és megújítás fürdője által, kit bőségesen kiárasztott reánk Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk által, hogy kegyelme révén megigazulva, reménybeli örököseivé legyünk az örök életnek: Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Átvonulásra. (Zs. 117, 26, 27, 23.) Áldott, ki az Úr nevében jön: Isten az Úr, derítsen fel minket. ℣. Az Úrnak műve ez és csodálatos a mi szemünkben.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 92, 1.) Királlyá lett az Úr, fölségbe öltözött: erőbe öltözött az Úr és felövezte magát. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza.** Szent Lukács szerint. (2, 15-20.)

Az időben: Így szólának egymáshoz a pásztorok: Menjünk át Betlehembe, és lássuk ezt a dolgot, ami történt, melyet az Úr hírül adott nekünk. És elmenének sietve és megtalálák Máriát és Józsefet és a jászolban fekvő kisdedet. Látván pedig, megismerték a beszédet, amely nekik szólott a gyermekről. És mindnyájan, akik hallották, csodálkoztak a pásztorok beszédén. Mária pedig megőrzött minden szót, és szívében forgatta. És visszatérének a pásztorok, dicsőítvén és magasztalván az Istent mindazért, amit hallottak és láttak, amint megmondatott nekik.

Hiszekegy.

Felajánlás. (Zs. 44, 13.) Gazdagok a népek közül is könyörögnek orcádhoz: a királyné jobbodon áll, ékes aranyruhában.

Titkos ima. Kérünk, Uram, hogy ez áldozat, amelyet a Szentlélek születésének ünnepén bemutatunk, tisztítson meg minket bűneinktől, és tegyen alkalmassá a mennyei ajándékok befogadására.

Prefáció. Karácsonyi.

Közösség. (Zs. 97, 3.) Látták az Úr szabadítását minden határok: örvendezzetek az Úrnak, az egész föld.

Áldozás utáni ima. Kérünk, Uram, hogy a Szentlélek születésének ünnepén részesülő népek a mennyei ajándékok gazdagságában részesüljenek.

Áldás.

Elbocsátás. Menjetek békével.

Szentlecke Szent Pál apostolnak Tituszhoz írt leveléből. (3, 4-7.)

Kedvesem: Mikor Üdvözítő Istenünk jósága s emberszeretete megjelent, megmentett minket, nem az igazságnak azon cselekedeteiért, melyeket véghezvittünk, hanem az ő irgalmassága folytán, és pedig a Szentlélek eszközölte újjászületés és megújítás fürdője által, kit bőségesen kiárasztott reánk Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk által, hogy kegyelme révén megigazulva, reménybeli örököseivé legyünk az örök életnek: Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Átvonulásra. (Zs. 117, 26, 27, 23.) Áldott, ki az Úr nevében jön: Isten az Úr, derítsen fel minket. ℣. Az Úrnak műve ez és csodálatos a mi szemünkben.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 92, 1.) Királlyá lett az Úr, fölségbe öltözött: erőbe öltözött az Úr és felövezte magát. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza.** Szent Lukács szerint. (2, 15-20.)

Az időben: Így szólának egymáshoz a pásztorok: Menjünk át Betlehembe, és lássuk ezt a dolgot, ami történt, melyet az Úr hírül adott nekünk. És elmenének sietve és megtalálák Máriát és Józsefet és a jászolban fekvő kisdedet. Látván pedig, megismerték a beszédet, amely nekik szólott a gyermekről. És mindnyájan, akik hallották, csodálkoztak a pásztorok beszédén. Mária pedig megőrzött minden szót, és szívében forgatta. És visszatérének a pásztorok, dicsőítvén és magasztalván az Istent mindazért, amit hallottak és láttak, amint megmondatott nekik.

Hiszekegy.

Felajánlás. (Zs. 44, 13.) Gazdagok a népek közül is könyörögnek orcádhoz: a királyné jobbodon áll, ékes aranyruhában.

Titkos ima. Kérünk, Uram, hogy ez áldozat, amelyet a Szentlélek születésének ünnepén bemutatunk, tisztítson meg minket bűneinktől, és tegyen alkalmassá a mennyei ajándékok befogadására.

Prefáció. Karácsonyi.

Közösség. (Zs. 97, 3.) Látták az Úr szabadítását minden határok: örvendezzetek az Úrnak, az egész föld.

Áldozás utáni ima. Kérünk, Uram, hogy a Szentlélek születésének ünnepén részesülő népek a mennyei ajándékok gazdagságában részesüljenek.

Áldás.

Elbocsátás. Menjetek békével.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Titum. (3, 4-7).

Caríssime: Appáruit benignitas et humánitas Salvatóris nostri Dei: non ex opéribus justítiae, quae fécimus nos, sed secúndum suam misericórdiam salvos nos fecit per lavácrum regeneratiónis et renovatiónis Spíritus Sancti, quem effúdit in nos abúnde per Jesum Christum Salvatórem nostrum: ut justificáti grátia ipsíus, herédes simus secúndum spem vitae aetérnae: in Christo Jesu Dómino nostro.

Graduale. (Ps. 117, 26,27 et 23.) Benedíctus qui venit in nómine Dómini: Deus Dóminus, et illúxit nobis. ℣. A Dómino factum est istud: et est mirábile in óculis nostris.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 92, 1.) Dóminus regnávit, decórem induit: induit Dóminus fortitúdinem, et praecínxit se virtúte. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (2, 15-20.)

In illo témpore: Pastóres loquebántur ad ínvicem: Transeámus usque Béthlehem, et videámus hoc verbum, quod factum est, quod Dóminus osténdit nobis. Et venérunt festinántes: et invenérunt Maríam, et Joseph, et infántem pósitum in praesépio. Vidéntes autem cognovérunt de verbo, quod dictum erat illis de puéro hoc. Et omnes, qui evenérunt, mirabántur: et de his, quae dicta erant a pastóribus ad ipsos. Maria autem conservábat ómnia verba haec, cónferens in corde suo. Et revérsi sunt pastóres, glorificántes et laudántes Deum in ómnibus, quae audíerant et víderant, sicut dictum est ad illos.

Credo.

Offértorium. (Ps. 44, 13.) Vultum tuum deprecabúntur divites plebis: astitit regína a dextris tuis in vestitu deaurato.

Secreta. Sanctificétur, quaésumus, Dómine, hóstia, quae in Nativitáte Spíritus Sancti offértur, et nos a peccatórum nostrórum máculis emúndet, et ad caeléstium munerum dona dignos efficiat.

Praefátio. De Nativitáte.

Communio. (Ps. 97, 3.) Vidérunt omnes fines terrae salutáre Dei: jubilate Deo, omnis terra.

Postcommunio. Quaésumus, Dómine, ut gentes, quae Spíritus Sancti Nativitáte congregántur, caeléstium munerum participatióne ditéscant.

Benedícamus.

Missa est. Ite in pace.

ván pedig ezeket, elhíreszteléK a beszédet, melyet nekik e gyermek felől mondottak vala. És mind, akik hallották, csodálkozának azokon, miket a pásztorok beszéltek nekik. Mária pedig megjegyzé vala mindeme dolgokat, szívében forgatván. És visszatérének a pásztorok, magasztalván és dicsérvén az Istent mindazokért, amiket hallottak és láttak, úgy ahogy megmondatott vala nekik.

Felajánlásra. (Zs. 92, 1-2.) Megerősítette Isten a föld kerekségét, hogy ne ingadozzék: trónod kezdet óta szilárd, öröktől fogva vagy te.

Csendes imádság. Áldozati ajándékaink, kérünk, Urunk, legyenek méltók mai születésed misztériumaihoz és árasszanak ránk állandóan békét, hogy valamint az, aki embernek születve Istenként is ragyog, úgy ezek a földi adományok isteni viszontadományokat eszközöljenek ki nekünk. Ugyanazon a mi Urunk.

sépio. Vidéntes autem cognovérunt de verbo, quod dictum erat illis de púero hoc. Et omnes, qui audiérunt, miráti sunt : et de his, quae dicta erant a pastóribus ad ipsos. Maria autem conservábat ómnia verba haec, cónferens in corde suo. Et revérsi sunt pastóres glorificántes, et laudántes Deum in ómnibus, quae audíerant, et víderant, sicut dictum est ad illos.

Offertorium. (Ps. 92, 1-2.) Deus firmávit orbem terrae, qui non commovébitur : paráta sedes tua, Deus, ex tunc, a saeculo tu es.

Secreta. Múnera nostra, quaesumus, Dómine, Nativitátis hodiérnae mystériis apta provéniant, et pacem nobis semper infúndant : ut, sicut homo génitus idem refúlsit et Deus, sic nobis haec terréna substántia cónferat, quod divínum est. Per eúmdem Dóminum Jesum Christum, Fílium tuum.

2. csendes imádság: Szent Anasztáziáról:

Fogadd, kérünk Urunk, e méltó módon felajánlott áldozati ajándékokat és engedd, hogy Szent Anasztázia vértanúd közbenjárása által üdvünk segítő eszközeivé váljanak. A mi Urunk.

Accipe, quaesumus, Dómine, múnera dignánter oblàta : et beátae Anastásiae Mártyris tuae suffragántibus méritis, ad nostrae salútis auxílium provenire concéde. Per Dóminum Jesum Christum.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Zak. 9, 9.) Felette örvendezzél Sion leánya, ujjongj Jeruzsálem leánya: Ime bevonul királyod, igaz ő és megszabadítja a világot.

Communio. (Zach. 9, 9.) Exsúlta fília Sion, lauda fília Jerúsalem : ecce rex tuus venit sanctus, et salvátor mundi.

Áldozás utáni imádság. E szentségben való újra megszületése által újítson meg minket, Urunk, az, akinek egyszer történt születése az emberiség régi állapotát megszüntette. Ugyanazon a mi Urunk.

Postcommunio. Huius nos Dómine, sacraménti semper nóvitas natális instáuret : cujus Natívitas singuláris humánam réppulit vetustátem. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

2. áldozás utáni imádság: Szent Anasztáziáról:

Betöltötted, Urunk, családodat szent ajándékoddal: erősíts is meg, kérünk, minket annak közbenjárására mindenkor, kinek ünnepét üljük. A mi Urunk.

Satiásti, Dómine, familiam tuam munéribus sacris : ejus quaesumus, semper intervéntióne nos réfove, cujus solémnia celebrámus. Per Dóminum.

Ünnepi mise.

(Stációs-templom : a Sancta Maria Major bazilika.)

Teljes fényben ragyog Karácsony napja, azért az Egyház is teljes fényben állítja elénk a ma született gyermeket, akiről fennen hirdeti az egész mise, hogy Isten egyszülött Fia, az örök Ige, aki előtt hódol az egész világ, még a messze idegen és pogány bölcsek is. Az introitusban ujjongó örömét fejezi ki az Egyház, hogy eljött Isten nagy végzésének hirdetője, ki megvalósítja majd a Szentháromság fönséges tervelt. A szentlecke arra int, hogy ne feledjük el, hogy akl a jászolban fekszik, az igaz Isten. Erre figyelmeztet az Egyház Szent Pál szavaival, aki egyúttal megmondja a Fiúisten megtestesülésének a célját is, hogy visszavezesse a világot alkotó Urához. Az evangéliumkor a mindennapos szentmise utolsó evangéliumára olvasott részletet ma itt alkalmazza az Egyház, mert ez ünnepélyesen összefoglalja Krisztus hármas születését. Szól először az öröktől való születéséről : Kezdetben vala az Ige. Azután megemlékezik az időben való születéséről : És az Ige testté lőn. Végül int arra, hogy kegyelem által lelkünkben is megszületik az Úr és mi is : Isten fiai lehetünk.

A harmadik mise valamikor a világegyházat, hatalmat jelképező Szent Péter templomban volt, mert a liturgia elsősorban nem a betlehemi kisdedet ünnepli, aki tehetetlenül gügyög bölcsőjében, hanem a kisdedben a világ Urát köszönti, kinek vállán

a hatalom, Isten egyszülött Fiát, ki előtt az egész világ hódolni tartozik és akiben való hit Isten gyermekeivé tesz minket.

Bevonulásra. (Iz. 9, 6.)

Gyermek születik nekünk, és Fiú adatik nekünk, a fejedelemség az ő vállára kerül, és leszen az ő neve: a nagy határozat angyala. (Zs. 97, 1.) Énekeljetek az Úrnak új éneket, mert csodás dolgokat cselekedett. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy Egyszülöttednek a testben való új születése szabadítson fel minket, kik a bűn igája alatt régi rabszolgaságban élünk. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (1, 1-12.)

Sok rendben és sokféle módon szólván hajdan Isten az atyákhoz a próféták által, legutóbb ezekben a napokban Fia által szólott hozzánk, kit mindenek örökösévé rendelt, ki által a világokat is teremtette, ki mivel az ő dicsőségének fénye és lényegének képmása, és mindent fenntart hatalmának igéjével, miután a bűnöktől megtisztulást szerzett, a Fölség jobbján ül a magasságban annyival kiválóbb lévén az angyaloknál, amennyivel különb nevet örökölt azoknál. Mert melyik angyalnak mondotta valaha: Fiam vagy te, én ma nemzettelek

Introitus. (Isaí. 9, 6.)

Puer natus est nobis, et fílius datus est nobis: cujus impérium super húmerum ejus: et vocábitur nomen ejus, magni consílii Angelus. (Ps. 97, 1.) Cantáte Dómino cánticum novum, quia mirabília fecit. ℣. Glória Patri.

Orátio. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut nos Unigéniti tui nova per carnem Natívitas líberet; quos sub peccáti jugo vetústa sérvitus tenet. Per eúmdem Dóminum nostrum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (1, 1-12).

Multifáriam, multisque modis olim Deus loquens pátribus in prophétis: novíssime diébus istis locútus est nobis in Fílio, quem constítuit herédem universórum, per quem fecit et saecula: qui cum sit splendor glóriae, et figúra substántiae ejus, portánsque ómnia verbo virtútis suae, purgatiónem peccatórum fáciens, sedet ad déxteram majestátis in excélsis: tanto mélior Angelis efféctus, quanto differéntius prae illis nomen hereditávit. Cui enim dixit aliquándo Angelórum: Fílius meus es tu, ego hódie génui te? Et rursum: Ego ero illi in patrem,

téged? És ismét: Én Atyja leszek neki, és ő nekem fiam leszen? És midőn ismét bevezeti elsőszülöttét a föld kerekségére, így szól: És imádják őt Istennek összes angyalai. És az angyalokat illetőleg ugyanígy szól: Aki angyalait szelekké teszi, és szolgáit tűzlánggá. Fiához pedig: A te trónod, ó, Isten, örökön örökké való; igazság jogara a te országod jogara. Szeretted az igazságosságot és gyűlölted a gonoszságot; azért kent föl téged az Isten, a te Istened a vidámság olajával társaid fölött. És: Kezdetben te, Uram, megalapítottad a földet, és kezednek művei az egek. Ezek elmúlnak, te pedig megmaradsz; és mind, miként a ruha, elavulnak, és miként az öltözetet, változtatod azokat, és elváltoznak; te pedig ugyanaz vagy, és éveid nem fogynak el.

Átvonulásra. (Zs. 97, 3, 2.) A föld határai mind látják Istenünknek szabadítását: ujjongjatok az Istennek, országok mind. ℣. Megismertette az Úr az ő szabadítását: megmutatta a nemzetek előtt igazságát.

Alleluja, alleluja! ℣. Felragyogott előttünk ez a szent nap: jöjjetek népek és imádjátok az Urat, mert ma nagy világosság szállt a földre. Alleluja!

et ipse erit mihi in fílium? Et cum íterum introdúcit primogénitum in orbem terrae, dicit: Et adórent eum omnes Angeli Dei. Et ad Angelos quidem dicit: Qui facit Angelos suos spíritus, et minístros suos flammam ignis. Ad Fílium autem: Thronus tuus, Deus, in saeculum saeculi: virga aequitátis, virga regni tui. Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem: proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo exsultatiónis prae participibus tuis. Et: Tu in princípio, Dómine, terram fundásti: et ópera mánuum tuárum sunt caeli. Ipsi períbunt, tu autem permanébis; et omnes ut vestiméntum veteráscent: et velut amíctum mutábis eos, et mutabuntur: tu autem idem ipse es, et anni tui non defícient.

Graduale. (Ps. 97, 3 et 2.) Vidérunt omnes fines terrae salutáre Dei nostri: jubiláte Deo omnis terra. ℣. Notum fecit Dóminus salutáre suum: ante conspéctum géntium revelávit justítiam suam.

Allelúja, allelúja. ℣. Dies sanctificátus illúxit nobis: veníte gentes, et adoráte Dóminum: quia hódie descéndit lux magna super terram. Allelúja.

A szent evangélium a mai szentmisében ugyanaz, mint a rendes utolsó evangélium. (Lásd a szentmise állandó részében, 585. l.)

Felajánlásra. (Zs. 88, 12 és 15.) Tiéd az ég és tiéd a föld: te alkottad a földkerekséget és mindent, ami rajta vagyon: igazság és jog királyi széked alapja.

Csendes imádság. Felajánlott áldozati adományainkat, Urunk, szenteld meg Egyszülötted új születése által: és minket tisztíts meg bűneink szennyétől. Ugyanazon.

Offertorium. (Psal. 88, 12 et 15.) Tui sunt caeli, et tua est terra: orbem terrárum, et plenitúdinem ejus tu fundásti: justítia et judícium praeparátio sedis tuae.

Secreta. Obláta, Dómine, múnera, nova Unigéniti tui Nativitáte sanctífica: nosque a peccatórum nostrórum máculis emúnda. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Zs. 97, 3.) A föld határai mind látják Istenünknek szabadítását.

Áldozás utáni imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy miként a világnak ma született Megváltója, a mi Istenben való újjászületésünknek szerzője, hasonlóképpen ugyan ő legyen halhatatlanságunk osztogatója is: Ki veled.

Communio. (Ps. 97, 3.) Vidérunt omnes fines terrae salutáre Dei nostri.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut natus hódie Salvátor mundi, sicut divínae nobis generatiónis est auctor; ita et immortalitátis sit ipse largítor: Qui tecum vivit et regnat in unitáte.

Mivel az utolsó evangéliumra rendelt állandó részletet ma már hallottuk a szentmisében, azért ma egy más szakaszt olvastat fel az Egyház: hogy mint jöttek Jézus imádására a napkeleti bölcsek. (Lásd a vízkeresztnapi misében, 145. l.)

KARÁCSONY NYOLCADA.

A Karácsony nyolcada eltér más ünnepek nyolcadától, mert nem az ünnepről szólnak a miséi, hanem más-más szentről. A valószínű magyarázat, hogy az első három ünnep régibb eredetű, mint maga a Karácsony. Így pl. december 26-ika valószínű, hogy Szent István vértanuságának az évfordulója. És Szent Jánost is, testvérével, Szent Jakabbal együtt már régen megünnepelték ezen a napon keleten. Később kapcsolatot kerestek ezen ünnepek és karácsony között és a nyolcad elején ünnepelt szenteket a kis Jézus kísérőinek nevezték (comites Christi). Közülük az első

kettő az őskereszténység két ideális szentjét: a vértanut és a szűzet ünnepli. Szent Bernát pedig azt mondja, hogy három vértanut ünnepel az Egyház. Az első, Szent István, vértanu volt valóságban is, meg akaratával is (facto et voluntate); a második, Szent János, csak akaratával, de még az olajbafőzéstől és a valódi vértanuhaláltól megóvta az Isten (non facto, sed voluntate). A harmadik, az aprószentek serege, valósággal vértanu volt, de akarata ellenére (facto, sed non voluntate).

December 26: Szent István első vértanu.

(Stációs-templom: Szent István temploma a Mons Coeliuson.)

Szent István a hét első diákonus egyike. Legelőször szenvedett vértanuságot Krisztusért, mint a szentlecke leírja. Ünnepe nem előre elgondolt terv szerint, hanem a történeti fejlődés szerint került Karácsony második napjára. De az isteni gondviselésnek tanítása rejlik ebben számunkra, mely sokszor a látszólagos véletlenekben nyilvánul meg. Mintha csak arra készítene elő, hogy Krisztus követésének útja a vértanuság útja. Vegyük fel keresztünket és legyünk készek vérünk hullásával is megmutatni a betlehemi kisded iránt való szeretetünket, akkor leszünk az ő igazi követői.

Bevonulásra. (Zs. 118, 23, 86, 23.)

Összeültek a fejedelmek és ellenem szóltak: s a gonoszok üldöztek engem: segíts meg, Uram, Istenem, mert szolgád megismerte igazságodat. (Zs. u. a. 1.) Boldogok, akiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy kövessük, amit tisztelünk, és így megtanuljuk ellenségeinket is szeretni, mert annak születését ünnepeljük, aki üldözőiért is tudta kérni a mi Urunkat, Jézus Krisztust, a te Fiadat: Ki veled.

Introitus. (Ps. 118, 23, 86 et 23.)

Sedérunt príncipes, et advérsum me loquebántur: et iníqui persecúti sunt me: ádjuva me, Dómine Deus meus, quia servus tuus exercebátur in tuis justificatiónibus (Ps. ibid., 1). Beáti immaculáti in via, qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Da nobis, quaesumus, Dómine, imitári quod cólimus: ut discámus et inimícos dilígere; quia ejus natalítia celebrámus, qui novit étiam pro persecutóribus exoráre Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum vivit et regnat.

(2. könyörgés: megemlékezés karácsonyról, 111. l.)

Az ünnep nyolcadán:

Könyörgés. Mindenható örök Isten, aki Szent István levita vérében a vértanuság első gyümölcsét megszentelted, add, hogy ő legyen a mi közbenjárónk, aki üldözőiért is könyörgött a mi Urunk Jézus Krisztusnál, Fiadnál: Ki veled él és uralkodik a Szentlélek Istennel együtt.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui primítias Mártyrum in beáti Levítae Stéphani sánguine dedicásti: tríbue, quaesumus; ut pro nobis intercéssor exsístat, qui pro suis étiam persecutóribus exorávit Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum.

(2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l.)

Szentlecke az Apost. Cselekedeteiből. (6, 8-10; 7, 54-59.)

Ama napokban: István, ki telve volt malaszttal és erővel, csodákat és nagy jeleket művel vala a nép között. Felléptek azonban némelyek abból a zsinagógából, melyet a libertinusoknak, a cireneiekének, az alexandriaiakénak és azoknak neveznek, kik Ciliciából és Ázsiából valók, s vitatkoznak vala Istvánnal: de nem tudnak vala helytállani a bölcseség és Lélek előtt, aki szól vala. Amikor ezeket hallották, megdühödtek szívükben és fogukat csikorgatják vala rája. Ő azonban tele Szentlélekkel, föltekintvén az égre, látá az Isten dicsőségét és Jézust Istennek jobbja felől állani. S megszólalt: Íme nyitva látom az egeket és az Ember fiát állani az Isten jobbja felől. Erre ők fennhangon kiáltván befogták fülüket és egy

Léctio Actuum Apostolórum (6, 8-10; 7, 54-59.)

In diébus illis: Stéphanus plenus grátia et fortitúdine, faciébat prodígia et signa magna in pópulo. Surrexérunt autem quidam de synagóga, quae appellátur Libertinórum, et Cyrenénsium, et Alexandrinórum, et eórum, qui erant a Cilícia, et Asia, disputántes cum Stéphano: et non póterant resístere sapiéntiae et Spirítui, qui loquebátur. Audiéntes autem haec, dissecabántur córdibus suis, et stridébant déntibus in eum. Cum autem esset Stéphanus plenus Spíritu Sancto, inténdens in caelum, vidit glóriam Dei, et Jesum stantem a dextris Dei. Et ait: Ecce vídeo caelos apértos, et Fílium hóminis stantem a dextris Dei. Exclamántes autem voce magna continuérunt aures suas, et ímpetum fecérunt unanímiter in eum. Et eji-

akarattal reá rohantak. Azután kihurcolván őt a városon kívülre, megkövezék: a tanuk pedig letették ruháikat egy ifjú lábához, akit Saulnak hívnak vala. És kövezék Istvánt, ki könyörögvén mondá: Úr Jézus, vedd magadhoz lelkemet. Mikor pedig térdre esett, fennhangon kiálta, mondván: Uram, ne tulajdonítsd ezt nekik bűnül. S ezt mondván elaludt az Úrban.

Átvonulásra. (Zs. 118, 23, 86.) Összeültek a fejedelmek és ellenem szóltak: s a gonoszak üldöztek engem. ℣. Segíts meg, Uram, Istenem: szabadíts meg irgalmasságodért.

Alleluja, alleluja! ℣. (Ap. cs. 7, 56.) Nyitva látom az egeket és Jézust állani az Isten jobbja felől. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (23, 34-39.)

Az időben: Mondá Jézus az írástudóknak és farizeusoknak: Azért íme küldök hozzátok prófétákat, bölcseket és írástudókat. Némelyeket majd ezek közül megöltök és keresztre feszíttek, másokat közülük megostoroztok zsinagógáitokban és városról-városra üldöztök: hogy rátok szálljon minden igaz vér, melyet kiontottak a földön az igaz Ábel vérétől Zakariásnak, Barakiás fiának véréig, kit megölte-

ciéntes eum extra civitátem, lapidábant: et testes deposuérunt vestiménta sua secus pedes adolescéntis, qui vocabátur Saulus. Et lapidábant Stéphanum invocántem, et dicéntem: Dómine Jesu, súscipe spíritum meum Pósitis autem génibus clamávit voce magna, dicens: Dómine, ne státuas illis hoc peccátum. Et cum hoc dixísset, obdormívit in Dómino.

Graduale. (Ps. 118, 23 et 86.) Sedérunt príncipes, et advérsum me loquebántur: et iníqui persecúti sunt me. ℣. Adjuva me, Dómine Deus meus: salvum me fac propter misericórdiam tuam.

Allelúja, allelúja. ℣. (Act 7, 56.) Vídeo caelos apértos, et Jesum stantem a dextris virtútis Dei. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (23, 34-39.)

In illo témpore: Dicébat Jesus scribis et pharisaeis: Ecce ego mitto ad vos prophétas, et sapiéntes, et scribas et ex illis occidétis et crucifigétis, et ex eis flagellábitis, in synagógis vestris, et persequémini de civitáte in civitátem: ut véniat super vos omnis sanguis justus, qui effúsus est super terram, a sánguine Abel justi usque ad sánguinem Zacharíae, fílii Barachíae, quem occídístis inter tem-

tek a templom és oltár között. Bizony mondom néktek, rájön mindez erre a nemzedékre. Jeruzsálem, Jeruzsálem! mely megölöd a prófétákat és megkövezed azokat, kik hozzád küldettek; hányszor akartam egybegyüjteni fiaidat, mint ahogy a tyúk egybegyüjti csibéit szárnyai alá és te nem akartad! Íme, pusztán hagyatik nektek a ti házatok. Mert mondom néktek: nem láttok engem mostantól, mígnem mondjátok: Áldott, aki az Úr nevében jön.

plum et altáre. Amen dico vobis, vénient haec ómnia super generatiónem istam. Jerúsalem, Jerúsalem, quae occídis prophétas, et lápidas eos, qui ad te missi sunt, quóties vólui congregáre fílios tuos, quemádmodum gallina cóngregat pullos suos sub alas, et nóluisti? Ecce relinquétur vobis domus vestra desérta. Dico enim vobis, non me vidébitis ámodo, donec dicátis: Benedíctus, qui venit in nómine Dómini.

Credo ma van, az ünnep nyolcadán elmarad.

Felajánlásra. (Ap. cs. 6, 5; 7, 59.) Kiválaszták az apostolok István levitát, kit eltöltött a hit és a Szentlélek, akit a zsidók megköveztek, míg ő könyörögvén mondá: Úr Jézus, vedd magadhoz lelkemet, allelujal

Offertorium. (Act. 6, 5 et 7, 59.) Elegérunt Apóstoli Stéphanum Levítam, plenum fide et Spíritu Sancto: quem lapidavérunt Judaei orántem, et dicéntem: Dómine Jesu, áccipe spíritum meum, allelúja.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, ez adományokat szenteidről való megemlékezésként, hogy amint őket a szenvedés dicsőkké tette, úgy minket áldozatkészségünk ártatlanokká tegyen. A mi Urunk.

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera pro tuórum commemoratióne sanctórum: ut, sicut illos pássio gloriósos effécit; ita nos devótio reddat innócuos. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság megemlékezés karácsonyról, 113. l.)

(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint december 30-án, 132. l.)

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Ap. cs. 7, 56, 59, 60.) Nyitva látom az egeket és Jézust állani az Isten jobbja felől. Úr Jézus,

Communio. (Act. 7, 56, 59 et 60.) Vídeo caelos apértos, et Jesum stantem a dextris virtútis Dei: Dómine

vedd magadhoz lelkemet és ne tulajdonítsd ezt nekik bűnül.

Áldozás utáni imádság. Segítsenek rajtunk, Urunk, a magunkhoz vett misztériumok és Szent István vértanud közbenjárására örök oltalommal erősítsenek meg. A mi Urunk.

Jesu, áccipe spíritum meum, et ne státuas illis hoc peccátum.

Postcommunio. Auxiliéntur nobis, Dómine, sumpta mystéria: et, intercedénte beáto Stéphano Mártyre tuo, sempitérna protectióne confírment. Per Dóminum.

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)
(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l.)

December 27: Szent János apostol és evangélista.

(Stációs-templom: Sancta Maria Major bazilika.)

Szent János dicsőségéből semmi sem hiányzik: *apostol* (az Úr legkedvesebb tanítványa), *evangélista* (a legmagasabban szárnyaló tanubizonyságot ő hagyta ránk a testté vált Igéről, ezért a jelképe a sas), *próféta* (aki a Titkos Jelenéseket látta és leírta), *szűz* és vértanu (bár a forró olaj nem ártott neki, melyben ki akarták végezni). Ezeken felül a Szűzanya gondozója az Úr Jézus halála után. (Ezért van az ő templomában a stáció.) Karácsonyi ünnepkör gondolatában élve: valljuk meg mi is minden tettünkkel a testté vált Igét.

Bevonulásra. (Sirák. 15, 5.) Gyülekezetben megnyitotta ajkát és betöltötte őt az Úr a bölcseség és értelem lelkével s a dicsőség ruháját adta reá. (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dícsérni és nevednek, Fölséges, éneket zengeni. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Világosítsd meg, Urunk, kegyesen Egyházadat, hogy apostolodnak és evangélistádnak, Szent Jánosnak tanai által fölvilágosítva, az örök

Introitus. (Eccli. 15, 5.) In médio eccléslae apéruit os ejus: et implévit eum Dóminus spíritu sapiéntiae, et intellectus: stolam glóriae índuit eum. (Ps. 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Ecclésiam tuam, Dómine, benígnus illústra: ut beáti Joánnis Apóstoli tui et Evangelístae illumináta doctrínis, ad dona pervéniat sempitérna. Per

jutalomra eljuthasson. A mi Urunk.

Dóminum nostrum Jesum Christum.

2. könyörgés megemlékezés karácsonyról, 111. l.

(Az ünnep nyolcadára a 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l.)

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 15, 1-6.)

Ki Istent féli, jót cselekszik, s aki kitart az igazság mellett, elnyeri azt (a bölcseséget). Az pedig eléje megy, mint tisztes anya, mint szűz menyasszony fogadja őt; táplálja őt az élet és értelem kenyerével, s itatja az üdvös bölcseség vizével; támaszra talál benne, úgyhogy meg nem inog. Megtartja őt és meg nem szégyenül, felmagasztalja őt a társai előtt. Megnyitja száját gyülekezet közepette, betölti őt a bölcseség és értelem lelkével, s a dicsőség náját adja reá. Elárasztja örömmel és ujjongással, s örök hírnevet juttat neki az Úr, a mi Istenünk.

Lectio libri Sapiéntiae. (Eccli. 15, 1-6.)

Qui timet Deum, fáciet bona: et qui cóntinens est justítiae, apprehéndet illam, et obviábit illi quasi mater honorificáta. Cibábit illum pane vitae et intellectus, et aqua sapiéntiae salutáris potábit illum: et firmábitur in illo, et non flectétur: et continébit illum, et non confundétur: et exaltábit illum apud próximos suos, et in médio ecclésiae apériet os ejus, et adimplébit illum spíritu sapiéntiae et intellectus, et stola glóriae véstiet illum. Jucunditátem, et exsultatiónem thesaurizábit super illum, et nómine aetérno hereditábit illum, Dóminus Deus noster.

Átvonulásra. (Ján. 21, 23, 19.) Elterjede a testvérek között a hír, hogy az a tanítvány nem hal meg, holott nem azt mondta Jézus: Nem hal meg. ℣. Hanem: Akarom, hogy ő így maradjon, míg eljövök: te kövess engem.

Graduale. (Joann. 21, 23 et 19.) Exiit sermo inter fratres, quod discípulus ille non móritur: et non dixit Jesus: Non móritur. ℣. Sed: Sic eum volo manére, donec véniam: tu me séquere.

Alleluja, alleluja! ℣. (U. o. 24.) Ez az a tanítvány, ki bizonyságot teszen mindezekről: és tudjuk, hogy igaz neki a bizonysága. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. (Ib., 24.) Hic est discípulus ille, qui testimónium pérhibet de his: et scimus, quia verum est testimónium ejus. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (21, 19-24.)

Az időben: Így szólt Jézus Péterhez: Kövess engem! Amint Péter hátrafordult, látá, hogy utána jön a tanítvány, kit szeret vala Jézus, ki a vacsorán az ő keblére is borult és mondotta: Uram! ki az, ki téged elárul? Látván tehát ezt Péter, kérdi Jézust: Uram! hát ez? mondá neki Jézus: Ha azt akarom, hogy ő így maradjon, míg eljövök: mi közöd hozzá? te csak kövess engem. Elterjede tehát az atyafiak között a hír, hogy az a tanítvány nem hal meg. Pedig nem mondotta neki Jézus, nem hal meg, hanem: Ha azt akarom, hogy így maradjon, míg eljövök, mi közöd hozzá? Ez az a tanítvány, ki bizonyságot teszen mindezekről, és ezeket írta: és tudjuk, hogy igaz neki a bizonysága.

✠**Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (21, 19-24.)

In illo témpore: Dixit Jesus Petro: Séquere me. Convérsus Petrus vidit illum discípulum, quem diligébat Jesus, sequéntem, qui et recúbuit in coena super pectus ejus, et dixit: Dómine, quis est qui tradet te? Hunc ergo cum vidísset Petrus, dixit Jesu: Dómine, hic autem quid? Dicit ei Jesus: Sic eum volo manére, donec véniam, quid ad te? tu me séquere. Exiit ergo sermo iste inter fratres, quia discípulus ille non móritur. Et non dixit ei Jesus: Non móritur; sed: Sic eum volo manére, donec véniam: quid ad te? Hic est discípulus ille, qui testimónium pérhibet de his, et scripsit haec: et scimus, quia verum est testimónium ejus.

Credo ma van, az ünnep nyolcadán azonban elmarad.

Felajánlásra. (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma; gyarapszik, mint a Libanon cedrusa.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, ez adományokat, melyeket annak ünnepén ajánlunk föl neked, kinek védelmétől reméljük szabadításunkat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Offertorium. (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus, quae in Líbano est, multiplicábitur.

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera, quae in ejus tibi solemnitáte deférimus, cujus nos confídimus patrocínio liberári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

(2. csendes imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)
(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l.)

Prefáció a karácsonyi, 561. l., az ünnep nyolcadán az apostolokról 568. l.

Áldozásra. (Ján. 21, 23.) Elterjede az atyafiak között a hír, hogy az a tanítvány nem hal meg: holott nem azt mondta Jézus: Nem hal meg, hanem: Akarom, hogy így maradjon, míg eljövök.

Áldozás utáni imádság. Mennyei ételtől és italtól megújulva, alázatosan kérünk, Istenünk, hogy akinek emléknapján ezeket fogadtuk, annak esedezése meg is erősítsen minket. A mi Urunk.

Communio. (Joann. 21, 23.) Exiit sermo inter fratres, quod discípulus ille non móritur: et non dixit Jesus: Non móritur; sed: Sic eum volo manére, donec véniam.

Postcommunio. Refécti cibo potúque caelésti, Deus noster, te súpplices deprecámur: ut, in cujus haec commemoratióne percépimus, ejus muniámur et précibus. Per Dóminum nostrum.

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)

(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l.)

December 28: Aprószentek ünnepe.

(Stációs-templom: Szent Pál bazilika.)

A betlehemi kisded köré csodálatos sereg gyülekezik. Ott van Isten legszebb csillaga, a boldogságos Szűzanya. Ott van az igaz: Szent József, a vértanu: Szent István, a szűz: Szent János. Ma új sereg veszi körül: a betlehemi ártatlanok serege, kik haláluk-kal tettek vallomást, hogy ez a gyermek, aki istállóban született, király. Az Aprószentek ünnepe már az ötödik évszázadban december 28-ra esett. Liturgiai színe a lila, a miséből hiányzik a Glória és az Alleluja, mert ezek a gyermek-vértanuk nem kerültek azonnal Isten színe elé. A mennyország kapuját ugyanis Krisztus keresztje nyitotta meg, addig az igazaknak is várniok kellett. Ha azonban az ünnep vasárnapra esik, akkor, mint az oktávájában is, a vértanuk ünnepének teljes fényével tartják meg.

Bevonulásra. (Zs. 8, 3.) A kisdedek és csecsemők szájával hirdetted ellenségeiddel szemben dicséretedet (Zs. 8, 2.) Uram! mi Urunk! mily csodálatos az egész világon

Introitus. (Ps. 8, 3.) Ex ore infántium, Deus, et lacténtium perfecísti laudem propter inimícos tuos. (Ps. ibid., 2.) Dómine, Dóminus noster: quam admirábile est nomen

a te neved! ℣. Dicsőség az Atyának.

tuum in univérsa terra! ℣. Glória Patri.

(Magán ezen az ünnepen nem mondják a «Gloria in excelsis»-t; kivéve, ha vasárnapra esik; de nyolcadán igen.)

Könyörgés. Isten, kinek dicsőségét az ártatlan vértanuk a mai napon nem szóval, hanem halálukkal vallották: fojtsd el bennünk a vétkeknek minden gonoszságát, hogy a benned való hitet, melyet nyelvünk hirdet, erkölcseink által életünk is hirdesse. A mi Urunk.

Orátio. Deus, cujus hodiérna die praecónium innocéntes Mártyres non loquéndo, sed moriéndo confessi sunt: ómnia in nobis vitiórum mala mortífica: ut fidem tuam, quam lingua nostra lóquitur, étiam móribus vita fateátur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

(2-ik könyörgés megemlékezés Karácsonyról, 111. l.)

(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint december 30-án, 131. l.)

Szentlecke Szent János jelenések könyvéből. (14, 1-5.)

Ama napokban: Látám, hogy a Bárány Sion hegyén állott és vele százegynegyvennégyezer, akiknek homlokára volt írva az ő neve és az ő Atyjának neve. És szózatot hallék az égből, mint nagy vizek zúgását, és mint nagy mennydörgés hangját: s a szózat, amelyet hallottam, olyan vala, mint a hárfájukon játszó hárfásoké. És mintegy új éneket éneklének a királyi szék és a négy élőlény és a vének előtt; és senki más nem mondhatá az éneket, mint az a százegynegyvennégyezer, akik meg vannak váltva a földről. Ezek azok, akik nem fertőztették meg magukat asszonyokkal, mert

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (14, 1-5.)

In diébus illis: Vidi supra montem Sion Agnum stantem, et cum eo centum quadragínta quátuor mília, habéntes nomen ejus, et nomen Patris ejus scriptum in fróntibus suis. Et audívi vocem de caelo, tamquam vocem aquárum multárum, et tamquam vocem tonítrui magni: et vocem, quam audívi, sicut citharoedórum citharizántium in cítharis suis. Et cantábant quasi cánticum novum ante sedem, et ante quátuor animália, et senióres: et nemo póterat dícere cánticum, nisi illa centum quadragínta quátuor míllia, qui empti sunt de terra. Hi sunt, qui cum muliéribus non sunt

szűzek. Ezek követik a Bárányt, amerre csak megyen; ezek váltattak meg az emberek közül, zsengéül Istennek és a Báránynak, és szájukban nem találtaték hazugság, mert szeplőtelenül vannak Isten trónja előtt.

coinquináti: vírgines enim sunt. Hi sequúntur Agnum, quocúmque íerit. Hi empti sunt ex homínibus primítiae Deo, et Agno: et in ore eórum non est invéntum mendácium: sine mácula enim sunt ante thronum Dei.

Átvonulásra. (Zsolt. 123, 7-8.) Megszabadultunk, mint a madár a vadászok tőréből. ℣. Összetört a tőr és mi megszabadultunk. Segítségünk az Úr nevében van, ki az eget és a földet alkotta.

Graduale. (Ps. 123, 7-8.) Anima nostra, sicut passer, erépta est de láqueo venántium. ℣. Láqueus contrítus est, et nos liberáti sumus. Adjutórium nostrum in nómine Dómini, qui fecit caelum et terram.

Ha e nap vasárnapra esik, valamint a nyolcadon, hozzátesszük:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 112, 1.) Dícsérjétek az Urat, gyermekek, dícsérjétek az Úr nevét. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 112, 1.) Laudáte, púeri, Dóminum, laudáte nomen Dómini. Allelúja.

Egyébként az Alleluja és a ℣ helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 78, 3, 10.) Kiöntötték a szentek vérét Jeruzsálem körül, akárcsak a vizet. ℣. És nem akadt, ki eltemette volna őket. ℣. Bosszuld meg, Uram, szenteidnek vérét, mely kiontatott a földre.

Tractus. (Ps. 78, 3 et 10.) Effudérunt sánguinem Sanctórum, velut aquam, in circúitu Jerúsalem. ℣. Et non erat qui sepelíret. ℣. Víndica, Dómine, sánguinem Sanctórum tuórum, qui effúsus est super terram.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (2, 13-18.)

Az időben: Az Úr angyala megjelenék álmában Józsefnek, mondván: Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját, és fuss Egyiptomba és maradj ott, amíg majd mondom neked; mert Heródes keresni fogja a gyer-

✠ **Sequentia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (2, 13-18).

In illo témpore: Angelus Dómini appáruit in somnis Joseph, dicens: Surge, et áccipe púerum, et matrem ejus, et fuge in Aegyptum, et esto ibi usque dum dícam tibi. Futúrum est enim, ut Heródes quaerat púerum

meket, hogy elveszítse. Ki fölkelvén, vevé a gyermeket és annak anyját éjjel és távozék Egyiptomba. És ott maradt Heródes haláláig, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavai által mondott: Egyiptomból hívtam az én fiamat. Akkor Heródes látván, hogy kijátszották a bölcsek, igen megharagudék, és elküldvén megölete minden fiúgyermeket, aki Betlehemben és annak egész környékén vala a két esztendősöktől lefelé, amint a bölcsektől megtudakolta az időt. Akkor beteljesedett, amit Jeremiás próféta megjövendölt, mondván: Szózat hallatszék Rámában, nagy sírás és jajgatás: Ráchel siratta fiait, és nem akart vigasztalódni, mert nincsenek.

ad perdéndum eum. Qui consúrgens accépit púerum, et matrem ejus nocte, et secéssit in Aegyptum: et erat ibi usque ad óbitum Heródis: ut adimplerétur quod dictum est a Dómino per Prophétam dicéntem: Ex Aegypto vocávi Fílium meum. Tunc Heródes videns quóniam illúsus esset a Magis, irátus est valde, et mittens occídit omnes púeros, qui erant in Béthlehem, et in ómnibus fínibus ejus, a bimátu et infra, secúndum tempus quod exquisíerat a Magis. Tunc adimplétum est quod dictum est per Jeremíam prophétam dicéntem: Vox in Rama audíta est, plorátus, et ululátus multus: Rachel plorans fílios suos, et nóluit consolári, quia non sunt.

Credo ma van, a nyolcadon elmarad.

Felajánlásra (Zs. 123, 7.) Megszabadultunk, mint a madár a vadászok tőréből: összetört a tőr, és mi megszabadultunk.

Csendes imádság. Szenteidnek jámbor könyörgése legyen velünk, Urunk, hogy ez adományainkat kedvesekké tegye előtted, és bocsánatodat is mindenkor megszerezze nekünk. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 123, 7.) Anima nostra sicut passer erépta est de láqueo venántium: láqueus contrítus est, et nos liberáti sumus.

Secreta. Sanctórum tuórum, Dómine, nobis pia non desit orátio: quae et múnera nostra conciliet, et tuam nobis indulgéntiam semper obtíneat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(2. csendes imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)

(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l.)

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Mt. 2, 18.) Szózat hallatszék Rámában, sírás és jajgatás: Rachel siratta fiait, és nem akart vigasztalódni, mert nincsenek.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük az adományokat és kérünk, Urunk, engedd, hogy azok a szentek esedezései által nekünk mind a jelen, mind az örök életre egyaránt segítségül szolgáljanak. A mi Urunk.

Communio. (Matth. 2, 18.) Vox in Rama audíta est, plorátus, et ululátus: Rachel plorans fílios suos, et nóluit consolári, quia non sunt.

Postcommunio. Votíva, Dómine, dona percépimus: quae Sanctórum nobis précibus, et praesentis, quaesumus, vitae pariter et aetérnae tríbue confférre subsídium. Per Dominum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)

(Az ünnep nyolcadán a 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l.)

Ma: Benedicámus Dómino, a nyolcadon: Ite missa est van.

Vasárnap karácsony nyolcadában.

Karácsony liturgiája teljes szépségében ragyog a mai szentmisében is. Karácsony ünneplése egész Vízkeresztig a megtestesülés nagy titkát akarja örömmel teli ismeretté varázsolni bennünk. Az Ige megtestesülésének *gyümölcséről* szól a mai szentlecke. Megszabadultunk az ószövetségi törvényektől, megszűnt a szolgaság ideje, Isten gyermekei lehetünk. A köztünk megjelent isteni gyermek szépségét és királyi fönségét magasztalja az Egyház éneke. A Messiást hűségesen váró zsidók két képviselője lép elénk. Anna és Simeon hirdetik számunkra is, hogy ez a gyermek a világ megváltója. A karácsonyi örömökbe itt vegyül bele először a szenvedés megjövendölése. Szeressük még jobban ezt a kisdedet, akire annyi szenvedés vár még — miérettünk.

Bevonulásra. (Bölcs. 18, 14-15.)

Míg mély csönd borult mindenre s az éjjel sietős útja közepén tartott, jött a te mindenható Igéd, Uram, az égből, királyi székedből.

Introitus. (Sapiéntiae 18, 14-15.)

Dum médium silléntium tenérent ómnia, et nox in suo cursu médium iter habéret, omnípotens sermo tuus, Dómine, de caelis a regálibus sédibus

(Zsolt. 92, 1.) Királlyá lett az Úr, fölségbe öltözött: erőbe öltözött az Úr és felövezte magát. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Mindenható, örök Isten, irányítsd cselekedeteinket a te akaratod szerint, hogy szeretett Fiad nevében bővelkedhessünk a jócselekedetekben: Ki veled.

venit. (Ps. 92, 1). Dóminus regnávit, decórem indútus est: indútus est Dóminus fortitúdinem, et praecínxit se. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, dírige actus nostros in beneplácito tuo: ut in nómine dilécti Fílii tui mereámur bonis opéribus abundáre: Qui tecum vivit et regnat.

(2. könyörgés megemlékezés Karácsonyról, 111. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a Galatákhoz írt leveléből. (4, 1-7.)

Testvérek: Míg az örökös kiskorú, semmiben sem különbözik a szolgától, bár mindennek ura; hanem gyámok és gondviselők alatt van az atyjától előre meghatározott időig. Így mi is, míg kiskorúak voltunk, a világ elemeinek szolgasága alatt voltunk. De midőn elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldé Fiát, ki asszonyból lett, ki a törvény alattvalója lett, hogy azokat, kik a törvény alatt voltak, megváltsa, hogy a fogadott fiúságot visszanyerjük. Mivel pedig fiak vagytok, az Isten elküldé Fiának Lelkét szívetekbe, aki azt kiáltja: Abba! Atya! Azért már többé nem szolga, hanem fiú; ha pedig fiú, örökös is az Isten által.

Átvonulásra. (Zs. 44, 3, 2.) Ékesebb vagy az emberek

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Gálatas. (4, 1-7.)

Fratres: Quanto témpore heres párvulus est, nihil díffert a servo, cum sit dóminus ómnium: sed sub tutóribus et actóribus est usque ad praefinítum tempus a patre: ita et nos cum essémus párvuli, sub eleméntis mundi erámus serviéntes. At ubi venit plenitúdo témporis, misit Deus Fílium suum, factum ex muliére, factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant, redímeret, ut adoptiónem filiórum reciperémus. Quóniam autem estis fílii, misit Deus Spíritum Fílii sui in corda vestra, clamántem: Abba, Pater. Itaque jam non est servus, sed fílius: quod si fílius, et heres per Deum.

Graduale. (Ps. 44, 3 et 2.) Speciósus forma prae fílils

fiainál, kedvesség ömlik el ajkadon. ℣. Szívem ünnepi szózattól árad: zengem dalomat a királynak; gyorsíró vesszeje lett a nyelvem.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 92, 1.) Királlyá lett az Úr, fölségbe öltözött: erőbe öltözött az Úr és felövezte magát. Alleluja!

✠ Szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (2, 33-40.)

Az időben: József, és Mária Jézus anyja csodálkozának azon, amiket felőle mondtak. És megáldá őket Simeon és mondá Máriának, az ő anyjának: Íme tétetett ez sokak romlására és feltámadására Izraelben, és jelül, melynek ellene mondanak; neked magadnak is tőr fogja átjárni lelkedet, hogy nyilvánosságra jöjjenek sok szívből a gondolatok. És vala egy Anna nevű prófétaasszony, Fánuel leánya, Áser törzséből, ki igen előhaladott napjaiban, miután férjével hét esztendeig élt szűzessége után, s már nyolcvannégy éves özvegy volt, és nem vált meg a templomtól, böjtöléssel és imádsággal szolgálván éjjel és nappal. Ez is ugyanazon órában odajövén, dícséré az Urat, és szóla felőle mindazoknak, kik várják vala Izrael megváltását. És miután minhóminum: diffúsa est grátia in lábiis tuis. ℣. Eructávit cor meum verbum bonum, dico ego ópera mea Regi: lingua mea cálamus scribae, velóciter scribéntis.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 92, 1.) Dóminus regnávit, decórem índuit: índuit Dóminus fortitúdinem, et praecínxit se virtúte. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (2, 33-40.)

In illo témpore: Erat Joseph et Maria mater Jesu, mirántes super his quae dicebántur de illo. Et benedíxit illis Símeon, et dixit ad Maríam matrem ejus: Ecce pósitus est hic in ruínam, et in resurrectiónem multórum in Israel: et in signum cui contradicétur: et tuam ipsíus ánimam pertransíbit gládius, ut reveléntur ex multis córdibus cogitatiónes. Et erat Anna prophetíssa, fília Phánuel, de tribu Aser: haec procésserat in diébus multis, et víxerat cum viro suo annis septem a virginitáte sua. Et haec vídua usque ad annos octogínta quátuor: quae non discedébat de templo, jejúniis et obsecratiónibus serviens nocte ac die. Et haec ipsa hora supervéniens, confitebátur Dómino, et loquebátur de illo ómnibus, qui exspectábant redemptiónem Israel. Et ut

dent elvégeztek az Úr törvénye szerint, visszatérének Galileába, az ő városukba, Názáretbe. A gyermek pedig növekszik és erősödik vala, telve bölcseséggel és az Isten kegyelme vala rajta.

Felajánlásra. (Zsolt. 92, 1-2.) Isten erősítette meg a föld kerekségét, hogy ne ingadozzék: trónod Isten kezdet óta szilárd: öröktől fogva vagy te.

Csendes imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy ez a fölségednek bemutatott adomány megszerezze számunkra a jámbor áldozatkészség kegyelmét és az örök üdvösséget. A mi Urunk.

perfecérunt ómnia secúndum legem Dómini, revérsi sunt in Galilaeam in civitátem suam Názareth. Puer autem crescébat, et confortabátur, plenus sapiéntia: et grátia Dei erat in illo.

Offertorium. (Psalm. 92, 1-2.) Deus firmávit orbem terrae, qui non commovébitur: paráta sedes tua, Deus, ex tunc, a saeculo tu es.

Secreta. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut óculis tuae majestátis munus oblátum, et grátiam nobis piae devotiónis obtíneat, et efféctum beátae perennitátis acquírat. Per Dóminum.

(2. csendes imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Mt. 2, 20.) Vedd a gyermeket és anyját és menj Izrael földére, mert meghaltak, kik a gyermek életére törtek.

Áldozás utáni imádság. E misztériumnak hatása által töröld el, Urunk, vétkeinket és teljesítsd igaz óhajtásainkat. A mi Urunk..

Communio. (Mt. 2, 20.) Tolle púerum, et matrem ejus, et vade in terram Israel: defúncti sunt enim, qui quaerébant ánimam púeri.

Postcommunio. Per hujus, Dómine, operatiónem mystérii, et vítia nostra purgéntur et justa desidéria compleántur. Per Dóminum.

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Karácsonyról, 113. l.)

December 29: Szent Tamás püspök és vértanu († 1170).

Szent Tamás, Canterbury érseke és Anglia prímása volt. Az Egyház szabadságának védelmében szenvedett vértanuhalált saját templomában. A Jó Pásztor hívja meg általa a lelkipásztorokat a kis Jézus jászolához. Menjünk velük mi is.

Bevonulásra.

Örvendjünk mindnyájan az Úrban, és ünnepeljük meg ezt a napot Szent Tamás vértanu tiszteletére: kinek szenvedésein örülnek az angyalok és dícsérik az Isten Fiát.(Zs.32, 1.) Örvendezzetek igazak az Úrban; a jámborokhoz illik a dícséret. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, kinek Egyházáért a dicsőséges Tamás püspök az istentelenek kardja által halált szenvedett: add meg, kérünk, hogy mindazok, kik segítségéért könyörögnek, kérésüknek üdvös eredményét elnyerjék. A mi Urunk.

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honóre beáti Thomae Mártyris: de cujus passióne gaudent Angeli, et colláudant Fílium Dei. (Ps. 32, 1). Exsultáte justi in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, pro cujus Ecclésia gloriósus Póntifex Thomas gládiis impiórum occúbuit: praesta, quaesumus; ut omnes, qui ejus implórant auxílium, petitiónis suae salutárem consequántur efféctum. Per Dóminum.

(2. könyörgés: megemlékezés Karácsonyról, 111. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (5, 1-6.)

Testvérek: Minden főpap emberek közül választatván, emberekért rendeltetik az Isten előtt való ügyeikre, hogy ajándékokat és áldozatokat mutasson be a bűnökért; ki részvéttel tud lenni a tudatlanok és tévelygők iránt, mert maga is körül van véve gyöngeséggel és ezért, valamint a népért, de önmagáért is áldozatot kell bemutatnia a bűnökért. És nem is veszi senki magának ezt a tisztességet, hanem akit Isten hív, mint Áront. Így Krisztus sem önmagát dicsőítette meg, hogy főpappá legyen,

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (5, 1-6).

Fratres: Omnis póntifex ex homínibus assúmptus, pro homínibus constitúitur in iis, quae sunt ad Deum: ut ófferat dona, et sacrifícia pro peccátis: qui condolére possit iis, qu ignórant, et errant: quóniam et ipse circumdátus est infirmitáte: et propterea debet quemádmodum pro pópulo, ita étiam et pro semetipso offérre pro peccátis. Nec quisquam sumit sibi honórem, sed qui vocátur a Deo, tamquam Aaron. Sic et Christus non semetípsum clarificávit ut póntifex fíeret: sed qui locútus est ad

hanem az, aki mondotta neki: Fiam vagy te, én ma nemzettelek téged. Amint más helyen is mondja: Te pap vagy mindörökké, Melkizedek rendje szerint.

Átvonulásra. (Sirák. 44, 16.) Íme a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. ℣. (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Alleluja, alleluja. ℣. (János 10, 14.) Én vagyok a Jó Pásztor és ismerem enyéimet és enyéim ismernek engem. Alleluja.

eum: Fílius meus es tu, ego hódie génui te. Quemádmodum et in álio loco dicit: Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacérdos magnus, qui in diéous suis plácuit Deo. ℣. (Ibid., 20.) Non est invéntus símilis illi, qui conserváret legem Excélsi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Joann. 10, 14.) Ego sum pastor bonus: et cognósco oves meas, et cognóscunt me meae. Allelúja.

A szent evangélium: Dixit Jesus 623. l.

Felajánlásra. (Zs. 20, 4-5.) Uram! Fejére drágakőből koronát helyeztél: életet kért tőled s te megadtad neki, alleluja.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a neked hozott adományokat és Szent Tamás vértanud közbenjárására, általuk megengesztelődve kegyesen tekints le ránk. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 20, 4-5.) Posúlsti, Dómine, in cápite ejus corónam de lápide pretióso: vitam pétiit a te, et tríbuisti ei, allelúja.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, dicáta sanctífica: et, intercédente beáto Thoma Mártyre tuo atque Pontífice, per éadem nos placátus inténde. Per Dóminum nostrum.

(2. csendes imádság: karácsonyról, 113. l.)

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (János 10, 14.) Én vagyok a Jó Pásztor és ismerem enyéimet és ismernek engem enyéim.

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés tisztítson meg minket, Urunk, a bűntől és Szent Tamás vértanud és püspököd közbenjárására, tegyen minket a

Communio (Joann. 10, 14). Ego sum pastor bonus: et cognósco oves meas, et cognóscunt me meae.

Postcommunio. Haec nos cómmúnio, Dómine, purget a crímine: et, intercedénte beáto Thoma Mártyre tuo atque Pontífice, caeléstis remédii fáciat esse

mennyei orvosság részeseivé. A mi Urunk.

consórtes. Per Dóminum nostrum.

(2. áldozás utáni imádság: karácsonyról, 113. l.)

December 30.

Nincs külön mise erre a napra. Hanem, ha 26., 27., vagy 28-ika vasárnapra esett és a vasárnapi mise emiatt elmaradt, akkor ma azt (Dum medium 125. l.) mondják. Ha nem így volt, akkor a karácsonyi harmadik misét kell elmondani (111. l.), a hajnali mise leckéjével és evangéliumával; ebben az esetben, valamint február 2-ig mindenkor, amikor időszaki imádságokat kell vennünk, a következő imádságokat mondjuk:

2. könyörgés: Szűz Máriáról:

Isten, ki a boldogságos Szűz Mária termékeny szűzessége által, az emberi nemnek az örök üdvösség ajándékát adtad: add meg, kérünk, hogy érezzük annak közbenjárását, aki által méltók lettünk befogadni az élet szerzőjét, a mi Urunk Jézus Krisztust, a te Fiadat. (Ki veled.)

Deus, qui salútis aetérnae, beátae Maríae virginitáte fecúnda, humáno generi praémia praestitísti: tríbue, quaesumus; ut ipsam pro nobis intercédere sentiámus, per quam merúimus auctórem vitae suscípere, Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum. (Qui tecum.)

3. könyörgés: Az Egyházért:

Fogadd, kérünk Urunk, kegyesen Anyaszentegyházad könyörgéseit, hogy minden viszály és tévely lerontatván, neked biztos szabadsággal szolgáljon. A mi Urunk.

Ecclésiae tuae, quaesumus, Dómine, preces placátus admítte: ut, destrúctis adversitátibus et erróribus univérsis, secúra tibi sérviat libertáte. Per Dóminum nostrum.

Vagy: A pápáért:

Isten, minden hívő pásztora és kormányzója, tekints kegyelmesen N. szolgádra, kit Egyházad főpásztorává rendeltél: s add neki, kérünk, hogy mindazoknak, akiknek elöljárója lett, szavával és példájával javukra legyen, hogy így a rábízott

Deus, ómnium fidélium pastor et rector, fámulum tuum N., quem pastórem Ecclésiae tuae praeésse voluísti, propítius réspice: da ei, quaesumus, verbo et exémplo, quibus praeest, proficere; ut ad vitam, una cum grege sibi crédito, per-

nyájjal együtt az örök életre eljuthasson. A mi Urunk . . .

véniat sempitérnam. Per Dóminum nostrum . . .

2. csendes imádság: Szűz Máriáról:

Ate kegyelmedből, Urunk, és a boldogságos, mindenkor Szűz Máriának közbenjárására ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. (A mi Urunk.)

Tua, Dómine, propitiatióne, et beátae Mariae semper Vírginis intercessióne, ad perpétuam atque praeséntem haec oblátio nobis prófici at prosperitátem et pacem. (Per Dóminum.)

3. csendes imádság: Az Egyházért:

Oltalmazz meg, Urunk, minket, kik misztériumaidnak szolgálunk, hogy az isteniekhez ragaszkodva, mind testtel, mind lélekkel neked szolgáljunk. A mi Urunk.

Prótege nos, Dómine, tuis mystériis serviéntes: ut, divínis rebus inhaeréntes, et córpore tibi famulémur et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Vagy: A pápáért:

Engesztelődjél meg, kérünk, Urunk, felajánlott adományaink által, és N. szolgádat, kit egyházad főpásztorává rendeltél, vezéreld folytonos oltalmaddal. A mi Urunk.

Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et fámulum tuum N., quem pastórem Eccléslae tuae praeésse voluísti, assídua protectióne gubérna. Per Dóminum.

2. áldozás utáni imádság: Szűz Máriáról:

Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg a bűntől: és Isten anyja, a boldogságos Szűz Mária közbenjárására tegyen a mennyei orvosság részesévé. (Ugyanazon a mi Urunk.)

Haec nos commúnio, Dómine, purget a crímine: et, intercédente beáta Vírgine Dei Genetríce Maria, caeléstis remédii fáciat esse consórtes. (Per eúmdem Dóminum nostrum.)

3. áldozás utáni imádság: Az Egyházért:

Kérünk, Urunk, Istenünk, hogy azokat, akiknek megadtad az istenségben való részesülés örömét, ne engedd emberi veszélyeknek kitétetni. A mi Urunk.

Quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quos divína tríbuis participatióne gaudére; humánis non sinas subjacére perículis. Per Dóminum.

Vagy: A pápáért:

Ez isteni szentség vétele, kérünk, Urunk, védjen meg minket és N. szolgádat, kit Egyházad főpásztorává rendeltél,és a reábízott nyájjal együtt mindenkor őrizze és erősítse meg. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Haec nos, quaesumus, Dómine, divíni sacraménti percéptio prótegat: et fámulum tuum N., quem pastórem Ecclésiae tuae praeésse voluísti; una cum commísso sibi grege, salvet semper et múniat. Per Dóminum.

December 31: Szent Szilveszter pápa és hitvalló.

Szent Szilveszter pápa Nagy Konstantin barátja és tanácsadója volt. Így része volt Konstantin rendeleteiben, melyek felszabadították az Egyházat és megadták a hívőknek azt a békét, melyet az isteni Gyermek hozott a földre. Ez a nagy pápa erősítette meg a niceai zsinat határozatait, melyek megvédték Áriussal szemben Krisztus isteni voltát, melynek hirdetésével telve van karácsony liturgiája. Meghalt 335-ben.

Szentmise: Si diligis me 1248. l.

2. könyörgés: megemlékezés Karácsony ünnepéről.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy Egyszülöttednek a testben való új születése szabadítson fel minket, kik a bűn igája alatt régi rabszolgaságban élünk. Ugyanazon a mi Urunk.

Orátio. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut nos Unigéniti tui nova per carnem Nativitas líberet; quos sub peccáti jugo vetústa sérvitus tenet. Per eúmdem Dóminum nostrum.

2. csendes imádság: megemlékezés karácsonyról.

Csendes imádság. Felajánlott áldozati adományainkat, Urunk, szenteld meg Egyszülötted új születése által: és minket tisztíts meg bűneink szennyétől. Ugyanazon.

Secreta. Obláta, Dómine, múnera, nova Unigéniti tui Nativitáte sanctífica: nosque a peccatórum nostrórum máculis emúnda. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Karácsonyról. 113. l.

Áldozás utáni imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy miként a világnak ma született Megváltója, a mi Istenben való újjászületésünknek szerzője, hasonlóképpen ugyan ő legyen halhatatlanságunk osztogatója is: Ki veled.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut natus hódie Salvátor mundi, sicut divínae nobis generatiónis est auctor; ita et immortalitátis sit ipse largítor: Qui tecum vivit et regnat in unitáte.

Január 1: Kiskarácsony. (Karácsony nyolcada.)

(Stációs-templom: Sancta Maria trans Tiberim.)

A mai szentmisében három ünnep egyesül. 1. Megüljük *az Úr körülmetéltetésének* évfordulóját. Erről szól az evangélium. 2. De a mai ünnep egyúttal *karácsony nyolcada* is, azért a kórus énekei jórészt a karácsonyi miséből valók. Innen van a magyar neve is: Kiskarácsony. 3. Végül ünnepli a mai szentmise *Megváltónk anyját* is, mert a közös imádságok mind róla szólnak.

Erre a napra esik a Julianus naptár behozatala óta — Kr. e. 46 — a polgári esztendő első napja. De erről a mai liturgia semmi említést sem tesz. Régen, mivel a pogány rómaiak kicsapongó mulatságokkal és erkölcstelenségekkel ülték meg ezt a napot, ezeknek ellensúlyozására az Egyház sok helyen böjtöt rendelt el és külön miseszöveget a bálványistentisztelet ellen (Missa de prohibendo ab idolis). De a IX. századtól kezdve mint karácsony oktáváját és a XIII. századtól pedig, mint az Úr körülmetélésének emlékét ünnepelte az Egyház.

Bevonulásra. (Iz. 9, 6.)

Gyermek születik nekünk, és Fiú adatik nekünk, a fejedelemség az ő vállára kerül és leszen az ő neve: a nagy határozat angyala. (Zs. 97. 1.) Énekeljetek az Úrnak új éneket, mert csodás dolgokat cselekedett. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te a boldogságos Máriának gyümölcsötadó szűzessége által

Introitus. (Isaí. 9, 6.)

Puer natus est nobis, et filius datus est nobis: cujus impérium super húmerum ejus: et vocábitur nomen ejus, magni consílii Angelus. (Ps. 97, 1.) Cantáte Dómino cánticum novum, quia mirabilia fecit. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui salútis aetérnae, beátae Maríae virginitáte fecúnda, hu-

az emberiséget az örök üdvösség ajándékában részesítetted: add meg nekünk, kérünk, hogy annak közbenjárását érezzük, aki által méltókká lettünk az élet szerzőjének, Jézus Krisztusnak befogadására, a te Fiadnak s a mi Urunknak Ki veled.

máno géneri praemia praestitísti: tríbue, quaesumus; ut ipsam pro nobis intercédere sentiámus, per quam merúimus auctórem vitae suscípere, Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum vivit et regnat.

Szentlecke ugyanaz, mint az éjféli misében, 104. l.

Átvonulásra. (Zs. 97, 3, 4, 2.) A föld határai mind látják Istenünknek szabadítását: ujjongjatok az Istennek mind. ℣. Megismertette az Úr az ő szabadítását, megmutatta a nemzetek előtt igazságát.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zsid. 1, 1-2.) Sokféleképpen szólott hajdan az Isten az atyákhoz a próféták által; legutóbb ezekben a napokban Fia által szólott hozzánk. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Sz. Luk. szerint. (2, 21.) Az időben: Midőn betelt a nyolcadnap, hogy körülmetéljék a gyermeket, hivaték az ő neve Jézusnak, miként az angyal nevezte, mielőtt méhben fogantatott.

Felajánlásra. (Zs. 88, 12, 15.) Tiéd az ég és tiéd a föld: te alkottad a föld kerekségét és mindazt, ami rajta vagyon: az igazság és jog, királyi széked alapja.

Csendes imádság. Elfogadván áldozati ajándékainkat és könyörgésünket, kérünk, Urunk, a mennyei misztérium által tisztíts

Graduale. (Ps. 97, 3-4 et 2.) Vidérunt omnes fines terrae salutáre Dei nostri: jubiláte Deo, omnis terra. ℣. Notum fecit Dóminus salutáre suum: ante conspéctum géntium revelávit justítiam suam.

Allelúja, allelúja. ℣. (Hebr. 1, 1-2.) Multifárie olim Deus loquens pátribus in prophétis, novíssime diébus istis locútus est nobis in Fílio. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Luc. (2, 21.) In illo témpore: Postquam consummáti sunt dies octo, ut circumciderétur puer: vocátum est nomen ejus Jesus, quod vocátum est ab Angelo priúsquam in útero concíperétur.

Offertorium. (Ps. 88, 12 et 15.) Tui sunt caeli, et tua est terra: orbem terrárum, et plenitúdinem ejus tu fundásti: justítia et judícium praeparátio sedis tuae.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibúsque suscéptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cle-

meg minket és kegyesen hallgass meg. A mi Urunk.

ménter exáudi. Per Dóminum nostrum.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Zsolt. 97, 3.) A föld határai mind látják Istenünknek szabadítását.

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés tisztítson meg minket, Urunk, a bűntől: és a boldogságos Szűz Máriának, Isten anyjának közbenjárása tegyen minket a mennyei orvosság részesévé. Ugyanazon.

Communio. (Psalm. 97, 3.) Vidérunt omnes fines terrae, salutáre Dei nostri.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crímine: et, intercedénte beáta Vírgine Dei Genitríce María, caeléstis remédii fáciat esse consórtes. Per eúmdem Dominum nostrum Jesum Christum.

Jézus szentséges Nevének ünnepe.

A Kiskarácsonnyal szoros összefüggésben áll az Úr Jézus szent Nevének ünnepe, melyet, ha január 2—6-ika közé esik vasárnap, akkor ezen vasárnapon, ha pedig ilyen nincs, akkor január 2-án kell megünnepelni. Üdvösségünk e névben van, azért tiszteljük mi is az Egyházzal és hívjuk e szent Nevet a bűnök elleni harcokban segítségünkre. Főként ne hagyjuk elveszni ezt a szép köszöntést: «Laudetur Jesus Christus — in aeternum. Amen.» Aki az ősi katholikus üdvözlést: Dícsértessék a Jézus Krisztus-t használja, mindannyiszor 50 napi és halála óráján a megkívánt föltételek teljesítése mellett (XIII. Kelemen pápa 1759. évi szept. 5-én kiadott rendelete szerint) teljes búcsút nyerhet. Ez ünnepen és ennek nyolcada alatt teljes búcsút nyerhet, ki meggyónik, megáldozik, legalább kis misét hallgat és templomot látogatva, Ő Szentsége szándékára néhány Miatyánkot és Üdvözlégyet imádkozik. (IX. Pius, 1866.)

Bevonulásra. (Filip. 2, 10-11.) Jézus nevében hajoljon meg minden térd az égieké, a földiekéé és az alvilágiaké és minden nyelv vallja meg, hogy az Úr Jézus Krisztus az Atyaisten dicsőségében van. (Zs. 8, 2.) Uram, mi Urunk! mily csodálatos az egész világon a te neved! ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te egyszülött Fiadat az emberi nem megváltójává ren-

Introitus. (Phil. 2, 10-11.) In nómine Jesu omne genu flectátur, caeléstium, terréstrium, et infernórum: et omnis lingua confiteátur, quia Dóminus Jesus Christus in glória est Dei Patris. (Ps. 8, 2.) Dómine, Dóminus noster, quam admirábile est nomen tuum in univérsa terra! ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui univérsa géntium Fílium tuum constituísti humáni géneris

delted és megparancsoltad, hogy Jézusnak nevezzék: engedd kegyelmesen, hogy akinek szent nevét tisztelj ük a földön, annak látásán is örvendezhessünk a mennyekben. Ugyanazon.

Szentlecke az apostolok cselekedeteiből. (4, 8-12.)

Ama napokban: Péter eltelve Szentlélekkel, így szólt: Fejei a népnek és ti vének halljátok! Ha mi ma a beteg emberen véghezvitt jótétemény miatt kerülünk ítélkezés alá, hogy miáltal épült ez fel, vegyétek tudomásul mindnyájan ti és Izrael egész népe, hogy a mi Urunknak, a názáreti Jézus Krisztusnak neve által, kit ti keresztre feszítettetek, kit Isten feltámasztott halottaiból, őáltala áll ez itt előttetek egészségesen. Ez az a kő, melyet ti, mint építők elvetettetek, mely szegletfő lett és nincsen üdvösség senki másban. Mert más név nem is adatott az embereknek az ég alatt, amelyben üdvözülnünk kellene.

Átvonulásra. (Zs. 105, 47.) Szabadíts meg minket, Urunk, Istenünk, és gyűjts össze minket a nemzetek közül, hogy hálát adhassunk szent nevednek és dicsekedhessünk dicséreteddel. ℣. (Iz. 63, 16.) Te vagy Uram, a mi Atyánk s Megváltónk, a te neved öröktől fogva van.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. Salvatórem, et Jesum vocári jussísti: concéde propítius; ut, cujus sanctum nomen venerámur in terris, ejus quoque aspéctu perfruámur in caelis. Per eúmdem Dóminum.

Léctio Actuum Apostolórum. (4, 8-12.)

In diébus illis: Petrus, replétus Spíritu Sancto, dixit: Príncipes pópuli et senióres, audíte: Si nos hódie dijudicámur in benefácto hóminis infírmi, in quo iste salvus factus est, notum sit ómnibus vobis, et omni plebi Israel: quia in nómine Dómini nostri Jesu Christi Nazaréni, quem vos crucifixístis, quem Deus suscitávit a mórtuis, in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis, qui reprobátus est a vobis aedificántibus: qui factus est in caput ánguli: et non est in álio áliquo salus. Nec enim áliud nomen est sub caelo datum homínibus, in quo opórteat nos salvos fieri.

Graduale. (Ps. 105, 47.) Salvos fac nos, Dómine Deus noster, et cóngrega nos de natiónibus: ut confiteámur nómini sancto tuo, et gloriémur in glória tua. ℣. (Isaí. 63, 16.) Tu, Dómine, Pater noster, et Redémptor noster: a saeculo nomen tuum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps.

144, 21.) Az Úr dícséretét hirdesse szám és minden élő áldja szent nevét! Alleluja!

144, 21.) Laudem Dómin loquétur os meum, et benedícat omnis caro nomen santum ejus. Allelúja.

A szent evangélium ugyanaz, mint újév ünnepén, 136. l.

Felajánlásra. (Zs. 85, 12, 5.) Teljes szívemből dícsérlek, Uram, én Istenem és mindörökké magasztalom nevedet: mert te, Uram, jóságos és kegyes vagy: nagyirgalmú mindazokhoz, kik téged segítségül hívnak, Alleluja!

Offertorium. (Ps. 85, 12 et 5.) Confitébor tibi, Dómine Deus meus, in toto corde meo, et glorificábo nomen tuum in aetérnum: quóniam tu, Dómine, suávis et mitis es: et multae misericórdiae ómnibus invocántibus te, allelúja.

Csendes imádság. Áldásod, kegyelmes Isten, mely minden teremtményt megelevenít, szentelje meg, kérünk, ez áldozatunkat, melyet neked Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus nevének dicsőségére felajánlunk, hogy az szent Fölséged előtt kedves legyen dícséretedre, és nekünk is használjon az üdvösségre. Ugyanazon.

Secreta. Benedíctio tua, clementíssime Deus, qua omnis viget creatúra, sanctíficet, quaesumus, hoc sacrifícium nostrum, quod ad glóriam nóminis Fílii tui, Dómini nostri Jesu Christi, offérimus tibi: ut majestáti tuae placére possit ad laudem, et nobis profícere ad salútem. Per eúmdem Dóminum Jesum Christum.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra (Zs. 85, 9-10.) A nemzetek, melyeket alkottál, mindnyájan eljőnek és leborulnak Uram, előtted, és dicsőítik nevedet: mert nagy vagy te, és csodákat művelsz; csak te vagy az Isten. Alleluja!

Communio. (Ps. 85, 9-10.) Omnes gentes quascúmque fecísti, vénient, et adorábunt coram te, Dómine, et glorificábunt nomen tuum: quóniam magnus es tu, et fáciens mirabília: tu es Deus solus. Allelúja.

Áldozás utáni imádság. Örök, mindenható Isten, ki minket alkottál és megváltottál, tekintsd kegyesen könyörgéseinket és méltóztassál nyájas és kegyes arccal fogadni ennek

Postcommunio. Omnípotens aetérne Deus, qui creásti et redemísti nos, réspice propítius vota nostra: et sacrifícium salutáris hóstiae, quod in honórem nóminis Fílii tui, Dómini no-

az üdvöthozó áldozatnak bemutatását, melyet Fiad, Jézus Krisztus, a mi Urunk nevének tiszteletére hoztunk Fölséged elé, hogy kegyelmed belénk öntetvén, Jézus dicsőséges neve alatt örvendhessünk annak, hogy nevünk az örök kiválasztásnál fogva a mennyekben föl van jegyezve. Ugyanazon.

stri Jesu Christi, majestáti tuae obtúlimus, plácido et benígno vultu suscípere dignéris; ut grátia tua nobis infúsa, sub glorióso nómine Jesu, aetérnae praedestinatiónis título gaudeámus nómina nostra scripta esse in caelis. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christrum, Fílium tuum.

Január 2: Szent István első vértanu nyolcada.

(A szentmise, mint az ünnepen, 114. l., az ott közölt változásokkal.)

Január 3: Szent János apostol ünnepének nyolcada.

(A szentmise, mint az ünnepen, 118. l., az ott közölt változásokkal.)

Január 4: Aprószentek ünnepének nyolcada.

(A szentmise, mint az ünnepen, 121. l., az ott közölt változásokkal.)

Január 5: Vízkereszt (háromkirályok) vigiliája.

A mai evangélium kettős tanulságot rejt számunkra. Megtanuljuk belőle egyrészt Szent József alázatos engedelmességét, hogy követésére buzduljunk; másrészt megismerhetjük, hogy mennyi elrejtett szépség tárul fel a liturgiában, ha megértjük azt. Mert ez az evangélium már bevezetés a holnapi ünnephez, amikor az isteni Gyermek kinyilvánítja Isten-voltát az egész világ előtt. — Már Szent Hilárius szerint a pogányok megtérését jelentette az Üdvözítő Egyiptomba menekülése és visszatérése.

A mai napon üli az Egyház Szent Teleszforusz emlékét is, ki mint pápa 127—137 között kormányozta az Egyházat és vértanuként halt meg Rómában.

A szentmise ugyanaz, mint a karácsony nyolcada alatti vasárnapon, 125. l., az alábbiak kivételével:

2. könyörgés: megemlékezés Szent Teleszforuszról a Si diligis kezdetű szentmise könyörgésével. 1248. l.

3. könyörgés: a Szent Szűzről, 131. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (2, 19-23.)

Az időben: Mikor Heródes meghalt, íme az Úr angyala megjelenék Józsefnek álmában Egyiptomban,

✠ **Sequéntia sancti Evangélii sec. Matthaeum.** (2, 19-23.)

In illo témpore: Defúncto Heróde, ecce Angelus Dómini appáruit in somnis Joseph in Aegypto, dicens:

mondván: Kelj föl, vedd a gyermeket és anyját és menj Izrael földjére, mert meghaltak, kik a gyermek életére törtek. Ki fölkelvén, vevé a gyermeket és annak anyját és Izrael földére méne. Hallván pedig, hogy Archelaus uralkodik Judeában atyja, Heródes után, félt odamenni: és megintetvén álmában, eltére a galileai részekre. És megérkezvén, ama városban lakék, melyet Názáretnek neveznek, hogy beteljesedjék, ami meg volt mondva a próféták által, hogy názáretinek fogják hívni. Hiszek.

Surge, et áccipe púerum, et matrem ejus, et vade in terram Israel: defúncti sunt enim, qui quaerébant ánimam púeri. Qui consúrgens, accépit púerum, et matrem ejus, et venit in terram Israel. Audiens autem, quod Archeláus regnáret in Judaea pro Heróde patre suo, tímuit illo ire: et admónitus in somnis, secéssit in partes Galilaeae. Et véniens habitávit in civitáte, quae vocátur Názareth: ut adimpleretur quod dictum est per prophétas: Quóniam Nazaraeus vocábitur. Credo.

2. csendes imádság: megemlékezés Szent Teleszforuszról: a Si diligis kezdetű szentmiséből 1248. l.

3. csendes imádság: a Szent Szűzről, 132. l.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent Teleszforuszról: a Si diligis kezdetű szentmiséből 1248. l.

3. áldozás utáni imádság: a Szent Szűzről, 132. l.

Január 6: Vízkereszt. (Epiphania.)

(Stációs-templom: Szent Péter bazilikája.)

Az ünnepkör második főünnepe az Epiphania, amelyet magyarul Vízkeresztnek vagy a Háromszentkirályok napjának is neveznek, de a magyar elnevezések nem fejezik ki eléggé az ünnep gondolatát. Egyike az Egyház legrégibb ünnepeinek és eredetileg az Úr születésének volt az ünnepe, majd pedig a keleti Egyház keresztelési ünnepe lett. Mivel Keleten keletkezett, azért igazi megértéséhez a keleti nép gondolatvilágából kell két dolgot megértenünk. A keleti népek szeretik a pompát és ha egy király vagy nagy úr érkezett egy városba, nagy ünnepséggel fogadták és a király is roppant pompával vonult be, kitüntetéseket osztogatott és hódolatot fogadott. Az ilyen látogatást nevezték: Theophánia vagy Epiphánia névvel — az Isten megjelenésének. Továbbá Keleten a menyegző több napon át tartó ünnepség volt, nagy lakomával. Úgy, hogy a keleti ember a másvilági életét sem tudta másként elképzelni, minthogy a «mennyek országa» hasonló egy menyegzői lakomához.

Ez a két gondolat egyesül az Epiphánia ünnepére. Krisztus, a király, az Isten bevonul ma városába és megünnepli menyegzőjét Jegyesével; erre mindnyájunkat meghív és naponként vidám lakomát ad az Eucharistiában. — Az Epiphánia ünnepségei január 6-án kezdődtek és három napon át tartottak. Közben a bölcsek imádásáról, Jézus megkeresztteléséről a Jordánban és a kánai menyegzőről szóló evangéliumot olvasták, mert ezek a keresztségre és az Eucharistiára vonatkoztak, melyet mind a három napon kiosztottak.

Mikor a római Egyház a IV. században átvette ezt az ünnepet keletről, akkor már az Úr születését december 25-én tartotta

meg és így lett ez az ünnep Krisztusnak, mint az örök királynak, az egész világ színe előtt való megnyilatkozása. Így azután a *Krisztus király régebbi ünnepe* is ez a nap, amelyen az Egyházzal együtt érző hívek igyekeznek elősegíteni, hogy Krisztus a mai pogányok közt is megjelenhessék, mint király és Isten. — A pogányokat a bölcsek képviselik, akik ma eljöttek hódolni a világ Megváltója előtt és ajándékul aranyat, tömjént és mirrhát vittek neki. A Szentírás csak bölcseknek nevezi és sem számukat, sem nevüket nem mondja meg. De a középkor jámbor gondolkozása királyoknak tette meg őket, mert adományaik szerint gazdagok voltak és talán a zsoltáros jövendölések beteljesedését látták bennök. (71. zsolt.) Az ajándékok számából már Szent Leó pápa arra következtet, hogy hárman voltak. A IX. században nevet is adnak nekik: Gáspár, Menyhért, Boldizsár. A három ajándékot jelképesen magyarázzák: az arany mutatja királyi hatalmát, a tömjén illata a főpapot illeti és a mirrha Krisztus szenvedésének és eltemetésének az előképe. Keleten az arany a király előtt hódolat volt, a tömjén és a mirrha az anyának és gyermekének szólt: az egyik jó illatot terjesztett, a másik szerintük a tejképzést segíti elő. És valószínű, hogy ez utóbbi az igazi jelentése az adományoknak. A liturgiában a secreta szerint ezek az adományok az Úr Jézust jelentik, akit ma ezeknek jelképe alatt átadunk és akit visszakapunk a misztériumban.

Az Epiphánia misztériumába belehelyezkedve: mi magunk vagyunk a «királyok», akik Krisztusnak hódolunk, a felajánlási menetben neki ajándékot viszünk és ezért viszonzásul az áldozati lakomában új fény és új öröm tölt el, hogy a csillagot követtük. Bárcsak tiszta lélekkel és értelemmel felfoghatnánk, amit ma így ünnepeltünk — imádkozza az Egyház is és kívánjuk magunk is.

Az Epiphánia ünnepét több szentelmény is gazdagítja. Ezek a következők:

a) *A vízszentelés* (Vízkereszt). Az Úr Jézus keresztségének emlékére Keleten a keresztség szentségének kiszolgáltatása volt ez a nap. A keresztkút vizéből hazavittek és jámbor módon használták. Ennek emlékére ma az egész Egyházban vizet szentelnek.

b) *A házszentelés.* Az ünnep vigiliáján sok helyen a pap ünnepélyes menetben megy a családok otthonába és ott imádság után a ház helyiségeit a szenteltvízzel és tömjénnel megszenteli.

c) *A krétaszentelés.* Sok helyen szokás, hogy a pap a házszentelés alkalmával vagy pedig a család feje az ajtó fölé odaírja a három király nevének kezdőbetűit és az évszámot:

19 † G. † M. † B. † 45.

A krétát, mellyel ezt felírják, szintén megszentelik.

Hogyan üljük meg a Vízkeresztet? 1. Adjunk hálát a kat. hitért, mely csillagként felragyogott a lelkünkben és Istenhez vezet. És egyúttal fogadjuk meg, hogy a három királyokhoz hasonló elhatározottsággal és áldozatkészséggel követjük e csillagnak, a katolikus hitnek minden tanítását. 2. Ezen az élet-

utunkon mi is három ajándékot viszünk: az istenszeretet *aranyát*, az imádság *tömjénjét* és az önmegtagadás, a bűnbánat *mirrháját*. 3. A liturgikus szokásokból kettőt megtartunk: viszünk haza szenteltvizet és sokszor használjuk, mint az Egyház szentelményét. Megáldatjuk házunkat és felírjuk G. † M. † B. nevét. 4. Ezen idő alatt kétszeresen buzgólkodunk az Egyház szándékának megfelelően a pogány missziók ügyéért. Imádkozunk — és adakozunk. Az Egyházzal való együttérzés kifejlesztésének hatalmas eszköze a missziókért való áldozatosság.

Bevonulásra. (Malach. 3, 1; Krón. I. 29, 12.)

Íme, megjött a Fejedelem, az Úr: királyság, hatalom és uralkodás ékesítik őt. (Zs. 71, 1.) Isten! add át ítéletedet a királynak, igazságodat a király fiának. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a csillag vezérlete mellett a mai napon kinyilatkoztattad egyszülött Fiadat a pogányoknak, engedd kegyesen, hogy mi, kik téged már hitünk által ismerünk, magasztos színed látására is eljuthassunk. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke Izaiás próféta könyvéből. (60, 1-6.)

Kelj fel, ragyogj fel, Jeruzsálem, mert eljött a te világosságod, s az Úr dicsősége felragyogott fölötted. Mert íme sötétség borítja a földet és homály a népeket, de fölötted felragyog az Úr, és dicsősége megnyilvánul rajtad. Népek jönnek majd világosságodhoz, és királyok a neked támadt fényességhez. Hordozd körül sze-

Introitus. (Malach. 3, 1; I. Par. 29, 12.)

Ecce, advénit dominátor Dóminus: et regnum in manu ejus, et potéstas, et impérium. (Ps. 71, 1.) Deus, judícium tuum Regi da: et justítiam tuam Fílio Regis. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui hodiérna die Unigénitum tuum géntibus stella duce revelásti: concéde propítius; ut, qui jam te ex fide cognóvimus, usque ad contemplándam spéciem tuae celsitúdinis perducámur. Per eúmdem Dóminum nostrum.

Léctio Isaíae Prophétae. (60, 1-6.)

Surge, illumináre, Jerúsalem: quia venit lumen tuum, et glória Dómini super te orta est. Quia ecce ténebrae opérient terram, et calígo pópulos: super te autem oriétur Dóminus, et glória ejus in te vidébitur. Et ambulábunt gentes in lúmine tuo, et reges in splendóre ortus tui. Leva in circúitu óculos tuos, et vide:

medet, és lásd: Egybegyűlnek ők mindnyájan, tehozzád jönnek; jönnek fiaid a távolból, és hátukon hozzák leányaidat. Meglátod majd és felderülsz, szíved csodálkozik és kitágul, mivel majd hozzád tér a tenger özöne, és hozzád megy a nemzetek kincse. Elborít majd téged a tevék áradata, Mádián és Éfa dromedárja; valamennyien Sábából jönnek, aranyat és tömjént hoznak, s az Úr dícséretét hirdetik.

Átvonulásra. (Iz. 60, 6 és 1.) Mind eljőnek Sábából aranyat és tömjént hoznak, és az Úr dícséretét hirdetik. V. Kelj fel, ragyogj fel Jeruzsálem: mert az Úr dicsősége felragyogott fölötted.

Alleluja, alleluja! ℣. (Mt. 2, 2.) Láttuk az ő csillagát napkeleten és eljöttünk ajándékainkkal imádni az Urat. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (2, 1-12.)

Mikor megszületett Jézus a judeai Betlehemben, Heródes király napjaiban, íme, bölcsek jövének napkeletről Jeruzsálembe, mondván: Hol vagyon, aki született, a zsidók királya? mert láttuk csillagát napkeleten és eljöttünk imádni őt. Hallván pedig ezt Heródes király, megza-

omnes isti congregáti sunt, venérunt tibi: fílii tui de longe vénient, et fíliae tuae de látere surgent. Tunc vidébis, et áfflues, mirábitur et dilatábitur cor tuum, quando convérsa fúerit ad te multitúdo maris, fortitúdo géntium vénerit tibi. Inundátio camelórum opériet te, dromedárii Mádian et Epha: omnes de Saba vénient, aurum et thus deferéntes, et laudem Dómino annuntiántes.

Graduale. (Isaí. 60, 6 et 1.) Omnes de Saba vénient, aurum et thus deferéntes, et laudem Dómino annuntiántes. ℣. Surge, et illumináre, Jerúsalem: quia glória Dómini super te orta est.

Allelúja, allelúja. ℣. (Matth. 2, 2.) Vídimus stellam ejus in Oriénte, et vénimus cum munéribus adoráre Dóminum. Allelúja.

✠ **Sequentia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (2, 1-12.)

Cum natus esset Jesus in Béthlehem Juda in diébus Heródis regis, ecce Magi ab Oriénte venérunt Jerosólymam, dicéntes: Ubi est qui natus est rex Judaeórum? Vídimus enim stellam ejus in Oriénte, et vénimus adoráre eum. Audiens autem Heródes rex, turbátus est, et omnis Jerosólyma

varodék és vele egész Jeruzsálem. És összegyüjtvén mind a papi fejedelmeket és a nép írástudóit, tudakozódék tőlük, hol kell a Krisztusnak születnie. Azok pedig mondák neki: Juda Betlehemében; mert így van megírva a próféta által: És te Betlehem, Júda földe, éppen nem vagy legcsekélyebb Júda nagyjai közt; mert belőled származik a vezér, ki kormányozni fogja népemet, Izraelt. Akkor Heródes titkon hivatván a bölcseket, pontosan megtudakolá tőlük az időt, mikor a csillag nekik megjelent. És elküldvén őket Betlehembe, mondá: Menjetek, kérdezősködjetek szorgalmasan a gyermek felől, és ha megtaláljátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenvén, imádjam őt. Kik, miután meghallgatták a királyt, elmenének. És íme, a csillag, melyet láttak vala napkeleten, előttük méne, míglen odaérkezvén, megállapodék a hely fölött, hol a gyermek vala. Amint pedig meglátták a csillagot, megörülének igen nagy örömmel. És bemenvén a házba, megtalálák a gyermeket anyjával Máriával, és leborulva imádák őt. (Térdethajtunk.) És megnyitván kincsesládáikat, ajándékokat adának neki, aranyat, tömjént és mirhát. És intéstkap ván álmukban, hogy vissza ne menjenek Heródeshez; más úton térének vissza országukba.

cum illo. Et cóngregans omnes príncipes sacerdótum, et scribas pópuli, sciscitabátur ab eis, ubi Christus nascerétur. At illi dixérunt ei: In Béthlehem Judae: sic enim scriptum est per Prophétam: Et tu Béthlehem terra Juda, nequáquam mínima es in princípibus Juda: ex te enim éxiet dux, qui regat pópulum meum Israel. Tunc Heródes, clam vocátis Magis, diligénter dídicit ab eis tempus stellae, quae appáruit eis: et mittens illos in Bétlehem, dixit: Ite, et interrogáte diligénter de púero: et cum invenéritis, renuntiáte mihi, ut et ego véniens adórem eum. Qui cum audissent regem, abiérunt. Et ecce stella, quam víderant in Oriénte, antecedébat eos, usque dum véniens, staret supra, ubi erat Puer. Vidéntes autem stellam, gavísi sunt gáudio magno valde. Et intrántes domum, invenérunt Púerum cum María matre ejus, (hic genuflectitur) et procidéntes adoravérunt eum. Et apértis thesáuris suis, obtulérunt ei múnera, aurum, thus, et myrrham. Et respónso accépto in somnis, ne redírent ad Heródem, per áliam viam revérsi sunt in regiónem suam.

Felajánlásra. (Zsolt. 71, 10-11.) Tarzisz királyai és a szigetek adományokat hordjanak: Arábia és Szába királyai ajándékokat hozzanak: és hódoljon előtte a föld minden királya, s legyen minden nemzet a szolgája.

Csendes imádság. Egyházad áldozati adományaira kérünk, Urunk, kegyesen tekints le, melyekkel már nem aranyat, tömjént és mirhát ajánlunk fel neked, hanem amit ezek az adományok jelentenek, azt áldozzuk fel és azt vesszük viszont magunkhoz, Jézus Krisztust, a te Fiadat, a mi Urunkat: Ki veled él.

Offertorium. (Psalm. 71, 10-11.) Reges Tharsis, et insulae múnera ófferent: reges Arabum et Saba dona addúcent: et adorábunt eum omnes reges terrae, omnes gentes sérvient ei.

Secreta. Ecclésiae tuae, quaesumus, Dómine, dona propítius intuére: quibus non jam aurum, thus, et myrrha profértur; sed quod eisdem munéribus declarátur, immolátur, et súmitur, Jesus Christus Fílius tuus Dóminus noster: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus.

Prefáció a vízkereszti, 561. l.

Áldozásra. (Mt. 2, 2.) Láttuk az ő csillagát napkeleten és eljöttünk ajándékainkkal imádni az Urat.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, add meg nekünk, mindenható Isten, hogy amit ünnepi áldozattal ünnepelünk, azt megtisztult lélekkel el is érhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Communio. (Mt. 2, 2.) Vídimus stellam ejus in Oriénte, et vénimus cum munéribus adoráre Dóminum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut quae solémni celebrámus offício, purificátae mentis intelligéntia consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

A Szentcsalád ünnepe.

(Vízkereszt nyolcadába eső vasárnap. — Vízkereszt nyolcada alatt, ha más ünnep nem esik e napra, az ünnepről vesszük a misét. De a könyörgéshez, csendes imádsághoz és az áldozás utáni imádsághoz 2. és 3. helyen a 153—156. lapon levőket csatoljuk.)

A betlehemi jászol mellett fakadt a Szentcsalád tisztelete, ahol a kisded Jézus imádására egybejövő pásztorok ott találták Szűz Anyját és nevelőatyját, Szent Józsefet is és a kis Jézusra

ragyogó fényözönből rájuk is hullott a tisztelet sugara. Így tehát nagyon szépen beleillik ez az ünnep a karácsonyi ünnepkör gondolatába, bár a legújabb ünnepek egyike. A liturgiába 1898-ban került és akkor a breviárium himnuszait maga a pápa, XIII. Leó írta meg. Legújabban pedig 1921-ben XV. Benedek pápa az egész világra kötelezővé tette megülését és erre a vasárnapra állandósította. Bár segítene hozzá ez az ünnep, hogy korunk legnagyobb bajára, a családok szétzüllésére és ezzel a társadalom elkereszténytelenedésére orvosság lenne. Szép lesz a mi családi életünk, ha követjük a szentleckében olvasott tanácsokat.

Bevonulásra. (Péld. 23, 24-25.)

Örömmel ujjongjon az Igaz atyja, örüljön atyád és anyád és örvendezzék, ki téged szült. (Zs. 83, 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura: sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Úr Jézus Krisztus, ki a családi életet szóval ki nem fejezhető erényeiddel megszentelted, mikor Máriának és Józsefnek alávetetted magadat: engedd, hogy mindkettőjüknek segítségével Szentcsaládod példája legyen a mi tanítónk és hogy egykor mi is az ő örök közösségükbe juthassunk: Ki élsz.

Introitus. (Prov. 23, 24 et 25.)

Exsúltet gáudio pater Justi, gáudeat Pater tuus et Mater tua, et exsúltet quae génuit te. (Ps. 83, 2-3.) Quam dilécta tabernácula tua, Dómine virtútum! concupíscit, et déficit ánima mea in átria Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Dómine Jesu Christe, qui Maríae et Joseph súbditus, doméstica vitam ineffabílibus virtútibus consecrásti: fac nos utriúsque auxílio, Famíliae sanctae tuae exémplis instrui; et consórtium cónsequi sempitérnum: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitáte Spíritus Sancti Deus.

(2. könyörgés: megemlékezés a vasárnapról, 153. l., 3. könyörgés: Vízkeresztről, 144. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a kolosszeiekhez írt leveléből. (3, 12-17.)

Testvérek: Vegyétek magatokra, mint az Istennek szent és kedves választottjai, az irgalom in-

Lectio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Colossénses. (3, 12-17.)

Fratres: Indúite vos sicut elécti Dei, sancti, et dilécti víscera misericórdiae, benignitátem, humilitátem,

dulatát, a jóságot, az alázatosságot, a szelídséget és a béketűrést; szenvedjétek el egymást és bocsássatok meg egymásnak, ha egyiknek panasza van a másik ellen. Amikép az Úr is megbocsátott nektek, épúgy ti is. Mindezek fölött pedig szeretetetek legyen, mert ez a tökéletességnek köteléke. S Krisztus békéje, melyre hivatottak vagytok egy testben, diadalmaskodjék a szívetekben. Legyetek hálásak. Krisztus igéje lakjék bennetek gazdagon. Minden bölcseséggel tanítsátok és intsétek egymást, zsoltárokkal, szent dalokkal, lelki énekekkel és hálaadással énekeljetek szívből az Istennek. S bármit cselekesztek, szóval, vagy tettel, mindent tegyetek az Úr Jézus Krisztus nevében, és adjatok hálát az Istennek, az Atyának őáltala.

modéstiam, patiéntiam : supportántes ínvicem, et donántes vobismetípsis, si quis advérsus áliquem habet querélam : sicut et Dóminus donávit vobis, ita et vos. Super ómnia autem haec, caritátem habéte, quod est vínculum perfectiónis : et pax Christi exsúltet in córdibus vestris, in qua et vocáti estis in uno córpore : et grati estóte. Verbum Christi hábitet in vobis abundánter, in omni sapiéntia, docéntes, et commonéntes vosmetípsos, psalmis, hymnis, et cánticis spirituálibus, in grátia cantántes in córdibus vestris Deo. Omne, quodcúmque fácitis in verbo aut in ópere, ómnia in nómine Dómini Jesu Christi, grátias agéntes Deo et Patri per ipsum.

Átvonulásra. (Zs. 26, 4.) Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem, hadd lakjam az Úr házában éltemnek minden napján. ℣. (Zs. 83, 5.) Boldogok, kik házadban laknak, Uram, mindörökön örökké dicsérnek téged.

Graduale. (Psalm. 26, 4.) Unam pétii a Dómino, hanc requíram, ut inhábitem in domo Dómini ómnibus diébus vitae meae. ℣. (Ps. 83, 5.) Beáti, qui hábitant in domo tua, Dómine : in saecula saeculórum laudábunt te.

Alleluja, alleluja. ℣. (Iz. 45, 15.) Valóban te elrejtett király vagy, Izrael üdvözítő Istene. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. (Isaí. 45, 15.) Vere tu es Rex abscónditus, Deus Israel Salvátor. Allelúja.

A szent evangélium: Cum factus esset, 154. l.

Felajánlási ének. (Lk. 2, 22.) Jézust szülői felvivék

Offertorium. (Luc. 2, 22.) Tulérunt Jesum paréntes

Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, az engesztelő áldozati adományt és könyörögve kérünk, hogy Isten Szűzanyjának és Szent Józsefnek közbenjárására családunkat békében és kegyelmedben megerősítsd és megőrizd. A mi Urunk.

ejus in Jerúsalem, ut sísterent eum Dómino.

Secreta. Placatiónis hóstiam offérimus tibi, Dómine, suppliciter deprecántes: ut, per intercessiónem Deíparae Vírginis cum beáto Joseph, famílias nostras in pace et grátia tua fírmiter constituas. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

(2. csendes imádság: megemlékezés a vasárnapról, 155. l., 3. Vízkereszt ről 147. l.)

Prefáció a vízkereszti, 561. l.

Áldozásra. (Lk. 2, 51.) Jézus hazatért velük és Názáretbe méne és engedelmes vala nekik.

Áldozás utáni imádság. Add meg, Urunk Jézus, hogy mi, akiket mennyei szentségeddel megerősítettél, Szentcsaládodnak példáját állhatatosan követhessük: hogy halálunk óráján dicsőséges Szűzanyádnak és Szent Józsefnek a segítségével az örök hajlékokba való befogadásra méltók legyünk: Ki élsz.

Communio. (Luc. 2, 51.) Descéndit Jesus cum eis, et venit Názareth, et erat súbditus illis.

Postcommunio. Quos caeléstibus réficis sacraméntis, fac, Dómine Jesu, sanctae Famíliae tuae exémpla júgiter imitári: ut, in hora mortis nostrae, occurrénte gloriósa Vírgine Matre tua cum beáto Joseph; per te in aetérna tabernácula récipi mereámur: Qui vivis et regnas cum Deo Patre.

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés a vasárnapról, 156. l., 3. Vízkeresztről 147. l.)

Január 11: Megemlékezés Szent Hyginusról.

(Szent Hyginus pápa volt és 143-ban vértanuhalált halt. A szentmise ugyanaz, mint vízkeresztkor, de a 2. könyörgést, csendes és áldozás utáni imádságot a szent pápáról kell vennünk úgy, mint a Si diligis kezdetű szentmisében van 1248. l., a 3. pedig a Szent Szűzről. (Deus qui 131. l.)

Január 13: Vízkereszt nyolcada.

Szentmise ugyanaz, mint az ünnepen 144. l., a következők kivételével:

Könyörgés. Isten, kinek Egyszülötte testünk lényegében megjelent, kérünk, add, hogy azáltal, kit külsőben magunkhoz hasonlónak megismertünk, bensőleg is hozzá hasonlók lehessünk: Ki veled él.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (1, 29-34.)

Az időben: Látá János Jézust magához jönni, és mondá: Íme, az Isten Báránya, íme, ki elveszi a világ bűnét! Ez az, kiről mondottam: Utánam jön egy férfiú, ki megelőzött engem, mert előbb volt nálamnál. És én nem ismertem őt; hanem hogy ő kijelentessék Izraelnek, azért jöttem én, a vízzel keresztelő. És tanuságot tőn János, mondván: Láttam a Lelket mint galambot leszállani az égből; és rajta maradt. És én nem ismertem őt; hanem aki vízzel keresztelni küldött engem, az mondá nekem: Akire látod a Lelket leszállani és rajta maradni, ő az, ki Szentlélekkel keresztel. És én láttam és tanuságot tettem, hogy ez az Isten Fia.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, ez adományokat emberré lett

Orátio. Deus, cujus Unigénitus in substántia nostrae carnis appáruit: praesta, quaesumus; ut per eum, quem símilem nobis foris agnóvimus, intus reformári mereámur: Qui tecum.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (1, 29-34.)

In illo témpore: Vidit Joánnes Jesum veniéntem ad se, et ait: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccátum mundi. Hic est, de quo dixi: Post me venit vir, qui ante me factus est: quia prior me erat. Et ego nesciébam eum, sed ut manifestétur in Israel, propterea veni ego in aqua baptízans. Et testimónium perhíbuit Joánnes, dicens: Quia vidi Spíritum descendéntem quasi colúmbam de caelo, et mansit super eum. Et ego nesciébam eum: sed qui misit me baptizáre in aqua, ille mihi dixit: Super quem víderis Spíritum descendéntem, et manéntem super eum, hic est, qui baptízat in Spíritu Sancto. Et ego vidi: et testimónium perhíbui, quia hic est Fílius Dei.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, pro nati Fílii tui apparitióne deférimus, sup-

Fiad megjelenésének emlékezetére és alázatosan kérünk, hogy amint ő adományaink szerzője, ugyancsak ő legyen azok irgalmas elfogadója is, a mi Urunk Jézus Krisztus: Ki veled él.

Áldozás utáni imádság. Mennyei fényeddel, kérünk, Urunk, mindig és mindenütt siess elénk: hogy a misztériumot, melyben részesülni engedtél, tiszta meglátással szemléljük és méltó érzelemmel felfoghassuk. A mi Urunk.

plíciter exorántes: ut, sicut ipse nostrórum auctor est múnerum, ita sit ipse miséricors et susceptor, Jesus Christus Dóminus noster: Qui tecum vivit et regnat in unitáte.

Postcommunio. Caelésti lúmine, quaesumus, Dómine, semper et ubique nos praeveni: ut mystérium, cujus nos partícipes esse voluísti, et puro cernámus intúitu, et digno percipiámus affféctu. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A megtestesülés ünnepkörének befejezése.

A megtestesülés ünnepkörének befejezéséül szolgál a Vízkereszt után következő hat vasárnap és Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe. (Lásd a 863. lapon.) Ha húsvét nagyon korán van, akkor nincs hat hét Vízkereszt és Hetvenedvasárnap közt. Ilyenkor a Vízkereszt után elmaradt vasárnapok miséit Pünkösd után mondja el az Egyház a 23. és 24-ik vasárnap közé iktatva.

A hat vasárnap mindegyike az Epiphánia folytatásának tekinthető, mert mindegyikében Krisztus királyként jelenik meg az evangélium elbeszélése szerint. Az 1. vasárnap a 12 éves ifjú az *egész emberiség királyaként* Isten Fiának jelenti ki magát. A 2-ik vasárnap a kánai menyegzőn a férfiúvá lett Üdvözítő a *család királyának* mutatja magát. A 3-ik vasárnap a kafarnaumi századossal hittel valljuk őt királyunknak minden bajban. A 4-ik vasárnap evangéliuma a *természet királyának* mutatja be az Urat, aki parancsol a viharoknak. Az 5-ik vasárnap a *mennyek királya*, akinek földjébe konkolyt akar hinteni az ellenség, de hasztalan fárad. És az utolsó, a 6-ik vasárnap az *Egyház és a szívek királyának* hódol, aki a hajócskáról hirdeti országa törvényeit.

Vízkereszt utáni 1. vasárnap.

Legtöbbször ez a vasárnap beleesik a Vízkereszt nyolcadába, azért még mindig az Epiphánia: Krisztus dicsőségének megnyilatkozása a szentmise főérzelme. Krisztus, mint az ifjúság királya jelenik meg, aki tizenkétesztendős korában példát mutat az ifjúságnak. Ha a Szentcsaládról szóló misét mondottuk helyette (lásd a 147. lapon), akkor a következő napon mondjuk el a mai

misét. A mai vasárnappal mintegy befejezzük az Úr Jézus gyermekségéről való megemlékezést. Ebben halljuk a gyermek Jézus első és egyetlen ismert szavát, de ebben is az Isten Fiának öntudata nyilvánul meg. A gyermekkor után következő názáreti elrejtett életére, mely a mi hétköznapi életünknek a példaképe, az evangélium utolsó szavai vetnek fényt, melyek az Atya előtt való mély meghódolásra és kötelességeink készséges teljesítésére tanítanak.

Bevonulásra.

Fölséges trónon láttam ülni egy férfiút, kit imád az angyalok sokasága, együtt zengedezve: íme az ő uralma örökké való. (Zs. 99, 1.) Újjongjatok Istennek,országok mind: szolgáljátok az Úrat örvendezve. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Kérünk, Urunk, esdeklő néped imádságát kíséri kegyelmeddel, hogy egyrészt meglássa, amit meg kell tennie, másrészt erőt nyerjen annak teljesítésére, amit meglátott. A mi Urunk.

Introitus.

In excélso throno vidi sedére virum, quem adórat multitúdo Angelórum, psalléntes in unum: ecce cujus impérii nomen est in aetérnum. (Ps. 99, 1.) *Jubiláte Deo, omnis terra*: servíte Dómino in laetítia. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Vota, quaesumus Dómine, supplicántis pópuli caelésti pietáte proséquere: ut et quae agénda sunt, vídeant, et ad implénda quae víderint, convaléscant. Per Dóminum nostrum.

(2. könyörgés: megemlékezés Vízkeresztről, 144. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (12, 1-5.)

Testvérek: Kérlek tehát bennetek az Isten irgalmasságára, hogy adjátok testeteket élő, szent és Istennek tetsző áldozatul — ez legyen a ti észszerű istentiszteletetek. És ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem alakuljatok át értelmeteknek megújításával, hogy felismerjétek, mi az

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (12, 1-5.)

Fratres: Obsécro vos per misericórdiam Dei, ut exhibeátis córpora vestra hóstiam vivéntem, sanctam, Deo placéntem, ratonábile obséquium vestrum. Et nolíte conformári huic saeculo, sed reformámini in novitáte sensus vestri: ut probétis, quae sit volúntas Dei bona, et benéplacens, et perfécta.

Isten akarata, mi a jó, a kedves és a tökéletes. Azt mondom ugyanis mindeniteknek a nekem adott kegyelemnél fogva, hogy senki se gondoljon magáról kelleténél többet; hanem józanul gondolkodjék, mindegyik a hit mértéke szerint, amelyet az Isten kiosztott neki. Amint ugyanis egy testben sok testrészünk van, nincs azonban minden testrésznek ugyanaz a rendeltetése, aképpen sokan vagyunk egy test Krisztusban; egyenként azonban egymásnak tagjai: Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Dico enim per grátiam, quae data est mihi, ómnibus qui sunt inter vos: Non plus sápere, quam opórtet sápere sed sápere ad sobrietátem: et unicuique sicut Deus divísit mensúram fídei. Sicut enim in uno córpore multa membra habémus, ómnia autem membra non eúmdem actum habent: ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra: in Christo Jesu Dómino nostro.

Átvonulásra. (Zs. 71, 18, 3.) Áldott legyen az Úr, Izrael Istene, ki egyedül művel csodákat öröktől fogva. ℣. Békét teremjenek a hegyek a népnek, és igazságot a halmok.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 99, 1.) Ujjongjatok Istennek, országok mind, szolgáljátok az Urat örvendezve. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (2, 42-52.)

Mikor Jézus tizenkét esztendős lett, fölmenvén azok Jeruzsálembe, az ünnepi szokás szerint, és bevégezvén az ünnepnapokat, midőn visszatérőben voltak, a gyermek Jézus ott maradt Jeruzsálemben, és nem vevék észre szülői. Vélvén pedig, hogy az úti társaságban van, menének egy-

Graduale. (Ps. 71, 18 et 3.) Benedíctus Dóminus Deus Israel, qui facit mirabília magna solus a saeculo. ℣. Suscípiant montes pacem pópulo tuo, et colles justítiam.

Allelúja, allelúja ℣. (Ps. 99, 1.) Jubiláte Deo, omnis terra: servíte Dómino in laetítia. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (2, 42-52.)

Cum factus esset Jesus annórum duódecim, ascendéntibus illis Jerosólymam secúndum consuetúdinem diéi festi, consummatísque diébus, cum redírent, remánsit puer Jesus in Jerúsálem, et non cognovérunt paréntes ejus. Existimántes autem illum esse in comitátu, venérunt iter diél, et

napi utat, és keresék őt a rokonok és ismerősök között. És mikor nem találták, visszatérének Jeruzsálembe, keresvén őt. És lőn három nap mulva, megtalálák őt a templomban a tanítók közt ülve, amint hallgatá és kérdezé őket. Álmélkodának pedig mindnyájan, kik őt hallák, az ő okosságán és feleletein. És meglátván őt, elcsodálkozának. És mondá neki az ő anyja: Gyermekem! miért cselekedtél így velünk? Íme, atyád és én bánkódva kerestünk téged. Ő pedig mondá nekik: Miért, hogy engem kerestetek? nem tudtátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem? De ők nem érték a beszédet, melyet nekik mondott. Akkor hazatért velük, és Názáretbe méne, és engedelmes vala nekik. Anyja meg szívében tartja vala mindez igéket. Jézus pedig növekedék bölcseségben és korban és kedvességben Istennél és embereknél.

requirébant eum inter cognátos, et notos. Et non inveniéntes, regréssi sunt in Jerúsalem, requiréntes eum. Et factum est, post tríduum invenérunt illum in templo, sedéntem in médio doctórum, audiéntem illos et interrogántem eos. Stupébant autem omnes, qui eum audiébant, super prudéntia et respónsis ejus. Et vidéntes admiráti sunt. Et dixit mater ejus ad illum: Fili, quid fecísti nobis sic? Ecce pater tuus, et ego doléntes quaerebámus te. Et ait ad illos: Quid est quod me quaerebátis? Nesciebátis quia in his, quae Patris mei sunt, opórtet me esse? Et ipsi non intellexérunt verbum, quod locútus est ad eos. Et descéndit cum eis, et venit Názareth: et erat súbditus illis. Et mater ejus conservábat ómnia verba haec in corde suo. Et Jesus proficiébat sapiéntia, et aetáte, et grátia apud Deum, et hómines.

Felajánlásra. (Zsolt. 99, 1-2.) Ujjongjatok Istennek, országok mind; szolgáljátok az Urat örvendezve. Járuljatok eléje lelkendezve: mivel az Úr maga az Isten.

Offertorium. (Ps. 99, 1 et 2.) Jubiláte Deo, omnis terra, servíte Dómino in laetítia: intráte in conspéctu ejus in exsultatióne: quia Dóminus ipse est Deus.

Csendes imádság. Ez a neked felajánlott ajándék, Urunk, éltessen és erősítsen minket. A mi Urunk.

Secreta. Oblátum tibi, Dómine, sacrifícium vivíficet nos semper, et múniat. Per Dóminum.

(2. csendes imádság: megemlékezés Vízkeresztről, 147. l.)

Prefáció Vízkeresztről, 561. l.

Áldozásra. (Lk. 2, 48-49.) Fiam, miért cselekedtél így velünk? Én és atyád bánkódva kerestünk téged. És miért, hogy engem kerestetek? Nem tudtátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem?

Áldozás utáni imádság. Alázattal kérünk téged, mindenható Isten, hogy azok, kiket szentségeiddel táplálsz, tetsző erkölcsökkel is méltóképen szolgáljanak neked. A mi Urunk.

Communio. (Luc. 2, 48 et 49.) Fili, quid fecisti nobis sic? ego, et pater tuus doléntes quaerebámus te. Et quid est, quod me quaerebátis? nesciebátis, quia in his, quae Patris mei sunt, opórtet me esse?

Postcommunio. Súpplices te rogámus, omnípotens Deus: ut quos tuis réficis sacraméntis, tibi étiam plácitis móribus dignánter deservíre concédas. Per Dóminum.

(2. áldozás utáni imádság: megemlékezés Vízkeresztről, 147. l.)

Vízkereszt utáni 2. vasárnap.

A mai mise is az «Epiphania», a kinyilatkoztatás folytatása. Krisztus kinyilatkoztatja Istenségét a kánai menyegzőn, hogy ő az, aki az elemeknek is parancsol és nyilvános működésének legelső tettével is csodában mutatja meg isteni hatalmát. — Ezeknek a vasárnapoknak tárgya Krisztus isteni méltóságának kinyilatkoztatása. Nekünk is el kell tehát őt Istenünknek ismernünk. Ennek eszközére tanít minket az Egyház, amikor a szentleckében folytatja Szent Pál megkezdett levelét az erényekről, melyeket kinek-kinek a maga tehetsége szerint meg kell valósítania életében.

Bevonulásra. (Zs. 65, 4.) Az egész föld imádjon és dicsérjen téged: zengjen nevednek dicséretet, Fölséges. (Zs. u. a. 1-2.) Ujjongj az Istennek, egész világ, mondjatok nevének éneket, dicsőségét dicsérve zengjétek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki a földet és az eget egyaránt igazga-

Introitus. (Ps. 65, 4.) Omnis terra adóret te, Deus, et psallat tibi: psalmum dicat nómini tuo, Altíssime. (Ps. ibid., 1-2.) Jubiláte Deo, omnis terra, psalmum dícite nómini ejus: date glóriam laudi ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui caeléstia simul et terréna mo-

tod: hallgasd meg kegyesen néped könyörgését és add meg napjainkban a te békességedet. A mi Urunk Jézus Krisztus.

deráris: supplicatiónes pópuli tui cleménter exáudi: et pacem tuam nostris concéde tempóribus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés: ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (12, 6-16.)

Testvérek: Különböző adományaink vannak a nekünk adott kegyelemnek megfelelően: ha prófétaság, akkor gyakoroljuk a hit mértéke szerint; ha szolgálat, akkor tevékenykedjünk a szolgálatban; ha valaki tanít, oktasson; aki buzdít, buzdítson; aki adakozik, tegye egyszerűségben; aki elöljáró, buzgóságban; aki irgalmasságot gyakorol, vidámságban. A szeretet legyen tettetés nélkül: utáljátok a rosszat, ragaszkodjatok a jóhoz. Ami a testvéri szeretetet illeti, legyetek egymás iránt gyengédek, a tisztelet dolgában egymást megelőzők, az igyekezetben nem restek, lélekben buzgók; az Úr az, akinek szolgáltok! Legyetek örvendezők a reménységben, béketűrők a nyomorúságban, állhatatosak az imádságban, résztvevők a szentek bajaiban, gyakoroljátok a vendégszeretetet. Áldjátok azokat, akik üldöznek titeket, áldjátok és ne átkozzátok. Örvendjetek az örvendezőkkel és sírjatok a sírókkal.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (12, 6-16.)

Fratres: Habéntes donatiónes secúndum grátiam, quae data est nobis, differéntes: sive prophetíam secúndum ratiónem fídei, sive ministérium in minístrando, sive qui docet in doctrína, qui exhortátur in exhortándo, qui tríbuit in simplicitáte, qui praeest in sollicitúdine, qui miserétur in hilaritáte. Diléctio sine simulatióne. Odiéntes malum, adhaeréntes bono: Caritáte fraternitátis ínvicem diligéntes: Honóre ínvicem praeveniéntes: Sollicitúdine non pigri: Spíritu fervéntes: Dómino serviéntes: Spe gaudéntes: In tribulatióne patiéntes: Oratióni instántes: Necessitátibus sanctórum communicántes: Hospitalitátem sectántes. Benedícite persequéntibus vos: benedícite, et nolíte maledícere. Gaudére cum gaudéntibus, flere cum fléntibus: Idípsum ínvicem sentiéntes: Non alta sapiéntes, sed humílibus consentiéntes.

Egymás között ugyanazon

érzéssel legyetek: nem nagyravágyók, hanem együttérzők az alacsonyrendűekkel.

Átvonulásra. (Zsolt. 106, 20-21.) Elküldte szavát az Úr és meggyógyította őket és kimentette őket a sírveremből. ℣. Áldják az Urat irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodáiért.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 148, 2.) Dícsérjétek az Urat angyalai mind, dícsérjétek őt, seregei mind. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (2, 1-11.)

Az időben: Menyegző lőn a galileai Kánában; és ott vala Jézus anyja. Meg volt pedig híva Jézus is tanítványaival együtt a menyegzőre. És fogytán lévén a bor, mondá Jézus anyja neki: Nincs boruk. Felelé neki Jézus: Mi közöm nekem és neked, asszony? még nem jött el az én órám. Mondá az ő anyja a szolgáknak: Amit nektek mond, cselekedjétek. Vala pedig ott hat kőveder elhelyezve a zsidók tisztulására, egyenként két vagy három korsó tartalmú. Mondá nekik Jézus: Töltsétek meg a vedreket vízzel. És színig töltek azokat. És mondá nekik Jézus: Merítsetek most, és vigyétek a násznagynak. És elvivék. Amint pedig megízlelte a násznagy a borrá vált vizet, és nem tudta honnét

Graduale. (Ps. 106, 20-21.) Misit Dóminus verbum suum, et sanávit eos: et erípuit eos de intéritu eórum. ℣. Confiteántur Dómino misericórdiae ejus: et mirabília ejus fíliis hóminum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 148, 2.) Laudáte Dóminum, omnes Angeli ejus: laudáte eum, omnes virtútes ejus. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (2, 1-11.)

In illo témpore: Núptiae factae sunt in Cana Galilaeae: et erat mater Jesu ibi. Vocátus est autem et Jesus, et discípuli ejus ad núptias. Et deficiénte vino, dicit mater Jesu ad eum: Vinum non habent. Et dicit ei Jesus: Quid mihi et tibi est, múlier? nondum venit hora mea. Dicit mater ejus minístris: Quodcúmque díxerit vobis, fácite. Erant autem ibi lapídeae hydriae sex pósitae secúndum purificatiónem Judaeórum, capiéntes síngulae metrétas bínas vel ternas. Dicit eis Jesus: Impléte hydrias aqua. Et implevérunt eas usque ad summum. Et dicit eis Jesus: Hauríte nunc, et ferte architriclino. Et tulérunt. Ut autem gustávit architriclínus aquam vinum factam, et non sciébat unde esset, mi-

való az, de tudták a szolgák, kik a vizet merítették vala, előhívá a násznagy a vőlegényt, és mondá neki: Minden ember először a jó bort adja, és miután megittasodtak, akkor az alábbvalót ; te pedig mindeddig tartogattad a jó bort. Ezzel kezdte meg Jézus csodajeleit a galileai Kánában és nyilvánosságra hozá dicsőségét, és hivének őbenne tanítványai.

Felajánlásra. (Zs. 65, 1, 2, 16.) Ujjongj az Istennek egész világ: mondjatok nevének éneket: jertek és halljátok, elbeszélem mindnyájatoknak, kik Istent félitek, hogy mily nagy dolgokat cselekedett az Úr velem, alleluja.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a felajánlott áldozati ajándékokat és tisztíts meg minket bűneink szennyétől. A mi.

nístri autem sciébant, qui háuserant aquam: vocat sponsum architriclínus, et dicit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit: et cum inebriáti fúerint, tunc id, quod detérius est. Tu autem servásti bonum vinum usque adhuc. Hoc fecit inítium signórum Jesus in Cana Galilaeae: et manifestávit glóriam suam, et credidérunt in eum discípuli ejus.

Offertorium. (Ps. 65, 1-2 et 16.) Jubiláte Deo univérsa terra: psalmum dícite nómini ejus: veníte, et audíte, et narrábo vobis, omnes qui timétis Deum, quanta fecit Dóminus ánimae meae, allelúja.

Secreta. Obláta, Dómine, múnera sanctífica: nosque a peccatórum nostrórum máculis emúnda. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság: ugyanaz, mint dec. 30-án. 132. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Ján. 2, 7-11.) Mondá az Úr: töltsétek meg a vedreket vízzel és vigyétek a násznagynak. Amint megízlelte a násznagy a borrá vált vizet, mondá a vőlegénynek: Te a jó bort mindeddig tartogattad. Ezt az első csodatettet művelte Jézus tanítványai előtt.

Áldozás utáni imádság. Növekedjék bennünk, kérünk, Urunk, kegyelmed

Communio. (Joann. 2, 7, 8, 9 et 10-11.) Dicit Dóminus: Impléte hydrias aqua, et ferte architriclíno. Cum gustásset architriclínus aquam vinum factam, dicit sponso: Servásti bonum vinum usque adhuc. Hoc signum fecit Jesus primum coram discípulis uis.

Postcommunio. Augeátur in nobis, quaesumus, Dómine, tuae virtútis ope-

működése, hogy így az isteni szentségekkel táplálkozva, lelkünket elkészítsük az igért jutalmak élvezésére. A mi Urunk.

rátio: ut divínis vegetáti sacraméntis, ad eórum promíssa capiénda, tuo múnere praeparémur. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint dec. 30-án. 132. l.)

Ha ez a vasárnap, vagy az utána következők bármelyike Hetvenedvasárnap miatt elmaradna és Pünkösd után sem lehet elmondani, akkor minden kiváltságával felruházva az előtte való szombaton kell elvégezni.

Vízkereszt után 3. vasárnap.

A mai vasárnap már nem tartozik szorosan a karácsonyi titok megünnepléséhez. A miseruha színe sem fehér, hanem zöld. Hogy nem tartozik szorosan Vízkereszthez sem, azt mutatja az a szokás is, hogy ha a korai Húsvét miatt Vízkereszt után már nem lehet hat vasárnapot közbeiktatni a Húsvétra való előkészület megkezdéséig, akkor ezeket a vasárnapi miséket a Pünkösd utáni 23. és 24. vasárnap közé iktatják be. Ennek a négy misének a karénekei közösek és mind Krisztust magasztalják, mint Istenünket. (De ha Pünkösd utánra kerülnek ezek a miségek, akkor helyettük a pünkösd utáni 23. vasárnap karénekeit mondjuk el, csak az olvasmányok és imádságok lesznek ebből a miséből.) Szent Pálnak az előző vasárnap megkezdett leveleit folytatja az Egyház. Megmutatja a népek apostola, hogy mily békésszívűnek és szeretőlelkűnek kell lennie annak, aki aláveti magát a királyként előttünk megjelent Krisztusnak. — Az evangélium ismét Krisztus Istenségét nyilatkoztatja ki. Az a Krisztus, aki Kánaánban a vizet borrá változtatta, most csak kinyujtja kezét és meggyógyul a bélpoklos. Sőt szavával távolról is meggyógyítja a százados beteg szolgáját. De tanuljuk meg mi is a bélpoklostól a mély alázatosságot és a századostól az élő hitet, hogy királyunk meghallgassa a mi könyörgésünket is. — Isten jobbjának nevezi az Úr Jézus Krisztust az Egyház. És valóban nagy dolgokat cselekedett az evangélium szerint, amikor a földön járt. De nagy dolgokat cselekedett mivelünk is nem egyszer, ezt meg kell mindegyikünknek vallania és ezért hálásan mondhatjuk az Egyházzal ezt az imádságát is.

Bevonulásra. (Zs. 96, 7-8.) Imádják az Urat angyalai mind: hallja ezt Sion és örvendezik s ujjonganak Júda leányai. (Zs. u. a. 1.) Királlyá lett az Úr, ujjongjon a föld: örvendezzék a temérdek sziget. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 96, 7-8.) Adoráte Deum omnes Angeli ejus: audívit, et laetáta est Sion: et exsultavérunt filiae Judae. (Ps. ibid., 1.) Dóminus regnávit, exsúltet terra: laeténtur insulae multae. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Tekints kegyesen, kérünk, mindenható örök Isten, a mi gyarlóságunkra és nyujtsd ki oltalmunkra isteni jobbodat. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, infirmitátem nostram propítius réspice: atque ad protegéndum nos, déxteram tuae majestátis exténde. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (12, 16-21.)

Testvérek: Ne legyetek bölcsek a magatok szemében. Ne fizessetek senkinek rosszal a rosszért, a jóra törekedvén nemcsak az Isten, hanem minden ember előtt is. Amennyiben rajtatok áll, lehetőleg éljetek békében minden emberrel. Ne tegyetek magatoknak igazságot, kedveseim, hanem adjatok helyet az isteni haragnak, mert meg van írva: Enyém a bosszúállás, én majd megfizetek, úgymond az Úr. Hanem ha ellenséged éhezik, adj neki enni, ha szomjazik, adj neki italt. Mert ha ezt míveled, eleven parazsat gyüjtesz a fejére. Ne hagyd magad legyőzni a rossztól, te győzd le a rosszat jóval.

Átvonulásra. (Zsolt. 101, 16-17.) Félik majd, Uram, nevedet a nemzetek, s a föld minden királyai fölségedet. ℣. Mert felépíti az Úr Siont, és megnyilvánul dicsősége.

Alleluja, allelujal ℣. (Zs. 96, 1.) Királlyá lett az Úr

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (12, 16-21.)

Fratres: Nolíte esse prudéntes apud vosmetípsos: nulli malum pro malo reddéntes: providéntes bona non tantum coram Deo, sed étiam coram ómnibus homínibus. Si fieri potest, quod ex vobis est, cum ómnibus homínibus pacem habéntes: Non vosmetípsos defendéntes, caríssimi, sed date locum irae. Scriptum est enim: Mihi vindícta, ego retríbuam, dicit Dóminus. Sed si esurierit inimícus tuus, ciba illum; si sitit, potum da illi: hoc enim fáciens, carbónes ignis cóngeres super caput ejus. Noli vinci a malo, sed vince in bono malum.

Graduale. (Psalm. 101, 16-17.) Timébunt gentes nomen tuum, Dómine, et omnes reges terrae glóriam tuam. ℣. Quóniam aedificávit Dóminus Sion, et vidébitur in majestáte sua.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 96, 1.) Dóminus regnávit,

ujjongjon a föld: örvendezzék a temérdek sziget. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (8, 1-13.)

Az időben: Mikor Jézus lejött a hegyről, nagy sereg követé őt. És íme, egy bélpoklos jövén hozzá, imádá őt, mondván: Uram! ha akarod, megtisztíthatsz engem. És kinyujtván kezét Jézus, illeté őt, szólván: Akarom, tisztulj meg. És azonnal megtisztula poklossága. És mondá neki Jézus: Nézd, ezt senkinek se mondd; hanem eredj, mutasd meg magadat a papnak, és áldozd föl az ajándékot, melyet Mózes rendelt, bizonyságul nekik. Mikor pedig bement Kafarnaumba, egy százados járula hozzá, kérvén őt, és mondván: Uram! szolgám inaszakadtan fekszik házamban és kegyetlenül gyötrődik. Mondá neki Jézus: Megyek és meggyógyítom őt. És felelvén a százados, mondá: Uram! nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak szóval mondjad, és meggyógyul az én szolgám. Mert hisz én is hatalom alatt álló ember vagyok, katonák lévén alattam; s ha mondom ennek: Menj, ő megyen, és a másiknak: Jöszte, ő jön, és szolgámnak: Tedd ezt, és teszi. Hallván pedig ezt Jézus,

exsúltet terra: laeténtur insulae multae. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (8, 1-13.)

In illo témpore: Cum descendísset Jesus de monte, secútae sunt eum turbae multae: et ecce leprósus véniens adorábat eum, dicens: Dómine, si vis, potes me mundáre. Et exténdens Jesus manum, tétigit eum, dicens: Volo. Mundáre. Et confestim mundáta est lepra ejus. Et ait illi Jesus: Vide, némini dixeris: sed vade, osténde te sacerdóti, et offer munus, quod praecépit Móyses, in testimónium illis. Cum autem introísset Caphárnaum, accéssit ad eum centúrio, rogans eum, et dicens: Dómine, puer meus jacet in domo paralyticus, et male torquétur. Et ait illi Jesus: Ego véniam, et curábo eum. Et respóndens centúrio, ait: Dómine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanábitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestáte constitútus, habens sub me míllites, et dico huic: Vade, et vadit: et álii: Veni, et venit: et servo meo: Fac hoc, et facit. Audiens autem Jesus, mirátus est, et sequéntibus se dixit: Amen dico vobis, non invéni tantam fidem in Israel.

csodálkozék és mondá követőinek: Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben. Mondom pedig nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról, és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában; az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre; ott leszen sírás és fogak csikorgatása. És mondá Jézus a századosnak: Menj, és amint hittél, úgy legyen neked. És meggyógyult a szolga abban az órában.

Dico autem vobis, quod multi ab Oriénte et Occidénte vénient, et recúmbent cum Abraham, et Isaac, et Jacob in regno caelórum: fílii autem regni ejiciéntur in ténebras exterióres: ibi erit fletus, et stridor déntium. Et dixit Jesus centurióni: Vade, et sícut credidísti, fiat tibi. Et sanátus est puer in illa hora.

Felajánlásra. (Zsolt. 117, 16-17.) Az Úr jobbja győzelmet szerzett, az Úr jobbja felmagasztalt engem: nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úr tetteit.

Offertorium. (Ps. 117, 16 et 17.) Déxtera Dómini fecit virtútem, déxtera Dómini exaltávit me: non móriar, sed vivam, et narrábo ópera Dómini.

Csendes imádság. Ez az áldozati adomány, Urunk, kérünk, vegye el bűneinket és az áldozat bemutatására szentelje meg alattvalóid testét és lelkét. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, quaesumus, emúndet nostra delícta: et ad sacrifícium celebrándum, subditórum tibi córpora, mentésque sanctíficet. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint dec. 30-án. 132. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Luk. 4, 22.) Csodálkozának mindnyájan azokon az igéken, melyek az Isten szájából jöttek.

Communio. (Luc. 4, 22.) Mirabántur omnes de his, quae procedébant de ore Dei.

Áldozás utáni imádság. Akiket ily nagy misztériumban való részvétellel gazdagítasz, Urunk, kérünk, hogy minket ennek hatására

Postcommunio. Quos tantis, Dómine, largíris uti mystériis: quaesumus; ut efféctibus nos eórum veráciter aptáre dignéris. Per

is alkalmassá tenni kegyeskedjél. A mi Urunk. Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint dec. 30-án. 132. l.)

Vízkereszt utáni 4. vasárnap.

Krisztus isteni méltósága domborodik ki még jobban a mai szentmisében. «Higgyünk benne, mint Istenünkben», ezt tanítja az evangélium és kövessük tanítását, mely egy szóba foglalható a szentlecke szerint: Szeretet. A Krisztusban való hit, mely a szeretet tetteiben nyilatkozik meg, tesz igazán élő taggá az Egyháznak, melyet a viharban hányódó csónak képvisel. — A szentatyák mindig az Egyházat látták ebben jelképezve. Jöhetnek az Egyházra is viharok, de aki bent van ebben a hajóban, az nyugodt lehet, mert a veszélyben mindig ott az Úr. Higgyünk tehát az Egyházban: higgyünk az Egyház liturgiájában, melyet valóban Krisztushoz vezet minket az élet tengerén át.

A szentmise u. a., mint a 3. vasárnapon, az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, aki tudod, hogy emberi gyarlóságunknál fogva az élet oly nagy veszedelmei között nem tudunk megállani: adj nekünk testi-lelki üdvösséget, hogy azon bajokon, melyeket bűneink miatt szenvedünk, segítségeddel diadalt arathassunk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui nos in tantis perículis constítútos, pro humána scis fragilitáte non posse subsístere: da nobis salútem mentis et córporis; ut ea, quae pro peccátis nostris pátimur, te adjuvánte vincámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. könyörgés febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l., azután pedig, a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (13, 8-10.)

Testvérek: Ne tartozzatok senkinek sem semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek, mert aki embertársát szereti, betöltötte a törvényt. Mert azt, hogy ne paráználkodjál, ne ölj, ne lopj, hamistanuságot ne szólj, ne kívánd meg a másét, és ami még egyéb parancsolat van, azt újra

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (13, 8-10.)

Fratres: Némini quidquam debeátis, nisi ut ínvicem diligátis: qui enim díligit próximum, legem implévit. Nam: Non adulterábis: Non occídes: Non furáberis: Non falsum testimónium dices: Non concupísces: et si quod est áliud mandátum, in hoc verbo instaurátur: Díliges próximum tuum

egybefoglalja ez az egy ige: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. A szeretet nem cselekszik rosszat a felebarátnak. A törvénynek teljesítése tehát a szeretet,

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (8, 23-27.)

Az időben: Beszállott Jézus a hajóba, és követék őt tanítványai. És íme, nagy háborgás lőn a tengeren, úgyhogy a hajócskát elboríták a hullámok; ő pedig alszik vala. És hozzá járulván tanítványai, felkölték őt, mondván: Uram! szabadíts meg minket, elveszünk. És mondá nekik Jézus: Mit féltek, kicsinyhitűek? Akkor fölkelvén, parancsola a szeleknek és a tengernek, és nagy csendesség lőn. Az emberek pedig csodálkoztak, mondván: Kicsoda ez, hogy a szelek és a tenger engedelmeskednek neki?

Csendes imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy ez áldozatnak neked felajánlott adománya gyenge természetünket a gonosztól mindenkor megtisztítsa és oltalmazza. A mi.

(A 2. és 3. csendes imádság február 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l., azután pedig a 2. szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Áldozás utáni imádság. Ajándékaid, Isten, a földi örömöktől szabadítsanak meg és a mennyei eledel által adjanak folytonosicut te ipsum. Diléctio próximi malum non operátur. Plenitúdo ergo legis est diléctio.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (8, 23-27.)

In illo témpore: Ascendénte Jesu in navículam, secúti sunt eum discípuli ejus: et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navícula operirétur flúctibus, ipse vero dormiébat. Et accessérunt ad eum discípuli ejus, et suscitavérunt eum, dicéntes: Dómine, salva nos, perímus. Et dicit eis Jesus: Quid tímidi estis, módicae fídei? Tunc surgens, imperávit ventis et mari, et facta est tranquíllitas magna. Porro hómines miráti sunt, dicéntes: Qualis est hic, quia venti et mare obédiunt ei?

Secreta. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut hujus sacrifícii munus oblátum, fragilitátem nostram ab omni malo purget semper, et múniat. Per Dóminum.

Postcommunio. Múnera tua nos, Deus, a delectatiónibus terrénis expédiant: et caeléstibus semper instáurent aliméntis. Per

san új erőt. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság február 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án, 132. l., azután pedig a 2. szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Vízkereszt utáni 5. vasárnap.

A mai szentmise szemünk elé állítja Isten földi birodalmát: az Egyházat. Ennek isteni alapítóját magasztalják az énekek, törvényeit és nehézségeit tárják elénk a tanító részek; és az imádságokban Isten oltalmát kérjük az Egyházra. (Ha pünkösd utánra esik ez a mise, akkor a bevonulásra, átvonulásra, felajánlásra és áldozásra való énekeket a pünkösd utáni 23-ik vasárnapról kell venni.) — A szentlecke végén a liturgiáról szól az apostol, mely hatalmas segítőnk, hogy meglegyen lelkünkben az evangélium jó magja. Míg a szentlecke a keresztény erényeket állította szemünk elé, addig az evangélium figyelmeztet a veszedelemre, mely még Isten szántóföldjén, az Egyházban is fenyeget minket, mert az ellenség oda is belopódzik, hogy konkolyt hintsen a hívők lelkébe. Ragaszkodjunk tehát még jobban a szent liturgiához, mert ott az igazi keresztény élet forrására és biztosítékára találunk.

A szentmise ugyanaz, mint a 3. vasárnapon, 160. l. az alábbiak kivételével.

Könyörgés. Családodat, kérünk, Urunk, állandó szeretettel őrizd meg, hogy akiknek egyedüli reménysége a mennyei kegyelemben van, azokat a te oltalmad erősítse meg mindenkor. A mi Urunk.

Orátio. Famíliam tuam, quaesumus, Dómine, contínua pietáte custódi: ut quae in sola spe grátiae caeléstis innítitur, tua semper protectióne muniátur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke: Indúlte, mint a Szentcsalád ünnepén, 148. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (13, 24-30.)

Az időben: Mondá Jézus a seregnek a következő példabeszédet: Hasonlít a mennyek országa olyan emberhez, ki jó magot vetett földjébe. Mikor pedig aludtak az emberek, eljöve az

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (13, 24-30.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis parábolam hanc: Símile factum est regnum caelórum hómini, qui seminávit bonum semen in agro suo. Cum autem dormírent hómines, venit in-

ellensége, és konkolyt vete a búza közé, és eltávozék. Amint pedig felnőtt a vetés és termést hozott, föltetszék a konkoly is. Akkor a házigazdához menvén szolgái, mondák neki: Uram! úgy-e jó magot vetettél földedbe; honnét vagyon tehát benne a konkoly? Erre felelé nekik: Ellenséges ember cselekedte ezt. A szolgák pedig kérdezék tőle: Akarod-e, hogy menjünk és kigyomláljuk azt? Ő meg mondá: Nem; nehogy a konkolyt szedegetve, kitépjétek vele együtt a búzát is. Hagyjátok mindkettőt felnőni aratásig; és aratáskor majd megmondom az aratóknak: szedjétek ki előbb a konkolyt, és kössétek azt kévékbe, hogy elégessék; a búzát pedig gyűjtsétek össze csűrömbe.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, az engesztelő áldozati adományokat, hogy bűneinket kegyesen megbocsásd, és ingatag szívünket jóra vezessed. A mi Urunk.

imícus ejus, et superseminávit zizánia in médio trítici, et ábiit. Cum autem crevísset herba et fructum fecísset, tunc apparuérunt et zizánia. Accedéntes autem servi patrisfamílias, dixérunt ei: Dómine, nonne bonum semen seminásti in agro tuo? Unde ergo habet zizánia? Et ait illis: Inimícus homo hoc fecit. Servi autem dixérunt ei: Vis, imus, et collígimus ea? Et ait: Non: ne forte colligéntes zizánia, eradicétis simul cum eis et tríticum. Sínite útraque créscere usque ad messem, et in témpore messis dicam messóribus: Colligite primum zizánia, et alligáte ea in fascículos ad comburéndum, tríticum autem congregáte in hórreum meum.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, placatiónis offérimus: ut et delícta nostra miserátus absólvas, et nutántia corda tu dírigas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Áldozás utáni imádság. Kérünk téged, mindenható Isten, hogy megnyerjük azt az örök üdvösséget, melynek zálogául ezt a misztériumot magunkhoz vettük. A mi Urunk.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut illíus salutáris capiámus effectum, cujus per haec mystéria pignus accépimus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Vízkereszt utáni 6. vasárnap.

Az evangéliumi jó mag, melyet ma is elsősorban a liturgiában hint el a földi Krisztus, az Egyház, csodás hatással van ma is a lelkekre. Amit Szent Pál apostol a szentleckében mond, ma is megismétlődik a missziókban. És a kis mustármag mindenhol és mindenkor hatalmas fává lesz. (Ha pünkösd utánra esik ez a mise, akkor az énekeket a pünkösd utáni 23-ik vasárnapról kell venni.)

A szentmise ugyanaz, mint a 3. vasárnapon, 160. l. az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mindig megfelelően gondolkozva, szóval és tettel egyaránt szent tetszésed szerint éljünk. A mi Urunk.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut semper rationabília meditántes, quae tibi sunt plácita, et dictis exsequámur, et factis. Per Dóminum nostrum Jésum Christum.

(A 2. könyörgés a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszalonikaiakhoz írt leveléből. (I. 1, 2-10.)

Testvérek: Hálát adunk az Istennek mindenkor mindnyájatokért, mikor megemlékezünk rólatok imádságainkban; szüntelenül gondolunk Istenünk és Atyánk előtt a mi Urunkban, Jézus Krisztusban való hitetek munkájára, szeretetetek művére és tűrő reménységtekre, és tudjuk, testvérek, kiket az Isten szeret, hogy ti választottak vagytok, mert mi az evangéliumot nálatok nem egyedül beszéddel hirdettük, hanem erővel és Szentlélekkel is és nagy teljességgel, hiszen tudjátok, milyenek voltunk köztetek tiérettetek. És ti követőink lettetek és az

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Thessalonicénses. (I. 1, 2-10.)

Fratres: Grátias ágimus Deo semper pro ómnibus vobis, memóriam vestri faciéntes in oratiónibus nostris sine intermissióne, mémores óperis fídei vestrae, et labóris, et caritátis, et sustinéntiae spei Dómini nostri Jesu Christi, ante Deum et Patrem nostrum: sciéntes fratres, dilécti a Deo, electiónem vestram: quia Evangélium nostrum non fuit ad vos in sermóne tantum, sed et in virtúte, et in Spíritu Sancto, et in plenitúdine multa, sicut scitis quales fuérimus in vobis propter vos. Et vos imitatóres nostri facti estis, et Dó-

Úréi, elfogadtátok az igét sok szorongatás közt a Szentlélek örömével. Ekként példakép lettetek minden hivő előtt Macedóniában és Achajában. Az Úr igéjének hirdetése ugyanis tőletek haladt tovább, nemcsak Macedóniában és Achajában, hanem az Istenben való hitetek eljutott mindenhová, hogy szükségtelen is arról beszélnünk. Hiszen azok maguk hirdetik rólunk, mikép léptünk be nálatok, s mikép tértetek az Istenhez a bálványoktól, hogy szolgáljatok az élő, igaz Istennek s várjátok a mennyből a Fiát (akit feltámasztott halottaiból), Jézust, aki megmentett minket a jövendő haragtól.

℣ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (13, 31-35.)

Az időben: Mondá Jézus a seregnek a következő példabeszédet: Hasonló a mennyek országa a mustármaghoz, melyet vévén az ember, elvete földjébe; mely kisebb ugyan minden magnál, mikor pedig felnő, nagyobb minden veteménynél, és fává lészen, úgyhogy az égi madarak eljönnek és ágai közt laknak. Más példabeszédet monda nekik: Hasonló a mennyek országa a kovászhoz, melyet vévén az asszony, elvegyíte három véka lisztbe, míg mind megkovászosodott. Mindezeket

mini, excipiéntes verbum in tribulatióne multa, cum gáudio Spíritus Sancti: ita ut facti sitis forma ómnibus credéntibus in Macedónia, et in Achája. A vobis enim diffamátus est sermo Dómini, non solum in Macedónia, et in Achája, sed et in omni loco fides vestra, quae est ad Deum, profécta est, ita ut non sit nobis necésse quidquam loqui. Ipsi enim de nobis annúntiant qualem intróitum habuérimus ad vos: et quómodo convérsi estis ad Deum a simulácris, servíre Deo vivo, et vero, et exspectáre Fílium ejus de caelis (quem suscitávit ex mórtuis) Jesum, qui erípuit nos ab ira ventúra.

℣ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (13, 31-35.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis parábolam hanc: Símile est regnum caelórum grano sinápis, quod accípiens homo seminávit in agro suo: quod mínimum quidem est ómnibus semínibus: cum autem créverit, majus est ómnibus oléribus, et fit arbor, ita ut vólucres caeli véniant, et hábitent in ramis ejus. Aliam parábolam locútus est eis: Símile est regnum caelórum ferménto, quod accéptum múlier abscóndit in farínae satis tribus, donec fermentátum est totum.

példabeszédekben mondá Jézus a seregnek, és példabeszédek nélkül nem beszélt nekik; hogy beteljesedjék a próféta szava, ki mondotta: Megnyitom számat példabeszédekben, hirdetni fogom, ami el volt rejtve a világ kezdetétől.

Haec ómnia locútus est Jesus in parábolis ad turbas: et sine parábolis non loquebátur eis: ut implerétur, quod dictum erat per Prophétam dicéntem: Apériam in parábolis os meum, eructábo abscóndita a constitutióne mundi.

Csendes imádság. Ez adományok felajánlása kérünk, Isten, tisztítson és javítson meg, vezessen és oltalmazzon minket. A mi.

Secreta. Haec nos oblátio, Deus, mundet, quaesumus, et rénovet, gubérnet, et prótegat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Áldozás utáni imádság. Élveztük, Urunk, menynyei lakomádat: kérünk, hogy mindig az után kívánkozzunk, ami által valóban élünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Caeléstibus, Dómine, pasti delíciis: quaesumus; ut semper éadem, per quae veráciter vívimus, appetámus. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

A megváltás ünnepkörének távolabbi előkészülete.

A BÖJTBEVEZETŐ IDŐ.

Új időszak kezdődik. A természet is fakadóban; még vad és szeles-viharos, de már közeledik az új tavasz. Az Egyház szent évében is tavasz kezdődik, a lelkek tavasza. A talajkészítésnek munkás korszaka, a szív friss földjén az új mag elvetésének ideje. Mert most jött el újra az az idő, amelyben egykor az isteni mag, az Úr Jézus Krisztus a földbe temettetett és meghalt, hogy halála által százszoros, ezerszeres gyümölcsöt hozzon. Itt az idő, hogy megünnepeljük újra a halálnak és a feltámadásnak ünnepét, Krisztusnak és az Egyháznak ezt a tavaszi ünnepét. Komoly és komor ez az idő. A régit ki kell söpörni és a kinövéseket le kell metszeni: — ez is halál. De egyúttal reménnyel teljes is ez az idő, mert az új most kialakulhat.

Kilenc vasárnapból álló novéna kezdődik tulajdonképpen. Kilenc vasárnap és ezzel kilenc hét liturgiáján át akar elvezetni

minket az Egyház a megváltás főfő ünnepeihez: a Húsvéthoz és a Pünkösdhöz. De mély bölcseséggel, édesanyai szeretettel, isteni pedagógiával három fokozaton át vezet ide minket: a *böjtbevezető*, a *nagyböjt* és a *szenvedés idején* át. Ebből a böjtbevezető csak az előcsarnoka az igazán komoly nagyböjti fegyelemnek és egyúttal átmenet a karácsonyi ünnepkör derűs világából a negyvennapos nagyböjtbe. Elmult a Karácsony és az Egyház nem akarja, hogy elfeledjük: szenvedni jött az Úr a földre, ezért a megtestesülés, mert így nyithatja meg nekünk az eget. Tehát készülünk megemlékezni az Úr haláláról.

De miért kellett az Úrnak szenvednie? Miért kellett meghalnia értünk? Erre felel a böjtbevezető idő liturgiájában az Egyház; — még pedig most a papi zsolozsma és a miseskönyv kiegészítik egymást és kölcsönösen megmagyarázzák a most következő időt. A böjtbevezető idő három vasárnapot foglal magában: a Hetvened-, Hatvanad- és az Ötvened vasárnapot. Ezalatt a papi zsolozsma olvasmányai az ószövetségi szentírás első könyveit idézik. (A zsolozsma ugyanis egy évre elosztja az egész Szentírást és így olvastatja híveivel.) Ezekből az olvasmányokból három nagy pátriárka alakja domborodik ki: Ádám, Noé és Ábrahám, akik egyúttal Krisztus Urunk példaképei. *Ádám* a bűn atyja és az ő bűne miatt kell Krisztusnak szenvednie. De egyúttal előképe Krisztusunknak, az új Ádámnak, a megváltott emberiség új ősatyjának. *Noé* és az ő bárkája előképe a megváltásnak, a keresztvízben és az Egyház hajójában. *Ábrahám* áldozata már sejteti velünk Jézusunknak haláláldozatát.

De az evangéliumok is a következő idők szellemét világítják meg előttünk. A három evangélium elénk tárja a nagyböjt: meghívását, feladatát, célját. Az *Úr meghívása* hangzik Hetvened-, vasárnapján, hogy menjünk az ő szőlőjébe dolgozni. Vagy kezdjünk el tavasszal újra dolgozni! A *nagyböjt feladata* lesz előkészíteni lelkünket, a mi szőlőskertünket a magvető számára, hogy az isteni magvető magja százszoros termést hozzon bennünk is. És *mi a célja* ennek a munkának? A megvilágosodás a keresztségben, a Húsvét feltragyogása bennünk, a megdicsőülés az egekben, ahová az Egyház liturgiája által a megdicsőült Krisztushoz megdicsőült hívőket akar elvezetni.

A három stációs-templom szentje is fokozatosan visz közelebb a nagyböjthöz. Az első *Szent Lőrinc*, a bátor vértanu, a hittanulók vezére, a diakonus vezet minket Krisztus küzdő tanítványai közé. A második *Szent Pál* és megmutatja, mily küzdelmet tud kiállani, aki a kegyelemben bízik. A harmadik *Szent Péter*, Krisztus földi helytartója és ő megerősíti testvéreit az Úr szava szerint.

A három vasárnap nevét a történelemből értjük meg. Két forrásból tevődött össze ez a böjtbevezető idő. Az egyik a római liturgia alkotása. Valószínűen már a VI. században Rómában stációs szentmisét tartottak a Rómában legjobban tisztelt három szent bazilikájában, hogy a népvándorlás zavaros, komor világában, a pestisek és más járványok idején, a gyakori természeti

csapások közt és az ebből fakadó éhinségben körmenettel, böjttel kérjék Isten kegyelmét és segítségét. Ez a sötét háttér teszi érthetővé a miseénekek égbeszálló, szinte kétségbeesett felkiáltását. — A másik tényező kelet; itt kezdődött az a szokás, hogy húsvét előtt egyes helyeken ötven, máshol hatvan napon át böjtöltek; sőt volt olyan hely, ahol a hetven évig tartó babiloni fogság emlékére hetven napon át böjtöltek. Mikor azután a VI. században (még I. Gergely pápa († 604) előtt) ezt a három vasárnapot bevezetőként a nagyböjt elé csatolták, legalább a névben meghagyták a régebbi nagyobb böjtök emlékét.

Ebből következik, hogy ha még nem is az igazi böjtnek az ideje ez a három hét, azért komoly, magunkbaszállásra késztető, szent idő. Meglátszik ez a liturgikus szabályokon is. Az első jel: az Alleluja elmaradása. Dehogy énekelhetné az öröm énekét az Egyház, mikor a Hetvenedvasárnapja azt juttatja eszünkbe, hogy az egész földi élet számkivetés, fogság. Ilyen volt a zsidók élete, mikor Babilon folyóinak partján ültek és sírtak. Hiába kérték: énekeljenek. Hárfáikat a fűzfákra akasztották és elnémult ajkukon a dal. — Nincs a liturgiában sem örőm-ének; ezért nincs Glória sem a szentmisében, ha az egyházi szín a viola. Most pedig abba öltözik a papság. Nem hangzik az «Ite missa est» sem, helyette a «Benedicamus Domino» van. Felhangzik a tractus böjti éneke (hamvazószerdáig csak vasárnapon; hétköznap kimarad).

Íme, így készül az Egyház a nagyböjtre.

Hetvenedvasárnap.

(Stációs-templom: Szent Lőrinc bazilikája.)

A mai liturgiában az uralkodó gondolat az áteredő bűn és annak gyászos következményeinek a megfontolása. Ezért kell mindnyájunknak arcunk verejtékével dolgoznunk itt a földön, mely az Isten szőlőskertje. Itt kell mindnyájunknak dolgoznunk lelkünk üdvéért. Ha kora reggeltől dolgozunk már, adjunk hálát az Istennek és ne nézzük le a későn jötteket. Ha magunk is későn álltunk munkába, itt az idő és alkalom bűneink meggyónására és mulasztásunk helyrehozására.

Bevonulásra. (Zs. 17, 5-7.) Körülvettek a halál gyötrelmei, körülfogtak az alvilág gyötrelmei: szorultságomban az Urat segítségül hívtam és ő meghallgatta szent templomából szómat. (Zs. u. a. 2-3.) Szeretlek, Uram, én erőm: Uram, én erősségem, menedékem és meg-

Introitus. (Ps. 17, 5, 6 et 7.) Circumdedérunt me gémitus mortis, dolóres inférni circumdedérunt me: et in tribulatióne mea invocávi Dóminum, et exaudívit de templo sancto suo vocem meam. (Ps. ibid. 2-3.) Diligam te, Dómine, fortitúdo mea: Dóminus firmaméntum meum,

szabadítóm. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Néped könyörgését, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen: hogy mi, akik bűneink miatt igazságosan bűnhődünk, nevednek dicsőségéért irgalmasságod által megszabaduljunk. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés február 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l., azután pedig a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

et refúgium meum, et liberátor meus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Preces pópuli tui, quaesumus, Dómine, cleménter exáudi: ut, qui juste pro peccátis nostris afflígimur, pro tui nóminis glória misericórditer liberémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 9, 24-27; 10,1-5.)

Testvérek: Nem tudjátok-e, hogy akik a versenypályán futnak, mindnyájan futnak ugyan, de egy nyeri el a jutalmat? Úgy fussatok, hogy elnyerjétek! Mindaz pedig, aki részt vesz a versenyben, mindentől tartózkodik; azok, hogy hervatag koszorút nyerjenek, mi pedig hervadhatatlant. Én bizony futok, nemcsak úgy bizonytalanra vívok, nemcsak úgy a levegőt verdesve: hanem megsanyargatom testemet és szolgaságba vetem, nehogy míg másokat tanítok, magam valamikép elvetésre méltó legyek. Mert nem akarom, hogy figyelmen kívül hagyjátok testvérek, hogy atyáink mindnyájan a felhő alatt voltak és mindnyájan átvonultak a tengeren és mindnyájan megkereszteltettek Mózesben, a felhőben

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 9, 24-27; 10, 1-5.)

Fratres: Nescítis quod ii, qui in stádio currunt, omnes quidem currunt, sed unus áccipit brávium? Sic cúrrite, ut comprehendátis. Omnis autem qui in agóne conténdit, ab ómnibus se ábstinet: et illi quidem ut corruptíbilem corónam accípiant; nos autem incorrúptam. Ego ígitur sic curro, non quasi in incértum: sic pugno, non quasi áerem vérberans: sed castígo corpus meum, et in servitútem rédigo: ne forte cum áliis praedicáverim, ipse réprobus efficiar. Nolo enim vos ignoráre, fratres, quóniam patres nostri omnes sub nube fuérunt, et omnes mare transiérunt, et omnes in Móyse baptizáti sunt in nube, et in mari: et omnes eámdem escam spiritálem manducavérunt, et omnes eúmdem potum spiritálem

és a tengerben. És mindnyájan ugyanazt a szellemi eledelt ették és mindnyájan ugyanazt a szellemi italt itták; (ittak pedig az őket követő szellemi sziklából; a szikla pedig Krisztus vala), de legtöbbjükben nem telt kedve az Istennek.

bibérunt: (bibébant autem de spirituáli, consequénte eos, petra: petra autem erat Christus): sed non in plúribus eórum benepláci-tum est Deo.

Átvonulásra. (Zsoltár 9, 10-11, 19-20.) Szükségünkben, szorultságunkban segítőnk: benned bízik mindenki, ki megismert téged, mert te nem hagyod el a téged keresőket, Uram. ℣. Mert a szegényről nem feledkezel meg teljesen: a szegények tűrése nem vész el örökre: kelj fel, Uram, az ember ne legyen elbizakodott.

Graduale. (Psalm. 9, 10-11 et 19-20.) Adjútor in opportunitátibus, in tribulatióne: sperent in te, qui novérunt te: quóniam non derelínquis quaeréntes te, Dómine. ℣. Quóniam non in finem oblívio erit páuperis: patiéntia páuperum non períbit in aetérnum: exsúrge, Dómine, non praeváleat homo.

Böjti ének. (Zsoltár 129, 1-4.) Mélységekből kiáltok hozzád, Uram: Uram, hallgasd meg szavamat. ℣. Legyen füled figyelmes, szolgád könyörgésére. ℣. Uram, ha a vétkeket figyelembe veszed: Uram, ki állhat meg előtted? ℣. Ám te nálad bocsánat vagyon, törvényeid miatt bízom benned, Uram.

Tractus. (Psalm. 129, 1-4.) De profúndis clamávi ad te, Dómine: Dómine, exáudi vocem meam. ℣. Fiant aures tuae intendéntes in oratiónem servi tui. ℣. Si iniquitátes obsérveris, Dómine: Dómine, quis sustinébit? ℣. Quia apud te propitiátio est, et propter legem tuam sustínui te, Dómine.

(Ha a szentmisét hétköznap mondjuk, a böjti ének elmarad.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (20, 1-16.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak a következő hasonlatot: Hasonló a mennyek országa a házigazdához, ki jókor reggel kiméne műveseket fogadni szőlejébe. Megegyezvén pedig a művesekkel egy

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (20, 1-16.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis parábolam hanc: Símile est regnum caelórum hómini patrifamílias, qui éxiit primo mane condúcere operários in víneam suam. Conventióne autem facta cum ope-

dénár napibérben, elküldé őket szőlejébe. És kimenvén három óra tájban láta másokat tétlenül állani a piacon, és mondá nekik: Menjetek ti is szőlőmbe, és ami igazságos leszen, megadom nektek. Azok pedig elmenének. Ismét kiméne hat és kilenc óra körül, és hasonlóképpen cselekvék. Tizenegy óra tájban pedig kimenvén, találá más veszteglőket és mondá nekik: Mit álltok itt egész nap hivalkodva? Felelék neki: Mivel senki sem fogadott meg bennünket. Mondá nekik: Menjetek ti is szőlőmbe. Mikor pedig beesteledett, mondá a szőlő ura ispánjának: Hidd elő a műveseket, és add meg nekik bérűket, kezdve az utolsóktól az elsőkig. Előjövén tehát, akik tizenegy óra tájban érkeztek vala, kaptak egy-egy denárt. Jövén pedig az elsők is, azt vélték, hogy többet kapnak, de ők is egy-egy denárt kaptak. És átvévén, zúgolódának a szőlősgazda ellen, mondván: Ezek az utolsók egy óráig dolgoztak, és egyenlőkké tetted őket mivelünk, kik a nap terhét és hevét viseltük. Ő pedig felelvén egyiknek közülük, mondá: Barátom! nem teszek veled igazságtalanságot; nem egy denárban egyeztél-e meg velem? Vedd, ami a tied, és menj; annyit akarok pedig adni ennek az

rárius ex denário diúrno, misit eos in víneam suam. Et egréssus circa horam tértiam, vidit álios stantes in foro otiósos, et dixit illis: Ite et vos in víneam meam, et quod justum fúerit, dabo vobis. Illi autem abiérunt. Iterum autem éxiit circa sextam et nonam horam: et fecit simíliter. Circa undécimam vero éxiit, et invénit álios stantes, et dicit illis: Quid hic statis tota die otiósi? Dicunt ei: Quia nemo nos condúxit. Dicit illis: Ite et vos in víneam meam. Cum sero autem factum esset, dicit dóminus víneae procurátori suo: Voca operários, et redde illis mercédem, incípiens a novíssimis usque ad primos. Cum veníssent ergo qui circa undécimam horam vénerant, accepérunt síngulos denários. Veniéntes autem et primi, arbitráti sunt quod plus essent acceptúri: accepérunt autem et ipsi síngulos denários. Et accipiéntes murmurábant advérsus patremfamílias, dicéntes: Hi novíssimi una hora fecérunt, et pares illos nobis fecísti, qui portávimus pondus diéi, et aestus. At ille respóndens uni eórum, dixit: Amíce, non fácio tibi injúriam: nonne ex denário convenísti mecum? Tolle quod tuum est, et vade: volo autem et huic novíssimo dare sicut et tibi. Aut non licet mihi.

utolsónak is, mint neked. Avagy nem szabad-e nekem azt tenni, amit akarok? Vagy a te szemed álnok, mert hogy én jó vagyok? Így lesznek az utolsók elsőkké és az elsők utolsókká; mert sokan vannak a hivatalosak, kevesen pedig a választottak.

quod volo, fácere? an óculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt novíssimi primi, et primi novíssimi. Multi enim sunt vocáti, pauci vero elécti.

Felajánlásra (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dícsérni és nevednek, ó Fölséges! éneket zengeni,

Offertorium. (Ps. 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino, et psállere nómini tuo, Altíssime.

Csendes imádság. Áldozati ajándékainkat és imádságunkat, kérünk, Urunk, fogadd el és e mennyei misztériummal tisztíts meg minket és hallgass meg kegyesen. A mi Urunk.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibúsque suscéptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum nostrum Jesum.

(A 2. és 3. csendes imádság február 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 30, 17-18.) Ragyogtasd fel szolgád fölött arcodat és szabadítsd meg irgalmasságodban őt, Uram, szégyent ne lássak, mert hozzád kiáltok.

Communio. (Ps. 30, 17-18.) Illúmina fáciem tuam super servum tuum, et salvum me fac in tua misericórdia: Dómine, non confúndar, quóniam invocávi te.

Áldozás utáni imádság. Erősödjenek meg híveid, Isten, a te viszontajándékaid által, hogy egyrészt azokat megnyerve is mindig keressék, másrészt keresve mindenkor elnyerhessék. A mi Urunk.

Postcommunio. Fidéles tui, Deus, per tua dona firméntur: ut éadem et percipiéndo requírant, et quaeréndo sine fine percípiant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui vivit.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság február 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Hatvanadvasárnap.

(Stációs-templom: Szent Pál bazilikája.)

A mai szentmise szövegét csak úgy érthetjük meg teljesen, ha tudjuk, hogy Rómában a Szent Pál-bazilikában van az ünnepi mise. A népek apostolát állítja elénk az Egyház a szentleckében példa gyanánt. Az ő élete a kegyelem nagy csodája. A mai szentmisével arra tanít minket édesanyánk, hogy örök üdvünkért munkálkodva, ne a magunk erejében bízzunk, hanem az isteni kegyelemben, mert enélkül az evangéliumban hallott isteni tanítás magja nem tud gyökeret verni szívünkben és nem tudja megteremni bennünk a krisztusi élet gyümölcsét. — Szent Pál felel a szentleckében, mikor az álapostolok megtámadták és a maga védelmére kénytelen volt érdemeivel dicsekedni (saját szavaival: balgatag módon beszélni). De éppen ez mutatja meg nekünk legjobban, hogy a kegyelem mit tudott kialakítani egy Saulusból. Küzdelmeinkben mi is ebben a kegyelemben bízzunk. És Szent Pál sok tettét látva, kérdezzük meg: mit tettünk mi? Megtettük-e legalább azt, ami rajtunk áll? Mert aki ezt megteszi, attól Isten nem vonja meg kegyelmét.

Bevonulásra. (Zs. 43, 23-26.)

Ébredj fel, miért alszol, Uram? Ébredj fel, ne taszíts el végképen: miért fordítod el arcodat: s felejted el szorongatásunkat? Testünk a földhöz tapadott: kelj fel, Uram, nyujts segítséget és ments meg minket! (Zs. u. a. 2.) Isten, fulajdon fülünkkel hallottuk, atyáink beszélték el nekünk. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki látod, hogy semmi tettünkben nem bízhatunk: engedd meg kegyelmesen, hogy minden bajjal szemben a népek apostolának közbenjárása védelmezzen meg minket. A mi Urunk.

Introitus. (Psalm. 43, 23-26.)

Exsúrge, quare obdórmis, Dómine? exsúrge, et ne repéllas in finem: quare fáciem tuam avértis, oblivísceris tribulatiónem nostram? adhaesit in terra venter noster: exsúrge, Dómine, ádjuva nos, et líbera nos. (Ps. ibid., 2.) Deus, áuribus nostris audívimus: patres nostri annuntiavérunt nobis. ℣. Glória.

Orátio. Deus, qui cónspicis, quia ex nulla nostra actióne confídimus: concéde propítius; ut contra advérsa ómnia, Doctóris géntium protectióne muniámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. könyörgés febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 131. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 11, 19-33; 12, 1-9.)

Testvérek: Örömest eltűritek a balgatagokat, holott ti bölcsek vagytok: Mert elviselitek, ha valaki titeket szolgaságra vet, ha valaki felemészt, ha valaki megfog, ha valaki felfuvalkodik, ha valaki arcul ver. Szégyenemre mondom, mintha mi gyöngék lettünk volna ebben a tekintetben. Amit valaki mer (oktalanságban mondom), azt én is merem. Zsidók ők? Én is! Izraeliták ők? Én is! Ábrahám ivadéka ők? Én is! Krisztus szolgái ők (mint kevésbbé okos mondom:) én még inkább: számtalan fáradság, igen sokszor fogság, módfelett való verések, gyakori halálveszély által. A zsidóktól öt ízben kaptam egy híján negyven ütést. Háromszor szenvedtem megvesszőzést, egyszer megkövezést, háromszor hajótörést, éjjel és nappal a mély tengeren voltam. Gyakran voltam úton folyóvizek veszélyében, rablók veszélyében, veszélyben a saját nemzetembeliektől, veszélyben a pogányoktól, veszélyben városban, veszélyben pusztaságban, veszélyben tengeren, veszélyben hamis testvérek között, fáradságban és nyomorúságban, sok virrasztásban, éhségben és szomjúságban, sok böjtölésben, hi-

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 11, 19-33; 12, 1-9.)

Fratres : Libénter suffértis insipiéntes: cum sitis ipsi sapiéntes. Sustinétis enim si quis vos in servitútem rédigit, si quis dévorat, si quis áccipit, si quis extóllitur, si quis in fáciem vos caedit. Secúndum ignobilitátem dico, quasi nos infírmi fuérimus in hac parte. In quo quis audet (in insipiéntia dico) áudeo et ego: Hebraei sunt, et ego: Israelítae sunt, et ego: Semen Abrahae sunt, et ego: Ministri Christi sunt (ut minus sápiens dico) plus ego: in labóribus plúrimis, in carcéribus abundántius, in plagis supra modum, in mórtibus frequénter. A Judaeis quínquies quadragénas, una minus, accépi. Ter virgis caesus sum, semel lapidátus sum, ter naufrágium feci, nocte et die in profúndo maris fui: in itinéribus saepe, perículis flúminum, perículis latrónum, perículis ex génere, perículis ex géntibus, perículis in civitáte, perículis in solitúdine, perículis in mari, perículis in falsis frátribus: in labóre et aerúmna, in vigíliis multis, in fame et siti, in jejúniis multis, in frígore et nuditáte: praeter illa quae extrínsecus sunt, instántia mea quotidiána, sollicitúdo ómnium Ecclesiárum. Quis in-

degben és mezítelenségben, eltekintve attól, ami ezenfelül van, naponkénti zaklatásom az összes egyházak gondja. Ki szenved, hogy én ne szenvednék? ki botránkozik meg, hogy én ne égnék? Ha dicsekedni kell, erőtlenségeimmel dicsekszem. Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, ki áldott legyen mindörökké, tudja, hogy nem hazudom. Damaszkuszban Aretás király helytartója őriztette a damaszkusiak városát, hogy engem elfogjon és az ablakon keresztül kosárban bocsátottak le a falon, és így menekedtem meg kezéből. Ha dicsekedni kell (nem hasznos ugyan), de áttérek a látomásokra és az Úr kinyilatkoztatásaira. Ismerek egy embert Krisztusban, ki tizennégy évvel ezelőtt — testben-e, nem tudom, vagy testen kívül-e, nem tudom, Isten tudja — elragadtatott a harmadik égig; és tudom, hogy ugyanez az ember — testben-e, vagy testen kívül-e, nem tudom, Isten tudja — elragadtatott a paradicsomba, és titkos igéket hallott, melyeket embernek nem szabad kimondania. Az ilyesmivel dicsekszem ; önmagammal pedig semmit sem dicsekszem, csak erőtlenségeimmel. Pedig, ha dicsekedni akarnék is, nem lennék oktalan, hi-

firmátur, et ego non infírmor? quis scandalizátur, et ego non uror? Si gloriári opórtet: quae infirmitátis meae sunt, gloriábor. Deus et Pater Dómini nostri Jesu Christi, qui est benedíctus in saecula, scit quod non méntior. Damásci praepósitus gentis Arétae regis, custodiébat civitátem Damascenórum, ut me comprehénderet: et per fenéstram in sporta dimíssus sum per murum, et sic effúgi manus ejus. Si gloriári opórtet (non éxpedit quidem), véniam autem ad visiónes, et revelatiónes Dómini. Scio hóminem in Christo ante annos quatuórdecim, sive in córpore néscio, sive extra corpus néscio, Deus scit, raptum hujúsmodi usque ad tértium caelum. Et scio hujusmodi hóminem, sive in córpore, sive extra corpus néscio, Deus scit: quóniam raptus est in paradísum: et audívit arcána verba, quae non licet hómini loqui. Pro hujúsmodi gloriábor: pro me autem nihil gloriábor, nisi in infirmitátibus meis. Nam, et si volúero gloriári, non ero insípiens: veritátem enim dicam: parco autem, ne quis me exístimet supra id quod videt in me, aut áliquid audit ex me. Et ne magnitúdo revelatiónum extóllat me, datus est mihi stímulus carnis meae, ángelus sátanae, qui me co-

szen igazságot mondanék; de tartózkodom ettől, hogy valaki többre ne becsüljön engem annál, amit bennem lát, vagy amit tőlem hall. És hogy a kinyilatkoztatások nagysága kevéllyé ne tegyen, tövis adatott testembe, a sátán angyala, hogy arcomba üssön. Emiatt háromszor kértem az Urat, hogy távozzék az tőlem; de azt mondá nekem: Elég neked az én kegyelmem; mert az erő az erőtlenségben lesz teljessé. Örömest dicsekszem tehát erőtlenségeimmel, hogy Krisztus ereje lakozzék bennem.

laphízet. Propter quod ter Dóminum rogávi, ut discéderet a me: et dixit mihi: Súfficit tibi grátia mea: nam virtus in infirmitáte perfícitur. Libénter ígitur gloriábor in infirmitátibus meis, ut inhábitet in me virtus Christi.

Átvonulásra. (Zs. 82, 19 és 14.) Tudják meg a népek, hogy Isten a te neved: az egész földön egyedül te vagy Fölséges. ℣. Istenem, tedd olyanokká őket, mint a forgatag, s amilyen a polyva a szél előtt.

Graduale. (Ps. 82, 19 et 14.) Sciant gentes, quóniam nomen tibi Deus: tu solus Altíssimus super omnem terram. ℣. Deus meus, pone illos ut rotam, et sicut stípulam ante fáciem venti.

Böjti ének. (Zs. 59, 4 és 6.) Megmozgattad és megrendítetted a földet, Uram. ℣. Gyógyítsd meg sebeit, mert ingadozik már. ℣. Hogy az íjak elől megmenekűljenek: hogy szeretteid megszabaduljanak.

Tractus. (Ps. 59, 4 et 6.) Commovísti, Dómine, terram, et conturbásti eam. ℣. Sana contritiónes ejus, quia mota est. ℣. Ut fúgiant a fácie arcus: ut liberéntur elécti tui.

(Ha e szentmisét hétköznap mondjuk, a böjti ének elmarad.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (8, 4-15.)

Az időben: Nagy sereg gyűlt egybe, és városról-városra tódultak Jézushoz és ő mondá példabeszédben: Kiméne a magvető elvetni az ő magvát. És amint vetett, némely része az útfélre esék, és eltapostaték, és az égi madarak felevék

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (8, 4-15.)

In illo témpore: Cum turba plúrima convenírent, et de civitátibus properárent ad Jesum, dixit per similitúdinem: Exiit, qui séminat, semináre semen suum: et dum séminat, áliud cécidit secus viam, et conculcátum est, et vólucres caeli come-

azt. És másik a kősziklára esék, és kikelvén elszárada, mert nem volt nedvessége. És másik a tövisek közé esék és vele együtt nővén a tövisek, elfojták azt. Másik a jó földbe esék, és kikelvén, százszoros gyümölcsöt hoza. Ezeket mondván, kiálta: Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg. Megkérdezék őt azért tanítványai, mit jelent e példabeszéd. Kiknek ő mondá: Nektek adatott tudni az Isten országának titkait, másoknak pedig példabeszédekben, hogy látván ne lássanak és hallván ne értsenek. Ez tehát a példabeszéd: A mag az Isten igéje. Az útfélre esők azok, kik hallgatják, de azután eljön az ördög és kiveszi az igét szívükből, nehogy hívén, üdvözüljenek. A kősziklára esők azok, kik mikor hallják, örömmel fogadják az igét, de nincs gyökerük; egy ideig hisznek, és a kísértet idején elpártolnak. A tövisek közé esők azok, kik hallgatják, de az igék utóbb az élet gondjai, gazdagsága és gyönyörűségei közt elfojtatnak, és gyümölcsöt nem teremnek. Amelyik pedig jó földbe esett, azok, kik tiszta és jó szívvel hallván az igét, megtartják azt magukban, és gyümölcsöt hoznak állhatatosságban.

Felajánlásra. (Zs. 16, 5, 6-7.) Add, hogy ösvényeiden

dérunt illud. Et áliud cécidit supra petram: et natum áruit, quia non habébat humórem. Et áliud cécidit inter spinas, et simul exórtae spinae suffocavérunt illud. Et áliud cécidit in terram bonam: et ortum fecit fructum céntuplum. Haec dicens, clamábat: Qui habet aures audiéndi, áudiat. Interrogábant autem eum discípuli ejus, quae esset haec parábola. Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mystérium regni Dei, céteris autem in parábolis: ut vidéntes non vídeant, et audiéntes non intélligant. Est autem haec parábola: Semen est verbum Dei. Qui autem secus viam, hi sunt qui áudiunt: deínde venit diábolus, et tollit verbum de corde eórum, ne credéntes salvi fiant. Nam qui supra petram: qui cum audíerint, cum gáudio suscípiunt verbum: et hi radices non habent: qui ad tempus credunt, et in témpore tentatiónis recédunt. Quod autem in spinas cécidit: hi sunt, qui audiérunt, et a sollicitudínibus, et divítiis, et voluptátibus vitae eúntes, suffocántur, et non réferunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt, qui in corde bono et óptimo audiéntes verbum rétinent, et fructum áfferunt in patiéntia.

Offertorium. (Ps. 16, 5, 6-7.) Pérfice gressus meos

szilárd léptekkel járjak, és meg ne inogjon lábam: hajtsd hozzám füledet, hallgasd meg szavaimat: mutasd meg csodás irgalmadat, hisz megmented a benned bízókat, Uram!

in sémitis tuis, ut non moveántur vestígia mea: inclína aurem tuam, et exáudi verba mea: mirífica misericórdias tuas, qui salvos facis sperántes in te, Dómine.

Csendes imádság. A neked hozott adomány, Urunk, éltessen mindenkor és erősítsen minket. A mi Urunk.

Secreta Oblátum tibi, Dómine, sacrifícium, vivíficet nos semper, et múniat. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 42, 4.) Bemegyek az Isten oltárához, az Istenhez, ki ifjúi örömmel tölt el engem.

Communio. (Psalm. 42, 4.) Introíbo ad altáre Dei, ad Deum qui laetifícat juventútem meam.

Áldozás utáni imádság. Alázatosan kérünk, mindenható Isten, engedd meg azoknak, akiket szentségeiddel táplálsz, azt is, hogy neked tetsző életmódjukkal méltóképpen szolgáljanak neked. A mi Urunk.

Postcommunio. Súpplices te rogámus, omnípotens Deus: ut, quos tuis réficis sacraméntis, tibi étiam plácitis móribus dignánter deservíre concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Ötvenedvasárnap.

(Stációs-templom: Szent Péter bazilikája.)

Nagyböjt előtt az utolsó vasárnap már mintegy bevezetés Krisztus szenvedésének megünnepléséhez. Az evangélium azt hirdeti már, hogy Isten szőlőjét: a világot és Isten földjét: a lelkünket Krisztus szenvedése fogja megváltani. A szentlecke pedig az isteni Mester tanításának összefoglalását adja, hogy a nagyböjti önmegtagadásainkat és jócselekedeteinket helyes lélekkel végezzük. — Farsangnak ezen három utolsó napjan valósággal megtébolyodnak az emberek. Ezért rendelte el XII. Kelemen pápa ezekre a napokra a negyvenórai szentségimádást. X. Pius pápa

ismét búcsút engedélyezett azoknak, akik ezekben a napokban meggyónnak, megáldoznak és a pápa szándékára imádkoznak. A farsangot nevezik karneválnak is. Ezt a nevet abból származtatják, hogy búcsút mondanak a húsnak (carne vale). A magyar «húshagyó napok» elnevezés is erre vall. Valójában pogány maradvány. A bor és mámor istenének, Dionysusnak kicsapongó körmenetein egy hajót húztak egy kocsin (carris navalis) és innen a név. De nemcsak névben, hanem tartalomban is pogány még ma is ez a mulatság. Mennyit kellene még imádkoznunk, hogy a pogányság szűnjék meg köztünk.

Bevonulásra. (Zsolt. 30, 3-4.)

égy oltalmazó Istenem és menedékem, hogy megszabadíts engem: mert erősségem és menedékem vagy, tennevedért légy vezérem és viseld gondomat. (Zs. u. a. 2.) Tebenned remélek, Uram, soha meg ne szégyenüljek: igazságodban szabadíts meg és ments meg engem. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Könyörgésünket, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen és bűneink kötelékeiből megszabadítván, őrizz meg minket minden bajtól. A mi Urunk.

Introitus. (Psalm. 30, 3-4.)

sto mihi in Deum protectórem, et in locum refúgii, ut salvum me fácias: quóniam firmaméntum meum, et refúgium meum es tu: et propter nomen tuum dux mihi eris, et enútries me. (Ps.ibid. 2.) In te, Dómine, sperávi, non confúndar in aetérnum: in justítia tua líbera me, et éripe me. ℣. Glória Patri.

Orátio. Preces nostras, quaesumus, Dómine, cleménter exáudi: atque a peccatórum vínculis absolútos, ab omni nos adversitáte custódi. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án, 131. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 13, 1-13.)

Testvérek: Szóljak bár az emberek, vagy az angyalok nyelvén, ha szeretetem nincsen, olyanná lettem, mint a zengő érc, vagy a pengő cimbalom. És legyen bár prófétáló tehetségem, és ismerjem bár az összes titkokat és minden tu-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corinthos. (I. 13, 1-13.)

Fratres: Si linguis hóminum loquar, et Angelórum, caritátem autem non hábeam, factus sum velut aes sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habúero prophetíam, et nóverim mystéria ómnia, et omnem sciéntiam: et si habúero omnem

dományt, és legyen bár oly teljes hitem, hogy a hegyeket áthelyezzem: ha szeretetem nincsen, semmi sem vagyok. És osszam el bár egész vagyonomat a szegények táplálására, és adjam bár át testemet, úgy, hogy elégjek: ha szeretetem nincsen, semmit sem használ nekem! A szeretet türelmes, nyájas; a szeretet nem féltékeny, nem cselekszik roszszat, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol roszszat, nem örvend a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal; mindent eltür, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel. A szeretet soha meg nem szünik; a próféták — véget érnek, a nyelvek — megszünnek, a tudomány — elenyészik. Mert rész szerint való az, amit megismerünk, és rész szerint való az, amit prófétálunk; midőn pedig majd eljő, ami tökéletes, véget fog érni az, ami rész szerint való. Midőn gyermek voltam, úgy beszéltem, mint gyermek, úgy vélekedtem, mint gyermek, úgy gondolkoztam, mint gyermek; midőn pedig férfiúvá lettem, felhagytam azokkal, amik gyermekhez valók. Most tükör által homályban látunk; akkor pedig majd színről-színre. Most rész szerint ismerek; akkor pedig úgy fogom is-

fidem, ita ut montes tránsferam, caritátem autem non habúero, nihil sum. Et si distribúero in cíbos páuperum omnes facultátes meas, et si tradídero corpus meum, ita ut árdeam, caritátem autem non habúero, nihil mihi prodest. Cáritas pátiens est, benígna est: cáritas non aemulátur, non agit pérperam, non inflátur, non est ambitiósa, non quaerit quae sua sunt, non irritátur, non cógitat malum, non gaudet super iniquitáte, congáudet autem veritáti: ómnia suffert, ómnia credit, ómnia sperat, ómnia sústinet. Cáritas numquam éxcidit: sive prophetíae evacuabúntur, sive linguae cessábunt, sive sciéntia destruétur. Ex parte enim cognóscimus, et ex parte prophetámus. Cum autem vénerit quod perféctum est, evacuábitur quod ex parte est. Cum essem párvulus, loquébar ut párvulus, sapiébam ut párvulus, cogitábam ut párvulus. Quando autem factus sum vir, evacuávi quae erant párvuli. Vidémus per spéculum in aenígmate: tunc autem fácie ad fáciem. Nunc cognósco ex parte: tunc autem cognóscam sicut et cógnitus sum. Nunc autem manent fides, spes, cáritas, tria haec: major autem horum est cáritas.

merni, amint én is ismert vagyok. Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három; de ezek között legnagyobb a szeretet.

Átvonulásra. (Zs. 76, 15-16.) Te vagy az Isten, egyedül te művelsz csodákat: megmutattad a népeknek hatalmadat. ℣. Karoddal megváltottad népedet, Jákob és József fiait.

Bőjti ének. (Zs. 99, 1-4.) Ujjongjatok Istennek országok mind: szolgáljátok az Urat örvendezve. ℣. Járuljatok eléje lelkendezve. Tudjátok meg, hogy az Úr az Isten. ℣. Ő alkotott minket és nem mi magunk: az ő népe s az ő legelőjének nyája vagyunk.

Graduale. (Ps. 76, 15 et 16.) Tu es Deus qui facis mirabília solus: notam fecísti in géntibus virtútem tuam. ℣. Liberásti in bráchio tuo pópulum tuum, fílios Israel, et Joseph.

Tractus. (Psalm. 99, 1-4.) Jubiláte Deo, omnis terra: servíte Dómino in laetítia. ℣. Intráte in conspéctu ejus in exsultatióne: scitóte, quod Dóminus ipse est Deus. ℣. Ipse fecit nos, et non ipsi nos: nos autem pópulus ejus, et oves páscuae ejus.

(Ha a szentmisét hétköznap mondjuk, a bőjti ének elmarad.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (18, 31-43.)

Az időben: Magához vevén Jézus a tizenkettőt, mondá nekik: Íme, fölmegyünk Jeruzsálembe, és beteljesednek mind, amiket megírtak a próféták az Emberfiáról. Mert a pogányok kezébe adatik, és megcsúfolják, bántalmazzák, megköpdösik; és miután megostorozták, megölik őt, de harmadnap föltámad. Azonban ők mit sem értének ezekből, és ez az ige el volt rejtve előlük, és nem értették a mondottakat. Lőn pedig, mikor Jerikóhoz közeledett, hogy egy vak ül vala az útfélen, kéregetvén.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (18, 31-43.)

In illo témpore: Assúmpsit Jesus duódecim, et ait illis: Ecce ascéndimus Jerosólymam, et consummabúntur ómnia, quae scripta sunt per prophétas de Fílio hóminis. Tradétur enim Géntibus, et illudétur, et flagellábitur, et conspuétur: et postquam flagelláverint, occídent eum, et tértia die resúrget. Et ipsi nihil horum intellexérunt, et erat verbum istud abscónditum ab eis, et non intelligébant quae dicebántur. Factum est autem, cum appropinquáret Jéricho, caecus quidam sedébat secus

És amint hallotta az átvonuló sereget, tudakozódék, micsoda az. Mondák neki, hogy a názáreti Jézus megyen arra. És kiálta, mondván: Jézus, Dávidnak fia! könyörülj rajtam. Az elölmenők pedig inték őt, hogy hallgasson. De ő annál jobban kiáltozék: Dávidnak fia! könyörülj rajtam. Megállván tehát Jézus, parancsolá, hogy vezessék őt hozzá. Mikor azután közel jött, kérdezé őt, mondván: Mit akarsz, hogy veled cselekedjem? Amaz pedig mondá: Uram! hogy lássak. És Jézus mondá neki: Láss; a te hited megszabadított téged. És azonnal láta és követé őt, magasztalván az Istent. És az egész nép, mely ezt látta, dícséretet monda Istennek.

viam, mendícans. Et cum audíret turbam praetereúntem, interrogábat quid hoc esset. Dixérunt autem ei, quod Jesus Nazarénus transíret. Et clamávit, dicens: Jesu, fili David, miserére mei. Et qui praeíbant, increpábant eum ut tacéret. Ipse vero multo magis clamábat: Fili David, miserére mei. Stans autem Jesus, jussit illum addúci ad se. Et cum appropinquásset, interrogávit illum, dicens: Quid tibi vis fáciam? At ille dixit: Dómine, ut vídeam. Et Jesus dixit illi: Réspice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, et sequebátur illum, magníficans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

Felajánlásra. (Zsolt. 118, 12-13.) Áldott vagy Uram! Tanítsmeg engem rendeleteidre: hirdetni akarom ajkammal szájad minden végzését.

Offertorium. (Psalm. 118, 12-13.) Benedíctus es, Dómine, doce me justificatiónes tuas: in lábiis meis pronuntiávi ómnia judícia oris tui.

Csendes imádság. Ez az áldozati ajándék, kérünk, Urunk, vegye el bűneinket és az áldozat bemutatására szentelje meg szolgáid testét és lelkét. A mi Urunk.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, quaesumus, emúndet nostra delícta: et ad sacrifícium celebrándum, subditórum tibi córpora, mentésque sanctificet. Per Dóminum nostrum Jesum.

(A 2. és 3. csendes imádság febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l.; hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 77, 29-30.) Ettek és felette jóllaktak, mert megadta nekik az Úr, amit kívántak és vágyaik nem maradtak kielégítés nélkül.

Áldozás utáni imádság. Kérünk téged, mindenható Isten, hogy mi, akik e mennyei eledelt magunkhoz vettük, ennek erejével minden bajjal szemben védelmet nyerjünk. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 77, 29-30.) Manducavérunt, et saturáti sunt nimis, et desidérium eórum áttulit eis Dóminus: non sunt fraudáti a desidério suo.

Postcommunio. Quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság febr. 2-ig ugyanaz, mint dec. 30-án 132. l., azután pedig a 2. a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

A megváltás ünnepeinek közelebbi előkészülete.

A NAGYBÖJT.

1. **A nagyböjt szelleme.** «Advenerunt nobis dies poenitentiae ad redimenda peccata, ad salvandas animas.» — «Itt van számunkra a bűnbánat ideje, hogy bűneinkért vezekeljünk és így lelkünket megmentsük», mondja az Egyház a zsolozsmában. Szent Benedek, aki Regulájában az ősegyház szellemét őrzi meg számunkra, azt mondja: «Bár a keresztény ember egész életének folytonos nagyböjtnek kellene lennie, mégis legalább ezeknek a szent napoknak a megtartásában tanusítsunk teljes buzgóságot, hogy a többi idő hanyagságait helyrehozzuk». Hogy ezt a két tanácsot követhessük, meg kell ismernünk a nagyböjt lelkét, erre pedig két dolog segít: elmélkednünk kell a liturgiának a természet életével való kapcsolatáról és ismernünk kell a történetét.

A természetben most folyik a tél és a tavasz közti küzdelem; de már a hó és a jég elmúltak, már új csirák rügyeznek, új virágok fakadnak. A liturgiában is lelki tavasz van; tart még a közöny tele és a bűn sötétsége, de bontakozik az új élet, a kegyelem kipattantja a lélekcsirákat és bontakoznak az új élet, a szebb élet mennyek számára nyíló virágai. A *«vita nuova»*, melyről Dante énekel, ez a tavasz igérete a természetben és a lélekben és ennek az új életnek a szolgálatában áll a liturgia. A nagyböjt először a *hivők számára* volt a lelki megújulás ideje. Azt mondhatnók, ez volt a hivők negyvennapos lelkigyakorlata; ezért a liturgia szellemében cselekszünk, ha a nagyböjt idején lelkigyakorlatot tartunk (még pedig, ha lehet, zárt lelkigyakorlatot!). De azután a liturgia

a bűnösök számára is új életet jelent, a vezeklés útján újra beoltódhatnak ezek a bűn által elszakított és elszáradt ágak a régi tőbe, a mi Urunk Jézus Krisztusba, hogy az ő életereje keringjen bennük is. Végül az újonnan jöttek, a *most megtértek* számára is az új életre való előkészület, amely új élet a keresztségben kezdődik az örökkévalóság számára. Amit a liturgia és a természet közti kapcsolat mutat, azt bizonyítja a történelmi fejlődés is.

2. A nagyböjt régen. A nagyböjt kialakulásában több fokozatot látunk:

a) A böjt maga fejlődött ki legelőször. Szent Irén püspök értesítése szerint († 202) a második században a húsvéti böjt csak egy vagy két napig tartott; Nagypénteken és Nagyszombaton, mikor az isteni Vőlegényt kiszakították övéi közül s azok után szomorkodtak. A harmadik századból való feliratok szerint (például Szent Ipoly püspök szobrán levő felirat szerint a lateráni múzeumban) már kb. két hétig tartott a böjt. A negyedik században már majdnem általános volt a «quadragesima», a negyvennapos böjt; ez a mai első nagyböjti vasárnappal kezdődött (lasd ennek ősrégi secretáját), de mivel vasárnap nem böjtöltek, azért tulajdonképpen csak 36 napon át tartott. Valószínű, Nagy Szent Gergely pápa csatolta még ide a Hamvazószerdától vasárnapig terjedő négy napot, hogy teljes legyen a negyven nap, amint az Úr Jézus is negyven napig böjtölt.

b) Amikor Európa népei még jórészt pogányok voltak, akkor ez a negyven nap arra is szolgált, hogy a *katechumeneket*, a keresztségre kijelölt hittanulókat előkészítsék a szent keresztség felvételére, melyet Húsvét vigiliáján, azaz Nagyszombat éjszakáján szolgáltattak ki. Ez Rómában a IV. és V. században virágzott, de Európa többi országaiban a VII. századig tartott. Ez az oktatás különféle vizsgákkal (scrutinium = kipróbálás) és szertartásokkal járt, amelyek a mai miseszövegekben is megláthatók. Az egyes miséknél rámutatunk és még az egészről külön is szólunk.

c) A kora középkorban még egy másik komoly szertartás is járult a nagyböjthöz: *a nyilvános bűnösök vezeklése.* Nagyböjt elején kezdődött, amikor a közösséget elhagyták (expulsio paenitentium) és nagycsütörtökön fejeződött be az ünnepélyes visszafogadással. Ez a szokás körülbelül a XII. századig volt szokásban. Ma is megvan a nyoma a hamvazásban és a nagycsütörtöki szertartásban. Alább erről is szólunk részletesen, hogy megismerhessük teljesen a nagyböjt lelkét.

d) A vezeklőkre és a hittanulókra való tekintettel, most Rómában mindennap volt *státió* (lásd ezt a 11. lapon). Ezek határozott befolyással voltak a mai miseszövegekre, amint a megfelelő helyen rá is mutatunk. Most csak annyit jelzünk, hogy a nagyböjt idején különösen ügyeljünk erre. Rómának azt a helyet kellene elfoglalnia a katholikus hívők lelkivilágában, minőt Jeruzsálem foglalt el a hithű ószövetségi zsidóság lelkében. A megértett és átélt liturgia hathatósan hozzásegít, hogy igazán «római» katholikusok lehessünk és lélekben egyesülhessünk legalább a státiósnapokon a szentatyával és a köréje sereglő római hívőkkel.

e) Az Úr Jézus szenvedése eleinte nem domborodott ki a liturgiában; csak az utolsó két hétben (lásd 352. lapon). Az első négy hét azonban már lelkileg arra készített elő, hogy a szenvedés hetén és a nagyhéten teljesen együttérző lélekkel vegyünk részt az Úr Jézus keresztjében. A későbbi középkor áhítata inkább a liturgián kívüli ájtatosságokat teremtette meg, aminő a keresztúti ájtatosság. A liturgiában a szenvedésről szóló votív-misék (lásd az 1341. és 1343. lapon) és a Fájdalmas Szűz ünnepe (lásd a 922. lapon) tanusítja a középkor áhítatát. A keresztény ókor nem a szenvedő Emberfiát szemlélte elsősorban, hanem a kereszt által győzelmes és megdicsőült királyunkat. Ezért az utolsó történelmi motívum:

f) A húsvét misztériuma, a halál és az élet csodálatos megjelenítése, előreveti diadalmas fényét és át- meg átszövi a nagyböjt miselt is a megváltott nemzedék misztériumos lelkülete. Erről sem szabad megfeledkeznünk, ha a most következő miséket igazán meg akarjuk érteni. Ezen hat motívum közül domborodik ki valamelyik mindegyik szentmisében, hogy azután ezeknek az összetétele adja meg azt a lelkületet, amely keresztény őseink lelkivilágát oly széppé tette.

3. A nagyböjt ma. Napjainkban (amikor nincsenek már sem vezeklők, sem a keresztségre készülő hittanulók), a Húsvét előtti idő minden keresztény ember számára az élet megújításának ideje az Úr Jézus szellemében. Krisztussal keresztre kell feszítenünk bűneinket őszinte bánattal és elégtétellel *(húsvéti gyónás)* és a dicsőségesen győzedelmes királyunkkal fel kell támadnunk a bűn sírjából *(húsvéti szentáldozás)*. Ennek a fenséges célnak elérésére három eszközünk van: *a böjt, az imádság és az alamizsna.*

a) A böjt kettőt foglal magában. Az egyik *a testi böjt.* Ez valamikor igen szigorú volt, de az Egyház az idők folyamán igen enyhítette. Ma nálunk a következő böjti rend áll fenn:

I. Szigorú böjti napok (a naptárban három kereszttel ††), vagyis amelyeken húsfélét nem eszünk és napjában csak egyszer lakunk jól, a következők: Hamvazószerda, a nagyböjt minden péntekje; a kántorböjtök péntekje; Nagyszombaton délig; Karácsony, Pünkösd és Nagyboldogasszony vigiliája.

II. Enyhített böjti napok (két kereszttel, ††), vagyis amelyeken kétszer szabad ugyan húst enni, de csak egyszer lakunk jól: a nagyböjt többi napjai (a nagyböjt vasárnapjain többször jóllakás és húsevés mindenkinek meg van engedve); a kántorböjti szerdák és szombatok; Mindszentek vigiliája.

III. Megtartóztatási napok (egy kereszttel, †), vagyis amelyeken csupán a húsételek élvezetétől tartózkodunk: az évnek minden péntekje.

IV. Kivételes felmentvényben részesülnek a tilalom alól:

1. Az összes hívek, valahányszor valamely parancsolt ünnepnap megtartóztatási napra esik a nagyböjti időn kívül.

2. Egyes községek, midőn búcsúnapi vagy országos vásár megtartóztatási napra esik.

3. Egyes személyek:

A) Minden böjti napon — kivéve a Nagypénteket, Karácsony és Pünkösd vigiliáját — a hústilalom alól felmentetnek: *a)* a gyári munkások és bányászok; *b)* kik a vendéglőben kénytelenek étkezni vagy az ételeket a vendéglőből hozatni, amennyiben böjti eledelt nehezen kapnak.

B) Minden hústilalom alól — kivéve a nagypénteket — felmentetnek: *a)* a vasúti vonatokon szolgálatot tevő személyek, *b)* mindazon utasok, kik vasúti vendéglőben vagy gőzhajón kénytelenek étkezni; *c)* kik egészségük helyreállítása végett fürdőhelyeken tartózkodnak, kíséretükkel együtt, *d)* alamizsnából élő szegények és a cselédek, ha uraik böjti eledelt nekik nem adnak, *e)* katonák stb. és családtagjaik.

Jegyzet. 1. Böjti napokon bárminemű zsiradék használata meg van engedve. 2. Nagyszombat délben megszűnik a nagyböjt.

A böjti rendet, vagyis megtartásának módját, a felmentéseket és magyarázatokat, melyeket a püspök az alattvalóknak a böjtre és a megtartóztatásra vonatkozóan ad, minden évben egy úgynevezett «böjti pásztorlevél» ismerteti. Egyes hívek és egyes családok a plébánostól is nyerhetnek a böjtre és az önmegtartóztatásra felmentést, ha erre megfelelő alap van.

Önmegtartóztatásra kötelezett, minden keresztény katholikus, ha értelmét használni tudja, vagyis a jót a rossztól meg tudja különböztetni, vagyis körülbelül a 7-ik életévtől kezdve. *Böjtre* azonban csak az kötelezett, aki a 21-ik életévet betöltötte és 60-ik életévét még meg nem kezdette, ha csak a fentebbi címek valamelyikén felmentést nem kapott.

A böjtben *a)* követjük az Úrnak és a szenteknek a példaképét. A böjt továbbá *b)* az Egyház és parancsa iránti alázatos tisztelet gyakorlása. A böjtben azonkívül *c)* a bűnből való feltámadást is megünnepeljük, mert a böjt a leghatásosabb vezeklés és elégtétel bűneinkért. «Böjt nélkül hiúság és értéktelen a bánat.» (Szent Basillus.) «Böjtöléssel könnyebben távol tudjuk tartani magunkat a bűntől.» — «Sanyargatom a testemet és a lélek szolgálatába állítom.» (Szent Pál.) «A böjtölés tisztítja a szívet, megvilágítja az értelmet, erősíti az akaratot, gyöngíti az érzékiséget, megfékezi a vágyakat, a szenvedélyek fáklyáit eloltja és meggyujtja a tisztaság világosságát» — mondja Szent Ágoston.

A testi böjt azonban a negyvennapos programmnak csak egyik fele. A másik *a lélek böjtje;* meg kell fékezni bensőnket is; rendetlen hajlamainkat; a világi szórakozásokat (zajos menyegzőt nem enged az Egyház tartani és még a templomi szertartása is csak az egyszerűbb lehet). Igy mondja Szent Benedek: Vonjunk meg magunktól valamit nemcsak ételben, italban, hanem álomban, könnyelmű beszélgetésben, vidám tréfákban. — Igy mondja az Egyház himnusza is:

Utamur ergo *parcius*	Éljünk tehát *mérsékeltebben*
Verbis, cibis et potibus,	Szóval, étellel, itallal,
Somno, iocis. Et *arctius*	Álommal, tréfával. És *jegyelmezettebben*
Perstemus in custodia.	Álljunk önmagunk megőrzésébe.

Még inkább pozitív lesz a böjt a másik lelkigyakorlattal és ez

b) Az imádság. «Akkor tartjuk meg méltóan a böjtöt, — mondja Szent Benedek — ha könnyeink közt imádkozunk, szent olvasmányokkal foglalkozunk és a szívbeli töredelmet keltjük fel.» (Regula 49. fejezet.) Azért, ha lehet, most igazán naponként vegyünk részt a szentmisén, hiszen az Egyház is minden napra külön miseszöveget ad. A böjti ájtatosságokat (Miserere-ájtatosság, keresztút, bűnbánati zsoltárok, böjti szentbeszédek, lelkigyakorlat) gyakoroljuk. És kövessük Szent Benedek tanácsát: válasszunk ki nagyböjtre egy szentkönyvet és olvassuk ezt végig «per ordinem ex integro», sorrendben, naponként a meghatározott időben és ha nehéz is lenne a választott könyv, ne hagyjuk abba, hanem olvassuk el teljesen.

c) Az *alamizsnálkodás* a harmadik nagyböjti lelkigyakorlat. Mennyire elfeledkeznek erről ma a katholikusok is. Bűneink eltörlése és az értük való elégtétel nagyböjtben a célunk és őseink jól tudták, hogy ennek egyik eszköze az alamizsna. Már Szent Kelemen pápa írja: «Jó az alamizsna, mint a bűnök levezeklése. Jobb a böjt a puszta imádságnál, de az alamizsna mindkettőnél jobb; a szeretet (ha az alamizsnálkodó és tevékeny) befödi a bűnök sokaságát». (1. Pét. 4, 8.) «Boldog, aki ezekben tökéletes, mert az alamizsna elveszi a bűnöket.» (Ad Cor. II. 16, 4.) És ebben a hitükben a Szentírásra támaszkodtak, mert ott olvasták: «az alamizsna megszabadít minden bűntől és a haláltól és nem engedi, hogy a lélek a sötétség honába kerüljön». (Tób. 4, 11.) És az újszövetségben Krisztus Urunk is azt tanítja, hogy egy pohár víz és egy falat kenyér, a legkisebb alamizsna az Úr választottjai közé segít. Természetesen az alamizsnán értjük a keresztény caritas minden megnyilatkozását, az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit mind. Íme: a modern caritas-mozgalom mennyit nyerne, ha az oltárral (amelyre letett adományok egy része Isten szegényeinek szólt) és az egyházi évvel (amelyben még a kántorböjtök is alamizsnálkodó tizedadással járnak együtt) összekapcsolódnék. Böjtnek úgy lesz teljes értelme, ha az így megtakarított összeget a szegények javára fordítjuk.

4. Liturgikus utasítások. A böjtbevezetőben (a 172. lapon) említett liturgikus szokások folytatódnak a nagyböjtben is, sőt fokozatosan erősödnek, míg Nagypénteken tetőpontjukat érik el. A lélekbevágó figyelmeztetés az *organa elhallgatása* a vasárnapi és a hétköznapi miséken. Az *oltár díszítése* is részben vagy teljesen elmarad. Három nap (az ú. n. «feriae legitimae»-n, a törvényes napokon), hétfőn, szerdán és pénteken a graduale után felhangzik a «*tractus*», mely tele van böjti szellemmel és utolsó szavainál bűnbánóan térdet hajtunk. A hétköznapi misében a postcommunio után következik még egy «*imádság a nép fölött*» (oratio super populum), amely előtt a diákonus felszólítja a hívőket, hogy alázatosan hajtsák meg fejüket. A diákonus és szubdiákonus nem az örömet jelentő dalmatikát, illetve tunicellát veszi fel, hanem az elől felhajtott (ú. n. «*casula plicata*»-t) miseruhát. És minden ruhának

a színe viola. Ezenkívül az *oltárképet is eltakarják* sok helyen egy nagy lepellel, melynek egyetlen dísze Krisztus keresztje.

A nagyböjt történetéből.

Mivel a nagyböjt oly fontos korszaka az egyházi évnek, azért kell a történelméből még két dologról részletesebben szólnunk: nevezetesen a nyilvános vezeklésről és a hittanulókról.

1. *A nyilvános vezeklésről.*

a) A vezeklés az ősegyházban. A keresztény ókorban a XII. és XIII. századig a bűnösök, akik a szentgyónásban bizonyos nagy bűnökkel vádolták magukat, a gyóntatójuktól a vezeklő könyvek utasításai szerint, nyilvános beismerésre vagy nyilvános vezeklésre is köteleztettek. Ez az ünnepélyes vezeklés szabályai szerint történt. A nyilvános vezeklést az ősegyházban három úgynevezett főbűnért kellett tartani: bálványimádás, gyilkosság és erkölcstelenségért. Későbbi századokban a varázslásért, jóslásért, hitszegésért, törvény előtti hamistanuságért, rablásért, gyujtogatásért, uzsoráért, nőrablásért és törvénytelen házasságért is nyilvánosan kellett vezekelni. Az ünnepélyes vezeklés Hamvazószerdától Nagycsütörtökig tartott. Az enyhítésben a püspök döntött. Ennek tudása a legjobb magyarázattal szolgál a liturgikus szövegek igazi megértéséhez.

b) A vezeklés szertartásai. A nyilvános vezeklőket külsőleg a nyilvános bűnbánati viselet is megjelölte. Hajukat lenyírták, nem mehettek kocsin vagy lovon és nem kereskedhettek és nem katonáskodhattak, nem vehettek részt vendégségben és más megengedett élvezetekben. Böjtölniök kellett; búcsújárásokat és önsanyargatásokat kellett magukra vállalniok és néha mindezt heteken, hónapokon, sőt éveken át. Az úgynevezett Feriae legitimaeben, tehát a nagyböjt hétfőin, szerdáin és péntekein különösen kellett böjtölniök.

Nyugaton a katechumenekkel egyenlő bánásmódban részesültek az istentisztelet alatt, úgy, amint a következő pontban látjuk majd. Keleten azonban a vezeklők között négy fokozatot vagy osztályt különböztettek meg. Az első csoport a «*flentes*», akik a bazilika bejárata előtt álltak és a belépőket az értük való könyörgésre kérték. A második az «*audientes*». Ezek a bazilika hátterében jelen lehettek a szentmisén a felajánlásig, tehát hallgathatták az imádságokat és a szent olvasmányokat. A következő csoport a «*genuflectentes*». Ezek ugyan leülhettek a bazilikában, de felajánláskor az audientesekkel együtt távozniok kellett. Az utolsó csoport a «*consistentes*». Az ebben levők jelen lehettek az istentiszteleten, de nem áldozhattak.

Aki vonakodott a nyilvános vezeklésen résztvenni, azt egyházi büntetésekkel kényszerítették, vagy akár világi törvényekkel is. Néha a püspök részben vagy egészben elengedhette ezeket az egyházi vezekléseket az imádságok vagy az egyházi, vagy akár

a közjó érdekében tett jócselekedetek jutalmául, hogy a hívők buzgóságát és áldozatkészségét ezzel is fejlessze. (Enyhítés vagy búcsú.) Minden esetre eredményesebben tették jobb emberekké a bűnösöket ezek a nyilvános vezeklések, mint később és most a börtönök és fegyházak.

c) A vezeklők fajai. Azok a nyilvános bűnösök, akik az ünnepélyes vezeklésre mehettek, Hamvazószerdán lelkészük kíséretében a püspök előtt megjelentek; a férfiak levágott hajjal és mezítláb. Miután a püspök hamut szentelt, a papsággal együtt bement a templom hajójába. A bűnösöket bevezették és előtte földre vetették magukat. Azután a püspök elimádkozta a papsággal együtt a hét bűnbánati zsoltárt felettük, majd kezét rájuk tette annak jeléül, hogy vezeklésüket elfogadja és a még ma is fennálló ritus szerint hamut szórt a fejükre. Utoljára a durva szövetből készült vezeklési ruhát (cilicium) adta rájuk, amely egész a földig ért és ezt mondotta: «Mint Ádám bűne miatt a paradicsomból kiűzetett, úgy űzünk most ki titeket is a templomból». Ekkor a püspök parancsára a szentélyből kiutasították őket.

A liturgikus imádságokban azonban, valamint ezeknek a vezeklőknek a szívében tovább is felhangzott a «Miserere», a «Könyörögj érettünk» és a «Szabadíts meg a gonosztól», meg a «Tisztíts meg a bűnöktől» egészen a vezeklési idő bezártáig, vagyis Húsvétig, az Egyházba való újrafelvételükig.

d) A visszafogadás. Nagycsütörtökön ismét a püspök elé vitték a vezeklőket és az előcsarnokban állottak. Itt a földrevetették magukat, kezükben gyujtatlan gyertyát tartva. A püspök a kórusban a papsággal együtt ismét a hét bűnbánati zsoltárt imádkozta és a Mindenszentek litániáját. Ezeknél a szavaknál: «Minden szent pátriárkák és próféták» — két papot küldött égő gyertyával a templomajtóhoz. Ezek a vezeklőkhöz szóltak: «Én élek, mondotta az Úr és nem akarom a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen». Ekkor eloltották a gyertyákat és visszatértek a kórushoz. Ezeknél a szavaknál: «Minden szent mártírok» ismét két papot küldött a püspök a vezeklőkhöz ezzel a híradással: «Az Úr mondotta: Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a mennyek országa». Az «Agnus Dei»-nél egy diákonus nagy égő gyertyával kezében ezt mondotta nekik: «Emeljétek fel fejeteket, mert közeleg a ti megváltástok». Ekkor a vezeklők felállottak és a diákonus gyertyájánál meggyujtották a maguk gyertyáit. Most a püspök is lejött a templom hajójába a papsággal és háromszor így szólt a vezeklőkhöz: «Jöjjetek, gyermekeim, hallgassatok engem! Istenfélelemre akarlak benneteket tanítani». Mikor trónusára visszatért, ismét így szólt hozzájuk: «Keljetek fel, akik alusztok, keljetek fel halottaitokból; Krisztus megvilágosít benneteket». És ezután megadta nekik a nyilvános feloldozást.

2. *A hittanulókról.*

a) A katechumenek. Katechumenek vagy hittanulók azok a gyermekek vagy felnőttek, akik a keresztény vallás tanításai-

ban részesültek ugyan, de nincsenek megkeresztelve. Az ősegyházban ezt a szentséget Húsvét éjjelén nyerték el és a nagyböjti időben készítették elő erre őket. A katechumenatus az apostoli időből származik, amikor, ha nem is kizárólag, de elsősorban felnőtteket kereszteltek, mint ahogy azt az apostolok első térítése magával hozta. Fő virágzása a III—V. századig tartott. Ettől kezdve általában a gyermekkeresztelés lett túlnyomó és az Egyház békés fejlődésében majdnem teljesen kiszorította a felnőttek keresztelését.

b) A katechumenatusba való felvétel kezdetben a püspök által történt vagy egy általa felhatalmazott lelkésztől. Az újoncok méltó voltát két hívő kereszténynek kellett igazolnia. Ezeket nevezték «*Sponsores*»-eknek vagy «*patronus*»-oknak. Ezután először a bálványimádás hiábavalóságáról, az egy Isten létezéséről és az Isten világfeletti hatalmáról kaptak tanítást. Ezen bevezető tanítás után következett a kereszténységbe való tulajdonképpeni felvétel, az úgynevezett *Signatio*, a kereszt jelével való megjelölés és kézfeltétel által. Most katechumen lett a jelentkező és résztvehetett a szentmisén felajánlásig. A bazilikának a hátterében volt a helyük. Szentbeszéd után a katechumeneket a püspöki áldással elbocsátották. A tanítás eredetileg a püspök házában volt, később az első keresztény iskolákban. Ez volt a bevezetés a keresztény igazságokba és a keresztény életbe, tehát az imádságoknak és erényeknek tanítása és gyakorlása. A katechumenatusnak nem voltak osztályai vagy tanítási fokai, sem pedig határozott időtartama. Általában a rendes idő 2—3 év volt. Minden évben a legméltóbbakat kiválasztották a keresztségre való közvetlen előkészítésre. Ezeket *Electi* vagy *Competentes* névvel nevezték.

c) Hatása a liturgiára. Ha a katechumenek és nyilvános bűnösök intézménye a gyakorlatban már nincs is meg, befolyásuk észrevehető a quadrages ima alatti misék imádságaira, énekeire és liturgikus olvasmányaira. A könyörgő kérések Istenhez kegyelemért gyönge bűnösök számára, valamint ezeknek buzdítása a böjtben és bánatban való kitartásra egykor és most is az Egyház gondja volt. De különös szeretetteljes gondoskodást jelentettek az Egyház számára a húsvéti előünnepekben a keresztelendők. Az ő előkészítésük a keresztségre magyarázza meg még ma is a nagyböjti liturgia nagyon sok gondolatát és igazi értelmét.

A keresztelendők kiválasztása a böjt első vasárnapja utáni héttőn történt és alkalmat ad e nap szentmise tanításának szép és mélyértelmű magyarázatára: «A pásztor megtekinti nyáját, jó legelőre vezeti és minden bárányka jólétéről atyai módon gondoskodik». (A szentleckében Ezekiel tanítása.) «A király összegyűjti népét és megkülönbözteti a jókat és rosszakat.» (Evangélium.)

d) A vizsgák. A negyvennapos előkészület alatt a kiválasztottak nyilvános istentiszteleten a püspök és a papság előtt több vizsgát (Scrutinium) tettek le. Ezek imádságokkal, fogadalmakkal és gazdag vallásos szertartásokkal voltak összekötve. Így például a jelölteknek a homlokát és a mellét megjelölték a szentkereszttel; ilyen volt még a kézrátétel, a háromszori rálehelés.

Sót nyujtottak nekik ízlelőül a következő szavakkal: «Vedd a bölcsesség sóját és legyen ez a kegyelem eszköze az örökéletre». (Ez a mai keresztelési szertartásnak is az eredete.)

Az első skrutinium a böjt harmadik vasárnapja után, szerdán volt. Ez a böjt közepe. Az epistola elmondja a misében a keresztelendőknek Istennek a Sinai hegyen való csodálatos megjelenését, az evangélium pedig Krisztus ajkával tanítja őket arra, hogy mennyire megrontja és beszennyezi az embert a parancsolatok áthágása.

A második skrutinium — a böjt negyedik vasárnapja utáni szerdán — a legfontosabb és a legünnepélyesebb volt. Ennek a liturgiája alkotja még ma is ennek a napnak miseszövegeit. Ekkor is a fentebbi imádságokat, fogadalmakat és szertartásokat ismételték el a megkeresztelendőkkel. A második gradualé-ének alatt a pap megérintette a keresztelésre készülők fülét és orrát és ezt mondotta: «Ephpheta = Nyílj meg» (az üdvösség igazságaira). Erre következett ünnepélyes szertartás közben az Átadás, azaz a hit tizenkét ágazatának (Symbolum) és a Miatyánk-nak a közlése és pedig «titoktartási fegyelem» miatt csak szóbelileg. Ugyanis hogy a szent szövegeket a félremagyarázástól és kigúnyolástól megmentsék, ezeket a legnagyobb titokban tartották. Ez az oka, hogy a Miatyánkot a misén kívül ma is halkan imádkozza a liturgia. Ezután elolvasták vagy elénekelték a vakon született történetét az evangéliumból. Ezen a skrutiniumhéten (szerdától szerdáig) különös szeretetteljes gondoskodással viseltettek a keresztelendők iránt a püspökök és az egész klérus. De egyúttal édes örömei is ők voltak Krisztus Egyházának. Már megkezdődött rajtuk a szentkeresztség kiszolgáltatásának folyamata, már megszabadultak a pogányságból és szent tisztelettel viselték homlokukon és mellükön a kereszt jelét. Nemsokára «Krisztus halálával vele együtt lesznek eltemetve» (Róm. 6, 4) és a keresztség által Krisztussal együtt új életre feltámadnak. Ezért ez szent öröme volt az egész keresztény közösségnek és ez az öröm ennek a hétnek vasárnapi (Laetare-vasárnap) liturgiájában még ma is él.

e) A Laetare-vasárnap. A Laetare vasárnapján a római Szent Kereszt-bazilikában volt a stációs-istentisztelet. A pápa rózsával a kezében vonult a templomba. A lelki tavasz jelképe volt ez a rózsa, amely tavasz a keresztelési szertartásokban éled fel. Meg a szent szeretetnek a jelképe, mely a keresztben virágzott ki. Az oltár is virágdíszes, a papok ünnepi ruhákban jelennek meg, dalmaticában és tunicellában és pedig mindnyájan rózsaszínben. A szentmise és a vecsernye alatt megszólalt ismét az orgona. Az első énekes a szentmise bevezető énekében Izaiás próféta (1, 66) szavait énekli: «Örvendj Jeruzsálem, gyülekezzetek, ti, kik szeretitek, örvendjetek, kik gyászban voltatok». Ezután az egész közösség a katechumenekkel énekli ezt az újszövetségi húsvéti zarándok-éneket: «Örülök, amikor azt mondják nekem, az Úr házába megyünk». (121. zsolt.) Egykor a zsidó zarándokok énekelték ezt, ha messziről Jeruzsálem városába és a szent templomba mentek. Örömmel teljesen hangzottak ezek az énekek a római keresztelő-

bazilikában is, a katechumenek hetének vasárnapi liturgiáján. A szentmisének többi liturgikus szövegei Jeruzsálemre emlékeztetnek bennünket, Krisztus Egyházának előképére, mert a keresztségben az Egyház mintegy Isten gyermekeivé szült minket. Az evangéliumban az Üdvözítő, mint az új Jeruzsálem atyja áll előttünk.

A rózsát, mellyel a pápa Laetare vasárnapján a templomba megy, egyik udvari emberének ajándékozta. Ez vezetett ahhoz a szokáshoz, hogy a pápa körülbelül a XI. századtól ezen a vasárnapon, melyet *Dominica de Rosa* vagy rosata-nak is neveznek, egy aranyból készített rózsát áld meg, az úgynevezett *aranyrózsát*, egy különösen szép és gondolatban gazdag imádsággal; azután azt szent krizmával meghinti és finom illattal beillatosítja. Megszentelés után az oltárhoz viszi és mise után egy kiváló és vallásáért buzgólkodó személynek átadja, mint a mi csodás virágunknak, az Úr Jézus Krisztusnak jelképét, aki minden szentek öröme és koronája. És azt a benső kívánságot csatolja hozzá, hogy az így megajándékozottak erényességben úgy virágozzanak, mint a rózsák a patak partján.

A skrutinium hete régi szertartásának felel meg, hogy sok egyházmegye püspöke a Laetare-vasárnappal nyitja meg az úgy-, nevezett *húsvéti időt*. Ez az az idő, amelyben a katolikus keresztény az Egyház IV-ik parancsának megfelelően húsvéti gyónását és szentáldozását elvégzi, még pedig, ha csak lehet, a saját plébánián.

f) A szimbolum elmondása. A harmadik és utolsó skrutinium közvetlenül a húsvéti szertartás előtt volt, Nagycsütörtökön. (Meg kell azonban jegyeznünk, hogy sok helyen 5, 7, sőt 9 skrutinium is volt.) Ekkor kellett a katechumeneknek az összegyűlt közösség előtt a Hiszekegyet és Miatyánkot kívülről elmondaniok *(redditio symboli)*. Ezután szent olajjal megkenték őket, Krisztus üdvözítő erejének jelképével. A további fogadalmakban ünnepélyesen ellentmondanak az ördögnek, a bűnnek és a bűnre vezető alkalmaknak. Ezzel végződött a szent keresztségre való előkészület, míg maga a keresztség Nagyszombat éjtszakáján (540. l.) történt.

g) Tanulság számunkra. A katechumenek fiatalos buzgóságával és az ősegyház nyilvános vezeklőinek példájára szeressük és gyakoroljuk mi is szent vallásunkat és bátran tegyünk eleget bűneinkért. Ez úgy történik meg, ha *a)* már a Hamvazószerdát is egyházilag megünnepeljük; *b)* a böjtben távoltartjuk magunkat az élvezetektől és hangos mulatságoktól, melyek csak érzékeinknek hízelegnek; *c)* a parancsolt böjtöt a hét folyamán megtartjuk, ha csak ez alól megfelelő ok fel nem ment; *d)* ha csak lehet, mindennap résztveszünk a szentmiseáldozaton és a liturgikus szöveg tanítását és szellemét komolyan megszívleljük; *e)* más egyházi imádságokat is buzgón és odaadóan, szeretettel gyakoroljuk; gyakran, lehetőleg naponta, Krisztus keresztútját járjuk, szeretetben és hálában (keresztút); *f)* végül erősítjük magunkat a szentség buzgó és méltó fogadásával a természetfölötti élet feltámadására, a szent hitben, a krisztusi lelki reménységben és a vétket nem ismerő igazi szeretetben.

Hamvazószerda.

(Stációs templom: Szent Szabina.)

a) Eredete. A Hamvazószerda a farsang utáni első szerda. Nevét: *Feria IV. Cinerum*, a hamutól nyerte, melyet a püspök vagy a pap ezen a reggelen a szentmise előtt megszentel és a hívők fejére szór e szavakkal: «Memento homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris = El ne feledd, ember, hogy porból vagy és porrá leszel». Mert az első bűn után így szólt Isten Ádámhoz: «Átkozott legyen a föld, melyet munkálsz, tövist és bojtorjánt teremjen, arcod verejtékével eszed a kenyeret, míg vissza nem térsz a földbe; mert por vagy és porrá leszel». (Móz. I. 3, 17—19.)

A szenthamu elfogadásával elismerjük az embernek a föld porából való származását és a halál után a földbe való széthullását, bűnei büntetéséért. Ez szentelmény és a hamu az Egyház szentelőimái által gyógyítóerőt nyer és lelkünkben az igazi bánat felébresztésére szolgál, hogy általa egy új és jobb életre feltámadjunk.

A hamut az előző év Virágvasárnapján szentelt pálmaágból kell előállítani, tehát a győzelem és a diadal szimbolumából, mert az igaz bánat is erre vezet el.

b) Története. A hamuval való meghintés már az ószövetségben a bűnbánat jele volt. Így a niniveiek is Jónás prédikációjára bűnbánatot tartottak és ennek jeléül hamuval hintették be fejüket. Ugyanazt olvassuk Juditnál és Mardocheusról is. A hamu ugyanis kifejező jelképe a földiek mulandóságának és így természetes voltánál fogva magában is alkalmas, hogy bűnbánatra intsen. A keresztényeknél eleinte csak a nyilvános vezeklők homlokát szórták be a bőjt kezdetén a gyász és vezeklés jeléül, később, a IX. századtól kezdve a hívők is közéjük állták és meghamvazkodtak. A X. században rendelte el II. Orbán pápa, hogy mindenkit hintsenek meg hamuval, a világiakat és a papokat egyaránt.

c) Szertartása. Áll egy bevezetésből, mint a szentmise ritusa. Ezután jön négy szentelő imádság, majd magának a hamvazásnak a szertartása és lezárul egy imádsággal, melyben eredményes vezeklésért és a bőjt áldásos megkezdéséért imádkozik az Egyház. A hamvazás alatt a kórus bűnbánati énekeket énekel. Ezek életünk megjavítására serkentenek és eredetileg a nyilvános vezeklők kizárása alkalmával és a vezeklő-körmeneteken énekelték.

A hamu megáldása.

(Zs. 68, 17.)

Hallgass meg, Uram, hisz irgalmad kegyes: tekints reám nagy könyörületedben, Uram. (Zs. u. o. 2.) Szabadíts meg engem, Istenem: mert a vi-

(Psalm. 68, 17.)

Exáudi nos, Dómine, quóniam benígna est misericórdia tua: secúndum multitúdinem miseratiónum tuárum réspice nos, Dómine. (Ps. ib., 2.) Sal-

zek (a szenvedések) lelkemig hatolnak. ℣. Dicsőség az Atyának.

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel is.

Könyörögjünk. Örök mindenható Isten, bocsáss meg a bűnbánóknak, könyörülj az esedezőkön, és méltóztassál lekűldeni a mennyből szent angyalodat, hogy az megáldja és megszentelje ezt a hamut mindazok gyógyító orvosságául, akik szent nevedet alázattal segítségül hívják, bűneik tudatában magukat vádolják, isteni jóságodnak színe előtt vétkeiket megsiratják, vagy kegyes irgalmadért alázattal leborulva esdekelnek, és engedd, hogy a te szent neved segítségül hívására mindazok, akiket ezzel meghintenek, bűneik bocsánatának megszerzésére testi épséget és lelki oltalmat nyerjenek. A mi Urunk Krisztus által. ℟. Amen.

vum me fac, Deus: quóniam intravérunt aquae usque ad ánimam meam. ℣. Glória.

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnípotens sempitérne Deus, parce poeniténtibus, propitiáre supplicántibus: et míttere dignéris sanctum Angelum tuum de caelis, qui bene dícat, et sanctí ficet hos cíneres, ut sint remédium salúbre ómnibus nomen sanctum tuum humíliter implorántibus, ac semetípsos pro consciéntia delictórum suórum accusántibus, ante conspéctum divínae cleméntiae tuae facinora sua deplorántibus, vel serenissimam pietátem tuam supplíciter obnixéque flagitántibus: et praesta per invocatiónem sanctíssimi nóminis tui; ut, quícumque per eos aspérsi fúerint, pro redemptióne peccatórum suórum, córporis sanitátem, et ánimae tutélam percípiant. Per Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Könyörögjünk. Isten, ki nem kívánod a bűnös halálát, hanem bűnbánatát, tekintsd kegyelmesen az emberi természet gyarlóságát, s méltóztassál jóságodnál fogva megáldani ezt a hamut, mellyel alázatosságunk nyilvánítására és bűneink bocsánatának megérdemlésére fejünket behintjük: hogy akik elismerjük,

Orémus. Deus, qui non mortem, sed poeniténtiam desíderas peccatórum: fragilitátem conditiónis humánae benignissime réspice; et hos cíneres, quos causa proferéndae humilitátis, atque promeréndae véniae, capítibus nostris impóni decérnimus, benedícere pro tua pietáte dignáre: ut, qui nos cínerem esse, et ob pra-

hogy porból lettünk és gonoszságunk vétsége miatt ismét porrá leszünk, minden bűnünk bocsánatát és a bűnbánóknak igért jutalmakat irgalmadból megnyerni méltók legyünk. A mi Urunk Krisztus által. Ry. Amen.

Könyörögjünk. Isten, kit az alázatosság megkérlel s az elégtétel kiengesztel, hallgasd meg kegyelmesen könyörgésünket és áraszd kegyesen e hamuval meghintett szolgáid fejére áldásod kegyelmét: hogy őket a töredelmesség szellemével eltöltsd, és nekik, amiért igazán folyamodnak, sikeresen megadjad és amit megkaptak, azt akaratod támogatásával sértetlenül és állandóan bírják. A mi Urunk Krisztus által. Ry. Amen.

Könyörögjünk. Örök mindenható Isten, ki Ninive hamuban és szőrköntösben vezeklő lakosainak bűneit megbocsátottad: engedd kegyelmesen, hogy úgy utánozhassuk őket külső viseletükben, hogy bűneink bocsánatát megnyerjük. A mi Urunk.

Ekkor a pap az Asperges kezdetű (l. függelék) antifonát mondva, háromszor meghinti a hamut szenteltvízzel s megfüstöli tömjénnel, azután először a papságnak, majd a jelenlévő híveknek homlokára hamuval keresztet vet, mondván:

Ei ne feledd ember, hogy por vagy és vissza kell térned a porba. (Móz. I. 3, 19.)	Meménto homo, quia pulvis es, et in púlverem revertéris. (Gen. 3, 19.)

Közben a kar e verseket énekli:

Antif. (Joel 2, 13.) Öltözzünk hamuba és szőrkön-	Antiphona. (Joel. 2, 13.) Immutémur hábitu, in

tösbe: böjtöljünk és siránkozzunk az Úr előtt; mert fölötte irgalmas a mi Istenünk bűneink megbocsátására.

Másik antif. (U. a. 17.) Sírjanak az előcsarnok és az oltár között a papok, az Úr szolgái, és mondják: Könyörülj, Uram! könyörülj népeden és ne némítsd el a téged énekkel dicsőítők száját, Uram!

℟. (Eszter 13. Joel 2.) Javítsuk meg, amit tudatlanságból vétettünk, nehogy hirtelen meglepjen a halál és hiába óhajtsunk időt a bűnbánatra, mert azt meg nem nyerhetjük.—* Figyelj, Uram! reánk és könyörülj rajtunk; mert vétkeztünk ellened. ℣. (Zs. 78, 9.) Segíts rajtunk, szabadító Istenünk: és neved dicsőségéért ments meg, Uram! minket. Figyelj, Uram, reánk és könyörülj rajtunk; mert vétkeztünk ellened. ℣. Dicsőség az Atyának stb. Figyelj, Uram! reánk stb.

cínere et cilício: jejunémus, et plorémus ante Dóminum: quia multum miséricors est dimíttere peccáta nostra Deus noster.

Alia Antiph. (Ibid., 17.) Inter vestíbulum et altáre plorábunt sacerdótes minístri Dómini, et dicent: Parce, Dómine, parce pópulo tuo: et ne claudas ora canéntium te, Dómine.

℟ (Esther 13; Joel. 2.) Emendémus in mélius, quae ignoránter peccávimus: ne súbito praeoccupáti die mortis, quaerámus spátium poeniténtiae, et invenire non possímus. * Atténde, Dómine, et miserére: quia peccávimus tibi. ℣. (Ps. 78, 9.) Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, líbera nos. Atténde, Dómine, et miserére, quia peccavimus tibi ℣. Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto. Atténde, Dómine et miserére: quia peccávimus tibi.

A hamvazás befejeztével a pap az oltárnál ezt mondja:

℣ Az Úr legyen veletek.
℟ És a te lelkeddel.

Könyörögjünk! Engedd, nekünk, Urunk, hogy a gonosz szellemek ellen való keresztény küzdelmet a szent böjttel kezdjük meg és e harcban az önmegtartóztatás segítsége szilárdítson meg minket. A mi Urunk, Krisztus által. ℟ Amen.

℣ Dominus vobíscum.
℟ Et cum spíritu tuo.

Orémus. Concéde nobis, Dómine, praesídia milítiae christiánae sanctis inchoáre jejúniis: ut contra spirituáles nequítias pugnatúri, continéntiae muniámur auxíliis. Per Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

A szentmise.

Bevonulásra. (Bölcs. 11, 24, 25 és 27.)

Könyörülsz mindenen, Uram, és mit sem útálsz abból, amit alkottál; elnézed az emberek bűneit a bűnbánatért és megbocsátasz nekik; mert te vagy a mi Urunk Istenünk! (Zs. 56, 2.) Könyörülj rajtam, Isten könyörülj rajtam; mert benned bízik lelkem! ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, Urunk, híveidnek, hogy a böjtnek tiszteletreméltó ünnepeit mind illő kegyelettel kezdjék, mind biztos áhítattal végezzék. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Sap. 11, 24, 25 et 27.)

Miseréris ómnium, Dómine, et nihil odísti eórum quae fecísti, dissímulans peccáta hóminum propter poeniténtiam et parces illis: quia tu es Dóminus Deus noster. (Ps. 56, 2.) Miserére mei, Deus, miserére mei: quóniam in te confídit ánima mea. ℣. Glória.

Orátio. Praesta, Dómine, fidélibus tuis: ut jejuniórum veneránda solémnia, et cóngrua pietáte susciánt, et secúra devotióne percúrrant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A nagyböjt folyamán egész Feketevasárnapig még a következő két időszaki könyörgés van:

2. könyörgés: a szentek esedezéséért:

Óvj meg minket, kérünk, Urunk, minden lelki és testi veszélytől és a boldogságos és dicsőséges, mindenkor szűz Mária, Isten anyja, úgyszintén Szent József, Szent Péter és Pál apostolaid, Szent N. s minden szentjeid közbenjárására adj nekünk kegyelmesen épséget és békességet, hogy minden háborúság és tévely megszűntével Anyaszentegyházad biztos szabadságban szolgálhasson neked. (A mi Urunk.)

A cunctis nos, quaesumus, Dómine, mentis et córporis defénde perículis: et, intercedénte beáta et gloriósa semper Vírgine Dei Genitríce Maria, cum beáto Joseph, beátis Apóstolis tuis Petro et Paulo, atque beáto N., et ómnibus Sanctis, salútem nobis tríbue benígnus et pacem; ut, destrúctis adversitátibus et erróribus univérsis, Ecclésia tua secúra tibi sérviat libertáte. (Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.)

3. könyörgés: az élőkért és holtakért:

Örök, mindenható Isten, ki az eleveneken és holtakon uralkodol, és irgalmas vagy mindazok iránt, akiket a hit és jócselekedetek szerint előre tieidnek ismersz: alázatosan esedezünk, hogy azok, akikért könyörögni szándékozunk, akár még a testben e világon élnek, akár a testből már kiköltöztek és a másvilágra jutottak, minden Szentjeidnek esedezése által, jóságodnak kegyességéből minden bűnüknek bocsánatát megnyerjék. A mi Urunk.

Szentlecke Joel próféta jövendöléseiből. (2, 12-19.)

Ezeket mondja az Úr: Térjetek hozzám teljes szívetekből, böjttel, sírással és jajgatással. Szagassátok meg szíveteket, nem pedig ruhátokat, és térjetek meg az Úrhoz, a ti Istenetekhez, mert jóságos ő és irgalmas, türelmes és nagyirgalmú, és szánakozik bajotok felett. Ki tudja, hátha ismét megbocsát, és áldást hagy hátra maga után, hogy legyen áldozat és italáldozat az Úr, a ti Istenetek számára? Fújjátok meg a harsonát Sionban, hirdessetek szent böjtöt, hívjátok egybe a sokaságot, gyüjtsétek össze a népet, szenteljétek meg a gyülekezetet, hívjátok egybe a véneket,

Omnípotens sempitérne Deus, qui vivórum dominátis simul et mortuórum, omniúmque miseréris, quos tuos fide et ópere futúros esse praenóscis: te súpplices exorámus; ut, pro quibus effúndere preces decrévimus, quosque vel praesens saeculum adhuc in carne rétinet, vel futúrum jam exútos córpore suscépit, intercedéntibus ómnibus Sanctis tuis, pietátis tuae cleméntia ómnium delictórum suórum véniam consequántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Joélis Prophétae. (2, 12-19.)

Haec dicit Dóminus: Convertímini ad me in toto corde vestro, in jejúnio, et in fletu, et in planctu. Et scíndite corda vestra, et non vestiménta vestra, et convertímini ad Dóminum Deum vestrum: quia benígnus, et miséricors est, pátiens, et multae misericórdiae, et praestábilis super malítia. Quis scit, si convertátur, et ignóscat, et relínquat post se benedictiónem, sacrifícium, et libámen Dómino Deo vestro? Cánite tuba in Sion, sanctificáte jejúnium, vocáte coetum, congregáte pópulum, sanctificáte ecclésiam, coadunáte senes, congregáte párvulos, et sugéntes úbera:

gyűjtsétek össze a gyermekeket és a csecsemőket; jöjjön ki kamrájából a vőlegény, és nászházából a menyasszony, — és sírjanak az előcsarnok és az oltár között a papok, az Úr szolgái, és mondják: Könyörülj, Uram, könyörülj népeden; ne engedd, hogy gyalázzák örökrészedet, és uralkodjanak rajta a nemzetek. Miért mondják a népek között: Hol van az ő Istenük? Ekkor az Úr féltő szeretetre gerjedt országa iránt és megkegyelmezett népének. És felelt az Úr és így szólt népéhez: Íme én küldök nektek gabonát, bort és olajat, úgy hogy jóllakhattok velük, és nem tesztek ki többé titeket a nemzetek gyalázkodásának, úgymond a mindenható Úr.

egrediátur sponsus de cubíli suo, et sponsa de thálamo suo. Inter vestíbulum et altáre plorábunt sacerdótes ministri Dómini, et dicent: Parce, Dómine, parce pópulo tuo: et ne des hereditátem tuam in oppróbrium, ut dominántur eis natiónes. Quare dicunt in pópulis: Ubi est Deus eórum? Zelátus est Dóminus terram suam, et pepércit pópulo suo. Et respóndit Dóminus, et dixit pópulo suo: Ecce ego mittam vobis fruméntum, et vinum, et óleum, et replebímini eis: et non dabo vos ultra oppróbrium in géntibus: dicit Dóminus omnípotens.

Átvonulásra. (Zs. 56, 2, 4.) Könyörülj rajtam, Isten, könyörülj rajtam: mert beléd vetem bizodalmamat. ℣. Az égből küld szabadulást nekem,és gyalázatba taszítja, kik taposnak rajtam.

Graduale. (Ps. 56, 2 et 4.) Miserére mei, Deus, miserére mei: quóniam in te confídit ánima mea. ℣. Misit de caelo, et liberávit me, dedit in oppróbrium conculcántes me.

Nagyböjtben nincs Alleluja; helyette ma van:

Böjti ének. (Zs. 102, 10.) Uram! ne elkövetett bűneink szerint, és ne gonoszságaink szerint fizess nekünk. ℣. (Zs. 78, 8-9.) Uram! ne emlékezzél meg régi gonoszságainkról: siessen elénk irgalmasságod; mert felette szegények lettünk. ℣. (E vers alatt tér-

Tractus. (Psalm. 102, 10.) Dómine, non secúndum peccáta nostra, quae fécimus nos: neque secúndum iniquitátes nostras retríbuas nobis. ℣. (Ps. 78, 8-9.) Dómine, ne memíneris iniquitátum nostrárum antiquárum: cito anticipent nos miserikórdiae tuae, quia páuperes

dethajtunk.) Segíts minket, szabadító Istenünk; és neved dicsőségéért ments meg, Uram! minket: és bocsásd meg nevedért bűneinket.

facti sumus nimis. ℣. (Hic genufléctitur.) Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter glóriam nóminis tui, Dómine, líbera nos: et propítius esto peccátis nostris, propter nomen tuum.

(Ezt a böjti éneket mondja az Egyház a nagyböjtben minden hétfőn, szerdán és pénteken; tehát a régi «feriae legitimae»-ken. Más hétköznap nincsen Tractus, vasárnap és a nagyböjti kántorböjt szerdáján pedig más szövege van.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (6, 16-21.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Mikor böjtöltök, ne legyetek búsak, mint a képmutatók; mert meghervasztják orcáikat, hogy böjtölni lássák őket az emberek. Bizony mondom nektek, megkapták jutalmukat. Te pedig mikor böjtölsz, kend meg fejedet és orcádat mosd meg, hogy ne lássanak böjtölni az emberek, hanem a te Atyád, ki rejtekben vagyon; és Atyád, ki lát a rejtekben, megfizet neked. Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol rozsda és moly megemészti, és hol tolvajok kiássák és ellopják: hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol sem rozsda, sem moly meg nem emészti, és ahol tolvajok ki nem ássák és el nem lopják. Mert ahol kincsed vagyon, ott leszen a szíved is.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (6, 16-21.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Cum jejunátis, nolíte fíeri sicut hypócritae, tristes. Extérminant enim fácies suas, ut appáreant homínibus jejunántes. Amen dico vobis, quia recepérunt mercédem suam. Tu autem, cum jejúnas, unge caput tuum, et fáciem tuam lava, ne videáris homínibus jejúnans, sed Patri tuo, qui est in abscóndito: et Pater tuus, qui videt in abscóndito, reddet tibi. Nolíte thesaurizáre vobis thesáuros in terra: ubi aerúgo, et tínea demolítur: et ubi fures effódiunt, et furántur. Thesaurizáte autem vobis thesáuros in caelo: ubi neque aerúgo, neque tínea demolítur; et ubi fures non effódiunt, nec furántur. Ubi enim est thesáurus tuus, ibi est et cor tuum.

Felajánlásra. (Zs. 29, 2-3.) Magasztallak, Uram! mert fölemeltél engem, és nem

Offertorium. (Ps. 29, 2-3) Exaltábo te, Dómine, quóniam suscepísti me, nec de-

engedted, hogy elleneim örüljenek fölöttem: Uram! hozzád kiáltottam és meggyógyítottál engem.

Csendes imádság. Tégy minket, kérünk Urunk, megfelelő módon alkalmassá ez adományok bemutatására, amelyekkel e szent idő misztériumának kezdetét ünnepeljük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

lectásti inimícos meos super me: Dómine, clamávi ad te, et sanásti me.

Secreta. Fac nos, quaesumus, Dómine, his munéribus offeréndis convenién ter aptári: quibus ipsíus venerábilis sacraménti celebrámus exórdium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A nagyböjt folyamán, egész Feketevasárnapig a következő két időszaki csendes imádság van:)

2. csendes imádság: a szentek esedezéséért:

Hallgass meg bennünket, üdvözítő Istenünk és e szentség erejével minden lelki és testi ellenségünk ellen oltalmazz meg minket és adj kegyelmet a jelen, dicsőséget a jövő életben. (A mi Urunk.)

Exáudi nos, Deus salutáris noster: ut, per hujus sacraménti virtútem, a cunctis nos mentis et córporis hóstibus tueáris; grátiam tríbuens in praesénti et glóriam in futúro. (Per Dóminum.)

3. csendes imádság: az élőkért és holtakért:

Isten, ki egyedül tudod azoknak a választottaknak számát, akik a mennyei boldogságra eljutnak, engedd kérünk, hogy minden szented esedezése folytán mindazoknak, kiket imáinkba ajánlottak és minden más hívődnek nevét a boldog előrendeltetés könyve magában foglalja. A mi Urunk.

Deus, cui soli cógnitus est númerus electórum in supérna felicitáte locándus: tríbue, quaesumus; ut intercedéntibus ómnibus Sanctis tuis, universórum, quos in oratióne commendátos suscépimus, et ómnium fidélium nómina, beátae praedestinatiónis liber adscripta retíneat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 1, 2, 3.) Ki éjjel-nappal az Úr törvényéről elmélkedik, gyümölcsét idejében meghozza.

Communio. (Ps. 1, 2 et 3.) Qui meditábitur in lege Dómini die ac nocte, dabit fructum suum in témpore suo.

Áldozás utáni imádság. Nyujtsanak, Urunk, nekünk segélyt a magunkhoz vett szentségek, hogy böjtjeink előtted kedvesek legyenek, nekünk pedig orvoslásunkra szolgáljanak. A mi.

Postcommunio. Percépta nobis, Dómine, praebeant sacraménta subsídium: ut tibi grata sint nostra jejúnia, et nobis profíciant ad medélam. Per Dóminum Jesum Christum.

(A nagyböjt folyamán égész Feketevasárnapig a következő két időszaki áldozás utáni imádság van.)

2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért:

Tisztítson és erősítsen meg minket, kérünk, Urunk, ez isteni szentség ajándéka, és a boldogságos Szűz Mária, Isten Anyja, úgyszintén Szent József, Szent Péter és Pál apostolaid, Szent N. és minden szented közbenjárása által tegyen mentekké minden gonoszságtól s szabadítson meg minden háborúságtól. (A mi Urunk Jézus Krisztus.)

Mundet et múniat nos, quaesumus, Dómine, dívini sacraménti munus oblátum: et, intercedénte beáta Vírgine Dei Genitríce María, cum beáto Joseph, beátis Apóstolis tuis Petro et Paulo, atque beáto N., et ómnibus Sanctis; a cunctis nos reddat et perversitátibus expiátos, et adversitátibus expedítos. (Per eúmdem Dóminum.)

3. áldozás utáni imádság: az élőkért és holtakért:

Tisztogassanak minket, kérünk, mindenható és irgalmas Isten, a magunkhoz vett szentségek és engedd, hogy minden szented esedezése folytán ez a szentséged ne váljék büntetést érdemlő vétekké, hanem szolgáljon a bocsánat üdvösséges eszközlésére, a bűnök eltörlésére, a gyarlók megszilárdítására, e föld minden veszélye ellen való megerősítésre és az élő és megholt hívek minden vétkének bocsánatára. A mi Urunk.

Purificent nos, quaesumus, omnípotens et miséricors Deus, sacraménta quae súmpsimus: et, intercedéntibus ómnibus Sanctis tuis, praesta; ut hoc tuum sacraméntum non sit nobis reátus ad poenam, sed intercéssio salutáris ad véniam: sit ablútio scélerum, sit fortitúdo fragílium, sit contra ómnia mundi perícula firmaméntum: sit vivórum atque mortuórum fidélium remíssio ómnium delictórum. Per Dóminum.

Nagyböjt hétköznapjain ezután itt következik a nép felett (super populum) mondott *nagyböjti zárókönyörgés:*

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Tekints, Úrunk, kegyesen azokra, akik szent Fölséged előtt megalázzák magukat, hogy kiket isteni adomány táplál, mennyei segítség is gyámolítsa. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Inclinántes se, Dómine, majestáti, tuae, propitiátus inténde: ut, qui divíno múnere sunt refécti, caeléstibus semper nutriántur auxíliis. Per Dóminum.

Csütörtök, Hamvazószerda után.

(Stációs-templom: Szent György bazilikája.)

A nagyböjt csütörtöki miséi későbbi eredetűek. A népvándorlás veszedelmei közt hozta be őket II. Gergely pápa († 731). Az Egyház imádkozik szabadulásért ellenségei közül. Számunkra pedig figyelmeztetés, hogy az első nagyböjti gyakorlat a több és buzgóbb imádság, amilyen volt Ezekiás és a százados imádsága.

Bevonulásra. (Zsoltár 54, 17-20 és 23.)

Midőn az Úrhoz kiáltok, ő meghallgatja szavamat azokkal szemben, kik hozzám közelednek; megalázza őket, ki öröktől fogva vagyon és örökké megmarad: vesd az Úrra gondodat és ő majd gondoskodik rólad. (Zs. 54, 2-3.) Hallgasd meg, Isten, könyörgésemet és ne vesd meg esdeklésemet; figyelj reám és hallgass meg engem. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, kit a bűn megbánt, a bűnbánat kiengesztel, tekints kegyesen néped alázatos könyörgésére és haragod ostorát, amelyet bűneinkért megérdemlünk, fordítsd el tőlünk. A mi Urunk.

Introitus. (Psalm. 54, 17-20, 23.)

Dum clamárem ad Dóminum, exaudívit vocem meam ab his, qui appropínquant mihi, et humiliávit eos, qui est ante saecula, et manet in aetérnum: jacta cogitátum tuum in Dómino, et ipse te enútriet. (Ps. ibid., 2-3.) Exáudi, Deus, oratiónem meam, et ne despéxeris deprecatiónem meam: inténde mihi, et exáudi me. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui culpa offénderis, poeniténtia placáris: preces pópuli tui supplicántis propítius réspice; et flagélla tuae iracúndiae, quae pro peccátis nostris merémur, avérte. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Izaiás prófétától. (38, 1-6.)

Ama napokban: Ezekiás halálosan megbetegedett. Ekkor bement hozzá Izaiás próféta, Ámosz fia és mondotta neki: Ezt üzeni az Úr: Intézkedjél házad felől, mert meghalsz és nem maradsz életben. Erre Ezekiás arccal a fal felé fordult és imádkozott az Úrhoz, és mondotta: Könyörgök, Uram, emlékezzél meg, kérlek, arról, mint jártam előtted hűséggel és egész szívvel, és hogy azt cselekedtem, ami jó a te szemed előtt. Aztán keserves sírásra fakadt Ezekiás. Erre az Úr így szólt Izaiáshoz: Menj, és mondd Ezekiásnak: Ezt üzeni az Úr, atyádnak, Dávidnak Istene: Meghallgattam könyörgésedet és tekintetbe vettem könnyeidet; íme megtoldom életedet tizenöt esztendővel, és megszabadítalak téged és evárost az asszírok királyának kezétől, és megoltalmazom azt, úgymond a mindenható Úr.

Átvonulásra. (Zs. 54, 23, 17, 18 és 19.) Vesd az Úrra gondodat és ő majd gondoskodik rólad. ℣. Midőn az Úrhoz kiáltok, meghallgatja szavamat azokkal szemben, kik hozzám közelednek.

✠ **A szent evang. szakasza Szent Máté szerint.** (8, 5-13.)

Az időben: Midőn Jézus bement Kafarnaumba, egy százados járula hozzá,

Léctio Isaíae Prophétae. (38, 1-6.)

In diébus illis: Aegrotávit Ezechías usque ad mortem: et introívit ad eum Isaías fílius Amos prophéta, et dixit ei: Haec dicit Dóminus: Dispóne dómui tuae, quia moriéris tu, et non vives. Et convértit Ezechías fáciem suam ad paríetem, et orávit ad Dóminum, et dixit: Obsecro, Dómine, meménto quaeso, quómodo ambuláverim coram te in veritáte, et in corde perfécto, et quod bonum est in óculis tuis fécerim. Et flevit Ezechías fletu magno. Et factum est verbum Dómini ad Isaíam, dicens: Vade, et dic Ezechíae: Haec dicit Dóminus Deus David patris tui: Audívi oratiónem tuam, et vidi lácrimas tuas: ecce ego adjíciam super dies tuos quíndecim annos: et de manu regis Assyriórum éruam te, et civitátem istam, et prótegam eam, ait Dóminus omnípotens.

Graduale. (Psalm. 54, 23, 17, 18 et 19.) Jacta cogitátum tuum in Dómino, et ipse te enútriet. ℣. Dum clamárem ad Dóminum, exaudívit vocem meam ab his qui appropínquant mihi.

✠**Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matth.** (8, 5-13.)

In illo témpore: Cum introísset Jesus Caphárnaum, accéssit ad eum cen-

kérvén őt és mondván: Uram! szolgám inaszakadtan fekszik házamban és kegyetlenül gyötrődik. Mondá neki Jézus: Megyek és meggyógyítom. És felelvén a százados, mondá: Uram! nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak szóval mondjad és meggyógyul a szolgám. Mert hisz én is hatalom alatt álló ember vagyok, katonák levén alattam; s ha mondom ennek: Menj, ő megyen, és a másiknak: Jöszte, ő jön és szolgámnak: Tedd ezt és teszi. Hallván pedig ezt Jézus, csodálkozék és mondá követőinek: Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben. Mondom pedig nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában: az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre; ott leszen sírás és fogak csikorgatása. És mondá Jézus a századosnak: Menj és amint hittél, úgy legyen neked. És meggyógyult a szolga abban az órában.

túrio, rogans eum, et dicens: Dómine, puer meus jacet in domo paralyticus, et male torquétur. Et ait illi Jesus: Ego véniam, et curábo eum. Et respóndens centúrio, ait: Dómine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanábitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestáte constitútus, habens sub me mílites, et dico huic: Vade, et vadit; et álii: Veni, et venit; et servo meo: Fac hoc, et facit. Audiens autem Jesus, mirátus est, et sequéntibus se dixit: Amen dico vobis, non invéni tantam fidem in Israel. Dico autem vobis, quod multi ab Oriénte et Occidénte vénient, et recúmbent cum Abraham, et Isaac, et Jacob in regno caelórum: fílii autem regni ejiciéntur in ténebras exterióres: ibi erit fletus, et stridor déntium. Et dixit Jesus centurióni: Vade, et sicut credidísti, fiat tibi. Et sanátus est puer in illa hora.

Felajánlásra. (Zs. 24, 1-3.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet: Istenem, tebenned remélek, ne hagyd, hogy megszégyenüljek: s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek: hisz senki, aki tebenned bízik, meg nem szégyenül.

Offertorium. (Psalm. 24,1-3.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam: neque irrídeant me inimíci mei: étenim univérsi, qui te exspéctant, non confundéntur.

Csendes imádság. Az itt jelenlevő áldozati adományokra, kérünk, Urunk, tekints le megengesztelődve, hogy azok mind áldozatkészségünket, mind üdvösségünket előmozdítsák A mi.

Secreta. Sacrifíciis praesséntibus, Dómine, quaesumus, inténde placátus: ut et devotióni nostrae profíciant, et salúti. Per Dóminum nostrum Jésum Christum, Fílium tuum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 50, 21.) Kedvedet leled az igaz áldozatban, ajándékokban, egészen elégő áldozatokban oltárodon, Uram.

Communio. (Ps. 50, 21.) Acceptábis sacrifícium justítiae, oblatiónes, et holocáusta, super altáre tuum, Dómine.

Áldozás utáni imádság. A mennyei adományok áldását elnyerve, könyörögve kérünk, mindenható Isten, hogy ugyanaz legyen számunkra megszentelődésünk és üdvösségünk oka. A mi Urunk.

Postcommunio. Caeléstis doni benedictióne percépta: súpplices te, Deus omnípotens, deprecámur; ut hoc idem nobis et sacraménti causa sit, et salútis. Per Dóminum Jesum Christum Fílium tuum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Irgalmazz, Urunk, irgalmazz népednek, hogy a méltó látogatástól megfenyítve, irgalmadban újjá éledjen. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Parce, Dómine, parce pópulo tuo: ut dignis flagellatiónibus castigátus, in tua miseratióne respíret. Per Dóminum.

Péntek, hamvazószerda után.

(Stációs-templom: Szent János és Szent Pál bazilikája.)

A stációs-templom két szentje az alamizsnálkodásban tűnt ki. Az ő példájuk és a szentmise szövege is figyelmeztet, hogy az alamizsnaadás, a felebaráti szeretetnek tevékeny gyakorlata legyen a második nagyböjti gyakorlatunk.

Bevonulásra. (Zs. 29, 11.)

Meghallgatott az Úr és megkönyörült rajtam; megsegített az Úr engem. (Zs. 29, 2.) Magasztallak, Uram! mert fölemeltél engem: és nem engedted, hogy elleneim örüljenek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. A megkezdett böjtöt kísérd, Urunk, kegyelmeddel és áldásoddal, hogy az önmegtagadást, melyet testileg végzünk, őszinte lélekkel is gyakorolni képesek legyünk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 29, 11.)

Audívit Dóminus, et misértus est mihi: Dóminus factus est adjútor meus. (Ps. ibid., 2.) Exaltábo te, Dómine, quóniam suscepísti me: nec delectásti inimícos meos super me. ℣. Glória Patri.

Orátio. Inchoáta jejúnia, quaesumus, Dómine, benígno favóre proséquere: ut observántiam, quam corporáliter exhibémus, méntibus étiam sincéris exercére valeámus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Izaiás prófétától. (58, 1-9.)

Ezeket mondja az Úristen: Kiálts, abba ne hagyd, emeld fel hangodat, mint a harsona, hirdesd népem előtt gonosz tetteit, és Jákob háza előtt bűneit, noha napról-napra keresnek engem, és ismerni akarják utaimat, mint olyan nemzet, mely igazságot cselekszik, és el nem hagyta Istene törvényét. Kérdik tőlem az igazságos ítéletet, közeledni akarnak az Istenhez: «Miért böjtöltünk, ha te nem láttad meg, miért sanyargattuk meg lelkünket, ha te tudomásul nem vetted?» Íme böjtötök napján is a saját hasznotokat keresitek, és valamennyi adóstokat zaklatjátok. Íme veszekedés és pereskedés között azért böjtöltök, hogy ököllel gonoszul verekedje-

Léctio Isaíae Prophétae. (58, 1-9.)

Haec dicit Dóminus Deus: Clama, ne cesses: quasi tuba exálta vocem tuam: et annúntia pópulo meo scélera eórum, et dómui Jacob peccáta eórum. Me étenim de die in diem quaerunt, et scire vias meas volunt: quasi gens, quae justítiam fécerit, et judícium Dei sui non derelíquerit: rogant me judícia justítiae: appropinquáre Deo volunt. Quare jejunávimus, et non aspexísti: humiliávimus ánimas nostras, et nescísti? Ecce in die jejúnii vestri invenítur volúntas vestra, et omnes debitóres vestros repétitis. Ecce ad lites, et contentiónes jejunátis, et percútitis pugno ímpie. Nolíte jejunáre sicut usque ad hanc diem, ut audiátur in excélso clamor vester. Numquid

tek. Ne úgy böjtöljetek, mint eddig, hogy meghallgatást nyerjen a magasságban kiáltástok. Vajjon az-e a böjt, amelyben én kedvemet lelem, abból áll-e az a nap, amelyen az ember sanyargatja lelkét, hogy mint a káka, lehajtja fejét, és szőrruhát meg hamut terít maga alá? Vajjon ezt nevezed-e böjtnek, s az Úr előtt kedves napnak? Vajjon nem inkább ez-e a böjt, melyet én kedvelek: Oldozd meg az istentelenség kötelékeit, oldd meg az iga köteleit, bocsásd szabadon a megtörteket, törj össze minden igát; törd meg az éhezőnek kenyeredet, s a szükölködőket és a bujdosókat vidd be házadba; ha mezítelent látsz, takard be, és ne vesd meg önnön testedet! Akkor majd felvirrad, mint a hajnal, világosságod, és gyógyulásod gyorsan bekövetkezik; színed előtt halad majd igazságosságod, és az Úr dicsősége gyüjt egybe téged. Akkor majd könyörögsz, és az Úr meghallgat, kiáltasz, és Ő így szól: Íme itt vagyok! Mert irgalmas vagyok, én az Úr, a te Istened.

tale est jejúnium, quod elégi per diem affligere hóminem ánimam suam? numquid contorquére quasi círculum caput suum, et saccum et cínerem stérnere? numquid istud vocábis jejúnium, et diem acceptábilem Dómino? Nonne hoc est magis jejúnium quod elégi? dissólve colligatiónes impietátis, solve fascículos deprimentes: dimítte eos, qui confrácti sunt, líberos, et omne onus dirúmpe. Frange esuriénti panem tuum, et egénos, vagósque induc in domum tuam: cum víderis nudum, óperi eum, et carnem tuam ne despéxeris. Tunc erúmpet quasi mane lumen tuum, et sánitas tua cítius oriétur, et anteíbit fáciem tuam justítia tua, et glória Dómini cólliget te. Tunc invocábis, et Dóminus exáudiet: clamábis, et dicet: Ecce adsum. Quia miséricors sum, Dóminus Deus tuus.

Átvonulásra. (Zs. 26, 4.) Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem, hadd lakjam az Úr házában. ℣. Hadd lássam az Úr pompáját, hadd látogassam szent templomát.

Graduale. (Ps. 26, 4.) Unam pétii a Dómino, hanc requíram, ut inhábitem in domo Dómini. ℣. Ut vídeam voluptátem Dómini, et prótegar a templo sancto ejus.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evang. szakasza** Szt Máté sz. (5, 43-48; 6, 1-4.)

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** sec. Matth. (5, 43-48; 6, 1-4.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Hallottátok, hogy mondatott: Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet. Én pedig mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket: jót tegyetek azokkal, kik titeket gyűlölnek és imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitokért, hogy fiai legyetek Atyátoknak, ki mennyekben vagyon, ki napját fölkelti jókra és gonoszokra s esőt ad az igazaknak és hamisaknak. Mert ha azokat szeretitek, kik titeket szeretnek, micsoda jutalmatok leszen? Nem azt cselekszik-e a vámosok is? És ha csak atyátokfiait köszöntitek, mi különöset műveltek? Nem azt cselekszik-e a pogányok is? Legyetek tehát tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes. Vigyázzatok, hogy igazságtokat ne cselekedjétek az emberek előtt, hogy lássanak titeket, mert akkor nem leszen jutalmatok Atyátoknál, ki mennyekben vagyon. Mikor tehát alamizsnát adsz, ne kürtölj magad előtt, mint a képmutatók teszik a zsinagógákban és az utcákon, hogy dícsérjék őket az emberek. Bizony mondom nektek, megkapták jutalmukat. Te pedig mikor alamizsnát adsz, ne tudja balkezed, mit cselekszik jobbkezed, hogy alamizsnád titokban legyen; és Atyád, ki lát a rejtekben, megfizet neked.

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Audístis quia dictum est: Díliges próximum tuum: et ódio habis inimícum tuum. Ego autem dico vobis: Dilígite inimícos vestros, benefácite his qui odérunt vos, et oráte pro persequéntibus, et calumniántibus vos: ut sitis fílii Patris vestri, qui in caelis est: qui solem suum oríri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos. Si enim dilígitis eos qui vos díligunt, quam mercédem habébitis? nonne et publicáni hoc fáciunt? Et si salutavéritis fratres vestros tantum, quid ámplius fácitis? nonne et éthnici hoc fáciunt? Estóte ergo vos perfécti, sicut et Pater vester caeléstis perféctus est. Atténdite ne justítiam vestram faciátis coram homínibus, ut videámini ab eis: alióquin mercédem non habébitis apud Patrem vestrum, qui in caelis est. Cum ergo facis eleemósynam, noli tuba cánere ante te, sicut hypócritae fáciunt in synagógis, et in vicis, ut honorificéntur ab homínibus. Amen dico vobis, recepérunt mercédem suam. Te autem faciénte eleemósynam, nésciat sinístra tua, quid fáciat déxtera tua, ut sit eleemósyna tua in abscóndito, et Pater tuus, qui videt in abscóndito, reddet tibi.

Felajánlásra. (Zs. 118, 154, 125.) Uram, éltess engem, amint megígérted, hogy bizonyságaidat megismerjem.

Csendes imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy a negyvennapos böjt áldozata, amelyet bemutatunk, előtted kedvessé tegye lelkünket, nekünk pedig egyre készségesebb önmegtagadásra erőt adjon. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Offertorium. (Ps. 118, 154 et 125.) Dómine, vivífica me secúndum elóquium tuum: ut sciam testimónia tua.

Secreta. Sacrifícium, Dómine, observántiae quadragesimális, quod offérimus, praesta, quaesumus: ut tibi et mentes nostras reddat accéptas, et continéntiae promptióris nobis tríbuat facultátem. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 2, 11-12.) Szolgáljatok az Úrnak rettegve, és ujjongjatok előtte remegve, tanuljatok fegyelmet s az igaz útról el ne vesszetek.

Áldozás utáni imádság. Öntsd belénk, Urunk, szereteted lelkét, hogy akiket egy és ugyanazon égi kenyérrel tápláltál, kegyességeddel egyetértőkké is tedd. A mi Urunk ... ugyanazon Szentlélekkel.

Communio. (Ps. 2, 11-12.) Servíte Dómino in timóre, et exsultáte ei cum tremóre: apprehéndite disciplínam, ne pereátis de via justa.

Postcommunio. Spíritum nobis, Dómine, tuae caritátis infúnde: ut, quos uno pane caelésti satiásti, tua fácias pietáte concórdes. Per Dóminum ... in unitáte ejúsdem.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Oltalmazd, Urunk, népedet és minden bűntől kegyesen tisztítsd meg, mert semmi rossz sem árthat neki, ha semmi gonoszság sem lakik benne. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Tuére, Dómine, pópulum tuum, et ab ómnibus peccátis cleménter emúnda: quia nulla ei nocébit advérsitas, si nulla ei dominétur iníquitas. Per Dóminum.

Szombat, Hamvazószerda után.

(Stációs-templom: Szent Trypho bazilikája.)

Ősrégen szombaton nem volt külön mise, hanem az éjtszakán át az első vasárnapra készültek vigiliát tartva. Innen érthető a szövegben az éjtszakára és a világosságra való célzás. Ezenkívül nagyböjti gyakorlataink örömeiről és gyümölcseiről szól még a liturgia, hogy bátran menjünk tovább a megkezdett úton. A szentmise ugyanaz, mint tegnap, a következők kivételével:

Könyörgés. Légy, Urunk, kegyesen jelen könyörgéseinknél és engedd, hogy a böjtnek ez ünnepét, melyet a léleknek és a testnek gyógyítására rendeltél, áldozatra kész szolgálattal ünnepeljük. A mi Urunk.

Szentlecke Izaiás prófétától. (58, 9-14.)

Ezeket mondja az Úristen: Ha eltávolítod körödből az igát, és megszűnsz ujjaddal mutogatni és haszontalanságot beszélni; ha odaadod kenyeredet az éhezőnek, és jóllaktatod a lesujtott lelket: Akkor felragyog a sötétben világosságod, és sötétséged déli verőfényre változik, és az Úr nyugalmat ad neked mindenkoron, fényességgel tölti be lelkedet és megszabadítja csontjaidat; olyan leszel, mint az öntözött kert, és mint a vízforrás, melynek el nem fogynak vizei. Fiaid felépítik majd az ősrégi romokat, nemzedékek és nemzedékek alapjait lerakod; a sövények újjáépítőjének neveznek majd téged, ki nyugalmat hoz az utaknak. Ha

Orátio. Adésto, Dómine, supplicatiónibus nostris: et concéde; ut hoc solémne jejúnium, quod animábus corporibúsque curándis salúbriter institútum est, devóto servítio celebrémus. Per Dóminum.

Léctio Isaíae Prophétae. (58, 9-14.)

Haec dicit Dóminus Deus: Si abstúleris de médio tui caténam, et desíeris exténdere dígitum, et loqui quod non prodest. Cum effúderis esuriénti ánimam tuam, et ánimam afflíctam repléveris, oriétur in ténebris lux tua, et ténebrae tuae erunt sicut meridies. Et réquiem tibi dabit Dóminus semper, et implébit splendóribus ánimam tuam, et ossa tua liberábit, et eris quasi hortus irríguus, et sicut fons aquárum, cujus non defícient aquae. Et aedificabúntur in te desérta saeculórum: fundaménta generatiónis et generatiónis suscitábis: et vocáberis aedificátor sépium, avértens sémitas in quiétem. Si avérteris a sábbato pedem tuum,

nem jársz-kelsz szombaton, hogy a saját hasznodat keressed az én szent napomon, és a szombatot gyönyörűségnek nevezed s az Úr szent napját dicsőségesnek, és megdicsőíted azzal, hogy nem járod utaidat, és nem keresed a saját hasznodat, és nem folytatsz szóbeszédet: Akkor gyönyörűséged leszen az Úrban, és felemellek a föld magaslataira, és atyád, Jákob örökrészével táplállak. Bizony, az Úr szája szólott.

fácere voluntátem tuam in die sancto meo, et vocáveris sábbatum delicátum, et sanctum Dómini gloriósum, et glorificáveris eum, dum non facis vias tuas, et non invenítur volúntas tua, ut loquáris sermónem: tunc delectáberis super Dómino: et sustóllam te super altitúdines terrae, et cibábo te hereditáte Jacob patris tui. Os enim Dómini locútum est.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Márk szerint. (6, 47-56.)

Az időben: Amint beesteledett, a hajó a tenger közepén vala, Jézus meg egymaga a szárazon. És látván őket küzkődni az evezésben (mert ellenkező szelük vala), az éjtszaka negyedik őrváltása körül hozzájuk méne a tengeren járva és el akara mellettük haladni. Azok pedig látván őt a tengeren járni, kísértetnek vélék és fölkiáltának. Mert mindnyájan láták őt és megzavarodának. De ő azonnal megszólítá őket és mondá nekik: Bátorságl én vagyok, ne féljetek. Ekkor beszálla hozzájuk a hajóba, és elálla a szél. Azok pedig még jobban álmélkodának magukban; mivel nem okultak a kenyerekből, hanem szívük el vala vakulva. Miután pedig átIn illo témpore: Cum sero esset, erat navis in médio mari, et Jesus solus in terra. Et videns discípulos suos laborántes in remigándo (erat enim ventus contrárius eis), et circa quartam vigíliam noctis venit ad eos ámbulans supra mare: et volébat praeteríre eos. At illi, ut vidérunt eum ambulántem supra mare, putavérunt phantásma esse, et exclamavérunt. Omnes enim vidérunt eum, et conturbáti sunt. Et statim locútus est cum eis, et dixit eis: Confídite, ego sum, nolíte timére. Et ascéndit ad illos in navim, et cessávit ventus. Et plus magis intra se stupébant: non enim intellexérunt de pánibus: erat enim cor eórum obcaecátum. Et cum transfretássent, ve-

✠ **Sequentia sancti Evangélii** secúndum Marcum. (6, 47-56.)

hajóztak, Genezáret földére jutának és kikötének. De mihelyt kiszállottak a hajóból, azonnal megismerék őt az emberek, és befutkosván az egész környéket, kezdék a betegeket ágyakban körülhordozni, ahol hallák, hogy ő vala. És amerre csak betért a falvakba, vagy majorokba, vagy városokba, az utcákra tették a betegeket, és kérék őt, hogy legalább ruhája szélét illethessék; és valamennyien illették őt, meggyógyulának.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, ezt az adományt, mert azt akartad, hogy ezeknek átadásával méltóképpen engesztelhessünk s engedd, kérünk, hogy ennek működése által megtisztuljunk és neked tetsző lélekkel szívünket szenteljük áldozatul. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A mennyei élet adományával megerősítve, kérünk, Urunk, hogy ami a jelen életben nekünk misztérium, az legyen örök boldogságunk elősegítője. A mi Urunk.

nérunt in terram Genésareth, et applicuérunt. Cumque egréssi essent de navi, contínuo cognovérunt eum: et percurréntes univérsam regiónem illam, coepérunt in grabátis eos, qui se male habébant, circumférre ubi audiébant eum esse. Et quocúmque introíbat, in vicos, vel in villas, aut civitátes, in platéis ponébant infírmos, et deprecabántur eum, ut vel fímbriam vestiménti ejus tángerent: et quotquot tangébant eum, salvi fiébant.

Secreta. Súscipe, Dómine, sacrifícium, cujus te voluísti dignánter immolatióne placári: praesta, quaesumus; ut, hujus operatióne mundáti, beneplácitum tibi nostrae mentis offerámus afféctum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Postcommunio. Caeléstis vitae múnere vegetáti, quaesumus, Dómine: ut, quod est nobis in praesénti vita mystérium, fiat aeternitátis auxílium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Erősödjenek meg híveid, Isten, adományaid által, hogy azokat megnyerve is keressék, és keresve mindenkor elnyerhessék. A mi.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Fidéles tui, Deus, per tua dona firméntur: ut éadem et percipiéndo requírant, et quaeréndo sine fine percípiant. Per Dóminum.

Nagyböjt I. vasárnapja.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János bazilika.)

A mai szentmise megtanít minket a szentleckében arra, hogy ez az idő *szent idő*, a kegyelem ideje s erre az időre ad nagyböjti programmot Szent Pál. De az evangélium megmutatja, hogy egyúttal *a harc ideje* is. A szebb élet alakításáért folytatott küzdelmeinkben és önmegtagadásainkban Krisztus a mi példaképünk. Őt is megkísértette a sátán, hogyan lehetnénk mi mentek a kísértésektől? De nem is kell tőlük annyira félnünk, mert isteni mesterünk megmutatta, hogyan kell csábításait visszavernünk. A szentmise többi imádságával pedig arra segít el, hogy megfelelő érzelemmel: nagy bizalommal és önbizalommal tudjuk átélni ezt a szent időt. Egyébként ez a vasárnap a legnagyobb vasárnapok közé tartozik a liturgikus évben; mutatja az is, hogy Rómában a hivatalos szentmise a legfőbb székesegyházban, a lateráni bazilikában van.

Bevonulásra. (Zs. 90, 15, 16.)

Ha kiált hozzám, meghallgatom: megmentem: és megdicsőítem: betöltöm őt: hosszú élettel. (Zs. u. a. 1.) Ki a Fölségesnek oltalmában lakik, az ég Istenének védelmében nyugszik. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat a negyvennapos böjt évenkinti megtartása által tisztogatod, add meg népednek, hogy amit önmegtartóztatás által tőled el akar nyerni, azt jótetteivel el is érhesse. A mi.

Introitus. (Ps. 90, 15 et 16.)

Invocábit me, et ego exáudiam eum: erípiam eum, et glorificábo eum: longitúdine diérum adimplébo eum. (Ps. ibid., 1.) Qui hábitat in adjutório Altíssimi, in protectióne Dei caeli commorábitur. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui Ecclésiam tuam ánnua quadragesimáli observatióne purificas: praesta famíliae tuae; ut, quod a te obtinére abstinéndo nítitur, hoc bonis opéribus exsequátur. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 6, 1-10.)

Testvérek: Intünk titeket, hogy hiába ne vettétek legyen az Isten malasztját. Mert ő mondja: Nekem tetsző időben meghallgatlak téged, és az üd-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corinthios. (2. Cor. 6, 1-10.)

Fratres: Exhortámur vos, ne in vácuum grátiam Dei recipiátis. Ait enim: Témpore accépto exaudívi te, et in die salútis adjúvi te. Ecce nunc tempus acceptá-

vösség napján megsegítlek téged. Ime, most van a kellő idő; íme, most van az üdvösség napja! Senkinek se okozzunk semmiféle botrányt, hogy ne szidalmaztassék a mi szolgálatunk; hanem viselkedjünk mindenben Isten szolgáiként sok tűrésben: nyomorúságban, szükségben, szorongatásban, verésben, tömlöcben, zendülésben, fáradságban, virrasztásban, böjtölésben, tisztaságban, tudásban, béketűrésben, nyájasságban, a Szentlélekben, nem színlelt szeretetben, az igazság igéjében, Isten erejében, jobbról és balról az az igazságosság fegyverzetében, dicsőségben és becstelenségben, gyalázatban és jó hírnévben; mint csábítók és mégis igazmondók; mint ismeretlenek és mégis ismeretesek; mint halálra váltak és íme, mégis élünk; mint megvertek, de meg nem öltek; mint szomorkodók, és mégis mindig örvendezők; mint szűkölködők, és mégis sokakat gazdagítók; mint akiknek semmijük sincsen és mindenük megvan.

bile, ecce nunc dies salútis. Némini dantes ullam offensiónem, ut non vituperétur ministérium nostrum: sed in ómnibus exhibeámus nosmetípsos sicut Dei minístros, in multa patiéntia, in tribulatiónibus, in necessitátibus, in angústiis, in plagis, in carcéribus, in seditiónibus, in labóribus, in vigíliis, in jejúniis, in castitáte, in sciéntia, in longanimitáte, in suavitáte, in Spíritu Sancto, in caritáte non ficta, in verbo veritátis, in virtúte Dei, per arma justítiae a dextris, et a sinístris: per glóriam, et ignobilitátem: per infámiam, et bonam famam: ut seductóres, et veráces: sicut qui ignóti, et cógniti: quasi moriéntes, et ecce vívimus: ut castigáti, et non mortificáti: quasi tristes, semper autem gaudéntes: sicut egéntes, multos autem locupletántes: tamquam nihil habéntes, et ómnia possidéntes.

Átvonulásra. (Zsolt. 90, 11-12.) Angyalainak parancsolt felőled az Isten, hogy minden utadon őrizzenek. ℣. Kezükön hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat.

Böjti ének. (Zs. 90, 1-7; 11-16.) Ki a Fölségesnek oltalmában lakik, az ég Istenének árnyékában fog megpihenni. Azt mondja az Úrnak: Oltalmam és váram, Istenem, benne bízom. Mert ő szabadít meg téged a vadász hálójából és a pusztító dögvésztől. Vállával takar be téged, és szárnyai alatt lelsz menedéket. Pajzs és paizs az ő hűsége. Nem kell félned az éjszaka rémétől, sem a nappal nyilától, sem a setétségben járó dögvésztől, sem a déli ördögtől. Ezer essék is el oldalad mellől, tízezer jobbodról, hozzád nem közelít. Csak szemeiddel nézel körül, és a bűnösök megtorlását látod. Mert te vagy, Uram, az én reményem! A Magasságost választottad menedékedül. Nem közelít hozzád a rossz, és csapás nem jut sátorodhoz. Mert angyalainak parancsolt felőled, hogy minden utadon őrizzenek. Kezükön hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat. Oroszlánon és viperán fogsz járni, és eltiporod az oroszlánkölyköt és a kígyót. Mert hozzám ragaszkodott, megszabadítom őt, védelmezem, mert ismeri nevemet. Segítségül hívott, meghallgatom őt, vele vagyok szorongattatásában, kiragadom és megdicsőítem. Hosszú élettel elégítem ki, és megmutatom neki szabadításomat.

Graduale. (Ps. 90, 11-12.) Angelis suis Deus mandávit de te, ut custódiant te in ómnibus viis tuis. ℣. In mánibus portábunt te, ne umquam offéndas ad lápidem pedem tuum.

Tractus. (Ibid. 1-7 et 11-16.) Qui hábitat in adjutório Altíssimi, in protectióne Dei cæli commorábitur. Dicet Dómino: Susceptor meus es, et refúgium meum: Deus meus, sperábo in eum. Quóniam ipse liberávit me de láqueo venántium, et a verbo áspero. Scápulis suis obumbrábit tibi, et sub pennis ejus sperábis. Scuto circúmdabit te veritas ejus: non timébis a timóre nocturno, a sagítta volánte in die, a negótio perambulánte in ténebris, ab incúrsu et dæmónio meridiáno. Cadent a latere tuo mille, et decem mília a dextris tuis: ad te autem non adpropinquábit. Verúmtamen oculis tuis considerábis, et retributiónem peccatórum vidébis. Quóniam tu es, Dómine, spes mea. Altíssimum posuísti refúgium tuum. Non accédet ad te malum, et flagéllum non adpropinquábit tabernáculo tuo. Quóniam angelis suis mandávit de te, ut custódiant te in ómnibus viis tuis. In mánibus portábunt te, ne umquam offéndas ad lápidem pedem tuum. Super áspidem et basilíscum ambulábis, et conculcábis leónem et draconem. Quóniam in me sperávit, liberábo eum: protégam eum, quóniam cognóvit nomen meum. Invocábit me, et ego exáudiam eum: cum ipso sum in tribulatióne, eripiam eum, et glorificábo eum. Longitúdine diérum adimplébo eum, et osténdam illi salutáre meum.

nének védelmében nyugszik. ℣. Azt mondja az Úrnak: te vagy az én oltalmazóm, menedékem, Istenem, kiben bizakodom. ℣. Mert ő megment engem a vadászok tőrétől, a súlyos veszélytől; ℣. Szárnyával árnyékot borít reád, és tollai alatt menedékre találsz. ℣. Hűsége pajzsként vesz körül, nem kell félned az éjtszaka rémétől. ℣. A nappal repülő nyíltól, a sötétben kószáló járványtól, a délben támadó gonosztól. ℣. Ezren essenek el bár oldalad mellől, és tízezren jobbod felől, hozzád mi sem közeledik. ℣. Mert angyalainak parancsolt felőled, hogy minden utadon őrizzenek; ℣. Kezükön hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat. ℣. Áspiskígyón és viperán fogsz járni, oroszlánt és sárkányt fogsz tiporni. ℣. Mivel bennem bízik, megszabadítom, oltalma leszek, mert ismeri nevemet. ℣. Ha kiált hozzám, meghallgatom, a szorongatás idején vele leszek. ℣. Megmentem és megdicsőítem: betöltöm őt hosszú élettel, és megmutatom neki segítségemet.

ctióne Dei caeli commorábitur. ℣. Dicet Dómino: Susceptor meus es tu, et refúgium meum: Deus meus, sperábo in eum. ℣. Quóniam ipse liberávit me de láqueo venántium, et a verbo áspero. ℣. Scápulis suis obumbrábit tibi, et sub pennis ejus sperábis. ℣. Scuto circumdábit te véritas ejus: non timébis a timóre noctúrno. ℣. A sagítta volánte per diem, a negótio perambulánte in ténebris, a ruína et daemónio meridiáno. ℣. Cadent a látere tuo mille, et decem míllia a dextris tuis: tibi autem non appropinquábit. ℣. Quóniam Angelis suis mandávit de te, ut custódiant te in ómnibus viis tuis. ℣. In mánibus portábunt te, ne umquam offéndas ad lápidem pedem tuum. ℣. Super áspidem et basilíscum ambulábis, et conculcábis leónem et dracónem. ℣. Quóniam in me sperávit, liberábo eum: prótegam eum, quóniam cognóvit nomen meum. ℣. Invocábit me, et ego exáudiam eum: cum ipso sum in tribulatióne. ℣. Eripiam eum, et glorificábo eum: longitúdine diérum adimplébo eum, et osténdam illi salutáre meum.

✠ A szent evang. szakasza Sz. Máté szerint. (4, 1-11.)

Az időben: Jézust a pusztába vivé a Lélek hogy megkísértse az ördög. És mi-

✠ Sequéntia sancti Evangélii sec. Matthaeum. (4, 1-11.)

In illo témpore: Ductus est Jesus in desértum a Spíritu, ut tentarétur a diábolo.

után negyven nap és negyven éjjel böjtölt, azután megéhezék. És hozzájárulván a kísértő, mondá neki: Ha Isten fia vagy, mondd, hogy e kövek kenyerekké váljanak. Ki felelvén, mondá: Írva vagyon: Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, mely az Isten szájából származik. Akkor magával vivé őt az ördög a szent városba és a templom ormára állítá, és mondá neki: Ha Isten fia vagy, vesd le magadat; mert meg van írva, hogy angyalainak parancsolt felőled, és kezeikben hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat. Mondá neki Jézus: Megint írva vagyon: Ne kísértsd a te Uradat Istenedet. Majd ismét egy igen magas hegyre vivé őt az ördög, és megmutatá neki a világ minden országait és azok dicsőségét, és mondá neki: Mindezeket neked adom, ha leborulván imádasz engem. Akkor mondá neki Jézus: Távozzál, sátán! mert írva vagyon: A te Uradat Istenedet imádjad, és csak neki szolgálj. Akkor elhagyá őt az ördög, és íme angyalok jövének és szolgálának neki.

Felajánlásra. (Zs. 90, 4-5.) Szárnyával árnyékot borít reád az Úr, és tollai alatt menedékre találsz: hűsége pajzsként vesz körül.

Et cum jejunásset quadragínta diébus, et quadragínta nóctibus, póstea esúriit. Et accédens tentátor, dixit ei: Si Fílius Dei es, dic ut lápides isti panes fiant. Qui respóndens, dixit: Scriptum est: Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo, quod procédit de ore Dei. Tunc assúmpsit eum diábolus in sanctam civitátem, et státuit eum super pinnáculum templi, et dixit ei: Si Fílius Dei es, mitte te deórsum. Scriptum est enim: Quia Angelis suis mandávit de te, et in mánibus tollent te, ne forte offéndas ad lápidem pedem tuum. Ait illi Jesus: Rursum scriptum est: Non tentábis Dóminum Deum tuum. Iterum assúmpsit eum diábolus in montem excélsum valde: et osténdit ei ómnia regna mundi, et glóriam eórum, et dixit ei: Haec ómnia tibi dabo, si cadens adoráveris me. Tunc dicit ei Jesus: Vade, Sátana: scriptum est enim: Dóminum Deum tuum adorábis, et illi soli sérvies. Tunc relíquit eum diábolus: et ecce Angeli accessérunt, et ministrábant ei.

Offertorium. (Ps. 90, 4-5.) Scápulis suis obumbrábit tibi Dóminus, et sub pennis ejus sperábis: scuto circúmdabit te véritas ejus.

Csendes imádság. A negyvennapos böjt áldozatát ünnepélyesen felajánljuk neked, Urunk, és kérünk, hogy a húseledelektől való önmegtartóztatással együtt a káros élvezetektől is tartózkodjunk. A mi Urunk.

Secreta. Sacrifícium quadragesimális inítii solémniter immolámus, te, Dómine, deprecántes: ut, cum epulárum restrictióne carnálium, a nóxiis quoque voluptátibus temperémus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 90, 4-5.) Szárnyával árnyékot borít reád az Úr, és tollai alatt menedékre találsz: hűsége pajzsként vesz körül.

Communio. (Ps. 90, 4-5.) Scápulis suis obumbrábit tibi Dóminus, et sub pennis ejus sperábis: scuto circúmdabit te véritas ejus.

Áldozás utáni imádság. Szentséged szent vétele, Urunk, újítson meg minket és a régi bűnöktől megtisztítva, ez üdvöt adó misztériumnak közösségébe segítsen el minket. A mi.

Postcommunio. Tui nos, Dómine, sacraménti libátio sancta restáuret: et a vetustáte purgátos, in mystérii salutáris fáciat transíre consórtium. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Hétfő, nagyböjt 1. vasárnapja után.

(Stációs-templom: Vasas Szent Péter bazilikája.)

A Jó Pásztor képét ragyogtatja fel a liturgia a nagyböjt idején vezeklő bűnösöknek és a keresztségre készülő hittanulóknak. Kövessük mi is velük együtt Jó Pásztorunkat, hogy egykor jobbjára állítson majd minket is.

Bevonulásra. (Zs. 122, 2.) Mint a szolgák szeme uraik kezére, úgy tekint az Urra, Istenünkre, a mi szemünk, míg rajtunk meg nem könyörül, könyörülj rajtunk, Uram, könyörülj rajtunk. (Zs. 122, 1.) Hozzád emelem szememet, ki az égben lakol. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 122, 2.) Sicut óculi servórum in mánibus dominórum suórum: ita óculi nostri ad Dóminum Deum nostrum, donec misereátur nobis: miserére nobis, Dómine, miserére nobis. (Ps. ibid., 1.) Ad te levávi oculos meos: qui hábitas in caelis. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Változtass meg minket, üdvözítő Istenünk, és, hogy a negyvennapos böjt javunkra váljék, világosítsd meg lelkünket mennyei tanításokkal. A mi Urunk.

Orátio. Convérte nos, Deus salutáris noster: et, ut nobis jejúnium quadragesimále profíciat, mentes nostras caeléstibus ínstrue disciplínis. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Ezekiel prófétától. (34, 11-16.)

Ezeket mondja az Úr Isten: Íme én magam keresem fel juhaimat és viselem gondjukat. Amint a pásztor gondját viseli nyájának azon a napon, amelyen elszéledt juhai között van, úgy viselem majd én is gondját juhaimnak és kiszabadítom őket minden helyről, amerre elszéledtek a felhő és a sötétség napján. Kihozom őket a népek közül és egybegyüjtöm őket az országokból; a saját országukba viszem, és Izrael hegyein legeltetem őket a patakok mentén és az ország minden lakott helyén. A legdúsabb legelőkön legeltetem őket és Izrael magas hegyein lesznek az ő legelőik; ott fognak megpihenni zöldelő füvön, és kövér legelőkön legelnek majd Izrael hegyein. Én magam legeltetem juhaimat, és én pihentetem meg őket, úgymond az Úr Isten! Az elvesztettet megkeresem, az eltévedtet visszavezetem, a sebesültet bekötözgetem, a

Léctio Ezechiélis Prophétae. (34, 11-16.)

Haec dicit Dóminus Deus: Ecce ego ipse requíram oves meas, et visitábo eas. Sicut vísitat pastor gregem suum in die, quando fúerit in médio óvium suárum dissipatárum: sic visitábo oves meas, et liberábo eas de omnibus locis, in quibus dispérsae fúerant in die nubis et caliginis. Et edúcam eas de pópulis, et congregábo eas de terris, et indúcam eas in terram suam: et pascam eas in móntibus Israel, in rivis, et in cunctis sédibus terrae. In páscuis ubérrimis pascam eas, et in móntibus excélsis Israel erunt páscua eárum: ibi requiéscent in herbis viréntibus, et in páscuis pínguibus pascéntur super montes Israel. Ego pascam oves meas, et ego eas accubáre fáciam, dicit Dóminus Deus. Quod perîerat, requíram; et quod abjéctum erat, redúcam; et quod confráctum fúerat, alligábo; et quod infírmum fúerat, consolidábo; et quod pingue et forte, custódiam: et pascam illas in

gyengét megerősítem, a hízottat és az erőst megoltalmazom, és igazságosan legeltetem őket, úgymond a mindenható Úr.

judício, dicit Dóminus omnípotens.

Átvonulásra. (Zs. 83, 10, 9.) Oltalmazó Istenünk; tekints és nézz le szolgáidra. ℣. Seregek Ura, Istene! hallgasd meg szolgáid könyörgéseit.

Graduale. (Ps. 83, 10 et 9.) Protéctor noster áspice, Deus, et réspice super servos tuos. ℣. Dómine Deus virtútum, exáudi preces servórum tuórum.

Böjti ének ugyanaz mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (25, 31-46.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Mikor eljövend az Emberfia fölségében és vele mind az angyalok, akkor ő beül fölségének királyi székébe. És összegyűjtenek eléje minden nemzeteket; és elválasztja őket egymástól, miként a pásztor elválasztja a juhokat a bakoktól. És a juhokat jobbjára állítja, a bakokat pedig baloldalára. Akkor majd így szól a király azoknak, kik jobbja felől lesznek: Jöjjetek Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot. Mert éheztem és ennem adtatok; szomjúhoztam és innom adtatok, idegen voltam és befogadtatok engem, mezítelen és felruháztatok engem, beteg voltam és meglátogattatok engem, fogságban voltam és eljöttetek hozzám. Erre felelik neki az igazak,

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (25, 31-46.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Cum vénerit Fílius hóminis in majestáte sua, et omnes Angeli cum eo, tunc sedébit super sedem majestátis suae: et congregabúntur ante eum omnes gentes, et separábit eos ab ínvicem, sicut pastor ségregat oves ab hoedis: et státuet oves quidem a dextris suis, hoedos autem a sinístris. Tunc dicet Rex his, qui a dextris ejus erunt: Veníte, benedícti Patris mei, possidéte parátum vobis regnum a constitutióne mundi. Esurívi enim, et dedístis mihi manducáre: sitívi, et dedístis mihi bíbere: hospes eram, et collegístis me: nudus, et cooperuístis me: infírmus, et visitástis me: in cárcere eram, et venístis ad me. Tunc respondébunt ei justi, dicéntes: Dómine, quando te vídimus esuriéntem, et pávimus te:

mondván: Uram! mikor láttunk téged éhezni, és tápláltunk téged? szomjúhozni és italt adtunk neked? mikor láttunk idegenül, hogy befogadtunk volna? vagy mezítelenül, hogy felruháztunk volna téged? vagy mikor láttunk téged betegen, vagy fogságban, hogy hozzád mentünk volna? És feleletül a király azt mondja nekik: Bizony mondom nektek, amit egynek e legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtétek. Akkor így fog szólani azokhoz is, kik balfelől lesznek: Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, mely az ördögnek készíttetett és az ő angyalainak. Mert éheztem és nem adtatok ennem, szomjúhoztam és nem adtatok nekem italt, idegen voltam és nem fogadtatok be engem, mezítelen és nem ruháztatok engem, beteg és fogságban voltam és nem látogattatok meg engem! Erre azok is felelik neki, mondván: Uram! mikor láttunk téged éhezni vagy szomjúhozni, idegenül vagy mezítelenül, betegen vagy a fogságban, és nem szolgáltunk néked? Akkor majd megfelel nekik, mondván: Bizony mondom nektek, amit nem cselekedtetek egynek e legkisebbek közül, nekem sem cselekedtétek. És ezek örök büntetésbe mennek, az igazak pedig örök életbe.

si tiéntem, et dédisimus tibi potum? quando autem te vídimus hóspitem, et collégimus te: aut nudum, et cooperúimus te? aut quando te vídimus infírmum, aut in cárcere, et vénimus ad te? Et respóndens Rex, dicet illis: Amen dico vobis: quámdiu fecístis uni ex his frátribus meis mínimis, mihi fecístis. Tunc dicet et his, qui a sinístris erunt: Discédite a me maledícti in ignem aetérnum, qui parátus est diábolo, et ángelis ejus. Esurívi enim, et non dedístis mihi manducáre: sitívi, et non dedístis mihi potum: hospes eram, et non collegístis me: nudus, et non cooperuístis me: infírmus, et in cárcere, et non visitástis me. Tunc respondébunt ei et ipsi, dicéntes: Dómine, quando te vídimus esuriéntem, aut sitiéntem, aut hóspitem, aut nudum, aut infírmum, aut in cárcere, et non ministrávimus tibi? Tunc respondébit illis, dicens: Amen dico vobis: Quámdiu non fecístis uni de minóribus his, nec mihi fecístis. Et ibunt hi in supplícium aeternum: justi autem in vitam aetérnam.

Felajánlásra. (Zs. 118, 18, 26, 73.) Felemelem szeme-

Offertorium. (Ps. 118, 18, 26 et 73.) Levábo óculos

met, és csodáidról elmélkedem, Uram, hogy megtaníts igazságaidra: adj értelmet nekem, hogy megtanuljam parancsaidat.

meos, et considerábo mirabília tua, Dómine, ut dóceas me justítias tuas: da mihi intelléctum, et discam mandáta tua.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a neked hozott adományokat és bűneink szennyétől tisztíts meg minket. A mi Urunk.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, obláta sanctífica: nosque a peccatórum nostrórum máculis emúnda. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Máté 25, 40, 34.) Bizony mondom nektek, amit egynek a legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtétek: jöjjetek Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot.

Communio. (Matth. 25, 40 et 34.) Amen dico vobis: quod uni ex mínimis meis fecístis, mihi fecístis: veníte, benedícti Patris mei, possidéte parátum vobis regnum ab iníto saeculi.

Áldozás utáni imádság. Üdvöt szerző adományoddal betöltve, könyörögve kérünk, Urunk, hogy aminek megízlelésében gyönyörködünk, annak hatása által megújuljunk. A mi Urunk.

Postcommunio. Salutáris tui, Dómine, múnere satiáti, súpplices exorámus: ut, cujus laetámur gustu, renovémur effectu. Per Dóminum nostrum Jésum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Oldozd fel, kérünk, Urunk, bűneink bilincseit és mind azt, amit miattuk megérdemlünk, kegyesen fordítsd el tőlünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Absólve, quaesumus, Dómine, nostrórum víncula peccatórum: et, quidquid pro eis merémur, propitiátus avérte Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Kedd, nagyböjt 1. vasárnapja után.

(Stációs-templom: Szent Anasztázia bazilikája.)

Tanító jellegű mise. Szól az Isten útjáról és az emberek utairól. Buzdít: keressük az Urat és járjunk az ő útján. Ez az ő ideje; most megtalálható. (A stációs körmenet a római állatpiac mellett vitt el és a lárma behatolt a templomig, ezért szól az evangélium a kereskedők kiűzéséről.)

Bevonulásra. (Zs. 89, 1, 2.)

Uram! te vagy a mi menedékünk nemzedékről nemzedékre: öröktől fogva és mindörökké vagy te. (Zs. 89, 2.) Mielőtt hegyek lettek, föld és világ születtek, öröktől fogva és mindörökké vagy te, Isten. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Tekints, Urunk, családodra és engedd, hogy lelkünk, mely a test sanyargatása által tisztítja magát, utánad vágyakozván tündököljön előtted. A mi Urunk.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Introitus. (Ps. 89, 1 et 2.)

Dómine, refúgium factus es nobis a generatióne et progénie: a saeculo, et in saeculum tu es. (Ps. ibid., 2.) Priúsquam montes fierent, aut formarétur terra, et orbis: a saeculo, et usque in saeculum tu es, Deus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Réspice, Dómine, famíliam tuam: et praesta; ut apud te mens nostra tuo desidério fúlgeat, quae se carnis maceratióne castígat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke Izaiás prófétától. (55, 6-11.)

Ama napokban: Szólott Izaiás próféta, mondván: Keressétek az Urat, míg megtalálható, hívjátok őt segítségül, míg közel van. Hagyja el útját az istentelen, gondolatait a gonosz férfiú, és térjen vissza az Úrhoz, ki megkönyörül rajta, és Istenünkhöz, mert kész ő a megbocsátásra. Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és a ti utaitok nem az én utaim, úgy-

Léctio Isaíae Prophétae. (55, 6-11.)

In diébus illis: Locútus est Isaías prophéta, dicens: Quaerite Dóminum, dum invenírí potest: invocáte eum, dum prope est. Derelínquat ímpius viam suam, et vir iníquus cogitatiónes suas, et revertátur ad Dóminum: et miserébitur ejus, et ad Deum nostrum: quóniam multus est ad ignoscéndum. Non enim cogitatiónes meae cogitatónes vestrae: neque viae vestrae, viae meae, di-

mond az Úr. Mert amennyivel magasabbak az egek a földnél, annyival magasabbak az én utaim a ti utaitoknál, az én gondolataim a ti gondolataitoknál. És amint lehull a zápor és a hó az égből, és oda többé vissza nem tér, hanem megitatja a földet, megöntözi és megtermékenyíti, és magot ad a magvetőnek és kenyeret az evőnek: Úgy lesz az én igém is, mely szájamból kimegy; Nem tér az vissza hozzám eredménytelenül, hanem végbeviszi mindazt, amit akarok, És végrehajtja azt, amire küldöm, mondja a mindenható Úr.

Átvonulásra. (Zsolt. 140, 2.) Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom, Uram. ℣. Kezem (imádságra) felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (21, 10-17.)

Az időben: Midőn Jézus bement Jeruzsálembe, izgalomba jött az egész város, mondván: Kicsoda ez? A nép pedig mondá: Ez Jézus, a próféta, a galileai Názáretből. És bemenvén Jézus az Isten templomába, mind kiűzé azokat, kik a templomban árulnak és vesznek vala s a pénzváltók asztalait és a galambárusok székeit fölforgatá; és mondá nekik: Írva vagyon: Az én

cit Dóminus. Quia sicut exaltántur caeli a terra, sic exaltátae sunt viae meae a viis vestris, et cogitatiónes meae a cogitatiónibus vestris. Et quómodo descéndit imber, et nix de caelo, et illuc ultra non revértitur, sed inébriat terram, et infúndit eam, et germináre eam facit, et dat semen serénti, et panem comedénti: sic erit verbum meum, quod egrediétur de ore meo: non revertétur ad me vácuum, sed fáciet quaecúmque vólui et prosperábitur in his, ad quae misi illud: ait Dóminus omnípotens.

Graduale. (Psalm. 140, 2.) Dirigátur orátio mea sicut incénsum in conspéctu tuo, Dómine. ℣. Elevátio mánuum meárum sacrifícium vespertínum.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (21, 10-17.)

In illo témpore: Cum intrásset Jesus Jerosólymam, commóta est univérsa cívitas, dicens: Quis est hic? Pópuli autem dicébant: Hic est Jesus Prophéta a Názareth Galilaeae. Et intrávit Jesus in templum Dei, et ejiciébat omnes vendéntes, et eméntes in templo; et mensas nummulariórum, et cáthedras vendéntium colúmbas evértit: et dicit eis: Scriptum

házam imádság házának fog hivatni; ti pedig azt latrok barlangjává tettétek. És hozzá menének a vakok és sánták a templomban és meggyógyítá őket. Látván pedig a papi fejedelmek és írástudók a csodákat, melyeket művelt és a gyermekeket, kik a templomban kiáltozának, mondván: Hozsanna Dávid fiának! boszszankodának és mondák neki: Hallod, mit beszélnek ezek? Jézus pedig felelé nekik: Igen. Sohasem olvastátok-e, hogy a kisdedek és csecsemők szájából készítettél dícséretet? És elhagyván őket, kiméne a városból Betániába és ott maradt.

Felajánlásra. (Zs. 30, 15, 16.) Benned bízom, Uram; mondom: Te vagy az én Istenem! Sorsom a te kezedben van.

Csendes imádság. A bemutatott adományok által kérünk, Urunk, engeszteltődjél ki és oltalmazz meg minket minden veszélytől. A mi Urunk.

est: Domus mea domus oratiónis vocábitur: vos autem fecístis illam spelúncam latrónum. Et accessérunt ad eum caeci et claudi in templo: et sanávit eos. Vidéntes autem príncipes sacerdótum, et scribae mirabília, quae fecit, et púeros clamántes in templo, et dicéntes: Hosánna fílio David: indignáti sunt, et dixérunt ei: Audis quid isti dicunt? Jesus autem dixit eis: Utique. Numquam legístis: Quia ex ore infántium et lacténtium perfecísti laudem? Et relíctis illis, ábiit foras extra civitátem in Bethániam: ibique mansit.

Offertorium. (Ps. 30, 15-16.) In te sperávi, Dómine; dixi: Tu es Deus meus, in mánibus tuis témpora mea.

Secreta. Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et a cunctis nos defénde periculis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 4, 2.) Meghallgattál, igazságom Istene, valahányszor segítségül hívtalak, tágasságra változtattad szorongatásomat: könyörülj rajtam, Uram, és hallgasd meg imámat.

Communio. (Psalm. 4, 2.) Cum invocárem te, exaudísti me, Deus justítiae meae: in tribulatióne dilatásti me: miserére mihi, Dómine, et exáudi oratiónem meam.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy annak üdvös hatását elnyerjük, aminek e misztériumban zálogát kaptuk. A mi Urunk.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut illíus salutáris capiámus effectum, cujus per haec mystéria pignus accepimus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint hamvazószerdán. 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Szálljanak fel hozzád, Urunk, könyörgéseink és távolíts el Egyházadtól minden gonoszságot. A mi.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Ascéndant ad te, Dómine, preces nostrae: et ab Eccl*é*sia tua cunctam repélle nequítiam. Per Dóminum.

Szerda, nagyböjt 1. vasárnapja után.

(Stációs-templom: Sancta Maria Major bazilika.)

A nagyböjt és kántorböjt együtt. Nyomatékos figyelmeztetés, melyet Mózes, Illés és Krisztus Urunk példája is megerősít. És amint Szűzanyánk azért is boldog, mert meghallgatta és követte az Úr szavait, úgy cselekedjünk mi is hasonlóképpen. (Régi mise emléke a két vonal közé eső rész. Abból az időből való, amikor két szentlecke volt minden misében.)

Bevonulásra. (Zs. 24, 6, 3, 22.)

Emlékezzél meg, Uram, könyörületedről és irgalmadról, hisz azok megvannak öröktől: sohase uralkodjanak rajtunk ellenségeink: szabadíts meg minket, Izrael Istene, minden szorongatásunkból. (Zs. 24, 1, 2.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet; Istenem, tebenned remélek, meg ne szégyenüljek. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 24, 6, 3 et 22.)

Reminiscére miseratiónum tuárum, Dómine, et misericórdiae tuae, quae a saeculo sunt: ne umquam dominántur nobis inimíci nostri: líbera nos, Deus Israel, ex ómnibus angústiis nostris. (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam. ℣. Glória Patri.

A két vonal között levő rész a régi mise maradványa. A Kyrie eleison után ezt mondja a pap:

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl. Könyörgéseinket, kérünk,

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Preces nostras, quaesu-

Urunk, hallgasd meg kegyesen és fönséges jobbodat terjeszd ki minden ellenségünk ellen. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke Mózes II. könyvéből. (24, 12-18.)

Ama napokban: Mondá az Úr Mózesnek: Jer fel hozzám a hegyre, és maradj ott; és én átadom neked a kőtáblákat, a törvényt és a parancsolatokat, amelyeket írtam, hogy tanítsd Izrael fiait. Fel is szedelőzködék Mózes és szolgája Józsue; és mikor elindult Mózes az Isten hegyére, mondá a véneknek: Várjatok itt, míg vissza nem térünk hozzátok. Áron és Hur veletek vannak, ha valami peres dolog felmerül, ő eléjük vigyétek. Mikor fölment Mózes, a felhő elborítá a hegyet. És az Úr dicsősége leszálla a Sinai hegyére és miután azt hat napig borította felhővel, a hetedik napon szólítá őt a felhő közepéből. Izrael fiainak szeme előtt olyan jelenség volt az Úr dicsősége, mint a hegy ormán égő tűz. Erre Mózes beméne a felhő közepébe s felméne a hegyre s ott volt negyven nap és negyven éjen át.

Átvonulásra. (Zs. 24, 17-18.) Szívem szorongatásai megsokasodtak; vezess ki inségeimből engem, Uram. ℣. Nézd megaláztatásomat

mus, Dómine, cleménter exáudi: et contra cuncta nobis adversántia, déxteram tuae majestátis exténde. Per Dóminum.

Léctio libri Exodi. (24, 12-18.)

In diébus illis: Dixit Dóminus ad Móysen: Ascénde ad me in montem, et esto: ibi dabóque tibi tábulas lapídeas, et legem ac mandáta quae scripsi: ut dóceas fílios Israel. Surrexérunt Móyses et Jósue minister ejus: ascendénsque Móyses in montem Dei, senióribus ait: Exspectáte hic, donec revertámur ad vos. Habétis Aaron et Hur vobíscum: si quid natum fúerit quaestiónis, referétis ad eos. Cumque ascendísset Móyses, opéruit nubes montem, et habitávit glória Dómini super Sínai, tegens illum nube sex diébus: séptimo autem die vocávit eum de médio calíginis. Erat autem spécies glóriae Dómini, quasi ignis ardens super vérticem montis, in conspéctu fíliórum Israel. Ingressúsque Móyses médium nébulae, ascéndit in montem: et fuit ibi quadragínta diébus, et quadragínta nóctibus.

Graduale. (Ps. 24, 17-18.) Tribulatiónes cordis mei dilatátae sunt: de necessitátibus meis éripe me, Dómine. ℣. Vide humilitátem meam,

és szenvedésemet: bocsásd meg minden vétkemet.

et labórem meum: et dimitte ómnia peccáta mea.

(Itt mondja a pap: Dóminus vobíscum és ettől kezdve a szokott módon folytatódik a szentmise.)

Könyörgés. Néped áldozatkészségére, kérünk, Urunk, tekints le jóságosan, hogy azok, akiket az önmegtartóztatás testileg sanyargat, a jó cselekedetek gyümölcse által lélekben megerősödjenek. A mi.

Orátio. Devotiónem pópuli tui, quaesumus, Dómine, benígnus inténde: ut, qui per abstinéntiam macerántur in córpore, per fructum boni óperis reficiántur in mente. Per Dóminum nostrum Jesum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke a Királyok könyvéből. (III. 19, 3-8.)

Ama napokban, Illés a júdabeli Bersábéba érve, otthagyá legényét, maga pedig egy napi járásnyira beméne a pusztába. Miután beért s egy borókafenyő alá leült, azt kívánó magának, hogy haljon meg. Így szóla: Elég volt, Uram, vedd el életemet, mert én sem vagyok jobb, mint atyáim. Majd lefeküvék és elaluvék a borókafenyő árnyában. Ekkor, íme, az Úr angyala megérinté és azt mondá néki: Kelj fel és egyél. Odatekinte s íme egy hamuban sült lepény és egy edény víz volt a fejénél; evék tehát és ivék s ismét elaluvék. Ekkor másodszor is eljöve az Úr angyala s megérinté és mondá neki: Kelj fel, egyél, mert nagy út vár reád. Felkele, evék és ivék s ennek az ételnek az erejével negyven nap és negyven éjjel méne,

Léctio libri Regum. (III. 19, 3-8.)

In diébus illis: Venit Elías in Bersabée Juda, et dimísit ibi púerum suum, et perréxit in desértum, viam unius diéi. Cumque venísset, et sedéret subter unam juníperum, petívit ánimae suae ut morerétur, et ait: Súffícit mihi, Dómine, tolle ánimam meam: neque enim mélior sum, quam patres mei. Projecítque se, et obdormívit in umbra juníperi: et ecce Angelus Dómini tétigit eum, et dixit illi: Surge et cómede. Respéxit, et ecce ad caput suum subcinerícius panis, et vas aquae: comédit ergo et bibit, et rursum obdormívit. Reversúsque est Angelus Dómini secúndo, et tétigit eum, dixítque illi: Surge, cómede: grandis enim tibi restat via. Qui cum surrexísset, comédit, et bibit, et ambulávit in fortitúdine cibi

egészen az Isten hegyéig, a Hórebig.

Böjti ének. (Zs. 24, 17-18, 1-4.) Vezess ki ínségemből, Uram: nézd megalázottságomat és szenvedésemet: bocsásd meg minden vétkemet. ℣. Hozzád emelem, Uram, lelkemet: Istenem, tebenned remélek, ne hagyd, hogy megszégyenüljek s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek. ℣. Hisz senki, aki benned bízik, meg nem szégyenül: de szégyen éri, kik hívságot cselekszenek.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (12, 38-50.)

Az időben: Felelének Jézusnak némelyek az írástudók és farizeusok közül, mondván: Mester! jelt akarunk tőled látni. Ő pedig felelvén, mondá nekik: A gonosz és házasságtörő nemzedék jelt kíván; de nem adatik neki jel, hanem csak Jónás próféta jele. Mert valamint Jónás a cethal gyomrában volt három nap és három éjjel, úgy leszen az Emberfia a föld szívében három nap és három éjjel. A ninivei emberek föltámadnak az ítéletkor ezzel a nemzedékkel és kárhoztatni fogják azt; mert ők bűnbánatot tartottak Jónás prédikációjára; pedig íme, nagyobb van itt Jónásnál. A déli királynő föl fog

illíus quadragínta diébus, et quadragínta nóctibus, usque ad montem Dei Horeb.

Tractus. (Ps. 24, 17, 18 et 1-4.) De necessitátibus meis éripe me, Dómine: vide humilitátem meam, et labórem meum: et dimítte ómnia peccáta mea. ℣. Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam: neque irrídeant me inimíci mei. ℣. Etenim univérsi qui te exspéctant, non confundántur: confundántur omnes faciéntes vana.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (12, 38-50.)

In illo témpore: Respondérunt Jesu quidam de scribis et pharisaeis, dicéntes: Magíster, vólumus a te signum vidére. Qui respóndens, ait illis: Generátio mala et adúltera signum quaerit: et signum non dábitur ei, nisi signum Jonae prophétae. Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diébus, et tribus nóctibus: sic erit Fílius hóminis in corde terrae tribus diébus, et tribus nóctibus. Viri Ninivítae surgent in judício cum generatióne ista, et condemnábunt eam: quia poenitentiam egérunt in praedicatióne Jonae. Et ecce plus quam Jonas hic. Regína Austri surget in judício cum

kelni az ítéletkor e nemzedékkel és kárhoztatni fogja azt: mert ő eljött a föld határairól hallgatni Salamon bölcseségét; pedig íme nagyobb van itt Salamonnál. Mikor pedig a tisztátalan lélek kimegy az emberből, vizetlen helyeken jár nyugalmat keresve, de nem talál. Akkor így szól: Visszatérek házamba, ahonnét kijöttem. És eljövén, üresen találja azt, kisöpörve és felékesítve. Akkor elmegyen és magához veszen hét más lelket, magánál gonoszabbakat és bemenvén, ott laknak; és annak az embernek utóbbi dolga rosszabb leszen az előbbinél. Így jár ez a gonosz nemzedék is. Mialatt még szólott a sereghez, íme, az ő anyja és atyjafiai kinn állnak vala, beszélni akarván vele. Mondá tehát neki valaki: Íme, anyád és atyádfiai kinn állanak, keresvén téged. Ő pedig felelvén annak, ki neki szólott, mondá: Ki az én anyám és kik az én atyámfiai? És kiterjesztvén kezét tanítványai felé, mondá: Íme, az én anyám és atyámfiai. Mert aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagyon, az az én fivérem és nővérem és anyám.

Felajánlásra. (Zs. 118, 47, 48.) Parancsaidról elmélkedem, mert nagyon szeretem őket és fölemelem kezemet parancsaid felé, mert kedvesek nekem.

generatióne ista, et condemnábit eam: quia venit a fínibus terrae audíre sapiéntiam Salomónis. Et ecce plus quam Sálomon hic. Cum autem immúndus spíritus exíerit ab hómine, ámbulat per loca árida, quaerens réquiem, et non ínvenit. Tunc dicit: Revértar in domum meam, unde exívi. Et véniens ínvenit eam vacántem, scopis mundátam, et ornátam. Tunc vadit, et assúmit septem álios spíritus secum nequióres se, et intrántes hábitant ibi: et fiunt novíssima hóminis illíus pejóra prióribus. Sic erit et generatióni huic péssimae. Adhuc eo loquénte ad turbas, ecce mater ejus, et fratres stabant foris, quaeréntes loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua, et fratres tui foris stant, quaeréntes te. At ipse respóndens dicénti sibi, ait: Quae est mater mea, et qui sunt fratres mei? Et exténdens manum in discípulos suos, dixit: Ecce mater mea, et fratres mei. Quicúmque enim fécerit voluntátem Patris mei, qui in caelis est: ipse meus frater, et soror, et mater est.

Offertorium. (Ps. 118, 47 et 48.) Meditábor in mandátis tuis, quae diléxi valde: et levábo manus meas ad mandáta tua, quae diléxi.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, az engesztelő áldozatot, hogy könyörületesen feloldozd bűneinket és te irányítsd ingadozó szívünket. A mi.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, placatiónis offérimus: ut et delícta nostra miserátus absólvas, et nutántia corda tu dírigas. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 5, 2-4.) Halld meg kiáltásomat: figyelj könyörgésem szavára, én Királyom és én Istenem: mert hozzád könyörgök imádkozva, Uram.

Communio. (Ps. 5, 2-4.) Intéllige clamórem meum: inténde voci oratiónis meae, Rex meus, et Deus meus: quóniam ad te orábo, Dómine.

Áldozás utáni imádság. Szentséged vétele tisztítson meg minket, Urunk, rejtett bűneinktől és szabadítson meg az ellenség cselvetéseitől. A mi Urunk.

Postcommunio. Tui, Dómine, perceptióne sacraménti, et a nostris mundémur occúltis, et ab hóstium liberémur insídiis. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Kérünk, Urunk, világosítsd meg lelkünket tiszta fényeddel, hogy láthassuk, mit kell tennünk és a helyeset segítségeddel végrehajthassuk. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo. Mentes nostras, quaesumus, Dómine, lúmine tuae claritátis illústra: ut vidére possímus, quae agénda sunt; et, quae recta sunt, ágere valeámus. Per Dóminum.

Csütörtök, nagyböjt 1. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a panispernai Szent Lőrinc-templom.)

A bűnbánat felkeltésére szolgáló mise. Ezt hirdeti az evangéliumi kánaáni asszony. A stációs szent pedig, mint vértanu, az állhatatos istenmegvallásra (confessio) int. Továbbá, mert Szent Lőrinc a szegényeknek a kenyeret osztogató diákonus volt, azért miséje a mennyei kenyérre is felhívja figyelmünket.

Bevonulásra. (Zsolt. 95, 6.) Színe előtt fenség van és szépség, szentélyében szentség és dicsőség. (Zs. 95, 1.) Énekeljetek az Úrnak új éneket: énekeljetek az Úrnak országok mind. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Psalm. 95, 6.) Confessio et pulchritúdo in conspéctu ejus: sánctitas et magnificéntia in sanctificatióne ejus. (Ps. ibid., 1.) Cantáte Dómino cánticum novum: cantáte Dómino, omnis terra. ℣. Glória Patri.

(Könyörgés ugyanaz mint szerdán: Devotiónem 232. l.)
(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Ezekiel prófétától. (18, 1-9.)

Ama napokban: Az Úr ezt a szózatot intézte hozzám: Mi dolog az, hogy közmondássá lett közöttetek Izrael földén az a mondás, mely így szól: «Az atyák ették meg a savanyú szőlőt, és a fiúk foga vásik el tőle?» Életemre mondom, én, az Úristen: Nem leszen nektek többé közmondásul ez a mondás Izraelben! Íme minden lélek az enyém; miként az atya lelke, úgy a fiú lelke is az enyém; amely lélek vétkezett, az hal meg. És ha egy férfiú igaz leszen, jog és igazság szerint jár, nem eszik a hegyeken és nem emeli szemét Izrael házának bálványaira, nem gyalázza meg társának feleségét és nem közeledik havi tisztulásban szenvedő aszszonyhoz, nem nyom el senkit sem, visszaadja a zálogot az adósnak, semmit sem vesz el erőszakkal, kenyerét odaadja az éhezőnek és ruhájával betakarja a mezítelent, nem kölcsönöz ka-

Léctio Ezechiélis Prophétae. (18, 1-9.)

In diébus illis: Factus est sermo Dómini ad me, dicens: Quid est, quod inter vos parábolam vértitis in provérbium istud in terra Israel, dicéntes: Patres comedérunt uvam acérbam, et dentes filiórum obstupéscunt? Vivo ego, dicit Dóminus Deus, si erit ultra vobis parábola haec in provérbium in Israel. Ecce omnes ánimae, meae sunt: ut ánima patris, ita et ánima fílii mea est: ánima, quae peccáverit, ipsa moriétur. Et vir si fúerit justus, et fécerit judícium et justítiam, in móntibus non comederit, et óculos suos non leváverit ad idóla domus Israel: et uxórem próximi sui non violáverit, et ad mulíerem menstruátam non accésserit: et hóminem non contristáverit: pignus debitóri reddíderit, per vim nihil rapúerit: panem suum esuriénti déderit, et nudum operúerit vestiménto: ad usúram non commodáverit, et ámplius

matra és nem fogad el ráadást, elfordítja kezét a gonoszságtól és igazságos ítéletet teszen az emberek között, parancsaim szerint jár és megtartja ítéleteimet, hogy igazságot cselekedjék: az ilyen ember igaz, bizton életben marad, úgymond az Úr, a mindenható.

Átvonulásra. (Zs. 16, 8, 2.) Óvj, Uram, mint szemed fényét: szárnyaid árnyéka alatt oltalmazz meg engem. ℣. Színed elől jöjjön igazság nekem, szemed lássa meg igazamat.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (15, 21-28.)

Az időben: Elmenvén Jézus, félrevonula Tirus és Szidon vidékére. És íme, egy kánaáni asszony, ki ama vidékről kijött, kiálta, mondván neki: Könyörülj rajtam, Uram, Dávid fia! leányomat gonoszul gyötri az ördög. De ő egy szót sem felele neki. És hozzájárulván tanítványai, kérék őt, mondván: Bocsásd el, mert utánunk kiabál. Ő pedig felelvén, mondá: Én csak Izrael házának elveszett juhaihoz küldettem. Amaz pedig odajövén, imádá őt, mondván: Uram! segíts rajtam. Ki felelvén, mondá: Nem helyes elvenni a gyermekek kenyerét és az ebeknek vetni. De az asszony mondá: Úgy van, Uram!

non accéperit: ab iniquitáte avérterit manum suam, et judícium verum fécerit inter virum et virum: in praeméptis meis ambuláverit, et judícia mea custodíerit, ut fáciat veritátem: hic justus est, vita vivet, ait Dóminus omnípotens.

Graduale. (Ps. 16, 8 et 2.) Custódi me, Dómine, ut pupíllam óculi: sub umbra alárum tuárum prótege me. ℣. De vultu tuo judícium meum pródeat: óculi tui vídeant aequitátem.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (15, 21-28.)

In illo témpore: Egréssus Jesus secéssit in partes Tyri et Sidónis. Et ecce múlier Chananaea a fínibus illis egréssa clamávit, dicens ei: Miserére mei, Dómine, fili David: fília mea male a daemónio vexátur. Qui non respóndit ei verbum. Et accedéntes discípuli ejus rogábant eum, dicéntes: Dimítte eam; quia clamat post nos. Ipse autem respóndens, ait: Non sum míssus nisi ad oves, quae periérunt domus Israel. At illa venit, et adorávit eum, dicens: Dómine, ádjuva me. Qui respóndens, ait: Non est bonum súmere panem filiórum, et míttere cánibus. At illa dixit: Etiam, Dómine: nam et catélli edunt de

csakhogy a kis kutyák is esznek a morzsákból, melyek lehullanak uraik asztaláról. Akkor felelvén Jézus, mondá neki: Ó, asszony, nagy a te hited; legyen neked, amint kívánod. És meggyógyula leánya attól az órától fogva.

Felajánlásra. (Zs. 33, 8-9.) Az Úr angyala táboroz azok körül, kik őt félik és szabadulást hoz nekik: ízleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr.

Csendes imádság. Ezek az adományok, kérünk, Urunk, szolgáljanak annál biztosabban üdvösségünkre, mert a gyógyító böjt számára vannak rendelve. A mi.

micis, quae cadunt de mensa dominórum suórum. Tunc respóndens Jesus, ait illi: O múlier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanáta est fília ejus ex illa hora.

Offertorium. (Ps. 33, 8-9.) Immíttet Angelus Dómini in circúitu timéntium eum, et erípiet eos: gustáte, et vidéte, quóniam suávis est Dóminus.

Secreta. Sacrifícia, Dómine, quaesumus, propénsius ista nos salvent, quae medicinálibus sunt instituta jejúniis. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Ján. 6, 52.) A kenyér, melyet én adok, az én testem a világ életéért.

Áldozás utáni imádság. Adományaid gazdagsága által, Urunk, mind a földi oltalommal emelj fel, mind az örök segítséggel újíts meg minket. A mi Urunk.

Communio. (Joann. 6, 52. Panis, quem ego dédero, caro mea est pro saeculi vita.

Postcommunio. Tuórum nos, Dómine, largitáte donórum, et temporálibus attólle praesídiis, et rénova sempitérnis. Per Dóminum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u.a., mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Add a keresztény népeknek, kérünk, Urunk, hogy felfogják, amit vallanak, s szeressék a mennyei adományokat, melyekben részesülnek. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Da, quaesumus, Dómine, pópulis christiánis: et, quae profiténtur, agnóscere, et caeléste munus dilígere, quod frequéntant. Per Dóminum.

Péntek, nagyböjt 1. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a tizenkét Apostol bazilikája.)

Az egész mise a bűnbocsánatról szól és Isten irgalmasságát hirdeti. De a keresztvíz csodálatos erejét is példázza az evangélium. Mily szépen megegyezik mindez a stációs-templommal. Az oldó és kötő hatalommal felruházott apostolok temploma szolgált ugyanis a vezeklők visszafogadására.

Bevonulásra. (Zs. 24, 17-18.)

Vezess ki inségemből engem, Uram: nézd megalázottságomat és szenvedésemet, bocsásd meg minden vétkemet. (Zs. 24, 1-2.) Hozzád emelem Uram, lelkemet: Istenem! tebenned remélek, ne hagyd, hogy megszégyenüljek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Légy kegyes, Urunk, népedhez, és amint te tetted őt irántad áldozatos lelkűvé, úgy irgalmasan erősítsd is meg jóságos segítségeddel. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 24, 17 et 18.)

Ide necessitátibus meis éripe me, Dómine: vide humilitátem meam et labórem meum, et dimítte ómnia peccáta mea. (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Esto, Dómine, propítius plebi tuae: et, quam tibi facis esse devótam, benígno réfove miserátus auxílio. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Ezekiel prófétától. (18, 20-28.)

Ezeket mondá az Úristen: Aki vétkezik, az hal meg. A fiú nem viseli atyja gonoszságát, és az atya nem viseli fia gonoszságát; az igaznak igazsága őrajta leszen, és az istentelennek istentelensége őrajta leszen. Ha azonban a gonosz bűnbánatot tart minden elkövetett vétke fölött, megtartja minden parancsomat és jog és igazság szerint jár:

Léctio Ezechiélis Prophétae. (18, 20-28.)

Haec dicit Dóminus Deus: Anima, quae peccáverit ipsa moriétur: fílius non portábit iniquitátem patris, et pater non portábit iniquitátem fílii: justítia justi super eum erit, et impíetas ímpii erit super eum. Si autem ímpius égerit poeniténtiam ab ómnibus peccátis suis, quae operátus est, et custodíerit ómnia praecépta mea, et fécerit judi-

bizton életben marad és nem hal meg; semmi elkövetett gonoszságáról sem emlékezem meg; igazságért, melyet cselekedett, élni fog. Vajjon a gonosznak halálát akarom-e, úgymond az Úristen, és nem azt-e, hogy megtérjen utairól és éljen? Ha pedig az igaz elfordul igazságától és gonoszságot cselekszik mindamaz utálatosságok szerint, melyeket az istentelen el szokott követni, vajjon élni fog-e? Semmi igazsága sem leszen emlékezetben, mellyel cselekedett; hűtlensége miatt, melyet elkövetett, és bűne miatt, mellyel vétkezett, ezek miatt meg fog halni. Ti pedig azt mondjátok: Nem igazságos az Úr útja! Halljátok tehát, Izrael háza: Vajjon az én utam nem igazságos-e, és nem inkább a ti utaitok gonoszak-e? Mert ha az igaz elfordul igazságától, és gonoszságot követ el és abban hal meg, igazságtalanságában hal meg, melyet elkövetett. És amikor az istentelen megtér istelenségétől, melyet elkövetett, és jog és igazság szerint jár el, megtartja életét. Mivel magába szállt és elfordult minden gonoszságától, melyet elkövetett, bizton életben marad és nem hal meg, mondja a mindenható Úr.

Átvnulásra. (Zsolt. 85, 2, 6.) Mentsd meg, Istenem,

cium et justítiam: vita vivet, et non moriétur. Omnium iniquitátum ejus, quas operátus est, non recordábor: in justítia sua, quam operátus est, vivet. Numquid voluntátis meae est mors ímpii, dicit Dóminus Deus, et non ut convertátur a viis suis, et vivat? Si autem avérterit se justus a justítia sua, et fécerit iniquitátem secúndum omnes abominatiónes, quas operári solet ímpius, numquid vivet? omnes justitíae ejus, quas fécerat, non recordabúntur: in praevaricatióne, qua praevaricátus est, et in peccáto suo, quod peccávit, in ipsis moriétur. Et dixístis: Non est aequa via Dómini. Audíte ergo domus Israel: Numquid via mea non est aequa, et non magis viae vestrae pravae sunt? Cum enim avérterit se justus a justítia sua, et fécerit iniquitátem, moriétur in eis: in injustítia, quam operátus est, moriétur. Et cum avérterit se ímpius ab impietáte sua, quam operátus est, et fécerit judícium et justítiam: ipse ánimam suam vivificábit. Consíderans enim, et avértens se ab ómnibus iniquitátibus suis, quas operátus est, vita vivet, et non moriétur, ait Dóminus omnípotens.

Graduale. (Psalm. 85, 2 et 6.) Salvum fac servum tuum,

szolgádat, ki benned bízik. ℣. Figyelj, Uram, imádságomra.

Deus, meus sperántem in te. ℣. Auribus pércipe, Dómine, oratiónem meam.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (5, 1-15.)

Az időben: A zsidók ünnepe vala és fölméne Jézus Jeruzsálembe. Van pedig Jeruzsálemben a Juhkapunál egy fürdőtó, mely héberül Betszaidának neveztetik és öt tornáca van. Ezekben feküvék a betegek, vakok, sánták, sorvadtak nagy sokasága, kik a víz mozdulását várják vala. Mert az Úr angyala időnként leszálla a tóba és felkavará a vizet; s aki a víz felzavarása után először ment bele a tóba, meggyógyult, akármiféle betegségben sínylődött. Vala pedig ott egy ember, ki már harmincnyolc esztendő óta beteg volt. Mikor Jézus ezt ott feküdni látta, megtudván, hogy már sok idő óta van úgy, mondá neki: Akarsz-e meggyógyulni? Felelé neki a beteg: Uram! nincs emberem, ki midőn felkavarodik a víz, engem a tóba bocsásson: mire pedig én odaérek, más száll le előttem. Mondá neki Jézus: Kelj föl, vedd ágyadat és járj. És azonnal meggyógyult az ember, fölvevé ágyát és jára. Azon a napon pedig szombat vala. Mondák azért a zsidók a meg-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (5, 1-15.)

In illo témpore: Erat dies festus Judaeórum, et ascéndit Jesus Jerosólymam. Est autem Jerosólymis Probática piscína, quae cognominátur hebráice Bethsáida quinque pórticus habens. In his jacébat multitúdo magna languéntium. caecórum, claudórum, aridórum exspectántium aquae motum. Angelus autem Dómini descendébat secúndum tempus in piscínam, et movebátur aqua. Et qui prior descendísset in piscínam post motiónem aquae, sanus fiébat a quacúmque detinebátur infirmitáte. Erat autem quidam homo ibi, trigínta et octo annos habens in infirmitáte sua. Hunc cum vidísset Jesus jacéntem, et cognovísset quia jam multum tempus habéret, dicit ei: Vis sanus fíeri: Respóndit ei lánguidus: Dómine, hóminem non hábeo, ut cum turbáta fúerit aqua, mittat me in piscínam: dum vénio enim ego, álius ante me descéndit. Dicit ei Jesus: Surge, tolle grabátum tuum, et ámbula. Et statim sanus factus est homo ille: et sú-

gyógyított embernek: Szombat van, nem szabad ágyadat vinned. Felelé nekik: Aki engem meggyógyított, az mondá nekem: Vedd ágyadat és járj. Kérdezék tehát őt: Kicsoda az az ember, ki neked azt mondotta: Vedd ágyadat és járj? A meggyógyult pedig nem tudta, ki volt az; mert Jézus eltávozott a helyszínén levő népsokaságból. Később Jézus a templomban találkozék vele és mondá neki: Íme egészséges lettél, többé már ne vétkezzél, nehogy rosszabbul járj. Elméne az ember és hírül adá a zsidóknak, hogy Jézus volt az, ki őt meggyógyította.

stulit grabátum suum et ambulábat. Erat autem sábbatum in die illo. Dicébant ergo Judaei illi qui sanátus fúerat: Sábbatum est, non licet tibi tóllere grabátum tuum. Respóndit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabátum tuum, et ámbula. Interrogavérunt ergo eum: Quis est ille homo, qui dixit tibi: Tolle grabátum tuum et ámbula? Is autem, qui sanus fúerat efféctus, nesciébat quis esset. Jesus enim declinávit a turba constitúta in loco. Póstea invénit eum Jesus in templo, et dixit illi: Ecce sanus factus es: jam noli peccáre, ne detérius tibi áliquid contíngat. Abiit ille homo, et nuntiávit Judaeis, quia Jesus esset, qui fecit eum sanum.

Felajánlásra. (Zsolt. 102, 2, 5.) Áldjad lelkem az Urat és ne feledd el semmilyen jótéteményét és mint a sasé, visszatér ifjúságod.

Offertorium. (Psalm. 102, 2 et 5.) Bénedic, ánima mea, Dómino, et noli oblivísci omnes retributiónes ejus: et renovábitur, sicut áquilae, juvéntus tua.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, az adományokat, amelyeket szolgálatunkkal bemutatunk és szenteld meg kegyesen saját adományaidat. A mi Urunk.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, múnera nostris obláta servítiis: et tua propítius dona sanctífica. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 6, 11.) Piruljon el és jöjjön nagy zavarba megannyi ellenségem: és valljon ezúttal is szégyent egy szempillantás alatt.

Communio. (Psalm. 6,11.) Erubéscant, et conturbéntur omnes inimíci mei: avertántur retrórsum, et erubéscant valde velóciter.

Áldozás utáni imádság. Ennek a misztériumnak a működése, Urunk, törölje el bűneinket és teljesítse igaz kívánságainkat. A mi Urunk.

Postcommunio. Per hujus Dómine, operatiónem mystérii, et vitia nostra purgéntur, et justa desidéria compleántur. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán 206. l.)

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Hallgass meg minket, irgalmas Isten s mutasd meg lelkünknek kegyelmed fényét. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Exáudi nos, miséricors Deus: et méntibus nostris grátiae tuae lumen osténde. Per Dóminum.

Szombat, nagyböjt 1. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Péter-bazilika.)

A mai mise a húsvéti fény felragyogása a böjti éjtszakában. A papszentelés napja volt egykor és a két vonal közt levő rész ennek az időnek az emléke. Egyúttal a szorongatott római népnek a segélykiáltását is halljuk felsikoltani a szövegekben. Az olvasmányok a hittanulókhoz fordulnak, de rajtuk át hozzánk is. A megdicsőült Krisztust meglátva, tartsunk ki: ez vár reánk is utunk végén.

Bevonulásra. (Zs. 87, 3.)

Jusson imádságom színed elé; hajtsd füledet könyörgésemre, Uram. (Zs. 87, 2.) Uram, szabadításom Istene: éjjelnappal kiáltok előtted. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 87, 3.)

Intret orátio mea in conspéctu tuo: inclína aurem tuam ad precem meam, Dómine. (Ps. ibid., 2.) Dómine, Deus salútis meae: in die clamávi, et nocte coram te. ℣. Glória.

Itt van a hajkorona (tonsura) feladása. A Kyrie eléison után mondja a pap:

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Kérünk, Urunk, tekints megengesztelődve népedre és haragod ostorát fordítsd el tőle kegyesen. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Pópulum tuum, quaesumus, Dómine, propítius réspice: atque ab eo flagella tuae irácundiae cleménter avérte. Per Dóminum

Szentlecke Mózes V. könyvéből. (26, 12-19.)

Ama napokban: Szóla Mózes a néphez, mondván: Amikor minden termésed tizedét teljesen leróttad, akkor így szólj az Úr, a te Istened színe előtt: Kivittem a szent részt a házamból s odaadtam a levitának s a jövevénynek, az árvának s az özvegynek, úgy, ahogy parancsoltad nékem: nem szegtem meg parancsolataidat s nem feledkeztem meg rendeletedről. Engedelmeskedtem az Úr, az én Istenem szavának s mindent úgy cselekedtem, ahogy parancsoltad nékem. Tekints le szent helyedről, magasságos mennyei lakóhelyedről s áldd meg népedet, Izraelt s a földet, ezt a tejjel s mézzel folyó földet, melyet nekünk adtál, amint megesküdtél atyáinknak. Ma az Úr, a te Istened azt parancsolja neked, hogy tedd meg mindezeket a parancsolatokat és rendeleteket: tartsd meg tehát és teljesítsd őket teljes szívedből és teljes lelkedből. Te ma az Urat választottad, hogy Istened legyen, hogy az ő útjain járj, megtartsd szertartásait, parancsolatait s rendeléseit s az ő szavának engedelmeskedjél, az Úr pedig ma téged választott, hogy tulajdon népe légy, amint szólott néked s megtartsd minden paran-

Léctio libri Deuteronómii. (26, 12-19.)

In diébus illis: Locútus est Móyses ad pópulum, dicens: Quando compléveris décimam cunctárum frugum tuárum, loquéris in conspéctu Dómini Dei tui: Abstuli quod sanctificátum est de domo mea, et dedi illud levítae, et ádvenae, et pupíllo, ac víduae, sicut jussísti mihi: non praeterívi mandáta tua, nec sum oblítus impérii tui. Obedívi voci Dómini Dei mei, et feci ómnia sicut praecepísti mihi. Réspice de sanctuário tuo, et de excélso caelórum habitáculo, et bénedic pópulo tuo Israel, et terrae, quam dedísti nobis, sicut jurásti pátribus nostris, terrae lacte et melle manánti. Hódie Dóminus Deus tuus praecépit tibi, ut fácias mandáta haec atque judícia: et custódias, et ímpleas ex toto corde tuo, et ex tota ánima tua. Dóminum elegísti hódie, ut sit tibi Deus, et ámbules in viis ejus, et custódias caeremónias illíus, et mandáta atque judícia, et obédias ejus império. Et Dóminus elégit te hódie, ut sis ei pópulus peculiáris, sicut locútus est tibi, et custódias ómnia praecépta illíus: et fáciat te excelsiórum cunctis géntibus, quas creávit in laudem, et nomen, et glóriam suam: ut sis pópulus san-

csolatát s fenségesebbé tegyen téged minden nemzetnél, amelyet teremtett, a maga dícséretére, hírnevére és dicsőségére, hogy szent népe légy az Úrnak, a te Istenednek, amint megmondotta.

Itt történik az ajtónállók (ostiariusok) felszentelése.

Átvonulásra. (Zsolt. 78, 9, 10.) Bűneink iránt, Uram, légy kegyelmes, hogy ne mondják a pogányok: hol van az ő Istenük? ℣. Segíts rajtunk, szabadító Istenünk: és neved dicsőségéért. ments meg, Uram, minket.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Oltalmazó Istenünk, tekints ránk, hogy kik vétkeink súlya alatt nyomorgunk, irgalmasságot nyerve szabad lélekkel szolgáljunk neked. A mi Urunk.

Szentlecke Mózes V. könyvéből. (11, 22-25.)

Ama napokban: Mondá Mózes Izrael fiainak: Ha megtartjátok és teljesítitek azokat a parancsolatokat, melyeket meghagyok néktek, hogy szeressétek az Urat, a ti Isteneteket s mindenben az ő útjain járjatok s hozzá ragaszkodjatok: akkor elveszíti az Úr mindazokat a nemzeteket a színetek elől s meghódítjátok őket, bár nagyobbak s erősebbek nálatoknál. Minden hely, melyre lábatok lép, a tiétek lészen: a pusztától a Libanonig, a nagy folyótól, az Eufrátestől a nyugati tenctus Dómini, Dei tui, sicut locútus est.

Graduale. (Psalm. 78, 9 et 10.) Propítius esto, Dómine, peccátis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? ℣. Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, líbera nos.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Protéctor noster áspice, Deus: ut, qui malórum nostrórum póndere prémimur, percépta misericórdia, líbera tibi mente famulémur. Per Dóminum.

Léctio libri Deuteronómii. (11, 22-25.)

In diébus illis: Dixit Móyses fíliis Israel: Si custodiéritis mandáta, quae ego praecípio vobis, et fecéritis ea, ut diligátis Dóminum Deum vestrum, et ambulétis in ómnibus viis ejus, adhaeréntes ei, dispérdet Dóminus omnes gentes istas ante faciem vestram, et possidébitis eas, quae majóres et fortióres vobis sunt. Omnis locus quem calcáverit pes vester, vester erit. A desérto, et a Líbano, a flúmine magno Euphráte usque ad mare Occidentále, erunt términi vestri. Nullus

gerig terjed majd határotok. Senki sem fog ellenetek állhatni: tőletek való rettegést és félelmet bocsát az Úr, a ti Istenetek arra az egész földre, amelyre léptek, amint mondta néktek.

stabit contra vos: terrórem vestrum et formídinem dabit Dóminus Deus vester super omnem terram, quam calcatúri estis, sicut locútus est vobis Dóminus Deus vester.

Itt következik a felolvasók (lectorok) felszentelése.

Átvonulásra. (Zs. 83, 10, 9.) Oltalmazó Istenünk: tekints ide és nézz szolgáidra. ℣. Seregek Ura Istene, hallgasd meg szolgáid könyörgéseit.

Graduale. (Ps. 83, 10 et 9.) Protéctor noster áspice, Deus, et réspice super servos tuos. ℣. Dómine Deus virtútum, exáudi preces servórum tuórum.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Légy kegyes, kérünk, Urunk, alázatos könyörgéseink iránt, hogy kegyelmeddel a jólétben alázatosak s a bajban bizalommal teljesek lehessünk. A mi Urunk.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Adésto, quaesumus, Dómine, supplicatiónibus nostris: ut esse, te largiénte, mereámur et inter próspera húmiles, et inter advérsa secúri. Per Dóminum.

Szentlecke a Makkabeusok könyvéből. (II, 1, 23-27.)

Ama napokban: Mialatt elégett az áldozat, az egész papság imát mondott. Jonatás reákezdte, a többiek pedig folytatták. Nehemiás imája így hangzott: Úr Isten, mindenek teremtője! Te félelmetes, hatalmas, igazságos, irgalmas és egyedül jó király! Egyedül segítő, egyedül igazságos, mindenható, örök, aki megszabadítod Izraelt minden bajtól. Kiválasztottad atyáinkat és megszentelted őket. Fogadd el ezt az áldozatot egész népedért, Izraelért. Óvd meg osztályrészedet és szen-

Léctio libri Machabaeórum. (II. 1, 23-26 et 27.)

In diébus illis: Oratiónem faciébant omnes sacerdótes, dum consummarétur sacrifícium, Jónatha inchoánte, céteris autem respondéntibus. Et Nehemíae erat orátio hunc habens modum: Dómine, Deus ómnium creátor, terríbilis et fortis, justus et misércors, qui solus es bonus rex, solus praestans, solus justus, et omnípotens, et aetérnus, qui líberas Israel de omni malo, qui fecísti patres electos, et sanctificásti eos: áccipe sacrifícium pro univérso pópulo tuo Israel, et custódi

teld meg. Hadd tudják meg a pogányok, hogy te vagy a mi Istenünk!

partem tuam, et sanctífica: ut sciant gentes, quia tu es Deus noster.

Itt van a gonoszlélek kiűzőinek (exorcisták) felszentelése.

Átvonulásra. (Zsolt. 89, 13, 1.) Fordulj meg, Uram, végre valahára és légy irgalmas szolgáidhoz. ℣. Uram, te vagy a mi menedékünk nemzedékről nemzedékre.

Graduale. (Psalm. 89, 13 et 1.) Convértere, Dómine, aliquántulum, et deprecáre super servos tuos. ℣. Dómine, refúgium factus es nobis, a generatióne et progénie.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet ℟. Álljatok föl.

Néped könyörgését, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen, hogy akik bűneink miatt igazságosan szenvedünk, neved dicsőségéért irgalomból megszabaduljunk. A mi Urunk.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Preces pópuli tui, quaesumus, Dómine, cleménter exáudi: ut, qui juste pro peccátis nostris afflígimur, pro tui nóminis glória misericórditer liberémur. Per Dóminum.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák, 36, 1-10.)

Könyörülj rajtunk, mindenség Istene, tekints reánk, és mutasd meg nekünk irgalmad világosságát! Bocsásd félelmedet a népekre, kik nem keresnek téged; hadd tudják meg, hogy nincsen Isten kívüled, és híreszteljék csodás tetteidet! Emeld fel kezedet az idegen népek ellen, hogy lássák hatalmadat! Amint rajtunk szentnek bizonyultál az ő szemük láttára, úgy mutasd magad dicsőnek irányukban szemünk előtt; hadd ismerjék meg, amint mi már tudjuk, hogy nincs Isten kívüled, Uram! Újítsd meg a jeleket és ismételd a csodákat; dicsőítsd meg ke-

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 36, 1-10.)

Miserére nostri, Deus ómnium, et réspice nos, et osténde nobis lucem miseratiónum tuárum: et immitte timórem tuum super gentes, quae non exquisiérunt te, ut cognóscant, quia non est Deus nisi tu, et enárrent magnália tua. Alleva manum tuam super gentes aliénas, ut vídeant poténtiam tuam. Sicut enim in conspéctu eórum sanctificátus es in nobis, sic in conspéctu nostro magnificáberis in eis, ut cognóscant te, sicut et nos cognóvimus, quóniam non est Deus praeter te, Dómine. Innova signa, et immúta mirabília. Glorifica manum, et brá-

zedet, jobb karodat! Szítsad haragodat és öntsd ki bosszúságodat, törd meg az ellenséget és verd meg az ellenfelet! Siettesd az időt és emlékezzél meg a végről, hogy megemlegessék csodás tetteidet, Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zsolt. 140, 2.) Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom, Uram. ℣. Kezem (imádságra) felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat.

chium dextrum. Excita furórem, et effúnda iram. Tolle adversárium, et afflíge inimícum. Festína tempus, et meménto finis, ut enárrent mirabília tua, Dómine, Deus noster.

Graduale. (Psalm. 140, 2.) Dirigátur orátio mea sicut incénsum in conspéctu tuo, Dómine. ℣. Elevátio mánuum meárum sacrifícium vespertínum.

Itt szentelik fel a gyertyavivőket (akolythus-okat).

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Cselekedeteinket, kérünk, Urunk, sugallatoddal előzd meg és segítségeddel kísérd, hogy minden imádságunk és munkánk tőled induljon ki és megkezdve általad végződjék. A mi Urunk.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Actiónes nostras, quaesumus, Dómine, aspirándo praéveni, et adjuvándo proséquere: et cuncta nostra orátio et operátio a te semper incípiat, et per te coepta finiátur. Per Dóminum.

Szentlecke és himnusz ugyanaz, mint az ádventi kántorböjt szombatján, 90. l.

Ezután Dóminus vobíscum-ot mond a pap és a szokott módon folytatódik a mise.

Könyörgés. Isten, ki a három ifjú számára a tűz lángját megenyhítetted, engedd kegyesen, hogy szolgáidat vétkeik tüze meg ne emésszе. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui tribus pueris mitigásti flammas ignium: concéde propítius; ut nos fámulos tuos non exúrat flamma vitiórum. Per Dominum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszalonikaiakhoz ír t leveléből. (I. 5, 14-23.)

Testvérek! Kérünk titeket, feddjétek meg a nyughatatlanokat, bátorítsátok a félénkszívűeket,

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Thessalonicénses. (I. 5, 14-23.)

Fratres: Rogámus vos, corrípite inquiétos, consolámini pusillánimes, suscípite infírmos, patiéntes es-

gyámolítsátok a gyengéket, legyetek türelmesek mindenki iránt. Vigyázzatok, hogy senki se fizessen rosszért rosszal, hanem mindenkor szolgáljátok egymást és mindenki javát. Mindig örvendjetek. Szüntelenül imádkozzatok. Mindenben hálát adjatok, mert ezt akarja az Isten mindnyájatoktól Krisztus Jézusban. A Lelket ki ne oltsátok. A prófétai beszédet meg ne vessétek. Mindent vizsgáljatok meg; ami jó, tartsátok meg. Mindenfajta rossztól óvakodjatok. A béke Istene szenteljen meg titeket mindenképpen, hogy egész lelki valótok, mind lelketek, mind testetek feddhetetlen maradjon Urunk Jézus Krisztus eljövetelére

tóte ad omnes. Vidéte ne quis malum pro malo alícui reddat: sed semper quod bonum est sectámini in ínvicem, et in omnes. Semper gaudéte. Sine intermissióne oráte. In ómnibus grátias ágite: haec est enim volúntas Dei in Christo Jesu in ómnibus vobis. Spíritum nolíte exstínguere. Prophetías nolíte spérnere. Omnia autem probáte: quod bonum est tenéte. Ab omni spécie mala abstinéte vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per ómnia: ut ínteger spíritus vester, et ánima, et corpus sine queréla, in advéntu Dómini nostri Jesu Christi servétur.

Böjti ének. (Zs. 116, 1-2.) Dícsérjétek az Urat, mind ti nemzetek! dícsérjétek őt valamennyien népek. ℣. Mert bőséges az ő irgalma irántunk: és örökre megmarad az Úr hűsége.

Tractus. (Ps. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum, omnes gentes: et collaudáte eum, omnes pópuli. ℣. Quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus: et véritas Dómini manet in aetérnum.

A szent evangélium u. a., mint következő vasárnapon, 252. l.

Felajánlási ének. (Zs. 87, 2-3.) Uram, szabadításom Istene, éjjel, nappal kiáltok előtted: hadd jusson imádságom színed elé, Uram.

Offertorium. (Ps. 87, 2-3.) Dómine, Deus salútis meae, in die clamávi, et nocte coram te: intret orátio mea in conspéctu tuo, Dómine.

Csendes imádság. A jelen áldozati adományokkal kérünk, Urunk, szenteld meg böjtölésünket, hogy amit tetteinkkel külsőleg megvallunk, bensőnkben váljék hatásossá. A mi Urunk.

Secreta. Praeséntibus sacrifíciis, quaesumus, Dómine, jejúnia nostra sanctífica: ut, quod observántia nostra profitétur extrínsecus, intérius operétur. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsoltár 7, 2.) Uram, én Istenem, benned remélek; ments meg minden üldözőmtől, és szabadíts meg engem.

Áldozás utáni imádság. Megszentelő erőd, mindenható Isten, gyógyítsa meg bűneinket és az örökkévalóságra legyen orvosságunk. A mi Urunk.

Communio. (Psalm. 7, 2.) Dómine Deus meus, in te sperávi; líbera me ab ómnibus persequéntibus me, et éripe me.

Postcommunio. Sanctificatiónibus tuis, omnípotens Deus, et vítia nostra curéntur, et remédia nobis aetérna provéniant. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u.a., mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Az óhajtott áldás, Isten, erősítse meg híveidet és eszközölje ki, hogy akaratodtól soha el ne térjenek s jótéteményeidnek mindenkor örvendezzenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Fidéles tuos, Deus, benedíctio desideráta confírmet: quae eos, et a tua voluntáte numquam fáciat discrepáre, et tuis semper indúlgeat benefíciis gratulári. Per Dóminum.

Nagyböjt 2. vasárnapja.

(Stáclós-templom: a Sancta Maria in Dominca.)

Az egész liturgiában, de különösen a nagyböjt liturgiájában uralkodik a megdicsőülés gondolata. Az Egyház a liturgia által a mi «színváltozásunkat» akarja elérni, a megdicsőült Krisztus elé megdicsőült hívőket akar vezetni. Ezért mutat ismét az Úr Jézusra, akihez hasonlóan megdicsőülünk mi is, ha hozzá hasonlóan küzdünk a kísértések ellen. Üdvözítőnknek is szenvednie kellett, mielőtt dicsőségébe bement; nekünk, tanítványainak sem lehet jobb helyzetünk, mint Mesterünknek volt. Böjttel és önmegtagadással elkészülve élvezhetjük csak a Húsvét örömeit. A szentlecke is erre buzdít, az imádságok és énekek is ezt kérik.

Bevonulásra. (Zs. 24, 6, 3, 22.) Emlékezzél meg, Uram, könyörületedről, és irgalmadról, hisz azok megvannak, öröktől:

Introitus. (Ps. 24, 6, 3 et 22.) Reminíscere miseratiónum tuárum, Dómine, et misericórdiae tuae, quae a saeculo

sohse uralkodjanak rajtunk ellenségeink: szabadíts meg minket Izrael Istene, minden szorongatásunkból. (Zs. u. a. 1-2.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet: Istenem, tebenned remélek, ne hagyd, hogy megszégyenüljek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki látod, hogy nincs semmi erőnk, őrizz meg minket belülről és kívülről, hogy testünk minden bajtól védve legyen és lelkünk a rossz gondolatoktól megtisztuljon. A mi Urunk.

sunt: ne umquam dominéntur nobis inimíci nostri: líbera nos, Deus Israel, ex ómnibus angústiis nostris. (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui cónspicis omni nos virtúte destítui: intérius exteriúsque custódi; ut ab ómnibus adversitátibus muniámur in córpore, et a pravis cogitatiónibus mundémur in mente. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszalonikaiakhoz írt leveléből. (I. 4, 1-7.)

Testvérek: Kérünk és intünk titeket az Úr Jézusban, amint tőlünk tanultátok, miképpen kell élnetek és az Isten kedvében járnotok, úgy éljetek is, hogy az előhaladástok mind nagyobb legyen. Hiszen ismeritek a parancsokat, melyeket nektek adtam az Úr Jézus által. Az Isten akarata tudniillik ez: a ti megszentelődéstek, hogy megtartóztassátok magatokat a paráznaságtól; mindenitek tudja tartani a maga feleségét szentségben és tisztességben, nem a vágyódás szenvedélyében úgy, mint a pogányok, akik nem ismerik az Istent. És senki se károsítsa meg, se meg ne

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Thessalonicénses. (I. 4, 1-7.)

Fratres: Rogámus vos, et obsecrámus in Dómino Jesu: ut, quemádmodum accepístis a nobis, quómodo opórteat vos ambuláre et placére Deo, sic et ambulétis, ut abundétis magis. Scitis enim quae praecépta déderim vobis per Dóminum Jesum. Haec est enim volúntas Dei, sanctificátio vestra: ut abstineátis vos a fornicatióne, ut sciat unusquísque vestrum vas suum possidére in sanctificatióne, et honóre; non in passióne desidérii, sicut et gentes, quae ignórant Deum: et ne quis supergrediátur, neque circumvéniat in negótio fratrem suum: quóniam vindex est Dóminus de his óm-

csalja bármi ügyletben testvérét, mert az Úr bosszút áll mindezért, amiképp régebben megmondottuk nektek és bebizonyítottuk, mert az Isten nem tisztátalanságra hívott meg minket, hanem szentségre: a mi Urunk Jézus Krisztusban.

nibus, sicut praedíximus vobis, et testificáti sumus. Non enim vocávit nos Deus in immundítiam, sed in sanctificatiónem: in Christo Jesu Dómino nostro.

Átvonulásra. (Zs. 24, 17-18.) Szívem szorongatásai megsokasodtak: vezess ki ínségemből engem, Uram. ℣. Nézd megalázottságomat és szenvedésemet: és bocsásd meg minden vétkemet.

Graduale. (Ps. 24, 17-18.) Tribulatiónes cordis mei dilatátae sunt: de necessitátibus meis éripe me, Dómine. ℣. Vide humilitátem meam, et labórem meum: et dimítte ómnia peccáta mea.

Böjti ének. (Zs. 105, 1-4.) Áldjátok az Urat, mert jó: mert irgalma örökké való. ℣. Ki tudná elmondani az Úr nagy tetteit: ki tudná elbeszélni teljes dicséretét? ℣. Boldogok, kik az igazságot követik és mindenkor igazat cselekszenek. ℣. Gondolj reánk, Uram, néped iránt való jókedvedd el, látogass meg minket segítségeddel.

Tractus. (Ps. 105, 1-4.) Confitémini Dómino quóniam bonus: quóniam in saeculum misericórdia ejus. ℣. Quis loquétur poténtias Dómini: audítas fáciet omnes laudes ejus? ℣. Beáti qui custódiunt judícium, et fáciunt justítiam in omni témpore. ℣. Meménto nostri, Dómine, in beneplácito pópuli tui: vísita nos in salutári tuo.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (17, 1-9.)

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (17, 1-9.)

Az időben: Jézus maga mellé vevé Pétert és Jakabot és Jánost, ennek testvérét, és fölvivé őket külön egy magas hegyre. És elváltozék színében előttük. És orcája fénylik vala, mint a nap, ruhái pedig fehérek lőnek, mint a hó. És íme, megjelenének nekik Mózes és Illés, beszélgetvén vele.

In illo témpore: Assúmpsit Jesus Petrum, et Jacóbum, et Joánnem fratrem ejus, et duxit illos in montem excélsum seórsum: et transfigurátus est ante eos. Et resplénduit fácies ejus sicut sol: vestiménta autem ejus facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuérunt illis Móyses et Elías

Megszólalván pedig Péter, mondá Jézusnak: Uram! jó nekünk itt lennünk; ha akarod, csináljunk itt három sátort; neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet. Míg ő szólott, egyszerre fényes felhő árnyékolá be őket. És íme, szózat hallatszék a felhőből, mely mondá: Ez az én igen kedves fiam, kiben nekem kedvem telt; őt hallgassátok. Hallván ezt a tanítványok, arcukra borultak, és igen megfélemlének. És hozzájuk méne Jézus és illetvén őket, mondá nekik: Keljetek föl és ne féljetek. Fölemelvén pedig szemeiket, senkit sem láttak, csak egyedül Jézust. És amint lemenének a hegyről, meghagyá nekik Jézus, mondván: Senkinek se mondjátok a látomást, míg csak az Emberfia halottaiból föl nem támad.

cum eo loquéntes. Respóndens autem Petrus, dixit ad Jesum: Dómine, bonum est nos hic esse: si vis, faciámus hic tria tabernácula, tibi unum, Móysi unum, et Elíae unum. Adhuc eo loquénte, ecce nubes lúcida obumbrávit eos. Et ecce vox de nube, dicens: Hic est Fílius meus diléctus, in quo mihi bene complácui: ipsum audíte. Et audiéntes discípuli, cecidérunt in fáciem suam, et timuérunt valde. Et accéssit Jesus, et tétigit eos, dixítque eis: Súrgite, et nolíte timére. Levántes autem óculos suos, néminem vidérunt, nisi solum Jesum. Et descendéntibus illis de monte, praecépit eis Jesus, dicens: Némini dixéritis visiónem, donec Fílius hóminis a mórtuis resúrgat.

Felajánlásra. (Zs. 118, 47, 48.) Parancsaidról elmélkedem, mert nagyon szeretem őket. Parancsaid felé emelem kezemet, mert kedvesek nekem.

Offertorium. (Ps. 118, 47 et 48.) Meditábor in mandátis tuis, quae diléxi valde: et levábo manus meas ad mandáta tua, quae diléxi.

Csendes imádság. A jelenlevő ajándékokra kérünk, Urunk, tekints le megengesztelődve, hogy mind áldozatos lelkünk, mind üdvösségünk gyarapítására váljanak. A mi.

Secreta. Sacrifíciis praesséntibus, Dómine, quaesumus, inténde placátus: ut et devotióni nostrae proficiant, et salúti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 5, 2-4.) Halld meg kiáltásomat és figyelj hangos könyörgésemre, én királyom és én Istenem, mert hozzád imádkozom, Uram.

Áldozás utáni imádság. Alázatosan kérünk téged, mindenható Isten, hogy mi, akiket szentségeddel táplálsz, neked tetsző életmódunkkal is szolgálhassunk neked. A mi Urunk.

Communio. (Psalm.5,2-4.) Intéllige clamórem meum: inténde voci oratiónis meae, Rex meus, et Deus meus: quóniam ad te orábo, Dómine.

Postcommunio. Súpplices te rogámus, omnípotens Deus: ut, quos tuis réficis sacraméntis, tibi étiam plácitis móribus dignánter deservíre concédas. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Hétfő, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Kelemen-bazilika.)

Az imádságok és olvasmányok, mint az előző hétfőn, most is a vezeklőknek és a hittanulóknak szólnak. De emellett megjelenik már a szenvedés gondolata és Nagypéntek is előreveti árnyát, mert a száműzetésben levő Dániel a szenvedő Úr Krisztus képe.

Bevonulásra. (Zs. 25, 11-12.) Válts meg engem, Uram és irgalmazz nekem: lábam egyenes úton áll; a gyülekezetekben áldalak Uram. (Zs. 25, 1.) Szolgáltass, Uram, igazságot nekem, mert ártatlanságban járok s az Úrban való bizalmamban meg nem ingok. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy családod, mely teste fenyítésére a táplálékban megtartóztatja magát, az igazságra törekedve, a bűntől is tartózkodjék. A mi.

Introitus. (Ps. 25, 11-12.) Rédime me, Dómine, et miserére mei: pes enim meus stetit in via recta: in ecclésiis benedícam Dóminum. (Ps. ibid., 1.) Júdica me, Dómine, quóniam ego in innocéntia mea ingréssus sum: et in Dómino sperans, non infirmábor. ℣. Glória Patri.

Oratio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut família tua, quae se, affligéndo carnem, ab aliméntis ábstinet; sectándo justítiam a culpa jejúnet. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Dániel prófétától. (9, 15-19.)

Ama napokban: Könyörge Dániel az Úrhoz, mondván: Urunk, Istenünk, ki erős kézzel kihoztad népedet Egyiptom földéről és nevet szereztél magadnak mind a mai napig, — noha vétkeztünk, gonoszságot cselekedtünk: kérlek, Uram, egész igazságodra, forduljon el haragod és bosszúságod városodtól, Jeruzsálemtől, és szent hegyedtől, hiszen Jeruzsálem és néped a mi vétkeink miatt és atyáink gonoszsága miatt gyalázat tárgya mindazok előtt, akik körülöttünk vannak. Most azonban hallgasd meg, Istenünk, szolgád könyörgését és esdeklését, és önnön kedvedért ragyogtasd arcodat feldúlt szentélyed felett. Hajtsd hozzánk, Istenem, füledet, és hallgass meg; nyisd fel szemedet és lásd meg pusztulásunkat és azt a várost, mely nevedet viseli, hiszen nem a mi érdemeinkben, hanem a te nagy irgalmasságodban bízva terjesztjük színed elé könyörgéseinket. Hallgass meg, Uram! Légy kegyes, Uram! Figyelj reánk és cselekedjél önnön kedvedért késedelem nélkül, Istenem, hiszen a te nevedet viseli városod és néped, Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zsolt. 69, 6,

Léctio Daniélis Prophétae. (9, 15-19.)

In diébus illis: Orávit Dániel Dóminum, dicens: Dómine, Deus noster, qui eduxísti pópulum tuum de terra Aegypti in manu forti, et fecísti tibi nomen secúndum diem hanc: peccávimus, iniquitátem fécimus. Dómine, in omnem justítiam tuam: avertátur, óbsecro, ira tua, et furor tuus a civitáte tua Jerúsalem, et monte sancto tuo. Propter peccáta enim nostra, et iniquitátes patrum nostrórum, Jerúsalem et pópulus tuus in oppróbrium sunt ómnibus per circúitum nostrum. Nunc ergo exáudi, Deus noster, oratiónem servi tui, et preces ejus: et osténde fáciem tuam super sanctuárium tuum, quod desértum est, propter temetípsum. Inclína, Deus meus, aurem tuam, et audi: áperi óculos tuos, et vide desolatiónem nostram, et civitátem, super quam invocátum est nomen tuum: neque enim in justificatiónibus nostris prostérnimus preces ante fáciem tuam, sed in miseratiónibus tuis multis. Exáudi, Dómine placáre, Dómine: atténde et fac: ne moréris propter temetípsum, Deus meus: quia nomen tuum invocátum est super civitátem, et super pópulum tuum, Dómine, Deus noster.

Graduale. (Psalm. 69, 6 et

3.) Segítőm és szabadítóm vagy: Uram! ne késlekedjél! ℣. Jöjjenek zavarba és szégyenüljenek meg ellenségeim, kik életemre törnek.

3.) Adjútor meus, et liberátor meus esto: Dómine, ne tardáveris. ℣. Confundántur, et revereántur inimíci mei, qui quaerunt ánimam meam.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (8, 21-29.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidók seregének: Én elmegyek és keresni fogtok engem és meghaltok bűnötökben. Ahová én megyek, ti oda nem jöhettek, Mondák tehát a zsidók: Tán csak nem öli meg magát, hogy azt mondja: Ahová én megyek, ti oda nem jöhettek. És mondá nekik: Ti innen alulról valók vagytok, én felülről vagyok; ti e világból vagytok, én nem vagyok e világból. Azért mondtam nektek, hogy meghaltok bűneitekben. Mert ha nem hiszitek, hogy én vagyok, meghaltok bűneitekben. Kérdezék tehát őt: Ki vagy te? Mondá nekik Jézus: Amit kezdet óta beszélek nektek. Sokat kellene még felőletek beszélnem és ítélnem; de aki engem küldött, igaz és én amiket őtőle hallottam, azokat beszélem a világban. Nem érték meg, hogy az Istent mondta Atyjának. Mondá azért nekik Jézus: Majd mikor fölemelitek az Emberfiát, akkor megtudjátok, hogy én vagyok

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (8, 21-29.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis Judaeórum: Ego vado, et quaerétis me, et in peccáto vestro moriémini. Quo ego vado, vos non potéstis veníre. Dicébant ergo Judaei: Numquid interfíciet semetípsum, quia dixit: Quo ego vado, vos non potestis veníre? Et dicébat eis: Vos de deórsum estis, ego de supérnis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis, quia moriémini in peccátis vestris: si enim non credidéritis quia ego sum, moriémini in peccáto vestro. Dicébant ergo ei: Tu quis es? Dixit eis Jesus: Princípium, qui et loquor vobis. Multa hábeo de vobis loqui, et judicáre. Sed qui me misit, verax est: et ego quae audívi ab eo, haec loquor in mundo. Et non cognovérunt, quia Patrem ejus dicébat Deum. Dixit ergo eis Jesus: Cum exaltavéritis Fílium hóminis tunc cognoscétis quia ego sum, et a meípso fácio nihil: sed sicut dócuit me Pater, haec loquor: et qui me misit,

és semmit sem cselekszem magamtól, hanem amire engem az Atya tanított, azt beszélem és aki engem küldött, velem vagyon; nem hagyott engem magamra, mert én mindenkor azt cselekszem, ami előtte kedves.

mecum est, et non relíquit me solum: quia ego, quae plácita sunt ei, fácio semper.

Felajánlásra. (Zs. 15, 7-8.) Áldom az Urat, ki értelmet adott nekem; szüntelenül szemem előtt látom az Urat; hisz ő áll jobbomon, hogy meg ne inogjak.

Offertorium. (Ps. 15, 7 et 8.) Benedícam Dóminum, qui tríbuit mihi intelléctum: providébam Dóminum in conspéctu meo semper: quóniam a dextris est mihi, ne commóvear.

Csendes imádság. Ez az engesztelő és dicsérő áldozat tegyen minket, Urunk, oltalmadra méltóvá. A mi.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, placatiónis et laudis, tua nos protectione dignos efficiat. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 8, 2.) Uram, mi Urunk, mily csodálatos az egész világon a te neved!

Communio. (Psalm. 8, 2.) Dómine Dóminus noster, quam admirábile est nomen tuum in univérsa terra!

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés tisztítson meg minket, Urunk, a bűntől és tegyen a mennyei orvosság részeseivé. A mi Urunk.

Postcommunio. Haec nos communio, Dómine, purget a crímine: et caelestis remédii fáciat esse consórtes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u. a., mint Hamvazószerdán 206. l.)

Nagyböjti záró könyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Halld meg, mindenható Isten, könyörgésünket és add meg kegyesen azoknak, akikbe jóságod iránt reményt és bizalmat áraszt-tasz, szokott irgalmasságod hatását. A mi Urunk

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Adésto supplicatiónibus nostris, omnípotens Deus: et, quibus fidúciam sperándae pietátis indúlges; consuétae misericórdiae tríbue benígnus effectum. Per Dóminum nostrum.

Kedd, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Balbina-templom.)

A szentlecke és stációs szent egyformán a böjti alamizsnaadásra buzdítanak és megmutatják, mily bőven árad ezért ránk majd a kegyelem olaja. Urunk, Krisztus is, az igazi Mester, így tanít minket.

Bevonulásra. (Zs. 26, 8, 9) Neked szól szívem, téged keres tekintetem: a te arcodat keresem Uram: ne fordítsd el tőlem arcodat. (Zs. 26, 1.) Az Úr az én világosságom és üdvösségem, kitől kellene félnem? ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Segíts jóságosan mindvégig, kérünk, Urunk, a szent böjt megtartásában, hogy azt, amit általad kötelességünknek megismertünk, segítségeddel meg is tegyük. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 26, 8 et 9.) Tibi dixit cor meum, quaesívi vultum tuum, vultum tuum, Dómine, requíram: ne avértas fáciem tuam a me. (Ps. ibid., 1.) Dóminus illumináti mea, et salus mea: quem timébo? ℣. Glória Patri.

Orátio. Pérfice, quaesumus, Dómine, benígnus in nobis observántiae sanctae subsídium: ut, quae te auctóre faciénda cognóvimus, te operánte impleámus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán. 201. l.)

Szentlecke a Királyok III. könyvéből. (17, 8-16.)

Ama napokban: Az Úr szózatot intéze a teszbii Illéshez, mondván: Kelj fel s eredj a szidoniak Száreftájába s tartózkodjál ott: íme, meghagytam ott egy özvegyasszonynak, hogy tápláljon téged. Felkele és elméne Száreftába. Mikor a város kapujához ért, megláta egy özvegyasszonyt, ki fát szedegetett; megszólítá s mondá neki: Adj nekem egy kis vizet valami edény-

Léctio libri Regum. (3 Reg. 17, 8-16.)

In diébus illis: Factus est sermo Dómini ad Elíam Thesbíten, dicens: Surge, et vade in Saréphta Sidoniórum, et manébis ibi: praecépi enim ibi mulíeri víduae, ut pascat te. Surréxit, et ábiit in Saréphta. Cumque venísset ad portam civitátis, appáruit ei múlier vídua cólligens ligna, et vocávit eam, dixitque ei: Da mihi páululum aquae in vase, ut bibam. Cumque illa pérge-

ben, hadd igyam. Mikor aztán az elment, hogy hozzon, utána kiálta, mondván: Hozz nekem, kérlek, egy falat kenyeret is kezedben. Az ezt felelé: Az Úrnak, a te Istenednek életére mondom, hogy nincs semmiféle kenyerem, csak egy maroknyi lisztem a vékában s egy kis olajam a korsóban: éppen egy pár darabka fát szedek, hogy elkészítsem azt magamnak s fiamnak, hogy megegyük s azután meghaljunk. Mondá néki Illés: Ne félj, csak eredj s tégy, ahogy mondtad; először azonban nekem készíts abból a lisztecskéből egy kis hamuban sült lepényt s hozd ki azt nékem, magadnak és fiadnak azután csinálj. Ezt üzeni ugyanis az Úr, Izrael Istene: Nem ürül ki lisztes vékád s nem apad el olajos korsód mindaddig, míg esőt nem ád az Úr a föld színére. Erre az elméne s Illés szava szerint cselekvék s evék ő s az asszony s egész házanépe s attól a naptól kezdve nem ürült ki a lisztes véka s nem apadt el az olajos korsó — az Úr szava szerint, melyet Illés által szólott.

Átvonulásra. (Zs. 54, 23, 17-19.) Vesd az Úrra gondodat s ő majd gondoskodik rólad. ℣. Midőn az Úrhoz kiáltok, meghallgatja szavamat azokkal szemben, akik ellenem törnek.

ret, ut afférret, clamávit post tergum ejus, dicens: Affer mihi, óbsecro, et buccéllam panis in manu tua. Quae respóndit: Vivit Dóminus Deus tuus, quia non hábeo panem, nisi quantum pugíllus cápere potest farínae in hydria, et páululum ólei in lécytho: en, cólligo duo ligna, ut ingrédiar, et fáciam illum mihi, et fílio meo, ut comedámus, et moriámur. Ad quam Elías ait: Noli timére, sed vade, et fac sicut dixísti: verúmtamen mihi primum fac de ipsa farínula subcinericium panem párvulum, et affer ad me: tibi autem et fílio tuo fácies póstea. Haec autem dicit Dóminus Deus Israel: Hydria farínae non defíciet, nec lécythus ólei minuétur, usque ad diem, in qua Dóminus datúrus est plúviam super fáciem terrae. Quae ábiit, et fecit juxta verbum Elíae: et comédit ipse, et illa, et domus ejus: et ex illa die hydria farínae non defécit, et lécythus ólei non est imminútus, juxta verbum Dómini, quod locútus fúerat in manu Elíae.

Graduale. (Ps. 54, 23, 17-19.) Jacta cogitátum tuum in Dómino, et ipse te enútriet. ℣. Dum clamárem ad Dóminum, exaudívit vocem meam ab his, qui appropínquant mihi.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (23, 1-12.)

Az időben: Szóla Jézus a seregekhez és tanítványaihoz, mondván: Mózes székében az írástudók és farizeusok ültek. Mindazt tehát, amit mondanak nektek, tartsátok meg és tegyétek; de tetteik szerint ne cselekedjetek; mert mondják és nem teszik. Ugyanis nehéz és elviselhetetlen terheket kötözgetnek és raknak az emberek vállaira, de maguk egy ujjukkal sem akarnak azokon lendíteni. Minden cselekedetüket pedig azért teszik, hogy lássák őket az emberek; mert kiszélesítik imaszíjaikat és megnagyobbítják köntösük bojtjait. Szeretik a főhelyeket a lakomákon és az első székeket a zsinagógákban és a köszöntéseket a piacon és hogyha rabbinak hívják őket az emberek. Ti pedig ne hivassátok magatokat rabbinak; mert egy a tanítótok, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok. És ne hívjatok senkit atyátoknak a földön; mert egy a ti Atyátok, ki mennyekben vagyon. Mestereknek se hivassátok magatokat; mert egy a Mesteretek, a Krisztus. Aki nagyobb közületek, az lesz a ti szolgátok. Akipedig magát felmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, felmagasztaltatik.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (Matth. 23, 1-12.)

In illo témpore: Locútus est Jesus ad turbas, et ad discípulos suos, dicens: Super cáthedram Móysi sedérunt scribae et pharisaei. Omnia ergo quaecúmque dixerint vobis, serváte, et fácite: secúndum ópera vero eórum nolíte fácere: dicunt enim, et non fáciunt. Alligant enim ónera grávia et importabília, et impónunt in húmeros hóminum: dígito autem suo nolunt ea movére. Omnia vero ópera sua fáciunt, ut videántur ab homínibus: dilátant enim phylactéria sua, et magnificant fímbrias. Amant autem primos recúbitus in coenis, et primas cáthedras in synagógis, et salutatiónes in foro, et vocári ab homínibus Rabbi. Vos autem nolíte vocári Rabbi: unus est enim Magíster vester, omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolíte vocáre vobis super terram, unus est enim Pater vester, qui in caelis est. Nec vocémini magístri: quia Magíster vester unus est, Christus. Qui major est vestrum, erit minister vester. Qui autem se exaltáverit, humiliábitur: et qui se humiliáverit exaltábitur.

Felajánlásra. (Zs. 50, 3.) Könyörülj rajtam, Uram, nagy irgalmad szerint; töröld el, Uram, gonoszságomat.

Offertorium. (Ps. 50, 3.) Miserére mei, Dómine, secúndum magnam misericórdiam tuam: dele, Dómine, iniquitátem meam.

Csendes imádság. Megengesztelődötten engedd meg, Urunk, hogy megszentelő kegyelmed e misztérium által bennünk hatásos legyen és minket a földi bűnöktől megtisztítson és a mennyei javakhoz vezessen. A mi Urunk.

Secreta. Sanctificatiónem tuam nobis, Dómine, his mystériis operáre placátus: quae nos et a terrénis purget vítiis, et ad caeléstia dona perdúcat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 9, 2-3.) Hirdetem minden csodatettedet, örvendezem és ujjongok benned: zsoltárral dicsőítem, óh, Fölséges, nevedet.

Communio. (Ps. 9, 2-3.) Narrábo ómnia mirabília tua: laetábor, et exsultábo in te: psallam nómini tuo, Altíssime.

Áldozás utáni imádság. Hogy szent adományaidra, Urunk, méltók legyünk, engedd, hogy parancsaidnak mindig engedelmeskedjünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Ut sacris, Dómine, reddámur digni munéribus: fac nos tuis, quaesumus, semper obedíre mandátis. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörgés. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Engesztelődjél meg, Urunk, könyörgéseinkre és gyógyítsd meg lelkünk gyengeségeit, hogy miután bocsánatot nyertünk, áldásodban mindig örvendhessünk. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Propitiáre, Dómine, supplicationibus nostris, et animárum nostrárum medére languóribus: ut, remissióne percépta, in tua semper benedictióne laetémur. Per Dóminum.

Szerda, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Cecilia-templom.)

A stációs szent a két pogány ifjút, Tiburtiust és Valerianust a pogányságból a keresztség kegyelmére és a vértanuság dicsőségére vezette el. Az Egyház ma az ő alakjában vezet minket bűnbánatra, készít a keresztség megünneplésére és segít Krisztus kelyhéhez: mindezek által pedig a húsvéti feltámadásra. Tanulságokkal teli igazi nagyböjti mise.

Bevonulásra. (Zs. 37, 22-23.) Ne hagyj el engem, Uram, én Istenem! ne távozzál el tőlem: figyelj reám, segíts meg engem, Uram, szabadítóm. (Zs. 37, 2.) Uram! ne feddj meg engem bosszúságodban, ne fenyíts meg haragodban. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Népedre, kérünk, Urunk, tekints kegyesen és engedd meg, hogy azok, akik parancsod szerint a húsételtől tartózkodnak, a veszélyes bűnökkel is szakítsanak. A mi.

Introitus. (Ps. 37, 22-23.) Ne derelínquas me, Dómine, ne discédas a me: inténde in adjutórium meum, Dómine, virtus salútis meae. (Ps. ibid., 2.) Dómine, ne in furóre tuo árguas me: neque in ira tua corrípias me. ℣. Glória.

Orátio. Pópulum tuum, quaesumus, Dómine, propítius réspice: et quos ab escis carnálibus praecípis abstinére, a nóxiis quoque vítiis cessáre concéde. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Eszter könyvéből. (13, 8-11, 15-17.) Ama napokban: Mardokeus könyörge az Úrhoz, mondván: Uram, Uram, te mindenható király! Hatalmad alá tartozik minden, és nincs, aki akaratodnak ellentállhatna, ha azt határozod el, hogy megmented Izraelt. Te alkottad az eget, a földet és mindent, amit az ég pereme magába foglal. Te vagy mindennek az Ura,

Léctio libri Esther. (13, 8-11 et 15-17.) In diébus illis: Orávit Mardochaeus ad Dóminum, dicens: Dómine, Dómine Rex omnípotens, in dicióne enim tua cuncta sunt pósita, et non est qui possit tuae resístere voluntáti, si decréveris salváre Israel. Tu fecísti caelum et terram, et quidquid caeli ámbitu continétur. Dóminus ómnium es, nec est qui resístat majes-

és nincs, ki ellentállhatna fölségednek. Azért tehát, Uram, király, Ábrahám Istene, könyörülj meg népeden, ellenségeink ugyanis el akarnak veszíteni minket, örökségedet pedig kiirtani. Ne vesd meg tulajdonodat, melyet kiszabadítottál magadnak Egyiptomból. Hallgasd meg könyörgésemet, légy irgalommal kötélmérte osztályrészedhez, változtasd örömre gyászunkat, hogy életben maradjunk és dicsérjük nevedet, Uram; ne zárd le azoknak ajakát, akik magasztalnak téged, Urunk, Istenünk.

státi tuae. Et nunc, Dómine Rex, Deus Abraham, miserére pópuli tui, quia volunt nos inimíci nostri pérdere, et hereditátem tuam delére. Nec despícias partem tuam, quam redemísti tibi de Aegypto. Exáudi deprecatiónem meam, et propítius esto sorti et funículo tuo, et convérte luctum nostrum in gáudium, ut vivéntes laudémus nomen tuum, Dómine, et ne claudas ora te canéntium, Dómine, Deus noster.

Átvonulásra. (Zs. 27, 9, 1.) Uram, mentsd meg népedet, áldd meg örökségedet. ℣. Hozzád kiáltok, Uram, Istenem! ne fordulj el szótlanul tőlem, nehogy hasonló legyek a sírba szállókhoz.

Graduale. (Ps. 27, 9 et 1.) Salvum fac pópulum tuum, Dómine, et bénedic hereditáti tuae. ℣. Ad te, Dómine, clamávi: Deus meus, ne síleas a me, et ero símilis descendéntibus in lacum.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (20, 17-28.)

Az időben: Mikor Jeruzsálem felé tartott Jézus, magához vevé a tizenkét tanítványt külön és mondá nekik: Íme, felmegyünk Jeruzsálembe és az Emberfiát a papi fejedelmek és írástudók kezeibe fogják adni, és halálra ítélik: és átadják őt a pogányoknak, hogy kicsúfolják, megostorozzák és felfeszítsék és harmadnapon föltámad. Akkor hozzá já-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (20, 17-28.)

In illo témpore: Ascéndens Jesus Jerosólymam, assúmpsit duódecim discípulos secréto, et ait illis: Ecce ascéndimus Jerosólymam, et Fílius hóminis tradétur princípibus sacerdótum, et scribis, et condemnábunt eum morte, et tradent eum géntibus ad illudéndum, et flagellándum, et crucifigéndum, et tértia die resúrget. Tunc accéssit ad eum mater

rula Zebedeus fiának anyja fiaival együtt, imádván őt és kérvén tőle valamit. Ő pedig kérdé: Mit akarsz? Felelé amaz neki: Mondd, hogy ez az én két fiam egyik jobbodon, másik baloldalodon üljön országodban. Felelvén pedig Jézus, mondá: Nem tudjátok, mit kértek. Meg tudjátok-e inni a poharat, melyet én inni fogok? Felelének: Meg tudjuk. Mondá nekik: Az én poharamat ugyan inni fogjátok; de jobb-, vagy baloldalomon ülni nem az én dolgom, hogy megadjam nektek, hanem akiknek Atyám készítette. És hallván ezt a tíz, bosszankodának a két testvérre. Jézus pedig magához híván őket, mondá: Tudjátok, hogy a népek fejedelmei uralkodnak rajtuk, és nagyjaik hatalmat gyakorolnak felettük. Nem úgy leszen tiköztetek: hanem aki közületek nagyobb akar lenni, legyen a ti cselédetek, és aki első akar lenni köztetek, az lesz a szolgátok; miként az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon és váltságul adja életét sokakért.

Felajánlásra. (Zs. 24, 1-3.) Hozzád emelem Uram, lelkemet: Istenem, tebenned remélek, ne hagyd, hogy megszégyenüljek: s ellenségeim belőlem gúnyt üzzenek, hisz senki, aki tebenned bízik, meg nem szégyenül.

filiórum Zebedaei cum filiis suis, adórans et petens áliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sédeant hi duo fílii mei, unus ad déxteram tuam, et unus ad sinístram in regno tuo. Respóndens autem Jesus, dixit: Nescítis quid petátis. Potéstis bíbere cálicem, quem ego bibitúrus sum? Dicunt ei: Póssumus. Ait illis: Cálicem quidem meum bibétis: sedére autem ad déxteram meam vel sinístram, non est meum dare vobis, sed quibus parátum est a Patre meo. Et audiéntes decem, indignáti sunt de duóbus frátribus. Jesus autem vocávit eos ad se, et ait: Scitis quia príncipes géntium dominántur eórum: et qui majóres sunt, potestátem exércent in eos. Non ita erit inter vos: sed quicúmque volúerit inter vos major fieri, sit vester minister: et qui volúerit inter vos primus esse, erit vester servus. Sicut Fílius hóminis non venit ministrári, sed ministráre, et dare ánimam suam, redemptiónem pro multis.

Offertorium. (Ps. 24, 1-3) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam: neque irrídeant me inimíci mei: étenim univérsi, qui te exspectant non confundéntur.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, kegyesen a neked hozott áldozati adományokra, és e szent csere által oldozd fel bűneink bilincseit. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias, Dómine, quas tibi offérimus, propítius réspice: et per haec sancta commércia, víncula peccatórum nostrórum absólve. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 10, 8.) Igaz az Úr s az igazságot kedveli, arca az igazságot nézi.

Communio. (Psalm. 10, 8.) Justus Dóminus, et justítiam diléxit: aequitátem vidit vultus ejus.

Áldozás utáni imádság. Szent titkaidnak vétele gyarapítsa bennünk, kérünk, Urunk, az örök megváltás kegyelmét. A mi Urunk.

Postcommunio. Sumptis, Dómine, sacraméntis: ad redemptiónis aetérnae, quaesumus, proficiámus augméntum. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Isten, az ártatlanság helyreállítója és kedvelője, fordítsd magad felé híveid szívét, hogy lelked buzgalmától lángra lobbanva, a hitben állhatatosak és a cselekvésben tevékenyek legyenek. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Deus, innocéntiae restitútor et amátor, dírige ad te tuórum corda servórum: ut, spíritus tui fervóre concépto, et in fide inveniántur stábiles, et in ópere efficáces. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Csütörtök, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom: Sancta Maria trans Tiberim.)

A stációs-templom egykor a gazdag zsidók negyedében volt, a szegény keresztények házai közt. Ezért int a szentmise, hogy vezekeljünk, ha a pénzvágy és élvezet minket is hatalmába kerített. Járjuk az élet útját, nehogy bűneink miatt az Egyházból kitasztva éljünk.

Bevonulásra. (Zs. 69, 2-3.)

Isten, figyelj segítségemre; Uram! siess megsegítésemre: jöjjenek zavarba és szégyenüljenek meg, kik életemre

Introitus. (Ps. 69, 2 et 3.)

Deus, in adjutórium meum inténde: Dómine, ad adjuvándum me festína: confundántur et revereántur inimici

tőrnek. (Zs. 69, 4.) Hátráljanak meg, valljanak szégyent, kik bajt kívánnak nekem. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, kegyelmed segítségét, hogy buzgó böjtölésünk és imádságaink által megszabaduljunk a lélek és test ellenségeitől. A mi Urunk.

mei, qui quaerunt ánimam meam. (Psalm. ibid., 4.) Avertántur retrórsum, et erubéscant: qui cógitant mihi mala. ℣. Glória Patri.

Orátio. Praesta nobis, quaesumus, Dómine, auxílium grátiae tuae: ut jejúniis et oratiónibus conveniénter inténti, liberémur ab hóstibus mentis et córporis. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Jeremiás prófétától. (17, 5-10.)

Ezeket mondja az Úristen: Átkozott az az ember, ki emberben bízik és halandóra támaszkodik, és szíve eltávozik az Úrtól! Mert olyan lesz, mint a cserje a pusztában; ha valami jó jön, semmit sem lát belőle, hanem a kiaszott sivatagban tanyázik, sós és lakhatatlan földön. Áldott az az ember, kinek az Úrban van bizodalma, és az Úr neki a reménysége! Olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa, mely nedves talajba bocsátja gyökereit, és nem fél, ha eljő a nyár. Lombja zöldelleni fog, s a szárazság idején nem kell aggódnia, nem is szűnik meg sohasem gyümölcsöt teremni. Csalfább a szív mindennél és kifürkészhetetlen: ki ismerheti meg azt? Én, az Úr azonban kivizsgálom a szívet, és kikutatom a veséket, aztán megfizetek kinek-

Léctio Jeremíae Prophétae. (17, 5-10.)

Haec dicit Dóminus Deus: Maledíctus homo, qui confídit in hómine, et ponit carnem bráchium suum, et a Dómino recédit cor ejus. Erit enim quasi myrícae in desérto, et non vidébit cum vénerit bonum: sed habitábit in siccitáte in desérto, in terra salsúginis, et inhabitábili. Benedíctus vir, qui confídit in Dómino, et erit Dóminus fidúcia ejus. Et erit quasi lignum quod transplantátur super aquas, quod ad humórem mittit radíces suas: et non timébit cum vénerit aestus. Et erit fólium ejus víride, et in témpore siccitátis non erit sollícitum, nec aliquándo désinet fácere fructum. Pravum est cor ómnium, et inscrutábile: quis cognóscet illud? Ego Dóminus scrutans cor, et probans renes: qui do unicuíque juxta viam suam, et juxta fructum

kinek az ő útja szerint, mondá a mindenható Úr.

Átvonulásra. (Zsolt. 78, 9-10.) Légy kegyelmes, Uram, bűneink iránt, hogy ne mondják a pogányok: Hol van az ő Istenük? ℣. Segíts rajtunk szabadító Istenünk! és neved dicsőségéért, ments meg, Uram, minket.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (16, 19-31.)

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak: Vala egyszer egy gazdag ember, bíborba és patyolatba öltözködő és mindennap dúsan lakmározó. És vala egy Lázár nevű koldus is, ki annak kapuja előtt fetreng vala, rakva fekélyekkel és szeretett volna jóllakni a morzsákból, melyek lehullának a gazdag asztaláról, de senki sem adott neki; csak az ebek jövének és nyalogaták az ő sebeit. Történt pedig, hogy meghala a koldus és az angyalok Ábrahám kebelébe vivék; meghala pedig a gazdag is és eltemették a pokolban. Fölemelvén pedig szemeit, midőn a kínok közt volt, meglátá Ábrahámot messziről és Lázárt az ő kebelén; és kiáltván mondá: Atyám, Ábrahám! könyörülj rajtam és küldd el Lázárt, hogy vízbe mártván ujja hegyét, hűsítse meg nyelvemet; mert kínlódom e lángban. Mondá

adinventiónum suárum: dicit Dóminus omnípotens.

Graduale. (Ps. 78, 9 et 10.) Propítius esto, Dómine, peccátis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? ℣. Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, líbera nos.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (16, 19-31.)

In illo témpore: Dixit Jesus pharisaeis: Homo quidam erat dives, qui induebátur púrpura et bysso: et epulabátur quotídie splendide. Et erat quidam mendícus, nómine Lázarus, qui jacébat ad jánuam ejus, ulcéribus plenus, cúpiens saturári de micis, quae cadébant de mensa dívitis, et nemo illi dabat: sed et canes veniébant, et lingébant úlcera ejus. Factum est autem ut morerétur mendícus, et portarétur ab Angelis in sinum Abrahae. Mórtuus est autem et dives, et sepúltus est in inférno. Elevans autem óculos suos, cum esset in torméntis, vidit Abraham a longe, et Lázarum in sínu ejus: et ipse clamans, dixit: Pater Abraham, miserére mei, et mitte Lázarum, ut intíngat extrémum dígiti sui in aquam, ut refrígeret línguam meam, quia crúcior in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili,

neki Ábrahám: Fiam, jusson eszedbe, hogy elvetted javaidat életedben, Lázár pedig hasonlóképpen a roszszakat; ő tehát most itten vigasztalódik, te meg gyötrődöl. Azonfelül köztünk és köztetek nagy mélység tátong, hogy akik innen át akarnának hozzátok menni, ne tudjanak, sem az onnét valók ide át ne jöhessenek. És mondá: Kérlek hát Atyám! küldd el őt atyai házamba, mert öt testvérem van, tegyen nekik bizonyságot, hogy ne jussanak ők is a kínok e helyére. Felelé neki Ábrahám: Van Mózesük és prófétáik, hallgassanak rájuk. Amaz pedig mondá: Nem úgy Atyám, Ábrahám! hanem ha valaki a holtak közül megy hozzájuk, bűnbánatot tartanak. Felelé pedig neki: Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, akkor ha valaki a holtak közül feltámad, annak sem fognak hinni.

recordáre quia recepísti bona in vita tua, et Lázarus simíliter mala: nunc autem hic consolátur, tu vero cruciáris. Et in his ómnibus, inter nos et vos chaos magnum firmátum est: ut hi, qui volunt hinc transíre ad vos, non possint, neque inde huc transmeáre. Et ait: Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei. Hábeo enim quinque fratres, ut testétur illis, ne et ipsi véniant in hunc locum tormentórum. Et ait illi Abraham: Habent Móysen et prophétas: áudiant illos. At ille dixit: Non, pater Abraham: sed si quis ex mórtuis ierit ad eos, poeniténtiam agent. Ait autem illi: Si Móysen et prophétas non áudiunt, neque si quis ex mórtuis resurréxerit, credent.

Felajánlásra. (Móz. II. 32, 11, 13, 14.) Kérlelte Mózes az Urat, Istenét, mondván: Miért gerjedne fel, Uram, haragod néped ellen? szünjék meg haragod: emlékezzél meg Ábrahámról, Izsákról és Jákobról, kiknek megesküdtél, hogy nekik adod a tejjel-mézzel folyó földet. És megengesztelődék az Úr, és nem tevé meg azt a rosszat, melyet népe ellen mondott.

Offertorium. (Exodi 32, 11, 13 et 14.) Precátus est Móyses in conspéctu Dómini Dei sui, et dixit: Quare, Dómine, irásceris in pópulo tuo? parce irae ánimae tuae: meménto Abraham, Isaac, et Jacob, quibus jurásti dare terram fluéntem lac et mel. Et placátus est Dóminus de malignitáte, quam dixit fácere pópulo suo.

Csendes imádság. A jelen adomány, Urunk, amelyet a böjttel nevednek ajánlunk, szenteljen meg minket, hogy amit önfegyelmünk külsőleg vall, bensőleg hatásossá váljék. A mi Urunk.

Secreta. Praesénti sacrifício, nómini tuo nos, Dómine, jejúnia dicáta sanctificent: ut, quod observántia nostra profitétur extérius, intérius operétur effectu. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Ján. 6, 57.) Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, énbennem marad és én őbenne, mondá az Úr.

Communio. (Joann. 6, 57.) Qui mandúcat meam carnem, et bibit meum sánguinem, in me manet, et ego in eo, dicit Dóminus.

Áldozás utáni imádság. Kegyelmed, kérünk, Urunk, ne hagyjon el minket: hanem tegyen minket szent szolgálatodra méltókká és szerezze meg nekünk mindenkor segítségedet. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Grátia tua nos, quaesumus, Dómine, non derelínquat: quae et sacrae nos déditos fáciat servitúti, et tuam nobis opem semper acquírat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u. a., mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Légy, Urunk, szolgáid segítségére és add meg nekik könyörgéseikre örökös áldásodat, hogy azoknak, kik örömmel vallanak teremtőjüknek és vezérüknek, megújítsd amit szereztek s megőrizd, amit megújítottak. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápite vestra Deo.

Adésto, Dómine, fámulis tuis, et perpétuam benignitátem largíre poscéntibus: ut iis, qui te auctóre et gubernatóre gloriántur, et congregáta restáures, et restauráta consérves. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Péntek, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Vitális-templom.)

Négy héttel Nagypéntek előtt az Úr szenvedéseire mutat rá a stációs szent, akit egy verembe dobtak, mint józselet testvérei és kit megöltek, mint a király fiát a szőlőmunkások.

Bevonulásra. (Zsolt. 16, 15.)

n pedig igazságban jelenek meg színed előtt: s majd akkor bővelkedem, ha megjelenik dicsőséged. (Zs. 16, 1.) Hallgasd meg, Uram, igaz ügyemet: figyelj könyörgésemre. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy a szent böjt minket megtisztítson s tiszta szívvel érhessük el a jövendő ünnepeket. A mi.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Mózes I. könyvéből. (37, 6-22.)

Ama napokban: Mondá József testvéreinek: Halljátok álmomat, amelyet láttam. Azt álmodtam, hogy kévét kötöttünk a mezőn s az én kévém felemelkedett és megállott, a ti kévéitek pedig köréje állottak és leborultak kévém előtt. Felelék testvérei: Talán bizony királyunk leszesz, vagy uralmad alá kerülünk? Ezek az álmok és beszédek csak taplót adának az irigység s a gyűlölség alá. Másik álmot is láta s azt is elbeszélé testvéreinek, mondván: Azt láttam álmomban, hogy a nap és a hold, meg tizenegy csillag leborult előttem. Mikor ezt atyjának s testvéreinek elbeszélte, atyja megdorgálá s mondá: Mit jelentsen ez az álom, amelyet láttál? Talán bizony hogy én meg

Introitus. (Psalm. 16, 15.)

go autem cum justítia apparébo in conspéctu tuo: satiábor dum manifestábitur glória tua. (Ps. ibid., 1.) Exáudi, Dómine, justítiam meam: inténde deprecatióni meae. ℣. Glória Patri.

Orátio. Da, quaesumus, omnípotens Deus: ut, sacro nos purificánte jejúnio, sincéris méntibus ad sancta ventura fácias pervenire. Per Dóminum.

Léctio libri Génesis. (Gen. 37, 6-22.)

In diébus illis: Dixit Joseph frátribus suis: Audite sómnium meum, quod vidi: Putábam nos ligáre manípulos in agro: et quasi consúrgere manípulum meum, et stare, vestrósque manípulos circumstántes adoráre manípulum meum. Respondérunt fratres ejus: Numquid rex noster eris? aut subjiciémur dicióni tuae? Haec ergo causa somniórum atque sermónum, invídiae et ódii fómitem ministrávit. Aliud quoque vidit sómnium, quod narrans frátribus, ait: Vidi per somnium, quasi solem, et lunam, et stellas úndecim adoráre me. Quod cum patri suo et frátribus retulísset, increpávit eum pater suus, et dixit: Quid sibi vult hoc sómnium, quod

anyád és testvéreid földig boruljunk előtted? Irígykedtek ezért reá testvérei, atyja azonban hallgatagon fontolgatta magában a dolgot. Mikor aztán egyszer testvérei atyjuk nyájait legeltetve, Szichemben tartózkodtak, mondá néki Izrael: Testvéreid Szichemben legeltetik a juhokat; jer, hadd küldjelek el hozzájuk. Ő felelé: Itt vagyok. Mondá erre néki: Eredj s nézd meg, jól van-e minden testvéreid s a juhok körül s hozz nekem hírt, mi van? Elküldé tehát Hebron völgyéből s ő el is juta Szichembe. Amint aztán a mezőn bolyongott, találkozék vele egy ember és megkérdezé, mit keres. Ő felelé: Testvéreimet keresem; mondd meg nékem, hol legeltetik nyájaikat. Mondá erre néki az az ember: Elmentek innen, de hallottam, hogy azt mondották: Menjünk Dotáinba. Elméne tehát József a testvérei után és Dotáinban meg is találá őket. Mikor messziről meglátták, mielőtt még odaért volna hozzájuk, arra gondolának, hogy megölik. Így szólának ugyanis egymáshoz: Itt jő az álomlátó! Jertek, öljük meg s dobjuk egy régi vízverembe s mondjuk azt, hogy fenevad ette meg, — s akkor majd kitűnik, mit használnak néki álmai. Mikor azonban ezt Rúben vidísti? Num ego et matetua et fratres tui adorábir mus te super terram? Invidébant ei ígitur fratres sui: pater vero rem tácitus considerábat. Cumque fratres illíus in pascéndis grégibus patris moraréntur in Sichem, dixit ad eum Israel: Fratres tui pascunt oves in Síchimis: veni, mittam te ad eos. Quo respondénte: Praesto sum, ait ei: Vade, et vide si cuncta próspera sint erga fratres tuos, et pécora: et renúntia mihi quid agátur. Missus de valle Hebron, venit in Sichem: invenítque eum vir errántem in agro, et interrogávit quid quaereret. At ille respóndit: Fratres meos quaero: índica mihi ubi pascant greges. Dixítque ei vir: Recessérunt de loco isto: audívi autem eos dicéntes: Eámus in Dóthain. Perréxit ergo Joseph post fratres suos, et invénit eos in Dóthain. Qui cum vidíssent eum procul, ántequam accéderet ad eos, cogitavérunt illum occídere, et mútuo loquebántur: Ecce somniátor venit: veníte, occidámus eum, et mittámus in cistérnam véterem, dicemúsque: Fera péssima devorávit eum: et tunc apparébit quid illi prosint sómnia sua. Audiens autem hoc Ruben, nitebátur liberáre eum de mánibus eórum, et dicébat: Non interficiátis

meghallotta, azon volt, hogy kiszabadítsa kezükből és azért azt mondá: Ne vegyétek el életét; ne ontsatok vért, hanem dobjátok ebbe a pusztai vízverembe s őrizzétek meg tisztán kezeteket. Ezt azonban csak azért mondotta, mert ki akarta szabadítani kezükből és visszaadni atyjának.

Átvonulásra. (Zsolt. 119, 1-2.) Szorongatásomban az Úrhoz kiáltottam s ő meghallgatott engem. ℣. Uram, szabadítsd meg lelkemet a gonosz ajkaktól és a csalárd nyelvtől.

ánimam ejus, nec effundátis sánguinem: sed projícite eum in cistérnam hanc, quae est in solitúdine, manúsque vestras serváte innóxias: hoc autem dicébat, volens erípere eum de mánibus eórum, et réddere patri suo.

Graduale. (Ps. 119, 1-2.) Ad Dóminum cum tribulárer clamávi, et exaudívit me. ℣. Dómine, líbera ánimam meam a lábiis iníquis, et a lingua dolósa.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (21, 33-46.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidók seregének és a papi fejedelmeknek e példabeszédet: Vala egy gazdaember, ki szőlőt ültetett, bekeríté azt sövénnyel, sajtót ása benne és tornyot épite és szőlőműveseknek adván azt bérbe, idegen földre méne. Mikor pedig a gyümölcsérés ideje közelgett, a művesekhez küldé szolgáit, hogy beszedjék a termését. De a művesek megfogván szolgáit, egyiket elverék, másikat megölék, harmadikat pedig megkövezék. Ismét más szolgákat küldé, többet az elsőknél: és hasonlóképpen bántak azokkal is. Utoljára fiát küldé

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (21, 33-46.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis Judaeórum, et princípibus sacerdótum parábolam hanc: Homo erat paterfamílias, qui plantávit víneam, et sepem circúmdedit ei, et fodit in ea tórcular, et aedificávit turrim, et locávit eam agrícolis, et péregre proféctus est. Cum autem tempus frúctuum appropinquásset, misit servos suos ad agrícolas, ut accíperent fructus ejus. Et agricolae, apprehénsis servis ejus, álium cecidérunt, álium occidérunt, álium vero lapidavérunt. Iterum misit álios servos plures prióribus, et fecérunt illis simíliter. Ne-

hozzájuk, mondván: Fiamat csak meg fogják becsülni. Azonban a művesek látván a fiút, mondák maguk közt: ez az örökös; jertek, öljük meg és mienk lesz az öröksége. És megragadván őt, kiveték a szőlőből és megölék. Mikor tehát eljön a szőlő ura, mit fog cselekedni azon művesekkel? Felelék neki: A gonoszokat gonoszul fogja elveszíteni és szőlőjét más műveseknek adja bérbe, kik beadják neki a termést a maga idején. Monda nekik Jézus: Sohasem olvastátok-e az Írásokban: A kő, melyet megvetettek az építők, szegletkővé lőn?Az Úr tette azzá és csodálatos az szemeink előtt. Azért mondom nektek, hogy elvétetik tőletek az Isten országa és oly népnek adatik, mely meghozza annak gyümölcsét. És aki erre a kőre esik, összezúzódik, akire pedig ráesik, szétmorzsolja azt. Hallván pedig a papi fejedelmek és farizeusok példabeszédeit, megérték, hogy róluk szóla. És szerették volna megfogni; de féltek a néptől, mert prófétának tartják vala őt.

Felajánlásra. (Zsolt. 39, 14-15.) Uram, tekints reám és segíts meg engem: jöjjenek zavarba mind és szégyenüljenek meg, kik életemre törnek, hogy elvegyék: Uram, tekints segítségemre.

víssime autem misit ad eos fílium suum, dicens: Verebúntur fílium meum. Agrícolae autem vidéntes fílium, dixérunt intra se: Hic est heres, veníte, occidámus eum, et habébimus hereditátem ejus. Et apprehénsum eum ejecérunt extra víneam, et occidérunt. Cum ergo vénerit dóminus víneae quid fáciet agrícolis illis? Ájunt illi: Malos male perdet: et víneam suam locábit áliis agrícolis, qui reddant ei fructum tempóribus suis. Dicit illis Jesus: Numquam legístis in Scriptúris: Lápidem, quem reprobavérunt aedificántes, hic factus est in caput ánguli? A Dómino factum est ístud, et est mirábile in óculis nostris. Ideo dico vobis, quia auferétur a vobis regnum Dei, et dábitur genti faciénti fructus ejus. Et qui cecíderit super lápidem istum, confringétur: super quem vero cecíderit, cónteret eum. Et cum audíssent príncipes sacerdótum et pharísaei parábolas ejus, cognovérunt quod de ipsis díceret. Et quaeréntes eum tenére, timuérunt turbas: quóniam sicut prophétam eum habébant.

Offertorium. (Ps. 39, 14 et 15.) Dómine, in auxílium meum réspice: confundántur et revereántur, qui quaerunt ánimam meam, ut áuferant eam: Dómine, in auxílium meum réspice.

Csendes imádság. Ez adományok legyenek, Isten, bennünk, cselekvésükben állandóak és hatásukban erősek. A mi Urunk.

Secreta. Haec in nobis sacrifícia, Deus, et actióne permáneant, et operatióne firméntur. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 11, 8.) Uram, te meg fogsz oltalmazni minket, megőrzöl e nemzedéktől mindörökre minket.

Communio. (Ps. 11, 8.) Tu, Dómine, servábis nos, et custódies nos a generatióne hac in aetérnum.

Áldozás utáni imádság. Engedd, kérünk, Urunk, hogy az örök üdvösség zálogát megkapva, ennek megfelelően úgy iparkodjunk, hogy ahhoz el is érhessünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Fac nos, quaesumus, Dómine: accépto pignore salútis aetérnae, sic téndere congruénter; ut ad eam pervenire possímus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Adj, Urunk, kérünk, népednek testi és lelki jólétet, hogy jócselekedetek után törekedve mindenkor kiérdemelje hatalmad oltalmát. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Da, quaesumus, Dómine, pópulo tuo salútem mentis et córporis: ut bonis opéribus inhaeréndo, tuae semper virtútis mereátur protectióne deféndi. Per Dóminum.

Szombat, nagyböjt 2. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Marcellinus- és Szent Péter-templom.)

A vértanuságban testvérré lett két stációs szent adott okot a szentmise olvasmányainak kiválasztására. De ezenkívül a szentlecke figyelmeztet a kiválasztás, az evangélium pedig a megtérés kegyelmére. A keresztség és a bűnbánat szentségéért mondjunk mi is köszönetet az Úrnak a hittanulókkal és a vezeklőkkel együtt.

Bevonulásra. (Zs. 18, 8.)

Szeplőtelen az Úr törvénye, felüdíti a lelkeket: megbízható az Úr bizonysága, bölcseséget ád a kisdedeknek. (Zs. 18, 2.) Isten dicsőségét, beszélik az egek és keze művét hirdeti az égbolt. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, Urunk, böjtölésünknek az üdvös hatást, hogy a test fenyítése, amelyet magunkra vettünk, lelkünk éltetőjévé váljék. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Ps. 18, 8.)

Lex Dómini irreprehensíbilis, convértens ánimas: testimónium Dómini fidéle, sapiéntiam praestans párvulis. (Ps. ibid., 2.) Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmaméntum. ℣. Glória Patri.

Orátio. Da, quaesumus, Dómine, nostris effectum jejúniis salutárem: ut castigátio carnis assúmpta, ad nostrárum vegetatiónem tránseat animárum. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Mózes I. könyvéből. (27, 6-40.)

Ama napokban: Mondá Rebekka, fiának Jákobnak: Hallottam, amint atyád beszélt bátyáddal, Ézsauval és azt mondotta néki: Hozz nekem vadászatodból s készíts belőle étket, hogy egyem és megáldjalak az Úr előtt, mielőtt meghalok. Most tehát, fiam, hallgass tanácsomra: menj el a nyájhoz s hozz nékem két igen jó gödölyét, hogy étket készítsek belőlük atyádnak, olyat, amilyet szeret, hogy amikor beviszed és megeszi, téged áldjon meg, mielőtt meghal. Ő felelé néki: Tudod, hogy bátyám, Ézsau szőrös ember, én meg csupasz vagyok: ha atyám megtapogat és

Léctio libri Génesis. (27, 6-40.)

In diébus illis: Dixit Rebécca fílio suo Jacob: Audívi patrem tuum loquéntem cum Esau fratre tuo, et dicéntem ei: Affer mihi de venatióne tua, et fac cibos ut cómedam, et benedícam tibi coram Dómino ántequam móriar. Nunc ergo, fili mi, acquiésce consíliis meis: et pergens ad gregem, affer mihi duos haedos óptimos, ut fáciam ex eis escas patri tuo, quibus libénter véscitur: quas cum intúleris, et comáderit, benedícat tibi priúsquam moriátur. Cui ille respóndit: Nosti quod Esau frater meus homo pilósus sit, et ego lenis: si attrectáverit me pater meus, et sénserit, tímeo

megismer, félek, azt gondolja, hogy gúnyt akartam űzni belőle s áldás helyett átkot vonok magamra. Mondá néki anyja: Énreám szálljon az az átok, fiam: csak hallgass szavamra, menj el és hozd meg, amit mondtam. El is méne tehát, meghozá és odaadá anyjának. Az elkészíté az ételt, úgy, amint tudta, hogy atyja szereti, aztán felöltöztetté őt Ézsau legjobb ruháiba, amelyek nála voltak a házban, s a gödölyék bőröcskéivel körülvevé kezét s befödé nyaka csupaszságát, és odaadá az étket meg a kenyeret, amelyet készített. Ő bevivé és mondá: Atyám! Az felelé: Hallom. Ki vagy te, fiam? Mondá erre Jákob: Én vagyok elsőszülötted, Ézsau; úgy cselekedtem, ahogy parancsoltad nékem. Kelj fel, ülj le és egyél vadászatomból, hogy megáldjon engem a lelked. Ám Izsák ismét szóla a fiához: Hogy találhattál ilyen hamar, fiam? Az felelé: Az Isten akarata volt, hogy hamar elémbe jöjjön, amit akartam. Mondá erre Izsák: Jer ide, hadd tapogassalak meg, fiam s hadd győződjem meg, te vagy-e az én Ézsau fiam, vagy sem. Ő odaméne atyjához és Izsák megtapogatá és mondá: A hang ugyan Jákob hangja, de a kéz Ézsau kezе. De nem ismeré meg, ne putet me sibi voluísse illúdere, et indúcam super me maledictiónem pro benedictióne. Ad quem mater: In me sit, ait, ista maledíctio, fili mi: tantum audi vocem meam, et pergens affer quae dixi. Abiit, et áttulit, dedítque matri. Parávit illa cibos, sicut velle nóverat patrem illíus. Et véstibus Esau valde bonis, quas apud se habébat domi, índuit eum: pelliculásque haedórum circumdedit mánibus, et colli nuda protéxit. Dedítque pulméntum, et panes, quos cóxerat, trádidit. Quibus illátis, dixit: Pater mi! At ille respóndit: Audio. Quis es tu, fili mi? Dixítque Jacob: Ego sum primogénitus tuus Esau: feci sicut praecepísti mihi: surge, sede, et cómede de venatióne mea, ut benedícat mihi ánima tua. Rursúmque Isaac ad fílium suum: Quómodo, inquit, tam cito invenire potuisti, fili mi? Qui respóndit: Volúntas Dei fuit, ut cito occúrreret mihi quod volébam. Dixítque Isaac: Accéde huc, ut tangam te, fili mi, et probem utrum tu sis fílius meus Esau, an non. Accéssit ille ad patrem, et palpáto eo, dixit Isaac: Vox quidem vox Jacob est, sed manus manus sunt Esau. Et non cognóvit eum, quia pilósae manus similitúdinem majóris exprésserant. Benedícens

mert keze szőrös volt, mint bátyjáé. Meg akará tehát áldani és mondá: Te vagy az én Ézsau fiam? Ő felelé: Én. Erre azt mondá: Hozd tehát ide nékem az étket vadászatodból, fiam, hogy megáldjon téged a lelkem. Ő odavivé s mikor megette, bort is nyujta neki; miután azt megitta, mondá neki: Jer ide hozzám és csókolj meg, fiam. Ő odaméne s megcsókolá. Erre, mihelyt megérezte ruhái illatát, megáldá őt s mondá: Íme, olyan az én fiam illata, mint a telt mező illata, melyet megáldott az Úr. Adjon néked az Isten az ég harmatából s a föld kövérségéből bőséget a gabonából s borból. Népek szolgáljanak néked s nemzetségek boruljanak eléd: légy ura testvéreidnek s hajoljanak meg előtted anyád fiai; aki átkoz téged, legyen átkozott, s aki áld téged, teljék meg áldással. Alighogy befejezte Izsák a beszédet és éppen csakhogy kiment Jákob, megjöve Ézsau s étket készíte a vadászatból és bevivé atyjának, mondván: Kelj fel, atyám s egyél fiad vadászatából, hogy megáldjon engem a lelked. Mondá erre neki Izsák: Hát ki vagy te? Ő felelé: Én vagyok elsőszülött fiad, Ézsau. Megrémüle Izsák nagy megdöbbenéssel s jobban, mintsem vélnéd, csodálkozva, mondá: ergo illi, ait: Tu es fílius meus Esau? Respóndit: Ego sum. At ille: Affer mihi, inquit, cibos de venatióne tua, fili mi, ut benedícat tibi ánima mea. Quos cum oblátos comedísset, óbtulit ei étiam vinum. Quo hausto, dixit ad eum: Accéde ad me, et da mihi ósculum, fili mi. Accéssit, et osculátus est eum. Statímque ut sensit vestimentórum illíus fragrántiam, benedícens illi, ait: Ecce odor fílii mei sicut odor agri pleni, cui benedíxit Dóminus. Det tibi Deus de rore caeli, et de pinguédine terrae abundántiam fruménti et vini. Et sérviant tibi pópuli, et adórent te tribus: esto dóminus fratrum tuórum, et incurvéntur ante te fílii matris tuae. Qui maledíxerit tibi, sit ille maledíctus: et qui benedíxerit tibi, benedictiónibus repleátur. Vix Isaac sermónem impléverat, et egrésso Jacob foras, venit Esau, coctósque de venatióne cibos íntulit patri, dicens: Surge, pater mi, et cómede de venatióne fílii tui, ut benedícat mihi ánima tua. Dixítque illi Isaac: Quis enim es tu? Qui respóndit: Ego sum fílius tuus primogénitus Esau. Expávit Isaac stupóre veheménti, et ultra quam credi potest, admírans, ait: Quis ígitur ille est, qui dudum captam venatiónem áttulit mihi, et comédi

Kicsoda tehát az, aki az imént a vadat, ameiyet ejtett, elhozta nékem, úgyhogy én ettem mindenből, mielőtt te jöttél? Őt áldottam meg én s ő leszen áldott. Amint Ézsau meghallotta atyja szavait, nagy kiáltással elordítá magát s megrőkönyödve mondá: Áldj meg engem is, atyám! Ő azonban mondá: Eljött álnokul az öcséd s elvette áldásodat. Erre ő hozzátevé: Méltán nevezték el Jákobnak, mert íme másodízben csalt meg engem: a multkor elvette elsőszülöttségemet, most meg másodszor: alattomban elcsente áldásomat. Aztán pedig mondá atyjának: Nem tartottál-e fenn énnekem is áldást? Felelé Izsák: Uraddá őt tettem s minden testvérét az ő szolgálata alá vetettem, gabonával s borral őt láttam el: ezek után tehát mit tehetnék még teneked, fiam? Mondá néki Ézsau: Csak ez az egy áldásod van, atyám? Esedezem, áldj meg engem is. És mivel nagy jajgatással síra, Izsák megindula s mondá néki: A föld kövérségében s felülről az ég harmatában leszen a te áldásod.

ex ómnibus priúsquam tu veníres? Benedixíque ei, et erit benedictus. Audítis Esau sermónibus patris, irrúgiit clamóre magno, et consternátus, ait: Bénedic étiam et mihi, pater mi. Qui ait: Venit germánus tuus fraudulénter, et accépit benedictiónem tuam. At ille subjúnxit: Juste vocátum est nomen ejus Jacob: supplantávit enim me en áltera vice: primogénita mea ante tulit, et nunc secúndo surrípuit benedictiónem meam. Rursúmque ad patrem: Numquid non reservásti, ait et mihi benedictiónem? Respóndit Isaac: Dóminum tuum illum constítui, et omnes fratres ejus servitúti illíus subjugávi: fruménto et vino stabilívi eum, et tibi post haec, fili mi, ultra quid fáciam? Cui Esau: Num unam, inquit, tantum benedictiónem habes, pater? mihi quoque óbsecro ut benedícas. Cumque ejulátu magno fleret, motus Isaac, dixit ad eum: In pinguédine terrae, et in rore caeli désuper erit benedíctio tua.

Átvonulásra. (Zs. 91, 2-3.) Jó dolog az Urat dícsérni, nevednek, ó Felséges, éneket zengeni. ℣. Hirdetni reggelenkint kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

Graduale. (Ps. 91, 2-3.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem.

✠ **A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (15, 11-32.)**

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak és írástudóknak e példabeszédet: Egy embernek volt két fia. És mondá az ifjabbik atyjának: Atyám! add ki nekem az örökség részét, mely rám esik. És elosztá köztük vagyonát. Kevés idő mulva összeszedvén mindenét az ifjabbik fiú, messze országba költözék és ott eltékozlá vagyonát léha élettel. Miután mindent elpazarolt, nagy éhség lőn azon a földön és ő szűkölködni kezde. És menvén, beszegődött azon ország egy polgárához, ki tanyájára küldé őt, hogy őrizze a sertéseket. És szerette volna megtölteni gyomrát a sertések eledelével, de abból sem adának neki. Akkor magába szállván, mondá: Hány béres duskál atyám házánál kenyérben, én pedig itt éhen veszek. Fölkelek és atyámhoz megyek és mondom neki: Atyám! vétkeztem az ég ellen és te ellened; már nem vagyok méltó fiadnak hivatni, csak béreseid közé fogadj be engem. És fölkerekedvén, atyjához méne. Mikor még messze volt, meglátá őt atyja, megesett rajta a szíve, és hozzá futván, nyakába borula és összecsókolá. És mondá neki fia: Atyám! vétkeztem az ég ellen és te ellened; már nem

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (15, 11-32.)**

In illo témpore: Dixit Jesus pharisaeis et scribis parábolam istam: Homo quidam hábuit duos fílios, et dixit adolescéntior ex illis patri: Pater, da mihi portiónem substántiae, quae me contíngit. Et divísit illis substántiam. Et non post multos dies, congregátis ómnibus, adolescéntior fílius péregre proféctus est in regiónem longínquam, et ibi dissipávit substántiam suam vivéndo luxurióse. Et postquam ómnia consummásset, facta est fames válida in regióne illa, et ipse coepit egére. Et ábiit, et adhaesit uni cívium regiónis illíus. Et misit illum in villam suam, ut pásceret porcos. Et cupiébat implére ventrem suum de síliquis, quas porci manducábant: et nemo illi dabat. In se autem revérsus, dixit: Quanti mercenárii in domo patris mei abúndant pánibus, ego autem hic fame péreo? Surgam et ibo ad patrem meum, et dicam ei: Pater, peccávi in caelum, et coram te: jam non sum dignus vocári fílius tuus: fac me sicut unum de mercenáriis tuis. Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater ipsíus, et misericórdia motus est, et accúrrens cécidit su-

vagyok méltó, hogy fiadnak hivassam. Atyja pedig mondá szolgáinak: Hamar vegyétek elő a legdrágább köntöst és adjátok rá, huzzatok gyűrűt kezére és sarut lábaira; és hozzátok elő a hizlalt borjút, öljétek le, együnk és vigadjunk: mert ez az én fiam megholt vala és föltámadt, elveszett vala és megtaláltatott. És elkezdének vigadozni. Idősebb fia pedig a mezőn volt és midőn megjött, közeledvén a házhoz, hallá a muzsikát és táncot. És előszólítván egyet a szolgák közül, tudakozódék, mi van itten. Az pedig mondá neki: Megjött az öcséd és atyád leölette a hizlalt borjút, mivelhogy egészségben kapta őt vissza. Erre amaz megbosszankodék és nem akart bemenni. Atyja tehát kimenvén, elkezdé kérlelni. Amaz pedig felelvén, mondá atyjának: Ime, annyi esztendő óta szolgálok neked és soha át nem hágtam parancsodat és sohasem adtál nekem egy gödölyét sem, hogy barátaimmal lakmározzam. Midőn pedig ez a fiad, ki elmulatta vagyonodat parázna személyekkel, megérkezett, leölted neki a hizlalt borjút. Ő pedig mondá neki: Fiam! te mindig velem vagy és mindenem a tied; de illett vigadni és örvendezni, mert ez a te öcséd meghalt vala és föltámadt, elveszett vala és megtaláltatott.

per collum ejus, et osculátus est eum. Dixítque ei fílius: Pater, peccávi in caelum, et coram te, jam non sum dignus vocári fílius tuus. Dixit autem pater ad servos suos: Cito proférte stolam primam, et indúite illum, et date ánnulum in manum ejus, et calceaménta in pedes ejus: et addúcite vítulum saginátum, et occídite, et manducémus, et epulémur, quia hic fílius meus mórtuus erat, et revíxit: períerat, et invéntus est. Et coepérunt epulári. Erat autem fílius ejus sénior in agro: et cum veníret, et appropinquáret dómui, audívit symphóniam, et chorum: et vocávit unum de servis, et interrogávit, quid haec essent. Isque dixit illi: Frater tuus venit, et occídit pater tuus vítulum saginátum, quia salvum illum recépit. Indignátus est autem, et nolébat introíre. Pater ergo illíus egréssus, coepit rogáre illum. At ille respóndens, dixit patri suo: Ecce tot annis sérvio tibi, et numquam mandátum tuum praeterívi, et numquam dedísti mihi haedum, ut cum amícis meis epulárer: sed postquam fílius tuus hic, qui devorávit substántiam suam cum meretrícibus, venit, occidísti illi vítulum saginátum. At ipse dixit illi: Fili, tu semper mecum es, et ómnia mea tua sunt: epulári

autem, et gaudére oportébat, quia frater tuus hic mórtuus erat, et revíxit: períerat, et invéntus est.

Felajánlásra (Zs. 12, 4-5.) Ragyogtasd fel szemeimet, hogy halálos álomba sohase merüljek: hogy sohase mondja ellenségem: Legyőztem.

Offertorium. (Ps. 12, 4-5.) Illúmina óculos meos, ne umquam obdórmiam in morte: ne quando dicat inimícus meus: Praeválui advérsus eum.

Csendes imádság. Ez áldozati adományok által kiengesztelődve, engedd, Urunk, hogy minket, akik saját bűneink feloldozásáért könyörgünk, idegen bűn ne terheljen. A mi Urunk.

Secreta. His sacrifíciis, Dómine, concéde placátus: ut, qui própriis orémus absólvi delíctis, non gravémur extérnis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Luk. 15, 32.) Illett vigadni fiam és örvendezni, mert ez a te öcséd meghalt vala és föltámadt, elveszett vala és megtaláltatott.

Communio. (Luc. 15, 32.) Opórtet te, fili, gaudére, quia frater tuus mórtuus fúerat, et revíxit: períerat, et invéntus est.

Áldozás utáni imádság. Szentségednek isteni lakomája árassza el, Urunk, szívünk legmélyét és tegye hathatóssá a benne való részvételünket. A mi Urunk.

Postcommunio. Sacraménti tui, Dómine, divína libátio, penetrália nostri cordis infúndat: et sui nos partícipes poténter effíciat. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u. a., mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Állandó kegyességeddel kérünk, Urunk, őrizd meg családodat, melynek egyedüli támasza a mennyei adományokba vetett remény, hogy mennyei oltalmad által meg is őriztessék. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Famíliam tuam, quaesumus, Dómine, contínua pietáte custódi: ut, quae in sola spe grátiae caeléstis innítitur, caelésti étiam protectióne muniátur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Nagyböjt 3. vasárnapja.

(Stációs-templom : Szent Lőrinc bazilikája.)

A mai vasárnap régi neve «scrutinium» (vizsgálat) vasárnapja. A katechumenek, azaz keresztség felvételére készülők első nagyobb vizsgája e héten volt. A diákonusnak volt nagy szerepe ebben, azért volt a szentmise Rómában Szent Lőrinc vértanu diákonus bazilikájában, hogy az ő példája is segítsen a keresztény hit felvételével járó áldozatok elviselésére. Az evangélium tanítása is nekik szól, mert a keresztség szabadít meg minket a sátán hatalmából. De a vezeklő bűnösök is okulhattak, látván Jézust a bűnösök közt. Ott van a szinte hibáján kívül, talán gyarlóságból az ördög hatalmába került szegény : vele szemben mily irgalmas az Úr. Ott vannak a megátalkodott farizeusok, velük keményen beszél. Ott az akaratnélküli tömeg, mely ma jó, de holnap már rosszra vezethető. Őket figyelmezteti, hogy vele szemben senki közömbös nem lehet ; ha nincs vele, akkor ellene van. Végül szól az Üdvözítő a visszaeső bűnösökről. A nagyböjt a húsvéti gyónás ideje, tartsunk lelkiismeretvizsgálatot, a bűnösöknek melyik fajtájához tartozunk mi? A sátán hatalmának megismerése még jobban fokozta az első keresztényekben a vágyat, hogy a keresztség felvétele által szabaduljanak tőle, a bűnösöket pedig intette, hogy a megbocsátás után óvakodjanak a visszaeséstől.

Bevonulásra. (Zs. 24, 15-16.)

Az Úrra tekint állandóan szemem, mert ő húzza ki lábamat a tőrből: tekints reám és irgalmazz nekem, mert elhagyatott és szegény vagyok. (Zs. u. o. 1-2.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet: Istenem, tebenned remélek, ne hagyd, hogy megszégyenüljek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Kérünk, mindenható Isten, tekints áldozatos fogadásunkra és nyujtsd ki védelmünkre fölséges jobbodat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Ps. 24, 15-16.)

Oculi mei semper ad Dóminum, quia ipse evéllet de láqueo pedes meos: réspice in me, et miserére mei, quóniam únicus et pauper sum ego. (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam. ℣. Glória Patri et Fílio.

Orátio. Quaesumus, omnípotens Deus, vota humíliuni réspice: atque ad defensiónem nostram, déxteram tuae majestátis exténde. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201 l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (5, 1-9.)

Testvérek: Kövessétek, mint kedvelt gyermekek, az Isten példáját: s éljetek szeretetben, amiképp Krisztus is szeretett minket s odaadta magát érettünk áldozatul, jóillatú áldozatul az Istennek. Paráznaság és semmiféle tisztátalanság, vagy kapzsiság szóba se jöjjön köztetek, amiképp az a szentekhez illik. Hasonlóképp ocsmányság sem, sem pedig ostoba, vagy kétértelmű beszéd, ami illetlen, hanem inkább hálaadás. Mert értsétek és jegyezzétek meg magatoknak, hogy paráznának, vagy tisztátalannak, kapzsinak, azaz a bálvány szolgájának nincs öröksége Krisztus és az Isten országában. Senki se csaljon meg benneteket hívságos beszédekkel, ilyenek miatt sujtja az Isten haragja a hitetlenség fiait. Ne legyetek tehát bűneik részesei. Mert valamikor sötétség voltatok ugyan, most azonban világosság vagytok az Úrban. Úgy éljetek, mint a világosság gyermekei: a világosság gyümölcsei pedig: csupa jóság, az igazságosság és az igazság.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (5, 1-9.)

Fratres: Estóte imitatóres Dei, sicut fílii caríssimi: et ambuláte in dilectióne, sicut et Christus diléxit nos, et trádidit semetípsum pro nobis oblatiónem, et hóstiam Deo in odórem suavitátis. Fornicátio autem, et omnis immundítia, aut avarítia, nec nominétur in vobis, sicut decet sanctos: aut turpitúdo aut stultilóquium, aut scurrílitas, quae ad rem non pértinet: sed magis gratiárum áctio. Hoc enim scitóte intelligéntes, quod omnis fornicátor, aut immúndus, aut avárus, quod est idolórum sérvitus, non habet hereditátem in regno Christi, et Dei. Nemo vos sedúcat inánibus verbis: propter haec enim venit ira Dei in fílios diffidéntiae. Nolíte ergo éffici partícipes eórum. Erátis enim aliquándo ténebrae: nunc autem lux in Dómino. Ut fílii lucis ambuláte: fructus enim lucis est in omni bonitáte, et justítia, et veritáte.

Átvonulásra. (Zs.9, 20,4.) Kelj fel, Uram, ember ne legyen elbizakodott: színed előtt ítéletre kerüljenek a nemzetek. ℣. Ellenségeim

Graduale. (Ps. 9, 20 et 4.) Exsúrge, Dómine, non praeváleat homo: judicéntur gentes in conspéctu tuo. ℣. In converténdo inimícum:

meghátráltak, színed előtt meginogtak s elpusztultak.

Böjti ének. (Zs. 122, 1-3.) Hozzád emelem szememet, ki az égben lakozol. ℣. Íme, mint a szolgák szeme uruknak kezére. ℣. Mint a szolgáló szeme úrnőjének kezére, úgy tekint az Úrra, Istenünkre, a mi szemünk míg rajtunk meg nem könyörül. ℣. Könyörülj rajtunk, Uram, könyörülj rajtunk.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (11, 14-28.)

Az időben: Jézus egy ördögöt űze ki, mely néma vala. Mikor pedig kiment az ördög, megszólala a néma; és csodálkozának a seregek. Némelyek pedig közülök mondák: Belzebub, az ördögök fejedelme által űzi ki az ördögöket. Mások meg kísértvén, égi jelt kérének tőle. Ő pedig látván gondolataikat, mondá nekik: Minden magában meghasonlott ország elpusztul, és ház házra omlik. Ha tehát a sátán magával meghasonlott, miképpen állhat fenn az ő országa? mert azt mondjátok, hogy Belzebub által űzöm ki az ördögöket. Ha pedig én Belzebub által űzöm ki az ördögöket, a ti fiaitok ki által űzik ki? Azért ők lesznek a ti bíráitok. Ha meg én Isten ujjá-

meum retrórsum, infirmabúntur, et períbunt a fácie tua.

Tractus. (Ps. 122, 1-3.) Ad te levávi óculos meos, qui hábitas in caelis. ℣. Ecce sicut óculi servórum in mánibus dominórum suórum. ℣. Et sicut óculi ancíllae in mánibus dóminae suae: ita óculi nostri ad Dóminum Deum nostrum, donec misereátur nostri. ℣. Miserére nobis, Dómine, miserére nobis.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (11, 14-28.)

In illo témpore: Erat Jesus ejíciens daemónium, et illud erat mutum. Et cum ejecísset daemónium, locútus est mutus, et admirátae sunt turbae. Quidam autem ex eis dixérunt: In Beélzebub, príncipe daemoniórum éjicit daemónia. Et álii tentántes, signum de caelo quaerébant ab eo. Ipse autem ut vidit cogitatiónes eórum, dixit eis: Omne regnum in seípsum divísum desolábitur, et domus supra domum cadet. Si autem et sátanas in seípsum divísus est, quómodo stabit regnum ejus? quia dícitis, in Beélzebub me ejícere daemónia. Si autem ego in Beélzebub ejíco daemónia: fílii vestri in quo ejíciunt? Ideo ipsi júdices vestri erunt. Porro si in dígito Dei ejício dae-

val űzöm ki az ördögöket, bizonyára elérkezett hozzátok az Isten országa. Midőn az erős fegyveresen őrzi udvarát, békében van a tulajdona. De mikor nálánál erősebb jövén, legyőzi őt, minden fegyverzetét elveszi, melyben bízott, és elosztja prédáját. Aki nincs velem, ellenem vagyon, és aki nem gyüjt velem, szétszór. Mikor a tisztátalan lélek kimegyen az emberből, vízetlen helyeken jár, nyugalmat keresvén; de nem találván, így szól: Visszatérek házamba, ahonnét kijöttem. És odamenvén, kisöpörve találja azt és fölékesítve. Akkor elmegyen és magához veszen hét más lelket, magánál gonoszabbakat, és bemenvén, ott laknak; és azon ember utóbbi állapota roszszabb leszen az előbbinél. Lőn pedig, midőn ezeket mondotta, fölemelvén szavát egy asszony a seregből, mondá neki: Boldog a méh, mely téged hordozott, és az emlők, melyeket szoptál. Ő pedig mondá: Sőt inkább boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják, és megőrzik azt.

Felajánlásra. (Zs. 18, 9-12.) Egyenesek az Úr végzései, vidámmá teszik a szívet és az ő ítéletei édesebbek a méznél, meg a lépesméznél: szolgád meg is tartja őket.

Csendes imádság. Ez az áldozati ajándék, Urunk, kérünk: tisztítson meg minmónia: profécto pervénit in vos regnum Dei. Cum fortis armátus custódit átrium suum, in pace sunt ea, quae póssidet. Si autem fórtior eo supervéniens vícerit eum, univérsa arma ejus áuferet, in quibus confidébat, et spólia ejus distríbuet. Qui non est mecum, contra me est: et qui non cólligit mecum, dispérgit. Cum immúndus spíritus exíerit de hómine, ámbulat per loca inaquósa, quaerens réquiem: et non invéniens, dicit: Revértar in domum meam, unde exívi. Et cum vénerit, ínvenit eam scopis mundátam, et ornátam. Tunc vadit, et assúmit septem álios spíritus secum nequióres se, et ingréssi hábitant ibi. Et fiunt novíssima hóminis illíus pejóra prióribus. Factum est autem, cum haec díceret: extóllens vocem quaedam múlier de turba, dixit illi: Beátus venter, qui te portávit, et úbera, quae suxísti. At ille dixit: Quinímo beáti, qui áudiunt verbum Dei, et custódiunt illud.

Offertorium. (Ps. 18, 9-12.) Justítiae Dómini rectae, laetificántes corda, et judícia ejus dulcióra super mel et favum: nam et servus tuus custódit ea.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, quaesumus, emúndet nostra delícta: et ad sac-

ket bűneinktől és szentelje meg az áldozat méltó bemutatására alattvalóid testét és lelkét. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad.

rificium celebrándum, subditórum tibi córpora, mentésque sanctificet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 83., 4-5.) Házat találj magának a veréb, fészket magának a gerlice, hová fiait helyezze: oltáraidnál seregek Ura, én királyom és én Istenem! Boldogok, kik házadban lakhatnak: téged örökön örökké magasztalhatnak.

Communio. (Ps. 83, 4-5.) Passer invénit sibi domum, et turtur nidum, ubi repónat pullos suos: altária tua, Dómine virtútum, Rex meus, et Deus meus: beáti qui hábitant in domo tua, in saeculum saeculi laudábunt te.

Áldozás utáni imádság. Minden bűntől és veszedelemtől kérünk, Urunk, ments meg kiengesztelődötten minket, akiket ily nagy misztériumnak részeseivé tettél. A mi Urunk.

Postcommunio. A cunctis nos, quaesumus, Dómine, reátibus et perículis propitiátus absólve: quos tanti mystérii tríbuis esse partícipes. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság u.a., mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Hétfő, nagyböjt 3. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Márk-templom.)

A mise szövege ismét a hittanulóknak és a vezeklőknek szól. Őket hívja a szerdai scrutiniumra, amikor megvizsgálják. Nekik szól Náámán példája, hogy hozzá hasonlóan alázatosan és engedelmesen készüljenek a keresztségre. De mindannyiunknak szól az evangélium, hogy igaz orvosunkat ne lökjük ki magunk közül, mint a zsidók, kik meg is ölték őt. Íme, a szenvedő Jézus képe is megjelenik a mai misében.

Bevonulásra. (Zs. 55, 5.) Istenben dicsekszem szóval, az Úrban dicsekszem beszédeimmel: Istenben remélek, nem félek, ember mit árthat ne-

Introitus. (Psalm. 55, 5.) In Deo laudábo verbum, in Dómino laudábo sermónem: in Deo sperábo, non timébo quid fáciat mihi homo. (Ps.

kem. (Zs. 55, 2.) Könyörülj rajtam, Isten, mert taposnak rajtam az emberek, egész nap bántanak, gyötörnek. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Öntsd kegyesen szívünkbe, kérünk, Urunk, kegyelmedet, hogy miként a hús élvezetétől tartózkodunk, úgy érzékeinket a bűnös kicsapongásoktól visszatartsuk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

ibid., 2.) Miserére mei, Deus, quóniam conculcávit me homo: tota die bellans tribulávit me. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui sancto. Sicut erat.

Orátio. Córdibus nostris, quaesumus, Dómine, grátiam tuam benígnus infúnde: ut, sicut ab escis carnálibus abstinémus: ita sensus quoque nostros a nóxiis retrahámus excéssibus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke a Királyok könyvéből. (IV. 5, 1-15.)

Ama napokban: Náámán, Szíria királyának hadvezére, nagy és tekintélyes ember volt ura előtt, mert általa adott az Úr győzelmet Szíriának. Vitéz és gazdag ember volt, de poklos. Egyszer azonban portyázni menének a szíriaiak s foglyul ejtének Izrael földéről egy kis leányt. Ez Náámán feleségének szolgálatába jutott és azt mondá asszonyának: Bárcsak lett volna az én uram annál a prófétánál, aki Szamariában vagyon: biztosan meggyógyította volna a poklosságtól, amelyben vagyon. Náámán erre beméne urához s elbeszélé néki, mondván: Így s így szólt az az Izrael földéről való leány. Mondá erre néki Szíria királya: Eredj el s én majd küldök egy levelet Izrael királyának. Az, miután

Léctio libri Regum. (IV. 5, 1-15.)

In diébus illis: Náaman, princeps milítiae regis Syriae, erat vir magnus apud dóminum suum, et honorátus: per illum enim dedit Dóminus salútem Syriae: erat autem vir fortis et dives, sed leprósus. Porro de Syria egréssi fúerant latrúnculi, et captívam dúxérant de terra Israel puéllam párvulam, quae erat in obséquio uxóris Náaman, quae ait ad dóminam suam: Útinam fuísset dóminus meus ad prophétam, qui est in Samaría: profécto curásset eum a lepra, quam habet. Ingréssus est ítaque Náaman ad dóminum suum, et nuntiávit ei, dicens: Sic et sic locúta est puélla de terra Israel. Dixítque ei rex Syriae: Vade, et mittam líteras ad regem Israel. Qui cum proféctus esset, et tu-

elment és magával vitt tíz talentum ezüstöt, hatezer aranyat s tíz váltóruhát, elvivé a levelet Izrael királyának. Ezek ? szavak voltak benne: Ha e levelet megkapod, tudd, hogy hozzád küldöttem szolgámat, Náámánt, hogy meggyógyítsd poklosságából. Mikor Izrael királya elolvasta a levelet, megszaggatá ruháját s mondá: Isten vagyok-e én, hogy ölni s éltet adni tudjak, hogy ez hozzám küld, hogy meggyógyítsak valakit poklosságából? Észrevehetitek s láthatjátok, hogy csak ürügyet keres ellenem. Mikor ezt Elizeus, az Isten embere meghallotta, azt tudniillik, hogy Izrael királya megszaggatta ruháját, elküldé hozzá ezzel az üzenettel: Miért szaggattad meg ruháidat? Jöjjön hozzám, s tudja meg, hogy van próféta Izraelben. Odaméne tehát Náámán, lovaival és szekereivel együtt és megálla Elizeus házának ajtaja előtt. Ekkor Elizeus követet küldé ki hozzá ezzel az üzenettel: Menj s fürödjél meg hétszer a Jordánban s akkor tested visszanyeri egészségét s megtisztulsz. Megharaguvék erre Náámán és elméne, mondván: Azt hittem, hogy ki fog jönni hozzám, megáll, segítségül hívja az Úrnak, Istenének nevét, megérinti kezével a poklosság helyét s meggyólísset secum decem talénta argénti, et sex míllia áureos, et decem mutatória vestimentórum, détulit lítteras ad regem Israel in haec verba: Cum accéperis epístolam hanc, scito quod míserim ad te Náaman servum meum, ut cures eum a lepra sua. Cumque legísset rex Israel lítteras, scidit vestiménta sua, et ait: Numquid Deus ego sum, ut occídere possim, et vivificáre, quia iste misit ad me, ut curem hóminem a lepra sua? animadvértite, et vidéte quod occasiónes quaerat advérsum me. Quod cum audísset Eliséus vir Dei, scídisse vidélicet regem Israel vestiménta sua, misit ad eum, dicens: Quare scidísti vestiménta tua? véniat ad me, et sciat esse prophétam in Israel. Venit ergo Náaman cum equis et cúrribus, et stetit ad óstium domus Eliséi: misítque ad eum Eliséus núntium, dicens: Vade, et laváre sépties in Jordáne, et recípiet sanitátem caro tua, atque mundáberis. Irátus Náaman recedébat, dicens: Putábam quod egrederétur ad me, et stans invocáret nomen Dómini Dei sui, et tángeret manu sua locum leprae, et curáret me. Numquid non meliores sunt Abana et Pharphar, flúvii Damásci, ómnibus aquis Israel, ut laver in eis, et

gyít. Hát nem jobbak-e az Ábána és a Fárfár, Damaszkusz folyói, Izrael valamennyi vizénél arra, hogy bennük megfürödjem és megtisztuljak? Mikor azonban megfordult s bosszankodva elment, eléje járulának szolgái s így szólának hozzá: Atyám, ha nagy dolgot mondott volna is neked a próféta, bizonyára meg kellett volna tenned; mennyivel inkább, hogy most csak azt mondotta néked: Fürödjél meg és megtisztulsz. Leméne s megfürdék hétszer a Jordánban az Isten emberének szava szerint s ismét olyan lőn a teste, mint egy kis gyermek teste s megtisztula. Erre visszatére az Isten emberéhez egész kíséretével együtt s beméne s megálla előtte s mondá: Immár tudom, hogy nincs másutt Isten az egész földön, hanem csakis Izraelben.

munder? Cum ergo vertísset se, et abíret indígnans, accessérunt ad eum servi sui, et locúti sunt ei: Pater, et si rem grandem dixísset tibi prophéta, certe fácere debúeras: quanto magis quia nunc dixit tibi: Laváre, et mundáberis? Descéndit, et lavit in Jordáne sépties, juxta sermónem viri Dei, et restítuta est caro ejus, sicut caro púeri párvuli, et mundátus est. Reversúsque ad virum Dei cum univérso comitátu suo, venit, et stetit coram eo, et ait: Vere scio, quod non sit álius Deus in univérsa terra, nisi tantum in Israel.

Átvonulásra. (Zsolt. 55, 9, 2.) Isten, feltárom előtted éltemet: gyüjtsd magad elé könnyeimet. ℣. Könyörülj rajtam, Uram! mert taposnak rajtam az emberek; egész nap bántanak, gyötörnek.

Graduale. (Ps. 55, 9 et 2.) Deus, vitam meam annuntiávi tibi: posuísti lácrimas meas in conspéctu tuo. ℣. Miserére mei, Dómine, quóniam conculcávit me homo: tota die bellans tribulávit me.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (4, 23-30.)

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak: Bizonyára azt a példabeszédet fogjátok nekem mondani: Orvos, gyógyítsd tenmagadat. Amiket hallot-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (4, 23-30.)

In illo témpore: Dixit Jesus pharisaeis: Utique dicétis mihi hanc similitúdinem: Médice, cura teípsum: quanta audívimus facta in Caphárnaum, fac

tunk, hogy Kafarnaumban történtek, cselekedd itt is hazádban. Ő pedig mondá: Bizony mondom nektek, hogy egy próféta sem kedves a maga hazájában. Igazán mondom nektek, sok özvegy vala Illés napjaiban Izraelben, mikor bezárult az ég három évig és hat hónapig, úgy hogy nagy éhség lőn az egész földön; mégis azok közül egyikhez sem küldeték Illés, hanem csak a szidonföldi Szareptába, az özvegyasszonyhoz. És sok poklos vala Izraelben Elizeus próféta idejében, de azok közül senki sem tisztult meg, hanem csak a sziriai Námán. Hallván ezeket, eltelének mindnyájan dühvel a zsinagógában; és fölkelvén, kiűzék őt a városból és fölvivék ama hegy párkányára, melyen városuk vala építve, hogy letaszítsák. Ő pedig átmenvén közöttük, eltávozék.

et hic in pátria tua. Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo prophéta accéptus est in pátria sua. In veritáte dico vobis, multae víduae erant in diébus Eliae in Israel, quando clausum est caelum annis tribus, et ménsibus sex, cum facta esset fames magna in omni terra: et ad nullam illárum missus est Elias, nisi in Sarépta Sidóniae, ad mulíerem víduam. Et multi leprósi erant in Israel sub Eliséo prophéta: et nemo eórum mundátus est nisi Náaman Syrus. Et repléti sunt omnes in synagóga ira, haec audiéntes. Et surrexérunt, et ejecérunt illum extra civitátem: et duxérunt illum usque ad supercílium montis, super quem cívitas illórum erat aedificáta, ut praecipitárent eum. Ipse autem tránsiens per médium illórum, ibat.

Felajánlásra. (Zsolt. 54, 2-3.) Hallgasd meg, Isten! könyörgésemet és ne vesd meg esdeklésemet; figyelj reám és hallgass meg engem.

Offertorium. (Ps. 54, 2-3.) Exáudi, Deus, oratiónem meam, et ne despéxeris deprecatiónem meam: inténde in me, et exáudi me.

Csendes imádság. Szolgálatunk neked hozott áldozati adományait változtasd át, Urunk, számunkra üdvöt hozó szentséggé. A mi Urunk.

Secreta. Munus, quod tibi, Dómine, nostrae servitútis offérimus, tu salutáre nobis perfice sacraméntum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 13, 7.) Ki ad Izraelnek Sionból szabadulást? Mikor az Úr jóra fordítja népe sorsát, ujjong majd Jákob és örvendezik majd Izrael.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható és irgalmas Isten, hogy amit ajkainkkal veszünk, tiszta szívvel fogadjuk. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 13, 7.) Quis dabit ex Sion salutáre Israel? cum avérterit Dóminus captivitátem plebis suae, exsultábit Jacob, et laetábitur Israel.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens et miséricors Deus: ut, quod ore contingimus, pura mente capiámus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörgjünk. Alázzátok megfejeteket Istenelőtt. Jöjjön, Urunk, irgalmad segítségünkre, hogy a bűneink miatt fenyegető veszélyektől oltalmad által megszabaduljunk és szabadításod által megmeneküljünk A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo. Subvéniat nobis, Dómine, misericórdia tua: ut ab imminéntibus peccatórum nostrórum perículis, te meréamur protegénte éripi, te liberánte salvári. Per Dóminum nostrum.

Kedd, nagyböjt 3. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Pudentiana-templom.)

A stációs-templom a hagyomány szerint Szent Péter első lakóhelye Rómában. Ezért szól az evangélium a tekintélyről és az oldó-kötő hatalomról. A templom bejárata fölött Pudentiana az okos szűzek mintájára kezében olajos edénnyel áll.

Bevonulásra. (Zs. 16, 6 és 8.) Kiáltok, hisz, te meghallgatsz, Istenem: hajtsd hozzám füledet és hallgasd meg szavaimat: óvj meg, Uram, mint szemed fényét; nyujts szárnyad árnyékában menedéket nekem. (Zs. 16, 1.) Hallgasd meg, Uram, igaz ügyemet,

Introitus. (Ps. 16, 6 et 8.) Ego clamávi, quóniam exaudísti me, Deus: inclína aurem tuam, et exáudi verba mea: custódi me, Dómine, ut pupíllam óculi: sub umbra alárum tuárum prótege me. (Ps. ibid., 1.) Exáudi, Dómine, justítiam meam: in-

méltasd figyelmedre könyörgésemet. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgass meg minket, mindenható és irgalmas Isten, és add meg nekünk kegyesen az üdvös megtartóztatás adományát. A mi Urunk.

téndе deprecatiónem meam. ℣. Glória Patrí.

Orátio. Exáudi nos, omnípotens et misericors Deus: et continéntiae salutáris propítius nobis dona concéde. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke a Királyok könyvéből. (IV. 4, 1-7.)

Ama napokban: Egy asszony segítségért kiálta Elizeushoz, mondván: Szolgád, a férjem meghalt s te tudod, hogy szolgád félte az Urat s íme, eljött a hitelező, hogy elvegye két fiamat s rabszolgáivá tegye. Mondá néki Elizeus: Mit akarsz, hogy cselekedjem veled? Mondd meg nekem, mid van házadban? Ő azt felelé: Nincs nekem, szolgálódnak semmim sem házamban, csak egy kis olajom, amellyel kenni szoktam magamat. Mondá erre néki: Eredj, kérj kölcsön minden szomszédasszonyodtól üres edényeket, de ne keveset, aztán menj be házadba s ha benn leszesz fiaiddal együtt, zárd be ajtódat s tölts olajodból mindezekbe az edényekbe s ha megtelnek, állítsd őket félre. Elméne tehát az asszony s rázárá magára s fiaira az ajtót s azok adogatták az edényeket, ő pedig töltögetett. Mikor aztán megteltek az edények, mondá fiának: Hozz ide

Léctio libri Regum. (IV. 4, 1-7.)

In diébus illis: Múlier quaedam clamábat ad Eliséum prophétam, dicens: Servus tuus vir meus mórtuus est, et tu nosti, quia servus tuus fuit timens Dóminum: et ecce créditor venit, ut tollat duos fílios meos ad serviéndum sibi. Cui dixit Eliséus: Quid vis ut fáciam tibi? Dic mihi, quid habes in domo tua? At illa respóndit: Non hábeo ancílla tua quidquam in domo mea, nisi parum ólei, quo ungar. Cui ait: Vade, pete mútuo ab ómnibus vicínis tuis vasa vácua non pauca. Et ingredére, et claude óstium tuum, cum intrínsecus fúeris tu, et fílii tui: et mitte inde in ómnia vasa haec: et cum plena fúerint, tolles. Ivit itaque múlier, et clausit óstium super se, et super fílios suos: illi offerébant vasa, et illa infundébat. Cumque plena fuíssent vasa, dixit ad fílium suum: Affer mihi adhuc vas. Et ille respóndit: Non hábeo. Stetítque óleum. Venit

nekem még edényt. De az azt felelé: Nincsen. Ekkor megálla az olaj. Erre elméne s elmondá a dolgot az Isten emberének. Ő ezt mondá: Eredj, add el az olajat s fizesd ki hiteleződet, te pedig s fiaid éljetek abból, ami megmarad.

autem illa, et indicávit hómini Dei. Et ille: Vade, inquit, vende óleum, et redde creditóri tuo: tu autem, et fílii tui vívite de réliquo.

Átvonulásra. (Zs.18,13-14.) Tisztíts meg titkos bűneimtől, Uram, és mentsd meg az idegenektől szolgádat. ℣. Ha nem uralkodnak rajtam, akkor szeplőtelen leszek és nagy vétektől tiszta maradok.

Graduale. (Psalm. 18, 13-14.) Ab occúltis meis munda me, Dómine: et ab aliénis parce servo tuo. ℣. Si mei non fúerint domináti, tunc immaculátus ero: et emundábor a delícto máximo.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (18, 15-22.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ha vétkezik ellened atyádfia, menj és intsd meg őt négyszem között. Ha hallgat rád, megnyerted atyádfiát. Ha pedig nem hallgat, végy magadhoz még egyet vagy kettőt, hogy két vagy három tanu szája állítson minden dolgot. Hogyha azokra sem hallgat, mondd meg az egyháznak: ha pedig az egyházra sem hallgat, legyen neked mint a pogány és a vámos. Bizony mondom nektek, amiket megkötöztök a földön, meg lesznek kötve mennyben is és amiket föloldoztok a földön, fel lesznek oldozva mennyben is. Ismét mondom nektek, hogyha ketten közületek megegyeznek a földön bármely dologban, me-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (18, 15-22.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Si peccáverit in te frater tuus, vade, et córripe eum inter te, et ipsum solum. Si te audíerit, lucrátus eris fratrem tuum. Si autem te non audíerit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duórum, vel trium téstium stet omne verbum. Quod si non audíerit eos: dic ecclésiae. Si autem eccléstam non audíerit: sit tibi sicut éthnicus et publicánus. Amen dico vobis, quaecúmque alligavéritis super terram, erunt ligáta et in caelo: et quaecúmque solvéritis super terram, erunt solúta et in caelo. Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consénserint super terram, de omni re, quamcúmque petíerint, fiet illis a Patre meo,

lyet kérnek, megnyerik azt Atyámtól, ki mennyekben vagyon. Mert ahol ketten vagy hárman összejönnek nevemben, ott vagyok közöttük. Akkor hozzájárulván Péter, mondá: Uram! hányszor vétkezhetik ellenem atyámfia, hogy megbocsássak neki? talán hétszer? Felelé neki Jézus: Nem mondom neked hétszer, hanem hetvenhétszer.

qui in caelis est. Ubi enim sunt duo vel tres congregáti in nómine meo, ibi sum in médio eróum. Tunc accédens Petrus ad eum, dixit: Dómine, quóties peccábit in me frater meus, et dimíttam ei? usque sépties? Dicit illi Jesus: Non dico tibi usque sépties, sed usque septuágies sépties.

Felajánlásra. (Zs. 117, 16-17.) Az Úr jobbja győzelmet szerzett, az Úr jobbja felmagasztalt engem. Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úr tetteit.

Offertorium. (Ps. 117, 16 et 17.) Déxtera Dómini fecit virtútem, déxtera Dómini exaltávit me: non móriar, sed vivam, et narrábo ópera Dómini.

Csendes imádság. E szent misztérium által, kérünk, Urunk, jöjjön el megváltásunk gyümölcse: s tartson vissza minket a világi kicsapongásoktól és juttasson az üdvös adományokhoz. A mi Urunk.

Secreta. Per haec véniat, quaesumus, Dómine, sacraménta nostrae redemptiónis efféctus: qui nos et ab humánis rétrahat semper excéssibus, et ad salutária dona perdúcat. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság u. a, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 14, 1-2.) Uram! ki lakozhatik sátradban? vagy ki tartózkodhatik szent hegyeden? Az, aki szeplőtelenül jár és igazságot cselekszik.

Communio. (Ps. 14, 1-2.) Dómine, quis habitábit in tabernáculo tuo? aut quis requiéscat in monte sancto tuo? Qui ingréditur sine mácula, et operátur justítiam.

Áldozás utáni imádság. A szent misztérium által kiengesztelve kérünk, Urunk, hogy mind a bocsánatot, mind a kegyelmet elnyerhessük. A mi Urunk.

Postcommunio. Sacris, Dómine, mystériis expiáti: et véniam, quaesumus, consequámur, et grátiam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2 és 3. áldozás utáni imádság u. a., mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Oltalmaddal, Urunk, védelmezz minket és minden rossztól szüntelenül őrizz meg. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Tua nos, Dómine, protectióne defénde: et ab omni semper iníquitáte custódi. Per Dóminum.

Szerda, nagyböjt 3. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Sixtus-templom.)

Az első vizsga nagy napja. Ma kapták meg a hittanulók a tízparancs szövegét és ezt meg kellett tanulniok. Számunkra is a lelkiismeretvizsgálat napja, mint tartjuk meg azokat. De nem betű szerint, hanem lélek szerint. Mi nem az ószövetségi törvény alattvalói vagyunk, mi az Isten gyermekeinek szabadságát éljük.

Bevonulásra. (Zs. 30, 7-8.)

En az Úrba vetem bizalmamat: ujjongva örvendek irgalmasságodnak; hisz megtekintetted megalázottságomat. (Zs. 30, 2.) Uram, tebenned remélek! soha meg ne szégyenüljek: igazságodban szabadíts meg és ments meg engem. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk; hogy az üdvös böjtből tanulva, az ártalmas bűnöktől is tartózkodjunk és így kegyességedet könnyebben elnyerjük. A mi Urunk.

Introitus. (Psalm. 30, 7-8.)

Ego autem in Dómino sperábo: exsultábo, et laetábor in tua misericórdia: quia respexísti humilitátem meam. (Ps. ibid., 2.) In te, Dómine, sperávi, non confúndar in aetérnum: in justítia tua líbera me, et éripe me. ℣. Glória Patri.

Orátió. Praesta nobis, quaesumus, Dómine, ut salutáribus jejúniis erudíti, a nóxiis quoque vítiis abstinéntes, propitiatiónem tuam facílius impetrémus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Mózes II. könyvéből. (20, 12-24.)

Ezeket mondja az Úr Isten: Atyádat és anyádat tiszteljed, hogy hosszú életű légy azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened

Léctio libri Exodi. (20, 12-24.)

Haec dicit Dóminus Deus: Honóra patrem tuum et matrem tuam, ut sis longaevus super terram, quam Dóminus Deus tuus dabit

majd neked ád. Ne ölj. Ne paráználkodjál! Ne lopj! Ne tégy hamis tanuságot felebarátod ellen. Ne kívánd meg felebarátod házát, ne kívánd meg feleségét, se rabszolgáját, se rabszolgálóját, se marháját, se szamarát: semmijét se, ami az övé. Az egész nép hallotta a mennydörgéseket és a harsonazengést, látta a lángokat s a füstölgő hegyet s megrettenve s a félelemtől, remegve megálla a távolban és mondá Mózesnek: Te szólj hozzánk s meghallgatjuk, ne az Úr szóljon hozzánk, hogy meg ne találjunk halni. Mondá erre Mózes a népnek: Ne féljetek! Azért jött az Isten, hogy próbára tegyen titeket s félelme legyen bennetek, hogy ne vétkezzetek. A távolban marada tehát a nép, Mózes pedig odajárula ahhoz a homályhoz, amelyben az Isten volt. Mondá ekkor az Úr Mózesnek: Ezt mondd Izrael fiainak: Magatok láttátok,hogy az égből szólottam hozzátok. Ne csináljatok tehát ezüstisteneket s ne csináljatok aranyisteneket magatoknak. Oltárt földből csináljatok nekem s azon mutassátok be egészen elégő- és békeáldozataitokat, aprójószágaitokat és marháitokat minden olyan helyen, hol emléke lesz nevemnek, tibi. Non occídes. Non moecháberis. Non furtum fácies. Non loquéris contra próximum tuum falsum testimónium. Non concúpisces domum próximi tui: nec desiderábis uxórem ejus, non servum,non ancíllam,non bovem, non ásinum, nec ómnia, quae illíus sunt. Cunctus autem pópulus vidébat voces, et lámpades, et sónitum búccinae, montémque fumántem: et pertérriti, ac pavóre concússi, stetérunt procul, dicéntes, Móysi: Loquere tu vobis, et audiémus: non loquátur nobis Dóminus, ne forte moriámur. Et ait Móyses ad pópulum: Nolíte timére: ut enim probáret vos, venit Deus, et ut terror illíus esset in vobis, et non peccarétis. Stetítque pópulus de longe. Móyses autem accésit ad calíginem, in qua erat Deus. Dixit praetérea Dóminus ad Móysen: Haec dices fíliis Israel: Vos vidístis, quod de caelo locútus sim vobis. Non faciétis deos argénteos, nec deos áureos faciétis vobis. Altáre de terra faciétis mihi, et offerétis super eo holocáusta et pacífica vestra oves vestras, et boves in omni loco, in quo memória fúerit nóminis mei.

Átvonulásra. (Zs. 6, 3-4.) Könyörülj rajtam, Uram! mert elernyedek: gyógyíts

Graduale. (Psalm. 6, 3-4.) Miserére mei, Dómine, quóniam infírmus sum: sana me

meg, Uram! ℣. Csontjaim remegnek és lelkem nagyon szomorú.

Dómine. ℣. Conturbáta sunt ómnia ossa mea: et ánima mea turbáta est valde.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (15, 1-20.)

Az időben: Irástudók és farizeusok jövének Jézushoz Jeruzsálemből, mondván: Miért hágják át tanítványaid az öregek hagyományát? mert hát nem mossák meg kezeiket, mikor kenyeret esznek. Ő pedig felelvén, mondá nekik: És ti miért hágjátok át az Isten parancsolatát hagyományotok miatt? Mert az Isten mondotta: Tiszteljed atyádat és anyádat; és: Aki atyját, vagy anyját szidja, halállal haljon meg. Ti pedig mondjátok: Aki atyjának, vagy anyjának azt mondja: Istennek szentelt ajándék mindaz, ami részemről neked használhatna, és nem tiszteli atyját, vagy anyját: és így meghiusítottátok az Isten parancsát a hagyományotok által. Képmutatók! jól jövendölt rólatok Izaiás, mondván: Ez a nép szájával tisztel engem, szíve pedig távol vagyon tőlem. Pedig hiába tisztelnek engem, tanítván emberi tudományt és parancsokat. És magához híván a sereget, mondá nekik: Halljátok és értsétek meg: Nem az szennyezi be

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (15, 1-20.)

In illo témpore: Accessérunt ad Jesum ab Jerosólymis scribae et pharisaei, dicéntes: Quare discípuli tui transgrediúntur traditiónem seniórum? Non enim lavant manus suas, cum panem mandúcant. Ipse autem respóndens, ait illis: Quare et vos transgredímini mandátum Dei propter traditionem vestram? Nam Deus dixit: Honóra patrem, et matrem. Et: Qui maledíxerit patri, vel matri, morte moriátur. Vos autem dícitis: Quicúmque dixerit patri, vel matri: munus quodcúmque est ex me, tibi próderit: et non honorificábit patrem suum, aut matrem suam: et írritum fecístis mandátum Dei propter traditiónem vestram. Hypócritae, bene prophetávit de vobis Isaías, dicens: Pópulus hic lábiis me honórat: cor autem eórum longe est a me. Sine causa autem colunt me, docéntes doctrínas et mandáta hóminum. Et convocátis ad se turbis, dixit eis: Audíte, et intellígite. Non quod intrat in os, coinquinat hóminem: sed quod procédit ex ore, hoc

az embert, ami szájába bemegyen, hanem ami a szájból kijön, az szennyezi be az embert. Akkor hozzájárulván tanítványai, mondák neki: Tudod-e, hogy a farizeusok e beszéd hallatára megbotránkoztak? Ő pedig felelvén, mondá: Minden növény, melyet nem ültetett mennyei Atyám, tövestül kitépetik. Haggyátok őket; vakok ők és vakok vezetői. Ha pedig a vak vakot vezet, mindketten verembe esnek. Felelvén pedig Péter, mondá neki: Magyarázd meg nekünk e példabeszédet. Ő pedig mondá: Még ti is mindig értelem nélkül vagytok? Nem értitek-e, hogy mindaz, mi a szájba bemegyen, a gyomorba jut és a csatornába kerül? Ami pedig a szájból kijön, a szívből származik és az teszi tisztátalanná az embert. Mert a szívből erednek a gonosz gondolatok, gyilkosságok, házasságtörések, paráznaságok, lopások, hamis tanuságok, káromlások. Ezek azok, amik tisztátalanná teszik az embert; mosdatlan kezekkel enni pedig nem szennyezi be az embert.

coínquinat hóminem. Tunc accedéntes discípuli ejus, dixérunt ei: Scis quia pharisaei, audíto verbo hoc, scandalizáti sunt? At ille respóndens, ait: Omnis plantátio, quam non plantávit Pater meus caeléstis, eradicábitur. Sínite illos: caeci sunt, et duces caecórum. Caecus autem si caeco ducátum praestet, ambo in fóveam cadunt. Réspondens autem Petrus, dixit ei: Edíssere nobis parábolam istam. At ille dixit: Adhuc et vos sine intelléctu estis? Non intelligitis, quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, et in secéssum emíttitur? Quae autem procédunt de ore, de corde éxeunt, et ea coínquinant hóminem: de corde enim éxeunt cogitatiónes malae, homicídia, adultéria, fornicatiónes, furta, falsa testimónia, blasphémiae. Haec sunt, quae coínquinant hóminem. Non lotis autem mánibus manducáre, non coínquinat hóminem.

Felajánlásra. (Zsolt. 108, 21.) Velem, Uram, bánj nevedért kegyesen: mivel irgalmad jóságos.

Offertorium. (Psalm. 108, 21.) Dómine, fac mecum misericórdiam tuam, propter nomen tuum: quia suávis est misericórdia tua.

Csendes imádság. Fogadd, Urunk, kérünk, néped könyörgéseit az áldozati

Secreta. Suscipe, quaesumus, Dómine, preces pópuli tui cum oblatiónibus

adományokkal együtt s oltalmazz minden veszélytől minket, kik misztériumaidat ünnepeljük. A mi.

hostiárum: et tua mystéria celebrántes, ab ómnibus nos defénde perículis. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 15, 11.) Megmutatod az élet útját nekem, színed előtt örömmel töltesz el engem, Uram.

Communio. (Ps. 15, 11.) Notas mihi fecísti vias vitae adimplébis me laetítia cum vultu tuo, Dómine.

Áldozás utáni imádság. Szenteljen meg minket, Urunk, a mennyei lakoma, mely bennünket táplált, és minden tévelytől megszabadítva, tegyen a mennyei ígéretek szerint elfogadottakká. A mi Urunk.

Postcommunio. Sanctificet nos, Dómine, qua pasti sumus, mensa caeléstis: et a cunctis erróribus expiátos, supérnis promissiónibus reddat accéptos. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy kik oltalmad kegyelmét keressük, minden rossztól megszabadulva, nyugodt lélekkel szolgáljunk neked. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui protectiónis tuae grátiam quaerimus, liberáti a malis ómnibus, secúra tibi mente serviámus. Per Dóminum.

Csütörtök, nagyböjt 3. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Kozma és Damján-bazilika.)

Későbbi mise és amikor bevezették, átvették e napra a stációs szentek bazilikájának felszentelési miséjét. Szent Kozma és Damján orvosok voltak: ez a szentmise másik gondolata. Ebben láthatjuk az Egyház igazi édesanyai gondoskodását. Ma van a böjtnek a kellős közepe. Az orvosszentekhez visz el tehát, hogy a böjt fegyelme az ő közbenjárásukra ne ártson testünknek. Igazán ez az anyai szeretet megszégyenítheti azokat, akik mindenféle és csak féligaz jogcímen ki akarnak bújni a böjti fegyelem alól.

Bevonulásra.

En vagyok a nép megszabadítója, úgymond az Úr: bármilyen szükségben fohászkodnak hozzám, meghallgatom őket és Uruk leszek mindörökké. (Zs. 77, 1.) Figyelj, népem, tanításomra, hajtsd füledet szájam igéire. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Dicsőítsen meg téged, Urunk, Szent Kozma és Damján áldott ünnepe, mellyel kimondhatatlan gondviselésedben nekik örök dicsőséget, nekünk pedig segítséget adtál. A mi Urunk.

Introitus.

Salus pópuli ego sum, dicit Dóminus: de quacúmque tribulatióne clamáverint ad me, exáudiam eos: et ero illórum Dóminus in perpétuum. (Psalm. 77, 1.) Atténdite, pópule meus, legem meam: inclináte aurem vestram in verba oris mei. ℣. Glória.

Orátio. Magnificet te, Dómine, sanctórum tuórum Cosmae et Damiáni beáta solémnitas: qua et illis glóriam sempitérnam, et opem nobis ineffábili providéntia contulísti. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Jeremiás prófétától. (7, 1-7.)

Ama napokban: Ezt a szózatot intézte az Úr hozzám: Állj az Úr házának kapujába, hirdesd ott ezt a szózatot és mondjad: Halljátok az Úr szózatát, egész Júda, kik beléptek ezeken a kapukon, hogy imádjátok az Urat. Így szól a seregek Ura, Izrael Istene: Tegyétek jobbakká utaitokat és szándékaitokat, és veletek lakom majd ezen a helyen. Ne bízzatok a hazug beszédekben, mondván: Az Úr temploma, az Úr temploma, az Úr temploma! Mert ha jóra irányítjátok utaitokat és szándékaitokat, ha igazságot tesz-

Léctio Jeremíae Prophétae. (7, 1-7.)

In diébus illis: Factum est verbum Dómini ad me, dicens: Sta in porta domus Dómini: et praedica ibi verbum istud, et dic: Audíte verbum Dómini omnis Juda, qui ingredímini per portas has, ut adorétis Dóminum. Haec dicit Dóminus exercituum Deus Israel: Bonas fácite vias vestras, et stúdia vestra: et habitábo vobíscum in loco isto. Nolíte confídere in verbis mendácii, dicéntes: Templum Dómini, templum Dómini, templum Dómini est. Quóniam si bene direxéritis vias vestras, et stúdia vestra: si fecéritis judícium inter vi-

tek az ember és társa között, ha nem nyomjátok el a jövevényt, az árvát és az özvegyet, sem ártatlan vért nem ontotok ezen a helyen, sem más istenek után nem jártok önmagatok kárára: veletek lakom majd ezen a helyen, azon a földön, amelyet atyáitoknak adtam, örökön örökké; mondá a mindenható Úr.

Átvonulásra (Zsolt. 144, 15-16.) Mindeneknek szeme benned bízik, Uram: és te idejében megadod ételüket. ℣. Megnyitod kezedet és betöltesz minden élőt áldásoddal.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (4, 38-44.)

Azidőben: Felkelvén Jézus, a zsinagógából Simon házába méne. Simon napa pedig nagy forró lázban szenvede és könyörgének neki érette. És melléje állván, megfeddé a lázt, mire az elhagyá őt. És azonnal fölkelvén, szolgála nekik. Naplementekor pedig mindazok, akiknek különféle bajokban szenvedő betegeik valának, hozzá vivék azokat. Ő pedig mindegyikre rátevén kezeit, meggyógyítá őket. Az ördögök is sokakból kimenének, kiáltozván és mondván: Te vagy az Isten Fia. És megdorgálván, nem hagyá őket szólani; mivel tudták, hogy ő a Krisztus. Mikor pe-

rum et próximumejus, ádvenae, et pupíllo, et víduae non fecéritis calúmniam, nec sánguinem innocéntem effudéritis in loco hoc, et post deos aliénos non ambulavéritis in malum vobismetípsis: habitábo vobíscum in loco isto, in terra, quam dedi pátribus vestris a saeculo et usque in saeculum: ait Dóminus omnípotens.

Graduale. (Ps. 144, 15-16.) Oculi ómnium in te sperant Dómine: et tu das illis escam in témpore opportúno. ℣. Aperis tu manum tuam: et imples omne ánimal benedictióne.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (4, 38-44.)

In illo témpore: Surgens Jesus de synagóga, introívit in domum Simónis. Socrus autem Simónis tenebátur magnis fébribus: et rogavérunt illum pro ea. Et stans super illam, imperávit febri: et dimísit illam. Et contínuo surgens, ministrábat illis. Cum autem sol occidísset, omnes qui habébant, infírmos váriis languóribus, ducébant illos ad eum. At ille síngulis manus impónens, curábat eos. Exíbant autem daemónia a multis, clamántia et dicéntia: Quia tu es Fílius Dei: et increpans non sinébat ea loqui, quia sciébant ipsum esse Christum. Facta autem

dig megvirradt, kimenvén egy puszta helyre vonult és a seregek keresik vala őt és megtalálván, tartóztaták, hogy ne menjen el tőlük. Kiknek ő mondá: Más városoknak is kell hirdetnem az Isten országát; mert azért küldettem. És tanít vala Galilea zsinagógáiban.

die egréssus ibat in desértum locum, et turbae requirébant eum, et venérunt usque ad ipsum: et detinébant illum ne discéderet ab eis. Quibus ille ait: Quia et álliis civitátibus opórtet me evangelizáre regnum Dei: quia ídeo missus sum. Et erat praedicans in synagógis Galilaeae.

Felajánlásra. (Zs. 137, 7.) Uram, ha szorongatások között járok is, megőrzöd életemet; elleneim haragjával szemben kinyujtod kezedet és jobbod megszabadít engem.

Offertorium. (Ps. 137, 7.) Si ambulávero in médio tribulatiónis, vivificábis me, Dómine: et super iram inimicórum meórum exténdes manum tuam, et salvum me fáciet déxtera tua.

Csendes imádság. Igazaid drága halálának emlékezetére felajánljuk neked, Urunk, ezt az áldozatot, mert ettől nyerte kezdetét minden vértanuság. A mi.

Secreta. In tuórum, Dómine, pretiósa morte justórum sacrifícium illud offérimus, de quo martyrium sumpsit omne princípium. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 118, 4-5.) Te azt parancsoltad, hogy rendeleteidet gondosan meg kell tartani; bár arra irányulnának utaim, hogy megtartsam törvényeidet.

Communio. (Ps. 118, 4-5.) Tu mandásti, mandáta tua custodíri nimis: útinam dirigántur viae meae, ad custodiéndas justificatiónes tuas.

Áldozás utáni imádság. Legyen, Urunk, biztos számunkra szentséged megváltó ereje, melyért szent vértanuid Kozma és Damján érdemeivel egyesülten esedezünk. A mi.

Postcommunio. Sit nobis, Dómine, sacraménti tui certa salvátio: quae cum beatórum Mártyrum tuórum Cosmae et Damiáni méritis implorátur. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés :

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt. Neked hódoló népedet, kérünk, Urunk, a mennyei kegyelem tegye gazdaggá és adja meg neki, hogy mindig parancsaidnak szolgáljon. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Subjéctum tibi pópulum, quaesumus, Dómine, propitiátio caeléstis amplificet: et tuis semper fáciat servíre mandátis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Péntek, nagyböjt 3. vasárnapja után.

(Stáclós-templom : a Szent Lőrinc-templom «in Lucina».)

Lucina nevű keresztény nő alapította a stáclós-templomot Szent Lőrincnek, a hittanulók védőjének tiszteletére. Mellette egy híres forrás volt. Ezek a mai mise megértéséhez szükséges adatok. A keresztségre készülőkhöz fordul és szól az örök élet forrásáról, mert közeleg a keresztség napja. Mindnyájunknak örömünnepe ez. Járjon át azért a hála és szeretet és így vegyünk részt a szentmisén.

Bevonulásra. (Zs. 85, 17.)

Add jelét, Uram, rajtam jóságodnak, hogy gyűlölőim lássák és szégyent valljanak, minthogy te, Uram, megsegítesz és megvigasztalsz engem. (Zs. 85, 1.) Hajtsd hozzám, Uram, fületed és hallgass meg; hisz nyomorult és szegény vagyok ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Kíséri böjtünket, kérünk, Urunk, kegyes jóságoddal s engedd, hogy amint a testi táplálléktól tartózkodunk, lelkünkben a bűnöktől is tartózkodjunk. A mi Urunk.

Introitus. (Psalm. 85, 17.)

Fac mecum, Dómine, signum in bonum: ut vídeant, qui me odérunt, et confundántur: quóniam tu, Dómine, adjuvísti me, et consolátus es me. (Ps. ibid., 1.) Inclína, Dómine, aurem tuam, et exáudi me: quóniam inops et pauper sum ego. ℣. Glória Patri et Fílio.

Orátio. Jejúnia nostra, quaesumus, Dómine, benígni favóre proséquere: ut, sicut ab aliméntis abstinémus in córpore; ita a vítiis jejunémus in mente. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Mózes IV. könyvéből. (20, 1, 3, 6-13.)

Ama napokban: Izrael fiai egybegyűlének Mózes és Áron ellen; és pörölni kezdvén, mondák: Adjatok vizet, hogy igyunk. Erre Mózes és Áron otthagyák a sokaságot és bemenének a szövetség sátrába s arcukkal a földre borulának s az Úrhoz kiáltának s mondák: Úristen! Hallgasd meg a nép kiáltását és nyisd meg nékik tárházadat, az élővíz forrását, hogy kielégíthessék szomjukat s megszűnjék zúgolódásuk. Erre megjelenék nékik az Úr dicsősége és szóla az Úr Mózeshez, mondván: Vedd a botot és gyűjtsd egybe, te meg Áron bátyád a népet és szóljatok előttük a sziklának s az vizet fog adni. Ha aztán így vizet fakasztottál a sziklából, ihatik az egész sokaság és jószága. Vevé tehát Mózes az Úr színe előtt levő botot, amint parancsolta néki s egybegyűjté a sokaságot a szikla elé és mondá nékik: Halljátok, ti lázadók s hitetlenek! Fogunk-e tudni vizet fakasztani nektek ebből a sziklából? Azzal felemelé Mózes a kezét, rávite kétszer a bottal a sziklára és bőséges víz fakada, úgy, hogy ihatott a nép és jószága. Mondá erre az Úr Mózesnek és Áronnak: Mivel nem hittetek nekem s így nem bizonyítottatok engem

Léctio libri Númeri. (20, 1, 3 et 6-13.)

In diébus illis: Convenérunt fílii Israel advérsum Móysen et Aaron: et versi in seditiónem, dixérunt: Dare nobis aquam, ut bibámus. Ingressúsque Móyses et Aaron, dimíssa multitúdine, tabernáculum foederis, corruérunt proni in terram, clamavérúntque ad Dóminum, atque dixérunt: Dómine Deus, audi clamórem hujus pópuli, et áperi eis thesáurum tuum, fontem aquae vivae, ut satiáti, cesset murmurátio eórum. Et appáruit glória Dómini super eos. Locutúsque est Dóminus ad Móysen, dicens: Tolle virgam, et cóngrega pópulum, tu et Aaron frater tuus, et loquímini ad petram coram eis, et illa dabit aquas. Cumque edúxeris aquam de petra, bibet omnis multitúdo, et juménta ejus. Tulit ígitur Móyses virgam, quae erat in conspéctu Dómini, sicut praecéperat ei, congregáta multitúdine ante petram, dixítque eis: Audíte, rebélles et incréduli: Num de petra hac vobis aquam potérimus ejícere? Cumque elevásset Móyses manum, percútiens virga bis scílicem, egréssae sunt aquae largíssimae, ita ut pópulus bíberet, et juménta. Dixítque Dóminus ad Móysen et Aaron: Quia non credidístis mihi, ut sanctificarétis me

szentnek Izrael fiai előtt, nem viszitek be a népet arra a földre, amelyet nekik adok. Ez a Pörölés-víze: ott pöröltek Izrael fiai az Úr ellen s ő ott bizonyította be rajtuk szentségét.

Átvonulásra (Zs. 27, 7, 1.) Szívem az Úrban remélt és ő megsegített: és újra felvirágzik testem, s örömömben hálát zengek neki. ℣. Hozzád kiáltok, Uram; Istenem! ne fordulj el szótalanul tőlem.

coram fíliis Israel, non introducétis hos pópulos in terram, quam dabo eis. Haec est aqua contradictiónis, ubi jurgáti sunt fílii Israel contra Dóminum, et sanctificátus est in eis.

Graduale. (Ps. 27, 7 et 1.) In Deo sperávit cor meum, et adjútus sum: et reflóruit caro mea, et ex voluntáte mea confitébor illi. ℣. Ad te, Dómine, clamávi: Deus meus, ne síleas, ne discédas a me.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (4, 5-42.)

Az időben: Jézus Szamaria városába jöve, mely Szikarnak neveztetik, közel ahhozaföldbirtokhoz,melyet Jákob az ő fiának, Józsefnek adott. Ott vala pedig Jákob kútja. Jézus tehát elfáradván az útban, azon módon leüle a kútnál. Az óra mintegy hatra járt. Odajöve egy asszony Szamariából vizet meríteni. Mondá neki Jézus: Adj innom. Tanítványai ugyanis elmentek a városba, hogy élelmet vegyenek. Mondá erre neki a szamariai asszony: Hogyan kérhetsz te zsidó létedre éntőlem inni, aki szamariai asszony vagyok? mert a zsidók nem érintkeznek a szamariaiakkal. Felelé Jézus és mondá neki: Ha tudnád az Isten ajándékát és

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (4, 5-42.)

In illo témpore: Venit Jesus in civitátem Samaríae, quae dícitur Sichar: juxta praedium, quod dedit Jacob Joseph fílio suo. Erat autem ibi fons Jacob. Jesus ergo fatigátus ex itínere, sedébat sic supra fontem. Hora erat quasi sexta. Venit múlier de Samaria hauríre aquam. Dicit ei Jesus: Da mihi bíbere. (Discípuli enim ejus abíerant in civitátem, ut cibos émerent.) Dicit ergo ei múlier illa Samaritána: Quómodo tu, Judaeus cum sis, bíbere a me poscis, quae sum múlier Samaritána? non enim coutúntur Judaei Samarítanis. Respóndit Jesus, et dixit ei: Si scires donum Dei, et quis est, qui dicit tibi: Da mihi bíbere: tu fórsitan petísses ab eo, et de-

hogy ki az, ki neked mondja: Adj innom, talán te kérted volna őt és ő élő vizet adott volna neked. Mondá neki az asszony: Uram! nincs is mivel merítened, a kút pedig mély; honnan vennél hát élő vizet? Csak nem vagy te nagyobb Jákob atyánknál, ki nekünk e kutat adta, melyből ő maga ivott és fiai és jószágai? Felele Jézus és mondá neki: Mindaz, aki e vízből iszik, ismét megszomjazik; aki pedig abból a vízből iszik, melyet én adok neki, soha többé nem szomjazik mindörökké; hanem a víz, amelyet én adok neki, az örök életre szökellő vízforrás lesz benne. Mondá neki az asszony: Uram, add nekem azt a vizet, hogy ne szomjazzam és ne járjak ide meríteni. Mondá neki Jézus: Menj, hívd el az uradat és jöjj ide. Felelé az asszony és mondá: Nincs uram. Mondá neki Jézus: Jól mondád, hogy nincs urad. Mert öt urad volt és akid most van, nem urad; ezt igazán mondtad. Mondá neki az asszony: Uram! látom, hogy próféta vagy. A mi atyáink ezen a hegyen imádták (Istent), ti pedig azt mondjátok, hogy Jeruzsálem a hely, ahol imádni kell. Mondá neki Jézus: Hidd el nekem, asszony! hogy eljön az óra, mikor sem ezen a hegyen, sem Jeruzsálemben nem fogjátok imádni az Atyát. Ti azt

dísset tibi aquam vivam. Dicit ei múlier: Dómine, neque in quo háurias habes, et púteus altus est: unde ergo habes aquam vivam? Numquid tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis púteum, et ipse ex eo bibit, et fílii ejus, et pécora ejus? Respóndit Jesus, et dixit ei: Omnis, qui bibit ex aqua hac, sítiet íterum: qui autem bíberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sítiet in aetérnum: sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae saliéntis in vitam aetérnam. Dicit ad eum múlier: Dómine, da mihi hanc aquam, ut non sítiam, neque véniam huc hauríre. Dicit ei Jesus: Vade, voca virum tuum, et veni huc. Respóndit múlier, et dixit: Non hábeo virum. Dicit ei Jesus: Bene dixísti, quia non hábeo virum: quinque enim viros habuísti, et nunc, quem habes, non est tuus vir: hoc vere dixísti. Dicit ei múlier: Dómine, vídeo, quia prophéta es tu. Patres nostri in monte hoc adoravérunt, et vos dícitis, quia Jerosólymis est locus, ubi adoráre opórtet. Dicit ei Jesus: Múlier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jerosólymis adorábitis Patrem. Vos adorátis quod nescítis: nos adorámus quod scimus, quia salus ex Judaeis est. Sed venit hora, et nunc

imádjátok, amit nem ismertek; mi azt imádjuk, amit ismerünk, mert az üdvösség a zsidóktól van. De eljön az óra és már itt vagyon, mikor igazi imádói lélekben és igazságban fogják imádni az Atyát; mert az Atya is ilyen imádókat keres magának. Lélek az Isten, és akik őt imádják, lélekben és igazságban kell imádniok. Mondá neki az asszony: Tudom, hogy eljön a Messiás: (ki Krisztusnak mondatik) mikor tehát eljövend, majd kijelent nekünk mindent. Mondá neki Jézus: Én vagyok az, ki veled beszélek. Erre odaérkezének tanítványai és csodálkozának, hogy asszonnyal beszélgetett; mindazonáltal senki sem kérdezé: Mit akarsz, vagy mit beszélsz vele? Az asszony pedig otthagyá vedrét és a városba méne és mondá az embereknek: Jertek, lássátok az embert, ki elmondott nekem mindent, amit cselekedtem; vajjon nem ő-e a Krisztus? Kimenének tehát a városból és hozzájövének. Eközben kérék őt a tanítványok, mondván: Rabbi! egyél. Ő pedig mondá nekik: Van nekem ennivalóm, melyről ti nem tudtok. Mondák azért egymásnak a tanítványok: Talán enni hozott neki valaki? Mondá nekik Jézus: Az én eledelem az, hogy annak akaratát cselevest, quando veri adoratóres adorábunt Patrem in spíritu et veritáte. Nam et Pater tales quaerit, qui adórent eum. Spíritus est Deus: et eos, qui adórant eum, in spíritu et veritáte opórtet adoráre. Dicit ei múlier: Scio, quia Messías venit (qui dícitur Christus). Cum ergo vénerit ille, nobis annuntiábit ómnia. Dicit ei Jesus: Ego sum, qui loquor tecum. Et contínuo venérunt discípuli ejus: et mirabántur, quia cum múlíere loquebátur. Nemo tamen dixit: Quid quaeris, aut quid lóqueris cum ea? Relíquit ergo hydriam suam múlier, et ábiit in civitátem, et dicit illis homínibus: Veníte, et vidéte hóminem, qui dixit mihi ómnia quaecúmque feci: numquid ipse est Christus? Exiérunt ergo de civitáte, et veniébant ad eum. Intérea rogábant eum discípuli, dicéntes: Rabbi, manduca. Ille autem dicit eis: Ego cibum hábeo manducáre, quem vos nescítis. Dicébant ergo discípuli ad ínvicem: Numquid áliquis átulit ei manducáre? Dicit eis Jesus: Meus cibus est, ut fáciam voluntátem ejus, qui misit me, ut perfíciam opus ejus. Nonne vos dícitis, quod adhuc quátuor menses sunt, et messis venit? Ecce dico vobis: Leváte óculos vestros, et vidéte regiónes, quia albae sunt jam

kedjem, ki engem küldött, hogy elvégezzem az ő művét. Nemde ti azt mondjátok, hogy még négy hónap és eljön az aratás? Íme, én mondom nektek: Emeljétek föl szemeiteket és lássátok a szántóföldeket; mert már fehérek az aratásra. Az arató már jutalmát veszi és termést gyűjt az örökéletre, hogy együtt örvendjen a vető az aratóval. Mert abban igaza van a mondásnak, hogy más, aki vet és más, aki arat. Én aratni küldöttelek titeket, amit nem ti munkáltatok; mások fáradoztak és ti azok munkájába álltatok be. Azon városból pedig a szamaritánusok közül sokan hivének benne az asszony bizonyító szavára, hogy megmondotta neki mind, amit cselekedett. Midőn tehát hozzája mentek a szamaritánusok, kérék őt, hogy maradjon náluk. És ott maradt két napig. És sokkal többen hivének benne az ő beszédeért. Az asszonynak pedig mondák, hogy már nem a te fecsegésedre hiszünk; hanem mert mi magunk hallottuk és tudjuk, hogy ez valóban a világ Üdvözítője.

ad messem. Et qui metit, mercédem áccipit, et cóngregat fructum in vitam aetérnam: ut, et qui séminat, simul gáudeat, et qui metit. In hoc enim est verbum verum: quia álius est qui séminat, et álius est qui metit. Ego misi vos métere quod vos non laborástis: álii laboravérunt, et vos in labóres eórum introístis. Ex civitáte autem illa multi credidérunt in eum Samaritanórum, propter verbum mulíeris testimónium perhibéntis: Quia dixit mihi ómnia quaecúmque feci. Cum venissent ergo ad illum Samaritáni, rogavérunt eum, ut ibi manéret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures credidérunt in eum propter sermónem ejus. Et mulíeri dicébant: Quia jam non propter tuam loquélam crédimus: ipsi enim audívimus, et scimus, quia hic est vere Salvátor mundi.

Felajánlásra. (Zs. 5, 3-4.) Méltasd figyelmedre hangos könyörgésem, Királyom és én Istenem: mert hozzád intézem imádságomat, Uram.

Offertorium. (Ps. 5, 3-4.) Inténde voci oratiónis meae, Rex meus, et Deus meus: quóniam ad te orábo, Dómine.

Csendes imádság. Tekints kegyesen, kérünk, Urunk, az adományokra, melyeket neked szentelünk: hogy neked kedvesek legyenek, ne-

Secreta. Réspice, quaesumus, Dómine, propítius ad múnera, quae sacrámus: ut tibi grata sint, et nobis salutária semper ex-

künk pedig üdvösségünkre váljanak. A mi Urunk.

sístant. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Ján. 4, 13-14.) Aki abból a vízből iszik, melyet én adok neki, mondá az Úr, az örökéletre szökellő vízforrás lesz benne.

Communio. (Joann. 4, 13 et 14.) Qui bíberit aquam quam ego dabo ei, dicit Dóminus, fiet in eo fons aquae saliéntis in vitam aetérnam.

Áldozás utáni imádság. E szentség vétele, Urunk, tisztítson meg minket a bűntől és vezessen el a mennyei birodalomba. A mi.

Postcommunio. Hujus nos, Dómine, percéptio sacraménti mundet a crímine: et ad caeléstia regna perdúcat. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik oltalmadban bízunk, segítségeddel minden rosszat legyőzhessünk. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui in tua protectióne confídimus, cuncta nobis adversántia, te adjuvánte, vincámus. Per Dóminum nostrum.

Szombat, nagyböjt 3. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Zsuzsanna-templom.)

A stációs-templom védőszentje adott alkalmat a szentlecke és közvetve az evangélium kiválasztására. Mily megkapó szembeállítás, ott az ártatlanul elítélt asszony, itt a bűnös asszony. Az ószövetség csak az ártatlant tudta megmenteni, az újszövetség a bűnösnek is megbocsátást szerez. Mily öröm és vigasztalás ez nekünk!

Bevonulásra. (Zsolt. 5, 2-3.) Vedd füledbe, Uram, szómat, halld meg kiáltásomat: méltasd figyelmedre hangos könyörgésem, én Királyom és

Introitus. (Psalm. 5, 2-3.) Verba mea áuribus pércipe, Dómine, intélli ge clamórem meum: inténde voci oratiónis meae, Rex meus, et Deus

én Istenem. (Zs. 5, 4.) Mert hozzád intézem imádságomat, Uram: hallgasd meg reggel szavamat. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik testük fenyítésére a táplaléktól tartózkodnak, az igazságra törekedve, a bűntől is tartózkodjanak. A mi Urunk.

meus. (Ps. ibid., 4). Quóniam ad te orábo, Dómine: mane exáudies vocem meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, ómnipotens Deus: ut, qui se, affligendo carnem, ab aliméntis ábstinent; sectándo justítiam, a culpa jejúnent. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Dániel prófétától. (13, 1-9, 15-17, 19-30, 33-62.)

Ama napokban: Babilonban lakott egy férfiú, kit Jóákimnak hívtak. Ez Helkiásnak Zsuzsanna nevű leányát vette feleségül, ki igen szép és istenfélő volt, mert szülei, kik igazak voltak, leányukat Mózes törvénye szerint nevelték. Jóákim igen gazdag volt; háza szomszédságában gyümölcsöskertje is volt, és nála jöttek össze a zsidók, mert mindnyájuknál tekintélyesebb volt. Abban az esztendőben két olyan vént tettek a népből bíróvá, hogy reájuk illett az Úr mondása: A vénektől indult ki a gonoszság Babilonból, a bíráktól, kik a népet kormányozni látszottak. Ezek Jóákim házába jártak, és odamentek hozzájuk mindazok, akiknek pörös ügyük volt. Mikor aztán déltájban a nép hazatért, Zsuzsanna bement sétálni férjének gyü-

Léctio Daniélis Prophétae. (13, 1-9, 15-17. 19-30 et 33-62.)

In diébus illis: Erat vir hábitans in Babylóne, et nomen ejus Jóakim: et accépit uxórem nómine Susánnam, fíliam Helciae, pulchram nimis, et timéntem Deum: paréntes enim illíus, cum essent justi, erudiérunt fíliam suam secúndum legem Móysi. Erat autem Jóakim dives valde, et erat ei pomárium vicínum dómui suae: et ad ipsum confluébant Judaei, eo quod esset honorabílior ómnium. Et constitúti sunt de pópulo duo senes júdices in illo anno: de quibus locútus est Dóminus: Quia egréssa est iníquitas de Babylóne a senióribus judícibus, qui videbántur régere pópulum. Isti frequentábant domum Jóakim, et veniébant ad eos omnes, qui habébant judícia. Cum autem pópulus revertísset per merídiem, ingrediebátur Susánna, et deambulábat in

mölcsöskertjébe. A vének naponkint látták őt, amint bement és sétált, és kívánságra gerjedtek iránta; értelmüket elfordították és szemüket lesütötték, hogy ne lássák az eget és meg ne emlékezzenek az igazságos ítéletekről. Történt pedig egyszer, amikor ők az alkalmas napot várták, hogy ő megint lement, éppúgy, mint azelőtt, csupán két szolgálóleányával, és fürödni akart a gyümölcsöskertben, mert hőség volt. Nem volt ott senki sem, csak a két vén, kik elrejtőzve nézték őt. Mondotta tehát szolgálóinak: Hozzatok nekem olajat és kenőcsöket, és zárjátok be a gyümölcsöskert ajtait, hogy megfürödhessem. Mikor aztán a szolgálók kimentek, a két vén felkelt, odafutott és mondotta: Íme, a gyümölcsöskert ajtai be vannak zárva és senki sem lát minket, és mi vágyódunk reád. Engedj tehát nekünk és hálj velünk. Ha pedig ezt nem akarod, bizonyságot teszünk ellened, hogy egy ifjú volt veled, és ezért küldted el magadtól a szolgálókat. Felsóhajtott Zsuzsanna és mondotta: Szorongatás vesz körül mindenünnen, mert ha ezt megteszem, ez nekem halálom lesz, ha pedig nem teszem meg, nem menekülök meg kezetektől. De jobb nekem pomário viri sui. Et vidébant eam senes quotídie ingrediéntem, et deambulántem: et exarsérunt in concupiscéntiam ejus: et evertérunt sensum suum, et declinavérunt óculos suos, ut non vidérent caelum, neque recordaréntur judiciórum justórum. Factum est autem, cum observárent diem aptum, ingréssa est aliquándo sicut heri et nudiustértius, cum duábus solis puéllis, voluítque lavári in pomário: aestus quippe erat, et non erat ibi quisquam, praeter duos senes abscónditos, et contemplántes eam. Dixit ergo puéllis: Afférte mihi óleum et smígmata, et óstia pomárii cláudite, ut laver. Cum autem egréssae essent puéllae, surrexérunt ad eam, et dixérunt: Ecce óstia pomárii clausa sunt, et nemo nos videt, et nos in concupiscéntia tui sumus: quam ob rem assentíre nobis, et commiscére nobíscum. Quod si nolúeris, dicémus contra te testimónium, quod fúerit tecum júvenis, et ob hanc causam emíseris puéllas a te. Ingémuit Susánna, et ait: Angústiae sunt mihi úndique: si enim hoc égero, mors mihi est: si autem non égero, non effúgiam manus vestras. Sed mélius est mihi absque ópere incídere in manus vestras, quam peccáre in conspéctu Dómini.

a ti kezetekbe esnem, a nélkül, hogy valamit elkövetnék, mint vétkeznem az Úr színe előtt. Erre Zsuzsanna hangosan kiáltozni kezdett, de a vének is kiáltozni kezdtek ellene, sőt az egyik odafutott a gyümölcsöskert ajtajához és kinyitotta. Mikor aztán a ház szolgái meghallották a kiáltozást a gyümölcsös kertben, a hátsó ajtón berohantak, hogy megnézzék, mi az? Miután a vének elmondották, igen elszégyelték magukat a szolgák, mert sohasem mondtak még ilyesmit Zsuzsannáról. Mikor aztán másnap a nép elment Jóákimhoz, a férjéhez, odament a két vén is, telve gonosz szándékkal Zsuzsanna ellen, hogy kivégeztessék őt, és mondották a nép előtt: Küldjetek el Zsuzsannáért, Helkiás leányáért, Jóákim feleségéért. Erre rögtön érte küldtek, és ő eljött szüleivel, fiaival és egész rokonságával együtt. Sírtak tehát az övéi és mindnyájan, kik őt ismerték. Aztán felkelt a két vén a nép közepette és reá tette kezét az ő fejére. Erre ő sírva az égre tekintett, mert szíve bizalommal volt az Úr iránt; és mondották a vének: Mialatt mi egyedül sétáltunk a gyümölcsöskertben, ő bejött két szolgálóleánnyal és bezárta a gyümölcsöskert ajtait, és elküldte magától a

Et exclamávit voce magna Susánna: exclamavérunt autem et senes adversus eam. Et cucúrrit unus ad óstia pomárii, et apéruit. Cum ergo audíssent clamórem fámuli dómus in pomário, irruérunt per postícum, ut vidérent quidnam esset. Postquam autem senes locúti sunt, erubuérunt servi veheménter: quia numquam dictus fúerat sermo hujuscémodi de Susánna. Et facta est dies crástina. Cumque venísset pópulus ad Jóakim virum ejus, venérunt et duo senióres pleni iníqua cogitatióne advérsus Susánnam, ut interfícerent eam. Et dixérunt coram pópulo: Míttite ad Susánnam fíliam Helcíae, uxórem Jóakim. Et statim misérunt. Et venit cum paréntibus, et fíliis, et univérsis cognátis suis. Flebant ígitur sui, et omnes qui nóverant eam. Consurgéntes autem duo senióres in médio pópuli, posuérunt mánus suas super caput ejus. Quae flens suspéxit ad caelum: erat enim cor ejus fidúciam habens in Dómino. Et dixérunt senióres: Cum deambularémus in pomário soli, ingréssa est haec cum duábus puéllis: et clausit óstia pomárii, et dimísit a se puéllas. Venítque ad eam adoléscens, qui erat abscónditus, et concúbuit cum ea. Porro nos, cum essémus in ángulo, pomárii, vidéntes

szolgálókat. Ekkor odament hozzá egy ifjú, ki el volt rejtőzve, és vele hált. Erre mi, kik a gyümölcsöskert szegletében voltunk, látva a gonoszságot, odarohantunk hozzájuk és láttuk, amint egymással háltak. Azt ugyan nem tudtuk elfogni, mert erősebb volt mint mi, és kinyitotta az ajtót és elfutott; de őt megfogtuk és meg is kérdeztük, ki volt az az ifjú, de nem akarta nekünk megmondani. Ennek a dolognak tanui vagyunk. Hitt nekik a sokaság, mint a nép véneinek és bíráinak, és halálra ítélték Zsuzsannát. Erre Zsuzsanna hangosan kiáltva így szólt: Örök Isten, ki látod, ami titokban történik, és tudsz mindent, mielőtt meglenne, te tudod, hogy hamis tanuságot mondtak ellenem; és íme meg kell halnom, noha semmit sem követtem el mindabból, amit ezek gonoszul reám fogtak. Szavát az Úr meghallgatta. Mikor ugyanis halálra vitték, fölkeltette az Úr egy fiatalember szent lelkét, kinek neve Dániel volt. Ez hangosan így kiáltott: Én ment vagyok ennek a vérétől. Feléje fordult erre az egész nép és így szólt: Mi az, amit mondasz? Erre ő megállott közöttük és mondotta: Izrael fiai, ti ilyen oktalanul, a nélkül, hogy vizsgálatot tartanátok és az igazinquitátem, cucúrrimus ad eos, et vídimus eos páriter commiscéri. Et illum quidem non quívimus comprehéndere, quia fórtior nobis erat, et apértis óstiis exsilívit: hanc autem cum apprehendissémus, interrogávimus, quisnam esset adoléscens, et nóluit indicáre nobis: hujus rei testes sumus. Crédidit eis multitúdo quasi sénibus, et judícibus pópuli, et condemnavérunt eam ad mortem. Exclamávit autem voce magna Susánna, et dixit: Deus aetérne, qui absconditórum es cógnitor, qui nosti ómnia ántequam fiant, tu scis quóniam falsum testimónium tulérunt contra me: et ecce mórior, cum nihil hórum fécerim, quae isti malitióse composuérunt advérsum me. Exaudívit autem Dóminus vocem ejus. Cumque ducerétur ad mortem, suscitávit Dóminus spíritum sanctum púeri junióris, cujus nomen Dániel. Et exclamávit voce magna: Mundus ego sum a sánguine hujus. Et convérsus omnis pópulus ad eum, dixit: Quis est iste sermo, quem tu locútus es? Qui cum staret in médio eórum, ait: Sic fátui, fílii Israel, non judicántes, neque quod verum est cognoscéntes, condemnástis fíliam Israel? Revertímini ad judícium, quia falsum testimónium locúti sunt advérsus eam. Revér-

ságot megállapítanátok, elítélitek Izraelnek egyik leányát? Térjetek vissza az ítélet helyére, mert hamis tanuságot mondtak ellene! Erre a nép sietve visszatért, és a vének így szóltak neki: Jer, ülj közénk és oktass minket, mert neked az Isten megadta az aggkor dicsőségét. Dániel azonban mondotta nekik: Válasszátok el őket egymástól jó messzire, hadd ítéljek felettük. Mikor aztán elválasztották őket egymástól, előhívta közülük az egyiket és mondotta neki: Te megátalkodott vén gonosztevő! Most jött el ama bűneid büntetése, melyeket a multban elkövettél, amikor igazságtalan ítéleteket hoztál, elnyomtad az ártatlanokat és szabadon eresztetted a bűnösöket, noha az Úr azt mondotta: Az ártatlant és az igazat meg ne öld! Nos tehát, ha láttad őt, mondd meg, milyen fa alatt láttad őket egymással beszélgetni? Ő azt felelte: Mézgafa alatt. Dániel pedig mondotta: Valóban önnön fejed ellen követted el a hazugságot, mert íme az Isten angyala az ő parancsára kettéhasít téged! Aztán félreállította őt, és előhozatta a másikat és mondotta neki: Te Kánaánnak és nem Júdának ivadéka! A szépség elvette eszedet és a vágy megrontotta szívedet. Így cselesus est ergo pópulus cum festinatióne. Et dixit ad eos Dániel: Separáte illos ab ínvicem procul, et dijudicábo eos. Cum ergo divísi essent alter ab áltero, vocávit unum de eis, et dixit ad eum: Inveteráte diérum malórum, nunc venérunt peccáta tua, quae operabáris prius: júdicans judícia injústa, innocéntes ópprimens, et dimíttens nóxios, dicénte Dómino: Innocéntem et justum non interfícies. Nunc ergo si vidísti eam, dic, sub qua árbore víderis eos colloquéntes sibi. Qui ait: Sub schino. Dixit autem Dániel: Recte mentítus est in caput tuum. Ecce enim Angelus Dei, accépta senténtia ab eo, scindet te médium. Et, amóto eo, jussit veníre álium, et dixit ei: Semen Chánaan, et non Juda, spécies decépit te, et concupiscéntia subvértit cor tuum: sic faciebátis filiábus Israel, et illae timéntes loquebántur vobis: sed fília Juda non sustínuit iniquitátem vestram. Nunc ergo dic mihi, sub qua árbore comprehénderis eos loquéntes sibi: Qui ait: Sub prino. Dixit autem ei Dániel: Recte mentítus es et tu in caput tuum: manet enim Angelus Dómini, gládium habens, ut secet te médium, et interfíciat vos. Exclamávit ítaque omnis coetus voce magna, et benedixérunt De-

kedtetek Izrael leányaival, és azok félve szóba álltak veletek; de Júda leánya nem engedett gonoszságtoknak. Nos tehát mondd meg nekem, milyen fa alatt kaptad őket rajta, hogy beszélgettek egymással? Ő felelte: Tölgyfa alatt. Dániel pedig mondotta neki: Valóban te is önnön fejedre hazudtál; itt van kardjával az Úr angyala, hogy téged kettévágjon és megöljön titeket! Ekkor az egész gyülekezet nagy szóval felkiáltott, és áldották az Istent, ki megmenti a benne bízókat. Aztán reárontottak a két vénre (mert Dániel a saját szájukból reájuk bizonyította, hogy hamis tanúságot mondtak), és úgy cselekedtek velük, ahogy ők cselekedtek gonoszságukban felebarátjuk ellen, és megölték őket, és az ártatlan vér megszabadult azon a napon.

um, qui salvat sperántes in se. Et consurrexérunt advérsus duos senióres (convícerat enim eos Dániel ex ore suo falsum dixísse testimónium), fecéruntque eis sicut male égerant advérsus próximum: et interfecérunt eos, et salvátus est sanguis innóxius in die illa.

Átvonulásra. (Zs. 22, 4.) Járjak bár a halál árnyékában, nem félek semmi bajtól sem, mert te velem vagy, Uram. ℣. Vessződ és pásztorbotod megvigasztal engem.

Graduale. (Ps. 22, 4.) Si ámbulem in médio umbrae mortis, non timébo mala: quóniam tu mecum es, Dómine. ℣. Virga tua, et báculus tuus, ipsa me consoláta sunt.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (8, 1-11.)

Az időben: Jézus az Olajfák hegyére méne; és korán reggel ismét megjelent a templomban, hol az egész nép hozzá gyülekezék és leülvén, tanítja vala őket. Hozzá vivének pedig az írástudók és farizeusok egy asszonyt, kit házasságtörésen értek s középre állítván, azt mondák neki: Mester! Ezt az asszonyt házasságtörésen kaptuk. Ámde Mózes a törvényben azt parancsolta,

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (8, 1-11.)

In illo témpore: Perréxit Jesus in montem Olivéti: et dilúculo íterum venit in templum, et omnis pópulus venit ad eum, et sedens docébat eos. Addúcunt autem scribae et pharisaei mulíerem in adultério deprehénsam: et statuérunt eam in médio, et dixérunt ei: Magíster, haec múlier modo deprehénsa est in adultério. In lege autem Móyses mandávit nobis hujúsmodi lapi-

hogy az ilyet meg kell kövezni. Hát te mit mondasz? Ezt persze kísértésül mondák, hogy vádolhassák. Jézus pedig lehajolván, ujjával ír vala a földre. Midőn tovább faggatták őt, fölegyenesedvén, mondá nekik: Aki közületek bűn nélkül vagyon, az vesse rá először a követ. És újra lehajolván, ír vala a földre. Azok pedig, hallván ezt, egymás után elmenének, kezdve a vénektől, úgy hogy Jézus egyedül maradt a középen álló asszonnyal. Fölegyenesedvén tehát Jézus, mondá neki: Asszony! hol vannak, akik téged vádoltak? Senki sem ítélt el téged? Aki felelé: Senki, Uram! Jézus pedig mondá: Én sem ítéllek el téged. Menj el és többé ne vétkezzél.

Felajánlásra. (Zs. 118, 133.) Irányítsd lépteimet beszéded szerint, hogy semmiféle hamisság se uralkodjék rajtam, Uram.

Csendes imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy e felajánlott adomány gyarlóságunkat minden rossztól mindenkoron megtisztítsa és oltalmazza. A mi Urunk.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Ján. 8,10-11.) Asszony, senki sem ítélt el téged? Senki, Uram! Én sem ítéllek el téged: Többé ne vétkezzél.

dáre. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicébant tentántes eum, ut possent accusáre eum. Jesus autem inclínans se deórsum, dígito scribébat in terra. Cum ergo perseverárent interrogántes eum, eréxit se, et dixit eis: Qui sine peccáto est vestrum, primus in illam lápidem mittat. Et íterum se inclínans, scribébat in terra. Audiéntes autem unus post unum exíbant, incipiéntes a senióribus: et remánsit solus Jesus, et múlier in médio stans. Erigens autem se Jesus, dixit ei: Múlier, ubi sunt, qui te accusábant? nemo te condemnávit? Quae dixit: Nemo, Dómine. Dixit autem Jesus: Nec ego te condemnábo: Vade, et jam ámplius noli peccáre.

Offertorium. (Psalm. 118, 133.) Gressus meos dírige secúndum eloquium tuum: ut non dominétur mei omnis injustítia, Dómine.

Secreta. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut hujus sacrifícii munus oblátum, fragilitátem nostram ab omni malo purget semper, et múniat. Per Dóminum.

Communio. (Joann. 8, 10 et 11.) Nemo te condemnávit, múlier? Nemo, Dómine. Nec ego te condemnábo: jam ámplius noli peccáre.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy annak tagjai közé számíttassunk, akinek testével és vérével egyesülünk: Ki veled él.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut inter ejus membra numerémur, cujus córpori communicámus, et sánguini: Qui tecum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés.

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt. Nyujtsd, Urunk, híveidnek mennyei segítő jobbodat, hogy teljes szívükből keressenek, s amit méltó módon kérnek, elnyerni is méltók legyenek. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Praeténde, Dómine, fidélibus tuis déxteram caeléstis auxílii: ut te toto corde perquírant; et quae digne póstulant, cónsequi mereántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, Qui tecum.

Nagyböjt 4. vasárnapja.

(Stációs-templom: a jeruzsálemi Szent Kereszt-bazilika.)

A mai szentmise szövegét is csak úgy érthetjük meg igazán, ha ismerjük a történetét. A stációs-templom egyrészt Jeruzsálemet, az Úr szenvedéseinek helyét juttatta a hívők eszébe, másrészt figyelmeztette őket a mennyei Jeruzsálemre. A mai imádságok és énekek erre az utóbbira vonatkoznak, mert a katechumeneknek, a mennyei Jeruzsálem új polgárainak örül az Egyház. Ezért a mai mise kezdőszava: «Laetare», Örvendj! — Mint Adventben is a középső vasárnap örvendetes jellegű, a nagyböjt középső vasárnapján is örömre szólít fel az Egyház. Ma a nagyböjt ellenére teljes erejével szólhat az orgona, a papnak szabad rózsaszínben miséznie, a diákonus és szubdiákonus dalmatikát, illetve tunicellát ölthet magára. Jó anyánk, az Egyház, ezzel először a katechumenek, Krisztus teste új tagjai felett érzett örömét fejezi ki. De azután másodszor a nagyböjt fegyelmének elviselésében is segíteni akar. Íme, közeledik Húsvét és a nagyböjt nagyobb felén már átjutottunk. Könnyebb lesz a többi, ha örülni tudunk. És az öröm egyik forrása számunkra az a tudat, hogy az újszövetség részesei vagyunk, melynek az ószövetséget felülmúló fenségére mutat rá a szentleckében Szent Pál. A lelki öröm egy másik forrására a mai evangélium mutat. Az egész liturgián át érezhetjük még ma is a katechumenek, a vezeklők és a hívők alig fékezhető örömét, mert közeledik a keresztség, a szolgaságtól és a bűntől való szabadulás, az új élet, melyet az élet kenyere növel. Legyünk gondosságáért hálásak és ha a liturgiában így iparkodik lelkünket nevelni, mi is iparkodjunk legalább mentől jobban megérteni és lelki életünket az Egyház vezetése szerint alakítani.

Bevonulásra. (Iz. 66, 10-11.)

Örvendj, Jeruzsálem! Jöjjetek össze mindnyájan, kik őt szeretitek. Örüljetek vele örömmel, kik rajta bánkódtok: ujjongjatok és vigasztalástok forrásából töltekezzetek. (Zs. 121, 1.) Örvendeztem, mikor azt mondották nekem: az Úr házába megyünk. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akiket tetteink miatt méltán ér a büntetés, vigasztaló kegyelmed által enyhülést nyerjünk. A mi.

Introitus. (Isai. 66, 10 et 11.)

Laetáre, Jerúsalem: et convéntum fácite, omnes qui dilígitis eam: gaudéte cum laetítia, qui in tristítia fuístis: ut exsultétis, et satiémini ab ubéribus consolatiónis vestrae. (Ps. 121, 1.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Dómini íbimus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui ex mérito nostrae actiónis afflígimur, tuae grátiae consolatióne respirémus. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a galatákhoz írt leveléből. (4, 22-31.)

Testvérek: Írva vagyon: Ábrahámnak két fia volt, egy a szolgálótól, és egy a szabad asszonytól. De az, aki a szolgálótól volt, test szerint született; aki pedig a szabad asszonytól, ígéret folytán. Ezek példázatképen mondattak, mert ezek a két szövetség: és pedig az egyik Sina hegyéről való, mely szolgaságra szült, ez Ágár; a Sina ugyanis hegy Arábiában, mely megfelel a mostani Jeruzsálemnek, és szolgál fiaival együtt; az a magasságbeli Jeruzsálem pedig szabad, mely a mi anyánk. Mert írva vagyon: Örvendj, te magtalan, ki

Léctio Epístolae beáti Paul Apóstoli ad Gálatas. (4, 22-31.)

Fratres: Scriptum est: Quóniam Abraham duos fílios hábuit: unum de ancílla, et unum de líbera. Sed qui de ancílla, secúndum carnem natus est: qui autem de líbera, per repromissiónem: quae sunt per allegoriam dicta. Haec enim sunt duo testaménta. Unum quidem in monte Sina, in servitútem génerans: quae est Agar: Sina enim mons est in Arábia, qui conjúnctus est ei, quae nunc est Jerúsalem, et servit cum fíliis suis. Illa autem, quae sursum est Jerúsalem, líbera est, quae est mater nostra. Scriptum est enim: Laetáre, stérilis, quae

nem szülsz; ujjongj és kiálts, ki nem vajúdol, mert több a fia az elhagyottnak, mint annak, akinek férje van. Mi pedig, testvérek, miként Izsák, az ígéret fiai vagyunk. De valamint akkor az, aki test szerint született, üldözte a lélek szerint valót, úgy van most is. De mit mond az Írás? Űzd el a szolgálót és fiát, mert a szolgáló fia nem fog örökölni a szabad asszony fiával. Tehát, testvérek, nem a szolgálónak vagyunk fiai, hanem a szabad asszonynak, mely szabadsággal Krisztus szabadított meg minket.

Átvonulásra. (Zsolt. 121, 1 és 7.) Örvendeztem, mikor azt mondották nekem: Az Úr házába megyünk. ℣. Békesség legyen váradban és bőség tornyaidban.

Böjti ének. (Zs. 124, 1-2.) Aki az Úrban bízik, olyan, mint a Sion-hegye; meg nem inog sohasem, ki ott lakik Jeruzsálemben. ℣. Hegyek vannak körülötte s népét az Úr veszi körül most és mindörökké.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (6, 1-15.)

Az időben: Jézus a galileai, vagyis tiberiási tengeren túlra méne. És nagy sokaság követé őt, mert látták a jeleket, melyeket a betegeken cselek-

non paris: erúmpe, et clama, quae non párturis: quia multi fílii desértae, magis quam ejus, quae habet virum. Nos autem, fratres, secúndum Isaac promissiónis fílii sumus. Sed quómodo tunc is, qui secúndum carnem natus fúerat, persequebátur eum, qui secúndum spíritum: ita et nunc. Sed quid dicit Scriptúra? Ejice ancíllam et fílium ejus: non enim heres erit fílius ancíllae cum fílio líberae. Itaque, fratres, non sumus ancíllae fílii, sed líberae: qua libertáte Christus nos liberávit.

Graduale. (Psalm. 121, 1 et 7.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Dómini íbimus. ℣. Fiat pax in virtúte tua: et abundántia in túrribus tuis.

Tractus. (Psalm. 124, 1-2.) Qui confídunt in Dómino, sicut mons Sion: non commovébitur in aetérnum, qui hábitat in Jerúsalem. ℣. Montes in circúitu ejus: et Dóminus in circúitu pópuli sui, ex hoc nunc et usque in saeculum.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (6, 1-15.)

In illo témpore: Abiit Jesus trans mare Galilaeae, quod est Tiberíadis: et sequebátur eum multitúdo magna, quia vidébant signa, quae faciébat super his, qui infir-

szik vala. Fölméne tehát Jézus a hegyre, és leüle ottan tanítványaival. Közel vala pedig a húsvét, a zsidók ünnepe. Fölemelvén tehát szemeit Jézus, és látván, hogy nagy sokaság gyűl hozzája, mondá Fülöpnek: Honnét veszünk kenyeret, hogy ezek egyenek? Ezt pedig azért mondá, hogy őt próbára tegye; mert ő maga tudta, mit akart cselekedni. Felelé neki Fülöp: Kétszáz dénár árú kenyér sem elég nekik, hogy mindegyiknek csak valami kevés jusson. Mondá neki egyik tanítványai közül, András, Simon Péternek testvére: Van itt egy fiú, kinek öt árpakenyere van és két hala; de mi ez ennyinek? Jézus erre mondá: Telepítsétek le az embereket. Ama helyen pedig sok fű vala. Letelepedének tehát a férfiak, számszerint mintegy ötezren. Jézus pedig vevé a kenyereket és hálát adván, elosztá a letelepülteknek; hasonlóképpen a halakból is adott, amenynyit akartak. Miután jóllaktak, mondá tanítványainak: Szedjétek föl a megmaradt hulladékokat, hogy el ne vesszenek. Összeszedték tehát, és tizenkét kosarat töltének meg az öt árpakenyér hulladékaiból, melyek megmaradtak az étkezők után. Az emberek pedig látván a jelt, melyet Jézus cselekedett, mondák, hogy ez bi-

mabántur. Súbiit ergo, in montem Jesus: et ibi sedébat cum discípulis suis. Erat autem próximum Pascha, dies festus Judaeórum. Cum sublevásset ergo óculos Jesus, et vidísset quia multitúdo máxima venit ad eum, dixit ad Philíppum: Unde emémus panes, ut mandúcent hi? Hoc autem dicébat tentans eum: ipse enim sciébat quid esset factúrus. Respóndit ei Philíppus: Ducentórum denariórum panes non suffíciunt eis, ut unusquisque módicum quid accípiat. Dicit ei unus ex discípulis ejus, Andréas frater Simónis Petri: Est puer unus hic, qui habet, quinque panes hordeáceos, et duos pisces: sed haec quid sunt inter tantos? Dixit ergo Jesus: Fácite hómines discúmbere. Erat autem foenum multum in loco. Discubuérunt ergo viri, número quasi quinque míllia. Accépit ergo Jesus panes, et cum grátias egísset, distríbuit discumbéntibus: simíliter et ex píscibus quantum volébant. Ut autem impléti sunt, dixit discípulis suis: Collígite quae superavérunt fragménta, ne péreant. Collegérunt ergo, et implevérunt duódecim cóphinos fragmentórum ex quinque pánibus hordeáceis, quae superfuérunt his, qui manducáverant. Illi ergo hómines cum vidíssent quod Jesus

zonnyal az a próféta, ki e világra jövendő. Azért észrevevén Jézus, hogy készülnek jönni és megragadni őt, hogy királlyá tegyék, ismét a hegyre meneküle maga egyedül.

fécerat signum, dicébant: Quia hic est vere Prophéta, qui ventúrus est in mundum. Jesus ergo cum cognovísset, quia ventúri essent ut ráperent eum, et fácerent eum regem fugit íterum in montem ipse solus.

Felajánlásra. (Zsolt. 134, 3 és 6.) Dícsérjétek az Urat, mert jó: zengedezzetek nevének, mert kedvességgel van tele: amit akar, mindent megtehet égen és földön.

Offertorium. (Ps. 134, 3 et 6.) Laudáte Dóminum, quia benígnus est: psállite nómini ejus, quóniam suávis est: ómnia quaecúmque vóluit, fecit in caelo, et in terra.

Csendes imádság. A jelenlevő ajándékokra kérünk, Urunk, tekints le megengesztelődve, hogy mind áldozatos lelkünk, mind üdvösségünk gyarapítására váljanak. A mi Urunk.

Secreta. Sacrifíciis praesséntibus, Dómine, quaesumus, inténde placátus: ut et devotióni nostrae proficiant, et salúti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 121, 3-4.) Jeruzsálem városnak épült, pompásan egybeillenek részei: oda járnak fel a törzsek, az Úr törzsei, Uram, nevednek hálát adni.

Communio. (Ps. 121, 3-4.) Jerúsalem, quae aedificátur ut cívitas, cujus participátio ejus in idípsum: illuc enim ascendérunt tribus, tribus Dómini, ad confiténdum nómini tuo, Dómine.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, irgalmas Isten, hogy szent misztériumodat, mellyel szünet nélkül gazdagítasz minket, őszinte hódolattal végezzük és mindig hívő lélekkel vegyük. A mi Urunk.

Postcommunio. Da nobis, quaesumus, miséricors Deus: ut sancta tua, quibus incessánter explémur, sincéris tractémus obséquiis, et fidéli semper mente sumámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Hétfő, nagyböjt 4. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a négy Megkoronázott Szent temploma.)

Ismét két asszony lép elénk e szentmisében és a jó anyában a mi Egyházunkat kell látnunk. Az evangélium pedig a közelgő Húsvétra figyelmeztet, hogy alakítsuk lelkünket Isten templomává, kiűzve minden rosszat belőle. Jézus rámutat szenvedésére is és az énekekben is az ő panaszszava csendül ki. Együttérző részvéttel tartsunk ki keresztünk mellett.

Bevonulásra. (Zs. 53, 3-4.)

Isten, szabadíts meg engem nevedben, hatalmaddal szolgáltass igazságot nekem. Isten! hallgasd meg imádságomat: fogadd fületedbe szájam beszédeit. (Zs. 53, 5.) Mert idegenek keltek föl ellenem: életemre erőszakosak törtek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy a szent böjt által, amelyet áldozatra készen évente megismétlünk, testileg és lelkileg neked tessünk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 53, 3-4.)

Deus, in nómine tuo salvum me fac, et in virtúte tua líbera me: Deus, exáudi oratiónem meam: áuribus pércipe verba oris mei. (Ps. ibid., 5.) Quóniam aliéni insurrexérunt in me: et fortes quaesiérunt ánimam meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut observatiónes sacras ánnua devotióne recoléntes, et córpore tibi placeámus, et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke a Királyok könyvéből. III. (3, 16-28.)

Ama napokban: Két paráznа asszony jöve Salamon királyhoz. Eléje állának s egyikük ezt mondá: Kérlek, uram, én és ez az asszony egy házban laktunk s én ott szültem nála, a hálószobában. Harmadnapra szülésem után ő is szült; mi együtt voltunk s kettőnkön kívül senki más sem volt velünk a házban. Egy éjjel azonban

Léctio libri Regum. (3 Reg. 3, 16-28.)

In diébus illis: Venérunt duae mulíeres meretrices ad regem Salomónem, steterúntque coram eo, quarum una ait: Obsecro, mi dómine: ego et múlier haec habitabámus in domo una, et péperi apud eam in cubículo. Tértia autem die postquam ego péperi, péperit et haec: et erámus simul, nullúsque álius nobíscum in

meghalt ennek az asszonynak a fia, mert álmában agyonnyomta. Erre ő felkelt az éjfél csendjében, elvette mellőlem fiamat, mikor én, szolgálód, aludtam s a maga keblére helyezte, az ő fiát pedig, ki meghalt, az én keblemre tette. Mikor aztán hajnalban felkeltem, hogy tejet adjak fiamnak, íme, halott volt. Mikor azonban fényes nappal jobban szemügyre vettem, rájöttem, hogy nem az én szülöttem. Felelé erre a másik asszony: Nem úgy van, ahogy mondod, hanem a te fiad halt meg s az enyém él. Amaz viszont mondá: Hazudol,mert az én fiam él s a te fiad halt meg. Ilyenképpen veszekedtek a király előtt. Mondá ekkor a király: Ez azt mondja: az én fiam él s a te fiad halt meg, az viszont azt mondja: nem, hanem a te fiad halt meg s az enyém él. Mondá tehát a király: Hozzatok elém egy kardot. Mikor aztán odavitték a kardot a király elé, ő így szóla: Vágjátok kétfelé az élő gyermeket s adjátok felét az egyiknek s felét a másiknak. Mondá erre az az asszony, akié az élő fiú volt (megindult ugyanis szíve a fián): Kérlek, uram, adjátok inkább neki az élő gyermeket, de ne öljétek meg. Amaz azonban mondá: Se az enyém, se a tied ne legyen: el kell csak

domo, excéptis nobis duábus. Mórtuus est autem fílius mulíeris hujus nocte: dórmiens quippe oppréssit eum. Et consúrgens intempéstae noctis siléntio, tulit fílium meum de látere meo ancíllae tuae dormiéntis, et collocávit in sinu suo: suum autem fílium, qui erat mórtuus, pósuit in sinu meo. Cumque surrexíssem mane, ut darem lac fílio meo, appáruit mórtuus: quem diligéntius íntuens clara luce, deprehéndi non esse meum, quem genúeram. Respondítque áltera múlier: Non est ita ut dicis, sed fílius tuus mórtuus est, meus autem vivit. E contrário illa dicébat: Mentíris: fílius quippe meus vivit, et fílius tuus mórtuus est. Atque in hunc modum contendébant coram rege. Tunc rex ait: Haec dicit: Fílius meus vivit, et fílius tuus mórtuus est. Et ista respóndit: Non, sed fílius tuus mórtuus est, meus autem vivit. Dixit ergo rex: Afférte mihi gládium. Cumque attulíssent gládium coram rege: Divídite, inquit, infántem vivum in duas partes, et date dimídiam partem uni, et dimídiam partem álteri. Dixit autem múlier, cujus fílius erat vivus, ad régem (commóta sunt quippe víscera ejus super fílio suo): Obsecro, dómine, date illi infántem vivum, et nolíte interfícere eum. E con-

felezni. Felelé erre a király és mondá: Adjátok oda annak az élő gyermeket s ne öljétek meg, mert az az anyja. Meghallá erre egész Izrael az ítéletet, melyet a király hozott, s megfélemlék a királytól, mert látta, hogy az Isten bölcsesége vezeti az ítélkezésben.

Átvonulásra. (Zs. 30, 3.) Légy oltalmazó Istenem és menedékhelyem: hogy megszabadíts engem. ℣.(Zs.70,1.) Istenem, tebenned remélek; Uram! soha meg ne szégyenüljek.

trário illa dicébat: Nec mihi, nec tibi sit, sed dividátur. Respóndit rex, et ait: Date huic infántem vivum, et non occidátur: haec est enim mater ejus. Audívit ítaque omnis Israel judícium, quod judicásset rex, et timuérunt regem, vidéntes sapiéntiam Dei esse in eo ad faciéndum judícium.

Graduale. (Psalm. 30, 3.) Esto mihi in Deum protectórum, et in locum refúgii, ut salvum me fácias. ℣. (Ps. 70, 1.) Deus, in te sperávi: Dómine, non confúndar in aetérnum.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (2, 13-25.)

Az időben: Közel vala a zsidók húsvétja és fölméne Jézus Jeruzsálembe. És a templomban tulok-, juh- és galambkereskedőket találá s letelepedett pénzváltókat. Akkor ostort fonván kötelekből, mindnyájukat kihajtá a templomból a juhokkal és tulkokkal együtt és a nyerészkedők pénzét szétszórá és asztalaikat fölforgatá. És a galambárusoknak mondá: Vigyétek el innét ezeket, ne tegyétek Atyám házát vásárcsarnokká. Akkor megemlékezének tanítványai, hogy írva vagyon: A házadért való buzgóság megemészt engem. Megszólíták azért a zsidók

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (2, 13-25.)

In illo témpore: Prope erat Pascha Judaeórum, et ascéndit Jesus Jerosólymam: et invénit in templo vendéntes boves, et oves, et colúmbas, et nummulários sedéntes. Et cum fecísset quasi flagéllum de funículis, omnes ejécit de templo, oves quoque, et boves, et nummulariórum effúdit aes, et mensas subvértit. Et his, qui colúmbas vendébant, dixit: Auférte ista hinc, et nolíte fácere domum Patris mei, domum negotiatiónis. Recordáti sunt vero discípuli ejus, quia scriptum est: Zelus domus tuae comédit me. Respondérunt ergo Judaei, et dixérunt ei: Quod

és mondák neki: Micsoda jelt mutatsz nekünk, hogy ezeket cselekszed? Felelvén Jézus, mondá nekik: Bontsátok el e templomot és harmadnapra fölállítom azt. Mondák erre a zsidók: Negyvenhat esztendeig épült ez a templom és te három nap alatt fognád azt fölállítani? Ő pedig ezt a maga testének templomáról mondotta. Mikor tehát föltámadott halottaiból, visszaemlékezének tanítványai, hogy ezt mondotta vala; és hivének az Írásnak és a beszédnek, melyet Jézus mondott. Mikor pedig Jeruzsálemben vala a húsvéti ünnepen, sokan hivének az ő nevében, látván csodajeleit, melyeket cselekszik vala. De Jézus nem bízta magát rájuk, mert ismerte mindnyájukat és mert nem szorult rá, hogy valaki bizonyságot tegyen az ember felől; mert ő tudta, mi van az emberben.

signum osténdis nobis, quia haec facis? Respóndit Jesus, et dixit eis: Sólvite templum hoc, et in tribus diébus excitábo illud. Dixérunt ergo Judaei: Quadraginta et sex annis aedificátum est templum hoc, et tu in tribus diébus excitábis illud? Ille autem dicébat de templo córporis sui. Cum ergo resurrexísset a mórtuis, recordáti sunt discípuli ejus, quia hoc dicébat, et credidérunt Scriptúrae, et sermóni, quem dixit Jesus. Cum autem esset Jerosólymis in Pascha in die festo, multi credidérunt in nómine ejus, vidéntes signa ejus, quae faciébat. Ipse autem Jesus non credébat semetípsum eis, eo quod ipse nosset omnes, et quia opus ei non erat, ut quis testimónium perhibéret de hómine: ipse enim sciébat, quid esset in hómine.

Felajánlásra. (Zs. 99, 1-2.) Ujjongjatok országok Istennek mind, szolgáljátok az Urat örvendezve: járuljatok eléje örvendezve: mert az Úr az Isten.

Offertorium. (Ps. 99, 1-2.) Jubiláte Deo omnis terra, servíte Dómino in laetítia: intráte in conspéctu ejus in exsultatióne: quia Dóminus ipse est Deus.

Csendes imádság. Az áldozat, melyet, Urunk, neked bemutatunk, mindenkor éltessen és erősítsen minket. A mi Urunk.

Secreta. Oblátum tibi, Dómine, sacrifícium vivíficet nos, semper, et múniat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 18,13-14.) Tisztíts meg Uram, titkos bűneimtől: és mentsd meg az idegenektől szolgádat.

Áldozás utáni imádság. Szent titkaidnak vétele, Urunk, növelje bennünk, kérünk, az örök megváltás kegyelmét. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 18, 13 et 14.) Ab occúltis meis munda me, Dómine: et ab aliénis parce servo tuo.

Postcommunio. Sumptis, Dómine, salutáribus sacraméntis: ad redemptiónis aetérnae, quaesumus, proficiámus augméntum. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagybőjtl zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Könyörgéseinket, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen és akiknek az imádságra bátorságot adsz, nyujtsd oltalmazó segítségedet. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Deprecatiónem nostram, quaesumus, Dómine, benígnus exáudi: et quibus supplicándi praestas affféctum, tríbue defensiónis auxílium. Per Dóminum.

Kedd, nagyböjt 4. vasárnapja után.

(Stációs-templom : a Szent Lőrinc-templom in Damaso.)

A szenvedés gondolata egyre erősödik a liturgiában, bár az evangélium azt mondja, hogy az Úr órája még nem jött el. De, mint Mózes a szentleckében, már most könyörög népéért, melyért életét is odaadja majd.

Bevonulásra. (Zs. 54., 2-3.) Hallgasd meg, Isten, könyörgésemet és ne vesd meg esedezésemet; figyelj rám és hallgass meg engem. (Zs. 54, 3-4.) Elcsüggedtem küzdelmemben, meggyötört az ellenség kiáltozása, a bűnösök szorongatása. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Psalm. 54, 2-3.) Exáudi, Deus, oratiónem meam, et ne despéxeris deprecatiónem meam: inténde in me, et exáudi me. (Ps. ibid., 3-4.) Contristátus sum in exercitatióne mea: et conturbátus sum a voce inimíci, et a tribulatióne peccatóris. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. A szent böjt megtartása, kérünk, Urunk, szerezze meg nekünk mind az erényes életben való gyarapodást, mind a te könyörületed állandó segítségét. A mi Urunk.

Oratio. Sacrae nobis, quaesumus, Dómine, observatiónis jejúnia: et piae conversationis augméntum, et tuae propitiatiónis contínuum praestent auxílium. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Mózes II. könyvéből. (32, 7-14.)

Ama napokban: Szóla az Úr Mózeshez, mondván: Eredj, menj le a hegyről: vétkezett néped, melyet kihoztál Egyiptom földéről. Hamar letértek arról az útról, melyet mutattál nékik: öntött borjút csináltak maguknak, imádták, áldozatokat mutattak be néki s azt mondták: Ezek a te isteneid, Izrael, kik kihoztak téged Egyiptom földéről. Mondá továbbá az Úr Mózesnek: Látom immár, hogy keménynyakú e nép, hagyj, hadd gerjedjen fel ellenük haragom, hogy eltöröljem őket s téged tegyelek nagy nemzetté. Kérlelte erre Mózes az Urat, Istenét, mondván: Miért gerjedne fel, Uram, haragod néped ellen, melyet kihoztál Egyiptom földéről, nagy erővel és hatalmas kézzel? Kérlek, ne mondhassák az egyiptomiak: Álnokul vitte ki őket, hogy megölje őket a hegyekben s eltörölje őket a földről. Szűnjék meg haragod s légy kegyelmes néped gonoszságával szemben. Em-

Léctio libri Exodi. (32, 7-14.)

In diébus illis: Locútus est Dóminus ad Móysen, dicens: Descénde de monte: peccávit pópulus tuus, quem eduxísti de terra Aegypti. Recessérunt cito de via, quam ostendísti eis: fecerúntque sibi vítulum conflátilem, et adoravérunt, atque immolántes ei hóstias, dixérunt: Isti sunt dii tui Israel, qui te eduxérunt de terra Aegypti. Rursúmque ait Dóminus ad Móysen: Cerno quod pópulus iste durae cervícis sit: dimítte me, ut irascátur furor meus contra eos, et déleam eos, faciámque te in gentem magnam. Móyses autem orábat Dóminum Deum suum, dicens: Cur, Dómine, irascítur furor tuus contra pópulum tuum, quem eduxísti de terra Aegypti, in fortitúdine magna, et in manu robústa? Ne quaeso dicant Aegyptii: Cállide edúxit eos, ut interfíceret in móntibus, et deléret e terra: quiéscat ira tua, et esto placábilis super nequítia pópuli tui. Recordáre Abraham, Isaac,

lékezzél meg Ábrahámról, Izsákról és Izraelről, a te szolgáidról, kiknek megeskűdtél tenmagadra, mondván: Megsokasítom ivadékotokat, mint az ég csillagait s ezt az egész földet, amelyről szólottam, ivadékotoknak adom és bírni fogjátok örökké. Megengesztelődék erre az Úr és nem tevé meg azt a rosszat, melyet népe ellen mondott.

Átvonulásra. (Zs. 43, 26, 2.) Kelj föl, Uram, nyujts segítséget és tennevedért ments meg minket. ℣. Isten! tulajdon fülünkkel hallottuk, atyáink beszélték el nekünk, mit műveltél napjaikban, a hajdankor napjaiban.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (7, 14-31.)

Az időben: Midőn már az ünnep közepe volt, fölméne Jézus a templomba és tanít vala. És csodálkozának a zsidók, mondván, miképpen tudja ez az Írásokat, holott nem tanulta? Felelé nekik Jézus és mondá: Az én tanításom nem enyém, hanem azé, ki engem küldött. Aki kész az ő akaratát cselekedni, megismeri a tanításról, vajjon Istentől van-e az, vagy én magamtól szólok-e? Aki önmagától beszél, az a maga dicsőségét keresi. Aki pedig küldőjének dicsőségét keresi, az igaz és

et Israel servórum tuórum, quibus jurásti per temetípsum, dicens: Multiplicábo semen vestrum sicut stellas caeli: et univérsam terram hanc, de qua locútus sum, dabo sémini vestro, et possidébitis eam semper. Placatusque est Dóminus, ne fáceret malum, quod locútus fúerat advérsus pópulum suum.

Graduale. (Ps. 43, 26 et 2.) Exsúrge, Dómine, fer opem nobis: et líbera nos propter nomen tuum. ℣. Deus, áuribus nostris audívimus: et patres nostri annuntiavérunt nobis opus, quod operátus es in diébus eórum, et in diébus antíquis.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (7, 14-31.)

In illo témpore: Jam die festo mediánte, ascéndit Jesus in templum, et docébat. Et mirábuntur Judaei, dicéntes: Quómodo hic lítteras scit, cum non didícerit? Respóndit eis Jesus, et dixit: Mea doctrína non est mea, sed ejus, qui misit me. Si quis volúerit voluntátem ejus fácere, cognóscet de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego a meípso loquar. Qui a semetípso lóquitur, glóriam própriam quaerit. Qui autem quaerit glóriam ejus, qui misit eum, hic verax est, et in justítia in illo non est.

hamisság nincs benne. Nem adta-e Mózes nektek a törvényt? és senki közületek nem cselekszi a törvényt? Miért akartok megölni? Felelé a sereg és mondá: Ördögöd vagyon! Ki akar téged megölni? Felelvén Jézus, mondá nekik: Egyetlen tettet cselekedtem és mindnyájan botránkoztok felette. Mózes adta nektek a körülmetélést (ámbár nem Mózestől való, hanem az atyáktól), és szombaton körülmetélitek az embert. Ha a körülmetélést fölveszi az ember szombaton, hogy Mózes törvénye meg ne szegessék: miért agyarkodtok rám, hogy az egész embert meggyógyítottam szombaton. Ne ítéljetek látszat után, hanem igaz ítélettel ítéljetek. Mondák tehát némelyek a jeruzsálemiek közül: Nemde ez az, kit halálra keresnek? És íme nyilvánosan beszél és semmit sem mondanak neki. Csak tán nem ismerték meg valóban a főemberek, hogy ez a Krisztus? Ámde erről tudjuk, hogy honnét való, a Krisztust pedig, mikor eljön, senki sem tudja, honnét van. Jézus tehát kiálla a templomban, tanítván és mondván: Engem magamat is ismertek, azt is tudjátok, honnan való vagyok; és én nem magamtól jöttem, hanem az igaz az, ki engem küldött, akit ti nem ismertek. Én ismerem őt, mert tőle vagyok

Nonne Móyses dedit vobis legem: et nemo ex vobis facit legem? quid me quaeritis interfícere? Respóndit turba, et dixit: Daemónium habes: quis te quaerit interfícere? Respóndit Jesus, et dixit eis: Unum opus feci, et omnes mirámini. Propterea Móyses dedit vobis circumcisiónem (non quia ex Móyse est, sed ex pátribus): et in sábbato circumcídítis hóminem. Si circumcisiónem áccipit homo in sábbato, ut non solvátur lex Móysi: mihi indignámini, quia totum hóminem sanum feci in sábbato? Nolíte judicáre secúndum fáciem, sed justum judícium judicáte. Dicébant ergo quidam ex Jerosólymis: Nonne hic est, quem quaerunt interfícere? Et ecce palam lóquitur, et nihil ei dicunt. Numquid vere cognovérunt príncipes, quia hic est Christus? Sed hunc scimus, unde sit: Christus autem, cum vénerit, nemo scit, unde sit. Clamábat ergo Jesus in templo docens, et dicens: Et me scitis, et unde sim, scitis, et a meípso non veni, sed est verus, qui misit me, quem vos nescítis. Ego scio eum, quia ab ipso sum, et ipse me misit. Quaerébant ergo eum apprehéndere: et nemo misit in illum manus, quia nondum vénerat hora ejus. De turba autem multi credidérunt in eum.

és ő küldött engem. Szerették volna tehát őt megfogni, de senki sem vetette rá kezét, mert még nem jött el az ő órája. A seregből pedig sokan hivének benne.

Felajánlásra. (Zsolt. 39, 2-4.) Várva vártam az Urat s ő figyelmét felém fordította: meghallgatta könyörgésemet: és szájamba új éneket adott, Istenünket dicsérő szózatot.

Csendes imádság. Ez adomány, Urunk, kérünk, tisztítson meg minket bűneinktől és az áldozat bemutatására szentelje meg szolgáid lelkét és testét. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 39, 2, 3 et 4.) Exspéctans exspectávi Dóminum, et respéxit me: et exaudívit deprecatiónem meam: et immísit in os meum cánticum novum, hymnum Deo nostro.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, quaesumus, emúndet nostra delícta: et ad sacrifícium celebrándum, subditórum tibi córpora, mentésque sanctíficet. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 19, 6.) Hadd örvendjünk győzelmednek, hadd diadalmaskodjunk Istenünk nevében.

Áldozás utáni imádság. E szentség vétele, Urunk, tisztítson meg minket a bűntől és vezessen el a mennyei birodalomba. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 19, 6.) Laetábimur in salutári tuo: et in nómine Dómini Dei nostri magnificábimur.

Postcommunio. Hujus nos, Dómine, percéptio sacraménti mundet a crímine: et ad caeléstia regna perdúcat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Irgalmazz, Urunk, népednek és engedd kegyesen, hogy a folytonos megpróbáltatásokból megmenekülhessünk. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Miserére, Dómine, pópulo tuo: et contínuis tribulatiónibus laborántem, propítius respíráre concéde. Per Dóminum nostrum.

Szerda, nagyböjt 4. vasárnapja után.

(Stációs-templom : a Szent Pál-bazilika.)

Eljött a hittanulók nagy napja : a legnagyobb és legünnepélyesebb vizsgálat (scrutinium) napja. Ünnepélyes exorcismus után megkapta a hittanuló a «megvilágosított» nevet. Azután megjelölték őket a kereszt jelével, megízleltették ajkukkal «a bölcsesség sóját»; majd nyugatnak fordulva, ellene mondottak az ördögnek és minden pompájának, hogy azután keletre fordulva felesküdjenek Krisztusnak, az igazi Világosságnak, akitől kapja mindenki a megvilágosítást. Később következett a «fülek megnyitása»; a pap megérintette a hittanulók fülét hamuból készült sárral és Krisztus szavát ismételte : «Effeta !», azaz «Nyílj meg !» Most megismertették velük az evangéliumot : az oltár sarkán felolvasták mind a négy evangélium kezdetét. — A mai szentmise is ezekre utal, mert az ősi szöveg maradt ránk, amit a kettős szentlecke is bizonyít. Az evangélium is beszél a vakon született «megvilágosításáról» és «megnyitásról». Benne látták a hittanulók megtestesítőjét és mindnyájan boldogan várták a lemosást a keresztkút vizében. — Ha a liturgia szellemében a nagyböjtöt felhasználjuk a keresztségi fogadás évenkénti megújítására való előkészületül, akkor számunkra is élmény a mai mise. — A vakon született térdrehullva vallotta meg : Hiszek. A hittanulókkal is ekkor ismertették meg először a Hiszekegyet, majd a hit után az imádságot, a Miatyánkot. Ezeket most meg kellett tanulniok. Így folytatódott a mise. A gazdag tartalmú mise átélését segíti elő még a stációs-templom ismerete is. A népek apostolának, a keresztelendők lelkiatyjának, Szent Pálnak a bazilikájában gyűltek egybe, mert ő is vakságból megtérve nyerte el a kegyelem világosságát.

Bevonulásra. (Ez. 36, 23-26.)

Mikor majd közöttetek megszentelésre találok, összegyüjtelek titeket az egész földről: és tiszta vizet öntök rátok és minden szennyetektől megtisztítlak titeket: és új lelket adok nektek. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat minden időben, ajkamon van dicsérete szüntelen. ℣. Dicsőség az Atyának.

Introitus. (Ezech. 36, 23-26.)

Cum sanctificátus fúero in vobis, congregábo vos de univérsis terris: et effúndam super vos aquam mundam, et mundabímini ab ómnibus inquinaméntis vestris: et dabo vobis spíritum novum. (Ps. 33, 2.) Benedícam Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. ℣. Glória Patri.

(A két vonal közti rész a régi mise maradványa.)

(A pap a Kyrie után mondja :)

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. Ry. Álljatok fel.

Isten, ki a böjtölésért az igazaknak megérdemelt jutalmat, a bűnösöknek pedig bocsánatot adsz, irgalmazz nekünk, akik alázatosan hozzád könyörgünk és engedd, hogy vétkeink beismerése a bűneink bocsánatát megnyerje. A mi Urunk.

Szentlecke Ezekiel prófétától. (36, 23-28.)

Így szól az Úr Isten: Szentté teszem nagy nevemet, melyet meggyalázás ért a nemzetek között, melyet meggyaláztak közöttük, hogy megtudják a nemzetek, hogy én vagyok az Úr, amikor majd megmutatom szentségemet köztetek az ő szemük láttára. Mert kiviszlek titeket a nemzetek közül és összegyűjtelek minden országból, és elvezetlek a saját országotokba. És tiszta vizet hintek reátok, és megtisztultok minden szennyetektől, és minden bálványotoktól megtisztítlak titeket. És új szívet adok nektek, és új lelket adok belétek; elveszem testetekből a kőszívet, és hússzívet adok nektek. És az én lelkemet adom majd belétek, és gondoskodom róla, hogy parancsaim szerint járjatok, és törvényeimet megtartsátok és megcselekedjétek. És azon a

Orémus. Flectámus génua. Ry. Leváte.

Deus qui et justis praemia meritórum et peccatóribus per jejúnium véniam praebes: miserére supplícibus tuis; ut reátus nostri confessio, indulgéntiam váleat percípere delictórum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Léctio Ezechiélis Prophétae. (36, 23-28.)

Haec dicit Dóminus Deus: Sanctificábo nomen meum magnum, quod pollútum est inter gentes, quod polluístis in médio eárum: ut sciant gentes, quia ego Dóminus, cum sanctificátus fúero in vobis coram eis. Tollam quippe vos de géntibus, et congregábo vos de univérsis terris, et addúcam vos in terram vestram. Et effúndam super vos aquam mundam, et mundabímini ab ómnibus inquinaméntis vestris, et ab univérsis idólis vestris mundábo vos. Et dabo vobis cor novum, et spíritum novum ponam in médio vestri: et áuferam cor lapídeum de carne vestra, et dabo vobis cor cárneum. Et spíritum meum ponam in médio vestri: et fáciam ut in praecéptis meis ambulétis, et judícia mea custodiátis et operémini. Et habitábitis in terra, quam dedi pátribus vestris:

földön laktok majd, melyet atyáitoknak adtam, és ti az én népemmé lesztek, én pedig a ti Istenetekké leszek, mondja a mindenható Úr.

et éritis mihi in pópulum, et ego ero vobis in Deum: dicit Dóminus omnípotens.

Átvonulásra. (Zs. 33, 12, 6.) Jöjjetek fiaim! hallgassatok reám, hadd oktassalak az Úr félelmére. ℣. Járuljatok hozzá és felvidultok és nem szégyenül meg arcotok.

Graduale. (Ps. 33, 12 et 6.) Veníte, fílii, audíte me: timórem Dómini docébo vos ℣. Accédite ad eum, et illuminámini: et fácies vestrae non confundéntur.

(Itt mondja a pap: Dóminus vobíscum, és ettől kezdve rendesen folyik tovább a mise.)

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akiket a fogadott böjtök megtisztítanak, azokat a szent áldozatkészség meg is örvendeztesse, hogy a földiekhez való ragaszkodást megfékezve, könnyebben elnyerjük a mennyeieket. A mi Urunk.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, quos jejúnia votíva castígant, ipsa quoque devótio sancta laetíficet; ut, terrénis affféctibus mitigátis, facílius caeléstia capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Izaiás prófétától (1, 16-19.)

Ezt mondja az Úristen: Mosakodjatok meg, tisztítsátok meg magatokat! Távolítsátok el szemem elől gonosz gondolataitokat! Hagyjatok fel azzal, hogy rosszat cselekesztek, tanuljatok jót tenni! Keressétek az igazságot, siessetek segítségére az elnyomottnak; szolgáltassatok igazságot az árvának, védelmezzétek az özvegyet! És jöjjetek, szálljatok velem perbe, — úgy-

Léctio Isaíae Prophétae. (1, 16-19.)

Haec dicit Dóminus Deus: Lavámini, mundi estóte, auférte malum cogitatiónum vestrárum ab óculis meis: quiéscite ágere pervérse, díscite benefácere: quaerite judícium, sub, veníte opprésso, judicáte pupíllo, deféndite víduam. Et veníte, et argúite me, dicit Dóminus: si fúerint peccáta vestra ut cóccinum, quasi nix dealbabúntur: et si fúerint rubra quasi ver-

mond az Úr. — Ha bűneitek olyanok is, mint a skárlát, fehérek lesznek, mint a hó; és ha olyan vörösek is, mint a bíbor, fehérek lesznek, mint a gyapjú. Ha úgy akarjátok és reám hallgattok, majd a föld legjavából esztek, mondja a mindenható Úr.

miculus, velut lana alba erunt. Si voluéritis, et audiéritis me, bona terrae comedétis: dicit Dóminus omnípotens.

Átvonulásra. (Zs. 32, 12, 6.) Boldog az a nemzet, melynek Istene az Úr: az a nép, melyet tulajdonául kiválasztott az Úr. ℣. Az Úr igéje alkotta az egeket; és szájának lehellete minden seregüket.

Graduale. (Ps. 32, 12 et 6.) Beáta gens, cujus est Dóminus Deus eórum: pópulus, quem elégit Dóminus in hereditátem sibi. ℣. Verbo Dómini caeli firmáti sunt: et spíritu oris ejus omnis virtus eórum.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (9, 1-38.)

Az időben: Továbbmenvén Jézus, láta egy vakonszületett embert. És kérdezék őt tanítványai: Rabbi! ki vétkezett, ez-e vagy a szülei, amiért, hogy vakon született? Felelé Jézus: Sem ez nem vétkezett, sem az ő szülei; hanem hogy megnyilvánuljanak benne az Isten művei. Nekem annak műveit kell cselekednem, ki engem küldött, míg nappal vagyon; eljön az éjtszaka, midőn senki sem munkálkodhatik. Míg e világban vagyok, e világ világossága vagyok. Miután ezeket mondotta, földre köpvén, sarat csinála a nyálból és a sarat a vak szemeire kené és mondá neki: Eredj, mosakodjál meg a Siloe tavában (ami

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (9, 1-38.)

In illo témpore: Praetériens Jesus vidit hóminem caecum a nativitáte: et interrogavérunt eum discípuli ejus: Rabbi, quis peccávit, hic, aut paréntes ejus, ut caecus nascerétur? Respóndit Jesus: Neque hic peccávit, neque paréntes ejus: sed ut manifesténtur ópera Dei in illo. Me opórtet operári ópera ejus, qui misit me donec dies est: venit nox, quando nemo potest operári. Quámdiu sum in mundo, lux sum mundi. Haec cum dixísset, éxspuit in terram, et fecit lutum ex sputo, et linívit lutum super óculos ejus, et dixit ei: Vade, lava in natatória Síloe (quod interpretátur Missus). Abiit ergo, et lavit, et venit vi-

küldöttet jelent). Elméne tehát és megmosdék és ép szemmel tére vissza. Azért a szomszédok és akik azelőtt látták őt mint koldust, mondák: Nem ez az, ki itt ül és koldul vala? Némelyek mondák, hogy ez az, mások hogy nem az, hanem hasonló ahhoz. Ő pedig mondá: Én vagyok az. Kérdezék tehát őt: Miképpen nyíltak meg szemeid? Felelé: Az az ember, kit Jézusnak hívnak, sarat csinála és megkené vele szemeimet és mondá nekem: Menj a Siloe tavára és mosdjál meg. Elmenék tehát, megmosdám és látok. És kérdezék őt: Hol van ő? Mondá: Nem tudom. Elvivék a farizeusokhoz azt, aki előbb vak volt. Szombat vala pedig ama napon, mikor Jézus a sarat csinálta és megnyitotta annak szemeit. Ismét kérdezik tehát őt a farizeusok is, hogyan nyerte vissza szemevilágát? ő pedig mondá nekik: Sarat tett szemeimre és megmosdám és látok. Mondák erre némelyek a farizeusok közül: Nem Istentől való ez az ember, ki a szombatot meg nem tartja. Mások mondák: Hogyan cselekedhet bűnös ember ilyen jeleket? És szakadás lőn közöttük. Ismét mondák tehát a vaknak: Te mit tartasz arról, aki megnyitotta szemeidet? Ő pedig felelé: Hogy próféta. Nem hivék azonban a zsidók dens. Itaque vicíni, et qui víderant eum prius, quia mendícus erat, dicébant: Nonne hic est, qui sedébat, et mendicábat? Alii dicébant: Quia hic est. Alii autem: Nequáquam, sed símilis est ei. Ille vero dicébat: Quia ego sum. Dicébant ergo ei: Quómodo apérti sunt tibi óculi? Respóndit: Ille homo, qui dicitur Jesus, lutum fecit, et unxit óculos meos, et dixit mihi: Vade ad natatória Síloe, et lava. Et ábii, lavi, et vídeo. Et dixérunt ei: Ubi est ille? Ait: Nésclo. Addúcunt eum ad pharisaeos, qui caecus fúerat. Erat autem sábbatum, quando lutum fecit Jesus, et apéruit óculos ejus. Íterum ergo interrogábant eum pharisaei, quómodo vidísset. Ille autem dixit eis: Lutum mihi pósuit super óculos, et lavi, et vídeo. Dicébant ergo ex pharisaeis quidam: Non est hic homo a Deo, qui sábbatum non custódit. Alii autem dicébant: Quómodo potest homo peccátor haec signa fácere? Et schisma erat inter eos. Dicunt ergo caeco íterum: Tu quid dicis de illo, qui apéruit óculos tuos? Ille autem dixit: Quia prophéta est. Non credidérunt ergo Judaei de illo, quia caecus fuísset, et vidísset, donec vocavérunt paréntes ejus, qui víderat: et interrogavérunt eos, dicéntes: Hic est fílius vester, quem vos

felőle, hogy vak volt és viszszanyerte látását, mígnem előhívák annak szüleit, ki látott. És kérdezék őket, mondván: Ez a ti fiatok, kiről mondjátok, hogy vakon született? Hogyan lát tehát most? Felelvén nekik szülei, mondák: Tudjuk, hogy ez a mi fiunk és hogy vakon született; hogy van hogy most lát, nem tudjuk; vagy ki nyitotta meg szemeit, mi nem tudjuk: kérdezzétek őt magát, megvan a kora, hadd szóljon ő maga felőle. Ezeket mondák az ő szülei, mert féltek a zsidóktól; mivelhogy már elhatározták vala a zsidók, hogy ha valaki őt Krisztusnak vallja, kizárassék a zsinagógából. Azért mondák szülei, hogy megvan a kora, őt kérdezzétek. Másodszor is előhívák tehát az embert, ki vak volt és mondák neki: Adj dicsőséget Istennek! Mi tudjuk, hogy ez az ember bűnös. Felelé amaz: Hogy bűnös-e, én nem tudom; egyet tudok, hogy vak voltam és most látok. Mondák azért neki: Mit csinált veled? miképpen nyitotta meg szemeidet? Felelé nekik: Megmondottam már nektek és hallottátok; miért akarjátok újra hallani? Csak nem akartok ti is tanítványai lenni? Erre megátkozák őt és mondák: Te légy az ő tanítványa; mi pedig Mózes tanítványai vagyunk. Mi tudjuk, hogy Módicitis, quia caecus natus est? Quómodo ergo nunc vídet? Respondérunt eis paréntes ejus, et dixérunt: Scimus, quia hic est fílius noster, et quia caecus natus est: quómodo autem nunc vídeat, nescímus: aut quis ejus apéruit óculos, nos nescímus: ipsum interrogáte, aetátem habet, ipse de se loquátur. Haec dixérunt paréntes ejus, quóniam timébant Judaeos: jam enim conspiráverant Judaei, ut si quis eum confiterétur esse Christum, extra synagógam fieret. Proptérea paréntes ejus dixérunt: Quia aetátem habet, ipsum interrogáte. Vocavérunt ergo rursum hóminem, qui fúerat caecus, et dixérunt ei: Da glóriam Deo. Nos scimus quia hic homo peccátor est. Dixit ergo eis ille: Si peccátor est, néscio: unum scio, quia caecus cum essem, modo vídeo. Dixérunt ergo illi: Quid fecit tibi? quómodo apéruit tibi óculos? Respóndit eis: Dixi vobis jam, et audístis: quid iterum vultis audíre? Numquid et vos vultis discípuli ejus fieri? Maledixérunt ergo ei, et dixérunt: Tu discípulus illíus sis: nos autem Móysi discípuli sumus. Nos scimus quia Móysi locútus est Deus: hunc autem nescímus unde sit. Respóndit ille homo, et dixit eis: In hoc enim mirábile est, quia vos nescítis unde

zesnek szólott az Isten, ezt pedig nem tudjuk, honnét van. Felelé az ember és mondá nekik: Éppen az a csodálatos, hogy ti nem tudjátok, hogy honnét való, nekem pedig megnyitotta szemeimet. Már pedig tudjuk, hogy Isten a bűnösöket meg nem hallgatja; hanem aki istenfélő és akaratát cselekszi, azt meghallgatja. Soha, mióta a világ áll, nem hallatszott,hogy valaki megnyitotta volna a született vak szemeit. Ha ez nem Istentől való, nem tehetett volna semmit. Felelvén, mondák neki: Csupa bűnökben születtél és te oktatsz minket? És kiveték őt. Meghallá Jézus, hogy kivetették őt és találkozván vele, mondá neki: Hiszesz-e az Isten Fiában? Felelé amaz és mondá: Kicsoda az, Uram, hogy higgyek benne? És mondá neki Jézus: Láttad is őt és aki veled beszél, ő az. Amaz pedig mondá: Hiszek, Uram! és leborulván imádá őt. [Itt térdet hajtunk.]

sit, et apéruit meos óculos: scimus autem quia peccatóres Deus non audit: sed, si quis Dei cultor est, et voluntátem ejus facit, hunc exáudit. A saeculo non est audítum, quia quis apéruit óculos caeci nati. Nisi esset hic a Deo, non póterat fácere quidquam. Respondérunt, et dixérunt ei: In peccátis natus es totus, et tu doces nos? Et ejecérunt eum foras. Audívit Jesus quia ejecérunt eum foras, et cum invenísset eum, dixit ei: Tu credis in Fílium Dei? Respóndit ille, et dixit: Quis est, Dómine, ut credam in eum? Et dixit ei Jesus: Et vidísti eum, et qui lóquitur tecum, ipse est. At ille ait: Credo, Dómine. Et prócidens adorávit eum. (Hic genuflectitur.)

Felajánlásra. (Zsolt. 65, 8-9, 20.) Áldjátok az Urat, a mi Istenünket ti nemzetek és hallassátok dícséretének szavát: ő lelkemnek életet ád, és nem hagyja meginogni lábamat: áldott az Isten, ki imámat el nem vetette és irgalmát meg nem vonta tőlem.

Offertorium. (Ps. 65, 8-9 et 20.) Benedícite gentes Dóminum Deum nostrum, et obaudíte vocem laudis ejus: qui pósuit ánimam meam ad vitam, et non dedit commovéri pedes meos: benedíctus Dóminus, qui non amóvit deprecatiónem meam, et misericórdiam suam a me.

Csendes imádság. Könyörögve kérünk, mindenható Isten, hogy ez áldozat törölje el bűneinket, mert

Secreta. Súpplices te rogámus omnípotens Deus: ut his sacrifíciis peccáta nostra mundéntur; quia

akkor adsz a testnek és léleknek valódi egészséget. A mi Urunk.

tunc veram nobis tribuis et mentis et córporis sanitátem. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (János 9, 11.) Az Úr sarat csinála nyálából és megkené szemeimet; és elmenék és megmosdám és látok és hiszek az Istennek.

Communio. (Joannes 9, 11.) Lutum fecit ex sputo Dóminus, et linívit óculos meos: et ábii, et lavi, et vidi, et crédidi Deo.

Áldozás utáni imádság. A szentség, amelyet vettünk, Urunk Istenünk, árasszon el minket lelki táplálékkal és védjen meg testi segítséggel. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Sacraménta, quae súmpsimus, Dómine, Deus noster: et spirituálibus nos répleant aliméntis, et corporálibus tueántur auxíliis. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Nyiljon meg, Urunk, irgalmas füled az alázatos könyörgésre, és hogy a hozzád esdeklőknek megadhasd, amit óhajtanak, add, hogy mindig neked tetszőt kívánjanak. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Páteant aures misericórdiae tuae, Dómine, précibus supplicántium: et, ut peténtibus desideráta concédas, fac eos, quae tibi sunt plácita, postuláre. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Csütörtök, nagyböjt 4. vasárnapja után.

(Stációs-templom: Szent Szilveszter és Márton bazilikája.)

A stációs szentek közül toursi Szent Mártont nagyon tisztelték a halottak feltámasztásával tett csodái miatt. Ezért a szentmise is két halottfeltámasztást mond el. Mi is halottak vagyunk, ha bűnök fedik lelkünket. És mint a misében olvasott két esetben egy édesanya könyörög és az ő kérésére támad fel a halott, úgy most is egy édesanya, az Egyház könyörög Istennél, hogy bűneinkből feltámadjunk. És engedjük, hogy értünk hiába könyörögjön?

Bevonulásra. (Zs. 104, 3-4.)

Örvendezzék az Urat keresők szíve: keressétek az Urat és erejét; keressétek szüntelenül színét. (Zs. 104, 1.) Áldjátok az Urat, hívjátok segítségül nevét; hirdessétek a nemzetek közt műveit. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akiket a fogadott böjtök megtisztítanak, azokat a szent áldozatkészség meg is örvendeztesse, hogy a földiekhez való ragaszkodást megfékezve, könnyebben elnyerjük a mennyeieket. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 104, 3-4.)

Laetétur cor quaeréntium Dóminum: quaerite Dóminum, et confirmámini: quaerite fáciem ejus semper. (Ps. ib., 1.) Confitémini Dómino, et invocáte nomen ejus: annuntiáte inter gentes ópera ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, quos jejúnia votíva castígant, ipsa quoque devótio sancta laetíficet; ut, terrénis afféctibus mitigátis, facílius caeléstia capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke a Királyok könyvéből. (IV. 4, 25-38.)

Ama napokban: Elindula a sunámi asszony Elizeushoz a Karmel hegyére. Mikor az Isten embere átellenből meglátta, mondá legényének, Giezinek: Íme, ama sunámi asszony. Eredj csak eléje s mondd néki: Jól vagy-e te s a férjed, meg a fiad? Ő azt felelé: Jól. Mikor aztán eljutott az Isten emberéhez a hegyre, megragadá lábát. Odaméne erre Giezi, hogy eltávolítsa, de az Isten embere azt mondá: Hagyd csak, mert keserűségben van a lelke, de az Úr azt eltitkolta előlem s nem adta tudtomra. Az asszony

Léctio libri Regum. (IV. 4, 25-38.)

In diébus illis: Venit múlier Sunamítis ad Eliséum in montem Carméli: cumque vidísset eam vir Dei contra, ait ad Giézi púerum suum: Ecce Sunamítis illa. Vade ergo in occúrsum ejus, et dic ei: Recte ne ágitur circa te, et circa virum tuum, et circa fílium tuum? Quae respóndit: Recte. Cumque venísset ad virum Dei in montem, apprehéndit pedes ejus: et accéssit Giézi ut amovéret eam. Et ait homo Dei: Dimítte illam: ánima enim ejus in amaritúdine est, et Dóminus celá-

azt mondá neki: Vajjon kértem-e én fiút uramtól? Nemde azt mondottam néked: Ne ámíts engem? Erre ő azt mondá Giezinek: Övezd fel derekadat s vedd kezedbe botomat s menj el. Ha találkozol valakivel, ne köszöntsd s ha köszönt téged valaki, ne válaszolj neki: s tedd botomat a gyermek arcára. Ám a gyermek anyja azt mondá: Az Úr életére s a te életedre mondom, hogy nem hagylak el téged. Felkele tehát és követé. Giezi azonban előre méne s rátevé a botot a gyermek arcára, de az nem szólala meg s nem eszméle fel. Erre visszatére s jelenté néki, mondván: Nem kelt fel a gyermek. Mikor Elizeus bement a házba, íme a gyermek csakugyan holtan feküdt ágyán. Erre beméne s rázárá az ajtót magára s a gyermekre s imádkozék az Úrhoz. Aztán föllépe az ágyra s ráfeküvék a gyermekre s rátevé száját a szájára, szemét a szemére s kezét a kezére s ráborula. Ekkor meleg lőn a gyermek teste. Erre ő lejöve, sétála egyet föl s alá a házban, aztán föllépe az ágyra s ráfeküvék: erre a gyermek hetet ásíta s kinyitá szemét. Erre ő beszólítá Giezit s mondá néki: Hívd ide azt a sunámi asszonyt. Az a hívásra be is méne hozzá. Erre ő azt mondá: Vedd fiadat. Az odaméne, a lába elé omlék s vit a me, et non indicávit mihi. Quae dixit illi: Numquid petivi filium a dómino meo? Numquid non dixi tibi: Ne illúdas me? Et ille ait ad Giézi: Accinge lumbos tuos, et tolle báculum meum in manu tua, et vade. Si occúrrerit tibi homo, non salútes eum: et si salutáverit te quispiam, non respóndeas illi: et pones báculum meum super fáciem púeri. Porro mater púeri ait: Vivit Dóminus, et vivit ánima tua, non dimíttam te. Surréxit ergo, et secútus est eam. Giézi autem praecésserat ante eos, et posúerat báculum super fáciem púeri, et non erat vox, neque sensus: reversúsque est in occúrsum ejus, et nuntiávit ei, dicens: Non surréxit puer. Ingréssus est ergo Eliséus domum, et ecce puer mórtuus jacébat in léctulo ejus: ingressúsque clausit óstium super se, et super púerum: et orávit ad Dóminum. Et ascéndit, et incúbuit super púerum: posuítque os suum super os ejus, et óculos suos super óculos ejus, et manus suas super manus ejus: et incurvávit se super eum: et calefácta est caro púeri. At ille revérsus, deambulávit in domo, semel huc atque illuc: et ascéndit et incúbuit super eum: et oscitávit puer sépties, aperuitque óculos. At ille vo-

földig hajtá magát, majd vevé fiát s kiméne. Elizeus erre visszatére Galgalába.

cávit Giézi, et dixit ei: Voca Sunamítidem hanc. Quae vocáta ingréssa est ad eum. Qui ait: Tolle fílium tuum. Venit illa, et córruit ad pedes ejus, et adorávit super terram: tulítque fílium suum, et egréssa est, et Eliséus revérsus est in Gálgala.

Átvonulásra. (Zs. 73, 20, 19 és 22.) Tekints, Uram, szövetségedre; és ne felejtsd el végképen szegényeid lelkét. ℣. Kelj föl, Uram, védd meg ügyedet: emlékezzél meg szolgáid gyalázatáról.

Graduale. (Ps. 73, 20, 19 et 22.) Réspice, Dómine, in testaméntum tuum: et ánimas páuperum tuórum ne oblivíscáris in finem. ℣. Exsúrge, Dómine, júdica causam tuam: memor esto oppróbrii servórum tuórum.

A szent evangélium: Ibat Jesus, 750. l.

Felajánlásra. (Zsolt. 69, 2, 3-4.) Uram, siess segítségemre, szégyenüljenek meg, kik bajt kívánnak szolgáidnak.

Offertorium. (Ps. 69, 2, 3 et 4.) Dómine, ad adjuvándum me festina: confundántur omnes, qui cógitant servis tuis mala.

Csendes imádság. Tisztíts meg minket, irgalmas Isten, hogy Egyházad könyörgései, melyek neked a bemutatott jámbor adományokkal kedvesek, a lelkek megtisztulásával még kedvesebbek legyenek. A mi.

Secreta. Purífica nos, misséricors Deus: ut Eccléisiae tuae preces, quae tibi gratae sunt, pia múnera deferéntes, fiant expiátis méntibus gratióres. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 70, 16-18.) Uram, csak igazságodról elmélkedem: Isten, te ifjúkorom óta oktattál engem: öregségemre s aggkoromra se hagyj engem, Isten, magamra.

Communio. (Ps. 70, 16-17 et 18.) Dómine, memorábor justítiae tuae sollus: Deus, docuísti me a juventúte mea: et usque in senéctam et sénium, Deus, ne derelínquas me.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk, ne engedd, hogy ítéletünkre le-

Postcommunio. Caeléstia dona capiéntibus, quaesumus, Dómine: non ad

gyenek a vett mennyei adományok, amelyeket te híveid gyógyítására szántál. A mi Urunk.

judícium provenire patiáris, quae fidélibus tuis ad remédium providísti. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Isten, néped teremtője és kormányzója, űzd el a bűnt, mely őt ostromolja, hogy neked mindig tessék és oltalmad alatt biztonságban legyen. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Pópuli tui, Deus, institútor et rector, peccáta, quibus impugnátur, expélle: ut semper tibi plácitus, et tuo munímine sit secúrus. Per Dóminum nostrum.

Péntek, nagyböjt 4. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Özséb-templom.)

A stációs-templom Róma egykori nagy pogány temetője fölött állott. Ezért ma is két halottfeltámasztásról szól a mise. A hittanulók és a hívők is feltámadnak és új életre ébrednek a keresztség és az Eucharistia által. Megerősíti ezt a hitünket még jobban az Úr szava: Én vagyok a Feltámadás és az Élet. Íme még ma is ezekről az örvendetes igazságokról szól a liturgia, pedig két hét mulva Nagypéntek.

Bevonulásra. (Zs. 18, 15.)

Szívem elmélkedése legyen kedves előtted mindenkoron, Uram, én segítőm és üdvözítőm! (Zsolt. 18., 2.) Isten dicsőségét beszélik az egek és keze művét hirdeti az égbolt. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a szavakkal ki nem fejezhető szentségek által a világot megújítod, add meg kérünk, hogy Egyházad az örök javakban gyarapodjék és az ideigvaló segítséget se nélkülözze. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 18, 15.)

Meditátio cordis mei in conspéctu tuo semper: Dómine, adjútor meus,et redémptor meus. (Ps. ibid., 2.) Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmaméntum. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui ineffabílibus mundum rénovas sacraméntis: praesta, quaesumus; ut Ecclésia tua et aetérnis proficiat institútis, et temporálibus non destituátur auxíliis. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke a Királyok könyvéből. (III. 17, 17-24.)

Ama napokban: Megbetegedett az asszonynak, a ház asszonyának fia s oly súlyos volt betegsége, hogy nem maradt lélekzet benne. Mondá azért az asszony Illésnek: Mi dolgom van veled, Isten embere? Azért jöttél-e hozzám, hogy felhídd a figyelmet vétkeimre s megöljed fiamat? Mondá erre néki Illés: Add ide fiadat. Azzal elvevé öléből s felvivé a tetőszobába, ahol ő lakott s ágyára fekteté, majd kiálta az Úrhoz és mondá: Uram Istenem, sujtod ezt az özvegyet is, akinél én úgy ahogy ellátást találok, hogy fiát így megölöd? Aztán kinyujtá magát s háromszor ráborula a gyermekre s az Úrhoz kiálta és mondá: Uram Istenem, kérlek, térjen vissza e gyermek lelke a testébe. Az Úr meg is hallgatá Illés szavát s a gyermek lelke visszatére beléje s az ismét éle. Erre Illés vevé a gyermeket, levivé a felső teremből az alsó házba, átadá anyjának s mondá annak: Íme, fiad él. Mondá erre az asszony Illésnek: Ezáltal most megtudtam, hogy az Isten embere vagy s az Úr szava szájadban igazság.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 8-9.) Jobb az Úrban bízni.

Léctio libri Regum. (III. 17, 17-24.)

In diébus illis: Aegrotávit fílius mulíeris matrisfamílias, et erat languor fortíssimus, ita ut non remanéret in eo hálitus. Dixit ergo ad Elíam: Quid mihi et tibi, vir Dei? Ingréssus es ad me, ut rememoraréntur iniquitátes meae, et interfíceres fílium meum? Et ait ad eam Elías: Da mihi fílium tuum. Tulítque eum de sinu ejus, et portávit in coenáculum ubi ipse manébat, et pósuit super léctulum suum, et clamávit ad Dóminum, et dixit: Dómine, Deus meus, étiam ne víduam, apud quam ego utcúmque susténtor, afflixísti, ut interfíceres fílium ejus? Et expándit se, atque mensus est super púerum tribus vícibus, et clamávit ad Dóminum, et ait: Dómine, Deus meus, revertátur, óbsecro, ánima púeri hujus in víscera ejus. Et exaudívit Dóminus vocem Elíae: et revérsa est ánima púeri intra eum, et revíxit. Tulítque Elías púerum, et depósuit eum de coenáculo in inferiórem domum, et trádidit matri suae, et ait illi: En vivit fílius tuus. Dixítque múlier ad Elíam: Nunc in isto cognóvi quóniam vir Dei es tu, et verbum Dómini in ore tuo verum est.

Graduale. (Ps. 117, 8-9.) Bonum est confídere in Dó-

mint emberben reménykedni. ℣. Jobb az Úrban bizakodni, mint fejedelmekben reménykedni.

mino, quam confídere in hómine. ℣. Bonum est speráre in Dómino, quam speráre in princípibus.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (11, 1-45.)

Az időben: Vala egy Lázár nevű beteg Betániából, Mária és nővére, Márta falujából. (Mária meg az volt, ki megkente az Urat kenettel és lábait hajával törölgette, kinek testvére, Lázár, beteg vala.) Nővérei tehát hozzája küldének, mondván: Uram! íme, akit szeretsz, beteg. Hallván ezt Jézus, mondá nekik: Ez a betegség nem válik halálára, hanem az Isten dicsőségére, hogy megdicsőíttessék általa az Isten Fia. Szereti vala pedig Jézus Mártát és nővérét, Máriát és Lázárt. Midőn tehát meghallotta, hogy ez beteg, akkor azon a helyen marada ugyan két napig; azután mondá a tanítványoknak: Menjünk ismét Judeába. Mondák neki a tanítványok: Rabbi! most akartak téged a zsidók megkövezni, és ismét odamégy? Felelé Jézus: Nemde, tizenkét órája vagyon a napnak? Aki nappal jár, nem botlik meg, mert e világ világosságát látja; aki pedig éjjel jár, megbotlik, mert nincs világossága. Így szóla és azután mondá nekik: Lázár, a mi

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (11, 1-45.)

In illo témpore: Erat quidam languens Lázarus a Bethánia, de castéllo Maríae, et Marthae soróris ejus. (Maria autem erat, quae unxit Dóminum unguénto, et extérsit pedes ejus capíllis suis: cujus frater Lázarus infirmabátur). Misérunt ergo soróres ejus ad eum, dicéntes: Dómine, ecce quem amas infirmátur. Audiens autem Jesus, dixit eis: Infírmitas haec non est ad mortem, sed pro glória Dei, ut glorificétur Fílius Dei per eam. Diligébat autem Jesus Martham, et sorórem ejus Maríam et Lázarum. Ut, ergo audívit, quia infirmabátur, tunc quidem mansit in eódem loco duóbus diébus. Deínde post haec dixit discípulis suis: Eámus in Judaeam íterum. Dicunt ei discípuli: Rabbi, nunc quaerébant te Judaei lapidáre, et íterum vadis illuc? Respóndit Jesus: Nonne duodecim sunt horae diéi? Si quis ambuláverit in die, non offéndit, quia lucem hujus mundi videt: si autem ambuláverit in nocte, offéndit, quia lux non est in eo. Haec

barátunk elaludt; de megyek, hogy az álomból fölkeltsem. Mondák erre a tanítványok: Uram! ha alszik, meggyógyul. Jézus azonban az ő haláláról mondotta: azok pedig azt vélték, hogy az álombeli nyugvásról beszél. Akkor azután Jézus nyiltan megmondá nekik: Lázár meghalt; és örülök tiértetek, hogy nem voltam ottan, hogy majd higgyetek. De menjünk hozzája. Mondá tehát Tamás, ki kettősnek neveztetik, a többi tanítványhoz: Menjünk mi is, hogy meghaljunk vele. Odamenvén tehát Jézus, úgy találá, hogy már négy napja a sírban vala. (Betánia pedig Jeruzsálem közelében volt, mintegy tizenöt futamatnyira.) Azért a zsidók közül sokan mentek vala Mártáékhoz és Máriáékhoz, hogy vigasztalják őket testvérük miatt. Márta tehát, amint meghallotta, hogy Jézus jön, elébe méne; Mária meg otthon ül vala. Mondá pedig Márta Jézusnak: Uram! ha itt lettél volna, nem halt volna meg az én testvérem. De most is tudom, hogy bármit is kérsz az Istentől, megadja neked az Isten. Felelé neki Jézus: Fel fog támadni testvéred. Mondá neki Márta: Tudom, hogy feltámad a feltámadáskor, az utolsó napon. Mondá neki Jézus: Én vagyok a feltámadás és az élet; aki énait, et post haec dixit eis: Lázarus amícus noster dormit: sed vado, ut a somno éxcitem eum. Dixérunt ergo discípuli ejus: Dómine, si dormit, salvus erit. Díxerat autem Jesus de morte ejus: illi autem putavérunt, quia de dormitione somni díceret. Tunc ergo Jesus dixit eis maniféste: Lázarus mórtuus est: et gáudeo propter vos, ut credátis, quóniam non eram ibi: sed eámus ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dícitur Dídymus, ad condiscípulos: Eámus et nos, ut moriámur cum eo. Venit ítaque Jesus, et invénit eum quátuor dies jam in monuménto habéntem. (Erat autem Bethánia juxta Jerosólymam quasi stádiis quíndecim.) Multi autem ex Judaeis vénerant ad Martham, et Maríam, ut consoláréntur eas de fratre suo. Martha ergo, ut audívit quia Jesus venit, occúrrit illi: María autem domi sedébat. Dixit ergo Martha ad Jesum: Dómine, si fuisses hic, frater meus non fuísset mórtuus: sed et nunc scio, quia quaecúmque popósceris a Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus: Resúrget frater tuus. Dicit ei Martha: Scio quia resúrget in resurrectióne in novíssimo die. Dixit ei Jesus: Ego sum resurréctio, et vita: qui credit in me, étiam si mórtuus fúerit, vivet: et omnis, qui vivit, et credit

bennem hiszen, még ha meg is halt, élni fog; és mindaz, aki él és énbennem hiszen, nem hal meg soha mindörökké. Hiszed-e ezt? Felelé neki: Igen, Uram! én hittem, hogy te vagy a Krisztus, az Isten fia, ki e világra jön. És amint ezeket mondta, elméne és előhívá nővérét, Máriát, titokban, mondván: A Mester itt van és hí téged. Amint ez ezt hallotta, hamar fölkele és hozzáment. Mert Jézus még nem ért a faluba, hanem azon a helyen vala, ahol Márta elébe ment. A zsidók tehát, kik a házban vele valának és őt vigasztalák, midőn látták, hogy Mária gyorsan fölkelt és kiment, utána menének, vélvén, hogy a sírhoz megyen, hogy ott sírjon. Mária tehát, midőn odaért, ahol Jézus vala, meglátván, lábaihoz borula, mondván neki: Uram! ha itt lettél volna, nem halt volna meg az én testvérem. Jézus pedig, amint látta őt sírni és a vele jött zsidókat is, hogy sírnak, lelke mélyéig megindula és megrendüle és kérdezé: Hová tettétek őt? Felelének neki: Uram, jöjj és lásd. És könnyezék Jézus. Mondák tehát a zsidók: Íme, mennyire szerette őt! Némelyek pedig közülök mondák: Nem tehette volna meg ő, ki megnyitotta a vak szemeit, hogy ez meg ne haljon? Jézus tehát ismét belin me, non moriétur in aetérnum. Credis hoc? Ait illi: Utique, Dómine, ego crédidi, quia tu es Christus Fílius Dei vivi, qui in hunc mundum venísti. Et cum haec dixísset, ábiit, et vocávit Maríam sorórem suam, siléntio, dicens: Magíster adest, et vocat te. Illa ut audívit, surgit cito, et venit ad eum: nondum enim vénerat Jesus in castéllum; sed erat adhuc in illo loco, ubi occúrrerat ei Martha. Judaei ergo, qui erant cum ea in domo et consolabántur eam, cum vidíssent Maríam, quia cito surréxit, et éxiit, secúti sunt eam, dicéntes: Quia vadit ad monuméntum, ut ploret ibi. María ergo, cum venísset ubi erat Jesus, videns eum, cécidit ad pedes ejus, et dicit ei: Dómine, si fuísses hic, non esset mórtuus frater meus. Jesus ergo, ut vidit eam plorántem, et Judaeos, qui vénerant cum ea, plorántes, infrémuit spíritu, et turbávit semetipsum, et dixit: Ubi posuístis eum? Dicunt ei: Dómine, veni, et vide. Et lacrimátus est Jesus. Dixérunt ergo Judaei: Ecce quómodo amábat eum. Quidam autem ex ipsis dixérunt: Non póterat hic, qui apéruit óculos caeci nati, fácere ut hic non morerétur? Jesus ergo rursum fremens in semetípso, venit ad monuméntum. Erat au-

sőleg megindulva a sírhoz méne. Barlang vala pedig az és kő volt rátéve. Mondá Jézus: Vegyétek el a követ. Mondá neki Márta, a megholtnak nővére: Uram! már szaga van, hiszen negyednapos. Felelé neki Jézus: Nem mondottam-e, hogyha hiszel, meg fogod látni az Isten dicsőségét? Elvevék tehát a követ. Jézus pedig fölemelvén szemeit, mondá: Atyám! hálát adok neked, hogy meghallgattál engem. Én ugyan tudtam, hogy mindenkor meghallgatsz; csak a körülálló népért mondám, hogy higgyék, hogy te küldöttél engem. Miután ezeket mondta, nagy szóval kiálta: Lázár! jöjj ki! és azonnal kijöve, aki halott vala, lábán és kezén pólyával megkötözve, arca pedig kendővel bekötve. Mondá nekik Jézus: Oldjátok föl őt és bocsássátok el. A zsidók közül tehát sokan, kik Máriához és Mártához jöttek vala, látván amiket Jézus tett, hivének őbenne.

tem spelúnca, et lapis superpósitus erat ei. Ait Jesus: Tóllite lápidem. Dicit ei Martha soror ejus, qui mórtuus fúerat: Dómine, jam foetet, quatriduánus est enim. Dicit ei Jesus: Nonne dixi tibi, quóniam si credíderis, vidébis glóriam Dei? Tulérunt ergo lápidem: Jesus autem, elevátis sursum óculis, dixit: Pater, grátias ago tibi, quóniam audísti me. Ego autem sciébam, quia semper me audis, sed propter pópulum, qui circúmstat, dixi: ut credant, quia tu me misísti. Haec cum dixísset, voce magna clamávit: Lázare, veni foras. Et statim pródiit, qui fúerat mórtuus, ligátus pedes et manus institis, et fácies illius sudário erat ligáta. Dixit eis Jesus: Sólvite eum, et sínite abíre. Multi ergo ex Judaeis, qui vénerant ad Maríam, et Martham, et víderant quae fecit Jesus, credidérunt in eum.

Felajánlási ének. (Zs. 17, 28, 32.) A megalázott népet megmented, Uram, de megalázod a kevélyek szemét, mert kicsoda Isten, kívüled Uram?

Offertorium. (Ps. 17, 28 et 32.) Pópulum húmilem salvum fácies, Dómine, et óculos superbórum humiliábis: quóniam quis Deus praeter te, Dómine?

Csendes imádság. A bemutatott áldozati adományok, kérünk, Urunk, tisztítsanak meg minket és tegyenek téged hozzánk min-

Secreta. Múnera nos, Dómine, quaesumus, oblàta purificent: et te nobis júgiter fáciant esse placátum. Per Dóminum nos-

denkor kegyessé. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad.

trum Jesum Christum Fílium tuum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Ján. 11, 33, 35, 43, 44, 39.) Az Úr amint látta Lázár nővéreit a sírnál sírni, könnyezék a zsidók előtt és kiálta: Lázár! jöjj ki. És kijöve, lábán és kezén pólyával megkötözve, ki négy napja halott vala.

Communio. (Joann. 11, 33, 35, 43, 44 et 39.) Videns Dóminus flentes soróres Lázari ad monuméntum, lacrimátus est coram Judaeis, et exclamávit: Lázare, veni foras: et pródiit ligátis mánibus et pédibus, qui fúerat quatriduánus mórtuus.

Áldozás utáni imádság. E szent misztériumban való részvétel, kérünk Urunk, szabadítson meg minket bűneinktől s oltalmazzon meg minden bajtól mindenkor. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Haec nos, quaesumus, Dómine, participátio sacraménti: et a própriis reátibus indesinénter expédiat, et ab ómnibus tueátur advérsis. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Add meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy akik gyöngeségünk tudatában a te erődben bízunk, kegyességednek mindig örvendezhessünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Da nobis, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui infirmitátis nostrae cónscii, de tua virtúte confídimus, sub tua semper pietáte gaudeámus. Per Dóminum Jesum Christum.

Szombat, nagyböjt 4. vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Miklós «a börtönben».)

A stációs-templom alatt egykor börtön volt és a stációs szent a foglyok iránt való jótékonyságával tűnt ki. A közelben pedig kút volt, ami a vízben szegény Rómában nagy jelentőségű volt. A miseszöveg ezért hívja a szomjazókat az élő vízhez és a börtön sötétségében sínylődőket világosságra és szabadságra. Minden részében a keresztség, az Oltáriszentség, a Jó Pásztor nagy csodáit tárja fel ez a szép mise.

Bevonulásra. (Iz. 55, 1.)

Szomjúhozók! jöjjetek a vizekre, mondá az Úr, és akiknek nincs pénzetek, jöjjetek és igyatok örömmel. (Zs. 77, 1.) Figyelj,népem, tanításomra; hajtsd füledet szájam igéire. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Legyen, Urunk, kérünk, kegyelmed által termékeny a mi áldozatkészségünk, hisz a magunkra vett böjtök csak akkor lesznek nekünk hasznosak, ha kegyességednek kedvesek. A mi Urunk.

Introitus. (Isaí. 55, 1.)

Sitiéntes, veníte ad aquas, dicit Dóminus: et qui non habétis prétium, veníte, et bíbite cum laetítia. (Ps. 77, 1.) Atténdite, pópule meus, legem meam: inclináte aurem vestram in verba oris mei. ℣. Glória Patri.

Orátio. Fiat, Dómine, quaesumus, per grátiam tuam fructuósus nostrae devotiónis affféctus: quia tunc nobis próderunt suscépta jejúnia, si tuae sint plácita pietáti. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 201. l.)

Szentlecke Izaiás prófétától. (49, 8-15.)

Ezt mondja az Úr: A kegyelem idején meghallgatlak téged, és a szabadulás napján segítségedre leszek; megőrizlek s a népnek szövetségévé teszlek, hogy helyreállítsd az országot, és birtokodba vedd az elpusztított örökséget; hogy azt mondd a foglyoknak: Eredjetek, és azoknak, kik sötétségben vannak: Mutassátok magatokat! Legelnek majd ők az utakon, és legelőjük lesz minden mezőn. Nem éheznek és nem szomjaznak, nem veri őket forróság és nap, mert Aki megkönyörült rajtuk, vezeti őket, és vizek forrásainál megitatja őket. Hegyeimet mind utakká teszem, és ös-

Léctio Isaíae Prophétae. (49, 8-15.)

Haec dicit Dóminus: In témpore plácito exaudívi te, et in die salútis auxiliátus sum tui: et servávi te, et dedi te in foedus pópuli, ut suscitáres terram, et possidéres hereditátes dissipátas: ut díceres his, qui vincti sunt: Exíte: et his, qui in ténebris: Revelámini. Super vias pascéntur, et in ómnibus planis páscua eórum. Non esúrient, neque sítient, et non percútiet eos aestus et sol: quia miserátor eórum reget eos, et ad fontes aquárum potábit eos. Et ponam omnes montes meos in viam, et sémitae meae exaltabúntur. Ecce isti de longe vénient, et ecce illi ab aqui-

vényeim feltöltetnek. Íme emezek messziről jönnek, íme amazok északról s a tenger felől, azok pedig a dél földéről. Mondjatok dícséretet, egek, és ujjongj, te föld; hegyek, zengjetek dícséretet, mert az Úr megvigasztalja népét, és megkönyörül szegényein. Azt mondotta Sion: «Elhagyott engem az Úr! Megfeledkezett rólam az Úr!» Hát megfeledkezhetik-e gyermekéről az asszony, hogy ne könyörüljön méhe fián? De

lóne et mari, et isti de terra austráli. Laudáte, caeli, et exsúlta, terra, jubiláte, montes, laudem: quia consolátus est Dóminus pópulum suum, et páuperum suórum miserébitur. Et dixit Sion: Derelíquit me Dóminus, et Dóminus oblítus est mei. Numquid oblivisci potest múlier infántem suum, ut non misereátur fílio úteri sui? et si illa oblíta fúerit, ego tamen non oblivíscar tui, dicit Dóminus omnipotens.

még ha az meg is feledkeznék, én akkor sem feledkezném meg rólad, mondja a mindenható Úr.

Átvonulásra. (Zs. 9, 14, 1-2.) Magát, Uram, a szegény tereád bízza: az árvának te vagy a segítője. ℣. Miért távoztál el, Uram, oly messzire, miért tekintesz félre a szorongatás idején? Tűz égeti a szegényt, míg a gonosz kevélykedik.

Graduale. (Ps. 9, 14 et 1-2.) Tibi, Dómine, derelíctus est pauper: pupíllo tu eris adjútor. ℣. Ut quid, Dómine, recessísti longe, déspicis in opportunitátibus, in tribulatióne? dum supérbit ímpius, incénditur pauper.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (8, 12-20.)

Az időben: Szóla Jézus a zsidók seregéhez, mondván: Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága. Mondák neki azért a farizeusok: Te tenmagadról teszel tanuságot: a te bizonyságod nem számít. Felelé Jézus és mondá nekik: Ha én magam felől teszek is tanuságot, igaz az én bi-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (8, 12-20.)

In illo témpore: Locútus est Jesus turbis Judaeórum, dicens: Ego sum lux mundi: qui séquitur me, non ámbulat in ténebris, sed habébit lumen vitae. Dixérunt ergo ei pharisaei: Tu de te ipso testimónium pérhibes: testimónium tuum non est verum. Respóndit Jesus, et dixit eis: Et si ego testimónium perhíbeo de meípso, verum est testimó-

zonyságom, mert tudom, honnan jöttem és hová megyek; ti pedig nem tudjátok honnan jövök és hová megyek. Ti test szerint ítéltek; én nem ítélek senkit. Ha pedig ítélek, igaz az én ítéletem, mert nem vagyok egyedül, hanem én és aki engem küldött, az Atya. Már pedig a ti törvényetekben is meg vagyon írva, hogy két ember bizonyságtétele igaz. Én vagyok, aki bizonyságot teszek magamról és bizonyságot tesz rólam, aki engem küldött, az Atya. Mondák azért neki: hol van a te atyád? Felelé Jézus: Sem engem nem ismertek, sem Atyámat; ha engem ismernétek, bizonyára Atyámat is ismernétek. Ez igéket mondá Jézus a kincstárban, tanítván a templomban; és senki sem fogá meg őt, mert még nem jött el az ő órája.

Felajánlási ének. (Zs. 17, 3.) Az Úr az én erősségem, menedékem és megszabadítóm; és én reménykedem benne.

Csendes imádság. Adományaink elfogadása által, kérünk, Urunk, engesztelődjél meg és lázongó akaratunkat is vond kegyesen magadhoz. A mi Urunk.

nium meum: quia scio unde veni, et quo vado: vos autem nescítis unde vénio, aut quo vado. Vos secúndum carnem judicátis: ego non júdico quemquam: et si júdico ego, judícium meum verum est, quia solus non sum: sed ego, et qui misit me, Pater. Et in lege vestra scriptum est, quia duórum hóminum testimónium verum est. Ego sum, qui testimónium perhíbeo de meípso: et testimónium pérhibet de me, qui misit me, Pater. Dicébant ergo ei: Ubi est Pater tuus? Respóndit Jesus: Neque me scitis, neque Patrem meum: si me scirétis, fórsitan et Patrem meum scirétis. Haec verba locútus est Jesus in gazophylácio, docens in templo: et nemo apprehéndit eum, quia necdum vénerat hora ejus.

Offertorium. (Ps. 17, 3.) Factus est Dóminus firmaméntum meum, et refúgium meum, et liberátor meus: et sperábo in eum.

Secreta. Oblatiónibus nostris, quaesumus, Dómine, placáre suscéptis: et ad te nostras étiam rebélles compélle propítius voluntátes. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 205. l.)

Prefáció a nagyböjti, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 22, 1-2.) Az Úr az én pásztorom,

Communio. (Ps. 22, 1-2.) Dóminus regit me, et nihil

semmi sem hiányzik énnekem: legelőhelyen megpihentet, üdítő víz mellé vezet.

Áldozás utáni imádság. Szent adományaid tisztítsanak meg minket, kérünk, Urunk, s hatásukkal tegyenek előtted kedvesekké. A mi Urunk.

mihi déerit: in loco páscuae ibime collocávit: super aquam refectiónis educávit me.

Postcommunio. Tua nos, quaesumus, Dómine, sancta purificent: et operatióne sua tibi plácitos esse perficiant. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint Hamvazószerdán 206. l.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Isten, ki harag helyett inkább irgalmazni akarsz a benned bízóknak; add meg nekünk, hogy az elkövetett rosszat megsiratva, vigasztalásod kegyelmét elnyerjük. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Deus, qui sperántibus in te miseréri pótius éligis, quam irásci: da nobis digne fiere mala, quae fécimus; ut tuae consolatiónis grátiam inveníre mereámur Per Dóminum

Közvetlen előkészület a megváltás ünnepeire.

A SZENVEDÉS IDEJE.

A Húsvét közvetlen előkészületi ideje két hét és a mai vasárnappal kezdődik. Ennek a vasárnapnak a neve az introitusról *Judica*-vasárnap vagy más néven *Passio*-vasárnap. De idetartozik már e vasárnap vigilia-ünnepe is, a Sitientes-szombat. Az egész hetet a szenvedés (passio) hetének nevezzük, mert a Szentkereszt megdicsőítése és Krisztus halálaldozatának gondolata áll a liturgia előterében. A szentmise lépcsőimádságában a Judica-zsoltárt (42. zs.) kihagyják, mert ezt imádkozza az Egyház a passio-vasárnap introitusában és ez egyúttal a szenvedés hetében az egész áldozati liturgia ünnepélyes és közös megnyitása. Ezért a pap magánimádságában — és a lépcsőima ilyen volt eredetileg — nincs helye. És ezenkívül a liturgia, ha lehetséges, kerüli a közvetlen ismétléseket. Később úgy magyarázták a lépcsőimádságban való elmaradását, hogy ez a zsoltár az imádkozóban örömet és vígságot kelt és ezért nem illik olyan időben, amikor

a szív fájdalommal és belső részvéttel van tele. A hétköznapi misékben már emiatt marad el ez a zsoltár. A szentmisében és minden más liturgikus cselekményben elnémul a dicsőítés, a «Gloria Patri» = «Dicsőség legyen az Atyának», — még pedig azon gyalázat miatt marad el, melyet Isten Fiának szenvedésében és halálában el kellett szenvednie. Hogy figyelmünket semmi el ne vonja, letakarják vagy eltávolítják az Isten házából a képeket. Még pedig szabály szerint minden oltárképet el kellene takarni, hogy minden figyelem csak a keresztre irányuljon. Leplük nagyszombaton, a húsvét vigilájának ünnepélyes «Gloria in excelsis Deo»-jára hull le. (A középkorban fekete lepel fedte, innen van a feketevasárnap elnevezés.) Oka, hogy az evangélium szerint Krisztus elrejtőzött ellenségei elől, akik meg akarták kövezni. Másrészt úgy is magyarázzák, hogy ezekben a napokban Istenségét teljesen elrejtette, hogy mint ember szenvedhessen értünk. Így tehát a figyelmünket magára a szenvedésre fordítjuk és szinte naplószerű pontossággal napról-napra követjük és átéljük az Üdvözítő utolsó földi napjait.

A szent Kereszt a szenvedés idején. A szent Kereszt dicsőítésére a zsolozsmában ismételten felhangzanak a keresztet dicsőítő himnuszok. A naponkénti szentmisében külön prefációt énekel a pap és ebben szintén a keresztet magasztalja. Az oltárokon és a templomban lévő kereszteken magát a testet lilaszínű lepellel takarják el a nagy titok iránti hódolat kifejezéséül, amely rajta végbe fog menni, míg azután a nagypénteki liturgiában, amidőn a megváltás áldozata megtörtént, a lepel ismét lehull és az Egyház, a klérus és nép megható ritussal azt hódolattal imádják.

Ha az Egyház egy szent titkot tisztel, akkor azt sokszor a letakarással vonja el a profán tekintet elől; így letakarja az áldoztatókelyhet és tabernákulumot, ha azok a legszentebb Oltáriszentséget foglalják magukban; hasonlóképpen a főpapi misében az evangéliumos könyvet, amely az Isten igéjét tartalmazza. Így takarja el ezen napokon a Szentkeresztet. A kereszt letakarását a gyász jeléül magyarázni ellentmond a liturgiának, amely éppen ezeken a napokon a zsolozsmában és a szentmisében hangosan dicsőíti a keresztet.

A szenvedés ezen szent idejében mindenekelőtt meg kell ismernünk Jézus szenvedéstörténetének lefolyását és részletelt és amellett tudnunk kell és alázatosan beismernünk, hogy ezen gyalázattal teljes szenvedést a mi bűneink okozták. Magunknak azonban a szenvedésekben és megpróbáltatásokban, amelyeket Isten reánk bocsát, türelemmel kell megnyugodnunk és szívünkből kell mondanunk: Uram, nem úgy, ahogy én akarom, hanem ahogy te akarod. A keresztet tiszteletben kell tartanunk, bárhol találkozunk vele s fel kell ismernünk benne Isten szeretetének és jóságának bizonyítékát, üdvösségünk jelét és az örök dicsőséghez vezető utat.

A szenvedés vasárnapja. (Feketevasárnap.)

(Stációs-templom: Szent Péter bazilikája.)

A mai napon főpapunk bevonul a szentélybe. Az ember szemében keserű az a szenvedés, amit az áldozati oltáron el kell majd szenvednie, de Isten gondolata szerint dicső szenvedés. Míg a középkor (melynek szelleme inkább a zsolozsmában nyilatkozik meg) a «passio amara»-ról elmélkedik, addig a keresztény ókor (és a szentmise ennek az alkotása) a «passio gloriosa»-t látja és magasztalja. Csak a szentleckét kell végigelmélkednünk, hogy azután a liturgia fényében lássuk meg Krisztus szenvedését és mondhassuk: ez valóban boldogságot szerző, «passio beata» volt. Tehát míg egyébként együttérezve részvéttel enyhítjük a «fájdalmak férfiá»-nak szenvedéseit, a szentmisében vegyük körül a kereszt trónján uralkodó királyunkat és kövessük hívását, hogy vegyünk részt papságában és áldozatában, adjuk oda a szent misztériumban vele együtt életünket az Atyának.

Bevonulásra. (Zs. 42, 1-2.)

Szolgáltass nekem igazságot, Istenem, kelj védelmére ügyemnek az istentelen nemzetséggel szemben: a gonosz és álnok embertől szabadíts meg engem: hisz te vagy az Isten, az én erősségem. (Zs. 42, 3.) Küldd el világosságodat és igazságodat, hadd vezessenek és vigyenek el engem szent hegyedre s hajlékaidba. Szolgáltass.

Könyörgés. Kérünk, mindenható Isten, tekints kegyesen családodra, hogy a te jóságod vezesse a testi ügyekben és a te oltalmad őrizze a lelkiekben. A mi.

Introitus. (Ps. 42, 1-2.)

Júdica me, Deus, et discérne causam meam de gente non sancta: ab hómine iníquo, et dolóso éripe me: quia tu es Deus meus, et fortitúdo mea. (Ps. ibid., 3.) Emítte lucem tuam, et veritátem tuam: ipsa me deduxérunt, et adduxérunt in montem sanctum tuum, et in tabernácula tua. Júdica me.

Orátio. Quaesumus, omnípotens Deus, famíliam tuam propítius réspice: ut, te largiénte, regátur in córpore; et, te servánte, custodiátur in mente. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (9, 11-15.)

Testvérek: Krisztus, mint a jövendő javak főpapja jelenvén meg, a na-

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (9, 11-15.)

Fratres: Christus assistens póntifex futurórum bonórum, per ámplius et per-

gyobb és tökéletesebb, nem kézzel készített, azaz nem ebből a világból való sátoron át, nem is bakok vagy borjak vére által, hanem a saját vére által ment be egyszersmindenkorra a szentélybe, örök váltságot szerezve. Mert ha a bakok és bikák vére, és az üszőnek elhintett hamva a fertőzötteket megszenteli a test megtisztulására, mennyivel inkább fogja Krisztus vére, ki a Szentlélek által önmagát hozta áldozatul szeplőtelenül Istennek, megtisztítani lelkiismeretünket a holt cselekedetektől, hogy az élő Istennek szolgáljunk! És ezért új szövetségnek a közvetítője ő, hogy halálát az első szövetség alatt történt törvényszegések váltságáért közbevetvén, a hivatottak az örökké tartó örökségnek ígéretét elnyerjék Jézus Krisztusban, a mi Urunkban.

féctius tabernáculum non manufáctum, id est, non hujus creatiónis: neque per sánguinem hircórum aut vitulórum, sed per próprium sánguinem introívit semel in Sancta, aetérna redemptióne invénta. Si enim sanguis hircórum et taurórum, et cinis vitulae aspérsus, inquinátos sanctíficat ad emundatiónem carnis; quanto magis sanguis Christi, qui per Spíritum Sanctum semetípsum óbtulit immaculátum Deo, emundábit consciéntiam nostram ab opéribus mórtuis, ad serviéndum Deo vivénti? Et ídeo novi testaménti mediátor est: ut morte intercedénte, in redemptiónem eárum praevaricatiónum, quae erant sub prióri testaménto, repromissiónem accípiant, qui vocáti sunt aetérnae hereditátis, in Christo Jesu Dómino nostro.

Átvonulásra (Zs. 142, 9, 10.) Ments meg engem, Uram, ellenségeimtől: taníts meg akaratod teljesítésére. ℣. (Zs. 17, 48-49.) Megszabadítottál, Uram, haragos ellenségeimtől: az ellenem állók fölé juttattál: az erőszak emberétől megszabadítottál.

Graduale. (Ps. 142, 9 et 10.) Éripe me, Dómine, de inimícis meis: doce me fácere voluntátem tuam. ℣. (Ps. 17, 48-49.) Liberátor meus, Dómine, de géntibus iracúndis: ab insurgéntibus in me exaltábis me: a viro iníquo erípies me.

Böjti ének. (Zs. 128, 1-4.) Gyakran támadtak ellenem ifjúkorom óta. ℣. Vallja meg most Izrael, gyakran támadtak ellenem ifjúkorom

Tractus. (Ps. 128, 1-4.) Saepe expugnavérunt me a juventúte mea. ℣. Dicat nunc Israel: saepe expugnavérunt me a juventúte mea.

óta. ℣. Mégsem bírtak velem: Hátamon ácsoltak a bűnösök. ℣. Sokáig űzték gonoszságukat: igazságos az Úr, nyakukat szegte a bűnösöknek.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (8, 46-59.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidó seregnek. Ki vádolhat engem közületek bűnről? Ha igazságot mondok nektek, miért nem hisztek nekem? Aki Istentől van, Isten igéit hallgatja; ti azért nem hallgatjátok, mert az Istentől nem vagytok. Felelék azért a zsidók, és mondák neki: Nemde, jól mondjuk mi, hogy szamaritánus vagy, és ördögöd van? Felelé Jézus: Énnekem ördögöm nincsen, hanem tisztelem Atyámat, és ti gyalázattal illettek engem. Én azonban nem keresem a magam dicsőségét; van, aki keresi és megítéli. Bizony, bizony mondom nektek: Aki az én beszédemet megtartja, halált nem lát mindörökké. Mondák erre a zsidók: Most ismertük meg, hogy ördögöd van. Ábrahám meghalt, a próféták is, és te azt mondod: Ha valaki az én beszédemet megtartja, nem ízleli meg a halált mindörökké. Avagy tán nagyobb vagy Ábrahám atyánknál, ki meghalt? a próféták is meghaltak. Mivé

℣. Etenim non potuérunt mihi: supra dorsum meum fabricavérunt peccatóres. ℣. Prolongavérunt iniquitátes suas: Dóminus justus concídit cervíces peccatórum.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (8, 46-59.)

In illo témpore: Dicébat Jesus turbis Judaeórum: Quis ex vobis árguet me de peccáto? Si veritátem dico vobis, quare non créditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. Proptérea vos non audítis, quia ex Deo non estis. Respondérunt ergo Judaei, et dixérunt ei: Nonne bene dícimus nos, quia Samaritánus es tu, et daemónium habes? Respóndit Jesus: Ego daemónium non hábeo, sed honorífico Patrem meum, et vos inhonorástis me. Ego autem non quaero glóriam meam: est qui quaerat, et júdicet. Amen, amen dico vobis: si quis sermónem meum serváverit, mortem non vidébit in aetérnum. Dixérunt ergo Judaei: Nunc cognóvimus quia daemónium habes. Abraham mórtuus est, et prophétae: et tu dicis: Si quis sermónem meum serváverit, non gustábit mortem in aetérnum. Numquid tu major es patre nostro Abraham, qui mórtuus est? et prophétae mórtui sunt. Quem teípsum facis? Respóndit Jesus: Si ego glorifico

teszed magadat? Felelé Jézus: Ha én dicsőítem magamat, az én dicsőségem semmi; az én Atyám az, aki dicsőít engem, kiről ti azt mondjátok, hogy Istenetek. De ti nem ismeritek őt, én pedig ismerem; és ha azt mondom, hogy nem ismerem, hozzátok hasonló hazug leszek; ámde ismerem őt, és beszédét megtartom. Ábrahám, a ti atyátok, örömmel kívánta látni az én napomat; látta, és örvendezett. Mondák azért a zsidók neki: Még ötven esztendős sem vagy, és Ábrahámot láttad? Mondá nekik Jézus: Bizony, bizony mondom nektek, mielőtt Ábrahám lett,én vagyok. Köveket ragadának azért, hogy rája hajítsák; Jézus pedig elrejtőzék és kiméne a templomból.

meípsum, glória mea nihil est: est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dícitis quia Deus vester est, et non cognovístis eum: ego autem novi eum: et si díxero, quia non scio eum, ero símilis vobis, mendax. Sed scio eum, et sermónem ejus servo. Abraham pater vester exsultávit, ut vidéret diem meum: vidit, et gavísus est. Dixérunt ergo Judaei ad eum: Quinquagínta annos nondum habes, et Abraham vidísti? Dixit eis Jesus: Amen, amen dico vobis, ántequam Abraham fíeret, ego sum. Tulérunt ergo lápides, ut jácerent in eum: Jesus autem abscóndit se, et exívit de templo.

Felajánlásra (Zs. 118, 17, 107.) Dícsérlek, Uram, teljes szívemből: tégy jót szolgáddal: adj nékem életet, hogy megtartsam beszédeidet: kelts életre, amint megígérted, Uram.

Offertorium. (Ps. 118, 17 et 107.) Confitébor tibi, Dómine, in toto corde meo: retríbue servo tuo: vivam, et custódiam sermónes tuos: vivífica me secúndum verbum tuum, Dómine.

Csendes imádság. Ez áldozati ajándékok, kérünk, Urunk, oldozzák fel bűneink bilincseit és szerezzék meg nekünk irgalmasságod ajándékait. A mi.

Secreta. Haec múnera, quaesumus, Dómine, et víncula nostrae pravitátis absólvant, et tuae nobis misericórdiae dona concílient. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Kor. I. 11, 24, 25.) Ez az én testem, mely értetek adatik: ez a

Communio. (I. Cor. 11, 24 et 25.) Hoc corpus, quod pro vobis tradétur: hic ca-

kehely az újszövetség az én véremben, mondá az Úr: ezt cselekedjétek, valahányszor veszitek, az én emlékezetemre.

Áldozás utáni imádság. Állj mellettünk, Urunk Istenünk, és azokat, akiket misztériumoddal új életre keltettél, oltalmazd meg állandó segítségeddel. A mi.

lix novi testaménti est in meo sánguine, dicit Dóminus: hoc fácite, quotiescúmque súmitis, in meam commemoratiónem.

Postcommunio. Adésto nobis, Dómine Deus noster: et quos tuis mystérii recreásti, perpétuis defénde subsídiis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l. 3. nincs.)

Hétfő, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációs-templom: Szent Krizogonus temploma.)

A mise ismét a hittanulókhoz és főként a vezeklőkhöz fordul és őket hívja az élő vizek forrásához. Az ő vágyukkal várjuk mi is a Húsvétot. Továbbá a szenvedő Úr képe és az énekekből kicsendülő panasza indítson buzgóbb bűnbánatra.

Bevonulásra. (Zs. 55, 2.)

Könyörülj rajtam, Uram, mert taposnak rajtam az emberek: egész nap bántanak, gyötörnek engem. (Zs.55, 3.) Ellenségeim egész nap taposnak: be sokan vannak, kik ellenem harcolnak. Könyörülj.

Könyörgés. Szenteld meg, kérünk, Urunk, böjtölésünket és ajándékozz nekünk kegyesen minden bűneinkért bocsánatot. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 55, 2.)

Miserére mihi, Dómine, quóniam conculcávit me homo: tota die bellans tribulávit me. (Ps. ibid., 3.) Conculvavérunt me inimíci mei tota die: quóniam multi bellántes advérsum me. Miserére mihi.

Orátio. Sanctífica, quaesumus, Dómine, nostra jejúnia: et cunctárum nobis indulgéntiam propítius largíre culpárum. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Jónás prófétától. (3, 1-10.)

Ama napokban: ismét szólott az Úr Jónáshoz, mondván: Kelj fel,

Léctio Jonae Prophétae. (3, 1-10.)

In diébus illis: Factum est verbum Dómini ad Jonam prophétam secúndo,

menj Ninivébe, a nagy városba, és hirdesd ott a szózatot, melyet majd mondok neked. Felkelt erre Jónás és elment Ninivébe az Úr szava szerint. Nínive háromnapi járóföldre terjedő nagy város volt. Alighogy bement Jónás a városba, egynapi járásnyira, nagy hangon hirdette: Még negyven nap, és Nínive elpusztul! Nínive lakói hittek az Istenben és böjtöt hirdettek, és nagyjaik, kicsinyeik egyaránt szőrruhát öltöttek. És amikor a beszéd Nínive királyához eljutott, ő felkelt trónjáról, letette palástját, szőrruhába öltözött és hamuba ült. És közhírré tétette és megparancsolta Nínivében: «A királynak és főembereinek rendeletére! Se ember, se állat, se marha, se juh ne egyék és ne legeljen, és vizet se igyék! Öltsön szőrruhát ember és állat, és kiáltson nagy szóval az Úrhoz, és térjen meg kiki gonosz útjáról és az istentelenségből, mely kezéhez tapad. Ki tudja, hátha visszafordul és megbocsát az Úr, és lelohad haragjának tüze, és nem veszünk el?» Mikor látta az Isten az ő cselekedeteiket, hogy megtértek gonosz útjukról, megkönyörült népén az Úr, a mi Istenünk.

dicens: Surge, et vade in Níniven civitátem magnam: et praedica in ea praedicatiónem, quam ego loquor ad te. Et surréxit Jonas, et ábiit in Níniven juxta verbum Dómini. Et Nínive erat cívitas magna itínere trium diérum. Et coepit Jonas introíre in civitátem itínere diéi unius: et clamávit, et dixit: Adhuc quadragínta dies, et Nínive subvertétur. Et credidérunt viri Ninivítae in Deum: et praedicavérunt jejúnium, et vestíti sunt saccis a majóre usque ad minórem. Et pervénit verbum ad regem Nínive: et surréxit de sólio suo, et abjécit vestiméntum suum a se, et indútus est sacco, et sedit in cínere. Et clamávit, et dixit in Nínive ex ore regis, et príncipum ejus, dicens: Hómines, et juménta, et boves, et pécora non gustent quidquam: nec pascántur, et aquam non bibant. Et operiántur saccis hómines, et juménta, et clament ad Dóminum in fortitúdine, et convertátur vir a via sua mala, et ab iniquitáte, quae est in mánibus eórum. Quis scit, si convertátur, et ignóscat Deus: et revertátur a furóre irae suae, et non perfbimus? Et vidit Deus ópera eórum, quia convérsi sunt de via sua mala: et misértus est pópulo suo Dóminus Deus noster.

Átvonulásra. (Zs. 53, 4, 3.) Isten! hallgasd meg imádságomat: fogadd füledbe szájam beszédeit. ℣. Isten, szabadíts meg engem nevedben, hatalmaddal szolgáltass igazságot nekem.

Graduale. (Ps. 53, 4 et 3.) Deus, exáudi oratiónem meam: áuribus pércipe verba oris mei. ℣. Deus, in nómine tuo salvum me fac, et in virtúte tua líbera me.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (7, 32-39.)

Az időben: A papi fejedelmek és farizeusok poroszlókat küldének, hogy megfogják Jézust. Mondá nekik tehát Jézus: Még kevés ideig vagyok veletek és ahhoz megyek, aki engem küldött. Keresni fogtok majd, de nem találtok; és ahol én vagyok, ti nem jöhettek oda. Mondák azért a zsidók egymás közt: Hová akar ez menni, hogy nem találjuk őt? Csak nem akar a pogány világba menni és a pogányokat tanítani? Micsoda beszéd ez, melyet mondott? Keresni fogtok engem, de nem találtok és ahol én vagyok, ti oda nem jöhettek? Az ünnep utolsó nagy napján pedig megálla Jézus és kiálta, mondván: Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyék. Aki hisz énbennem, mint az Írás mondja, élő víz folyói fakadnak majd belőle. Ezt pedig a Lélekről mondotta, melyet veendők valának az őbenne hivők.

Felajánlásra. (Zs. 6, 5.) Fordulj felém, Uram! és

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (7, 32-39.)

In illo témpore: Misérunt príncipes et pharisaei ministros, ut apprehénderent Jesum. Dixit ergo eis Jesus: Adhuc módicum tempus vobíscum sum: et vado ad eum qui me mísit. Quaerétis me, et non inveniétis: et ubi ego sum, vos non potéstis veníre. Dixérunt ergo Judaei ad semetípsos: Quo hic itúrus est, quia non inveniémus eum? numquid in dispersiónem géntium itúrus es, et doctúrus gentes? Quis est hic sermo, quem dixit: Quaerétis me, et non inveniétis: et ubi sum ego, vos non potéstis veníre? In novíssimo autem die magno festivitátis stabat Jesus, et clamábat, dicens: Si quis sitit, véniat ad me, et bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptúra, flúmina de ventre ejus fluent aquae vivae. Hoc autem dixit de Spíritu, quem acceptúri erant credéntes in eum.

Offertorium. (Ps. 6, 5.) Dómine, convertére, et éripe

szabadítsd meg lelkemet: ments meg engem irgalmadban.

Csendes imádság. Engedd, Urunk Istenünk, hogy ez az üdvöt szerző adomány minket bűneinktől is megtisztítson és Felségedet is kiengesztelje. A mi Urunk.

ánimam meam: salvum me fac propter misericórdiam tuam.

Secreta. Concéde nobis, Dómine Deus noster; ut haec hóstia salutáris, et nostrórum fiat purgátio delictórum, et tuae propitiátio majestátis. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra (Zsolt. 23, 10.) A seregek Ura maga a dicsőség Királya.

Áldozás utáni imádság. Az üdvöt szerző misztériumban való részvétel, kérünk, Urunk, adjon nekünk tisztulást és gyógyulást. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 23, 10.) Dóminus virtútum ipse est Rex glóriae.

Postcommunio. Sacraménti tui, quaesumus, Dómine, participátio salutáris, et purificatiónem nobis tríbuat, et medélam. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Adj népednek, kérünk, Urunk, testi és lelki üdvösséget, hogy jócselekedetek után törekedve kiérdemelje védelmed mindenkori oltalmát. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo. Da, quaesumus, Dómine, pópulo tuo salútem mentis et córporis: ut bonis opéribus inhaeréndo, tua semper mereátur protectióne deféndi. Per Dóminum.

Kedd, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Cyriakus-templom.)

A nagyböjt keddi miséi általában mind az alamizsnálkodásra buzdítanak. A mai stációs- szent is a tevékeny felebaráti szeretet tanítómestere. De most a szenvedés gondolata is erősödik. Dániel a szenvedő Úr Jézus előképe, de minket is jelképez, mert a böjt és szenvedés idején az Eucharistia csodás eledele táplál a feltámadásig.

Bevonulásra. (Zs. 26, 14.)

Remélj az Úrban, légy férfias: bátor legyen szíved és bízzál az Úrban. (Zs. 26, 1.) Az Úr az én világosságom és üdvösségem, kitől kellene félnem. Remélj.

Könyörgés. Böjtölésünk kérünk, Urunk, legyen elfogadott előtted, és a kiengesztelést megszerezve tegyen minket méltóvá kegyelmedre és vezessen el az örök üdvösségre. A mi.

Introitus. (Ps. 26, 14.)

Exspécta Dóminum, viríliter age: et confortétur cor tuum, et sústine Dóminum. (Ps. ibid., 1.) Dóminus illumináti mea, et salus mea: quem timébo? Exspécta Dóminum.

Orátio. Nostra tibi, Dómine, quaesumus, sint accépta jejúnia: quae nos et expiándo grátia tua dignos effíciant; et ad remédia perdúcant aetérna. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Dániel prófétától. (14, 27, 28-42.)

Ama napokban: A babiloniak gyűlést tartottak a király ellen és mondották: Add ki nekünk Dánielt, aki Belt elpusztította, a sárkányt megölte, s a papokat meggyilkolta. Majd elmentek a királyhoz és mondották: Add ki nekünk Dánielt, különben megölünk házad népével együtt! Mikor a király látta, hogy hevesen támadják, kényszerhelyzetében kiadta nekik Dánielt. Erre ők az oroszlánok vermébe vetették, és ő ott volt hat napon keresztül. A veremben hét oroszlán volt; naponkint két testet és két juhot adtak nekik, de ekkor nem adtak nekik semmit sem, hogy falják fel Dánielt. Júdeában volt ekkor Habakuk a próféta.

Léctio Daniélis Prophétae. (14, 27 et 28-42.)

In diébus illis: Congregáti sunt Babylónii ad regem, et dixérunt ei: Trade nobis Daniélem, qui Bel destrúxit, et dracónem interfécit, alióquin interficiémus te, et domum tuam. Vidit ergo rex, quod irrúerent in eum veheménter: et necessitáte compúlsus trádidit eis Daniélem. Qui misérunt eum in lacum leónum, et erat ibi diébus sex. Porro in lacu erant leónes septem, et dabántur eis duo córpora quotídie, et duae oves: et tunc non data sunt eis, ut devorárent Daniélem. Erat autem Hábacuc prophéta in Judaea, et ipse cóxerat pulméntum, et intríverat panes in alvéolo: et ibat in campum, ut ferret messóribus. Dixítque Angelus Dó-

Ez éppen megfőzte a főzeléket, beleaprította a tálba a kenyeret, és kiment a mezőre, hogy elvigye az aratóknak. Az Úr angyala azonban így szólt Habakuknak: Vidd el ezt az ebédet, mely a kezedben van, Babilonba Dánielnek, ki az oroszlánok vermében van. Mondotta erre Habakuk: Uram, Babilont én még nem láttam és a vermet sem ismerem. Erre az Úr angyala megragadta őt üstökénél és elvitte hajánál fogva, és letette szellemének erejével Babilonban a verem fölé. És kiáltott Habakuk, mondván: Dániel, az Isten szolgája! vedd az ebédet, melyet az Isten neked küld! Mondotta erre Dániel: Megemlékeztél rólam, Istenem, mert nem hagyod el azokat, kik szeretnek téged. Aztán felkelt Dániel és evett, az Úr angyala pedig azonnal visszavitte Habakukot lakóhelyére. A hetedik napon aztán elment a király, hogy meggyászolja Dánielt. Amikor a veremhez ért, betekintett, és ime Dániel ott ült az oroszlánok között. Erre a király nagy szóval felkiáltott és mondotta: Nagy vagy, Uram, Dániel Istene! Aztán kihuzatta az oroszlánok veréből, azokat pedig, kik veszedelmének okai voltak, bedobatta a verembe s az oroszlánok előtte egy pillanat alatt felfalták őket. Mondotta ekkor a király: Félje az egész ország minden

mini ad Hábacuc: Fer prándium, quod habes, in Babylónem Daniéli, qui est in lacu leónum. Et dixit Hábacuc: Dómine, Babylónem non vidi, et lacum néscio. Et apprehéndit eum Angelus Dómini in vértice ejus, et portávit eum capíllo cápitis sui, posúitque eum in Babylóne supra lacum in ímpetu spíritus sui. Et clamávit Hábacuc, dicens: Dániel serve Dei, tolle prándium, quod misit tibi Deus. Et ait Dániel: Recordátus es mei, Deus, et non dereliquísti diligéntes te. Surgénsque Dániel comédit. Porro Angelus Dómini restítuit Hábacuc conféstim in loco suo. Venit ergo rex die séptimo, ut lugéret Daniélem: et venit ad lacum, et introspéxit, et ecce Dániel sedens in médio leónum. Et exclamávit voce magna rex, dicens: Magnus es, Dómine Deus Daniélis. Et extráxit eum de lacu leónum. Porro illos, qui perditiónis ejus causa fúerant, intromísit in lacum, et devoráti sunt in momento coram eo. Tunc rex ait: Páveant omnes habitántes in univérsa terra Deum Daniélis: quia ipse est salvátor, fáciens signa, et mirábilia in terra: qui liberávit Daniélem de lacu leónum.

lakója Dániel Istenét, mert ő megszabadít, jeleket és csodákat művel a földön és megszabadította Dánielt az oroszlánok veréből.

Átvonulásra. (Zsolt. 42, 1, 3.) Kelj védelmére ügyemnek, Uram: a gonosz és álnok embertől szabadíts meg engem. ℣. Küld el világosságodat és igazságodat, elvezetnek azok és elvisznek szent hegyedre.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (7, 1-13.)

Az időben: Jézus Galileában tartózkodék, mert nem akart Judeában járni, mivelhogy a zsidók halálra keresték őt. Közel vala pedig a zsidók ünnepe, a sátoros ünnep. Mondák tehát neki atyjafiai: Távozzál innét és menj Judeába, hogy tanítványaid is lássák cselekedeteidet, melyeket művelsz. Hiszen senki sem cselekszik rejtekben, aki nyilvánosságra akar jutni. Ha ezeket cselekszed, mutasd meg magadat a világnak. Mert még atyjafiai sem hittek őbenne. Mondá azért nekik Jézus: Az én időm még nincs itten; de a ti időtök mindenkor készen vagyon. Nem gyűlölhet titeket a világ, engem pedig gyűlöl; mert én bizonyságot teszek felőle, hogy cselekedetei gonoszak. Ti menjetek föl az ünnepre, én nem megyek föl erre az ünnepre, mert az én időm még nem telt be. Ezeket mondván nekik, maga Galileában

Graduale. (Ps. 42, 1 et 3.) Discérne causam meam, Dómine: ab hómine iníquo, et dolóso éripe me. ℣. Emítte lucem tuam, et veritátem tuam: ipsa me deduxérunt, et adduxérunt in montem sanctum tuum.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (7, 1-13.)

In illo témpore: Ambulábat Jesus in Galilaeam, non enim volébat in Judaeam ambuláre, quia quaerébant eum Judaei interfícere. Erat autem in próximo dies festus Judaeórum, Scenopégia. Dixérunt autem ad eum fratres ejus: Transi hinc, et vade in Júdaeam, ut et discípuli tui vídeant ópera tua, quae facis. Nemo quippe in occulto quid facit, et quaerit ipse in palam esse: si haec facis, manifésta teípsum mundo. Neque enim fratres ejus credébant in eum. Dicit ergo eis Jesus: Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est parátum. Non potest mundus odísse vos: me autem odit: quia ego testimónium perhíbeo de illo, quod ópera ejus mala sunt. Vos ascéndite ad diem festum hunc, ego autem non ascéndo ad diem festum istum: quia meum tempus nondum im-

maradt. Amint pedig fölmentek atyjafiai az ünnepre, ő is fölméne nem nyilvánosan, hanem mintegy titokban. A zsidók tehát keresték őt az ünnepen, és mondák: Hol vagyon ő? És sokféle suttogás vala a nép között felőle; némelyek ugyanis azt mondták, hogy jó ember, mások pedig azt mondták: Nem, hanem ámítja a népet. Mindamellett senki sem szólt róla nyilván, a zsidóktól való félelem miatt.

Felajánlásra. (Zsolt. 9, 11-13.) Bízzanak tebenned mindnyájan, kik ismerik nevedet, Uram: mert nem hagyod el a téged keresőket: Zengjetek az Úrnak, ki a Sionon lakik; mert nem feledte el a szegények könyörgéseit.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, az áldozathoz szükséges adományokat, hogy vigasztalást jelezzenek a földön és így el ne veszítsük reményünket az örök ígéretekre. A mi Urunk.

plétum est. Haec cum dixísset, ipse mansit in Galilaea. Ut autem ascendérunt fratres ejus, tunc et ipse ascéndit ad diem festum non maniféste, sed quasi in occúlto. Judaei ergo quaerébant eum in die festo, et dicébant: Ubi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicébant: Quia bonus est. Alii autem dicébant: Non, sed sedúcit turbas. Nemo tamen palam loquebátur de illo, propter metum Judaeórum.

Offertorium. (Ps. 9, 11, 12 et 13.) Sperent in te omnes, qui novérunt nomen tuum, Dómine: quóniam non derelínquis quaeréntes te: psállite Dómino, qui hábitat in Sion: quóniam non est oblítus oratiónes páuperum.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, deférimus immolándas: quae temporalem consolatiónem signíficent; ut promíssa non desperémus aetérna. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 24, 22.) Izrael Istene, szabadíts meg minden szorongatásomból.

Áldozás utáni imádság. Add, kérünk, mindenható Isten, hogy mindig azt teljesítve, ami isteni,

Communio. (Ps. 24, 22.) Rédime me, Deus Israel, ex ómnibus angústiis meis.

Postcommunio. Da, quaesumus, omnípotens Deus: ut quae divína sunt, júgiter exsequéntes, donis me-

méltók legyünk a mennyei adományokhoz közelebb jutni. A mi Urunk.

reámur caeléstibus propinquáre. Per Dóminum nostrum.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Adj nekünk kérünk, Urunk: akaratod teljesítésében állhatatosságot, hogy napjainkban a neked szolgáló nép mind érdemben, mind számban növekedjék. A mi.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo. Da nobis, quaesumus, Dómine: perseveránte in tua voluntáte famulátum; ut in diébus nostris, et mérito et número, pópulus tibi sérviens augeátur. Per Dóminum.

Szerda, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Marcellus-templom.)

Ez a szép régi mise ismét egybekapcsolja a Jó Pásztor képében a keresztség és a szenvedés gondolatait. A Jó Pásztor engedelmességet kér a mai vizsgára megjelenő hittanulóktól (és tőlünk is!), akiknek ma kellett felmondaniok a tízparancsolatot és örök életet ad.

Bevonulásra. (Zs. 17, 48, 49.)

Megszabadítottál haragos ellenségeimtől, az ellenem állók fölé juttattál: az erőszak emberétől, Uram, megszabadítottál. (Zs. 17, 2-3.) Szeretlek Uram, én erőm: az Úr az én erősségem, oltalmam és megszabadítóm. Megszabadítottál.

Introitus. (Psalm. 17, 48-49.)

Liberátor meus de géntibus iracúndis: ab insurgéntibus in me exaltábis me: a viro iníquo erípies me, Dómine. (Ps. ibid., 2-3.) Díligam te, Dómine, virtus mea: Dóminus firmaméntum meum, et refúgium meum, et liberátor meus. Liberátor meus.

Könyörgés. Szenteld meg, Isten, e böjtölést és világosítsd meg irgalmasan híveid szívét és akiknek megadod az áldozatos lelkület érzelmét, add meg kegyesen könyörgéseik jóságos meghallgatását. A mi.

Orátio. Sanctificáto hoc jejúnio, Deus, tuórum corda fidélium miserátor illústra: et quibus devotiónis praestas affféctum, praebe supplicántibus pium benígnus audítum. Per Dóminum nostrum Jesum.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131 l.; 3. nincs.)

Szentlecke Mózes III. könyvéből. (19, 1-2, 11-19, 25.)

Ama napokban: Szóla az Úr Mózeshez, mondván: Szólj Izrael fiainak egész gyülekezetéhez és mondd nékik: Én vagyok az Úr, a ti Istenetek. Ne lopjatok, ne tagadjatok le semmit és ne csalja meg egyitek a másikát. Ne esküdjél nevemre hamisan, hogy meg ne szentségtelenítsd Istened nevét; én vagyok az Úr! Ne keress ürügyet felebarátod ellen és erőszakkal se nyomd el őt. Napszámosod bére ne maradjon reggelig tenálad. Ne átkozz süketet és ne tégy gáncsot vak elé: féld az Urat, a te Istenedet, mert én vagyok az Úr. Ne kövess el jogtalanságot és ne ítélj igazságtalanul. Ne nézd a szegény személyét s ne légy tekintettel a hatalmas arcára: igazság szerint ítélj felebarátodnak. Ne légy rágalmazó, se besúgó a nép között. Ne törj felebarátod vérére, én vagyok az Úr! Ne gyűlöld testvéredet szívedben, hanem fedd meg nyiltan, hogy ne legyen bűnöd miatta. Ne állj boszszút s ne emlékezzél meg polgártársaid igazságtalanságáról: szeresd felebarátodat, mint tenmagadat: én vagyok az Úr! Tartsátok meg törvényeimet: mert Én, az Úr, vagyok a ti Istenetek!

Léctio libri Levítici. (19, 1-2, 11-19 et 25.)

In diébus illis: Locútus est Dóminus ad Móysen, dicens: Lóquere ad omnem coetum filiórum Israel, et dices ad eos: Ego Dóminus Deus vester. Non faciétis furtum. Non mentiémini, nec decípiet unusquísque próximum suum. Non perjurábis in nómine meo, nec póllues nomen Dei tui. Ego Dóminus. Non fácies calúmniam próximo tuo: nec vi ópprimes eum. Non morábitur opus mercenárii tui apud te usque mane. Non maledíces surdo, nec coram caeco pones offendículum: sed timébis Dóminum Deum tuum, quia ego sum Dóminus. Non fácies quod iníquum est, nec injúste judicábis. Non consíderes persónam páuperis, nec honóres vultum poténtis. Juste júdica próximo tuo. Non eris criminátor, nec susúrro in pópulo. Non stabis contra sánguinem próximi tui. Ego Dóminus. Non óderis fratrem tuum in corde tuo, sed públice árgue eum, ne hábeas super illo peccátum. Non quaeras ultiónem, nec memor eris injúriae cívium tuórum. Díliges amícum tuum sicut teípsum. Ego Dóminus. Leges meas custodíte. Ego enim sum Dóminus Deus vester.

Átvonulásra. (Zsolt. 29, 2-4.) Magasztallak Uram! mert fölemeltél engem: nem engedted, hogy elleneim örüljenek fölöttem. ℣. Hozzád kiáltottam Uram, Istenem, és te meggyógyítottál: Uram, visszahoztad lelkemet az alvilágból; megmentettél engem a sírbaszállók közül.

Graduale. (Ps. 29, 2-4.) Exaltábo te, Dómine, quóniam suscepísti me: nec delectásti inimícos meos super me. ℣. Dómine Deus meus, clamávi ad te, et sanásti me: Dómine, abstraxísti ab ínferis ánimam meam, salvásti me a descendéntibus in lacum.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (10, 22-38.)

Az időben: Lőn Jeruzsálemben a templomszentelés ünnepe és tél vala. És Jézus a templomban jára Salamon tornácában. Körülvevék tehát őt a zsidók és mondák neki: Meddig tartod függőben lelkünket? Ha te vagy a Krisztus, mondd meg nekünk nyiltan. Felelé nekik Jézus: Mondtam nektek és nem hiszitek. A cselekedetek, melyeket én teszek Atyám nevében, azok tesznek bizonyságot rólam, de ti nem hiszitek, mert nem vagytok az én juhaim közül valók. Az én juhaim szavamat hallgatják; és én ismerem őket és követnek engem; és én örökéletet adok nekik és nem vesznek el mindörökké és senki sem ragadja el őket kezemből. Amit Atyám nekem adott, mindennél nagyobb és senki sem ragadhatja ki Atyám kezéből. Én és az Atya egy vagyunk.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (10, 22-38.)

In illo témpore: Facta sunt Encaenia in Jerosólymis: et hiems erat. Et ambulábat Jesus in templo, in pórticu Salomónis. Circumdedérunt ergo eum Judaei, et dicébant ei: Quoúsque ánimam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam. Respóndit eis Jesus: Loquor vobis, et non créditis: Opera quae ego fácio in nómine Patris mei, haec testimónium pérhibent de me: sed vos non créditis, quia non estis ex óvibus meis. Oves meae vocem meam áudiunt: et ego cognósco eas, et sequúntur me: et ego vitam aetérnam do eis: et non períbunt in aetérnum, et non rápiet eas quisquam de manu mea. Pater meus, quod dedit mihi, majus ómnibus est: et nemo potest rápere de manu Patris mei. Ego et Pater unum sumus. Sustulérunt ergo lápides Judaei, ut lapi-

Ismét köveket ragadának a zsidók, hogy megkövezzék őt. Jézus pedig mondá nekik: Sok jótettet mutattam nektek Atyámtól, azok közül melyik dologért követek meg engem? Felelék neki a zsidók: Jó tettért nem kövezünk meg téged, hanem a káromlásért, mivelhogy ember létedre Istenné teszed magadat. Felelé nekik Jézus: Nincs-e megírva a ti törvényetekben: Én mondottam: Istenek vagytok? Ha azokat mondotta isteneknek, kikhez az Isten igéje szólott és az Írás föl nem bomolhatik: miként mondhatjátok arról, kit az Atya megszentelt és a világra küldött, hogy istenkáromló, mivel azt mondottam: Isten Fia vagyok? Ha nem cselekszem Atyám tetteit, ne higgyetek nekem; ha pedig cselekszem

dárent eum. Respóndit eis Jesus: Multa bona ópera osténdi vobis ex Patre meo, propter quod eórum opus me lapidátis? Respondérunt ei Judaei: De bono ópere non lapidámus te, sed de blasphémia: et quia tu, homo cum sis, facis teípsum Deum. Respóndit eis Jesus: Nonne scriptum est in lege vestra: quia Ego dixi, dii estis? Si illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, et non potest solvi Scriptúra: quem Pater sanctificávit, et misit in mundum, vos dícitis: Quia blasphémas: quia dixi, Fílius Dei sum? Si non fácio ópera Patris mei, nolíte crédere mihi. Si autem fácio, et si mihi non vultis crédere, opéribus crédite, ut cognoscátis, et credátis, quia Pater in me est, et ego in Patre.

és ha nekem nem hisztek, higgyetek a tetteknek, hogy megtudjátok és belássátok, hogy az Atya énbennem vagyon és én az Atyában.

Felajánlásra. (Zs. 58, 2.) Ments meg ellenségeimtől, Istenem, és támadóimtól szabadíts meg engem, Uram!

Offertorium. (Ps. 58, 2.) Éripe me de inimícis meis, Deus meus: et ab insurgéntibus in me líbera me, Dómine.

Csendes imádság. Ints beleegyezően, irgalmas Isten: hogy az engesztelés és dícséret adományait őszinte hódolattal hozzuk el neked. A mi Urunk.

Secreta. Annue, miséricors Deus: ut hóstias placatiónis et laudis, sincéro tibi deferámus obséquio. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562.l.

Áldozásra. (Zs. 25, 6-7.) Ártatlanok között mosom kezeimet és körülveszem oltárodat, Uram: hogy halljam a dícséret szavait és hirdessem minden csodatettedet.

Áldozás utáni imádság. A mennyei adomány áldását megkapva, könyörögve kérünk, mindenható Isten, hogy hozzon az megszentelődést és üdvösséget. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 25, 6-7.) Lavábo inter innocéntes manus meas, et circuíbo altáre tuum, Dómine: ut áudiam vocem laudis tuae, et enárrem univérsa mirabília tua.

Postcommunio. Caeléstis doni benedictióne percépta: súpplices te, Deus omnípotens, deprecámur; ut hoc idem nobis et sacraménti causa sit, et salútis. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Figyelj, mindenható Isten, könyörgésünkre és add meg kegyesen azoknak, kiknek megengeded, hogy jóságodban reménykedve bízzanak, szokott irgalmad hatását. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Adésto supplicatiónibus nostris, omnípotens Deus: et, quibus fidúciam speréndae pietátis indúlges; consuétae misericórdiae tríbue benígnus effectum. Per Dóminum.

Csütörtök, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent Apollináris temploma.)

A vezeklőkhöz fordul a mai mise. Utoljára a nagycsütörtöki feloldozás előtt, amikor ünnepélyesen visszafogadják őket az Egyház közösségébe. Ezért énekeli az Egyház a babiloni fogságból a szabadulás után vágyódó zsidók énekeit, ezért állítja szemünk elé a bűnbánó Magdolnát, hogy mi is felébresszük szívünkben a bűnbánat szentté tevő érzelmeit.

Bevonulásra. (Dániel, 3, 31.)

Igazságos ítélettel cselekedted mindazt, amit velünk tettél: mert vétkeztünk ellened és parancsaidnak nem engedelmeskedtünk: de dicsőítsd meg nevedet és bánj

Introitus. (Dan. 3, 31.)

Omnia, quae fecísti nobis, Dómine, in vero judício fecísti: quia peccávimus tibi, et mandátis tuis non obedívimus: sed da glóriam nómini tuo, et fac nobíscum secúndum multi-

velünk irgalmad sokasága szerint. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. Igazságos...

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy az emberi természetnek a mértéktelenség miatt megsérült méltósága a mértéktartó böjt orvossága által újra helyreálljon. A mi Urunk.

túdinem misericórdiae tuae. (Ps. 118, 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. Omnia quae fecisti nobis, Dómine, in vero...

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut dignitas conditiónis humánae per immoderántiam sauciáta, medicinális parsimóniae stúdio reformétur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Dániel prófétától. (3, 25, 34-45.)

Ama napokban: Azariás pedig ott állt, és a tűz közepette imádságra nyitotta száját és így szólt: Kérünk, ne szolgáltass ki minket végleg tennevedért, és ne semmisítsd meg szövetségedet, se meg ne vond tőlünk irgalmadat kedveltedért, Ábrahámért, és szolgádért, Izsákért, és szentedért, Izraelért, kiknek azt mondottad és ígérted, hogy megsokasítod ivadékukat mint az ég csillagait, és mint a tengerparti fövenyt: mert kisebbek lettünk, Urunk, minden népnél, és meg vagyunk ma alázva bűneinkért az egész földön. Nincs ez időben fejedelem, vezér vagy próféta, sem égő-, sem eledel-, sem hála-, sem illatáldozat, sem hely a zsengeáldozatok számára előtted, hogy megnyerhessük irgalmadat; de fogadd

Léctio Daniélis Prophétae. (3, 25 et 34-45.)

In diébus illis: Orávit Azarías Dóminum, dicens: Dómine Deus noster: ne, quaesumus, tradas nos in perpétuum propter nomen tuum, et ne dissipes testaméntum tuum: neque áuferas misericórdiam tuam a nobis propter Abraham diléctum tuum, et Isaac servum tuum, et Israel sanctum tuum: quibus locútus es, póllicens quod multiplicáres semen eórum sicut stellas caeli, et sicut arénam, quae est in lítore maris: quia, Dómine imminúti sumus plus quam omnes gentes, sumúsque húmiles in univérsa terra hódie propter peccáta nostra. Et non est in témpore hoc princeps, et dux, et prophéta, neque holocáustum, neque sacrifícium, neque oblátio, neque incénsum, neque locus primitiárum coram te, ut possi-

kegyesen megtört szívünket és alázatos lelkünket! Mint kosokból, bikákból és ezernyi kövér bárányból álló égőáldozat, olyan kedves legyen előtted ma a mi áldozatunk, hiszen akik benned bíznak, meg nem szégyenülnek. Most teljes szívvel követünk és félünk téged, és keressük kedvedet. Ne engedd, hogy szégyent valljunk, hanem tégy velünk kegyességed és nagy irgalmasságod szerint. Szabadíts meg minket csodáiddal, és dicsőítsd meg, Urunk, nevedet! Szégyenüljenek meg mindazok, kik gonoszságot tanusítanak szolgáid iránt; szégyenüljenek meg mindenhatóságod által, és semmisüljön meg erejük; hadd tudják meg, hogy egyedül te, az Úr, vagy Isten, és dicsőséges a föld kerekségén, mi Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zs. 95, 8-9.) Hozzatok áldozati ajándékot és jertek udvaraiba, boruljatok le szent udvarában az Úr előtt. ℣. (Zs. 28, 9.) A sűrűséget megritkítja az Úr, s templomában mindenki így szól: Be dicső!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (7, 36-50.)

Az időben: Meghívá Jézust egy farizeus, hogy egyék nála; és bemenvén a

mus invenire misericórdiam tuam: sed in ánimo contríto, et spíritu humilitátis suscipiámur. Sicut in holocáusto aríetum, et taurórum, et sicut in míllibus agnórum pínguium: sic fiat sacrifícium nostrum in conspéctu tuo hódie, ut pláceat tibi: quóniam non est confúsio confidéntibus in te. Et nunc séquimur te in toto corde, et timémus te, et quaerimus fáciem tuam. Ne confúndas nos: sed fac nobiscum juxta mansuetúdinem tuam, et secúndum multitúdinem misericórdiae tuae. Et érue nos in mirabílibus tuis, et da glóriam nómini tuo, Dómine: et confundántur omnes, qui osténdunt servis tuis mala, confundántur in omni poténtia tua: et robur eórum conterátur: et sciant, quia tu es Dóminus Deus solus, et glóriósus super orbem terrárum, Dómine Deus noster.

Graduale. (Psalm. 95, 8-9.) Tóllite hóstias, et introíte in átria ejus: adoráte Dóminum in aula sancta ejus. ℣. (Ps. 28, 9.) Revelávit Dóminus condénsa: et in templo ejus omnes dicent glóriam.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (7, 36-50.)

In illo témpore: Rogábat Jesum quidam de pharisaeis, ut manducáret cum

farizeus házába, asztalhoz telepedék. És íme, egy asszony, ki bűnös vala a városban, amint megtudta, hogy ebéden van a farizeus házában, kenetet hoza egy alabástrom edényben és megállván hátul az ő lábainál, elkezdé könnyeivel öntözni lábait, megtörlé fejének hajával és csókolgatá lábait és megkené a kenettel. Látván ezt a farizeus, ki őt meghíttа vala, szóla magában, mondván: Ha ez próféta volna, bizonnyal tudná, kicsoda és miféle asszony az, aki őt illeti, tudniillik, hogy bűnös. És felelvén Jézus, mondá neki: Simon! mondanék neked valamit. Az pedig mondá: Mester! szólj. Két adósa vala egy hitelezőnek. Egyik ötszáz dénárral tartozott, a másik ötvennel. Nem lévén nekik honnét megfizetni, elengedé mind a kettőnek. Melyik fogja őt közülük jobban szeretni? Felelvén Simon, mondá: Úgy vélem az, kinek többet engedett el. Ő mondá neki; helyesen ítéltél. És az asszonyhoz fordulván, mondá Simonnak: Látod ezt az asszonyt? Bejöttem házadba, vizet lábaimra nem adtál; ez meg könnyeivel öntözte lábaimat és hajával törölte meg. Csókot nekem nem adtál; ez meg, mióta bejött, nem szűnt meg csókolgatni lábaimat. Olajjal nem kented illo. Et ingréssus domum pharisaei, discúbuit. Et ecce múlier, quae erat in civitáte peccátrix, ut cognóvit, quod accubuísset in domo pharisaei, áttulit alabástrum unguénti: et stans retro secus pedes ejus, lácrimis coepit rigáre pedes ejus, et capíllis cápitis sui tergébat, et osculabátur pedes ejus, et unguénto ungébat. Videns autem pharisaeus, qui vocáverat eum, ait intra se, dicens: Hic si esset prophéta, sciret útique, quae et qualis est múlier, quae tangit eum: quia peccátrix est. Et respóndens Jesus, dixit ad illum: Simon, hábeo tibi áliquid dícere. At ille ait: Magister, dic. Duo debitóres erant cuidam foeneratóri: unus debébat denários quingéntos, et álius quinquagínta. Non habéntibus illis unde réddерent, donávit utrísque. Quis ergo eum plus díligit? Respóndens Simon, dixit: Aestimo quia is, cui plus donávit. At ille dixit ei: Recte judicásti. Et convérsus ad mulíerem, dixit Simóni: Vides hanc mulíerem? Intrávi in domum tuam, aquam pédibus meis non dedísti: haec autem lácrimis rigávit pedes meos, et capíllis suis tersit. Osculum mihi non dedísti: haec autem, ex quo intrávit, non cessávit osculári pedes meos. Oleo caput meum non unxísti: haec autem unguénto unxit

meg fejemet; ez meg kenettel kente meg lábaimat. Azért mondom neked: Megbocsáttatott az ő sok bűne, mert nagyon szeretett; akinek pedig kevés bocsáttatik meg, kevéssé szeret. Mondá tehát amannak: Meg vannak bocsátva bűneid. És az asztaltársak kezdék mondogatni magokban: Kicsoda ez, aki még a bűnöket is megbocsátja? Ő pedig mondá az asszonynak: A te hited megszabadított téged, menj el békével.

pedes meos. Propter quod dico tibi: Remittúntur ei peccáta multa, quóniam dilexit multum. Cui autem minus dimíttitur, minus díligit. Dixit autem ad illam: Remittúntur tibi peccáta. Et coepérunt, qui simul accumbébant, dícere intra se: Quis est hic, qui étiam peccáta dimíttit? Dixit autem ad mulíerem: Fides tua te salvam fecit: vade in pace.

Felajánlásra. (Zs. 136, 1.) Ott ültünk Babilon folyóvizei mellett és sírtunk, amikor a Sionra gondoltunk.

Offertorium. (Ps. 136, 1.) Super flúmina Babylónis illic sédimus, et flévimus: dum recordarémur tui, Sion.

Csendes imádság. Urunk, Istenünk, ki a gyengeségünk táplálására szolgáló terményeket rendelted áldozati adományokul neved megszentelésére, kérünk, add hogy ezek a jelen életben segítséget és az örökkévalóságra megszentelődést szerezzenek nekünk. A mi.

Secreta. Dómine Deus noster, qui in his fragilitátis nostrae subsídium condidísti, tuo quoque nómini múnera jussísti dicánda constítui: tríbue, quaesumus; ut et vitae nobis praeséntis auxílium, et aeternitátis efficiant sacraméntum. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről. 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 118, 49-50.) Emlékezzél meg, Uram, szavadról, melyet szolgádnak mondottál, mellyel nekem reménységet nyujtottál: nyomorúságomban ez vigasztal engem.

Communio. (Ps. 118, 49-50.) Meménto verbi tui servo tuo, Dómine, in quo mihi spem dedísti: haec me consoláta est in humilitáte mea.

Áldozás utáni imádság. Amit ajkunkkal vettünk, Urunk, engedd tiszta

Postcommunio. Quod ore súmpsimus, Dómine, pura mente capiámus: et de

lélekkel fogadnunk s a földi adományból legyen számunkra örök életet szerző orvosság. A mi Urunk.

munere temporáli, fiat nobis remédium sempitérnum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok megfejeteket Isten előtt.

Légy kegyes, kérünk, Urunk, néped iránt, hogy megvesse, ami neked nem tetszik és mentől nagyobb örömmel teljesítse parancsolataidat. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Esto, quaesumus, Dómine, propítius plebi tuae: ut, quae tibi non placent, respuéntes; tuórum pótius repleántur delectatiónibus mandatórum. Per Dóminum.

Péntek, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációs-templom: Szent István «kerek» bazilikája, a Coeliushalmon.)

Nagypéntek árnyéka borul már a mai szentmisére. Az énekekből az Úr panasza sír fel s ezt tolmácsolja a szentleckében Jeremiás próféta is, hiszen a mai evangélium már arról beszél, hogy a zsidók elhatározták Jézus halálát. Ez a nap különben is a fájdalmak péntekje: ma üli az Egyház a Boldogságos Szűz hét fájdalmának ünnepét is. A szentmisét többnyire az ünnepről mondják, ilyenkor a mai napról csak megemlékezünk s az utolsó evangéliumot vesszük.

Bevonulásra. (Zsolt. 30, 10, 16, 18.)

Könyörülj rajtam, Uram! mert szorongatnak engem: ments meg és szabadíts meg ellenségeim kezéből s üldözőimtől: Uram, ne hagyd, hogy szégyen érjen, hisz segítségül hívlak téged. (Zs. 30, 2.) Uram, tebenned remélek, soha meg ne szégyenüljek: igazságodban, szabadíts meg engem. Könyörülj.

Könyörgés. Öntsd kegyesen szívünkbe, kérünk, Urunk, kegyelmedet, hogy bűneinket az önkéntes fenyítés által megfékezve in-

Introitus. (Psalm. 30, 10, 16 et 18.)

Miserére mihi, Dómine, quóniam tríbulor: líbera me, et éripe me de mánibus inimicórum meórum, et a persequéntibus me: Dómine, non confúndar, quóniam invocávi te. (Ps. ibid., 2.) In te, Dómine, sperávi, non confúndar in aetérnum: in justítia tua líbera me. Miserére mihi.

Orátio. Córdibus nostris, quaesumus, Dómine, grátiam tuam benígnus infúnde: ut peccáta nostra castigatióne voluntária co-

kább gyötörjük magunkat az életben, mintsem magunkra vonjuk az örök büntetéseket. A mi Urunk.

hibéntes, temporáliter pótius macerémur, quam supplíciis deputémur aetérnis. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Jeremiás prófétától. (17, 13-18.)

Ama napokban: Szóla Jeremiás: Uram! Megszégyenülnek mindazok, kik elhagytak téged, a porba írják azokat, kik eltávoztak tőled, mert elhagyták az élővizek forrását, az Urat. Gyógyíts meg engem, Uram, és meggyógyulok; szabadíts meg engem, és megszabadulok, mert dicsőségem te vagy! Íme ők így szólnak hozzám: Hol van az Úr igéje? Jöjjön el! Én azonban nem jöttem zavarba, mert téged, a pásztort követtelek, s a szörnyű napot nem kívántam, te jól tudod. Ami ajkamról jött, igaz volt színed előtt. Ne légy nekem félelmemre, én reménységem a nyomorúság napján. Szégyenüljenek meg, kik engem üldöznek, de ne szégyenüljek meg én, reszkessenek ők, de ne reszkessek én; hozd reájuk a nyomorúság napját, és zúzd össze őket kétszeres csapással, mi Urunk, Istenünk.

Léctio Jeremíae Prophétae. (17, 13-18.)

In diébus illis: Dixit Jeremías: Dómine, omnes qui te derelínquunt, confundéntur: recedéntes a te, in terra scribéntur: quóniam derelíquerunt venam aquárum viéntium Dóminum. Sana me, Dómine, et sanábor: salvum me fac, et salvus ero: quóniam laus mea tu es. Ecce ipsi dicunt ad me: Ubi est verbum Dómini? Véniat. Et ego non sum turbátus, te pastórem sequens: et diem hóminis non desiderávi, tu scis. Quod egréssum est de lábiis meis, rectum in conspéctu tuo fuit. Non sis tu mihi formídini, spes mea tu in die afflictiónis. Confundántur, qui me persequúntur, et non confúndar ego: páveant illi, et non páveam ego. Induc super eos diem afflictiónis, et dúplici contritióne cón tere eos, Dómine Deus noster.

Átvonulásra. (Zs. 34, 20, 22.) Habár ellenségeim velem békésen beszélnek, ellenem dühösen álnok dolgokat terveznek. ℣. Uram, te láttad; ne maradj csendben: ne távozzál tőlem.

Graduale. (Ps. 34, 20 et 22.) Pacífice loquebántur mihi inimíci mei: et in ira molésti erant mihi. ℣. Vidísti, Dómine, ne síleas: ne discédas a me.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (11, 47-54.)

Az időben: Egybegyüjték a főpapok és farizeusok a főtanácsot Jézus ellen és mondák: Mit csináljunk? mert ez az ember sok csodajelt művel? Ha tovább is így hagyjuk őt, mindnyájan hinni fognak benne és eljönnek a rómaiak és elveszik helyünket és nemzetünket. Egyik pedig közülük, Kaifás nevű, ki abban az esztendőben főpap vala, mondá nekik: Ti nem tudtok semmit és nem gondoljátok meg, hogy jobb nektek, hogy egy ember haljon meg a népért, mintsem az egész nemzet elvesszen. Ezt pedig nem magától mondá, hanem főpap lévén az esztendőben, megjövendölé, hogy Jézus meg fog halni a nemzetért, és nemcsak a nemzetért, hanem hogy az Isten szétszórt gyermekeit egybegyüjtse. Áttól a naptól tehát elhatározták, hogy megölik őt. Azért Jézus már nem jár vala nyilvánosan a zsidók közt, hanem elméne onnan a puszta melletti vidékre, Efrem nevű városba és ott tartózkodék tanítványaival együtt.

Felajánlásra. (Zs. 118, 12, 121, 42.) Áldott vagy te, Uram! taníts meg engem rendeleteidre: ne szolgáltass ki kevély rágalmazóimnak:

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (11, 47-54.)

In illo témpore: Collegérunt pontífices et pharisaei concílium advérsus Jesum, et dicébant: Quid fácimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimíttimus eum sic omnes credent in eum: et vénient Románi, et tollent nostrum locum, et gentem. Unus autem ex ipsis, Cáiphas nómine, cum esset póntifex anni illíus, dixit eis: Vos nescítis quidquam, nec cogitátis quia éxpedit vobis, ut unus moriátur homo pro pópulo, et non tota gens péreat. Hoc autem a semetípso non dixit: sed cum esset póntifex anni illíus, prophetávit, quod Jesus moritúrus erat pro gente et non tantum pro gente, sed ut fílios Dei, qui erant dispérsi, congregáret in unum. Ab illo ergo die cogitavérunt, ut interfícerent eum. Jesus ergo jam non in palam ambulábat apud Judaeos: sed ábiit in regiónem juxta desértum, in civitátem, quae dícitur Ephrem, et ibi morabátur cum discípulis suis.

Offertorium. (Ps. 118, 12, 121 et 42.) Benedíctus es, Dómine, doce me justificatiónes tuas: et non tradas calumniántibus me super-

hadd feleljek meg azoknak, kik gyaláznak engem.

Csendes imádság. Add meg, nekünk, irgalmas Isten, hogy oltárodnak szolgálni mindig méltók legyünk és a benne való állandó részvétel által elnyerhessük az üdvösséget. A mi Urunk.

bis: et respondébo exprobrántibus mihi verbum.

Secreta. Praesta nobis, misericors Deus: ut digne tuis servíre semper altáribus mereámur; et eórum perpétua participatióne salvári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 26, 12.) Ne adj át, Uram, elleneim akaratának, mert hamis tanuk támadnak ellenem és hazudik a gonoszság önmagával szemben.

Communio. (Ps. 26, 12.) Ne tradíderis me, Dómine, in ánimas persequéntium me: quóniam insurrexérunt in me testes iníqui, et mentíta est iníquitas sibi.

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett áldozat oltalma, Urunk, ne hagyjon el minket, és minden ártalmast űzzön el mindenkoron tőlünk. A mi.

Postcommunio. Sumpti sacrifícii, Dómine, perpétua nos tuítió non derelínquat: et nóxia semper a nobis cuncta depéllat. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy kik kegyes oltalmadat keressük, minden rossztól megszabadulva, neked biztos lélekkel szolgáljunk. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui protectiónis tuae grátiam quaerimus, liberáti a malis ómnibus, secúra tibi mente serviámus. Per Dóminum.

Szombat, a szenvedés vasárnapja után.

(Stációs-templom: a Szent János-bazilika, a «latin kapu előtt».)

Virágvasárnap vigiliája volt valamikor, ezért nem volt külön miséje. Amikor a vigilia megszűnt, akkor lett külön miséje, de *az összes énekek* ma is *ugyanazok, mint a tegnapi misében*. Olvasmá-

nyai pedig Virágvasárnap, Nagypéntek, Nagyszombat és Húsvét motívumait villantatják fel. (Figyeljük meg és átelmélkedve tegyük magunkévá a közös imádság tanítását.)

Könyörgés. Növekedjék, kérünk, Urunk, a neked szentelt nép az áldozatos lelkületben: hogy a szent cselekedetekből okulva, minél kedvesebb lesz Fölséged előtt, annál kiválóbb adományokkal gyarapodjék. A mi Urunk.

Orémus. Proficiat, quaesumus, Dómine, plebs tibi dicáta piae devotiónis afféctu: ut sacris actiónibus erudíta, quanto majestáti tuae fit grátior, tanto donis potióribus augeátur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Jeremiás prófétától. (18, 18-23.)

Ama napokban: Mondák az istentelen zsidók egymásnak: «Jertek és gondoljunk ki terveket az igaz ellen; mert nem veszhet el a törvény a paptól, sem a tanács a bölcstől, sem a beszéd a prófétától; jertek, verjük őt meg nyelvvel, és ügyet se vessünk semmiféle beszédére!» Figyelj reám, Uram, és halljad ellenségeim szavát! Vajjon rosszal szokás-e fizetni a jóért,hogy vermet ásnak nekem? Emlékezzél meg, hogy színed előtt álltam, és jót kértem számukra, hogy elfordíthassam haragodat tőlük. Juttasd ezért fiaikat éhínségre, és add őket a kard hatalmába; feleségeik gyermektelenekké és özvegyekké legyenek, férjeik hajlanak meg dögvészben, ifjaikat pedig kard sujtsa le a harcban. Hangozzék fel házaikból a kiáltás, amikor hirtelenül reájuk hozod a rablót;

Léctio Jeremíae Prophétae. (18, 18-23.)

In diébus illis: Dixérunt ímpii Judaei ad ínvicem: Veníte, et cogitémus contra justum cogitatiónes: non enim períbit lex a sacerdóte, neque consílium a sapiénte, nec sermo a prophéta: veníte, et percutiámus eum lingua, et non attendámus ad univérsos sermónes ejus. Atténde, Dómine, ad me, et audi vocem adversariórum meórum. Numquid rédditur pro bono malum, quia fodérunt fóveam ánimae meae? Recordáre, quod stéterim in conspéctu tuo, ut lóquerer pro eis bonum, et avérterem indignatiónem tuam ab eis. Proptérea da fílios eórum in famem, et deduc eos in manus gládii: fiant uxóres eórum absque líberis, et víduae: et viri eárum interficiántur morte: júvenes eórum confodiántur gládio in praelio. Audiátur clamor de dómibus eórum: addúces enim super eos latró-

mert vermet ástak, hogy elfogjanak engem, és tőrt rejtettek el lábamnak. De te, Uram, ismered minden ellenem szőtt halálos tervüket! Ne irgalmazz gonoszságuknak, és vétkük ne töröltessék el színed elől; roskadjanak össze szemed előtt, haragod idején büntesd meg őket, Urunk Istenünk.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (12, 10-36.)

Az időben: A papi fejedelmek tanakodának, hogy Lázárt is megöljék; mivelhogy sokan mentek oda a zsidók közül őérette és hittek Jézusban. Másnap a nagy sereg, mely az ünnepre jött vala, hallván, hogy Jézus Jeruzsálembe jön, pálmaágakat vőn és elébe méne és kiáltoza: Hozsánna! áldott, aki az Úr nevében jő, Izrael királya. És találván Jézus egy szamárvemhet, felüle arra, amint meg van írva: Ne félj Sion leánya! Íme, a te királyod jő, szamárvemhén ülve. Ezeket tanítványai eleinte nem értették, hanem mikor megdicsőült Jézus, akkor jutott eszükbe, hogy ezek meg voltak írva róla és hogy ezeket cselekedték neki. Bizonyságot tőn tehát a sereg, mely övele volt, hogy előhívta Lázárt a sírból és föltámasztá nem repénte: quia fodérunt fóveam, ut cáperent me, et láqueos abscondérunt pédibus meis. Tu autem, Dómine, scis omne consílium eórum advérsum me in mortem: ne propitiéris iniquitáti eórum, et peccátum eórum a fácie tua non deleátur. Fiant corruéntes in conspéctu tuo, in témpore furóris tui abútere eis, Dómine Deus noster.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (12, 10-36.)

In illo témpore: Cogitavérunt príncipes sacerdótum ut et Lázarum interfícerent: quia multi propter illum abíbant ex Judaeis, et credébant in Jesum. In crástinum autem turba multa, quae venérat ad diem festum, cum audíssent quia venit Jesus Jerosólymam, accepérunt ramos palmárum, et processérunt óbviam ei, et clamábant: Hosánna, benedíctus qui venit in nómine Dómini, Rex Israel. Et invénit Jesus aséllum, et sedit super eum, sicut scriptum est: Noli timére, filia Sion: ecce Rex tuus venit sedens super pullum ásinae. Haec non cognovérunt discípuli ejus primum: sed quando glorificátus est Jesus, tunc recordáti sunt quia haec erant scripta de eo: et haec fecérunt ei. Testimónium ergo perhibébat

totta halottaiból; azért is ment elébe a sereg, mivel hallotta, hogy e jelt művelé vala. A farizeusok tehát mondák egymás között: Látjátok, hogy semmire sem mentek? íme, az egész világ utána indult. Valának pedig némely hellének azok között, kik fölmentek, hogy imádkozzanak az ünnepen. Ezek tehát Fülöphöz menének, ki a galileai Betszaidából vala és kérték őt, mondván: Uram! látni akarnók Jézust. Elméne Fülöp és szóla Andrásnak, András ismét és Fülöp méne megmondani Jézusnak. Jézus pedig felelé nekik, mondván: Eljött az óra, hogy megdicsőítteassék az Emberfia. Bizony, bizony mondom nektek: hacsak a földbeesett gabonaszem el nem hal, egymaga marad; ha pedig elhal, sok termést hoz. Aki szereti életét, elveszti; és aki életét gyűlöli e világon, örök életre őrzi meg azt. Aki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott leszen szolgám is. Ha valaki nekem szolgál, meg fogja azt tisztelni Atyám. Most az én lelkem megrendült; és mit mondjak? Atyám, ments meg engem ettől az órától. De hiszen azért jöttem ez órára. Atyám! dicsőítsd meg nevedet. Erre szózat jöve az égből: Meg is dicsőítettem és újra meg fogom dicsőíteni. Az ott álló sereg

turba, quae erat cum eo, quando Lázarum vocávit de monuménto, et suscitávit eum a mórtuis. Proptérea et óbviam venit ei turba: quia audiérunt eum fecísse hoc signum. Pharisaei ergo dixérunt ad semetípsos: Vidétis quia nihil proficimus? Ecce mundus totus post eum ábiit. Erant autem quidam gentíles ex his, qui ascénderant ut adorárent in die festo. Hi ergo accessérunt ad Philíppum, qui erat a Bethsáida Galilaeae: et rogábant eum, dicéntes: Dómine, vólumus Jesum vidére. Venit Philíppus, et dicit Andréae: Andréas rursum et Philíppus dixérunt Jesu. Jesus autem respóndit eis, dicens: Venit hora, ut clarificétur Fílius hóminis. Amen, amen dico vobis, nisi granum fruménti cadens in terram, mórtuum fúerit, ipsum solum manet: si autem mórtuum fúerit, multum fructum affert. Qui amat ánimam suam, perdet eam: et qui odit ánimam suam in hoc mundo, in vitam aetérnam custódit eam. Si quis mihi minístrat, me sequátur: et ubi sum ego, illic et miníster meus erit. Si quis mihi ministráverit, honorificábit eum Pater meus. Nunc ánima mea turbáta est. Et quid dicam? Pater, salvífica me ex hac hora. Sed proptérea veni in horam hanc. Pater, clarífica

tehát, mely ezt hallotta, mondá, hogy mennydörgés volt; mások azt mondák, hogy angyal szólott neki. Felelé Jézus és mondá: Nem érettem jött e szózat, hanem tiértetek. Most van ítélet e világ fölött; most fog kivettetni e világ fejedelme. Én pedig, ha felemeltetem a földről, mindeneket magamhoz vonzok. (Ezt pedig mondá, jelezvén, milyen halállal fog meghalni.) Felelé azért neki a sereg: Mi azt hallottuk a törvényből,hogy a Krisztus örökké megmarad; hogyan mondod hát te: hogy fel kell emeltetni az Emberfiának? Kicsoda az az Emberfia? Mondá tehát nekik Jézus: Már csak kevés ideig vagyon nálatok a világosság; járjatok, míg tiétek a világosság, hogy sötétség ne lepjen meg benneteket; mert aki sötétben jár, nem tudja, hová megyen. Míg veletek van a világosság, higgyetek a világosságban, hogy világosság fiai legyetek. Ezeket mondá Jézus és elmenvén, elrejtőzék előlük.

Csendes imádság. Minden bűntől és veszedelemtől, kérünk, Urunk, könyörületesen szabadíts ki minket, akiknek ily nagy misztériumban való részvételt engedsz. A mi Urunk.

nomen tuum. Venit ergo vox de caelo: Et clarificávi, et íterum clarificábo. Turba ergo, quae stabat, et audíerat, dicébat tonítruum esse factum. Alii dicébant: Angelus ei locútus est. Respóndit Jesus, et dixit: Non propter me haec vox venit, sed propter vos. Nunc judícium est mundi, nunc prínceps hujus mundi ejiciétur foras. Et ego si exaltátus fúero a terra, ómnia traham ad meípsum. (Hoc autem dicébat, signíficans qua morte esset moritúrus). Respóndit ei turba: Nos audívimus ex lege, quia Christus manet in aetérnum, et quómodo tu dicis: Opórtet exaltári Fílium hóminis? Quis est iste Fílius hóminis? Dixit ergo eis Jesus: Adhuc módicum lumen in vobis est. Ambuláte dum lucem habétis, ut non vos ténebrae comprehéndant: et qui ámbulat in ténebris, nescit quo vadat. Dum lucem habétis, crédite in lucem: ut fílii lucis sitis. Haec locútus est Jesus: et ábiit, et abscóndit se ab eis.

Secreta. A cunctis nos, quaesumus, Dómine, reátibus et perículis propitiátus absolve: quos tanti mystérii tríbuis esse consórtes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy pápáért, 132. l. ; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozás utáni imádság. Az isteni adomány bőségével eltelve, kérünk, Urunk Istenünk: hogy a benne való részvétel éltessen mindenkor minket. A mi Urunk.

Postcommunio. Divíni múneris largitáte satiáti, quaesumus, Dómine Deus noster: ut hujus semper participatióne vivámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Oltalmazza meg kérünk, Urunk, jobbod a hozzád könyörgő népetés kegyelmed által megtisztítva tanítsa meg, hogy a jelen vigasztalás által segítve a jövendő javak felé haladjon. A mi.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Tueátur, quaesumus, Dómine, déxtera tua pópulum deprecántem: et purificátum dignánter erúdiat; ut consolatióne praesénti, ad futúra bona proficiat. Per Dóminum nostrum.

Virágvasárnap.

Virágvasárnap először az Úr Jézus Jeruzsálembe vonulásának ünnepe, azután az Úr szenvedésének kezdete.

1. *Története.* Virágvasárnap ünnepe Jeruzsálemből származik. A kereszténység felszabadulása után a IV. században hamarosan nagy fénnyel kezdték megünnepelni. Először az Olajfák hegyén jöttek össze a Jeruzsálemben lakó keresztények és ott imádkoztak. Közben a Szentírásnak a mai napnak megfelelő részeit olvasták. Azután felolvasták az Úr Jézus bevonulásáról szóló evangéliumot. Majd pálma- és olajágakkal kezükben bevonultak ők is a püspökkel és a papokkal a városba. Közben a «Benedictus» antifonát énekelték. A körmenet az Anastasis templomában fejeződött be. — Nyugaton eleinte *dominica competentium* volt a vasárnap neve, mert a keresztségre készülőknek sok helyen most mondták el először a hitvallást — ez a *traditio Symboli* — hogy ezt kívülről megtanulják. A VIII. század végefelé terjed el nyugaton is ez a keleti ünnep és ettől kezdve nevezik *Dominica* (in ramis) *Palmarumnak.*

2. *A pálmaszentelés.* A VIII. századtól szokásos pálmaszentelés az ú. n. «*missa sicca*», szárazmise, azaz oly szertartás, mely liturgikusan úgy van felépítve, mint a szentmise ritusa. Van introitusa, oratiója és olvasmánya. (Ez leírja Izrael népének kivonulását a bájosan szép Elimből, ahol 12 forrás bugyogott és 70 pálma emelkedett az ég felé és útjukat a Sin-sivatagba, ahol Isten a mannát, az égből való csodakenyeret küldte.) A graduale he-

lyett következik két responsorium, azután Jézusnak Jeruzsálembe való bevonulásáról szóló evangélium. Eddig tart a hittanulók miséjének megfelelő rész.

Következik a kenyér és bor felajánlása helyett a pálmaágak felajánlása. Az áldozati adományokat ugyanis a hívők hitből fakadó jócselekedetei adják, akik ma győzelmi pálmákkal, boldog húsvéti örömmel mennek az Üdvözítő elé. Erre következik prefáció formájában a háromszoros sanctus-szal végződő Istent dicsérő ének, mint a világ alkotójához és urához.

Azután következnek a rendes mise átváltoztatása helyett a megszentelési imák, melyek által a pálmák és az olajágak *szentelményekké* válnak és azok áitatos használatuknál nekünk a mennyből kegyelmeket közvetítenek, amint ezt az öt imádság is mutatja. Ezen megszentelési imák után a pap szenteltvízzel hinti meg a pálmákat annak jeléül, hogy a bűn átkától megtisztíttatnak és megfüstöli azokat tömjénnel, szentségük jelképével.

A rendes misében következik a viszontadományoknak, az átváltoztatott kenyérnek és bornak a kiosztása a szentáldozásban, ehhez hasonlóan most is egy imával a pálmák szétosztásához fog a pap és ebben a «szárazmisében» ez mintegy az áldozás helyét képviseli. Ez az imádság kéri azt a kegyelmet, hogy az Úrnak a hit útját készítsük, amelyen minden gonoszság eltávolítása után a mi cselekedeteink mintegy az igazságosság hajtásai viruljanak az Isten előtt, hogy méltók lehessünk az ő nyomdokait követni.

Mialatt a pap a megszentelt pálmát a klérus és a nép között szétosztja, a kórus felváltva két antifonát énekel. Ezek a jeruzsálemi ifjúságot dicsőítik, amely valamikor áitatos tisztelettel az Üdvözítő elé ment, előtte az úton még a ruhákat is kiterítette és pálmákkal integetve, így üdvözölte őt: «Hozsanna a magasságban, áldott legyen, ki az Úr nevében jön».

3. *A körmenet.* Mint ahogyan ez a pálmaszentelés Izrael fiainak az egyiptomi rabságból való örvendetes kivándorlására emlékeztet minket és ezzel ezen a napon gondolatainkat az ószövetség jelképes pászkájára irányítja, épúgy a liturgia is ünnepélyes pálmafelvonulással megy annak elébe, aki minket a bűn rabságából megvált. A pálmás körmenet, amelyen a résztvevők a megszentelt pálmákat kezükben tartják, antifonák éneklése közben, kivonul az előcsarnokba, vagy a templom előterére. Az antifonák Jézusnak Jeruzsálembe való bevonulását éneklik. A visszavonulásnál azonban a pálmavivők a templomot zárva találják és belülről ünnepélyes ének csendül: «Gloria laus et honor tibi sit». Ezt a verset a kinnvárakozók ismétlik és így felelnek a most következő himnuszok mindegyikére, amelyek mind odaadó tisztelettel dicsőítik az Üdvözítőt. Az ének után a keresztvivő ráüt a kereszt nyelével (háromszor) a bezárt ajtóra, ez kinyílik és Jézusnak Jeruzsálembe való bevonulására vonatkozó ünnepélyes responsorium éneklése közben bevonulnak a templomba. Ez az ősrégi és valamikor rendkívül népszerűvé vált pálmakörmenet nem akar pusztán Jézusnak, az Isteni király és Igazi

főpapnak földi királyi és templomvárosába való bevonulásáról szóló liturgikus drámai ábrázolás lenni, hanem egyúttal jelképe annak, hogy Krisztus kereszthalála által a mennyei Jeruzsálem kapuit nekünk megnyitotta és hogy csak Krisztus keresztje nyitja ki azokat.

Ez a körmenet már a 386-ik évben előfordult Jeruzsálemben, a nyugaton azonban csak a VII. századtól kezdve terjed el. A középkorban gyakran az evangélium-könyvet vitték, mint Krisztus képviselőjét egy tartón, vagy pedig a keresztet, melyről a lepiet eltávolították, sőt néhol a legfölségesebb Oltáriszentséget. Később az Üdvözítő szamáron ülő alakját ábrázolták és azt is magukkal vitték. Néha két körmenetet is rendeztek; ezek egymás elé vonultak. Vagy egy a városon kívül lévő templomban szentelték meg a pálmákat, dicsőítették a keresztet a zárt városkapu előtt és azután a himnusz éneklése mellett bevonultak a városba.

Milyen csodálatosan szép, mily ünnepélyes és szent a régi időkből való pálma-körmenet, mily felemelő egyúttal az a gondolat is, hogy ezen a napon az egész földkerekségen mindenütt, a katholikus és igazán hívő nép ezen őskeresztény módon hódol Megváltójának. Éppen ezért hozzuk mi is ezen hódolatot az Üdvözítőnek, kinek tanítása és példája a mi üdvösségünket és boldogságunkat jelenti. Alakítsuk életmódunkat is pálmáskörmenetté, amelynél erénycselekedeteink a szentelt pálmák és ájtatosságunk dicsőítő énekek legyenek. Szenteljük magunkat és mindenünket Isten magas érdekeinek Jeruzsálem lakói példájára, akik az Úr elé még ruhákat is leterítették.

1. A pálmaágak vagy barkák szentelése.

Bevezetésül a kar énekli vagy a pap elmondja a következő antifonát: (Máté 21, 9.)

Hozsánna Dávid fiának! áldott, ki az Úr nevében jő! Ó Izrael királya: Hozsánna a magasságban!

Hosánna fílio David: benedíctus qui venit in nómine Dómini. O Rex Israel: Hosánna in excélsis.

A pap a szentlecke oldalán, az oltár felé fordulva, összetett kézzel mondja:

℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.

℣. Dominus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

Könyörögjünk. Isten, téged szeretni és tisztelni igazság, kifejezhetetlen kegyelmed ajándékait sokasítsd meg bennünk és aki Fiad halálában hitünknek reményt adtál, add, hogy

Orémus. Deus, quem dílígere et amáre justítia est ineffábilis grátiae tuae in nobis dona multíplica: et qui fecísti nos in morte Fílii tui speráre quae crédimus; fac nos eódem resurgénte

az Ő feltámadása által célunkhoz el is jussunk: Ki veled. Ry. Amen.

Szentlecke Mózes II. könyvéből. (15, 27; 16, 1-7.)

Ama napokban: Izrael fiai Elimbe jutának, hol tizenkét forrás és hetven pálmafa volt: és tábort ütének a vizek mellett. Majd elindulának Elimből és Egyiptom földéről való kivonulásuktól számítva, a második hónap tizenötödik napján eljuta Izrael fiainak egész sokasága a Sín-pusztába, mely Elim és a Sínai között vagyon. Zúgolódék ekkor Izrael fiainak egész gyülekezete Mózes és Áron ellen a pusztában. Azt mondák nékik Izrael fiai: Bárcsak meghaltunk volna az Úr keze által Egyiptom földén, amikor a húsos fazekak mellett ültünk s jóllakásig ettünk kenyeret. Miért hoztatok ki minket ebbe a pusztába, hogy éhen veszítsétek ezt az egész sokaságot? Mondá erre az Úr Mózesnek: Íme, én majd kenyeret hullatok néktek az égből; menjen ki a nép és szedjen egy-egy napra valót, hogy próbára tegyem, vajjon törvényem szerint jár-e el vagy sem. A hatodik napon is készítsék el azt, amit beviszsznek, de az kétszerannyi legyen, mint amennyit naponkint szedni szoktak. Mondá pervenire quo téndimus: Qui tecum vivit et regnat. Ry. Amen.

Léctio libri Exodi. (15, 27; 16, 1-7.)

In diébus illis: Venérunt fílii Israel in Elim, ubi erant duódecim fontes aquárum, et septuagínta pálmae: et castrametáti sunt juxta aquas. Profectíque sunt de Elim, et venit omnis multitúdo filiórum Israel in desértum Sin, quod est inter Elim et Sínai: quintodécimo die mensis secúndi, postquam egréssi sunt de terra Aegypti. Et murmurávit omnis congregátio filiórum Israel contra Móysen et Aaron in solitúdine. Dixerúntque fílii Israel ad eos: Utinam mórtui essémus per manum Dómini in terra Aegypti, quando sedebámus super ollas cárnium, et comedebámus panem in saturitáte: cur eduxístis nos in desértum istud, ut occiderétis omnem multitúdinem fame? Dixit autem Dóminus ad Móysen: Ecce, ego pluam vobis panes de caelo: egrediátur pópulus, et cólligat quae sufficiunt per síngulos dies: ut tentem eum, utrum ámbulet in lege mea, an non. Die autem sexto parent quod inferant: et sit duplum, quam collígere solébant per síngulos dies. Dixerúntque Móyses et Aaron ad omnes fílios Israel:

erre Mózes és Áron Izrael valamennyi fiának: Estére megtudjátok, hogy az Úr hozott ki titeket Egyiptom földéről, reggel pedig meglátjátok az Úr dicsőségét.

Átvonulásra. ℟. (Ján. 11, 47-50, 53.) Egybegyűjték a főpapok és farizeusok a főtanácsot és mondák: Mit csináljunk? mert ez az ember sok csodajelt művel. Ha tovább is így hagyjuk őt, mindnyájan hinni fognak benne: * És eljönnek a rómaiak, és elveszik helyünket és nemzetünket. ℣. Egyik pedig közülök, Kaifás nevű, ki abban az esztendőben főpap vala, jövendölve, mondá nekik: Jobb nektek, hogy egy ember haljon meg a népért, mintsem az egész nemzet elvesszen. Attól a naptól tehát elhatározták, hogy megölik őt, mondván:* És eljönnek.

Vagy: ℟. (Máté 26, 39, 41.) Az Olajfák hegyén az Atyához imádkozott: Atyám! ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár.* A lélek ugyan kész, de a test gyönge: legyen meg a te akaratod. ℣. Ébren legyetek és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek. * A lélek.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (21, 1-9.)

Az időben: Midőn Jézus Jeruzsálemhez közeledett és Betfagéba ért az Olajfák hegyéhez, akkor elVéspere sciétis, quod Dóminus edúxerit vos de terra Aegypti: et mane vidébitis glóriam Dómini.

Graduale. ℟. (Joann. 11, 47-49, 50 et 53.) Collegérunt pontífices et pharisaei concílium, et dixérunt: Quid fácimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimíttimus eum sic, omnes credent in eum: * Et vénient Románi, et tollent nostrum locum, et gentem. ℣. Unus autem ex illis, Cáiphas nómine, cum esset póntifex anni illíus, prophetávit dicens: Expedit vobis, ut unus moriátur homo pro pópulo, et non tota gens péreat. Ab illo ergo die cogitavérunt interfícere eum, dicéntes: * Et vénient.

Vel: ℟. (Matth. 26, 39 et 41.) In monte Olivéti orávit ad Patrem: Pater, si fieri potest, tránseat a me calix iste. * Spíritus quidem promptus est, caro autem infírma: fiat volúntas tua. ℣. Vigiláte, et oráte, ut non intrétis in tentatiónem. * Spíritus quidem.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (21, 1-9.)

In illo témpore: Cum appropinquásset Jesus Jerosólymis, et venísset Béthphage ad montem Olivéti: tunc mi-

küldé két tanítványt, mondván nekik: Menjetek a helységbe, mely előttetek vagyon és mindjárt találtok egy megkötött szamarat és vele vemhét; oldjátok el és hozzátok ide nekem. És ha valaki nektek szól, mondjátok, hogy az Úrnak szüksége vagyon rájuk; és azonnal elbocsátja azokat. Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit a próféta jövendölt, mondván: Mondjátok Sion leányának: Íme, a te királyod jön hozzád szelíden, szamáron és vemhén, a teherhordónak fián ülve. Elmenvén tehát a tanítványok, úgy cselekvének, amint parancsolta vala nekik Jézus. És elhozák a szamarat és vemhét, rájuk tevék ruháikat és őt azokra ülteték. A nagy sereg pedig leteríté ruháit az úton; mások meg galyakat vagdalának a fákról és az útra szórák. A népek pedig, melyek megelőzék és követék őt, kiáltozának, mondván: Hozsánna Dávid fiának: áldott, ki az Úr nevében jő!

sit duos discípulos suos, dicens eis: Ite in castéllum, quod contra vos est, et statim inveniétis ásinam alligátam, et pullum cum ea: sólvite, et addúcite mihi: et si quis vobis áliquid díxerit, dícite, quia Dóminus his opus habet, et confestim dimíttet eos. Hoc autem totum factum est, ut adimplerétur quod dictum est per Prophétam, dicéntem: Dícite fíliae Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuétus, sedens super ásinam et pullum, fílium subjugális. Eúntes autem discípuli, fecérunt sicut praecépit illis Jesus. Et adduxérunt ásinam, et pullum: et imposuérunt super eos vestiménta sua, et eum désuper sedére fecérunt. Plúrima autem turba stravérunt vestiménta sua in via: álli autem caedébant ramos de arbóribus, et sternébant in via: turbae autem, quae praecedébant, et quae sequebántur, clamábant, dicéntes: Hosánna fílio David: benedíctus, qui venit in nómine Dómini.

(Ezután következik a barkák megszentelése.)

℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Növeld a benned bízók hitét, Isten, és alázatos könyörgésünket hallgasd meg kegyesen; szálljon reánk bőséges irgalmad; áldás✠sanak meg e pálma- vagy olajfaágak;

℣. Dóminus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Auge fidem in te sperántium, Deus, et súpplicum preces cleménter exáudi: véniat super nos múltiplex misericórdia tua: bene ✠ dicántur et hi pálmites palmárum, seu olivárum:

és valamint a bárkából kijött Noét és az Egyiptomból Izrael fiaival együtt kiköltözött Mózest, megszaporítottad, mint az Egyház előképeit; úgy menjünk mi Krisztus elé, kik e pálma- és olajfaágakat hordozzuk, jó cselekedetekkel és jussunk be általa az örökkétartó örömbe. Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben.

et sicut in figúra Ecclésiae multiplicásti Noe egrediéntem de arca, et Móysen exeúntem de Aegypto cum fíliis Israel: íta nos portántes palmas, et ramos olivárum, bonis áctibus occurrámus óbviam Christo: et per ipsum in gáudium introeámus aetérnum: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus.

Prefáció:

Mindörökkön örökké. ℟. Amen. ℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel. ℣. Emeljük fel szívünket. ℟. Felemeltük az Úrhoz. ℣. Adjunk hálát Urunknak, Istenünknek. ℟. Méltó és igazságos.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: Ki dicsőséges vagy szenteid tanácsában; mivel neked szolgálnak teremtményeid és egyedül téged ismernek el alkotójuknak és Istenüknek, és téged minden alkotmányod dicsér és áldanak szenteid, szabad szóval vallván e világ királyai és hatalmasságai előtt Egyszülötted nagy nevét, kinek szolgálatára készen állanak az angyalok és a főangyalok, a trónállók és uralkodók és az egész mennyei sereggel a

Per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen. ℣. Dóminus vobiscum. ℟. Et cum spíritu tuo. ℣. Sursum corda. ℟. Habémus ad Dóminum. ℣. Grátias agámus Dómino Deo nostro. ℟. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: Qui gloriáris in consílio Sanctórum tuórum. Tibi enim sérviunt creatúrae tuae: quia te solum auctórem et Deum cognóscunt, et omnis factúra tua te colláudat, et benedícunt te Sancti tui. Quia illud magnum Unigéniti tui nomen coram régibus et potestátibus hujus saeculi líbera voce confiténtur. Cui assístunt Angeli et Archángeli, Throni et Dominatiónes: cumque omni milítia caeléstis exér-

te dicsőséged himnuszát zengik, szünet nélkül mondván:

citus, hymnum glóriae tuae cóncinunt, sine fine dicéntes.

A kar elénekli a Sanctus-t, aztán a pap így folytatja:

℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.

℣. Dominus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

Könyörögjünk. Kérünk, szentséges Urunk, mindenható Atya, örök Isten: hogy az olajfának ezt a terményét, melyet a fából sarjasztottál s melyet szájában vitt a bárkába visszatérő galamb, megál✠dani és megszen✠telni méltóztassál, hogy mindazok, kik azt átveszik, lelki és testi oltalmat nyerjenek és legyen, Urunk, kegyelmednek ez a szent jelképe üdvösségünk eszköze. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Orémus. Pétimus, Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: ut hanc creatúram olívae, quam ex ligni matéria prodíre jussísti, quamque colúmba rédiens ad arcam próprio pértulit ore, bene✠dícere, et sancti✠ficáre dignéris: ut, quicúmque ex ea recéperint, accípiant sibi protectiónem ánimae et córporis: fiátque, Dómine, nostrae salútis remédium, tuae grátiae sacraméntum. Per Dóminum.

Könyörögjünk. Isten, ki egybegyüjtöd, ami el van szórva s fenntartod, ami egybe van gyüjtve, ki megáldottad a Jézus elé ágakkal menő népet: áldd ✠meg e pálma- s olajfaágakat is, melyeket szolgáid szent neved tiszteletére híven tartanak, hogy ahová csak beviszik, az ott lakók megnyerjék áldásodat és szám̃zve minden bajt, oltalmazza meg jobbod azokat, kiket megváltott a te Fiad Jézus Krisztus, a mi Urunk. Ki veled él és uralkodik.

Orémus. Deus, qui dispérsa cóngregas, et congregáta consérvas: qui pópulis óbviam Jesu ramos portántibus benedixísti: béne✠dic étiam hos ramos palmae et olívae, quos tui fámuli ad honórem nóminis tui fidéliter suscípiunt: ut, in quemcúmque locum introdúcti fúerint, tuam benedictiónem habitatóres loci illíus consequántur: et, omni adversitáte effugáta, déxtera tua prótegat, quos redémit Jesus Christus, Fílius tuus, Dóminus noster: Qui tecum.

Könyörögjünk. Isten, ki végzésed csodálatos rendje szerint érzéketlen dolgok által is meg akartad

Orémus. Deus, qui miro dispositiónis órdine, ex rebus étiam insensibílibus, dispensatiónem nostrae sa-

mutatni üdvösségünk megszerzését, add, kérünk, hogy híveid ájtatos szívvel megértsék annak titkos értelmét, mit a sokaság mai napon mennyei világosság sugallatára cselekedett, midőn a Megváltó elé menvén, pálma- és olajágakat terített lába alá. A pálmaágak tehát azt jelentik, hogy közel van a halál fejedelme fölötti diadal: az olajfa sarjadékai pedig mintegy azt kiáltják, hogy a lelki olaj megérkezett. Megértette ugyanis már akkor az emberek boldog sokasága, hogy Megváltónk megkönyörül az emberi nem nyomorúságain és az egész világ életéért harcba száll a halál fejedelmével és halálával le is győzi. Azért szót fogadván, olyanokat cselekedett, mik őbenne mind a győzelem diadalát, mind az irgalom bőségét jelentik. Mi is, teljes hittel hivén, hogy ezek így és ezért történtek, alázatosan kérünk, szentséges Urunk, mindenható Atya, örök Isten, ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által, hogy ő benne s ő általa, kinek tagjaivá rendeltél minket, a halál országa felett győzedelmeskedjünk és így az ő dicsőséges feltámadásának is részesei lehessünk: Ki veled.

Könyörögjünk. Isten, ki azt parancsoltad, hogy a galamb olajfaág által hirdesse lútis osténdere voluísti: da, quaesumus; ut devóta tuórum corda fidélium salúbriter intélligant, quid mystice desígnet in facto, quod hódie caelésti lúmine affláta, Redemptóri óbviam procédens, palmárum atque olivárum ramos vestígiis ejus turba substrávit. Palmárum ígitur rami de mortis príncipe triúmphos exspéctant; súrculi vero olivárum, spirituálem unctiónem advenísse quodámmodo clamant. Intellexit enim jam tunc illa hóminum beáta multitúdo praefigurári: quia Redémptor noster humánis cóndolens misériis, pro totíus mundi vita cum mortis príncipe esset pugnatúrus, ac moriéndo triumphatúrus. Et ídeo tália óbsequens administrávit, quae in illo, et triúmphos victóriae, et misericórdiae pinguédinem declarárent. Quod nos quoque plena fide, et factum et significátum retinéntes, te, Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus, per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum supplíciter exorámus: ut in ipso, atque per ipsum, cujus nos membra fíeri voluisti, de mortis império victóriam reportántes, ipsíus gloriósae resurrectiónis partícipes esse mereámur: Qui tecum.

Orémus. Deus, qui per olívae ramum, pacem terris colúmbam nuntiáre

a világnak a békét, kérünk, szen✠teld meg ez olaj- és egyéb ágakat mennyei áldásoddal, hogy egész népednek üdvösségére váljanak. A mi Urunk Jézus Krisztus által. ℟. Amen.

Könyörögjünk. Áldd ✠ meg kérünk, Urunk, ezeket a pálma- és olajágakat és tedd, hogy amit ma néped tiszteletedre testileg cselekszik, azt végezze teljes áldozatkészséggel lelkileg, ellenségén győzedelmeskedve s az irgalmasság cselekedeteit kiváltképpen szeretve. A mi Urunk Jézus Krisztus.

jussísti: praesta, quaesumus; ut hos olívae, ceterarúmque árborum ramos, caelésti bene✠dictióne sanctífices: ut cuncto pópulo tuo proficiant ad salútem. Per Christum. ℟. Amen.

Orémus. Béne✠dic, quaesumus, Dómine, hos palmárum, seu olivárum ramos: et praesta; ut, quod pópulus tuus in tui veneratiónem hodiérna die corporáliter agit, hoc spirituáliter summa devotióne perfíciat, de hoste victóriam reportándo, et opus misericórdiae summópere diligéndo. Per Dóminum.

Ekkor a pap tömjént tesz a füstölőbe s az Asperges kezdetű (lásd az 1427. oldalt) antifonát mondva, háromszor meghinti szenteltvízzel a barkát s háromszor megtömjénezi. Aztán így folytatja:

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Isten, ki Fiadat, a mi Urunk Jézus Krisztust, üdvösségünkért e világra küldötted, hogy magát hozzánk alázva, minket hozzád visszávezessen: kinek, midőn Jeruzsálembe ment, hogy az Írást betöltse, a hívő nép serege buzgó áhítattal ruháit pálmaágakkal útjára terítette: engedd, kérünk, hogy mi is utat készítsünk annak a hitnek, mely által a botlás kövének és botrány sziklájának eltávolítása után jó cselekedeteink az igazság ágaival viruljanak

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Deus, qui Fílium tuum Jesum Christum Dóminum nostrum pro salúte nostra in hunc mundum misísti, ut se humiliáret ad nos, et nos revocáret ad te: cui étiam, dum Jerúsalem veníret, ut adimpléret Scriptúras, credéntium populórum turba, fidelíssima devotióne vestiménta sua cum ramis palmárum in via sternébant: praesta, quaesumus; ut illi fídei viam praeparémus, de qua, remóto lápide offensiónis, et petra scándali, fróndeant apud te ópera nostra justítiae ra-

előtted, hogy méltók lehessünk annak nyomdokait követni: Ki veled.

mis: ut ejus vestígia sequi mereámur: Qui tecum.

Ezután kiosztják a barkát előbb a papság, majd a nép között. Mindenki térdenállva veszi át és megcsókolja először a barkát és azután a pap kezét. Közben a kar a következő antifonákat énekli:

Ant. A zsidók gyermekei olajágakat hordozva mentek az Úr elé, ujjongván és mondván: Hozsánna a magasságban.

Ant. A zsidók gyermekei ruháikat terítették az útra s kiáltották, mondván: Hozsánna Dávid Fiának. Áldott, ki az Úr nevében jő.

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Örök mindenható Isten, aki azt akartad, hogy Urunk Jézus Krisztus a szamárvemhére üljön és aki a népsereget megtanítottad, hogy ruhákat és ágakat terítsen az útra, és az ő dicséretére Hozsannát énekeljen, add kérünk, hogy mi az ő ártatlanságát követhessük és ezáltal érdemét is megnyerni méltók lehessünk. Ugyanazon Krisztus Urunk.

Ant. Púeri Hebraeórum portántes ramos olivárum, obviavérunt Dómino, clamántes, et dicéntes: Hosánna in excélsis.

Ant. Púeri Hebraeórum vestiménta prosternébant in via, et clamábant dicéntes: Hosánna fílio David: benedíctus, qui venit in nómine Dómini.

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnípotens sempitérne Deus, qui Dóminum nostrum Jesum Christum super pullum ásinae sedére fecísti, et turbas populórum vestiménta, vel ramos árborum in via stérnere, et Hosánna decantáre in laudem ipsíus docuísti: da, quaesumus; ut illórum innocéntiam imitári possímus, et eórum méritum cónsequi mereámur. Per eúmdem.

2. A körmenet.

Ezután kezdődik a körmenet. A pap tömjént tesz a füstölőbe, majd a diákonus a nép felé fordulva mondja: Procedámus in pace. = Induljunk békével. — A kar felel: In nómine Christi. Amen. = Krisztus nevében. Amen. A körmenet alatt a papság és a hívők kezükben viszik a barkát és az itt következő antifonákból énekelnek:

Ant. (Máté 21, 1-3, 7-9.) Midőn Jeruzsálemhez köze-

Ant. (Matth. 21, 1-3, 7, 8 et 9.) Cum appropin-

ledett az Úr, elkülde két tanítványt, mondván: Menjetek a helységbe, mely előttetek vagyon és találtok egy megkötött szamárvemhet, melyen még ember nem ült; oldjátok el és hozzátok ide nekem. És ha valaki nektek szól, mondjátok, hogy az Úrnak szüksége vagyon rá. Eloldván a szamárvemhét, elvezeték Jézushoz és rájatevén ruháikat, őt ráülteték. Némelyek leteríték ruháikat az úton, mások meg gallyakat vagdalának a fákról és az útra szórák. Akik pedig követék, kiáltozának: Hozsánna, áldott, ki az Úr nevében jő. Áldott a mi atyánknak, Dávidnak országa. Hozsánna a magasságban. Dávid fia, könyörülj rajtunk.

Ant. (Ján. 12, 12-13.) Midőn a nép meghallotta, hogy Jézus Jeruzsálembe jön, pálmaágakat vőn és elébe méne s a gyermekek kiáltozának, mondván: Ez az, ki a nép üdvösségére jött. Itt a mi üdvösségünk és Izrael megváltása. Milyen hatalmas ő, kinek elébe mennek a trónok és uralkodók. Ne félj, Sion leánya; íme, a te Királyod jön hozzád szamárvemhén ülve, miként írva van. Üdvözlégy Király, világ alkotója, ki megváltani jöttél minket.

Ant. Hat nappal húsvét ünnepe előtt, midőn az

quáret Dóminus Jerosólymam, misit duos ex discípulis suis, dicens: Ite in castéllum, quod contra vos est: et inveniétis pullum ásinae alligátum, super quem nullus hóminum sedit: sólvite, et addúcite mihi. Si quis vos interrogáverit, dícite: Opus Dómino est. Solvéntes adduxérunt ad Jesum: et imposuérunt illi vestiménta sua, et sedit super eum: álii expandébant vestiménta sua in via: álii ramos de arbóribus sternébant: et qui sequebántur, clamábant: Hosánna, benedictus, qui venit in nómine Dómini: benedíctum regnum patris nostri David: Hosánna in excélsis: miserére nobis, fili David.

Ant. (Joann. 12, 12-13.) Cum audísset pópulus, quia Jesus venit Jerosólymam, accepérunt ramos palmárum: et exiérunt ei óbviam, et clamábant púeri, dicéntes: Hic est, qui ventúrus est in salútem pópuli. Hic est salus nostra, et redémptio Israel. Quantus est iste, cui Throni, et Dominatiónes occúrrunt! Noli timére, fília Sion: ecce Rex tuus venit tibi, sedens super pullum ásinae, sicut scriptum est. Salve Rex, fabricátor mundi, qui venísti redímere nos.

Ant. Ante sex dies solémnis Paschae, quando ve-

Úr Jeruzsálem városába jött, gyermekek jövének eléje és kezükben pálmaágakat vivének és kiáltának nagy szóval, mondván: Hozsánna a magasságban, áldott vagy, ki irgalmasságod bőségében jöttél: Hozsánna a magasságban.

Ant. A sereg virágokkal és pálmákkal jön a Megváltó elé: s a diadalmas győztesnek illő hódolatot mutat be: a népek az Isten Fiát ajkukkal dicsőítik: és Krisztus dícséretére az egekig felhangzanak e szavak: Hozsánna a magasságban.

Ant. Az angyalokkal s a gyermekekkel egyesüljünk, mi is, hívek, és kiáltsuk a halál legyőzőjének: Hozsánna a magasságban.

Ant. A nagy sokaság, mely az ünnepre egybegyült, az Úrnak kiálta: Áldott, aki az Úr nevében jő: Hozsánna a magasságban.

nit Dóminus in civitátem Jerúsalem, occurrérunt ei púeri: et in mánibus portábant ramos palmárum, et clamábant voce magna, dicéntes: Hosánna in excélsis: benedíctus, qui venísti in multitúdine misericórdiae tuae: Hosánna in excélsis.

Ant. Occúrrunt turbae cum flóribus et palmis Redemptóri óbviam: et victóri triumphánti digna dant obséquia: Fílium Dei ore gentes praedicant: et in laudem Christi voces tonant per núbila: Hosánna in excélsis.

Ant. Cum Angelis et púeris fidéles inveniámur, triumphatóri mortis clamántes: Hosánna in excélsis.

Ant. Turba multa, quae convénerat ad diem festum, clamábat Dómino: Benedíctus qui venit in nómine Dómini: Hosánna in excélsis.

A körmenet visszatértével két vagy négy énekes bemegy a templomba, belülről beteszik az ajtót s a künnlevőkkel felváltva éneklik:

Dícséret és tisztelet és öröm neked Krisztus, Király, Megváltó, kinek jámbor hozsánnát énekeltek a gyermekek. ℟. Dicséret.

Izrael királya, és Dávid sarja te vagy, aki, áldott királyunk, az Úr nevében jöttél. ℟. Dicséret.

Téged az angyali kar dícsérve magasztal az égben, s velük az ember, és

Glória, laus, et honor, tibi sit, Rex Christe Redémptor: Cui puerile decus prompsit Hosánna plum. ℟. Glória, laus.

Israel es tu Rex, Davidis et inclyta proles: Nómine qui in Dómini, Rex benedícte, venis. ℟. Glória, laus.

Coetus in excélsis te laudat caelicus omnis: Et mortális homo, et cuncta

minden teremtmény a földön. ℟. Dícséret.

A zsidó nép pálmát szórt utad elébe, mi imádságot, fogadalmat és himnuszt hozunk íme neked. ℟. Dícséret.

Azok neked, a szenvedésre készülőnek adtak dícséről hódolatot: mi neked, az uralkodónak zengjük íme énekünket. ℟. Dícséret.

Azok tetszettek neked: tessék a mi hódolatunk is, jóságos király, kegyes király, kinél a jó mindig tetszésre talál. ℟. Dícséret.

creáta simul. ℟. Glória, laus.

Plebs Hebraea tibi cum palmis óbvia venit: Cum prece, voto, hymnis, ádsumus ecce tibi. ℟. Glória, laus.

Hi tibi passúro solvébant múnia laudis: Nos tibi regnánti pángimus ecce melos. ℟. Glória, laus et honor tibi sit.

Hi placuére tibi, pláceat devótio nostra: Rex bone, Rex clemens, cui bona cuncta placent. ℟. Glória, laus.

Ezután az alszerpap megüti a kereszt szárával a templom ajtaját, mire az megnyílik és a körmenet a templomba megy, ezt énekelve:

℟. Bemenvén az Úr a szent városba, a zsidók gyermekei a jövő föltámadást hirdetvén előre,* Pálmaágakat tartva, kiálták: Hozsánna a magasságban. ℣. Midőn meghallotta a nép, hogy Jézus Jeruzsálembe jön, kimenének elébe.* Pálmaágakat.

℟. Ingrediénte Dómino in sanctam civitátem, Hebraeórum púeri resurrectiónem vitae pronuntiántes, * Cum ramis palmárum: Hosánna, clamábant, in excélsis. ℣. Cum audísset pópulus, quod Jesus veníret Jerosólymam, exiérunt óbviam ei.* Cum ramis.

4. A szentmise.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János bazilika.)

Bevonulásra. (Zs. 21, 20, 22.)

Téram, ne vond meg tőlem segítségedet, figyelj reám és oltalmazz meg engem: szabadíts meg az oroszlán torkából, engem, a megalázottat, a bölény szarvától. (Zs. u. a. 2.) Istenem, Istenem, tekints reám: miért hagytál el engem? távol van szabadulá-

Introitus. (Ps. 21, 20 et 22.)

Dómine, ne longe fácias auxílium tuum a me, ad defensiónem meam áspice: líbera me de ore leónis, et a córnibus unicórnium humilitátem meam. (Ps. ibid., 2.) Deus Deus meus, réspice in me: quare me dereliquísti? longe a salúte mea

somtól hangos jajveszékelésem. Uram.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki az emberi nem számára az alázatosság követendő példájaként megengedted, hogy Üdvözítőnk testet öltsön és kereszthalált haljon, engedd meg kegyesen, hogy az ő béketűrését követhessük és így feltámadásának részesei lehessünk. Ugyanazon a mi Urunk.

verba delictórum meórum. Dómine, ne longe.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui humáno géneri ad imitándum humilitátis exémplum, Salvatórem nostrum carnem súmere, et crucem subíre fecísti: concéde propítius; ut et patiéntiae ipsíus habére documénta, et resurrectiónis consórtia mereámur. Per eúmdem Dóminum.

(Több könyörgés ma nincs.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből. (2, 5-11.)

Testvérek: Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban is megvolt, aki midőn az Isten alakjában volt, nem tartotta az Istennel való egyenlőséget oly dolognak, melyhez erőszakosan ragaszkodjék, hanem kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját, emberekhez hasonló lett és külsejét tekintve úgy jelent meg, mint ember. Megalázta magát és engedelmes lett a halálig és pedig a halálig a keresztfán. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van: hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon: az égieké, a földieké és az alvilágiaké, s minden nyelv vallja az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Philippénses. (2, 5-11.)

Fratres: Hoc enim sentíte in vobis, quod et in Christo Jesu: qui cum in forma Dei esset, non rapínam arbitrátus est esse se aequálem Deo: sed semetípsum exinanívit formam servi accípiens, in similitúdinem hóminum factus, et hábitu invéntus ut homo. Humiliávit semetípsum, factus obédiens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltávit illum: et donávit illi nomen, quod est super omne nomen: ut in nómine Jesu omne genu flectátur caeléstium, terréstrium, et infernórum: et omnis lingua confiteátur, quia Dóminus Jesus Christus in glória est Dei Patris.

Átvonulásra. (Zs. 72, 24, 1-3.) Te megfogtad jobbomat, tanácsoddal vezetsz, s aztán dicsőségre emelsz. ℣. Mily jó az Isten Izraelhez, azokhoz, kik igazszívűek. Az én lábam mégis majdnem megingott, lépésem majdnem megtántorodott, mert elfogott a gonoszokkal szemben az irígység, amikor láttam a bűnösök jólétét.

Böjti ének. (Zsolt. 21, 2-9, 18, 19, 22, 24, 32.) Istenem, Istenem, tekints reám: miért hagytál el engem? ℣. Távol van szabadulásomtól hangos jajveszékelésem. ℣. Én Istenem, kiáltok nappal, de te nem hallgatsz meg, kiáltok éjjel is és nyugtot nem találok. ℣. Te pedig ott lakol a szent helyen és Izrael dícsér téged. ℣. Benned bíztak atyáink: bíztak és te megszabadítottad őket. ℣. Hozzád kiáltottak és megszabadultak, benned bíztak és meg nem szégyenültek. ℣. Én azonban féreg vagyok, nem ember, embereknek csúfja, népnek útálata. ℣. Aki csak lát, mind gúnyt űz belőlem, félrehúzza ajkát, fejét csóválgatja. ℣. Az Úrban bízott, mentse meg őt, szabadítsa meg, ha kedvét leli benne. ℣. Néznek rám, bámulnak engem: szétosztották egymás között ruhámat, és köntösömre sorsot vetettek. ℣. Szabadíts meg az oroszlán torkából, engem, a megalázottat, a

Graduale. (Ps. 72, 24 et 1-3.) Tenuísti manum déxteram meam: et in voluntáte tua deduxísti me: et cum glória assumpsísti me. ℣. Quam bonus Israel Deus rectis corde! mei autem paene moti sunt pedes: paene effúsi sunt gressus mei: quia zelávi in peccatóribus, pacem peccatórum videns.

Tractus. (Ps. 21, 2-9, 18, 19, 22, 24 et 32.) Deus, Deus meus, réspice in me: quare me dereliquísti? ℣. Longe a salúte mea verba delictórum meórum. ℣. Deus meus, clamábo per diem, nec exáudies: in nocte, et non ad insipiéntiam mihi. ℣. Tu autem in sancto hábitas, laus Israel. ℣. In te speravérunt patres nostri: speravérunt, et liberásti eos. ℣. Ad te clamavérunt, et salvi facti sunt: in te speravérunt, et non sunt confúsi. ℣. Ego autem sum vermis, et non homo: oppróbrium, hóminum, et abjéctio plebis. ℣. Omnes qui vidébant me, aspernabántur me: locúti sunt lábiis, et movérunt caput. ℣. Sperávit in Dómino, erípiat eum: salvum fáciat eum: quóniam vult eum. ℣. Ipsi vero consideravérunt, et conspexérunt me: divisérunt sibi vestiménta mea, et super vestem meam misérunt sortem. ℣. Líbera me de ore leónis: et a

bölény szarvától. ℣. Ti, kik félitek az Urat, dicsérjétek őt, Jákob minden ivadéka, magasztaljátok őt. ℣. Az Úrról beszélek az eljövendő nemzedéknek: az ő igazságát fogják hirdetni az egek. ℣. A születendő népnek, mivel az Úr így cselekedett.

córnibus unicórnium humilitátem meam. ℣. Qui timétis Dóminum, laudáte eum: univérsum semen Jacob, magnificáte eum. ℣. Annuntiábitur Dómino generátio ventúra: et annuntiábunt caeli justítiam ejus. ℣. Pópulo, qui nascétur, quem fecit Dóminus.

(Ezután következik a szenvedés története. Csendes misében a pap az evangélium oldalán olvassa, de a hívek csak a végén állanak fel. Nagymisében a pap a passiót a lecke-oldalon mondja és énekesek éneklik. Az egyik énekes (C.) az evangélium elbeszélő részeit, a másik (✠) az Úr Jézus szavait, a harmadik énekes vagy a kar (S.) a többi személyek és a tömeg szavait énekli.)

A mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedése Szent Máté szerint. (26-27. fej.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: ✠ Tudjátok, hogy két nap mulva húsvét lészen és az Emberfiát elárulják, hogy megfeszítsék. C. Akkor egybegyülének a papi fejedelmek és a nép vénei a főpap udvarába, aki Kaifásnak nevezteteti és tanácsot ülének, hogy Jézust csellel megfogják és megöljék. Mondák azonban: S. Ne az ünnepnapon, nehogy lázadás támadjon a nép között. C. Mikor pedig Jézus Bethániában vala, a bélpoklos Simon házában, hozzája járula egy asszony, alabástrom-edényben drága kenettel, melyet az asztalnál ülőnek fejére önte. Látván ezt a tanítványok, bosszankodának, mondván: S. Mire való ez a pazarlás?

Pássio Dómini nostri Jesu Christi secúndum Matthaeum. (Cap. 26-27.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: ✠ Scitis quia post bíduum Pascha fiet, et Fílius hóminis tradétur ut crucifigátur. C. Tunc congregáti sunt príncipes sacerdótum, et senióres pópuli in átrium príncipis sacerdótum, qui dicebátur Cáiphas: et consílium fecérunt ut Jesum dolo tenérent, et occíderent. Dicebant autem: S. Non in die festo, ne forte tumúltus fíeret in pópulo. C. Cum autem Jesus esset in Bethánia in domo Simónis leprósi, accéssit ad eum múlier habens alabástrum unguénti pretiósi, et effúdit super caput ipsíus recumbéntis. Vidéntes autem discípuli, indignáti sunt, dicéntes: S. Ut quid perdítio

Mert drágán el lehetett volna ezt adni és árát a szegényeknek adni. C. Észrevévén pedig ezt Jézus, mondá nekik: ✠ Mit bántjátok ezt az asszonyt? Hiszen jó dolgot cselekedett velem. Mert a szegények veletek vannak mindenkor, de én nem mindig vagyok nálatok. Ő meg testemre öntvén e kenetet, temetésemre cselekedte. Bizony mondom nektek, ahol csak hirdetni fogják ezt az evangéliumot az egész világon, azt is majd elmondják, amit ez cselekedett, az ő emlékezetére. C. Akkor elméne egy a tizenkettő közül, kinek neve volt Iskarióti Júdás, a papi fejedelmekhez és mondá nekik; S. Mit fogtok nekem adni, ha én őt kezetekbe adom? C. Azok pedig rendelének neki harminc ezüst pénzt. És attól fogva alkalmat keres vala, hogy őt elárulja.

A kovásztalanok első napján pedig Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: S. Hol akarod, hogy elkészítsük néked a húsvéti bárányvacsorát? C. Jézus pedig mondá: ✠ Menjetek a városba egy bizonyos emberhez és mondjátok neki: A mester üzeni: Az én időm közel vagyon, nálad tartom a húsvéti vacsorát tanítványaimmal együtt. C. És úgy cselekvének a tanítványok, amint rendelte nekik Jézus és elkészíték a húsvéti bá-

haec? pótuit enim istud venúmdari multo, et dari paupéribus. C. Sciens autem Jesus, ait illis: ✠ Quid molésti estis huic mulíeri? opus enim bonum operáta est in me. Nam semper páuperes habétis vobíscum: me autem non semper habétis. Mittens enim haec unguéntum hoc in corpus meum, ad sepeliéndum me fecit Amen dico vobis, ubicúmque praedicátum fúerit hoc Evangélium in toto mundo, dicétur et, quod haec fecit in memóriam ejus. C. Tunc ábiit unus de duódecim, qui dicebátur Judas Iscariótes, ad príncipes sacerdótum, et ait illis: S. Quid vultis mihi dare, et ego vobis eum tradam? C. At illi constituérunt ei trigínta argénteos. Et exínde quaerébat opportunitátem ut eum tráderet.

Prima autem die azymórum accessérunt discípuli ad Jesum, dicéntes: S. Ubi vis parémus tibi comédere pascha? C. At Jesus dixit: ✠ Ite in civitátem ad quemdam, et dícite ei: Magíster dicit: Tempus meum prope est, apud te fácio pascha cum discípulis meis. C. Et fecérunt discípuli, sicut constítuit illis Jesus, et paravérunt pascha. Véspere autem facto, discumbébat cum duódecim discípulis suis. Et edén-

rányt. Mikor aztán este lett, asztalhoz telepedék tizenkét tanítványával. És amint esznek vala, mondá: ✠ Bizony mondom nektek, hogy egy közületek el fog árulni engem. C. És igen megszomorodván, kezdék egyenként kérdezni: S. Csak nem én vagyok, Uram? C. Ő pedig felelvén, mondá: ✠ Aki velem kezét a tálba nyujtja, az árul el engem. Az Emberfia ugyan elmegyen, amint meg vagyon írva felőle; de jaj annak az embernek, aki az Emberfiát elárulja; jobb lett volna annak, ha nem született volna az az ember. C. Megszólalván Judás, ki elárulta őt, mondá: S. Csak nem én vagyok, Rabbi? C. Felelé neki: ✠ Te mondád. C. Midőn pedig vacsoráltak, vevén Jézus a kenyeret, megáldá, megszegé és tanítványainak adá, mondván: ✠ Vegyétek és egyétek, ez az én testem. C. És vévén a kelyhet, hálát ada és nekik adá, mondván: ✠ Igyatok ebből mindnyájan; mert ez az én vérem, az újszövetségé, mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára. Mondom pedig nektek: Mostantól fogva nem iszom a szőlő eme terméséből addig a napig, mikor azt az újat iszom majd veletek Atyám országában. C. És szent éneket énekelvén, kimenének az Olajfák hegyére. Akkor mondá nekik Jézus: ✠ Mindtibus illis, dixit: ✠ Amen dico vobis, quia unus vestrum me traditúrus est. C. Et contristáti valde, coepérunt síngulí dícere: S. Numquid ego sum, Dómine? C. At ipse respóndens, ait: ✠ Qui intíngit mecum manum in parópside, hic me tradet. Fílius quidem hóminis vadit, sicut scriptum est de illo: vae autem hómini illi, per quem Fílius hóminis tradétur: bonum erat ei, si natus non fuísset homo ille. C. Respóndens autem Judas, qui trádidit eum, dixit: S. Numquid ego sum, Rabbi? C. Ait illi: ✠ Tu dixísti. C. Coenántibus autem eis, accépit Jesus panem, et benedíxit, ac fregit, dedítque discípulis suis, et ait: ✠ Accípite et comédite: hoc est corpus meum. C. Et accípiens cálicem, grátias egit: et dedit illis, dicens: ✠ Bíbite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi testaménti, qui pro multis effundétur in remissiónem peccatórum. Dico autem vobis: non bibam ámodo de hoc genímine vitis, usque in diem illum, cum illud bibam vobíscum novum in regno Patris mei. C. Et hymno dicto, exiérunt in montem Olivéti. Tunc dicit illis Jesus: ✠ Omnes vos scándalum patiémini in me, in ista nocte. Scriptum est enim: Percútiam pastórem,

nyájan megbotránkoztok énbennem ez éjjel. Mert írva vagyon: Megverem a pásztort és elszélednek a nyáj juhai. De ha majd feltámadtam, előttetek megyek Galileába. C. Péter pedig megszólalván, mondá neki: S. Ha mindnyájan megbotránkoznak is tebenned, én meg nem botránkozom soha. C. Mondá neki Jézus: ✠ Bizony mondom neked, hogy ez éjjel, mielőtt a kakas szól, háromszor tagadsz meg engem. C. Mondá neki Péter: S. Ha meg is kellene halnom veled, nem tagadlak meg téged. C. Hasonlóképpen beszélének a tanítványok mindnyájan.

et dispergéntur oves gregis. Postquam autem resurréxero, praecédam vos in Galilaeam. C. Respóndens autem Petrus, ait illi: S. Et si omnes scandalizáti fúerint in te, ego numquam scandalizábor. C. Ait illi Jesus: ✠ Amen dico tibi, quia in hac nocte, ántequam gallus cantet, ter me negábis. C. Ait illi Petrus: S. Etiam si oportúerit me mori tecum, non te negábo. C. Simíliter et omnes discípuli dixérunt.

Akkor Jézus a Getszemáni nevezetű majorba méne velük és mondá tanítványainak: ✠ Üljetek le itt, míg odébb megyek és imádkozom. C. És maga mellé vévén Pétert és Zebedeus két fiát, kezde szomorkodni és gyötrődni. Akkor mondá nekik: ✠ Szomorú az én lelkem mindhalálig. Várjatok itt és virrasszatok velem. C. És kissé előbbre menvén orcájára borula, imádkozván és mondván: ✠ Atyám! ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár. Mindazonáltal, ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint te. C. És tanítványaihoz méne és alva találván őket, mondá Péternek: ✠ Így hát egy óráig sem birtatok virrasztani velem? Ébren legyetek és imádkozzatok, hogy kísér-

Tunc venit Jesus cum illis in villam, quae dícitur Gethsémani, et dixit discípulis suis: ✠ Sedéte hic, donec vadam illuc, et orem C. Et assúmpto Petro, et duóbus fíliis Zebedaei, coepit contristári, et moestus esse. Tunc ait illis: ✠ Tristis est ánima mea usque ad mortem: sustinéte hic, et vigiláte mecum. C. Et progréssus pusíllum, prócidit in fáciem suam, orans, et dicens: ✠ Pater mi, si possíbile est, tránseat a me calix iste. Verúmtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. C. Et venit ad discípulos suos, et invénit eos dormiéntes: et dicit Petro: ✠ Sic non potuístis una hora vigiláre mecum? Vigiláte, et oráte, ut non intrétis in tentatiónem. Spíritus qui-

tésbe ne essetek. A lélek ugyan kész, de a test gyönge. C. Másodszor is újra elméne és imádkozék, mondván: ✠ Atyám! Ha el nem múlhatik e pohár anélkül, hogy ki ne igyam, legyen meg a te akaratod. C. És megint visszatérvén, alva találá őket, mert szemeik el voltak nehezedve. És otthagyván őket, ismét elméne és harmadszor imádkozék, ugyanazon beszédet mondván. Akkor tanítványaihoz méne és mondá nekik: ✠ Aludjatok már és nyugodjatok; íme elközelgett az óra és az Emberfia a bűnösök kezébe adatik. Keljetek föl, menjünk; íme közeledik, aki engem elárul. C. Míg ő szól vala, íme Judás, egy a tizenkettő közül, eljöve és vele nagy sereg, kardokkal és dorongokkal, küldetve a papi fejedelmektől és a nép véneitől. Aki pedig elárulta őt, jelt adott nekik, mondván: S. Akit megcsókolok, ő az, fogjátok meg. C. És azonnal Jézushoz járulván, mondá: S. Üdvözlégy, Rabbi! C. És megcsókolá őt. Jézus meg mondá neki: ✠ Barátom! mi végre jöttél? C. Akkor hozzámenének és kezet vetének Jézusra és megragadák őt. És íme egy azok közül, kik Jézussal valának, kinyujtván kezét, kardot ránta és rásujtván a főpap szolgájára, levágá annak fülét. Erre mondá neki Jézus: ✠ Tedd vissza hedem promptus est, caro autem infirma. C. Íterum secúndo ábiit, et orávit, dicens: ✠ Pater mi, si non potest hic calix transíre, nisi bibam illum, fiat volúntas tua. C. Et venit íterum, et invénit eos dormiéntes: erant enim óculi eórum graváti. Et relíctis illis, íterum ábiit, et orávit tértio, eúmdem sermónem dicens. Tunc venit ad discípulos suos, et dicit illis: ✠ Dormíte jam, et requiéscite: ecce appropinquávit hora, et Fílius hóminis tradétur in manus peccatórum. Súrgite, eámus: ecce appropinquávit qui me tradet. C. Adhuc eo loquénte, ecce Judas unus de duódecim venit, et cum eo turba multa cum gládiis, et fústibus, missi a princípibus sacerdótum, et senióribus pópuli. Qui autem trádidit eum, dedit illis signum dicens: S. Quemcúmque osculátus fúero, ipse est, tenéte eum. C. Et confestim accédens ad Jesum, dixit: S. Ave Rabbi. C. Et osculátus est eum. Dixítque illi Jesus: ✠ Amíce, ad quid venísti? C. Tunc accessérunt, et manus injecérunt in Jesum, et tenuérunt eum. Et ecce unus ex his, qui erant cum Jesu, exténdens manum, exémit gládium suum, et percútiens servum princípis sacerdótum, amputávit auriculam ejus. Tunc ait illi

lyébe kardodat; mert mindazok, akik fegyvert fognak, fegyver által vesznek el. Vagy azt hiszed, hogy nem kérhetem Atyámat és rögtön adna nekem többet tizenkét ezred angyalnál? De akkor hogyan teljesednének be az írások, hogy így kell történnie? C. Abban az órában mondá Jézus a seregnek: ✠Mint latorra, úgy jöttetek ki kardokkal és dorongokkal megfogni engem. Naponkint nálatok ültem, tanítván a templomban és nem fogtatok el engem. C. Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjenek a próféták írásai. Akkor a tanítványok mindnyájan elhagyák őt és elfutának.

Amazok pedig fogván Jézust, Kaifás főpaphoz vivék, hol az írástudók és vének egybegyűltek. Péter meg messziről követé őt a főpap udvaráig; és bemenvén oda, leüle a szolgák közé, hogy lássa a végét. A papi fejedelmek pedig és az egész gyülekezet hamis tanuságot keresének Jézus ellen, hogy őt halálra adják és nem találtak, noha sok hamis tanu jelentkezett. Utoljára előálla két hamis tanu és szóla: S. Ez azt mondotta: Le tudom rontani az Isten templomát és három nap alatt felépíteni azt. C. És fölkelvén a főpap mondá neki: S. Semmit sem felelsz-e azokra, mikről ezek ellened tanuskodnak? C. Jesus: ✠ Convérte gládium tuum in locum suum. Omnes enim, qui accéperint gládium, gládio períbunt. An putas, quia non possum rogáre Patrem meum, et exhibébit mihi modo plus quam duódecim legiónes Angelórum? Quómodo ergo implebúntur Scriptúrae, quia sic opórtet fíeri? C. In illa hora dixit Jesus turbis: ✠ Tamquam ad latrónem exístis cum gládiis, et fústibus comprehéndere me: quotídie apud vos sedébam docens in templo, et non me tenuístis. C. Hoc autem totum factum est, ut adimpleréntur Scriptúrae prophetárum. Tunc discípuli omnes, relícto eo, fugérunt.

At illi tenéntes Jesum, duxérunt ad Cáipham príncipem sacerdótum, ubi scribae, et senióres convénerant. Petrus autem sequebátur eum a longe, usque in átrium príncipis sacerdótum. Et ingréssus intro, sedébat cum minístris, ut vidéret finem. Príncipes autem sacerdótum, et omne concílium, quaerébant falsum testimónium contra Jesum, ut eum morti tráderent: et non invenérunt, cum multi falsi testes accessíssent. Novíssime autem venérunt duo falsi testes, et dixérunt: S. Hic dixit: Possum destrúere templum Dei, et post tríduum reaedificáre illud. C. Et surgens prin-

Jézus pedig hallgat vala. És a főpap mondá neki: S. Megesketlek téged az élő Istenre, hogy valld meg nekünk, te vagy-e a Krisztus, az Isten Fia? C. Felelé neki Jézus: ✠ Te mondád. Azonban mondom nektek: Majd egykor látni fogjátok az Emberfiát az Isten hatalmának jobbján ülni és eljönni az ég felhőiben. C. Akkor a főpap megszaggatá ruháit, mondván: S. Káromkodott mi szükségünk van még tanukra? Íme most hallottátok a káromkodást. Mit gondoltok? C. Azok pedig felelvén, mondák: S. Méltó a halálra. C. Akkor orcájára köpdösének és ökölllel csapdosák, őt, mások pedig arcul verék, mondván: S. Találd ki, te Krisztus! ki ütött meg téged? C. Péter pedig künn az udvarban ül vala. És hozzájöve egy szolgáló, mondván: S. Te is a galileai Jézussal valál. C. Ő pedig tagadá mindnyájok előtt, mondván: S. Nem értem, mit mondasz. C. Midőn pedig kiment a kapu alá, meglátá őt egy másik szolgáló és mondá az ottlevőknek: S. Ez is a názáreti Jézussal volt. C. És megint tagadá esküvel, hogy: Nem ismerem azt az embert. Kisvártatva hozzámenvén az ott állók, mondák Péternek: S. Valóban, te is közülük való vagy, mert beszéded is elárul téceps sacerdótum, ait illi: S. Nihil respóndes ad ea, quae isti advérsum te testificántur? C. Jesus autem tacébat. Et princeps sacerdótum ait illi: S. Adjúro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Fílius Dei. C. Dicit illi Jesus: ✠ Tu dixísti. Verúmtamen dico vobis, ámodo vidébitis Fílium hóminis sedéntem a dextris virtútis Dei, et veniéntem in núbibus caeli. C. Tunc princeps sacerdótum scidit vestiménta sua, dicens: S. Blasphemávit: quid adhuc egémus téstibus? Ecce nunc audístis blasphémiam: quid vobis vidétur? C. At illi respondéntes dixérunt: S. Reus est mortis. C. Tunc exspuérunt in fáciem ejus, et cólaphis eum cecidérunt, álii autem palmas in fáciem ejus dedérunt, dicéntes: S. Prophetíza nobis, Christe, quis est qui te percússit? C. Petrus vero sedébat foris in átrio: et accéssit ad eum una ancílla, dicens: S. Et tu cum Jesu Galilaeo eras. C. At ille negávit coram ómnibus, dicens: S. Néscio quid dicis. C. Exeúnte autem illo jánuam, vidit eum ália ancílla, et ait his, qui erant ibi: S. Et hic erat cum Jesu Nazaréno. C. Et íterum negávit cum juraménto: Quia non novi hóminem. Et post pusíllum accessérunt qui

ged C. Erre kezde átkozódni és esküdözni, hogy nem ismeri ezt az embert. És azonnal megszólala a kakas. Akkor eszébe jutott Péternek Jézus szava, melyet mondott vala: Mielőtt a kakas szól, háromszor tagadsz meg engem. És kimenvén onnan, keserves sírásra fakadt.

Mikor pedig reggel lőn, tanácsot ülének mindnyájan a papi fejedelmek és a nép vénei Jézus ellen, hogy őt halálra adják. És megkötözvén őt, vivék és átadák Poncius Pilátus helytartónak. Akkor látván Judás, ki őt elárulta, hogy elítélték, megbánván tettét, visszavivé a harminc ezüstpénzt a papi fejedelmeknek és véneknek, mondván: S. Vétkeztem, elárulván az igaz vért. C. Ám azok mondák: S. Mi közünk hozzá? Te lássad. C. És odavetve az ezüstpénzeket a templomba, eltávozék és elmenvén, fölakasztá magát. A papi fejedelmek pedig fölszedvén az ezüstpénzt, mondák: S. Nem szabad azt a templom kincstárába tenni, mert vér díja. C. Tanácsot tartván tehát, megvevék rajta a fazekas földjét az idegenek temetőjének. Azért hívják azt a földet Hakeldamának, azaz vérmezőnek, mai napiglan. Akkor beteljesedék Jeremiás próféta mondása, aki így szólott: stabant, et dixérunt Petro: S. Vere et tu ex illis es: nam et loquéla tua maniféstum te facit. C. Tunc coepit detestári, et juráre quia non novísset hóminem. Et contínuo gallus cantávit. Et recordátus est Petrus verbi Jesu, quod dixerat: Priúsquam gallus cantet, ter me negábis. Et egréssus foras, flevit amáre.

Mane autem facto, consílium iniérunt omnes príncipes sacerdótum, et senióres pópuli advérsus Jesum, ut eum morti tráderent. Et vinctum adduxérunt eum, et tradidérunt Póntio Piláto praesidi. Tunc videns Judas, qui eum trádidit, quod damnátus esset; poeniténtia ductus, rétulit trigínta argénteos princípibus sacerdótum, et senióribus, dicens: S. Peccávi, tradens sánguinem justum. C. At illi dixérunt: S. Quid ad nos? Tu víderis. C. Et projéctis argénteis in templo, recéssit: et ábiens, láqueo se suspéndit. Príncipes autem sacerdótum, accéptis argénteis, dixérunt: S. Non licet eos míttere in córbonam: quia prétium sánguinis est. C. Consílio autem ínito, emérunt ex illis agrum fíguli, in sepultúram peregrinórum. Propter hoc vocátus est ager ille, Haceldama, hoc est, ager sánguinis, usque in hodiérnum diem. Tunc implétum est,

És vevék a harminc ezüstpénzt, a megbecsültnek árát, kit ennyire becsültek Izrael fiai részéről; és a fazekas földjéért adták azt, amint az Úr parancsolta nekem. Jézus pedig a helytartó előtt áll vala és kérdezé őt a helytartó, mondván: S. Te vagy-e a zsidók királya? C. Felelé neki Jézus: ✠ Te mondod. C. És midőn vádolták a papi fejedelmek és vének, semmit sem felelt. Akkor mondá neki Pilátus: S. Nem hallod-e, mi mindenről tanuskodnak ellened? C. És egy szavára sem felele neki, úgy hogy a helytartó szerfölött csodálkozék. Szokás volt pedig, hogy az ünnepen a helytartó elbocsásson egy foglyot a népnek, akit kívántak. Vala éppen akkor egy híres foglya, ki Barabbásnak hivatott. Összegyüjtvén azért őket, mondá Pilátus: S. Kit akartok, hogy elbocsássak nektek, Barabbást-e, vagy Jézust, kit Krisztusnak mondanak? C. Mert tudta, hogy irígységből adták őt kezébe. Midőn pedig az ítélőszéken ül vala, hozzája külde felesége, mondván: S. Semmi közöd se legyen avval az igazzal; mert sokat szenvedtem ma álmomban miatta. C. De a papi fejedelmek és vének rábeszélték a népet, hogy Barabbást kérjék, Jézust pedig elveszítsék. Szólván hát a helytartó, mondá nekik:

quod dictum est per Jeremíam prophétam, dicéntem: Et accepérunt trigínta argénteos prétium appretiáti, quem appretiavérunt a fíliis Israel: et dedérunt eos in agrum fíguli, sicut constítuit mihi Dóminus. Jesus autem stetit ante praesidem, et interrogávit eum praeses, dicens: S. Tu es Rex Judaeórum? C. Dicit illi Jesus: ✠ Tu dicis. C. Et cum accusarétur a princípibus sacerdótum, et senióribus, nihil respóndit. Tunc dicit illi Pilátus: S. Non audis quanta advérsum te dicunt testimónia? C. Et non respóndit ei ad ullum verbum, ita ut mirarétur praeses veheménter. Per diem autem solémnem consuéverat praeses pópulo dimíttere unum vinctum, quem voluíssent. Habébat autem tunc vinctum insígnem, qui dicebátur Barábbas. Congregátis ergo illis, dixit Pilátus: S. Quem vultis dimíttam vobis: Barábbam, an Jesum, qui dicitur Christus? C. Sciébat enim quod per invídiam tradidíssent eum. Sedénte autem illo pro tribunáli, misit ad eum uxor ejus, dicens: S. Nihil tibi, et justo illi: multa enim passa sum hódie per visum propter eum. C. Príncipes autem sacerdótum, et senióres persuasérunt pópulis, ut péterent Barábbam,

S. Melyiket akarjátok, hogy a kettő közül elbocsássam nektek? C. Azok pedig felelék: S. Barabbást. C. Mondá nekik Pilátus: S. Mit csináljak tehát Jézussal, kit Krisztusnak mondanak? C. Felelének mindnyájan: S. Keresztre vele! C. Mondá nekik a helytartó: S. De hát mi rosszat cselekedett? C. Azok még jobban kiáltozának, mondván: S. Keresztre vele! C. Látván tehát Pilátus, hogy semmire sem megy, hanem annál inkább nő a zajongás, vizet vévén, megmosá kezeit a nép előtt mondván: S. Én ártatlan vagyok ennek az igaznak vérétől, ti lássátok. C. És felelvén az egész nép, mondá: S. Az ő vére mirajtunk és a mi gyermekeinken. C. Erre elbocsátá kedvükért Barabbást, Jézust pedig megostorozván, átadá nekik, hogy megfeszítsék. Akkor a helytartó katonái magukkal vivén Jézust a törvényházba, egybegyűjték körülötte az egész csapatot. És levetkőztetvén őt, bíborszínű köpönyeget adának rája és koszorút fonván tövisből, fejére tevék azt és a nádat jobbkezébe; és térdet hajtván előtte, kicsúfolták őt, mondván: S. Üdvözlégy zsidók királya! C. És ráköpdösvén, vevék a nádat és fejét verék vele. Miután pedig csúfot űztek belőle, levévén róla a köpönyeget, ráadák saját ruJesum vero pérderent. Respóndens autem praeses ait illis: S. Quem vultis vobis de duóbus dimitti? C. At illi dixérunt: S. Barábbam. C. Dicit illis Pilátus: S. Quid ígitur fáciam de Jesu, qui dícitur Christus? C. Dicunt omnes: S. Crucifigátur. C. Ait illis praeses: S. Quid enim mali fecit? C. At illi magis clamábant, dicéntes: S. Crucifigátur. C. Videns autem Pilátus quia nihil proficeret, sed magis tumúltus fíeret: accépta aqua, lavit manus coram pópulo, dicens: S. Innocens ego sum a sánguine justi hujus: vos vidéritis. C. Et respóndens univérsus pópulus dixit: S. Sanguis ejus super nos, et super fílios nostros. C. Tunc dimísit illis Barábbam: Jesum autem flagellátum trádidit eis, ut crucifigerétur. Tunc milites praesidis suscipiéntes Jesum in praetórium, congregavérunt ad eum univérsam cohórtem: et exuéntes eum, chlámydem coccíneam circumdedérunt ei: et plecténtes corónam de spinis, posuérunt super caput ejus, et arúndinem in déxtera ejus. Et genu flexo ante eum, illudébant ei, dicéntes: S. Ave, Rex Judaeórum. C. Et exspuéntes in eum, accepérunt arúndinem, et percutiébant caput ejus. Et postquam illusérunt ei, exuérunt eum chlámyde, et

háit és elvivék, hogy megfeszítsék.

Kimenvén pedig találának egy Simon nevű cirenei embert; ezt kényszerítek, hogy vigye keresztjét. És mikor elérkeztek a helyre, melyet Golgotának neveznek, ami koponyahelyet jelent, epével vegyített bort adának neki inni, de megízlelvén, nem akart inni belőle. Minekutána pedig felfeszítették őt, megosztozának ruháin, sorsot vetvén, hogy beteljesedjék: amit a próféta jövendölt, mondván: Elosztották maguk közt ruháimat és köntösömre sorsot vetettek. Azután leülvén, őrzik vala. És feje fölé tették vétkének föliratát: Ez Jézus, a zsidók királya. Akkor megfeszítének vele együtt két latrot, egyiket jobbról, másikat balfelől. A járókelők pedig káromolák őt, hajtogatván fejüket és mondván: S. Há! Te, ki lerontod az Isten templomát és harmadnapra fölépíted azt, szabadítsd meg magadat! Ha Isten fia vagy, szállj le a keresztről! C. Hasonlóképpen a papi fejedelmek is az írástudókkal és vénekkel egyetemben csúfolódva mondák: S. Másokat megmentett, magát nem tudja megmenteni! ha Izrael királya, szálljon le most a keresztről és hiszünk neki. Az Istenben bízott, mentse meg most, ha

induérunt eum vestiméntis ejus, et duxérunt eum ut crucifígerent.

Exeúntes autem, invenérunt hóminem Cyrenaeum, nómine Simónem: hunc angariavérunt, ut tólleret crucem ejus. Et venérunt in locum qui dícitur Gólgotha, quod est Calváriae locus. Et dedérunt ei vinum bíbere cum felle mixtum. Et cum gustásset, nóluit bíbere. Postquam autem crucifixérunt eum, divisérunt vestiménta ejus, sortem mitténtes: ut implerétur, quod dictum est per Prophétam, dicéntem: Divisérunt sibi vestiménta mea, et super vestem meam misérunt sortem. Et sedéntes, servábant eum. Et imposuérunt super caput ejus causam ipsíus scriptam: Hic est Jesus Rex Judaeórum. Tunc crucifíxi sunt cum eo duo latrónes: unus a dextris, et unus a sinístris. Praetereúntes autem blasphemábant eum, movéntes cápita sua, et dicéntes: S. Vah, qui déstruis templum Dei, et in tríduo illud reaedíficas: salva temetípsum. Si Fílius Dei es, descénde de cruce. C. Simíliter et príncipes sacerdótum illudéntes cum scribis et senióribus, dicébant: S. Alios salvos fecit, seípsum non potest salvum fácere: si Rex Israel est, descéndat nunc de cruce, et crédimus ei: confídit in

akarja őt; mert azt mondotta, hogy: Isten Fia vagyok. C. Ugyanezzel szidalmazták őt a latrok is, kik vele együtt voltak felfeszítve. Hat órától pedig sötétség lőn az egész földön kilenc óráig. És kilenc óra tájban felkiálta Jézus nagy szóval, mondván: ✠ Eli! Eli! lamma sabaktáni? C. Azaz: ✠Én Istenem, én Istenem! miért hagytál el engem. C. Némelyek pedig az ott állók közül hallván ezt, mondák: S. Ez Illést hívja. C. És mindjárt odaszaladván egyik közülök, spongyát vett elő, megtölté ecettel és nádszálra tűzvén, inni ada neki. A többiek pedig mondák: S. Hadd el! lássuk, eljön-e Illés, hogy megszabadítsa őt. C. Jézus pedig ismét nagy szóval kiáltván, kiadá lelkét.

Deo: líberet nunc, si vult eum; dixit enim: Quia Fílius Dei sum. C. Idípsum autem et latrónes, qui crucifíxi erant cum eo, improperábant ei. A sexta autem hora ténebrae factae sunt super univérsam terram usque ad horam nonam. Et circa horam nonam clamávit Jesus voce magna, dicens: ✠ Eli, Eli, lamma sabacthàni? C. Hoc est: ✠Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquísti me? C. Quidam autem illic stantes, et audiéntes, dicébant: S. Elíam vocat iste. C. Et contínuo currens unus ex eis, accéptam spóngiam implévit acéto, et impósuit arúndini, et dabat ei bíbere. Céteri vero dicébant: S. Sine, videámus an véniat Elías líberans eum. C. Jesus autem íterum clamans voce magna, emísit spíritum.

(Itt letérdelünk és néhány pillanatig elmélkedünk.)

És íme, a templom kárpitja kettéhasadt fölétől-aljáig; és a föld megindula, a kősziklák megrepedének; és a sírboltok megnyíllának és sok elhúnyt szentnek teste föltámadott; és kijövén a sírokból, az ő feltámadása után bemenének a szent városba, és sokaknak megjelenének. A százados pedig és akik vele együtt őrzik vala Jézust, látván a földindulást és a történteket, igen megfélemlének, mond-

Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deórsum: et terra mota est, et petrae scissae sunt, et monuménta apérta sunt: et multa córpora sanctórum, qui dormíerant, surrexérunt. Et exeúntes de monuméntis post resurrectiónem ejus, venérunt in sanctam civitátem et apparuérunt multis. Centúrio autem, et qui cum eo erant, custodiéntes Jesum, viso terraemótu et his, quae

ván: S. Ez valóban Isten Fia volt. C. Sokan valának pedig ottan asszonyok, messziről nézvén, kik követték vala Jézust Galileából, szolgálván neki; kik között volt Mária Magdolna és Mária, Jakab és József anyja és Zebedeus fiainak anyja.

Mikor pedig esteledett, jöve egy arimatheai gazdag ember, névszerint József, aki maga is tanítványa volt Jézusnak; ez Pilátushoz járulván, elkéré Jézus testét. Akkor Pilátus megparancsolá, hogy adják ki a testet. És vevén József a testet, tiszta gyolcsba takará és ezt saját új sírboltjába helyezé, melyet kősziklába vágott vala; és nagy követ gördítvén a sírbolt ajtajára, elméne. Ott voltak pedig Mária Magdolna és a másik Mária, a sír átellenében ülvén.

fiébant, timuérunt valde, dicéntes: S. Vere Fílius Dei erat iste. C. Erant autem ibi mulleres multae a longe, quae secútae erant Jesum a Galilaea, ministrántes ei: inter quas erat María Magdaléne, et María Jacóbi, et Joseph mater, et mater filiórum Zebedaei.

Cum autem sero factum esset, venit quidam homo dives ab Arimathaea, nómine Joseph, qui et ipse discípulus erat Jesu. Hic accéssit ad Pilátum, et pétiit corpus Jesu. Tunc Pilátus jussit reddi corpus. Et accépto córpore, Joseph invólvit illud in síndone munda. Et pósuit illud in monuménto suo novo, quod excíderat in petra. Et advólvit saxum magnum ad óstium monuménti, et ábiit. Erat autem ibi María Magdaléne, et áltera María, sedéntes contra sepúlchrum.

(Itt a pap — vagy ha van, a szerpap — elmondja a Munda cort és Dóminus vobiscum mondása s a könyv megjelölése nélkül az evangélium szertartásai szerint mondja vagy énekli a következő részt :)

Másnap pedig, mely a készületnap után esik, egybegyülének a papi fejedelmek és farizeusok Pilátushoz, mondván: Uram! emlékszünk, hogy ez a csaló még életében azt mondotta: Három nap mulva feltámadok. Parancsold meg tehát, hogy őrizzék a sírt harmadnapig, nehogy odamenvén tanítványai, ellopják őt és

Altera autem die, quae est post Parascéven, convenérunt príncipes sacerdótum, et pharisaei ad Pilátum dicéntes: Dómine, recordáti sumus, quia sedúctor ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resúrgam. Jube ergo custodíri sepúlchrum usque in diem tértium: ne forte véniant discípuli ejus, et furéntur eum,

azt mondják a népnek: feltámadott halottaiból; és az utóbbi ámítás rosszabb leszen az elsőnél. Mondá nekik Pilátus: Van őrségtek, menjetek, őrizzétek ahogy tudjátok. Azok pedig elmenvén, biztosíták a sírt őrséggel, miután lepecsételték a követ.

et dicant plebi: Surréxit a mórtuis: et erit novíssimus error pejor prióre. Ait illis Pilátus: Habétis custódiam, ite, custodíte sicut scítis. Illi autem abeúntes, muniérunt sepúlchrum, signántes lápidem, cum custódibus.

Felajánlási ének. (Zs. 68, 21-22.) Gyalázatot és nyomorúságot szenved a szívem: kerestem, ki szánakoznék rajtam, de nem akadt senki sem: ki vigasztaljon engem, de senkit sem leltem: sőt enni nekem epét adtak, szomjúságomban ecettel itattak.

Offertorium. (Ps. 68, 21-22.) Impropérium exspectávit cor meum, et misériam: et sustínui qui simul mecum contristarétur, et non fuit: consolántem me quaesívi, et non invéni: et dedérunt in escam meam fel, et in siti mea potavérunt me acéto.

Csendes imádság. Engedd, kérünk, Urunk, hogy a fölséged színe előtt fölajánlott adomány nekünk mind az áldozatos lelkület kegyelmét megnyerje, mind a boldog örökkévalóság birtoklását megszerezze. A mi.

Secreta. Concéde, quaesumus, Dómine: ut óculis tuae majestátis munus oblátum, et grátiam nobis devotiónis obtíneat, et efféctum beátae perennitátis acquírat. Per Dóminum nostrum.

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Máté 26, 42.) Atyám, ha el nem múlhatik e pohár anélkül, hogy ki ne igyam, legyen meg a te akaratod.

Communio. (Matth. 26, 42.) Pater, si non potest hic calix transíre, nisi bibam illum: fiat volúntas tua.

Áldozás utáni imádság. E misztérium hatása törölje el, Urunk, bűneinket és teljesítse igaz kívánságainkat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Per hujus, Dómine, operatiónem mystérii: et vítia nostra purgéntur, et justa desidéria compleántur. Per Dóminum.

(Csendes szentmiséken utolsó evangéliumnak a barkaszentelési evangéliumot mondjuk, 387. l.)

A SZENT- ÉS NAGYHÉT.

A virágvasárnapi szertartás az egyházi év legszentebb hetének volt a nyitánya. A legszentebb hét, mert liturgiájában a legnagyobb, legcsodálatosabb és kegyelemben leggazdagabb titkokat ünnepeljük. Innen erednek a különböző nevek is, amelyek azt a liturgiában, vagy a nép ajkán jellemzik. A liturgiában «*Hebdomada major*»-nak is, meg «*sancta*»-nak is nevezik, azaz nagy- és szenthétnek, a nagy és szent titkok miatt, amelyeket megünnepel; de szentnek a komoly és jámbor életmód miatt is, amely ebbe az időszakba való. *Csendes hét*nek is nevezik, mert benne hangos ünnepek nincsenek megengedve, hanem igenis a léleknek csendes magábavonulása és legalább a három utolsó napon az ügyes-bajos dolgok lehető szüneteltetése. Az első keresztény császárok megtiltották ezeken a napokon a bírósági tárgyalásokat, közmunkákat és szórakozásokat. A középkorban az egész héten szombati nyugalom volt. Nagycsütörtöktől kezdve a zsidóknak nem volt szabad többé a keresztények között megjelenniök.

Németül «Karwoche»-nak vagy *gyászhétnek* is nevezik, mert az Egyház a nagyhéten az Úr szenvedését és halálát ünnepli. Ezt a nevet eredetileg csak a péntek, a hét legnagyobb gyásznapja viselte (az ónémet «Kara» = siratás vagy gyász szóból származik). Csak lassanként, a régi liturgia szellemét elfeledve, ruházták át ezt a nevet az egész hétre.

Az ókeresztény évszázadokban általános szokás volt, a nagyhét alatt csak este kenyeret, sőt enni és vizet inni, az ú. n. xerophágiát tartani. Egyes buzgó emberek annyira böjtöltek, hogy a két utolsó napon, vagy legalább 40 óra hosszat, Húsvét reggeléig, egyáltalán semmit sem ettek.

2. *Jelentősége.* Ennek a hétnek a nagy jelentősége a rendkívüli és megható szertartások által is kitűnik. Minden egyes nap kiváltságolt nap, tehát ezen a héten semmi más ünnepet nem szabad tartani. Az összes liturgikus imákat, énekeket és olvasásokat Urunk szenvedéseire és megváltásunk nagy titkaira irányuló gondolatok töltik el.

Mennyire előkészített minket az Egyház, mielőtt ebbe beléphettünk. Mennyire észrevehető volt Hetvenedvasárnap óta a liturgiában a folyton fokozódó erősödés. Minden héttel magasabbra emelkedünk. Eleinte, ha az Egyház a keresztről vagy feltámadásról nyilatkozott is, ezt mindig burkoltan tette: képekben és jelekben, nehogy ezt a legdrágábbat profán tekinteteknek kitegye. Most azonban elhúzza a függönyt és szemtől-szembe nézhetjük a legszentebbet, sőt többet tehetünk, most a legmegkapóbb szent történetben magunk is misztériumos valósággal részt vehetünk.

A nagy- és szenthét, jól jegyezzük meg: a liturgia szelleme szerint nem gyászhét és ezért benne a kereszt és a feltámadás elválaszthatatlanok. Krisztus megváltói működése nem végződik a halállal, hanem a feltámadás győzelmébe megy át. Nem szabad tehát az Úr szenvedését az ő feltámadásától különválasztani. A liturgia nem akar ezen a héten az Úr szenvedésein csupán

siránkozni és panaszkodni. Az ősi keresztény felfogás szerint az egész héten győzelem és öröm vonul keresztül, mely Krisztus szenvedéseiben csak átmenetet lát (pascha maga is átmenetet jelent) a feltámadás dicsőségéhez. A mai liturgiát sem érthetjük meg, ha nem tartjuk ezt a gondolatot világosan magunk előtt. Az elkövetkező hétnek nincs egy olyan napja, melyen ez a húsvéti és győzelmi motívum ne csengene ki világosan. Gondoljunk csak a tegnapi liturgiában az Úr iránt tanusított királyi hódolatra és a nagypénteki keresztfelmagasztalásra.

Nagyhétfő.

(Stációs-templom: a Szent Praxedes-templom.)

Hat nappal vagyunk Húsvét előtt, erről a történelmi eseményről emlékezik meg az evangélium. Mária példáját mi is követhetjük, mert Krisztus misztikus testében a szegények jelentik az Úr lábait és nekik szolgálhatunk, mint a stációs szent is minden vagyonát a szegényeknek adta. Így enyhítsük az Úr szenvedéseit, akinek panaszszava hangzik fel ma is a misében.

Bevonulásra. (Zs. 34,1-2.)

Szállj perbe, Uram, azokkal, kik ártanak nekem; harcolj azokkal, kik harcolnak ellenem: ragadj fegyvert és pajzsot; és kelj föl segítségemre, Uram, szabadításom ereje. (Zs. 34, 3.) Ránts kardot és szorítsd vissza üldözőimet, mondd nekem: Én vagyok a segítséged. Szállj.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik annyi bajunk között gyengeségünk miatt elesünk, egyszülött Fiad szenvedései által új erőt nyerhessünk: Ki veled él.

Introitus. (Ps. 34, 1-2.)

Júdica, Dómine, nocéntes me, expúgna impugnántes me: apprehénde arma, et scutum, et exsúrge in adjutórium meum, Dómine, virtus salútis meae. (Ps. ibid., 3.) Effúnde frámeam, et conclúde advérsus eos, qui persequúntur me: dic ánimae meae: Salus tua ego sum. Júdica, Dómine.

Orátio. Da, quaesumus, omnípotens Deus: utqui in tot advérsis ex nostra infirmitáte defícimus; intercedénte unigéniti Fílii tui passióne respirémus: Qui tecum vivit.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Izaiás prófétától. (50, 5-10.)

Ama napokban: Mondá Izaiás: Megnyitotta az Úr Isten fülemet, én pedig

Léctio Isaíae Prophétae. (50, 5-10.)

In diébus illis: Dixit Isaías: Dóminus Deus apéruit mihi aurem, ego autem non

nem elleneztem, meg nem hátráltam. Testemet odaadtam az engem verőknek, orcámat a tépdesőknek; arcomat nem fordítottam el azoktól, kik gyaláztak és megköpdöstek engem. Az Úristen az én segítőm, azért nem szégyenülök meg; Azért tettem arcomat olyanná, mint a kemény kőszikla, és tudom, hogy nem szégyenülök meg. Közel van, ki igazságot szolgáltat nekem; ki szállhat perbe velem? Álljunk ki együtt! Ki az én ellenfelem? Jöjjön ide hozzám! Íme az Úr Isten az én segítőm: Ki kárhoztathat engem? Íme mindnyájan elvesznek, mint a ruha, moly emészti meg őket. Ki féli közületek az Urat és hallgat szolgája szavára? Ki a sötétségben jár és nincs világossága, bízzék az Úr nevében, és támaszkodjék Istenére.

Átvonulásra. (Zs. 34, 23, 3.) Ébredj fel, Uram és figyelj ítéletemre, én Istenem és Uram, az én ügyemre. ℣. Ránts kardot és szorítsd vissza üldözőimet.

contradíco: retrórsum non ábii. Corpus meum dedi percutiéntibus, et genas meas velléntibus: fáciem meam non avérti ab increpántibus, et conspuéntibus in me. Dóminus Deus auxiliátor meus, ídeo non sum confúsus: ídeo pósui fáciem meam, ut petram durissimam, et scio, quóniam non confúndar. Juxta est, qui justíficat me, quis contradícet mihi? Stemus simul, quis est adversárius meus? Accédat ad me. Ecce Dóminus Deus auxiliátor meus: quis est qui condémnet me? Ecce omnes quasi vestiméntum conteréntur, tínea cómedet eos. Quis ex vobis timens Dóminum, áudiens vocem servi sui? Qui ambulávit in ténebris, et non est lumen ei, speret in nómine Dómini, et innitátur super Deum suum.

Graduale. (Ps. 34, 23 et 3.) Exsúrge, Dómine, et inténde judício meo, Deus meus et Dóminus meus, in causam meam. ℣. Effúnde fráneam, et conclúde advérsus eos, qui me persequúntur.

Böjti ének ugyanaz, mint Hamvazószerdán, 203. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (12, 1-9.)

Hat nappal húsvét előtt Jézus Betániába méne, hol a megholt Lázár vala, kit Jézus föltámasztott halottaiból. Vacsorát szerzé-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (12, 1-9.)

Ante sex dies Paschae venit Jesus Bethániam, ubi Lázarus fúerat mórtuus, quem suscitávit Jesus. Fecérunt autem ei coenam ibi:

nek tehát ott neki és Márta szolgál vala, Lázár meg egyik volt azok közül, kik asztalnál ültek övele. Mária pedig vevén egy font drága igazi nárdusz-kenetet, megkené Jézus lábait és hajával törölgeté azokat és megtelék a ház a kenet illatával. Mondá azért egyik tanítványai közül, iskarióti Júdás, ki az ő árulója lett: Miért nem adták el ezt a kenetet háromszáz denáron és adták a szegényeknek? Ezt pedig nem azért mondá, mintha a szegényekre lett volna gondja, hanem mivel tolvaj volt és nála lévén az erszény, az adományokat elsikkasztá. Mondá tehát Jézus: Hagyj békét neki, hogy temetésem napjára tartsa meg azt. Mert a szegények mindenkor veletek vannak, én pedig nem vagyok mindig nálatok. A zsidók közül pedig sokan megtudták, hogy ott van és odamenének, nemcsak magáért Jézusért, hanem hogy Lázárt is lássák, kit föltámasztott halottaiból.

et Martha ministrábat, Lázarus vero unus erat ex discumbéntibus cum eo. Maria ergo accépit libram unguénti nardi pístici pretiósi, et unxit pedes Jesu, et extérsit pedes ejus capíllis suis: et domus impléta est ex odóre unguénti. Dixit ergo unus ex discípulis ejus, Judas Iscariótes, qui erat eum traditúrus: Quare hoc unguéntum non véniit trecéntis denáriis, et datum est egénis? Dixit autem hoc, non quia de egénis pertinébat ad eum, sed quia fur erat, et lóculos habens, ea, quae mittebántur, portábat. Dixit ergo Jesus: Sínite illam, ut in diem sepultúrae meae servet illud. Páuperes enim semper habétis vobíscum: me autem non semper habétis. Cognóvit ergo turba multa ex Judaeis, quia illic est: et venérunt, non propter Jesum tantum, sed ut Lázarum vidérent, quem suscitávit a mórtuis.

Felajánlási ének. (Zsolt. 142, 9-10.) Ments meg engem ellenségeimtől, Úram: hozzád menekülök, taníts meg arra, hogy akaratodat megtegyem, mert te vagy az én Istenem.

Offertorium. (Psalm. 142, 9-10.) Éripe me de inimícis meis, Dómine: ad te confúgi, doce me fácere voluntátem tuam: quia Deus meus es tu.

Csendes imádság. Ez áldozat, mindenható Isten, hatalmas erejével tisztítson meg minket, hogy

Secreta. Haec sacrifícia nos, omnípotens Deus, poténti virtúte mundátos, ad suum fáciant purióres ve-

egyre tisztulva, tisztábban juthassunk el forrásukhoz. A mi Urunk.

nire princípium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 34, 26.) Piruljanak el, jussanak szégyenbe mind, kik örülnek szerencsétlenségemen: öltsenek szégyent és gyalázatot, kik kevélyen beszélnek ellenem.

Communio. (Ps. 34, 26.) Erubéscant, et revereántur simul, qui gratulántur malis meis: induántur pudóre et reveréntia, qui malígna loquúntur advérsus me.

Áldozás utáni imádság. Szent misztériumaid, Urunk, növeljék bennünk az isteni tűzet, hogy egyaránt örülhessünk megünneplésüknek és gyümölcsüknek. A mi.

Postcommunio. Praebeant nobis, Dómine, divínam tua sancta fervórem: quo eórum páriter et actu delectémur, et fructu. Per Dóminum nostrum.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l. 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Segíts minket, megváltó Istenünk, hogy örömmel elnyerhessük jótéteményeidet, amelyekkel minket megújítani méltóztattál. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo. Adjuva nos, Deus salutáris noster: et ad benefícia recolénda, quibus nos instauráre dignátus es, tríbue veníre gaudéntes. Per Dóminum.

Nagykedd.

(Stációs-templom: Szent Piroska temploma.)

A szentleckében olvassuk Jeremiás szavait az isteni Bárányról, a passio elénk tárja ennek a jövendölésnek teljesedését. De tudjuk, hogy a szenvedésből és halálból származik a dicsőséges új élet, azért a Húsvét bizonyosságával viseljük el mi is keresztünket.

Bevonulásra. (Gal. 6, 14.) Mi pedig dicsekedjünk a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, kiben vagyon üdvös-

Introitus. (Gal. 6, 14.) Nos autem gloriári opórtet in cruce Dómini nostri Jesu Christi: in quo est salus,

ségünk, életünk és feltámadásunk; ki által megváltattunk és megszabadultunk. (Zs. 66, 2.) Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket: ragyogtassa arcát felettünk és irgalmazzon nekünk. Mi pedig.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, add meg nekünk az Úr szenvedéseinek miszteriumait úgy végeznünk, hogy a bocsánat elnyerését kiérdemeljük. Ugyanazon . . .

vita, et resurréctio nostra: per quem salváti, et liberáti sumus. (Ps. 66, 2.) Deus misereátur nostri, et benedícat nobis: illúmiet vultum suum super nos, et misereátur nostri. Nos autem gloriári opórtet.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus: da nobis ita Domínicae passiónis sacraménta perágere; ut indulgéntiam percípere mereámur. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Jeremiás prófétától. (11, 18-20.)

Ama napokban: Mondá Jeremiás: Te pedig, Uram, megjelentetted nekem ezt, és én megtudtam; te kitártad előttem szándékaikat. Én pedig mint valami szelíd bárány, melyet áldozatra visznek, nem tudtam, hogy terveket szőttek ellenem, mondván: Tegyünk halálos mérget ételébe, és írtsuk ki őt az élők földéről, hogy még emléke se maradjon meg nevének! Nos hát, seregek Ura, te igazságos bíró, ki a veséket és a szíveket vizsgálod, hadd látnom, miként állasz bosszút rajtuk! — mert előtted tártam fel ügyemet, én Uram, Istenem.

Átvonulásra. (Zs. 34, 13, 1-2.) Én pedig, amikor bántottak, szőrruhát öltöttem, böjttel sanyargattam magamat s mellre hajtott fővel

Léctio Jeremíae Prophétae. (11, 18-20.)

In diébus illis: Dixit Jeremías: Dómine, demonstrásti mihi, et cognóvi: tunc ostendísti mihi stúdia eórum. Et ego quasi agnus mansuétus, qui portátur ad víctimam: et non cognóvi, quia cogitavérunt super me consília, dicéntes: Mittámus lignum in panem ejus, et eradámus eum de terra vivéntium, et nomen ejus non memorétur ámplius. Tu autem, Dómine Sábaoth, qui júdicas juste, et probas renes et corda, vídeam ultiónem tuam ex eis: tibi enim revelávi causam meam, Dómine Deus meus.

Graduale. (Ps. 34, 13 et 1-2.) Ego autem, dum mihi molésti essent, induébam me cilício, et humiliábam in jejúnio ánimam meam: et

könyörögtem. ℣. Szállj perbe, Uram, azokkal, kik ártanak nekem, harcolj azokkal, kik harcolnak ellenem: ragadj fegyvert és pajzsot, kelj föl és segíts meg.

A mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedése Szent Márk szerint. (14-15. fej.)

Az időben: Két nap mulva húsvéti vacsora vala és a kovásztalanok ünnepe; és a papi fejedelmek és írástudók azon tanakodának, miképpen fogják meg Jézust csellel és hogyan öljék meg. Mondák ugyanis: S. Ne az ünnepnapon, nehogy zavargás támadjon a nép között. C. Mikor pedig Betániában volt, a bélpoklos Simon házában és asztalnál ült, odaméne egy aszszony alabástromedényben valódi drága nárduszolajjal és feltörvén az alabástromot, fejére önté. Voltak azonban ott, akik boszszankodának magukban és mondák: S. Mire való volt e kenetet így vesztegetni? Mert el lehetett volna adni ezt az olajat háromszáz dénáron felül és a szegényeknek adni. C. És rátámadának az asszonyra. Jézus pedig mondá: ✠ Hagyjatok békét neki! Miért bántjátok? Ő jó dolgot művelt velem. Hiszen a szegények mindenkor veletek vannak és mikor akartok, jót tehettek velük; de én nem vagyok mindenorátió mea in sinu meo convertétur. ℣. Júdica, Dómine, nocéntes me, expúgna impugnántes me: apprehénde arma, et scutum, et exsúrge in adjutórium mihi.

Pássio Dómini nostri Jesu Christi secúndum Marcum. (Cap. 14-15.)

In illo témpore: Erat Pascha, et ázyma post bíduum, et quaerébant summi sacerdótes et scribae, quómodo Jesum dolo ténerent et occíderent. Dicébant autem: S. Non in die festo, ne forte tumúltus fíeret in pópulo. C. Et cum esset Jesus Bethániae in domo Simónis leprósi, et recúmberet: venit múlier habens alabástrum unguénti nardi spicáti pretiósi, et fracto alabástro, effúdit super caput ejus. Erant autem quidam indígne feréntes intra semetípsos, et dicéntes: S. Ut quid perdítio ista unguénti facta est? Póterat enim unguéntum istud venúmdari plus quam trecéntis denáriis, et dari paupéribus. C. Et fremébant in eam. Jesus autem dixit: ✠ Sínite eam: quid illi molésti estis? Bonum opus operáta est in me. Semper enim páuperes habétis vobíscum: et cum voluéritis, potéstis illis benefácere: me autem non semper habétis. Quod hábuit haec, fecit: praevenit úngere corpus meum in se-

kor nálatok. Azt tevé, ami tőle telt, előre megkené testemet a temetésre. Bizony mondom nektek, ahol csak hirdetni fogják ezt az evangéliumot az egész világon, azt is majd elbeszélik, amit ez cselekedett, az ő emlékezetére. C. Iskarióti Judás pedig, egy a tizenkettő közül, elméne a papi fejedelmekhez, hogy őt nekik elárulja. Kik hallván ezt, megörülének és ígérék, hogy pénzt adnak neki. És módot keres vala, hogyan adja őt kezükbe alkalomadtán.

A kovásztalanok első napján pedig, mikor a húsvéti bárányt áldozták, mondák neki az ő tanítványai: S. Hova akarod, hogy menjünk és elkészítsük neked, hogy megegyed a húsvéti bárányt? C. Akkor elküldé kettőt tanítványai közül, mondván nekik: ✠ Menjetek a városba és találkoztok egy vizeskorsót vivő emberrel: kövessétek őt és ahova bemegyen, mondjátok a házigazdának, hogy a Mester azt üzeni: Hol van az én szállásom, ahol a húsvéti bárányt tanítványaimmal elköltsem? És ő majd mutatni fog nektek egy nagy ebédlőt készen fölterítve: ott készítsétek el nekünk. C. És elindulván tanítványai, a városba menének és úgy találák, amint mondotta vala nekik és elkészíték a húsvéti bárányt. Esteledvén pedig, megérkezék a tizenkettővel.

pultúram. Amen dico vobis: Ubicúmque praedicátum fúerit Evangélium istud in univérso mundo, et quod fecit haec, narrábitur in memóriam ejus. C. Et Judas Iscariótes, unus de duódecim, ábiit ad summos sacerdótes, ut próderet eum illis. Qui audiéntes, gavísi sunt: et promisérunt ei pecúniam se datúros. Et quaerébat quómodo illum opportúne tráderet.

Et primo die azymórum quando pascha immolábant, dicunt ei discípuli: S. Quo vis eámus, et parémus tibi, ut mandúces pascha? C. Et mittit duos ex discípulis suis et dicit eis: ✠ Ite in civitátem: et occúrret vobis homo lagénam aquae bájulans, sequímini eum: et quocúmque introíerit, dícite dómino domus, quia magíster dicit: Ubi est refféctio mea, ubi pascha cum discípulis meis mandúcem? Et ipse vobis demonstrábit coenáculum grande stratum: et illic paráte nobis. C. Et abiérunt discípuli ejus, et venérunt in civitátem: et invenérunt sicut díxerat illis, et paravérunt pascha. Véspere autem facto, venit cum duódecim. Et discumbéntibus eis, et manducántibus, ait Jesus: ✠ Amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me,

És midőn letelepedtek és evének, mondá Jézus: ✠ Bizony mondom nektek, hogy egy közületek elárul engem, aki velem eszik. C. Azok pedig elszomorodván, kezdték egyenként kérdezni tőle: S. Csak nem én, Uram? C. Ki felelé nekik: ✠ Egy a tizenkettő közül, ki velem a tálból mártogat. Az Emberfia ugyan elmegyen, amint írva vagyon felőle, de jaj annak az embernek, aki az Emberfiát elárulja; jobb volna neki, ha nem született volna az az ember. C. Midőn pedig esznek vala, vevé Jézus a kenyeret és megáldván, megszegé és nekik adá, mondván: ✠ Vegyétek, ez az én testem. C. És vevén a kelyhet, hálát adván, nekik adá és ivának abból mindnyájan. És mondá nekik: ✠ Ez az én vérem, az új szövetségé, mely sokakért kiontatik. Bizony mondom nektek, hogy többé már nem iszom a szőlő ezen terméséből addig a napig, mikor azt mint újat iszom majd az Isten országában. C. És szenténeket énekelvén, kimenének az Olajfák hegyére. És mondá nekik Jézus: ✠ Mindnyájan megbotránkoztok énbennem ez éjjel, mert írva vagyon: Megverem a pásztort és elszéledjenek a juhok. De majd ha feltámadtam, előttetek megyek Galileába. C. Mondá pedig neki Péter: S. Ha mindnyájan megbotránkoznak is qui mandúcat mecum. C. At illi coeperunt contristári, et dícere ei singulátim: S. Numquid ego? C. Qui ait illis: ✠ Unus ex duódecim, qui intíngit mecum manum in catíno. Et Fílius quidem hóminis vadit, sicut scriptum est de eo: vae autem hómini illi, per quem Fílius hóminis tradétur. Bonum erat ei, si non esset natus homo ille. C. Et manducántibus illis, accépit Jesus panem: et benedícens fregit, et dedit eis, et ait: ✠ Súmite, hoc est corpus meum. C. Et accépto cálice, grátias agens dedit eis: et bibérunt ex illo omnes. Et ait illis: ✠ Hic est sanguis meus novi testaménti, qui pro multis effundétur. Amen dico vobis, quia jam non bibam de hoc genímine vitis, usque in diem illum, cum illud bibam novum in regno Dei. C. Et hymno dicto, exiérunt in montem Olivárum. Et ait eis Jesus: ✠ Omnes scandalizabímini in me in nocte ista: quia scriptum est: Percútiam pastórem, et dispergéntur oves. Sed postquam resurréxero, praecédam vos in Galilaeam. C. Petrus autem ait illi: S. Et si omnes scandalizáti fúerint in te, sed non ego. C. Et ait illi Jesus: ✠ Amen dico tibi, quia tu hódie in nocte hac, priúsquam gallus vocem bis déderit, ter me es negatúrus. C. At ille

benned, de én nem. C. És felelé neki Jézus: ✠ Bizony mondom neked, hogy te ma, ez éjjel, mielőtt a kakas kétszer szól, háromszor tagadsz meg engem. C. Ő pedig még erősebben állítá: S. Ha meg is kell halnom veled együtt, nem tagadlak meg téged. C. Hasonlóképpen beszélének a többiek is valamennyien.

És elérkezének a majorba, melynek neve Getszemáni. Akkor mondá tanítványainak: ✠ Üljetek itt, míg imádkozom. C. És maga mellé vévén Pétert és Jakabot és Jánost, kezde remegni és gyötrődni. És mondá nekik: ✠ Szomorú az én lelkem mindhalálig; maradjatok itten és virrasszatok. C. És egy kissé előbbre menvén, földre borula és imádkozék, hogy ha lehetséges, távozzék el tőle ez óra; és mondá: ✠ Abba, Atyám! minden lehetséges neked, vedd el tőlem e poharat; de ne az legyen, amit én akarok, hanem amit te. C. Akkor visszajövén, alva találá őket. És mondá Péternek: ✠ Simon! alszol? nem bírtál virrasztani egy óráig? Ébren legyetek, és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek; a lélek ugyan kész, de a test erőtlen. C. Ismét elmenvén, imádkozék, ugyanazt a beszédet mondván. És visszatérvén, megint alva találá őket (mert szemeik el voltak nehezedve); és nem tudták, mit feleljenek neki. Harmadszor is eljöve, és mondá

ámplius loquebátur: S. Et si oportúerit me simul cómmori tibi, non te negábo. C. Simíliter autem et omnes dicébant.

Et véniunt in praedium, cui nomen Gethsémani. Et ait discípulis suis. ✠ Sedéte hic donec orem. C. Et assúmit Petrum, et Jacóbum, et Joánnem secum: et coepit pavére, et taedére. Et ait illis: ✠ Tristis est ánima mea usque ad mortem: sustinéte hic, et vigiláte. C. Et cum processísset páululum, prócidit super terram, et orábat, ut si fieri posset, transíret ab eo hora: et dixit: ✠ Abba, Pater, ómnia tibi possíbilia sunt, transfer cálicem hunc a me: sed non quod ego volo, sed quod tu. C. Et venit, et invénit eos dormiéntes. Et ait Petro: ✠ Simon, dormis? non potuísti una hora vigiláre? Vigiláte, et oráte, ut non intrétis in tentatiónem. Spíritus quidem promptus est, caro vero infírma. C. Et íterum ábiens orávit, eúmdem sermónem dicens. Et revérsus, dénuo invénit eos dormiéntes (erant enim óculi eórum graváti) et ignorábant quid respondérent ei. Et venit tértio, et ait illis: ✠ Dormíte jam, et requiéscite. Súfficit: venit hora: ecce Fílius hó-

nekik: ✠ Aludjatok már és nyugodjatok. Elég; eljött az óra; íme, az Emberfia a bűnösök kezeibe adatik. Keljetek föl, menjünk; ímhol közeleg, aki engem elárul. C. Midőn még szólott, megérkezék iskarióti Júdás, egy a tizenkettő közül és vele nagy sereg, kardokkal és dorongokkal, a papi fejedelmektől és írástudóktól és öregektől. Az ő árulója pedig jelt adott vala nekik, mondván: S. Akit majd megcsókolok, ő az, fogjátok meg és vigyétek el, jól vigyázva rá. C. És amint odaért, mindjárt hozzá lépvén, monda: S. Üdvözlégy Rabbi! C. És megcsókolá őt. Azok meg kezet vetének rája és megragadák őt. Egyik pedig a körülállók közül kardot rántván, rásujta a főpap szolgájára és levágá annak fülét. Felelvén Jézus, mondá nekik: ✠ Mint valami latorra, úgy jöttetek ki kardokkal és dorongokkal megfogni engemet? Mindennap nálatok valék, tanítván a templomban és nem fogtatok el engem; de, hogy beteljesedjenek az Írások. C. Akkor tanítványai elhagyván őt, mindnyájan elfutának. Egy ifjú pedig követé őt, mezítelen testén egy szál gyolcsingben; és megragadák őt. De az otthagyván ingét, mezítelenül futa el tőlük.

minis tradétur in manus peccatórum. Súrgite, eámus ecce qui me tradet, prope est. C. Et, adhuc eo loquénte, venit Judas Iscariótes, unus de duódecim, et cum eo turba multa cum gládiis, et lignis, a summis sacerdótibus, et scribis, et senióribus. Déderat autem tráditor ejus signum eis, dicens: S. Quemcúmque osculátus fúero, ipse est, tenéte eum, et dúcite caute. C. Et cum venísset, statim accédens ad eum, ait: S. Ave, Rabbi. C. Et osculátus est eum. At illi manus injecérunt in eum, et tenuérunt eum. Unus autem quidam de circumstántibus, edúcens gládium, percússit servum summi sacerdótis: et amputávit illi aurículam. Et respóndens Jesus, ait illis: ✠ Tamquam ad latrónem exístis cum gládiis, et lignis comprehéndere me? quotídie eram apud vos in templo docens, et non me tenuístis. Sed ut impleántur Scriptúrae. C. Tunc discípuli ejus relinquéntes eum, omnes fugérunt. Adoléscens autem quidam sequebátur eum amíctus síndone super nudo: et tenuérunt eum. At ille, rejécta síndone, nudus profúgit ab eis.

És a főpaphoz vivék Jézust és egybegyűlének nála mind a papi fejedelmek és

Et adduxérunt Jesum ad summum sacerdótem: et convenérunt omnes sacerdó-

írástudók és öregek. Péter pedig távolról követé őt, be, egészen a főpap udvarába és a szolgákkal a tűzhöz ülve melegszik vala. A papi fejedelmek pedig és az egész főtanács tanubizonyságot keresének Jézus ellen, hogy őt halálra adják, de nem találának. Mert sokan tanuskodának hamisan ellene, de a tanuságok nem valának megegyezők. És előállván némelyek, hamis tanuságot tevének ellene, mondván: S. Mi hallottuk, amint mondta: Én lebontom ezt a kézzel csinált templomot és három nap alatt mást építek, mely nem kézzel készült. C. De ebben sem egyezett meg tanuságuk. Akkor középre állva a főpap, kérdezé Jézust, mondván: S. Semmit sem felelsz-e azokra, amiket ezek ellened felhoznak? C. Ő pedig hallgat vala és semmit sem felele. Újra kérdé őt a főpap és mondá neki: S. Te vagy-e a Krisztus, az imádott Istennek Fia? C. Jézus pedig felelé neki: ✠ Én vagyok; és látni fogjátok az Emberfiát a hatalmas Isten jobbján ülni és eljönni az ég felhőiben. C. Erre a főpap megszaggatván ruháit, mondá: S. Mi szükségünk van még tanukra? Hallottátok a káromkodást; hogyan ítéltek? C. Azok pedig mindnyájan halálra méltónak ítélék őt. És kezdék őt némelyek leköpdösni, szemét tes, et scribae, et senióres. Petrus autem a longe secútus est eum, usque intro in atrium summi sacerdótis: et sedébat cum minístris ad ignem, et calefaciébat se. Summi vero sacerdótes, et omne concílium, quaerébant advérsus Jesum testimónium, ut eum morti tráderent, nec inveniébant. Multi enim testimónium falsum dicébant advérsus eum: et conveniéntia testimónia non erant. Et quidam surgéntes, falsum testimónium ferébant advérsus eum, dicéntes: S. Quóniam nos audívimus eum dicéntem: Ego dissólvam templum hoc manufáctum, et per tríduum álliud non manufáctum aedificábo. C. Et non erat convéniens testimónium illórum. Et exsúrgens summus sacérdos in médium, interrogávit Jesum, dicens: S. Non respóndes quidquam ad ea, quae tibi objiciúntur ab his? C. Ille autem tacébat, et nihil respóndit. Rursum summus sacérdos interrogábat eum, et dixit ei: S. Tu es Christus Fílius Dei benedícti? C. Jesus autem dixit illi: ✠ Ego sum: et vidébitis Fílium hóminis sedéntem a dextris virtútis Dei, et veniéntem cum núbibus caeli. C. Summus autem sacerdos scindens vestiménta sua, ait: S. Quid adhuc desiderámus testes? Audístis blasphémiam: quid

bekötve őklözni és mondogatni neki: S. Találd ki! C. A szolgák is arcul verék őt. Amíg pedig Péter lent volt az udvarban, odajöve a főpap egyik szolgálója, ki látván Pétert melegedni, szemügyre véve őt, mondá: S. Te is a názáreti Jézussal valál. C. Ő pedig tagadá, mondván: S. Nem ismerem; nem is értem, mit mondasz. C. És kiméne az előcsarnokba és megszólala a kakas. Ismét meglátván őt a szolgáló, megint kezdé mondogatni a körülállóknak, hogy ez is azok közül való. Ő pedig újra tagadá. És kisvártatva ismét az ott állók mondák Péternek: S. Valóban közülük való vagy, mert hiszen galileai vagy. C. Ő pedig kezde átkozódni és esküdözni, hogy nem ismerem azt az embert, akit mondtok. És azonnal másodszor szóla a kakas. És eszébe jutott Péternek az ige, melyet Jézus mondott vala neki, hogy mielőtt a kakas kétszer szól, háromszor fogsz megtagadni engem; erre sírásra fakadt.

És mindjárt reggel tanácsot tartván a papi fejedelmek a vénekkel, írástudókkal és az egész főtanáccsal, megkötözvén Jézust, elvivék és átadák Pilátusnak. És kérdezé őt Pilátus: S. Te vagy a zsidók királya? C. Ő vobis vidétur? C. Qui omnes condemnavérunt eum esse reum mortis. Et coepérunt quidam conspúere eum, et veláre fáciem ejus, et cólaphis eum caedere, et dícere ei: S. Prophetíza. C. Et minístri álapis eum caedébant. Et cum esset Petrus in átrio deórsum, venit una ex ancíllis summi sacerdótis: et cum vidísset Petrum calefaciéntem se, aspíciens illum, ait: S. Et tu cum Jesu Nazaréno eras. C. At ille negávit, dicens: S. Neque scio, neque novi quid dicas. C. Et éxiit foras ante átrium, et gallus cantávit. Rursus autem cum vidísset illum ancílla, coepit dícere circumstántibus: Quia hic ex illis est. At ille íterum negávit. Et post pusíllum rursus qui astábant, dicébant Petro: S. Vere ex illis es: nam et Galilaeus es. C. Ille autem coepit anathematizáre, et juráre: Quia néscio hóminem istum, quem dícitis. Et statim gallus íterum cantávit. Et recordátus est Petrus verbi, quod díxerat ei Jesus: Priúsquam gallus cantet bis, ter me negábis. Et coepit flere.

Et confestim mane consílium faciéntes summi sacerdótes, cum senióribus, et scribis, et univérso concílio, vinciéntes Jesum, duxérunt, et tradidérunt Piláto. Et interrogávit eum Pilátus: S. Tu es Rex Judaeórum?

pedig felelvén, mondá neki: ✠ Te mondod. C. És sok dologról vádolák őt a papi fejedelmek. Pilátus meg ismét kérdezé őt, mondván: S. Semmit sem felelsz? Nézd, mi mindenről vádolnak tégedet. C. Jézus pedig semmit sem felele többé, úgy hogy csodálkozék Pilátus. Az ünnepnapon pedig el szokott nekik bocsátani egyet a foglyok közül, akit kértek. Vala pedig egy Barabbás nevezetű, kit a lázítókkal együtt fogtak el s aki a lázadásban gyilkosságot követett el. Fölvonulván tehát a sereg, kezdék kérni, amit nekik mindig megtesz vala. Pilátus pedig felelé nekik, mondván: S. Akarjátok-e, hogy elbocsássam nektek a zsidók királyát? C. Mert tudta, hogy irígységből adták őt kezébe a papi fejedelmek. A papi fejedelmek azonban felizgatták a sereget, hogy inkább Barabbást bocsássa el nekik. Pilátus pedig megint megszólalván, mondá nekik: S. Mit akartok tehát, hogy a zsidók királyával tegyek? C. Ámde azok ismét kiáltának: S. Feszítsd meg őt! C. Pilátus pedig mondá nekik: S. De hát mi rosszat cselekedett? C. De azok még jobban kiáltozának: S. Feszítsd meg őt! C. Pilátus tehát eleget akarván tenni a népnek, elbocsátá kedvükért Barabbást, Jézust pedig,

C. At ille respóndens, ait illi: ✠ Tu dicis. C. Et accusábant eum summi sacerdótes in multis. Pilátus autem rursum interrogávit eum, dicens: S. Non respóndes quidquam? vide in quantis te accúsant. C. Jesus autem ámplius nihil respóndit, ita ut mirarétur Pilátus. Per diem autem festum solébat dimíttere illis unum ex vinctis, quemcúmque petíssent Erat autem qui dicebátur Barábbas, qui cum seditiósis erat vinctus, qui in seditióne fécerat homicídium. Et cum ascendísset turba, coepit rogáre, sicut semper faciébat illis. Pilátus autem respóndit eis, et dixit: S. Vultis dimíttam vobis Regem Judaeórum? C. Sciébat enim quod per invídiam tradidíssent eum summi sacerdótes. Pontífices autem concitavérunt turbam, ut magis Barábbam dimítterent eis. Pilátus autem íterum respóndens, ait illis: S. Quid ergo vultis fáciam Regi Judaeórum? C. At illi íterum clamavérunt: S. Crucifíge eum. C. Pilátus vero dicébat illis: S. Quid enim mali fecit? C. At illi magis clamábant: S. Crucifíge eum. C. Pilátus autem volens pópulo satisfácere, dimísit illis Barábbam, et trádidit Jesum flagéllis caesum, ut crucifigerétur. Mílites autem dixérunt eum in átrium praetórii, et cónvocant to-

miután megostoroztatta, átadá, hogy megfeszíttessék. Ekkor a katonák a törvényház csarnokába vivék őt és egybehívák az egész csapatot. És bíborba öltöztették őt és tövisből koronát fonva, fejére tevék; és elkezdék köszöntgetni: Üdvözlégy zsidók királya! És náddal verdesék fejét és leköpdösék és térdet hajtva imádák. Minekutána pedig megcsúfolták, levevék róla a bíbort, felöltöztették a maga ruháiba és elvivék őt, hogy

tam cohórtem, et induunt eum púrpura, et impónunt ei plecténtes spíneam corónam. Et coepérunt salutáre eum: Ave, Rex Judaeórum. Et percutiébant caput ejus arúndine: et conspuébant eum, et ponéntes génua, adorábant eum. Et postquam illusérunt ei, exuérunt illum púrpura, et induérunt eum vestiméntis suis: et edúcunt illum, ut crucifígerent eum.

kereszthre feszítsék.

És kényszerítének egy arra menőt, Cirenei Simont, ki a mezőről jön vala, Sándor és Rufus atyját, hogy vigye az ő keresztjét. És a Golgota nevű helyre vivék, ami annyit tesz, mint koponya helye. És mirhás bort adának neki inni, de nem fogadá el. Azután keresztre feszíték őt és elosztják ruháit, sorsot vetvén azokra, ki mit kapjon. Vala pedig három óra, mikor felfeszítették. És fel volt írva vétkének címe: a zsidók királya. Felfeszítének vele két latrot is, egyiket jobb-, másikat balfelől. És beteljesedék az Írás, mely mondja: És a gonoszok közé számíttatott. Az arra menők pedig káromlák őt, hajtogatván fejüket és mondván: S. Há! Te, ki lerontod az Isten templomát és harmadnapra felépíted azt, szabadítsd meg magadat, leszállván a keresztről. C. Ha-

Et angariavérunt praetereúntem quémpiam, Simónem Cyraeneum, veniéntem de villa, patrem Alexándri, et Rufi, ut tólleret crucem ejus. Et perdúcunt illum in Gólgotha locum, quod est interpretátum Calváriae locus. Et dabant ei bíbere myrrhátum vinum: et non accépit. Et crucifigéntes eum, diviserunt vestiménta ejus, mitténtes sortem super eis, quis quid tólleret. Erat autem hora tértia: et crucifixérunt eum. Et erat títulus causae ejus inscríptus: Rex Judaeórum. Et cum eo crucifígunt duos latrónes: unum a dextris, et álium a sinístris ejus. Et implèta est Scriptúra, quae dicit: Et cum iníquis reputátus est. Et praetereúntes blasphemábant eum, moventes cápita sua, et dicéntes: S. Vah, qui déstruis templum Dei, et in tribus

sonlóképpen a papi fejedelmek is csúfolódva, az írástudókkal együtt mondogatták egymásnak: S. Másokon segített, magán nem tud segíteni; a Krisztus, Izrael királya, szálljon le most a keresztről, hogy lássuk és higgyünk. C. Azok is, akik vele valának felfeszítve, szidalmazák. És mikor hat óra volt, sötétség lőn az egész földön kilenc óráig. És kilenc órakor felkiálta Jézus nagy szóval, mondván: ✠ Eloi, Eloi! lamma sabaktani? C. Ami annyit tesz: ✠ Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el? C. Hallván ezt némelyek a körülállók közül, mondák: S. Íme, Illést hívja. C. Odafutván pedig egyik, spongyát tölte meg ecettel és nádszálra tűzvén, inni ada neki, mondván: S. Hagyjátok el! lássuk, vajjon eljön-e Illés, hogy levegye. C. Jézus pedig nagy szóval kiáltván, kiadá lelkét.

diébus reaedíficas: salvum fac temetípsum, descéndens de cruce. C. Simíliter et summi sacerdótes illudéntes, ad altérutrum cum scribis dicébant: S. Alios salvos fecit, seípsum non potest salvum facere. Christus Rex Israel descéndat nunc de cruce, ut videámus, et credámus. C. Et qui cum eo crucifíxi erant, convitiabántur ei. Et facta hora sexta, ténebrae factae sunt per totam terram, usque in horam nonam. Et hora nona exclamávit Jesus voce magna, dicens: ✠ Eloi, Eloi, lamma sabacthàni? C. Quod est interpretátum: ✠ Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquísti me? C. Et quidam de circumstántibus audiéntes, dicébant: S. Ecce, Elíam vocat. C. Currens autem unus, et implens spóngiam acéto, circumponénsque cálamo, potum dabat ei, dicens: S. Sínite, videámus si véniat Elías ad deponéndum eum. C. Jesus autem emíssa voce magna exspirávit.

(Itt letérdelünk és néhány pillanatig elmélkedünk.)

És a templom kárpitja kettéhasada fölülről egész le. Látván pedig a százados, ki vele szemben áll vala, hogy így kiáltva adá ki lelkét, mondá: S. Valóban, ez az ember Isten Fia volt. C. Valának pedig ottan asszonyok is, messziről nézvén, akik közt vala Mária Magdolna és Mária, a kisebbik Jakab

Et velum templi scissum est in duo, a summo usque deórsum. Videns autem centúrio, qui ex advérso stabat, quia sic clamans exspirásset, ait: S. Vere hic homo Fílius Dei erat. C. Erant autem et mulíeres de longe aspiciéntes: inter quas erat María Magdaléne, et María Jacóbi

és József anyja és Szalóme, kik mikor Galileában járt, követék őt és szolgálának vala neki és sok más asszony, kik vele együtt mentek fel Jeruzsálembe.

minóris, et Joseph mater, et Salóme: et cum esset in Galilaea, sequebántur eum, et ministrábant ei, et áliae multae, quae simul cum eo ascénderant Jerosólymam.

(A következő részt úgy éneklik vagy mondják, mint az evangéliumot.)

És mikor már esteledett (mivelhogy készület napja volt, azaz szombat előtti nap), előjöve arimatheai József, előkelő tanácsos, ki maga is várja vala az Isten országát és bátran beméne Pilátushoz és elkéré Jézus testét. Pilátus pedig csodálkozék, hogy már meghalt volna. És hivatván a századost, megkérdezé, csakugyan meghalt-e már. És midőn megtudta a századostól, Józsefnek ajándékozá a testet. József pedig gyolcsot vásárolván és levévén őt, begöngyölé a gyolcsba és sírba tevé, mely kősziklába volt vágva és követ hengeríte a sírbolt ajtajára.

Et cum jam sero esset factum (quia erat Parascéve, quod est ante sábbatum) venit Joseph ab Arimathaea nóbilis decúrio, qui et ipse erat exspéctans regnum Dei, et audácter introívit ad Pilátum, et pétiit corpus Jesu. Pilátus autem mirabátur si jam obiísset. Et accersíto centuriône, interrogávit eum si jam mórtuus esset. Et cum cognovísset a centuriône, donávit corpus Joseph. Joseph autem mercátus síndonem, et depónens eum invólvit síndone, et pósuit eum in monuménto, quod erat excísum de petra, et advólvit lápidem ad óstium monuménti.

Felajánlási ének. (Zsolt. 139, 5.) Óvj meg, Uram, a bűnös kezétől, és ments meg a gonosz emberektől engem.

Offertorium. (Ps. 139, 5.) Custódi me, Dómine, de manu peccatóris: et ab hóminibus iníquis éripe me.

Csendes imádság. Ez adományok, kérünk, Urunk, felette hathatósan újítsanak meg minket, mert üdvöt szerző böjttel hoztuk el őket. A mi.

Secreta. Sacrifícia nos, quaesumus, Dómine, propénsius ista restáurent: quae medicinálibus sunt institúta jejúniis. Per Dóminum nostrum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Zsolt. 68, 13-14.) Ellenem beszélnek, akik a kapuban ülnek; s akik boroznak, rólam énekelnek: az én imám pedig szálljon hozzád, Uram, a kegyelem idején, ó Isten, nagy irgalmasságodban.

Áldozás utáni imádság. Megszentelő erőd, mindenható Isten, gyógyítsa meg bűneinket, és az örökkévalóságra legyen orvosságunk. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 68, 13-14.) Advérsum me exercebántur, qui sedébant in porta: et in me psallébant, qui bibébant vinum: ego vero oratiónem meam ad te, Dómine: tempus beneplániti, Deus, in multitúdine misericórdiae tuae.

Postcommunio. Sanctificatiónibus tuis, omnípotens Deus: et vítia nostra curéntur, et remédia nobis sempitérna provéniant. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l. 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés:

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt. Irgalmad, Isten, tisztítson meg minket régi bűneink minden titkos maradványától, és tegyen szent megújulásra képessé. A mi Urunk.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo. Tua nos misericórdia, Deus, et ab omni subreptióne vetustátis expúrget, et capáces sanctae novitátis effíciat. Per Dóminum nostrum.

Nagyszerda.

(Stáclós-templom: a Sancta Maria Major-bazilika.)

A hittanulók scrutiniuma volt a mai napon; ezért van két szentlecke a mai misében. Ez a kettő Izalás legmegkapóbb jövendölése a szenvedő Üdvözítőről. És a megvaiósulást halljuk a szenvedés történetében és tapasztaljuk a szentmise misztériumában.

Bevonulásra. (Fil. 2, 10, 8, 11.)

Jézus nevére minden térd meghajoljon: az égieké, a földieké és az alvilágiaké: mert az Úr engedelmes lett a halálig, és pedig a keresztha-

Introitus. (Phil. 2, 10, 8 et 11.)

In nómine Jesu omne genu flectátur, caeléstium, terréstrium et infernórum: quia Dóminus factus est obédiens usque ad mortem, mortem autem crucis: ídeo Dóminus Jesus

Krisztus az Atyaisten dicsőségében van. (Zs. 101, 2.) Uram, hallgasd meg imádságomat és kiáltásom jusson eléd. Jézus nevére.

Christus in glória est Dei Patris. (Ps. 101, 2.) Dómine, exáudi oratiónem meam: et clamor meus ad te véniat. In nómine.

A Kyrie után ezt mondja a pap:

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Tedd, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akiket hibáink szüntelenül sujtanak: egyszülött Fiad szenvedései által megszabaduljunk: Ki veled él.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui nostris excéssibus incessánter afflígimur, per unigéniti Fílii tui passiónem liberémur: Qui tecum.

Szentlecke Izaiás prófétától. (62, 11; 63, 1-7.)

Ezt mondja az Úr Isten: Mondjátok meg Sion leányának: Ime szabadítód eljő! Ime jutalma vele vagyon... Ki az, ki jő Edomból, színes ruhában Boszrából, köntösében ékesen, lépdelve ereje teljességében? Én, aki igazságot beszélek és a szabadítás harcosa vagyok. Miért vörös tehát ruházatod, és ruháid miért olyanok, mint a sajtóban taposóké? Egymagam tapostam a sajtót, s a nemzetek közül senki sem volt velem; összetapostam őket indulatomban, összetiportam őket haragomban; vérük ruházatomra fröccsent, és ruháimat mind beszennyeztem. Mert a bosszúállás napja volt szivemben, megváltásom esztendeje eljött. Körülnéztem, és nem volt, aki segített volna; keres-

Léctio Isaíae Prophétae. (62, 11; 63, 1-7.)

Haec dicit Dóminus Deus: Dícite fíliae Sion: Ecce Salvátor tuus venit: ecce merces ejus cum eo. Quis est iste, qui venit de Edom, tinctis véstibus de Bosra? Iste formósus in stola sua, grádiens in multitúdine fortitúdinis suae. Ego, qui loquor justítiam, et propugnátor sum ad salvándum. Quare ergo rubrum est indumémtum tuum, et vestiménta tua, sicut calcántium in torculári? Tórcular calcávi solus, et de géntibus non est vir mecum: calcávi eos in furóre meo, et conculcávi eos in ira mea: et aspérsus est sanguis eórum super vestiménta mea, et ómnia indumémta mea inquinávi. Dies enim ultiónis in corde meo, annus redemptiónis meae venit. Circumspéxi, et non erat auxiliátor:

tem, és nem volt, ki támogatott volna; de megszabadított engem a magam karja, és haragom maga segített meg engem. Összetiportam a népeket indulatomban, megrészegítettem őket haragomban és levüket a földre csurgattam. Emlegetem az Úr irgalmasságát, dícséretet mondok az Úrnak mindazért, amit az Úr velünk cselekedett, a mi Istenünk.

Átvonulásra. (Zs. 68, 18, 2-3.) Ne fordítsd el szolgádtól arcodat, mert szorongatás gyötör; hallgass meg csakhamar. ℣. Szabadíts meg engem, Isten, mert a vizek lelkemig hatolnak: mélységes iszapba süllyedtem, megállni nem tudok.

quaesívi, et non fuit qui adjuváret: et salvávit mihi bráchium meum, et indignátio mea ipsa auxiliáta est mihi. Et conculcávi pópulos in furóre meo, et inebriávi eos in indignatióne mea, et detráxi in terram virtútem eórum. Miseratiónum Dómini recordábor, laudem Dómini super ómnibus, quae réddidit nobis, Dóminus Deus noster.

Graduale. (Ps. 68, 18 et 2-3.) Ne avértas fáciem tuam a púero tuo, quóniam tríbulor: velóciter exáudi me. ℣. Salvum me fac, Deus, quóniam intravérunt aquae usque ad ánimam meam: infixus sum in limo profúndi, et non est substántia.

(Most következik a Dóminus vobiscum s ezután a szokott módon folytatódik a mise.)

Könyörgés. Isten, ki azt akartad, hogy Fiad értünk magára vegye a kereszt szégyenfáját, hogy az ellenség hatalmát tőlünk eltávolítsad, engedd meg nekünk, szolgáidnak, hogy elnyerjük a feltámadás kegyelmét. Ugyanazon.

Orátio. Deus, qui pro nobis Filium tuum crucis patíbulum subíre voluísti, ut inimíci a nobis expélleres potestátem: concéde nobis fámulis tuis; ut resurrectiónis grátiam consequámur. Per eúmdem Dóminum nostrum.

A 2. könyörgés az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Izaiás prófétától. (53, 1-12.)

Ama napokban: Mondá Izaiás: Ki hitte volna azt, amit hallottunk, s az Úr karja ki előtt nyilvánult meg? Úgy nőtt fel előtte, mint a fiatal hajtás, és mint

Léctio Isaíae Prophétae. (53, 1-12.)

In diébus illis: Dixit Isaías: Dómine, quis crédidit auditui nostro? et bráchium Dómini cui revelátum est? Et ascéndet sicut virgúltum coram eo, et sicut radix de

a gyökér a szomjas földből; nem volt sem szépsége, sem ékessége, hogy megnézzük rajta, és külseje sem volt kívánatos. Megvetett volt, a legutolsó az emberek között, a fájdalmak embere, a betegség ismerője; arca mintegy elrejtett és megvetett volt, azért nem is becsültük őt. Valóban a mi betegségeinket ő hordozta, s a mi fájdalmainkat ő viselte; és mi őt szinte bélpoklosnak tekintettük, az Istentől megvertnek és megalázottnak. Pedig ő a mi gonoszságainkért sebesíttetett meg, a mi bűneinkért töretett össze; a mi békességünkért van rajta a fenyíték, s az ő kék foltjai által gyógyultunk meg. Mi mindnyájan mint a juhok tévelygetünk, kiki a saját útjára tért; s az Úr őreá helyezte mindnyájunk gonoszságát. Feláldoztatott, mert ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; viszik, mint a juhot leölésre, és mint nyírója előtt a bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját. Kiragadtatott a szorongatásból és az ítéletből. Ki sorolja fel az ő nemzetségét? Mert kivágatott az élők földéről, népem bűnei miatt vertem meg őt. És gonoszok közt adtak neki sírt, és gazdag mellé jutott halálában; mert nem cselekedett gonoszságot, sem álnokság nem volt szájában, és az Úr akarta

terra sitiénti: non est spécies ei, neque decor: et vídimus eum, et non erat aspéctus, et desiderávimus eum: despéctum, et novíssimum virórum, virum dolórum, et sciéntem infirmitátem: et quasi abscónditus vultus ejus, et despéctus, unde nec reputávimus eum. Vere languóres nostros ipse tulit, et dolóres nostros ipse portávit: et nos putávimus eum quasi leprósum, et percússum a Deo, et humiliátum. Ipse autem vulnerátus est propter iniquitátes nostras, attrítus est propter scélera nostra: disciplína pacis nostrae super eum, et livóre ejus sanáti sumus. Omnes nos quasi oves errávimus, unusquísque in viam suam declinávit: et posuit Dóminus in eo iniquitátem ómnium nostrum. Oblátus est, quia ipse vóluit, et non apéruit os suum: sicut ovis ad occisiónem ducétur, et quasi agnus coram tondénte se obmutéscet, et non apériet os suum. De angústia, et de judício sublátus est: generatiónem ejus quis enarrábit? quia abscíssus est de terra vivéntium: propter scelus pópuli mei percússi eum. Et dabit ímpios pro sepultúra, et dívitem pro morte sua: eo quod iniquitátem non fécerit, néque dolus fúerit in ore ejus. Et Dóminus vóluit contérere eum in infirmitáte: si posúerit

őt összetörni a betegséggel. Ha életét bűnért való áldozatul adta, hosszú életű ivadékot lát majd, s az Úr akarata az ő keze által teljesül. Azért, mert lelke szenvedett, lát majd és jóllakik. Tudásával az én igaz szolgám sokakat megigazulttá tesz, és gonoszságaikat ő hordozza. Ezért igen sokakat adok neki osztályrészül, és szétosztja az erősek zsákmányát, mivelhogy halálra adta életét s a gonoszok közé számíttatott, és sokaknak a bűnét hordozta, és ő a törvényszegőkért imádkozott.

Böjti ének. (Zs. 101, 2-5, 14.) Uram, hallgasd meg imádságomat és kiáltásom jusson eléd. ℣. Ne fordítsd el tőlem arcodat, amikor engem szorongatás ér, hajtsd hozzám füledet. ℣. Amikor csak segítségül hívlak, sietve hallgass meg. ℣. Mert füstként enyésznek el napjaim, szárazak, mint a forgács csontjaim. ℣. Elperzselődtem, mint a fű, kiaszott a szívem, mert még azt is elfelejtem, hogy kenyeremet megegyem. ℣. Te majd felkelsz, Uram, és megkönyörülsz Sionon; mert itt az ideje, hogy megkönyörülj rajta. A mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedése Szent Lukács szerint. (22 és 23, 1-53.)

Az időben: Közelgett vala a kovásztalanok ünnepe, melyet húsvétnak hívnak és módot keresének a papi fejepro peccáto ánimam suam, vidébit semen longaevum, et volúntas Dómini in manu ejus dirigétur. Pro eo quod laborávit ánima ejus, vidébit, et saturábitur: in sciéntia sua justificábit ipse justus servus meus multos, et iniquitátes eórum ipse portábit. Ideo dispértiam ei plúrimos: et fórtium dividet spólia, pro eo quod trádidit in mortem ánimam suam, et cum scelerátis reputátus est: et ipse peccáta multórum tulit, et pro transgressóribus rogávit.

Tractus. (Ps. 101, 2-5 et 14.) Dómine, exáudi oratiónem meam, et clamor meus ad te véniat. ℣. Ne avértas fáciem tuam a me: in quacúmque die tríbulor, inclína ad me aurem tuam. ℣. In quacúmque die invocávero te, velóciter exáudi me. ℣. Quia defecérunt sicut fumus dies mei: et ossa mea sicut in frixório confrixa sunt. ℣. Percússus sum sicut foenum, et áruit cor meum: quia oblítus sum manducáre panem meum. ℣. Tu exsúrgens, Dómine, miseréberis Sion: quia venit tempus miseréndi ejus.

Pássio Dómini nostri Jesu Christi secúndum Lucam. (22 et 23, 1-53.)

In illo témpore: Appropinquábat dies festus azymórum, qui dícitur Pascha: et quaerébant príncipes sacer-

delmek és írástudók, miképpen veszítsék el Jézust; mert féltek a néptől. Beleméne pedig a sátán Judásba, ki iskariótinak neveztetik és egyik vala a tizenkettő közül. És elmenvén, beszéle a papi fejedelmekkel és tisztekkel, mi módon adja őt kezeikbe. Kik megörülének és megállapodának, hogy pénzt adnak neki. Ez pedig megígéré. És alkalmat keres vala, hogy kezükbe adja őt a nép háta mögött.

Elérkezék pedig a kovásztalanok napja, melyen le kellett ölni a húsvéti bárányt. És elküldé Pétert és Jánost, mondván: ✠ Menjetek, készítsétek el nekünk a húsvéti bárányt, hogy megegyük. C. Azok pedig kérdék: S. Hol akarod, hogy elkészítsük? C. Mondá nekik: ✠ Íme, amint bementek a városba, találkoztok egy korsó vizet vivő emberrel; kövessétek őt a házba, melybe bemegyen és szóljatok a házigazdának: A Mester azt izeni neked: Hol van a helyiség, hol a húsvéti bárányt tanítványaimmal elköltsem? És ő mutatni fog nektek egy nagy termet berendezve, ott készítsétek el. C. Elmenvén tehát, úgy találák, amint mondotta vala nekik; és elkészíték a húsvéti vacsorát. És midőn eljött az óra, asztalhoz ült és vele a tizenkét apostol. És mondá nekik: ✠ Vágyva-vágytam ezt a húsdótum, et scribae, quómodo Jesum interfícerent: timébant vero plebem. Intrávit autem sátanas in Judam, qui cognominabátur Iscariótes, unum de duódecim. Et ábiit, et locútus est cum princípibus sacerdótum, et magistrátibus, quemádmodum illum tráderet eis. Et gavísi sunt, et pacti sunt pecúniam illi dare. Et spopóndit. Et quaerébat opportunitátem ut tráderet illum sine turbis.

Venit autem dies azymórum, in qua necésse erat occídi pascha. Et misit Petrum, et Joánnem, dícens: ✠ Eúntes paráte nobis pascha, ut manducémus. C. At illi dixérunt: S. Ubi vis parémus? C. Et dixit ad eos: ✠ Ecce introeúntibus vobis in civitátem, occúrret vobis homo quidam ámphoram aquae portans: sequimini eum in domum, in quam intrat, et dicétis patrifamílias domus: Dicit tibi Magíster: Ubi est diversórium, ubi pascha cum discípulis meis manducem? Et ipse osténdet vobis coenáculum magnum stratum, et ibi paráte. C. Eúntes autem invenérunt sicut dixit illis, et paravérunt pascha. Et cum facta esset hora, discúbuit, et duódecim Apóstoli cum eo. Et ait illis: ✠ Desidério desiderávi hoc pascha manducáre vobíscum, ántequam pátiar. Dico enim vobis, quia ex

véti vacsorát enni veletek, mielőtt szenvedek. Mert mondom nektek, hogy soha többé nem eszem azt, míg be nem teljesedik az Isten országában. C. És felvévén a poharat, hálát adván, mondá: ✠ Vegyétek ezt és osszátok el magatok között. Mert mondom nektek, hogy mostantól fogva már nem iszom a szőlő terméséből, mígnem eljövend az Isten országa. C. És vévén a kenyeret, hálát adván, megszegé és nekik adá, mondván: ✠ Ez az én testem, mely értetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. C. Hasonlóképpen a kelyhet is, miután vacsorált, mondván: ✠ Ez a kehely az újszövetség az én vérem által, mely értetek kiontatik. Azonban, íme, az én árulómnak keze velem van az asztalon. Mert az emberfia ugyan elmegyen, amint elvégeztetett; ámde jaj annak az embernek, aki őt elárulja. C. És ők kezdének maguk közt tanakodni, vajjon ki az közülök, ki ezt cselekedni fogja? Versengés is támada köztük arról, ki tekintendő közülök nagyobbnak? Ő pedig mondá nekik: ✠ A nemzetek királyai uralkodnak azokon és akik hatalmat gyakorolnak rajtuk, azokat kegyelmeseknek hívják. De ti ne úgy; hanem aki nagyobb köztetek, legyen mint a kisebb és aki elüljáró, mint a szolgáló.

hoc non manducábo illud, donec impleátur in regno Dei. C. Et accépto cálice, grátias egit, et dixit: ✠ Accípite, et divídite inter vos. Dico enim vobis, quod non bíbam de generatióne vitis, donec regnum Dei véniat. C. Et accépto pane, grátias egit, et fregit, et dedit eis dicens: ✠ Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur: hoc fácite in meam commemoratiónem. C. Simíliter et cálicem, postquam coenávit, dicens: ✠ Hic est calix novum testaméntum in sánguine meo, qui pro vobis fundétur. Verúmtamen ecce manus tradéntis me, mecum est in mensa. Et quidem Fílius hóminis, secúndum quod definítum est, vadit: verúmtamen vae hómini illi, per quem tradétur. C. Et ipsi coepérunt quaerere inter se, quis esset ex eis, qui hoc factúrus esset. Facta est autem et conténtio inter eos, quis eórum viderétur esse major. Dixit autem eis: ✠ Reges géntium dominántur eórum: et qui potestátem habent super eos, benéfici vocántur. Vos autem non sic: sed qui major est in vobis, fiat sicut minor: et qui praecéssor est, sicut minístrátor. Nam quis major est, qui recúmbit, an qui minístrat? nonne qui recúmbit? Ego autem in médio vestrum sum, sicut qui mini-

Mert ki nagyobb, az-e, aki asztalnál ül, vagy aki felszolgál? nemde, aki asztalnál ül? Én mégis úgy vagyok köztetek, mint aki szolgál. De ti vagytok, akik kitartottatok velem megpróbáltatásaimban, azért én is rendelem nektek, miként Atyám országot rendelt nekem, hogy egyetek és igyatok asztalomnál az én országomban és trónokon üljetek, ítélvén Izrael tizenkét nemzetségét. C. Mondá továbbá az Úr: ✠ Simon, Simon: íme, a sátán kikért titeket magának, hogy megrostáljon, mint a búzát; de én könyörögtem érted, hogy meg ne fogyatkozzék hited és te egykoron megtérvén, megerősítsd testvéreidet. C. Az pedig mondá neki: S. Uram! Kész vagyok veled a börtönbe és a halálba is menni. C. Ő pedig felelé: ✠ Mondom neked, Péter! mielőtt ma a kakas szólna, háromszor fogod eltagadni, hogy ismersz engem. C. És mondá nekik: ✠ Mikor erszény, táska és saru nélkül küldtelek titeket, szenvedtetek-e valamiben hiányt? C. Azok pedig felelék: S. Semmiben. C. Mondá azután nekik: ✠ De most akinek erszénye van, vegye elő, hasonlóképen a táskát is. Akinek pedig nincsen, adja el felsőruháját és vegyen kardot. Mert mondom nektek, hogy még be kell teljesednie annak az írásnak rajtam: És a gonostrat: vos autem estis, qui permansístis mecum in tentatiónibus meis. Et ego dispóno vobis, sicut dispósuit mihi Pater meus regnum, ut edátis, et bibátis super mensam meam in regno meo: et sedeátis super thronos, judicántes duódecim tribus Israel. C. Ait autem Dóminus: ✠ Simon, Simon, ecce sátanas expetívit vos, ut cribráret sicut tríticum: ego autem rogávi pro te, ut non defíciat fides tua: et tu aliquándo convérsus, confírma fratres tuos. C. Qui dixit ei: S. Dómine, tecum parátus sum et in cárcerem, et in mortem ire. C. At ille dixit: ✠ Dico tibi, Petre: Non cantábit hódie gallus, donec ter ábneges nosse me. C. Et dixit eis: ✠ Quando misi vos sine sácculo, et pera, et calceaméntis, numquid áliquid défuit vobis? C. At illi dixérunt: S. Nihil. C. Dixit ergo eis: ✠ Sed nunc, qui habet sácculum, tollat simíliter et peram: et qui non habet, vendat túnicam suam, et emat gládium. Dico enim vobis, quóniam adhuc hoc, quod scriptum est, opórtet impléri in me: Et cum iníquis deputátus est. Étenim ea, quae sunt de me, finem habent. C. At illi dixérunt: S. Dómine, ecce duo gládii hic. C. At ille dixit eis: ✠ Satis est.

szok közé számíttatott. Mert ami felőlem szól, véget ér. C. Azok pedig mondák: S. Uram! íme itt van két kard. C. Ő pedig mondá nekik: ✠ Elég.

C. És elindulván, szokása szerint az Olajfák hegyére méne; követék pedig őt a tanítványok is. Midőn a helyszínére érkezett, mondá nekik: ✠ Imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek. C. És eltávozék tőlük mintegy kőhajításnyira és térdreborulván, imádkozik vala, mondván: ✠ Atyám! ha akarod, vedd el tőlem e poharat; mindazonáltal ne az én akaratom legyen, hanem a tiéd. C. Megjelenék pedig neki egy angyal mennyből, megerősítvén őt. És a halállal tusakodván, még buzgóbban imádkozik vala. És lőn az ő verejtéke, mint a földre hulló vérnek cseppjei. Azután felkelvén az imádságtól és tanítványaihoz menvén, alva találá őket a szomorúság miatt. S mondá nekik: ✠ Mit alusztok? Keljetek föl, imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek. C. Még szólott, mikor íme, sereg jöve, mely előtt méne egy a tizenkettő közül, a Judás nevű és Jézushoz közeledék, hogy őt megcsókolja. Jézus azonban mondá neki: ✠ Judás! csókkal árulod el az Emberfiát? C. Látván pedig azok, kik körülötte valának, hogy mi készül, mondák neki: S. Uram, közéjük vágjunk-e karddal? C. És rácsapván

C. Et egréssus ibat secúndum consuetúdinem in montem Olivárum. Secúti sunt autem illum et discípuli. Et cum pervenísset ad locum, dixit illis: ✠ Oráte, ne intrétis in tentatiónem. C. Et ipse avúlsus est ab eis quantum jactus est lápidis, et pósitis génibus orábat, dicens: ✠ Pater, si vis, transfer cálicem istum a me: verúmtamen non mea vólúntas, sed tua fiat. C. Apáruit autem illi Angelus de caelo, confórtans eum. Et factus in agonía, prolíxius orábat. Et factus est sudor ejus, sicut guttae sánguinis decurréntis in terram. Et cum surrexísset ab oratióne, et venísset ad discípulos suos, invénit eos dormiéntes prae tristítia. Et ait illis: ✠ Quid dormítis? súrgite, oráte, ne intrétis in tentatiónem. C. Adhuc eo loquénte, ecce turba: et qui vocabátur Judas, unus de duódecim, antecedébat eos: et appropinquávit Jesu, ut oscularétur eum. Jesus autem dixit illi: ✠ Juda, ósculo Fílium hóminis tradis? C. Vidéntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futúrum erat, dixérunt ei: S. Dómine, si percútimus in gládio? C. Et percússit unus ex illis servum princípis sacerdótum, et amputávit auricu-

egyik közülük a főpap szolgájára, levágá jobbfülét. Felelvén pedig Jézus, mondá: ✠ Hagyjátok el; ne tovább! C. S illetvén annak fülét, meggyógyítá őt. Akkor mondá Jézus azoknak, kik ellene jöttek, a papi fejedelmeknek, a templom tisztjeinek és a véneknek: ✠ Mint latorra, úgy jöttetek rám kardokkal és dorongokkal. Mikor naponként köztetek voltam a templomban, nem tettétek rám kezeiteket; de ez a ti óráitok és a sötétség hatalma.

C. Megfogván tehát őt, a főpap házába vivék. Péter meg messziről követé. Azok pedig tüzet rakának az udvar közepén és körébe ülvén, Péter is közéjük ült. Látván őt egy szolgáló a tűznél ülni és szemügyre vévén, mondá: S. Ez is vele vala. C. De az megtagadá őt, mondván: S. Asszony! Nem ismerem őt. C. És kisvártatva másik látván meg őt, mondá: S. Te is közülük való vagy. C. Péter pedig mondá: S. Ember! Nem vagyok. C. És körülbelül egy óra elteltével ismét más erősíté, mondván: S. Valóban, ez is övele vala, mert hisz galileai. C. És mondá Péter: S. Ember! nem tudom mit beszélsz. C. És tüstént, még mialatt beszélt, megszólala a kakas. És hátrafordulván az Úr, rátekinte Péterre. Akkor megemlékezék Péter az Úr lam ejus dextéram. Respóndens autem Jesus, ait: ✠ Sínite usque huc. C. Et cum tetigísset aurículam ejus, sanávit eum. Dixit autem Jesus ad eos, qui vénerant ad se, príncipes sacerdótum, et magistrátus templi, et senióres: ✠ Quasi ad latrónem exístis cum gládiis, et fústibus? Cum quotídie vobíscum fúerim in templo, non extendístis manus in me: sed haec est hora vestra, et potéstas tenebrárum.

C. Comprehendéntes autem eum, duxérunt ad domum príncipis sacerdótum: Petrus vero sequebátur a longe. Accénso autem igne in médio átrii, et circumsedéntibus illis, erat Petrus in médio eórum. Quem cum vidísset ancílla quaedam sedéntem ad lumen, et eum fuísset intúita, dixit: S. Et hic cum illo erat. C. At ille negávit eum, dicens: S. Múlier, non novi illum. C. Et post pusíllum álius videns eum, dixit: S. Et tu de illis es. C. Petrus vero ait: S. O homo, non sum. C. Et intervállo facto quasi horae unius, álius quidam affirmábat, dicens: S. Vere et hic cum illo erat: nam et Galilaeus est. C. Et ait Petrus: S. Homo, néscio quid dicis. C. Et contínuo adhuc illo loquénte cantávit gallus. Et convérsus Dóminus respéxit

igéjéről, amint mondotta vala, hogy mielőtt ma a kakas szól, háromszor fogsz megtagadni engem. És kimenvén Péter, keservesen síra. És a férfiak, kik őt fogva tartják vala, csúfolák és ütlegelék őt. És betakarván szemeit, arcul csapdosák és kérdezék, mondván: S. Találd ki, hogy ki ütött meg téged? C. És sok egyéb szidalmat szólának ellene. Amint pedig megvirradt, egybegyülének a nép vénei, a papi fejedelmek és írástudók és gyülekezetükbe vivék őt és mondák: S. Ha te vagy a Krisztus, mondd meg nekünk. C. És felelé nekik: ✠ Ha mondom is nektek, nem fogjátok hinni. Ha pedig kérdezlek, nem feleltek nekem, sem el nem bocsátotok. Ámde mostantól fogva az Emberfia az Isten hatalmának jobbján fog ülni. C. Erre mindnyájan mondák: S. Tehát te vagy az Isten Fia? C. Ki felelé: ✠ Ti mondjátok, hogy én vagyok. C. Azok pedig mondák: S. Mi szükségünk van még tanuságra, hiszen mi magunk hallottuk a saját szájából.

C. És fölkerekedvén azok egész serege, Pilátushoz vivék őt. Elkezdék pedig őt vádolni, mondván: S. Azt tapasztaltuk, hogy ez félrevezeti nemzetünket és megtiltja, hogy adót fizessünk a császárnak és a Messiás

Petrum. Et recordátus est Petrus verbi Dómini, sicut díxerat: Quia priúsquam gallus cantet, ter me negábis. Et egréssus foras Petrus flevit amáre. Et viri, qui tenébant illum, illudébant ei, caedéntes. Et velavérunt eum, et percutiébant fáciem ejus: et interrogábant eum, dicéntes: S. Prophetíza, quis est, qui te percússit? C. Et ália multa blasphemántes dicébant in eum. Et ut factus est dies, convenérunt senióres plebis, et príncipes sacerdótum, et scribae, et duxérunt illum in concílium suum, dicéntes: S. Si tu es Christus, dic nobis. C. Et ait illis. ✠ Si vobis díxero, non credétis mihi: si autem et interrogávero, non respondébitis mihi, neque dimittétis. Ex hoc autem erit Fílius hóminis sedens a dextris virtútis Dei. C. Dixérunt autem omnes: S. Tu ergo es Fílius Dei? C. Qui ait: ✠ Vos dícitis, quia ego sum. C. At illi dixérunt: S. Quid adhuc desiderámus testimónium? Ipsi enim audívimus de ore ejus.

C. Et surgens omnis multitúdo eórum, duxérunt illum ad Pilátum. Coepérunt autem illum accusáre, dicéntes: S. Hunc invénimus subverténtem gentem nostram, et prohibéntem tribúta dare Caesari, et di-

királynak mondja magát. C. Pilátus tehát kérdezé őt, mondván: S. Te vagy-e a zsidók királya? C. Ő pedig felelvén, mondá: ✠ Te mondod. C. Pilátus erre kijelenté a papi fejedelmeknek és a seregeknek: S. Semmi vétket sem találok ebben az emberben. C. De azok erősködének, mondván: S. Fölizgatja a népet, tanítván egész Judeában, Galileától kezdve egész idáig. C. Hallván Pilátus Galileát, kérdezé, hogy galileai ember-e? És amint megtudta, hogy Heródes országából való, elküldé őt Heródeshez, ki maga is Jeruzsálemben vala ama napokban. Heródes pedig látván Jézust, nagyon megörült; mivel régóta kívánta őt látni, mert sokat hallott felőle és remélte, hogy szeme láttára valami jelt fog művelni. Azért hosszasan kikérdezé őt, de ő semmit sem felele neki. Ott állának pedig a papi fejedelmek és írástudók, hevesen vádolván őt. Heródes is megveté őt kiséretével együtt és csúfságból fényes ruhába öltöztetvén, visszaküldé Pilátushoz. És azon a napon jóbarátok lettek Heródes és Pilátus, mert annak előtte haragban valának egymással. Pilátus pedig összehíván a papi fejedelmeket és a főembereket és a népet, mondá nekik: S. Idehoztátok nekem ezt az em-

céntem se Christum regem esse. C. Pilátus autem interrogávit eum, dicens: S. Tu es Rex Judaeórum? C. At ille respóndens, ait: ✠ Tu dicis. C. Ait autem Pilátus ad príncipes sacerdótum, et turbas: S. Nihil invénio causae in hoc hómine. C. At illi invalescébant, dicéntes: S. Cómmovet pópulum, docens per univérsam Judaeam, incípiens a Galilaea usque huc. C. Pilátus autem áudiens Galilaeam, interrogávit si homo Galilaeus esset. Et ut cognóvit quod de Heródis potestáte esset, remísit eum ad Heródem, qui et ipse Jerosólymis erat illis diébus. Heródes autem viso Jesu gavísus est valde. Erat enim cúpiens ex multo témpore vidére eum, eo quod audíerat multa de eo, et sperábat signum áliquod vidére ab eo fieri. Interrogábat autem eum multis sermónibus. At ipse nihil illi respondébat. Stabant autem príncipes sacerdótum, et scribae constanter accusántes eum. Sprevit autem illum Heródes cum exércitu suo: et illúsit indútum veste alba, et remísit ad Pilátum. Et facti sunt amíci Heródes, et Pilátus in ipsa die: nam ántea inimíci erant ad ínvicem. Pilátus autem convocátis princípibus sacerdótum, et magistrátibus, et plebe, dixit ad illos: S. Obtulístis mihi hunc hóminem,

bert, mint a nép lázítóját és íme, én előttetek kihallgatván, semmi vétséget sem találtam ez emberben mindazokból, amikről vádoljátok, sőt Heródes sem, mert hozzá küldöttelek és íme, semmi főbenjáró dolog nem bizonyult rája. Azért megfenyítem és elereszlem. C. Ugyanis az ünnepnapon szabadon kellett nekik bocsátani egyet. Ámde az egész népség fölkiálta, mondván: S. Veszítsd el ezt, és bocsásd el nekünk Barabbást, C. akit valami lázadásért és gyilkosságért, mely a városban történt, vetettek tömlöcre. Pilátus pedig újra beszéle hozzájuk, el akarván bocsátani Jézust. De amazok kiáltozának, mondván: S. Feszítsd meg, feszítsd meg. C. Ő meg harmadszor is szóla hozzájuk: S. Hát mi gonoszat cselekedett? Én semmi okot nem találtam benne a halálra; megfenyítem tehát és elbocsátom. C. De azok nem tágítának, nagy hangon követelvén, hogy megfeszítse; és lármájuk egyre erősödött. És Pilátus kimondá az ítéletet, hogy legyen meg az ő kívánságuk. Elbocsátá tehát azt, akit kívántak, akit gyilkosságért és lázadásért vetettek vala tömlöcbe, Jézust pedig kiszolgáltatá akaratjuknak.

És amint elvezették őt, megfogának bizonyos Simont, Cirenéből valót, ki a

quasi averténtem pópulum, et ecce ego coram vobis intérrogans, nullam causam invéni in hómine isto ex his in quibus eum accusátis. Sed neque Heródes: nam remísi vos ad illum, et ecce nihil dignum morte actum est ei. Emendátum ergo illum dimíttam. C. Necésse autem habébat dimítere eis per diem festum, unum. Exclamávit autem simul univérsa turba, dicens: S. Tolle hunc, et dimítte nobis Barábbam. C. Qui erat propter seditiónem quamdam factum in civitáte, et homicídium, missus in cárcerem. Íterum autem Pilátus locútus est ad eos, volens dimíttere Jesum. At illi succlamábant, dicéntes: S. Crucifíge, crucifíge eum. C. Ille autem tértio dixit ad illos: S. Quid enim mali fecit iste? Nullam causam mortis invénio in eo: corrípiam ergo illum, et dimíttam. C. At illi instabant vócibus magnis, postulántes ut crucifigerétur. Et invalescébant voces eórum. Et Pilátus adjudicávit fieri petitiónem eórum. Dimísit autem illis eum, qui propter homicídium, et seditiónem missus fúerat in cárcerem, quem petébant: Jesum vero trádidit voluntáti eórum.

Et cum dúcerent eum, apprehendérunt Simónem quemdam Cyrenénsem, ve-

mezőről jön vala és rátevék a keresztet, hogy vigye Jézus után. Követé pedig őt a nép és az asszonyok nagy sokasága, kik siránkozának és jajgatának felette. Hozzájuk fordulván Jézus, mondá: ✠ Jeruzsálem leányai! ne miattam sírjatok, hanem sírjatok magatok és gyermekeitek felett. Mert íme, eljönnek a napok, mikor mondják: Boldogok a magtalanok és a méhek, melyek nem szültek és az emlők, melyek nem szoptattak. Akkor majd kezdik mondani a hegyeknek: Szakadjatok ránk! és a halmoknak: Takarjatok el minket! Mert ha a zöldelő fával ezt cselekszik, mi lesz a szárazzal? C. Vele vivének pedig két gonosztevőt is, hogy kivégezzék. És mikor ama helyre értek, mely Koponya-hegynek neveztetik, ottan megfeszíték őt és vele a latrokat, egyiket jobb-, másikat balkéz felől. Jézus pedig mondá: ✠ Atyám! bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek. C. Az ő ruháit pedig elosztják, sorsot vetvén. És bámészkodva álla ott a nép és vele együtt csúfolák őt a főemberek, mondván: S. Másokat megszabadított, magát szabadítsa meg, ha ő Krisztus, az Isten választottja. C. A katonák is gúnyolák őt, elébe állva, ecettel kínálván és mondván: S. Ha te vagy a zsidók

niéntem de villa: et imposuérunt illi crucem portáre post Jesum. Sequebátur autem illum multa turba pópuli, et mulíerum, quae plangébant, et lamentabántur eum. Convérsus autem ad illas Jesus dixit: ✠ Fíliae Jerúsalem, nolíte flere super me, sed super vos ipsas flete, et super fílios vestros. Quóniam ecce vénient dies, in quibus dicent: Beátae stériles, et ventres, qui non genuérunt, et úbera, quae non lactavérunt. Tunc incípient dícere móntibus: Cádite super nos; et cóllibus: Operíte nos. Quia si in víridi ligno haec fáciunt, in árido quid fiet? C. Ducebántur autem et álii duo nequam cum eo, ut interficeréntur. Et postquam venérunt in locum, qui vocátur Calváriae, ibi crucifixérunt eum: et latrónes, unum a dextris, et álterum a sinístris. Jesus autem dicébat: ✠ Pater, dimítte illis: non enim sciunt quid fáciunt. C. Dividéntes vero vestiménta ejus, misérunt sortes. Et stabat pópulus spectans, et deridébant eum príncipes cum eis, dicéntes: S. Alios salvos fecit: se salvum fáciat, si hic est Christus Dei eléctus. C. Illudébant autem ei et mílites accedéntes, et acétum offeréntes ei, et dicéntes: S. Si tu es Rex Judaeórum, salvum te fac. C. Erat autem et superscríptio scrip-

királya, szabadítsd meg magadat. C. Felírás is vala fölötte görög, latin és héber betűkkel írva: Ez a zsidók királya. Egyik pedig a felakasztott latrok közül szidalmazá őt, mondván: S. Ha te vagy a Krisztus, szabadítsd meg magadat és minket is. C. Megszólalván pedig a másik, dorgálá őt, mondván: S. Te sem félsz az Istentől, holott ugyanazon büntetésben vagy. Mi ugyan igazság szerint, mert tetteink méltó bérét vesszük; de ez itt semmi rosszat nem művelt. C. És mondá Jézusnak: S. Uram! emlékezzél meg rólam, midőn eljössz királyságodba. C. És mondá neki Jézus: ✠ Bizony mondom neked, ma velem leszesz a paradicsomban! C. Vala pedig mintegy hat óra, mikor sötétség lőn az egész földön kilenc óráig. A nap elsötétedék és a templom kárpitja közepén kettéhasada. És Jézus nagy szóval kiáltván, mondá: ✠ Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet. C. És ezt

ta super eum litteris graecis, et latínis, et hebráicis: Hic est Rex Judaeórum. Unus autem de his, qui pendébant, latrónibus, blasphemábat eum, dicens: S. Si tu es Christus, salvum fac temetípsum, et nos. C. Respóndens autem alter increpábat eum, dicens: S. Neque tu times Deum, quod in eádem damnatióne es. Et nos quidem juste, nam digna factis recípimus: hic vero nihil mali gessit. C. Et dicébat ad Jesum. S. Dómine, meménto mei, cum véneris in regnum tuum. C. Et dixit illi Jesus: ✠ Amen dico tibi: Hódie mecum eris in paradíso. C. Erat autem fere hora sexta, et ténebrae factae sunt in univérsam terram usque in horam nonam. Et obscurátus est sol: et velum templi scissum est médium. Et clamans voce magna Jesus, ait: ✠ Pater, in manus tuas comménDo spíritum meum. C. Et haec dicens, exspirávit.

mondván, kilehelé lelkét.

(Itt letérdelünk és néhány pillanatig elmélkedünk.)

Látván pedig a százados ami történt, dicsőíté az Istent, mondván: S. Valóban, ez az ember igaz volt. C. És az egész sereg, mely együtt vala a jelenetnél, látván a történteket, mellét verve tére vissza. Ott állának pedig távolról mind az ő isme-

Videns autem centúrio quod factum fúerat, glorificávit Deum, dicens: S. Vere hic homo justus erat. C. Et omnis turba eórum, qui simul áderant ad spectáculum istud, et vidébant quae fiébant, percutiéntes péctora sua revertebántur.

rősei, az asszonyok is, kik őt követték vala Galileából és látták ezeket.

Stabant autem omnes noti ejus a longe, et múlieres, quae secútae eum erant a Galilaea, haec vidéntes.

(A következő részt úgy éneklik vagy mondják, mint az evangéliumot.)

És íme, egy József nevű férfiú, ki tanácsbeli volt, jó és igaz ember, ki nem értett vala egyet az ő határozatukkal és cselekedetükkel, Arimatheából, Judea városából való, ki maga is várta az Isten országát, Pilátushoz méne és elkéré Jézus testét. És levévén azt, gyolcsba takará és kőbe vájt sírba helyezé, melyben még soha senki sem feküdt.

Et ecce vir nómine Joseph, qui erat decúrio, vir bonus, et justus: hic non consénserat consílio, et áctibus eórum, ab Arimathaea civitáte Judaea, qui exspectábat et ipse regnum Dei. Hic accéssit ad Pilátum, et pétiit corpus Jesu: et depósitum invólvit síndone, et pósuit eum in monuménto excíso, in quo nondum quisquam pósitus fúerat.

Felajánlásra. (Zs. 101, 2-3.) Uram, hallgasd meg imádságomat és kiáltásom jusson eléd: ne fordítsd el tőlem arcodat.

Offertorium. (Ps. 101, 2-3.) Dómine, exáudi oratiónem meam, et clamor meus ad te pervéniat: ne avértas fáciem tuam a me.

Csendes imádság. Fogadd el kérünk, Urunk, a bemutatott ajándékot és tedd kegyesen, hogy azt, amit Fiad, Urunk szenvedésének misztériumában cselekszünk, jámbor lélekkel meg is nyerjük. Ugyanazon.

Secreta. Suscipe, quaesumus, Dómine, munus oblátum, et dignánter operáre: ut, quod passiónis Fílii tui Dómini nostri mystério gérimus, piis affféctibus consequámur. Per eúmdem Dóminum nostrum.

(A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 101, 10, 13-14.) Italomat könnyel vegyítem: mert felemeltél s a földre sujtottál engem: és magam, mint a széna, elszáradok: de te, Uram, megma-

Communio. (Ps. 101, 10, 13 et 14.) Potum meum cum fletu temperábam: quia élevans allisísti me: et ego sicut foenum árui: tu autem, Dómine, in aetérnum

radsz örökre: te majd felkelsz és megkönyörülsz Sionon, mert itt az ideje, hogy megkönyörülj rajta.

Áldozás utáni imádság. Töltsd be lelkünket kegyelmeddel, mindenható Isten: és engedj abban bíznunk, hogy Fiad földi halála által, melyet a megünnepelt misztériumok valónak hirdetnek, megadtad nekünk az örökéletet. Ugyanazon, a mi Urunk.

pérmanes: tu exsúrgens miseréberis Sion, quia venit tempus miseréndi ejus.

Postcommunio. Largíre sénsibus nostris, omnípotens Deus: ut, per temporálem Fílii tui mortem, quam mystéria veneránda testántur, vitam te nobis dedísse perpétuam confidámus. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

(A 2. áldozás utáni imádság az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.; 3. nincs.)

Nagyböjti zárókönyörgés.

Könyörögjünk. Alázzátok meg fejeteket Isten előtt.

Tekints le kérünk, Urunk, családodra, amelyért a mi Urunk Jézus Krisztus nem vonakodott magát a gonoszok kezébe átadni és a kereszt kínját vállalni: Ki veled él és uralkodik.

Orémus. Humiliáte cápita vestra Deo.

Réspice, quaesumus, Dómine, super hanc famíliam tuam, pro qua Dóminus noster Jesus Christus non dubitávit mánibus tradi nocéntium, et crucis subíre torméntum: Qui tecum.

A három szent nap.

(Triduum sacrum.)

A nagyhét három utolsó napját az Egyház «Triduum sacrum»-nak nevezi, három szent napnak.

Általában a liturgiának középpontja és tetőfoka Krisztusnak a keresztfán szenvedett véres áldozati halála, az újszövetség legszentebb és Istenhez egyedül méltó áldozati liturgiája. Mégis elsősorban ennek a három napnak szinte az egyedüli tárgya az újszövetségi áldozati báránynak levágása, az újszövetség ez igazi, kegyelmekben gazdag pászkaünnepe. Így tehát ez a három nap is már a «*Pascha*»-hoz, a Húsvét ünnepéhez tartozik, mert Krisztus halála és feltámadása együtt alkotja a Húsvét misztériumát. Ezért éles elválasztás nélkül megy át a nagyhét a húsvét hetébe; Nagyszombat már feltámadási és keresztségi ünnep. Ezek a napok egy egészet alkotnak s már az apostolok napjaitól kezdve böjttel és külön istentisztelettel megszentelt napok voltak. Komolyságukat és szentségüket az egész nagyhétre, sőt az egész liturgikus évre kiterjesztik. Innen erednek azok a sajátságos és tiszteletreméltó szertartások, melyeket az Egyház ezeken a napokon végez. A zsolozsmában, melyet «*Tenebrae*»-nek, azaz a sötétség zsolozsmájának is neveznek, Jeremiás siralmait, más néven a lamentációkat olvassa fel az Egyház, amelyeket a bűnös lélekre, vagy az Uráért gyászoló Egyházra kell vonatkoztatni.

A három nap gondolatát összefoglalva meg kell jegyeznünk, hogy a zsolozsma és a mise gondolatvilága nem egyezik meg, hanem egymást kölcsönösen kiegészítik. A *zsolozsmában* jobban érvényesül a középkori ember lelkivilága, melyet jellemez az Úr szenvedésén az Emberfia iránt való részvét, azért az Üdvözítő emberi szenvedését emeli ki. Így Nagycsütörtökön az Olajfák hegyén vérrel verítékező Üdvözítőnk halálfélelméről elmélkedik; pénteken a Golgotán keresztrefeszített Urunkkal együtt érezve szenved; szombaton a művészetben oly sokszor ábrázolt, a «pietás» Szűzanyával a sírjában nyugovó Krisztus sebeit siratja. A *szentmise* az ősibb keresztény felfogást leheli és inkább az Istenre szegezi tekintetét. A szenvedés előtte «beata passio», azaz boldogságot árasztó isteni tett; a kereszt pedig a «crux gemmata», a drágakövekkel ékesített diadaljel. A szentmise főtárgya csütörtökön az Eucharistia, pénteken a kereszt diadala, szombaton a feltámadás és a keresztség. De ez a kettő azért nem áll ellentétben egymással, hanem együtt adja a liturgiának csodálatos szépségét és kimeríthetetlen gazdagságát.

Nagycsütörtök.

1. *Tárgy.* Nagycsütörtökkel kezdődik az újszövetség legszentebb pászkaünnepe. Liturgiája úgy mutatja nekünk Krisztust, mint főpapot, ahogy odaadó szeretetét az utolsó vacsora termében és az Olajfák hegyén hősies nagysággal s egyben bensőséges szelídséggel, sőt megragadó szépséggel kinyilvánította.

Ma a *legfölségesebb Oltáriszentség* alkotja a liturgikus imádságok és cselekmények lényeges tartalmát mindazzal együtt, ami a Sion hegyén tartott kegyelmekben gazdag, utolsó vacsorán ehhez kapcsolódott: úgymint, az Úrnak nagy alázatossága a lábmosásnál, annak az áldozatnak előzetes, vérontásnélküli bemutatása, amelyhez az Úr magát a következő nap, szörnyű kínok között, mint áldozati Bárány önként odaadja és ezzel az újszövetség titokzatos áldozati és szeretetlakomájának megalapítása, Jézusnak az Olajfák hegyére vonulása, a getszemáni-kertben átszenvedett órái és ellenségeinek hatalmába való önkéntes kiszolgáltatása.

Az ősegyházban ezen a napon volt a megkeresztelendőknek utolsó scrutiniuma. Ez volt a szent keresztségre való előkészületük befejezése, azért most szent olajjal megkenték őket. Erre emlékeztet minket ma az olajok megszentelése, amelyet a püspök a székesegyházban a szentmise alatt végez el.

Végül ezen a napon volt a nyilvános vezeklők felvétele és feloldozása, tehát vezeklésük ünnepélyes befejezése, amikor a többiekkel együtt először járultak a szentáldozáshoz.

2. *Neve.* Fölséges és tartalomban gazdag jelentősége miatt megfelelő nevekkel nevezték ezt a napot. A görögöknél és a nyugat némely országában *szent*, vagy *nagycsütörtök*nek is hívják. A liturgikus könyvekben a főünnepségre vonatkoztatva, ezt a címet viseli: *Feria V. in Coena Domini* = csütörtök az Úr vacsorájának emlékére. Német nyelven és ezt utánozva sokszor magyarul is

*zöldcsütörtök*nek nevezik, ez a megjelölés egészen a XII. századig kimutatható és a legkülönbözőbb magyarázatokat vetette fel. Egyesek nevét a zöld miseruhákból magyarázzák, amelyek III. Ince (1198—1216) előtt szokásban voltak, a nyilvános vezeklőkre való vonatkoztatással, akik a feloldozás által Krisztus szőlőtőkéjén száraz ágakból megint zöld ágakká lettek. Mások nevét az ónémet grünen = greinen, vagyis sirni szóból származtatják, miután a bűnbánó vezeklők a templomba való bevezetésük alkalmával bűneiket gyakran hangosan megsiratták, vagy mert az egész ritus szívet megindító szertartás volt, úgy, hogy a napot »Griner-Donnerstag«-nak nevezték. Mások megint a nevét a zöld füvekből magyarázzák, amelyeket az ebédnél használtak, emlékeztetésül arra a zöld salátára, amely a zsidó pászkalakomáknál is szabály volt.

3. *A történet.* Egészen biztosan tudjuk, hogy Nagycsütörtököt már a IV. és V. században Keleten és Nyugaton egyformán megünnepelték. Az első adat szerint (385-ből) Jeruzsálemben három istentiszteletet volt. Az egyik korán reggel zsoltáréneklésből állott; a második az ünnepélyes mise volt délután, melyen a hívők mind megáldoztak; este pedig magán az Olajfák hegyén. Nyugaton a legrégibb adat szerint (V. század) Galliában ezt a napot *»natalitiae calicis«*-nek, a szent kehely születésnapjának nevezték és sok helyen ünnepnap volt az Oltáriszentség alapításának emlékére. Nevezték még később *»dies indulgentiae* vagy *»absolutionis«*-nak, a vezeklők feloldozásának, *»dies competentium«*-nak, mert a hittanulók ezen a napon mondták el tehát mintegy visszaadták a Virágvasárnap tanult hitvallást (redditio Symboli).

Később Nagycsütörtökön több mise is volt. Az első mindjárt a vezeklők feloldozása után zöld színben, a második az olajszenteléssel és a keresztelési scrutiniummal kapcsolatban, a harmadik a szent vacsora ünnepéül. Amidőn azonban a vezeklési és keresztelési rend megszűnt, csak az utolsó vacsorának megünneplése maradt a liturgia tárgya. Az olajszentelést valamint a klérus és a nép közös szentáldozását összekapcsolták ezzel, hogy mint valamikor az apostolok az Üdvözítőtől, úgy vegyék most mindnyájan a celebráns kezéből az Úr szent testét.

Ma a nagycsütörtöki liturgia 1. ünnepélyes (a püspöki székesegyházban való olajszenteléssel egybekapcsolt) szentmiséből, 2. a közös szentáldozásból, 3. szentségi körmenetből, 4. az oltárok megfosztásából és 5. lábmosásból áll, amelyet azok az előljárók végeznek alárendeltjeiken, akiknek Istentől adott tekintélyük van, tehát a pápa, a megyéspüspök, rendfőnök, keresztény uralkodók, fejedelmek és királyok. Ezek mindnyájan úgy szólhatnának ugyanis alárendeltjeikhez, mint az Üdvözítő az apostolokhoz »Ti engem mesternek és úrnak hívtok és jól mondjátok, mert az vagyok«. (János 13, 13.)

4. *A szentmise.* A szentmise külsejében fényes ünnepi jelleggel bír, annak ellenére, hogy énekrészei és imái az Úr szenvedéseire vonatkoznak. A miseruhák fehérszínűek, az oltár is fehér díszben van, virágokkal és szőnyegekkel gazdagon díszítve. Az oltárkereszt-

tet az eddigi violaszínű lepel helyett fehér takarja. Harangzúgás és orgonaszó mellett éneklik a Glóriát. Mindezt az Úr titokzatos szeretetére való örömteljes emlékeztetésül, amely szeretettel az Oltáriszentségben magát nekünk ide ajándékozta.

A Glória után azonban hirtelenül elnémul a hangos örömujjongás, az orgona és a harangok elnémulnak a nagyszombati húsvéti Glóriáig. Az ünnep most ama esti órának szent komolyságát viseli, amidőn az Úr apostolaival együtt utoljára ette a jelképes húsvéti bárányt és odaadta magát nekik titokteljes eledelül a kenyér és bor színében. A szentlecke emlékeztet bennünket a legfőbb gesebb vacsora szerzésére, az evangélium pedig elmondja a lábmosást, míg a mise egyéb szövege majdnem kizárólag az Úr keserű lelki szenvedéseivel foglalkozik. A fakereplők, amelyek most az oltárcsengőket és harangokat helyettesítik, a legrégibb keresztény időkre emlékeztetnek bennünket, amikor az élesen csengő ércharangok még ismeretlenek voltak. Az átváltozásnál a római ritus szerint két, nálunk három nagy ostyát konszekrál, az egyiket a miséhez, a másikat a nagypénteki liturgiához, a harmadikat a szentsír számára. Ezeket a pap az áldozás után egy üres kehelybe teszi el, pallával és paténával befedi és fehér selyemlepellel leköti. A máskor szokásos békecsók elmarad, mert Júdás a szeretet jelét áruló csókjával ma megszentségtelenítette. Az áldozásnál a jelenlévő papok mindnyájan karinget és stólát vesznek fel és mindnyájan magukhoz veszik az Úr testét a celebráns kezeiből, mert magánmiséket ezen a napon nem lehet mondani. A világi hívőknek is a mai napon kellene, amennyire lehetséges, áldozáshoz járulva résztvenniök ez áldozási ünnepélyen, utánozva ama első szentáldozást, amely az utolsó vacsora termében volt.

5. *A szentségi körmenet.* A szentmise után az oltáron lévő befedett kelyhet a szent ostyával, lehetőleg a legünnepélyesebb körmenetben egy, a templomon belül lévő, virágokkal ünnepélyesen feldiszített és kivilágított kápolnába viszik át és ott elzárják. Itt a következő reggeli istentiszteletig éjjel-nappal szentségimádást kellene tartani és a legfőbb gesebb Oltáriszentséggel szemben ugyanazt a tiszteletet kellene megadni, mint a nyilvános kitételnél. Azokban a templomokban, ahol ünnepélyes karimát tartanak, körmenet után a vespera-t mondják el. E vespera alatt az áldoztató kehelyt is elviszik a tabernákulumból és a tabernákulumot nyitva hagyják annak emlékezetére, hogy Krisztust szenvedései napjaiban övéinek köréből kiragadták.

6. *Oltárfosztás.* A nyitott ajtajú és üres tabernákulum látása hirtelen elvezet bennünket a nagypéntek komolyságába. A most következő *Denudatio Altarium = az oltárok megfosztása* is már készülődés a Nagypéntek liturgiájához. A vespera után, vagy az áldoztatási kehely átvitele után a celebráns (a szerpappal együtt) albában és violaszínű stólában az oltár lépcsőjére megy és a következő antifonát imádkozza: «Diviserunt sibi vestimenta mea et super vestem meam miserunt sortem = felosztották maguk közt ruháimat, köntösömre sorsot vetnek». — Azután az oltárokon lévő oltárterítőket eltávolítja s közben a 21-ik, vagyis a szenve-

dési zsoltárt imádkozza. Az oltárokon csak a kereszt és a gyertyatartók maradnak. Így állnak megfosztva az oltárok Nagyszombatig és világosan jelképezik azokat a megfosztásokat, amelyeket az Úrnak szenvedéseiben tűrnie kellett: legtisztább testének ruháitól való fájdalmas megfosztását, a kereszt szégyenfáján istenségétől és szentségétől való megfosztását és minden vigasztalástól való megfosztását az Istentől való elhagyatottságában.

Régebbi időkben az oltároknak borral és vízzel való ünnepélyes mosása volt szokásban ezen a napon (most csak a római Szent Péter-templomban végzik ezt) és szokásos volt még a liturgikus edények tisztogatása is.

7. *Az olajszentelés.* Püspöki székesegyházakban a püspökök a szentmise alatt a *szentolajakat szentelik*, azaz azokat az olajokat, amelyeket a liturgiában a szentségek kiszolgáltatásánál és a szentelésekhez használnak és a kegyelem lelki hatását jelképezik és közlik is. Ezek: a betegek olaja, a katechumenek, vagyis a megkeresztelendők olaja és a szent krizma. Mind a három olajbogyóból sajtolt tiszta olaj, csak a krizmánál van egy kevés balzsam az olíva-olajjal összevegyítve. Megkülönböztetésüket csak a szentelési imák és alkalmazásuk által érik el. Ez a szentelés apostoli eredetű és a püspök kizárólagos joga, aki legfőbb tulajdonosa az Egyházban lévő összes szentelési meghatalmazásoknak. Ezen a napon pedig azért szentelik, mert egykor a mai scrutiniumban a katechumeneket a szent keresztséghez való közvetlen előkészület céljából mellükön és a válluk között megszentelt olajjal, azaz a katechumenek olajával megkenték s a keresztség és a bérmálás felvétele előtt, mely régen Húsvét éjjelén történt, jobb szentelési alkalom nem kínálkozott. A szentelés kezdetben külön misében történt és még ma is a püspök miséjébe van beleszőve, mert minden áldás és szentelés, de különösen a szentségi kegyelmek üdvözítő erejüket Krisztus kereszthalálából nyerik. A betegek olaját amely arra van hivatva, hogy lelkünket az utolsó kenet szentségében a haláltusára megerősítse és a mennyországba való bejutás utolsó akadályait «a bűnök maradványait» elhárítsa, a püspök egyedül szenteli és pedig az átváltozás után a Kánon végső imádsága előtt, amely a következő szavakkal kezdődik: «Per quem haec omnia.» Ezen a helyen ugyanis az első keresztény századokban, bizonyos napokon, külön áldási formulák mellett más tárgyakat is megáldottak, különösen élelmiszereket, ú. m. mézet, tejet, szőlőt stb. A katechumenek olaját és a krizmát az áldozás után egy külön erre a célra előkészített asztalon szentelik. Ennél asszisztálnak a püspöknek: 12 pap, 7 diákonus és 7 subdiákonus, a 12 apostolra és a 7 őskeresztény diákonusra való emlékezetül. A szentelési imák kizárólag a két olajnak a keresztelésnél és bérmálásnál való alkalmazására vonatkoznak. A szentelés előtt a püspök és a papok az olajok fölé lehelnek, a Szentlélek üdvösséget hozó kegyelmeinek jeléül. A szentelés után a szent olajakat, mint a megszentelő erő viselőit, háromszoros térdhajtással és ez üdvözlettel köszöntik: «Ave sanctum Oleum», illetve «Ave sanctum Chrisma». Végül pedig megcsókolják az olajedényeket,

hálás megemlékezésül azokról a nagy kegyelmekről, amelyeket ez olajak az emberi lelkekben és általában Krisztus egyházában árasztani fognak. Az olajakat nagy ampullákban, vagy kannákban szentelik meg, azután kisebb edényekben szétküldik az espereseknek és ezek kis tartályokba öntik a plébánosok és lelkészek részére. Hogy felcserélés ne történhessék, minden tartály jelzést visel: *O. C.* = Oleum Catechumenorum, *S. C.* = Sanctum Chrisma, *O. I.* = Oleum Infirmorum. A szent olajakat a sekrestyében kell őrizni és csak a következő év új olajainak átvételéig szabad használni. Ami megmarad az előző évről, azt elégetik.

8. *A lábmosás.* V. Pius (1566—72), a római misekönyv reformátora óta, *a lábmosás* is hozzátartozik a nagycsütörtöki ünnepélyes liturgiához. Tanítja a nagy tisztaságot, amellyel a lélekre az áldozáshoz kell járulnia: mentnek kell lenni a bűnöktől, sőt azon kell mindenkinek iparkodnia, hogy tiszta maradjon a mindennapi élet kis hibáitól és tökéletlenségeitől is. Emlékeztet minket ez a szertartás arra a megfoghatatlan, kiáradó nagy szeretetre és alázatosságra, amellyel az Istenember ezt az utolsó rabszolga szolgálatot apostolainak tette és megbízta őket, hogy ezen példáját kövessék. A pápa a lábmosást 13 fehérbe öltözött papon végzi, a püspök 13 kanonikon, vagy 13 szegényen, az apátok, vagy más prelátusok 13 szegény aggastyánon, épúgy a keresztény fejedelmek és uralkodók is. A 13-ik jelenti Szent Pál apostolt, vagy magát Krisztust is, a Nagy Szent Gergely pápa életéből vett legenda alapján. A szent pápa ugyanis naponként 12 szegénynek adott enni, egy alkalommal maga Krisztus Urunk csatlakozott hozzájuk, mint 13-ik, egy angyal képében.

A szertartást végző prelátus violaszínű stólát és pluviálét vesz fel, de a mise alatt segédkező szerpapok fehér paramentumokban segítenek neki. A diákonus először a szentmisében szokásos rítussal a lábmosásról szóló evangéliumot énekli. Erre a prelátus leveszi a pluviálét, körülövezi magát egy fehér vászondarabbal és kezdi az «apostolokon» a lábmosást. Mindegyik előtt letérdel, vizet önt annak mezítelen lábára, megtörli és megcsókolja azt. Ez alkalommal az «apostolok» gyakran fehér köpönyegbe öltözve, egy vagy két sorban egymás mellett ülnek. A kórus közben antifonákat énekel, amelyek az Úr lábmosására vonatkoznak, avagy a szeretetre vonatkozó parancsát dicsőítik. Mivel e szavakkal kezdődnek: «Mandatum novum do vobis», azért ezt a szertartást «*Mandatum*»-nak is nevezik. A lábmosás után a prelátus a trónjához megy, a pluviálét megint felveszi és az egész szertartást szép kis versiculusok egész sorával és lelkünk megtisztulásáért való imádsággal fejezi be, melyet a lábmosás jelképez.

9. *Más szokások.* A kolostorokban némely helyen a Nagycsütörtök liturgiája méltó befejezést nyer az *Úr búcsúbeszédével* (János 13, 18). A lábmosás után a diákonus elolvassa ezt egészen a következő szavakig: «Keljetek fel, vonuljunk el». — A közös ebédnél azután, amelyen az «apostolok» is résztvesznek s akiket most az apát maga szolgál ki, mint asztali olvasás végigfolytatódik az egész búcsúbeszéd. Komolyan és méltósággal átvezet a követ-

kező nagypénteki liturgiához, mert az Úr szavainak legnagyobb részét az Olajfák hegyére történt visszavonulásakor, az isteni főpap áldozati útján mondotta. Az utolsó vacsora termében vérontás nélkül kezdte meg főpapi funkcióját és azt most a kereszt-fán véresen fejezi be.

Az Üdvözítőnek az Olajfák hegyén kiállott gyötrelmes óráit az Egyház az egész éven át azzal hívja emlékezetünkbe, hogy sok helyen csütörtök este az Angelus-harangozás után megszólaltat egy harangot, az ú. n. «Krisztus halálfélelme» harangját. Ugyanazt a célt szolgálja a «szentóra»-nak nevezett ájtatosság is. A buzgó lelkek csütörtök éjjel 11—12-ig szentségimádást végeznek. Néha az éjtszakai imádság helyett, különösen a világi hívők, estefelé végzik el ezt az ájtatosságot. Hasonló módon emlékeztet minket a pénteken délután 3 órakor megszólaló harangszó az Úr halálára.

1. Szentmise.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János-bazilika.)

Bevonulásra. (Gal. 6, 14.)

Mi pedig dicsekedjünk a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, kiben vagyon üdvösségünk, életünk és feltámadásunk: ki által megváltattunk és megszabadultunk. (Zs. 66, 2.) Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket; ragyogtassa arcát felettünk és irgalmazzon nekünk. Mi pedig.

Introitus. (Gal. 6, 14.)

Nos autem gloriári opórtet in cruce Dómini nostri Jesu Christi: in quo est salus, vita, et resurréctio nostra: per quem salváti, et liberáti sumus. (Ps. 66, 2.) Deus misereátur nostri, et benedícat nobis: illúminet vultum suum super nos, et misereátur nostri. Nos autem.

(A Glóriára ma minden csengő és harang megszólal és zeng az egész angyali ének alatt, de azután hallgat egészen a nagyszombati Glóriáig.)

Könyörgés. Isten, kitől Judás is megkapta bűnének büntetését és a lator is bűnbánatának jutalmát: engedd éreznünk irgalmad hatását, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus, amint a szenvedése közben mindkettőjüknek megadta az érdemüknek megfelelő különböző díjat, úgy távolítsa el tőlünk a régi ember tévelygéseit és

Orátio. Deus, a quo et Judas reátus sui poenam, et confessiónis suae latro praemium sumpsit, concéde nobis tuae propitiatiónis effectum: ut, sicut in passióne sua Jesus Christus Dóminus noster divérsa utrísque intulit stipéndia meritórum; ita nobis, abláto vetustátis erróre, resurrectiónis suae grátiam

adja meg nekünk föltámadása kegyelmét: Ki veled.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a Korinthusiakhoz írt leveléből. (I. 11, 20-32.)

Testvérek: Midőn egybegyűltök, ez már nem az Úr vacsorájának evése; mert kiki a saját vacsoráját veszi elő, hogy megegye. És az egyik éhezik, a másik meg dőzsöl. Vajjon nincsen-e házatok az evésre és ivásra? Vagy megvetitek Isten egyházát és megszégyenítitek azokat, akiknek nincsen? Mit mondjak nektek? Dícsérjelek-e titeket? Ebben nem dícsérlek! Mert én az Úrtól vettem, amit közöltem is veletek, hogy az Úr Jézus azon az éjtszakán, amelyen elárultatott, vevé a kenyeret és hálát adván, megtöré és mondá: Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely értetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlóképpen a kelyhet is, miután megvacsorált, mondván: Ez a kehely az újszövetség az én véremben; ezt cselekedjétek, valahányszor isszátok, az én emlékezetemre. Mert valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok, az Úr halálát hirdetitek, míg el nem jő. Aki tehát méltatlanul eszi ezt a kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, vétkezik az Úr teste és vére ellen. Tehát vizsgálja meg largiátur: Qui tecum vívit et regnat.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (1. 11, 20-32.)

Fratres: Conveniéntibus vobis in unum, jam non est Domínicam coenam manducáre. Unusquísque enim suam coenam praesúmit ad manducándum. Et álius quidem ésurit: álius autem ébrius est. Numquid domos non habétis ad manducándum et bibéndum? aut ecclésiam Dei contémnitis, et confúnditis eos, qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo vos? In hoc non laudo. Ego enim accépi a Dómino, quod et trádidi vobis, quóniam Dóminus Jesus, in qua nocte tradebátur, accépit panem, et grátias agens fregit, et dixit: Accípite, et manducáte: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradétur: hoc fácite in meam commemoratiónem. Simíliter et cálicem, postquam coenávit, dicens: Hic calix novum testaméntum est in meo sánguine: hoc fácite quotiescúmque bibétis, in meam commemoratiónem. Quotiescúmque enim manducábitis panem hunc, et cálicem bibétis: mortem Dómini annuntiábitis donec véniat. Itaque quicúmque manducáverit panem hunc, vel bíberit

magát az ember és úgy egyék ebből a kenyérből és igyék ebből a kehelyből; mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivel nem különbözteti meg az Úr testét. Ezért van köztetek sok beteg és erőtlen és alusznak sokan. Ha ellenben magunkat megítélnők, bizonyára nem ítéltetnénk meg. Midőn pedig megítéltetünk, az Úr fenyít meg minket, hogy ne kárhozzunk el ezzel a világgal.

Átvonulásra (Fil. 2, 8-9.) Krisztus engedelmes lett értünk a halálig, és pedig a halálig a keresztfán. ℣. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (13, 1-15.)

A húsvét ünnepe előtt, tudván Jézus, hogy eljött az órája, midőn átmenjen e világból az Atyához, mivel szerette övéit, kik e világban valának, mindvégig szerette őket. És a vacsora alkalmával, mikor az ördög már szívébe sugallta az iskarióti Judásnak, Simon fiának, hogy elárulja őt; tudván, hogy mindent kezébe adott neki az Atya és hogy az Istentől jött ki és az Istenhez megyen: föl-

cálicem Dómini indígne, reus erit córporis et sánguinis Dómini. Probet autem seípsum homo, et sic de pane illo edat, et de cálice bibat. Qui enim mandúcat et bibit indígne, judícium sibi mandúcat et bibit: non dijúdicans corpus Dómini. Ideo inter vos multi infírmi et imbecílles, et dórmiunt multi. Quod si nosmetípsos dijudicarémus, non útique judicarémur. Dum judicámur autem, a Dómino corrípimur, ut non cum hoc mundo damnémur.

Graduale. (Phil. 2, 8-9.) Christus factus est pro nobis obédiens usque ad mortem, mortem autem crucis. ℣. Propter quod et Deus exaltávit illum: et dedit illi nomen, quod est super omne nomen.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (13, 1-15.)

Ante diem festum Paschae sciens Jesus, quia venit, hora ejus, ut tránseat ex hoc mundo ad Patrem: cum dilexísset suos, qui erant in mundo, in finem diléxit eos. Et coena facta, cum diábolus jam misísset in cor, ut tráderet eum Judas Simónis Iscariótae: sciens quia ómnia dedit ei Pater in manus, et quia a Deo exívit, et ad Deum vadit: surgit a coena, et ponit vestiménta sua: et cum accepísset línteum,

kele a vacsorától, letevé felső ruháit és vévén egy kendőt, maga elé köté; azután vizet önte a mosdótálba és mosni kezdé a tanítványok lábait és megtörlé a kendővel, mellyel körül volt övezve. Odaméne tehát Simon Péterhez. Mondá neki Péter: Uram! te mosod az én lábaimat? Felelvén Jézus, mondá neki: Amit én cselekszem, te most nem érted; de majd megérted azután. Mondá neki Péter: Az én lábaimat ugyan meg nem mosod soha. Felelé neki Jézus: Ha meg nem moslak, nem lesz részed velem. Mondá neki Simon Péter: Uram! akkor hát nemcsak lábaimat, hanem kezeimet és fejemet is. Mondá neki Jézus: Aki meg van mosva, elég neki, hogy lábait mossák meg, akkor egészen tiszta. Ti is tiszták vagytok, de nem mindnyájan. Tudta ugyanis, ki az, ki őt elárulja; azért mondta: Nem vagytok tiszták mindnyájan. Miután tehát megmosta azok lábait és fölvette felső ruháit, újra leülvén, mondá nekik: Tudjátok-e mit cselekedtem veletek? Ti engem Mesternek és Úrnak hívtok és jól mondjátok, mert az vagyok. Ha tehát én az Úr és Mester megmostam a ti lábaitokat, nektek is mosnotok kell egymás lábait. Mert példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek.

praecínxit se. Deínde mittit aquam in pelvim, et coepit laváre pedes discipulórum, et extérgere línteo, quo erat praecínctus. Venit ergo ad Simónem Petrum. Et dicit ei Petrus: Dómine, tu mihi lavas pedes? Respóndit Jesus, et dixit ei: Quod ego fácio, tu nescis modo, scies autem póstea. Dicit ei Petrus: Non lavábis mihi pedes in aetérnum. Respóndit ei Jesus: Si non lávero te, non habébis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Dómine, non tantum pedes meos, sed et manus, et caput. Dicit ei Jesus: Qui lotus est, non índiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciébat enim quisnam esset qui tráderet eum: proptérea dixit: Non estis mundi omnes. Postquam ergo lavit pedes eórum, et accépit vestiménta sua: cum recubuísset íterum, dixit eis: Scitis quid fécerim vobis? Vos vocátis me Magíster et Dómine: et bene dícitis: sum étenim. Si ergo ego lavi pedes vestros, Dóminus et Magíster: et vos debétis alter altérius laváre pedes. Exémplum enim dedi vobis, ut quemádmodum ego feci vobis, ita et vos faciátis.

Felajánlásra. (Zsoltár 117, 16-17.) Az Úr jobbja győzelmet szerzett; az Úr jobbja fölmagasztalt engem: nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úr tetteit.

Csendes imádság. Az tegye előtted kérünk, szentséges Urunk, mindenható Atya, örök Isten, elfogadottá áldozatunkat, ki mai rendelkezésével tanítványainak meghagyta, hogy ezt cselekedjék az ő emlékezetére, Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus: Ki veled él és uralkodik.

Offertorium. (Ps. 117, 16 et 17.) Déxtera Dómini fecit virtútem, déxtera Dómini exaltávit me: non móriar, sed vivam, et narrábo ópera Dómini.

Secreta. Ipse tibi, quaesumus, Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus, sacrifícium nostrum reddat accéptum, qui discípulis suis in sui commemoratiónem hoc fíeri hodiérna traditione monstrávit, Jesus Christus Fílius tuus, Dóminus noster: Qui tecum vivit et regnat.

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

(A Kánonban a megfelelő imádságokat ma így mondjuk :)

A szentek egyességében ezt a szentséges napot ünnepelve, amelyen a mi Urunk Jézus Krisztust értettünk elárulták; mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, ugyanazon Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról, úgyszintén boldog apostolaid és vértanuidról, Péter- és Pál-, András-, Jakab-, János-, Tamás-, Jakab-, Fülöp-, Bertalan-, Máté-, Simon- és Tádéról; Linus-, Klétus-, Kelemen-, Xistus-, Kornél-, Ciprián-, Lőrinc-, Krizogonus-, János-, és Pálról, Kozma-, és Damjánról, és minden szentedről; az ő érdemeikre és esedezéseikre

Communicántes, et diem sacratíssimum celebrántes, quo Dóminus noster Jesus Christus pro nobis est tráditus: sed et memóriam venerántes, in primis gloriósae semper Vírginis Mariae, Genitrícis ejúsdem Dei et Dómini nostri Jesu Christi: sed et beatórum Apostolórum ac Mártyrum tuórum, Petri et Pauli, Andréae, Jacóbi, Joánnis, Thomae, Jacóbi, Philíppi, Bartholomaei, Matthaei, Simónis et Thaddaei: Lini, Cleti, Cleméntis, Xysti, Cornélii, Cypriáni, Laurentii, Chrysógoni, Joánnis et Pauli, Cosmae et Damiáni: et ómnium Sanctórum tuórum; quorum méritis, precibúsque concédas,

add, hogy pártfogó segítséged mindenben megerősítsen minket. Ugyanazon Krisztus, a mi Urunk által.

Szolgáidnak tehát, és egyszersmind egész családodnak ezt az áldozatát, melyet neked fölajánlunk ama nap miatt, melyen a mi Urunk, Jézus Krisztus apostolaira bízta teste és vére misztériumainak ünneplését, kérünk, Urunk, fogadd, megengesztelődötten; és napjainkat intézd a te békédben; ragadj ki minket az örök kárhozatból és sorozz választottaid nyájába, ugyanazon Krisztus Urunk által. Amen.

Ezt az adományt, kérünk, Isten, tedd mindenben ✠ áldottá, ✠ tulajdonoddá ✠ érvényessé, szellemivé és elfogadhatóvá, hogy számunkra szeretett Fiadnak, a mi Urunknak Jézus Krisztusnak tes✠tévé és vé✠révé váljék.

Ki a mi és minden ember üdvéért való szenvedése előtti napon, azaz ma, szent és tiszteletreméltó kezébe vette a kenyeret stb.

ut in ómnibus protectiónis tuae muniámur auxílio. Per eúmdem Christum Dóminum nostrum.

Hanc ígitur oblatiónem servitútis nostrae, sed et cunctae famíliae tuae, quam tibi offérimus ob diem, in qua Dóminus noster Jesus Christus trádidit discípulis suis Córporis et Sánguinis sui mystéria celebránda: quaesumus, Dómine, ut placátus accípias: diésque nostros in tua pace dispónas, atque ab aetérna damnatióne nos éripi, et in electórum tuórum júbeas grege numerári. Per eúmdem Christum Dóminum nostrum. Amen.

Quam oblatiónem tu, Deus, in ómnibus, quaesumus, bene✠dictam, adscrí✠ptam ra✠tam, rationábilem, acceptabilémque fácere digné-ris: ut nobis Cor ✠pus, et San✠guis fiat dilectíssimi Fílii tui Dómini nostri Jesu Christi.

Qui prídie, quam pro nostra omniúmque salúte paterétur, hoc est, hódie, accépit panem in sanctas, ac venerábiles manus suas etc.

(A többi ugyanúgy van, mint a kánonban, 575. l.)

Békecsók ma nincs, mert Júdás csókkal árulta el Mesterét.

E napon a pap nálunk három ostyát változtat át. Egyiket magához veszi, a másikat elteszi a holnapi csonkamiséhez, a harmadikat pedig a szentsírnál tartandó szentségimádásra. Félretesz néhány particulát a betegek számára is, de a szent vért teljesen magához veszi. Áldozás után, mielőtt ujjait leöblítené, a consecrált ostyákat kehelybe teszi, azt a diákonus a pallával és a

paténával lefödi, a kehelytakaróval letakarja, aztán az oltár közepére helyezi. A pap mindannyiszor térdet hajt, valahányszor a kehelyben lévő szentség előtt elmegy. Hogy a szentségnek hátat ne fordítson, a «*Dóminus vobiscum*»-ot nem az oltár közepéről mondja, hanem az evangélium-oldalról és onnan adja az áldást is.

Áldozásra (Ján. 13, 12, 13, 15.) Az Úr Jézus, miután tanítványaival megvacsorázott, megmosta lábaikat és mondá nekik: Tudjátok-e, mit cselekedtem veletek, én az Úr és Mester? Példát adtam nektek, hogy ti is úgy cselekedjetek.

Áldozás utáni imádság. Az életadó táplálékkal megerősítve, kérünk téged Urunk Istenünk, hogy amit halandó életünk folyamán teljesítünk, halhatatlanságod ajándéka által elnyerhessük. A mi.

Communio. (Joann. 13, 12, 13 et 15.) Dóminus Jesus, postquam coenávit cum discípulis suis, lavit pedes eórum, et ait illis: Scitis quid fécerim vobis ego Dóminus, et Magíster? Exémplum dedi vobis, ut et vos ita faciátis.

Postcommunio. Refécti vitálibus aliméntis, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quod témpore nostrae mortalitátis exséquimur, immortalitátis tuae múnere consequámur. Per Dóminum.

(Az utolsó evangélium kezdetén ma a pap nem jelöli meg a kereszt jelével az oltárt.)

A szentmise után a pap fehér palástot ölt, háromszor megtömjénezi a kehelyben lévő szentséget s azt a velummal betakarva, ünnepélyes menetben a templom valamelyik kápolnájába vagy mellékoltárára — nálunk többnyire a sekrestyébe — viszi. Közben ezt éneklik:

Mondj éneket, zengő nyelvem,	Pange lingua gloriósi,
Szentséges Úr testének,	Córporis mystérium,
Adj hálákat, buzgó lelkem!	Sánguinísque pretiósi,
Drágalátos vérének,	Quem in mundi prétium
Mit a Szűznek méhéből vőn,	Fructus ventris generósi
S ad emberi nemzetnek.	Rex effúdit Géntium.
Tiszta Szűztől véve testet,	Nobis datus, nobis natus
Földre szállt, és jára itt,	Ex íntacta Vírgine,
Boldogítva hintegette	Et in mundo conversátus,
Szent igéje magvait,	Sparso verbi sémine,

S befejezte nagy csodával
Életének napjait.

A vacsorán, mikor evett
Kedves tanítványaival,
S az ünnepet megszentelte
Az ótörvény módjával:
Kenyér és bor színe alatt
Testét adá csodával.

A test íge, kenyér testté,
A bor vérré változik.
Bár az elme és az érzék
Ezen csodálkozik:
De a tiszta szív nyugodtan
A hitre támaszkodik.

Azért ezt a nagy Szentséget
Leborulva imádjuk;
Teste, vére Krisztusunknak
Hogy itt vagyon, megvalljuk,
Ha elménkkel meg nem fogjuk,
Hitünkkel megfoghatjuk.

Az Atyának és Fiúnak
Dicséret és tisztesség,
Szentlélekkel egyetemben
Áldás, örök dicsőség.
Háromságban egy szent Istent
Áldjon minden nemzetség
Amen.

Sui moras incolátus
Miro cláusit órdine.

In suprémae nocte coenae,
Recúmbens cum frátribus,
Observáta lege plene
Cibis in legálibus,
Cibum turbae duodénae
Se dat suis mánibus.

Verbum caro, panem verum
Verbo cárnem éfficit:
Fitque sanguis Christi merum,
Et si sensus déficit:
Ad firmándum cor sincérum
Sola fides súfficit.

Tantum ergo Sacraméntum
Venerémur cérnui;
Et antíquum documéntum
Novo cedat rítui:
Praestet fides supplemén-tum
Sensuum defectui.

Genitóri, Genitóque
Laus et jubilátio,
Salus, honor, virtus quoque
Sit et benedíctio:
Procedénti ab utróque
Compar sit laudátio.
Amen.

(Végül a pap ismét háromszor megtömjénezi a szentséget s elkészített helyére teszi.)

2. Oltárfosztás.

(A pap palást nélkül, violaszínű stólában az oltárokhoz megy s megfosztja őket ékességeiktől; közben kíséretével felváltva a következő Antifonát és zsoltárt mondja:)

Ant. (Zsolt. 21, 19.) Szétosztották egymás között

Ant. (Ps. 21, 19.) Diviserunt sibi vestiménta mea:

ruhámat és köntösömre sorsot vetettek.

Istenem, Istenem, tekints reám, miért hagytál el engem? Távol van szabadulásomtól hangos jajveszékelésem. Én Istenem, kiáltok nappal, de te nem hallgatsz meg, kiáltok éjjel is, és nyugtot nem találok. Pedig te ott lakol a szent helyen, és Izrael dicsér téged. Benned bíztak atyáink, bíztak, és te megszabadítottad őket. Hozzád kiáltottak és megszabadultak, benned bíztak és meg nem szégyenültek. Én azonban féreg vagyok, nem ember, embereknek csúfja, népnek útálata. Aki csak lát, mind gúnyt űz belőlem, félrehúzza ajkát, fejét csóválgatja: az Úrban bízott, mentse meg őt, szabadítsa meg, ha kedvét leli benne! Hiszen te vagy, ki kihoztál engem anyám méhéből, te vagy reménységem anyám emlője óta. Reád vetődtem anyámnak méhéből, anyám méhétől fogva te vagy az Istenem. Ne légy távol tőlem, mert közel a nyomorúság, és nincs, ki segítséget nyujtana. Körülvett engem sok tulok, körülfogtak kövér bikák, kitátották reám szájukat, mint ragadozó s ordító oroszlán. Szétfolytam, miként a víz, minden csontom szertevált, szívem olyan lett testem belsejében, mint a megolvadt

et super vestem meam misérunt sortem.

Deus, Deus meus, réspice in me: quare me dereliquísti? longe a salúte mea verba delictórum meórum. Deus meus, clamábo per diem, et non exáudies: et nocte, et non ad insipiéntiam mihi. Tu autem in sancto hábitas, laus Israel. In te speravérunt patres nostri: speravérunt, et liberásti eos. Ad te clamavérunt, et salvi facti sunt: in te speravérunt, et non sunt confúsi. Ego autem sum vermis, et non homo: oppróbrium hóminum, et abjéctio plebis. Omnes vidéntes me, derisérunt me: locúti sunt lábiis, et movérunt caput. Sperávit in Dómino, erípiat eum: salvum fáciat eum, quóniam vult eum. Quóniam tu es, qui extraxísti me de ventre: spes mea ab ubéribus matris meae. In te projéctus sum ex útero: De ventre matris meae Deus meus es tu, ne discésseris a me: Quóniam tribulátio próxima est; quóniam non est qui ádjuvet. Circumdedérunt me vituli multi: tauri pingues obsedérunt me. Aperuérunt super me os suum, sicut leo rápiens et rúgiens. Sicut aqua effúsus sum: et dispérsa sunt ómnia ossa mea. Factum est cor meum tamquam cera liquéscens, in médio ventris mei. Aruit tamquam testa virtus mea, et língua mea adhaésit fáucibus meis: et

viasz. Erőm, mint a cserép, kiszáradt, nyelvem ínyemhez tapadt, lesujtottál a halál porába. Körülvett engem nagy sereg kutya, körülfogott a gonoszok zsinatja, átfúrták kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat. Néznek reám, bámulnak engem, szétosztották egymás között ruhámat, és köntösömre sorsot vetettek. De te, Uram, ne vond meg tőlem segítségedet, figyelj reám és oltalmazz meg engem. Szabadíts meg, Istenem, a kardtól, mentsd meg egyetlen lelkemet a kutyák karmától. Szabadíts meg az oroszlán torkából, engem, a megalázottat a bölény szarvától. Hadd hirdessem testvéreimnek nevedet, a gyülekezetben hadd dícsérjelek: ti, kik félitek az Urat, dícsérjétek őt, Jákob minden ivadéka, magasztaljátok őt. Félje őt Izrael minden ivadéka, mert ő nem veti meg és nem nézi le a szegény könyörgését. Nem fordította el tőlem tekintetét, és meghallgatott, midőn hozzá kiáltottam. Dícsérlek majd téged a nagy gyülekezetben; amit fogadtam, teljesítem azok előtt, kik félik őt. Jóllakásig esznek majd a szegények, kik keresik az Urat, dícsérik majd őt, szívük feléled örökkön-örökre. Észbe kap és megtér az Úrhoz a föld

in púlverem mortis deduxísti me. Quóniam circumdedérunt me canes multi: concílium malignántium obsédit me. Fodérunt manus meas et pedes meos: dinumeravérunt ómnia ossa mea. Ipsi vero consideravérunt et inspexérunt me: divisérunt sibi vestiménta mea, et super vestem meam misérunt sortem. Tu autem, Dómine, ne elongáveris auxílium tuum a me: ad defensiónem meam cónspice. Érue a frámea Deus, ánimam meam: et de manu canis únicam meam: Salva me ex ore leónis: et a córnibus unicórnium humilitátem meam. Narrábo nomen tuum frátribus meis: in médio ecclésiae laudábo te. Qui timétis Dóminum, laudáte eum: univérsum semen Jacob, glorificáte eum. Tímeat eum omne semen Israel: quóniam non sprevit, neque despéxit deprecatiónem páuperis: Nec avértit fáciem suam a me: et cum clamárem ad eum, exaudívit me. Apud te laus mea in ecclésia magna: vota mea reddam in conspéctu timéntium eum. Edent páuperes, et saturabúntur: et laudábunt Dóminum, qui requírunt eum: vivent corda eórum in saeculum saeculi. Reminiscéntur et converténtur ad Dóminum univérsi fines terrae: Et adorábunt in conspectu ejus univérsae famíliae Géntium. Quóniam

minden határa és leborul színe előtt a nemzetek valamennyi családja, mert az Úré a királyi hatalom, s ő a nemzetek uralkodója. Eszik és leborul előtte a földnek minden gazdag embere; leborulnak előtte mindazok, akik a porba leszállnak. Néki él majd a lelkem, néki szolgál majd nemzedékem. Az Úrról beszélek az eljövendő nemzedéknek, az ő igazságát fogják hirdetni az egek a születendő népnek, mivel az Úr így cselekedett.

Dómini est regnum: et ipse dominábitur Géntium. Manducavérunt et adoravérunt omnes pingues terrae: in conspéctu ejus cadent omnes, qui descéndunt in terram. Et ánima mea illi vivet: et semen meum sérviet ipsi. Annuntiábitur Dómino generátio ventúra: et annuntiábunt caeli justítiam ejus pópulo qui nascétur, quem fecit Dóminus.

3. Nagycsütörtöki lábmosás.

(A főpap violaszínű stólában és palástban a lábmosás helyére megy s ott a diákonus a szokott módon elénekli az Ante diem festum kezdetű evangéliumot, 455. l.)

(Ezután a főpap leveszi a palástot s térdenállva vászonkendőt köt maga elé, megmossa, megtörli és megcsókolja a tizenhárom aggastyán lábát. Közben a kar a következő Antifonákból énekel :)

Ant. (Ján. 13, 34.) Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket, mondá az Úr. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. Új parancsolatot.

Ant. (Ján. 13, 4, 5, 15.) Miután az Úr fölkele a vacsorától, vizet önte a mosdótálba és mosni kezdé a tanítványok lábait; ezt a példát hagyta nekik. (Zs. 47, 2.) Nagy az Úr, dícsérni kell őt felette Istenünk városában, az ő szent hegyén. Miután az Úr fölkele a vacsorától, vizet.

Ant. (Joann. 13, 34.) Mandátum novum do vobis: ut diligátis ínvicem, sicut diléxi vos, dicit Dóminus. (Ps. 118, 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. Mandátum novum.

Ant. (Joann. 13, 4, 5 et 15.) Postquam surréxit Dóminus a coena, misit aquam in pelvim, et coepit laváre pedes discipulórum suórum: hoc exémplum relíquit eis. (Ps. 47, 2.) Magnus Dóminus, et laudábilis nimis: in civitáte Dei nostri, in monte sancto ejus. Postquam surréxit Dóminus.

Ant. (Ján. 13, 12, 13, 15.) Az Úr Jézus miután tanítványaival megvacsorált, megmosta lábaikat és mondá nekik: Tudjátok-e, mit cselekedtem veletek én az Úr és Mester? Példát adtam nektek, hogy ti is úgy cselekedjetek. (Zs. 84, 2.) Megkegyelmeztél, Uram, országodnak, véget vetettél Jákob fogságának. Az Úr Jézus.

Ant. (Ján. 13, 6-7, 8.) Uram! te mosod az én lábaimat? Felelvén Jézus, mondá neki: Ha meg nem mosom lábaidat, nem lesz részed énvelem. ℣. Odamene tehát Simon Péterhez és mondá neki Péter: Uram, te. ℣. Amit én cselekszem, te most nem érted; de majd megérted azután. Uram.

Ant. (Ján. 13, 14.) Ha én, Uratok és Mesteretek megmostam a ti lábaitokat, nektek is mosnotok kell egymás lábait. (Zs. 48, 2.) Halljátok meg ezt, nemzetek, mindnyájan, vegyétek fülletekbe földkerekség lakói, mindannyian. Ha én.

Ant. (Ján. 13, 35.) Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymáshoz. ℣. Jézus mondá tanítványainak: Arról fogja mindenki.

Ant. (Kor. I. 13, 13.) Maradjon meg bennetek a hit, a remény, a szeretet, ez a három: ezek között legnagyobb a szeretet. ℣. Most

Ant. (Joann. 13, 12, 13 et 15.) Dóminus Jesus, postquam coenávit cum discípulis suis, lavit pedes eórum, et ait illis: Scitis quid fécerim vobis ego Dóminus et Magíster? Exémplum dedi vobis, ut et vos ita faciátis. (Ps. 84, 2.) Benedixísti, Dómine, terram tuam: avertísti captivitátem Jacob. Dóminus Jesus.

Ant. (Joann. 13, 6-7 et 8.) Dómine, tu mihi lavas pedes? Respóndit Jesus, et dixit ei: Si non lávero tibi pedes, non habébis partem mecum. ℣. Venit ergo ad Simónem Petrum, et dixit ei Petrus. Domine, tu. ℣. Quod ego facio, tu nescis modo: scies autem póstea. Dómine.

Ant. Si ego Dóminus et Magíster vester lavi vobis pedes: quanto magis debetis alter altérius laváre pedes. (Ps. 48, 2.) Audíte haec, omnes gentes: áuribus percípite, qui habitátis orbem. Si ego Dóminus et Magíster vester.

Ant. (Joann. 13, 35.) In hoc cognóscent omnes, quia discípuli mei estis, si dilectiónem habuéritis ad ínvicem. ℣. Dixit Jesus discípulis suis. In hoc cognóscent.

Ant. (I Cor. 13, 13.) Máneant in vobis fides, spes, cáritas, tria haec: major autem horum est cáritas. ℣. Nunc autem manent fides,

megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három; ezek között legnagyobb a szeretet. Maradjon.

Ant. Áldott legyen a Szentháromság és osztatlan Egység; dícsérjük, mert irgalmasságot cselekedett velünk. ℣. Áldjuk az Atyát, a Fiút a Szentlélekkel. (Zs. 83, 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura: sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. Áldott legyen a Szentháromság és osztatlan Egység.

Ant. (Ján. I. 2, 3, 4.) Hol a szeretet és a jóakarat, ott az Isten. ℣. Minket, íme, Krisztus szeretete gyűjtött egybe. ℣. Ujjongjunk és örvendezzünk benne. ℣. Féljük és szeressük az élő Istent. ℣. És őszinte szívvel szeressük egymást.

Ant. Hol a szeretet és jóakarat, ott az Isten. ℣. Mikor tehát egybegyűlve együtt vagyunk. ℣. Vigyázzunk, hogy lélekben meg ne oszoljunk. ℣. Szűnjék meg a rossz megszólás, szűnjenek meg a pörök. ℣. És legyen közöttünk Krisztus, a mi Istenünk.

Ant. Hol a szeretet és jóakarat, ott az Isten. ℣. Szentjeiddel lássuk tehát, ℣. a dicsőségben arcodat, Krisztus, a mi Istenünk. ℣. A végtelen igaz örömöt. ℣. Mindörökkön örökre. Amen.

spes, cáritas, tria haec: major horum est cáritas. Máneant in vobis fides, spes, cáritas.

Ant. Benedícta sit sancta Trínitas, atque indivísa únitas: confitébimur ei, quia fecit nobíscum misericórdiam suam. ℣. Benedicámus Patrem, et Fílium, cum Sancto Spíritu. (Ps. 83, 2-3.) Quam dilécta tabernácula tua, Dómine virtútum! concupíscit, et déficit ánima mea in átria Dómini. Benedícta sit.

Ant. (1 Joann. 2, 3, 4.) Ubi cáritas, et amor, Deus ibi est. ℣. Congregávit nos in unum Christi amor. ℣. Exsultémus, et in ipso jucundémur. ℣. Timeámus, et amémus Deum vivum. ℣. Et ex corde diligámus nos sincéro.

Ant. Ubi cáritas, et amor, Deus ibi est. ℣. Simul ergo cum in unum congregámur: ℣. Ne nos mente dividámur, caveámus. ℣. Cessent júrgia malígna, cessent lites. ℣. Et in médio nostri sit Christus Deus.

Ant. Ubi cáritas, et amor, Deus ibi est. ℣. Simul quoque cum beátis videámus, ℣. Glorianter vultum tuum, Christe Deus: ℣. Gáudium, quod est imménsum, atque probum. ℣. Saecula per infiníta saeculórum. Amen.

Lábmosás után a főpap kezet mos, felölti a palástot és mondja: Miatyánk (csendben). Pater noster (secreto).

℣. És ne vígy minket a kísértésbe. ℟. De szabadíts meg a gonosztól.

℣. Uram, te meghagytad nekünk, hogy parancsaidat ℟. Hűségesen teljesítsük.

℣. Megmostad tanítványaid lábait. ℟. Ne vesd meg amit kezed művelt.

℣. Uram, hallgasd meg könyörgésemet. ℟. És kiáltásom jusson eléd.

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

Könyörgés. Állj mellettünk, Urunk, alázatos szolgálatunkban és mivel tanítványaid lábait megmosni méltóztattál, ne vesd meg, amit kezed művelt s aminek megtartását nekünk megparancsoltad, hogy amint itt rajtunk és általunk a külső szenny a mosással eltűnik, úgy töröltessenek el belső bűneink általad. Engedd meg nekünk kegyesen ezt te: Ki élsz és uralkodol, Isten, mindörökkön örökké. ℟. Amen.

℣. Et ne nos indúcas in tentatiónem. ℟. Sed líbera nos a malo.

℣. Tu mandásti mandáta tua, Dómine. ℟. Custodíri nimis.

℣. Tu lavásti pedes discipulórum tuórum. ℟. Opera mánuum tuárum ne despícias.

℣. Dómine, exáudi oratiónem meam. ℟. Et clamor meus ad te véniat.

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Orátio Adésto, Dómine, quaesumus, offício servitútis nostrae: et quia tu discípulis tuis pedes laváre dignátus es, ne despícias ópera manuum tuárum, quae nobis retinénda mandásti: ut, sicut hic nobis, et a nobis exterióra abluúntur inquinaménta; sic a te ómnium nostrum interióra lavéntur peccáta. Quod ipse praestáre dignéris, qui vivis et regnas Deus: per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

Nagypéntek.

1. *Tárgya.* A Nagypéntek Isten örök rendelésében a legnagyobb és legtermékenyebb misztériumot, azt a szent halált ünnepli, amelyet Jézus Krisztus, az Istenember érettünk, emberekért, a kereszt szégyenfáján kimondhatatlan kínok között szenvedett. Ez a földön eltöltött 33 éves áldozatos életének befejezése. Ez engedelmességének végső célja az összes bűnök elengedéséért való kiengesztelésül. A kínnak és sötétségnek kimondhatatlan szakadéka ez, amelyből azonban egy szentséggel, kegyelemmel teli világ keletkezett, egy új paradicsom és ez még mindig tökéletesedik.

2. *Neve és jellege.* A liturgiában a Nagypénteket *Feria VI. in Parasceve*-nek, azaz az Előkészülődés pénteki napjának nevezik. A zsidóknál ugyanis ez a nap volt az, amelyen mindent előkészítettek, ami az ő pászka-ünnepjükhöz szükséges volt. Másik neve: *missa praesanctificatorum*, az előre megszentelt adományok miséje. Ma ugyanis nincs felajánlás, mert ma nem kenyeret és bort, hanem az Üdvözítő maga-magát áldozza fel. A misében csak a tegnap előre átváltoztatott ostyával megáldozik a pap. Innen a magyar «csonka-mise» név is. Az Egyházban az apostolok idejétől kezdve a legszigorúbb vezeklőnap volt ez a nap és komolyságát az év összes péntekjei fölé szétterjeszti, mert Krisztus halálának emlékezetére az Egyház a pénteki napokon a húsételek élvezetét megtiltja. Amint nem örülhet a menyasszony vőlegényének halála napján, épúgy az Egyház sem tud örömünnepet ülni azon a napon, amelyen Krisztust, az ő vőlegényét kimondhatatlan kínok között meghalni látja. Sőt annak a gondolatnak, hogy a mi bűneink okozták Krisztus halálát, minden jámbor hívő szívében fel kell keltenie azt a komolyságot és azt a gyászt, amely minden időktől fogva a Nagypéntek sajátossága volt. Ez a csendes magábavonulásnak napja, amelyen a keresztény nép szívesen szenteli magát az imádságnak és jámbor olvasásnak,

de a templomi liturgikus cselekményekben is nagy buzgalommal vesz részt. A megfosztott oltár, a nyitott tabernákulum, a fekete miseruhák, minden összhangban van a golgothai nagy titokra irányuló komoly gondolattal.

3. *Története.* A mai nagypénteki istentisztelet főrészében Jeruzsálemből származik. A IV. században az egész csütörtöki éjtszakát az olajfák hegyén töltötték, imádság és zsoltárok mondásával; 7 órakor a Szentkereszt templomában az igazi kereszt-ereklyét kitették csókolásra; délután 3 óra táján az ó- és újszövetség szentírásaiból olvastak Jézus szenvedéseiről, és utána imádkoztak. Nyugaton, főként Rómában, a rendes stációs istentiszteletet (zsoltárok, szent olvasmányok Jézus szenvedéseiről) végezték és imádkoztak minden állásért, de mise nem volt. Ez a régi (V. és VI. századbeli) istentisztelet alkotja ma is a nagypénteki szertartás első részét. De hamarosan (már a VIII. században) átvették keletről a kereszt tiszteletét és az áldozási szertartást és így alakult ki végleges formájában a mai nap liturgiája, mely felépítésében a rendes szentmiséhez hasonlítható. Az első rész: a hittanulók ősi miséje teljesen megfelel a mai szentmise imádságos és oktató részének; a második a kereszt imádása a felajánlás és átváltoztatás helyett van; a harmadik rész az áldozási szertartás.

4. *A hittanulók miséje* megőrizte számunkra a mai mise ősi, kezdetleges alakját. Nincs még lépcsőimádság és introitus, mert ezek később alakulnak. Viszont megvan még a két szentlecke és megvannak főként az «orationes fidelium», a hívőkért, azok minden csoportjáért és minden szükségletéért, valamint a többi emberekért mondott könyörgések. Ezek közvetlenül a felajánlás előtt voltak és utánuk bocsátották el a hittanulókat. Mikor ez a rész eltűnt, akkor a kánonba olvasztották be megemlékezésként.

5. *A kereszt leleplezése.* A nagypénteki liturgia középpontjában a keresztnek leleplezése és az előtte való hódolat áll, az *Adoratio Crucis.* Az igazi kereszt tiszteletének utánzása ez a szertartás, amint ez Jeruzsálemben régtől fogva szokásban volt. Nagypénteken a nép a kereszt szent fája előtt mélyen meghajolt, azt csókolta, homlokával és szemeivel érintette, anélkül azonban, hogy azt kezeivel megfogta volna. A kórus a szertartás alatt az ú. n. *Improperia*-kat énekli, a kereszt himnuszával: Pange lingua, (Szerzője: Venantius Fortunatus, poitiersi püspök, meghalt 600 körül.) Ezalatt a templomszolgák a mellékoltárokon lévő kereszteket is leleplezték. Végül a keresztet a diákonus ismét az oltáron lévő helyére állítja és a következő nap «Nona»-jáig, azaz a húsvéti ünnep kezdetéig térdhajtással tiszteljük.

Ez a térdhajtás által történő tiszteletadás tulajdonképpen nem imádás, hanem tisztelés, amilyen az Úr ereklyéinek, pl. az igazi keresztből való kegytárgynak jár és alapját abban a kapcsolatban leli, amelyben a keresztet az Üdvözítővel szemben áll. Ezt a tiszteletet *Cultus latriae relativus*-nak nevezik, ami kb. «átvitt értelemben való imádás»-t jelent. — «Krisztus tagjaival való érintkezés miatt,» — mondja Aquinói Szent Tamás — «és mert a kereszt az ő vérével volt itatva, azért imádkozunk a kereszthez úgy, mintha

magához a Megfeszítetthez imádkoznánk». A mi kereszt-tiszteletünk értelme tehát az, hogy miatt a keresztet tiszteljük, amely által megváltattunk, imádjuk azt, aki minket megváltott. A testünkkel a kereszt előtt borulunk le, lelkünkkel azonban az Úr előtt.»

Az *improperiák*, azaz szemrehányások mélyen komoly panaszok a kiválasztott zsidó népnek Isten iránt való hálátlansága miatt. A liturgia ezeket a Megfeszített Üdvözítőnek szájába adja. Az első három vers az ú. n. *trisagion*-ba van beillesztve; ez egy kibővített latin és görög nyelvű sanctus, amely által a világ a megfeszített Üdvözítő előtt, legmélyebb megalázása pillanatában istenségéről tesz fényes tanuságot. Ez a leleplezés és az előtte való hódolat tulajdonképpen a szentmise kánonját és az átváltozást helyettesíti.

6. *A szentáldozási szertartás.* Az adoratio crucis után kezdődik az áldozás szertartása. Az oltárt egy oltárterítővel, tulajdonképpen az áldozási terítővel letakarják, a gyertyákat most meggyujtják. A papság körmenetbe áll fel, hogy a szent Ostyát ünnepélyes módon a kápolnában lévő urnából a főoltárra vigyék. Most az Oltáriszentségnek és az oltárnak szokásos tömjénezése és a papnak erre következő kézmosása után kezdődik a megrövidített áldozási ünnep és pedig a szentmise áldozási ritusából való imákkal. Ezzel a nagypénteki áldozati ritus befejeződik. (Tulajdonképpen az ősegyház áldoztatási szertartásának maradványa ez. Így áldoztak keresztény őseink, ha a szentmisén kívül járultak az Úr asztalához.)

7. *Egyéb szokások.* Ahol nyilvános karének van, ismét vespera következik, mint előző napon. Azonban a nap komolyságának megfelelően az Egyház délután mindenütt istentiszteletet tart, a szomorú szenvedés tiszteletére, továbbá prédikációkat és keresztúti ájtatosságokat. Nálunk az Oltáriszentség az ú. n. szentsíron imádásra ki van téve. Az Egyház a szentsírok látogatását és az Oltáriszentség előtt való imádkozást ezen a napon és Nagycsütörtökön sok részleges búcsúval és teljes búcsúval is jutalmazta. Estefelé tartják a nagyszombati zsolozsmákat, amelyek különösen az Üdvözítő sírí nyugalmát dicsőítik.

Nincs festő, aki a világ Megváltójának keresztha lálát oly tökéletes művészettel tudná szemléltetni, nincs költő, aki az Úr halálát oly szívhez szólóan tudná ábrázolni, mint az Egyház a liturgiában. Szó és ének, jelkép és valóság egyformán odahelyez minket a Kálváriára és lelkünket ellenállhatatlan erővel vonza a Megfeszített felé. Nagypéntek liturgiája tele van megragadó szépséggel. Az egészen az őskeresztény gondolat vonul végig: a kereszt trónján uralkodik a mi királyunk. Ezt állítja elénk három emelkedő fokban. Az első rész *szóval*: a jövendölő próféta, a szenvedést elmondó evangélista és a királyhoz imádkozó Egyház szavával. A második rész *cselekedettel*: a kereszt felmagasztalásával és tiszteletével. A harmadik rész a *szentséggel*, mikor a szentség misztériumában valósággal nekünk adja a levágott és mégis megdicsőített Bárányt.

1. A hittanulók ősi miséje.

(Jövendölés, szenvedés, könyörgések.)

(Stációs-templom: a jeruzsálemi Szent Kereszt-templom.)

(A pap és segédlete fekete ruhába öltözve az oltárhoz megy s ott egy ideig arcra borulva imádkozik. Ezalatt a gyertyavivők terítőt tesznek az oltárra. Az ima végével a pap fölmegy az oltárhoz és megcsókolja. Ezután egy felolvasó hangosan felolvassa, a pap pedig csendesen mondja a következő jövendölést :)

(Ozeás 6, 1-6.)

Ezt mondja az Úr: Nyomorúságukban csakhamar hozzám sietnek: Jöjjetek, térjünk vissza az Úrhoz, mert ő fogott meg, de ő gyógyít is meg minket, megvert, de gondjába is vesz minket. Két nap mulva ismét életre kelt minket; harmadnapon feltámaszt, és élünk majd színe előtt. Ismerjük meg, törekedjünk megismerni az Urat! Biztosan eljő az Úr, mint a hajnal, eljő hozzánk, mint az őszi eső a földre. Mit tegyek veled, Efráim? Mit tegyek veled, Júda? Jámborságtok olyan, mint a reggeli felhő, és mint a reggel tovatűnő harmat. Ezért vertem őket a próféták által, megöltem őket szájam igéjével. Ítéleteid nyilvánvalók, mint a világosság. Mert én irgalmasságot akarok és nem áldozatot, és az Isten ismeretét inkább, mint égő áldozatokat.

Bőjti ének. (Habakuk 3.) Uram! hallottam, amit hir-

(Osee 6, 1-6.)

Haec dicit Dóminus: In tribulatióne sua mane consúrgent ad me: Veníte, et revertámur ad Dóminum: quia ipse cepit, et sanábit nos: percútiet, et curábit nos. Vivificábit nos post duos dies: in die tértia suscitábit nos, et vivémus in conspéctu ejus. Sciémus, sequemúrque, ut cognoscámus Dóminum: quasi dilúculum praeparátus est egréssus ejus, et véniet quasi imber nobis temporáneus, et serótinus terrae. Quid fáciam tibi, Ephraim? Quid fáciam tibi, Juda? misericórdia vestra quasi nubes matutína: et quasi ros mane pertránsiens. Propter hoc dolávi in prophétis, occídi eos in verbis oris mei: et judícia tua quasi lux egrediéntur. Quia misericórdiam vólui, et non sacrifícium, et sciéntiam Dei, plus quam holocáusta.

Tractus. (Habacuc 3.) Dómine, audívi audítum

dettél és féltem: megtekintettem műveidet és megrettentem. ℣. Két állat közepette jelensz meg, midőn közeledtek az évek, megismertetel; midőn megjő az idő megmutattatol. ℣. Midőn lelkem megháborodik, midőn megharagszom, megemlékezel az irgalmasságról. ℣. Isten a Libanon felől jő, és a Szent az árnyékos és erdős hegyről. ℣. Fönsége elfoglalta az egeket és dicséretével tele van a föld.

tuum, et tímui: considerávi ópera tua, et expávi. ℣. In médio duórum animálium innotescéris: dum appropinquáverint anni, cognoscéris: dum advénerit tempus, ostendéris. ℣. In eo, dum conturbáta fúerit ánima mea: in ira, misericórdiae memor eris. ℣. Deus a Líbano véniet, et Sanctus de monte umbróso, et condénso. ℣. Opéruit caelos majéstas ejus: et laudis ejus plena est terra.

A böjti ének után a pap ezt mondja: Orémus = Könyörögjünk! A szerpap: Flectámus génua = Hajtsunk térdet! Az alszerpap: Leváte = Keljetek fel! — Ezután a pap elmondja a Deus a quo kezdetű könyörgést. (453. l.)

Ezután az alszerpap leckehangon, de cím nélkül olvassa a következő leckét:

(Mózes II, 12, 1-11.)

Ama napokban: Mondá az Úr Mózesnek és Áronnak Egyiptom földén: Ez a hónap legyen nálatok a hónapok kezdete: ez legyen az első az esztendő hónapjai között. Szóljatok Izrael fiainak egész községéhez s mondjátok nekik: E hó tizedik napján vegyen kiki, atyafisága és háza szerint egy-egy bárányt. Ha háznépének száma kicsi egy bárány elköltésére, vegye maga mellé háza legközelebbi szomszédját, annyi számú lelket, amennyi elég egy bárány elköltésére. A bárány hibátlan, hím, egyesztendős legyen; ugyanezen szabály szerint gödö-

(Exodi 12, 1-11.)

In diébus illis: Dixit Dóminus ad Móysen, et Aaron in terra Aegypti: Mensis iste, vobis princípium ménsium: primus erit in ménsibus anni. Loquímini ad univérsum coetum filiórum Israel, et dícite eis: Décima die mensis hujus tollat unusquísque agnum per famílias, et domos suas. Sin autem minor est númerus, ut sufficere possit ad vescéndum agnum, assúmet vicínum suum, qui junctus est dómui suae, juxta número animárum, quae sufficere possunt ad esum agni. Erit autem agnus absque mácula, másculus, annículus: juxta quem ritum tol-

lyét is vehettek. Aztán tartsátok őrizet alatt e hó tizennegyedik napjáig: akkor, estefelé, vágja le Izrael fiainak egész sokasága. A véréből vegyenek és tegyenek mind a két ajtófélfára meg a szemöldökfára azokban a házakban, amelyekben elköltik, a húsát pedig egyék meg azon éjjel, tűzön sütve, kovásztalan kenyérrel, vad salátával. Ne egyetek belőle se nyersen, se vízben főzve, hanem csak tűzön sütve: fejét lábszáraival és belső részeivel együtt egyétek. Semmi se maradjon belőle reggelre: ha valami marad, égessétek el a tűzben. És pedig ekkép egyétek: derekatokat övezzétek fel, sarutok legyen lábatokon, botototokat tartsátok kezetekben és sietve egyétek, mert az Úr Fázéja (vagyis: Elvonulása) az.

létis et haedum. Et servábitis eum usque ad quartam décimam diem mensis hujus: immolábitque eum univérsa multitudo filiórum Israel ad vésperam. Et sument de sánguine ejus, ac ponent super utrúmque postem, et in superliminaribus domórum, in quibus cómedent illum. Et edent carnes nocte illa assas igni, et ázymos panes cum lactúcis agréstibus. Non comedétis ex eo crudum quid, nec coctum aqua, sed tantum assum igni: caput cum pédibus ejus, et intestínis vorábitis. Nec remanébit quidquam ex eo usque mane. Si quid resíduum fúerit, igne comburétis. Sic autem comedétis illum: Renes vestros accingétis, et calceaménta habébitis in pédibus, tenéntes báculos in mánibus, et comedétis festinánter: est enim Phase (id est tránsitus) Dómini.

Ezután:

Böjti ének. (Zsolt. 139, 2-10, 14.) Ments meg engem, Uram, a gonosz embertől: szabadíts meg az erőszakos férfiútól, ℣. Kik gonoszságot terveznek szívükben: és egész nap háborúságot keltenek. ℣. Mint kígyóknak hegyes a nyelvük: vipera mérge van a nyelvük alatt. ℣. Óvj meg, Uram, a bűnös kezétől: és ments meg engem a gonosz emberektől. ℣. Kik lépteimnek gáncsot

Tractus. (Ps. 139, 2-10 et 14.) Éripe me, Dómine, ab hómine malo: a viro iníquo líbera me. ℣ Qui cogitavérunt malítias in corde: tota die constituébant praelia. ℣. Acuérunt linguas suas sicut serpéntis: venénum áspidum sub lábiis eórum. ℣. Custódi me, Dómine, de manu peccatóris: et ab homínibus iníquis líbera me. ℣. Qui cogitavérunt supplantáre gressus

vetnek: tőrt vetnek nekem titkon a kevélyek. ℣. Kötelekből hálót feszítenek elém: kelepcét állítanak elém az út mentén. ℣. Mondom az Úrnak: Te vagy az én Istenem, hallgasd meg, Uram, hangos könyörgésemet. ℣. Uram, Uram, erős segítségem: takard be fejemet a harc napján. ℣. Ne engedj át akaratom ellenére a bűnösnek: Rosszat terveznek ellenem, ne hagyj el, hogy fel ne fuvalkodjanak. ℣. Felemelik körülöttem fejüket: önnön ajkuk gonoszsága borítsa el őket! ℣. S áldják majd nevedet az igazak, és színed előtt laknak a jámborok.

meos: abscondérunt supérbi láqueum mihi. ℣. Et funes extendérunt in láqueum pédibus meis: juxta iter scándalum posuérunt mihi. ℣. Dixi Dómino: Deus meus es tu: exáudi, Dómine, vocem oratiónis meae. ℣. Dómine, Dómine virtus salútis meae: obúmbra caput meum in die belli. ℣. Ne tradas me a desidério meo peccatóri: cogitavérunt advérsus me: ne derelínquas me, ne umquam exalténtur. ℣. Caput circúitus eórum: labor labiórum ipsórum opériet eos. ℣. Verúmtamen justi confitebúntur nómini tuo: et hábitábunt recti cum vultu tuo.

(A tractus befejeztével eléneklik a passiót, a pap pedig a lecke-oldalon halkan olvassa:)

A mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedése Szent János szerint. (18-19 fej.)

Az időben: Jézus kiméne tanítványaival a Kedron patakon át, hol egy kert vala, melybe beméne ő és tanítványai. Tudta pedig ama helyet Judás is, ki őt elárulta, mert Jézus gyakran járt oda tanítványaival. Judás tehát vévén egy csapatot, s a főpapoktól és farizeusoktól poroszlókat, odaméne lámpákkal és szövétnekekkel és fegyverekkel. Jézus pedig tudván mindent, ami rá jövendő vala, eléjük méne és mondá nekik: ✠ Kit kerestek? C. Fe-

Pássio Dómini nostri Jesu Christi secúndum Joánnem. (Cap. 18-19.)

In illo témpore: Egréssus est Jesus cum discípulis suis trans torréntem Cedron, ubi erat hortus, in quem introívit ipse, et discípuli ejus. Sciébat autem et Judas, qui tradébat eum, locum: quia frequénter Jesus convénerat illuc cum discípulis suis. Judas ergo cum accepísset cohórtem, et a pontifícibus et pharisaeis minístros, venit illuc cum latérnis, et fácibus, et armis. Jesus ítaque sciens ómnia, quae ventúra erant super eum, procéssit, et dixit

lelék neki: S. A názáreti Jézust. C. Mondá nekik Jézus: ✠ Én vagyok. C. Ott álla pedig velük Judás is, ki őt elárulta. Amint tehát mondotta nekik: Én vagyok! meghátrálának és a földre esének. Ismét kérdezé azért őket: ✠ Kit kerestek? C. Azok pedig mondák: S. A názáreti Jézust. C. Felelé Jézus: ✠ Mondtam nektek, hogy én vagyok; ha tehát engem kerestek, hagyjátok ezeket elmenni. C. Hogy beteljesedjék a beszéd, melyet mondott, hogy: akiket nekem adtál, senkit sem vesztettem el azok közül. Simon Péternek pedig kardja lévén, kirántá azt és rásujtván a főpap szolgájára elvágá annak jobb fülét. A szolga neve pedig Malchus vala. Mondá azért Jézus Péternek: ✠ Tedd hüvelyébe kardodat. A poharat, melyet nekem Atyám adott, ne igyam-e meg? C. A csapat tehát és a hadnagy és a zsidók poroszlói megfogák Jézust és megkötözék őt.

És először Annáshoz vivék, ki ipa volt Kaifásnak a főpapnak abban az esztendőben. Kaifás meg az vala, ki azt a tanácsot adta a zsidóknak, hogy jobb egy embernek meghalni a népért. Követé pedig Jézust Simon Péter és egy másik tanítvány. Ez a tanítvány ismerőse volt a főpapnak és beeis: ✠ Quem quaeritis? C. Respondérunt ei: S. Jesum Nazarénum. C. Dicit eis Jesus: ✠ Ego sum. C. Stabat autem et Judas, qui tradébat eum, cum ipsis. Ut ergo dixit eis: Ego sum: abiérunt retrórsum, et cecidérunt in terram. Iterum ergo interrogávit eos: ✠ Quem quaeritis: C. Illi autem dixérunt: S. Jesum Nazarénum. C. Respóndit Jesus: ✠ Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me quaeritis, sínite hos abíre. C. Ut implerétur sermo, quem dixit: Quia quos dedísti mihi, non pérdidi ex eis quemquam. Simon ergo Petrus habens gládium edúxit eum: et percússit pontíficis servum: et abscídit aurículam ejus déxteram. Erat autem nómen servo Malchus. Dixit ergo Jesus Petro: ✠ Mitte gládium tuum in vagínam. Cálicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum? C. Cohors ergo et tribúnus, et minístri Judaeórum comprehendérunt Jesum, et ligavérunt eum.

Et adduxérunt eum ad Annam primum, erat enim socer Cáiphae, qui erat póntifex anni illíus. Erat autem Cáiphas, qui consílium déderat Judaeis: Quia éxpedit, unum hóminem mori pro pópulo. Sequebátur autem Jesum Simon Petrus, et álius discípulus. Discípulus autem ille erat notus

méne Jézussal a főpap udvarába. Péter meg az ajtón kívül áll vala. Kiméne tehát az a másik tanítvány, ki ismerőse volt a főpapnak és szóla az ajtónálló szolgálónak és bevezeté Pétert. Akkor mondá az ajtónálló szolgáló Péternek: S. Nem vagy-e te is ennek az embernek tanítványai közül való? C. Felelé ő: S. Nem vagyok. C. Ott állának pedig a szolgák és poroszlók, tüzet rakván, mert hideg volt és melegedének: velük vala Péter is, ott állván és fűtözvén. A főpap tehát kérdezé Jézust az ő tanítványai és tanítása felől. Felelé neki Jézus: ✠ Én nyilván szólottam a világnak, én mindenkor a zsinagógában tanítottam és a templomban, ahova a zsidók mindnyájan összegyűlnek és titokban semmit sem szólottam. Mit kérdesz engem? Kérdezd azokat, kik hallották, mit beszéltem nekik; íme, ezek tudják, mit mondottam én. C. Midőn pedig ezeket mondotta, az ott álló poroszlók egyike arcul üté Jézust, mondván: S. Így felelsz-e a főpapnak? C. Felelé neki Jézus: ✠ Ha rosszul szólottam, tégy bizonyságot a rosszról, ha pedig jól, miért ütsz engem? C. És elküldé őt Annás megkötözve Kaifás főpaphoz. Simon Péter pedig ott áll és melegszik vala. Mondák tehát neki: S. Nemde, te is pontífici, et introívit cum Jesu in átrium pontíficis. Petrus autem stabat ad óstium foris. Exívit ergo discípulus álius, qui erat notus pontífici, et dixit ostiáriae: et introduxit Petrum. Dicit ergo Petro ancílla ostiária: S. Numquid et tu ex discípulis es hóminis istíus? C. Dicit ille: S. Non sum. C. Stabant autem servi, et minístri ad prunas, quia frigus erat, et calefaciébant se: erat autem cum eis et Petrus stans, et calefáciens se. Póntifex ergo interrogávit Jesum de discípulis suis, et de doctrína ejus. Respóndit ei Jesus: ✠ Ego palam locútus sum mundo: ego semper dócui in synagóga, et in templo, quo omnes Judaei convéniunt: et in occúlto locútus sum nihil. Quid me intérrogas? intérroga eos, qui audiérunt quid locútus sim ipsis: ecce hi sciunt quae dixerim ego. C. Haec autem cum dixísset, unus assístens minístrórum dedit álapam Jesu, dicens: S. Sic respóndes pontífici? C. Respóndit ei Jesus: ✠ Si male locútus sum, testimónium pérhibe de malo: si autem bene, quid me caedis? C. Et misit eum Annas ligátum ad Cáipham pontíficem. Erat autem Simon Petrus stans, et calefáciens se. Dixérunt ergo ei: S. Numquid et tu ex discípulis ejus es?

az ő tanítványai közül való vagy? C. Ő meg tagadá és mondá: S. Nem vagyok. C. Szóla neki a főpap egyik szolgája, rokona annak, kinek Péter levágta a fülét: S. Nem láttalak-e téged a kertben ővele? C. Péter pedig ismét tagadá; és mindjárt megszólala a kakas.

És Kaifástól Jézust a helytartóságra vezeték. Akkor reggel vala; és ők nem menének be a törvényházba, hogy meg ne fertőztessenek, hanem hogy megehessék a húsvétot. Azért Pilátus méne ki hozzájuk és mondá: S. Micsoda vádat hoztok fel ez ellen az ember ellen? C. Felelék és mondák neki: S. Ha nem volna gonosztevő, nem adtuk volna őt kezedbe. C. Mondá nekik Pilátus: S. Vegyétek át tiőt és törvényetek szerint ítéljétek meg. C. Ámde felelék neki a zsidók: S. Nekünk senkit sem szabad megölnünk. C. Hogy beteljesedjék Jézus beszéde, melyet mondott, jelezvén, minő halállal fog meghalni. Ismét beméne tehát Pilátus a törvényházba és előszólítván Jézust, kérdé őt: S. Te vagy-e a zsidók királya? C. Felelé Jézus: ✠ Magadtól mondod-e ezt, vagy mások beszélték neked énfelőlem? C. Mondá Pilátus: S. Hát zsidó vagyok-e én? Saját nemzeted és a főpapok adtak téged kezembe; mit míveltél? C. Felelé C. Negávit ille, et dixit: S. Non sum. C. Dicit ei unus ex servis pontíficis, cognátus ejus, cujus abscídit Petrus aurículam: S. Nonne ego te vidi in horto cum illo? C. Íterum ergo negávit Petrus: et statim gallus cantávit.

Addúcunt ergo Jesum a Cáipha in praetórium. Erat autem mane: et ipsi non introiérunt in praetórium, ut non contaminaréntur, sed ut manducárent pascha. Exivit ergo Pilátus ad eos foras, et dixit: S. Quam accusatiónem affértis advérsus hóminem hunc? C. Respondérunt, et dixérunt ei: S. Si non esset hic malefáctor, non tibi tradidissémus eum. C. Dixit ergo eis Pilátus: S. Accípite eum vos, et secúndum legem vestram judicáte eum. C. Dixérunt ergo ei Judaei: S. Nobis non licet interfícere quemquam. C. Ut sermo Jesu implerétur, quem dixit, significans qua morte esset moritúrus. Introívit ergo íterum in praetórium Pilátus, et vocávit Jesum, et dixit ei: S. Tu es Rex Judaeórum? C. Respóndit Jesus: ✠ A temetipso hoc dicis, an álii dixérunt tibi de me? C. Respóndit Pilátus: S. Numquid ego Judaeus sum? Gens tua, et pontífices tradidérunt te mihi: quid fecísti? C. Respóndit Jesus: ✠ Regnum

Jézus: ✠ Az én országom nem e világból való. Ha e világból volna az én országom, harcra kelnének szolgáim, hogy kezébe ne adassam a zsidóknak. Valójában az én országom nem innét való. C. Mondá erre neki Pilátus: S. Tehát király vagy te? C. Felelé Jézus: ✠ Te mondod, hogy király vagyok. Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szómra. C. Mondá neki Pilátus: S. Mi az igazság? C. És e szavak után ismét kiméne a zsidókhoz és mondá nekik: S. Én semmi vétket sem találok őbenne. Szokás pedig nálatok, hogy elbocsássak nektek egyet húsvétkor. Akarjátok-e hát, hogy elbocsássam nektek a zsidók királyát? C. Ámde ismét mindnyájan kiáltozának, mondván: S. Ne ezt, hanem Barabbást! C. Barabbás pedig rabló vala. Akkor tehát Pilátus fogta Jézust és megostoroztatá. A katonák pedig tövisekből koronát fonván, fejére tevék és bíborszínű köpönyeget vetének rája és hozzá lépdelvén mondogatták: S. Üdvözlégy, zsidók királya! C. és arculverték őt. Ismét kiméne Pilátus és mondá nekik: S. Íme, kihozom őt nektek, hogy megtudjátok, hogy én semmi vétket sem meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei útique decertárent ut non tráderer Judaeis: nunc autem regnum meum non est hinc. C. Dixit ítaque ei Pilátus: S. Ergo Rex es tu? C. Respóndit Jesus: ✠ Tu dicis, quia Rex sum ego. Ego in hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimónium perhíbeam veritáti: omnis qui est ex veritáte, audit vocem meam. C. Dicit ei Pilátus: S. Quid est véritas? C. Et cum hoc dixísset, íterum exívit ad Judaeos, et dicit eis: S. Ego nullam invénio in eo causam. Est autem consuetúdo vobis ut unum dimíttam vobis in Pascha: vultis ergo dimíttam vobis Regem Judaeórum? C. Clamavérunt ergo rursum omnes, dicéntes: S. Non hunc, sed Barábbam. C. Erat autem Barábbas latro. Tunc ergo apprehéndit Pilátus Jesum, et flagellávit. Et mílites plecténtes corónam de spinis, imposuérunt cápiti ejus: et veste purpúrea circumdedérunt eum. Et veniébant ad eum, et dicébant: S. Ave, Rex Judaeórum. C. Et dabant ei álapas. Exívit ergo íterum Pilátus foras, et dicit eis: S. Ecce addúco vobis eum foras, ut cognoscátis, quia nullam invénio in eo causam. C. Exívit ergo Jesus

találok őbenne. C. Kiméne tehát Jézus, a töviskoronát viselvén és a bíbor köpönyeget. És mondá nekik: S. Íme, az ember! C. Midőn tehát látták őt a papi fejedelmek és poroszlók, kiáltozának, mondván: S. Feszítsd meg, feszítsd meg őt! C. Mondá nekik Pilátus: S. Vegyétek ti őt és feszítsétek meg; mert én nem találok vétket őbenne. C. Felelék neki a zsidók: S. Nekünk törvényünk van és a törvény szerint meg kell halnia, mert Isten fiává tette magát. C. Midőn pedig Pilátus ezt a beszédet hallotta, még jobban megijedett. És megint beméne a törvényházba, és mondá Jézusnak: S. Honnan való vagy te? C. Jézus pedig nem adott neki feleletet. Mondá azért neki Pilátus: S. Nekem nem szólasz? Nem tudod-e, hogy hatalmam van megfeszíteni és hatalmam van elbocsátani téged? C. Felelé Jézus: ✠ Semmi hatalmad sem volna felettem, ha onnan felülről nem adatott volna neked; azért annak, ki engem kezedbe adott, nagyobb büne vagyon. C. Ettől fogva Pilátus azon volt, hogy elbocsássa őt. De a zsidók kiáltozának, mondván: S. Ha ezt elbocsátod, nem vagy a császár barátja; mert mindaz, aki magát királlyá teszi, ellenszegül a császárnak. C. Pilátus tehát, portans corónam spíneam, et purpúreum vestiméntum. Et dicit eis: S. Ecce homo. C. Cum ergo vidíssent eum pontífices et minístri, clamábant, dicéntes: S. Crucifíge, crucifíge eum. C. Dicit eis Pilátus: S. Accípite eum vos, et crucifígite: ego enim non invénio in eo causam. C. Respondérunt ei Judaei: S. Nos legem habémus, et secúndum legem debet mori, quia Fílium Dei se fecit. C. Cum ergo audísset Pilátus hunc sermónem, magis tímuit. Et ingréssus est praetórium íterum: et dixit ad Jesum: S. Unde es tu? C. Jesus autem respónsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilátus: S. Mihi non lóqueris? nescis quia potestátem hábeo crucifígere te, et potestátem hábeo dimíttere te? C. Respóndit Jesus: ✠ Non habéres potestátem advérsum me ullam, nisi tibi datum esset désuper. Propterea, qui me trádidit tibi, majus peccátum habet. C. Et exínde quaerébat Pilátus dimíttere eum. Judaei autem clamábant dicéntes: S. Si hunc dimíttis, non es amícus Caesaris. Omnis enim, qui se regem facit, contradícit Caesari. C. Pilátus autem cum audísset hos sermónes, addúxit foras Jesum, et sedit pro tribunáli, in loco, qui dícitur Lithóstrotos, hebráice autem Gábbatha. Erat autem Pa-

midőn e beszédeket hallotta, kihozatá Jézust és a bírói székbe üle azon a helyen, mely kőemelvénynek neveztetik, héberül meg gabbatának. Akkor pedig a húsvét készületnapja vala, mintegy hat óra. És mondá a zsidóknak: S. Íme, a ti királyotok! C. Azok pedig kiáltozának: S. El vele, el vele, feszítsd meg őt! C. Mondá nekik Pilátus: S.

rascéve Paschae, hora quasi sexta, et dicit Judaeis: S Ecce Rex vester. C. Illi autem clamábant: S. Tolle, tolle, crucifíge eum. C. Dicit eis Pilátus: S. Regem vestrum crucifígam? C. Respondérunt pontífices: S. Non habémus regem, nisi Caesarem. C. Tunc ergo trádidit eis illum ut crucifigerétur.

A ti királyotokat feszítsem meg? C. Felelék a papi fejedelmek: S. Nincsen királyunk, csak császárunk. C. Akkor aztán kezükbe adá őt, hogy megfeszítsék.

Átvevék tehát Jézust és elvivék. Aki keresztjét hordozván, kiméne az úgynevezett koponya-helyre, mely héberül Golgotának mondatik, ahol megfeszíték őt és vele másik kettőt kétfelől, középen meg Jézust. Címtáblát is íra Pilátus és a kereszt fölé tevé. Vala pedig írva: Názáreti Jézus, a zsidók királya. Ezt a föliratot tehát sokan olvasák a zsidók közül, mert a városhoz közel volt a hely, hol megfeszítették Jézust; és héberül, görögül, meg latinul volt írva. Mondák azért Pilátusnak a zsidó papi fejedelmek: S. Ne írjad: a zsidók királya; hanem hogy maga mondotta: A zsidók királya vagyok. C. Felelé Pilátus: S. Amit írtam, megírtam. C. A katonák pedig miután megfeszítették őt, vevék ruháit (és négyfelé oszták, minden katonának egy részt) s a kön-

Suscepérunt autem Jesum, et eduxérunt. Et bájulans sibi crucem, exívit in eum, qui dícitur Calváriae, locum hebráice autem Gólgotha: ubi crucifixérunt eum, et cum eo álios duos, hinc et hinc, médium autem Jesum. Scripsit autem et títulum Pilátus: et pósuit super crucem. Erat autem scriptum: Jesus Nazarénus, Rex Judaeórum. Hunc ergo títulum multi Judaeórum legérunt, quia prope civitátem erat locus, ubi crucifíxus est Jesus. Et erat scriptum hebráice, graece, et latíne. Dicébant ergo Piláto pontífices Judaeórum: S. Noli scríbere, Rex Judaeórum, sed quia ipse dixit: Rex sum Judaeórum. C. Respóndit Pilátus: S. Quod scripsi, scripsi. C. Mílites ergo cum crucifixíssent eum, accepérunt vestiménta ejus (et fecérunt quátuor partes:

töst is. A köntös pedig varratlan vala, fölülről egy darabban szőve. Mondák azért egymásnak: S. Ne vagdaljuk el azt, hanem vessünk rá sorsot, kié legyen. C. Hogy beteljesedjék az Írás, mely így szól: Eloszták maguk közt ruháimat és köntösömre sorsot vetének. A katonák tehát ezt cselekedték. Jézus keresztje mellett pedig állnak vala az ő anyja és anyjának testvére, Mária, Kleofás felesége és Mária Magdolna. Jézus azért látván anyját és az ott álló tanítványt, kit szeret vala, mondá anyjának: ✠ Asszony! íme a te fiad. C. Azután mondá a tanítványnak: ✠ Íme a te anyád! C. És azon órától magához vevé őt a tanítvány. Ennek utána tudván Jézus, hogy minden el van végezve, hogy beteljesedjék az Írás, mondá: ✠ Szomjúhozom! C. Vala pedig ott egy edény tele ecettel. Azok tehát ecettel telt spongyát tűzvén izsópra, odanyujták az ő szájához. Amint pedig Jézus az ecetet elvette, mondá: ✠ Beteljesedett! C. És lehajtván fejét, kiadá lelkét.

unicuíque míliti partem), et túnicam. Erat autem túnica inconsútilis, désuper contéxta per totum. Dixérunt ergo ad ínvicem: S. Non scindámus eam, sed sortiámur de illa cujus sit. C. Ut Scriptúra implerétur, dicens: Partíti sunt vestiménta mea sibi: et in vesstem meam misérunt sortem. Et mílites quidem haec fecérunt. Stabant autem juxta crucem Jesu, mater ejus, et soror matris ejus María Cléophae, et María Magdaléne. Cum vidísset ergo Jesus matrem, et discípulum stantem, quem diligébat, dicit matri suae: ✠ Múlier, ecce fílius tuus. C. Deínde dicit discípulo: ✠ Ecce mater tua. C. Et ex illa hora accépit eam discípulus in sua. Póstea sciens Jesus quia ómnia consummáta sunt, ut consummarétur Scriptúra, dixit: ✠ Sítio. C. Vas ergo erat pósitum acéto plenum. Illi autem spóngiam plenam acéto, hyssópo circumponéntes, obtulérunt ori ejus. Cum ergo accepísset Jesus acétum, dixit: ✠ Consummátum est. C. Et inclináto cápite trádidit spíritum.

(Itt letérdelünk és néhány pillanatig elmélkedünk.)

A zsidók pedig (mivel készületnap volt) hogy ne maradjanak kereszten a testek szombaton (mert ama szombatnap nagy vala), ké-

Judaei ergo (quóniam Parascéve erat) ut non remanérent in cruce córpora sábbato (erat enim magnus dies ille sábbati), rogavé-

rék Pilátust, hogy törjék meg azok szárcsontjait és vegyék le őket. Menének hát a katonák és az elsőnek ugyan megtörék szárait és a másiknak is, kit megfeszítettek övele. Mikor pedig Jézushoz értek, látván, hogy ő már meghalt, nem törék meg szárait, hanem egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottan vér és víz jöve ki. És aki ezt látta, bizonyságot tett róla és igaz az ő tanusága. És az tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek. Mert ezek azért történtek, hogy beteljesedjék az Írás: Csontot nem fogtok törni benne. És ismét más Írás mondja: Látni fogják, kit vertenek által.

runt Pilátum, ut frangeréntur eórum crura, et tolleréntur. Venérunt ergo mílites: et primi quidem fregérunt crura, et altérius, qui crucifíxus est cum eo. Ad Jesum autem cum veníssent, ut vidérunt eum jam mórtuum, non fregérunt ejus crura: sed unus mílitum láncea latus ejus apéruit, et contínuo exívit sanguis, et aqua. Et qui vidit, testimónium perhíbuit: et verum est testimónium ejus. Et ille scit, quia vera dicit: ut et vos credátis. Facta sunt enim haec, ut Scriptúra implerétur: Os non comminuétis ex eo. Et íterum ália Scriptúra dicit: Vidébunt in quem transfixérunt.

(A következő részt az evangélium szertartása szerint énekli a diákonus úgy, mint Virágvasárnapon, 411. l.)

Ezek után pedig kére Pilátust az arimatheai József (minthogy tanítványa vala Jézusnak, de csak titokban, a zsidóktól való félelem miatt), hogy levehesse Jézus testét. És megengedé Pilátus. Elméne tehát és levevé Jézus testét. Jöve pedig Nikodémus is, aki először éjtszaka ment vala Jézushoz, mirrha- és áloevegyítéket hozván mintegy száz fontot. Vevék tehát Jézus testét és gyolcsruhákba göngyölék azt fűszerek közé, ahogy a zsidóknál szokás temetni. Volt pedig azon a helyen, ahol őt fölPost haec autem rogávit Pilátum Joseph ab Arimathaea (eo quod esset discípulus Jesu, occúltus autem propter metum Judaeórum), ut tólleret corpus Jesu. Et permísit Pilátus. Venit ergo, et tulit corpus Jesu. Venit autem et Nicodémus, qui vénerat ad Jesum nocte primum, ferens mixtúram myrrhae, et áloes, quasi líbras centum. Accepérunt ergo corpus Jesu, et ligavérunt illud línteis cum aromátibus, sicut mos est Judaeis sepelíre. Erat autem in loco, ubi crucifíxus est, hortus: et in horto monu-

feszítették, egy kert és a kertben új sírbolt, melyben még senki sem feküdt. Azért odatevék Jézust a zsidók készületnapja miatt, mivelhogy a sír közel vala.

(Ezután a pap a leckeoldalon, összetett kézzel ezt mondja :)

Könyörögjünk kedveseim, az Isten szent Egyházáért, hogy azt a mi Urunk Istenünk az egész földön békében és egységben megtartani és megőrizni méltóztassék, alája vetve neki a fejedelemségeket és hatalmakat és adja, hogy békés és nyugodalmas életet élvén, magasztaljuk a mindenható Atya Istent.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl!

Mindenható örök Isten, ki dicsőségedet Krisztusban minden nemzetnek kinyilatkoztattad, őrizd irgalmasságod műveit, hogy Egyházad az egész földön elterjedve, neved megvallásában állhatatos hittel megmaradjon. Ugyanazon Urunk. ℟. Amen.

Könyörögjünk szentséges pápánkért, N.-ért is, hogy a mi Urunk Istenünk, ki őt a püspökség rendjébe kiválasztotta, épségben és erőben őrizze meg Egyházának, az Isten szent népének kormányzására.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl!

Mindenható örök Isten, kinek ítéletén alapszik a méntum novum, in quo nondum quisquam pósitus erat. Ibi ergo propter Parascéven Judaeórum, quia juxta erat monuméntum, posuérunt Jesum.

Orémus, dilectíssimi nobis, pro Ecclésia sancta Dei: ut eam Deus et Dóminus noster pacificáre, adunáre, et custodíre dignétur toto orbe terrárum: subjíciens ei principátus, et potestátes: detque nobis quiétam et tranquíllam vitam degéntibus, glorificáre Deum Patrem omnipoténtem.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Omnipotens sempitérne Deus, qui glóriam tuam ómnibus in Christo géntibus revelásti: custódi ópera misericórdiae tuae; ut Ecclésia tua toto orbe diffúsa, stábili fide in confessióne tui nóminis persevéret. Per eúmdem Dóminum. ℟. Amen.

Orémus et pro beatissimo Papa nostro N... ut Deus et Dóminus noster, qui elégit eum in órdine episcopátus, salvum, atque incólumem custódiat Ecclésiae suae sanctae, ad regéndum pópulum sanctum Dei.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Omnipotens sempitérne Deus, cujus judício uni-

világmindenség: tekints kegyelmesen esdekléseinkre és tartsd meg kegyességeddel választott legfőbb pásztorunkat, hogy a keresztény nép, melyet tekintélyeddel kormányoznak, az ily nagy pápa alatt hitének érdemeiben gyarapodjék. A mi Urunk. ℟. Amen.

Könyörögjünk valamennyi püspökért, és áldozópapért, szerpapért, alszerpapért, gyertyavivőért, ördögűzőért, olvasóért, ajtóőrért, hitvallóért, szűzért, özvegyért s Istennek egész szent népéért.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl!

Mindenható örök Isten, kinek Lelke megszenteli és kormányozza az Egyház egész testét, hallgass meg minket, midőn annak minden rendjéért esedezünk, hogy kegyelmed ajándékából neked minden osztály híven szolgáljon. A mi Urunk. ℟. Amen.

*

Könyörögjünk hittanulóinkért is, hogy a mi Urunk Istenünk nyissa meg szívüket-fülüket, és az irgalom kapuját, hogy az újjászületés fürdője által minden bűnük bocsánatát megnyervén ők is a mi Urunk Jézus Krisztusban tagok legyenek.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl!

vérsa fundántur: réspice propítius ad preces nostras, et eléctum nobis Antístitem tua pietáte consérva; ut christiána plebs, quae te gubernátur auctóre, sub tanto Pontífice, credulitátis suae méritis augeátur. Per Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Orémus et pro ómnibus Episcopis, Presbyteris, Diacónibus, Subdiacónibus, Acólythis, Exorcístis, Lectóribus, Ostiáriis, Confessóribus, Vírgínibus, Víduis: et pro omni pópulo sancto Dei.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Omnípotens sempitérne Deus, cujus Spíritu totum corpus Ecclésiae sanctificátur, et régitur: exáudi nos pro univérsis ordínibus supplicántes; ut, grátiae tuae múnere, ab ómnibus tibi grádibus fidéliter serviátur. Per Dóminum. ℟. Amen.

*

Orémus et pro catechúmenis nostris: ut Deus et Dóminus noster adapériat aures praecordiórum ipsórum, januámque misericórdiae; ut per lavácrum regeneratiónis accépta remissióne ómnium peccatórum, et ipsi inveniántur in Christo Jesu Dómino nostro.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Mindenható örök Isten! ki Egyházadat mindig új sarjadékkal szaporítod, gyarapítsd hittanulóink hitét és értelmét, hogy a keresztség forrásában újjászületve, fogadott fiaid közé számíttassanak. A mi Urunk. ℟. Amen.

Könyörögjünk, kedveseim, a mindenható Atya Istenhez, hogy tisztítsa meg a világot minden tévelytől, távolítsa el a betegségeket, hárítsa el az éhséget, nyissa föl a börtönöket, oldja föl a bilincseket, engedjen az utazóknak visszatérést, a betegeknek gyógyulást, a hajózóknak biztos kikötőbe jutást.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl!

Mindenható örök Isten, szomorúak vigasztalása, sanyargatottak erőssége, jussanak színed elé a bármely bajból hozzád kiáltók esedezései, hogy mindnyájan örvendezhessenek annak, hogy szükségeikben irgalmaddal megsegítetted őket. A mi Urunk. ℟. Amen.

Könyörögjünk az eretnekekért és szakadárokért is, hogy a mi Urunk Istenünk szabadítsa meg őket minden tévtantól, és a szent és apostoli katholikus Anyaszentegyház kebelébe visszavezetni méltóztassék

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl!

Omnípotens sempitérne Deus, qui Ecclésiam tuam nova semper prole foecúndas: auge fidem et intellectum cathechúmenis nostris; ut renáti fonte baptísmatis, adoptiónis tuae fíliis aggregéntur. Per Dóminum. ℟. Amen.

Orémus, dilectíssimi nobis, Deum Patrem omnipoténtem, ut cunctis mundum purget erróribus: morbos áuferat: famem depéllat: apériat cárceres: víncula dissólvat: peregrinántibus réditum: infirmántibus sanitátem: navigántibus portum salútis indúlgeat.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Omnípotens sempitérne Deus, moestórum consolátio, laborántium fortitúdo: pervéniant ad te preces de quacúmque tribulatióne clamántium; ut omnes sibi in necessitátibus suis misericórdiam tuam gáudeant affúisse. Per Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Orémus et pro haerétícis, et schismáticis: ut Deus et Dóminus noster éruat eos ab erróribus univérsis; et ad sanctam matrem Ecclésiam Cathólicam, atque Apostólicam revocáre dignétur.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Mindenható örök Isten, ki mindenkit üdvözítesz, és senkit sem akarsz elkárhoztatni, tekints az ördögi ravaszsággal megejtett lelkekre, hogy minden eretnek tévedést letéve, a tévelygők szíve megjavuljon és igazságod egységébe visszatérjen A mi Urunk. ℟. Amen.

Könyörögjünk a hűtlen zsidókért is, hogy a mi Urunk Istenünk távolítsa el a leplet szívükről, és ők is megismerjék a mi Urunkat, Jézus Krisztust.

Omnípotens sempitérne Deus, qui salvas omnes, et néminem vis períre: réspice ad ánimas diabólica fraude decéptas; ut, omni haerética pravitáte depósita, errántium corda resipíscant et ad veritátis tuae rédeant unitátem. Per Dóminum. ℟. Amen.

Orémus et pro pérfidis Judaeis: ut Deus et Dóminus noster áuferat velámen de córdibus eórum; ut et ipsi agnóscant Jesum Christum Dóminum nostrum.

Itt nincs felszólítás és térdet sem hajtanak, mert a zsidók a mai napon az imádás jelét gúnynak használták, hanem a pap rögtön így folytatja:

Mindenható, örök Isten, ki a hűtelen zsidóktól sem tagadod meg irgalmasságodat, hallgasd meg könyörgéseinket, melyeket e nép vakságának elhárításáért neked fölajánlunk, hogy megismerve igazságodnak világát, Krisztust, kibontakozzanak a sötétségből. Ugyanazon a mi Urunk. ℟. Amen.

Könyörögjünk a pogányokért is, hogy a mindenható Isten távolítsa el szívükből a gonoszságot, hogy elhagyván bálványaikat, térjenek meg az élő igaz Istenhez, s az ő egyetlen Fiához, Jézus Krisztushoz, a mi Urunkhoz és Istenünkhöz.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl!

Mindenható, örök Isten, ki a bűnösöknek nem halá-

Omnípotens sempitérne Deus, qui étiam judáicam perfídiam a tua misericórdia non repéllis: exáudi preces nostras, quas pro illíus pópuli obcaecatióne deférimus; ut, ágnita veritátis tuae luce, quae Christus est, a suis ténebris eruántur. Per eúmdem Dóminum. ℟. Amen.

Orémus et pro pagánis: ut Deus omnípotens áuferat iniquitátem a córdibus eórum; ut, relíctis idólis suis, convertántur ad Deum vivum et verum, et únicum Fílium ejus Jesum Christum, Deum et Dóminum nostrum.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Omnípotens sempitérne Deus, qui non mortem

lát, hanem mindig életét keresed, fogadd kegyelmesen imádságunkat és mentsd meg őket a bálványozástól; s gyűjtsd Anyaszentegyházad kebelébe, neved dicséretére és dicsőségére. A mi Urunk. ℟. Amen.

peccatórum, sed vitam semper inquíris: súscipe propítius oratiónem nostram, et líbera eos ab idolórum cultúra; et ággrega Ecclésiae tuae sanctae, ad laudem, et glóriam nóminis tui. Per Dóminum. ℟. Amen.

2. Hódolat a kereszt előtt.

(Adoratio crucis.)

(A pap leteszi ruháját s a leckeoldalon leveszi a kereszt fejéről, majd jobb karjáról, végül az egész keresztről a leplet, mindjobban az oltár közepe felé menve s mindháromszor ezt énekelve:) :

Íme a kereszt fája.
Melyen a világ üdvössége függött.
Kar. Jertek, imádjuk.

Ecce lignum Crucis.
In quo salus mundi pependit.
Chor. Veníte, adorémus)

(Ezután a keresztet leteszi az oltár elé s háromszor térdet hajt a kereszt előtt s megcsókolja. Utána ugyanezt teszi a segédkező papság, majd a nép. Közben a kar énekli, a pap pedig segédletével felváltva mondja :)

℣. Én nemzetem, te ellened mit vétettem? vagy miben szomorítottalak meg? felelj nekem.

℣. Amiért Egyiptomból kihoztalak, te Üdvözítődnek keresztet készítettél.

℟. Szent Isten!
℟. Szent Isten!
℟. Szent, erős!
℟. Szent, erős!
℟. Szent halhatatlan, irgalmazz nekünk.
℟. Szent halhatatlan, irgalmazz nekünk.

℣. Amiért téged negyven éven át a pusztában vezettelek és mannával tápláltalak és igen jó földre vezettelek: te Üdvözítődnek keresztet készítettél. ℟. Szent Isten! stb.

℣. Pópule meus, quid feci tibi? aut in quo contristávi te? respónde mihi.

℣. Quia edúxi te de terra Aegypti: parásti Crucem Salvatóri tuo.

℟. Agios o Theós.
℟. Sanctus Deus.
℟. Agios ischyrós.
℟. Sanctus fortis.
℟. Agios athánatos, eléison imas.
℟. Sanctus immortális, miserére nobis.

℣. Quia edúxi te per desértum quadragínta annis, et manna cibávi te, et introdúxi te in terram satis bonam: parásti Crucem Salvatóri tuo. ℟. Agios o Theós. Etc.

℣. Mit kellett volna még veled cselekednem, amit meg nem cselekedtem? Én ugyan igen díszes szőlőmnek ültettelek: de te nekem igen keserűvé lettél, mert ecettel itattad szomjamat, lándzsával döfted át Üdvözítőd oldalát. ℟. Szent Isten!

℣. Én teéretted megvesszőztettem Egyiptomot elsőszülötteivel; és te engem megvesszőztél és kiszolgáltattál ℟. Én nemzetem.

℣. Én kivezettelek Egyiptomból, a Fáraót alámerítvén a Vörös tengerbe; és te átadtál engem a főpapoknak. ℟. Én nemzetem.

℣. Én megnyitottam előtted a tengert; és te lándzsával megnyitottad oldalamat. ℟. Én nemzetem.

℣. Én előtted jártam a felhőoszlopban: és te engem Pilátus tanácsházába vezettél. ℟. Én nemzetem.

℣. Én mannával tápláltalak a pusztában: és te engem arcul vertél és megvesszőztél. ℟. Én nemzetem.

℣. Én téged forrásvízzel itattalak a sziklából: és te engem epével s ecettel itattál. ℟. Én nemzetem.

℣. Én teéretted megvertem a kananeusok királyait: és te náddal verted meg fejemet. ℟. Én nemzetem.

℣. Én neked királyi pálcát adtam: és te fejemre töviskoronát adtál. ℟. Én nemzetem.

℣. Én téged felmagasz-

℣. Quid ultra débui fácere tibi, et non feci? Ego quidem plantávi te víneam meam speciosíssimam: et tu facta es mihi nimis amára: acéto namque sitim meam potásti: et láncea perforásti latus Salvatóri tuo. ℟. Agios o Theós.

℣. Ego propter te flagellávi Aegyptum cum primogénitis suis: et tu me flagellátum tradidísti. ℟. Pópule meus.

℣. Ego edúxi te de Aegypto, demérso Pharaóne in Mare Rubrum: et tu me tradidísti princípibus sacerdótum. ℟. Pópule meus.

℣. Ego ante te apérui mare: et tu aperuísti láncea latus meum. ℟. Pópule meus.

℣. Ego ante te praeívi in colúmna nubis: et tu me duxísti ad praetórium Piláti. ℟. Pópule meus.

℣. Ego te pavi manna per desértum: et tu me cecidísti álapis et flagéllis. ℟. Pópule meus.

℣. Ego te potávi aqua salútis de petra: et tu me potásti felle et acéto. ℟. Pópule meus.

℣. Ego propter te Chananaeórum reges percússi: et tu percussísti arúndine caput meum. ℟. Pópule meus.

℣. Ego dedi tibi sceptrum regále, et tu dedísti cápiti meo spíneam corónam. ℟. Pópule meus.

℣. Ego te exaltávi ma-

taltalak nagy erővel; és te engemet felmagasztaltál a kereszt bitófáján. ℟. Én nemzetem.

℣. Keresztedet imádjuk, Uram, és dícsérjük s dicsőítjük szent föltámadásodat; mert íme, fa által jött az öröm az egész világra. (Zs. 66, 2.) Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket:

℟. Ragyogtassa arcát felettünk és irgalmazzon nekünk. ℣. Keresztedet.

gna virtúte: et tu me suspendísti in patíbulo Crucis. ℟. Pópule meus.

℣. Crucem tuam adorámus, Dómine: et sanctam resurrectiónem tuam laudámus et, glorificámus: ecce enim propter lignum venit gáudium in univérso mundo. (Ps. 66, 2.) Deus misereátur nostri, et benedícat nobis:

℟. Illúminet vultum suum super nos, et misereátur nostri. ℣. Crucem tuam.

(Ének a szent Keresztről.)

℟. Szent keresztfa, drága hűség, tiszta tőről sarjadott, ily virággal, ily gyümölccsel fát az erdő nem hozott.

Drága szent fa, drága karja, drága terhet hordozott.

℣. Zengj ma, ajkam: a dicső harc díja lett a pálmaág! Zengd el, ajkam, a keresztfa győzedelmi szent dalát: Üdvözítőnk holta győzött: életet nyert a világ. ℟. Szent keresztfa.

℣. Bűnbe döntött ősszülőnkre ráhajolt az Ég kegye: amidőn a tiltott étken elveszett az élete, Istenünk a fára rótta: fának átkát megvegye. ℟. Drága szent fa.

℣. Azt kívánta üdvösségünk, életünk, mely elveszett, a gonosznak cselvetését, hogy magas tény

℟. Crux fidélis, inter omnes arbor una nóbilis: nulla silva talem profert, fronde, flore, gérmine.

Dulce lignum, dulces clavos, dulce pondus sústinet.

℣. Pange lingua gloriósi láuream certáminis, et super Crucis trophaeo dic triúmphum nóbilem: quáliter Redémptor orbis immolátus vícerit. ℟. Crux fidélis inter omnes.

℣. De paréntis protoplásti fraude Factor cóndolens, quando pomi noxiális in necem morsu ruit: ipse lignum tunc notávit, damna ligni ut sólveret. ℟. Dulce lignum . . .

℣. Hoc opus nostrae salútis ordo depopóscerat: multifórmis proditóris ars ut artem fálleret: et medé-

törje meg, s arról adjon gyógyító írt, ami adta a sebet. ℟. Szent keresztfa.

℣. Szent időknek telje jöttén földre szállt, ki Egyszülött és teremtő erejében áll az ég és föld fölött: szűzi méhben Istenember-test porába öltözött. ℟. Drága szent fa.

℣. Sír a Gyermek jászolában, kint sikolt az éjtszaka; nyűtt ruhába, rongyba rejtve védi őt a Szűzanya. Ó, az Isten gyenge teste szűk pólyába takarva! ℟. Szent keresztfa.

℣. Járta-kelte jóttevés volt, élte estje: vírradat. Szentmagát hisz kínra adta, — Istenvalló gondolat! — szégyenfára vonva függ a tisztaságos áldozat. ℟. Drága szent fa.

℣. Tüske szúrta, szeg szaggatta, ajka tűznél tüzesebb; lándzsa-járta szent szívéből vért és vizet ont a seb, égre, földre, mindenekre foly-e ár, mely édesebb? ℟. Szent keresztfa.

℣. Édesülj, fa, szép szelídre, lágyra enyhítsd szálaid, zord keménység bársonyuljon, hajtsd feléje ágaid, úgy karold át szép vigyázva Isten drága tagjait. ℟. Drága szent fa.

℣. Rajtad függött, választott ág, megváltásunk záloga, tengerárban holtraváltnak üdve vagy te, drága fa; tündökölve rajtad ég a Bárány vére bíbora. ℟. Szent keresztfa.

lam ferret inde, hostis unde laeserat. ℟. Crux fidélis inter omnes.

℣. Quando venit ergo sacri plenitúdo témporis, missus est ab arce Patris Natus, orbis Cónditor: atque ventre virgináli carne amíctus pródiit. ℟. Dulce lignum . . .

℣. Vagit Infans inter arcta cónditus praesépia: membra pannis involúta Virgo Mater álligat: at Del manus, pedésque stricta cingit fáscia. ℟. Crux fidélis inter omnes.

℣. Lustra sex qui jam perégit, tempus implens córporis, sponte líbera Redémptor passióni déditus, Agnus in Crucis levátur immolándus stípite. ℟. Dulce lignum . . .

℣. Felle potus ecce languet: spina, clavi, láncea mite corpus perforárunt, unda manat, et cruor: terra pontus, astra, mundus, quo lavántur flúmine! ℟. Crux fidélis . . .

℣. Flecte ramos arbor alta, tensa laxa víscera, et rigor lentéscat ille, quem dedit natívitas: et supérni membra Regis tende miti stípite. ℟. Dulce lignum, dulces clavos.

℣. Sola digna tu fuísti ferre mundi víctimam: atque portum praeparáre arca mundo náufrago: quam sacer cruor perúnxit, fusus Agni córpore. ℟. Crux fidélis . . .

℣. Szentháromság egy Istennek üdv, dicsőség, tisztelet! az Atyának, egy Fiának Szentléleknek zengjetek! szent nevére porba hullva mondjunk áldó éneket. Amen. ℟. Drága szent fa.

℣. Sempitérna sit beátae Trinitáti glória: aequa Patri, Filióque; par decus Paráclito: Unius, Trinique nomen laudet univérsitas. Amen. ℟. Dulce lignum, dulces clavos.

A kereszt imádása után ünnepélyes körmenetben elmennek a Nagycsütörtökön eltett szentségért; visszajövet a következő himnuszt éneklik:

Királyi zászlók lobognak,
Fénylik titka keresztfának,
Min az élet megöletett,
S halálával nyert életet.
Vérrel s vízzel foly oldala,
Mit megsebesített vala
Bűncink éles dárdája,
S úgy mosogat annak árja.
Ime betelt, amit hirdete
Dávid királynak éneke,
Melyben jövendölt, így szolván:
Uralkodék Isten a fán.
Áldott fa, mely e nagy király
Szent vérében ragyoghattál,
Jeles gyökér! hogy törzsöke
Ily szent tagokhoz érhete.

Boldog fa, lelkünk zálogát,
Mely karjaidra fölfogád,
S minket kimentve, megtöréd
Lelkünk halálos ellenét.
Ó szent kereszt, reménységünk,
Üdvözlégy mi békességünk,
Nyerj a híveknek malasztot,
Bűnösöknek bocsánatot.
Téged áldunk, legfőbb jóság!
Élő kútfő Szentháromság!

Vexílla Regis pródeunt:
Fulget Crucis mystérium,
Qua vita mortem pértulit,
Et morte vitam prótulit.
Quae vulneráta lánceae
Mucróne diro, críminum
Ut nos laváret sórdibus,
Manávit unda, et sánguine.
Impléta sunt, quae cóncinit
David fidéli cármine,
Dicéndo natiónibus:
Regnávit a ligno Deus.
Arbor decóra, et fúlgida,
Ornáta Regis púrpura,
Elécta digno stípite
Tam sancta membra tángere.
Beáta, cujus bráchiis
Prétium pepéndit saéculi,
Statéra facta córporis,
Tulítque praedam tártari.
O Crux ave spes única,
Hoc Passiónis témpore
Piis adáuge grátiam,
Reísque dele crímina.
Te, fons salútis Trinitas,
Colláudet omnis spíritus:

Add meg a kereszt jutalmát,	Quibus Crucis victóriam
Ki megadtad diadalát.	Largíris, adde praemium.
Amen.	Ámen.

3. Az áldozási szertartás.

Az oltárhoz visszatérve, a pap tömjénnel hódol a szentség előtt, majd kiveszi a szentséget a kehelyből s ráteszi a corporaléra. Aztán a szerpap és az alszerpap bort és vizet önt a kehelybe s azt a pap az oltárra helyezi. Majd a rendes szertartás szerint megtömjénezi a szent ostyát és az oltárt s a lecke-oldalon kezet mos, de nem mondja hozzá a zsoltárt. Utána az oltár közepén elmondja az In spiritu humilitatis kezdetű imádságot (557 l.), majd az evangélium-oldalon a nép felé fordulva mondja: Orate Fratres (560. l.). Rögtön utána elénekli a Pater noster-t (579. l.), elmondja a Libera nos kezdetű imádságot (580. l.) s aztán a patenát a Szentség alá helyezve felmutatja a szent ostyát. Majd három részre töri a szent ostyát, egy részt a kehelyben lévő borba és vízbe tesz s rögtön utána elmondja a Perceptio kezdetű imádságot (582. l.). Aztán a szokott módon magához veszi a szent ostyát, utána pedig az imádságok nélkül a kehely tartalmát. Azután leöblíti ujjait borral és vízzel, azt magához veszi, elmondja a Quod ore kezdetű imádságot (584. l.) s eltávozik az oltártól.

Nagyszombat.

(Nagyszombat az Úr sírban való nyugvásának a napja.)

Története. Eredetileg nem volt a zsolozsmán kívül semmi liturgia ezen a napon ; a bazilikák üresek, magányosak, csendesek voltak. Csak szombat este kezdődött a liturgia és ekkor egész éjjelen át tartott (pervigilium paschae, pannychia). Tehát tulajdonképpen a Húsvét vigiliája volt, amely a mai liturgia egyik részével egyenlő volt és amely közben kiszolgáltatták a keresztség szentségét a felnőtt hittanulóknak. A keresztelés után az újonnan megkereszteltek a papsággal és hívők seregével ünnepélyes körmenetben égő gyertyákkal a baptisteriumból a főtemplomba vonultak (Nagy Konstantin ez alkalommal az utcákat kivilágíttatta), ahol ünnepélyes éjféli mise kezdődött, amelyben már énekelték az Alleluját és az újonnan megkereszteltek megáldoztak. A IX. században történt az első nagy változás, amikor a keresztséget már nagyobbrészt gyermekeknek szolgáltatták ki és ekkor az egész szertartást délutánra tették és a mise után elmondták a vecsernyét is, hogy ne kelljen még egyszer elmenni a templomba. A XIV. században azután délelőttre került és így alakult ki a mai alakja.

A mai liturgiát tehát csak úgy érthetjük meg, hogyha tudjuk, hogy először egész éjtszakán át tartó húsvéti vigilia volt, ezért hívja Szent Ágoston minden vigilia anyjának — mater omnium vigiliarum — és másodszor, hogy a keresztség kiszolgáltatásának a napja. Latin neve : Sabbatum sanctum — a szent pihenőnap ; a Fiúisten szent szombatja. Benne résztvenni pedig úgy tudunk legjobban, hogyha a megkeresztelkedők lelkületével veszünk benne részt, hogy hálát adjunk a mi keresztségünkért és ha átéljük lelkünkben a feltámadást, a mi lelkünk feltámadását a sötétségből a világosságra : mert Krisztus most a mi lelkünkben támadt fel. A zsolozsmán még a szomorúság érzelme vonul át és

az Egyház sírva virraszt a zsolozsmában Jegyesének sírban nyugvó teste mellett, de a délelőtti liturgia már átmenet Húsvéthoz és három részből áll: 1. a feltámadást jelképező szertartásokból; 2. a keresztség ünnepélyes kiszolgáltatásából és 3. az Allelujás miséből.

1. *A feltámadás jelképei.* Legelőször három szertartásban az Úr feltámadását akarja jelképekben lelkünkbe vésni az Egyház. Ez a három szertartás: *a)* az új tűz, *b)* az új világosság, *c)* a húsvéti misztérium ünnepélyes kihirdetése és a húsvéti gyertya.

a) *Az új tűz.* Korán reggel a templomon kívül kovából szikrát csiholnak és ezzel kis máglyát gyujtanak. A pap teljes kísérettel, violaszín palástban kimegy a tűzhöz és ott először is három imádsággal a tüzet áldja meg. Azután megáldja még az öt tömjéngyertyát és a húsvéti gyertyát, melyekre a későbbi szertartások alatt lesz szükség.

(Története. Rómában, amikor este kezdődött az istentisztelet, minden alkalommal volt tűzszentelés (lucernarium) és körmenet, mert az éjtszakai istentiszteletnél csak megszentelt világosságot használtak. A templomban minden fényt eloltottak, mert az ószövetség kialudott és jött a Világ Világossága. Krisztus maga nevezi így magát és így a tűz és világosság gyakran lesz az ő szimbóluma. Most is Nagycsütörtökön a «sötétség zsolozsmáján» eloltottak minden tüzet a templomban és Nagyszombaton ünnepélyesen gyujtottak új világosságot. Ehhez járult, hogy a germánoknál tavasszal a tavasz istennőjének, Ostarának és a fény istenének, Balduinnak nagy máglyát szoktak gyujtani a jó aratásért. Ezt a szokást keresztelték meg az ir misszionáriusok, amikor Krisztus feltámadásán raktak a szabadban nagy máglyát és ennek meggyujtásához csak kovát használtak, hogy valóban új tűz legyen. Az ir papok hozták ezt a szokást Rómába, ahol a két szertartás egyesült és a mai alakját felvette.)

Jelentése világos. A kő jelképezi az Úr Krisztust, akit az épitők megvetettek, de aki szegletkővé lett. De a kovakőből kipattanó szikra is az Úr jelképe, aki sziklasirjából új életre támadt fel. Az Úr tüzet jött hozni és nem akart mást, mint hogy égjen. Ahol a nép a liturgiával jobban együtt él, ott ma is szokásos, hogy otthonukban is kioltanak minden tüzet és a megszentelt tűz maradékából visznek haza és ezzel gyujtják meg a lámpákat és a tűzhelyeket otthon is.

Különösen ünnepélyesen és bensőségesen fordul a pap az utolsó imádságban (a szokásos «Orémus» bevezetése nélkül) Istenhez, hogy áldását kérje a tömjénszemekre és a húsvéti gyertyára. Ezen imádságot csak úgy tudjuk igazán megérteni, ha meggondoljuk, hogy ez a húsvéti gyertya tulajdonképpeni felszentelő imádsága. Az őskeresztény időkben a nép a húsvéti gyertyát is, mint tárgyi szentelményt használta. A húsvéti ünnep után a húsvéti gyertyát a nép között, de különösen az új keresztények között szétosztották. Ez a szokás később az Agnus Dei-hez vezetett, (Az *Agnus Dei*-k viaszalakok, amelyek Isten bárányának képét viselik, innen a nevük. Ezeket a húsvéti gyertyákat tiszta fehér

méhviaszból öntötték és már az V. században nagyszombaton szétosztották a megkereszteltek között. Jelenleg a pápa szenteli meg azokat fehérvasárnap a szentmisében az Agnus Dei-nél és pedig uralkodásának első évében, azután pedig minden hét évben. A pápa szentelési imák között balzsammal és krizmával kevert vízbe mártja ezeket s közben azok részére, akik azokat tisztelik, az égből rendkívüli jótéteményeket és kegyelmeket kér. Az Agnus Dei-ket méltó helyen, tiszteletteljesen meg kell őrizni, megfelelően el kell zárni, hogy a tiszteletlenség ellen biztosítva legyenek.)

b) *A «Lumen Christi», az új világosság.* A tűzet és világosságot a liturgiában gyakran mint Istennek és Krisztusnak jelképét alkalmazzák. Sőt Krisztus magamagát is világosságnak nevezte és apostolai is őt a világ világosságának nevezték. Minthogy ezen megszentelt tűz a kőből keletkezett, anélkül, hogy az eltört volna, épúgy Krisztus is feltámadt a lezárt sírból, anélkül, hogy azt kinyitották volna. A feltámadt Üdvözítő ezen szimbolumának hozzá méltó tiszteletetét és ünnepélyes értékelését a következő szertartásokban nyeri el.

Jelentése: A gyenge nád jelenti Krisztusunk gyenge emberi természetét, de a háromágú égő gyertya már az ő isteni természetének jelképe, melynek misztériumáról, a Szentháromságról ő világosította fel a világot. Mindhárom isteni személy: az első, mint a világosság Atyja; a második, mint az emberré lett Világosság a világosságból és a harmadik személy, mint világosságot árasztó Lélek, egyformán résztvett a megváltásban és a feltámadásban, valamint részt vesz most a keresztség kiosztásában.

A szertartásnál használt nádszál *(arundo* = zöld nád) három ágban végződik és mindegyik ág tetején egy gyertya van, de az ágak nem villaszerűleg, hanem háromszög alakjában oszolnak három karra és ezért *triangulum*-nak nevezik. Arundo-n zöldelő nádat és nem száraz botot értünk. Ennélfogva ha nád hiányában botot használnak, akkor azt friss zölddel veszik körül és magát a triangulum-ot virágokkal díszítik fel.

c) *A húsvét kihirdetése.* A húsvéti szent gyertyának liturgikus dicsőítése a *húsvéti misztérium ünnepélyes kihirdetésében* (Praeconium paschale) és *a húsvéti gyertya meggyújtásában* éri el tetőpontját. Mihelyt a diákonus, a kiválasztott húsvéti hírnök, az oltárnál a paptól az áldást megkapta, odaáll, ahol az ünnepélyes nagymisében az evangéliumot énekli, a húsvéti gyertya elé és elkezdi énekelni az összehasonlíthatatlanul szép «Praeconium paschale»-t, melyet kezdőszavai után «*Exsultet*»-nek is neveznek, a húsvéti dicséretet, melyet a gondolat mélysége, költői lendülete és dallamgazdagsága tekintetében semmiféle más liturgikus szöveg túl nem szárnyal, de még csak el sem ér. Ez elsősorban ünnepélyes kihirdetés és meghívás, azután egy prefáció-féle bevezetés után következik megváltásunk legszentebb titkának dicsőítő himnusza és végül könyörgés húsvéti örömért és húsvéti békéért.

Az ének közben beilleszti a megszentelt tömjénszemeket a gyertyába és lezárja azokat leginkább pirosra festett viaszdarabbal, amelyek a keresztrefeszítési szögek fejéhez hasonlítanak.

A szöveg egy másik helyénél meggyujtja a gyertyát a triangulum megszentelt tüzénél és egy következő résznél a húsvéti gyertya tüzével meggyujtják az oltárok valamennyi lámpáit.

3. *A húsvéti gyertya szimboluma.* A húsvéti gyertya gazdag liturgiájában a következő igazságok jelképeit találjuk meg: Az elején a húsvéti gyertya még nem ég és így Krisztus Urunk sírban nyugvó szent testének a jelképe. A megszentelt tömjénszemek, amelyeket keresztalakban helyeznek el a gyertyában, a szent sebhelyek jelképei, mert ezeket még Krisztus megdicsőült teste is magán visel. A gyertya fellángolása jelképezi az új életet, amelyre Krisztus megdicsőült teste a sírból feltámadt. A húsvéti gyertyát azért gyujtják meg a triangulum-ról, hogy jelezzük azt, hogy Krisztus testének feltámadása is az isteni erő hatása. A húsvéti gyertya tüzével a templomban lévő lámpákat is meggyujtják, hogy jelezzék, hogy Krisztus a világ világossága, az igazság, minden igazság tőle származik. A világító húsvéti gyertya képe annak a csodálatos lángoszlopnak is, amely Isten népe előtt világított, amidőn a pusztán keresztül az ígéret Földjére vonult. Különösen akkor szolgált ilyen jelképül, amikor hajdan, Húsvét éjtszakáján, a megkeresztelendők előtt vitték a baptisteriumhoz, vagyis az Újszövetség vöröstengeréhez való körmenet közben. Krisztus, a Feltámadott, szintén világítónk földi életünknek a mennyország ígéretföldjére vezető puszta útjain. A húsvéti gyertyát Áldozócsütörtökig a főoltár evangéliumi oldalán egy magas gyertyatartóban állítják fel és minden ünnepélyes istentiszteletnél meggyujtják. Feladata, hogy Krisztus emlékét bennünk ébren tartsa, aki feltámadása után még 40 napig élt a földön.

A húsvéti gyertya használatára vonatkozó legrégibb utalások a IV. századba nyúlnak vissza. Eredetileg a diákonus maga szövegezte meg húsvéti üdvözletét, amely a húsvéti gyertyához szóló dicsőítő beszéd volt. *(Laus Cerei.)* Szent Ágoston is említi a gyertya dicséretét. Egy VII. századbeli sacramentarium (Sacramentarium Gelasianum) tartalmaz már ilyen szöveget. A most énekelt szép himnusz a VII. században, Franciaországban már megvolt. Régi időben a húsvéti gyertyára felírták az illető év változó ünnepeinek dátumait, az évszámot, a pápa, a püspök és az ország uralkodójának uralkodási évét. Később ezt a feliratot pergamentre írva a gyertyára erősítették. Ma a fenti méltóságokat az «Exultet»-ben könyörgésképpen Isten kegyébe ajánlja az ének. Festményekkel is díszítik a húsvéti gyertyát, azoknak azonban az eredeti szimbolikus jelentőségét sohasem szabad befolyásolniok.

4. *A keresztség kiszolgáltatása.* A feltámadott Úr Jézus hozta meg az emberiségnek az új természetfeletti életet. Ez az új élet a szentségek által van meg bennünk és ezek közül az első és legszükségesebb a keresztség. Azért most szolgáltatták ki. A húsvéti keresztelés liturgikus ünnepe három részből áll: az első a 12 olvasmány és a megfelelő imádságok, a második a keresztvíz megszentelése és a harmadik a keresztség kiszolgáltatása abban az esetben, ha megkeresztelendők vannak. A keresztelést tehát még ma is megtartják, annak ellenére, hogy az őskeresztény katechumenatus

már nem létezik, mert a keresztelés szintén feltámadás új, jobb életre. — Az apostol is azt mondja: «Vagy nem tudjátok, hogy mind, akik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusban, az ő halálában keresztelkedtünk meg? Eltemettettünk tehát vele együtt a halálba a keresztség által, hogy amint az Atya dicsősége feltámasztotta Krisztust a halottaiból, épúgy mi is éljünk új életet». (Rómaiak 6, 3, 4.) Ennélfogva az Úr feltámadását valamikor a szentkeresztség kiszolgáltatásában látták a legjelentősebben ábrázolva. Minket pedig, akik már meg vagyunk keresztelve, a nagyszombat ezen liturgikus imái, olvasmányai és cselekményei fel akarnak viditani és arra akarnak ösztönözni, hogy lelkünkben feltámadást tartsunk a bűnből Isten kegyelméhez, a tökéletlen életből a tökéletességhez, amint az apostol mondja: «Mert a mi húsvéti bárányunk, Krisztus, megöletett. Üljünk tehát ünnepet, de ne régi kovásszal, sem a rosszaság és gonoszság kovászával, hanem egyenes lelkület és igazság kovásztalanságával». (I. Kor. 5, 8.) «Azért tehát, ha feltámadtatok Krisztussal, keressétek az odafent valókat, ahol az Isten jobbján ülő Krisztus vagyon. Az odafent való dolgokat keressétek, ne a földieket». (Kol. 3, 1—2.)

a) *A 12 olvasmány.* A húsvétéjtszakai szentkeresztség liturgiáját az ószövetségből való olvasmányok vezetik be. Valamikor latin és görög nyelven olvasták, de most már csak latinul. Ezek a hívőket és megkeresztelendőket megváltásunk mintaképeire emlékeztetik és imádságok és énekek által megszakítva, a szentéj legnagyobb részét betöltötték. Az olvasmányok száma valamikor különböző volt és minden négy olvasmány után egy tractus következik, amely az előző négy olvasmányt egy gondolattá foglalja össze. Egyúttal megfelel a zsolozsma három nocturnusának.

Ezen olvasmányoknál a pap miseruhát visel, mert ez, mint az eredeti «*Paenula*», az összes liturgikus funkciónál a papi öltöny volt. Csak a XI. század óta lett kizárólag miseruhává.

b) *A keresztelendők körmenete.* A keresztelési liturgia második része a keresztelő kápolnához, vagy *keresztkúthoz vonuló körmenet*, olyan templomokban, amelyek keresztelőtemplomok. Elől viszik a lobogó húsvéti gyertyát, hogy vezessen, mint a világító felhő vezette a pusztában vándorló zsidókat. Mögötte jönnek, telve húsvéti reményekkel és keresztszülők által vezetve a boldog megkeresztelendők. Így vonult valamikor a jámbor hívő sereg a húsvéti gyertya világánál a bazilikából ki a csendes, csillagoktól ragyogó éjtszakába a baptisteriumhoz és a 41. zsoltárt énekelte. «Amint kívánkozik a szarvas a vízforrásokhoz, úgy kívánkozik lelkem tehozzád, Isten! Szomjúhozik lelkem az erős élő Istenhez; mikor jutok el s jelenek meg az Isten színe előtt?» — Mielőtt azonban a pap a keresztelőkápolna küszöbét átlépi, még egyszer bensőséges imával Istenhez fordul ezen üdvszomjas lelkek megszentelésének a kegyelméért.

Történet. A keresztvíz megszentelésének szertartása ősrégi eredetű. Szent Vazul már azt állítja, hogy a szent apostolok korára megy vissza. Szent Ambrus leírja az akkori szokást és az már a maival egyezik. Ez pedig a Gelasianus-féle misekönyvben, tehát

az V. században már majdnem teljesen megvan. Ily ősrégi és tiszteletreméltó imádságok és szertartások közt történik ma is a szentkeresztség anyagának megszentelése.

c) *A keresztkút megszentelése.* Azután egészen a keresztkúthoz megy és egy imádsággal megkezdi a keresztvíz megszentelését. Az imádság egy prefáció ünnepélyes énekévé fokozódik, amelynek lendülete nagyon közel jár a húsvéti dicséret szárnyalásához. Alázatos bizalmának bizonyítása után emlékeztet minket az üdvösségre és megszentelésre, amelyet Isten a világ teremtésénél és az özönvíznél a víz eleméhez fűzött és kéri Isten kegyelmének erejét ezen keresztkút számára is, hogy ez a földkerekség népeinek megújítására folyjék. A szentelési ének alatt felosztja a vizet négy irányba, jelezve, hogy az új paradicsom kegyelmi folyama a világ minden tája felé megoszlik. Megérinti azután kezével, annak jeléül, hogy azt Isten kegyelme érintse és megszentelje. Háromszoros keresztjellel megáldja Isten nevében, aki az ószövetségben a vízzel csodát tett és Jézus nevében, aki az újszövetségben tett csodát a vízzel. Akkor kiönt a vízből a négy világtáj felé, annak az emlékezetére, hogy az Úr megbízta az apostolokat, hogy a keresztséget a világba mindenhová elvigyék. Ezután keresztalakban háromszor rálehel a vízre Isten áldásának jeléül, hogy az a víz fölött szétáradjon. Leghatásosabban teljesítette a víz ezen szentelését az Istenember, amidőn a keresztelésnél lement a Jordán folyóba. Ennek emlékezetére a pap most a húsvéti gyertyát háromszor vízbemártja és minden alkalommal ezt énekli: «Szálljon le a kút teljébe a Szentlélek ereje.» Mikor ezt háromszor megtette, a gyertyát a vízben hagyja állni, e köré egy görög «Psi»-betű, azaz kereszt formájában a vízre lehel és közli vele a psychét (a «psi» ezt is jelenti) a lelket, majd tovább énekli: «És e víz teljes lényegét termékenyítse az újjászületés eszközlésére.» Akkor kiemeli a gyertyát és befejezi a szentelési éneket egy szép kéréssel.

Az ily módon megszentelt vízzel meghinti a pap a jelenlévő népet és megtölt vele egy kisebb, a tulajdonképpeni keresztelésre szolgáló és elzárható medencét. Abba önt a katechumenek olajából egy keveset, azután krizmát és végül mindkettőt összevegyítve. Az így összevegyített vízzel most kiszolgáltatja a szent keresztséget, ha vannak megkeresztelendők is a templomban. Sok helyen az utolsó héten született gyermek megkeresztelésével emiatt várnak Nagyszombatig. Az Egyháznak ugyanis az a kívánsága, hogy ha vannak esetleg megkeresztelendők, amennyire lehetséges, ezen az ünnepen tartsuk keresztvíz alá. Az ókorban a megkeresztelteknek mindjárt a bérmálás szentségét is kiszolgáltatták.

Ezen felemelően szép szentelési szertartás, amelynél Krisztus jelképét, a húsvéti gyertyát a keresztkútba belemártják és ezzel ezt szent Jordán folyóvá avatja, alapja lett annak az igen régi szokásnak, hogy a keresztkút fölött Krisztus keresztelését vagy pedig a folyó partján ivó szarvast, az üdvöt szomjazó katechumen szimbólumát ábrázolták. Innen van az, hogy a maga idejében Szent Ambrus gáncsolta azt a gyakori óhajt, hogy az emberek

az igazi Jordánban, Palesztinában szerettek volna megkeresztelkedni és mondja: «Ahol Krisztus van, ott a Jordán is van és ugyanaz a szentelés, amely valamikor azt a keleti folyót megáldotta, megszenteli a Nyugat vizeit is».

5. *A litánia.* A húsvétéjtszakai szentmise ünnepe alkotja e szent éj misztériumainak legméltóbb befejezését. A keresztkútnál történt szertartások után a papság és a megkereszteltek megint visszamennek a templomba a rövidített «Mindszentek litániája» éneklése közben, úgy, ahogy az az ősegyházban minden szentmise kezdetén szokásban volt. Az oltárhoz érve, a celebráns és a szerpapok levetik a miseruhákat, kivéve a stólát és arcukra borulnak az oltár lépcsőin a húsvéti szent titok legalázatosabb imádására. A litánia e szavainál: «Peccatores: Te rogamus, audi nos» felállnak és a sekrestyében fehérszínű ruhákba öltöznek, hogy a litánia végén a Húsvét vigiliamiséjét megkezdjék. Eközben az oltárt az ünnepi miséhez megfelelően feldíszítik és a violaszínt fehérrel cserélik ki.

Ma már nincsenek katechumenek és nincs ünnepélyes keresztelés Nagyszombaton (kivéve a missziós-területeket), de azért ez a liturgia nem vesztette el jelentőségét reánk nézve. Eszünkbe idézi a mi keresztelésünk boldog óráját, amikor a keresztvízben, mint Krisztus a Golgotán, mi is vele együtt meghaltunk a bűnnek és a keresztvízből, mint Krisztus az ő sírjából, mi is vele együtt feltámadtunk az új életre. A kora középkornak (VIII. és IX. század) külön miséje volt a keresztelés évfordulójára és ennek neve «pascha annotina» volt. De ha nincs is meg, találhatunk-e megfelelőbb időt, mint Nagyszombat, hogy a jövendölések felolvasása alatt mi is számot vessünk magunkkal, hogyan tartottuk meg a keresztségi fogadást. Utána pedig az Alleluját misében hálát adjunk a Feltámadottnak, hogy a keresztségben a megváltás kegyelmét a Szentlélek által először lelkünkbe öntötte.

6. *Az Allelujás mise.* Valamikor éjjel mondották és tulajdonképpen az Egyház dicsérő és hálaáldozata az új tagokkal való gyarapodásért, kiket a keresztség által nyert, de egyúttal az Egyház első üdvözlete a sírjából feltámadt Üdvözítőhöz. Egyike a legrégibb időkből származó miséknek, azért a többiekkel szemben jobban megőrizte a régi állapotot. Először is az énekelt részek (introitus, offertorium, communio, Agnus Dei, credo) még hiányzanak, mert ezeket a IV. század után vették be a liturgiába.

A Glória eléneklésére az orgona hangja ismét megszólal és végigbúgja a legörvendetesebb újjongás akkordjait a templom csarnokain. A tornyokban a harangok is megcsendítik ércszavukat s hatalmasan és ünnepélyesen hirdetik világgá, város és falu fölött a húsvéti üzenetet. A violaszínű leplek, amelyek a passio napja óta a templom belsejében lévő képeket födték, lehullanak. A papok fehér ünnepi ruhákban állnak az oltárnál. A neofiták (= az újonnan megkereszteltek) boldog serege vakító fehér keresztelőruhákban, ünnepélyes, örömtől sugárzó, húsvéti képet nyujt. Húsvétja lett az egész áljtatosan imádkozó seregnek, tehát mindazoknak, akik a szent éjt ezen reggeli óráig átvirrasztották, amelyben az

Úr a sírból dicsőségesen feltámadott. Húsvét van a megkeresztelteknek tiszta lelkében is.

A húsvéti nagy szent öröm kifejezésére szolgál a következő szertartás is, melyben az előénekesek is ünneplik a Húsvétot. A szentlecke után a püspöki szertartáskönyv szerint a subdiákonus a prelátus trónja elé lép és hangos szóval mondja: «Főtisztelendő atyám, nagy örömet hirdetek, ez az Alleluja». Azután a prelátus az Allelujáát háromszor kezdi énekelni, mindig magasabb hangon és az énekkar ezt mindig örömteljes dallamban újjongva ismétli. Alleluja annyit jelent, hogy: «Dicsőítsétek az Istent» és már az ószövetségben a hálatelt öröm kifejezése volt.

Az evangélium már az üres sírhoz vezet minket és elmondja, hogy az angyalok hogyan adták tudtul a jámbor asszonyoknak a feltámadást. Az akolythusok most nem visznek gyertyát az evangélium felolvasásához, amit Gavantus, a liturgikus, jelképileg a jámbor asszonyokra vonatkoztatva magyaráz, akik a sírhoz fűszerekkel (tömjén) mentek ugyan, de a feltámadásban való hit világossága nélkül. (Devotio aderat, sed non Fides.)

Egyébként az egész mise magán viseli az őskeresztény misék jellemző vonásait. Azért hiányzik belőle a Credo, mert ez csak a XI. század óta tartozik a mise ritusához. Ugyanezen okból hiányzik az Agnus Dei is. Elmarad a felajánlási antifona is, amelyet a régi miseliturgiák sem ismernek s amely ebben a misében nem is engedhető meg, mert ezen az éjtszakán nem volt áldozáshoz való körmenet. Most ugyanis az Egyház adta az áldozati kenyereket. A hívők közössége pedig leginkább húsvéti gyertyát, vagy egy bárányt áldozott. Ezért sok helyen szokásos má is, hogy egy szép fehérre mosott és piros zászlóval díszített eleven bárányt visznek a templomba és azt a pap megáldja.

Az «Osculum pacis», a békecsók, a keresztény hitegység és hitközösség jele szintén elmarad, mert már a keresztelőünnepet a békecsók zárta be. Durandus, a középkor nagy liturgikusa, elmésen mondja: «A békecsók elmarad ezen a húsvéti éjtszakán, mert Krisztus, a mi békénk, a békét még nem hirdette ki». Az áldozás antifonája is hiányzik, mert az áldozási ünnephez a vecsernye csatlakozik. Ez most csak egy zsoltárból és a «Magnificat»-ból áll azon imádsággal együtt, amelyet az egész húsvéti időn át mint liturgikus szentáldozási imát kell elvégezni. Amint az ősegyházban minden misénél, úgy ennél is az összes jelenlévők szentáldozáshoz járulnak; sőt a gyermekeknek is, akik megkereszteltettek, odanyujtották az Úr testét.

7. *Nagyszombat vigilia-ünnep.* A Nagyszombat miseünnepe még az őskeresztény *Pannychiák*-nak, vagyis azon vigiliáknak maradványa, amelyek az egész éjtszakán át tartottak és amelyeknél az Eucharisztikus áldozási ünnep egy zsoltárral és a Magnificattal zárult. Az első keresztények már az apostolok idejében gyülekeztek a közös szeretetlakomához, amelyet *Agape*-nak neveztek. És pedig az esti órákban jöttek össze, hogy az utolsó vacsoráról megemlékezzenek és azt lehetőleg hiven utánozzák. Célja volt, hogy a keresztények között az egységet és szeretetet, neveze-

tesen azonban a szegények karitatív támogatását előmozdítsa. Az Agape-hoz azután, egészen úgy, mint a jeruzsálemi vacsorateremben, csatlakozott az eucharisztikus ünnep, áldozással együtt. Midőn azonban a második században lassanként ez már a reggeli órákba tolódott el és az áldozásnál a testi éhgyomor lett a szabály, az Agape este a zsoltárral és a Magnificattal bezárult. Ekkor az Agape már a vigilia-istentiszteletnek volt a bevezetője, amelyeket a vasárnapok és ünnepnapok, valamint a vértanuk évfordulója előtt szoktak tartani.

Íme, így vezet át Nagyszombat liturgiája az előző nap szomorúságából a holnap örömére. Ennek az örömnek fokozatai: az új tűz, a Lumen Christi, a húsvéti gyertya, a keresztség, a Glória harangzúgása, az ünnepélyes Alleluja és a szentmise misztériumában a feltámadt Krisztus ragyogása. Ezzel a szent örömmel várjuk a holnapot.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János-bazilika.)

I. A FELTÁMADÁS JELKÉPEI.

1. Az új tűz.

A szertartás előtt az oltárt leteritik a kendőkkel, de a gyertyákat nem gyujtják meg. A templom előtt kovából acéllal tüzet csiholnak s azzal néhány hasáb fát meggyujtanak. A pap violaszínű stólába és palástba öltözve segédletével, a kereszttel, szenteltvízzel és füstölővel a tűzhöz megy és mondja:

℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Isten, ki híveidnek Fiad, mint szegletkő által világosságod tüzét adtad, szenteld ✠ meg ezt a kovából ütött s használatunkra szolgáló új tüzet és engedd, hogy e húsvéti ünnepek által a mennyei vágyak úgy felgyúljanak bennünk, hogy az örök fényesség ünnepeire tiszta lélekkel eljuthassunk. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus által. ℟. Amen.

Könyörögjünk. Úristen, mindenható Atya, enyészhetetlen fény, s min-

℣. Dóminus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Deus, qui per Fílium tuum, angulárem scílicet lápidem, claritátis tuae ignem fidélibus contulísti: productum e sílice, nostris profutúrum úsibus, novum hunc ignem sancti ✠ fica: et concéde nobis, ita per haec festa paschália caeléstibus desidériis inflammári; ut ad perpétuae claritátis, puris méntibus, valeámus festa pertíngere. Per eúmdem Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Orémus. Dómine Deust Pater omnípotens, lumen indefíciens, qui es cón-

den világosság alkotója, áldd ✠ meg ezt a tüzet, mely általad, ki az egész világot megvilágosítottad, megszentelést és áldást nyert, hogy e tűz lángra gyújtson és fényességed tüzével megvilágosítson minket; és miként megvilágosítottad az Egyiptomból kiköltöző Mózest, úgy világosítsd meg szívünket és értelmünket is, hogy méltók lehessünk eljutni az örökélet világosságára. Krisztus Urunk által. ℟. Amen.

Könyörögjünk. Szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, méltóztassál együtt cselekedni velünk kik e tüzet megáldjuk egyszülött Fiad, a mi Urunk s Istenünk, Jézus Krisztus és a Szentlélek nevében, és oltalmazz meg minket az ellenség tüzes nyilai ellen és világosíts meg mennyei kegyelmeddel: Ki élsz és uralkodol ugyanazon Egyszülötteddel s a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké. ℟. Amen.

ditor ómnium lúminum: béne ✠ dic hoc lumen, quod a te sanctificátum, atque benedíctum est, qui illumináti omnem mundum: ut ab eo lúmine accendámur, atque illuminémur igne claritátis tuae: et sicut illumináti Móysen exeúntem de Aegypto, ita illúmines corda et sensus nostros; ut ad vitam, et lucem aetérnam pervenire mereámur. Per Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Orémus. Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: benedicéntibus nobis hunc ignem in nómine tuo, et unigéniti Fílii tui Dei ac Dómini nostri Jesu Christi, et Spíritus Sancti, cooperári dignéris; et ádjuva nos contra ignita tela inimíci, et illústra grátia caelésti: Qui vivis et regnas cum eódem Unigénito tuo, et Spíritu Sancto, Deus: per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

Ezután itt megszenteli a pap az öt tömjéncsomót a húsvéti gyertya számára:

Szálljon le kérünk, mindenható örök Isten, áldásodnak ✠ teljessége erre a tömjénre s gyújtsd meg, ó láthatatlan megújítónk ez éjjeli fényt, hogy necsak ez éjjel bemutatott áldozatunk, tündököljék vi-

Véniat, quaesumus, omnípotens Deus, super hoc incénsum larga tuae bene- ✠ dictiónis infúsio: et hunc noctúrnum splendórem invisíbilis regenerátor accénde; ut non solum sacrifícium, quod hac nocte

lágosságod titkos hozzájárulása által, hanem mindenütt, ahová csak visznek valamit e megszentelésnek misztériumából, távozzék a gonosz lélek csalárdságának fondorlata, és működjék Fölséged ereje. A mi Urunk Krisztus által.
℟. Amen.

litátum est, arcána lúminis tui admixtióne refúlgeat; sed in quocúmque loco ex hujus sanctificatiónis mystério áliquid fúerit deportátum, expúlsa diabólicae fraudis nequítia, virtus tuae majestátis assístat. Per Christum Dóminum nostrum.
℟. Amen.

(Ezalatt szentelt parazsat tesznek a füstölőbe s a pap az imádság befejezése után tömjént tesz reá, majd az Asperges me Dómine kezdetű antifonát mondva szenteltvízzel háromszor meghinti, utána pedig háromszor megfüstöli a tömjéncsomókat és a tűzet.)

2. Az új világosság.

Ekkor a menet visszamegy a templomba. A szerpap fehér dalmaticába öltözve, nádszálra fűzött három gyertyát visz. A templom ajtajában az egyik gyertyát az új tűzről meggyujtják s a szerpap térdethajtva énekli:

Krisztus világossága. ℟. Istennek legyen hála.

Lumen Christi. ℟. Deo grátias.

(A templom közepén meggyujtja a második gyertyát és térdethajtva énekli:)

Krisztus világossága. ℟. Istennek legyen hála.

Lumen Christi. ℟. Deo grátias.

(Az oltár előtt meggyujtja a harmadik gyertyát és térdhajtva harmadszor énekli:)

Krisztus világossága. ℟. Istennek legyen hála.

Lumen Christi. ℟. Deo grátias.

3. A húsvéti gyertya.

A szentélybe érve a miséző pap a leckeoldalhoz megy, a diákonus a háromágú gyertyát átadja egy akolithusnak, azután áldást kér, mint az Evangéliumnál, A pap feleli:

Az Úr legyen szívedben és ajkaidon, hogy az ő húsvéti dicséretét méltón és illően hirdessed: Az Atyának és Fiúnak ✠ és Szentléleknek nevében.
Amen.

Dóminus sit in corde tuo, et in lábiis tuis: ut digne, et competénter annúnties suum paschále praecónium: In nómine Patris, et Fílii, ✠ et Spíritus Sancti.
Amen.

Erre a diákonus a könyvtartó állványhoz megy, ráteszi a misekönyvet, megfüstöli, a jelenlévők felállanak s a diákonus énekli:

Ujjongjon immár az ég angyalainak serege, vigadozzanak a mennyei karok és az ily nagy király győzelmi diadalát harsogja az üdv trombitája. Örvendezzék az ily nagy világossággal elárasztott és az örök király dicsőségének fényével megvilágosított föld is s az egész föld kereksége tudja meg, hogy eltűnt sötétsége. Örvendjen az ily nagy világosság ragyogásával ékesített Anyaszentegyház is és visszhangozzék a népek hangos kiáltásától e lak. Ezért ti is, kérlek titeket, köröttem álló kedves testvéreim, esedezzetek e szent világosság oly csodálatos fényénél velem együtt a mindenható Isten irgalmáért: hogy aki engem érdemetlenül az Egyház szolgái közé fölvenni méltóztatott, világosságának fényével elárasszon és engedje hogy, elzengjem e húsvéti gyertya dicséretére szolgáló örőmeneket; a mi Urunk Jézus Krisztus, az ő Fia által, ki vele él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké. ℟. Amen.

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

℣. Emeljük fel szívünket. ℟. Felemeltük az Úrhoz.

℣. Adjunk hálát Urunk Istenünknek. ℟. Méltó és igazságos.

Valóban méltó, és igazságos, hogy elménk és szívünk egész hevével s nyelvünk

Exsúltet jam Angélica turba caelórum: exsúltent divína mystéria; et pro tanti Regis victória, tuba ínsonet salutáris. Gáudeat et tellus tantis irradiáta fulgóribus: et aetérni Regis splendóre illustráta, totíus orbis se séntiat amísisse caliginem. Laetétur et mater Ecclésia, tanti lúminis adornáta fulgóribus: et magnis populórum vócibus haec aula resúltet. Quapropter adstántes vos, fratres carissimi, ad tam miram hujus sancti lúminis claritátem, una mecum, quaeso, Dei omnipoténtis misericórdiam invocáte. Ut qui me non meis méritis intra Levitárum númerum dignátus est aggregáre: lúminis sui claritátem infúndens, Cérei hujus laudem implére, perfíciat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium suum: qui cum eo vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus. Per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

℣. Sursum corda. ℟. Habémus ad Dóminum.

℣. Grátias agámus Dómino Deo nostro. ℟. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, invisíbilem Deum Patrem omnipoténtem, Fili-

minden képességével zengedezzük, a láthatatlan, mindenható Atya Isten és az ő Egyszülött Fia, a mi Urunk Jézus Krisztus dicséretét, ki érettünk lerótta az örök Atyának Ádám tartozását és szent vérével eltörölte az első vétek adóslevelét. Mert ezek ama húsvét ünnepei, melyeken azt az igaz Bárányt megölték, kinek vére a hívek szívét megszenteli. Ez az az éj, melyen az Egyiptomból először kiszabadított atyáinkat, Izrael fiait száraz lábbal engedted átmenni a Veres-tengeren. Ez tehát az az éj, mely a tűzoszlop fényével szétoszlatta a bűn sötétségét. Ez az az éj, mely ma Krisztusnak az egész világon elszéledt s a világ gonoszságaitól és a bűnök homályától külön választott híveit visszavezeti a kegyelem állapotába és a szentekkel egyesíti. Ez az az éj, melyben Krisztus szétrombolta a halál bilincseit, s a poklon diadalt aratva, föltámadott. Mert mit használt volna születnünk, ha nem lett volna megváltásunk. Ó mily csodálatos irántunk való jóságod, a te kegyességed. Ó megbecsülhetetlen szerelmes szeretet! ki, hogy a szolgát megváltsad, Fiadat halálra adtad! Ó Ádám valóban szükséges bűne, melyet eltörölt Krisztus halála! Ó szerencsés vétek, mely ily nagy és ekkora fölúmque ejus unigénitum, Dóminum nostrum Jesum Christum, toto cordis ac mentis affectu, et vocis ministério personáre. Qui pro nobis aetérno Patri Adae débitum solvit: et véteris piáculi cautiónem pio cruóre detérsit. Haec sunt enim festa paschália, in quibus verus ille Agnus occíditur, cujus sánguine postes fidélium consecrántur. Haec nox est, in qua primum patres nostros, fílios Israel edúctos de Aegypto, mare Rubrum sicco vestígio transíre fecísti. Haec ígitur nox est, quae peccatórum ténebras, colúmnae illuminatióne purgávit. Haec nox est, quae hódie per univérsum mundum, in Christo credéntes, a vítiis saeculi, et calígine peccatórum segregátos, reddit grátiae, sóciat sanctitáti. Haec nox est, in qua destrúctis vínculis mortis, Christus ab ínferis victor ascéndit. Nihil enim nobis nasci prófuit, nisi rédimi profuísset. O mira circa nos tuae pietátis dignátio! O inaestimábilis diléctio caritátis: ut servum redímeres, Fílium tradidísti! O certe necessárium Adae peccátum, quod Christi morte delétum est! O felix culpa, quae talem ac tantum méruit habére Redemptórem! O vere beáta nox, quae sola méruit scire tempus et horam, in qua Christus ab ínferis resurré-

ségű Megváltót érdemelt! Ó valóban boldog éj, mely egymaga volt méltó tudni az időt és az órát, melyben Krisztus halottaiból föltámadott. Ez az az éj, melyről írva áll: És az éjjel oly világos lesz, mint a nappal és az éj világosságot derít rám gyönyöreimben. Ennek az éjnek megszentelő ereje elűzi a gonoszságot, lemossa a bűnöket és visszaszerzi az elesetteknek az ártatlanságot, a szomorúaknak a vigasztalást; elűzi a gyűlöléseket, kieszközli az egyetértést, s megalázza a birodalmakat.

xit! Haec nox est, de qua scriptum est: Et nox sicut dies illuminábitur: Et nox illuminátio mea in delíciis meis. Hujus ígitur sanctificátio noctis fugat scélera, culpas lavat: et reddit innocéntiam lapsis, et moestis laetítiam: fugat ódia, concórdiam parat, et curvat impéria.

Most a diákonus kereszt alakban a következő sorrendben:

1
4 2 5
3

a tömjéncsomókat a húsvéti gyertyába illeszti azután folytatja az éneket:

Ennek az éjnek kegyelmében fogadd tehát szent Atyánk, e tömjénnek esti áldozatát, melyet Szentegyházad a méhek művéből, e húsvéti gyertyának ünnepélyes fölajánlásával szolgáinak keze által neked bemutat. Ámde már ismerjük e viaszoszlop dicsőségét, melyet az Isten tiszteletére a fellobbanó tűz meggyújt.

In hujus ígitur noctis grátia, súscipe, sancte Pater, incénsi hujus sacrifícium vespertínum: quod tibi in hac Cérei oblatióne solémni, per ministrórum manus de opéribus apum, sacrosáncta reddit Ecclésia. Sed jam colúmnae hujus praecónia nóvimus, quam in honórem Dei rútilans ignis accéndit.

(Ekkor a diákonus a háromágú gyertyatartón égő gyertyák egyikével meggyujtja a húsvéti gyertyát.)

Mely ámbár részekre oszlik, kölcsönvett fényéből mindazonáltal semmit sem veszít; mivel az az olvadó viasz táplálja, melyet a méhkirálynő készített e drágalátos szövétnek anyagául.

Qui licet sit divísus in partes, mutuáti tamen lúminis detrimenta non novit. Alitur enim liquántibus ceris, quas in substántiam pretiósae hujus lámpadis, apis mater edúxit.

Ezután meggyujtják az oltár gyertyáit és a diákonus folytatja :

Ó, valóban boldog éj! mely az egyiptomiakat kifosztotta és a zsidókat gazdaggá tette; az az éj, melyben a mennyeiek a földiekkel, az isteniek az emberiekkel egyesülnek. Kérünk azért, Urunk, téged, hogy ez a neved tiszteletére fölszentelt viaszgyertya szüntelen világítson az éj sötétségének szétoszlatására. Fogadd kellemes illatként, hogy a mennyei világosságokkal egyesüljön, és így lángja elhasson a hajnali csillaghoz, ahhoz a hajnali csillaghoz, aki alkonyatot nem ismer; ahhoz, ki halottaiból föltámadott és teljes fényében fölragyogott az emberi nem előtt. Azért kérünk téged, Urunk, hogy minket szolgáidat és az egész egyházi rendet s az ájtatos népet szentséges Atyánkkal, *N.* pápával, főpásztorunkkal, *N*-el együtt napjainkban békességet engedvén, e húsvéti ünnepek örömeiben folytonos őrködéssel igazgatni, kormányozni és megtartani méltóztassál.* Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által: ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké ℟. Amen.

O vere beáta nox, quae exspoliávit Aegyptios, ditávit Hebraeos! Nox, in qua terrénis caeléstia, humánis divína jungúntur. Orámus ergo te, Dómine: ut céreus iste in honórem tui nóminis consecrátus, ad noctis hujus caliginem destruéndam, indefíciens persevéret. Et in odórem suavitátis accéptus, supérnis lumináribus misceátur. Flammas ejus lúcifer matutínus invéniat. Ille, inquam, lúcifer, qui nescit occásum. Ille, qui regréssus ab ínferis, humáno géneri serénus illúxit. Precámur ergo te, Dómine: ut nos fámulos tuos, omnémque clerum, et devotíssimum pópulum: una cum beatíssimo Papa nostro N. et Antístite nostro N. quiéte témporum concéssa, in his paschálibus gáudiis, assídua protectióne régere, gubernáre, et conserváre dignéris.* Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

II. A KERESZTSÉG ÜNNEPÉLYES KISZOLGÁLTATÁSA.

(A diákonus lila stólát és manipulust vesz fel és a pap is violaszínű ruhát ölt és olvasni kezdi az olvasmányokat. Az olvasmányok a hittanulók oktatására szolgáltak és betöltötték szinte az egész éjtszakát. Valamennyi a keresztség felvételére készít elő.)

1. A szent olvasmányok.

Első jövendölés. (Mózes I. 1—31; 2, 1—2.)

Amint Isten egykor megteremtette a világot, úgy alkotja újjá az ember lelkét a természetfölötti életre. És amint a teremtéskor «Isten lelke lebegett a vizek felett», úgy száll le most is a Szentlélek a keresztség vizére, hogy akik benne elmerülnek, a víz és a Lélek által újra szülessenek.

Kezdetben teremté az Isten a mennyet és a földet. A föld azonban puszta és üres volt és sötétség volt a mélység színén: de az Isten Lelke ott lebegett a vizek felett. És mondá az Isten: Legyen világosság! És lőn világosság. És látá az Isten, hogy a világosság jó s elválasztá a világosságot a sötétségtől, és elnevezé a világosságot nappalnak, a sötétséget meg éjtszakának. És lőn este meg reggel: egy nap. Mondá továbbá az Isten: Legyen boltozat a vizek között s válassza el a vizeket a vizektől. Meg is alkotá az Isten a boltozatot, s elválasztá azokat a vizeket, amelyek a boltozat alatt voltak, azoktól, melyek a boltozat felett voltak. Úgy lőn tehát. És elnevezé az Isten a boltozatot égnek. És lőn este meg reggel: második nap. Mondá továbbá az Isten: Gyűljenek a vizek, melyek az ég alatt vannak,

In princípio creávit Deus caelum, et terram. Terra autem erat inánis, et vácua, et ténebrae erant super fáciem abyssi: et Spíritus Dei ferebátur super aquas. Dixítque Deus: Fiat lux. Et facta est lux. Et vidit Deus lucem quod esset bona: et divísit lucem a ténebris. Appellavítque lucem Diem, et ténebras Noctem: factúmque est véspere, et mane, dies unus. Dixit quoque Deus: Fiat firmaméntum in médio aquárum: et dívidat aquas ab aquis. Et fecit Deus firmaméntum, divisítque aquas, quae erant sub firmaménto, ab his, quae erant super firmaméntum. Et factum est ita. Vocavítque Deus firmaméntum Caelum: et factum est véspere, et mane, dies secúndus. Dixit vero Deus: Congregéntur aquae, quae sub caelo sunt, in locum unum: et appáreat árida. Et fa-

egy helyre, s tűnjék elő a száraz! Úgy is lőn. És elnevezé az Isten a szárazat földnek, az egybegyűlt vizeket pedig elnevezé tengernek. És látá az Isten, hogy jó. Majd mondá: Hajtson a föld füvet, mely zöldül és magot hoz, és gyümölcsöző fát, mely gyümölcsöt hoz faja szerint, belsejében maggal a földön. Úgy is lőn. Hajta ugyanis a föld füvet, mely zöldül s magot hoz, faja szerint, s fát, mely gyümölcsöt hoz, mindegyiket maggal, faja szerint. És látá az Isten, hogy jó. És lőn este meg reggel: harmadik nap. Mondá továbbá az Isten: Legyenek világítók az ég boltozatán, s válasszák el a nappalt az éjtszakától, jelezzék az időket, a napokat s az esztendőket, világoskodjanak az ég boltozatán s világítsanak a földre. Úgy is lőn. Megalkotá ugyanis az Isten a két nagy világítót, a nagyobbik világítót: hogy uralkodjék a nappalon s a kisebbik világítót, hogy uralkodjék az éjtszakán, meg a csillagokat, és az ég boltozatára helyezé őket, hogy világítsanak a földre, uralkodjanak a nappalon és az éjtszakán, és válasszák el a világosságot a sötétségtől. És látá az Isten, hogy jó. És lőn este meg reggel: negyedik nap. Mondá továbbá az Isten: Hozzanak elé a ctum est ita. Et vocávit Deus áridam, Terram: congregationésque aquárum appellávit Mária. Et vidit Deus quod esset bonum. Et ait: Gérminet terra herbam viréntem, et faciéntem semen, et lignum pomíferum fáciens fructum juxta genus suum, cujus semen in semetípso sit super terram. Et factum est ita. Et prótulit terra herbam viréntem, et faciéntem semen juxta genus suum, lignúmque fáciens fructum, et habens unumquódque seméntem secúndum spéciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum. Et factum est véspere, et mane, dies tértius. Dixit autem Deus: Fiant luminária in firmaménto caeli, et dívidant diem, ac noctem, et sint in signa, et témpora, et dies, et annos: ut lúceant in firmaménto caeli, et illúminent terram. Et factum est ita. Fecítque Deus duo luminária magna: lumináre majus, ut praésset diéi: et lumináre minus, ut praésset nocti: et stellas. Et pósuit eas in firmaménto caeli, ut lucérent super terram, et praéssent diéi ac nocti, et divíderent lucem, ac ténebras..Et vidit Deus quod esset bonum. Et factum est véspere, et mane, dies quartus. Dixit étiam Deus: Prodúcant aquae réptile ánimae vivéntis, et volátile super terram sub fir-

vizek csúszó-mászó élő lényeket és szárnyaljon szárnyas a föld felett, az ég boltozata alatt. Meg is teremté az Isten a nagy tengeri szörnyetegeket meg mindazt az élő- s mozgó lényt, melyet a vizek eléhoztanak, fajuk szerint, s minden szárnyast, faja szerint. És látá az Isten, hogy jó. És megáldá őket, mondván: Szaporodjatok, sokasodjatok s töltsétek be a tenger vizeit, és sokasodjék a szárnyas a földön. És lőn este meg reggel: ötödik nap. Mondá továbbá az Isten: Hozzon elé a föld élőlényt, faja szerint: barmot, csúszó-mászót s szárazföldi vadat, faja szerint. Úgy is lőn. Megalkotá ugyanis az Isten a szárazföld vadjait, fajuk szerint, meg a barmokat s a föld minden csúszó-mászóját, faja szerint. És látá az Isten, hogy jó. Majd mondá: Alkossunk embert a mi képünkre s hasonlatosságunkra, s uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, az állatokon és az egész földön, meg minden csúszó-mászón, mely mozog a földön. Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette; férfiúnak és asszonynak teremtette. És megáldá őket az Isten, és mondá: Szaporodjatok, sokasodjatok, s töltsétek be a földet s hajtsátok uralmatok alá és uralmaménto caeli. Creavítque Deus cete grándia, et omnem ánimam vivéntem atque motábilem, quam produxerant aquae in spécies suas, et omne volátile secúndum genus suum. Et vidit Deus quod esset bonum. Benedixítque eis, dicens: Créscite, et multiplicámini, et repléte aquas maris: avésque multiplicéntur super terram. Et factum est véspere, et mane, dies quintus. Dixit quoque Deus: Prodúcat terra ánimam vivéntem in génere suo: juménta et reptília, et béstias terrae secúndum spécies suas. Factúmque est ita. Et fecit Deus béstias terrae juxta spécies suas, et juménta, et omne réptile terrae in génere suo. Et vidit Deus quod esset bonum, et ait: Faciámus hóminem ad imáginem, et similitúdinem nostram: et praesit píscibus maris, et volatílibus caeli, et béstiis, univérsaeque terrae, omníque réptili, quod movétur in terra. Et creávit Deus hóminem ad imáginem suam: ad imáginem Dei creávit illum, másculum et féminam creávit eos. Benedixítque illis Deus, et ait: Créscite, et multiplicámini, et repléte terram, et subjícite eam, et domináimi píscibus maris, et volatílibus caeli, et univérsis animántibus, quae movéntur super terram. Di-

kodjatok a tenger halain, az ég madarain s minden állaton, mely mozog a földön. Majd mondá az Isten: Íme, nektek adtam minden füvet, mely magot hoz, a földön, s minden fát, melynek benn a gyümölcsében van fajának megfelelő magva, hogy eledeltekre legyen, a zöld növényzetet pedig a föld minden állatának, az ég minden madarának s mindannak, mi mozog a földön s miben élő pára vagyon, hogy eledelükre legyen. Úgy is lőn. És látá az Isten, hogy mindaz, amit alkotott, felette jó volt. És lőn este meg reggel: hatodik nap. Elkészüle tehát az ég és a föld s minden ékességük. És befejezé az Isten a hetedik napra munkáját, melyet végzett és megnyugovék a hetedik napon minden munkától, melyet folytatott.

xítque Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam afferéntem semen super terram, et univérsa ligna, quae habent in semetípsis seméntem géneris sui, ut sint vobis in escam: et cunctis animántibus terrae, omníque vólucri caeli, et univérsis, quae movéntur in terra, et in quibus est ánima vivens, ut hábeant ad vescéndum. Et factum est ita. Viditque Deus cuncta, quae fécerat: et erant valde bona. Et factum est véspere, et mane, dies sextus. Igitur perfécti sunt caeli, et terra, et omnis ornátus eórum. Complevítque Deus die séptimo opus suum, quod fécerat: et requiévit die séptimo ab univérso ópere quod patrárat.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljunk föl.

Isten, ki az embert csodálatosan teremtetted és még csodálatosabban megváltottad, add, kérünk, hogy a bűn csábításainak eltökélt akarattal ellentálljunk és így az örökkétartó örömökre eljuthassunk. A mi Urunk.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Deus, qui mirabíliter creásti hóminem, et mirabílius redemísti: da nobis, quaesumus, contra oblectaménta peccáti, mentis ratióne persístere; ut mereámur ad aetérna gáudia pervenire. Per Dóminum nostrum.

Második jövendölés. (Mózes I. 5, 6, 7—8.)

A vízözön egykor eltemette a bűnös földet; így temeti el a régi bűnös embert a keresztvíz. A vízözönkor csak a bárkában lévők szabadulhattak meg a haláltól és most is azokra vár új élet és üdvösség, akik a keresztség által beléptek az Egyház bárkájába.

Noé, mikor ötszázesztendős volt, nemzé Szémet, Kámot és Jáfetet. Mikor pedig az emberek sokasodni kezdettek a földön s leányokat nemzettek, láták az Isten fiai, hogy az emberek leányai szépek és feleségül vevék közülük mindazokat, kiket kiszemeltek. Mondá erre az Isten: Ne maradjon az én lelkem örökké az emberben, mivel test ő: százhúsz esztendő legyen még napjaiból. Az Óriások voltak a földön azokban a napokban. Miután ugyanis az Isten fiai bementek az emberek leányaihoz és azok szültek; ezek azok az erős, az ősidőkből híres férfiak. Mikor aztán látta az Isten, hogy nagy az ember gonoszsága a földön s hogy szíve minden gondolata mindenkor gonoszra irányul, megbáná, hogy embert alkotott a földön és mélyen bánkódván szívében, mondá: Eltörlöm az embert, akit teremtettem, a föld színéről, el az embert s a barmot, a csúszómászót s az égi madarat, mert bánom, hogy alkottam őket. Noé azonban kegyelmet talála az Úr előtt. Noé nemzetségtörténete a következő. Noé igaz és tökéletes ember volt nemzedékében: az Istennel jára. Három fiút nemze: Szémet, Kámot és Jáfetet. A föld azonban megromlék az Isten előtt és tele lőn gonosz-

Noe vero cum quingentórum esset annórum, génuit Sem, Cham, et Japheth. Cumque coepíssent hómines multiplicári super terram, et fílias procreássent, vidéntes fílii Dei fílias hóminum, quod essent pulchrae, accepérunt sibi uxóres ex ómnibus, quas elégerant. Dixítque Deus: Non permanébit spíritus meus in hómine in aetérnum, quia caro est: erúntque dies illíus centum vigínti annórum. Gigántes autem erant super terram in diébus illi. Postquam enim ingréssi sunt fílii Dei ad fílias hóminum, illaeque genuérunt, isti sunt poténtes a saeculo viri famósi. Videns autem Deus, quod multa malítia hóminum esset in terra, et cuncta cogitátio cordis inténta esset ad malum omni témpore, poenítuit eum, quod hóminem fecísset in terra. Et tactus dolóre cordis intrínsecus: Delébo, inquit, hóminem, quem creávi, a fácie terrae, ab hómine usque ad animántia, a reptili usque ad vólucres caeli: poenitet enim me fecísse eos. Noe vero invénit grátiam coram Domino. Hae sunt generatiónes Noe: Noe vir justus atque perféctus fuit in generatiónibus suis, cum Deo ambulávit. Et génuit tres fílios, Sem, Cham, et Japheth. Corrúpta est autem terra coram Deo, et

sággal. Mikor aztán látta az Isten, hogy a föld megromlott (mert romlott útra tért minden test a földön), mondá Noénak: Minden testnek elérkezett a vége előttem: megtelt a föld gonoszsággal általuk s én elpusztítom őket a földdel együtt. Készíts magadnak bárkát simított fából, kamrákat készíts a bárkában, és kend be szurokkal belülről, kívülről. És pedig ekképpen készítsd: háromszáz könyök legyen a bárka hossza, ötven könyök a szélessége, s harminc könyök a magassága. Ablakot csinálj a bárkára s attól egy könyöknyire csináld a tetejét; a bárka ajtaját pedig oldalt helyezd el, alsó, második és harmadik emeletet készíts benne. Mert íme, én az özön vizeit hozom majd a földre, hogy megöljek minden testet, melyben az élet lehelete vagyon az ég alatt: minden, mi a földön van, elvész. Veled azonban szövetséget kötök: menj be majd a bárkába, te s veled fiaid, feleséged s fiaid feleségei, s vigy be majd minden állatból, minden testből kettőt-kettőt, hímet és nőstényt a bárkába, hogy életben maradjanak veled. A madárból, faja szerint, a baromból, faja szerint, meg a föld minden csúszó-mászójából, faja szerint, mindenből kettő-kettő menjen be majd véled, hogy

repléta est iniquitáte. Cumque vidísset Deus terram esse corrúptam (omnis quippe caro corrúperat viam suam super terram), dixit ad Noe: Finis univérsae carnis venit coram me: repléta est terra iniquitáte a fácie eórum, et ego dispérdam eos cum terra. Fac tibi arcam de lignis laevigátis: mansiúnculas in arca fácies, et bitúmine línies intrínsecus et extrínsecus. Et sic fácies eam: Trecentórum cubitórum erit longitúdo arcae, quinquagínta cubitórum latitúdo, et trigínta cubitórum altitúdo illíus. Fenéstram in arca fácies, et in cúbito consummábis summitátem ejus: óstium autem arcae pones ex látere: deórsum coenácula, et trístega fácies in ea. Ecce ego addúcam aquas dilúvii super terram, ut interfíciam omnem carnem, in qua spíritus vitae est subter caelum. Univérsa quae in terra sunt, consuméntur. Ponámque foedus meum tecum: et ingrediéris arcam tu, et fílii tui, uxor tua, et uxóres filiórum tuórum tecum. Et ex cunctis animántibus univérsae carnis bina indúces in arcam, ut vivant tecum: masculíni sexus, et femíni. De volúcribus juxta genus suum, et de juméntis in génere suo, et ex omni réptili terrae secúndum genus suum: bina de ómnibus

életben maradjon. Végy tehát majd minden eledelből, ami ennivaló, magaddal s hord be magadhoz, hogy eleségül legyen neked és nekik. Meg is cselekvé Noé mindazt, amit az Isten megparancsolt neki. Hatszázesztendős volt, amikor az özön vizei elárasztották a földet. Felszakada a nagy mélység minden forrása s megnyílának az ég zsilipjei s lőn eső a földre negyven nap és negyven éjen át. Ugyancsak azon a napon méne be Noé meg Szém, Kám és Jáfet, a fiai, meg velük felesége s fiainak három felesége a bárkába, ők és minden állat faja szerint, s minden barom, faja szerint s minden csúszómászó, mely mozog a földön, faja szerint s minden, mi repül, faja szerint, minden madár s minden szárnyas. A bárka pedig tova haladt a vizeken. Végül igen elhatalmasodának a vizek a föld felett és elborítának minden magas hegyet az egész ég alatt: tizenöt könyökkel volt magasabb a víz, mint a hegyek, amelyeket elborított. Oda is vesze minden test, mely mozgott a földön, madár és barom, vad és minden csúszó-mászó, mely csúszik-mászik a földön — csak Noé marada meg s azok, kik vele voltak a bárkában. És százötven napig tarták hatalmukban

ingrediéntur tecum, ut possint vívere. Tolles ígitur tecum ex ómnibus escis, quae mandi possunt, et comportábis apud te: et erunt tam tibi, quam illis in cibum. Fecit ígitur Noe ómnia, quae praecéperat illi Deus. Erátque sexcentórum annórum, quando dilúvii aquae inundavérunt super terram. Rupti sunt omnes fontes abyssi magnae, et cataráctae caeli apértae sunt: et facta est plúvia super terram quadragínta diébus, et quadragínta nóctibus. In artículo diéi illíus ingréssus est Noe, et Sem, et Cham, et Japheth, fílii ejus, uxor illíus, et tres uxóres filiórum ejus cum eis in arcam: ipsi, et omne ánimal secúndum genus suum, univérsaque juménta in génere suo, et omne, quod movétur super terram in génere suo, cunctúmque volátile secúndum genus suum. Porro arca ferebátur super aquas. Et aquae praevaluérunt nimis super terram: opertíque sunt omnes montes excélsi sub univérso caelo. Quíndecim cúbitis áltior fuit aqua super montes, quos operúerat. Consúmptaque est omnis caro, quae movebátur super terram, vólucrum, animántium, bestiárum, omniúmque reptílium, quae reptant super terram. Remánsit autem solus Noe, et qui cum eo erant in arca.

a vizek a földet. Ekkor megemlékezék az Isten Noéról s minden állatról, meg minden baromról, mely vele volt a bárkában, és szelet fúvata a földre és elapadának a vizek. És bezárulának a mélység forrásai meg az ég zsilipjei s megszűnék az eső az égből. És visszahúzódának a vizek a földről, folyvást vissza, s százötven nap mulva apadni kezdének. Mikor aztán negyven nap elmúlt, kinyitá Noé a bárka ablakát, amelyet készített s kibocsátá a hollót; az künn repülgetett, míg a vizek fel nem száradtak a földön, de nem tére vissza. Kibocsátá utána a galambot is, hogy lássa, megszűntek-e már a vizek a föld színén. Az, mivel nem talált helyet, hol megpihenjen lába, visszatére hozzá a bárkára: vizek voltak ugyanis még az egész földön, mire ő kinyujtá kezét, megfogá és bevevé a bárkába. Miután pedig várt még másik hét napig, újra kibocsátá a galambot a bárkából. Ez aztán este felé visszatére hozzá és zöldlevelű olajfagallyat hoza a csőrében. Megérté tehát Noé, hogy megszűnt a víz a földön. Mindazonáltal még másik hét napig vára, aztán kibocsátá a galambot s az többé nem tére vissza hozzá. Szóla ekkor az Isten Noéhoz, mondván: Szállj ki a

Obtinuerúntque aquae terram centum quinquagínta diébus. Recordátus autem Deus Noe, cunctorúmque animántium, et ómnium jumentórum, quae erant cum eo in arca, addúxit spíritum super terram, et imminútae sunt aquae. Et clausi sunt fontes abyssi, et cataráctae caeli: et prohíbitae sunt plúviae de caelo. Reversaeque sunt aquae de terra eúntes, et redeúntes: et coepérunt minui post centum quinquagínta dies. Cumque transíssent quadragínta dies, apériens Noe fenéstram arcae, quam fécerat, dimísit corvum, qui egrediebátur, et non revertebátur, donec siccaréntur aquae super terram. Emísit quoque colúmbam post eum, ut vidéret si jam cessássent aquae super fáciem terrae. Quae cum non invenísset, ubi requiésceret pes ejus, revérsa est ad eum in arcam: aquae enim erant super univérsam terram: extendítque manum, et apprehénsam íntulit in arcam. Exspectátis autem ultra septem diébus álliis, rursum dimísit colúmbam ex arca. At illa venit ad eum ad vésperam, portans ramum olívae viréntibus fóliis in ore suo. Intelléxit ergo Noe, quod cessássent aquae super terram. Exspectávítque nihilóminus septem álios dies: et emísit colúmbam, quae non

bárkából, te és feleséged, fiaid meg fiaid feleségei véled. Hozz ki magaddal minden állatot, mely nálad vagyon, minden testet, szárnyast, barmot s minden csúszó-mászót, mely csúszik-mászik a földön s járjatok-keljetek a földön: szaporodjatok és sokasodjatok rajta. Kiszálla tehát Noé és fiai, felesége meg fiainak feleségei vele és kijöve a bárkából valamenynyi állat, barom és csúszómászó, mely csúszik-mászik a földön, faja szerint. Ekkor Noé oltárt épite az Úrnak s vőn minden tiszta baromból és madárból, és egészen elégő áldozatokat mutata be az oltáron. És megérzé az Úr a kedves illatot.

est revérsa ultra ad eum. Locútus est autem Deus ad Noe, dicens: Egrédere de arca, tu, et uxor tua, fílii tui, et uxóres filiórum tuórum tecum. Cuncta animántia, quae sunt apud te, ex omni carne, tam in volatílibus, quam in béstiis, et univérsis reptílibus, quae reptant super terram, educ tecum, et ingredímini super terram: créscite, et multiplicámini super eam. Egréssus est ergo Noe, et fílii ejus, uxor illíus, et uxóres filiórum ejus cum eo. Sed et ómnia animántia, juménta, et reptília, quae reptant super terram, secúndum genus suum, egréssa sunt de arca. Aedificávit autem Noe altáre Dómino: et tollens de cunctis pecóribus, et volúcribus mundis, óbtulit holocáusta super altáre. Odorátúsque est Dóminus odórem suavitátis.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl!

Isten, változhatatlan erő és örök világosság, tekints kegyesen egész Egyházad csodálatos misztériumára s az emberi nem üdvösségének művét örök terveid szerint megbékélve hajtsd végre; hogy így az egész világ lássa és tapasztalja, hogy a lesujtottakat felemeled, az elavultakat megújítod s minden helyreáll, az által akitől ered, Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus által: Ki veled él.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Deus, incommutábilis virtus, et lumen aetérnum: réspice propítius ad totíus Ecclésiae tuae mirábile sacraméntum, et opus salútis humánae, perpétuae dispositiónis efféctu tranquíllius operáre; totúsque mundus experiátur et vídeat dejécta érigi, inveteráta renovári, et per ipsum redíre ómnia in íntegrum, a quo sumpsére princípium: Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum.

Harmadik jövendölés. (Mózes I. 22, 1—19.)

Ábrahám, a «mi hitünk atyja». Az ő hivő és engedelmes lelkülete mutatja, hogy minő hitnek és készséges engedelmességnek kell lennie a megkeresztelendőkben, hogy az Ábrahámnak adott és az Egyházban megvalósult ígéretnek részesei lehessenek.

Ama napokban: Próbára tevé az Isten Ábrahámot és mondá neki: Ábrahám, Ábrahám! Ő azt felelé: Itt vagyok. Mondá neki az Isten: Vedd egyszülött fiadat, kit szeretsz, Izsákot s menj el a Gondoskodás földére s áldozd fel ott egészen elégő áldozatul az egyik hegyen, amelyet majd mutatok néked. Felkele erre Ábrahám az éjtszakából, megnyergelé szamarát, maga mellé vevé két legényét meg Izsákot, a fiát, s miután fát hasogatott az egészen elégő áldozathoz, elindula arra a helyre, amelyet az Isten meghagyott neki. A harmadik napon, mikor felemelte szemét, meglátá azt a helyet a messziségben. Mondá erre legényeinek: Várjatok itt a szamárral; én meg a gyermek elsietünk amoda s ha imádkoztunk, visszatérünk hozzátok. Vevé tehát az egészen elégő áldozatra való fát s feltevé Izsákra, a fiára, ő maga meg a tüzet és a kardot vitte a kezében. Amint így ketten együtt mendegéltek, mondá Izsák az atyjának: Atyám! Az felelé: Mit akarsz, fiam? Íme, mondá amaz, itt a tűz meg a fa, de hol van az egé-

In diébus illis: Tentávit Deus Abraham, et dixit ad eum: Abraham, Abraham. At ille respóndit: Adsum. Ait illi: Tolle fílium tuum unigénitum, quem díligis, Isaac, et vade in terram visiónis: atque ibi ófferes eum in holocáustum super unum móntium, quem monstrávero tibi. Igitur Abraham de nocte consúrgens, stravit ásinum suum: ducens secum duos júvenes, et Isaac fílium suum. Cumque concidísset ligna in holocáustum, ábiit ad locum, quem praecéperat ei Deus. Die autem tértio, elevátis óculis, vidit locum procul: dixítque ad púeros suos: Exspectáte hic cum ásino: ego, et puer illuc usque properántes, postquam adoravérimus, revertémur ad vos. Tulit quoque ligna holocáusti, et impósuit super Isaac fílium suum: ipse vero portábat in mánibus ignem, et gládium. Cumque duo pérgerent simul, dixit Isaac patri suo: Pater mi. At ille respóndit: Quid vis, fili? Ecce, inquit, ignis, et ligna: ubi est víctima holocáusti? Dixit autem Abraham: Deus providébit sibi víctimam holocáusti, fili mi.

szen elégő áldozatra való állat? Mondá erre Ábrahám: Az Isten majd gondoskodik magának egészen elégő áldozatra való állatról, fiam. Igy mendegéltek együtt, míg eljutottak arra a helyre, amelyet az Isten mutatott neki; ott oltárt építe, elrendezé rajta a fát s miután megkötözte Izsákot, a fiát, feltevé az oltárra, a farakásra. Azzal kinyujtá kezét s megfogá a kardot, hogy levágja fiát. De íme, kiálta az Úr angyala a mennyből, mondván: Ábrahám, Ábrahám. Ő azt felelé: Itt vagyok. Mondá erre néki: Ne nyúljon kezed a gyermekhez s mit se csinálj neki: most már tudom, hogy féled az Istent s kedvemért egyszülött fiadnak sem kedveztél. Felemelé erre Ábrahám a szemét s megláta maga mögött egy kost, mely szarvával megakadt a bozótban; elhozá és azt áldozá fel egészen elégő áldozatul a fia helyett. Annak a helynek pedig ezt a nevet adá: Gondoskodik az Úr! Azért mondják mindmáig: A hegyen majd gondoskodik az Úr! Erre ismét szólítá az Úr angyala Ábrahámot a mennyből, mondván: Enmagamra esküszöm, mondja az Úr, hogy mivel ezt megtetted s kedvemért egyszülött fiadnak sem kedveztél, megáldalak s megsokasítom ivadéko-

Pergébant ergo páriter: et venérunt ad locum, quem osténderat ei Deus, in quo aedificávit altáre, et désuper ligna compósuit: cumque alligásset Isaac fílium suum, pósuit eum in altáre super struem lignórum. Extendítque manum, et arrípuit gládium, ut immoláret fílium suum. Et ecce Angelus Dómini de caelo clamávit, dicens: Abraham, Abraham. Qui respóndit: Adsum. Dixitque ei: Non exténdas manum tuam super púerum, neque fácias illi quidquam: nunc cognóvi, quod times Deum, et non pepercísti unigénito fílio tuo propter me. Levávit Abraham óculos suos, vidítque post tergum aríetem inter vepres haeréntem córnibus, quem assúmens óbtulit holocáustum pro fílio. Appellavítque nomen loci illíus, Dóminus videt. Unde usque hódie dícitur: In monte Dóminus vidébit. Vocávit autem Angelus Dómini Abraham secúndo de caelo, dicens: Per memetípsum jurávi, dicit Dóminus: quia fecísti hanc rem, et non pepercísti fílio tuo unigénito propter me: benedícam tibi, et multiplicábo semen tuum sicut stellas caeli, et velut arénam, quae est in líttore maris: possidébit semen tuum portas inimicórum suórum, et benedicéntur in sémine tuo omnes gentes terrae,

dat, mint az ég csillagait s mint a tengerpart fövenyét: ivadékod fogja bírni ellenségeinek kapuit s ivadékodban nyer áldást a föld minden nemzete, mivel engedelmeskedtél szavamnak. Erre Ábrahám visszatére legényeihez s elmenének együtt Bersábéba és ott lakozék.

quia obedísti voci meae. Revérsus est Abraham ad púeros suos, abierúntque Bersabée simul, et habitávit ibi.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl!

Isten, minden hívő legfőbb Atyja, ki az ígéret fiait szent kegyelmed bősége által az egész föld kerekségén megsokasítod s a húsvéti misztériumok által esküd szerint szolgádat Ábrahámot, valamennyi nép atyjává teszed, add, hogy népeid méltók legyenek arra a kegyelemre, mellyel őket örökségedbe meghívtad. A mi Urunk.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Deus, fidélium Pater summe, qui in toto orbe terrárum, promissiónis tuae fílios diffúsa adoptiónis grátia multíplicas: et per paschále sacraméntum, Abraham púerum tuum universárum, sicut jurásti, géntium éfficis patrem; da pópulis tuis digne ad grátiam tuae vocatiónis introíre. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Negyedik jövendölés. (Mózes II. 14, 24—31; 15, 1.)

Az izraeliták átvonulása a Vörösfengeren, a keresztségnek az előképe volt. Ebben Jézus a keresztfájával, mint Mózes a vesszővel, utat nyit számunkra. A bűnök szolgaságából, — ezek a keresztvízben megsemmisülnek, — elvezet minket Isten fiainak szabadságára.

Ama napokban: Mikor eljött a hajnali őrállás ideje, íme, rátekinte az Úr a tűz- és felhőoszlopból az egyiptomiak táborára és megbontá hadseregüket és kidönté harci szekereik kerekeit, úgyhogy megfeneklettek. Mondák ekkor az egyiptomiak: Fussunk Izrael elől, mert az Úr harcol érettük ellenünk. Mondá azonban az Úr Mózesnek: Nyujtsd

In diébus illis: Factum est in vigília matutína, et ecce respíciens Dóminus super castra Aegyptiórum per colúmnam ignis, et nubis, interfécit exércitum eórum: et subvértit rotas cúrruum, ferebantúrque in profúndum. Dixérunt ergo Aegyptii: Fugiámus Israélem: Dóminus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait Dóminus ad Móysen: Exténde

ki kezedet a tenger fölé, hogy térjenek vissza a vizek, rá az egyiptomiakra, harciszekereikre és lovasaikra. Mikor aztán Mózes kinyujtotta kezét a tenger fölé, az hajnalban visszatére előbbi helyére és a vizek nekifutának a menekülő egyiptomiaknak s az Úr belesodrá őket a habok közepébe. Így a visszatérő vizek elboríták a fáraó egész hadseregének harciszekereit s lovasait, kik utánuk nyomultak a tengerbe: egy sem marada meg közülük. Izrael fiai azonban átkelének a kiszáradt tenger közepén, miközben a víz olyan volt jobbjuk és baljuk felől, mint a kőfal. Így szabadítá meg az Úr azon a napon Izraelt az egyiptomiak kezéből. Mikor aztán látták a megholt egyiptomiakat a tenger partján s azt a nagy hatalmat, melyyel az Úr velük elbánt, félé a nép az Urat és hivének az Úrnak és szolgájának, Mózesnek. Akkor éneklék Mózes és Izrael fiai ezt az éneket az Úrnak, mondván:

Bőjti ének. (Ex 15,1—2.) Énekeljünk az Úrnak, mert fenségeset mívelt: lovat és rajtaülőt a tengerbe vetett: segítőm és oltalmazóm lett üdvösségemre. ℣. Ő az én Istenem, hadd dicsőítem, Atyámnak Istene, hadd magasztalom. ℣. Olyan az Úr, mint a hősi harcos: Mindenható az ő neve.

manum tuam super mare, ut revertántur aquae ad Aegyptios super currus, et équites eórum. Cumque extendísset Móyses manum contra mare, revérsum est primo dilúculo ad priórem locum: fugientibúsque Aegyptiis occurrérunt aquae, et invólvit eos Dóminus in médiis flúctibus. Reversaeque sunt aquae, et operuérunt currus, et équites cuncti exércitus Pharaónis, qui sequéntes ingréssi fúerant mare: nec unus quidem supérfuit ex eis. Fílii autem Israel perrexérunt per médium sicci maris, et aquae eis erant quasi pro muro a dextris et a sinístris: liberavítque Dóminus in die illa Israel de manu Aegyptiórum. Et vidérunt Aegyptios mórtuos super lítus maris, et manum magnam, quam exercúerat Dóminus contra eos: timuítque pópulus Dóminum, et credidérunt Dómino, et Móysi servo ejus. Tunc cécinit Móyses, et fílii Israel carmen hoc Dómino, et dixérunt:

Tractus. (Exodi 15, 1 et 2.) Cantémus Dómino: glorióse enim honorificátus est: equum, et ascensórem projécit in mare: adjútor, et protéctor factus est mihi in salútem. ℣. Hic Deus meus, et honorificábo eum: Deus patris mei, et exaltábo eum. ℣. Dóminus cónterens bella: Dóminus nomen est illi.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl!

Isten, kinek hajdani csodáit korunkban is látjuk tündökölni, midőn az újjászületés vize által a népek üdvösségére azt eszközlöd, amit erős karoddal egy népnek az egyiptomiak üldözésétől való megszabadítására műveltél, engedd, hogy Ábrahám fiainak és a választott népnek méltósága az egész világ teljességére átmenjen. A mi Urunk.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Deus, cujus antíqua miráculа étiam nostris saeculis coruscáre sentímus: dum quod uni pópulo, a persecutióne Aegyptíaca liberándo, déxterae tuae poténtia contulísti, id in salútem géntium per aquam regeneratiónis operáris: praesta; ut in Abrahae fílios, et in Israelíticam dignitátem totíus mundi tránseat plenitúdo. Per Dóminum.

Ötödik jövendölés. (Izaiás 54, 17; 55, 1—11.)

Isten hív Izaiás próféta által a keresztség vizéhez. És Izaiás jövendőbe látó lélekkel magasztalja a Messiás birodalmát, melynek tagjaivá tett minket is a keresztség.

Ez az Úr szolgáinak örökrésze, és az ő igazságuk nálam, úgymond az Úr. Ti szomjazók, jöjjetek a vizekhez mindnyájan, s akiknek nincsen pénzetek, siessetek, vegyetek és egyetek; jöjjetek, vegyetek pénz nélkül és minden ellenérték nélkül bort és tejet. Miért fordítjátok e pénzt arra, ami nem kenyér, és keresményeteket arra, ami jól nem lakat? Hallgassatok, hallgassatok reám, s akkor jót esztek, és kövér ételekben gyönyörködhettek. Hajtsátok hozzám fületeket, jöjjetek hozzám, hallgassatok ide, s akkor élni fog lelketek; és én örök szövetséget kötök veletek, a Dávidnak megígért állandó irgalmasság szerint. Ime tanuul adHaec est heréditas servórum Dómini: et justítia eórum apud me, dicit Dóminus. Omnes sitiéntes veníte ad aquas: et qui non habétis argéntum, properáte, émite, et comédite: veníte, émite absque argénto, et absque ulla commutatióne, vinum, et lac. Quare appénditis argéntum non in pánibus, et labórem vestrum non in saturitáte? Audíte audiéntes me, et comédite bonum, et delectábitur in crassitúdine ánima vestra. Inclináte aurem vestram, et veníte ad me: audíte, et vivet ánima vestra, et fériam vobíscum pactum sempitérnum, misericórdias David fidéles. Ecce testem pópulis dedi eum, ducem, ac praeceptórem géntibus. Ecce

tam őt a népeknek, vezérül és parancsolóul a nemzeteknek. Ime hívsz majd oly nemzetet, melyet nem ismertél, és nemzetek, melyek nem is ismertek téged, hozzád sietnek, az Úrért, a te Istenedért, Izrael Szentjéért, ki megdicsőített téged. Keressétek az Urat, míg megtalálható, hívjátok őt segítségül míg közel van. Hagyja el útját az istentelen, gondolatait a gonosz férfiú, és térjen vissza az Úrhoz, ki megkönyörül rajta, és Istenünkhöz, mert kész ő a megbocsátásra. Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és a ti utaitok nem az én utaim, úgymond az Úr. Mert amennyivel magasabbak az egek a földnél, annyival magasabbak az én utaim a ti utaitoknál, az én gondolataim a ti gondolataitoknál. És amint lehull a zápor és a hó az égből, és oda többé vissza nem tér, hanem megitatja a földet, megöntözi és megtermékenyíti, és magot ad a magvetőnek és kenyeret az evőnek: úgy lesz az én igém is, mely szájamtól kimegy; nem tér az vissza hozzám eredménytelenül, hanem végbeviszi mindazt, amit akarok, és végrehajtja azt, amire küldöm, úgymond a mindenható Úr.

gentem, quam nesciébas, vocábis: et gentes, quae te non cognovérunt, ad te current propter Dóminum Deum tuum, et sanctum Israel, quia glorificávit te. Quaerite Dóminum, dum inveníri potest: invocáte eum, dum prope est. Derelínquat ímpius viam suam, et vir iníquus cogitatiónes suas, et revertátur ad Dóminum, et miserébitur ejus, et ad Deum nostrum: quóniam multus est ad ignoscéndum. Non enim cogitatiónes meae cogitatiónes vestrae: neque viae vestrae, viae meae, dicit Dóminus. Quia sicut exaltántur caeli a terra, sic exaltátae sunt viae meae a viis vestris, et cogitatiónes meae a cogitatiónibus vestris. Et quómodo descéndit imber, et nix de caelo, et illuc ultra non revértitur, sed inébriat terram, et infúndit eam, et germináre eam facit, et dat semen serénti, et panem comedénti; sic erit verbum meum, quod egrediétur de ore meo: non revertétur ad me vácuum, sed fáciet quaecumque vólui, et prosperábitur in his, ad quae misi illud: dicit Dóminus omnípotens.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Örök, mindenható Isten, szaporítsd szent neved dicső-

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Omnípotens sempitérne Deus, multíplica in honó-

ségére azt, mit atyáink hitéért megígértél s terjeszd el az ígéret fiait szent örökbefogadás által, hogy aminek bekövetkezéséről az ősidők szentjei nem kételkedtek, azt Egyházad immár nagyrészt teljesültnek lássa. A mi Urunk.

rem nóminis tui, quod patrum fídei spopondísti: et promissiónis fílios sacra adoptióne diláta; ut, quod prióres sancti non dubitavérunt futúrum, Ecclésia tua magna jam ex parte cognóscat implétum. Per Dóminum.

Hatodik jövendölés. (Baruk 3, 9—38.)

Az igazi bölcseségről szól a próféta. Ez nem a világ flainak bölcsesége, mert az a pusztulásba vezet, hanem az Isten bölcsesége és szeretete, mert ez elvezet a keresztséghez, az örök élet forrásához.

Halld meg Izrael, az élet parancsait, figyelj, hogy okosságot tanulj! Hogy van az, Izrael, hogy ellenség földén vagy? Elaggottál az idegen földön, fertőzött vagy, mint a halottak, azok közé számítanak, kik leszállnak az alvilágba! Elhagytad a bölcseség forrását! Ha az Isten útján jártál volna, bizonnyal örökké békében lakhatnál! Tanuld meg: hol az okosság, hol az erő, hol az értelem, — hogy azt is megtanuld: hol a hosszú élet és a jólét, hol a ragyogó szem és a béke? Ki találta meg annak helyét, és ki hatolt be kincseibe? Hol vannak a nemzetek fejedelmei, a föld vadállatainak urai, kik az ég madaraival játszanak, kik ezüstöt halmoznak össze meg aranyat, amelyben bíznak az emberek és amely után vég nélkül törtetnek? Kik ezüstért fáradtak, érte

Audi Israel mandáta vitae: áuribus pércipe, ut scias prudéntiam. Quid est, Israel, quod in terra inimicórum es? Inveterásti in terra aliéna, coinquinátus es cum mórtuis: deputátus es cum descendéntibus in inférnum. Dereliquísti fontem sapiéntiae. Nam si in via Dei ambulásses, habitásses útique in pace sempitérna. Disce ubi sit prudéntia, ubi sit virtus, ubi sit intelléctus: ut scias simul ubi sit longitúrnitas vitae, et victus, ubi sit lumen oculórum, et pax. Quis invénit locum ejus? et quis intrávit in thesáuros ejus? Ubi sunt príncipes géntium, et qui dominántur super béstias, quae sunt super terram? qui in ávibus caeli ludunt, qui argéntum thesaurízant, et aurum, in quo confídunt hómines, et non est finis acquisitiónis eórum? qui argéntum fábricant, et sollíciti sunt, nec

szorgoskodtak, és kiknek cselekedetei érthetetlenek? Eltűntek ők, leszálltak az alvilágba, és mások léptek helyükbe. Ifjabbak látták meg a napvilágot és laktak a földön, de a fegyelem útját nem ismerték, és nem értették meg ösvényeit; fiaik sem tudták felfogni, távol maradt az tőlük is. Nem hallottak róla Kánaán földén, Temánban sem látták. Ágár fiai, kik a földi okosságot kutatják, Merra és Temán kereskedői, a mesemondók, kik kutatják az okosságot és az értelmet, szintén nem ismerték fel a bölcseség útját és nem gondoltak ösvényeire. Ó, Izrael, mily nagy az Isten háza, mily nagy az ő birtokának helye! Nagy és határtalan, fölséges és megmérhetetlen! Ott vannak azok a hírneves óriások, kik az ősidőkben éltek, hatalmas termetűek, hadakozáshoz értők: nem őket választotta ki az Úr, és nem ők találták meg a tudás útját. Elvesztek, mert nem volt bölcseségük, elvesztek a saját oktalanságuk miatt. Ki ment fel az égbe, hogy birtokba vegye, és ki hozta le a fellegekből? Ki kelt át a tengeren, hogy reá akadjon, és elhozza színaranyért? Nincs senki sem, ki ismerhetné utait, sem aki fel tudná kutatni ösvényeit; csak a Mindentudó ismeri,

est invéntio óperum illórum? Exterminati sunt, et ad inferos descendérunt, et álli loco eórum surrexérunt. Júvenes vidérunt lumen, et habitavérunt super terram: viam autem disciplínae ignoravérunt, neque intellexérunt sémitas ejus, neque fílii eórum suscepérunt eam, a fácie ipsórum longe facta est: non est audíta in terra Chánaan, neque visa est in Theman. Fílii quoque Agar, qui exquírunt prudéntiam, quae de terra est, negotiatóres Merrhae, et Theman, et fabulatóres, et exquisitóres prudéntiae, et intelligéntiae: viam autem sapiéntiae nesciérunt, neque commemorati sunt sémitas ejus. O Israel, quam magna est domus Dei, et ingens locus possessiónis ejus! Magnus est, et non habet finem: excélsus, et imménsus. Ibi fuérunt gigántes nominati illi, qui ab initio fuérunt, statúra magna, sciéntes bellum. Non hos elégit Dóminus, neque viam disciplínae invenérunt: propterea periérunt. Et quóniam non habuérunt sapiéntiam, interiérunt propter suam insipiéntiam. Quis ascéndit in caelum, et accépit eam, et edúxit eam de núbibus? Quis transfretávit mare, et invénit illam? et áttulit illam super aurum eléctum? Non est qui possit scire vias ejus, neque qui

és találta meg okosságával: Ő, ki örök időre megalapította a földet, és betöltötte barmokkal meg négylábú állatokkal. Ki elküldi a fényt, s az elmegyen, és ha hívja, remegve engedelmeskedik neki. A csillagok örömmel ragyognak őrhelyükön, ha hívja őket, azt mondják: «Itt vagyunk!» — és készséggel ragyognak alkotójuknak. Ő a mi Istenünk, Hozzá senki sem hasonlítható. Ő ismeri a bölcseségnek minden útját, s azt szolgájának, Jákobnak adta át, Izraelnek, az ő kedveltjének. Ezután megjelent a földön s az emberekkel társalgott.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl! Isten, ki Egyházadat a népek meghívása által mindenkor gyarapítod, engedd kegyesen, hogy akiket a keresztség vizével lemosol, azokat folytonos oltalmaddal oltalmazd. A mi Urunk.

exquírat sémitas ejus: sed qui scit univérsa, novit eam, et adinvénit eam prudéntia sua: qui praeparávit terram in aetérno témpore, et replévit eam pecúdibus, et quadrupédibus: qui emíttit lumen, et vadit: et vocávit illud, et obédit illi in tremóre. Stellae autem dedérunt lumen in custódiis suis, et laetátae sunt: vocátae sunt, et dixérunt: Adsumus: et luxérunt ei cum jucunditáte, qui fecit illas. Hic est Deus noster, et non aestimábitur álius advérsus eum. Hic adinvénit omnem viam disciplínae, et trádidit illam Jacob púero suo, et Israel dilécto suo. Post haec in terris visus est, et cum homínibus conversátus est.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Deus, qui Ecclésiam tuam semper géntium vocatióne multíplicas: concéde propítius; ut, quos aqua baptísmatis ábluis, contínua protectióne tueáris. Per Dóminum.

Hetedik jövendölés. (Ezekiel 37, 1—14.)

A halottak mezeje, melyet a próféta látott, az áteredő bűnben sínylődő emberiség képe. De az Isten Igéjére új élet száll a csontokba és új nép keletkezik. Így a keresztségben is Isten szava által új életre kelnek az addig halott lelkek és az Úr Igéje által Istennek új népe születik meg.

Ama napokban: Lőn rajtam az Úr keze és kivezetett az Úr lelkében, és letett a mező közepén, mely telve volt csontokkal. És körülvitt engem mellettük mindenfelé; igen nagy volt a számuk a

In diébus illis: Facta est super me manus Dómini, et edúxit me in spíritu Dómini: et dimísit me in médio campi, qui erat plenus óssibus: et circumdúxit me per ea in gyro: erant autem

mező színén, és teljesen ki voltak száradva. És mondotta nekem: Emberfia, vajjon életre kelnek még ezek a csontok? És mondottam: Uram, Istenem! Te tudod! És mondotta nekem: Prófétálj ezekről a csontokról, és mondjad nekik: Ti száraz csontok, halljátok meg az Úr igéjét! Így szól az Úr Isten a csontokhoz: Ime én lelket bocsátok belétek,hogy életre keljetek! És izmokat adok reátok, húst növesztek rajtatok, bőrrel vonlak be és lelket adok nektek, hogy éljetek; és megtudjátok, hogy én vagyok az Úr. Erre én prófétáltam, amint nekem megparancsolta; és miközben prófétáltam, zaj támadt és íme zúgás lőn, és egyik csont a másikhoz közeledett, mindegyik az ő ízületéhez. És én azt láttam, hogy íme rajtuk izom és hús nőtt, és bőr feszült ki rajtuk, de lelkük nem volt. És mondotta nekem: Prófétálj a léleknek; prófétálj, emberfia, és mondd a léleknek: Így szól az Úr Isten: A négy szél tájékáról jöjj elő, lélek, és fújj ezekre a megöltekre, hogy új életre keljenek! És prófétáltam, amint nekem megparancsolta; és beléjük szállt a lélek, és életre keltek; a lábukra álltak, mint valami igen nagy sereg. És mondotta nekem: Emberfia, mindez a csont Izrael

multa valde super fáciem campi, siccaque: vehementer. Et dixit ad me: Fili hóminis, putásne vivent ossa ista? Et dixi: Dómine Deus, tu nosti. Et dixit ad me: Vaticináre de óssibus istis; et dices eis: Ossa árida audíte verbum Dómini. Haec dicit Dóminus Deus, óssibus his: Ecce ego intromittam in vos spíritum, et viyétis. Et dabo super vos nervos, et succréscere fáciam super vos carnes, et superexténdam, in vobis cutem: et dabo vobis spíritum, et vivétis et sciétis quia ego Dóminus, Et prophetávi sicut praecéperat mihi: factus est autem sónitus prophetánte me, et ecce commótio: et accessérunt ossa ad ossa, unumquódque ad junctúram suam. Et vidi, et ecce super ea nervi et carnes ascendérunt: et exténta est in eis cutis désuper, et spíritum non habébant. Et dixit ad me: Vaticináre ad spíritum, vaticináre fili hóminis, et dices ad spíritum: Haec dicit Dóminus Deus: A quátuor ventis veni spíritus, et insúffla super interféctos istos, et reviviscant. Et prophetávi sicut praecéperat mihi: et ingréssus est in ea spíritus, et vixérunt: steterúntque super pedes suos exércitus grandis nimis valde. Et dixit ad me: Fili hóminis,

háza; ők azt mondják: Kiszáradtak csontjaink, elveszett a reménységünk, elvesztünk! Azért prófétálj és mondjad nekik: Így szól az Úr Isten: Ime én megnyitom sírhantjaitokat és kihozlak titeket sírjaitokból, én népem, és bevezetlek titeket Izrael földére. És megtudjátok, hogy én vagyok az Úr, amikor majd megnyitom sírjaitokat és kihozlak titeket sírhantjaitokból, én népem! És belétek adom lelkemet, hogy életre keljetek és nyugodt lakóhelyet adok nektek földeteken; a mindenható Úr.

ossa haec univérsa, domus Israel est: ipsi dicunt: Aruérunt ossa nostra, et périit spes nostra, et abscíssi sumus. Proptérea vaticináre, et dices ad eos: Haec dicit Dóminus Deus: Ecce ego apériam túmulos vestros. et edúcam vos de sepúlchris vestris, pópulus meus: et indúcam vos in terram Israel. Et sciétis, quia ego Dóminus, cum aperúero sepúlchra vestra, et edúxero vos de túmulis vestris, pópule meus: et dédero spíritum meum in vobis, et vixéritis, et requiéscere vos fáciam super humum vestram: dicit Dóminus omnípotens.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl!

Isten, ki minket a húsvéti misztérium megülésére mindkét szövetség lapjain tanítasz; engedd megismernünk irgalmasságodat, hogy a jelenleg nyert adományok a jövendő javaknak bizalommal teljes várására buzdítsanak. A mi Urunk.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Deus, qui nos ad celebrándum paschále sacraméntum, utriúsque testaménti páginis instruis: da nobis intelligere misericórdiam tuam; ut ex perceptióne praeséntium múnerum, firma sit exspectátio futurórum. Per Dóminum.

Nyolcadik jövendölés. (Izaiás 4, 1—6.)

Isten új népének dicsősége tárul fel előttünk Izaiás jövendöléséből. A megváltás gyümölcseként «az Úr lemossa Sion leányának szennyét és elveszi Jeruzsálem adósságát» (t. i. a bűnöket) a keresztség által és a megkereszteltetteknek «szent» lesz a nevök.

Azon a napon hét asszony ragad majd meg egy férfiút, és így szól: A saját kenyerünket esszük, s a saját ruhánkba öltözünk;

Aprehéndent septem mulíeres vírum unum in die illa, dicéntes: Panem nostrum comedémus, et vestiméntis nostris operiémur:

csak hadd viselhessük nevedet, vedd le rólunk a gyalázatot! Azon a napon az Úr sarjadéka ékességben és dicsőségben leszen, s a föld gyümölcse felséges leszen, és ujjonganak majd, kik megmaradnak Izraelből. És leszen, hogy mindazt, aki Sionban megmarad, és Jeruzsálemben életben marad: szentnek hívják majd, mindazt, aki az élők jegyzékében van Jeruzsálemben. És az Úr majd kimossa Sion leányainak szennyét, és Jeruzsálem vérbűnét kimossa belőle az ítélet lelkével és a tűz lelkével. És teremt az Úr a Sion hegyének egész helye fölé és afölé, ahol ott az ő segítségét kérik, nappalra felhőt, és éjjelre füstöt és lobogó tűzhöz hasonló fényességet, mert minden dicsőség felett ott lesz az ő oltalma. És mint a sátor, árnyékot nyújt nappal a forróság ellen, és védelmet meg rejtekhelyet a fergeteg és az eső ellen.

tantúmmodo invocétur nomen tuum super nos, aufe oppróbrium nostrum. In die illa erit germen Dómini in magnificéntia, et glória, et fructus terrae sublímis, et exsultátio his, qui salváti fúerint de Israel. Et erit: Omnis qui relíctus fúerit in Sion, et resíduus in Jerúsalem, sanctus vocábitur, omnis qui scriptus est in vita in Jerúsalem. Si ablúerit Dóminus sordes filiárum Sion, et sánguinem Jerúsalem láverit de médio ejus, in spíritu judícii, et spíritu ardóris. Et creábit Dóminus super omnem locum montis Sion, et ubi invocátus est, nubem per diem, et fumum, et splendórem ignis flammántis in nocte: super omnem enim glóriam protéctio. Et tabernáculum erit in umbráculum diéi ab aestu, et in securitátem, et absconsiónem a túrbine, et a plúvia.

Böjti ének. (Iz. 5, 1-2.) Szőleje volt szerelmesemnek igen termékeny hegytetőn. ℣. Sövénnyel körülvette, a köveket kiszedte belőle, és szépen beültette közepen tornyot épitett. ℣. És sajtót vágott ki benne: a seregek Urának szőllője ugyanis Izrael háza.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl! Isten, ki a szent próféták

Tractus. (Is. 5, 1 et 2.) Vínea facta est dilécto in cornu, in loco úberi. ℣. Et macériam circúmdedit, et circumfódit: et plantávit víneam Sorec, et aedificávit turrim in médio ejus. ℣. Et tórcular fodit in ea: vínea enim Dómini Sábaoth, domus Israel est.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Deus, qui in ómnibus Ec-

szaval által Egyházadnak valamennyi fiain megmutattad, hogy uralkodásod minden helyén jó magvak vetője és kiváló szőlővesszők művelője vagy; add népeidnek, kiket szőlődnek és vetésednek is szoktál nevezni, hogy a tövisek és bojtorjánok gyomjait magukból kiirtsák és bő termésre méltók legyenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

clésiae tuae fíliis, sanctórum prophetárum voce manifestásti, in omni loco dominatiónis tuae satórem te bonórum séminum, et electórum pálmitum esse cultórem: tribue pópulis tuis, qui et vineárum apud te nómine censéntur, et ségetum; ut, spinárum, et tribulórum squalóre resecáto, digna efficiántur fruge foecúndi. Per Dóminum.

Kilencedik jövendölés. Mózes II, 12, 1—11.) (Lásd 471. l.)

A húsvéti Bárány vérének megváltó ereje szállt ránk a keresztségkor és megmentett a pokolba bukástól.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Örök mindenható Isten, ki minden műved elrendezésében csodálatos vagy, lássák át megváltottaid, hogy kezdetben a világ teremtése, nem volt fölségesebb mű, mint az, midőn az idők teljében húsvéti bárányunk, Krisztus magát föláldozta: Ki veled él.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Omnípotens sempitérne Deus, qui in ómnium óperum tuórum dispensatióne mirábilis es: intélligant redémpti tui, non fuísse excelléntius quod initio factus est mundus, quam quod in fine saeculórum Pascha nostrum immolátus est Christus: Qui tecum.

Tizedik jövendölés. (Jónás 3, 1—10.) (Lásd 358. l.)

Ninive megmenekülése Jónás tanítására történt és az ő bűnbánatuk gyümölcse volt. Hasonló bűnbánó lélekkel és új életre kész elhatározással kell a keresztséghez járulnunk.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Isten, ki a különböző népeket neved megvallásában egyesítetted, engedd nekünk, hogy akarjuk és meg is tehessük, amiket parancsolsz, és így az örök boldogságra meghívott népek a hitben és jócselekedetekben egyek legyenek. A mi Urunk.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Deus, qui diversitátem géntium in confessióne tui nóminis adunásti: da nobis, et velle, et posse quae praecípis,; ut pópulo ad aeternitátem vocáto, una sit fides méntium, et pietas actiónum. Per Dóminum nostrum, Jesum Christum, Fílium tuum.

Tizenegyedik jövendölés. (Mózes V. 31, 22—30.)

Mózes búcsúbeszéde egyúttal komoly szavakkal inti a megkeresztelendőket, hogy a keresztségben kötött új szövetséget híven őrizzék meg.

Ama napokban: Mózes leírá az éneket s megtanítá reá Izrael fiait. Majd parancsola az Úr Józsuénak, Nún fiának, mondván: Légy erős és bátor, mert te vezeted be Izrael fiait arra a földre, amelyet ígértem és én veled leszek. Mikor aztán Mózes teljesen leírta egy könyvbe e törvény igéit, parancsola a levitáknak, kik az Úr szövetségládáját hordozzák, mondván: Vegyétek e könyvet és tegyétek az Úr, a ti Istenetek szövetségládája mellé, hogy ott bizonyságul szolgáljon ellened. Ismerem ugyanis ellenszegülésedet és nyakasságodat. Még éltemben és veletek jártomban is mindig ellene szegültetek az Úrnak: mennyivel inkább, ha meghalok! Gyüjtsétek elém törzsről-törzsre valamennyi véneteket és elöljárótokat, hadd mondjam el fülük hallatára ezeket az igéket s hadd hívjam fel bizonyságul ellenük az eget és a földet, hiszen tudom, hogy halálom után gonoszul fogtok cselekedni s hamar letértek arról az útról, amelyet meghagytam néktek, miért is utólérnek titeket a bajok az idők folyamán, amikor azt cselekszitek, ami

In diébus illis: Scripsit Móyses cánticum, et dócuit fílios Israel. Praecepítque Dóminus Jósue fílio Nun, et ait: Confortáre, et esto robústus: tu enim introdúces fílios Israel in terram, quam pollícitus sum, et ego ero tecum. Postquam ergo scripsit Móyses verba legis hujus in volúmine, atque complévit: praecépit Levítis, qui portábant arcam foederis Dómini, dicens: Tóllite librum istum, et pónite eum in látere arcae foederis Dómini Dei vestri: ut sit ibi contra te in testimónium. Ego enim scio contentiónem tuam, et cervícem tuam durissimam. Adhuc vivénte me, et ingrediénte vobíscum, semper contentióse egístis contra Dóminum: quanto magis cum mórtuus fúero? Congregáte ad me omnes majóres natu per tribus vestras, atque doctóres, et loquar audiéntibus eis sermónes istos, et invocábo contra eos caelum, et terram. Novi enim quod post mortem meam iníque agétis, et declinábitis cito de via, quam praecépi vobis: et occúrrent vobis mala in extrémo témpore, quando fecéritis malum in conspéctu Dó-

gonosz az Úr színe előtt, hogy ingereljétek őt kezetek műveivel. Erre elmondá Mózes Izrael egész gyülekezetének hallatára a következő ének igéit egészen végig.

Böjti ének. (Mózes V. 32, 1-4.) Halljátok egek, amit szólok; hallja a föld szájam igéit. ℣. Esőként csepegjen tanításom, harmatként hulljon szólásom. ℣. Úgy, mint a zápor a pázsitra és mint az esőcsepp a sarjúra; hirdetem ugyanis az Úr nevét. ℣. Ismerjétek el Istenünk fenségét; mert az Isten tettei tökéletesek és útjai mind helyesek. ℣. Hűséges az Isten, hamisság nincs benne, igaz ő és őszinte.

Könyörögjünk. ℣. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl! Isten, az alázatosak fölmagasztalója s az igazak erőssége, ki szent szolgád Mózes által elrendelted, hogy népedet szent éneked zengedezése által úgy oktassák, hogy ez a törvény ismétlése nekünk is irányul szolgáljon, ébreszd föl hatalmadat az összes megigazult népek fölé s enyhítvén fenyegetésedet, nyujts vigasztalást, hogy mindnyájunknak bűneit megbocsátásoddal eltörlöd és amivel bűnhődésünkre fenyegettél, az üdvösségünkre váljék. A mi Urunk.

mini, ut irritétis eum per ópera mánuum vestrárum. Locútus est ergo Móyses, audiénte univérso coetu Israel, verba cárminis hujus, et ad finem usque complévit.

Tractus. (Deut. 32, 1-4.) Atténde caelum et loquar: et áudiat terra verba ex ore meo. ℣. Exspectétur sicut plúvia elóquium meum: et descéndant sicut ros verba mea. ℣. Sicut imber super gramen, et sicut nix super foenum: quia nomen Dómini invocábo. ℣. Date magnitúdinem Deo nostro: Deus, vera ópera ejus, et omnes viae ejus judícia. ℣. Deus fidélis, in quo non est iníquitas: justus, et sanctus Dóminus.

Orémus. ℣. Flectámus génua. ℟. Leváte. Deus, celsitúdo humílium, et fortitúdo rectórum, qui per sanctum Móysen púerum tuum, ita erudíre pópulum tuum sacri cárminis tui decantatióne voluísti, ut illa legis iterátio fieret étiam nostra diréctio: éxcita in omnem justificatárum géntium plenitúdinem poténtiam tuam, et da laetítiam, mitigándo terrórem; ut ómnium peccátis tua remissióne delétis, quod denuntiátum est in ultiónem, tránseat in salútem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Tizenkettedik jövendölés. (Dániel 3, 1—24.)

A három ifjú éneke a tüzeskemencében példa arra, hogyan kell a legnagyobb megpróbáltatások közt is diadalmas, hívő és énekelni tudó lélekkel kitartani ebben a hűségben, amit a keresztségkor fogadtunk, mert Isten nem hagy elpusztulni bennünket, akik a keresztségben gyermekei lettünk.

Ama napokban: Nábukodonozor király egy hatvan könyök magas, hat könyök széles aranyszobrot készíttetett, és azt felállíttatta Dúra mezején, Babilon tartományában. Aztán követeket küldött Nábukodonozor király, hogy gyüjtsék egybe a szatrapákat, a hivatalnokokat, a bírákat, a vezéreket, a fejedelmeket, a főembereket és a tartományok összes kormányzóit, hogy jöjjenek össze a szobor felavatására, melyet Nábukodonozor király állíttatott. Ekkor egybegyűltek a szatrapák, a hivatalnokok, a bírák, a vezérek, a fejedelmek, a hatalmon levő főemberek és a tartományok összes kormányzói, hogy együtt legyenek a szobor felavatásán, melyet Nábukodonozor király állíttatott. Mikor aztán felálltak a szobor előtt, melyet Nábukodonozor király állíttatott, a hírnök hangosan így kiáltott: Parancs szól hozzátok, népek, törzsek és nyelvek! Mihelyt meghallják a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, boruljatok tüs-

In diébus illis: Nabuchodónosor rex fecit státuam áuream, altitúdine cubitórum sexagínta, latitúdine cubitórum sex, et státuit eam in campo Dura provínciae Babylónis. Itaque Nabuchodónosor rex misit ad congregándos sátrapas, magistrátus, et júdices, duces, et tyránnos, et praefectos, omnésque príncipes regiónum, ut convenírent ad dedicatiónem státuae, quam eréxerat Nabuchodónosor rex. Tunc congregáti sunt sátrapae, magistrátus, et júdices, duces, et tyránni, et optimátes, qui erant in potestátibus constitúti, et univérsi príncipes regiónum, ut convenírent ad dedicatiónem státuae, quam eréxerat Nabuchodónosor rex. Stabant autem in conspéctu státuae, quam posúerat Nabuchodónosor rex, et praeco clamábat valénter: Vobis dícitur pópulis, tríbubus, et linguis: In hora, qua audiéritis sónitum tubae, et fístulae, et cítharae, sambúcae, et psaltérii, et symphóniae, et univérsi géneris musicórum, cadéntes, adoráte státuam áuream quam constítuit Nabucho-

tént le és imádjátok az aranyszobrot, melyet Nábukodonozor király állíttatott! Aki pedig nem borulna le és nem imádná, az tüstént az égő tüzes kemencébe vettetik! Ettől fogva tehát, mihelyt meghallották az összes népek a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, tüstént leborultak az összes népek, törzsek és nyelvek, és imádták az aranyszobrot, melyet Nábukodonozor király állíttatott. De ugyanabban az időben legott káldeus férfiak álltak elő és bevádolták a zsidókat. Azt mondták Nábukodonozor királynak: Király, örökké élj! Te, király, parancsot adtál ki, hogy minden ember, ki meghallja a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, boruljon le és imádja az aranyszobrot; aki pedig nem borulna le és nem imádná, vettessék az égő tüzes kemencébe. Nos, vannak itt zsidó férfiak, akiket te Babilon tartományának ügyei fölé állítottál, Sidrák, Misák és Abdenágó; ezek a férfiak megvetik, király, parancsodat, nem tisztelik isteneidet és nem imádják az aranyszobrot, melyet állíttattál. Ekkor Nábukodonozor dühében és haragjában megdónosor rex. Si quis autem non prostrátus adoráverit, eádem hora mittétur in fornácem ignis ardéntis. Post haec ígitur statim ut audiérunt omnes pópuli sónitum tubae, fístulae, et cítharae, sambúcae, et psaltérii, et symphóniae, et omnis géneris musicórum, cadéntes omnes pópuli, tribus, et linguae adoravérunt státuam áuream, quam constitúerat Nabuchodónosor rex. Statímque in ipso témpore accedéntes viri Chaldaei accusavérunt Judaeos, dixerúntque Nabuchodónosor regi: Rex in aetérnum vive: tu rex posuísti decrétum, ut omnis homo, qui audíerit sónitum tubae, fístulae, et cítharae, sambúcae, et psaltérii, et symphóniae, et univérsi géneris musicórum, prostérnat se, et adóret státuam áuream: si quis autem non prócidens adoráverit, mittátur in fornácem ignis ardéntis. Sunt ergo viri Judaei, quos constituísti super ópera regiónis Babylónis, Sidrach, Misach, et Abdénago: viri isti contempsérunt, rex, decrétum tuum: deos tuos non colunt, et státuam áuream, quam erexísti, non adórant. Tunc Nabuchodónosor in furóre et in ira praecépit ut adducerántur Sidrach, Misach, et Abdénago: qui conféstim addúcti sunt in conspéctu regis.

parancsolta, hogy hozzák elő Sidrákot, Misákot és Abdenágót. Tüstént a király színe elé vezették is őket. Szólott ekkor Nábukodonozor és mondotta nekik: Igaz-e, Sidrák, Misák és Abdenágó, hogy nem tiszteltitek isteneimet és nem imádjátok az aranyszobrot, melyet állíttattam? Nos tehát vagy készen vagytok arra, hogy mihelyt meghalljátok a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, leborultok és imádjátok a szobrot, melyet készíttettem, vagy pedig, ha nem imádjátok, tüstént az égő tüzes kemencébe vettetlek titeket; és ki az az isten, aki kezemből megszabadíthatna titeket? Felelte és mondotta erre Sidrák, Misák és Abdenágó Nábukodonozor királynak: Nem szükséges, hogy mi neked erre feleljünk, mert íme a mi Istenünk, akit tisztelünk, ki tud ragadni minket az égő tüzes kemencéből és ki tud szabadítani minket, ó király, a kezedből. De ha ezt nem akarná is, tudd meg, király, hogy isteneidet akkor sem tiszteljük, és az aranyszobrot, melyet állíttattál, nem imádjuk. Erre Nábukodonozor eltelt haraggal és arcának színe elváltozott Sidrák, Misák és Abdenágó miatt, és megparancsolta, hogy hétszerte

Pronuntiánsque Nabuchodónosor rex, ait eis: Veréne Sidrach, Misach, et Abdénago deos meos non cólitis, et státuam áuream, quam constítui, non adorátis? Nunc ergo si estis paráti, quacúmque hora audiéritis sónitum tubae, fístulae, cíthàrae, sambúcae, et psaltérii, et symphóniae, omnísque géneris musicórum, prostérnite vos, et adoráte státuam quam feci: quod si non adoravéritis, eádem hora mittémini in fornácem ignis ardéntis; et quis est Deus, qui erípiet vos de manu mea? Respondéntes Sidrach, Misach, et Abdénago, dixérunt regi Nabuchodónosor: Non opórtet nos de hac re respondére tibi. Ecce enim Deus noster, quem cólimus, potest erípere nos de camíno ignis ardéntis, et de mánibus tuis, o rex, liberáre. Quod si nolúerit, notum sit tibi, rex, quia deos tuos non cólimus, et státuam áuream, quam erexísti, non adorámus. Tunc Nabuchodónosor replétus est furóre, et aspéctus faciéi illíus immutátus est super Sidrach, Misach, et Abdénago, et praecépit, ut succenderétur fornax séptuplum, quam succéndi consuéverat. Et viris fortíssimis de exércitu suo jussit, ut ligátis pédibus Sidrach, Misach, et Abdénago, mítterent eos in for-

jobban fűtsék be a kemencét, mint ahogy befűteni szokták. Megparancsolta továbbá serege legerősebb férfiainak, hogy kötözzék meg Sidrák, Misák és Abdenágó lábát és vessék őket az égő tüzes kemencébe. Azonnal meg is kötözték e férfiakat, és nadrágostul, süvegestül, sarustól és ruhástul bedobták őket az égő tüzes kemence közepébe. Mivel pedig a király szigorú parancsa szerint a kemence igen be volt fűtve, a tűz lángja megölte azokat a férfiakat, kik Sidrákot, Misákot és Abdenágót belevetették. Ez a három férfiú, azaz Sidrák, Misák és Abdenágó, megkötözve beleesett az égő tüzes kemence közepébe. Ők azonban jártak-keltek a láng közepette, és dicsérték az Istent, és áldották az Urat.

nácem ignis ardéntis. Et confléstim viri illi vincti, cum braccis suis, et tiáris, et calceaméntis, et véstibus, missi sunt in médium fornácis ignis ardéntis: nam jússio regis urgébat: fornax autem succénsa erat nimis. Porro viros illos, qui míserant Sidrach, Misach, et Abdénago, interfécit flamma ignis. Viri autem hi tres, id est, Sidrach, Misach, et Abdénago, cecidérunt in médio camíno ignis ardéntis colligáti. Et ambulábant in médio flammae laudántes Deum, et benedicéntes Dómino.

(Most Flectámus génua nélkül rögtön jön a könyörgés.)

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, a világ egyetlen reménye, ki prófétáid jövendölése által kinyilatkoztattad a jelen idők titkait, ébreszd föl kegyesen népedben a jó után való vágyat, mivel híveid közül senki sem haladhat semmiféle erényben, hacsak szent ihletésed nem ösztönzi. A mi.

Orémus. Omnípotens sempitérne Deus, spes única mundi, qui prophetárum tuórum praecónio, praeséntium témporum declarásti mystéria: auge pópuli tui vota placátus; quia in nullo fidélium, nisi ex tua inspiratióne, provéniunt quarúmlibet increménta virtútum. Per Dóminum.

2. A keresztkút megáldása.

(Ahol nincs keresztkút, ez az egész rész elmarad.)

A pap violaszínű palástot ölt és ünnepélyes menetben megy a keresztkúthoz. Elől viszik az égő húsvéti gyertyát, hogy vezessen fénye, mint a zsidókat vezette a pusztában a tűzoszlop világossága. A körmenetben a következő böjti éneket éneklik:

Böjti ének. (Zs. 41, 2-4.) Amint kívánkozik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kíván-

Tractus. (Psalm. 41, 2-4.) Sicut cervus desíderat ad fontes aquárum: ita desi-

kozik lelkem tehozzád, Istenem. ℣. Szomjazza lelkem az erős élő Istent: mikor jutok oda, hogy az Isten színe előtt megjelenjem? ℣. Éjjel-nappal könnyem a kenyerem, hisz napról-napra azt mondják nekem: Hol van a te Istened?

derat ánima mea adí te, Deus. ℣. Sitívit ánima mea ad Deum vivum: quando véniam, et apparébo ante fáciem Dei? ℣. Fuérunt mihi lácrimae meae panes die ac nocte, dum dícitur mihi per singulos dies: Ubi est Deus tuus?

A keresztkút előtt megáll a pap és mondja:

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, tekints kegyesen újra születő néped ájtatosságára, mely mint a szarvas, vizeid forrása után eped: és engedd kegyesen, hogy a hit utáni szomja, a keresztség misztériumában lelkét és testét megszentelje. A mi Urunk.

℟. Ámen.

℣. Dóminus vobiscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnípotens sempitérne Deus, réspice propítius ad devotiónem pópuli renascéntis, qui sicut cervus, aquárum tuárum éxpetit fontem: et concéde propítius; ut fídei ipsíus sitis, baptísmatis mystério ánimam, corpúsque sanctíficet. Per Dóminum.

℟. Ámen.

Ezután odalép a keresztkúthoz, és mondja:

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, állj mellettünk atyai nagy jóságod misztériumában, állj mellettünk a szentségekben; és küldd le az örökbefogadás Lelkét, hogy újjáteremtse az új népeket, melyeket neked a keresztkút szül; és amit most csekélységünk e szolgálatban, cselekszik teljék meg erős hatásával, Jézus Krisztus a te Fiad által: Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten.

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnípotens sempitérne Deus, adésto magnae pietátis tuae mystériis, adésto sacraméntis: et ad recreándos novos pópulos, quos tibi fons baptísmatis párturit, spíritum adoptiónis emítte; ut, quod nostrae humilitátis geréndum est ministério, virtútis tuae impleátur efféctu. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti, Deus.

(A következő részt a pap úgy énekli, mint a prefációt.)

Mindörökön örökké.
℟. Amen.
℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.
℣. Emeljük föl szívünket.
℟. Fölemeltük az Úrhoz.
℣. Adjunk hálát Urunk Istenünknek.
℟. Méltó és igazságos.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: Ki szentségeidet láthatatlan hatalommal csodálatosan hathatóssá teszed: És jóllehet, mi ily nagy misztérium végrehajtására méltatlanok vagyunk, te mégis, kegyelmed ajándékozását abba nem hagyod, hanem a mi könyörgésünkre is atyai jósággal meghallgatsz minket, Isten, kinek lelke már a világ kezdetekor a vizek fölött lebegett, hogy a víz természete már akkor elnyerje a megszentelés erejét, Isten, ki a vétkes világ bűneit vízzel lemosva, már a vízözön hullámaiban megmutattad az újjászületés előképét: hogy ugyanazon elem misztériuma által, mind a gonoszságok véget érjenek, mind az erények feltámadjanak, tekints, Urunk, Egyházadra és sokasítsd benne újjászületéseidet, aki országodat kiáradó kegyelmed hatalmával megörvendezteted és a keresztkutat az egész

Per ómnia saecula saeculórum.
℟. Amen.
℣. Dóminus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.
℣. Sursum corda.
℟. Habémus ad Dóminum.
℣. Grátias agámus Dómino Deo nostro.
℟. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus. Qui invisíbili poténtia, sacramentórum tuórum mirabíliter operáris efféctum: Et licet nos tantis mystériis exsequéndis simus indígni: Tu tamen grátiae tuae dona non déserens, étiam ad nostras preces, aures tuae pietátis inclínas. Deus, cujus Spíritus super aquas, inter ipsa mundi primórdia ferebátur: ut jam tunc virtútem sanctificatiónis, aquárum natúra concíperet. Deus, qui nocéntis mundi crímina, per aquas ábluens, regeneratiónis spéciem in ipsa dilúvii effusióne signásti: ut unius ejusdémque eleménti mystério, et finis esset vítiis, et orígo virtútibus. Réspice, Dómine, in fáciem Ecclésiae tuae, et multíplica in ea regeneratiónes tuas, qui grátiae tuae affluéntis ímpetu laetíficas civitátem tuam: fontémque baptísmatis áperis toto orbe terrárum géntibus innován-

földkerekségen a népek megújítására megnyiltod: hogy Fölségednek parancsára megkapja a Szentlélektől Egyszülötted malasztját.

dis: ut tuae majestátis império, sumat Unigéniti tui grátiam de Spíritu Sancto.

A pap keresztalakban elválasztja kezével a vizet, aztán megtörölve kezét, folytatja:

Ő termékenyítse meg ezt az emberek újjászületésére készített vizet, isteni erejének titokteljes hozzáadása által; hogy megszentelést nyerve, az isteni kegyelemforrásnak öléből új teremtmények szülessenek újra és mennyei nemzetség merüljön föl; és akiket megkülönböztet vagy a nem a testre, vagy a kor az időre nézve, azokat mindmegannyit a kegyelem, mint édesanya, egyetlen gyermekseregge szülje. Messzire távozzék tehát, Urunk, a te parancsodra innen minden tisztátalan lélek; legyen távol az ördögi cselszövény minden gonoszsága. Ne kevéredhessék ide ellenséges erő; ne röpködjön leselkedve, ne alattomoskodjék lappangva, ne rontson fertőzve.

Qui hanc aquam regenerándis homínibus praeparátam, arcána sui núminis admixtióne foecúndet: ut sanctificatióne concépta, ab immaculáto divíni fontis útero, in novam renáta creatúram, progénies caeléstis emérgat: Et quos aut sexus in córpore, aut aetas discérnit in témpore, omnes in unam páriat grátia mater infántiam. Procul ergo hinc, jubénte te, Dómine, omnis spíritus immúndus abscédat: procul tota nequítia diabólicae fraudis absístat. Nihil hic loci hábeat contráriae virtútis admíxtio: non insidiándo circúmvolet: non laténdo subrépat: non inficiéndo corrúmpat.

(A vizet kezével érinti.)

Legyen e teremtmény szent és bűntelen; ment az ellenség minden támadásától és tiszta minden gonoszság távozása folytán. Legyen élő forrás, újjászülő víz, tisztító hullám: hogy mindazok, akik majd ebben az üdvöthozó fürdőben mosakodnak, bennük a Szentlélek

Sit haec sancta, et innocens creatúra, líbera ab omni impugnatóris incúrsu, et totíus nequítiae purgáta discéssu. Sit fons vivus, aqua regénerans unda purificans: ut omnes hoc lavácro salutífero diluéndi, operánte in eis Spíritu Sancto, perféctae purga-

működvén, a tökéletes megtisztulás kegyelmét vegyék.

Háromszor keresztet vet a kút fölé és mondja:

Megáldalak tehát víznek teremtménye, az élő ✠ Isten, az igaz ✠ Isten, a szent ✠ Isten által: Isten által, ki téged kezdetben szavával a szárazföldtől elválasztott, akinek Lelke fölötted lebegett.

(Itt a vizet kezével szétválasztja s a világ négy tája felé széthinti.)

Aki téged a paradicsomi forrásból fakasztott és neked meghagyta, hogy négy folyamban az egész földet megöntözzed. Ki téged a pusztában keserűségedből megédesítve ihatóvá tett s a szomjazó népnek a sziklából fakasztott. Megál ✠ dalak Jézus Krisztus, az ő egyszülött Fia, a mi Urunk által is; ki téged a galileai Kánában bámulandó csoda által hatalmával borrá változtatott át. Ki lábával rajtad járt és kit János a Jordánban benned megkeresztelt; ki téged vérrel együtt oldalából ontott és ki tanítványainak megparancsolta, hogy a hívőket benned megkeresztelje, mondván: Elmenvén, tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.

Olvasva folytatja:

Midőn e parancsokat megtartjuk, légy te, mindenható Isten, kegyesen velünk: te ihless meg jóságosan.

tiónis indulgéntiam consequántur.

Unde benedíco te, creatúra aquae, per Deum ✠ vivum, per Deum ✠ verum, per Deum ✠ sanctum: per Deum, qui te in princípio, verbo separávit ab árida: cujus Spíritus super te ferebátur.

Qui te de paradísi fonte manáre fecit, et in quátuor flumínibus totam terram rigáre praecépit. Qui te in desérto amáram, suavitáte índita fecit esse potábilem, et sitiénti pópulo de petra produxit. Be ✠ nedíco te et per Jesum Christum Fílium ejus únicum, Dóminum nostrum: qui te in Cana Galilaeae signo admirábili, sua poténtia convértit in vinum. Qui pédibus super te ambulávit: et a Joánne in Jordáne in te baptizátus est. Qui te una cum sánguine de látere suo produxit: et discípulis suis jussit, ut credéntes baptizaréntur in te, dicens: Ite, docéte omnes gentes, baptizántes eos in nómine Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti.

Haec nobis praecépta servántibus, tu Deus omnípotens, clemens adésto: tu benígnus aspíra.

Háromszor keresztalakban rálehel a vízre és mondja:

Áldd meg saját száddal ezt az egyszerű vizet: hogy a természetes tisztításon kívül, mielőtt a mosakodók testét megtisztítja, hathatós legyen a lelkek megtisztítására is.

Tu has símplices aquas tuo ore benedícito: ut praeter naturálem emundatiónem, quam lavándis possunt adhibére corpóribus, sint étiam purificándis méntibus efficáces.

Itt a pap háromszor belemártja a húsvéti gyertyát a vízbe és mindig magasabb hangon énekeli:

Szálljon le a kút teljességébe a Szentléleknek ereje.

Descéndat in hanc pleni-túdinem fontis virtus Spíritus Sancti.

A gyertyát vízben tartva háromszor rálehel ψ alakban a vízre és folytatja:

És e víz teljes lényegét termékenyítse meg az újjászületés eszközlésével.

Totámque hujus aquae substántiam, regenerándi foecúndat efféctu.

Ezután kiemeli a pap a gyertyát a vízből és folytatja:

Itt töröltessék el minden bűnnek szennye: itt tisztuljon meg ez a te képedre teremtett és ősi állapotának méltóságába visszahelyezett természet minden régi szennyétől; hogy minden ember, aki az újjászületés e szentségét fölveszi, az igazi ártatlanság új gyermekségére újjászülessék.

Hic ómnium peccatórum máculae deleántur: hic natúra ad imáginem tuam cóndita, et ad honórem sui reformáta princípii, cunctis vetustátis squalóribus emundétur: ut omnis homo sacraméntum hoc regeneratiónis ingréssus, in verae innocéntiae novam infántiam renascátur.

(Olvasva:)

A mi Urunk Jézus Krisztus a te Fiad által, ki eljő majd eleveneket és holtakat és a világot tűz által megítélni.

℟. Amen.

Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui ventúrus est judicáre vivos, et mórtuos, et saeculum per ignem.

℟. Amen.

Most a pap meghinti a jelenlévőket a megszentelt vízzel, a templomszolga pedig ad belőle azoknak, akik kívánnak. Azután a pap keresztalakban beleönt a vízbe egy keveset a keresztelendők olajából e szavakkal:

Szenteltessék és termékenyíttessék meg e kút az üdvösség olaja által azok számára, kik belőle az örök életre újjászületnek.
℟. Amen.

Sanctificétur, et foecundétur fons iste Oleo salútis renascéntibus ex eo, in vitam aetérnam.

℟. Amen.

A krizmából is önt hasonló módon, mondván:

A mi Urunk Jézus Krisztus és a vigasztaló Szentlélek krizmájának e vízbeöntése történjék a Szentháromság nevében. ℟. Amen.

Infúsio Chrismatis Dómini nostri Jesu Christi, et Spíritus Sancti Paráclíti, fiat in nómine sanctae Trinitátis. ℟. Amen.

Most mindkét olajból egyszerre önt a keresztvízbe és mondja:

A megszentelés krizmájának, a megkenés olajának és a keresztvíznek egyesülése történjék hasonlóképpen az Atya ✠nak és a Fiú ✠nak és a Szent ✠léleknek nevében
℟. Amen.

Commixtio Chrismatis sanctificatiónis, et Olei unctiónis, et Aquae baptísmatis, páriter fiat in nómine Pa ✠ tris, et Fí ✠ lii, et Spíritus ✠ Sancti.
℟. Amen.

Végül összekeveri az olajakat a vízzel.

3. A keresztség kiszolgáltatása.

(Régente ekkor történt a keresztelés. Ma ez a legtöbb helyen, sajnos, elmarad. Pedig utasítás van rá, hogy ha van felnőtt áttérő, azt lehetően ezen a napon kereszteljék meg. De ha felnőtt nincs is, minden plébánián van gyermek, ki a nagyböjt utolsó hetében született, legalább azt kereszteljék meg ekkor. — Utána az énekesek előéneklik a Mindenszentek litániáját és a nép megismétli az egyes könyörgéseket. Közben a pap és segédlete az oltárhoz megy s ott arcraborul.)

Uram, irgalmazz nekünk!	Kyrie, eléison.
Krisztus, kegyelmezz nekünk!	Christe, eléison.
Uram, irgalmazz nekünk!	Kyrie, eléison.
Krisztus, hallgass minket!	Christe, audi nos.
Krisztus, hallgass meg minket!	Christe, exáudi nos.
Mennybéli Atya Isten,[1]	Pater de caelis Deus,[1]
Megváltó Fiú Isten,	Fili, Redémptor mundi, De-
Szentlélek Úristen,	Spíritus Sancte, Deus, [us,
Szentháromság egy Isten,	Sancta Trínitas, unus Deus,

[1] Irgalmazz nekünk.

[1] Miserére nobis.

Szentséges szűz Mária,[2]	Sancta Maria,[2]
Istennek szent anyja,	Sancta Dei Génitrix,
Szűzeknek szent Szűze	Sancta Virgo vírginum,
Szent Mihály,	Sancte Michael,
Szent Gábor,	Sancte Gábriel,
Szent Ráfael,	Sancte Ráphael,
Mindnyájan szent angyalok és főangyalok,[3]	Omnes sancti Angeli et Archángeli,[3]
Mindnyájan dicsőült szentek lelkei,	Omnes sancti beatórum Spirítuum órdines,
Keresztelő Szent János,[2]	Sancte Joánnes Baptísta,[2]
Szent József,	Sancte Joseph,
Mindnyájan szent patriárkák és próféták,[3]	Omnes sancti Patriárchae et Prophétae,[3]
Szent Péter,[2]	Sancte Petre,[2]
Szent Pál,	Sancte Paule,
Szent András,	Sancte Andréa,
Szent János,	Sancte Joánnes,
Mindnyájan szent apostolok és evangélisták,[3]	Omnes sancti Apóstoli et Evangelístae,[3]
Mindnyájan, Krisztusnak szent tanítványai,	Omnes sancti Discípuli Dómini,
Szent István,[2]	Sancte Stéphane,[2]
Szent Lőrinc,	Sancte Laurénti,
Szent Vince,	Sancte Vincénti,
Mindnyájan sz. vértanuk,[3]	Omnes sancti Mártyres,[3]
Szent Szilveszter,[2]	Sancte Silvéster,[2]
Szent Gergely,	Sancte Grégori,
Szent Ágoston,	Sancte Augustíne,
Mindnyájan szent püspökök és hitvallók,[3]	Omnes sancti Pontífices et Confessóres,[3]
Mindnyájan szent tanítók,	Omnes sancti Doctóres,
Szent Antal,[2]	Sancte Antóni,[2]
Szent Benedek,	Sancte Benedícte,
Szent Domonkos,	Sancte Domínice,
Szent Ferenc,	Sancte Francísce,
Mindnyájan szent papok és leviták,[3]	Omnes sancti Sacerdótes et Levítae,[3]
Mindnyájan szent szerzetesek és remeték,	Omnes sancti Mónachi et Eremítae,
Szent Mária Magdolna,[2]	Sancta Maria Magdaléna,[2]
Szent Ágnes,	Sancta Agnes,

[2] Könyörögj érettünk. [2] Ora pro nobis.
[3] Könyörögjetek érettünk. [3] Oráte pro nobis.

Szent Cecilia,[2]	Sancta Caecília,[2]
Szent Ágota,	Sancta Ágatha,
Szent Anasztázia,	Sancta Anastásia,
Mindnyájan szent szűzek és özvegyek,[3]	Omnes sanctae Vírgines et Víduae,[3]
Istennek minden szentjei, könyörögjetek érettünk.	Omnes Sancti et Sanctae Dei, intercédite pro nobis.
Légy irgalmas! Uram, kegyelmezz nekünk!	Propítius esto, parce nobis Dómine.
Légy irgalmas! Uram, hallgass meg minket!	Propítius esto, exáudi nos, Dómine.
Minden gonosztól,[4]	Ab omni malo,[4]
Minden bűntől,	Ab omni peccáto,
Az örök haláltól,	A morte perpétua,
Megtestesülésed szent titka által,	Per mystérium sanctae incarnatiónis tuae,
Eljöveteled által,	Per advéntum tuum,
Születésed által,	Per nativitátem tuam,
Keresztséged és szent böjtölésed által,	Per baptísmum, et sanctum jejúnium tuum,
Kereszted és kínszenvedésed által,	Per crucem, et passiónem tuam,
Halálod és temetésed által,	Per mortem, et sepultúram tuam,
Szentséges föltámadásod által,	Per sanctam resurrectiónem tuam,
Csodálatos mennybemeneteled által,	Per admirábilem ascensiónem tuam,
A vigasztaló Szentlélek eljövetele által,	Per advéntum Spíritus Sancti Paráclíti,
Az ítélet napján,	In die judícii,
Mi bűnösök,[5]	Peccatóres,[5]

(Itt a papság felkel s a sekrestyébe megy s ott fehér ruhákba öltözik.)

Hogy nekünk irgalmazni méltóztassál,[5]	Ut nobis parcas.[5]
Hogy Anyaszentegyházadat kormányozni és megerősíteni méltóztassál,	Ut Ecclésiam tuam sanctam régere, et conserváre dignéris,

[2] Könyörögj érettünk.
[3] Könyörögjetek érettünk.
[4] Ments meg, Uram, minket.
[5] Kérünk téged, hallgass meg minket.

[2] Ora pro nobis.
[3] Orate pro nobis.
[4] Líbera nos, Dómine.
[5] Te rogámus, audi nos.

Hogy a római pápát s az egész papi rendet a szent vallásban megtartani méltóztassál,[5]
Hogy az Anyaszentegyház ellenségeit megalázni méltóztassál,
Hogy a keresztény királyoknak és fejedelmeknek békességet és igaz egyetértést adni méltóztassál,
Hogy minket szent szolgálatodban megerősíteni és megtartani méltóztassál,
Hogy minden velünk jótevőknek örökkévaló javaidat adni méltóztassál,
Hogy a földnek bő termését megadni és megtartani méltóztassál,
Hogy a megholt híveknek örök nyugodalmat adni méltóztassál,
Hogy minket meghallgatni méltóztassál,
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, kegyelmezz nekünk, Uram!
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, hallgass meg minket, Uram!
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk, Uram!
Krisztus hallgass minket!
Krisztus hallgass meg minket!

Ut domnum apostólicum, et omnes ecclesiásticos órdines in sancta religióne conserváre dignéris,[5]
Ut inimícos sanctae Eccléslae humilláre dignéris,
Ut régibus et princípibus christiánis pacem, et veram concórdiam donáre dignéris,
Ut nosmetípsos in tuo sancto servítio confortáre, et conserváre dignéris,
Ut ómnibus benefactóribus nostris sempitérna bona retríbuas,
Ut fructus terrae dare, et conserváre dignéris,
Ut ómnibus fidélibus defúnctis réquiem aetérnam donáre dignéris,
Ut nos exaudíre dignéris.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, parce nobis, Dómine.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, exáudi nos, Dómine.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, miserére nobis.
Christe, audi nos.
Christe, exáudi nos.

III. AZ ALLELUJA-MISE.

A mai mise az Egyház ünnepélyes dícséről és hálaadó áldozata azért, hogy a most kiosztott szentkeresztség szentségében új tagokkal gyarapodott. (Erről szól a könyörgés, szentlecke, tractus.)

[5] Kérünk téged, hallgass meg minket.

[5] Te rogámus, audi nos.

De egyúttal az Egyház első üdvözlete a sírjából feltámadt Üdvözítőhöz (Alleluja, Evangélium, Prefáció, Vecsernye). Ma kiesnek az Introitus, Offertorium, Communio, Credo, Agnus Dei, — mert ez a mise még abból az időből való, mikor ezek nem voltak. A Glóriára újra megszólalnak a harmadnapja elnémult harangok. Az áldozás előtt nincs békecsók, mert ma csak az újonnan megkereszteltek áldoztak, ők pedig megkapták a békecsókot a keresztelőkor.

(A kar elénekli a Kyrie eleison-t, közben a pap az oltárhoz megy, elmondja a 42. zsoltárt, a könyörgést és a hozzátartozó imádságokat, megfüstöli az oltárt s mikor a kar befejezi az éneket, elkezdi a Glóriát. Utána a szokott módon folytatódik a szentmise.)

Könyörgés. Isten, ki e szentséges éjt Urunk föltámadásának dicsőségével világossá tetted, tartsd fenn családod új sarjadékában a fiúvá fogadás lelkét, melyben részesítetted, hogy testben és lélekben megújulván, neked tisztán szolgálhasson. Ugyanazon a mi.

Oratio. Deus, qui hanc sacratíssimam noctem glória Domínicae Resurrectiónis illústras: consérva in nova famíliae tuae progénie adoptiónis spíritum, quem dedísti; ut córpore et mente renováti, puram tibi exhíbeant servitútem. Per eúmdem Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a kolosszaiakhoz írt leveléből. (3, 1-4.)

Testvérek: Ha feltámadtatok Krisztussal, keressétek az odafent valókat, ahol az Isten jobbján ülő Krisztus vagyon. Az odafent való dolgokat keressétek, ne a földieket. Hiszen meghaltatok és életetek el van rejtve Krisztussal az Istenben. Amikor Krisztus, a ti életetek, megjelenik, akkor ti is megjelentek vele együtt a dicsőségben.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Colossénses. (3, 1-4.)

Fratres: Si consurrexístis cum Christo, quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in déxtera Dei sedens: quae sursum sunt sápite, non quae super terram. Mórtui enim estis, et vita vestra est abscóndita cum Christo in Deo. Cum Christus apparúerit, vita vestra, tunc et vos apparébitis cum ipso in glória.

Azután a pap egyre magasabb hangon háromszor énekli: Alleluja; a kar mind a háromszor ismétli, majd ezt éneklik:

℣. (Zs. 117, 1.) Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert irgalma örökkévaló.

℣. (Ps. 117, 1.) Confitémini Dómino, quóniam bonus: quóniam in saeculum misericórdia ejus.

(Utána folytatódik a szentmise.)

Böjti ének. (Zs. 116, 1, 2.) Dícsérjétek az Urat mind, ti nemzetek, dícsérjétek őt valamennyien népek! ℣. Mert bőséges az ő irgalma irántunk: s örökre megmarad az Úr hűsége.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (28, 1-7.)

Szombat végén pedig, mely a hét első napjára virrad, elméne Mária Magdolna és a másik Mária megnézni a sírt. És íme, nagy földindulás lőn; mert az Úr angyala leszálla az égből és odamenvén, elhengeríté a követ és ráült. Tekintete olyan volt, mint a villám és ruhája, mint a hó. Az őrök pedig tőle való félelmükben megremegének és olyanok lettek, mint a holtak. Megszólalván pedig az angyal, mondá az asszonyoknak: Ti ne féljetek! hiszen tudom, hogy Jézust keresitek, kit megfeszítettek; nincs itt, mert feltámadott, amint megmondotta. Jertek és lássátok a helyet, ahová tették az Urat. És hamar elmenvén, mondjátok meg tanítványainak, hogy feltámadott, és íme, előttetek megyen Galileába; ott majd meglátjátok őt. Íme, eleve megmondtam nektek.

Csendes imádság. Urunk, kérünk, fogadd, néped könyörgéseit az áldozati

Tractus. (Ps. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum, omnes gentes: et collaudáte eum, omnes pópuli. ℣. Quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus: et véritas Dómini manet in aetérnum.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (28, 1-7.)

Véspere autem sábbati, quae lucéscit in prima sábbati, venit María Magdaléne, et áltera María vidére sepúlchrum. Et ecce terraemótus factus est magnus. Angelus enim Dómini descéndit de caelo: et accédens revólvit lápidem, et sedébat super eum: erat autem aspéctus ejus sicut fulgur: et vestiméntum ejus sicut nix. Prae timóre autem ejus extérriti sunt custódes, et facti sunt velut mórtui. Respóndens autem Angelus, dixit muliéribus: Nolíte timére vos: scio enim, quod Jesum, qui crucifíxus est, quaeritis: non est hic: surréxit enim, sicut dixit. Veníte, et vidéte locum, ubi pósitus erat Dóminus. Et cito eúntes, dícite discípulis ejus, quia surréxit: et ecce praecédit vos in Galilaeam: ibi eum vidébitis. Ecce praedíxi vobis.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, preces pópuli tui, cum oblatióni-

adományok fölajánlásával együtt; hogy a húsvéti misztériumok által megszentelve, segítségeddel nekünk orvosságul szolgáljanak az örökéletre. A mi Urunk.

bus hostiárum: ut paschálibus initiáta mystériis, ad aeternitátis nobis medélam, te operánte, proficiant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a húsvéti, 563. l.

A pap áldozása után a vecsernye következik. Egy időben, ugyanis mikor az éjtszakai vigília megszűnt, délután tartották meg az egész nagyszombati szertartást. Ekkor került az idő miatt megrövidített vecsernye a szentmisébe és megmaradt mind a mai napig. A kar énekli:

Ant. Alleluja, alleluja, alleluja. (Zs. 116, 1-2.) Dicsérjétek az Urat mind, ti nemzetek: * dicsérjétek őt valamennyien népek! mert bőséges az ő irgalma irántunk* s örökre megmarad az Úr hűsége.

Dicsőség.

Ant. Alleluja, alleluja, alleluja.

Ant. Allelúja, allelúja, allelúja. (Psalm. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum, omnes gentes: * laudáte eum, omnes pópuli. Quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus: * et véritas Dómini manet in aetérnum.

Glória.

Ant. Allelúja, allelúja, allelúja.

Ezután a misező pap elkezdi a Magnificat antifonáját.

Ant. (Máté 28, 1.) Szombat végén pedig, (a kar folytatja:) mely a hét első napjára virrad, elméne Mária Magdolna és a másik Mária megnézni a sírt. Alleluja.

Ant. Véspere autem sábbati. (et prosequitur chorus:) Quae lucéscit in prima sábbati: venit Maria Magdaléne, et áltera Maria, vidére sepúlchrum, allelúja.

Ezután következik:

A Boldogságos Szűz Mária éneke. (Luk. 1, 46—55.)

Magasztalja * az én lelkem az Urat. És örvendez az én szívem *megváltó Istenem felett.

Mert ránézett szolgálója kicsinységére; * íme mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.

Magníficat * ánima mea Dóminum. Et exsultávit spíritus meus, * in Deo salutári meo.

Quia respéxit humilitátem ancíllae suae * ecce enim ex hoc beátam me dicent omnes generátiones.

Mert nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas, * kinek szent az ő neve.
És irgalma nemzedékről-nemzedékre * azokon van, akik őt félik.
Hatalmas dolgokat művelt karja erejével, * szétszórta a szívők terveiben kevélykedőket.
Hatalmasokat levetett a trónról, * és kicsinyeket felemelt.
Éhezőket betöltött jókkal, * és üresen bocsátott el gazdagokat.
Felkarolta Izraelt, az ő szolgáját * megemlékezvén irgalmasságáról.
Amint szólott vala atyáinknak, * Ábrahámnak és ivadékának mindörökre.
Dicsőség.

Quia fecit mihi magna qui potens est * et sanctum nomen eius.
Et misericórdia ejus a progénie in progénies * timéntibus eum.
Fecit poténtiam in bráchio suo * dispérsit superbos mente cordis sui.
Depósuit poténtes de sede * et exaltávit húmiles.
Esuriéntes implévit bonis * et divites dimísit inánes.
Suscépit Israel púerum suum * recordátus misericórdiae suae.
Sicut locútus est ad patres nostros * Ábraham et sémini ejus in saecula.
Glória.

Ezalatt megtömjénezik az oltárt, majd az ének befejeztével megismétlik az antifonát. Ezután mondja a miséző pap:

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Öntsd belénk, Urunk, szeretéted lelkét; hogy akiket a húsvéti szentségekkel gazdaggá tettél, azok kegyességedből szívükben is eggyé legyenek. A mi Urunk.

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Spíritum nobis, Dómine, tuae caritátis infúnde: ut, quos sacraméntis paschálibus satiásti, tua fácias pietáte concórdes. Per Dóminum . . . in unitáte ejúsdem.

(Utána)

℣. Az Úr legyen veletek, ℟. És a te lelkeddel.
Menjetek, itt az elbocsátás, alleluja, alleluja. ℟. Hála legyen Istennek, alleluja, alleluja.

℣. Dominus vobíscum, ℟. Et cum spíritu tuo.
Ite, missa est, allelúja, allelúja, ℟. Deo gratias, allelúja, allelúja.

(Áldás és utolsó evangélium, mint rendesen.)

A SZENTMISE RENDJE.

A pap elkészülve az oltárhoz megy; előtte megfelelő módon tiszteleg; azután keresztet vet, homlokát, mellét és két vállát érintve és érthető hangon mondja:

Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Amen.

In nómine Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti. Amen.

Azután melle előtt imára tett kézzel elkezdi az antifonát:

Bemegyek az Isten oltárához.

Introíbo ad altáre Dei.

A ministerek felelik:

Az Istenhez, ki ifjúi örömmel tölt el engem.

Ad Deum qui laetíficat juventútem meam.

Igy mondja el a ministerekkel felváltva a következő zsoltárt:

(Zs. 42, 1-5.)

Szolgáltass nekem igazságot, Istenem, kelj védelmére ügyemnek az istentelen nemzetséggel szemben: a gonosz és álnok embertől szabadíts meg engem.

M. Hisz te vagy az Isten, az én erősségem: miért vetsz el engem? miért kell szomo-

(Ps. 42, 1-5.)

Júdica me, Deus, et discérne causam meam de gente non sancta: ab hómine iníquo et dolóso érue me.

M. Quia tu es, Deus, fortitúdo mea: quare me repulísti, et quare tristis

rúan járnom-kelnem? míg sanyargat engem ellenségem.

P. Küldd el világosságodat és igazságodat: hadd vezessenek és vigyenek el engem szent hegyedre s hajlékaidba.

M. És bemegyek az Isten oltárához: az Istenhez, ki ifjúi örömmel tölt el engem.

P. És lantszóval dícsérlek téged, Isten, én Istenem: miért vagy szomorú, lelkem? miért háborgatsz engem?

M. Bízzál az Istenben, mert fogom még áldani őt: arcom üdvösségét, az én Istenemet.

P. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

M. Miképpen volt kezdetben és van most és lesz mindig, mindörökön örökké. Ámen.

incédo, dum afflígit me inimícus?

S. Emítte lucem tuam, et veritátem tuam: ipsa me deduxérunt, et adduxérunt in montem sanctum tuum, et in tabernácula tua.

M. Et introíbo ad altáre Dei: ad Deum qui laetíficat juventútem meam.

S. Confitébor tibi in cíthara, Deus, Deus meus: quare tristis es, ánima mea, et quare contúrbas me?

M. Spera in Deo, quóniam adhuc confitébor illi: salutáre vultus mei, et Deus meus.

S. Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto.

M. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper: et in saecula saeculórum. Ámen.

A pap ismétli az antifonát:

Bemegyek az Isten oltárához.

℟. Az Istenhez, ki ifjúi örömmel tölt el engem.

Introíbo ad altáre Dei.

℟. Ad Deum qui laetíficat juventútem meam.

Keresztet vetve magára, mondja:

℣. Segítségünk az Úr nevében.

℟. Ki az eget és a földet alkotá.

℣. Adjutórium nostrum in nómine Dómini.

℟. Qui fecit caelum et terram.

Ezután kezét összeteszi és mélyen meghajolva végzi el a közgyónást.

Gyászmisékben, továbbá Feketevasárnaptól Nagyszombatig bezáróan elmarad a Júdica me, Deus zsoltár a Glória-val, meg az antifona ismétlése. Ezekben tehát az In nómine Patris, Introíbo, Adjutórium után következik a közgyónás az alábbi módon:

Gyónom a mindenható Istennek, a boldogságos, mindenkor Szűz Máriának, Szent Mihály főangyalnak, Keresztelő Szent Jánosnak, Szent Péter és Pál apostoloknak, minden szenteknek és nektek, testvérek: hogy nagyot vétkeztem gondolattal, szóval és cselekedettel: [Mellét háromszor megüti, mondván:] én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem. Kérem azért a boldogságos, mindenkor Szűz Máriát, Szent Mihály főangyalt, Keresztelő Szent Jánost, Szent Péter és Pál apostolokat, az összes szenteket, és titeket, testvérek, imádkozzatok érettem a mi Urunkhoz, Istenünkhöz.

Confíteor Deo omnipoténti, beátae Maríae semper Vírgini, beáto Michaéli Archángelo, beáto Joánni Baptístae, sanctis Apóstolis Petro et Paulo, ómnibus Sanctis, et vobis, fratres: quia peccávi nimis cogitatióne, verbo et ópere: [Percutit sibi pectus ter, dícens:] mea culpa, mea culpa, mea máxima culpa. Ideo precor beátam Maríam semper Vírginem, beátum Michaélem Archángelum, beátum Joánnem Baptístam, sanctos Apóstolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et vos, fratres, oráre pro me ad Dóminum Deum nostrum.

A ministerek felelik:

Irgalmazzon neked a mindenható Isten és bocsássa meg vétkeidet és vezéreljen az örök életre.

Misereátur tui omnípotens Deus, et, dimíssis peccátis tuis, perdúcat te ad vitam aetérnam.

A pap feleli: Amen és utána felegyenesedik:

Most a ministerek ismétlik el a közgyónást, de ahol a pap azt mondotta: vobis, fratres és vos, fratres, a ministerek azt mondják: tibi, pater és te, pater.

Utána a pap összetett kezekkel megadja a feloldozást e szavakkal:

Irgalmazzon nektek a mindenható Isten, és bocsássa meg vétkeiteket és vezéreljen az örök életre.
℟. Amen.

Misereátur vestri omnípotens Deus, et, dimíssis peccátis vestris, perdúcat vos ad vitam aetérnam.
℟. Amen.

Most keresztet vet magára e szavakkal:

Bűneinknek elengedését, feloldozását és bocsánatát adja meg nekünk

Indulgéntiam, absolutiónem, et remissiónem peccatórum nostrórum tríbuat

a mindenható és irgalmas Úr. ℟. Amen.

nobis omnípotens et miséricors Dóminus. ℟. Amen.

Meghajolva folytatja:

℣. Isten, ha te felénk fordulsz, újjá éledünk.
℟. És néped örvendeni fog benned.
℣. Mutasd meg nekünk, Uram, irgalmadat.
℟. És üdvösségedet add meg nekünk.
℣. Uram, hallgasd meg könyörgésemet.
℟. És kiáltásom jusson eléd.
℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.

℣. Deus, tu convérsus vivificábis nos.
℟. Et plebs tua laetábitur in te.
℣. Osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam.
℟. Et salutáre tuum da nobis.
℣. Dómine, exáudi oratiónem meam.
℟. Et clamor meus ad te véniat.
℣. Dóminus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

Kitárja kezét, majd ismét összeteszi, érthetően mondja: Orémus: és felmegy az oltárhoz, miközben magában mondja:

Vedd el, kérünk, Urunk, gonoszságainkat: hogy a szentek szentjébe tiszta szívvel mehessünk be. A mi Urunk, Krisztus által. Amen.

Aufer a nobis, quaesumus, Dómine, iniquitátes nostras: ut ad Sancta sanctórum puris mereámur méntibus introíre. Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

Ezután összetett kezét az oltárra helyezi és meghajolva mondja:

Kérünk téged, Urunk, hogy szenteidnek, (Megcsókolja az oltárt középen) kiknek ereklyéi itt vannak és minden szentnek érdemei által bocsásd meg minden bűnömet. Amen.

Orámus te, Dómine, per mérita Sanctórum tuórum (Osculatur Altare in medio) quorum reliquiae hic sunt, et ómnium Sanctórum: ut indulgére dignéris ómnia peccáta mea. Amen.

Az ünnepi misében a celebráns az Introitus elolvasása előtt megáldja a tömjént e szavakkal:

Áld ✠ jon meg téged az, akinek tiszteletére elégsz. Amen.

Ab illo bene ✠ dicáris, in cujus honóre cremáberis. Amen.

A diákonustól átveszi a füstölőt és megtömjénezi az oltárt imádkozás nélkül. Azután a diákonus visszakapja a füstölőt és megtömjénezi magát a celebránst.

Most a pap keresztet vetve magára, elimádkozza az Introitust; ennek befejezése után a ministerekkel váltakozva mondja:

Uram, irgalmazz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk. Krisztus, kegyelmezz nekünk. Krisztus, kegyelmezz nekünk. Krisztus, kegyelmezz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk.

Kyrie, eléison. Kyrie, eléison. Kyrie, eléison. Christe, eléison. Christe eléison. Christe, eléison. Kyrie, eléison. Kyrie, eléison. Kyrie, eléison.

Ezután az oltár közepén kezét kitárva, majd ismét összetéve, fejét kissé meghajtva mondja: Glória in excélsis Deo, és összetett kezekkel folytatja. Amikor azt mondja: Adorámus te, Grátias ágimus tibi, Jesu Christe, Súscipe deprecatiónem, fejét meghajtja. A végén pedig a Cum Sancto Spíritu szavaknál keresztet vet magára. A viola és fekete színben mondott szentmisékben, valamint a húsvéti időn kívül azokon a hétköznapokon, amikor a vasárnapi szentmisét mondjuk, a Gloria elmarad.

Dicsőség Istennek a magasságban, és békesség a földön a jóakaratú embereknek. Dícsérünk téged. Áldunk téged. Imádunk téged. Dicsőítünk téged. Hálát adunk neked a te nagy dicsőségedért, Úr Isten, mennyei Király, mindenható Atyaisten! Úr Jézus Krisztus, egyszülött Fiú. Úr Isten, Istennek Báránya, az Atyának Fia. Ki elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk. Ki elveszed a világ bűneit, fogadd el könyörgésünket. Ki az Atya jobbján ülsz, irgalmazz nekünk. Mert egyedül te vagy a Szent, egyedül te vagy az Úr, egyedül te vagy a Magasságbeli, Jézus Krisztus. A Szentlélekkel egyetemben, az Atyaisten dicsőségében. Amen.

Glória in excélsis Deo. Et in terra pax homínibus bonae voluntátis. Laudámus te. Benedícimus te. Adorámus te. Glorificámus te. Grátias ágimus tibi propter magnam glóriam tuam. Dómine Deus, Rex caeléstis, Deus Pater omnípotens. Dómine Fili unigénite, Jesu Christe. Dómine Deus, Agnus Dei, Fílius Patris. Qui tollis peccáta mundi, miserére nobis. Qui tollis peccáta mundi, súscipe deprecatiónem nostram. Qui sedes ad déxteram Patris, miserére nobis. Quóniam tu solus Sanctus. Tu solus Dóminus. Tu solus Altíssimus, Jesu Christe. Cum Sancto Spíritu, in glória Dei Patris. Amen.

Ezután megcsókolja az oltárt középen és a nép felé fordulva mondja:

℣. Az Úr legyen veletek. | ℣. Dóminus vobíscum.
℟. És a te lelkeddel. | ℟. Et cum spíritu tuo.

Ezután ezt mondja: Orémus és elimádkozza a *könyörgéseket*, egyet vagy többet, amint a szolgálat rendje megkívánja. Utána következik a szentlecke, ennek végén a ministerek ezt mondják:

℟. Istennek legyen hála. | ℟. Deo grátias.

Most következik az átvonulásra való énekek valamelyike, a *graduale*, a *tractus* (böjti ének), az *Alleluja* a verssel, vagy a *sequentia* (ünnepi ének), amint az egyházi év vagy a mise rangja kívánja.

Ennek végeztével az ünnepi misében a diákonus leteszi az evangéliumos könyvet az oltár közepére és a celebráns megáldja a tömjént, mint az előbb; ezután a diákonus az oltár előtt letérdel és összetett kezekkel mondja:

Tisztítsd meg szívemet és ajkamat, mindenható Isten; miként Izaiás próféta ajkát a tüzes üszökkel megtisztítottad: méltóztassál engem is kegyes irgalmaddal megtisztítani, hogy szent evangéliumodat méltón hirdethessem, a mi Urunk Krisztus által. Amen.

Munda cor meum, ac lábia mea, omnípotens Deus, qui lábia Isaíae Prophétae cálculo mundásti ignito: ita me tua grata miseratióne dignáre mundáre, ut sanctum Evangélium tuum digne váleam nuntiáre. Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

Ezután elveszi a könyvet az oltárról és ismét letérdel és így kér áldást a paptól e szavakkal:

Áldj meg engem, Uram! | Jube, domne, benedícere!

A pap feleli:

Az Úr legyen szívedben és ajkadon, hogy méltón és illően hirdesd evangéliumát. Az Atyának és Fiúnak ✠ és Szentléleknek nevében. Amen.

Dóminus sit in corde tuo, et in lábiis tuis: ut digne et competénter annúnties Evangélium suum: In nómine Patris, et Fílii, ✠ et Spíritus Sancti. Amen.

Megkapván az áldást, megcsókolja a celebráns kezét és a ministerekkel, akik a tömjénezőt és a gyertyákat viszik, elmegy az evangélium felolvasásának a helyére. Ott megáll és összetett kezekkel mondja:

℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.

℣. Dóminus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

Ezután jobbkezének hüvelykujjával megjelöli a könyvet és magát homlokán, ajkán és mellén kis kereszttel és mondja:

✠ A szent evangélium szakasza Szent N. szerint.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum N., sive Initium.

Míg a ministerek felelik:

Dicsőség neked, Urunk

Glória tibi, Dómine

háromszor megtömjénezi a könyvet. Ezután felolvassa az evangéliumot összetett kezekkel. Ennek végeztével a szubdiákonus elviszi a könyvet a celebránsnak és az megcsókolja az evangéliumot ezekkel a szavakkal:

Az evangélium szavai töröljék el bűneinket.

Per evangélica dicta deleántur nostra delícta.

Most a diákonus megtömjénezi a papot.

Ha a pap diákonus és szubdiákonus nélkül mutatja be a szentmisét, akkor most a könyvet átviszik az oltár baloldaláról a jobboldalára, miközben a pap középen meghajolva és összetett kezekkel mondja:

Tisztítsd meg szívemet és ajkamat, mindenható Isten; miként Izaiás próféta ajkát a tüzes üszökkel megtisztítottad: méltóztassál engem is kegyes irgalmaddal megtisztítani, hogy szent evangéliumodat méltón hirdethessem, a mi Urunk Krisztus által. Amen.

Áldj meg, engem, Uram. Az Úr legyen szívemben és ajkamon, hogy méltón és illően hirdessem evangéliumát. Amen.

Munda cor meum, ac lábia mea, omnípotens Deus, qui lábia Isaíae Prophétae cálculo mundásti ignito: ita me tua grata miseratióne dignáre mundáre, ut sanctum Evangélium tuum digne váleam nuntiáre. Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

Jube, Dómine, benedícere. Dóminus sit in corde meo, et in lábiis meis: ut digne et competénter annúntiem Evangélium suum. Amen.

Ezután a könyv felé fordulva, összetett kezekkel mondja:

℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.

℣. Dóminus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

Ezután megjelöli a könyvet és magát a homlokán, ajkán és mellén kis kereszttel és mondja:

✠ A szent evangélium szakasza Szent N. szerint. | ✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum N.

A ministerek felelik:

Dicsőség neked, Urunk. | Glória tibi, Dómine.

Ezután a pap felolvassa az evangéliumot. Ennek végén a ministerek mondják:

Dícséret neked, Krisztus. | Laus tibi, Christe.

A pap pedig megcsókolja az evangéliumot, mondva:

Az evangélium szavai töröljék el bűneinket. | Per evangélica dicta deleántur nostra delícta.

A gyászmisében is kell mondani: Munda cor, de nincs áldáskérés és áldás; a felolvasáshoz nem viszik oda a gyertyát és a celebráns nem csókolja meg a könyvet.

Ezután következik minden vasárnapon, továbbá az Úr, a Boldogságos Szűz, az apostolok és az evangélisták összes ünnepein és ezek nyolcada alatt, bármiről szóljon is a szentmise, valamint mindazokon az ünnepeken, amelyeken külön jelöljük a Credo. A pap az oltár közepére megy, megáll, karját kitárja, felemeli, majd összeteszi és mondja: Credo in unum Deum... és folytatja összetett kezekkel. Amikor ezt mondja: Deum fejét a kereszt felé meghajtja. Ugyanígy tesz, amikor azt mondja: Jesum Christum és simul adoratur. Ezekre a szavakra: Et incarnátus est letérdel és így marad, míg a Homo factus est szavakhoz nem ér. A végén Et vitam ventúri saeculi szavakra keresztet vet magára.

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden látható és láthatatlan lénynek teremtőjében. És az egy Úr Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, ki az Atyától öröktől fogva született, Isten az Istentől, világosság a világosságtól, igaz Isten az igaz Istentől. Született, nem alkottatott, ki egylényegű az Atyával, és aki által minden lett. Ki érettünk, emberekért és a mi üdvösségünkért leszállott mennyekből, (Itt letérdelünk) testet öltött a

Credo in unum Deum. Patrem omnipoténtem, factórem caeli et terrae, visibílium ómnium, et invisibílium. Et in unum Dóminum Jesum Christum, Fílium Dei unigénitum. Et ex Patre natum ante ómnia saecula. Deum de Deo, lumen de lúmine, Deum verum de Deo vero. Génitum, non factum, consubstantiálem Patri: per quem ómnia facta sunt. Qui propter nos hómines, et propter nostram salútem descéndit de caelis. (Hic genuflectitur.) Et incarnátus est de Spíritu Sancto ex Ma-

Szentlélek által Szűz Máriától és emberré lett. Pontius Pilátus alatt értünk megfeszíttetett, szenvedett és eltemettetett; harmadnapra az Írás szerint föltámadott; és fölment a menynyekbe, ott ül az Atyának jobbja felől és ismét eljön dicsőséggel, hogy megítélje az élőket és a holtakat s országának nem lesz vége. És az elevenítő Szentlélek Úristenben, ki az Atyától és a Fiútól származik, kit az Atyával és Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk, ki a próféták által szólott. Hiszek egy szent, katholikus apostoli Anyaszentegyházat. Vallok egy keresztséget a bűnök bocsánatára. Várom a holtak feltámadását és a jövendő örök életet. Amen.

Vírgine: Et homo factus est. Crucifíxus étiam pro nobis: sub Póntio Piláto passus, et sepúltus est. Et resurréxit tértia die, secúndum Scriptúras. Et ascéndit in caelum: sedet ad déxteram Patris. Et íterum ventúrus est cum glória judicáre vivos, et mórtuos: cujus regni non erit finis. Et in Spíritum Sanctum, Dóminum, et vivificántem: qui ex Patre, Filióque procédit. Qui cum Patre, et Fílio simul adorátur, et conglorificátur: qui locútus est per Prophétas. Et unam sanctam cathólicam et apostólicam Ecclésiam. Confíteor unum baptísma in remissiónem peccatórum. Et exspécto resurrectiónem mortuórum. Et vitam ventúri saeculi. Amen.

Ezután megcsókolja az oltárt és a nép felé fordulva mondja:

℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.

℣. Dóminus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

Ezután mondja: Orémus és elimádkozza a *felajánlási* körmenetre való éneket (offertorium). Ennek végeztével ünnepi misében a diákonus adja át a paténát az ostyával a celebránsnak, a csendesmisében pedig a pap maga veszi fel a paténát az ostyával és míg azt felajánlja, mondja:

Fogadd el, szent Atya, mindenható örök Isten, ezt a szeplőtelen adományt, melyet én, méltatlan szolgád, felajánlok neked, élő és igaz Istenemnek, számtalan bűnömért, sértéseimért és hanyagságaimért: felajánlom minden itt kö-

Súscipe, sancte Pater, omnípotens aetérne Deus, hanc immaculátam hóstiam, quam ego indígnus fámulus tuus óffero tibi Deo meo vivo, et vero, pro innumerabílibus peccátis, et offensiónibus, et neglegéntiis meis, et pro ómnibus cir-

rúlállókért, sőt minden keresztény hívőkért, élőkért és holtakért, hogy nekem és nekik üdvösségünkre váljék az örök életre. Amen.

cumstántibus, sed et pro ómnibus fidélibus christiánis vivis atque defúnctis: ut mihi, et illis proficiat ad salútem in vitam aetérnam. Amen.

Ezután a paténával keresztet vet és leteszi az ostyát a korporáléra. A diákonus bort, a szubdiákonus vizet tölt a kehelybe; csendes misében mindkettőt a pap tölti be. A kehelybe keverésre szánt vizet a kereszt jelével megáldja és mondja:

Isten, ki az emberi természet méltóságát csodálatos módon alkottad és még csodálatosabb módon megújítottad: add, hogy e víz és bor misztériuma által annak istenségében részesülhessünk, aki emberségünknek részesévé lenni méltóztatott: Jézus Krisztus, a te Fiad, a mi Urunk: Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten, mindörökön örökké. Amen.

Deus, qui humánae substántiae dignitátem mirabiliter condidísti, et mirabílius reformásti: da nobis per hujus aquae et vini mystérium, ejus divinitátis esse consórtes, qui humanitátis nostrae fieri dignátus est párticeps, Jesus Christus, Fílius tuus, Dóminus noster: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum. Amen.

A gyászmisében is el kell mondani ezt az imádságot, de a vizet nem áldják meg.

Most fogja a kelyhét és felajánlása közben mondja:

Fölajánljuk neked, Urunk, az üdvösség kelyhét és kérjük kegyességedet, hogy isteni fölséged színe elébe a mi és az egész világ üdvösségéért édes illattal szálljon föl. Amen.

Offérimus tibi, Dómine, cálicem salutáris, tuam deprecántes cleméntiam: ut in conspéctu divínae majestátis tuae, pro nostra, et totíus mundi salúte cum odóre suavitátis ascéndat. Amen.

Ezután a kehellyel keresztet vet az oltár felett és leteszi a kelyhet a korporáléra és a pallával befedi. Ekkor összetett kezét az oltárra téve, kissé meghajolva mondja:

Alázatos szívvel és törődött lélekkel fogadj el minket, Urunk, és add, hogy

In spíritu humilitátis, et in ánimo contríto suscipiámur a te, Dómine: et sic

úgy szálljon ma eléd áldozatunk, hogy tessék neked, Úr Isten.

fiat sacrifícium nostrum in conspéctu tuo hódie, ut pláceat tibi, Dómine Deus.

Felegyenesedik és kitárja kezét, majd magasba emelve fel, összekulcsolja ; szemét is az égre emeli, majd azonnal letekint és mondja:

Jöjj el, megszentelő, mindenható, örök Isten:

Veni, sanctificátor omnípotens aetérne Deus:

(Megáldja a felajánlott adományokat.)

és áldd ✠ meg ezt a szent nevednek előkészített áldozatot.

et béne ✠ dic hoc sacrifícium, tuo sancto nómini praeparátum.

Az ünnepi misében ezután megáldja a tömjént e szavakkal :

Szent Mihály főangyalnak, aki ott állt a tömjénoltár jobb oldalán és minden választottadnak közbenjárására, kegyeskedjél, Urunk, ezt a tömjént meg ✠ áldani és kellemes illatként elfogadni. A mi Urunk, Krisztus által. Amen.

Per intercessiónem beáti Michaélis Archángeli, stantis a dextris altáris incénsi, et ómnium electórum suórum, incénsum istud dignétur Dóminus bene✠dícere, et in odórem suavitátis accípere. Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

Átveszi a füstölőt a diákonustól és az általános szabályoknak megfelelően megtömjénezi a felajánlott adományokat, e szavakkal :

Ez az általad megáldott tömjénfüst szálljon fel hozzád, Urunk: és szálljon le ránk a te irgalmad.

Incénsum istud a te benedíctum, ascéndat ad te, Dómine: et descéndat super nos misericórdia tua.

Majd az oltárt tömjénezi meg, mondván :

Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom, Uram, s kezem felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat. Tégy, Uram, lakatot szájamra, reteszt ajkam ajtajára, hogy ne térjen szívem gonoszságra és mentegetvén ne mentegessem bűnömet.

Dirigátur, Dómine, orátio mea, sicut incénsum, in conspéctu tuo: elevátio mánuum meárum sacrifícium vespertínum. Pone, Dómine, custódiam ori meo, et óstium circumstántiae lábiis meis: ut non declínet cor meum in verba malítiae, ad excusándas excusatiónes in peccátis.

Miközben a diákonusnak visszaadja a füstölőt, mondja:

Gyujtsa fel bennünk az Úr az ő szeretetének tüzét s az örök szeretet lángját. Ámen.

Accéndat in nobis Dóminus ignem sui amóris, et flammam aetérnae caritátis. Amen.

Ezután a diákonus megtömjénezi a papot.

Ezután a pap kezet mos, mondván:

(Zs. 25, 6—12.)

Ártatlanok közt mosom kezemet: és körülveszem oltárodat, Uram.

Hogy halljam a dicséret szavát: és hirdessem minden csodatettedet.

Uram, szeretem házad ékességét: és dicsőséged lakóhelyét.

Istenem, ne veszítsd el a gonoszokkal lelkemet: s a vér embereivel éltemet.

Kiknek kezéhez gonoszság tapad: és jobbjuk telve van megvesztegetéssel.

Én azonban ártatlanságomban járok: ments meg engem, irgalmazz nekem.

Lábam egyenes úton áll: a gyülekezetekben áldalak, Uram.

℣. Dicsőség az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek.

Miképen volt kezdetben és van most és lesz mindig: mindörökön örökké. Ámen.

Lavábo inter innocéntes manus meas: et circúmdabo altáre tuum, Dómine:

Ut áudiam vocem laudis, et enárrem univérsa mirabília tua.

Dómine, diléxi decórem domus tuae, et locum habitatiónis glóriae tuae.

Ne perdas cum ímpiis, Deus, ánimam meam, et cum viris sánguinum vitam meam:

In quorum mánibus iniquitátes sunt: déxtera eórum repléta est munéribus.

Ego autem in innocéntia mea ingréssus sum: rédime me, et miserére mei.

Pes meus stetit in dirécto: in eccléisiis benedícam, te Dómine.

Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto.

Sicut erat in princípio, et nunc, et semper: et in saecula saeculórum. Amen.

(A gyászmisékben és a szenvedés hetén elmarad a Glória.)

Ezután az oltár közepén kissé meghajolva és összetett kezét az oltárra helyezve, mondja:

Fogadd kegyesen, Szentháromság, ezt a felajánlott adományt, melyet neked elhoztunk a mi Urunk

Súscipe, sancta Trínitas, hanc oblatiónem, quam tibi offérimus ob memóriam passiónis, resurrectiónis, et

Jézus Krisztus szenvedésének, föltámadásának és mennybemenetelének emlékére, a boldogságos és mindenkor szűz Mária, Keresztelő Szent János, Szent Péter és Pál apostol, ezek és minden szentnek tiszteletére, hogy nekik tiszteletükre, nekünk pedig üdvösségünkre váljék és hogy érettünk közbenjárjanak mennyekben azok, akiknek emlékét üljük a földön. Ugyanazon Krisztus, a mi Urunk által. Amen.

ascensiónis Jesu Christi Dómini nostri: et in honórem beátae Maríae semper Vírginis, et beáti Joánnis Baptístae, et sanctórum Apostolórum Petri et Pauli, et istórum, et ómnium Sanctórum: ut illis proficiat ad honórem, nobis autem ad salútem: et illi pro nobis intercédere digneántur in caelis, quorum memóriam ágimus in terris. Per eúmdem Christum Dóminum nostrum. Amen.

Most megcsókolja az oltárt és a nép felé fordulva kezét kitárja majd összeteszi és kissé emeltebb hangon mondja:

Imádkozzatok, testvérek, hogy az én áldozatom és a tietek elfogadható legyen a mindenható Atyaisten előtt.

Oráte, fratres: ut meum ac vestrum sacrifícium acceptábile fiat apud Deum Patrem omnipoténtem.

A minister vagy a körülállók felelik, egyébként maga a pap mondja:

Fogadja el az Úr kezedből (kezemből) ezt az áldozatot nevének dicséretére és dicsőségére, a mi javunkra és az egész Anyaszentegyház javára.

Suscípiat Dóminus sacrifícium de mánibus tuis (vel meis) ad laudem, et glóriam nóminis sui, ad utilitátem quoque nostram, totiúsque Ecclésiae suae sanctae.

A pap halkan mondja: Amen, azután kitárt kezekkel, Orémus nélkül elmondja a kiválasztott adományok feletti imádságokat (secreta). Ezek végeztével, érthető hangon mondja:

Mindörökön örökké. ℟. Amen.

Per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

Aztán a kezét az oltárra helyezi és mondja:

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Kezét felemeli:

℣. Emeljük fel szívünket. ℟. Felemeltük az Úrhoz.

℣. Sursum corda. ℟. Habémus ad Dóminum.

Kezét összetéve és fejét meghajtva mondja:

℣. Adjunk hálát Urunk Istenünknek. ℟. Méltó és igazságos.

℣. Grátias agámus Dómino Deo nostro. ℟. Dignum et justum est.

Ezután kitárt kezekkel elmondja a megfelelő prefációt s utána a Sanctust (569. l.)

Karácsonyi prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, amiért az Ige megtestesülésének titka által lelki szemünk előtt a te világosságod új fénye felragyogott! hogy míg Istent látható módon megismerjük, általa a láthatatlanok szeretetére ragadtassunk; és azért az angyalokkal és a főangyalokkal, a trónállókkal és uralkodókkal és a mennyei seregnek egész csapatával dicsőséged himnuszát zengjük, végnélkül mondván:

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: Quia per incarnáti Verbi mystérium, nova mentis nostrae óculis lux tuae claritátis infúlsit: ut dum visibíliter Deum cognóscimus, per hunc in invisibílium amórem rapiámur. Et ídeo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis, et Dominatiónibus, cumque omni milítia caeléstis, exércitus, hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

Vízkereszti prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: Mert midőn Egyszülötted halandóságunk természetében megjelent, bennünket halhatatlanságának új fényével megújított. És azért az angyalokkal és főangyalokkal a trónállókkal és uralkodokkal és a mennyei seregnek egész csapatával dicsőséged himnuszát zengjük, végnélkül mondván:

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: Quia, cum Unigénitus tuus in substántia nostrae mortalitátis appáruit, nova nos immortalitátis suae luce reparávit. Et ídeo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis, et Dominatiónibus, cumque omni milítia caeléstis, e: ércitus-hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

Böjti prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, ki a testi böjt által a bűnöket elnyomod, a lelket fölemeled, erőt adsz és gazdagon jutalmazol a mi Urunk Krisztus által, aki által dícsérik felségedet az angyalok, imádják az uralkodók, félik a hatalmasságok meg az egek és az egek erői és a boldog szeráfok egyesült dícsérettel magasztalnak: és engedd meg, kérünk, hogy velük egyesítsük a mi szózatunkat, és alázatos megvallással mondjuk:

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: Qui corporáli jejúnio vítia cómprimis, mentem élevas, virtútem largíris et praemia: per Christum, Dóminum nostrum. Per quem majestátem tuam laudant Angeli, adórant Dominatiónes, trémunt Potestátes, Coeli, coelorúmque Virtútes, ac beáta Séraphim sócia exultatióne concélebrant. Cum quibus et nostras voces, ut admítti júbeas deprecámur, súpplici confessióne dicéntes:

A szent Keresztről való prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, ki Krisztus keresztje által az emberiség üdvösségét megalapítottad, hogy ahonnan a halál származott, onnan élet támadjon, és aki a fán győzött, a fán győzessék le a mi Urunk Krisztus által, aki által dícsérik fölségedet az angyalok, imádják az uralkodók, félik a hatalmasságok meg az egek és az egek erői és a boldog szeráfok egyesült dícsérettel magasz-

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: Qui salútem humáni géneris in ligno Crucis constituísti: ut, unde mors oriebátur, inde vita resúrgeret: et qui in ligno vincébat, in ligno quoque vincerétur: per Christum Dóminum nostrum. Per quem majestátem tuam laudant Angeli, adórant Dominatiónes, trémunt Potestátes. Coeli, coelorúmque Virtútes, ac beáta Séraphim, sócia exsultatióne concéle-

talnak és engedd meg, kérünk, hogy velük egyesítve a mi szózatunkat, alázatos megvallással mondjuk:

brant. Cum quibus et nostras voces, ut admítti júbeas, deprecámur, súpplici confessióne dicéntes:

Húsvéti prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy téged, Urunk, mindenkor, de különösen ezen a napon (Nagyszombaton: éjjelen) ünnepélyesebben magasztaljunk, amelyen a mi húsvéti bárányunk, Krisztus feláldoztatott; mert ő az igazi bárány, ki elveszi a világ bűneit, ki halálával megsemmisítette a mi (örök) halálunkat és feltámadásával az életet visszaszerezte; ezért az angyalokkal és főangyalokkal, a trónálló és uralkodó égiekkel és a menynyei seregnek egész csapatával dicsőséged himnuszát énekeljük, szünet nélkül zengve:

Vere dignum et justum est aequum et salutáre, Te quidem Dómine, ómni témpore, sed in hac potíssimum die (in Sabb. Sancto: nocte; alias: in hoc potíssimum) gloriósius praedicáre, cum Pascha nostrum immolátus est Christus. Ipse enim verus est Agnus, qui ábstulit peccáta mundi. Qui mortem nostram moriéndo destrúxit, et vítam resurgéndo reparávit. Et ídeo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis, et Dominatiónibus, cumque omni milítia caeléstis exércitus, hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

Mennybemeneteli prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, Krisztus Urunk által. Ki föltámadása után minden tanítványának nyilván megjelent és szemük láttára emelkedett föl az égbe, hogy minket Istenségének részeseivé tegyen. És azért az angyalokkal és főangyalokkal, a

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: per Christum Dómnium nostrum. Qui post resurrectiónem suam ómnibus discípulis suis maniféstus appáruit, et ipsis cernéntibus est elevátus in coelum, ut nos Divinitátis suae tribúeret esse partícipes. Et ídeo cum Angelis et Archán-

trónálló és uralkodó églekkel és a mennyei seregnek egész csapatával dicsőséged himnuszát énekeljük, szünet nélkül zengve:

gelis, cum Thronis, et Dominatiónibus, cumque omni milítia caeléstis exércitus, hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

Pünkösdi prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, Krisztus Urunk által, ki fölment a mennybe és jobbodon ül, ki a megígért Szentlelket (a mai napon) fogadott fiaira kiárasztotta. Ezért örömtől áradozva vigad a földkerekségén az egész világ, sőt a mennyei erők és az angyali hatalmasságok is dicsőséged énekével együtt zengik, végnélkül mondván:

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus, per Christum Dóminum nostrum. Qui ascéndens super omnes coelos, sedénsque ad déxteram tuam, promíssum Spíritum Sanctum (hodiérna die) in fílios adoptiónis effúdit. Quapropter profúsis gáudiis totus in orbe terrárum mundus exúltat. Sed et supérnae Virtútes, atque angélicae Potestátes, hymnum glóriae tuae cóncinunt, sine fine dicéntes:

Szentháromságról szóló prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, ki egyszülött Fiaddal és a Szentlélekkel egy Isten vagy, egy Úr vagy; nem a személy egységében, hanem az egy lényeg Háromságában: mert amit kinyilatkoztatásod alapján a te dicsőségedről hiszünk, ugyanazt valljuk Fiadról és a Szentlélekről elválasztó megkülönböztetés

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus. Qui cum unigénito Fílio tuo et Spíritu Sancto, unus es Deus, unus es Dóminus: non in uníus singularitáte persónae, sed in uníus Trinitáte substántiae. Quod enim de tua glória, revelánte te, crédimus, hoc de Fílio tuo, hoc de Spíritu Sancto, sine differéntia discretiónis sentímus.

nélkül, hogy az igaz és örökkévaló istenség megvallásában imádjuk mind a személyekben a sajátosságot, mind a lényegben az egységet, mind a fölségben az egyenlőséget, melyet dicsérnek az angyalok és főangyalok, a kerubok és szeráfok, kik nem szűnnek meg minden nap egy hangon kiáltani, mondván:

Ut in confessióne verae, sempiternaeque Deitátis, et in persónis propriétas, et in essèntia únitas, et in majestáte adorétur aequálitas. Quam laudant Angeli atque Archángeli, Chérubim quoque ac Séraphim: qui non cessant clamáre quotídie, una voce dicéntes:

Jézus Szíve prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Urunk, mindenható Atya, örök Isten, ki azt akartad, hogy a kereszten függő Egyszülöttedet a katona lándzsája általverje, azért hogy meghasadt Szíve, mint isteni fogyhatatlan jóságodnak temploma, reánk a könyörület és a malaszt bőséges harmatát árassza; és hogy e Szív, mely sohasem szűnt meg irántunk szeretetből lángolni, legyen a jámboroknak nyugvóhelye, a bűnbánóknak pedig az üdvösség állandó menedéke. És ezért az Angyalok, és a Főangyalokkal a Trónok és Uraságokkal, és a mennyei seregnek egész csapatával dicsőséged énekét zengjük, és szünet nélkül mondjuk:

Vere dignum et justum est aequum et salutáre, nos tibi semper et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: qui Unigénitum tuum in cruce pendéntem láncea mílitis transfígi voluísti, ut apértum Cor, divínae largitátis sacrárium, torrántes nobis fúnderet miseratiónis et grátiae, et quod amóre nostri flagráre nunquam déstitit, piis esset réquies et poeniténtibus patéret salútis refúgium. Et ídeo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis et Dominatiónibus, cumque omni mílitia coeléstis exércitus, hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

Krisztus-király prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvözítő, hogy mi neked mindenkor

Vere dignum et justum est aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubíque

és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, ki a te egyszülött Fiadat, a mi Urunk Jézus Krisztust, az örök főpapot és a világmindenség királyát az öröm olajával felkented, mert ő önmagát a kereszt oltárán szeplőtelen és békeszerző áldozatul felajánlotta és ezzel az emberiség megváltásának szentséges misztériumát beteljesítette és a maga uralma alá megszerzett minden teremtményt, hogy átadja azután örök és egyetemes királyságként mérhetetlen fölségednek, mint az igazság és élet királyságát, a szentség és kegyelem királyságát, az igazságosság, szeretet és béke királyságát. Ezért az angyalokkal és a főangyalokkal, a trónálló és uralkodó égiekkel és a mennyei seregnek egész csapatával a te dicsőséged himnuszát zengjük, végnélkül mondván:

grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: Qui unigénitum Fílium tuum Dóminum nostrum Jesum Christum, Sacerdótem aetérnum et universórum Regem, óleo exsultatiónis unxísti: ut semetípsum in ara crucis, hóstiam immaculátam et pacíficam ófferens, redemptiónis humánae sacraménta peráqeret: et suo subjéctis império ómnibus creatúris, aetérnum et universále regnum imménsae tuae tráderet Majestáti: regnum veritátis et vitae; regnum sanctitátis et grátiae; regnum justítiae, amóris et pacis. Et ídeo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis, et Dominatiónibus, cumque omni militia caeléstis exércitus, hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

Szűz Máriáról szóló prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: és téged a mindenkor Szűz Mária [az ünnepnek megfelelően közbeszúrjuk: köszöntésének, látogatásának, mennybevitelének, születésének, bemutatásának, szeplőtelen Fogantatásának, fájdalmának, meg-

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: Et te in [Annuntiatióne, Visitatióne, Assumptióne, Nativitáte, Praesentatióne, Conceptióne immaculáta, Transfixióne, Commemoratióne, Festivitáte, Veneratióne] beátae Maríae semper Vírginis

emlékezésének, ünnepének, tiszteletének] alkalmából dícsérjünk, áldjunk és magasztaljunk, ki egyrészt Egyszülöttedet a Szentlélektől árnyékolva méhébe fogadta, másrészt a szűzesség dicsőségében megmaradva, az örök világosságot e világra szülte, Jézus Krisztust, a mi Urunkat, aki által dícsérik fölségedet az angyalok, imádják az uralkodók, félik a hatalmasságok, meg az egek és az egek erői és a boldog szeráfok egyesült dicsérettel magasztalnak: és engedd meg, kérünk, hogy velük egyesítsük a mi szózatunkat és alázatos megvallással mondjuk:

collaudáre, benedícere, et praedicáre: Quae et Unigénitum tuum Sancti Spíritus obumbratióne concépit: et virginitátis glória permanénte, lúmen aetérnum mundo effúdit, Jesum Christum Dóminum nostrum. Per quem majestátem tuam laudant Angeli, adórant Dominatiónes, trémunt Potestátes; coeli coelorúmque Vírtutes ac beáta Séraphim sócia exultatióne concélebrant. Cum quibus et nostras voces, ut admítti júbeas, deprecámur, súpplici confessióne dicéntes:

Szent Józsefről szóló prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: és hogy téged Szent József ünnepén megfelelő dícséretekkel magasztaljunk, áldjunk és dicsőítsünk: akit te, mint igaz férfiút, a Szűz Istenanya jegyesévé adtál s mint hűséges és okos szolgát a te családod fölé helyezted: hogy a te Egyszülöttedet, aki a Szentlélek árnyékolása által fogantatott, atya gyanánt őrizze, Jézus Krisztust, a mi Urunkat. Ki által Fölségedet dícsérik az angyalok, imádják az uralkodók, félik a hatalmasságok, meg az

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubíque grátias ágere, Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: Et te in Festivitáte beáti Joseph débitis magnificáre praecóniis, benedícere et praedicáre. Qui et vir justus a te Deíparae Vírgini Sponsus est datus: et fidélis servus ac prudens super Famíliam tuam est constitútus: ut Unigénitum tuum, Sancti Spíritus obumbratióne concéptum, patérna vice custódiret, Jesum Christum, Dóminum nostrum. Per quem majestátem tuam laudant Angeli, adórant Dominatiónes, trémunt Potestátes. Coeli, coe-

egek és az egek erői és a boldog szeráfok egyesült dicsérettel magasztalnak: és engedd meg, kérünk, hogy velük egyesítsük a mi szózatunkat és alázatos megvallással mondjuk:

lorúmque Virtútes ac beáta Séraphim sócia exsultatióne concélebrant. Cum quibus et nostras voces, ut admítti júbeas, deprecámur, súpplici confessióne dicéntes:

Apostolokról szóló prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy téged, Urunk, alázatosan kérjünk, hogy nyájadat te, örök pásztor, el ne hagyd, hanem boldog apostolaid által folytonos oltalommal őrizd; hogy ugyanazok kormányozzák, kiket, mint műved helynökeit, annak előljáró pásztoraivá rendeltél. És azért az angyalokkal és főangyalokkal, a trónálló és uralkodó égiekkel és a mennyei seregnek egész csapatával dicsőséged himnuszát zengjük, végnélkül mondván:

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre: Te Dómine suppliciter exoráre, ut grégem tuum, Pastor aetérne, non déseras, sed per beátos Apóstolos tuos contínua protectióne custódias. Ut iísdem rectóribus gubernétur, quos óperis tui Vicários eídem contulísti praeésse pastóres. Et ídeo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis, et Dominatiónibus, cumque omni milítia caeléstis exércitus, hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

A közös prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok, imádják az uralkodók, félik a hatalmasságok meg az egek és az egek erői és a boldog szeráfok egyesült dicsérettel magasztalják és engedd meg, kérünk, hogy velük egye-

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: per Christum, Dóminum nostrum. Per quem majestátem tuam laudant Angeli, adórant Dominatiónes, trémunt Potestátes: caeli caelorúmque Virtútes ac beáta Séraphim sócia exultatióne concélebrant. Cum quibus et nostras voces ut admítti júbeas, de-

sítheссük a mi szózatunkat és alázatos megvallással mondjuk:

precámur, súpplici confessióne dicéntes:

Halotti prefáció.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, a mi Urunk Krisztus által, akiben számunkra a boldog feltámadás reménye felragyogott, hogy akiket megszomorít a halál bizonyossága, azokat megvigasztalja az eljövendő halhatatlanság ígérete, mert híveidnek élete megváltozik ugyan, Urunk, de nem szűnik meg és e földi élet szállásának porráválása után az égben örök lakóhelyet nyernek; és ezért az angyalokkal és a főangyalokkal, a trónálló és uralkodókkal és a mennyei seregnek egész csapatával dicsőséged himnuszát zengjük, végnélkül mondva:

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: per Christum Dóminum nostrum. In quo nobis spes beátae resurrectiónis effúlsit, ut, quos contristat certa moriéndi condício, eósdem consolétur futúrae, immortalitátis promíssio. Tuis enim fidélibus, Dómine, vita mutátur, non tóllitur: et, dissolúta terréstris huius incolátus domo, aetérna in caelis habitátio comparátur. Et ídeo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis et Dominatiónibus cumque omni milítia caeléstis exercitus hymnum glóriae tue cánimus, sine fine dicéntes:

A prefáció után kezét összetéve, meghajolva, a Benedictus-nál felegyenesedve és magára keresztet vetve mondja:

Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene. Tele van az ég és föld a te dicsőségeddel. Hozsánna a magasságban. Áldott, ki az Úr nevében jő. Hozsanna a magasságban.

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dóminus, Deus Sábaoth. Pleni sunt caeli et terra glória tua. Hosánna in excélsis. Benedictus, qui venit in nómine Dómini. Hosánna in excélsis.

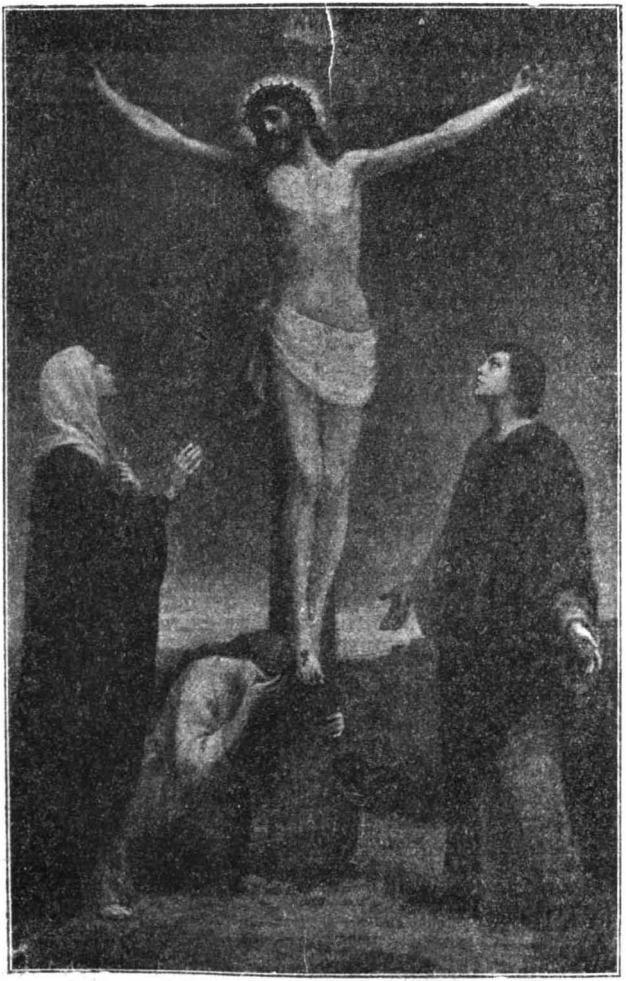

Asszony, íme a te fiad. *(Ján. 19, 26.)*

A MISE KÁNONJA.

A prefáció befejeztével a pap kitárt karját kissé felemeli és utána kezét összeteszi; közben szemét az égre emeli, de azonnal lesüti és az oltár előtt mélyen meghajolva, kezét az oltárra téve mondja tovább az eucharisztikus imádságot.

Téged ezért, legkegyesebb Atya, Jézus Krisztus, a te Fiad s a mi Urunk nevében esedezve kérünk, [Megcsókolja az oltárt és melle előtt összetett kézzel mondja:] hogy fogadd el és áldd meg [Háromszor keresztet vet a kehely és az ostya felett egyszerre és mondja:] ezeket az ✠ ajándékokat, ezeket az ✠ adományokat, ezeket a ✠ szent és sértetlen áldozati tárgyakat, [Kitárt karokkal folytatja:] melyeket főképen a katholikus Anyaszentegyházadért neked bemutatunk, hogy azt az egész világon békében és egységben megőrizni, megtartani és kormányozni méltóztassál a

Te ígitur, clementíssime Pater, per Jesum Christum Fílium tuum Dóminum nostrum, súpplices rogámus, ac pétimus, [osculatur Altare, et junctis manibus ante pectus, dicit:] uti accépta hábeas, et benedícas, [Signat ter super Hostiam, et Calicem simul, dicens:] haec ✠ dona, haec ✠ múnera, haec ✠ sancta sacrifícia illibáta, [Extensis manibus prosequitur:] in primis, quae tibi offérimus pro Ecclésia tua sancta cathólica: quam pacificáre, custodíre, adunáre, et régere dignéris toto orbe terrárum: una cum fámulo tuo Papa nostro N. et An-

te szolgáddal: N. pápánkkal és N. püspökünkkel * és a katholikus apostoli hit minden igaz követőivel együtt.

tístite nostro N. * et ómnibus orthodóxis, atque cathólicae, et apostólicae fídei cultóribus.

Megemlékezés az élőkről:

Emlékezzél meg, Urunk, szolgáidról és szolgálóidról: [N. N.-ről. Összeteszi a kezét és kissé imádkozik azokért, akikért imádkozni szándékozik; utána kitárt karokkal folytatja:] és minden itt jelenlevőről, kiknek hitét ismered és áldozatos lelkét tudod, kikért neked bemutatjuk, vagy akik neked bemutatják ezt a dicsőítő áldozatot magukért és minden hozzájuk tartozókért, lelkük váltságára, (lelki) üdvösségük, (testi) jólétük reményében és felajánlják neked, örök, élő és igaz Istennek áldozati adományaikat.

Meménto, Dómine, famulórum, famularúmque tuárum [N. et N. Jungit manus, orat aliquantulum pro quibus orare intendit: deinde manibus extensis prosequitur:] et ómnium circumstántium, quorum tibi fides cógnita est, et nota devótio, pro quibus tibi offérimus: vel qui tibi ófferunt hoc sacrifícium laudis, pro se, suísque ómnibus: pro redemptióne animárum suárum, pro spe salútis, et incolumitátis suae: tibíque reddunt vota sua aetérno Deo, vivo et vero.

A szent cselekedet közben:

A szentek egyességében mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

Communicántes, et memóriam venerántes, in primis gloriósae semper Vírginis Maríae, Genitrícis Dei et Dómini nostri Jesu Christi:

Karácsonykor és az egész nyolcad alatt:

A szentek egyességében azt a szentséges napot (éjtszakát) ünnepelve, amelyen a boldogságos Szűz Mária szűzessége a világnak az Üdvözítőt adta, mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk az ugyanazon dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, ugyan-

Communicántes et diem sacratíssimum (noctem sacratíssimam) celebrantes, quo (qua) beátae Maríae intemeráta virgínitas huic mundo édidit Salvatórem: sed et memóriam venerántes, in primis eíusdem gloriósae semper Vírginis Maríae, Genitrícis

azon Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

ejúsdem Dei et Dómini nostri Jesu Christi,

Vízkereszt ünnepén és az egész nyolcad alatt:

A szentek egyességében ezt a szentséges napot ünnepelve, amelyen a te Egyszülötted, ki dicsőségedben veled egy az örökkévalóságban, a mi lényünk valóságában, látható testben megjelent, mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, ugyanazon Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

Communicántes et diem sacratíssimum celebrántes, quo Unigénitus tuus, in tua tecum glória coaetérnus, in veritáte carnis nostrae visibíliter corporális appáruit: sed et memóriam veneréntes in primis gloriósae semper Vírginis Mariae, Genitrícis ejúsdem Dei et Dómini nostri Jesu Christi,

Nagyszombattól Fehérvasárnap előtti szombatig:

A szentek egyességében a mi Urunk Jézus Krisztus feltámadásának szentséges napját (éjszakáját) ünnepelve, mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, ugyanazon Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

Communicántes et diem (noctem) sacratíssimum (am) celebrántes resurrectiónis Dómini nostri Jesu Christi secúndum carnem: sed et memóriam veneréntes in primis gloriósae semper Vírginis Mariae, Genitrícis ejúsdem Dei et Dómini nostri Jesu Christi,

Áldozócsütörtökön és az egész nyolcad alatt:

A szentek egyességében azt a szentséges napot ünnepelve, amelyen a mi Urunk, a te egyszülött Fiad törékeny lényegünket magával egyesítve, dicsőséges jobbodon helyét elfoglalta, mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, ugyanazon Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

Communicántes et diem sacratíssimum celebrántes quo Dóminus noster, unigénitus Fílius tuus, unítam sibi fragilitátis nostrae substántiam in glóriae tuae déxtera collocávit: sed et memóriam veneréntes in primis gloriósae semper Vírginis Mariae Genitrícis ejúsdem Dei et Dómini nostri Jesu Christi,

Pünkösd vigiliájától az egész nyolcad alatt:

A szentek egyességében Pünkösd szentséges napját ünnepelve, melyen a Szentlélek megszámlálhatatlan lángnyelvben az apostolokra leszállott, mindenekelőtt tisztelettel megemlékezünk

Communicántes et diem sacratíssimum Pentecóstes celebrántes, quo Spíritus Sanctus apóstolis innúmeris línguis appáruit: sed et memóriam veneréntes in primis gloriósae semper Vírginis

a dicsőséges, mindenkoron Szűz Máriáról, Jézus Krisztusnak, Istenünknek és Urunknak szülőanyjáról,

Mariae, Genitrícis, Dei et Dómini nostri Jesu Christi,

úgyszintén boldog apostolaid és vértanuidról, Péter és Pál, András, Jakab, János, Tamás, Jakab, Fülöp, Bertalan, Máté, Simon és Tádéról; Linus, Klétus, Kelemen, Xistus, Kornél, Ciprián, Lőrinc, Krisogonus, János és Pálról, Kozma és Damjánról és minden szentedről; az ő érdemeikre és esedezéseikre add, hogy pártfogó segítséged mindenben megerősítsen minket. [Összeteszi kezeit.] Ugyanazon Krisztus, a mi Urunk által. Amen.

sed et beatórum Apostolórum ac Mártyrum tuórum, Petri et Pauli, Andréae, Jacóbi, Joánnis, Thomae, Jacóbi, Philíppi, Bartholomaei, Matthaei, Simónis et Thaddaei: Lini, Cleti, Cleméntis, Xysti, Cornélii, Cypriáni, Laurentii, Chrysógoni, Joánnis et Pauli, Cosmae et Damiáni: et ómnium Sanctórum tuórum; quorum méritis, precibúsque concédas, ut in ómnibus protectiónis tuae muniámur auxílio. [Jungit manus.] Per eúmdem Christum Dóminum nostrum. Amen.

Kezét az adományok fölé teszi és mondja:

Szolgáidnak tehát és egyszersmind egész családodnak ezt az áldozatát,

Hanc ígitur oblatiónem servitútis nostrae, sed et cunctae famíliae tuae,

Nagyszombattól és Pünkösd vigiliájától a következő szombatig bezáróan, egész héten át még hozzáadjuk:

melyet felajánlunk neked azokért is, akiket a vízből és Szentlélekből újjáteremteni kegyeskedtél, megadva nekik minden bűnök bocsánatát,

quam tibi offérimus pro his quoque, quos regeneráre dignátus es ex aqua et Spíritu Sancto, tríbuens eis remissiónem ómnium peccatórum,

kérünk, Urunk, fogadd megengesztelődötten és napjainkat intézd a te békédben: ragadj ki minket az örök kárhozatból és sorozz választottaid seregébe. [Összeteszi kezeit.] A mi Urunk Krisztus által. Amen.

quaesumus, Domine, ut placátus accípias: diésque nostros in tua pace dispónas, atque ab aetérna damnatióne nos éripi, et in electórum tuórum júbeas grege numerári. [Jungit manus.] Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

Ezt az adományt kérünk, Isten, tedd mindenben [Háromszor keresztet vet az adományokra.] ✠ áldottá, ✠ tulajdonoddá, ✠ érvényessé, szellemivé és elfogadhatóvá: [Egy keresztet vet az ostyára] hogy számunkra szeretett Fiadnak, a mi Urunknak Jézus Krisztusnak tes ✠ tévé, [és egy keresztet vet a kehelyre,] és vé✠révé váljék. [Kezét összeteszi.]

Ki szenvedésének előestéjén, [Megfogja az ostyát] szent és tiszteletreméltó kezébe vette a kenyeret, [Szemét égre emeli,] fölemelte szemét az égre hozzád, Isten, mindenható Atyjához, [Fejet hajt,] neked hálát adva [Keresztet vet az ostyára,] meg✠áldotta, megtörte és tanítványainak adta e szavakkal: Vegyétek és egyetek ebből mindnyájan:

Quam oblatiónem tu, Deus, in ómnibus quaesumus, [Signat ter super oblata,] bene ✠ dictam, adscrí ✠ ptam, ra ✠ tam, rationábilem, acceptabilémque fácere dignéris: [Signat semel super Hostiam,] ut nobis Cor✠pus, [et semel super Calicem,] et San ✠ guis fiat dilectíssimi Fílii tui [Jungit manus,] Dómini nostri Jesu Christi.

Qui prídie quam paterétur, [Accipit Hostiam,] accépit panem in sanctas, ac venerábiles manus suas, [Elevat oculos ad caelum,] et elevátis óculis in caelum ad te Deum Patrem suum omnipoténtem, [Caput inclinat,] tibi grátias agens, [Signat super Hostiam,] bene ✠ díxit, fregit, deditque discípulis suis, dicens: Accípite, et manducáte ex hoc omnes:

Két kezébe veszi az ostyát hüvelykujjával és mutatóujjával; — az átváltoztatás szavait csendben, tagoltan és figyelmesen mondja el az ostya, illetve ha többet konszekrál, az ostyák felett:

MERT EZ AZ ÉN TESTEM	HOC EST ENIM CORPUS MEUM.

E szavak kimondása után az átváltoztatott Ostya imádására térdet hajt; felkel, felmutatja a népnek (az rátekint!), leteszi a korporáléra és imádással ismét térdet hajt. Ettől kezdve a mutató- és hüvelykujját nem veszi szét, csak amikor az Ostyához nyúl, egészen addig, amíg le nem mossa ujjait. Ezután leveszi a fedőt a kehelyről és mondja:

Hasonló módon, miután megvacsoráltak, [Két kezébe fogja a kelyhet,] ezt a drága kelyhet is szent és

Símili modo postquam coenátum est, [Ambabus manibus accipit Calicem,] accípiens et hunc prae-

tiszteletreméltó kezébe vette : ugyancsak [Fejet hajt,] hálát adva neked, [Baljával a kelyhet tartja, jobbjával keresztet vet föléje,] meg ✠ áldotta és odaadta tanítványainak e szavakkal: Vegyétek és igyatok belőle mindnyájan :

clárum Cálicem in sanctas, ac venerábiles manus suas: item [Caput inclinat,] tibi grátias agens, [Sinistra tenens Calicem, dextera signat super eum,] bene ✠ díxit, dedítque discípulis suis, dicens: Accípite, et bíbite ex eo omnes :

Most mondja az átváltoztatás szavait a kehely felett, figyelmesen, folyamatosan és csendben, közben a kelyhet kissé felemelve tartja.

MERT EZ AZ ÉN VÉREMNEK KELYHE, AZ ÚJ ÉS ÖRÖK SZÖVETSÉGÉ, A HITNEK MISZTÉRIUMA, MELY ÉRETTETEK ÉS SOKAKÉRT KIONTATIK A BŰNÖK BOCSÁNATÁRA.

HIC EST ENIM CALIX SÁNGUINIS MEI, NOVI ET AETÉRNI TESTAMÉNTI: MYSTÉRIUM FÍDEI: QUI PRO VOBIS ET PRO MULTIS EFFUNDÉTUR IN REMISSIÓNEM PECCATÓRUM.

Ezen szavak kimondása után leteszi a kelyhet a korporáléra és csendben mondja :

Valahányszor ezt cselekszitek, az én emlékezetemre cselekedjétek.

Haec quotiescúmque feceritis, in mei memóriam faciétis.

Imádásul térdet hajt; felkel, felmutatja a népnek (az rátekintl), leteszi, befödi és imádásul ismét térdet hajt. Azután kitárt kezekkel mondja :

Ime ezért megemlékezünk, Urunk, mi a te szolgáid és egyszersmind a te szent néped is, ugyanazon Krisztusnak, a te Fiadnak, a mi Urunknak boldog szenvedéséről, ugyanígy halottaiból való feltámadásáról, valamint dicsőséges mennybemeneteléről is: és bemutatjuk magasztos Fölségednek saját ajándékaidból és adományaidból, [Összeteszi kezét

Unde et mémores, Dómine, nos servi tui, sed et plebs tua sancta, ejúsdem Christi Fílii tui Dómini nostri tam beátae passiónis, nec non et ab ínferis resurrectiónis, sed et in caelos gloriósae ascensiónis: offérimus praeclárae majestáti tuae de tuis donis, ac datis, [Jungit manus, et signat ter super Hostiam, et Calicem simul, dicens :] hóstiam ✠ pu-

és háromszor keresztet vet az Ostyára és kehelyre együtt e szavakkal:] ezt a tiszta ✠ áldozatot, ezt a szent ✠ áldozatot, ezt a szeplőtelen ✠ áldozatot, [Egyszer keresztet vet az Ostyára e szavakkal:] az örök élet szent ✠ kenyerét, [és egyszer a kehelyre e szavakkal:] és az örök üdvösség ✠ kelyhét.

ram, hóstiam ✠ sanctam, hóstiam ✠ immaculátam, [Signat semel super Hostiam, dicens:] Panem ✠ sanctum vitae aetérnae, [et semel super Calicem, dicens:] et Cálicem ✠ salútis perpétuae.

Kitárt kezekkel folytatja:

Tekints ezekre kegyesen irgalmas és derűs tekintettel: és fogadd el, mint ahogy kegyesen elfogadtad igaz szolgádnak, Ábelnek ajándékait, és ősatyánknak, Ábrahámnak áldozatát: és azt a szent és szeplőtelen áldozatot, melyet Melkizedek, a te főpapod mutatott be neked.

Supra quae propítio ac seréno vultu respícere dignéris: et accépta habére, sícuti accépta habére dignátus es múnera púeri tui justi Abel, et sacrifícium Patriárchae nostri Abrahae: et quod tibi óbtulit summus sacérdos tuus Melchísedech, sanctum sacrifícium, immaculátam hóstiam.

Mélyen meghajol és összetett kezeit az oltárra téve mondja:

Esdve kérünk, mindenható Isten: parancsold meg, hogy ezt (az adományt) szent angyalod keze menynyei oltárodra vigye, isteni Fölséged színe elé: hogy ahányan csak [Megcsókolja az oltárt,] résztveszünk ez oltár áldozatában és Fiadnak szentséges [Kezét összeteszi és keresztet vet egyszer az Ostyára és egyszer a kehelyre,] tes ✠ tét és vé ✠ rét magunkhoz vesszük, [Magára is keresztet vet e szavakkal:] minden menynyei áldással és kegyelemmel elteljünk. [Kezeit összeteszi.] Ugyanazon Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

Súpplices te rogámus, omnípotens Deus: jube haec perférri per manus sancti Angeli tui in sublíme altáre tuum, in conspéctu divínae majestátis tuae: ut quotquot, [Osculatur Altare,] ex hac altáris participatióne sacrosánctum Fílii tui, [Jungit manus, et signat semel super Hostiam, et semel super Calicem,] Cor ✠ pus, et Sán ✠ guinem sumpsérimus, [Seipsum signat, dicens:] omni benedictióne caelésti et grátia repleámur. [Jungit manus.] Per eúmdem Christum Dóminum nostrum. Ámen.

Megemlékezés a holtakról.

Emlékezzél meg, Urunk, N. N. szolgáidról és szolgálóidról, kik előttünk mentek hozzád a hit jelével és a béke álmát alusszák.

Meménto étiam, Dómine, famulórum, famularúmque tuárum N. et N. qui nos praecessérunt cum signo fídei, et dórmiunt in somno pacis.

Kezét összeteszi és egy kissé imádkozik azokért a halottakért, akikért imádkozni szándékozott, majd kitárt kezekkel folytatja:

Ezeknek, Urunk, és minden Krisztusban elhúnyt hívőnek add meg, kérünk, az enyhülés, világosság és béke helyét. [Kezét összeteszi és fejet hajt.] Ugyanazon Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

Ipsis, Dómine, et ómnibus in Christo quiescéntibus, locum refrigérii, lucis et pacis, ut indúlgeas, deprecámur. [Jungit manus, et caput inclinat, dicens:] Per eúmdem Christum Dóminum nostrum. Amen.

Jobbkezével mellét megüti és kissé emeltebb hangon mondja:

Nekünk is, bűnös [Kitárja kezét, mint előbb és csendben folytatja:] szolgáidnak, kik irgalmad bőségében bizakodunk, juttass kegyesen némi részt és közösséget szent apostolaiddal és vértanuiddal: János, István, Mátyás, Barnabás (apostolokkal), Ignác, Sándor, Marcellin, Péter Felicitász, Perpétua, Ágota, Luca, Ágnes, Cecilia, Anasztázia (vértanukkal) és minden szenteddel és kérünk, hogy ha nem is mint érdemeink jutalmazója, hanem mint a bűnbocsánat adója, bocsáss be az ő társaságukba. [Kezét összeteszi.] Krisztus Urunk által.

Nobis quoque peccatóribus [Extensis manibus ut prius, secrete prosequitur:] fámulis tuis, de multitúdine miseratiónum tuárum sperántibus, partem áliquam et societátem donáre dignéris, cum tuis sanctis Apóstolis et Martyribus: cum Joánne, Stéphano, Matthía, Bárnaba, Ignátio, Alexándro, Marcellíno, Petro, Felicitáte, Perpétua, Agatha, Lúcia, Agnéte, Caecília, Anastásia, et ómnibus Sanctis tuis: intra quorum nos consórtium, non aestimátor mériti, sed véniae, quaesumus, largítor admítte. [Jungit manus.] Per Christum Dóminum nostrum.

Ki által mind e jókat, Urunk, mindig alkotod, [Keresztet vet az Ostyára és kehelyre egyszerre e szavakkal:] megszen✠teled, élte ✠ted, meg✠áldod és nekünk adod.

Per quem haec ómnia, Dómine, semper bona creas, [Signat ter super Hostiam et Calicem simul, dicens:] sancti✠ficas, viví✠ficas, bene✠dícis et praestas nobis.

Lefedi a kelyhet, térdet hajt, az Ostyát hüvelykujjával és mutatóujjával megfogja; baljával ezután a kelyhet tartja és jobbjával a kehely egyik szélétől a másikig keresztet vet az Ostyával e szavakkal:

Ál✠tala, és Ve✠le, és Ben✠ne [Most magával az Ostyával két keresztet vet a kehely és maga között e szavakkal:] van neked mindenható✠Atyaisten a Szent✠lélekkel egyetemben, [Felemeli kissé a kelyhet az ostyával együtt és mondja:] minden tiszteleted és dicsőséged.

Per ip✠sum, et cum ip✠so, et in ip✠so, [Cum ipsa Hostia signat bis inter se et Calicem, dicens:] est tibi Deo Patri✠omnipoténti, in unitáte Spíritus✠Sancti. [Elevans parum Calicem cum Hostia, dicit:] omnis honor, et glória.

Leteszi az Ostyát, a kelyhet befödi, térdet hajt, felkel és érthető hangon mondja vagy énekeli:

Mindörökön örökké. ℟. Amen.

Per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

Kezét összeteszi.

Könyörögjünk. Üdvös parancsolatok készítetésére és isteni tanítással kioktatva merjük imádkozni:

Orémus. Praecéptis salutáribus móniti, et divína institutióne formáti, audémus dícere:

Kezét kitárja.

Miatyánk, ki vagy a mennyekben: szenteltessék meg a te neved: jöjjön el a te országod: legyen meg a te akaratod, miképen mennyben, azonképen itt a földön is. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma: és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek: és ne vigy minket a kísértésbe.

Pater noster, qui es in caelis: Sanctificétur nomen tuum: Advéniat regnum tuum: Fiat volúntas tua, sicut in caelo, et in terra. Panem nostrum quotidiánum da nobis hódie: Et dimítte nobis débita nostra, sicut et nos dimíttimus debitóribus nostris. Et ne nos indúcas in tentatiónem.

℟. De szabadíts meg a gonosztól.

℟. Sed líbera nos a malo.

A pap csendben mondja: Amen.

Azután jobbkezének mutató- és középső ujjával megfogja a paténát, felállítva az oltáron tartja és csendben mondja:

Szabadíts meg minket, kérünk Urunk, minden mult, jelen és jövő bajtól: a boldogságos és dicsőséges, mindenkor Szűz Máriának, az Isten anyjának, Szent Péter és Pál, meg András apostolaidnak és minden szentnek közbenjárására, [Keresztet vet a paténával magára.] adj kegyesen békét napjainkban: [Megcsókolja a paténát,] hogy irgalmad segítségével a bűntől mindig mentek és minden háborítástól biztosak legyünk.

Líbera nos, quaesumus, Dómine, ab ómnibus malis, praetéritis, praesséntibus, et futúris: et intercedénte beáta, et gloriósa semper Vírgine Dei Genitríce María, cum beátis Apóstolis tuis Petro et Paulo, atque Andréa, et ómnibus Sanctis, [Signat se cum Patena a fronte ad pectus,] da propítius pacem in diébus nostris: [Patenam osculatur,] ut ope misericórdiae tuae adjúti, et a peccáto simus semper líberi, et ab omni perturbatióne secúri.

A paténát az Ostya alá csúsztatja, leveszi a fedőt a kehelyről, térdet hajt, felkel, veszi az Ostyát és azt a kehely fölött tartva mindkét kezével, középen kettétöri e szavakkal:

Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Azt a felét, amelyet jobbkezében tart, leteszi a paténára. Azután a másik részből, mely baljában maradt, letör egy részt e szavakkal:

Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten.

Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus.

A balkezében tartott felét az Ostyának odateszi a paténára, a másik féldarab mellé; a kis részt pedig jobbjában a kehely felett tartja, melyet a csésze alatt, a gombnál tart és érthető hangon mondja vagy énekli:

Mindörökön örökké. ℟. Ámen.

Per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

Magával a partikulával háromszor keresztet vet a kehely felett e szavakkal:

Az Úr ✠ békéje legyen ✠ mindenkor vele✠tek. ℟. És a te lelkeddel.

Pax ✠ Dómini sit ✠ semper vobís ✠ cum. ℟. Et cum spíritu tuo.

A kis részecskét beleejti a kehelybe, csendben mondva:

Ami Urunk Jézus Krisztus testének és vérének ez az egyesítése és megszentelése váljék nekünk, kik azt magunkhoz vesszük, az örök életre. Amen.

Haec commíxtio, et consecrátio Córporis et Sánguinis Dómini nostri Jesu Christi, fiat accipiéntibus nobis in vitam aetérnam. Amen.

Befedi a kelyhet, térdet hajt, felkel és a Szentség fölé hajol összetett kezekkel és mellét háromszor megütve, érthető hangon mondja:

Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk.

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.

Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk.

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.

Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, adj békét nekünk.

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: dona nobis pacem.

A gyászmisében nem mondja miserére nobis (irgalmazz nekünk), hanem helyette dona eis réquiem (adj nekik nyugalmat), és harmadszor hozzáteszi sempitérnam (örök nyugalmat).

Ezután összetett kezeit az oltárra teszi és meghajolva, csendben mondja a következő imádságokat:

Uram, Jézus Krisztus, ki azt mondottad apostolaidnak: Békét adok nektek, az én békémet adom nektek: ne tekintsd az én vétkeimet, hanem Anyaszentegyházad hitét: és azt jóakaratod szerint tartsd meg békében és egységben: Ki élsz és uralkodol, mint Isten, mindörökön örökké. Amen.

Dómine Jesu Christe, qui dixísti Apóstolis tuis: Pacem relínquo vobis, pacem meam do vobis: ne respícias peccáta mea, sed fidem Ecclésiae tuae: eámque secúndum voluntátem tuam pacificáre et coadunáre dignéris: Qui vivis et regnas Deus per ómnia saecula saeculórum. Amen.

Ha van békecsókadás, akkor a pap megcsókolja az oltárt és a békét átadva mondja:

Béke veled.
℟. És a te lelkeddel.

Pax tecum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Gyászmisében nincs békecsók, azért az előző imádság is elmarad.

Uram, Jézus Krisztus, az élő Isten Fia, ki az Atya akaratából a Szentlélek közreműködésével halálod által a világnak életet adtál: szabadíts meg engem ezen szentséges tested és véred által minden gonoszságomtól és minden rossztól: add, hogy parancsaidhoz mindig ragaszkodjam és ne engedd, hogy valaha elszakadjam tőled: Ki ugyanazon Atyaistennel és a Szentlélekkel élsz és uralkodol, Isten, örökön örökké. Ámen.

Dómine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui ex voluntáte Patris cooperánte Spíritu Sancto, per mortem tuam mundum vivificásti: líbera me per hoc sacrosánctum Corpus et Sánguinem tuum ab ómnibus iniquitátibus meis, et univérsis malis: et fac me tuis semper inhaerére mandátis, et a te numquam separári permíttas: Qui cum eódem Deo Patre, et Spíritu Sancto vivis et regnas Deus in saecula saeculórum. Ámen.

Testednek vétele, Uram, Jézus Krisztus, melyet én, méltatlan, magamhoz venni bátorkodom, ne váljék ítéletemre és kárhozatomra, hanem kegyességed szerint szolgáljon lelkem és testem oltalmára és gyógyulására: Ki élsz és uralkodol az Atyaistennel és a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké. Ámen.

Percéptio Córporis tui, Dómine Jesu Christe, quod ego indígnus súmere praesúmo, non mihi provéniat in judícium et condemnatiónem: sed pro tua pietáte prosit mihi ad tutaméntum mentis et córporis, et ad medélam percipiéndam: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitáte Spíritus Sancti Deus, per ómnia saecula saeculórum. Ámen.

Térdet hajt, felkel és mondja:

Amennyei kenyeret veszem magamhoz és az Úr nevét hívom segítségül.

Panem caeléstem accípiam, et nomen Dómini invocábo.

Most kissé meghajolva, az Ostya mindkét részét balkezének hüvelyk- és mutatóujjával megfogja, azután a paténát ugyancsak

balkezének mutató- és középső ujja közé veszi, jobbjával háromszor megüti mellét és kissé emeltebb hangon háromszor mondja áldozatra készen és alázatosan:

Uram, nem vagyok méltó, [És csendben folytatja:] hogy hajlékomba jöjj: hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem.

Dómine, non sum dignus, [Et secrete prosequitur:] ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanábitur ánima mea.

Ezután az Ostyával a paténa fölött keresztet vet maga előtt és mondja:

Ami Urunk Jézus Krisztus teste őrizze meg lelkemet az örök életre. Amen.

Corpus Dómini nostri Jesu Christi custódiat ánimam meam in vitam aetérnam. Amen.

Meghajolva tisztelettel magához veszi az Ostya mindkét részét: majd ennek vétele után leteszi a paténát a korporáléra és felemelkedve, kezét összeteszi és kissé elmerül az Oltáriszentség imádásában. Azután leveszi a fedőt a kehelyről, térdet hajt, összegyűjti a töredékeket, ha vannak, letörli a paténát a kehely felett, közben mondja:

Mit adjak az Úrnak viszonzásul mindazért, amit nekem adott? Az üdvösség kelyhét veszem és az Úr nevét hívom segítségül: dícsérve hívom az Urat és megszabadulok ellenségeimtől.

Quid retríbuam Dómino pro ómnibus quae retríbuit mihi? Cálicem salutáris accípiam, et nomen Dómini invocábo. Laudans invocábo Dóminum, et ab inimícis meis salvus ero.

Megfogja a kelyhet jobbkezével, azzal keresztet vet maga előtt és mondja:

Ami Urunk Jézus Krisztus vére őrizze meg lelkemet az örök életre. Amen.

Sanguis Dómini nostri Jesu Christi custódiat ánimam meam in vitam aetérnam. Amen.

És baljával a paténát a kehely alá tartva, tisztelettel magához veszi a szent Vért teljesen a beleejtett Ostyarészecskével együtt. Ennek vétele után, ha vannak áldozók, azokat megáldoztatja; mielőtt purifikálna. Aztán mondja:

Amit szánkkal magunkhoz vettünk, Urunk, fogadjuk azt tiszta szívbe: és a földi adomány váljék számunkra az örökkévalóság eszközlőjévé.

Quod ore súmpsimus, Dómine, pura mente capiámus: et de múnere temporáli fiat nobis remédium sempitérnum.

Közben odanyujtja a kelyhet a ministernek, aki kevés bort tölt és ezzel a pap purifikál; azután folytatja:

Tested, Urunk, mit magamhoz vettem, és véred, mit ittam, hassa át bensőmet: és add, hogy ne maradjon bennem a bűnnek semmi foltja, miután a tiszta és szent misztériumok megújítottak: Ki élsz és uralkodol mindörökön örökké. Amen.

Corpus tuum, Dómine, quod sumpsi, et Sanguis, quem potávi, adhaereat viscéribus meis: et praesta; ut in me non remáneat scélerum mácula, quem pura et sancta refecérunt sacraménta: Qui vivis et regnas in saecula saeculórum. Amen.

Leöblíti és megtörli ujjait; a kehely tartalmát magához veszi: megtörli száját és a kelyhet, összehajtja a korporálét, letakarja és az oltár közepére teszi a kelyhet úgy, mint előbb volt; azután elolvassa az *áldozásra* való éneket (Communio), majd *az áldozás utáni imádságokat* (postcommunio).

Az utolsó áldozás utáni imádság elmondása után következik:

℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.

℣. Dóminus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

Majd a misének megfelelően mondja:

Vagy (a nép felé fordulva) Menjetek, itt az elbocsátás.
Vagy (az oltár felé fordulva) Mondjunk áldást az Úrnak.
℟. Hála legyen Istennek.

Vel: Ite, missa est.
Vel: Benedicámus Dómino.
℟. Deo grátias.

A gyászmisében szintén az oltár felé fordulva mondja:

℣. Békességben nyugodjanak.
℟. Amen.

℣. Requiéscant in pace.
℟. Amen.

Ennek elmondása után a pap az oltár közepén meghajolva és összetett kezét az oltárra téve csendben mondja:

Legyen tetszésedre, Szentháromság, hódoló szolgálatom és add, hogy az áldozat, melyet Fölséged színe előtt én, méltatlan, bemutattam, neked kedves legyen: nekem pedig és mindazoknak, kikért azt bemutattam, irgalmadból engesztelést szerezzen. A mi Urunk Krisztus által. Amen.

Pláceat tibi, sancta Trínitas, obséquium servitútis meae: et praesta; ut sacrifícium, quod óculis tuae majestátis indígnus óbtuli, tibi sit acceptábile, mihíque, et ómnibus, pro quibus illud óbtuli, sit, te miseránte, propitiábile. Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

Azután megcsókolja az oltárt és szemét az égre emeli, kezét kitárja, felemeli és összeteszi, fejét a kereszt felé meghajtja és mondja:

Áldjon meg titeket a mindenható Isten,

Benedícat vos omnípotens Deus,

és a nép felé fordulva, azt egy keresztvetéssel megáldja, mondván:

az Atya, a Fiú és ✠ a Szentlélek.
℟. Amen.

Pater, et Fílius, ✠ et Spíritus Sanctus.
℟. Amen.

A főpapi misében három keresztvetéssel van az áldás.

Azután a pap az evangélium oldalán összetett kezekkel mondja:

℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.

℣. Dóminus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

És megjelöli a kereszt jelével először az oltárt, vagy a könyvet, azután magamagát, homlokán, ajkán és mellén és mondja:

✠ A szent evangélium kezdete Szent János szerint. (1, 1-14.)
℟. Dicsőség neked, Urunk.

✠ Inítium sancti Evangélii secúndum Joánnem. (1, 1-14.)
℟. Glória tibi, Dómine.

Összetett kezekkel folytatja:

Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige. Ez volt kezdetben az Istennél. Mindenek ő általa lettek, és nála nélkül semmi sem lett, ami lett. Őbenne élet volt és az élet volt az emberek világossága. És a világosság a sö-

In princípio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in princípio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil, quod factum est: in ipso vita erat, et vita erat lux hóminum:

tétségben világít, de a sötétség azt föl nem fogta. Vala egy ember, Istentől küldetve, kinek neve volt János. Ez tanuságul jöve, hogy tanuskodjék a világosságról, hogy mindenki higgyen őáltala. Nem volt ő a világosság, hanem hogy tanuságot tegyen a világosságról. Az igazi világosság volt, mely megvilágosít minden világrajövő embert. A világban vala, és a világ őáltala lett, és a világ őt meg nem ismeré. Tulajdonába jöve, de övéi őt be nem fogadák. Mindazoknak pedig, kik befogadák, hatalmat ada, hogy Isten gyermekeivé legyenek, azoknak, kik hisznek az ő nevében, kik nem a vérből, sem a test ösztönéből, sem nem a férfi indulatjából, hanem Istenből születtek. [Térdet hajt e szavakkal:] És az Ige testté lőn, és miköztünk lakozék; [És felkelve folytatja:] és láták az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttének dicsőségét, ki tele volt malaszttal és igazsággal.

℟. Istennek legyen hála.

et lux in ténebris lucet, et ténebrae eam non comprehendérunt. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joánnes. Hic venit in testimónium, ut testimónium perhibéret de lúmine, ut omnes créderent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimónium perhibéret de lúmine. Erat lux vera, quae illúminat omnem hóminem veniéntem in hunc mundum. In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognóvit. In própria venit, et sui eum non recepérunt. Quotquot autem recepérunt eum, dedit eis potestátem fílios Dei fíeri, his qui crédunt in nómine ejus: qui non ex sangúinibus neque ex voluntáte carnis, neque ex voluntáte viri, sed ex Deo nati sunt. [Genuflectit dicens:] Et Verbum caro factum est, [Et surgens prosequitur:] et habitávit in nobis, et vídimus glóriam ejus, glóriam quasi Unigéniti a Patre, plenum grátiae et veritátis.

℟. Deo grátias.

A gyászmisében nincs áldás, hanem a Requiéscant in pace elmondása után mondja: Práceat tibi, sancta Trínitas; azután megcsókolja az oltárt és olvassa Szent János evangéliumát.

A csendesmisékben az oltár lépcsőjén térdelve elmondja a XIII. Leó pápától elrendelt imádságokat. (Lásd a függelékben.)

Az oltártól eltávozva, hálaadásként elkezdi a három ifjú hálaénekét a hozzátartozó zsoltárral, mint a misekönyv elején van, 59. l.

A megváltás ünnepkörének főünnepei.

Húsvétvasárnap.

(Stációs-templom: a Sancta Maria Major-bazilika.)

«Ez a nap, melyet az Úr alkotott nekünk, örvendjünk és újjongjunk!» Felértünk a hegyre; a győzelem teljes; amire vágytunk a 40 napi böjtben, ami ádventtől kezdve előttünk lebegett, ma megvalósult: a világosság győzött a sötétség felett. Az isteni kegyelem napja most sugárzik, melegen és világítóan. Ádventben sötétség volt és vágyakozva vártuk a világosságot. Karácsony éjjelén hirtelen jött ez a világosság és megteremtette a világosság országát. «A világosság pompája felkelt a szent város (Egyház) fölött». Ez a megtestesülés ünnepkörének örömhíre. De ebbe a fényes ragyogásba árnyék vegyül, az örömújjongásba egy fájdalmas hang is belevegyül és egyre erősebb lesz. «És a világosság világít a sötétségben, de a sötétség nem ismeri meg.» A fájdalom motívumát már Karácsony hetében hallottuk és ettől kezdve nem is némult el soha. A Hetvened vasárnaptól kezdve pedig ez lesz a vezető ének, áttör minden hangon és a böjt első vasárnapján látjuk az isteni Dávidot, amint megkezdi küzdelmét az óriási Góliáttal. Az egész böjtöt összefoglalhatjuk ebbe: «A világosság küzd a sötétséggel». Ebben benne van Krisztus történeti küzdelme a zsidósággal, az ő szenvedése, de benne van Krisztus küzdelme azok lelkében, kiknek a világossághoz kellene jönniök, tehát a keresztségre készülők és a vezeklők lelkében. A világosságnak látszólag alá kell merülnie. Krisztus meghal a kereszten. De mégis ugyanoly hirtelen, mint Karácsonykor az éj sötétjében, felragyog a fény, úgy kél most a szomorú nagyhét után a feltámadás napja fel, hogy örökké világítson. Ez a Húsvét az ünnepek ünnepe. Az egyházi évnek kimagasló pontja. Ez kelt csak azután hangos, újjongó örömet szívünkben.

1. Urunk feltámadása. Krisztus saját erejéből támadt fel sírjából. Soha nem hallott és nem látott csoda ez. Megcáfolhatatlan bizonyíték, hogy hatalma volt az életét odaadni és azt visszavenni, hogy ő nem pusztán ember volt, hanem az emberalakban köztünk megjelent Isten. Tehát *igaz, amit tanított, igaz a mi hitünk, hogy a bűn hatalmából megszabadultunk.* Innen a tiszta öröm, ami az Anyaszentegyházat és a hívő nép szívét átjárja. Mert öröménekeiben nem csupán Krisztusnak halottaiból való feltámadását ünnepli a liturgia, hanem a szíveknek és a lelkeknek a feltámadását is egy új, egy jobb életre. «Ahogy Krisztus halottaiból feltámadt, úgy járjunk mi is az életnek új útjain.» (Róm. 6, 4.)

2. Az ünnep jelentése és tartalma. A húsvéti liturgiának lényege és tartalma, tehát Krisztus dicsőséges feltámadása és ezzel a bűn és a halál hatalmából való megváltásunk befejezése, tehát a mi feltámadásunk most a kegyelem életére és egykor az örök boldogságra. Ez a fenséges eszménykép ott állt eleven valóságként az ősegyházban az újonnan megkeresztelteknek, akik a bazilikákban tartott istentiszteleteken fehér keresztelőruhájukban ékeskedtek és megtérésük első buzgósága a hívők közösségét a keresztény erényes életben megerősítette. Ezért emlékezik meg a liturgia ünnepélyes szövege még ma is róluk. Azért a húsvéti liturgia minden részében mintegy a lélek mennyei örök dicsőségének visszavert fénye. Minden egyes istentiszteleten keresztülcseng a zsoltáros szava: «Ez az a nap, amelyet az Úr alkotott nekünk, örüljünk és újjongjunk». (Zs. 117.)

Húsvéti öröm valóban ma is számunkra, amikor az Isten háza és az oltár ünnepi díszbe öltözve fényleneк és a boldog alleluja szinte nem akar megszűnni. Ez a húsvéti öröm kifáradhatatlan erővel egy teljes hétig tart. Az ünnepnek külön sequentiája, saját prefációja van, amelyek az Üdvözítőt magasztalják dicsőségében. A húsvéti sequentia fenséges párbeszéd az Úr feltámadásáról. Szerzőjét nem ismerjük pontosan. Egyesek Szent Damiani Péternek († 1072), sokan pedig Wipónak, II. Konrád udvari káplánjának tulajdonítják. († 1048.)

3. Neve. Már az ősegyházban ezt az ünnepet *Solemnitas solemnitatum*-nak, az ünnepek-ünnepének, vagy a legfölségesebb ünnepnek hívták. A liturgiában a neve *Dominica Resurrectiónis*, a mi Urunk, Jézus Krisztus feltámadásának napja. A román nyelvekben paszka-ünnepnek nevezzük, a zsidók pászka-ünnepe nyomán (átmenet, keresztülvonulás = pászka), amikor is a zsidók az egyiptomi fogságból való csodás kiszabadulásuk emlékére pászkabárányt áldoztak; de ez csak előképe volt az újszövetség áldozatának, Isten Bárányának. A Húsvét német neve az angolszász Ostara vagy Eastara nevű istenség nevéből származik, ami a kezdődő világosságot, vagy a tavaszt jelentette. A magyar neve pedig abból származik, hogy húshagyókedd óta ma vettek először húst magukhoz buzgó őseink.

4. Húsvéti szokások. A húsvéti örömünnep keresztülhatol a templom, az Isten háza falain és kilép a társadalmi életbe. Általános szokás, hogy Húsvétkor a negyvennapos böjt utáni első napon

az ebédet a megszentelt ételekkel kezdik meg. Mivel a hús és a tojásos ételek evése a régi időben a böjti időben még tilos volt, a keresztények ezeknek megáldásával akarták ezeknek az élvezését megkezdeni. A legrégibb és legszükségesebb étel-áldás a húsvéti bárány volt. Azonban más húsfélét, süteményt, különféle színes vagy festett tojást, majd mindazokat a mulatságokat és szórakozásokat is, amik a flatalságnak a nagyböjt folyamán tilosak voltak, az Egyház Húsvét reggelén megszentelte.

A középkorban sok helyen, mint ahogy a Karácsonyt, úgy a feltámadást is misztérium-játékokkal ünnepelték meg. Ezek drámai előadások voltak a biblial húsvéti történetről. Eleinte mintegy a liturgia díszéül és kiegészítő részéül szolgáltak, de később annyira elfajultak, hogy az egyházi hatóság kénytelen volt szembeszállni velök, mint «az ördögkísértők és az Úr házának megszentségtelenítői» ellen. Ennek a drámai ünnepségnek központjában Krisztus áll, vakító fehér ruhában, ki győzedelmeskedik a halálon és a poklon, kezében a kereszt zászlajával. A mai feltámadási szoborban ennek maradványát kell látnunk.

A húsvéti tojás képletes vonatkozásban áll a húsvéti titokkal. Látszólag élettelen, azonban mégis egy élet csiráját rejti magában. A húsvéti nyúl eredetét a pogányok tavaszi ünnepeiben találjuk meg, azonban a húsvéti titokhoz semmi köze.

A húsvéti újjongásnak legmagasabb pontja a húsvéti nagymise. Minden, ami a szent triduumban szóban, tettben és élőképben jelent meg, most titokzatos való és jelenlét: «Krisztus, a mi húsvéti bárányunk feláldoztatott!» A szentmisében ez a gondolat uralkodik és vezérmotivumként minduntalan ez csendül meg. (Szentlecke, átvonulásra való ének, ünnepi ének, áldozásra való ének.) A stáció a Szűzanya nagyobb temploma, mert húsvéti örömünkkel legelőször is az Istenanyához megyünk. A szentmise bejáratánál áll már a feltámadott és így szól hozzánk: «Resurrexi! = Feltámadtam!» Ez Krisztus bevonulási éneke a földön, ez az ő reggeli imája a feltámadás napján. Melyek a legelső gondolatai? A teljes átadása az Atyának, a legbensőbb egyesülés jele. Ma azonban nincs egyedül, a misztikus Krisztus minden tagját magával viszi az Atya szívéhez. Ezt átérezve végezzük ezt a mai szentmisét.

Azt szeretné az Egyház, hogy szívünkben uralkodjék a béke, legyen szinte arcunk is derültebb és gyakran gondoljunk az égre. Segít is ezen cél elérésében a liturgia. A liturgikus év minden kiemelkedő ünnepének meg van a maga külön kegyelme. Húsvét külön kegyelme a feltámadt Jézus életébe való bensőbb bekapcsolódásunk. Ezt a külön kegyelmet a liturgia imádságaiban és szertartásaiban való tevékeny részvételünk szerzi meg. Ezért zeng az égi ének: Alleluja; ezért vesz az Egyház fehér ruhát magára, a világosság, a mennyei boldogság színét; ezért imádkozik a feltámadt Üdvözítőre gondolva, nem térdelve, hanem állva. Imádjuk mi is feltámadt Istenünket és töltse el szívünket az Egyház érzelme: a mélységes hála és szent öröm. — Az introitusban Krisztus szavát énekli az Egyház: vigasztalóbb énekünk nem lehet, mondjuk

tehát vele együtt szívvel-lélekkel. — A szentleckében pedig arról szól, hogy a zsidók is megünneplik a húsvétot, az egyiptomi szabadulásuk emlékét, a húsvéti bárány és a kovásztalan kenyér evésével, amikor minden kovászost eltávolítottak. Ehhez a szertartáshoz fűzi Szent Pál a maga intését.

Bevonulásra. (Zsolt. 138, 18, 5-6.)

Feltámadtam és íme, veled vagyok: alleluja. Felettem tartod kezedet, alleluja: tudásod csodálatos előttem, alleluja, alleluja. (Zs. 138, 1, 2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem: tudod, ha leülök és ha felkelek. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, ki a mai napon Egyszülötted által a halált legyőzted és az örökkévalóság kapuját számunkra megnyitottad: fogadásainkat, melyeket előző kegyelmeddel te sugalltál, segítő kegyelmeddel kíséred. Ugyanazon a mi.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 5, 7-8.)

Testvérek: El a régi kovásszal, hogy új tésztává legyetek, aminthogy kovásztalanok vagytok! Mert a mi húsvéti bárányunk, Krisztus, megöletett. Üljünk tehát ünnepet, de ne régi kovásszal, sem rosszaság és gonoszság kovászával, hanem egyenes lelkület és igazság kovásztalanságával.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 24, 1.) Ez az a nap, melyet

Introitus. (Psalm. 138, 18, et 5-6.)

Resurréxi, et adhuc tecum sum, allelúja: posuísti super me manum tuam, allelúja: mirábilis facta est sciéntia tua, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui hodiérna die per Unigénitum tuum, aeternitátis nobis áditum devícta morte reserásti: vota nostra, quae praeveniéndo aspíras, étiam adjuvándo proséquere. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 5, 7-8.)

Fratres: Expurgáte vetus ferméntum, ut sitis nova conspérsio, sicut estis ázymi. Étenim Pascha nostrum immolátus est Christus. Itaque epulémur: non in ferménto véteri, neque in ferménto malítiae, et nequítiae: sed in ázymis sinceritátis, et veritátis.

Graduale. (Psalm. 117, 24 et 1.) Haec dies, quam fecit

az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta! ℣. Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert irgalma örökkévaló.

Alleluja, Alleluja! ℣. (Kor. I. 5, 7.) A mi húsvéti bárányunk: Krisztus megöletett.

Ünnepi ének. A húsvéti áldozatnak zengjenek dicséretet a keresztények.

A Bárány juhokat váltott meg, és a bűnnélküli Krisztus kibékítette az Atyával a bűnösöket.

Csodálatos viadallal megvívott az élet és a halál: és az élet meghalt vezére uralkodik élve.

Mondd el nekünk, Mária: Mit láttál az úton?

Láttam az élő Krisztus sírhelyét s a Föltámadtnak dicsőségét.

Az angyali tanukat, a szemfedőt s a ruhákat.

Föltámadt Krisztus, én reményem: Galileába, előttetek megyen.

Tudjuk Krisztusról, hogy valóban föltámadt halottaiból: győzelmes Királyunk: te irgalmazzál minékünk. Amen. Alleluja!

✠A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (16, 1-7.)

Az időben: Mária Magdolna és Mária, Jakab anyja és Szalome illatszereket vásárolának, hogy elmenvén, megkenjék Jézust. És korán reggel a hét első

Dóminus: exsultémus, et laetémur in ea. ℣. Confitémini Dómino, quóniam bonus: quóniam in saeculum misericórdia ejus.

Allelúja, allelúja. ℣. (1 Cor. 5, 7.) Pascha nostrum immolátus est Christus.

Sequentia. Víctimae pascháli laudes immolent Christiáni.

Agnus redémit oves: Christus innocens Patri reconciliávit peccatóres.

Mors et vita duéllo conflixére mirándo: dux vitae mórtuus, regnat vivus.

Dic nobis, María, quid vidísti in via?

Sepúlcrum Christi vivéntis: et glóriam vidi resurgéntis.

Angélicos testes, sudárium, et vestes.

Surréxit Christus spes mea: praecédet vos in Galilaeam.

Scimus Christum surrexísse a mórtuis vere: tu nobis, victor Rex, miserére. Amen.

Allelúja.

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum. (16, 1-7.)

In illo témpore: María Magdaléne, et María Jacóbi, et Salóme emérunt arómata, ut veniéntes úngerent Jesum. Et valde mane una sabbatórum, véniunt ad mo-

napján a sírhoz menének napfelkeltekor. És mondák egymás közt: Ki hengeríti el nekünk a követ a sírbolt ajtajából? Odatekintvén pedig, láták, hogy a kő el van hengerítve. Mert igen nagy vala. És bemenvén a sírboltba, egy ifjút látának ülni jobbkéz felől, hosszú fehér ruhába öltözve, és megrémülének. Az pedig mondá nekik: Ne féljetek! A megfeszített názáreti Jézust keresitek; feltámadott, nincs itt: ímhol a hely, ahová tették őt. De menjetek, mondjátok meg tanítványainak és Péternek, hogy előttetek megyen Galileába, ott majd meglátjátok őt, amint mondotta nektek.

numéntum, orto jam sole. Et dicébant ad ínvicem: Quis revólvet nobis lápidem ab óstio monuménti? Et respiciéntes vidérunt revolútum lápidem. Erat quippe magnus valde. Et introeúntes in monuméntum vidérunt júvenem sedéntem in dextris, coopértum stola cándida, et obstupuérunt. Qui dícit illis: Nolíte expavéscere: Jesum quaeritis Nazarénum, crucifíxum: surréxit, non est hic, ecce locus ubi posuérunt eum. Sed ite, dicíte discípulis ejus, et Petro, quia praecédit vos in Galilaeam: ibi eum vidébitis, sicut dixit vobis.

Felajánlásra. (Zsolt. 75, 9-10.) A föld megrendült és elcsöndesedett, mikor az Isten ítéletre kelt, alleluja.

Offertorium. (Psalm. 75, 9-10.) Terra trémuit, et quiévit, dum resúrgeret in judício Deus, allelúja.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ez adományok felajánlásával együtt néped könyörgését, hogy azok a húsvéti misztériumokban megszentelve a te közreműködéseddel számunkra az örökkévalóság eszközeivé váljanak. A mi.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, preces pópuli tui cum oblatiónibus hostiárum: ut paschálibus initiáta mystériis, ad aeternitátis nobis medélam, te operánte, proficiant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Kor. I. 5, 7-8.) A mi húsvéti Bárányunk: Krisztus megöletett, alleluja: Üljünk tehát ünnepet az egyenes lelkület és igazság kovásztalanságával, alleluja, alleluja, alleluja!

Communio. (1 Cor. 5, 7-8.) Pascha nostrum immolátus est Christus, allelúja: ítaque epulémur in ázymis sinceritátis, et veritátis, allelúja, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Szeretetednek lelkét öntsd belénk, Urunk, és tedd kegyelmeddel együttérzőkké azokat, akiket a húsvéti szentségekkel tápláltál. A mi Urunk.

Postcommunio. Spíritum nobis, Dómine, tuae caritátis infúnde: ut, quos sacraméntis paschálibus satiásti, tua fácias pietáte concórdes. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem.

A HÚSVÉT KIS NYOLCADA.

Mint az ószövetségi Húsvét, úgy az újszövetségi Húsvét is egy hétig tart és egy nyolcadot alkot. Ez oly kiváltságolt nyolcad, hogy alatta más ünnepet ünnepelni nem szabad és ezenkívül a két első napja önmagában is elsőosztályú ünnep. A keresztény ókorban az egész héten át munkaszünet (sabbat) volt. Sokan innen származtatják az egyházi nyelvszokás szerint a hétköznapoknak *feria* = ünnepnap elnevezését. Ezen az első héten, a többi keresztény hét mintáján, valóban minden nap ünnepnap volt. Később csütörtöktől kezdve csak a legszükségesebb üzletek voltak megengedve. Ma már a hétfő is csak egyes vidékeken ünnep, munkaszünettel.

A hét minden napjának saját miséje van. Ezeknek szövegei többnyire a szent keresztség kegyelmeiről emlékeznek meg, azonban az evangélium a feltámadás különböző jelenségeit mondja el. Minden nap stációs-nap. A nyolcad ünnepi fényét az új keresztények emelték, kik minden nap a fehér keresztelőruhájukban vettek részt az istentiszteleten. És először a keresztelési nyolcad ünnepéből kieső vasárnapon jelentek csak meg a régi mindennapi ruhájukban.

Húsvéthétfő.

(Stációs-templom: a Szent Péter bazilikája.)

Az Egyház új Báránykált: a Húsvét alkalmával megkeresztelt hívőket először a legfőbb pásztornak, Szent Péternek a templomába vezeti el. Szent Péter bazilikájában van ma Rómában a főistentisztelet, ő szól hozzánk a szentleckében, az evangélium elbeszélése szerint is neki jelenik meg az Úr. Egyébként az egész szentmise a megkeresztelt hívők új életének boldogságát hirdeti. A mai evangélium bevezet teljesen az apostolok lelkivilágába. Látjuk a küzdelmet, a hit és kételkedés, a remény és bizonytalanság közt, melyet a feltámadásról szóló első hírek keltettek bennük, míg végre a Megváltó jelenlétének világossága elűzött minden sötétséget.

Bevonulásra. (Móz. II. 13, 5, 9.)

Bevezetett titeket az Úr a tejjel-mézzel folyó földre, alleluja, hogy az Úr törvénye legyen

Introitus. (Mos. II. 13, 5 et 9.)

Introdúxit vos Dóminus in terram fluéntem lac, et mel, alleluja: et ut lex Dómini sem-

mindig ajkatokon, alleluja, allelujal (Zs. 104, 1.) Áldjátok az Urat és hívjátok segítségül nevét: hirdessétek a nemzetek közt műveit. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki húsvét ünnepén a világnak az üdvösség eszközét nyujtottad, add meg, kérünk, továbbra is népednek mennyei kegyelmedet, hogy méltó legyen mind a tökéletes szabadság elnyerésére, mind az örök élet útján való előhaladásra. A mi.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (10, 37-43.)

Ama napokban: Megálla Péter a nép között és mondá: Férfiak, testvérek! Ti ismeritek, mi történt egész Judeában, miután kezdetét vette Galileában, a Jánostól hirdetett keresztség után, tudniillik mikép kente föl az Isten Szentlélekkel és erővel a Názáretből való Jézust, ki körüljárt, jót cselekedvén és meggyógyítván mindazokat, kiken az ördög hatalmat vőn, mert az Isten vala övele. Mi meg tanui vagyunk mindannak, amit a zsidók országában és Jeruzsálemben cselekedett. Őt megölték, felfüggesztvén a fára. De az Isten harmadnapon feltámasztá s megadá, hogy megjelenjék nem ugyan az egész népnek, hanem az Isten által előre kijelölt tanuknak, minekünk, akik ettünk és ittunk

per sit in ore vestro, allelúja, allelúja, (Ps. 104, 1.) Confitémini Dómino, et invocáte nomen ejus: annuntiáte inter gentes ópera ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui solemnitáte pascháli, mundo remédia contulísti: pópulum tuum, quaesumus, caelésti dono proséquere; ut et perféctam libertátem cónsequi mereátur, et ad vitam proficiat sempitérnam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Actuum Apostolórum (10, 37-43.)

In diébus illis: Stans Petrus in médio plebis, dixit: Viri fratres, vos scitis quod factum est verbum per univérsam Judaeam: incípiens enim a Galilaea, post baptísmum, quod praedicávit Joánnes, Jesum a Názareth: quómodo unxit eum Deus Spíritu Sancto, et virtúte, qui pertránsiit benefaciéndo et sanándo omnes oppréssos a diábolo, quóniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus ómnium, quae fecit in regióne Judaeórum, et Jerúsalem, quem occidérunt suspendéntes in ligno. Hunc Deus suscitávit tértia die, et dedit eum maniféstum fieri, non omni pópulo, sed téstibus praeordinátis a Deo nobis, qui manducávimus, et bíbimus cum illo, postquam resurréxit a mórtuis.

ővele, minekutána halottaiból feltámadott. Meg is parancsolá nekünk, hogy hirdessük a népnek és bizonyítsuk, hogy ő az, akit az Isten az élők és a holtak bírájává tett. Róla tanuságot tesznek a próféták mind, hogy mindenki megnyeri a bűnök bocsánatát az ő neve által, aki csak hisz benne.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 24 és 2.) Ez az a nap, amelyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta! ℣. Mondja tehát Izrael, hogy jó, hogy irgalma örökkévaló.

Alleluja, alleluja! ℣. (Mt. 28, 2.) Az Úr angyala leszálla az égből és odamenvén elhengeríté a követ és ráült.

Et praecépit nobis praedicáre pópulo, et testificári, quia ipse est, qui constitútus est a Deo judex vivórum, et mortuórum. Huic omnes prophétae testimónium pérhibent, remissiónem peccatórum accípere per nomen ejus omnes, qui credunt in eum.

Graduale. (Psalm. 117, 24 et 2.) Haec dies, quam fecit Dóminus: exsultémus, et laetémur in ea. ℣. Dicat nunc Israel, quóniam bonus: quóniam in saeculum misericórdia ejus.

Allelúja, allelúja. ℣. (Mt. 28, 2.) Angelus Dómini descéndit de caelo: et accédens revólvit lápidem, et sedébat super eum.

Ünnepi ének ugyanaz, mint Húsvétvasárnapján, 591. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (24, 13-35.)

Az időben: Ketten Jézus tanítványai közül aznap Emmaus nevű helyiségbe menének, mely Jeruzsálemtől hatvan futamatnyi távolságra volt. És beszélgetének egymással mindazokról, amik történtek vala. Amint egymás között beszélgetének és tanakodának, egyszer csak maga Jézus is közeledvén, velük méne. De szemeik akadályozva valának, hogy meg ne ismerjék őt. És mondá nekik: Micsoda beszédek azok, melyeket egymással

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (24, 13-35.)

In illo témpore: Duo ex discípulis Jesu ibant ipsa die in castéllum, quod erat in spátio stadiórum sexagínta ab Jerúsalem, nómine Emmaus. Et ipsi loquebántur ad ínvicem de his ómnibus, quae acciderant. Et factum est, dum fabularéntur, et secum quaererent: et ipse Jesus appropínquans ibat cum illis: óculi autem illórum tenebántur, ne eum agnóscerent. Et ait ad illos: Qui sunt hi sermónes, quos confértis ad ínvicem ambu-

útközben folytattok és hogy oly szomorúak vagytok? Felelvén egyik, kinek neve Kleofás volt, mondá neki: Csak te vagy-e idegen Jeruzsálemben, ki nem hallottad, amik ottan történtek eme napokban? Kiknek ő mondá: Mik? Felelének azok: A názáreti Jézus esete, ki próféta férfiú volt, hatalmas a tettben és szóban Isten és az egész nép előtt; miképpen adták őt halálos ítéletre a papi fejedelmek és a mi főembereink és megfeszítették őt. Pedig mi reménylők, hogy ő az, ki meg fogja váltani Izraelt. Azonfelül ma már harmadnapja, hogy ezek történtek. De némely közülünk való asszonyok is megzavartak bennünket, kik hajnalban a sírnál voltak, és nem találván az ő testét, visszajövének azon hírrel, hogy angyalok jelenését is látták, kik azt mondták, hogy ő él. És némelyek társaink közül a sírhoz menének, és úgy találták, amint az asszonyok mondták, őt magát pedig nem látták. Erre ő mondá nekik: Ó, ti balgatagok és késedelmes szívűek mindazok elhívésére, miket a próféták szólottak. Hát nem ezeket kellett-e szenvedni a Krisztusnak, és úgy menni be az ő dicsőségébe? És kezdve Mózesen és valamennyi prófétán, megmagyarázá nekik mind, lántes, et estis tristes? Et respóndens unus, cui nomen Cléophas, dixit ei: Tu solus peregrínus es in Jerúsalem, et non cognovísti, quae facta sunt in illa his diébus? Quibus ille dixit: Quae? Et dixérunt: De Jesu Nazaréno, qui fuit vir prophéta potens in ópere et sermóne, coram Deo, et omni pópulo: et quómodo eum tradidérunt summi sacerdótes, et príncipes nostri in damnatiónem mortis, et crucifixérunt eum. Nos autem sperabámus, quia ipse esset redemptúrus Israel: et nunc super haec ómnia, tértia dies est hódie, quod haec facta sunt. Sed et mulíeres quaedam ex nostris terruérunt nos, quae ante lucem fuérunt ad monuméntum, et, non invénto córpore ejus, venérunt, dicéntes se étiam visiónem Angelórum vidísse, qui dicunt eum vívere. Et abiérunt quidam ex nostris ad monuméntum: et ita invenérunt sicut mulíeres dixérunt, ipsum vero non invenérunt. Et ipse dixit ad eos: O stulti, et tardi corde ad credéndum in ómnibus, quae locúti sunt prophétae! Nonne haec opórtuit pati Christum, et ita intráre in glóriam suam? Et incípiens a Móyse, et ómnibus prophétis, interpretabátur illis in ómnibus Scriptúris, quae de ipso erant. Et appropinquavérunt castéllo, quo ibant:

amik az Írásokban felőle szóltanak. És közeledvén a helységhez, ahová mennek vala, ő úgy tett, mintha továbbmenne. De nem erészték, mondván: Maradj velünk, mert esteledik és már lemenőben a nap. És betére hogy náluk maradjon. És történt, midőn asztalhoz ült velük, vevén a kenyeret, megáldá és megszegé, és nekik nyujtá. Azoknak pedig megnyíllának szemeik és megismerék őt; de ő eltűnt szemeik elől. És mondák egymásnak: Nemde, szívünk gerjedez vala bennünk, amint szólott az úton, és megfejtette nekünk az Írásokat? És útra kelvén, abban az órában visszatérének Jeruzsálembe, hol egybegyűlve találák a tizenegyet és a velük levőket, kik mondák, hogy valóban feltámadt az Úr és megjelent Simonnak. És ők is elbeszélék, amik az úton történtek, és hogyan ismerték meg őt a kenyérszegésben.

et ipse se finxit lóngius ire. Et coegérunt illum, dicéntes: Mane nobíscum, quóniam advesperáscit, et inclináta est jam dies. Et intrávit cum illis. Et factum est, dum recúmberet cum eis, accépit panem, et benedíxit, ac fregit, et porrigébat illis. Et apérti sunt óculi eórum, et cognovérunt eum: et ipse evánuit ex óculis eórum. Et dixérunt ad ínvicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loquerétur in via, et aperíret nobis Scriptúras? Et surgéntes eádem hora regréssi sunt in Jerúsalem: et invenérunt congregátos úndecim, et eos, qui cum illis erant, dicéntes: Quod surréxit Dóminus vere, et appáruit Simóni. Et ipsi narrábant, quae gesta erant in via: et quómodo cognovérunt eum in fractióne panis.

Felajánlásra. (Máté 28, 2, 5-6.) Az Úr angyala leszálla az égből és mondá az aszszonyoknak: Akit kerestek, föltámadott, amint megmondotta, alleluja!

Offertorium. (Matth. 28, 2, 5 et 6.) Angelus Dómini descéndit de caelo, et dixit muliéribus: Quem quaeritis, surréxit, sicut dixit, allelúja.

Csendes imádság ugyanaz, mint vasárnap, 592. l.

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Luk. 24, 34.) Feltámadt az Úr és megjelent Péternek, alleluja!

Communio. (Luc. 24, 34.) Surréxit Dóminus, et appáruit Petro, allelúja.

Áldozás utáni imádság ugyanaz, mint vasárnap, 593. l.

Húsvétkedd.

(Stáclós-templom: a Szent Pál bazilikája.)

A népek apostola int a Krisztusban való lelki feltámadásra és új életre.

Bevonulásra. (Sirák 15, 3-4.) Bölcseség vizével itatja őket, alleluja; és támaszra találnak benne és meg nem inognak, alleluja; felmagasztalja őket mindörökké, alleluja, alleluja! (Zs. 104, 1.) Áldjátok az Urat, hívjátok segítségül nevét; hirdessétek a nemzetek közt műveit. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat szüntelenül új nemzedékekkel gyarapítod, engedd szolgáidnak, hogy életükkel megtartsák azt a szentséget, amelyet hittel vettek. A mi Urunk.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (13, 16, 26-33.)

Ama napokban: Pál felemelkedék s kezével csendre intvén, szóla: Férfiak, testvérek! Ábrahám nemzetének fiai és köztetek levő istenfélők! Ezen üdvösségnek igéje nektek küldetett. Mert Jeruzsálem lakói és főbbjei el nem ismerték Jézust, hanem ítélkezésükkel beteljesítették a próféták szavait is, melyek minden szombaton felolvastatnak, mert bár nem találtak benne semmi okot sem a halálra, azt kívánták Pilátus, ut interfícerent eum. Cumque consummás-

Introitus. (Eccli. 15, 3 et 4.) Aqua sapiéntiae potávit eos, allelújа: firmábitur in illis, et non flectétur, allelújа: et exaltábit eos in aetérnum, allelújа, allelújа. (Ps. 104, 1.) Confitémini Dómino, et invocáte nomen ejus: annuntiáte inter gentes ópera ejus. ℣. Glória Patri et Fílio.

Orátio. Deus, qui Ecclésiam tuam novo semper foetu multíplicas: concéde fámulis tuis; ut sacraméntum vivéndo téneant, quod fide percepérunt. Per Dóminum.

Léctio Actuum Apostolórum. (13, 16 et 26-33.)

In diébus illis: Surgens Paulus, et manu siléntium indícens, ait: Viri fratres, fílii géneris Abraham, et qui in vobis timent Deum, vobis verbum salútis hujus missum est. Qui enim habitábant Jerúsalem, et príncipes ejus, ignorántes Jesum, et voces prophetárum, quae per omne sábbatum legúntur, judicántes implevérunt: et nullam causam mortis inveniéntes in eo, petiérunt a Piláto, ut interfícerent eum. Cumque consummás-

tustól, hogy megöljék őt. Miután mindent végrehajtottak, ami róla meg volt írva, levették őt a fáról és sírba helyezték. De az Isten feltámasztotta halottaiból harmadnapra és ő megjelent több napon át azoknak, kik vele együtt jöttek fel Galileából Jeruzsálembe: s ezek tanuságot tesznek őróla mindeddig a nép előtt. Mi meg nektek hirdetjük az atyáinknak tett igéretet; hogy az Isten teljesítette ezt a mi fiainknak, feltámasztván a mi Urunk Jézus Krisztust.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 24.) Ez az a nap, melyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta. ℣. (Zs. 106, 2.) Így szóljanak azok, akiket az Úr megváltott, az ellenség kezéből, megszabadított s egybegyüjtött az országokból.

Alleluja, alleluja. ℣. Föltámadott a sírból az Úr, aki értünk a fán függött.

sent ómnia, quae de eo scripta erant, deponéntes eum de ligno, posuérunt eum in monuménto. Deus vero suscitávit eum a mórtuis tértia die: qui visus est per dies multos his, qui simul ascénderant cum eo de Galilaea in Jerúsalem, qui usque nunc sunt testes ejus ad plebem. Et nos vobis annuntiámus eam, quae ad patres nostros repromíssio facta est: quóniam hanc Deus adimplévit fíliis nostris, resúscitans Jesum Christum Dóminum nostrum.

Graduale. (Ps. 117, 24.) Haec dies, quam fecit Dóminus: exsultémus, et laetémur in ea. ℣. (Ps. 106, 2.) Dicant nunc, qui redémpti sunt a Dómino: quos redémit de manu inimíci, et de regiónibus congregávit eos.

Allelúja, alleiúja. ℣. Surréxit Dóminus de sepúlcro, qui pro nobis pepéndit in ligno.

Ünnepi ének ugyanaz, mint vasárnap, 591. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (24, 36-47.)

Az időben: Megálla Jézus tanítványai között és mondá nekik: Békesség nektek, én vagyok, ne féljetek. Kik megrémülvén és félvén, azt vélték, hogy lelket látnak. És mondá nekik: Miért zavarodtatok meg és miért

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (24, 36-47.)

In illo témpore: Stetit Jesus in médio discipulórum suórum, et dicit eis: Pax vobis: ego sum, nolíte timére. Conturbáti vero, et contérriti, existimábant se spíritum vidére. Et dixit eis: Quid turbáti estis, et

támadnak ilyen gondolatok szíveitekben? Nézzétek meg kezeimet és lábaimat, hogy én magam vagyok; tapintsatok meg és lássátok, mert a léleknek húsa és csontjai nincsenek, amint látjátok, hogy nekem vannak. És ezt mondván, megmutatá nekik kezeit és lábait. De mikor örömükben még mindig nem hittek és csodálkoztak, mondá nekik: Van-e itt valami ennivalótok? Ők pedig elébe tevének egy darab sült halat és lépesmézet. És miután evett előttük, vévén a maradékot, nekik adá: És mondá nekik: Ezek az igék, melyeket szólottam nektek, midőn még veletek valék, hogy be kell teljesedni mindennek, ami írva vagyon Mózes törvényében és a prófétákban és a zsoltárokban énfelőlem. Akkor megnyitá elméjöket, hogy értsék az Írásokat. És mondá nekik: Mert így vagyon megírva és így kellett a Krisztusnak szenvedni és harmadnapon halottaiból feltámadni és hirdetni kell az ő nevében a megtérést és a bűnök bocsánatát minden nemzetek között.

cogitatiónes ascéndunt in corda vestra? Vidéte manus meas, et pedes, quia ego ipse sum: palpáte, et vidéte: quia spíritus carnem, et ossa non habet, sicut me vidétis habére. Et cum hoc dixísset, osténdit eis manus, et pedes. Adhuc autem illis non credéntibus, et miránibus prae gáudio, dixit: Habétis hic áliquid, quod manducétur? At illi obtulérunt ei partem piscis assi, et favum mellis. Et cum manducásset coram eis, sumens relíquias, dedit eis. Et dixit ad eos: Haec sunt verba, quae locútus sum ad vos, cum adhuc essem vobíscum, quóniam necésse est impléri ómnia, quae scripta sunt in lege Móysi, et Prophétis, et Psalmis de me. Tunc apéruit illis sensum, ut intellígerent Scriptúras. Et dixit eis: Quóniam sic scriptum est, et sic oportébat Christum pati, et resúrgere a mórtuis tértia die: et praedicári in nómine ejus poeniténtiam, et remissiónem peccatórum in omnes gentes.

Felajánlásra. (Zs. 17, 14, 16.) Dörgött az Úr az égből, hallatta hangját a Fölséges és láthatóvá lettek a vizek forrásai, alleluja.

Offertorium. (Ps. 17, 14 et 16.) Intónuit de caelo Dóminus, et Altíssimus dedit vocem suam: et apparuérunt fontes aquárum, allelúja.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, híveidnek könyörgéseit az adományok

Secreta. Súscipe, Dómine, fidélium preces cum oblatiónibus hostiárum: ut

felajánlásával együtt, hogy a buzgó áldozatkészség megmutatása által mennyei dicsőségbe jussunk. A mi.

per haec piae devotiónis officia, ad caeléstem glóriam transeámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Kolossz. 3, 1-2.) Ha feltámadtatok Krisztussal, keressétek az odafönt valókat, ahol az Isten jobbján ülő Krisztus vagyon, alleluja; az odafönt valókat ízleljétek, alleluja.

Communio. (Coloss. 3, 1-2.) Si consurrexístis cum Christo, quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in déxtera Dei sedens, allelúja: quae sursum sunt sápite, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy a húsvéti szentségnek vétele lelkünkben állandóan megmaradjon. A mi Urunk.

Postcommunio. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut paschális percéptio sacraménti, contínua in nostris méntibus persevéret. Per Dóminum.

Húsvét utáni szerda.

(Stációs templom: a Szent Lőrinc-templom a falakon kívül.)

A stációs szent sírja köré egybegyült új megkereszteltek ismét Szent Péter beszédét hallják a szentleckében és evangéliumban. Az énekek elsősorban nekik szólnak, de ránk is vonatkoznak.

Bevonulásra. (Mt. 25, 34.) Jöjjetek Atyám áldottai, vegyétek birtokba az országot, alleluja; mely a világ kezdetétől nektek készíttetett, alleluja, alleluja, alleluja. (Zs. 95, 1.) Énekeljetek az Úrnak új éneket; énekeljetek az Úrnak országok mind. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Matth. 25, 34.) Veníte, benedícti Patris mei, percípite regnum, allelúja: quod vobis parátum est ab orígine mundi, allelúja, allelúja, allelúja. (Ps. 95, 1.) Cantáte Dómino cánticum novum: cantáte Dómino, omnis terra. ℣. Glória Patri et Fílio.

Könyörgés. Isten, ki az Úr feltámadásának évenként megismétlődő ünnepével megörvendeztetsz minket, engedd kegyesen, hogy a jelen ünnep által,

Orátio. Deus, qui nos Resurrectiónis Domínicae ánnua solemnitáte laetíficas: concéde propítius; ut per temporália festa quae ágimus, perveníre ad gáudia

amelyet ünneplünk, az örök boldogságra méltók legyünk eljutni. Ugyanazon.

aetérna mereámur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés: az Egyházért vagy a pápáért, 622. l.; 3-ik nincs.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből.(3,13-15,17-19.)

Ama napokban: Megnyitá Péter ajkait, mondván: Izrael férfiai és kik Istent félitek, halljátok: Ábrahámnak Istene és Izsáknak Istene, Jákobnak Istene és atyáinknak Istene megdicsőítette Fiát Jézust, kit ti kiszolgáltattatok ugyan s megtagadtatok Pilátus színe előtt, noha ez úgy ítélkezett, hogy szabadon bocsátja őt. Ti azonban megtagadtátok a szentet s igazat s azt kívántátok, hogy a gyilkos adassék nektek ajándékul; az élet szerzőjét ellenben megöltétek, de az Isten feltámasztotta halottaiból, ennek mi tanui vagyunk. Ámde tudom testvérek, hogy tudatlanságból cselekedtetek, mint ahogy a ti elöljáróitok is. Az Isten azonban ily módon teljesítette, amiket minden próféta szája által eleve hirdetett, hogy az ő Krisztusa szenvedni fog. Tartsatok h t bűnbánatot és térjetek meg, hogy eltöröltessenek bűneitek.

Léctio Actuum Apostolórum. (3, 13-15, 17-19.)

In diébus illis: Apériens Petrus os suum, dixit: Viri Israelítae, et qui timétis Deum, audíte. Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob, Deus patrum nostrórum, glorificávit Fílium suum Jesum, quem vos quidem tradidístis, et negástis ante fáciem, Piláti, judicánte illo dimítti. Vos autem sanctum, et justum negástis, et petístis virum homicídam donári vobis: auctórem vero vitae interfecístis, quem Deus suscitávit a mórtuis, cujus nos testes sumus. Et nunc, fratres, scio quia per ignorántiam fecístis, sicut et príncipes vestri. Deus autem, quae praenuntiávit per os ómnium Prophetárum, pati Christum suum, sic implévit. Poenitémini ígitur, et convertímini, ut deleántur peccáta vestra.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 24, 16.) Ez az a nap, melyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta. ℣. Az Úr jobbja győzelmet szerzett, az Úr jobbja felmagasztalt engem.

Graduale. (Ps. 117, 24 et 16.) Haec dies, quam fecit Dóminus: exsultémus, et laetémur in ea. ℣. Déxtera Dómini fecit virtútem, déxtera Dómini exaltávit me.

Alleluja, allelúja. ℣. (Luk. 24, 34.) Valóban feltámadt az Úr és megjelent Péternek.

Allelúja, allelúja. ℣. (Luc. 24, 34.) Surréxit Dóminus vere: et appáruit Petro.

Ünnepi ének ugyanaz, mint vasárnap, 591. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (21, 1-14.)

Az időben: Megmutatkozék Jézus a tanítványoknak a tiberiási tengernél. Megmutatkozék pedig ekképpen: Együtt valának Simon Péter és Tamás, ki kettősnek mondatik és Natánael a galileai Kánából való és Zebedeus fiai, meg más kettő az ő tanítványai közül. Mondá nekik Simon Péter: Megyek halászni. Felelék neki: Mi is veled megyünk. És elindulának és beszállának a hajóba; de azon éjjel semmit sem fogának. Midőn pedig már megvirradt, Jézus a parton álla, ámde nem ismerék meg a tanítványok, hogy Jézus az. Mondá azért nekik Jézus: Fiaim! nincs valami ennivalótok? Felelék neki: Nincsen. Ő pedig mondá nekik: Vessétek a hálót a hajónak jobboldalára és találni fogtok. Beveték azért; és már nem birták azt kihúzni a halak sokasága miatt. Akkor mondá az a tanítvány, kit szeret vala Jézus, Péternek: Az Úr az. Ámint Simon Péter meghallotta, hogy az Úr az, magára ölté köntösét (mert neki volt vetkőzve) és a tengerbe ereszkedék.

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (21, 1-14.)

In illo témpore: Manifestávit se íterum Jesus discípulis ad mare Tiberíadis. Manifestávit autem sic. Erant simul Simon Petrus, et Thomas, qui dícitur Dídymus, et Nathánael, qui erat a Cana Galilaeae, et fílii Zebedaei, et álii ex discípulis ejus duo. Dicit eis Simon Petrus: Vado piscári. Dicunt ei: Vénimus et nos tecum. Et exiérunt, et ascendérunt in navim: et illa nocte nihil prendidérunt. Mane autem facto, stetit Jesus in lítore: non tamen cognovérunt discípuli quia Jesus est. Dixit ergo eis Jesus: Púeri, numquid pulméntárium habétis? Respondérunt ei: Non. Dicit eis: Míttite in déxteram navígii rete, et inveniétis. Misérunt ergo: et jam non valébant illud tráhere prae multitúdine píscium. Dixit ergo discípulus ille, quem diligébat Jesus, Petro: Dóminus est. Simon Petrus cum audísset quia Dóminus est, túnica succínxit se (erat enim nudus), et misit se in mare. Alii autem discípuli navígio venérunt (non enim longe erant a terra, sed quasi

A többi tanítvány pedig a hajóval méne (mert nem messze voltak a szárazföldtől, csak mintegy kétszáz könyöknyire), vonszolván a halakkal telt hálót. Midőn pedig partra szállottak, égő parazsat pillantának meg, rajta halat és kenyeret. Mondá nekik Jézus: Hozzatok a halakból, melyeket most fogtatok. Simon Péter kiszálla és partra voná a hálót, mely telve volt százötvenhárom nagy hallal. És noha ennyi volt benne, nem szakadozott a háló. Mondá nekik Jézus: Jertek, ebédeljetek: És senki a tanítványok közül nem merte kérdeni: Ki vagy? tudván, hogy az Úr az. És odamenvén Jézus, vevé a kenyeret és nekik adá, hasonlóképpen a halat is. Ekkor már harmadszor jelent meg Jézus támadott halottaiból.

cúbitis ducéntis), traheántes rete piscium. Ut ergo descendérunt in terram, vidérunt prunas posítas, et piscem superpósitum, et panem. Dicit eis Jesus: Afférte de piscibus, quos prendidístis nunc. Ascéndit Simon Petrus, et traxit rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquagínta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete. Dicit eis Jesus: Veníte, prandéte. Et nemo audébat discumbéntium interrogáre eum: Tu quis es? sciéntes, quia Dóminus est. Et venit Jesus, et áccipit panem, et dat eis, et piscem simíliter. Hoc jam tértio manifestátus est Jesus discípulis suis, cum resurrexísset a mortuis.

tanítványainak, mióta föl-

Felajánlásra. (Zsolt. 77, 23-25.) Az Úr megnyitotta a mennynek ajtait és mannát hullatott nekik eledelül: mennyei kenyeret adott nekik: angyalok kenyerét ette az ember, alleluja.

Offertorium. (Ps. 77, 23-25.) Portas caeli apéruit Dóminus: et pluit illis manna, ut éderent: panem caeli dedit eis: panem Angelórum manducávit homo, allelúja.

Csendes imádság. Adományainkat, Urunk, húsvéti örömmel áldozzuk fel neked, amelyekkel Egyházadat csodálatosan táplálod és neveled. A mi Urunk.

Secreta. Sacrifícia, Dómine, paschálibus gáudiis immolámus: quibus Ecclésia tua mirabíliter et páscitur et nutrítur. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 624. l.; 3-ik nincs.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Róm. 6, 9.) Krisztus feltámadva halottaiból, már nem hal meg, alleluja; a halál többé nem uralkodik rajta, alleluja, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Tiszteletreméltó Szentséged vétele, kérünk, Urunk, tisztítson meg minket minden régi bűnünktől és változtasson új teremtményekké. Ki élsz.

Communio. (Rom. 6, 9.) Christus resúrgens ex mórtuis, jam non móritur, allelúja: mors illi ultra non dominábitur, allelúja, allelúja.

Postcommunio. Ab omni nos, quaesumus, Dómine, vetustáte purgátos: sacraménti tui veneránda percéptio in novam tránsferat creatúram: Qui vivis.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért vagy a pápáért; 625. l.; 3-ik nincs.)

Húsvét utáni csütörtök.

(Stációs-templom: a tizenkét apostol bazilikája.)

A keresztség megnyitotta a mi ajkunkat is; magasztaljuk mi is az Úr jóságát irántunk. A szentleckében keresztelő Szent Fülöp apostol ereklyéi a stációs-templomban nyugosznak, azért zarándokolunk ide lélekben. De köszöntjük az evangéliumban szereplő Mária Magdolnát is, ki «apostola apostolorum», az apostolok apostola volt, mert elsőnek hirdette: Feltámadott az Úr!

Bevonulásra. (Bölcs. 10, 20-21.)

Egyetértve magasztalták, Uram, győztes kezedet, alleluja, a bölcseség ugyanis megnyitotta a némák száját és a gyermekek nyelvét ékesszólóvá tette. Alleluja, alleluja. (Zs. 97, 1.) Énekeljetek az Úrnak új éneket, mert csodálatos dolgokat cselekedett. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a különböző nemzeteket neved megvallásában egyesítetted, add, hogy akik a keresztség forrásában újjászülettek, egyek legyenek lelkük hitében és tetteik jámborságában. A mi Urunk.

Introitus. (Sapientiae. 10, 20-21.)

Victrícem manum tuam, Dómine, laudavérunt páriter, allelúja: quia sapiéntia apéruit os mutum, et linguas infántium fecit disértas, allelúja, allelúja. (Ps. 97, 1.) Cantáte Dómino cánticum novum: quia mirabília fecit. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui diversitátem géntium in confessióne tui nóminis adunásti: da, ut renátis fonte baptísmatis una sit fides méntium, et pietas actiónum. Per Dóminum nostrum Jesum.

(A 2. könyörgés: az Egyházért vagy a pápáért, 622. l.; 3-ik nincs.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (8, 26-40.)

Ama napokban: Az Úr angyala szóla Fülöphöz, mondván: Kelj föl és menj délre arra az útra, mely levisz Jeruzsálemből Gázába, amely elhagyatott. Fölkele tehát és elméne. S íme, egy ethiops férfiú Kandakének, az ethiopsok királynőjének hatalmas udvari tisztje s minden kincsének kezelője Jeruzsálembe jött vala imádkozni és visszatértében, kocsiján ülve, Izaiás prófétát olvasgatta. Ekkor a Lélek szóla Fülöphöz: Menj oda és szegődjél ahhoz a kocsihoz. Amint Fülöp odasiete, hallá, hogy Izaiás prófétát olvassa, szóla tehát: Véled-e, hogy érted, amiket olvasol? Ez felelé: Hogyan birnám, ha nincs, aki megmagyarázza nekem? Megkéré tehát Fülöpöt, hogy szálljon fel és üljön melléje. Az Írás helye pedig, amelyet olvasott, ez vala: Úgy vitték a megölésre, mint a juhot s ahogy a bárány megnémul nyírója előtt, akként nem nyitotta fel száját. Megaláztatásában végződik be rajta az ítélet. Ki számlálja el az ő nemzetségét, mert az ő élete elvétetik a földről. Mondá erre az udvari tiszt Fülöpnek: Kérlek, kiről mondja ezt a próféta, önmagáról, vagy másvalakiről? Ekkor Fülöp megnyitván száját s kiindulva

Léctio Actuum Apostolórum. (8, 26-40.)

In diébus illis: Angelus Dómini locútus est ad Philíppum, dicens: Surge, et vade contra meridiánum, ad viam, quae descéndit ab Jerúsalem in Gazam: haec est desérta. Et surgens ábiit. Et ecce vir Aethiops eunúchus, potens Candácis regínae Aethíopum, qui erat super omnes gazas ejus, vénerat adoráre in Jerúsalem: et revertebátur sedens super currum suum, legénsque Isaíam prophétam. Dixit autem Spíritus Philíppo: Accéde, et adjúnge te ad currum istum. Accúrrens autem Philíppus, audívit eum legéntem Isaíam prophétam, et dixit: Putásne intélligis, quae legis? Qui ait: Et quómodo possum, si non áliquis osténderit mihi? Rogavítque Philíppum, ut ascénderet, et sedéret secum. Locus autem Scriptúrae, quam legébat, erat hic: Tamquam ovis ad occisiónem ductus est: et sicut agnus coram tondénte se, sine voce, sic non apéruit os suum. In humilitáte judícium ejus sublátum est. Generatiónem ejus quis enarrábit, quóniam tollétur de terra vita ejus? Respóndens autem eunúchus Philíppo, dixit: Obsecro te, de quo prophéta dicit hoc? de se, an de álio áliquo? Apériens autem Philíppus

emez írásból, hirdette neki Jézust. S amint az úton haladnak vala, valami vízhez jutának; erre az udvari tiszt mondá: Íme a víz, mi gátol abban, hogy meg ne keresztelkedjem? Fülöp erre azt mondá: Ha hiszesz teljes szívedből, szabad. Az felelvén, mondá: Hiszem, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia. S megállítá a kocsit s mindketten lemenének a vízbe, Fülöp és az udvari tiszt és megkeresztelé őt. Amint pedig feljöttek a vízből, az Úr Lelke elragadá Fülöpöt. Az udvari tiszt nem látta többé s tovább megy vala örvendezve az útján. Fülöp meg Azótusban termett s körüljárva minden városban, hirdeti vala az evangéliumot (mígnem Cezareába jutott), az Úr Jézus Krisztus nevében.

os suum, et incípiens a Scriptúra ista, evangelizávit illi Jesum. Et dum irent per viam, venérunt ad quamdam aquam: et ait eunúchus: Ecce aqua, quid próhibet me baptizári? Dixit autem Philíppus: Si credis ex toto corde, licet. Et respóndens, ait: Credo, Fílium Dei esse Jesum Christum. Et jussit stare currum: et descendérunt utérque in aquam, Philíppus, et eunúchus, et baptizávit eum. Cum autem ascendíssent de aqua, Spíritus Dómini rápuit Philíppum, et ámplius non vidit eum eunúchus. Ibat autem per viam suam gaudens. Philíppus autem invéntus est in Azóto, et pertránsiens evangelizábat civitátibus cunctis (donec veníret Caesaréam) nomen Dómini Jesu Christi.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 24, 22-23.) Ez az a nap, melyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta. ℣. A kő, melyet az építők elvetettek, szegletkővé lett: az Úrnak műve ez és csodálatos a mi szemünkben.

Graduale. (Ps. 117, 24 et 22-23.) Haec dies, quam fecit Dóminus: exsultémus, et laetémur in ea. ℣. Lápidem, quem reprobavérunt aedificántes, hic factus est in caput ánguli: a Dómino factum est istud, et est mirábile in óculis nostris.

Alleluja, alleluja, ℣. Feltámadott Krisztus, aki mindent teremtett és megkönyörült az emberiségen.

Allelúja. allelúja. ℣. Surréxit Christus, qui creávit ómnia: et misértus est humáno géneri.

Ünnepi ének ugyanaz, mint vasárnap, 591. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (20, 11-18.)

Az időben: Mária kinn álla a sírboltnál, sírván. Amint így sírdogála, oda hajolván, bepillanta a sírboltba és láta két angyalt fehér ruhában ülni, egyiket fejtől, másikat lábtól, ahol Jézus teste feküdt vala. Mondák neki azok: Asszony, mit sírsz? Felelé nekik: Mert elvitték az én Uramat és nem tudom hová tették. Ezeket mondván, hátrafordula és látá Jézust ott állani és nem tudta, hogy az Jézus. Mondá neki Jézus: Asszony, mit sírsz? kit keresel? Amaz vélvén, hogy a kertész az, mondá neki: Uram! ha te vitted el őt, mondd meg nekem, hová tetted s én elviszem őt. Megszólítá őt Jézus: Mária! Megfordulván amaz, felelé neki: Rabboni! (ami annyit tesz, mint Mester). Mondá neki Jézus: Ne illess engem, mert még nem mentem föl Atyámhoz; hanem eredj atyámfiaihoz és mondjad nekik: Fölmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a ti Istenetekhez. Elméne Mária Magdolna, hírül adván a tanítványoknak, hogy: Láttam az Urat és ezeket mondotta nekem.

Felajánlásra. (Mózes II. 13, 5.) Ünnepetek napján, mondja az Úr, beviszlek

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (20, 11-18.)

In illo témpore: María stabat ad monuméntum foris, plorans. Dum ergo fleret, inclinávit se, et prospéxit in monuméntum: et vidit duos Angelos in albis, sedéntes, unum ad caput, et unum ad pedes, ubi pósitum fúerat corpus Jesu. Dicunt ei illi: Múlier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulérunt Dóminum meum: et néscio, ubi posuérunt eum. Haec cum dixísset, convérsa est retrórsum, et vidit Jesum stantem: et non sciébat quia Jesus est. Dicit ei Jesus: Múlier, quid ploras? quem quaeris? Illa exístimans quia hortulánus esset, dicit ei: Dómine, si tu sustulísti eum, dícito mihi ubi posuísti eum: et ego eum tollam. Dicit ei Jesus: María. Convérsa illa, dicit ei: Rabbóni (quod dícitur Magíster). Dicit ei Jesus: Noli me tángere, nondum enim ascéndi ad Patrem meum: vade autem ad fratres meos, et dic eis: Ascéndo ad Patrem meum, et Patrem vestrum, Deum meum, et Deum vestrum. Venit María Magdaléne annúntians discípulis: Quia vidi Dóminum, et haec dixit mihi.

Offertorium. (Exodi 13, 5.) In die solemnitátis vestrae, dicit Dóminus, indú-

titeket a tejjel és mézzel folyó földre, alleluja.

Csendes imádság. Fogadd kegyesen, kérünk, Urunk, néped áldozati adományait, hogy neved megvallása és a keresztség által megújulva, az örök boldogságot elnyerhessék. A mi Urunk Jézus Krisztus.

cam vos in terram fluéntem lac et mel, allelúja.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, múnera populórum tuórum propítius: ut confessióne tui nóminis et baptísmate renováti, sempitérnam beatitúdinem consequántur. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 624. l.; 3. nincs.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Pét. I. 2, 9). Kiválasztott nép, hirdessétek annak erényeit, alleluja; aki a sötétségből hívott titeket az ő csodálatos világosságára, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Hallgasd meg, Urunk, kéréseinket, hogy megváltásunk szentséges cseréje legyen segítségünkre a jelen életben és szerezze meg nekünk az örök boldogságot. A mi.

Communio. (I Petr. 2, 9.) Pópulus acquisitiónis annuntiáte virtútes ejus allelúja: qui vos de ténebris vocávit in admirábile lumen suum, allelúja.

Postcommunio. Exáudi, Dómine, preces nostras: ut redemptiónis nostrae sacrosáncta commércia, et vitae nobis cónferant praeséntis auxílium, et gáudia sempitérna concílient. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 625. l.; 3. nincs.)

Húsvét utáni péntek.

(Stációs-templom: Sancta Maria ad Martyres-templom.)

A mai szentmise stációs-temploma a Vértanuk királynőjének temploma. Gondolatainkat ez visszaviszi önkénytelenül is az előző két hét péntekjére: a Fájdalmas Péntekre és a Nagypéntekre. Akkor a keresztfánál állt az Istenanya, síránkozva látta halálba menni szent Fiát. Ma a Húsvét fényében ragyog a Szent Szűz, körülvéve «a vértanuk ragyogó seregével». Régebben nem ez volt a stációs-templom. A régi mise a keresztség alapítását és annak előképeit, a bárkát, a vízözönt, a Vöröstengeren való átvonulást emlegeti, hogy a húsvéti szentségekben mi is megújuljunk.

Bevonulásra. (Zs. 77, 53.)

ivezette őket az Úr, biztonságban, alleluja; és elborította a tenger ellenségeiket, alleluja, alleluja, alleluja. (Zs. 77, 1.) Figyelj, népem, tanításomra, hajtsd füledet szájam igéire. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki a húsvét szentségét, mint az emberiséggel való engesztelő szövetséget alapítottad, add meg lelkünknek, hogy amit a külső szertartással ünnepelünk, cselekedeteinkkel is utánozzuk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 77, 53.)

dúxit eos Dóminus in spe, allelúja: et inimícos eórum opéruit mare, allelúja, allelúja, allelúja. (Ps. ibid. 1.) Átténdite, pópule meus, legem meam: inclináte aurem vestram in verba oris mei. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui paschále sacraméntum in reconciliatiónis humánae foedere contulísti: da méntibus nostris; ut, quod professióne celebrámus, imitémur efféctu. Per Dóminum nostrum.

(A 2 könyörgés: az Egyházért vagy a pápáért, 622. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 3,18-22.)

Szeretteim: Krisztus is meghalt egyszer a mi bűneinkért, az igaz a bűnösökért, hogy minket Istennek bemutasson, megöletvén ugyan test szerint, de megeleveníttetvén lélek szerint; melyben elmenvén azoknak a lelkeknek is, kik a börtönben voltak, a megváltást hirdette, kik valamikor hitetlenek voltak, midőn Isten béketűrését várták Noé napjaiban, mikor a bárka épült, melyben kevés, azaz nyolc lélek menekült meg a víz által. Hasonló módon ment meg titeket is most a keresztség, nem a test szennyeinek lemosása, hanem a jó lelkiismeretnek

Léctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (1. 3, 18-22.)

Caríssimi: Christus semel pro peccátis nostris mórtuus est, justus pro injústis, ut nos offérret Deo, mortificátus quidem carne, vivificátus autem spíritu. In quo et his, qui in cárcere erant, spirítibus véniens praedicávit: qui increduli fúerant aliquándo, quando exspectábant Dei patiéntiam in diébus Noe, cum fabricarétur arca, in qua pauci, id est octo ánimae salvae factae sunt per aquam. Quod et vos nunc símilis formae salvos facit baptísma: non carnis depósitio sórdium, sed conciéntiae bonae interrogátio in Deum per resurrectiónem

megkérdezése Isten előtt Jézus Krisztus feltámadása által, aki az Isten jobbján van.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 24, 26-27.) Ez az a nap, melyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta. ℣. Áldott, ki az Úr nevében jő; Isten az Úr, derítsen fel minket.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 95, 10.) Hirdessétek a nemzetek közt, hogy a keresztfáról uralkodik az Úr.

Jesu Christi Dómini nostri, qui est in déxtera Dei.

Graduale. (Ps. 117, 24 et 26-27.) Haec dies, quam fecit Dóminus: exsultémus, et laetémur in ea. ℣. Benedíctus, qui venit in nómine Dómini: Deus Dóminus, et illúxit nobis.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 95, 10.) Dícite in géntibus: quia Dóminus regnávit a ligno.

Ünnepi ének ugyanaz, mint vasárnap, 591. l.

✠**A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint (28, 16-20.)

Az időben: A tizenegy tanítvány Galileába méne ama hegyre, hová Jézus rendelte vala őket. És látván őt, imádák; némelyek pedig kételkedének. És hozzájuk menvén Jézus, szóla nekik, mondván: Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön. Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében; tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek. És íme, én veletek vagyok minden nap, a világ végezetéig.

Felajánlásra. (Móz. II. 12, 14.) Legyen ez a nap emléknap nálatok, alleluja; és üljétek meg ünnepül ezt a napot örök szertartásként

✠**Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (28, 16-20.)

In illo témpore: Undecim discípuli abiérunt in Galilaeam, in montem, ubi constitúerat illis Jesus. Et viděntes eum adoravérunt: quidam autem dubitavérunt. Et accédens Jesus locútus est eis, dicens: Data est mihi omnis potéstas in caelo, et in terra. Eúntes ergo, docéte omnes gentes, baptizántes eos in nómine Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti: docéntes eos serváre ómnia quaecúmque mandávi vobis. Et ecce ego vobíscum sum ómnibus diébus, usque ad consummatiónem saeculi.

Offertorium. (Exodi 12, 14.) Erit vobis haec dies memoriális, allelúja: et diem festum celebrábitis solémnem Dómino in progénies

az Úrnak nemzedékről nemzedékre, alleluja, alleluja, alleluja.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, fogadd **megengesztelődve** az adományokat, melyeket az újjászülöttek bűneinek engesztelésére és a mennyei segítség siettetésére hozunk neked. A mi Urunk Jézus Krisztus.

vestras: legítimum sempitérnum diem, allelúja, allelúja, allelúja.

Secreta. Hóstias, quaesumus, Dómine, placátus assúme: quas et pro renatórum expiatióne peccáti deférimus, et pro acceleratióne caeléstis auxílii. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 624. l.; 3. nincs.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Máté 28, 18-19.) Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön, alleluja; elmenvén, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében, alleluja, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Tekints le, kérünk, Urunk, népedre és amint azt az örök misztérium által megújítani méltóztattál, úgy szabadítsd meg kegyesen az ideiglenes bűnöktől. A mi Urunk.

Communio. (Matth. 28, 18-19.) Data est mihi omnis potéstas in caelo, et in terra, allelúja: eúntes, docéte omnes gentes, baptizántes eos in nómine Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti, allelúja, allelúja.

Postcommunio. Réspice, quaesumus, Dómine, pópulum tuum: et quem aetérnis dignátus es renováre mystériis, a temporálibus culpis dignánter absólve. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 625. l.; 3. nincs.)

Húsvét utáni szombat.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János-bazilika.)

A keresztelés templomába jönnek ma újra össze a megkeresztelteket. Egy hete kapták meg a fehér ruhát, ma le kell tenniök azt. Innen az ünnep neve. Fehérszombat, a fehér ruha letevésének szombatja. Ez bizony fájdalmas cselekedet volt. Ezért vigasztal ma mindnyájunkat az Egyház: megmarad a fehérség bennetek, hiszen egészen eltöltötte lelketeket a «Lumen Christi», Kriszt a Világosság.

Bevonulásra. (Zs. 104, 43.)

Kivezette népét az Úr ujjongással, alleluja: választottjait vigassággal, alleluja, alleluja. (Zs. 104, 1.) Áldjátok az Urat és hívjátok segítségül nevét, hirdessétek a nemzetek közt műveit. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy akik a húsvéti ünnepeket tisztelettel megültük, ezek által az örök boldogságot elnyerni méltók legyünk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 104, 43.)

Edúxit Dóminus pópulum suum in exsultatióne, allelúja: et eléctos suos in laetítia, allelúja, allelúja. (Ps. ibid. 1.) Confitémini Dómino, et invocáte nomen ejus: annuntiáte inter gentes ópera ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui festa paschália venerándo égimus, per haec contíngere ad gáudia aetérna mereámur. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: az Egyházért vagy a pápáért, 622. l.; 3. nincs.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 2, 1-10.)

Szeretteim: Levetvén tehát minden gonoszságot és minden álnokságot és képmutatást, irígységet és minden rágalmazást, mint most született kisdedek hamisítatlan szellemi tej után vágyódjatok, hogy azáltal növekedjetek az üdvösségre, ha ugyan megízleltétek, hogy édes az Úr. Járuljatok hozzá, mint élő kőhöz, kit az emberek elvetettek ugyan, de Isten kiválasztott és megtisztelt; és ti is, mint élő kövek épüljetek fel rajta lelki házzá, szent papsággá, lelki áldozatok bemutatására, melyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által. Azért áll az Írásban: Íme, kiválasztott értékes főszegletkövet

Léctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (1. 2, 1-10.)

Caríssimi: Deponéntes ígitur omnem malítiam, et omnem dolum, et simulatiónes, et invídias, et omnes detractiónes, sicut modo géniti infántes, rationábile, sine dolo lac concupíscite: ut in eo crescátis in salútem: si tamen gustástis, quóniam dulcis est Dóminus. Ad quem accedéntes lápidem vivum, ab homínibus quidem reprobátum, a Deo autem eléctum, et honorificátum: et ipsi tamquam lápides vivi superaedificámini, domus spirituális, sacerdótium sanctum, offérre spirituáles hóstias, acceptábiles Deo per Jesum Christum. Propter quod cóntinet Scriptúra: Ecce

teszek le Sionban; és aki abban hisz, nem fog megszégyenülni. Nektek tehát, hívőknek, ez tisztesség; a nemhívőknek pedig ez a kő, melyet az építők elvetettek, szegletfejévé lett és botlásköve és botránysziklája azoknak, kik megütköznek az igén és nem hisznek benne, amire pedig rendeltettek. Ti pedig választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, szerzett nép vagytok, hogy hirdessétek annak erényeit, aki sötétségből hívott titeket az ő csodálatos világosságára, kik valaha nem nép, most pedig Isten népe vagytok; kik azelőtt nem nyertetek irgalmat, most pedig irgalmat nyertetek.

pono in Sion lápidem summum angulárem, eléctum, pretiósum: et qui credíderit in eum, non confundétur. Vobis ígitur honor credéntibus: non credéntibus autem lapis, quem reprobavérunt aedificántes, hic factus est in caput ánguli, et lapis offensiónis, et petra scándali his, qui offéndunt verbo, nec credunt in quo et pósiti sunt. Vos autem genus eléctum, regále sacerdótium, gens sancta, pópulus acquisitiónis: ut virtútes annuntiétis ejus, qui de ténebris vos vocávit in admirábile lumen suum. Qui aliquándo non pópulus, nunc autem pópulus Dei: qui non consecúti misericórdiam, nunc autem misericórdiam consecúti.

Mától kezdve egészen a pünkösdi kántorbőjt szombatjáig nincs graduálé, hanem kibővített, nagyobb alleluját énekel az Egyház.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 117, 24.) Ez az a nap, melyet az Úr megszabott, ujjongjunk és vigadjunk rajta, alleluja. ℣. (Zs. 112, 1.) Dicsérjétek az Urat, szolgái, dicsérjétek az Úr nevét.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 117, 24.) Haec dies, quam fecit Dóminus: exsultémus, et laetémur in ea. Allelúja. ℣. (Ps. 112, 1.) Laudáte, púeri, Dóminum, laudáte nomen Dómini.

Ünnepi ének ugyanaz, mint vasárnap, 591. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (20, 1-9.)

Az időben: A hét első napján Mária Magdolna reggel még sötétben a sírhoz méne és látá, hogy a kő el van mozdítva a sírbolttól. Elfuta tehát és Simon Péterhez s a másik tanítványhoz

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (20, 1-9.)

In illo témpore: Una sábbati, María Magdaléne venit mane, cum adhuc ténebrae essent, ad monuméntum: et vidit lápidem sublátum a monuménto. Cucúrrit ergo, et venit ad

méne, kit szeret vala Jézus és mondá nekik: Elvitték az Urat a sírból és nem tudjuk hová tették őt. Kiméne azért Péter és a másik tanítvány és a sírhoz menének. Együtt futnak vala pedig ketten és a másik tanítvány megelőzé Pétert a futásban és hamarabb ért a sírhoz. És belenézvén, ott látá elhelyezve a lepedőket, de nem méne be. Majd oda ére Simon Péter is, követvén őt és beméne a sírboltba és látá az otthagyott lepedőket; a keszkenőt pedig, mely az ő fején volt, nem a lepedők mellé téve, hanem külön egy helyen összehajtva. Akkor azután beméne a másik tanítvány is, ki először érkezett vala a sírhoz és láta és hitt. Mert még nem értették az írást, hogy fel kellett neki támadnia halottaiból.

Simónem Petrum, et ad álium discípulum, quem amábat Jesus, et dicit illis: Tulérunt Dóminum de monuménto, et nescímus ubi posuérunt eum. Exiit ergo Petrus, et ille álius discípulus, et venérunt ad monuméntum. Currébant autem duo simul, et ille álius discípulus praecucúrrit cítius Petro, et venit primus ad monuméntum. Et cum se inclinásset, vidit pósita linteámina, non tamen introívit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, et introívit in monuméntum, et vidit linteámina pósita, et sudárium, quod fúerat super caput ejus, non cum linteamínibus pósitum, sed separátim involútum in unum locum. Tunc ergo introívit et ille discípulus, qui vénerat primus ad monuméntum: et vidit, et crédidit: nondum enim sciébant Scriptúram, quia oportébat eum a mórtuis resúrgere.

Felajánlásra. (Zs. 117, 26-27.) Áldott, ki az Úr nevében jő; áldunk az Úr házából titeket; Isten az Úr és felderített minket, alleluja, alleluja.

Offertorium. (Psalm. 117, 26-27.) Benedíctus, qui venit in nómine Dómini: benedíximus vobis de domo Dómini: Deus Dóminus, et illúxit nobis, allelúja, allelúja.

Csendes imaság. Engedd, kérünk, Urunk, hogy e húsvéti misztériumok által mindig örvendhessünk: és megváltásunknak ez az állandó működése legyen számunkra az örök örömök oka. A mi Urunk.

Secreta. Concéde, quaesumus, Dómine, semper nos per haec mystéria paschália gratulári: ut contínua nostrae reparatiónis operátio, perpétuae nobis fiat causa laetítiae. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért vagy a pápáért, 624. l.; 3. nincs.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Gal. 3, 27.) Mindnyájan, kik Krisztusra megkereszteltetek, Krisztust öltöttétek magatokra. Alleluja.

Communio. (Gal. 3, 27.) Omnes qui in Christo baptizáti estis, Christum indúistis, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Megváltásunk adománya által táplálva, kérünk, Urunk, hogy az örök üdvösség ezen segítő eszköze által az igaz hit mindig gyarapodjék. A mi Urunk.

Postcommunio. Redemptiónis nostrae múnere vegetáti, quaesumus, Dómine: ut hoc perpétuae salútis auxílio, fides semper vera proficiat. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért vagy a pápáért 625. l.; 3. nincs.)

HÚSVÉT NAGY NYOLCADA.

1. *Húsvéti idő.* Húsvét ünnepét követő időt a liturgiában *Tempus paschale*-nak vagy húsvéti időnek nevezzük. Az istentisztelet külső formáiban megnyilatkozó szent öröm által a többi évszaktól megkülönböztetjük és mint ilyen örvendetes idő tart a pünkösdi hét szombatjáig. E mise után azt mondja a Misekönyv rubrikája: Exspirat tempus paschale. Ez is egy ok, hogy ne beszéljünk külön pünkösdi ünnepkörről, mert a misekönyv tanusága szerint Pünkösd és egész oktávája még beletartozik a megváltás ünnepkörébe, vagy a húsvéti ünnepkörbe.

2. *Liturgiai jellege.* A húsvéti időt liturgikus szempontból a gyakran megismétlődő Alleluja különbözteti meg a többi évszaktól. A liturgikus hórák és a szentmise énekes részei egy, két, sőt három Allelujával végződnek. A szentmisében a graduálé helyett csak az Alleluja éneket énekelik. A vasárnapi nagymise előtt a szenteltvíz kiosztásánál az antifona és a zsoltár a szent keresztség kegyelmeiről emlékezik meg, míg máskor a bűnbánatról és bűneinktől való megtisztulásról szól.

Húsvéti időben az egyházi ruhák szine mindig fehér. Ezzel is kifejezésre akarja juttatni az egyház azt a nagy örömet, mely Krisztus feltámadása miatt eltölti, hiszen ebben az időben a diadalmas Krisztust ünnepli. A győzedelmes Krisztus ugyanis a liturgia középpontja és üdvözülésünk biztos záloga.

A háromszori harangozásnál: reggel, délben és este, nem a megtestesülésre gondolunk, hanem az Úr feltámadására. Ezért az Úrangyala helyett a Regina coeli, Mennynek királynője anti-

fonát mondjuk, még pedig mindig állva. Különben is keresztény őseink éppen a feltámadásra való tekintettel vasárnapon és a húsvéti időben állva imádkoztak. Egyes helyeken, régi intézmény vagy szokásként, minden vasárnap az Oltáriszentséggel húsvéti ujjongó örömmel körmenetet tartanak.

3. *Húsvét utáni vasárnapok.* A Húsvét utóünnepelése, melyet a régi liturgikus könyvek *Quinquagesima paschalis*-nak vagy *Laetitiae*-nak neveznek, hat vasárnapot ölel fel. Ezek alkotják a hétszer hét napot, vagyis Húsvét nagy nyolcadát. Részben a húsvéti örömhír hatása alatt állanak, részben az Áldozócsütörtök búcsúzása nyomja rájuk a bélyegét, részben pedig a bizakodó, pünkösdi Szentlélek-várás hatja át őket.

Húsvét utáni 1. vasárnap. (Fehérvasárnap.)

(Stációs-templom: Szent Pancratius temploma.)

A mai vasárnap tulajdonképpen húsvét kis nyolcadának befejező ünnepe. Amikor még szombat este kezdték a liturgiát, akkor a fehér ruhának a tegnap említett letevése vasárnapra húzódott át; innen van a neve is a mai vasárnapnak. Ezzel függ össze az a szép szokás is, hogy a gyermekek a mai nap járulnak sok helyen az első szentáldozáshoz. Egyébként az egész mise még mindig húsvéti örvendező és a feltámadt Üdvözítőben bízó, hívő hangulattal van tele. Iparkodjunk mi is együttérezni az Anyaszentegyházzal és keltsük fel mi is magunkban a mai szentmisének érzéseit. A Krisztusban való hit érdemeire és értékére tanít bennünket a mai szentleckében a szeretet tanítványa, Szent János. E hitnek az alapja a Szentháromság tanubizonysága. Bizonyságot tett az Atya a víz által a Jordán partján Fia megkeresztelésekor; — bizonyságot tett a Fiúisten vére által a Golgotán keresztfaáldozata alkalmával; — bizonyságot tett a Szentlélek, ki Krisztus feltámadásával bizonyította be az Üdvözítő isteni voltát. — A feltámadt Üdvözítő két megjelenéséről szól az evangélium. Az egyik egy héttel előbb volt, Húsvét napján, mikor megalapította a bűnbánat szentségét, a másik egy héttel később volt, a mai napon, mikor a hitetlen Tamást és vele minket is, kicsinyhitűeket, megerősített hitünkben. Mondjuk mi is hívő alázattal: Én Uram és én Istenem! — És ha adósak volnánk a húsvéti szentgyónással, Krisztus szavai vezessenek el a gyóntatószékhez, hogy katholikus életünk egyik alapkötelességének, mely nélkül nem lehetünk élőhitű katholikusok, eleget tegyünk.

Bevonulásra. (Pét. I, 2, 2.) Mint a most született kisdedek, alleluja, hamisítatlan szellemi tej után vágyódjatok,

Introitus. (I Petr. 2, 2.) Quasi modo géniti infántes, allelúja: rationábiles, sine dolo lac concupíscite, allelúja, al-

alleluja, alleluja, alleluja! (Zs. 80, 2.) Örvendjetek az Istennek, a mi segítőnknek ujjongjatok Jákob Istenének. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy akik a húsvéti ünnepeket megültük, azt kegyelmedből életünkben és erkölcsünkben megőrizzük. A mi.

lelújа, allelújа. (Ps. 80, 2.) Exsultáte Deo adjutóri nostro: jubiláte Deo Jacob. ℣. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui paschália festa perégimus, haec, te largiénte, móribus et vita teneámus. Per Dóminum.

(Ha e szentmisét hétköznap mondjuk, akkor a 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint a következő misében, 622. l.)

Szentlecke Szent János apostol leveléből. (I. 5, 4-10.)

Szeretteim: Minden, ami Istentől született, meggyőzi a világot; és ez a győzelem, mely meggyőzi a világot, a mi hitünk. Ki az, aki meggyőzi a világot, mint aki hiszi, hogy Jézus az Isten Fia? Ez az, aki víz és vér által jött, Jézus Krisztus, nem csupán víz által, hanem víz és vér által. És a Lélek az, aki bizonyságot tesz, hogy Krisztus az igazság. Mert hárman vannak, kik bizonyságot tesznek a mennyben: az Atya, az Ige és a Szentlélek; és ez a három egy. És hárman vannak, kik bizonyságot tesznek a földön: a Lélek, a víz és a vér; és ez a három egy. Ha az emberek bizonyságát elfogadjuk, az Isten bizonysága nagyobb, mert ez az Istennek bizonysága, amely nagyobb, hogy bizonyságot tett az ő Fiáról. Aki hisz az Isten Fiá-

Léctio Epístolae beáti Jóannis Apóstoli. (I. 5, 4-10.)

Caríssimi: Omne, quod natum est ex Deo, vincit mundum: et haec est victória, quae vincit mundum, fides nostra. Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit, quóniam Jesus est Fílius Dei? Hic est qui venit per aquam, et sánguinem, Jesus Christus: non in aqua solum, sed in aqua et sánguine. Et Spíritus est, qui testificátur, quóniam Christus est véritas. Quóniam tres sunt, qui testimónium dant in caelo: Pater, Verbum, et Spíritus Sanctus: et hi tres unum sunt. Et tres sunt, qui testimónium dant in terra: Spíritus, et aqua, et sanguis: et hi tres unum sunt. Si testimónium hóminum accípimus, testimónium Dei majus est: quóniam hoc est testimónium Dei, quod majus est: quóniam testificátus est de Fílio suo. Qui cre-

ban, az önmagában bírja Isten bizonyságát.

Alleluja, alleluja! ℣. (Mt. 28, 7.) Feltámadásom napján, mondá az Úr, előttetek megyek Galileába. Alleluja! ℣. (Ján. 20, 26.) Nyolc nap múlva Jézus zárt ajtókon át megjelent tanítványai közt és mondá: Békesség nektek Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (20, 19-31.)

Az időben: Este lőn, a hét első napján, és az ajtók be voltak zárva ott, hol a tanítványok egybe valának gyűlve a zsidóktól való félelem miatt, eljöve Jézus, megálla középen, és mondá nekik: Békesség nektek! És midőn ezt mondotta, megmutatá nekik kezeit és oldalát. Örvendének tehát a tanítványok, látván az Urat. Mondá azért nekik ismét: Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket. Ezeket mondván, rájuk lehele és mondá nekik: Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva. Tamás pedig, egy a tizenkettő közül, ki kettősnek neveztetik, nem vala velük, mikor eljött Jézus. Mondák tehát neki a többi tanítványok: Láttuk az Urat. Ő pedit in Fílium Dei, habet testimónium Dei in se.

Allelúja, allelúja. ℣. (Matth. 28, 7.) In die resurrectiónis meae, dicit Dóminus, praecédam vos in Galilaeam. Allelúja. ℣. (Joann. 20, 26.) Post dies octo, jánuis clausis, stetit Jesus in médio discipulórum suórum, et dixit: Pax vobis. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (20, 19-31.)

In illo témpore: Cum sero esset die illo, una sabbatórum, et fores essent clausae, ubi erant discípuli congregáti propter metum Judaeórum: venit Jesus, et stetit in médio, et dixit eis: Pax vobis. Et cum hoc dixísset, osténdit eis manus, et latus. Gavísi sunt ergo discípuli, viso Dómino. Dixit ergo eis íterum: Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Haec cum dixísset, insufflávit: et dixit eis: Accípite Spíritum Sanctum: quorum remiséritis peccáta, remittúntur eis: et quorum retinuéritis, reténta sunt. Thomas autem unus ex duódecim, qui dícitur Dídymus, non erat cum eis, quando venit Jesus. Dixérunt ergo ei álii discípuli: Vídimus Dóminum. Ille autem dixit eis: Nisi vídero in mánibus ejus fixúram clavórum, et mittam dígitum meum in lo-

dig mondá nekik: Hacsak nem látom az ő kezein a szegek nyomát és ujjamat a szegek helyére nem bocsátom, és kezemet az ő oldalába nem teszem, én nem hiszem. És nyolc nap mulva ismét odabenn valának az ő tanítványai és Tamás is velük. Eljöve Jézus a zárt ajtón át, és megálla középen, és szóla: Békesség nektek! Azután mondá Tamásnak: Tedd ide ujjadat, és nézd kezeimet; és nyujtsd ki kezedet, és tedd az én oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívő. Felelé Tamás és mondá neki: Én Uram, és én Istenem! Mondá neki Jézus: Mivelhogy láttál engem, Tamás! hittél; boldogok, akik nem láttak és hittek. Még sok egyéb jelet is cselekvék ugyan Jézus az ő tanítványai láttára, melyek nincsenek megírva ebben a könyvben; ezek pedig megirattak, hogy higgyétek, hogy Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és hogy hívén, életetek legyen az ő nevében.

cum clavórum, et mittam manum meam in latus ejus, non credam. Et post dies octo, iterum erant discípuli ejus intus, et Thomas cum eis. Venit Jesus jánuis clausis, et stetit in médio, et dixit: Pax vobis. Deínde dicit Thomae: Infer dígitum tuum huc, et vide manus meas, et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incrédulus, sed fidélis. Respóndit Thomas, et dixit ei: Dóminus meus, et Deus meus. Dixit ei Jesus: Quia vidísti me, Thoma, credidísti: beáti, qui non vidérunt, et credidérunt. Multa quidem etália signa fecit Jesus in conspéctu discipulórum suórum, quae non sunt scripta in libro hoc. Haec autem scripta sunt, ut credátis, quia Jesus est Christus Fílius Dei: et ut credéntes, vitam habeátis in nómine ejus.

Felajánlásra. (Máté 28, 2, 5-6.) Az Úr angyala leszálla az égből és mondá az asszonyoknak: Akit kerestek, feltámadott, amint megmondotta, alleluja!

Offertorium. (Matth. 28, 2, 5 et 6.) Angelus Dómini descéndit de caelo, et dixit muliéribus: Quem quaeritis, surréxit sicut dixit, alleluja.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, örvendező Egyházad adományait és miután neki ily nagy örömre nyujtottál okot, add meg neki az örökkétartó öröm gyümölcsét is. A mi.

Secreta. Súscipe múnera, Dómine, quaesumus, exsultántis Ecclésiae: et cui causam tanti gáudii praestitísti, perpétuae fructum concéde laetítiae. Per Dóminum.

(Ha e szentmisét hétköznap mondjuk, akkor a 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint a következő misében, 624. l.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Ján. 20, 27.) Nyujtsd ide kezedet és ismerd meg a szögek helyét, alleluja! És ne légy hitetlen, hanem hívő, alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság. Kérünk téged, Urunk Istenünk, hogy ezt a szentséges misztériumot, melyet megváltásunk biztosítására alapítottál, tedd mind a jelenben, mind a jövőben üdvösségünk eszközévé. A mi.

Communio. (Joann. 20, 27.) Mitte manum tuam, et cognósce loca clavórum, allelúja: et noli esse incrédulus, sed fidélis, allelúja, allelúja.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine Deus noster: ut sacrosáncta mystéria, quae pro reparatiónis nostrae munímine contulísti; et praesens nobis remédium esse fácias, et futúrum. Per Dóminum.

(Ha e szentmisét hétköznap mondjuk, akkor a 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a következő misében. 625. l.)

Húsvét után 2. vasárnap.

A mai vasárnap a Jó Pásztor vasárnapja. Amint korunk Krisztus-tisztelete a Jézus Szíve-kultuszban talált kifejezési formát, úgy mondhatjuk a katakombák kedves ájtatosságának, az igazi őskeresztény Krisztus-ájtatosságnak a Jó Pásztor tiszteletét. A szentmise hangulata a hála, szeretet és az öröm. Hálásnak kell lennünk, mert Nagypéntek után nem kell nekünk magyarázni, ki az a Jó Pásztor, aki életét adja juhaiért. Azután a szeretetnek kölcsönös voltára akar rámutatni a mai liturgia, mikor annyiszor ismétli, hogy nemcsak a Jó Pásztor ismeri juhait (az Úr ismer tehát engem is !), hanem a juhok is ismerik őt és követik szavát. Ha a Jó Pásztornak ezt a szeretetét megértjük, kell, hogy állandó húsvéti öröm töltse el szívünket, amint az Egyház valóban azért imádkozik ma.

Bevonulásra. (Zs. 32, 5-6.) Az Úr irgalma betölti a földet; alleluja: az Úr Igéje alkotta az egeket, alleluja, alleluja! (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjetek igazak az Úrnak, a jámborokhoz illik a dícséret. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 32, 5-6.) Misericórdia Dómini plena est terra, allelúja: verbo Dómini caeli firmáti sunt, allelúja, allelúja. (Ps. ibid. 1.) Exsultáte, justi, in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki Fiadnak megalázódása által az elesett emberiséget felemelted: adj híveidnek állandó vidámságot, hogy akiket az örök halálba való zuhanástól megmentettél, az örökkétartó örömök élvezésében részesítsd. Ugyanazon.

Orátio. Deus, qui in Fílii tui humilitáte jacéntem mundum erexísti: fidélibus tuis perpétuam concéde laetítiam; ut, quos perpétuae mortis eripuísti cásibus, gáudiis fácias pérfrui sempitérnis. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

2. könyörgés: Szűz Máriáról:

Engedd, kérünk, Úr Isten, hogy mi, a te szolgáid, folytonos lelki és testi jólétnek örvendhessünk és a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának dicső közbenjárása által a jelen szomorúságtól megszabadulva, örökké tartó örömet élvezzünk. (A mi Urunk.)

Concéde nos fámulos tuos quaesumus Dómine Deus perpétua mentis et córporis sanitáte gaudére: et gloriósa beátae Maríae semper Vírginis intercessióne a praesénti liberári tristítia et aetérna pérfrui laetítia. (Per Dóminum nostrum.)

3. könyörgés: Az Egyházért:

Fogadd, kérünk, Urunk, kegyesen Anyaszentegyházad könyörgéseit, hogy minden viszály és tévely lerontatván, neked biztos szabadsággal szolgáljon. A mi Urunk.

Ecclésiae tuae, quaesumus, Dómine, preces placátus admítte: ut, destrúctis adversitátibus et erróribus univérsis, secúra tibi sérviat libertáte. Per Dóminum nostrum.

Vagy: A pápáért:

Isten! minden hívő pásztora és kormányzója, tekints kegyelmesen N. szolgádra, kit Egyházad főpásztorává rendeltél: s add neki, kérünk, hogy mindazoknak, akiknek előljárója lett, szavával és példájával javukra legyen, hogy így a rábízott nyájjal együtt az örök életre eljuthasson. A mi Urunk.

Deus, ómnium fidélium pastor et rector, fámulum tuum N., quem pastórem Ecclésiae tuae praeésse voluísti, propítius réspice: da ei, quaesumus, verbo et exémplo, quibus praeest, proficere; ut ad vitam, una cum grege sibi crédito, pervéniat sempitérnam. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 2, 21-25.)

Szeretteim: Krisztus szenvedett érettünk, példát hagyván nektek, hogy az ő nyomdokait kövessétek; aki bűnt nem tett, sem álnokság az ő szájában nem találtatott, ki midőn szidalmaztatott, nem szidalmazott, midőn szenvedett, nem fenyegetődzött, hanem átadta magát az őt igazságtalanul elítélőnek; ki a mi bűneinket maga elviselte testében a fán, hogy a bűnöknek meghalván az igazságnak éljünk; akinek sebe által meggyógyultatok. Mert úgy voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek a ti lelketek pásztorához és püspökéhez.

Alleluja, alleluja! ℣. (Luk. 24, 35.) A tanítványok megismerték az Úr Jézust a kenyérszegésről. Alleluja! ℣. (Ján. 10, 14.) Én vagyok a Jó Pásztor: és ismerem juhaimat és ismernek engem enyéim. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (10, 11-16.)

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak: Én vagyok a Jó Pásztor. A Jó Pásztor életét adja a juhokért. A béres pedig, és aki nem pásztor, kinek a juhok nem tulajdonai, látván a farkast jönni, elhagyja a juhokat, és elfut; és a farkas elragadozza és elszéléctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (1. 2, 21-25.)

Cariſſimi: Christus passus est pro nobis, vobis relínquens exémplum, ut sequámini vestígia ejus. Qui peccátum non fecit, nec invéntus est dolus in ore ejus: qui cum maledicerétur, non maledicébat: cum paterétur, non comminabátur: tradébat autem judicánti se injúste: qui peccáta nostra ipse pértulit in córpore suo super lignum: ut peccátis mórtui, justítiae vivámus: cujus livóre sanáti estis. Erátis enim sicut oves errántes, sed convérsi estis nunc ad pastórem et epíscopum animárum vestrárum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Luc. 24, 35.) Cognovérunt discípuli Dóminum Jesum in fractióne panis. Allelúja. ℣. (Joann. 10, 14.) Ego sum pastor bonus: et cognósco oves meas, et cognóscunt me meae. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (10, 11-16.)

In illo témpore: Dixit Jesus pharisaeis: Ego sum pastor bonus. Bonus pastor ánimam suam dat pro óvibus suis. Mercenárius autem, et qui non est pastor, cujus non sunt oves própriae, videt lupum veniéntem, et dimíttit oves, et fugit: et lupus rapit, et di-

leszti azokat. A béres elfut, mert béres, és nem törődik a juhokkal. Én vagyok a Jó Pásztor, és ismerem enyéimet, és ismernek engem enyéim; amint ismer engem az Atya, én is ismerem az Atyát; és életemet adom a juhokért. Egyéb juhaim is vannak, melyek nem ez akolból valók; azokat is ide kell terelnem, és hallgatni fogják az én szómat, és egy akol lészen és egy pásztor.

Felajánlásra. (Zsolt. 62, 2 és 5.) Isten, én Istenem, virradatkor tehozzád ébredek: és nevedben emelem (imára) kezemet, alleluja.

Csendes imádság. Ez a szent áldozati ajándék, Urunk, szerezze meg számunkra mindig az üdvötnyujtó áldást, hogy erejével teljessé tegye azt, amit e misztériumban végbevisz. A mi Urunk.

spérgit oves: mercenárius autem fugit, quia mercenárius est, et non pértinet ad eum de óvibus. Ego sum pastor bonus: et cognósco meas, et cognóscunt me meae. Sicut novit me Pater, et ego agnósco Patrem: et ánimam meam pono pro óvibus meis. Et álias oves hábeo, quae non sunt ex hoc ovíli: et illas opórtet me addúcere, et vocem meam áudient, et fiet unum ovíle, et unus pastor.

Offertorium. (Psalm. 62, 2 et 5.) Deus, Deus meus, ad te de luce vígilo: et in nómine tuo levábo manus meas, allelúja.

Secreta. Benedictiónem nobis, Dómine, cónferat salutárem sacra semper oblátio: ut, quod agit mystério, virtúte perfíciat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum.

2. csendes imádság: Szűz Máriáról:

Ate kegyelmedből, Urunk, és a boldogságos, mindenkor Szűz Máriának közbenjárására ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. (A mi Urunk.)

Tua, Dómine, propitiatióne, et beátae Maríae semper Vírginis intercessióne, ad perpétuam atque praeséntem haec oblátio nobis prófíciat prosperitátem et pacem. (Per Dóminum.)

3. csendes imádság: Az Egyházért:

Oltalmazz meg, Urunk, minket, kik misztériumaidnak szolgálunk, hogy az isteniekhez ragaszkodva, mind testtel, mind lélekkel neked szolgáljunk. A mi Urunk.

Prótege nos, Dómine, tuis mystériis serviéntes: ut, divínis rebus inhaeréntes, et córpore tibi famulémur et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Vagy: A pápáért

Engesztelődjél meg, kérünk, Urunk, felajánlott adományaink által, és N. szolgádat, kit Egyházad főpásztorává rendeltél, vezéreld folytonos oltalmaddal. A mi Urunk.

Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et fámulum tuum N., quem pastórem Ecclésiae tuae praeésse voluísti, assídua protectióne gubérna. Per Dóminum.

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Ján. 10, 14.) Én vagyok a Jó Pásztor, alleluja, és ismerem juhaimat és ismernek engem enyéim, alleluja, alleluja!

Communio. (Joann. 10, 14.) Ego sum pastor bonus, allelúja: et cognósco oves meas, et cognóscunt me meae, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Engedd meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy az új élet kegyelmét elnyerve, dicsőségünket mindig a te ajándékodban keressük. A mi Urunk.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, omnípotens Deus: ut vivificatiónis tuae grátiam consequéntes, in tuo semper múnere gloriémur. Per Dóminum.

2. áldozás utáni imádság: Szűz Máriáról:

Magunkhoz véve, Urunk, üdvösségünk kegyszerét, kérünk, add, hogy a boldogságos, mindenkoron Szűz Mária pártfogásában mindenütt oltalmat találjunk, akinek tiszteletére ezeket felségednek bemutattuk. (A mi Urunk.)

Sumptis Dómine salútis nostrae subsídiis: da quaesumus beatae Maríae semper Vírginis patrocíniis nos ubíque prótegi in cujus veneratióne haec tuae obtúlimus majestáti. (Per Dóminum nostrum Jesum Christum.)

3. áldozás utáni imádság: Az Egyházért:

Kérünk, Urunk, Istenünk, hogy azokat, akiknek megadtad az istenségben való részesülés örömét, ne engedd emberi veszélyeknek kitétetni. A mi Urunk.

Quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quos divína tríbuis participatióne gaudére; humánis non sinas subjacére perículis. Per Dóminum.

Vagy: A pápáért:

Ez isteni szentség vétele, kérünk, Urunk, védjen meg minket és N. szolgádat,

Haec nos, quaesumus, Dómine, divíni sacraménti percéptio prótegat: et fámu-

kit Egyházad főpásztorává rendeltél, a reábízott nyájjal együtt mindenkor őrizze és erősítse meg. A mi Urunk Jézus Krisztus.

lum tuum N., quem pastórem Ecclésiae tuae praeésse voluísti; una cum commísso sibi grege, salvet semper et múniat. Per Dóminum.

Húsvét utáni 3. vasárnap.

Az egész húsvéti időn át Allelujáit zeng az Egyház dicsőségesen feltámadt királyának, aki legyőzte a halált és a poklot. Mentől jobban közeledünk azonban a mennybemenetel ünnepéhez, annál erősebben belevegyül egy más hang is az öröménekbe: a tanítványok szomorúsága mesterük távozása miatt. A legközelebbi három vasárnap evangéliuma az Úr Jézus búcsúbeszédéből van véve, melyben megnyilatkozik szívének teljes gyengédsége. Tanuljuk meg a mostani liturgiából, hogyan kell örömünkben, bánatunkban egyformán Krisztushoz csatlakoznunk. — Jézus szavait az evangéliumban kétféle módon lehet felfognunk. Némelyek szerint halálát és rákövetkező feltámadását jövendölte meg ezekkel a szavakkal, mások szerint mennybemenetelére vonatkoznak. Az Egyház is ebben az utóbbi értelemben magyarázza, mikor most olvassa fel a hívőknek, mert most nem látjuk őt, de az utolsó ítéleten látni fogjuk és az örökkévalósághoz képest valóban csak rövid idő az egész világ létezése.

Bevonulásra. (Zs. 65, 1-2.)

Ujjongj az Istennek, egész világ, alleluja; mondjatok nevének éneket, alleluja: dicsőségét dicsérve zengjétek, alleluja, alleluja, alleluja! (Zs. 65, 3.) Mondjátok az Istennek: Uram, mily félelmetesek műveid, hatalmad nagysága miatt hízelegnek neked ellenségeid. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a tévelygőknek, hogy az igaz útra visszatérhessenek, megmutatod igazságod fényét: add meg minden keresztény hívőnek, hogy mindazt, ami e névvel ellenkezik, elvessék és mindazt,

Introitus. (Ps. 65, 1-2.)

Jubiláte Deo, omnis terra, allelúja: psalmum dícite nómini ejus, allelúja: date glóriam laudi ejus, allelúja, allelúja, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 3.) Dícite Deo, quam terribília sunt ópera tua, Dómine! in multitúdine virtútis tuae mentiéntur tibi inimíci tui. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui errántibus, ut in viam possint redíre justítiae, veritátis tuae lumen osténdis: da cunctis qui christiána professióne censéntur, et illa respúere, quae huic inimíca sunt nómini; et ea quae

ami vele megegyezik, kövessék. A mi Urunk.

sunt apta, sectári. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622. l.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 2, 11-19.)

Szeretteim: Kérlek titeket, mint jövevényeket és zarándokokat, tartózkodjatok a testi kívánságoktól, melyek a lélek ellen harcolnak; jó magaviseletet tanusítván a pogányok között, hogy abban, amiben mint gonosztevőket megrágalmaznak, a jócselekedetekből megismervén titeket, dicsőítsék Istent a látogatás napján. Engedelmesek legyetek tehát minden emberi teremtménynek az Istenért, akár a királynak, mint legfelsőbbnek, akár a helytartóknak, mint általa küldötteknek a gonosztevők büntetésére, a jóknak pedig dícséretére. Mert ez az Isten akarata, hogy jót cselekedvén, elnémítsátok az oktalan emberek tudatlanságát; mint szabadok, és nem mint olyanok, kik a szabadságot a gonoszság palástjául használjátok, hanem mint Isten szolgái. Mindenkit becsüljetek, a testvériséget szeressétek, az Istent féljétek, a királyt tiszteljétek. Szolgák, engedelmesek legyetek uraitoknak minden félelemmel, nemcsak a jóknak és szelídeknek, hanem a keményeknek is, mert ez a kegyelem, a Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Léctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (1. 2, 11-19.)

Caríssimi: Obsecro vos tamquam ádvenas, et peregrínos abstinére vos a carnálibus desidériis, quae mílitant advérsus ánimam, conversatiónem vestram inter gentes habéntes bonam: ut in eo, quod detréctant de vobis tamquam de malefactóribus, ex bonis opéribus vos considerántes, glorificent Deum in die visitatiónis. Subjécti ígitur estóte omni humánae creatúrae propter Deum: sive regi, quasi praecellénti: sive dúcibus, tamquam ab eo missis ad vindíctam malefactórum, laudem vero bonórum: quia sic est volúntas Dei, ut benefaciéntes obmutéscere faciátis imprudéntium hóminum ignorántiam: quasi líberi, et non quasi velámen habéntes malítiae libertátem, sed sicut servi Dei. Omnes honoráte: fraternitátem dilígite: Deum timéte: regem honorificáte. Servi, súbditi estóte in omni timóre dóminis, non tantum bonis, et modéstis, sed étiam dyscolis. Haec est enim grátia: in Christo Jesu Dómino nostro.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 110, 9.) Megváltást küldött az Úr népének, alleluja! **℣.** (Luk. 24, 46.) Kellett, hogy Krisztus szenvedjen és halottaiból feltámadjon és így menjen be az ő dicsőségébe. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (16, 16-22.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Még egy kis idő, és már nem láttok engem; és megint egy kis idő, és meglátok engem; mert az Atyához megyek. Mondák tehát némely tanítványai egymásnak: Mi ez, amit nekünk mond: Egy kis idő, és nem láttok engem; és ismét egy kis idő,és meglátok engem; és: mert az Atyához megyek? Mondák azért: Mi az, amit mond: egy kis idő? Nem értjük, mit beszél. Észrevevé Jézus, hogy kérdeni akarják őt, és mondá nekik: Efelől tudakozódtok egymás között, hogy mondottam: Egy kis idő, és nem láttok engem; és ismét egy kis idő, és meglátok engem? Bizony, bizony mondom nektek, hogy ti majd sírtok és jajgattok, a világ pedig örvendeni fog; ti majd szomorkodtok, de a ti szomorúságtok örömre fordul. Az asszony midőn szül, szomorúságban vagyon, mert eljött az ő órája; mi-

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 110, 9.) Redemptiónem misit Dóminus pópulo suo. Allelúja. **℣.** (Luc. 24, 46.) Oportébat pati Christum, et resúrgere a mórtuis: et ita intráre in glóriam suam. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (16, 16-22.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Módicum, et jam non vidébitis me: et íterum módicum, et vidébitis me: quia vado ad Patrem. Dixérunt ergo ex discípulis ejus ad ínvicem: Quid est hoc, quod dicit nobis: Módicum, et non vidébitis me: et íterum módicum, et vidébitis me, et quia vado ad Patrem? Dicébant ergo: Quid est hoc, quod dicit: Módicum? nescímus, quid lóquitur. Cognóvit autem Jesus, quia volébant eum interrogáre, et dixit eis: De hoc quaeritis inter vos, quia dixi: Módicum, et non vidébitis me: et íterum módicum, et vidébitis me. Amen, amen dico vobis: quia plorábitis, et flébitis vos, mundus autem gaudébit: vos autem contristabímini, sed tristítia vestra vertétur in gáudium. Múlier cum parit, tristítiam habet, quia venit hora ejus: cum autem pepérerit púerum, jam non méminit pressúrae propter gáudium, quia

kor pedig megszülte a gyermeket, már nem emlékszik a szorongatásra örömében, hogy ember született a világra. Ti is most ugyan szomorúságban vagytok, de majd ismét meglátlak titeket, és örvendeni fog szívetek, és örömeteket senki sem veszi el tőletek.

natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristítiam habétis, íterum autem vidébo vos, et gaudébit cor vestrum: et gáudium vestrum nemo tollet a vobis.

Felajánlásra. (Zs. 145, 2.) Dícsérd, lelkem, az Urat: dícsérem az Urat, amíg csak élek: zsoltárt éneklek Istenemnek, amíg csak leszek, alleluja.

Offertorium. (Psalm. 145, 2.) Lauda, ánima mea, Dóminum: laudábo Dóminum in vita mea: psallam Deo meo, quámdiu ero, allelúja.

Csendes imádság. E szent misztérium által add meg nekünk, Urunk, hogy megtanuljuk a földi vágyakat megfékezni és az égieket szeretni. A mi Urunk.

Secreta. His nobis, Dómine, mystériis confer átur, quo terréna desidéria mitigántes, discámus amáre caeléstia. Per Dóminum nostrum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 624. l.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Ján. 16, 16.) Egy kis idő, és már nem láttok engem, alleluja: megint egy kis idő, és meglátok engem, mert az Atyához megyek, alleluja, alleluja!

Communio. (Joann. 16, 16.) Módicum, et non vidébitis me, allelúja: íterum módicum, et vidébitis me, quia vado ad Patrem, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság. E szentség, melyet magunkhoz vettünk, kérünk, Urunk, mind lelki táplálékkal üdítsen fel, mind testi segítséggel oltalmazzon meg minket. A mi Urunk.

Postcommunio. Sacraménta quae súmpsimus, quaesumus, Dómine: et spirituálibus nos instáurent aliméntis, et corporálibus tueántur auxíliis. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 625. l.)

Húsvét utáni 4. vasárnap.

A mai liturgia gondolatai és érzelmei három alapra vezethetők vissza. Mint alaphangulat húzódik végig még a húsvéti öröm, mely most az Atya hatalmát dicsőíti az énekekben, aki Fiát kiragadta a halál hatalmából. De ebbe az örömbe már üröm is vegyül, közeledik az Úr mennybemenetelének napja és ez fájdalmas hangulatot kelt a tanítványok szívében. Ezt a szomorúságot azonban eloszlatja a Megváltó jövendölő ígérete, hogy az Atya küld majd másvalakit, a Vigasztalót. Ezeket az érzelmeket keltsük fel mi is magunkban, követvén az Egyház imádságait. — A mai csendes imádság világosan rámutat arra a cserére, mely a szentmiseáldozat lényegéhez tartozik. Mi a szentmisében Krisztussal egyesülve feláldozzuk emberi életünket és az Atyaisten a Fia áldozatával egyesített áldozatunkat el is fogadta. Ezért cserébe adja a feláldozott emberi életünkért az isteni életet, midőn a szentáldozásban magát adja nekünk. Ezért, ha még nem végeztük el a húsvéti kötelességünket, tudatára ébredve ennek a szent cserének, még ma egyesüljünk Istenünkkel és vegyük az ő életét.

Bevonulásra. (Zs. 97, 1-2.)

Énekeljetek az Úrnak új éneket, alleluja, mert csodálatos dolgokat cselekedett az Úr, alleluja: megmutatta a nemzetek előtt igazságát, alleluja, alleluja, alleluja! (Zs. u. a. 1.) Segítségére volt jobbja és szentséges karja. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki híveid szívét egyakaratúvá teszed, add meg népednek, hogy azt szeresse, amit parancsolsz és azt kívánja, amit ígérsz, hogy ezáltal a változó világban szívünk oda legyen szögezve, ahol igazak az örömök. A mi.

Introitus. (Ps. 97, 1 et 2.)

Cantáte Dómino cánticum novum, allelúja quia mirabília fecit Dóminus, allelúja: ante conspéctum géntium revelávit justítiam suam, allelúja, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 1.) Salvávit sibi déxtera ejus: et bráchium sanctum ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui fidélium mentes uníus éfficis voluntátis: da pópulis tuis id amáre quod praecípis, id desideráre quod promittis; ut inter mundánas varietátes ibi nostra fixa sint corda, ubi vera sunt gáudia. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés u. a., mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622. l.)

Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (1, 17-21.)

Szeretteim: Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan fe-

Léctio Epístolae beáti Jacóbi Apóstoli. (1, 17-21.)

Cariíssimi: Omne datu óptimum, et omne d num perféctum desúrsu

lülről vagyon, alászállva a világosságok Atyjától, akinél nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak. Mert szabad akaratból nemzett minket az igazság igéjével, hogy mintegy zsengéje legyünk az ő teremtésének. Tudjátok, szeretett testvéreim. Legyen minden ember gyors a hallásra, de késedelmes a szólásra és késedelmes a haragra. Mert a férfiú haragja nem cselekszi Isten igazságát. Azért elvetvén minden tisztátalanságot és sokféle gonoszságot, fogadjátok szelídséggel a belétek ojtott Igét, mely meg tudja menteni lelketeket.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 117, 16.) Az Úr jobbja győzelmet szerzett: az Úr jobbja felmagasztalt engem. Alleluja! ℣. (Róm. 6, 9.) Krisztus feltámadt halottaiból, már nem hal meg s a halál többé nem uralkodik rajta. Alleluja!

✠A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (16, 5-14.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Most elmegyek ahhoz, ki engem küldött; és senki közületek nem kérdi tőlem: Hová mégy? hanem mivel ezeket mondottam, szomorúság töltötte be szíveteket. De én az igazságot mondom: Jobb nektek, hogy én

est, descéndens a Patre lúminum, apud quem non est transmutátio, nec vicissitúdinis obumbrátio. Voluntárie enim génuit nos verbo veritátis, ut simus inítium áliquod creatúrae ejus. Scitis, fratres mei dilectíssimi. Sit autem omnis homo velox ad audiéndum: tardus autem ad loquéndum, et tardus ad iram. Ira enim viri, justítiam Dei non operátur. Propter quod abjiciéntes omnem immundítiam, et abundántiam malítiae, in mansuetúdine suscípite ínsitum verbum, quod potest salváre ánimas vestras.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 117, 16.) Déxtera Dómini fecit virtútem: déxtera Dómini exaltávit me. Allelúja. ℣. (Rom. 6, 9.) Christus resúrgens ex mórtuis, jam non móritur: mors illi ultra non dominábitur. Allelúja.

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (16, 5-14.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Vado ad eum, qui misit me: et nemo ex vobis íntérrogat me: Quo vadis? Sed quia haec locútus sum vobis, tristítia implévit cor vestrum. Sed ego veritátem dico vobis: éxpedit vobis ut ego vadam: si enim non abíero,

elmenjek; mert ha el nem megyek, a Vigasztaló nem jövend tihozzátok; ha pedig elmegyek, el fogom őt küldeni hozzátok. Ki mikor eljön, meggyőzi a világot a bűnről, az igazságról és az ítéletről: tudniillik a bűnről, mert nem hisznek énbennem; meg az igazságról, hogy az Atyához megyek, és már nem láttok engem; az ítéletről pedig, hogy e világ fejedelme már megítéltetett. Még sok mondani valóm volna nektek, de most nem vagytok hozzá elég erősek. Mikor pedig eljövendő, az igazságnak Lelke, ő majd eligazít titeket minden igazságban; mert nem fog magától szólani, hanem amiket hall, azokat fogja mondani, és a jövendőket hirdeti nektek. Ő majd megdicsőít engem, mert az nektek.

Paráclitus non véniet ad vos: si autem abíero, mittam eum ad vos. Et cum vénerit ille, árguet mundum de peccáto, et de justítia, et de judício. De peccáto quidem, quia non credidérunt in me: de justítia vero, quia ad Patrem vado, et jam non vidébitis me: de judício autem, quia princeps hujus mundi jam judicátus est. Adhuc multa hábeo vobis dícere: sed non potéstis portáre modo. Cum autem vénerit ille Spíritus veritátis, docébit vos omnem veritátem. Non enim loquétur a semetípso: sed quaecúmque áudiet, loquétur, et quae ventúra sunt, annuntiábit vobis. Ille me clarificábit: quia de meo accípiet, et annuntiábit vobis.

Felajánlásra. (Zs. 65, 1-2, 16.) Újjongj az Istennek, egész világ, mondjatok nevének éneket: ti mind, kik félitek Istent, jertek, halljátok, elbeszélem, mily nagy dolgokat cselekedett az Úr velem, alleluja!

enyémből vesz, és kijelenti

Offertorium. (Ps. 65, 1-2 et 16.) Jubiláte Deo, univérsa terra, psalmum dícite nómini ejus: veníte, et audíte, et narrábo vobis, omnes qui timétis Deum, quanta fecit Dóminus ánimae meae, allelúja.

Csendes imádság. Isten, ki ennek az áldozatnak tiszteletreméltó cseréje által az egy fölséges istenség részeseivé teszel minket: engedd, kérünk, hogy amint ez igazságodat megismertük, azt méltó életmódunkkal el is érhessük. A mi.

Secreta. Deus, qui nos per hujus sacrifícii veneránda commércia, uníus summae divinitátis partícipes effecísti: praesta, quaesumus; ut, sicut tuam cognóscimus veritátem, sic eam dignis móribus assequámur. Per Dóminum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 624. l.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Ján. 16, 8.) Midőn eljő a Vigasztaló, az Igazság Lelke, ő meggyőzi majd a világot a bűnről és az igazságról, és az ítéletről, alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság. Légy mellettünk, Urunk, Istenünk, hogy e szentség által, melyet hívő lélekkel magunkhoz vettünk, bűneinktől megtisztuljunk, és valamennyi veszélyből megszabaduljunk. A mi Urunk.

Communio. (Joann. 16, 8.) Cum vénerit Paráclitus Spíritus veritátis, ille árguet mundum de peccáto, et de justítia, et de judício, allelúja, allelúja.

Postcommunio. Adésto nobis, Dómine Deus noster: ut per haec, quae fidéliter súmpsimus, et purgémur a vítiis, et a perículis ómnibus eruámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 625. l.)

Húsvét utáni 5. vasárnap.

A mai liturgia az üdvösség útjának két eszközére: a munkára és imádságra tanít. Ez utóbbinak gyakorlására mindjárt alkalmat is ad az Egyház, mert ezen a héten vannak Áldozócsütörtökig a keresztjáró napok, mikor szerető anyai gonddal könyörög az Egyház híveinek minden szükségletéért. Imádkozzunk mi is vele együtt s utána kezdjünk novénát a Szentlélek Isten eljövetelének előkészítésére. — Mint a Húsvét utáni evangéliumok mindegyike, a mai is előkészít az Úr mennybemenetelére és a Szentlélek eljövetelére. És egyúttal figyelmeztet a lelkiélet legfőbb eszközére: az imádságra. Az Úr Jézus ezen tanításának annyira megfelelnek a keresztjáró napok, hogy az evangélium hallása után csak az az elhatározás fakadhat bennünk: mi is együtt imádkozunk ezekben a napokban az imádkozó Egyházzal.

Bevonulásra. (Iz. 48, 20.) Ujjongó szóval hirdessétek, adjátok tudtúl, alleluja: terjesszétek el a föld határáig: Az Úr megváltotta népét, alleluja, alleluja! (Zs. 65, 1-2.) Ujjongj az Isten-

Introitus. (Isai. 48, 20.) Vocem jucunditátis annuntiáte, et audiátur, allelúja: annuntiáte usque ad extrémum terrae: liberávit Dóminus pópulum suum, allelúja, allelúja. (Ps. 65, 1-2.) Jubiláte

nek egész világ, mondjatok nevének éneket; dicsőségét dícsérve zengjétek. ℣. Dicsőség.

Deo, omnis terra, psalmum dícite nómini ejus: date glóriam laudi ejus. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, kitől származik minden jó, add meg a hozzád esdeklőknek, hogy a te sugallatodra a helyest megismerjük és vezetéseddel meg is tegyük. A mi Urunk.

Orátio. Deus, a quo bona cuncta procédunt, largíre supplícibus tuis: ut cogitémus, te inspiránte, quae recta sunt; et, te gubernánte, éadem faciámus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622. l.)

Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (1, 22-27.)

Szeretteim: Legyetek az igének cselekvői és nem csupán hallgatói, megcsalván önmagatokat. Mert ha valaki hallgatója az igének és nem cselekvője, az ilyen hasonlít azon férfiúhoz, aki természetes ábrázatát a tükörben szemléli; megnézte ugyanis magát és elment és rögtön elfelejtette, hogy milyen volt. Aki azonban gondosan beletekint a szabadság tökéletes törvényébe és megmarad benne, nem feledékeny hallgató lévén, hanem tettel cselekvő, ez boldog lesz cselekedete által. Ha pedig valaki vallásosnak tartja magát, nem fékezvén nyelvét, hanem megcsalva önszívét, annak hiábavaló a vallásossága. A tiszta és szeplőtelen vallásosság az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő szorongatásukban és magát szeplőtelenül megőrizni e világtól.

Léctio Epístolae beáti Jacóbi Apóstoli. (1, 22-27.)

Caríssimi: Estóte factóres verbi, et non auditóres tantum: falléntes vosmetípsos. Quia si quis auditor est verbi, et non factor: hic comparábitur viro consideránti vultum nativitátis suae in spéculo: considerávit enim se, et ábiit, et statim oblítus est, qualis fúerit. Qui autem perspéxerit in legem perféctam libertátis, et permánserit in ea, non auditor obliviósus factus, sed factor óperis: hic beátus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiósum esse, non refraenans linguam suam, sed sedúcens cor suum, hujus vana est religio. Religio munda, et immaculáta apud Deum et Patrem, haec est: Visitáre pupíllos, et víduas in tribulatióne eórum, et immaculátum se custodíre ab hoc saéculo.

Alleluja, alleluja! ℣. Föltámadt Krisztus és ragyogva megjelent nekünk, kiket megváltott vérével. Alleluja. ℣. (Ján. 16, 28.) Kijöttem az Atyától és a világra jöttem: ismét elhagyom e világot és az Atyához megyek. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (16, 23-30.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Bizony, bizony mondom nektek: amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek. Eddig semmit sem kértetek az én nevemben. Kérjetek és megnyeritek, hogy örömetek teljes legyen. Ezeket példabeszédekben mondottam nektek; eljön az óra, midőn már nem példabeszédekben fogok nektek szólani, hanem nyiltan beszélek az Atyáról. Azon a napon majd az én nevemben kértek; és nem mondom nektek, hogy én fogom kérni az Atyát értetek; mert maga az Atya szeret titeket, mivelhogy ti szerettetek engem, és hittétek, hogy én az Istentől jöttem ki. Kijöttem az Atyától és a világra jöttem; ismét elhagyom e világot és az Atyához megyek. Mondák az ő tanítványai: Íme, most nyiltan beszélsz, és semmi példabeszédet nem mondasz. Most tudjuk, hogy mindent tudsz, és

Allelúja, allelúja. ℣. Surréxit Christus, et illúxit nobis, quos redémit sánguine suo. Allelúja. ℣. (Joann. 16, 28.) Exívi a Patre, et veni in mundum: íterum relínquo mundum, et vado ad Patrem. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (16, 23-30.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Amen, amen dico vobis: si quid petiéritis Patrem in nómine meo, dabit vobis. Usque modo non petístis quidquam in nómine meo: Pétite, et accipiétis, ut gáudium vestrum sit plenum. Haec in provérbiis locútus sum vobis. Venit hora, cum jam non in provérbiis loquar vobis, sed palam de Patre annuntiábo vobis. In illo die in nómine meo petétis: et non dico vobis, quia ego rogábo Patrem de vobis: ipse enim Pater amat vos, quia vos me amástis, et credidístis, quia ego a Deo exívi. Exívi a Patre, et veni in mundum: íterum relínquo mundum, et vado ad Patrem. Dicunt ei discípuli ejus: Ecce nunc palam lóqueris, et provérbium nullum dícis. Nunc scimus, quia scis ómnia, et non opus est tibi, ut quis te intérroget: in hoc crédimus, quia a Deo exísti.

nincs szükséged, hogy valaki kérdezzen téged; ezért elhisszük, hogy az Istentől jöttél ki.

Felajánlásra. (Zs. 65, 8-9, 20.) Áldjátok Urunkat, Istenünket, ti nemzetek, hallassátok dícséretének szavát: ő lelkemnek életet ád, és nem hagyja meginogni lábamat: áldott az Isten, ki imámat el nem vetette s irgalmasságát tőlem meg nem vonta, alleluja.

Csendes imádság. Fogadd, Urunk, híveidnek könyörgését a bemutatott ajándékokkal együtt, hogy az áldozatkészség ezen szent szolgálata által, a mennyei dicsőségbe eljuthassunk. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 65, 8-9 et 20.) Benedícite, gentes, Dóminum Deum nostrum, et obaudíte vocem laudis ejus: qui pósuit ánimam meam ad vitam, et non dedit commovéri pedes meos: benedíctus Dóminus, qui non amóvit deprecatiónem meam, et misericórdiam suam a me, allelúja.

Secreta. Súscipe, Dómine, fidélium preces cum oblatiónibus hostiárum: ut per haec piae devotiónis offícia, ad caeléstem glóriam transeámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 624. l.)

Prefáció a húsvéti, 563. l.

Áldozásra. (Zs. 95, 2.) Énekeljetek az Úrnak, alleluja: énekeljetek az Úrnak és áldjátok nevét: hirdessétek napról-napra segítségét alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, Urunk, kiket az égi lakoma erejével tápláltál, hogy kívánjuk, ami helyes és amit kívántunk, elnyerhessük. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 95, 2.) Cantáte Dómino, allelúja: cantáte Dómino, et benedícite nomen ejus: bene nuntiáte de die in diem salutáre ejus, allelúja, allelúja.

Postcommunio. Tríbue nobis, Dómine, caeléstis mensae virtúte satiátis: et desideráre quae recta sunt, et desideráta percípere. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 625. l.)

Keresztjáró napok.

(Áldozócsütörtök előtti hétfő, kedd és szerda.)

Krisztus Urunk az előző vasárnap evangéliumában figyelmeztetett: Kérjetek és adatik nektek. — Ezt a parancsot teljesíti ma az Egyház s ezért tart könyörgő körmenetet. Ennek a szertartása (l. függelék) azonos a Szent Márk napján tartott körmenettel. Mind a kettőt litániának nevezi az Egyház, de mivel a Szent Márk-napi a régebbi, annak «litaniae maiores» = régebbi, öregebb, emennek «litaniae minores» = újabb, fiatalabb litánia a neve. A litánia szó görögből származik; λιτανεύειν annyit jelent, mint könyörögni. A liturgiában ünnepélyes kérést jelent. És valóban, a Mindenszentek litániája és a hozzáfűzött könyörgések csodálatos tanítást rejtenek magukban. Tanuljunk imádkozni az imádkozó Egyháztól és kövessük a gyakorlatban.—A mai nap szertartása egyébként Franciaországban keletkezett; (v. ö. a Szent Márknapi jegyzettel). Földrengés, fagy, elemi csapások, rossz aratás sanyargatta a népet. Szent Mamertus ezért egybehívta a népet és imádkozva, énekelve körmenetben kivezette a határba és ott kérték Isten irgalmát és engesztelését. Innen jutott el körülbelül 300 év mulva Rómába és onnan az egész világra. Ebben a szertartásban ma is élő maradványát látjuk a régi stációs istentiszteletnek, mert az a templom, ahonnan a menet kiindul, megfelel a régi collecta-templomnak, míg a másik a stációs-templom, ahol az alábbi szentmisét bemutatják.

Bevonulásra. (Zsolt. 17, 7.) Meghallgatta szent templomából szómat, alleluja: és hozzáintézett kiáltásom a füléhez jutott, alleluja, alleluja! (Zs. 17, 2-3.) Szeretlek Uram, én erőm: Uram, én erősségem, menedékem és megszabadítóm. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Kérünk, engedd, mindenható Isten: hogy akik sanyargattatásunk idején kegyességedben bízunk, oltalmaddal minden veszedelem ellen biztosítva legyünk. A mi.

Introitus. (Psalm. 17, 7.) Exaudivit de templo sancto suo vocem meam, allelúja: et clamor meus in conspéctu ejus, introivit in aures ejus, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 2-3.) Díligam te, Dómine, virtus mea: Dóminus firmaméntum meum, et refúgium meum, et liberátor meus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui in afflictióne nostra de tua pietáte confídimus; contra advérsa ómnia, tua semper protectióne muniámur. Per Dóminum.

(A 2. és 3. könyörgés ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622. l.)

Szentlecke Szent Jakab apostolnak leveléből. (5, 16-20.)

Szeretteim: Valljátok meg egymásnak bűneiteket és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok, mert sokat tehet meg az igaznak állhatatos könyörgése. Illés hozzánk hasonló ember volt, szenvedésnek alávetve; és imádkozva imádkozott, hogy ne essék eső a földre, és nem esett három évig és hat hónapig. És ismét imádkozott és az ég esőt adott és a föld megadta termését. Testvéreim! ha valaki közületek eltéved az igazságtól és valaki megtéríti őt, tudja meg, hogy aki a bűnöst visszatéríti téves útjáról, megmenti annak lelkét a haláltól és betakarja bűneinek sokaságát.

Alleluja. ℣. (Zsolt. 117, 1.) Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert irgalma örökkévaló.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (11, 5-13.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Ha valamelyiknek közületek barátja vagyon, és hozzámegyen éjfélkor és azt mondja neki: Barátom! adj nekem kölcsön három kenyeret; mert egy barátom érkezett az útról, és nincs mit

Léctio Epístolae beáti Jacóbi Apóstoli. (5, 16-20.)

Carissimi: Confitémini alterútrum peccáta vestra, et oráte pro ínvicem, ut salvémini: multum enim valet deprecátio justi assídua. Elías homo erat símilis nobis passíbilis: et oratióne orávit ut non plúeret super terram, et non pluit annos tres, et menses sex. Et rursum orávit: et caelum dedit plúviam, et terra dedit fructum suum. Fratres mei, si quis ex vobis erráverit a veritáte, et convérterit quis eum: scire debet, quóniam qui convérti fécerit peccatórem ab erróre viae suae, salvábit ánimam ejus a morte, et opériet multitúdinem peccatórum.

Allelúja, ℣. (Ps. 117, 1.) Confitémini Dómino, quóniam bonus: quóniam in saeculum misericórdia ejus.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (11, 5-13.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Quis vestrum habébit amícum, et ibit ad illum média nocte, et dicet illi: Amíce, cómmoda mihi tres panes, quóniam amícus meus venit de via ad me, et non hábeo quod ponam ante illum: et

elébe adjak; és amaz belülről felelvén, mondja: Ne háborgass engem, az ajtó már be van zárva, gyermekeim velem vannak a fekvőhelyen nem kelhetek föl, hogy adjak neked. De ha ő állhatatosan zörget, mondom nektek, ha nem is kelne föl és adna neki azért, mert barátja, mégis alkalmatlankodása miatt fölkel, és ad neki, amennyire szüksége van. Én is mondom nektek: Kérjetek és adni fognak nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitnak nektek. Mert mindaz, aki kér, kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtót fognak nyitni. Ki az az atya közületek, aki, ha fia kenyeret kér tőle, követ ad neki; vagy ha halat, csak nem fog hal helyett kígyót adni neki? vagy ha tojást kér, vajjon skorpiót fog-e nyujtani neki? Ha tehát ti, rossz létetekre tudtok jó adományokat adni gyermekeitekneK: mennyivel inkább fog adni a ti mennyei Atyátok jó lelket azoknak, kik tőle kérik.

ille deíntus respóndens, dicat: Noli mihi moléstus esse, jam ostium clausum est, et púeri mei mecum sunt in cubili, non possum súrgere, et dare tibi. Et si ille perseveráverit pulsans: dico vobis, etsi non dabit illi surgens, eo quod amícus ejus sit, propter improbitátem tamen ejus surget, et dabit illi quotquot habet necessários. Et ego diço vobis: Pétite, et dábitur vobis: quaerite, et inveniétis: pulsáte, et aperiétur vobis. Omnis enim qui petit, áccipit: et qui quaerit, ínvenit: et pulsánti aperiétur. Quis autem ex vobis patrem petit panem numquid lápidem dabit illi? Aut piscem: numquid pro pisce serpéntem dabit illi? Aut si petíerit ovum: numquid pórriget illi scorpiónem? Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare fíliis vestris: quanto magis Pater vester de caelo dabit spíritum bonum peténtibus se?

Felajánlásra. (Zs. 108, 30-31.) Hangos szóval hálát adok az Úrnak: és áldom őt sokak előtt, mert jobbjára áll a szegénynek, hogy megmentsen üldözőimtől, alleluja.

Offertorium. (Psalm. 108, 30-31.) Confitébor Dómino nimis in ore meo: et in médio multórum laudábo eum, qui ástitit a dextris páuperis: ut salvam fáceret a persequéntibus ánimam meam, allelúja.

Csendes imádság. Ez adományok, kérünk, Urunk, mind gonoszságaink bilin-

Secreta. Haec múnera, quaesumus, Dómine, et víncula nostrae pravitátis

cseit oldják föl, mind a te irgalmasságod ajándékait nyerjék meg nekünk. A mi Urunk.

absólvant, et tuae nobis misericórdiae dona concílient. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. és 3. csendes imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 624. l.)

Prefáció a húsvétl, 563. l.

Áldozásra. (Luk. 11, 9-10.) Kérjetek és adni fognak nektek; keressetek, és találtok; zörgessetek, és megnyitnak nektek; mert mindaz, aki kér, kap, aki keres talál és a zörgetőnek ajtót fognak nyitni, alleluja.

Communio. (Luc. 11, 9-10.) Pétite, et accipiétis: quaerite, et inveniétis: pulsáte, et aperiétur vobis: omnis enim qui petit, áccipit: et qui quaerit, ínvenit: et pulsánti aperiétur, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Könyörgéseinket, kérünk, Urunk, kíséród kegyes jóságoddal, hogy míg szorongattatásunkban adományaidat fogadjuk, vigasztaltatásunk közben a te szeretetedben gyarapodjunk. A mi.

Postcommunio. Vota nostra, quaesumus, Dómine, pio favóre proséquere: ut, dum dona tua in tribulatióne percípimus, de consolatióne nostra in tuo amóre crescámus. Per Dóminum.

(A 2. és 3. áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a Húsvét után 2. vasárnapon, 625. l.)

Áldozócsütörtök vigiliája.

(A szentmise ugyanaz, mint a Húsvét után 5. vasárnapon, 633. l., az alábbi szentleckével és evangéliummal. A 2. könyörgést csendes és áldozás utáni imádságot a keresztjáró napok miséjéből (637. l.) kell vennünk, a 3-ikat a szent Szűzhöz kell intéznünk. Concéde, 622. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (4, 7-13.)

Testvérek: A kegyelmet mindegyikünk Krisztus ajándékozásának mértéke szerint kapta. Azért mondja: Felment a magasba és fogva vitte a zsákmányt;

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (4, 7-13.)

Fratres: Unicuíque nostrum data est grátia secúndum mensúram donatiónis Christi. Propter quod dicit: Ascéndens in altum, captívam duxit captivitá-

ajándékokat adott az embereknek. Az pedig hogy felment, mit jelent egyebet, minthogy le is szállt előbb arra, ami mélyebben van, a földre? Aki leszállott, ő az, aki felment, feljebb minden égnél, hogy betöltsön mindent. És ő maga megtett némelyeket apostoloknak, némelyeket pedig prófétáknak, másokat meg evangélistáknak, másokat pedig pásztoroknak és tanítóknak, hogy alkalmassá tegye a szenteket a szolgálat munkájára, Krisztus testének kiépítése végett, mígnem mindnyájan eljutunk a hitnek és az Isten Fia megismerésének egységére, férfiúi tökéletességre, olyan életkorra, melynek mértéke Krisztus teljessége.

tem: dedit dona homínibus. Quod autem ascéndit, quid est, nisi quia et descéndit primum in inferióres partes terrae? Qui descéndit, ipse est et qui ascéndit super omnes caelos, ut impléret ómnia. Et ipse dedit quosdam quidem apóstolos, quosdam autem prophétas, álios vero evangelístas, álios autem pastóres, et doctóres, ad consummatiónem sanctórum in opus ministérii, in aedificatiónem córporis Christi: donec occurrámus omnes in unitátem fídei, et agnitiónis Fílii Dei, in virum perféctum, in mensúram aetátis plenitúdinis Christi.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (17, 1-11.)

Az időben: Jézus az égre emelvén szemeit, szóla: Atyám! eljött az óra, dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőítsen téged; aminthogy hatalommal ruháztad fel őt minden test fölött, hogy mindenkinek, akit neki adtál, egykor örök életet adjon. Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, egyedül igaz Istent és akit küldöttél, Jézus Krisztust. Én téged megdicsőítettelek a földön, a munkát elvégeztem, melyet rám bíztál, hogy azt meg-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (17, 1-11.)

In illo témpore: Sublevátis Jesus óculis in caelum, dixit: Pater, venit hora, clarífica Fílium tuum, ut Fílius tuus clarificet te: sicut dedísti ei potestátem omnis carnis, ut omne, quod dedísti ei, det eis vitam aetérnam. Haec est autem vita aetérna: Ut cognóscant te, solum Deum verum, et quem misísti Jesum Christum. Ego te clarificávi super terram: opus consummávi, quod dedísti mihi, ut fáciam: et nunc clarífica me tu, Pater apud temetípsum,

tegyem; és most te dicsőíts meg engem, Atyám, tenmagadnál azzal a dicsőséggel, mely enyém volt nálad, mielőtt a világ lett. Megismertettem nevedet az emberekkel, kiket e világból nekem adtál. Tieid voltak és nekem adtad őket és a te beszédedet megtartották. Most már megtudták, hogy minden, amit nekem adtál, tetőled vagyon; mert az igéket, melyeket nekem adtál, átadtam nekik és ők elfogadták és az igazságot megismerték, hogy tőled jöttem ki és elhitték, hogy te küldöttél engem. Én őérettük könyörgök; nem a világért könyörgök, hanem azokért, kiket nekem adtál; mert ők tieid: és az enyémek mind tieid és a tieid enyémek és claritáte, quam hábui, priúsquam mundus esset, apud te. Manifestávi nomen tuum homínibus, quos dedísti mihi de mundo. Tui erant, et mihi eos dedísti: et sermónem tuum servavérunt. Nunc cognovérunt, quia ómnia quae dedísti mihi, abs te sunt: quia verba, quae dedísti mihi, dedi eis: et ipsi accepérunt, et cognovérunt vere quia a te exívi, et credidérunt quia tu me misísti. Ego pro eis rogo, non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedísti mihi: quia tui sunt: et mea ómnia tua sunt, et tua mea sunt: et clarificátus sum in eis. Et jam non sum in mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te vénio.

én megdicsőültem bennük. Én már nem vagyok e világban, ők meg a világban vannak, én pedig tehozzád megyek.

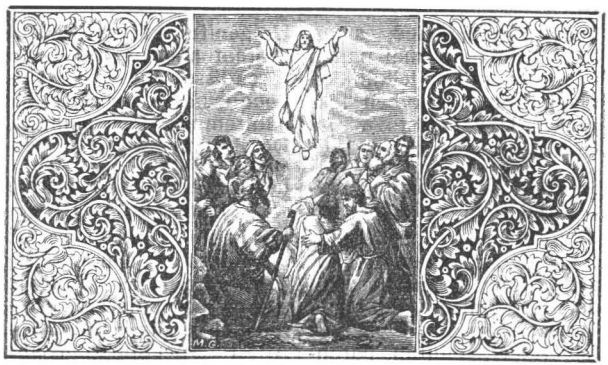

Áldozócsütörtök.

(Stációs-templom: Szent Péter bazilikája.)

A megváltás műve teljes: az Úr bemutatta engesztelő áldozatát, a feltámadás után megalapította Egyházát. Most még csak az van hátra, hogy elküldje a Szentlelket, aki befejezi és fenntartja a megváltás gyümölcseit. Ünnepeljük tehát a mi szabadítónk diadalát, aki azért ment a mennybe, hogy azt nekünk meg nyissa. De nekünk is iparkodnunk kell, hogy a liturgia által lelkünk megdicsőüljön és méltók legyünk az örök életre. — A szentlecke és az evangélium összefoglalja az Úr tanítását és utolsó rendelkezését és mennybemenetelét. Ezt egy szép szimbólumban is látjuk: a húsvéti gyertya, mely az Úr Jézus Krisztust jelképezi, ég Húsvéttól kezdve a mai napig, de ma az evangélium után eloltják, annak jelképéül, hogy az Úr mennybe ment.

Bevonulásra. (Ap. csel. 1, 11.) Galileai férfiak! Mit néztek csodálkozva az égre? alleluja! Amint láttátok őt felszállni az égbe, úgy jön ismét vissza, alleluja, alleluja, alleluja. (Zs. 46, 2.) Tapsoljatok mindnyájan, nemzetek, örvendezzetek ujjongó szóval az Istennek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik hisszük,

Introitus. (Act. 1, 11.) Viri Galilaei, quid admirámini aspiciéntes in caelum? allelúja: quemádmodum vidístis eum ascendéntem in caelum, ita véniet, allelúja, allelúja, allelúja. (Ps. 46, 2.) Omnes gentes, pláudite mánibus: jubiláte Deo in voce exsultatiónis. ℣. Glória Patri.

Orátio. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui hodiérna die

hogy Egyszülötted, a mi Megváltónk, a mai napon mennybe ment, lelkünkkel magunk is mennyben lakjunk. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (1, 1-11.)

Az első beszédben, Teofilus, szólottam mindarról, amit Jézus cselekedett és tanított kezdettől fogva addig a napig, melyen felvétetett, miután parancsot adott a Szentlélek által apostolainak, akiket kiválasztott. A kínszenvedése után ezeknek élve megmutatta magát sok bizonyságban, megjelenvén nekik negyven napon át és beszélvén az Isten országáról. Mikor együtt étkezett velük, meghagyá nekik, hogy ne távozzanak el Jeruzsálemből, hanem várják be az Atya ígéretét, melyet (úgymond) hallottatok az én számból arról, hogy János vízzel keresztelt, ti azonban Szentlélekkel fogtok megkereszteltetni ezen kevés nap mulva. Erre az egybegyűltek megkérdezék tőle, mondván: Uram, vajjon mostanában állítod-e helyre Izrael országát? Ő azonban azt mondá nekik: Nem a ti dolgotok, hogy tudjátok az időket és a pillanatokat, melyeket az Atya önhatalmával megállapított, hanem veszitek majd

Unigénitum tuum Redemptórem nostrum ad caelos ascendísse crédimus; ipsi quoque mente in caeléstibus habitémus. Per eúmdem Dóminum.

Léctio Actuum Apostolórum. (1, 1-11.)

Primum quidem sermónem feci de ómnibus, o Theóphile, quae coepit Jesus fácere et docére, usque in diem, qua, praecípiens Apóstolis per Spíritum Sanctum, quos elégit, assúmptus est; quibus et praebuit seipsum vivum post passiónem suam in multis arguméntis, per dies quadragínta appárens eis, et loquens de regno Dei. Et convéscens, praecépit eis, ab Jerosólymis ne discéderent, sed exspectárent promissiónem Patris, quam audístis (inquit) per os meum: quia Joánnes quidem baptizávit aqua, vos autem baptizabímini Spíritu Sancto non post multos hos dies. Igitur qui convénerant, interrogábant eum, dicéntes: Dómine, si in témpore hoc restítues regnum Israel? Dixit autem eis: Non est vestrum nosse témpora vel moménta, quae Pater pósuit in sua potestáte: sed accipiétis virtútem superveniéntis Spíritus Sancti in vos, et éritis mihi testes in Jerúsalem, et in omni Judaea, et Samaría, et usque ad últimum terrae.

a reátok lejövő Szentlléleknek az erejét és tanuim lesztek Jeruzsálemben és egész Judeában, Szamariában és a föld határáig. Miután ezeket mondotta, szemük láttára felemelkedék és felhő vevé fel őt szemük elől. S miközben nézték őt, amint az égbe ment, íme, két férfiú álla meg mellettük fehér ruhában s ezek mondák: Galileai férfiak, mit álltok és néztek az égre? Ez a Jézus, aki felvétetett mellőletek az égbe, úgy jő majd el, mint ahogy felmenni láttátok őt az égbe.

Et cum haec dixísset, vidéntibus illis, elevátus est, et nubes suscépit eum ab óculis eórum. Cumque intueréntur in caelum eúntem illum, ecce duo viri astitérunt juxta illos in véstibus albis, qui et dixérunt: Viri Galilaei, quid statis aspiciéntes in caelum? Hic Jesus, qui assúmptus est a vobis in caelum, sic véniet, quemádmodum vidístis eum eúntem in caelum.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 46, 6.) Ujjongás között felvonul az Isten, harsonazengés között az Úr. Alleluja! ℣. (Zs. 67, 18-19.) Az Úr Sína szenthegyén fölment a magasba és a rabságot fogságba vitte. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 46, 6.) Ascéndit Deus in jubilatióne, et Dóminus in voce tubae. Allelúja. ℣. (Ps. 67, 18-19.) Dóminus in Sina in sancto, ascéndens in altum, captívam duxit captivitátem. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Márk szerint. (16, 14-20.)

Az időben: Jézus az asztalnál ülő tizenegy tanítványnak jelenék meg; és szemükre hányá hitetlenségüket és szívük keménységét, hogy azoknak, kik őt feltámadása után látták, nem hittek. És mondá nekik: Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hiszen és megkeresztelkedik, üdvözül; aki pedig nem hiszen, elkárho-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Marcum. (16, 14-20.)

In illo témpore: Recumbéntibus úndecim discípulis, appáruit illis Jesus: et exprobrávit incredulitátem eórum, et durítiam cordis: quia iis, qui víderant eum resurrexísse, non credidérunt. Et dixit eis: Eúntes in mundum univérsum, praedicáte Evangélium omni creatúrae. Qui credíderit et baptizátus fúerit, salvus erit: qui vero non credíderit, condemnábitur. Signa

zik. Azokat pedig, akik hisznek, ezen jelek fogják kísérni: Az én nevemben ördögöket űznek ki, új nyelveken szólnak, kígyókat vesznek fel, és ha valami halálosat isznak, nem árt nekik, a betegekre kezeiket teszik, és meggyógyulnak. Az Úr Jézus tehát, miután szólott nekik, fölvétetett a mennybe, és ül az Istennek jobbja felől. Azok pedig elmenvén, prédikálának mindenütt, velük együtt munkálkodván az Úr, és a beszédet megerősítvén a kísérő csodajelekkel.

autem eos, qui credíderint, haec sequéntur: In nómine meo daemónia ejícient: linguis loquéntur novis: serpéntes tollent: et si mortíferum quid bíberint, non eis nocébit: super aegros manus impónent, et bene habébunt. Et Dóminus quidem Jesus, postquam locútus est eis, assúmptus est in caelum, et sedet a dextris Dei. Illi autem profécti, praedicavérunt ubíque, Dómino cooperánte, et sermónem confirmánte, sequéntibus signis.

Felajánlásra. (Zsolt. 46, 6.) Ujjongás között felvonul az Isten, harsonazengés között az Úr, alleluja!

Offertorium. (Ps. 46, 6.) Ascéndit Deus in jubilatióne, et Dóminus in voce tubae, allelúja.

Csendes imádság. Fogadd, Urunk, ezeket az adományokat, melyeket Fiad dicsőséges mennybemenetele emlékére hoztunk és engedd meg kegyesen, hogy a jelen élet veszedelmeitől megszabaduljunk és az örök életre eljussunk. Ugyanazon.

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera, quae pro Fílii tui gloriósa Ascensióne deférimus: et concéde propítius; ut a praeséntibus perículis liberémur, et ad vitam perveniámus aetérnam. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a mennybemenetelről, 563. l.

Áldozásra. (Zsolt. 67, 33-34.) Énekeljetek az Úrnak, ki fölemelkedett az egek egébe, napkeleten, alleluja!

Communio. (Ps. 67, 33-34.) Psállite Dómino, qui ascéndit super caelos caelórum ad Oriéntem, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, mindenható és irgalmas Isten, hogy amit e látható misztériumban magunkhoz vettünk, annak

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, omnípotens et miséricors Deus: ut, quae visibílibus mystériis suménda percépimus, invisíbili consequámur ef-

láthatatlan hatásában is részesedjünk. A mi Urunk.

féctu. Per Dóminum nostrum.

(Az ünnep nyolcada alatt — vasárnap kivételével — ugyanezt a szentmisét mondjuk, a 622—625. l. lévő őszaki imádságokkal.)

(Áldozócsütörtök után kezdődik a novéna, melyet XIII. Leó pápa rendelt el az egész Egyházban az eretnekek és szakadárok visszatéréséért a római katholikus Egyház egységébe. Ez a novéna és a Szentlélek Isten segítségülhívása a legjobb előkészület Pünkösdre. Tartsuk meg azt a szent kilencedet, mert ezzel teljes búcsút nyerhetünk.)

Húsvét után 6. vasárnap.

Krisztus Urunk mennybe ment, az Egyház tehát az apostolokkal együtt kéri és várja a Szentlélek megígért eljövetelét, aki a vigasztalás lelke sok bajainkban. De egyúttal az igazság lelke is, aki tanuságot tesz, hogy Krisztus az Isten Fia. Készüljünk tehát mi is az apostolokhoz és az Egyházhoz hasonlóan a Szentlélek Isten eljövetelére, akinek vigasztalására és tanítására éppen napjainkban oly nagy szükségünk van.

Bevonulásra. (Zs. 26, 7-9.)

Halld meg, Uram, szózatomat, mellyel hozzád kiáltok, alleluja: neked szól szívem, téged keres tekintetem, a te arcodat keresem, Uram, ne fordítsd el tőlem arcodat, alleluja, alleluja! (Zs. 26, 1.) Az Úr az én világosságom és üdvösségem, kitől kellene félnem? ℣. Dicsőség az Atyának.

Introitus. (Ps. 26, 7, 8 et 9.)

Exáudi, Dómine, vocem meam, qua clamávi ad te, allelúja: tibi dixit cor meum, quaesívi vultum tuum, vultum tuum, Dómine, requíram: ne avértas fáciem tuam a me, allelúja, allelúja. (Ps. ibid. 1.) Dóminus illumináti mea, et salus mea: quem timébo? ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, tedd meg, hogy irántad mindig hódoló akarattal viselkedjünk és fölségednek mindig őszinte szívvel szolgáljunk. A mi.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus: fac nos tibi semper et devótam gérere voluntátem; et majestáti tuae sincéro corde servíre. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés megemlékezés Áldozócsütörtökről, 643. l.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 4, 7-11.)

Szeretteim: Legyetek okosak és virrasszatok imádságokban. Mindenek-

Léctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (I. 4, 7-11.)

Cárissimi: Estóte prudéntes, et vigiláte in oratiónibus. Ante ómnia autem,

előtt pedig kölcsönös szeretettel legyetek egymás iránt szüntelenül, mert a szeretet befödi a bűnök sokaságát. Legyetek vendégszeretők egymás iránt zugolódás nélkül. Mindegyiktek, amint kapta a kegyelmet, úgy közölje azt mással is, mint jó sáfárai az Isten sokféle kegyelmének. Ha valaki beszél, mintegy Isten szavaival beszéljen; ha valaki szolgálatot tesz, mintha azon erővel tenné, melyet Isten oszt ki; hogy mindenben Isten tiszteltessék a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 46, 9.) Uralkodik az Úr az összes nemzeteken, ül szent trónusán az Isten. Alleluja! ℣. (Ján. 14, 18.) Nem hagylak árván benneteket: elmegyek, de visszatérek hozzátok s örülni fog szívetek. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (15, 26-27; 16, 1-4.)

Az időben: Mondá Jézus ő tanítványainak: Mikor eljövend a Vigasztaló, kit én küldök nektek az Atyától, az igazság Lelkét, ki az Atyától származik, ő majd bizonyságot tesz énfelőlem; és ti is bizonyságot tesztek, mert kezdettől velem vagytok. Ezeket mondottam nektek, hogy meg ne botránkozzatok. Ki fognak zárni benneteket a zsi-

mútuam in vobismetípsis caritátem contínuam habéntes: quia cáritas óperit multitúdinem peccatórum. Hospitáles ínvicem sine murmuratióne: unusquísque, sicut accépit grátiam, in altérutrum illam administrántes, sicut boni dispensatóres multifórmis grátiae Dei. Si quis lóquitur, quasi sermónes Dei: si quis minístrat, tamquam ex virtúte, quam adminístrat Deus: ut in ómnibus honorificétur Deus per Jesum Christum Dóminum nostrum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 46, 9.) Regnávit Dóminus super omnes gentes: Deus sedet super sedem sanctam suam. Allelúja. ℣. (Joann. 14, 18.) Non vos relínquam órphanos: vado, et vénio ad vos, et gaudébit cor vestrum. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (15, 26-27; 16, 1-4.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Cum vénerit Paráclitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spíritum veritátis, qui a Patre procédit, ille testimónium perhibébit de me: et vos testimónium perhibébitis, quia ab inítio mecum estis. Haec locútus sum vobis, ut non scandalizémini. Absque synagógis fácient vos: sed venit hora, ut omnis, qui

nagógából; sőt eljön az óra, hogy mindaz, aki megöl titeket, szolgálatot vél tenni az Istennek. És ezeket fogják cselekedni veletek, mert nem ismerték az Atyát, sem engemet. De ezeket szólottam nektek, hogy mikor eljövend az óra, rájok emlékezzetek, hogy én megmondottam nektek.

intérficit vos, arbitrétur obséquium se praestáre Deo. Et haec fácient vobis, quia non novérunt Patrem, neque me. Sed haec locútus sum vobis: ut, cum vénerit hora eórum, reminiscámini, quia ego dixi vobis.

Felajánlásra. (Zsolt. 46, 6.) Ujjongás között felvonul az Isten; harsonazengés között az Úr, alleluja!

Offertorium. (Ps. 46, 6.) Ascéndit Deus in jubilatióne, et Dóminus in voce tubae, allelúja.

Csendes imádság. Ezek a szeplőtelen adományok tisztítsanak meg minket, Urunk, és lelkünknek szerezzenek hathatós égi kegyelmet. A mi Urunk.

Secreta. Sacrifícia nos, Dómine, immaculáta purificent: et méntibus nostris supérnae grátiae dent vígorem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: Áldozócsütörtökről, 646. l.)

Prefáció a mennybemenetelről, 563. l.

Áldozásra. (Ján. 17, 12-13, 15.) Atyám, míg velük voltam, megőriztem őket, akiket nekem adtál: alleluja! Most pedig hozzád megyek: nem kérem, hogy vedd ki őket is a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól, alleluja, alleluja!

Communio. (Joann. 17, 12-13 et 15.) Páter, cum essem cum eis, ego servábam eos, quos dedísti mihi, allelúja: nunc autem ad te vénio: non rogo, ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy mi, akik szent ajándékoddal elteltünk, a hálaadásban mindig kitartsunk. A mi Urunk.

Postcommunio. Repléti, Dómine, munéribus sacris: da, quaesumus; ut in gratiárum semper actióne maneámus. Per Dóminum nostrum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Áldozócsütörtökről, 646. l.)

Szombat, Pünkösd vigiliája.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János-bazilika.)

Azok a katechumenek, akik betegség miatt Húsvétra virradó vigilián nem vehették fel a szent keresztséget és talán néhány újonnan megtért is, Pünkösd szombatján járulhattak a szentséghez. Ez a nap is ugyanis már Tertullianus idejében a keresztelés napja volt. Az ünnep, mint Nagyszombaton, a Lateránban van és a szertartás is a nagyszombatinak a megrövidítése.

1. A jövendölések, a keresztkút megáldása és a keresztség kiszolgáltatása.

A pap violaszínű ruhában az oltárhoz megy, megcsókolja az oltárt s a leckeoldalon elmondja a következő jövendöléseket és imádságokat:

Első jövendölés. Mózes I. 22, 1—19., (516. l.)

Könyörögjünk. Isten, ki szolgádnak Ábrahámnak cselekedetében az emberi nemnek az engedelmesség példáját adtad, engedd nekünk, hogy megtörjük akaratunk gonoszságát és mindenben teljesítsük parancsaid igazságát. A mi.

Orémus. Deus, qui in Abrahae fámuli tui ópere, humáno géneri obediéntiae exémpla praebuísti: concéde nobis, et nostrae voluntátis pravitátem frángere, et tuórum praeceptórum rectitúdinem in ómnibus adimplére. Per Dóminum.

Második jövendölés. Mózes II. 14, 24—31; 15, 1., (518. l.)

Böjti ének: Cantémus Dómino, (519. l.)

Könyörögjünk. Isten, ki az újszövetség fényében feltártad az ősidőkben végbement csodáknak azt a jelentését, hogy a Vöröstenger a szent keresztkútat jelképezte, az egyiptomi szolgaságból kiszabadult nép a keresztény népek szentségeit jelezte előre; add, hogy az összes nemzetek elnyerjék a hit érdeme által Izrael kiváltságait és Lelkedben részesülve újjászülessenek. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Orémus. Deus, qui primis tempóribus impléta mirácula novi testaménti luce reserásti, ut et Mare Rubrum forma sacri fontis exsísteret, et liberáta plebs ab Aegyptíaca servitúte, christiáni pópuli sacraménta praeférret: da, ut omnes gentes Israélis privilégium mérito fídei consecútae, Spíritus tui participatióne regeneréntur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Harmadik jövendölés. Mózes V. 31, 22—30., (529. l.)

Böjti ének: Atténde caelum, (530. l.)

Könyörögjünk. Isten, a hívők dicsősége és az igazak élete, ki szolgád Mózes által a szent ének szavaival minket is tanítottál; gyakorold minden népen irgalmad művét, add meg a boldogságot, vedd el a rettegést, hogy a büntetés, mellyel megfenyegettél, változzék át az örök élet gyógyító eszközévé. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad.

Orémus. Deus, glorificátio fidélium, et vita justórum, qui per Móysen fámulum tuum nos quoque modulatióne sacri cárminis erudísti: univérsis géntibus misericórdiae tuae munus operáre, tribuéndo beatitúdinem, auferéndo terrórem; ut, quod pronuntiátum est ad supplícium, in remédium transferátur aetérnum. Per Dóminum.

Negyedik jövendölés. Izaiás 4, 1—6., (526. l.)

Böjti ének: Vínea facta, (527. l.)

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, ki egyetlen Fiad által magadat Egyházad szőlőművesének mutattad, és ki kegyesen ápolsz minden szőlővesszőt, amely ugyanazon Krisztusban, az igazi szőlőtőn gyümölcsöt hoz, hogy még több gyümölcsöt hozzon: ne engedd, hogy híveiden, akiket mint szőlőskertet Egyiptomból a keresztkút forrása által átültetél, a bűn tövisei elhatalmasodjanak, hanem megszentelő Lelked által megerősítve, örökkétartó gyümölcsökben gazdagodjanak. Ugyanazon a mi... ugyanazon Szentlélekkel.

Orémus. Omnípotens sempitérne Deus, qui per únicum Fílium tuum, Ecclésiae tuae demonstrásti te esse cultórem, omnem pálmitem, fructum in eódem Christo tuo, qui vera vitis est, afferéntem, cleménter éxcolens, ut fructus áfferat amplióres: fidélibus tuis, quos velut víneam ex Aegypto per fontem baptísmi transtulísti, nullae peccatórum spinae praeváleant; ut Spíritus tui sanctificatióne muníti, perpétua fruge diténtur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Ötödik jövendölés. Baruk 3, 9—38., (522. l.)

Könyörögjünk. Isten, ki prófétáid ajka által megparancsoltad, hogy a

Orémus. Deus, qui nobis per prophetárum ora praecepísti temporália re-

földieket megvessük és a mennyeiekre törekedjünk, add meg szolgáidnak, hogy amit akaratodnak megismertünk, mennyei sugallatodra teljesíthessük. A mi Urunk.

línquere, atque ad aetérna festináre: da fámulis tuis; ut, quae a te jussa cognóvimus, implére caelésti inspiratióne valeámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Hatodik jövendölés. Ezekiel 37, 1—14., (524. l.)

Könyörögjünk. Isten, seregek Istene, ki felemeled az elesettet és a felemeltet megőrzöd; gyarapítsd neved megszentelésére újjászülető népedet és add, hogy mindazokat, akik a szent keresztség fürdőjében megtisztulnak, szüntelenül sugallatod vezesse. A mi Urunk.

Orémus. Dómine, Deus virtútum, qui collápsa réparas, et reparáta consérvas: auge pópulos in tui nóminis sanctificatióne renovándos; ut omnes, qui sacro baptísmate diluúntur, tua semper inspiratióne dirigántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Ezután a pap violaszínű palástot vesz magára és elindul a keresztkút megáldására. Közben a «Sicut cervus» kezdetű bőjti éneket (534. l.) énekli. A keresztkút előtt a pap megáll és mondja:

℣. Az Úr legyen veletek.
℟. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy akik a Szentlélek elküldésének ünnepét üljük, mennyei vágyakra gyúlva az élet forrása után szomjúhozzunk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

℣. Dóminus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui solemnitátem doni Sancti Spíritus cólimus, caeléstibus desidériis accénsi, fontem vitae sitiámus. Per Dóminum . . . in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

(Ezután a keresztkúthoz lép és mindent úgy végez, mint Nagyszombaton (535. l.). Ezért a következő szentmise introitusát sem mondja, hanem mikor a Mindenszentek litániáját befejező Kyrie véget ér, a Glóriát énekli. A Glóriára minden harangot és csengetyűt megszólaltatnak, épúgy, mint Nagyszombaton. Utána a szokott módon következik a könyörgés.)

2. A Vigilia-mise.

(Ha a szentmisét valamilyen okból nem előzi meg a keresztkút megáldása, a szentmise a szokott módon kezdődik:)

Bevonulásra. (Ezekiel 36, 23-26.)

Vikor általatok megszenteltetem, összegyűjtelek titeket minden földről és tiszta vizet öntök rátok és megtisztultok minden förtelmeketektől és új lelket adok nektek, alleluja, alleluja. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat minden időben, ajkamon van dicsérete szüntelen. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Introitus. (Ezech. 36, 23, 24 et 25-26.)

Cum sanctificátus fúero in vobis, congregábo vos de univérsis terris: et effúndam super vos aquam mundam, et mundabímini ab ómnibus inquinaméntis vestris: et dabo vobis spíritum novum, allelúja, allelúja. (Ps. 33, 2.) Benedícam Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. ℣. Glória.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy ragyogásod fénye fölöttünk tündököljön és világosságod fénye a Szentlélek világossága által megerősítse azok szívét, akik kegyelmeddel újjászülettek. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut claritátis tuae super nos splendor effúlgeat; et lux tuae lucis corda eórum, qui per grátiam tuam renáti sunt, Sancti Spíritus illustratióne confírmet. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

(Több könyörgés ma nincsen.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (19, 1-8.)

Ama napokban: Lőn pedig, míg Apolló Korintusban volt, hogy Pál bejárván a felső tartományokat, Efezusba jött s néhány tanítványra talált. Ezeknek mondá: Vajjon vettétek-e a Szentlelket, minekutána hívők lettetek? Azok azonban felelék neki: De még azt sem hallottuk, hogy van-e Szentlélek. Ő pedig kérdé: Kiben vagytok hát megkeresztelve? Azok felelék: Jánosnak a keresztségében. Erre

Léctio Actuum Apostolórum (Act. 19, 1-8.)

In diébus illis: Factum est, cum Apóllo esset Corínthi ut Paulus peragrátis superióribus pártibus veníret Ephesum, et inveníret quosdam discípulos: dixítque ad eos: Si Spíritum Sanctum accepístis credéntes? At illi dixérunt ad eum: Sed neque si Spíritus Sanctus est, audívimus. Ille vero ait: In quo ergo baptizáti estis? Qui dixérunt: In Joánnis baptísmate. Dixit autem Paulus: Joánnes baptizávit

Pál azt mondotta: János a bűnbánat keresztségével keresztelte a népet, mondván, hogy abban higgyenek, aki utána jövendő, azaz Jézusban. Ezeket hallván, megkeresztelkedének az Úr Jézusnak a nevében. És amidőn Pál rájuk tette kezeit, a Szentlélek leszálla reájuk és szólnak vala nyelveken és prófétálnak vala. A férfiak valának pedig együttvéve mintegy tizenketten. Azután bejárogatva a zsinagógába, bizodalommal szól vala három hónapon át, vitatkozván meggyőzően az Isten országáról.

baptísmo poeniténtiae pópulum, dícens: In eum, qui ventúrus esset post ipsum, ut créderent, hoc est, in Jesum. His audítis, baptizáti sunt in nómine Dómini Jesu. Et cum imposuísset illis manus Paulus, venit Spíritus Sanctus super eos, et loquebántur linguis, et prophetábant. Erant autem omnes viri fere duódecim. Introgréssus autem synagógam, cum fidúcia loquebátur per tres menses, dísputans, et suádens de regno Dei.

(Az Alleluja, a ℣. és a böjti ének ugyanaz, mint Nagyszombaton (544. l.), de az Allelujá t nem ismétlik. Az evangélium ünnepélyes felolvasásához nem visznek gyertyát, hanem csak tömjént.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (14, 15-21.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ha engem szerettek, parancsaimat tartsátok meg. És én kérni fogom az Atyát és más Vigasztalót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké, az igazság Lelkét, kit a világ meg nem kaphat, mert nem látja és nem ismeri őt. Ti pedig megismeritek őt; mert nálatok marad és bennetek lészen. Nem hagylak árván benneteket, hozzátok jövök. Még egy kevés idő és e világ már nem lát engem. De ti láttok engem, mert én élek és ti is élni fogtok. Azon a napon majd megtudjátok,

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (14, 15-21.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Si dilígitis me, mandáta mea serváte. Et ego rogábo Patrem, et álium Paráclitum dabit vobis, ut máneat vobíscum in aetérnum, Spíritum veritátis, quem mundus non potest accípere, quia non videt eum, nec scit eum. Vos autem cognoscétis eum: quia apud vos manébit, et in vobis erit. Non relínquam vos órphanos: véniam ad vos. Adhuc módicum: et mundus me jam non videt. Vos autem vidétis me, quia ego vivo, et vos vivétis. In illo die vos cognoscétis quia ego

hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek. Aki parancsaimat ismeri és azokat megtartja, az szeret engem. Aki pedig engem szeret, Atyám is szeretni fogja azt és én is szeretni fogom és kijelentem neki magamat.

sum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis. Qui habet mandáta mea, et servat ea: ille est, qui díligit me. Qui autem díligit me, diligétur a Patre meo: et ego díligam eum, et manifestábo ei meípsum.

Felajánlásra. (Zsolt. 103, 30, 31.) Áraszd reájuk Lelkedet és ismét életre kelnek, és megújítod a föld színét: dicsőség az Úrnak mindörökké, alleluja.

Offertorium. (Psalm. 103, 30-31.) Emítte Spíritum tuum, et creabúntur, et renovábis fáciem terrae: sit glória Dómini in saecula, allelúja.

Csendes imádság. Szenteld meg, kérünk, Urunk, a neked felajánlott adományokat és a Szentlélek felvilágosítása által tisztítsd meg szívünket. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

Secreta. Múnera, quaesumus, Dómine, oblàta sanctífica: et corda nostra Sancti Spíritus illustratióne emúnda. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Prefáció a pünkösdi, 564. l.

Áldozásra. (Ján. 7, 37-39.) Az ünnep utolsó napján mondá Jézus: Aki hisz énbennem, élővíz folyói fakadnak majd őbelőle. Ezt pedig a Lélekről mondotta, melyet veendők valának az őbenne hívők, alleluja, alleluja!

Communio. (Joann. 7, 37-39.) Ultimo festivitátis die dicébat Jesus: Qui in me credit, flúmina de ventre ejus fluent aquae vivae: hoc autem dixit de Spíritu, quem acceptúri erant credéntes in eum, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság ugyanaz mint Pünkösdkor. 662.

Pünkösdvasárnap.

(Stációs-templom: Szent Péter bazilikája.)

A megváltás ünneplése Húsvéttal kezdődik és tart nem hét napon át, mint a többi ünnepeknél, hanem hétszer hét napon át, úgy hogy betetőzést az ötvenedik napon, a második főünneppel, a pünkösddel nyer. Amit Krisztus Urunk halálával s feltámadásával megszerzett, azt most osztja ki az egész hívősereg számára a Szentlélek Úr Isten, kinek első megnyilatkozása történt a mai napon, noha már az ószövetségben is van homályos célzás reá. Mindjárt a világ teremtésénél is, hogy Isten Lelke lebegett a vizek felett. (Gen. 1, 2.) — De azért pünkösd teljes tartalmát úgy értjük meg, ha történetét ismerjük. (Neve latinul-görögül: Pentecoste, azaz ötvenedik nap. Ebből lett a magyar Pünkösd név.) Maga az ünnep a zsidóságnál is megvolt és két dolgot foglalt magában. A késői zsidóságnál megemlékezés volt arról a csodálatos és félelmetes liturgiáról, amellyel *Isten törvényt adott*, amikor a Sinai hegyen megjelent Izrael népének és tízparancsolatot adva megújította a vele való szövetségét. Eredetileg azonban *hálaadó ünnep* volt a befejezett aratásért, miért is zsengenapnak hívták, mert Pünkösdkor Istennek kellett feláldozniok az aratás zsengéjét.

Isten az emberiséggel — Noéval és fiaival — a vízözön után kötött először szövetséget. A szövetségnek jele az égen megjelenő szivárvány volt. De az emberek hűtlenek lettek és bálványimádásba estek. Isten azután Ábrahámmal kötött szövetséget, amikor megtette őt az emberiség ősatyjává. Ennek a szövetségnek jele a circumcisio volt. Ezt a szövetséget újította meg most Izrael egész népével a Sinai hegynél, az egyiptomi fogságból való kiszabadulás után ötvenedik napra. E szövetség törvénye a tízparancsolat volt, amit Isten a két kőtáblán adott Mózesnek. A szövetség jele pedig a szombat (sabbat) ünnepe volt. Ez a szövetség azonban külsőleges és tökéletlen volt, de mégis előképe volt a tökéletes szeretetszövet-

ségnek, amikor Isten a megváltással kiemelte az emberiséget a bűn rabszolgaságából. A szövetség törvénye a tökéletes szeretet, amit a Szentlélek, aki valóban a szeretet, az emberek lelkében elültet; az újszövetség jele pedig a keresztény vasárnap.

Ez az újszövetségi ünnep a mi keresztény Pünkösdünk. Pünkösd liturgiájának így a keresztény liturgiában hármas tárgya van. Az első a *Szentlélek Isten eljövetele*, amint azt az Üdvözítő az apostolainak és tanítványainak megígérte, hogy elküldi a Tanítót és Vigasztalót. Másodszor annak az *újszövetségi szeretetszövetségnek a bejezése*, melyet Isten és a megváltott emberiség között Krisztus alapított meg egységes, szent, katholikus és apostoli Anyaszentegyház által. Harmadszor pedig a Pünkösd tárgya ennek az újszövetségnek hatása és megvalósulása, azaz az emberiség megszentelése, a *tanítás és a kegyelemosztás* által. A mi Pünkösdünk is, a szó legnemesebb értelmében aratási ünnep. Ennek az aratási ünnepnek Istennek feláldozott zsengéje az a 3000 zsidó volt, akik Szent Péter beszédjére ezen a napon megkeresztelkedtek.

A liturgiában a szentmise ezt a háromféle kegyelemtitkot tartalmazza. Ez cseng keresztül a szentleckéken, az evangéliumokon és az összes liturgikus olvasmányokon az egész ünnepi nyolcad alatt. A főünnepen az énekkar ezt dicsőíti az introitusban (a Szentlélek eljövetelét a világra és a világ megújítását), a felajánlásban (a szövetség megalapítását) és a communióban (a Szentléleknek a mennyből való lejövetelét).

A pünkösdi misztérium csodálatos és kegyelemdús beteljesedése Krisztus megváltói működésének és már emiatt is szoros kapcsolatban áll a Húsvét titkával: a «mysterium redemptionis» szal és azzal együtt egy összefüggő egészet alkotva, középpontja az egyházi év második ünnepkörének. Ezért nagy ünnep a Pünkösd az egyházi évben és nem áll a Karácsony, az Epiphania és a Húsvét fénye mögött. Oltár és templom újból ünnepélyes díszben áll, a liturgikus ruhák színe piros, az ifjú, üde tavasz rózsájának a színe. A misének saját (pünkösdi) prefációja van a Szentlélek Isten tiszteletére és egy sequentiája: a Veni Sancte Spíritus... (Ez utóbbinak szerzőjét nem tudjuk pontosan megállapítani.)

Pünkösd nyolcada is kiváltságos ünnep; ezen idő alatt semmiféle más ünnepet nem lehet ünnepelni. A két első nap elsőosztályú ünnep és pedig a hétfői ünnep sok helyen teljes munkaszünettel járó nap. Azonkívül minden nap stációs-nap és saját miséje van. Ezeknek a miséknek liturgikus szövege az ifjú Egyház apostoli működését tárják elénk.

Jelentőségteljes, méltó és jogos, hogy a nyári évnegyedes böjtök pünkösd nyolcadába esnek, mert hiszen a szentelési napokon a papjelöltek lelkében a pünkösdi csoda újul meg. Ekkor szokták továbbá a székesegyházakban a püspökök a bérmálás szentségét is kiszolgáltatni. A Szentlélek eljövetelét mindenféle szemléltető módon jelképezték: rózsákat vagy égő tüzes csóvákat dobtak le a templom mennyezetéről, rózsákkal díszítették a templomokat és házakat; és innen is a név, hogy rózsás húsvét *(Pascha rosatum)*.

Emlékeztessen minket a Pünkösd arra, hogy a Szentlélek az Egyházban él, azt tanítja, megszenteli és kormányozza. A pápa és a püspökök a szervek, akik által Isten nekünk kinyilatkoztatja akaratát üdvösségünk dolgában. Jusson eszünkbe másodszor, hogy a Szentlélek Isten megszentelő kegyelme által a lelkünkben lakik, megvilágosít és megszentel, megerősít és megvigasztal minket. Ezért kötelességünk, hogy mi ez isteni lelki vendég belső sugallatait készséggel kövessük, őt lelkünkből súlyos bűnnel soha ki ne űzzük. Végül pedig hét szent ajándékát hálásan fogadjuk és úgy használjuk fel, hogy annak szent gyümölcsei lelkünkben megérjenek.

Bevonulásra. (Bölcs. k. 1, 7.)

Az Úr Lelke betölti a föld kerekségét, alleluja! És ami egybefogja a mindenséget, az tud is minden szóról, alleluja, alleluja, alleluja! (Zs. 67, 2.) Felkél az Isten és elszélednek ellenségei: és elfutnak előle, kik őt gyűlölik. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a mai napon híveid szívét a Szentlélek felvilágosítása által oktattad, add meg nekünk, hogy ugyanazon Lélekben a jót megszeressük és az ő vigasztalásában mindig örvendjünk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (2, 1-11.)

Midőn elérkezett a Pünkösd napja, mindannyian együtt valának ugyanazon helyen és hirtelenül zaj támada az égből, olyan, mint heves szélvész zúgása s betölté az egész házat, ahol ültek. Majd pedig szétoszló nyelvek jelenének meg nekik, olyanok, mint a tűz s leereszkedék mindegyikükre. Ekkor mindnyájan

Introitus. (Sap. 1, 7.)

Spíritus Dómini replévit orbem terrárum, allelúja: et hoc quod cóntinet ómnia, sciéntiam habet vocis, allelúja, allelúja, allelúja. (Ps. 67, 2.) Exsúrgat Deus, et dissipéntur inimíci ejus: et fúgiant, qui odérunt eum, a fácie ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui hodiérna die corda fidélium Sancti Spíritus illustratióne docuísti: da nobis in eódem Spíritu recta sápere; et de ejus semper consolatióne gaudére. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Léctio Actuum Apostolórum. (2, 1-11.)

Cum compleréntur dies Pentecóstes, erant omnes discípuli páriter in eódem loco: et factus est repénte de caelo sonus, tamquam adveniéntis spíritus veheméntis: et replévit totam domum ubi erant sedéntes. Et apparuérunt illis dispertítae linguae tamquam ignis, sedítque supra síngulos eórum: et repléti

betelének Szentlélekkel s beszélni kezdtek különféle nyelveken, amikép a Szentlélek adta nekik, hogy szóljanak. Laktak pedig akkor Jeruzsálemben zsidók, istenfélő férfiak minden nemzetből, mely az ég alatt van. Amikor ez a zaj támadt, tömeg verődött össze s lelkében megzavarodék, mivel ki-ki tulajdon nyelvén hallotta beszélni őket. Mindnyájan álmélkodtak és csodálkoztak, mondván: Íme, ezek, kik beszélnek, nemde mindnyájan galileaiak; hogyan hallottuk hát mégis mi mindegyikünk saját nyelvünket, melyben születtünk? Mi, pártusok, médek, elamiták, Mezopotámiának, Judeának, Kappadociának, Pontusnak, Asiának, Frigiának, Pamfiliának, Egyiptomnak és a Cirene körüli Libia részeinek lakói, a Rómából való jövevények, zsidók is, prozeliták is, krétaiak és arabok: halljuk, hogy a mi nyelvünkön hirdetik az Istennek nagy tetteit.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 103, 30.) Áraszd reájuk Lelkedet és ismét életre kelnek és megújítod a föld színét. Alleluja! (Térdhajtás.) ℣. Jöjj el, Szentlélek! Töltsd be híveid szívét és gyújtsd fel bennük szereteted tűzét.

Ünnepi ének. Jöjj Szentlélek Istenünk, add a mennyből éreznünk fényességed sugarát.

sunt omnes Spíritu Sancto, et coepérunt loqui váriis linguis, prout Spíritus Sanctus dabat éloqui illis. Erant autem in Jerúsalem habitántes Judaei, viri religiósi ex omni natióne, quae sub caelo est. Facta autem hac voce, convénit multitúdo, et mente confúsa est, quóniam audiébat unusquísque lingua sua illos loquéntes. Stupébant autem omnes, et mirabántur, dicéntes: Nonne ecce omnes isti, qui loquúntur, Galilaei sunt? Et quómodo nos audívimus unusquísque linguam nostram, in qua nati sumus? Parthi, et Medi, et Aelamítae, et qui hábitant Mesopotámiam, Judaeam, et Cappadóciam, Pontum, et Asiam, Phrygiam, et Pamphyliam, Aegyptum, et partes Líbyae, quae est circa Cyrénen, et ádvenae Románi, Judaei quoque, et Prosélyti, Cretes, et Arabes: audívimus eos loquéntes nostris linguis magnália Dei.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 103, 30.) Emítte Spíritum tuum, et creabúntur, et renovábis fáciem terrae. Allelúja. (Hic genuflectitur.) ℣. Veni, Sancte Spíritus, reple tuórum corda fidélium: et tui amóris in eis ignem accénde.

Sequentia. Veni, Sancte Spíritus, et emítte caelitus, lucis tuae rádium.

Jöjj, szegények atyja te, bőkezűség Istene, lelkünk fényed hassa át.

Édességes vigaszunk, drága vendég, szomjazunk, édes lélekújulás.

Fáradottnak könnyűlés, tikkadónak enyhűlés, sírónak vigasztalás.

Boldogságos, tiszta fény, szállj meg szívünk rejtekén, híveidnek napja légy.

Ihleted ha fényt nem ad, emberszívben ellohad, minden érő, minden ép.

Mosd meg, ami szennyezett, asszúságra önts vizet, orvosold a sebhelyet.

Símogasd a darabost, fölmelegesd a fagyost, útra vidd, ki tévelyeg.

Add, vegyék el híveid, kik hitük beléd vetik, hétszeres kegyelmedet.

Jámbornak jutalmazást, engedj boldog kimulást, mindörökké mennyeket.

Amen. Alleluja!

✠ A szent evangelium szakasza Szent János szerint. (14, 23-31.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Ha valaki szeret engem, az én beszédemet megtartja; és Atyám is szeretni fogja őt, és hozzája megyünk, és lakóhelyet szerzünk nála. Aki engem nem szeret, az én beszédeimet nem tartja meg; a beszéd pedig, melyet hallottatok, nem az enyém, hanem az Atyáé, ki engem

Veni, pater páuperum, veni, dator múnerum, veni, lumen córdium.

Consolátor óptime, dulcis hospes ánimae, dulce refrigérium.

In labóre réquies, in aestu tempéries, in fletu solátium.

O lux beatíssima, reple cordis íntima tuórum fidélium.

Sine tuo númine, nihil est in hómine, nihil est innóxium.

Lava quod est sórdidum, riga quod est áridum, sana quod est sáucium.

Flecte quod est rígidum, fove quod est frígidum, rege quod est dévium.

Da tuis fidélibus, in te confidéntibus, sacrum septenárium.

Da virtútis méritum, da salútis éxitum, da perénne gáudium.

Amen. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (14, 23-31.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Si quis díligit me, sermónem meum servábit, et Pater meus díliget eum, et ad eum veniémus, et mansiónem apud eum faciémus: qui non díligit me, sermónes meos non servat. Et sermónem quem audístis, non est meus: sed ejus, qui misit me, Patris. Haec locútus sum vobis,

küldött. Ezeket szólottam nektek, nálatok lévén. A Vigasztaló pedig, a Szentlélek, kit az Atya az én nevemben küld, az majd megtanít titeket mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amit mondottam nektek. Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek; nem miként a világ adja, adom én nektek. Ne riadjon meg szívetek, és ne féljen. Hallottátok, hogy azt mondottam nektek: Elmegyek és hozzátok jövök. Ha szeretnétek engem, csak örülnétek annak, hogy az Atyához megyek; mert az Atya nagyobb nálamnál. És most megmondottam nektek, mielőtt megtörténnék, hogy midőn meglesz, higgyetek. Immár nem sokat fogok beszélni veletek; mert jön e világ fejedelme; de énbennem semmije sincsen; hanem, hogy megtudja a világ, hogy szeretem az Atyát és amint meghagyta nekem az Atya, úgy cselekszem.

apud vos manens. Paráclitus autem Spíritus Sanctus, quem mittet Pater in nómine meo, ille vos docébit ómnia, et súggeret vobis ómnia, quaecúmque dixero vobis. Pacem relínquo vobis, pacem meam do vobis: non quómodo mundus dat, ego do vobis. Non turbétur cor vestrum, neque formídet. Audístis quia ego dixi vobis: Vado, et vénio ad vos. Si diligerétis me, gauderétis útique, quia vado ad Patrem: quia Pater major me est. Et nunc dixi vobis priúsquam fiat: ut cum factum fúerit, credátis. Jam non multa loquar vobíscum. Venit enim princeps mundi hujus, et in me non habet quidquam. Sed ut cognóscat mundus, quia díligo Patrem, et sicut mandátum dedit mihi Pater, sic fácio.

Felajánlásra. (Zs. 67, 29, 30.) Erősítsd meg, Isten, amit köztünk készítettél: jeruzsálemi templomodból, királyok hozzanak neked ajándékot, alleluja!

Offertorium. (Ps. 67, 29-30.) Confírma hoc, Deus, quod operátus es in nobis: a templo tuo, quod est in Jerúsalem, tibiófferent reges múnera, allelúja.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, szenteld meg ezeket a felajánlott ajándékokat: és szívünket a Szentléleknek felvilágosítása által tisztítsd meg. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Secreta. Múnera, quaesumus, Dómine, oblàta sanctífica: et corda nostra Sancti Spíritus illustratióne emúnda. Per Dóminum nostrum ... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Prefáció a pünkösdi, 564. l.

Áldozásra. (Ap. csel. 2, 2-4.) Hirtelenül zaj támada az égből, ahol ültek, olyan, mint a heves szélvész zúgása, alleluja! És mindnyájan betelének Szentlélekkel és hirdették Isten nagy tetteit, alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság. A Szentléleknek ránk áradása tisztítsa meg, Urunk, szívünket és harmatja szívünk mélyéig hatolva, termékenyítse meg azt. A mi Urunk ... ugyanazon Szentlélekkel.

Communio. (Act. 2, 2-4.) Factus est repénte de caelo sonus, tamquam adveniéntis spíritus veheméntis, ubi erant sedéntes, allelúja: et repléti sunt omnes Spíritu Sancto, loquéntes magnália Dei, allelúja, allelúja.

Postcommunio. Sancti Spíritus, Dómine, corda nostra mundet infúsio: et sui roris íntima aspersióne foecúndet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum ... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Pünkösdhétfő.

(Stáclós-templom : Szent Péter bilincseinek temploma.)

A pünkösdi ünnep nagyságát mutatja az is, hogy egész oktávája alatt minden napra külön miseszöveget állított össze az Egyház és valamennyiben a Szentlélek csodáit ünnepli. A mai mise szövege utal több helyen az újonnan megkeresztseltekre is, mert ezen a napon is szoktak az ősegyházban keresztelni annak emlékére, hogy Szent Péter ezen a napon keresztelte meg a legelső hívőket.

Bevonulásra. (Zs. 80, 17.)

Táplálta őket a búza zsírjával, alleluja: és jóllaktatá mézzel a kősziklából, alleluja, alleluja! (Zs. 80, 2.) Örvendjetek az Istennek, a mi segítőnknek: ujjongjatok Jákob Istenének. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki apostolaidnak elküldted a Szentlelket, adj eredményt néped jámbor kérésének, hogy akiknek megadtad a hitet, ajándékozd meg azokat a békével is. A mi Urunk ...ugyanazon Szentlélekkel.

Introitus. (Ps. 80, 17.)

Cibávit eos ex ádipe fruménti, allelúja: et de petra, melle saturávit eos, allelúja, allelúja. (Ps. ibid. 2.) Exsultáte Deo adjutóri nostro: jubiláte Deo Jacob. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui Apóstolis tuis Sanctum dedísti Spíritum: concéde plebi tuae piae petitiónis effectum; ut, quibus dedísti fidem, largiáris et pacem. Per Dóminum ... in unitáte ejúsdem.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (10, 34, 42-48.)

Ama napokban: Péter megnyitván száját, mondá: Férfiak, testvérek! Megparancsolá nekünk az Úr, hogy hirdessük a népnek és bizonyítsuk, hogy ő az, akit az Isten az élők és a holtak bírájává tett. Róla tanuságot tesznek a próféták mind, hogy mindenki megnyeri a bűnök bocsánatát az ő neve által, aki csak hisz benne. Még miközben Péter e szavakat mondotta, a Szentlélek leszálla mindazokra, kik az igét hallgaták. A körülmetélésből való hívek, kik Péterrel jöttek oda, elcsodálkoznak vala, hogy a Szentlélek malasztja kiöntetett a pogányokra is, hallják vala ugyanis őket nyelveken beszélni és magasztalni az Istent. Ekkor Péter mondá: Vajjon megtagadhatja-e valaki a vizet, hogy ezek meg ne kereszteltessenek, akik a Szentlelket épúgy elnyerték, mint mi? Elrendelé tehát, hogy kereszteljék meg őket az Úr Jézus Krisztus nevében.

Alleluja, alleluja! ℣. (Ap. csel. 2, 4.) Az apostolok különféle nyelven hirdették Isten nagy tetteit. **Alleluja!** (Térdhajtás.) **℣.** Jöjj el, Szentlélek, töltsd be híveid szívét és gyújtsd fel bennük a szereteted tüzét.

Léctio Actuum Apostolórum. (10, 34, 42-48.)

In diébus illis: Apériens Petrus os suum, dixit: Viri fratres, nobis praecépit Dóminus praedicáre pópulo: et testificári, quia ipse est, qui constitútus est a Deo judex vivórum et mortuórum. Huic omnes prophétae testimónium pérhibent, remissiónem peccatórum accípere per nomen ejus omnes, qui credunt in eum. Adhuc loquénte Petro verba haec, cécidit Spíritus Sanctus super omnes, qui audiébant verbum. Et obstupuérunt ex circumcisióne fidéles, qui vénerant cum Petro: quia et in natiónes grátia Spíritus Sancti effúsa est. Audiébant enim illos loquéntes linguis, et magnificántes Deum. Tunc respóndit Petrus: Numquid aquam quis prohibére potest, ut non baptizéntur hi, qui Spíritum Sanctum accepérunt sicut et nos? Et jussit eos baptizári in nómine Dómini Jesu Christi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Act. 2, 4.) Loquebántur váriis linguis Apóstoli magnália Dei. **Allelúja.** (Hic genuflectitur.) **℣.** Veni, Sancte Spíritus, reple tuórum corda fidélium: et tui amóris in eis ignem accénde.

Ünnepi ének ugyanaz, mint vasárnap, 659. l.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (3, 16-21.)

Az időben: Mondá Jézus Nikodémusnak: Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Mert nem azért küldötte Isten az ő Fiát e világra, hogy ítélje e világot, hanem hogy üdvözüljön e világ őáltala. Aki őbenne hiszen, meg nem ítéltetik; aki pedig nem hiszen, már megítéltetett, mert nem hitt az Isten egyszülött Fia nevében. Az pedig az ítélet, hogy a világosság a világba jött, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot; mivel cselekedeteik gonoszak valának. Mert mindaz, aki gonoszt cselekszik, gyűlöli a világosságot és nem megy a világosságra, hogy meg ne feddessenek az ő cselekedetei; aki pedig az igazságot teszi, a világosságra megy, hogy nyilvánosságra jöjjenek az ő cselekedetei, mert Istenben műveltettek.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (3, 16-21.)

In illo témpore: Dixit Jesus Nicodémo: Sic Deus diléxit mundum, ut Fílium suum unigénitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non péreat, sed hábeat vitam aetérnam. Non enim misit Deus Fílium suum in mundum, ut júdicet mundum, sed ut salvétur mundus per ipsum. Qui credit in eum, non judicátur; qui autem non credit, jam judicátus est: quia non credit in nómine unigéniti Fílii Dei. Hoc est autem judícium: quia lux venit in mundum, et dilexérunt hómines magis ténebras, quam lucem: erant enim eórum mala ópera. Omnis enim qui male agit, odit lucem, et non venit ad lucem, ut non arguántur ópera ejus: qui autem facit veritátem, venit ad lucem, ut manifesténtur ópera ejus; quia in Deo sunt facta.

Felajánlásra. (Zs. 17, 14 és 16.) Dörgött az Úr az égből, hallatta hangját a Fölséges: láthatóvá lettek a vizek forrásai, alleluja!

Offertorium. (Ps. 17, 14 et 16.) Intónuit de caelo Dóminus, et Altíssimus dedit vocem suam: et apparuérunt fontes aquárum, allelúja.

Csendes imádság. Szenteld meg kegyesen, Urunk, kérünk, ezeket az adományokat és e jelképes áldozatnak felajánlását elfo-

Secreta. Propítius, Dómine, quaesumus, haec dona sanctífica: et hóstiae spiritális oblatióne suscépta, nosmetípsos tibi pérfice mu-

gadva, fogadj el minket magadnak örök áldozati ajándékul. A mi Urunk.

nus aetérnum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a Szentlélekről, 564.

Áldozásra. (Ján. 14, 26.) A Szentlélek megtanít titeket, mindenre, alleluja, amit mondottam nektek, alleluja, alleluja, alleluja!

Communio. (Joann. 14, 26.) Spíritus Sanctus docébit vos, allelúja: quaecúmque díxero vobis, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Állj mellette kérünk, Urunk, népednek és az ellenség dühétől védd meg őket, akiket e mennyei misztériumban részesítettél. A mi Urunk.

Postcommunio. Adésto, quaesumus, Dómine, pópulo tuo: et quem mystériis caeléstibus imbuísti, ab hóstium furóre defénde. Per Dóminum nostrum Jésum Christum.

Pünkösd utáni kedd.

(Stációs-templom: a Szent Anasztázia-templom.)

A szentmise ismét a megkeresztelkedtekkel van szoros kapcsolatban. Megmutatja két boldogító kincsünket: a Szentlelket és az Egyházat. A Szentlélekről sokat elmond nekünk: megtisztítja szívünket (or.), megerősít a bérmálásban (lecke), tanít (all.) és az Eucharisztiában megdicsőít (com.). Az Egyházat pedig bemutatja, mint a mennyek országát és az Úr aklát. És Krisztus, a Jó Pásztor jobban megóv minket, mint a császár, akinek az udvari temploma a mai stációs-templom.

Bevonulásra. (Ezdrás 4, 2, 36 és 37.)

Vegyétek dicsőségetek örömét, alleluja; hálát adva Istennek, alleluja; ki titeket a mennyországra meghívott, alleluja, alleluja, alleluja. (Zs. 77, 1.) Figyelj, népem, tanításomra, hajtsd füled szájam igéire. ℣. Dicsőség.

Introitus. (4 Esdr. 2, 36 et 37.)

Accípite jucunditátem glóriae vestrae, allelúja: grátias agéntes Deo, allelúja: qui vos ad caeléstia regna vocávit, allelúja, allelúja, allelúja. (Ps. 77, 1.) Atténdite, pópule meus, legem meam: inclináte aurem vestram in verba oris mei. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Legyen segítségünkre, kérünk, Urunk, a Szentlélek ereje,

Orátio. Adsit nobis, quaesumus, Dómine, virtus Spíritus Sancti: quae et

és tisztítsa meg kegyesen szívünket és őrizze meg minden bajtól. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (8, 14-17.)

Ama napokban: Midőn az apostolok, kik Jeruzsálemben voltak, meghallották, hogy Szamaria befogadta az Isten igéjét, elküldék hozzájuk Pétert és Jánost, kik odajövén, imádkoztak értük, hogy elnyerjék a Szentlelket, mert az még egyikükre sem szállott le, hanem csak meg valának keresztelve az Úr Jézus nevében. Ekkor rájuk tevék kezüket s azok elnyerék a Szentlelket.

Alleluja, alleluja! ℣. (Ján. 14, 26.) A Szentlélek majd megtanít titeket mindenre, amit mondottam nektek. Alleluja.

Léctio Actuum Apostolórum. (8, 14-17.)

In diébus illis: Cum audíssent Apóstoli, qui erant Jerosólymis, quod recepísset Samaría verbum Dei, misérunt ad eos Petrum, et Joánnem. Qui cum venissent, oravérunt pro ipsis, ut accíperent Spíritum Sanctum: nondum enim in quemquam illórum vénerat, sed baptizáti tantum erant in nómine Dómini Jesu. Tunc imponébant manus super illos, et accipiébant Spíritum Sanctum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Joann. 14, 26.) Spíritus Sanctus docébit vos quaecúmque díxero vobis. Allelúja.

(Térdhajtás, Veni Sancte vers és sequentia ugyanúgy, mint vasárnap, 659. l.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (10, 1-10.)

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak: Bizony, bizony mondom nektek: aki nem az ajtón megyen be a juhok aklába, hanem másunnan mászik be, az tolvaj és rabló. Aki pedig az ajtón megyen be, pásztora a juhoknak. Ennek az ajtónálló ajtót nyit és a juhok az ő szavára hallgatnak és nevükön szólítja a maga ju-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (10, 1-10.)

In illo témpore: Dixit Jesus pharisaeis: Amen, amen dico vobis: qui non intrat per óstium in ovíle óvium, sed ascéndit aliúnde, ille fur est, et latro. Qui autem intrat per óstium, pastor est óvium. Huic ostiárius áperit, et oves vocem ejus áudiunt, et próprias oves vocat nominátim, et edúcit eas. Et cum próprias oves

hait és vezeti azokat. Midőn juhait kiereszti, előttük megyen és a juhok őt követik, mert ismerik szavát. Idegen után pedig nem mennek, hanem futnak tőle, mert nem ismerik az idegenek szavát. E példabeszédet mondá nekik Jézus; ők pedig nem érték, mit beszéle nekik. Ismét mondá tehát nekik Jézus: Bizony, bizony mondom nektek, hogy én vagyok a juhok ajtaja. Mindnyájan, akik csak előttem jöttek, tolvajok és rablók, de nem hallgattak rájuk a juhok. Én vagyok az ajtó. Aki énrajtam keresztül megyen be, üdvözül; és bejár és kijár és legelőt talál. A tolvaj csak azért jön, hogy lopjon és öljön és pusztítson; én azért jöttem, hogy életük legyen és minél több legyen.

Felajánlásra. (Zsolt. 77, 23-25.) Az Úr megnyitotta a mennynek ajtait és mannát hullatott nekik eledelül; mennyei kenyeret adott nekik, angyalok kenyerét ette az ember, alleluja!

Csendes imádság. Tisztítson meg minket, kérünk, Urunk, az itt levő adományok felajánlása és tegyen méltókká a szent áldozatban való részvételre. A mi Urunk.

emíserit, ante eas vadit: et oves illum sequúntur, quia sciunt vocem ejus. Aliénum autem non sequúntur, sed fúgiunt ab eo; quia non novérunt vocem alienórum. Hoc provérbium dixit eis Jesus. Illi autem non cognovérunt quid loquerétur eis. Dixit ergo eis íterum Jesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum óstium óvium. Omnes quotquot venérunt, fures sunt, et latrónes, et non audiérunt eos oves. Ego sum óstium. Per me si quis introíerit, salvábitur: et ingrediétur, et egrediétur, et páscua invénlet. Fur non venit nisi ut furétur, et mactet, et perdat. Ego veni ut vitam hábeant, et abundántius hábeant.

Offertorium. (Ps. 77, 23-25.) Portas caeli apéruit Dóminus: et pluit illis manna, ut éderent: panem caeli dedit eis, panem Angelórum manducávit homo, allelúja.

Secreta. Purificet nos, quaesumus, Dómine, múneris praeséntis oblátio: et dignos sacra participatióne effíciat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Prefáció a pünkösdi, 564. l.

Áldozásra. (Ján. 15, 26; 16, 14.) A Lélek, ki az Atyától származik, alleluja; ő majd

Communio. (Joann. 15, 26; 16, 14.) Spíritus quia Patre procédit, allelúja:

megdicsőít engem, alleluja, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Lelkünket, kérünk, Urunk, az Isteni szentség által újítsa meg a Szentlélek, mert őmaga minden bűn megbocsátója. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

ille me clarificábit, allelúja, allelúja.

Postcommunio. Mentes nostras, quaesumus, Dómine, Spíritus Sanctus divínis réparet sacraméntis: quia ipse est remíssio ómnium peccatórum. Per Dóminum . . . in unitáte ejúsdem.

Pünkösd utáni szerda.

(Stációs-templom: a Sancta Maria Major-bazilika.)

A nyári évnegyedes böjt első napja, de a szent szövegekben a pünkösdi misztérium gondolata áll előtérben. Talán az evangéliumban említett élet kenyere van kapcsolatban a kántorböjttel, amellyel áldást kérünk és hálát adunk a nyári aratásért, a földi kenyérért. — A nyári kántorböjt ugyanis eredetileg a gabonaaratásért hálaadó ünnep volt. Ma gondolhatunk az Egyház lelki aratására: a bérmálkozókra és az újonnan fölszentelt papokra. — E miséknek egy másik, de gyöngén hangsúlyozott motívuma a lelki megújulás és a bűnbánat.

Bevonulásra. (Zs. 67, 8-9.)

Isten, mikor néped élén kivonultál, és utat készítettél nekik, és közöttük laktál, alleluja; megremegett a föld, csepegtek az egek, alleluja, alleluja. (Zs. 67, 2.) Felkél az Isten és elszélednek ellenségei; és elfutnak előle, kik őt gyűlölik. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 67, 8 et 9.)

Deus, dum egrederéris coram pópulo tuo, iter fáciens eis, hábitans in illis, allelúja: terra mota est, caeli distillavérunt, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 2.) Exsúrgat Deus, et dissipéntur inimíci ejus: et fúgiant, qui odérunt eum, a fácie ejus. ℣. Glória Patri.

Ez a rész az ősi szentmise maradványa. A Kyrie után ezt mondja a pap:

Könyörögjünk. Lelkünket, kérünk, Urunk, világosítsa meg a Vigasztaló, ki belőled támad és vezessen el minden igazságra, amint Fiad megígérte: Ki veled él... ugyanazon Szentlélekkel.

Orémus. Mentes nostras, quaesumus, Dómine, Paráclitus, qui a te procédit, illúminet: et indúcat in omnem, sicut tuus promísit Fílius, veritátem: Qui tecum . . . in unitáte ejúsdem.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (2, 14-21.)

Ama napokban: Péter a tizeneggyel ott álla s fölemelé szavát és beszédet intéze hozzájuk: Zsidó férfiak és Jeruzsálem összes lakói! Vegyétek tudomásul és halljátok fületekkel szavaimat. Nem részegek ezek, ahogy gondoljátok, hiszen a nappalnak még csak harmadik órája vagyon, hanem ez az, ami Joel próféta által mondatott: És leszen az utolsó napokban (mondja az Úr), hogy kiárasztok az én Lelkemből minden emberre, akkoron a ti fiaitok és leányaitok prófétálni fognak, ifjaitok látomásokat látnak, öregjeiteknek pedig álomlátásaik lesznek. És pedig szolgáimra s szolgálóimra öntök ki ama napokban Lelkemből s prófétálni fognak. Csodákat fogok tenni odafönn az égen és jeleket lenn a földön, vért, tüzet és füstpárát. A nap sötétséggé fog változni, a hold pedig vérré, mielőtt eljő az Úrnak nagy és nyilvánvaló napja. És lesz, hogy mindaz, aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözül.

Alleluja. ℣. (Zs. 32, 6.) Az Úr igéje alkotta az egeket, és szájának lehellete minden seregüket.

Léctio Actuum Apostolórum. (2, 14-21.)

In diébus illis: Stans Petrus cum úndecim, levávit vocem suam, et locútus est eis: Viri Judaei, et qui habitátis Jerúsalem univérsi, hoc vobis notum sit, et áuribus percípite verba mea. Non enim, sicut vos aestimátis, hi ébrii sunt, cum sit hora diéi tértia: sed hoc est, quod dictum est per prophétam Joel: Et erit in novíssimis diébus (dicit Dóminus) effúndam de Spíritu meo super omnem carnem, et prophetábunt fílii vestri, et fíliae vestrae, et júvenes vestri visiónes vidébunt, et senióres vestri sómnia somniábunt. Et quidem super servos meos, et super ancíllas meas in diébus illis effúndam de Spíritu meo, et prophetábunt: et dabo prodígia in caelo sursum, et signa in terra deórsum, sánguinem, et ignem, et vapórem fumi. Sol converterétur in ténebras, et luna in sánguinem, ántequam véniat dies Dómini magnus et maniféstus. Et erit: omnis quicúmque invocáverit nomen Dómini, salvus erit.

Allelúja. ℣. (Ps. 32, 6.) Verbo Dómini caeli firmáti sunt, et Spíritu oris ejus omnis virtus eórum.

(Itt mondja a pap Glória in excélsis-t és ettől kezdve rendesen folytatódik tovább a mise.)

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható, irgalmas Isten, hogy a Szentlélek hozzánk jöjjön és bennünk való lakása által tegyen minket kegyesen dicsőségének templomává. A mi Urunk... ugyanazon.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens et miséricors Deus: ut Spíritus Sanctus advéniens, templum nos glóriae suae dignánter inhabitándo perfíciat. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem.

(A 2. könyörgés: az Egyházért, vagy a pápáért, 622. l.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (5, 12-16.)

Ama napokban: Az apostolok keze által pedig sok jel és csoda történik vala a nép között. És mindnyájan egy érzülettel valának Salamon tornácában. Mások közül azonban senki sem mert közéjük elegyedni, viszont a nép nagyra becsülte őket. Az Úrban hivő férfiak és nők sokasága egyre növekszik vala, úgyannyira, hogy kivitték a betegeket az utcákra s hordágyakra és nyoszolyákra rakták őket, hogy mikor Péter jön, legalább az árnyéka érje valamelyiküket s megszabaduljanak betegségeiktől. Sőt Jeruzsálem szomszédos városainak népsokasága is odatódult, hozva a betegeket és a tisztátalan szellemektől gyötrötteket, kik mind meggyógyultak.

Léctio Actuum Apostolórum. (5, 12-16.)

In diébus illis: Per manus autem Apostolórum fiébant signa et prodígia multa in plebe. Et erant unanímiter omnes in pórticu Salomónis. Ceterórum autem nemo audébat se conjúngere illis: sed magnificábat eos pópulus. Magis autem augebátur credéntium in Dómino multitúdo virórum ac mulíerum, ita ut in platéas ejícerent infírmos, et pónerent in léctulis ac grabátis, ut, veniénte Petro, saltem umbra illíus obumbráret quemquam illórum, et liberaréntur ab infirmitátibus suis. Concurrébat autem et multitúdo vicinárum civitátum Jerúsalem, afferéntes aegros, et vexátos a spirítibus immúndis: qui curabántur omnes.

Alleluja és ünnepi ének, mint pünkösd vasárnapján 659. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (6, 44-52.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidók seregének: Senki sem jöhet énhozzám, hacsak

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (6, 44-52.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis Judaeórum: Nemo potest veníre ad me, nisi

az Atya, ki engem küldött, nem vonzza őt; és én feltámasztom őt az utolsó napon. Meg vagyon írva a prófétáknál: Mindnyájan az Istentől lesznek tanítva. Mindaz, aki az Atyától hallott és tanult, énhozzám jön. Nem mintha az Atyát látta volna valaki, mert csak aki Istentől való, az látta az Atyát. Bizony, bizony mondom nektek: Aki hisz énbennem, örök élete vagyon. Én vagyok az élet kenyere. Atyáitok mannát ettek a pusztában és meghaltak. Ez a mennyből leszálló kenyér, hogy aki abból eszik, meg ne haljon. Én vagyok az élő kenyér, mely mennyből szállott alá. Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él; és a kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért.

Felajánlásra. (Zsolt. 118, 47-48.) Parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket: parancsaid felé emelem kezemet, mert kedvesek nekem, alleluja.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, a bemutatott adományokat s tedd kegyesen, hogy amit a misztériumban megteszünk, azt kegyelmi hatásában is megünnepeljük. A mi.

Pater, qui misit me, tráxerit eum: et ego resuscitábo eum in novíssimo die. Est scriptum in prophétis: Et erunt omnes docíbiles Dei. Omnis, qui audívit a Patre, et dídicit, venit ad me. Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic vidit Patrem. Amen, amen dico vobis: qui credit in me, habet vitam aetérnam. Ego sum panis vitae. Patres vestri manducavérunt manna in desérto, et mórtui sunt. Hic est panis de caelo descéndens: ut si quis ex ipso manducáverit, non moriátur. Ego sum panis vivus, qui de caelo descéndi. Si quis manducáverit ex hoc pane, vivet in aetérnum: et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

Offertorium. (Psalm. 118, 47-48.) Meditábor in mandátis tuis, quae diléxi valde: et levábo manus meas ad mandáta tua, quae diléxi, allelúja.

Secreta. Accipe, quaesumus, Dómine, munus oblátum: et dignánter operáre; ut, quod mystériis ágimus, piis effféctibus celebrémus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. csendes imádság az Egyházért vagy a pápáért, 624. l.)

Prefáció a pünkösdi 564. l.

Áldozásra. (Ján. 14, 27.) Békességet hagyok nektek,

Communio. (Joann. 14, 27.) Pacem relínquo vobis,

alleluja; az én békességemet adom nektek, alleluja, alleluja.

Áldozás utáni imádság
A mennyei áldozati eledelt magunkhoz véve, kérjük, Urunk, kegyességedet, hogy amit itt az időben cselekszünk, azt az örök örömök közt elnyerjük. A mi Urunk.

allelúja: pacem meam do vobis, allelúja, allelúja.

Postcommunio. Suméntes, Dómine, caeléstia sacraménta, quaesumus cleméntiam tuam: ut, quod temporáliter gérimus, aetérnis gáudiis consequámur. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért, vagy a pápáért, 625. l.)

Pünkösd utáni csütörtök.

(Stációs-templom: a Szent Lőrinc-bazilika a falakon kívül.)

Csütörtökön eredetileg nem volt istentisztelet. Ezért ismételjük ma is az olvasmányok kivételével a vasárnapi misét. (A 2. imádság mind a három helyen az Egyházért, vagy a pápáért, 622—625.l.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (8, 5-8.)

Ama napokban: Fülöp Szamaria városába jutott és hirdette nekik Krisztust. Tömegesen és egyetértően figyeltek arra, amiket Fülöp mondott, hallván és látván a jeleket, melyeket cselekedett. Mert a tisztátalan lelkek kimentek hangos kiáltással sokakból, kikben lakoztak és sok inaszakadt és sánta meggyógyult. S lőn nagy az öröm abban a városban.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (9, 1-6.)

Az időben: Összehívá Jézus a tizenkét apostolt, erőt és hatalmat ada nekik minden ördögök fölött és a

Léctio Actuum Apostolórum. (8, 5-8.)

In diébus illis: Philíppus descéndens in civitátem Samaríae, praedicábat illis Christum. Intendébant autem turbae his quae a Philíppo dicebántur, unanímiter audiéntes, et vidéntes signa quae faciébat. Multi enim eórum, qui habébant spíritus immúndos, clamántes voce magna, exíbant. Multi autem paralytici, et claudi curáti sunt. Factum est ergo gáudium magnum in illa civitáte.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam (9, 1-6.)

In illo témpore: Convocátis Jesus duódecim Apóstolis, dedit illis vírtutem, et potestátem super ómnia

nyavalyák gyógyítására. És elküldé őket, hogy hirdessék az Isten országát és a betegeket meggyógyítsák. És mondá nekik: Semmit se vigyetek az útra, se botot, se táskát, se kenyeret, se pénzt, se két köntöstök ne legyen. Amely házba betértek, ott maradjatok és onnan ki ne menjetek. És ha valahol be nem fogadnak titeket, kimenvén abból a városból még lábaitok porát is rázzátok le bizonyságul ellenük. Elmenvén tehát, bejárák a falvakat, hirdetvén az evangéliumot és gyógyítván mindenütt.

daemónia, et ut languóres curárent. Et misit illos praedicáre regnum Dei, et sanáre infírmos. Et ait ad illos: Nihil tuléritis in via, neque virgam neque peram, neque panem, neque pecúniam, neque duas túnicas habeátis. Et in quamcúmque domum intravéritis, ibi manéte, et inde ne exeátis. Et quícúmque non recéperint vos: exeúntes de civitáte illa, étiam púlverem pedum vestrórum excútite in testimónium supra illos. Egréssi autem circuíbant per castélla, evangelizántes, et curántes ubíque.

Pünkösd utáni péntek

(Stációs-templom: a tizenkét Apostol bazilikája.)

Az évnegyedes böjt vezeklése és a pünkösdi öröm a mai nap két gondolata. Az inaszakadtban, akinek az Úr megbocsátja bűneit és meggyógyítja betegségét, magunkat kell látnunk. És az Úr Lelke szerzi meg nekünk is a bocsánatot. Örüljünk neki és imádkozzunk érte.

Bevonulásra. (Zs. 70, 8, 23.) Teljék el szájam dicséreteddel, alleluja; hadd énekeljem, alleluja: örvendezik majd ajkam, ha neked énekelek, alleluja, alleluja. (Zs. 70, 1-2.) Uram, tebenned remélek, soha meg ne szégyenüljek, igazságodban szabadíts meg és ments meg engem. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, irgalmas Isten, Egyházadnak, hogy a Szent-

Introitus. (Ps. 70, 8 et 23. Repleátur os meum laude tua, allelúja: ut possim cantáre, allelúja: gaudébunt lábia mea, dum cantávero tibi, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 1-2.) In te, Dómine, sperávi: non confúndar in aetérnum: in justítia tua líbera, me, et éripe me. ℣. Glória Patri et Fílio.

Orátio. Da, quaesumus, Ecclésiae tuae, miséricors Deus: ut Sancto Spí-

lélekben egyesülve semmiféle ellenséges támadás se nyugtalanítsa. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

ritu congregáta, hostíli nullátenus incursióne turbétur. Per Dóminum . . . in unitáte ejúsdem.

(A 2. könyörgés: az Egyházért, vagy a pápáért, 622. l.)

Szentlecke Joel prófétától. (2, 23-24, 26-27.)

Azt mondja az Úristen: Sion fiai, ti is ujjongjatok, és örvendezzetek az Úrban, a ti Istenetekben, mert megadja nektek az igazság tanítóját, és korai meg késői esőt hullat reátok, mint egykoron. És megtelnek a szérűk gabonával, és árad a sajtókból a bor meg az olaj. Jóllakásig eszitek majd ennivalótokat, és áldjátok az Úrnak, Isteneteknek nevét, ki csodálatos dolgokat cselekedett veletek; és népem soha többé meg nem szégyenül. Akkor majd megtudjátok, hogy én Izrael közepette vagyok; és én, az Úr, vagyok a ti Istenetek, és nem más, és népem soha többé meg nem szégyenül, mondja a mindenható Úr.

Alleluja, alleluja! ℣. (Bölcs. 12, 1.) Mily jó és kegyes, Uram, a te Lelked közöttünk! Alleluja.

Léctio Joélis Prophétae. (2, 23-24 et 26-27.)

Haec dicit Dóminus Deus: Exsultáte, fílii Sion, et laetámini in Dómino Deo vestro: quia dedit vobis doctórem justítiae, et descéndere fáciet ad vos imbrem matutínum et serótinum, sicut in princípio. Et implebúntur áreae fruménto, et redundábunt torculária vino et óleo. Et comedétis vescéntes, et saturabímini, et laudábitis nomen Dómini Dei vestri, qui fecit mirabília vobíscum: et non confundétur pópulus meus in sempitérnum. Et sciétis quia in médio Israel ego sum: et ego Dóminus Deus vester, et non est ámplius: et non confundétur pópulus meus in aetérnum: ait Dóminus omnípotens.

Allelúja, allelúja. ℣. (Sap. 12, 1.) O quam bonus et suávis est, Dómine, Spíritus tuus in nobis! Allelúja.

(Térdhajtás, Veni sancte vers és sequentia ugyanúgy, mint vasárnap, 659. l.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (5, 17-26.)

Az időben: Történt egy napon, hogy Jézus leült tanítani, s ott ültének a

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (5, 17-26.)

In illo témpore: Factum est in una diérum, et Jesus sedébat docens. Et erant pha-

farizeusok és törvénytudók is, kik Galileának és Judeának minden falvaiból és Jeruzsálemből jöttek vala; és ott volt az Úr ereje azok meggyógyítására. És íme: több férfi hoza ágyon egy inaszakadt embert, kit igyekvének bevinni és eléje tenni. De nem találván utat a sokaság miatt, ahol őt bevigyék, fölmenének a héjazatra, s a padláson át bocsáták őt le ágyastul a középre Jézus elé. Ki midőn látta azok hitét, mondá: Ember! megbocsáttatnak neked a bűneid. És kezdének az írástudók és farizeusok gondolkodni, mondván: Kicsoda ez, hogy ilyen káromkodást beszél? Ki bocsáthatja meg a bűnöket más, mint az Isten? Jézus pedig megismervén gondolataikat, feleletül mondá nekik: Mit gondoltok szíveitekben? Mi könnyebb, azt mondani-e: Megbocsáttatnak neked bűneid, vagy azt mondani: Kelj fel és járj? Hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma vagyon a földön a bűnök megbocsátására, szóla az inaszakadthoz: Mondom neked: Kelj föl, vedd ágyadat és menj házadba. És azonnal fölkelvén szemük láttára, vevé ágyát, melyen feküdt vala és hazaméne, magasztalván az Istent. Erre elámulának mindnyájan és dicsőíték az Istent és eltelrisaei sedéntes, et legis doctóres, qui vénerant ex omni castéllo Galilaeae, et Judaeae, et Jerúsalem: et virtus Dómini erat ad sanándum eos. Et ecce viri portántes in lecto hóminem, qui erat paralyticus: et quaerébant eum inférre, et pónere ante eum. Et non inveniéntes qua parte illum inférrent prae turba, ascendérunt supra tectum, et per tégulas summisérunt eum cum lecto in médium ante Jesum. Quorum fidem ut vidit, dixit: Homo, remittúntur tibi peccáta tua. Et coepérunt cogitáre scribae et pharisaei, dicéntes: Quis est hic, qui lóquitur blasphémias? Quis potest dimíttere peccáta, nisi solus Deus? Ut cognóvit autem Jesus cogitatiónes eórum, respóndens dixit ad illos: Quid cogitátis in córdibus vestris? Quid est facílius dícere: Dimittúntur tibi peccáta, an dícere: Surge, et ámbula? Ut autem sciátis quia Fílius hóminis habet potestátem in terra dimitténdi peccáta (ait paralytico): Tibi dico, surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam. Et confestim consúrgens coram illis, tulit lectum, in quo jacébat: et ábiit in domum suam, magníficans Deum. Et stupor apprehéndit omnes, et magnificábant Deum. Et repléti sunt timóre, dicéntes:

lének félelemmel, mondván: Csodadolgokat láttunk ma.

Felajánlásra. (Zs. 145, 2.) Dícsérd lelkem az Urat, dícsérem az Urat, amíg csak élek, zsoltárténekelek Istenemnek, amíg csak leszek, alleluja.

Csendes imádság. Az adományokat, Urunk, melyeket színed elé viszünk, az az isteni tűz emésszen meg, amellyel a Szentlélek felgyujtotta a szívet Fiadnak, Krisztusnak tanítványaiban. Ugyanazon a mi... ugyanazon Szentlélekkel.

Quia vídimus mirabília hódie.

Offertorium. (Ps. 145, 2.) Lauda, ánima mea, Dóminum: laudábo Dóminum in vita mea: psallam Deo meo quámdiu ero, allelúja.

Secreta. Sacrifícia, Dómine, tuis oblàta conspéctibus, ignis ille divínus absúmat, qui discipulórum Christi Fílii tui per Spíritum Sanctum corda succéndit. Per eúmdem Dóminum nostrum ... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért, vagy a pápáért, 624. l.)

Prefáció a pünkösdi, 564. l.

Áldozásra. (Ján. 14, 18.) Nem hagylak árván benneteket, újra hozzátok jövök, alleluja: és örvendezni fog a ti szívetek, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, a szent misztérium viszontadományát, alázatosan kérünk, hogy amit emlékezetedre tennünk parancsoltál, váljék gyengeségünk segítségévé: Ki élsz.

Communio. (Joann. 14, 18.) Non vos relínquam órphanos: véniam ad vos íterum, allelúja: et gaudébit cor vestrum, allelúja.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, sacri dona mystérii: humíliter deprecántes; ut, quae in tui commemoratiónem nos fácere praecepísti, in nostrae proficiant infirmitátis auxílium: Qui vivis.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért, vagy a pápáért, 625. l.)

Pünkösd utáni szombat.

(Stációs-templom: Szent Péter bazilikája.)

A kántorböjtök szombatja a papszentelés napja. Ma, az aratás ünnepén, kétszeresen kell imádkoznunk munkásokért az Úr földjére. Az olvasmányok azonban a nyári aratásra is utalnak. Isten áldása függ a parancsok teljesítésétől. A stációs-templomra való tekintetből a szentmise megemlékezik Péter házában történt gyógyításról. A mai nap egyébként a Pünkösd oktávája és az egész húsvéti ünneplést fejezi be. Az összefoglaló zárószavakat az introi-

tus fejezi ki. Ebben foglalja össze a liturgia mindazt, amit a Szentlélekről tud mondani. Isten szeretete nem más, mint az Istengyermekség, a megszentelő kegyelem, a megdicsőülés, a megdicsőült Jézus életében való részesedés. Ez hitünk legbensőbb lényege.

Bevonulásra. (Róm. 5, 5.)

Az Isten szeretete kiáradt szívünkbe, alleluja: a bennünk lakozó Szentlélek által, alleluja, alleluja. (Zs. 102, 1.) Áldjad lelkem az Urat s egész bensőm az ő szent nevét. ℣. Dicsőség az Atyának.

Introitus. (Rom. 5, 5.)

Cáritas Dei diffúsa est in córdibus nostris, allelúja: per inhabitántem Spíritum ejus in nobis, allelúja, allelúja. (Ps. 102, 1.) Bénedic, ánima mea, Dómino: et ómnia quae intra me sunt, nómini sancto ejus. ℣. Glória Patri

A következő rész a papszentelési vigilia maradványa. Itt van a hajkorona (tonzura) feladása. Ma a Kyrie után ezt mondja a pap:

Könyörögjünk. Kérünk, Urunk, öntsd lelkünkbe kegyesen a Szentlelket, mert az ő bölcsesége teremtett és gondviselése vezet minket. A mi Urunk . . . ugyanazon Szentlélekkel.

Szentlecke Joel prófétától. (2, 28-32.)

Ezt mondja az Úr Isten: Kiöntöm lelkemet minden emberre, és prófétálni fognak fiaitok és leányaitok; álmokat álmodnak véneitek, és látomásokat látnak ifjaitok. Sőt szolgáira és szolgálóimra is kiöntöm ama napokban lelkemet. És csodálatos jeleket idézek elő az égen és a földön: vért, tüzet és füstfelhőt; a nap sötétséggé változik, a hold pedig vérré, mielőtt eljő az Úrnak nagy és rettenetes napja. És lészen: Min-

Orémus. Méntibus nostris, quaesumus, Dómine, Spíritum Sanctum benígnus infúnde: cujus et sapiéntia cónditi sumus, et providéntia gubernámur. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem.

Léctio Joélis Prophétae. (2, 28-32.)

Haec dicit Dóminus Deus: Effúndam Spíritum meum super omnem carnem: et prophetábunt fílii vestri, et fíliae vestrae: senes vestris ómnia somniábunt, et júvenes vestri visiónes vidébunt. Sed et super servos meos, et ancíllas in diébus illis effúndam Spíritum meum. Et dabo prodígia in caelo, et in terra, sánguinem, et ignem, et vapórem fumi. Sol convertétur in ténebras, et luna in sánguinem: ántequam véniat

denki, aki segítségül hívja az Úr nevét, megszabadul.

dies Dómini magnus, et horríbilis. Et erit: omnis qui invocáverit nómen Dómini, salvus erit.

Itt van az ajtónállók (ostiáriusok) fölszentelése.

Alleluja. ℣. (Ján. 6, 64.) A Lélek az, ami éltet, a test pedig nem használ semmit.

Allelúja. ℣. (Joann. 6, 64.) Spíritus est qui vivíficat: caro autem non prodest quidquam.

Könyörögjünk. Gyujtson lángra minket, kérünk, Urunk, a Szentlélek azzal a tűzzel, amelyet Urunk Jézus Krisztus hozott a földre és hatalmas erővel akart felgyujtani mibennünk is: Ki veled él . . . ugyanazon.

Orémus. Illo nos igne, quaesumus, Dómine, Spíritus Sanctus inflámmet: quem Dóminus noster Jesus Christus misit in terram, et vóluit veheménter accéndi: Qui tecum... in unitáte ejúsdem.

Szentlecke Mózes III. könyvéből. (23, 9-11. 15-17, 21.)

Léctio libri Levítici. (23, 9-11, 15-17 et 21.)

Ama napokban: Szóla az Úr Mózesnek, mondván: Szólj Izrael fiaihoz és mondd nékik: Ha majd bejuttok arra a földre, amelyet én nektek adok s learatjátok vetését, vigyetek egy kalászos kévét aratástok zsengéjéül a paphoz, s az ajánlja fel a szombat után következő napon a kévét az Úr előtt és szentelje meg, hogy kedvesen fogadja tőletek. Számláljatok aztán a szombatot követő naptól, amelyen a zsenge-kévét bemutattátok, hét teljes hetet, a hetedik hét letelte után következő napig, azaz ötven napot s akkor mutassatok be új eledeláldozatot az Úrnak minden lakóhelyetekről: két zsengekenyeret, két-

In diébus illis: Locútus est Dóminus ad Móysen, dicens: Lóquere fíliis Israel, et dices ad eos: Cum ingréssi fuéritis terram, quam ego dabo vobis, et messuéritis ségetem, ferétis manípulos spicárum, primítias messis vestrae ad sacerdótem: qui elevábit fascículum coram Dómino, ut acceptábile sit pro vobis, áltero die sábbati, et sanctificábit illum. Numerábitis ergo ab áltero die sábbati, in quo obtulístis manípulum primitiárum, septem hebdómadas plenas, usque ad álteram diem expletiónis hebdómadae séptimae, id est, quinquagínta dies: et sic offerétis sacrifícium novum Dómino ex ómnibus habitáculis vestris,

tized kovászos lisztlángból sütve, zsengéül az Úrnak. Magát ezt a napot pedig nagynak és szentnek hívjátok: semmiféle szolgai munkát se végezzetek rajta. Örök törvény legyen ez minden lakóhelyeteken, nemzedékről - nemzedékre közöttetek, úgymond az Úr, a mindenható.

panes primitiárum duos de duábus décimis símilae fermentátae, quos coquétis in primítias Dómini. Et vocábitis hunc diem celebérrimum atque sanctíssimum: omne opus servíle non faciétis in eo. Legítimum sempitérnum erit in cunctis habitáculis, et generatiónibus vestris: dicit Dóminus omnípotens.

Itt következik a felolvasók (lectorok) fölszentelése.

Alleluja. ℣. (Jób. 26, 13.) Lelke ékesítette fel az eget.

Könyörögjünk. Isten, ki megparancsoltad, hogy a lélek gyógyítására a testet a böjtnek áldozatával tisztítsuk meg: engedd kegyesen, hogy testtel és lélekkel neked áldozzuk fel magunkat. A mi Urunk.

Szentlecke Mózes V. könyvéből. (26, 1-3, 7-11.)

Ama napokban: Mondá Mózes Izrael fiainak: Halld meg, Izrael, amit ma neked parancsolok. Ha majd bemégy arra a földre, amelyet neked az Úr, a te Istened birtokul adni fog s azt elfoglalod s megtelepedel rajta, vedd minden terméséből a zsengét, tedd kosárba s menj arra a helyre, amelyet majd az Úr, a te Istened kiválaszt, hogy ott tiszteljék nevét, és járulj a pap elé, ki abban az időben leszen s mondd néki: Elismerem ma az Úr, a te Istened előtt, hogy ő

Allelúja. ℣. (Job 26, 13.) Spíritus ejus ornávit caelos.

Orémus. Deus, qui ad animárum medélam, jejúnii devotióne castigári córpora praecepísti: concéde nobis propítius; et mente, et córpore tibi semper esse devótos. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio libri Deuteronómii. (26, 1-3, 7-11.)

In diébus illis: Dixit Móyses fíliis Israel: Audi, Israel, quae ego praecípio tibi hódie. Cum intráveris terram, quam Dóminus Deus tuus tibi datúrus est possidéndam, et obtinúeris eam, atque habitáveris in ea: tolles de cunctis frúgibus tuis primítias, et pones in cartállo, pergésque ad locum, quem Dóminus Deus tuus elégerit, ut tibi invocétur nómen ejus: accedésque ad sacerdótem, qui fúerit in diébus illis, et dices ad eum: Profíteor hódie coram Dómino Deo tuo, qui exaudívit nos,

meghallgatott minket s megtekintette megalázásunkat, fáradalmainkat és szorongatásunkat, és erős kézzel, kinyujtott karral, nagy, félelmetes tettekkel, csodákkal és jelekkel kihozott minket Egyiptomból s behozott erre a helyre s nékünk adta ezt a tejjel s mézzel folyó földet. Éppen azért, ím, most bemutatom azon föld termésének zsengéjét, melyet az Úr nékem adott. Így tedd le azt az Úr, a te Istened színe előtt s imádd az Urat, a te Istenedet s lakmározzál mindazon javakból, melyeket az Úr, a te Istened neked adott.

et respéxit humilitátem nostram, et labórem, atque angústiam: et edúxit nos de Aegypto in manu forti, et bráchio exténto, in ingénti pavóre, in signis atque porténtis: et introdúxit ad locum istum, et trádidit nobis terram lacte et melle manántem. Et idcírco nunc óffero primítias frugum terrae, quam Dóminus dedit mihi. Et dimíttes eas in conspéctu Dómini Dei tui, et adoráto Dómino Deo tuo. Et epuláberis in ómnibus bonis, quae Dóminus Deus tuus déderit tibi.

Itt van az ördögűzők (exorcisták) fölszentelése.

Alleluja. ℣. (Ap. csel. 2, 1.) Midőn elérkezett a Pünkösd napja, mindannyian együtt ültek.

Könyörögjünk. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy az üdvös böjtből tanulva, minden bűntől tartózkodva, megbocsátásodat könnyebben elnyerjük. A mi Urunk.

Alleluja. ℣. (Act 2, 1.) Cum compleréntur dies Pentecóstes, erant omnes páriter sedéntes.

Orémus. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut salutáribus jejúnils erudíti, ab ómnibus étiam vítiis abstinéntes, propitiatiónem tuam facílius impetrémus. Per Dóminum.

Szentlecke Mózes III. könyvéből. (26, 3-12.)

Ama napokban: Mondá az Úr Mózesnek: Szólj Izrael fiainak és mondd nekik: Ha rendeleteim szerint jártok s parancsolataimat megtartjátok s megteszitek: megadom nektek az esőket a maguk idejében s megtermi a föld a maga termését s

Léctio libri Levítici. (26, 3-12.)

In diébus illis: Dixit Dóminus ad Móysen: Lóquere fíliis Israel, et dices ad eos: Si in praecéptis meis ambulavéritis, et mandáta mea custodiéritis, et fecéritis ea, dabo vobis plúvias tempóribus suis, et terra gignet germen suum, et pomis ár-

megtelnek a fák gyümölcscsel. Az aratás cséplése eléri a szüretet, a szüret eléri a vetést, s jóllakásig fogjátok enni kenyereteket s rettegés nélkül laktok földeteken. Békességet adok földeteken, alhattok, mert nem lesz, ki felriasszon, kiirtom az ártalmas vadat s kard nem járja földeteket. Megkergetitek ellenségeiteket s ők elhullanak előttetek. Öten közületek száz idegent kergetnek meg és százan közületek tízezret: kardélre hullanak ellenségeitek előttetek. Reátok tekintek és megszaporítalak titeket: megsokasodtok s megerősítem szövetségemet veletek. A réginél is régibb gabonát ehettek s ki kell hordanotok a régit a beérkező új elől. Közétek helyezem hajlékomat s nem vet meg titeket lelkem. Közöttetek járok s Istenetek leszek s ti az én népem lesztek mondja a mindenható Úr.

bores replebúntur. Apprehéndet méssium tritúra vindémiam, et vindémia occupábit seméntem: et comedétis panem vestrum in saturitáte, et absque pavóre habitábitis in terra vestra. Dabo pacem in fínibus vestris: dormiétis, et non erit qui extérreat. Auferam malas béstias, et gládius non transíbit términos vestros. Persequémini inimícos vestros, et córruent coram vobis. Persequéntur quinque de vestris centum aliénos, et centum de vobis decem míllia: cadent inimíci vestri gládio in conspéctu vestro. Respíciam vos, et créscere fáciam: multiplicabímini et firmábo pactum meum vobíscum. Comedétis vetustíssima véterum, et vétera novis superveniéntibus projiciétis. Ponam tabernáculum meum in médio vestri, et non abjíciet vos ánima mea. Ambulábo inter vos, et ero Deus vester, vosque éritis pópulus meus: dicit Dóminus omnipotens.

Itt következik a gyertyavivők (akolitusok) fölszentelése.

Alleluja. ℣. (Térdhajtás.) Jöjj el Szentlélek, töltsd be híveid szívét és gyujtsd fel bennük szereteted tüzét.

Allelúja. ℣. (Hic genuflectitur.) Veni, Sancte Spíritus, reple tuórum corda fidélium: et tui amóris in eis ignem accénde.

Könyörögjünk. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy a testi tápláléktól úgy tartózkodjunk, hogy egyszersmind a ránk tá-

Orémus. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: sic nos ab épulis carnálibus abstinére; ut a vítiis irruéntibus páriter jejunémus. Per

madó bűnöktől is tartózkodjunk. A mi. | Dóminum nostrum Jesum Christum.

Az ötödik szentlecke ugyanaz, mint az ádventi kántorböjt szombatján (90. l.). Utána van az alszerpapok (subdiákonusok) felszentelése. E szentlecke végén nem mondjuk: Deo grátias, hanem azonnal így folytatjuk:

Alleluja. ℣. (Dániel, 3, 52.) Áldott vagy Uram, atyáink Istene és dicséretes mindörökké. | **Allelúja.** ℣. (Dán. 3, 52.) Benedíctus es, Dómine Deus patrum nostrórum, et laudábilis in saecula.

Ezután következik a Glória, ettől kezdve rendesen folytatódik a mise.

Könyörgés. Isten, ki a három ifjú számára a tűz lángját megenyhítetted; engedd kegyesen, hogy szolgáidat vétkeik tüze meg ne emésszen. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui tribus púeris mitigásti flammas ígnium: concéde propítius; ut nos fámulos tuos non exúrat flamma vitiórum. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés az Egyházért, vagy a pápáért, 622. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (5, 1-5.)

Testvérek: Megnyerve a megigazulást a hitből, legyen békességünk az Istennel a mi Urunk Jézus Krisztus által; aki által megnyílt nekünk az út a hit által a kegyelemhez, amelyben állunk, és dicsekszünk az Isten fiai dicsőségének reménysége alapján. Sőt dicsekszünk még a szorongatásokban is, tudván, hogy a szorongatás türelmet eredményez, a türelem kipróbáltságot, a kipróbáltság meg reményt, a reménység pedig nem engedi, hogy megszégyenüljünk; mert az Isten szeretete kiáradt szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (5, 1-5.)

Fratres: Justificáti ex fide, pacem habeámus ad Deum per Dóminum nostrum Jesum Christum: per quem et habémus accéssum per fidem in grátiam istam, in qua stamus, et gloriámur in spe glóriae filiórum Dei. Non solum autem, sed et gloriámur in tribulatiónibus: sciéntes quod tribulátio patiéntiam operátur, patiéntia autem probatiónem, probátio vero spem, spes autem non confúndit: quia cáritas Dei diffúsa est in córdibus nostris per Spíritum Sanctum, qui datus est nobis.

Böjti ének. (Zsolt. 116, 1-2.) Dícsérjétek az Urat, mind, ti nemzetek, dícsérjétek őt valamennyien népek, ℣. Mert bőséges az ő irgalma irántunk és örökre megmarad az Úr hűsége.

Tractus. (Ps. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum, omnes gentes: et collaudáte eum, omnes pópuli. ℣. Quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus: et véritas Dómini manet in aetérnum.

Ünnepi ének: Veni Sancte, 659. l., a végén elmarad az Alleluja.

A szent evangélium: Surgens Jesus, 301. l.

Felajánlásra. (Zs. 87, 2-3.) Uram, szabadításom Istene, éjjel nappal kiáltok előtted: hadd jusson imádságom színed elé, Uram, alleluja.

Offertorium. (Ps. 87, 2-3.) Dómine, Deus salútis meae, in die clamávi et nocte coram te: intret orátio mea in conspéctu tuo, Dómine, allelúja.

Csendes imádság. Hogy böjtölésünk elfogadott legyen előtted, Urunk, kérünk, add meg nekünk, hogy e szent adományok által megtisztított szívet mutassunk be neked. A mi Urunk.

Secreta. Ut accépta tibi sint, Dómine, nostra jejúnia: praesta nobis, quaesumus; hujus múnere sacraménti purificátum tibi pectus offérre. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: az Egyházért, vagy a pápáért, 624. l.)

Prefáció a pünkösdi, 564. l.

Áldozásra. (Ján. 3, 8.) A szél, ahol akarja, ott fú; és hallod zúgását, alleluja, alleluja; de nem tudod honnét jön, vagy hová megyen, alleluja, alleluja, alleluja.

Communio. (Joann. 3, 8.) Spíritus ubi vult spirat: et vocem ejus audis, allelúja, allelúja: sed nescis unde véniat, aut quo vadat, allelúja, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Szent miszteriumod, Urunk, növelje bennünk az isteni tüzet, hogy mind a bemutatásának, mind a gyümölcsének örülhessünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Praebeant nobis, Dómine, divínum tua sancta fervórem: quo eórum páriter et actu delectémur, et fructu. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Egyházért, vagy a pápáért, 625. l.)

A megváltás ünnepkörének befejezése.

A PÜNKÖSD UTÁNI VASÁRNAPOK.

Megváltásunk misztériumait végig megünnepeltük. A kegyelem ezek által újra szívünkbe szállt, megerősödött és gyarapodott ott. Most kezdődik a nyugodt növekedés és érés ideje, a kipróbálás és megpróbáltatás ideje. És bezárul majd a teljessé levéssel. Ez tart egész nyáron és őszön át. És valóban, erre a két évszakra gondolva, két észrevétlenül egymásbaolvadó részre tudjuk osztani ezt az időt. A fordulópont a 18. vasárnap. Az első rész inkább visszatekint a multba, a Húsvét ünnepére és a kegyelmekre, amelyeket hozott. A másik előretekint és Krisztus eljövetelére készül maga is és készít minket is. Mind a két részben azonban a vasárnap eucharisztikus misztérium-ünnepe az üdvösség azon tényét, melyre elsősorban irányul, kegyelmi hatásában jelenlevő valósággá teszi.

Krisztus, az Úr az égben trónol, az Egyház azonban ittmaradt a földön és várja az ő visszatérését. Ebből a tényből és ennek következményéből fakad ennek az egész időnek a hangulata. És ez a *hála*; ezért a megváltásért «hálát adva» (azaz «Eucharisztiá»-t tartva) tekintsenek az Egyház tagjai Krisztusra. Örömmel gondolnak Húsvétra, mely nekik a megváltást, Krisztusnak pedig a dicsőséget hozta. Minden vasárnap új Húsvét nekik. Ezért a régi időben vasárnap, a feltámadás napján, csak állva imádkoztak. (Ennek nyoma még, hogy vasárnap a Mária-antifonát és az Úrangyalát állva imádkozzuk.) A vasárnapi nagymisén a szenteltvízzel való meghintés is a keresztségünkről és a mi lelki feltámadásunkról való megemlékezés.

De a földi életünk, az időben való járásunk, «távol az Úrtól», a Krisztus-ellenes világban az Egyház számára szenvedést és üldözést és az üdvösség ellenségeivel való harcot hoz magával. És a belsőbe, a hívők szívébe is be akar hatolni a világ lelke és talál is valóban utat oda. Ebből fakad a vágy, a forró kívánság: szabadulni, megváltva lenni ettől a fáradságtól, ettől a harctól. *Vágyakozással* telítve néz a liturgiában a hívő lélek Krisztus eljövetele elé, aki ezt a megváltást hozza. Oly szívesen időzne Krisztusnál, fejénél és vőlegényénél, a megdicsőülésben. Ez a liturgia másik nagy érzelme ebben az időben.

Az Egyház a Pünkösd utáni vasárnapokon a frissen rügyező élet zöld színébe öltözik. Az Egyház magasztos küldetését, a Szentlélek Úristen csendes működésének egészen megfelelően tölti

be, minden nagyobb változatosság és minden különösebb ünnep fény nélkül. A vasárnapi evangéliumok hasonlatai és Szent Pál leveleiből vett olvasmányok legnagyobb része, de különösen a forma és gondolatmélység tekintetében utólérhetetlen oratiók, közös imádságok kifejezésre juttatják, amire a léleknek az üdvösség szempontjából szüksége van és amit Istentől kell és szabad remélnie : a bocsánatot, kegyelmet, Istennel való egyesülés boldogságát. Mindezeket azonban a Szentlélek Isten működése adja meg nekünk addig a napig, amíg az Úr mint ítélőbíró eljön, hogy megítélje az embereket és jókra és rosszakra, kiválasztottakra és átkozottakra ossza szét. Azért lesz a pünkösd utáni idő utolsó vasárnapjain az evangélium tárgya az általános utolsó ítélet, amely az egész egyházi évnek méltó és jelentőségteljes befejezését adja.

A vasárnapok száma. A római misekönyv 24 vasárnapot tartalmaz Pünkösd után s ezek tulajdonképen nem is tartoznak be a szoros értelembe vett liturgikus évbe, azaz a megtestesülés és megváltás misztériumába. A Misszále így is nevezi (a Vízkereszt utáni vasárnapokkal együtt): «infra annum», tehát közbeeső idő. Aszerint, amint Húsvétot előbb vagy később ünnepli az Egyház, ingadozik ezeknek a vasárnapoknak a száma 23—28 között. Hogyha 24-nél több vasárnap van Pünkösd után, akkor a 23. és 24. vasárnap közé bele kell ékelni azokat a vasárnapokat, amelyek abban az évben Vízkereszt után a rövid idő miatt kimaradtak.

Az egész liturgikus év szent idejével és ünnepeivel misztériumában újra megjeleníti előttünk Jézus életét és főként megváltói működését. Krisztus ma is él Egyházában és az Egyház általa mibennünk. Azért lelki szemeinket állandóan rá kell irányítanunk amikor az Egyház vezetésével a liturgikus évet átéljük.

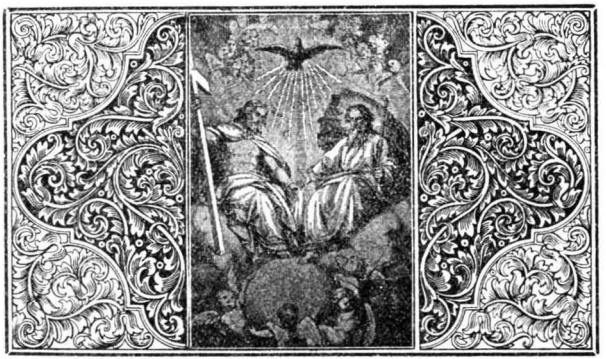

Szentháromság vasárnapja.

A Szentlélek Isten eljövetele után a három legnagyobb titkot ünnepli az Egyház : a Szentháromság, az Oltáriszentség és Jézus Szent Szíve titkát. Kérjük a Szentlélek Isten megvilágosító kegyelmét, hogy e nagy titkok előtt leborulva, hittel szívünkbe fogadhassuk. Az egész liturgia célja a Szentháromság dicsérete. Ezért kezdünk minden imádságot az Atyának, Fiúnak, Szentléleknek nevében és ezért fejezzük be azzal, hogy Dicsőség az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek. A szentmisében a Kyrie, a Glória, a Credo, a Sanctus, az imádságok befejezése : mind a Szentháromság dicsérete. Öntudatosítsuk magunkban a mai napon a liturgiának ezt a nagy tanítását és alakítsuk úgy lelki életünket hogy ez a Szentháromság nagy dicsérete legyen. Bár minden szentmise a Szentháromság tisztelete, a hívő lélek áhítata még is külön ünnepet keresett. Ennek nyomai a X. századig nyúlnak. De azért csak XXII. János pápa alatt lett az 1334. évben az egész Egyházra kötelező az ünnep megülése, mégpedig a pünkösd utáni első vasárnapon. A külön prefáció szerzőjének. I. Pelagius pápát (555—560) tartják és először nem prefáció volt, hanem csak ezen titok hitvallási formulája. XIII. Kelemen pápa (1758—69) minden vasárnapra ezt rendelte el, hacsak nincs az ünnepkörnek megfelelően más prefációja a misének.

A Szentháromság ábrázolása a liturgikus művészetben többféle : Az egyik szerint az Atyaisten és Fiúisten papi öltözetben, az Atya mint aggastyán, kezében a földgömbbel, a Fiú életének virágkorában, a kereszttel, trónon ülnek és kettőjük fölött a Szentlélekisten lebeg galamb alakjában. Másik ábrázolás szerint

az Atyaisten mint aggastyán, ölében tartja mindkét kézzel a keresztet, melyen isteni Fia függ és keblén, vagy pedig feje fölött a Szentlélek lebeg galamb képében, kiterjesztett szárnyakkal. Néha a Szentlelket a másik két személyhez hasonlóan, mint embert ábrázolják, mégis leggyakrabban galamb jelképében. Egykor a galamb hirdette ugyanis Noénak a vízözön után a béke olajágával Isten kiengesztelődését. És a Szentlélek is az engesztelés és béke szelleme. Nagyon elterjedt jelképe a Szentháromságnak az egyenlőoldalú háromszög is, melynek középpontjába egy szemet festenek, emlékeztetőül, hogy Isten mindenütt jelen van és mindenttudó. Vagy pedig ez a héber szó áll benn: «Jáhve» — t. i. «Én vagyok, aki vagyok» és Isten örökkévalóságára emlékeztet.

Ezen az ünnepen és életünk minden napján vegyük körül élő hittel és valljuk meg nyiltan a háromszemélyű egy Isten titkát. Erre szolgál a doxológia: «Dicsőség az Atyának»... stb. és a keresztvetés. Tudnunk kell, hogy minden áldást és kegyelmet a Szentháromság nevében nyerünk és ezért hálás szeretettel emlékezünk meg a jótéteményekről, melyeket nekünk a három isteni személy juttatott.

Bevonulásra. (Tób. 12, 6.) Áldott legyen a Szentháromság és az osztatlan Egység. Zengjünk dalt neki, mivel irgalmasságot gyakorolt velünk. (Zs. 8, 2.) Úram, mi Urunk, mily csodálatos az egész világon a te neved. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki megadtad szolgáidnak, hogy az igazi hit megvallásában az örök Szentháromság dicsőségét megismerhessük és nagyhatalmú fölségében az egységet imádhassuk: kérünk, hogy ezen erős hitünk minden bajtól őrizzen meg minket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Tob. 12, 6.) Benedícta sit sancta Trínitas, atque indivísa únitas: confitébimur ei, quia fecit nobíscum misericórdiam suam. (Ps. 8, 2.) Dómine Dóminus noster, quam admirábile est nomen tuum in univérsa terra! ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui dedísti fámulis tuis in confessióne verae fídei, aetérnae Trinitátis glóriam agnóscere, et in poténtia majestátis adoráre unitátem: quaesumus; ut ejúsdem fídei firmitáte, ab ómnibus semper muniámur advérsis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés a vasárnapról, 690. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (11, 33-36.)

Mekkora a mélysége az Isten gazdagságának, bölcseségének és tudásának! Mennyire megfoghatatlanok az ő ítéletei és felkutathatatlanok az ő útjai! Mert ki ismerte meg az Úr gondolatát? Vagy ki volt az ő tanácsadója? Vagy ki adott elébb neki visszafizetés fejében? Mert minden belőle, általa, és érte van: dicsőség néki örökre. Amen.

Átvonulásra. (Dán. 3, 55, és 56.) Áldott vagy, Uram, ki átlátod a mélységeket és a kerubok felett trónolsz. ℣. Áldott vagy, Uram, az ég erősségében, dicséretes mindörökké.

Alleluja, alleluja! ℣. (Dán. 3, 52.) Áldott vagy, Uram, atyáink Istene és dicséretreméltó mindörökké. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (28, 18-20.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön. Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében; tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek. És íme, én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (11, 33-36.)

O altitúdo divitiárum sapiéntiae et sciéntiae Dei: quam incomprehensibília sunt judícia ejus, et investigábiles viae ejus! Quis enim cognóvit sensum Dómini? Aut quis consiliárius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, et retribuétur ei? Quóniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt ómnia: ipsi glória in saecula. Amen.

Graduale. (Dan. 3, 55-56.) Benedíctus es, Dómine, qui intuéris abyssos, et sedes super Chérubim. ℣. Benedíctus es, Dómine, in firmaménto caeli, et laudábilis in saecula.

Allelúja, allelúja. ℣. (Dan. 3, 52.) Benedíctus es, Dómine, Deus patrum nostrórum, et laudábilis in saecula. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (28, 18-20.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Data est mihi omnis potéstas in caelo et in terra. Eúntes ergo docéte omnes gentes, baptizántes eos in nómine Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti: docéntes eos serváre ómnia quaecúmque mandávi vobis. Et ecce ego vobíscum sum ómnibus diébus, usque ad consummatiónem saeculi.

Felajánlásra. (Tób. 12, 6.) Áldott legyen az Atyaisten és az Isten egyszülött Fia és a Szentlélek, mivel irgalmasságot gyakorolt velünk.

Offertorium. (Tob. 12, 6.) Benedíctus sit Deus Pater, unigenitúsque Dei Fílius, Sanctus quoque Spíritus: quia fecit nobíscum misericórdiam suam.

Csendes imádság. Szenteld meg, kérünk, Urunk Istenünk, szent neved segítségül hívása által ezeket a felajánlott adományokat és általuk tégy minket is tökéletes örök áldozattá. A mi Urunk.

Secreta. Sanctífica, quaesumus, Dómine Deus noster, per tui sancti nóminis invocatiónem, hujus oblatiónis hóstiam: et per eam nosmetípsos tibi pérfice munus aetérnum. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a vasárnapról, 693. l.)

Prefáció a Szentháromságról, 564. l.

Áldozásra. (Tób. 12, 6.) Áldjuk a mennynek Istenét és mondjunk hálát neki minden élő lény előtt, mivel irgalmasságot gyakorolt velünk.

Communio. (Tob. 12, 6.) Benedícimus Deum caeli, et coram ómnibus vivéntibus confitébimur ei: quia fecit nobíscum misericórdiam suam.

Áldozás utáni imádság. Váljék nekünk testi és lelki üdvünkre, Urunk Istenünk, e szentségnek vétele és az örök Szentháromságnak és ugyanazon osztatlan Egységnek megvallása. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Profíciat nobis ad salútem córporis et ánimae, Dómine Deus noster, hujus sacraménti susceptio: et sempitérnae sanctae Trinitátis, ejusdémque indivíduae unitátis confessio. Per Dóminum nostrum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a vasárnapról. 693. l.)

(Az utolsó evangélium a vasárnapról, 692. l.)

Pünkösd után 1. vasárnap.

Ezt a misét már rendesen nem mondják magán a vasárnapon, mert kiszorította a Szentháromság ünnepe, amelynek miséjében azonban megemlékeznek (a három imádsággal és az utolsó evangéliummal) a kiszorított vasárnapról. De a hét napjain, ha csak nincs valamely szentnek ünnepe, akkor ezt mondják.

Bevonulásra. (Zs. 12, 6.)

ram, bízom a te irgalmadban, szívem ujjong, mert megszabadítasz: éneklek az Úrnak, ki jót tesz velem. (Zs. 12, 1.) Meddig felejtesz el, Uram, egészen? arcodat meddig fordítod el tőlem? ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, a benned bízók erőssége, hallgasd meg kegyesen könyörgéseinket: és mert nélküled a gyenge halandó semmit sem tehet, add meg kegyelmed segítségét: hogy parancsaidat teljesítve, akaratunkkal és tetteinkkel tetszésedre legyünk. A mi.

Introitus. (Ps. 12, 6.)

ómine, in tua misericórdia sperávi: exsultávit cor meum in salutári tuo: cantábo Dómino, qui bona tríbuit mihi. (Ps. ibid., 1.) Usquequo, Dómine, oblivíscéris me in finem? úsquequo avértis fáciem tuam a me? ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, in te sperántium fortitúdo, adésto propítius invocatiónibus nostris: et quia sine te nihil potest mortális infírmitas, praesta auxílium grátiae tuae; ut in exsequéndis mandátis tuis, et voluntáte tibi et actióne placeámus. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent János apostol leveléből. (I. 4, 8-21.)

Szeretteim: Isten a szeretet. Abban nyilvánult meg az Isten szeretete irántunk, hogy az ő egyszülött Fiát küldötte Isten a világra, hogy őáltala éljünk. Ebben áll a szeretet; nem mintha mi szerettük volna az Istent, hanem mivel ő előbb szeretett minket és elküldötte az ő Fiát engesztelésül a mi bűneinkért. Szeretteim! ha Isten így szeretett minket, nekünk is kell egymást szeretnünk. Istent soha senki sem látta. Ha szeretjük egymást, Isten bennünk lakik és az ő

Léctio Epístolae beáti Joánnis Apóstoli. (I. 4, 8-21.)

Caríssimi: Deus cáritas est. In hoc appáruit cáritas Dei in nobis, quóniam Fílium suum unigénitum misit Deus in mundum, ut vivámus per eum. In hoc est cáritas: non quasi nos dilexérimus Deum, sed quóniam ipse prior dilexit nos, et misit Fílium suum propitiatiónem pro peccátis nostris. Caríssimi, si sic Deus dilexit nos: et nos debémus altérutrum dilígere. Deum nemo vidit umquam. Si dilígamus ínvicem, Deus in nobis manet, et cáritas ejus in nobis perfécta est. In hoc

szeretete tökéletes bennünk. Abból ismerjük meg, hogy benne lakunk és ő mibennünk, hogy az ő Lelkéből adott nekünk. És mi láttuk és bizonyságot teszünk, hogy az Atya elküldötte Fiát, mint a világ üdvözítőjét. Bárki vallja, hogy Jézus az Isten Fia, abban az Isten marad és ő az Istenben. És mi megismertük és hittünk a szeretetben, melyyel Isten irántunk viseltetik. Szeretet az Isten és aki a szeretetben marad, Istenben marad és az Isten őbenne. Azzal lesz teljes Istennek szeretete bennünk, hogy bizalmunk legyen az ítélet napján, mert amilyen ő, olyanok vagyunk mi is e világon. A szeretetben nincs félelem, hanem a tökéletes szeretet kizárja a félelmet, mert a félelem gyötrelemmel jár; aki pedig fél, nem tökéletes a szeretetben. Mi tehát szeressük Istent, mert Isten előbb szeretett minket. Ha valaki azt mondja: Szeretem az Istent és felebarátját gyűlöli, az hazug. Mert aki nem szereti testvérét, akit lát, Istent, akit nem lát, hogyan szeretheti? És az a parancsunk van Istentől, hogy aki szereti az Istent, szeresse testvérét is.

Átvonulásra. (Zs. 40, 5 és 2.) Így szóltam: Uram, kegyelmezz nekem: gyógyíts meg, bár ellened vétettem. ℣. Boldog, ki a szűkölködő-

cognóscimus, quóniam in eo manémus, et ipse in nobis: quóniam de Spíritu suo dedit nobis. Et nos vídimus, et testificámur, quóniam Pater misit Fílium suum Salvatórem mundi. Quisquis conféssus fúerit, quóniam Jesus est Fílius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo. Et nos cognóvimus, et credídimus caritáti, quam habet Deus in nobis. Deus cáritas est: et qui manet in caritáte, in Deo manet, et Deus in eo. In hoc perfécta est cáritas Dei nobíscum, ut fidúciam habeámus in die judícii: quia sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo. Timor non est in caritáte: sed perfécta cáritas foras mittit timórem, quóniam timor poenam habet. Qui autem timet, non est perféctus in caritáte. Nos ergo diligámus Deum, quóniam Deus prior dilexit nos. Si quis díxerit, quóniam díligo Deum, et fratrem suum óderit, mendax est. Qui enim non díligit fratrem suum quem videt, Deum, quem non videt, quómodo potest díligere? Et hoc mandátum habémus a Deo: ut qui díligit Deum, díligat et fratrem suum.

Graduale. (Ps. 40, 5 et 2.) Ego dixi: Dómine, miserére mei: sana ánimam meam, quia peccávi tibi. ℣. Beátus qui intélligit super

nek és a szegénynek gondját viseli: a nyomorúság napján megmenti őt az Úr.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 5, 2.) Vedd füledbe, Uram, szómat: halld meg kiáltásomat. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint.** (6, 36-42.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Legyetek irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas. Ne ítéljetek, és nem fogtok ítéltetni; ne kárhoztassatok, és nem fognak benneteket kárhoztatni; bocsássatok meg, és bocsánatot fogtok nyerni. Adjatok és adatni fog nektek, jó és tömött, megrázott és kiáradó mértéket adnak majd a ti öletekbe; mert amily mértékkel mértek, olyannal fognak visszamérni nektek. Hasonlatosságot is monda nekik: Vajjon a vak vezethet-e vakot? nemde mindketten verembe esnek? Nem fölebbvaló a tanítvány mesterénél; tökéletes lesz pedig mindenki, ha olyan, mint a mestere. Mit látod meg a szálkát atyádfia szemében, a gerendát pedig, mely tenszemedben vagyon, nem veszed észre? Avagy hogyan mondhatod atyádfiának: Atyámfia! hadd vegyem ki szemedből a szálkát, tenszemedben a gerendát nem látván? Képmutató! vesd

egénum et páuperem: in die mala liberábit eum Dóminus.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 5, 2.) Verba mea áuribus pércipe, Dómine: intéllige clamórem meum. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (6, 36-42.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Estóte misericórdes, sicut et Pater vester misericors est. Nolíte judicáre, et non judicabímini: nolíte condemnáre, et non condemnabímini. Dimíttite, et dimittémini. Date, et dábitur vobis: mensúram bonam, et confértam, et coagitátam, et supereffluéntem dabunt in sinum vestrum. Eádem quippe mensúra, qua mensi fuéritis, remetiétur vobis. Dicébat autem illis et similitúdinem: Numquid potest caecus caecum dúcere? nonne ambo in fóveam cadunt? Non est discípulus super magístrum: perféctus autem omnis erit, si sit sicut magíster ejus. Quid autem vides festúcam in óculo fratris tui, trabem autem, quae in óculo tuo est, non consideras? Aut quómodo potes dícere fratri tuo: Frater, sine, ejíciam festúcam de óculo tuo: ipse in óculo tuo trabem non videns? Hypócrita, éjice primum trabem de óculo tuo: et tunc perspícies, ut edú-

ki előbb a gerendát a magad szeméből, és azután nézz utána, hogy kivedd a szálkát atyádfia szeméből.

Felajánlásra. (Zsolt. 5, 3-4.) Méltasd figyelmedre hangos könyörgésem, én Királyom és én Istenem: mert hozzád intézem imádságomat, Uram.

Csendes imádság. A neked adott adományokat, kérünk, Urunk, fogadd el kiengesztelődötten és add, hogy azok örök segítségünkké váljanak. A mi.

cas festúcam de óculo fratris tui.

Offertorium. (Ps. 5, 3-4.) Inténde voci oratiónis meae, Rex meus, et Deus meus: quóniam ad te orábo, Dómine.

Secreta. Hóstias nostras, quaesumus, Dómine, tibi dicátas placátus assúme: et ad perpétuum nobis tríbue provenire subsídium. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Preface vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs.9, 2-3.) Hirdetem minden csodatettedet: örvendezem és ujjongok benned: zsoltárral dicsőítem, óh Fölséges, nevedet.

Áldozás utáni imádság. Ily nagy adománnyal betöltve, Urunk, add meg, kérünk, hogy az üdvözítő adományokat megkapjuk és téged dicsérni soha meg ne szűnjünk. A mi.

Communio. (Ps. 9, 2-3.) Narrábo ómnia mirabília tua: laetábor et exsultábo in te: psallam nómini tuo, Altíssime.

Postcommunio. Tantis, Dómine, repléti munéribus: praesta, quaesumus; ut et salutária dona capiámus, et a tua numquam laude cessémus. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Úrnapja.

a) *Az ünnep története.* Az Úrnapja mindig a Szentháromság ünnepe utáni csütörtökre esik és azt a csodálatos titkot ünnepli, hogy a kenyér és a bor külső színe alatt Jézus Krisztusnak, az istenembernek teste és vére, istensége és embersége, valójában, igazán és lényegileg jelen van. Krisztus maga adta tudtul egy látomásban az ágostonrendi lüttichi Szent Juliannának († 1258), hogy szeretetének ezen titkát egyházi ünneppel is dicsőítsék. Először 1247. évben, Lüttichben ünnepelték meg és IV. Orbán pápa 1264-ben rendelte el az egész Egyház számára. Ugyanezen pápa megbízásából írta meg Aquinói Szent Tamás a liturgikus szövegeket és a szentmise sequentiáját: a «Lauda Sion»-t, az Isten iránt érzett izzó szeretetnek ezt a ragyogó himnuszát.

b) *Liturgiája.* Az Egyház ezt az ünnepet azzal a legnagyobb pompával üli meg, mely csak a liturgiában rendelkezésére áll. Elsőrendű ünnep a legünnepélyesebb istentisztelettel, szentséges körmenettel és ünnepélyes nyolcaddal. Az Isten háza és oltára az egész nyolcad alatt a leggazdagabb virágdíszben és illatos erdei zöldben pompázik. S a hívők tömege is azon versenyez városban és faluban, hogy a házakat és utcákat, kiváltképpen a körmenet útján, ájtatosan, hivő módon feldíszítse és ékesítse.

A nyolcad alatt, szabály szerint mindennap kiteszik imádásra a legméltóságosabb Oltáriszentséget és ünnepélyes nagymisét énekelnek úgy, mint magán az ünnepen. Esténkint pedig az ünnepélyesen feldíszített templomban a kitett Oltáriszentség előtt népájtatosság van és a végén mindig áldást osztanak a szentséggel. Több helyen a nyolcad napján, ugyanúgy, mint az ünnepen, csak valamivel kisebb fénnyel és kiterjedéssel, ünnepélyes körmenetet tartanak.

Nemsokára az ünnep bevezetése után a körmenet is általános gyakorlattá vált. Körülbelül a XIV. században Németországban

szokásba jött a körmenet útján négy oltárt készíteni és ezeken állomást tartani. Elénekelték a négy evangélium kezdetét és mindannyiszor áldást adtak a legszentebb Oltáriszentséggel. 1820-ban ezt a szokást Róma jóváhagyta. A római szertartáskönyv szerint a körmenetnél csak egyszer adják az áldást.

Ezen ünnepi hét eucharisztikus liturgiájával együtt arra törekedjünk, hogy minél mélyebben értsük meg a szent szövegeket, különösen Aquinói Szent Tamás himnuszait, melyeket az Egyház a legszentebb Oltáriszentség tiszteleténél használ. Kérjük a kegyelmet, hogy Isten hitünket ezen nagy és legszentebb titokkal szemben még jobban megelevenítse és ezáltal hódolatunkat kimélyítse és szeretetünket lobogóbb lángra lobbantsa. Valljuk meg, mindenkor és mindenütt, minden félelem és habozás nélkül nyilvánosan is meggyőződésünket: tiszteletteljes imádással (szentséglátogatással és térdhajtással), jámbor és méltó szentáldozással, a szentmisén és a többi szentségi istentiszteleten való ájtatos részvétellel, különösképpen azáltal, hogy méltón és meggyőződéssel csatlakozzunk a körmenethez (l. függelék), melyben a szent Fejedelem és Istenkirály városon és falun diadalmenetben végigvonul az utcákon.

Bevonulásra. (Zs. 80, 17.)

Táplálta őket a búza zsírjával, alleluja: és jóllaktatá mézzel a kősziklából, alleluja, alleluja, alleluja! (Zs. 80, 2.) Örvendjetek az Istennek, a mi segítőnknek: ujjongjatok Jákob Istenének. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki nekünk e csodálatos Szentségben kínszenvedésednek emlékét hagytad, engedd, kérünk, hogy testednek és vérednek szent misztériumát úgy tiszteljük, hogy megváltásodnak gyümölcsét magunkban szüntelen tapasztaljuk: Ki élsz.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 11, 23-29.)

Testvérek: Én az Úrtól vettem, amit közöltem is veletek, hogy az Úr Jézus

Introitus. (Ps. 80, 17.)

Cibávit eos ex ádipe fruménti, allelúja: et de petra, melle satorávit eos, allelúja, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 2.) Exsultáte Deo adjutóri nostro: jubiláte Deo Jacob. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Deus, qui nobis sub Sacraménto mirábili passiónis tuae memóriam reliquísti: tríbue, quaesumus, ita nos córporis et sánguinis tui sacra mystéria venerári; ut redemptiónis tuae fructum in nobis júgiter sentiámus: Qui vivis. et regnas.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 11, 23-29.)

Fratres: Ego enim accépi a Dómino quod et trádidi vobis, quóniam Dómi-

azon az éjtszakán, amelyen elárultatott, vevé a kenyeret, és hálát adván, megtöré és mondá: Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely értetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlóképpen a kelyhet is, miután megvacsorált, mondván: Ez a kehely az újszövetség az én véremben; ezt cselekedjétek, valahányszor isszátok, az én emlékezetemre. Mert valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok, az Úr halálát hirdetitek, míg el nem jő. Aki tehát méltatlanul eszi ezt a kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, vétkezik az Úr teste és vére ellen. Tehát vizsgálja meg magát az ember, és úgy egyék ebből a kenyérből és igyék ebből a kehelyből; mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivel nem különbözteti meg az Úr testét.

nus Jesus in qua nocte tradebátur, accépit panem, et grátias agens fregit, et dixit: Accípite, et manducáte: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradétur: hoc fácite in meam commemoratiónem. Simíliter et cálicem, postquam coenávit, dicens: Hic calix novum testaméntum est in meo sánguine. Hoc fácite, quotiescúmque bibétis, in meam commemoratiónem. Quotiescúmque enim manducábitis panem hunc, et cálicem bibétis, mortem Dómini annuntiábitis, donec véniat. Ítaque quicúmque manducáverit panem hunc, vel bíberit cálicem Dómini indigne, reus erit córporis et sánguinis Dómini. Probet autem seípsum homo: et sic de pane illo edat, et de cálice bibat. Qui enim manducat et bibit indígne, judícium sibi manducat, et bibit: non dijúdicans corpus Dómini.

Átvonulásra. (Zsolt. 144, 15-16.) Mindeneknek szeme benned bízik, Uram, és te idejében megadod ételüket. ℣. Megnyitod kezedet: és betöltesz minden élőt áldásoddal.

Graduale. (Psalm. 144, 15-16.) Oculi ómnium in te sperant, Dómine: et tu das illis escam in témpore opportúno. ℣. Aperis tu manum tuam: et imples omne ánimal benedictióne.

Alleluja, alleluja! ℣. (Ján. 6, 56-57.) Az én testem bizonnyal étel, az én vérem bizonnyal ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, énbennem marad és én őbenne.

Allelúja, allelúja. ℣. (Joann. 6, 56-57.) Caro mea vere est cibus, et sánguis meus vere est potus: qui mandúcat meam carnem, et bibit meum sánguinem, in me manet, et ego in eo.

Ünnepi ének. Dícsérd, Sion, Üdvözítőd, jó Pásztorod, hű segítőd, áldja hangos éneked.

Himnuszt mondj egész szíveddel, szóddal úgyis nem érhedd el, méltón nem dícsérheted.

Nagy dologról zeng az ének: élet élő kútfejének, a kenyérnek hódolunk,

Estelén a búcsútornak, a tizenkét apostolnak mit kiosztott Jézusunk.

Hangosan hát fönnesengjen, ujjongjon és égre csengjen zengő lelkünk hangja ma.

Mert mit ajkunk most magasztal: amaz ünnep, amaz asztal, amaz első lakoma.

Ott új húsvét napja támadt, új kötése új királynak; régi húsvét bételett.

Új világtól fut az óság, árnyat oszlat új valóság, fényesség űz éjfelet.

S amit ott tett önkezével: emlékére szent igével hagyta Krisztus végzenünk.

Szent igékkel megoktatva: üdvösséges áldozatra kenyeret s bort szentelünk.

Ágazatja szent hitünknek: testté, vérré lényegülnek, bor s kenyér mi volt előbb.

Régi rend itt újnak enged: szárnya lankad észnek, szemnek, élő hitből végy erőt.

Színében bor és kenyérnek (jel csak ez, de más a lényeg!) drága nagy jók rejlenek.

Vér már a bor, test az

Sequentia. Lauda, Sion, Salvatórem, lauda ducem et pastórem in hymnis et cánticis.

Quantum potes, tantum aude: quia major omni laude, nec laudáre súfficis.

Laudis thema speciális, panis vivus et vitális hódie propónitur.

Quem in sacrae mensa coenae, turbae fratrum duodénae datum non ambígitur.

Sit laus plena, sit sonóra, sit jucúnda, sit decóra mentis jubilátio.

Dies enim solémnis ágitur, in qua mensae prima recólitur hujus institútio.

In hac mensa novi Regis, novum Pascha novae legis, Phase vetus términat.

Vetustátem nóvitas, umbram fugat véritas, noctem lux elíminat.

Quod in coena Christus gessit, faciéndum hoc expréssit in sui memóriam.

Docti sacris institútis, panem, vinum in salútis consecrámus hóstiam.

Dogma datur Christiánis, quod in carnem transit panis, et vinum in sánguinem.

Quod non capis, quod non vides, animósa firmat fides, praeter rerum órdinem.

Sub divérsis speciébus signis tantum, et non rebus, latent res exímiae.

Caro cibus, sanguis po-

étel: egy is Krisztus, semmi kétely! két szín őt nem osztja meg.

Aki veszi, meg nem osztja, meg nem töri, nem szakasztja, mindenek épen veszik.

Veszi egy és ezrek veszik s mind egyenlőn kapja részit, mégis: nem fogyatkozik.

Veszi jó és veszi vétkes, ám gyümölcse vajmi kétes: élet vagy elkárhozás.

Rossznak átok, üdv a jóknak: lám az együtt áldozóknak végük milyen szörnyű más!

S ha megtört az áldozatban, kétség, tudd meg, nincsen abban: úgy van ott minden darabban, mint a teljes szín alatt.

Őt törés nem törheté meg, csak a jelnek, köntösének színe tört meg, ám a lényeg, változatlan egy marad.

Imhol angyaloknak étke, vándorútunk erőssége, édes fiak vendégsége! rút ebeknek el ne vesd!

Ősi manna ezt mutatja, ezt Izsáknak áldozatja, bárány vére csordulatja: képben írja régen ezt.

Kegyes pásztor, igaz étek, édes Jézus, kérünk téged, te legeltesd, védd a néped, te mutasd meg kegyességed fönn az élők közepett.

Mindenható fejedelmünk, étkünk, éltetőnk, szerelmünk, engedj asztalodra lelnünk, testvérül engedd ölelnünk, odafönn a szenteket. Ámen. Alleluja.

tus: manet tamen Christus totus, sub utráque spécie.

A suménte non concísus, non confráctus, non divísus: integer accípitur.

Sumit unus, sumunt mille: quantum isti, tantum ille: nec sumptus consúmitur.

Sumunt boni, sumunt mali: sorte tamen inaequáli, vitae, vel intéritus.

Mors est malis, vita bonis: vide, paris sumptiónis quam sit dispar éxitus.

Fracto demum sacraménto, ne vacílles, sed meménto, tantum esse sub fragménto, quantum toto tégitur.

Nulla rei fit scissúra: signi tantum fit fractúra: qua nec status, nec statúra signáti minúitur.

Ecce panis Angelórum, factus cibus viatórum: vere panis filiórum, non mitténdus cánibus.

In figúris praesignátur, cum Isaac immolátur: agnus paschae deputátur: datur manna pátribus.

Bone pastor, panis vere, Jesu, nostri miserére: tu nos pasce, nos tuére: tu nos bona fac vidére in terra viéntium.

Tu, qui cuncta scis et vales, qui nos pascis hic mortáles: tuos ibi commensáles, coherédes et sodáles fac sanctórum cívium. Ámen Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (6, 56-59.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidó seregnek: Az én testem bizonnyal étel, és az én vérem bizonnyal ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, énbennem marad és én őbenne. Amint engem küldött az élő Atya, és én élek az Atya által, úgy aki eszik engem, az is él énáltalam. Ez az a kenyér, mely az égből szállott alá. Nem úgy, mint atyáitok a mannát ették és meghaltak; aki e kenyeret eszi, örökké élni fog.

Felajánlásra. (Móz. III. 21, 6.) Az Úr papjai tömjént és kenyeret visznek Istennek: azért szentek legyenek Istenük előtt és ne szennyezzék be az ő nevét, alleluja!

Csendes imádság. Egyházadnak, kérünk, Urunk, az egység és a béke ajándékát add meg kegyesen, melyet a felajánlott adományok misztikusan jelentenek. A mi Urunk.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (6, 56-59.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis Judaeórum: Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. Qui mandúcat meam carnem, et bibit meum sánguinem, in me manet, et ego in illo. Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem: et qui mandúcat me, et ipse vivet propter me. Hic est panis, qui de caelo descéndit. Non sicut manducavérunt patres vestri manna, et mórtui sunt. Qui mandúcat hunc panem, vivet in aetérnum.

Offertorium. (Levít. 21, 6.) Sacerdótes Dómini incénsum et panes ófferunt Deo: et ídeo sancti erunt Deo suo, et non pólluent nomen ejus, allelúja.

Secreta. Ecclésiae tuae, quaesumus, Dómine, unitátis et pacis propítius dona concéde: quae sub oblátis munéribus mystice designántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Kor. I. 11, 26-27.) Valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok az Úr halálát hirdetitek, míg el nem jő. Aki tehát méltatlanul eszi ezt a kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, vétke-

Communio. (I Cor. 11, 26-27.) Quotiescúmque manducábitis panem hunc, et cálicem bibétis, mortem Dómini annuntiábitis, donec véniat: ítaque quicúmque manducáverit panem, vel bíberit cálicem Dómini in-

zik az Úr teste és vére ellen, alleluja!

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy Istenségednek állandó élvezésével elteljünk, melyet drága testednek és vérednek e földön való vétele előre jelez: Ki élsz és uralkodol.

dígne, reus erit córporis et sánguinis Dómini, allelúja.

Postcommunio. Fac nos, quaesumus, Dómine, divinitátis tuae sempitérna fruitióne repléri: quam pretiósi córporis et sánguinis tui temporális percéptio praefigúrat: Qui vivis et regnas.

(Az Úrnap nyolcada alatt a szentmise ugyanaz, mint az ünnepen, a 2. és 3. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a Húsvét utáni 2. vasárnapon, 622—625. l.)

Pünkösd után 2. vasárnap.

Ez a vasárnap beleesik az Úrnap oktávájába, azért az evangélium arra tanít, hogy mint kell Isten asztalához járulnunk. Egyébként az egész mise alapgondolata: mint növekszik Isten oltalma alatt a legnagyobb támadások közt is Krisztus most alapított Egyháza. Ez a kitartás az üldözések közt volt a Szentlélek Isten jelenlétének az első tanujele. A másik a keresztényeknek egymás iránt való kölcsönös szeretete. Ha a mise szövegeit átelmélkedjük, ezekre az igazságokra akadunk. Az énekek Isten oltalmáról szólnak, az imádság a szeretetért könyörög, az olvasmányok kitartásra buzdítanak. Az evangélium első közvetlen magyarázatát az Úrnap oktávája adja meg. A másik magyarázat szerint az egész hasonlat a Pünkösdkor alakult Egyházra vonatkozik, mert ez az a lakomás ház, ahová a gazda: az Isten meghívta a zsidókat és mikor azok visszautasították, meghívott új szolgái, az apostolok által mindenkit, tehát a pogányokat is. Legyünk hálásak ezért és ne feledkezzünk meg a mennyegzős ruháról, mely akkor lesz meg, ha Szent János tanítása szerint nemcsak szóval, hanem tettel is szeretünk.

Bevonulásra. (Zs. 17, 19-20.) Oltalmazóm lett az Úr és kivezetett a szabad térre engem, megmentett, mert kedvét lelte bennem. (Zs. 17, 2-3.) Szeretlek, Uram, én erőm: Uram, én erősségem, menedékem és megszabaditóm. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Introitus. (Ps. 17, 19-20.) Factus est Dóminus protéctor meus, et edúxit me in latitúdinem: salvum me fecit, quóniam vóluit me. (Ps. ibid., 2-3.) Díligam te, Dómine, virtus mea: Dóminus firmaméntum meum, et refúgium meum, et liberátor meus. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Add meg, Urunk, hogy szent nevedet épúgy féljük, mint örökké szeressük, mert soha gondviselésedből ki nem zárod azokat, kiket szeretetedben rendületlenül megerősítesz. A mi Urunk.

Orátio. Sancti nóminis tui, Dómine, timórem páriter et amórem fac nos habére perpétuum: quia numquam tua gubernatióne destítuis, quos in soliditáte tuae dilectiónis instítuis. Per Dóminum.

(A 2-ik könyörgés megemlékezés az Úrnapról, 695. l.)

Szentlecke Szent János apostolnak leveléből. (I. 3, 13-18.

Szeretteim: Ne csodálják titeket, ha a világ gyűlöl titeket. Mi tudjuk, hogy a halálból átvitettünk az életre, mivel szeretjük testvéreinket. Aki nem szeret, halálban marad. Mindaz, aki gyűlöli testvérét, gyilkos. És ti tudjátok, hogy egy gyilkosnak sincs magában maradó örök élete. Abban ismertük meg az Isten szeretetét, hogy ő életét adta miérettünk; tehát nekünk is kell életünket adnunk testvéreinkért. Aki bírja e világ javait és szükölködni látja testvérét és elzárja előle szívét: hogyan marad meg abban az Isten szeretete? Fiacskáim! ne szeressünk szóval, se nyelvvel, hanem cselekedettel és igazsággal.

Átvonulásra. (Zsolt. 119. 1-2.) Szorongatásomban az Úrhoz kiáltottam, és ő meghallgatott engem. ℣. Uram, szabadítsd meg lelkemet a gonosz ajaktól és a csalárd nyelvtől.

Léctio Epístolae beáti Joánnis Apóstoli. (I. 3, 13-18.)

Carissimi: Nolíte mirári, si odit vos mundus. Nos scimus, quóniam transláti sumus de morte ad vitam, quóniam dilígimus fratres. Qui non díligit, manet in morte: omnis qui odit fratrem suum, homicída est. Et scitis quóniam omnis homicída non habet vitam aetérnam in semetípso manéntem. In hoc cognóvimus caritátem Dei, quóniam ille ánimam suam pro nobis pósuit: et nos debémus pro frátribus ánimas pónere. Qui habúerit substántiam hujus mundi, et víderit fratrem suum necessitátem habére, et cláuserit víscera sua ab eo: quómodo cáritas Dei manet in eo? Filíoli mei, non diligámus verbo, neque lingua, sed ópere, et veritáte.

Graduale. (Ps. 119, 1-2.) Ad Dóminum cum tribulárer clamávi, et exaudívit me. ℣. Dómine, líbera ánimam meam a lábiis iníquis, et a lingua dolósa.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 7, 2.) Uram, Istenem, benned remélek: ments meg minden üldözőmtől s szabadíts meg engem. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (14, 16-24.)

Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak ezt a hasonlatot: Egy ember nagy vacsorát szerze és sokakat meghíva. És elküldé szolgáját a vacsora órájában megmondani a hivatalosaknak, hogy jöjjenek, mert már minden el van készítve. És kezdék magukat mindnyájan sorra mentegetni. Az első mondá neki: Földet vettem és ki kell mennem megnézni azt; kérlek téged, ments ki engem. Másik meg mondá: Öt iga ökröt vettem, és megyek megpróbálni azokat; kérlek, ments ki engem. Más ismét mondá: Feleséget vettem, azért nem mehetek. Hazamenvén a szolga, jelenté urának mindezt. Erre megharagudván a házigazda, mondá szolgájának: Menj ki hamar a város tereire és utcáira, s a koldusokat, bénákat, vakokat és sántákat hozd be ide. És mondá a szolga: Uram! megtörtént, amint parancsoltad, de még mindig van hely. Akkor mondá az úr szolgájának: Menj ki az utakra és a sövényekhez, és kényszerítsd bejönni a járó-

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 7., 2.) Dómine Deus meus, in te sperávi: salvum me fac ex ómnibus persequéntibus me, et líbera me. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (14, 16-24.)

In illo témpore: Dixit Jesus pharisaeis parábolam hanc: Homo quidam fecit coenam magnam, et vocávit multos. Et misit servum suum hora coenae dícere invitátis ut venírent, quia jam paráta sunt ómnia. Et coepérunt simul omnes excusáre. Primus dixit ei: Villam emi, et necésse hábeo exíre, et vidére illam: rogo te, habe me excusátum. Et alter dixit: Juga boum emi quinque, et eo probáre illa: rogo te, habe me excusátum. Et álius dixit: Uxórem duxi: et ideo non possum veníre. Et revérsus servus nuntiávit haec dómino suo. Tunc irátus paterfamílias, dixit servo suo: Exi cito in platéas et vicos civitátis: et páuperes, ac débiles, et caecos, et claudos introduc huc. Et ait servus: Dómine, factum est ut imperásti, et adhuc locus est. Et ait dóminus servo: Exi in vias, et sepes: et compélle intráre, ut impleátur domus mea. Dico autem vobis, quod nemo virórum illórum, qui vocáti sunt, gustábit coenam meam.

kelőket, hogy megteljék a házam. Mondom azonban nektek, hogy senki ama férfiak közül, kik hivatalosak voltak, meg nem ízleli az én vacsorámat.

Felajánlásra. (Zsolt. 6, 5.) Uram, fordulj hozzám és szabadíts meg ezúttal is, ments meg engem irgalmadban.

Csendes imádság. A nevednek szentelt felajánlás tisztítson meg minket, Urunk, és napról-napra vigyen előbbre a természetfölötti életben. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 6, 5.) Dómine, convértere, et éripe ánimam meam: salvum me fac propter misericórdiam tuam.

Secreta. Oblátio nos, Dómine, tuo nómini dicánda purificet: et de die in diem ad caeléstis vitae tránsferat actiónem. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: az Úrnapról, 699. l.)

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Zsolt. 12, 6.) Éneklek az Úrnak, ki jót tesz velem, és a fölséges Úr nevét zsoltárral dicsérem.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve e szent adományokat, kérünk, Urunk, hogy e misztériumban való gyakori részvétel által megváltásunk hatása növekedjék bennünk. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 12, 6.) Cantábo Dómino, qui bona tríbuit mihi: et psallam nómini Dómini altíssimi.

Postcommunio. Sumptis munéribus sacris, quaesumus, Dómine: ut cum frequentatióne mystérii, crescat nostrae salútis efféctus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. áldozás utáni imádság: az Úrnapról, 700. l.)

Pünkösd után 3. vasárnap.

A Húsvét utáni második vasárnap is a Jó Pásztorról szólt. A különbség, hogy akkor csak a jó bárányai iránt való szeretetéről szólt az evangélium, ma pedig arról, hogy szereti és megkeresi az elveszett, rossz bárányt is. Ennek megfelelően a bűntudat és az irgalomban való nagy bizalom szól a mise énekeiből. Helyezzük mi is minden gondunkat a Jó Pásztorra és szeressük az Úr Jézus tiszteletének ezt az ősi és evangéliumi formáját. Ez a hasonlat Jézus szent Szívének a legszebb és az evangéliumban magától Krisztus Urunktól megrajzolt képe. — Szent Péter arra a sok veszedelemre figyelmeztet, mellyel ellenségünk iparkodik kiragadni minket Isten nyájából: az Egyházból. E veszedelem meg-

s merése csak fokozza bennünk a Jó Pásztorhoz való ragaszkodásunkat. — A Graduale kérdésére, melyet az ószövetség énekese vet fel, vajjon szünet nélkül haragszik-e az Úr és nem bocsát meg soha, az újszövetség Jó Pásztora felel: Nem haragszik az Úr, hanem megbocsátó szeretettel maga jön a bűnös megkeresésére. Ha bűn nyomja a lelkemet, várok-e addig? Nem, hanem magam is sietek hozzá! Nevezik ezt a vasárnapot Jézus Szent Szíve vasárnapjának is. Ott, ahol külön körmenettel ünneplik, az öregmise a Szent Szívről mondható és a vasárnapról megemlékezés veendő.

Bevonulásra. (Zs. 24, 16, 18.)

Tekints reám és irgalmazz nekem, Uram, mert elhagyatott és szegény vagyok: nézd megalázottságomat és szenvedésemet: bocsásd meg minden vétkemet, én Istenem. (Zs. 24, 1-2.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet, Istenem, tebenned remélek, ne hagyd, hogy megszégyenüljek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, a benned bízók oltalmazója, aki nélkül nincs erő és nincsen szentség, nagyobbítsd irántunk irgalmasságodat, hogy igazgatásod és vezetésed alatt úgy használjuk a földi javakat, hogy el ne veszítsük az örökkévalókat. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 24, 16 et 18.)

Réspice in me, et miserére mei, Dómine: quóniam únicus, et pauper sum ego: vide humilitátem meam, et labórem meum: et dimítte ómnia peccáta mea, Deus meus. (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Protéctor in te sperántium, Deus, sine quo nihil est válidum, nihil sanctum: multíplica super nos misericórdiam tuam; ut, te rectóre, te duce, sic transeámus per bona temporália, ut non amittámus aetérna. Per Dóminum nostrum.

(2. könyörgés: Jézus Szent Szívéről, mint a 983. l.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből.(I. 5, 6-11.)

Szeretteim: Alázzátok meg tehát magatokat az Isten hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket a látogatásnak idején, minden aggodalmatokat őreá bízván, mert neki gondja van rátok. Józanok

Léctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (I.5, 6-11.)

Cariſſimi: Humiliámini sub poténti manu Dei, ut vos exáltet in témpore visitatiónis: omnem sollicitúdinem vestram projiciéntes in eum, quóniam ipsi cura est de vobis. Sóbrii estóte, et vigiláte: quia ad-

legyetek és vigyázzatok, mert a ti ellenségtek, az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen; erős hittel álljatok ellen neki, tudván, hogy ugyanaz a szenvedés vár a ti testvéreitekre, kik e világon vannak. A minden kegyelem Istene pedig, aki az ő örök dicsőségére hívott meg minket Jézus Krisztus által, maga fog minket, miután kissé szenvedtünk, tökéletesíteni, megerősíteni és megszilárdítani. Őneki legyen dicsőség és uralom mindörökön örökké. Ámen.

Átvonulásra. (Zs. 54, 23, 17 és 19.) Vesd az Úrra gondodat s ő majd gondoskodik rólad. ℣. Midőn az Úrhoz kiáltottam, meghallotta szavam azok ellen, akik reám törtek.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 7, 12.) Az Isten igazságos bíró, hatalmas ő, s türelme hosszú; vajjon napról-napra tart-e haragja? Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (15, 1-10.)

Az időben: A vámosok és bűnösök közeledének Jézushoz, hogy hallgassák őt. És zúgolódának a farizeusok és írástudók, mondván, hogy ez a bűnösökkel társalog és velük eszik. Mondá tehát nekik e példabeszédet, szólván: Kicsoda közületek az az ember, kinek ha száz juha vagyon, és

versárius vester diábolus tamquam leo rúgiens circuit, quaerens quem dévoret: cui resístite fortes in fide: sciéntes eámdem passiónem ei, quae in mundo est, vestrae, fraternitáti fieri. Deus autem omnis grátiae, qui vocávit nos in aetérnam suam glóriam in Christo Jesu, módicum passos ipse perfíciet, confirmábit, solidabítque. Ipsi glória, et impérium in saecula saeculórum. Amen.

Graduale. (Ps. 54, 23, 17 et 19.) Jacta cogitátum tuum in Dómino: et ipse te enútriet. ℣. Dum clamárem ad Dóminum, exaudívit vocem meam ab his, qui appropínquant mihi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 7, 12.) Deus judex justus, fortis et pátiens, numquid iráscitur per síngulos dies? Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (15, 1-10.)

In illo témpore: Erant appropinquántes ad Jesum publicáni et peccatóres, ut audírent illum. Et murmurábant pharisaei et scribae, dicéntes: Quia hic peccatóres récipit, et mandúcat cum illis. Et ait ad illos parábolam istam, dicens: Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: et si perdíde-

elveszt egyet azok közül, ott nem hagyja a kilencvenkilencet a pusztában, és nem megyen az elveszett után, míglem megtalálja azt? És midőn megtalálja, örömmel veszi vállára, és hazamenvén, összehívja barátait és szomszédait, mondván nekik: Örvendjetek velem, mert megtaláltam az én juhomat, mely elveszett vala. Mondom nektek, hogy oly nagy öröm lészen mennyben egy megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igazon, kiknek nincs szükségük bűnbánatra. Vagy ha valamely asszonynak tíz drachmája lévén, elveszt egy drachmát, nem gyujt-e világot, nem söpri-e ki házát, és nem keresi-e szorgalmasan, míglem megtalálja? És mikor megtalálja, nemde egybehívja barátnőitésszomszédait, mondván: Örvendjetek velem, mert megtaláltam a drachmát, melyet elvesztettem. Mondom nektek, hasonló öröm leszen az Isten angyalai közt egy megtérő bűnösön.

Felajánlásra. (Zsolt. 9, 11-12, 13.) Bízzanak benned, mind kik ismerik nevedet, Uram, mert nem hagyod el, kik téged keresnek: zengjetek az Úrnak, ki a Sionon lakik, mert nem feledte el a szegények jajveszékelését.

Csendes imádság. Tekints le, Urunk, esdeklő Egyházadnak adományaira és rit unam ex illis, nonne dimíttit nonagintanóvem in desérto, et vadit ad illam, quae períerat, donec invéniat eam? Et cum invénerit eam, impónit in húmeros suos gaudens: et véniens domum, cónvocat amícos et vicínos, dicens illis: Congratulámini mihi, quia invéni ovem meam, quae períerat. Dico vobis, quod ita gáudium erit in caelo super uno peccatóre poeniténtiam agénte, quam super nonagintanóvem justis, qui non índigent poeniténtia. Aut quae múlier habens drachmas decem, si perdíderit drachmam unam, nonne accéndit lucérnam, et evérrit domum, et quaerit diligénter, donec invéniat? Et cum invénerit, cónvocat amícas et vicínas, dicens: Congratulámini mihi, quia invéni drachmam, quam perdíderam? Ita dico vobis: gáudium erit coram Angelis Dei super uno peccatóre poeniténtiam agénte.

Offertorium. (Ps. 9, 11-12 et 13.) Sperent in te omnes, qui novérunt nomen tuum, Dómine: quóniam non derelínquis quaeréntes te: psállite Dómino, qui hábitat in Sion: quóniam non est oblítus oratiónem páuperum.

Secreta. Réspice, Dómine, múnera supplicántis Ecclésiae: et salúti credén-

engedd meg, hogy a hivők üdvösségükre folyton gyarapodó életszentséggel vegyék magukhoz azokat. A mi Urunk.

tium perpétua sanctificatióne suménda concéde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum.

(2. csendes imádság: Jézus Szent Szívéről, mint a 986. l.)

Prefáció Jézus Szent Szívéről, mint a 565. l.

Áldozásra. (Luk. 15, 10.) Mondom nektek, öröm leszen Isten angyalai közt egy megtérő bűnösön.

Communio. (Luc. 15, 10.) Dico vobis: gáudium est Angelis Dei super uno peccatóre poeniténtiam agénte.

Áldozás utáni imádság. Szentségednek vétele éltessen minket, Urunk, és hibáinkat kiengesztelve, készítsenek elő minket az örök irgalmasságra. A mi Urunk.

Postcommunio. Sancta tua nos, Dómine, sumpta vivíficent: et misericórdiae sempitérnae praeparent expiátos. Per Dóminum nostrum.

(2. áldozás utáni imádság: Jézus Szent Szívéről, mint a 987. l.)

Pünkösd után 4. vasárnap.

Az élet szenvedéseiben és küzdelmeiben bízzunk Istenben, ez a gondolat uralkodik az egész misében. A küzdelmekről szól a szentlecke és a bizalmat ébreszti fel bennünk az evangélium, mely az Egyházról szól. Mi is benne vagyunk Szent Péter hajójában, nem félünk tehát az élet tengerének viharaitól. — Az áteredő bűn az egész fizikai világra ránehezedett és súlya alatt az is sóhajt és szenved, míg el nem jött a megváltás, mely őket is felszabadította. Ez a mai szentlecke alapgondolata.

Bevonulásra. (Zs. 26, 1-2.) Az Úr az én világosságom és üdvösségem, kitől kellene félnem? Az Úr oltalmazza életemet, kitől kellene remegnem? Ellenségeim, akik szorongatnak, maguk botlanak meg és elesnek. (Zs. u. a. 3.) Ha táborok kelnek is ellenem, nem ijed meg szívem. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 26, 1 et 2.) Dóminus illuminátio mea, et salus mea, quem timébo? Dóminus defénsor vitae meae, a quo trepidábo? qui tribulant me inimíci mei, ipsi infirmáti sunt, et cecidérunt. (Ps. ibid., 3.) Si consístant advérsum me castra: non timébit cor meum. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy mind a világ folyása a te gondviselésed alatt békés legyen, mind Egyházad tiszteleted zavartalan gyakorlatának örvendjen. A mi.

Orátio. Da nobis, quaesumus, Dómine: ut et mundi cursus pacífice nobis tuo órdine dirigátur; et Ecclésia tua tranquílla devotióne laetétur. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (8, 18-23.)

Testvérek: Azt tartom, hogy amiket most szenvedünk, nem mérhetők összse a jövendő dicsőséggel, amely meg fog nyilvánulni rajtunk. Mert a teremtett világ várakozása sóvárog az Isten fiainak kinyilvánítása után. Hiszen a teremtett világ alávettetett a hiábavalóságnak, nem önként, hanem attól, aki alája vetette a reménység nyujtásával, mert a teremtett világ is felszabadul majd a romlottság szolgaságából az Isten fiai dicsőségének szabadságára. Tudjuk ugyanis, hogy minden teremtmény együttesen sóhajtozik és vajúdik mind idáig. Sőt nemcsak azok, hanem mi is, kik magunkban hordjuk a Lélek zsengéit: mi magunk is sóhajtozunk bensőnkben s várjuk az Isten fiaivá való fogadást, testünknek a megváltását: a mi Urunk Jézus Krisztusban.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (8, 18-23.)

Fratres: Exístimo, quod non sunt condígnae passiónes hujus témporis ad futúram glóriam, quae revelábitur in nobis. Nam expectátio creatúrae, revelatiónem fillórum Dei expéctat. Vanitáti enim creatúra subjécta est, non volens, sed propter eum, qui subjécit eam in spe: quia et ipsa creatúra liberábitur a servitúte corruptiónis, in libertátem glóriae filiórum Dei. Scimus enim quod omnis creatúra ingemíscit, et párturit usque adhuc. Non solum autem illa, sed et nos ipsi primítias spíritus habéntes, et ipsi intra nos gémimus, adoptiónem filiórum Dei exspectántes, redemptiónem córporis nostri: in Christo Jesu Dómino nostro.

Átvonulásra. (Zsolt. 78, 9 és 10.) Bocsásd meg, Uram, bűneinket, hogy ne mondják a pogányok között: Hol!

Graduale. (Psalm. 78, 9 et 10.) Propítius esto, Dómine, peccátis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus

van az ő Istenük? ℣. Segíts rajtunk, szabadító Istenünk és neved dicsőségéért ments meg, Uram, minket.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 9, 5, 10.) Isten, ki trónodra ülsz és igazsággal ítélsz, légy a szegények menedéke szorongatásukban. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (5, 1-11.)

Az időben: Midőn a sereg Jézushoz tódult, hogy az Isten igéjét hallgassa, és ő a Genezáret tava mellett áll vala és láta a tó szélén két hajót állani, míg a halászok kiszállottak, és mossák vala hálóikat. Bemenvén tehát egyik hajóba, mely Simoné volt, kéré őt, hogy vigye egy kissé beljebb a parttól; és leülvén, tanítá a hajócskából a sereget. Amint pedig megszűnt szólani, mondá Simonnak: Evezz a mélyre, és vessétek ki hálóitokat a halfogásra. Felelvén Simon, mondá neki: Mester! egész éjtszaka fáradozván, semmit sem fogtunk; de a te szavadra kivetem a hálót. És miután ezt megtette, a halaknak oly bő sokaságát rekeszték be, hogy szakadoz vala hálójuk. Intének tehát társaiknak a másik hajóban, hogy jöjjenek segítségükre. És menének, és megtölték mind a két hajócskát, úgyhogy csaknem elmerültenek. Lát-

eórum? ℣. Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, líbera nos.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 9, 5 et 10.) Deus, qui sedes super thronum, et júdicas aequitátem: esto refúgium páuperum in tribulatióne. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (5, 1-11.)

In illo témpore: Cum turbae irrúerent in Jesum, ut audírent verbum Dei, et ipse stabat secus stagnum Genésareth. Et vidit duas naves stantes secus stagnum: piscatóres autem descénderant, et lavábant rétia. Ascéndens autem in unam navim, quae erat Simónis, rogávit eum a terra redúcere pusíllum. Et sedens docébat de navícula turbas. Ut cessávit autem loqui, dixit ad Simónem: Duc in altum, et laxáte rétia vestra in captúram. Et respóndens Simon, dixit illi: Praecéptor, per totam noctem laborántes, nihil cépimus: in verbo autem tuo laxábo rete. Et cum hoc fecíssent, conclusérunt píscium multitúdinem copiósam: rumpebátur autem rete eórum. Et annuérunt sóciis, qui erant in ália navi, ut venírent, et adjuvárent eos. Et venérunt, et implevérunt ambas navículas, ita ut pene mergeréntur. Quod

ván ezt Simon Péter, Jézus térdeihez borula, mondván: Menj ki tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram! Mivelhogy félelem fogta el őt és mindazokat, kik vele voltak, a halfogás miatt, melyet csináltak vala; hasonlóképpen Jakabot és Jánost is, Zebedeus fiait, kik Simon társai valának. És mondá Jézus Simonnak: Ne félj! ezentúl már embereket fogsz. S kivonván hajóikat a szárazra, és elhagyván mindenüket, követék őt.

Felajánlásra. (Zsolt. 12, 4-5.) Ragyogtasd fel szememet, hogy halálos álomba sohase merüljek, hogy sohase mondja ellenségem: Legyőztem.

Csendes imádság. Áldozati adományainkat kegyesen elfogadván, kérünk, Urunk, hajlítsd kegyesen magadhoz lázongó akaratunkat is. A mi Urunk.

cum vidéret Simon Petrus, prócidit ad génua Jesu, dicens: Exi a me, quia homo peccátor sum, Dómine. Stupor enim circumdéderat eum, et omnes, qui cum illo erant, in captúra píscium, quam céperant: simíliter autem Jacóbum et Joánnem, fílios Zebedaei, qui erant sócii Simónis. Et ait ad Simónem Jesus: Noli timére: ex hoc jam hómines eris cápiens. Et subdúctis ad terram návibus, relíctis ómnibus, secúti sunt eum.

Offertorium. (Psalm. 12, 4-5.) Illúmina óculos meos, ne umquam obdórmiam in morte: ne quando dicat inimícus meus: Praeválui advérsus eum.

Secreta. Oblatiónibus nostris, quaesumus, Dómine, placáre susceptis: et ad te nostras étiam rebélles compélle propítius voluntátes. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 17, 3.) Az Uram, én erősségem, menedékem és megszabadítóm; én Istenem, én segítségem.

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett misztériumok, Urunk, kérünk, tisztítsanak meg és erejükkel védjenek meg minket. A mi.

Communio. (Psalm. 17, 3.) Dóminus firmaméntum meum, et refúgium meum, et liberátor meus: Deus meus, adjútor meus.

Postcommunio. Mystéria nos, Dómine, quaesumus, sumpta purificent: et suo múnere tueántur. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint a 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 5. vasárnap.

A krisztusi felebaráti szeretetre tanít a mai szentmise. Az Egyházban mindnyájan Krisztus misztikus testének tagjai lettünk, tehát szeretnünk kell mindazokat, akik velünk együtt ugyanazon isteni természetben egyesülnek. De ennek a felebaráti szeretetnek az Isten iránt való szeretetből kell fakadnia. Az evangélium mutatja, hogy amire Szent Péter tanított a szentleckében, az nem más, mint az Úr Jézus tanításának kifejtése, gyakorlati alkalmazása. És minden szentmise előtt kellene a mai evangéliumra gondolnunk, de legalább ma hozzuk helyre, ha lelkiismeretünk azt mondja, hogy mi sem járulhatunk igazán áldozatunkkal az oltárhoz, nem vehetünk részt megfelelő lélekkel a szentmiseáldozatban.

Bevonulásra. (Zs. 26, 7 és 9.) Hallld meg, Uram, szózatomat, mellyel hozzád kiáltok: légy segítőm, ne hagyj el és ne vess meg engem, Istenem, én segítségem. (Zs. u. a. 1.) Az Úr az én világosságom és üdvösségem, kitől kellene félnem? ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a téged szeretőknek láthatatlan javakat készítettél: öntsd szívünkbe az irántad való szeretet érzelmét, hogy téged mindenben és mindenekfölött szeretve, elnyerhessük ígéreteidet, melyek minden vágyat felülmúlnak. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 26, 7 et 9.) Exáudi, Dómine, vocem meam, qua clamávi ad te: adjútor meus esto, ne derelínquas me, neque despícias me, Deus salutáris meus. (Ps. ibid., 1.) Dóminus illumináti mea, et salus mea, quem timébo? ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui diligéntibus te bona invisibília praeparásti: infúnde córdibus nostris tui amóris affléctum; ut te in ómnibus et super ómnia diligéntes, promissiónes tuas, quae omne desidérium súperant, consequámur. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 3, 8-15.) Szeretteim: Legyetek mindnyájan egyetértők, együttérzők, a testvériség szeretői, irgalmasok, szerények, alázatosak; nem viszonozván rosszat rosszal,

Léctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (I. 3, 8-15.) Caríssimi: Omnes unánimes in oratióne estóte, compatiéntes, fraternitátis amatóres, misericórdes, modésti, húmiles: non reddéntes malum pro malo, nec

sem szidalmat szidalommal, hanem inkább áldást mondván; mert arra vagytok hivatva, hogy az áldást örökségül bírjátok. Mert aki az életet akarja szeretni és jó napokat látni, fékezze nyelvét a rossztól és ajkai ne szóljanak álnokságot. Forduljon el a gonosztól és cselekedjék jót; keresse a békét és kövesse azt. Mert az Úr szemei az igazakon és fülei az ő könyörgéseikre hallgatnak; de az Úr haragos tekintete a gonosztevőkön. És ki árthat nektek, ha a jónak buzgó követői lesztek? De ha valamit szenvedtek is az igazságért, boldogok vagytok. A félelem azoktól ne félemlítsen meg és meg ne háborodjatok. Hanem őrizzétek szentül szívetekben az Úr Krisztust.

Átvonulásra. (Zs. 83, 10, 9.) Oltalmazó Istenünk, tekints ide és nézz szolgáldra. ℣. Uram, seregek Istene, hallgasd meg szolgáid imádságát.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 20, 1.) Uram, hatalmadon örvend a király és felette ujjong segítségeden. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (5, 20-24.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Ha nem fogja felülmúlni a ti igazságtok az írástudókét és

maledíctum pro maledícto, sed e contrário benedicéntes: quia in hoc vocáti estis, ut benedictiónem hereditáte possideátis. Qui enim vult vitam dilígere, et dies vidére bonos, coérceat linguam suam a malo, et lábia ejus ne loquántur dolum. Declínet a malo, et fáciat bonum: inquírat pacem, et sequátur eam. Quia óculi Dómini super justos, et aures ejus in preces eórum: vultus autem Dómini super faciéntes mala. Et quis est, qui vobis nóceat, si boni aemulatóres fuéritis? Sed et si quid patímini propter justítiam, beáti. Timórem autem eórum ne timuéritis: et non conturbémini. Dóminum autem Christum sanctificáte in córdibus vestris.

Graduale. (Ps. 83, 10 et 9.) Protéctor noster áspice, Deus, et réspice super servos tuos. ℣. Dómine Deus virtútum, exáudi preces servórum tuórum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 20, 1.) Dómine, in virtúte tua laetábitur rex: et super salutáre tuum exsultábit veheménter. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (5, 20-24.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Nisi abundáverit justítia vestra plus quam scribárum et phari-

farizeusokét, be nem mentek a mennyek országába. Hallottátok, hogy mondatott a régieknek: Ne ölj; aki pedig öl, méltó az ítéletre. Én pedig mondom nektek, hogy mindaz, aki atyjafiára haragszik, méltó az ítéletre; aki meg azt mondja atyjafiának: raka! méltó a főtörvényszékre; aki pedig azt mondja: bolond! méltó a gyehenna tüzére. Azért, ha ajándékodat az oltárra viszed, és ott eszedbe jut, hogy atyádfiának van ellened valamije: hagyd ott ajándékodat az oltár előtt és eredj előbb megbékülni atyádfiával, és akkor menj és ajánld föl ajándékodat.

Felajánlásra. (Zsolt. 15, 7-8.) Áldom az Urat, ki ezt megérttette velem: szüntelenül magam előtt látom az Istent, hisz ő áll jobbomon, hogy meg ne inogjak.

Csendes imádság. Könyörülj meg, Urunk, könyörgésünkre és szolgáidnak és szolgálóidnak ezeket a felajánlott ajándékait fogadd kegyesen, hogy amit az egyesek szent neved tiszteletére felajánlottak,az mindnyájunknak üdvösségére váljék. A mi Urunk.

saeórum, non intrábitis in regnum caelórum. Audístis, quia dictum est antíquis: Non occídes: qui autem occíderit, reus erit judício. Ego autem dico vobis: quia omnis, qui irascítur fratri suo, reus erit judício. Qui autem dixerit fratri suo, raca: reus erit concílio. Qui autem díxerit, fátue: reus erit gehénnae ignis. Si ergo offers munus tuum ad altáre, et ibi recordátus fúeris, quia frater tuus habet áliquid advérsum te: relínque ibi munus tuum ante altáre, et vade prius reconciliári fratri tuo: et tunc véniens ófferes munus tuum.

Offertorium. (Psalm. 15, 7 et 8.) Benedícam Dóminum, qui tríbuit mihi intelléctum: providébam Deum in conspéctu meo semper: quóniam a dextris est mihi, ne commóvear.

Secreta. Propitiáre, Dómine, supplicatiónibus nostris: et has oblatiónes famulórum famularúmque tuárum benígnus assúme; ut, quod sínguli obtulérunt ad honórem nóminis tui, cunctis proficiat ad salútem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 26, 4.) | **Communio.** (Ps. 26, 4.)

Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem, hadd lakjak az Úr házában éltemnek minden napján.

Unam pétii a Dómino, hanc requíram: ut inhábitem in domo Dómini ómnibus diébus vitae meae.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy mi, akiket mennyei adománnyal táplálтál, mind titkos bűneinktől megtisztuljunk, mind az ellenség cselvetéseitől megszabaduljunk. A mi Urunk.

Postcommunio. Quos caelésti, Dómine, dono satiásti: praesta, quaesumus; ut a nostris mundémur occúltis, et ab hóstium liberémur insídiis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 6. vasárnap.

A mai szentmise megtanít minket arra, hogy mily eszközökkel tudja az Egyház megtartani és megújítani a lelkekben a természetfölötti életet. Eszünkbe idézi tehát a szentleckében a keresztséget, amikor mélyértelmű hasonlattal egybeveti Szent Pál Krisztus halálával a mi keresztségünket. Mind a kettő elveszi a bűnt és új életet ad. Ha igazán Krisztusé akarunk lenni, akkor meg kell halnunk a bűnnek, mert csak így élhetünk Krisztussal. Az evangéliumhoz pedig Szent Ambrus fűz gyönyörű magyarázatot. A hét kenyér — szerinte — mellyel Krisztus az egész sereget táplálta, jelenti a hét szentséget, a lélek természetfölötti életének forrásait. A kenyér szétosztását azután rábízta az apostolokra, amint ma is utódaikban, a papokban, az apostolok osztják szét a hivők seregének a szentségeket. A fentmaradt morzsák a szentségek kimeríthetetlen erejét jelképezik. Ebben van a liturgiának páratlan értéke, mert a szentségek kiszolgáltatása a papok által csak a liturgiában történik és azért igaz, hogy a liturgiában való részvétel az igazi katholikus élet legelső és nélkülözhetlen forrása. Erre gondolva oly megnyugtató lesz minden imádságunk a szentmisében a jobb és szebb élet után, mert érezzük, hogy az Egyház ezen hatalmas eszközei segítenek a megvalósításban. A mai vasárnap liturgiája is az egész liturgia alapvető tanítását erősíti meg: természetfölötti életünkben legbiztosabb út a célhoz, ha az Egyházzal együtt érzünk, imádkozunk és élünk.

Bevonulásra. (Zs. 27, 8-9.)

Az Úr az ő népének erőssége és Felkentjének megmentő védelmezője: mentsd meg né-

Introitus. (Ps. 27, 8-9.)

Dóminus fortitúdo plebis suae, et protéctor salutárium Christi sui est: salvum fac pó-

pedet, Uram, s áldd meg örökségedet és kormányozd mindörökké. (Zs. u. a. 1.) Hozzád kiáltok, Uram, Istenem, ne fordulj el szótlanul tőlem, hogy ne legyek, ha néma maradsz hozzám, olyan, mint aki a sírveremből száll. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Hatalmas Isten, kié minden jó, ültesd szívünkbe a neved iránt való szeretetet és növeld bennünk a vallásosságot, hogy így, ami bennünk jó, azt tápláld és amit táplálтál, azt atyai jóságod buzgóságával őrízd meg. A mi Urunk.

pulum tuum, Dómine, et bénedic hereditáti tuae, et rege eos, usque in saeculum. (Ps. ibid., 1.) Ad te, Dómine, clamábo, Deus meus, ne síleas a me: ne quando táceas a me, et assimilábor descendéntibus in lacum. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus virtútum, cujus est totum quod est óptimum: ínsere pectóribus nostris amórem tui nóminis, et praesta in nobis religiónis augméntum; ut, quae sunt bona, nútrias, ac pietátis stúdio, quae sunt nutríta, custódias. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (6, 3-11.)

Testvérek: Mind, akik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusban, az ő halálában keresztelkedtünk meg. Eltemettettünk tehát vele együtt a halálban a keresztség által, hogy amint az Atya dicsősége feltámasztotta Krisztust a halottaiból, épúgy mi is éljünk új életet. Ha ugyanis egybenőttünk vele halálának hasonlatosságában, úgy majd a feltámadásában is. Tudjuk azt, hogy a mi régi emberünk azért feszíttetett meg vele együtt, hogy a bűn teste lerontassék, s ne szolgáljunk többé a bűnnek.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (6, 3-11.)

Fratres: Quicúmque baptizáti sumus in Christo Jesu, in morte ipsíus baptizáti sumus. Consepúlti enim sumus cum illo per baptísmum in mortem: ut quómodo Christus surréxit a mórtuis per glóriam Patris, ita et nos in novitáte vitae ambulémus. Si enim complantáti facti sumus similitúdini mortis ejus: simul et resurrectiónis érimus. Hoc sciéntes, quia vetus homo noster simul crucifixus est: ut destruátur corpus peccáti, et ultra non serviámus peccáto. Qui enim mórtuus est, justificátus est

Mert aki meghalt, az felszabadult a bűn alól. Ha tehát meghaltunk Krisztussal, hisszük, hogy Krisztussal együtt élni is fogunk, mert tudjuk, hogy Krisztus, miután feltámadt halottaiból, már nem hal meg, s a halál többé nem uralkodik rajta. Mert halála egyszer s mindenkiért való halál volt a bűnnek; az élete azonban élet az Istennek. Ekként ti is úgy tekintsétek magatokat, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek Krisztus Jézusban,

a peccáto. Si autem mórtui sumus cum Christo: crédimus quia simul étiam vivémus cum Christo: sciéntes quod Christus resúrgens ex mórtuis, jam non móritur, mors illi ultra non dominábitur. Quod enim mórtuus est peccáto, mórtuus est semel: quod autem vivit, vivit Deo. Ita et vos existimáte, vos mórtuos quidem esse peccáto, vivéntes autem Deo, in Christo Jesu Dómino nostro.

a mi Urunkban.

Átvonulásra. (Zs. 89, 13, 1.) Fordulj felénk, Uram, végre-valahára, légy irgalmas szolgáidhoz. ℣. Uram, te vagy a mi menedékünk nemzedékről-nemzedékre.

Graduale. (Psalm. 89, 13 et 1.) Convértere, Dómine, aliquántulum, et deprecáre super servos tuos. ℣. Dómine, refúgium factus es nobis, a generatióne et progénie.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 30, 2-3.) Uram, tebenned remélek, soha meg ne szégyenüljek: igazságodban szabadíts meg engem és ragadj ki engem: hajtsd hozzám füledet, siess, szabadíts meg. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 30, 2-3.) In te, Dómine, sperávi, non confúndar in aetérnum: in justítia tua líbera me, et éripe me: inclína ad me aurem tuam, accélera, ut erípias me. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza Szt. Márk szerint.** (8,1-9.)

Az időben: Midőn nagy sereg vala Jézussal és nem volt mit enniök, magához híván tanítványait, mondá nekik: Szánom a sereget, mert immár három napja tartanak velem, és nincs mit enniök; és ha étlen bocsátom haza őket, ellankadnak az úton,

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum.** (8, 1-9.)

In illo témpore: Cum turba multa esset cum Jesu, nec habérent quod manducárent, convocátis discípulis, ait illis: Miséreor super turbam: quia ecce jam tríduo sústinent me, nec habent quod manducent: et si dimísero eos jejúnos in domum suam, defícient in via:

mert némelyek közülök messzünnen jöttek. Felelék neki az ő tanítványai: Honnan elégíthetné ki az ember ezeket kenyérrel itt a pusztában? És kérdé őket: Hány kenyeretek vagyon? Azok pedig mondák: Hét. Erre parancsolá a seregnek, hogy telepedjék le a földre. És vévén a hét kenyeret, hálát adván, megszegé és tanítványainak adá, hogy eléjük tegyék; és a sereg elé tevék. Egy kevés halacskájuk is vala; azokat is megáldá és eléjük tételé. És evének és jóllakának. És a megmaradt hulladékokból hét kosárral szedének fel. Valának pedig, akik ettenek, mintegy négyezeren. És elbocsátá őket.

quidam enim ex eis de longe venérunt. Et respondérunt ei discípuli sui: Unde illos quis póterit hic saturáre pánibus in solitúdine? Et interrogávit eos: Quot panes habétis? Qui dixérunt: Septem. Et praecépit turbae discúmbere super terram. Et accípiens septem panes, grátias agens fregit, et dabat discípulis suis, ut appónerent, et apposuérunt turbae. Et habébant piscículos paucos: et ipsos benedíxit, et jussit appóni. Et manducavérunt, et saturáti sunt, et sustulérunt quod superáverat de fragméntis, septem sportas. Erant autem qui manducáverant, quasi quátuor míllia: et dimísit eos.

Felajánlásra. (Zsolt. 16, 5, 6-7.) Add, hogy ösvényeiden szilárd léptekkel járjak, és meg ne inogjon a lábam: hajtsd hozzám füledet és hallgasd meg szavamat: mutasd meg csodás irgalmadat, Uram, ki megmented a benned bízókat.

Offertorium. (Ps. 16, 5 et 6-7.) Pérfice gressus meos in sémitis tuis, ut non moveántur vestígia mea: inclína aurem tuam, et exáudi verba mea: mirífica misericórdias tuas, qui salvos facis sperántes in te, Dómine.

Csendes imádság. Hallgasd meg kegyesen, Urunk, alázatos könyörgésünket és népednek ezeket az adományait fogadd kedvesen, hogy senkinek az óhaja ne legyen hiábavaló, hanem engedd meg, hogy amit hittel kérünk, valóban meg is nyerjük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Secreta. Propitiáre, Dómine, supplicatiónibus nostris, et has pópuli tui oblatiónes benígnus assúme: et ut nullíus sit írritum votum, nullíus vácua postulátio, praesta; ut, quod fidéliter pétimus, efficáciter consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 26, 6.) Körüljárok és hajlékában áldozatot mutatok be diadalkiáltással: éneklek és zsoltárt zengek az Úrnak.

Áldozás utáni imádság. Adományaiddal betöltve, kérünk, Urunk, engedd meg, hogy egyrészt azoknak hatása megtisztítson, másrészt segítsége megerősítsen. A mi Urunk.

Communio. (Psalm. 26, 6. Circuíbo, et immolábo in tabernáculo ejus hóstiam jubilatiónis: cantábo, et psalmum dicam Dómino.

Postcommunio. Repléti sumus, Dómine, munéribus tuis: tríbue, quaesumus; ut eórum et mundémur effáctu, et muniámur auxílio. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 7. vasárnap.

Az örök üdvösség elnyerése földi életünk célja. Ennek elérésére segít a liturgia. Ma is arra tanít, hogy mint kell óvakodnunk a hamis tanítóktól. De egyúttal figyelmeztet, hogy a magunk tetteit is vizsgáljuk meg. Mert nem elég a szó, az érzelem: a tettekben látszik meg bensőnk valódi képe. Ha tehát mások azt hirdetik, hogy az üdvösségünkre elég a hit, ne hallgassunk rájuk, mert hamis próféták. Íme, ma Krisztus Urunk maga tanít a katholikus gondolkodás alapigazságára, hogy a hit és a jócselekedet együtt vezetnek el az örök üdvösségre.

Bevonulásra. (Zsolt. 46, 2.) Nemzetek! mindnyájan tapsoljatok, örvendezzetek ujjongó szóval az Istennek. (Zs. u. o. 3.) Mert az Úr fölséges, rettenetes, hatalmas Királya ő az egész földnek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, kinek gondviselése intézkedéseiben csalhatatlan, könyörögve kérünk téged, hogy

Introitus. (Ps. 46, 2.) Omnes gentes, pláudite mánibus: jubiláte Deo in voce exsultatiónis. (Ps. ibid., 3.) Quóniam Dóminus excélsus, terríbilis: Rex magnus super omnem terram. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, cujus providéntia in sui dispositióne non fállitur: te súpplices exorámus; ut nóxia

minden ártalmast távoztass el tőlünk és minden javunkra szolgálót adj meg nekünk. A mi Urunk.

cuncta submóveas, et ómnia nobis profutúra concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (6, 19-23.)

Testvérek: Emberi módon fejezem ki magam testetek gyarlósága miatt. Amint ugyanis átadtátok tagjaitokat a tisztátalanság és a gonoszság szolgálatába a gonoszságra, úgy adjátok most az igazság szolgálatába a megszentelődés végett. Mert amíg a bűn szolgái voltatok, szabadok voltatok ugyan az igazsággal szemben. De micsoda gyümölcsét kaptátok akkor? Most szégyenkeztek miattuk, mert halál a végük. Most azonban, miután felszabadultatok a bűn alól s Istennek szolgái lettetek: megvan a gyümölcsötök a megszentelődésre, aminek a vége az örök élet. Mert a bűn zsoldja a halál; az Istennek a kegyelme azonban az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (6, 19-23.)

Fratres: Humánum dico, propter infirmitátem carnis vestrae: sicut enim exhibuístis membra vestra servíre immundítiae, et iniquitáti ad iniquitátem, ita nunc exhibéte membra vestra servíre justítiae in sanctificatiónem. Cum enim servi essétis peccáti, líberi fuístis justítiae. Quem ergo fructum habuístis tunc in illis, in quibus nunc erubéscitis? Nam finis illórum mors est. Nunc vero liberáti a peccáto, servi autem facti Deo, habétis fructum vestrum in sanctificatiónem, finem vero vitam aetérnam. Stipéndia enim peccáti, mors. Grátia autem Dei, vita aetérna, in Christo Jesu Dómino nostro.

Átvonulásra. (Zs. 33, 12, 6.) Jöjjetek, fiaim, hallgassatok reám: hadd oktassalak az Úr félelmére. ℣. Járuljatok hozzá s felvidultok és nem szégyenül meg arcotok.

Graduale. (Ps. 33, 12 et 6.) Veníte, fílii, audíte me: timórem Dómini docébo vos. ℣. Accédite ad eum, et illumináimini: et fácies vestrae non confundéntur.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 46, 2.) Nemzetek! mindnyá-

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 46, 2.) Omnes gentes, pláu-

jan tapsoljatok: örvendezzetek ujjongó szóval az Istennek. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (7, 15-21.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Óvakodjatok a hamis prófétáktól, kik juhok ruházatában jönnek hozzátok, belül pedig ragadozó farkasok; gyümölcseikről ismeritek meg őket. Vajjon szednek-e a tövisbokorról szőlőt, vagy a bojtorjánról fügét? Így minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem. Nem hozhat a jó fa rossz gyümölcsöt, sem a rossz fa jó gyümölcsöt nem teremhet. Minden fát, mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágnak és tűzre vetnek. Azért tehát gyümölcseikről ismeritek meg őket. Nem mindaz, aki mondja nekem: Uram, Uram! megyen be mennyek országába; hanem aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagyon, az megyen be mennyek országába.

Felajánlásra. (Dán. 3, 40.) Mint a kosokból és tulkokból s ezer kövér bárányból való égőáldozatban, úgy legyen most a te színed előtt kedves a mi áldozatunk, mert nem szégyenülnek meg a tebenned bízók, Uram.

dite mánibus: jubiláte Deo in voce exsultatiónis. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (7, 15-21.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Atténdite a falsis prophétis, qui véniunt ad vos in vestiméntis óvium, intrínsecus autem sunt lupi rapáces: a frúctibus eórum cognoscétis eos. Numquid cólligunt de spinis uvas, aut de tríbulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fructus fácere: neque arbor mala bonos fructus fácere. Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, excidétur, et in ignem mittétur. Igitur ex frúctibus eórum cognoscétis eos. Non omnis, qui dicit mihi, Dómine, Dómine, intrábit in regnum caelórum: sed qui facit voluntátem Patris mei, qui in caelis est, ipse intrábit in regnum caelórum.

Offertorium. (Dan. 3, 40.) Sicut in holocáustis arietum et taurórum, et sicut in míllibus agnórum pínguium: sic fiat sacrifícium nostrum in conspéctu tuo hódie, ut pláceat tibi: quia non est confúsio confidéntibus in te, Dómine.

Csendes imádság. Isten, ki az ószövetség különféle áldozatai helyébe egy tökéletes áldozatot szereztél, fogadd el neked hódoló szolgáidtól ezt az áldozatot és szenteld meg ugyanazzal az áldással, mint Ábel áldozatát, hogy amit egyesek bemutatnak fölséged dicsőségére, valamennyinek üdvösségére váljék. A mi.

Secreta. Deus, qui legálium differéntiam hostiárum uníus sacrifícii perfectióne sanxísti: áccipe sacrifícium a devótis tibi fámulis, et pari benedictióne, sicut múnera Abel, sanctífica; ut, quod sínguli obtulérunt ad majestátis tuae honórem, cunctis profíciat ad salútem. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 30, 3.) Hajtsd hozzám füledet, siess, szabadíts meg.

Communio. (Ps. 30, 3.) Inclína aurem tuam, accélera, ut erípias me.

Áldozás utáni imádság. A te gyógyító kegyelmed, Urunk, mind gonoszságainktól szabadítson meg minket kegyesen, mind a helyesre vezéreljen minket. A mi Urunk.

Postcommunio. Tua nos, Dómine, medicinális operátio, et a nostris perversitátibus cleménter expédiat, et ad ea quae sunt recta, perdúcat. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd utáni 8. vasárnap.

A mai vasárnapi liturgia főgondolata az alázatos, de mélyen hívő bizalom, mely a közös imádságban és az énekekben nyer szép kifejezést. Bizalmunknak legmélyebb alapjára mutat rá azután a szentlecke: hogy t. i. mindnyájan Isten gyermekei vagyunk, akik Istent atyánknak nevezhetjük, akik éppen ezér a mennyország örökösei vagyunk. De emellett a földről sem szabad megfeledkeznünk, hanem az evangélium tanácsa szerint a földi javakat helyesen kell felhasználnunk, hogy azok is örök célunk elérésére segítsenek. Az evangélium hallatára gondolkozzunk csak azon, hogy mit felelnénk mi a mi Urunknak, ha ma felszólítana minket: Adj számot sáfárkodásodról. Vajjon helyesen használjuk-e fel a ránk bízott vagyont? A keresztény felfogás csak olyan értelem-

ben ismer tulajdont, hogy amink van, az Istené és mi csak sáfárai vagyunk. Használjuk tehát úgy a földi javakat, hogy el ne veszítsük az örök jutalmat.

Bevonulásra. (Zs. 47, 10-11.)

Megemlékezünk irgalmadról, óh Isten, templomodnak bensejében: miként híred, óh Isten, dícséreted is betölti a föld határait: jobbod igazsággal van tele. (Zs. u. o. 2.) Nagy az Úr, dícsérni kell őt felette: Istenünk városában, az ő szent hegyén. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Adj nekünk, kérünk, Urunk, olyan szellemet, hogy mindig helyesen gondolkodjunk és cselekedjünk, hogy így, akik nélküled nem létezhetünk, szerinted élhessünk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 47, 10-11.)

Suscépimus, Deus, misericórdiam tuam in médio templi tui: secúndum nomen tuum, Deus, ita et laus tua in fines terrae: justítia plena est déxtera tua. (Ps. ibid., 2.) Magnus Dóminus, et laudábilis nimis: in civitáte Dei nostri, in monte sancto ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Largíre nobis, quaesumus, Dómine, semper spíritum cogitándi quae recta sunt, propítius et agéndi: ut, qui sine te esse non póssumus, secúndum te vívere valeámus. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért. 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (8, 12-17.)

Testvérek: Nem vagyunk a test lekötelezettjei, hogy a test szerint éljünk. Ha ugyanis a test szerint éltek, meghaltok, de ha megölitek a lélekkel a test cselekedeteit, élni fogtok. Mert akiket az Isten Lelke vezérel, mindazok az Istennek a fiai. Nem vettétek ugyanis a szolgaság lelkét, hogy ismét csak féljetek, hanem vettétek a gyermekké fogadás lelkét, amely-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Románo. (8, 12-17.)

Fratres: Debitóres sumus non carni, ut secúndum carnem vivámus. Si enim secúndum carnem vixéritis, moriémini: si autem spíritu facta carnis mortificavéritis, vivétis. Quicúmque enim spíritu Dei agúntur, ii sunt fílii Dei. Non enim accepístis spíritum servitútis íterum in timóre, sed accepístis spíritum adoptiónis filiórum, in quo clamámus: Abba (Pater). Ipse enim

ben azt kiáltjuk: Abba. (Atyánk!) Maga a Lélek tesz lelkünkkel együtt bizonyságot, hogy az Istennek a fiai vagyunk. Ha pedig fiai, akkor örökösök is: Istennek az örökösei, Krisztusnak pedig társörökösei.

Spíritus testimónium reddit spirítui nostro, quod sumus fílii Dei. Si autem fílii, et herédes: herédes quidem Dei, coherédes autem Christi.

Átvonulásra. (Zs. 30, 3.) Légy oltalmazó Istenem és menedékhelyem, hogy megszabadíts engem. ℣. (Zs. 70, 1.) Istenem, tebenned remélek, soha meg ne szégyenüljek, Uram.

Graduale. (Psalm. 30, 3.) Esto mihi in Deum protectórem, et in locum refúgii, ut salvum me fácias. ℣. (Ps. 70, 1.) Deus, in te sperávi: Dómine, non confúndar in aetérnum.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 47, 2.) Nagy az Úr, dícsérni kell őt felette, Istenünk városában, az ő szent hegyén. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 47, 2.) Magnus Dóminus, et laudábilis valde, in civitáte Dei nostri, in monte sancto ejus. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (16, 1-9.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak a következő példabeszédet: Vala egy gazdag ember, kinek sáfára vala; és ezt bevádolták nála, hogy eltékozolja az ő javait. És előhíván őt, mondá neki: Mit hallok felőled? adj számot sáfárságodról, mert tovább nem lehetsz az én sáfárom. Mondá pedig a sáfár magában: Mit csináljak, mert uram elveszi tőlem a sáfárságot? kapálni nem bírok, koldulni szégyenlek. Tudom, mit tegyek, hogy mikor elmozdít a sáfárságból, befogadjanak engem házaikba. Magához híván tehát urának

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (16, 1-9.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis parábolam hanc: Homo quidam erat dives, qui habébat víllicum: et hic diffamátus est apud illum, quasi dissipásset bona ipsíus. Et vocávit illum, et ait illi: Quid hoc áudio de te? redde ratiónem villicatiónis tuae: jam enim non póteris villicáre. Ait autem víllicus intra se: Quid fáciam, quia dóminus meus aufert a me villicatiónem? fódere non váleo, mendicáre erubésco. Scio quid fáciam, ut, cum amótus fúero a villicatióne, recípiant me in domos suas. Convocátis íta-

minden egyes adósát, mondá az elsőnek: Mennyivel tartozol uramnak? Az pedig felelé: Száz csöbör olajjal. És mondá neki: Vedd elő adóslevelédet, ülj le hamar, és írj ötvenet. Azután kérdé a másiktól: Hát te mennyivel tartozol? Az pedig felelé: Száz köböl búzával. Mondá neki: Vedd elő adóslevelédet, és írj nyolcvanat. És dícséré az úr a hamis sáfárt, hogy okosan cselekedett; mert e világ fiai okosabbak a maguk nemében a világosság fiainál. Én is mondom nektek: Szerezzetek magatoknak barátokat a hamis mammonból, hogy mikor elmúltok, befogadjanak titeket az örök hajlékba.

Felajánlásra. (Zsolt. 17, 28, 32.) A megalázott népet megmented, Uram, de megalázod a kevélyek szemét: mert ki Isten, Uram, kívüled.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ezeket az adományokat, melyeket a te bőkezűségedből hoztunk neked, hogy e szentséges misztériumok kegyelmed működése következtében mind a jelen életmódunkat megszenteljék, mind az örök örömökre elvezessenek minket. A mi Urunk.

que singulis debitóribus dómini sui, dicébat primo: Quantum debes dómino meo? At ille dixit: Centum cados ólei. Dixítque illi: Accipe cautiónem tuam: et sede cito, scribe quinquaginta. Deínde álii dixit: Tu vero quantum debes? Qui ait: Centum coros trítici. Ait illi: Accipe lítteras tuas, et scribe octoginta. Et laudávit dóminus víllicum iniquitátis, quia prudénter fecísset: quia fílii hujus saeculi prudentióres fíliis lucis in generatióne sua sunt. Et ego vobis dico: fácite vobis amícos de mammóna iniquitátis: ut, cum defecéritis, recípiant vos in aetérna tabernácula.

Offertorium. (Ps. 17, 28 et 32.) Pópulum húmilem salvum fácies, Dómine, et óculos superbórum humiliábis: quóniam quis Deus praeter te, Dómine?

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, múnera, quae tibi de tua largitáte deférimus: ut haec sacrosáncta mystéria, grátiae tuae operánte virtúte, et praeséntis vitae nos conversatióne sanctíficent, et ad gáudia sempitérna perdúcant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum,

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 654. l., hétköznap a közös, 658. l.

Áldozásra. (Zs. 33, 9.) Ízleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr: boldog az az ember, aki benne bízik.

Áldozás utáni imádság. Legyen, Urunk, ez a mennyei misztérium lelkünknek és testünknek megújítása, hogy amit megtettünk, annak hatását is érezzük. A mi Urunk.

Communio. (Psalm. 33, 9.) Gustáte et vidéte, quóniam suávis est Dóminus: beátus vir, qui sperat in eo.

Postcommunio. Sit nobis, Dómine, reparátio mentis et córporis caeléste mystérium: ut, cujus exséquimur cultum, sentiámus efféctum. Per Dóminum nostrum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 9. vasárnap.

A mai szentmise elénk állítja Jeruzsálem pusztulását, amint azt az Úr megjövendölte és tudjuk, hogy az ő jövendölése szórólszóra beteljesedett. Tanuljunk ebből, hiszen a szentleckében Szent Pál figyelmeztetett minket, hogy a Szentírás minden könyve a mi okulásunkra szolgál. Elmondhatjuk ezt a liturgiáról is, mely ma is oly sok mindenre tanít. Szent Pállal int, hogy álljunk ellent a kísértéseknek. Küzdelmeinkben ne bizalmatlankodjunk, higgyünk Krisztus erejében, az Isten oltalmában, melyről a mai szentmise énekei szólnak. Tiszteljük csak Isten házát, szeressük a liturgiát, mely egyedül teszi a templomot az imádság házává és ha úgy imádkozunk, mint a mai közös imádságban az Egyház, akkor biztosak lehetünk, hogy imádságunk meghallgatásra talál.

Bevonulásra. (Zs. 53, 6-7.) Íme, az Isten segít engem és az Úr oltalmazza lelkemet: fordítsd a rosszat ellenségeimre és igazságodban veszítsd el őket, én Uram, oltalmazóm. (Zs. u. o. 3.) Isten, ments meg engem nevedben és hatalmaddal szabadíts meg. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Könyörgő imádságunkra, Urunk, nyíljék meg irgalmas füled és hogy a téged kérők kíván-

Introitus. (Ps. 53, 6-7.) Ecce Deus ádjuvat me, et Dóminus suscéptor est ánimae meae: avérte mala inimícis meis, et in veritáte tua dispérde illos, protéctor meus, Dómine. (Ps. ibid., 3.) Deus, in nómine tuo salvum me fac: et in virtúte tua líbera me. ℣. Glória Patri.

Orátio. Páteant aures misericórdiae tuae, Dómine, précibus supplicántium: et, ut peténtibus

ságait megadhasd, tedd meg, hogy neked tetsző dolgokat kérjenek. A mi Urunk.

desideráta concédas; fac eos, quae tibi sunt plácita, postuláre. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. I., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I., 10, 6-13.)

Testvérek: Ne kívánjunk meg mi is rossz dolgokat, mint ahogy azok megkívántak. Se bálványimádók ne legyünk, mint némelyek azok közül, amint írva vagyon: Leüle a nép enni és inni, és fölkelének játszani. Se ne paráználkodjunk, mint némelyek azok közül paráználkodtak és elhullottak egy nap huszonháromezren. Se ne kísértsük Krisztust, mint némelyek azok közül kísértették, és elvesztek a kigyók által. Se ne zúgolódjatok, mint némelyek azok közül zúgolódtak és elvesztek a pusztító által. Mindezek pedig előképben történtek velük, és azért irattak meg, hogy okuljunk belőlük mi, kikhez az idők vége elközelgett. Aki tehát azt hiszi magáról, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék. Emberi kísértésnél egyéb ne érjen titeket; de hűséges az Isten, és nem fogja megengedni, hogy erőtökön felül szenvedjetek kísértést, hanem a kísértéssel együtt a kimenekülést is megadja, hogy elviselhessétek.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 10, 6-13.)

Fratres: Non simus concupiscéntes malórum, sicut et illi concupiérunt. Neque idolólatrae efficiámini, sicut quidam ex ipsis: quemádmodum scriptum est: Sedit pópulus manducáre et bíbere, et surrexérunt lúdere. Neque fornicémur, sicut quidam ex ipsis fornicáti sunt, et cecidérunt una die vigínti tria míllia. Neque tentémus Christum, sicut quidam eórum tentavérunt, et a serpéntibus periérunt. Neque murmuravéritis, sicut quidam eórum murmuravérunt et periérunt ab exterminatóre. Haec autem ómnia in figúra contingébant illis: scripta sunt autem ad correptiónem nostram, in quos fines saeculórum devenérunt. Ítaque qui se exístimat stare, vídeat ne cadat. Tentátio vos non apprehéndat, nisi humána: fidélis autem Deus est, qui non patiétur vos tentári supra id quod potéstis, sed fáciet étiam cum tentatióne proventum, ut possítis sustinére.

Átvonulásra. (Zs. 8, 2.) Uram, mi Urunk: Mily csodálatos az egész világon a te neved. ℣. Hisz az egeknél fenségesebb a te dicsőséged.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 58, 2.) Ments meg ellenségeimtől, Istenem, és támadóimtól szabadíts meg engem. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (19, 41-47.)

Az időben: Amint Jézus Jeruzsálemhez közeledett, látván a várost, megsiratá azt, mondván: Vajha te is megismerted volna legalább ezen a te napodon, amik békességedre szolgálnak, most pedig el vannak rejtve szemeid elől! Mert rád jönnek a napok, és körülvesznek ellenségeid sáncokkal, bekerítenek és megszorongatnak téged mindenfelől; és földre tipornak téged és gyermekidet, kik benned vannak; és nem hagynak benned követ kövön, mivelhogy nem ismerted meg látogatásod idejét. És bemenvén a templomba, elkezdé kiűzni azokat, kik benne adnak és vesznek vala, mondván nekik: Írva vagyon: Az én házam az imádság háza, ti pedig azt latrok barlangjává tettétek. És tanít vala mindennap a templomban.

Felajánlásra. (Zsolt. 18,

Graduale. (Ps. 8, 2.) Dómine Dóminus noster, quam admirábile est nómen tuum in univérsa terra! ℣. Quóniam eleváta est magnificéntia tua super caelos.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 58, 2.) Éripe me de inimícis meis, Deus meus: et ab insurgéntibus in me líbera me. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (19, 41-47.)

In illo témpore: Cum appropinquáret Jesus Jerúsalem, videns civitátem, flevit super illam, dicens: Quia si cognovísses et tu, et quidem in hac die tua, quae ad pacem tibi, nunc autem abscóndita sunt ab óculis tuis. Quia vénient dies in te: et circúmdabunt te inimíci tui vallo, et circúmdabunt te: et coangustábunt te úndique: et ad terram prostérnent te, et fílios tuos, qui in te sunt, et non relínquent in te lápidem super lápidem: eo quod non cognóveris tempus visitatiónis tuae. Et ingréssus in templum, coepit ejícere vendéntes in illo, et eméntes, dicens illis: Scriptum est: Quia domus mea domus oratiónis est. Vos autem fecístis illam spelúncam latrónum. Et erat docens quotídie in templo.

Offertorium. (Psalm. 18, 9,

9-12.) Egyenesek az Úr végzései, vidámmá teszik a szívet: és ítéletei édesebbek a méznél meg a lépesméznél, azért szolgád meg is tartja őket.

Csendes imádság. Engedd nekünk, kérünk, Urunk, hogy e misztériumban méltón vegyünk részt, mert valahányszor ezen áldozatról való megemlékezést ünnepeljük, megváltásunk műve megvalósul. A mi Urunk.

10, 11 et 12.) Justítiae Dómini rectae, laetificántes corda, et judícia ejus dulcióra super mel et favum: nam et servus tuus custódit ea.

Secreta. Concéde nobis, quaesumus Dómine, haec digne frequentáre mystéria: quia, quóties hujus hóstiae commemorátio celebrátur, opus nostrae redemptiónis exercétur. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint a 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (János 6, 57.) Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, énbennem marad és én őbenne, úgymond az Úr.

Áldozás utáni imádság. Szentségednek vétele, kérünk, Urunk, tisztítson meg mindegyikünket és egyesítsen mindnyájunkat. A mi Urunk.

Communio. (Joannes 6, 57.) Qui mandúcat meam carnem, et bibit meum sánguinem, in me manet, et ego in eo, dicit Dóminus.

Postcommunio. Tui nobis, quaesumus, Dómine, commúnio sacraménti, et purificatiónem cónferat, et tríbuat unitátem. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 10. vasárnap.

Talán sehol oly sokoldalúan és oly meggyőzően nem látjuk felsorolva az okokat, amiért minden ügyünkben-bajunkban gyermeki bizalommal lehetünk Isten iránt, mint a mai vasárnap liturgiájában. Istenben bízhatunk, mert ő erős Isten (introitus), kész a megbocsátásra (orátio), meghallgatja az alázatos szív imáját (evangelium), a neki vitt áldozatot visszaadja, mint üdvösségünk eszközeit (offertorium) és állandóan oltalmaz (postcommunio). Bízzunk tehát oltalmában és adjuk át az Úrnak minden gondunkat. A hitetlen ember szerint a vak és sötét véletlen, a sors irányítja az ember életét. A krisztusi hit szerint a Lélek működik

és vezet bennünket. Mennyivel nagyobb megnyugvást és biztonságot ad nekünk a mi hitünk! A katholikus lelkiélet egyik legnagyobb mestere, Szent Benedek, az alázatosságról írja regulája legszebb fejezetét. És ha a mai evangéliumot átelmélkedjük, igazat kell neki adnunk és alázattal kell ajtót-kaptut nyitnunk a kegyelmek Lelkének. Ezért fontos az alázatosság, mert amint a szentleckében láttuk, nem magunk tesszük a magunk erejéből a jót, hanem a Lélek működik mindenben és a Lélek működésének legnagyobb akadálya bennünk a büszkeség, mely magában és érdemeiben bízik. Íme, így kapcsolódik bele Szent Benedek tanítása a liturgia szellemébe.

Bevonulásra. (Zs. 54, 17, 18, 20, 23.)

Midőn az Úrhoz kiáltottam, meghallgatta szavamat azok ellen, akik reám törtek és megalázta őket, aki minden idő előtt van és örökké lesz: vesd az Úrra gondodat s ő majd gondoskodik rólad. (Zs. u. o. 2.) Hallgasd meg, Isten, könyörgésemet és ne vesd meg esdeklésemet: figyelj reám és hallgass meg engem. ℣ Dicsőség.

Introitus. (Ps. 54, 17, 18, 20 et 23.)

Cum clamárem ad Dóminum, exaudívit vocem meam, ab his, qui appropínquant mihi et humiliávit eos, qui est ante saecula, et manet in aetérnum: jacta cogitátum tuum in Dómino, et ipse te enútriet. (Psalm. ibid., 2.) Exáudi, Deus, oratiónem meam, et ne despéxeris deprecatiónem meam: inténde mihi, et exáudi me. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki mindenhatóságodat leginkább a megbocsátással és irgalommal mutatod meg, növeld velünk irgalmasságodat, hogy akik ígéreteid után törekszünk, a mennyei javaknak részesévé lehessünk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui omnipoténtiam tuam parcéndo máxime et miserándo maniféstas: multíplica super nos misericórdiam tuam; ut ad tua promissa curréntes, caeléstium bonórum fácias esse consórtes. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt leveléből. (I., 12, 2-11.)

Testvérek: Tudjátok, hogy midőn pogányok voltatok, a néma bálvá-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 12, 2-11.)

Fratres: Scitis quóniam cum gentes essétis, ad simuláera muta prout duce-

nyokhoz mentetek, amint hajtottak titeket. Azért tudtotokra adom, hogy senki, ki Isten Lelke által szól, nem mondja: Átkozott legyen Jézus! és senki sem mondhatja: Úr Jézus! hanem csak a Szentlélek által. A kegyelmek ugyan különfélék, de ugyanaz a Lélek. És a szolgálatok is különfélék, de ugyanaz az Úr. És az erőnyilvánulások is különfélék, de ugyanaz az Isten, ki mindezt mindenkiben cselekszi. A Lélek kinyilatkoztatása azonban mindenkinek hasznára adatik. Egyiknek ugyan bölcseség beszéde adatik a Lélek által, a másiknak meg tudomány beszéde ugyanazon Lélek szerint; ennek hit ugyanabban a Lélekben; annak gyógyítások adománya ugyanazon egy Lélek által; ennek csodatevő hatalom, annak prófétálás; ennek a szellemek megítélése, annak nyelvek nemei, amannak beszédek értelmezése. Mindezeket pedig egy

bámini eúntes. Ideo notum vobis fácio, quod nemo in Spíritu Dei loquens, dicit anáthema Jesu. Et nemo potest dícere, Dóminus Jesus, nisi in Spíritu Sancto. Divisiónes vero gratiárum sunt, idem autem Spíritus. Et divisiónes ministratiónum sunt, idem autem Dóminus. Et divisiónes operatiónum sunt, idem vero Deus, qui operátur ómnia in ómnibus. Unicuíque autem datur manifestátio Spíritus ad utilitátem. Alii quidem per Spíritum datur sermo sapiéntiae: álii autem sermo sciéntiae secúndum eúmdem Spíritum: álteri fides in eódem Spíritu: álii grátia sanitátum in uno Spíritu: álii operátio virtútum, álii prophetia, álii discrétio spirituum, álii génera linguárum, álii interpretátio sermónum. Haec autem ómnia operátur unus atque idem Spíritus, dívidens síngulis prout vult.

és ugyanaz a Lélek műveli, kinek-kinek úgy adván részt, ahogy akarja.

Átvonulásra. (Zs. 16, 8, 2.) Óvj, Uram, mint szemed fényét: nyujts szárnyad árnyékában menedéket nekem. ℣. Színed elől jöjjön igazság nekem, szemed lássa meg igazamat.

Graduale. (Ps. 16, 8 et 2.) Custódi me, Dómine, ut pupíllam óculi: sub umbra alárum tuárum prótege me. ℣. De vultu tuo judícium meum pródeat: óculi tui vídeant aequitátem.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 64, 2.) Téged, Isten, a Sio-

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 64, 2.) Te decet hymnus,

non dícséret illet: fogadalmi áldozatot mutassanak be neked Jeruzsálemben. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (18, 9-14.)

Az időben: Mondá Jézus némelyekhez, kik elbizakodtak, hogy ők igazak, és másokat megvetettek, e példabeszédet: Két ember méne föl a templomba, hogy imádkozzék; egyik farizeus, másik vámos. A farizeus megállván, így imádkozék magában: Isten! hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi emberek, rabló, igaztalan, házasságtörő, mint ez a vámos is. Kétszer böjtölök hetenkint, tizedet adok mindenből, amim van. A vámos pedig távol állván, szemét sem merte fölvetni az égre, hanem mellét verve mondá: Isten! légy irgalmas nekem bűnösnek. Mondom nektek: ez megigazulva méne haza, inkább mint amaz; mert mindaz, aki magát felmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, felmagasztaltaik.

Felajánlásra. (Zsolt. 24, 1-3.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet; Istenem, tebenned remélek, ne hagyd, hogy megszégyenüljek: s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek: hisz senki, aki tebenned bízik, meg nem szégyenül.

Deus, in Sion: et tibi reddétur votum in Jerúsalem. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (18, 9-14.)

In illo témpore: Dixit Jesus ad quosdam, qui in se confidébant tamquam justi, et aspernabántur céteros, parábolam istam: Duo hómines ascendérunt in templum ut orárent: unus pharisaeus, et alter publicánus. Pharisaeus stans, haec apud se orábat: Deus, grátias ago tibi, quia non sum sicut céteri hóminum: raptóres, injústi, adúlteri: velut étiam hic publicánus. Jejúno bis in sábbato: décimas do ómnium, quae possídeo. Et publicánus a longe stans nolébat nec óculos ad caelum leváre: sed percutiébat pectus suum, dicens: Deus, propítius esto mihi peccatóri. Dico vobis: descéndit hic justificátus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exáltat, humiliábitur: et qui se humíliat, exaltábitur.

Offertorium. (Ps. 24, 1-3) Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam: neque irrídeant me inimíci mei: étenim univérsi, qui te exspéctant, non confundéntur.

Csendes imádság. A neked ajánlott adományokat, Urunk, kapjuk vissza, mert úgy rendelted ezeket szent neved tiszteletére felajánlani, hogy ugyanezek legyenek üdvösségünk eszközei. A mi Urunk.

Secreta. Tibi, Dómine, sacrifícia dicáta reddántur: quae sic ad honórem nóminis tui deferénda tribuísti, ut éadem remédia fíeri nostra praestáres. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 50, 21.) Kedvedet leled az igaz áldozatban, ajándékokban, egészen elégő áldozatokban oltárodon, Uram.

Communio. (Ps. 50, 21.) Acceptábis sacrifícium justítiae, oblatiónes, et holocáusta, super altáre tuum, Dómine.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk Istenünk, hogy akiket nem szűnsz meg az isteni szentségekkel megújítani, azoktól ne vond meg kegyes oltalmadat. A mi Urunk.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quos divínis reparáre non désinis sacraméntis, tuis non destítuas benígnus auxíliis. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 11. vasárnap.

Az Egyház a mai vasárnap Isten végtelen hatalmát és irántunk való jóságát dicsőíti, mely csodával is megtéríti a tévelygő Szent Pált és csodával meggyógyítja a némát. Mi is süketek lennénk Isten dícséretére, ha az Egyház a szentkeresztségben meg nem nyitotta volna fülünket szavainak befogadására. Hallgassuk tehát a mai liturgiában is az Úr szavát és az Egyház énekével egyesülve dícsérjük hatalmát és jóságát. Valóban az Isten jósága felülmúlja kívánságainkat és bőven árasztja ránk kegyelmét, mely Saulusból is tud Pált alakítani. Hallgassuk csak őt magát, amint a szentleckében tanít hitünk alapigazságára. Hitünk alapja tehát Krisztus feltámadása. Természetfölötti életünknek is ebben van az alapja: nekünk is Krisztusban kell feltámadnunk az új életre. Ez történik a keresztségben, melyre a mai evangélium emlékeztet. A keresztség liturgiájában ugyanis megismétlődik az Effeta szava és jelentősége. Az a Krisztus, aki az evangéliumban mondja a siketnémának

ezeket a szavakat, ma is él közöttünk a liturgiában, mely folytatja az ő tanítását, cselekedeteit, imádságát, áldozatát, egyszóval folytatja és közénk állítja Krisztus papságát.

Bevonulásra. (Zs. 67, 6-7, 36.) Isten az ő szent helyén, Isten lakóhelyet nyujt azoknak, akik egyetértők, és erőt és hatalmat ad népének. (Zs. u. o. 2.) Felkél az Isten és elszélednek ellenségei és elfutnak előle, kik őt gyűlölik. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható, örök Isten, ki túláradó jóságodban a hozzád esdeklőknek mind az érdemeiket, mind a kívánságaikat felülmúlod: áraszd fölénk irgalmadat és bocsásd meg, ami miatt lelkiismeretünk fél s add meg hozzá, amiért könyörögni sem merünk. A mi.

Introitus. (Ps. 67, 6-7 et 36.) Deus in loco sancto suo: Deus qui inhabitáre facit unánimes in domo: ipse dabit virtútem, et fortitúdinem plebi suae. (Ps. ibid., 2.) Exsúrgat Deus, et dissipéntur inimíci ejus: et fúgiant, qui odérunt eum, a fácie ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui abundántia pietátis tuae, et mérita súpplicum excédis et vota: effúnde super nos misericórdiam tuam; ut dimíttas quae consciéntia métuit, et adjícias quod orátio non praesúmit. Per Dóminum nostrum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I., 15, 1-10.)

Testvérek: Figyelmetekbe ajánlom az evangéliumot, melyet hirdettem nektek, melyet el is fogadtatok, melyben álltok is, mely által üdvözülni is fogtok, ha megtartjátok úgy, amint hirdettem nektek; hacsak hiába nem lettetek volna hivőkké. Mert mindenekelőtt azt közöltem veletek, amit én is vettem: hogy Krisztus meghalt a mi bűneinkért, az írások szerint, és hogy elte-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 15, 1-10.)

Fratres: Notum vobis fácio Evangélium, quod praedicávi vobis, quod et accepístis, in quo et statis, per quod et salvámini: qua ratióne praedicáverim vobis, si tenétis, nisi frustra credidístis. Trádidi enim vobis in primis, quod et accépi: quóniam Christus mórtuus est pro peccátis nostris secúndum Scriptúras: et quia sepúltus est, et quia resurréxit tértia die secúndum

mettetett, és hogy feltámadott harmadnapon, az Írások szerint, és hogy megjelent Kéfásnak, és azután a tizenegynek, azután megjelent több mint ötszáz testvérnek egyszerre, akik közül a legtöbben még élnek, egyesek pedig elszenderültek; azután megjelent Jakabnak, majd valamennyi apostolnak; mindnyájuk után pedig mint idétlennek, megjelent nekem is. Mert én a legkisebb vagyok az apostolok között, ki nem vagyok méltó apostolnak neveztetni, mert üldöztem az Isten egyházát. De Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok, és az ő kegyelme nem volt bennem eredménytelen.

Scriptúras: et quia visus est Cephae, et post hoc úndecim. Deínde visus est plus quam quingéntis frátribus simul, ex quibus multi manent usque adhuc, quidam autem dormiérunt. Deínde visus est Jacóbo, deínde Apóstolis ómnibus: novíssime autem ómnium tamquam abortívo, vísus est et mihi. Ego enim sum mínimus Apostolórum, qui non sum dignus vocári Apóstolus, quóniam persecútus sum Ecclésiam Dei. Grátia autem Dei sum id quod sum, et grátia ejus in me vácua non fuit.

Átvonulásra. (Zs. 27, 7, 1.) Szívem Istenben remél s ő megsegít engem: és újra felvirágzik testem s örömömben hálát zengek neki. ℣. Hozzád kiáltok, Uram: Istenem, ne fordulj el szótlanul tőlem és ne távozz el tőlem.

Graduale. (Ps. 27, 7 et 1.) In Deo sperávit cor meum, et adjútus sum: et reflóruit caro mea, et ex voluntáte mea confitébor illi. ℣. Ad te, Dómine, clamávi: Deus meus, ne síleas, ne discédas a me.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 80, 2-3.) Örvendjetek az Istennek, a mi segítőnknek, ujjongjatok Jákob Istenének: kezdjetek édes énekre és szóljon a lant. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 80, 2-3.) Exsultáte Deo adjutóri nostro, jubiláte Deo Jacob: súmite psalmum jucúndum cum cíthara. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Márk szerint. (7, 31-37.)

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Marcum. (7, 31-37.)

Az időben: Jézus eltávozván Tirus vidékéről, Szidonon át a galileai tengerhez méne, a tíz város

In illo témpore: Exiens Jesus de fínibus Tyri, venit per Sidónem ad mare Galilaeae, inter médios fines De-

határai közé. Ott hozzá vivének egy siketnémát, és kérék őt, hogy tegye rája kezét. És félrevivén őt külön a seregből, füleibe bocsátá ujjait, és köpvén, illeté nyelvét, és föltekintve az égre, fohászkodék, és mondá neki: Effeta! azaz nyíljál meg! És azonnal megnyilának fülei, és megoldódék nyelvének kötéléke, és helyesen szól vala. És megparancsolá nekik, hogy ezt senkinek se mondják. De mennél jobban tiltá nekik, annál inkább hirdeték, és szerfölött csodálkozának, mondván: Mindent jól cselekedett; a siketeknek visszaadta hallásukat, és megszólaltatta a némákat.

Felajánlásra. (Zsolt. 29, 2-3.) Magasztallak, Uram, mert fölemeltél engem, nem engeded, hogy elleneim örüljenek fölöttem: hozzád kiáltottam, Uram, és te meggyógyítottál engem.

Csendes imádság. Tekints kegyesen, kérünk, Urunk, szolgálatunkra, hogy a bemutatott adomány neked kedves, nekünk pedig gyarlóságunkkal szemben segítségünk legyen. A mi Urunk.

capóleos. Et addúcunt ei surdum et mutum, et deprecabántur eum, ut impónat illi manum. Et apprehéndens eum de turba seórsum, missit dígitos suos in aurículas ejus: et éxspuens, tétigit linguam ejus: et suspíciens in caelum, ingémuit, et ait illi: Ephphetha, quod est adaperíre. Et statim apértae sunt aures ejus, et solútum est vínculum linguae ejus, et loquebátur recte. Et praecépit illis, ne cui dícerent. Quanto autem eis praecipiébat, tanto magis plus praedicábant: et eo ámplius admirabántur, dicéntes: Bene ómnia fecit: et surdos fecit audíre, et mutos loqui.

Offertorium. (Ps. 29, 2, 3.) Exaltábo te, Dómine, quóniam suscepísti me, nec delectásti inimícos meos super me: Dómine, clamávi ad te, et sanásti me.

Secreta. Réspice, Dómine, quaesumus, nostram propítius servitútem: ut, quod offérimus, sit tibi munus accéptum, et sit nostrae fragilitátis subsídium. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Péld. 3, 9, 10.) Tiszteld meg az Urat vagyonodból és termésed

Communio. (Prov. 3, 9, 10.) Honóra Dóminum de tua substántia, et de primi-

zsengéjéből s megtelnek csűreid bőséggel és túláradnak sajtóid a musttól.

Áldozás utáni imádság. Szentségednek magunkhoz vételében, kérünk, Urunk, érezzük testünk-lelkünk megsegítését, hogy mindkettőben megszabadítva, e mennyei orvosságnak teljességében örvendezhessünk. A mi Urunk.

tiis frugum tuárum: et implebúntur hórrea tua saturitáte, et vino torculária redundábunt.

Postcommunio. Sentiámus quaesumus, Dómine, tui perceptióne sacraménti, subsídium mentis et córporis: ut in utróque salváti, caeléstis remédii plenitúdine gloriémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l. a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 12. vasárnap.

A mai mise szövegének alapgondolata annak megvallása, hogy nagyon nagy szükség van Isten segítségére, különösen abban, hogy ingadozás nélkül járjunk az ő parancsainak útján. Ezér Isten segítőt és közbenjárót adott nekünk: az ószövetségben Mózest, az újban az apostolokat és elsősorban szent Fiát, mert ő az igazi szamaritánus és azután az újszövetség papságát. — Szükségünkben mily vigasztalás a szentlecke, hogy mi az újszövetség életadó szellemének hívei lehetünk lélek szerint. — Az újszövetség egyik legszebb tanítása, mely a felebaráti szeretet szociális érzésének igazi mivoltára tanít meg, az irgalmas szamaritánusról szóló evangélium. De egyúttal a Jó Pásztor szívébe is bele enged pillantanunk, mert az Úr Jézus a maga szívét tárja fel előttünk ebben a hasonlatban. Az Oltáriszentség kenyerére és borára és a keresztség, bérmálás, betegek kenetének és a papszentelésnek olajára vonatkozik, amikkel életünk legnehezebb perceiben segít minket a liturgiában Krisztus, az ő papjai által.

Bevonulásra. (Zs. 69, 2-3.) Isten, fordítsd figyelmedet segítségemre: Uram, siess megsegítésemre: jöjjenek zavarba és szégyenüljenek meg ellenségeim, kik életemre törnek. (Zs. u. o. 4.) Hátráljanak meg és valljanak szégyent, kik bajt kívánnak nekem. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 69, 2-3.) Deus, in adjutórium meum inténde: Dómine, ad adjuvándum me festína: confundántur et revereántur inimíci mei, qui quaerunt ánimam meam. (Ps. ibid., 4.) Avertántur retrórsum, et erubéscant: qui cógitant mihi mala. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, akinek kegyelméből származik, hogy híveid neked méltóan és dicséretesen szolgálnak: add meg nekünk, kérünk, hogy ígéreteid felé minden akadály nélkül futhassunk. A mi Urunk.

Orátio. Omnípotens et miséricors Deus, de cujus múnere venit, ut tibi a fidélibus tuis digne et laudabíliter serviátur: tríbue, quaesumus, nobis; ut ad promissiónes tuas sine offensióne currámus. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II., 3, 4-9.)

Testvérek: Bizodalmunk Krisztus által van az Isten iránt, nem mintha elegendők volnánk valamit gondolni magunktól, mint önmagunkból; ellenkezőleg, a mi elégséges voltunk az Istentől van. Ő tett minket alkalmassá arra, hogy az újszövetség szolgái legyünk, nem a betűé, hanem a Léleké; mert a betű öl, a Lélek pedig életet ad. Ha már a halálnak betűkkel kövekre írt szolgálata oly dicsőséges volt, hogy Izrael fiai nem nézhettek Mózes arcára arcának mulandó dicsősége miatt: hogy ne lenne még dicsőségesebb a Lélek szolgálata? Mert ha már a kárhoztatás szolgálata dicsőséges volt, sokkal dicsőségesebb az igazságosság szolgálata.

Átvonulásra. (Zsolt. 33, 2-3.) Áldom az Urat minden időben, ajkamon van dicsé-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 3, 4-9.)

Fratres: Fidúciam talem habémus per Christum ad Deum: non quod sufficiéntes simus cogitáre áliquid a nobis, quasi ex nobis: sed sufficiéntia nostra ex Deo est: qui et idóneos nos fecit minístros novi testaménti: non líttera, sed spíritu: líttera enim occídit, spíritus autem vivíficat. Quod si ministrátio mortis, lítteris deformáta in lapídibus, fuit in glória; ita ut non possent inténdere fílii Israel in fáciem Móysi, propter glóriam vultus ejus, quae evacuátur: quómodo non magis ministrátio Spíritus erit in glória? Nam si ministrátio damnatiónis glória est: multo magis abúndat ministérium justítiae in glória.

Graduale. (Psalm. 33, 2-3.) Benedícam Dóminum in omni témpore: semper laus

rete szűntelen. ℣. Az Úrban lelem dicsőségemet, hallják a szelídek és örvendezzenek.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 87, 2.) Uram, szabadításom Istene, éjjel-nappal kiáltok előtted. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (10, 23-37.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Boldogok a szemek, melyek látják, amiket ti láttok. Mert mondom nektek, hogy sok próféta és király kívánta látni, amiket ti láttok, de nem látta; és hallani, amiket ti hallotok, de nem hallotta. És íme, fölkele egy törvénytudó, kísértvén őt, és mondván: Mester! mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem? Ő pedig mondá neki: Mi vagyon írva a törvényben? miképpen olvasod? Amaz felelvén, mondá: Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből, és minden erődből és egész elmédből; felebarátodat pedig, mint tennenmagadat. És mondá neki: Helyesen feleltél; ezt cselekedjed és élni fogsz. Amaz pedig igazolni akarván magát, mondá Jézusnak: De hát ki az én felebarátom? Felvévén pedig Jézus a szót, mondá: Egy ember Jeruzsálemből Jerikóba menvén, ejus in ore meo. ℣. In Dómino laudábitur ánima mea: áudiant mansuéti, et laeténtur.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 87, 2.) Dómine Deus salútis meae, in die clamávi et nocte coram te. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (10, 23-37.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Beáti óculi qui vident quae vos vidétis. Dico enim vobis, quod multi prophétae et reges voluérunt vidére quae vos vidétis, et non vidérunt: et audíre quae audítis, et non audiérunt. Et ecce quidam legisperítus surréxit, tentans illum, et dicens: Magíster, quid faciéndo vitam aetérnam possidébo? At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quómodo legis? Ille respóndens, dixit: Díliges Dóminum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota ánima tua, et ex ómnibus víribus tuis, et ex omni mente tua: et próximum tuum sicut teípsum. Dixítque illi: Recte respondísti: hoc fac, et vives. Ille autem volens justificáre seípsum, dixit ad Jesum: Et quis est meus próximus? Suscípiens autem Jesus, dixit: Homo quidam descendébat ab Jerúsalem in Jéricho, et incídit in latrónes, qui étiam despoliavérunt eum: et pla-

rablók közé került, akik kifosztották őt és sebesre vervén, félholtan hagyák őt és eltávozának. Véletlenül azon az úton jött lefelé egy pap, és látván őt, tovább méne. Hasonlóképpen egy levita is, midőn azon helyhez ért és látta őt, elméne mellette. Arra utazván pedig egy szamaritánus, odaméne, és látván őt, könyörületre indula. És hozzája járulván, bekötözé sebeit, olajat és bort öntvén azokba, föltevé őt barmára s a szállásra vivé és gondját viselé. Másnap elővévén két dénárt, a gazdának adá, mondván: Viseld gondját neki, és amit ezen felül ráköltesz, mikor visszatérek, megadom neked. E három közül mit gondolsz, melyik volt felebarátja annak, ki a rablók közé jutott? Amaz pedig mondá: Aki irgalmasságot cselekedett vele. És mondá neki Jézus: Menj, és te is hasonlóképpen cselekedjél.

Felajánlásra. (Mózes II. 32, 11, 13, 14.) Kérlelte Mózes az Urat, Istenét, mondván: Miért gerjedne fel, Uram, haragod néped ellen? Csendesedjék haragvó lelked! Emlékezzél meg Ábrahámról, Izsákról és Jákobról, kiknek megesküdtél, hogy tejjel és mézzel folyó földet adsz nekik. És az Úr megengesztelődött és elengedte a büntetést, mellyel népét fenyegette.

gis impósitis abiérunt, semivívo relícto. Accidit autem, ut sacérdos quidam descénderet eádem via: et viso illo praeterívit. Simíliter et levíta, cum esset secus locum, et vidéret eum, pertránsiit. Samaritánus autem quidam iter fáciens, venit secus eum: et videns eum, misericórdia motus est. Et appróplans, alligávit vúlnera ejus, infúndens óleum et vinum: et impónens illum in juméntum suum, duxit in stábulum, et curam ejus egit. Et áltera die prótulit duos denários, et dedit stabulário, et ait: Curam illíus habe: et quodcúmque supererogáveris, ego cum redíero, reddam tibi. Quis horum trium vidétur tibi próximus fuísse illi, qui íncidit in latrónes? At ille dixit: Qui fecit misericórdiam in illum. Et ait illi Jesus: Vade, et tu fac simíliter.

Offertorium. (Exodi 32, 11, 13 et 14.) Precátus est Móyses in conspéctu Dómini Dei sui, et dixit: Quare, Dómine, irásceris in pópulo tuo? Parce irae ánimae tuae meménto Abraham, Isaac, et Jacob, quibus jurásti dare terram fluéntem lac et mel. Et placátus factus est Dóminus de malignitáte, quam dixit fácere pópulo suo.

Csendes imádság. Tekints kegyesen, kérünk, Urunk, ezen adományokra, melyeket szent oltárodra tettünk, hogy nekünk bűnbocsánatot, nevednek dicsőséget szerezzenek. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias, quaesumus, Dómine, propítius inténde, quas sacris altáribus exhibémus: ut nobis indulgéntiam largiéndo, tuo nómini dent honórem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 103, 13, 14-15.) Lakjék jól a föld, Uram, műveid gyümölcsével, hogy kenyeret termelj a földből és bor vidámítsa az ember szívét: hogy ragyogjon arca olajtól és kenyér erősítse az ember szívét.

Communio. (Psalm. 103,13 et 14-15.) De fructu óperum tuórum, Dómine, satiábitur terra: ut edúcas panem de terra, et vinum laetíficet cor hóminis: ut exhiláret fáciem in óleo, et panis cor hóminis confírmet.

Áldozás utáni imádság. Adjon nekünk, kérünk, Urunk, életet e misztériumban való szent részvétel és egyúttal szerezze meg nekünk a kiengesztelődést és oltalmat. A mi Urunk.

Postcommunio. Vivíficet nos, quaesumus, Dómine, hujus participátio sancta mystérii: et páriter nobis expiatiónem tríbuat, et munímen. Per Dóminum nostrum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 13. vasárnap.

A hit, remény és szeretet erényeiért imádkozunk ma és ezeknek jelentőségét akarja lelkünkbe vésni a mai liturgia. A szentlecke az újszövetségi hit nagyságát tárja elénk, az evangélium a szerető Üdvözítőre mutat rá és az ének a reményünket fejezi ki. A mai szentleckét az első olvasásra nehéz megérteni, szét kell szednünk és át kell elmélkednünk. Arról szól Szent Pál, hogy a mózesi törvény nem tudta megadni a léleknek az igazi életet és a megváltást. Tehát Mózes törvénye nem az Ábrahámnak adott ígéret megvalósítása, sem nem annak eltörlése. Az ígéret érvényben maradt és Krisztusban teljesedett, aki halálával megszerezte minden embernek az üdvösségét.

Bevonulásra. (Zsolt. 73, 20, 19 és 23.)

ekints, Uram, szövetségedre és ne felejtsd el végképpen szegényeidet: kelj fel, Uram, és védd meg ügyedet: és ne feledd el ellenségeid lármáját. (Zs. u. o. 1.) Miért vetettél el, Isten, teljesen és miért gyúlt fel haragod legelőd juhai ellen? ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, növeld bennünk a hitet, reményt és szeretetet és hogy méltók legyünk elnyerhetni, amit ígértél, add, hogy szeressük, amit parancsoltál. A mi.

Introitus. (Ps. 73, 20, 19 et 23.)

éspice, Dómine, in testaméntum tuum, et ánimas páuperum tuórum ne derelínquas in finem: exsúrge, Dómine, et júdica causam tuam, et ne obliviscáris voces quaeréntium te. (Ps. ibid., 1.) Ut quid, Deus, repulísti in finem: irátus est furor tuus super oves páscuae tuae? ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, da nobis fídei, spei, et caritátis augméntum: et, ut mereámu ássequi quod promíttis, fac nos amáre quod praecipis. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a galatákhoz írt leveléből. (3, 16-22.)

Testvérek: Ábrahámnak mondattak az ígéretek, és az ő ivadékának. Nem mondja: És ivadékainak, mint soknak, hanem mint egynek: És a te ivadékodnak, aki a Krisztus. Azt mondom tehát, hogy az Istentől megerősített intézkedést a négyszázharminc évvel később adott törvény nem teszi érvénytelenné, hogy megszüntesse az ígéretet. Mert ha a törvényből van az örökség, akkor már nem ígéretből; Ábrahámnak pedig ígéret által ajándé-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Gálatas. (3, 16-22.)

Fratres: Abrahae dictae sunt promissiónes, et sémini ejus. Non dicit: Et semínibus, quasi in multis: sed quasi in uno: Et sémini tuo, qui est Christus. Hoc autem dico: testaméntum confirmátum a Deo, quae post quadringéntos et trigínta annos facta est lex, non írritum facit ad evacuándam promissiónem. Nam si ex lege heréditas, jam non ex promissióne. Abrahae autem per repromissiónem donávit Deus. Quid igitur lex? Propter

kozta azt az Isten. Mi tehát a törvény? Vétségekért hozatott, míg el nem jő az ivadék, akinek az ígéretet adta; angyalok által rendeltetett, közvetítő által. Közvetítője pedig egynek nincsen, az Isten pedig egy. A törvény tehát az Isten ígéretei ellen van? Semmi esetre sem! Mert ha olyan törvény adatott volna, mely életet adhatna, valóban a törvényből lenne a megigazulás; de az Írás mindent a bűn alá foglalt, hogy az ígéret Jézus Krisztus

transgressiónes pósita est donec veníret semen, cui promíserat, ordináta per Angelos in manu mediatóris. Mediátor autem uníus non est: Deus autem unus est. Lex ergo advérsus promíssa Dei? Absit. Si enim data esset lex, quae posset vivificáre, vere ex lege esset justítia. Sed conclúsit Scriptúra ómnia sub peccáto, ut promíssio ex fide Jesu Christi darétur credéntibus.

hite által adassék a hivőknek.

Átvonulásra. (Zs. 73, 20, 19, 22.) Tekints, Uram, szövetségedre: ne felejtsd el végképpen szegényeidet. ℣. Kelj fel, Uram, és védd meg ügyedet, emlékezzél meg szolgáid szégyenéről.

Graduale. (Ps. 73, 20, 19 et 22.) Réspice, Dómine, in testaméntum tuum: et ánimas páuperum tuórum ne obliviscáris in finem. ℣. Exsúrge, Dómine, et júdica causam tuam: memor esto oppróbrii servórum tuórum.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 89, 1.) Uram, te vagy a mi menedékünk nemzedékről-nemzedékre. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 89, 1.) Dómine, refúgium factus es nobis a generatióne, et progénie. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint.** (17, 11-19.)

Az időben: Amint Jézus Jeruzsálem felé tartott, átméne Szamarián és Galileán. Mikor pedig beméne egy faluba, tíz poklos férfi jöve elébe, kik távolról megállának, és fölemelék szavukat, mondván: Jézus, mester! könyörülj rajtunk. Kiket midőn meglátott, mondá: Menjetek, mutassátok meg magatokat a papoknak. És

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (17, 11-19.)

In illo témpore: Dum iret Jesus in Jerúsalem, transíbat per médiam Samaríam et Galilaeam. Et cum ingrederétur quoddam castéllum, occurrérunt ei decem viri leprósi, qui stetérunt a longe; et levavérunt vocem dicéntes: Jesu praecéptor, miserére nostri. Quos ut vidit, dixit: Ite, osténdite vos sacerdótibus. Et factum est,

lőn, hogy amint mentek, megtisztulának. Egyik pedig közülök, látván, hogy meggyógyult, visszatére, nagy szóval magasztalván az Istent, és arcra borulva az ő lábainál, hálát ada: és ez szamaritánus vala. Felelvén pedig Jézus, mondá: Nemde, tízen tisztultak meg, és kilenc hol vagyon? Nem akadt, aki visszatérvén, dicsőséget adjon Istennek, hanem csak ez az idegen. És mondá neki: Kelj föl, menj el; mert hited meggyógyított téged.

Felajánlásra. (Zsolt. 30, 15, 16.) Benned bízom, Uram, azt mondom: Te vagy az én Istenem, sorsom a te kezedben van.

Csendes imádság. Légy kegyes, Urunk, néped iránt és tekints kegyesen ezen adományokra, hogy ezeknek felajánlása által megengesztelődve bűneinket megbocsássad, és kéréseinket teljesítsed. A mi.

dum irent, mundáti sunt. Unus autem ex illis, ut vidit quia mundátus est, regrédsus est, cum magna voce magníficans Deum, et cécidit in fáciem ante pedes ejus, grátias agens: et hic erat Samaritánus. Respóndens autem Jesus, dixit: Nonne decem mundáti sunt? et novem ubi sunt? Non est invéntus qui redíret, et daret glóriam Deo, nisi hic aliénigena. Et ait illi: Surge, vade; quia fides tua te salvum fecit.

Offertorium. (Ps. 30, 15, 16.) In te sperávi, Dómine; dixi: Tu es Deus meus, in mánibus tuis témpora mea.

Secreta. Propitiáre, Dómine, pópulo tuo, propitiáre munéribus: ut hac oblatióne placátus, et indulgéntiam nobis tríbuas, et postuláta concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Bölcs. 16, 20.) Kenyeret adtál az égből nekünk, Uram, melyben megvolt minden gyönyörűség és minden íz édessége.

Áldozás utáni imádság. E mennyei szentség magunkhoz vétele által, kérünk, Urunk, engedd, hogy

Communio. (Sap. 16, 20.) Panem de caelo dedísti nobis, Dómine, habéntem omne delectaméntum, et omnem sapórem suavitátis.

Postcommunio. Sumptis, Dómine, caeléstibus sacraméntis: ad redemptiónis aetérnae, quaesumus, profi-

örök üdvösségünkhöz közelebb juthassunk. A mi.

ciámus augméntum. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 14. vasárnap.

A «két úr» vasárnapjának is nevezik a mai vasárnapot a szentmise evangéliuma után. De a többi rész is ezzel a tanítással van kapcsolatban. Az egyik úrnak a lélek szolgál, a másiknak a test. Nekünk a test ellen küzdenünk kell, hogy ne a Sátánnak szolgáljunk, hanem felszabadult lélekkel az igaz Úrnak, a mi Istenünknek. Ehhez hívjuk az Isten kegyelmét a közös imádságban. A szentlecke elolvasása után elmélkedjünk egy percre, hogy mibennünk a test cselekedetei, vagy a Lélek gyümölcsei vannak-e meg, mert ebből tűnik ki, hogy a két úr közül kinek szolgálunk.

Bevonulásra. (Zs. 83, 10-11.)

Oltalmazó Istenünk, tekints ide és nézz fölkented arcára: mert jobb egy nap a te udvaraidban, mint más helyen ezer. (Zs. u. o. 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura! sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Őrízd meg, kérünk, Urunk, Egyházadat örök irgalommal és mert nélküled erőtlen a halandó ember, a te segítséged vonja el mindig az ártalmas dolgoktól és vezesse az üdvösekre. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 83, 10-11.)

Protéctor noster, áspice, Deus, et réspice in fáciem Christi tui: quia mélior est dies una in átriis tuis super míllia. (Ps. ibid., 2-3.) Quam dilécta tabernácula tua, Dómine virtútum! concupíscit, et déficit ánima mea in átria Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Custódi, Dómine, quaesumus, Ecclésiam tuam propitiatióne perpétua: et quia sine te lábitur humána mortálitas; tuis semper auxíliis et abstrahátur a nóxiis, et ad salutária dirigátur. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a galatákhoz írt leveléből. (5, 16-24.)

Testvérek: Lélek szerint járjatok és nem fogjátok végbevinni a test kí-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Gálatas. (5, 16-24.)

Fratres: Spíritu ambuláte, et desidéria carnis non perficiétis. Caro enim con-

vánságait. Mert a test a lélek ellen vágyakozik, a lélek pedig a test ellen; ezek ugyanis egymással ellenkeznek, hogy ne azt tegyétek, amit akartok. Ha lélek vezet titeket, nem vagytok törvény alatt. Nyilvánvalók pedig a test cselekedetei, melyek: paráznaság, tisztátalanság, szemérmetlenség, bujaság, bálványozás, bűbájosság, ellenségeskedések, viszálykodások, versengések, harag, veszekedések, visszavonások, szakadások, irígykedések, gyilkosságok, részegeskedések, tobzódások és ilyesmik; ezekről előre mondom nektek, mint előbb is mondottam, hogy akik ily dolgokat cselekszenek, nem nyerik el Isten országát. A lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, nyájasság, jóság, hosszútűrés, szelídség, hit, szerénység, megtartóztatás, tisztaság. Ilyenek ellen nincsen törvény. Akik pedig Krisztuséi, megfeszítették testüket a vétkekkel és kívánságokkal együtt.

cupíscit advérsus spíritum, spíritus autem advérsus carnem: haec enim sibi ínvicem adversántur, ut non quaecúmque vultis, illa faciátis. Quod si spíritu ducímini, non estis sub lege. Manifésta sunt autem ópera carnis, quae sunt fornicátio, immundítia, impudicítia, luxúria, idolórum sérvitus, venefícia, inimicítiae, contentiónes, aemulatiónes, irae, rixae, dissensiónes, sectae, invídiae, homicídia, ebrietátes, comessatiónes, et his símília: quae praedíco vobis, sicut praedíxi: quóniam, qui tália agunt, regnum Dei non consequéntur. Fructus autem Spíritus est: cáritas, gáudium, pax, patiéntia, benignitas, bónitas, longanímitas, mansuetúdo, fides, modéstia, continéntia, cástitas. Advérsus hujúsmodi non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixérunt cum vítiis et concupiscéntiis.

Átvonulásra. (Zsolt. 117, 8-9.) Jobb az Úrban bízni, mint emberben reménykedni. ℣. Jobb az Úrban bizakodni, mint fejedelmekben reménykedni.

Graduale. (Ps. 117, 8-9.) Bonum est confídere in Dómino, quam confídere in hómine. ℣. Bonum est speráre in Dómino, quam speráre in princípibus.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 94, 1.) Jertek, örvendezzünk az Úrnak, ujjongjunk szabadító Istenünknek. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 94, 1.) Veníte, exsultémus Dómino, jubilémus Deo salutári nostro. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (6, 24-33.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Senki két úrnak nem szolgálhat; mert vagy az egyiket gyűlölni fogja és a másikat szeretni, vagy az egyiket tűrni fogja és a másikat megvetni. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak. Azért mondom nektek: Ne aggódjatok életetekről, mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek. Nem több-e az élet az eledelnél, és a test az öltözetnél? Nézzétek az ég madarait, hogy nem vetnek, nem aratnak, sem csűrökbe nem gyűjtenek és a ti mennyei Atyátok táplálja azokat. Nem értek-e ti többet azoknál? Ki adhat pedig közületek gondjai által nagyságához egy könyöknyit? És a ruházatról mit aggódtok? Nézzétek meg a mezők liliomait, mint növekednek, nem dolgoznak és nem fonnak; pedig mondom nektek, hogy Salamon minden dicsőségében sem volt úgy öltözve, mint egy ezek közül. Ha pedig a mezei füvet, mely ma vagyon és holnap kemencébe vetik, az Isten így ruházza, mennyivel inkább titeket, kicsinyhitűek? Ne aggódjatok, tehát mondván: Mit eszünk vagy mit iszunk vagy mivel ruházkodunk? Mert mindezt a po-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (6, 24-33.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Nemo potest duóbus dóminis servíre: aut enim unum ódio habébit, et álterum díliget: aut unum sustinébit, et álterum contémnet. Non potéstis Deo servíre, et mammónae. Ídeo dico vobis, ne sollíciti sitis ánimae vestrae quid manducétis, neque córpori vestro quid induámini. Nonne ánima plus est quam esca: et corpus plus quam vestiméntum? Respícite volatília caeli, quóniam non serunt, neque metunt, neque cóngregant in hórrea: et Pater vester caeléstis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrum cógitans potest adjícere ad statúram suam cúbitum unum? Et de vestiménto quid sollíciti estis? Consideráte lília agri quómodo crescunt: non labórant, neque nent. Dico autem vobis, quóniam nec Sálomon in omni glória sua coopértus est sicut unum ex istis. Si autem foenum agri, quod hódie est, et cras in clíbanum míttitur, Deus sic vestit: quanto magis vos módicae fídei? Nolíte ergo sollíciti esse, dicéntes: Quid manducábimus, aut quid bibémus, aut quo operiémur? Haec enim ómnia gentes inquírunt. Scit enim Pater

gányok keresik. Hiszen tudja a ti Atyátok, hogy mindezekre szükségtek vagyon. Keressétek azért először az Isten országát és az ő igazságát, és ezek mind hozzáadatnak nektek.

Felajánlásra. (Zsolt. 33, 8-9.) Az Úr angyala táboroz azok körül, kik őt félik és szabadulást hoz nekik: ízleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr.

Csendes imádság. Engedd nekünk, Urunk, kérünk, hogy ez az üdvöthozó áldozati ajándék szolgáljon mind bűneink megtisztítására, mind hatalmad kiengesztelésére. A mi Urunk.

vester, quia his ómnibus indigétis. Quaerite ergo primum regnum Dei, et justítiam ejus: et haec ómnia adjiciéntur vobis.

Offertorium. (Ps. 33, 8-9.) Immíttet Angelus Dómini in circúitu timéntium eum, et erípiet eos: gustáte, et vidéte, quóniam suávis est Dóminus.

Secreta. Concéde nobis, Dómine, quaesumus, ut haec hóstia salutáris, et nostrórum fiat purgátio delictórum, et tuae propitiátio potestátis. Per Dóminum nostrum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Máté. 6, 33.) Keressétek először az Isten országát és ezek mind hozzáadatnak nektek: mondá az Úr.

Communio. (Matth. 6, 33.) Primum quaerite regnum Dei, et ómnia adjiciéntur vobis, dicit Dóminus.

Áldozás utáni imádság. Tisztítsanak meg és erősítsenek meg minket szentségeid, Isten: és vezessenek el az örök üdvösség elnyerésére. A mi Urunk.

Postcommunio. Purificent semper et múniant tua sacraménta nos, Deus: et ad perpétuae ducant salvatiónis efféctum. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 15. vasárnap.

A legnagyobb hasznot akkor meríthetjük a szentmise szövegeiből, ha azt magunkra alkalmazzuk. Ezt nagyon szépen igazolja a mai szentmise. Mi vagyunk azok a halottak (ha a lelkünket a halálos bűn megölte), akiket édesanyánk, az Egyház megsirat.

És az Úr az Egyház fájdalmát látva kegyelmével jön a mi feltámasztásunkra, hogy ezután a Lélek szerint élhessünk, mint a szentlecke tanít. Szeressük tehát a miattunk síró és az értünk imádkozó Egyházat és a liturgia által éljünk az Egyházzal együtt! De nemcsak maga a tény : a naimi ifjú feltámasztása tud bennünk bizalmat kelteni, hanem a mód is, ahogy azt az Üdvözítő megtette és az ok, amiért megtette. Irgalmas szíve hajtotta a csodára és az hajtja most is, hogy hallgasson értünk imádkozó anyánkra, az Egyházra. És vigasztalta szerető szavakkal, mert nemcsak irgalmas, hanem gyengéd is az ő szeretete. Mennyit tanulhatunk a mai liturgiából! Bizalmat, szeretetet, kitartást, bűnbánatot, irgalmat, gyengédséget, hálát, buzgóságot.

Bevonulásra. (Zs. 85, 1, 2-3.) Hajtsd hozzám, Uram, füledet és hallgass meg; mentsd meg Istenem, szolgádat, ki benned bízik; könyörülj rajtam, Uram, hisz hozzád kiáltok egész nap. (Zs. u. o. 4.) Örvendeztesd meg szolgádat, hisz hozzád emelem, Uram, lelkemet. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Egyházadat, Urunk, a te állandó irgalmasságod tisztítsa és erősítse, és mert nélküled biztonságban meg nem állhat, kegyelmeddel mindig kormányozd. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 85, 1 et 2-3.) Inclína, Dómine, aurem tuam ad me, et exáudi me: salvum fac servum tuum, Deus meus, sperántem in te: miserére mihi, Dómine, quóniam ad te clamávi tota die. (Ps. ibid., 4.) Laetífica ánimam servi tui: quia ad te, Dómine, ánimam meam levávi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Ecclésiam tuam, Dómine, miserátio continuáta mundet et múniat: et quia sine te non potest salva consístere; tuo semper múnere gubernétur. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés : a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3. : tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a galatákhoz írt leveléből. (5, 25-26; 6, 1-10.)

Testvérek: Ha lélek szerint élünk, lélek szerint járjunk is. Ne vágyódjunk a hiú dicsőség után, egymást ingerelve, egymásra irígykedve. Testvérek, ha az

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Gálatas. (5, 25-26; 6, 1-10.)

Fratres: Si spíritu vivimus, spíritu et ambulémus. Non efficiámur inánis glóriae cúpidi, ínvicem provocántes, ínvicem invidéntes. Fratres, et si praeoccu-

ember valamely bűnre ragadtatik is, ti, kik lelkiek vagytok, az ilyent oktassátok a szelídség szellemében; de ügyelj magadra, hogy te is kísértésbe ne juss. Hordozzátok egymásnak terhét, s így teljesíteni fogjátok Krisztus törvényét. Mert ha valaki magát valaminek tartja, holott semmi, önmagát vezeti félre. Kiki vizsgálja meg a saját cselekvését, és így csak önmagában lesz dicsősége, és nem másban, mert mindenki a maga terhét fogja hordozni. Aki pedig az igében oktatást nyer, részesítse oktatóját minden jóban. Ne vezessétek félre magatokat: Istent nem lehet gúnyolni! Mert amit az ember vet, azt fogja aratni is. Mert aki testének vet, a testből arat majd romlást is; aki pedig a lélleknek vet, a lélekből arat majd örök életet. A jót cselekedni pedig ne lankadjunk el, mert annak idején majd aratunk, ha nem lankadunk el. Tehát míg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, főképpen pedig hitfeleinkkel.

Átvonulásra. (Zsolt. 91, 2-3.) Jó dolog az Urat dícsérni és nevednek, óh Fölséges, éneket zengeni. ℣. Hirdetni reggelenként kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 94, 3.) Mert nagy Isten az

pátus fúerit homo in áliquo delícto, vos, qui spirituáles estis, hujúsmodi instrúite in spíritu lenitátis, considerans teípsum, ne et tu tentéris. Alter altérius ónera portáte, et sic adimplébitis legem Christi. Nam si quis exístimat se áliquid esse, cum nihil sit, ipse se sedúcit. Opus autem suum probet unusquísque, et sic in semetípso tantum glóriam habébit, et non in áltero. Unusquísque enim onus suum portábit. Commúnicet autem is, qui catechizátur verbo, ei, qui se catechízat, in omnibus bonis. Nolíte erráre: Deus non irridétur. Quae enim semináverit homo, haec et metet. Quóniam qui séminat in carne sua, de carne et metet corruptiónem: qui autem séminat in spíritu, de spíritu metet vitam aetérnam. Bonum autem faciéntes, non deficiámus: témpore enim suo metémus, non deficiéntes. Ergo dum tempus habémus, operémur bonum ad omnes, máxime autem ad domésticos fídei.

Graduale. (Psalm. 91,2-3.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 94, 3.) Quóniam Deus ma-

Úr, hatalmas Király az egész földön. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (7, 11-16.)

Az időben: Jézus egy Naim nevű városba méne, és vele menének tanítványai és nagy népsokaság. Mikor pedig a város kapujához közeledett, íme, egy halottat vivének ki, egyetlen fiát anyjának, ki özvegy volt, és a város sok népe méne vele. Kit mikor meglátott az Úr, megkönyörülvén rajta, mondá neki: Ne sírj. És odamenvén, illeté a koporsót, mire azok, kik viszik vala, megállának. És mondá: Ifjú! mondom neked, kelj föl. És felüle a halott, és beszélni kezde. És átadá őt anyjának. Elfogá pedig mindnyájukat a félelem, és dicsőíték az Istent, mondván: Nagy próféta támadt közöttünk, és az Isten meglátogatta az ő népét.

Felajánlásra. (Zsolt. 39, 2, 3, 4.) Várva-vártam az Urat és ő figyelmét felém fordította: meghallgatta könyörgésemet: és szájamba új éneket adott, Istenünket dicsérő szózatot.

Csendes imádság. Szentségeid, Urunk, őrizzenek meg és az ördög támadásai ellen mindenkor védjenek meg. A mi Urunk.

gnus Dóminus, et Rex magnus super omnem terram. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (7,11-16.)

In illo témpore: Ibat Jesus in civitátem, quae vocátur Naim: et ibant cum eo discípuli ejus, et turba copiósa. Cum autem appropinquáret portae civitátis, ecce defúnctus efferebátur fílius únicus matris suae: et haec vídua erat: et turba civitátis multa cum illa. Quam cum vidísset Dóminus, misericórdia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accéssit, et tétigit lóculum. Hi autem, qui portábant, stetérunt. Et ait: Adoléscens, tibi dico, surge. Et resédit qui erat mórtuus, et coepit loqui. Et dedit illum matri suae. Accépit autem omnes timor: et magnificábant Deum, dicéntes: Quia prophéta magnus surréxit in nobis: et quia Deus visitávit plebem suam.

Offertorium. (Psalm. 39, 2, 3 et 4.) Exspéctans exspectávi Dóminum, et respéxit me: et exaudívit deprecatiónem meam: et immísit in os meum cánticum novum, hymnum Deo nostro.

Secreta. Tua nos, Dómine, sacraménta custódiant: et contra diabólicos semper tueántur incúrsus. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Ján. 6, 52.) A kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért.

Communio. (Joan. 6, 52.) Panis, quem ego dédero, caro mea est pro saeculi vita.

Áldozás utáni imádság. Testünket és lelkünket, kérünk, Urunk, járja át a mennyei adomány működése, hogy ne a saját érzékiségünk, hanem annak az ereje uralkodjék bennünk állandóan. A mi Urunk.

Postcommunio. Mentes nostras, et córpora possideat, quaesumus, Dómine, doni caeléstis operátio: ut non noster sensus in nobis, sed júgiter ejus praevéniat effectus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 16. vasárnap.

Természetfeletti életet Isten kegyelme nélkül nem élhetünk, azért a kegyelemért imádkozik az Egyház. A kegyelem útjának igazi akadálya a mi gőgös emberi akaratunk, mely nem akar meghajolni. Ezért tanít például Szent Benedek is arra, hogy először önakaratunknak mondjunk ellen és legyünk alázatosak. A mai evangélium tanulsága is ugyanez. Ha Isten útján és nem a magunk feje szerint akarunk tökéletesebbek lenni, akkor az alázatosság által nyissunk ajtót a kegyelemnek és az majd előbbre vísz minket.

Bevonulásra. (Zs. 85, 3 és 5.) Könyörülj rajtam, Uram, hisz hozzád kiáltok egész nap, mert te, Uram, jóságos és kegyes vagy, nagy irgalmú mindazokhoz, kik téged segítségül hívnak. (Zs. u. a. l.) Hajtsd hozzám, Uram, fűledet és hallgass meg, hisz nyomorult és szegény vagyok. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Kérünk Urunk, kegyelmed előzzön meg és kísérjen minket minden-

Introitus. (Psalm. 85, 3 et 5. Miserére mihi, Dómine, quóniam ad te clamávi tota die: quia tu, Dómine, suávis ac mitis es, et copiósus in misericórdia ómnibus invocántibus te. (Ps. ibid., 1.) Inclína, Dómine, aurem tuam mihi, et exáudi me: quóniam inops, et pauper sum ego. ℣. Glória Patri.

Orátio. Tua nos, quaesumus, Dómine, grátia semper et praevéniat et

kor és eszközölje ki, hogy szüntelenül a jócselekedetekben buzgólkodjunk. A mi.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (3, 13-21.)

Testvérek: Kérlek titeket, ne csüggedjetek el bajaim miatt, melyek értetek vannak. Ez dicsőségtekre szolgál. Ez okból hajtom meg térdemet a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja előtt, akitől minden nemzetség nevét nyerte a mennyben és a földön: Adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy megerősödjetek benső emberré az ő Lelke által, hogy Krisztus a hit által szívetekben lakjék; s a szeretetben meggyökerezve és megalapozva legyetek, s fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység, és megismerhessétek Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést, s beteljetek az Istennek egész teljességével. Annak pedig, aki a bennünk munkálkodó erőnél fogva mindent megtehet bőven azon túl is, mint mi kérünk vagy megértünk, neki dicsőség legyen az Egyházban s Jézus Krisztusban minden nemzedéken át, örökön-örökké. Amen.

Átvonulásra. (Zsolt. 101, 16-17.) Félik majd, Uram,

sequátur: ac bonis opéribus júgiter praestet esse inténtos. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (3, 13-21.)

Fratres: Obsecro vos, ne deficiátis in tribulatiónibus meis pro vobis: quae est glória vestra. Hujus rei grátia flecto génua mea ad Patrem Dómini nostri Jesu Christi, ex quo omnis patérnitas in caelis et in terra nominátur, ut det vobis secúndum divítias glóriae suae, virtúte corroborári per Spíritum ejus in interiórem hóminem, Christum habitáre per fidem in córdibus vestris: in caritáte radicáti, et fundáti, ut possítis comprehéndere cum ómnibus sanctis, quae sit latitúdo, et longitúdo, et sublímitas, et profúndum: scire étiam supereminéntem sciéntiae caritátem Christi, ut impleámini in omnem plenitúdinem Dei. Ei autem, qui potens est ómnia fácere superabundánter quam pétimus, aut intellígimus, secúndum virtútem, quae operátur in nobis: ipsi glória in Ecclésia, et in Christo Jesu, in omnes generatiónes saeculi saeculórum. Amen.

Graduale. (Ps. 101, 16-17.) Timébunt gentes no-

nevedet a nemzetek és a föld minden királyai dicsőségedet. ℣. Mivel az Úr felépíti Siont és megnyilvánul dicsőségében.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 97, 1.) Énekeljetek az Úrnak új éneket, mert csodálatos dolgokat cselekedett az Úr. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (14, 1-11.)

Az időben: Mikor Jézus szombaton egyik főfarizeus házába ment enni, azok szemmel tarták őt. És íme, előtte vala egy vízkóros ember. És megszólalván Jézus, kérdé a törvénytudókat és farizeusokat, mondván: Szabad-e szombaton gyógyítani? Ezek pedig hallgatának. Akkor ő fogván amazt, meggyógyítá és elbocsátá. És szólván nekik, mondá: Ha valakinek közületek szamara vagy ökre kútba esik, nem húzza-e ki azt rögtön szombatnapon? És erre nem tudtak felelni neki. A hivatalosoknak pedig példabeszédet monda észrevévén, miként válogatják az első üléseket, így beszélvén hozzájuk: Mikor lakodalomba hívnak, ne ülj az első helyre; nehogy ha náladnál előkelőbb ember volna meghíva, oda jövén az, ki téged és őt meghítta, azt mondja neked: Adj helyet ennek, s akkor szégyenszemre az utolsó helyet

men tuum, Dómine, et omnes reges terrae glóriam tuam. ℣. Quóniam aedificávit Dóminus Sion, et vidébitur in majestáte sua.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 97, 1.) Cantáte Dómino cánticum novum: quia mirabília fecit Dóminus. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (14, 1-11.)

In illo témpore: Cum intráret Jesus in domum cujúsdam princípis pharisaeórum sábbato manducáre panem, et ipsi observábant eum. Et ecce homo quidam hydrópicus erat ante illum. Et respóndens Jesus dixit ad legisperítos et pharisaeos, dicens: Si licet sábbato curáre? At illi tacuérunt. Ipse vero apprehénsum sanávit eum, ac dimísit. Et respóndens ad illos, dixit: Cujus vestrum ásinus, aut bos in púteum cadet, et non contínuo éxtrahet illum die sábbati? Et non póterant ad haec respondére illi. Dicébat autem et ad invitátos parábolam, inténdens quómodo primos accúbitus elígerent dicens ad illos: Cum invitátus fúeris ad núptias, non discúmbas in primo loco, ne forte honorátior te sit invitátus ab illo, et véniens is, qui te, et illum vocávit, dicat tibi: Da huic locum: et

kelljen elfoglalnod. Hanem mikor meghívnak, eredj, telepedjél az utolsó helyre, hogy mikor jövend, ki téged meghívott, azt mondja neked: Barátom! menj följebb. Akkor dicsőséged leszen az egész asztaltársaság előtt. Mert mindaz, aki magát fölmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, fölmagasztaltatik.

Felajánlásra. (Zsolt. 39, 14-15.) Uram, tekints reám és segíts meg engem: jöjjenek zavarba mind és szégyenüljenek meg, kik életemre törnek, hogy elvegyék: Uram, tekints reám és segíts meg engem.

Csendes imádság. Tisztíts meg minket, kérünk Urunk, ennek az áldozatnak az erejével és eszközöld ki bennünk irgalmasságoddal, hogy méltók legyünk a benne való részvételre. A mi.

tunc incípias cum rubóre novíssimum locum tenére. Sed cum vocátus fúeris, vade, recúmbe in novíssimo loco: ut, cum vénerit qui te invitávit, dicat tibi: Amíce, ascénde supérius. Tunc erit tibi glória coram simul discumbéntibus: quia omnis, qui se exáltat, humiliábitur: et qui se humiliat, exaltábitur.

Offertorium. (Psalm. 39,14 et 15.) Dómine, in auxílium meum réspice: confundántur et revereántur, qui quaerunt ánimam meam, ut áuferant eam: Dómine, in auxílium meum réspice.

Secreta. Munda nos, quaesumus, Dómine, sacrifícii praeséntis efféctu: et pérfice miserátus in nobis; ut ejus mereámur esse partícipes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 70, 16-17, 18.) Uram, csak igazságodról elmélkedem: Isten, te ifjúkorom óta oktattál engem: öregségemre s aggkoromra se hagyj engem, Isten, magamra.

Communio. (Psalm. 70,16-17 et 18.) Dómine, memorábor justítiae tuae solíus: Deus, docuísti me a juventúte mea: et usque in senéctam et sénium, Deus, ne derelínquas me.

Áldozás utáni imádság. Tisztítsd meg jóságosan szívünket, kérünk Urunk, és újítsd meg a mennyei szentségek által, hogy ennek

Postcommunio. Purífica, quaesumus, Dómine, mentes nostras benígnus, et rénova caeléstibus sacraméntis: ut consequénter et

következtében megnyerjük testi oltalmunkat most és a jövőben. A mi Urunk.

córporum praesens páriter et futúrum capiámus auxílium. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 17. vasárnap.

A legutóbbi misék mindegyikében alaphangként benne volt annak a bizonyítása, hogy az újszövetség mennyire felülmúlja az ószövetséget. A mai szentmisében is benne van ez a tanítás, amikor egyrészt figyelmeztet arra a nagy egységre, mely Krisztus misztikus testének jellemző vonása, másrészt ebből az egységből fakadó nagy kötelességre: a szeretetre tanít. Ez a Krisztussal való közösség, az Egyház tagjainak egysége és a szerctet, az újszövetség azon tulajdonságai, melyekkel felülmúlja az ószövetséget.

Bevonulásra. (Zs. 118, 137, 124.)

Igazságos vagy, Uram és ítéleted igaz: bánj szolgáddal irgalmad szerint. (Zs. u. a. 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Introitus. (Ps. 118, 137 et 124.)

Justus es, Dómine, et rectum judícium tuum: fac cum servo tuo secúndum misericórdiam tuam. (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Add meg, kérünk Urunk, népednek, hogy a gonosz lélek fertőzését elkerülje és tiszta lélekkel csak téged, Istenét kövesse. A mi Urunk.

Orátio. Da, quaesumus, Dómine, pópulo tuo diabólica vitáre contágia: et te solum Deum pura mente sectári. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért, 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (4, 1-6.)

Testvérek: Kérlek titeket, én, aki fogoly vagyok az Úrban, éljetek méltó módon ahhoz a hivatáshoz, melyet nyertetek, teljes alázatosságban, sze-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (4, 1-6.)

Fratres: Obsecro vos ego vinctus in Dómino, ut digne ambulétis vocatióne, qua vocáti estis, cum omni humilitáte, et mansuetúdine, cum patiéntia, sup-

lídségben, és türelemben. Szívleljétek el egymást szeretettel, igyekezzetek megtartani az egyetértést a béke kötelékével. Egy test és egy lélek, amiképen hivatástok egy reménységre szól. Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Egy az Isten és mindeneknek Atyja, aki mindenek fölött, mindenben és mindnyájunkban vagyon. Ki áldott örökön örökké. Amen.

Átvonulásra. (Zs. 32, 12, 6.) Boldog az a nemzet, melynek Istene az Úr; az a nép, melyet tulajdonául kiválasztott az Úr. ℣. Az Úr igéje alkotta az egeket, szájának lehellete minden seregüket.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 101, 2.) Uram, hallgasd **meg imádságomat** és kiáltásom jusson eléd. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (22, 34-46.)

Azidőben: Farizeusok mentek Jézushoz és kérdé őt közülök egy törvénytudó, kísértvén őt: Mester! melyik a nagy parancsolat a törvényben? Mondá neki Jézus: Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legnagyobb és első parancsolat. A második pedig hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint portántes invicem in caritáte, sollíciti serváre unitátem spíritus in vínculo pacis. Unum corpus, et unus spíritus, sicut vocáti estis in una spe vocatiónis vestrae. Unus Dóminus, una fides, unum baptísma. Unus Deus, et Pater ómnium, qui est super ómnes, et per ómnia, et in ómnibus nobis. Qui est benedíctus in saecula saeculórum. Amen.

Graduale.(Psalm. 32, 12 et 6.) Beáta gens, cujus est Dóminus Deus eórum: pópulus, quem elégit Dóminus in hereditátem sibi. ℣. Verbo Dómini caeli firmáti sunt: et spíritu oris ejus omnis virtus eórum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 101, 2.) Dómine, exáudi oratiónem meam, et clamor meus ad te pervéniat. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (22, 34-46.)

In illo témpore: Accessérunt ad Jesum pharisaei: et interrogávit eum unus ex eis legis doctor, tentans eum: Magíster, quod est mandátum magnum in lege? Ait illi Jesus: Díliges Dóminum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota ánima tua, et in tota mente tua. Hoc est máximum et primum mandátum. Secúndum autem símile est huic: Díliges

tenmagadat. E két parancsolaton függ az egész törvény és a próféták. Összegyűlvén pedig a farizeusok, kérdezé őket Jézus, mondván: Mit tartotok ti a Krisztus felől? Ki fia? Felelék neki: Dávidé. Mondá nekik: Miképpen hívja tehát őt Dávid lélekben Urának, mondván: Mondá az Úr az én Uramnak: Ülj az én jobbomra, míg ellenségeidet lábaid zsámolyává teszem? Ha tehát Dávid őt Urának hívja, hogyan lehet ő annak fia? És senki sem tud neki egy szót sem felelni, sem nem merte őt senki többé attól a naptól fogva kérdeni.

Felajánlásra. (Dán. 9, 17, 18-19.) Én, Dániel, imádkoztam Istenhez és mondottam: Hallgasd meg, Uram, szolgád imádságát. Ragyogtasd fel arcodat szentélyed fölött és tekints kegyesen erre a népre, mely a te nevedet viseli, Isten.

Csendes imádság. Fölségedet, Urunk, alázatosan kérjük, hogy e szent adományok, melyeket hoztunk, mind a jelenben, mind a jövőben szabadítsanak meg a bűnöktől. A mi.

próximum tuum, sicut teípsum. In his duóbus mandátis univérsa lex pendet, et prophétae. Congregátis autem pharisaeis, interrogávit eos Jesus, dicens: Quid vobis vidétur de Christo? cujus fílius est? Dicunt ei: David. Ait illis: Quómodo ergo David in spíritu vocat eum Dóminum, dicens: Dixit Dóminus Dómino meo, sede a dextris meis, donec ponam inimícos tuos scabéllum pedum tuórum? Si ergo David vocat eum Dóminum, quómodo fílius ejus est? Et nemo póterat ei respondére verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum ámplius interrogáre.

Offertorium. (Dan. 9, 17, 18 et 19.) Orávi Deum meum ego Dániel, dicens: Exáudi, Dómine, preces servi tui: illúmina fáciem tuam super sanctuárium tuum: et propítius inténde pópulum istum, super quem invocátum est nomen tuum, Deus.

Secreta. Majestátem tuam, Dómine, supplíciter deprecámur: ut haec sancta, quae gérimus, et a praetéritis nos delíctis éxuant, et futúris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért a 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 75, 12-13.) Tegyetek fogadalmat és ró-

Communio. (Ps. 75, 12-13.) Vovéte, et réddite Dó-

játok le az Úrnak, Istenteknek, mind, kik körülötte vagytok, ajándékot vigyetek a Rettenetesnek, ki megtöri a fejedelmek bátorságát, ki rettenetes a föld királyai iránt.

mino Deo vestro omnes, qui in circúitu ejus affértis múnera: terríbili, et ei qui aufert spíritum príncipum: terríbili apud omnes reges terrae.

Áldozás utáni imádság. Megszentelő erőd, mindenható Isten, gyógyítsa meg bűneinket és az örökkévalóságra legyen orvosságunk. A mi Urunk.

Postcommunio. Sanctificatiónibus tuis, omnípotens Deus, et vítia nostra curéntur, et remédia nobis aetérna provéniant. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l. a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Az őszi kántorböjt szerdája.

(Stációs-templom: a Sancta Maria Major-bazilika.)

A pünkösd utáni vasárnapok sorát az őszi kántorböjtök most megbontják. Ez is mutatja, hogy közeledik az egyházi év vége. Mint a természetben is sárgulnak, hullnak a levelek, hosszabbak lesznek az éjtszakák; jön az őszi köd és a hideg. Mindez figyelmeztet a lélek őszére is és hangulatával segít az Úr eljövetelének várására. Az Úr eljövetele — a paruzia —, a hátralévő időszak egységes gondolata. Szent Pál figyelmeztet: Marana Ta! Jön az Úr! És ez a figyelmeztetés ott égett az őskeresztények lelkében. Jön az Úr! — az egyes emberben a halálkor. Jön az Úr! — az emberiséghez az utolsó ítéletkor. És bár kemény mind a halál, mind az ítélet, azért keresztény őseink lelkében nem a félelmet keltette fel Szent Pál ezen szava, hanem a vágyat, azt a vágyat, melyet az újszövetségi Szentírás utolsó szava fejez ki: Veni, Domine Jesu! Jöjj el, Uram, Jézus.

Ha a liturgia segítségével ezt az őskeresztény lelkületet akarjuk magunkban kialakítani, akkor mi is vessük lelkünkbe ennek a két szónak: «Marana Ta» és «Veni, Dómine» a jelentését. Keltsen reményt bennünk: Jön az Úr! És segítsen egyrészt elszakadni a földtől, amelyen idegenek vagyunk és másrészt öntse belénk a vágyat az ég után, tudjunk Krisztust várni és erényekkel készülni az ő jövetelére. A liturgia segít ebben, amikor (a 18. vasárnap) az Úrral rámutat a mennyei béke lakára és felszólít minket is, mint az inaszakadtat: Menj házadba. Majd megmutatja (19. vasárnap) a mennyegzős lakoma helyét, ahová a keresztségben kapott fehér ruhánkban mi is hivatalosak vagyunk. Rámutat (20. vas.), hogy a földön csak száműzöttek vagyunk és a Babylon partján ülő

zsidókkal kell vágyódnunk igazi hazánk felé. De addig (21. vas.) még türelmesen kell várnunk és hősiesen kell állnunk a harcot, hogy az ítélőbíró türelmes legyen irántunk. Az is lesz, ha megbocsátunk embertársainknak és megadjuk mindenkinek, ami az övé (22. vas.). Így megyünk a földi élet börtönéből az ég felé (23. vas.) és nem félünk az utolsó ítélettől (24. és utolsó vas.), mert a felhőn trónoló felséges Úr képe, a «maiestas Domini» reményeink teljesedését ígéri nekünk.

Az őskeresztény művészet maradványain egy nagyon megkapó képet látunk, melynél szebben nem lehetne kifejezni ennek az időnek a lelkületét. Drága, szép trónust látunk ezeken az emlékeken; párna is van rajta és mégis senki sem ül a trónuson. Mit jelent ez a kép? Az őskeresztény lélek (és a liturgiából élő mai lélek) alapvető, nagy érzését: az ismét eljövő Úr után való vágyat, az Úr várását. Az első keresztények közelinek remélték az Úr eljövetelét, azért már készítették számára a trónt, hogy arra ülve ítéletet tartson. Görögül az ilyen képnek a neve: Ἑτοιμασια τοῦ θρονοῦ = a trón előkészítése. Ha megértjük a liturgia szellemét, akkor látjuk, hogy az Egyház is a liturgiában trónt készít most az Úrnak, hogy készen várja az Úr visszatérését. Készítsünk mi is trónt neki szívünk bensejében.

Bevonulásra. (Zs. 80, 2-5.) Örvendjetek az Istennek, a mi segítőnknek: ujjongjatok Jákob Istenének: kezdjetek édes énekre és szóljon a lant: fújjátok a harsonát az újhold napján, mert törvénye ez Izraelnek és parancsa Jákob Istenének. (Zs. 80, 6.) Bizonyságául rendelte ezt Józsefnek, midőn kivonult Egyiptom földéről: és hallotta az ismeretlen szózatot. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 80, 2, 3, 4, 5. Exsultáte Deo adjutóri nostro: jubiláte Deo Jacob: súmite psalmum jucúndum cum cíthara: cánite in initio mensis tuba, quia praeceptum in Israel est, et judicium Deo Jacob. (Ps. ibid., 6.) Testimónium in Joseph pósuit illud, cum exíret de terra Aegypti: linguam, quam non nóverat, audívit. ℣. Glória Patri et Fílio et Spiritui Sancto.

Kyrie után mondják el a régi mise maradványát.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok fel. Irgalmad gyógyszere, kérünk, Urunk, támogassa gyarló voltunkat, amely saját természeténél fogva ösz-

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte. Misericórdiae tuae remédiis, quaesumus, Dómine, fragílitas nostra subsístat: ut, quae sua conditióne

szetörik, hogy a te jóságodból megerősödjék. A mi Urunk.

attéritur, tua cleméntia reparétur. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke Ámosz prófétától (9, 13-15.)

Ezt mondja az Úr Isten: Ime, a szántövető eléri az aratót, a szőllőtaposó a magvetőt; a hegyek édes musttól csepegnek, és minden dombot megművelnek. És jóra fordítom népemnek, Izraelnek sorsát, és felépítik az elhagyott városokat, és lakni fognak bennük; szőlőket ültetnek és borukat isszák, kerteket ültetnek és gyümölcsüket eszik. És palántaként elültetem őket földjükön, és nem szakítom el őket többé földjükről, melyet nekik adtam, — úgymond az Úr, a te Istened.

Léctio Amos Prophétae. (9, 13-15.)

Haec dicit Dóminus Deus: Ecce dies véniunt: et comprehéndet arátor messórem, et calcátor uvae mitténtem semen: et stillábunt montes dulcédinem, et omnes colles culti erunt. Et convértam captivitátem pópuli mei Israel: et aedificábunt civitátes desértas, et inhabitábunt: et plantábunt víneas, et bibent vinum eárum: et fácient hortos, et cómedent fructus eórum. Et plantábo eos super humum suam: et non evéllam eos ultra de terra sua, quam dedi eis: dicit Dóminus Deus tuus.

Átvonulásra. (Zsolt. 112, 5-7.) Ki olyan, mint az Úr, a mi Istenünk, ki a magasságban lakozik, de letekint az alázatosakra az égen és a földön? ℣. Felemeli a nyomorultat a porból, felsegíti a szegényt a sárból.

Graduale. (Ps. 112, 5-7.) Quis sicut Dóminus Deus noster, qui in altis hábitat: et humília réspicit in caelo, et in terra? ℣. Súscitans a terra ínopem, et de stércore érigens páuperem.

Itt mondják: Dóminus vobíscum, Flectámus nélkül. És ettől kezdve a szokott módon folytatódik a szentmise.

Könyörgés. Add meg, kérünk, Urunk, könyörgő családodnak, hogy tartózkodva a testi ételtől, lelkét is megóvja a bűnöktől. A mi Urunk.

Orátio. Praesta, quaesumus, Dómine, famíliae tuae supplicánti: ut, dum a cibis corporálibus se ábstinet, a vítiis quoque mente jejúnet. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint a 1390—1410. l.)

Szentlecke Ezdrás könyvéből. (II. 8, 1-10.)

Ama napokban: Egybegyűlt az egész nép, mint egy ember, a Vízkapu előtti térségen, és felszólították Ezdrás írástudót, hogy hozza elő Mózes törvénykönyvét, melyet az Úr rendelt Izraelnek. Odahozta tehát Ezdrás pap a törvényt a hetedik hónap első napján a férfiak, a nők és mindazok gyülekezete elé, akik érteni tudtak belőle. És reggeltől délig felolvasott belőle nyilvánosan a férfiaknak s a nőknek és azoknak, akik érteni tudtak belőle a Vízkapu előtti téren, és az egész nép füle figyelt a könyvre. Felállott pedig Ezdrás írástudó egy faemelvényre, melyet a felolvasás céljaira készített. Majd felnyitotta Ezdrás a könyvet az egész nép előtt, — magasabban állott ugyanis az egész népnél — és amikor felnyitotta, felállott az egész sokaság, és Ezdrás áldotta az Urat, a nagy Istent. Erre az egész nép kiterjesztett kézzel ráfelelte: Amen, amen. Aztán meghajoltak és arcukkal a földre borulva imádták az Istent. A leviták csendre intették a népet, hogy hallhassák a törvényt. Erre a nép nyugodtan állott a helyén. Ezután felolvastak az Isten törvényének könyvéből tagoltan, világosan és érthetően. Meg is értették,

Léctio libri Esdrae. (II. 8, 1-10.)

In diébus illis: Congregátus est omnis pópulus quasi vir unus ad platéam, quae est ante portam aquárum: et dixérunt Esdrae scribae, ut afférret librum legis Móysi, quam praecéperat Dóminus Israéli. Attulit ergo Esdras sacérdos legem coram multitúdine virórum et mulíerum, cunctísque qui póterant intellígere, in die prima mensis séptimi. Et légit in eo apérte in platéa, quae erat ante portam aquárum, de mane usque ad médiam diem, in conspéctu virórum, et mulíerum, et sapiéntium: et aures omnis pópuli erant eréctae ad librum. Stetit autem Esdras scriba super gradum lígneum, quem fécerat ad loquéndum. Et apéruit librum coram omni pópulo: super univérsum quippe pópulum eminébat: et cum aperuísset eum, stetit omnis pópulus. Et benedíxit Esdras Dómino Deo magno: et respóndit omnis pópulus: Amen, Amen: élevans manus suas: et incurváti sunt, et adoravérunt Deum proni in terram. Porro levítae siléntium faciébant in pópulo ad audiéndam legem: pópulus autem stabat in gradu suo. Et legérunt in libro legis Dei distíncte, et apérte ad intelligéndum: et intellexérunt cum legerétur. Di-

amit olvastak. Majd Nehemiás, Ezdrás pap és írástudó, meg a leviták, akik tanítgattak, így szólottak az egész néphez: Az Úrnak, a mi Istenünknek van szentelve ez a nap. Ne szomorkodjatok tehát és ne sírjatok! Egyben meghagyta nekik: Menjetek, egyetek zsírosat, igyatok rá édes italokat és juttassatok egy-egy falatot azoknak is, akiknek nincs; mert az Úr szent napja ez, ne szomorkodjatok tehát! Az Úrban való örömünk ugyanis a mi erősségünk.

xit autem Nehemías, et Esdras sacérdos et scriba, et levítae interpretántes univérso pópulo: Dies sanctificátus est Dómino Deo nostro, nolíte lugére, et nolíte flere. Et dixit eis: Ite, comédite pínguia, et bíbite mulsum, et míttite partes his, qui non praeparavérunt sibi: quia sanctus dies Dómini est, et nolíte contristári: gáudium étenim Dómini est fortitúdo nostra.

Átvonulásra u. a., mint az előző misében, 756. l.; az Alleluja elmarad.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (9, 16-28.)

Az időben: Felelvén egy a seregből, mondá Jézusnak: Mester! hozzád hoztam fiamat, kiben néma lélek vagyon, mely akárhol előfogja őt, földhöz vágja, ő pedig tajtékzik, fogait csikorgatja és elsorvad. Már mondottam tanítványaidnak, hogy űzzék ki, de nem tudták. Ő, pedig felelvén nekik, mondá: Ó hitetlen nemzedék! meddig leszek nálatok? meddig tűrjelek titeket? Hozzátok őt ide. És hozzávivék. És amint a gyermek meglátta őt, a lélek azonnal rángatni kezdé, ki földre esvén, tajtékozva fetrengvala. És kérdezé atyját: Mennyi ideje, hogy ebbe a bajba esett? Amaz pedig mondá: Gyermekkora óta.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum. (9, 16-28.)

In illo témpore: Respóndens unus de turba, dixit ad Jesum: Magíster, áttuli fílium meum ad te, habéntem spíritum mutum: qui ubicúmque eum apprehénderit, allídit illum, et spumat, et stridet déntibus, et aréscit: et dixi discípulis tuis, ut ejícerent illum, et non potuérunt. Qui respóndens eis, dixit: O generátio incrédula, quámdiu apud vos ero? quámdiu vos pátiar? Afférte illum ad me. Et attulérunt eum. Et cum vidísset eum, statim spíritus conturbávit illum: et elísus in terram, volutabátur spumans. Et interrogávit patrem ejus: Quantum témporis est, ex quo ei hoc áccidit? At ille ait: Ab in-

És sokszor tűzbe és vízbe vetette őt, hogy elveszítse. De ha valamit tehetsz, légy segítségünkre, könyörülvén rajtunk. Jézus pedig mondá neki: Ha tudsz hinni, minden lehetséges a hivőnek. Azonnal felkiáltván a gyermek atyja, könnyeket hullatva, mondá: Hiszek, Uram! segíts hitetlenségemben. Midőn pedig látta Jézus az összefutó sereget, megfenyegeté a tisztátalan lelket, mondván neki: Siket és néma lélek! én parancsolom neked, menj ki belőle, és többé beléje ne menj. Erre az kiáltván és össze-vissza rángatván őt, kiméne belőle, ki olyan lőn, mint a halott, úgyhogy sokan azt mondák, hogy meghalt. Jézus pedig kézenfogva fölemelé; és fölkele. Midőn aztán bement a házba, külön megkérdék tanítványai: Mért nem birtuk mi kiűzni? És mondá nekik: Ez a fajta sehogy máskép ki nem mehet, mint imádság és böjtölés által.

Felajánlásra. (Zsolt. 118, 47-48.) Parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket: parancsaid felé emelem kezemet, mert kedvesek nekem.

Csendes imádság. Ez az adomány, kérünk, Urunk, tisztítson meg minket bűneinktől és szentelje meg alattvalóid lelkét és testét az áldozat bemutatására. A mi Urunk

fántia: et frequénter eum in ignem, et in aquas misit, ut eum pérderet. Sed si quid potes, ádjuva nos, misértus nostri. Jesus autem ait illi: Si potes crédere, ómnia possibília sunt credénti. Et contínuo exclámans pater púeri, cum lácrimis ajébat. Credo, Dómine: ádjuva incredulitátem meam. Et cum vidéret Jesus concurréntem turbam, comminátus est spirítui immúndo, dicens illi: Surde et mute spíritus, ego praecípio tibi, exi ab eo: et ámplius ne intróeas in eum. Et exclámans, et multum discérpens eum, éxiit ab eo, et factus est sicut mórtuus, ita ut multi dícerent: Quia mórtuus est. Jesus autem tenens manum ejus, elevávit eum, et surréxit. Et cum introísset in domum, discípuli ejus secréto interrogábant eum: Quare nos non potúimus ejícere eum? Et dixit illis: Hoc genus in nullo potest exíre, nisi in oratióne et jejúnio.

Offertorium. (Ps. 118, 47 et 48.) Meditábor in mandátis tuis, quae diléxi valde: et levábo manus meas ad mandáta tua, quae diléxi.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, quaesumus, emúndet nostra delícta: et ad sacrifícium celebrándum, subditórum tibi córpora, mentésque sanctíficet. Per Dóminum

A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint a 1390—1410. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Ezdrás II. 8, 10.) Egyetek zsírosat és igyatok rá édes italokat és juttassatok egy-egy falatot azoknak is, akiknek nincs; mert az Úr szent napja ez, ne szomorkodjatok, az Úrban való örömünk ugyanis a mi erősségünk.

Communio. (2 Esdr. 8, 10.) Comédite pínguia, et bíbite mulsum, et míttite partes his, qui non praeparavérunt sibi: sanctus enim dies Dómini est, nolíte contristári: gáudium étenim Dómini est fortitúdo nostra.

Áldozás utáni imádság. A mennyei adományokat magunkhoz véve, Urunk, kérünk alázattal, hogy amit buzgó szolgálattal alapításod szerint teljesítettünk, kegyelmed segítségével megfelelő érzelemmel fogjuk fel. A mi Urunk.

Postcommunio. Suméntes, Dómine, dona caeléstia, supplíciter deprecámur: ut, quae sédula servitúte donánte te gérimus, dignis sénsibus tuo múnere capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Az őszi kántorböjt péntekje.

(Stációs-templom: a tizenkét Apostol bazilikája.)

A péntek a kántorböjtök alkalmával az elmult évnegyed bűnelért vezeklő és eleget tevő bűnbánati nap. Ma is az Egyház, mint a bűnbánó Magdolna, megmossa Jegyesének lábát. Tegyünk mi is így, hogy hallhassuk a megbocsátás boldogító szavait.

Bevonulásra. (Zs. 104, 3-4.) Örvendezzék azoknak a szíve, kik az Urat keresik: keressétek az Urat és erejét, keressétek szüntelenül színét. (Zs. 104, 1.) Áldjátok az Urat, hívjátok segítségül nevét: hirdessétek a nemzetek közt műveit. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Introitus. (Ps. 104, 3-4.) Laetétur cor quaeréntium Dóminum: quaerite Dóminum, et confirmámini: quaerite fáciem ejus semper. (Ps. ibid., 1.) Confitémini Dómini, et invocáte nomen ejus: annuntiáte inter gentes ópera ejus. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy a szent böjt által, amelyet áldozatos lélekkel évenkint megújítunk, előtted testben és lélekben tetszésre találjunk. A mi Urunk.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Ozeás prófétától. (14, 2-10.)

Ezt mondja az Úr Isten: Térj meg, Izrael, az Úrhoz, a te Istenedhez, hisz bűnöd miatt buktál el! Vigyétek magatokkal e szavakat, és térjetek az Úrhoz és mondjátok neki: Végy el minden gonoszságot, fogadd el a jót, és mi majd ajkunk áldozatát adjuk néked. Assur ne segítsen nékünk, lóra sem szállunk, és kezünk alkotásait nem nevezzük többé istenünknek. Mert te megkönyörülsz az árván, ki nálad talál irgalmat. Meggyógyítom sebeiket, magamtól szeretetembe fogadom őket. Mert haragom elfordul tőlük. Olyan leszek, mint a harmat; virul majd Izrael, mint a liliom, és gyökeret hajt, mint a Libanon. Kiterjednek ágai, és pompája olyan lesz, mint az olajfáé, és illata, mint a Libanoné. Visszatérnek, akik az ő árnyékában laknak, gabonával élnek és rügyeznek, mint a szőlő; hírneve olyan lesz, mint a Libanon bora. Efraim, mi köze neki a bálvá-

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut observatiónes sacras ánnua devotióne recoléntes, et córpore tibi placeámus, et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Osée Prophétae. (14, 2-10.)

Haec dicit Dóminus Deus: Convértere Israel ad Dóminum Deum tuum: quóniam corruísti in iniquitáte tua. Tóllite vobíscum verba, et convertímini ad Dóminum et dícite ei: Omnem aufer iniquitátem, áccipe bonum: et reddémus vítulos labiórum nostrórum. Assur non salvábit nos, super equum non ascendémus, nec dicémus ultra: Dii nostri ópera mánuum nostrárum: quia ejus, qui in te est, miseréberis pupílli. Sanábo contritiónes eórum, díligam eos spontánee: quia avérsus est furor meus ab eis. Ero quasi ros, Israel germinábit sicut lílium, et erúmpet radix ejus ut Líbani. Ibunt rami ejus, et erit quasi olíva glória ejus: et odor ejus ut Líbani. Converténtur sedéntes in umbra ejus: vivent trítico, et germinábunt quasi vínea: memoriále ejus sicut vinum Líbani. Ephraim quid mihi ultra idóla? ego exáudiam, et dírigam eum ego ut abiétem viréntem: ex me fructus tuus invéntus est. Quis

nyokhoz? Én hallgatom meg és gyámolítom őt; olyan leszek én, mint a zöldelő ciprus, és tőlem való lesz a gyümölcs, melyet rajtad találnak. Ki oly bölcs, hogy ezt megértse? Oly értelmes, hogy ezt belássa? Bizony, egyenesek az Úr utai, s az igazak biztosan járnak azokon, de a gonoszok elesnek rajtuk.

sápiens, et intélleget ista? intéllegens, et sciet haec? Quia rectae viae Dómini, et justi ambulábunt in eis: praevaricatóres vero córruent in eis.

Átvonulásra. (Zs. 89, 13, 1.) Fordulj felénk, Uram, végrevalahára és légy irgalmas szolgáidhoz. ℣. Uram, te vagy a mi menedékünk nemzedékről nemzedékre.

Graduale. (Ps. 89, 13 et 1.) Convértere, Dómine, aliquántulum, et deprecáre super servos tuos. ℣. Dómine, refúgium factus es nobis, a generatióne et progénie.

A szent evangélium: Rogábat Jesum, 372. l.

Felajánlásra. (Zsolt. 102, 2, 5.) Áldjad lelkem az Urat és ne feledd el semmilyen jótéteményét: és mint a sasé, visszatér ifjúságod.

Offertorium. (Ps. 102, 2 et 5.) Bénedic, ánima mea, Dómino, et noli oblivísci omnes retributiónes ejus: et renovábitur, sicut áquilae, juvéntus tua.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, böjtölésünk adományait, hogy azok kiengesztelést szerezve, tegyenek minket kegyelmedre méltókká és vezessenek el az örök jutalomra. A mi Urunk.

Secreta. Accépta tibi sint, Dómine, quaesumus, nostri dona jejúnii: quae et expiándo nos tua grátia dignos efficiant, et ad sempitérna promissa perdúcant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint 1390—1410. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 118, 22, 24.) Vedd el rólam a szégyent és a gyalázatot, hiszen bizonyságaidat kerestem, Uram: mert bizonyságaidról elmélkedem.

Communio. (Ps. 118, 22 et 24.) Aufer a me oppróbrium et contémptum, quia mandáta tua exquisívi, Dómine: nam et testimónia tua meditátio mea est.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy a vett adomá-

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut, de percéptis munéribus

nyokért hálát adva, még nagyobb jótéteményeket nyerjünk. A mi Urunk.

grátias exhibéntes, beneficia potióra sumámus. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Az őszi kántorböjt szombatja.

(Stációs-templom: Szent Péter bazilikája.)

A kántorböjtök szombatjai általában hálaadó napok az elmult év jótetteiért. Most a gyümölcstermő ősz ideje még fokozottabb hálaadásra késztet. A mai mise a hála mellett egyúttal a szövetség megújítása is Istennel, mint a zsidók sátorosünnepe volt.

Bevonulásra. (Zs. 94, 6-7.)

Jertek, imádjuk az Istent és boruljunk le az Úr előtt, esedezzünk a mi alkotónk előtt; mert ő az Úr, a mi Istenünk. (Zs. 94, 1.) Jertek, örvendezzünk az Úrnak, ujjongjunk szabadító Istenünknek. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 94, 6-7.)

Veníte, adorémus Deum, et procidámus ante Dóminum, plorémus ante eum, qui fecit nos: quia ipse est Dóminus Deus noster. (Ps. ibid., 1.) Veníte, exsultémus Dómino: jubilémus Deo salutári nostro. ℣. Glória Patri.

A Kyrie után mondják el a régi papszentelő mise maradványát. Először van a tonzura feladása.

Könyörögjünk. Hajtsunk fejet. ℣. Álljatok fel.

Mindenható örök Isten, ki az önmegtagadásban a test és lélek üdvös orvosságát adtad, alázattal kérjük Fölségedet, hogy a böjtöt tartók jámbor kérésére kiengesztelődve nyujts segítséget nekünk mind a jelenben, mind a jövőben. A mi Urunk.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Omnípotens sempitérne Deus, qui per continéntiam salutárem corpóribus medéris et méntibus: majestátem tuam súpplices exorámus; ut pia jejunántium deprecatióne placátus, et praeséntia nobis subsídia tríbuas, et futúra. Per Dóminum.

Szentlecke Mózes III. könyvéből. (23, 26-32.)

Ama napokban: Szóla az Úr Mózeshez, mondván: A hetedik hó tizedik napján

Léctio libri Levítici. (23, 26-32.)

In diébus illis: Locútus est Dóminus ad Móysen, dicens: Décimo die mensis hu-

az engesztelés nagy ünnepe legyen; szentnek nevezzétek, sanyargassátok meg magatokat rajta és mutassatok be tűzáldozatot az Úrnak. Semmiféle szolgai munkát se végezzetek e nap folyamán, mert e nap az engesztelésé, hogy megengesztelődjék az Úr, a ti Istenetek, irántatok. Mindaz, aki nem sanyargatja meg magát ezen a napon, vesszék el népéből, s aki valami munkát végez, azt eltörlöm népéből. Semmiféle munkát se végezzetek tehát rajta: örök törvény legyen ez minden nemzedékeketekben és lakóhelyeteken. Nyugalom szombatja legyen és sanyargassátok meg magatokat a hó kilencedik napján: estétől-estéig üljétek meg nyugalmatokat: úgymond az Úr, a mindenható.

jus séptimi, dies expiatiónum erit celebérrimus, et vocábitur sanctus: affligetísque ánimas vestras in eo, et efferétis holocáustum Dómino. Omne opus servíle non faciétis in témpore diéi hujus: quia dies propitiatiónis est, ut propitiétur vobis Dóminus Deus vester. Omnis ánima, quae afflícta non fúerit die hac, períbit de pópulis suis: et quae óperis quídpiam fécerit, delébo eam de pópulo suo. Nihil ergo óperis faciétis in eo: legítimum sempitérnum erit vobis in cunctis generatiónibus, et habitatiónibus vestris. Sábbatum requietiónis est, et affligétis ánimas vestras die nono mensis: a véspera usque ad vésperam celebrábitis sábbata vestra: dicit Dóminus omnípotens.

Az ajtónállók (ostiariusok) fölszentelése következik most.

Átvonulásra. (Zsolt. 78, 9-10.) Bocsásd meg, Uram, bűneinket, hogy ne mondják a pogányok között: Hol van az ő Istenük? ℣. Segíts rajtunk, szabadító Istenünk és neved dicsőségéért ments meg, Uram, minket.

Graduale. (Psalm. 78, 9 et 10.) Propítius esto, Dómine, peccátis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? ℣. Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, líbera nos.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy böjtölve, kegyelmeddel jóllakjunk és magunkat megtartóztatva, minden ellen-

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Da nobis, quaesumus, omnípotens Deus: ut jejunándo, tua grátia satiémur; et abstinéndo, cunctis efficiámur hóstibus fortió-

ségnél erősebbé váljunk. A mi Urunk.

Szentlecke Mózes III. könyvéből. (23, 39-43.)

Ama napokban: Szóla az Úr Mózeshez mondván: A hetedik hó tizenötödik napjától kezdve, miután földetek minden termését betakarítottátok, üljétek meg hét napon át az Úr ünnepét; az első és a nyolcadik napon szombat, azaz nyugodalom legyen. Vegyetek magatoknak az első napon szép fákról való gyümölcsöket, pálmafaágakat, sűrűlombú fákról való gallyakat, patakmenti fűzfaágakat és örvendezzetek az Úr, a ti Istenetek előtt hét napig; így üljétek meg ünnepét esztendőről-esztendőre. Örök törvény legyen ez nemzedékről-nemzedékre közöttetek. A hetedik hónapban üljétek ezt az ünnepet és sátrakban lakjatok hét napig: mindenki, ki Izrael nemzetségéből való, sátorban lakjék, hogy megtudják utódaitok, hogy sátrakban lakattam Izrael fiait, miután kihoztam őket Egyiptom földéről, én, az Úr, a ti Istenetek.

res. Per Dóminum. nostrum Jesum Christum.

Léctio libri Levítici. (23, 39-43.)

In diébus illis: Locútus est Dóminus ad Móysen, dicens: A quintodécimo die mensis séptimi, quando congregavéritis omnes fructus terrae vestrae, celebrábitis férias Dómini septem diébus: die primo et die octávo erit sábbatum, id est réquies. Sumetísque vobis die primo fructus árboris pulchérrimae, spatulásque palmárum, et ramos ligni densárum frondium, et sálices de torrénte, et laetabímini coram Dómino Deo vestro. Celebrabitísque solemnitátem ejus septem diébus per annum: legítimum sempitérnum erit in generatiónibus vestris. Mense séptimo festa celebrábitis, et habitábitis in umbráculis septem diébus. Omnis, qui de génere est Israel, manébit in tabernáculis: ut discant pósteri vestri, quod in tabernáculis habitáre fécerim fílios Israel, cum edúcerem eos de terra Aegypti. Ego Dóminus Deus vester.

Itt van a felolvasók (lectorok) fölszentelése.

Átvonulásra. (Zs. 83, 10, 9.) Oltalmazó Istenünk, tekints ide és nézz szolgáidra. ℣. Uram, seregek Istene, hallgasd meg szolgáid imádságát.

Graduale. (Ps. 83, 10 et 9.) Protéctor noster áspice, Deus, et réspice super servos tuos. ℣. Dómine Deus virtútum, exáudi preces servórum tuórum.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Gyámolítsd, kérünk, Urunk, családodat, hogy az örök üdvösség eszközét, amelyet sugallatodra keresünk, a te bőkezűségedből el is nyerjük. A mi Urunk.

Szentlecke Mikeás prófétától. (7, 14, 16, 18-20.)

Urunk Istenünk: Legeltesd botoddal népedet, örökséges nyáját, mely magánosan lakik az erdőségben, Kármel közepén. Legeljék Básánt és Gálaádot, mint a hajdankor napjaiban. Látják majd ezt a nemzetek, és szégyent vallanak minden hatalmukkal. Melyik isten hasonló hozzád, ki megbocsájtod a gonoszságot és elengeded örökrészed maradékainak bűnét? Nem folytatja tovább haragját, mert az irgalmasságot szereti. Ismét irgalmaz ő majd nekünk; leveszi rólunk gonoszságainkat, s a tenger mélyére veti minden bűbünket. Hűséget tanusítasz majd Jákob iránt, irgalmasságot Ábrahám iránt, amint megesküdtél atyáinknak a hajdankor napjaiban, Urunk Istenünk.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Tuére, quaesumus, Dómine, famíliam tuam: ut salútis aetérnae remédia, quae te inspiránte requírimus, te largiénte consequámur. Per Dóminum.

Léctio Michaeae Prophétae. (7, 14, 16 et 18-20.)

Dómine Deus noster, pasce pópulum tuum in vírga tua, gregem hereditátis tuae habitántes solos in saltu, juxta dies antíquos. Vidébunt gentes, et confundéntur super omni fortitúdine sua. Quis Deus símilis tui, qui aufers iniquitátem, et transis peccátum reliquiárum hereditátis tuae? Non immíttet ultra furórem suum, quóniam volens misericórdiam est. Revertétur, et miserébitur nostri: depónet iniquitátes nostras, et projíciet in profúndum maris ómnia peccáta nostra. Dabis veritátem Jacob, misericórdiam Abraham: quae jurásti pátribus nostris a diébus antíquis: Dómine Deus noster.

Az ördögűzők (exorcisták) fölszentelése következik most.

Átvonulásra. (Zs. 89, 13, 1.) Fordulj felénk, Uram, végre valahára: és légy irgalmas szolgáidhoz. ℣. Uram, te vagy a mi menedékünk nemzedékről nemzedékre.

Graduale. (Ps. 89, 13 et 1.) Convértere, Dómine, aliquántulum, et deprecáre super servos tuos. ℣. Dómine, refúgium factus es nobis, a generatióne et progénie.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. Ry. Álljatok föl.

Add meg, kérünk, Urunk, hogy a testi táplálléktól úgy tartózkodjunk, hogy egyszersmind a reánk támadó bűnöktől is tartózkodjunk. A mi.

Szentlecke Zakariás prófétától. (8, 14-19.)

Ama napokban szózatot intézett hozzám az Úr, mondván: Így szól a seregek Ura: Amint elhatároztam, hogy csapásokkal sújtalak titeket, amikor atyáitok haragra ingereltek engem, úgymond az Úr, és nem irgalmaztam, épúgy elhatároztam ezekben a napokban, hogy jót teszek Juda és Jeruzsálem házával. Ne féljetek! Ezeket kell azonban megtartanotok: Igazat mondjatok egymásnak, hűséggel és békével szolgáltassatok igazságot kapuitokban. És egyiktek se gondoljon szívében rosszat felebarátja ellen, se ne szeressétek a hamis esküt, mert mindez olyan dolog, amit gyűlölök, úgymond az Úr. És a seregek Ura így szólt hozzám: Ezt mondja a seregek Ura: A negyedik hónap böjtje, az ötödiknek böjtje, a hetediknek böjtje, s a tizediknek böjtje örömmé, vidámsággá, és jeles ünneppé leszen Juda háza számára. Csak az igazságot és a békét szeressétek! Ezeket mondja a seregek Ura.

Orémus. Flectámus génua. Ry. Leváte.

Praesta, quaesumus, Dómine, sic nos ab épulis abstinére carnálibus: ut a vítiis irruéntibus páriter jejunémus. Per Dóminum.

Léctio Zacharíae Prophétae. (8, 14-19.)

In diébus illis: Factum est verbum Dómini ad me, dicens: Haec dicit Dóminus exercítuum: Sicut cogitávi, ut afflígerem vos, cum ad iracúndiam provocássent patres vestri me, dicit Dóminus, et non sum misértus: sic convérsus cogitávi in diébus istis, ut benefáciam dómui Juda et Jerúsalem: nolíte timére. Haec sunt ergo verba, quae faciétis: Loquímini veritátem, unusquísque cum próximo suo: veritátem, et judícium pacis judicáte in portis vestris. Et unusquísque malum contra amícum suum ne cogitétis in córdibus vestris: et juraméntum mendax ne diligátis: ómnia enim haec sunt, quae odi, dicit Dóminus. Et factum est verbum Dómini exercítuum ad me, dicens: Haec dicit Dóminus exercítuum: Jejúnium quarti, et jejúnium quinti, et jejúnium séptimi, et jejúnium décimi erit dómui Juda in gáudium, et laetítiam, et in solemnitátes praecláras: veritátem tantum, et pacem dilígite: dicit Dóminus exercítuum.

A gyertyavivők (akolythusok) fölszentelése következik most.

Átvonulásra. (Zs. 140, 2.) Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom, Uram. ℣. Kezem felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat.

Könyörögjünk. Hajtsunk térdet. ℟. Álljatok föl.

Amint, Urunk, megengedted, hogy ünnepi bőjttel hódoljunk neked; épúgy add meg nekünk, kérünk, a megbocsátó segítséget. A mi Urunk.

Graduale. (Ps. 140, 2.) Dirigátur orátio mea sicut incénsum in conspéctu tuo, Dómine. ℣. Elevátio mánuum meárum sacrifícium vespertínum.

Orémus. Flectámus génua. ℟. Leváte.

Ut nobis, Dómine, trí-buis solémne tibi deférre jejúnium: sic nobis, quaesumus, indulgéntiae praesta subsídium. Per Dóminum.

A szentlecke, a himnusz és a könyörgés ugyanaz, mint a téli kántorbőjt szombatján, 90. l. Ettől kezdve a szokott módon folytatódik a szentmise.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (9, 2-12.)

Testvérek: Sátor állíttatott, az első, amelyben valának a szövétnek és az asztal és a kenyerek kitétele; ez szentélynek neveztetik. A második kárpit mögött pedig az a sátor, mely szentek szentjének neveztetik, melyben arany tömjénező vala és a szövetség szekrénye, mindenfelől arannyal borítva, ebben a mannát tartalmazó aranyveder és Áronnak kivirágzott vesszeje és a szövetség táblái és fölötte a dicsőség kerubjai valának, melyek beárnyékozták a fedelet; melyekről most nem szükséges egyenkint

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (9, 2-12.)

Fratres: Tabernáculum factum est primum, in quo erant, candelábra, et mensa, et propósitio panum, quae dícitur Sancta. Post velaméntum autem secúndum, tabernáculum, quod dícitur Sancta sanctórum: áureum habens thurí-bulum, et arcam testaménti circumtéctam ex omni parte auro, in qua urna áurea habens manna, et virga Aaron, quae frondúerat, et tábulae testaménti, supérque eam erant Chérubim glóriae obumbrántia propitiatórium: de quibus non est modo dicéndum per síngula.

beszélni. Ezek pedig így lévén elrendezve; az első sátorba ugyan mindenkor beléptek a papok, hogy elvégezzék az áldozatok szolgálatát; a másodikba azonban esztendőnkint egyszer egyedül a főpap, nem vér nélkül, melyet bemutat önmagának és a népnek tévedéseiért; azt jelezvén a Szentlélek, hogy még nem áll nyitva a szentély útja, míg az első sátor még fennáll. Ez jelképe a jelen időknek, mely szerint oly ajándékok és áldozatok mutattatnak be, amelyek nem tehetik tökéletessé lelkiismeretben a bemutatót, mert csupán eledelből és italból és különböző mosdásból,' azaz testi megigazulásokból állottak, melyek a tökéletesítés idejéig voltak rendelve. Krisztus azonban, mint a jövendő javak főpapja jelenvén meg, a nagyobb és tökéletesebb, nem kézzel készített, azaz nem ebből a világból való sátoron át, nem is bakok vagy borjak vére által, hanem a saját vére által ment be egyszersmindenkorra a szentélybe, örök váltságot szerezve.

His vero ita compósitis; in prióri quidem tabernáculo semper introíbant sacerdótes, sacrificiórum offícia consummántes: in secúndo autem semel in anno solus póntifex, non sine sánguine, quem offert pro sua et pópuli ignorántia: hoc significánte Spíritu Sancto, nondum propalátam esse sanctórum viam, adhuc prióre tabernáculo habénte statum. Quae parábola est témporis instántis: juxta quam múnera, et hóstiae offerúntur, quae non possunt juxta consciéntiam perféctum fácere serviéntem, solúmmodo in cibis, et in pótibus, et váriis baptismátibus, et justítiis carnis usque ad tempus correctiónis impósitis. Christus autem assístens póntifex futurórum bonórum, per ámplius et perféctius tabernáculum non manufáctum, id est, non hujus creatiónis; neque per sánguinem hircórum aut vitulórum, sed per próprium sánguinem introívit semel in Sancta, aetérna redemptióne invénta.

Böjti ének. (Zs. 116, 1-2.) Dícsérjétek az Urat mind, ti nemzetek: Dícsérjétek őt valamennyien népek: ℣. Mert bőséges az ő irgalma irántunk és örökre megmarad az Úr hűsége.

Tractus. (Psalm. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum, omnes gentes: et collaudáte eum, omnes pópuli. ℣. Quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus: et véritas Dómini manet in aetérnum.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (13, 6-17.)

Az időben: Mondá Jézus a tömegnek e hasonlatosságot: Egy valakinek szőlőjében fügefa volt ültetve; és méne, gyümölcsöt keresvén rajta, de nem talála. Mondá tehát a vincellérnek: Íme, három esztendeje, hogy járok, gyümölcsöt keresvén e fügefán és nem találok; vágd ki azt; minek is foglalja el hiába a földet? Amaz pedig felelvén, mondá neki: Uram! hagyd meg még az idén; addig, míg körülásom és megtrágyázom, hátha gyümölcsöt hoz a jövőben; ha pedig nem, kivághatod azután. Tanít vala pedig egyik zsinagógájukban szombatonkint. És íme, egy asszony, kin a betegség lelke volt tizennyolc évig és meg lévén görbülve, épenséggel nem tudott felegyenesedni. Kit megláta Jézus, előhíva és mondá neki: Asszony! megszabadultál betegségedtől. És rája tevé kezeit, mire az rögtön kiegyenesedék és dicsőíté az Istent. Felszólalván pedig a zsinagóga főnöke, méltatlankodva, hogy Jézus szombaton gyógyított, mondá a seregnek: Hat nap van, melyen dolgozni kell; azokon jöjjetek tehát, hogy meggyógyuljatok, nem pedig szombatnapon. Felelvén neki az Úr, mondá: Képmutatók! nem oldja-e el

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (13, 6-17.)

In illo témpore: Dicébat Jesus turbis hanc similitúdinem: Arborem fici habébat quidam plantátam in vínea sua, et venit quaerens fructum in illa, et non invénit. Dixit autem ad cultórem víneae: Ecce anni tres sunt ex quo vénio quaerens fructum in ficúlnea hac, et non invénio: succíde ergo illam: ut quid étiam terram óccupat? At ille respóndens, dicit illi: Dómine, dimítte illam et hoc anno, usque dum fódiam circa illam, et mittam stércora: et si quidem fécerit fructum: sin autem, in futúrum succídes eam. Erat autem docens in synagóga eórum sábbatis. Et ecce múlier, quae habébat spíritum infirmitátis annis decem et octo: et erat inclináta, nec omníno póterat sursum respícere. Quam cum vidéret Jesus, vocávit eam ad se, et ait illi: Múlier, dimíssa es ab infirmitáte tua. Et impósuit illi manus, et confestím erécta est, et glorificábat Deum. Respóndens autem archisynagógus, indignans quia sábbato curásset Jesus, dicébat turbae: Sex dies sunt, in quibus opórtet operári: in his ergo veníte, et curámini, et non in die sábbati. Respóndens autem ad illum Dóminus, dixit: Hypócritae,

mindenitek szombaton ökrét vagy szamarát a jászoltól és nem viszi-e itatni? Hát Ábrahám azon leányát, kit immár tizennyolc év óta megkötözött a sátán, nem kellett-e föloldani e kötelektől szombat napon? És midőn ezeket mondotta, megszégyenülének minden ellenfelei és az egész nép örvende mindazon nagyszerű dolgokon, melyeket cselekedett.

Felajánlásra. (Zsolt. 87, 2-3.) Uram, szabadításom Istene, éjjel-nappal kiáltok előtted: hadd jusson imádságom színed elé, Uram.

Csendes imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy a Fölséged szeme előtt bemutatott adomány nekünk az áldozatos lelkület kegyelmét megnyerje, másrészt pedig a boldog örökkévalóság birtokát megszerezze. A mi Urunk.

unusquísque vestrum sábbato non solvit bovem suum aut ásinum a praesépio, et ducit adaquáre? Hanc autem fíliam Abrahae, quam alligávit sátanas, ecce decem et octo annis, non opórtuit solvi a vínculo isto die sábbati? Et cum haec díceret, erubescébant omnes adversárii ejus: et omnis pópulus gaudébat in univérsis, quae glorióse fiébant ab eo.

Offertorium. (Ps. 87, 2-3.) Dómine Deus salútis meae, in die clamávi, et nocte coram te: intret orátio mea in conspéctu tuo, Dómine.

Secreta. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut óculis tuae majestátis munus oblátum, et grátiam nobis devotiónis obtíneat, et efféctum beátae perennitátis acquírat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Mózes III. 23, 41, 43.) A hetedik hónapban üljétek annak ünnepét, hogy sátrakban lakattam Izrael fiait, miután kihoztam őket Egyiptom földéről, én, az Úr, a ti Istenetek.

Áldozás utáni imádság. Valósítsák meg teljesen mibennünk, Urunk, kérünk, ezen misztériumok,

Communio. (Levít. 23, 41 et 43.) Mense séptimo festa celebrábitis, cum in tabernáculis habitáre fécerim fílios Israel, cum edúcerem eos de terra Aegypti, ego Dóminus Deus vester.

Postcommunio. Perfíciant in nobis, Dómine, quaesumus, tua sacraménta quod cóntinent: ut, quae nunc

amit tartalmaznak, hogy amit most jelképben cselekszünk, azt igazán és valóságban felfogjuk. A mi.

spécie gérimus, rerum veritáte capiámus. Per Dóminum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért: 1389. l., 3. tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Pünkösd után 18. vasárnap.

Valamikor a mai vasárnapnak nem volt külön miseszövege, mert a kántorszombat liturgiája — amikor a papszentelést végezték — áthúzódott erre a vasárnapra is. Mikor szombat este helyett szombat reggel kezdték az áldozatot bemutatni, akkor azt a miseszöveget tették erre a vasárnapra, amelyet a római Szent Mihály-templom fölszentelésének ünnepén szoktak mondani. Ezért a mise énekei a templomszentelésre vonatkoznak, a szentleckében és evangéliumban pedig a papszentelésre történik célzás. Az új papok lettek gazdagok igazán e napon a kegyelemben és ők kapták meg a hatalmat a bűnök megbocsátására. Imádkozzunk az Egyház szándékának megfelelően a kántorböjttel kapcsolatban a jó papokért. — Az evangéliumban leírt csodás gyógyítás Péter házában történt Kapharnaumban. Ennek mély jelentősége van ránk nézve. Mi is Péter házának, az Egyháznak lakói vagyunk. Ez a hely, ahol lelkünk sebei meggyógyulnak, ahol megvan ma is a hatalom a bűnök bocsánatára. Íme, ha a szentlecke tanításában kételkednénk, hogy valóban bűn nélkül lehetünk mindvégig, az ítélet napjáig, a szent evangélium eloszlatja kétségünket, mi is átérezve énekeljük: Örülök, mikor az Úr házába megyünk, melynek vezetője Péter és utódai. — Azután a csendes imádságot érdemes jól átelmélkednünk és tanítását szívünkbe vésnünk, hogy a szentmisében való részvételünkben megvalósulhasson. Világosan benne van, hogy minden szentmisében csodálatos csere van köztünk és Isten között. Mi odaadjuk Istennek áldozatként a mi emberi életünket, melyet jelképez a kenyér és a bor. Isten ezt az áldozatunkat elfogadja, mert a magunk helyett feláldozott kenyér és bor szent Fia testévé és vérévé lett, tehát a mi áldozatunk a legszorosabb egységbe olvadt Krisztus áldozatával. Most tehát viszontadományként adja Isten a mi feláldozott emberi életünkért az isteni életet, mert szent Fia testével és vérével táplálva, az istenség részeseivé tesz minket. Ez a szentmisében lévő misztérium és ha ennek az igazságát megértettük, akkor életünkben meg kell valósítanunk.

Bevonulásra. (Sirák. 36, 18.)

Ádj, Uram, békességet azoknak, kik benned bízakodnak, hogy prófétáid igazmondóknak bizo-

Introitus. (Eccli. 36, 18.)

Da pacem, Dómine, sustinéntibus te, ut prophétae tui fidéles inveniántur: exáudi preces

nyuljanak: és hallgasd meg szolgádnak és népednek, Izraelnek könyörgését. (Zs. 121, 1.) Örvendeztem, mikor azt mondották nekem, az Úr házába megyünk. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Vezesse szívünket, kérünk, Urunk, irgalmas működésed, mert nélküled nem lehetünk előtted kedvesek. A mi Urunk.

servi tui, et plebis tuae Israel. (Ps. 121, 1.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Dómini íbimus. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto. Sicut erat in princípio.

Orátio. Dírigat corda nostra, quaesumus, Dómine, tuae miserationis operátio: quia tibi sine te placére non póssumus. Per D.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3. tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 1, 4-8.)

Testvérek: Szüntelenül hálát adok Istenemnek mindenkor értetek Isten kegyelméért, mely megadatott nektek Krisztus Jézusban, hogy mindenben gazdagok lettetek őbenne, minden igében és minden ismeretben, amint Krisztus tanubizonysága megerősödött bennetek, úgyhogy semmiféle kegyelemnek sem vagytok híjával, várván a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenését, ki meg is erősít majd titeket mindvégig, hogy feddhetetlenek legyetek a mi Urunk Jézus Krisztus

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 1, 4-8.)

Fratres: Grátias ago Deo meo semper pro vobis in grátia Dei, quae data est vobis in Christo Jesu: quod in ómnibus dívites facti estis in illo, in omni verbo, et in omni sciéntia: sicut testimónium Christi confirmátum est in vobis: ita ut nihil vobis desit in ulla grátia, exspectántibus revelatiónem Dómini nostri Jesu Christi, qui et confirmábit vos usque in finem sine crímine, in die advéntus Dómini nostri Jesu Christi.

eljövetelének napján.

Átvonulásra. (Zs. 121, 1, 7.) Örvendeztem, mikor azt mondották nekem, az Úr házába megyünk. ℣. Békesség legyen váradban és bőség tornyaidban.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 101, 16.) Félik majd nevedet

Graduale. (Ps. 121, 1 et 7.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Dómini íbimus. ℣. Fiat pax in virtúte tua: et abundántia in túrribus tuis.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 101, 16.) Timébunt gentes

det a nemzetek, Uram, és a föld minden királyai fölségedet. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (9, 1-8.)

Az időben: Beszállván Jézus a hajócskába, átkele a tengeren, és az ő városába méne. És íme, hozának neki egy ágyban fekvő inaszakadtat. Látván pedig Jézus azok hitét, mondá az inaszakadtnak: Bízzál, fiam! megbocsáttatnak neked bűneid. És íme, némelyek az írástudók közül mondák magukban: Ez káromkodik. És látván Jézus gondolataikat, mondá: Miért gondoltok gonoszat szívetekben? Mi könnyebb, mondani-e: Megbocsáttatnak neked bűneid; vagy azt mondani: Kelj föl és járj? Hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma vagyon a földön a bűnök megbocsátására, akkor mondá az inaszakadtnak: Kelj föl, vedd ágyadat, és menj házadba. És fölkele, és hazaméne. Látván pedig ezt a seregek, megfélemlének, és dicsőíték Istent, ki ilyen hatalmat adott az embereknek.

Felajánlásra. (Mózes II. 24, 4-5.) Mózes oltárt szentelt az Úrnak és egészen elégő áldozatokat mutatott be rajta és békeáldozatokat áldozott és esti áldozatot

nomen tuum, Dómine: et omnes reges terrae glóriam tuam. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (9, 1-8.)

In illo témpore: Ascéndens Jesus in navículam, transfretávit, et venit in civitátem suam. Et ecce offerébant ei paralyticum jacéntem in lecto. Et videns Jesus fidem illórum, dixit paralytico: Confíde, fili, remittúntur tibi peccáta tua. Et ecce quidam de scribis dixérunt intra se: Hic blasphémat. Et cum vidísset Jesus cogitatiónes eórum, dixit: Ut quid cogitátis mala in córdibus vestris? Quid est facílius dícere: Dimittúntur tibi peccáta tua; an dícere: Surge, et ámbula? Ut autem sciátis, quia Fílius hóminis habet potestátem in terra dimitténdi peccáta, tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam. Et surréxit, et ábiit in domum suam. Vidéntes autem turbae timuérunt, et glorificavérunt Deum, qui dedit potestátem talem homínibus.

Offertorium. (Exodi 24, 4 et 5.) Sanctificávit Móyses altáre Dómino, ófferens super illud holocáusta, et ímmolans víctimas: fecit sacrifícium vespertínum in odó-

mutatott be Izrael fiai előtt, kellemes illatul az Úrnak, az Istennek.

rem suavitátis Dómino Deo, in conspéctu filiórum Israel.

Csendes imádság. Isten, ki ez áldozat tiszteletreméltó cseréje által az egy fölséges Istenségnek részeseivé teszel minket: engedd, kérünk, hogy amint igazságodat megismerjük, épúgy megfelelő élettel is megvalósítsuk. A mi Urunk.

Secreta. Deus, qui nos per hujus sacrifícii veneránda commércia, unius summae divinitátis partícipes éfficis: praesta, quaesumus; ut, sicut tuam cognóscimus veritátem, sic eam dignis móribus assequámur. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3; tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 95, 8-9.) Hozzatok áldozati ajándékokat és jertek udvaraiba: boruljatok le szent udvarában az Úr előtt.

Communio. (Ps. 95, 8-9.) Tóllite hóstias, et introíte in átria ejus: adoráte Dóminum in aula sancta ejus.

Áldozás utáni imádság. Szent ajándékoddal táplálkozva, hálát adunk neked Urunk, és kérjük, irgalmadat, hogy a benne való részesülésre méltóvá tégy minket. A mi Urunk.

Postcommunio. Grátias tibi referímus, Dómine, sacro múnere vegetáti: tuam misericórdiam deprecántes; ut dignos nos ejus participatióne perfícias. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3: tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 19. vasárnap.

Két felszólításban foglaljuk össze a mai szentmise tanítását: «Jöjjetek az Úr lakomájához». — «Öltsétek magatokra Krisztust.» Miután a zsidó nép nem fogadta el Isten meghívását, akkor a pogányokat is meghívta apostolai által. Mi is hivatalosak vagyunk oda, de menyegzői ruhában: azaz új emberré alakulva Krisztusban. Így lesz számunkra is üdvösség az Úr, amint az introitus tanítja. — A mai szentlecke alkalmával tartsunk lelkiismeret-vizsgálatot: megtesszük-e, amire Szent Pál tanít. Ez a mi menyegzői ruhánk; csak ebben leszünk méltók az Úr asztalához járulni. A szentlecke arra tanít, hogy dolgozzunk. Ezt a tanítást kiegészíti

a graduale: Imádkozzunk. A kettő együtt az igazi életszabály: Ora et labora! = Imádkozzál és dolgozzál! — A liturgiában minden részlet a mi okulásunkra van. Rólunk szól és nekünk szól a mai evangélium, hallgassuk ilyen lélekkel. És oly világos a tanítása, hogy nem szorul magyarázatra. Isten meghívottja vagyok! Nekem ünneplő ruhában kell lennem!

Bevonulásra.

Az nép üdve én vagyok, mondja az Úr. Bármely szorultságban kiáltanak hozzám, meghallgatom őket és mindörökre Uruk leszek. (Zs. 77, 1.) Figyelj, népem, tanításomra, hajtsd füledet szájam igéire. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, távoztass el kegyesen mindent, ami nekünk ártalmas, hogy testben és lélekben egyformán akadálytalanul, szabadon kövessük, ami a tied. A mi Urunk.

Introitus.

Salus pópuli ego sum, dicit Dóminus: de quacúmque tribulatióne clamáverint ad me, exáudiam eos: et ero illorum Dóminus in perpétuum. (Ps. 77, 1.) Atténdite, pópule meus, legem meam: inclináte aurem vestram in verba oris mei. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens et miséricors Deus, univérsa nobis adversántia propitiátus exclúde: ut mente et córpore páriter expedíti, quae tua sunt, líberis méntibus exsequámur. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. I., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. I.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (4, 23-28.)

Testvérek: Újuljatok meg lelkileg bensőtökben, és valóban magatokra öltsétek az új embert, aki az Isten képére teremtetett igaznak és szentnek. Azért szakítsatok a hazugsággal, és mindenki igazat mondjon felebarátjának, hisz egymásnak testrészei vagyunk. Ha haragusztok is, ne vétkezzetek: a nap ne nyugodjék le haragotok fölött. Ne adja-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (4, 23-28.)

Fratres: Renovámini spíritu mentis vestrae, et indúite novum hóminem, qui secúndum Deum creátus est in justítia, et sanctitáte veritátis. Propter quod deponéntes mendácium, loquímini veritátem unusquísque cum próximo suo: quóniam sumus ínvicem membra. Irascímini, et nolíte peccáre: sol non óccidat super iracúndiam vestram.

tok helyet az ördögnek. Aki lopott, többé ne lopjon, hanem inkább dolgozzék, önkezével tisztességgel szerezzen javakat, hogy legyen, miből adjon a szűkölködőknek.

Átvonulásra. (Zs. 140, 2.) Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom, Uram. ℣. És kezem felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 104, 1.) Áldjátok az Urat és hívjátok segítségül nevét: hirdessétek a nemzetek közt műveit. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (22, 1-14.)

Az időben: Példabeszédben szólt Jézus a főpapokhoz és farizeusokhoz, mondván: Hasonló a mennyek országa egy királyemberhez, ki menyegzőt szerze fiának. És elküldé szolgáit, hogy hívják meg a hivatalosokat a menyegzőre; de nem akartak eljönni. Ismét más szolgákat külde, izenvén: Mondjátok meg a hivatalosoknak: Íme, elkészítettem ebédemet, tulkaim és hízlalt állataim le vannak ölve, és minden kész; jöjjetek a menyegzőre. De azok nem törődvén vele, elmenének, egyik majorjába, másik meg üzlete után. A többiek pedig megfogván szolgáit, bántalmazák őket és megölék. Nolite locum dare diábolo: qui furabátur, jam non furétur; magis autem labóret, operándo mánibus suis, quod bonum est, ut hábeat unde tríbuat necessitátem patiénti.

Graduale. (Psalm. 140, 2.) Dirigátur orátio mea, sicut incénsum in conspéctu tuo, Dómine. ℣. Elevátio mánuum meárum sacrifícium vespertínum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 104, 1.) Confitémini Dómino, et invocáte nomen ejus: annuntiáte inter gentes ópera ejus. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (22, 1-14.)

In illo témpore: Loquebátur Jesus princípibus sacerdótum et pharisaeis in parábolis, dicens: Símile factum est regnum caelórum hómini regi, qui fecit núptias fílio suo. Et misit servos suos vocáre invitátos ad núptias, et nolébant veníre. Íterum misit álios servos, dicens: Dícite invitátis: Ecce prándium meum parávi, tauri mei et altília occísa sunt, et ómnia paráta: veníte ad núptias. Illi autem neglexérunt: et abiérunt, álius in villam suam, álius vero ad negotiatiónem suam: réliqui vero tenuérunt servos ejus, et contuméliis afféctos occidérunt. Rex autem cum audísset,

Midőn a király ezt hallotta, megharaguvék, és elküldvén hadait, elveszíté ama gyilkosokat, és városukat felégeté. Akkor mondá szolgáinak: A menyegző ugyan kész, de a hivatalosak nem voltak méltók. Menjetek ki tehát az útszélre és akit csak találtok, hívjátok a menyegzőre. És kimenvén szolgái az utakra, összegyüjték mind, akiket találtak, roszszakat és jókat, és betelék a lakodalmas ház vendégekkel. Beméne pedig a király, hogy megnézze a letelepülteket; és láta ott egy embert, ki nem volt menyegzői ruhába öltözve. És mondá neki: Barátom! hogy jöttél ide be menyegzői ruha nélkül? Amaz pedig elnémula. Akkor mondá a király a szolgáknak: Megkötözvén kezeit és lábait, vessétek őt a külső sötétségre; ott lészen sírás és fogak csikorgatása. Mert sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak.

irátus est: et missis exercítibus suis, pérdidit homicídas illos, et civitátem illórum succéndit. Tunc ait sérvis suis: Núptiae quidem parátae sunt, sed qui invitáti erant, non fuérunt digni. Ite ergo ad éxitus viárum, et quoscúmque invenéritis, vocáte ad núptias. Et egréssi servi ejus in vias, congregavérunt omnes, quos invenérunt, malos et bonos: et implétae sunt núptiae discumbéntium. Intrávit autem rex, ut vidéret discumbéntes, et vidit ibi hóminem non vestítum veste nuptiáli. Et ait illi: Amíce, quómodo huc intrásti non habens vestem nuptiálem? At ille obmútuit. Tunc dixit rex minístris: Ligátis mánibus et pédibus ejus, míttite eum in ténebras exterióres: ibi erit fletus, et stridor déntium. Multi enim sunt vocáti, pauci vero elécti.

Felajánlásra. (Zsolt. 137, 7.) Ha szorongatások között járok is, megőrzöd életemet, Uram, és elleneim haragjával szemben kinyujtod kezedet és jobbod megszabadít engem.

Offertorium. (Ps. 137, 7.) Si ambulávero in médio tribulatiónis, vivificábis me, Dómine: et super iram inimicórum meórum exténdes manum tuam, et salvum me fáciet déxtera tua.

Csendes imádság. Engedd, kérünk, Urunk, hogy ez adományok, melyeket Fölséged színe előtt bemutattunk, számunkra üdvözszerzők legyenek. A mi.

Secreta. Haec múnera, quaesumus, Dómine, quae óculis tuae majestátis offérimus, salutária nobis esse concéde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Prefáció vasárnap a Szenthároműságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 118, 4-5.) Te azt parancsoltad, hogy rendeleteidet gondosan meg kell tartani: bár arra irányulnának utaim, hogy megtartsam törvényedet.

Communio. (Ps. 118, 4-5.) Tu mandásti mandáta tua custodíri nimis: útinam dirigántur viae meae, ad custodiéndas justificatiónes tuas.

Áldozás utáni imádság. A te gyógyító működésed, Urunk, szabadítson meg minket kegyesen rossz hajlamainktól és tegyen mindenkor parancsaidhoz ragaszkodóvá. A mi Urunk.

Postcommunio. Tua nos, Dómine, medicinális operátio, et a nostris perversitátibus cleménter expédiat, et tuis semper fáciat inhaerére mandátis. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Pünkösd után 20. vasárnap.

A pünkösd utáni idő utolsó vasárnapjain közös gondolat vonul végig. Készüljünk az utolsó dolgokra. A négy utolsó dolog: a halál, az ítélet, a pokol és a mennyország közül ránk nézve a legfontosabb, az igazi sorsdöntő, az ítélet. A legutolsó vasárnap evangéliuma ezt tárja majd a szemünk elé. De hogy nyugodt lélekkel nézhessünk szembe ítéletünkkel, arra készít elő a mai szentmise is, mikor a legfontosabb érzelemre: a bűnbánat érzelmére tanít a kafarnaumi százados példájával és a szentmise énekeiben. A százados előbb nem hisz teljes szívvel-lélekkel az Úr szavában. Az Úr ezért megrója őt. Ekkor alázatosan, hivő lélekkel kér és meggyógyul gyermeke. Ne legyünk kicsinyhitűek, hanem alázatos, bűnbánó lélekkel higgyünk Mesterünk szavának és nyugodtan várhatjuk ítéletünket.

Bevonulásra. (Dán. 3, 31, 29, 35.) Mindazt, amit velünk tettél, Uram, igazságos ítélettel cselekedted, mert vétkeztünk ellened és parancsaidnak nem engedelmeskedtünk: de di-

Introitus. (Dan. 3, 31, 29 et 35.) Omnia, quae fecísti nobis, Dómine, in vero judício fecísti, quia peccávimus tibi, et mandátis tuis non obedívimus: sed da glóriam nómini tuo, et

csőítsd meg nevedet és tégy velünk nagy irgalmasságod szerint. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Kérünk, Urunk, adj híveidnek megengesztelődötten bocsánatot és békességet, hogy minden bűntől megtisztulva, nyugodt lélekkel szolgáljanak neked. A mi Urunk.

fac nobíscum secúndum multitúdinem misericórdiae tuae. (Ps. 118, 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Largíre, quaesumus, Dómine, fidélibus tuis indulgéntiam placátus et pacem: ut páriter ab ómnibus mundéntur offénsis, et secúra tibi mente desérviant. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (5, 15-21.)

Testvérek: Vigyázzatok, hogy óvatosan éljetek; nem mint esztelenek, hanem mint bölcsek; jól értékesítsétek az időt, mert rossz napokat élünk. Ne legyetek tehát oktalanok, hanem értelmesek abban, mi az Úrnak akarata. Meg ne részegedjetek borral, mert benne fajtalanság vagyon, inkább teljetek el Szentlélekkel. Magatok közt zsoltárokat, szent dalokat és lelki énekeket mondjatok, énekeljetek és zengedezzetek szívetekben az Úrnak. Adjatok hálát mindenkor mindenért a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében az Istennek és Atyának. Engedelmeskedjetek egymásnak Krisztus félelmében.

Léctio Epístolae beáti Paul Apóstoli ad Ephésios. (5, 15-21.)

Fratres: Vidéte quómodo caute ambulétis: non quasi insipiéntes, sed ut sapiéntes, rediméntes tempus, quóniam dies mali sunt. Proptérea nolíte fieri imprudéntes, sed intellegéntes, quae sit volúntas Dei. Et nolíte inebriári vino, in quo est luxúria: sed implémini Spíritu Sancto, loquéntes vobismetípsis in psalmis, et hymnis, et cánticis spirituálibus, cantántes, et psalléntes in córdibus vestris Dómino: grátias agéntes semper pro ómnibus, in nómine Dómini nostri Jesu Christi, Deo et Patri. Subjécti invicem in timóre Christi.

Átvonulásra. (Zsolt. 144, 15-16.) Mindeneknek szeme benned bízik, Uram, és te

Graduale. (Ps. 144, 15-16.) Oculi ómnium in te sperant, Dómine: et tu das illis

idejében megadod ételüket. ℣. Megnyitod kezedet és betöltesz minden élőt áldásoddal.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 107, 2.) Kész az én szívem, Isten, kész az én szívem: éneklek és zsoltárt zengedezem neked, én dicsőségem. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (4, 46-53.)

Az időben: Volt Kafarnaumban egy királyi ember, kinek fia beteg vala. Midőn ez meghallotta, hogy Jézus Judeából Galileába érkezett, hozzáméne és kéré őt, hogy jöjjön le, és gyógyítsa meg fiát, mert már halálán vala. Mondá azért neki Jézus: Hacsak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek. Felelé a királyi ember: Uram! jöjj le, míg meg nem hal gyermekem. Mondá neki Jézus: Menj el, a te fiad él. Hitt az ember a beszédnek, melyet Jézus mondott neki, és elméne. Amint hazafelé tartott, már elébe jövének szolgái, és jelenték, mondván, hogy fia él. Tudakozódék tehát tőlük az óráról, mikor jobban lett; és mondák neki, hogy tegnap hét órakor hagyta el őt a láz. Megérté tehát az atya, hogy éppen ebben az órában mondotta neki Jézus: A te fiad él. És hitt ő és egész háza.

escam in témpore opportúno. ℣. Aperis tu manum tuam: et imples omne ánimal benedictióne.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 107, 2.) Parátum cor meum, Deus, parátum cor meum: cantábo, et psallam tibi, glória mea. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (4, 46-53.)

In illo témpore: Erat quidam régulus, cujus fílius infirmabátur Caphárnaum. Hic cum audísset, quia Jesus adveníret a Judaea in Galilaeam, ábiit ad eum, et rogábat eum ut descénderet, et sanáret fílium ejus: incipiébat enim mori. Dixit ergo Jesus ad eum: Nisi signa et prodígia vidéritis, non créditis. Dicit ad eum régulus: Dómine, descénde priúsquam moriátur fílius meus. Dicit ei Jesus: Vade, fílius tuus vivit. Crédidit homo sermóni, quem dixit ei Jesus, et ibat. Jam autem eo descendénte, servi occurrérunt ei, et nuntiavérunt dicéntes, quia fílius ejus víveret. Interrogábat ergo horam ab eis, in qua mélius habúerit. Et dixérunt ei: Quia heri hora séptima relíquit eum febris. Cognóvit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Jesus: Fílius tuus vivit: et crédidit ipse, et domus ejus tota.

Felajánlásra. (Zsolt. 136, 1.) Ültünk Babilon folyóvizei mellett és sírtunk, amikor a Sionra gondoltunk.

Offertorium. (Ps. 136, 1.) Super flúmina Babylónis illic sédimus, et flévimus: dum recordarémur tui, Sion.

Csendes imádság. Ezek a miszteriumok, kérünk Urunk, nyujtsanak nekünk mennyei gyógyszert és irtsák ki szívünk hibáit. A mi Urunk.

Secreta. Caeléstem nobis praebeant haec mystéria, quaesumus, Dómine, medicínam: et vítia nostri cordis expúrgent. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. l.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 118, 49-50.) Emlékezzél meg szavadról, melyet szolgádnak mondottál, Uram, mellyel nekem reménységet nyujtottál: nyomorúságomban ez vigasztal engem.

Communio. (Ps. 118, 49-50.) Meménto verbi tui servo tuo, Dómine, in quo mihi spem dedísti: haec me consoláta est in humilitáte mea.

Áldozás utáni imádság. Hogy szent adományaidra méltók legyünk, Urunk, tedd meg, kérünk, hogy parancsaidnak mindig engedelmeskedjünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Ut sacris, Dómine, reddámur digni munéribus: fac nos, quaesumus, tuis semper obedíre mandátis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. l.)

Pünkösd után 21. vasárnap.

A mai vasárnap is az utolsó ítéletre készít elő. Ezért szól a küzdelemről, melyet a gonosszal kell megvívnunk és ezért tanít arra, amire a Miatyánk is int: Ha azt akarjuk, hogy Isten az ítéletkor megbocsásson nekünk, akkor mi is bocsássunk meg az ellenünk vétőknek. A küzdelmünk két segítőjéről is szól a mai liturgia: Isten hatalmáról, melynek nincs ki ellenálljon és Isten fegyverzetéről, melyet magunkra öltve győztesek leszünk. — Tudjuk a Szentírásból, hogy az ördög éppen az ítélet előtt mesterkedik legjobban azon, hogy elejtsen minket. Azért tanít ma Szent Pál által arra az Egyház, hogy mint tudunk neki legjobban ellenállani. Ha érezzük, hogy harcainkat nem vivtuk végig győzedelmesen,

hogy hibáztunk közben és rászorulunk Isten megbocsátó irgalmasságára, akkor vessük szívünkbe a mai evangélium tanítását és bocsássunk meg mi is mindazoknak, akik minket megbántottak.

Bevonulásra. (Eszt. 13, 9, 10-11.)

Hatalmad alá tartozik, Uram, minden és nincs, aki akaratodnak ellentállhatna, mert te teremtettél mindent, az eget és a földet és mindent, amit az ég pereme magában foglal: a mindenség Ura te vagy. (Zs.118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Családodat, kérünk, Urunk, őrizd meg örök jóságoddal, hogy védelmed alatt minden bajtól mentes legyen és jótettekkel áldozzon nevednek. A mi Urunk.

Introitus. (Esth. 13, 9 et 10-11.)

In voluntáte tua, Dómine, univérsa sunt pósita, et non est qui possit resístere voluntáti tuae: tu enim fecísti ómnia, caelum et terram, et univérsa quae caeli ámbitu continéntur: Dóminus univérsorum tu es. (Ps. 118, 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Famíliam tuam, quaesumus, Dómine, contínua pietáte custódi: ut a cunctis adversitátibus, te protegénte, sit líbera; et in bonis áctibus tuo nómini sit devóta. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. I. a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (6, 10-17.)

Testvérek: Erősödjetek meg az Úrban az ő erejének hatalmából. Öltsétek fel az Isten fegyverzetét, hogy megállhassatok az ördög cselvetései ellen. Mert nem a test és a vér ellen kell tusakodnunk, hanem a fejedelemségek és a hatalmasságok ellen, ennek a sötétségnek világkormányzói ellen, a gonoszságnak égi magasságokban levő szellemei

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (6, 10-17.)

Fratres: Confortámini in Dómino, et in poténtia virtútis ejus. Indúite vos armatúram Dei, ut possítis stare advérsus insídias diáboli. Quóniam non est nobis colluctátio advérsus carnem et sánguinem: sed advérsus príncipes, et potestátes, advérsus mundi rectóres tenebrárum harum, contra spirituália, nequítiae, in caeléstibus. Proptérea accípite ar-

ellen. Ennélfogva vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon, s megállhassatok, mert mindent megtettetek. Úgy álljatok tehát, hogy derekatokat felövezzétek igazsággal, s rajtatok legyen az igazság vértje. Lábatok saruja legyen a felkészültség, a béke evangéliumának hirdetésére. Mindezekhez vegyétek a hit pajzsát, amellyel kiolthatjátok a gonosznak minden tüzes nyilát. Azonkívül vegyétek fel az üdvösség sisakját és a Lélek kardját: vagyis az Isten igéjét.

matúram Dei, ut possítis resístere in die malo, et in ómnibus perfécti stare. State ergo succíncti lumbos vestros in veritáte, et indúti lorícam justítiae, et calceáti pedes in praeparatióne Evangélii pacis: in ómnibus suméntes scutum fídei, in quo possítis ómnia tela nequíssimi ígnea exstínguere: et gáleam salútis assúmite: et gládium spíritus, quod est verbum Dei.

Átvonulásra. (Zsolt. 89, 1-2.) Uram, te vagy a mi menedékünk, nemzedékről-nemzedékre. ℣. Mielőtt hegyek lettek, föld és világ születtek: öröktől fogva és mindörökké vagy te Isten.

Graduale. (Psalm. 89, 1-2.) Dómine, refúgium factus es nobis, a generatióne et progénie. ℣. Priúsquam montes fíerent, aut formarétur terra et orbis: a saeculo, et usque in saeculum tu es Deus.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 113, 1.) Midőn Izrael kivonult Egyiptomból, Jákob házanépe az idegen nép közül. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 113, 1.) In éxitu Israel de Aegypto, domus Jacob de pópulo bárbaro. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (18, 23-35.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak a következő példabeszédet: Hasonlít a mennyek országa egy királyemberhez, aki számot akart vetni szolgáival. És mikor elkezdte a számvetést, eléje vivének egyet, ki neki tízezer talentommal tartozott. Mivel pedig nem volt miből megfizetnie, jussit ura eladatni őt, feleségét, gyermekeit és mindenét, amije csak volt, s úgy megfizetni. Ekkor leborulván előtte a szolga, könyörgött neki, mondván: Uram, légy irgalmas hozzám, s mindent megadok neked. Megesett a szolga urának szíve rajta, elbocsátotta őt, s elengedte neki az adósságot. Amint pedig kiment a szolga, találkozott egyik szolgatársával, aki neki száz dénárral tartozott, megragadta, fojtogatta és mondá: Fizesd meg, amivel tartozol! Szolgatársa pedig leborulván előtte, könyörgött neki, mondván: Légy irgalmas hozzám, s megadom neked. De ő nem akart, hanem elment és börtönbe vetette, míg meg nem fizeti, amivel tartozik. Látván pedig szolgatársai, ami történt, igen elszomorodtak, elmentek és elmondták urukban mindazt, ami történt. Akkor urához hívatta őt és mondá neki: Gonosz szolga, mindent elengedtem neked, mert könyörögtél nekem; nem kellett volna-e neked is irgalmasságot gyakorolnod szolgatársadon, amint én is irgalmasságot gyakoroltam rajtad? És haragra gerjedvén ura, átadta őt a kínzóknak, míg meg nem fizeti mindazt, amivel tartozik. Így cselekszik majd mennyei Atyám is veletek, ha mindegyik nem bocsátja meg szívéből testvérének vétkeit.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (18, 23-35.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis parábolam hanc: Assimilátum est regnum caelórum hómini regi, qui vóluit ratiónem pónere cum servis suis. Et cum coepísset ratiónem pónere, oblátus est ei unus, qui debébat ei decem míllia talénta. Cum autem non habéret unde rédderet, jussit eum dominus ejus vendi, et uxorem ejus, et fílios, et omnia quae habébat, et reddi. Procidens autem servus ille, orábat eum, dicens: Patiéntiam habe in me, et ómnia reddam tibi. Misértus autem dominus servi illíus, dimísit eum, et débitum dimísit ei. Egréssus autem servus ille, invénit unum de consérvis suis, qui debébat ei centum denários: et tenens suffocábat eum, dicens: Redde quod debes. Procidens ergo consérvus ejus, rogábat eum, dicens: Patiéntiam habe in me, et ómnia reddam tibi. Ille autem nolébat, sed ábiit, et misit eum in cárcerem, donec réddat débitum. Vidéntes autem consérvi ejus quae fiébant, contristáti sunt valde, et venérunt, et narravérunt domino suo ómnia quae facta fúerant. Tunc vocávit illum dominus suus, et ait illi: Serve nequam, omne débitum dimísi tibi, quóniam rogásti me: nonne ergo opórtuit et te misereri consérvi tui, sicut et ego tui misértus sum? Et iratus dominus ejus, tradidit eum tortóribus, quoadúsque réddat univérsum débitum. Sic et Pater meus caeléstis fáciet vobis, si non remiséritis unusquísque fratri suo de córdibus vestris.

fizetnie, parancsolá ura, hogy adják el őt és feleségét, gyermekeit és minden vagyonát és úgy fizessen. Leborulván pedig a szolga, esedezék neki mondván: Légy türelemmel irántam, és mindent megfizetek neked. Könyörülvén tehát az úr ama szolgán, elbocsátá őt, és az adósságot elengedé neki. Kimenvén pedig ez a szolga, találkozék egyik szolgatársával, ki neki száz denárral tartozott; és megragadván, fojtogatá őt, mondván: Add meg, amivel tartozol. És leborulván szolgatársa, kéré őt, mondván: Légy türelemmel irántam, és mindent megfizetek neked. De amaz nem engedett, hanem ment és tömlöcbe veté őt, míg csak meg nem fizeti adósságát. Látván pedig szolgatársai a történteket, igen megszomorodának, és urukhoz menvén, elbeszélék neki mind, ami történt. Akkor előhíván őt ura, mondá neki: Gonosz szolga! minden adósságot elengedtem neked, mivelhogy kértél engem; nem kellett volna-e tehát neked is könyörülnöd szolgatársadon, mint ahogy én is könyörültem rajtad? És megharagudván ura, átadá őt a poroszlóknak, míg csak meg nem fizeti minden adósságát. Így fog cselekedni

dóminus ejus venúmdari, et uxórem ejus, et fílios, et ómnia, quae habébat, et reddi. Prócidens autem servus ille, orábat eum, dicens: Patiéntiam habe in me, et ómnia reddam tibi. Misértus autem dóminus servi illíus dimísit eum, et débitum dimísit ei. Egréssus autem servus ille, invénit unum de consérvis suis, qui debébat ei centum denários: et tenens suffocábat eum, dicens: Redde quod debes. Et prócidens consérvus ejus, rogábat eum, dicens: Patiéntiam habe in me, et ómnia reddam tibi. Ille autem nóluit: sed ábiit, et misit eum in cárcerem donec rédderet débitum. Viéntes autem consérvi ejus quae fiébant, contristáti sunt valde: et venérunt, et narravérunt dómino suo ómnia, quae facta fúerant. Tunc vocávit illum dóminus suus: et ait illi: Serve nequam, omne débitum dimísi tibi, quóniam rogásti me: nonne ergo opórtuit et te miseréri consérvi tui, sicut et ego tui misértus sum? Et irátus dóminus ejus, trádidit eum tortóribus, quoadúsque rédderet univérsum débitum. Sic et Pater meus caeléstis fáciet vobis, si non remiséritis unusquísque fratri suo de córdibus vestris.

mennyei Atyám is veletek, ha meg nem bocsáttok, kiki az ő atyjafiának, szívetekből.

Felajánlásra. (Jób. 1.) Volt egy férfiú, Húsz földjén, kinek Jób volt a neve. Egyszerű, egyenes és istenfélő volt. A sátán követelte őt magának, hogy megkísértse. És hatalmat kapott az Úrtól vagyona és teste felett: és el is pusztította minden vagyonát és gyermekeit is, sőt testét is súlyos fekéllyel megsebesítette.

Csendes imádság. Fogadd, Urunk, kegyesen ez adományokat, amelyekről akarod, hogy téged megengeszteljenek, nekünk pedig hatalmas jóságodból az üdvösséget visszaszerezzék. A mi Urunk.

Offertorium. (Job 1.) Vir erat in terra Hus, nómine Job: simplex et rectus, ac timens Deum: quem Satan pétiit, ut tentáret: et data est ei potéstas a Dómino in facultátes, et in carnem ejus: perdidítque omnem substántiam ipsius, et fílios: carnem quoque ejus gravi úlcere vulnerávit.

Secreta. Súscipe, Dómine, propítius hóstias: quibus et te placári voluísti, et nobis salútem poténti pietáte restítui. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 118, 81, 84, 86.) Lelkem epedve várja segítségedet, igédben én felette remélek: mikor mondasz ítéletet üldözőim felett? csalárdul üldöznek, segíts meg engem, Uram, Istenem.

Áldozás utáni imádság. A halhatatlanság táplálékát elnyerve, kérünk, Urunk, hogy amit szánkkal vettünk, azt tiszta lélekkel megőrizzük. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 118, 81, 84 et 86.) In salutári tuo ánima mea, et in verbum tuum sperávi: quando fácies de persequéntibus me judícium? iníqui persecúti sunt me, ádjuva me, Dómine Deus meus.

Postcommunio. Immortalitátis alimóniam consecúti, quaesumus, Dómine: ut, quod ore percépimus, pura mente sectémur. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 22. vasárnap.

Ma is már az utolsó ítéletre készít elő az Egyház a szentmise liturgiájában. Ezért tanít Szent Pállal az állhatatos kitartásra, ezért figyelmeztet az Úr szavával, hogy adjuk meg az Istennek, ami az Istené. Szívleljük meg az Egyháznak évenkint visszatérő tanítását és gondoljunk ezekben a napokban az «utolsó dolgokra», hogy meglegyen bennünk a szent komolyság. Így a szentlecke hármas tanítást foglal magában. Először a bizalomra tanít, azután a végsőkig tartó állhatatosságra int és végül figyelmeztet, hogy az igazság gyümölcseivel, tetteinkkel készüljünk az ítéletre.

Bevonulásra. (Zs. 129, 3-4.) Uram, ha a vétkeket figyelembe veszed, Uram, ki állhat meg előtted? Ám tenálad bocsánat vagyon, Izrael Istene! (Zs. u. a. 1-2.) Mélységekből kiáltok hozzád, Uram: Uram, hallgasd meg szavamat. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, oltalmunk és erősségünk, figyelj Egyházad buzgó könyörgésére és te, a buzgóságnak szerzője, add, hogy amit hittel kérünk, azt valóban meg is nyerjük. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 129, 3-4.) Si iniquitátes observáveris, Dómine, Dómine, quis sustinébit? quia apud te propitiátio est, Deus Israel. (Ps. ibid., 1-2.) De profúndis clamávi ad te, Dómine: Dómine, exáudi vocem meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, refúgium nostrum, et virtus: adésto piis Ecclésiae tuae précibus, auctor ipse pietátis, et praesta: ut, quod fidéliter pétimus, efficáciter consequámur. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. I., a 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből. (1, 6-11.)

Testvérek: Bízunk Jézus Krisztusban, hogy aki megkezdte bennetek a jó művet, teljessé teszi azt Krisztus Jézus napjáig; amint illő is, hogy így gondolkozzam mindnyájatokról, mert szívembe zártalak titeket, kik mindnyá-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Philippénses. (1, 6-11.)

Fratres: Confídimus in Dómino Jesu, quia qui coepit in vobis opus bonum, perfíciet usque in diem Christi Jesu. Sicut est mihi justum hoc sentíre pro ómnibus vobis: eo quod hábeam vos in corde, et in vínculis meis, et in defensióne, et

jan társai vagytok örömömnek a bilincseimben, valamint az evangéliumnak megvédelmezésében és megerősítésében. Tanum ugyanis az Isten, mennyire vágyódom mindnyájatok után Jézus Krisztus szeretetében. S ezért imádkozom, hogy szeretetetek mindjobban gazdagodjék megismeréssel és teljes megértéssel, hogy válasszátok a jobbat, hogy tiszták és kifogástalanok legyetek Krisztus napjára, telve az igazságnak Jézus Krisztus által szerzett gyümölcsével, az Isten dicsőségére és dícséretére.

confirmatióne Evangélii, sócios gáudii mei omnes vos esse. Testis enim mihi est Deus, quómodo cúpiam omnes vos in viscéribus Jesu Christi. Et hoc oro ut cáritas vestra magis ac magis abúndet in sciéntia, et in omni sensu: ut probétis potióra, ut sitis sincéri, et sine offénsa in diem Christi, repléti fructu justítiae per Jesum Christum, in glóriam et laudem Dei.

Átvonulásra. (Zsolt. 132, 1-2.) Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, ha együtt laknak a testvérek. ℣. Olyan az, mint a kenet a fejen, mely lecsordul a szakállra, Áron szakállára.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 113, 11.) Kik félik az Urat, benne bizakodnak: ő a segítőjük és az oltalmazójuk. Alleluja!

Graduale. (Ps. 132, 1-2.) Ecce quam bonum, et quam jucúndum, habitáre fratres in unum! ℣. Sicut unguéntum in cápite, quod descéndit in barbam, barbam Aaron.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 113, 11.) Qui timent Dóminum sperent in eo: adjútor et protéctor eórum est. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (22, 15-21.)

Az időben: Elmenvén a farizeusok, tanácsot tartának, hogy megfogják Jézust beszédében. És hozzája küldék tanítványaikat a Heródes-pártiakkal, mondván: Mester! tudjuk, hogy igazmondó vagy, és az Isten útját igazságban tanítod, és nem törődöl senkivel, mert nem tekinted az emberek

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (22, 15-21.)

In illo témpore: Abeúntes pharisaei consílium iniérunt ut cáperent Jesum in sermóne. Et mittunt ei discípulos suos cum Herodiánis, dicéntes: Magíster, scimus quia verax es, et viam Dei in veritáte doces, et non est tibi cura de áliquo: non enim réspicis persónam hóminum: dic ergo nobis quid

személyét; mondd meg tehát nekünk, mit gondolsz: Szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem? Tudván pedig Jézus az ő álnokságukat, mondá: Mit kísértetek engem? képmutatók! Mutassátok meg nekem az adópénzt. Azok pedig hozának neki egy denárt. És mondá nekik Jézus: Kié ez a kép és e felírás? Felelék neki: A császáré. Akkor mondá nekik: Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami Istené.

tibi vidétur, licet censum dare Caesari, an non? Cognita autem Jesus nequítia eórum, ait: Quid me tentátis, hypócritae? Osténdite mihi numísma census. At illi obtulérunt ei denárium. Et ait illis, Jesus: Cujus est imágo haec, et superscriptio? Dicunt ei: Caesaris. Tunc ait illis: Réddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari; et quae sunt Dei, Deo.

Felajánlásra. (Eszt. 14, 12-13.) Emlékezzél meg rólam, Uram, ki minden hatalmasság felett uralkodol és adj helyes szót ajkamra, hogy beszédem kegyelmet találjon a király előtt.

Offertorium. (Esth. 14, 12 et 13.) Recordáre mei, Dómine, omni potentátui dóminans: et da sermónem rectum in os meum, ut pláceant verba mea in conspéctu princípis.

Csendes imádság. Add meg, irgalmas Isten, hogy ez az üdvöthozó felajánlás egyrészt bűneinktől szabadítson meg mindenkor, másrészt óvjon meg minden viszontagságtól. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Secreta. Da, miséricors Deus: ut haec salutáris oblátio et a própriis nos reátibus indesinénter expédiat, et ab ómnibus tueátur advérsis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapon.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 16, 6.) Kiáltok, hisz te meghallgatsz, Istenem: hajtsd hozzám füledet, hallgasd meg szavaimat.

Communio. (Psalm. 16, 6.) Ego clamávi, quóniam exaudísti me, Deus: inclína aurem tuam, et exáudi verba mea.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, a szent misztérium

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, sacri dona mystérii, humíliter de-

ajándékait és alázatosan kérünk, hogy amit emlékezetedre megünnepeltetsz, az gyengeségünk támaszául szolgáljon: Ki élsz.

precántes: ut quae in tui commemoratiónem nos fácere praecepisti, in nostrae proficiant infirmitátis auxílium: Qui vivis et regnas.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapon.)

Pünkösd után 23. vasárnap.

A Pünkösd utáni idő jelképe a mi hosszú vándorútunknak az égi haza felé. Az utolsó vasárnapok tehát ennek az útnak az utolsó állomásait jelzik. A szentmise énekei már mind erre vonatkoznak és ha Pünkösd után 24-nél több vasárnap esnék, akkor ezek az énekek állandóan megmaradnak, míg a többi részt a vízkereszt után fennmaradt misékből kell vennünk. A mai szentmise is egyébként az Isten erejében és irgalmában való bizalmat akarja bennünk növelni, mely a bűn bilincsétől (or.), a rabságból (énekek) sőt a halálból (ev.) és bármely szükségből (com.) ki tud szabadítani.

Bevonulásra. (Jer. 29, 11, 12, 14.)

Így szól az Úr: Én a békesség gondolatait gondolom és nem a sanyargatásáit: hívjatok segítségül és én meghallgatlak titeket: és hazavezetlek fogságtokból bármely helyről. (Zs. 84, 2.) Megáldottad, Uram, a te országodat, véget vetettél Jákob fogságának. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Bocsásd meg, kérünk, Urunk, népednek bűneit, hogy vétkeink bilincseiből, melyeket gyarlóságunkkal vettünk magunkra, a te jóságod által kiszabaduljunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Jerem. 29, 11, 12 et 14.)

Dicit Dóminus: Ego cógito cogitatiónes pacis, et non afflictiónis: invocábitis me, et ego exáudiam vos: et redúcam captivitátem vestram de cunctis locis. (Ps. 84, 2.) Benedixísti, Dómine, terram tuam: avertísti captivitátem Jacob. ℣. Glória Patri.

Orátio. Absólve, quaesumus, Dómine, tuórum delícta populórum: ut a peccatórum néxibus, quae pro nostra fragilitáte contráximus, tua benignitáte liberémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapon.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből. (3, 17-21. és 4, 1-3.)

Testvérek: Kövessétek a példámat, és figyelmezzetek azokra, akik aszerint élnek, amint példát adtunk nektek. Mert sokan élnek úgy, (sokszor mondtam nektek s most is sírva mondom,) mint Krisztus keresztjének ellenségei. Ezeknek végük pusztulás, istenük a hasuk, s dicsekvésük az, ami a szégyenük. Ők földi dolgokat hajhásznak. A mi hazánk azonban a mennyekben van, ahonnan várjuk Üdvözítőnket is, az Úr Jézus Krisztust. Ő újjáalakítja gyarló testünket és hasonlóvá teszi az ő dicsőséges testéhez azon erejénél fogva, amellyel hatalma alá vethet mindent. Azért szeretett testvéreim, kedveltjeim, kik örömöm és koronám vagytok, így maradjatok meg az Úrban, szeretettjeim. Evodiát igen kérem, szintúgy Szintichet is nagyon kérem, hogy értsenek egyet az Úrban. Téged is felkérlek igazi munkatársam, légy nekik segítségükre, kik velem együtt dolgoztak az evangéliumban, Kelemennel és a többi munkatársaimmal, kiknek neve az élet könyvében van.

Lléctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Philippénses. (3, 17-21; 4, 1-3.)

Fratres: Imitatóres mei estóte, et observáte eos qui ita ámbulant, sicut habétis formam nostram. Multi enim ámbulant, quos saepe dicébam vobis (nunc autem et flens dico) inimícos crucis Christi: quorum finis intéritus: quorum Deus venter est: et glória in confusióne ipsórum, qui terréna sápiunt. Nostra autem conversátio in caelis est: unde étiam Salvatórem exspectámus Dóminum nostrum Jesum Christum, qui reformábit corpus humilitátis nostrae, configurátum córpori claritátis suae, secúndum operatiónem, qua étiam possit subjícere sibi ómnia. Ítaque, fratres mei caríssimi, et desideratíssimi, gáudium meum, et coróna mea: sic state in Dómino, caríssimi. Evódiam rogo, et Syntychen déprecor idípsum sápere in Dómino. Etiam rogo et te, germáne compar, ádjuva illas, quae mecum laboravérunt in Evangélio cum Cleménte, et céteris adjutóribus meis, quorum nómina sunt in libro vitae.

Átvonulásra. (Zs. 43, 8-9.) Sanyargatóinktól, Uram, te mentesz meg minket és te szégyeníted meg gyűlölőinket.

Graduale. (Ps. 43, 8-9.) Liberásti nos, Dómine, ex affligéntibus nos: et eos, qui nos odérunt, confudísti. ℣.

℣. Mindenkoron az Istenben dicsekszünk, és hálát mindörökké a te nevedben zengünk.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 129, 1-2.) A mélységekből kiáltok hozzád, Uram: Uram, hallgasd meg szavamat. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (9, 18-26.)

Az időben: Beszélt Jézus a sereghez, s íme, egy elöljáró jövén hozzá, imádá őt, mondván: Uram! leányom most halt meg; de jer, tedd rá kezedet, és élni fog. Erre fölkelvén Jézus, követé őt tanítványaival együtt. És íme, egy asszony, ki vérfolyásban szenved vala tizenkét év óta, hozzá járulván, hátulról megilleté köntöse szegélyét; mert mondá magában: Hacsak ruháját illetem is, meggyógyulok. Jézus pedig megfordulván és meglátván őt, szóla: Bízzál leányom! a hited meggyógyított téged. És meggyógyult az asszony abban az órában. Amint pedig Jézus az elöljáró házába ért, és látta a fuvolásokat és a zajongó sereget, mondá: Távozzatok, mert nem halt meg a leányzó, hanem alszik. És kinevették őt. Miután pedig eltávolították a sereget, beméne, megfogá a kezét, és a leányzó fölkele. És híre méne ennek azon az egész földön.

In Deo laudábimur tota die, et in nómine tuo confitébimur in saecula.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 129, 1-2.) De profúndis clamávi ad te, Dómine: Dómine, exáudi oratiónem meam. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (9, 18-26.)

In illo témpore: Loquénte Jesu ad turbas, ecce princeps unus accéssit, et adorábat eum, dicens: Dómine, fília mea modo defúncta est: sed veni, impóne manum tuam super eam, et vivet. Et surgens Jesus sequebátur eum, et discípuli ejus. Et ecce múlier, quae sánguinis fluxum patiebátur duódecim annis, accéssit retro, et tétigit fímbriam vestiménti ejus. Dicébat enim intra se: Si tetígero tantum vestiméntum ejus, salva ero. At Jesus convérsus, et videns eam, dixit: Confíde fília, fides tua te salvam fecit. Et salva facta est múlier ex illa hora. Et cum venísset Jesus in domum princípis, et vidísset tibícines, et turbam tumultuántem, dicébat: Recédite: non est enim mórtua puélla, sed dormit. Et deridébant eum. Et cum ejécta esset turba, intrávit, et ténuit manum ejus. Et surréxit puélla. Et éxiit fama haec in univérsam terram illam.

Felajánlásra. (Zsolt. 129, 1-2.) A mélységekből kiáltok hozzád, Uram: Uram, hallgasd meg szavamat: a mélységekből kiáltok hozzád, Uram.

Csendes imádság. Hogy neked mindig jobban szolgálhassunk, Urunk, felajánljuk neked ezt a dícséről áldozatot, hogy amit bennünk, méltatlanokban megkezdettél, azt kegyelmesen fejezd is be. A mi Urunk.

Offertorium. (Psalm. 129, 1-2.) De profúndis clamávi ad te, Dómine: Dómine, exáudi oratiónem meam: de profúndis clamávi ad te, Dómine.

Secreta. Pro nostrae servitútis augménto sacrifícium tibi, Dómine, laudis offérimus: ut, quod imméritis contulísti, propítius exsequáris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozásra. (Mk.11,24.) Bizony mondom nektek, mindazt, amit imádkozva kértek, higgyétek, hogy megnyeritek és meg leszen nektek.

Áldozás utáni imádság. Kérünk téged, mindenható Isten, hogy akiknek az Istenségben való részvétel örömét megadtad, azokat az emberi veszedelmekben sínylődni ne engedd. A mi.

Communio. (Marc. 11, 24.) Amen dico vobis, quidquid oránte pétitis, crédite quia accipiétis, et fiet vobis.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut, quos divína tríbuis participatióne gaudére, humánis non sinas subjacére perículis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Pünkösd után 24—27. vasárnap.

A Vízkereszt után eső vasárnapok száma változik. Ha ugyanis a Húsvét ünnepe nagyon korán, tehát március 22. és 26-ika között van, akkor a Hetvenedvasárnapig csak két vasárnap van. Ellenben, ha a Húsvét április 16-ika után van, akkor Vízkereszt és Hetvenedvasárnapja közé hat vasárnap kerül. E szerint változik a Pünkösd után eső vasárnapok száma is. A Vízkereszt után elmaradt vasárnapokat ugyanis a Pünkösd utáni 23. vasárnap után iktatjuk közbe és így a Pünkösd utáni vasárnapok száma 24-től

28-ig változik. Ezeken a vasárnapokon a szentmisét mindig a Pünkösd utáni 23. vasárnapról vesszük, de az olvasmányokat (a szentleckét és az evangéliumot), valamint a három imádságot (a könyörgést, a csendes és az áldozás utáni imádságot),

ha a *pünkösd utáni utolsó vasárnap előtt*

24. vasárnap is van, akkor a Vízkereszt utáni 6. vasárnapról (168. l.);

ha 25. vasárnap is van, akkor a Vízkereszt utáni 5. vasárnapról (166. l.);

ha 26. vasárnap is van, akkor a Vízkereszt utáni 4. vasárnapról (164. l.);

ha 27. vasárnap is van, akkor a Vízkereszt utáni 3. vasárnapról (160. l.) mondjuk. *A pünkösd utáni utolsó vasárnap* szentmiséjét mindig úgy mondjuk, amint alább következik.

Pünkösd után utolsó vasárnap.

Az egyházi év utolsó vasárnapja elénk tárja a világ utolsó napját, mikor eljön az Úr a világot lángokban ítélni. Engedjük, hogy ennek a napnak komolysága lelkünk mélyéig átjárjon minket. Az üdvösség egy esztendeje elmult: vajjon maradt-e nyoma lelkünkben? Felhasználtuk-e azt a sok kegyelmet, melyet a liturgia által nyujtott számunkra az Egyház. Kérjünk bocsánatot a mulasztásért és tegyünk erős fogadást, hogy a következő liturgikus évben még jobban együtt imádkozunk a liturgiában értünk imádkozó Egyházzal és még jobban vele együtt élünk. — A szentleckében a hálára és az imádságra int minket Szent Pál. Adjunk hálát Istennek azért a sok kegyelemért, amellyel az elmult liturgikus évben gazdagított és imádsággal készüljünk az új liturgikus év küzdelmeire. Az utolsó ítélet harsonája riad fel a mai evangéliumban. Hogy milyen lesz számunkra ez az ítélet, azt a földi életünk dönti el. Azért hallgassunk Üdvözítőnk kettős tanítására. Először is ne engedjük magunkat félrevezetni, mert hamis próféták már most is járnak közöttünk. Azután vigyázzunk, hogy mindig készen álljunk, mert nem ismerjük sem a napot, sem az órát, mely elhív a számadásra.

A szentmise az alábbiak kivételével ugyanaz, mint a 23. vasárnapon, 794. l.

Könyörgés. Ébreszd fel, kérünk, Urunk, híveid akaratát, hogy az isteni áldozat gyümölcse után egyre buzgóbban törekedve, jóságodtól egyre nagyobb segítséget nyerjenek. A mi.

Orátio. Excita, quaesumus, Dómine, tuórum fidélium voluntátes: ut divíni óperis fructum propénsius exsequéntes; pietátis tuae remédia majóra percípiant. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a szentek esedezéséért 1389. l., a 3.: tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a kolosszeiekhez írt leveléből. (1, 9-14.)

Testvérek: Mi sem szűnünk meg értetek imádkozni és könyörögni, hogy az ő akaratának az ismerete teljes legyen bennetek minden lelki bölcseséggel és megértéssel együtt, és méltóan éljetek az Istenhez, mindenben tetszésére legyetek, minden jócselekedetben gyümölcsöt hozzatok s gyarapodjatok az Isten megismerése által. Meg is erősíttessetek az ő dicsőségének a hatalmából minden erővel, hogy végig kitartsatok, béketűrők legyetek, örömmel hálát is adjatok az Atyaistennek, aki méltókká tett minket arra, hogy részünk legyen a szentek sorsában a világosságban, és kiragadott minket a sötétség hatalmából és áthelyezett szeretett Fiának az országába. Benne van a megváltásunk a vére által, és a bűnök bocsánata.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Colossénses. (1, 9-14.)

Fratres: Non cessámus pro vobis orántes, et postulántes ut impleámini agnitióne voluntátis Dei, in omni sapiéntia et intelléctu spirituáli: ut ambulétis digne Deo per ómnia placéntes: in omni ópere bono fructificántes, et crescéntes in sciéntia Dei: in omni virtúte confortáti secúndum poténtiam claritátis ejus in omni patiéntia, et longanimitáte cum gáudio, grátias agéntes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctórum in lúmine: qui erípuit nos de potestáte tenebrárum, et tránstulit in regnum Fílii dilectiónis suae, in quo habémus redemptiónem per sánguinem ejus, remissiónem peccatórum.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (24, 15-35.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Midőn látjátok a pusztulás útálatosságát, melyet megjövendölt Dániel próféta, állani a szent helyen: aki olvassa, értse meg! akkor, akik Judeában vannak, fussanak a hegyekre, és ki a héjazaton vagyon, az le ne szálljon valamit elvinni há-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (24, 15-35.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Cum vidéritis abominatiónem desolatiónis, quae dicta est a Daniéle prophéta, stantem in loco sancto: qui legit, intélligat: tunc qui in Judaea sunt, fúgiant ad montes: et qui in tecto, non descéndat tóllere áliquid de domo sua: et qui in agro, non revertá-

zából, és aki a mezőn, vissza ne térjen, hogy elhozza palástját. Jaj pedig a nehézkeseknek és szoptatóknak ama napokban! Imádkozzatok azért, hogy futástok ne legyen télen vagy szombaton. Mert nagy szorongatás lészen akkor, amilyen még nem volt világ kezdetétől mindeddig, és nem is lészen. És ha meg nem rövidíttetnének ama napok, egy élő lény sem szabadulna meg; de a választottakért megrövidíttetnek ama napok. Akkor, ha valaki mondja nektek: Íme, itt a Krisztus vagy amott, ne higgyétek. Mert támadnak hamis krisztusok és hamis próféták; és nagy jeleket és csodákat tesznek, hogy tévedésbe ejtsék, ha lehet, még a választottakat is. Íme, eleve megmondottam nektek. Ha tehát mondják nektek: Íme, a pusztában vagyon, ki ne menjetek; íme, a rejtekhelyeken, ne higgyétek. Mert valamint a villámlás napkeleten támad, és látszik napnyugatig, úgy lészen az Emberfiának eljövetele is. Ahol a holttest vagyon, oda gyűlnek a sasok is. Mindjárt pedig ama napok szorongatása után a nap elsötétedik, a hold nem ad világosságot, a csillagok lehullanak az égről, és az egek erői megrendülnek. Akkor majd feltűnik az Emberfiának jele az égen; és jajveszékelni fognak a föld mintur tóllere túnicam suam. Vae autem praegnántibus, et nutriéntibus in illis diébus. Oráte autem, ut non fiat fuga vestra in híeme, vel sábbato. Erit enim tunc tribulátio magna, qualis non fuit ab inítio mundi usque modo, neque fiet. Et nisi breviáti fuíssent dies illi, non fíeret salva omnis caro: sed propter eléctos breviabúntur dies illi. Tunc si quis vobis díxerit: Ecce hic est Christus, aut illic: nolíte crédere. Surgent enim pseudochrísti, et pseudoprophétae: et dabunt signa magna, et prodígia, ita ut in errórem inducántur (si fieri potest) étiam elécti. Ecce praedixi vobis. Si ergo díxerint vobis: Ecce in desérto est, nolíte exíre: ecce in penetrálibus, nolíte crédere. Sicut enim fulgur exit ab Oriénte, et paret usque in Occidéntem: ita erit et advéntus Fílii hóminis. Ubicúmque fúerit corpus, illic congregabúntur et áquilae. Statim autem post tribulatiónem diérum illórum sol obscurábitur, et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo, et virtútes caelórum commovebúntur: et tunc parébit signum Fílii hóminis in caelo: et tunc plangent omnes tribus terrae: et vidébunt Fílium hóminis veniéntem in núbibus caeli cum virtúte multa, et majestáte. Et mittet Ange-

den népei, és meglátják az Emberfiát, amint jön az ég felhőiben, nagy hatalommal és fönséggel. És elküldi angyalait nagy harsonaszóval, és egybegyűjtik az ő választottait a négy szél felől, az egek egyik végétől másik határáig. Vegyetek példát a fügefáról: Mikor ága már gyönge és levelei kihajtottak, tudjátok, hogy közel van a nyár. Azonképen ti is, midőn mindezeket látjátok, tudjátok meg, hogy közel van az ajtóban. Bizony mondom nektek, el nem múlik e nemzedék, mígnem mindezek meglesznek. Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak.

los suos cum tuba, et voce magna: et congregábunt eléctos ejus a quátuor ventis, a summis caelórum usque ad términos eórum. Ab árbore autem fici díscite parábolam: cum jam ramus ejus tener fúerit, et fólia nata, scitis quia prope est aestas: ita et vos cum vidéritis haec ómnia, scitóte quia prope est in jánuis. Amen dico vobis, quia non praeteríbit generátio haec, donec ómnia haec fiant. Caelum et terra transíbunt, verba autem mea non praeteríbunt.

Csendes imádság. Légy kegyes, Urunk, esedezéseink iránt: és néped felajánlását és imádságait elfogadván, fordítsd magadhoz mindnyájunk szívét, hogy a földi vágyaktól megszabadulva, a mennyeiek után vágyakozzunk. A mi.

Secreta. Propítius esto, Dómine, supplicatiónibus nostris: et pópuli tui oblatiónibus, precibúsque suscéptis, ómnium nostrum ad te corda convérte; ut a terrénis cupiditátibus liberáti, ad caeléstia desidéria transeámus. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., 3.. tetszés szerint, az 1390—1410. lapról.)

Prefáció vasárnap a Szentháromságról, 564. l., hétköznap a közös, 568. l.

Áldozás utáni imádság. Engedd meg nékünk, kérünk, Urunk, hogy a magunkhoz vett szentségek gyógyító adománya gyógyítsa meg mindazt, ami lelkünkben bűnös. A mi Urunk.

Postcommunio. Concéde nobis, quaesumus, Dómine: ut per haec sacraménta quae súmpsimus, quidquid in nostra mente vitiósum est, ipsórum medicatiónis dono curétur. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szentek esedezéséért 1389. l., 3.: tetszés szerint az 1390—1410. lapról.)

A SZENTEK MISÉI.

Az egyházi év kialakulásában körülbelül a X. századtól kezdve harmadik korszak következik. (Az első volt az ősi alkotóelemek kialakulása, lásd a 32. lapon; a második a szoros értelemben vett *egyházi év*, a megtestesülés és a megváltás két ünnepkörével, lásd 67—801. l-ig). Ezt a korszakot — mely ma is tart — jellemzi az egyes ünnepek keletkezése, de ezek már nem kapcsolódnak be szervesen a meglevő egyházi évhez, hanem jórészt attól függetlenül külön csoportot alkotnak. A történelmi fejlődés ellenére is össze tudjuk azonban kapcsolni az előző misékkel.

Hasonlíthatjuk ugyanis a liturgikus évet az éghez és rajta a naphoz és a csillagokhoz. Az égen ott látjuk a természetet megvilágító, meleggel és élettel átjáró napot, mint a látható teremtés középpontját. A liturgikus évnek középpontja a «sol verus», a mi igazi Napunk; az ő pályafutását kísértük végig a két ünnepkör misztériumain. De az ég boltozatján ott látjuk a csillagokat, amelyek mintegy a naptól kapják a fényüket és azt sugároztatják vissza. Ezek a csillagok a liturgikus évben a szentek; ők is a Krisztustól kapott mennyei fényben ragyognak; a megdicsőült Krisztusnak megdicsőült másai. Az igazi fénynek visszavert fényei; a meleg igazi forrásából, az Úr Jézus izzó szívéből árad az ő izzásuk. Így a liturgiában a szentek tisztelete tulajdonképpen az Úr Jézusnak a tisztelete.

Ezen harmadik rész miséi közt három csoportot tudunk megkülönböztetni:

1. az Úr Jézusnak dogmatikus ünnepeit;
2. a boldogságos Szent Szűz ünnepeit;
3. az angyalok és szentek ünnepeit.

Az Úr Jézus dogmatikus ünnepei.

Az egyházi év ünnepkörei az Úr Jézus földi életét tárják elénk szinte történeti sorrendben, de főként misztériumos jelentőségében. Látjuk tehát *történetileg* az Úr várását (Ádvent), megszületését (Karácsony), a világ megváltójaként való megjelenését (Vízkereszt) és az utána következő vasárnapok küzdelmes életét, (a nagyböjt), szenvedését és halálát (Nagyhét), feltámadását, mennybemenetelét és a Szentlélek elküldését (Húsvét, Pünkösd) és kormányzását a lelkek világában (Pünkösd utáni vasárnapok) egészen az elkövetkezendő eljöveteléig. Látjuk és boldogan tapasztaljuk *misztériumos valóságban*, hogy a liturgikus év a szentmise teljes valóságát szétbontja és így jeleníti meg részleteiben üdvösségünk szent tényeit, hogy a liturgiában részt véve, a megváltás kegyelme szentségi erővel megvalósuljon számunkra. (V. ö. a pünkösd utáni 9. vasárnap secretáját.)

De a római liturgia még az Úr ünnepeinek egész sorát ismeri, amelyek nem tartoznak közvetlenül sem Krisztus megváltói művének misztériumos megjelenítéséhez és megvalósításához, sem az Úr életének történelmi kialakulásáról való megemlékezéshez, hanem amelyek *olyan igazságokat és kegyelmeket dicsőítenek*, amelyek legnagyobb áldással vannak a keresztények hit- és erkölcsi életére. És ezenkívül hitünk nagy dogmatikus igazságairól emlékeznek meg a legnagyobb liturgikus tiszteletadással. Ezek az ünnepek:

a Szentháromság ünnepe (lásd a 686. lapon),
az Úrnapja, nyolcadával együtt (lásd a 694. lapon),
Jézus szentséges Szívének ünnepe (lásd a 982. lapon),
a szentséges Vér ünnepe (júl. 1., lásd az 1039. lapon),
a szent Kereszt két ünnepe (máj. 3. és szept. 14., l. a 958. és 1144. l.),
az Úr színeváltozásának ünnepe (aug. 6., lásd az 1096. lapon),
a templomszentelés ünnepe (nov. 9., lásd az 1228. lapon).

A boldogságos Szent Szűz ünnepei.

A Szentírás is együtt említi az Úr Jézus Krisztussal az ő édesanyját és az Egyház sem választja el tiszteletében az anyát és Szent Fiát. Az Istenanya tisztelete a kereszténység szívéből fakadt legszebb virág és gyökerei magukig az evangéliumokig nyúlnak vissza. Ott halljuk már az angyal üdvözlőszavait (Lk. 1, 28), ott zeng az ő hálaadó éneke az Úr nagy tetteiről (Lk. 1, 48), ott dicsérik már a nép közül a boldog anyát (Lk. 11, 27). Ezért már a legelső keresztények is szent és tisztelendő személynek tekintették Krisztus anyját.

Történet. Már Antiochiai Szent Ignác († 105) ünnepli Máriát, «aki anyai méhében hordozta a mi Istenünket, Jézus Krisztust.» Szent Jusztin vértanu és apologéta mint második Évát magasztalja, ki jóváteszi az első Éva engedetlenségét. Az első apostoli hitvallás is (talán már az I. századból való) mily tisztelettel szól

a «szűz»-ről. A katakombák képein ott látjuk, mint például a Priscilla-katakombában ,amint gyermekét ölében tartja és Izaiás próféta rámutat.

A kereszténységgel egyidőben került ki a katakombákból a napvilágra Szűz Mária tisztelete is. Nagy Konstantin már 318-ban Niceában épít tiszteletére templomot, anyja, Szent Ilona pedig Betlehemben és Názáretben. Rómában a legrégibb Mária-templom a Forumon van, az ú. n. «Maria antiqua», melyet I. Szilveszter pápa építtetett († 335). Csakhamar felépül a híres Sancta Maria Major-bazilika is Liberius pápa alatt († 366) és oly sokszor vagyunk ott a Szűzanyánál lélekben mi is a stációs-ünnepeken. A leghatalmasabban az efezusi zsinat mozdította elő a Szent Szűz tiszteletét (431-ben), amikor kimondotta, hogy a boldogságos Szűz Mária valóban «Θεοτόκος», Isten anyja.

Ettől kezdve a századok versenyeztek a Szűzanya tiszteletében és egymásután keletkeznek az ünnepek és ezeknek saját miseszövegeik vannak.

A liturgikus év Mária-ünnepeit két nagy csoportba lehet osztani.

a) *A dogmatikus Mária-ünnepek* az első csoport és ebbe azokat az ünnepeket sorozzuk, amelyekben a Szent Szűz földi életének eseményeit ünnepeljük meg, amint azok a Szentírásból és szenthagyományból ismeretesek. A Szent Szűz egész élete ez által lesz ismertté a keresztény hívők előtt, mert megünnepeljük:

szeplőtelen fogantatását (dec. 8.), ezt a nagy kitüntetést;

születését (szept. 8.), mint üdvösségünk kezdetét;

szent nevét (szept. 12.), mert Jézus neve mellett a legdrágább név;

a templomban való felajánlását (nov. 21.), ahol rejtve él;

szentséges fogantatását (márc. 25.), az angyal szavára Gyümölcsoltáskor

Erzsébettel való találkozását (júl. 2.) Sarlós Boldogasszonykor

anyaságának boldogságát (okt. 11.)

Fia születésének napját (dec. 25.) és vele Mária édesanyai örömeinek idejét

Fia bemutatása napját (febr. 2.);

hétfájdalmát (fájdalmas péntek és szept. 15.), végül

mennybemenetelét is (aug. 15.), hogy ezzel élete teljes legyen a liturgiában.

2. *Egyháztörténelmi Mária-ünnepeknek* nevezhetjük a másik csoportot. Ezek egyik részében Máriát, mint hatalmas közbenjárónkat az égben köszöntjük, a másik részében a földön való megjelenését ünnepeljük. Az első ünnepek közé tartoznak:

a *Rózsafüzér Királynéjának* ünnepe (okt. 7.);

Segítő Mária ünnepe (máj. 24.);

a *Jó Tanács Anyja* (ápr. 26.);

Mária oltalma (nov. 2. vasárnapja);

A másik csoport főbb ünnepei:
a *lourdesi jelenés* évfordulója (febr. 11.);
a *loretói ház* ünnepe (dec. 10.);
a *Karmel-hegyi Szűz* (skapuláré) ünnepe (júl. 16.);
a *havas Boldogasszony* (aug. 5.).

A szentek ünnepei.

A szentek tiszteletének liturgikus alapjai. A liturgia a szenteket először, mint *Istennek* mindvégig hűséges és ezért most megdicsőült, boldog *barátait* tiszteli. Sokszor énekeli ünnepükön az Egyház: «Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid; mily hatalmas a számuk». Emellett tiszteli az Egyház a szentek fejedelmi, diadalmas uralkodását, magas állását az Egyházban és az egész emberiségben. «A szentek ítélik meg a népeket és uralkodnak a nemzetek felett» — mondja a Mindenszentek introitusa. De harmadszor ünnepeli bennük Isten szent országának *hőseit és őseit.* A szent apostolokról mondja például a liturgia: «Ezek azok a férfiak, akik földi életükben saját vérük árán ültették el az Egyházat. Ittak uruknak kelyhéből és Isten barátai lettek». A vértanúk véréből pedig mint Isten-vetette magból, nemzedékek támadtak Isten országa számára.

A liturgia tiszteli a szenteket, mint *példaképeket* Krisztus követésében, mégpedig mind az Istennek áldozott élettel (devotio), mind a tevékeny felebaráti szeretettel (caritas). Ezeknek *a szent példaképeknek utánzását* főként az ünnepi imádságban hangsúlyozza erősen az Egyház; mert annak utánzásában, akit tisztelünk, áll Szent Ágoston szerint az életerős tiszteletnek a legmagasabb foka. Így vezet el a liturgia a szentek tisztelete által a keresztény élet mélységeibe.

Közvetlenül azonban az Egyház a szenteket a *róluk való megemlékezés,* nevük és érdemük megemlítése által tiszteli; továbbá azáltal, hogy ünnepélyes imádságban kéri az ő *közbenjárásukat* (intercessio) Istennél és az ő *jóságos oltalmukat* (patrocinium) fölöttünk; azután azáltal is, hogy alázatosan könyörög, hogy *velük közösségben* résztvehessünk a dicsőségben; ezenkívül a különböző rangú *ünnepek* által stb. De a szentek tiszteletének a felsoroltakon kívül legmagasabb foka a liturgiában *az eucharisztikus áldozat bemutatásában* áll Istennel *az ünnepelt szent tiszteletére.* A benne való részvétel jelenti a szentnek legmagasabb liturgikus tiszteletét. Krisztussal, az egész Anyaszentegyház fejével való egyesülés az Eucharisztiában magával hozza a másvilág szentjeivel, mint az Egyház megdicsőült tagjaival való élettel legteljesebb egyesülést. A szentek tisztelete a «*szentek egyességének*» hittételét a legszebben juttatja kifejezésre és egyúttal misztériumos erővel szentségileg át is élteti velünk.

November 29: Szent András apostol vigiliája.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Szaturninus emlékezetét is. Tiszteletben álló öreg ember volt Rómában és 306-ban hitéért lefejezték.

Bevonulásra. (Máté 4,18-19.) Az Úr a galileai tenger mellett láta két testvért, Pétert és Andrást és hivá őket: Jöjjetek utánam és emberhalászokká teszlek benneteket. (Zs. 18, 2.) Isten dicsőségét beszélik az egek és keze művét hirdeti az égbolt. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Kérünk, mindenható Isten, hogy Szent András apostol, kinek ünnepére előkészülünk, esdje ki segítségedet nekünk; hogy bűneink adósságától feloldozva egyszersmind minden veszélytől is megmeneküljünk. A mi Urunk.

Introitus. (Matth. 4, 18, 19.) Dóminus secus mare Galilaeae vidit duos fratres, Petrum et Andreám, et vocávit eos: Veníte post me: fáciam vos fíeri piscatóres hóminum. (Ps. 18, 2.) Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmaméntum. ℣. Glória Patri.

Orátio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut beátus Andréas Apóstolus, cujus praevenímus festivitátem, tuum pro nobis implóret auxílium; ut, a nostris reátibus absolúti, a cunctis étiam períclis eruámur. Per Dóminum.

A 2. könyörgés, ha e nap már az ádventbe esik, a megelőző vasárnapról, ádventen kívül: megemlékezés Szent Szaturninusról:

Isten, ki megengeded nekünk,, hogy Szent Szaturninus vértanud születése napján örvendhessünk; add, hogy érdemei megsegítsenek minket. A mi.

Deus qui nos beáti Saturníni Mártyris tui concédis natalício pérfrui: ejus nos tríbue méritis adjuvári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 3. könyörgés ádventben Szent Szaturninusról, ádventen kívül a Szent Szűzről, 622. l.)

Szentlecke: Benedictio 1246. l.

Átvonulásra. (Zsolt. 138, 17-18.) Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. ℣. Megolvasnám őket, de számosabbak a fövénynél.

Graduale. (Ps. 138, 17-18.) Nimis honoráti sunt amici tui, Deus: nimis confortátus est princípatus eórum. ℣. Dinumerábo eos: et super arénam multiplicabúntur.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (1, 35-51.)

Az időben: Áll vala János és kettő az ő tanítványai közül. És ránézvén Jézusra, ki arra járt, mondá: Íme, az Isten Báránya! És hallá őt szólni a két tanítvány, és követék Jézust. Megfordulván Jézus, és látván, hogy utána mennek, kérdé őket: Mit kerestek? Azok pedig mondák neki: Rabbi! (amit mesternek értelmeznek) hol lakol? Mondá nekik: Jertek és lássátok. Menének tehát és láták, hol lakik, és aznap nála maradának. Akkor mintegy tíz óra vala. András pedig, Simon Péter testvére, egyik vala a kettő közül, kik ezt hallották Jánostól, és követték őt. Ez először találkozék saját fivérével, Simonnal, és mondá neki: Megtaláltuk a Messiást (minek jelentése Krisztus). És Jézushoz vivé őt. Jézus pedig rátekintvén, mondá: Te Simon vagy, Jónás fia; te Kéfásnak fogsz neveztetni, ami annyit tesz, mint Péter. Másnap Galileába akarván menni, találkozék Fülöppel. És mondá neki Jézus: Kövess engem. Ez a Fülöp Betszaidából való volt, András és Péter városából. Fülöp találkozék Natánaellel, és mondá neki: Akiről Mózes írt a törvényben és a próféták, megtaláltuk Jézust, József fiát Ná-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (1, 35-51.)

In illo témpore: Stabat Joánnes, et ex discípulis ejus duo. Et respíciens Jesum ambulántem, dicit: Ecce Agnus Dei. Et audiérunt eum duo discípuli loquéntem, et secúti sunt Jesum. Convérsus autem Jesus, et videns eos sequéntes se, dicit eis: Quid quaerítis? Qui dixérunt ei: Rabbi, (quod dícitur interpretátum Magíster) ubi hábitas? Dicit eis: Veníte, et vidéte. Venérunt, et vidérunt ubi maneret, et apud eum mansérunt die illa: hora autem erat quasi décima. Erat autem Andréas frater Simónis Petri unus ex duóbus, qui audíerant a Joánne, et secúti fúerant eum. Invénit hic primum fratrem suum Simónem, et dicit ei: Invénimus Messíam (quod est interpretátum Christus). Et addúxit eum ad Jesum. Intúitus autem eum Jesus, dixit: Tu es Simon fílius Jona: tu vocáberis Cephas, quod interpretátur Petrus. In crástinum vóluit exíre in Galilaeam, et invénit Philíppum. Et dicit ei Jesus: Séquere me. Erat autem Philíppus a Bethsáida, civitáte Andréae et Petri. Invénit Philíppus Nathánael, et dicit ei: Quem scripsit Móyses in lege, et prophétae, invénimus Jesum fílium Joseph a

záretből. Mondá neki Natánael: Jöhet-e valami jó Názáretből? Felelé neki Fülöp: Jer és lásd. Látván Jézus a hozzájövő Natánaelt, mondá felőle: Íme, az igaz izraelita, kiben nincs álnokság. Kérdezé őt Natánael: Honnan ismersz engem? Felelvén Jézus, mondá neki: Mielőtt Fülöp téged hívott volna, mikor a fügefa alatt voltál, láttalak téged. Felelé neki Natánael és mondá: Rabbi! te vagy az Isten Fia, te vagy Izrael királya. Felelvén Jézus, mondá neki: Mivel azt mondottam neked: Láttalak téged a fügefa alatt, hiszel; nagyobb dolgot fogsz látni ezeknél. És mondá neki: Bizony, bizony mondom nektek, látni fogjátok az eget megnyílni, az Isten angyalait föl- és leszállani az Emberfia fölött.

Názareth. Et dixit ei Nathánael: A Názareth potest áliquid boni esse? Dicit ei Philíppus: Veni, et vide. Vidit Jesus Nathánael veniéntem ad se, et dicit de eo: Ecce vere Israelíta, in quo dolus non est. Dicit ei Nathánael: Unde me nosti? Respóndit Jesus, et dixit ei: Priúsquam te Philíppus vocáret, cum esses sub ficu, vidi te. Respóndit ei Nathánael, et ait: Rabbi, tu es Fílius Dei, tu es Rex Israel. Respóndit Jesus, et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis: majus his vidébis. Et dicit ei: Amen, amen dico vobis, vidébitis caelum apértum, et Angelos Dei ascendéntes, et descendéntes supra Fílium hóminis.

Felajánlásra. (Zsolt. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg; és kezed művei fölé állítottad, Uram!

Offertorium. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honóre coronásti eum: et constituísti eum super ópera mánuum tuárum, Dómine.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, az áldozathoz ezt az adományt, mellyel Szent András apostol ünnepét üljük s egyszersmind lelkünk tisztulásáért könyörgünk. A mi Urunk.

Secreta. Sacrándum tibi, Dómine, munus offérimus: quo beáti Andréae Apóstoli solémnia recolántes, purificatiónem quoque nostris méntibus implorámus. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság ádventben a megelőző vasárnapról, ádventen kívül Szent Szaturninusról:

Szenteld meg, Urunk, a neked ajánlott adományokat és Szent Szaturninus vértanud közbenjárá-

Múnera, Dómine, tibi dicáta sanctífica: et, intercedénte beáto Saturníno Mártyre tuo, per haec

sára, általuk kiengesztelődötten tekints le ránk. A mi Urunk.

éadem nos placátus intende. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 3. csendes imádság ádventben Szent Szaturninusról, ádventen kívül a Szent Szűzről, 624. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Ján. 1, 41, 42.) Mondá András a fivérének, Simonnak: megtaláltuk a Messiást, vagyis Krisztust, és Jézushoz vivé őt.

Communio. (Joann. 1, 41 et 42.) Dicit Andréas Simóni fratri suo: Invénimus Messíam, qui dícitur Christus: et addúxit eum ad Jesum.

Áldozás utáni imádság. Vétük, Urunk, a szentségeket s alázatosan kérünk, hogy Szent András apostolod közbenjárására az, amit az ő vértanuságának tiszteletére cselekszünk, legyen a mi gyógyító eszközünk. A mi.

Postcommunio. Percéptis, Dómine, sacraméntis suppliciter exorámus: ut, intercedénte beáto Andréa Apóstolo tuo, quae pro illíus veneránda gérimus passióne, nobis proficiant ad medélam. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság ádventben a megelőző vasárnapról, ádventen kívül Szent Szaturninusról:

Kérünk, Urunk, szenteljen meg minket szentségednek vétele; s tegyen szenteid közbenjárására elfogadottakká előtted. A mi Urunk.

Sanctíficet nos, quaesumus, Dómine, tui percéptio sacraménti: et intercessióne Sanctórum tuórum tibi reddat accéptos. Per Dóminum.

(A 3. áldozás utáni imádság ádventben Szent Szaturninusról, ádventen kívül a Szent Szűzről, 625. l.)

November 30: Szent András apostol.

András, Simon Péter testvére, János evangélistával együtt Keresztelő Szent János tanítványa volt, mielőtt Jézus tanítványa lett volna. Meghívását a mai evangélium tárgyalja. — Pünkösd után először Palesztinában, majd Scythiában, Epirusban és Trákiában hirdette az evangéliumot. Vértanuhalállal halt meg, mert Patrasban (Achaisban) fölfeszítették egy X-alakú keresztre, melyet róla András-keresztnek neveznek. A vértanuságát tárgyaló Acta tele van a szent keresztet magasztaló szavalival. Ezért hívják őt magát is a kereszt apostolának. — Testét először Konstantinápolyba vitték, majd később Nápolyba; fejét pedig 1462-ben a Szent Péter-templomban testvére sírja mellé temették.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.)

Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem; tudod, ha leülök és ha felkelek. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Felségedet, Urunk, könyörögve kérjük, hogy Szent András apostol, ki Egyházadban tanított és kormányzott, járjon közbe értünk szüntelenül előtted. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Ps. 138, 17.)

Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est princípátus eórum. (Psalm. ibid., 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Majestátem tuam, Dómine, supplíciter exorámus: ut, sicut Ecclésiae tuae beátus Andréas Apóstolus éxstitit praedicátor et rector; ita apud te sit pro nobis perpétuus intercéssor. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés ádventben: megemlékezés a megelőző vasárnapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (10, 10-18.)

Testvérek: A szív hite megigazulására s a szájjal való megvallás üdvösségre szolgál. Az Írás ugyanis azt mondja: Mindaz, aki hisz őbenne, meg nem szégyenül. Nincsen ugyanis különbségtétel zsidó és görög között; mert ugyanazon egy Urunk van mindnyájunknak, aki gazdag mindazok iránt, akik őt segítségül hívják. Mert mindenki, aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözül. De hogyan hívják segítségül azt, akiben nem hisznek? S hogy higgyenek abban, akit nem hallottak? S hogy halljanak, ha nincsenek, akik hirdessenek? S hogyan hirdessék.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (10, 10-18.)

Fratres: Corde enim créditur ad justítiam: ore autem confessio fit ad salútem. Dicit enim Scriptúra: Omnis, qui credit in illum, non confundétur. Non enim est distínctio Judaei, et Graeci: nam idem Dóminus ómnium, dives in omnes, qui invocant illum. Omnis enim, quicúmque invocáverit nomen Dómini, salvus erit. Quómodo ergo invocábunt, in quem non credidérunt? Aut quómodo credent ei, quem non audiérunt? Quómodo autem áudient sine praedicánte? Quómodo vero praedicábunt, nisi mittántur? sicut scriptum est: Quam speciósi

hacsak nem küldetnek; amikép meg van írva: Mily gyönyörűségesek azok lábai, kik hirdetik a békét, hirdetik a jókat. De nem mindnyájan fogadták engedelmességgel az evangéliumot. Azért mondja Izaiás: Uram, ki hitt annak, amit tőlünk hallott? Eszerint a hit hallásból van, a hallás pedig Krisztus szava által. De kérdem: Vajjon nem hallották-e? Sőt ellenkezőleg: Hangjuk elhatott az egész földkerekség határaira.

pedes evangelizántium pacem, evangelizántium bona! Sed non omnes obédiunt Evangélio. Isaías enim dicit: Dómine, quis crédidit auditui nostro? Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. Sed dico: Numquid non audiérunt? Et quidem in omnem terram exívit sonus eórum, et in fines orbis terrae verba eórum.

földre és beszédük a földkerekség határaira.

Átvonulásra. (Zsolt. 44, 17-18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket, emlékezetessé teszik nevedet, Uram. ℣. Atyáid helyébe fiaid születnek, dícsérni fognak érte a népek.

Alleluja, alleluja. ℣. Az Úr szerette Andrást, mint a kellemes illatot. Alleluja!

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) Constítues eos príncipes super omnem terram: mémores erunt nóminis tui, Dómine. ℣. Pro pátribus tuis nati sunt tibi fílii: proptérea pópuli confitebúntur tibi.

Allelúja, allelúja. ℣ Diléxit Andréam Dóminus in odórem suavitátis. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (4, 18-22.)

Az időben: Jézus a galileai tenger mellett járva,láta két testvért, Simont, ki Péternek hivatik, és fivérét Andrást, amint hálót vetének a tengerbe, mert halászok valának. És mondá nekik: Jöjjetek utánam, és emberhalászokká teszlek benneteket. Azok pedig mindjárt elhagyván hálóikat, követék őt. És onnan tovább menvén, láta más két test-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (4, 18-22.)

In illo témpore: Ambulans Jesus juxta mare Galilaeae, vidit duos fratres, Simónem, qui vocátur Petrus, et Andréam fratrem ejus, mitténtes rete in mare (erant enim piscatóres), et ait illis: Veníte post me, et fáciam vos fieri piscatóres hóminum. At illi contínuo, relíctis rétibus, secúti sunt eum. Et procédens inde, vidit álios duos fratres, Jacó-

vért, Jakabot, Zebedeus fiát, és testvérét Jánost, amint atyjukkal, Zebedeussal rendezgették hálóikat a hajóban; és hívá őket. Azok pedig rögtön elhagyván hálóikat és atyjukat, követék őt.

bum Zebedaei, et Joánnem fratrem ejus in navi cum Zebedaeo patre eórum, reficiéntes rétia sua: et vocávit eos. Illi autem statim, relíctis rétibus et patre, secúti sunt eum.

Felajánlásra. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletre méltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk.

Offertorium. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est princípátus eórum.

Csendes imádság. Áldozati adományunkat tegye előtted kedvessé, kérünk. Urunk, Szent András apostolnak szent könyörgése, hogy akinek tiszteletére ünnepélyesen bemutatjuk, annak érdemei által váljék elfogadottá. A mi Urunk.

Secreta. Sacrifícium nostrum tibi, Dómine, quaesumus, beáti Andréae Apóstoli precátio sancta concíliet: ut, in cujus honóre solémniter exhibétur, ejus méritis efficiátur acceptum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

(A 2. csendes imádság ádventben: a megelőző vasárnapról.)

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Máté 4, 19-20.) Jöjjetek utánam és emberhalászokká teszlek benneteket. Azok erre mindjárt elhagyván hálóikat követék az Urat.

Communio. (Matth. 4, 19-20.) Veníte post me: fáciam vos fieri piscatóres hóminum: at illi contínuo, relíctis rétibus, secúti sunt Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, Szent András ünnepének örvendezve az isteni misztériumot és kérünk, add hogy szenteidnek dicsőségére, nekünk pedig bűneink bocsánatára szolgáljon. A mi Urunk.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, divína mystéria, beáti Andréae Apóstoli festivitáte laetántes: quae, sicut tuis Sanctis ad glóriam, ita nobis, quaesumus, ad véniam prodésse perfícias. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság ádventben: a megelőző vasárnapról.)

December 2: Szent Bibiána szűz és vértanu.

Vértanucsalád sarja; apja, anyja, nővére meghaltak Krisztusért. Ólmos korbáccsal addig verték őt is, míg ki nem lehellte lelkét. † 363 (?) körül Rómában. Az okos szűzek egyike ő, akik égő lámpával mennek a közeledő Üdvözítő elé. Kövessük példáját.

Szentmise: Me exspectavérunt, 1305. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, minden jónak adója, ki Bibiána szolgálódban a szűzesség virágához a vértanuság pálmáját fűzted, az ő közbenjárására fűzd a szeretet által szívünket magadhoz, hogy a veszélyektől megszabadulva, elnyerjük az örök jutalmakat. A mi Urunk.

Orátio. Deus, ómnium largítor bonórum, qui in fámula tua Bibiána cum virginitátis flore martyrii palmam conjunxísti: mentes nostras ejus intercessióne tibi caritáte conjúnge; ut, amótis perículis, praemia consequámur aetérna. Per Dóminum.

December 3: Xavéri Szent Ferenc hitvalló.

Spanyol nemes család sarja. Párisban egyetemi tanár volt, amikor Loyolai Szent Ignáccal megismerkedett és társai közé lépett. Tíz évig Indiában és Japánban térített. Buzgóságára jellemző az ő imádsága: Adj, Uram, lelkeket nekem. Általa a miszszlós apostol is készíti a liturgiában az Úr útját. Meghalt Szanclán szigetén 1552-ben. A hitterjesztők pártfogója.

Bevonulásra. (Zs. 118, 46-47.) Bizonyságaidról királyok előtt beszélek és nem szégyenülök meg; parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket. (Zs. 116, 1-2.) Dicsérjétek az Urat mind, ti nemzetek, dicsérjétek őt valamennyien, népek, mert bőséges az ő irgalma irántunk, s örökre megmarad az Úr hűsége. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Ferenc prédikációja és csodái által akartad Egy-

Introitus. (Ps. 118, 46-47.) Loquébar de testimóniis tuis in conspéctu regum, et non confundébar: et meditábar in mandátis tuis, quae diléxi nimis. (Ps. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum, omnes gentes, laudáte eum, omnes pópuli: quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus, et véritas Dómini manet in aetérnum. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui Indiárum gentes beáti Francísci praedicatióne et mirá-

házadba vezetni India népeit: engedd kegyesen, hogy akik az ő dicsőséges érdemeit tiszteljük, erényeinek példáit is utánozzuk. A mi Urunk.

culis Ecclésiae tuae aggregáre voluísti: concéde propítius; ut, cujus gloriósa mérita venerámur, virtútum quoque imitémur exémpla. Per Dóminum.

NB. Ádventben, ha valamely szentről szól a szentmise és másképen nem jelöljük, 2. könyörgésnek, csendes és áldozás utáni imádságnak mindig a megelőző ádventi vasárnap könyörgését, csendes és áldozás utáni imádságát kell mondanunk.

Szentlecke: Corde enim, 810. l.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13 és 14.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa az Úr házában. ℣. (Zsolt. 91, 3.) Hirdetni reggelenkint kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

Alleluja, alleluja. ℣. (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (16, 15-18.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hiszen és megkeresztelkedik, üdvözül; aki pedig nem hiszen, elkárhozik. Azokat pedig, akik hisznek, ezen jelek fogják kísérni: Az én nevemben ördögöket űznek ki; új nyelveken szólnak; kígyókat vesznek fel; és ha valami

Graduale. (Ps. 91, 13 et 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur in domo Dómini. ℣. (Ibid., 3.) Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem.

Allelúja, allelúja. ℣. (Jac. 1,12.) Beátus vir, qui suffert tentatiónem: quóniam cum probátus fúerit accípiet corónam vitae. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum. (16, 15-18.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Eúntes in mundum univérsum, praedicáte Evangélium omni creatúrae. Qui credíderit, et baptizátus fúerit, salvus erit: qui vero non credíderit, condemnábitur. Signa autem eos, qui credíderint, haec sequéntur: In nómine meo daemónia ejícient: linguis loquéntur novis: serpéntes tollent: et si mortíferum quid bíberint, non eis

halálosat isznak, nem árt nekik; a betegekre kezeiket teszik és meggyógyulnak.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem és felemelkedik a szarva nevemben.

Csendes imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy alázatos áldozatunk kedves legyen előtted szenteid tiszteletére és tisztítsa meg testünket és lelkünket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozásra. (Máté 24, 46-47.) Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, ébren talál. Bizony mondom nektek, minden vagyona fölé rendeli őt.

Áldozás utáni imádság. Kérünk mindenható Isten, hogy mi, akik ezt a mennyei táplálékot magunkhoz vettük, Szent Ferenc hitvallód közbenjárására minden bajtól védve legyünk. A mi Urunk.

nocébit: super aegros manus impónent, et bene habébunt.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Praesta nobis, quaesumus, omnípotens Deus: ut nostrae humilitátis oblátio, et pro tuórum tibi grata sit honóre Sanctórum, et nos córpore páriter et mente purificet. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem, cum vénerit dóminus, invénerit vigilántem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constítuet eum.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, intercedénte beáto Francísco Confessóre tuo, per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum.

December 4: Krizológus Szent Péter püspök, hitvalló, egyháztanító.

Gyönyörű szentbeszédeiért kapta a Chrysologus = Aranybeszédű melléknevet. III. Sixtus pápa mennyei jelenés alapján tette őt meg Ravenna püspökévé. Meghalt ugyanott 449-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Borbála szűz és vértanu emlékezetét. Sok kínzás után lefejezték 306-ban, Kisázsiában. A tűzérek és haldoklók pártfogója.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével.

Könyörgés. Isten, ki a kiváló egyháztanítót, Krizológus Szent Pétert is-

Orátio. Deus, qui beátum Petrum Chrysólogum Doctórem egrégium, divini-

teni csodáddal jelölted ki arra, hogy Egyházadnak vezetőjéül és tanítójául kiválasszák, add meg kérünk, hogy ő, aki a földön életünk tanítója volt, a mennyben közbenjárónk legyen. A mi Urunk

tus praemonstrátum, ad regéndam et instruéndam Ecclésiam tuam éligi voluísti: praesta, quaesumus; ut, quem Doctórem vitae habúimus in terris, intercessórem habére mereámur in caelis. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés a megelőző ádventi vasárnapról, a 3. Szent Borbáláról, a Loquébar kezdetű szentmise könyörgésével, 1301. l.)

Átvonulásra. (Sír. fia 44, 16.) Íme, a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. ℣. (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacérdos magnus, qui in diébus suis plácuit Deo. ℣. (Ibid., 20.) Non est invéntus símilis illi, qui conserváret legem Excélsi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 109, 4.) Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech. Allelúja.

(A 2. csendes imádság a megelőző ádventi vasárnapról, a 3. Szent Borbáláról, 1304. l.)

Áldozásra. (Máté 25, 20-21.) Uram, öt talentumot adtál nekem, íme, másik ötöt nyertem rajta. Jól van, derék és hű szolgám; mivelhogy a kevésben hű voltál, sokat bízok rád; menj be Urad örömébe.

Communio. (Matth. 25, 20 et 21.) Dómine, quinque talénta tradidísti mihi: ecceália quinque superlucrátus sum. Euge, serve bone, et fidélis, quia in pauca fuísti fidélis, supra multa te constituam, intra in gáudium Dómini tui.

(A 2. áldozás utáni imádság a megelőző ádventi vasárnapról, a 3. Szent Borbáláról, 1304. l.)

December 5: Megemlékezés Szent Szabbás apátról.

Palesztinában élt és ott is halt meg, Jeruzsálem közelében, 532-ben. Az Igaz hit harcosa volt, különösen a kalcedoni zsinat ellenségeivel szemben. A mise a megelőző ádventi vasárnapról van, Szent Szabbásról csak megemlékezünk az Os justi kezdetű szentmise könyörgéseivel, 1298. l.

December 6: Szent Miklós püspök és hitvalló.

Görögországban élt és ott is halt meg, Myrában 350. Az ajándékot osztogató Szent Miklós ünnepe beillik ádventbe, mint az üdvösség ajándékát hozó Úr Üdvözítő előhírnöke.

Bevonulásra. (Sirák 45, 30.)

Vele a béke szövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékát illesse a főpapi méltóság mindörökre. (Zs. 131, 1.) Uram, emlékezzél meg Dávidról és minden gyötrődéséről. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Miklós püspököt számtalan csodával ékesítetted, add, kérünk, hogy érdemei és imádsága által a pokol lángjaitól megszabaduljunk. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (13, 7-17.)

Testvérek: Emlékezzetek meg elöljáróitokról, kik nektek az Isten igéjét hirdették; kiknek élete végét szemlélvén, kövessétek hitüket. Jézus Krisztus ugyanaz tegnap és ma és mindörökké. Sokféle és idegen tanításokkal ne engedjétek magatokat félrevezetni; mert legjobb a szívet kegyelemmel erősíteni meg, nem ételekkel, melyek nem használtak az azokkal élőknek. Van oltárunk, amelyről nem ehetnek azok, akik a sátornak szolgálnak. Mert amely

Introitus (Eccli. 45, 30.)

Státuit ei Dóminus testaméntum pacis, et príncipem fecit eum: ut sit illi sacerdótii dignitas in aetérnum. (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus. ℣. Glória Patri et Fílio.

Orátio. Deus, qui beátum Nicoláum Pontíficem innúmeris decorásti miráculis: tríbue, quaesumus; ut ejus méritis et précibus a gehénnae incéndiis liberémur. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (13, 7-17.)

Fratres: Mementóte praepositórum vestrórum, qui vobis locúti sunt verbum Dei: quorum intuéntes éxitum conversatiónis, imitámini fidem. Jesus Christus heri, et hódie: ipse et in saecula. Doctrínis váriis et peregrínis nolíte abdúci. Optimum est enim grátia stabilíre cor, non escis, quae non profuérunt ambulántibus in eis. Habémus altáre, de quo édere non habent potestátem, qui tabernáculo desérviunt. Quorum enim animálium infértur sanguis

állatok vérét a főpap a bűnért a szentélybe viszi, azok testét a táboron kívül égetik el. Ezért Jézus is, hogy a saját vére által megszentelje a népet, a kapun kívül szenvedett. Menjünk ki tehát őhozzá a táboron kívül, hordozván az ő gyalázatát. Mert nincsen itt maradandó városunk, hanem a jövendőt keressük. Általa mutassuk be tehát Istennek mindenkor a dicséret áldozatát, azaz gyümölcsét ajkunknak, mely az ő nevét magasztalja. A jótékonyságról pedig és az adakozásról ne feledkezzetek meg; mert ily áldozatok tetszenek az Istennek. Engedelmeskedjetek elüljáróitoknak és hódoljatok nekik, mert ők őrködnek, mint akik számot fognak adni lelketekért.

Átvonulásra. (Zs. 88, 21-23.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal és kezem lesz a segítsége, karom az ő erőssége. ℣. Semmit sem tehet vele az ellenség és nem árthat majd neki a gonoszság fia.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa. Alleluja.

pro peccáto in Sancta per pontíficem, horum córpora cremántur extra castra. Propter quod et Jesus, ut sanctificáret per suum sánguinem pópulum, extra portam passus est. Exeámus igitur ad eum extra castra, impropérium ejus portántes. Non enim habémus hic manéntem civitátem, sed futúram inquírimus. Per ipsum ergo offerámus hóstiam laudis semper Deo, id est fructum labiórum confiténtium nómini ejus. Beneficéntiae autem, et communiónis nolíte oblivísci: tálibus enim hóstiis promerétur Deus. Obedíte praepósitis vestris, et subjacéte eis. Ipsi enim pervígilant, quasi ratiónem pro animábus vestris redditúri.

Graduale. (Psalm. 88, 21-23.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum. ℣. Nihil proficiet inimícus in eo, et fílius iniquitátis non nocébit ei.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur. Allelúja.

A szent evangélium: Homo péregre proficíscens, 1283. l.

Felajánlásra (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és ke-

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia

gyelmem, és fölemelkedik a szarva nevemben.

Csendes imádság. Szenteld meg kérünk, Urunk Istenünk, ez adományokat, melyeket Szent Miklós püspököd ünnepén bemutatunk, hogy balsorban, jósorsban egyaránt, irányítsák életünket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozásra. (Zsolt. 88, 36-38.) Megesküdtem egyszer szentségemre, örökké tart ivadéka; és mint a nap, színem előtt a trónja; megmarad örökké, miként a hold, s a hűséges égi tanu.

Áldozás utáni imádság. Az áldozatok, melyeket Szent Miklós püspököd ünnepén magunkhoz vettünk, tartsanak meg minket, Urunk, állandó oltalmukkal. A mi Urunk.

mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Sanctífica, quaesumus, Dómine Deus, haec múnera, quae in solemnitáte sancti Antístitis tui Nicolái offérimus: ut per ea, vita nostra inter advérsa et próspera ubique dirigátur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 88, 36-38.) Semel jurávi in sancto meo: semen ejus in aetérnum manébit, et sedes ejus sicut sol in conspéctu meo, et sicut luna perfécta in aetérnum, et testis in caelo fidélis.

Postcommunio. Sacrifícia, quae súmpsimus, Dómine, pro solemnitáte sancti Pontifícis tui Nicolái, sempitérna nos protectióne consérvent. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

December 7: Szent Ambrus püspök, hitvalló és egyháztanító.

Trierben született, Rómában nevelkedett, s Milánó püspöke lett. December 7-én szentelték fel. Ő térítette meg Szent Ágostont. Beszéde és himnuszai mutatják nagyságát. Milánóban halt meg, 397-ben, április 4-én. Ott is van eltemetve.

Szentmise: In médio 1288. l., az alábbiak kivételével.

(A 2. könyörgés megemlékezés a megelőző ádventi vasárnapról, a 3. a Szeplőtelen Fogantatás vigiliájáról, 821 l.)

Átvonulásra. (Sirák fia 44, 16,) Íme, a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. ℣. (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacérdos magnus, qui in diébus suis plácuit Deo. ℣. (Ibid., 20.) Non est invéntus símilis illi, qui conserváret legem Excélsi.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 109, 4.) Megesküdött az Úr és nem bánja meg: Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem, és felemelkedik a szarva nevemben.

Csendes imádság. Mindenható örök Isten, engedd, hogy az adományok, melyeket Fölségednek felajánlunk, Szent Ambrus hitvallód és püspököd közbenjárására örök üdvösségünkre szolgáljanak. A mi Urunk.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 109, 4.) Jurávit Dóminus, et non poenitébit eum: Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Omnípotens sempitérne Deus, múnera tuae majestáti obláta, per intercessiónem beáti Ambrósii Confessóris tui atque Pontíficis, ad perpétuam nobis fac provenire salútem. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság az ádventről, a 3. a vigiliáról, 821. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 88, 36-38.) Megesküdtem egyszer szentségemre, örökké tart ivadéka és mint a nap, színem előtt a trónja, megmarad örökké, miként a hold, s a hűséges égi tanu.

Áldozás utáni imádság. Üdvösségünk szentségeit magunkhoz véve, engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy mindenütt segítsen minket Szent Ambrus hitvallód és püspököd imádsága, kinek tiszteletére ezt az áldozatot Fölségednek bemutattuk. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 88, 36-38.) Semel jurávi in sancto meo: semen ejus in aetérnum manébit, et sedes ejus sicut sol in conspéctu meo, et sicut luna perfécta in aetérnum, et testis in caelo fidélis.

Postcommunio. Sacraménta salútis nostrae suscipiéntes, concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut beáti Ambrósii Confessóris tui atque Pontíficis, nos ubíque orátio ádjuvet; in cujus veneratióne haec tuae obtúlimus majestáti. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság az ádventről, 3. a vigiliáról 822 l.)

Utolsó szent evangelium : Liber generatiónis, 1139. l.

Ugyanaznap, december 7: Szeplőtelen Fogantatás vigiliája.

Bevonulásra (Zs. 65, 16.)

Ti mind, kik félitek az Istent, jertek, halljátok, elbeszélem, mily nagy dolgokat cselekedett az Úr velem. (Zs. 65, 1-2.) Ujjongj az Istennek egész világ, mondjatok nevének éneket, dicsőségét dícsérve zengjétek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Egyszülöttednek Anyját fogantatásakor csodálatosan megőrízted az áteredő bűntől: add, kérünk, hogy közbenjárása által megerősödve, tiszta szívvel vegyünk részt ünnepén. Ugyanazon a mi Urunk.

Introitus. (Ps. 65, 16.)

Venite, audíte et narrábo, omnes qui timétis Deum, quanta fecit Dóminus ánimae meae. (Ps. ibid., 1-2.) Jubiláte Deo, omnis terra: psalmum dícite nómini ejus, date glóriam laudi ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui Unigéniti tui Matrem ab originális culpa in sua Conceptióne mirabíliter praeservásti: da, quaesumus; ut sua nos intercessióne munítos, corde mundos fácias suae interésse festivitáti. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Ambrusról, 1288. l., a 3. megemlékezés a megelőző ádventi vasárnapról.)

Szentlecke: Ego quasi vitis, 1062. l.

Átvonulásra. (Péld. 9, 1.) A bölcseség házat épített magának, kifaragta hét oszlopát. ℣. (Zs. 86, 1, 2.) Szent hegyeken vetette meg alapjait; szereti az Úr a Sionnak kapuit, jobban, mint Jákob többi hajlékát.

Graduale. (Prov. 9, 1.) Sapiéntia aedificávit sibi domum, excídit colúmnas septem. ℣. (Ps. 86, 1-2.) Fundaménta ejus in móntibus sanctis: díligit Dóminus portas Sion super ómnia tabernácula Jacob.

A szent evangélium: Liber generatiónis, 1139. l.

Felajánlásra. (Ének. 6, 2.) Én a kedvesemé vagyok, s a kedvesem az enyém, ki élvezi a liliomokat.

Offertorium. (Cant. 6, 2.) Ego dilécto meo, et diléctus meus mihi, qui páscitur inter lília.

Csendes imádság. Adományainkat, Urunk, ajánlja kegyességed előtt az Is-

Secreta. Múnera nostra, Dómine, apud tuam cleméntiam immaculátae

ten szeplőtelen anyjának imádsága, akit az áteredő bűn minden szennyétől megóvtál, hogy Fiad méltó hajlékává lehessen. Ki veled él.

Dei Genitrícis comménded orátio: quam ab omni originali labe praeservásti: ut dignum Fílii tui habitáculum éffici mererétur: Qui tecum.

(A 2. csendes imádság Szent Ambrusról, 820. l., a 3. az ádventről.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Ének. 6, 9.) Ki az, ki előjön, mint a hajnal pírja, szép, mint a hold, tiszta, mint a nap, félelmes mint a rendben álló tábor?

Áldozás utáni imádság. Add meg, irgalmas Isten, **gyarlóságunknak a te segítségedet**, hogy mi, akik egyszülött Fiad szeplő nélkül fogantatott Anyjának ünnepére előkészülünk, közbenjárásának segítségével bűneinkből fölkelhessünk. Ugyanazon.

Communio. (Cant. 6, 9.) Quae est ista, quae progréditur quasi auróra consúrgens, pulchra ut luna, elécta ut sol, terríbilis ut castrórum ácies ordináta?

Postcommunio. Concéde, miséricors Deus, fragilitáti nostrae praesídium: ut, qui immaculátae Conceptiónis Genitrícis unigéniti Fílii tui festivitátem praevenímus; intercessiónis ejus auxílio a nostris iniquitátibus resurgámus. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság Szent Ambrusról, a 820. l., 3. az ádventről.)

December 8. A szeplőtelen fogantatás ünnepe.

Mindjárt az egyházi év kezdetén, december 8-án csodálja meg a liturgia a megváltás nagy napjának kedves hajnalcsillagát és dicsőíti azt a hittitkot, hogy Mária Isten különös kegyelméből, Jézus Krisztus érdemeiért az eredeti bűn minden foltjától ment maradt. Ezen ünnepnek gondolatát a középkor végéig élénken vitatták a theológusok, de csakhamar a pápák tekintélyének hatására mindinkább világossá tették, úgy, hogy amikor IX. Pius 1854 december 8-án mint isteni kinyilatkoztatást kihirdette ezt a tant, akkor már a XVII. századtól általános meggyőződés volt.

Az ünnepet a keleti egyházban már a VII. században kimutathatjuk és a IX. században már nyugaton is ismerték. Főterjesztői a bencések voltak és a Szeplőtelen Fogantatás első theológusa Eadmer angol bencés volt. 1476-ban IV. Sixtus bevezette a római Egyházba. 1622-ben XV. Gergely: «Conceptio B. M. V. immaculata» címet adta neki. 1693-ban XII. Ince másodrendű ünneppé emelte, nyolcaddal. 1708-ban XI. Kelemen általános ünneppé emelte. 1863-ban IX. Pius egy új zsolozsmát és egy új misét rendelt el a napra és címét: «Immaculata Conceptio»-ra változtatta. 1879-ben XIII. Leó elsőrendű ünneppé emelte, vigiliával. 1883-ban a lorettói litániához hozzáfűzte: *«Regina sine labe originali concepta»* = «Eredeti bűn nélkül fogantatott királynő — könyörögj érettünk.» — 1891-ben engedélyezte Franciaországban a Szeplőtelen Szűz lourdesi megjelenésének ünneplését. 1904-ben ugyanezt X. Pius az egész Egyházba bevezette.

December 8-ának választását a természetes következtetés hozta magával; kilenc hónappal ünnepelik szeptember 8., a Szent Szűz születése napja előtt.

Ezen ünnep titka megmutatja nekünk az emberi szépség legtökéletesebb ideálját, melyre nekünk is testben és lélekben törekednünk kell.

Megmutatja azután ennek az ünnepnek a története azt is, hogy a theológiai tudományok előrehaladása az isteni igazságokat nem másítja meg, hanem csak tudományosan megalapozza és teljesebb világosságra kifejleszti azt.

Bevonulásra. (Iz. 61, 10.)

Örvendve örvendek az Úrban és lelkem ujjong az én Istenemben, mert felöltöztetett az üdv ruházatába s az igazság köntösével vett körül, mint az ékszereivel díszített mennyasszonyt. (Zs. 29, 2.) Magasztallak, Uram, mert fölemeltél engem és nem engedted, hogy elleneim örüljenek fölöttem. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te a szent Szűznek szeplőtelen fogantatása által Fiadnak méltó hajlékot készítettél, kérünk, hogy amint Fiadnak (érdemszerző) halálát előre látva, őt minden bűntől megőrizted, úgy engedd meg, hogy az ő közbenjárására mi is tisztán juthassunk el hozzád. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Péld. 8, 22-35.)

Az Úr szerzett engem útjai elején, kezdetben, mielőtt bármit is alkotott; öröktől fogva rendelt engem, ős idők óta, még a föld előtt; nem voltak még tengerek, én már fogantattam, még nem törtek elő a vízben dús források, még nem állottak a hegyek súlyos tömegükben, a halmok előtt születtem; még nem

Introitus. (Isaí. 61, 10.)

Gaudens gaudébo in Dómino, et exsultábit ánima mea in Deo meo: quia índuit me vestiméntis salútis: et indumento justítiae circúmdedit me, quasi sponsam ornátam monílibus suis. (Ps. 29, 2.) Exaltábo te, Dómine, quóniam suscepísti me: nec delectásti inimícos meos super me. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui per immaculátam Vírginis Conceptiónem dignum Fílio tuo habitáculum praeparásti: quaesumus; ut, qui ex morte ejúsdem Fílii tui praevísa, eam ab omni labe praeservásti, nos quoque mundos ejus intercessióne ad te pervenire concédas. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio libri Sapiéntiae. (Prov. 8, 22-35.)

Dóminus possédit me in initio viárum suárum, ántequam quidquam fáceret a princípio. Ab aetérno ordináta sum, et ex antíquis, ántequam terra fieret. Nondum erant abyssi, et ego jam concépta eram: necdum fontes aquárum erúperant: necdum montes gravi mole constíterant: ante colles ego parturiébar:

teremtette meg a földet és a folyókat és a földkerekség sarkait; amikor az eget felállította, már ott voltam, amikor biztos törvénnyel kört vont a mélység színe fölé; amikor a fellegeket odafenn megerősítette, és kimérte a vízforrásokat, amikor a tengert körülvette határával, és törvényt szabott a vizeknek, hogy át ne hágják határaikat, amikor a föld alapjait megvetette: ott voltam mellette, mindent elrendeztem, és gyönyörködtem napnap után; színe előtt játszadoztam mindenkor, játszadoztam a földje kerekségén, és gyönyörűséggel voltam az emberek fiai között. Most pedig, gyermekeim, hallgassatok reám! Boldogok, kik megtartják utaimat! Hallgassátok az intést, legyetek bölcsek és el ne vessétek azt magatoktól! Boldog az az ember, ki hallgat reám, és ajtómnál virraszt naponta, és őrzi ajtóm félfáját; mert aki engem megtalál, életet talál,

adhuc terram non fécerat, et flúmina, et cárdines orbis terrae. Quando praeparábat caelos, áderam: quando certa lege et gyro vallábat abyssos: quando aethera firmábat sursum, et librábat fontes aquárum: quando circúmdabat mari términum suum, et legem ponébat aquis, ne transírent fines suos: quando appendébat fundaménta terrae. Cum eo eram cuncta compónens: et delectábar per síngulos dies, ludens coram eo omni témpore: ludens in orbe terrárum: et delíciae meae esse cum fíliis hóminum. Nunc ergo, fílii, audíte me: Beáti, qui custódiunt vias meas. Audíte disciplínam, et estóte sapiéntes, et nolíte abjícere eam. Beátus homo, qui audit me, et qui vígilat ad fores meas quotídie, et obsérvat ad postes óstii mei. Qui me invénerit, invéniet vitam, et háuriet salútem a Dómino.

és üdvöt merít az Úrtól.

Átvonulásra. (Judit 13, 23.) Áldott vagy te, Szűz Mária, a fölséges Úristentől, minden asszony előtt a földön. ℣. (U. o. 15, 10.) Te vagy Jeruzsálem dicsősége, te Izrael öröme, te népünk ékessége.

Alleluja, alleluja! ℣. (Én. 4, 7.) Egészen szép vagy, Mária és az áteredő bűnnek foltja sincs benned. Alleluja!

Graduale. (Judith 13, 23.) Benedícta es tu, Virgo Maria, a Dómino Deo excélso, prae ómnibus muliéribus super terram. ℣. (Ibid., 15, 10.) Tu glória Jerúsalem, tu laetítia Israel, tu honorificéntia pópuli nostri.

Allelúja, allelúja. ℣. (Cant. 4, 7.) Tota pulchra es, Maria: et mácula originális non est in te. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (1, 26-28.)

Az időben: Elküldé az Isten Gábriel angyalt Galilea városába, melynek neve Názáret, egy szűzhöz, ki egy férfiúnak vala eljegyezve, kinek neve József, Dávid házából, a szűz neve meg Mária. És bemenvén hozzája az angyal, mondá: Üdvözlégy, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között.

Felajánlásra. (Lukács 1, 28.) Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között, alleluja!

Csendes imádság. Ezt az üdvötszerző áldozati adományt, melyet a boldogságos szűz Mária szeplőtelen fogantatásának ünnepén neked, Urunk, felajánlunk, fogadd el és engedd, hogy amint őt megelőző kegyelmed által minden bűntől sértetlennek tudjuk, úgy az ő közbenjárása által mi is minden bűntől megszabaduljunk. A mi Urunk.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (1, 26-28.)

In illo témpore: Missus est Angelus Gábriel a Deo in civitátem Galilaeae, cui nomen Názareth, ad Vírginem desponsátam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, et nomen Vírginis María. Et ingréssus Angelus ad eam dixit: Ave, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus.

Offertorium. (Luc. 1, 28.) Ave, María, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus, allelúja.

Secreta. Salutárem hóstiam, quam in solemnitáte immaculátae Conceptiónis beátae Vírginis Maríae tibi, Dómine, offérimus, súscipe et praesta: ut, sicut illam tua grátia praeveniénte ab omni labe immúnem profitémur; ita ejus intercessióne a culpis ómnibus liberémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Prefáció a Szent Szűzről, 566. l.

Áldozásra. Dicsőséges dolgokat mondanak rólad, Mária, mert nagy dolgot művelt veled a Hatalmas.

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett szentségek, Urunk, Iste-

Communio. Gloriósa dicta sunt de te, María: quia fecit tibi magna qui potens est.

Postcommunio. Sacraménta quae súmpsimus, Dómine Deus noster: illíus in

nünk, gyógyítsák meg bennünk annak a bűnnek sebeit, melytől egyedül a boldogságos szűz Mária szeplőtelen fogantatását óvtad meg. A mi Urunk.

nobis culpae vúlnera réparent; a qua immaculátam beátae Maríae Conceptiónem singulariter praeservásti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A nyolcad alatt, ha másként nem jelöljük, a szentmise ugyanaz, mint az ünnepen. — A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: az ádventről, *harmadik* a Szentlélekről, 1339. l.)

December 10: A nyolcad harmadik napja.

Ezen a napon üli az Egyház Szent Melkiádes pápa és vértanu emlékezetét is. Nehéz időkben kormányozta az Egyházat és sokat szenvedett Maximianus császár üldözése alatt. † 314.

A szentmise ugyanaz, mint az ünnepen, 824. l. — A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: az ádventről, a harmadik pedig Szent Melkiádes pápa és vértanuról, a Si diligis kezdetű szentmise könyörgéseivel, 1248. l.

December 11: Szent I. Damazus pápa és hitvalló.

I. Damazus pápa a keresztény ókor egyik legjelentősebb pápája. Sokat tett a hitvédelem, a liturgia és a keresztény irodalom terén. Szent Jeromos a szűzi Egyház szűzi tanítójának nevezi. († 384.)

Szentmise: Si diligis me 1248. l.

A 2. könyörgés: a nyolcadról:

Könyörgés. Isten, ki a szent Szűznek szeplőtelen fogantatása által Fiadnak méltó hajlékot készítettél, kérünk, hogy amint Fiadnak (érdemszerző) halálát előre látva, őt minden bűntől megőrizted, úgy engedd meg, hogy az ő közbenjárására mi is tisztán juthassunk el hozzád. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Orátio. Deus, qui per immaculátam Virginis Conceptiónem dignum Fílio tuo habitáculum praeparásti: quaesumus; ut, qui ex morte ejúsdem Fílii tui praevísa, eam ab omni labe praeservásti, nos quoque mundos ejus intercessióne ad te pervenire concédas. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

(A 3. könyörgés az adventről.)

A 2. csendes imádság: a nyolcadról:

Csendes imádság. Ezt az üdvötszerző áldozati adományt, melyet a boldogságos szűz Mária szeplőtelen fogantatásának ünnepén neked, Urunk, felajánlunk, fogadd el és engedd, hogy amint őt megelőző kegyelmed által minden bűntől sértetlennek tudjuk, úgy az ő közbenjárása által mi is minden bűntől megszabaduljunk. A mi Urunk.

Secreta. Salutárem hóstiam, quam in solemnitáte immaculátae Conceptiónis beátae Vírginis Maríae tibi, Dómine, offérimus, súscipe et praesta: ut, sicut illam tua grátia praeveniénte ab omni labe immúnem profitémur; ita ejus intercessióne a culpis ómnibus liberémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

(A 3 csendes imádság az adventről.)

Prefáció Szűz Máriáról 566. l.

A 2. áldozás utáni imádság: a nyolcadról:

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett szentségek, Urunk, Istenünk, gyógyítsák meg bennünk annak a bűnnek sebeit, melytől egyedül a boldogságos szűz Mária szeplőtelen fogantatását óvtad meg. A mi Urunk.

Postcommunio. Sacraménta quae súmpsimus, Dómine Deus noster: illíus in nobis culpae vúlnera réparent; a qua immaculátam beátae Maríae Conceptiónem singulariter praeservásti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 3. áldozás utáni imádság az ádventről.)

December 13: Szent Luca, szűz és vértanu,

Az ősegyház nagy vértanui közé tartozik. Neve, Lucia annyit jelent: a Világító. Az ádventi homályban az okos szűzek egyike vezet, íme, a karácsonyi Világosság elébe. † 304 (?)

Bevonulásra. (Zs. 44, 8.)

Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonoszságot; azért kent fel téged az Isten, a te

Introitus. (Ps. 44, 8.)

Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem: proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetí-

Istened az öröm olajával társaid felett. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a királynak. ℣. Dicsőség.

tiae prae consórtibus tuis. (Ps. ibid., 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Hallgass meg üdvözítő Istenünk; hogy amint Szent Luca szűz és vértanud ünnepének örvendünk, úgy a jámbor áldozatos lelkületben is növekedjünk. A mi Urunk.

Orátio. Exáudi nos, Deus, salutáris noster: ut, sicut de beátae Lúciae Vírginis et Mártyris tuae festivitáte gaudémus; ita piae devotiónis erudiámur affléctu. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: a nyolcadról, 824. l., a 3. az ádventről.)

Szentlecke: Qui gloriátur, 1309. l.

Átmenetre. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonoszságot. ℣. Azért kent fel téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem. ℣. Proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetítiae.

Alleluja, alleluja. ℣. (U. o. 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ibid., 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum. Allelúja.

A szent evangélium: Símile est regnum 1306. l.

Felajánlásra. (Zsolt. 44,15-16.) Szűzi társnői követik a Királyhoz, neked viszik őket örvendezve, ujjongással bevezetik őket az Úrnak, a Királynak templomába.

Offertorium. (Ps. 44, 15 et 16.) Afferéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetítia, et exsultatióne: adducéntur in templum Regi Dómino.

Csendes imádság. Legyen elfogadott előtted, Urunk, az adomány, melyet a neked szentelt nép szenteid tiszteletére bemutat, tudva, hogy érdemeik miatt nyert a bajban segítséget. A mi Urunk.

Secreta. Accépta tibi sit, Dómine, sacrátae plebis oblátio pro tuórum honóre Sanctórum: quorum se mérítis de tribulatióne percepísse cognóscit auxílium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: megemlékezés a nyolcadról, 826. l., a 3. az ádventről.)

Prefáció a Boldogságos Szűzről, 566. l.

Áldozásra. (Zsolt. 118, 161-162.)Fejedelmek üldöznek ok nélkül engem, de csak a te igéidtől fél szívem; örvendek beszédeidben, mint aki sok zsákmányra tett szert.

Áldozás utáni imádság. Betöltötted, Urunk, családodat a szent adományokkal, kérünk, üdíts is fel minket mindenkor annak a közbenjárására, akinek ünnepét üljük. A mi Urunk.

Communio. (Psalm 118, 161-162.) Príncipes persecúti sunt me gratis, et a verbis tuis formidávit cor meum: laetábor ego super elóquia tua, quasi qui invénit spólia multa.

Postcommunio. Satiásti, Dómine, famíliam tuam munéribus sacris: ejus, quaesumus, semper intervéntióne nos réfove, cujus solémnia celebrámus. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: megemlékezés a nyolcadról, 826. l., a 3. az ádventről.)

December 15: Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatásának nyolcada.

Minden úgy, mint az ünnepen, 824. l.

December 16: Szent Özséb püspök és vértanu († 370).

Olaszországban, Venettiben volt püspök. Különösen az ariánusok ellen küzdött, azért ezek száműzték és így halt meg Egyiptomban, 370-ben.

Szentmise: Sacérdotes Dei, 1245. l.

December 20: Szent Tamás apostol vigiliája.

Szentmise: Ego autem, 1244. l.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: az ádventről, 3. a Szent Szűzről, 68—72. l.)

December 21: Szent Tamás apostol

Szent Tamás, akit Didymusnak (iker) nevez a Szentírás, szintén galileai halász volt. A hagyomány szerint Indiában hirdette az evangéliumot, ahol vértanuságot szenvedett. A pogány papok megölték, mikor a kereszt előtt imádkozott. Miséje a hit értékéről, szükségességéről és boldogságáról szól. Ismételjük X. Pius tanácsa szerint, minden szentmisében a felmutatott szent színekre tekintve, Szent Tamás vallomását: Én Uram és én Istenem. (Hét évi és hétszer 40 napi búcsú.)

Bevonulásra: Mihi autem 810. l.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy apostolodnak, Szent Tamásnak ünnepét örömmel ünnepeljük s hogy az ő oltalma alatt mindig előbbre juthassunk és az ő hitét hasonló áldozatkészséggel követhessük. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (2, 19-22.)

Testvérek: Így tehát most már nem vagytok idegenek és jövevények, hanem a szentek polgártársai és az Isten házanépe, az apostolok és próféták alapjára rakott épület, melynek szegletköve maga Krisztus Jézus. Benne az egész egybeszerkesztett építmény az Úr szent templomává növekszik. Ti is egybeépültök benne az Istennek lakóhelyévé a Lélekben.

Átvonulásra. (Zsolt. 138, 17-18.) Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. ℣. Megolvasnám őket, de számosabbak a fövénynél.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 32, 1.) Örvendezzetek, igazak, az Úrban; a jámborokhoz illik a dicséret. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza Szent János szerint.** (20, 24-29.)

Ama napokban: Tamás, egy a tizenkettő közül, ki kettősnek neveztetik,

Orátio. Da nobis, quaesumus, Dómine, beáti Apóstoli tui Thomae solemnitátibus gloriári: ut ejus semper et patrocíniis sublevémur; et fidem cóngrua devotióne sectémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (2, 19-22.)

Fratres: Jam non estis hóspites, et ádvenae: sed estis cives sanctórum, et doméstici Dei: superaedificáti super fundaméntum Apostolórum, et Prophetárum, ipso summo angulári lápide Christo Jesu: in quo omnis aedificátio constrúcta crescit in templum sanctum in Dómino, in quo et vos coaedificámini in habitáculum Dei in Spíritu.

Graduale. (Ps. 138, 17-18.) Nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum. ℣. Dinumerábo eos, et super arénam multiplicabúntur.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 32, 1.) Gaudéte, justi in Dómino: rectos decet collaudátio. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (20, 24-29.)

In illo témpore: Thomas, unus ex duódecim, qui dícitur Dídymus, non erat

nem vala velük, mikor eljött Jézus. Mondák tehát neki a többi tanítványok: Láttuk az Urat. Ő pedig mondá nekik: Hacsak nem látom az ő kezein a szegek nyomát, és ujjamat a szegek helyére nem bocsátom és kezemet az ő oldalába nem teszem, én nem hiszem. És nyolc nap mulva ismét odabenn valának az ő tanítványai és Tamás is velük. Eljöve Jézus a zárt ajtón át és megálla középen és szóla: Békesség nektek! Azután mondá Tamásnak: Tedd ide ujjadat és nézd kezeimet; és nyujtsd ki kezedet és tedd az én oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hivő. Felelé Tamás és mondá: neki Én Uram és én Istenem! Mondá neki Jézus: Mivelhogy láttál engem, Tamás! hittél; boldogok, akik nem láttak, és hittek.

Felajánlásra. (Zs. 18, 5.) Az egész földre elhat szózatuk s a földkerekség határaira szavuk.

Csendes imádság. Megadjuk neked, Urunk, kötelés szolgálatunkat és leborulva kérünk, hogy Szent Tamás apostolnak közbenjárására őrízd meg bennünk ajándékaidat, mert az ő tiszteletét megvallva hoztuk dícséretedre ezeket az adományokat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

cum eis, quando venit Jesus. Dixérunt ergo ei álii discípuli: Vídimus Dóminum. Ille autem dixit eis: Nisi vídero in mánibus ejus fixúram clavórum, et mittam dígitum meum in locum clavórum, et mittam manum meam in latus ejus, non credam. Et post dies octo, íterum erant discípuli ejus intus, et Thomas cum eis. Venit Jesus jánuis clausis, et stetit in médio, et dixit: Pax vobis. Deínde dicit Thomae: Infer dígitum tuum huc, et vide manus meas et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incrédulus, sed fidélis. Respóndit Thomas, et dixit ei: Dóminus meus, et Deus meus. Dixit ei Jesus: Quia vidísti me, Thoma, credidísti: beáti qui non vidérunt, et credidérunt.

Offertorium. (Ps. 18, 5.) In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum.

Secreta. Débitum tibi, Dómine, nostrae réddimus servitútis, supplíciter exorántes: ut, suffrágiis beáti Thomae Apóstoli, in nobis tua múnera tueáris, cujus honoránda confessióne laudis tibi hóstias immolámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum. Fílium tuum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Ján. 20, 27.) Tedd ide kezedet és ismerd meg a szögek helyét és ne légy hitetlen, hanem hivő.

Áldozás utáni imádság. Légy mellettünk, irgalmas Isten, és Szent Tamás apostol közbenjárására őrízd meg bennünk kiengesztelődötten adományaidat. A mi Urunk.

Communio. (Joannes 20, 27.) Mitte manum tuam, et cognósce loca clavórum: et noli esse incrédulus, sed fidélis.

Postcommunio. Adésto nobis, miséricors Deus: et, intercedénte pro nobis beáto Thoma Apóstolo, tua circa nos propitiátus dona custódi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A december 26. és január 11. közé eső szentek miséi az egyházi év miséi között a 114—150 lapokon találhatók meg.)

Január 14: Szent Vidor püspök, hitvalló és egyháztanító.

Poitiers püspöke, az igaz hit harcosa az arianusok ellen. Ezért sokat szenvedett, de hosszú száműzetés után győzött. Nagy műve: A Szentháromságról. Meghalt 367-ben. — Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Félix pap és vértanu emlékezetét. A keresztény ókor nagyon tisztelte, mint vértanut, mert Jézusért hétszer is szenvedett, bár békében halt meg 260-ban, Nólában.

Szentmise: In medio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Félixről:

Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy szenteid példája minket jobb életre serkentsen: hogy azoknak, kiknek ünnepét megüljük, cselekedeteit is utánozzuk. A mi Urunk.

Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut ad meliórem vitam Sanctórum tuórum exémpla nos próvocent; quátenus, quorum solémnia ágimus, étiam actus imitémur. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: Szent Félixről:

A Szent Félix vértanud érdemeiért neked hozott adományokat, fogadd el Urunk, jóságosan s add, hogy örök segítségünkké legyenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Hóstias tibi, Dómine, beáti Felícis Mártyris tui dicátas méritis, benígnus assúme: et ad perpétuum nobis tríbue proveníre subsídium. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság Szent Félixről:

Az üdvöthozó misztériumtól betöltve: kérünk, Urunk, hogy Szent Félix vér-

Quaesumus, Dómine, salutáribus repléti mystériis: ut, beáti Felícis Már-

tanud imádsága legyen a mi segítségünk, akinek ünnepét megülljük. A mi Urunk.

tyris tui, cujus solémnia celebrámus, oratiónibus adjuvémur. Per Dóminum.

Január 15: Remete Szent Pál hitvalló.

Azoknak az úttörője volt, kik Krisztus szeretetéért elhagyták a világot és a pusztaságba menekültek, hogy megtanítsanak minket is a világról való lemondásra. Példája termékeny volt, mert a szerzetesrendek mind ezt a példát követték. Mikor meghalt Egyiptomban (347 körül) már 113 éves volt. Ezen a napon emlékezik meg az Egyház Szent Mór apátról is; Szent Benedek legelső tanítványa s az engedelmesség hőse volt. Ő terjesztette el a rendet Franciaországban († 565).

Bevonulásra. (91, 13-14.)

Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa; el vannak ők ültetve az Úr házában: Istenünk házának udvaraiban. (Zsolt. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó Felséges, éneket zengeni. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te minket Szent Pál hitvallód évenkinti ünnepével megörvendeztetsz, engedd kegyesen, hogy akinek születésnapját üljük, annak cselekedeteit is kövessük. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 91, 13-14.)

Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur: plantátus in domo Dómini: in átriis domus Dei nostri. (Ps. ibid., 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Deus, qui nos beáti Pauli Confessóris tui ánnua solemnitáte laetíficas: concéde propítius; ut, cujus natalícia cólimus, étiam actiónes imitémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Mórról, a szent apátokról szóló szentmise könyörgésével, 1298. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből. (3, 7-12.)

Testvérek: Ami nyereségem volt, azt veszteségnek ítéltem Krisztusért. Sőt mindent veszteségnek tartok Jézus Krisztusnak, az én Uramnak mindent fölül-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Philippénses. (3, 7-12.)

Fratres: Quae mihi fuérunt lucra, haec arbitrátus sum propter Christum detriménta. Verúmtamen exístimo ómnia detriméntum esse propter emi-

múló ismerete miatt, akiért minden kárvallást elszenvedtem és mindent szemétnek tekintek, csakhogy Krisztus legyen a nyereségem, s én őbenne legyek — nem a saját megigazulásomból, amely a törvényből származik, hanem abból, mely Krisztus Jézus hitéből van, vagyis abból a megigazulásból, mely az Istentől a hit által van, hogy megismerjem őt s feltámadásának erejét, a részvételt a szenvedéseiben és felvegyem halála alakját és eljuthassak a halottakból való feltámadásra. Nem mintha már kezemben tartanám, vagy már tökéletes lennék, de törekszem rá, hogy magamhoz ragadjam, mert Krisztus is magához ragadott engem.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13-14.) Virul majd az igaz, mint a pálma: gyarapszik, mint a Libanon cédrusa az Úr házában. ℣. (U. o. 3.) Hirdetni reggelenkint kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

Alleluja, alleluja. ℣. (Oz. 14, 6.) Virul majd az igaz mint a liliom, és virágzik, az Úr előtt mindörökké. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (11, 25-30.)

Az időben: Felelvén Jézus, mondá: Hálát adok neked Atyám, mennynek és

néntem sciéntiam Jesu Christi Dómini mei: propter quem ómnia detriméntum feci, et árbitror ut stércora, ut Christum lucrifáciam, et invéniar in illo, non habens meam justítiam, quae ex lege est, sed illam, quae ex fide est Christi Jesu: quae ex Deo est justítia in fide, ad cognoscéndum illum, et virtútem resurrectiónis ejus, et societátem passiónum illíus: configurátus morti ejus: si quo modo occúrram ad resurrectiónem, quae est ex mórtuis: non quod jam accéperim, aut jam perféctus sim: sequor autem, si quo modo comprehéndam, in quo et comprehénsus sum a Christo Jesu.

Graduale. (Ps. 91, 13 et 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur in domo Dómini. ℣. (Ibid 3.) Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem.

Allelúja, allelúja. ℣. (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (11, 25-30.)

In illo témpore: Respóndens Jesus, dixit: Confíteor tibi, Pater, Dómine

földnek Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcsektől és okosaktól és kinyilatkoztattad a kisdedeknek. Igen, Atyám, mert így tetszett neked. Mindeneket átadott nekem Atyám; és senki sem ismeri a Fiút más, mint az Atya, az Atyát sem ismeri senki más, mint a Fiú és akinek a Fiú ki akarja nyilatkoztatni. Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve és én felüdítlek titeket. Vegyétek magatokra az én igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű; és nyugalmat találtok lelketeknek. Mert az én igám édes és az én terhem könnyű.

caeli et terrae, quia abscondísti haec a sapiéntibus et prudéntibus, et revelásti ea párvulis. Ita Pater: quóniam sic fuit plácitum ante te. Omnia mihi trádita sunt a Patre meo. Et nemo novit Fílium, nisi Pater: neque Patrem quis novit, nisi Fílius, et cui volúerit Fílius reveláre. Veníte ad me omnes, qui laborátis, et oneráti estis, et ego refíciam vos. Tóllite jugum meum super vos, et díscite a me, quia mitis sum, et húmilis corde: et inveniétis réquiem animábus vestris. Jugum enim meum suáve est, et onus meum leve.

Felajánlásra. (Zsoltár 20, 2-3.) Uram, hatalmadon örvend az igaz, és felette ujjong segítségeden: teljesítetted szívének kívánságát.

Offertorium. (Psalm. 20, 2-3.) In virtúte tua, Dómine, laetábitur justus, et super salutáre tuum exsultábit veheménter: desidérium ánimae ejus tribuísti ei.

Csendes imádság. A dicséret áldozatát mutatjuk be neked, Urunk, szenteid emlékére: ő általuk reméljük, hogy mind a jelen, mind a jövő bajoktól megszabadulunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Secreta. Laudis tibi, Dómine, hóstias immolámus in tuórum commemoratióne Sanctórum: quibus nos et praeséntibus éxui malis confídimus, et futúris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: Szent Mórról, 1300. l.)

Áldozásra. (Zsolt. 63, 11.) Örvendezik majd az igaz az Úrban, ki benne reménykedett, és dicsekszenek az igaz szívűek mindnyájan.

Communio. (Ps. 63, 11.) Laetábitur justus in Dómino, et sperábit in eo: et laudabúntur omnes recti corde.

Áldozás utáni imádság. A mennyei étellel és itallal eltöltve, könyörögve kérünk, Istenünk, hogy akinek emlékére ezeket magunkhoz vettük, annak könyörgése legyen a mi erősségünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Refécti cibo potúque caelésti, Deus noster, te súpplices exorámus: ut, in cujus haec commemoratióne percépimus, ejus muniámur et précibus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Mórról, 1300. l.)

Január 16: Szent I. Marcell pápa és vértanu.

Római származású volt; mint pápa, ő osztotta be Rómát 25 egyházközségre (titulus): száműzetésben halt meg. († 309.)

Szentmise: Si diligis, 1248. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Néped könyörgését, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen, hogy Szent Marcell vértanud és pápád érdemeiért, kinek vértanuságán örvendünk, segítséget nyerjünk. A mi Urunk.

Orátio. Preces pópuli tui, quaesumus, Dómine, cleménter exáudi: ut beáti Marcélli Mártyris tui atque Pontíficis méritis adjuvémur, cujus passióne laetámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Január 17: Szent Antal apát.

«A puszták csillagá»-nak életrajza századokon át volt a tökéletességre törekvők vezérkönyve. (Megírta Szent Atanáz.) Barátjával, Szent Pállal együtt nagy hatással volt a későbbi szerzetességre. Meghalt 356-ban, 105 éves korában.

Szentmise: Os justi 1298. l.

Szent evangélium: Sint lumbi, 1294. l.

Január 18: Szent Péter apostol római székfoglalása.

Szent Péter uralkodásának két ünnepe is van és mind a kettő az ő elsőségét dicsőíti, vagyis azt, hogy az Úr őt az egész keresztény Egyház fejévé emelte szavaival: «Te, Péter, azaz kőszikla vagy és erre a sziklára építem Anyaszentegyházamat . . .» «Legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat . . .» — A mai ünnep újabb eredetű, de már a IV. században február 22-én is volt egy hasonlóan Szent Péter primátusát kiemelő ünnep.

Ugyanezen a napon ünnepli az Egyház Szent Piroska szűz és vértanu emlékezetét, ki Claudius alatt szenvedett vértanuhalált, alig 14 éves korában. († 270.)

Bevonulásra.(Sir. fia 45, 30.)

Vele a béke szövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékait illesse a főpapi méltóság mindörökre. (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg Uram, Dávidról és minden gyötrődéséről. ℣. Dicsőség. Könyörgés. Isten, ki apostolodnak, Szent Péternek a mennyország kulcsait odaadtad és a kötés és oldás főpapi hatalmát átadtad; engedd, hogy közbenjárásának segítségével megszabaduljunk bűneink bilincseitől; Ki élsz.

Introitus. (Eccli. 45, 30.)

Státuit ei Dóminus testaméntum pacis, et príncipem fecit eum: ut sit illi sacerdótii dignitas in aetérnum. (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beáto Petro Apóstolo tuo, collátis clávibus regni caeléstis, ligándi atque solvéndi pontificium tradidísti: concéde; ut, intercessiónis ejus auxílio, a peccatórum nostrórum néxibus liberémur: Qui vivis.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Pál apostolról:

Isten, ki a pogány népek sokaságát Szent Pál apostol prédikációjával tanítottad; add meg kérünk, hogy akinek emlékét üljük, annak pártfogását érezhessük. (A mi Urunk.)

Deus, qui multitúdinem géntium beáti Pauli Apóstoli praedicatióne docuísti: da nobis, quaesumus; ut, cujus commemoratiónem cólimus, ejus apud te patrocínia sentiámus. (Per Dóminum.)

A 3. könyörgés: megemlékezés Szent Piroskáról:

Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy mi, akik Szent Piroska szűz és vértanud születése napját tartjuk, ezt az évenkinti ünnepet örömmel ülhessük és oly nagy hitének példájából hasznot meríthessünk. A mi Urunk.

Da, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui beátae Priscae Vírginis et Mártyris tuae natalícia cólimus: et ánnua solemnitáte laetémur, et tantae fidei proficiámus exémplo. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 1, 1-7.)

Péter, Jézus Krisztus apostola, a választott jövevényeknek, kik elszéledtek Pontusban, Galáciá-

Léctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (I. 1, 1-7.)

Petrus Apóstolus Jesu Christi, eléctis ádvenis dispersiónis Ponti, Galátiae, Cappadóciae, Asiae et Bi-

ban, Kappadóciában, Ásiában és Bitiniában, az Atya Istennek előretudása szerint a Léleknek megszentelésére, engedelmességre és a Jézus Krisztus vérével való meghintésre: a kegyelem és béke gyarapodjék bennetek. Áldott legyen az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, aki az ő nagy irgalmassága szerint újjászült minket élő reménységre Jézus Krisztusnak halottaiból való feltámadása által romolhatlan, fertőzetlen és hervadhatlan örökségre, mely a mennyekben számotokra fenntartatik, kik Isten erejében a hit által megőriztettek az üdvösségre, mely készen áll, hogy az utolsó időben kinyilváníttassék. Ennek örvendeni fogtok, ha most szomorkodnotok kell is egy kissé különféle kísértésekben, hogy a ti hitetek próbája a romlandó aranynál (mely tűz által próbáltatik meg) sokkal értékesebbnek találtassék dicséretetekre, dicsőségtekre és tisztességtekre Jézus Krisztusnak megjelenésekor.

thyniae secúndum praesciéntiam Dei Patris, in sanctificatiónem Spíritus, in obediéntiam, et aspersiónem sánguinis Jesu Christi: grátia vobis, et pax multiplicétur. Benedíctus Deus, et Pater Dómini nostri Jesu Christi, qui secúndum misericórdiam suam magnam regenerávit nos in spem vivam, per resurrectiónem Jesu Christi ex mórtuis, in hereditátem incorruptíbilem, et incontamináta, et immarcescíbilem, conservátam in caelis in vobis, qui in virtúte Dei custodímini per fidem in salútem, parátam revelári in témpore novíssimo. In quo exsultábitis, módicum nunc si opórtet contristári in váriis tentatiónibus: ut probátio vestrae fídei multo pretiósior auro (quod per ignem probátur) inveniátur in laudem, et glóriam, et honórem, in revelatióne Jesu Christi Dómini nostri.

Átvonulásra. (Zs. 106, 32, 31.) Magasztalják őt a nép gyülekezetében, és dícsérjék őt a vének ülésében. ℣. Áldják az Urat irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodáiért.

Graduale. (Ps. 106, 32 et 31.) Exáltent eum in eccléSia plebis: et in cáthedra seniórum laudent eum. ℣. Confiteántur Dómino misericórdiae ejus, et mirabília ejus fíliis hóminum.

Alleluja, alleluja. ℣. (Máté 16, 18.) Te Péter vagy és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Mt. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam. Allelúja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Máté 16, 18-19.) Te Péter vagy és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat. ℣. És a pokol kapui nem vesznek erőt rajta; és neked adom a mennyek országa kulcsait. ℣. Amit megkötendesz a földön, meg lészen kötve mennyekben is. ℣. És amit feloldandasz a földön, fel lészen oldva a mennyekben is.

Tractus. (Matth. 16, 18-19.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam. ℣. Et portae ínferi non praevalébunt advérsus eam: et tibi dabo claves regni caelórum. ℣. Quodcúmque ligáveris super terram, erit ligátum et in caelis. ℣. Et quodcúmque sólveris super terram erit solútum et in caelis.

Szent evangélium: Venit Jesus 1035. l.

Felajánlásra. (Mt. 16, 18, 19.) Te Péter vagy és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat; és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta; és neked adom a mennyek országa kulcsait.

Offertorium. (Matth. 16, 18-19.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam: et portae ínferi non praevalébunt advérsus eam: et tibi dabo claves regni caelórum.

Csendes imádság. Egyházadnak imáit és adományait, kérünk, Urunk, pártfogolja Szent Péter apostol imádsága; hogy amit az ő dicsőítésére ünnepelünk, bocsánatot szerezzen nekünk. A mi Urunk.

Secreta. Ecclésiae tuae, quaesumus, Dómine, preces et hóstias beáti Petri Apóstoli comméndet orátio: ut, quod pro illíus glória celebrámus, nobis prosit ad véniam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. csendes imádság: Szent Pálról:

Pál apostolod könyörgésére szenteld meg, Urunk, néped adományait, hogy amik neked saját rendelésed szerint kedvesek, az ő pártfogó imádságára még kedvesebbek legyenek. (A mi Urunk.)

Apóstoli tui Pauli précibus, Dómine, plebis tuae dona sanctífica: ut, quae tibi tuo grata sunt institúto, gratióra fiant patrocínio supplicántis. (Per Dóminum nostrum.)

A 3. csendes imádság: Szent Piroskáról:

Ez az áldozati adomány, melyet szenteid születésnapját megújítva bemuta-

Haec hóstia, quaesumus, Dómine, quam Sanctórum tuórum natalícia re-

tunk, kérünk, Urunk, oldja fel vétkünk bilincseit és eszközölje ki nekünk irgalmad adományait. A mi Urunk.

censéntes offérimus, et vincula nostrae pravitátis absólvat, et tuae nobis misericórdiae dona concíliet. Per Dóminum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 16, 18.) Te Péter vagy és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat.

Communio. (Matth. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam.

Áldozás utáni imádság. Örvendeztessen meg minket, Urunk, a bemutatott áldozat s miként Szent Péter apostolod által dicsőítjük hatalmadat, épúgy ő általa nyerjük el bőséges irgalmadat. A mi Urunk.

Postcommunio. Laetificet nos, Dómine, munus oblátum: ut, sicut in Apóstolo tuo Petro te mirábilem praedicámus; sic per illum tuae sumámus indulgéntiae largitátem. Per Dóminum nostrum Jesum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Pálról:

Az üdvöthozó misztérium által megszentelődve, kérünk, Urunk, hogy meg ne szűnjék értünk annak imádsága, kit nekünk vezetőül és pártfogóul adtál. (A mi.)

Sanctificáti, Dómine, salutári mystério: quaesumus; ut nobis ejus non desit orátio, cujus nos donásti patrocínio gubernári. (Per Dóminum.)

A 3. áldozás utáni imádság: Szent Piroskáról:

Az üdvözítő misztériummal betöltve, kérünk, Urunk, hogy akinek ünnepét üljük, annak imádsága által segítséget nyerjünk. A mi Urunk.

Quaesumus, Dómine, salutáribus repléti mystériis: ut, cujus solémnia celebrámus, ejus oratiónibus adjuvémur. Per Dóminum nostrum.

Január 19: Szent Márius, Márta, Audifax és Abakum vértanuk.

Apa, anya és két fia Perzsiából Rómába jöttek a vértanuk sírjának meglátogatására. Itt szenvedtek vértanuhalált Claudius alatt (270). Ugyanezen a napon emlékezik meg az Egyház Szent Kanut királyról és vértanuról. Dánia királya volt. Minden hatalmával a keresztény fegyelmet és erkölcsöt akarta megszilárditani hazájában. Ezért gyilkolták meg egy lázadás alkalmával, Odenseeben. († 1086.)

Bevonulásra. (Zs. 67, 4.) Az igazak az Isten előtt vígan lakmároznak, s örömükben vigadoznak. (Zs. 67, 2.) Felkél az Isten, és elszélednek ellenségei, elfutnak előle kik őt gyűlölik. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Hallgasd meg, Urunk, népedet, mely szenteid oltalma alatt esedezik: add, hogy ebben az ideigvaló életben békének örvendhessünk és az örökkévalónak elérésére segítséget nyerjünk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 67, 4.) Justi epuléntur, et exsúltent in conspéctu Dei, et delecténtur in laetítia. (Ps. ibid., 2.) Exsúrgat Deus, et dissipéntur inimíci ejus: et fúgiant qui odérunt eum, a fácie ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Exáudi, Dómine, pópulum tuum cum Sanctórum tuórum patrocínio supplicántem: ut et temporális vitae nos tríbuas pace gaudére; et aetérnae reperíre subsídium. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Kanutról:

Isten, te Egyházad megdicsőítésére Szent Kanut királyt a vértanuk pálmájával és dicsőséges csodákkal kitüntetni méltóztattál; engedd kegyesen, hogy amint ő az Úr szenvedéseit utánozta, úgy mi is az ő nyomdokain járva, méltók legyünk eljutni az örök boldogságra. Ugyanazon a mi Urunk.

Deus, qui ad illustrándam Ecclésiam tuam beátum Canútum regem martyrii palma et gloriósis miráculis decoráre dignátus es: concéde propítius; ut, sicut ipse Domínicae passiónis imitátor fuit, ita nos per ejus vestígia gradiéntes, ad gáudia sempitérna pervenire mereámur. Per eúmdem Dóminum.

Szentlecke: Rememorámini, 1272. I.

Átvonulásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket. ℣. Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békességben vannak.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 67, 36.) Csodálatos a mi Istenünk az ő szenteiben. Alleluja.

Graduale. (Sap. 3, 1, 2 et 3.) Justórum ánimae in manu Dei sunt: et non tanget illos torméntum malítiae. ℣. Visi sunt óculis insipiéntium mori: illi autem sunt in pace.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 67, 36.) Mirábilis Deus noster in sanctis suis. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a V. helyett a Qui séminant kezdetű tractust mondjuk 1267. l.)

Szent evangélium: Sedénte Jesu, 1275. l.

Felajánlásra. (Zs. 123, 7.) Lelkünk megszabadult, mint a madár a vadászok tőréből: összetört a tőr és mi megszabadultunk.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, híveid kéréseire és adományaira, hogy azok szenteid ünnepén, neked kedvesek legyenek, nekünk pedig szerezzék meg kegyes segítségedet. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 123, 7.) Anima nostra sicut passer erépta est de láqueo venántium: láqueus contrítus est, et nos liberáti sumus.

Secreta. Preces, Dómine, tuórum réspice, oblationésque fidélium: ut et tibi gratae sint pro tuórum festivitáte Sanctórum, et nobis cónferant tuae propitiatiónis auxílium. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: Szent Kanutról:

Legyen elfogadott, Urunk, színed előtt áldozatkészségünk és váljék üdvösségünkre annak a közbenjárására, kinek ünnepére elhoztuk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Luk. 12, 4.) Mondom pedig nektek, barátaimnak, ne féljetek azoktól, kik üldöznek benneteket.

Áldozás utáni imádság. Szenteid közbenjárására megengesztelődötten, add meg, kérünk, Urunk, hogy amit e földi cselekménnyel ünnepelünk, azt az örök élet számára megnyerhessük. A mi Urunk.

Accépta sit in conspéctu tuo, Dómine, nostra devótio: et ejus nobis fiat supplicatióne salutáris, pro cujus solemnitáte defértur. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 12, 4.) Dico autem vobis amícis meis: Ne terreámini ab his, qui vos persequúntur.

Postcommunio. Sanctórum tuórum, Dómine, intercessióne placátus: praesta, quaesumus; ut, quae temporáli celebrámus actióne, perpétua salvatióne capiámus. Per Dóminum nostrum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Kanutról:

A szent adományokban való részvétel által megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Kanut vértanud közbenjárására, érezhessük annak a hatását, amit cselekedtünk. A mi.

Refécti participatióne múneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exséquimur cultum, intercendénte beáto Canúto Mártyre tuo, sentiámus efféctum. Per Dóminum.

Január 20: Szent Fábián pápa és Sebestyén vértanuk.

Rómának két nagy vértanu szentje. Az első Szent Fábián, pápa, a Décius-üldözés alatt szenvedett vértanuhalált (250). Szent Sebestyén a császár szolgálatában állt, mint katonatiszt és Diocléciánus hitéért először nyilakkal végeztette ki, de a holtnak hitt vértanu felgyógyult és ekkor agyonvesszőztette őt a császár.(289 táján).

Bevonulásra. (Zsolt. 78, 11, 12, 10.)

Jusson színed elé, Uram, a bilincsbe vertek jajszava, öntsd vissza hétszeresen szomszédaink ölébe; bosszuld meg szenteid kiontott vérét. (Zs. 78, 1.) Isten, pogányok szállták meg örökségedet, megfertőzték szentséges templomodat, romhalmazzá tették Jeruzsálemet. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Tekintsd gyöngeségünket, mindenható Isten; és mivel a mi cselekedeteink súlyosan nehezednek ránk, Szent Fábián és Sebestyén vértanuid dicsőséges közbenjárása oltalmazzon minket. A mi.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (11, 33-39.)

Testvérek: A szentek, mivel hittek, győztek le országokat, cselekedtek igazságosságot, nyertek el ígéreteket, tömték be oroszlánok száját, oltották el a tűz erejét, menekedtek meg a kard élétől, gyógyultak fel betegségükből, diadalmaskodtak a harcban, futamí-

Introitus. (Ps. 78, 11, 12 et 10.)

Intret in conspéctu tuo, Dómine, gémitus compeditórum: redde vicínis nostris séptuplum in sinu eórum: víndica sánguinem sanctórum tuórum, qui effúsus est. (Ps. ibid., 1.) Deus, venérunt gentes in hereditátem tuam: polluérunt templum sanctum tuum: posuérunt Jerúsalem in pomórum custódiam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Infirmitátem nostram réspice, omnípotens Deus: et, quia pondus própriae actiónis gravat, beatórum Mártyrum tuórum Fabiáni et Sebastiáni intercéssio gloriósa nos prótegat. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (11, 33-39.)

Fratres: Sancti per fidem vicérunt regna, operáti sunt justítiam, adépti sunt repromissiónes, obturavérunt ora leónum, exstinxérunt impetum ignis, effugérunt áciem gládii, convaluérunt de infirmitáte, fortes facti sunt in bello, castra vertérunt exterórum: acce-

tották meg az idegenek táborát, így nyerték vissza asszonyok feltámadás által halottaikat. Egyesek pedig kínpadra vonattak, nem fogadván el a szabadulást, hogy jobb feltámadást nyerjenek; mások meg gúnyt és megvesszőzést szenvedtek, ezenfelül még bilincseket és börtönt; megkövezettek, szétfűrészeltettek, megkísértettek, kardélre hányatva megölettek, szerte bujdostak juhok és kecskék bőrében, szűkölködvén, szorongatást szenvedvén, nyomorogván, kikre nem volt méltó a világ; sivatagokban bolyongván, hegyek közt és barlangokban és a földnek üregeiben. És mindezek, kik hitük tanuságtétele által igazoltattak, megmaradtak a mi Urunk Jézus Krisztusban.

pérunt mulieres de resurrectióne mórtuos suos: álii autem distenti sunt, non suscipiéntes redemptiónem, ut meliórem invenírent resurrectiónem: álii vero ludíbria, et vérbera expérti, insuper et víncula, et cárceres: lapidáti sunt, secti sunt, tentáti sunt, in occisióne gládii mórtui sunt: circulérunt in melótis, in péllibus caprínis, egéntes, angustiáti, afflícti: quibus dignus non erat mundus: in solitudínibus errántes, in móntibus, et spelúncis, et in cavérnis terrae. Et hi omnes testimónio fídei probáti, invénti sunt in Christo Jesu Dómino nostro.

Átvonulásra. (Mózes II. 15, 11.) Dícsérendő az Isten az ő szenteiben, bámulatos fönségében, csodatevő. ℣. (U. o. 6.) Jobbodat, Uram, felmagasztalta ereje, jobbod az ellenséget megverte.

Graduale. (Exodi 15, 11.) Glorióus Deus in sanctis suis: mirábilis in majestáte, fácies prodígia. ℣. (Ibid., 6.) Déxtera tua, Dómine, glorificáta est in virtúte: déxtera manus tua confrégit inimícos.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 144, 10-11.) Uram, áldanak téged szentjeid, országod dicsőségét hirdetik. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 144, 10-11.) Sancti tui, Dómine, benedícent te: glóriam regni tui dicent. Allelúja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Qui séminant kezdetű böjti éneket mondjuk, 1267. l.)

Szent evangélium: Descéndens Jesus, 1270. l.

Felajánlásra. (Zs. 31, 11.) Örvendjetek az Úrban és vigadjatok, igazak: egyenes szívűek, mindnyájan ujjongjatok.

Offertorium. (Ps. 31, 11.) Laetámini in Dómino, et exsultáte justi: et gloriámini omnes recti corde.

Csendes imádság. A Szent Fábián és Sebestyén vértanuid érdemeiért neked hozott adományokat fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkké legyenek. A mi Urunk.

Áldozásra. (Luk. 6, 18-19.) Sok beteg és akiket tisztátalan lelkek gyötörtek, jöttek hozzá, mert erő méne ki belőle és meggyógyítá mindnyájukat.

Áldozás utáni imádság. A szent adományokban való részvétel által megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Fábián és Sebestyén vértanuid közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, beatórum Mártyrum tuórum Fabiáni et Sebastiáni dicátas méritis, benígnus assúme: et ad perpétuum nobis tríbue provenire subsídium. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 6, 18 et 19.) Multitúdo languéntium, et qui vexabántur a spirítibus immúndis, veniébant ad eum: quia virtus de illo exíbat, et sanábat omnes.

Postcommunio. Refécti participatióne múneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exséquimur cultum, intercedéntibus sanctis Mártyribus tuis Fabiáno et Sebastiáno, sentiámus efféctum. Per Dóminum.

Január 21: Szent Ágnes szűz és vértanu.

Gazdag római leány volt. Alig tizenhárom éves korában szenvedett vértanuhalált. († 304.)

Bevonulásra. (Zs. 118. 95-96.) Jesnek reám a bűnösök, hogy elveszítsenek; de én bizonyságaidra figyelek, Uram: látom, hogy minden dolog véges, legyen bármily tökéletes, de a te parancsolatod megmarad. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki a világ előtt gyengéket választod ki, hogy megszégyenítsd az

Introitus. (Ps. 118, 95-96.) Me exspectavérunt peccatóres, ut pérderent me: testimónia tua, Dómine, intelléxi: omnis consummatiónis vidi finem: latum mandátum tuum nimis. (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui infírma mundi éligis, ut fórtia quaeque confúndas: con-

erőseket, engedd kegyesen, hogy mi, kik Szent Ágnes szűz és vértanud ünnepét üljük, pártfogását érezhessük. A mi Urunk.

céde propítius; ut, qui beátae Agnétis Vírginis et Mártyris tuae solémnia cólimus, ejus apud te patrocínia sentiámus. Per Dóminum.

Szentlecke: Confitébor, 1301. l.

Átvonulásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten. ℣. (U. o. 5.) A hűségért, a szelídségért és az igazságért: s vezessen téged csodálatosan jobb kezed.

Graduale. (Ps. 44, 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: propterea benedixit te Deus in aetérnum. ℣. (Ibid., 5.) Propter veritátem, et mansuetúdinem, et justítiam: et dedúcet te mirabíliter déxtera tua.

Alleluja, alleluja. ℣. (Mt. 25, 4, 6.) Az öt okos szűz lámpásaival együtt olajat vitt edényében; éjfélkor azután kiáltás hallatszék: Íme, jön a vőlegény, jertek ki az Úr Krisztus elébe. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Matth. 25, 4 et 6.) Quinque prudéntes vírgines accepérunt óleum in vasis suis cum lampádibus: média autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exíte óbviam Christo Dómino. Allelúja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és ℣. helyett a Veni sponsa kezdetű bőjti éneket mondjuk, 1302. l.)

Szent evangélium: Simile erit regnum caelórum decem 1303. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 15-16.) Szűzi társnői követik a királyhoz, neked viszik őket: örvendezve, ujjongással bevezetik őket az Úrnak, a Királynak templomába.

Offertorium. (Ps. 44, 15 et 16.) Afferéntur regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetítia, et exsultatióne: adducéntur in templum regi Dómino.

Csendes imádság. Az áldozati adományokat, melyeket neked, Urunk, felajánlunk, fogadd kegyesen; és Szent Ágnes szűz és vértanud közbenjárására oldozd fel bűneink bilincseit. A mi.

Secreta. Hóstias, Dómine, quas tibi offérimus, propítius súscipe: et intercedénte beáta Agnéte Vírgine et Mártyre tua, víncula peccatórum nostrórum absólve. Per Dóminum.

Áldozásra. (Mt. 25, 4, 6.) Az öt okos szűz lámpásaival együtt olajat vitt edényé-

Communio. (Mt. 25,4,6.) Quinque prudéntes vírgines accepérunt óleum in vasis

ben; éjfélkor azután kiáltás hallatszék: Íme, jön a vőlegény, jertek ki az Úr Krisztus elébe.

Áldozás utáni imádság. A mennyei étel és ital által megújulva, könyörögve kérünk Istenünk, hogy akinek emlékezetére ezeket magunkhoz vettük, annak könyörgése legyen a mi erősségünk. A mi Urunk.

suis cum lampádibus: média autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exíte óbviam Christo Dómino.

Postcommunio. Refécti cibo potúque caelésti, Deus noster, te súpplices exorámus: ut, in cujus haec commemoratióne percépimus, ejus muniámur et précibus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Január 22: Szent Vince és Anasztáz vértanuk.

Egy napon szenvedtek vértanuhalált, bár időben és helyben messze estek egymástól. Szent Vince Spanyolországban szenvedett vértanuhalált Diocletianus alatt (304); Szent Anasztáz pedig perzsa katonatiszt, majd Palesztinában keresztény lesz és hazájába visszatérésekor ölik meg hitéért (628).

Szentmise: Intret, 1265. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Légy kegyes, Urunk, könyörgéseinkhez, hogy minket, kik elismerjük, hogy bűneink miatt méltók vagyunk az ítéletre, Szent Vince és Anasztáz vértanuid közbenjárása szabadítson meg. A mi Urunk.

Csendes imádság. Felajánljuk, neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait; legyenek kedvesek előtted szenteid tiszteletére, és irgalmadból, mint üdvöthozó adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy a mennyei táplálék, melyet magunkhoz vet-

Orátio. Adésto, Dómine, supplicatiónibus nostris: ut, qui ex iniquitáte nostra reos nos esse cognóscimus, beatórum Mártyrum tuórum Vincéntii et Anastásii intercessióne liberémur. Per Dóminum.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, nostrae devotiónis offérimus: quae et pro tuórum tibi grata sint honóre justórum, et nobis salutária, te miseránte, reddántur. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, intercedéntibus

tűnk, Szent Vince és Anasztáz vértanuid közbenjárására minden bajjal szemben erősítsen meg minket. A mi.

beátis Martyribus tuis Vincéntio et Anastásio, per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum.

Január 23: Pennaforti Szent Rajmund hitvalló.

Előkelő spanyol család sarja; domonkos szerzetes lett. Kiváló jogtudós, a rend generálisa és római penitenciárius lett. († 1275-ben, Barcelonában.) Imádkozzunk a gyóntatóatyákért!

Ugyanezen a napon üli meg az Egyház Szent Emerencia emlékezetét. Szent Ágnes tejtestvére volt és annak sírjánál követték agyon. Így, bár még csak katechumen volt, de vérével lett a keresztség részese. († 304.)

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Rajmundot a bűnbánat szentségének jeles sáfárává kiválasztottad és a tenger hullámain csodálatosan átvezetted, engedd, hogy közbenjárására a bűnbánat méltó gyümölcseit teremjük és az örök üdvösség kikötőjébe eljuthassunk A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Raymúndum poeniténtiae sacraménti insígnem minístrum elegísti, et per maris undas mirabíliter traduxísti: concéde; ut ejus intercessióne dignos poeniténtiae fructus fácere, et ad aetérnae salútis portum perveníre valeámus. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság, megemlékezés Szent Emerenciáról, a Me exspectaverunt kezdetű szentmise imádságaival, 1305—1307. l.)

Január 24: Szent Timót püspök és vértanu.

Szent Pál hűséges kísérője volt. Az apostol szentelte őt Efezus püspökévé. Vértanuként halt meg az I. század vége felé.

Szentmise: Státuit, 1252. l. az alábbi szentleckével:

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timóteushoz írt leveléből. (I. 6, 11-16.)

Kedvesem: Igazságra, jámborságra, hitre, szeretetre, béketűrésre, szelídségre törekedjél. Harcold a hit jó harcát, szerezd meg

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum. (I. 6, 11-16.)

Caríssime: Sectáre justítiam, pietátem, fidem, caritátem, patiéntiam, mansuetúdinem. Certa bonum certámen fidei, apprehénde

az örök életet, amelyre hivattál s amelyre számos tanu előtt letetted a szép hitvallást. Parancsolom neked az Isten előtt, ki mindeneket éltet s Krisztus Jézus előtt, ki Poncius Pilátus alatt tanuságot tett ama szép hitvallás mellett, tartsd meg a parancsolatot szeplőtelenül, feddhetetlenül a mi Urunk Jézus Krisztus eljöveteléig, melyet meg fog mutatni annak idején a boldog s egyetlen Hatalmasság, a királyok Királya, az urak Ura, ki egyedül bírja a halhatatlanságot, ki megközelíthetetlen világosságban lakozik, kit senki ember nem látott s nem láthat, kinek dicsőség és örök hatalom. Amen.

vitam aetérnam, in qua vocátus es, et conféssus bonam confessiónem coram multis téstibus. Praecípio tibi coram Deo, qui vivíficat ómnia, et Christo Jesu, qui testimónium réddidit sub Póntio Piláto, bonam confessiónem: ut serves mandátum sine mácula, irreprehensíbile usque in advéntum Dómini nostri Jesu Christi, quem suis tempóribus osténdet beátus, et solus potens, Rex regum, et Dóminus dominántium: qui solus habet immortalitátem, et lucem inhábitat inaccessíbilem: quem nullus hóminum vidit, sed nec vidére potest: cui honor, et impérium sempitérnum. Amen.

Január 25: Szent Pál apostol megtérése.

A népek apostolának nemcsak a halálát ünnepli meg az Egyház, hanem a damaszkuszi úton való kegyelmes megtérését is.

Bevonulásra. (Tim. II. 1, 12.

Tudom, kinek hittem, s biztos vagyok abban, hogy ő megtudja őrizni reábízott kincsemet addig a napig, az igazságos bíró. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem, tudod, ha leülök és ha felkelek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki az egész világot Szent Pál apostol prédikációi által tanítottad, add, kérünk, hogy

Introitus. (II. Tim. 1, 12.)

Scio cui crédidi, et certus sum, quia potens est depósitum meum serváre in illum diem, justus judex. (Ps. 138, 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui univérsum mundum beáti Pauli Apóstoli praedicatióne docuísti: da nobis, quae-

akik ma megtérését ünnepeljük, példájára hozzád irányítsuk lépteinket. A mi Urunk.

sumus; ut, qui ejus hódie Conversiónem cólimus, per ejus ad te exémpla gradiámur. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Péterről, 838. l.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (9, 1-22.)

Ama napokban: Saul még egyre fenyegetőzést és öldöklést lihegett az Úr tanítványai ellen. Elméne tehát a főpaphoz és levelet kére tőle Damaszkusba a zsinagógákhoz, hogyha talál férfiakat és asszonyokat, akik ezt az utat követik, elhozhassa megkötözve Jeruzsálembe. Amidőn azonban az úton ment, történék, hogy Damaszkushoz közeledett s hirtelen fényesség ragyogá őt körül az égből. Leesék a földre s szózatot halla, mely azt mondá neki: Saul, Saul, miért üldözesz engem? Ő szólott: Ki vagy, Uram? Az meg: Én vagyok Jézus, akit te üldözesz. Nehéz neked az ösztöke ellen rugdalóznod. Mire remegve és ámulva kérdé: Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem? Az Úr válaszolá neki: Kelj föl s menj be a városba, ott megmondják majd neked, mit kell cselekedned. Ama férfiak pedig, kik őt kísérték, álmélkodva állanak vala, hallák ugyan a hangot, de nem látának senkit sem. Saul pedig fölkele a földről, de midőn felnyitá szemeit, semmit sem láta.

Léctio Actuum Apostolórum (9, 1-22.)

In diébus illis: Saulus adhuc spirans minárum, et caedis in discípulos Dómini, accéssit ad príncipem sacerdótum, et pétiit ab eo epístolas in Damáscum ad synagógas: ut si quos invenísset hujus viae viros, ac mulíeres, vinctos perdúceret in Jerúsalem. Et cum iter fáceret, cóntigit, ut appropinquáret Damásco: et súbito circumfúlsit eum lux de caelo. Et cadens in terram, audívit vocem dicéntem sibi: Saule, Saule, quid me perséqueris? Qui dixit: Quis es, Dómine? Et ille: Ego sum Jesus, quem tu perséqueris: durum est tibi contra stímulum calcitráre. Et tremens, ac stupens, dixit: Dómine, quid me vis fácere? Et Dóminus ad eum: Surge, et ingrédere civitátem, et ibi dicétur tibi quid te opórteat fácere. Viri autem illi, qui comitabántur cum eo, stabant stupefácti, audiéntes quidem vocem, néminem autem vidéntes. Surréxit autem Saulus de terra, apertísque óculis nihil vidébat. Ad manus autem illum trahéntes, introduxérunt Damáscum. Et

Úgy vezették be kezénél fogva Damaszkusba. S ott vala három napig, nem látván és sem nem evett, sem nem ivott. Vala pedig Damaszkusban egy Ananiás nevű tanítvány, kihez az Úr látomásban így szólott: Ananiás! ő pedig mondá: Itt vagyok, Uram! Az Úr meg őhozzá: Kelj föl és menj el az úgynevezett Egyenesutcába és keress föl Judásnak a házában Saul nevű tarzusi embert. Íme, épp imádkozik. (Az pedig láta egy Ananiás nevű férfiút, amint belép hozzá és rá teszi kezét, hogy látását visszanyerje.) Ananiás azonban felelé: Uram, sokaktól hallottam erről a férfiúról, hogy mennyi gonoszat cselekedett szenteiddel Jeruzsálemben. Itten meg felhatalmazása van a papi fejedelmektől, hogy megkötözze mindazokat, kik segítségül hívják nevedet. De az Úr azt mondá neki: Csak menj, mert kiválasztott edényem ő nekem, hogy hordozza nevemet a pogányok, a királyok és Izrael fiai előtt. Én ugyanis megmutatom neki, mennyit kell szenvednie az én nevemért. Erre Ananiás elindult, beméne a házba és reátéve kezeit, mondá: Saul testvér, az Úr Jézus küldött engem, ki megjelent neked az úton, melyen jöttél, hogy lássés beteljél Szentlélekkel. Erre

erat ibi tribus diébus non videns, et non manducávit, neque bibit. Erat autem quidam discípulus Damásci, nómine Ananías: et dixit ad illum in visu Dóminus: Ananía. At ille ait: Ecce ego, Dómine. Et Dóminus ad eum: Surge, et vade in vicum, qui vocátur Rectus: et quaere in domo Judae Saulum nómine Tarsénsem: ecce enim orat. (Et vidit virum, Ananíam nómine, introeúntem, et imponéntem sibi manus, ut visum recípiat.) Respóndit autem Ananías: Dómine audívi a multis de viro hoc, quanta mala fécerit sanctis tuis in Jerúsalem: et hic habet potestátem a princípibus sacerdótum alligándi omnes, qui ínvocant nomen tuum. Dixit autem ad eum Dóminus: Vade, quóniam vas electiónis est mihi iste, ut portet nomen meum coram géntibus, et régibus, et fíliis Israel. Ego enim osténdam illi, quanta opórteat eum pro nómine meo pati. Et ábiit Ananías, et introívit in domum: et impónens ei manus, dixit: Saule frater, Dóminus misit me Jesus, qui appáruit tibi in via, qua veniébas, ut vídeas, et impleáris Spíritu Sancto. Et confestim cecidérunt ab óculis ejus tamquam squamae, et visum recépit: et surgens baptizátus est. Et cum accepísset cibum, confortátus

tűstént halpikkelyfélék hullottak le szemeiről s visszanyerte szemevilágát, mire fölkelt és megkeresztelkedett. Azután ételt vőn magához és megerősödött. Néhány napig még együtt maradt a tanítványokkal, kik Damaszkusban voltak és legottan hirdeti vala a zsinagógákban Jézust, hogy az Istennek a Fia. Mindazok pedig, akik hallgatták, csodálkoznak vala és mondák: Nemde, ez az, aki Jeruzsálemben azoknak vesztére tört, kik ezt a nevet segítségül hívták: s ide is azért jött, hogy megkötözve hurcolja őket a papi fejedelmekhez? Saul azonban mind nagyobb erővel lépett föl és zavarba hozta a damaszkusi zsidókat, bizonyítván, hogy ez a Krisztus.

est. Fuit autem cum discípulis, qui erant Damásci, per dies áliquot. Et contínuo in synagógis praedicábat Jesum, quóniam hic est Fílius Dei. Stupébant autem omnes, qui audiébant, et dicébant: Nonne hic est, qui expugnábat in Jerúsalem eos, qui invocábant nomen istud: et huc ad hoc venit, ut vinctos illos dúceret ad príncipes sacerdótum? Saulus autem multo magis convalescébat, et confundébat Judaeos, qui habitábant Damásci, affírmans quóniam hic est Christus.

Átvonulásra. (Gal. 2, 8, 9.) Aki erőt adott Péternek az apostolságra, nekem is erőt adott a pogányok javára; és megismerték az Isten malasztját, mely nekem adatott. ℣. Az Isten malasztja nem volt bennem hiába, de kegyelme mindig velem marad.

Alleluja, alleluja. ℣. A nagy Szent Pál, a kiválasztott edény, valóban méltó a dicséretre, hisz megérdemelte a tizenkettedik trónust is. Alleluja.

Graduale. (Gal. 2, 8 et 9.) Qui operátus est Petro in apostolátum, operátus est et mihi inter gentes: et cognovérunt grátiam Dei, quae data est mihi. ℣. Grátia Dei in me vácua non fuit: sed grátia ejus semper in me manet.

Allelúja, allelúja. ℣. Magnus sanctus Paulus, vas electiónis, vere digne est glorificándus, qui et méruit thronum duodécimum possidére. Allelúja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. Választott edény vagy te, Szent Pál apostol; valóban méltó a

Tractus. Tu es vas electiónis, sancte Paule Apóstole: vere digne es glorifi-

dicséretre. ℣. Az igazság hirdetője és a nemzetek tanítója a hitben és igazságban. ℣. Általad ismerték meg minden népek az Isten kegyelmét. ℣. Járj közben érettünk Istennél, ki téged kiválasztott.

cándus. ℣. Praedicátor veritátis, et doctor géntium in fide et veritáte. ℣. Per te omnes gentes cognovérunt grátiam Dei. ℣. Intercéde pro nobis ad Deum, qui te elégit.

Szent evangélium : Ecce nos reliquimus ómnia, 1299. l.

Felajánlásra. (Zsolt. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk.

Offertorium. (Psalm. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est princípátus eórum.

Csendes imádság. Pál apostolod könyörgésére szenteld meg, Urunk, néped adományait, hogy amik neked saját rendelésed szerint kedvesek, az ő pártfogó imádságára még kedvesebbek legyenek. A mi Urunk.

Secreta. Apóstoli tui Pauli précibus, Dómine, plebis tuae dona sanctífica: ut, quae tibi tuo grata sunt institúto, gratióra fiant patrocínio supplicántis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: Szent Péterről 840. l.)

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28, 29.) Bizony mondom nektek, hogy ti, kik elhagytatok mindent és engem követtetek, százannyit kaptok és az örök életet öröklitek.

Communio. (Matth. 19, 28 et 29.) Amen dico vobis: quod vos, qui reliquistis ómnia, et secúti estis me, céntuplum accipiétis, et vitam aetérnam possidébitis.

Áldozás utáni imádság. Az üdvöthozó misztérium által megszentelődve, kérünk, Urunk, hogy meg ne szűnjék értünk annak imádsága, kit nekünk vezetőül és pártfogóul adtál. A mi.

Postcommunio. Sanctificáti, Dómine, salutári mystério: quaesumus; ut nobis ejus non desit orátio, cujus nos donásti patrocínio gubernári. Per Dóminum nostrum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Péterről, 841. l.)

Január 26: Szent Polikárp püspök és vértanu.

Polikárp Szent János evangélista tanitványa és ő tette püspökké Szmirnában; 86 éves volt, mikor vértanuhalált halt (159). A haláláról szóló irás a vértanuk legrégibb okmánya. Ebben mondják az első keresztények: «Csontjai értékesebbek a drágakőnél». Sirjánál kezdették vértanuságának napját «születésnapjaként» megünnepelni. Az ereklyék és a szentek liturgikus tiszteletének kezdetei ezek.

Szentmise: Sacerdótes Dei, 1255. l., az alábbiak kivételével:

Szentlecke Szent János apostol leveléből. (I. 3, 10-16.)

Szeretteim: Mindaz, aki nem igaz s aki nem szereti testvérét, nem Istentől van. Mert ez az izenet, melyet kezdettől fogva hallottatok, hogy szeressétek egymást. Nem úgy, mint Kain, ki a gonosztól volt és megölte testvérét. És miért ölte meg őt? Mivel az ő cselekedetei gonoszak voltak, testvéreié pedig igazak. Ne csodáljátok, testvérek, ha a világ gyűlöl titeket. Mi tudjuk, hogy a halálból átvitettünk az életre, mivel szeretjük testvéreinket. Aki nem szeret, halálban marad. Mindaz, aki gyűlöli testvérét, gyilkos. És ti tudjátok, hogy egy gyilkosnak sincs magában maradó örök élete. Abban ismertük meg az Isten szeretetét, hogy ő életét adta miérettünk; tehát nekünk is kell életünket adnunk testvéreinkért.

Léctio Epístolae beáti Joánnis Apóstoli. (I. 3, 10-16.)

Carissimi: Omnis qui non est justus, non est ex Deo, et qui non dilígit fratrem suum: quoniam haec est annuntiátio, quam audístis ab initio, ut diligátis altérutrum. Non sicut Cain, qui ex malígno erat, et occídit fratrem suum. Et propter quid occídit eum? Quóniam ópera ejus maligna erant: fratris autem ejus justa. Nolíte mirári, fratres, si odit vos mundus. Nos scimus quóniam transláti sumus de morte ad vitam, quóniam dilígimus fratres. Qui non dilígit, manet in morte: omnis qui odit fratrem suum, homicída est. Et scitis, quóniam omnis homicída non habet vitam aetérnam in semetípso manéntem. In hoc cognóvimus caritátem Dei, quóniam ille ánimam suam pro nobis pósuit: et nos debémus pro frátribus ánimas pónere.

Szent evangélium: Nihil est opértum, 1263. l.

Áldozás utáni imádság. A szent adományokban való részvétel által meg-

Postcommunio. Refécti participatióne múneris sacri, quaesumus, Dómine

újítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Polikárp püspököd és vértanud közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi.

Deus noster: ut, cujus exséquimur cultum, intercedénte beáto Polycárpo Mártyre tuo atque Pontífice, sentiámus efféctum. Per Dóminum.

Január 27: Aranyszájú Szent János püspök, hitvalló, egyháztanító.

Kis Ázsiában született. Megtérése után remete lett. Később Antiokiában prédikált. Beszédeiért kapta a Krizosztomusz-Aranyszájú jelzőt. 388-ban konstantinápolyi pátriárka lett. A népet és a klérust megreformálta, árvaházakat alapított, a gótok misszziójáról gondoskodott. Az udvar azonban üldözte és számkivetésbe küldte, ahol 407-ben meghalt.

Szentmise: In médio, 1288. l. az alábbiak kivételével.

Könyörgés. A mennyei kegyelem kérünk, Urunk, árassza el Egyházadat, amelyet aranyszájú Szent János hitvallód és püspököd dicsőséges érdemei és tanításai által is ragyogóvá akartál tenni. A mi Urunk.

Átvonulásra. (Sirák fia 44, 16.) Íme, a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. ℣. (U. a. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Alleluja, alleluja. ℣. (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja; mert hűnek mutatkozván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

Orátio. Ecclésiam tuam, quaesumus, Dómine, grátia caeléstis amplíficet: quam beáti Joánnis Chrysóstomi Confessóris tui atque Pontíficis illustráre voluísti gloriósis méritis, et doctrínis. Per Dóminum.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacérdos magnus, qui in diébus suis plácuit Deo. ℣. (Ibid., 20.) Non est invéntus símilis illi, qui conserváret legem Excélsi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentatiónem: quóniam cum probátus fúerit, accípiet corónam vitae. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣ helyett a Beatus vir kezdetű böjti éneket mondjuk 1282. l.

Január 28: Nolaszkó Szent Péter hitvalló.

Nemes lovagi család sarja és a spanyol királyi udvarban élt. Ott alapította Pennaforti Szent Rajmunddal a mercedáriusok rendjét. Maga 840 foglyot szabadított ki a szaracének kezéből. Meghalt 1256-ban, Barcelonában.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Ágnes szűz és vértanu emlékezetét másodízben. A vértanuság nyolcadán Szent Ágnes angyalokkal körülvéve megjelent a sírnál imádkozó szülői előtt és igy vigasztalta őket: «Szeretett szüleim, ne sirassatok engem, mint egy halottat; mert ezekkel a szűzekkel egyesülve élek én a mennyben, azzal együtt, akit a földön egész szivemből szerettem».

Szentmise: Justus ut palma, 1295. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki szereteted bizonyságául Szent Pétert isteni sugallatoddal arra tanitottad, hogy a hivők kiváltására Egyházadat új renddel gazdagitsa; engedd meg az ő közbenjárására, hogy a bűn szolgaságából megszabadulva, a mennyei hazában örök szabadságnak örvendhessünk: Ki élsz.

Orátio. Deus, qui in tuae caritátis exémplum, ad fidélium redemptiónem sanctum Petrum Ecclésiam tuam nova prole foecundáre divínitus docuísti: ipsíus nobis intercessióne concéde; a peccáti servitúte solútis, in caelésti pátria perpétua libertáte gaudére: Qui vivis et regnas, cum Deo Patre in unitáte.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Ágnesről:

Isten, ki minket Szent Ágnes szűz és vértanud évenkinti ünnepével megörvendeztetsz, add meg, kérünk, hogy akit szent ünneppel tisztelünk, a jámbor élet példájával is kövessük. A mi Urunk.

Deus, qui nos ánnua beátae Agnétis Vírginis et Mártyris tuae solemnitáte laetíficas: da, quaesumus; ut, quam venerámur offício, étiam piae conversatiónis sequámur exémplo. Per Dóminum.

Csendes imádság. A dicséret áldozati adományait elhoztuk neked, Urunk, szenteld emlékezetére; általuk remélve szabadulást a jelen és jövendő bajoktól. A mi Urunk, Jézus Krisztus által, ki veled.

Secreta. Laudis tibi, Dómine, hóstias immolámus in tuórum commemoratióne Sanctórum: quibus nos et praeséntibus éxui malis confídimus, et futúris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. csendes imádság: Szent Ágnesről:

Ezen adományokra, kérünk, Urunk, szálljon bőséges áldásod, hogy egyrészt kegyelmedből hassa-

Super has, quaesumus, Dómine, hóstias benedíctio copiósa descéndat: quae et sanctificatiónem

nak a mi megszentelődésünkre, más részt vértanuid ünnepén töltsenek el örömmel. A mi.

Áldozás utáni imádság. A mennyei étellel és itallal megújulva, alázatosan kérünk, Istenünk, hogy annak kérése oltalmazzon minket, kinek emlékére magunkhoz vettük őket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

nobis cleménter operétur, et de Mártyrum nos solemnitáte laetíficet. Per Dóminum.

Postcommunio. Refécti cibo potúque caelésti, Deus noster, te súpplices exorámus: ut, in cujus haec commemoratióne percépimus, ejus muniámur et précibus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 3. áldozás utáni imádság Szent Ágnesről.

Magunkhoz vettük, Urunk, az évforduló ünnepen feláldozott szentségeket: add meg, kérünk, hogy azok üdvötszerzők legyenek számunkra, mind a földi, mind az örök életre. A mi Urunk.

Súmpsimus, Dómine, celebritátis ánnuae votíva sacraménta: praesta, quaesumus ; ut et temporális vitae nobis remédia praebeant, et aetérnae. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum.

Január 29: Szalézi Szent Ferenc püspök, hitvalló és egyháztanító.

Grófi család sarja. Mint pap, majd mint genfi püspök sokat fáradozott az eretnekek megtérítésén. Szentsége és buzgalma kiváló volt. «Filotea»-ja ma is a legelterjedtebb könyvek egyike. XI. Pius pápa a katholikus írók pártfogójává tette meg. Meghalt 1622-ben, Lyonban.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, te azt akartad, hogy a lelkek üdvösségére Szent Ferenc hitvallód és püspököd mindenkinek mindenévé legyen, engedd kegyesen, hogy szeretéted édességétől elárasztva az ő irányító tanításai szerint és közbenjáró érdemei által az örök örömöket elnyerhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui ad animárum salútem beátum Franciscum Confessórem tuum atque Pontíficem ómnibus ómnia factum esse voluísti: concéde propítius; ut caritátis tuae dulcédine perfúsi, ejus dirigéntibus mónitis ac suffragántibus méritis, aetérna gáudia consequámur Per Dóminum nostrum.

Január 30: Szent Martina szűz és vértanu.

Római szűz; Szent Cecilia kortársa; lefejezték Rómában 226-ban.

Szentmise: Loquébar, 1301. l.

Január 31: Szent Bosco János hitvalló.

Az ifjúság apostola 1815-ben született; korunk egyik legcsodálatosabb szociális apostola lett. Működése a szeretet és bizalom jegyében indult. Jelszava: jó polgárokat a földnek, boldog lakókat az égnek. Megalapítja a szaléziánusok rendjét a férfiak, és a Segítő Szűz Mária-társulatát a nők számára. Meghalt 1888-ban.

Bevonulásra. (Kir. III. 4, 29.)

Adott neki az Isten bölcseséget, igen nagy okosságot, s oly bőséges ismereteket, mint a tenger partján levő föveny. (Zs. 112, 1.) Dícsérjétek az Urat, ti szolgák, dícsérjétek az Úr nevét! ℣. Dícsőség.

Introitus (3. Reg. 4, 29.)

Dedit illi Deus sapiéntiam et prudéntiam multam nimis, et latitúdinem cordis quasi arénam quae est in líttore maris. (Ps. 112, 1.) Laudáte púeri Dóminum, laudáte nomen Dómini. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki Szent János hitvallódat az ifjúság atyjává és mesterévé tetted és általa, Szűz Mária segítségével Egyházadban új családot akartál kivirágoztatni: engedd, kérünk; hogy ugyanazon szeretettől lángra lobbanva mi is tudjuk a lelkeket keresni és egyedül neked szolgálni. A mi Urunk.

Oratio. Deus, qui sanctum Joánnem Confessórem tuum adolescéntium patrem et magístrum excitásti, ac per eum, auxiliatrice Vírgine Maria, novas in Ecclésia tua famílias floréscere voluísti: concéde, quaesumus; ut eódem caritátis igne succénsi, ánimas quaérere, tibíque soli servíre valeámus. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből. (4, 4-9.)

Testvérek, örüljetek az Úrban mindig, újra mondom, örüljetek. Ismerje meg mindenki a szelidség-

Léctio Epístolae beáti Páuli Apóstoli ad Philippénses. (4, 4-9.)

Fratres, gaudéte in Dómino semper: íterum dico, gaudéte. Modéstia vestra nota sit ómnibus ho-

teket; az Úr közel vagyon. Ne legyetek semmiben sem aggodalmaskodók, hanem mindenben terjesszétek a kéréseiteket az Isten elé imádságban és könyörgésben hálaadással. S az Istennek az a békéje, amely meghalad minden értelmet, megőrzi szíveteket és elméteket Krisztus Jézusban. Egyébiránt, testvérek, ami csak igaz, ami csak tisztességes, ami csak igazságos, ami csak szent, ami csak szeretetreméltó, ami csak dícséretes, erényes, magasztos: arra irányuljanak gondolataitok. Amit tanultatok is, s elfogadtatok, hallottatok és láttatok tőlem: ezt cselekedjétek; és a békesség Istene veletek leszen.

Átvonulásra. (Zs. 36, 3-5.) Bízzál az Úrban s a jót cselekedd, lakjál a földön és élvezd gazdagságát. ℣. Az Úrban leld gyönyörűségedet, s ő megadja neked, amit kíván szíved. Tárd fel az Úr előtt utadat, bízzál benne, ő majd eligazít.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 73, 21.) Szegény és szűkölködő áldja nevedet. Alleluja!

mínibus: Dóminus prope est. Nihil sollíciti sitis; sed in omni oratióne et obsecratióne, cum gratiárum actióne, petitiónes vestrae innotéscant apud Deum. Et pax Dei quae exsúperat omnem sensum, custódiat corda vestra et intelligéntias vestras, in Christo Jesu. De cétero, fratres, quaecúmque sunt vera, quaecúmque pudíca, quaecúmque justa, quaecúmque sancta, quaecúmque amabília, quaecúmque bonae famae, si qua virtus, si qua laus disciplínae, haec cogitáte. Quae et didicístis, et accepístis, et audístis, et vidístis in me, haec ágite: et Deus pacis erit vobíscum.

Graduale. (Ps. 36, 3-5.) Spera in Dómino et fac bonitátem et inhábita terram et pascéris in divítiis ejus. ℣. Delectáre in Dómino et dabit tibi petitiónes cordis tui; revéla Dómino viam tuam et spera in eum, et ipse fáciet.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 73, 21.) Páuper et inops laudábunt nomen tuum. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és az V. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 60, 4-6.) Mert te vagy az én reménységem, Uram, erős tornyom az ellenség ellen. ℣. Bár lakhatnék mindörökké hajlékodban, hogy oltalmat nyer-

Tractus. (Ps. 60, 4-6.) Factus es spes mea, Dómine: turris fortitúdinis a fácie inimíci. ℣. Inhabitábo in tabernáculo tuo in saecula: prótegar in velaménto

hetnék szárnyad árnyékában! ℣. Mert Istenem, te meghallgatod imádságomat, s azoknak, kik nevedet félik, örökséget adsz.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (18, 1-5.)

Az időben Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: Ugyan ki nagyobb a mennyek országában? És magához híván Jézus egy kisdedet, közéjük állítá, és mondá: Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok és nem lesztek mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint az a kisded, az nagyobb a mennyek országában. És aki befogad egy ilyen kisdedet az én nevemben, engem fogad be.

Felaján ásra. (Zs. 33, 12.) Jöjjetek, fiaim, hallgassatok reám, hadd oktassalak az Úr félelmére.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, az üdvötszerző ostyának tiszta fölajánlását, és add, hogy téged mindenben és mindenek fölött szeressünk és dicsőséged dicséretére élhessünk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Róm. 4, 18.) Ő hitt reménységgel a remény ellenére, s így atyja lett sok nemzetnek, amint megmondatott neki.

alárum tuárum. ℣. Quóniam tu, Deus, exaudísti oratiónem meam: dedísti hereditátem timéntibus nomen tuum.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (18, 1-5.)

In illo témpore: Accessérunt discípuli ad Jesum dicéntes: Quis putas major est in regno caelórum? Et ádvocans Jesus párvulum státuit eum in médio eórum, et dixit: Amen dico vobis, nisi convérsi fuéritis, et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelórum Quicúmque ergo humiliáverit se sicut párvulus iste, hic est major in regno caelórum. Et qui suscéperit unum párvulum talem in nómine meo, me súscipit.

Offertorium. (Ps. 33, 12.) Veníte, fílii, audíte me: timórem Dómini docébo vos.

Secreta. Súscipe, Dómine, oblatiónem mundam salutáris Hóstiae et praesta, ut, te in ómnibus et super ómnia diligéntes, in glóriae tuae laudem vívere mereámur. Per Dóminum.

Communio. (Rom. 4, 18.) Contra spem in spem crédidit, ut fíeret pater multárum géntium, secúndum quod dictum est ei.

Áldozás utáni imádság. Testednek és vérednek misztériumával betöltöttél minket, Urunk, engedd, kérünk; hogy Szent János hitvallód közbenjárására a hálaadásban mindenkor kitartsunk. Ki élsz.

Postcommunio. Córporis et Sánguinis tui, Dómine, mystério satiátis, concéde, quaesumus; ut, intercedénte sancto Joánne Confessóre, in gratiárum semper actióne maneámus. Qui vivis.

Február 1: Szent Ignác, püspök és vértanu.

Szent János apostol tanítványa volt. Trajan császár Antiochiából Rómába hurcoltatta és ott kiéheztetett oroszlánok elé dobatta keresztény hite miatt. († 107.) Megható az a levél, amit Rómából írt: az ősegyház szellemének örök tanuja.

Bevonulásra. (Galat. 6, 14.)

Tőlem azonban távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak keresztjében, ki által a világ megfeszíttetett nekem és én a világnak. (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról és minden gyötrődéséről. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Tekintsd gyöngeségünket mindenható Isten: és mivel a mi cselekedeteink súlyosan nehezednek ránk, Szent Ignác vértanud és püspököd dicsőséges közbenjárása oltalmazzon minket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (8, 35-39.)

Testvérek: Ki szakít el minket Krisztus szeretetétől? nyomorúság, vagy szorongatás? éhség, mezítelenség, veszedelem vagy üldözés, vagy kard? (amint

Introitus. (Gal. 6, 14.)

Mihi autem absit gloriári nisi in Cruce Dómini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifíxus est, et ego mundo. (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus ℣. Glória Patri et Fílio et Spiritui Sancto.

Orátio. Infirmitátem nostram réspice, omnípotens Deus: et, quia pondus própriae actiónis gravat, beáti Ignátii Mártyris tui atque Pontíficis intercéssio gloriósa nos prótegat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (8, 35-39.)

Fratres: Quis nos separábit a caritáte Christi: tribulátio, an angústia, an fames, an núditas, an perículum, an persecútio, an gládius? (sicut scriptum est:

írva vagyon: Miattad gyilkolnak minket naphosszat: olybá vesznek, mint leölésre szánt juhokat.) De mindezeken győzedelmeskedünk azáltal, aki szeret minket. Biztos vagyok ugyanis abban, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmak, sem jelenvalók, sem jövendők, sem erők, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat minket az Istennek szeretetétől, amely Jézus Krisztusban, a mi Urunkban vagyon.

Quia propter te mortificámur tota die: aestimáti sumus sicut oves occisiónis). Sed in his ómnibus superámus propter eum; qui dilexit nos. Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque ángeli, neque principátus, neque virtútes, neque instántia, neque futúra, neque fortitúdo, neque altitúdo, neque profúndum, neque creatúræ ália póterit nos separáre a caritáte Dei, quae est in Christo Jesu Dómino nostro.

Átvonulásra. (Sirák 44, 16.) Íme, a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. ℣. (U. a. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Graduale. (Eccli. 44, 16. Ecce sacérdos magnus, qui in diébus suis plácuit Deo. ℣. (Ibid., 20.) Non est invéntus símilis illi, qui conserváret legem Excélsi.

Alleluja, alleluja. ℣. (Galat. 2, 19-20.) Krisztussal együtt keresztre szegeztettem; élek, de már nem én, hanem Krisztus él bennem. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Gal. 2, 19-20.) Christo confíxus sum Cruci: vivo ego, iam non ego, vívit vero in me Christus. Allelúja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Desidérium kezdetű böjti éneket mondjuk, 1253. l.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (12, 24-26.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Bizony, bizony mondom nektek, hacsak a földbe esett gabonaszem el nem hal, egymaga marad; ha pedig elhal, sok termést hoz. Aki szereti életét, elveszti azt;

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (12, 24-26.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Amen, amen dico vobis, nisi granum fruménti cadens in terram, mórtuum fúerit, ipsum solum manet: si autem mórtuum fúerit, multum fructum affert. Qui amat áni-

és aki életét gyűlöli e világon, örök életre őrzi meg azt. Aki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott leszen az én szolgám is. Ha valaki nekem szolgál, meg fogja azt tisztelni Atyám.

Felajánlásra. (Zsolt. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg és kezed művei fölé állítottad, Uram.

Csendes imádság. A Szent Ignác vértanud és püspököd érdemeiért neked hozott adományokat fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkké legyenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozásra. Krisztus gabonája vagyok, megőrölnek a vadállatok fogai, hogy tiszta kenyér legyen belőlem.

Áldozás utáni imádság. A szent adományban való részvétel által megújítva kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Ignác vértanud és püspököd közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi.

mam suam, perdet eam: et qui odit ánimam suam in hoc mundo, in vitam aetérnam custódit eam. Si quis mihi minístrat, me sequátur: et ubi sum ego, illic et miníster meus erit. Si quis mihi ministráverit, honorificábit eum Pater meus.

Offertorium. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honóre coronásti eum: et constituísti eum super ópera mánuum tuárum, Dómine.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, beáti Ignátii Mártyris tui atque Pontíficis dicátas méritis, benígnus assúme: et ad perpétuum nobis tríbue provenire subsídium. Per Dóminum nostrum.

Communio. Fruméntum Christi sum: déntibus bestiárum molar, ut panis mundus invéniar.

Postcommunio. Refécti participatióne múneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exsequimur cultum, intercedénte beáto Ignátio Mártyre tuo atque Pontífice, sentiámus efféctum. Per Dóminum.

Február 2: Gyertyaszentelő Boldogasszony.

1. *Az ünnep jelentése.* Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe tartalma szerint éppen úgy az Úr ünnepe, mint Szűz Máriáé s ezért a liturgiában több neve is van. *Gyertyaszentelő Boldogasszony* a neve azért, mert ezen a napon gyertyát szentelnek és gyertyás körmenetet tartanak és a hívek a szentmisén szentelt, égő gyertyákkal vesznek részt. *Mária megtisztulása* a neve azért, mert Mária a zsidó törvények iránti engedelmességből az isteni gyermek szüle-

tése után 40 napra a Mózes törvénykönyvében meghagyott módon bemutatta a tisztulási áldozatot a templomban. *Jézus bemutatása* a zsinagógában a neve azért, mert ezen a napon mutatták be Jézust, mint elsőszülöttet a templomban és szentelték szülei Istennek. A keleti liturgiában *Hypapante* a neve, azaz: találkozás (Occursus Domini), mert ezen a napon találkozott Isten Fia először papságával. Ezt az ünnepet Jeruzsálemben, valószínűleg már a IV. században, az Úr ünnepének tartották és csakhamar nyugaton is elterjedt. Az örmények «Az Úr érkezése a templomba» néven nevezték. A bemutatás ünnepéhez a Karácsony rendszeresítésével Mária tisztulásának ünnepe is csatlakozott, így Mária-ünnep lett belőle, Rómában pedig a Sancta Maria Major-bazilika stációs-ünnepe.

Eredetileg azonban, tartalma szerint pedig még ma is, ez az ünnep az Úr ünnepe. Az Isten Fia már születésekor találkozott a kiválasztott néppel. Az egyszerű pásztorok csodálkozó hódolata ezt jelentette. Ezen a napon azonban a szent törvények értelmében először találkozik a templomban a papsággal és a prófétákkal, a maga örök papságának előképeivel. Az Úrnak ez a találkozása szolgájával, — a Vőlegény találkozása menyasszonyával — az ünnepi liturgia első és legmélyebb gondolata. Egyúttal azonban Máriának egy olyan törvény iránt tanusított alázatos engedelmességét dicsőíti, amely bár mindenkire érvényes volt, de őreá nem; s ezáltal kiváló Mária-ünneppé is válik. Jézus bemutatása a templomban, illetve égi Atyjának való szentelése a gyertyaszentelésnek (megszentelt világosságnak) mai szertartásában jut kifejezésre a legszebben.

2. *A gyertyaszentelés.* A gyertyák az oltár szentlecke-oldalán vagy ha főpap végzi a szentelést, a főpapi trónus mellett vannak előkészítve. A szentelő pap lila ruhában öt hosszabb imát mond a gyertyák felett, meghinti azokat szenteltvízzel, tömjénnel megfüstöli s aztán elosztja őket a papság és a hívek között. Eközben az énekkar Simeon dicsőítő énekét énekli és közbeiktat egy antifonát.

A lila szín, valamint az az ima, amellyel a körmenet kezdődik, talán azon bűnbánó, gyertyáskörmenetek maradványa, amelyek a bűnös pogány Luperkáliák ellensúlyozására Rómában szokásosak voltak. A pogányság legyőzetése után ezt a bűnbánó körmenetet a Gyertyaszentelő Boldogasszony szertartásába olvasztották be. Jeruzsálemben és a keleti egyházban általában, ahol Jézus bemutatását először ünnepelték, Mária templombavonulásának emlékére mindig gyertyáskörmenet volt, mert ő «a népek felvilágosítására szolgáló fényt» vitte oda. «Gyujtsatok örömmel világosságot az igazi világosságnak... fénnyel a kezünkben akarunk elébe menni... mint Jézus világosságának gyermekei, gyertyáinkat az igazi világosság elé akarjuk vinni». — «Senki se maradjon el a gyertyás körmenetektől. Azért tartjuk kezünkben az égő gyertyákat, hogy a Megváltó isteni fényét jelképezzük, amely mindent az örök fényességgel áraszt el és hogy különösképpen jelezzük lelkünk tisztaságát, amellyel Krisztus elé járulunk.» (Egy V. és VI. századi prédikációból.)

3. *A körmenet.* A gyertyák megszentelése után a papság és a nép körmenetbe sorakozik. Az énekkar belekezd a szokásos megnyitó antifonába. Utána a pap egy imát mond. Most a megszentelt gyertyák fényében s a régi ünnepi énekkel megindul a körmenet.

4. *Az ünnepi mise.* Ha a körmenet a templomba visszatért, kezdődik a fehérszínben mondott ünnepi mise. Énekeinek és miseszövegeinek tárgya ismét Jézus bemutatása a templomban és a jelenlévő hívők az égő gyertyákat legalább az evangéliumnál és az Úr változásától az áldozásig kezükben tartják, annak emlékére, akit jelképeznek.

A gyertyaszentelés.

℣. Az Úr legyen veletek.
℟. A te lelkeddel is.

Könyörögjünk. Szent Urunk, mindenható Atya, örök Isten, ki a mindenséget a semmiből alkottad és parancsodra e folyadékot a méhek munkássága által tökéletes viasszá tetted és a mai napon az igazlelkű Simeon kérését teljesítetted, alázatosan kérünk, hogy e gyertyákat az emberek használatára, a test és lélek egészségére, mind a földön, mind a vizeken szentséges nevednek segítségülhívása és a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának esedezése által, kinek emlékét ma ájtatosan ünnepeljük, és minden szentednek könyörgése által meg ✠ áldani, és meg ✠ szentelni méltóztassál: és az itt jelenlévő népednek imáit, mely ezeket a gyertyákat tisztelettel a kezében hordozni óhajtja s téged énekszóval dicsérni akar, mennyei szentélyedből és fölséges trónusodról hallgasd meg: és

℣. Dóminus vobíscum.
℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus, qui ómnia ex níhilo creásti, et jussu tuo per ópera apum, hunc liquórem ad perfectiónem cérei veníre fecísti: et qui hodiérna die petitiónem justi Simeónis implésti: te humíliter deprecámur; ut has candélas ad usus hóminum, et sanitátem córporum et animárum, sive in terra, sive in aquis, per invocatiónem tui sanctíssimi nóminis, et per intercessiónem beátae Maríae semper Vírginis, cujus hódie festa devóte celebrántur, et per preces ómnium Sanctórum tuórum, bene ✠ dícere, et sancti ✠ ficáre dignéris: et hujus plebis tuae, quae illas honorífice in mánibus desíderat portáre, teque cantándo laudáre, exáudias voces de caelo sancto tuo, et de sede majestátis tuae: et propítius sis ómnibus clamántibus ad te, quos redemísti

légy kegyes mindazokhoz, akik hozzád esedeznek kiket szent Fiad drága vérével megváltottál. Ki veled. ℟. Amen.

pretióso sánguine Fílii tui: Qui tecum. ℟. Amen.

Könyörögjünk. Mindenható, örök Isten, ki a mai napon Egyszülöttedet Szent Simeon karjain szent templomodban bemutattad, alázattal kérjük kegyelmességedet, hogy ezen gyertyákat, melyeket mi szolgáid, szent neved dicsőítésére kezünkbe venni és meggyujtottan hordozni óhajtunk, meg ✠ áldani, meg ✠ szentelni s mennyei áldásodnak világával meggyujtani méltóztassál, hogy azokat neked, Urunknak Istenünknek fölajánlván, mi magunk is méltóan és legédesebb szereteted tüzétől lángragyujtottan dicsőséged szent templomában bemutattatni érdemesek legyünk. Ugyanazon. ℟. Amen.

Orémus. Omnípotens sempitérne Deus, qui hodiérna die Unigénitum tuum ulnis sancti Simeónis in templo sancto tuo suscipiéndum praesentásti: tuam súpplices deprecámur cleméntiam, ut has candélas, quas nos fámuli tui, in tui nóminis magnificéntiam suscipiéntes, gestáre cúpimus luce accénsas, bene ✠ dícere, et sancti ✠ ficáre, atque lúmine supérnae benedictiónis accéndere dignéris: quátenus eas tibi Dómino Deo nostro offeréndo digni, et sancto igne dulcíssimae caritátis tuae succénsi, in templo sancto glóriae tuae repraesentári mereámur. Per eúmdem Dóminum. ℟. Amen.

Könyörögjünk. Úr Jézus Krisztus, igaz világosság, te világosítasz meg minden e világra jövő embert, áraszd áldá ✠ sodat ezekre a gyertyákra és szen- ✠ teld meg azokat kegyelmed fényével és engedd kegyelmesen, hogy valamint e gyertyák meggyújtva, látható tűzfénnyel eloszlatják az éjtszaka sötétségét, úgy a mi szívünk is a láthatatlan tűz, azaz a Szentlélek fényessége által megvilágosítva, minden vét-

Orémus. Dómine Jesu Christe, lux vera, quae illúminas omnem hóminem veniéntem in hunc mundum: effúnde bene ✠ dictiónem tuam super hos céreos, et sanctí ✠ fica eos lúmine grátiae tuae, et concéde propítius; ut, sicut haec luminária igne visíbili accénsa noctúrnas depéllunt ténebras; ita corda nostra invisíbili igne, id est, Sancti Spíritus splendóre illustráta, ómnium vitiórum caecitáte cáreant: ut, purgáto mentis

kes vakoskodástól ment legyen és így lelkünk megtisztult szemével azt szemlélhessük, mi előtted kedves, üdvünkre nézve pedig hasznos, hogy így e világ homályos viszontagságai után a soha meg nem fogyatkozó világosságra eljutni érdemesek lehessünk, te általad, Jézus Krisztus, a világ Megváltója, ki a teljes Szentháromságban élsz és uralkodol. ℟. Amen.

óculo, ea cérnere possímus, quae tibi sunt plácita, et nostrae salúti utília; quátenus post hujus saeculi caliginósa discrímina, ad lucem indeficiéntem perveníre mereámur. Per te, Christe Jesu, Salvátor mundi, qui in Trinitáte perfécte vivis et regnas Deus, per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, ki megparancsoltad, hogy szolgád, Mózes, szent színed előtt folytonosan égetendő mécsek anyagául a legtisztább olajat készítse el, áraszd el ál ✠ dásod kegyelmével ezeket a viaszgyertyákat, hogy úgy terjesszék a világosságot külsőleg, hogy kegyes jóvoltodból bensőleg ne hiányozzék lelkünkben Szentlelked világossága. A mi Urunk... ki veled s ugyanazon Szentlélekkel... ℟. Amen.

Orémus. Omnípotens sempitérne Deus, qui per Móysen fámulum tuum purissimum ólei liquórem ad luminária ante conspéctum tuum júgiter concinnánda praeparári jussísti: bene ✠ dictiónis tuae grátiam super hos céreos benígnus infúnde; quátenus sic administrent lumen extérius, ut, te donánte, lumen Spíritus tui nostris non desit méntibus intérius. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem. ℟. Amen.

Könyörögjünk. Úr Jézus Krisztus, ki a mai napon testünk természetében az emberek között megjelentél, kit szülőid a templomban bemutattak, akit a tiszteletreméltó agg Simeon Szentlelked fényétől fölvilágosítva megismert, karjaiba vett és megáldott: engedd kegyesen, hogy ugyanazon Szentlélek kegyelme által felvilágosítva és kioktatva igazán megismerjünk és hi-

Orémus. Dómine Jesu Christe, qui hodiérna die in nostrae carnis substántia inter hómines appárens, a paréntibus in templo es praesentátus: quem Símeon venerábilis senex, lúmine Spíritus tui irradiátus, agnóvit, suscépit, et benedíxit: praesta propítius; ut ejúsdem Spíritus Sancti grátia illumináti atque edócti, te veráciter agnoscámus, et fidéliter diligámus: Qui

ven szeressünk téged: Ki az Atyával, s ugyanazon Szentlélekkel egyetemben élsz és uralkodol, Isten, mindörökön örökké. ℟. Amen.

cum Deo Patre in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti vivis et regnas Deus, per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

Erre a pap a gyertyákat meghinti szenteltvízzel és megtömjénezi, azután pedig kiosztja; ezalatt a kar énekli:

Ant. (Luk. 2, 32.) ℣. Világosságul a pogányok megvilágítására és dicsőségére népednek, Izraelnek. ℟. (U. a. 29-31) Most bocsátod el, szolgádat, Uram! a te igéd szerint békességben. ℣. Világosságul a pogányok stb. ℟. Mert látták szemeim a te megváltásodat. ℣. Világosságul stb. ℟. Melyet készítettél minden népek színe előtt. ℣. Világosságul stb. ℟. Dicsőség az Atyának, és Fiúnak és Szentléleknek. ℣. Világosságul stb. ℟. Miképen kezdetben volt, van most és lesz mindig, mindörökön örökké. Amen. ℣. Világosságul stb.

Ant. (Luc. 2, 32.) ℣. Lumen ad revelatiónem géntium: et glóriam plebis tuae Israel. ℟. (ibid 29-31.) Nunc dimíttis servum tuum Dómine, secúndum verbum tuum in pace. ℣. Lumen ad revelatiónem géntium: etc. ℟. Quia vidérunt óculi mei salutáre tuum. ℣. Lumen. ℟. Quod parásti ante fáciem ómnium populórum. ℣. Lumen. ℟. Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto. ℣. Lumen. ℟. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper, et in saecula saeculórum. Amen. ℣. Lumen.

Ant. (Zs. 43, 26.) Kelj föl, Uram, nyujts segítséget és tenevedért ments meg minket. (Zs. 43, 2.) Isten, tulajdon fülünkkel hallottuk; atyáink beszélték el nekünk. ℣. Dicsőség. Kelj föl stb.

Ant. (Ps. 43, 26.) Exsúrge, Dómine, ádjuva nos: et líbera nos propter nomen tuum. (Ps. ibid., 2.) Deus, áuribus nostris audívimus: patres nostri annuntiavérunt nobis. ℣. Glória Patri. Exsúrge, etc.

A gyertyák kiosztása után a pap énekli:

Könyörögjünk. — Orémus.

(Ha ez ünnep Hetvenedvasárnap után és nem vasárnapra esik, akkor hozzáteszik: «Hajtsunk térdet», «Keljetek föl».)

Hallgasd meg, Urunk, kérünk, népedet és amit évenkinti áldozattal külsőExáudi, quaesumus Dómine, plebem tuam: et, quae extrínsecus ánnua trí-

képpen tisztelnünk meghagytál, engedd azt kegyelmed fényével belsőképpen is megnyernünk. A mi Urunk.
℟. Amen.

buis devotióne venerári, intérius ássequi grátiae tuae luce concéde. Per Christum Dóminum nostrum.
℟. Amen.

Ekkor a szerpap, vagy ahol ez nincs, maga a szertartást végző pap a néphez fordulva mondja:

℣. Induljunk békességben.
℟. Krisztus nevében. Amen.

℣. Procedámus in pace.
℟. In nómine Christi. Amen.

A menet megindul és éneklik:

Ant. Sion, ékesítsd föl templomodat, és fogadd Királyodat, Krisztust; öleld át Máriát, a mennyország ajtaját; mert ő hordozta az új világosság dicsőségének Királyát; megáll a Szűz és kezében hozza a hajnalcsillag előtt szült Fiát, kit Simeon ölébe fogadott és a népeknek hirdette, hogy ő az élet és halál Ura, s a világ Üdvözítője.

Ant. (Luk. 2, 26-27, 28-29.) Ki volt jelentve Simeonnak a Szentlélektől, hogy halált nem lát, míg csak meg nem látja az Úr Krisztusát. És mikor a gyermeket bevitték a templomba, karjaiba vevé őt és magasztalván az Istent, mondá: Most bocsátod el, Uram! szolgádat békességben. ℣. Mikor bevitték szülői a gyermek Jézust, hogy a törvény szokása szerint cselekedjenek vele, karjaiba vevé őt.

Ant. Adórna thálamum tuum, Sion, et súscipe Regem Christum: ampléctere Maríam, quae est caeléstis porta: ipsa enim portat Regem glóriae novi lúminis: subsístit Virgo, addúcens mánibus Fílium ante lucíferum génitum: quem accípiens Símeon in ulnas suas, praedicávit pópulis, Dóminum eum esse vitae et mortis, et Salvatórem mundi.

Ant. (Luc. 2, 26, 27 et 28-29.) Respónsum accépit Símeon a Spíritu Sancto, non visúrum se mortem, nisi vidéret Christum Dómini: et cum indúcerent púerum in templum, accépit eum in ulnas suas, et benedíxit Deum, et dixit: Nunc dimíttis servum tuum, Dómine, in pace. ℣. Cum indúcerent púerum Jesum paréntes ejus, ut fácerent secúndum consuetúdinem legis pro eo, ipse accépit eum in ulnas suas.

Mikor a menet visszaérkezik a templomba:

℣. Áldozatot vittek érte az Úrnak, egy pár gerlicét, vagy két galambfiat:*

℣. Obtulérunt pro eo Dómino par túrturum, aut duos pullos columbárum:

Mert így áll megírva az Úr törvényében. ℣. Miután elérkeztek Mária tisztulásának napjai, Mózes törvénye szerint, Jeruzsálembe vitték Jézust, hogy bemutassák az Úrnak. Mert így áll megírva az Úr törvényében. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. Mert így áll megírva az Úr törvényében.

* Sicut scriptum est in lege Dómini. ℣. Postquam impléti sunt dies purgatiónis Maríae, secúndum legem Móysi, tulérunt Jesum in Jerúsalem, ut sísterent eum Dómino. Sicut scriptum est in lege Dómini. ℣. Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto. Sicut scriptum est in lege Dómini.

A szentmisében az evangélium alatt, valamint Úrfelmutatástól szentáldozásig a gyertyát égve kezünkben tartjuk

A szentmise.

Bevonulásra. (Zs. 47, 10, 11.)

Megemlékezünk irgalmadról, ó Isten, templomodnak belsejében, miként híred, ó Isten, dicséreted is betölti a föld határait, jobbod igazsággal van tele. (Zs. 47, 2.) Nagy az Úr, dicsérni kell őt felette Istenünk városában, az ő szent hegyén. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható, örök Isten, fölségedet könyörögve kérjük, engedd meg, hogy amint egyszülött Fiadat a mai napon testünk természetében bemutatták a templomban, úgy minket is ily tisztult lélekkel mutassanak be neked. Ugyanazon a mi Urunk, Krisztus által.

Szentlecke Malachiás próféta jövendöléséből. (3, 1-4.)

Ezt mondja az Úr Isten: Íme, én elküldöm angyalomat, hogy elkészítse

Introitus. (Ps. 47, 10-11.)

Suscépimus, Deus, misericórdiam tuam in médio templi tui: secúndum nomen tuum, Deus, ita et laus tua in fines terrae: justítia plena est déxtera tua. (Ps. ibid., 2.) Magnus Dóminus, et laudábilis nimis: in civitáte Dei nostri, in monte sancto ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, majestátem tuam súpplices exorámus: ut, sicut unigénitus Fílius tuus hodiérna die cum nostrae carnis substántia in templo est praesentátus; ita nos fácias purificátis tibi méntibus praesentári. Per eúmdem Dóminum.

Léctio Malachíae Prophétae. (3, 1-4.)

Haec dicit Dóminus Deus: Ecce ego mitto Angelum meum, et praeparábit

az utat színem előtt. És csakhamar eljő templomához az Úr, akit ti kerestek és a szövetség angyala, kit ti óhajtotok. Íme, eljő, úgymond, a seregek Ura. De ki tudja elviselni az ő eljövetelének napját és ki állhat meg az ő láttára? Mert ő olyan, mint az olvasztó tűz és mint a posztóványolók lúgja. Leül, mint az ezüstolvasztó és tisztító mester és salaktalanná teszi Levi fiait és megtisztítja őket, mint az aranyat és mint az ezüstöt, hogy igazságban mutassanak be áldozatot az Úrnak. És tessék az Úrnak Juda és Jeruzsálem áldozata, mint a hajdankor napjaiban és mint a régi esztendőkben: ezt mondja az Úr, a mindenható.

viam ante fáciem meam. Et statim véniet ad templum suum Dominátor, quem vos quaerítis, et Angelus testaménti, quem vos vultis. Ecce venit, dicit Dóminus exercítuum: et quis póterit cogitáre diem advéntus ejus, et quis stabit ad vidéndum eum? Ipse enim quasi ignis conflans, et quasi herba fullónum: et sedébit conflans, et emúndans argéntum, et purgábit fílios Levi et colábit eos quasi aurum, et quasi argéntum: et erunt Dómino offeréntes sacrifícia in justítia. Et placébit Dómino sacrifícium Juda, et Jerúsalem, sicut dies saeculi, et sicut anni antíqui: dicit Dóminus omnípotens.

Átvonulásra. (Zs. 47,10,11, 9.)Megemlékezünk irgalmadról, ó Isten, templomodnak bensejében: miként híred, ó Isten, dícséreted is betölti a föld határait. ℣. Amint hallottuk, úgy láttuk a mi Istenünk városában, az ő szent hegyén.

Graduale. (Ps. 47, 10-11 et 9.) Suscépimus, Deus, misericórdiam tuam in médio templi tui: secúndum nomen tuum, Deus, ita et laus tua in fines terrae. ℣. Sicut audívimus, ita et vídimus in civitáte Dei nostri, in monte sancto ejus.

Alleluja, alleluja! ℣. Az agg a gyermeket tartotta, a gyermek pedig az aggot kormányozta. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. Senex púerum portábat: puer autem senem regébat. Allelúja.

Hetvenedvasárnapja után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Luk. 2,29-32.) Most bocsátod el Uram, szolgádat, a te igéd szerint békességben. ℣. Mert látták szemeim a te megvál-

Tractus. (Luc. 2, 29-32.) Nunc dimíttis servum tuum, Dómine, secúndum verbum tuum in pace. ℣. Quia vidérunt óculi mei salutáre

tásodat. ℣. Melyet készítettél minden népek színe előtt. ℣. Világosságul a pogányok megvilágítására és dicsőségére népednek, Izraelnek.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (2, 22-32.)

Az időben: Miután eltelt ek Mária megtisztulása napjai, Mózes törvénye szerint felvivék Jézust Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak; amint írva vagyon az Úr törvényében, hogy minden elsőszülött fiúgyermek az Úrnak legyen szentelve; és hogy áldozatot mutassanak be, miképpen megmondatott az Úr törvényében, egy pár gerlicét vagy két galambfiat. Vala pedig Jeruzsálemben egy ember, Simeon nevű, igaz és istenfélő férfiú, ki várja vala Izrael vigasztalását, és a Szentlélek volt benne. És ki volt neki jelentve a Szentlélektől, hogy halált nem lát, míg csak meg nem látja az Úr Krisztusát. És a Lélek ösztönzésére a templomba méne. És mikor bevitték szülői a gyermek Jézust, hogy a törvény szokása szerint cselekedjenek vele, karjaiba vevé őt, és magasztalván az Istent, mondá: Most bocsátod el, Uram, szolgádat a te igéd szerint békességben; mert látták szemeim a te megváltásotuum. ℣. Quod parásti ante fáciem ómnium populórum. ℣. Lumen ad revelatiónem géntium, et glóriam plebis tuae Israel.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (2, 22-32.)

In illo témpore: Postquam impléti sunt dies purgatiónis Maríae, secúndum legem Móysi, tulérunt Jesum in Jerúsalem, ut sísterent eum Dómino, sicut scriptum est in lege Dómini: Quia omne masculínum adapériens vulvam sanctum Dómino vocábitur. Et ut darent hóstiam secúndum quod dictum est in lege Dómini, par túrturum, aut duos pullos columbárum. Et ecce homo erat in Jerúsalem, cui nomen Símeon, et homo iste justus et timorátus, exspéctans consolatiónem Israel, et Spíritus Sanctus erat in eo. Et respónsum accéperat a Spíritu Sancto, non visúrum se mortem, nisi prius vidéret Christum Dómini. Et venit in spíritu in templum. Et cum indúcerent púerum Jesum paréntes ejus, ut fácerent secúndum consuetúdinem, legis pro eo: et ipse accépit eum in ulnas suas, et benedíxit Deum, et dixit: Nunc dimíttis servum tuum, Dómine, secúndum verbum tuum in pace: Quia vidérunt óculi mei salutáre

dat, melyet készítettél minden népek színe előtt, világosságul a pogányok megvilágítására, és dicsőségére népednek, Izraelnek.

Felajánlásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten, és mindörökön örökké.

Csendes imádság. Hallgasd meg, Urunk, könyörgésünket és hogy ezek az adományok, melyeket Fölséged színe előtt bemutatunk, méltó adományok legyenek, add meg nekünk jóságod segítségét. A mi.

tuum: Quod parásti ante fáciem ómnium populórum: Lumen ad revelatiónem géntium, et glóriam plebis tuae Israel.

Offertorium. (Ps. 44, 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum, et in saeculum saeculi.

Secreta. Exáudi, Dómine, preces nostras: et, ut digna sint múnera, quae óculis tuae majestátis offérimus, subsídium nobis tuae pietátis impénde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Luk. 2, 26.) Ki volt jelentve Simeonnak a Szentlélektől, hogy halált nem lát, míg csak meg nem látja az Úr Krisztusát.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk Istenünk, hogy ezek a szentséges szent misztériumok, miket megújulásunk biztosítására rendeltél, a boldogságos, mindenkoron Szűz Mária esedezésére a jelenben és a jövőben megváltásunkra szolgáljanak. A mi Urunk.

Communio. (Luc. 2, 26.) Respónsum accépit Símeon a Spíritu Sancto, non visúrum se mortem, nisi vidéret Christum Dómini.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine Deus noster: ut sacrosáncta mystéria, quae pro reparatiónis nostrae munímine contulísti, intercedénte beáta María semper Vírgine, et praesens nobis remédium esse fácias, et futúrum. Per Dóminum.

Február 3: Szent Balázs püspök és vértanu.

Örményországban volt püspök és borzasztó kínzások után Diocletianus lefejeztette, 303-ban. Egyszer egy gyermek életét megmentette, akinek torkán egy szálka megakadt, ezért az Egyház minden torokbaj ellen közbenjárónkként tiszteli. Innen származik a Balázs-áldás. (1429. l.)

Szentmise: Sacerdótes Dei, 1255. l.

Február 4: Corsini Szent András püspök és hitvalló.

Előkelő firenzei család sarja; először kármelita, majd Fiesole püspöke lett; † 1373. A szigorú vezeklés példaképe. Egész életén át böjtölt, a vezeklőruhát soha le nem tette, a bűnbánati zsoltárokat naponként elimádkozta. Ezenkívül a felebaráti szeretetet gyakorolta. Különösen a tévelygők visszavezetésében volt kegyelemmel áldott.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Egyházadban állandóan az erények új példáját támasztod, add, hogy néped Szent András hitvallód és püspököd nyomdokait úgy kövesse, hogy jutalmát is elnyerje. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui in Ecclésia tua nova semper instáuras exémpla virtútum: da pópulo tuo beáti Andréae Confessóris tui atque Pontíficis ita sequi vestígia; ut assequátur et praemia. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Február 5: Szent Ágota szűz és vértanu.

Sziciliai volt és ott is szenvedett vértanuhalált Catánlában, 251-ben, Decius alatt. A Rómában tisztelt négy vértanu-szűz egyike. [Érdekes, hogy a négy téli hónapra esik ezeknek ünnepe és milly szépen beleilleszkednek az egyházi év hangulatába. Szent Cecilia (= a vak) a sötét, borongós novemberben, Lucia (= a világoskodó) a Megváltót váró decemberben, Ágnes (= a tiszta bárány) januárban és Ágota (= a jóságos) februárban állnak az Úr kíséretébe.] A sírját befödő szűzi fátyolával többször csodásan megálliltották az Etna kitörésekor pusztító forró lávát; ezért az érzéki szenvedélyekben az ő segítségét hathatósan szokták kérni.

Bevonulásra.

Örvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve Szent Ágota szűz és vértanu tiszteletére, kinek szenvedésén örülnek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs.44,2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honóre beátae Agathae Virginis et Mártyris: de cujus passióne gaudent Angeli, et colláudant Fílium Dei. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki hatalmad egyéb csodái között a gyönge nemnek is megadtad a vértanuság diadalát; engedd kegyesen, hogy akik Szent Ágota szűz és vértanud születésnapját ünnepeljük példájára, lépteinket feléd irányítsuk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui inter cétera poténtiae tuae mirácula étiam in sexu frágili victóriam martyrii contulísti: concéde propítius; ut, qui beátae Agathae Vírginis et Mártyris tuae natalíta cólimus, per ejus ad te exémpla gradiámur. Per Dóminum.

NB: Nagyböjtben, ha valamely szentről van a szentmise és máskép nem jelöljük, a 2. könyörgésnek, csendes és áldozás utáni imádságnak mindig a megfelelő nagyböjti nap könyörgését, csendes és áldozás utáni imádságát, utolsó evangéliumnak pedig a megfelelő böjti nap evangeliumát kell mondanunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 1, 26-31.)

Testvérek: Nézzétek meghívástokat, mert nem sokan vannak a bölcsek a test szerint, nem sokan a hatalmasok, nem sokan a nemesek; hanem azt, ami a világ szerint oktalan, választotta ki az Isten, hogy megszégyenítse a bölcseket; és azt, ami a világ szerint gyönge, választotta ki az Isten, hogy megszégyenítse az erőseket; és azt, ami a világ szerint nemtelen és megvetett, választotta ki az Isten és azokat, amik semmik; hogy azokat, amik valamik, megsemmisítse, hogy egy test se dicsekedhessék az ő színe előtt. Általa vagytok pedig ti Krisztus Jézusban, ki Istentől bölcseségünkké lett és igazságunkká és megszentelésünkké és megváltásunkká, hogy amint írva vagyon: Aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 1, 26-31.)

Fratres: Vidéte vocatiónem vestram, quia non multi sapiéntes secúndum carnem, non multi poténtes, non multi nóbiles: sed quae stulta sunt mundi elégit Deus, ut confúndat sapiéntes: et infírma mundi elégit Deus, ut confúndat fórtia: et ignobília mundi, et contemptibília elégit Deus, et ea quae non sunt, ut ea quae sunt destrúeret: ut non gloriétur omnis caro in conspéctu ejus. Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapiéntia a Deo, et justítia, et sanctificátio, et redémptio: ut quemádmodum scriptum est: Qui gloriátur, in Dómino gloriétur.

Átvonulásra. (Zs. 45, 6,) Megsegíti őt az Isten arca, benne van az Isten és meg nem inoghat. ℣. (U. a. 5.) A folyó árja örvendezteti meg az Isten városát; a Fölséges megszentelte hajlékát.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 118, 46.) Bizonyságaidról királyok előtt beszélek és nem szégyenülök meg. Alleluja.

Graduale. (Ps. 45, 6.) Adjuvábit eam Deus vultu suo: Deus in médio ejus, non commovébitur. ℣. (Ibid 5.) Flúminis ímpetus laetíficat civitátem Dei: sanctificávit tabernáculum suum Altíssimus.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 118, 46.) Loquébar de testimóniis tuis in conspéctu regum, et non confundébar. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Qui séminant kezdetű böjti éneket mondjuk, 1267. l.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (19, 3-12.)

Az időben: A farizeusok Jézushoz járulának, kísértvén őt és mondván: Szabad-e az embernek feleségét elbocsátani akármi okból: Ő meg felelvén, mondá nekik: Nem olvastátok-e, hogy aki az embert kezdetben teremtette, férfivá és asszonnyá alkotta őket és mondá: Annakokáért az ember elhagyja atyját és anyját és feleségéhez ragaszkodik és a kettő egy testté leszen. Ennélfogva már nem ketten vannak, hanem egy test. Amit tehát Isten egybekötött, ember el ne válassza. Mondák neki: Miért parancsolta hát Mózes váláslevél adása mellett az elbocsátást? Felelé nekik: Mert Mózes a ti szívetek keménysége miatt engedte meg nektek, hogy elbocsás-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (19, 3-12.)

In illo témpore: Accessérunt ad Jesum pharisaei tentántes eum, et dicéntes: Si licet hómini dimíttere uxórem suam quacúmque ex causa? Qui respóndens, ait eis: Non legístis, quia, qui fecit hóminem ab initio, másculum et féminam fecit eos? et dixit: Propter hoc dimíttet homo patrem, et matrem, et adhaerébit uxóri suae, et erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjúnxit, homo non séparet. Dicunt illi: Quid ergo Móyses mandávit dare libéllum repúdii, et dimíttere? Ait illis: Quóniam Móyses ad durítiam cordis vestri permísit vobis dimíttere uxóres vestras: ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis, quia

sátok feleségeiteket, de kezdettől fogva nem úgy volt. Mondom pedig nektek, hogy aki elbocsátja feleségét, hacsak nem paráznaság miatt és mást veszen, házasságot tör és aki elbocsátott nőt vesz el, házasságot tör. Mondák neki tanítványai: Ha így van az ember dolga a feleségével, nem érdemes megházasodni. Ki mondá nekik: Nem mindenki fogja fel ezt az igét, hanem akiknek megadatott. Mert vannak férfiatlanok, kik anyjuk méhéből úgy születtek; és vannak férfiatlanok, kiket az emberek tettek azzá; és vannak férfiatlanok, kik magukat teszik férfiatlanná a mennyek országáért. Aki fel tudja fogni, fogja fel.

quicúmque dimíserit uxórem suam, nisi ob fornicatiónem, et áliam dúxerit, moechátur: et qui dimíssam dúxerit, moechátur. Dicunt ei discípuli ejus: Si ita est causa hóminis cum uxóre, non éxpedit núbere. Qui dixit illis: Non omnes cápiunt verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunúchi, qui de matris útero sic nati sunt: et sunt eunúchi, qui facti sunt ab homínibus: et sunt eunúchi, qui seípsos castravérunt propter regnum caelórum. Qui potest cápere, cápiat.

Felajánlásra. (Zs. 44, 15.) Szűzi társnői követik a királyhoz: neked viszik őket.

Offertorium. (Ps. 44, 15.) Afferéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, az adományokat, amelyeket Szent Ágota szűz és vértanud ünnepén neked hozunk, az ő oltalmától remélve szabadulásunkat. A mi.

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera, quae in beátae Agathae Vírginis et Mártyris tuae solemnitáte deférimus: cujus nos confídimus patrocínio liberári. Per Dóminum.

Áldozásra. Ki meggyógyított engem, minden sebemből és keblemet megújította mellemen, őt, az élő Istent hívom segítségül.

Communio. Qui me dignátus est ab omni plaga curáre, et mammíllam meam meo péctori restitúere, ipsum ínvoco Deum vivum.

Áldozás utáni imádság. A vett miszteriumok, Urunk, segítsenek meg minket és Szent Ágota szűz és vértanud közbenjárására

Postcommunio. Auxiliéntur nobis, Dómine, sumpta mystéria: et, intercedénte beáta Agatha Vírgine et Mártyre tua, sempi-

erősítsenek minket mindenkor oltalmukkal. A mi Urunk.

térna protectióne confírment. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Február 6: Szent Titus püspök és hitvalló.

Titus pogány szülők gyermekéből lett ifjú korában keresztény és Szent Pál kísérője. Az apostol tette meg őt Kréta püspökévé és ott halt meg az I. század végén.

Ugyanezen a napon ünnepli az Egyház Szent Dorottya szűz és vértanu emlékezetét. Valószínűleg Diokleciánus alatt szenvedett vértanuságot, 303 körül.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Titus hitvallódat és püspöködet apostoli erényekkel díszítetted, add meg az ő érdemei és közbenjárása által, hogy megigazultan és jámborul élvén e világon, érdemesek legyünk eljutni a mennyei hazába. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Titum Confessórem tuum atque Pontíficem apostólicis virtútibus decorásti: ejus méritis et intercessióne concéde; ut juste et pie viventes in hoc saeculo, ad caeléstem pátriam perveníre mereámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. — nagyböjtben a 3. — könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent Dorottyáról, a Me exspectavérunt kezdetű szentmise könyörgéseivel, 1305. l.)

Szent evangélium: Designávit Dóminus, 940. l.

Február 7: Szent Romuald apát

Ravennai születésű nemes, de vagyonáról lemondva, belépett Szent Benedek rendjébe, majd a camalduli oldalágnak, azaz a remete életet élő bencéseknek megalapítója lett. Meghalt 120 éves korában, 1027-ben.

Szentmise: Os justi, 1298. l.

Február 8: Máthai Szent János hitvalló.

Franciaországban, a Provenceban született. Gyermekkora óta szerette a szegényeket. A rabokat kiváltó trinitáriusok egyik megalapítója. Meghalt 1213-ban, Rómában.

Szentmise: Os justi. 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent János által a szaracénok foglyainak kiváltására a szentséges Szentháromság rendjét méltóztattál a mennyből megalapítani; engedd kérünk, hogy érdemei által segítségeddel a test és lélek szolgaságából megszabadulhassunk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui per sanctum Joánnem órdinem sanctíssimae Trinitátis ad rediméndum de potestáte Saracenórum captívos caelitus institúere dignátus es: praesta, quaesumus; ut, ejus suffragántibus méritis, a captivitáte córporis et ánimae, te adjuvánte, liberémur. Per Dóminum.

Február 9: Alexandriai Szent Cirill püspök, hitvalló és egyháztanító.

A legnagyobb görög egyházatyák egyike. Különösen a nesztoriánusok ellen harcolt. Az efezusi zsinat lelke is ő volt. Ő szerezte meg Máriának az «Isten anyja» címet. Meghalt 444-ben, Alexandriában.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Apollónia szűz és vértanu emlékezetét. Egyiptomban élt és a csőcselék kínozta halálra 249-ben.

Szentmise: In médio Ecclesiae 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Cirill hitvallódat és püspöködet, a boldogságos Szűz Mária isteni anyaságának győzhetetlen hirdetőjévé tetted; add nekünk közbenjárására, hogy minket, akik őt valóban Isten Anyjának hisszük, anyai oltalma megmentsen. Ugyanazon a mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Cyrillum Confessórem tuum atque Pontíficem divínae maternitátis beatíssimae Vírginis Maríae assertórem invíctum effecísti: concéde, ipso intercedénte; ut, qui vere eam Genitrícem Dei crédimus, matérna ejúsdem protectióne salvémur. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. — nagyböjtben a 3. — könyörgés: megemlékezés Szent Apollóniáról, a Loquébar kezdetű szentmise könyörgésével, 1301. l.)

Csendes imádság. Tekints, mindenható Isten, kegyesen ajándékainkra; s Szent Cirill közbenjárására add meg, hogy méltón fogadhassuk szívünkbe Egyszülöttedet, a dicsőségedben veled egyaránt örök Urun-

Secreta. Múnera nostra, omnípotens Deus, benígnus réspice: et, intercedénte beáto Cyrillo, praesta; ut unigénitum tuum Jesum Christum Dóminum nostrum in tua tecum glória coaetérnum, in córdibus no-

kat, Jézus Krisztust: Ki veled él és uralkodik.

stris digne suscípere mereámur: Qui tecum.

(A 2. — nagyböjtben a 3. — csendes imádság: Szent Apollóniáról, 1304. l.)

Áldozás utáni imádság. Az isteni misztériumban megújulva, Urunk, alázatosan kérünk, hogy Szent Cirill püspök példája és érdeme által segítve méltóképpen szolgálhassuk szentséges Anyját Egyszülöttednek: Ki veled él és uralkodik.

Postcommunio. Divínis, Dómine, refécti mystériis, te súpplices deprecámur: ut exémplis et méritis beáti Cyrílli Pontíficis adjúti, sanctíssimae Genítrici Unigéniti tui digne famulári valeámus: Qui tecum vivit et regnas.

(A 2. — nagyböjtben a 3. — áldozás utáni imádság: Szent Apolloniáról, 1304. l.)

Február 10: Szent Skolasztika szűz.

Szent Benedek ikertestvére és a bencés apácák megalapítója. Kiváló volt alázatos elvonultsága és Isten iránti bizalommal teljes szeretete. Ebben még bátyját is legyőzte. † 542-ben, Monte Cassino közelében.

Szentmise: Dilexísti, 1309. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, te megengedted, hogy Szent Skolasztika szűzed lelke ártatlan életének kimutatására galamb képében szálljon az égbe, add meg nekünk az ő érdemeiért és közbenjárására, hogy olyan ártatlanul élhessünk, hogy az örök boldogságba jutni érdemesek legyünk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui ánimam beátae Vírginis tuae Scholásticae ad ostendéndam innocéntiae viam in colúmbae spécie caelum penetráre fecísti: da nobis ejus méritis et précibus ita innocénter vívere; ut ad aetérna mereámur gáudia pervenire. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Február 11: A Szeplőtelen Szűz (lourdesi) megjelenése.

1858-ban, február 11-én jelent meg először Soubirous Bernadettenek a Szent Szűz Lourdesban és július 16-ig tizenhatszor jelent meg. Március 25-én a nevét is megmondta a jelenség: Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás. Számtalan csodával mutatta meg a Szent Szűz ezen a helyen Istentől kapott hatalmát. Azért köszöntjük mi is hódolattal a lourdesi jelenések Asszonyát.

Bevonulásra. (Jelen. 21, 2.)

látám a szent várost, az új Jeruzsálemet, Istentől leszállni az égből, mint férjének felékesített menyasszonyt. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki a Szűz szeplőtelen Fogantatásával méltó hajlékot készítettél Fiadnak, könyörögve kérünk, hogy mi, akik ugyanazon Szűz megjelenését ünnepeljük, lelkünk és testünk egészségét megnyerhessük. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből. (11, 19; 12, 1, 10.)

Megnyílék Isten temploma az égben és láthatóvá lőn szövetségének szekrénye az ő templomában; és lőnek villámok és szózatok és földrengés és nagy jégeső. És nagy jel tűnik fel az égen: egy asszony, akinek öltözete volt a nap és lába alatt a hold és fején tizenkét csillagból álló korona. És nagy szózatot hallék az égben, mely így szólt: Most lőn az üdvösség és az erő és a mi Istenünknek királysága és az ő Krisztusának hatalma.

Átvonulásra. (Ének 2, 12.) Földünkön előbujnak a virágok, eljött a szó-

Introitus. (Apoc. 21, 2.)

idi civitátem sanctam, Jerúsalem novam, descendéntem de caelo a Deo, parátam sicut sponsam ornátam viro suo. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui per immaculátam Vírginis Conceptiónem dignum Fílio tuo habitáculum praeparásti: súpplices a te quaesumus; ut ejúsdem Vírginis Apparitiónem celebrántes, salútem mentis et córporis consequámur. Per eúmdem Dóminum nostrum.

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (11, 19; 12, 1 et 10.)

Apértum est templum Dei in caelo: et visa est arca testaménti ejus in templo ejus, et facta sunt fúlgura, et voces, et terraemótus, et grando magna. Et signum magnum appáruit in caelo: Múlier amícta sole, et luna sub pédibus ejus, et in cápite ejus coróna stellárum duódecim. Et audívi vocem magnam in caelo dicéntem: Nunc facta est salus, et virtus, et regnum Dei nostri, et potéstas Christi ejus.

Graduale. (Cant. 2, 12.) Flores apparuérunt in terra nostra, tempus putatiónis

lőmetszés ideje, a gerle szava hallatszik földünkön. ℣. (U. o. 10, 14.) Kelj fel barátnőm, szépem és jöjj: galambom a sziklaüregben, a kőszál rejtekében.

Alleluja, alleluja. ℣. Hadd lássam arcodat, hadd halljam hangodat. Mert a te szavad édes és orcád bájos. Alleluja.

advénit, vox túrturis audíta est in terra nostra. ℣. (Ibid., 10 et 14.) Surge, amíca mea, speciósa mea, et veni: colúmba mea in foramínibus petrae, in cavérna macériae.

Allelúja, allelúja. ℣. Osténde mihi fáciem tuam, sonet vox tua in áuribus meis: vox enim tua dulcis, et fácies tua decóra. Allelúja

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Judit 15, 10.) Te Jeruzsálem dicsősége, te Izrael öröme, te népünk ékessége vagy. ℣. (Ének 4, 7.) Egészen szép vagy, Mária és az eredeti bűn makulája nincsen benned. ℣. Boldog vagy, szent Szűz Mária és méltó minden dicséretre, mert szűzi lábaiddal összezúztad a kígyó fejét.

Tractus. (Judith 15, 10.) Tu glória Jerúsalem, tu laetítia Israel, tu honorificéntia pópuli nostri. ℣. (Cant. 4, 7.) Tota pulchra es, María: et mácula originális non est in te. ℣. Felix est, sacra Virgo María, et omni laude dignissima, quae serpéntis caput virgíneo pede contrivísti.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (1, 26-31.)

Az időben: Elküldé az Isten Gábriel angyalt Galilea városába, melynek neve Názáret, egy szűzhöz, ki egy férfúnak vala eljegyezve, kinek neve József, Dávid házából, a szűz neve meg Mária. És bemenvén hozzája, az angyal mondá: Üdvözlégy, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között. Mikor ő ezt hallotta, megzavarodék annak beszédén, és gondolkodék, miféle köszöntés ez. És mondá néki

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (1, 26-31.)

In illo témpore: Missus est Angelus Gábriel a Deo in civitátem Galilaeae, cui nomen Názareth, ad Vírginem desponsátam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, et nomen Vírginis María. Et ingréssus Angelus ad eam dixit: Ave, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus. Quae cum audísset, turbáta est in sermóne ejus, et cogitábat qualis esset ista salutátio. Et ait Angelus ei: Ne tímeas, María, invenísti

az angyal: Ne félj, Mária! mert kedvet találtál az Istennél. Íme, méhedben fogansz és fiat fogsz szülni és nevét Jézusnak hívod.

Felajánlásra. (Lk. 1, 28.) Üdvözlégy, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között.

enim grátiam apud Deum: ecce concípies in útero, et páries fílium, et vocábis nomen ejus Jesum.

Offertorium. (Luc. 1, 28.) Ave, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus.

Csendes imádság. A dícsérő áldozati adományok, melyet neked, Urunk, a dicsőséges és szeplőtelen Szűz érdemeiért elhoztunk, szolgáljon neked kedves illatul, s adja meg nekünk a test és lélek óhajtott egészségét. A mi Urunk.

Secreta. Hóstia laudis, quam tibi, Dómine, per mérita glóriósae et immaculátae Vírginis offérimus, sit tibi in odórem suavitátis, et nobis optátam cónferat córporis et ánimae sanitátem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a Szent Szűzről, 566. l.

Áldozásra. (Zsolt. 64, 10.) Meglátogatod a földet s elárasztod; bőséges javakkal elhalmozod.

Communio. (Psalm. 64, 10.) Visitásti terram et inebriásti eam, multiplicásti locupletáre eam.

Áldozás utáni imádság. Akiket, Urunk, a menynyei eledellel tápláltál, emelje fel szeplőtelen Anyád jobbja, hogy segítségével méltók legyünk eljutni az örök hazába: Ki élsz.

Postcommunio Quos caelésti, Dómine, aliménto satiásti, súblevet déxtera Genitrícis tuae immaculátae: ut ad aetérnam pátriam, ipsa adjuvánte, perveníre mereámur: Qui vivis.

Február 12: A szervita rend hét szent alapítója.

1240-ben hét tekintélyes firenzei polgár a Szent Szűz hét fájdalmának tiszteletére megalapította a Szűz Mária szolgáinak (a szervitáknak) a rendjét. (L. 923. l.) Őket ünnepli ma az Egyház.

Bevonulásra. (Bölcseség 10, 20-21.)

Az igazak énekkel dícsérték, Uram, szent nevedet, s egyetértve magasztalták győztes

Introitus (Sapiéntiae 10, 20-21.)

Justi decantavérunt, Dómine, nomen sanctum tuum, et victrícem manum tuam lauda

kezedet; a bölcseség ugyanis megnyitotta a némák száját s a gyermekek nyelvét ékesszólóvá tette. (Zs. 8, 2.) Uram, mi Urunk, mily csodálatos a te neved az egész világon. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Urunk, Jézus Krisztus, ki szentséges Anyád fájdalmai emlékének tiszteletben tartására a hét szent atya által Egyházadat az ő szolgáinak új családjával gazdagítottad, engedd kegyesen, hogy sírásukhoz úgy csatlakozhassunk, hogy örömüket is élvezhessük: Ki élsz és uralkodol.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 44, 1-15.)

Hadd dícsérjük a híres férfiakat, a mi őseinket nemzedékeik sorában. Sok dicsőséget juttatott nekik az Úr, Fensége által régtől fogva. Voltak, kik hatalommal uralkodtak. Kik híresek voltak vitézségük miatt, voltak, kik okossággal ékeskedtek, kik hírnevet szereztek a próféták tisztének jövendölésével; kik parancsoltak az akkori népnek, és szentséges igéket mondtak a nemzeteknek bölcseségük folytán. Voltak, kik dallamokat gondoltak ki művészetükkel, és írásba foglalták költeményeiket; férfiak, kik bővelkedtek vagyonban, olyanok, kik szép életre törekedtek és békében laktak házukvérunt páriter: quóniam sapiéntia apéruit os mutum, et linguas infántium fecit disértas. (Ps. 8, 2.) Dómine Dóminus noster, quam admirábile est nomen tuum in univérsa terra! ℣. Glória Patri.

Orátio. Dómine Jesu Christe, qui ad recoléndam memóriam dolórum sanctíssimae Genitrícis tuae, per septem beátos Patres nova Servórum ejus família Ecclésiam tuam foecundásti: concéde propítius; ita nos eórum consociári flétibus, ut perfruámur et gáudiis: Qui vivis et regnas.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 44, 1-15.)

Laudémus viros gloriósos, et paréntes nostros in generatióne sua. Multam glóriam fecit Dóminus magnificéntia sua a saeculo. Dominántes in potestátibus suis, hómines magni virtúte, et prudéntia sua praediti, nuntiántes in prophétis dignitátem prophetárum, et imperántes in praesénti pópulo, et virtúte prudéntiae pópulis sanctíssima verba. In perítia sua requiréntes modos músicos, et narrántes cármina scripturárum. Hómines dívites in virtúte, pulchritúdinis stúdium habéntes: pacificántes in dómibus suis. Omnes isti in generatiónibus gentis suae glóriam adépti sunt, et in diébus suis ha-

ban. Becsben álltak is mindannyian népük nemzedékei előtt, és dícséretet arattak napjaikban. Voltak közöttük, kik nevet hagytak hátra. Melyről dícsérettel beszélnek, és voltak, kiknek nem maradt emlékük; kimúltak, mintha nem is lettek volna, születtek, mintha nem is születtek volna. Épígy gyermekeik is utánuk. Azok azonban a jámbor férfiak, kiknek kegyessége nem ért véget; javaik megmaradnak ivadékuknál, és szent örökségük unokáiknál; a szövetségek részese marad ivadékuk, és miattuk gyermekeik is mindörökre. Törzsük és hírnevük el nem enyészik; testüket békében eltemették. De nevük él nemzedékről nemzedékre. Népek emlegetik bölcseségüket, és dícséretüket hirdeti a gyülekezet.

Átvonulásra. (Iz. 65, 23.) Az én választottaim nem munkálkodnak hiába és nem nemzenek rettegés között, mert az Úr áldottainak ivadéka az, és velök unokáik. ℣. (Sirák fia 44, 14.) Testüket békében eltemették, de nevük él nemzedékről nemzedékre.

Alleluja, alleluja. ℣. (U. a. 15.) Népek emlegetik bölcseségüket, és dícséretüket hirdeti a gyülekezet. Alleluja!

béntur in láudibus. Qui de illis nati sunt, reliquérunt nomen narrándi laudes eórum. Et sunt quorum non est memória: periérunt quasi qui non fúerint: et nati sunt, quasi non nati, et fílii ipsórum cum ipsis. Sed illi viri misericórdiae sunt, quorum pietátes non defuérunt: cum sémine eórum pérmanent bona, heréditas sancta nepótes eórum, et in testaméntis stetit semen eórum: et fílii eórum propter illos usque in aetérnum manent: semen eórum et glória eórum non derelinquétur. Córpora ipsórum in pace sepúlta sunt, et nomen eórum vivit in generatiónem et generatiónem. Sapiéntiam ipsórum narrent pópuli, et laudem eórum núntiet Ecclésia.

Graduale. (Isaí. 65, 23.) Elécti mei non laborábunt frustra, neque germinábunt in conturbatióne: quia semen benedictórum Dómini est, et nepótes eórum cum eis. ℣. (Eccli. 44, 14.) Córpora ipsórum in pace sepúlta sunt, et nomen eórum vivit in generatiónem et generatiónem.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ibid., 15.) Sapiéntiam ipsórum narrent pópuli, et laudem eórum núntiet Ecclésia. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Qui séminant kezdetű böjti éneket mondjuk, 1267. l.

Szent evangélium: Dixit Petrus, 1299. l.

Felajánlásra. (Iz. 56, 7.) Elviszem mindezeket az én szent hegyemre és megvidámítom őket imádságom házában; az ő égő és béke áldozataik kedvesek lesznek nekem oltáromon.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ezeket az adományokat, melyeket neked elhoztunk és add, hogy szenteid közbenjárására szabad lélekkel szolgáljunk neked és Fiad fájdalmas Szűz Anyja iránt szeretetre gyulladjunk. Ugyanazon.

Áldozásra. (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetek; és a ti gyümölcsötök megmaradjon.

Áldozás utáni imádság. A mennyei misztériumban megújulva kérünk, Urunk, hogy azok példáit követve, akiknek ünnepét üljük, Máriával, az ő Anyjával, hűségesen álljunk Jézus keresztje alatt, és megváltásának gyümölcsét elnyerni érdemesek legyünk. Ugyanazon.

Offertorium. (Isaí. 56, 7.) Addúcam eos in montem sanctum meum, et laetificábo eos in domo oratiónis meae: holocáusta eórum, et víctimae eórum placébunt mihi super altáre meum.

Secreta. Accipe, quaesumus, Dómine, hóstias quas tibi offérimus: et praesta; ut, intercedéntibus Sanctis tuis, líbera tibi mente serviámus, et perdoléntis Vírginis Genitrícis Fílii tui amóre inflammémur. Per eúmdem Dóminum.

Communio. (Joannes 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis: et fructus vester máneat.

Postcommunio. Caelestibus refécti mystériis te, Dómine, deprecámur: ut quorum festa percólimus imitántes exémpla; juxta Crucem Jesu cum María Matre ejus fidéliter adstémus, et ejúsdem redemptiónis fructum percípere mereámur. Per eúmdem Dóminum nostrum.

Február 14: Szent Bálint pap és vértanu.

Buzgó pap volt, sok pogányt megtérített, ezért fejezték le 269-ben, Rómában.

Szentmise: In vírtute, 1258. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik Szent

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui beáti Valentíni Már-

Bálint vértanud születésnapját ünnepeljük, közbenjárására minden fenyegető bajtól megszabaduljunk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ezeket a méltóképpen neked hozott adományokat és engedd, hogy azok Szent Bálint vértanud érdemeiért üdvösségünk eszközévé váljanak. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Legyen számunkra, Urunk, testi és lelki megújulás ez a mennyei misztérium, hogy Szent Bálint vértanud közbenjárására annak, amit most a szentáldozatban cselekedtünk, hatását is érezzük. A mi Urunk.

tyris tui natalítia cólimus, a cunctis malis imminéntibus, ejus intercessióne, liberémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, múnera dignánter obláta: et beáti Valentíni Mártyris tui suffragántibus méritis, ad nostrae salútis auxílium proveníre concéde. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. Sit nobis, Dómine, reparátio mentis et córporis caeléste mystérium: ut, cujus exséquimur actiónem, intercedénte beáto Valentíno Mártyre tuo, sentiámus efféctum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Február 15: Szent Fausztinus és Jovita vértanuk.

Fausztinus pap és Jovita diákonus testvérek voltak és szent hitükért 120-ban, Bresciában lefejezték őket.

Szentmise: Salus 1271. l., az alábbiak kivételével:

Csendes imádság. Állj mellénk, Urunk, könyörgéseinkre, melyeket szenteidről megemlékezve terjesztünk eléd, hogy akik a magunk igaz voltában nem bízhatunk, azoknak az érdemeiben találjunk segítséget, akik tetszettek neked. A mi Urunk.

Áldozas utáni imádság. Az üdvöthozó misztériummal betöltve, kérünk, Urunk, hogy akiknek ünne-

Secreta. Adésto, Dómine, supplicatiónibus nostris, quas in Sanctórum tuórum commemoratióne deférimus: ut, qui nostrae justítiae fidúciam non habémus, eórum qui tibi placuérunt, méritis adjuvémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine, salutáribus repléti mystériis: ut, quorum solémnia celebrá-

pét üljük, azok imádsága által segítséget nyerjünk. A mi Urunk.

mus, eórum oratiónibus adjuvémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Február 18: Szent Simeon püspök és vértanu.

Jeruzsálem második püspöke lett Szent Jakab halála után. Szűz Máriával vérrokonságban volt, mint Kleofás és Mária fia. 120 éves korában szenvedett vértanuhalált, 107 körül.

Szentmise: Státult, 1252. l.

Február 22: Szent Péter antiochiai székfoglalása.

Szent Péter, mielőtt 42-ben Rómába ment volna, egy ideig Antiochiában tartózkodott, mint püspök. Ennek emléke a mai ünnep. (A szentmise ugyanaz, mint Szent Péter római székfoglalásának ünnepén, 838. l., a Szent Piroskáról való megemlékezés nélkül.)

Február 23: Damiáni Szent Péter püspök, hitvalló és egyháztanító.

Péter gyermekkora óta buzgó volt: egyszer pénzt talált és egy papnak adta, hogy mondjon misét elhúnyt apjáért. Bátyja taníttatta, azért hálából az ő nevét is viselte, a «Damián»-t. Bencés lett, majd bíboros; a pápaság egyik nagy támasza; † 1072-ben Faenzában. Nem szökőesztendőben ma van Szent Mátyás apostol vigiliája is.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Engedd kérünk, mindenható Isten, hogy Szent Péter hitvallód és püspököd intéseit és példáit kövessük: hogy a földieket megvetve, az örök örömöket elnyerhessük. A mi Urunk.

Orátio. Concéde nos, quaesumus, omnípotens Deus: beáti Petri Confessóris tui atque Pontíficis mónita et exémpla sectári; ut per terréstrium rerum contémptum aetérna gáudia consequámur. Per Dóminum

(A 2. — nagyböjtben a 3. — könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság (ha nincs szökőév), megemlékezés Szent Mátyás apostol vigiliájáról, az Ego autem kezdetű szentmise imádságaival. 1245. l.)

Február 24 vagy 25: Szent Mátyás apostol.

Szent Mátyást a tizenegy apostol választotta Júdás helyébe, hogy számuk teljes legyen. Júdeában és Aethiopiában hirdette az igaz vallást. A pogányok megkövezték, majd bárddal lefejezték.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid: mily hatalmas a számuk. (Zs. u. o. 1—2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem: tudod, ha leülök és ha felkelek. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, te Szent Mátyást apostolaid társává tetted, add meg nekünk, kérünk, hogy az ő közbenjárására mindig érezzük a te irántunk való irgalmas szeretetedet. A mi.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (1, 15-26.)

Ama napokban: Felálla Péter a testvérek között (mintegy százhúsz emberből álló sokaság volt együtt) és szóla: Férfiak, testvérek! Be kell teljesednie az Írásnak, melyet a Szentlélek megjövendölt Dávid szája által Judásról, azoknak vezetőjéről, akik elfogták Jézust. Ő közénk tartozott és részes volt ebben a szolgálatban. Telket szerze azonban a gonoszság bérén, azután felakasztá magát, kettérepedt és minden bele kiomlott. Erről tudomást vett Jeruzsálem minden lakója, úgyhogy azt a telket az ő nyelvükön Hakeldamának, azaz Vérmezőnek hívják. Meg van ugyanis írva a Zsoltárok könyvében: Lakóhelyük váljék puszta-

Introitus. (Psalm. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum. (Ps. ibid., 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beátum Matthíam Apostolórum tuórum collégio sociásti: tríbue, quaesumus; ut ejus interventióne, tuae circa nos pietátis semper víscera sentiámus. Per Dóminum.

Léctio Actuum Apostolórum. (1, 15-26.)

In diébus illis: Exsúrgens Petrus in médio fratrum, dixit (erat autem turba hóminum simul, fere centum vigínti): Viri fratres, opórtet impléri Scriptúram, quam praedíxit Spíritus Sanctus per os David de Juda, qui fuit dux eórum, qui comprehendérunt Jesum: qui connumerátus erat in nobis, et sortítus est sortem ministérii hujus. Et hic quidem possédit agrum de mercéde iniquitátis, et suspénsus crépuit médius: et diffúsa sunt ómnia víscera ejus. Et notum factum est ómnibus habitántibus Jerúsalem, ita ut appellarétur ager ille, lingua eórum, Hacéldama, hoc est, ager sánguinis. Scriptum est enim in libro Psalmórum: Fiat commorátio eórum de-

sággá és ne legyen, ki benne lakjék; továbbá: Elüljárói tisztségét kapja meg más. Ennélfogva szükséges, hogy azon férfiak közül, kik együtt voltak velünk minden időben, mikor az Úr Jézus közöttünk járt-kelt, kezdve János keresztségétől addig a napig, melyen felvétetett tőlünk, azok közül valaki az ő feltámadásának tanuságtevője legyen velünk együtt. Kijelölének tehát kettőt: Józsefet, kit Barzabásnak és melléknevén Jusztusnak hívtak, azután Mátyást. Majd imádkozának, mondván: Urunk, aki mindenkinek a szívét ismered, mutasd meg a kettő közül az egyiket, akit kiválasztottál, hogy átvegye ezen szolgálatnak és apostoli hivatásnak a helyét, melyet Judás hűtlenül elhagyott, hogy eltávozzék a maga helyére. Azután sorsot vetének rájuk, s a sors Mátyásra esék, ki a tizenegy apostolhoz soroztaték.

sérta, et non sit qui inhábitet in ea: et episcopátum ejus accípiat alter. Opórtet ergo ex his viris, qui nobíscum sunt congregáti in omni témpore, quo intrávit et exívit inter nos Dóminus Jesus, incípens a baptísmate Joánnis usque in diem, qua assúmptus est a nobis, testem resurrectiónis ejus nobíscum fíeri unum ex istis. Et statuérunt duos, Joseph qui vocabátur Bársabas, qui cognominátus est Justus, et Matthíam. Et orántes dixérunt: Tu, Dómine, qui corda nosti ómnium, osténde, quem elégeris ex his duóbus unum, accípere locum ministérii hujus, et apostolátus, de quo praevaricátus est Judas, ut abíret in locum suum. Et dedérunt sortes eis, et cécidit sors super Matthíam, et annumerátus est cum úndecim Apóstolis.

Átvonulásra. (Zs. 138, 17-18.) Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid; mily hatalmas a számuk. ℣. Megolvasnám őket, de számosabbak a fövénynél.

Graduale. (Ps. 138, 17-18.) Nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum. ℣. Dinumerábo eos, et super arénam multiplicabúntur.

Böjti ének. (Zs. 20, 3-4.) Teljesítetted szívének kívánságát, nem tagadtad meg tőle ajkának óhajtását. ℣. Sőt eléje siettél boldogító áldással. ℣. Fejére drágakőből koronát helyeztél.

Tractus. (Ps. 20, 3-4.) Desidérium ánimae ejus tribuísti ei: et voluntáte labiórum ejus non fraudásti eum. ℣. Quóniam praevenísti eum in benedictiónibus dulcédinis. ℣. Posuísti in cápite ejus corónam de lápide pretióso.

Szent evangélium : Respóndens Jesus, 835. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 17, 18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket, emlékezetessé teszik nevedet, Uram, mindenkor, nemzedékről-nemzedékre.

Csendes imádság. Az áldozati adományokat, Urunk, miket neved megszentelésére hoztunk, kísérje Szent Mátyás apostolodnak az imádsága, hogy kiengesztelődést és védelmet szerezzen nekünk. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 44, 17-18.) Constítues eos príncipes super omnem terram: mémores erunt nóminis tui, Dómine, in omni progénie et generatióne.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, quas nómini tuo sacrándas offérimus, sancti Matthíae Apóstoli tui prosequátur orátio: per quam nos expiári fácias, et defféndi. Per Dóminum nostrum Jesum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélkezvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy ezek a magunkhoz vett szentségek Szent Mátyás apostolodnak közbenjárására bocsánatot, békét szerezzenek. A mi Urunk.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos, qui secúti estis me, sedébitis super sedes, judicántes duódecim tribus Israel.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut per haec sancta, quae súmpsimus, interveniénte beáto Matthía Apóstolo tuo, véniam consequámur, et pacem. Per Dóminum.

Febr. 27.: A fájdalmas Szűzről nevezett Sz. Gábor hitvalló.

(Szökőévben 28-án.)

Passzionista szerzetes volt. Mint a neve is mutatja, különösen tisztelte a Szent Szűz hét fájdalmát. † 1862-ben, 24 éves korában.

Bevonulásra. (Sir. 11, 13.) Isten szeme kegyesen tekint reá és felemeli alacsony helyzetéből: felmagasztalja fejét, úgy, hogy sokan elámulnak

Introitus. (Eccli. 11, 13.) Oculus Dei respéxit illum in bono, et erexit eum ab humilitáte ipsius, et exaltávit caput ejus: et miráti sunt in

rajta és dicsérik Istent. (Zs. 72, 1.) Mily jó az Isten Izraelhez, azokhoz, kik igaz szívűek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Gábort megtanítottad, hogy édesanyádnak szenvedéseit állandóan tisztelje és általa a szentség és csodák dicsőségével felmagasztaltad őt: add meg nekünk, hogy az ő közbenjárására és példájára szülőd könnyeivel úgy egyesüljünk, hogy anyai oltalmában üdvösségünket megtaláljuk: Ki élsz és uralkodol.

Szentlecke. Szent János apostol leveléből. (I. 2, 14-17.)

Szeretteim: Írok nektek, fiatal emberek! mert erősek vagytok és az Isten igéje megmarad bennetek s a gonoszt legyőztétek. Ne szeressétek a világot, sem azokat, mik e világban vannak. Ha valaki szereti a világot, abban nincs meg az Atyának szeretete; mert minden, ami a világon van, a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége, ami nem az Atyától van, hanem a világtól van. És e világ elmúlik és az ő kívánsága. Aki pedig Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké.

Átvonulásra. (Zs. 30, 20.) Uram, mily bőséges az édességed, melyet elrejtettél a téged félőknek. ℣. Melyet a benned bízóknak juttatsz az emberek fiai előtt.

illo multi, et honoravérunt Deum. (Ps. 72, 1.) Quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde! ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beátum Gabriélem dulcíssimae Matris tuae dolóres assídue recólere docuísti, ac per illam sanctitátis et miraculórum glória sublimásti: da nobis, ejus intercessióne et exémplo; ita Genitrícis tuae consociári flétibus, ut matérna ejúsdem protectióne salvémur: Qui vivis et regnas.

Léctio Epistolae beáti Joánnis Apóstoli. (I. 2, 14-17.)

Cariſsimi: Scribo vobis, júvenes, quóniam fortes estis, et verbum Dei manet in vobis, et vicístis malignum. Nolíte dilígere mundum, neque ea quae in mundo sunt. Si quis díligit mundum, non est cáritas Patris in eo: quóniam omne quod est in mundo, concupiscéntia carnis est, et concupiscéntia oculórum, et superbia vitae: quae non est ex Patre, sed ex mundo est. Et mundus transit, et concupiscéntia ejus. Qui autem facit voluntátem Dei, manet in aetérnum.

Graduale. (Ps. 30, 20.) Quam magna multitúdo dulcédinis tuae, Dómine, quam abscondísti timéntibus te! ℣. Perfecísti eis qui sperant in te, in conspéctu filiórum hóminum

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 8, 6-7.) Kevéssé tetted őt, Uram, kisebbé az angyaloknál, dicsőséggel és tiszteletel koronáztad meg, és kezed művei fölé állítottad. Alleluja.

Allelúja. allelúja. ℣. (Ps. 8, 6-7.) Minuísti eum, Dómine, paulo minus ab Angelis, glória et honóre coronásti eum: et constituísti eum super ópera mánuum tuárum. Allelúja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Bőjti ének. (Zsolt. 83, 6-7, 11, 13.) Boldog az az ember, akit te megsegítesz, mikor szívében elhatározza, hogy felmegy a Könnyek völgyén át a kitűzött helyre. ℣. Inkább akarok utolsó lenni Istenem házában, mint lakni a gonoszok sátraiban. ℣. Nem vonja meg javait azoktól, kik ártatlanságban járnak: seregek Ura, boldog az az ember, aki tebenned bízik.

Tractus. (Ps. 83, 6-7, 11 et 13.) Beátus vir, cujus est auxílium abs te: ascensiónes in corde suo dispósuit, in valle lacrimárum, in loco quem pósuit. ℣. Elégi abjéctus esse in domo Dei mei: magis quam habitáre in tabernáculis peccatórum. ℣. Non privábit bonis eos, qui ámbulant in innocéntia: Dómine virtútum, beátus homo, qui sperat in te.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Márk szerint. (10, 13-21.)

Az időben: Kisdedeket vivének Jézushoz, hogy illesse őket; de a tanítványok feddék azokat, akik őket hozták. Látván ezt Jézus, haragra gerjede és mondá nekik: Hagyjátok a kisdedeket hozzám jönni és ne akadályozzátok őket, mert ilyeneké az Isten országa. Bizony mondom nektek, aki nem fogadja Isten országát mint a kisded, nem megyen be abba. És karjába vevén őket és rájuk tevén kezeit, megáldá őket. És amint kiment az útra, hozzá futván egy valaki, térdre-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Marcum. (10, 13-21.)

In illo témpore: Offerébant Jesu párvulos ut tángeret illos. Discípuli autem comminabántur offeréntibus. Quos cum vidéret Jesus, indígne tulit, et ait illis: Sínite párvulos veníre ad me, et ne prohibuéritis eos: tálium enim est regnum Dei. Amen dico vobis: Quisquis non recéperit regnum Dei velut párvulus, non intrábit in illud. Et compléxans eos, et impónens manus super illos, benedicébat eos. Et cum egréssus esset in viam, procúrrens quidam genuflexo ante eum, rogábat

esvén előtte, kérdé őt: Jó mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem? Jézus pedig mondá neki. Miért mondasz engem jónak? Senki sem jó csak egyedül az Isten. Tudod a parancsokat. Ne törj házasságot, ne ölj, ne orozz, hamis tanuságot ne szólj, ne csalj, tiszteld atyádat és anyádat. Amaz pedig felelvén mondá neki: Mester! Ezeket mind megtartottam ifjúságom óta. Jézus pedig rája tekintvén, megkedvelte őt és mondá neki: Egynek hijával vagy, menj, add el amid vagyon és add a szegényeknek és kincsed leszen mennyben, azután jer kövess engem.

eum: Magíster bone, quid fáciam ut vitam aetérnam percípiam? Jesus autem dixit ei: Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. Praecépta nosti: Ne adúlteres, Ne occídas, Ne furéris, Ne falsum testimónium díxeris, Honóra patrem tuum et matrem. At ille respóndens, ait illi: Magíster, haec ómnia observávi a juventúte mea. Jesus autem intúitus eum, diléxit eum, et dixit ei: Unum tibi deest: vade, quaecúmque habes et da paupéribus, et habébis thesáurum in caelo: et veni, séquere me.

Felajánlásra. (Zs. 115, 16-17.) Én, Uram, a te szolgád vagyok, és fia szolgálódnak: széttörted bilincselmet, a hála áldozatát neked bemutatom.

Offertorium. (Ps. 115, 16-17.) O Dómine, quia ego servus tuus, et fílius ancíllae tuae: dirupísti víncula mea, tibi sacrificábo hóstiam laudis.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, Szent Gábor emlékezetére az üdvözítő adományt, add meg, hogy halálod áldozatát rendeleted szerint megüljük és a fájdalmas Szűz érdemei által ugyanezen áldozat bőséges gyümölcsét megnyerjük: Ki élsz.

Secréta. Salutárem hóstiam in memóriam sancti Gabriélis tibi, Dómine, offeréntes, fac nos sacrifícium mortis tuae rite recólere: ac, méritis perdoléntis Vírginis, ejúsdem sacrifícii fructum copióse percípere: Qui vivis et regnas.

Prefáció a közös 568. l.

Áldozásra. (Titk. jel. 3, 20.) Íme, az ajtónál állok és kopogok, ha valaki meg-

Communio. (Apoc. 3, 20.) Ecce sto ad óstium, et pulso: si quis audíerit vocem meam

hallja szavamat és megnyitja nekem az ajtót, bemegyek hozzá és vele étkezem és ő énvelem.

Áldozás utáni imádság. Szent Gábor hitvalló dicsőséges ünnepén, Urunk, a nekünk adott adományokért hálát adunk: fogadd ezt a dicsőséges és mindenkor Szűz Mária kezei által kegyesen, akitől azt a testet vetted, melynek édességét ez üdvözítő lakomában megízlelni méltók lettünk: Ki élsz.

et aperúerit mihi jánuam, intrábo ad illum, et coenábo cum illo, et ipse mecum.

Postcommunio. Quas tibi, Dómine, in festivitáte sancti Gabriélis Confessóris tui, pro collátis donis grátias ágimus, súscipe propítius per manus gloriósae semper Vírginis Maríae: ex qua carnem illam assumpsísti, cujus in hoc salutári convívio merúimus gustáre dulcédinem: Qui vivis et regnas.

Március 4: Szent Kázmér hitvalló.

IV. Kázmér lengyel király fia; a jámborság és a tisztaság példája. Mátyás királlyal szemben az elégedetlen magyar urak ellenkirállyá akarták tenni. Be is jött az országba, de mivel a magyarok kibékültek Mátyással, visszatért hazájába és az akarata ellen tett hibájáért szigorúan vezekelt. Fiatalon, 26 éves korában halt meg 1484-ben, Vilnában.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Lucius pápa emlékezetét. Született római volt. Csak kilenc hónapig kormányzott. Kivált a bűnözők iránt való jólelkűségével. † 254-ben.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki az udvar örömei és a világ csábításai között Szent Kázmért az állhatatosság erényével megerősítetted; kérünk, hogy közbenjárására híveid a földi örömöket megvessék s mindenkor a mennyeiekre törekedjenek. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui inter regáles delícias et mundi illécebras, sanctum Casimírum virtúte constántiae roborásti: quaesumus; ut ejus intercessióne fidéles tui terréna despíciant, et ad caeléstia semper aspírent. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. (nagyböjtben a 3.) könyörgés: megemlékezés Szent Luciusról:

Könyörgés. Nyájadra, örök Pásztor, tekints le kiengesztelődötten: és örök oltalommal őrizd meg Szent Lucius vértanud és pápád által, akit egész Egyházad pásztorává tettél. A mi Urunk.

Oratio. Gregem tuum, Pastor aetérne, placátus inténde: et, per beátum Lucium Mártyrem tuum atque Summum Pontíficem perpétua protectióne custódi; quem totíus Ecclésiae praestitísti esse pastórem. Per Dóminum nostr.

A 2. (nagyböjtben a 3.) csendes imádság: Szent Luciusról:

Csendes imádság. A felajánlott adományokkal, kérünk, Urunk, jóságosan világosítsd meg Egyházadat, hogy nyájad is mindenhol gyarapodjék és a pásztorok is a te kormányzásod alatt neved iránt hálásak legyenek. A mi Urunk.

Secreta. Oblátis munéribus, quáesumus, Dómine, Ecclésiam tuam benígnus illúmina: ut, et gregis tui prolíciat ubique succéssus, et grati fiant nómini tuo, te gubernánte, pastóres. Per Dóminum.

A 2. (nagyböjtben a 3.) áldozás utáni imádság: Szent Luciusról:

Áldozás utáni imádság. A szent eledellel táplált Egyházadat, kérünk Urunk, megengesztelődötten kormányozd: hogy hatalmas irányításoddal vezetve elnyerje szabadságának növekedését és a vallás sértetlenségében megmaradjon. A mi Urunk.

Postcommunio. Refectióne sancta enutrítam gubérna, quaesumus, Dómine, tuam placátus Ecclésiam: ut, poténti moderatióne dirécta, et increménta libertátis accípiat et in religiónis integritáte persístat. Per Dóminum nostrum.

Március 6: Szent Perpétua és Felicitas vértanuk.

Perpétua előkelő asszony, Felicitas hűséges szolgálója volt. Karthagóban 202-ben először vad tehenek elé dobták őket, majd lefejezték. Példájuk erősítsen a nagyböjti fegyelemben és kitartásban, hogy elnyerjük (miként Szent Ágoston egybekapcsolta a két szent nevét) a perpetua felicitas-t, az örökkévaló boldogságot.

Szentmise: Me exspectavérunt, 1314. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Per-

Orátio. Da nobis, quaesumus, Dómine Deus noster, sanctárum Mártyrum

pétua és Felicitás vértanuidnak győzelmét szüntelen áthiattal tiszteljük; hogy akiket méltó lelkülettel megünnepelni nem tudunk, legalább alázatos hódolattal tiszteljük. A mi Urunk.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, tekints le az áldozati adományokra, melyeket Szent Perpétua és Felicitás vértanuid ünnepén az oltárokra helyezünk; hogy amint nekik e győzedelmes misztériumok által megadtad a dicsőséget, úgy miattuk adj nekünk bocsánatot. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A misztérium szent adományaival és örömeivel elárasztva, kérünk, Urunk, add, hogy Szent Perpétua és Felicitás vértanuk közbenjárására azt, amit most a szentáldozatban időben cselekedtünk, lélekben is elnyerhessük. A mi Urunk.

Március 7: Aquinói Szent Tamás hitvalló és egyháztanító.

Közép-Itáliában, Aquinóban született; Monte Cassinon tanult a bencéseknél; majd domonkos rendi lett. A középkor legtudósabb theológusa; a keresztény iskolák védője; meghalt 1274-ben.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Tamás hitvallód csodálatos tudományával ragyogóvá teszed és szent tevékenységével megtermékenyíted: add meg nekünk, kérünk, hogy amit tanított, értelemmel felfogjuk és amit tett, követésével végrehajtsuk. A mi.

Orátio. Deus, qui Ecclésiam tuam beáti Thomae Confessóris tui mira eruditióne claríficas, et sancta operatióne foecúndas: da nobis, quaesumus; et quae dócuit, intellèctu conspícere, et quae egit, imitatióne complére. Per Dóminum.

tuárum Perpétuae et Felicitátis palmas incessábili devotióne venerári: ut, quas digna mente non póssumus celebráre, humílibus saltem frequentémus obséquiis. Per Dóminum.

Secreta. Inténde, quaesumus, Dómine, múnera altáribus tuis pro sanctárum Mártyrum tuárum Perpétuae et Felicitátis festivitáte propósita: ut, sicut per haec beáta mystéria illis glóriam contulísti; ita nobis indulgéntiam largiáris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Mysticis, Dómine, repléti sumus votis et gáudiis: praesta, quaesumus; ut intercessiónibus sanctárum Mártyrum tuárum Perpétuae et Felicitátis, quae temporáliter ágimus, spirituáliter consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (7, 7-14.)

Könyörögtem, és értelem adatott nekem, imádkoztam és eljött hozzám a bölcseség lelke. Többre becsültem azt országnál és trónnál, s a gazdagságot hozzá mérve semminek tartottam; nem tettem vele egy sorba drágakövet, mert minden arany hozzá képest csak kevés homok, s az ezüst mellette csupán sárnak számít. Egészségnél, szépségnél jobban szerettem, s eltökéltem, hogy világosságul használom, mivel fénye soha el nem alszik. De vele együtt a többi javak is hozzám jöttek, és mérhetetlen gazdagság volt kezében. Én pedig örvendtem mindnek, mivel a bölcseség volt a vezérük, de nem tudtam, hogy mindezeknek ő az anyja! Csalárdság nélkül sajátítottam el, és irígység nélkül adom tovább, nem rejtem el gazdagságát, mert kifogyhatatlan kincs az az embernek; akik vele éltek, megszerezték Isten barátságát, mert a fegyelem adományai ajánlották őket.

Léctio libri Sapiéntiae. (7, 7-14.)

Optávi, et datus est mihi sensus: et invocávi, et venit in me spíritus sapiéntiae: et praepósui illam regnis et sédibus, et divítias nihil esse duxi in comparatióne illíus: nec comparávi illi lápidem pretiósum: quóniam omne aurum in comparatióne illíus, aréna est exígua, et tamquam lutum aestimábitur argéntum in conspéctu illíus. Super salútem et spéciem dilléxi illam, et propósui pro luce habére illam: quóniam inexstinguíbile est lumen illíus. Venérunt autem mihi ómnia bona páriter cum illa, et innumerábilis honéstas per manus illíus, et laetátus sum in ómnibus: quóniam antecedébat me ista sapiéntia, et ignorábam quóniam horum ómnium mater est. Quam sine fictióne dídici, et sine invídia communíco, et honestátem illíus non abscóndo. Infinítus enim thesáurus est homínibus: quo qui usi sunt, partícipes facti sunt amicítiae Dei, propter disciplínae dona commendáti.

Március 8: Istenes Szent János hitvalló.

Portugál szent; először pásztor, azután katona, majd szolga. Negyvenéves korában megtér és megalapítja a betegek ápolására az Irgalmas-rendet. Granadában (ahol meg is halt 1550-ben) egy kórház égése alkalmával sértetlenül hordta ki a tűz közül a betegeket.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki a szeretetedre gyullasztott Szent Jánost a lángok közt sértetlenül járni engedted és általa Egyházadat új renddel gazdagítottad; érdemeiért add, hogy szeretetedtüze meggyógyítsa hibáinkat és orvosságunk legyen az örök életre. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Joánnem, tuo amóre succénsum, inter flammas innóxium incédere fecísti, et per eum Ecclésiam tuam nova prole foecundásti: praesta, ipsíus suffragántibus méritis; ut igne caritátis tuae vítia nostra curéntur, et remédia nobis aetérna provéniant. Per D·

Szent evangélium: Accessérunt, 756. l.

Március 9: Római Szent Franciska özvegy.

Római nemes asszony; a családanyák mintaképe, mert 40 éves házasságuk alatt egyetlen keményebb szó sem hagyta el ajkait. Mint özvegy is mintakép. Megalapítja az együttélő bencés obláták társaságát. Sok jót tett a szegényekkel. Órangyala látható alakban kísérte őt. † 1440-ben, Rómában.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Franciska szolgálódat kegyelmed egyéb ajándékain kívül az őrangyal bizalmas társaságával tüntetted ki: engedd, kérünk, hogy közbenjárásának segítségével méltók legyünk az angyalok társaságába jutni. A mi.

Orátio. Deus, qui beátam Franciscam fámulam tuam, inter cétera grátiae tuae dona, familiári Angeli consuetúdine decorásti: concéde, quaesumus; ut intercessiónis ejus auxílio, Angelórum consórtium cónsequi mereámur. Per Dóminum.

Március 10: A negyven szent vértanu.

Mind a negyven katona volt. Liciniusz császár alatt, 320-ban hitükért vértanuhalált haltak. Ruhátlanul a befagyott tó jegére tették őket s ott fagytak meg Sebastéban, Örményországban.

Bevonulásra. (Zs. 33, 18.)

Mikor kiáltanak az igazak, őket az Úr meghallgatja: és minden szorongatásukból kiszabadítja. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat

Introitus. (Ps. 33, 18.)

Clamavérunt justi, et Dóminus exaudívit eos: et ex ómnibus tribulatiónibus eórum liberávit eos. (Ps. ibid., 2.) Be-

minden időben; ajkamon van dícsérete szüntelen. ℣. Dicsőség.

nedícam Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik dicső vértanuidat a hit megvallásában erőseknek ismertük meg, az ő jóságos közbenjárásukat is érezzük. A mi Urunk.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui gloriósos Mártyres fortes in sua confessióne cognóvimus, pios apud te in nostra intercessióne sentiámus. Per Dóminum.

Szentlecke: Sancti per fidem, 844. l.

Átvonulásra. (Zs. 132, 1-2.) Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, ha együtt laknak a testvérek.
℣. Olyan az, mint a kenet a fejen, mely lecsordul a szakállra, Áron szakállára.

Graduale. (Ps. 132, 1-2.) Ecce quam bonum, et quam jucúndum, habitáre fratres in unum!
℣. Sicut unguéntum in cápite, quod descéndit in barbam, barbam Aaron.

Böjti ének. (Zs. 125, 5-6.) Akik könnyek között vetnek, aratáskot örvendeznek.
℣. Akik sírva indultak, mentek, elvetni magvaikat.
℣. Megjönnek majd, ujjongva jönnek meg, és hozzák kévéiket.

Tractus. (Ps. 125, 5-6.) Qui séminant in lácrimis, in gáudio metent.
℣. Eúntes ibant et flebant, mitténtes sémina sua.
℣. Veniéntes autem vénient cum exsultatióne, portántes manípulos suos.

Szent evangélium: Descéndens Jesus, 1270. l.

Felajánlásra. (Zs. 31, 11.) Örvendjetek az Úrban és vigadjatok, igazak; egyenes szívűek, mindnyájan ujjongjatok.

Offertorium. (Ps. 31, 11.) Laetámini in Dómino, et exsultáte justi: et gloriámini omnes recti corde.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, híveid kérésére és áldozati adományaira, hogy kedvesek legyenek előt-

Secreta. Preces, Dómine, tuórum réspice, oblationésque fidélium: ut et tibi gratae sint pro tuórum

ted szenteid ünneplésére és nekünk megszerezzék a te könyörülő segítségedet. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.

festivitáte Sanctórum, et nobis cónferant tuae propitiatiónis auxílium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

Áldozásra. (Mát. 12, 50.) Aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagyon, az az én fivérem és nővérem és anyám, mondja az Úr.

Communio. (Matth. 12, 50.) Quicúmque fécerit voluntátem Patris mei, qui in caelis est: ipse meus frater, et soror, et mater est, dicit Dóminus.

Áldozás utáni imádság. Szenteid közbenjárására, Urunk, megengesztelődötten, add meg, kérünk, hogy amit a szentáldozatokra az időben megtettünk, azt az örök üdvösségben elnyerhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Postcommunio. Sanctorum, Dómine, intercessióne placátus: praesta, quaesumus; ut, quae temporáli celebrámus actióne, perpétua salvatióne capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

Március 12: Nagy I. Szent Gergely pápa, hitvalló és egyháztanító.

Római nemes, a város prefektusa volt. Majd Szent Benedek rendjébe lép és onnan hívják meg a pápai trónra. Mint pápa megkezdi a népvándorlás új népeinek megtérítését és megszervezi a liturgiát, amint ez a misekönyv is legnagyobbrészt az ő alkotása, és az egyházi éneket. † 604-ben, Rómában.

Szentmise: Si diligis 1248. l., az alábbi könyörgésekkel:

Könyörgés. Isten, te szolgád Gergely lelkének az örök boldogságot adtad jutalmul; engedd kegyesen, hogy mi, kik bűneink súlya alatt görnyedezünk, közbenjárására felemelkedhessünk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui ánimae fámuli tui Gregórii aetérnae beatitúdinis praemia contulísti: concéde propítius; ut, qui peccatórum nostrórum póndere prémimur, ejus apud te précibus sublevémur. Per Dóminum.

Csendes imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy Szent Gergely közbenjárására javunkra váljék az adományok felajánlása, melynek feláldozásával az egész világnak megadtad a bűnbocsánatot. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.

Áldozás utáni imádság. Isten, te Szent Gergely pápát érdemeiért szenteiddel egyenlővé tetted, engedd kegyesen, hogy mi, akik emlékezetét áldozattal megünnepeljük, életének példáját is követsük. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Secreta. Annue nobis, quaesumus, Dómine: ut intercessióne beáti Gregórii haec nobis prosit oblátio, quam immolándo totíus mundi tribuísti relaxári delícta. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

Postcommunio. Deus, qui beátum Gregórium Pontíficem Sanctórum tuórum méritis coaequásti: concéde propítius; ut, qui commemoratiónis ejus festa percólimus, vitae quoque imitémur exémpla. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Március 17: Szent Patrik püspök és hitvalló.

Szent Patrik egyszer Rómába zarándokolt, és ott Nagy Szent Leó püspökké szentelte és misszionáriusként visszaküldte hazájába, ahol Irország apostola lett; † 461-ben.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Patrik hitvallót és püspököt el méltóztattál küldeni, hogy a pogány népeknek hirdesse dicsőségedet; engedd meg érdemeiért és közbenjárására, hogy amit tennünk parancsolsz, irgalmad által teljesíteni tudjuk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui ad praedicándam géntibus glóriam tuam beátum Patrícium Confessórem atque Pontíficem míttere dignátus es: ejus méritis et intercessióne concéde; ut, quae nobis agénda praecípis, te miseránte adimplére possímus. Per Dóminum.

Március 18: Jeruzsálemi Szent Cirill püspök, hitvalló és egyháztanító.

A tiszta katholikus hit nagy harcosa a IV. században. Az ariánusok ezért háromszor száműzték. Hires munkája a katechezise, hitmagyarázata, korának hitét őrzi meg napjainkig. † 386-ban.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk téged, mindenható Isten, hogy Szent Cirill püspök közbenjárására úgy megismerjünk téged, egyedülvaló igaz Istent és akit küldöttél, Jézus Krisztust; hogy örökké az ő szavát hallgató juhok közé tartozhassunk. Ugyanazon a mi Urunk.

Orátio. Da nobis, quaesumus, omnípotens Deus, beáto Cyrílio Pontífice intercedénte: te solum verum Deum, et quem misísti Jesum Christum ita cognóscere; ut inter oves, quae vocem ejus áudiunt, perpétuo connumerári mereámur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke: Justus cor suum, 1291. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (10, 23-28.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Mikor üldöznek titeket egyik városban, fussatok a másikba. Bizony mondom nektek, nem járjátok végig Izrael városait, mígnem eljön az Emberfia. Nem különb a tanítvány mesterénél, sem a szolga uránál. Elég a tanítványnak, ha olyan lesz, mint mestere; és a szolgának, ha olyan, mint ura. Ha a családatyát Belzebubnak nevezték, mennyivel inkább háza népét? Ne féljetek tehát tőlük. Mert semmi sincs elfedve, ami föl nem fedeI

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (10, 23-28.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Cum persequéntur vos in civitáte ista, fúgite in áliam. Amen dico vobis, non consummábitis civitátes Israel, donec véniat Fílius hóminis. Non est discípulus super magístrum, nec servus super dóminum suum. Súfficit discípulo, ut sit sicut magíster ejus: et servo, sicut dóminus ejus. Si patremfamílias Beélzebub vocavérunt; quanto magis domésticos ejus? Ne ergo timuéritis eos. Nihil enim est opértum, quod non revelábitur: et

ződnék és elrejtve, ami ki nem tudódnék. Amit nektek sötétben mondok, mondjátok el fényes nappal; és amit fülbesúgva hallotok, hirdessétek a háztetőkről. És ne féljetek azoktól, kik megölik a testet, de nem tudják megölni a lelket; hanem inkább attól féljetek, aki mind a lelket, mind a testet elveszteti a gehennában.
Credo.

occúltum, quod non sciétur. Quod dico vobis in ténebris, dícite in lúmine: et quod in aure audítis, praedicáte super tecta. Et nolíte timére eos, qui occídunt corpus, ánimam autem non possunt occídere: sed pótius timéte eum, qui potest et ánimam et corpus pérdere in gehénnam.
Credo.

Csendes imádság. Tekints le, Urunk, a szeplőtelen áldozati adományra, melyet neked hoztunk; és add, hogy Szent Cirill püspököd és hitvallód érdemeiért igyekezzünk azt tiszta szívvel visszanyerni. A mi Urunk...

Secreta. Réspice, Dómine, immaculátam hóstiam, quam tibi offérimus: et praesta; ut méritis beáti Pontíficis et Confessóris tui Cyrílli, eam mundo corde suscípere studeámus. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Testednek és vérednek magunkhoz vett szentségei, Urunk, Jézus Krisztus, Szent Cirill püspök imájára szenteljék meg lelkünket és szívünket, hogy az isteni természet részeseivé lehessünk: Ki élsz.

Postcommunio. Sacraménta córporis et sánguinis tui, quae súmpsimus, Dómine Jesu Christe, beáti Cyrílli Pontíficis précibus, mentes et corda nostra sanctíficent: ut divínae consórtes natúrae éffici mereámur: Qui vivis.

Március 19: Szent József ünnepe.

1. Dávid király nemzetségéből származó Szent József volt a szeplőtelen Szűz Mária jog szerint való hitestársa és az Úr Jézusnak Istentől rendelt nevelőatyja. E magasztos kegyelem által került ez az egyszerű, názáreti kézmíves a megváltás munkájának középpontjába és jutott az emberré lett Isten Fiának közvetlen közelébe. E nagyszerű hivatás és magasztos szentség ellenére Szent József tiszteletére az Egyház csak később szentelt liturgikus ünnepet.

2. Bár az őskeresztény művészet képekben tiszteletreméltó emléket állított Szent Józsefnek, mégis csak a IX. században

találjuk meg nevét a reichenaui kolostor szentek jegyzékében. Ebben az időben ünnepelte meg a keleti egyház is Szent József és az ószövetségi szentatyák tiszteletét, Karácsony után való vasárnap. Csak a XIV. század kezdetétől találjuk meg a nyugati országok templomaiban Szent József tiszteletét március 19-én, de csak a szerzetesrendeknél. Így például Szent Benedek gyermekei közül már Szent Bernát († 1153) és Nagy Szent Gertrud († 1299) is nagy tisztelői voltak Szent Józsefnek. Azonban az ő liturgikus tiszteletének tulajdonképpeni elterjesztői voltak: Gerson János, a párisi egyetem kancellárja «doctor christianissimus» († 1429) és kortársa, Sienai Szent Bernardin († 1444), valamint a tudós d'Ailly Péter bíboros († 1420). — 1479-ben jelenik meg Szent József ünnepe március 19-én a római breviáriumban, 1621-ben XV. Gergely pápa egyházilag parancsolt ünneppé rendelte; 1870-ben IX. Pius az Egyház védőszentjévé tette és ünnepét elsőrendű ünneppé emelte. (V. ö. ezzel még áprilisban Szent József oltalmának ünnepét.)

Bevonulásra. (Zs. 91, 13-14.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa, el vannak ők ültetve az Úr házában, virulnak Istenünk házának udvaraiban. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs. u. o. 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó, Felséges éneket zengeni. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Szentséges anyád jegyesének érdemei miatt, Urunk, kérünk, gyámolíts minket, hogy mindazt, mire a mi könyörgéseink elégtelenek, az ő esedezése által megnyerjük: Ki élsz.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák fia 45, 1-6.) Kedves volt Isten és emberek előtt és áldva legyen emléke. Hasonlóvá tette őt dicsőségben a szentekhez, és naggyá az ellenségek megfélemlítésében;

Introitus. (Ps. 91, 13-14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Libani multiplicábitur: plantátus in domo Dómini: in átriis domus Dei nostri. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Glória Patri.

Orátio. Sanctíssimae Genitrícis tuae Sponsi, quaesumus, Dómine, méritis adjuvémur: ut, quod possibílitas nostra non óbtinet, ejus nobis intercessióne donétur: Qui vivis et regnas.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 45, 1-6.) Dilléctus Deo et homínibus, cujus memória in benedictióne est. Símilem illum fecit in glória sanctórum, et magnificávit eum in timóre inimicórum, et in

bősz állatokat szelidített meg szavával. Megdicsőítette őt királyok színe előtt, parancsokat adott neki népéhez, és megmutatta neki dicsőségét. Hűsége és szelídsége miatt szentté tette őt, és kiválasztotta minden élő közül. Megengedte, hogy hallja szavát, és bevezette a felhőkbe. Parancsokat adott neki szemtől-szembe, az élet és a fegyelem törvényét.

Átvonulásra. (Zs. 20, 4-5.) Uram, eléje siettél boldogító áldással: fejére drágakőből koronát helyeztél. ℣. Életet kért tőled, s te megadtad neki, hogy sokáig éljen, időtlen időkig.

Böjti ének. (Zs. 111, 1-3.) Boldog az az ember, ki az Urat féli: és parancsaiban nagy tetszését leli. ℣. Hatalmas lesz a földön ivadéka: az igazak nemzedéke áldott leszen. ℣. Dicsőség és gazdagság lesz házában: és igazsága mindörökre megmarad.

verbis suis monstra placávit. Glorificávit illum in conspéctu regum, et jussit illi coram pópulo suo, et óstendit illi glóriam suam. In fide et lenitáte ipsíus sanctum fecit illum, et elégit eum ex omni carne. Audívit enim eum, et vocem ipsíus, et indúxit illum in nubem. Et dedit illi coram praecépta, et legem vitae et disciplínae.

Graduale. (Ps. 20, 4-5.) Dómine, praevenísti eum in benedictiónibus dulcédinis: posuísti in cápite ejus corónam de lápide pretióso. ℣. Vitam pétiit a te, et tribuísti ei longitúdinem diérum in saeculum saeculi.

Tractus. (Ps. 111, 1-3.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. ℣. Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedicétur. ℣. Glória et divítiae in domo ejus: et justítia ejus manet in saeculum saeculi.

(Ha Húsvét utánra kerül ez az ünnep, akkor a graduale és böjti ének elmarad, helyébe jön az Alleluja az In médio kezdetű szentmiséből, 1289. l.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (1, 18-21.)

Mikor Mária, Jézus anyja el volt jegyezve Józsefnek, mielőtt egybekeltek volna, úgy találtaték, hogy méhében fogant a Szent-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (1, 18-21.)

Cum esset desponsáta mater Jesu María Joseph, ántequam convenírent, invénta est in útero habens de Spíritu Sancto. Joseph au-

lélektől. József pedig, az ő férje, igaz ember lévén, és nem akarván őt elhíreszteln, titokban akarta elbocsátani. Amint pedig ezen gondolkozott, íme az Úr angyala megjelenék neki álmában, mondván: József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát: mert ami ő benne fogantatott, a Szentlélektől vagyon. És fiat fog szülni, kit Jézusnak fogsz nevezni, mert ő szabadítja meg népét bűneitől. Credo.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem, és felemelkedik a szarva nevemben. (Húsv. id. Alleluja.)

Csendes imádság. Megadjuk neked, Urunk, kötelés szolgálatunkat és leborulva kérünk téged, hogy Szent Józsefnek, Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus anyja jegyesének közbenjárására őrizd meg bennünk a te ajándékaidat, akinek tiszteletét megvallva, hoztuk a te dicséretedre ezeket az áldozati adományokat. Ugyanazon a mi Urunk.

tem vir ejus, cum esset justus, et nollet eam tradúcere, vóluit occúlte dimíttere eam. Haec autem eo cogitánte, ecce Angelus Dómini appáruit in somnis ei, dicens: Joseph, fili David, noli timére accípere Maríam cónjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spíritu Sancto est. Páriet autem fílium: et vocábis nomen ejus Jesum: ipse enim salvum fáciet pópulum suum a peccátis eórum. Credo.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus. (T. P. Allelúja.)

Secreta. Débitum tibi, Dómine, nostrae réddimus servitútis, suppliciter exorántes: ut, suffrágiis beáti Joseph, Sponsi Genitrícis Fílii tui Jesu Christi Dómini nostri, in nobis tua múnera tueáris, ob cujus venerándam festivitátem laudis tibi hóstias immolámus. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Prefáció Szent Józsefről, 567. l.

Áldozásra. (Mát. 1, 20.) József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert ami ő benne fogantatott, a Szentlélektől vagyon.

Áldozás utáni imádság. Légy velünk, kérünk, irgalmas Isten, és Szent

Communio. (Matth. 1, 20.) Joseph fili David, noli timére accípere Maríam cónjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spíritu Sancto est.

Postcommunio. Adésto nobis, quaesumus, miséricors Deus: et, interce-

József hitvallód közbenjárására őrizd bennünk kegyesen ajándékaidat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

dénte pro nobis beáto Joseph Confessóre, tua circa nos propitiátus dona custódi. Per Dóminum.

Március 21: Szent Benedek apát ünnepe.

A nyugati szerzetesség atyja és törvényhozója. Neve magyaru áldottat jelent. És valóban az volt ő: Isten áldottja, aki által mi is részesülhetünk az Úr áldásaiban. † 543-ban.

Szentmise: Os justi, 1298. l.

Március 24: Szent Gábor arkangyal ünnepe.

Szent Gábor arkangyal ünnepe Gyümölcsoltó Boldogasszony előtt egy nappal van. Gábor nevének jelentése: «Isten ereje». De joggal nevezik a szent angyalt a «megtestesülés angyalának» is. Ő jövendölte meg ugyanis Dávid prófétának a messiási időket, és Jézus halálát. Ő hirdette ki Zakariásnak a templomban Jézus előhírnökének születését. Végül ő vitte hírül a legszentebb Szűz Máriának a Szentlélek kegyelemmel teljes leszállását. Tehát Szent Gábor a Megváltó előhírnökének, megtestesülésének és halálának követe.

Bevonulásra. (Zs. 102, 20.)

Áldjátok az Urat angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hangját. (Zs. 102, 1.) Áldjad lelkem az Urat s egész bensőm az ő szent nevét. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki az angyalok közül Gábor arkangyalt választottad megtestesülésed titkának hírüladására; engedd kegyesen, hogy akinek ünnepét üljük a földön, annak oltalmát érezzük a mennyben: Ki élsz.

Introitus. (Ps. 102, 20.)

Benedícite Dóminum, omnes Angeli ejus: poténtes virtúte, qui fácitis verbum ejus, ad audiéndam vocem sermónum ejus. (Ps. ibid., 1.) Bénedic ánima mea, Dómino: et ómnia, quae intra me sunt, nómini sancto ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui inter ceteros Angelos, ad annuntiándum incarnatiónis tuae mystérium, Gabriélem Archángelum elegísti: concéde propítius: ut, qui festum ejus celebrámus in terris, ipsíus patrocínium sentiámus in caelis: Qui vivis.

Szentlecke Dániel prófétától. (9, 21-26.)

Ama napokban: Íme, Gábriel, az a férfiú, kit az előbbi látomásban láttam, gyorsan hozzám repült és megérintett az esti áldozat idején. Értésemre adta, szólt nekem és mondotta: Dániel, máris eljöttem, hogy megmagyarázzam neked a dolog értelmét. Amikor imádkozni kezdtél, elhangzott egy szózat, és én eljöttem, hogy tudtodra adjam, mert te kedvelt férfiú vagy: figyelj tehát a szózatra és értsd meg a látomást. Hetven hét van kiszabva népedre és szent városodra, míg megszűnik a törvényszegés és véget ér a bűn, eltörültetik a gonoszság és örök igazság támad, beteljesedik a látomás és a jövendölés, és felkenetik a Szentek Szentje. Tudd meg tehát és értsd meg: Ama parancs kiadásától, hogy ismét felépüljön Jeruzsálem, a felkent fejedelemig hét hét és hatvankét hét leszen, és viszontagságos időkben ismét felépülnek az utcák és a falak. A hatvankét hét mulva megölik a felkentet, és nem leszen az ő népe, mely őt megtagadja. S a várost és a szentélyt elpusztítja egy nép az eljövendő vezérrel, s a vége rombolás, és a háború vége után jő az elhatározott pusztulás.

Léctio Daniélis Prophétae. (9, 21-26.)

In diébus illis: Ecce vir Gábriel, quem víderam in visióne a princípio, cito volans tétigit me in témpore sacrifícii vespertíni. Et dócuit me, et locútus est mihi, dixítque: Dániel, nunc egréssus sum ut docérem te, et intellégeres. Ab exórdio precum tuárum egréssus est sermo: ego autem veni ut indicárem tibi, quia vir desideriórum es: tu ergo animadvérte sermónem, et intéllege visiónem. Septuagínta hebdómades abbreviátae sunt super pópulum tuum, et super urbem sanctam tuam ut consummétur praevaricátio, et finem accípiat peccátum, et deleátur iníquitas, et adducátur justítia sempitérna, et impleátur vísio, et prophetía, et ungátur Sanctus sanctórum. Scito ergo, et animadvérte: Ab éxitu sermónis, ut íterum aedificétur Jerúsalem, usque ad Christum ducem, hebdómades septem, et hebdómades sexagínta duae erunt: et rursum aedificábitur platéa, et muri in angústia témporum. Et post hebdómades sexagínta duas occidétur Christus: et non erit ejus pópulus, qui eum negatúrus est. Et civitátem, et sanctuárium dissipábit pópulus cum duce ventúro: et finis ejus vástitas, et post finem belli statúta desolátio.

Átvonulásra. (Zs. 102, 20, 1.) Áldjátok az Urat angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát. ℣. Áldjad lelkem az Urat s egész bensőm az ő szent nevét.

Böjti ének. (Luk. 1, 28, 42, 31, 35.) Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled. ℣. Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse. ℣. Íme, méhedben fogansz és fiat fogsz szülni és nevét Emmánuelnek hívod. ℣. A Szentlélek száll tereád és a Magasságbelinek ereje megárnyékoz téged. ℣. Ezért a Szent is, mi tőled születik, Isten Fiának fog hivatni.

Graduale. (Ps. 102, 20 et 1.) Benedícite Dóminum, omnes Angeli ejus: poténtes virtúte, qui fácitis verbum ejus. ℣. Bénedic, ánima mea, Dóminum, et ómnia interióra mea nomen sanctum ejus.

Tractus. (Luc. 1, 28, 42, 31 et 35.) Ave, María, grátia plena: Dóminus tecum. ℣. Benedícta tu in muliéribus: et benedíctus fructus ventris tui. ℣. Ecce concípies, et páries Fílium, et vocábis nomen ejus Emmánuel. ℣. Spíritus Sanctus supervéniet in te, et virtus Altíssimi obumbrábit tibi. ℣. Ideóque et quod nascétur ex te Sanctum, vocábitur Fílius Dei.

Szent evangélium: Missus, 914. l., utána Credo.

Felajánlásra. (Jelen 8, 3. és 4.) Az angyal megálla az oltár előtt, aranytömjénezővel kezében és sok jó illatszer adaték neki és fölszálla a jó illatszerek füstje Isten elé.

Csendes imádság. Elfogadott legyen színed előtt, Urunk, szolgáid áldozati adománya és Szent Gábor arkangyal imádsága; hogy akit a földön tisztelünk, szószólónk legyen előtted a mennyben. A mi.

Áldozásra. (Dániel 3, 58.) Áldjátok Úr összes angyalai az Urat; dicsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké.

Offertorium. (Apoc. 8, 3 et 4.) Stetit Angelus juxta aram templi, habens thuríbulum áureum in manu sua, et data sunt ei incénsa multa: et ascéndit fumus arómatum in conspéctu Dei.

Secreta. Accéptum fiat in conspéctu tuo, Dómine, nostrae servitútis munus, et beáti Archángeli Gabriélis orátio: ut, qui a nobis venerátur in terris, sit apud te pro nobis advocátus in caelis. Per Dóminum.

Communio. (Dan. 3, 58.) Benedícite, omnes Angeli Dómini, Dóminum: hymnum dícite, et superexaltáte eum in saecula.

Áldozás utáni imádság. Szent tested és véred misztériumát magunkhoz véve, kérjük kegyességedet, Urunk Istenünk, hogy amint Gábor híradása által tudtuk meg a Megtestesülésedet, ugyancsak az ő támogatása által e Megtestesülés áldásait is elnyerjük: Ki élsz.

Postcommunio. Córporis tui et sánguinis sumptis mystériis, tuam, Dómine Deus noster, deprecámur cleméntiam: ut, sicut Gabriéle nuntiánte, incarnatiónem tuam cognóvimus: ita, ipso adjuvánte, incarnatiónis ejúsdem benefícia consequámur: Qui vivis.

Március 25: Gyümölcsoltó Boldogasszony.

E napon dicsőíti az Egyház Mária életének legnagyobb csodáját és titkát. Amit a Szeplőtelen Fogantatás előkészített, az ma valóra válik. A Szentlélek mindenható teremtő erejében alászáll az örök Ige, mint a természetfölötti élet csirája, az égből az asszonyok között Áldottnak makulátlan méhébe és emberré lesz. A szűzből anya lesz, anélkül, hogy megszűnnék szűz maradni. Ezt az ünnepet tehát oly mély titok hatja át, amely előtt hódolattal és imádattal hajtunk térdet. Valahányszor a liturgia erről a nagy titokról megemlékezik tehát, a Credóban, az utolsó evangéliumban és az «Úr angyala» imában, térdet hajtunk. És amikor ezen az ünnepen, valamint Karácsonykor az ünnepélyes nagymisén azt éneklik: «Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est», a papság és a nép is mindkét térdére ereszkedik a misztérium imádatára. Ezen titok hirdetésére csendül fel tornyainkban naponként háromszor a harang, hogy a hívők az Úr angyalával együtt köszöntsék az Úr alázatos szolgáló leányát.

Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe egyike a legrégibb Mária-ünnepeknek. Eredete a karácsonyi ünnepségek behozatalából való. Kezdetben az Úr ünnepe volt és neve: *Annuntiatio Domini* vagy *Christi*, sőt *Conceptio Christi* és *Annuntiatio Angeli ad B. M. V.* A milánói ambrózián liturgiában és Spanyolországban az ünnepet hosszú időn át kivették a böjti időből s adventra helyezték. Ez lett alapja Mária várakozása ünnepének, december 18-án. A mai ünnep titka tette Máriát méltóvá a «Θεοτόκος» = az «Isten anyja» jelzőre. Imádjuk hódolattal a mai napon a testté lett Igét és köszöntsük Máriát, kinek tisztasága és alázatossága szerezte meg nekünk is az Isten gyermekeinek kegyelmét.

Bevonulásra. (Zs. 44, 13, 15 és 16.)

Esdik majd tekintetedet valamennyien a nép gazdagai: szűzi társnői követik a Királyhoz: kö-

Introitus. (Ps. 44, 13, 15 et 16.)

Vultum tuum deprecabúntur omnes dívites plebis: adducéntur Regi vírgines post eam:

vetik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással. (H. i. Alleluja, alleluja.)(Zs. u. a. 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség, az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, te azt akartad, hogy Igéd az angyal üzenetére a boldogságos szűz Máriának méhében testet vegyen magára; add meg alázatos könyörgésünkre, hogy akik Máriát valóban Isten szülőjének hisszük, az ő közbenjárására nálad segítségre találjunk. Ugyanazon.

Szentlecke Izaiás prófétától. (7, 10-15.)

Ama napokban: Szólt az Úr Ácházhoz mondván: Kérj magadnak jelt az Úrtól, a te Istenedtől, akár az alvilág mélyéből, akár fenn a magasból! Erre azt mondotta Ácház: Nem kérek, és nem kísértem az Urat. Erre ő azt mondotta: Halljátok tehát, Dávid háza! Kevés-e nektek, hogy terhére vagytok az embereknek, és azért terhére vagytok az én Istenemnek is? Ezért az Úr maga ad majd nektek jelt: Íme, a szűz méhében fogan és fiút szül; neve Emmánuel lesz, vajat és mézet fog enni, hogy meg tudja vetni a rosszat és a jót tudja választani.

Átvonulásra. (Zs. 44, 3 és 5.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged próximae ejus adducéntur tibi in laetítia et exsultatióne. (T. P. Allelújа, allelújа.) (Ps. ibid., 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui de beátae Maríae Vírginis útero Verbum tuum, Angelo nuntiánte, carnem suscípere voluísti: praesta supplícibus tuis; ut, qui vere eam Genitrícem Dei crédimus, ejus apud te intercessiónibus adjuvémur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Isaíae Prophétae. (7, 10-15.)

In diébus illis: Locútus est Dóminus ad Achaz, dicens: Pete tibi signum a Dómino Deo tuo in profúndum inférni, sive in excélsum supra. Et dixit Achaz: Non petam, et non tentábo Dóminum. Et dixit: Audíte ergo domus David: Numquid parum vobis est, moléstos esse homínibus, quia molésti estis et Deo meo? Propter hoc dabit Dóminus ipse vobis signum. Ecce vírgo concípiet, et páriet fílium, et vocábitur nomen ejus Emmánuel. Butyrum et mel cómedet, ut sciat reprobáre malum, et elígere bonum.

Graduale. (Ps. 44, 3 et 5.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te

örökre az Isten. ℣. A hűségért, a szelídségért és az igazságért vezessen téged csodálatosan jobb kezed.

Böjti ének. (Zs. 44, 11 és 12.) Halljad leányom, figyelj, hajtsd ide füledet, ím a Király kívánja szépségedet. ℣. (U. a. 13 és 10.) Esdik majd tekintetedet valamennyien a nép gazdagjai, tisztelnek a királyok leányai. ℣. (U. a. 15 és 16.) Szűzi társnői követik a Királyhoz: követik őt társnői hozzád: ℣. Követik őt örvendezve ujjongással: bevonulnak a Király templomába.

Deus in aetérnum. ℣. Propter veritátem, et mansuetúdinem, et justítiam: et dedúcet te mirabíliter déxtera tua.

Tractus. (Ibid., 11 et 12.) Audi fília, et vide, et inclína aurem tuam: quia concupívit Rex spéciem tuam. ℣. (Ibid., 13 et 10.) Vultum tuum deprecabúntur omnes dívites plebis: fíliae regum in honóre tuo. ℣. (Ibid., 15-16.) Adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi. ℣. Adducéntur in laetítia, et exsultatióne: adducéntur in templum Regis.

Húsvéti időben a graduale és a böjti ének helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Luk. 1, 28.) Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes: az Úr vagyon veled: áldott vagy te az asszonyok között. Alleluja. ℣. (Móz. IV. 17, 8.) Jessze vesszője kihajtott: a Szűz Istent és embert szült: Isten a békét visszaadta, mert az a földet az éggel kiengesztelte önmagában. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (1, 26-38.)

Az időben: Elküldé az Isten Gábriel angyalt Galilea városába, melynek neve Názáret, egy szűzhöz, ki egy férfiúnak vala eljegyezve, kinek neve József, Dávid házából, a szűz neve meg Mária. És bemenvén hozzája az angyal, mondá: Üdvözlégy, malaszttal teljes,

Allelúja, allelúja. ℣. (Luc. 1, 28.) Ave, Maria, grátia plena: Dóminus tecum: benedicta ta in muliéribus. Allelúja. ℣. (Num. 17, 8.) Virga Jesse flóruit: Virgo Deum et hóminem génuit: pacem Deus réddidit, in se reconcílians ima summis. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (1, 26-38.)

In illo témpore: Missus est Angelus Gábriel a Deo in civitátem Galilaeae, cui nomen Názareth, ad Vírginem desponsátam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, et nomen Vírginis María. Et ingréssus Angelus ad eam, dixit: Ave, grátia plena: Dóminus tecum: be-

az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között. Mikor ő ezt hallotta, megzavarodék annak beszédén, és gondolkodék, miféle köszöntés ez. És mondá néki az angyal: Ne félj, Mária! mert kedvet találtál az Istennél. Íme, méhedben fogansz és fiat fogsz szülni és nevét Jézusnak hívod. Nagy lészen ő, és a Magasságbeli Fiának fog hivatni; és néki adja az Úristen Dávidnak, az ő atyjának királyi székét, és országolni fog Jákob házában mindörökké, és királyságának nem leszen vége. Mondá pedig Mária az angyalnak: Miképpen leszen ez, mikor férfit nem ismerek? És felelvén az angyal, mondá neki: A Szentlélek száll tereád, és a Magasságbelinek ereje megárnyékoz téged; azért a Szent is, ki tőled születik, Isten Fiának fog hivatni. És íme, Erzsébet, a te rokonod, ő is fiat fogant öregségében, és ez a hatodik hónapja neki, aki magtalannak hivatik, mert Istennél semmi sem lehetetlen. Mária pedig mondá: Íme, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.

Felajánlásra. (Luk. 1, 28, 42.) Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse. H. i. Alleluja.)

nedícta tu in muliéribus. Quae cum audísset, turbáta est in sermóne ejus, et cogitábat qualis esset ista salutátio. Et ait Angelus ei: Ne tímeas, María, invenísti enim grátiam apud Deum: ecce concípies in útero, et páries fílium, et vocábis nomen ejus Jesum. Hic erit magnus, et Fílius Altíssimi vocábitur, et dabit illi Dóminus Deus sedem David patris ejus: et regnábit in domo Jacob in aetérnum, et regni ejus non erit finis. Dixit autem María ad Angelum: Quómodo fiet istud, quóniam virum non cognósco? Et respóndens Angelus, dixit ei: Spíritus Sanctus supervéniet in te, et virtus Altíssimi obumbrábit tibi. Ideóque et quod nascétur ex te Sanctum, vocábitur Fílius Dei. Et ecce Elísabeth cognáta tua, et ipsa concépit fílium in senectúte sua: et hic mensis sextus est illi, quae vocátur stérilis: quia non erit impossíbile apud Deum omne verbum. Dixit autem María: Ecce ancílla Dómini, fiat mihi secúndum verbum tuum.

Offertorium. (Luc. 1, 28 et 42.) Ave, María, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus, et benedíctus fructus ventris tui. (T. P. Allelúja.)

Csendes imádság. Erősítsd meg lelkünkben, Urunk, kérünk, az igaz hit titkait, hogy akik valljuk, hogy a Szűz valóban Istent és embert fogant, az ő üdvöthozó föltámadásának ereje által az örök boldogságra eljuthassunk. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus.

Secreta. In méntibus nostris, quaesumus, Dómine, verae fídei sacraménta confírma: ut, qui concéptum de Vírgine Deum verum et hóminem confitémur; per ejus salutíferae resurrectiónis poténtiam, ad aetérnam mereámur pervenire laetítiam. Per eúmdem.

Prefáció a Szent Szűzről, 566. l.

Áldozásra. (Iz. 7,14.) Íme, egy szűz méhében fogan és fiat szül, és neve Emmanuelnek fog hívatni. (H. i. Alleluja.)

Communio. (Isaí. 7, 14.) Ecce virgo concípiet, et páriet fílium: et vocábitur nomen ejus Emmánuel. (T. P. Allelúja.)

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk, öntsd lelkünkbe szent malasztodat, hogy akik angyali üzenet által Fiadnak, Krisztusnak megtestesülését megismertük, az ő kínszenvedése és keresztje által a dicsőséges feltámadásra eljuthassunk Ugyanazon a mi Urunk.

Postcommunio. Grátiam tuam, quaesumus, Dómine, méntibus nostris infúnde: ut qui, Angelo nuntiánte, Christi Fílii tui incarnatiónem cognóvimus; per passiónem ejus et Crucem, ad resurrectiónis glóriam perducámur. Per eúmdem Dóminum.

Március 27: Damaszkuszi Szent János hitvalló és egyháztanító.

Szent János eleinte szaracén állami tisztviselő volt, majd belépett Szent Szabas laurájának (lásd dec. 5.) szerzetesei közé és pap lett. A képrombolók ellen harcolt az Egyház igazáért. Ebben a küzdelemben levágták jobb karját, de egy csoda által visszakapta. Erre vonatkozik a szentmise sok utalása. † 756-ban. Tanuljuk meg tőle a szentképek és ereklyék helyes és buzgó tiszteletét.

Bevonulásra. (Zs. 72, 24.) Te megfogtad jobbomat, tanácsoddal vezetsz, s aztán dicsőségre emelsz. (Zs. 72, 1.) Mily jó az Isten Izraelhez,

Introitus. (Ps. 72, 24.) Tenuísti manum déxteram meam: et in voluntáte tua deduxísti me, et cum glória suscepísti me. (Ps. ibid., 1.) Quam

azokhoz, kik igazszívűek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki Szent Jánost mennyei tudománynyal és csodálatos bátorsággal ruháztad fel, hogy a szentképek tiszteletét védelmezze; engedd az ő közbenjárására és példájára, hogy akiknek képeit tiszteljük, azoknak erényeit utánozzuk és oltalmát érezzük. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (10, 10-17.)

Az Úr egyenes úton vezérelte az igazat és megmutatta neki Isten országát, és megadta neki a szent dolgok ismeretét; vesződsége közepette jóléthez segítette, és fáradságát bőséggel jutalmazta; vele volt kizsákmányolóinak ármányával szemben, és gazdagsághoz juttatta; megőrízte ellenségektől, megóvta üldözőktől, és kemény viadalban neki juttatta a győzelmet, hogy belássa, hogy a bölcseség hatalmasabb mindennél. Ez nem hagyta cserben az eladott igazat, hanem megóvta a bűntől; leszállt vele a verembe, és nem hagyta el a bilincsekben sem, míg meg nem hozta neki a kormánypálcát s a hatalmat elnyomói fölött; meghazudtolta az ellene vádaskodókat, és örök hírnevet szerzett neki. Ez ragadta ki a szent népet, bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde! ℣. Glória.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui ad cultum sacrárum imáginum asseréndum, beátum Joánnem caelésti doctrína et admirábili spíritus fortitúdine imbuísti: concéde nobis ejus intercessióne et exémplo; ut quorum cólimus imágines, virtútes imitémur et patrocínia sentiámus. Per Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae. (10, 10-17.)

Justum dedúxit Dóminus per vias rectas, et osténdit illi regnum Dei, et dedit illi sciéntiam sanctórum: honestávit illum in labóribus, et complévit labóres illíus. In fraude circumveniéntium illum áffuit illi, et honéstum fecit illum. Custodívit illum ab inimícis, et a seductóribus tutávit illum, et certámen forte dedit illi, ut vínceret, et sciret, quóniam ómnium poténtior est sapiéntia. Haec véndidit justum non derelíquit, sed a peccatóribus liberávit eum: descendítque cum illo in fóveam, et in vínculis non derelíquit illum, donec afférret illi sceptrum regni, et poténtiam advérsus eos, qui eum deprimébant: et mendáces osténdit, qui maculavérunt illum, et dedit illi claritátem aetérnam. Haec pópulum justum, et semen

a feddhetetlen ivadékot, az elnyomó nemzet hatalmából, ez vonult be az Isten szolgájának lelkébe, mire ő csodákkal és jelekkel állott ellen félelmes királyoknak; megadta az igazaknak robotjuk jutalmát.

Átvonulásra. (Zsolt. 17, 33, 35.) Isten, ki erővel övezett fel engem és szeplőtelenné tette utamat. ℣. Ki kezemet harcra tanította, s karomat, mint rézíjjat felajzotta.

Böjti ének. (Zs. 17, 38, 39, 50.) Üldözőbe vettem ellenségeimet, elfogtam őket. ℣. Elpusztítottam őket, fel nem kelhettek, a lábam alá estek. ℣. Dícsérlek érte, Uram, a nemzetek között, és zsoltárt zengek nevednek.

sine queréla liberávit a natiónibus, quae illum deprimébant. Intrávit in ánimam servi Dei, et stetit contra reges horréndos in porténtis et signis. Et réddidit justis mercédem labórum suórum.

Graduale. (Ps. 17, 33 et 35.) Deus, qui praecínxit me virtúte: et pósuit immaculátam viam meam. ℣. Qui docet manus meas ad praelium: et posuísti, ut arcum aereum, bráchia mea.

Tractus. (Ibid., 38, 39 et 50.) Pérsequar inimícos meos, et comprehéndam illos. ℣. Confríngam illos, nec póterunt stare: cadent subtus pedes meos. ℣. Proptérea confitébor in natiónibus, Dómine, et nómini tuo psalmum dicam.

Húsvéti időben a graduale és böjti ének helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Kir. I. 25, 26 és 28.) Az Úr megmentette kezedet, mert te az Úr harcait harcolod. Alleluja. ℣. (Zs. 143, 1.) Áldott az Úr, az én Istenem, ki kezemet harcra tanítja, és ujjaimat viadalra. Alleluja.

Allelújа, allelújа. ℣. (I. Reg. 25, 26 et 28) Dóminus salvávit manum tuam tibi: quia praelia Dómini tu praeliáris. Allelújа. ℣. (Ps. 143, 1) Benedíctus Dóminus Deus meus, qui docet manus meas ad praelium. et dígitos meos ad bellum. Allelújа.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (6, 6-11.)

Az időben: Történt pedig egy másik szombaton, hogy Jézus beméne a zsinagógába és taníta. És vala ott egy ember, kinek jobb keze

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (6, 6-11.)

In illo témpore: Factum est et in álio sábbato, ut intráret Jesus in synagógam, et docéret. Et erat ibi homo, et manus ejus déxtera erat

el volt száradva. Lesik tehát az írástudók és farizeusok, vajjon gyógyít-e szombaton, hogy találjanak valamit, amiről vádolhassák. Ő pedig tudta gondolataikat és mondá az elszáradt kezű embernek: Kelj föl és állj a középre. És fölkelvén, odaálla. Azután mondá nekik Jézus: Kérdelek titeket, szabad-e szombaton jót cselekedni, vagy rosszat tenni, életet megmenteni, vagy elveszíteni? És körülnézvén mindnyájukon, mondá az embernek: Nyujtsd ki kezedet. És kinyujtá, és keze helyreálla. Azok pedig eltelvén esztelenséggel, beszélgetének egymásközt, mit cselekedjenek Jézussal. Credo.

Felajánlásra. (Jób 14, 7.) Van reménye a fának, ha ki is vágják, újra sarjadzik és ágai kihajtanak.

Csendes imádság. Hogy a neked hozott adományok, Urunk, méltók legyenek tekintetedre, egyesüljön Szent Jánosnak az imádsága és a többi szenteké, kiknek képeit az ő buzgólkodására tiszteljük templomainkban. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 36, 17.) Összetörik a gonosznak karja, de erőt ad az Úr az igaznak.

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett adományok kérünk, Urunk, mennyei fegyverként óvjárida. Observábant autem scribae et pharisaei, si in sábbato curáret: ut invenírent unde accusárent eum. Ipse vero sciébat cogitatiónes eórum: Et ait hómini, qui habébat manum áridam: Surge, et sta in médium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos Jesus: Intérrogo vos si licet sábbatis benefácere, an male: ánimam salvam fácere, an pérdere? Et circumspéctis ómnibus dixit hómini: Exténde manum tuam. Et exténdit: et restitúta est manus ejus. Ipsi autem repléti sunt insipiéntia, et colloquebántur ad ínvicem, quidnam fáceret Jesu.

Credo.

Offertorium. (Job 14, 7.) Lignum habet spem, si praecísum fúerit, rursum virésscit, et rami ejus púllulant.

Secreta. Ut, quae tibi, Dómine, offérimus, dona tuo sint digna conspéctu: beáti Joánnis et Sanctórum, quos ejus ópera expósitos in templis cólimus, pia suffragátio conspíret. Per Dóminum Jesum Christum Fílium tuum.

Communio. (Ps. 36, 17.) Bráchia peccatórum conteréntur, confírmat autem justos Dóminus.

Postcommunio. Sumpta nos, quaesumus, Dómine, dona caeléstibus armis tueántur: et beáti Jo-

nak meg minket: és Szent Jánossal együtt imádkozzanak értünk mind a szentek, mert ő bizonyította be, hogy képeiket a templomokban tisztelni kell. A mi Urunk.

ánnis patrocínia circumdent Sanctórum unánimi suffrágio cumuláta; quorum imágines evícit in Eccléstia esse venerándas. Per Dóminum.

Március 28: Kapisztrán Szent János hitvalló.

Három nemzet vallja magáénak: a német, mert apja német nemes volt, az olasz, mert ott született és ott volt állami tisztviselő, mielőtt szerzetes lett és a magyar, mert a török elleni kereszteshadjárat szónoka, Hunyadi János küzdőtársa és a nándorfehérvári diadal osztályrészese lett. Meghalt 1456-ban.

Bevonulásra. (Hab. 3,18-19.)

En pedig az Úrban örülök; és vigadok Istenemben, Jézusban: az Úristen az én erősségem. (Zs. 80, 2.) Örvendjetek az Istennek, a mi segítőnknek, ujjongjatok Jákob Istenének. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent János által Jézus szentséges nevében híveidet a kereszt ellenségeivel szemben győzelemre segítetted; add meg, kérünk, hogy közbenjárására a lélek ellenségeinek támadását legyőzzük és kezedből az igazak koronáját megérdemeljük. Ugyanazon a mi Urunk.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (10, 10-14.)

Az Úr egyenes úton vezérelte az igazat és megmutatta neki Isten országát, és megadta neki a szent dolgok ismeretét; vesződsége közepette jóléthez segítette, és fáradságát bőséggel jutal-

Introitus. (Hab. 3, 18-19.)

Ego autem in Dómino gaudébo: et exsultábo in Deo Jesu meo: Deus Dóminus fortitúdo mea. (Ps. 80, 2.) Exsultáte Deo adjutóri nostro, jubiláte Deo Jacob. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui per beátum Joánnem fidéles tuos in virtúte sanctíssimi nóminis Jesu de crucis inimícis triumphári fecísti: praesta, quaesumus; ut, spirituálium hóstium, ejus intercessióne, superátis insídiis, corónam justítiae a te accípere mereámur. Per eúmdem Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae. (10, 10-14.)

Justum dedúxit Dóminus per vias rectas, et osténdit illi regnum Dei, et dedit illi sciéntiam sanctórum: honestávit illum in labóribus, et complévit labóres illíus. In fraude circumveniéntium

mazta; vele volt kizsákmányolóinak ármányával szemben, és gazdagsághoz juttatta; megőrizte ellenségektől, megóvta üldözőktől, és kemény viadalban neki juttatta a győzelmet, hogy belássa, hogy a bölcseség hatalmasabb mindennél. Ez nem hagyta cserben az eladott igazat, hanem megóvta a bűntől; leszállt vele a verembe, és nem hagyta el a bilincsekben sem.

illum áffuit illi, et honéstum fecit illum. Custodívit illum ab inimícis, et a seductóribus tutávit illum et certámen forte dedit illi, ut vínceret, et sciret, quóniam ómnium poténtior est sapiéntia. Haec vénditum justum non derelíquit, sed a peccatóribus liberávit eum: descendítque cum illo in fóveam, et in vínculis non derelíquit illum.

Átvonulásra. (Zs. 21, 24-25.) Kik félitek az Urat, dícsérjétek őt: Jákob minden ivadéka magasztaljátok őt. ℣. Féljed őt Izrael minden ivadéka; mert ő nem veti meg és nem nézi le a szegény könyörgését.

Graduale. (Ps. 21, 24-25.) Qui timétis Dóminum, laudáte eum: univérsum semen Jacob glorificáte eum. ℣. Tímeat eum omne semen Israel: quóniam non sprevit, neque despéxit deprecatiónem páuperis.

Bőjti ének. (Móz. II. 15, 2-3.) Az Úré az én erőm és dícsérő énekem, mert Ő lett az én menekvésem, Ő az én Istenem, hadd dicsőítem. ℣. Olyan az Úr, mint a hősi harcos: mindenható az Ő neve. ℣. (Jud. 16, 3.) Az Úr szab véget a harcnak: Úr az Ő neve.

Tractus. (Exodi 15, 2 et 3.) Fortitúdo mea, et laus mea Dóminus, et factus est mihi in salútem: iste Deus meus, et glorificábo eum. ℣. Dóminus quasi vir pugnátor, omnípotens nomen ejus. ℣. (Judith 16, 3.) Dóminus cónterens bella: Dóminus nomen est illi.

Húsvéti időben a graduale és a bőjti ének helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 58, 17.) Én azonban éneklem hatalmadat és minden reggel magasztalom irgalmadat. Alleluja. ℣. Mivel te oltalmazóm voltál, és menedékem sanyargatásom napján. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 58, 17.) Ego autem cantábo fortitúdinem tuam: et exsultábo mane misericórdiam tuam. Allelúja. ℣. Quia factus es suscéptor meus, et refúgium meum in die tribulatiónis meae. Allelúja.

Szent evangélium: Convocátis, 672. l.

Felajánlásra. (Sirák fia 46, 6.) Segítségül hívta a Magasságbelit, a hatalmast, mikor ellenségek szorongatták mindenfelől és meghallgatta őt a nagy és szentséges Isten.

Csendes imádság. Nézz megengesztelődötten, Urunk, az áldozati adományra, melyet neked bemutatunk, hogy Szent János hitvallód közbenjárása által az ellenség támadásainak meghiúsítására minket a te biztos oltalmadba helyezzen. A mi Urunk.

Áldozásra. (Bölcseség 10, 20.) Énekkel dícsérték, Uram, szent nevedet s egyetértve magasztalták győztes kezedet.

Áldozás utáni imádság. A mennyei eledellel eltöltve és a lelki italtól újjászületve, kérünk téged mindenható Isten, hogy Szent János hitvallód közbenjárására oltalmazz meg minket a gonosz ellenségtől és Egyházadat tartós békében őrizd meg. A mi Urunk.

Offertorium. (Eccli. 46, 6.) Invocávit Altíssimum poténtem in oppugnándo inimícos úndique, et audívit illum magnus et sanctus Deus.

Secreta. Sacrifícium, Dómine, quod immolámus placátus inténde: ut, intercedénte beáto Joánne Confessóre tuo, ad conteréndas inimicórum insídias nos in tuae protectiónis securitáte constítuat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Communio. (Sap. 10, 20.) Decantavérunt, Dómine, nomen sanctum tuum, et victrícem manum tuam laudavérunt.

Postcommunio. Repléti alimónia caelésti et spirituáli póculo recreáti, quaesumus, omnípotens Deus: ut, intercedénte beáto Joánne Confessóre tuo, nos ab hoste malígno deféndas, et Ecclésiam tuam perpétua pace custódias. Per Dóminum.

Péntek, fekete vasárnap után: Hétfájdalmas Szűz Mária.

1. A szenvedés hetében, pénteken az Egyház nagy szeretettel és együttérzéssel szemléli azt a fájdalmat, amelyet Mária a kereszt lábánál, szenvedő és haldokló fiával egyesülve elszenvedett. Ezt *Transfixio*-nak, vagyis Tőrszúrásnak nevezik, Simeon jövendölésére való vonatkozással. Az őszi ünnepen (szept. 15.) pedig az Egyház úgy tiszteli Máriát, mint a Pieta-képek ábrázolják: ölében isteni Fiának holttestével, de gondol azért Mária életének, a vértanuk királynéjának többi szenvedésére is.

2. Az Isten anyjának szenvedéseit már akkor tisztelték, mielőtt a liturgia azokat külön ünnepekkel megülte volna. 1233-ban hét gazdag és jámbor firenzei férfiú egyesült közös életre és feladatul tűzték ki a fájdalmas Anya tiszteletének ápolását és terjesztését Egyesülésüket 1304-ben XI. Benedek pápa jóváhagyta ezen a címen: Mária szolgáinak rendje. XIII. Leó «a hét alapítót» 1888-ban szentté avatta és ünnepüket február 11-ére tette. Ebben a rendben bontakozott ki lassan a hét fájdalom jámbor tisztelete, amelyek hét tőrként járják át Szűz Mária fájdalmas szívét. Legelőször 1423-ban egy kölni zsinat rendelt el egy liturgikus ünnepet ezzel a címmel: *Commemoratio Angustiae et Doloris B. M. V.* (Megemlékezés Szűz Mária fájdalmáról és szenvedéséről.) Mégpedig húsvét után való harmadik vasárnap utáni péntekre rendelte el a huszíták képrombolásának kiengesztelésére. Ez az ünnep egész Németországban elterjedt. XIII. Benedek az egész Egyházra elrendelte, de áthelyezte erre a péntekre.

3. A Szervita-rendben, valamint néhány egyházmegyében még egy másik fájdalmas-ünnep is szokásban volt több ünnepi jelleggel. Ezt VII. Pius 1814-ben az egész Egyházba bevezette, szeptember harmadik vasárnapjára tette, hálából a napoleoni fogságából való megszabadulásáért. Most szeptember 15-én ünnepeljük. Mindkét ünnepen a szentmisében a «Stabat mater» sequentiát imádkozza az Egyház. (Szerzője a ferencrendi Jacopone da Todi, † 1306.) Ez az ének bensőséges jámborsággal dicsőíti Mária fájdalmát és a belőle fakadó áldást.

Bevonulásra. (Ján. 19, 25.) Jézus keresztje mellett állnak vala az ő anyja és anyjának testvére, Mária, Kleofás felesége, Szalóme és Mária Magdolna. (U. a. 26 és 27.) Asszony, íme a te fiad, mondá Jézus; a tanítványnak pedig: Íme, a te anyád. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, kinek szenvedésekor Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűzanyának, Máriának édes lelkét a fájdalom tőre átjárta, add kegyelmedből, hogy

Introitus. (Joann. 19, 25.) Stabant juxta Crucem Jesu mater ejus, et soror matris ejus Maria Cléophae, et Salóme, et Maria Magdaléne. (Ibid., 26-27.) Múlier, ecce filius tuus: dixit Jesus; ad discípulum autem: Ecce mater tua. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui.

Orátio. Deus, in cujus passióne, secúndum Simeónis prophetíam, dulcíssimam ánimam gloriósae Vírginis et Matris Maríae dolóris gládius pertransívit:

sen, hogy akik átszúrt szívének szenvedéséről tisztelettel megemlékezünk, mindazon szenteknek, kik a kereszt mellett hűségesen kitartottak, dicsőséges érdemei s imái által, kinszenvedésednek boldog eredményét elnyerjük: Ki élsz.

Szentlecke Judit könyvéből. (13, 22, 23-25.)

Megáldott téged az Úr az ő hatalmával, mert semmivé tette általad ellenségeinket. Leányom, a föld minden asszonyánál jobban megáldott téged az Úr, a fölséges Isten! Áldott az Úr, az ég és föld teremtője, mert ma megdicsőítette nevedet, és a te dicséreted el nem hal az emberek ajkán. Örökké megemlékeznek majd az Úr hatalmáról azok, akiknek kedvéért nemzetednek szorongatása és sanyarúsága miatt nem kímélted saját éltedet, hanem Istenünk színe előtt a romlásból kimentetted őket.

Átvonulásra. Fájdalmas és siralmas vagy, szűz Mária, amint az Úr Jézusnak, Fiadnak, az Üdvözítőnek keresztje mellett állsz. ℣. Szűz szülője, Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, a kereszt halálbüntetését szenvedi, az élet emberré lett szerzője.

Böjti ének. Szent Mária, a mennyország Királynéja s a világ Úrnője, fájdalomtelconcéde propítius; ut, qui transfixiónem ejus et passiónem venerándo recólimus, gloriósis méritis et précibus ómnium Sanctórum Cruci fidéliter astántium intercedéntibus, passiónis tuae efféctum felícem consequámur: Qui vivis.

Léctio libri Judith. (13, 22 et 23-25.)

Benedíxit te Dóminus in virtúte sua, quia per te ad níhilum redégit inimícos nostros. Benedícta es tu fília a Dómino Deo excélso, prae ómnibus muliéribus super terram. Benedíctus Dóminus, qui creávit caelum et terram: quia hódie nomen tuum ita magnificávit, ut non recédat laus tua de ore hóminum, qui mémores fúerint virtútis Dómini in aetérnum, pro quibus non pepercísti ánimae tuae propter angústias et tribulatiónem géneris tui, sed subveníst ruínae ante conspéctum Dei nostri.

Graduale. Dolorósa et lacrimábilis es, Virgo María, stans juxta Crucem Dómini Jesu Fílii tui Redemptóris. ℣. Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, hoc Crucis fert supplícium, auctor vitae factus homo.

Tractus. Stabat sancta María, caeli Regína, et mundi Dómina, juxta Crucem Dó-

ten áll Krisztus Jézus Urunknak keresztje mellett. ℣. (Jer. Sir. 1, 12.) Ó, ti mindnyájan, akik az úton átmentek, figyeljetek és lássátok, ha vagyon-e fájdalom, mint az én fájdalmam.

mini nostri Jesu Christi dolorósa. ℣. (Thren. 1, 12.) O vos omnes, qui transítis per viam, atténdite, et vidéte, si est dolor sicut dolor meus.

Ünnepi ének. — Sequentia.

Álla a keserves anya — Keresztfánál síránkozva, — Midőn függne szent Fia.

Kit lelkének bánatában, — És siralma fájdalmában — Hegyes tőr általjára.

Ó, mely nagy volt rettegése, — Aggodalma s epedése, — Mely gyötrelmet szenvede.

Sírt és szíve vérzett, látván, — Hogy nagy kínban a keresztfán — Függ isteni gyermeke.

Ki az, aki meg nem indul — Krisztus anyján, s könnye nem hull, — Látván őt keseregni.

Ki az, akit bú ne érne, — Egy anyját, ha így szemlélne, — Magzatával vérezni!

Nemzetének bűne végett — Látta magát a szentséget, — Ostorral mint szaggatták.

Fiát látta elhagyatva, = S midőn már lelkét kiadta, — Mint oldalát megnyitják.

Szeretetnek szent forrása,

Stabat Mater dolorósa — Juxta Crucem lacrimósa. — Dum pendébat Fílius,

Cujus animan geméntem, = Contristátam et doléntem, — Pertransívit gládius.

O quam tristis et afflícta — Fuit illa benedícta — Mater Unigéniti!

Quae maerébat, et dolébat — Pia Mater, dum vidébat = Nati poenas ínclyti.

Quis est homo, qui non fleret, — Matrem Christi si vidéret — In tanto supplício?

Quis non posset contristári, — Christi Matrem contemplári — Doléntem cum Filio?

Pro peccátis suae gentis — Vidit Jesum in torméntis, = Et flagéllis súbditum.

Vidit suum dulcem natum — Moriéndo desolátum, — Dum emísit spíritum.

Eja Mater, fons amóris, —

= Ó szűz! lelked bánkódása,
— Add, lelkemé is legyen.

Add, hogy szívem érte égjen, — Szent Fiadnak gyötrelmében — Lelkem mindig részt vegyen.

Szűzanyám! kérlek esengve, — Hathatósan vésd szívembe — Szent Fiadnak sebeit.

Közöld velem sebesített, — S az érettem megfeszített — Jézusnak gyötrelmeit.

Add, hogy veled együtt sírjak — S töredelmes szívvel bírjak — Míg elérem végemet.

A keresztnél veled álljak, = Siralmidtól el ne válljak, = S ebben leljem kedvemet.

Szűzességnek szép virága! = Taníts engem, veled drága = Szent Fiadon könnyezni.

Ó, taníts meg kínjáról, — És halálos fájdalmáról = Gyakran megemlékezni.

Hogy sebében részesüljek, — Szerelmétől felhevüljek = E mulandó életen.

És ezektől gerjedezve, = Legyek, ó szűz! védelmezve — Tőled az ítéletben.

Ó szenvedő Jézus, engedd, — Szűzanyám oltalma mellett — Életemet tölteni.

Me sentíre vim dolóris — — Fac, ut tecum lúgeam.

Fac, ut árdeat cor meum = In amándo Christum Deum — Ut sibi compláceam.

Sancta Mater, istud agas, — Crucifíxi fige plagas — Cordi meo válide.

Tui nati vulneráti, — Tam dignáti pro me patri, — Poenas mecum dívide.

Fac me tecum pie flere, — Crucifíxo condolére, = Donec ego víxero.

Juxta Crucem tecum stare — Et me tibi sociáre — In planctu desídero.

Virgo vírginum praeciára, — Mihi jam non sis amára: = Fac, me tecum plángere.

Fac, ut portem Christi mortem, = Passiónis fac consórtem, = Et plages recólere.

Fac me plagis vulnárári, — Fac me Cruce inebriári, — Et cruóre Fílii.

Flammis ne urat succénsus, = Per te, Virgo, sim defénsus = In die judícii.

Christe, cum sit hinc exíre, = Da per Matrem me veníre — Ad palmam victóriae.

S midőn a test sírba megyen, = Engedj veled majd az égben — Vég nélkül örvendezni. — Amen.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (19, 25-27.)

Az időben: Jézus keresztje mellett állnak vala az ő anyja, és anyjának testvére Mária, Kleofás felesége, és Mária Magdolna. Jézus azért látván anyját és az ott álló tanítványt, kit szeret vala, mondá anyjának: Asszony! Íme, a te fiad. Azután mondá a tanítványnak: Íme, a te anyád! És azon órától magához vevé őt a tanítvány.

Felajánlásra. (Jer. 18, 20.) Emlékezzél meg, Isten Szűzanyja, az Úr előtt állva, hogy jót szólj érettünk, hogy méltatlankodását elfordítsa tőlünk.

Csendes imádság. Imákat s áldozatot bemutatva, Úr Jézus Krisztus, alázatosan esedezünk, hogy akik boldog anyád, Mária édes szívének átdöfetéséről imáinkban megemlékezünk, az ő közbenjárására, valamint a kereszt tövénél vele egyesült szentek hozzájáruló kegyeletes közbenjárásának segítségével, halálod érdemei miatt, a boldogokkal mi is érdemet nyerjünk: Ki élsz és uralkodol.

Quando corpus morietur. — Fac, ut ánimae donétur — Paradisi glória. — Amen,

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (19, 25-27.)

In illo témpore: Stabant juxta crucem Jesu mater ejus, et soror matris ejus María Cléophae, et María Magdaléne. Cum vidísset ergo Jesus matrem, et discípulum stantem, quem diligébat, dicit matri suae: Múlier, ecce fílius tuus. Deinde dicit discípulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accépit eam discípulus in sua.

Offertorium. (Jer. 18, 20.) Recordáre, Virgo Mater Dei, dum stéteris in conspéctu Dómini, ut loquáris pro nobis bona, et ut avértat indignatiónem suam a nobis.

Secreta. Offérimus tibi preces et hóstias, Dómine Jesu Christe, humíliter supplicántes: ut, qui Transfixiónem dulcíssimi spíritus beátae Maríae Matris tuae précibus recensémus; suo, suorúmque sub Cruce Sanctórum consórtium multiplicáto piíssimo interventu, méritis mortis tuae, méritum cum beátis habeámus: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitáte Spíritus Sancti.

Prefáció a boldogságos Szűzről, 566. l.

Áldozásra. Szerencsések a boldogságos Szűz Mária érzékei, mert az Úr keresztjének tövénél halál nélkül a mártiromság pálmáját kiérdemelték.

Communio. Felíces sensus beátae Maríae Vírginis, qui sine morte meruérunt mártyrii palmam sub cruce Dómini.

Áldozás utáni imádság. Az áldozati eledel, Úr Jézus Krisztus, amelyet, Szűzanyád átdöfetését ájtatosan megünnepelve, magunkhoz vettünk, szerezze meg nekünk kegyelmességednél minden üdvös jónak eredményét: Ki élsz és uralkodol.

Postcommunio. Sacrifícia, quae súmpsimus, Dómine Jesu Christe, Transfixiónem Matris tuae et Vírginis devóte celebrántes: nobis ímpetrent apud cleméntiam tuam omnis boni salutáris efféctum: Qui vivis et regnas.

Április 2: Paulai Szent Ferenc hitvalló.

Tizenhárom éves korában már elhagyta a világot és remete lett. Szent élete sokakat vonzott és így lett a paulanusok, vagy a minimik (a legkisebb testvérek) rendjének a megalapítója. Meghalt 1507-ben.

Szentmise: Justus ut palma, 1295. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, az alázatosak felmagasztalója, aki Szent Ferenc hitvallót szenteid dicsőségére emelted, add kérünk, hogy érdemeiért és követéséért szerencsésen elnyerjük az alázatosaknak igért jutalmat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, humílium celsitúdo, qui beátum Franciscum Confessórem Sanctórum tuórum glória sublimásti: tríbue, quaesumus; ut, ejus méritis et imitatióne, promíssa humílibus praemia feliciter consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke: Quae mihi, 834. l.

Csendes imádság. Áldozatos népednek adományai, Urunk, amiket oltáraidra halmozunk, Szent Ferenc érdemeinél fogva legyenek előtted kedvesek, és irgalmadból, üdvötszerző eledelként kapjuk vissza. A mi Urunk.

Secreta. Haec dona devótae plebis, Dómine, quibus tua cumulámus altária, beáti Francísci méritis tibi grata, nobísque salutária, te miseránte, reddántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum,

Áldozás utáni imádság. A mennyei szentségeket, Urunk, magunkhoz véve, Szent Ferenc hitvallód közbenjárásával kérünk; hogy szerezzenek nekünk segítséget mind a jelen, mind az örök életre. A mi.

Postcommunio. Sumpta, Dómine, sacraménta caeléstia: beáto Francísco Confessóre tuo intercedénte, precámur; ut et temporális vitae subsídia nobis cónferant, et aetérnae. Per Dóminum.

Április 4: Szent Izidor püspök hitvalló és egyháztanító.

Bencés szerzetes, majd Szevilla püspöke. A tudományok nagy pártfogója; sok iskolát és kolostort alapított. † 636-ban.

Szentmise: In médio, 1288. l.

Április 5: Ferreri Szent Vince hitvalló.

Spanyolországban született; domonkos lett. Nagy tudós, buzgó térítő (25.000 zsidót és 8000 mórt térített meg), lelkes prédikátor (20 ezernél több beszédet mondott). «Az ítélet angyalának» nevezték, mert erről sokat beszélt; † 1419-ben.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Vince hitvalló érdemeivel és beszédeivel megvilágítani kegyeskedtél; engedd meg nekünk, szolgáidnak, hogy példájából okuljunk és oltalma által minden bajtól megszabaduljunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui Ecclésiam tuam beáti Vincéntii Confessóris tui méritis et praedicatióne illustráre dignátus es: concéde nobis fámulis tuis; ut et ipsíus instruámur exémplis, et ab ómnibus ejus patrocínio liberémur advérsis. Per Dóminum.

Április 11: I. Nagy Szent Leó pápa, hitvalló és egyháztanító.

440-ben lett pápa és mint ilyen, az igaz hit védelmezője volt kora tévedéseivel (Eutyches és Nestoriusszal) szemben. Róla mondta a kalcedoni zsinat: «Péter szólt Leó ajkával». Attilát kérésével visszafordította Róma falai alól.

Bevonulásra. (Sirák fia 15,5.)

Megnyitja száját a gyülekezet közepette; betölti őt az Úr a bölcseség és értelem lelkével; s a dicsőség ruháját adja reá.

Introitus. (Eccli. 15, 5.)

In médio Ecclésiae apéruit os ejus: et implévit eum Dóminus spíritu sapiéntiae et intelléctus: stolam glóriae in-

(H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dícsérni, nevednek, ó Fölséges, éneket zengeni. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, kérünk, Urunk, imáinkat, amelyeket Szent Leó hitvallód és pápád ünnepén elhoztunk eléd; és annak érdemeiért, ki méltó volt téged oly hűségesen szolgálni, oldozz fel minket minden bűnünktől. A mi Urunk.

duit eum. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Glória Patri.

Orátio. Exáudi, quaesumus, Dómine, preces nostras, quas in beáti Leónis Confessóris tui atque Pontíficis solemnitáte deférimus: et, qui tibi digne méruit famulári, ejus intercedéntibus méritis ab ómnibus nos absólve peccátis. Per Dóminum.

Szentlecke: Justus cor suum, 1291. l.

Átvonulásra. (Zs. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. ℣. Szívében van Istenének törvénye, s nem ingadozik lépése.

Böjti ének (Zs. 111, 1-3.) Boldog az az ember, ki az Urat féli, és parancsaiban nagy tetszését leli. ℣. Hatalmas lesz a földön ivadéka, az igazak nemzedéke áldott leszen. ℣. Dicsőség és gazdagság lesz házában, és igazsága mindörökre megmarad.

Graduale (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. ℣. Lex Dei ejus in corde ipsíus: et non supplantabúntur gressus ejus.

Tractus. (Ps. 111, 1-3.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. ℣. Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedicétur ℣. Glória et divítiae in domo ejus: et justítia ejus manet in saeculum saeculi.

Húsvéti időben a graduale és böjti ének helyett ezt mondjuk

Alleluja, alleluja. ℣. (Sirák 45, 9.) Szerette őt az Úr és felékesítette, a dicsőség köntösébe öltöztette. Alleluja. ℣. (Os. 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a liliom, és virágzik az Úr előtt mindörökké. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Eccli. 45, 9.) Amávit eum Dóminus, et ornávit eum: stolam glóriae induit eum. Allelúja. ℣. (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

Szent evangélium: Venit Jesus, 1035. l. utána Credo.

Felajánlásra. (Zs. 88, 21-22.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal: és kezem lesz a segítsége, karom az ő erőssége. (H. i. Alleluja.)

Csendes imádság. Szent Leó hitvallód és pápád évenkinti ünnepe, kérünk, Urunk, tegyen jóságod előtt minket elfogadottá; hogy e jámbor engesztelő szolgálat által őt a boldogító viszonzásban részesítse, nekünk pedig kegyelmed ajándékait megszerezze. A mi Urunk.

Áldozásra. (Mt. 24, 46-47.) Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, ébren talál: Bizony mondom nektek, minden vagyona fölé rendeli őt. (H. i. Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója: add, hogy kinek tiszteletreméltó ünnepét üljük, Szent Leó hitvallód és pápád imájára bocsánatot nyerjünk. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 88, 21-22.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum. (T. P. Allelúja.)

Secreta. Sancti Leónis Confessóris tui atque Pontíficis, quaesumus, Dómine, ánnua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut per haec piae placatiónis offícia, et illum beáta retribútio comitétur, et nobis grátiae tuae dona concíliet. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem, cum vénerit dóminus, invénerit vigilántem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constítuet eum. (T. P. Allelúja.)

Postcommunio. Deus, fidélium remunerátor animárum: praesta; ut beáti Leónis Confessóris tui atque Pontíficis, cujus venerándam celebrámus festivitátem, précibus indulgéntiam consequámur. Per Dóminum.

Április 13: Szent Hermenegild vértanu.

Az ariánus gót király fia volt, de visszatért a katholikus hitre. Ezért börtönbe vetették és atyja parancsára 585-ben lefejezték, mert nem akarta a húsvéti szentáldozást ariánus püspök kezéből elfogadni.

Szentmise: Nagyböjtben: In virtute, 1258. l., húsvéti időben: Protexisti, 1276. l., mindkét esetben az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Hermenegild vértanudat megtanítottad, hogy az

Orátio. Deus, qui beátum Hermenegildum Mártyrem tuum caelésti regno ter-

égi királyságot a földi fölé helyezze; add, kérünk, hogy az ő példájára a mulandókat megvessünk és az örökkévalókra törekedjünk. A mi Urunk.

rénum postpónere docuísti: da, quaesumus, nobis; ejus exémplo cadúca despícere, atque aetérna sectári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szent evangélium: Si quis venit ad me, 1254. l.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, adományainkat és imáinkat; és tisztíts meg minket a menynyei misztériummal és hallgass meg minket kegyesen. A mi Urunk.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibúsque suscéptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint mostan örömmel ünnepeljük szenteidnek emlékezetét, úgy örökké örvendhessünk látásuknak. A mi.

Postcommunio. Da, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, sicut tuórum commemoratióne Sanctórum temporáli gratulámur offício; ita perpétuo laetémur aspéctu. Per Dóminum.

Április 14: Szent Jusztin vértanu.

Pogány szülők gyermeke, filozófiai kutatásai vezették el a katholikus hitre. Irt két híres Apologiát, melyekkel Antonius Pius császár és a római szenátus előtt megvédte a katholikus hitet. Vértanu halált halt 166-ban, Rómában.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Tibor, Valerián és Maximus emlékezetét. Közülük az első kettő testvér volt és Valerián Szent Cecilia (nov. 22.) vőlegénye. Mindkettőjük a szent szűz hatására keresztény és vértanú lett, 230-ban. Maximust az ő állhatatosságuk térítette meg. Őt pedig halálra korbácsolták.

Bevonulásra. (Zs. 118, 85, 46.) Mende-mondákat beszélnek nekem az istentelenek, de nem olyanok azok, mint a te törvényed: én pedig bizonyságaidról királyok előtt beszélek és nem szégyenülök meg. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 118, 1.) Boldogok, kik-

Introitus. (Ps. 118, 85 et 46.) Narravérunt mihi iníqui fabulatiónes, sed non ut lex tua: ego autem loquébar de testimóniis tuis in conspéctu regum et non confundébar. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via, qui ámbulant in lege Dó-

nek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség az Atyának, és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, ki a keresztet balgasága által Szent Jusztin vértanudat, Jézus Krisztusnak mindent fölülmúló tudományára csodálatosan megtanítottad, engedd az ő közbenjárására, hogy a tévelygés csábítását elutasítva, a hitben megerősödjünk. Ugyanazon a mi Urunk.

mini. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto. Sicut erat in princípio et nunc et semper.

Orátio. Deus, qui per stultítiam Crucis eminéntem Jesu Christi sciéntiam beátum Justínum Mártyrem mirabíliter docuísti: ejus nobis intercessióne concéde; ut, errórum circumventióne depúlsa, fídei firmitátem consequámur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. (nagyböjtben 3.) könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik Szent Tibor, Valérián és Maximus vértanuid ünnepét üljük, erényeiket is utánozzuk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui sanctórum Mártyrum tuórum Tibúrtii, Valeriáni et Máximi solémnia cólimus; eórum étiam virtútes imitémur. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 1, 18-25, 30.)

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (1 Cor. 1, 18-25 et 30.)

Testvérek: A kereszt igéje azoknak, akik elvesznek ugyan oktalanság, de azoknak, akik üdvözülnek, vagyis nekünk, Isten ereje. Mert írva vagyon: Elvesztem a bölcsek bölcseségét és az okosak okosságát elvetem. Hol van a bölcs? Hol az írástudó? Hol e világnak kutatója? Nemde, oktalansággá tette Isten e világnak bölcseségét? Mivel ugyanis Isten bölcseségében nem ismerte meg a világ a bölcseség által az Istent, úgy

Fratres: Verbum crucis pereúntibus quidem stultítia est: iis autem, qui salvi fiunt, id est nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim: Perdam sapiéntiam sapiéntium, et prudéntiam prudéntium reprobábo. Ubi sápiens? ubi scriba? ubi conquisítor hujus saeculi? Nonne stultam fecit Deus sapiéntiam hujus mundi? Nam quia in Dei sapiéntia non cognóvit mundus per sapiéntiam Deum: plácuit Deo per stultítiam praedica-

tetszett Istennek, hogy az igehirdetés oktalansága által üdvözítse a hívőket. Mert a zsidók jeleket kívánnak, a görögök meg bölcseséget keresnek; mi azonban a keresztre feszített Krisztust hirdetjük, ami ugyan a zsidóknak botrány, a pogányoknak pedig oktalanság, maguknak a meghívottaknak azonban, zsidóknak és görögöknek egyaránt Krisztust, az Isten erejét és az Isten bölcseségét, mert az Isten oktalansága bölcsebb az embereknél; és Isten gyöngesége erősebb az embereknél. Általa vagytok pedig ti Krisztus Jézusban, ki Istentől bölcseségünkké lett és igazságunkká és megszentelődésünkké és megváltásunkká.

tiónis salvos fácere credéntes. Quóniam et Judaei signa petunt, et Graeci sapiéntiam quaerunt: nos autem praedicámus Christum crucifíxum: Judaeis quidem scándalum, géntibus autem stultítiam, ipsis autem vocátis Judaeis, atque Graecis, Christum Dei virtútem, et Dei sapiéntiam: quia quod stultum est Dei, sapiéntius est homínibus: et quod infírmum est Dei, fórtius est homínibus. Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapiéntia a Deo, et justítia, et sanctificátio, et redémptio.

Átvonulásra. (Kor. I. 3, 19-20.) E világ bölcsesége oktalanság Isten előtt, mert írva vagyon: Az Úr ismeri a bölcsek gondolatait, hogy hiábavalók. ℣. (Kor. I. 1, 19.) Elvesztem a bölcsek bölcseségét és az okosak okosságát elvetem.

Graduale. (1 Cor. 3, 19 et 20.) Sapiéntia hujus mundi stultítia est apud Deum, scriptum est enim: Dóminus novit cogitatiónes sapiéntium, quóniam vanae sunt. ℣. (Ibid., 1, 19.) Perdam sapiéntiam sapiéntium, et prudéntiam prudéntium reprobábo.

Nagyböjtben:

Böjti ének. (Kor. I. 2, 2, 7, 8.) Nem szándékoztam más valamit tudni köztetek, mint Jézus Krisztust, éspedig a megfeszítettet. ℣. Istennek titokzatos, elrejtett bölcseségét hirdetjük, melyet Isten öröktől fogva előre elrendelt a mi dicsőségünkre. ℣. Melyet senki

Tractus. (1 Cor. 2, 2 et 7-8.) Non judicávi me scire áliquid inter vos nisi Jesum Christum, et hunc crucifíxum. ℣. Lóquimur Dei sapiéntiam in mystério, quae abscóndita est, quam praedestinávit Deus ante saecula in glóriam nostram. ℣. Quam nemo princípum

sem ismert ezen világ fejedelmei közül, mert ha ismerték volna, sohasem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát.

hujus saeculi cognóvit. Si enim cognovíssent, numquam Dóminum glóriae crucifixíssent.

Húsvéti időben a graduale és a tractus helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Kor. I. 3, 19, 20.) E világ bölcsesége oktalanság Isten előtt, mert írva vagyon: Az Úr ismeri a bölcsek gondolatait, hogy hiábavalók. Alleluja. ℣. (Filip. 3, 8.) Sőt mindent veszteségnek tartok Jézus Krisztusnak, az én Uramnak mindent fölülmúló ismerete miatt. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (I Cor. 3, 19 et 20.) Sapiéntia hujus mundi stultítia est apud Deum, scriptum est enim: Dóminus novit cogitatiónes sapiéntium, quóniam vanae sunt. Allelúja. ℣. (Philipp. 3, 8.) Verúmtamen exístimo ómnia detriméntum esse propter eminéntem sciéntiam Jesu Christi Dómini mei. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (12, 2-8.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Semmi sincs elleplezve, mi le ne lepleztetnék, sem elrejtve, amit meg ne tudnának. Azért, amiket sötétben mondtatok, fényes nappal fognak hallatszani és amit fülbe sugtatok a kamrákban, a háztetőkről fogják hirdetni. Mondom pedig nektek barátaimnak: Ne féljetek azoktól, kik megölik a testet és azután semmi egyebet sem tudnak tenni. Megmondom én nektek, kitől féljetek: Féljetek attól, kinek miután megölt, hatalma van a gehennába vetni; igenis, mondom nektek, tőle féljetek. Nemde, öt verebet két garasért adnak?

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (12, 2-8.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Nihil opértum est quod non revelétur: neque abscónditum, quod non sciátur. Quóniam quae in ténebris dixístis, in lúmine dicéntur: et quod in aurem locúti estis in cubículis, praedicábitur in tectis. Dico autem vobis amícis meis: Ne terreámini ab his qui occídunt corpus, et post haec non habent ámplius quid fáciant. Osténdam autem vobis quem timeátis: timéte eum, qui postquam occíderit, habet potestátem míttere in gehénnam; ita dico vobis, hunc timéte. Nonne quinque pásseres véneunt dipóndio, et unus ex illis non est in oblivióne

és egy sincs azok közül elfelejtve az Isten előtt. Sőt még fejetek hajszálai is mind számon vannak tartva. Ne féljetek; sokkal becsesebbek vagytok ti a verebeknél. Mondom pedig nektek: Mindenkit, aki vallomást tesz rólam az emberek előtt, az Emberfia is megvallja azt az Isten angyalai előtt.

Felajánlásra. (Kor. I. 2, 2.) Mert nem szándékoztam más valamit tudni köztetek, mint Jézus Krisztust, és pedig a megfeszítettet.
(H. i. Alleluja.)

Csendes imádság. Fogadd Úr Isten, kegyesen adományainkat, amelyeknek csodálatos misztériumát Szent Jusztin vértanu bátran védelmezte a hitetlenek rágalmaival szemben. A mi Urunk.

A 2. (nagyböjtben a 3.) csendes imádság : a szent vértanukról :

Ez az áldozat, melyet szenteid születésének ünnepén bemutatunk, kérünk, Urunk, oldja meg bűnösségünk bilincseit és eszközölje ki nekünk irgalmad adományait. A mi Urunk. Jézus Krisztus.

Áldozásra. (Tim. II. 4, 8.) Vár rám az igazság koronája, melyet megad nekem azon a napon az Úr, az igazságos bíró.(H. i. Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. A mennyei táplálékkal megújítva, alázatosan kécoram Deo? Sed et capílli cápitis vestri omnes numeráti sunt. Nolíte ergo timére: multis passéribus pluris estis vos. Dico autem vobis: Omnis, quicúmque conféssus fúerit me coram homínibus, et Fílius hóminis confitébitur illum coram Angelis Dei.

Offertorium. (1 Cor. 2, 2.) Non enim judicávi me scire áliquid inter vos, nisi Jesum Christum, et hunc crucifíxum.
(T. P. Allelúja.)

Secreta. Múnera nostra, Dómine Deus, benígnus súscipe: quorum mirábile mystérium sanctus Martyr Justínus advérsum impiórum calúmnias strénue deféndit. Per Dóminum nostrum.

Haec hóstia, quaesumus, Dómine, quam sanctórum Mártyrum tuórum natalítia recensántes offérimus: et víncula nostrae pravitátis absólvat, et tuae nobis misericórdiae dona concíliet. Per Dóminum.

Communio. (2 Tim. 4, 8.) Repósita est mihi coróna justítiae, quam reddet mihi Dóminus in illa dſe justus judex. (T. P. Allelúja.)

Postcommunio. Caelésti alimónia refécti súpplices te, Dómine, deprecámur:

rünk, Urunk, hogy Szent Jusztinus vértanúd intéseire a vett adományokért a hálaadásban állandóan kitartsunk. A mi Urunk.

ut, beáti Justíni Mártyris tui mónitis, de accéptis donis semper in gratiárum actióne maneámus. Per Dóminum.

A 2. (nagyböjtben a 3.) áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

A mennyei viszontadománnyal betöltve, alázattal kérünk, Urunk, hogy amit köteles szolgálatunk áldozatként bemutattunk, azáltal üdvözítő kegyelmed növekedését érezzük. A mi Urunk.

Sacro múnere satiáti, súpplices te, Dómine, deprecámur: ut, quod débitae servitútis celebrámus offício, salvatiónis tuae sentiámus augméntum. Per Dóminum nostrum.

Április 17: Szent Anicét pápa és vértanu.

Sziriai származású volt. Szent Polikárp hozzá jött Rómába, hogy Húsvét ünneplésének napjáról tárgyaljon. Vértanuhalált halt 165-ben, Rómában.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

Április 21: Szent Anzelm püspök, hitvalló és egyháztanító.

A híres bec-i bencés apátság szerzetese, majd apátja, végül pedig canterbury érsek. Bölcseleti munkái miatt kapta a «skolasztikus filozófia atyja» címet és az egyházdoktori rangot. 1109.

Szentmise: In médio, 1288. l.

Április 22: Szent Szótér és Kájusz pápák és vértanuk.

Két pápa; mind a kettő vértanu lett. Szent Szótér 174 körül és Kájusz 296 táján.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

Április 23: Szent György vértanu.

Katona volt Diocletian hadseregében. Hitéért szenvedett vértanuhalált 303 körül, Palesztinában.

Szentmise: Protexísti, 1276. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki minket Szent György vértanud érdemeivel és közbenjárásával megörvendeztetsz, engedd kegyesen, hogy jóté-

Orátio. Deus, qui nos beáti Geórgii Mártyris tui méritis et intercessióne laetíficas: concéde propítius; ut, qui tua per eum bene-

ményeidet, melyeket általa kérünk, kegyelmed ajándékaként elnyerjük. A mi.

fícia póscimus, dono tuae grátiae consequámur. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke: Memor esto, 1262. l.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a bemutatott adományokat és Szent György vértanud közbenjárására tisztíts meg általuk bűneinknek szennyétől. A mi Urunk.

Secreta. Múnera, Dómine, obláta sanctífica, et intercedénte beáto Geórgio Mártyre tuo, nos per haec a peccatórum nostrórum máculis emúnda. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Alázatosan kérünk, mindenható Isten, add meg, hogy Szent György vértanud közbenjárására azok, kiket szentségeiddel újjáalkotsz, neked tetsző élettel is méltón szolgáljanak téged. A mi Urunk.

Postcommunio. Súpplices te rogámus, omnípotens Deus: ut, quos tuis réficis sacraméntis, intercedénte beáto Geórgio Mártyre tuo, tibi étiam plácitis móribus dignánter tríbuas deservíre. Per Dóminum nostrum Jesum.

Április 24: Szent Fidél vértanu.

Sigmaringen szülöttc. Először keresett ügyvéd volt, de mint ilyen is a «szegények ügyvédje» lett. Azután belépett Szent Ferenc rendjébe. Az ellenreformáció nagy apostola volt. A kálvinisták verték agyon 1622-ben, 45 éves korában.

Szentmise: Protexísti, 1276. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki a szeráfi szellem lángjára gyúlt Szent Fidélt az igaz hit terjesztésében a vértanuság pálmájával és dicső csodákkal ékesíteni méltóztattál, kérünk, érdemeiért és közbenjárására úgy erősíts meg kegyelmeddel a hitben és szeretetben, hogy szolgálatodban mindhalálig híven kitartsunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui beátum Fidélem, seráphico spíritus ardóre succénsum, in verae fídei propagatióne martyrii palma et gloriósis miráculis decoráre dignátus es: ejus, quaesumus, méritis et intercessióne, ita nos per grátiam tuam in fide et caritáte confírma; ut in servítio tuo fidéles usque ad mortem inveníri mereámur. Per Dóminum.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, adonyainkat és imáinkat; és tisztíts meg minket a mennyei misztériummal és hallgass meg minket kegyesen. A mi.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint most örömmel ünnepeljük szenteid emlékezetét, úgy örökké örvendhessünk látásuknak. A mi Urunk.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibúsque suscéptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum.

Postcommunio. Da, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, sicut tuórum commemoratióne Sanctórum, temporáli gratulámur offício; ita perpétuo laetémur aspéctu. Per Dóminum.

Április 25: Szent Márk evangélista.

Szent Márk Krisztus Urunk 72 tanítványához tartozott. Evangéliumát Szent Péter beszédei után írta meg és Egyiptomban hirdette, hol vértanuságot szenvedett. — A mai napon tartja az Egyház a búzaszentelést. (Más néven «régebbi könyörgő körmenetek». Lásd ezt a függelékben.)

Bevonulásra. (Zs. 63, 3.)

Megoltalmaztál engem, Istenem, a gonoszok zsinatjától, alleluja! a gonosztevők sokaságától, alleluja, alleluja! (Zs. 63, 2.) Hallgasd meg, Isten, esdő könyörgésemet: az ellenség félelmétől szabadítsd meg lelkemet. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, ki Szent Márk evangélistádat az evangélium hirdetőinek kegyelmével felmagasztaltad, add meg nekünk, kérünk, hogy tanításában előrehaladást, imádságában mindenkor védelmet találjunk. A mi.

Introitus. (Ps. 63, 3.)

Protexísti me, Deus, a convéntu malignántium, allelúja: a multitúdine operántium iniquitátem, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 2.) Exáudi Deus, oratiónem meam cum déprecor: a timóre inimíci éripe ánimam meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beátum Marcum Evangelístam tuum evangélicae praedicatiónis grátia sublimásti: tríbue, quaesumus; ejus nos semper et eruditióne profícere, et oratióne deféndi. Per Dóminum.

Szentlecke Ezekiel próféta könyvéből. (1, 10-14.)

A négy lény arca a következő volt: Arcuk emberi archoz hasonlított, de mind a négyüknek jobbfelől oroszlánarca volt, és mind a négyüknek balfelől bikaarca volt, és ezenfelül mind a négyüknek sasarca volt. Ilyen volt az arcuk. Szárnyuk pedig felül ki volt terjesztve, mindegyiküknek két szárnya összeért, és kettő befödte testüket. Mindegyikük a saját arca irányában haladt, amerre a lélek törekedett, arrafelé mentek, és nem kellet megfordulniok, amikor mentek. És az élőlények között olyasvalami látszott, mintha tűzben szén izzott volna, és mintha fáklya imbolygott volna az élőlények között: a tűz ragyogott, és a tűzből villámok cikáztak. S az élőlények ide-oda mozogtak, mint a cikázó villám.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat, az egek és hűségedet az egybegyűlt szentek. Alleluja! ℣. (Zs. 20, 4.) Fejére, Uram, drágakőből koronát helyeztél. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (10, 1-9.)

Az időben: Rendele az Úr más hetvenkettőt is, és elküldé őket kettenkint ma-

Léctio Ezechiélis Prophétae. (1, 10-14.)

Similitúdo vultus quátuor animálium: fácies hóminis, et fácies leónis a dextris ipsórum quátuor: fácies autem bovis a sinístris ipsórum quátuor, et fácies áquilae désuper ipsórum quátuor. Fácies eórum, et pennae eórum exténtae désuper: duae pennae singulórum jungebántur, et duae tegébant córpora eórum: et unumquódque eórum coram fácie sua ambulábat: ubi erat ímpetus spíritus, illuc gradiebántur, nec revertebántur cum ambulárent. Et similitúdo animálium, aspéctus eórum quasi cárbonum ignis ardéntium, et quasi aspéctus lampadárum. Haec erat vísio discúrrens in médio animálium, splendor ignis, et de igne fulgur egrédiens. Et animália ibant, et revertebántur in similitúdinem fúlguris coruscántis.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 88, 6.) Confitebúntur caeli mirabília tua, Dómine. étenim veritátem tuam in eccléstia sanctórum. Allelúja. ℣ (Ps. 20, 4.) Posuísti, Dómine, super caput ejus, corónam de lápide pretióso. Alelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (10, 1-9.)

In illo témpore: Designávit Dóminus et álios septuagínta duos: et misit illos bi-

ga előtt minden városba és helységbe, hova menendő vala. És mondá nekik: Az aratnivaló ugyan sok, de a munkás kevés. Kérjétek azért az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásához. Menjetek; íme, én úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé. Ne hordjatok erszényt, se táskát, se sarut, és senkit az úton ne köszöntsetek. Ha valamely házba bementek, először is azt mondjátok: Békesség e háznak! És ha ott békesség fia vagyon, rája száll a ti békességtek; ha pedig nem, visszaszáll rátok. Ugyanazon házban maradjatok, evén és iván, amijük vagyon; mert méltó a munkás a maga bérére. Ne járjatok házról-házra. Ha valamely városba mentek, és ott befogadnak titeket, egyetek, amit elétek adnak. És gyógyítsátok meg az ottlevő betegeket, és mondjátok nekik: Elközelgetett hozzátok az Isten országa.

nos ante fáciem suam in omnem civitátem et locum, quo erat ipse ventúrus. Et dicébat illis: Messis quidem multa, operárii autem pauci. Rogáte ergo dóminum messis ut mittat operários in messem suam. Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolíte portáre sáccum, neque peram, neque calceaménta, et néminem per viam salutavéritis. In quamcúmque domum intravéritis, primum dícite: Pax huic dómui: et si ibi fúerit fílius pacis, requiéscet super illum pax vestra: sin autem, ad vos revertétur. In eádem autem domo manéte edéntes, et bibéntes quae apud illos sunt: dignus est enim operárius mercéde sua. Nolíte transíre de domo in domum. Et in quamcúmque civitátem intravéritis, et suscéperint vos, manducáte quae apponúntur vobis: et curáte infírmos, qui in illa sunt, et dícite illis: Appropinquávit in vos regnum Dei.

Felajánlásra. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek és hűségedet az egybegyűlt szentek, alleluja, alleluja.

Offertorium. (Ps. 88, 6.) Confitebúntur caeli mirabília tua, Dómine: et veritátem tuam in ecclésia sanctórum, allelúja, allelúja.

Csendes imádság. Szent Márk evangélistád ünnepén ajándékainkat elhozván neked, kérünk

Secreta. Beáti Marci Evangelístae tui solemnitáte, tibi múnera deferéntes, quaesumus, Dó-

Urunk, hogy amint őt az evangélium hirdetése tette dicsővé, úgy tegyen minket az ő közbenjárása mind szavainkban, mind tetteinkben előtted elfogadhatóvá. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.

mine: ut, sicut illum praedicátio evangélica fecit gloriósum; ita nos ejus intercéssio et verbo, et ópere tibi reddat accéptos. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spíritus Sancti Deus per omnia caecula saeculorum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 63, 11.) Örvendezik az igaz az Úrban és benne reménykedik: és dicsekszenek az igazszívűek mindnyájan, alleluja, alleluja!

Communio. (Ps. 63, 11.) Laetábitur justus in Dómino, et sperábit in eo: et laudabúntur omnes recti corde, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság. A te szent adományaid, kérünk, Urunk, adjanak nekünk állandó védelmet, és Szent Márk evangélistád kérései által oltalmazzanak meg minket mindenkorra minden veszedelemtől. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.

Postcommunio. Tríbuant nobis, quaesumus, Dómine, contínuum tua sancta praesídium: quo, beáti Marci Evangelístae tui précibus, nos ab ómnibus semper tueántur advérsis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum qui tecum vivit et regnat in unitate Spíritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

Április 26: Szent Klétus és Marcellinus pápák és vértanuk.

Klétus a harmadik pápa; Szent Péter térítette meg; † 91-ben. Marcellinus pápa pedig Diocletianus alatt szenvedett vértanuhalált, 304-ben.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

Április 27: Canisius Szent Péter hitvalló és egyháztanító.

Németország első jezsuitája volt. Rendíthetetlen hittel s erővel hirdette a katholikus hit igazságait a protestáns újítókkal szemben, s így hazájának második apostola lett. Meghalt 1597-ben, Freiburgban, Svájcban.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Péter hitvallódat az erény és a tudomány által a katholikus hit erős védőjévé tetted, engedd kegyesen, hogy az ő példája és intései által a tévedők szíve visszatérjen a belátásra és üdvösségre, a hívek pedig kitartsanak az igazság megvallásában. A mi Urunk. Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Orátio. Deus, qui ad tuéndam cathólicam fidem beátum Petrum, Confessórem tuum, virtúte et doctrína roborásti: concéde propítius: ut ejus exémplis et mónitis errántium corda ad salútem resipíscant, et fidéles in veritátis confessióne persevérent. Per Dóminum nostrum, Jesum Christum Filium tuum.

Április 28: Keresztes Szent Pál hitvalló.

Rendalapító volt. Mint a neve is mutatja, a szent keresztet tisztelte buzgón és rendjét is az Úr szenvedéséről passzionistáknak nevezik; † 1775-ben, Rómában.

Ugyanezen a napon üli meg az Egyház Szent Vitalis emlékezetét. Római katona volt; Szent Gyárfás és Prótáz vértanuk (jún. 19.) édes apja; Néró korában elevenen elásták 67 táján.

Bevonulásra. (Gal. 2, 19-20.)

Krisztussal együtt keresztre szegeztettem; élek, pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem: az Isten Fiában való hitben élek, ki szeretett engem és önmagát adta értem, alleluja, alleluja. (Zs. 40, 2.) Boldog, ki a szű-

Introitus. (Gal. 2, 19-20.)

Christo confíxus sum Cruci: vivo autem, jam non ego: vivit vero in me Christus: in fide vivo Fílii Dei, qui diléxit me, et trádidit semetípsum pro me, allelúja, allelúja. (Ps. 40, 2.) Beátus qui intéllegit super egénum et páu-

kölködőnek s a szegénynek gondját viseli: a nyomorúság napján megmenti őt az Úr. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Úr Jézus Krisztus, ki Szent Pált a kereszt titka hirdetésére különös szeretettel ajándékoztad meg, és az Egyházban általa új családot engedtél felvirulni: engedd közbenjárására, hogy szenvedésedet a földön állandóan tiszteljük és gyümölcsét a mennyben elnyerhessük: Ki élsz.

perem: in die mala liberábit eum Dóminus. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Dómine Jesu Christe, qui ad mystérium Crucis praedicándum, sanctum Paulum singulári caritáte donásti, et per eum novam in Ecclésia famíliam floréscere voluísti: ipsíus nobis intercessióne concéde; ut passiónem tuam júgiter recoléntes in terris, ejúsdem fructum cónsequi mereámur in caelis: Qui vivis et regnas.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Vitálisról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Vitális vértanud születése napját ünnepeljük, az ő közbenjárására neved szeretetében megerősödjünk. A mi.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui beáti Vitális Mártyris tui natalítia cólimus, intercessióne ejus, in tui nóminis amóre roborémur. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 1, 17-25.)

Testvérek: Nem küldött engem Krisztus, hogy keresztteljek, hanem hogy az evangéliumot hirdessem; nem a szó bölcseségével, hogy meg ne hiúsuljon Krisztus keresztje. Mert a kereszt igéje azoknak, akik elvesznek, ugyan oktalanság, de azoknak, akik üdvözülnek, vagyis nekünk, Isten ereje. Mert írva vagyon: Elvesztem a bölcsek bölcseségét, és az okosak okosságát elvetem. Hol van a bölcs? Hol az írástudó? Hol

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I Cor. 1, 17-25.)

Fratres: Non misit me Christus baptizáre, sed evangelizáre: non in sapiéntia verbi, ut non evacuétur crux Christi. Verbum enim crucis pereúntibus quidem stultítia est: iis autem, qui salvi fiunt, id est nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim: Perdam sapiéntiam sapiéntium, et prudéntiam prudéntium reprobábo. Ubi sápiens? ubi scriba? ubi conquisítor hujus sacculi? Nonne stultam fecit Deus sapiéntiam hujus mundi?

e világ kutatója? Nemde, oktalansággá tette Isten e világnak bölcseségét? Mivel ugyanis Isten bölcseségében nem ismerte meg a világ a bölcseség által az Istent, úgy tetszett Istennek, hogy az igehirdetés oktalansága által üdvözítse a hivőket. Mert a zsidók jeleket kívánnak, a görögök meg bölcseséget keresnek; mi azonban a keresztrefeszített Krisztust hirdetjük, ami ugyan a zsidóknak botrány, a pogányoknak oktalanság, maguknak a meghivottaknak azonban, zsidóknak és görögöknek egyaránt Krisztust, az Isten erejét és az Isten bölcseségét, mert az Isten oktalansága bölcsebb az embereknél; és az Isten gyöngesége erősebb az embereknél.

Nam quia in Dei sapiéntia non cognóvit mundus per sapiéntiam Deum: plácuit Deo per stultítiam praedicatiónis salvos fácere credéntes. Quóniam et Judaei signa petunt, et Graeci sapiéntiam quaerunt: nos autem praedicámus Christum crucifíxum: Judaeis quidem scándalum, géntibus autem stultítiam, ipsis autem vocátis Judaeis, atque Graecis, Christum Dei virtútem, et Dei sapiéntiam: quia quod stultum est Dei, sapiéntius est homínibus: et quod infírmum est Dei, fórtius est homínibus.

Alleluja, alleluja. ℣. (Kor. II. 5, 15.) Valamennyiért meghalt Krisztus; hogy azok is, akik élnek, már ne önmaguknak éljenek, hanem annak, ki értük meghalt és föltámadt. Alleluja. ℣. (Róm. 8, 17.) Ha fiai, akkor örökösök is: Istennek az örökösei, Krisztusnak pedig társörökösei, ha tudniillik vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (2 Cor. 5, 15.) Pro ómnibus mórtuus est Christus: ut, et qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mórtuus est, et resurréxit. Allelúja. ℣. (Rom. 8, 17.) Si fílii, et herédes: herédes quidem Dei, coherédes autem Christi: si tamen compátimur, ut et conglorificémur. Allelúja.

Szent evangélium : Designávit, 940. l.

Felajánlásra. (Efez. 5, 2.) Éljetek szeretetben, amiképp Krisztus is szeretett minket, s odaadta magát érettünk áldozatul, jóillatú áldozatul az Istennek, alleluja.

Offertorium. (Ephes. 5, 2.) Ambuláte in dilectióne, sicut et Christus diléxit nos, et trádidit semetípsum pro nobis oblatiónem, et hóstiam Deo in odórem suavitátis, allelúja.

Csendes imádság. Adják meg nekünk, Urunk, szenvedésed és halálod ezen misztériumai azt az égi tüzet: amellyel Szent Pál adta oda testét, bemutatásuk alkalmával élő, szent és neked tetsző áldozati adományul: Ki élsz.

Secreta. Caeléstem nobis, Dómine, praebeant mystéria haec passiónis et mortis tuae fervórem: quo sanctus Paulus, ea offeréndo, corpus suum hóstiam vivéntem, sanctam, tibíque placéntem exhíbuit: Qui vivis. et regnas cum Deo Patre.

A 2. csendes imádság: Szent Vitálisról.

Fogadd el, kérünk, Urunk, adományainkat és imáinkat: és tisztíts meg minket a mennyei misztériummal és hallgass meg minket kegyesen. A mi Urunk.

Áldozásra. (Pét. I. 4, 13.) Örüljetek, ha Krisztus szenvedéseiben részt vehettek, hogy az ő dicsőségének kinyilatkoztatásában is vigadva örvendezzetek. Alleluja.

Munéribus nostris, quaesumus, Dómine precibúsque suscéptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum.

Communio. (1 Petr. 4, 13.) Communicántes Christi passiónibus gaudéte, ut in revelatióne glóriae ejus gaudeátis exsultántes, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Vettük, Urunk, az isteni szentséget, mérhetetlen szereteted örök emlékét; add, kérünk, hogy Szent Pál érdemei és követése által forrásaidból az örök élet forrásvizét meríthessük, és szentséges szenvedésedet szívünkbe vésve, életünkkel s erkölcseinkkel megtartsuk: Ki élsz és uralkodol az Atyával és Szentlélekkel.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, divínum sacraméntum, imménsae caritátis tuae memoriále perpétuum: tríbue, quaesumus; ut, sancti Pauli méritis et imitatióne, aquam de fóntibus tuis hauriámus in vitam aetérnam saliéntem, et tuam sacratíssimam passiónem córdibus nostris impréssam móribus et vita teneámus: Qui vivis.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Vitálisról:

Add meg kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint most örömmel ünnepeljük szenteid emlékezetét, úgy örökké örvendhessünk látásuknak. A mi Urunk.

Da, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, sicut tuórum commemoratióne Sanctórum temporáli gratulámur offício; ita pérpétuo laetémur aspéctu. Per Dóminum.

Április 29: Szent Péter vértanu.

Domonkos szerzetes volt és a katarok eretneksége ellen küzdött. Ezek ölték is meg 1252-ben, Milanó közelében.

Szentmise: Protexisti, 1276. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy illő áldozatkészséggel kövessük, Szent Péter vértanud hitét, aki ugyanezen hit terjesztéséért megérdemelte a vértanuk pálmájának elnyerését. A mi.

Oratio. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut beáti Petri Mártyris tui fidem cóngrua devotióne sectémur; qui, pro ejúsdem fídei dilatatióne, martyrii palmam méruit obtinére. Per Dóminum.

Szentlecke: Memor esto 1262. l.

Csendes imádság. A kéréseket, melyeket Urunk, eléd terjesztünk, Szent Péter vértanud közbenjárására kegyesen hallgasd meg; és a hit bajnokait oltalmaddal őrízd meg. A mi Urunk.

Secreta. Preces, quas tibi, Dómine, offérimus, intercedénte beáto Petro Mártyre tuo, cleménter inténde: et propugnatóres fídei sub tua protectióne custódi. Per Dóminum nostrum.

Áldozás utáni imádság. A szentségek, Urunk, amelyeket magunkhoz vettünk, őrízzék meg híveidet: és Szent Péter vértanud közbenjárására oltalmazzák meg őket minden ellenséges támadással szemben. A mi.

Postcommunio. Fidéles tuos, Dómine, custódiant sacraménta, quae súmpsimus: et, intercedénte beáto Petro Mártyre tuo, contra omnes advérsos tueántur incúrsus. Per Dóminum nostrum.

Április 30: Sziénai Szent Katalin szűz.

A nagy misztikus szent. Tíz évi kemény megpróbáltatás után domonkos-apáca lett és önmegtagadó életet folytatott. Az 1374-iki pestis-járvány alkalmával mutatott áldozatos szeretete, csodái, látnoki tehetsége, ereje, mellyel a legnagyobb bűnösöket is megtudta téríteni: egész Európában híressé tették. † 1380-ban, Rómában.

Szentmise: Dilexisti, 1309. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Katalin szűz születésenapját megtartjuk,

Oratio. Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui beátae Catharínae Vírginis tuae natalítia cólimus:

ezt az évenkinti ünnepet örömmel üljük és oly nagy erénye példájából hasznot merítsünk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Szálljon fel hozzád, Urunk, kérésünk és szűzi illatot árasztó üdvös áldozatunk, amelyet Szent Katalin ünnepén bemutatunk. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Szerezze meg nekünk az örökkévalóságot, Urunk, a mennyei lakoma, melyet magunkhoz vettünk s mely Szent Katalinnak még földi életét is táplálta. A mi Urunk.

et ánnua solemnitáte laetémur, et tantae virtútis proficiámus exémplo. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Ascéndant ad te, Dómine, quas in beátae Catharínae solemnitáte offérimus, preces, et hóstia salutáris, virgíneo fragrans odóre. Per Dóminum.

Postcommunio. Aeternitátem nobis, Dómine, cónferat, qua pasti sumus, mensa caeléstis: quae beátae Catharínae Vírginis vitam étiam áluit temporálem. Per Dóminum.

Szent József oltalma.

1. Mivel március 19-ike nagyböjtre esik és ez megakadályozza, hogy teljes fényével megünnepelhesse a liturgia az egész Egyház pártfogóját, azért van Húsvét után még egy ünnepe Szent Józsefnek, amelynek szentmiséje, mint egy triptichon, hármas képet fest Szent Józsefről. A szentlecke Szent József őszövetségi előképéről szól, hogy növelje bizalmunkat benne. Az evangélium, az imádság és a communio megmutatja magának Szent Józsefnek a hatalmát. A többi rész pedig mint pártfogónkat állítja elénk.

2. *Története.* Szent Józsefet a világtól elrejtett, láthatatlan működése, a látható világ példaképévé tette. Ezért talált Szent Teréziában († 1582) és Szalézi Szent Ferencben († 1622) nagy tiszteletre és általuk a hívő népek között is elterjedt áhítatra. A hívő lelkekre gyakorolt ezen hatását dicsőítette már 1680-ban a karmelita-rend egy külön liturgikus ünnep keretében, melynek neve: *Szent József oltalma.* 1677-ben I. Lipót császár, a pápával egyetértve, államaiba szintén bevezette, a török veszedelemtől való megszabadulás és amint mondják, a későbbi trónörökös, I. József születésének hálaadó ünnepeként. 1847-ben az egész Egyházban bevezették, Húsvét után a 3. vasárnapra. 1889-ben XIII. Leó pápa Szent József tiszteletét lélekemelő körlevélben ismertette és egy általa szerkesztett imában az Egyházat és a pápát hathatós védelmébe ajánlotta. X. Pius pápa ezt az ünnepet is első osztályú ünneppé emelte, nyolcaddal, «*Solemnitas sancti Joseph*» címmel. 1909-ben külön litániát engedélyezett Szent József tiszteletére. XV. Benedek pápa Szent József ünnepének külön prefációt és oktávát adott és Húsvét után a 3. szerdára tette.

3. E liturgikus ünnepek mellett az Egyház minden szabad

szerdán fogadalmi misét mond és jóváhagyta az úgynevezett «Szent József kis zsolozsmáját» a hívők használatára. Felvették nevét a Mindenszentek litániájába és mint a jó halál patrónusát tisztelik. Szűz Mária eljegyzésének ünnepén megemlékeznek Mária szent jegyeséről is.

A keresztény művészet a szent pátriárkát rendszerint karján a gyermek Jézussal, kezében virágzó bottal ábrázolja. A legenda szerint ugyanis, mikor a szeplőtelen Szűz Máriának el kellett jegyeznie magát egy férfiúval, a főpap elrendelte, hogy Dávid nemzetségének minden ifja, aki a Szűz kezét elnyerni óhajtja, egy botot fektessen a templom szentélyének küszöbére és akinek botja kizöldül és kivirágzik, az legyen a szeplőtelen Szűznek Istentől rendelt jegyese. És íme, másnap reggelre Szent József botjával történik meg ez a csoda.

Bevonulásra. (Zs. 32, 20,21.)

Az Úr a mi segítségünk és oltalmazónk, benne örvend a mi szívünk és az ő szent nevében reménykedünk. Alleluja, allelujа! (Zs. 79, 2.) Figyelmezz, Izrael pásztora, ki Józsefet nyájként vezérled. ℣ Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te szavakkal ki nem fejezhető gondoskodással Szent Józsefet szentséges szülőd jegyesévé választani kegyes voltál, add meg nekünk, kérünk, hogy akit pártfogónként tisztelünk a földön, az közbenjárónk lehessen a mennyben: Ki élsz.

Szentlecke Mózes I. könyvéből. (49, 22-26.)

József, termékeny fa, a forrás mellett álló termékeny fa; ágai túlnyúlnak a kőfalon. De megkeserítették s beléje kötöttek s irígykedtek reá a nyilasok. Ám erős kézben ült az ő íja s karjánkezén a kötelet megoldotta

Introitus. (Ps. 32, 20-21.)

Adjútor, et protéctor noster est Dóminus: in eo laetábitur cor nostrum, et in nómine sancto ejus sperávimus, allelúja, allelúja. (Ps. 79, 2.) Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui ineffábili providéntia beátum Joseph sanctíssimae Genitrícis tuae sponsum elígere dignátus es: praesta, quaesumus; ut, quem protectórem venerámur in terris, intercessórem habére mereámur in caelis: Qui vivis et regnas.

Léctio libri Génesis. (49, 22-26.)

Fílius accréscens Joseph, fílius accréscens, et decórus aspéctu: fíliae discurrérunt super murum. Sed exasperavérunt eum, et jurgáti sunt, inviderúntque illi habéntes jácula. Sedit in forti arcus ejus, et dissolúta

Jákob Hatalmasának keze: Onnan jött segítség: Izrael pásztora, sarkköve. Atyád Istene a segítőd leszen s a Mindenható meg fog áldani téged onnan felülről az ég áldásaival, az alant elterülő mélység áldásaival, az emlő s az anyaméh áldásaival. Atyád áldásai, melyek meghaladják az ő atyái áldását, — míg eljön az örök halmok kívánsága, — szálljanak József fejére, testvérei koszorúsának feje tetejére.

Alleluja, alleluja! ℣. Bármilyen bajukban hozzám kiáltanak, meghallgatom őket és mindenkor oltalmazójuk leszek. Alleluja! ℣. Szerezd meg, József, hogy utunkat ártatlanul és mindig a te oltalmad alatt futhassuk meg. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (3, 21-23.)

Az időben: Történt, mikor megkereszteltetvén az egész nép, Jézus is megkeresztelkedék és míg imádkozott, megnyílék az ég; és leszálla rája a Szentlélek testi alakban mint galamb, és e szózat hangzék mennyből: Te vagy az én szeretett Fiam, tebenned telik kedvem. És maga Jézus, mikor tanítani kezdett, mintegy harminc esztendős volt, fia lévén, amint vélték, Józsefnek.

sunt víncula brachiórum et mánuum illíus per manus poténtis Jacob: inde pastor egréssus est, lapis Israel. Deus patris tui erit adjútor tuus, et Omnípotens benedícet tibi benedictiónibus caeli désuper, benedictiónibus abyssi jacéntis deórsum, benedictiónibus úberum et vulvae. Benedictiónes patris tui confortátae sunt benedictiónibus patrum ejus, donec veníret desidérium cóllium aeternórum: fiant in cápite Joseph, et in vértice Nazaraei inter fratres suos.

Allelúja, allelúja. ℣. De quacúmque tribulatióne clamáverint ad me, exáudiam eos, et ero protéctor eórum semper. Allelúja. ℣. Fac nos innócuam, Joseph, decúrrere vitam: sitque tuo semper tuta patrocínio. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (3, 21-23.)

In illo témpore: Factum est autem cum baptizarétur omnis pópulus, et Jesu baptizáto, et oránte, apértum est caelum: et descéndit Spíritus Sanctus corporáli spécie sicut colúmba in ipsum: et vox de caelo facta est: Tu es Fílius meus diléctus, in te complácui mihi. Et ipse Jesus erat incípiens quasi annórum trigínta, ut putabátur, fílius Joseph.

Credo ma és az egész nyolcad alatt.

Felajánlásra. (Zs. 147, 12 és 13.) Dicsérd az Urat, Jeruzsálem, mert ő erősekké teszi kapuid zárait, megáldja benned fiaidat, alleluja, alleluja!

Csendes imádság. Szentséges szülőanyád jegyesének pártfogásában bizakodva, kérjük, Urunk, kegyességedet, hogy szívünk minden földit megvessen és téged, igaz Istent, tökéletes szeretettel szeressen: Ki élsz.

Offertorium. (Ps. 147, 12 et 13.) Lauda, Jerúsalem, Dóminum: quóniam confortávit seras portárum tuárum, benedíxit fíliis tuis in te, allelúja, allelúja.

Secreta. Sanctíssimae Genitrícis tuae sponsi patrocínio suffúlti, rogámus, Dómine, cleméntiam tuam: ut corda nostra fácias terréna cuncta despícere, ac te verum Deum perfécta caritáte dilígere: Qui vivis.

Prefáció Szent Józsefről, 567. l.

Áldozásra. (Mt. 1, 16.) Jákob fia pedig volt József, férje Máriának, kitől született Jézus, kit Krisztusnak hívnak, alleluja, alleluja!

Communio. (Matth. 1, 16.) Jacob autem génuit Joseph virum Maríae, de qua natus est Jesus, qui vocátur Christus, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Az isteni adományok forrásánál megújítva kérünk téged, Urunk, Istenünk, hogy amint megadtad, hogy Szent József oltalmának örvendhessünk, úgy az ő érdemei és közbenjárása által add meg, hogy a mennyei dicsőségben is részesülhessünk. A mi.

Postcommunio. Divíni múneris fonte refécti, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, sicut nos facis beáti Joseph protectióne gaudére; ita, ejus méritis et intercessióne, caeléstis glóriae fácias esse partícipes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum.

Május 1: Szent Fülöp és Jakab apostolok.

Ma ünnepli az Egyház Szent Fülöp és ifjabb Szent Jakab apostolok napját. Ez tulajdonképpen a templomuk búcsúnapja Rómában, amelyet I. Pelagius pápa épített (556—61) és amelyben az ereklyéket is őrzik. Fülöp vezette Nathánaelt az Üdvözítőhöz. Missziósterülete Kisázsiában volt. Itt Hierapolisban, mint 87 éves aggastyánt keresztrefeszítették. Leányai szűziesen éltek, csodákat tettek és hosszú ideig a kisázsiai Egyház támaszai voltak. Ifjabb Jakab, Alfeus és Mária fia volt, egyik testvére vagy közeli rokona Jézus Anyjának és így Jézus unokatestvére volt. Jeruzsálem első

püspöke lett és ő írta a katholikus levelek egyikét. Mintegy 30 évig kormányozta egyházmegyéjét, amíg, mint 96 éves aggastyánt a templom erkélyéről le nem dobták és agyon nem ütötték. Utóda testvére, Simon lett. Őt pedig, 107-ben, 120 éves korában keresztrefeszítették. Ünnepe február 18-án van.

Bevonulásra. (Ezd. II. 9, 27.)

Hozzád kiáltottak, Uram, szorongatásuk idején és te meghallgattad őket az égből, alleluja, alleluja! (Zs. 32, 1.) Újjongva zengjetek igazak az Úrnak, a jámborokhoz illik a dicséret. ℣. Dicsőség . . .

Könyörgés. Isten, ki apostolaidnak, Fülöpnek és Jakabnak ünnepével évről-évre megörvendeztetsz, add meg nekünk, kérünk, hogy akiknek érdemein örvendünk, azoknak példáján okuljunk is. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (5, 1-5.)

Az igazak nagy bátorsággal állnak azok ellenébe, kik sanyargatták őket és hiábavalónak gondolták fáradságukat. Mikor ezt látják, iszonyú félelem háborgatja őket, s elámulnak a nem várt, hirtelen üdvösség miatt. Bánkódva mondják majd egymásnak s elfogódott szívvel sóhajtoznak: Ezek azok, kiken egykor nevettünk, kikből csúfot üztünk! Mi, ostobák, életüket őrültségnek és végüket dicstelennek véltük. Íme, mint számláltatnak Isten fiai közé, s a szentek között vagyon részük!

Introitus. (2. Esdr. 9, 27.)

Clamavérunt ad te, Dómine, in témpore afflictiónis suae, et tu de caelo exaudísti eos, allelúja, allelúja. (Ps. 32, 1.) Exsultáte justi in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos ánnua Apostolórum tuórum Philippi et Jacóbi solemnitáte laetíficas: praesta, quaesumus; ut, quorum gaudémus méritis, instruámur exémplis. Per Dóminum nostrum.

Léctio libri Sapiéntiae. (5, 1-5.)

Stabunt justi in magna constántia advérsus eos, qui se angustiavérunt, et qui abstulérunt labóres eórum. Vidéntes turbabúntur timóre horríbili, et mirabúntur in subitatióne insperátae salútis, dicéntes intra se, poeniténtiam agéntes, et prae angústia spíritus geméntes: Hi sunt, quos habúimus aliquándo in derísum, et in similitúdinem impropérii. Nos insensáti vitam illórum aestimabámus insániam, et finem illórum sine honóre: ecce quómodo computáti sunt inter fílios Dei, et inter sanctos sors illórum est.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek, hűségedet az egybegyűlt szentek. Alleluja! ℣. (Ján. 14, 9.) Annyi idő óta vagyok veletek és nem ismertek még engem? Fülöp, aki engem lát, látja az én Atyámat is. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (14, 1-13.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Ne nyugtalankodjék szívetek. Higgyetek az Istenben, énbennem is higgyetek. Atyám házában sok lakóhely vagyon. Máskülönben megmondottam volna nektek; mert megyek helyet készíteni számotokra. És ha már elmentem és helyet készítettem nektek, ismét eljövök, és magamhoz veszlek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek. És ahová én megyek, tudjátok, az utat is tudjátok. Mondá neki Tamás: Uram! nem tudjuk, hová mégy; miképpen tudhatnók az utat? Mondá neki Jézus: Én vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem jut az Atyához másképen, mint énáltalam. Ha engem megismertetek volna, Atyámat is ismernétek; de mostantól fogva ismeritek őt és láttátok őt. Mondá neki Fülöp: Uram! mutasd meg

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 88, 6.) Confitebúntur caeli mirabília tua, Dómine: étenim veritátem tuam in eccléSia sanctórum. Allelúja. ℣. (Joann. 14, 9.) Tanto témpore vobíscum sum, et non cognovístis me? Philíppe, qui videt me, videt et Patrem meum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (14, 1-13.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Non turbétur cor vestrum. Créditis in Deum, et in me crédite. In domo Patris mei mansiónes multae sunt. Si quo minus dixíssem vobis: Quia vado paráre vobis locum. Et si abíero, et praeparávero vobis locum: íterum vénio, et accípiam vos ad meípsum, ut ubi sum ego, et vos sitis. Et quo ego vado, scitis, et viam scitis. Dicit ei Thomas: Dómine, nescímus quo vadis: et quómodo póssumus viam scire? Dicit ei Jesus: Ego sum via, véritas, et vita; nemo venit ad Patrem nisi per me. Si cognovissétis me, et Patrem meum útique cognovissétis: et ámodo cognoscétis eum, et vidístis eum. Dicit ei Philíppus: Dómine, osténde nobis Patrem, et súfficit nobis. Dicit ei Jesus: Tanto témpore vobíscum sum, et non cognovístis me? Philíppe, qui videt me, videt et Pa-

nekünk az Atyát és elég nekünk. Mondá neki Jézus: Annyi idő óta vagyok veletek, és nem ismertél meg engem? Fülöp, aki engem látott, látta az Atyát is. Hogyan mondhatod hát: Mutasd meg nekünk az Atyát? Nem hiszed-e, hogy én az Atyában, és az Atya énbennem vagyon? Az igéket, melyeket én mondok nektek, nem magamtól mondom; az Atya pedig énbennem lakván, ő maga cselekszi a tetteket is. Higygyetek nekem, hogy én az Atyában vagyok és az Atya énbennem. Ha máskép nem, hát a cselekedetekért magukért higgyetek. Bizony, bizony mondom nektek, aki énbennem hiszen, amely tetteket én cselekszem, ő is cselekedni fogja azokat; sőt nagyobbakat is fog tenni azoknál; mert én az Atyához megyek. És akármit kértek majd az Atyától az én nevemben, megteszem azt.

trem. Quómodo tu dicis: Osténde nobis Patrem? Non créditis, quia ego in Patre, et Pater in me est? Verba quae ego loquor vobis a meípso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit ópera. Non créditis quia ego in Patre et Pater in me est? Alióquin propter ópera ipsa crédite. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, ópera quae ego fácio, et ipse fáciet, et majóra horum fáciet: quia ego ad Patrem vado. Et quodcúmque petiéritis Patrem in nómine meo, hoc fáciam.

Felajánlásra. (Zs. 88. 6.) Magasztalják Uram, csodáidat az egek, és hűségedet az egybegyűlt szentek, alleluja, alleluja.

Offertórium. (Ps. 88. 6.) Confitebúntur caeli mirabília tua, Dómine : et veritátem tuam in ecclésia sanctórum, allelúja, allelúja.

Csendes imádság. Ajándékainkat, melyeket apostolaidnak, Fülöpnek és Jakabnak ünnepén hoztunk neked, Urunk, fogadd el kegyesen, és minden bajt, amit megérdemeltünk, távoztass el tőlünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Secreta. Múnera, Dómine, quae pro Apostolórum tuórum Philippi et Jacóbi solemnitáte deférimus, propítius súscipe: et mala ómnia, quae merémur, avérte. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Ján. 14, 9 és 10.) Annyi idő óta vagyok

Communio. (Joann. 14, 9, et 10.) Tanto témpore vo-

veletek és nem ismertek meg engem? Fülöp, aki engem lát, látja az én Atyámat is, alleluja: nem hiszed-e, hogy én az Atyában és az Atya énbennem vagyon? Alleluja, alleluja!

Áldozás utáni imádság. Az üdvöthozó misztériummal betöltve, kérünk, Urunk, hogy akiknek ünnepét üljük, azok imádsága által segítséget nyerjünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

biscum sum, et non cognovístis me? Philippe, qui videt me, videt et Patrem meum, allelúja: non credis, quia ego in Patre, et Pater in me est? Allelúja, allelúja.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine, salutáribus repléti mystériis: ut, quorum solémnia celebrámus, eórum oratiónibus adjuvémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Május 2: Szent Atanáz püspök, hitvalló és egyháztanító.

45 éven át Alexandria püspöke volt és ezalatt az igaz hit rendíthetetlen védelmezője volt Áriussal szemben. A császár ezért ötször küldötte számüzetésbe. Minden idők egyik legnagyobb embere volt. Meghalt 373-ban Alexandriában.

Bevonulásra. (Sirák 15, 5.)

Megnyitja száját a gyülekezet közepette, és betölti őt az Úr, a bölcseség és értelem lelkével s a dicsőség ruháját adja reá. alleluja, alleluja. (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dícsérni, nevednek, ó, Fölséges éneket zengeni! ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, kérünk, Urunk, imádságainkat, melyeket Szent Atanáz hitvallód és püspököd ünnepén felajánlunk; és annak érdemeiért, ki oly hűségesen szolgált neked, szabadíts meg minket minden bűnünktől. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Eccli. 15, 5.)

In médio Ecclésiae apéruit os ejus: et implévit eum Dóminus spíritu sapiéntiae et intellléctus: stolam glóriae índuit eum, allelúja, allelúja. (Ps. 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Glória Patri.

Orátio. Exáudi, quaesumus, Dómine, preces nostras, quas in beáti Athanásii Confessóris tui atque Pontíficis solemnitáte deférimus: et, qui tibi digne méruit famulári, ejus intercedéntibus méritis, ab ómnibus nos absólve peccátis. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 4, 5-14.)

Testvérek: Mi nem önmagunkat prédikáljuk, hanem Jézus Krisztust, a mi Urunkat; önmagunkat pedig, mint a ti szolgáitokat Jézusért; mert az Isten, aki azt mondotta, hogy a sötétségből világosság ragyogjon, maga támasztott világosságot szívünkben, hogy felragyogjon Isten dicsőségének ismerete Jézus Krisztus arcán. Ez a kincsünk pedig cserépedényben van: hogy az erő nagysága Istené legyen és nem önmagunktól. Mindenben nyomorúságot szenvedünk, de nem szorongat semmi; bizonytalanságban vagyunk, de nem esünk kétségbe; üldözést szenvedünk, de el nem hagyatunk; földre teríttetünk, de el nem veszünk; mindig hordozzuk testünkön Jézus halálát, hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen testünkön. Mert mi, akik élünk, mindig halálra adatunk Jézusért, hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen a mi halandó testünkön. Tehát bennünk a halál munkálkodik, bennetek pedig az élet. Mivel azonban a hitnek ugyan az a lelke van bennünk, amint írva vagyon: Hittem, azért szólottam, mi is hiszünk és azért szólunk: tudván, hogy aki feltámasztotta Jézust,

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 4, 5-14.)

Fratres: Non nosmetípsos praedicámus, sed Jesum Christum Dóminum nostrum: nos autem servos vestros per Jesum: quóniam Deus, qui dixit de ténebris lucem splendéscere, ipse illúxit in córdibus nostris ad illuminatiónem sciéntiae claritátis Dei, in fácie Christi Jesu. Habémus autem thesáurum istum in vasis fictílibus: ut sublímitas sit virtútis Dei, et non ex nobis. In ómnibus tribulatiónem pátimur, sed non angustiámur: aporiámur, sed non destitúimur: persecutiónem pátimur, sed non delínquimur: dejícimur, sed non perímus: semper mortificatiónem Jesu in córpore nostro circumferéntes, ut et vita Jesu manifestétur in corpóribus nostris. Semper enim nos, qui vívimus, in mortem trádimur propter Jesum: ut et vita Jesu manifestétur in carne nostra mortáli. Ergo mors in nobis operátur, vita autem in vobis. Habéntes autem eúmdem spíritum fídei, sicut scriptum est: Crédidi, propter quod locútus sum: et nos crédimus, propter quod et lóquimur: sciéntes, quóniam qui suscitávit Jesum, et nos cum Jesu suscitábit, et constítuet vobíscum.

minket is fel fog támasztani Jézussal és veletek együtt eléje állít.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja. ℣. (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 109, 4.) Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech. Allelúja. ℣. (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentatiónem: quóniam cum probátus fúerit, accípiet corónam vitae. Allelúja.

Szent evangélium: Cum persequéntur vos, 904. l. Utána Credo.

Felajánlásra. (Zs. 88, 21-22.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal; kezem lesz a segítsége, karom az ő erőssége, alleluja.

Offertorium. (Ps. 88, 21-22.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum, allelúja.

Csendes imádság. Szent Atanáz hitvallód és püspököd évenkinti ünnepe tegyen, kérünk, Urunk, minket atyai jóságod előtt elfogadottá, hogy e jámbor engesztelő szolgálat által neki a boldog viszonzást juttassa osztályrészül, nekünk pedig megszerezze kegyelmed adományait. A mi Urunk.

Secreta. Sancti Athanásii Confessóris tui atque Pontíficis, quaesumus, Dómine, ánnua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut, per haec piae placatiónis offícia, et illum beáta retribútio comitétur, et nobis grátiae tuae dona conciliet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozásra. (Mt. 10, 27.) Amit nektek sötétben mondok, mondjátok el fényes nappal, mondja az Úr; és amit fülbesúgva hallotok, hirdessétek a háztetőkről, alleluja.

Communio. (Matth. 10, 27.) Quod dico vobis in ténebris, dícite in lúmine, dicit Dóminus: et quod in aure audítis, praedicáte super tecta, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója: add, hogy Szent Atanáz hitvallód és püspököd könyörgésére, akinek

Postcommunio. Deus, fidélium remunerátor animárum: praesta; ut beáti Athanásii Confessóris tui atque Pontíficis, cujus vene-

tiszteletreméltó ünnepét megültük, elnyerjük a bocsánatot. A mi Urunk Jézus Krisztus.

rándam celebrámus festivitátem, précibus indulgéntiam consequámur. Per Dóminum nostrum.

Május 3: A szent Kereszt megtalálása.

A szent Kereszt tiszteletére két ünnep van. Az egyik ma van, a szent Kereszt megtalálásának ünnepe, a másik szeptember 14-én, a szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe. Mindkét ünnep a szent Keresztet dicsőíti, vagyis azt a fát, amelyen az Üdvözítő kínhalált szenvedett és minket megváltott. Az ünnep alapja a valódi kereszt megtalálása a keresztrefeszítés helyén, a IV. század első felében (326). Nagy Konstantin császár itt egy templomot építtetett, melyet 335 szeptember 14-én szenteltek fel és amelyben a szent Keresztet értékes szekrényben őrizték és tisztelték. Tehát a szeptemberi ünnep, a szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe emlékeztet a templom felszentelésére és a szent Kereszt megtalálására. Ezt az ünnepet már Nagy Szent Gergely pápa átvette a római liturgiába. Nyugaton a gallikán egyházban a szent Kereszt megtalálásának emlékére május 3-án ültek ünnepet. Ezt az ünnepet is 800 táján átvette a római Egyház, mint a megtalálás ünnepét. De később hozzáfűzte az ősi ünnepet a szent Kereszt visszaszerzésének emlékezetére. A szent Kereszt ugyanis 614-ben a pogány perzsák birtokába jutott, de 628-ban a görög Heraklius császár ünnepélyes diadalmenetben visszavitte a jeruzsálemi templomba. Erre az eseményre emlékeztet a római Egyházban a szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe.

Ugyanezen a napon ünnepli az Egyház I. Szent Sándor pápa, Szent Eventius és Theodulus vértanuk († 116) és Juvenalis hitvalló püspök emlékezetét († 376)

Bevonulásra. (Gal. 6, 14.)

Mi pedig dicsekedjünk a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, kiben vagyon üdvösségünk, életünk és feltámadásunk; ki által megváltattunk és megszabadultunk, alleluja, alleluja! (Zs. 66, 2.) Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket; ragyogtassa arcát felettünk és irgalmazzon nekünk. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Gal. 6, 14.)

Nos autem gloriári opórtet in Cruce Dómini nostri Jesu Christi: in quo est salus, vita, et résurrectio nostra: per quem salváti, et liberáti sumus, allelúja, allelúja. (Ps. 66, 2.) Deus misereátur nostri, et benedícat nobis: illúminet vultum suum super nos, et misereátur nostri. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Könyörgés. Isten, ki az üdvösztszerző kereszt magasztos feltalálásával szenvedésednek csodáit megújítottad, engedd, hogy az élet fájának árán az örök élet kegyelmét elnyerjük: Ki élsz és uralkodol.

Orátio. Deus, qui in praeclára salutíferae Crucis Inventióne, passiónis tuae mirácula suscitásti: concéde; ut vitális ligni prétio, aetérnae vitae suffrágia consequámur: Qui vivis et regnas cum.

Csak a csendes szentmisékben: a 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten: hogy akik szenteidnek Sándornak, Eventiusnak, Theodulusnak és Juvenalisnak születésük napját áldozattal megüljük, az ő közbenjárásukra minden fenyegető bajtól megszabaduljunk, A mi Urunk.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut qui sanctorum tuórum Alexandri, Eventii, Theoduli, atque Juvenális natalícia cólimus, a cunctis malis imminéntibus eórum intercessiónibus liberémur. Per Dóminum.

Szentlecke: Hoc enim, 397. l.

Alleluja, alleluja! ℣. (Zs. 95, 10.) Hirdessétek a nemzetek közt, hogy az Úr uralkodik a keresztfáról. Alleluja! ℣. Drága fa, drága szögeket, drága terhet hordozó, egyedül te találtattál méltónak, hogy az egek Királyát és Urát hordozzad. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 95, 10.) Dícite in géntibus, quia Dóminus regnávit a ligno. Allelúja. ℣. Dulce lignum, dulces clavos, dúlcia ferens póndera: quae sola fuísti digna sustinére Regem caelórum, et Dóminum. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (3, 1-15.)

Az időben: Volt a farizeusok közt egy Nikodémus nevű ember, a zsidók egyik főembere. Ez Jézushoz méne éjjel, és így szóla hozzá: Rabbi, tudjuk, hogy Istentől jöttél tanítóul; mert senki sem cselekedheti e jeleket, melyeket te cse-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (3, 1-15.)

In illo témpore: Erat homo ex pharisaeis, Nicodémus nómine, princeps Judaeórum. Hic venit ad Jesum nocte, et dixit ei: Rabbi, scimus quia a Deo venísti magíster, nemo enim potest haec signa fácere, quae tu facis, nisi fúerit Deus cum

lekszel, hacsak nincs vele az Isten. Felelé Jézus és mondá neki: Bizony, bizony mondom neked, hacsak valaki ujonnan nem születik, nem láthatja meg az Isten országát. Mondá neki Nikodémus: Hogyan születhetik az ember, ha már vén? csak nem mehet be ismét anyja méhébe, hogy újra szülessék? Felelé Jézus: Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába. Ami a testből született, test az; és ami a lélekből született, lélek az. Ne csodálkozzál, hogy azt mondtam neked: szükséges újra születnetek. A szél, ahol akarja, ott fú; és hallod zúgását, de nem tudod, honnét jön, vagy hová megyen; így van mindaz, ki a lélektől született. Felelé Nikodémus, és mondá neki: Miképpen lehetséges mindez? Felelé Jézus, és mondá neki: Te mester vagy Izraelben, és ezeket nem érted? Bizony, bizony mondom neked, hogy amit tudunk, azt beszéljük, és amit láttunk, arról tanuskodunk, de a mi tanuságunkat nem fogadjátok el. Ha földi dolgokról szólottam nektek, és nem hiszitek: miképpen fogjátok majd hinni, ha a mennyei dolgokról szólok nektek? És senki sem ment föl mennybe, hanem csak az,

eo. Respóndit Jesus, et dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis renátus fúerit dénuo, non potest vidére regnum Dei. Dicit ad eum Nicodémus: Quómodo potest homo nasci, cum sit senex? numquid potest in ventrem matris suae iteráto introíre, et renásci? Respóndit Jesus: Amen, amen dico tibi, nisi quis renátus fúerit ex aqua, et Spíritu Sancto, non potest introíre in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est: et quod natum est ex spíritu, spíritus est. Non miréris quia dixi tibi: opórtet vos nasci dénuo. Spíritus ubi vult spirat, et vocem ejus audis, sed nescis unde véniat, aut quo vadat: sic est omnis qui natus est ex spíritu. Respóndit Nicodémus, et dixit ei: Quómodo possunt haec fíeri? Respóndit Jesus, et dixit ei: Tu es magíster in Israel, et haec ignóras? Amen, amen dico tibi, quia quod scimus lóquimur, et quod vídimus testámur, et testimónium nostrum non accípitis. Si terréna dixi vobis et non créditis: quómodo, si díxero vobis caeléstia, credétis? Et nemo ascéndit in caelum, nisi qui descéndit de caelo, Fílius hóminis, qui est in caelo. Et sicut Móyses exaltávit serpéntem in desérto; ita exaltári opórtet Fílium hóminis: ut omnis qui credit

ki mennyből szállott alá, az Emberfia, ki mennyben vagyon. És amint Mózes fölemelte a kígyót a pusztában, úgy kell fölemeltetnie az Emberfiának, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.

in ipsum, non péreat, sed hábeat vitam aetérnam.

Felajánlásra. (Zs. 117, 16 és 17.) Az Úr jobbja győzelmet szerzett, az Úr jobbja felmagasztalt engem; nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úr tetteit, alleluja.

Offertorium. (Ps. 117, 16 et 17.) Déxtera Dómini fecit virtútem, déxtera Dómini exaltávit me: non móriar, sed vivam, et narrábo ópera Dómini, allelúja.

Csendes imádság. Az adományokra, Urunk, miket neked hozunk, tekints le megengesztelődötten, és szabadíts ki minden háborús veszedelemből, hogy Fiad szent keresztjének zászlaja alatt az ellenséges hatalom cselszövéseinek megsemmisítésével a te oltalmad alatt biztonságban lehessünk. Ugyanazon.

Secreta. Sacrifícium, Dómine, quod tibi immolámus, placátus inténde: ut ab omni nos éruat bellórum nequítia, et per vexíllum sanctae Crucis Fílii tui, ad conteréndas potestátis advérsae insídias, nos in tuae protectiónis securitáte constítuat. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Csak a csendes szentmisékben: a 2. csendes imádság, megemlékezés a szent vértanukról:

Ezekre az adományokra, kérünk, Urunk, szálljon le bőséges áldásod, hogy egyrészt munkálják bennünk kegyelmedből a megszentelődést, másrészt szentjeid ünnepén szerezzenek örömet. A mi.

Super has hóstias, quaesumus Dómine, benedíctio cópiósa descéndat: quae et sanctificatiónem nobis cleménter operétur, et de Sanctórum nos solemnitáte laetíficat. Per Dóminum.

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. A kereszt jelével szabadíts meg minket ellenségeinktől, mi Istenünk, alleluja!

Communio. Per signum Crucis de inimícis nostris líbera nos, Deus noster, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Mennyei táplálékkal táplálva és a szent italtól

Postcommunio. Repléti alimónia caelésti, et spirítali póculo recreáti,

felüdítve, kérünk téged, mindenható Isten, hogy védelmezz meg a gonosz ellenségtől minket, akiket Fiad szent Keresztjének fája által, mint a világ üdvösségére szolgáló igazságos fegyver által diadalra juttatni akartál. Ugyanazon.

quaesumus, omnípotens Deus: ut ab hoste malígno defendas, quos per lignum sanctae Crucis Fílii tui, arma justítiae pro salúte mundi, triumpháre jussísti. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Csak a csendes szentmisékben a 2. áldozás utáni imádság megemlékezés a szent vértanukról:

A szent adományokban való részvétel által megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Sándor, Eventius, Theodulus, és Juvenális szenteidnek közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi Urunk.

Refécti participatióne múneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exséquimur cultum, intercedéntibus sanctis tuis Alexándro, Evéntio, Theodúlo, et Juvenále sentiámus effectum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Május 4: Szent Monika özvegy.

Szent Ágostonnak, a könnyek és imádság gyermekének, édesanyja fiát könnyeivel térítette meg, míg pogány urát jósága és szelídsége segítette a keresztségre. † 387-ben Ostiában.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, a szomorúak vigasztalója és a benned reménylők üdvössége, te Szent Monikának fia, Ágoston, megtéréséért hullatott jámbor könnyeit irgalmasan elfogadtad, add mindkettőjük közbenjárására, hogy bűneinket megsirassuk és kegyelmedből bocsánatot nyerjünk. A mi.

Orátio. Deus, maeréntium consolátor et in te sperántium salus, qui beátae Mónicae pias lácrimas in conversióne fílii sui Augustíni misericórditer suscepísti: da nobis utriúsque intervéntu; peccáta nostra deplorare, et grátiae tuae indulgéntiam invenire. Per Dóminum.

Szentlecke: Víduas honóra, 1319. l.

Szent evangélium: Ibat Jesus, 750. l.

Május 5: Szent V. Pius pápa és hitvalló.

Tizennégy éves korában domonkos, majd pápa lett, de mint pápa is életében jámbor szerzetes maradt. Emellett erélyesen végrehajtotta a tridenti zsinat határozatait, kiadta a mai misekönyvet. Küzdött a török ellen (lásd a Rózsafüzér ünnepét, 1177. l.). Meghalt 1572-ben.

Szentmise: Si diligis, 1248. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Pius pápát az Egyház ellenségeinek megdöntésére és az istentisztelet megújítására kiválasztani méltóztattál: add, hogy védelme oltalmazzon és szolgálatodhoz úgy ragaszkodjunk, hogy minden ellenség cselvetését legyőzve az örök békének örvendhessünk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui ad conteréndos Ecclésiae tuae hostes, et ad divínum cultum reparándum, beátum Pium Pontíficem máximum elígere dignátus es: fac nos ipsíus defendi praesídiis, et ita tuis inhaerére obséquiis: ut, ómnium hóstium superátis insídiis, perpétua pace laetémur. Per Dóminum nostrum.

Május 6: Szent János apostol és evangélista (olajbafőzése a Porta Latina előtt.

Szent János második ünnepe van ma. Tulajdonképpen az ő szenvedésének tiszteletére épült római templom felszentelésének napja, annak emlékére, hogy Szent János apostolt 95-ben, az üldözés alatt forró olajba dobták és mivel ez nem ártott neki, Patmos szigetére száműzték. A művészet az apostolt többnyire ifjú arccal ábrázolja, kezében serleggel, melyből egy kígyó siklik ki. A legenda szerint ugyanis egyszer egy pogány mérgezett borral telt serleget nyujtott az apostolnak, azzal az ígérettel, hogy keresztény lesz, ha János azt minden baj nélkül kiissza. János megtette és ezzel leküzdötte ennek a pogány léleknek pokoli kígyóját. Másik értelmezése ennek az ábrázolásnak (és a Szent János-napon szokásos boráldásnak is) az apostol szeretetének szimbólikus dicsérete. A bor jelenti a mámoros istenszeretetet, melytől a kígyó, — a gonosz — menekül.

Szentmise: Protexisti, 1276. l., az alábbiak kivételével

Könyörgés. Isten, ki látod, hogy szenvedéseink mindenünnen szorongatnak minket; add meg kérünk, hogy Szent János apostolod és evangelistád dicső köz-

Orátio. Deus, qui conspícis quia nos úndique mala nostra pertúrbant: praesta, quaesumus; ut beáti Joánnis Apóstoli tui et Evangelístae intercéssio glo-

benjárása oltalmazzon minket. A mi Urunk.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa. Alleluja. ℣. (Ozeás 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a liliom és mindörökké virágzik az Úr előtt. Alleluja.

riósa nos prótegat. Per Dóminum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur. Allelúja. ℣. (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

Szent evangélium : Accéssit 1081. l.

Csendes imádság. Adományainkat és imáinkat fogadd el, kérünk, Urunk, és a mennyei miszteriumban tisztíts meg és hallgass meg minket kegyesen. A mi.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibúsque suscéptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozás utáni imádság. Megújítva, Urunk, a mennyei kenyér által, kérünk, táplálj minket az örök életre. A mi Urunk.

Postcommunio. Refécti, Dómine, pane caelésti: ad vitam, quaesumus, nutriámur aetérnum. Per Dóminum.

Május 7: Szent Szaniszló püspök és vértanu.

Krakkói püspök volt. Mint ilyen felemelte szavát II. Boleszláv lengyel király erkölcstelen élete ellen és ki is közösítette őt. Ezért miséje közben a dühöngő király rátámadt és a püspök fejét levágta 1079-ben.

Szentmise : Protexísti, 1276. l., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Isten, kinek tiszteletéért a dicsőséges Szaniszló püspök a gonoszok kardjától elesett: add meg, kérünk, hogy mindazok, kik segítségéért könyörögnek, kérésük üdvös eredményét elnyerjék. A mi Urunk.

Orátio. Deus, pro cujus honóre gloriósus Póntifex Stanisláus gládiis impiórum occúbuit: praesta, quaesumus; ut omnes, qui ejus implórant auxílium, petitiónis suae salutárem consequántur efféctum. Per Dóminum.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a neked hozott adományokat ; és

Secreta. Múnera tibi, Dómine, dicáta sanctífica: et, intercedénte beáto

Szent Szaniszló vértanud és püspököd közbenjárására általuk kiengesztelve tekints ránk. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Ez a szent egyesülés Urunk, tisztítson meg minket a bűntől; és Szent Szaniszló vértanud és püspököd közbenjárására tegyen a mennyei orvosság részeseivé. A mi Urunk.

Stanisláo Mártyre tuo atque Pontífice, per éadem nos placátus inténde. Per Dóminum.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crímine: et, intercedénte beáto Stanisláo Mártyre tuo atque Pontífice, caeléstis remédii fáciat esse consórtes. Per Dóminum nostrum.

Május 8: Szent Mihály arkangyal megjelenése.

A mai ünnep a Gargano-hegyen való megjelenését ünnepli, mely 495 körül történt. (L. bővebben 1163. l.)

Szentmise: Benedícite 1162. l., de az introitushoz két, az offertoriumhoz és a communiohoz egy alleluját fűzünk hozzá s a szentlecke után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket a harcban, hogy el ne vesszünk a félelmes ítéleten. Alleluja. ℣. A tenger megmozdult, a föld megrendült, midőn Mihály arkangyal leszállott a mennyből. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. Sant cte Míchael Archángele, defénde nos in praelio: ut non pereámus in treméndo judício. Allelúja. ℣. Concússum est mare, et contrémuit terra, ubi Archángelus Míchael descéndit de caelo. Allelúja.

Május 9: Nazianzi Szent Gergely püspök, hitvalló és egyháztanító.

Athénben tanult jóbarátjával, Nagy Szent Vazullal együtt. Már 28 éves volt, mikor megkeresztelkedett és barátjával együtt remete, majd püspök lett. Különösen az arianusok ellen küzdött; † 389-ben.

Szentmise: In médio, 1288. l., a Justus cor suum kezdetű szentleckével, 1291. l.

Május 10: Szent Antoninus püspök és hitvalló.

Firenzei jegyző fia, 16 éves korában domonkos lett; meghalt mint Firenze érseke, 1459-ben. Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Gordiánus és Epimachus vértanuk emlékezetét, akik a hitehagyott Julianus alatt szenvedtek vértanuságot 362 körül.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Antonius hitvallód és püspököd érdemei segítsenek, Urunk, minket: és amint benne téged csodálatosnak hirdetünk, úgy dicsekedhessünk azzal is, hogy hozzánk irgalmas voltál. A mi.

Orátio. Sancti Antonini, Dómine, Confessóris tui atque Pontíficis méritis adjuvémur: ut, sicut te in illo mirábilem praedicámus, ita in nos misericórdem fulsse gloriémur. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten: hogy nekünk, akik Szent Gordiánus és Epimachus vértanuid ünnepét üljük, az ő közbenjárásuk legyen nálad a mi segítségünk. A mi Urunk.

Da, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui beatórum Mártyrum tuórum Gordiáni et Epímachi solémnia cólimus, eórum apud te intercessiónibus adjuvémur. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Fogadd el kegyesen, Urunk, a Szent Gordiánus és Epimachus vértanuid érdemeiért neked szentelt adományokat, és add, hogy az örök életre segítségünkké váljanak. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled.

Hóstias tibi, Dómie, beatórum Mártyrum tuórum Gordiáni et Epímachi dicátas méritis, benígnus assúme: et ad perpétuum nobis tríbue proveníre subsídium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum. Qui tecum vivit et regnat.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

Kérünk mindenható Isten, hogy a mennyei eledel, amelyet magunkhoz vettünk, Szent Gordiánus és Epimachus vértanuid közbenjárására minden viszontagság ellen oltalmazzon meg minket. A mi Urunk.

Quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui caeléstia alimenta percépimus, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Gordiáno et Epímacho, per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum.

Május 12: Szent Nereus, Achilleus, Domitilla és Pongrác vértanuk.

Római vértanuk; Nereus és Achilleus testvérek voltak és Domitillának, Vespasianus császár unokájának szolgálatában állottak; 98 körül szenvedtek mind a hárman vértanuságot. — Pongrác pedig, mint 14 éves gyermek halt meg hitéért Diocletianus alatt, 304-ben.

Bevonulásra. (Zs. 32, 18-20.) Íme, nézi az Úr szeme azokat, akik őt félik, kik irgalmát remélik, alleluja: és megmenti a haláltól lelkűket; ő segít és oltalmaz meg minket, alleluja, alleluja. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjetek, igazak, az Urnak, a jámborokhoz illik a dícséret. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Szüntelenül oltalmazzon minket, kérünk, Urunk, Szent Néreus, Achilleus, Domitilla és Pongrác vértanuid ünnepe; s tegyen minket szolgálatodra méltókká. A mi.

Introitus. (Ps. 32, 18-20.) Ecce óculi Dómini super timéntes eum, sperántes in misericórdia ejus, allelúja: ut eripiat a morte ánimas eórum: quóniam adjútor, et protéctor noster est, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 1.) Exsultáte, justi, in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Orátio. Semper nos, Dómine, Mártyrum tuórum Nérei, Achillei, Domitíllae atque Pancrátii fóveat quaesumus, beáta solémnitas: et tuo dignos reddat obséquio. Per Dóminum.

Szentlecke: Stabunt justi, 1277. l.

Alleluja, alleluja. ℣. Ez az igazi testvériség, mely legyőzte a világ gonoszságait; követte Krisztust és a mennyei ország dicsőségét bírja. Alleluja. ℣. Téged dícsőít, Uram, imádva a mártirok sokasága. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. Haec est vera fratérnitas, quae vicit mundi crímina: Christum secúta est, ínclyta tenens regna caeléstia. Allelúja. ℣. Te Mártyrum candidátus laudat exércitus, Dómine. Allelúja.

Szent evangélium: Erat quidam, 785. l.

Felajánlásra. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek és hűségedet az egybegyűlt szentek, alleluja, alleluja.

Csendes imádság. Szent Néreus, Achilleus, Domitilla és Pongrác vértanuid dicsőséges hitvallása, kérünk, Urunk, legyen kedves előtted; és ajánlja neked adományainkat és esdje ki

Offertorium. (Ps. 88, 6.) Confitebúntur caeli mirabília tua, Dómine: et veritátem tuam in ecclésia sanctórum, allelúja, allelúja.

Secreta. Sanctórum Mártyrum tuórum, quaesumus, Dómine, Nérei, Achillei, Domitíllae atque Pancrátii sit tibi grata confessio: quae et múnera nostra comménde, et tuam nobis

számunkra mindig bocsánatodat. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 32, 1.) Örvendezzetek igazak az Úrban, alleluja, a jámborokhoz illik a dícséret, alleluja.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk, hogy a szentségek, melyeket vettünk, Szent Néreus, Achilleus, Domitilla és Pongrác vértanuid könyörgésére szerezzék meg egyre jobban számunkra a te kiengesztelődésedet. A mi Urunk.

indulgéntiam semper implóret. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 32, 1.) Gaudéte, justi, in Dómino, allelúja: rectos decet collaudátio, allelúja.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine: ut beatórum Mártyrum tuórum Nérei, Achillei, Domitíllae atque Pancrátii deprecatiónibus, sacraménta sancta, quae súmpsimus, ad tuae nobis proficiant placatiónis augméntum. Per Dóminum.

Május 13: Bellarmin Szent Róbert püspök, hitvalló és egyháztanító.

Az ellenreformáció nagy hittudósa. Pázmány Péter mestere és példaképe. Gonzagai Szent Alajos lelki vezetője. † 1621-ben Rómában. XI. Pius pápa avatta szentté és egyháztanítónak nyilvánította.

Szentmise : In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével :

Könyörgés. Isten, ki Szent Róbert püspöködet és egyháztanítódat, hogy a tévedések cselvetéseit meghiúsíthassa és az Apostoli Szék jogaiért küzdhessen, csodálatos tudással ékesítetted, engedd érdemelért és közbenjárására, hogy mi az igazság szeretetében gyarapodjunk, a tévedő szívek pedig visszatérjenek az Egyház egységébe. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui ad erróram insídias repellendas et Apostólicae Sedis jura propugnánda, beátum Robértum Pontíficem tuum atque Doctórem mira eruditióne et virtúte decorásti: ejus méritis et intercessióne concéde: ut nos in veritátis amóre crescámus et errántium corda ad Ecclésiae tuae rédeant unitátem. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke : Optávi, 899. l.

Alleluja, alleluja. ℣. (Dán. 12, 3.) Az értelmesek tündökleni fognak, mint az égboltozat fénye. Alleluja. ℣. Akik igazságra oktatnak sokakat, mint a csillagok örökön örökké. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Dan. 12, 3.) Qui docti fúerint, fulgébunt quasi spléndor firmaménti. Allelúja. ℣. Qui ad justítiam erúdiunt multos, quasi stellae in perpétuas aeternitátes. Allelúja.

Felajánlásra. (Zs. 72, 28.) Nekem azonban jó az Istenhez ragaszkodnom, az Úrban, az Istenben biznom, és hirdetnem minden dícséretedet Sion leányának kapuiban, alleluja.

Csendes imádság. Áldozati adományokat hozunk neked, Urunk, kellemes illatul, és add, hogy Szent Róbert intésein és példáján okulva, parancsaid ösvényén örvendező szívvel fussunk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Mt. 5, 14.) Ti vagytok a világ világossága; úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiteket és dicsőítsék Atyátokat, ki mennyekben vagyon, alleluja.

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett szentségek, Urunk Istenünk, élesszék bennünk a szeretet tűzét, melytől Szent Róbert hatalmas lángra gyulladva magát szüntelen Egyházad szolgálatára adta. A mi.

Offertorium. (Ps. 72, 28.) Mihi autem adhaerére Deo bonum est, pónere in Dómino Deo spem meam: ut annúntiem omnes praedicatiónes tuas in portis fíliae Sion, allelúja.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, in odórem suavitátis offérimus: et praesta: ut beáti Robérti mónitis et exémplis edócti, per sémitam mandatórum tuórum dilatáto corde currámus. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 5, 14.) Vos estis lux mundi: sic lúceat lux vestra coram hominibus, ut vídeant ópera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est, allelúja.

Postcommunio. Sacraménta, quae súmpsimus, Dómine Deus noster, in nobis fóveant caritátis ardórem: quo beátus Robértus veheménter accénsus pro Ecclésia tua se júgiter impendébat. Per Dóminum.

Május 14: Szent Bonifác vértanu.

Egy bűnös római asszony intézője volt. Keleti útja alkalmával látta a keresztények állhatatosságát és maga is Krisztus híve lett. Tarsusban szenvedett vértanuságot, 306 körül.

Szentmise: Protexisti, 1276. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy minket, akik Szent Bonifác vértanud ünnepét üljük, az ő közbenjárása segítsen előtted. A mi Urunk, Jézus Krisztus.

Orátio. Da, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui beáti Bonifátii Mártyris tui solémnia cólimus, ejus apud te intercessiónibus adjuvémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Csendes imádság. Adományainkat és imáinkat fogadd el, kérünk Urunk, és a mennyei misztériumban tisztíts meg és hallgass meg minket kegyesen. A mi Urunk, Jézus Krisztus.

Áldozás utáni imádság. A szent adományokban való részvétel által megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Bonifác vértanud közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi Urunk.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibúsque suscéptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum nostrum, Jesum Christum.

Postcommunio. Refécti participatióne múneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exséquimur cultum, intercédente beáto Bonifátio Mártyre tuo, sentiámus efféctum. Per Dóminum Jesum Christum Fílium tuum.

Május 15: De la Salle Keresztelő Szent János hitvalló.

Reimsban született; pap, majd kanonok lett. Ekkor alapította meg a keresztény iskolatestvérek kongregációját. † 1719-ben, Rouenben.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, te Keresztelő Szent János hitvallót támasztottad, hogy a szegényeket a kereszténységben oktassa, az ifjúságot az igaz úton megerősítse és ki ő általa az Egyházban új családot gyüjtöttél: engedd kegyesen, hogy közbenjárására és példájára dicsőségedért buzgólkodva és a lelkek üdvéért égve az ő mennyei koronájának részeseivé lehessünk. A mi

Oratio. Deus, qui ad christiánam páuperum eruditiónem, et ad juvéntam in via veritátis firmándam, sanctum Joánnem Baptístam Confessórem excitásti, et novam per eum in Ecclésia famíliam collegísti: concéde propítius; ut ejus intercessióne et exémplo, stúdio glóriae tuae in animárum salúte fervéntes, ejus in caelis corónae partícipes fíer. valeámus. Per Dóminum.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (18, 1-5.)

Az időben: Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: Ugyan ki na-

✠ **Sequéntia sancti Evangéli** secúndum Matthaeum. (18, 1-5.)

In illo témpore: Accessérunt discípuli ad Jesum, dicéntes: Quis, putas, major

gyobb a mennyek országában? És magához hívván Jézus egy kisdedet, közéjük állítá és mondá: Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok és nem lesztek, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded, az nagyobb a mennyek országában. És aki befogad egy ilyen kisdedet az én nevemben, engem fogad be.

est in regno caelórum? Et ádvocans Jesus párvulum, státuit eum in médio eórum, et dixit: Amen dico vobis, nisi convérsi fuéritis, et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelórum. Quicúmque ergo humiliáverit se sicut párvulus iste, hic est major in regno caelórum. Et qui suscéperit unum párvulum talem in nómine meo, me súscipit.

Május 16: Szent Ubald püspök és hitvalló.

Gubbio püspöke volt; az apostoli egyszerűség, szelídség és lelkipásztori hűség mintaképe. † Gubbióban, 1160-ban.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Segítségedet, kérünk, Urunk, kiengesztelődötten add meg nekünk és Szent Ubald hitvallód és püspököd közbenjárására terjeszd ki fölénk kegyesen jobbodat az ördög minden gonoszsága ellen. A mi Urunk.

Orátio. Auxílium tuum nobis, Dómine, quaesumus, placátus impénde: et, intercessióne beáti Ubáldi Confessóris tui atque Pontíficis, contra omnes diáboli nequítias déxteram super nos tuae propitiatiónis exténde. Per Dóminum.

Május 17: Bayloni Szent Paskál hitvalló.

Spanyolországban pásztorfiú volt; később ferences laikustestvér és portás több kolostorban. Alázatosság, vezeklés és felebaráti szeretet, és főként az Oltáriszentség iránt való tisztelet voltak az erényei. Ezért lett az eucharisztikus egyesületek pártfogója. † 1592-ben, Villarealban, Spanyolországban.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Paskál hitvallódat tested és véred szentséges titka iránt való csodálatos szeretettel ékesítetted: engedd kegyesen, hogy mi is érdemesek legyünk az isteni la-

Orátio. Deus, qui beátum Paschálem Confessórem tuum mirífica erga córporis et sánguinis tui sacra mystéria dilectióne decorásti: concéde propítius; ut, quam ille ex hoc divino

komából azt a lelki édességet meríteni, amelyet ő merített: Ki élsz és uralkodol.

convívio spíritus percépit pinguédinem, eámdem et nos percípere mereámur: Qui vivis.

Május 18: Szent Venáncius vértanu.

Umbriában született; 15 éves korában kegyetlenül megkínozták hitéért, de az angyal mellette állt; végül is lefejezték 250 körül, Camerinóban.

Szentmise: Húsvéti időben Protexísti, 1276. l., húsvéti időn kívül: In virtúte, 1258. l., mindkét esetben az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki ezt a napot Szent Venáncius vértanud győzelmével szenteltél meg, hallgasd meg néped könyörgését és add, hogy akik érdemeit tiszteljük, hitének állhatatosságát is utánozzuk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Ez adományt, mindenható Isten, tegyék Szent Venáncius érdemei kedvessé előtted; hogy az ő segítségének támogatásával dicsőségének társai lehessünk. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, az örökélet szentségeit s alázatosan kérjük, hogy Szent Venáncius vértanud esedezésére eszközöljenek ki számunkra bocsánatot és kegyelmet. A mi.

Orátio. Deus, qui hunc diem beáti Venántii Mártyris tui triúmpho consecrásti: exáudi preces pópuli tui, et praesta; ut, qui ejus mérita venerámur, fídei constántiam imitémur. Per Dóminum.

Secreta. Hanc oblatiónem, omnípotens Deus, beáti Venántii mérita tibi reddant accéptam: ut, ipsíus subsídiis adjúti, glóriae ejus consórtes efficiámur. Per Dóminum.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, aetérnae vitae sacraménta, te humíliter deprecántes: ut, beáto Venántio Mártyre tuo pro nobis deprecánte, véniam nobis concílient, et grátiam. Per Dóminum.

Május 19: Celesztin Szent Péter pápa és hitvalló.

Először remete volt, majd megalapította Szent Benedek rendjének legszigorúbb ágát, a róla elnevezett celestinus-rendet. Már 72 éves agg, amikor akarata ellenére pápának megválasztották. Négyhónapi uralkodás után azonban lemondott. Nemsokára meghalt, 1296-ban.

Ugyanezen a napon ünnepli az Egyház Szent Pudentiana szűz emlékezetét, ki Szent Praxedis (júl. 21.) testvére volt és a 2. században élt Rómában.

Szentmise: Si diligis, 1248. l. az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Celesztin Szent Pétert a pápai trónra emelted és megtanítottad, hogy azt az alázatos életért újra elhagyja; engedd kegyesen, hogy példájára mindent megvessünk a világon és így méltán elnyerhessük az alázatosaknak igért jutalmakat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oratio. Deus, qui beátum Petrum Caelestínum ad summi pontificátus ápicem sublimásti, quique illum humilitáti postpónere docuísti: concéde propítius; ut ejus exémplo cuncta mundi despícere, et ad promíssa humílibus praemia pervenire felíciter mereámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság, megemlékezés Szent Pudentiana szűzről a Dilexisti kezdetű szentmise imádságai. val, 1309. l.)

Május 20: Szienai Szent Bernardin hitvalló.

Ferences szerzetes volt és Kapisztrán Szent János mestere, Híres népszónok és Jézus szent Neve iránt való ájtatosság terjesztője. Az ő szellemét valósítják meg a Credo-egyesületek. † 1444-ben, Aquillában.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Urunk Jézus, ki Szent Bernardin hitvallódnak szent neved iránt rendkívüli szeretetet adtál: érdemeiért és könyörgésére, kérünk, öntsd belénk kegyesen szereteted lelkét: Ki élsz.

Oratio. Dómine Jesu, qui beáto Bernardíno Confessóri tuo exímium sancti nóminis tui amórem tribuísti: ejus, quaesumus, méritis et intercessióne, spíritum nobis tuae dilectiónis benígnus infúnde: Qui vivis.

Szent evangélium: Ecce nos, 1299. l.

Május 25: VII. Szent Gergely pápa és hitvalló.

A clunyi bencés kolostor szerzetese volt. Mikor Rómába került, nagy tehetsége és az Egyházhoz való hűsége több pápa nagy támogatójává tette. 1073-ban maga is pápa lett. IV. Henrik császárral folytatott investitura-küzdelemben menekülnie kellett és Salernoban halt meg, 1085-ben. Utolsó szavai voltak: «Szerettem az igazságot és gyűlöltem az igazságtalanságot; azért halok meg számkivetésben.»

Ugyanezen a napon üli az Egyház I. Szent Orbán pápa és vértanu emlékezetét; † 230-ban.

Szentmise: Si diligis 1248. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, a benned reménylők erőssége, te Egyházad szabad-

Oratio. Deus, in te sperántium fortitúdo, qui beátum Gregórium Confes-

ságának megvédésére Szent Gergely hitvallódat és pápádat az állhatatosság erényével megerősítetted; add, hogy példájára és közbenjárására minden támadást bátran legyőzzünk. A mi Urunk.

sórem tuum atque Pontíficem, pro tuénda Ecclésiae libertáte, virtúte constántiae roborásti: da nobis, ejus exémplo et intercessióne, ómnia adversántia fórtiter superáre. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Orbánról:

Könyörgés. Nyájadra, örök Pásztor, tekints le kiengesztelődötten: és örök oltalommal őrizd meg Szent Orbán vértanud és pápád által, akit egész Egyházad pásztorává tettél. A mi Urunk, Jézus Krisztus, te Fiad által.

Oratio. Gregem tuum, Pastor aetérne, placátus inténde: et, per beátum Urbanum. Mártyrem tuum atque Summum Pontíficem, perpétua protectióne custódi; quem totíus Ecclésiae praestitísti esse pastórem. Per Dóminum nostrum.

A 2. csendes imádság: Szent Orbánról:

Fogadd el jóságosan, Urunk, a neked örömmel hozott ajándékokat, és add meg, hogy Szent Orbán közbenjárására Egyházad mint a hit sértetlenségének örvendezhessék, mint pedig mindenkor nyugodt időkben ujjonghasson. A mi Urunk.

Múnera, quae tibi, Dómine, laetántes offérimus, súspice benígnus, et praesta: ut, intercedénte beáto Urbano, Ecclésia tua et fídei integritáte laetétur, et témporum tranquillitáte semper exsúltet. Per Dóminum nostrum.

A 3. áldozás utáni imádság: Szent Orbánról:

Sokasítsd meg, kérünk Urunk, Egyházadban nekünk adott kegyelem lelkét: hogy Szent Orbán vértanud és pápád könyörgésére ne nélkülözze sem a pásztor a nyáj engedelmességét, sem a nyáj a pásztor gondját. A mi Urunk.

Multíplica, quaesumus, Dómine, in Ecclésia tua spíritum grátiae, quem dedisti: ut beáti Urbani Mártyris túi atque Summi Pontíficis deprecatióne nec pastóri oboediéntia gregis nec gregi desit cura pastóris. Per Dominum nostrum.

Május 26: Néri Szent Fülöp hitvalló.

Évtizedeken át áldásos apostoli tevékenységet fejtett ki Rómában, különösen a szegények, betegek közt és az ifjúság körében. Meghalt 1595-ben, Rómában.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Aladár (Eleutherius) pápa és vértanu emlékezetét. Görög származású volt. Mint pápa a montanisták eretneksége ellen küzdött. † 189-ben.

Bevonulásra. (Róm. 5, 5.) Az Isten szeretete kiáradt szívünkbe az ő, bennünk lakozó Lelke által. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 102, 1.) Áldjad lelkem az Urat: s egész bensőm az ő szent nevét. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, ki Szent Fülöp hitvallódat szenteid dicsőségére emelted, engedd kegyesen, hogy akik ünnepét örömmel üljük, erényeinek példájából hasznot meríthessünk. A mi Urunk.

Introitus (Rom. 5, 5.) Cáritas Dei diffúsa est in córdibus nostris per inhabitántem Spíritum ejus in nobis. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 102, 1.) Bénedic, ánima mea, Dómino: et ómnia quae intra me sunt, nómini sancto ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beátum Philíppum Confessórem tuum Sanctórum tuórum glória sublimásti: concéde propítius; ut, cujus solemnitáte laetámur, ejus virtútum proficiámus exémplo. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Aladárról:

Könyörgés. Nyájadra, örök Pásztor, tekints le kiengesztelődötten: és örök oltalommal őrizd meg Szent Aladár vértanud és pápád által, akit egész Egyházad pásztorává tettél. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a Te Fiad által, ki veled él és uralkodik.

Oratio. Gregem tuum, Pastor aetérne, placátus inténde: et, per beátum Eleutherium Mártyrem tuum atque Summum Pontíficem perpétua protectióne custódi; quem totíus Ecclésiae praestitísti esse pastórem. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke: Optávi, 899. l.

Átvonulásra. (Zs. 33, 12, 6.) Jöjjetek fiaim, hallgassatok reám, hadd oktassalak az Úr félelmére. ℣. Járuljatok hozzá és felvidultok; és arcotok nem szégyenül meg.

Graduale. (Ps. 33, 12 et 6.) Veníte, fílii, audíte me: timórem Dómini docébo vos. ℣. Accédite ad eum, et illumináminí: et fácies vestrae non confundéntur.

Alleluja, alleluja. ℣. (Jer. sir. 1, 13.) A magasból tüzet bocsátott csontjaimba és kioktatott engem. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Thren. 1, 13.) De excélso misit ignem in óssibus meis, et erudívit me. Allelúja.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Jer. sir. 1, 13.) A magasból tüzet bocsátott csontjaimba és kioktatott engem. Alleluja. ℣. (Zs. 38, 4.) Szívem bensőmben felhevült: és elmélkedésemben lángra gyúlt. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Thren. 1. 13.) De excélso misit ignem in óssibus meis, et erudívit me. Alleluja. ℣. (Ps. 38, 4.) Concáluit cor meum intra me: et in meditatióne mea exardéscet ignis. Allelúja.

Szent evangélium: Sint lumbi vestri, 1294. l.

Felajánlásra. (Zs. 118, 32.) Parancsaid útján futok, mert szívemet te bátorítod. (H. i. Alleluja.)

Csendes imádság. Az itt levő adományokra, kérünk, Urunk, tekints le megengesztelődve és add: hogy a Szentlélek azzal a tűzzel gyujtsa lángra szívünket, amely Szent Fülöp szívét csodálatosan áthatotta. A mi Urunk . . . ugyanazon Szentlélekkel.

Offertorium. (Ps. 118, 32.) Viam mandatórum tuórum cucúrri, cum dilatásti cor meum. (T. P. Allelúja.)

Secreta. Sacrifíciis praesséntibus, quaesumus, Dómine, inténde placátus: et praesta; ut illo nos igne Spíritus Sanctus inflámmet, quo beáti Philíppi cor mirabíliter penetrávit. Per Dóminum . . . in unitáte ejúsdem.

A 2. csendes imádság: Szent Aladárról:

Csendes imádság. A felajánlott adományokkal, kérünk, Urunk, jóságosan világosítsd meg Egyházadat, hogy nyájad is mindenhol gyarapodjék és a pásztorok is a te kormányzásod alatt neved iránt hálásak legyenek. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 83, 3.) Újjongva eped szívem és testem az élő Isten után. (H. i. Alleluja.)

Secreta. Oblátis munéribus, quáesumus, Dómine, Ecclésiam tuam benígnus illúmina: ut, et gregis tui proficiat ubíque succéssus, et grati fiant nómini tuo, te gubernánte, pastóres. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 83, 3.) Cor meum, et caro mea exsultavérunt in Deum vivum. (T. P. Allelúja.)

Áldozás utáni imádság. Megízlelve, Urunk, a mennyei örömöket: kérünk, hogy Szent Fülöp hitvallód érdemei és követése által mindenkor vágyakozzunk azokra, amik által valóban élünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Caelestibus, Dómine, pasti delíciis: quaesumus: ut beáti Philíppi Confessóris tui méritis et imitatióne, semper éadem, per quae veráciter vívimus, appetámus. Per Dóminum nostrum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Aladárról:

Áldozás utáni imádság. A szent eledellel táplált Egyházadat, kérünk Urunk, megengesztelődötten kormányozd: hogy hatalmas irányításoddal vezetve elnyerje szabadságának növekedését és a vallás sértetlenségében megmaradjon. A mi Urunk.

Postcommunio. Refectióne sancta enutrítam gubérna, quaesumus, Dómine, tuam placátus Ecclésiam: ut, poténti moderatióne dirécta, et increménta libertátis accípiat et in religiónis integritáte persístat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Május 27: Szent Béda Venerabilis hitvalló és egyháztanító.

Az angol bencések legnagyobb tudósa. «Az angol történetírás atyja». Tudásával szentsége versenyzett. † 735-ben, a yarrowi kolostorban.

Ugyanezen a napon ülli az Egyház Szent János pápa és vértanu emlékezetét. Az ariánus Nagy Teodorik császár Ravennában fogságba vetette és ott halt meg 526-ban.

Szentmise: In médio, 1288. l. az alábbiak kivételével.

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Béda hitvallód és egyháztanítód tudományával megdicsőítéd; engedd kegyesen szolgáidnak, hogy bölcsesége mindig megvilágosítsa és érdemei segítsék őket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui Ecclésiam tuam beáti Bedae Confessóris tui atque Doctóris eruditióne clarificas: concéde propítius fámulis tuis; ejus semper illustrári sapiéntia et méritis adjuvári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság; megemlékezés I. Szent János pápa és vértanuról, a Si diligis kezdetű szentmise imádságaival, 1248. l.)

Május 28: Szent Ágoston püspök és hitvalló.

A római Szent András-kolostor perjele volt, mikor Nagy Szent Gergely pápa negyven bencés társával elküldötte Anglia megtérítésére. Így lett Anglia apostola. † 604-ben.

Szentmise : Sacerdótes tui, 1285. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki az angól törzseket Szent Ágoston hitvallód és püspököd tanításai és csodái által az igaz hit fényével megvilágosítani méltóztattál: engedd, hogy közbenjárására a tévelygők szíve is visszatérjen igazságod egységébe, és mi is egyek legyünk akaratod teljesítésében. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszalonikaiakhoz írt leveléből. (I. 2, 2-9.)

Testvérek: Bizodalmunk volt az Istenünkben, hogy a nagy gondok közepette hirdessük nektek az Isten evangéliumát. Mert a mi intő beszédünk nem fakad sem tévedésből, sem tisztátalanságból, és nem történik álnoksággal, hanem amiképp az Isten kipróbált és igazolt minket, hogy ránk bízassék az evangélium: akképp beszélünk, nem mint olyanok, kik az emberek tetszését keresik, hanem az Istenét, aki vizsgálja szívünket. Egyáltalában nem szokásunk a hízelgő beszéd, amint tudjátok, sem az alkalomkeresés a kapzsiságra, amire tanunk az Is-

Orátio. Deus, qui Anglórum gentes, praedicatióne et miráculis beáti Augustíni Confessóris tui atque Pontíficis, verae fídei luce illustráre dignátus es: concéde; ut, ipso interveniénte, errántium corda ad veritátis tuae rédeant unitátem, et nos in tua simus voluntáte concórdes. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Thessalonicénses. (I. 2, 2-9.)

Fratres: Fidúciam habúimus in Deo nostro loqui ad vos Evangélium Dei in multa sollicitúdine. Exhortátio enim nostra non de erróre, neque de immundítia, neque in dolo, sed sicut probáti sumus a Deo, ut crederétur nobis Evangélium: ita lóquimur, non quasi homínibus placéntes, sed Deo, qui probat corda nostra. Neque enim aliquándo fúimus in sermóne adulatiónis, sicut scitis: neque in occasióne avarítiae: Deus testis est: nec quaeréntes ab homínibus glóriam, neque a vobis, neque ab áliis; cum possémus vobis óneri esse ut Christi Apóstoli: sed facti

ten. Nem is kerestük az elismerést az emberektől, sem tőletek, sem másoktól. Habár rátok nehezedhettünk volna, mint Krisztus apostolai, mégis úgy voltunk köztetek, mint kicsinyek, oly módon, amint a dajka ápolgatja gyermekét. Akként ragaszkodtunk hozzátok és szívesen akartuk nektek adni nemcsak az Isten evangéliumát, hanem életünket is, mert nagyon megkedveltünk titeket. Emlékeztek ugyanis, testvérek, munkánkra és fáradozásunkra; éjjel-nappal dolgoztunk és úgy hirdettük nálatok az Isten evangéliumát, hogy ne legyünk közületek senkinek sem terhére.

sumus párvuli in médio vestrum, tamquam si nutrix fóveat fílios suos. Ita desiderántes vos, cúpide volebámus trádere vobis non solum Evangélium Dei, sed étiam ánimas nostras: quóniam caríssimi nobis facti estis. Mémores enim estis, fratres, labóris nostri, et fatigatiónis: nocte ac die operántes, ne quem vestrum gravarémus, praedicávimus in vobis Evangélium Dei.

Szent evangélium : Designávit, 940. l.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk az áldozatot Szent Ágoston püspököd és hitvallód ünnepén alázattal kérve, hogy az elveszett juhok térjenek vissza az egy akolba és ezzel az üdvös eledellel táplálkozzanak. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Az üdvötszerző áldozattal megújítva, alázattal kérünk, Urunk, hogy azt Szent Ágoston közbenjárására mindenhol és mindenkoron bemutassák nevednek. A mi Urunk.

Secreta. Sacrifícium tibi offérimus, Dómine, in solemnitáte beáti Augustíni Pontifícis et Confessóris tui, humíliter deprecántes: ut oves, quae periérunt, ad unum ovíle revérsae, hoc salutári pábulo nutriántur. Per Dóminum.

Postcommunio. Hóstia salutári refécti: te, Dómine, súpplices exorámus; ut éadem, beáti Augustíni interveniénte suffrágio, in omni loco nómini tuo júgiter immolétur. Per Dóminum nostrum.

Május 29: Pazzi Szent Mária Magdolna szűz.

Firenzei régi nemes család sarja. Tíz éves korában szűzességet fogadott, később karmelita lett. Jelszava: szenvedni vagy meghalni. Így jutott el az Istennel való misztikus egyesülésig. Meghalt 1607-ben.

Szentmise: Dilexisti, 1309. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, a szűzesség kedvelője, ki Szent Mária Magdolna szüzet szeretetedre gyullasztottad és mennyei adományokkal ékesítetted: add, hogy akit az ünnepi áldozat bemutatásával tisztelünk, tisztaságában és szeretetében utánozzuk. A mi Urunk.

Órátio. Deus, virginitátis amátor, qui beátam Maríam Magdalénam Vírginem tuo amóre succénsam, caeléstibus donis decorásti: da ut, quam festíva celebritáte venerámur, puritáte et caritáte imitémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Május 30: I. Szent Félix pápa és vértanu.

Sok szenvedésével érdemelte ki a vértanu nevet. 269—274-ig kormányozta a világot.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

Május 31: Mericl Szent Angela szűz.

Szegény szülők gyermeke. Szentföldre zarándokolt s ezután alapította meg az Orsolya-apácákat. Először a felebaráti szeretet gyakorlása volt a céljuk, később tanítókká lettek. † 1540-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Petronilla szűz emlékezetét. A Flaviusok császári családjából származott. Valószínű Szent Péter keresztelte meg. † az I. században, Rómában.

Szentmise: Dilexisti, 1309. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki azt akartad, hogy Szent Angela által Egyházadban a neked szentelt szüzek új társasága viruljon fel: add, hogy az ő közbenjárására angyali életet élhessünk és minden földiről lemondva, az örök örömök élvezésére méltók legyünk. A mi Urunk.

Órátio. Deus, qui novum per beátam Angelam sacrárum Vírginum collégium in Ecclésia tua floréscere voluísti: da nobis, ejus intercessióne, angélicis móribus vívere; ut, terrénis ómnibus abdicátis, gáudiis pérfrui mereámur aetérnis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Petronilláról, a Dilexist kezdetű szentmise könyörgéseivel, 1309. l.)

Csendes imádság. Az adományok, melyeket Szent Angela emlékünnepén, neked, Urunk, elhoztunk, esdjék ki a bocsánatot hibáinkért és szerezzék meg nekünk kegyelmed ajándékait. A mi Urunk.

Secreta. Hóstia, Dómine, quam tibi beátae Angelae memóriam recoléntes offérimus, et nostrae pravitátis véniam implóret, et grátiae tuae nobis dona concíliet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: Szent Petronilláról, 1310. l.)

Áldozás utáni imádság. A mennyei tápláléktól megújítva, alázatosan kérünk, Urunk, hogy Szent Angela imájára és példájára minden szennytől megtisztuljunk és neked testileg és lelkileg tessünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Caelésti alimónia refécti, súpplices te, Dómine, deprecámur: ut beátae Angelae précibus et exémplo, ab omni labe mundáti, et córpore tibi placeámus, et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Petronilláról, 1311. l.)

Péntek, Úrnap nyolcada után: Jézus szentséges Szívének ünnepe.

Ezen ünnep liturgiájának tárgya: *a)* a Jézus testi szíve, amennyiben a második isteni személlyel való titokteljes egyesüléssel isteni és ezért imádásra méltó Szív *b)* Jézus testi szíve, mint Jézus istenemberi szeretetének székhelye és forrása, amellyel mennyei Atyja és az emberek iránt viseltetik. *c)* Jézus mindenekfeletti szeretete, ki szívéből merítette az erőt mindazon magasztos és csodálatos tettekhez, melyeket lelkünk üdvözítésére véghezvitt és visz most is mennyei dicsőségében és a legméltóságosabb Oltáriszentségben való titokteljes jelenlétében.

Jézus Szíve tiszteletének szelleme és tartalma oly régi, mint maga az Egyház. Külső formáját azonban Szent Benedek két nagylelkű leányának munkája alapította meg. Szent Gertrúd (1256—1302): «Az isteni szeretet küldötte» és Hackeborni Szent Mechtild (1241—1299): «Lelki kegyelmek könyve». Buzgó apostolai voltak még Jézus Szíve tiszteletének többek között Canisius Szent Péter (1521—1597) és Eudes Szent János, a Jézus és Mária szentséges Szíve tisztelet papi kongregációnak alapítója († 1680). Szalézi Szent Ferenc (1567—1622) is műveiben különösképpen Jézus Szíve iránti szeretetre tanít és lelki leányait eredetileg «Jézus Szíve leányainak» nevezte. Közülük választotta ki az Úr az eszközöket, akik által legszentebb Szíve tiszteletének azon külső formáját és jelentését adta, ahogy ma a liturgiában és a hívő nép szívében él. Szolgálójának: Alacoque Szent Margitnak (1647—1690) egy látomásában kinyilvánította: «Azt akarom, hogy Úrnapja nyolcada utáni pénteken az egész Egyházban Szívem tiszteletére ünnepet tartsanak . . . Azoknak a nevei, akik az én isteni szívemet tisztelik és ezt az ájtatosságot az emberek között terjesztik, legyenek szívembe írva és én sohasem akarom onnan kitörölni azokat».

XIII. Kelemen pápa az ünnepet jóváhagyta (1765), IX. Pius az egész Egyházba bevezette (1856) és XIII. Leó elsőrendű ünneppé emelte (1889), XI. Pius pápa külön miseszöveget rendelt el erre az ünnepre (1929).

Jézus szentséges Szívének ünnepén, ha csak lehet, járuljunk a szentáldozáshoz, engesztelésül azon bántalmakért, melyekkel az isteni Szívet a legméltóságosabb Oltáriszentségben illetik és vegyünk részt az ünnepélyes felajánláson, mely által a hívők az isteni Szív szolgálatának szentelik magukat. Az Úr kinyilatkoztatása alapján kilenc egymásután következő hónap első péntekén járuljunk a szentáldozáshoz, felajánlva a fent említett engesztelésül. Miután Jézus Szívének ünnepe legtöbbször június hónapjára esik, azért ez a hónap a legszentebb Szív tiszteletének szentelt hónap.

Bevonulásra. (Zs. 32, 11, 19.) Szíve szándéka nemzedékről-nemzedékre, és megmenti a haláltól lelkűket és éhinség idején táplálja őket. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjetek, igazak, az Úrnak," a jámborokhoz illik a dicséret. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki irgalmasságodban Szent Fiadnak bűneink által halálra sebzett Szívében nekünk szeretetednek véghetetlen kincseit nyujtani méltóztatol: engedd, könyörgünk, hogy míg áldozatunk hódoló tiszteletét neki bemutatjuk, ugyanakkor méltó elégtételünk adóját is lerójuk. Ugyanazon Jézus Krisztus által.

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (3, 8-19.)

Testvérek: Nekem, az összes szentek között a legkisebbnek jutott osztályrészül a kegyelem: hirdetni

Introitus. (Ps. 32, 11 et 19.) Cogitatiónes Cordis ejus in generatióne et generatiónem: ut éruat a morte ánimas eórum et alat eos in fame. (T. P. Alleluja, alleluja.) (Ps. ibid., 1.) Exsultáte, justi, in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nobis in Corde Fílii tui, nostris vulneráto peccátis, infinítos dilectiónis thesáuros misericórditer largíri dignáris: concéde, quáesumus: ut, illi devótum pietátis nostrae praestántes obséquium, dignae quoque satisfactiónis exhibeámus offícium. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (3, 8-19.)

Fratres: Mihi, ómnium sanctórum minimo, data est grátia haec, in géntibus evangelizáre investi-

a pogányok közt Krisztus felfoghatatlan gazdagságát és felvilágosítani mindenkit, miként vált valóra a titok, amely öröktől fogva el volt rejtve a mindeneket teremtő Istenben, hogy most kinyilváníttassék az Istennek sokszoros bölcsesége a mennyei fejedelemségeknek és hatalmasságoknak az egyház útján az örök végzés szerint, mely beteljesedett Krisztus Jézusban, a mi Urunkban, akiben bizodalmunk van és bátorságos útunk a benne való hit által. Ez okból hajtom meg térdemet a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja előtt, akitől minden nemzetség nevét nyerte a mennyben és a földön. Adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy megerősödjetek benső emberré az ő Lelke által, hogy Krisztus a hit által szívetekben lakjék; s a szeretetben meggyökerezve és megalapozva legyetek s fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység, és megismerhessétek Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést, s beteljetek az Istennek egész teljességével.

gábiles divítias Christi, et illumináre omnes, quae sit dispensátio sacraménti abscónditi a sáeculis in Deo, qui ómnia creávit: ut innotéscat principátibus et potestátibus in caeléstibus per Ecclésiam multifórmis sapiéntia Dei, secúndum praefinitiónem saeculórum, quam fecit in Christo Jesu, Dómino nostro, in quo habémus fidúciam et accéssum in confidéntia per fidem ejus. Hujus rei grátia flecto génua mea ad Patrem Dómini nostri Jesu Christi, ex quo omnis patérnitas in caelis et in terra nominátur, et det vobis secúndum divítias glóriae suae, virtúte corroborári per Spíritum ejus in interiórem hóminem, Christum habitáre per fidem in córdibus vestris: in caritáte radicáti, et fundáti, ut possítis compreháendere cum ómnibus sanctis, quae sit latitúdo, et longitúdo, et sublímitas, et profúndum: scire étiam supereminéntem sciéntiae caritátem Christi, ut impleámini in omnem plenitúdinem Dei.

Átvonulásra. (Zs. 24, 8-9.) Édes az Úr és igazságos s azért útbaigazítja a vétkeseket. ℣. Vezérli a jóban az alázatosakat, megtanítja útjaira a szelídeket.

Graduale. (Ps. 24, 8-9.) Dulcis et rectus Dóminus, propter hoc legem dabit delinquéntibus in via. ℣. Díriget mansuétos in judício, docébit mites vias suas.

Alleluja, alleluja! ℣. (Mt. 11,29.)Vegyétek magatokra az én igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű; és nyugalmat találtok lelketeknek.Alleluja.

Allelúja,allelúja.℣.(Matth. 11, 29.) Tóllite jugum meum super vos, et díscite a me, quia mitis sum, et húmilis corde: et inveniétis réquiem animábus véstris. Allelúja.

Hetvened vasárnap után fogadalmi misékben az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 102, 8-10.) Irgalmas az Úr és könyörületes, hosszan tűrő és felette kegyelmes. ℣. Nem tartja meg haragját mindenkoron, és nem fenyeget mindörökké ℣. Nem bűneink szerint bánt velünk és nem gonoszságaink szerint fizetett meg nekünk.

Tractus. (Ps. 102, 8-10.) Miséricors et miserátor Dóminus, longánimus et multum miséricors. ℣. Non in perpétuum irascétur, neque in aetérnum comminábitur. ℣. Non secúndum peccáta nostra fecit nobis, neque secúndum iniquitátes nostras retríbuit nobis.

Húsvéti időben a graduale és a tractus helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Mt. 11, 29 és 28.) Vegyétek magatokra az én igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű; és nyugalmat találtok lelketeknek. Alleluja. ℣. Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én felüdítlek titeket. Alleluja.

Allelúja,allelúja.℣. (Matth 11, 29 et 28.) Tóllite jugum meum super vos, et díscite a me, quia mitis sum et húmilis Corde: et inveniétis réquiem animábus vestris. Allelúja. ℣. Veníte ad me, omnes qui laborátis, et oneráti estis, et ego refíciam vos. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (19, 31-37.)

Az időben: A zsidók pedig (mivel készületnap volt), hogy ne maradjanak keresztben a testek szombaton (mert ama szombatnap nagy vala), kérék Pilátust, hogy törjék meg azok szárcsontjait, és vegyék le őket. Menének hát a katonák, és az elsőnek ugyan megtörék

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (19, 31-37.)

In illo témpore: Judaei, (quóniam Parascéve erat) ut non remanérent in cruce córpora sábbato, (erat enim magnus dies ille sábbati) rogavérunt Pilátum, ut frangeréntur eórum crura, et tolleréntur. Venérunt ergo mílites: et primi quidem fregérunt crura, et altérius,

szárait és a másiknak is, kit megfeszítettek övele. Mikor pedig Jézushoz értek, látván, hogy ő már meghalt, nem törék meg szárait, hanem egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottan vér és víz jöve ki. És aki ezt látta, bizonyságot tett róla, és igaz az ő tanusága. És az tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek. Mert ezek azért történtek, hogy beteljesedjék az Írás: Csontot nem fogtok törni benne. És ismét más Írás mondja: Látni fogják, kit vertenek által.

Felajánlásra. (Zs. 68, 21.) Gyalázatot és nyomorúságot szenved a szívem, kerestem, ki szánakozzék rajtam, de nem akadt senki sem, ki vigasztaljon engem, de senkit sem leltem.

qui crucifíxus est cum eo. Ad Jesum autem cum venissent, ut vidérunt eum jam mórtuum, non fregérunt ejus crura; sed unus mílitum láncea latus ejus apéruit, et contínuo exívit sanguis, et aqua. Et qui vidit, testimónium perhíbuit: et verum est testimónium ejus. Et ille scit quia vera dicit, ut et vos credátis. Facta sunt enim haec ut Scriptúra implerétur: Os non comminuétis ex eo. Et íterum ália Scriptúra dicit: Vidébunt in quem transfixérunt.

Offertorium. (Ps. 68, 21.) Impropérium exspectávit cor meum, et misériam: et sustínui qui simul contristarétur, et non fuit: et qui consolarétur, et non invéni.

Húsvéti időben a fogadalmi misékben ezt mondjuk:

(Zsoltár 39, 7-9.) Égő- s bűnért való áldozatot nem követelsz, ezért mondom: Ím, eljövök. A könyv élén az van írva felőlem, hogy akaratodat teljesítsem, ezt akarom, én Istenem, törvényed itt van szívemben, alleluja.

Csendes imádság. Tekints, kérünk, Urunk, szerelmes Fiad Szívének kimondhatatlan szeretetére, hogy az, amit most felajánlunk, legyen előtted kedves és bűneinkért engesztelést nyujtó áldozat. Ugyanazon a mi.

(Psalmus 39, 7-9.) Holocáustum et pro peccáto non postulásti; tunc dixi: Ecce, vénio. In cápite libri scriptum est de me ut fácerem voluntátem tuam: Deus meus, vólui et legem tuam in médio Cordis mei, allelúja.

Secreta. Réspice, quaesumus, Dómine, ad ineffábilem Cordis dilécti Fílii tui caritátem, ut quod offérimus sit tibi munus accéptum et nostrórum expiátio delictórum. Per eúmdem Dóminum.

Prefáció Jézus Szívéről, 565. l.

Áldozásra. (Ján. 19, 34.) Egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottan vér és víz jöve ki.

Communio. (Joann. 19, 34.) Unus, milítum láncea latus ejus apéruit, et continuo exívit sanguis et aqua.

Húsvéti időben a fogadalmi misékben ezt mondjuk:

(Ján. 7, 37.)Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyék, alleluja, alleluja.

(Ján. 7, 37.) Si quis sitit, véniat ad me et bibat, allelúja, allelúja.

Áldozás utáni imádság. Szent titkaid, Urunk Jézus, öntsék belénk isteni buzgalmadat: hogy édes-séges Szívednek nyájasságát megismerve, tanuljuk meg a földieket megvetni és az égieket szeretni: Ki élsz.

Postcommunio. Praebeant nobis, Dómine Jesu, divínum tua sancta fervórem; quo dulcíssimi Cordis tui suavitáte percépta discámus terréna despícere et amáre caeléstia: Qui vivis et regnas.

Június 2: Szent Marcellin, Péter és Erazmus püspök, vértanuk.

Mind a hárman 303 körül szenvedtek vértanuságot. Marcellin pap volt és Péter exorcista, borzasztó kínzások után lefejezték őket Rómában. Erazmus püspök volt és már korán a segítő szentek közt tisztelték, így már Szent Benedek is nagy tisztelője volt.

Szentmise a húsvéti időn kívül:

Bevonulásra. (Zs. 33, 18.) Kiáltanak az igazak, őket az Úr meghallgatja, és minden szorongatásukból kiszabadítja. (Zs. u. o. 2.) Áldom az Urat minden időben, ajkamon van dicsérete szüntelen. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 33, 18.) Clamavérunt justi, et Dóminus exaudivit eos: et ex ómnibus tribulatiónibus eórum liberávit eos. (Ps. ibid., 2) Benedícam Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki Szent Marcellin, Péter és Erazmus vértanuid évenkénti ünnepével megörvendeztetsz minket, add, kérünk, hogy azok példája gyujtson lángra bennünket, kiknek érdemeiért örvendünk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui nos ánnua beatórum Mártyrum tuórum Marcellíni, Petri atque Erásmi solemnitáte laetíficas: praesta,quaesumus; ut, quorum gaudémus méritis, accendámur exémplis. Per Dóminum nostrum Jesum.

Szentlecke: Existimo, 708. l.

Átvonulásra. (Zsolt. 33, 18-19.) Kiáltanak az igazak, őket az Úr meghallgatja; és minden szorongásukból kiszabadítja. ℣. Közel van az Úr a megtört szívűekhez, és megmenti az alázatos lelkűeket.

Alleluja, alleluja. ℣. (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja.

Graduale. (Ps. 33, 18-19.) Clamavérunt justi, et Dóminus exaudívit eos: et ex ómnibus tribulatiónibus eórum liberávit eos. ℣. Juxta est Dóminus his, qui tribuláto sunt corde: et húmiles spíritu salvábit.

Allelúja, allelúja. ℣. (Joann. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis: et fructus vester máneat. Allelúja.

Szent evangélium : Cum audiéritis, 1267. l.

Felajánlásra. (Zs. 31, 11.) Örvendjetek az Úrban és vigadjatok igazak: egyenesszívűek, mindnyájan ujjongjatok.

Csendes imádság. Ez az adomány, melyet szent vértanuid születésnapját felújítva elhoztunk, kérünk, Urunk, oldja meg bűnösségünk bilincseit és eszközölje ki nekünk irgalmad adományait. A mi Urunk.

Áldozásra (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket; úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békességben vannak.

Áldozás utáni imádság. A szent adománnyal eltöltve, Urunk, alázatosan kérünk, hogy köteles szolgálatunk áldozatának megünneplése által kegyelmed növekedését érezhessük. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 31, 11.) Laetámini in Dómino, et exsultáte, justi: et gloriámini, omnes recti corde.

Secreta. Haec hóstia, quaesumus, Dómine, quam sanctórum Mártyrum tuórum natalítia recensántes offérimus: et víncula nostrae pravitátis absólvat, et tuae nobis misericórdiae dona concíliet. Per Dóminum.

Communio. (Sap. 3, 1, 2 et 3.) Justórum ánimae in manu Dei sunt, et non tanget illos torméntum malítiae: visi sunt óculis insipiéntium mori: illi autem sunt in pace.

Postcommunio. Sacro múnere satiáti, súpplices te, Dómine, deprecámur: ut, quod débitae servitútis celebrámus offício, salvatiónis tuae sentiámus augméntum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Húsvéti időben szentmise: Sancti tui, 1279. l., a fenti könyörgéssel, csendes és áldozás utáni imádsággal és szentleckével, de a szentlecke után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja. ℣. (Zs. 115, 15.) Az Úr színe előtt drága dolog az ő szentjeinek halála. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Joann. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis; et fructus vester máneat. Allelúja. ℣. (Ps. 115, 15.) Pretiósa in conspéctu Dómini mors Sanctórum ejus. Allelúja.

Június 4: Caracciolo Szent Ferenc hitvalló.

Nagy betegségben megígérte, hogy Istennek szenteli életét. Szerzetes-kongregációt alapít, hogy tagjai a kórházakban, börtönökben és a missziókban lelkipásztorok legyenek. † 1608-ban Olaszországban.

Bevonulásra. (Zsoltár 21, 15; 68, 10.)

Szívem olyan lett testem belsejében, mint a megolvadt viasz; mert engem emészt a buzgóság házadért. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 72, 1.) Mily jó az Isten Izraelhez, azokhoz, kik igaz szívűek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Ferencet, ez új rend alapítóját, az imádságban való buzgósággal és a bűnbánat szeretetével ékesítetted, add meg szolgáidnak, hogy utánzásában úgy haladjanak, hogy szüntelenül imádkozva s testüket szolgálatba hajtva a mennyei dicsőségre eljutni érdemesek legyenek. A mi Urunk.

Introitus. (Psalmus 21, 15; 68, 10.)

Factum est cor meum tamquam cera liquéscens in médio ventris mei: quóniam zelus domus tuae comédit me. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 72, 1.) Quam bonus Israel Deus: his, qui recto sunt corde! ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beátum Franciscum, novi órdinis institutórem, orándi stúdio et poeniténtiae amóre decorásti: da fámulis tuis in ejus imitatióne ita proffícere; ut, semper oántes et corpus in servitútem redigéntes, ad caeléstem glóriam pervenire mereántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (4, 7-14.)

Az igaz, haljon meg bár idő előtt, nyugalomban leszen; mert a tisztes aggkort nem a hosszú élet adja, és nem az évek száma méri; ellenkezőleg: az ember bölcsesége az igazi ősz haj, s a szeplőtelen élet az igazi aggkor. Mert kedvessé lett Isten előtt, szeretetet talált, s ő elvitte, mert bűnösök között töltötte életét; elragadta, hogy a gonoszság meg ne rontsa elméjét, s az álnokság meg ne tévessze lelkét; mert a bohóság igézete homályba helyezi a jót, s a csapongó szenvedély megrontja az ártatlan szívet. Mivel hamar tökéletessé lett, hosszú időt töltött be. Mert lelke kedves volt Isten előtt, sietve kiragadta őt a gonoszság közepéből.

Átvonulásra. (Zs. 41, 2.) Amint kívánkozik a szarvas a forrás vizéhez: úgy kívánkozik lelkem tehozzád, Isten. ℣. (Zs. u. o. 3.) Szomjazza lelkem az erős, élő Istent.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 72, 26.) Érje bár testemet, szívemet enyészet, szívem Istene s osztályrészem mindörökké az Isten. Alleluja.

Léctio libri Sapiéntiae. (4, 7-14.)

Justus, si morte praeoccupátus fúerit, in refrigério erit. Senéctus enim venerábilis est non diutúrna, neque annórum número computáta: cani autem sunt sensus hóminis, et aetas senectútis vita immaculáta. Placens Deo factus est diléctus, et vivens inter peccatóres translátus est. Raptus est, ne malítia mutáret intelléctum ejus, aut ne fíctio decíperet ánimam illíus. Fascinátio enim nugacitátis obscúrat bona, et inconstántia concupiscéntiae transvértit sensum sine malítia. Consummátus in brevi explévit témpora multa, plácita enim erat Deo ánima illíus: propter hoc properávit edúcere illum de médio iniquitátum.

Graduale. (Psalm. 41, 2.) Quemádmodum desíderat cervus ad fontes aquárum: ita desíderat ánima mea ad te, Deus. ℣. (Ps. ibid., 3.) Sitívit ánima mea ad Deum fortem vivum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 72, 26.) Defécit caro mea, et cor meum: Deus cordis mei, et pars mea Deus in aetérnum. Allelúja.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 64, 5.) Boldog, akit kiválasztasz és magadhoz fogadsz; ki udvaraidban lakha-

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 64, 5.) Beátus quem elegísti, et assumpsísti: inhabitábit in átriis tuis. Allelúja. ℣.

tik. Alleluja. ℣. (Zs. 111, 9.) A szegényeknek bőven osztogat; igazsága örökre megmarad. Alleluja.

(Ps. 111, 9.) Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi. Allelúja.

Szent evangélium: Sint lumbi vestri, 1294. l.

Felajánlásra. (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma; gyarapszik mint a Libanon cédrusa. (H. i. Alleluja.)

Offertorium. (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur. (T. P. Allelúja.)

Csendes imádság. Add meg nekünk, legkegyesebb Jézus; hogy akik Szent Ferenc kiváló érdemeit ünnepeljük, a szeretet ugyanolyan lángjára gyúljunk, mint ő és így e szent asztalodat méltóképpen állhassuk körül: Ki élsz.

Secreta. Da nobis, clementíssime Jesu: ut praeclára beáti Francísci mérita recoléntes, eódem nos, ac ille, caritátis igne succénsi, digne in circúitu sacrae hujus mensae tuae esse valeámus: Qui vivis et regnas.

Áldozásra. (Zs. 30, 20.) Uram, mily bőséges az édességed, melyet elrejtettél a téged félőknek. (H. i. Alleluja.)

Communio. (Ps. 30, 20.) Quam magna multitúdo dulcédinis tuae, Dómine, quam abscondísti timéntibus te! (T. P. Allelúja.)

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk, hogy a szentséges áldozatnak, melyet Szent Ferenc ünnepén bemutatunk Fölségednek, kedves emléke és gyümölcse lelkünkben állandóan megmaradjon. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Sacrosáncti sacrifícii, quaesumus, Dómine, quod hódie in solemnitáte beáti Francísci tuae obtúllmus majestáti, grata semper in méntibus nostris memória persevéret, et fructus. Per Dóminum.

Június 5: Szent Bonifác püspök és vértanu.

Előkelő angol család sarja, majd bencés lesz és így megy misszlós útjára a germán (német) törzsek közé. Dokkum mellett 52 szerzetestársával együtt vértanuságot szenvedett, 755-ben.

Bevonulásra. (Iz. 65, 19, 23.) Örvendeni fogok Jeruzsálemben és örülni az én népemen: és nem hallatszik benne többé

Introitus. (Isaí. 65, 19 et 23.) Exsultábo in Jerúsalem et gaudébo in pópulo meo: et non audiétur in eo ultra vox fletus

siralom szava és kiáltás szava. Az én választottaim nem munkálkodnak hiába és nem nemzenek rettegés között: mert az Úr áldottainak ivadéka az és velők unokáik. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 43, 2.) Isten, tulajdon fülünkkel hallottuk, atyáink beszélték el nekünk, mit műveltél napjaikban. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Bonifác püspököd és vértanud buzgósága által számos népet méltóztattál neved megismerésére meghívni, engedd kegyesen, hogy akinek ünnepét üljük, atyai oltalmát is érezzük. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

et vox clamóris. Elécti mei non laborábunt frustra, neque generábunt in conturbatióne: quia semen benedictórum Dómini est, et nepótes eórum cum eis. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 43, 2.) Deus, áuribus nostris audívimus: patres nostri narravérunt opus, quod operátus es in diébus eórum. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui multitúdinem populórum, beáti Bonifátii Mártyris tui atque Pontíficis zelo, ad agnitiónem tui nóminis vocáre dignátus es: concéde propítius; ut, cujus solémnia cólimus, étiam patrocínia sentiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke: Laudémus viros, 885. l.

Átvonulásra. (Pét. I. 4, 13-14.) Örüljetek, ha Krisztus szenvedéseiben résztvehettek, hogy az ő dicsőségének kinyilatkoztatásában is vigadva örvendezzetek. ℣. Ha szidalmaznak titeket Krisztus nevéért, boldogok lesztek, mert az Isten tisztelete, dicsősége és ereje és az ő Lelke megnyugszik rajtatok.

Alleluja, alleluja. ℣. (Iz. 66, 12.) Rája térítem a békességet, mint a folyóvizet s mint megáradt patakot a dicsőséget. Alleluja.

Graduale. (I. Petr. 4, 13-14.) Communicántes Christi passiónibus gaudéte, ut in revelatióne glóriae ejus gaudeátis exsultántes. ℣. Si exprobrámini in nómine Christi, beáti éritis: quóniam quod est honóris, glóriae, et virtútis Dei, et qui est ejus Spíritus, super vos requiéscet.

Alleluja, allelúja. ℣. (Isai. 66, 12.) Declinábo super eum quasi flúvium pacis, et quasi torréntem inundántem glóriam. Allelúja.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Iz. 66, 10, 14.) Vigadjatok Jeruzsálemmel és örvendezzetek benne mindnyájan, kik szeretitek az Urat. Alleluja. ℣. Meglátjátok és örülni fog szívetek: megismertetik az Úr keze az ő szolgáin. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Isaí. 66,10 et 14.) Laetámini cum Jerúsalem,et exsultáte in ea omnes, qui dilígitis Dóminum. Allelúja. ℣. Vidébitis, et gaudébit cor vestrum: cognoscétur manus Dómini servis ejus. Allelúja.

Szent evangélium: Videns Jesus, 1215. l.

Felajánlásra. (Zs. 15, 7-8.) Áldom az Urat, ki ezt megérttette velem; szüntelen magam előtt látom az Istent; hisz ő áll jobbomon, hogy meg ne inogjak. (H. i. Alleluja.)

Offertorium. (Ps. 15, 7 et 8.) Benedícam Dóminum, qui tríbuit mihi intellléctum: providébam Deum in conspéctu meo semper, quóniam a dextris est mihi ne commóvear. (T. P. Allelúja.)

Csendes imádság. Szálljon le, kérünk, Urunk, áldásod bősége ez adományokra, és adja meg nekünk kegyelmesen a megszentelődést és töltsön el örömmel Szent Bonifác vértanud és püspököd ünnepén. A mi Urunk.

Secreta. Super has hóstias, Dómine, quaesumus, benedíctio copiósa descéndat: quae et sanctificatiónem nostram misericórditer operétur: et de sancti Bonifátii Mártyris tui atque Pontíficis fáciat solemnitáte gaudére. Per Dóminum.

Áldozásra. (Jelen. 3, 21.) Aki győzelmes lesz, annak megadom, hogy velem üljön trónomon; amint én is győztem és Atyámmal ülök az ő trónján. (H. i. Alleluja.)

Communio. (Apoc 3, 21.) Qui vícerit, dabo ei sedére mecum in throno meo: sicut et ego vici, et sedi cum Patre meo in throno ejus. (T. P. Allelúja.)

Áldozás utáni imádság. Az üdvöthozó misztériumban megszentelődve, kérünk, Urunk, hogy Szent Bonifác vértanud és püspököd kegyes imádsága értünk meg ne szűnjék, kit nekünk vezetőül és pártfogóul adtál. A mi Urunk.

Postcommunio. Sanctificáti, Dómine, salutári mystério: quaesumus; ut nobis sancti Bonifátii Mártyris tui atque Pontíficis pia non desit orátio, cujus nos donásti patrocínio gubernári. Per Dóminum. nostrum Jesum Christum.

Június 6: Szent Norbert püspök és hitvalló.

Rajnamenti német volt. Eleinte könnyelmű világi életet élt, de egy villámcsapás, mely lovát megölte, őt magát elkábította, az Isten útjára téríti. Eleinte vándorszónok, majd megalapítja a premontrei rendet. † 1134-ben

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Norbert hitvallódat és püspöködet igéd kiváló hirnökévé tetted és általa Egyházadat új renddel gazdagítottad; add, kérünk, hogy érdemei által mindazt, amit szavával és tetteivel egyaránt tanított, a te segítségeddel mi is megtehessük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui beátum Norbértum Confessórem tuum atque Pontíficem, verbi tui praecónem exímium effecísti, et per eum Ecclésiam tuam nova prole foecundásti: praesta, quaesumus; ut, ejúsdem suffragántibus méritis, quod ore símul et ópere dócuit, te adjuvánte, exercére valeámus. Per Dóminum.

Június 9: Szent Primus és Felicián vértanuk.

A Diocletianus-féle üldözések idején szenvedtek vértanuhalált 303 körül.

Szentmise a húsvéti időn kívül:

Bevonulásra. (Sirák 44, 15, 14.)

Népek emlegetik a szentek bölcseségét, és dicséretüket hirdeti a gyülekezet: nevük pedig él örökkön örökké. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjetek, igazak, az Úrnak, a jámborokhoz illik a dicséret. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, Urunk, hogy Szent Primus és Felicián vértanuid ünnepét mindenkor úgy üljük meg, hogy közbenjárásukra oltalmad adományait elnyerjük. A mi Urunk.

Introitus. (Eccli. 44, 15 et 14.)

Sapiéntiam sanctórum narrent pópuli, et laudes eórum núntiet ecclésia: nómina autem eórum vivent in saeculum saeculi. (Ps. 32, 1.) Exsultáte, justi, in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Orátio. Fac nos, quaesumus, Dómine, sanctórum Mártyrum tuórum Primi et Feliciáni semper festa sectári: quórum suffrágiis protectiónis tuae dona sentiámus. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke : Justi autem, 1269. l.

Átvonulásra. (Zs. 88, 6, 2.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek és hűségedet az egybegyűlt szentek. ℣. Az Úr kegyelmeit örökké éneklem, nemzedékről-nemzedékre.

Alleluja, alleluja. ℣. Ez az igazi testvériség, mely legyőzi a világ gonoszságait: követi Krisztust és a mennyei ország dicsőségét birja. Alleluja.

Graduale. (Ps. 88, 6 et 2.) Confitebúntur caeli mirabília tua, Dómine: étenim veritátem tuam in ecclésia sanctórum. ℣. Misericórdias tuas, Dómine, in aetérnum cantábo: in generatióne et progénie.

Allelúja, allelúja. ℣. Haec est vera fratérnitas, quae vicit mundi crímina: Christum secúta est, ínclyta tenens regna caeléstia. Allelúja.

Szent evangélium : Confíteor tibi Pater, 835. l.

Felajánlásra. (Zs. 67, 36.) Csodálatos az Isten az ő szentjeiben: Izrael Istene ad erőt és hatalmat népének: áldott legyen az Isten, alleluja.

Csendes imádság. Legyen kedves előtted, kérünk, Urunk, a dicső vértanuság ünnepén a szent áldozatra szánt adomány: és tisztíts meg minket bűneinktől és az áldozatban egyesüljenek szolgáid. A mi.

Áldozásra. (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy Szent Primus és Felicián vértanuid mennyei misztériummal megült ünnepe szerezze meg ne-

Offertorium. (Ps. 67, 36.) Mirábilis Deus in sanctis suis: Deus Israel, ipse dabit virtútem, et fortitúdinem plebi suae: benedíctus Deus, allelúja.

Secreta. Fiat tibi, quaesumus, Dómine, hóstia sacránda placábilis, pretiósi celebritáte martyrii: quae et peccáta nostra purificet, et tuórum tibi vota concíliet famulórum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Joánn. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis; et fructus vester máneat.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut sanctórum Mártyrum tuórum Primi et Feliciáni caeléstibus mystériis celebráta solémnitas, indulgéntiam no-

künk könyörülő bocsánatodat. A mi Urunk.

bis tuae propitiatiónis acquírat. Per Dóminum.

Húsvéti időben a szentmise: Sancti tui, 1279. l., a fenti könyörgéssel, szent evangéliummal, csendes és áldozás utáni imádsággal, a szentlecke után pedig ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. Ez az igazi testvériség, mely legyőzi a világ gonoszságait: követi Krisztust és a menynyei ország dicsőségét bírja. Alleluja. ℣. Téged dicsőlt, Urunk, imádva a mártirok sokasága. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. Haec est vera fratérnitas, quae vicit mundi crímina: Christum secúta est, ínclyta tenens regna caeléstia. Allelúja ℣. Te Mártyrum candidátus laudat exércitus, Dómine. Allelúja.

Június 10: Szent Margit királyné, özvegy.

Szent István királyunk unokája, aki Skócia királynője lett. Különösen kitűnt a szegények iránt való szeretete, vezeklése és imádságos lelke. Az édesanya és királynő példaképe. † 1093-ban.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Margit királynét a szegények iránt való szeretetben csodálatossá tetted; add, hogy közbenjárására és példájára szívünkben az irántad való szeretet szüntelenül növekedjék. A mi.

Orátio. Deus, qui beátam Margarítam regínam exímia in páuperes caritáte mirábilem effecísti: da; ut ejus intercessióne et exémplo, tua in córdibus nostris cáritas júgiter augeátur. Per Dóminum.

Június 11: Szent Barnabás apostol.

Valószínű az Úr 72 tanítványa közül való. Később Szent Pál apostol vette társul maga mellé, minthogy a Szentlélek maga jelölte ki kettőjüket apostolnak és együtt tették meg az első missziós utat. Ezután Cyprus szigetén hirdette az evangéliumot. † 65-ben.

Szentmise a húsvéti időn kívül:

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók, előttem Isten, a te barátaid; mily hatalmas a számuk. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem; tu-

Introitus. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui Deus: nimis confortátus est principátus eórum. (Ps. ibid., 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti

dod, ha leülök és ha felkelek. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki Szent Barnabás apostolod érdemei és közbenjárása által megörvendeztetsz minket: engedd kegyesen, hogy jótéteményeidet, amelyeket általa kérünk, kegyelmed ajándékából elnyerjük. A mi.

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (11, 21-26; 13, 1-3.)

Ama napokban: A hivők nagy számban tértek meg Antiochiában az Úrhoz. Hírük eljutott a jeruzsálemi egyház fülébe, azért elküldték Barnabást Antiochiába. Mikor ő ideérkezett és meglátta az Isten malasztját, megörült s inté mindnyájukat, hogy maradjanak meg az Úrban szívük eltökélése mellett, mert ő derék férfi vala, telve Szentlélekkel és hittel. És nagyszámú sokaság áll vala az Úrhoz. Barnabás azután elutazott Tarzusba, hogy felkeresse Sault s mikor megtalálta, elhozta Antiochiába. És egy álló esztendőn át jelen voltak az összejöveteleken s nagy sokaságot tanítottak, úgy hogy Antiochiában nevezték legelőször a tanítványokat keresztényeknek. Az antiochiai egyházban pedig valának próféták és tanítók, köztük: Barnabás és Simon,

me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam. ℣. Glória Patri,

Orátio. Deus, qui nos beáti Bárnabae Apóstoli tui méritis et intercessióne laetíficas: concéde propítius; ut, qui tua per eum benefícia póscimus, dono tuae grátiae consequámur. Per Dóminum.

Léctio Actuum Apostolórum. (11, 21-26; 13, 1-3.)

In diébus illis: Multus numerus credéntium Antiochíae convérsus est ad Dóminum. Pervénit autem sermo ad aures ecclésiae, quae erat Jerosólymis, super istis: et misérunt Bárnabam usque ad Antiochíam. Qui cum pervenísset, et vidísset grátiam Dei, gavísus est: et hortabátur omnes in propósito cordis permanére in Dómino: quia erat vir bonus, et plenus Spíritu Sancto, et fide. Et appósita est multa turba Dómino. Profféctus est autem Bárnabas Tarsum, ut quaereret Saulum: quem cum invenísset, perdúxit Antiochíam. Et annum totum conversáti sunt ibi in ecclésia: et docuérunt turbam multam, ita ut cognominaréntur primum Antiochíae discípuli, Christiáni. Erant autem in ecclésia, quae erat Antiochíae, prophétae et doctóres, in quibus Bárnabas, et Simon,

kit Nigernek neveztek, cirenei Lucius, továbbá Manahen, Heródes negyedes fejedelemnek a bizalmasa és Saul. Miközben ezek az Úrnak szolgálatát végezték és böjtöltek, mondá nekik a Szentlélek: Különítsétek el nekem Sault és Barnabást a munkára, amelyre meghívtam őket. Erre böjtöt tartottak, imádkoztak, rájuktették kezüket, azután útra bocsátották őket.

Átvonulásra. (Zs. 18, 5, 2.) Az egész földre elhat szózatuk s a földkerekség határaira szavuk. ℣. Isten dicsőségét beszélik az egek és keze művét hirdeti az égbolt.

Alleluja, alleluja. ℣. (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (10, 16-22.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Íme, úgy küldlek titeket, mint juhokat a farkasok közé. Legyetek tehát okosak, mint a kígyók és szelídek, mint a galambok. Óvakodjatok pedig az emberektől. Mert átadnak titeket a törvényszékeknek és megostoroznak benneteket zsinagógáikban; és a helytartókhoz és királyokhoz hurcolnak majd énéretqui vocabátur Niger, et Lúcius Cyrenénsis, et Mánahen, qui erat Heródis Tetrárchae collactáneus, et Saulus. Ministrántibus autem illis Dómino, et jejunántibus, dixit illis Spíritus Sanctus: Segregáte mihi Saulum, et Bárnabam in opus, ad quod assúmpsi eos. Tunc jejunántes, et orántes, imponentésque eis manus dimisérunt illos.

Graduale. (Ps. 18, 5. et 2.) In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum. ℣. Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmaméntum.

Allelújа, allelújа. ℣. (Joann. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis: et fructus vester máneat. Allelújа.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (10, 16-22.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Ecce ego mitto vos sicut oves in médio lupórum. Estóte ergo prudéntes sicut serpéntes, et símplices sicut colúmbae. Cavéte autem ab homínibus. Tradent enim vos in concíliis, et in synagógis suis flagellábunt vos: et ad praesides, et ad reges ducémini propter me in testimónium illis, et géntibus. Cum

tem, bizonyságul nekik és a pogányoknak. Mikor pedig átadnak titeket, ne legyen rá gondotok, miképpen és mit mondjatok; mert adatik nektek azon órában, mit szóljatok. Hisz nem ti vagytok, akik beszéltek, hanem Atyátok Lelke az, mely szól belőletek. Odaadja pedig a testvér testvérét halálra, és az atya fiát, és a gyermekek szüleik ellen támadnak és megölik őket. És gyűlöletesek lesztek mindenki előtt az én nevemért; aki pedig állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.

autem tradent vos, nolíte cogitáre quómodo, aut quid loquámini: dábitur enim vobis in illa hora quid loquámini. Non enim vos estis qui loquímini, sed Spíritus Patris vestri, qui lóquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater fílium: et insúrgent fílii in paréntes, et morte eos affícient: et éritis ódio ómnibus propter nomen meum: qui autem perseveráverit usque in finem, hic salvus erit.

Felajánlásra. (Zs. 44, 17-18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket; emlékezetessé teszik nevedet, Uram, mindenkor, nemzedékről-nemzedékre.

Offertorium. (Ps. 44, 17-18.) Constítues eos princípes super omnem terram: mémores erunt nóminis tui, Dómine, in omni progénie et generatióne.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a felajánlott adományokat és Szent Barnabás apostolod közbenjárására tisztíts meg általuk bűneink szennyétől. A mi Urunk.

Secreta. Múnera, Dómine, oblàta sanctífica, et intercedénte beáto Bárnaba Apóstolo tuo, nos per haec a peccatórum nostrórum máculis emúnda. Per Dóminum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, akik követtetek engem, trónon fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos, qui secúti estis me, sedébitis super sedes, judicántes duódecim tribus Israel.

Áldozás utáni imádság. Alázatosan kérünk, mindenható Isten, Szent Barnabás apostolod közbenjárására add meg azoknak, akiket szentségeiddel fel-

Postcommunio. Súpplices te rogámus, omnípotens Deus: ut, quos tuis réficis sacraméntis, intercedénte beáto Bárnaba Apóstolo tuo, tibi étiam plácitis mó-

újítasz, hogy neked tetsző élettel is méltón szolgáljanak téged. A mi Urunk.

ribus dignánter tríbuas de servíre. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Húsvéti időben a Protexísti (1276. l.) kezdetű szentmisét mondjuk a fenti könyörgésekkel, szentleckével és szent evangéliummal.

Június 12: Sahaguni Szent János hitvalló.

Spanyolországban, Sahagunban (latinul S. Facundo, azért Facundói Szent Jánosnak is nevezik) született, pap, majd remete lett Salamancában. Lelkipásztorkodásban és prédikálásban szerzett sok érdemet; † 1479-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Bazilides, Cirinus, Nábor és Nazárius vértanuk emlékét. Római katonák voltak és Diocletianus alatt szenvedtek vértanuságot 305 körül.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, a béke szerzője és a szeretet kedvelője, ki Szent János hitvallódat a viszálykodók kibékítésének csodálatos kegyelmével ékesítetted, engedd meg érdemeiért és közbenjárására, hogy szeretetedben megerősödjünk és semmiféle kísértés el ne válasszon tőled. A mi Urunk.

Orátio. Deus, auctor pacis et amátor caritátis,qui beátum Joánnem Confessórem tuum mirífica dissidéntes componéndi grátia decorásti: ejus méritis et intercessióne concéde; ut, in tua caritáte firmáti, nullis a te tentatiónibus separémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Szent Bazilides, Cirinus, Nábor és Nazarius vértanuid áldozattal megült születésnapja, kérünk, Urunk, új fényben ragyogjon; és ami nekik megszerezte az örök dicsőséget, az áldozatos lelkünk gyümölcseivel is gyarapodjék. A mi Urunk.

Sanctórum Mártyrum tuórum Basílidis, Cyríni, Náboris atque Nazárii, quaesumus, Dómine, natalítia nobis votíva respléndeant: et, quod illis cóntulit excelléntia sempitérna, frúctibus nostrae devotiónis accréscat. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Bazilides, Cirinus, Nábor és Nazarius szenteid vérének tiszteletére ünnepélyesen neked szenteljük, Urunk,

Pro sanctórum tuórum Basílidis, Cyríni, Náboris atque Nazárii sánguine venerándo, hóstias tibi, Dómine,

ezeket az adományokat, látva csodatetteidet; mert általad vívták ki ezt a győzelmet. A mi Urunk.

solémniter immolámus, tua mirabília pertractántes: per quem talis est perfécta victória. Per Dóminum.

2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

Miként, Urunk, Szent Bazilides, Cirinus, Nábor és Nazarius vértanuid ünnepét mindig megüljük: úgy add meg, kérünk, hogy pártfogásukat is állandóan érezzük. A mi Urunk.

Semper, Dómine, sanctórum Mártyrum tuórum Basílidis, Cyríni, Náboris atque Nazárii solémnia celebrántes: praesta, quaesumus; ut eórum patrocínia júgiter sentiámus. Per Dóminum.

Június 13: Páduai Szent Antal hitvalló.

Portugáliában született; még Szent Ferenc életében követői közé lépett. Marokkóba küldték téríteni, de onnan betegsége miatt visszajött és elöljárói akarata szerint Olaszországban vándorprédikátor lett. Sok csodát művelt. † 1231-ben, Páduában.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Egyházadat, Istenünk, örvendeztesse meg Szent Antal hitvallód áldozattal megült ünnepe, hogy a lelki segítség által mindenkoron erős legyen és az örök örömöket élvezni méltó lehessen. A mi Urunk.

Orátio. Ecclésiam tuam Deus, beáti Antóni, Confessóris tui solémnitas votíva laetíficet: ut spirituálibus semper muniátur auxíliis et gáudiis pérfrui mereátur aetérnis. Per Dóminum.

Szentlecke: Spectáculum facti, 1296. l.

A graduale után:

Alleluja, alleluja. ℣. (Sirák 45, 9.) Szerette őt az Úr és fölékesítette; díszes ruhába öltöztette. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Eccli. 45, 9.) Amávit eum Dóminus, et ornávit eum: stolam glóriae induit eum. Allelúja.

Csendes imádság. A jelen adomány váljék, Urunk, üdvösségére népednek, amelyért magadat élő áldozatként méltóztattál bemutatni Atyádnak: Ki ugyanazon Atyaistennel és Szentlélekkel élsz.

Secreta. Praesens oblátio fiat, Dómine, pópulo tuo salutáris: pro quo dignátus es Patri tuo te vivéntem hóstiam immoláre: Qui cum eódem Deo Patre, et Spíritu Sancto vivis et regnas Deus.

Áldozás utáni imádság. Az isteni adományokkal betöltve, Urunk kérünk, hogy Szent Antal hitvalló érdemeiért és közbenjárására az üdvözítő áldozat hatását is érezhessük. A mi Urunk.

Postcommunio. Divínis, Dómine, munéribus satiáti: quaesumus; ut beáti Antónii Confessóris tui méritis et intercessióne, salutáris sacrifícii sentiámus efféctum. Per Dóminum nostrum.

Június 14: Nagy Szent Vazul püspök, hitvalló és egyháztanító.

Szent Vazul (Basilius) a keleti szerzetesség atyja. Nagy theologus hatalmas prédikátor, szellemes író, a keleti liturgia szervezője; † 379-ben, Kappadociában.

Bevonulásra. (Sír. fia 15, 5.) Megnyitja száját a gyülekezet közepette: és betölté őt az Úr a bölcseség és értelem lelkével; a dicsőség ruháját adja reá. (Zs. 91. 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó, Felséges, éneket zengeni. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, kérünk, Urunk, a könyörgéseket, melyeket Szent Vazul hitvallód és püspököd ünnepén eléd bocsátunk: és annak érdemei által, ki néked méltóképpen szolgált, szabadíts meg minket minden bűntől. A mi Urunk, Jézus Krisztus.

Introitus. (Eccli. 15. 5.) In médio Ecclésiae apéruit os ejus: et implévit eum Dóminus spíritu sapiéntiae, et intelléctus: stolam glóriae índuit eum (Ps 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Glória Patri.

Orátio. Exáudi, quaesumus, Dómine, preces nostras, quas in beáti Basílii Confessórts tui atque Pontíficis solemnitáte deférimus: et, qui tibi digne méruit famulári, ejus intercedéntibus méritis, ab ómnibus nos absólve peccátis. Per Dóminum.

Szentlecke: Testificor, 1288. l.

Átvonulásra. (Zs. 36. 30-31.) Bölcsességet beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. ℣. Szívében van Istenének törvénye, s nem ingadozik lépése.

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. ℣. Lex Dei ejus in corde ipsíus, et non supplantabúntur gressus ejus.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 8, 21.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal. Alleluja.

✠A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (14, 26-35.)

Az időben: Mondá Jézus a seregnek: Ha valaki hozzám jön, és nem gyűlöli atyját és anyját, feleségét és gyermekeit, fivéreit és nővéreit, sőt még önnön lelkét is, nem lehet az én tanítványom. És aki nem hordozza keresztjét és jön utánam, nem lehet nekem tanítványom. Nemde, aki közületek tornyot akar építeni, először leülvén, kiszámítja a szükséges költségeket, hogy van-e miből befejezni, nehogy miután alapot vetett, és nem birta bevégezni, mind, aki látja, csúfolni kezdje őt, mondván: Ez az ember építeni kezdett, és nem tudta befejezni? Avagy micsoda király az, aki háborúba indulván más király ellen, előbb le nem ül és meg nem fontolja, vajjon képes-e tízezerrel szembeszállni azzal, ki húszezerrel jön ellene? Mert ha nem, akkor még annak távollétében követséget küld és békét kér. Így tehát mindaz közületek, ki le nem mond mindenről, amije van, nem lehet az én tanítványom. Jó dolog a só, de ha a só megízetlenül, mivel

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 88, 21.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum. Allelúja.

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (14, 26-35.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis: Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxórem, et fílios, et fratres, et soróres, adhuc autem et ánimam suam, non potest meus esse discípulus. Et qui non bájulat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discípulus. Quis enim ex vobis volens turrim aedificáre, non prius sedens cómputat sumptus, qui necessárii sunt, si hábeat ad perficiéndum ne, posteáquam posúerit fundaméntum, et non potúerit perfícere, omnes, qui vident, incípiant illúdere ei, dicéntes: Quia hic homo coepit aedificáre, et non pótuit consummáre? Aut quis rex itúrus committere bellum advérsus álium regem, non sedens prius cógitat, si possit cum decem míllibus occúrrere ei, qui cum vigínti míllibus venit ad se? Alióquin, adhuc illo longe agénte, legatiónem mittens, rogat ea, quae pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis, qui non renúntiat ómnibus, quae póssidet, non potest meus esse discípulus.

adnak Izt nek!? Sem a földre, sem a trágyadombra nem való; hanem kivetik. Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg.

Credo.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem és felemelkedik a szarva nevemben.

Csendes imádság. Szent Vazul hitvallód és püspököd évenkénti ünnepe, kérünk, Urunk, tegyen minket atyai jóságod előtt elfogadottá: hogy ez engesztelő adományok felajánlása őt a boldog viszonzásban részesítse, nekünk pedig kegyelmed ajándékait szerezze meg. A mi Urunk.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az úr háznépe fölé rendel; hogy búzát adjon nekik mérték szerint, a maga idejében.

Áldozás utáni imádság. Isten, a hűséges lelkek jutalmazója, add meg, hogy Szent Vazul hitvallód és püspököd könyörgései által, akinek tiszteletreméltó ünnepét megültük, elnyerjük a bocsánatot. A mi Urunk. Jézus Krisztus.

Bonum est sal. Si au em sal evanúerit, in quo condiétur? Neque in terram, neque in sterquilínium útile est, sed foras mittétur. Qui habet aures audiéndi, áudiat.

Credo.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Sancti Basilii Confessóris tui atque Pontíficis, quaesumus, Dómine, ánnua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut, per haec piae placatiónis offícia, et illum beáta retribútio comitétur, et nobis grátiae tuae dona concíliet. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidélis servus et prudens, quem constítuit dóminus super famíliam suam: ut det illis in témpore trítici mensúram.

Postcommunio. Deus, fidélium remunerátor animárum: praesta; ut beáti Basílii Confessóris tui atque Pontíficis, cujus veneréndam celebrámus festivitátem, précibus indulgéntiam consequámur. Per Dóminum nostrum.

Június 15: Szent Vitus, Modesztus és Kreszcencia vértanuk.

Szent Vitus gazdag szicíliai ifjú volt és mikor keresztény lett, pogány atyja gyötörte. Ezért tanítójával, Modesztussal és dajkájával, Kreszcenciával együtt elhagyta őt és Rómába ment. Mind a hármukat Diocletianus végeztette ki 305-ben.

Bevonulásra. (Zs. 33, 20-21.)

Az igazakat sok szenvedés éri, de őket az Úr mindegyikből kimenti: megőrzi az Úr minden csontjukat, egy sem törik el belőlük. (Zs. u. o. 2.) Áldom az Urat minden időben: ajkamon van dicsérete szüntelen. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Add meg, kérünk, Urunk, Egyházadnak, Szent Vitus, Modesztus és Kreszcencia vértanuid közbenjárására, hogy ne kevélykedjék, hanem a neked tetsző alázatban gyarapodjék és így a gonoszat megvetve, a szeretet szabadságával mindazt, ami jó, gyakorolja. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 33, 20- 21).

Multae tribulatiónes justórum, et de his ómnibus liberávit eos Dóminus: Dóminus custódit ómnia ossa eórum: unum ex his non conterétur. (Ps. ibid., 2.) Benedícam Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. ℣. Gloria Patri.

Orátio. Da Ecclésiae tuae, quaesumus, Dómine, sanctis Mártyribus tuis Vito, Modésto atque Crescéntia intercedéntibus, superbe non sápere, sed tibi plácita humilitáte profícere: ut, prava despíciens, quaecúmque recta sunt, líbera exérceat caritáte. Per Dóminum.

Szentlecke: Justórum ánimae, 1266. l.

Átvonulásra. (Zs. 149, 5, 1.) Ujjongnak majd a szentek dicsőségben: örvendeznek nyugvóhelyükön. ℣. Énekeljetek az Úrnak új éneket; zengjen a szentek gyülekezetében dicsérete

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 144, 10-11.) Uram, áldanak téged szentjeid; országod dicsőségét hirdetik. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint.** (10, 16-20.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Aki titeket hallgat, engem hallgat; és aki titeket megvet, engem vet meg. Aki pedig

Graduale. (Ps. 149, 5 et 1.) Exsultábunt sancti in glória-laetabúntur in cubílibusuis. ℣. Cantáte Dómino cánticum novum: laus ejus in ecclésia sanctórum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 144, 10-11. Sancti tui, Dómine, benedícent te: glóriam regni tui dicent. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (10, 16-20.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Qui vos audit, me audit: et qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit

engem megvet, azt veti meg, ki engem küldött. Visszatére pedig a hetvenkettő, örömmel mondván: Uram! még az ördögök is engedelmeskednek nekünk a te nevedben. És mondá nekik: Láttam a sátánt, mint villámot az égből leesni. Íme, hatalmat adtam nektek kígyókat és skorpiókat taposni, és minden ellenséges hatalmat: és semmi sem fog nektek ártani. Mindazáltal ne annak örüljetek, hogy a lelkek engedelmeskednek tinektek: hanem örüljetek, hogy neveitek be vannak írva mennyekben.

Felajánlásra. (Zs. 67, 36.) Csodálatos az Isten az ő szentjeiben; Izrael Istene ad erőt és hatalmat népének; áldott legyen Isten.

Csendes imádság. Miként a szentek tiszteletére felajánlott adományok az isteni hatalom dicsőségét tanusítják: úgy szerezzék is meg nekünk megváltásod hatását. A mi Urunk.

Áldozásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak, a halál kínja nem éri őket: úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak: ők azonban békességben vannak.

Áldozás utáni imádság. Az ünnep kegyelmi áldásával betöltve: kérünk, Urunk, hogy Szent Vitus, Modesztus és Kreszcencia eum, qui misit me. Revérsi sunt autem septuagínta duo cum gáudio, dicéntes: Dómine, étiam daemónia subjiciúntur nobis in nómine tuo. Et ait illis: Vidébam sátanam sicut fulgur de caelo cadéntem. Ecce dedi vobis potestátem calcándi supra serpéntes et scorpiónes, et super omnem virtútem inimíci: et nihil vobis nocébit. Verúmtamen in hoc nolíte gaudére, quia spíritus vobis subjiciúntur: gaudéte autem, quod nómina vestra scripta sunt in caelis.

Offertorium. (Ps. 67, 36.) Mirábilis Deus in sanctis suis: Deus Israel ipse dabit virtútem, et fortitúdinem plebi suae: benedíctus Deus.

Secreta. Sicut glóriam divínae poténtiae múnera pro Sanctis obláta testántur: sic nobis efféctum, Dómine, tuae salvatiónis impéndant. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justórum ánimae in manu Dei sunt, et non tanget illos torméntum malítiae: visi sunt óculis insipiéntium mori: illi autem sunt in pace.

Postcommunio. Repléti, Dómini, benedictióne solémni: quaesumus; ut per intercessiónem sanctórum Mártyrum tuórum Viti, Mo-

vértanuid közbenjárására a szentség gyógyító ereje testünknek s lelkünknek hasznára váljék. A mi Urunk.

désti et Crescéntiae, medicína sacraménti et corpóribus nostris prosit, et méntibus. Per Dóminum.

Húsvéti időben a szentmise: Sancti tui, 1279. l., a fenti könyörgésekkel és evangéliummal.

Június 18: Szíriai Szent Efrém, diákonus, hitvalló és egyháztanító.

Pogány pap fia volt s mint fiatal ember tért át a katholikus hitre. Nagy Szent Vazul diákonussá szentelte. A keleti egyházatyák sorában foglal helyet. Költeményeiért a szírek «a Szentlélek hárfájának» nevezték. † 373-ban, Edessában.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Márk és Marcelliánus vértanuk emlékezetét, akik 300 körül szenvedtek vértanuságot, Rómában.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Efrém hitvallód és egyháztanítód csodálatos tudományával és életének kiváló érdemeivel ragyogóvá akartad tenni: alázatosan kérünk, védd meg közbenjárására örök hatalmaddal a tévhit és az erkölcsi romlottság cselvetéseivel szemben. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui Ecclésiam tuam beáti Ephraem Confessóris tui et Doctóris mira eruditióne et praecláris vitae méritis illustráre voluísti: te súpplices exorámus: ut, ipso intercedénte, eam advérsus erróris et pravitátis insídias perénni tua virtúte deféndas. Per Dóminum nostrum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Márk és Marcellianus vértanukról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Márk és Marcelliánus vértanuid születésnapját ünnepeljük, közbenjárásukra minden fenyegető veszedelemtől megmeneküljünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui sanctórum Mártyrum tuórum Marci et Marcelliáni natalícia cólimus; a cunctis malis imminéntibus, eórum intercessiónibus liberémur. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Szenteld meg, Urunk, a neked hozott adományokat és Szent Márk és Marcelliánus vértanuid közbenjárására

Múnera tibi, Dómine, dicáta sanctífica: et, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Marco et Marcelliáno,

általuk kiengesztelődötten tekints le ránk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten mindörökön örökké.

per éadem nos placátus inténde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculórum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

Az üdvötszerző adománynyal betöltve, Urunk, könyörögve kérünk: hogy annak hatása által, amit gyönyörűséggel élveztünk, Szent Márk és Marcelliánus vértanuid közbenjárására megújuljunk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten mindörökön örökké.

Salutáris tui, Dómine, múnere satiáti, súpplices exorámus: ut, cujus laetámur gustu, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Marco et Marcelliáno, renovémur efféctu. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculórum.

Június 19: Falkoniéri Szent Juliánna szűz.

Firenzei nemes leány volt; a szerviták egyik alapítójának unokája és később maga is az első szervita apáca. Halálos ágyán már nem tudta a szent ostyát lenyelni, azért kérte, hogy legalább szívéhez közel tegyék. Egyszerre a szent ostya csodálatosan eltűnt, de mellén ott volt a képe. † 1341-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Gyárfás és Protáz vértanuk emlékezetét. Két testvér volt, mint szülelk, Szent Vitális (945. l.) és Valéria, ők is vértanuk lettek 170 körül, Milánóban.

Szentmise: Dilexísti, 1309. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Juliánna szüzet halálos ágyán Fiad drágalátos testével csodálatosan táplálni méltóztattál, engedd, kérünk, hogy érdemei által, a haláltusában mi is ezzel az eledellel táplálkozva és meg-

Orátio. Deus, qui beátam Juliánam Vírginem tuam extrémo morbo laborántem, pretióso Fílii tui córpore mirabíliter recreáre dignátus es: concéde, quaesumus; ut, ejus intercedéntibus méritis, nos quoque eó-

erősödve, a mennyei hazába eljussunk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten mindörökön örökké.

dem in mortis agóne refécti ac roboráti, ad caeléstem pátriam perducámur. Per eumdem Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent Gyárfás és Protázról, a Salus kezdetű szentmise imádságaival, 1271. l.)

Június 20: Szent Szilvér pápa és vértanu.

Hormisdas pápa fia volt; Hormisdas ugyanis felesége halála után pap lett. Fia is pap lett és később pápa. Az eretnek Theodora császárnő Palmaria szigetére száműzte, s ott 537-ben éhenhalt. Sírja a Szent Péter-bazilikában van és sok csodával ékes.

Szentmise: Si diligis, 1248. l.

Június 21: Gonzaga Szent Alajos hitvalló.

Gonzaga Ferdinánd őrgróf legidősebb fia volt, de rangjáról lemondott és jezsuita lett. Tisztasága és szigorú önfegyelme volt két legfőbb erénye. Pestisbetegek ápolása közben érte utól a halál, 1591-ben, alig 23 éves korában.

Bevonulásra. (Zs. 8, 6.) Kevéssé tetted őt kisebbé az angyaloknál; dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg. (Zs. 148, 2.) Dicsérjétek az Urat, angyalai mind; dicsérjétek őt, seregei mind. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Mennyei adományok osztogatója, Isten, ki az angyali ifjú Alajosban csodálatosan bűntelen életet ugyanakkora bűnbá-

Introitus. (Ps. 8, 6.) Minuísti eum paulo minus ab Angelis: glória et honóre coronásti eum. (Ps. 148, 2.) Laudáte Dóminum, omnes Angeli ejus: laudáte eum, omnes virtútes ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Caeléstium donórum distribútor, Deus, qui in angélico júvene Aloísio miram vitae innocéntiam pari cum poeniténtia

nattal egyesítettél; engedd érdemei és közbenjárása által, hogy ha nem követtük ártatlanságában, kövessük bűnbánatában. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sir. 31, 8-11.)

Boldog az az ember, ki hiba nélkül vagyon, és nem tévedt meg az arany miatt, és nem bizakodott sem pénzben, sem kincsben. Ki az, hogy magasztalhassuk? mert csodát tett életében. Megállta ebben a próbát és feddhetetlen maradt, legyen a dícsérete örök. Mert véthetett volna, de nem vétett, gonoszt tehetett volna, de nem tett: biztonságban vannak ezért javai az Úrnál.

Átvonulásra. (Zs. 70, 5-6.) Te vagy az én reménységem, Uram, ifjúkorom óta, születésem óta reád támaszkodom, anyám méhétől fogva te vagy oltalmazóm. ℣. (Zs. 40, 13.) Engem pedig felkarolsz ártatlanságomért és színed elé állítasz mindörökké.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 64, 5.) Boldog, akit kiválasztasz és magadhoz fogadsz; ki udvaraidban lakhatik. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (22, 29-40.)

Az időben: Felelé és mondá Jézus a szadduceusoknak: Tévedtek, nem tudsociásti: ejus méritis et précibus concéde; ut, innocéntem non secúti, poeniténtem imitémur. Per Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 31, 8-11.)

Beátus vir, qui invéntus est sine mácula: et qui post aurum non ábiit, nec sperávit in pecúnia et thesáuris. Quis est hic, et laudábimus eum? fecit enim mirabília in vita sua. Qui probátus est in illo, et perféctus est, erit illi glória aetérna: qui pótuit tránsgredi, et non est transgréssus: fácere mala, et non fecit: ídeo stabillta sunt bona illíus in Dómino.

Graduale. (Ps. 70, 5-6.) Dómine, spes mea a juventúte mea: in te confirmátus sum ex útero: de ventre matris meae tu es protéctor meus. ℣. (Ps. 40, 13.) Me autem propter innocéntiam suscepísti: et confirmásti me in conspéctu tuo in aetérnum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 64, 5.) Beátus quem elegísti, et assumpsísti: inhabitábit in átriis tuis. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (22, 29-40.)

In illo témpore: Respóndens Jesus, ait sadducaeis: Errátis, nesciéntes Scriptú-

ván az Írásokat, sem az Isten erejét. Mert a feltámadáskor nem házasodnak, sem férjhez nem mennek, hanem olyanok lesznek, mint az Isten angyalai a mennyben. A holtak feltámadásáról pedig nem olvastátok-e, amit az Isten mondott nektek, szólván: Én vagyok Ábrahám Istene és Izsák Istene és Jákob Istene? Nem a holtak Istene, hanem az élőké. És hallván ezt a seregek, bámulának az ő tanításán. A farizeusok pedig hallván, hogy elnémította a szadduceusokat, egybegyűlének; és kérdé őt közülök egy törvénytudó, kísértvén őt: Mester, melyik a nagy parancsolat a törvényben? Mondá neki Jézus: Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legnagyobb és első parancsolat. A második pedig hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. E két parancsolaton függ az egész törvény és a

ras, neque virtútem Dei. In resurrectióne enim neque nubent, neque nubéntur: sed erunt sicut Angeli Dei in caelo. De resurrectióne autem mortuórum non legístis quod dictum est a Deo dicénte vobis: Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob? Non est Deus mortuórum, sed vivéntium. Et audiéntes turbae, mirabántur in doctrína ejus. Pharisaei autem audiéntes quod siléntium imposuísset sadducaeis, convenérunt in unum: et interrogávit eum unus ex eis legis doctor, tentans eum: Magíster, quod est mandátum magnum in lege? Ait illi Jesus: Díliges Dóminum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota ánima tua, et in tota mente tua. Hoc est máximum, et primum mandátum. Secúndum autem símile est huic: Díliges próximum tuum, sicut teípsum. In his duóbus mandátis univérsa lex pendet, et prophétae.

próféták.

Felajánlásra. (Zs. 23, 3-4.) Ki mehet fel az Úr hegyére, vagy ki állhat meg az ő szent helyén? Az, akinek keze ártatlan, kinek szíve tiszta.

Offertorium. (Ps. 23, 3-4.) Quis ascéndet in montem Dómini, aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens mánibus, et mundo corde.

Csendes imádság. Az égi lakomához engedd, Urunk, hogy abban a menyegzői ruhában járulhas-

Secreta. Caelésti convívio fac nos, Dómine, nuptiáli veste indútos accúmbere: quam beáti Aloísii pia

sunk, amelyet Szent Alajos buzgó előkészülete és szüntelen könnye megbecsülhetetlen gyöngyökkel ékesített. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 77, 24-25.) Mennyel kenyeret adott nekik, angyalok kenyerét ette az ember.

Áldozás utáni imádság. Az angyali eledellel táplálkozva, engedd, Urunk, hogy angyali módon éljünk is és annak példájára, kit ma tisztelünk, a hálaadásban mindenkor megmaradjunk. A mi Urunk.

praeparátio, et juges lácrimae inaestimabílibus ornábant margarítis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 77, 24-25.) Panem caeli dedit eis: panem Angelórum manducávit homo.

Postcommunio. Angelórum esca nutrítos, angélicis étiam, Dómine, da móribus vívere: et ejus, quem hódie cólimus, exémplo, in gratiárum semper actióne manére. Per Dóminum nostrum.

Június 22: Szent Paulin püspök és hitvalló.

Kampania helytartója volt, de egyetlen gyermekének halála után minden vagyonát elosztogatta a szegényeknek és pap lett. Mint püspök, mindenkinek vigasztalója volt. † 431-ben.

Bevonulásra. (Zs. 131, 9-10.) Papjaid, Uram, öltözzenek igazságba, szentjeid pedig ujjongjanak: Dávidért, a te szolgádért, ne vesd meg Fölkentednek színét. (Zsoltár 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról; és minden gyötrődéséről. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te azoknak, kik éretted az életben mindent elhagytak, a jövőben százszor annyit és örök életet ígértél: engedd kegyesen, hogy Szent Paulin püspök nyomdokait követve, megvessük a földieket és csak a mennyeiek után kívánkozzunk: Ki élsz.

Introitus. (Ps. 131, 9-10.) Sacerdótes tui, Dómine, índuant justítiam, et sancti tui exsúltent: propter David servum tuum, non avértas fáciem Christi tui. (Ps. ibid., 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui ómnia pro te in hoc saeculo relinquéntibus, céntuplum in futúro et vitam aetérnam promisísti: concéde propítius; ut, sancti Pontíficis Paulíni vestígiis inhaerántes, valeámus terréna despícere, et sola caeléstia desideráre: Qui vivis et regnas.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 8, 9-15.)

Testvérek: Ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét, hogy értetek szegénnyé lett, bár gazdag volt, hogy az ő szegénysége által ti gazdagok legyetek. De ezt tanácsolom: mert ez hasznotokra van, kik nemcsak cselekedni, hanem akarni is elkezdtetek tavaly óta; most tehát hajtsátok végre tettel is, hogy amint megvan a készség az akarásra, úgy meglegyen a végrehajtásra is, abból amitek van. Mert ha az akarat készséges, aszerint kedves az, amije van; nem aszerint, amije nincs. Nem úgy, hogy másoknak könnyebbségük legyen, nektek pedig nyomorúságtok, hanem egyenlőség szerint. Most a ti bőségtek pótolja azoknak szűkölködését, hogy az ő bőségük is pótolja majd a ti szűkölködésteket, hogy egyenlőség legyen, amint írva vagyon: Aki sokat gyüjtött, nem bővelkedett és aki keveset, nem szűkölködött.

Átvonulásra. (Sir. 44, 16.) Íme a főpap ki életének napjaiban tetszett az Istennek. ℣. (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló: ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 8, 9-15.)

Fratres: Scitis grátiam Dómini nostri Jesu Christi, quóniam propter vos egénus factus est, cum esset dives, ut illíus inópia vos dívites essétis. Et consílium in hoc do: hoc enim vobis útile est, qui non solum fácere, sed et velle coepístis ab anno prióre: nunc vero et facto perfícite: ut quemádmodum promptus est ánimus voluntátis, ita sit et perficiéndi ex eo quod habétis. Si enim volúntas prompta est, secúndum id quod habet, accépta est, non secúndum id quod non habet. Non enim ut állis sit remíssio, vobis autem tribulátio, sed ex aequalitáte. In praesénti témpore vestra abundántia illórum inópiam súppleat: ut et illórum abundántia vestrae inópiae sit suppleméntum, ut fiat aequálitas, sicut scriptum est: Qui multum, non abundávit: et qui módicum, non minorávit.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacérdos magnus, qui in diebus suis plácuit Deo. ℣. (Ibid., 20.) Non est invéntus símilis illi, qui conserváret legem Excélsi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 109. 4.) Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech. Allelúja.

Szent evangélium Nolíte timére, 1297. l.

Felajánlásra. (Zs. 88, 21-22.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal; mert kezem lesz a segítsége és karom az ő erőssége.

Csendes imádság. Add meg nekünk, Urunk, hogy Szent Paulin püspök példájára a tökéletes szeretet áldozatát az oltár áldozatával egyesítsük, és a jótékonyságban való buzgósággal az örök irgalmat kiérdemeljük. A mi.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az úr háznépe fölé rendel, hogy búzát adjon nekik, mérték szerint a maga idejében.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, Urunk, e szentségek által azt a jámbor és alázatos lelkületet, amelyet Szent Paulin püspököd ez isteni forrásból merített; és közbenjárására áraszd kegyesen kegyelmed bőségét mindazokra, kik hozzád esedeznek. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 88, 21-22.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum.

Secreta. Da nobis, Dómine, perféctae caritátis sacrifícium, exémplo sancti Pontifícis Paulíni, cum altáris oblatióne conjúngere et beneficéntiae stúdio sempitérnam misericórdiam promeréri. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidélis servus et prudens, quem constítuit dóminus super famíliam suam: ut det illis in témpore trítici mensúram.

Postcommunio. Tríbue nobis per haec sancta, Dómine, illum pietátis et humilitátis afféctum, quem ex hoc divíno fonte hausit sanctus Póntifex tuus Paulínus: et, ipsíus intercessióne, in omnes, qui te deprecántur, grátiae tuae divítias benígnus effúnde. Per Dóminum.

Június 23: Keresztelő Szent János vigíliája.

Bevonulásra. (Luk. 1, 13, 15, 14.)

Ne félj, Zakariás! mert meghallgatást nyert könyörgésed; feleséged, Erzsébet, fiat szül neked és az ő nevét Jánosnak fogod hívni: és nagy lészen az Úr előtt; és betelik Szent-

Introitus. (Luc. 1, 13, 15, 14.)

Ne tímeas, Zacharía, exaudíta est orátio tua: et Elísabeth uxor tua páriet tibi fílium, et vocábis nomen ejus Joánnem: et erit magnus coram Dómino: et Spíritu Sancto

lélekkel már anyja méhétől fogva és sokan örülnek majd az ő születésén. (Zs. 20, 2.) Uram, hatalmadon örvend a király és felette ujjong segítségeden. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy családod az üdvösség útján járjon; és Szent János előfutárod buzdítását követve, biztonságban eljusson Fiadhoz, akit ő előre hirdetett, ami Urunk Jézus Krisztushoz: Ki veled él.

replébitur adhuc ex útero matris suae: et multi in nativitáte ejus gaudébunt. (Ps. 20, 2.) Dómine, in virtúte tua laetábitur rex: et super salutáre tuum exsultábit veheménter. ℣. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut família tua per viam salútis incédat; et, beáti Joánnis Praecursóris hortaménta sectándo, ad eum quem praedíxit, secúra pervéniat, Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum.

(A 2. könyörgés a Szent Szűzről (Concéde, 622. l.), a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 622. l.)

Szentlecke Jeremiás prófétától. (1, 4-10.)

Így szólt hozzám az Úr: Mielőtt megalkottalak anyád méhében, ismertelek téged, mielőtt kijöttél méhe szájából, megszenteltelek, és prófétául rendeltelek a nemzetek között. Erre én így szóltam: Jaj, jaj, jaj, Uram, Isten! Íme, nem tudok én beszélni, hiszen még gyermek vagyok! És mondotta nekem az Úr: Ne mondd azt, hogy: Gyermek vagyok — mert bárhová küldelek majd, te elmégy, és bármit parancsolok majd neked, te elmondod. Ne félj az ő színüktől, mert én veled vagyok, hogy megszabadítsalak, — úgymond az Úr. Majd kinyujtotta kezét az Úr, megérintette szájamat

Léctio Jeremíae Prophétae. (1, 4-10.)

In diébus illis: Factum est verbum Dómini ad me, dícens: Priúsquam te formárem in útero, novi te: et ántequam exíres de vulva, sanctificávi te, et prophétam in géntibus dedi te. Et dixi: A a a, Dómine Deus: ecce néscio loqui, quia puer ego sum. Et dixit Dóminus ad me: Noli dícere: Puer sum: quóniam ad ómnia, quae mittam te, ibis: et univérsa, quaecúmque mandávero tibi, loquéris. Ne tímeas a fácie eórum: quia tecum ego sum, ut éruam te, dicit Dóminus. Et misit Dóminus manum suam, et tétigit os meum: et dixit Dóminus ad me: Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce

és mondotta nekem az Úr: Íme, én szájadba adom igéimet; Íme, én ma nemzetek és országok fölé állítlak, hogy gyomlálj és rombolj, hogy szétszórj és széthányj, hogy építs és ültess.

Átvonulásra. (Ján. 1, 6, 7.) Vala egy ember, Istentől küldetve, kinek neve volt János. ℣. Ez tanuságul jöve, hogy tanuskodjék a világosságról és az Úrnak alkalmas népet készítsen.

✠ **A szent evangélium kezdete Szent Lukács szerint.** (1, 5-17.)

Vala Heródesnek, Judea királyának napjaiban egy Zakariás nevű pap, Abia papi osztályából, kinek felesége Áron leányai közül volt és Erzsébetnek nevezteték. Mindketten pedig igazak valának Isten előtt, feddhetetlenül élvén az Úrnak minden parancsa és igazsága szerint. És nem vala gyermekük, minthogy Erzsébet magtalan volt és már mindketten előhaladtak korban. Történt pedig, hogy midőn osztályának rendjében szolgálatot teljesített az Isten előtt s a papi szolgálat szokása szerint sors útján rákerült a tömjénezés sora, beméne az Úr templomába; míg az egész népsokaság kívül imádkozik vala az illatáldozat órájában. Akkor megjelenék

constítui te hódie super gentes, et super regna, ut evéllas, et déstruas, et dispérdas, et dissipes, et aedífices, et plantes: dicit Dóminus omnípotens.

Graduale. (Joann. 1, 6-7.) Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joánnes. ℣. Hic venit ut testimónium perhibéret de lúmine, paráre Dómino plebem perféctam.

✠ **Initium sancti Evangélii secúndum Lucam.** (1, 5-17.)

Fuit in diébus Heródis, regis Judaeae, sacérdos quidam nómine Zacharías, de vice Abia, et uxor illíus de filiábus Aaron, et nomen ejus Elísabeth. Erant autem justi ambo ante Deum, incedéntes in ómnibus mandátis, et justificatiónibus Dómini sine queréla, et non erat illis fílius, eo quod esset Elísabeth stérilis, et ambo processíssent in diébus suis. Factum est autem, cum sacerdótio fungerétur in órdine vicis suae ante Deum, secúndum consuetúdinem sacerdótii, sorte éxiit, ut incénsum póneret, ingréssus in templum Dómini: et omnis multitúdo pópuli erat orans foris hora incénsi. Appáruit autem illi Angelus Dómini, stans a dextris altáris incénsi. Et Zacharías

neki az Úr angyala, állván a tömjénoltár jobboldalán. Ennek láttára Zakariás megzavarodék és félelem szállá meg őt. Mondá pedig neki az angyal: Ne félj, Zakariás! mert meghallgatást nyert könyörgésed; feleséged, Erzsébet, fiat szül neked és az ő nevét Jánosnak fogod hívni. Örömed és vigasságod lészen és sokan örülnek majd az ő születésén. Mert nagy lészen az Úr előtt; bort és részegítő italt nem iszik és betelik Szentlélekkel már anyja méhétől fogva és Izrael fiai közül sokakat fog Urukhoz Istenükhöz téríteni; Illés szellemével és erejével fog előtte járni, hogy az atyák szívét a fiakhoz fordítsa és a hitetleneket az igazak okosságára, alkalmas népet készítendő az Úrnak.

turbátus est, videns, et timor írruit super eum. Ait autem ad illum Angelus: Ne tímeas, Zacharía, quóniam exaudíta est deprecátio tua: et uxor tua Elísabeth páriet tibi fílium, et vocábis nomen ejus Joánnem: et erit gáudium tibi, et exsultátio, et multi in nativitáte ejus gaudébunt: erit enim magnus coram Dómino: et vinum, et síceram non bíbet, et Spíritu Sancto replébitur adhuc ex útero matris suae: et multos filiórum Israel convértet ad Dóminum Deum ipsórum: et ipse praecédet ante illum in spíritu, et virtúte Eliae: ut convértat corda patrum in fílios, et incrédulos ad prudéntiam justórum, paráre Dómino plebem perfectam.

Felajánlásra. (Zs. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg; és kezed művei fölé állítottad, Uram.

Offertorium. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honóre coronásti eum: et constituísti eum super ópera mánuum tuárum, Dómine.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a bemutatott adományokat és általuk Keresztelő Szent János közbenjárására a bűn minden szennyétől tisztíts meg minket. A mi Urunk.

Secreta. Múnera, Dómine, obláta sanctífica: et, intercedénte beáto Joánne Baptísta, nos per haec a peccatórum nostrórum máculis emúnda. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság a Szent Szűzről, 624. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 624. l.)

Áldozásra. (Zs. 20, 6.) Segítséged folytán nagy a dicsősége, dicsőséggel és nagy

Communio. (Ps. 20, 6.) Magna est glória ejus in salutári tuo: glóriam et ma-

ékességgel ruháztad fel őt, Uram.

Áldozás utáni imádság. Keresztelő Szent János dicső imája kísérjen minket, Urunk: és esdje ki számunkra kegyesen annak az irgalmát, kinek előre hirdette eljövetelét, Fiadnak, a mi Urunk Jézus Krisztusnak: Ki veled él.

gnum decórem impónes super eum, Dómine.

Postcommunio. Beáti Joánnis Baptístae nos, Dómine, praeclára comitétur orátio: et quem ventúrum esse praedíxit, poscat nobis fore placátum, Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum.

(A 2. áldozás utáni imádság a Szent Szűzről, 625. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 625. l.)

Június 24: Keresztelő Szent János születésnapja.

1. A legszentebb Szűz Mária Istenanyja után mindjárt keresztelő Szent Jánosé az első hely a világmegváltás történetében. Az ő nagysága az Istenember visszavert fénye, mert közvetlen előtte járt és az emberlelkekben számára az utat előkészítette. Így hirdette őt előre Malachias próféta, mint angyalt, aki az Úr utját elkészíti. Szent János valóban a csodák gyermeke; Illés próféta ereje és buzgalma volt benne, ahogy ezt Gábor arkangyal a templomban atyjának, Zachariás papnak megígérte. Már az anyja méhében megtisztult az áteredő bűntől és maga az Isten Fia szentelte meg, amikor közeledett hozzá. (Sarlós Boldogasszony, 1044. l.) A Jordán mellett látta az Isten lelkét lebegni az Úr fölött és hallotta az égi hangokat: «Ez az én kedvelt fiam». Ő mutathatott rá ujjal az Üdvözítőre és a zsidóknak hirdethette: «Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit». Szent János volt továbbá az, aki az Üdvözítőnek az első tanítványokat adta. Ha tehát Krisztus születését a napfelkeltéhez hasonlítjuk, Mária születését a hajnal derengéséhez, akkor Szent János születésével a hajnali csillag jelent meg. Ez a három szent születés, amelyet az Egyház a liturgiában is felmagasztal. Egyébként a szentek földi halálának napját ünnepli meg, mert ez a mennyei születésnapjuk.

2. Szent János születésnapja elsőrendű ünnep, amelyet vigília előz meg és oktáva követ. Eredetileg az Egyház nagy ünnepei közé tartozott és Pünkösdtől böjtidővel készültek rá. Ezt már a XI. század óta 14 napos megtartóztatásra korlátozták, ma pedig teljesen gyakorlaton kívül van. Az ünnepnek ezenkívül három szentmiséje is volt. Az első, az előző vecsernye után, Szent János meghivatását ünnepelte, a második, éjjel születésének ígéretét az arkangyal által (ma a vigiliamise), a harmadik pedig magán a napján ünnepli az ő érdemeit, mint Krisztus megkeresztelőjét és az ő útjának előkészítőjét. A legújabb időkig ez a János-nap parancsolt ünnepnap volt, munkaszünettel.

(A keleti egyház még Szent János fogantatását is ünnepli szeptember 23-án vagy 24-én, azzal a feltevéssel, hogy Gábor arkangyal az engesztelés ünnepén (Jom kippur), tehát szeptember közepetáján jelent meg Zakariásnak a templomban. Ezenkívül az Epifánia-ünneppel, Krisztus keresztelő-ünnepével kapcsolatban másnap Keresztelő Szent Jánost is megünnepelték, mert ő a Vízkereszt-ünnep misztériumában közreműködött.) A karácsonyi ünnep behozatalával a IV. században a János-nap is ünnep lett a nyugati országokban, de június 24-én, megfelelően az evangélium időpontjainak (Lukács 1, 26 és 36), mert e szerint Erzsébet már hatodik hónapja hordta gyermekét, amikor az Ige a Szűz méhében testté lőn (azaz március 25-én).

Szent János halála, lefejeztetése (*Decollatio*) szintén liturgikus ünnep tárgya augusztus 29-én. Ez azonban nem a halála napja, hanem csak ereklyéi átvitelének a napja. Aachenben régi idő óta tisztelnek egy halotti kendőt, amelybe János tanítványai mesterük holttestét a temetéskor betakarták.

3. Az ünnepeken kívül a liturgia még más módokon is tiszteli az «asszonytól szülöttek legnagyobbikát». Neve sok liturgiai szövegben és imában előfordul, különösen a szentmiseáldozat ünnepében. A IV. század óta Szent Jánosnak oltárokat, kápolnákat és templomokat szentelnek. Egyedül Konstantinápolyban 15 Jánosszentélyt számláltak össze, sőt Rómának legrégibb temploma, a lateráni bazilika is Szent Jánosnak van szentelve. Püspökségek, államok és vallásos egyesületek az ő oltalma alá helyezkedtek. A betegápolók lovagrendje a rendi templomot Jeruzsálemben Szent Jánosnak szentelte, 1113 körül védőangyalává választotta s ez időtől kezdve nevezik «Johannita-rend»-nek. Végül az összes nemzeteknél alig van Keresztelő Szent Jánosénál általánosabb és gyakoribb keresztnév.

Sok országban, különösen a germán népeknél, Szent János-napján mindenféle népünnepet tartanak. Így például Szent János-tüzeket gyujtanak. Ezek azonban bizonyára a pogány Baldur-ünnepekből erednek, akit napfordulás idején különösen tiszteltek. A kereszténység a nagy szentnek, az igazság lelki napja előhírnökének szentelt e napot.

Bevonulásra. (Iz. 49, 1 és 2.) Anyám méhétől hívott engem az Úr nevemnél fogva és szájamat éles kardhoz tette hasonlóvá; kezének árnyékával oltalmazott engem; kiválasztott nyíllá tett. (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó, Felséges, éneket zengeni. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Isaí. 49, 1 et 2.) De ventre matris meae vocávit me Dóminus nómine meo: et pósuit os meum ut gládium acútum: sub teguménto manus suae protéxit me, et pósuit me quasi sagíttam eléctam. (Ps. 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki a mai napot, Szent János születése napját tiszteletreméltóvá tetted nekünk, add meg népednek a lelki örömök kegyelmét és minden hivőd lelkét vezesd az örök üdvösség útján. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke Izaiás prófétától. (49, 1-3, 5, 6 és 7.)

Halljátok, szigetek, és figyeljetek, távoli népek: Anyám méhétől hívott meg engem az Úr, anyám méhétől fogva megemlékezett nevemről. Szájamat éles kardhoz tette hasonlóvá, kezének árnyékával oltalmazott engem; kiválasztott nyíllá tett, tegzébe rejtett engem, és szólt hozzám: Szolgám vagy te, Izrael, rajtad mutatom meg dicsőségemet. És most így szól az Úr, ki anyám méhétől fogva szolgájának alkotott engem: Ime, a nemzetek világosságává tettelek, hogy üdvösségem légy a föld széléig. Látnak majd a királyok és felkelnek, fejedelmek, és leborulnak az Úr miatt, és Izrael Szentje miatt, aki téged kiválasztott.

Átvonulásra. (Jer. 1, 5, 9.) Mielőtt alkottalak téged anyád méhében, ismertelek és mielőtt kijöttél anyád méhéből, megszenteltelek téged. ℣. Az Úr kinyujtotta kezét és illette számat és szólt hozzám.

Orátio. Deus, qui praeséntem diem honorábilem nobis in beáti Joánnis nativitáte fecísti: da pópulis tuis spirituálium grátiam gaudiórum; et ómnium fidélium mentes dírige in viam salútis aetérnae. Per Dóminum.

Léctio Isaíae Prophétae. (49, 1-3, 5, 6 et 7.)

Audíte ínsulae, et atténdite pópuli de longe: Dóminus ab útero vocávit me, de ventre matris meae recordátus est nóminis mei. Et pósuit os meum quasi gládium acútum: in umbra manus suae protéxit me, et pósuit me sicut sagíttam eléctam: in pháretra sua abscóndit me. Et dixit mihi: Servus meus es tu, Israel, quia in te gloriábor. Et nunc dicit Dóminus, formans me ex útero servum sibi: Ecce dedi te in lucem géntium, ut sis salus mea usque ad extrémum terrae. Reges vidébunt, et consúrgent príncipes, et adorábunt propter Dóminum, et sanctum Israel, qui elégit te.

Graduale. (Jerem. 1, 5 et 9.) Priúsquam te formárem in útero, novi te: et ántequam exíres de ventre, sanctificávi te. ℣. Misit Dóminus manum suam, et tétigit os meum, et dixit mihi.

Alleluja,alleluja.℣.(Luk.1, 76.)Te,gyermek,a Magasságbeli prófétájának fogsz hivatni, előre mégy az Úr színe előtt, elkészíteni az ő útjait. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (1, 57-68.)

Erzsébetnek eljött az ideje, hogy szüljön; és fiat szüle. És meghallák szomszédai és rokonai, hogy az Úr nagy irgalmasságot cselekedett rajta, és vele együtt örvendezének. Lőn pedig nyolcadnapon, eljövének körülmetélni a gyermeket, és atyja nevéről Zakariásnak nevezék. És felelvén anyja, mondá: Semmi esetre sem, hanem Jánosnak fogják hívni. Mondák neki: De hiszen senki sincsen rokonságodban, kit így nevezzenének. Intének tehát atyjának, hogyan akarja őt hivatni. Ő pedig írótáblát kérvén, e szavakat írá: János az ő neve. És csodálkozának mindnyájan. Erre azonnal megnyílék szája és nyelve, és szóla, magasztalván az Istent. És félelem szállá meg összes szomszédaikat, s ezen dolgoknak híre futa Judea egész hegyvidékén. És szívükbe vevék mind, akik ezt hallották vala, mondván: Hát mi lesz ebből a gyermekből? Mert az Úr keze vala övele. Atyja pedig, Zakariás, betelék Szentlélekkel és jövendöle, mond-

Allelúja, allelúja. ℣. (Luc. 1, 76.) Tu, puer, prophéta Altíssimi vocáberis: praeíbis ante Dóminum paráre vias ejus. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam (1, 57-68.)

Elísabeth implétum est tempus pariéndi, et péperit fílium. Et audiérunt vicíni, et cognáti ejus, quia magnificávit Dóminus misericórdiam suam cum illa, et congratulabántur ei. Et factum est in die octávo, venérunt circumcídere púerum, et vocábant eum nómine patris sui Zacharíam. Et respóndens mater ejus, dixit: Nequáquam, sed vocábitur Joánnes. Et dixérunt ad illam: Quia nemo est in cognatióne tua, qui vocétur hoc nómine. Innuébant autem patri ejus, quem vellet vocári eum. Et póstulans pugillárem, scripsit, dicens: Joánnes est nomen ejus. Et miráti sunt univérsi. Apértum est autem íllico os ejus, et lingua ejus, et loquebátur benedícens Deum. Et factus est timor super omnes vicínos eórum: et super ómnia montána Judaeae divulgabántur ómnia verba haec: et posuérunt omnes, qui audíerant in corde suo, dicéntes: Quis, putas, puer iste erit? Etenim manus Dómini erat cum illo. Et Zacharías pater

ván: Áldott legyen az Úr, Izraelnek Istene, mert rátekintett és megváltást készített az ő népének.

Felajánlásra. (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa.

Csendes imádság. Oltáraidat, Urunk, elhalmozzuk adományainkkal; annak születését ünnepelve megfelelő tisztelettel, aki előre hirdette, hogy eljön a világ Üdvözítője és mikor megjelent, rámutatott a mi Urunk Jézus Krisztusra, a te Fiadra: Ki veled.

ejus replétus est Spíritu Sancto, et prophetávit, dicens: Benedíctus Dóminus Deus Israel, quia visitávit, et fecit redemptiónem plebis suae.

Offertorium. (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus, quae in Líbano est, multiplicábitur.

Secreta. Tua, Dómine, munéribus altária cumulámus: illíus nativitátem honóre débito celebrántes, qui Salvatórem mundi et cécinit adfutúrum, et adésse monstrávit, Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum vivit et regnat.

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Luk. 1, 76.) Te, gyermek, a Magasságbeli prófétájának fogsz hivatni, mert előre mégy az Úr színe előtt, elkészíteni az ő útjait.

Áldozás utáni imádság. Isten, Keresztelő Szent János születése napján merítsen örömet Egyházad; mert általa megismerte üdvösségének szerzőjét, a mi Urunkat, Jézus Krisztust, a te Fiadat: Ki veled.

Communio. (Luc. 1, 76.) Tu, puer, prophéta Altíssimi vocáberis: praeíbis enim ante fáciem Dómini paráre vias ejus.

Postcommunio. Sumat Ecclésia tua, Deus, beáti Joánnis Baptístae generatióne laetítiam: per quem suae regeneratiónis cognóvit auctórem, Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum.

Június 25: Szent Vilmos apát.

Vercelli Vilmos gazdag családból származott, de atyai örökségéről lemondott és Monte-Verginen megalapította a remete életet élő bencések kongregációját. † 1142-ben.

Szentmise: Os justi, 1298. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki gyengeségünk elé az üdvösség útjának járására példát

Orátio. Deus, qui infirmitáti nostrae ad terendam salútis viam in Sanctis

és védelmet állítottál szenteidben; add, hogy Szent Vilmos apát érdemeit úgy tiszteljük, hogy közbenjárását elnyerjük és nyomdokait kövessük. A mi Urunk.

tuis exémplum et praesídium collocásti: da nobis, ita beáti Guilélmi Abbátis mérita venerári; ut ejúsdem excipiámus suffrágia, et vestígia prosequámur. Per Dóminum

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent János nyolcadáról, 1020 és 1022. l.)

Június 26: Szent János és Pál, vértanuk.

Testvérek voltak és a császári udvarban szolgáltak. De mikor az apostata Julián szolgálatában megmaradni nem akartak, saját házukban lefejezték őket 362-ben.

Bevonulásra. (Zs. 33, 20-21.)

Az igazakat sok szenvedés éri, de őket az Úr mindegyikből kimenti: megőrzi az Úr minden csontjukat, egy sem törik el belőlük. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat minden időben, ajkamon van dicsérete szüntelen. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Kérünk, mindenható Isten, töltsön el minket a mai ünnep kettős öröme, amely Szent János és Pál megdicsőítéséből fakad, akiket ugyanaz a hit és szenvedés tett igazán két testvérré. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 33, 20-21.)

Multae tribulatiónes justórum, et de his ómnibus liberávit eos Dóminus: Dóminus custódit ómnia ossa eórum: unum ex his non conterétur. (Ps. ibid., 2.) Benedícam Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. ℣. Glória Patri.

Orátio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut nos geminàta laetítia hodiérnae festivitátis excípiat, quae de beatórum Joánnis et Pauli glorificatióne procédit; quos éadem fides et pássio vere fecit esse germános. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent János nyolcadáról, 1020. l.)

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 44, 10-15.)

Azok irgalmas férfiak voltak, kiknek kegyessége nem ért véget; javaik megmaradnak ivadékuknál, és szent örökségük unokáiknál; a szövetségek részese marad ivadékuk, és miat-

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli 44, 10-15.)

Hi viri misericórdiae sunt, quórum pietátes non defuérunt: cum sémine eórum pérmanent bona, heréditas sancta nepótes eórum, et in testaméntis stetit semen eórum: et fílii eórum propter

tuk gyermekeik is mindörökre. Törzsük és hírnevük el nem enyészik; testüket békében eltemették, de nevük él nemzedékről-nemzedékre. Népek emlegetik bölcseségüket, és dícséretüket hirdeti a gyülekezet.

Átvonulásra. (Zsolt. 132, 1-2.) Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, ha együtt laknak a testvérek. ℣. Olyan az, mint a kenet a fejen, mely lecsordul a szakállra, Áron szakállára.

Alleluja, alleluja. ℣. Ez az igazi testvériség, mely legyőzi a világgonoszságait, követi Krisztustés a mennyei ország dicsőségét bírja. Alleluja.

illos usque in aetérnum manent: semen eórum, et glória eórum non derelinquétur Córpora ipsórum in pace sepúlta sunt, et nomen eórum vivit in generatiónem et generatiónem.Sapiéntiam ipsórum narrent pópuli, et laudem eórum núntiet Ecclésia.

Graduale. (Ps. 132, 1-2.) Ecce quam bonum, et quam jucúndum, habitáre frátres in unum. ℣. Sicut unguéntum in cápite, quod descéndit in barbam, barbam Aaron.

Allelúja, allelúja. ℣. Haec est vera fratérnitas,quea vicit mundi crímina: Christum secúta est, ínclyta tenens regna caeléstia. Allelúja.

Szent evangélium: Atténdite, 1273. l.

Felajánlásra. (Zs. 5, 12-13.) Dícsekedjenek mindazok benned, kik szeretik nevedet, mert te, Uram, az igazat megáldod és pajzsként borítod reánk, Uram, jóakaratodat.

Csendes imádság. Szent János és Pál vértanuid érdemeiért neked hozott adományokat, fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkké legyenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Offertorium. (Ps. 5, 12-13) Gloriabúntur in te omnes, qui díligunt nomen tuum, quóniam tu, Dómine, benedíces justo: Dómine, ut scuto bonae voluntátis tuae coronásti nos.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, sanctórum Mártyrum tuórum Joánnis et Pauli dicátas méritis, benígnus assúme: et ad perpétuum nobis tribue proveníre subsídium. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: Szent János nyolcadáról, 1022. l.)

Áldozásra. (Bölcs. 3, 4, 5 és 6.) És ha kint szenvedtek is az emberek szemében, Isten tette próbára őket, megvizsgálta őket, mint az

Communio. (Sap. 3, 4, 5 et 6.) Et si coram homínibus torménta passi sunt, Deus tentávit eos: tamquam aurum in fornáce pro-

aranyat a kohóban s elfogadta őket egészen elégő áldozat gyanánt.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve, Urunk, Szent János és Pál vértanuid ünnepén a menynyei titkokat: engedd, kérünk, hogy amit itt a földön ünnepelünk, azt az örök örömök közt elnyerhessük. A mi Urunk.

bávit eos, et quasi holocáusta accépit eos.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, sanctórum Mártyrum tuórum Jóannis et Pauli solémnia celebrántes, sacraménta caeléstia: praesta, quaesumus; ut, quod temporáliter gérimus, aetérnis gáudiis consequámur. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent János nyolcadáról, 1022. l.)

Június 28: Szent Ireneus püspök és vértanu.

Szent Polikárp tanítványa volt, akinek mestere Szent János evangélista volt. Külön isteni kegyelem, hogy e három szent majdnem két századon át szakadatlanul őrködhetett a katholikus hit folytonosságára és a hagyomány hamisítatlan tisztaságára. Lyonban 202-ben az oroszlánok elé dobták.

Bevonulásra. (Malakiás 2, 6.)

Az igazság törvénye volt szájában és hamisság nem találtatott ajkiban; békében és igazságban járt velem és sokat tartott vissza a gonoszságtól. (Zs. 77, 1.) Figyelj, népem tanításomra, hajtsd füledet szájam igéire. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Malach. 2, 6.)

Lex veritátis fuit in ore ejus, et iníquitas non est invénta in lábiis ejus: in pace, et in aequitáte ambulávit mecum, et multos avértit ab iniquitáte. (Ps. 77, 1.) Atténdite, pópule meus, legem meam, inclináte aurem vestram in verba oris mei. ℣. Glória Patri

Könyörgés. Isten, ki Szent Ireneus vértanud és püspöködnek megadtad, hogy igaz tanításával legyőzze az eretnekségeket és sikerrel megvédje az Egyház békéjét, kérünk, add meg népednek szent vallásodban az állhatatosságot, s nyújtsd korunknak a te békédet. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui beáto Irenaeo Mártyri tuo atque Pontífici tribuísti, ut et veritáte doctrinae expugnáret haereses, et pacem Ecclésiae felíciter confirmáret: da, quaesumus, plebi tuae in sancta religióne constántiam; et pacem tuam nostris concéde tempóribus. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent János nyolcadáról, 1020. l., a 3. az apostolok vigiliájáról, 1029. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timoteushoz írt leveléből. (II. 3, 14-17; 4, 1-5.)

Kedvesem: Tarts ki amellett, amit tanultál, s amiről meggyőződtél; hiszen tudod, kitől tanultad, s gyermekkorod óta ismered a szent írásokat, melyek a Krisztus Jézusban való hit révén üdvösségedre oktathatnak téged. Minden Istentől sugalmazott írás hasznos a tanításra, az intésre, a feddésre, az igazságban való oktatásra, hogy az Isten embere tökéletes s minden jócselekedetre kész legyen. Kérve kérlek az Isten előtt s Jézus Krisztus előtt, ki ítélni fog eleveneket s holtakat, az ő eljövetelére és az ő országára: hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan, ints, kérj, feddj minden türelemmel s tudománnyal. Lesz ugyanis idő, mikor majd az emberek nem viselik el az egészséges tanítást, hanem saját kívánságaik szerint seregszámra szereznek maguknak tanítókat, mert viszket a fülük, s elfordítják fülüket az igazságtól, de odaadják magukat a meséknek. Te vigyázz, viseld el a szenvedéseket mindenben, végezd az evangélista dolgát, töltsd be tisztedet.

Átvonulásra. (Zs. 121, 8.) Testvéreimért és barátaimért

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum. (II. 3, 14-17; 4, 1-5.)

Cariſſime: Pérmane in iis, quae didicísti, et crédita sunt tibi: sciens a quo dídiceris; et quia ab infántia sacras lítteras nosti, quae te possunt instrúere ad salútem, per fidem, quae est in Christo Jesu. Omnis Scriptúra divínitus inspiráta útilis est ad docéndum, ad arguéndum, ad corripiéndum, ad erudiéndum in justítia: ut perféctus sit homo Dei, ad omne opus bonum instrúctus. Testíficor coram Deo, et Jesu Christo, qui judicatúrus est vivos et mórtuos, per advéntum ipsíus, et regnum ejus: praedica verbum, insta opportúne, importúne: árgue, óbsecra, increpa in omni patiéntia, et doctrína. Erit enim tempus, cum sanam doctrínam non sustinébunt, sed ad sua desidéria coacervábunt sibi magístros, pruriéntes áuribus, et a veritáte quidem auditum avértent, ad fábulas autem converténtur. Tu vero vígila, in ómnibus labóra, opus fac Evangelístae, ministérium tuum imple.

Graduale. (Ps. 121, 8.) Propter fratres meos, et

ért békességet óhajtok neked. ℣. (Zs. 36, 37.) Őrízd az ártatlanságot és nézd az igazságot; mert megmarad a békés ember ivadéka.

Alleluja, alleluja. ℣. (Sirák 6, 35.) Szegődjél a tapasztalt öregek csoportjához, és kövesd szívesen bölcseségüket, hogy meghallj minden előadást Istenről. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (10, 28-33.)

Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Ne féljetek azoktól, kik megölik a testet, de nem tudják megölni a lelket, hanem inkább attól féljetek, aki mind a lelket, mind a testet elveszthetí a gehennában. Nemde két verebet egy garasért adnak? és egy sem esik azokból a földre a ti Atyátok nélkül. Nektek pedig még fejetek hajszálai is mind meg vannak számlálva. Ne féljetek tehát, sokkal többet értek ti a verebeknél. Azért mindenkit, aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom azt Atyám előtt ki mennyekben vagyon; aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom azt Atyám előtt, ki mennyekben vagyon.

Felajánlásra. (Sirák 24, 44.) Mint a hajnal pírját felragyogtatom tudásomat próximos meos loquébar pacem de te. ℣. (Ps. 36, 37.) Custódi innocéntiam, et vide aequitátem: quóniam sunt relíquiae hómini pacífico.

Allelúja, allelúja. ℣. (Eccli. 6, 35.) In multitúdine presbyterórum prudéntium sta, et sapiéntiae illórum ex corde conjúngere, ut omnem narratiónem Dei possis audíre. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum** (10, 28-33.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Nolíte timére eos, qui occídunt corpus, ánimam autem non possunt occídere: sed pótius timéte eum, qui potest et ánimam et corpus pérdere in gehénnam. Nonne duo pásseres asse véneunt: et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Vestri autem capílli cápitis omnes numeráti sunt. Nolíte ergo timére: multis passéribus melióres estís vos. Omnis ergo, qui confitébitur me coram homínibus, confitébor et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est. Qui autem negáverit me coram homínibus, negábo et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.

Offertorium. (Eccli. 24, 44.) Doctrínam quasi antelucánum illúmino ómnibus,

mindnyájuknak és hirdetem azt messze vidékeknek.

Csendes imádság. Isten, ki nem engeded, hogy a benned hivő népeket rémület rendítse meg; méltóztassál elfogadni néped imáit és szentelt adományait: hogy a jóságod által nyujtott béke megóvja a keresztények határait minden ellenségtől. A mi Urunk.

et enarrábo illam usque ad longínquum.

Secreta. Deus, qui credéntes in te pópulos nullis sinis cóncuti terróribus: dignáre preces et hóstias dicátae tibi plebis suscípere; ut pax a tua pietáte concéssa, christianórum fines ab omni hoste fáciat esse secúros. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: Szent János nyolcadáról, 1022. l., a 3. az apostolok vigiliájáról, 1031. l.)

Áldozásra. (Sirák 24, 47.) Lássátok, hogy nemcsak magamnak fáradtam, hanem mindazok javára, kik igazságot keresnek.

Áldozás utáni imádság. Isten, a béke szerzője és barátja, kit megismerni élet, kinek szolgálni uralom, védelmezz meg minket, könyörgünk, minden támadás ellen; hogy akik a te oltalmadban bízunk, Szent Ireneus vértanud és püspököd közbenjárására, semmiféle ellenséges fegyvertől se féljünk. A mi Urunk.

Communio. (Eccli. 24,47.) Vidéte quóniam non soli mihi laborávi, sed ómnibus exquiréntibus veritátem.

Postcommunio. Deus, auctor pacis et amátor, quem nosse vívere, cui servíre regnáre est: prótege ab ómnibus impugnatiónibus súpplices tuos; ut, qui in defensióne tua confídimus, beáti Irenaei Mártyris tui atque Pontíficis intercessióne, nullíus hostilitátis arma timeámus. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent János nyolcadáról, 1022. l. a 3. az apostolok vigiliájáról, 1031. l.)

Ugyanaz nap: Szent Péter és Pál apostolok vigiliája.

Szent Ireneus szentmiséje helyett a mai napon ezt a szentmisét is mondhatjuk:

Bevonulásra. (Ján. 21,18-19.) Mondja az Úr Péternek: Mikor ifjabb voltál, övet kötöttél és jártál, ahol akartál; de majd

Introitus. (Joánn. 21, 18-19.) Dicit Dóminus Petro: Cum esses júnior, cingébas te, et ambulábas ubi volébas: cum

ha megöregszel, kiterjeszted kezeidet és más övez föl téged és odavisz, hová te nem akarod; ezt pedig mondá, jelezvén, minő halállal fogja megdicsőíteni az Istent. (Zs. 18, 1.) Isten dicsőségét beszélik az egek és keze művét hirdeti az égbolt. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy semmi zavar se rendítsen meg minket, kiket az apostoli vallás kőszikláján megerősítettél. A mi Urunk Jézus Krisztus.

autem senúeris, exténdes manus tuas, et álius te cinget, et ducet quo tu non vis: hoc autem dixit, signíficans qua morte clarificatúrus esset Deum. (Ps. 18, 1.) Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmaméntum. ℣. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut nullis nos permíttas perturbatiónibus cóncuti; quos in apostólicae confessiónis petra solidásti. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Ireneusról, 1025. l., a 3. Szent János nyolcadáról, 1020. l.)

Szentlecke az Apostolok cselekedeteiből. (3, 1-10.)

Ama napokban: Péter és János fölmenének a templomba a kilencórai imádság idején. Ekkor egy férfiút vittek arra, ki sánta volt születésétől fogva. Ezt naponta odatették a templomnak úgynevezett Ékeskapujához, hogy alamizsnát kérjen a templomba jövőktől. Mikor ez meglátá Pétert és Jánost, amint a templomba készültek bemenni, könyörge, hogy alamizsnát kapjon. Péter Jánossal együtt rátekinte és mondá: Nézz reánk. Erre az reájuk nézett, remélve, hogy kap tőlük valamit. Péter azonban mondá: Ezüstöm, aranyom nincs, de amim van, néked adom: a Názáreti Jé-

Léctio Actuum Apostólorum. (3, 1-10.)

In diébus illis: Petrus et Joánnes ascendébant in templum ad horam oratiónis nonam. Et quidam vir, qui erat claudus ex útero matris suae, bajulabátur: quem ponébant quotídie ad portam templi, quae dícitur Speciósa, ut péteret eleemósynam ab introeúntibus in templum. Is cum vidísset Petrum et Joánnem incipiéntes introíre in templum, rogábat, ut eleemósynam accíperet. Intuens autem in eum Petrus cum Joánne, dixit: Réspice in nos. At ille intendébat in eos, sperans se áliquid acceptúrum ab eis. Petrus autem dixit: Argéntum et aurum non est mihi: quod autem hábeo,

zus Krisztus nevében kelj fel és járj. Azzal megfogá jobbkezénél s felsegíté, mire azonnal erő szállott annak lábába és talpába, úgy hogy felszökött, állt és járt-kelt; s beméne velük a templomba, járt-kelt, ugrándozott és dícsérte az Istent. Az egész nép látta, hogy járkál és magasztalja az Istent. S ráismertek, hogy ő az, aki alamizsnáért üldögélt a templom Ékes-kapujánál, és elteltek álmélkodással; s magukon kívül voltak amiatt, ami vele történt.

Átvonulásra. (Zs. 18, 5, 2.) Az egész földre elhat szózatuk: s a földkerekség határaira szavuk. ℣. Isten dicsőségét beszélik az egek: és keze művét hirdeti az égbolt.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (21, 15-19.)

Az időben: Mondá Jézus Simon Péternek: Simon, János fia, jobban szeretsz-e engem ezeknél? Felelé neki: Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek téged. Mondá neki: Legeltesd az én bárányaimat. Ismét mondá neki: Simon, János fia, szeretsz-e engem? Felelé neki: Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek téged. Mondá neki: Legeltesd az én bárányaimat. Harmadszor monhoc tibi do: In nómine Jesu Christi Nazaréni surge, et ámbula. Et apprehénsa manu ejus déxtera, allevávit eum, et prótinus consolidátae sunt bases ejus, et plantae. Et exsíliens stetit, et ambulábat: et intrávit cum illis in templum, ámbulans, et exsíliens, et laudans Deum. Et vidit omnis pópulus eum ambulántem, et laudántem Deum. Cognoscébant autem illum, quod ipse erat, qui ad eleemósynam sedébat ad Speciósam portam templi: et impléti sunt stupóre et éxtasi in eo, quod contígerat illi.

Graduale. (Ps. 18, 5 et 2.) In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum. ℣. Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmaméntum.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (21, 15-19.)

In illo témpore: Dixit Jesus Simóni Petro: Simon Joánnis, díligis me plus his? Dicit ei: Etiam, Dómine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei íterum: Simon Joánnis, díligis me? Ait illi: Etiam, Dómine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tértio: Simon Joánnis, amas me? Contristátus est Petrus, quia dixit ei tértio: Amas me? et dixit ei:

dá neki: Simon, János fia, Szeretsz-e engem? Elszomorodék Péter, hogy harmadszor kérdé őt: Szeretsz-e engem? és felelé neki: Uram: te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged. Mondá neki: Legeltesd az én juhaimat. Bizony, bizony mondom neked, mikor ifjabb voltál, övet kötöttél, és jártál, ahol akartál; de majd ha megöregszel, kiterjeszted kezeidet, és más övez föl téged, és odavisz, hová te nem akarod. Ezt pedig mondá, jelezvén, minő halállal fogja megdicsőíteni az Istent.

Dómine, tu ómnia nosti: tu scis quia amo te. Dixit ei: Pasce oves meas. Amen, amen dico tibi: cum esses júnior, cingébas te, et ambulábas ubi volébas: cum autem senúeris, exténdes manus tuas, et álius te cinget, et ducet quo tu non vis. Hoc autem dixit, signíficans qua morte clarificatúrus esset Deum.

Felajánlásra (Zsolt. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid: mily hatalmas a számuk.

Offertorium. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est princípatus eórum.

Csendes imádság. Néped adományát, kérünk, Urunk, az apostoli közbenjárásra szenteld meg, minket pedig bűnelnk szennyétől tisztíts meg. A mi Urunk.

Secreta. Munus pópuli tui, quaesumus, Dómine, apostólica intercessióne sanctífica: nosque a peccatórum nostrórum máculis emúnda. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: Szent Ireneusról, 1028. l., a 3. Szent János nyolcadáról, 1022. l.)

Áldozásra. (Ján. 21, 15, 17.) Simon, János fia, jobban szeretsz-e engem ezeknél? Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged.

Communio. (Joánn. 21, 15 et 17.) Simon Joánnis, díligis me plus his? Dómine, tu ómnia nosti: tu scis, Dómine, quia amo te.

Áldozás utáni imádság. Akiket, Urunk, a mennyei táplálékkal kielégítettél, az apostolok közbenjárására őrízd meg azokat minden bajtól. A mi Urunk.

Postcommunio. Quos caelésti, Dómine, aliménto satiásti: apostólicis intercessiónibus ab omni adversitáte custódi. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Ireneusról, 1028. l., a 3. Szent János nyolcadáról, 1022. l.)

Június 29: Szent Péter és Pál ünnepe.

Szent Pétert — mint a római hitközség püspökét — Néró császár üldözésének idején a 67. évben, június 29-én, Rómában keresztrefeszítették, éspedig saját kérésére, Urának halálától való alázatos megkülönböztetésül, fejjel a föld felé. Szent Pál ugyanezen a napon 64., 66. vagy 67-ik évben lefejezéssel szenvedett vértanuhalált, mert mint római polgárt, nem lehetett keresztrefeszíteni. A római hagyomány szerint június 29-ike mind a két apostol halálának napja és már az V. században majdnem egész Itáliában és Észak-Afrikában, mint a «Dies natalis»-t, mint a mennyei életre való születésük napját, vigiliával, később még nyolcaddal is ünnepelték. A pápa ezen a napon kétszer mutatta be a szentmiseáldozatot: egyiket Szent Péter, a másikat Szent Pál sírjánál. A XII. században a két templom között levő távolság miatt ezzel a szokással felhagytak és a kettős ünnepet két napra osztották. Az első főünnep Szent Pétert dicsőíti, mint Krisztus egyházának alapját. A második, a következő napon stációs ünnep volt Szent Pál sírjánál, akiben a pogány világ nagy apostolát tisztelik. Az egyházi naptárban ez a második ünnep «Szent Pál emlékezete» nevet viseli.

Szent Péter halászt Bethsaidából, a Genezáreti tó vidékéről testvére, András vezette az Úrhoz. Krisztus mennybemenetele után nemsokára Szíriába ment, Antiochiába, ahol keresztény községet alapított és ennek körülbelül hét éven keresztül püspöke volt. Jeruzsálembe visszatérése után Heródes meg akarta ölni, amint már Jakab apostolt is megölette. Egy angyal csodálatos módon szabadította meg a fogságból. Ezután 42-ben Rómába ment, ahol szintén hitközséget alapított és azt haláláig vezette, azzal a rövid megszakítással, amikor a többi zsidókkal együtt, 50 körül, Rómából elűzték. Ebben az időben mégegyszer Jeruzsálembe jött és az úgynevezett apostoli zsinatot vezette (kb. 52-ben).

Szent Pál Kr. u. 3 táján Kisázsiában, Tarsusban, szigorú zsidó családból született, amelynek római polgárjoga volt. Jeruzsálemben a zsidó Gamaliel törvénytanító iskolájában tanult, de emellett megtanulta a sátorszövés kézművességét is, hogy ezzel függetlenséget biztosítson magának. Mint szigorú farizeus, fanatikus buzgósággal vett részt a jeruzsálemi flatal keresztény hitközség ellen irányuló üldözésben. Egyik nyomozó útjában, Damaszkusz kapuja előtt, az Úr csodálatos jelenése által Krisztushoz tért és «pogányok apostola» lett. Ezután 3 évig egyedül élt az arábiai sivatagban, ahol Krisztussal érintkezve kigyúlladt nagy szeretete. Tevékenysége kiterjedt Palesztinára, Szíriára, Kisázsiára és Görögországra. Két évi cezariai fogság után, mint fogoly Rómába ment (59) és itt Péter apostollal együtt működhetett. Ezután ellátogatott Spanyolországba, majd a Kisázsiában és Görögországban levő misszióira.

Június 29-ét, a másik három Péter-ünneppel együtt (Jan., febr. és aug.), liturgikus pápai ünnepeknek lehet nevezni, mert ahogyan Krisztus mindig az ő Egyházával van, úgy közöttünk él Péter is a pápában. A pápaság az igazság soha le nem hanyatló napja. A pápaságba vetett hitünk Krisztusba vetett hit és minden szeretetünk és hódolatunk, amit a mindenkori pápa iránt szívünkben hordozunk, amit imádságban és anyagi (ajándékban) áldozatban külsőleg is elismerünk, mind csak Szent Péter szavának visszhangja: «Te Krisztus vagy, az élő Isten Fia».

Bevonulásra. (Ap. cs. 12,11.)

Most igazán tudom, hogy az Úr elküldötte angyalát és kimentett engem Heródesnek a kezéből és mindabból, amire a zsidó nép számított. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem; tudod, ha leülök és ha felkelek. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki e mai napot Szent Péter és Pál apostolaid vértanúságával szentelted meg, add meg Egyházadnak, hogy mindenben azoknak a parancsát kövesse, akiktől az igaz hit kezdetét vette. A mi Urunk.

Introitus. (Act. 12, 11.)

Nunc scio vere, quia misit Dóminus Angelum suum: et erípuit me de manu Heródis, et de omni exspectatióne plebis Judaeórum. (Ps. 138, 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui hodiérnam diem Apostolórum tuórum Petri et Pauli martyrio consecrásti: da Ecclésiae tuae, eórum in ómnibus sequi praecéptum; per quos religiónis sumpsit exórdium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke az Apostolok Cselekedeteiből. (12, 1-11.)

Ama napokban: Heródes király felemelte kezét, hogy lesujtson némelyekre az egyházból. Így karddal kivégeztette Jakabot, Jánosnak a bátyját. Mivel pedig látta, hogy ez tetszik a zsidóknak, tovább ment és elfogatta Pétert. Éppen a kovásztalan kenyerek napjai valának. Miután őt elfogatta, a tömlöcbe veté s átadá őrizetbe négy-négy vitézből álló négy őrségnek, az lévén a szándéka, hogy húsvét után a nép elé vezetteti. Péter tehát a börtönben őríztetett, az egyház pedig szüntelen könyörög vala Istenhez őérette. Mikor pedig Heródes éppen arra készült, hogy elővezetteti, azon az éjtszakán Péter két katona között aluszik vala kettős lánccal megbilincselve, az örök meg az ajtó előtt őrzik vala a tömlöcöt. És íme, az Úr angyala melléje állott, s fény ragyogott fel a hajlékban. És Péter oldalát megütvén, fölkelté őt s mondá: Kelj föl gyorsan. Erre a láncok lehullottak kezéről. Az angyal pedig mondá neki: Övezd fel magadat és vedd fel saruidat. Ő megtevé, az meg mondá neki: Vedd magadra ruházatodat és kövess engem. És követé őt, kifelé menvén s nem tudja vala, hogy valóság, ami az angyal által történék, mert

Léctio Actuum Apostolórum (12, 1-11.)

In diébus illis: Misit Heródes rex manus, ut afflígeret quosdam de ecclésia. Occídit autem Jacóbum fratrem Joánnis gládio. Videns autem quia placéret Judaeis appósuit ut apprehénderet et Petrum. Erant autem dies azymórum. Quem cum apprehendísset, misit in cárcerem, tradens quátuor quaterniónibus mílitum custodiéndum, volens post Pascha prodúcere eum pópulo. Et Petrus quidem servabátur in cárcere. Orátio autem fiébat sine intermissióne ab ecclésia ad Deum pro eo. Cum autem productúrus eum esset Heródes, in ipsa nocte erat Petrus dórmiens inter duos mílites, vinctus caténis duábus: et custódes ante óstium custodiébant cárcerem. Et ecce Angelus Dómini ástitit: et lumen refúlsit in habitáculo: percussóque látere Petri, excitávit eum, dicens: Surge velóciter. Et cecidérunt caténae de mánibus ejus. Dixit autem Angelus ad eum: Praecíngere, et cálcea te cáligas tuas. Et fecit sic. Et dixit ilii: Circúmda tibi vestiméntum tuum, et séquere me. Et éxiens sequebátur eum, et nesciébat quia verum est, quod fiébat per Angelum: existimábat autem se visum vidére. Transeúntes autem primam et secún-

azt vélé, hogy jelenést lát. Miután általmentek az első és a második őrségen, a vaskapuhoz jutottak, mely a városba viszen; ez magától megnyílt előttük; s kimenvén, egy utcán végig haladtak, ekkor az angyal hirtelenül eltávozott mellőle. Péter pedig magához térve mondá: Most igazán tudom, hogy az Úr elküldötte angyalát és kimentett engem Heródesnek a kezéből és mindabból, amire a zsidó

dam custódiam, venérunt ad portam férream, quae ducit ad civitátem: quae ultro apérta est eis. Et exeúntes processérunt vicum unum: et contínuo discéssit Angelus ab eo. Et Petrus ad se revérsus, dixit: Nunc scio vere, quia misit Dóminus Angelum suum, et erípuit me de manu Heródis, et de omni exspectatióne plebis Judaeórum.

nép számított.

Átvonulásra. (Zs. 44, 17 és 18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket, emlékezetessé teszik nevedet, Uram! ℣. Atyáid helyett fiaid születnek, s dícsérni fognak érte a népek.

Alleluja, alleluja! ℣. (Mt. 16, 18.) Te Péter vagy, és erre a kősziklára fogom építeni egyházamat. Alleluja.

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) Constítues eos príncipes super omnem terram: mémores erunt nóminis tui, Dómine. ℣. Pro pátribus tuis nati sunt tibi fílii: proptérea pópuli confitebúntur tibi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Mat. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc pétram aedificábo Ecclésiam meam. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (16, 13-19.)

Az időben: Jézus Fülöp Cezareájának környékére ment, és kérdezé tanítványait, mondván: Kinek tartják az emberek az Emberfiát? Ők pedig mondák: Némelyek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, mások pedig Jeremiásnak, vagy egynek a próféták közül. Mondá nekik Jézus: Hát ti kinek mondotok engem? Felelvén Simon Péter, mondá: Te vagy a Krisztus, az élő

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (16, 13-19.)

In illo témpore: Venit Jesus in partes Caesaréae Philíppi, et interrogábat discípulos suos, dicens: Quem dicunt hómines esse Fílium hóminis? At illi dixérunt: Alii Joánnem Baptístam, álii autem Elíam, álii vero Jeremíam, aut unum ex prophétis. Dicit illis Jesus: Vos autem quem me esse dícitis? Respóndens Simon Petrus, dixit: Tu es Christus, Fílius Dei vivi. Respóndens autem

Isten fia. Jézus pedig felelvén, mondá neki: Boldog vagy Simon, Jónás fia, mert nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én Atyám, ki mennyekben vagyon. Én is mondom tehát neked, hogy te Péter vagy, és erre a kősziklára fogom építeni egyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. És neked adom a mennyek országa kulcsait. És amit megkötendesz a földön, meg lészen kötve mennyekben is, és amit feloldandasz a földön, fel lészen oldva mennyekben is.

Jesus, dixit ei: Beátus es, Simon Bar Jona: quia caro et sanguis non revelávit tibi, sed Pater meus, qui in caelis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam, et portae inferi non praevalébunt advérsus eam. Et tibi dabo claves regni caelórum. Et quodcúmque ligáveris super terram, erit ligátum et in caelis: et quodcúmque sólveris super terram, erit solútum et in caelis.

Felajánlásra. (Zs. 44, 17 és 18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket, megemlékeznek nevedről, Uram, mindenkor, nemzedékről-nemzedékre.

Offertorium. (Ps. 44, 17-18.) Constítues eos príncipes super omnem terram: mémores erunt nóminis tui, Dómine, in omni progénie et generatióne.

Csendes imádság. Az adományokat, Urunk, melyeket neved megszentelésére hoztunk, kísérje az apostolok imádsága, s adj nekünk azáltal kiengesztelődést és védelmet. A mi.

Secreta. Hóstias, Dómine, quas nómini tuo sacrándas offérimus, apostólica prosequátur orátio: per quam nos expiári tríbuas, et defendi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 16, 18.) Te Péter vagy, és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat.

Communio. (Matth. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam.

Áldozás utáni imádság. Akiket mennyei táplálékkal, Urunk, kielégítettél, az apostolok közbenjárására őrízd meg azokat minden bajtól. A mi Urunk.

Postcommunio. Quos caelésti, Dómine, aliménto satiásti: apostólicis intercessiónibus ab omni adversitáte custódi. Per Dóminum.

Június 30: Szent Pál apostol emlékezete.

Bevonulásra. (Tim. II. 1, 12.) Tudom, kinek hittem s biztos vagyok abban, hogy Ő megtudja őrizni reábízott kincsemet addig a napig, az igazságos bíró. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem, tudod, ha leülök és ha felkelek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a nemzetek sokaságát Szent Pál apostol tanításával oktattad, add meg nekünk, kérünk, hogy akinek születése napját üljük, annak pártfogását érezhessük. A mi.

Introitus. (II. Tim. 1, 12.) Scio cui crédidi, et certus sum, quia potens est depósitum meum serváre in illum diem, justus judex. (Ps. 138, 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui multitúdinem géntium beáti Pauli Apóstoli praedicatióne docuísti: da nobis, quaesumus; ut, cujus natalí.la cólimus, ejus apud te patrocínia sentiámus. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Péterről, 838. l., a 3. Szent János nyolcadáról, 1020. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a Galatákhoz írt leveléből. (1, 11-20.)

Testvérek: Tudtotokra adom, hogy az evangélium, melyet én hirdettem, nem ember szerint való; mert én sem embertől nyertem vagy tanultam azt, hanem Jézus Krisztus kinyilatkoztatásából. Mert hallottátok, mint viseltem magamat egykor a zsidóságban; hogy mód felett üldöztem az Isten egyházát és pusztítottam és fölülmúltam a zsidóságban számos kortársamat nemzetemből, nagyobb buzgósággal követvén őseim hagyományait. Midőn azonban tet-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Gálatas. (1, 11-20.)

Fratres: Notum vobis fácio Evangélium, quod evangelizátum est a me, quia non est secúndum hóminem: neque enim ego ab hómine accépi illud, neque dídici, sed per revelatiónem Jesu Christi. Audístis enim conversatiónem meam aliquándo in Judaísmo: quóniam supra modum persequébar Ecclésiam Dei, et expugnábam illam, et proficiébam in Judaísmo supra multos coaetáneos meos in génere meo, abundántius aemulátor exsístens paternárum meárum traditiónum. Cum

szett annak, aki engem anyám méhétől fogva kiválasztott és malasztja által meghívott, hogy kinyilatkoztassa bennem Fiát, hogy hirdessem a nemzetek között; egyáltalán nem hallgattam testre és vérre, sem nem mentem föl Jeruzsálembe apostol-elődeimhez; hanem elmentem Arábiába és ismét visszatértem Damaszkusba. Azután három év mulva felmentem Jeruzsálembe, hogy Pétert lássam és nála maradtam tizenöt napig; mást azonban az apostolok közül nem láttam, csak Jakabot, az Úr atyjafiát. Amit pedig írok nektek, íme, Isten előtt mondom, hogy nem hazudom.

Átvonulásra. (Gal. 2, 8-9.) Aki erőt adott Péternek az apostolságra, nekem is erőt adott a pogányok javára; és megismerték az Istenmalasztját, mely nekem adatott. ℣. (Kor. I. 15, 10.) Az Isten kegyelme nem volt bennem eredménytelen, de kegyelme mindig velem marad.

Alleluja, alleluja. ℣. Szent Pál apostol, az igazság hirdetője és nemzetek tanítója, járj közben érettünk. Alleluja.

autem plácuit ei, qui me segregávit ex útero matris meae, et vocávit per grátiam suam, ut reveláret Fílium suum in me, ut evangelizárem illum in géntibus: contínuo non acquiévi carni et sánguini, neque veni Jerosólymam ad antecessóres meos Apóstolos: sed ábii in Arábiam: et íterum revérsus sum Damáscum: deinde post annos tres veni Jerosólymam vidére Petrum, et mansi apud eum diébus quíndecim: álium autem Apostolórum vidi néminem, nisi Jacóbum fratrem Dómini. Quae autem scribo vobis, ecce coram Deo, quia non méntior.

Graduale. (Gal. 2, 8-9.) Qui operátus est Petro in apostolátum, operátus est et mihi inter gentes: et cognovérunt grátiam Dei, quae data est mihi. ℣. (I. Cor. 15, 10.) Grátia Dei in me vácua non fuit: sed grátia ejus semper in me manet.

Allelúja, allelúja. ℣. Sancte Paule Apóstole, praedicátor veritátis et doctor géntium, intercéde pro nobis. Allelúja.

Szent evangélium : Ecce ego mitto vos, 998. l.

Felajánlásra. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid: mily hatalmas a számuk.

Offertorium. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est princípatus eórum.

Csendes imádság. Pál apostolod könyörgésére szenteld meg, Urunk, néped adományait, hogy amik neked saját rendelésed szerint kedvesek, az ő pártfogó imádságára még kedvesebbek legyenek. A mi Urunk.

Secreta. Apóstoli tui Pauli précibus, Dómine plebis tuae dona sanctífica: ut, quae tibi tuo grata sunt institúto, gratióra fiant patrocínio supplicántis. Per Dóminum nostrum, Jesum Christum Fílium tuum Qui tecum.

(A 2. csendes imádság: Szent Péterről, 840. l., a 3. Szent János nyolcadáról, 1022. l.)

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28, 29.) Bizony mondom nektek, hogy ti, kik mindent elhagytatok és engem követtetek, százannyit kaptok és az örök életet fogjátok örökölni.

Communio. (Matth. 19, 28 et 29.) Amen dico vobis: quod vos, qui reliquístis ómnia, et secúti estis me, céntuplum accipiétis, et vitam aetérnam possidébitis.

Áldozás utáni imádság. A szentségeket magunkhoz véve, Urunk, Szent Pál apostolod közbenjárására kérünk, hogy amit az ő tiszteletére ültünk, szolgáljon gyógyulásunkra. A mi Urunk.

Postcommunio. Percéptis, Dómine, sacraméntis: beáto Paulo Apóstolo tuo interveniénte, deprecámur; ut, quae pro illíus celebráta sunt glória, nobis proficiant ad medélam. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Péterről, 841. l., a 3. Szent János nyolcadáról, 1022. l.)

Július 1: Jézus Krisztus legdrágább vérének ünnepe.

Ezen ünnep liturgikus tárgya Jézus Krisztusnak, az Istenember nek igaz vére, amennyiben az Úr azt keserves szenvedése alkalmával bűneink engesztelésére és eltörlésére zálogul kiontotta. A szentséges Vér ünnepe hálódatosságra és szeretetre figyelmeztet minket, de áldozatkészségre is, lelkiüdvünk érdekében.

Krisztus legszentebb Vérétől megkülönböztetjük a szent vér ereklyéket. Ezek vagy néhány cseppnyi maradékok Krisztus valóságos véréből pl. megkínzatásának eszközein vagy pedig az áldozókelyhekben levő szent vérből, vagy átváltoztatott ostyában csodálatosan megjelenő vérből. Az ilyen vérereklyéket már csodás eredetük miatt is a legnagyobb tisztelet illeti meg, de imádat nem. Csakis az ú. n. cultus relativus-ra méltók.

Ilyen ereklyeként tisztelik Rómában a szent lépcsőt, Turinban a sírlepedőt, Aachenben a kendőt, Rómában az ostorozási oszlopot

ezenkívül Weingartenben, Reichenauban és egyebütt a szent vér egyes kis részeit.

A legdrágább vér ünnepét IX. Pius rendelte el 1849-ben, hálából a gaetai fogságból való kiszabadulásáért.

Bevonulásra. (Jel. 5, 9-10.) Megváltottál minket, Uram, önvéreddel, minden törzsből és nyelvből és népből és nemzetből, és királyságá tettél bennünket Istenünknek. (Zs. 88, 2.) Az Úr kegyelmeit örökké éneklem, hűségedet szájammal nemzedékről-nemzedékre hirdetem. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki egyszülött Fiadat a világ megváltójává rendelted és az ő vére árán akartál velünk kiengesztelődni, engedd, kérünk, hogy mi üdvösségünk díját ez ünnepélyes áldozattal úgy tiszteljük és annak ereje minket a földön a jelen élet minden bajától úgy védjen meg, hogy az örök gyümölcsöknek örvendhessünk a mennyben. Ugyanazon a mi Urunk.

Introitus. (Apoc. 5, 9-10.) Redemísti nos, Dómine in sánguine tuo, ex omni tribu, et lingua et pópulo, et natióne: et fecísti nos Deo nostro regnum. (Ps. 88, 2.) Misericórdias Dómini in aetérnum cantábo: in generatiónem et generatiónem annuntiábo veritátem tuam in ore meo. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui unigénitum Fílium tuum mundi Redemptórem constituísti, ac ejus Sánguine placári voluísti: concéde, quaesumus, salútis nostrae prétium solémni cultu ita venerári, atque a praeséntis vitae malis ejus virtúte defendi in terris; ut fructu perpétuo laetémur in caelis. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent János nyolcadáról, 1020. l.)

Szentlecke: Christus assistens 354. l.

Átvonulásra. (Ján. I. 5, 6-8.) Ez az, aki víz és vér által jött, Jézus Krisztus: nem csupán víz által, hanem víz és vér által. ℣. Hárman vannak, kik bizonyságot tesznek a mennyben: az Atya, az Ige és a Szentlélek: és ez a három egy. És hár-

Graduale. (I. Joánn. 5, 6 et 7-8.) Hic est qui venit per aquam et sánguinem, Jesus Christus: non in aqua solum, sed in aqua et sánguine. ℣. Tres sunt, qui testimónium dant in caelo: Pater, Verbum, et Spíritus Sanctus et hi tres unum sunt. Et

man vannak, kik bizonyságot tesznek a földön: a Lélek, a víz és a vér: és ez a három egy.

Alleluja, alleluja. ℣. (U. o. 9.) Ha az emberek bizonyságát elfogadjuk, az Isten bizonysága nagyobb. Alleluja!

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (19, 30-35.)

Az időben: Amint Jézus az ecetet elvette, mondá: Beteljesedett. És lehajtván fejét, kiadá lelkét. A zsidók pedig (mivel készületnap volt), hogy ne maradjanak kereszten a testek szombaton (mert ama szombatnap nagy vala), kérék Pilátust, hogy törjék meg azok szárcsontjait, és vegyék le őket. Menének hát a katonák, és az elsőnek ugyan megtörék szárait, és a másiknak is, kit megfeszítettek övele. Mikor pedig Jézushoz értek, látván, hogy ő már meghalt, nem törék meg szárait, hanem egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottan vér és víz jöve ki. És aki ezt látta, bizonyságot tett róla, és igaz az ő tanusága.

Felajánlásra. (Kor. I. 10, 16.) Az áldás kelyhe, melyet megáldunk, nemde, Krisztus vérében való részesülés-e? és a kenyér, melyet megtörünk, nemde, az Úr Jézus testében való részesülés-e?

tres sunt, qui testimónium dant in terra: Spíritus, aqua, et sanguis: et hi tres unum sunt.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ib., 9.) Si testimónium hóminum accípimus, testimónium Dei majus est. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (Joann. (19, 30-35.)

In illo témpore: Cum accepísset Jesus acétum, dixit: Consummátum est. Et inclináto cápite trádidit spíritum. Judaei ergo (quóniam Parascéve erat) ut non remanérent in cruce córpora sábbato (erat enim magnus dies ille sábbati), rogavérunt Pilátum, ut frangeréntur eórum crura, et tolleréntur. Venérunt ergo mílites: et primi quidem fregérunt crura, et altérius, qui crucifíxus est cum eo. Ad Jesum autem cum veníssent, ut vidérunt eum jam mórtuum, non fregérunt ejus crura, sed unus mílitum láncea latus ejus apéruit, et contínuo exívit sanguis et aqua. Et qui vidit, testimónium perhíbuit: et verum est testimónium ejus.

Offertorium. (I. Cor. 10, 16.) Calix benedictiónis, cui benedícimus, nonne communicátio sánguinis Christi est? et panis, quem frángimus, nonne participátio córporis Dómini est?

Csendes imádság. Add meg, kérünk, hogy ez isteni misztériumban az Újszövetség közbenjárójához, Jézushoz léphessünk és oltárodon, seregek Ura, megújíthassuk ennek az Ábel vérénél jobban beszélő vérnek hullását. Ugyanazon.

Secreta. Per haec divína mystéria, ad novi, quaesumus, testaménti mediatórem Jesum accedámus: et super altária tua, Dómine virtútum, aspersiónem sánguinis mélius loquéntem, quam Abel, innovémus. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. csendes imádság: Szent Jánosról. 1022. l.)

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Zsid. 9, 28.) Krisztus egyszer áldoztatott fel, hogy sokaknak bűneit elvegye: másodszor bűn nélkül fog megjelenni, az őt váróknak üdvösségére.

Communio. (Hebr. 9, 28.) Christus semel oblátus est ad multórum exhauriénda peccáta: secúndo sine peccáto apparébit exspectántibus se in salútem.

Áldozás utáni imádság. Szent asztalodhoz bocsátva, Urunk, örömmel merítettünk az Üdvözítő forrásvizéből, s kérünk, hogy az ő vére legyen számunkra az örök élet forrásának szökővize: Ki veled.

Postcommunio. Ad sacram, Dómine, mensam admíssi, háusimus aquas in gáudio de fóntibus Salvatóris: sanguis ejus fiat nobis, quaesumus, fons aquae in vitam aetérnam saliéntis: Qui tecum.

A (2. áldozás utáni imádság: Szent Jánosról. 1022. l.)

Július 2: Sarlós Boldogasszony napja.

A Szűzanya megtudta az angyal szavából, hogy Erzsébet nemsokára szülni fog, azért elment meglátogatni őt. Egy kedves legenda szerint útjában egy elszáradt fákból és tüskés bokrokból álló erdőn ment keresztül és utána kizöldeltek a fák és virágot hoztak a tüskék. Járjunk mi is Jézussal szívünkben.

Mikor megérkezése után Mária üdvözölte Erzsébetet, a gyermeket az Úr Erzsébet ölében megszentelte, az anya pedig a Szentlélektől eltelt és mindkét asszony halhatatlan szavakkal (Magnificat-tal és az Üdvözlégy Mária első részével) hirdeti a világnak közeli üdvét. Minthogy az evangélium adata szerint Erzsébet az Isten anyja előtt hat hónappal fogant s utóbbi mintegy három hónapig Erzsébetnél tartózkodott, ezért ez a látogatás március végétől Június végéig tarthatott, vagyis Szent János születéséig. Mert ez a Szent Szűz foganása után három hónapra és a szent este előtt hat hónappal történt. Az ünnepet ezért a látogatás végére, János oktávájának napjára tették, mert a látogatás kez-

dete a böjti időre esik, amikor az Egyház nem szívesen tart ünnepet. Máriát visszatérése után Zakariás házából, magához vette Szent József, azaz a törvény szerint feleségül vette. Innentől kezdve a világ előtt a legtisztább Szűz Szent Józsefnek hitestársa. Sarlós Boldogasszony ünnepét Szent Bonaventura kezdeményezésére 1263-ban hozták be a ferencrendieknél. VIII. Bonifác pápa 1389-ben az egész Egyházra elrendelte. Hosszú ideig parancsolt ünnep volt. IX. Pius másodrendű ünneppé tette.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Processus és Martinianus vértanuk emlékezetét, kik Néró alatt szenvedtek vértanuságot Rómában.

Bevonulásra. (Sedulius.)

Üdvözlégy, szent szülő, mert te szülted a Királyt, ki az eget és a földet kormányozza mindörökön örökké. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad: zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg szolgáidnak, kérünk, Urunk, a mennyei kegyelem ajándékát, hogy akiknek a boldogságos Szűz szülése üdvösségük kezdete lett, az ő látogatásának áldozattal megült ünnepe adja meg a békesség gyarapodását. A mi.

Introitus. (Sedulius.)

Salve, sancta parens, enixa puérpera Regem: qui caelum, terrámque regit in saecula saeculórum. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Fámulis tuis, quaesumus, Dómine, caeléstis grátiae munus impertíre: ut, quibus beátae Vírginis partus éxstitit salútis exórdium; Visitatiónis ejus votíva solémnitas, pacis tríbuat increméntum. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: (csak csendesmisékben) megemlékezés Szent Processus és Martinianusról:

Isten, ki minket Szent Processus és Martinianus vértanuid dicsőséges hitvallásával körülveszel és megvédesz: adj nekünk utánzásuk által előrehaladást, közbenjárásuk által örömet. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Énekek 2, 8-14.)

Íme, itt jő! Ugrál hegyeken át, szökell halmokon át; olyan a kedvesem, mint

Deus, qui nos sanctórum Mártyrum tuórum Processi et Martiniáni gloriósis confessiónibus circúmdas et prótegis: da nobis et eórum imitatióne profícere, et intercessióne gaudére. Per Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae. (Cant. 2, 8-14.)

Ecce iste venit sáliens in móntibus, transíliens colles: símilis est diléctus

a gazella, mint a szarvasborjú; már itt is áll a házunk fala mögött, benéz az ablakon, nézdel a rácson által. Íme, a kedvesem mondja nekem: Kelj fel szaporán barátnőm! Jöjj, galambom, szépem! Mert a tél már elmult, az eső elállt, elvonult; földünkön előbujnak a virágok, eljött a szőlőmetszés ideje, s a gerle szava hallatszik földünkön. A füge már kihajtja első gyümölcsét, s a virágzó szőlő illatot áraszt; kelj fel, barátnőm! Jöjj, te szépem! Te, galambom a sziklaüregben, a kőszál rejtekében, hadd lássam arcodat, hadd halljam hangodat! Mert a te szavad édes, és orcád bájos!

Átvonulásra. Áldott és tiszteletreméltó vagy, Szűz Mária, mert szűzességed sérelme nélkül a Megváltó anyja lettél. ℣. Szűz, Szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén tebenned lakozott.

Alleluja, alleluja. ℣. Boldog vagy, szent Szűz Mária és minden dícséretre legméltóbb, mert belőled kelt fel az igazság napja, Krisztus, a mi Istenünk. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szt. Lukács szerint. (1, 39-47.)

Az időben: Mária útra kelvén, sietve méne a hemeus cápreae, hinnulóque cervórum. En ipse stat post parietem nostrum, respíciens per fenéstras, prospíciens per cancéllos. En diléctus meus lóquitur mihi: Surge, própera, amíca mea, colúmba mea, formósa mea, et veni. Jam enim hiems tránsiit, imber ábiit, et recéssit. Flores apparuérunt in terra nostra, tempus putatiónis advénit: vox túrturis audíta est in terra nostra: ficus prótulit grossos suos: víneae floréntes dedérunt odórem suum. Surge, amíca mea, speciósa mea, et veni: colúmba mea in foramínibus petrae, in cavérna macériae, osténde mihi fáciem tuam, sonet vox tua in áuribus meis: vox enim tua dulcis, et fácies tua decóra.

Graduale. Benedícta et venerábilis es, Vírgo María: quae sine tactu pudóris invénta es mater Salvatóris. ℣. Vírgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit víscera factus homo.

Allelúja, allelúja. ℣. Felix es, sacra Vírgo María, et omni laude digníssima: quia ex te ortus est sol justítiae Christus Deus noster. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (1, 39-47.)

In illo témpore: Exsúrgens María ábiit in montána

gyek közé, Juda városába. S beméne Zakariás házába, és köszönté Erzsébetet. És lőn, hogy amint meghallotta Erzsébet Mária köszöntését, repese méhében a magzat, és betelék Erzsébet Szentlélekkel. És nagy szóval fölkiálta, mondván: Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse! De hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám? Mert íme, amint fülembe hangzott köszöntésed szava, örömtől repese a magzat méhemben. És boldog vagy te, ki hittél, mert be fog teljesedni, amiket mondott neked az Úr. És mondá Mária: Magasztalja az én lelkem az Urat, és örvendez az én szívem megváltó Istenem felett.

Felajánlásra. Boldog vagy, Szűz Mária, mert te hordoztad a mindenség Teremtőjét és szülted, ki téged alkotott és örökké szűz maradsz.

Csendes imádság. Egyszülötted embersége, Urunk, legyen segedelmünkre, hogy ki a Szűztől születvén, anyjának tisztaságát nem kisebbítette, hanem megszentelte, az ő látogatásának ünnepén minket bűneinktől megszabadítson és adományunkat előtted kedvessé tegye, Krisztus Jézus, a mi Urunk: Ki veled.

cum festinatióne in civitátem Juda: et intrávit in domum Zacharíae, et salutávit Elísabeth. Et factum est, ut audívit salutatiónem Maríae Elísabeth, exsultávit infans in útero ejus, et repléta est Spíritu Sancto Elísabeth, et exclamávit voce magna, et dixit: Benedícta tu inter muliéres, et benedíctus fructus ventris tui. Et unde hoc mihi, ut véniat Mater Dómini mei ad me? Ecce enim, ut facta est vox salutatiónis tuae in áuribus meis, exsultávit in gáudio infans in útero meo. Et beáta, quae credidísti, quóniam perficiéntur ea, quae dicta sunt tibi a Dómino. Et ait María: Magníficat ánima mea Dóminum: et exsultávit spíritus meus in Deo salutári meo.

Offertorium. Beáta es, Virgo María, quae ómnium portásti Creatórem: genuísti qui te fecit, et in aetérnum pérmanes vírgo.

Secreta. Unigéniti tui, Dómine, nobis succúrrat humánitas: ut, qui natus de Vírgine, matris integritátem non mínuit, sed sacrávit; in Visitatiónis ejus solémniis, nostris nos piáculis éxuens, oblatiónem nostram tibi fáciat accéptam Jesus Christus Dóminus noster: Qui tecum vivit et regnat in unitáte.

A 2. csendes imádság: (csak csendesmisékben) a vértanukról:

Fogadd el, Urunk, imáinkat és adományainkat; és hogy azok tekintetedre méltók legyenek, segítsen minket szenteidnek könyörgése. A mi Urunk.

Súscipe, Dómine, preces et múnera: quae ut tuo sint digna conspéctu, Sanctórum tuórum précibus adjuvémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefácio a boldogságos Szűzről. 566. lap.

Áldozásra. Boldog vagy Szűz Mária bensődben, mert az örök Atya Fiát hordoztad.

Communio. Beáta víscera Maríae Vírginis, quae portavérunt aetérni Patris Fílium.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, ez évenként megünnepelt áldozat szentségeit: add, kérünk, hogy azok számunkra mind a mulandó, mind az örök élet üdvös eszközeivé váljanak. A mi Urunk.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, celebritátis ánnuae votíva sacraménta: praesta, quaesumus; ut, et temporális vitae nobis remédia praebeant, et aetérnae. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

A 2. áldozás utáni imádság: (csendesmisékben) a vértanukról:

A szent test és drágalátos vér áldozatával megtelve, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amit jámbor áldozattal cselekszünk, azt biztos megváltásként megkapjuk. A mi Urunk.

Córporis sacri, et pretiósi sánguinis repléti libámine, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quod pia devotióne gérimus, certa redemptióne capiámus. Per eúmdem Dóminum.

Július 3: II. Szent Leó pápa és hitvalló.

Tudós és ékesszóló, szelíd és okos pápa volt; †683-ban Rómában.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent apostolok nyolcadáról:

Isten, ki e mai napot Szent Péter és Pál apostolaid vértanuságával szentelted meg, add meg Egyházadnak, hogy mindenben azoknak a parancsát kövesse, akiktől az igaz hit kezdetét vette. A mi Urunk.

Deus, qui hodiérnam diem Apostolórum tuórum Petri et Pauli martyrio consecrásti: da Eccléslae tuae, eórum in ómnibus sequi praecéptum; per quos religiónis sumpsit exórdium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. csendes imádság: a szent apostolok nyolcadáról:

Az adományokat, Urunk, melyeket neved megszentelésére hoztunk, kísérje az apostolok imádsága, s adj nekünk azáltal kiengesztelődést és védelmet. A mi Urunk.

Hóstias, Dómine quas nómini tuo sacrándas offérimus, apostólica prosequátur orátio: per quam nos expiári tríbuas, et deféndi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent apostolok nyolcadáról:

Akiket mennyei táplálékkal, Urunk, kielégítettél, az apostolok közbenjárására őrízd meg azokat minden bajtól. A mi Urunk Jézus Krisztus által.

Quos caelésti, Dómine, aliménto satiásti: apostólicis intercessiónibus ab omni adversitáte custódi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Július 4: Szent Péter és Pál apostolok nyolcadának hatodik napja.

Szentmise: Mihi autem, 890. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki a mai napot Péter és Pál apostolaid vértanuságával szentelted meg: add meg Egyházadnak, hogy mindenben azoknak parancsát kövesse, akiktől az igaz hit kezdetét vette. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui hodiérnam diem Apostolórum tuórum Petri et Pauli martyrio consecrásti: da Ecclésiae tuae, eórum in ómnibus sequi praecéptum; per quos religiónis sumpsit exórdium. Per Dóminum.

Szentlecke: Per manus, 670. l.

Átvonulásra. (Zs. 44, 17-18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket: emlékezetessé teszik nevedet, Uram. ℣. Atyáid helyébe fiaid születnek: dícsérni fognak érte a népek.

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) Constítues eos príncipes super omnem terram: mémores erunt nóminis tui, Dómine. ℣. Pro pátribus tuis nati sunt tibi fílii: proptérea pópuli confitebúntur tibi.

Alleluja, alleluja. ℣. (Luk. 22, 32.) Könyörögtem érted

Allelúja, allelúja. ℣. (Luc. 22, 32.) Rogávi pro te, Pe-

Péter, hogy meg ne fogyatkozzék hited; és te egykoron megtérvén, megerősítsd testvéreidet. Alleluja.

Szent evangélium: Dixit Petrus, 1299. l.

Felajánlásra. (Zs. 18, 5.) Az egész földre elhat szózatuk; s a földkerekség határaira szavuk.

Offertorium. (Ps. 18, 5.) In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum.

Csendes imádság. Az adományokat, Urunk, melyeket neved megszentelésére hoztunk, kísérje az apostolok imádsága és adj nekünk azáltal kiengesztelődést és védelmet. A mi.

Secreta. Hóstias, Dómine, quas nómini tuo sacrándas offérimus, apostólica prosequátur orátio: per quam nos explári tríbuas, et deféndi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos qui secúti estis me, sedébitis super sedes, judicántes duódecim tribus Israel.

Áldozás utáni imádság. Akiket a mennyei táplálékkal, Urunk, kielégítettél, az apostolok közbenjárására őrizd meg azokat minden bajtól. A mi Urunk.

Postcommunio. Quos caelésti, Dómine, aliménto satiásti: apostólicis intercessiónibus ab omni adversitáte custódi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum. Fílium tuum.

Július 5: Zaccaria Szent Antal Mária hitvalló.

Cremonában született és ott is halt meg, 1539-ben. Először orvos, majd pap volt. Ő alapította a barnabiták rendjét a férfiak és az angelikák (a veszélyeztetett leányok őrangyalainak) rendjét a nők számára. A negyvenórás szentségimádás is az ő kezdeményezésére keletkezett.

Bevonulásra. (Kor. I. 2, 4.) Beszédem és tanításom nem állott az emberi bölcseség meggyőző szavaiból, hanem a lélek és az erő bizonyítéká-

Introitus. (I. Cor. 2, 4.) Sermo meus, et praedicátio mea non in persuasibílibus humánae sapiéntiae verbis, sed in ostensióne spíritus et vir-

ból. (Zs. 110, 1.) Hálát adok neked, Uram, teljes szívemből az igazak tanácsában és a gyülekezetben. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add, Urunk Istenünk, hogy megtanuljuk Szent Pál apostol szellemében Jézus Krisztus kimagasló tudományát: amelyből Szent Antal Mária csodálatosan okulva, Egyházadban új papi és szűzi társulatokat gyüjtött. Ugyanazon.

tútis. (Ps. 110, 1.) Confitébor tibi, Dómine, in toto corde meo, in consílio justórum et congregatióne. ℣. Glória Patri.

Orátio. Fac nos, Dómine Deus, supereminéntem Jesu Christi sciéntiam, spíritu Pauli Apóstoli edíscere: qua beátus Antónius María mirabíliter erudítus, novas in Ecclésia tua clericórum et vírginum famílias congregávit. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés az szent apostolok nyolcadáról, 1033. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timoteushoz írt leveléből. (I. 4, 8-16.)

Kedvesem: A jámborság mindenre hasznos, mert bírja a jelen és a jövendő élet igéretét. Igaz ez a beszéd, s minden hitelre méltó. Hiszen azért fáradozunk s azért szidalmaznak minket, mivel reménylünk az élő Istenben, ki Üdvözítője minden embernek, különösen a híveknek. Ezt parancsold, ezt tanítsd! Senki meg ne vessen téged ifjúságod miatt, de légy is példaképe a híveknek beszédben, viselkedésben, szeretetben, hitben, tisztaságban. Míg odamegyek, fordíts gondot a felolvasásra, az intésre s a tanításra. Ne hanyagold el a benned levő kegyelmet, mely a jövendölés következtében a preszbiterium kéz-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum. (I. 4, 8-16.)

Caríssime: Píetas ad ómnia útilis est: promissiónem habens vitae, quae nunc est, et futúrae. Fidélis sermo, et omni acceptióne dignus. In hoc enim laborámus, et maledícimur, quia sperámus in Deum vivum, qui est Salvátor ómnium hóminum, máxime fidélium. Praecipe haec, et doce. Nemo adolescéntiam tuam contémnat: sed exémplum esto fidélium in verbo, in conversatióne, in caritate, in fide, in castitáte. Dum vénio, atténde lectióni, exhortatióni, et doctrínae. Noli negligere grátiam, quae in te est, quae data est tibi per prophetíam, cum impositióne mánuum presbytérii. Haec meditáre, in his esto:

föltétele mellett adatott neked. Ezekre a dolgokra legyen gondod, ezekre add magad, hogy haladásod nyilvánvaló legyen mindenki előtt. Vigyázz magadra és a tanításra! Légy állhatatos ezekben, mert ha ezt teszed, üdvözíted magadat is, meg azokat is, kik hallgatnak téged.

ut proféctus tuus maniféstus sit ómnibus. Atténde tibi, et doctrínae: insta in illis. Hoc enim fáciens, et teípsum salvum fácies, et eos qui te áudiunt.

Átvonulásra. (Filip. 1, 8-9.) Tanum az Isten, menynyire vágyódom mindnyájatok után Jézus Krisztus szeretetében. S ezért imádkozom, hogy szeretetetek mind jobban gazdagodjék megismeréssel és teljes megértéssel. ℣. (U. o. 10.) Hogy válasszátok a jobbat, hogy tiszták és kifogástalanok legyetek Krisztus napjára.

Graduale. (Philipp. 1, 8-9.) Testis mihi est Deus, quo modo cúpiam omnes vos in viscéribus Jesu Christi. Et hoc oro, ut cáritas vestra magis ac magis abúndet in sciéntia, et in omni sensu. ℣. (Ibid., 10.) Ut probétis potióra, ut sitis sincéri, et sine offénsa in diem Christi.

Alleluja, alleluja. ℣. (U. o. 11.) Telve az igazságnak Jézus Krisztus által szerzett gyümölcsével, az Isten dicsőségére és dicséretére. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ib., 11.) Replétl fructu justítiae per Jesum Christum, in glóriam et laudem Dei. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (10, 15-21.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Aki nem fogadja Isten országát mint a kisded, nem megyen be abba. És karjaiba vévén őket, és rájuk tevén kezeit, megáldá őket. És amint kiment az útra, hozzáfutván egy valaki, térdreesvén előtte, kérdé őt: Jó Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem. Jézus pedig mondá neki: Miért mon-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum. (10, 15-21.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Quisquis non recéperit regnum Dei velut párvulus, non intrábit in illud. Et complexans párvulos, et impónens manus super illos, benedicébat eos. Et cum egréssus esset in viam, procúrrens quidam, genu flexo ante eum, rogábat eum: Magíster bone, quid fáciam ut vitam aetérnam percípiam? Jesus

dasz engem jónak? Senki sem jó, csak egyedül az Isten. Tudod a parancsokat: Ne törj házasságot; ne ölj; ne orozz; hamis tanuságot ne szólj; ne csalj; tiszteljed atyádat és anyádat. Amaz pedig felelvén, mondá neki: Mester, ezeket mind megtartottam ifjúságom óta. Jézus pedig rája tekintvén, megkedvelte őt és mondá neki: Egynek híjával vagy: menj, add el amid vagyon és add a szegényeknek és kincsed leszen mennyben; azután jer, kövess engem.

Felajánlásra. (Zs. 137, 1-2.) Magasztallak az angyalok színe előtt, leborulok szent templomod felé s áldást mondok nevednek.

Csendes imádság. Tedd, Urunk, hogy a mennyei lakoma asztalához a léleknek s a testnek azt a tisztaságát vigyük, amellyel csodálatosan díszítve Szent Antal Mária tündöklött, mikor ezt a szentséges áldozatot bemutatta. A mi Urunk.

autem dixit ei: Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. Praecépta nosti: Ne adúlteres, ne occídas, ne furéris, ne falsum testimónium díxeris, ne fraudem féceris, honóra patrem tuum et matrem. At ille respóndens, ait illi: Magíster, haec ómnia observávi a juventúte mea. Jesus autem intúitus eum, diléxit eum, et dixit ei: Unum tibi deest: vade, quaecúmque habes vende, et da paupéribus, et habébis thesáurum in caelo: et veni, séquere me.

Offertorium. (Ps. 137, 1-2.) In conspéctu Angelórum psallam tibi: adorábo ad templum sanctum tuum, et confitébor nómini tuo.

Secreta. Ad mensam caeléstis convívii fac nos, Dómine, eam mentis et córporis purítátem afférre, qua beátus Antónius Maria, hanc sacratíssimam hóstiam ófferens, mirífice ornátus enítuit. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság a szent apostolok nyolcadáról, 1036. l.)

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Filip. 3, 17.) Kövessétek a példámat, testvérek, és figyelmezzetek azokra, akik aszerint élnek, amint példát adtunk nektek.

Áldozás utáni imádság. A mennyei lakoma, amely táplált minket, lobbantsa lángra, Urunk Jézus Krisztus

Communio. (Philipp. 3, 17.) Imitatóres mei estóte, fratres, et observáte eos, qui ita ámbulant, sicut habétis formam nostram.

Postcommunio. Caelésti dape qua pasti sumus, Dómine Jesu Christe, eo corda nostra caritátis igne

szívünket a szeretetnek azzal a tüzével, amellyel Szent Antal Mária ez üdvösséges áldozat zászlaját győzelemre vitte Egyházad ellenségei ellen: Ki élsz.

flamméscant: quo beátus Antónius María salutáris hóstiae vexíllum, contra Ecclésiae tuae hostes, éxtulit ad victóriam: Qui vivis et regnas.

(A 2. áldozás utáni imádság a szent apostolok nyolcadáról, 1036. l.)

Július 6: Szent Péter és Pál apostolok nyolcada.

Bevonulásra. (Sirák 44, 15, 14.)

A szentek bölcseségét emlegetik a népek és dicséretüket hirdeti a gyülekezet; nevük pedig él örökön-örökké. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjetek, igazak, az Úrnak; a jámborokhoz illik a dícséret. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, kinek jobbja a hullámokon járó Szent Pétert fenntartotta, hogy el ne merüljön, és apostoltársát Pált, ki háromszor hajótörést szenvedett, a tenger mélyéből kimentette, hallgass meg minket kegyesen és engedd, hogy mindkettejük érdemei által elnyerjük az örök dicsőséget: Ki élsz.

Introitus. (Eccli. 44, 15 et 14.)

Sapiéntiam sanctórum narrent pópuli, et laudes eórum núntiet ecclésia: nómina autem eórum vivent in saeculum saeculi. (Ps. 32, 1.) Exsultáte, justi, in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, cujus déxtera beátum Petrum ambulántem in flúctibus, ne mergerétur, eréxit, et coapóstolum ejus Paulum, tértio naufragántem, de profúndo pélagi liberávit: exáudi nos propítius, et concéde; ut, ambórum méritis, aeternitátis glóriam consequámur: Qui vivis.

Szentlecke: Hi viri misericórdiae, 1023. l.

Átvonulásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket. ℣. Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békességben vannak.

Alleluja, alleluja. ℣. (Luk. 22, 28-30.) Ti vagytok, akik

Graduale. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justórum ánimae in manu Dei sunt, et non tanget illos torméntum malítiae. ℣. Visi sunt óculis insipiéntium mori, illi autem sunt in pace.

Allelúja, allelúja. ℣. (Luc. 22, 28-29 et 30.) Vos estis,

kitartottatok velem megpróbáltatásaimban; és én rendelem nektek az országot, hogy trónokon üljetek, ítélvén Izrael tizenkét nemzetségét. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (14, 22-33.)

Az időben: Kényszerítő Jézus tanítványait hajóba szállni, hogy előre menjenek a túlsó partra, míg ő a sereget elereszti. És elbocsátván a sereget, fölméne a hegyre, egyedül imádkozni. Beállván pedig az est, egyedül vala ottan. A hajócskát pedig a tenger közepén hányák-veték a hullámok, mert ellenkező szél vala. Az éjtszakának negyedik őrváltásakor pedig hozzájuk méne a tengeren járván. Mikor látták őt a tanítványok a tengeren járni, megrémültek, mondván: Ez kísértet. És félelmükben kiáltának. És mindjárt megszólítá őket Jézus, mondván: Bátorság, én vagyok, ne féljetek. Felelvén pedig Péter, mondá: Uram, ha te vagy, parancsold, hogy hozzád menjek a vízen. Ő pedig mondá: Jer! És kiszállván Péter a hajócskából,a vízen jár vala, hogy Jézushoz menjen. Látván pedig az erős szelet, megijedt és midőn merülni kezdett, kiálta, mondván: Uram, ments meg engem. És Jézus azonnal kiqui permansístis mecum in tentatiónibus meis: et ego dispóno vobis regnum, ut sedeátis super thronos, judicántes duódecim tribus Israel. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (14, 22-33.)

In illo témpore: Cómpulit Jesus discípulos ascéndere in navículam, et praecédere eum trans fretum, donec dimítteret turbas. Et dimíssa turba, ascéndit in montem solus oráre. Véspere autem facto, solus erat ibi. Navícula autem in médio mari jactabátur flúctibus: erat enim contrárius ventus. Quarta autem vigília noctis venit ad eos ámbulans super mare. Et vidéntes eum super mare ambulántem, turbáti sunt, dicéntes: Quia phantásma est. Et prae timóre clamavérunt. Statímque Jesus locútus est eis, dicens: Habéte fidúciam: ego sum, nolíte timére. Respóndens autem Petrus, dixit: Dómine, si tu es, jube me ad te veníre super aquas. At ipse ait: Veni. Et descéndens Petrus de navícula, ambulábat super aquam, ut veníret ad Jesum. Videns vero ventum válidum, tímuit: et cum coepísset mergi, clamávit dicens: Dómine, salvum me fac. Et contínuo Jesus exténdens manum, appre-

nyujtván kezét, megfogá őt és mondá neki: Kicsinyhitű, miért kételkedtél? És midőn beszálltak a hajócskába, elálla a szél. Akik pedig a hajócskában valának, odamentek és imádák őt, mondván: Valóban Isten Fia vagy.

Felajánlásra. (Zs. 149, 5-6.) Ujjongnak majd a szentek dícsőségben; örvendeznek nyugvóhelyűkön; szájukban Isten magasztalása leszen.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, imádságunkat és adományainkat: s hogy tekintetedre méltók legyenek, Péter és Pál apostolaid könyörgése segítsen minket. A mi Urunk.

héndit eum, et ait illi: Módicae fídei, quare dubitásti? Et cum ascendísset in navículam, cessávit ventus. Qui autem in navícula erant, venérunt, et adoravérunt eum, dicéntes: Vere Fílius Dei es.

Offertorium. (Psalm. 149, 5-6.) Exsultábunt sancti in glória, laetabúntur in cubílibus suis: exaltatiónes Dei in fáucibus eórum.

Secreta. Offérimus tibi, Dómine, preces et múnera: quae, ut tuo sint digna conspéctu, Apostolórum tuórum Petri et Pauli précibus adjuvémur. Per Dóminum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Bölcs. 3, 1-3). Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket. Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békességben vannak.

Áldozás utáni imádság. Oltalmazd, Urunk, népedet, amely Péter és Pál apostolaid pártfogásában bízik és folytonos védelmeddel őrízd meg. A mi Urunk.

Communio. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justórum ánimae in manu Dei sunt, et non tanget illos torméntum malítiae: visi sunt óculis insipiéntium mori: illi autem sunt in pace.

Postcommunio. Prótege, Dómine, pópulum tuum: et Apostolórum tuórum Petri et Pauli patrocínio confidéntem, perpétua defensióne consérva. Per Dóminum.

Július 7: Szent Cirill és Metód püspökök és hitvallók.

Két testvér; Szalonikiben születtek, majd a szlávok közé mentek téríteni és a szlávok apostolai lettek. Írást szerkesztettek számukra, lefordították a szentkönyveket, megalkották a szláv liturgiát. Cirill † Rómában, 869-ben, Metód Velehradban, 885-ben.

Szentmise: Sacerdótes, 1285. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki a szláv népeket Szent Cirill és Metód hitvallóid és püspökeid által engedted neved ismeretére eljutni: add, hogy akiknek ünnepét üljük, azok társaságába is eljussunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Oratio. Omnipotens sempitérne Deus, qui Slavóniae gentes per beátos Confessóres tuos atque Pontífices Cyrillum et Methódium ad agnitiónem tui nóminis venire tribuísti: praesta; ut, quorum festivitáte gloriámur, eórum consórtio copulémur. Per Dóminum.

Szent evangélium: Designávit, 940. l.

Felajánlásra. (Zs. 67, 36.) Csodálatos az Isten az ő szenteiben: Izrael Istene ad erőt és hatalmat népének: áldott legyen az Isten.

Offertorium. (Ps. 67, 36.) Mirábilis Deus in sanctis suis: Deus Israel, ipse dabit virtútem, et fortitúdinem plebi suae: benedíctus Deus.

Csendes imádság. Tekints, kérünk, Urunk, híveid imáira és adományaira; hogy szenteid ünnepén neked kedvesek legyenek, nekünk pedig megszerezzék könyörülő segítségedet. A mi Urunk.

Secreta. Preces nostras, quaesumus, Dómine, et tuórum réspice oblatiónes fidélium: ut tibi gratae sint in tuórum festivitáte Sanctórum, et nobis cónferant tuae propitiatiónis auxílium. Per Dóminum.

Áldozásra. (Mt. 10, 27.) Amit nektek sötétben mondok, mondjátok el fényes nappal, mondja az Úr: és amit fülbesúgva hallotok, hirdessétek a háztetőkről.

Communio. (Matth. 10, 27.) Quod dico vobis in ténebris, dícite in lúmine, dicit Dóminus: et quod in aure audítis, praedicáte super tecta.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, ki nekünk mennyei adományokat méltóztatol nyujtani, engedd, Szent Cirill és Metód közbenjárására, hogy a földieket megvessük. A mi Urunk.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui nobis múnera dignáris praebére caeléstia, intercedéntibus sanctis tuis Cyrílio et Methódio, despícere terréna concédas. Per Dóminum.

Július 8: Szent Erzsébet királyné, özvegy.

Árpádházi Szent Erzsébet unokahúga. Mikor portugál királynő lett, nagynénjét vette mintaképül. Özvegységre jutva

ő is belépett Szent Ferenc harmadrendjébe. † 1336-ban; teste épen megmaradt.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Legkegyelmesebb Isten, ki Szent Erzsébet királynét más jeles adományok mellett a háborús dűh lecsillapításának kiváltságával is feldíszítetted: add meg nekünk az ő közbenjárására, hogy békés földi élet után, amit alázattal kérünk, az örök boldogságba jusssunk. A mi Urunk.

Orátio. Clementíssime Deus, qui beátam Elísabeth regínam, inter céteras egrégias dotes, béllici furóris sedándi praerogatíva decorásti: da nobis, ejus intercessióne; post mortális vitae, quam suppliciter pétimus, pacem, ad aetérna gáudia pervenire. Per Dóminum.

Július 10: Hét szent vértanu testvér és Szent Rufina és Szekunda szűzek és vértanuk.

A hét vértanu testvér volt és anyjuknak, Szent Felicitasnak (nov. 23.) szemeláttára szenvedtek borzasztó kínos vértanuhalált Rómában, 162-ben. — Rufina és Szekunda pedig nővérek voltak és mikor vőlegényeik hitehagyottak lettek, a házasság elől elmenekültek Rómából, de visszahozták őket és 257-ben lefejezték.

Bevonulásra. (Zs. 112, 1, 9.) Dícsérjétek az Urat, ti szolgák, dícsérjétek az Úr nevét; ki lakást ad a házban a magtalannak, mint fiain örvendő anyának. (Zs. 112, 2.) Áldott legyen az Úr neve; most és mindörökre. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy kik bátraknak ismertük meg a dicső vértanukat a hit megvallásában, kegyeseknek érezzük őket értünk való közbenjárásukban. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 112, 1 et 9.) Laudáte, púeri, Dóminum, laudáte nomen Dómini: qui habitáre facit stérilem in domo, matrem filiórum laetántem. (Ps. ibid., 2.) Sit nomen Dómini benedíctum: ex hoc nunc, et usque in saeculum. ℣. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui gloriósos Mártyres fortes in sua confessióne cognóvimus, pios apud te in nostra intercessióne sentiámus. Per Dóminum nostrum Jesum.

Szentlecke: Mullerem fortem 1316. l.

Átvonulásra. (Zs. 123, 7-

Graduale. (Ps. 123, 7-8.)

8.) Megszabadultunk, mint a madár a vadászok tőréből. ℣. Összetört a tőr és mi megszabadultunk: Az Úr nevében van a segítségünk, ki az eget és a földet alkotta.

Alleluja, alleluja. ℣. Ez az igazi testvériség, mely legyőzi a világ gonoszságait: követi Krisztust és a menynyei ország dicsőségét bírja. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (12, 46-50.)

Az időben: Szólott Jézus a sereghez, íme, az ő anyja s atyjafiai kinn állnak vala, beszélni akarván vele. Mondá tehát neki valaki: Íme, anyád és atyádfiai kinn állanak, keresvén téged. Ő pedig felelvén annak, ki neki szólott, mondá: Ki az én anyám és kik az én atyámfiai? És kiterjesztvén kezét tanítványai felé, mondá: Íme, az én anyám és az én atyámfiai. Mert aki Atyám akaratát cselekszi, ki menynyekben vagyon, az az én fivérem és nővérem és anyám.

Felajánlásra. (Zs. 123, 7.) Megszabadultunk, mint a madár a vadászok tőréből: összetört a tőr és mi megszabadultunk.

Csendes imádság. A jelenlevő adományokra, kérünk, Urunk, tekints megengesztelődve; hogy szenteid közbenjárására mind Anima nostra, sicut passer, erépta est de láqueo venántium. ℣. Láqueus contrítus est, et nos liberáti sumus: adjutórium nostrum in nómine Dómini, qui fecit caelum et terram.

Allelúja, allelúja. ℣. Haec est vera fratérnitas, quae vicit mundi crímina: Christum secúta est, ínclyta tenens regna caeléstia. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (12, 46-50.)

In illo témpore: Loquénte Jesu ad turbas, ecce mater ejus, et fratres stabant foris, quaeréntes loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua, et fratres tui foris stant quaeréntes te. At ipse respóndens dicénti sibi, ait: Quae est mater mea, et qui sunt fratres mei? Et exténdens manum in discípulos suos, dixit: Ecce mater mea, et fratres mei. Quicúmque enim fécerit voluntátem Patris mei, qui in caelis est: ipse meus frater, et soror, et mater est.

Offertorium. (Ps. 123, 7.) Anima nostra, sicut passer, erépta est de láqueo venántium: láqueus contrítus est, et nos liberáti sumus.

Secreta. Sacrifíciis praesséntibus, quaesumus, Dómine, inténde placátus: et, intercedéntibus Sanctis tuis, devotióni nostrae pro-

áldozatkészségünket, mind üdvösségünket gyarapítsák. A mi Urunk.

Áldozásra. (Mt. 12, 50.) Aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagyon, az az én fivérem és nővérem és anyám, mondja az Úr.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy szenteld közbenjárására valóban el is nyerjük azt az üdvösséget, melynek zálogát vettük e misztériumokban. A mi.

fíciant, et salúti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium.

Communio. (Matth. 12, 50.) Quicúmque fécerit voluntátem Patris mei, qui in caelis est: ipse meus frater, et soror, et mater est, dicit Dóminus.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut intercedéntibus Sanctis tuis, illíus salutáris capiámus effectum; cujus per haec mystéria pignus accépimus. Per Dóminum.

Július 11: I. Szent Pius pápa és vértanu.

Sokat küzdött a gnosztikusok ellen. A hagyomány szerint ő rendelte el, hogy a húsvétot vasárnapon kell ünnepelni. † 155 körül, Rómában.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

Július 12: Gualbert Szent János apát.

Firenzei nemes volt. Testvérét meggyilkolták és ő bosszút akart állani. Éppen Nagypénteken találkozott a gyilkossal; maga fegyveresen volt, az védelem nélkül. De mikor ellensége Krisztus nevében könyörgött életéért, megbocsátott neki. Utána bencés lett és Vallumbrozában kolostort alapított. Ott is halt meg, 1073-ban.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Nábor és Félix vértanuk emlékezetét. Mind a kettő katona volt és Milánó közelében lefejezték őket, 303 körül.

Szentmise: Os justi 1298. l. az alábbiak kivételével:

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, Urunk, hogy miként Szent Nábor és Félix vértanuid születésének ünnepe mindig visszatér, úgy közbenjárásuk is mindig kísérjen minket. A mi Urunk.

Praesta, quaesumus, Dómine: ut, sicut nos sanctórum Mártyrum tuórum Náboris et Felícis natalícia celebránda non déserunt; ita júgiter suffrágiis comiténtur. Per Dóminum.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (5, 43-48.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Hallottátok, hogy mondatott: Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet. Én pedig mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket: jót tegyetek azokkal, kik titeket gyűlölnek, és imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitokért, hogy fiai legyetek Atyátoknak, ki mennyekben vagyon, ki napját fölkelti jókra és gonoszokra, s esőt ad az igazaknak és hamisaknak. Mert ha azokat szeretitek, kik titeket szeretnek, micsoda jutalmatok leszen? Nem azt cselekszik-e a vámosok is? És ha csak atyátokfiait köszöntitek, mi különöset műveltek? Nem azt cselekszik-e a pogányok is? Legyetek tehát tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (5, 43-48.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Audístis quia dictum est: Díliges próximum tuum, et ódio habébis inimícum tuum. Ego autem dico vobis: Dilígite inimícos vestros, benefácite his, qui odérunt vos: et oráte pro persequéntibus, et calumniántibus vos: ut sitis fílii Patris vestri, qui in caelis est: qui solem suum oríri facit super bonos et malos: et pluit super justos et injústos. Si enim dilígitis eos, qui vos dlligunt, quam mercédem habébitis? nonne et publicáni hoc fáciunt? Et si salutavéritis fratres vestros tantum, quid ámplius fácitis? nonne et éthnici hoc fáciunt? Estóte ergo vos perfécti, sicut et Pater vester caeléstis perfféctus est.

A 2. csendes imádság a szent vértanukról:

Néped adományai, kérünk, Urunk, Szent Nábor és Félix vértanuid közbenjárására legyenek kedvesek előtted és akiknek diadalnapján hozzuk el nevednek, azoknak érdemei által méltók is legyenek. A mi.

Múnera plebis tuae, quaesumus, Dómine, sanctórum Mártyrum tuórumNáboris et Felícis fiant grata suffrágiis: et quórum triúmphis tuo nómini offerúntur, ipsórum digna perficiántur et méritis. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság a szent vértanukról:

Szenteid születésének ünnepén kérünk, Urunk: hogy a szakramentum ado-

Natalíciis Sanctórum tuórum, quaesumus, Dómine: ut, sacraménti múnere

mányával megerősítve, örökké élvezzük a javakat, amelyek jóvoltodból most segítenek. A mi Urunk.

vegetáti, bonis, quibus per tuam grátiam nunc fovémur, perfruámur aetérnis. Per Dóminum.

Július 13: Szent Anaklét pápa és vértanu.

Más néven Klétus pápa. Uralkodott az első században; † 91-ben.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

Július 14: Szent Bonaventura püspök, hitvalló és egyháztanító.

Ferences szerzetes volt, majd rendi generális, végül kardinális lett. Aquino szentje mellett a skolasztikus theologia legnagyobb tudósa lett, a «doctor seraphicus» és «minden misztikus fejedelme». † 1274-ben, a második lyoni zsinat alatt.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Graduale után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 109, 4.) Megesküdött az Úr és nem bánja meg: Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem; és felemelkedik a szarva nevemben.

Csendes imádság. Szent Bonaventura hitvallód és püspököd évenkénti ünnepe, kérünk, Urunk, tegyen minket elfogadottá kegyességed előtt: hogy ez engesztelő szolgálat neki a boldog jutalmat adja meg, nekünk pedig szerezze meg kegyelmed adományait. A mi Urunk.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 109, 4.) Jurávit Dóminus et non poenitébit eum: Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Sancti Bonaventúrae Confessóris tui atque Pontíficis, quaesumus, Dómine, ánnua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut, per haec piae placatiónis offícia, et illum beáta retribútio comitétur, et nobis grátiae tuae dona concíliet. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója; add, hogy Szent Bonaventura hitvallód és püspöködnek könyörgésére, akinek tiszteletreméltó ünnepét ültük, elnyerjük a bocsánatot. A mi Urunk.

Postcommunio. Deus, fidélium remunerátor animárum: praesta; ut beáti Bonaventúrae Confessóris tui atque Pontíficis, cujus venerándam celebrámus festivitátem, précibus indulgéntiam consequámur. Per Dóminum.

Július 15: Szent Henrik császár, hitvalló.

Német császár volt. Súlyos betegségéből Szent Benedek közbenjárására csodával gyógyult meg. Ezután belépett a rendbe, de azt a parancsot kapta, hogy menjen vissza trónjára. Így lett a bencés Oblátusoknak, Szent Benedek világban élő gyermekeinek a pártfogója. † 1024-ben

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki a mai napon Szent Henrik hitvallódat a földi ország magaslatáról az örök birodalomba helyezted, alázatosan kérünk, hogy miként neki megadtad, hogy kegyelmed bőségének segítségével legyőzze a világ csábításait, őt követve mi is elkerüljük e világ hízelgéseit és tiszta szívvel hozzád jussunk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui hodiérna die beátum Henrícum Confessórem tuum e terréni cúlmine impérii ad regnum aetérnum transtulísti: te súpplices exorámus; ut, sicut illum, grátiae tuae ubertáte praeventum, illécebras saeculi superáre fecísti, ita nos fácias, ejus imitatióne, mundi hujus blandiménta vitáre, et ad te puris méntibus pervenire. Per Dóminum.

Július 16: Kármelhegyi Boldogasszony

A kármelita-rend a XII. században alakult Kármel hegyén, ahol Illés próféta is elvonulva élt. Jellemzője a Szűzanya iránti nagy tisztelet. A skapuláré (a szent vállruha) felvétele mindenkit a Szent Szűz különös oltalma alá helyez. Ma tulajdonképpen ezt az anyai oltalmat köszönjük meg az ünnepi áldozattal.

Bevonulásra.

Örvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve a boldogságos Szűz Mária tiszteletére, kinek ünnepén örvendez-

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honóre beátae Maríae Vírginis: de cujus solemni-

nek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a Kármel rendjét szentséges Anyádnak, a mindenkoron Szűz Máriának nevével különösképp kitüntetted: engedd meg kegyesen, hogy akinek emlékét most ünnepélyes áldozattal üljük annak védelmével az örök boldogságba eljuthassunk: Ki élsz.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 24, 23-31.)

Jó illatot fakasztok én, mint a szőlőtő, és virágomból pompás, dús gyümölcs terem. Anyja vagyok én a szép szeretetnek, a félelemnek, beismerésnek és a szent reménynek. Nálam vagyon az út és az igazság minden kegyelme, nálam az élet és az erény minden reménye. Jertek hozzám mind, kik megkívántok engem, és teljetek el gyümölcseimmel, mert lelkem édesebb a méznél, és birtoklásom jobb a lépesméznél! Emlékezetem él minden idők nemzedékeiben. Kik engem esznek, még inkább éheznek, kik engem isznak, még inkább szomjaznak; ki reám hallgat, meg nem szégyenül, kik értem fáradnak, nem esnek bűnbe. Kik fényt derítenek rám, örök életet nyernek.

táte gaudent Angeli, et collaúdant Fílium Dei. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beatíssimae semper Vírginis et Genitrícis tuae Maríae singulári título Carméli órdinem decorásti: concéde propítius; ut, cujus hódie Commemoratiónem solémni celebrámus offício, ejus muníti praesídiis, ad gáudia sempitérna perveníre mereámur: Qui vivis.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 24, 23-31.)

Ego quasi vitis fructificávi suavitátem odóris: et flores mei, fructus honóris et honestátis. Ego mater pulchrae dilectiónis, et timóris, et agnitiónis, et sanctae spei. In me grátia omnis viae et veritátis: in me omnis spes vitae et virtútis. Transíte ad me omnes qui concupíscitis me, et a generatiónibus meis implémini. Spíritus enim meus super mel dulcis, et heréditas mea super mel et favum. Memória mea in generatiónis saeculórum. Qui edunt me, adhuc esúrient: et qui bibunt me, adhuc sítient. Qui audit me, non confundétur: et qui operántur in me, non peccábunt. Qui elúcidant me, vitam aetérnam habébunt.

Átvonulásra. Áldott és tiszteletreméltó vagy, Szűz Mária, mert szűzességed sérelme nélkül a Megváltó Anyja lettél. ℣. Szűz Szülője Istennek. Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebenned lakozott.

Alleluja, alleluja. ℣. Általad kaptuk vissza, Istennek anyja, az elvesztett életet; ki a mennyből kaptad gyermekedet és a világra a Megváltót szülted. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (11, 27-28.)

Az időben: Jézus a sereghez szólván, fölemelvén szavát egy asszony a seregből, mondá neki: Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlők, melyeket szoptál. Ő pedig mondá: Sőt inkább boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják és megőrzik azt.

Felajánlásra. (Jerem. 18, 20.) Emlékezzél meg, Isten Szűzanyja, az Úr előtt állva, hogy jót szólj érettünk, hogy méltatlankodását elfordítsa tőlünk.

Csendes imádság. Szenteld meg, kérünk, Urunk, a bemutatott adományokat és engedd, hogy a boldogságos Szűz Mária áldásos közbenjárására számunkra üdvösek legyenek. Ugyanazon.

Graduale. Benedícta et venerábilis es, Vírgo María: quae sine tactu pudóris invénta es mater Salvatóris. ℣. Vírgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit víscera factus homo.

Allelúja, allelúja. ℣. Per te, Dei Génitrix, nobis est vita pérdita data: quae de caelo suscepísti prolem, et mundo genuísti Salvatórem. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (11, 27-28.)

In illo témpore: Loquénte Jesu ad turbas, extóllens vocem quaedam múlier de turba, dixit illi: Beátus venter, qui te portávit, et úbera quae suxísti. At ille dixit: Quinímo beáti, qui áudiunt verbum Dei, et custódiunt illud.

Offertorium. (Jerem. 18, 20.) Recordáre, Virgo mater, in conspéctu Dei, ut loquáris pro nobis bona, et ut avértat indignatiónem suam a nobis.

Secreta. Sanctífica, Dómine, quaesumus, oblata libámina: et beátae Dei Genitrícis Maríae salubérrima intercessióne, nobis salutária fore concéde. Per eúmdem Dóminum.

Prefáció a szent Szűzről: 566. l.

Áldozásra. Világ méltóságos királynője, mindenkor Szűz Mária, járj közbe békességünkért s üdvösségünkért Te, ki szülted Krisztus Urunkat, a mindenek Megváltóját.

Áldozás utáni imádság. Segítsen minket, kérünk, Urunk, dicsőséges, mindenkoron Szűz Anyád, Mária tiszteletreméltó közbenjárása, hogy akiket jótetteményeivel mindig elhalmozott, azokat minden veszélytől megszabadítva jóságával egyesítse is: Ki élsz.

Communio. Regina mundi digníssima, María Virgo perpétua, intercéde pro nostra pace et salúte, quae genuísti Christum Dóminum Salvatórem ómnium.

Postcommunio. Adjuvet nos, quaesumus, Dómine, gloriósae tuae Genitrícis, sempérque Vírginis Mariae intercéssio veneránda: ut, quos perpétuis cumulávit benefíciis, a cunctis perículis absolútos, sua fáciat pietáte concórdes: Qui vivis.

Július 17: Szent Elek hitvalló.

Krisztus iránti szeretetből elhagyta menyasszonyát és zarándokútra kelt. Majd visszatérve Rómába, ismeretlen kolduskénti élt 17 éven át szülei házában. † az V. században.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timoteushoz írt leveléből. (I. 6, 6-12.)

Kedvesem: A jámborság nagy jövedelmiforrás, ha megelégedés kíséri. Mert nem hoztunk semmit sem magunkkal a világra: s kétségtelen, hogy el sem vihetünk semmit. Ha tehát van eledelünk s ruházatunk, elégedjünk meg velük. Mert akik gazdagok akarnak lenni, kísértésbe esnek, az ördög kelepcéjébe, sok haszontalan és káros kívánságba, melyek pusztulásba s romlásba döntik az embert. Minden bajnak gyökere ugyanis a kapzsi-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum. (I. 6, 6-12.)

Cariíssime: Est quaestus magnus pietas cum sufficiéntia. Nihil enim intúlimus in hunc mundum: haud dúbium quod nec auférre quid póssumus. Habéntes autem aliménta, et quibus tegámur, his contenti simus. Nam qui volunt dívites fieri, incídunt in tentatiónem, et in láqueum diáboli, et desidéria multa inutília, et nocíva: quae mergunt hómines in intéritum, et perditiónem. Radix enim ómnium malórum est cupíditas: quam quidam appe-

ság: ahhoz szegődve, jónéhányan eltévelyedtek a hittől és sok gyötrelembe verték magukat. Te, ó Isten embere, fuss e dolgoktól; igazságra, jámborságra, hitre, szeretetre, béketűrésre, szelídségre törekedjél. Harcold a hit jó harcát, szerezd meg az örök életet.

téntes, erravérunt a fide, et inseruérunt se dolóribus multis. Tu autem, o homo Dei, haec fuge: sectáre vero justítiam, pietátem, fidem, caritátem, patiéntiam, mansuetúdinem. Certa bonum certámen fídei, apprehénde vitam aetérnam.

Szent evangélium: Ecce nos, 1299. l.

Július 18: Lellisi Szent Kamill hitvalló.

A «jó halál atyái» rend alapítója. Negyedik fogadalmuk, hogy a járványos betegeket ápolják. Ezt tette az alapító is, ezért a betegek pártfogója. † 1614-ben, Rómában.

Ugyanezen a napon ülik az Egyház Szent Szimforoza és hét fia emlékezetét. Tivoli mellett szenvedtek vértanuságot, a II. században.

Bevonulásra. (Ján. 15, 13.) Nagyobb szeretete senkinek sincs, annál, mintha valaki életét adja barátaiért. (Zs. 40, 2.) Boldog, ki a szűkölködőnek s a szegénynek gondját viseli: a nyomorúság napján megmenti őt az Úr. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Kamillt a halállal vívódó lelkek megsegítésére a szeretet kiváló buzgóságával ékesítetted, érdemeire kérünk, öntsd belénk szeretetedet, hogy halálunk óráján az ellenséget legyőzzük és a mennyei koronát elnyerhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus által, ki veled él.

Introitus. (Joánn. 15, 13.) Majórem hac dilectiónem nemo habet, ut ánimam suam ponat quis pro amícis suis. (Ps. 40, 2.) Beátus qui intéllegit super egénum, et páuperem: in die mala liberábit eum Dóminus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui sanctum Camíllum, ad animárum in extrémo agóne luctántium subsídium, singulári caritátis praerogatíva decorásti: ejus, quaesumus, méritis, spíritum nobis tuae dilectiónis infúnde: ut in hora éxitus nostri hostem víncere, et ad caeléstem mereámur corónam pervenire. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Isten, ki megengeded nekünk, hogy Szent Szimforóza és fiai vértanuid születésnapját megüljük: add meg nekünk, hogy az örök boldogságban társaságuknak örvendhessünk. A mi Urunk.

Deus, qui nos concédis sanctórum Mártyrum tuórum Symphorósae et filiórum ejus natalícia cólere: da nobis in aetérna beatitúdine de eórum societáte gaudére. Per Dóminum.

Szentlecke: Nolite mirari, 701. l.

Átvonulásra. (Zs. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája és igazságot szól nyelve. ℣. Szívében van Istenének törvénye: s nem ingadozik lépése.

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. ℣. Lex Dei ejus in corde ipsíus: et non supplantabúntur gressus ejus.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 111,1.) Boldog az az ember, ki az Urat féli és parancsaiban nagy tetszését leli. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 111, 1.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. Allelúja.

Szent evangélium: Hoc est praecéptum meum, 1246. l.

Felajánlásra. (Zs. 20, 2-3.) Uram, hatalmadon örvend az igaz és felette újjong segítségeden, teljesítetted szívének kívánságát.

Offertorium. (Ps. 20, 2-3.) In virtúte tua, Dómine, laetábitur justus, et super salutáre tuum exsultábit veheménter: desidérium ánimae ejus tribuísti ei.

Csendes imádság. A szeplőtelen áldozati adomány, mellyel a mi Urunk Jézus Krisztus mérhetetlen szeretetének művét megújítjuk, legyen mindenható Atyaisten, Szent Kamill közbenjárására a test és lélek minden betegsége ellen üdvös gyógyszer, s a végső küzdelemben vigasztalás és oltalom. Ugyanazon.

Secreta. Hóstia immaculáta, qua illud Dómini nostri Jesu Christi imménsae caritátis opus renovámus, sit, Deus Pater omnípotens, sancto Camíllo intercedénte, contra omnes córporis et ánimae infirmitátes salutáre remédium, et in extrémo agóne solátium et tutéla. Per eúmdem Dóminum.

A 2. csendes imádság a szent vértanukról:

Felajánljuk, neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait, legyenek kedvesek előtted szenteid tiszteletére,

Múnera tibi, Dómine, nostrae devotiónis offérimus: quae et pro tuórum tibi grata sint honóre justórum,

és irgalmadból, mint üdvöthozó adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk.

Áldozásra. (Mát. 25, 36, 40.) Beteg voltam és meglátogattatok engem. Bizony, bizony mondom nektek, amit egynek e legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtétek.

Áldozás utáni imádság. E mennyei táplálék által, melyet Szent Kamill hitvallód ünnepén jámbor áhítattal vettünk; add, kérünk, Urunk, megérdemelnünk, hogy halálunk órájában a szentségekkel megújítva és minden bűnünktől megtisztulva irgalmad ölébe örvendezve felvétessünk: Ki élsz.

A 3. áldozás utáni imádság a szent vértanukról:

Add meg nekünk, kérünk, Urunk, szent vértanuidnak Szimforózának és fiainak közbenjárására, hogy amit ajkunkkal vettünk, tiszta lélekkel fogadjuk. A mi Urunk.

et nobis salutária, te miseránte, reddántur. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 25, 36 et 40.) Infírmus fui, et visitástis me. Amen, amen dico vobis: Quámdiu fecístis uni ex his frátribus meis mínimis, mihi fecístis.

Postcommunio. Per haec caeléstia aliménta, quae sancti Camílli Confessóris tui solémnia celebrántes, pia devotióne suscépimus: da, quaesumus, Dómine; ut in hora mortis nostrae sacraméntis refécti, et culpis ómnibus expiáti, in sinu misericórdiae tuae laeti súscipi mereámur: Qui vivis.

Praesta nobis, quaesumus, Dómine: intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Symphorósa et fíliis ejus; ut, quod ore contíngimus, pura mente capiámus. Per Dóminum.

Július 19: Páli Szent Vince hitvalló.

Szent Vince a lazaristák (missziós papok) és irgalmas nővérek rendjének alapítója, a keresztényi szeretet társulatainak pártfogója. Neve annyit jelent, mint győztes — és valóban szeretetével legyőzte a világot. Bár teljesen szegény volt, 50 millió frankot tudott életében adni a szegényeknek. Az emberiség egyik legnagyobb jótevője, kinek alapításai ma is áldást és enyhülést terjesztenek. † 1660-ban, 86 éves korában.

Szentmise: Justus ut palma 1295. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Vincét apostoli erővel töltötted el, hogy a szegé-

Orátio. Deus, qui ad evangelizándum paupéribus et ecclesiástici órdinis decó-

nyeknek az evangéliumot hirdesse és az egyházi rend méltóságátelőmozditsa; add, kérünk, hogy akinek jámbor érdemeit tiszteljük, erényeinek példájából is tanuljunk. A mi Urunk.

rem promovéndum, beátum Vincéntium apostólica virtúte roborásti: praesta, quaesumus; ut, cujus pia mérita venerámur, virtútum quoque instruámur exémplis. Per Dóminum.

Szent evangélium: Designávit, 940. l.

Július 20: Aemiliani Szent Jeromos hitvalló.

Az előző két nap szentje után ma a felebaráti szeretet egy harmadik hősét, az «árvák atyját» ünnepeli az Egyház. Velencei származású katonatiszt volt és világias életet élt. Megtérése után pap és a szegények, árvák gyámolitásával foglalkozó rend megalapítója lett. † 1537-ben, Somaskában. A tevékeny felebaráti szeretet ékes himnusza a mai egész mise.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Margit szűz és vértanu emlékezetét. Dajkája oktatta ki a katholikus hitre, melyért pogány atyja kitaszította és amelyért 275-ben szenvedett vértanuságot, Antiochiában. A kereszteshadjáratok idején terjedt el tisztelete nyugaton is. Különösen a szülés előtt álló anyák kérik közbenjárását.

Bevonulásra. (Jer. sir. 2, 11.) Majam a földre omlik az én népem leányának romlása miatt, midőn a kisded és csecsemő eleped a város utcáin. (Zs. 112, 1.) Dicsérjétek az Urat, ti szolgák, dicsérjétek az Úr nevét. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, irgalom Atyja, Szent Jeromos érdemei és közbenjárására, akit az árvák oltalmazójává és atyjává tettél: engedd, hogy híven megőrizzük fiaiddá való fogadásunk lelkét, amely által nemcsak neveznek gyermekeidnek, hanem azok vagyunk is. A mi Urunk.

Introitus. (Thren. 2, 11.) Effúsum est in terra jecur meum super contritióne filiae pópuli mei, cum defíceret párvulus et lactens in platéis óppidi. (Ps. 112, 1.) Laudáte púeri, Dóminum: laudáte nómen Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, misericordiárum pater, per mérita et intercessiónem beáti Hierónymi, quem órphanis adjutórem et patrem esse voluísti: concéde; ut spíritum adoptiónis, quo fílii tui nominámur et sumus, fidéliter custodiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Margitról a Me exspectavérunt kezdetű szentmise könyörgésével, 1305. I.)

Szentlecke Izaiás prófétától (58, 7-11.)

Így szól az Úr: Törd megaz éhezőnek kenyeredet, s a szükölködőket és a bújdosókat vidd be házadba; ha mezítelent látsz, takard be, és ne vesd meg önnön testedet! Akkor majd felvirrad, mint a hajnal, világosságod, és gyógyulásod gyorsan bekövetkezik; színed előtt halad majd igazságosságod, és az Úr dicsősége gyüjt egybe téged. Akkor majd könyörögsz, és az Úr meghallgat, kiáltasz, és Ő így szól: Íme itt vagyok. Ha eltávolítod körödből az igát, és megszűnsz ujjaddal mutogatni és haszontalanságot beszélni; ha odaadod kenyeredet az éhezőnek, és jóllaktatod a lesújtott lelket: Akkor felragyog a sötétben világosságod, és sötétséged déli verőfényre változik, és az Úr nyugalmat ad neked mindenkoron, fényességgel tölti be lelkedet és megszabadítja csontjaidat; olyan leszel, mint az öntözött kert, és mint a vízforrás, melynek elnem fogynak vizei

Átvonulásra. (Péld. 5, 16.) Ömöljenek forrásaid a szabadba és osztogasd vizedet az utcákon. ℣. (Zs. 111, 5, g.) Jó annak az embernek, aki könyörül és kölcsön ad; a törvény szerint intézi dolgait, mert soha meg nem inog az.

Léctio Isaíae Prophétae. (58, 7-11.)

Haec dicit Dóminus: Frange esuriénti panem tuum, et egénos, vagósque induc in domum tuam: cum víderis nudum, óperi eum, et carnem tuam ne despéxeris. Tunc erúmpet quasi mane lumen tuum, et sánitas tua cítius oriétur, et anteíbit fáciem tuam justítia tua, et glória Dómini cólliget te. Tunc invocábis, et Dóminus exáudiet: clamábis, et dicet: Ecce adsum; si abstúleris de médio tui caténam, et desíeris exténdere dígitum, et loqui quod non prodest. Cum effúderis esuriénti ánimam tuam, et ánimam afflictam repléveris, oriétur in ténebris lux tua, et ténebrae tuae erunt sicut merídies. Et réquiem tibi dabit Dóminus semper, et implébit splendóribus ánimam tuam, et ossa tua liberábit, et eris quasi hortus irríguus, et sicut fons aquárum cujus non defícient aquae.

Graduale. (Prov. 5, 16.) Derivéntur fontes tui foras, et in platéis aquas tuas dívide. ℣. (Ps. 111, 5-6.) Jucúndus homo, qui miserétur, et cómmodat: dispónet sermónes suos in judício, quia in aetérnum non commovébitur.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zsoltár 111, 9.) A szegényeknek bőven osztogat, igazsága örökre megmarad. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (19, 13-21.)

Az időben: Kisdedeket vivének Jézushoz, hogy tegye rájuk kezeit és imádkozzék. A tanítványok pedig feddék őket. Jézus azonban mondá nekik: Haggyátok a kisdedeket hozzám jönni és ne tartsátok vissza őket tőlem; mert ilyeneké a mennyek országa. És miután rájuk tette kezeit, elméne onnét. És íme, hozzájárulván egy valaki, mondá neki: Jó mester, mi jót cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem? Ki mondá neki: Mit kérdesz engem a jóról? Egy a jó, az Isten. De ha be akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsokat. Kérdé amaz: Melyeket? Jézus pedig mondá: Ne ölj, ne törj házasságot, ne orozz, hamis tanuságot ne szólj, tiszteld atyádat és anyádat és szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. Mondá neki az ifjú: Mindezeket megtartottam fiatalságom óta; minek híjával vagyok még? Mondá neki Jézus: Ha tökéletes akarsz lenni, menj, add el, amid vagyon és oszd el a szegényeknek és kincsed leszen mennyekben; és jer, kövess engem.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ib., 9.) Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (19, 13-21.)

In illo témpore: Obláti sunt Jesu párvuli, ut manus eis impóneret, et oráret. Discípuli autem increpábant eos. Jesus vero ait eis: Sínite párvulos, et nolíte eos prohibére ad me veníre: tálium est enim regnum caelórum. Et cum imposuísset eis manus, ábiit inde. Et ecce unus accédens, ait illi: Magíster bone, quid boni fáciam, ut hábeam vitam aetérnam? Qui dixit ei: Quid me interrógas de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingredi, serva mandáta. Dicit illi: Quae? Jesus autem dixit: Non homicídium fácies: Non adulterábis: Non fácies furtum: Non falsum testimónium dices: Honóra patrem tuum, et matrem tuam, et díliges próximum tuum sicut te ipsum. Dicit illi adoléscens: Omnia haec custodívi a juventúte mea: quid adhuc mihi deest? Ait illi Jesus: Si vis perféctus esse, vade, vende quae habes, et da paupéribus, et habébis thesáurum in caelo: et veni, séquere me.

Felajánlásra. (Tóbiás 12, 12.) Amikor könnyek között imádkoztál és eltemetted a halottakat és étkezésedet félbeszakítottad és napközben ott rejtegetted a holttesteket házadban, s éjnek idején eltemetted őket: én az Úr elé vittem imádságodat.

Offertorium. (Tob. 12, 12.) Quando orábas cum lácrimis, et sepeliébas mórtuos, et derelinquébas prándium tuum, et mórtuos abscondébas per diem in domo tua, et nocte sepeliébas eos: ego óbtuli oratiónem tuam Dómino.

Csendes imádság. Legkegyelmesebb Isten, ki Szent Jeromosban a régi embert megsemmisítetted s képmásodra újat méltóztattál teremteni, add meg, az ő érdemei által, hogy hasonlóképpen megújuljunk és az engesztelés ez áldozatát neked kellemes illatul bemutassuk. A mi Urunk.

Secreta. Clementíssime Deus, qui, véteri hómine consúmpto, novum secúndum te in beáto Hierónymo creáre dignátus es: da, per mérita ipsíus; ut nos páriter renováti, hanc placatiónis hóstiam in odórem tibi suavíssimum offerámus. Per Dóminum nostrum.

(A 2. csendes imádság: Szent Margitról, 1307. l.)

Áldozásra. (Jakab 1, 27.) A tiszta és szeplőtelen vallásosság az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő szorongatásukban és magát szeplőtelenül megőrizni e világtól.

Communio. (Jac. 1, 27.) Relígio munda et immaculáta apud Deum et Patrem, haec est: visitáre pupíllos, et víduas in tribulatióne eórum, et immaculátum se custodíre ab hoc saeculo.

Áldozás utáni imádság. Az angyalok kenyerétől megújítva; alázatosan kérünk, Urunk, hogy akik örömmel ünnepeljük Szent Jeromos hitvallód évenkénti ünnepét, példáját is kövessük és országodban bőséges jutalmat nyerjünk. A mi Urunk, Jézus Krisztus.

Postcommunio. Angelórum pane refécti te, Dómine, suppliciter deprecámur: ut, qui ánnuam beáti Hierónymi Cónfessóris tui memóriam celebráre gaudémus; ejúsdem étiam et exémplum imitémur, et amplíssimum in regno tuo praemium obtinére valeámus. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Margitról, 1307. l.)

Július 21: Szent Praxedis szűz.

Pudens szenátornak, a legelső római keresztények egyikének, akinek Szent Pál is üdvözletét küldte, a leánya. Vagyonát és munkáját az Egyház és a szegények szolgálatába állította. † 150 körül.

Bevonulásra. (Zsolt. 118, 46-47.)

Bizonyságaidról királyok előtt beszélek, és nem szégyenülök meg; és parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket. (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgass meg üdvözítő Istenünk, hogy miként Szent Praxedis szűz ünnepének örvendünk, a jámbor áldozatos lelkületben is növekedjünk. A mi Urunk.

Introitus. (Psalm. 118, 46-47.)

Loquébar de testimóniis tuis in conspéctu regum, et non confundébar: et meditábar in mandátis tuis, quae dilexi nimis. (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Exáudi nos, Deus, salutáris noster: ut, sicut de beátae Praxédis Vírginis tuae festivitáte gaudémus; ita piae devotiónis erudiámur affectu. Per Dóminum.

Szentlecke: De virginibus, 1311. l.

Átvonulásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot, gyűlölöd a gonoszságot. ℣. Azért kent fel téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával.

Alleluja, alleluja. ℣. (U. o. 5.) Kelj útra ékességedben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. Alleluja.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem. ℣. Proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetítiae.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ib., 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna. Allelúja.

Szent evangélium: Simile est regnum caelórum thesáuro, 1306. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon; azért áldott meg téged örökre, mindörökön örökké az Isten.

Offertorium. (Ps. 44, 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum, et in saeculum saeculi.

Csendes imádság. Legyen, Urunk, elfogadott előtted az adomány, melyet a neked szentelt nép, szenteid tiszteletére bemutat, tudva, hogy érdemeik miatt nyert a bajban segítséget. A mi Urunk.

Áldozásra. (Mt. 13, 45-46.) Hasonló a mennyek országa a kereskedő emberhez, ki szép gyöngyöket keres. Találván pedig egy drágagyöngyöt, eladá minden vagyonát és megvevé azt.

Áldozás utáni imádság. Betöltötted, Urunk, családodat a szent adományokkal; kérünk, üdíts is fel minket mindenkor annak közbenjárására, akinek ünnepét üljük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Secreta. Accépta tibi sit, Dómine, sacrátae plebis oblátio pro tuórum honóre Sanctórum: quórum se méritis de tribulatióne percepísse cognóscit auxílium. Per Dóminum nostrum. Jesum Christum.

Communio. (Matth. 13, 45-46.) Símile est regnum caelórum hómini negotiatóri, quaerénti bonas margarítas: invénta autem una pretiósa margaríta, dedít ómnia sua, et comparávit eam.

Postcommunio. Satiásti, Dómine, famíliam tuam munéribus sacris: ejus, quaesumus, semper interventióne nos réfove, cujus solémnia celebrámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Július 22: Bűnbánó Szent Mária Magdolna.

A Szentírásban úgylátszik három különböző asszonyról van szó: a «bűnbánóról», aki megmosta könnyeivel az Úr lábát; betániai Máriáról, Lázár és Márta testvéréről; és magdalai Máriáról, aki az Úr halálánál (Ján. 19, 25) és a feltámadásnál lép elő. A liturgia azonban ezt a hármat egy személynek veszi.

Bevonulásra. (Zs. 118, 95-96.) Lesnek reám a bűnösök, hogy elveszítsenek: de én bizonyságaidra figyelek, Uram: látom, hogy minden dolog véges, legyen bármily tökéletes, de a te parancsolatod megmarad. (Zsolt. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 118, 95-96.) Me exspectavérunt peccatóres, ut pérderent me: testimónia tua, Dómine, intellexi: omnis consummatiónis vidi finem: latum mandátum tuum nimis. (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Könyörgés. Segítsen minket, kérünk, Urunk, Szent Mária Magdolna közbenjárása; akinek esdeklő könyörgésére bátyját, Lázárt, ki már négy napja halott volt, a sírból életre támasztottad: Ki élsz.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Ének. 3, 2-5; 8, 6-7.)

Felkelek, járom a várost, utcáit és tereit, keresem, akit szeret a lelkem! Kerestem, de nem találtam. Ott értek a várost járó őrök. Láttátok-e, akit lelkem szeret? Alig hogy elhagytam őket, megleltem, akit szeret a lelkem; megragadtam, el nem engedem, míg be nem viszem anyám házába, édes szülőm kamarájába. Kérlek titeket, Jeruzsálem leányai, a gazellákra, a szarvasüszőkre a mezőn: fel ne költsétek, fel ne riasszátok kedvesemet, míg csak maga nem akarja. Tégy engem, mint a pecsétgyűrűt, szívedre, mint a pecsétgyűrűt, karodra; mert erős a szerelem, mint a halál, könyörtelen a féltés, mint az alvilág; szikrája izzó, tüzes szikra. Tengernyi víz sem tudja eloltani a szerelmet, folyamok sem tudják elsodorni; ha valaki a háza egész vagyonát adja a szerelemért, vajjon lenézik-e érte?

Orátio. Beátae Maríae Magdalénae, quaesumus, Dómine, suffrágiis adjuvémur: cujus précibus exorátus, quatriduánum fratrem Lázarum vivum ab ínferis resuscitásti: Qui vivis et regnas.

Léctio libri Sapiéntiae. (Cant. 3, 2-5; 8, 6-7.)

Surgam, et circúibo civitátem: per vicos et platéas quaeram quem díligit ánima mea: quaesívi illum, et non invéni. Invenérunt me vígiles, qui custódiunt civitátem: Num quem díligit ánima mea, vidístis? Páululum cum pertransíssem eos, invéni quem díligit ánima mea: ténui eum, nec dimíttam, donec introdúcam illum in domum matris meae, et in cubículum genitrícis meae. Adjúro vos, fíliae Jerúsalem, per cápreas, cervósque campórum, ne suscitétis, neque evígiláre faciátis diléctam, donec ipsa velit. Pone me ut signáculum super cor tuum, ut signáculum super bráchium tuum: quia fortis est ut mors diléctio, dura sicut inférnus aemulátio: lámpades ejus, lámpades ignis, atque flammárum. Aquae multae non potuérunt extínguere caritátem, nec flúmina óbruent illam: si déderit homo omnem substántiam domus suae pro dilectióne, quasi nihil despíciet eam.

Átvonulásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonoszságot. ℣. Azért kent fel téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 44. 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon; azért áldott meg téged örökre az Isten. Alleluja.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem. ℣. Proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetítiae.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ib., 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum. Allelúja.

Szent evangélium: Rogábat, 372. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 10.) Királyleányok jönnek dicsőségedben: arannyal átszőtt, sokszínű ruhában a királyné áll jobbodon.

Csendes imádság. Adományainkat, kérünk, Urunk, Szent Mária Magdolna dicső érdemei tegyék előtted elfogadottakká; hiszen az ő szeretetének áldozatos szolgálatát egyszülött Fiad kegyesen fogadta: Ki élsz.

Áldozásra. (Zs. 118, 121, 122, 128.) Igazat és helyeset cselekszem, Uram, el ne nyomjanak engem a kevélyek. Követem minden parancsolatodat, gyűlölök minden hamis utat.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve, Urunk, az egyetlen és üdvötszerző orvosságot, testedet és drága véredet: kérünk, hogy Szent Mária Magdolna pártfogása által minden bajtól megmeneküljünk: Ki élsz.

Offertorium. (Ps. 44, 10.) Filiae regum in honóre tuo: ástitit regína a dextris tuis in vestítu deauráto, circúmdata varietáte.

Secreta. Múnera nostra, quaesumus, Dómine, beátae Maríae Magdalénae gloriósa mérita tibi reddant accépta: cujus oblatiónis obséquium unigénitus Fílius tuus cleménter suscépit impénsum: Qui tecum.

Communio. (Ps. 118, 121, 122 et 128.) Feci judícium, et justítiam, Dómine, non calumniéntur mihi supérbi: ad ómnia mandáta tua dirigébar, omnem viam iniquitátis ódio hábui.

Postcommunio. Sumpto, quaesumus, Dómine, único ac salutári remédio, córpore et sánguine tuo pretióso: ab ómnibus malis, sanctae Maríae Magdalénae patrocíniis, eruámur: Qui vivis.

Július 23: Szent Apollináris püspök és vértanu.

Apollinaris Szent Péterrel együtt jött Rómába és innen küldte az apostol püspökként Ravennába, ahol vértanu lett 75 körül.

Ugyanezen a napon ülí az Egyház Szent Liborius püspök és hitvalló emlékezetét. Gall származású volt és hazája földjén lett pap és püspök. † 397-ben.

Bevonulásra. (Dán. 3, 84, 87.) Áldjátok Isten papjai az Urat: szentek és alázatos szívűek dícsérjétek az Istent. (Dán. 3, 57.) Áldjátok az Úr minden alkotmányai az Urat; dícsérjétek, magasztaljátok őt mindörökké. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója, ki ezt a napot Szent Apollináris püspököd vértanuságával megszentelted: add meg, kérünk, nekünk szolgáidnak, hogy kinek tiszteletreméltó ünnepét áldozattal megüljük, annak könyörgésére bocsánatot nyerjünk. A mi Urunk.

Introitus. (Dan. 3, 84 et 87.) Sacerdótes Dei, benedícite Dóminum: sancti, et húmiles corde, laudáte Deum. (Ibid., 57.) Benedícite, ómnia ópera Dómini, Dómino: laudáte et superexaltáte eum in saecula. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, fidélium remunerátor animárum, qui hunc diem beáti Apollináris Sacerdótis tui martyrio consecrásti: tríbue nobis, quaesumus, fámulis tuis; ut, cujus venerándam celebrámus festivitátem, précibus ejus indulgéntiam consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Liboriusról, a Státuit kezdetű szentmise könyörgésével, 1281. l.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 5, 1-11.) Szeretteim: A preszbitereket, kik köztetek vannak, kérem mint elüljárótársuk és Krisztus szenvedésének tanuja és az ő dicsőségének is részese, mely a jövőben ki fog nyilvánítatni: legeltessétek Isten nyáját, mely rátok bízatott, gondját viselvén nem kényszerűségből, hanem szabad akaratból Isten szerint; sem nem rút nyerészkedésből, ha-

Léctio Epistolae beáti Petri Apóstoli. (I. 5, 1-11.) Caríssimi: Senióres, qui in vobis sunt, óbsecro, consénior et testis Christi passiónum: qui et ejus, quae in futúro revelánda est, glóriae comunicátor: páscite qui in vobis est gregem Dei, providéntes non coácte, sed spontánee secúndum Deum: neque turpis lucri grátia, sed voluntárie: neque ut dominántes in cleris, sed forma facti gregis ex ánimo. Et

nem buzgóságból; sem nem mint uralkodók a választottak fölött, hanem szívből, mint a nyájnak példaképei. S ha majd megjelenik a pásztorok fejedelme, elnyeritek a dicsőség hervadhatlan koronáját. Hasonlóképen ifjak, engedelmeskedjetek az öregebbeknek. Mindnyájan pedig alázatosságot tanusítsatok egymás iránt, mert Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad. Alázzátok meg tehát magatokat az Isten hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket a látogatásnak idején, minden aggodalmatokat őreá bízván, mert neki gondja van rátok. Józanok legyetek és vigyázzatok, mert a ti ellenségtek, az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen; erős hittel álljatok ellen neki, tudván, hogy ugyanaz a szenvedés vár a ti testvéreitekre, kik e világon vannak. A minden kegyelem Istene pedig, aki az ő örök dicsőségére hívott meg minket Jézus Krisztus által, maga fog minket, miután kissé szenvedtünk, tökéletesíteni, megerősíteni és megszilárdítani. Ő neki legyen dicsőség és uralom mindörökön örökké. Amen.

cum apparúerit princeps pastórum, percipiétis immarcescíbilem glóriae corónam. Simíliter adolescéntes, súbditi estóte senióribus. Omnes autem ínvicem humilitátem insinuáte: quia Deus supérbis resístit, humílibus autem dat grátiam. Humiliámini ígitur sub poténti manu Dei, ut vos exáltet in témpore visitatiónis: omnem sollicitúdinem vestram projiciéntes in eum, quóniam ipsi cura est de vobis. Sóbrii estóte, et vigiláte: quia adversárius vester diábolus tamquam leo rúgiens círcuit, quaerens quem dévoret: cui resístite fortes in fide: sciéntes eámdem passiónem ei, quae in mundo est, vestrae fraternitáti fieri. Deus autem omnis grátiae, qui vocávit nos in aetérnam suam glóriam in Christo Jesu, módicum passos ipse perfíciet, confirmábit, solidabítque. Ipsi glória, et impérium in saecula saeculórum. Amen.

Átvonulásra. (Zs. 88, 21-23.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal; mert kezem lesz a segítsége és karom az ő erőssége. ℣. Semmit sem tehet vele az ellenség és nem árthat neki a gonoszság fia.

Graduale. (Ps. 88, 21-23.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum. ℣. Nihil proficiet inimícus in eo, et fílius iniquitátis non nocébit ei.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 109, 4.) Megesküdött az Úr és nem bánja meg: Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (22, 24-30.)

Az időben: Versengés támada a tanítványok között, ki tekintendő közülük nagyobbnak: Jézus pedig mondá nekik: A nemzetek királyai uralkodnak azokon és akik hatalmat gyakorolnak rajtuk, azokat kegyelmeseknek hívják. De ti ne úgy; hanem aki nagyobb köztetek, legyen mint a kisebb és aki elöljár, mint a szolgáló. Mert ki nagyobb, az-e, aki asztalnál ül, vagy aki felszolgál? nemde aki asztalnál ül? Mégis én úgy vagyok köztetek, mint aki szolgál. De ti vagytok, akik kitartottatok velem megpróbáltatásaimban; azért én is rendelem nektek, miként Atyám országot rendelt nekem, hogy egyetek és igyatok asztalomnál az én országomban és trónokon üljetek, ítélvén Izrael tizenkét nemzetségét.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem és felemelkedik a szarva nevemben.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, kegyesen ez adományokra, amelyeket Szent Apollinárisz püspököd és

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 109, 4.) Jurávit Dóminus, et non poenitébit eum: tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (22, 24-30.)

In illo témpore: Facta est conténtio inter discípulos, quis eórum viderétur esse major. Dixit autem eis Jesus: Reges géntium dominántur eórum; et qui potestátem habent super eos, benéfici vocántur. Vos autem non sic: sed qui major est in vobis, fiat sicut minor: et qui praecéssor est, sicut ministrátor. Nam quis major est, qui recúmbit, an qui minístrat? nonne qui recúmbit? Ego autem in médio vestrum sum, sicut qui ministrat. Vos autem estis, qui permansístis mecum in tentatiónibus meis: et ego dispóno vobis, sicut dispósuit mihi Pater meus regnum, ut edátis, et bibátis super mensam meam in regno meo: et sedeátis super thronos, judicántes duódecim tribus Israel.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Réspice, Dómine, propítius super haec múnera: quae pro beáti Sacerdótis et Mártyris tui Apol-

vértanud emlékezetére bemutatunk és bűneinkért áldozatul hozunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

(A 2. csendes imádság: Szent Liboriusról, 1284 l.)

Áldozásra. (Mt. 25, 20-21.) Uram, öt talentumot adtál nekem; íme, másik ötöt nyertem rajta. Jól van, derék és hű szolgám; mivelhogy a kevésben hű voltál, sokat bízok rád: menj be Urad örömébe.

Áldozás utáni imádság. Szentségeidet magunkhoz véve, kérünk, Urunk, hogy Szent Apollináris támogatása mindenkor gyámolítson minket; hiszen te nem szűnsz meg kegyesen tekinteni azokra, akiket ily segítségben engedsz részesülni. A mi Urunk.

linária commemoratióne deférimus, et pro nostris offensiónibus immolámus. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Matth. 25, 20 et 21.) Dómine, quinque talénta tradidísti mihi, ecceália quinque superlucrátus sum. Euge, serve bone et fidélis, quia in pauca fuisti fidélis, supra multa te constítuam: intra in gáudium Dómini tui.

Postcommunio. Tua sancta suménte, quaesumus, Dómine, ut beáti Apollináris nos fóveant continuáta praesídia: quia non désinis propítius intuéri, quos tálibus auxíliis concéderis adjuvári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Liboriusról, 1284. l.)

Július 24: Szent Jakab apostol vigiliája.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Krisztina szűz és vértanu emlékezetét. Előkelő olaszországi család sarja. Mint gyermek, összetörte bálványszobrait. Vértanú lett 304-ben.

Szentmise: Ego autem, 1245. l.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság Szent Krisztináról, a Me exspectavérunt kezdetü szentmise könyörgéseivel, 1305. l. a 3. a Szent Szűzről, 622—625. l.)

Július 25: Szent Jakab apostol.

Szent Jakab az idősebb, Zebedeus és Salome fia. Szent János testvére volt. Ő is látta Jézus megdicsőülését és halálgyötrelmét, a másik két kiválasztottal együtt. Az apostolok közül legelőször ürítette ki a szenvedés kelyhét, mert Herodes Agrippa 42-ben lefejeztette.

Az ünnep valószínűleg a szent maradványainak feltalálását, ereklyéinek átvitelét, vagy a Santiago de Compostella-bazilika felszentelését ünnepli.

A szent csontjait ugyanis — bizonyára még az izlám elterjedése előtt — Spanyolországba vitték és ott elrejtették. Csodálatos fényjel következtében, a IX. század elején fedezték fel. II. Alfonz király a szent sírja fölé templomot és kolostort építtetett (829) és ebből fejlődött ki a jelenlegi Santiago de Compostella. Ma a szent ereklyék az 1122-ben befejezett hathajós bazilikában nyugosznak. 1883-ban a Ritus-kongregáció valódiságukra nézve megvizsgálta és XIII. Leó pápa 1884 november 1-én ünnepélyes bullával megerősítette.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Kristóf vértanu emlékezetét. A bajokban különösen segítő 14 szent egyike. Samosban hitéért lefejezték 250 körül.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.)

Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid: mily hatalmas a számuk. (Zs. u. o. 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem; tudod, ha leülök és ha felkelek. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Légy, Urunk, néped megszentelője és oltalmazója, hogy Szent Jakab apostolodnak oltalmával megerősítve, életmódja kedves legyen előtted, s nyugodt lélekkel szolgáljon neked. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 138, 17.)

Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum. (Ps. ib., 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Esto, Dómine, plebi tuae sanctificátor et custos: ut, Apóstoli tui Jacóbi muníta praesídiis, et conversatióne tibi pláceat, et secúra mente desérviat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés [csak a csendes szentmisékben]: megemlékezés Szent Kristófról, az In virtúte kezdetű szentmise könyörgésével, 1258. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 4, 9-15.)

Testvérek: Azt tartom, hogy Isten minket apostolokat utolsóknak állított oda, mint halálra szántakat, mert látványossága lettünk a világnak, angyaloknak is, embereknek is. Mi oktalanok vagyunk Krisz-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 4, 9-15.)

Fratres: Puto, quod Deus nos Apóstolos novíssimos osténdit, tamquam morti destinátos: quia spectáculum facti sumus mundo, et Angelis, et homínibus. Nos stulti propter Christum, vos autem prudéntes

tusért, ti pedig okosok Krisztusban; mi gyöngék, ti pedig erősek; ti nemesek, mi pedig nemtelenek. Mind ez óráig éhezünk és szomjazunk, és nincs ruhánk, és arcul veretünk, és nincs otthonunk, és fáradunk, saját kezűnkkel dolgozván; átkoznak minket és mi áldást mondunk; üldözést szenvedünk és mi eltűrjük; gyaláznak minket és mi imádkozunk; szinte salakja lettünk ennek a világnak, mindenek söpredékévé mindez ideig. Nem azért írom ezeket, hogy megszégyenítselek titeket, hanem mint kedves fiaimat intelek. Mert ha tízezer tanítótok is volna Krisztusban, de atyátok nincsen sok, mert Krisztus Jézusban az evangélium által én nemzettelek titeket.

Átvonulásra. (Zs. 44, 17 és 18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket, emlékezetessé teszik nevedet, Uram. ℣. Atyáid helyébe fiaid születnek, dícsérni fognak érte a népek.

Alleluja, alleluja! ℣. (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja!

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (20, 20-23.)

Az időben: Jézushoz járula Zebedeus fiainak anyja fiaival együtt, imádván őt

in Christo: nos infírmi, vos autem fortes: vos nóbiles, nos autem ignóbiles. Usque in hanc horam et esurímus, et sitímus, et nudi sumus, et cólaphis caedimur, et instábiles sumus, et laborámus operántes mánibus nostris: maledícimur, et benedícimus: persecutiónem pátimur, et sustinémus: blasphemámur, et obsecrámus: tamquam purgaménta huius mundi facti sumus, ómnium peripséma usque adhuc. Non ut confúndam vos, haec scribo, sed ut fílios meos caríssimos móneo. Nam si decem míllia paedagogórum habeátis in Christo: sed non multos patres. Nam in Christo Jesu per Evangélium ego vos génui.

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) Constítues eos príncipes super omnem terram: mémores erunt nóminis tui, Dómine. ℣. Pro pátribus tuis nati sunt tibi fílii: proptérea pópuli confitebúntur tibi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Jo-ánn. 15. 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis: et fructus vester máneat. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangéli secúndum Matthaeum. (20, 20-23.)

In illo témpore: Accéssit ad Jesum mater filiórum Zebedaei cum fíliis suis, adó-

és kérvén tőle valamit. Ő pedig kérdé: Mit akarsz? Felelé amaz neki: Mondd, hogy ez az én két fiam egyik jobbodon, másik baloldalon üljön országodban. Felelvén pedig Jézus, mondá: Nem tudjátok, mit kértek. Meg tudjátok-e inni a poharat, melyet én inni fogok? Felelének: Meg tudjuk. Mondá nekik: Az én poharamat ugyan inni fogjátok; de jobb- vagy baloldalomon ülni, nem az én dolgom, hogy megadjam nektek, hanem akiknek Atyám készítette.

rans, et petens áliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sédeant hi duo fílii mei, unus ad déxteram tuam, et unus ad sinístram in regno tuo. Respóndens autem Jesus, dixit: Nescítis quid petátis. Poténtis bíbere cálicem, quem ego bibitúrus sum? Dicunt ei: Póssumus. Ait illis: Cálicem quidem meum bibétis: sedére autem ad déxteram meam, vel sinístram, non est meum dare vobis, sed quibus parátum est a Patre meo.

Felajánlásra. (Zs. 18, 5.) Az egész földre elhat szózatuk s a földkerekség határaira szavuk.

Offertorium. (Ps. 18, 5.) In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum.

Csendes imádság. Néped felajánlott adományait, kérünk, Urunk, Szent Jakab apostolodnak boldog szenvedése tegye engesztelő erejűvé, és mivel erre a mi érdemeink elégtelenek, az ő könyörgése tegye kedvessé előtted. A mi Urunk.

Secreta. Oblatiónes pópuli tui, quaesumus, Dómine, beáti Jacóbi Apóstoli pássio beáta concíliet: et quae nostris non aptae sunt méritis, fiant tibi plácitae ejus deprecatióne. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság [csak a csendes szentmisékben]: Szent Kristófról, 1261. l.)

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos, qui secúti estis me, sedébitis super sedes, judicántes duódecim tribus Israel.

Áldozás utáni imádság. Szent Jakab apostolodnak közbenjárására segíts meg, kérünk, Urunk, minket, akinek ünnepén örömmel

Postcommunio. Beáti Apóstoli tui Jacóbi, quaesumus, Dómine, intercessióne nos ádjuva: pro cujus festivitáte percépimus tua

vettük magunkhoz szentségeidet. A mi Urunk.

sancta laetántes. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság [csak a csendes szentmisékben]: Szent Kristófról, 1261. l.)

Július 26: Szent Anna, a Boldogságos Szűz Mária anyja.

Szent Anna nevét a II. századból való «Jakab protoevangéliuma» tartotta fenn. A Szent Szűz iránt való nagy szeretet vitte az Egyházat arra, hogy a Szent Szűz anyját is tisztelettel vegye körül. Az ünnep eredete 500 körül kereshető, mikor Jusztinián császár Konstantinápolyban templomot állított neki, de általánossá XIII. Gergely pápa tette 1584-ben.

Bevonulásra.

Örvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve Szent Anna tiszteletére: kinek ünnepén örvendeznek az angyalok és együtt magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad: zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent Annának kegyeskedtél megadni azt a kegyelmet, hogy egyszülött Fiad szülőjének anyja lehetett, engedd kegyesen, hogy akinek ünnepét ünnepeljük, annak pártfogására segítséget nyerjünk. Ugyanazon.

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honóre beátae Annae: de cujus solemnitáte gaudent Angeli, et colláudant Fílium Dei. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beátae Annae grátiam conférre dignátus es, ut Genitrícis unigéniti Fílii tui mater éffici mererétur: concéde propítius; ut, cujus solémnia celebrámus, ejus apud te patrocíniis adjuvémur. Per eúmdem Dóminum.

Szentlecke: Mulierem fortem, 1316. l.

Átvonulásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonoszságot. ℣. Azért kent fel téged az Isten, a te Istened az öröm olajával.

Alleluja, alleluja! ℣. (U. o. 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten. Alleluja.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem. ℣. Proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetítiae.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ib., 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum. Allelúja.

Szent evangélium: Simile est 1306. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 10.) Királyleányok jönnek dicsőségedben, arannyal átszőtt, sokszínű ruhában a királyné áll jobbodon.

Csendes imádság. A jelenlevő áldozati adományokra, kérünk, Urunk, tekints le megengesztelődötten, hogy Szent Annának közbenjárására, aki a te Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus szülőjének anyja volt, áldozatkészségünknek és üdvösségünknek javára váljanak. Ugyanazon.

Offertorium. (Ps. 44, 10.) Filiae regum in honóre tuo, ástitit regína a dextris tuis in vestítu deaurátio, circúmdata varietáte.

Secreta. Sacrifíciis praesséntibus, quaesumus, Dómine, placátus inténde: ut per intercessiónem beátae Annae, quae Genitrícis Fílii tui Dómini nostri Jesu Christi mater éxstitit, et devotióni nostrae proficiant, et salúti. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Zsolt. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre, mindörökön örökké az Isten.

Áldozás utáni imádság. A mennyei szentségeket magunkhoz véve, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Annának közbenjárására, akiről azt akartad, hogy Fiad szülőjének anyja legyen, eljuthassunk az örök üdvösségre. Ugyanazon.

Communio. (Psalm. 44, 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum, et in saeculum saeculi.

Postcommunio. Caelésti tibus sacraméntis vegetáti, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, intercessióne beátae Annae, quam Genitrícis Fílii tui matrem esse voluísti, ad aetérnam salútem pervenire mereámur. Per eúmdem Dóminum

Július 27: Szent Pantaleon vértanu.

Maximianus császár orvosa volt és a Diocletianus-féle üldözéskor fejezték le, 305 körül.

Szentmise: Laetábitur, 1261. l.

Július 28: Szent Nazarius és Celzus vértanuk, I. Viktor pápa és vértanu, I. Ince pápa és hitvalló.

Különböző helyek és idők szentjelt ünnepli ma együtt az Egyház. Nazarius és Celzus 68 körül szenvedtek vértanuhalált

Milanóban. I. Viktor pápa szintén vértanu lett 198-ban, I. Ince pedig a pápaság primátusának erőskezű védelmezője, 417-ben halt meg.

Szentmise: Intret, 1265. l. az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Nazarius, Celzus, Viktor és Ince szenteidnek dicsőséges hitvallása erősítsen meg minket, Urunk, és esdje ki gyöngeségünk számára kegyes segítségedet. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (10, 17-20.)

Az Úr megadta az igazaknak robotjuk jutalmát és csodás utakon vezérelte őket, leplül szolgált nekik nappal, éjjel pedig csillagfényül. Átvitte őket a Vörös tengeren, átvezette őket a nagy vízen; ellenségeiket pedig a tengerbe merítette, s a tenger mélységéből partra vetette. Ezért az igazak kifosztották a gonoszokat, és énekkel dicsérték, Uram, szent nevedet, s egyetértve magasztalták győztes kezedet, Urunk Istenünk.

Csendes imádság. Add meg nekünk, mindenható Isten, hogy ez adományokkal, miket Szent Nazarius, Celzus, Viktor és Ince szenteidtiszteletére hoztunk, egyrészt neked adva tetszésedre lehessünk, másrészt tőled visszakapva életet nyerhessünk. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Szent Nazarius, Celzus, Viktor és Ince közbenjárá-

Orátio. Sanctórum tuórum nos, Dómine, Nazárii, Celsi, Victóris et Innocéntii conféssio beáta communiat: et fragilitáti nostrae subsídium dignánter exóret. Per Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae. (10, 17-20.)

Réddidit Deus justis mercédem labórum suórum et dedúxit illos in via mirábili: et fuit illis in velaménto diéi, et in luce stellárum per noctem: tránstulit illos per Mare Rubrum, et transvéxit illos per aquam nímiam. Inimícos autem illórum demérsit in mare, et ab altitúdine inferórum edúxit illos. Ideo justi tulérunt spólia impiórum, et decantavérunt Dómine, nomen sanctum tuum, et victrícem manum tuam laudavérunt páriter, Dómine Deus noster.

Secreta. Concéde nobis, omnípotens Deus: ut his munéribus, quae in sanctórum tuórum Nazárii, Celsi, Victóris et Innocéntii honóre deférimus, et te placémus exhíbitis, et nos vivificémur accéptis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Sanctórum Nazárii, Celsi, Victóris et Innocéntii, Dómine,

sára megengesztelődötten, add meg, Urunk, kérünk, hogy amit a földön a szentáldozatban cselekszünk, azt az örökkévaló üdvösségben elnyerhessük. A mi Urunk. intercessióne placátus: praesta, quaesumus; ut, quod temporáli celebrámus actióne, perpétua salvatióne capiámus. Per Dóminum nostrum Jesnm Christum.

Július 29: Szent Márta szűz.

Szent Mária és Lázár testvére. A látszatra haszontalan hétköznapi munka szentje.

Ugyanezen a napon üli az Egyház II. Szent Félix pápa, Szent Simplícius, Fausztinus és Beatrix vértanuk emlékezetét. Simplicius és Fausztinus testvérek voltak és Diocletianus a Tiberisbe dobta őket. Nővérük eltemette testüket és ezért őt megfojtották. (†305.)

Szentmise: Dilexísti, 1309. l., az alábbiak kivételével:

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, Urunk, hogy keresztény néped, amint örömmel üli szent vértanuid: Félix, Simplicius, Fausztinus és Beatrix földi ünnepét, úgy élvezhesse az örök ünnepet is; és valóban elnyerje, amit szent áldozattal megünnepel. A mi Urunk.

Praesta, quaesumus, Dómine: ut, sicut pópulus christiánus Mártyrum tuórum Felícis, Simplícii, Faustíni et Beatrícis temporáli solemnitáte congáudet, ita perfruátur aetérna; et, quod votis célebrat, comprehéndat effáctu. Per Dóminum nostrum.

Szent evangélium: Intrávit, 1114. l.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Elhoztuk, Urunk, ez adományokat Szent Félix, Simplicius, Fausztinus és Beatrix vértanuid emlékére s könyörögve kérünk, hogy mind a bocsánatot, mind az üdvösséget eszközöljék ki számunkra. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Hóstias tibi, Dómine, pro sanctórum Mártyrum tuórum Felícis, Simplícii, Faustíni et Beatrícis commemoratióne deférimus: suppliciter deprecántes; ut indulgéntiam nobis páriter cónferant, et salútem. Per Dóminum nostrum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy Szent Félix, Simplícius, Fausztinus

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut sanctórum Mártyrum tuórum

és Beatrix vértanuid ünnepe, amelyet a mennyei misztériummal ünnepeltünk, megnyerje nekünk irgalmas bocsánatodat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Felícis, Simplícii, Faustíni et Beatrícis caeléstibus mystériis celebráta solémnitas, indulgéntiam nobis tuae propitiatiónis acquírat. Per Dóminum nostrum.

Július 30: Szent Abdon és Szennen vértanuk.

Két előkelő perzsa volt. Azzal vádolták őket, hogy a temetetlenül hagyott vértanukat saját birtokukon eltemették. Ezért ólmosvégű korbáccsal végigverték őket, majd lefejezték 250-ben.

Szentmise: Intret, 1265. l., az alábbiak kivételével.

Könyörgés. Isten, ki szenteidnek Abdonnak és Szennennek a kegyelem nagy bőségét adtad, hogy ekkora dicsőségre jussanak: add meg szolgáidnak bűneik bocsánatát, hogy szenteid érdemei által minden bajtól megszabaduljanak. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad.

Orátio. Deus, qui sanctis tuis Abdon et Sennen ad hanc glóriam veniéndi copiósum munus grátiae contulísti: da fámulis tuis suórum véniam peccatórum; ut, Sanctórum tuórum intercedéntibus méritis, ab ómnibus mereántur adversitátibus liberári. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II, 6, 4-10.)

Testvérek: Viselkedjünk mindenben Isten szolgáiként, sok tűrésben, nyomorúságban, szűkségben, szorongatásban, verésben, tömlöcben, zendülésben, fáradságban, virrasztásban, böjtölésben, tisztaságban, tudásban, béketűrésben, nyájasságban, a Szentlélekben, nem színlelt szeretetben, az igazság igéjében, Isten erejében, jobbról és balról az igazságosság fegyverzetében, dicsőségben és becstelenségben, gyalázat-

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 6, 4-10.)

Fratres: Exhibeámus nosmetípsos sicut Dei minístros in multa patiéntia, in tribulatiónibus, in necessitátibus, in angústiis, in plagis, in carcéribus, in seditiónibus, in labóribus, in vigíliis, in jejúniis, in castitáte, in sciéntia, in longanimitáte, in suavitáte, in Spíritu Sancto, in caritáte non ficta, in verbo veritátis, in virtúte Dei, per arma justítiae a dextris, et a sinístris: per glóriam, et ignobilitátem: per infámiam, et bo-

ban és jó hírnévben; mint csábítók és mégis igazmondók; mint ismeretlenek és mégis ismeretesek; mint halálra váltak és íme, mégis élünk; mint megvertek, de meg nem öltek; mint szomorkodók és mégis mindig örvendezők; mint szűkölködők és mégis sokakat gazdagítók; mint akiknek semmijük sincsen és mindenük megvan.

Átvonulásra. (Móz. II. 15, 11.) Dicsőséges Isten az ő szenteiben: csodálatos fölségében, csodatevő. ℣. (U. o., 6.) Jobbodat, Uram, felmagasztalta ereje: jobbod az ellenséget megverte.

Alleluja, alleluja! ℣. (Bölcs. 3, 1.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket. Alleluja.

nam famam: ut seductóres, et veráces: sicut qui ignóti, et cógniti: quasi moriéntes, et ecce vívimus: ut castigáti, et non mortificáti: quasi tristes, semper autem gaudéntes: sicut egéntes, multos autem locupletántes: tamquam nihil habéntes, et ómnia possidéntes.

Graduale. (Exodi. 15, 11.) Gloriósus Deus in sanctis suis: mirábilis in majestáte, fáciens prodígia. ℣. (Ibid., 6) Déxtera tua, Dómine, glorificáta est in virtúte: déxtera manus tua confrégit inimícos.

Allelúja, allelúja. ℣. (Sap. 3, 1.) Justórum ánimae in manu Dei sunt, et non tanget illos torméntum malítiae. Allelúja.

Szent evangélium: Videns Jesus turbas, 1215. l.

Felajánlásra. (Zs. 67, 36.) Csodálatos az Isten az ő szenteiben: Izrael Istene ad erőt és hatalmat népének: áldott legyen az Isten.

Offertorium. (Ps. 67, 36.) Mirábilis Deus in sanctis suis: Deus Israel, ipse dabit virtútem, et fortitúdinem plebi suae: benedíctus Deus.

Csendes imádság. Ez az áldozati adomány, melyet szent vértanuid születésnapjának emlékére bemutatunk, kérünk, Urunk, oldozza fel gonoszságunk bilincseit s szerezze meg nekünk irgalmad ajándékait. A mi Urunk.

Secreta. Haec hóstia, quaesumus, Dómine, quam sanctórum Mártyrum tuórum natalícia recensántes offérimus: et víncula nostrae pravitátis absólvat, et tuae nobis misericórdiae dona concíliet. Per Dóminum.

Áldozásra. (Zs. 78, 2, 11.) Odavetették szolgáid holttestét eledelül az ég madarai-

Communio. (Ps. 78, 2 et 11.) Posuérunt mortália servórum tuórum, Dómine,

rainak, Uram, szenteid húsát a föld vadainak, tartsd meg karod erejével a halálra szántakat.

Áldozás utáni imádság. E misztérium működése által, Urunk, tisztuljanak meg bűneink: és Szent Abdon és Szennen vértanuid közbenjárására teljesüljenek igaz kívánságaink. A mi Urunk.

escas volatílibus caeli, carnes sanctórum tuórum bestiis terrae: secúndum magnitúdinem bráchii tui pósside fílios morte punitórum.

Postcommunio. Per hujus, Dómine, operatiónem mystérii, et vitia nostra purgéntur: et, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Abdon et Sennen, justa desidéria compleántur. Per Dóminum.

Július 31: Szent Ignác hitvalló.

Loyola világhírű szentje. Spanyol nemes és katonatiszt volt. Súlyos sebesüléséből meggyógyulva visszavonult Manrézába és megírta a lelkigyakorlatos könyvet. Később pap lett és 1534-ben megalapította a Jézus Társaságát. † 1556-ban Rómában.

Bevonulásra. (Filip 2,10-11.) Jézus nevére minden térd meghajoljon: az égieké, a földieké és az alvilágiaké; s minden nyelv vallja, az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr. (Zs. 5, 12-13.) Dicsekedjenek mindazok benned, kik szeretik nevedet; mert te az igazat megáldod. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, te neved nagyobb dicsőségének terjesztésére Szent Ignác által a küzdő Egyházat új segítő csapattal erősítetted meg, engedd, hogy támogatásával és példája szerint harcolva a földön, méltók legyünk társaságában elnyerni a koronát a mennyben. A mi Urunk.

Introitus. (Philipp. 2, 10-11.) In nómine Jesu omne genuflectátur, caeléstium, terréstrium, et infernórum: et omnis lingua confiteátur, quia Dóminus Jesus Christus in glória est Dei Patris. (Ps. 5, 12-13.) Gloriabúntur in te omnes, qui díligunt nomen tuum: quóniam tu benedíces justo, ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui ad majórem tui nóminis glóriam propagándam, novo per beátum Ignátium subsídio militántem Ecclésiam roborásti: concéde; ut, ejus auxílio et imitatióne certántes in terris, coronári cum ipso mereámur in caelis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke: Memor esto, 1262. l.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13, 14.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa az Úr házában ℣. (Zsolt. 91, 3.) Hirdetni reggelenként kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

Graduale. (Ps. 91, 13 et 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur in domo Dómini. ℣. (Ibid., 3.) Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem.

Alleluja, alleluja. ℣. (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja; mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentatiónem: quóniam cum probátus fúerit, accípiet corónam vitae. Allelúja.

Szent evangélium: Designávit, 940. l.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem, és felemelkedik a szarva nevemben.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Csendes imádság. Egyesüljön adományainkkal, Urunk Istenünk, Szent Ignác kegyes pártfogása; hogy a szentséges misztériumok, melyekbe minden szentség forrását helyezted, valóban megszenteljenek minket. A mi Urunk.

Secreta. Adsint, Dómine Deus, oblatiónibus nostris sancti Ignátii benígna suffrágia: ut sacrosáncta mystéria, in quibus omnis sanctitátis fontem constituísti, nos quoque in veritáte sanctíficent. Per Dóminum.

Áldozásra. (Luk. 12, 49.) Tüzet jöttem bocsátani a földre; és mit akarok mást, mint hogy felgyulladjon?

Communio. (Luc. 12, 49.) Ignem veni míttere in terram: et quid volo, nisi ut accendátur?

Áldozás utáni imádság. A dícsérő áldozat, melyet Urunk, Szent Ignácért hálát adva bemutattunk: az ő közbenjárása által juttasson el minket Fölséged örök dicsőítésére. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Laudis hóstia, Dómine, quam pro sancto Ignátio grátias agéntes obtúlimus: ad perpétuam nos majestátis tuae laudatiónem, ejus intercessióne, perdúcat. Per Dóminum.

Augusztus 1: Szent Péter bilincsei.

Augusztus 1. a római Esquilin-templom felszentelésének — Sancti Petri ad vincula — napja, amelyet III. Sixtus pápa (432—40) építtetett. Itt őrzik a szent láncokat, melyekkel Szent Péter a jeruzsálemi és római börtönökben volt megláncolva és amelyek csodálatosan eggyé váltak. Ünnepeli tehát a szent apostolnak az angyal segítségével történt csodálatos kiszabadulását; de egyúttal megünnepeli az oldó- és kötőhatalmat is, amellyel Péter a bűn által leláncolt lelkeket fogságukból megszabadítja.

Ugyanezen a napon üli az Egyház a Szent Makkabeus vértanu testvérek emlékezetét. Anyjukkal együtt Antiochus Epifánes alatt szenvedtek vértanuságot őseik hitéért, a Kr. előtti II. században. Ereklyéiket a Szent Péter bilincseinek római templomában őrzik.

Szentmise: ugyanaz, mint június 29-én, 1033. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Péter apostolt bilincseitől megszabadítottad s bántatlanul távozni hagytad: kérünk, oldd meg bűneink bilincseit s zárj ki kegyesen tőlünk minden rosszat. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Petrum Apóstolum, a vinculis absolútum, illaesum abíre fecísti: nostrórum quaesumus, absólve víncula peccatórum; et ómnia mala a nobis propitiátus exclúde. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Pálról, 839. l.; a 3. a Szent Makkabeus vértanu testvérekről:

Vértanuid testvéri serege örvendeztessen meg, Urunk, minket és szerezzen hitünknek növekedést az erényben s vigasztaljon meg minket sokszoros pártfogásával. A mi Urunk.

Fratérna nos, Dómine, Mártyrum tuórum coróna laetíficet: quae et fídei nostrae praebeat increménta virtútum; et multíplici nos suffrágio consolétur. Per Dóminum.

Alleluja, alleluja. ℣. Oldd meg, Isten parancsára, Péter, földünk kötelékeit; hisz te nyitod meg a menny birodalmát a boldogoknak. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. Sólve, jubénte Deo, terrárum, Petre, caténas: qui facis ut páteant caeléstia regna beátis. Allelúja.

Csendes imádság. Az áldozati adomány, melyet neked bemutattunk, Urunk, Szent Péter apostolod köz-

Secreta. Oblátum tibi, Dómine, sacrifícium, intercedénte beáto Petro Apóstolo tuo, vivífícet nos

benjárására mindenkor éltessen és erősítsen minket. A mi.

semper, et múniat. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: Szent Pálról, 1041. l.; a 3. a Szent Makkabeus vértanu testvérekről:

Misztériumaidat, Urunk, szent vértanuidnak tiszteletére áldozatos lélekkel végezzük: hogy általuk mind az oltalmunk, mind az örömünk gyarapodjék. A mi.

Mystéria tua, Dómine, pro sanctórum Mártyrum tuórum honóre, devóta mente tractémus: quibus et praesídium nobis crescat, et gáudium. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Szent tested és drága véred vételével eltöltve, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amit jámbor áldozattal ünneplünk, megváltásunk zálogaként megkapjuk. Ugyanazon a mi Urunk.

Postcommunio. Córporis sacri et pretiósi sánguinis repléti libámine, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quod pia devotióne gérimus, certa redemptióne capiámus. Per eúmdem Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Pálról, 1041. l.; a 3. a Szent Makkabeus vértanu testvérekről:

Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy akiknek emlékét a szentség vételével ünnepeljük, azokat a hitben való gyarapodás által is kövessük. A mi Urunk.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, quorum memóriam sacraménti participatióne recólimus, fidem quoque proficiéndo sectémur. Per Dóminum.

Augusztus 2: Liguori Szent Alfonz Mária püspök, hitvalló és egyháztanító.

Nápolyi ügyvédből lett pappá és a Megváltóról nevezett rend (redemptoristák) alapítója. Erkölcstani könyvei a legnagyobb tekintélynek örvendenek. † 1787-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház I. Szent István pápa vértanu emlékezetét. Róma szülötte volt és ott is halt meg 257-ben.

Bevonulásra. (Luk. 4, 18.)

Az Úr Lelke énrajtam, azért kent föl engem: elküldött engem örömhírt vinni a szegényeknek, meggyógyítani a töredelmes szívűeket. (Zs. 77, 1.) Figyelj népem taní-

Introitus. (Luc. 4, 18.)

Spíritus Dómini super me: propter quod unxit me: evangelizáre paupéribus misit me, sanáre contrítos corde. (Ps. 77, 1.) Atténdite, pópule meus, legem meam: incli-

tásomra; hajtsd füledet szájam igéire. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a lelkek iránti buzgóságtól égő Szent Alfonz Mária hitvallód és püspököd által Egyházadat új renddel gazdagítottad: kérünk, hogy üdvös intelmein okulva és példája által megerősödve, szerencsésen eljuthassunk hozzád. A mi Urunk Jézus Krisztus.

náte aurem vestram in verba oris mei. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui per beátum Alfónsum Maríam Confessórem tuum atque Pontíficem, animárum zelo succénsum, Ecclésiam tuam nova prole foecundásti: quaesumus; ut, ejus salutáribus mónitis edócti et exémplis roboráti, ad te perveníre felíciter valeámus. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés I. Szent István pápáról a Si diligis kezdetű szentmise könyörgésével, 1248 l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timoteushoz írt leveléből. (II. 2, 1-7.)

Kedvesem: Légy erős a Jézus Krisztusban levő kegyelem révén; s amit tőlem számos tanu bizonyságtétele kíséretében hallottál, bízd hűséges, mások tanítására is alkalmas emberekre. Törd magad, mint Krisztus Jézus jó katonája. Aki Istenért harcol, nem bocsátkozik világi dolgokba, hogy annak tessék, akihez szegődött. Hiszen a versenyző is csak akkor nyer koszorút, ha szabályszerűen versenyzik. A termésből elsősorban a fáradozó földmívest illeti a részesedés. Értsd meg, amit mondok: majd az Úr megadja néked mindennek a megértését.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum. (II. 2, 1-7.)

Cariſſime: Confortáre in grátia, quae est in Christo Jesu: et quae audísti a me per multos testes, haec commenda fidélibus homínibus, qui idónei erunt et álios docére. Labóra sicut bonus miles Christi Jesu. Nemo mílitans Deo implicat se negótiis saeculáribus: ut ei pláceat, cui se probávit. Nam et qui certat in agóne, non coronátur, nisi legítime certáverit. Laborántem agrícolam opórtet primum de frúctibus percípere. Intéllige quae dico: dabit enim tibi Dóminus in ómnibus intelléctum.

Átvonulásra. (Zs. 118, 52-53.) Örök ítéleteidre gondolok, Uram, és megvigasztalódom: harag vesz rajtam erőt

Graduale. (Ps. 118, 52-53.) Memor fui judiciórum tuórum a saeculo, Dómine, et consolátus sum: defféctio té-

a bűnösök miatt, kik elhagyják törvényedet. ℣. (Zs. 39, 11.) Igazságodat nem rejtettem el szívemben: hűségedet és segítségedet hirdetem.

Alleluja, alleluja. ℣. (Sirák 49, 3-4.) Isten küldötte őt a nép megtérítésére és el is távolította az istentelen undokságokat: és odaadta szívét az Úrnak: s a bűnök napjaiban megszilárdította a jámborságot. Alleluja.

nuit me pro peccatóribus derelinquéntibus legem tuam. ℣. (Ps. 39, 11.) Justítiam tuam non abscóndi in corde meo: veritátem tuam, et salutáre tuum dixi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Eccli. 49, 3-4.) Ipse est diréctus divínitus in poeniténtiam gentis, et tulit abominatiónes impietátis: et gubernávit ad Dóminum cor ipsíus: et in diébus peccatórum corroborávit pietátem. Allelúja.

Szent evangélium: Designávit, 940. l., utána Credo.

Felajánlásra. (Péld. 3, 9, 27.) Tiszteld meg az Urat vagyonodból és adj neki minden terméked zsengéjéből. Ne tartsd vissza a jótevéstől azt, akitől telik: magad is tégy jót, ha teheted.

Csendes imádság. Urunk Jézus Krisztus, a mennyei áldozat tüzével égesd el szívünket kellemes illatul: aki Szent Alfonz Máriának megadtad, hogy e szent misztériumokat megülhesse és általuk magát szent áldozatul neked bemutassa: Ki élsz.

Offertorium. (Prov. 3, 9 et 27.) Honóra Dóminum de tua substántia, et de primítiis ómnium frugum tuárum da ei. Noli prohibére benefácere eum, qui potest: si vales, et ipse bénefac.

Secreta. Caelésti, Dómine Jesu Christe, sacrifícii igne corda nostra in odórem suavitátis exúre: qui beáto Alfónso Maríae tribuísti et haec mystéria celebráre, et per éadem hóstiam tibi sanctam seípsum exhibére: Qui vivis et regnas cum Deo Patre.

(A 2. csendes imádság: l. Szent István pápáról 1250. l.)

Áldozásra. (Sirák 50, 1, 9.) A főpap, ki élete folyamán jókarba hozta a házat és napjaiban megerősítette a templomot, mint a lobogó tűz és a tűzben égő tömjén.

Áldozás utáni imádság. Isten, ki Szent Alfonz Mária hitvallódat és püspö-

Communio. (Eccli. 50, 1 et 9.) Sacérdos magnus, qui in vita sua suffúlsit domum, et in diébus suis corroborávit templum, quasi ignis effúlgens, et thus ardens in igne.

Postcommunio. Deus, qui beátum Alfónsum Maríam Confessórem tuum at-

ködet az isteni misztérium hűséges sáfárává és hirdetőjévé tetted: engedd meg az ő közbenjárására és érdemeire, hogy híveid gyakran vegyék és vételével téged szüntelenül dicsőítsenek. A mi Urunk.

que Pontíficem, fidélem divíni mystérii dispensatórem et praecónem effecísti: ejus méritis, precibúsque concéde; ut fidéles tui et frequénter percípiant, et percipiéndo sine fine colláudent. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság : I. Szent István pápáról, 1251. l.)

Augusztus 3: Szent István első vértanu megtalálása.

Jeruzsálem mellett, Kaphargamalóban, 415-ben megtalálták Szent István első vértanu ereklyéit és a mai napon ünnepélyesen Sion templomába vitték.

Szentmise: ugyanaz, mint dec. 26-án, 855. l. az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy kövessük, amit tisztelünk: hogy ellenségeinket is megtanuljuk szeretni; mert annak megtalálását ünnepeljük, aki üldözőiért is tudta kérni a mi Urunkat, Jézus Krisztust, Fiadat: Ki veled él.

Orátio. Da nobis, quaesumus, Dómine, imitári quod cólimus: ut discámus et inimícos dilígere; qula ejus inventiónem celebrámus, qui novit étiam pro persecutóribus exoráre Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum.

Credo nincs.

Augusztus 4: Szent Domonkos hitvalló.

Spanyol nemes volt. Mint kanonok is sokat buzgólkodott Dél-Franciaországban az eretnekek megtérítésén. Ezért alapította meg 1216-ban a «prédikáló testvérek rendjé»-t (domonkosok), † 1221-ben, Bolognában. Ereklyéi is ott pihennek.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Domonkos hitvallód érdemei és tanításai által ragyogóvá tenni méltóztattál, engedd, hogy közbenjárására sohase nélkülözze a földiekben a se-

Orátio. Deus, qui Ecclésiam tuam beáti Domínici Confessóris tui illumináre dignátus es méritis et doctrínis: concéde; ut ejus intercessióne temporálibus non destituátur auxíliis, et

gítséget és lelkiekben mindenkor gyarapodjék. A mi Urunk.

spirituálibus semper proficiat increméntis. Per Dóminum.

Szentlecke: Testificor, 1288. l.

Alleluja, alleluja. ℣. (Ozeás 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a liliom: virágozni fog az Úr előtt mindörökké. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a neked hozott adományokat, hogy Szent Domonkos hitvallód érdemeiért üdvösségünkre váljanak. A mi Urunk.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, dicáta sanctífica: ut, méritis beáti Domínici Confessóris tui nobis proficiant ad medélam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos szolga, kit az Úr háznépe fölé rendel: hogy búzát adjon nekik mérték szerint annak idején.

Communio (Luc. 12, 42.) Fidélis servus et prudens, quem constítuit dóminus super famíliam suam: ut det illis in témpore trítici mensúram.

Áldozás utáni imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy minket, kiket bűneink súlya lenyom, Szent Domonkos hitvallód közbenjárása fölemeljen. A mi Urunk.

Postcommunio. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui peccatórum nostrórum póndere prémimur, beáti Domínici Confessóris tui patrocínio sublevémur. Per Dóminum.

Augusztus 5: Havas Boldogasszony.

A régebbi Mária-templom — Santa Maria Maggiore — szentelésének ünnepe. Liberius pápa építtette 366-ban azon a helyen, amelyet a legenda szerint ezen a napon csodálatosan hó borított. Innen a név is: Havas Boldogasszony.

Szentmise: Salve, 1325. l.

Augusztus 6: Urunk Jézus Krisztus színeváltozása.

Ez az ünnep Jézus életének arra a csodás esetére emlékeztet, amikor Péter, Jakab és János apostolok előtt (akik később az Olajfák hegyén halálfélelmének tanui voltak,) egész alakját a bennerejlő isteni erő sugározta át. Eme titok liturgikus megdi-

csőltésének nyomai a VII. századba nyúlnak vissza. Már akkor olvasták ezt az evangéliumot a második böjti vasárnap vigiliai miséjén, de ez maradt az evangélium akkor is, amikor a vigiliai ünneplést az előtte levő szombat reggelre tették. A megdicsőülés ünnepét augusztus 6-án III. Kalixtus pápa (1455—58) rendelte el hálaünnepül, annak emlékére, hogy Hunyadi János a török fölött Nándorfehérvárnál az 1457. évben győzelmet aratott. (Ennek emlékét hirdeti még ezenkívül a déli harangszó is az egész világon.)

A megdicsőülés helye régi hagyományok szerint a Tábor hegye. Ez egy 662 méter magas hegy, 10 km távolságra Názárettől keletre. A hegyen már Ilona császárnő három hajlékot építtetett: a Megváltó templomát és két oratóriumot vagyis kápolnát.

Ugyanezen a napon üli az Egyház II. Szent Xistus, Felicissimus és Agapitus vértanuk emlékezetét. Szent Xistus pápa volt és két kedves diákonusával együtt 258-ban lefejezték Rómában.

Bevonulásra. (Zs. 76, 19.)

Villámaid beragyogták a földkerekséget, rengett a föld és remegett. (Zs. 83, 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura, sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki Egyszülötted dicsőséges színeváltozásában a hit misztériumát az atyák tanuságtételével megerősítetted és a ragyogó felhőből kicsendülő szózattal gyermekeidnek tökéletes örökbefogadását csodálatosan előre jelezted, engedd kegyelmesen, hogy mi ennek a dicsőséges Királynak örökös társai és az ő dicsőségének részesei lehessünk. Ugyanazon.

Introitus. (Ps. 76, 19.)

Illuxérunt coruscatiónes tuae orbi terrae: commóta est, et contrémuit terra. (Ps. 83, 2-3.) Quam dilécta tabernácula tua, Dómine virtútum! concupíscit, et déficit ánima mea in átria Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui fídei sacraménta in Unigéniti tui gloriósa Transfiguratióne, Patrum testimónio roborásti, et adoptiónem filiórum perféctam, voce delápsa in nube lúcida, mirabíliter praesignásti: concéde propítius; ut ipsíus Regis glóriae nos coherédes effícias, et ejúsdem glóriae tríbuas esse consórtes. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum qui tecum.

(A 2. könyörgés (csak a csendes misékben): megemlékezés a szent vértanukról a Sapientiam kezdetű szentmise könyörgésével: 1269. l.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (II. 1, 16-19.)

Szeretteim: Nem mesterségesen kieszelt meséket követvén adtuk tudomástokra a mi Urunk Jézus Krisztusnak hatalmát és megjelenését, hanem mint akik szemlélői voltunk az ő nagyságának. Midőn ugyanis az Atyaistentől tiszteletet és dicsőséget nyert, ilyenféle szózat hangzott le hozzá a magasztos dicsőségből: Ez az én szeretett fiam, kiben nekem kedvem telt, őt hallgassátok. És ezt az égből jövő szózatot mi hallottuk, mikor vele voltunk a szent hegyen. És erősebb prófétai beszéd birtokában vagyunk, melyre jól teszitek, ha figyeltek, mint homályos helyen világító szövétnekre, míg a nap fel nem virrad és a hajnali csillag fel nem tűnik a ti szívetekben.

Léctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (II. 1, 16-19.)

Caríssimi: Non doctas fábulas secúti notam fécimus vobis Dómini nostri Jesu Christi virtútem et praeséntiam: sed speculatóres facti illíus magnitúdinis. Accípiens enim a Deo Patre honórem et glóriam, voce delápsa ad eum hujuscémodi a magnífica glória: Hic est Fílius meus diléctus, in quo mihi complácui, ipsum audíte. Et hanc vocem nos audívimus de caelo allátam, cum essémus cum ipso in monte sancto. Et habémus firmiórem prophéticum sermónem: cui bene fácitis attendéntes, quasi lucérnae lucénti in caliginóso loco, donec dies elucéscat, et lúcifer oriátur in córdibus vestris.

Átvonulásra. (Zs. 44, 3 és 2.) Ékesebb vagy az emberek fiainál, kedvesség ömlik el ajkadon. ℣. Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a királynak.

Graduale. (Ps. 44, 3 et 2.) Speciósus forma prae fíliis hóminum: diffúsa est grátia in lábiis tuis. ℣. Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea regi.

Alleluja, alleluja. ℣. (Bölcs 7, 26.) Az örök világosság kisugárzása szeplőtelen tükör és jóságának képmása. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. (Sap. 7, 26.) Candor est lúcis aetérnae, spéculum sine mácula, et imágo bonitátis illíus. Allelúja.

Szent evangélium: Assúmpsit, 252. l.

Felajánlásra. (Zs. 111, 3.) Dicsőség és gazdagság lesz

Offertorium. (Ps. 111, 3.) Glória, et divítiae in domo

házában és igazsága mindörökre megmarad, alleluja.

ejus: et justítia ejus manet in saeculum saeculi, allelúja.

Csendes imádság. A felajánlott adományokat, kérünk, Urunk, Egyszülöttednek dicsőséges színeváltozása szentelje meg és az ő ragyogó fényességével tisztíts meg minket is bűneink szennyétől. Ugyanazon.

Secreta. Obláta, quaesumus, Dómine, múnera gloriósa Unigéniti tui Transfiguratióne sanctífica: nosque a peccatórum máculis, splendóribus ipsíus illustratiónis emúnda. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. csendes imádság: a szent vértanukról, 1271. l.)

Prefáció a karácsonyi, 561. l.

Áldozásra. (Máté 17, 9.) A látomást, melynek szemtanui voltatok, senkinek se mondjátok, míg csak az Emberfia halottaiból fel nem támad.

Communio. (Matth. 17, 9.) Visiónem quam vidístis, némini dixéritis, donec a mórtuis resúrgat Fílius hóminis.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy Fiad színeváltozásának szentséges misztériumát, melyet ünnepélyes áldozattal megünnepeltünk, a tiszta szív értelmével felfoghassuk. Ugyanazon.

Postcommunio. Praesta quaesumus, omnípotens Deus: ut sacrosáncta Fílii tui Transfiguratiónis mystéria, quae solémni celebrámus offício, purificátae mentis intelligéntia consequámur. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról, 1271. l.)

Augusztus 7: Szent Kajetán hitvalló.

Grófi családból származott. Először jogtudós volt s csak azután lett pap. Luther kortársa, de igazi és helyes módon reformátor. Ő alapította a teotinus-kongregációt; † 1547-ben, Nápolyban.

Ugyanezen a napon ülli az Egyház Szent Donát püspök és vértanu emlékezetét. Az aposztata Julián császár végeztette ki 362-ben.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Kajetán hitvallódnak megadtad, hogy az apostoli

Orátio. Deus, qui beáto Cajetáno Confessóri tuo apostólicam vivéndi fór-

életet kövesse, add, hogy közbenjárására és példájára mindenkor benned bízzunk s egyedül a mennyeiek után vágyakozzunk. A mi Urunk.

mam imitári tribuísti: da nobis, ejus intercessióne et exémplo, in te semper confídere, et sola caeléstia desideráre. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Donátról:

Isten, ki papjaid dicsősége vagy: add meg, kérünk, hogy Szent Donát vértanud és püspököd segítségét, kinek ünnepét üljük, érezhessük. A mi Urunk.

Deus, tuórum glória sacerdótum: praesta, quaesumus; ut sancti Mártyris tui et Episcopi Donáti, cujus festa gérimus, sentiámus auxílium. Per Dóminum.

Szent evangélium: Nemo potest, 746. l.

Csendes imádság. Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy alázatos áldozatunk szenteid tiszteletére kedves legyen előtted és tisztítsa meg testünket és lelkünket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Secreta. Praesta nobis, quaesumus, omnípotens Deus: ut nostrae humilitátis oblátio, et pro tuórum tibi grata sit honóre Sanctórum, et nos córpore páriter et mente purificet. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: Szent Donátról:

Add meg, kérünk, Urunk: hogy akit neved dicséretére szentelt adományokkal tisztelünk, Szent Donát vértanud és püspököd közbenjárására, jámbor áldozatkészségünk gyümölcse is gyarapodjék. A mi.

Praesta, quaesumus, Dómine: ut sancti Mártyris tui et Episcopi Donáti intercessióne, quem ad laudem nóminis tui dicátis munéribus honorámus, piae nobis fructus devotiónis accréscat. Per Dóminum.

Áldozásra. (Máté 24, 46-47.) Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, ébren talál: bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem cum vénerit dóminus, invénerit vigilántem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constítuet eum.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten: hogy, a mennyei táplálékot mi, akik magunkhoz vettük, Szent Kajetán hit-

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, intercedénte beáto Cajetáno Confessóre

vallód közbenjárására általa minden bajtól védve legyünk. A mi Urunk.

tuo, per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Donátról:

Mindenható irgalmas Isten, aki minket szentségeid részeseivé és szolgáivá teszel: add, kérünk, hogy Szent Donát vértanud és püspököd közbenjárására, hitének közösségéből is, s a szent szolgálatban való buzgóságából is hasznot meríthessünk. A mi Urunk.

Omnípotens et miséricors Deus, qui nos sacramentórum tuórum et partícipes éfficis, et minístros: praesta, quaesumus; ut, intercedénte beáto Donáto Mártyre tuo atque Pontífice, ejúsdem proficiámus et fídei consórtio, et digno servítio. Per Dóminum.

Augusztus 8: Szent Cirjék, Largus és Smaragdus vértanuk.

Szent Cirjék diákonus a kényszermunkára ítélt keresztények támogatásában szerzett érdemeket. Diocletianus alatt 22 társával, köztük Largusszal és Smaragdusszal, vértanuságot szenvedett 309-ben.

Bevonulásra. (Zs. 33, 10-11.)

Féljétek az Urat szentjei mind, mert nem szenvednek szükséget, akik őt félik: a gazdagok nyomorba juthatnak s éhezhetnek, de akik az Urat keresik, semmi jót sem nélkülöznek. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat minden időben; ajkamon van dicsérete szüntelen. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 33, 10-11.)

Timéte Dóminum, omnes sancti ejus, quóniam nihil deest timéntibus eum: dívites eguérunt, et esuriérunt: inquiréntes autem Dóminum non defícient omni bono. (Ps.ib., 2.) Benedícam Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki Szent Cirjék, Largus és Smaragdus vértanuid évenkénti ünnepével megörvendeztetsz minket: engedd kegyesen, hogy akiknek születésnapját üljük, azoknak a szenvedésben való erejét is utánozhassuk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui nos ánnua sanctórum Mártyrum tuórum Cyríaci, Largi et Smarágdi solemnitáte laetíficas: concéde propítius; ut, quorum natalícia cólimus, virtútem quoque passiónis imitémur. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszalonikaiakhoz írt leveléből. (I. 2, 13-16.)

Testvérek: Hálát adunk Istennek szüntelenül, hogy ti mikor Isten igéjének hirdetését tőlünk hallottátok, azt nem úgy fogadtátok, mint emberek igéjét, hanem (aminthogy valóban az is), mint az Istennek igéjét, aki munkálkodik bennetek, akik hivők lettetek. Mert ti, testvéreim, hasonló sorsra jutottatok, mint az Isten egyházai, melyek Judeában vannak Krisztus Jézusban: mert ugyanazt szenvedtétek el fajtestvéreiktől, mit ők is a zsidóktól, kik megölték az Úr Jézust is és a prófétákat, s minket üldöztek; az Istennek nem telik kedve bennük. Ők ellenséges érzületűek minden ember iránt s megtiltják nekünk, hogy ne beszéljünk a pogányokhoz, nehogy üdvözüljenek. Így betöltik mindenkor bűneik mértékét s az Isten haragja utól is érte őket mindvégiglen.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Thessalonicénses. (I. 2, 13-16.)

Fratres: Grátias ágimus Deo sine intermissióne: quóniam cum accepissétis a nobis verbum auditus Dei, accepístis illud, non ut verbum hóminum, sed (sicut est vere) verbum Dei, qui operátur in vobis, qui credidístis. Vos enim imitatóres facti estis, fratres, ecclesiárum Dei, quae sunt in Judaea in Christo Jesu: quia eádem passi estis et vos a contribúlibus vestris, sicut et ipsi a Judaeis: qui et Dóminum occidérunt Jesum, et prophétas: et nos persecúti sunt, et Deo non placent, et ómnibus homínibus adversántur, prohibéntes nos géntibus loqui, ut salvae fiant, ut impleant peccáta sua semper: pervénit enim ira Dei super illos usque in finem.

Átvonulásra. (Zs. 33, 10-11.) Féljétek az Urat, szentjei mind: mert nem szenvednek szükséget, akik őt félik. ℣. Akik pedig az Urat keresik, semmi jót sem nélkülöznek.

Alleluja, alleluja. ℣. (Bölcs. 3, 7.) Mindörökké fénylenek majd az igazak, mint a szikra, mely a nádasban tovaharapódzik. Alleluja.

Graduale. (Ps. 33, 10 et 11.) Timéte Dóminum, omnes sancti ejus: quóniam nihil deest timéntibus eum. ℣. Inquiréntes autem Dóminum, non defícient omni bono.

Allelúja, allelúja. ℣. (Sap. 3, 7.) Fulgébunt justi, et tamquam scintíllae in arundinéto discúrrent in aetérnum. Allelúja.

Szent evangélium: Eúntes in mundum, 814. l.

Felajánlásra. (Zs. 31, 11.) Örvendjetek az Úrban és vígadjatok, igazak: egyenes szívűek, mindnyájan ujjongjatok.

Csendes imádság. Legyen elfogadott, Urunk, színed előtt áldozatkészségünk; és azoknak közbenjárására váljék üdvösségünkre, kiknek ünnepére elhoztuk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Márk. 16, 17-18.) Azokat pedig, akik hisznek, ezek a jelek fogják kísérni: ördögöket űznek ki, a betegekre kezeiket teszik és meggyógyulnak.

Áldozás utáni imádság. A szent adományokban való részvétel által megújítva, kérünk Urunk, Istenünk: hogy Szent Cirjék, Largus és Smaragdus vértanuid közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 31, 11.) Laetámini in Dómino, et exsultáte, justi: et gloriámini, omnes recti corde.

Secreta. Accépta sit in conspéctu tuo, Dómine, nostra devótio: et eórum nobis fiat supplicatióne salutáris, pro quórum solemnitáte defértur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Marc. 16, 17 et 18.) Signa autem eos, qui in me credunt, haec sequéntur: daemónia ejícient: super aegros manus impónent, et bene habébunt.

Postcommunio. Refécti participatióne múneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exséquimur cultum, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Cyríaco, Largo et Smarágdosentiámus efféctum. Per Dóminum nostrum Jesum Chris, tum, Fílium tuum.

Augusztus 9: Vianney Szent János Mária hitvalló.

Ars híres szent plébánosa, szigorú önmegtagadó életet folytatott, de egész lénye szelídség és egyszerűség volt. † 1859-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Lőrinc vértanu vigiliáját és Szent Román vértanu emlékezetét, aki római katona volt és Szent Lőrinc példáját látva megtért. Keresztsége után hamarosan lefejezték 258-ban.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Mindenható, irgalmas Isten, ki Szent János Máriát lelkipásztori buzgósága, szüntelen imád-

Orátio. Omnípotens et miséricors Deus, qui sanctum Joánnem Maríam pastorális stúdio et jugi oratió-

sága és izzó bűnbánata által csodálatossá tetted: add, kérünk, hogy példájára és esedezésére testvéreink lelkét Krisztusnak, megnyerhessük, hogy velük együtt az örök dicsőséget elérhessük. Ugyanazon.

nis ac poeniténtiae ardóre mirábilem effecísti: da, quaesumus, ut ejús exémplo et intercessióne, ánimas fratrum lucrári Christo, et cum eis aetérnam glóriam cónsequi valeámus. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság, megemlékezés Szent Lőrinc vigiliájáról, a 3. Szent Román vértanuról; amint az itt következő misében van.)

Utolsó evangélium a vigiliáról: Si quis vult, 1257. l.

Ugyanaz nap: Szent Lőrinc vértanu vigiliája.

Bevonulásra. (Zs. 111, 9.)

A szegényeknek bőven osztogat: igazsága örökön örökké megmarad: szarva dicsőségesen felemelkedik. (Zs. 111, 1.) Boldog az az ember, ki az Urat féli; parancsaiban nagy tetszését leli. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 111, 9.)

Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi: cornu ejus exaltábitur in glória. (Ps. ibid., 1.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Légy kegyes, Urunk, könyörgéseinkre, és Szent Lőrinc vértanud közbenjárására, kinek ünnepére készülünk, fordítsd felénk jóságosan örök irgalmadat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Adésto, Dómine, supplicatiónibus nostris: et intercessióne beáti Lauréntii Mártyris tui, cujus praevenímus festivitátem; perpétuam nobis misericórdiam benígnus impénde. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent János Máriáról (1103. l.), a 3. Szent Románról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent Román vértanud közbenjárására a test minden bajától megszabaduljunk és a lélek minden rossz gondolatától megtisztuljunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, intercedénte beáto Románo Mártyre tuo, et a cunctis adversitátibus liberémur in córpore, et a pravis cogitatiónibus mundémur in mente. Per Dóminum.

Szentlecke: Confitébor, 1301. l.

Átvonulásra. (Zs. 111, 9, 2.) A szegényeknek bőven osztogat: igazsága örökön örökké megmarad. ℣. Hatalmas lesz a földön ivadéka; az igazak nemzedéke áldott leszen.

Graduale. (Ps. 111, 9 et 2.) Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi. ℣. Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedicétur.

Szent evangélium: Si quis vult, 1257. l.

Felajánlásra. (Jób. 16, 20.) Könyörgésem tiszta; azért kérem, hogy meghallgattassék szavam az égben; mert ott vagyon az én bizonyságom és tanum a magasságban; az Úrhoz száll az én könyörgésem.

Offertorium. (Job 16, 20.) Orátio mea munda est: et ídeo peto, ut detur locus voci meae in caelo: quia ibi est judex meus, et cónscius meus in excélsis: ascéndat ad Dóminum deprecátio mea.

Csendes imádság. Az adományokat, amelyeket neked bemutatunk, fogadd kegyesen, Urunk és Szent Lőrinc vértanud közbenjárására oldd meg bűneink bilincseit. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias, Dómine, quas tibi offérimus, propítius súscipe: et, intercedénte beáto Lauréntio Mártyre tuo, víncula peccatórum nostrórum absólve. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: Szent János Máriáról (1294. l.), 3. Szent Románról:

Adományainkat és könyörgéseinket elfogadva, Urunk, kérünk, tisztíts meg minket a mennyei misztériumban és hallgass meg kegyesen. A mi.

Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibúsque suscéptis: et caelestibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum.

Áldozásra. (Mt. 16, 24.) Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát; vegye föl keresztjét és kövessen engem.

Communio. (Matth. 16, 24.) Qui vult veníre post me, ábneget semetípsum et tollat crucem suam, et sequátur me.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint most örömmel ünnepeljük Szent Lőrinc vértanud emlékezetét a földön, úgy örvendhessünk látásának az örökkévalóságban. A mi Urunk.

Postcommunio. Da, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, sicut beáti Lauréntii Mártyris tui commemoratióne, temporáli gratulámur offício; ita perpétuo laetémur aspéctu. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent János Máriáról (1295. I.), a 3. Szent Románról:

Kérünk, mindenható Isten, hogy akik a mennyei táplálékot magunkhoz vettük, Szent Román hitvallód közbenjárására általa minden bajtól védve legyünk. A mi Urunk.

Quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, intercedénte beáto Románo Mártyre tuo, per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum.

Augusztus 10: Szent Lőrinc vértanu.

II. Sixtus pápa szerpapja volt. Mikor Valérián követelte tőle az Egyház kincseit, az egyházgondozta szegényeket vezette eléje. Jókedvűen feküdt a tüzes rostélyra, melyen elevenen megsütötték, 258-ban. Róma városának nagy szentje. Már Szent Ágoston elmondhatta: «Amint Róma nem rejtőzhetik el, úgy nem lehet Szent Lőrinc koronáját sem elrejteni».

Bevonulásra. (Zs. 95, 6.)

Színe előtt fenség van és szépség, szentélyében szentség és dicsőség. (Zs. u. o. 1.) Énekeljetek az Úrnak új éneket; énekeljetek az Úrnak országok mind. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk mindenható Isten, hogy bűneinknek lángjait kiolthassuk, ki megadtad Szent Lőrincnek, hogy elviselje égető kínjait. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 9, 6-10.)

Testvérek: Aki szűken vet, szűken is arat; és aki áldással vet, áldással is arat. Kiki amint eltökélte szívében, nem kedvetlenséggel vagy kényszerűségből; mert Isten a jókedvü adakozót

Introitus. (Ps. 95, 6.)

Confessio et pulchritúdo in conspéctu ejus: sánctitas, et magnificéntia in sanctificatióne ejus. (Ps. ibid., 1.) Cantáte Dómino cánticum novum: cantáte Dómino, omnis terra. ℣. Glória Patri.

Orátio. Da nobis, quaesumus, omnípotens Deus: vitiórum nostrórum flammas exstínguere; qui beáto Lauréntio tribuísti tormentórum suórum incéndia superáre. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 9, 6-10.)

Fratres: Qui parce séminat, parce et metet: et qui séminat in benedictiónibus, de benedictiónibus et metet. Unusquísque prout destinávit in corde suo, non ex tristítia, aut ex necessi-

szereti. Hatalmas pedig az Isten, hogy minden kegyelmét bőven árassza rátok, hogy mindenben, mindig teljes elégségben lévén, bőven teljék minden jótéteményre, amint írva vagyon: Bőven adott a szegényeknek; igazságossága megmarad örökön örökké. Aki pedig magot ád a magvetőnek, és kenyeret juttat eledelül, megsokasítja majd a ti vetésteket is, és megszaporítja igazságosságtok gyümölcsét.

Átvonulásra. (Zs. 16, 3.) Szívemet megvizsgáltad Uram, éjjel is kutattad. ℣. Tűzpróbára tettél, s nem találtál bennem rosszat.

Alleluja, alleluja. ℣. Szent Lőrinc levita jó munkát végzett, ki a kereszt jelével visszaadta a vakok látását. Alleluja!

táte: hilarem enim datórem díligit Deus. Potens est autem Deus omnem grátiam abundáre fácere in vobis, ut in ómnibus semper omnem sufficiéntiam habéntes, abundétis in omne opus bonum, sicut scriptum est: Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi. Qui autem administrat semen semináti: et panem ad manducándum praestábit, et multiplicábit semen vestrum, et augébit increménta frugum justítiae vestrae.

Graduale. (Ps. 16, 3.) Probásti, Dómine, cor meum, et visitásti nocte. ℣. Igne me examinásti, et non est invénta in me iníquitas.

Allelúja, allelúja. ℣. Levíta Lauréntius bonum opus operátus est: qui per signum Crucis caecos illuminávit. Allelúja.

Szent evangélium: Amen, amen 862. l.

Felajánlásra. (Zs. 95, 6.) Színe előtt fenség van és szépség; szentélyében szentség és dicsőség.

Csendes imádság. Fogadd kegyesen, kérünk, Urunk, a méltóképen felajánlott adományokat és Szent Lőrinc érdemeire való tekintetből engedd, hogy azok üdvösségünk segítőeszközeivé váljanak. A mi.

Offertorium. (Ps. 95, 6.) Conféssio et pulchritúdo in conspéctu ejus: sánctitas, et magnificéntia in sanctificatióne ejus.

Secreta. Áccipe, quaesumus, Dómine, múnera dignánter oblátа: et beáti Lauréntii suffragántibus méritis, ad nostrae salútis auxílium provenire concéde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a közös 568. l.

Áldozásra. (Ján. 12, 26.) Aki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott leszen az én szolgám is.

Áldozás utáni imádság. Szent adományaiddal betöltve, könyörögve kérünk téged, Urunk, hogy köteles szolgálatunk áldozatának bemutatásával és Szent Lőrinc vértanúnak közbenjárása által megváltásod gyarapodását érezzük. A mi Urunk.

Communio. (Joann. 12, 26.) Qui mihi minístrat, me sequátur: et ubi ego sum, illic et miníster meus erit.

Postcommunio. Sacro múnere satiáti, súpplices te, Dómine deprecámur: ut, quod débitae servitútis celebrámus offício, intercedénte beáto Laurentio Mártyre tuo, salvatiónis tuae sentiámus augméntum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Augusztus 11: Szent Tibor és Zsuzsanna szűz, vértanuk.

Római vértanuk. Mindkettőjüket 304 körül fejezték le a Diocletianus-féle üldözés alatt.

Szentmise: Salus autem, 1271. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Tibor és Zsuzsanna vértanuid segítsége szüntelenül támogasson minket, Urunk, hiszen te nem szűnsz meg kegyesen nézni azokra, akiket ily segítségben engedsz részesülni. A mi.

Orátio. Sanctórum Mártyrum tuórum Tibúrtii et Susánnae nos, Dómine, fóveant continuáta praesídia: quia non désinis propítius intuéri; quos tálibus auxíliis concésseris adjuvári. Per Dóminum.

Szentlecke: Sancti per fidem, 845. l.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, néped könyörgéseire, tekints adományaira, hogy amit a szent misztérium számára elhoztak, szenteid közbenjárására kedves legyen előtted. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, az örök megváltás zálogát és kérünk, hogy az szent

Secreta. Adésto, Dómine, précibus pópuli tui, adésto munéribus: ut, quae sacris sunt oblàta mystériis, tuórum tibi pláceant intercessióne Sanctórum. Per Dóminum.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, pignus redemptiónis aetérnae: quod sit nobis, quaesumus, inter-

vértanuid közbenjárására segítségünk legyen a jelen és a jövendő életre. A mi Urunk Jézus Krisztus.

veniéntibus sanctis Martyribus tuis, vitae praeséntis auxílium páriter et futúrae. Per Dóminum.

Augusztus 12: Szent Klára szűz.

Assisi Szent Ferenc társnője; a ferences II. rend megalapítója. † 1253-ban. Assisiben.

Szentmise: Dilexísti, 1309. l.

Augusztus 13: Szent Ipoly és Kasszián vértanuk.

Szent Ipoly katona volt és Szent Lőrinc térítette meg a legenda szerint. Vértanu lett 258-ban. — Kasszián tanító volt és pogány tanítványai stilusokkal agyonszurkálták 304-ben.

Szentmise: Salus autem, 1271. l.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent Ipoly és Kasszián vértanuid tiszteletreméltó ünnepe mind áldozatkészségünket, mind üdvösségünket gyarapítsa. A mi Urunk.

Csendes imádság. Tekints, Urunk, néped ajándékaira, amelyeket szenteid napján felajánl, és a te igazságod megvallása váljék nekünk üdvünkre. A mi.

Áldozás utáni imádság. Szentségeidnek vétele, Urunk, mentsen meg minket; és igazságod fényében erősítsen meg. A mi Urunk.

Orátio. Da, quaesumus, omnípotens Deus: ut beatórum Mártyrum tuórum Hippólyti et Cássiáni veneránda solémnitas, et devotiónem nobis áugeat, et salútem. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Réspice, Dómine, múnera pópuli tui, Sanctórum festivitáte votíva: et tuae testificátio veritátis nobis prófíciat ad salútem. Per Dóminum.

Postcommunio. Sacramentórum tuórum, Dómine, commúnio sumpta nos salvet: et in tuae veritátis luce confírmet. Per Dóminum.

Augusztus 14: Nagyboldogasszony vigiliája.

Ugyanezen a napon ülí az Egyház Szent Özséb hitvalló emlékezetét. Római pap volt és az ariánus Konstantius császár őt a saját házában bebörtönöztette. Ott halt meg a IV. században.

Bevonulásra.(Zs.44,13,15-16.) Esdik majd tekintetedet valamennyien a nép gazdagai: szűzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Könyörgés. Isten, ki Mária szűzi bensejét, hajlékodul kiválasztani méltóztattál; add, kérünk, hogy védelme által oltalmazva örömmel vegyünk részt ünnepén: Ki élsz és uralkodol az Atyával és Szentlélekkel.

Introitus. (Ps. 44, 13, 15-16.) Vultum tuum deprecabúntur omnes dívites plebis: adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus adducéntur tibi in laetítia, et exsultatióne. (Ps. ib., 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui virgináli lem aulam beátae Maríae, in qua habitáres, elígere dignátus es: da, quaesumus; ut, sua nos defensióne munítos, jucúndos fácias suae interésse festivitáti: Qui vivis.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Özséb hitvallóról, az Os justi kezdetű szentmise könyörgésével, 1292. I., 3. a Szentlélekről 1339. I.)

Szentlecke: Ego quasi vitis, 1064. l.

Átvonulásra. Áldott és tiszteletreméltó vagy, szűz Mária: mert szűzességed sérelme nélkül a Megváltó anyja lettél. ℣. Szűz, szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebenned lakozott.

Graduale. Benedícta et venerábilis es, Virgo María: quae sine tactu pudóris invénta es mater Salvatóris. ℣. Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit víscera factus homo.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (11, 27-28.)

Az időben: Jézus a sereghez szólván, fölemelé szavát egy asszony a seregből, mondá neki: Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlők, amelyeket szoptál. Ő pedig mondá: Sőt inkább boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják és megőrzik azt.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (11, 27-28.)

In illo témpore: Loquénte Jesu ad turbas, extóllens vocem quaedam múlier de turba, dixit illi: Beátus venter, qui te portávit, et úbera quae suxísti. At ille dixit: Quinímmo beáti, qui áudiunt verbum Dei, et custódiunt illud.

Felajánlásra. Boldog vagy Szűz Mária, mert te hordoztad a mindenség Teremtőjét; és szülted, ki téged alkotott és örökké szűz maradsz.

Csendes imádság. Adományainkat, Urunk, ajánlja kegyességed előtt az Isten anyjának imája; akit azért vettél el e világból, hogy bűneinkért nálad bizalommal járjon közbe. Ugyanazon.

Offertorium. Beáta es, Virgo Maria, quae ómnium portásti Creatórem: genuísti qui te fecit, et in aetérnum pérmanes virgo.

Secreta. Múnera nostra, Dómine, apud cleméntiam tuam Dei Genitrícis comménde orátio: quam idcírco de praesénti saeculo transtulísti; ut pro peccátis nostris apud te fiduciáliter intercédat. Per eúmdem.

(A 2. csendes imádság: Szent Özsébről, 1294. l. 3. a Szentlélekről 1340. l.)

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. Boldog vagy Szűz Mária benseje, mert az örök Atya Fiát hordoztad.

Áldozás utáni imádság. Add meg, irgalmas Isten, gyarlóságunknak a te segítségedet: hogy akik Isten szent Anyjának ünnepére előkészülünk, az ő közbenjárásának segítségével bűneinkből fölkelhessünk. Ugyanazon.

Communio. Beáta víscera Mariae Vírginis, quae portavérunt aetérni Patris Fílium.

Postcommunio. Concéde, miséricors Deus, fragilitáti nostrae praesídium: ut, qui sanctae Dei Genitrícis festivitátem praevenímus; intercessiónis ejus auxílio, a nostris iniquitátibus resurgámus. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Özsébről, 1295. l., 3. a Szentlélekről, 1340. l.)

Augusztus 15: Nagyboldogasszony.

Mária mennybemenetelének ünnepe.

1. Mária mennybemenetelének ünnepén a küzdő Egyház örömünnepét egyesíti a győzedelmes Egyházéval, mikor Máriának csodálatos és diadalmas testi felvételét ünnepli a mennyországba.

Az Egyháznak ez a hite ősrégi, és hittani hagyományon alapszik. A nyugati országokban az első tanu volt Toursi Gergely († 504.). XIV. Benedek pápa (1740—1758) mondja: «Máriának testi felvétele a mennyekbe «*pia et probabilis opinio*», azaz jámbor és valószerű vélemény, amit elvetni nemcsak istentelen és bűnös dolog, hanem ostoba és észszerűtlen is».

Mária halálának sem helye, sem ideje, sem éveinek száma határozottsággal meg nem állapítható. A legvalószínűbb vélemény azonban az, hogy Mária Jeruzsálemben halt meg, éspedig, még mielőtt az apostolok elszéledtek volna.

Mennybemenetel-ünnepe a legmagasztosabb és a leggyönyörűbb Mária-ünnep, első osztályú ünnep, vigiliával és oktávával.

2. Mivel kezdetben az Egyház csak a vértanuk halálának évfordulóját (anniversariumát) ünnepelte, azért bizonyára ez a legrégibb Mária-ünnep is, mint az ő halálának ünnepe. Ezt eleinte január 18-án ünnepelték, de már korán megkezdték, augusztus 15-én liturgikusan megünnepelni Mária mennybemenetelét is, amíg a két gondolat ebben az ünnepben egyesült. Vigiliát és oktávát IV. Leó pápa (847) adott hozzá. Ma a liturgikus könyvekben az ünnep neve: *Assumptio B. M. V.* Ezzel jelzik a különbséget Krisztus és Mária mennybemenetele között. Krisztus saját erejéből szállott fel a mennybe, ezért «*Ascensio Domini*», Máriát azonban Isten kegyelme vette fel a mennyországba, ezért: «*Assumptio B. M. V.*»

A legrégibb naptárakban az ünnep más néven is szerepel:

Dormitio vagy *Pausatio B. M. V.*, azaz Mária elhúnyta vagy nyugalma, ez jelzi tehát az Isten anyja halálát.

3. Sok helyen az Egyház e napon mezei virágot, füveket és gabonát szentel. Ezeket a házakban szentelményekként őrzik. A fűszentelést már a IX. század liturgiájában is megtaláljuk és a betakarított terméseknek megszentelését jelenti.

Bevonulásra.

Örvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve a boldogságos szűz Mária tiszteletére, kinek mennybevitelén örülnek ma az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Szolgáid vétkeit, kérünk, Urunk, bocsásd meg, hogy akik tetteinkkel neked nem tetszhetünk, a te Fiad s a mi Urunk anyjának közbenjárására üdvözölhessünk: Ki veled él és uralkodik.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből.(Sirák.24,11-13,15-20.)

Pihenőt kerestem mindezek között, hogy az Úr örökrészében tartózkodjam. Akkor meghagyta nekem a mindenség Teremtője és mondotta, s aki teremtett engem, pihenőt adott sátramnak; és mondotta nekem: Jákobban lakjál, Izraelben legyen örökrészed, és választottaim között verj gyökeret. Majd pedig Sionban kaptam állandó lakást; a szent városban találtam

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honóre beátae Maríae Vírginis: de cujus Assumptióne gaudent Angeli, et colláudant Fílium Dei. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Famulórum tuórum, quaesumus, Dómine, delíctis ignósce: ut, qui tibi placére de áctibus nostris non valémus; Genitrícis Fílii tui Dómini nostri intercessióne salvémur: Qui tecum.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 24, 11-13 et 15-20.)

In ómnibus réquiem quaesívi, et in hereditáte Dómini morábor. Tunc praecépit, et dixit mihi Creátor ómnium et qui creávit me, requiévit in tabernáculo meo, et dixit mihi: In Jacob inhábita, et in Israel hereditáre, et in eléctis meis mítte radíces. Et sic in Sion firmáta sum, et in civitáte sanctificáta símiliter requiévi, et in Jerúsalem potéstas mea. Et radicávi in

ekkép pihenőt, és Jeruzsálem lett uralmam székhelye. A dicsőséges nép közt vertem gyökeret, az én Istenem részében, az ő örökrészében, s a szentek gyülekezetében megtelepedtem. Magasra nőttem, mint a cédrus a Libanonon, mint a ciprusfa Sion hegyén. Felnőttem, miként a pálma Kádesben, mint a rózsaliget Jerichóban, mint a díszes olajfa a síkságon; magasra nőttem, mint a platán a víz mellett, a tereken. Illatozom, mint a fahéj és a fűszeres balzsam; mint a válogatott mirha, kellemes illatot árasztok.

populo honorificáto, et in parte Dei mei heréditas illíus, et in plenitúdine sanctórum detentio mea. Quasi cedrus exaltáta sum in Líbano, et quasi cypréssus in monte Sion: quasi palma exaltáta sum in Cades, et quasi plantátio rosae in Jéricho: quasi olíva speciósa in campis, et quasi plátanus exaltáta sum juxta aquam in platéis. Sicut cinnamómum et bálsamum aromatízans odórem dedi: quasi myrrha elécta dedi suavitátem odóris.

Átvonulásra. (Zs. 44, 5, 11 és 12.) A hűségért, a szelídségért és az igazságért vezessen téged csodálatosan jobb kezed. ℣. Halljad, leányom és figyelj és hajtsd ide füledet, ím a Király kívánja szépségedet.

Alleluja, alleluja. ℣ Mennyekbe vitetett Mária, örvend az angyalok serege. Alleluja!

Graduale. (Ps. 44, 5, 11 et 12.) Propter veritátem, et mansuetúdinem, et justítiam, et dedúcet te mirabíliter déxtera tua. ℣. Audi, fília, et vide, et inclína aurem tuam: quia concupívit Rex spéciem tuam.

Allelúja, allelúja. ℣. Assúmpta est María in caelum: gaudet exércitus Angelórum. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (10, 38-42.)

Az időben: Jézus betére egy faluba, hol egy Márta nevű asszony befogadá őt házába. Vala pedig ennek egy Mária nevű nővére, aki az Úr lábaihoz ülvén hallgatá az ő igéjét. Márta pedig sürgött-forgott a sok házi dologban. Egy-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (10, 38-42.)

In illo témpore: Intrávit Jesus in quoddam castéllum: et múlier quaedam Martha nómine, excépit illum in domum suam: et huic erat soror nómine María, quae étiam sedens secus pedes Dómini, audiébat verbum illíus. Martha autem

szer csak előlépvén, mondá: Uram, nem gondolsz-e vele, hogy nővérem egyedül hagyott engem szolgálni? Mondjad azért neki, hogy segítsen nekem. Felelvén, mondá neki az Úr: Márta, Márta! Sok gondod van és sokat vesződöl; pedig egy a szükséges. Mária a legjobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle.

satagébat circa frequens ministérium: quae stetit, et ait: Dómine, non est tibi curae quod soror mea reliquit me solam ministráre? dic ergo illi, ut me ádjuvet. Et respóndens, dixit illi Dóminus: Martha, Martha, sollícita es, et turbáris erga plúrima: porro unum est necessárium. María óptimam partem elégit, quae non auferétur ab ea.

Felajánlásra. Mennyekbe vitetett Mária: örvendenek az angyalok és ujjongva együtt áldják az Urat, alleluja!

Offertorium. Assúmpta est María in cælum: gaudent Angeli, collaudántes benedícunt Dóminum, allelúja.

Csendes imádság. Legyen, Urunk, néped segítségére az Isten anyjának könyörgése, hogy így bár amint tudjuk, test szerint tőlünk eltávozott, mégis érezzük, amint a mennyei dicsőségben értünk nálad közbenjár. Ugyanazon.

Secreta. Subvéniat, Dómine, plebi tuae Dei Genitrícis orátio: quam etsi pro conditióne carnis migrásse cognóscimus, in caelésti glória apud te pro nobis intercédere sentiámus. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum.

Prefáció Szűz Máriáról, 566. l.

Áldozásra. (Luk. 10, 42.) Mária a legjobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle.

Communio. (Luc. 10, 42.) Optimam partem elégit sibi María, quae non auferétur ab ea in aetérnum.

Áldozás utáni imádság. A mennyei lakomában részesülve, kérjük jóságodat, Urunk, Istenünk, hogy akik Isten anyjának mennybemenetelét megünnepeltük, az ő közbenjárására minden fenyegető bajtól megszabaduljunk. Ugyanazon a mi Urunk.

Postcommunio. Mensae caeléstis partícipes efécti, implorámus cleméntiam tuam, Dómine Deus noster: ut, qui Assumptiónem Dei Genitrícis cólimus, a cunctis malis imminéntibus ejus intercessióne liberémur. Per eúmdem Dóminum.

Augusztus 16: Szent Joákim, a boldogságos Szűz Mária atyja.

Szűz Mária atyját is anyjával egyforma rangú ünneppel tiszteli az Egyház, mióta XIII. Leó pápa, akinek a keresztneve Joákim volt, ezt a két ünnepet 1879-ben a II. osztályú ünnepek rangjára emelte.

Bevonulásra. (Zs. 111, 9.) Az szegényeknek bőven osztogat, igazsága örökre megmarad: szava dicsőségesen felemelkedik. (Zs. u. o. 1.) Boldog az az ember, ki az Urat féli, és parancsaiban nagy tetszését leli. ℣. Dicsőség.

Könyörgés Isten, ki minden szent fölött Szent Joákimot választottad Fiad Szülőjének atyjává: engedd, kérünk, hogy akinek ünnepét ünnepeljük, annak pártfogását is mindörökre érezzük. Ugyanazon a mi.

Introitus. (Ps. 111, 9.) Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi: cornu ejus exaltábitur in glória. (Ps. ib., 1.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui prae ómnibus Sanctis tuis beátum Jóachim Genitrícis Fílii tui patrem esse voluísti concéde, quaesumus; ut, cujus festa venerámur, ejus quoque perpétuo patrocínia sentiámus. Per eúmdem.

Szentlecke: Beatus vir, 1292. l.

Átvonulásra. (Zs. 111, 9 és 2.) A szegényeknek bőven osztogat, igazsága örökre megmarad. ℣. Hatalmas lesz a földön ivadéka, az igazak nemzedéke áldott leszen.

Alleluja, alleluja! ℣. Ó Joákim, Szent Anna férje, a boldogságos Szűz atyja, itt jelenlevő szolgáidat segítsd az üdvösségre. Alleluja!

Graduale. (Ps. 111, 9 et 2.) Dispérsit, dedit paupéribus: justítia ejus manet in saeculum saeculi. ℣. Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedicétur.

Allelúja, allelúja. ℣. O Jóachim, sanctae conjux Annae, pater almae Vírginis, hic fámulis ferto salútis opem. Allelúja.

Szent evangélium: Liber generationis, 1139. l.

Felajánlásra. (Zs. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg és kezed művei fölé állítottad, Uram.

Offertorium. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honóre coronásti eum: et constituísti eum super ópera mánuum tuárum, Dómine.

Csendes imádság. Fogadd el, kegyességes Isten, Szent Joákim pátriárka, Szűz Mária atyja tiszteletére ezt a fölségednek ajánlott adományt, hogy feleségével és boldogságos leányával együtt való közbenjárására megérdemeljük bűneinknek tökéletes bocsánatát és az örök dicsőséget. A mi Urunk.

Secreta. Súscipe, clementíssime Deus, sacrifícium in honórem sancti Patriárchae Jóachim, patris Maríae Vírginis, majestáti tuae oblátum: ut, ipso cum cónjuge sua, et beatíssima prole intercedénte, perféctam cónsequi mereámur remissiónem peccatórum, et glóriam sempitérnam. Per Dóminum.

Prefáció Szűz Máriáról, 566. l.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az Úr háznépe fölé rendel, hogy búzát adjon nekik mérték szerint a maga idejében.

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidélis servus et prudens, quem constítuit dóminus super famíliam suam: ut det illis in témpore trítici mensúram.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy a magunkhoz vett szentségek által és Szent Joákimnak, aki a te szeretett Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus, Szülőjének atyja volt, érdemei és könyörgése által a jelenben a te kegyelmednek és a jövőben az örök dicsőségnek részesei lehessünk. Ugyanazon.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut per haec sacraménta, quae súmpsimus, intercedéntibus méritis et précibus beáti Jóachim patris Genitrícis dilécti Fílii tui Dómini nostri Jesu Christi, tuae grátiae in praesénti, et aetérnae glóriae in futúro partícipes esse mereámur. Per eúmdem Dóminum.

Augusztus 17: Szent Jácint hitvalló.

Lengyel nemes; később domonkos szerzetes, a lengyelek apostola. † 1257-ben, Krakkóban. — Ma van Szent Lőrinc vértanu oktávája is.

Szentmise: Os justi, 1292. l.

A 2. könyörgés: megemlékezés Nagyboldogasszonyról, 1113. l., a 3.: Szent Lőrinc nyolcadáról, 1106. l.

Gerjeszd fel Urunk Egyházadban a Lelket, melynek Szent Lőrinc levita

Excita, Dómine, in Eccléesia tua Spíritum, cui beátus Laurentius Levíta

szolgált, hogy mi ugyanazzal eltelve igyekezzünk szeretni, amit ő szeretett és megtenni, amire tanított. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

servívit: ut, eódem nos repléti, studeámus amáre quod amávit, et ópere exercére quod dócuit. Per Dóminum ... in unitáte ejúsdem.

A 2. csendes imádság: Nagyboldogasszonyról, 1115. l., a 3. Szent Lőrinc nyolcadáról:

Áldozatunkat, Urunk, kérünk, Szent Lőrinc könyörgése tegye szentté előtted, hogy akinek tiszteletére ünnepélyesen bemutattuk, annak érdemei által váljék elfogadottá. A mi Urunk.

Sacrifícium nostrum tibi, Dómine, quaesumus, beáti Laurentii precátio sancta concíliet: ut, cujus honóre solémniter exhibétur, ejus méritis efficiátur accéptum. Per Dóminum

Prefáció: a Szent Szűzről, 566. l.

A 2. áldozás utáni imádság: Nagyboldogasszonyról, 1115. l., a 3. Szent Lőrinc nyolcadáról:

Könyörögve kérünk, mindenható Isten, hogy kiket a mennyei adományokkal tápláltál, Szent Lőrinc vértanud közbenjárására őrízd meg örök oltalmadban. A mi Urunk.

Súpplices te rogámus, omnípotens Deus: ut, quos donis caeléstibus satiásti, intercedénte beáto Lauréntio Mártyre tuo, perpétua protectióne custódias. Per Dóminum.

Augusztus 18: Nagyboldogasszony nyolcadának 4-ik napja.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Agapitus vértanu emlékezetét. Tizenöt esztendős ifjú volt, amikor 275-ben lefejezték.

Szentmise: ugyanaz, mint az ünnepen, 1113. l.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Agapitusról:

Örvendjen Egyházad, Isten, Szent Agapitus vértanud pártfogásában bizva: és dicsőséges imádságára az áldozatkészségben tartson ki és éljen biztonságban. A mi Urunk.

Laetétur Ecclésia tua, Deus, beáti Agapíti Mártyris tui confísa suffrágiis: atque, ejus précibus gloriósis, et devóta permáneat, et secúra consístat. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: Szent Agapitusról:

Fogaddel, Urunk, azadományokat, amelyeket annak az ünnepén mutatunk be ne-

Súscipe, Dómine, múnera quae in ejus tibi solemnitáte deférimus: cujus nos

ked, kinek oltalmától reméljük szabadulásunkat. A mi.

confídimus patrocínio libe-rári. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Agapitusról:

Betöltötted, Urunk, családodat a szent adományokkal; kérünk, üdíts is fel minket mindenkor annak a közbenjárására, kinek ünnepét üljük. A mi Urunk.

Satiásti, Dómine, famíliam tuam munéribus sacris: ejus, quaesumus, semper intervenţióne nos réfove, cujus solémnia celebrámus. Per Dóminum.

Augusztus 19: Eudes Szent János hitvalló.

Jézus és Mária Szent Szíve tiszteletének nagy apostola. Erre a célra külön papi társulatot alapított. † 1680-ban.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent János hitvallódat Jézus és Mária szentséges Szíve tiszteletének helyes előmozdítására csodálatosan lángralobbantottad és vele Egyházadban új családokat alakíttattál, add meg, kérünk, hogy akinek jámbor érdemeit tiszteljük, erényeinek példáján is okuljunk. Ugyanazon a mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Joánnem Confessórem tuum ad cultum sacrórum Córdium Jesu et Maríae rite promovéndum mirabíliter inflammásti, et per eum novas in Eccléśia tua famílias congregáre voluísti: praesta quaesumus; ut cujus pia mérita venerámur, virtútum quoque instruámur exémplis. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: Nagyboldogasszonyról, 1113., 1115. l.)

Prefáció Szűz Máriáról 566. l.

Augusztus 20: Szent Bernát apát, egyháztanító.

Burgundi nemes volt. Egyszerre 30 társával együtt szerzetes lett Citeauxban, majd megalapítja Clairveaux-t, ahol Szent Benedek szellemét igyekszik a legnagyobb pontossággal megvalósítani. A nagy szónok; kiváló tudós; a «doctor mellifluus»; a tévedések elleni küzdelemben erős harcos. † 1153-ban.

Szentmise: In medio, 1288. l., a Justus cor suum kezdetű szent leckével, 1291. l.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: Nagyboldogasszonyról, 1113., 1115. l.)

Prefáció Szűz Máriáról 566. l.

Augusztus 21: Chantal Fremiot Szent Johanna Franciska özvegy.

Özvegysorsra jutva, az imádságnak, a felebaráti szeretetnek és négy gyermeke nevelésének szentelte napjait. Majd 1610-ban Szalézi Szent Ferenc biztatására és támogatásával megszervezte a «vizitációs apácák» kongregációját. † 1641-ben, Moulinsban.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, ki a szeretetedtől lángragyúlt Szent Johanna Franciskát, a tökéletesség útján az élet minden ösvényén, csodálatos lelkierővel ajándékoztad meg és aki Egyházadat általa új családdal akartad ragyogóvá tenni: érdemeire és könyörgésére engedd, hogy mi, akik gyöngeségünket tudva, a te erődben bízunk, az égi kegyelem segítségével minden akadályt legyőzzünk. A mi Urunk.

Orátio. Omnípotens et miséricors Deus, qui beátam Joánnam Franciscam tuo amóre succénsam, admirábili spíritus fortitúdine per omnes vitae sémitas in via perfectiónis donásti, quique per illam illustráre Ecclésiam tuam nova prole voluísti: ejus méritis et précibus concéde; ut, qui infirmitátis nostrae cónscii de tua virtúte confídimus, caeléstis grátiae auxílio cuncta nobis adversántia vincámus. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Nagyboldogasszonyról, 1113. l.)

Csendes imádság. A szeretet olyan tüzére gyujtson minket, kérünk, Urunk, ez az üdvösszerző adomány, amilyennel Szent Johanna Franciska szívét gyujtotta oly hatalmasan lángra és emésztette meg az örök szeretet tüzével. A mi Urunk.

Secreta. Illo nos amóris igne, quaesumus, Dómine, haec hóstia salutáris inflámmet: quo beátae Joánnae Franciscae cor veheménter incéndit, et flammis adússit aetérnae caritátis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. csendes imádság: Nagyboldogasszonyról, 1115. l.)

Áldozás utáni imádság. Öntsd belénk, Urunk, szereteted Lelkét és tedd, hogy mi, akiket a mennyei kenyér erejével tápláltál, Szent Johanna Franciska

Postcommunio. Spíritum nobis, Dómine, tuae caritátis infúnde: ut, quos caeléstis panis virtúte satiásti, beáta Joánna Francísca intercedénte, fácias

közbenjárására a földieket megvessük és téged, az egyedül igaz Istent tiszta szívvel kövessünk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

terréna despícere, et te solum Deum pura mente sectári. Per Dóminum ... in unitáte ejúsdem.

(A 2. áldozás utáni imádság : Nagyboldogasszonyról, 1115. l.)

Augusztus 22: Nagyboldogasszony nyolcada.

Ugyanezen a napon ülí az Egyház Szent Timót, Ipoly és Szimforián vértanuk emlékezetét. Az elsőt lefejezték 311-ben; Ipolyt, aki a hit védelmére sokat tett tollával, száműzték és így halt meg 235-ben; Szimforiánt fiatal korában lefejezték 180 körül Galliában.

Szentmise: ugyanaz, mint az ünnepen, 1113. l.

A 2. könyörgés : megemlékezés a szent vértanukról:

Kérünk, Urunk, megengesztelődötten nyujtsd segítségedet; és Szent Timót, Ipoly és Szimforián vértanuid közbenjárására terjeszd ki fölénk könyörülő jobbodat. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled.

Auxílium tuum nobis, Dómine, quaesumus, placátus impénde: et, intercedéntibus beátis Mártyribus tuis Timótheo, Hippólyto et Symphoriáno, déxteram super nos tuae propitiatiónis exténde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum

A 2. csendes imádság : a szent vértanukról :

Legyen, Urunk, elfogadott előtted az adomány, melyet a neked szentelt nép szenteid tiszteletére bemutat, tudva, hogy érdemeik miatt nyert a bajban segítséget. A mi Urunk.

Accépta tibi sit, Dómine, sacrátae plebis oblátio pro tuórum honóre Sanctórum: quorum se méritis de tribulatióne percepísse cognóscit auxílium. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság : a szent vértanukról :

Az isteni áldozati lakoma bőségével eltelve, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Timót, Ipoly és Szimforián vértanuk közbenjárására a benne való részvétellel mindenkor élhessünk. A mi Urunk.

Divíni múneris largitáte satiáti, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, intercedéntibus sanctis Mártyribus tuis Timótheo, Hippólyto et Symphoriáno, in ejus semper participatióne vivámus. Per Dóminum.

Augusztus 23: Benici Szent Fülöp hitvalló.

A szervitarend törvényhozója és nagy elterjesztője. Mint apostoli prédikátor járta be az országokat. † 1285-ben, Todiban. Ugyanezen a napon ült az Egyház Szent Bertalan apostol ünnepének vigiliáját.

Szentmise: Justus ut palma. 1295. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki nekünk Szent Fülöp hitvallódban az alázatosság kiváló példáját nyujtottad: add meg szolgáidnak, hogy őt utánozva a világ javait megvessék s szüntelenül a mennyeieket keressék. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui per beátum Philíppum Confessórem tuum, exímium nobis humilitátis exémplum tribuísti: da fámulis tuis próspera mundi ex ejus imitatióne despícere, et caeléstia semper inquírere. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent Bertalan apostol vigiliájáról az Ego autem kezdetű szentmise könyörgésével, 1245. l.)

Utolsó evangélium: a vigiliáról, 1246. l.

Augusztus 24: Szent Bertalan apostol.

Kappadociában, Arméniában és Indiában hirdette Isten országát. Ashjages elevenen lehúzatta róla a bőrt, azután lefejeztette Albanopolisban.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.)

Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid; mily hatalmas a számuk. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem; tudod, ha leülök és ha felkelek. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés: Mindenható örök Isten, ki e napon Szent Bertalan apostolod ünnepével nekünk tiszteletes és szent örömet nyujtottál, add meg Egyhá-

Introitus. (Psalm. 138, 17.)

Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui Deus: nimis confortátus est princípátus eórum (Psalm. ibid., 1-2.) Dómine probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui hujus diéi venerándam sanctámque laetítiam in beáti Apóstoli tui Bartholomaei festivitáte tribuísti: da Eccié-

zadnak, kérünk, hogy szeresse, amiben ő hitt és hirdesse, amit tőle tanult. A mi Urunk.

siae tuae, quaesumus; et amáre quod crédidit, et praedicáre quod dócuit. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 12, 27-31.)

Testvérek: Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként tagjai. Éspedig némelyeket az Isten az egyházban először apostolokká tett, másodszor prófétákká, harmadszor tanítókká, azután némelyeknek csodatevő erőt adott, továbbá gyógyítás adományát, segélynyujtásokat, kormányzást, nyelvek nemeit, beszédek értelmezését. Vajjon mindnyájan apostolok-e? Vajjon mindnyájan próféták-e? Vajjon mindnyájan tanítók-e? Vajjon mindnyájan csodatevők-e? Vajjon mindnyájuknak megvan-e a gyógyítás adománya? Vajjon mindnyájan beszélnek-e nyelveken? Vajjon mindnyájan értelmeznek-e? Törekedjetek azonban a jobb adományokra.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 12, 27-31.)

Fratres: Vos estis corpus Christi, et membra de membro. Et quosdam quidem pósuit Deus in Ecclésia primum apóstolos, secúndo prophétas, tértio doctóres, deínde virtútes, exínde grátias curatiónum, opitulatiónes, gubernatiónes, génera linguárum, interpretatiónes sermónum. Numquid omnes apóstoli? numquid omnes prophétae? numquid omnes doctóres? numquid omnes virtútes? numquid omnes grátiam habent curatiónum? numquid omnes linguis loquúntur? numquid omnes interpretántur? Aemulámini autem charísmata melióra.

Átvonulásra. (Zs. 44, 17 és 18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket: emlékezetessé teszik nevedet, Uram. ℣. Atyáid helyébe fiaid születnek s dicsérni fognak érte a népek.

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) Constítues eos príncipes super omnem terram: mémores erunt nóminis tui, Dómine. ℣. Pro pátribus tuis nati sunt tibi fílii: proptérea pópuli confitebúntur tibi.

Alleluja, alleluja. ℣. Téged, Uram, az apostolok dicsőséges kara dicsér. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. Te gloriósus Apostolórum chorus laudat, Dómine. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (6, 12-19.)

Az időben: Kiméne Jézus a hegyre imádkozni és az egész éjtszakát Isten imádásában tölté vala. Másnap előhívá tanítványait, és kiválaszta közülök tizenkettőt (kiket elneveze apostoloknak): Simont, kit Péternek is nevezett, és Andrást, annak fivérét, Jakabot és Jánost, Fülöpöt és Bertalant, Mátét és Tamást, Jakabot, Alfeus fiát és Simont, ki Zelotának hivatik, és Judást a Jakabét, és iskarioti Judást, ki áruló lett. És lemenvén velük, megálla egy sík helyen, vele tanítványainak serege és nagy népsokaság egész Judeából, Jeruzsálemből, Tirus és Szidon tengermellékéről, kik jöttek vala, hogy hallgassák őt és meggyógyuljanak betegségeikből; akiket pedig tisztátalan lelkek gyötörtek, meggyógyulának. És az egész sereg igyekszik vala őt illetni; mert erő méne ki belőle, és meggyógyítá mindnyájukat.

Felajánlásra. (Zsolt. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk.

Csendes imádság. Szent Bertalan apostolodnak ünnepét megülve, kérünk, Urunk, hogy annak segítsé-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (6, 12-19.)

In illo témpore: xiit Jesus in montem oráre, et erat pernóctans in oratióne Dei. Et cum dies factus esset, vocávit discípulos suos, et elégit duódecim ex ipsis (quos et Apóstolos nominávit): Simónem, quem cognominávit Petrum, et Andréam fratrem ejus, Jacóbum et Joánnem, Philíppum et Bartholomaeum, Matthaeum et Thomam, Jacóbum Alphaei et Simónem, qui vocátur Zelótes, et Judam Jacóbi, et Judam Iscariótem, qui fuit próditor. Et descéndens cum illis, stetit in loco campéstri, et turba discipulórum ejus, et multitúdo copiósa plebis ab omni Judaea, et Jerúsalem, et marítima, et Tyri, et Sidónis, qui vénerant, ut audírent eum, et sanaréntur a languóribus suis. Et qui vexabántur a spirítibus immúndis, curabántur. Et omnis turba quaerébat eum tángere, quia virtus de illo exíbat, et sanábat omnes.

Offertorium. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amici tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum.

Secreta. Beáti Apóstoli tui Bartholomaei sollémnia recensántes, quae sumus, Dómine: ut ejus au

gével elnyerhessük a te jótéteményeidet, akinek tiszteletére neked e dícsérő adományokat feláldozzuk. A mi.

xílio tua benefícia capiámus, pro quo tibi laudis hóstia immolámus. Per Dóminum nostrum Jesum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélvén, Izrael tizenkét nemzetsége felett, mondja az Úr.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos qui secúti estis me, sedébitis super sedes, judicántes duódecim tribus Israel, dicit Dóminus.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, az örök megváltás zálogát; legyen ez, kérünk, Szent Bertalan apostolod közbenjárására, egyformán segítőnk mind a jelen, mind a jövő életre. A mi Urunk.

Postcommunio. Sumptum, Dómine, pignus redemptiónis aetérnae: sit nobis, quaesumus; interveniénte beáto Bartholomaeo Apóstolo tuo, vitae praeséntis auxílium páriter et futúrae. Per Dóminum.

Augusztus 25: Szent Lajos király, hitvalló.

Tizenkét esztendős korában Franciaország királya lett. De anyja arra tanította, hogy inkább a halált, mint a súlyos bűnt válassza; azért megmaradt a trónon is aszkétának. Keresztes hadjáratra vonult és ott halt meg, 1270-ben.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Lajos hitvallódat a földi királyságból a mennyország dicsőségébe helyezted, tégy minket, kérünk, érdemeiért és közbenjárására, a királyok Királyának, Jézus Krisztusnak, Fiadnak társaivá: Ki veled.

Orátio. Deus, qui beátum Ludovícum Confessórem tuum de terréno regno ad caeléstis regni glóriam transtulísti: ejus, quaesumus, méritis et intercessióne Regis regum Jesu Christi Fílii tui fácias nos esse consórtes: Qui tecum.

Szentlecke: Justum dedúxit, 1259. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (19, 12-26.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: Egy nemes ember

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (19, 12-26.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis parábolam hanc: Homo quidam nóbilis

messze földre méne, hogy királyságot nyerjen és visszatérjen. Azért előhíván tíz szolgáját, átada nekik tíz minát így szólván hozzájuk: Üzérkedjetek, míg odaleszek. Polgártársai pedig gyűlölik vala őt, és követséget küldének utána, mondván: Nem akarjuk, hogy ez rajtunk uralkodjék. És lőn, hogy mikor elnyervén az uralkodást, hazament, előhivatá ama szolgákat, kiknek a pénzt adta, hogy megtudja, ki mennyit szerzett vele. Előjöve tehát az első, mondván: Uram, a te minád tíz minát hozott. És mondá neki: Örülj jó szolgám, mivelhogy a kevésben hű voltál, legyen hatalmad tíz város felett. A második is előjöve, mondván: Uram, a te minád öt minát nyert. Ennek is mondá: Te meg légy öt város felett. Ismét a másik jöve, mondván: Uram, itt van a minád, melyet eltettem a keszkenőben; mert féltem tőled, minthogy szigorú ember vagy, elveszed, amit le nem tettél, és learatod, amit nem vetettél. Mondá neki: Magad szájából ítéllek meg téged, gonosz szolga! Tudtad, hogy én szigorú ember vagyok, elveszem, amit le nem tettem, és learatom, amit nem vetettem; miért nem adtad tehát pénzemet a pénzváltóasztalra, hogy visszatérvén, kamatostul kaptam volna meg ábiit in regiónem longínquam accípere sibi regnum, et revérti. Vocátis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas, et ait ad illos: Negotiámini dum vénio. Cives autem ejus óderant eum: et misérunt legatiónem post illum, dicéntes: Nólumus hunc regnáre super nos. Et factum est, ut redíret accépto regno: et jussit vocári servos, quibus dedit pecúniam, ut sciret quantum quisque negotiátus esset. Venit autem primus, dicens: Dómine, mna tua decem mnas acquisívit. Et ait illi: Euge bone serve, quia in módico fuisti fidélis, eris potestátem habens super decem civitátes. Et alter venit, dicens: Dómine, mna tua fecit quinque mnas. Et huic ait: Et tu esto super quinque civitátes. Et alter venit, dicens: Dómine, ecce mna tua, quam hábui repósitam in sudário: tímui enim te, quia homo austérus es: tollis quod non posuísti, et metis quod non seminásti. Dicit ei: De ore tuo te júdico, serve nequam. Sciébas quod ego homo austérus sum, tollens quod non pósui, et metens quod non seminávi: et quare non dedísti pecúniam meam ad mensam, ut ego véniens, cum usúris útique exegíssem illam? Et astántibus dixit: Auférte ab illo mnam, et date illi, qui decem mnas

azt? És a körülállóknak mondá: Vegyétek el tőle a minát, és adjátok annak, kinek tíz minája vagyon. És mondák neki: Uram, már van tíz minája. Mert azt mondom nektek, hogy mind annak, akinek vagyon, adatik és bővelkedni fog; attól meg, akinek nincsen, amije van is, el fog vétetni.

habet. Et dixérunt ei: Dómine, habet decem mnas. Dico autem vobis: Quia omni habénti dábitur, et abundábit: ad eo autem, qui non habet, et quod habet, auferétur ab eo.

Csendes imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy amint Szent Lajos hitvallód a világ örömeit megvetve egyedül a Krisztus Király tetszését kereste, úgy tegyen imádsága minket elfogadottakká előtted. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled.

Secreta. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, sicut beátus Ludovícus Confessor tuus, spretis mundi oblectaméntis, soli Regi Christo placére stúduit; ita ejus orátio nos tibi reddat accéptos. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat.

Áldozás utáni imádság. Isten, ki Szent Lajos hitvallódat a földön csodálatossá és az égben dicsőségessé tetted, tedd őt, kérünk, Egyházad oltalmazójává. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik.

Postcommunio. Deus, qui beátum Confessórem tuum Ludovícum mirificásti in terris, et gloriósum in caelis fecísti: eúmdem, quaesumus, Ecclésiae tuae constítue defensórem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum,

Augusztus 26: Szent Zefirin pápa és vértanu.

A szent pápa sokat küzdött kora téves tanításai ellen és mint vértanu halt meg 217-ben.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

Augusztus 27: Calazanci Szent József hitvalló.

Az ifjúság nevelésével foglalkozó piarista-rend alapítója. Sok üldözés és félreértés után, 91 éves korában halt meg, 1648-ban, Rómában. Legyőzhetetlen türelméért második Jóbnak nevezték.

Bevonulásra. (Zs. 33, 12.) Jöjjetek, fiaim, hallgassatok reám, hadd oktassalak az Úr félelmére. (Zs. 33, 2.) Áldom az Urat minden időben: ajkamon van dicsérete szüntelen. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent József hitvallód által az ifjúságnak a tudomány és jámborság szellemében való tanítására Egyházadnak új segítséget méltóztattál nyujtani, add meg kérünk, hogy példájára és közbenjárására úgy cselekedjünk és tanítsunk, hogy az örök jutalmat elnyerjük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Introitus. (Ps. 33, 12.) Venite, filii, audite me: timórem Dómini docébo vos. (Ps. ib., 2.) Benedícam Dóminum in omni témpore: semper laus ejus in ore meo. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui per sanctum Joséphum Confessórem tuum, ad erudiéndam spíritu intelligéntiae ac pietátis juventútem, novum Ecclésiae tuae subsídium providére dignátus es: praesta, quaesumus; nos, ejus exémplo et intercessióne, ita fácere et docére, ut praemia consequámur aetérna. Per Dóminum.

Szentlecke: Justum dedúxit, 1259. l.

Átvonulásra. (Zs. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. ℣. Szívében van Istenének törvénye s nem ingadozik lépése.

Alleluja, alleluja. ℣. (Jakab 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (18, 1-5.)

Az időben: Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: Ugyan ki na-

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. ℣. Lex Dei ejus in corde ipsius: et non supplantabúntur gressus ejus.

Allelújа, allelújа. ℣. (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentatiónem: quóniam cum probátus fúerit, accípiet corónam vitae. Allelújа.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (18, 1-5.)

In illo témpore: Accessérunt discípuli ad Jesum, dicéntes: Quis putas major

gyobb a mennyek országában? És magához hívott Jézus egy kisdedet, közéjük állítá és mondá: Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok, és nem lesztek, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded, az nagyobb a mennyek országában. És aki befogad egy ilyen kisdedet az én nevemben, engem fogad be.

Felajánlásra. (Zs. 9, 17.) A szegények kívánságát az Úr meghallgatta: szívük óhajtását füled meghallotta.

Csendes imádság. Oltárodat elhalmozzuk, Urunk, a felajánlott adományokkal, hogy annak könyörgésére, akit nekünk segítségül és pártfogóul adtál, szerezzenek nekünk engesztelést. A mi Urunk.

Áldozásra. (Márk 10, 14.) Hagyjátok a kisdedeket hozzám jönni és ne akadályozzátok őket; mert ilyeneké az Isten országa.

Áldozás utáni imádság. Az üdvöthozó misztériumban, Urunk, megszentelődve: kérünk, hogy Szent József hitvallód közbenjárására a jámborság gyarapodásában mindig előbbre haladjunk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

est in regno caelórum? Et ádvocans Jesus párvulum, státuit eum in médio eórum, et dixit: Amen dico vobis, nisi convérsi fuéritis, et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelórum. Quicúmque ergo humiliáverit se, sicut párvulus iste, hic est major in regno caelórum. Et qui suscéperit unum párvulum talem in nómine meo, me súscipit.

Offertorium. (Ps. 9, 17.) Desidérium páuperum exaudívit Dóminus: praeparatiónem cordis eórum audívit auris tua.

Secreta. Altáre tuum, Dómine, munéribus cumulámus oblátis: ut ejus nobis fiant supplicatióne propítia, cujus nos donásti patrocínio adjuvári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Communio. (Marc. 10, 14.) Sínite párvulos veníre ad me, et ne prohibuéritis eos: tálium est enim regnum Dei.

Postcommunio. Sanctificáti, Dómine, salutári mystério: quaesumus; ut, intercedénte sancto Josépho Confessóre tuo, ad majus semper proficiámus pietátis increméntum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Augusztus 28: Szent Ágoston püspök, hitvalló és egyháztanító.

Tagastében született Észak-Afrikában; atyja eleinte pogány, anyja Szent Monika (máj. 4.) keresztény volt. Ágoston 32 éves korában tért meg anyja könnyeire és Szt. Ambrus predikációjára (dec. 7.). Pap, majd Hippo püspöke lett. Szóval és írással az igaz hit védelmezője volt. † 430-ban.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Hermes vértanu emlékezetét. Előkelő római volt. A 2. században szenvedett vértanúságot Rómában.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Hallgasd meg, mindenható Isten, könyörgésünket; és akikbe jóságod iránt reményt és bizalmat öntesz Szent Ágoston hitvallód és püspököd közbenjárására, engedd meg kegyesen, hogy szokott irgalmadat érezzék. A mi Urunk.

Orátio. Adésto supplicatiónibus nostris, omnípotens Deus: et, quibus fidúciam sperándae pietátis indúlges, intercedénte beáto Augustíno Confessóre tuo atque Pontífice, consuétae misericórdiae tríbue benígnus efféctum. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Hermes vértanuról:

Isten, ki Szent Hermes vértanudat a szenvedésben az állhatatosság erényével megerősítetted; add, hogy őt utánozva irántad való szeretetből a világ javait megvessük és semmiféle szenvedésétől se féljünk. A mi Urunk.

Deus, qui beátum Hermétem Mártyrem tuum virtúte constántiae in passióne roborásti: ex ejus nobis imitatióne tríbue; pro amóre tuo próspera mundi despícere, et nulla ejus advérsa formidáre. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A Graduale után ezt mondják:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 88, 21.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 88, 21.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum. Allelúja.

A 2. csendes imádság: Szent Hermesről:

A dicséről áldozatot bemutatva neked, Urunk, szenteid emlékére, kérünk, add,

Sacrifícium tibi, Dómine, laudis offérimus in tuórum commemoratióne Sanctó-

hogy ami azoknak dicsőséget hozott, nekünk üdvösségünkre váljék. A mi Urunk, Jézus Kisztus.

rum: da, quaesumus; ut, quod illis contulit glóriam, nobis prosit ad salútem. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Hermesről:

A mennyei áldással eltöltve, kérjük, Urunk, kegyességedet, hogy Szent Hermes vértanud közbenjárására alázatos áldozatunk üdvös hatását érezhessük. A mi Urunk.

Repléti, Dómine, benedictióne caelésti, quaesumus cleméntiam tuam: ut, intercedénte beáto Herméte Mártyre tuo, quae humíliter gérimus, salúbriter sentiámus. Per Dóminum.

Augusztus 29: Keresztelő Szent János fejvétele.

Keleten már az 5. században megülték ezt a napot, melyen Herodes Antipas Salome táncáért lefejeztette az Úr előhírnökét. Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Szabina vértanu emlékezetét. Özvegy; vértanú lett 126 körül Rómában.

Bevonulásra. (Zs. 118, 46, 47.)

Bizonyságaidról királyok előtt beszélek és nem szégyenülök meg; parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket. (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni és nevednek, ó, Felséges, éneket zengeni. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 118, 46-47.)

Loquébar de testimóniis tuis in conspéctu regum, et non confundébar: et meditábar in mandátis tuis, quae diléxi nimis. (Ps. 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Keresztelő Szent János vértanud és előfutárod tiszteletreméltó ünnepe, kérünk, Urunk, nyujtson hathatós segítséget üdvösségünkre: Ki élsz.

Orátio. Sancti Joánnis Baptístae Praecursóris et Mártyris tui, quaesumus, Dómine, veneránda festivitas: salutáris auxílii nobis praestet efféctum: Qui vivis.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Szabináról:

Isten, ki hatalmad egyéb csodái között a gyönge nemnek is megadtad a vértanuság diadalát, engedd kegyesen, hogy akik Szent Szabina vértanud születés-

Deus, qui inter cétera poténtiae tuae mirácula étiam in sexu frágili victóriam martyrii contulísti: concéde propítius; ut, qui beátae Sabínae Mártyris tuae natalítia

napját ünnepeljük, példájára, irányítsuk hozzád lépteinket. A mi Urunk.

Szentlecke Jeremiás prófétától. (1, 17-19.)

Ama napokban: Az Úr szózatot intéze hozzám, mondván: Te tehát övezd fel ágyékodat, kelj fel és mondd el Judának mindazt, amit parancsolok neked. Ne ijedj meg tőlük, én sem fogom engedni, hogy megrettenj arcuktól. Én ugyanis ma erős várossá, vasoszloppá és ércfallá teszlek téged az egész országban, Juda királyai, főemberei, papjai és a föld népe előtt; ők harcolnak majd ellened, de le nem győznek, mert én veled vagyok, hogy megszabadítsalak téged, úgymond az Úr.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13, 14.) Virul majd az igaz, mint a pálma: gyarapszik mint a Libanon cédrusa az Úr házában. ℣. (Zsoltár. 91, 3.) Hirdetni reggelenként kegyelmedet és éjjelente hűségedet.

Alleluja, alleluja. ℣. (Oz. 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a liliom és virágozni fog az Úr előtt mindörökké. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (6, 17-29.)

Az időben: Heródes elküldvén, megfogatá Jánost és megkötözteté őt a cólimus, per ejus ad te exémpla gradiámur. Per Dóminum.

Léctio Jeremíae Prophétae. (1, 17-19.)

In diébus illis: Factum est verbum Dómini ad me, dicens: Accínge lumbos tuos, et surge, et lóquere ad Juda ómnia, quae ego praecípio tibi. Ne formídes a fácie eórum: nec enim timére te fáciam vultum eórum. Ego quippe dedi te hódie in civitátem munítam, et in colúmnam férream, et in murum aereum, super omnem terram, régibus Juda, princípibus ejus, et sacerdótibus, et pópulo terrae. Et bellábunt advérsum te, et non praevalébunt: quia ego tecum sum, ait Dóminus, ut líberem te.

Graduale. (Ps. 91, 13 et 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur in domo Dómini. ℣. (Ibid., 3.) Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem.

Allelúja, allelúja. ℣. (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum. (6. 17-29.)

In illo témpore: Misit Heródes, ac ténuit Joánnem, et vinxit eum in cárcere

tömlöcben Heródiás, az ő testvérének, Fülöpnek feleségе miatt, kit elvett vala. Mert azt mondotta János Heródesnek: Nem szabad neked testvéred feleségét bírnod. Azért Heródiás ármánykodék ellene és meg akará őt ölni, de nem tudta; mert Heródes tart vala Jánostól, tudván, hogy ő igaz és szent férfiú és vigyáz vala rája és sok dologban ráhallgata és örömest hallgatá őt. Alkalomadtán pedig, mikor Heródes születése napján lakomát szerzett országa nagyjainak, ezredeseinek és Galilea előkelőségeinek, bemenvén Heródiás leánya és táncolván, megtetszék Heródesnek és az asztaltársaságnak. Akkor a király mondá a leánynak: Kérj tőlem, amit csak akarsz és megadom neked. Meg is esküvék neki, hogy: Bármit kérsz, megadom neked, akár országom felét is. Aki kimenvén, kérdé anyjától: Mit kérjek? Amaz pedig mondá: Keresztelő János fejét. Nagy sietve bemenvén tehát azonnal a királyhoz, előadá kérelmét, mondván: Azt akarom, hogy rögtön add nekem egy tálon Keresztelő János fejét. És elszomorodék a király; de esküje és az asztaltársak miatt nem akará annak kedvét szegni, hanem elküldvén a hóhért, megparancsolá,hogy hozzák el az ő fejét egy tá-

propter Herodíadem uxórem Philíppi fratris sui, quia dúxerat eam. Dicébat enim Joánnes Heródi: Non licet tibi habére uxórem fratris tui. Heródias autem insidiabáturílli, et volébat occídere eum, nec póterat. Heródes enim metuébat Joánnem, sciens eum virum justum et sanctum: et custodiébat eum, et audíto eo multa faciébat, et libénter eum audiébat. Et cum dies opportúnus accidísset, Heródes natális sui coenam fecit princípibus, et tribúnis, et primis Galilaeae. Cumque introísset fília ipsíus Herodíadis, et saltásset, et placuísset Heródi, simúlque recumbéntibus; rex ait puéllae: Pete a me quod vis, et dabo tibi. Et jurávit illi: Quia quidquid petíeris dabo tibi, licet dimídium regni mei. Quae cum exísset, dixit matri suae: Quid petam? At illa dixit: Caput Joánnis Baptístae. Cumque introísset statim cum festinatióne ad regem, petívit dicens: Volo ut prótinus des mihi in disco caput Joánnis Baptístae. Et contristátus est rex: propter jusjurándum, et propter símul discumbéntes nóluit eam contristáre: sed misso spiculatóre, praecépit afféri caput ejus in disco. Et decollávit eum in cárcere. Et áttulit caput ejus in disco: et dedit illud puéllae, et

lon. És lefejezé őt a tömlöcben és elhozá fejét egy tálon és átadá azt a leánynak, a leány pedig anyjának adá. Meghallván ezt tanítványai, eljövének és elvivék testét és sírbatevék.

puélla dedit matri suae. Quo audito, discípuli ejus venérunt, et tulérunt corpus ejus: et posuérunt illud in monuménto.

Felajánlásra. (Zs. 20, 2-3.) Uram, hatalmadon örvend az igaz és felette ujjong segítségeden: teljesítetted szívének kívánságát.

Offertorium. (Ps. 20, 2-3.) In virtúte tua, Dómine, laetábitur justus, et super salutáre tuum exsultábit veheménter: desidérium ánimae ejus tribuísti ei.

Csendes imádság. Az adományok, Urunk, melyeket Keresztelő Szent János vértanud szenvedése napján neked elhozunk: kérünk, váljanak az ő közbenjárása által üdvösségünkre. A mi.

Secreta. Múnera, quae tibi, Dómine pro sancti Mártyris tui Joánnis Baptístae passióne deférimus: quaesumus; ut ejus obténtu nobis proficiant ad salútem. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: Szent Szabináról:

A Szent Szabina vértanud érdemeiért neked hozott adományokat, fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkre váljanak. A mi Urunk.

Hóstias tibi, Dómine, beátae Sabínae Mártyris tuae dicátas méritis, benígnus assúme: et ad perpétuum nobis tríbue provenire subsídium. Per Dóminum.

Áldozásra. (Zs. 20, 4.) Fejére, Uram, drágakőből koronát helyeztél.

Communio. (Ps. 20, 4.) Posuísti, Dómine, in cápite ejus corónam de lápide pretióso.

Áldozás utáni imádság. Eszközölje ki nekünk, Urunk, Keresztelő Szent János ünnepe, hogy tiszteljük, amit a vett fenséges szentségek jelentenek s még inkább örvendjünk hatásuknak, melyet bennünk kifejtenek. A mi Urunk.

Postcommunio. Cónferat nobis, Dómine, sancti Joánnis Baptístae solémnitas: ut et magnífica sacraménta, quae súmpsimus, significáta venerémur, et in nobis pótius édita gaudeámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Szabináról:

Az isteni adomány bőségével betöltve, kérünk, Urunk Istenünk: hogy Szent Szabina vértanud közbenjárására mindig ebben részesülve élhessünk. A mi Urunk.

Divíni múneris largitáte satiáti, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, intercedénte beáta Sabína Mártyre tua, in ejus semper participatióne vivámus. Per Dóminum.

Augusztus 30: Szűz Máriáról nevezett Limai Szent Róza szűz.

Délamerika, Peru első szentje. Fiatal korától imádság, tisztaság, vezeklés és a boldogságos Szűz tisztelete töltötte ki életét. Lelki kínok gyötörték és rokonai üldözték, de türelmesen viselte. † 32 éves korában 1617-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Félix és Adauctus vértanuk emlékezetét. Félix pap volt, Adauctus ismeretlen római, aki Szent Félix vértanuságát látva, csatlakozott hozzá a halálban 304-ben.

Szentmise: Dilexísti, 1309. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Minden jó adományozója, mindenható Isten, ki a mennyei kegyelem harmatával Szent Rózát elárasztottad s a szűzesség és türelem díszében az indiánok között kivirágoztattad: add meg nekünk szolgáidnak, hogy kedves illáta után sietve, Krisztus jó illatává lehessünk: Ki veled él.

Orátio. Bonórum ómnium largítor, omnípotens Deus, qui beátam Rosam, caeléstis grátiae rore praeventam, virginitátis et patiéntiae decóre Indis florére scere voluísti: da nobis fámulis tuis; ut in odórem suavitátis ejus curréntes, Christi bonus odor éffici meámur: Qui tecum.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Felségedet, Urunk, alázatosan kérjük: hogy amint minket szenteid emlékével szüntelenül megörvendeztetsz, úgy könyörgésükre mindenkor védelmezz. A mi Urunk.

Majestátem tuam, Dómine, súpplices exorámus: ut, sicut nos júgiter Sanctórum tuórum commemoratióne laetíficas; ita semper supplicatióne defréndas. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Tekints, Urunk, népedadományaira; érezze, hogy amit szenteid tiszteletére

Hóstias, Dómine, tuae plebis inténde: et, quas in honóre Sanctórum tuórum

áldozatkész szívvel cselekszik, üdvére válik. A mi Urunk.

devóta mente célebrat, profícere sibi séntiat ad salútem. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

A szent adományokkal eltöltve, kérünk, Urunk: hogy szenteid közbenjárására, a hálaadásban mindenkoron megmaradjunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Repléti, Dómine, munéribus sacris: quaesumus; ut, intercedéntibus Sanctis tuis, in gratiárum semper actióne maneámus. Per Dóminum nostrum.

Augusztus 31: Szent Rajmund Nonnatus hitvalló.

Édesanyja halála után operációval jött a világra, ezért mellékneve: Nonnatus (= nem született). A mercedariusok rendjébe lépett és magát is odaadta váltságul. Harminckét éves korában bíboros lett. Meghalt 1240-ben, 36 éves korában.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Rajmund hitvallódat a híveknek a pogányok fogságából való kiszabadítása által csodálatossá tetted; engedd meg közbenjárására, hogy bűneink bilincseitől megszabaduljunk és azt, ami neked tetszik, szabad szívvel teljesítsük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui in liberándis fidélibus tuis ab impiórum captivitáte beátum Raymúndum Confessórem tuum mirábilem effecísti: ejus nobis intercessióne concéde; ut, a peccatórum vínculis absolúti, quae tibi sunt plácita, líberis méntibus exsequámur. Per Dóminum.

Szeptember 1: Szent Egyed apát.

Szent Egyed születésére athéni görög volt, de Franciaországban lett remete, majd itt alapította a róla elnevezett Saint-Gilles kolostort. † 721 körül.

Ugyanezen a napon üli az Egyház a tizenkét vértanutestvér emlékezetét, akik Julianus császár alatt szenvedtek vértanuságot 363 körül Alsó-Itáliában.

Szentmise: Os justi, az apátok közös miséje 1298, l; a 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság megemlékezés a szent vértanukról azokkal az imádságokkal, melyekkel aug. 1-én a Makkabeus testvéreket ünnepeljük; 1091. és 1092. l.

Szeptember 2: Szent István király, hitvalló.

A világegyház ezen a napon Magyarország első szent királyát ünnepeli és így hódol az apostol és hitvalló előtt; † 1038-ban.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy Egyházad kiérdemelje, hogy Szent István hitvallód, aki király korában a földön terjesztette, a mennyben dicsőségesen védelmezze. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Orátio. Concéde, quaesumus, Ecclésiae tuae, omnípotens Deus: ut beátum Stéphanum Confessórem tuum, quem regnántem in terris propagatórem hábuit, propugnatórem habére mereátur gloriósum in caelis. Per Dóminum.

Szent evangélium: Homo quidam 1125. l.

Csendes imádság. Tekints, mindenható Isten, a neked hozott adományokra: és add, hogy mi, akik Urunk kínszenvedésének misztériumát üljük, kövessük, amit cselekszünk. Ugyanazon.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten: hogy Szent István hitvallód hitét megfelelő áldozatkészséggel kövessük, aki ugyanazon hit terjesztésével kiérdemelte, hogy a földi királyságból a mennyország dicsőségébe jusson. A mi Urunk.

Secreta. Réspice, quas offérimus, hóstias, omnípotens Deus: et praesta; ut, qui passiónis Domínicae mystéria celebrámus, imitémur quod ágimus. Per eúmdem Dóminum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut beáti Stéphani Confessóris tui fidem cóngrua devotióne sectémur; qui pro ejúsdem fídei dilatatióne, de terréno regno ad caeléstis regni glóriam méruit pervenire. Per Dóminum.

Szeptember 5: Jusztiniáni Szent Lőrinc püspök, hitvalló.

Velencei nemes volt, de lemondott a világról és pap lett. Velence első pátriárkája volt; † 1455-ben.

Szentmise: Státuit, 1281. l.

Szeptember 8: Kisasszony napja.

A Boldogságos Szűz születésnapja.

Kilenc hónappal a fogantatás után, tehát szeptember 8-án ünnepli az Egyház ezen rendkívüli kegyelmekben gazdag gyermeknek születésnapját és örömmel, újjongással énekel bölcsőjénél, mert abból támad a világ igazságosságának napja, az Üdvözítő, aki a bűnöket eltörli és kegyelmeket oszt.

Mária születésének helye ismeretlen, legalább is bizonyossággal nem jelölhető meg. Némelyek a Názáretnél fekvő Sephoris városkát nevezik meg, ahová a Dávidtól származó királyi család tagjai a nagyravágyó és kegyetlen Heródes idejében visszahúzódtak. Mások Betlehemet gondolják és újabb időben a legtöbb valószínűséggel Jeruzsálemet. Magasztos hivatása szempontjából azonban fontosabb Isten kegyelméből való születése, mint földi származása.

Az ünnepet Keleten már a VII. században ismerték, de Nyugaton csak a VIII. században és általános egyházi ünneplését a XI. században lehet kimutatni. Oktávájának ünnepét a pápaválasztásra egybegyűlt bíborosok fogadalmaként IV. Ince pápa (1243—54) rendelte el.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Adorján vértanu emlékezetét, aki császári hivatalnok volt Nikomediában; többed magával elégették 303-ban.

Bevonulásra. (Sedulius.)

Üdvözlégy, szent szülő, mert te szülted a Királyt, ki az eget és a földet kormányozza mindörökön örökké. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Szolgáidnak, kérünk, Urunk, add meg a mennyei kegyelem ajándékát, hogy akiknek üdvössége a boldogságos Szűz születésével kezdődött: azok számára az ő születésének áldozattal megült napja adja meg a béke gyarapodását. A mi Urunk.

Introitus. (Sedulius.)

Salve, sancta parens, enixa puérpera Regem: qui caelum, terrámque regit in saecula saeculórum. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Fámulis tuis, quaesumus, Dómine, caelestis grátiae munus impertíre: ut, quibus beátae Vírginis partus éxstitit salútis exórdium; Nativitátis ejus votíva solémnitas pacis tríbuat increméntum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. könyörgés [csak a csendesmisékben]: megemlékezés Szent Adorján vértanuról, az In virtute kezdetű szentmise könyörgésével. 1258. I.)

Szentlecke: Dóminus possédit, 824. l.

Átvonulásra. Áldott és tiszteletreméltó vagy Szűz Mária, mert szűzességed sérelme nélkül a Megváltó anyja lettél. ℣. Szűz Szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebenned lakozott.

Graduale. Benedícta et venerábilis es, Virgo María: quae sine tactu pudóris invénta es mater Salvatóris. ℣. Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit víscera factus homo.

Alleluja, alleluja! ℣. Boldog vagy, Szent Szűz Mária és minden dícséretre legméltóbb, mert belőled kelt fel az igazság napja, Krisztus, a mi Istenünk. Alleluja!

Allelúja, allelúja. ℣. Felix es, sacra Virgo María, et omni laude digníssima: quia ex te ortus est sol justítiae Christus, Deus noster. Allelúja.

✠ A szent evangélium kezdete Szent Máté szerint. (1, 1-16.)

Jézus Krisztusnak nemzetségtáblája, ki Dávidnak, Ábrahám fiának fia. Ábrahám fia volt Izsák, Izsák fia meg Jákob; Jákob fiai pedig Juda és ennek testvérei. Juda fiai pedig Fáresz és Zára Támártól; Fáresz fia meg Ezron; Ezron fia meg Árám; Árám fia meg Aminádáb; Aminádáb fia meg Náásszon; Náásszon fia meg Szálmon; Szálmon fia meg Booz Ráhábtól; Booz fia meg Obed Ruthtól; Obed fia meg Jessze; Jessze fia pedig volt Dávid király. Dávid király fia pedig volt Salamon, attól, aki Uriás felesége vala; Salamon fia meg Roboám volt; Roboám fia meg Ábia; Ábia fia meg Ázá. Ázá fia

✠ Inítium sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (1, 1-16.)

Liber generatiónis Jesu Christi fílii David, fílii Abraham. Abraham génuit Isaac. Isaac autem génuit Jacob. Jacob autem génuit Judam, et fratres ejus. Judas autem génuit Phares, et Zaram de Thamar. Phares autem génuit Esron. Esron autem génuit Aram. Aram autem génuit Amínadab. Amínadab autem génuit Naásson. Naásson autem génuit Salmon. Salmon autem génuit Booz de Rahab. Booz autem génuit Obed ex Ruth. Obed autem génuit Jesse. Jesse autem génuit David regem. David autem rex génuit Salomónem ex ea, quae fuit Uríae. Sálomon autem génuit Róboam. Róboam autem génuit Abíam. Abías

meg Josafát; Josafát fia meg Jorám; Jorám fia meg Oziás; Oziás fia meg Joatám; Joatám fia meg Ákáz, Ákáz fia meg Ezekiás; Ezekiás fia meg Manasszes; Manasszes fia meg Ámon; Ámon fia meg Józiás; Józiás fiai pedig voltak Jechoniás és ennek testvérei a Babilonba való költözéskor. És a Babilonba való költözés után Jechoniás fia volt Szalátiel; Szalátiel fia meg Zorobabel; Zorobabel fia meg Ábiud; Ábiud fia meg Eliákim; Eliákim fia meg Ázor; Ázor fia meg Szádok; Szádok fia meg Ákim; Ákim fia meg Eliud; Eliud fia meg Eleázár; Eleázár fia meg Mátán; Mátán fia meg Jákob. Jákob fia pedig volt József, férje Máriának, kitől született Jézus, kit Krisztusnak hívnak.

autem génuit Asa. Asa autem génuit Jósaphat. Jósaphat autem génuit Joram. Joram autem génuit Oziam. Ozías autem génuit Jóatham. Jóatham autem génuit Achaz. Achaz autem génuit Ezechíam. Ezechías autem génuit Manássen. Manásses autem génuit Amon. Amon autem génuit Josíam. Josías autem génuit Jechoníam, et fratres ejus in transmigratióne Babylónis. Et post transmigratiónem Babylónis: Jechonías génuit Saláthiel. Saláthiel autem génuit Zoróbabel. Zoróbabel autem génuit Abiud. Abiud autem génuit Elíacim. Elíacim autem génuit Azor. Azor autem génuit Sadoc. Sadoc autem génuit Achim. Achim autem génuit Eliud. Eliud autem génuit Eleázar. Eleázar autem génuit Mathan. Mathan autem génuit Jacob. Jacob autem génuit Joseph virum Maríae, de qua natus est Jesus, qui vocátur Christus.

Felajánlásra. Boldog vagy Szűz Mária, mert te hordoztad a mindenség Teremtőjét és szülted, ki téged alkotott és örökké szűz maradsz.

Offertorium. Beáta es, Virgo María, quae ómnium portásti Creatórem: genuísti qui te fecit, et in aetérnum pérmanes Virgo.

Csendes imádság. Egyszülötted embersége, Urunk, jöjjön segítségünkre, hogy aki szűztől születve, anyjának szüzességét meg nem sértette, hanem megszentelte; anyja születése ünnepén minket minden

Secreta. Unigéniti tui, Dómine, nobis succúrrat humánitas: ut, qui natus de Vírgine, matris integritátem non minuit, sed sacrávit; in Nativitátis ejus solémniis, nostris nos piáculis éxuens, oblatiónem nostram

bűntől megszabadítva, tegye előtted kedvessé adományunkat: Ki veled.

tibi fáciat accéptam Jesus Christus Dóminus noster: Qui tecum.

(2. csendes imádság Szent Adorjánról 1261. l.)

Prefáció a Szent Szűzről, 566. l.

Áldozásra. Boldog vagy, szűz Mária, mert az örök Atya Fiát hordoztad.

Communio. Beáta víscera Maríae Vírginis, quae portavérunt aetérni Patris Fílium.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, ez évenkint visszatérő ünnep szentségeit és kérünk, engedd, hogy mind földi mind örök életünknek támogatói legyenek. A mi.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, celebritátis ánnuae votíva sacraménta: praesta, quaesumus; ut et temporális vitae nobis remédia praebeant, et aetérnae. Per Dóminum.

(2. áldozás utáni imádság: Szent Adorjánról 1261. l.)

Szeptember 9: Szent Gorgonius vértanu.

Diocletianus testőrtisztje volt és társai közt is buzgón téritett. Ezért kellett meghalnia 303 körül.

Szentmise: Laetábitur, 1261. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Gorgonius vértanud, Urunk, közbenjárásával örvendeztessen meg minket: s adjon jámbor ünneplése által örömet. A mi Urunk.

Orátio. Sanctus tuus, Dómine, Gorgónius sua nos intercessióne laetíficet: et pia fáciat solemnitáte gaudére. Per Dóminum nostrum.

Csendes imádság. Legyen kedves neked, Urunk, alázatos áldozatunk, amelyért Szent Gorgonius vértanu legyen a mi közbenjárónk. A mi Urunk.

Secreta. Grata tibi sit, Dómine, nostrae servitútis oblátio: pro qua sanctus Gorgónius Martyr intervéntor exsístat. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Családodat, Isten, örök boldogság érje, éltesse és Fiad, Krisztus jó illatát Gorgonius vértanudban mindenkor élvezze: Ki veled él.

Postcommunio. Famíliam tuam, Deus, suávitas aetérna contíngat et végetet: quae in Mártyre tuo Gorgónio Christi Fílii tui bono júgiter odóre pascátur: Qui tecum.

Szeptember 10: Tolentinói Szent Miklós hitvalló.

Ágostonrendi remete volt és az alázat, önmegtagadás, buzgóság példaképe. † 1306-ban.

Szentmise: Justus, 1295. l.

Szeptember 11: Szent Protusz és Jácint vértanuk.

Római vértanuk voltak; 250 körül szenvedtek mágiyahalált Krisztusért, Rómában.

Szentmise: Salus autem, 1271. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Protusz és Jácint vértanuid drágalátos hitvallása, Urunk, segítsen és szerető közbenjárása oltalmazzon minket szüntelen. A mi Urunk.

Csendes imádság. Szent Protusz és Jácint vértanuid emlékére, Urunk, elhoztuk neked a köteles adományokat: add meg, kérünk, hogy azok örök üdvösség eszközeiként működjenek bennünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozás utáni imádság. Hogy magunkhoz vett szentségeid, Urunk, megtisztítsanak minket, esdje ki, kérünk, szent vértanuidnak, Protusznak és Jácintnak mádsága. A mi Urunk.

Orátio. Beatórum Mártyrum tuórum Proti et Hyacínthi nos, Dómine, fóveat pretiósa conféssio: et pia júgiter intercéssio tueátur. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Pro sanctórum Mártyrum tuórum Proti et Hyacínthi commemoratióne, múnera tibi, Dómine, quae debémus, exsólvimus: praesta, quaesumus; ut remédium nobis perpétuae salútis operéntur. Per Dóminum.

Postcommunio. Ut percépta nos, Dómine, tua sancta purificent: beatórum Mártyrum tuórum Proti et Hyacínthi, quaesumus, implóret orátio. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szeptember 12: Mária szentséges neve.

Mária neve szent név, amelytől reszketnie kell a pokolnak. Emlékezetünkbe hozza a Boldogságos Szűz életét és magasztos hivatását és növeli bizalmunkat hatalmas közbenjárásában. Az ünnep eredetét Spanyolországból nyerte és kezdetben Mária születése utáni 14. napon ünnepelték, tehát szeptember 22-én. XI. Ince pápa az egész Egyházban elrendelte hálaünnepül Szobieszki Jánosnak Bécs kapui előtt, a török fölött 1683 szeptember 12-én vívott győzelmének emlékére.

Bevonulásra. (Zsolt. 44, 13, 15-16.)

sdik majd tekintetedet valamennyien a nép gazdagai: szűzi társnői követik a Királyhoz: követik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy híveid, kik a Szentséges Szűz Mária nevén és oltalmán örvendenek, az ő hathatós esedezése következtében a földön minden gonosztól megmenekülve, a mennyekben az örökké tartó örömökre eljutni érdemesek lehessenek. A mi Urunk.

Introitus. (Psalm. 44, 13, 15-16.)

ultum tuum deprecabúntur omnes dívites plebis: adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus adducéntur tibi in laetítia et exsultatióne. (Ps. ib., 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut fidéles tui, qui sub sanctíssimae Vírginis Maríae Nómine et protectióne laetántur; ejus pia intercessióne, a cunctis malis liberéntur in terris, et ad gáudia aetérna pervenire mereántur in caelis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum. Fílium tuum.

Szentlecke: Ego quasi vitis, 1062. l.

Átvonulásra. Áldott és tiszteletreméltó vagy, Szűz Mária, mert szűzességed sérelme nélkül a Megváltó anyja lettél. ℣. Szűz szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebenned lakozott.

Alleluja, alleluja! ℣. Szülésed után szeplőtelen szűz maradtál; Isten anyja, esedezzél érettünk. Alleluja.

Graduale. Benedícta et venerábilis es, Virgo María: quae sine tactu pudóris invénta es mater Salvatóris. ℣. Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit víscera factus homo.

Allelúja, allelúja. ℣. Post partum Virgo invioláta permansísti: Dei Génitrix, intercéde pro nobis. Allelúja.

Szent evangélium: Missus est, 914. l.

Felajánlásra. (Luk. I. 28, 42.) Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az

Offertorium. (Luc. 1, 28 et 42.) Ave, María, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus, et

asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse.

Csendes imádság. A te kegyelmedből, Urunk, és a Boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának közbenjárására ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. A mi.

benedíctus fructus ventris tui.

Secreta. Tua, Dómine, propitiatióne, et beátae Maríae semper Vírginis intercessióne, ad perpétuam atque praeséntem haec oblátio nobis profíciat prosperitátem et pacem. Per Dóminum.

Prefáció a Szent Szűzről: 566. l.

Áldozásra. Boldog vagy Szűz Mária benseje, mert az örök Atya Fiát hordoztad.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve, Urunk, üdvösségünk kegyszerét, kérünk, add, hogy a Boldogságos, mindenkoron Szűz Mária pártfogásában mindenütt oltalmat találjunk, akinek tiszteletére ezeket Fölségednek bemutattuk. A mi Urunk.

Communio. Beáta víscera Maríae Vírginis, quae portavérunt aetérni Patris Fílium

Postcommunio. Súmptis, Dómine, salútis nostrae subsídiis: da, quaesumus, beátae Maríae semper Vírginis patrocíniis nos ubíque prótegi; in cujus veneratióne haec tuae obtúlimus majestáti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum. Fílium tuum.

Szeptember 14: A szent Kereszt felmagasztalása.

Lásd május 3-án.

Bevonulásra. (Gal. 6, 14.)

Mi pedig dicsekedjünk a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, kiben vagyon üdvösségünk; életünk és feltámadásunk; ki által megváltattunk és megszabadultunk (Zs. 66, 2.) Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket: ragyogtassa arcát fölöttünk és irgalmazzon nekünk. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki mai napon a Szent Kereszt diadalmenetének évenkint

Introitus. (Gal. 6, 14.)

Nos autem gloriári opórtet in Cruce Dómini nostri Jesu Christi: in quo est salus, vita, et resurréctio nostra: per quem salváti, et liberati sumus. (Ps. 66, 2.) Deus misereátur nostri, et benedícat nobis: illúminet vultum suum super nos, et misereátur nostri. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Deus, qui nos hodiérna die Exaltatiónis sanctae Crucis ánnua solem-

megismétlődő ünnepével örvendeztetsz meg minket, add meg, kérünk, hogy aminek misztériumát megismertük a földön, annak megváltó kincseit megérdemeljük a mennyben. A mi.

nitáte laetíficas: praesta, quaesumus; ut, cujus mystérium in terra cognóvimus, ejus redemptiónis praemia in caelo mereámur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke: Hoc enim, 397. l.

Átvonulásra. (Fil. 2, 8 és 9.) Krisztus engedelmes lett értünk a halálig, és pedig a halálig a keresztfán. ℣. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van.

Alleluja, alleluja! ℣. Drága fa, drága szögeket, drága terhet hordozó, egyedül te találtattál méltónak, hogy az egek Királyát és Urát hordozzad. Alleluja.

Graduale. (Phil. 2. 8-9.) Christus factus est pro nobis obédiens usque ad mortem, mortem autem Crucis. ℣. Propter quod et Deus exaltávit illum, et dedit illi nomen, quod est super omne nomen.

Allelúja, allelúja. ℣. Dulce lignum, dulces clavos, dúlcia ferens póndera: quae sola fuísti digna sustinére Regem caelórum et Dóminum. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (12, 31-36.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidó seregeknek: Most van ítélet e világ fölött; most fog kivettetni e világ fejedelme. Én pedig, ha fölemeltetem a földről, mindeneket magamhoz vonzok. (Ezt pedig mondá, jelezvén, milyen halállal fog meghalni.) Felelé azért neki a sereg: Mi azt hallottuk a törvényből, hogy a Krisztus örökké megmarad; hogyan mondod hát te: hogy fel kell emeltetni az Emberfiának? Kicsoda ez az Emberfia? Mondá tehát nekik Jézus: Már csak kevés ideig

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (12, 31-36.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis Judaeórum: Nunc judícium est mundi: nunc princeps hujus mundi ejiciétur foras. Et ego si exaltátus fúero a terra, ómnia traham ad meípsum. (Hoc autem dicébat, significans qua morte esset moritúrus.) Respóndit ei turba: Nos audívimus ex lege, quia Christus manet in aetérnum: et quómodo tu dícis: Opórtet exaltári Fílium hóminis? Quis est iste Fílius hóminis? Dixit ergo eis Jesus: Adhuc módicum lumen in vobis est. Ambuláte dum lucem

vagyon nálatok a világosság; járjatok, míg tiétek a világosság, hogy sötétség ne lepjen meg benneteket; mert, aki sötétben jár, nem tudja, hová megyen. Míg veletek van a világosság, higgyetek a világosságban, hogy világosság fiai legyetek.

habétis, ut non vos ténebrae comprehéndant: et qui ámbulat in ténebris, nescit quo vadat. Dum lucem habétis, crédite in lucem, ut fílii lucis sitis.

Felajánlásra. Oltalmazd meg, Urunk, népedet a szent kereszt jelével minden ellenséges cselszövéstől, hogy neked kedves legyen szolgálatunk és elfogadható a mi áldozatunk, alleluja!

Offertorium. Prótege, Dómine, plebem tuam per signum sanctae Crucis, ab insidiis inimicórum ómnium: ut tibi gratam exhibeámus servitútem, et acceptábile fiat sacrifícium nostrum, allelúja

Csendes imádság. Mi, akiket táplálni fog a mi Urunk Jézus Krisztus teste és vére, aki a keresztjelét megszentelte, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint a keresztet tiszteihetjük, úgy üdvözítő dicsőségének örök gyümölcseit is elnyerhessük. Ugyanazon.

Secreta. Jesu Christi Dómini nostri Córpore et Sánguine saginándi, per quem Crucis est sanctificátum vexíllum: quaesumus, Dómine Deus noster; ut, sicut illud adoráre merúimus, ita perénniter ejus glóriae salutáris potiámur effectu. Per eúmdem Dóminum.

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. A Kereszt jelével szabadíts meg minket ellenségeinktől, Istenünk.

Communio. Per signum Crucis de inimícis nostris líbera nos, Deus noster.

Áldozás utáni imádság. Légy mellettünk, Urunk Istenünk, és kiket a Szent Kereszt tiszteletével megörvendeztetsz, annak örök támogatásával védelmezd is meg. A mi Urunk.

Postcommunio. Adésto nobis, Dómine Deus noster: et quos sanctae Crucis laetári facis honóre, ejus quoque perpétuis defénde subsídiis. Per Dóminum nostrum.

Szeptember 15: A hét Fájdalmú Szűz.

Az ünnep magyarázatát l. 922. lapon.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Nikomédész vértanu emlékezetét. Római pap volt. Egy vértanú temetét rejtette el, ezért őt is kivégezték az I. században.

Szentmise: Stabant 923. C. az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, kinek szenvedésekor Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűzanyának, Máriának édes lelkét a fájdalom tőre átjárta: engedd kegyelmesen, hogy akik tisztelettel ünnepeljük fájdalmait, szenvedésed boldogító eredményét elnyerjük: Ki élsz és uralkodol.

Orátio. Deus, in cujus passióne, secúndum Simeónis prophetíam, dulcíssimam ánimam gloriósae Vírginis et Matris Maríae dolóris gládius pertransívit: concéde propítius; ut, qui dolóres ejus venerándo recolímus, passiónis tuae efféctum felícem consequámur: Qui vivis.

A 2. könyörgés [csak a csendes szentmisékben]: megemlékezés Szent Nikomédészről:

Légy, Urunk, néped mellett, hogy Szent Nikomédész vértanud kiváló érdemeiben bizakodva, irgalmad elnyerésére az ő pártfogásában mindig segítséget találjon. A mi Urunk.

Adésto, Dómine, populo tuo: ut, beáti Nicomédis Mártyris tui mérita praeclára suscípiens, ad impetrándam misericórdiam tuam semper ejus patrocíniis adjuvétur. Per Dóminum.

A Graduale után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. Állt szent Mária, a menny Királynéja és a világ Úrnője, Urunk Jézus Krisztus keresztjénél keseregve.

Allelúja, allelúja. ℣. Stabat sancta María, caeli Regina, et mundi Dómina, juxta crucem Dómini nostri Jesu Christi dolorósa.

A 2. csendes imádság [csak a csendes szentmisékben]: Szent Nikomédészről:

Fogadd, Urunk, kegyesen a bemutatott adományokat, s ajánlja őket Fölségednek Szent Nikomédész vértanu imádsága. A mi.

Súscipe, Dómine, múnera propítius obláta: quae majestáti tuae beáti Nicomédis Mártyris comméndet orátio. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság [csak a csendes szentmisékben]: Szent Nikomédészről:

Tisztítsanak meg minket, Urunk, a magunkhoz vett szentségek s Szent Nikomédész vértanud közbenjárására minden vétektől szabadítsanak meg. A mi.

Purificent nos, Dómine, sacraménta quae súmpsimus: et, intercedénte beáto Nicoméde Mártyre tuo, a cunctis effíciant vítiis absolútos. Per Dóminum.

Szeptember 16: Szent Kornél pápa és Szent Cyprián püspök, vértanuk.

Kornéliusz pápa 253-ban halt vértanuságot. Cyprián († 258) karthágói püspök volt. Együtt küzdöttek koruk eretnekségei ellen. Cyprián írásai az őskeresztény szellem szép bizonyságai.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Eufemia szűz, Lucia és Geminiánus vértanuk emlékezetét. Mind a hárman Diocletianus alatt lettek vértanuvá 303-ban.

Szentmise: Intret, 1265. l.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Eufémia, Lucia és Geminiánus vértanukról:

Add meg, Urunk, imádságainknak azt az örvendetes sikert, hogy Szent Eufémia, Lucia és Geminiánus vértanuidnak, akiknek szenvedése napját évenként áldozattal megüljük, a hitben való állhatatosságát is kövessük. A mi Urunk.

Praesta, Dómine, précibus nostris cum exsultatióne provéntum: ut sanctórum Mártyrum Euphémiae, Lúciae et Geminiáni, quorum diem passiónis ánnua devotióne recólimus, étiam fídei constántiam subsequámur. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Néped áldozatára kérünk, Urunk, tekints kegyesen és add, hogy akiknek ünnepét szentáldozattal megüljük, azok közbenjárásának örvendezhessünk. A mi Urunk.

Vota pópuli tui, quaesumus, Dómine, propítius inténde: et, quorum nos tríbuis solémnia celebráre, fac gaudére suffrágiis. Per Dóminum nostrum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

Hallgasd meg, Urunk, kéréseinket s kiknek ünnepét áldozattal megüljük, Szent Eufémia, Lucia és Geminiánus vértanuidnak támogatása szüntelenül segítsen minket. A mi Urunk.

Exáudi, Dómine, preces nostras: et sanctórum Mártyrum tuórum Euphémiae, Lúciae et Geminiáni, quorum festa solémniter celebrámus, contínuis foveámur auxíliis. Per Dóminum.

Szeptember 17: Assziszi Szent Ferenc hitvalló stigmatizálása.

Szent Ferenc nagy szeretetét a szenvedő Úr Jézus iránt azzal jutalmazta az Úr, hogy 1224-ben Alverna hegyén ő is megkapta a szent sebeket (stigmákat) két kezén és lábán, valamint az oldalán. Ennek emléke a mai nap.

Szentmise: ugyanaz, mint október 4-én, 1172. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Urunk, Jézus Krisztus, ki az elhidegülő világban, hogy szívünk az irántad való szeretet tüzével fellángoljon, Szent Ferenc testén szenvedésed szent sebhelyeit megújítottad: engedd kegyesen, hogy érdemei és közbenjárása által a keresztet állhatatosan viseljük és a bűnbánat méltó gyümölcseit teremjük: Ki élsz.

Orátio. Dómine Jesu Christe, qui, frigescénte mundo, ad inflammándum corda nostra tui amóris igne, in carne beatíssimi Francísci passiónis tuae sacra Stígmata renovásti: concéde propítius; ut ejus méritis et précibus crucem júgiter ferámus, et dignos fructus poeniténtiae faciámus: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitáte.

Szent evangélium: Si quis vult, 1257. l.

Áldozás utáni imádság. Isten, ki a kereszt csodálatos titkait Szent Ferenc hitvallódon sokféleképp kinyilatkoztattad: add meg nekünk, kérünk, hogy jámborságának példáját mindenkor kövessük s ugyanennek a keresztnek állandó szemlélése által erőt meríthessünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Deus, qui mira Crucis mystéria in beáto Francisco Confessóre tuo multifórmiter demonstrásti: da nobis, quaesumus; devotiónis suae semper exémpla sectári, et assídua ejúsdem Crucis meditatióne muníri. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Szeptember 18: Kupertinói Szent József hitvalló.

Egy szegény ács fia volt s maga is kézműves csizmadia lett; de később belépett a ferencesek közé és pappá is szentelték. A misztikus élet rendkívüli jelenségei (extázis, a test felemelkedése különösen a szentmise közben stb.) kísérték szent életét. † 1663-ban, kemény megpróbáltatások után.

Bevonulásra. (Sirák 1, 14-15.)

Isten szeretete tisztes bölcseség: akiknek szeme előtt az megjelenik, örvendeznek látásán, és csodái megismerésén. (Zs. 83, 2.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek

Introitus. (Eccli. 1, 14-15.)

Dilléctio Dei honorábilis sapiéntia: quibus autem apparúerit in visu, díligunt eam in visióne, et in agnitióne magnálium suórum. (Ps. 83, 2.) Quam dilécta tabernácula

Ura! Sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki a föld fölé emelt egyszülött Fiadhoz akartál vonzani mindeneket: tedd meg kegyesen, hogy szeráfi hitvallódnak, Józsefnek érdemei és példája által minden földi kívánságon felülemelkedjünk s érdemesek legyünk eljutni ahhoz: Ki veled.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 13, 1-8.)

Testvérek: Szóljak bár az emberek vagy az angyalok nyelvén, ha szeretetem nincs, olyanná lettem, mint a zengő érc vagy a pengő cimbalom. És legyen bár prófétáló tehetségem és ismerjem bár az összes titkokat és minden tudományt és legyen bár oly teljes hitem, hogy a hegyeket áthelyezzem: ha szeretetem nincsen, semmi sem vagyok. És osszam el bár egész vagyonomat, a szegények táplálására és adjam bár át testemet úgy, hogy elégjek: ha szeretetem nincsen, semmit sem használ nekem. A szeretet türelmes, nyájas; a szeretet nem féltékeny, nem cselekszik rosszat, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örvend

tua, Dómine virtútum! concupíscit, et déficit ánima mea in átria Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui ad unigénitum Fílium tuum exaltátum a terra ómnia tráhere disposuísti: pérfice propítius; ut, méritis et exémplo seráphici Confessóris tui Joséphi, supra terrénas omnes cupiditátes eleváti, ad eum pervenire mereámur: Qui tecum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 13, 1-8.)

Fratres: Si linguis hóminum loquar, et Angelórum, caritátem autem non hábeam, factus sum velut aes sonans, aut cymbalum tínniens. Et si habúero prophetíam, et nóverim mystéria ómnia, et omnem sciéntiam: et si habúero omnem fidem, ita ut montes tránsferam, caritátem autem non habúero, nihil sum. Et si distribúero in cibos páuperum omnes facultátes meas, et si tradídero corpus meum, ita ut árdeam, caritátem autem non habúero, nihil mihi prodest. Cáritas pátiens est, benígna est: Cáritas non aemulátur, non agit pérperam, non inflátur, non est ambitiósa, non quaerit quae sua sunt, non irritátur, non cógitat malum, non gaudet super iniquitáte, congáudet autem veritáti: ómnia suf-

a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal, mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel. A szeretet soha meg nem szűnik, a próféták véget érnek, a nyelvek megszűnnek, a tudomány elenyészik.

fert, ómnia credit, ómnia sperat, ómnia sústinet. Cáritas numquam éxcidit: sive prophetíae evacuabúntur, sive linguae cessábunt, sive sciéntia destruétur.

Átvonulásra. (Zsolt. 20, 4-5.) Uram, eléje siettél boldogító áldással: fejére drágakőből koronát helyeztél. ℣. Életet kért tőled s te megadtad neki, hogy soká éljen, időtlen időkig.

Graduale. (Ps. 20, 4-5.) Dómine, praevenísti eum in benedictiónibus dulcédinis: posuísti in cápite ejus corónam de lápide pretióso. ℣. Vitam pétiit a te, et tribuísti ei longitúdinem diérum in saeculum, et in saeculum saeculi.

Alleluja, alleluja. ℣ (Sirák 11, 13.) Isten szeme kegyesen tekint reá és fölemeli alacsony helyzetéből és felmagasztalja fejét. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣.(Eccli 11, 13.) Oculus Dei respéxit illum in bono, et eréxit eum ab humilitáte ipsíus, et exaltávit caput ejus. Allelúja.

Szent evangélium: Loquebátur, 781. l.

Felajánlásra. (Zs. 34, 13.) Pedig én, amikor bántottak, szőrruhát öltöttem. Böjttel sanyargattam magamat s mellre hajtott fővel könyörögtem.

Offertorium. (Ps. 34, 13 Ego autem, cum mihi mo lésti essent, induébar cilício Humiliábam in jejúnio ánimam meam: et orátio mea in sinu meo convertétur.

Csendes imádság. A dícséret áldozati adományaitelhoztuk neked, Urunk, szenteid emlékezetére: általuk reménlünk szabadulást a jelen és jövendő bajoktól. A mi Urunk.

Secreta. Laudis tibi, Dómine, hóstias immolámus in tuórum commemoratióne Sanctórum: quibus nos et praeséntibus éxui malis confídimus, et futúris. Per Dóminum.

Áldozásra. (Zs. 68, 30-31.) Én szegény vagyok és szenvedek; fölemel, Isten, a te segítséged. Az Isten nevét énekszóval áldom, és őt hálával magasztalom.

Communio. (Ps. 68, 30-31.) Ego sum pauper, et dolens: salus, tua, Deus, suscépit me. Laudábo nomen Dei cum cántico: et magnificábo eum in laude.

Áldozás utáni imádság. A mennyei eledeltől és italtól megújulva, Istenünk, alázatosan kérünk: hogy akinek emlékezetére magunkhoz vettük, annak imádságában oltalmat találjunk. A mi Urunk.

Postcommunio. Refécti cibo potúque caelésti, Deus noster, te súpplices exorámus: ut, in cujus haec commemoratióne percépimus, ejus muniámur et précibus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szeptember 19: Szent Januárius püspök és társai vértanuk.

Hat társával együtt 305 körül lefejezték. Vérének ereklyéit ampullában őrzik a nápolyi dómban és évenként különösen a mai napon, ezek újra folyékonnyá változnak. Ez Szent Januáriusnak ma is évenként megújuló csodája.

Szentmise: Salus autem, 1271. l., a Sedénte Jesu kezdetű (1275. l.) evangéliumi szakasszal.

Szeptember 20: Szent Euszták és társai vértanuk.

Kiváló római katona és hadvezér volt, de diadala után nem akart a pogány isteneknek áldozni, ezért családjával együtt az oroszlánok elé dobták, 118-ban.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Máté apostol ünnepének vigiliáját.

Szentmise: Sapiéntiam, 1269. l.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés a vigiliáról, 1245. l.)

Utolsó evangélium:

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (5, 27-32.)

Az időben: Láta Jézus egy Lévi nevű vámost a vámnál ülni és mondá neki: Kövess engem. És elhagyván mindent, fölkelvén, követé őt. És Lévi nagy lakomát készíte neki házában s nagy sereg vámos és más üle velük az asztalnál. És zúgolódának farizeusaik és írástudóik, mondván az ő tanítványainak: Miért esztek és isztok a vámosokkal és

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (5, 27-32.)

In illo témpore: Vidit Jesus publicánum nómine Levi, sedéntem ad telónium, et ait illi: Séquere me. Et relíctis ómnibus, surgens secútus est eum. Et fecit ei convívium magnum Levi in domo sua: et erat turba multa publicanórum, et aliórum, qui cum illis erant discumbéntes. Et murmurábant pharisaei, et scribae eórum, dicéntes ad discípulos ejus: Quare

bűnösökkel? Felelvén Jézus, mondá nekik: Nincs szükségük orvosra az egészségeseknek, hanem a betegeknek; nem jöttem híni az igazakat, hanem a bűnösöket bűnbánatra.

cumpublicánis, et peccatóribus manducátis et bíbitis? Et respóndens Jesus, dixit ad illos: Non egent qui sani sunt médico, sed qui male habent. Non veni vocáre justos, sed peccatóres ad poeniténtiam.

(Mondhatjuk azonban a vigiliáról szóló szentmisét is, 1245. l. a fenti evangéliumi szakasszal.)

Szeptember 21: Szent Máté apostol és evangélista.

Lévinek is hívták. Vámos volt s Krisztus hívó szavára apostol lett. Ő írta az első evangéliumot. A hagyomány szerint vértanuságot szenvedett Aethiopiában.

Bevonulásra. (Zs. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája és igazságot szól nyelve, szívében van Istenének törvénye. (Zs. u. a. 1.) Ne irígykedjél az elvetemültekre, ne féltékenykedjél a gonosztevőkre. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Szent Máté apostol és evangélista könyörgései segítsenek minket, Urunk, hogy amit mi el nem nyerhetnénk, azt az ő közbenjárására megkaphassuk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium: lex Dei ejus in corde ipsíus. (Ps. ibid., 1.) Noli aemulári in malignántibus: neque zeláveris faciéntes iniquitátem. ℣. Glória Patri.

Orátio. Beáti Apóstoli et Evangelístae Matthaei, Dómine, précibus adjuvémur: ut, quod possibílitas nostra non óbtinet, ejus nobis intercessióne donétur. Per Dóminum.

Szentlecke: Similitúdo vultus, 940. l.

Átvonulásra. (Zsolt. 111, 1-2.) Boldog az az ember, ki az Urat féli és parancsaiban nagy tetszését leli. ℣. Hatalmas lesz a földön ivadéka, az igazak nemzedéke áldott leszen.

Alleluja, alleluja. ℣. Téged, Uram, az apostolok dicsőséges kara dicsér. Alleluja.

Graduale. (Ps. 111, 1-2.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. ℣. Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedicétur.

Allelúja, allelúja. ℣. Te gloriósus Apostolórum chorus laudat, Dómine. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (9, 9-13.)

Az időben: Jézus láta egy Máté nevű embert a vámnál ülni. És mondá neki: Kövess engem! És fölkelvén, követé őt. És történt, hogy amint asztalhoz ült a házban, íme, sok vámos és bűnös jövén, letelepedének Jézussal és tanítványaival együtt. Látván ezt a farizeusok, mondák az ő tanítványainak: Miért eszik mesteretek a vámosokkal és bűnösökkel? Jézus pedig hallván ezt, mondá: Nem szükséges az orvos az egészségeseknek, hanem a betegeknek. Elmenvén pedig, tanuljátok meg, mit tesz az: Irgalmasságot akarok és nem áldozatot. Mert nem jöttem az igazakat hívni, hanem a bűnösöket.

Felajánlásra. (Zs. 20, 4 és 5.) Fejére, Uram, drágakőből koronát helyeztél, éltet kért tőled, s te megadtad neki, alleluja.

Csendes imádság. Szent Máté apostol és evangélista könyörgése, kérünk, Urunk, ajánlja neked Egyházadnak adományait, akinek fölséges tanítása oktatja az Egyházat. A mi Urunk.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (9, 9-13.)

In illo témpore: Vidit Jesus hóminem sedéntem in telónio, Matthaeum nómine. Et ait illi: Séquere me. Et surgens, secútus est eum. Et factum est, discumbénte eo in domo, ecce multi publicáni, et peccatóres veniéntes, discumbébant cum Jesu, et discípulis ejus. Et vidéntes pharisaei, dicébant discípulis ejus: Quare cum publicánis, et peccatóribus mandúcat Magíster vester? At Jesus áudiens, ait: Non est opus valéntibus médicus, sed male habéntibus. Eúntes autem díscite quid est: Misericórdiam volo, et non sacrifícium. Non enim veni vocáre justos, sed peccatóres.

Offertorium. (Ps. 20, 4-5.) Posuísti, Dómine, in cápite ejus corónam de lápide pretióso: vitam pétiit a te et tribuísti ei, allelúja.

Secreta. Supplicatiónibus beáti Matthaei Apóstoli et Evangelístae, quaesumus, Dómine, Ecclésiae tuae commendétur oblátio: cujus magnífici praedicatiónibus erudítur. Per Dóminum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Zs. 20, 6.) Segítséged folytán nagy az ő dicsősége; dicsőséggel és

Communio. (Ps. 20, 6. Magna est glória ejus in salutári tuo: glóriam et mag-

nagy ékességgel ruháztad fel őt, Uram.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve ezt a szentséget, Urunk, Szent Máté apostolod és evangélistád közbenjárására, kérünk, hogy amit az ő tiszteletére bemutattunk, nekünk üdvünkre váljék. A mi.

num decórem impónes super eum, Dómine.

Postcommunio. Percéptis, Dómine, sacraméntis, beáto Matthaeo Apóstolo tuo et Evangelísta interveniénte, deprecámur: ut, quae pro ejus celebráta sunt glória, nobis proficiant ad medélam. Per Dóminum.

Szeptember 22: Villanovai Szent Tamás püspök és hitvalló.

Ágostonrendi remetéből lett Valencia érseke és udvari szónok. Mindenét a szegényeknek adta. Halálos ágyán (és az ágy sem volt a sajátja) ajándékozta el utolsó pénzdarabját és így halt meg, 1553-ban.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Móric és vértanutársai emlékezetét. Katolikus legionáriusok voltak és mert nem akartak a pogány bálványoknak áldozni, a róluk elnevezett svájci városban megtizedelték őket 303-ban.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Tamás püspököt a szegények iránti kiváló irgalmasság erényével ékesítetted: kérünk, hogy közbenjárására áraszd kegyesen mindazokra, akik hozzád könyörögnek, irgalmad gazdagságát. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Thomam Pontíficem insígnis in pauperes misericórdiae virtúte decorásti: quaesumus; ut, ejus intercessióne, in omnes, qui te deprecántur, divítias misericórdiae tuae benígnus effúndas. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Móric és társai vértanukról.

Add, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent Móric és társai vértanuid ünnepe minket megörvendeztessen: hogy kiknek pártfogásában bízunk, azok születése napján mi is dicsőségben lehessünk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Szent Tamás hitvallód és püspököd évenkinti ünnepe, ké-

Annue, quaesumus, omnípotens Deus: ut sanctórum Mártyrum tuórum Maurítii et Sociórum ejus nos laetificet festíva solémnitas; ut, quorum suffrágiis nítimur, eórum natalítiis gloriémur. Per Dóminum.

Secreta. Sancti Thomae Confessóris tui atque Pontíficis, quaesumus, Dó-

rünk, Urunk, tegyen minket kegyességed előtt elfogadottá: hogy a jámbor engesztelés e szolgálata által, őt a boldog jutalomban részesítse, nekünk pedig kegyelmed ajándékait megszerezze. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten, mindörökön örökké.

mine, ánnua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut, per haec piae placatiónis offícia, et illum beáta retribútio comitétur, et nobis grátiae tuae dona conciliet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Tekints le, kérünk, Urunk, az adományokra, melyeket Szent Móric és társai vértanuid emlékezetére elhoztunk: és add, hogy akiknek tisztelete miatt kedvesek előtted, azoknak közbenjárására örök javunkra váljanak. A mi Urunk.

Réspice, quaesumus, Dómine, múnera, quae in sanctórum Mártyrum tuórum Maurítii et Sociórum ejus commemoratióne deférimus: et praesta; ut, quorum honóre sunt grata, eórum nobis fiant intercessióne perpétua. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója: add, hogy Szent Tamás hitvallód és püspököd könyörgései által, akinek tiszteletreméltó ünnepét megültük, a bocsánatot elnyerjük. A mi Urunk.

Postcommunio. Deus, fidélium remunerátor animárum: praesta; ut beáti Thomae Confessóris tui atque Pontifícis, cujus veneránda celebrámus festivitátem, précibus indulgéntiam consequámur. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

A mennyei szentségektől és örömöktől megújulva, alázatosan kérünk, Urunk, hogy akiknek diadalát dicsekedve üljük, azoknak a segítsége oltalmazzon minket. A mi Urunk.

Caeléstibus refécti sacraméntis et gáudiis: súpplices te rogámus, Dómine; ut, quorum gloriámur triúmphis, protegámur auxíliis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szeptember 23: Szent Linus pápa és vértanu.

Szent Péter első utóda volt a pápai székben; s mikor 79 körül vértanuhalált halt, az apostolfejedelem sírja mellé temették.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Tekla szűz és vértanu emlékezetét, akit Szent Pál térített meg és aki a haldoklók egyik pártfogója lett.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Tekláról:

Kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Tekla szűzed és vértanud születése napját üljük, egyrészt ennek az évenkinti ünnepnek örvendhessünk, másrészt az ily nagy hit példájából hasznot meríthessünk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten mindörökön örökké.

Da, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui beátae Theclae Vírginis et Mártyris tuae natalícia cólimus; et ánnua solemnitáte laetémur, et tantae fídei proficiámus exémplo. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

A 2. csendes imádság: Szent Tekláról:

Fogadd el, Urunk, az adományokat, amelyeket Szent Tekla szűz és vértanud ünnepén neked hozunk: az ő oltalmától remélve szabadulásunkat. A mi Urunk.

Súscipe, Dómine, múnera, quae in beátae Theclae Vírginis et Mártyris tuae solemnitáte deférimus: cujus nos confídimus patrocínio liberári. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Tekláról:

Segítsenek meg minket a magunkhoz vett misztériumok, Urunk: és Szent Tekla szűzed és vértanud közbenjárására örvendeztessenek meg minket szüntelenül oltalmukkal. A mi Urunk.

Auxiliéntur nobis, Dómine, sumpta mystéria: et, intercedénte beáta Thecla Vírgine et Mártyre tua, sempitérna fáciant protectióne gaudére. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Szeptember 24: Fogolykiváltó Boldogasszony (Maria de Mercede)

A nolascoi Szent Péter és pennaforti Szent Rajmund által alapított mercedarius rend védőasszonyának ünnepe. A rend arra törekedett, hogy a szaracénok fogságába esett kereszténye-ket kiváltsa.

Szentmise: Salve, 1325. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Fiad dicsőséges Anyja által Egyházadat, Krisztus híveinek a pogányok hatalmából való kiszabadítására, kegyesen új renddel gazdagítottad: add, kérünk, hogy akit e kiváló mű szerzőjeként jámbor módon tisztelünk, annak érdemei és közbenjárása által minden bűntől és a sátán fogságából megszabaduljunk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Orátio. Deus, qui per gloriosíssimam Fílii tui Matrem, ad liberándos Christi fidéles a potestáte paganórum, nova Ecclésiam tuam prole amplificáre dignátus es: praesta, quaesumus; ut, quam pie venerámur tanti óperis institutrícem, ejus páriter méritis et intercessióne, a peccátis ómnibus et captivitáte daemonis liberémur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

Prefáció a Boldogságos Szűzről, 566. l.

Szeptember 26: Szent Ciprián és Jusztina szűz vértanuk.

Ciprián pogány varázsló volt és mikor Jusztinát nem sikerült eltántorítania, maga is keresztény lett. Együtt szenvedtek vértanuságot 304 körül, Nikomédiában.

Szentmise: Salus autem, 1271. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Erősítsen minket, Urunk, szüntelenül Szent Ciprián és Jusztina vértanuid segítsége; hiszen te nem szűnsz meg kegyesen tekinteni azokra, akiket ilyen segítségben engedsz részesülni. A mi.

Orátio. Beatórum Mártyrum Cypriáni et Justínae nos, Dómine, fóveant continuáta praesídia: quia non désinis propítius intuéri, quos tálibus auxíliis concéderis adjuvári. Per Dóminum.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait: legyenek kedvesek előtted szenteid tiszteletére és irgalmadból, mint üdvözítő adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent Ciprián és Jusztina vértanuid közbenjárására, hogy amit ajkunkkal veszünk, tiszta lélekkel fogadjuk magunkhoz. A mi.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, nostrae devotiónis offérimus: quae et pro tuórum tibi grata sint honóre justórum, et nobis salutária, te miseránte, reddántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, Dómine: intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Cypriáno et Justína; ut, quod ore contíngimus, pura mente capiámus. Per Dóminum nostrum.

Szeptember 27: Szent Kozma és Damján vértanuk.

Arábiából származó ikertestvérek. Amerre jártak, ingyen gyógyították a betegeket és közben a keresztény hitet terjesztették. Ezért azután 303-ban Ciliciában lefejezték őket.

Bevonulásra. (Sirák 44, 15, 14.)

Népek emlegetik a szentek bölcseségét és dícséretüket hirdeti a gyülekezet; nevük pedig él örökön örökké. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjetek igazak, az Úrnak; a jámborokhoz illik a dícséret. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Kozma és Damján vértanuid születésnapját ünnepeljük, közbenjárásukra minden fenyegető veszedelemtől megmeneküljünk. A mi Urunk.

Introitus. (Eccli. 44, 15 et 14.)

Sapiéntiam sanctórum narrent pópuli, et laudes eórum núntiet ecclésia: nómina autem eórum vivent in saeculum saeculi. (Ps. 32, 1.) Exsultáte, justi, in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui sanctórum Mártyrum tuórum Cosmae et Damiáni natalícia cólimus, a cunctis malis imminéntibus, eórum intercessiónibus, liberémur. Per Dóminum.

Szentlecke: Justi autem, 1269. l.

Átvonulásra. (Zs. 33, 18-19.) Kiáltanak az igazak,

Graduale. (Ps. 33, 18-19.) Clamavérunt justi, et Dó-

őket az Úr meghallgatja és minden szorongatásukból kiszabadítja. ℣. Közel van az Úr a megtört szívűekhez; és megmenti az alázatos lelkűeket.

Alleluja, alleluja. ℣. Ez az igazi testvériség, amely legyőzi a világ gonoszságait, követi Krisztust és a mennyei ország dicsőségét bírja. Alleluja.

minus exaudívit eos: et ex ómnibus tribulatiónibus eórum liberávit eos. ℣. Juxta est Dóminus his, qui tribuláto sunt corde: et húmiles spíritu salvábit.

Allelúja, allelúja. ℣. Haec est vera fratérnitas, quae vicit mundi crímina: Christum secúta est, ínclyta tenens regna caeléstia. Allelúja.

Szent evangélium: Descéndens Jesus, 1270. I.

Felajánlásra. (Zs. 5, 12-13.) Dicsekedjenek mindazok benned, kik szeretik nevedet, mert te, Uram, az igazat megáldod; Uram, pajzsként borítod reánk jóakaratodat.

Csendes imádság. Szentjeid kegyes imádsága ne hagyjon el minket, Urunk, és egyrészt ajánlja előtted adományainkat, másrészt szerezze meg számunkra mindenkor bocsánatodat. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 78, 2, 11.) Odavetették, Uram, szolgáid holttestét eledelül az ég madarainak, szentjeid húsát a föld vadainak; tartsd meg karod erejével a halálra szántakat.

Áldozás utáni imádság. Védelmezze meg népedet, kérünk, Urunk, egyrészt a mennyei lakomában való részesülés, melyet nekünk engedtél, másrészt pedig szenteid együttes közbenjárása. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 5, 12-13.) Gloriabúntur in te omnes, qui díligunt nomen tuum: quóniam tu, Dómine, benedíces justo: Dómine, ut scuto bonae voluntátis tuae coronásti nos.

Secreta. Sanctórum tuórum nobis, Dómine, pia non desit orátio: quae et múnera nostra concíliet, et tuam nobis indulgéntiam semper obtíneat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Communio. (Ps. 78, 2 et 11.) Posuérunt mortália servórum tuórum, Dómine, escas volatílibus caeli, carnes sanctórum tuórum béstiis terrae: secúndum magnitúdinem bráchii tui pósside fílios morte punitórum.

Postcommunio. Prótegat, quaesumus, Dómine, pópulum tuum et participátio caeléstis indúlta convívii, et deprecátio colláta Sanctórum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum.

Szeptember 28: Szent Vencel herceg és vértanu.

Cseh herceg volt és a pogány csehek közt terjesztette Krisztus hitét, ezért a templomban ölték meg őt, 935-ben.

Szentmise: In virtúte, 1258. I., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Vencelt a vértanuság pálmája által a földi fejedelemségből a mennyei dicsőségbe helyezted át: imádságára őrizz meg minket minden bajtól s add, hogy egykor társaságának örvendhessünk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Venceslàum per martyrii palmam a terréno princípátu ad caeléstem glóriam transtulísti: ejus précibus nos ab omni adversitáte custódi; et ejúsdem tríbue gaudére consórtio. Per Dóminum.

Szeptember 29: Szent Mihály arkangyal ünnepe.

1. A Mihály név azt jelenti: «Ki olyan, mint Isten?» — és jelezni akarja azt az Isten dicsőítésére szolgáló törekvést, amit Szent Mihály arkangyal ismételten tanusított. A liturgia szerint «a mennyei hadsereg fejedelme, akit minden angyal tisztel». A Lucifferrel való győzelmes küzdelme és annak következményei (Jel. 12, 7) miatt őt tekintik Krisztus szent embersége különös védelmezőjének és a legszentebb Oltáriszentség őrzőjének. A liturgia erre mutat rá, amikor az ünnepélyes nagymisében tömjénáldáskor a pap így imádkozik: «Szent Mihály arkangyal könyörgésére áldja meg az Úr ezen tömjénszemeket», amelyek itt a tűzben elégve, Krisztus áldozatát és szentségének illatát jelképezik. A liturgiamagyarázók közül többen azt mondják, hogy az is Szent Mihály arkangyalnak szól, amidőn a pap az átváltozás után mélyen meghajolva, így imádkozik: «Mindenható Isten, engedd, hogy e szent áldozatokat szent angyalod kezével oltárodra vigye fel isteni Fölséged színe elé». Szent Mihály arkangyal másodszor úgy ismeretes, mint a hivő nép védelmezője a pokol hatalma ellen. Az ünnepi szertartás szövegében ezért ez áll: «Szent Mihály arkangyal, jöjj az Isten népének segítségére!» Sőt a csendes szentmisék utáni imádságban is az Egyház úgy szólítja őt, mint a keresztény nép védelmezőjét, a pokolbeli lelkek hatalmassága ellen. Harmadszor Szent Mihály arkangyalt az ördöggel való győzelmes küzdelme miatt, melyet Mózes testéért vívott (Judás 9. v.), az angyalhadak vezérének is nevezik, aki a haldoklókat a gonosz szellemek támadásaitól védi és a lelkeket az égi paradicsomba vezeti. Ezért szentelik nagy szeretettel az ő tiszteletére a temetőkápolnákat és ezért áll ott a képe sokszor a sírköveken és a temetők bejárata fölött. A keresztény művészet

fegyverzetben is szívesen ábrázolja, amint kivont karddal a pokoli sárkányt lábával széttaposa, vagy úgy, mint az igazság angyalát a mérleggel, amelyen a lelkeket méri. Mint ilyent említik őt a Confiteor-ban, a közgyónásban is. A gyászmisében a felajánlásnál így imádkozik a pap: «A zászlótartó Szent Mihály vezesse a lelkeket a szent világosságba». A haldoklókért mondott egyházi imában *(Commendatio animae)* így imádkozik az Egyház: «Vegye fel az elhaltat Szent Mihály arkangyal, aki méltó volt rá, hogy a mennybéli seregek élén álljon».

2. Mindezekből érthető, hogy ezt az égi fejedelmet az Egyházban már a legrégibb idő óta nagyrabecsülték és hogy neki templomokat, kápolnákat, oltárokat szenteltek, hogy kolostorok, szerzetesrendek és vallásos társaságok magukat az ő védelme alá helyezték. Az Egyház két ünnepet ül a szent arkangyal tiszteletére. Május 8-án Szent Mihály arkangyal megjelenésének ünnepét Gargano hegyén, Apuliában (Alsó-Itália) 495-ben. És a főünnepet: Szent Mihály arkangyal templomának felszentelését, *Dedicatio sancti Michaelis Archangeli*, szeptember 29-én. Mindkét Mihály-ünnep gyűjtőünnep és egyben valamennyi angyal tiszteletére szolgál, amint ez az ünnepi imádságban és az ünnepi szertartás más szövegeiben kifejezésre jut. Ezért az ünnep — legalábbis eredetében — nemcsak egy templomszentelésre vonatkozik, hanem inkább az angyaloknak az Isten dicsőtésére és a mi lelkünk üdvére való felszentelését ünnepli. Tartalma tehát inkább az: amit a későbbi őrangyal-ünnep jelent és így a nagy mennyei fejedelem a liturgiában az egész angyalvilágot képviseli.

3. A kereszténység őskora Szent Mihálynak még két csodálatos jelenését tartotta tiszteletben. Az egyik a pestis elhárítása végett tartott könyörgő-processzióban történt. Ekkor Nagy Szent Gergely pápa Hadrián mausoleuma fölött (épült 134-ben Kr. u.) látta Szent Mihály arkangyalt, amint a megbékülés jeléül kardját hüvelyébe dugja. VIII. Bonifác ennek emlékére sírja fölé kápolnát emeltetett e fölirattal: «S. Angelus inter nubes usque ad coelos» = «A szent angyal az égig érő felhők közt». Ez a mausoleum ma «Angyalvár» néven ismeretes és csúcsán ma is Szent Mihály arkangyal érczobor áll. Az angyalnak egy másik csodajelenését tiszteli Franciaország a VIII. századból «St. Michel» hegyén, egy alig megközelíthető sziklacsúcson, Rouen mellett, a tengerben, ahol egy gyönyörű bencés-apátság és egy nagyon látogatott búcsújáróhely alakult. Szent Mihály vallásos társulat is alakult 1680-ban Bécsben, a Szentatya támogatására és különösen Ausztriában terjedt el.

Bevonulásra. (Zs. 102, 20.)

Áldjátok az Urat, angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hang-

Introitus. (Ps. 102, 20.)

Benedícite Dóminum, omnes Angeli ejus: poténtes virtúte, qui fácitis verbum ejus, ad audiéndam vocem sermónum

ját. (Zs. 102, 1.) Áldjad, lelkem, az Urat, s egész bensőm az ő szent nevét. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki csodálatos rendben kiosztod az angyalok és az emberek szolgálatát, engedd meg kegyesen, hogy akik mindenkor neked szolgálnak a mennyben, azok védjék életünket a földön. A mi Urunk.

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből. (1, 1-5.)

Ama napokban: Isten kinyilatkoztatta, aminek csakhamar meg kell történnie; angyala által küldvén azt szolgájának, Jánosnak, ki tanuságot tett az Isten igéje mellett és Jézus Krisztus tanubizonysága mellett, mindarról, amit látott. Boldog az, aki olvassa és aki hallja ennek a jövendölésnek igéit, és megtartja mindazt, ami abban meg van írva; mert az idő közel van! János a hét egyháznak, mely Ásiában van. Kegyelem nektek és békeség attól, aki van és aki volt és aki eljövendő; és a hét szellemtől, kik az ő trónja előtt vannak; és Jézus Krisztustól, ki hűséges tanu, elsőszülötte a halottaknak és fejedelme a föld királyainak; ki szeretett minket és megmosott bennünket bűneinktől a saját vére által.

ejus. (Ps. 102., 1.) Bénedic, ánima mea, Dómino: et ómnia, quae intra me sunt, nómini sancto ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui, miro órdine, Angelórum ministéria hominúmque dispénsas: concéde propítius; ut, a quibus tibi ministrántibus in caelo semper assístitur, ab his in terra vita nostra muniátur. Per Dóminum.

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (1,1-5.)

In diébus illis: Significávit Deus quae opórtet fieri cito, mittens per Angelum suum servo suo Joánni, qui testimónium perhíbuit verbo Dei, et testimónium Jesu Christi, quaecúmque vidit. Beátus qui legit, et audit verba prophetíae hujus: et servat ea, quae in ea scripta sunt: tempus enim prope est. Joánnes septem eccléssiis, quae sunt in Asia. Grátia vobis, et pax ab eo, qui est, et qui erat, et qui ventúrus est: et a septem spirítibus, qui in conspéctu throni ejus sunt: et a Jesu Christo, qui est testis fidélis, primogénitus mortuórum, et princeps regum terrae, qui diléxit nos, et lavit nos a peccátis nostris in sánguine suo.

Átvonulásra. (Zs. 102, 20, 1.) Áldjátok az Urat, angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát. ℣. Áldjad lelkem, az Urat s egész bensőm az ő szent nevét.

Alleluja, alleluja. ℣. Szent Mihály főangyal, őrizz meg minket a küzdelemben, hogy a remegést keltő ítéleten el ne vesszünk. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (18, 1-10.)

Az időben: Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: Ugyan ki nagyobb a mennyek országában? És magához híván Jézus egy kisdedet, közéjük állítá és mondá: Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok és nem lesztek, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded, az nagyobb a mennyek országában. És aki befogad egy ilyen kisdedet az én nevemben, engem fogad be. Aki pedig megbotránkoztat egyet e kicsinyek közül, kik énbennem hisznek, jobb volna annak, hogyha malomkövet kötnének nyakára és a tenger mélységébe merítenék. Jaj a világnak a botrányok miatt! Mert szükséges ugyan, hogy botrányok legyenek, mindazáltal

Graduale. (Ps. 102, 20 et 1.) Benedícite Dóminum, omnes Angeli ejus: poténtes vírtúte, qui fácitis verbum ejus. ℣. Bénedic, ánima mea, Dóminum, et ómnia interióra mea nomen sanctum ejus.

Allelúja, allelúja. ℣. Sancte Míchael Archángele, defénde nos in praelio: ut non pereámus in treméndo judício. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (18, 1-10.)

In illo témpore: Accessérunt discípuli ad Jesum, dicéntes: Quis, putas, major est in regno caelórum? Et ádvocans Jesus párvulum, státuit eum in médio eórum, et dixit: Amen dico vobis, nisi convérsi fuéritis, et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelórum. Quicúmque ergo humiliáverit se sicut párvulus iste, hic est major in regno caelórum. Et qui suscéperit unum párvulum talem in nómine meo, me súscipit. Qui autem scandalizáverit unum de pusíllis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendátur mola asinária in collo ejus, et demergátur in profúndum maris. Vae mundo a scándalis. Necésse est enim ut véniant scándala: verúmtamen vae hómini illi, per quem scándalum venit. Si autem ma-

jaj annak az embernek, ki által a botrány történik. Ha pedig kezed vagy lábad megbotránkoztat téged, vágd le azt és vesd el magadtól; jobb neked az életre bemenned bénán, vagy sántán, mint két kézzel, vagy két lábbal az örök tűzre vetetni. És ha szemed megbotránkoztat téged, vájd ki azt és vesd el magadtól; jobb neked egy szemmel az életre bemenned, mint két szemmel a gehenna tüzére vetetni. Vigyázzatok, hogy meg ne vessetek egyet a kicsinyek közül: mert mondom nektek, hogy azok angyalai az égben mindenkor

nus tua, vel pes tuus scandalízat te, abscíde eum, et prójice abs te: bonum tibi est ad vitam íngredi débilem, vel claudum, quam duas manus, vel duos pedes habéntem mitti in ignem aetérnum. Et si óculus tuus scandalízat te, érue eum, et prójice abs te: bonum tibi est cum uno óculo in vitam intráre, quam duos óculos habéntem mitti in gehénnam ignis. Vidéte ne contemnátis unum ex his pusíllis: dico enim vobis, quia Angeli eórum in caelis semper vident fáciem Patris mei, qui in caelis est. Credo.

látják Atyám orcáját, ki mennyekben vagyon. Credo.

Felajánlásra. (Jelen. 8, 3-4.) Megálla az angyal a templom oltára előtt, arany tömjénezővel a kezében, és sok jó illatszer adaték neki. És fölszálla a jó illatszerek füstje Isten színe elé, alleluja.

Offertorium. (Apoc. 8, 3 et 4.) Stetit Angelus juxta aram templi, habens thuríbulum áureum in manu sua, et data sunt ei incénsa multa: et ascéndit fumus arómatum in conspéctu Dei, allelúja.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, a dicséret adományait és alázatosan kérünk, hogy az angyal értünk közbenjáró könyörgésére egyrészt kiengesztelődötten fogadd el, másrészt engedd, hogy üdvösségünkre váljanak. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, laudis offérimus, suppliciter deprecántes: ut eásdem, angélico pro nobis interveniénte suffrágio, et placátus accípias, et ad salútem nostram provenire concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozásra. (Dán. 3, 58.) Úr összes angyalai, áldjátok az Urat; dicsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké.

Communio. (Dan. 3, 58.) Benedícite, omnes Angeli Dómini, Dóminum: hymnum dícite, et superexaltáte eum in saecula.

Áldozás utáni imádság. Szent Mihály főangyal közbenjárására támaszkodva: könyörögve kérünk téged, Urunk, hogy amit ajkunkkal megízleltünk, azt szívünkkel is felfoghassuk. A mi Urunk.

Postcommunio. Beáti Archángeli tui Michaélis intercessióne suffúlti: súpplices te, Dómine, deprecámur; ut quod ore proséquimur, contingámus et mente. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szeptember 30: Szent Jeromos áldozópap, hitvalló és egyháztanító.

Dalmát szülők gyermeke. Tanulmányait Rómában kezdte és kicsapongó élet után megtért és megkeresztelkedett. Keletre utazott, ahol pap lett. Végül Betlehemben telepedett le és ott remete, majd kolostor alapító lett. Itt fordította le a Szentírást. Fordítását Vulgata-nak, azaz «Elterjedt»-nek nevezik. Azt használja csekély kivétellel a misekönyv is. † 420-ban.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Egyházadnak Szent Jeromos hitvallódban a Szentírás magyarázásának legnagyobb tanítóját adni méltóztattál: add meg, kérünk, hogy érdemei által azt, amit szóval és tettel egyaránt tanított, segítségeddel megvalósíthassuk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Mennyei adományoddal add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy szabad szívvel szolgáljunk neked és hogy neked hozott ajándékaink Szent Jeromos hitvallód közbenjárására üdvünkre és dicsőségünkre szolgáljanak. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A mennyei táplálékkal betöltve, kérünk, Urunk, hogy

Orátio. Deus, qui Ecclésiae tuae in exponéndis sacris Scriptúris beátum Hierónymum Confessórem tuum, Doctórem máximum providére dignátus es: praesta, quaesumus; ut, ejus suffragántibus méritis, quod ore simul et ópere dócuit, te adjuvánte, exercére valeámus. Per Dóminum.

Secreta. Donis caeléstibus da nobis, quaesumus, Dómine, líbera tibi mente servíre: ut múnera quae deférimus, interveniénte beáto Hierónymo Confessóre tuo, et medélam nobis operéntur, et glóriam. Per Dóminum Jesum Christum.

Postcommunio. Replét-alimónia caelésti, quaesumus, Dómine: ut, interi

Szent Jeromos hitvallód közbenjárására irgalmad kegyelmét elnyerni méltók legyünk. A mi Urunk.

veniénte beáto Hierónymo Confessóre tuo, misericórdiae tuae grátiam cónsequi mereámur. Per Dóminum.

Október 1: Szent Remig püspök és hitvalló.

Rheimsi püspök; a frankok térítője, Chlodwig király megkeresztelője. † 535-ben.

Szentmise: Státuit, 1281. l.

Október 2: Szent Őrzőangyalok.

Az őrzőangyal ünnepe a hálás hódolat liturgiája Istennel szemben, aki maga küldi le szent angyalát hozzánk szolgálatunkra és védelmünkre. Egyúttal ennek az ünnepnek erősítenie és mélyítenie kell bennünk a szent őrzőangyalunk iránt az öntudatot és a hitet. És ezzel növelnie kell bennünk önmagunk és embertársaink lelkének megbecsülését is, hiszen, íme, Isten is egy tiszta szent angyal által őrizteti azt. — Az ünnep keletkezett Spanyolországban s onnan terjedt a XVI. században Franciaországba. II. Ferdinánd császár kérelmére engedélyezte V. Pál (1605—1621) a császári államokban, amelyekben mindig szeptember első vasárnapján, a többi templomokban X. Kelemen (1670—76) rendeletére október 2-án, Szent Mihály ünnepe után való első szabad napon ünnepelték. Ma X. Pius rendeletére, az összes nyugati egyházakban október 2-án ünnepelik meg. — Mindenkor és mindenütt tisztelettel gondoljunk szent őrzőangyalunk jelenlétére és semmiféle vétekkel meg ne szomorítsuk őt. Bizalommal hívjuk fel szószólásra Istennél és ajánljuk magunkat védelmébe. Benső intéseit és figyelmeztetéseit mindig készséggel kövessük.

Bevonulásra. (Zs. 102, 20.)

Áldjátok az Urat, angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hangját. (Zs. 102, 1.) Áldjad, lelkem, az Urat s egész bensőm szent nevét. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki irántunk való kimondhatatlan gondoskodásodból szent angyalaidat méltóztatol őrizetünkre küldeni, add meg

Introitus. (Ps. 102, 20.)

Benedícite Dóminum, omnes Angeli ejus: poténtes virtúte, qui fácitis verbum ejus, ad audiéndam vocem sermónum ejus. (Ps. ibid., 1.) Bénedic, ánima mea, Dómino: et ómnia, quae intra me sunt, nómini sancto ejus. ℣. Glória.

Orátio. Deus, qui ineffábili providéntia sanctos Angelos tuos ad nostram custódiam míttere dignáris: largíre supplícibus tuis; et

a hozzád folyamodóknak, hogy azoknak pártfogása szüntelen oltalmazza őket és egykor örökkétartó társaságuknak örvendhessenek. A mi Urunk.

Szentlecke Mózes II. könyvéből. (23, 20-23.)

Ezt mondja az Úristen: Íme, én elküldöm angyalomat, hogy előtted menjen s őrizzen az úton s bevigyen arra a helyre, amelyet neked szántam. Féld őt s hallgass a szavára s ne véld, hogy megvetheted; mert nem nézi el, ha vétkezel és az én nevem van benne. Ha hallgatsz a szavára és megteszed mindazt, amit mondok, akkor ellenségeleszek ellenségeidnek és szorongatni fogom szorongatóidat: és előtted megy angyalom.

Átvonulásra. (Zs. 90, 11-12.) Angyalainak parancsolt felőled Isten, hogy minden utadon őrizzenek. ℣. Kezükön hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 102, 21.) Áldjátok az Urat, seregei mind; szolgái, kik akaratát megteszitek. Alleluja.

Szent evangélium: Quis putas, 1164. l.

Felajánlásra. (Zsolt. 102, 20-21.) Áldjátok az Urat angyalai mind, szolgái, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hangját.

eórum semper protectióne defendi, et aetérna societáte gaudére. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat.

Léctio libri Exodi. (23, 20-23.)

Haec dicit Dóminus Deus: Ecce ego mittam Angelum meum, qui praecédat te, et custódiat in via, et introdúcat in locum, quem parávi. Obsérva eum, et audi vocem ejus, nec contemnéndum putes: quia non dimíttet cum peccáveris, et est nomen meum in illo. Quod si audíeris vocem ejus, et féceris ómnia, quae loquor, inimícus ero inimícis tuis, et affligam affligéntes te: praecedétque te Angelus meus.

Graduale. (Ps. 90, 11-12.) Angelis suis Deus mandávit de te, ut custódiant te in ómnibus viis tuis. ℣. In mánibus portábunt te, ne umquam offéndas ad lápidem pedem tuum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 102, 21.) Benedícite Dómino, omnes virtútes ejus: minístri ejus, qui fácitis voluntátem ejus. Allelúja.

Offertorium. (Ps. 102, 20 et 21.) Benedícite Dóminum, omnes Angeli ejus: minístri ejus, qui fácitis verbum ejus, ad audiéndam vocem sermónum ejus.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, e szent angyalaid tiszteletére bemutatott adományainkat és engedd kegyelmesen, hogy folytonos oltalmuk által a jelen veszedelemtől megszabaduljunk és így az örök életre eljuthassunk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Dán. 3, 58.- Az Úr minden angyalai, áld) játok az Urat; dícsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké.

Áldozás utáni imádság. Szent angyalaid ünnepét örömmel ünnepelve, résztvettünk, Urunk, az isteni misztériumokban és ez által kérünk, hogy pártfogásuk alatt az ellenség cseleitől mindig megmeneküljünk és minden viszontagság elviselésére megerősödjünk. A mi Urunk.

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera, quae pro sanctórum Angelórum tuórum veneratióne deférimus: et concéde propítius; ut, perpétuis eórum praesídiis, a praeséntibus periculis liberémur, et ad vítam perveniámus aetérnam. Per Dóminum.

Communio. (Dan. 3, 58.) Benedícite, omnes Angeli Dómini, Dóminum: hymnum dícite, et superexaltáte eum in saecula.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, divína mystéria, sanctórum Angelórum tuórum festivitáte laetántes: quaesumus; ut eórum protectióne ab hóstium júgiter liberémur insídiis, et contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Október 3: Kis Szent Teréz szűz.

Napjaink szentje a mennyből is rózsákat hullató Kis Szent Teréz; † 1897-ben és már 1925-ben szentté avatta az Egyház. Korunk gőgös embereit tanítja az Isten-gyermekség kisded ösvényére.

Bevonulásra. (Ének, 4, 8, 9.) Jöjj a Libanonról, mátkám, jöjj a Libanonról, jöjj, megsebezted szívemet, mátkám, húgom, megsebezted szívemet. (Zs. 112, 1.) Dícsérjétek az Urat, ti szolgák, dícsérjétek az Úr nevét. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Cant. 4, 8, 9.) Veni de Líbano, sponsa mea, veni de Líbano, veni: vulnerásti cor meum, soror mea sponsa, vulnerásti cor meum. (Ps. 112, 1.) Laudáte, púeri, Dóminum; laudáte nomen Dómini. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Könyörgés. Urunk, ki azt mondottad: Ha nem lesztek olyanok, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába; add meg nekünk, kérünk, hogy Szent Teréz szűz nyomait alázatos és egyszerű szívvel követhessük és így az örök jutalmat elnyerhessük: Ki élsz.

Szentlecke Izaiás prófétától. (66, 12-14.)

Ezeket mondja az Úr: Íme, én reá bocsátom a békét, mint folyamot, és mint megáradt patakot a a nemzetek dicsőségét, hogy azt szopjátok; keblen hordoznak majd és térden becéznek titeket. Mint akit anyja becéz, úgy vigasztallak meg én titeket és Jeruzsálemben vigasztalást leltek. Meglátjátok és örül majd szívetek és csontjaitok mint a fű sarjadoznak és ismeretessé lesz az Úr keze az ő szolgáin.

Átvonulásra. (Máté 11, 25.) Hálát adok neked, Atyám, mennynek és földnek Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcsektől és okosaktól, és kinyilatkoztattad a kisdedeknek. ℣. (Zs. 70, 5.) Te vagy Uram, ifjúkorom óta bizodalmam.

Alleluja, alleluja. ℣. (Sirák fia 39, 17-19.) Virultok, mint a patak mellé ültetett rózsa; édes leszen illatotok, mint a Libanoné, virágoztok, mint a liliom és illatot ontotok, és

Orátio. Dómine, qui dixísti: Nisi efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelórum: da nobis, quaésumus; ita sanctae Terésiae Vírginis in humilitáte et simplicitáte cordis vestígia sectári, ut praémia consequámur aetérna: Qui vivis.

Léctio Isaíae Prophétae. (66, 12-14.)

Haec dicit Dóminus: Ecce ego declinábo super eam quasi flúvium pacis, et quasi torréntem inundántem glóriam géntium, quam sugétis: ad úbera portabímini, et super génua blandiéntur vobis. Quómodo si cui mater blandiátur, ita ego consolábor vos, et in Jerúsalem consolabímini. Vidébitis, et gaudébit cor vestrum, et ossa vestra quasi herba germinábunt, et cognoscétur manus Dómini servis ejus.

Graduale. (Matth. 11, 25.) Confíteor tibi, Pater, Dómine caeli et terrae, quia abscondísti haec a sapiéntibus, et prudéntibus, et revelásti ea párvulis. ℣. (Ps. 70, 5.) Dómine, spes mea a juventúte mea.

Allelújа, allelújа. ℣. (Eccli. 39, 17-19.) Quasi rosa plantáta super rivos aquárum fructificáte: quasi Líbanus odórem suavitátis habéte: floréte flores quasi lílium, et

levéldíszbe öltöztök. Zengjetek dalt és áldjátok az Urat műveiért Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (18, 1-4.)

Az időben: Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: Ugyan ki nagyobb a mennyek országában? És magához híván Jézus egy kisdedet, közéjük állítá és mondá: Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok és nem lesztek mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded, az nagyobb a mennyek országában.

Felajánlásra. (Lukács 1, 46-49.) Magasztalja az én lelkem az Urat, és örvendez az én szívem megváltó Istenem felett; mert ránézett szolgálója kicsinységére: nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas.

Csendes imádság. Adományunkat, Urunk, kérünk, tegye kedvessé előtted Szent Teréz szűzednek szent könyörgése, hogy akinek tiszteletére ünnepélyesen bemutatjuk, annak érdemei által váljék elfogadottá. A mi Urunk.

Áldozásra. (Móz. V. 32, 10-12.) Felkarolta s oktatgatta és mint szemefényét óvta. Miként a sas tette, kiterjesztette szárnyait s feldate odórem, et frondéte in grátiam, et collaudáte cánticum, et benedícite Dóminum in opéribus suis. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaéum. (18, 1-4.)

In illo témpore: Accessérunt discípuli ad Jesum, dicéntes: Quis, putas, major est in regno caelórum? Et ádvocans Jesus párvulum, státuit eum in médio eórum, et dixit: Amen dico vobis, nisi convérsi fuéritis, et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum caelórum. Quicúmque ergo humiliáverit se sicut párvulus iste, hic est major in regno caelórum.

Offertorium. (Luc. 1, 46-49.) Magníficat ánima mea Dóminum: et exsultávit spíritus meus in Deo salutári meo: quia respéxit humilitátem ancíllae suae: fecit mihi magna qui potens est.

Secreta. Sacrifícium nostrum tibi, Dómine, quaésumus, sanctae Terésiae Vírginis tuae precátio sancta concíliet: ut in cujus honóre solémniter exhibétur, ejus méritis efficiátur accéptum. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Moz. V. 32, 10-12.) Circumdúxit eam, et docuit: et custodívit quasi pupíllam óculi sui. Sicut áquila expándit alas suas, et

kapta s tulajdon szárnyain hordozta. Egyedül az Úr vezette.

Áldozás utáni imádság. A mennyei misztérium gyujtsa fel bennünk, Urunk, azt a tüzet, mellyel Szent Teréz szüzed magát felajánlotta neked a szeretet áldozatául az emberekért. A mi.

assúmpsit eam, atque portávit in húmeris suis. Dóminus solus dux ejus fuit.

Postcommunio. Illo nos, Dómine, amóris igne caeléste mystérium inflámmet: quo sancta Terésia Virgo tua se tibi pro homínibus caritátis víctimam devóvit. Per Dóminum.

Október 4: Assziszi Szent Ferenc hitvalló.

A ferences rend alapítója; a szegénység alázatos szerelmese, az egyházi élet nagy reformátora; † 1226-ban.

Bevonulásra. (Gal. 6, 14.)

Tőlem azonban távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak keresztjében, ki által a világ megfeszíttetett nekem, és én a világnak. (Zs. 141, 2.) Szavammal az Úrhoz kiáltok, szavammal az Úrhoz könyörgök. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Egyházadat Szent Ferenc érdemei által új nemzedék keletkezésével gazdagítottad; add meg nekünk, hogy őt követve, a földieket megvessük és a mennyei adományokban részesülve, mindenkor örvendezzünk. A mi.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a Galatákhoz írt leveléből. (6, 14-18.)

Testvérek: Tőlem azonban távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunknak, Jézus Krisztus-

Introitus. (Gal. 6, 14.)

Mihi autem absit gloriári, nisi in Cruce Dómini nostri Jesu Christi: per quem mihi mundus crucifíxus est, et ego mundo. (Ps. 141, 2.) Voce mea ad Dóminum clamávi: voce mea ad Dóminum deprecátus sum. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui Ecclésiam tuam, beáti Francísci méritis foetu novae prolis amplíficas: tríbue nobis; ex ejus imitatióne, terréna despícere, et caeléstium donórum semper participatióne gaudére. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Gálatas. (6, 14-18.)

Fratres: Mihi autem absit gloriári, nisi in cruce Dómini nostri Jesu Christi: per quem mihi mundus cru-

nak keresztjében, ki által a világ megfeszíttetett nekem, és én a világnak. Mert Krisztus Jézusban sem a körülmetélés nem ér semmit, sem a körülmetéletlenség, csak az új teremtmény. És mindazok, akik ezt a szabályt követik, békesség azokra és irgalom, és Istennek Izraeljére! Ezután senki se okozzon nekem kellemetlenséget, mert én az Úr Jézus jegyeit viselem testemen. A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme legyen lelketekkel, testvérek! Amen.

cifíxus est, et ego mundo. In Christo enim Jesu neque circumcísio áliquid valet, neque praepútium, sed nova creatúra. Et quicúmque hanc régulam secúti fúerint, pax super illos, et misericórdia, et super Israel Dei. De cétero nemo mihi moléstus sit: ego enim stígmata Dómini Jesu in córpore meo porto. Grátia Dómini nostri Jesu Christi cum spíritu vestro, fratres. Amen.

Átvonulásra. (Zsolt. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igazaknak szája, és igazságot szól nyelve. ℣. Szívében van Istenének törvénye és nem ingadozik lépése.

Alleluja, alleluja. ℣. A szegény és alázatos Ferenc gazdagon megy az égbe, mennyei énekek köszöntik. Alleluja.

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. ℣. Lex Dei ejus in corde ipsíus: et non supplantabúntur gressus ejus.

Allelúja, allelúja. ℣. Franciscus pauper et húmilis, caelum dives ingréditur, hymnis caeléstibus honorátur. Allelúja.

Szent evangélium: Confíteor tibi, 835. l.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem és felemelkedik szarva nevemben.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a neked hozott adományokat; és Szent Ferenc közbenjárására a bűn minden szennyétől tisztíts meg minket. A mi.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az úr háznépe fölé rendel, hogy búzát adjon nekik mérték szerint a maga idejében.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, dicáta sanctífica: et, intercedénte beáto Francísco, ab omni nos culpárum labe purífica. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidélis servus et prudens, quem constítuit dóminus super famíliam suam: ut det illis in témpore trítici mensúram.

Áldozás utáni imádság. Árassza el, kérünk, Urunk, a mennyei kegyelem, Egyházadat; amelyet Szent Ferenc hitvallód dicsőséges érdemei és példája által is ragyogóvá tettél. A mi.

Postcommunio. Ecclésiam tuam, quaesumus, Dómine, grátia caeléstis amplificet: quam beáti Francisci Confessóris tui illumináre voluísti gloriósis méritis, et exémplis. Per Dóminum.

Október 5: Szent Placidus és társai vértanuk.

Szent Benedek kedves tanítványa és a hagyomány szerint rendjének első vértanuvirága. Állítólag nővérével, Fláviával és 30 szerzetestársával 541 körül kalózok ölték meg.

Szentmise: Salus autem, 1271. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Placidus és társai vértanuid születésnapját áldozattal megülni megengedted: add meg nekünk, hogy az örök boldogságban társaságuknak örvendezhessünk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait, legyenek szenteid tiszteletére kedvesek előtted, és irgalmadból, mint üdvöthozó adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent Placidus és társai vértanuidnak közbenjárására, hogy amit ajkunkkal veszünk, azt tiszta lélekkel fogadjuk. A mi.

Orátio. Deus, qui nos concédis sanctórum Mártyrum tuórum Plácidi et Sociórum ejus natalícia cólere: da nobis in aetérna beatitúdine de eórum societáte gaudére. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, nostrae devotiónis offérimus: quae et pro tuórum tibi grata sint honóre justórum, et nobis salutária, te miseránte, reddántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, Dómine: intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Plácido et Sóciis ejus; ut, quod ore contíngimus, pura mente capiámus. Per Dóminum.

Október 6: Szent Brunó hitvalló.

Német nemes. Mint kanonok elvonul hat társával a Chartreuse melletti vadonba és így alapítja meg a kartauzi rendet. † 1101-ben, Kalábriában.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Brunó hitvallód közbenjárása, kérünk, Urunk, segítsen minket, hogy kik Fölségedet vétkeinkkel súlyosan megbántottuk, az ő érdemeiért és könyörgéseiért bűneink bocsánatát megkapjuk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik ezt a mennyei táplálékot magunkhoz vettük, Szent Brunó hitvallód közbenjárására minden bajtól védve legyünk. A mi Urunk.

Orátio. Sancti Brunónis Confessóris tui, quaesumus, Dómine, intercessiónibus adjuvémur: ut, qui majestátem tuam gráviter delinquéndo offéndimus, ejus méritis et précibus, nostrórum delictórum véniam consequámur. Per Dóminum.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, intercedénte beáto Brunóne Confessóre tuo per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum.

Október 7: A Szentolvasó Királynéja.

A törökök veszedelem idején kétszer is (1571-ben Lepantónál és 1716-ban Pétervárad nál) az olvasó imádsága segített a győzelem megszerzésében. Ezért rendelte el hálából XIII. Gergely pápa a mai ünnepet és XI. Kelemen kiterjesztette az egész Egyházra.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Márk pápa és hitvalló, továbbá Szent Sergius, Bacchus, Marcellus és Apulejus vértanuk emlékezetét. Szent Márk nyolc hónapig volt az egyház feje. Sergius és Bacchus római katonatisztek voltak és Diocletianus alatt 303-ban halálra korbácsolták őket. Marcellust és Apulejust Szent Péter térítette meg és majdnem vele egyszerre lettek vértanuk.

Bevonulásra.

Örvendjünk mindnyájan az Úrban, a boldogságos Szűz Mária tiszteletére ünnepet ülve, kinek ünnepén örvendeznek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség.

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honóre beátae Maríae Vírginis: de cujus solemnitáte gaudent Angeli, et collaúdant Fílium Dei. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, kinek Egyszülötte élete, halála és feltámadása által nekünk az örök élet jutalmát megszerezte, engedd, kérünk, hogy e titkokról a boldogságos Szűz Mária szent olvasója elmondásával megemlékezvén, utánozzuk, amit azok magukban foglalnak és elnyerjük, amit ígérnek. Ugyanazon a mi Urunk.

Orátio. Deus, cujus Unigénitus per vitam, mortem et resurrectiónem suam nobis salútis aetérnae praemia comparávit: concéde, quaesumus; ut, haec mystéria sacratíssimo beátae Maríae Vírginis Rosário recoléntes, et imitémur quod cóntinent, et quod promíttunt, assequámur. Per eúmdem Dóminum.

A 2. könyörgés [csak a csendes szentmisékben]: Szent Márkról: Si diligis kezdetű szentmise imádságával. 1248. I.

A 3. könyörgés [csak a csendes szentmisékben]: a szent vértanukról:

Szent Sergius, Bacchus, Marcellus és Apulejus vértanuid boldog érdemei kísérjenek minket, Urunk, s tegyék meg, hogy szüntelenül égjünk szeretetedtől. A mi Urunk.

Sanctórum Mártyrum tuórum nos, Dómine, Sérgii, Bacchi, Marcélli et Apuléji beáta mérita prosequántur: et tuo semper fáclant amóre fervéntes. Per Dóminum.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Péld. 8, 22-24, 32-35.)

Az Úr szerzett engem útjai elején, kezdetben, mielőtt bármit is alkotott; öröktől fogva rendelt engem, ős idők óta, még a föld előtt; nem voltak még tengerek, én már fogantattam, most pedig, gyermekeim, hallgassatok reám! Boldogok, kik megtartják utaimat! Hallgassátok az intést, legyetek bölcsek és el ne vessétek azt magatoktól! Boldog az az ember, ki hallgat reám, és ajtómnál virraszt naponta, és őrzi ajtóm félfáját; mert aki engem megtalál, életet talál, és üdvöt merít az Úrtól.

Léctio libri Sapiéntiae. (Prov. 8, 22-24 et 32-35.)

Dóminus possédit me in inítio viárum suárum, ántequam quidquam fáceret a princípio. Ab aetérno ordináta sum, et ex antíquis, ántequam terra fíeret. Nondum erant abyssi, et ego jam concépta eram. Nunc ergo, fílii, audíte me: Beáti, qui custódiunt vias meas. Audíte disciplínam, et estóte sapiéntes, et nolíte abjícere eam. Beátus homo, qui audit me, et qui vígilat ad fores meas quotídie, et obsérvat ad postes óstii mei. Qui me invénerit, invéniet vitam, et háuriet salútem a Dómino.

Átvonulásra. (Zs. 44, 5,11-12.) A hűségért, a szelidségért és az igazságért, s vezessen téged csodálatosan jobb kezed. ℣. Halljad, leányom, és figyelj és hajtsd ide füledet; ím a Király kívánja szépségedet.

Alleluja, alleluja. ℣. A dicsőséges Szűz Máriának ünnepe van, ki Ábrahám ivadéka, Juda nemzetségéből, Dávid híres törzséből való. Alleluja.

Graduale. (Ps. 44, 5, 11 et 12.) Propter veritátem, et mansuetúdinem, et justítiam: et dedúcet te mirabíliter déxtera tua. ℣. Audi, fília, et vide, et inclína aurem tuam: quia concupívit Rex spéciem tuam.

Allelúja, allelúja. ℣. Solémnitas gloriósae Vírginis Maríae ex sémine Abrahae, ortae de tribu Juda, clara ex stirpe David. Allelúja.

Szent evangélium: Missus est, 914. l.

Felajánlásra. (Sirák 24, 25; 39, 17.) Nálam vagyon az út és az igazság minden kegyelme, nálam az élet és az erény minden reménye: virulok, mint a patak mellé ültetett rózsa.

Csendes imádság. Add, kérünk, Urunk, hogy a neked felajánlott adományokkal együtt magunkat is átadjuk, s a szent olvasó titkai elmondása által úgy tisztuljunk Egyszülöttedet, szenvedését és dicsőségét, hogy ígéretére méltókká váljunk: Ki veled él.

Offertorium. (Eccli. 24, 25; 39, 17.) In me grátia omnis viae et veritátis, in me omnis spes vitae et virtútis: ego quasi rosa plantáta super rivos aquárum fructificávi.

Secreta. Fac nos, quaesumus, Dómine, his munéribus offeréndis convenienter aptári: et per sacratíssimi Rosárii mystéria sic vitam, passiónem et glóriam Unigéniti tui recólere; ut ejus digni promissiónibus efficiámur: Qui tecum vivit et regnat.

A 2. csendes imádság [csak a Márkról: csendes szentmisékben]: Szent 1250. l.

A 3. csendes imádság [csak a csendes szentmisékben]: a szent vértanukról:

Ez a bemutatandó áldozati adomány, kérünk, Urunk, szenteidnek méltó könyörgésére, engesztelje ki Fölségedet irántunk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Majestátem tuam nobis, Dómine, quaesumus, haec hóstia reddat immolánda placátam, tuórum digna postulatióne Sanctórum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció Szűz Máriáról 566. l.

Áldozásra. (Sirák 39, 19.) Virágoztok mint a liliom, illatot ontotok, és levéldíszbe öltöztök, zengjetek dalt és áldjátok az Urat műveiért.

Áldozás utáni imádság. Szentséges Anyádnak esedezése, kinek olvasója ünnepét üljük, kérünk, Urunk, gyámolítson minket, hogy mind az általunk ünnepelt titkok hathatóságát tapasztaljuk, mind a magunkhoz vett szentségek hatását elnyerjük: Ki élsz.

Communio. (Eccli. 39, 19.) Floréte flores quasi lílium, et date odórem, et frondéte in grátiam, collaudáte cánticum, et benedícite Dóminum in opéribus suis.

Postcommunio. Sanctíssimae Genitrícis tuae, cujus Rosárium celebrámus, quaesumus, Dómine, précibus adjuvémur: ut et mystériórum, quae cólimus, virtus percipiátur; et sacramentórum, quae súmpsimus, obtineátur efféctus: Qui vivis.

A 2. áldozás utáni imádság [csak a csendes szentmisékben]: Szent Márkról: 1251. l.

A 3. áldozás utáni imádság [csak csendes szentmisékben]: a szent vértanukról:

A szentségek, Urunk, amelyeket magunkhoz vettünk, erősítsenek meg minket: és Szent Sergius, Bacchus, Marcellus és Apulejus vértanuid közbenjárására a gonoszság minden támadása ellen mennyei vértezettel oltalmazzanak. A mi Urunk.

Sacraméntis, Dómine, muniámur accéptis: et sanctórum Mártyrum tuórum Sérgii, Bacchi, Marcélli et Apuléji intercessióne, contra omnes nequítias irruéntes, armis caeléstibus protegámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Október 8: Szent Birgitta özvegy.

Svéd királyi család sarja; rendalapító; sok misztikus kegyelemmel tüntette ki az Úr: látomásokban kapott kinyilatkoztatásai mélyértelmüek. Nagy szerepe volt, hogy V. Orbán pápa Avignonból visszatért Rómába. Itt halt meg Brigitta is, 1373-ban.

Szentmise: Cognóvi 1316. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Urunk Istenünk, ki Szent Birgittának egyszülött Fiad által a mennyei titkokat kinyilatkoztattad: az ő kegyes közbenjárására, add meg ne-

Orátio. Dómine Deus noster, qui beátae Birgíttae per Fílium tuum unigénitum secréta caeléstia revelásti: ipsíus pla intercessióne da nobis fámulis

künk, szolgáidnak, hogy amikor örök dicsőségedet kinyilatkoztatod, örvendezve ujjonghassunk. Ugyanazon.

tuis; in revelatióne sempitérnae glóriae tuae gaudére laetántes. Per eúmdem Dóminum.

Szentlecke: Viduas, 1319. l.

Október 9: Leonardi Szent János hitvalló,.

Huszonhat éves korában hívta meg az Isteni kegyelem a papságra. Különösen sokat tett a missziókért. Rómában halt meg 1607-ben.

Ugyanezen a napon ünnepli az Egyház Szent Dénes püspök, Rusztikus és Aladár vértanuk emlékezetét. Három Szent Dénest ismer az egyháztörténelem. Az első Szent Dénest a népek apostola térítette meg az areopagon mondott beszédével. Erről szól a szentlecke. — A második Páris első püspöke, aki Rusztikusszal és Aladárral vértanuságot szenvedett 285-ben. Róluk szól az ünnep. — A harmadik egy később, a IX. században élt mélyértelmű misztikus író, akit sokáig tévesen az első Dénessel azonosítottak. De ha nem is az apostolok korából való az írása, azért a misztikus irodalom egyik legnagyobb kincse.

Bevonulásra. (Sir. fia. 42, 15-16.)

Az Úr szava által lettek az ő alkotásai: miként a tündöklő nap beragyogja a mindenséget, úgy telik be az Úr dicsőségével az ő alkotása. (Zs. 95, 1.) Énekeljetek az Úrnak új éneket, énekeljetek az Úrnak országok mind! ℣. Dicsőség.

Introitus. (Eccli. 42, 15-16.)

In seermónibus Dómini ópera ejus: sol illúminans per ómnia respéxit, et glória Dómini plenum est opus ejus. (Ps. 95, 1.) Cantáte Dómino cánticum novum: cantáte Dómino, omnis terra. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, te Szent János hitvallódat csodálatosan kegyeskedtél felbuzdítani, hogy a pogányok közt a hitet terjessze és általa Egyházadban a hívek oktatására új családot gyüjtöttél: add meg szolgáidnak, hogy az ő intézményeiben úgy haladjanak előre,

Oratio. Deus, qui beátum Joánnem Confessórem tuum ad fidem in géntibus propagándam mirabíliter excitáre dignátus es, ac per eum in eruditióndis fidélibus novam in Ecclésia tua famíliam congregásti: da nobis fámulis tuis, ita ejus institútis proficere; ut

hogy az örök jutalmat elérjék. A mi Urunk.

praémia consequámur aetérna. Per Dóminum nostrum.

A 2. könyörgés a szent vértanukról:

Isten, ki a mai napon Szent Dénes vértanudat és püspöködet a szenvedésben a kitartás erényével megerősítetted s neki, dicsőségednek a pogányok között való hirdetésére, Rusztikust és Aladárt társul adtad: add meg nekünk, kérünk, hogy őket követve iránted való szeretetből a világ örömeit megvessük és semmiféle szenvedéstől se féljünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Deus, qui hodiérna die beátum Dionysium Mártyrem tuum atque Pontíficem, virtúte constántiae in passióne roborásti, quique illi, ad praedicándum géntibus glóriam tuam, Rústicum et Eleuthérium sociáre dignátus es: tríbue nobis, quaesumus; eórum imitatióne, pro amóre tuo próspera mundi despícere, et nulla ejus advérsa formidáre Per Dóminum nostrum Jésum Christum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 4, 1-6. és 15-18.)

Léctio Epistolae beáti Pauli Apostoli ad Corinthios. (2 Cor. 4, 1-6 et 15-18.)

Testvérek: Minthogy tehát ilyen szolgálatunk van, aminthogy irgalmasságot nyertünk, nem csüggedünk el, hanem lemondunk a gyalázatos alattomosságról, nem járván álnokságban és nem hamisítván meg az Isten igéjét; hanem az igazság hirdetésével ajánlván magunkat minden ember lelkiismeretének Isten előtt. Ha a mi evangéliumunk mégis el van takarva, azok előtt van eltakarva, akik elvesznek; akikben e világ istene megvakította a hitetlen értelmet, hogy ne ragyogjon számukra az evangélium fénye Krisztus

Fratres: Habéntes administratiónem juxta quod misericórdiam consecúti sumus, non defícimus, sed abdicámus occúlta dedécoris, non ambulántes in astútia, neque adulterántes verbum Dei, sed in manifestatióne veritátis commendántes nosmetípsos ad omnem conscientiam hóminum coram Deo. Quod si étiam opértum est Evangélium nostrum: in iis, qui péreuut, est opértum: in quibns Deus hujus saéculi excaecávit mentes infidélium, ut non fúlgeat illis illuminátio Evangélii glóriae Christi, qui est imágo Dei. Non enim nosmetípsos

dicsőségéről, ki az Isten képmása. Mi ugyanis nem önmagunkat prédikáljuk, hanem Jézus Krisztust, a mi Urunkat; önmagunkat pedig, mint a ti szolgáitokat Jézusért, mert az Isten, aki azt mondotta, hogy a sötétségből világosság ragyogjon, maga támasztott világosságot szívünkben, hogy felragyogjon Isten dicsőségének ismerete Jézus Krisztus arcán. Mert minden értetek van, hogy mivel a kegyelem bőséges, sokak hálaadása által bőségessé legyen az Isten dicsőségére. Éppen ezért nem csüggedünk el; sőt bár a mi külső emberünk romlásnak indul is, mindazonáltal a belső ember napról-napra megújul. Ez a mi jelenlegi, pillanatnyi és könnyű szenvedésünk, ugyanis a menynyei dicsőségnek fölötte nagy örök mértékét szerzi meg nekünk, ha nem a látható dolgokra figyelünk, hanem a láthatatlanokra.Mert ami látható, az ideigvaló; ami pedig láthatatlan, örökkévaló.

Átvonulásra. (Zs. 72, 21; 68, 10.) Mert keserűség fogta el szívemet, fájdalom hasogatta vesémet: mert emészt a buzgóság házadért. ℣. (Iz. 49, 2.) Szájamat éles kardhoz tette hasonlóvá, kezének árnyékával oltalmazott engem; kiválasztott nyíllá tett, tegzébe rejtett engem.

praedicámus, sed Jesum Christum, Dóminum nostrum: nos autem servos vestros per Jesum: quóniam Deus, qui dixit de ténebris lucem splendéscere, ipse illúxit in córdibus nostris ad illuminatiónem sciéntiae claritátis Dei, in fácie Christi Jesu. Omnia enim propter vos: ut grátia abúndans, per multos in gratiárum actióne, abúndet in glóriam Dei. Propter quod non deficimus: sed licet is, qui foris est, noster homo corrumpátur: tamen is, qui intus est, renovátur de die in diem. Id enim, quod in praesénti est momentáneum et leve tribulatiónis nostrae, supra modum in sublimitáte aetérnum glóriae pondus operátur in nobis, non contemplántibus nobis, quae vidéntur, sed quae non vidéntur. Quae enim vidéntur, temporália sunt: quae autem non vidéntur, aetérna sunt.

Graduale. (Ps. 72, 21; 68, 10.) Inflammátum est cor meum, et renes mei commutáti sunt: zelus domus tuae comédit me. ℣. (Is. 49, 2.) Pósuit os meum quasi gládium acútum: in umbra manus suae protéxit me, et pósuit me sicut sagíttam eléctam.

Alleluja, aleluja. ℣. (Zs. 70, 7.) Szinte csodája lettem sokaknak, de hatalmaddal segítettél engem. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 70, 7.) Tamquam prodígium factus sum multis: et tu adjútor fortis. Allelúja.

Szent evangelium: Designavit, 940. l.

Felajánlásra. Krisztus szolgája lettem az Istentől kapott tisztségnél fogva, mely nekem jutott tiéretetek, hogy teljesen érvényt szerezzek az Isten igéjének.

Offertorium. (Col. 1, 25.) Christi factus sum ego miníster secúndum dispensatiónem Dei, quae data est mihi, ut ímpleam verbum Dómini.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, az üdvötszerző ostyának tiszta fölajánlását: és add, hogy boldog János hitvallód közbenjárására, mindenhol és mindenkor felajánlják a népek. A mi Urunk.

Secreta. Súscipe, Dómine, oblatiónem mundam salutáris hóstiae: et praesta; ut, intercedénte beáto Joánne Confessóre tuo, ubíque géntium júgiter offerátur. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság a szent vértanukról:

Néped adományait, amelyeket szenteid tiszteletére neked bemutat, kérünk, Urunk, fogadd el kegyesen: és közbenjárásukra szentelj meg minket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Obláta tibi, Dómine, múnera pópuli tui, pro tuórum honóre Sanctórum, súscipe propítius, quaesumus: et eórum nos intercessióne sanctífica. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozásra. (Fil. 3, 7.) De ami nyereségem volt, azt veszteségnek ítéltem Krisztusért.

Communio. (Philipp. 3, 7.) Quae mihi fuérunt lucra, haec arbitrátus sum propter Christum detriménta.

Áldozás utáni imádság. Drága testednek és vérednek szent misztériumaival megújítva kérünk, Urunk: hogy boldog János hitvallód példáján igyekezzünk megvallani, amiben ő hitt, és cselekedettel gyakorolni, amit tanított: Ki élsz.

Postcommunio. Pretiósi Córporis et Sánguinis tui sacris refécti mystériis, Dómine, deprecámur: ut, beáti Joánnis Confessóris tui exémplo, studeámus confitéri quod crédidit, et ópere exercére quod dócuit: Qui vivis.

A 2. áldozás utáni imádság a szent vértanukról:

A szentségek vétele növelje bennünk, kérünk, Urunk, Szent Dénes, Rusztikus és Aladár vértanuid közbenjárására a megváltás örök kegyelmét. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Sumptis, Dómine, sacraméntis, quaesumus: ut, intercedéntibus beátis Martyribus tuis Dionysio, Rústico et Eleuthério, ad redemptiónis aetérnae proficiámus augméntum. Per Dóminum.

Október 10: Borgia Szent Ferenc hitvalló.

Katalonia alkirálya. A fiatal Izabella királynő holttestének meglátása rázta meg annyira, hogy felesége halála után jezsuita lett; † 1572-ben.

Szentmise: Os justi, 1298. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Urunk Jézus Krisztus, az igaz alázatosság példaképe és jutalma, kérünk, hogy amint Szent Ferencet a földi tisztelet megvetésében dicsőséges utánzóddá tetted, úgy add meg, hogy ebben az utánzásban és a dicsőségben mi az ő társai lehessünk: Ki élsz.

Csendes imádság. Hogy a szent oltárodra tett adományok, Urunk, üdvösségünkre váljanak, kérünk: Szent Ferenc esdje ki ezt nekünk. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Oltalmazzon meg minket, Urunk, vett szentségeddel együtt, Szent Ferenc közbenjárása: hogy életének kiváló hatását tapasztaljuk és közbenjárásának segítségét megkapjuk. A mi Urunk.

Orátio. Dómine Jesu Christe, verae humilitátis et exémplar et praemium: quaesumus; ut, sicut beátum Franciscum in terréni honóris contémptu imitatórem tui gloriósum effecísti, ita nos ejúsdem imitatiónis et glóriae tríbuas esse consórtes: Qui vivis.

Secreta. Sacris altáribus, Dómine, hóstias superpósitas sanctus Franciscus, quaesumus, in salútem nobis provenire depóscat. Per Dóminum.

Postcommunio. Prótegat nos, Dómine, cum tui perceptióne sacraménti beátus Franciscus, pro nobis intercedéndo: ut et conversatiónis ejus experiámur insígnia, et intercessiónis percipiámus suffrágia. Per Dóminum.

Október 11: A Boldogságos Szűz Mária anyasága.

Az efezusi zsinat 1500 éves évfordulójára rendelte el ezt a misét XI. Piusz pápa, 1932-ben.

Bevonulásra. (Iz. 7, 14.)

Íme, egy Szűz méhében fogan és Fiat szül és neve Emmánuelnek fog hivatni. (Zs. 97, 1.) Énekeljetek az Úrnak új éneket, mert csodálatos dolgokat cselekedett. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki azt akartad, hogy Igéd az angyali üzenetre a Boldogságos Szűz Mária méhében öltsön testet, add meg alázatos könyörgésünkre, hogy mi, akik őt valóban Isten anyjának hisszük, közbenjárására nálad segítséget nyerjünk. Ugyanazon.

Introitus. (Is. 7, 14.)

Ecce Virgo concípiet, et páriet Fílium, et vocábitur nomen ejus Emmánuel. (Ps. 97, 1) Cantáte Dómino cánticum novum, quia mirabília fecit. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui de beátae Maríae Vírginis útero Verbum tuum, Angelo nuntiánte, carnem suscípere voluísti: praesta supplícibus tuis; ut qui vere eam Genitrícem Dei crédimus, ejus apud te intercessiónibus adjuvémur. Per eúmdem.

Szentlecke: Ego quasi, 1062. l.

Átvonulásra. (Iz. 11, 1-2.) Vesszőből sarjad Jessze törzsökéből, virág növekedik az ő gyökeréből. ℣. És megnyugszik rajta az Úr Lelke.

Alleluja, alleluja. ℣. Szűz szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebenned lakozott. Alleluja.

Graduale. (Is. 11, 1-2.) Egrediétur virga de radíce Jesse, et flos de radíce ejus ascéndet. ℣. Et requiéscet super eum Spíritus Dómini.

Allelúia, allelúja. ℣. Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit víscera factus homo. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint (2, 43-51.)

Az időben: Midőn visszatérőben voltak, a gyermek Jézus ott maradt Jeruzsálemben, és nem vevék észre szülői. Vélvén pedig, hogy az útitársaságban van, menének egy napi utat, és keresék őt a rokonok és ismerősök között. És mikor nem találták, visszatérének

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (2, 43-51.)

In illo tempore: Cum redírent, remánsit puer Jesus in Jerúsalem, et non cognovérunt paréntes ejus. Existimántes autem illum esse in comitátu, venérunt iter diéi, et requirébant eum inter cognátos, et notos. Et non inveniéntes, regréssi sunt in Jerúsalem, requi-

Jeruzsálembe, keresvén őt. És lőn, három nap mulva megtalálák őt a templomban a tanítók közt ülve, amint hallgatá és kérdezé őket. Álmélkodának pedig mindnyájan, kik őt hallák, az ő okosságán és feleletein. És meglátván őt, elcsodálkozának. És mondá neki az ő anyja: Gyermekem! miért cselekedtél így velünk? Íme, atyád és én bánkódva kerestünk téged. Ő pedig mondá nekik: Miért, hogy engem kerestetek? nem tudtátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem? De ők nem érték a beszédet, melyet nekik mondott. Akkor hazatért velük, és Názáretbe méne, és engedelmes vala nekik.

Felajánlásra. (Mt. 1, 18.) Mikor el volt jegyezve az ő anyja, Mária, Józsefnek, úgy találtaték, hogy méhében fogant a Szentlélektől.

Csendes imádság. A te kegyelmedből, Urunk, és a boldogságos, mindenkor szűz Máriának, Egyszülötted anyjának közbenjárása által ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. A mi Urunk.

réntes eum. Et factum est, post triduum invenérunt illum in templo, sedéntem in médio doctórum, audiéntem illos et interrogántem eos. Stupébant autem omnes, qui eum audiébant, super prudéntia et respónsis ejus. Et vidéntes admiráti sunt. Et dixit mater ejus ad illum: Fili, quid fecísti nobis sic? Ecce pater tuus, et ego doléntes quaerebámus te. Et ait ad illos: Quid est quod me quaerebátis? Nesciebátis quia in his, quae Patris mei sunt, opórtet me esse? Et ipsi non intelexérunt verbum, quod locútus est ad eos. Et descéndit cum eis, et venit Názareth: et erat súbditus illis.

Offertorium. (Mt. 1, 18.) Cum esset desponsáta mater ejus Maria Joseph, invénta est in útero habens de Spíritu Sancto.

Secreta. Tua, Dómine, propitiatióne, et beátae Mariae semper Vírginis Unigéniti tui Matris intercessióne, ad perpétuam atque praeséntem haec oblátio nobis prófici at prosperitátem, et pacem. Per eúmdem Dóminum.

Prefáció a Szent Szűzről: 566. l.

Áldozásra. Boldog vagy, Szűz Mária bensődben, mert az örök Atya Fiát hordoztad.

Communio Beáta víscera Mariae Vírginis, quae portavérunt aetérni Patris Fílium.

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg a bűntől: és Isten anyja, a Boldogságos Szűz Mária közbenjárására, tegyen a mennyei orvosság részesévé. Ugyanazon a mi Urunk.

Postcommunio. Haec nos communio, Dómine, purget a crímine: et intercedénte beáta Vírgine Dei Genitríce María, caeléstis remédii fáciat esse consórtes. Per eúmdem Dóminum Jesum Christum.

Október 13: Szent Ede király és hitvalló.

Az utolsó angolszász király. A házasságban is megőrizte szüzességét. † 1066-ban.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki hitvallódat, Szent Ede királyt az örökkévalóság dicsőségével megkoronáztad, tedd meg, kérünk, hogy őt a földön úgy tiszteljük, hogy a mennyben vele uralkodhassunk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum regem Eduárdum Confessórem tuum, aetérnitátis glória coronásti: fac nos, quaesumus; ita eum venerári in terris, ut cum eo regnáre possímus in caelis. Per Dóminum.

Október 14: I. Szent Kalliszt pápa és vértanu.

Rabszolgából Zephyrinus pápa alatt diákonus és a keresztény temető (a San Callisto-katakomba) őre lett. Később a pápa utóda a trónon és a vértanuságban is. † 222-ben.

Szentmise: Si diligis 1248. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki látod, hogy elcsüggedünk gyöngeségünkben: szenteid példáival erősíts meg minket irgalmasan szeretetedben. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten mindörökön örökké.

Csendes imádság. A misztikus adomány, Urunk, váljék nekünk javunkra:

Orátio. Deus, qui nos cónspicis ex nostra infirmitáte defícere: ad amórem tuum nos misericórditer per Sanctórum tuórum exémpla restáura. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

Secreta. Mystica nobis, Dómine, prosit oblátio: quae nos et a reátibus no-

vétkeinktől mentesítsen minket s üdvözítő erejével mindenkor erősítsen meg. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy a megszentelt adományok töröljék el vétkeinket és tegyék helyessé életünket. A mi Urunk.

stris expédiat, et perpétua salvatióne confírmet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut reátus nostros múnera sacráta purificent, et recte vivéndi nobis operéntur efféctum. Per Dóminum.

Október 15: Szent Teréz szűz.

Nagy Szent Teréz, a kármelitarend nagy reformátora Spanyolországban. A legnagyobb misztikus szentek egyike. † 1582-ben.

Szentmise: Dilexísti, 1309. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Hallgass meg, megváltó Istenünk, hogy amint Szent Terézia szűzed ünnepének örvendünk, úgy mennyei tanításának eledelével táplálkozunk s áldozatkész jámborságából okuljunk. A mi.

Orátio. Exáudi nos, Deus salutáris noster: ut, sicut de beátae Terésiae Vírginis tuae festivitáte gaudémus; ita caeléstis ejus doctrínae pábulo nutriámur, et piae devotiónis erudiámur affféctu. Per Dóminum.

Október 16: Szent Hedvig özvegy.

A bajor királyi család sarja. A mi Szent Erzsébetünknek is anyai nagynénje. Férje halála után cisztercita apáca lett és így Szent Benedek családjának szentjei közé tartozik. † 1243-ban.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, te Szent Hedviget a világ pompájából teljes szívvel kereszted alázatos követésére térni megtanítottad: engedd, hogy érdemei és példája által megtanuljuk a világ mulandó gyönyörűségeit lábbal tiporni s ke-

Orátio. Deus, qui beátam Hedwígem a saeculi pompa ad húmilem tuae Crucis sequélam toto corde transíre docuísti: concéde; ut ejus méritis et exémplo discámus perítúras mundi calcáre delícias, et in amplexu tuae Crucis ómnia

resztedet átölelve mindent, ami ellenünk támad, legyőzni: Ki élsz.

nobis adversántia superáre: Qui vivis et regnas cum Deo Patre.

Október 17: Alacoque Szent Mária Margit szűz.

A Szent Szív tiszteletének kiválasztott hirdetője, mert az Úr neki nyilatkoztatta ki teljesen szeretetének csodálatos titkát. † 1690-ben.

Bevonulásra. (Ének. 2, 3.)

Ami után kívánkoztam, annak árnyékában ülök; és gyümölcse édes az ínyemnek. (Zs. 82, 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura! sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Úr Jézus Krisztus, te Szíved mérhetetlen gazdagságát Szent Mária Margit szűznek csodálatosan kinyilatkoztattad: add meg nekünk: követése által és érdemeiért, hogy téged mindenben és mindenek felett szeressünk s így ugyanebben a Szívben állandó otthont nyerni méltók legyünk: Ki élsz.

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (3, 8, 9, 14-19.)

Testvérek: Nekem, az összes szentek között a legkisebbnek, jutott osztályrészül a kegyelem: hirdetni a pogányok közt Krisztus felfoghatatlan gazdagságát és felvilágosítani mindenkit, miként vált valóra a titok, amely öröktől fogva el

Introitus. (Cant. 2, 3.)

Sub umbra illíus, quem desideráveram, sedi: et fructus ejus dulcis gútturi meo. (Ps. 82, 2-3.) Quam dilécta tabernácula tua, Dómine virtútum! concupíscit, et déficit ánima mea in átria Dómini ℣. Glória.

Orátio. Dómine Jesu Christe, qui investigábiles divítias Cordis tui beátae Margarítae Maríae Vírgini mirabíliter revelásti: da nobis ejus méritis et imitatióne; ut te in ómnibus et super ómnia diligéntes, jugem in eódem Corde tuo mansiónem habére mereámur: Qui vivis et regnas cum Deo Patre.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (3, 8, 9, 14-19.)

Fratres: Mihi ómnium sanctórum mínimo data est grátia haec, in géntibus evangelizáre investigábiles divítias Christi, et illumináre omnes quae sit dispensátio sacraménti abscónditi a saeculis in Deo, qui ómnia creávit. Hujus

volt rejtve a mindeneket teremtő Istenben. Ez okból hajtom meg térdemet a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja előtt, akitől minden nemzetség nevét nyerte a mennyben és a földön. Adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy megerősödjetek benső emberré az ő Lelke által, hogy Krisztus a hit által szívetekben lakjék; s a szeretetben meggyökerezve és megalapozva legyetek, s fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység, és megismerhessétek Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést, s beteljetek az Istennek egész teljességével.

rei grátia flecto génua mea ad Patrem Dómini nostri Jesu Christi, ex quo omnis patérnitas in caelis, et in terra nominátur, ut det vobis secúndum divítias glóriae suae, virtúte corroborári per Spíritum ejus in interiórem hóminem: Christum habitáre per fidem in córdibus vestris: in caritáte radicáti, et fundáti, ut possítis compreheńdere cum ómnibus sanctis, quae sit latitúdo et longitúdo et sublímitas et profúndum: scire étiam supereminéntem sciéntiae caritátem Christi, ut impleámini in omnem plenitúdinem Dei.

Átvonulásra. (Ének 8, 7.) A szeretetet tengernyi víz sem tudja eloltani, folyamok sem tudják elsodorni. ℣. (Zs. 72, 26.) Érje bár testemet, szívemet enyészet: szívem Istene s osztályrészem mindörökké az Isten.

Graduale. (Can. 8, 7.) Aquae multae non potuérunt exstínguere caritátem, nec flúmina óbruent illam. ℣. (Ps. 72, 26.) Defécit caro mea et cor meum: Deus cordis mei, et pars mea Deus in aetérnum.

Alleluja, alleluja. ℣. (Ének 7, 10.) A kedvesemé vagyok én, ő meg utánam eped. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Can. 7, 10.) Ego dilécto meo, et ad me convérsio ejus. Allelúja.

Szent evangélium: Confíteor tibi, 835. l.

Felajánlásra. (Zk. 9, 17.a) Mi az ő java és mi az ő szépsége, ha nem a választottak gabonája és a szűzeket nevelő bor.

Offertorium. (Zac. 9, 17.) Quid bonum ejus est, et quid pulchrum ejus, nisi fruméntum electórum, et vinum gérminans vírgines?

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, néped adományait és engedd, hogy az

Secreta. Accépta tibi sint, Dómine, plebis tuae múnera, et concéde, ut ignis

az isteni tűz gyujtson fel minket, amely Fiad Szívéből Szent Mária Margitot oly erősen égette. Ugyanazon.

Áldozásra. (Ének 6, 2.) Én a kedvesemé vagyok, s a kedvesem az enyém, ki élvezi a liliomokat.

Áldozás utáni imádság. Tested és véred misztériumait, Urunk Jézus, magunkhoz véve: kérünk, engedd meg nekünk, hogy Szent Mária Margit szűz közbenjárására levessük magunkról a világ hiúságait és Szíved szelídségét és alázatosságát magunkra ölteni méltók legyünk: Ki élsz. ille divínus nos inflámmet, quo de Corde Fílii tui beáta Margaríta María veheménter aestuávit. Per eúmdem Dóminum nostrum.

Communio. (Cant. cant. 6, 2.) Ego dilécto meo: et diléctus meus mihi, qui páscitur inter lília.

Postcommunio. Córporis et Sánguinis tui Dómine Jesu sumptis mystériis: concéde nobis quaesumus, beáta Margaríta María Vírgine intercedénte; ut supérbis saeculi vanitátibus exútis, mansuetúdinem et humilitátem Cordis tui indúere mereámur: Qui vivis et regnas.

Október 18: Szent Lukács evangélista.

A régi kelet egyik legkulturáltabb városában, Antiochiában született. Ebben a városban nevezték először Krisztus tanítványait keresztényeknek és úgy látszik, Lukács maga is hamarosan keresztény lett. Később Szent Pálhoz csatlakozott és mindvégig hűséges kövétője lett. Ő írta Szent Pál tanítása alapján a harmadik evangéliumot és nagyrészt személyes tapasztalatai alapján az Apostolok cselekedeteit. Orvos volt s a hagyomány szerint néhány Szűz Mária képet is festett. Valószínűleg Görögországban halt meg 84 éves korában vértanu halállal.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem: tudod, ha leülök és ha felkelek. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak.

Introitus. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est princípatus eórum. (Ps. ibid., 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam. ℣. Glória.

Könyörgés. Járjon közben értünk, kérünk, Urunk, Szent Lukács evangélistád, aki neved dicsőségére a kereszt önmegtagadását testében állandóan hordozta. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 8, 16-24.)

Testvérek: Hálát adok Istennek, ki ugyanezt a buzgóságot adta értetek Titus szívébe, mert a felszólítást elfogadta ugyan, de mivel buzgósága nagy volt, önakaratából ment el hozzátok. Vele küldtük azt a testvért is, kinek dicsérete vagyon minden egyházban az evangéliumért, sőt mi több, akit az egyházak utazásunk kísérőjévé is rendeltek ebben a jótékonyságban, melyet az Úr dicsőségére és a mi akaratunk elhatározásából szolgálunk; kerülvén azt, hogy valaki minket megrágalmazhasson azon bőség miatt, mely gondunkra van bízva; mert gondunk van a tisztességre nemcsak Isten előtt, hanem az emberek előtt is. Velük együtt küldtük pedig azt a testvérünket is, kinek buzgó voltát sok dologban gyakran kipróbáltuk, most pedig még sokkal buzgóbb, irántatok való nagy bizalommal, akár Titus iránt, ki az én társam és segítőm közötte-

Orátio. Intervéniat pro nobis, quaesumus, Dómine, sanctus tuus Lucas Evangelísta: qui crucis mortificatiónem júgiter in suo córpore, pro tui nóminis honóre, portávit. Per Dóminum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (2 Cor. 8, 16-24.)

Fratres: Grátias ago Deo, qui dedit eámdem sollicitúdinem pro vobis in corde Titi, quóniam exhortatiónem quidem suscépit: sed cum sollicítior esset, sua voluntáte proféctus est ad vos. Mísimus étiam cum illo fratrem, cujus laus est in Evangélio per omnes ecclésias: non solum autem, sed et ordinátus est ab ecclésiis comes peregrinatiónis nostrae in hanc grátiam, quae ministrátur a nobis ad Dómini glóriam, et destinátam voluntátem nostram: devitántes hoc, ne quis nos vitúperet in hac plenitúdine, quae ministrátur a nobis. Providémus enim bona non solum coram Deo, sed étiam coram homínibus. Mísimus autem cum illis et fratrem nostrum, quem probávimus in multis saepe sollícitum esse: nunc autem multo sollicitiórem, confidéntia, multa in vos, sive pro Tito, qui est sócius meus, et in vos adjútor, sive fratres nostri, Apóstoli ec-

tek; akár testvéreink iránt, kik az egyházak küldöttei, Krisztusnak dicsősége. Mutassátok meg tehát szeretetteknek és felőletek való dicsekvésünknek bizonyságát az egyházak színe előtt.

Átvonulásra. (Zs. 18, 5, 2.) Az egész földre elhat szózatuk s a földkerekség határaira szavuk. ℣. Isten dicsőségét beszélik az egek és keze művét hirdeti az égbolt.

Alleluja, alleluja. ℣. (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja.

cleslárum,glória Christi. Ostensiónem ergo, quae est caritátis vestrae, et nostrae glóriae pro vobis, in illos osténdite in fáciem ecclesiárum.

Graduale. (Ps. 18, 5 et 2.) In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum. ℣. Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annúntiat firmaméntum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Joann. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis, et fructus vester máneat. Allelúja.

Szent evangélium: Designávit, 940. l.

Felajánlásra. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk.

Offertorium. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus nimis confortátus est princípátus eórum.

Csendes imádság. Mennyei adományoddal, add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy szabad szívvel szolgáljunk neked és hogy a neked hozott ajándékaink Szent Lukács evangélistád közbenjárására üdvünkre és dicsőségünkre szolgáljanak. A mi.

Secreta. Donis caeléstibus da nobis, quaesumus Dómine, líbera tibi mente servíre: ut múnera quae deférimus, interveniénte beáto Evangelísta tuo Luca, et medélam nobis operéntur, et glóriam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos, qui secúti estis me, sedébitis super sedes, judicántes duódecim tribus Israel.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy az, amit szent oltárodról visszakaptunk, Szent Lukács evangélistád könyörgésére szentelje meg lelkünket, hogy így biztonságban lehessünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, quod de sancto altári tuo accépimus, précibus beáti Evangelístae tui Lucae sanctíficet ánimas nostras, per quod tuti esse possímus. Per Dóminum.

Október 19: Alkantarai Szent Péter hitvalló

16 éves korában ferences lett és az egyik ferences kongregációs szervezetnek alapítója. † 1562-ben.

Szentmise: Justus, 1295. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Péter hitvallódat a csodálatos bűnbánat s a legmélységesebb szemlélődés adományával tündöklővé tenni méltóztattál, add meg, kérünk, hogy érdemeinek segítségével testünket megtagadjuk s így a mennyei javakat könnyebben megkapjuk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Petrum Confessórem tuum admirábilis poeniténtiae et altíssimae contemplatiónis múnere illustráre dignátus es: da nobis, quaesumus; ut, ejus suffragántibus méritis, carne mortificáti, facílius caeléstia capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke: Quae mihi fuérunt lucra, 834. l.

Október 20: Kanti Szent János hitvalló.

Lengyel szent; a krakkói egyetem theológiai tanára; az ájtatosság, alamizsnálkodás és önmegtagadás példaképe. † 1473-ban.

Bevonulásra. (Sir. 18, 12-13.)

Az ember atyjafia iránt van részvéttel, Isten irgalma azonban kiterjed minden élőlényre. Ő megkönyörül, tanítja és oktatja őket, mint a pásztor a nyáját. (Zs. 1, 1.) Boldog ember, ki el nem indul a gonoszok tanácsán, meg nem áll a bűnösöknek

Introitus. (Eccli. 18, 12-13.)

Miserátio hóminis circa próximum: misericórdia autem Dei super omnem carnem. Qui misericórdiam habet, dócet, et érudit quasi pastor gregem suum. (Ps. 1, 1.) Beátus vir qui non ábiit in consílio impiórum, et in via peccatórum non stetit, et in cá-

útján és le nem ül a pestis székére. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten: hogy Szent János hitvallód példájára a szentek tudományában előbbre haladjunk s mások iránt irgalmasságot tanusítsunk, és így érdemeiért nálad bocsánatot találjunk. A mi Urunk

Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (2, 12-17.)

Testvérek: Úgy beszéljetek és úgy cselekedjetek, mint akik a szabadság törvénye által fogtok megítéltetni. Mert irgalom nélkül való ítélet vár arra, aki nem cselekedett irgalmasságot; az irgalmasság azonban felülhaladja az ítéletet. Mit használ, testvéreim, ha valaki mondja, hogy hite van, de cselekedetei nincsenek? Vajjon a hit üdvözítheti őt? Ha pedig egy testvér vagy nővér ruhátalan és szükséget szenved a mindennapi élelemben, valaki pedig közületek azt mondja nekik: Menjetek békében, melegedjetek meg és lakjatok jól! de nem adjátok meg nekik, amikre a testnek szüksége van, mit fog ez használni? Így a hit is, ha cselekedetei nincsenek, holt önmagában.

Átvonulásra. (Zs. 106, 8-9.) Áldják az Urat irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodáiért. ℣. Mert az epedőket kielégítette,

thedra pestiléntiae non sedit. ℣. Glória Patri.

Orátio. Da, quaesumus, omnípotens Deus: ut, sancti Joánnis Confessóris exémplo in sciéntia Sanctórum proficiéntes, atque áliis misericórdiam exhibéntes; ejus méritis, indulgentiam apud te consequámur. Per Dóminum nostrum.

Léctio Epístolae beáti Jacóbi Apóstoli. (2, 12-17.)

Fratres: Sic loquímini, et sic fácite sicut per legem libertátis incipiéntes judicári. Judícium enim sine misericórdia illi, qui non fecit misericórdiam: superexáltat autem misericórdia judícium. Quid próderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habére, ópera autem non hábeat? Numquid póterit fides salváre eum? Si autem frater, et soror nudi sint, et indígeant victu quotidiáno, dicat autem áliquis ex vobis illis: Ite in pace, calefacímini, et saturámini: non dederitis autem eis, quae necessária sunt córpori, quid próderit? Sic et fides, si non hábeat ópera, mórtua est in semetípsa.

Graduale. (Ps. 106, 8-9.) Confiteántur Dómino misericórdiae ejus: et mirabília ejus fíliis hóminum. ℣. Quia satiávit ánimam inánem: et

az éhezőket jókkal betöltötte.

Alleluja, alleluja. ℣. (Péld. 31, 20.) Kinyujtja kezét a szűkölködő felé és megnyitja tenyerét a szegénynek. Alleluja.

ánimam esuriéntem satiávit bonis.

Allelúja, allelúja. ℣. (Prov. 31, 20.) Manum suam apéruit ínopi: et palmas suas exténdit ad páuperem. Allelúja.

Szent evangélium: Sint lumbi vestri, 1294. l.

Felajánlásra. (Jób. 29, 14-16.) Az igazság ruháját vettem magamra: mint a palást és fejdísz, úgy burkolt igaz ítéletem. Szeme voltam a vaknak és lába a sántának: atyja voltam a szegényeknek.

Offertorium. (Job 29, 14-16.) Justítia indútus sum, et vestívi me, sicut vestiménto et diadémate, judício meo. Oculus fui caeco, et pes claudo: pater eram páuperum.

Csendes imádság. Ez adományokat, kérünk, Urunk, Szent János hitvallód érdemei által, fogadd el kegyesen s add, hogy téged mindenekfelett s mindenkit éretted szeressünk és így szívünkkel és tetteinkkel neked tessünk. A mi Urunk.

Secreta. Has, quaesumus, Dómine, hóstias sancti Joánnis Confessóris tui méritis benígnus assúme: et praesta; ut te super ómnia, et omnes propter te diligéntes, corde tibi et ópere placeámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozásra. (Luk. 6, 38.) Adjatok és adatni fog nektek, jó és tömött, megrázott és kiáradó mértéket adnak majd a ti öletekbe.

Communio. (Luc. 6, 38.) Date, et dábitur vobis: mensúram bonam, et confértam, et coagitátam, et supereffluéntem dabunt in sinum vestrum.

Áldozás utáni imádság. Drága tested és véred örömeivel táplálva, Urunk, alázatosan kérjük kegyességedet: hogy Szent János hitvallód érdemei és példája által őt szeretetében utánozzuk, s így dicsőségének is részeseivé legyünk: Ki élsz.

Postcommunio. Pretiósi córporis et sánguinis tui, Dómine, pasti delíciis, tuam súpplices deprecámur cleméntiam: ut, sancti Joánnis Confessóris tui méritis et exémplis, ejúsdem caritátis imitatóres effécti, consórtes simus et glóriae: Qui vivis et regnas.

Október 21: Szent Hilárion apát.

Remete Szent Antal tanítványa; maga is több helyen volt remete; a palesztinai szerzetesek atyja lett. † 372 körül.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Orsolya és vértanutársai emlékét. A monda sok csodás eseménnyel vette körül őket; valószínű, Diocletianus alatt haltak meg 300 körül.

Szentmise: Os justi, 1298. I.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent Orsolyáról, a több szűz vértanuról szóló szentmise könyörgéseivel, 1308. I.)

Október 24: Szent Ráfael arkangyal.

Ráfael, azaz Isten gyógyszere, mert mint az ifjú Tóbiás útitársa, atyja vaksága ellen gyógyszert adott. A liturgikus útiáldásban (Itinerarium) a szent angyalt mint az úton levők oltalmazóját hívják és a keresztény nép, mint ilyent tiszteli.

Bevonulásra. (Zs. 102, 20.)

Áldjátok az Urat angyalai, mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hangját. (Zs. 102, 1.) Áldjad lelkem, az Urat s egész bensőm az ő szent nevét. ℣. Dicsőség Atyának, Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki Szent Ráfael arkangyalt szolgádnak, Tóbiásnak az útra kísérőül adtad: engedd meg nekünk, szolgáidnak, hogy oltalma, őrizzen mindenkor és segítsége védelmezzen minket. A mi Urunk.

Szentlecke Tóbiás könyvéből (12, 7-15.)

Ama napokban: Mondá Ráfael angyal Tóbiásnak: Üdvös dolog rejtve tartani a király titkát, de az Isten műveit hirdetni és

Introitus. (Ps. 102, 20.)

Benedícite Dóminum, omnes Angeli ejus: poténtes virtúte, qui fácitis verbum ejus, ad audiéndam vocem sermónum ejus. (Ps. ibid., 1.) Bénedic, ánima mea, Dómino: et ómnia, quae intra me sunt, nómini sancto ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui beátum Raphaélem Archángelum Tobíae fámulo tuo cómitem dedísti in via: concéde nobis fámulis tuis; ut ejúsdem semper protegámur custódia, et muniámur auxílio. Per Dóminum.

Léctio libri Tobíae. (12, 7-15.)

In diébus illis: Dixit Angelus Ráphael ad Tobíam: Sacraméntum regis abscóndere bonum est: ópera autem Dei reveláre et confi-

dicsőíteni tiszteletreméltó tett. Jobb dolog a böjttel kapcsolatos ima meg az alamizsna, mint az aranykincsek gyüjtése, mert az alamizsna megment a haláltól, megtisztít a bűntől és irgalmasságot meg örök életet szerez. Aki pedig bűnt és csalárdságot követ el, önmagának ellensége. Föltárom tehát előttetek az igazságot és semmit sem tartok előttetek titokban. Amikor te könnyek között imádkoztál, és eltemetted a halottakat, sőt még étkezésedet is félbeszakítottad, és napközben ott rejtegetted a holttesteket házadban, éjnek idején pedig eltemetted őket, én az Úr elé vittem imádságodat. És mivel kedvére voltál az Istennek, megpróbáltatásnak kellett érnie téged. Most azonban elküldött engem az Úr, hogy téged meggyógyítsalak, Sárát pedig, fiadnak feleségét, megszabadítsam a gonosz lélektől. Én ugyanis Ráfáel angyal vagyok, egy a hét közül, akik az Úr előtt állunk.

Átvonulásra. (Tób. 8, 3.) Ráfáel, az Úr angyala megragadta a gonosz lelket és megbilincselte. ℣. (Zs. 146, 5.) Nagy a mi Urunk és nagy az ő hatalma.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 137, 1-2.) Magasztallak az angyalok színe előtt, leborulok szent templomod felé, s áldást mondok nevednek, Uram. Alleluja.

téri honorificum est. Bona est orátio cum jejúnio, et eleemósyna magis quam thesáuros auri recóndere: quóniam eleemósyna a morte líberat, et ipsa est, quae purgat peccáta, et facit invenire misericórdiam et vitam aetérnam. Qui autem fáciunt peccátum, et iniquitátem, hostes sunt ánimae suae. Manifésto ergo vobis veritátem, et non abscóndam a vobis occultum sermónem. Quando orábas cum lácrimis, et sepeliébas mórtuos, et derelinquébas prándium tuum, et mórtuos abscondébas per diem in domo tua, et nocte sepeliébas eos, ego óbtuli oratiónem tuam Dómino. Et quia accéptus eras Deo, necésse fuit ut tentátio probáret te. Et nunc misit me Dóminus ut curárem te, et Saram uxórem fílii tui a daemónio liberárem. Ego enim sum Ráphael Angelus, unus ex septem, qui astámus ante Dóminum.

Graduale. (Tob. 8, 3.) Angelus Dómini Ráphael apprehéndit, et ligávit daemonem. ℣. (Ps. 146, 5.) Magnus Dóminus noster, et magna virtus ejus.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 137, 1-2.) In conspéctu Angelórum psallam tibi: adorábo ad templum sanctum tuum, et confitébor nómini tuo, Dómine. Allelúja

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (5, 1-4.)

Az időben: A zsidók ünnepe vala és fölméne Jézus Jeruzsálembe. Van pedig Jeruzsálemben a Juhkapunál egy fürdőtó, mely héberül Betszaidának neveztetik és öt tornáca van. Ezekben feküvék a betegek, vakok, sánták, sorvadtak nagy sokasága, kik a víz mozdulását várják vala. Mert az Úr angyala időnként leszálla a tóba és felkavará a vizet; s aki a víz felzavarása után először ment bele a tóba, meggyógyult, akármiféle betegségben sínylődött.

Felajánlásra. (Jelen. 8, 3-4.) Megálla az angyal a templom oltára előtt, arany tömjénezővel a kezében; és sok jó illatszer adaték neki és fölszálla a jó illatszerek füstje Isten színe elé.

Csendes imádság. Dicsérő adományokat hozunk neked, Urunk, s alázatosan kérünk: fogadd el megengesztelődötten és engedd, hogy az angyalok közbenjárására üdvösségünkre váljanak. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozásra. (Dán. 3, 58.) Áldjátok az Úr angyalai mindnyájan az Urat, dicsérjétek és fölötte magasztaljátok őt mindörökké.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (5, 1-4.)

In illo témpore: Erat dies festus Judaeórum, et ascéndit Jesus Jerosólymam. Est autem Jerosólymis Probática piscína, quae cognomináture hebráice Bethsáida, quinque pórticus habens. In his jacébat multitúdo magna languéntium, caecórum, claudórum, aridórum expectántium aquae motum. Angelus autem Dómini descendébat secúndum tempus in piscínam, et movebátur aqua. Et qui prior descendísset in piscínam post motiónem aquae, sanus fiébat a quacúmque detinebátur infirmitáte.

Offertorium. (Apoc. 8, 3 et 4.) Stetit Angelus juxta aram templi, habens thuríbulum áureum in manu sua, et data sunt ei incénsa multa: et ascéndit fumus arómatum in conspéctu Dei.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, laudis offérimus, suppliciter deprecántes: ut eásdem, angélico pro nobis interveniénte suffrágio, et placátus accípias, et ad salútem nostram provenire concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Dan. 3, 58.) Benedícite, omnes Angeli Dómini, Dóminum: hymnum dícite, et superexaltáte eum in saecula.

Áldozás utáni imádság. Méltóztassál, Úr Isten, segítségünkre küldeni Szent Ráfael arkangyalt és akiről hisszük, hogy mindenkor Fölséged előtt szolgál, gyarló imádságainkat áldásra ő terjessze eléd. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Dirígere dignáre, Dómine Deus, in adjútórium nostrum sanctum Raphaélem Archángelum: et, quem tuae majestáti semper assístere crédimus, tibi nostras exíguas preces benedicéndas assígnet. Per Dóminum.

Krisztus királyságának ünnepe.

(Október utolsó vasárnapján.)

E liturgikus ünnep tárgya Krisztus legfőbb uralma minden teremtmény felett. A korunkban az emberiségre különös súllyal nehezedő nyomorúságnak oka voltaképpen a népek elpártolása Krisztustól. Krisztus uralmát ismét be kell vezetni az állami és társadalmi életbe. Ezt a célt szolgálja ez az esztendőnként visszatérő ünnepnap és mind a feljebbvalóknak, mind az alattvalóknak hathatósan hirdeti Krisztusnak az emberek és dolgok felett való fölséges és föltétlen uralmát.

Ezt az ünnepet XI. Pius rendelte el 1925-ben a kegyelemteljes jubileumi év végén és minden évben Mindenszentek ünnepe előtti vasárnap Krisztusnak való felajánlással kell az egész Egyházban megünnepelni. Ezzel a pompás liturgiával koronázzuk meg Krisztus élete titkának egyházi ünnepeit és mielőtt az Egyház Mindenszentek megdicsőülését ünnepli, annak a tiszteletét és dicsőségét magasztalja, aki diadalt ül minden szentekben és kiválasztottakban.

Bevonulásra. (Jel. 5,12; 1, 6.) Méltó a Bárány, aki megöletett, hogy övé legyen a hatalom és istenség és bölcseség és erő és tisztelet. Övé a dicsőség és a hatalom örökön örökké. (Zs. 71, 1.) Isten, add át ítéletedet a Királynak és igazságodat a Király Fiának. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki azt akartad, hogy szeretett Fiadban, a mindenség Királyában minden megújhodjék, en-

Introitus. (Apoc. 5, 12; 1, 6.) Dignus est Agnus, qui occísus est, accípere virtútem, et divinitátem, et sapiéntiam, et fortitúdinem, et honórem: Ipsi glória et impérium in saecula saeculórum. (Ps. 71, 1.) Deus, judícium tuum Regi da: et justítiam tuam Fílio Regis. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui in dilécto Fílio tuo, universórum Rege, ómnia instauráre voluísti: concéde propítius; ut

gedd kegyelmesen, hogy a népek minden családja, akiket a bűn sebe elszakított egymástól, az ő édes uralmának meghódoljon: Ki veled.

cunctae famíliae géntium, peccáti vúlnere disgregátae, ejus suavíssimo subdántur império: Qui tecum vivit et regnat.

(A 2. könyörgés: megemlékezés a vasárnapról.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a kolosszeiekhez írt leveléből. (1, 12-20.)

Testvérek: Hálát adjatok az Atyaistennek, aki méltókká tett minket arra, hogy részünk legyen a szentek sorsában a világosságban, és kiragadott minket a sötétség hatalmából s áthelyezett szeretett Fiának az országába. Benne van a megváltásunk a vére által és a bűnök bocsánata. Ő a láthatatlan Istennek képmása, elsőszülött minden teremtmény előtt, mert benne teremtetett minden az égben és a földön, a láthatók és a láthatatlanok, a trónusok, az uralmak, a fejedelemségek és a hatalmasságok egyaránt: minden őáltala és őérette teremtetett. Ő előbb van mindennél, és minden őbenne áll fenn. Ő a testnek, az Egyháznak feje, ő a kezdet, elsőszülött a halottak közül, hogy az övé legyen az elsőség mindenben, mert úgy tetszett az Atyának, hogy őbenne lakozzék minden teljesség, és hogy őáltala megengeszteljen magával mindent, hogy békességet szerezzen keresztjének vérével min-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Colossénses. (1, 12-20.)

Fratres: Grátias ágimus Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctórum in lúmine, qui erípuit nos de potestáte tenebrárum, et tránstulit in regnum Fílii dilectiónis suae in quo habémus redemptiónem per sánguinem ejus, remissiónem peccatórum. Qui est imágo Dei invisíbilis, primogénitus omnis creatúrae; quóniam in ipso cóndita sunt univérsa in caelis et in terra, visibília et invisibília, sive throni, sive dominatiónes, sive principátus, sive potestátes: ómnia per ipsum, et in ipso creáta sunt, et ipse est ante omnes, et ómnia in ipso constant. Et ipse est caput córporis Ecclésiae, qui est princípium, primogénitus ex mórtuis, ut sit in ómnibus ipse primátum tenens; quia in ipso complácuit omnem plenitúdinem inhabitáre, et per eum reconciliáre ómnia in ipsum, pacíficans per sánguinem crucis ejus sive quae in terris, sive quae in caelis sunt, in Christo Jesu Dómino nostro.

dennek, ami akár a földön, akár a mennyben vagyon, a mi Urunk Jézus Krisztusban.

Átvonulásra. (Zs. 71, 8, 11.) Uralkodjék tengertől tengerig, a folyamtól a földkerekség széléig. ℣. És hódoljon előtte a föld minden királya; s legyen minden nemzet a szolgája.

Alleluja, alleluja. ℣. (Dán. 7, 14.) Az ő hatalma örökkévaló hatalom, mely el nem vétetik; és országa, mely el nem enyészik. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (18, 33-37.)

Az időben: Mondá Pilátus Jézusnak: Te vagy-e a zsidók királya? Felelé Jézus: Magadtól mondod-e ezt, vagy mások beszélték neked énfelőlem? Mondá Pilátus: Hát zsidó vagyok-e én? Saját nemzeted és a főpapok adtak téged kezembe; mit míveltél? Felelé Jézus: Az én országom nem e világból való. Ha e világból volna az én országom, harcra kelnének szolgáim, hogy kezébe ne adassam a zsidóknak. Valójában az én országom nem innét való. Mondá erre neki Pilátus: Tehát király vagy te? Felelé Jézus: Te mondod, hogy én király vagyok. Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szómra.

Graduale. (Ps. 71, 8, 11.) Dominábitur a mari usque ad mare, et a flúmine usque ad términos orbis terrárum. ℣. Et adorábunt eum omnes reges terrae: omnes gentes sérvient ei.

Allelúja, allelúja. ℣. (Dan. 7, 14.) Potéstas ejus, potéstas aetérna, quae non auferétur: et regnum ejus, quod non corrumpétur. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (18, 33-37.)

In illo témpore: Dixit Pilátus ad Jesum: Tu es Rex Judaeórum? Respóndit Jesus: A temetípso hoc dicis, an álii dixérunt tibi de me? Respóndit Pilátus: Numquid ego Judaeus sum? Gens tua et pontífices tradidérunt te mihi, quid fecísti? Respóndit Jesus: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, minístri mei útique decertárent, ut non tráderer Judaéis; nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit ítaque ei Pilátus: Ergo Rex es tu? Respóndit Jesus: Tu dicis quia Rex sum ego. Ego in hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimónium perhíbeam veritáti; omnes qui est ex veritáte, audit vocem meam.

Felajánlásra. (Zsolt. 2, 8.) Kérd tőlem és neked adom a nemzeteket örökségedül, a föld határait osztályrészedül.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, az emberi nemért ezt az engesztelő adományt és add meg nekünk, kérünk, hogy akit a jelenlevő áldozati adományok szine alatt neked áldozunk, maga adja meg minden népnek az egyesség és béke ajándékát, Jézus Krisztus, a te Fiad, a mi Urunk: Ki veled él.

Offertorium. (Psalm. 2, 8.) Póstula a me, et dabo tibi gentes hereditátem tuam, et possessiónem tuam términos terrae.

Secreta. Hóstiam tibi, Dómine, humánae reconciliatiónis offérimus: praesta, quaesumus; ut quem sacrifíciis praeséntibus immolámus, ipse cunctis géntibus unitátis et pacis dona concédat, Jesus Christus Fílius tuus Dóminus noster: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti, Deus.

(A 2. csendes imádság: megemlékezés a vasárnapról.)

Prefáció Krisztus királyról, 565. l.

Áldozásra. (Zs. 28, 10, 11.) Trónol az Úr mint Király örökké: népét az Úr békességgel áldja meg.

Áldozás utáni imádság. A halhatatlanság eledelét elnyerve, kérünk, Urunk, hogy akik Krisztus-Király zászlaja alatt dicsőségesen harcolunk, vele a mennyek országában örökre együtt maradhassunk: Ki veled él.

Communio. (Ps. 28, 10, 11.) Sedébit Dóminus Rex in aetérnum: Dóminus benedícet pópulo suo in pace.

Postcommunio. Immortalitátis alimóniam consecúti, quaesumus, Dómine: ut, qui sub Christi Regis vexíllis militáre gloriámur, cum ipso, in caelésti sede, júgiter regnáre possímus: Qui tecum.

(A 2. áldozás utáni imádság: megemlékezés a vasárnapról, utolsó evangélium: a vasárnapi.)

Október 25: Szent Krizanthusz és Dária vértanuk.

Szent Krizanthusz keresztény lett és pogány menyasszonyát Dáriát is megtérítette. Szűzies házasságban éltek együtt és sok hivőt szereztek Krisztusnak. Ezért elevenen elásták őket 283-ban.

Szentmise: Intret, 1265. l. az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Szent Krizanthusz és Dária vértanuid imádsága, kérünk,

Orátio. Beatórum Mártyrum tuórum, Dómine, Chrysánthi et Dariae, quae-

Urunk, támogasson minket: hogy akik őket e szolgálattal tiszteljük, kegyes segítségüket szüntelenül érezzük. A mi Urunk.

sumus, adsit nobis orátio: ut, quos venerámur obséquio, eórum pium júgiter experiámur auxílium. Per Dóminum.

Szentlecke: Exhibeámus, 1087. l.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (11, 47-51.)

Az időben: Mondá Jézus az írástudóknak és farizeusoknak: Jaj nektek, mert építitek a próféták síremlékeit, atyáitok pedig megölték őket. Ezáltal tanuskodtok, hogy egyetértetek atyáitok tetteivel: mert azok megölték őket, ti meg sírjaikat építitek. Azért mondotta az Isten bölcsesége is: Majd küldök hozzájuk prófétákat és apostolokat és azok közül megölnek és üldöznek, hogy számon kéressék e nemzedéktől minden próféta vére, mely kiontatott a világ kezdetétől, Ábel vérétől Zakariás véréig, ki az oltár és a templom között veszett el. Igenis, mondom nektek, számon fogják azt kérni e nemzedéktől.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (11, 47-51.)

In illo témpore: Dicébat Jesus scribis et pharisaeis: Vae vobis, qui aedificátis monuménta prophetárum: patres autem vestri occidérunt illos. Profécto testificámini quod consentítis opéribus patrum vestrórum: quóniam ipsi quidem eos occidérunt, vos autem aedificátis eórum sepúlcra. Proptérea et sapiéntia Dei dixit: Mittam ad illos prophétas et apóstolos, et ex illis occídent, et persequéntur: ut inquirátur sanguis ómnium prophetárum, qui effúsus a generatióne ista, a sánguine Abel usque ad sánguinem Zacharíae, qui périit inter altáre et aedem. Ita dico vobis, requirétur ab hac generatióne.

Csendes imádság. Néped áldozati adománya, kérünk, Urunk, legyen kedves előtted, mert Szent Krizanthusz és Dária vértanuid születése napján ünnepélyesen mutatjuk be neked. A mi.

Secreta. Pópuli tui, quaesumus, Dómine, tibi grata sit hóstia, quae in natalítiis sanctórum Mártyrum tuórum Chrysánthi et Daríae solémniter immolátur. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Misztériumod adományaival és örömeivel eltöltve, Urunk, add meg, kérünk,

Postcommunio. Mysticis, Dómine, repléti sumus votis et gáudiis: praesta, quaesumus; ut, intercessió-

hogy Szent Krizanthusz és Dária vértanuid közbenjárására, amit most időben cselekszünk, azt lelkileg elnyerjük. A mi Urunk.

nibus sanctórum Mártyrum tuórum Chrysánti et Daríae, quae temporáliter ágimus, spirituáliter consequámur. Per Dóminum.

Október 26: Szent Evaristus pápa és vértanu.

Az első pápák egyike, vértanuként halt meg 105 táján Rómában.

Szentmise: Si diligis 1248. l.

Október 27: Szent Simon és Júdás apostolok vigiliája.

Bevonulásra. (Zsolt. 78, 11, 12, 10.)

Jusson színed elé, Uram, a bilincsbe vertek jajszava, öntsd vissza hétszeresen szomszédaink ölébe: bosszuld meg szenteid kiontott vérét. (Zs. 78, 1.) Isten, pogányok szállták meg örökségedet, megfertőzték szentséges templomodat, romhalmazzá tették Jeruzsálemet. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy amint Simon és Judás apostolaid dicsőséges születését megelőző ünneppel megüljük, úgy előzzenek meg ők is minket Fölségednél, hogy jótéteményeidet nekünk kiérdemeljék. A mi Urunk.

Introitus. (Psalm. 78, 11, 12, 10.)

Intret in conspéctu tuo, Dómine, gémitus compeditórum: redde vicínis nostris séptuplum in sínu eórum: víndica sánguinem sanctórum tuórum, qui effúsus est. (Ps. ib., 1.) Deus, venérunt gentes in hereditátem tuam; polluérunt templum sanctum tuum: posuérunt Jerúsalem in pomórum custódiam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut, sicut Apostolórum tuórum Simónis et Judae gloriósa natalícia praevenímus; sic ad tua benefícia promerénda, majestátem tuam pro nobis ipsi praevéniant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. könyörgés szűz Máriáról, a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 622. l.)

Szentlecke: Spectáculum facti, 1296. l.

Átvonulásra. (Zs. 78, 10, 2.) Bosszuld meg, Uram,

Graduale. (Ps. 78. 10 et 2.) Víndica, Dómine, sán-

szenteid kiontott vérét. ℣. Odavetették, Uram, szolgáid holttestét eledelül az ég madarainak, szentjeid húsát a föld vadainak.

guinem sanctórum tuórum, qui effúsus est. ℣. Posuérunt mortália servórum tuórum, Dómine, escas volatílibus caeli: carnes sanctórum tuórum béstiis terrae.

Szent evangélium: Ego sum vitis, 1277. l.

Felajánlásra. (Zs. 149, 5-6.) Ujjonganak majd a szentek dicsőségben, örvendeznek nyugvóhelyükön, szájukban Isten magasztalása leszen.

Csendes imádság. Adományainkkal előkészülünk, Urunk, Szent Simon és Judás apostolaid ünnepére s alázatosan kérünk: hogy mivel elfogadásukat a mi lelkiismeretünk bűnössége akadályozza, az ő érdemeik miatt legyenek kedvessé előtted. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 149, 5-6.) Exsultábunt sancti in glória, laetabúntur in cubílibus suis: exaltatiónes Dei in fáucibus eórum.

Secreta. Munéribus nostris, Dómine, sanctórum Apostolórum tuórum Simónis et Judae festa praecédimus: te supplíciter deprecántes; ut, quae conscientiae nostrae praepediúntur obstáculis, illórum méritis grata reddántur. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: Szűz Máriáról, a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 624. l.)

Áldozásra. (Zs. 78, 2, 11.) Odavetették, Uram, szolgáid holttestét eledelül az ég madarainak, szentjeid húsát a föld vadainak; tartsd meg karod erejével a halálra szántak fiát.

Communio. (Ps. 78, 2 et 11.) Posuérunt mortália servórum tuórum, Dómine, escas volatílibus caeli, carnes sanctórum tuórum béstiis terrae: secúndum magnitúdinem bráchii tui pósside fílios morte punitórum.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve, Urunk, szentségedet, alázatosan kérünk: hogy Szent Simon és Judás apostolaid közbenjárására, amit most az időben ünneplünk, azt az örök életre elnyerjük. A mi.

Postcommunio. Sumpto, Dómine, sacraménto, supplíciter deprecámur: ut, intercedéntibus beátis Apóstolis tuis Simóne et Juda, quod temporáliter gérimus, ad vitam capiámus aetérnam. Per Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szűz Máriáról, a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 624. l.)

Október 28: Szent Simon és Júdás apostolok.

Júdás a harmadik az Úr Jézus rokonságából, az úgynevezett «Úr testvérei» közül. Hogy az áruló Júdástól megkülönböztessék, Tádénak nevezték. A hét katholikus levél egyikét ő írta és amint hiszik, a kánai menyegző vőlegénye is ő volt. Egyesek felfogása szerint Palesztinában az evangéliumot hirdette és Beirutban vértanuhalált halt. Mások szerint Simonnal prédikált Perzsiában és ott szenvedett vele együtt vértanuhalált Suanir városában.

A «testvérei» szó bibliai kifejezés a közeli rokonokra vonatkozik. Szent Simon apostol úgy látszik a zeloták pártjához tartozott; azért buzgónak is nevezték. Júdás Tádé Alpheus vagy Kleofás fia volt, aki viszont egyesek véleménye szerint Szent Józsefnek, az Úr Jézus nevelőatyjának volt testvére. Felesége, Mária pedig — tehát az apostol anyja — fogadott testvére, vagy közeli rokona volt Jézus Anyjának. Így tehát Jézus unokatestvére volt.

Bevonulásra. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. (Zs. 138, 1-2.) Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem; tudod, ha leülök és ha felkelek. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Könyörgés. Isten, ki minket Szent Simon és Judás apostolaid által neved megismerésére segítettél, add meg nekünk, hogy az ő örök dicsőségüket egyrészt előrehaladásunkkal ünnepeljük meg, másrészt a megünneplésssel előbbre haladhassunk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 138, 17.) Mihi autem nimis honoráti sunt amici tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum. (Ps. ib., 1-2.) Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos per beátos Apóstolos tuos Simónem et Judam ad agnitiónem tui nóminis venire tribuísti: da nobis eórum glóriam sempitérnam et proficiéndo celebráre, et celebrándo proficere. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat.

Szentlecke: Unicuique nostrum, 640. l.

Átvonulásra. (Zsolt. 44, 17-18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket: emlékezetessé teszik, Uram, nevedet. ℣. Atyáid helyébe

Graduale. (Ps. 44, 17-18.) Constítues eos príncipes super omnem terram: mémores erunt nóminis tui, Dómine. ℣. Pro pátribus tuis

fiaid születnek, dícsérni fognak érte a népek.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (15, 17-25.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Azt parancsolom nektek, hogy szeressétek egymást. Ha a világ gyűlöl benneteket, tudjátok meg, hogy engem előbb gyűlölt nálatok. Ha a világból valók volnátok, a világ szeretné azt, ami övé; de mivelhogy nem vagytok e világból valók, hanem én választottalak ki titeket a világból, azért gyűlöl benneteket a világ. Emlékezzetek szavaimra, melyeket mondottam nektek: Nem nagyobb a szolga uránál. Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak; ha az én beszédemet megtartották, a tiéteket is majd megtartják. De mindezeket az én nevemért fogják cselekedni nektek: mert nem ismerik azt, aki engem küldött. Ha nem jöttem és nem szólottam volna nekik, vétkük nem volna; most pedig nincs mentségük bűneikre. Akl engem gyűlöl, Atyámat is gyűlöli. Ha nem müveltem volna közöttük a tetteket, amilyeneket senki más

nati sunt tibi fílii: proptérea pópuli confitebúntur tibi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 138, 17.) Nimis honoráti sunt amici tui, Deus: nimis confortátus est principátus eórum. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (15, 17-25.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Haec mando vobis, ut diligátis ínvicem. Si mundus vos odit: scitóte quia me priórem vobis ódio hábuit. Si de mundo fuissétis: mundus quod suum erat dilígeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elégi vos de mundo, proptérea odit vos mundus. Mementóte sermónis mei, quem ego dixi vobis: Non est servus major dómino suo. Si me persecúti sunt, et vos persequéntur: si sermónem meum servavérunt, et vestrum servábunt. Sed haec ómnia fácient vobis propter nomen meum: quia nésciunt eum, qui misit me. Si non venissem, et locútus fuissem eis, peccátum non habérent: nunc autem excusatiónem non habent de peccáto suo. Qui me odit: et Patrem meum odit. Si ópera non fecíssem in eis, quae nemo álius fecit, peccátum non habérent: nunc autem et vidérunt, et odérunt et me, et Patrem meum. Sed ut adimpleátur sermo, qui

nem művelt, bűnük nem volna: most pedig láttak és gyűlöltek engem is, Atyámat is. De hogy beteljesedjék a mondás, mely meg van írva az ő törvényükben, hogy ok nélkül gyűlöltek engem.

in lege eórum scriptus est: Quia ódio habuérunt me gratis.

Felajánlásra. (Zs. 18, 5.) Az egész földre elhat szózatuk s a földkerekség határaira szavuk.

Offertorium. (Ps. 18, 5.) In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum.

Csendes imádság. Szent apostolaidnak: Simonnak és Judásnak örök dicsőségét tisztelve, kérünk, Urunk, hogy ezt a szent misztériumokban megtisztultan, méltóan tudjuk megünnepelni. A mi Urunk.

Secreta. Glóriam, Dómine, sanctórum Apostolórum tuórum Simónis et Judae perpétuam venerántes: quaesumus; ut eam, sacris mystériis expiáti, dignius celebrémus. Per Dóminum.

Prefáció az apostolokról, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 19, 28.) Ti, kik engem követtetek, trónon fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.

Communio. (Matth. 19, 28.) Vos, qui secúti estis me, sedébitis super sedes, judicántes duódecim tribus Israel.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük a szentségeket, Urunk, és alázatosan kérünk: engedd meg, hogy Szent Simon és Judás apostolaid közbenjárására az ő vértanuságuk tiszteletére bemutatott áldozatunk nekünk javunkra váljék. A mi Urunk.

Postcommunio. Percéptis, Dómine, sacraméntis, supplíciter exorámus: ut, intercedéntibus beátis Apóstolis tuis Simóne et Juda, quae pro illórum veneránda gérimus passióne, nobis prodíciant ad medélam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Október 31: Mindenszentek vigiliája.

Bevonulásra. (Bölcs. 3, 8.) Ítélkeznek a szentek nemzeteken és uralkodnak népeken és az Úr az Ő Istenük lesz a ki-

Introitus. (Sap. 3, 8.) údicant sancti gentes, et dominántur pópulis: et regnábit Dóminus Deus illórum in

rályuk örökké. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjetek, igazak, az Úrnak, a jámborokhoz illik a dícséret. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Urunk Istenünk, növeld irántunk való kegyelmedet, s add, hogy kiknek dicsőséges ünnepére előkészülünk, azoknak szent ünnepi örömében is részesüljünk. A mi.

perpétuum. (Ps. 32, 1.) Exsultáte, justi, in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Orátio. Dómine Deus noster, multíplica super nos grátiam tuam: et, quorum praevenímus gloriósa solémnia, tríbue súbsequi in sancta professióne laetítiam. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés a Szentlélekről 1339. l., 3. az Egyházért vagy a pápáért 622. l.)

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből. (5, 6-12.)

Ama napokban: Íme, én, János, láttam a trón és a négy élőlény között és a vének közepette a Bárányt állani mintegy megölve, melynek hét szarva és hét szeme volt, amelyek Istennek az egész földre küldött hét szelleme. És odaméne és átvevé a trónon ülőnek jobbjából a könyvet. És midőn megnyitá a könyvet, a négy élőlény és a huszonnégy vén leborula a Bárány előtt; mindegyiküknek hárfája és arany csészéje vala, telve illatszerekkel, melyek a szentek imádságai. És új éneket éneklének, mondván: Méltó vagy, Uram, hogy elvedd a könyvet és megnyissad annak pecsétjeit, mert megölettél, és megváltottál minket Istennek önvéreddel, minden törzsből és nyelvből és népből és nemzetből és királysággá, és papokká tet-

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (5, 6-12.)

In diébus illis: Ecce ego Joánnes vidi in médio throni, et quátuor animálium, et in médio seniórum, Agnum stantem tamquam occísum, habéntem córnua septem, et óculos septem: qui sunt septem spíritus Dei, missi in omnem terram. Et venit: et accépit de déxtera sedéntis in throno librum. Et cum aperuísset librum, quátuor animália et vigintiquátuor senióres ceciderunt coram Agno, habéntes sínguli cítharas, et phíalas áureas plenas odoramentórum, quae sunt oratiónes sanctórum: et cantábant cánticum novum, dicéntes: Dignus es, Dómine, accípere librum, et aperíre signácula ejus: quóniam occísus es, et redemísti nos Deo in sánguine tuo ex omni tribu, et lingua, et pópulo, et natióne: et fecísti nos Deo nostro regnum,

tél bennünket Istenünknek, és uralkodni fogunk a föld felett. És láték és hallám sok angyal szavát a trón körül s az élőlényekét és a vénekét és számuk ezernyi ezer vala, kik nagy szóval mondták: Méltó a Bárány, aki megöletett, hogy övé legyen a hatalom és istenség és bölcseség és erő és tisztelet és dicsőség és áldás, mindörökön örökké. Amen.

et sacerdótes: et regnábimus super terram. Et vidi, et audívi vocem Angelórum multórum in circúitu throni, et animálium, et seniórum: et erat númerus eórum míllia míllium, dicéntium voce magna: Dignus est Agnus, qui occísus est, accípere virtútem, et divinitátem, et sapiéntiam, et fortitúdinem, et honórem, et glóriam, et benedictiónem, in saecula saeculórum. Amen.

Átvonulásra. (Zs. 149, 5, 1.) Ujjongnak majd a szentek dicsőségben, örvendeznek nyugvóhelyükön. ℣. Énekeljetek az Úrnak új éneket, zengjen a szentek gyülekezetében dicsérete.

Graduale. (Ps. 149, 5 et 1.) Exsultábunt sancti in glória, laetabúntur in cubílibus suis. ℣. Cantáte Dómino cánticum novum, laus ejus in ecclésia sanctórum.

Szent evangélium: Descéndens Jesus, 1270. l.

Felajánlásra. (Zs. 149, 5, 6.) Ujjongnak majd a szentek dicsőségben, örvendeznek nyugvóhelyükön; szájukban Isten magasztalása lészen.

Offertorium. (Ps. 149, 5-6.) Exsultábunt sancti in glória, laetabúntur in cubílibus suis: exaltatiónes Dei in fáucibus eórum.

Csendes imádság. Oltárodat, Urunk, elhalmozzuk a felajánlott adományokkal s add, kérünk, hogy üdvösségünkre váljanak, minden szenteid esedezésére, kiknek jövendő ünnepére készülünk. A mi Urunk.

Secreta. Altáre tuum, Dómine, munéribus cumulámus oblátis: da, quaesumus; ut ad salútem nostram, ómnium Sanctórum tuórum precatióne, profíciant, quorum solémnia ventúra praecúrrimus. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság a Szentlélekről 1340. l., 3. az Egyházért, vagy a pápáért, 624—625. l.)

Áldozásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja

Communio. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justórum ánimae in manu Dei sunt, et non tan-

nem éri őket; úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békességben vannak.

Áldozás utáni imádság. A bemutatott áldozatnak misztériumával és örömével betöltve, Urunk, kérünk: hogy azok könyörgései segítsenek minket, kiknek emlékezetére bemutattuk őket. A mi Urunk.

get illos torméntum malítiae: visi sunt óculis insipiéntium mori: illi autem sunt in pace.

Postcommunio. Sacraméntis, Dómine, et gáudiis optátae celebritátis explétis: quaesumus; ut eórum précibus adjuvémur, quorum recordatiónibus exhibéntur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság a Szentlélekről, 1340. l., 3. az Egyházért vagy a pápáért, 625. l.)

November 1: Mindenszentek ünnepe.

Az Egyház nem akar az Isten látására jutott lelkek közül egyet sem figyelmen kívül hagyni. Ezért szentel egy ünnepet Mindenszentek tiszteletének, tehát azoknak is, akiknek nevét egyedül csak Isten ismeri. Ez a legfelsőbb foka az Egyház életének. Mindenszentek ünnepe a küzdő és győzedelmes egyházat egy nagy családi ünnep keretében akarja egyesíteni, amikor minden állás-kor, nemzet és idők megkoronázottai győzelmi pálmáikkal integetnek felénk és biztatnak, hogy törekedjünk e dicsőséges diadal-jel után, Istennek örök, boldog meglátására.

Ehhez az ünnephez a Pantheon ajándékozása nyujtotta az alkalmat, melyet Phokas császár adott IV. Bonifác pápának (608—25.). Ezt Kr. e. 27-ben Augusztus tiszteletére építették. Sok fülkével van ékesítve és ezekben isten-szobrok állottak. A pápa ezután templommá alakította át és Isten Anyjának és a szent vértanuknak tiszteletére szentelte, 609 vagy 610 május 13-án, IV. Gergely (827—44) ezt az avatási ünnepet november 1-re helyezte át és IV. Sixtus (1471—84) oktávával, az egész Egy-házra kiterjesztette.

Ma Mindenszentek az egyházi év nagy ünnepei közé tartozik, első osztályú ünnep, vigiliával kezdődik, mely böjti nap. Egyúttal az egyházi év utolsó szakába esik az Egyház diadal-ünnepe, melyen seregszemlét tart mennyben diadalmaskodó tagjai felett. Nagy és ránk nézve igen fontos tanítása az Egyháznak a szentek közösségéről szóló tanítás, mely sehol sem lesz oly élettől átjárt valósággá, mint a megértett és átélt liturgiában. Pedig csak ekkor lesz meg bennünk a katholikusság-nak, más szóval a közösségnek, az egyetemességnek igazi tudata. Az egész liturgia ezt hirdeti, de a mai ünnepen még jobban kellene erre gondolnunk, hogy katholikus életünk irányítója legyen a

szentek egyességének hittétele. A szentlecke szerint Szent János fönséges vízióban látta Isten szentjeinek boldogságát, amiről az Úr mondotta, hogy szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív fel nem fogta. Ezt próbálta emberi szóval visszaadni. Úgy hallgassuk tehát meg szavait, mint a szavakkal ki nem fejezhető boldogságnak szavakba öntését.

Bevonulásra.

Örvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve mindenszentek tiszteletére, kiknek ünnepén örvendeznek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjetek, igazak, az Úrnak, a jámborokhoz illik a dícséret. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki megengedted, hogy minden szentednek érdemeit egy ünnepnapon tiszteljük, kérünk, hogy e sok közbenjáróra való tekintettel add meg nekünk gazdagon irgalmasságod sóvárgott bőségét. A mi Urunk.

Szentlecke Szent János titkos jelenéseiből. (7, 2-12.)

A ma napokban: Én, János, más angyalt láttam felszállni napkeletről, kinél az élő Isten pecsétje volt és nagy szóval kiálta a négy angyalnak, akiknek megadatott, hogy ártsanak a földnek és a tengernek, mondván: Ne ártsatok a földnek és a tengernek, sem az élőfáknak, míg meg nem jelöljük homlokukon Istenünknek szolgáit. És hallám a megjelöltek számát,

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honóre Sanctórum ómnium: de quorum solemnitáte gaudent Angeli, et colláudant Fílium Dei. (Ps. 32, 1.) Exsultáte, justi, in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui nos ómnium Sanctórum tuórum mérita sub una tribuísti celebritáte venerári: quaesumus; ut desiderátam nobis tuae propitiatiónis abundántiam, multiplicátis intercessóribus, largiáris. Per Dóminum.

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (7, 2-12.)

In diébus illis: Ecce ego Joánnes vidi álterum Angelum ascendéntem ab ortu solis, habéntem signum Dei vivi: et clamávit voce magna quátuor Angelis, quibus datum est nocére terrae, et mari, dicens: Nolíte nocére terrae et mari, neque arbóribus, quoadúsque signémus servos Dei nostri in fróntibus eórum. Et audívi númerum signatórum, centum quadragínta quátuor

százegyvennégyezer megjelölt, Izrael fiainak valamennyi törzséből. Juda törzséből tizenkétezer megjelölt; Ruben törzséből tizenkétezer megjelölt; Gad törzséből tizenkétezer megjelölt; Áser törzséből tizenkétezer megjelölt; Neftali törzséből tizenkétezer megjelölt; Manassze törzséből tizenkétezer megjelölt; Simeon törzséből tizenkétezer megjelölt; Lévi törzséből tizenkétezer megjelölt; Iszszakár törzséből tizenkétezer megjelölt; Zabulon törzséből tizenkétezer megjelölt; József törzséből tizenkétezer megjelölt; Benjamin törzséből tizenkétezer megjelölt. Ezután nagy sereget láték, melyet senki sem volt képes megszámlálni, minden nemzetből és néptörzsből és népből és nyelvből; a trón előtt és a Bárány színe előtt állni, hosszú fehér ruhákba öltözve és kezükben pálmaág és nagy szóval kiáltának, mondván: Üdv a mi Istenünknek, aki a trónon ül és a Báránynak. És az angyalok mindnyájan a trón és a vének és a négy élőlény körül állának és a trón előtt arcra borulának és imádák Istent, mondván: Amen. Az áldás és a dicsőség és a bölcseség és a hálaadás, a tisztelet és a hatalom és az erősség a mi Istenünké örökön örökké. Amen.

millia signáti, ex omni tribu filiórum Israel. Ex tribu Juda duódecim míllia signáti. Ex tribu Ruben duódecim míllia signáti. Ex tribu Gad duódecim míllia signáti. Ex tribu Aser duódecim míllia signáti. Ex tribu Néphtali duódecim míllia signáti. Ex tribu Manásse duódecim míllia signáti. Ex tribu Símeon duódecim míllia signáti. Ex tribu Levi duódecim míllia signáti. Ex tribu Issachar duódecim míllia signáti. Ex tribu Zábulon duódecim míllia signáti. Ex tribu Joseph duódecim míllia signáti. Ex tribu Bénjamin duódecim míllia signáti. Post haec vidi turbam magnam, quam dinumeráre nemo póterat, ex ómnibus géntibus, et tríbubus, et pópulis, et linguis: stantes ante thronum, et in conspéctu Agni, amícti stolis albis, et palmae in mánibus eórum: et clamábant voce magna, dicéntes: Salus Deo nostro, qui sedet super thronum, et Agno. Et omnes Angeli, stabant in circúitu throni, et seniórum, et quátuor animálium: et cecidérunt in conspéctu throni in fácies suas, et adoravérunt Deum, dicéntes: Amen. Benedíctio, et cláritas, et sapiéntia, et gratiárum áctio, honor, et virtus, et fortitúdo Deo nostro in saecula saeculórum. Amen.

Átvonulásra. (Zs. 33, 10 és 11.) Féljétek az Urat szentjei mind, mert nem szenvednek szükséget, akik őt félik. ℣. Akik pedig az Urat keresik, semmi jót sem nélkülöznek.

Alleluja, alleluja. ℣. (Mt. 11, 28.) Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve és én felüdítlek titeket. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (5, 1-12.)

Az időben: Látván Jézus a sereget, fölméne a hegyre és miután leült, hozzá járulának tanítványai. És megnyitván száját, tanítá őket, mondván: Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa. Boldogok a szelídek, mert ők lesznek birtokosai a földnek. Boldogok, akik sírnak, mert ők majd vigasztalást találnak. Boldogok, akik éhezik és szomjúhozzák az igazságot, mert ők kielégítést nyernek. Boldogok az irgalmasok, mert majd önekik is irgalmaznak. Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meg fogják látni az Istent. Boldogok a békességesek, mert ők Isten fiainak fognak hivatni. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudván, min-

Graduale. (Ps. 33, 10 et 11.) Timéte Dóminum omnes sancti ejus: quóniam nihil deest timéntibus eum. ℣. Inquiréntes autem Dóminum, non defícient omni bono.

Allelúja, allelúja. ℣. (Matth. 11, 28.) Veníte ad me, omnes qui laborátis, et oneráti estis: et ego refíciam vos. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (5, 1-12.)

In illo témpore: Videns Jesus turbas, ascéndit in montem, et cum sedísset, accessérunt ad eum discípuli ejus, et apériens os suum, docébat eos, dicens: Beáti páuperes spíritu: quóniam ipsórum est regnum caelórum. Beáti mites: quóniam ipsi possidébunt terram. Beáti qui lugent: quóniam ipsi consolabúntur. Beáti qui esúriunt et sítiunt justítiam: quóniam ipsi saturabúntur. Beáti misericórdes: quóniam ipsi misericórdiam consequéntur. Beáti mundo corde: quóniam ipsi Deum vidébunt. Beáti pacífici: quóniam fílii Dei vocabúntur. Beáti qui persecutiónem patiúntur propter justítiam: quóniam ipsórum est regnum caelórum. Beáti estis cum maledíxerint vobis, et persecúti vos fúerint, et díxerint omne malum advérsum vos,

den rosszat mondanak rátok énérettem. Örüljetek és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges a mennyekben.

mentiéntes, propter me: gaudéte, et exsultáte, quóniam merces vestra copiósa est in caelis.

Credo.

Felajánlásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak s a halál kínja nem éri őket. Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békességben vannak, alleluja.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, áldozatos lelkünk adományait, hogy azok egyrészt neked minden szentnek tiszteletére kedvesek legyenek, másrészt irgalmasságodból üdvünk eszközlőiként kaptuk vissza őket. A mi.

Offertorium. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justórum ánimae in manu Dei sunt et non tanget illos torméntum malítiae: visi sunt óculis insipiéntium mori: illi autem sunt in pace, allelúja.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, nostrae devotiónis offérimus: quae et pro cunctórum tibi grata sint honóre justórum, et nobis salutária, te miseránte, reddántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 5. 8-10.) Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meg fogják látni az Istent. Boldogok a békességesek, mert ők Isten fiainak fognak hivatni. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy hívő néped minden szented tiszteletének mindenkor örvendjen és az ő közbenjárásukban megerősítést nyerjen. A mi.

Communio. (Matth. 5, 8-10.) Beáti mundo corde, quóniam ipsi Deum vidébunt: beáti pacífici, quóniam fílii Dei vocabúntur: beáti qui persecutiónem patiúntur propter justítiam, quóniam ipsórum est regnum caelórum.

Postcommunio. Da, quaesumus, Dómine, fidélibus pópulis ómnium Sanctórum semper veneratióne laetári: et eórum perpétua supplicatióne muníri. Per Dóminum.

November 2: Halottak napja.

Tegnap a diadalmas Egyházról emlékezett meg a liturgia, ma a szenvedő Egyházra fordítja a hívek figyelmét. A clunyi bencés-kolostorból terjedt el ez a szép szokás az egész Egyházban. Legújabban megengedte az Egyház, hogy a papok ezen a napon három misét mondhassanak a tisztítótűzben szenvedő lelkekért. Ezenkívül annyiszor engedélyez teljes búcsút, ahányszor Mindenszentek délután és ezen a napon templomba vagy kápolnába betérve, imádkozunk a szegény lelkekért. Mindegyikünknek van kedves halottja, használjuk fel tehát az ő javukra a mai nap kegyelmét.

Mindenszentek vecsernyéje után minden ünnepi díszt eltávolítanak az oltárról és a halottak vecsernyéjének hangulatával jámbor komolyság tölti be a templom csarnokait. Ezután az Egyház a hívő népeket körmenetben vezeti a mécsekkel és őszi virágokkal díszített sírokhoz és ott elmondja a liturgikus könyörgést az elhúnytakért. Másnap reggel külön zsolozsmát tart a halottak napjáról és ünnepélyes gyászmisét mond.

Halottak napjának gyászünnepe különös alkalom és ösztönzés legyen számunkra, hogy könyörgéssel és jótettekkel (alamizsna, búcsúk) a kedves halottak iránt érzett részvétünket valóban kimutassuk. Ezért, ha csak lehet, járuljunk méltóan a bűnbánat szentségéhez és a szentáldozáshoz, hogy e nap «toties-quoties» teljes búcsúját mentől többször elnyerhessük és a szegény lelkekre átruházhassuk. A sírok látogatása emlékeztessen minket a földi mulandóságra és ébresszen bennünk gondolatokat arról az igazságról, amit a halott a sírból kiált: «Ma nekem, holnap neked, — ami én ma vagyok, az lész te holnap». Joggal és bölcsen nevezi a keresztény nép az egész novembert a halottak hónapjának. Mert a Mindenszentek és halottak-napi szertartás, amelyekkel

kezdődik, lelkünk halhatatlan életére emlékeztet és elvezet a másvilág szemléletére. Legszebben kifejezésre juttatják azonban hitünknek a küzdő, szenvedő és győzedelmes Egyházról (szentek egyessége) szóló tanítását.

Az első mise.

Bevonulásra. (Ezdr. IV. 2, 34-35.)

Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik és az örök világosság fényeskedjék nekik. (Zs. 64, 2 és 3.) Téged Isten a Sionon, dícséret illet, fogadalmi áldozatot mutassanak be neked Jeruzsálemben: mert te meghallgatod imádságomat, eléd járulnak mind az emberek. ℣. Adj, Uram.

Könyörgés. Minden hívek teremtő és megváltó Istene, szolgáid és szolgálóid lelkének add meg minden bűnük bocsánatát, hogy jámbor könyörgéseikkel elnyerhessék a bocsánatot, melyet mindig óhajtottak: Ki élsz és uralkodol az Atyaistennel.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 15, 51-57.)

Testvérek: Íme, titkot mondok nektek: Mindnyájan fel fogunk ugyan támadni, de nem mindnyájan fogunk elváltozni. Hirtelenül, egy szempillantás alatt, a végső harsonaszóra; mert megszólal a harsona, és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, és mi elváltozunk. Mert ennek a

Introitus. (Esdr. IV. 2, 34, 35.)

Réquiem aetérnam dona eis, Dómine: et lux perpétua lúceat eis. (Ps. 64, 2-3.) Te decet hymnus, Deus, in Sion, et tibi reddétur votum in Jerúsalem: exáudi oratiónem meam, ad te omnis caro véniet. ℣. Réquiem aetérnam dona eis, Dómine: et lux perpétua lúceat eis.

Orátio. Fidélium, Deus, ómnium cónditor et redémptor: animábus famulórum, famularúmque tuárum remissiónem cunctórum tríbue peccatórum; ut indulgéntiam, quam semper optavérunt, piis supplicatiónibus consequántur: Qui vivis.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 15, 51-57.)

Fratres: Ecce mystérium vobis dico: Omnes quidem resurgémus, sed non omnes immutábimur. In moménto, in ictu óculi, in novíssima tuba: canet enim tuba, et mórtui resúrgent incorrúpti: et nos immutábimur. Opórtet enim corruptíbile hoc indúere incorruptiónem: et mortále hoc

romlandó testnek romolhatatlanságba kell öltöznie, és ennek a halandó testnek halhatatlanságba kell öltöznie. Midőn pedig ez a halandó test halhatatlanságba öltözött, akkor beteljesedik az ige, mely írva vagyon: Elnyelte a halált a diadal! Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod? A halál fullánkja a bűn, a bűn ereje pedig a törvény. De hála Istennek, ki nekünk megadta a győzelmet a mi Urunk Jézus Krisztus által.

indúere immortalitátem. Cum autem mortále hoc indúerit immortalitátem, tunc fiet sermo, qui scriptus est: Absórpta est mors in victória. Ubi est mors victória tua? ubi est mors stímulus tuus? Stímulus autem mortis peccátum est: virtus vero peccáti lex. Deo autem grátias, qui dedit nobis victóriam per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Átvonulásra. (Ezdr. IV. 2. 34-35.) Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik és az örök világosság fényeskedjék nekik. ℣. (Zs. 111, 7.) Örökké emlékezetben marad az igaz, rossz hírtől nem kell félnie.

Bőjti ének. Mentsd meg, Uram, minden megholt hívő lelkét a bűnök bilincsétől. ℣. És kegyelmeddel siess segítségükre, hogy a szigorú ítéletet kikerülhessék. ℣. És az örök világosság boldogságát élvezhessék.

Graduale. (Esdr. IV. 2, 34-35.) Réquiem aetérnam dona eis, Dómine: et lux perpétua lúceat eis. ℣. (Ps. 111, 7.) In memória aetérna erit justus: ab auditióne mala non timébit.

Tractus. Absólve, Dómine, ánimas ómnium fidélium defunctórum ab omni vínculo delictórum. ℣. Et grátia tua illis succurrénte, mereántur evádere judícium ultiónis. ℣. Et lucis aetérnae beatitúdine pérfrui.

Ének.

Ama végső harag napja —
A világot tűznek adja, —
Dávid így s Szibilla hagyja.

Reszket akkor holt meg élő, — Ha megjön a nagy Ítélő, — Mindeneket latta! mérő.

Csodakürtök zengenek meg, — Sírok éjén átremegnek, — Ítéletre, mindenekennek.

Sequentia.

Dies irae, dies illa, — Solvet saeclum in favílla: — Teste David cum Sibylla.

Quantus tremor est futúrus, — Quando judex est ventúrus, — Cuncta stricte discussúrus!

Tuba mirum spargens sonum — Per sepúlcra regiónum, — Coget omnes ante thronum.

Csodájára a halálnak, — Aki rég por, talpra támad, — Számot adni Bírájának.

Kézzel írt könyv nyílik ottan, — Világ terhe, minden, ott van, — Ítéletre felrovottan.

Bíró majd, ha széket ül ott, — Minden rejtek föld erül ott, — Zsoldot bűn el nem kerül ott.

Én szegény, ott mit beszéljek, — Pártfogómul kit reméljek, — Hol a szent is alig él meg.

Rettenetes Fejedelem, — Kinél ingyen a kegyelem, — Örök Jóság, légy jó velem!

Kegyes Jézus, kérlek téged, — Értem álltál emberséget, — Ne adj érnem gonosz véget.

Munkád, könnyed értem vesztek, — Ennyi kínod, szent kereszted, — Ne maradjon céljavesztett.

Bírája a bosszulásnak, — Add kegyelmét tisztulásnak, — Míg itt nincs a számadásnap.

Reszket szívem, sóhajtozván, — Vétkemtől vet lángot orcám, — Légy kegyelmes, Uram, hozzám.

Magdolnához lehajoltál, — A latorhoz kegyes voltál. — Énbelém is reményt oltál.

Méltó imát nem tud ajkam, — Te könyörülj, Jóság, rajtam, — Ne veszíts el örök jajban.

Báránykáid közé végy föl, — Válassz el a gödö-

Mors stupébit, et natúra — Cum resúrget creatúra, — Judicánti responsúra.

Liber scriptus proferétur, — In quo totum continétur, — Unde mundus judicétur.

Judex ergo cum sedébit, — Quidquid latet, apparébit: — Nil inúltum remanébit.

Quid sum miser tunc dictúrus? — Quem patrónum rogatúrus, — Cum vix justus sit secúrus?

Rex treméndae majestátis, — Qui salvándos salvas gratis, — Salva me, fons pietátis.

Recordáre, Jesu pie, — Quod sum causa tuae viae: — Ne me perdas illa die.

Quaerens me, sedísti lassus: — Redemísti Crucem passus: — Tantus labor non sit cassus.

Juste judex ultiónis, — Donum fac remissiónis — Ante diem ratiónis.

Ingemísco, tamquam reus — Culpa rubet vultus meus: — Supplicánti parce, Deus.

Qui Maríam absolvísti, — Et latrónem exaudísti, — Mihi quoque spem dedísti.

Preces meae non sunt dignae: — Sed tu bonus fac benígne, — Ne perénni cremer igne.

Inter oves locum praesta — Et ab hoedis me sequé-

lyéktől, — Jobbra álltass ama széktől.

Ha a rosszak zavarodnak, — Fojtó lángok kavarognak, — Akkor engem hívj áldottnak.

Térden kérlek, görnyedetten, — Sír a lelkem megtörötten, — Ott, a végnél, állj mellettem!

Könnyel árad ama nagy nap, — Hamvukból ha föltámadnak, — A bűnösök s számot adnak.

Uram, nekik adj jó véget, — Kegyes Jézus, kérünk téged, — Add meg nekik békességed.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (5, 25-29.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidó seregeknek: Bizony, bizony mondom nektek, hogy eljön az óra, és most vagyon, midőn a halottak meghallják az Isten Fia szavát, és akik hallották, élni fognak. Mert miként az Atyának élete vagyon önmagában, azonképpen adta a Fiúnak is, hogy élete legyen önmagában, és hatalmat adott neki, hogy ítéletet tartson, mivel ő az Emberfia. Ne csodálkozzatok ezen; mert eljön az óra, melyben mindnyájan, kik a sírokban vannak, meghallják az Isten Fia szavát; és elöjönnek, akik jót cselekedtek, az élet feltámadására, akik pedig gonoszat cselekedtek, az ítélet feltámadására.

stra, — Státuens in parte dextra.

Confutátis maledíctis, — Flammis ácribus addíctis: — Voca me cum benedíctis.

Oro supplex, et acclínis, — Cor contrítum quasi cínis: — Gere curam mei fínis.

Lacrimósa dies illa, — Qua resúrget ex favílla, — Judicándus homo reus.

Huic ergo parce Deus: — Pie Jesu Dómine, — Dona eis réquiem. Amen.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem.** (5, 25-29.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis Judaeórum: Amen, amen dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mórtui audient vocem Fílii Dei: et qui audíerint, vivent. Sicut enim Pater habet vitam in semetípso, sic dedit et Fílio habére vitam in semetípso: et potestátem dedit ei judícium fácere, quia Fílius hóminis est. Nolíte mirári, hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monuméntis sunt, áudient vocem Fílii Dei: et procédent, qui bona fecérunt, in resurrectiónem vitae: qui vero mala egérunt, in resurrectiónem judícii.

Felajánlásra. Urunk, Jézus Krisztus, dicsőség Királya, szabadítsd meg minden megholt hívő lelkét a pokol büntetésétől és mélységéből; szabadítsd meg őket az oroszlán torkától, hogy el ne nyelje őket a pokol és le ne zuhanjanak a sötétségbe; hanem a zászlóhordozó Szent Mihály vezesse el őket a szent világosságra: * Melyet egykor Ábrahámnak és utódjának megígértél. ℣. Áldozati adományokat és imádságokat ajánlunk fel neked, Urunk, dicséretedre, fogadd el azokért a lelkekért, akikről ma megemlékezünk. Juttasd el őket, Urunk, a halálból az életbe: * Melyet egykor Ábrahámnak és utódjának ígértél.

Offertorium. Dómine Jesu Christe, Rex glóriae, líbera ánimas ómnium fidélium defunctórum de poenis inférni, et de profúndo lacu: líbera eas de ore leónis, ne absórbeat eas tártarus, ne cadant in obscúrum: sed sígnifer sanctus Míchael repraeséntet eas in lucem sanctam: * Quam olim Abrahae promisísti, et sémini ejus. ℣. Hóstias et preces tibi, Dómine, laudis offérimus: tu súscipe pro animábus illis, quarum hódie memóriam fácimus: fac eas, Dómine, de morte transíre ad vítam. *Quam olim Abrahae promisísti, et sémini ejus.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, tekints megengesztelődötten ezekre az áldozati adományokra, melyeket szolgáid és szolgálóid lelkéért neked felajánlottunk, hogy akiknek megadtad a keresztény hit érdemét, add meg azoknak a jutalmát is. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias, quaesumus, Dómine, quas tibi pro animábus famulórum, famularúmque tuárum offérimus, propitiátus inténde: ut, quibus fídei christiánae méritum contulísti, dones et praemium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Prefáció a halotti, 569. l.

Áldozásra. (Ezdr. IV. 2, 35. 34.) Az örök világosság fényeskedjék nekik, Uram: * Szenteiddel mindörökké, mert kegyes vagy. ℣. Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik és az örök világosság fényeskedjék nekik. Szenteiddel mindörökké, mert kegyes vagy.

Communio. (Esdr. IV. 2, 35, 34.) Lux aetérna lúceat eis, Dómine: * Cum Sanctis tuis in aetérnum: quia pius es. ℣. Réquiem aetérnam dona eis, Dómine: et lux perpétua lúceat eis. Cum Sanctis tuis in aetérnum: quia pius es.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk, könyörgő imádságunk váljék szolgáid és szolgálóid lelkének javára, hogy őket mind bűneiktől megmentsed, mind megváltásod részesévé tegyed: Ki élsz és uralkodol.

Postcommunio. Animábus, quaesumus, Dómine, famulórum, famularúmque tuárum orátio profíciat supplicántium: ut eas et a peccátis ómnibus éxuas, et tuae redemptiónis fácias esse partícipes: Qui vivis et regnas.

A második mise.

(Ugyanaz, mint az első, az alábbiak kivételével:)

Könyörgés. Isten, a megbocsátás Ura, add meg szolgáid és szolgálóid lelkének az enyhülés helyét, a boldog nyugalmat és a ragyogó világosságot. A mi Urunk.

Orátio. Deus, indulgentiárum Dómine: da animábus famulórum, famularúmque tuárum refrigérii sedem, quiétis beatitúdinem, et lúminis claritátem. Per Dóminum.

Szentlecke a Makkabeusok könyvéből. (II. 12, 43-46.)

Léctio libri Machabaeórum. (II. 12, 43-46.)

Ama napokban: Júdás, ez a nagyon bátor férfiú, gyüjtést rendezett, és tizenkétezer ezüst drachmát küldött Jeruzsálembe, hogy áldozatot mutassanak be a megholtak bűneiért, mert helyesen és jámborul gondolkodott a feltámadásról. (Ha nem remélte volna ugyanis, hogy az elesettek fel fognak támadni, felesleges és hiábavaló dolognak látszott volna imádkozni a halottakért.) Tekintetbe vette továbbá azt is, hogy azokra, akik jámborul húnytak el, igen nagy jutalom vár. Szent és üdvös gondolat tehát a halottakért imádkozni, hogy a bűnöktől feloldassanak.

In diébus illis: Vir fortíssimus Judas, facta collatióne, duódecim míllia drachmas argénti misit Jerosólymam, offérri pro peccátis mortuórum sacrifícium, bene et religióse de resurrectióne cógitans (nisi enim eos, qui cecíderant, resurrectúros speráret, supérfluum vidérétur, et vanum oráre pro mórtuis): et quia considerábat quod hi, qui cum pietáte dormitiónem accéperant, óptimam habérent repósitam grátiam. Sancta ergo, et salúbris est cogitátio pro defúnctis exoráre, ut a peccátis solvántur.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (6, 37-40.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidók seregének: Minden, amit nekem ád az Atya, énhozzám jön, és aki hozzám jön, bizonyára nem dobom ki, mert nem azért szállottam le mennyből, hogy a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, ki engem küldött. Ez pedig az Atyának akarata, ki engem küldött, hogy semmit abból, amit nekem adott, el ne veszítsek, hanem föltámasszam azt az utolsó napon. Mert ez Atyámnak akarata, ki engem küldött, hogy mindenkinek, aki a Fiút látja és hisz őbenne, örök élete legyen és én feltámasztom őt az utolsó napon.

Csendes imádság. Könyörgéseinkre, Urunk, irgalmazz meg szolgáid és szolgálóid lelkének, akikért bemutattuk neked ezt a dícsérő áldozatot, hogy őket szentjeid társaságába eljuttatni kegyeskedjél. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy szolgáid és szolgálóid lelke ezen áldozattal megtisztulva mind a megbocsátást, mind az örök életet elnyerje. A mi Urunk Jézus Krisztus.

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (6, 37-40.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis Judaeórum: Omne, quod dat mihi Pater, ad me véniet: et eum, qui venit ad me, non ejíciam foras: quia descéndi de caelo, non ut fáciam voluntátem meam, sed voluntátem ejus, qui misit me. Haec est autem volúntas ejus, qui misit me, Patris: ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resúscitem illud in novíssimo die. Haec est autem volúntas Patris mei, qui misit me: ut omnis, qui videt Fílium, et credit in eum, hábeat vitam aetérnam, et ego resuscitábo eum in novíssimo die.

Secreta. Propitiáre, Dómine, supplicatiónibus nostris, pro animábus famulórum, famularúmque tuárum, pro quibus tibi offérimus sacrifícium laudis: ut eas Sanctórum tuórum consórtio sociáre dignéris. Per Dóminum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, Dómine: ut ánimae famulórum, famularúmque tuárum, his purgátae sacrifíciis, indulgéntiam páriter et réquiem cápiant sempitérnam. Per Dóminum.

A harmadik mise.

(Ugyanaz, mint az első, az alábbiak kivételével:)

Könyörgés. Isten, kegyelmek osztogatója és az emberek üdvösségének szeretője, kérjük kegyelmedet, hogy szolgáid és szolgálóid lelke, mely e világból eltávozott, a boldogságos mindenkoron Szűz Máriának és minden szenteidnek közbenjárására, az örök boldogság osztályrészébe eljuthasson. A mi Urunk.

Szentlecke Szent János apostol Titkos jelenéseiből. (14, 13.)

Ama napokban: Szózatot hallék az égből, mely ezt mondta nekem: Írjad: Boldogok a holtak, akik az Úrban halnak meg, már most. Igen, mondja a Lélek, hogy megpihenjenek munkáiktól; mert cselekedeteik követik őket.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (6, 51-55.)

Az időben: Mondá Jézus a zsidók seregeinek: Én vagyok az élő kenyér, mely mennyből szállott alá. Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él; és a kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért. Vitatkozának azért a zsidók egymás közt, mondván: Hogyan adhatja ez nekünk az ő testét eledelül? Mondá tehát nekik Jézus: Bizony,

Orátio. Deus, véniae largítor, et humánae salútis amátor: quaesumus cleméntiam tuam; ut ánimas famulórum, famularumque tuárum, quae ex hoc saeculo transiérunt, beáta Maria semper Vírgine intercedénte cum ómnibus Sanctis tuis, ad perpétuae beatitúdinis consórtium pervenire concédas. Per Dóminum.

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (14, 13.)

In diébus illis: Audívi vocem de caelo, dicéntem mihi: Scribe: Beáti mórtui, qui in Dómino moriúntur. Amodo jam dicit Spíritus, ut requiéscant a labóribus suis: ópera enim illórum sequúntur illos.

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (6, 51-55.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis Judaeórum: Ego sum panis vívus, qui de caelo descéndi. Si quis manducáverit ex hoc pane, vivet in aetérnum; et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Litigábant ergo Judaei ad ínvicem, dicéntes: Quómodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducándum? Dixit ergo eis Jesus: Amen, amen dico vo-

bizony mondom nektek: Ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok az ő vérét, nem leszen élet tibennetek. Aki eszi az én testemet, és issza az én véremet, annak örök élete vagyon; és én feltámasztom őt az utolsó napon.

bis: nisi manducavéritis carnem Fílii hóminis, et bibéritis ejus sánguinem, non habébitis vitam in vobis. Qui mandúcat meam carnem, et bibit meum sánguinem, habet vitam aetérnam; et ego resuscitábo eum in novíssimo die.

Csendes imádság. Isten, kinek irgalma megszámlálhatatlan, fogadd el kegyesen alázatos imádságunkat és add meg minden megholt hivőd lelkének, akiknek megadtad neved megvallását, hogy üdvösségünk e szentségei által elnyerjék minden bűnüknek bocsánatát. A mi Urunk.

Secreta. Deus, cujus misericórdiae non est númerus, súscipe propítius preces humilitátis nostrae: et animábus ómnium fidélium defunctórum, quibus tui nóminis dedísti confessiónem, per haec sacraménta salútis nostrae, cunctórum remissiónem tríbue peccatórum. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható és irgalmas Isten: hogy szolgáid és szolgálóid lelkei, akikért bemutattuk felségednek ezt a dícsérő áldozatot, ennek a szentségnek az ereje által minden bűnüktől megszabadulva, irgalmadból az örök világosság boldogságát elnyerhessék. A mi Urunk.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens et miséricors Deus: ut ánimae famulórum, famularúmque tuárum, pro quibus hoc sacrifícium laudis tuae obtúlimus majestáti; per hujus virtútem sacraménti: a peccátis ómnibus expiátae, lucis perpétuae, te miseránte, recípiant beatitúdinem. Per Dóminum.

November 4: Szent Károly püspök és hitvalló.

A Borromei család szent fia, Milano érseke; a tridenti zsinat reformjainak nagy munkása; a szegények és betegek ápolója; † 1584-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Vitalis és Agricola vértanuk emlékezetét. Közülük Szt. Vitalis szabadon bocsátott rabszolgája volt Agricolának; a szolgát halálra kínozták, az urát pedig keresztre feszítették 304-ben.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Egyházadat, Urunk, Szent Károly hitvallód és püspököd állandó oltalmában őrizd meg: hogy miként neki a lélekipásztori gondosság dicsőséget szerzett, úgy az ő közbenjárása minket is az irántad való szeretetben mindenkor buzgóvá tegyen. A mi Urunk.

Orátio. Ecclésiam tuam, Dómine, sancti Cároli Confessóris tui atque Pontíficis contínua protectióne custódi: ut, sicut illum pastorális sollicitúdo glorióssum réddidit; ita nos ejus intercéssio in tuo semper fáciat amóre fervéntes. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés a nyolcadról 1213. l; a 3. megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent Vitalis és Agricola vértanuid ünnepét áldozattal megüljük, az ő közbenjárásukban nálad segítséget találjunk. A mi Urunk.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui sanctórum Mártyrum tuórum Vitális et Agrícolae solémnia cólimus, eórum apud te intercessiónibus adjuvémur. Per Dóminum.

A 2. csendes imádság a nyolcadról 1216. l; a 3. a szent vértanukról:

A felajánlott adományok, kérünk, Urunk, engeszteljenek meg: és Szent Vitalis és Agricola vértanuid közbenjárása által ments meg minket minden veszedelemtől. A mi Urunk.

Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Vitále et Agrícola, a cunctis nos defénde perículis. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság a nyolcadról, 1216. l; a 3. a szent vértanukról:

Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg minket a bűntől és Szent Vitális és Agricola vértanuid közbenjárására tegyen a mennyei orvosság részeseivé. A mi.

Haec nos commúnio, Dómine, purget a crímine: et intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Vitále et Agrícola, caeléstis remédii fáciat esseconsórtes. Per Dóminum.

November 8: Mindenszentek ünnepének nyolcada.

Ugyanezen a napon üli az Egyház a négy megkoronázott vértanu emlékezetét. Kőfaragók voltak Pannoniában és ólomkoporsóba zárva a Dunába vetették őket 306-ban.

Szentmise: ugyanaz, mint az ünnepen. 1213. l.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten: hogy akik dicső vértanuidat a hit megvallásában bátraknak ismertük meg, értünk való közbenjárásukban az ő jóságukat is érezzük. A mi Urunk.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui gloriósos Mártyres fortes in sua confessióne cognóvimus, pios apud te in nostra intercessióne sentiámus. Per Dóminum nostrum.

A 2. csendes imádság: a szent vértanukról:

Szálljon le, Urunk, bőséges áldásod és tegye szent vértanuid könyörgésére ajándékainkat elfogadottá és változtassa átazokatszámunkra megváltásunk misztériumává. A mi Urunk.

Benedíctio tua, Dómine, larga descéndat: quae et múnera nostra, deprecántibus sanctis Martyribus tuis, tibi reddat accépta, et nobis sacraméntum redemptiónis effíciat. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

A mennyei szentségtől és örömöktől megújítva: könyörögve kérünk téged, Urunk, hogy akiknek győzelmeit ünnepeljük, azok segítségében oltalmat nyerjünk. A mi Urunk.

Caeléstibus refécti sacraméntis et gáudiis: súpplices te, Dómine, deprecámur; ut quorum gloriámur triúmphis, protegámur auxíliis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

November 9: A Megváltó (lateráni) bazilikának felszentelési ünnepe.

Minden egyházmegye közösen ünnepli meg a püspöki székesegyház szentelőnapját, a püspöki templom iránt való nagyrabecsülésből, amely bizonyos értelemben anyaszentegyháza egy egyházmegyének.

A nyugati egyházban november 9-én ülik meg a római Lateráni templom felszentelését, amely közös anyaszentegyháza a katholikus világnak (caput et mater omnium ecclesiarum) és november 18-án Szent Péter és Szent Pál római dómjainak felszentelését, melyekben a két apostolfejedelem testemei nyugosznak.

A templomszentelés liturgiája arra tanít bennünket, hogy: 1. a templom szent és Istennek szentelt hely, melyet csupán szent gondolatokkal és tiszteletteljes félelemmel léphetünk át;

2. hogy hálásan gondoljunk mindazon kegyelmekre és áldásokra, melyeket ezeken a szent helyeken nyerünk, de arra a nagy szerencsére is, hogy egyáltalán templomunk van;

3. hogy a mi lelkünk is a megszentelő kegyelem által a Szentlélek templomává avattatott és erényekkel ékesnek kell lennie.

4. hogy az Isten házának egyúttal a mennyország kapujává is kell lennie.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Tivadar vértanu emlékezetét. Egyszerű katona volt; a keresztények üldözésekor egy pogány templomot felgyujtott, ezért ő is vértanu lett, borzasztó kínzás után elégették 303-ban.

Szentmise: Terribilis, 1320. l.

A 2. könyörgés (csak csendes szentmisében): megemlékezés Szent Tivadar vértanuról:

Isten, ki minket Szent Tivadar vértanud dicsőséges hitvallása által oltalmazol és védelmezel, add, hogy követéséből hasznot meríthessünk és imádsága által segítséget nyerjünk. A mi.

Deus, qui nos beáti Theodóri Mártyris tui confessióne glóriósa circúmdas et prótegis: praesta nobis ex ejus imitatióne profícere, et oratióne fulcíri. Per Dóminum nostrum.

A 2. csendes imádság (csak csendes szentmisében): Szent Tivadar vértanuról:

Fogadd el, Urunk, az adományok felajánlásával együtt, híveid könyörgéseit, és Szent Tivadar vértanud közbenjárására jámbor áldozatkészségünknek e szolgálata juttasson minket a mennyei dicsőségbe. A mi.

Súscipe, Dómine, fidélium preces cum oblatiónibus hostiárum: et, intercedénte beáto Theodóro Mártyre tuo, per haec piae devotiónis offícia ad caeléstem glóriam transeámus. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság (csak csendes szentmisében): Szent Tivadarról:

Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent Tivadar vértanud közbenjárására, hogy amit ajkunkkal veszünk, tiszta lélekkel fogadjuk. A mi Urunk.

Praesta nobis, quaesumus, Dómine: intercedénte beáto Theodóro Mártyre tuo; ut, quod ore contíngimus, pura mente capiámus. Per Dóminum nostrum.

November 10: Avellinói Szent András hitvalló.

Jogtudó és pap volt, majd a theatinusok rendjébe lépett és fogadalmat ett, hogy az erényekben naponként előbbre halad, † 1608-ban, Nápolyban.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Trifon, Respicius és Nimfa vértanuk emlékezetét. Az első kettőt 259-ben fejezték le Kis-Ázsiában, az utóbbit a 4. században kínozták halálra Sziciliában.

Szentmise: Os justi, 1292. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent András hitvallód szívét az erényekben napról-napra való előbbre haladás nehéz fogadalma által csodásan magadhoz szállni engedted: engedd meg nekünk, hogy érdemei és közbenjárása által úgy részesüljünk ugyanabban a kegyelemben, hogy mindig a tökéletesebbre törekedve, szerencsésen eljussunk dicsőséged magaslatára. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui in corde beáti Andréae Confessóris tui, per árduum quotídie in virtútibus proficiéndi votum, admirábiles ad te ascensiónes disposuísti: concéde nobis, ipsíus méritis et intercessióne, ita ejúsdem grátiae partícipes fíeri; ut, perfectióra semper exsequéntes, ad glóriae tuae fastígium felíciter perducámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2. könyörgés: megemlékezés a szent vértanukról.

Tedd meg kérünk, Urunk, hogy Szent Trifon, Respicius és Nimfa vértanuid ünnepét mindig hűségesen megüljük és közbenjárásukra oltalmad elnyerjük. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Fac nos, quaesumus, Dómine, sanctórum Mártyrum tuórum Tryphónis, Respícii et Nymphae semper festa sectári: quorum suffrágiis, protectiónis tuae dona sentiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

A 2 csendes imádság: a szent vértanukról:

Felajánljuk neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait: legyenek kedvesek előtted szenteid tiszteletére és irgalmadból, mint üdvöthozó adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Múnera tibi, Dómine, nostrae devotiónis offérimus: quae et pro tuórum tibi grata sint honóre justórum, et nobis salutária, te miseránte, reddántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

A 2. áldozás utáni imádság: a szent vértanukról:

Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent Trifon, Respicius és Nimfa vértanuid közbenjárására, hogy amit ajkunkkal veszünk, tiszta lélekkel fogadjuk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Praesta nobis, quaesumus, Dómine: intercedéntibus sanctis Martyribus tuis Tryphóne, Respício et Nympha; ut, quod ore contíngimus, pura mente capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

November 11: Szent Márton püspök és hitvalló.

Sabariában, — a mai Pannonhalma táján — született. Tizenötéves korában háboru tört ki és ő Franciaországba került. Itt 20 éves korában szerzetes és később Tours püspöke lett. A legelső nem vértanu szent, akit az egész kereszténység tisztelni kezdett, mert az imádság, áldozatos munka és alázatosság szentje volt; † 400 körül.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Mennás vértanu emlékezetét. Római katona volt, s hitéért 295-ben lefejezték.

Bevonulásra. (Sirák 45, 30.)

Vele a békeszövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékát illesse a főpapi méltóság mindörökre. (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról; és minden gyötrődéséről. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki látod, hogy saját erőnkből meg nem állhatunk, engedd meg kegyesen, hogy Szent Márton hitvallód és püspököd közbenjárására minden baj ellen oltalmat találjunk. A mi Urunk.

Introitus. (Eccli. 45, 30.)

Státuit ei Dóminus testaméntum pacis, et príncipem fecit eum: ut sit illi sacerdótii dignitas in aetérnum. (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus ℣. Glória Patri et Fílio et Spíritui Sancto.

Orátio. Deus, qui cónspicis, quia ex nulla nostra virtúte subsístimus: concéde propítius; ut, intercessióne beáti Martíni Confessóris tui atque Pontíficis, contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Mennás vértanuról, az In virtúte kezdetű szentmise könyörgésével, 1258. l.)

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 44, 16-27; 45, 3-20.)

Íme a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek, és igaz volt, s a harag idején engesztelésül szolgált. Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét. Ezért az Úr megesküdött neki, hogy népek atyjává teszi. Minden

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli 44, 16-27; 45, 3-20.)

Ecce sacerdos magnus, qui in diébus suis plácuit Deo, et invéntus est justus: et in témpore iracúndiae factus est reconciliátio. Non est invéntus símilis illi, qui conservávit legem Excélsi. Ideo jurejurándo fecit illum Dóminus créscere in plebem

nemzetek áldását neki adta és szövetségét fején megerősítette. Elismerte őt áldásai által és megőrizte számára irgalmasságát és kegyelmet talált az Úr szemében. Megdicsőítette őt királyok színe előtt és neki adta a dicsőség koronáját. Örök törvényt állapított meg javára s neki adta a főpapságot és dicsőséggel boldogította. Hogy papi szolgálatot teljesítsen és dicséretet mondjon az ő nevében és méltó tömjént mutasson be neki kellemes illatú áldozatul.

Átvonulásra. (Sir. 44, 16.) Íme a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. ℣. (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Alleluja, alleluja. ℣. A boldog férfiú, Szent Márton, Tours városának püspöke, elpihent; fölvették őt az angyalok és arkangyalok, a trónok, uralkodók és erősségek. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (11, 33-36.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Senki, aki világot gyujt, nem teszi azt rejtekbe, sem a véka alá, hanem a tartóra, hogy akik bemennek, lássák a világosságot. Tested világa szesuam. Benedictiónem ómnium géntium dedit illi, et testaméntum suum confirmávit super caput ejus. Agnóvit eum in benedictiónibus suis: conservávit illi misericórdiam suam: et invénit grátiam coram óculis Dómini Magnificávit eum in conspéctu regum: et dedit illi corónam glóriae. Státuit illi testaméntum aetérnum, et dedit illi sacerdótium magnum: et beatificávit illum in glória. Fungi sacerdótio, et habére laudem in nómine ípsius, et offérre illi incénsum dignum in odórem suavitátis.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacérdos magnus, qui in diébus suis plácuit Deo. ℣. (Ib. 20.) Non est invéntus símilis illi, qui conserváret legem Excélsi.

Allelúja, allelúja. ℣. Beátus vir, sanctus Martínus, urbis Turónis Episcopus, requiévit: quem suscepérunt Angeli atque Archángeli, Throni, Dominatiónes et Virtútes. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (11, 33. 36.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Nemo lucérnam accéndit, et in abscóndito ponit, neque sub módio: sed supra candelábrum, ut qui ingrediúntur, lumen vídeant. Lucérna cór-

med; ha szemed jó, egész tested világos leszen; ha pedig rossz, tested is sötét leszen. Vigyázz tehát, hogy a világosság, mely benned vagyon, sötétség ne legyen. Ha azért tested egészen világos, nem lévén benne semmi sötét rész, világos lesz egészen, mint mikor a szövétnek villámfényével megvilágít téged.

poris tui est óculus tuus. Si óculus tuus fúerit simplex, totum corpus tuum lúcidum erit: si autem nequam fúerit, étiam corpus tuum tenebrósum erit. Vide ergo, ne lumen, quod in te est, ténebrae sint. Si ergo corpus tuum totum lúcidum fúerit, non habens áliquam partem tenebrárum, erit lúcidum totum, et sicut lucérna fulgóris illuminábit te.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem, és felemelkedik a szarva nevemben.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Csendes imádság. Szenteld meg, kérünk, Urunk Istenünk, ez adományokat, melyeket Szent Márton főpapod ünnepén bemutatunk; hogy balsorsban, jó sorsban egyaránt irányítsák életünket. A mi Urunk.

Secreta. Sanctífica, quaesumus, Dómine Deus, haec múnera, quae in solemnitáte sancti Antístitis tui Martini offérimus: ut per ea, vita nostra inter advérsa et próspera ubique dirigátur. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság: Szent Mennásról, 1261. l.)

Áldozásra. (Mt. 24, 46, 47.) Boldog a szolga, kit mikor Ura eljövend, ébren talál; bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem, cum vénerit dóminus, invénerit vigilántem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constítuet eum.

Áldozás utáni imádság. Add, kérünk, Urunk Istenünk, hogy az áldozati adományokat, azoknak a közbenjárására, akiknek ünnepére elhoztuk, üdvösségünk eszközeként kapjuk vissza. A mi Urunk.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quorum festivitáte votiva sunt sacraménta, eórum intercessióne salutária nobis reddántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Szent Mennásról, 1261. l.)

November 12: Szent I. Márton pápa és vértanu.

Pápa korában az igaz hit megvédéséért a monothelétákkal szemben sokat kellett szenvednie és nagy nélkülözések között halt meg, 655-ben, a számüzetése helyén, Chersonesus félszigetén.

Szentmise: Si diligis, 1248 l.

November 13: Szent Didakus hitvalló.

Ferencrendi laikus testvér; az alázat és felebaráti szeretet mintaképe. † 1463-ban, Alkalában.

Szentmise: Justus, 1295. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Mindenható, örök Isten, ki csodálatos berendezkedéssel választod ki a világ gyönge elemeit, hogy megszégyenitsed az erőseket: engedd meg kegyesen alázatosságunknak, hogy Szent Didakus hitvalló jámbor imájára, a mennyei örök dicsőségbe való felmagasztalásra méltók legyünk. A mi Urunk.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui dispositióne mirábili infirma mundi éligis, ut fórtia quaeque confúndas: concéde propítius humilitáti nostrae; ut, piis beáti Dídaci Confessóris tui précibus, ad perénnem in caelis glóriam sublimári mereámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

November 14: Szent Jozafát püspök és vértanu.

Volhyniában született; szerzetes, majd érsek lett. Sokat dolgozott a szakadárság megszüntetésén, ezért ölték meg a szkizmatikusok 1623-ban.

Bevonulásra.

Ovendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve Szent Jozafát tiszteletére, kinek szenvedésén örvendeznek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjetek, igazak, az Úrnak; a jámborokhoz illik a dicséret. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Gerjeszd fel, kérünk, Urunk, Egyházadban a Lelket, amelylyel eltelve Szent Józafát vértanud és püspököd életét adta juhaiért, hogy közbenjárására mi is ugyan-

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honore beáti Jósaphat Mártyris: de cujus passióne gaudent Angeli, et collaúdant Fílium Dei. (Ps. 32, 1.) Exsultáte, justi, in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Orátio. Excita, quaesumus, Dómine, in Ecclésia tua Spíritum, quo replétus beátus Jósaphat Martyr et Póntifex tuus ánimam suam pro óvibus pósuit: ut, eo intercedénte, nos

attól a Lélektől vezetve és megerősítve, ne féljünk életünket adni testvéreinkért. A mi Urunk . . . ugyanazon Szentlélekkel.

quoque eódem Spíritu moti ac roboráti, ánimam nostram pro frátribus pónere non vereámur. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem.

Szentlecke: Omnis póntifex, 129. l.

Átvonulásra. (Zs. 88, 21-23.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal; mert kezem lesz a segítsége, és karom az ő erőssége. ℣. Semmit sem tehet vele az ellenség és nem árthat majd neki a gonoszság fia.

Alleluja, alleluja. ℣. Ez az a pap, kit az Úr megkoronázott. Alleluja.

Graduale. (Ps. 88, 21-23.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum. ℣. Nihil proficiet inimícus in eo, et fílius iniquitátis non nocébit ei.

Allelúja, allelúja. ℣. Hic est sacérdos, quem coronávit Dóminus. Allelúja.

Szent evangélium: Ego sum pastor bonus, 623. l.

Felajánlásra. (Ján. 15, 13.) Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint ha valaki életét adja barátaiért.

Csendes imádság. Legkegyelmesebb Isten, áraszd el áldásoddal ez adományodat s erősíts meg minket a hitben, melyért Szent Jozafát vértanud és püspököd vére ontásával tett bizonyságot. A mi Urunk.

Áldozásra. (Ján. 10, 14.) Én vagyok a jó pásztor és ismerem enyéimet és ismernek engem enyéim.

Áldozás utáni imádság. Az erősség lelkét adja meg nekünk, Urunk, e menynyei lakoma, mely Szent Jozafát vértanud és püspököd életét az Egyház dicsőségéért egészen a győzelemig szüntelenül táplálta. A mi.

Offertorium. (Joann. 15, 13.) Majórem caritátem nemo habet, ut ánimam suam ponat quis pro amícis suis.

Secreta. Clementíssime Deus, múnera haec tua benedictióne perfúnde, et nos in fide confírma: quam sanctus Jósaphat Martyr et Póntifex tuus, effúso sánguine, asséruit. Per Dóminum.

Communio. (Joann. 10, 14.) Ego sum pastor bonus, et cognósco oves meas, et cognóscunt me meae.

Postcommunio. Spíritum, Dómine, fortitúdinis haec nobis tríbuat mensa caeléstis: quae sancti Jósaphat Mártyris tui atque Pontíficis vitam pro Ecclésiae honóre júgiter áluit ad victóriam. Per Dóminum.

November 15: Nagy Szent Albert püspök, hitvalló és egyháztanító.

Domonkosrendi szerzetes és tudós. Aquinói Szent Tamásnak is mestere volt. XI. Pius pápa 1932-ben szentté avatta és egyháztanítónak jelentette ki, amint már régen «doctor universális»-jelzővel tüntették ki.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Albert püspöködet és egyháztanítódat naggyá tetted, mivel az emberi bölcseséget az isteni hitnek alávetette; add meg, kérünk, hogy tanításának nyomdokait úgy kövessük, hogy a mennyben teljes világosságot élvezzünk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Tekints kiengesztelődötten, kérünk, Urunk, a jelen áldozati adományokra, hogy amit Fiad, a mi Urunk kinszenvedésének misztériumában cselekszünk, Szent Albert közbenjárására és példájára jámbor áhítattal elnyerjük. Ugyanazon.

Áldozás utáni imádság. E magunkhoz vett szentségekkel az ellenség támadásaitól védelmezz meg minket, Urunk, és Szent Albert hitvallód és püspököd közbenjárására engedd, hogy az örök békében enyhülésre találjunk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Albértum Pontíficem tuum atque Doctórem, in humána sapiéntia divínae fídei subjiciénda magnum effecísti: da nobis, quaesumus, ita ejus magistérii inhaerére vestígiis, ut luce perfécta fruámur in caelis. Per Dóminum.

Secreta. Sacrifíciis praesséntibus, Dómine, quaesumus, inténde placátus: ut quod Passiónis Fílii tui Dómini nostri mysterio gérimus, beáti Alberti intercessióne et exémplo, pio consequámur afféctu. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Per haec sancta quae súmpsimus, ab hóstium nos, Dómine, impugnatióne defénde: et intercedénte beáto Albérto, Confessóre tuo atque Pontífice, perpétua pace respíráre concéde. Per Dóminum.

November 16: Szent Gertrud szűz.

Szent Benedek egyik legnagyobb leánya. Az Úr Jézus Szent Szívének titkát a legelsők közt kinyilatkoztatta neki. Joggal megilleti a «Nagy Szent Gertrud» név. † 1302-ben.

Szentmise: Dilexísti, 1309. l.

Könyörgés. Isten, ki Szent Gertrud szűz szívében magadnak kellemes lakóhelyet készítettél, az ő érdemeiért és közbenjárására töröld le kegyesen szívünk szennyét és add, hogy társaságának örvendhessünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui in corde beátae Gertrúdis Vírginis jucúndam tibi mansiónem praeparásti: ipsíus méritis et intercessióne; cordis nostri máculas cleménter abstérge, et ejúsdem tribue gaudére consórtio. Per Dóminum.

November 17: Csodatevő Szent Gergely püspök és hitvalló.

Pogány szülők gyermeke, de megtérése után mint szülővárosa első püspöke, majdnem az egész várost megtérítette. Sok csodájáért kapta a «Thaumaturgos» (= csodatevő) melléknevet. † 270 körül Neocezareában.

Szentmise: Státuit, 1281. l., az alábbi evangéliummal:

✠ **A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (11, 22-24.)**

Az időben: Felelvén Jézus tanítványainak, mondá nekik: Legyen hitetek az Istenben. Bizony mondom nektek, hogyha valaki azt mondja e hegynek: Kelj fel és merülj a tengerbe! és nem kételkedik szívében, hanem hiszi, hogy amit mond, megtörténik, megleszen neki. Azért mondom nektek, mindaz, amit imádkozva kértek, higgyétek, hogy megnyeritek, és megleszen nektek.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum. (11, 22-24.)**

In illo témpore: Respóndens Jesus discípulis suis, ait illis: Habéte fidem Dei. Amen dico vobis, quia quicúmque díxerit huic monti: Tóllere, et míttere in mare, et non haesitáverit in corde suo, sed credíderit, quia quodcúmque díxerit, fiat, fiet ei. Proptérea dico vobis: Omnia quaecúmque oránte pétitis, crédite quia accipiétis, et evénient vobis.

November 18: Szent Péter és Pál apostolok bazilikáinak fölszentelési ünnepe.

Mindkét templom alapját Nagy Konstantin vetette meg. A mai Szent Péter-bazilika Bramante és Michelangelo tervei alapján készült s 1626. nov. 18-án szentelték fel. Benne van Szent Péter apostol sírja. Szent Pál-bazilikáját a mult században építették újra, s 1854. dec. 10-én szentelték fel ismét.

Szentmise: Terríbilis, 1320. l.

November 19: Szent Erzsébet özvegy.

II. Endre magyar király leánya, thüringiai Lajos felesége. Meghalt 1231-ben. Ezek a földi adatai. «Tizenhárom évvel már hitves, tizenkilenccel özvegy, huszonnégy évvel halott lett Erzsébet, a kereszténység öröme és dicsősége, a keresztény asszonyideál.» (Prohászka). Ezek az örökkévalóság adatai.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Ponciánus pápa és vértanu emlékezetét. Számüzetésben halt meg, 235-ben Szárdinia szigetén.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Híveid szívét világosítsd meg, irgalmas Isten, és add, hogy Szent Erzsébet dicsőséges könyörgése által a világ javait megvessük és mindig a mennyei vigasztalásban gyönyörködhessünk. A mi Urnuk.

Orátio. Tuórum corda fidélium, Deus miserátor, illústra: et, beátae Elisabeth précibus gloriósis; fac nos próspera mundi despícere, et caelésti semper consolatióne gaudére. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság: megemlékezés Szent Ponciánusról, a Si diligis kezdetű szentmise imádságaival, 1248. l.)

November 20: Valois Szent Félix hitvalló.

A trinitárius rend alapítója Szent Jánossal együtt (lásd febr. 8), † 1212-ben, Párisban.

Szentmise: Justus, 1295. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent Félix hitvallódat a magányból mennyei sugallattal a foglyok kiváltásának feladatára meghívni kegyes voltál: add meg kérünk, hogy közbenjárására kegyelmed által a bűn rabságából megszabaduljunk s a mennyei hazába eljussunk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Felícem Confessórem tuum ex erémo ad munus rediméndi captívos caelitus vocáre dignátus es: praesta, quaesumus; ut per grátiam tuam ex peccatórum nostrórum captivitáte, ejus intercessióne, liberáti, ad caeléstem pátriam perducámur. Per Dóminum.

November 21: Boldogasszony bemutatása.

Szent Jakab apokrif evangéliumában olvassuk, hogy szülei a gyermek Máriát, életének harmadik évében a templomban Istennek szentelték. Flavius Josephus, azon idő zsidó történetírója

szerint az ilyen szentelménnyel a szűzességi fogadalom is egybe volt kötve. Ez a Mária gyermekéveiből való és a hagyományon alapuló értesülésünk ennek az ünnepnek liturgikus tárgya.

XI. Gergely a XIV. században bevezette az avignoni pápai udvarnál, V. Sixtus (1585) az egész Egyház számára előírta. Ez a nap egyúttal a bencés obláták főünnepe is, mert Szűz Mária is obláta = Istennek felajánlott lett a mai napon.

Szentmise: Salve, 1325. I., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki azt akartad, hogy a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriát, a Szentlélek lakóhelyét, a mai napon a templomban bemutassák: add, kérünk, hogy közbenjárására dicsőségednek templomában majdan minket is bemutassanak. A mi Urunk ... ugyanazon Szentlélekkel.

Orátio. Deus, qui beátam Maríam semper Vírginem, Spíritus Sancti habitáculum, hodiérna die in templo praesentári voluísti: praesta,quaesumus; ut, ejus intercessióne, in templo glóriae tuae praesentári mereámur. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem.

November 22: Szent Cecilia szűz és vértanu.

Az ősegyház különösen tisztelt vértanu szűze. Valószínű 230 körül szenvedett vértanuságot, vőlegényével és annak testvérével együtt (lásd ápr. 14-én). Az egyházi zene pártfogója.

Szentmise: Loquébar, 1301. I., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki minket Szent Cecilia szüzed és vértanud évenkinti ünnepével megörvendeztetsz, add, hogy akit e szolgálattal tisztelünk, jámbor életének példájában is kövessük. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui nos ánnua beátae Caecíliae Vírginis et Mártyris tuae solemnitáte laetíficas: da, ut quam venerámur offício, étiam piae conversatiónis sequámur exémplo. Per Dóminum.

Szentlecke: Dómine Deus, 1305. I.

Átvonulásra. (Zs. 44, 11, 12.) Halljad, leányom, és figyelj és hajtsd ide füledet; ím a Király kívánja szépségedet. ℣. (U. a. 5.) Kelj útra ékességedben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál.

Graduale. (Ps. 44, 11 et 12.) Audi, fília, et vide, et inclína aurem tuam: quia concupívit Rex spéciem tuam. ℣. (Ib. 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna.

Alleluja, alleluja. ℣. (Mt. 25, 4, 6.) Az öt okos szűz lámpásával együtt olajat vitt edényében; éjfélkor azután kiáltás hallatszék: Íme, jön a vőlegény, jertek ki az Úr Krisztus elébe. Alleluja.

Csendes imádság. Az engesztelésnek és dícséretnek ez áldozati adományai, kérünk, Urunk: Szent Cecilia szűzed és vértanud közbenjárására tegyenek minket mindenkor irgalmasságodra méltókká. A mi.

Áldozás utáni imádság. Betöltötted, Urunk, családodat szent adományokkal; kérünk, üdíts is fel minket, mindenkor annak a közbenjárására, kinek ünnepét üljük. A mi Urunk.

Allelúja, allelúja. ℣. (Mt. 25, 4 et 6.) Quinque prudéntes vírgines accepérunt óleum in vasis suis cum lampádibus: média autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exíte óbviam Christo Dómino. Allelúja.

Secreta. Haec hóstia, Dómine, placatiónis et laudis, quaesumus: ut, intercedénte beáta Caecília Vírgine et Mártyre tua, nos propitiatióne tua dignos semper efficiat, Per Dóminum.

Postcommunio. Satiásti, Dómine, famíliam tuam munéribus sacris: ejus, quaesumus, semper interventióne nos réfove, cujus solémnia celebrámus. Per Dóminum.

November 23: I. Szent Kelemen pápa és vértanu.

Szent Péter tanítványa volt és a pápai trónon harmadik utóda. Ő írta a kor hitére oly jellemző levelet a korinthusiakhoz. Számüzték, majd 101-ben nyakára horgonyt kötve, a tengerbe fullasztották.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Felicitas vértanu emlékezetét, ki hét fiával együtt (I. júl. 10.) szenvedett vértanuságot a 2. században.

Szentmise: Si diligis, 1248, l., az alábbiak kivételével:

Bevonulásra. (Iz. 59, 21; 56, 7.)

z Úr mondja: Igéim, melyeket szádba adtam, nem távoznak el szádtól és az áldozataid kedvesek lesznek nekem oltáromon. (Zs. 111, 1.) Boldog az az ember, ki az Urat féli; és parancsaiban nagy tetszését leli. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Isai. 59, 21; 56, 7.)

icit Dóminus: Sermónes mei, quos dedi in os tuum, non defícient de ore tuo: et múnera tua accépta erunt super altáre meum. (Ps. 111, 1.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. ℣. Glória Patri.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Felicitásról:

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy kik Szent Felicitás vértanud ünnepét üljük, az ő érdemei és közbenjárása által oltalmat találjunk A mi Urunk.

Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, beátae Felicitátis Mártyris tuae solémnia recenséntes, méritis ipsíus protegámur et précibus. Per Dóminum.

Szentlecke: Imitatóres mei, 795. l.

A 2. csendes imádság: Szent Felicitásról:

Néped áldozatát fogadd, Urunk, kegyesen; s akinek ünnepét megülnünk engeded, annak imádságára adj nekünk örömet. A mi.

Vota pópuli tui, Dómine, propitiátus intènde: et, cujus nos tríbuis solémnia celebráre, fac gaudére suffrágiis. Per Dóminum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Felicitásról:

Könyörögve kérünk, mindenható Isten, hogy szenteid közbenjárására sokasítsd meg bennünk adományaidat s vezesd jóra napjainkat. A mi Urunk.

Súpplices te rogámus, omnípotens Deus: ut, intercedéntibus Sanctis tuis, et tua in nobis dona multíplices, et témpora nostra dispónas. Per Dóminum.

November 24: Keresztes Szent János hitvalló és egyháztanító.

A kármelitarend nagy reformátora; az üldözések és félreértések közt az alázatosság példaképe. Hírések a misztikus írásai. † 1591-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Szent Krizogónus vértanu emlékezetét. Római pap volt; Szt. Anasztázia (dec. 25.) tanítója: † 304-ben.

Szentmise: In médio, 1288. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki Szent János hitvallódat és egyháztanítódat a tökéletes önmegtagadás és a kereszt kiváló kedvelőjévé tetted; engedd, hogy őt állandóan utánozva elnyerjük az örök dicsőséget. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui sanctum Joánnem Confessórem tuum, atque Doctórem perféctae sui abnegatiónis, et Crucis amatórem exímium effecísti: concéde; ut, ejus imitatióni júgiter inhaeréntes, glóriam assequámur aetérnam. Per Dóminum.

A 2. könyörgés: megemlékezés Szent Krizogonusról:

Légy kegyes, Urunk, könyörgéseinkhez; hogy minket, kik elismerjük, hogy bűneink miatt méltók vagyunk az ítéletre, Szent Krizogonus vértanud közbenjárása szabadítson meg. A mi

Adésto, Dómine, supplicatiónibus nostris: ut qui ex iniquitáte nostra reos nos esse cognóscimus, beáti Chrysógoni Mártyris tui intercessióne liberémur. Per Dóminum nostrum.

A 2. csendes imádság: Szent Krizogonusról:

Kérünk, téged, Urunk, engesztelődjél meg, a felajánlott adományok által s Szent Krizogonus vértanud közbenjárására minden veszélytől óvj meg minket. A mi.

Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et, intercedénte beáto Chrysógono Mártyre tuo, a cunctis nos defénde perículis. Per Dóminum nostrum.

A 2. áldozás utáni imádság: Szent Krizogonusról:

Szentséged vétele, Urunk, rejtett bűneinktől tisztítson meg s az ellenség cselvetéseitől mentsen meg. A mi Urunk.

Tui, Dómine, percéptióne sacraménti, et a nostris mundémur occúltis, et ab hóstium liberémur insídiis. Per Dóminum.

November 25: Szent Katalin szűz és vértanu.

Nagyon művelt alexandriai leány volt. Hitéért először kerékbetörték, majd lefejezték 305-ben. Testét a hagyomány szerint a Sinai hegyen temették el.

Szentmise: Loquébar, 1301. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki a Sinai hegy tetején törvényt adtál Mózesnek és angyalaiddal Szent Katalin szűzed és vértanud testét csodálatosan ugyanoda vitetted: add, kérünk, hogy érdemeiért és közbenjárására eljuthassunk arra a hegyre, mely maga Krisztus: Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel együtt.

Orátio. Deus, qui dedísti legem Móysi in summitáte montis Sinai, et in eódem loco per sanctos Angelos tuos corpus beátae Catharínae Vírginis et Mártyris tuae mirabíliter collocásti: praesta, quaesumus; ut, ejus méritis et intercessióne, ad montem, qui Christus est, pervenire valeámus. Qui tecum.

November 26: Szent Szilveszter apát.

Kanonok volt már, mikor barátjának holttestét meglátta és ez úgy megrázta, hogy remete lett, majd Szent Benedek szabályai szerint kolostort alapított (szilvesztrinusok). † 1267-ben.

Ugyanezen a napon üli az Egyház Alexandriai Szent Péter püspök és vértanu emlékezetét. † 311-ben.

Szentmise: Os justi, 1298. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Legkegyelmesebb Isten, ki Szent Szilveszter apátot, midőn a nyitott sírnál áhítattal gondolkodott a világ hiábavalóságán, a magányba hívtad és az életszentség kiváló érdemeivel felékesítetted: alázattal kérünk, hogy példájára a földieket megvessük s így örökös társaságodat élvezhessük. A mi Urunk.

Orátio. Clementíssime Deus, qui sanctum Silvéstrum Abbátem, saeculi hujus vanitátem in apérto túmulo pie meditántem, ad erémum vocáre, et praecláris vitae méritis decoráre dignátus es: te súpplices exorámus; ut, ejus exémplo terréna despiciéntes, tui consórtio perfruámur aetérno. Per Dóminum.

(A 2. könyörgés: megemlékezés Alexandriai Szent Péterről, Státuit kezdetű szentmise könyörgésével, 1252. l.)

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, hogy isteni Fölségednek ez adományokat hódolattal elhozva, a lélek jámbor előkészületében és a szív tisztaságában Szent Szilveszter apát utánzói legyünk s így szentül vehessük magunkhoz Fiadnak testét és vérét: Ki veled él.

Secreta. Quaesumus, Dómine: ut, dum haec múnera divinae majestáti tuae reverénter offérimus; pia mentis praeparatióne et cordis puritáte, beáti Silvéstri Abbátis imitatóres efficti, corpus et sánguinem Filii tui sancte percípere mereámur: Qui tecum.

(A 2. csendes imádság: Alexandriai Szent Péterről. 1255. l.)

Áldozás utáni imádság. Az isteni lakoma által megújult híveidnek, add meg, kérünk, Urunk, hogy Szent Szilveszter apát nyomdokain haladjunk; és így dicsőséged országában a bőséges jutalmat szenteiddel elnyerhessük. A mi Urunk.

Postcommunio. Divína dape refóctis tríbue, quaesumus, Dómine: sancti Silvéstri Abbátis vestígiis ita inhaerére; ut copiósam mercédem in regno glóriae tuae cum Sanctis habeámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A 2. áldozás utáni imádság: Alexandriai Szent Péterről, 1255. l.)

KÖZÖS SZENT MISÉK.

A római misekönyvben a szentek miséi után több közös miseszöveget találunk. Ha a misekönyvet sokszor használjuk, akkor észrevesszük, hogy éppen a régi és nagy szenteknek nincs külön miséjük, míg az újonnan szenttéavatottak saját misét kaptak. Az oka ennek az, hogy eredetileg a liturgia nem ülte meg külön a szentek ünnepét. Liturgiájuk onnan ered, hogy a katakombákban a szentáldozatot annak a szentnek a sírja fölött mondották, akinek a halálozási évfordulója volt. Ebből lett a vértanuszentek ünnepe. Ehhez csatlakozott az apostolok ünnepe, mert mint az Egyház tartóoszlopait, körülbelül a tizenkét hónapra szétosztva ünnepelték. Ezek után alakultak ki az egyes típusok.

Amint ebből láthatjuk, a liturgia általános osztályokat, jellemző típusokat állít fel. Vagyis nem akar a részletekbe elmerülni, hanem inkább a szentben megnyilatkozó eszményképet állítja elénk, amelyet már mintának vehetünk és megvalósíthatunk. Ebben nyilvánul meg az Egyház nagy és felülmúlhatatlan, mert Istentől irányított, pedagógiai bölcsesége. Ezzel áhítatunk nagyvonalú és egyszerű és mindig az egészre, a tipikusra, a Krisztusra és az Egyházra irányuló lesz.

Figyelemre méltó, hogy a liturgia a szentek tiszteletében is megtartja imádságának és gondolkodásának alapvető tulajdonságát, hogy Krisztus által, az Atyához fordul. Tehát nem a szentet szólítja meg, hanem az Atyához imádkozik Krisztus által, hogy a szent közbenjárására kapjon meg valamely kegyelmet. (A Mindenszentek litániája az egyetlen imádság a liturgiában, mely közvetlenül a szentekhez könyörög.) Különösen látszik ez az alapgondolat az Eucharisztia megünneplésénél, a szentek ünnepén. *A szentmiseáldozatban »hálát adunk az Atyának Krisztus által«*

a dicsőségért, mellyel a szentet körülvette; s ezután a szentmiseáldozat által részt kérünk és részt kapunk az Atyától, Krisztus által, ugyanabból a dicsőségből.

APOSTOL VIGILIÁJÁN.

Az apostolok ünnepei egykor nyilvános ünnepek voltak és mint a régi nagy ünnepeket, vigiliával ünnepelték meg. Ezek éjtszakán át tartó imádságból és olvasmányból álló istentiszteletek voltak, amelyhez csatlakozott hajnalban, tehát magán a napon már, az Eucharisztia bemutatása. Amikor később az egész vigilia az előző napra került, akkor a napra új misét állítottak össze. A vigiliamise tehát a régebbi.

Bevonulásra. (Zs. 51, 10, 11.)

En azonban olyan vagyok, mint a termékeny olajfa az Úr házában, bízom Istenem irgalmában: remélek a te nevedben, mert jó vagy szenteiddel szemben. (Zs. 51, 3.) Mit kérkedsz a gonoszsággal, ki hatalmas vagy az igazságtalanságban? ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent N. apostolod tiszteletreméltó ünnepe, amelyre ma előkészülünk, gyarapítsa bennünk az áldozatos lelkületet s üdvösségünket. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 51, 10 et 11.)

Ego autem sicut oliva fructífera in domo Dómini, sperávi in misericórdia Dei mei: et exspectábo nomen tuum, quóniam bonum est ante conspéctum sanctórum tuórum. (Ps. ibid., 3.) Quid gloriáris in malítia: qui potens es in iniquitáte? ℣. Glória Patri.

Orátio. Da, quaesumus. omnípotens Deus: ut beáti N. Apóstoli tui, quam praevenímus, veneránda solémnitas, et devotiónem nobis áugeat, et salútem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Ha ezt a könyörgést már alkalmaztuk, akkor a következőt mondjuk helyette:

Kérünk, mindenható Isten, hogy Szent N. apostol, kinek ünnepére előkészülünk, esdje ki segítségedet számunkra, hogy vétkeinktől feloldozva, minden veszedelemtől is megszabaduljunk. A mi Urunk.

Quaesumus, omnipotens Deus: ut beátus N. Apóstolus, cujus praevenímus festivitátem, tuum pro nobis implóret auxílium; ut a nostris reátibus absolúti, a cunctis étiam perículi eruámur. Per Dóminum.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 44, 25-27; 45, 2-4; 6-9.)

Az Úr áldása az igaz fején nyugodott, azért megadta neki örökrészét az Úr, ő pedig elosztotta részét a tizenkét törzs között és kegyet talált minden élő szemében. Naggyá tette őt az ellenségek megfélemlítésében; bősz állatokat szelidített meg szavával. Megdicsőítette őt királyok színe előtt, parancsokat adott neki népéhez, és megmutatta neki dicsőségét. Hűsége és szelídsége miatt szentté tette őt és kiválasztotta minden élő közül. Parancsokat adott neki szemtől szembe, az élet és fegyelem törvényét és felmagasztalta őt. Örök törvényt állapított meg javára, felövezte a dicsőség övével és megkoronázta őt az Úr a hatalom jelvényeivel.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 44, 25-27; 45, 2-4 et 6-9.)

Benedíctio Dómini super caput justi. Ideo dedit illi Dóminus hereditátem, et divísit illi partem in tríbubus duódecim: et invénit grátiam in conspéctu omnis carnis. Et magnificávit eum in timóre inimicórum, et in verbis suis monstra placávit. Glorificávit illum in conspéctu regum, et jussit illi coram pópulo suo, et osténdit illi glóriam suam. In fide, et lenitáte ipsíus, sanctum fecit illum, et elégit eum ex omni carne. Et dedit illi coram praecépta, et legem vitae, et disciplínae, et excélsum fecit illum. Státuit ei testaméntum aetérnum, et circumcínxit eum zona justítiae: et índuit eum Dóminus corónam glóriae.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13-14.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa az Úr házában. ℣. (Zs. 91, 3.) Hirdetni reggelenkint kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

Graduale. (Ps. 91, 13 et 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur in domo Dómini. ℣. (Ibid., 3.) Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (15, 12-16.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Az az én parancsolatom, hogy sze-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (15, 12-16.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Hoc est praecéptum meum, ut dili-

ressétek egymást, amint én szerettelek titeket. Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint ha valaki életét adja barátaiért. Ti az én barátaim vagytok, ha megteszitek, amiket parancsolok nektek. Már nem mondalak benneteket szolgáknak; mert a szolga nem tudja, mit mivel az ura, hanem barátaimnak mondottalak titeket, mert mindent, amit hallottam Atyámtól, tudtul adtam nektek. Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, s én rendeltelek, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon, hogy akármire kéritek az Atyát az én nevemben, megadja nektek.

gátis invicem, sicut diléxi vos. Majórem hac dilectiónem nemo habet, ut ánimam suam ponat quis pro amícis suis. Vos amíci mei estis, si fecéritis quae ego praecípio vobis. Jam non dicam vos servos: quia servus nescit quid fáciat dóminus ejus. Vos autem dixi amícos: quia ómnia quaecúmque audívi a Patre meo, nota feci vobis. Non vos me elegístis: sed ego elégi vos, et pósui vos, ut eátis, et fructum afferátis: et fructus vester máneat: ut quodcúmque petiéritis Patrem in nómine meo, det vobis.

Felajánlásra. (Zs. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg, Uram, és kezed művei fölé állítottad.

Csendes imádság. Az apostoli méltóság tiszteletére mutatjuk be neked, Urunk, a szentséges misztériumokat: és kérjük, hogy akinek születésnapjára előkészülünk, Szent N. apostolod közbenjárása által terjessze eléd néped mindenkor a maga áldozatát és nyerje el óhaját. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 20, 6.) Segítségedből folytán nagy a dicsősége, dicsőséggel és nagy ékességgel ruháztad fel őt, Uram.

Offertorium. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honóre coronásti eum: et constituísti eum super ópera mánuum tuárum, Dómine.

Secreta. Apostólici reveréntia súlminis offeréntes tibi sacra mystéria, Dómine, quaesumus: ut beáti N. Apóstoli tui suffrágiis, cujus natalícia praevenímus; plebs tua semper et sua vota deprómat, et desideráta percípiat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Communio. (Psalm. 20, 6.) Magna est glória ejus in salutári tuo: glóriam et magnum decórem impónes super eum, Dómine.

Áldozás utáni imádság. Szent N. apostolod közbenjárása által kiengesztelve, kérünk, Urunk: add meg nekünk a bocsánatot és részesíts minket az örök élet eszközeiben. A mi.

Postcommunio. Sancti Apóstoli tui N. quaesumus, Dómine, supplicatióne placátus: et véniam nobis tríbue, et remédia sempitérna concéde. Per Dóminum.

A SZENT PÁPÁK KÖZÖS MISÉJE.

Bevonulásra. (János 21, 15, 16 és 17.)

Ha szeretsz engem, Simon Péter, akkor legeltesd juhaimat. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 29, 2.) Magasztallak Uram, mert fölemeltél engem, és nem engedted, hogy elleneim örüljenek felettem. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Joann. 21, 15, 16 et 17.)

Si díligis me, Simon Petre, pasce agnos meos, pasce oves meas. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 29, 2.) Exaltábo te, Dómine, quóniam suscepísti me, nec delectásti inimícos meos super me. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Nyájadra, örök Pásztor tekints le kiengesztelődötten: és örök oltalommal őrizd meg Szent N. (*vagy* N. és N.) (vértanud, *vagy*: vértanuid és) pápád (*vagy*: pápáid) által, akit (*vagy*: akiket) egész Egyházad pásztoraivá tettél. Ami Urunk.

Oratio. Gregem tuum, Pastor aetérne, placátus inténde: et, per beátum N. (*vel*: N. et N.) (Mártyrem tuum atque) Summum Pontíficem (*vel*: Martyres tuos atque Summos Pontífices), perpétua protectióne custódi; quem (*vel*: quos) totíus Ecclésiae praestitísti esse pastórem. Per Dóminum nostrum.

Ha még egy pápáról kell megemlékezni, akkor a következő lesz a 2. könyörgés:

Könyörgés. Isten, te Egyházadat a szilárd apostoli sziklára alapítottad és a pokol kapuinak rettenetéből kiszabadítottad: add meg, kérünk, hogy Szent N. (vértanud és) pápád közbenjárására a te igazsá-

Oratio. Deus, qui Ecclésiam tuam, in apostólicae petrae soliditáte fundátam, ab infernárum éruis terróre portárum: praesta, quaesumus; ut, intercedénte beát[o] N. (Mártyre tuo atque) Summo Pontífice, in

godban kitartson és állandó biztonságban védve legyen. A mi Urunk.

tua veritáte persístens, contínua securitáte muniátur. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 5, 1-4 és 10-11.)

Szeretteim: A presbitereket, kik köztetek vannak, kérem mint elöljárótársuk és Krisztus szenvedésének tanuja és az ő dicsőségének is részese, mely a jövőben ki fog nyilvánittatni: legeltessétek Isten nyáját, mely rátok bizatott, gondját viselvén nem kényszerűségből, hanem szabad akaratból Isten szerint; sem nem rút nyerészkedésből, hanem buzgóságból; sem nem mint uralkodók a választottak fölött, hanem szívből, mint a nyájnak példaképei. S ha majd megjelenik a pásztorok fejedelme, elnyeritek a dicsőség hervadhatatlan koronáját. A minden kegyelem Istene pedig, aki az ő örök dicsőségére hívott meg minket Jézus Krisztus által, maga fog minket, miután kissé szenvedtünk, tökéletesíteni, megerősíteni és megszilárditani. Őneki legyen dicsőség és uralom mindörökön örökké. Amen.

Léctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (1. Petri 5, 1-4 et 10-11.)

Caríssimi: Senióres, qui in vobis sunt, óbsecro consénior et testis Christi passiónum, qui et ejus, quae in futúro revelánda est, glóriae communicátor: páscite qui in vobis est gregem Dei, providéntes non coácte, sed spontánee secúndum Deum, neque turpis lucri grátia, sed voluntárie; neque ut dominántes in cleris, sed forma facti gregis ex ánimo. Et, cum apparúerit princeps pastórum, percipiétis immarcescíbilem glóriae corónam. Deus autem omnis grátiae, qui vocávit nos in aetérnam suam glóriam in Christo Jesu, módicum passos ipse perfíciet, confirmábit solidabítque. Ipsi glória et impérium in sáecula saeculórum. Amen.

Átvonulásra. (Zs. 106. 32, 31.) Magasztaljátok őt a nép gyülekezetében, és dícsérjétek őt a vének ülésében. ℣. Áldjátok tehát az Urat irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodáiért.

Graduale. (Ps. 106, 32, 31.) Exáltent eum in Ecclésia plebis: et in cáthedra seniórum laudent eum. ℣. Confiteántur Dómino misericórdiae ejus; et mirabília ejus fíliis hóminum.

Alleluja, alleluja. (Máté 16, 18.) Te Péter vagy, és erre a kősziklára fogom építeni egyházamat. Alleluja.

Allelúja, allelúja. (Matth. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam. Allelúja.

Hetvened vasárnapja után az Alleluja és a ℣ helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 39, 10-11.) Nagy gyülekezet előtt hirdetem igazságodat, ime, nem tartom vissza ajkamat, Uram, te tudod. ℣. Igazságodat nem rejtem el szívemben, hűségedet és segítségedet hirdetem. ℣. Nem titkolom irgalmadat és hűségedet a nagy gyülekezetben.

Tractus. (Ps. 39, 10-11.) Annuntiávi justítiam tuam in ecclésia magna, ecce, lábia mea non prohibébo: Dómine, tu scisti. ℣. Justítiam tuam non abscóndi in corde meo: veritátem tuam et salutáre tuum dixi. ℣. Non abscóndi misericórdiam tuam, et veritátem tuam a concílio multo.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. (Máté 16, 18.) Te Péter vagy, és erre a kősziklára fogom építeni egyházamat. Alleluja. (Zs. 44, 17-18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket: emlékezetessé teszik nevedet mindenkor, Uram. Alleluja.

Allelúja, allelúja. (Matth. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam. Allelúja. (Ps. 44, 17, 18.) Constítues eos príncipes super omnem terram: mémores erunt nóminis tui, Dómine. Allelúja.

Evangelium: Venit Jesus, 1037. l.

Felajánlásra. (Jerem. 1, 9-10.) Ime, én szájadba adom igéimet; ime én ma nemzetek és országok fölé állítalak, hogy gyomlálj és rombolj, hogy szétszórj és széthányj, hogy építs és ültess.

Csendes imádság. A felajánlott adományokkal, kérünk, Urunk, jóságosan világosítsd meg Egy-

Offertorium. (Jerem. 1, 9-10.) Ecce, dedi verba mea in ore tuo: ecce, constítui te super gentes et super regna, ut evéllas et déstruas, et aedífices et plantes. (T. P. Allelúja.)

Secreta. Oblátis munéribus, quáesumus, Dómine, Ecclésiam tuam benígnus illúmina: ut, et gre-

házadat, hogy nyájad is mindenhol gyarapodjék és a pásztorok is a te kormányzásod alatt neved iránt hálásak legyenek. A miUrunk.

gis tui profícia' ubíque succéssus, et grati fiant nómini tuo, te gubernánte, pastóres. Per Dóminum.

Fogadd el jóságosan, Urunk, a neked örömmel hozott ajándékokat, és add meg, hogy Egyházad mind a hit sértetlenségének örvendezhessék, mind pedig mindenkor nyugodt időkben ujjonghasson. A mi Urunk.

Múnera, quae tibi, Dómine, laetántes offérimus, súscipe benígnus, et praesta: ut, intercedénte beáto N., Ecclésia tua et fídei integritáte laetétur, et témporum tranquillitáte semper exsúltet. Per Dóminum nostrum.

Áldozásra. (Máté, 16, 18.) Te Péter vagy, és erre a kősziklára fogom építeni egyházamat. (H. i. Alleluja.)

Communio. (Matth. 16, 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam. (T. P. Allelúja.)

Áldozás utáni imádság. A szent eledellel táplált Egyházadat, kérünk Urunk, megengesztelődötten kormányozd: hogy hatalmas irányításoddal vezetve elnyerje szabadságának növekedését és a vallás sértetlenségében megmaradjon. A mi Urunk.

Postcommunio. Refectióne sancta enutrítam gubérna, quaesumus, Dómine, tuam placátus Ecclésiam: ut, poténti moderatióne dirécta, et increménta libertátis accípiat et in religiónis integritáte persístat. Per Dóminum nostrum.

Sokasítsd meg, kérünk Urunk, Egyházadban nekünk adott kegyelem lelkét: hogy Szent N. (vértanud és) pápád könyörgésére ne nélkülözze sem a pásztor a nyáj engedelmességét, sem a nyáj a pásztor gondját. A mi Urunk.

Multíplica, quaesumus, Dómine, in Ecclésia tua spíritum grátiae, quem dedísti: ut beáti N. (Mártyris tui atque) Summi Pontíficis deprecatióne nec pastóri oboediéntia gregis nec gregi desit cura pastóris. Per Dóminum nostrum.

A VÉRTANUK KÖZÖS MISÉI.

Püspök-vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

I.

Bevonulásra. (Sirák 45, 30.)

Vele a béke szövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékát illesse a főpapi méltóság mindörökre. (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról, és minden gyötrődéséről. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Tekintsd gyöngeségünket, mindenható Isten, és mivel a mi cselekedeteink súlyosan nehezednek reánk, Szent N. vértanud és püspököd dicsőséges közbenjárása oltalmazzon minket. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (1, 12-18.)

Szeretteim: Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját, melyet Isten az őt szeretőknek megígért. Senki se mondja, mikor kísértetik, hogy Istentől kísértetik; mert Isten nem kísérthető rosszra, maga pedig senkit sem kísért. Hanem minden-

Introitus. (Eccli. 45, 30.)

Státuit ei Dóminus testaméntum pacis, et príncipem fecit eum: ut sit illi sacerdótii dignitas in aetérnum. (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Infirmitátem nostram réspice, omnípotens Deus: et, quia pondus própriae actiónis gravat, beáti N. Mártyris tui atque Pontificis intercéssio gloriósa nos prótegat. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Jacóbi Apóstoli. (1, 12-18.)

Carissimi: Beátus vir, qui suffert tentatiónem: quóniam cum probátus fúerit, accípiet corónam vitae, quam repromísit Deus diligéntibus se. Nemo cum tentátur, dicat, quóniam a Deo tentátur: Deus enim intentátor malórum est: ipse autem néminem tentat. Unusquísque vero tentátur a con-

ki a saját kívánságától félrevezetve és elcsábíttatva kísértetik meg. Azután a kívánság, mihelyt fogant, bűnt szül, a bűn pedig, ha végbevitetik, halált okoz. Ne tévedjetek tehát, szeretett testvéreim. Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről vagyon alászállva a világosságok Atyjától, akinél nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak. Mert szabad akaratból nemzett minket az igazság igéjével, hogy mintegy zsengéje legyünk az ő teremtésének.

cupiscéntia sua abstráctus, et illéctus. Deinde concupiscéntia cum concéperit, parit peccátum: peccátum vero cum consummátum fúerit, génerat mortem. Nolíte ítaque erráre, fratres mei dilectíssimi. Omne datum óptimum, et omne donum perféctum desúrsum est, descéndens a Patre lúminum, apud quem non est transmutátio, nec vicissitúdinis obumbrátio. Voluntárie enim génuit nos verbo veritátis, ut simus inítium áliquod creatúrae ejus.

Átvonulásra. (Zs. 88, 21-23.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal, és kezem lesz a segítsége, karom az ő erőssége. ℣. Semmit sem tehet vele az ellenség, és nem árthat majd neki a gonoszság fia.

Graduale. (Ps. 88, 21-23.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum. ℣. Nihil proficiet inimícus in eo, et fílius iniquitátis non nocébit ei.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 109, 4.) Tu es sacerdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 20, 3-4.) Teljesítetted szívének kívánságát, nem tagadtad meg tőle ajkának óhajtását. ℣. Sőt eléje siettél boldogító áldással. ℣. Fejére drágakőből koronát helyeztél.

Tractus. (Ps. 20, 3-4.) Desidérium ánimae ejus tribuísti ei: et voluntáte labiórum ejus non fraudásti eum. ℣. Quóniam praevenísti eum in benedictiónibus dulcédinis. ℣. Posuísti in cápite ejus corónam de lápide pretióso.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (14, 26-33.)

Az időben: Mondá Jézus a tömegnek: Ha valaki hozzám jön és nem gyűlöli atyját és anyját, feleségét és gyermekeit, fivéreit és nővéreit, sőt még önnön lelkét is, nem lehet az én tanítványom. És aki nem hordozza keresztjét és jön utánam, nem lehet nekem tanítványom. Nemde, aki közületek tornyot akar építeni, először leülvén, kiszámítja a szükséges költségeket, hogy van-e miből befejezni, nehogy miután alapot vetett és nem bírta bevégezni, mind aki látja, csúfolni kezdje őt, mondván: Ez az ember építeni kezdett és nem tudta befejezni? Avagy micsoda király az, aki háborúba indulván más király ellen, előbb le nem ül és meg nem fontolja, vajjon képes-e tízezerrel szembeszállni azzal, ki húszezerrel jön ellene? Mert ha nem, akkor még annak távollétében követséget küld és békét kér. Így tehát mindaz közületek, ki le nem mond mindenről, amije van, nem lehet az én tanítványom.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem, és fölemelkedik a szarva nevemben.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (14, 26-33.)

In illo témpore: Dixit Jesus turbis: Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxórem et fílios, et fratres, et soróres, adhuc autem et ánimam suam, non potest meus esse discípulus. Et qui non bájulat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discípulus. Quis enim ex vobis volens turrim aedificáre, non prius sedens cómputat sumptus, qui necessárii sunt, si hábeat ad perficiéndum; ne, posteáquam posúerit fundaméntum, et non potúerit perfícere, omnes, qui vident, incípiant illúdere ei, dicéntes: Quia hic homo coepit aedificáre, et non pótuit consummáre? Aut quis rex itúrus committere bellum advérsus álium regem, non sedens prius cógitat, si possit cum decem míllibus occúrrere ei, qui cum vigínti míllibus venit ad se? Alióquin, adhuc illo longe agénte legatiónem mittens, rogat ea, quae pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis, qui non renúntiat ómnibus, quae póssidet, non potest meus esse discípulus.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus.

Csendes imádság. A Szent N. vértanud és püspököd érdemeiért neked hozott adományokat fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkre legyenek. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 88, 36-38.) Megesküdtem egyszer szentségemre, örökké tart ivadéka és mint a nap, színem előtt a trónja; megmarad örökké, miként a hold, s a hűséges égi tanu.

Áldozás utáni imádság. A szent adományban való részvétel által megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent N. vértanud és püspököd közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, beáti N. Mártyris tui atque Pontíficis dicátas méritis, benígnus assúme: et ad perpétuum nobis tríbue provenire subsídium. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 88, 36 et 37-38.) Semel jurávi in sancto meo: semen ejus in aetérnum manébit: et sedes ejus sicut sol in conspéctu meo, et sicut luna perfécta in aetérnum, et testis in caelo fidélis.

Postcommunio. Refécti participatióne múneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exséquimur cultum, intercedénte beáto N. Mártyre tuo atque Pontífice, sentiámus efféctum. Per Dóminum nostrum.

Püspök-vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

II.

Bevonulásra. (Dán. 3, 84, 87.) Isten papjai, áldjátok az Urat; szentek és alázatos szívűek, dícsérjétek az Istent. (Dán. 3, 57.) Áldjátok az Úr minden alkotmányai az Urat, dícsérjétek és magasztaljátok őt mindörökké. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent N. vértanud és püspököd évenkinti ünnepével megörvendeztetsz: engedd kegyesen, hogy akinek születése

Introitus. (Dan. 3, 84 et 87.) Sacerdótes Dei, benedícite Dóminum: sancti, et húmiles corde, laudáte Deum. (Ibid., 57.) Benedícite ómnia ópera Dómini Dómino: laudáte et superexaltáte eum in saecula. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos beáti N. Mártyris tui atque Pontíficis ánnua solemnitáte laetíficas: concéde propítius; ut, cujus natalícia

napját üljük, annak oltalmán is örvendezzünk. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 1, 3-7.)

Testvérek: Áldott legyen az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, az irgalom Atyja és minden vigasztalás Istene, ki megvigasztal minket minden szorongatásunkban, hogy mi is megvigasztalhassuk azokat, kik bárminemű szorongatásban vannak, azzal a vigasztalással, mellyel minket is megvigasztal az Isten. Mert amint bőven van részünk Krisztus szenvedéseiben, úgy bőven van részünk Krisztus által a vigasztalásban is. Tehát akár szorongatást szenvedünk, a ti vigasztalástokért és üdvösségtekért vagyon, akár vigasztalásban van részünk, a ti vigasztalástokért vagyon, akár buzdításban részesülünk, a ti buzdítástokért és üdvösségtekért vagyon, mely erőt ád ugyanazon szenvedések elviselésére, melyeket mi is szenvedünk, úgy hogy szilárd a mi reménységünk titeket illetőleg, tudván, hogy amint társaink vagytok a szenvedésekben, úgy társaink lesztek a vigasztalásban is. Urunk Jézus Krisztusban.

Átvonulásra. (Zs. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg. ℣. És kezeid művei fölé állítottad, Uram.

cólimus, de ejúsdem étiam protectióne gaudeámus. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 1, 3-7.)

Fratres: Benedíctus Deus et Pater Dómini nostri Jesu Christi, Pater misericordiárum, et Deus totíus consolatiónis, qui consolátur nos in omni tribulatióne nostra: ut possímus et ipsi consolári eos, qui in omni pressúra sunt, per exhortatiónem, qua exhortámur et ipsi a Deo. Quóniam sicut abúndant passiónes Christi in nobis: ita et per Christum abúndat consolátio nostra. Sive autem tribulámur pro vestra exhortatióne et salúte, sive consolámur pro vestra consolatióne, sive exhortámur pro vestra exhortatióne et salúte, quae operátur tolerántiam earúmdem passiónum quas et nos pátimur: ut spes nostra firma sit pro vobis: sciéntes quod sicut sócii passiónum estis, sic éritis et consolatiónis: in Christo Jesu Dómino nostro.

Graduale. (Ps. 8, 6-7.) Glória et honóre coronásti eum. ℣. Et constituísti eum super ópera mánuum tuárum Dómine.

Alleluja, alleluja. ℣. Ez az a pap, kit az Úr megkoronázott. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. Hic est sacérdos, quem corónávit Dóminus. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 111, 1-3.) Boldog az az ember, ki az Urat féli, és parancsaiban nagy tetszését leli. ℣. Hatalmas lesz a földön ivadéka; az igazak nemzedéke áldott leszen. ℣. Dicsőség és gazdagság lesz házában; és igazsága mindörökre megmarad.

Tractus. (Ps. 111, 1-3.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. ℣. Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedicétur. ℣. Glória et divítiae in domo ejus: et justítia ejus manet in saeculum saeculi.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (16, 24-27.)

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (16, 24-27.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem. Mert aki meg akarja menteni életét, el fogja azt veszteni; aki pedig elveszti életét énérettem, meg fogja azt találni. Pedig mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja? vagy mit adhat az ember cserébe lelkéért? Mert az Emberfia el fog jönni Atyja dicsőségében az ő angyalaival és akkor majd megfizet mindenkinek cselekedetei szerint.

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Si quis vult post me veníre, ábneget semetípsum, et tollat crucem suam, et sequátur me. Qui enim volúerit ánimam suam salvam fácere, perdet eam: qui autem perdíderet ánimam suam propter me, invéniet eam. Quid enim prodest hómini, si mundum univérsum lucrétur, ánimae vero suae detriméntum patiátur? Aut quam dabit homo commutatiónem pro ánima sua? Fílius enim hóminis ventúrus est in glória Patris sui cum Angelis suis: et tunc reddet unicuíque secúndum ópera ejus.

Felajánlásra. (Zs. 88, 21-22.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal: és kezem lesz a segítsége, karom az ő erőssége.

Offertorium. (Ps. 88, 21-22.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum.

Csendes imádság. A neked hozott adományokat szenteld meg, Urunk és Szent N. vértanud és püspököd közbenjárására általuk kiengesztelődötten tekints ránk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 20, 4.) Fejére, Uram, drágakőből koronát helyeztél.

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg minket a bűntől és Szent N. vértanud és püspököd közbenjárására tegyen az örök üdvösség eszközeinek részesévé. A mi Urunk.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, dicáta sanctífica: et, intercedénte beáto N. Mártyre tuo atque Pontífice, per éadem nos placátus inténde. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Ps. 20, 4.) Posuísti, Dómine, in cápite ejus corónam de lápide pretióso.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crímine: et, intercedénte beáto N. Mártyre tuo atque Pontífice, caeléstis remédii fáciat esse consórtes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Nem-püspök vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

I.

Bevonulásra. (Zs. 20, 2-3.)

Uram, hatalmadon örvend az Igaz, és feiette ujjong segítségeden, teljesítetted szívének kívánságát. (Zs. 20, 4.) Sőt eléje siettél boldogító áldással, fejére drágakőből koronát helyeztél. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. Miképen kezdetben.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik Szent N. vértanud, születésnapját ünnepeljük, az ő közbenjárására neved szeretetében megerősödjünk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 20, 2-3.)

In virtúte tua, Dómine, laetábitur justus: et super salutáre tuum exsultábit veheménter: desidérium ánimae ejus tribuísti ei. (Ps. ibid., 4.) Quóniam praevenísti eum in benedictiónibus dulcédinis: posuísti in cápite ejus corónam de lápide pretióso. ℣. Glória Patri.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui beáti N. Mártyris tui natalícia cólimus, intercessióne ejus, in tui nóminis amóre roborémur. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (10, 10-14.)

Egyenes úton vezérelte az Úr az igazat s megmutatta neki Isten országát, és megadta neki a szent dolgok ismeretét; vesződsége közepette jóléthez segítette, és fáradságát bőséggel jutalmazta; vele volt kizsákmányolóinak ármányával szemben, és gazdagsághoz juttatta; megőrizte ellenségektől, megóvta üldözőktől, és kemény viadalban neki juttatta a győzelmet, hogy belássa, hogy a bölcseség hatalmasabb mindennél. Ez nem hagyta cserben az eladott igazat, hanem megóvta a bűntől; leszállt vele a verembe, és nem hagyta el a bilincsekben sem, míg meg nem hozta neki a kormánypálcát s a hatalmat elnyomói felett; meghazudtolta az ellene vádaskodókat, és örök hírnevet szerzett neki az Úr, a mi Istenünk.

Lectio libri Sapiéntiae. (10, 10-14.)

Justum dedúxit Dóminus per vias rectas, et osténdit illi regnum Dei, et dedit illi sciéntiam sanctórum: honestávit illum in labóribus, et complévit labóres illíus. In fraude circumveniéntium illum áffuit illi, et honéstum fecit illum. Custodívit illum ab inimícis, et a seductóribus tutávit illum, et certámen forte dedit illi, ut vínceret, et sciret, quóniam ómnium poténtior est sapiéntia. Haec véndidit justum non derelíquit, sed a peccatóribus liberávit eum: descendítque cum illo in fóveam, et in vínculis non derelíquit illum, donec afférret illi sceptrum regni, et poténtiam advérsus eos, qui eum deprimébant: et mendáces osténdit, qui maculavérunt illum: et dedit illi claritátem aetérnam, Dóminus Deus noster.

Átvonulásra. (Zs. 111, 1-2.) Boldog az az ember, ki az Urat féli; és parancsaiban nagy tetszését leli. ℣. Hatalmas lesz a földön ivadéka; az igazak nemzedéke áldott leszen.

Graduale. (Ps. 111, 1-2.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. ℣. Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedícetur.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 20, 4.) Fejére, Uram, drágakőből koronát helyeztél. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 20, 4.) Posuísti, Dómine, super caput ejus corónam de lápide pretióso. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Desidérium kezdetű tractust mondjuk, 1253. l.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (10, 34-42.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ne véljétek, hogy békét jöttem hozni a földre; nem jöttem békét hozni, hanem kardot, mert elválasztani jöttem az embert atyjától, a leányt anyjától és a menyet napától; és ellenségei az embernek az ő házanépe. Aki atyját vagy anyját jobban szereti, mint engem, nem méltó énhozzám; és aki fiát vagy leányát jobban szereti, mint engem, nem méltó énhozzám. És aki föl nem veszi keresztjét s nem követ engem, nem méltó énhozzám. Aki megtalálja életét, elveszti azt; és aki elveszti életét énérettem, megtalálja azt. Aki titeket befogad, engem fogad be; és aki engem befogad, azt fogadja be, ki engem küldött. Aki befogad egy prófétát, mint prófétát, az a próféta jutalmát nyeri. És aki befogad egy igazat, mint igazat, az igaznak jutalmát nyeri. És aki csak egy pohár hideg vizet ad is inni egynek e legkisebbek közül, mint tanítványnak, bizony mondom nektek, nem veszti el jutalmát.

Felajánlásra. (Zs. 8, 6-7.) Dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg, Uram, és kezed művei fölé állítottad.

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (10, 34-42.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Nolíte arbitrári quia pacem vénerim míttere in terram: non veni pacem míttere, sed gládium. Veni enim separáre hóminem advérsus patrem suum, et fíliam advérsus matrem suam, et nurum advérsus socrum suam: et inimíci hóminis, doméstici ejus. Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus: et qui amat fílium aut fíliam super me, non est me dignus. Et qui non áccipit crucem suam, et séquitur me, non est me dignus. Qui invénit ánimam suam, perdet illam: et qui perdíderit ánimam suam propter me, invéniet eam. Qui récipit vos, me récipit: et qui me récipit, récipit eum, qui me misit. Qui récipit prophétam in nómine prophétae, mercédem prophétae accípiet: et qui récipit justum in nómine justi, mercédem justi accípiet Et quicúmque potum dederit uni ex mínimis istis cálicem aquae frígidae tantum in nomine discípuli: amen dico vobis, non perdet mercédem suam.

Offertorium. (Ps 8, 6-7.) Glória et honóre coronásti eum: et constituísti eum super ópera mánuum tuárum, Dómine.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, adományainkat és imádságainkat; és tisztíts meg minket a mennyei misztériummal és hallgass meg minket kegyesen. A mi.

Áldozásra. (Mt. 16, 24.) Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk Istenünk, hogy amint mostan örömmel ünnepeljük szenteidnek emlékezetét, úgy örvendhessünk látásuknak az örökkévalóságban. A mi Urunk.

Secreta. Munéribus nostris, quaesumus, Dómine, precibúsque suscéptis: et caeléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Matth. 16, 24.) Qui vult veníre post me, ábneget semetípsum, et tollat crucem suam, et sequátur me.

Postcommunio. Da, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, sicut tuórum commemoratióne sanctórum, temporáli gratulámur offício; ita perpétuo laetémur aspéctu. Per Dóminum nostrum.

Nem-püspök vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

II.

Bevonulásra. (Zs. 63, 11.) Örvendezik majd az igaz az Úrban, ki benne reménykedett, és dicsekszenek az igazszívűek mindnyájan. (Zs. 63, 2.) Hallgasd meg, Isten, esdő könyörgésemet, az ellenség félelmétől szabadítsd meg lelkemet. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent N. vértanud közbenjárására minden testi bajtól megszabaduljunk s lelkünkben minden rossz gondolattól megtisztuljunk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 63, 11.) Laetábitur justus in Dómino, et sperábit in eo: et laudabúntur omnes recti corde (Ps. ibid., 2.) Exáudi, Deus, oratiónem meam cum déprecor: a timóre inimíci éripe ánimam meam. ℣. Glória Patri et Fílio.

Orátio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, intercedénte beáto N. Mártyre tuo, et a cunctis adversitátibus liberémur in córpore, et a pravis cogitatiónibus mundémur in mente. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timóteushoz írt leveléből. (II. 2, 8-10; 3, 10-12.) Kedvesem: Gondoljatok az Úr Jézus Krisztusra, Dávid sarjára, ki feltámadott a halálból, mint ahogy hirdeti az én evangéliumom, melyért egész a bilincsekig úgy szenvedek, mint a gonosztevő. Ám az Isten igéje nincs megbilincselve. Így hát mindent elviselek, a választottakért, hogy ők is elnyerjék a Krisztus Jézusban levő üdvösséget a mennyei dicsőséggel együtt. Te követted tanításomat, életmódomat, elhatározásomat, hitemet, béketűrésemet, szeretetemet, türelmemet, üldöztetéseimet, szenvedéseimet. Mik történtek velem Antiochiában, Ikoniumban, Lisztrában, micsoda üldözéseket áliottam ki s mindezekből kiszabadított az Úr engem. De hiszen akik jámborul akarnak élni Krisztus Jézusban, mindnyájan üldözést fognak szenvedni.

Lectio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum. (II. 2, 8-10; 3, 10-12.) Caríssime: Memor esto, Dóminum Jesum Christum resurrexísse a mórtuis ex sémine David, secúndum Evangélium meum, in quo labóro usque ad víncula, quasi male óperans: sed verbum Dei non est alligátum. Ideo ómnia sustíneo propter eléctos, ut et ipsi salútem consequántur, quae est in Christo Jesu, cum glória caelésti. Tu autem assecútus es meam doctrínam, institutiónem, propósitum, fidem, longanimitátem, dilectiónem, patiéntiam, persecutiónes, passiónes: quália mihi facta sunt Antiochíae, Icónii et Lystris: quales persecutiónes sustínui, et ex ómnibus erípuit me Dóminus. Et omnes, qui pie volunt vívere in Christo Jesu, persecutiónem patiéntur.

Átvonulásra. (Zs. 36, 24.) Az igaz, ha el is esik, nem üti meg magát, mert az Úr alája tartja kezét. ℣. (U. o. 26.) Alamizsnálkodhatik és kölcsön adhat szüntelen, és ivadéka áldássá leszen.

Alleluja, alleluja. ℣. (Ján. 8, 12.) Aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az örök élet világossága. Alleluja.

Graduale. (Ps. 36, 24.) Justus cum cecíderit, non collidétur: quia Dóminus suppónit manum suam. ℣. (Ib., 26.) Tota die miserétur, et cómmodat: et semen ejus in benedictióne erit.

Allelúja, allelúja. ℣. (Joann. 8, 12.) Qui séquitur me, non ámbulat in ténebris: sed habébit lumen vitae aetérnae. Allelúja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Beátus vir kezdetű tractust mondjuk, 1257. l.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (10, 26-32.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Semmi sincs elfedve, ami föl nem fedeződnék és elrejtve, ami ki nem tudódnék. Amit nektek sötétben mondok, mondjátok el fényes nappal és amit fülbesúgva hallotok, hirdessétek a háztetőkről. És ne féljetek azoktól, kik megölik a testet, de nem tudják megölni a lelket, hanem inkább attól féljetek, aki mind a lelket, mind a testet elveszítheti a gehennában. Nemde, két verebet egy garasért adnak? és egy sem esik azokból a földre a ti Atyátok nélkül. Nektek pedig még fejetek hajszálai is mind megvannakszámlálva. Ne féljetek tehát, sokkal többet értek ti a verebeknél. Azért mindenkit, aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom azt Atyám előtt, ki mennyekben vagyon.

Felajánlásra. (Zs. 20, 4-5.) Fejére Uram, drágakőből koronát helyeztél; éltet kért tőled és te megadtad neki, alleluja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (10, 26-32.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Nihil est opértum, quod non revelábitur; et occúltum, quod non sciétur. Quod dico vobis in ténebris, dícite in lúmine: et quod in aure audítis, praedicáte super tecta. Et nolíte timére eos, qui occídunt corpus, ánimam autem non possunt occídere; sed pótius timéte eum, qui potest et ánimam et corpus pérdere in gehénnam. Nonne duo pásseres asse véneunt: et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Vestri autem capílli cápitis omnes numeráti sunt. Nolíte ergo timére: multis passéribus melióres estis vos. Omnis ergo, qui confitébitur me coram hóminibus, confitébor et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.

Offertorium. (Ps. 20, 4-5.) Posuísti, Dómine, in cápite ejus corónam de lápide pretióso: vitam pétiit a te, et tribuísti ei, allelúja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja elmarad.)

Csendes imádság. Legyen elfogadott, Urunk, színed előtt áldozatkészségünk és váljék üdvösségünkre annak a közbenjárására, kinek ünnepére elhoztuk. A mi.

Secreta. Accépta sit in conspéctu tuo, Dómine, nostra devótio: et ejus fiat supplicatióne salutáris, pro cujus solemnitáte defértur. Per Dóminum.

Áldozásra. (Ján. 12, 26.) Aki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott leszen az én szolgám is.

Áldozás utáni imádság. A szent adományokban való részvétel által megújítva, kérjük, Urunk Istenünk, hogy Szent N. vértanud közbenjárására, amit az áldozatban cselekedtünk annak hatását is érezhessük. A mi.

Communio. (Joann. 12, 26.) Qui mihi minístrat, me sequátur: et ubi sum ego, illic et minister meus erit.

Postcommunio. Refécti participatióne múneris sacri, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cujus exséquimur cultum, intercedénte beáto N. Mártyre tuo, sentiámus efféctum. Per Dóminum.

Az utóbbi négy szentmisében a következő szentlecke is mondható:

Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (1, 2-12.)

Szeretteim: Csupa örömnek tartsátok, ha különféle kísértésekbe estek, tudván, hogy a ti hitetek megpróbáltatása béketűrést szerez. A béketűrés pedig tökéletességre viszi a cselekedetet, hogy tökéletesek legyetek és feddhetetlenek, minden fogyatkozás nélkül. Ha pedig valaki közületek bölcseség nélkül szűkölködik, kérje az Istentől, aki mindeneknek bőven ad és nem hányja fel: és megadatik neki. Kérje azonban hittel, semmit sem kételkedvén: mert aki kételkedik, hasonló a tenger hullámához, melyet a szél indít meg és hány ide- s tova. Ne gondolja azért az ilyen ember, hogy kap valamit az Úrtól. A kettőslelkű ember állhatatlan minden útain. Az alázatos testvér pedig dicseked-

Léctio Epístolae beáti Jacóbi Apóstoli. (1, 2-12.)

Cárissimi: Omne gáudium exístimáte, cum in tentatiónes várias incidéritis: sciéntes, quod probátio fídei vestrae patiéntiam operátur. Patiéntia autem opus perféctum habet: ut sitis perfécti, et íntegri, in nullo deficiéntes. Si quis autem vestrum índiget sapiéntia, póstulet a Deo, qui dat ómnibus affluénter, et non impróperat: et dábitur ei. Póstulet autem in fide nihil haesitans: qui enim haesitat, símilis est flúctui maris, qui a vento movétur, et circumfértur. Non ergo aestimet homo ille, quod accípiat áliquid a Dómino. Vir duplex ánimo, incónstans est in ómnibus viis suis. Gloriétur autem frater húmilis in exaltatióne sua: dives autem in humilitáte sua, quóniam sicut flos foeni

jék az ő felmagasztaltatásában, a gazdag pedig az ő megaláztatásában, mivel el fog tűnni, mint a fű virága: mert fölkelt a nap tűz hevével és kiszárította a füvet és lehullott a virága és színpompája tönkrement; így fog a gazdag is elhervadni az ő útain. Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját, melyet Isten az őt szeretőknek megígért.

transíbit: exórtus est enim sol cum ardóre, et arefécit foenum, et flos ejus décidit, et decor vultus ejus depériit: ita et dives in itinéribus suis marcéscet. Beátus vir, qui suffert tentatiónem: quóniam cum probátus fúerit, accípiet corónam vitae, quam repromísit Deus diligéntibus se.

(Ugyanezekben a szentmisékben az Amen, amen kezdetű evangéliumi szakasz is mondható, 862. l.)

Több vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

I.

Bevonulásra. (Zs. 78, 11, 12, 10.)

Jusson színed elé, Uram, a bilincsbe vertek jajszava; öntsd vissza hétszeresen szomszédaink ölébe; boszszuld meg szenteid kiontott vérét. (Zs. 78, 1.) Isten, pogányok szállták meg örökséged, megfertőzték szentséges templomodat, romhalmazzá tették Jeruzsálemet. ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Introitus. (Ps. 78, 11, 12 et 10.)

Intret in conspéctu tuo, Dómine, gémitus compeditórum: redde vicínis nostris séptuplum in sinu eórum: víndica sánguinem sanctórum tuórum, qui effúsus est. (Ps. ibid., 1.) Deus, venérunt Gentes in hereditátem tuam: polluérunt templum sanctum tuum: posuérunt Jerúsalem in pomórum custódiam. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Szent N. és N. vértanuidnak és püspökeidnek ünnepe, kérünk, Urunk, védjen meg minket: és az ő tiszteletreméltó könyörgésük ajánljon minket. A mi Urunk.

Orátio. Beatórum Mártyrum paritérque Pontíficum N. et N. nos, quaesumus, Dómine, festa tueántur: et eórum commendet orátio veneránda. Per Dóminum.

(Ha e szentmisét nem-püspök vértanuk ünnepén mondjuk, akkor a könyörgést a következő szentmiséből vesszük.)

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (3, 1-8.)

Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket. Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, és távozásukat balsorsnak vélték, és végső romlásnak, hogy elmentek tőlünk; ők azonban békességben vannak. Ha kínt szenvedtek is az emberek szemében, reményük halhatatlansággal teljes; kevés fenyítés után nagy javakban van részük, mert Isten próbára tette és magához méltóknak találta őket. Megvizsgálta őket, mint az aranyat a kohóban, s elfogadta őket egészen elégő áldozat gyanánt. Látogatásuk idején pedig az igazak felvillannak, és olyanok, mint a szikra, mely a nádasban tovaharapódzik; ítélkeznek nemzeteken és uralkodnak népeken, s az Úr lesz a királyuk örökké.

Átvonulásra. (Móz. II. 15, 11.) Dicsérendő az Isten az ő szentjeiben, csodálatos fönségében, csodatévő. ℣. (U. o. 6.) Jobbodat, Uram, felmagasztalta ereje, jobbod az ellenséget megverte.

Alleluja, alleluja. ℣. (Sirák 44. 14.) A szentek testét békében eltemették, de ne-

Léctio libri Sapiéntiae. (3, 1-8.)

Justórum ánimae in manu Dei sunt, et non tanget illos torméntum mortis. Visi sunt óculis insipiéntium mori: et aestimáta est afflíctio éxitus illórum: et quod a nobis est iter, extermínium: illi autem sunt in pace. Et si coram homínibus torménta passi sunt, spes illórum immortalitáte plena est. In paucis vexáti, in multis bene disponéntur: quóniam Deus tentávit eos, et invénit illos dignos se. Tamquam aurum in fornáce probávit illos, et quasi holocáusti hóstiam accépit illos, et in témpore erit respéctus illórum. Fulgébunt justi, et tamquam scintíllae in arundinéto discúrrent. Judicábunt natiónes, et dominabúntur pópulis, et regnábit Dóminus illórum in perpétuum.

Graduale. (Exodi 15, 11.) Gloriósus Deus in sanctis suis: mirábilis in majestáte, fáciens prodígia. ℣. (Ibid., 6.) Déxtera tua, Dómine, glorificáta est in virtúte: déxtera manus tua confrégit inimícos.

Allelúja, allelúja. ℣. (Eccli. 44, 14.) Córpora sanctórum in pace sepúlta sunt, et nó-

vük él nemzedékről nemzedékre. Alleluja.

mina eórum vivent in generatiónem et generatiónem. Allelúja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Bőjti ének. (Zs. 125, 5-6.) Akik könnyek között vetnek, aratáskor örvendeznek. ℣. Akik sírva indultak, mentek, elvetni magvaikat. ℣. Megjönnek majd, ujjongva jönnek meg, és hozzák kévéiket.

Tractus. (Ps. 125, 5-6.) Qui séminant in lácrimis, in gáudio metent. ℣. Eúntes ibant et flebant, mitténtes sémina sua. ℣. Veniéntes autem vénient cum exsultatióne, portántes manípulos suos.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (21, 9-19.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Mikor pedig majd harcokról és háborgásról hallotok, meg ne rémüljetek; ezeknek előbb meg kell lenni; de nincs mindjárt itt a vég. Akkor mondá nekik: Nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen; és nagy földindulások lesznek helyenkint, dögvészek, éhségek, rettentő tünemények és nagy égi jelek. Mindezek előtt pedig kezet vetnek rátok és üldözni fognak, átadván a zsinagógáknak és börtönöknek, a királyokhoz és helytartókhoz hurcolván titeket az én nevemért. Bizonyságul fog ez történni számotokra. Vegyétek tehát szívetekbe, hogy ne gondoljatok előre, mi módon védekezzetek. Mert én majd adok nektek szájat és bölcseséget, melynek nem tud-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (21, 9-19.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Cum audiéritis proelia et seditiónes, nolíte terréri: opórtet primum haec fíeri, sed nondum statim finis. Tunc dicébat illis: Surget gens contra gentem, et regnum advérsus regnum. Et terraemótus magni erunt per loca, et pestiléntiae, et fames, terrorésque de caelo, et signa magna erunt. Sed ante haec ómnia injícient vobis manus suas, et persequéntur tradéntes in synagógas et custódias, trahéntes ad reges et praesides propter nomen meum: contínget autem vobis in testimónium. Pónite ergo in córdibus vestris non praemeditári quemádmodum respondeátis. Ego enim dabo vobis os, et sapiéntiam, cui non póterunt resístere, et contradícere omnes adversárii vestri. Tradémini autem a

nak ellenállani, sem ellenmondani valamennyi ellenfeleitek. Elárulnak szüleitek és testvéreitek, rokonaitok és barátaitok és némelyeket közületek halálra visznek. És gyűlöletesek lesztek mindenki előtt az én nevemért; de egy hajszál sem vész el fejetekről. Állhatatossággal fogjátok megnyerni lelkeiteket.

paréntibus, et frátribus, et cognátis, et amícis, et morte affícient ex vobis: et éritis ódio ómnibus propter nomen meum: et capíllus de cápite vestro non períbit. In patiéntia vestra possidébitis ánimas vestras.

Felajánlásra. (Zs. 67, 36.) Csodálatos az Isten az ő szentjeiben: Izrael Istene ad erőt és hatalmat népének. Áldott legyen az Isten, alleluja.

Offertorium. (Ps. 67, 36.) Mirábilis Deus in sanctis suis: Deus Israel, ipse dabit virtútem, et fortitúdinem plebi suae: benedíctus Deus, allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja elmarad.)

Csendes imádság. Állj mellénk, Urunk, könyörgéseinkre, melyeket szenteidről megemlékezve hozunk neked, hogy akik a magunk igaz voltában nem bízhatunk, az ő érdemeikben, akik neked tetszettek, segítséget találjunk. A mi Urunk.

Secreta. Adésto, Dómine, supplicatiónibus nostris, quas in Sanctórum tuórum commemoratióne deférimus: ut, qui nostrae justítiae fidúciam non habémus, eórum qui tibi placuérunt, méritis adjuvémur. Per Dóminum.

Áldozásra. (Bölcs. 3, 4-6.) Ha kínt szenvedtek is az emberek szemében, Isten próbára tette őket: megvizsgálta őket, mint az aranyat a kohóban s elfogadta őket egészen elégő áldozat gyanánt.

Communio. (Sap. 3, 4, 5 et 6.) Et si coram homínibus torménta passi sunt, Deus tentávit eos: tamquam aurum in fornáce probávit eos, et quasi holocáusta accépit eos.

Áldozás utáni imádság. Az üdvöthozó misztériummal betöltve, kérünk, Urunk, hogy akiknek ünnepét üljük, azok imádsága által segítséget nyerjünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Quaesumus, Dómine, salutáribus repléti mystériis: ut, quorum solémnia celebrámus, eórum oratiónibus adjuvémur. Per Dóminum nostrum.

Több vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

II.

Bevonulásra. (Sirák 44, 15, 14.)

Népek emlegetik a szentek bölcseségét, és dícséretüket hirdeti a gyülekezet: nevük pedig él örökön örökké. (Zs. 32, 1.) Ujjongva zengjetek, igazak, az Úrnak: a jámborokhoz illik a dícséret. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki megengeded nekünk, hogy Szent N. és N. vértanuid, születésnapját megüljük, add meg nekünk, hogy az örök boldogságban társaságuknak örvendezhessünk. A mi Urunk.

Introitus. (Eccli. 44, 15 et 14.)

Sapiéntiam sanctórum narrent pópuli, et laudes eórum núntiet ecclésia: nómina autem eórum vivent in saeculum saeculi. (Ps. 32, 1.) Exsultáte justi in Dómino: rectos decet collaudátio. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos concédis sanctórum Mártyrum tuórum N. et N. natalícia cólere: da nobis in aetérna beatitúdine de eórum societáte gaudére. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(Ha e szentmisét, püspök vértanuk ünnepén mondjuk, akkor a könyörgést az előző szentmiséből vesszük.)

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (5, 16-20.)

Az igazak ellenben örökké élnek és jutalmuk az Úrnál vagyon, és gondjuk viselése a Magasságbelinél; ezért nyerik el az ékesség országát s a szépség koronáját az Úr kezéből, mert jobbjával betakarja, és szentséges karjával megvédi őket. Fölveszi fegyverzetül haragos indulatát és fölfegyverzi a teremtést az ellenség megtorlására. Felölti mellvértnek az igazságosságot, és sisak gyanánt fölteszi a kemény ítéletet.

Léctio libri Sapiéntiae. (5, 16-20.)

Justi autem in perpétuum vivent, et apud Dóminum est merces eórum, et cogitátio illórum apud Altíssimum. Ideo accípient regnum decóris, et diadéma speciéi de manu Dómini: quóniam déxtera sua teget eos, et bráchio sancto suo defendet illos. Accípiet armatúram zelus illíus, et armábit creatúram ad ultiónem inimicórum. Induet pro thoráce justitiam, et accípiet pro gálea judícium cer-

Fölveszi győzhetetlen pajzsul a szentséget.

Átvonulásra. (Zs. 123, 7-8.) Megszabadultunk, mint a madár, a vadászok tőréből. ℣. Összetört a tőr és mi megszabadultunk. Az Úr nevében van a segítségünk, ki az eget és a földet alkotta.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 67, 4.) Az igazak az Isten előtt vígan lakmároznak, s örömükben vigadoznak. Alleluja.

tum. Sumet scutum inexpugnábile, aequitátem.

Graduale. (Ps. 123, 7-8.) Anima nostra sicut passer erépta est de láqueo venántium. ℣. Láqueus contrítus est, et nos liberáti sumus: adjutórium nostrum in nómine Dómini, qui fecit caelum et terram.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 67, 4.) Justi epuléntur, et exsúltent in conspéctu Dei: et delecténtur in laetítia. Allelúja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Qui séminant kezdetű tractust mondjuk, 1267. l.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (6, 17-23.)

Az időben: Jézus lemenvén a hegyről, megálla egy sík helyen, vele tanítványainak serege és nagy népsokaság egész Judeából, Jeruzsálemből, Tirus és Szidon tengermellékéről, kik jöttek vala, hogy hallgassák őt és meggyógyuljanak betegségeikből; akiket pedig tisztátalan lelkek gyötörtek, meggyógyulának. És az egész sereg igyekszik vala őt illetni; mert erő méne ki belőle, és meggyógyítá mindnyájukat. És ő fölemelvén szemeit tanítványaira, mondá: Boldogok ti szegények: mert tiétek az Isten országa. Boldogok, akik most éheztek, mert ki fogtok elégíttetni. Boldogok, akik most sírtok, mert

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (6, 17-23)

In illo témpore: Descéndens Jesus de monte, stetit in loco campéstri, et turba discipulórum ejus, et multitúdo copiósa plebis ab omni Judaea, et Jerúsalem, et marítima, et Tyri, et Sidónis, qui vénerant, ut audírent eum, et sanaréntur a languóribus suis. Et qui vexabántur a spirítibus immúndis, curabántur. Et omnis turba quaerébat eum tángere: quia virtus de illo exíbat, et sanábat omnes. Et ipse elevátis óculis in discípulos suos, dicébat: Beáti páuperes: quia vestrum est regnum Dei. Beáti, qui nunc esurítis: quia saturabímini. Beáti qui nunc fletis: quia ridébitis. Beáti éritis, cum vos óderint hómines, et cum

nevetni fogtok. Boldogok lesztek, mikor gyűlölnek titeket az emberek, és mikor kirekesztenek és szidalmaznak, és kivetik neveteket, mint gonoszat az Emberfiáért; örüljetek azon a napon és vigadjatok, mert íme, nagy a ti jutalmatok mennyekben.

separáverint vos, et exprobráverint, et ejécerint nomen vestrum tamquam malum, propter Fílium hóminis. Gaudéte in illa die, et exsultáte: ecce enim merces vestra multa est in caelo.

Felajánlásra. (Zs. 149, 5-6.) Ujjongnak majd a szentek dicsőségben, örvendeznek nyugvóhelyükön; szájukban Isten magasztalása leszen, alleluja.

Offertorium. (Ps. 149, 5-6.) Exsultábunt sancti in glória, laetabúntur in cubílibus suis: exaltatiónes Dei in fáucibus eórum, allelúja.

(Hetvened vasárnap után elmarad az Alleluja.)

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait; legyenek szenteid tiszteletére kedvesek előtted, és irgalmadból mint üdvöthozó adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk.

Secreta. Múnera tibi, Dómine, nostrae devotiónis offérimus: quae et pro tuórum tibi grata sint honóre justórum, et nobis salutária, te miseránte, reddántur. Per Dóminum nostrum.

Áldozásra. (Luk. 12, 4.) Mondom pedig nektek barátaimnak: Ne féljetek azoktól, kik üldöznek titeket.

Communio. (Luc. 12, 4.) Dico autem vobis amícis meis: Ne terreámini ab his, qui vos persequúntur.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent N. és N. vértanuidnak közbenjárására, hogy amit ajkunkkal vettünk, tiszta lélekkel fogadjuk. A mi Urunk.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, Dómine: intercedéntibus sanctis Martyribus tuis N. et N., ut, quod ore contíngimus, pura mente capiámus. Per Dóminum.

Több vértanu ünnepén.

(A húsvéti időn kívül.)

III.

Bevonulásra. (Zs. 36, 39.) Megsegíti az Úr az igazakat, oltalmazójuk a szorongatás idején. (Zs. 36, 1.) Ne irigyked-

Introitus. (Ps. 36, 39.) Salus autem justórum a Dómino: et protéctor eórum est in tempore tribulatiónis. (Ps.

jél az elvetemültekre, ne féltékenykedjél a gonosztevőkre. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki Szent N. és N. vértanuid évenkinti ünnepével megörvendeztetsz minket, engedd kegyesen, hogy akiknek érdemein örvendezünk, azoknak a példája gyujtson lángra minket. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (10, 32-38.)

Testvérek: Emlékezzetek vissza a hajdani napokra, amelyeken megvilágosítástok után a szenvedések nagy küzdelmét állottátok ki, amennyiben részint gyalázásokban és szorongatásokban látványul szolgáltatok, részint pedig azoknak, akikkel így bántak, társai lettetek. Mert részetek volt a foglyok szenvedésében és javaitok elrablását is örömmel viseltétek, tudván, hogy jobb és maradandó javatok van. Azért ne veszítsétek el bizodalmatokat, amelyre nagy jutalom vár. Mert béketűrésre van szükségtek, hogy Isten akaratát megcselekedvén, elnyerjétek az igéretet. Mert még egy kevéssé, az, aki eljövendő, el fog jönni és nem fog késni. Az én igazam pedig a hit által élni fog.

Átvonulásra. (Zs. 33, 18-19.) Kiáltanak az igazak, ibid., 1.) Noli aemulári in malignántibus: neque zeláveris faciéntes iniquitátem. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos ánnua sanctórum Mártyrum tuórum N. et N. solemnitáte laetíficas: concéde propítius; ut, quorum gaudémus méritis, accendámur exémplis. Per Dóminum nostrum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (10, 32-38.)

Fratres: Rememorámini prístinos dies, in quibus illumináti, magnum certámen sustinuístis passiónum: et in áltero quidem oppróbriis, et tribulatiónibus spectáculum facti: in áltero autem sócii táliter conversántium effécti. Nam et vinctis compássi estis, et rapínam bonórum vestrórum cum gáudio suscepístis, cognoscéntes vos habére meliórem, et manéntem substántiam. Nolíte ítaque amíttere confidéntiam vestram, quae magnam habet remuneratiónem. Patiéntia enim vobis necessária est: ut voluntátem Dei faciéntes, reportétis promissiónem. Adhuc enim módicum aliquántulum, qui ventúrus est, véniet, et non tardábit. Justus autem meus ex fide vivit.

Graduale. (Ps. 33, 18-19.) Clamavérunt justi, et Dó-

őket az Úr meghallgatja, és minden szorongatásukból kiszabadítja. ℣. Közel van az Úr a megtört szívűekhez és megmenti az alázatos lelkűeket.

Alleluja, alleluja. ℣. Téged dicsőít, Urunk, imádva a mártírok sokasága. Alleluja.

minus exaudívit eos: et ex ómnibus tribulatiónibus eórum liberávit eos. ℣. Juxta est Dóminus his, qui tribuláto sunt corde: et húmiles spíritu salvábit.

Allelúja, allelúja. ℣. Te Mártyrum candidátus laudat exércitus, Dómine. Allelúja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Qui séminant kezdetű tractust mondjuk, 1267. l.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (12, 1-8.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Óvakodjatok a farizeusok kovászától, mely képmutatás. Semmi sincs elleplezve, mi le ne lepleztetnék, sem elrejtve, amit meg ne tudnának. Azért, amiket sötétben mondtatok, fényes nappal fognak hallatszani, és amit fülbe súgtatok a kamrákban, a háztetőkről fogják hirdetni. Mondom pedig nektek, barátaimnak: Ne féljetek azoktól, kik megölik a testet és azután semmi egyebet sem tudnak tenni. Megmondom én nektek, kitől féljetek: Féljetek attól, kinek miután megölt, hatalma van a gehennába vetni; igenis, mondom nektek, tőle féljetek. Nemde, öt verebet két garasért adnak? és egy sincs azok közül elfelejtve az Isten előtt. Sőt még fejetek hajszálai is

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (12, 1-8.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Atténdite a ferménto pharisaeórum, quod est hypócrisis. Nihil autem opértum est, quod non revelétur: neque abscónditum, quod non sciátur. Quóniam, quae in ténebris dixístis, in lúmine dicéntur: et quod in aurem locúti estis in cubículis, praedicábitur in tectis. Dico autem vobis amícis meis: Ne terreámini ab his, qui occídunt corpus, et post haec non habent ámplius quid fáciant. Osténdam autem vobis quem timeátis: timéte eum, qui postquam occíderit, habet potestátem míttere in gehénnam. Ita dico vobis: hunc timéte. Nonne quinque pásseres véneunt dipóndio, et unus ex illis non est in oblivióne coram Deo? Sed et capílli cápitis vestri omnes nume-

mind számon vannak tartva. Ne féljetek, sokkal becsesebbek vagytok ti a verebeknél. Mondom pedig nektek: Mindenkit, aki vallomást tesz rólam az emberek előtt, az Emberfia is megvallja azt az Isten angyalai előtt.

Felajánlásra. (Bölcs. 3, 1-3.) Az igazak lelkei Isten kezében vannak, a halál kínja nem éri őket: úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak; ők azonban békességben vannak, alleluja.

ráti sunt. Nolíte ergo tímére: multis passéribus pluris estis vos. Dico autem vobis: Omnis quicúmque conféssus fúerit me coram homínibus, et Fílius hóminis confitébitur illum coram Angelis Dei.

Offertorium. (Sap. 3, 1-2 et 3.) Justórum ánimae in manu Dei sunt, et non tanget illos torméntum malítiae: visi sunt óculis insipiéntium mori: illi autem sunt in pace, allelúja.

(Hetvened vasárnap után elmarad az Alleluja.)

Csendes imádság. A felajánlott adományok által, kérünk, Urunk, engesztelődjél meg és Szent N. és N. vértanuid közbenjárására oltalmazz meg minket minden veszedelemtől. A mi Urunk.

Secreta. Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis N. et N., a cunctis nos defénde perículis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozásra. (Mt. 10, 27.) Amit nektek sötétben mondok, mondjátok el fényes nappal, mondja az Úr: és amit fülbesúgva hallotok, hirdessétek a háztetőkről.

Communio. (Matth. 10, 27.) Quod dico vobis in ténebris, dícite in lúmine, dicit Dóminus: et quod in aure audítis, praedicáte super tecta.

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg minket a bűntől és Szent N. és N. vértanuid közbenjárására tegyen az örök üdvösség eszközeinek részesévé. A mi Urunk.

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crímine: et, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis N. et N. caeléstis remédii fáciat esse consórtes. Per Dóminum nostrum Jésum Christum.

Az utóbbi három szentmisében a következő szentleckék is mondhatók: Réddidit, 1085. l., Justificáti, 682. l., Existimo, 708. l. Exhibeámus, 1087. l., Sancti, 845. l. és

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből.
(7, 13-17.)

Ama napokban: Megszólala egy a vének közül és mondá nekem: Ezek, akik hosszú fehér ruhába vannak öltözve, kicsodák és honnan jöttek? És mondám neki: Uram, te tudod. És mondá nekem: Ezek azok, akik a nagy szorongatásból jöttek és megmosták ruhájukat és fehérré tették a Bárány vérében. Ezért vannak Isten trónja előtt, és éjjel-nappal szolgálnak neki templomában; és aki a trónon ül, fölöttük lakozik. Nem éheznek és nem szomjaznak többé, és nem éri őket többé a nap, sem bármiféle forróság, mert a királyi széken trónoló Bárány lesz pásztoruk és az élet vizeinek forrásaihoz vezeti őket, és Isten letöröl szemükről minden könnyet.

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli.
(7, 13-17)

In diébus illis: Respóndit unus de senióribus et dixit mihi: Hi qui amícti sunt stolis albis, qui sunt? et unde venérunt? Et dixi illi: Dómine mi, tu scis. Et dixit mihi: Hi sunt qui venérunt de tribulatióne magna et lavérunt stolas suas, et dealbavérunt eas in sánguine Agni. Ideo sunt ante thronum Dei et sérviunt ei die ac nocte in templo ejus: et qui sedet in throno, habitábit super illos: non esúrient, neque sítient ámplius, nec cadet super illos sol, neque ullus aestus: quóniam Agnus, qui in médio throni est, reget illos, et dedúcet eos ad vitae fontes aquárum, et abstérget Deus omnem lácrimam ab óculis eórum.

Ugyanezekben a szentmisékben a következő evangeliumi szakaszok is mondhatók: Videns, 1215. l., Confíteor, 835. l., Vae vobis, 1203. l., Qui vos, 1005. l. és:

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint.
(24, 3-13.)

Az időben: Jézus leült az Olajfák hegyén, hozzá menének a tanítványok külön, szólván: Mondd meg nekünk, mikor lesznek ezek? és mi lesz a jele eljövetelednek és a világ végének? És felelvén Jézus, mondá nekik: Vigyázzatok, hogy valaki el ne ámítson ti-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.
(24, 3-13.)

In illo témpore: Sedénte Jesu super montem Olivéti, accessérunt ad eum discípuli secréto, dicéntes: Dic nobis, quando haec erunt? et quod signum advéntus tui, et consummatiónis saeculi? Et respóndens Jesus, dixit eis: Vidéte, ne quis vos sedúcat. Multi enim

teket. Mert sokan fognak jönni az én nevemben, mondván: Én vagyok a Krisztus; és sokakat megtévesztenek. Hallani fogtok majd háborúkat és harci híreket; vigyázzatok, hogy meg ne rémüljetek; mert azoknak meg kell lenni; de ez még nem a vég. Mert nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen; és lesznek dögvészek, éhségek és földindulások, itt is, ott is. Mindez pedig a gyötrelmek kezdete. Akkor majd szorongatás alá vetnek titeket, és megölnek benneteket; és gyűlöletesek lesztek minden népnél az én nevemért. Akkor sokan megbotránkoznak; elárulják és gyűlölni fogják egymást. Számos hamis próféta támad és sokakat tévedésbe ejt. És minthogy megnövekszik a gonoszság, sokakban meghűl a szeretet. Aki pedig állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.

vénient in nómine meo, dicéntes: Ego sum Christus: et multos sedúcent. Audítúri enim estis praelia, et opiniónes praeliórum. Vidéte, ne turbémini. Opórtet enim haec fíeri, sed nondum est fínis. Consúrget enim gens in gentem, et regnum in regnum, et erunt pestiléntiae, et fames, et terraemótus per loca. Haec autem ómnia, inítia sunt dolórum. Tunc tradent vos in tribulatiónem, et occídent vos: et éritis ódio ómnibus géntibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabúntur multi, et ínvicem tradent, et ódio habébunt ínvicem. Et multi pseudoprophétae surgent, et sedúcent multos. Et quóniam abundávit iníquitas, refrigéscet cáritas multórum. Qui autem perseveráverit usque in finem, hic salvus erit.

Egy vértanu ünnepén.

(A húsvéti időben.)

Bevonulásra. (Zs. 63, 3.)

Megoltalmaztál engem, Istenem, a gonoszok zsinatjától, alleluja; a gonosztevők sokaságától, alleluja, alleluja. (Zs. 63, 2.) Hallgasd meg, Isten, esdő könyörgésemet: az ellenség félelmétől szabaditsd meg lelkemet. ℣. Dicsőség az Atyának.

Introitus. (Ps. 63, 3.)

Protexísti me, Deus, a convéntu malignántium, allelúja: a multitúdine operántium iniquitátem, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 2.) Exáudi, Deus, oratiónem meam cum déprecor: a timóre inimíci éripe ánimam meam. ℣. Glória Patri.

(A könyörgést püspök vértanu ünnepén a Státuit, (1252. l.,) vagy a Sacerdótes tui, (1285. l.,) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanu ünnepén az In virtute (1258. l.), vagy a Laetábitur (1261. l.) kezdetű szentmiséből vesszük.)

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (5, 1-5.)

Akkor az igazak nagy bátorsággal állnak azok ellenében, kik sanyargatták őket és hiábavalónak gondolták fáradságukat. Mikor ezt látják, iszonyú félelem háborgatja őket, s elámulnak a nem várt hirtelen üdvösség miatt. Bánkódva mondják majd egymásnak s elfogódott szívvel sóhajtoznak: Ezek azok, kiken egykor nevettünk, kikből csúfot üztünk? Mi, ostobák, életüket őrültségnek és végüket dicstelennek véltük. Íme, mint számláltatnak Isten fiai közé, s a szentek között vagyon részük.

Léctio libri Sapiéntiae. (5, 1-5.)

Stabunt justi in magna constántia advérsus eos qui se angustiavérunt, et qui abstulérunt labóres eórum. Vidéntes turbabúntur timóre horríbili, et mirabúntur in subitatióne insperátae salútis, dicéntes intra se, poeniténtiam agéntes, et prae angústia spíritus geméntes: Hi sunt, quos habúimus aliquándo in derísum, et in similitúdinem impropérii. Nos insensáti vitam illórum aestimabámus insániam, et finem illórum sine honóre: ecce quómodo computáti sunt inter fílios Dei, et inter sanctos sors illórum est.

(Mondható azonban a Memor kezdetű szentlecke is. L. 1262. l.)

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek, és hűségedet az egybegyűlt szentek. Alleluja. ℣. (Zs. 20, 4.) Fejére, Uram, drágakőből koronát helyeztél. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 88, 6.) Confitebúntur caeli mirabília tua, Dómine: étenim veritátem tuam in ecclésia sanctórum. Allelúja. ℣. (Ps. 20, 4.) Posuísti, Dómine, super caput ejus corónam de lápide pretióso. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (15, 1-7.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Én vagyok az igazi szőlőtő, és Atyám a szőlőműves. Minden szőlővesszőt, mely én-

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (15, 1-7.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Ego sum vitis vera: et Pater meus agrícola est. Omnem pálmitem in me non feréntem fru-

rajtam gyümölcsöt nem hoz, lemetsz, és minden gyümölcstermőt megtisztogat, hogy többet teremjen. Ti már tiszták vagytok az ige által, melyet szólottam nektek. Maradjatok énbennem és én tibennetek. Miként a szőlővessző nem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn: úgy ti sem, ha énbennem nem maradtok. Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz; mert nálam nélkül semmit sem tehettek. Ha valaki énbennem nem marad, kivetik azt, mint a szőlővesszőt, és elszárad: és összeszedik, és tűzrevetik, és elég. Ha énbennem maradtok és az én igéim tibennetek maradnak, amit csak akartok, kérjetek, és meglesz nektek.

ctum, tollet eum: et omnem, qui fert fructum, purgábit eum, ut fructum plus afferat. Jam vos mundi estis propter sermónem, quem locútus sum vobis. Manéte in me: et ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetípso, nisi mánserit in vite: sic nec vos, nisi in me mansérit. Ego sum vitis, vos pálmites: qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potéstis fácere. Si quis in me non mánserit, mittétur foras sicut palmes, et aréscet, et cólligent eum, et in ignem mittent, et ardet. Si mansérit is in me, et verba mea in vobis mánserint: quodcúmque voluéritis, petétis, et fiet vobis.

Felajánlásra. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek, és hűségedet az egybegyűlt szentek, alleluja, alleluja.

Offertorium. (Ps. 88, 6.) Confitebúntur caeli mirabília tua, Dómine: et veritátem tuam in ecclésia sanctórum, allelúja, allelúja.

(A csendes imádságot püspök vértanu ünnepén a Státuit (1255. l.), vagy a Sacerdótes tui (1285. l.) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanu ünnepén az In virtute (1261. l.), vagy a Laetábitur (1263. l.) kezdetű szentmiséből vesszük.)

Áldozásra. (Zs. 63, 11.) Örvendezik majd az igaz az Úrban, ki benne reménykedett, és dicsekszenek az igazszívűek mindnyájan, alleluja, alleluja.

Communio. (Ps. 63, 11.) Laetábitur justus in Dómino, et sperábit in eo: et laudabúntur omnes recti corde, allelúja, allelúja.

(Az áldozás utáni imádságot püspök vértanu ünnepén a Státuit (1255. l.), vagy a Sacerdotes tui (1258. l.) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanu ünnepén az In virtute (1261. l.), vagy a Laetábitur (1264. l.) kezdetű szentmiséből vesszük.)

Több vértanu ünnepén.

(A húsvéti időben.)

Bevonulásra. (Zs. 144, 10-11.) Uram, áldanak téged szentjeid, országod dicsőségét hirdetik, alleluja, alleluja. (Zs. 144, 1.) Magasztallak téged, Istenem, Királyom s áldom nevedet örökön örökké. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 144, 10-11.) Sancti tui, Dómine, benedícent te: glóriam regni tui dicent, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 1.) Exaltábo te, Deus meus Rex: et benedícam nómini tuo in saeculum, et in saeculum saeculi. ℣. Glória.

(A könyörgést püspök vértanuk ünnepén az Intret (1265. l.) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanuk ünnepén a Sapiéntiam (1269. l.), vagy a Salus (1271. l.) kezdetű szentmiséből mondjuk.)

Szentlecke Szent Péter apostol leveléből. (I. 1, 3-7.)

Áldott legyen az Isten és a mi Urunk, Jézus Krisztusnak Atyja, aki az ő nagy irgalmassága szerint újjászült minket élő reménységre Jézus Krisztusnak halottaiból való feltámadása által, romolhatlan, fertőzetlen és hervadhatlan örökségre, mely a mennyekben számotokra fenntartatik, kik Isten erejében a hit által megőriztettek az üdvösségre, mely készen áll, hogy az utolsó időben kinyilvánittassék. Ennek örvendeni fogtok, ha most szomorkodnotok kell is egy kissé különféle kísértésekben, hogy a ti hitetek próbája a romlandó aranynál (mely a tűz által próbáltatik meg) sokkal értékesebbnek találtassék dicséretetekre, dicsőségtekre és tisztességtekre Jézus Krisztusnak megjelenésekor.

Léctio Epístolae beáti Petri Apóstoli. (I. 1, 3-7.)

Benedíctus Deus et Pater Dómini nostri Jesu Christi, qui secúndum misericórdiam suam magnam regenerávit nos in spem vivam, per resurrectiónem Jesu Christi ex mórtuis, in hereditátem incorruptíbilem, et incontamináta m, et immarcescíbilem, conservátam in caelis in vobis, qui in virtúte Dei custodímini per fidem in salútem, parátam revelári in témpore novíssimo. In quo exsultábitis, módicum nunc si opórtet contristári in váriis tentatiónibus: ut probátio vestrae fídei multo pretiósior auro (quod per ignem probátur) inveniátur in laudem, et glóriam, et honórem, in revelatióne Jesu Christi Dómini nostri.

Alleluja, alleluja. ℣. Szenteid, Uram, virágozni fognak, mint a liliom és olyanok lesznek előtted, mint a balzsam illata. Alleluja. ℣. (Zs. 115, 15.) Az Úr színe előtt drága dolog szenteinek a halála. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (15, 5-11.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz; mert nálam nélkül semmit sem tehettek. Ha valaki énbennem nem marad, kivetik azt, mint a szőlővesszőt, és elszárad; és összeszedik, és tűzre vetik, és elég. Ha énbennem maradtok és az én igéim tibennetek maradnak, amit csak akartok, kérjetek, és meglesz nektek. Azáltal dicsőittetik meg az én Atyám, ha sok gyümölcsöt hoztok és tanítványaim lesztek. Amint engem szeretett az Atya, én is szerettelek titeket. Maradjatok meg az én szeretetemben. Ha parancsaimat meg fogjátok tartani, megmaradtok szeretetemben; valamint én is megtartottam Atyám parancsait, és az ő szeretetében maradok. Ezeket szólottam nektek, hogy örömem teljék bennetek és a ti örömetek teljes legyen.

Alleluja, allelúja. ℣. Sancti tui, Dómine, florébunt sicut lílium: et sicut odor bálsami erunt ante te. Allelúja. ℣. (Ps. 115, 15.) Pretiósa in conspéctu Dómini, mors sanctórum ejus. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangéli secúndum Joánnem. (15, 5-11.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Ego sum vitis, vos pálmites: qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potéstis fácere. Si quis in me non mánserit, mittétur foras sicut palmes, et aréscet, et cólligent eum, et in ignem mittent, et ardet. Si mansérítis in me, et verba mea in vobis mánserint: quodcúmque voluéritis, petétis, et fiet vobis. In hoc clarificátus est Pater meus, ut fructum plúrimum afferátis, et efficiámini mei discípuli. Sicut diléxit me Pater, et ego diléxi vos. Manéte in dilectióne mea. Si praecépta mea servavéritis, manébitis in dilectióne mea, sicut et ego Patris mei praecépta servávi, et máneo in ejus dilectióne. Haec locútus sum vobis, ut gáudium meum in vobis sit, et gáudium vestrum impleátur.

Felajánlásra. (Zs. 31, 11.) Örvendjetek az Úrban és vi-

Offertorium. (Ps. 31, 11.) Laetámini in Dómino, et

gadjatok, igazak: egyenes szívűek, mindnyájan ujjongjatok, alleluja, alleluja.

exsultáte justi: et gloriámini omnes recti corde, allelúja, allelúja.

(A csendes imádságot püspök vértanuk ünnepén az Intret (1268. l.) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanuk ünnepén a Sapientiam (1271. l.), vagy a Salus (1274. l.) kezdetű szentmiséből mondjuk.)

Áldozásra. (Zs. 32, 1.) Örvendezzetek, igazak, az Úrban, alleluja, a jámborokhoz illik a dícséret, alleluja.

Communio. (Ps. 32, 1. Gaudéte, justi, in Dómino allelúja: rectos decet collaudátio, allelúja.

(Az áldozás utáni imádságot püspök vértanuk ünnepén az Intret (1268 l.) kezdetű szentmiséből, nem-püspök vértanuk ünnepén a Sapiéntiam (1271. l.), vagy a Salus (1274. l.) kezdetű szentmiséből mondjuk.)

(Az utóbbi két szentmisében a Post haec kezdetű szentlecke (938. l.) és az Amen, amen kezdetű szentevangélium (937. l.) is mondható.)

A HITVALLÓK KÖZÖS MISÉI.

Püspök hitvalló ünnepén.

I.

Bevonulásra. (Sirák 45, 30.) Vele a béke szövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékát illesse a főpapi méltóság mindörökre. (Húsv. id.: Alleluja, alleluja) (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról, és minden gyötrődéséről. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Eccli. 45, 30.) Státuit ei Dóminus testaméntum pacis, et príncipem fecit eum: ut sit illi sacerdótii dignitas in aetérnum. (T. P. Allelúja, allelúja) (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Könyörgés. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy Szent N. hitvalló d és püspököd tiszteletreméltó ünnepe gyarapítsa bennünk egyrészt az áldozatos lelkületet, másrészt üdvösségünket. A mi Urunk.

Orátio. Da, quaesumus, omnípotens Deus: ut beáti N. Confessóris tui atque Pontíficis veneránda solémnitas, et devotiónem nobis áugeat, et salútem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sir. 44, 16-27; 45, 3-20.)

Íme a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek, és igaz volt, s a harag idején engesztelésül szolgált. Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét. Ezért az Úr megesküdött neki, hogy népe atyjává teszi. Minden nemzetek áldását neki adta és szövetségét fején megerősítette. Elismerte őt áldásai által és megőrízte számára irgalmasságát és kegyelmet talált az Úr szemében. Megdicsőítette őt királyok színe előtt és neki adta a dicsőség koronáját. Örök törvényt állapított meg javára s neki adta a főpapságot és dicsőséggel boldogította. Hogy papi szolgálatot teljesítsen és dícséretet mondjon az ő nevében és méltó tömjént mutasson be neki kellemes illatú áldozatúl.

Átvonulásra. (Sir. 44, 16.) Íme a főpap, ki életének napjaiban tetszett az Istennek. ℣. (U. o. 20.) Nem akadt hozzá hasonló, ki úgy megtartotta a Fölséges törvényét.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 44, 16-27; 45, 3-20.)

Ecce sacérdos magnus, qui in diébus suis plácuit Deo, et invéntus est justus: et in témpore iracúndiae factus est reconciliátio. Non est invéntus símilis illi, qui conservávit legem Excélsi. Ideo jurejurándo fecit illum Dóminus créscere in plebem suam. Benedictiónem ómnium géntium dedit illi, et testaméntum suum confirmávit super caput ejus. Agnóvit eum in benedictiónibus suis: conservávit illi misericórdiam suam: et invénit grátiam coram óculis Dómini. Magnificávit eum in conspéctu regum: et dedit illi corónam glóriae. Státuit illi testaméntum aetérnum, et dedit illi sacerdótium magnum: et beatificávit illum in glória. Fungi sacerdótio, et habére laudem in nómine ipsius, et offérre illi incénsum dignum in odórem suavitátis.

Graduale. (Eccli. 44, 16.) Ecce sacérdos magnus, qui in diébus suis plácuit Deo. ℣. (Ibid., 20.) Non est invéntus símilis illi, qui conserváret legem Excélsi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 109, 4.) Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett azt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 111, 1-3.) Boldog az az ember, ki az

Tractus. (Ps. 111, 1-3.) Beátus vir, qui timet Dómi-

Urat féli; és parancsaiban nagy tetszését leli. ℣. Hatalmas lesz a földön ivadéka; az igazak nemzedéke áldott leszen. ℣. Dicsőség és gazdagság lesz házában; és igazsága mindörökre megmarad.

num: in mandátis ejus cupit nimis. ℣. Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedicétur. ℣. Glória et divítiae in domo ejus: et justítia ejus manet in saeculum saeculi.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 109, 4.) Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint. Alleluja. ℣. Ez az a pap, kit megkoronázott az Úr. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 109, 4.) Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech. Allelúja. ℣. Hic est sacérdos. quem coronávit Dóminus. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (25, 14-23.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: Egy idegenbe menendő ember előhívá szolgáit és átadá nekik vagyonát. És egyiknek adott öt talentumot, másiknak kettőt, harmadiknak pedig egyet, kinek-kinek a maga tehetsége szerint, és azonnal elutazék. Elmenvén pedig, aki öt talentumot kapott, dolgozék vele és más ötöt nyere. Hasonlóképpen az is, ki kettőt kapott, más kettőt szerze. Aki pedig egyet kapott, elmenvén, földbe ásá és elrejté ura pénzét. Sok idő mulva pedig megjöve ama szolgák ura, és számadást tarta velük. És előjövén az, aki öt talentumot kapott vala, másik öt talentumot hoza, mondván; Uram! öt talentumot adtál nekem, íme másik ötöt nyer-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (25, 14-23.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis parábolam hanc: Homo péregre proficíscens, vocávit servos suos, et trádidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talénta, álii autem duo, álii vero unum, unicuíque secúndum própriam virtútem, et proféctus est statim. Abiit autem qui quinque talénta accéperat, et operátus est in eis, et lucrátus est ália quinque. Simíliter et qui duo accéperat, lucrátus est ália duo. Qui autem unum accéperat, ábiens fodit in terram, et abscóndit pecúniam dómini sui. Post multum vero témporis venit dóminus servórum illórum, et pósuit ratiónem cum eis. Et accédens qui quinque talénta accéperat, óbtulit ália quinque talénta, dicens: Dómine, quinque talénta tradidísti

tem rajta. Mondá neki ura: Jól van, derék és hű szolgám; mivelhogy a kevésben hű voltál, sokat bízok rád; menj be urad örömébe. Eljöve pedig az is, ki két talentumot kapott és mondá: Uram! két talentumot adtál nekem, íme más kettőt nyertem. Mondá neki ura: Jól van, derék és hű szolgám; mivelhogy a kevésben hű voltál, sokat bízok rád: menj be urad örömébe.

Felajánlásra. (Zs. 88, 21-22.) Megtaláltam Dávidot, a szolgámat, felkentem őt szent olajommal; és kezem lesz a segítsége, karom az ő erőssége.

(H. i.: Alleluja.)

Csendes imádság. Szenteid, kérünk, Urunk, örvendeztessenek meg minket mindenütt, hogy érdemeiket ünnepelve, oltalmukat érezhessük. A mi Urunk.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az Úr háznépe fölé rendel, hogy búzát adjon nekik mérték szerint a maga idejében. (H. i.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy a vett adományokért hálát adva, Szent N. hitvallód és püspököd közbenjárására még nagyobb jótéteményeket nyerhessünk. A mi Urunk.

mihi, ecce ália quinque superlucrátus sum. Ait illi dóminus ejus: Euge serve bone et fidélis, quia super pauca fuísti fidélis, super multa te constítuam: intra in gáudium dómini tui. Accéssit autem et qui duo talénta accéperat, et ait: Dómine, duo talénta tradidísti mihi, ecce ália duo lucrátus sum. Ait illi dóminus ejus: Euge serve bone, et fidélis, quia super pauca fuísti fidélis, super multa te constítuam: intra in gáudium dómini tui.

Offertorium. (Ps. 88, 21-22.) Invéni David servum meum, óleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliábitur ei, et bráchium meum confortábit eum. (T. P.: Allelúja.)

Secreta. Sancti tui, quaesumus, Dómine, nos ubíque laetíficent: ut, dum eórum mérita recólimus, patrocínia sentiámus. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidélis servus et prudens, quem constítuit dóminus super famíliam suam: ut det illis in témpore trítici mensúram. (T. P.: Allelúja.)

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut, de percéptis munéribus grátias exhibéntes, intercedénte beáto N. Confessóre tuo atque Pontífice, benefícia potióra sumámus. Per Dóminum.

Püspök hitvalló ünnepén.

II.

Bevonulásra. (Zs. 131, 9-10.) Papjaid, Uram, öltözzenek igazságba, szentjeid pedig ujjongjanak: Dávidért, a te szolgádért, ne vesd meg fölkentednek színét. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról és minden gyötrődéséről. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, kérünk, Urunk, könyörgéseinket, melyeket szent N. hitvallód és püspököd ünnepén eléd bocsátunk és annak érdemei által, ki néked méltóképpen szolgált, szabadíts meg minket minden bűntől. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (7, 23-27.)

Testvérek: Többen lettek papokká, mert a halál miatt nem maradhattak meg; Jézusnak pedig, mivel örökre megmarad, örök papsága van. Ezért örökre is üdvözítheti azokat, akik általa Istenhez közelednek, mert mindenkor él, hogy értünk közbenjárjon. Mert illő volt, hogy ilyen főpapunk legyen, szent, ártatlan, szeplőtelen, a bűnösöktől elkülönített és fölségesebb az egeknél, akinek nincs arra szüksége na-

Introitus. (Ps. 131, 9-10.) Sacerdótes tui, Dómine, índuant justítiam, et sancti tui exsúltent: propter David servum tuum, non avértas fáciem Christi tui. (T. P.: Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Exáudi, quaesumus, Dómine, preces nostras, quas in beáti N. Confessóris tui atque Pontíficis solemnitáte deférimus: et, qui tibi digne méruit famulári ejus, intercedéntibus méritis, ab ómnibus nos absólve peccátis. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (7, 23-27.)

Fratres: Plures facti sunt sacerdótes, idcírco quod morte prohiberéntur permanére: Jesus autem eo quod máneat in aetérnum, sempitérnum habet sacerdótium. Unde et salváre in perpétuum potest accedéntes per semetípsum ad Deum: semper vivens ad interpellándum pro nobis. Talis enim decébat, ut nobis esset póntifex, sanctus, innocens, impollútus, segregátus a peccatóribus, et excélsior caelis

ponkint, hogy miként a papok, előbb a saját vétkeikért mutassanak be áldozatot, azután a népéiért; mert ezt egyszer megcselekedte önmagát feláldozván, a mi Urunk Jézus Krisztus.

Átvonulásra. (Zs. 131, 16, 17.) Papjait felruházom segítségemmel s ujjongva ujjonganak majd szentjei. ℣. Dávidnak itt szarvat növelek: Fölkentemnek szövétneket készítek.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 109, 4.) Megesküdött az Úr és nem bánja meg: Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint. Alleluja.

factus: qui non habet necessitátem quotídie, quemádmodum sacerdótes, prius pro suis delíctis hóstias offférre, deínde pro pópuli: hoc enim fecit semel, seípsum offeréndo, Jesus Christus Dóminus noster.

Graduale. (Ps. 131, 16-17.) Sacerdótes ejus índuam salutári: et sancti ejus exsultatióne exsultábunt. ℣. Illuc prodúcam cornu David: parávi lucérnam Christo meo

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 109, 4.) Jurávit Dóminus, et non poenitébit eum: Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Beátus vir kezdetű bőjti éneket mondjuk, 1282. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 109, 4.) Megesküdött az Úr és nem bánja meg; Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint. Alleluja. ℣. (Sirák 45, 9). Szerette őt az Úr és felékesítette, a dicsőség köntösébe öltöztette. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 109, 4.) Jurávit Dóminus, et non poenitébit eum: Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchísedech. Allelúja, ℣. (Eccli. 45. 9.) Amávit eum Dóminus, et ornávit eum: stolam glóriae índuit eum. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (24, 42-47.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ébren legyetek, mert nem tudjátok, mely órában jön el a ti Uratok. Azt pedig jegyezzétek meg, hogyha tudná a

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (24, 42-47.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Vigiláte, quia nescítis qua hora Dóminus vester ventúrus sit. Illud autem scitóte, quóniam si sciret paterfamílias,

házigazda, mikor jön a tolvaj, bizonyára ébren lenne, és nem engedné betörni házába. Azért ti is legyetek készen, mert amely órában nem gondoljátok, eljön az Emberfia. Kicsoda hát a hű és okos szolga, kit ura háznépe fölé rendelt, hogy enni adjon nekik a maga idején? Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, így cselekedve talál. Bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem, és fölemelkedik a szarva nevemben. (H. i.: Alleluja.)

Csendes imádság. Szent N. hitvallód és püspököd évenkinti ünnepe, kérünk, Urunk, tegyen minket kegyességed előtt elfogadottá, hogy ez engesztelő adományok felajánlása őt a boldog viszonzásban részesítse, nekünk pedig kegyelmed ajándékait szerezze meg. A mi.

Áldozásra. (Mt. 24, 46-47.) Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, ébren talál. Bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt. (Húsv. i.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Isten, a hűséges lelkek megjutalmazója, add meg, hogy Szent N. hitvallód és püspököd könyörgései által, akiqua hora fur ventúrus esset, vigiláret útique, et non sínneret pérfodi domum suam. Ideo et vos estóte paráti: quia qua nescítis hora Fílius hóminis ventúrus est. Quis, putas, est fidélis servus, et prudens, quem constítuit dóminus suus super famíliam suam, ut det illis cibum in témpore? Beátus ille servus, quem, cum vénerit dóminus ejus, invénerit sic faciéntem. Amen dico vobis, quóniam super ómnia bona sua constítuet eum.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus. (T. P.: Allelúja.)

Secreta. Sancti N. Confessóris tui atque Pontíficis, quaesumus, Dómine, ánnua solémnitas pietáti tuae nos reddat accéptos: ut, per haec piae placatiónis offícia, et illum beáta retribútio comitétur, et nobis grátiae tuae dona concíliet. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem cum vénerit dóminus, invénerit vigilántem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constítuet eum. (T. P.: Allelúja.)

Postcommunio. Deus, fidélium remuneráto animárum: praesta; ut beáti N. Confessóris tui atque Pontíficis, cujus venerándam

nek tiszteletreméltó ünnepét megültük, elnyerjük a bocsánatot. A mi Urunk.

celebrámus festivitátem, précibus indulgéntiam consequámur. Per Dóminum.

Az utóbbi két szentmisében az Omnis póntifex (1351. l.) és a Mementóte (817. l.) kezdetű szentlecke, és a Nemo lucérnam (1232.l.) és a Vidéte (1351. l.) kezdetű szentevangélium is mondható.

Egyháztanítók ünnepén.

Bevonulásra. (Sirák 15, 5.)

Megnyitja száját a gyülekezet közepette, betölti őt az Úr a bölcseség és értelem lelkével s a dicsőség ruháját adja reá. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó Felséges, éneket zengeni. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki népednek az örök üdvösségre Szent N.-t segítőül adtad, add, kérünk, megérdemelnünk, hogy aki életünknek tanítója volt a földön, közbenjárónk legyen a mennyben. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timóteushoz írt leveléből. (II. 4, 1-8.)

Kedvesem: Kérve-kérlek az Isten előtt és Jézus Krisztus előtt, ki ítélni fog eleveneket és holtakat, az ő eljövetelére és az ő országára: hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan, ints, kérj, fedj minden türelemmel s tudománnyal. Lesz ugyanis idő, mikor majd az emberek nem viselik el az

Introitus. (Eccli. 15, 5.)

In médio Ecclésiae apéruit os ejus: et implévit eum Dóminus spíritu sapiéntiae et intelléctus: stolam glóriae índuit eum. (T. P.: Allelúja, allelúja.) (Ps. 91, 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Glória.

Orátio. Deus, qui pópulo tuo aetérnae salútis beátum N. minístrum tribuísti: praesta, quaesumus; ut, quem Doctórem vitae habúimus in terris, intercessórem habére mereámur in caelis. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum. (II. 4, 1-8.)

Cariſſime: Testificor coram Deo, et Jesu Christo, qui judicatúrus est vivos et mórtuos, per advéntum ipsíus, et regnum ejus: praedica verbum, insta opportúne, importúne: árgue, óbsecra, increpa in omni patiéntia, et doctrína. Erit enim tempus, cum sanam doctrínam non sustinébunt, sed ad sua desidéria coacer-

egészséges tanítást, hanem saját kívánságaik szerint seregszámra szereznek maguknak tanítókat, mert viszket a fülük s elfordítják fülüket az igazságtól, de odaadják magukat a meséknek. Te vigyázz, viseld el a szenvedéseket mindenben, végezd az evangelista dolgát, töltsd be szolgálatodat, légy józan. Én ugyanis már áldozatként kiöntetem, elköltözésem ideje közel van. A jó harcot végig harcoltam, a pályafutást bevégeztem, a hitet megtartottam, készen vár reám az igazság koszorúja, melyet megad nékem azon a napon az Úr, az igazságos bíró, sőt nemcsak nekem, hanem mindazoknak, kik sóvárogják az ő eljövetelét.

vábunt sibi magistros, pruriéntes áuribus, et a veritáte quidem audítum avértent, ad fábulas autem converténtur. Tu vero vígila, in ómnibus labóra, opus fac Evangelístae, ministérium tuum imple. Sóbrius esto. Ego enim jam delíbor, et tempus resolutiónis meae instat. Bonum certámen certávi, cursum consummávi, fidem servávi. In réliquo repósita est mihi coróna justítiae, quam reddet mihi Dóminus in illa die, justus judex: non solum autem mihi, sed et iis, qui díligunt advéntum ejus.

Átvonulásra. (Zs. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. ℣. Szívében van Istenének törvénye, s nem ingadozik lépése.

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. ℣. Lex Dei ejus in corde ipsius: et non supplantabúntur gressus ejus.

Alleluja, alleluja. ℣. (Sirák 45, 9.) Szerette őt az Úr és felékesítette, a dicsőség köntösébe öltöztette. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Eccli. 45, 9.) Amávit eum Dóminus, et ornávit eum: stolam glóriae índuit eum. Allelúja.

(Hetvenedvasárnaptól húsvétig az Alleluja és a ℣. helyett a Beátus vir kezdetű bőjti éneket, mondjuk, 1282. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Sirák 45, 9.) Szerette őt az Úr és felékesítette, a dicsőség köntösébe öltöztette. Alleluja. ℣. (Ozeás 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a liliom: és virágozni fog az Úr előtt mindörökké. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Eccli 45, 9.) Amávit eum Dóminus, et ornávit eum: stolam glóriae índuit eum. Allelúja. ℣. (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (5, 13-19.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ti vagytok a föld sója. Hogyha a só ízét veszti, mivel fogják megsózni? Semmire sem való többé, mint hogy kivessék és eltapodják az emberek. Ti vagytok a világ világossága. Nem rejthető el a hegyen fekvő város. Gyertyát sem azért gyujtanak, hogy a véka alá tegyék, hanem a gyertyatartóra, hogy világítson mindazoknak, kik a házban vannak. Úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jó tetteiteket és dicsőítsék Atyátokat, ki mennyekben vagyon. Ne gondoljátok, hogy felbontani jöttem a törvényt vagy a prófétákat; nem jöttem felbontani, hanem beteljesíteni. Mert bizony mondom nektek, míg elmúlik az ég és föld, egy i betű vagy egy vesszőcske sem szünik meg a törvényből, míg csak mind be nem teljesedik. Aki tehát felbont egyet e legkisebb parancsok közül és úgy tanítja az embereket, azt legkisebbnek fogják hívni a mennyek országában; aki pedig cselekszi és tanítja, annak nagy lesz a neve mennyek országában. Credo.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (5, 13-19.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Vos estis sal terrae. Quod si sal evanúerit, in quo saliétur? Ad níhilum valet ultra, nisi ut mittátur foras, et conculcétur ab homínibus. Vos estis lux mundi. Non potest cívitas abscóndi supra montem pósita. Neque accéndunt lucérnam, et ponunt eam sub módio, sed super candelábrum, ut lúceat ómnibus qui in domo sunt. Sic lúceat lux vestra coram homínibus, ut vídeant ópera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. Nolíte putáre, quóniam veni sólvere legem, aut prophétas: non veni sólvere, sed adimplére. Amen quippe dico vobis, donec tránseat caelum et terra, jota unum, aut unus apex non praeteríbit a lege, donec ómnia fiant Qui ergo sólverit unum de mandátis istis mínimis, et docúerit sic hómines, mínimus vocábitur in regno caelórum: qui autem fécerit, et docúerit, hic magnus vocábitur in regno caelórum. Credo.

Felajánlásra. (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa. (H. i.: Alleluja.)

Offertorium. (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus, quae in Líbano est, multiplicábitur. (T. P.: Alleluja.)

Csendes imádság. Szent N. püspököd és egyháztanítód kegyes imádsága, Urunk, sohase hagyjon el minket, hanem egyrészt tegye kedvessé előtted ajándékainkat, másrészt nyerje meg nekünk mindenkor bocsánatodat. A mi Urunk.

Secreta. Sancti N. Pontíficis tui atque Doctóris, nobis, Dómine, pia non desit orátio: quae, et múnera nostra concíliet; et tuam nobis indulgéntiam semper obtíneat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum.

Ha a szentmisét nem-püspök egyháztanító tiszteletére mondjuk, akkor a püspököd szó helyett a hitvallód szót mondjuk.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az Úr háznépe fölé rendel, hogy búzát adjon nekik mérték szerint a maga idejében. (H. i.: Alleluja.)

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidélis servus, et prudens, quem constítuit dóminus super famíliam suam: ut det illis in témpore trítici mensúram. (T. P.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Hogy áldozatod üdvösséget szerezzen nekünk, Urunk, kérünk, hogy Szent N. püspököd és kiváló egyház tanítód járuljon eléd értünk könyörögve. A mi Urunk.

Postcommunio. Ut nobis, Dómine, tua sacrifícia dent salútem: beátus N. Póntifex tuus et Doctor egrégius, quaesumus, precátor accédat. Per Dóminum nostrum.

Ha a szentmisét nem-püspök egyháztanító tiszteletére mondjuk, akkor a püspököd szó helyett a hitvallód szót mondjuk.

A következő szentlecke is mondható.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák fia, 39, 6-14.)

Az igaz arra adja szívét, már hajnalban, hogy keresse az Urat, az ő Alkotóját, és könyörög a Magasságbeli színe előtt. Imára nyitja száját, és bűneiért könyörög. Ha az Úr, a hatalmas, úgy akarja, eltölti őt az értelem lelkével; akkor úgy hullatja bölcs igéit, mint a záport, és imában dícséri az Urat, ki irányítja megfontolását és tudomá-

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 39, 6-14.)

Justus cor suum tradet ad vigilándum dilúculo ad Dóminum, qui fecit illum, et in conspéctu Altíssimi deprecábitur. Apériet os suum in oratióne, et pro delíctis suis deprecábitur. Si enim Dóminus magnus volúerit, spíritu intelligéntiae replébit illum: et ipse tamquam imbres mittet elóquia sapiéntiae suae, et in oratióne confitébitur Dómino: et ipse dí-

nyát; az pedig az Ő titkain tanakodik. Nyilvánosságra hozza tudós tanítását, s az Úr szövetségének törvényével dicsekszik. Sokan magasztalják bölcseségét, s az nem múlik el sohasem. Nem megy feledésbe emléke, és neve él nemzedékről-nemzedékre. Bölcseségét népek emlegetik, és dícséretét hirdeti a gyülekezet.

riget consílium ejus et disciplínam, et in abscónditis suis consiliábitur. Ipse palam fáciet disciplínam doctrínae suae, et in lege testaménti Dómini gloriábitur. Collaudábunt multi sapiéntiam ejus, et usque in saeculum non delébitur. Non recédat memória ejus, et nomen ejus requirétur a generatióne in generatiónem. Sapiéntiam ejus enarrábunt gentes, et laudem ejus enuntiábit ecclésia.

Nem-püspök hitvalló ünnepén.

I.

Bevonulásra. (Zs. 36, 30-31.)

Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve: szívében van Istenének törvénye. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zsolt. 36, 1.) Ne irígykedjél az elvetemültekre, ne féltékenykedjél a gonosztevőkre. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki Szent N. hitvallód, évenkinti ünnepével megörvendeztetsz minket, engedd kegyesen, hogy akinek születésnapját üljük, cselekedeteit is utánozzuk. A mi.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 31, 8-11.)

Boldog az az ember, ki hiba nélkül vagyon, és nem tévedt meg az arany miatt, és nem bizakodott sem pénzben, sem kincsben!

Introitus. (Ps. 36, 30-31.)

Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium: lex Dei ejus in corde ipsíus. (T. P.: Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 1.) Noli aemulári in malignántibus: neque zeláveris faciéntes iniquitátem. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui nos beáti N. Confessóris tui ánnua solemnitáte laetíficas: concéde propítius; ut, cujus natalítia cólimus, étiam actiónes imitémur. Per Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli 31, 8-11.)

Beátus vir, qui invéntus est sine mácula, et qui post aurum non ábiit, nec sperávit in pecúnia et thesáuris. Quis est hic, et lau-

Ki az, hogy magasztalhassuk, mert csodát tett életében! Megállta ebben a próbát és feddhetetlen maradt, legyen a dicsérete örök! Mert vétethetett volna, de nem vétett, gonoszt tehetett volna, de nem tett! Biztonságban vannak ezért, javai az Úrnál, s a szentek egész gyülekezete hirdeti alamizsnáit.

Átvonulásra. (Zs. 91, 13, 14.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa! ℣. (Zs. 91, 3.) Hirdetni reggelenkint kegyelmedet, éjjelente hűségedet.

Alleluja, alleluja. ℣. (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja.

dábimus eum? fecit enim mirabília in vita sua. Qui probátus est in illo, et perféctus est, erit illi glória aetérna: qui pótuit tránsgredi, et non est transgréssus: fácere mala, et non fecit: ideo stabilíta sunt bona illíus in Dómino, et eleemósynas illíus enarrábit omnis ecclésia sanctórum.

Graduale. (Ps. 91, 13 et 14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur in domo Dómini. ℣. (Ps. 91, 3.) Ad annuntiándum mane misericórdiam tuam, et veritátem tuam per noctem.

Allelúja, allelúja. ℣. (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentatiónem: quóniam cum probátus fúerit, accípiet corónam vitae. Allelúja

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 111, 1-3.) Boldog az az ember, ki az Urat féli; és parancsaiban nagy tetszését leli! ℣. Hatalmas lesz a földön ivadéka, az igazak nemzedéke áldott leszen. ℣. Dicsőség és gazdagság lesz házában: és igazsága mindörökre megmarad.

Tractus. (Ps. 111, 1-3.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. ℣. Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedicétur. ℣. Glória et divítiae in domo ejus: et justítia ejus manet in saeculum saeculi.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣ (Jak. 1, 12.) Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját. Alleluja. ℣. (Sirák 45, 9.) Szerette őt az Úr és felékesítette, a di-

Allelúja, allelúja. ℣. (Jac. 1, 12.) Beátus vir, qui suffert tentatiónem: quóniam cum probátus fúerit, accípiet corónam vitae. Allelúja ℣. (Eccli. 45, 9.) Amávit eum Dóminus, et ornávit

csőség köntösébe öltöztette. Alleluja.

☩ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (12, 35-40.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Legyenek felövezve csípőitek, és égő gyertyák kezeitekben; magatok meg hasonlók olyan emberekhez, kik urukat várják, midőn visszatér a menyegzőről, hogy mihelyt jön és zörget, azonnal megnyissanak neki. Boldogok azok a szolgák, kiket midőn megjön az Úr, ébren talál; bizony mondom néktek, hogy felövezvén magát, asztalhoz ülteti őket, és odaáll szolgálni nekik. És ha a második őrváltáskor és ha a harmadik őrváltáskor jön, és így találja őket, boldogok ama szolgák. Azt pedig tudjátok meg, hogy ha tudná a házigazda, mely órában jön a tolvaj, bizonyára ébren volna, és nem engedné házába betörni. Ti is legyetek készen, mert amely órában nem gondoljátok, eljön az Emberfia.

Felajánlásra. (Zs. 88, 25.) Vele lesz hűségem és kegyelmem, és felemelkedik a szarva nevemben. (H. i.: Alleluja.)

Csendes imádság. A dicséret áldozati adományait elhoztuk neked, Urunk, szenteid emlékezeum: stolam glóriae índuit eum. Allelúja.

☩ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (12, 35-40.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Sint lumbi vestri praecíncti, et lucérnae ardéntes in mánibus vestris, et vos símiles homínibus exspectántibus dóminum suum, quando revertátur a núptiis: ut, cum vénerit et pulsáverit, conféstim apériant ei. Beáti servi illi, quos, cum vénerit dóminus, invénerit vigilántes: amen dico vobis, quod praecínget se, et fáciet illos discúmbere, et tránsiens ministrábit illis. Et si vénerit in secúnda vigília, et si in tértia vigília vénerit, et ita invénerit, beáti sunt servi illi. Hoc autem scitóte, quóniam si sciret paterfamílias, qua hora fur veníret, vigiláret útique, et non síneret pérfodi domum suam. Et vos estóte paráti, quia qua hora non putátis, Fílius hóminis véniet.

Offertorium. (Ps. 88, 25.) Véritas mea, et misericórdia mea cum ipso: et in nómine meo exaltábitur cornu ejus. (T. P.: Allelúja.)

Secreta. Laudis tibi, Dómine, hóstias immolámus in tuórum commemoratióne Sanctórum: quibus

tére, általuk remélve szabadulást a jelen és a jövendő bajoktól. A mi Urunk.

Áldozásra. (Mt. 24, 46-47.) Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, ébren talál: bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt. (H. i.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. A mennyei étellel és itallal megújulva, alázatosan kérünk téged, Istenünk, hogy akinek emlékezetére magunkhoz vettük, annak imádságában oltalmat találjunk. A mi Urunk.

nos et praeséntibus éxui malis confídimus, et futúris. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem, cum vénerit dóminus, invénerit vigilántem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constítuet eum. (T. P.: Allelúja.)

Postcommunio. Refécti cibo, potúque caelésti, Deus noster, te súpplices exorámus: ut, in cujus haec commemoratióne percépimus, ejus muniámur et précibus. Per Dóminum.

Nem-püspök hitvalló ünnepén.

II.

Bevonulásra. (Zs. 91, 13-14.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa; el vannak ők ültetve az Úr házában, Istenünk házának udvaraiban. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 91, 2.) Jó dolog az Urat dícsérni, nevednek, ó Felséges, éneket zengeni. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Légy jelen, Urunk, könyörgésünknél, amelyeket Szent N. hitvallód ünnepén eléd terjesztünk: hogy akik a magunk igazvoltában nem bízhatunk, annak imádságában találjunk segítséget, ki tetszett néked. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 91, 13-14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur: plantátus in domo Dómini: in átriis domus Dei nostri. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 2.) Bonum est confitéri Dómino: et psállere nómini tuo, Altíssime. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Adésto, Dómine, supplicatiónibus nostris, quas in beáti N. Confessóris tui solemnitáte deférimus: ut, qui nostrae justítiae fidúciam non habémus, ejus, qui tibi plácuit, précibus adjuvémur. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 4, 9-14.)

Testvérek: Látványossága lettünk a világnak, angyaloknak is, embereknek is. Mi oktalanok vagyunk Krisztusért, ti pedig okosak Krisztusban; mi gyöngék, ti pedig erősek; ti nemesek, mi pedig nemtelenek. Mind ez óráig éhezünk és szomjazunk, és nincs ruhánk, és arcul veretünk, és nincs otthonunk, és fáradunk, saját kezünkkel dolgozván; átkoznak minket és mi áldást mondunk; üldözést szenvedünk és mi eltűrjük; gyaláznak minket és mi imádkozunk; szinte salakja lettünk ennek a világnak, mindenek söpredékévé mind ezideig. Nem azért írom ezeket, hogy megszégyenítselek titeket, hanem mint kedves fiaimat intelek, a mi Urunk Jézus Krisztusban.

Átvonulásra. (Zs. 36, 30, 31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. ℣. Szívében van Istenének törvénye, s nem ingadozik lépése.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 111, 1.) Boldog az az ember, ki az Urat féli: és parancsában nagy tetszését leli. Alleluja.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 4, 9-14.)

Fratres: Spectáculum facti sumus mundo, et Angelis, et homínibus. Nos stulti propter Christum, vos autem prudéntes in Christo: nos infírmi, vos autem fortes: vos nóbiles, nos autem ignóbiles. Usque in hanc horam et esurímus, et sitímus, et nudi sumus, et cólaphis caedímur, et instábiles sumus, et laborámus operántes mánibus nostris: maledícimur, et benedícimus: persecutiónem pátimur, et sustinémus: blasphemámur, et obsecrámus: tamquam purgaménta hujus mundi facti sumus, ómnium perípséma usque adhuc. Non ut confúndam vos, haec scribo, sed ut fílios meos carissímos móneo: in Christo Jesu Dómino nostro.

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. ℣. Lex Dei ejus in corde ipsíus: et non supplantabúntur gressus ejus.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 111, 1.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Beátus vir kezdetű böjti éneket mondjuk, 1282. l.)

A húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 111, 1.) Boldog az az ember,

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 111, 1.) Beátus vir, qui ti-

ki az Urat féli, és parancsaiban nagy tetszését leli. Alleluja. ℣. (Ozeás 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a liliom és mindörökké virágzik az Úr előtt. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (12, 32-34.)

Abban az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Ne félj te kisded nyáj, mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot. Adjátok el, amitek van, és adjátok oda alamizsna gyanánt; készítsetek magatoknak meg nem avuló erszényeket, kifogyhatatlan kincset menyekben, hol a tolvaj hozzá nem fér, és a moly meg nem rontja. Mert ahol kincsetek vagyon, ott leszen a szívetek is.

Felajánlásra. (Zs. 20, 2-3.) Uram, hatalmadon örvend az igaz, és felette ujjong segítségeden; teljesítetted szívének kívánságát. (H. i.: Allelúja.)

Csendes imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy alázatos áldozatunk szenteid tiszteletére kedves legyen előtted és testünket és lelkünket is tisztítsa meg. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozásra. (Mt. 19, 28-29.) Bizony mondom nektek, hogy ti, kik mindent elhagytatok és engem követtek, Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. Allelúja. ℣. (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Lucam. (12, 32-34.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Nolíte timére, pusíllus grex, quia complácuit Patri vestro dare vobis regnum. Véndite quae possidétis, et date eleemósynam. Fácite vobis sácculos, qui non veteráscunt, thesáurum non deficiéntem in caelis: quo fur non appropiat, neque tínea corrúmpit. Ubi enim thesáurus vester est, ibi et cor vestrum erit.

Offertorium. (Ps. 20, 2-3.) In virtúte tua, Dómine, laetábitur justus, et super salutáre tuum exsultábit veheménter: desidérium ánimae ejus tribuísti ei. (T. P.: Allelúja.)

Secreta. Praesta nobis, quaesumus, omnípotens Deus: ut nostrae humilitátis oblátio, et pro tuórum tibi grata sit honóre Sanctórum, et nos córpore páriter et mente purificet. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 19, 28 et 29.) Amen dico vobis: quod vos, qui reliquístis ómnia, et secúti estis me,

tetek, százannyit kaptok és az örök életet fogjátok örökölni. (H. i.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik ezt a mennyei táplálékot magunkhoz vettük, Szent N. hitvallód közbenjárására minden bajtól védve legyünk. A mi Urunk.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui caeléstia aliménta percépimus, intercedénte beáto N. Confessóre tuo, per haec contra ómnia advérsa muniámur. Per Dóminum.

Ebben a misében a Quae mihi kezdetű szentlecke (834. l.) és a Homo quidam kezdetű evangélium (1125. l.) is mondható.

Szent apát ünnepén.

Bevonulásra. (Zs. 36, 30-31.)

Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve; szívében van Istenének törvénye. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 36, 1.) Ne irigykedjél az elvetemültekre, ne féltékenykedjél a gonosztevőkre. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Szent N. apát közbenjárása, kérünk, Urunk, ajánljon minket, hogy amire saját érdemeink elégtelenek, azt az ő pártfogására kapjuk meg. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 45, 1-6.)

Kedves volt Isten és emberek előtt: áldva legyen emléke. Hasonlóvá tette őt dicsőségben a szentekhez, és naggyá az ellenségek megfélemlítésében; bősz állatok szelídültek meg szavával. Megdicsőítette őt királyok színe előtt és paccéntuplum accipiétis, et vitam aetérnam possidébitis. (T. P.: Allelúja.)

Introitus. (Ps. 36, 30-31.)

Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium: lex Dei ejus in corde ipsíus. (T. P.: Allelúja, allelúja.) (Psalm. ibid., 1.) Noli aemulári in malignántibus: neque zéláveris faciéntes iniquitátem. ℣. Glória Patri.

Orátio. Intercéssio nos, quaesumus, Dómine, beáti N. Abbátis commendet: ut, quod nostris méritis non valémus, ejus patrocínio assequámur. Per Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 45, 1-6.)

Dilléctus Deo et homínibus, cujus memória in benedictióne est. Símilem illum fecit in glória sanctórum, et magnificávit eum in timóre inimicórum, et in verbis suis monstra placávit. Glorificávit illum in conspéctu regum, et jussit illi

rancsokat adott neki népéhez és megmutatta neki dicsőségét. Hűsége és szelídsége miatt szentté tette őt és kiválasztotta minden élő közül. Megengedte, hogy hallja szavát és bevezette a felhőbe. Parancsokat adott neki szemtől szembe, az élet és a fegyelem törvényét.

Átvonulásra. (Zs. 20, 4-5.) Uram, eléje siettél boldogító áldással, fejére drágakőből koronát helyeztél. ℣. Életet kért tőled, s te megadtad neki, hogy sokáig éljen, időtlen időkig.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa. Alleluja.

coram pópulo suo, et osténdit illi glóriam suam. In fide, et lenitáte ipsíus, sanctum fecit illum, et elégit eum ex omni carne. Audívit enim eum, et vocem ipsíus, et indúxit illum in nubem. Et dedit illi coram praecépta, et legem vitae et disciplínae.

Graduale. (Ps. 20, 4-5). Dómine, praevenísti eum in benedictiónibus dulcédinis: posuísti in cápite ejus corónam de lápide pretióso. ℣. Vitam pétiit a te, et tribuísti ei longitúdinem diérum in saeculum saeculi.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur. Allelúja.

(Hetvened vasárnap után az Alleluja és ℣. helyett a Beátus vir kezdetű böjti éneket mondjuk 1282. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 91, 13.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa. Alleluja. ℣. (Ozeás 14, 6.) Virul majd az igaz, mint a liliom és mindörökké virágzik az Úr előtt. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 91, 13.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur. Allelúja. ℣. (Osee 14, 6.) Justus germinábit sicut lílium: et florébit in aetérnum ante Dóminum. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (19, 27-29.)

Az időben: Mondá Péter Jézusnak: Íme mi elhagytunk mindent és követtünk téged; mit fogunk tehát kapni? Jézus pedig mon-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (19, 27-29.)

In illo témpore: Dixit Petrus ad Jesum: Ecce nos relíquimus ómnia, et secúti sumus te: quid ergo erit nobis? Jesus autem dixit

dá nekik: Bizony mondom nektek, hogy ti, kik engem követtetek, az újjászületéskor, midőn az Emberfia az ő fölségének trónján fog ülni, ti is tizenkét széken fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett. És mindaz, aki elhagyta házát, vagy fivéreit, vagy nővéreit, vagy atyját, vagy anyját, vagy feleségét, vagy gyermekeit, vagy földjeit az én nevemért, százannyit kap és az örök életet fogja örökölni.

Felajánlásra. (Zs. 20, 3, 4.) Uram, teljesítetted szívének kívánságát, nem tagadtad meg tőle ajkának óhajtását; fejére drágakőből koronát helyeztél. (Húsvéti időben: Alleluja.)

Csendes imádság. Az oltárra tett adományok, Urunk, kérünk, Szent N. apát imádságára váljanak üdvösségünkre. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozásra. (Luk. 12, 42.) Hű és okos sáfár, kit az úr háznépe fölé rendel, hogy búzát adjon nekik mérték szerint a maga idejében. (H. i.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Oltalmazzon meg minket, Urunk, szentségednek vételével együtt Szent N. apát közbenjárása, hogy egyrészt kiváló életének hatásait tapasztaljuk, másrészt közbenjárásának segítségét elnyerjük. A mi Urunk.

illis: Amen dico vobis, quod vos, qui secúti estis me, in regeneratióne, cum séderit Fílius hóminis in sede majestátis suae, sedébitis et vos super sedes duódecim, judicántes duódecim tribus Israel. Et omnis, qui relíquerit domum, vel fratres, aut soróres, aut patrem, aut matrem, aut uxórem, aut fílios, aut agros, propter nomen meum, céntuplum accípiet, et vitam aetérnam possidébit.

Offertorium. (Ps. 20, 3 et 4.) Desidérium ánimae ejus tribuísti ei, Dómine, et voluntáte labiórum ejus non fraudásti eum: posuísti in cápite ejus corónem de lápide pretióso. (T. P.: Alleluja.)

Secreta. Sacris altáribus, Dómine, hóstias superpósitas sanctus N. Abbas, quaesumus, in salútem nobis provenire depóscat. Per Dóminum.

Communio. (Luc. 12, 42.) Fidélis servus et prudens, quem constítuit dóminus super famíliam suam: ut det illis in témpore trítici mensúram. (T. P.: Alleluja.)

Postcommunio. Prótegat nos, Dómine, cum tui perceptióne sacraménti beátus N. Abbas, pro nobis intercedéndo: ut, et conversatiónis ejus experiámur insígnia, et intercessiónis percipiámus suffrágia. Per Dóminum.

A SZŰZEK KÖZÖS MISÉI.

Vértanu-szűz ünnepén.

I.

Bevonulásra. (Zs. 118, 46-47.) Bizonyságaidról királyok előtt beszélek és nem szégyenülök meg: parancsaidról elmélkedem, mert szeretem őket. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki hatalmad egyéb csodái között, a gyönge nemnek is megadtad a vértanuság diadalát, engedd kegyesen, hogy akik Szent N. szűzed és vértanud születésnapját ünnepeljük, példájára lépteinket hozzád irányítsuk. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 51, 1-8, 12.)

Hadd magasztaljalak, Uram, királyom! És dicsérjelek téged, szabadító Istenem! Hadd hirdessem nevedet, mert segítőm és oltalmazóm lettél! Megmentetted testemet az enyészettől, a gonosz nyelv tőrétől, s a hazugságot cselekvők ajkától, és megsegítettél a támadókkal szemben. Megmentettél neved nagy kegyessége szerint a prédára leső ordítozóktól, és azok

Introitus. (Ps. 118, 46-47.) Loquébar de testimóniis tuis in conspéctu regum, et non confundébar: et meditábar in mandátis tuis, quae diléxi nimis. (T. P.: Alleluja, alleluja.) (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui inter cétera poténtiae tuae mirácula, étiam in sexu frágili victóriam martyrii contulísti: concéde propítius; ut, qui beátae N. Vírginis et Mártyris tuae natalícia cólimus, per ejus ad te exémpla gradiámur. Per Dóminum nostrum.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 51, 1-8 et 12.)

Confitébor tibi, Dómine rex, et collaudábo te Deum salvatórem meum. Confitébor nómini tuo: quóniam adjútor, et protéctor factus es mihi, et liberásti corpus meum a perditióne, a láqueo linguae iníquae, et a lábiis operántium mendácium, et in conspéctu astántium factus es mihi adjútor. Et liberásti me secúndum multitúdinem misericórdiae nóminis tui a rugiéntibus,

kezéből, kik életemre törtek, a nagy szorongatásból, mely körülvett engem, a fojtó lángtól, mely körülvett, úgyhogy meg sem perzselődtem a tűzben, az alvilág méhének mélységéből, az elvetemült nyelvtől és a hazug beszédtől, a gonosz királytól és az álnok nyelvtől. Mindhalálig dícsérje lelkem az Urat, mert megmentetted a benned bízókat, és kiszabadítottad őket a pogányok kezéből, Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonoszságot, ℣. Azért kent föl téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 44, 15-16.) Szűzi társnői követik a királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve. Alleluja.

praeparátis ad escam, de mánibus quaeréntium ánimam meam, et de portis tribulatiónum, quae circumdedérunt me: a pressúra flammae, quae circumdedit me, et in médio ignis non sum aestuáta: de altitúdine ventris inferi, et a lingua coinquináta, et a verbo mendácii, a rege iníquo, et a lingua injústa: laudábit usque ad mortem ánima mea Dóminum: quóniam éruis sustinéntes te, et líberas eos de mánibus géntium, Dómine Deus noster.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem. ℣. Proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetítiae.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ib., 15 et 16.) Adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetítia. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és ℣. helyett ezt mondjuk:

Bőjti ének. Jöjj Krisztus jegyese, vedd a koronát, melyet mindörökre neked készített az Úr: kinek szeretetéért véredet ontottad. ℣. (Zs. 44, 8, 5.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonoszságot, azért kent föl téged az Isten, a te Istened az öröm olajával, társaid felett. ℣. Kelj útra ékességedben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál.

Tractus. Veni, sponsa Christi, áccipe corónam, quam tibi Dóminus praeparávit in aetérnum: pro cujus amóre sánguinem tuum fudísti. ℣. (Ps. 44, 8 et 5.) Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem: proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetítiae prae consórtibus tuis. ℣. Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 44, 15-16.) Szűzi társnői követik a királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve. Alleluja. ℣. (Zs. 44, 5.) Kelj útra ékességedben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (25, 1-13.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: Hasonló lészen a mennyek országa tíz szűzhöz, kik vévén lámpásaikat, a vőlegény és menyasszony elé menének. Öten pedig közülük esztelenek voltak és öten okosak; mert az esztelenek lámpásaikat véve, nem vittek olajat magukkal, míg az okosak lámpásaikkal együtt olajat vittek edényeikben. Késvén pedig a vőlegény, mindnyájan elálmosodtak és elaludának. Éjfélkor azután kiáltás hallatszék: Íme jön a vőlegény, jertek ki elébe. Akkor mind fölkelének ama szűzek és rendbehozák lámpásaikat. Az esztelenek pedig mondák az okosoknak: Adjatok nekünk olajotokból, mert lámpásaink kialszanak. Felelének az okosak, mondván: Nehogy nekünk is, nektek is kevés legyen, menjetek inkább az árusokhoz és vegyetek magatoknak. Amíg pedig vá-

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 44, 15 et 16.) Adducéntur regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetítia. Allelúja. ℣. (Ib., 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (25, 1-13.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis parábolam hanc: Símile erit regnum caelórum decem virgínibus: quae accipiéntes lámpades suas,exiérunt óbviam sponso et sponsae. Quinque autem ex eis erant fátuae, et quinque prudéntes: sed quinque fátuae, accéptis lampádibus, non sumpsérunt óleum secum: prudéntes vero accepérunt óleum in vasis suis cum lampádibus.Moram autem faciénte sponso, dormitavérunt omnes, et dormiérunt. Média autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit, exíte óbviam ei. Tunc surrexérunt omnes vírgines illae, et ornavérunt lámpades suas. Fátuae autem sapiéntibus dixérunt: Date nobis de óleo vestro: quia lámpades nostrae exstinguúntur. Respondérunt prudéntes, dicéntes: Ne forte non sufficiat nobis, et vobis, íte pótius ad vendéntes, et émite vobis. Dum autem irent émere, venit spon-

sárolni jártak, megérkezék a vőlegény és akik készen voltak, bemenének vele a menyegzőre: és bezáratott az ajtó. Végre megjövének a többi szűzek is, mondván: Uram, uram! nyiss ki nekünk. Ő pedig felelvén, mondá: Bizony mondom nektek, nem ismerlek titeket. Ébren legyetek tehát, mert nem tudjátok a napot, sem az órát.

sus: et quae parátae erant, intravérunt cum eo ad núptias, et clausa est jánua. Novíssime vero véniunt et réliquae vírgines, dicéntes: Dómine, Dómine, áperi nobis. At ille respóndens, ait: Amen dico vobis, néscio vos. Vigiláte ítaque, quia nescítis diem, neque horam.

Felajánlásra. (Zs. 44, 15, 16.) Szűzi társnői követik a királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással: bevezetik őket az Úrnak, a Királynak templomába. (H. i.: Alleluja.)

Offertorium. (Ps. 44, 15 et 16.) Afferéntur regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetítia, et exsultatióne: adducéntur in templum Regi Dómino. (T. P.: Allelúja.)

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, az adományokat, melyeket Szent N. szűzed és vértanud ünnepén neked hozunk, az ő oltalmától remélve szabadulásunkat. A mi Urunk.

Secreta. Súscipe, Dómine, múnera, quae in beátae N. Vírginis et Mártyris tuae solemnitáte deférimus: cujus nos confídimus patrocínio liberári. Per Dóminum nostrum.

Áldozásra. (Zs. 118, 78, 80.) Érje szégyen a kevélyeket, mert ők csalárdul gonoszat művelnek ellenem, én azonban elmélkedem rendeleteiden, s törvényeiden, hogy meg ne szégyenüljek. (H. i.: Alleluja.)

Communio. (Ps. 118, 78 et 80.) Confundántur supérbi, quia injúste iniquitátem fecérunt in me: ego autem in mandátis tuis exercébor, in tuis justificatiónibus, ut non confúndar. (T. P.: Allelúja.)

Áldozás utáni imádság. A vett misztériumok, Urunk, segítsenek meg minket és Szent N. szűzed és vértanud közbenjárására erősítsenek minket mindenkor oltalmukkal. A mi Urunk.

Postcommunio. Auxiliéntur nobis, Dómine, sumpta mystéria: et, intercedénte beáta N. Vírgine et Mártyre tua, sempitérna fáciant protectióne gaudére. Per Dóminum.

Vértanu-szűz ünnepén.

II.

Bevonulásra. (Zs. 118, 95-96.) Lesnek reám a bűnösök, hogy elveszítsenek, de én bizonyságaidra figyelek, Uram: látom, hogy minden dolog véges, legyen bármily tökéletes, de a te parancsolatod bizony megmarad. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Esdjen ki számunkra, kérünk, Urunk, bocsánatot Szent N. szűz és vértanu, ki a tisztaságnak érdeme és hatalmadnak megvallása miatt mindenkor kedves volt előtted. A mi.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 51, 13-17.)

Uram, Istenem, fölemeltem a földről szavamat és könyörögtem, hogy megmenekedjem a haláltól. Kiáltottam az Úrhoz, Uram atyjához, hogy ne hagyjon szorongatásom napján, a kevélyek idejében segítség nélkül. Hadd dicsérjem nevedet szüntelen és magasztalva emlegessem. Imám ekkor meghallgatásra talált; megszabadítottál a romlástól és megmentettél a szorongatás napjától. Ezért magasztallak, és dicsőítlek téged, Urunk Istenünk!

Introitus. (Ps. 118, 95-96.) Me exspectavérunt peccatóres, ut pérderent me: testimónia tua, Dómine, intelléxi: omnis consummatiónis vidi finem: latum mandátum tuum nimis (T. P.: Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Indulgéntiam nobis, quaesumus, Dómine, beáta N. Virgo et Martyr implóret: quae tibi grata semper éxstitit, et mérito castitátis, et tuae professióne virtútis. Per Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 51, 13-17.)

Dómine Deus meus, exaltásti super terram habitatiónem meam, et pro morte defluénte deprecáta sum. Invocávi Dóminum patrem Dómini mei, ut non derelínquat me in die tribulatiónis meae, et in témpore superbórum sine adjutório. Laudábo nomen tuum assídue, et collaudábo illud in confessióne, et exaudíta est orátio mea. Et liberásti me de perditióne, et eripuísti me de témpore iníquo. Proptérea confitébor, et laudem dicam tibi, Dómine Deus noster.

Átvonulásra. (Zs. 45, 6, 5.) Megsegíti őt az Isten arca: benne van az Isten, meg nem inoghat ℣. A folyó árja örvendezteti meg az Isten városát, a Fölséges megszentelte hajlékát.

Alleluja, alleluja. ℣. Bölcs szűz ő, és az okosak közül való. Alleluja.

Graduale. (Ps. 45, 6 et 5.) Adjuvábit eam Deus vultu suo: Deus in médio ejus, non commovébitur. ℣. Flúminis ímpetus laetíficat civitátem Dei: sanctificávit tabernáculum suum Altíssimus.

Allelúja, allelúja. ℣. Haec est virgo sápiens, et una de número prudéntum. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és ℣. helyett Veni Sponsa kezdetű böjti éneket mondjuk, 1302. l.)

A húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. Bölcs szűz ő, és az okosak közül való. Alleluja. ℣. (Bölcs. 4, 1.) Ó be szép a tiszta nemzedék dicsőségében! Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. Haec est virgo sápiens, et una de número prudéntum. Allelúja. ℣. (Sap. 4, 1.) O quam pulchra est casta generátio cum claritáte! Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (13, 44-52.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: Hasonló mennyek országa a szántóföldön elrejtett kincshez, melyet az ember, aki megtalált, eldugott s azon való örömében megyen és eladja minden vagyonát, és megveszi azt a szántóföldet. Ismét hasonló a mennyek országa a kereskedő emberhez, ki szép gyöngyöket keres. Találván pedig egy drága gyöngyöt, elment és eladá minden vagyonát, és megvevé azt. Ismét hasonló a mennyek országa a tengerbe vetett hálóhoz, mely mindenféle halat összefog, melyet, midőn

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (13, 44-52.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis parábolam hanc: Símile est regnum caelórum thesáuro abscóndito in agro: quem, qui invénit homo, abscóndit, et prae gáudio illíus vadit, et vendit univérsa, quae habet, et emit agrum illum. Iterum símile est regnum caelórum hómini negotiatóri, quaerénti bonas margarítas. Invénta autem una pretiósa margaríta, ábiit, et véndidit ómnia, quae hábuit, et emit eam. Iterum símile est regnum caelórum sagénae missae in mare, et ex omni génere píscium congreganti. Quam, cum impléta esset,

megtelt, kihúztak a partra és leülvén, kiválogatták, a javát az edényekbe, a selejteset pedig kivetették. Így lesz a világ végén is: Majd kimennek az angyalok, és az igazak közül kiválasztják a gonoszokat, és a tüzes kemencébe vetik őket; ott lészen sírás és fogak csikorgatása. Értettétek-e mindezeket? Felelék neki: Igen. Ő pedig mondá nekik: Azért minden írástudó, aki tanitvány lett a mennyek országában, hasonló a házigazda emberhez, aki kamrájából újat és régit hoz elő.

Felajánlásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon; azért áldott meg téged örökre az Isten, és mindörökön örökké. (H. i.: Alleluja.)

Csendes imádság. A szent N. szűzed és vértanud érdemeiért neked hozott adományokat fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkre legyenek. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 118, 121-122. 128.) Igazat és helyeset cselekszem, Uram, el ne nyomjanak engem a kevélyek; azért követem minden parancsolatodat, és gyűlölök minden hamis utat. (H. i.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Az isteni adomány bőségével betöltve, kérünk téged, Urunk Istenünk, hogy educéntes, et secus litus sedéntes, elegérunt bonos in vasa, malos autem foras misérunt. Sic erit in consummatióne saeculi: exíbunt Angeli, et separábunt malos de médio justórum, et mittent eos in camínum ignis: ibi erit fletus, et stridor déntium. Intellexístis haec ómnia? Dicunt ei: Etiam. Ait illis: Ideo omnis scriba doctus in regno caelórum símilis est hómini patrifamílias, qui profert de thesáuro suo nova et vétera.

Offertorium. (Ps. 44, 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum, et in saeculum saeculi. (T. P.: Alleluja.)

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, beátae N. Vírginis et Mártyris tuae dicátas méritis, benígnus assúme: et ad perpétuum nobis tribue provenire subsídium. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 118, 121, 122 et 128.) Feci judícium et justítiam, Dómine, non calumniéntur mihi supérbi: ad ómnia mandáta tua dirigébar, omnem viam iniquitátis ódio hábui. (T. P.: Alleluja.)

Postcommunio. Divíni múneris largitáte satiáti, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, interce-

Szent N. szűzed és vértanud közbenjárására szüntelenül ebben részesülve élhessünk. A mi Urunk.

dénte beáta N. Vírgine et Mártyre tua, in ejus semper participatióne vivámus. Per Dóminum nostrum.

(Ebben a szentmisében az Accessérunt kezdetű 877. l. szentevangélium is mondható.)

Több vértanu-szűz ünnepén.

Szentmise: Me exspectavérunt (1305. l.), az alábbiak kivételével.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent N. és N. szűzeidnek és vértanuidnak győzelmét szüntelen áldozattal tiszteljük, hogy akiket méltó lelkülettel megünnepelni nem tudunk, legalább alázatos hódolattal tiszteljük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Da nobis, quaesumus, Dómine Deus noster, sanctárum Vírginum et Mártyrum tuárum N. et N. palmas incessábili devotióne venerári: ut, quas digna mente non póssumus celebráre, humílibus saltem frequentémus obséquiis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke: De vírgínibus 1311. l.

Csendes imádság. Tekints le, kérünk, Urunk, az áldozati adományokra, melyeket Szent N. és N. szűzeid és vértanuid ez ünnepnapján az oltárokra helyezünk, hogy amint nekik e győzedelmes misztériumok által megadtad a dicsőséget, úgy miattuk adj nekünk bocsánatot. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Secreta. Inténde, quaesumus, Dómine, múnera altáribus tuis pro sanctárum Vírginum et Mártyrum tuárum N. et N. festivitáte propósita: ut, sicut per haec beáta mystéria illis glóriam contulísti; ita nobis indulgéntiam largiáris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent N. és N. szűzeid és vértanuid közbenjárására, hogy amit szánkkal veszünk, azt tiszta lélekkel fogadjuk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, Dómine, intercedéntibus sanctis Vírgínibus et Martyribus tuis N. et N. ut, quod ore contingimus, pura mente capiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Nem-vértanu szűz ünnepén.

I.

Bevonulásra. (Zs. 44, 8.)

zereted az igazságot, gyűlölöd a gonoszságot; azért kent fel téged az Isten, a te Istened az öröm olajával, társaid felett. (H. i.: Allelúja, allelúja.) (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a királynak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgass meg minket, üdvözítő Istenünk, hogy amint Szent N. szűzed ünnepének örvendezünk, úgy jámbor, áldozatos lelkületében is növekedjünk. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből.(II.10,17-18;11,1-2.)

Testvérek: Aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék; mert nem az a kipróbált, aki önmagát ajánlja, hanem akit az Isten ajánl. Vajha eltűrnétek tőlem egy kis balgatagságot. Sőt viseljetek el engem is, mert isteni féltékenységgel féltékenykedem reátok. Ugyanis eljegyeztelek titeket egy férfiúnak, hogy mint tiszta szűzet vezesselek Krisztushoz.

Átvonulásra. (Zs. 44, 5.) Kelj útra ékességedben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. ℣. A hűségért, a szelidségért

Introitus. (Ps. 44, 8.)

ilexísti justítiam, et odísti iniquitátem: proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetítiae prae consórtibus tuis. (T. P.: Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Exáudi nos, Deus salutáris noster: ut, sicut de beátae N. Vírginis tuae festivitáte gaudémus; ita piae devotiónis erudiámur affléctu. Per Dóminum nostrum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 10, 17-18; 11, 1-2.)

Fratres: Qui gloriátur, in Dómino gloriétur. Non enim qui seipsum commendat, ille probátus est; sed quem Deus commendat. Útinam sustinerétis módicum quid insipiéntiae meae, sed et supportáte me: aemulor enim vos Dei aemulatióne. Despóndi enim vos uni viro vírginem castam exhibére Christo.

Graduale. (Ps. 44, 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna. ℣. Propter veritátem, et mansuetúdinem, et

és az igazságért: s vezessen csodálatosan jobb kezed.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 44, 15-16.) Szűzi társnői követik a királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve. Alleluja.

justítiam: et dedúcet te mirabíliter déxtera tua.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ib. 15 et 16.) Adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetítia. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 44, 11-12.) Halljad, leányom, figyelj, hajtsd ide füledet; mert a király kívánja szépségedet. ℣. (U. o. 13, 10.) Esdik majd tekintetedet valamennyien a népgazdagjai: királyleányok jönnek dicsőségedben. ℣. (U. o. 15-16.) Szűzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői. ℣. Neked viszik őket örvendezve, újjongással: bevezetik a Király templomába.

Tractus. (Ps. 44, 11 et 12.) Audi, fília, et vide, et inclína aurem tuam: quia concupivit rex spéciem tuam. ℣. (Ibid., 13 et 10.) Vultum tuum deprecabúntur omnes dívites plebis: fíliae regum in honóre tuo. ℣. (Ibid., 15-16.) Adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi. ℣. Afferéntur in laetítia, et exsultatióne: adducéntur in templum Regis.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 44, 15-16.) Szűzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve. Alleluja. ℣. (Zs. 44, 5.) Kelj útra ékességedben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 44, 15 et 16.) Adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetítia. Allelúja. ℣. (Ib., 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua intènde, próspere procéde, et regna. Allelúja.

Szent evangélium: Simile erit, 1303. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 10.) Királyleányok jönnek dicsőségedben; arannyal átszőtt, sokszínű ruhában a királyné áll jobbodon. (H. i.: Alleluja).

Offertorium. (Ps. 44, 10.) Fíliae regum in honóre tuo, ástitit regína a dextris tuis in vestítu deauráto, circúmdata varietáte. (T. P.: Alleluja).

Csendes imádság. Legyen elfogadott előtted, Urunk, az adomány, melyet a neked szentelt nép szenteid

Secreta. Accépta tibi sit, Dómine, sacrátae plebis oblátio pro tuórum honóre Sanctórum: quorum se

tiszteletére bemutat, tudva, hogy érdemeik miatt nyert a bajban segítséget. A mi.

Áldozásra. (Mt. 25, 4, 6.) Az öt okos szűz lámpásaival együtt olajat vitt edényében: éjfélkor azután kiáltás hallatszék: Íme, jön a vőlegény, jertek ki az Úr Krisztus elébe. (H. i.: Alleluja.)

Áldozás utáni imádság Betöltötted, Urunk, családodat a szent adományokkal, kérünk, üdíts is fel minket mindenkor annak a közbenjárására, akinek ünnepét üljük. A mi Urunk.

méritis, de tribulatióne percepísse cognóscit auxílium. Per Dóminum.

Communio. (Matth. 25, 4 et 6.) Quinque prudéntes vírgines accepérunt óleum in vasis suis cum lampádibus: média autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exíte óbviam Christo Dómino. (T. P.: Alleluja.)

Postcommunio. Satiásti, Dómine, famíliam tuam munéribus sacris: ejus, quaesumus, semper interventióne nos réfove, cujus solémnia celebrámus. Per Dóminum.

Nem-vértanu szűz ünnepén.

II.

Bevonulásra. (Zs. 44, 13, 15, 16.)

Esdik majd tekintetedet valamennyien a nép gazdagai. Szűzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 44, 13, 15 et 16.)

Vultum tuum deprecabúntur omnes divítes plebis: adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus adducéntur tibi in laetítia et exsultatióne. (T. P.: Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Könyörgés: Exaudi 1309. l.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (I. 7, 25-34.)

Testvérek: A szűzekre nézve nincs parancsolatom az Úrtól: tanácsot azonban adok, mint aki irgalmasságot nyertem az Úr-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (I. 7, 25-34.)

Fratres: De virgínibus praecéptum Dómini non hábeo: consílium autem do, tamquam misericórdiam consecútus a Dó-

tól, hogy hű legyek. Azt tartom tehát, hogy ez jó a közelálló szükség miatt, hogy jó az embernek úgy lennie. Feleséghez vagy-e kötve? Ne keress elválást. Feleség nélkül vagy-e? Ne keress feleséget. De ha feleséget veszel, nem vétkeztél; és ha a szűz férjhez megy, nem vétkezett. Azonban az ilyeneknek testi gyötrelmük leszen! Én pedig meg akarlak kímélni titeket. Azt mondom tehát, testvérek: Az idő rövid; most már az van hátra, hogy azok is, akiknek feleségük van, olyanok legyenek, mintha nem volna; és akik sírnak, mintha nem sírnának, és akik örvendeznek, mintha nem örvendeznének, és akik vesznek, mintha nem volna birtokuk, és akik élnek ezzel a világgal, mintha nem élnének; mert elmúlik ennek a világnak alakja. Én pedig azt akarnám, hogy gond nélkül legyetek. Akinek nincs felesége, arra gondol, ami az Úré, hogyan tessék az Istennek. Akinek pedig felesége van, arra gondol, ami a világé, hogyan tessék feleségének, és meg van osztva. Mind a férjetlen asszony, mind a szűz arra gondol, ami az Úré, hogy testben és lélekben szent legyen, a mi

Átvonulásra. (Zs. 44, 12.) A Király kívánja szépségedet, hisz ő az Úr, a te Istened. ℣. (U. o. 11.) Hallmino, ut sim fidélis. Exístimo ergo hoc bonum esse propter instántem necessitátem, quóniam bonum est hómini sic esse. Alligátus es uxóri? noli quaerere solutiónem. Solútus es ab uxóre? noli quaerere uxórem. Si autem accéperis uxórem, non peccásti. Et si núpserit virgo, non peccávit: tribulatiónem tamen carnis habébunt hujúsmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque dico, fratres: Tempus breve est: réliquum est, ut et qui habent uxóres, tamquam non habéntes sint: et qui flent, tamquam non flentes: et qui gaudent, tamquam non gaudéntes: et qui emunt, tamquam non possidéntes: et qui utúntur hoc mundo, tamquam non utántur: praeterit enim figúra hujus mundi. Volo autem vos sine sollicitúdine esse. Qui sine uxóre est, sollícitus est, quae Dómini sunt, quómodo pláceat Deo. Qui autem cum uxóre est, sollícitus est, quae sunt mundi, quómodo pláceat uxóri, et divísus est. Et múlier innúpta, et virgo, cógitat quae Dómini sunt, ut sit sancta córpore et spíritu: in Christo Jesu Dómino nostro.

Urunk Jézus Krisztusban.

Graduale. (Ps. 44, 12.) Concupívit Rex decórem tuum, quóniam ipse est Dóminus Deus tuus. ℣. (Ibid.,

jad, leányom, figyelj, hajtsd ide füledet.

Alleluja, alleluja. ℣. Bölcs szűz ő és az okosak közül való. **Alleluja.**

11.) Audi fília, et vide, et inclína aurem tuam.

Allelúja, allelúja. ℣. Haec est virgo sápiens, et una de número prudentum. **Allelúja.**

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének (Zs. 44, 12. 13, 10.) Im, a Király kívánja szépségedet. ℣. Esdik majd tekintetedet valamennyien a nép gazdagai: királyleányok jönnek dicsőségedben. ℣. (U. o. 15-16.) Szűzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői. ℣. Neked viszik őket örvendezve, ujjongással: bevezetik a Király templomába.

Tractus. (Ps. 44, 12, 13 et 10.) Quia concupívit Rex spéciem tuam. ℣. Vultum tuum deprecabúntur omnes dívites plebis: fíliae regum in honóre tuo. ℣. (Ibid., 15-16.) Adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi. ℣. Afferéntur in laetítia, et exsultatióne: adducéntur in templum Regis.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. Bölcs szűz ő és az okosak közül való. **Alleluja.** ℣. (Bölcs. 4, 1.) Oh, be szép a tiszta nemzedék dicsőségében! **Alleluja.**

Allelúja, allelúja. ℣. Haec est virgo sápiens, et una de número prudéntum. **Allelúja.** ℣. (Sap. 4, 1.) O quam pulchra est casta generátio cum claritáte! **Allelúja.**

Szent evangélium: Símile est, 1306. l.

Felajánlásra (Zs. 44, 15-16.) Szűzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással: bevezetik őket az Úrnak, a Királynak templomába. (H. i. Alleluja.)

Offertorium. (Ps. 44, 15. 16.) Afferéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus afferéntur tibi in laetítia, et exsultatióne: adducéntur in templum Regi Dómino. (T. P. Alleluja.)

(Csendes imádság: Accépta, 1310. l.)

Áldozásra. (Mt. 13, 45-46.) Hasonló a mennyek országa a kereskedő emberhez, ki szép gyöngyöket keres: találván pedig egy drága gyöngyöt, eladá minden vagyonát és megvevé azt. (H. i. Alleluja.)

Communio. (Matth. 13, 45-46.) Símile est regnum caelórum hómini negotiatóri, quaerénti bonas margarítas: invénta autem una pretiósa margaríta, dedit ómnia sua, et comparávit eam. (T. P. Alleluja.)

(Áldozás utáni imádság: Satiásti, 1311. l.)

A SZENT ASSZONYOK KÖZÖS MISÉI.

Vértanu szent asszony ünnepén.

Bevonulásra. (Zs. 118. 95-96.) Esnek reám a bűnösök, hogy elveszítsenek; de én bizonyságaidra figyelek, Uram: látom, hogy minden dolog véges, legyen bármily tökéletes, de a te parancsolatod megmarad. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 118, 1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség. Könyörgés. Isten, ki hatalmadnak egyéb csodái között a gyönge nemnek is megadtad a vértanuság diadalát, engedd kegyesen, hogy akik Szent N. vértanud születésnapját ünnepeljük, példájára lépteinket hozzád irányítsuk. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 118, 95-96.) Me exspectavérunt peccatóres, ut pérderent me: testimónia tua, Dómine, intelléxi: omnis consummatiónis vidi finem: latum mandátum tuum nimis. (T. P. Allelújа, allelújа.) (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via, qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui inter cétera poténtiae tuae mirácula étiam in sexu frágili victóriam martyrii contulísti: concéde propítius; ut, qui beátae N. Mártyris tuae natalítia cólimus, per ejus ad te exémpla gradiámur. Per Dóminum.

Szentlecke: Confitébor tibi, 1301. l.

Átvonulásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot és gyűlölöd a gonoszságot. ℣. Azért kent föl téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával. Alleluja, alleluja. ℣. (U. o. 5.) Kelj útra ékességedben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. Alleluja.

Graduale. (Ps. 44, 8.) Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem. ℣. Proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetítiae. Allelújа, allelújа. ℣. (Ib., 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna. Allelújа.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Veni sponsa kezdetű böjti éneket mondjuk, 1302. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 44, 5.) Kelj útra ékességedben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmas- Allelújа, allelújа. ℣. (Ps. 44, 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna. Allelújа.

kodjál. Alleluja. ℣. A hűségért, a szelídségért és az igazságért: s vezessen téged csodálatosan jobb kezed. Alleluja.

Szent evangélium: Simile est, 1306. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten, és mindörökön örökké. Alleluja.

Offertorium. (Ps. 44, 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum, et in saeculum saeculi. Alleluja.

(Hetvenedvasárnap után az offertorium végén az alleluja elmarad.)

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, az adományokat, melyeket Szent N. vértanud ünnepén neked hozunk, az ő oltalmától remélve szabadulásunkat. A mi.

Secreta. Súscipe, Dómine múnera, quae in beátae N. Mártyris tuae solemnitáte deférimus: cujus nos confídimus patrocínio liberári. Per Dóminum.

Áldozásra. (Zs. 118, 161-162.) Fejedelmek üldöznek ok nélkül engem, de csak a te igéidtől fél szívem: úgy örvendek ígéreteidnek, mint aki sok zsákmányra tesz szert. (H. i.: Alleluja.)

Communio. (Ps. 118, 161-162.) Príncipes persecúti sunt me gratis, et a verbis tuis formidávit cor meum: laetábor ego super elóquia tua, quasi qui invénit spólia multa. (T. P. Allelúja.)

Áldozás utáni imádság. Segítsenek meg minket, Urunk, a magunkhoz vett misztériumok és Szent N. vértanud közbenjárására, szüntelenül oltalmukkal örvendeztessenek meg minket. A mi.

Postcommunio. Auxiliéntur nobis, Dómine, sumpta mystéria: et, intercedénte beáta N. Mártyre tua, sempitérna fáciant protectióne gaudére. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Több vértanu-szentasszony ünnepén ugyanezt a szentmisét mondjuk az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent N. és N. vértanuidnak győzelmét szüntelen áhítattal tiszteljük, és így akiket méltó lelkülettel megünnepelni nem tudunk, legalább alázatos hódolattal tiszteljük. A mi.

Orátio. Da nobis, quaesumus, Dómine Deus noster, sanctárum Mártyrum tuárum N. et N. palmas incessábili devotióne venerári: ut, quas digna mente non póssumus celebráre, humílibus saltem frequentémus obséquiis. Per Dóminum.

Csendes imádság. Tekints le, kérünk, Urunk, az áldozati adományokra, melyeket Szent N. és N. vértanuid napján az oltárokra helyezünk, hogy amint nekik e győzedelmes misztériumok által megadtad a dicsőséget, úgy miattuk adj nekünk bocsánatot. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Szent N. és N. vértanuid közbenjárására, hogy amit szánkkal veszünk, azt tiszta lélekkel fogadjuk. A mi.

Secreta. Inténde, quaesumus, Dómine, múnera altáribus tuis pro sanctárum Mártyrum tuárum N. et N. festivitáte propósita: ut, sicut per haec beáta mystéria illis glóriam contulísti; ita nobis indulgéntiam largiáris. Per Dóminum.

Postcommunio. Praesta nobis, quaesumus, Dómine, intercedéntibus sanctis Martyribus tuis N. et N. ut, quod ore contíngimus, pura mente capiámus. Per Dóminum nostrum.

Nem-vértanu szent asszony ünnepén.

Bevonulásra. (Zs.118,75,120.) Tudom, Uram, hogy ítéleteid igazságosak, és méltán aláztál meg engem; szegezd át félelmeddel testemet, hogy ítéleteidtől remegjek. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs.118,1.) Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak. ℣. Dicsőség. Könyörgés. Hallgass meg minket, üdvözítő Istenünk, hogy amint Szent N. ünnepének örvendezünk, úgy áldozatos lelkének jámborságából okuljunk. A mi.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Péld. 31, 10-31.)

Derék asszonyt ki talál? becse a korállokét messze meghaladja! Férjének szíve bátran reá hagyatkozik és nem lesz nye-

Introitus. (Ps. 118, 75 et 120) Cognóvi, Dómine, quia aequitas judícia tua, et in veritáte tua humiliásti me: confíge timóre tuo carnes meas, a mandátis tuis tímui. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. ibid., 1.) Beáti immaculáti in via: qui ámbulant in lege Dómini. ℣. Glória Patri.

Orátio. Exáudi nos, Deus, salutáris noster: ut, sicut de beátae N. festivitáte gaudémus; ita piae devotiónis erudiámur affléctu. Per Dóminum.

Léctio libri Sapiéntiae. (Prov. 31, 10-31.)

Mulierem fortem quis invéniet? Procul, et de últimis fínibus prétium ejus. Confídit in ea cor viri sui, et spóliis non indigébit. Red-

reség híján. Jóval fizet neki és nem rosszal, élete minden napján; előszedi a gyapjút és a kendert és ügyes kézzel végzi a munkát; úgy, mint a kereskedő hajója, messziről szerzi be élelmét; még tart az éjjel, és már is felkel, eleséget ad házanépének, és élelmet szolgálóinak. Szántóföldön jár az esze, és azt meg is szerzi: szőlőt ültet kézimunkája árán. Derekát jól felövezi és erős karral lát dolgához. Érzi, látja, hogy szépen keres, mécsese éjjel el nem alszik. Kezébe veszi a rokkát, és ujjai megfogják az orsót. Megnyitja tenyerét a szegénynek és kinyujtja kezét a szűkölködő felé. Nem félti házát a hó hidegétől, mert egész háza népének kettős a ruhája. Takarót készít magának; bisszusból, bíborból van a ruhája. Urának nagy a becsülete a kapuknál, ha ülésen van az ország véneivel. Gyolcsot készít és eladja, és övet ad át a kananeusnak. Erő és ékesség a ruhája, ezért nevetve néz a jövő nap elé. Bölcseségre nyitja száját, és nyelvén jóságos tanítás vagyon. Szemmel tartja házanépe útjait, és nem eszi a tunyaság kenyerét. Kiállnak fiai és boldognak hirdetik, a férje is magasztalja: Sok nő gyűjtött már vagyont, de te túltettél valamennyin! A kedvesség csal, a szépség mudet ei bonum, et non malum ómnibus diébus vitae suae. Quaesívit lanam et linum, et operáta est consílio mánuum suárum. Facta est quasi navis institóris, de longe portans panem suum. Et de nocte surréxit, dedítque praedam domésticis suis, et cibária ancíllis suis. Considerávit agrum, et emit eum: de fructu mánuum suárum plantávit víneam. Accínxit fortitúdine lumbos suos, et roborávit bráchium suum. Gustávit, et vidit, quia bona est negotiátio ejus: non exstinguétur in nocte lucérna ejus. Manum suam misit ad fórtia, et dígiti ejus apprehendérunt fusum. Manum suam apéruit ínopi, et palmas suas exténdit ad páuperem. Non timébit dómui suae a frigóribus nivis: omnes enim doméstici ejus vestíti sunt duplícibus. Stragulátam vestem fecit sibi: byssus, et púrpura induméntum ejus. Nóbilis in portis vir ejus, quando séderit cum senatóribus terrae. Sindonem fecit, et véndidit, et cíngulum trádidit Chananaéo. Fortitúdo et decor induméntum ejus, et ridébit in die novíssimo. Os suum apéruit sapiéntiae, et lex cleméntiae in lingua ejus. Considerávit sémitas domus suae, et panem otiósa non comédit. Surrexérunt fílii ejus, et beatíssimam praedicavérunt: vir ejus, et laudávit eam.

landó, de az istenfélő asszony dícséretet érdemel! Adjatok neki keze gyümölcséből, és tettei dicsérjék őt a kapuknál!

Multae fíliae congregavérunt divítias: tu supergréssa es univérsas. Fallax grátia, et vana est pulchritúdo: múlier timens Dóminum, ipsa laudábitur. Date ei de fructu mánuum suárum: et laudent eam in portis ópera ejus.

Átvonulásra. (Zs. 44, 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten. ℣. (U. o. 5.) A hűségért, a szelídségért és az igazságért; s vezessen téged csodálatosan jobb kezed.

Graduale. (Ps. 44, 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum. ℣. (Ibid., 5.) Propter veritátem, et mansuetúdinem, et justítiam: et dedúcet te mirabíliter déxtera tua.

Alleluja, alleluja. ℣. (U. o. 5.) Kelj útra ékességedben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ib. 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Veni sponsa kezdetű böjti éneket mondjuk, 1302. l.)

(Husvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:)

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 44, 5.) Kelj útra ékességedben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál. Alleluja. ℣. A hűségért, a szelídségért és az igazságért; s vezessen téged csodálatosan jobb kezed. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 44, 5.) Spécie tua, et pulchritúdine tua inténde, próspere procéde, et regna. Allelúja. ℣. Propter veritátem, et mansuetúdinem, et justítiam: et dedúcet te mirabíliter déxtera tua. Allelúja.

Szent evangélium: Símile est, 1306. l.

Felajánlásra. (Zs. 44. 3.) Kedvesség ömlik el ajkadon azért áldott meg téged örökre az Isten, és mindörökön örökre. (H. i. Alleluja.)

Csendes imádság. Legyen, Urunk, elfogadott előtted az adomány, melyet a neked szentelt nép szenteid tiszteletére bemutat, tudva,

Offertorium. (Ps. 44, 3.) Diffúsa est grátia in lábiis tuis: proptérea benedíxit te Deus in aetérnum, et in saeculum saeculi. (T. P. Allelúja.)

Secreta. Accépta tibi sit, Dómine, sacrátae plebis oblátio pro tuórum honóre sanctórum: quorum se méritis, de tribulatióne per-

hogy érdemeik miatt nyert a bajban segítséget. A mi.

Áldozásra. (Zs. 44, 8.) Szereted az igazságot, és gyűlölöd a gonoszságot; azért kent fel téged az Isten, a te Istened, az öröm olajával, társaid felett. (H.i. Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Betöltötted, Urunk, családodat a szent adományokkal; kérünk, üdíts is fel minket, mindenkor annak a közbenjárására, akinek ünnepét üljük. A mi.

cepísse cognóscit auxílium Per Dóminum.

Communio. (Ps. 44, 8.) Dilexísti justítiam, et odísti iniquitátem: proptérea unxit te Deus, Deus tuus, óleo laetítiae prae consórtibus tuis. (T. P. Allelúja.)

Postcommunio. Satiásti, Dómine, famíliam tuam munéribus sacris: ejus, quaesumus, semper interventióne nos réfove, cujus solémnia celebrámus. Per Dóminum.

Szent özvegy ünnepén a következő szentlecke is mondható:

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timóteushoz írt leveléből. (I, 5, 3-10.)

Kedvesem: Az özvegyasszonyokat, ha igazán özvegyek, tiszteld. Amelyik özvegyasszonynak fiai vagy unokái vannak, tanulja meg elsősorban a maga házát vezetni s szüleinek viszontszolgálatára lenni, mert ez kedves dolog az Isten előtt. Amelyik pedig igazán özvegy és elhagyatott, bízzék az Istenben s tartson ki éjjel-nappal az imádságban és a könyörgésben, mert amelyik bujálkodik, élőhalott. Ezt parancsold hát nekik, hogy feddhetetlenek legyenek. Aki pedig övéinek, főképpen házanépének gondját nem viseli, megtagadta a hitet s rosszabb a hitetlennél. Özvegyasszonyul olyan választassék, ki legalább hatvanesztendős.

Léctio Epístolae beáti Paul Apóstoli ad Timótheum. (I, 5, 3-10.)

Cariſsime: Víduas honóra, quae vere víduae sunt. Si qua autem vídua fílios, aut nepótes habet, discat primum domum suam régere, et mútuam vicem réddere paréntibus: hoc enim accéptum est coram Deo. Quae autem vere vídua est, et desoláta, speret in Deum, et instet obsecratiónibus, et oratiónibus nocte, ac die. Nam quae in delíciis est, vivens mórtua est. Et hoc praecipe, ut irreprehensíbiles sint. Si quis autem suórum, et máxime domesticórum curam non habet, fidem negávit, et est infidéli detérior. Vídua eligátur non minus sexagínta annórum, quae fúerit uníus viri uxor, in opéribus bonis testimónium habens, si fílios edu-

ki egy férfiú felesége volt, kinek jócselekedeteiről tanubizonyság vagyon, ki gyermeket nevelt, vendégszerető volt, a szentek lábát mosta, a nyomorúságban sínylődőkön segített: ki minden jócselekedetet gyakorolt.

cávit, si hospítio recépit, si sanctórum pedes lavit, si tribulatiónem patiéntibus subministrávit, si omne opus bonum subsecúta est.

TEMPLOMSZENTELÉSKOR.

Bevonulásra. (Móz. I. 28, 17.)

Félelmetes ez a hely; ez az Isten háza és a menny kapuja és Isten hajlékának nevezik. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 83, 2-3.) Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura! Sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Gen. 28, 17.)

Terríbilis est locus iste: hic domus Dei est, et porta caeli: et vocábitur aula Dei. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 83, 2-3.) Quam dilécta tabernácula tua, Dómine virtútum! concupíscit, et déficit ánima mea in átria Dómini. ℣. Glória Patri.

A templomszentelés évfordulóján:

Könyörgés. Isten, ki minden évben megújítod nekünk e szent templomod fölszentelésének napját és engeded, hogy a szent misztériumokon mindig épségben legyünk jelen: hallgasd meg néped imádságait és add, hogy aki jótéteményeidet kérve belép e templomba, minden könyörgése teljesülésének örvendezhessen. Ami.

Orátio. Deus, qui nobis per síngulos annos hujus sancti templi tui consecratiónis réparas diem, et sacris semper mystériis repraeséntas incólumes: exáudi preces pópuli tui, et praesta; ut, quisquis hoc templum benefícia petitúrus ingréditur, cuncta se impetrásse laetétur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Magán a templomszentelés napján:

Isten, ki láthatatlanul mindeneket fenntartasz, de az emberi nem üdvözítésére láthatóképpen is nyilvánítod hatalmad jeleit, dicsőítsd meg hatalmaddal ezt a templomot, a te lakóhelyedet, és engedd, hogy mind-

Deus, qui invisibíliter ómnia cóntines, et tamen pro salúte géneris humáni signa tuae poténtiae visibíliter osténdis: templum hoc poténtia tuae inhabitatiónis illústra, et concéde; ut omnes, qui huc deprecatúri convé-

azok, kik itt az imádságra egybegyűlnek, bármilyen bajban kiáltsanak is hozzád, elnyerjék vigasztalásod jótéteményeit. A mi Urunk.

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből. (21, 2-5.)

Ama napokban: Látám a szent várost, az új Jeruzsálemet Istentől leszállni az égből, mint férjének felékesített menyasszonyt. És nagy szózatot hallék a trón felől, amely mondá: Íme, Istennek hajléka az emberekkel; és velük fog lakni, és ők az ő népe lesznek, és maga az Isten őnekik «Isten velük» leszen. És az Isten majd letöröl szemükből minden könnyet, és halál nem leszen többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem leszen többé, mert az elsők elmultak. És így szóla, aki a trónon ült: Íme, megújítok mindeneket!

Átvonulásra. Ezt a helyet az Isten alkotta, kifejezhetetlen misztérium, gáncs nem érheti. ℣. Isten, kinek rendelkezésére állanak az angyali karok, hallgasd meg szolgáid kérését.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 137, 2.) Leborulok szent templomod felé; és áldást mondok nevednek. Alleluja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 124, 1-2.) Aki az Úrban bízik, olyan, mint a Sion hegye: meg nem

niunt, ex quacúmque tribulatióne ad te clamáverint, consolatiónis tuae benefícia consequántur. Per Dóminum.

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (21, 2-5)

In diébus illis: Vidi sanctam civitátem Jerúsalem novam descendéntem de caelo a Deo, parátam sicut sponsam ornátam viro suo. Et audívi vocem magnam de throno dicéntem: Ecce tabernáculum Dei cum homínibus, et habitábit cum eis. Et ipsi pópulus ejus erunt, et ípse Deus cum eis erit eórum Deus: et abstérget Deus omnem lácrimam ab óculis eórum: et mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abiérunt. Et dixit qui sedébat in throno: Ecce nova fácio ómnia.

Graduale. Locus iste a Deo factus est, inaestimábile sacraméntum, irreprehensíbilis est. ℣. Deus, cui astat Angelórum chorus, exáudi preces servórum tuórum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 137, 2.) Adorábo ad templum sanctum tuum: et confitébor nómini tuo. Allelúja.

Tractus. (Ps. 124, 1-2.) Qui confídunt in Dómino, sicut mons Sion: non com-

inog sohasem, ki ott lakik Jeruzsálemben. ℣. Hegyek vannak körülötte, s népét az Úr veszi körül most és mindörökre.

movébitur in aetérnum, qui hábitat in Jerúsalem. ℣. Montes in circúitu ejus, et Dóminus in circúitu pópuli sui, ex hoc nunc, et usque in saeculum.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 137, 2.) Leborulok szent templomod felé és áldást mondok nevednek. Alleluja. ℣. Szilárdan van építve az Úr háza, biztos kősziklára. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 137, 2.) Adorábo ad templum sanctum tuum: et confitébor nómini tuo. Allelúja. ℣. Bene fundáta est domus Dómini supra firmam petram. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (19, 1-10.)

Az időben: Bemenvén Jézus, átvonula Jerikón. És ime egy Zakeus nevű férfiú, ki a vámosok feje és gazdag vala, látni akarta Jézust, hogy melyik; de nem láthatta a sokaság miatt, mert alacsonytermetű volt. Előre futván tehát, felmászék egy vad fügefára, hogy őt lássa; mert arra vala átmenendő. És midőn ama helyre ért, föltekintvén Jézus, meglátá őt és mondá neki: Zakeus! szállj le hamar, mert ma a te házadban kell maradnom. Erre az sietve leszálla, és örömmel fogadá őt. És mindnyájan, akik ezt látták, zúgolódának, mondván, hogy bűnös emberhez tért be szállásra. Előállván pedig Zakeus, mondá az Úrnak: Uram! íme, vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha va-

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (19, 1-10.)

In illo témpore: Ingréssus Jesus perambulábat Jéricho. Et ecce vir nómine Zachaeus: et hic princeps erat publicanórum, et ipse dives: et quaerébat vidére Jesum, quis esset: et non póterat prae turba, quia statúra pusíllus erat. Et praecúrrens ascéndit in árborem sycómorum, ut vidéret eum; quia inde erat transitúrus. Et cum venísset ad locum, suspíciens Jesus vidit illum, et dixit ad eum: Zachaee, festínans descénde; quia hódie in domo tua opórtet me manére. Et festínans descéndit, et excépit illum gaudens. Et cum vidérent omnes, murmurábant, dicéntes, quod ad hóminem peccatórem divertísset. Stans autem Zachaeus, dixit ad Dóminum: Ecce dimídium bonórum meórum, Dómine, do paupéri-

lakit valamiben megcsaltam, négyannyit adok helyette. Mondá neki Jézus: Ma üdvössége lett e háznak, mivelhogy ő is Ábrahám fia; mert az Emberfia azért jött, hogy keresse és üdvözítse, ami elveszett. Credo.

Felajánlásra. ℣. (Krónika I. 29, 17, 18.) Uram, Istenem, szívem egyszerűségében örvendezve ajánlottam fel mindezeket; és láttam, hogy ittlevő néped is felette örvendezett; Izrael Istene, őrizd meg ezt az akaratot, alleluja.

bus: et si quid áliquem defraudávi, reddo quádruplum. Ait Jesus ad eum: Quia hódie salus dómui huic facta est: eo quod et ipse fílius sit Abrahae. Venit enim fílius hóminis quaerere, et salvum fácere, quod períerat. Credo.

Offertorium. (I. Paral. 29, 17 et 18.) Dómine Deus, in simplicitáte cordis mei laetus óbtuli univérsa; et pópulum tuum, qui repértus est, vidi cum ingénti gáudio: Deus Israel, custódi hanc voluntátem, allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluját nem mondjuk.)

A templomszentelés évfordulóján:

(A zárjelbe tett rész elmarad, ha a szentmisét nem magában a felszentelt templomban mondjuk.)

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, könyörgéseinket (hogy mindnyájan, kik itt vagyunk ebben a templomban, amelynek felszentelési évforduló napját ünnepeljük, testünk és lelkünk teljes és tökéletes átadásával tetszésedre legyünk), hogy akik a jelenlevő adományokat neked átadjuk, segítségeddel az örök jutalomra eljuthassunk. A mi Urunk.

Secreta. Annue, quaesumus, Dómine, précibus nostris: (ut quicúmque intra templi hujus, cujus anniversárium dedicatiónis diem celebrámus, ámbitum contínemur, plena tibi, atque perfécta córporis et ánimae devotióne placeámus;) ut, dum haec vota praeséntia réddimus, ad aetérna praemia, te adjuvánte, pervenire mereámur. Per Dóminum.

Magán a templomszentelés napján:

Isten, ki a neked szentelendő adományok teremtője vagy, áraszd áldásodat az imádságnak erre a házára, hogy mindazok, kik benne nevedet szólítják, oltalmad segítségét tapasztalják. A mi Urunk.

Deus, qui sacrandórum tibi auctor es múnerum, effúnde super hanc oratiónis domum benedictiónem tuam: ut ab ómnibus in ea invocántibus nomen tuum, defensiónis tuae auxílium sentiátur. Per Dóminum.

Prefáció a közös, 568. l.

Áldozásra. (Mt. 21, 13.) Az én házam imádság házának fog hivatni, mondá az Úr: benne mindenki, aki kér, kapni fog, aki keres talál és a zörgetőnek megnyitnak. (H. l. Alleluja.)

Communio. (Matth. 21, 13.) Domus mea, domus oratiónis vocábitur, dicit Dóminus: in ea omnis, qui petit, áccipit: et qui quaerit, ínvenit, et pulsánti aperiétur. (T. P. Alleluja.)

A templomszentelés évfordulóján:

Áldozás utáni imádság. Isten, ki élő és kiválasztott kövekből készítesz fölségednek örök lakóhelyet, segítsd meg könyörgő népedet, hogy ez a hely, mellyel Egyházad gyarapszik a földiekben, gazdag legyen lelkiekben. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Postcommunio. Deus, qui de vivis et eléctis lapídibus aetérnum majestáti tuae praeparas habitáculum auxiliáre pópulo tuo supplicánti; ut, quod Ecclésiae tuae corporálibus próficit spátiis, spirituálibus amplificétur augméntis. Per Dóminum.

Magán a templomszentelés napján:

Kérünk, mindenható Isten, hogy ezen a helyen, amelyet mi méltatlanok nevednek szenteltünk, mindazokat, akik hozzád esedeznek, méltasd kegyes figyelmedre. A mi Urunk.

Quaesumus, omnípotens Deus: ut in hoc loco, quem nómini tuo indígni dedicávimus, cunctis peténtibus aures tuae pietátis accómmodes. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Magán a templomszentelés napján a könyörgéshez, csendes és áldozás utáni imádsághoz még hozzá kell fűznünk egy-egy imádságot arról a hittitokról vagy szentről, akinek tiszteletére a templomot szentelik.

(A nyolcad alatt és a nyolcadik napon a fenti szentmisét mondjuk; a nyolcad alatt a második könyörgést, csendes és áldozás utáni imádságot a Szent Szűzről (az időszaknak megfelelő fogadalmi miséből 1328—1331. l.), a harmadikat az Egyházért vagy a pápáért mondjuk, 131—132. l.)

Oltárszenteléskor ugyanezt a szentmisét mondjuk az alábbi könyörgésekkel; ha el nem mozdítható oltárt szentelnek, mindegyikhez hozzáfűzünk egy-egy imádságot arról a hittitokról, vagy szentről, kinek tiszteletére az oltárt szentelik.

Könyörgés. Isten, ki valamennyi szenteidet egyesíted és belőlük készítesz örök lakást magadnak: adj

Orátio. Deus, qui ex omni coaptatióne Sanctórum, aetérnum tibi condis habitáculum: da aedificatióni

házadnak mennyei gyarapodást, hogy akiknek erekyéit jámbor szeretettel idehelyezzük, azoknak érdemei szüntelenül segítsenek minket. A mi Urunk.

Csendes imádság. Szálljon le, kérünk, Urunk Istenünk, Szentlelked ez oltárra, hogy néped adományait megszentelje és azoknak a szívét, akik magukhoz veszik, kegyelmesen megtisztítsa. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

Áldozás utáni imádság. Mindenható örök Isten, mennyei hatalmad áldásával szenteld meg ezt a nevednek ajánlott oltárt és mutasd meg mindazoknak, akik benned bíznak, segítő kegyelmedet, hogy itt mind a szentség erejét, mind áldozatkészségük eredményét elnyerjék. A mi Urunk.

tuae increménta caeléstia; ut, quorum hic reliquias pio amóre compléctimur, eórum semper méritis adjuvémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Descéndat, quaesumus, Dómine Deus noster, Spíritus tuus Sanctus super hoc altáre: qui, et pópuli tui dona sanctíficet, et suméntium corda dignánter emúndet. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Postcommunio. Omnípotens sempitérne Deus, altáre hoc nómini tuo dedicátum, caeléstis virtútis benedictióne sanctífica: et ómnibus in te sperántibus auxílii tui munus osténde; ut, et hic sacramentórum virtus, et votórum obtineátur efféctus. Per Dóminum nostrum.

A Boldogságos Szűz Mária ünnepén.

(Ha külön szentmise nincsen.)

Bevonulásra. (Sedulius.)

Üdvözlégy szent szülő, mert te szülted a Királyt, ki az eget és a földet kormányozza mindörökön örökké. (H. i.: Alleluja, alleluja.) (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, Úristen, hogy mi, a te szolgáid, folytonos lelki

Introitus. (Sedulius.)

Salve, sancta parens, enixa puérpera Regem: qui caelum, terrámque regit in saecula saeculórum. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Concéde nos fámulos tuos, quaesumus, Dómine Deus, perpétua men-

és testi jólétnek örvendhessünk és a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának dicső közbenjárása által a jelen szomorúságtól megszabadulva, örökkétartó örömet élvezzünk. A mi Urunk.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 24, 14-16.)

Kezdetben teremttettem, még a világ előtt, és nem szűnöm meg sohasem. A szent hajlékban tettem színe előtt szolgálatot, majd pedig Sionban kaptam állandó lakást; a szent városban találtam ekkép pihenőt, és Jeruzsálem lett uralmam székhelye. A dicsőséges nép közt vertem gyökeret, az én Istenem részében, az ő örökrészében, s a szentek gyülekezetében megtelepedtem.

Átvonulásra. Áldott és tiszteletreméltó vagy, Szűz Mária, mert szűzességed sérelme nélkül a Megváltó anyja lettél. ℣. Szűz Szülője Istennek, Az, akit az egész világ nem tud befogadni, emberré lévén, tebenned lakozott.

Alleluja, alleluja. ℣. Szülésed után szeplőtelen szűz maradtál: Isten Anyja, esedezzél érettünk. Alleluja.

Lectio libri Sapiéntiae. (Eccli. 24, 14-16.)

Ab initio, et ante saecula creáta sum, et usque ad futúrum saeculum non désinam, et in habitatióne sancta coram ipso ministrávi. Et sic in Sion formáta sum, et in civitáte sanctificáta simíliter requiévi, et in Jerúsalem potéstas mea. Et radicávi in pópulo honorificáto, et in parte Dei mei heréditas illíus, et in plenitúdine sanctórum deténtio mea.

Graduale. Benedícta et venerábilis es, Virgo María: quae sine tactu pudóris invénta es mater Salvatóris. ℣. Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit víscera factus homo.

Allelúja, allelúja. ℣. Post partum Vírgo invioláta permansísti: Dei Génitrix, intercéde pro nobis. Allelúja.

Ádventben az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Luk. 1, 28.) Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Luc. 1, 28.) Ave María, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. Örülj, Szűz Mária, minden tévedést megsemmisítettél tenmagad. ℣. Aki hittél Gábriel arkangyal szavainak. ℣. Mikor mint szűz Istent és embert szültél; és szülés után is szeplőtelen szűz maradtál. ℣. Isten Anyja, esedezzél érettünk.

Tractus. Gaude, María Virgo, cunctas haereses sola interemísti. ℣. Quae Gabriélis Archángeli dictis credidísti. ℣. Dum Virgo Deum et hóminem genuísti: et post partum Virgo inviolátа permansísti. ℣. Dei Génitrix, intercéde pro nobis.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Móz. IV. 17, 8.) Jessze vesszeje kihajtott, a Szűz Istent és embert szült, Isten a békét visszaadta, mert a földet az éggel kiengesztelte önmagában. Alleluja. ℣. (Luk. 1, 28.) Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Num 17, 8.) Virga Jesse flóruit: Virgo Deum et hóminem génuit: pacem Deus réddidit, in se reconcílians ima summis. Allelúja. ℣. (Luc. 1, 28.) Ave, María, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Lukács szerint. (11, 27-28.)

Az időben: Jézus a sereghez szólván, fölemelé szavát egy asszony a seregből, mondá neki: Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlők, melyeket szoptál. Ő pedig mondá: Sőt inkább boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják és megőrzik azt.

Felajánlásra. (Luk. 1, 28, 42.) Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse. (H. i. Alleluja.)

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam.** (11, 27-28.)

In illo témpore: Loquénte Jesu ad turbas, extóllens vocem quaedam múlier de turba, dixit illi: Beátus venter, qui te portávit, et úbera, quae suxísti. At ille dixit: Quinímmo beáti, qui áudiunt verbum Dei, et custódiunt illud.

Offertorium. (Luc. 1, 28 et 42.) Ave, María, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus, et benedíctus fructus ventris tui. (T. P. Alleluja.)

Csendes imádság. A te kegyelmedből, Urunk, és a Boldogságos, mindenkoron szűz Máriának közbenjárására ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. A mi Urunk.

Secreta. Tua, Dómine, propitiatióne, et beátae Maríae semper Vírginis intercessióne, ad perpétuam atque praeséntem haec oblátio nobis prófíciat prosperitátem et pacem. Per Dóminum.

Prefáció a Boldogságos Szűzről, 566. l.

Áldozásra. Boldog vagy, Szűz Mária bensődben, mert az örök Atya Fiát hordoztad. (H. i. Alleluja.)

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz véve, Urunk, üdvösségünk kegyszerét, kérünk, add, hogy a Boldogságos, mindenkoron szűz Mária pártfogásában mindenütt oltalmat találjunk, akinek tiszteletére ezeket Fölségednek bemutattuk. A mi Urunk.

Communio. Beáta víscera Maríae Vírginis, quae portavérunt aetérni Patris Fílium. (T. P. Alleluja.)

Postcommunio. Sumptis, Dómine, salútis nostrae subsídiis: da, quaesumus, beátae Maríae semper Vírginis patrocíniis nos ubíque prótegi; in cujus veneratióne haec tuae obtúlimus majestáti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

A Bold. Szűz Mária tiszteletére szombaton.

A következő öt szentmisében, ha nem szombaton mondjuk, a Glória in excélsis elmarad.

I. Adventtől Karácsonyig.

Szentmise ugyanaz, mint március 25-én, az alábbiak kivételével:

Bevonulásra. (Iz. 45, 8.)

Harmatozzatok egek onnan felülről és csepegjék a felhők az igazat; nyilatkozzék meg a föld és teremje a Szabadítót. (Zs. 84, 2.) Megkegyelmeztél, Uram, országodnak, véget vetettél Jákob fogságának. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Is. 45, 8.)

Roráte, caeli, désuper, et nubes pluant justum: aperiátur terra, et gérminet Salvatórem. (Ps. 84, 2.) Benedixísti, Dómine, terram tuam: avertísti captivitátem Jacob. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság megemlékezés a megelőző ádventi vasárnapról, a 3. a Szentlélekről, 1339, 1340. l.)

Átvonulásra. (Zs. 23, 7.) Tároljatok fel, hatalmas kapuk, tároljatok fel, örök kapuk, hadd vonuljon be a dicsőség Királya. ℣. (U. o. 3-4.) Ki mehet fel az Úr hegyére? Ki állhat meg az ő szent helyén? Akinek keze ártatlan, kinek szíve tiszta. Alleluja, alleluja. ℣. (Luk. 1, 28.) Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között. Alleluja.

Graduale. (Ps. 23, 7.) Tóllite portas, príncipes, vestras: et elevámini portae aeternáles: et introíbit Rex glóriae. ℣. (Ibid., 3-4.) Quis ascéndet in montem Dómini, aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens mánibus, et mundo corde.

Allelúja, allelúja. ℣. (Luc. 1, 28.) Ave, María, grátia plena: Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus. Allelúja.

Credo nincs.

II. Karácsonytól Gyertyaszentelő Boldogasszonyig.

Bevonulásra. (Zs. 44, 13, 15, 16.)

Esdik majd tekintetedet valámennyien a nép gazdagai: Szűzi társnői követik a Királyhoz, követik őt hozzád társnői örvendezve, ujjongással. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a boldogságos Szűz Mária termékeny szűzessége által, az emberi nemnek az örök üdvösség ajándékát adtad: add meg kérünk, hogy érezzük annak közbenjárását, aki által méltók lettünk befogadni az élet szerzőjét, a mi Urunk Jézus Krisztust, a te Fiadat: Ki veled él és uralkodik.

Introitus. (Ps. 44, 13, 15 et 16.)

Vultum tuum deprecabúntur omnes dívites plebis: adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus adducéntur tibi in laetítia et exsultatióne. (Ps. ibid., 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui salútis aetérnae, beátae Maríae virginitáte foecúnda, humáno géneri praemia praestitísti: tríbue, quaesumus; ut ipsam pro nobis intercédere sentiámus, per quam merúimus auctórem vitae suscípere, Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum: Qui tecum.

(A 2. könyörgés a Szentlélekről, 1339. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 131. l.)

Szentlecke: Appáruit, 108. l.

Átvonulásra. (Zs. 44, 3.) Ékesebb vagy az emberek fiainál, kedvesség ömlik el ajkadon. ℣. (U. o. 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak; gyors író vesszeje lett a nyelvem.

Graduale. (Ps. 44, 3.) Speciósus forma prae fíliis hóminum: diffúsa est grátia in lábiis tuis. ℣. (Ibid., 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi: lingua mea cálamus scribae velóciter scribéntis.

Alleluja, alleluja. ℣. Szülésed után szeplőtelen szűz maradtál: Isten Anyja, esedezzél érettünk. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. Post partum Virgo invioláta permansísti: Dei Génitrix, intercéde pro nobis. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Gaude kezdetű böjti éneket mondjuk, 1327. l.)

Szent evangélium: Pastóres 108. l. Credo nincs.

Felajánlásra. Boldog vagy Szent Szűz Mária és minden dícséretre legméltóbb, mert belőled kelt fel az igazság napja, Krisztus, a mi Istenünk.

Offertorium. Felix namque es, sacra Virgo María, et omni laude digníssima: quia ex te ortus est sol justítiae, Christus, Deus noster.

Csendes imádság. A te kegyelmedből, Urunk, és a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának közbenjárására ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére. A mi Urunk.

Secreta. Tua, Dómine, propitiatióne, et beátae Maríae semper Vírginis intercessióne, ad perpétuam atque praeséntem haec oblátio nobis prófíciat prosperitátem et pacem. Per Dóminum.

(A 2. csendes imádság a Szentlélekről, 1340. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.)

Prefáció a Boldogságos Szűzről, 566. l.

Áldozásra. Boldog vagy, Szűz Mária bensődben, mert az örök Atya Fiát hordoztad.

Communio. Beáta víscera Maríae Vírginis, quae portavérunt aetérni Patris Fílium.

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés, Urunk, tisztítson meg a bűntől és Isten Anyja, a boldogságos Szűz Mária közbenjárására

Postcommunio. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crímine: et, intercedénte beáta Vírgine Dei Genitríce María, caeléstis re-

tegyen a mennyei orvosság részesévé. Ugyanazon.

médii fáciat esse consórtes. Per eúmdem Dóminum.

(A 2. áldozás utáni imádság a Szentlélekről, 1340. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 132. l.)

III. Gyertyaszentelő Boldogasszonytól Húsvétig.

Szentmise: Salve, 1325. l., az alábbiak kivételével:

A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság a Szentlélekről, 1339, 1340. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 131—132. l.)

A graduale után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Móz. IV. 17, 8.) Jessze vesszeje kihajtott, a Szűz Istent és embert szült: Isten a békét visszaadta, mert a földet az éggel kiengesztelte önmagában. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣.(Num. 17, 8.) Virga Jesse flóruit: Virgo Deum et hóminem génuit: pacem Deus réddidit, in se reconcílians ima summis. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Gaude kezdetű böjti éneket mondjuk, 1327. l.)

Credo nincs.

Felajánlásra. Boldog vagy, szent Szűz Mária és minden dicséretre legméltóbb, mert belőled kelt fel az igazság napja, Krisztus, a mi Istenünk.

Offertorium. Felix namque es, sacra Virgo María, et omni laude digníssima: quia ex te ortus est sol justítiae, Christus Deus noster.

IV. Húsvéttól Pünkösdig.

Szentmise: Salve, 1325. l., az alábbiak kivételével:

(A 2. könyörgés csendes és áldozás utáni imádság a Szentlélekről, 1339, 1340. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 131—132. l.)

Szent evangélium: Stabant, 927. l., Credo nincs.

Felajánlásra. Boldog vagy Szűz Mária, mert te hordoztad a mindenség Teremtőjét és szülted, ki téged alkotott és örökké szűz maradsz, alleluja.

Offertorium. Beáta es, Virgo María, quae ómnium portásti Creatórem: genuísti qui te fecit, et in aetérnum pérmanes Virgo, allelúja.

V. Pünkösdtől Adventig.

Szentmise: Salve, 1325. l.

(A 2. könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság a Szentlélekről, 1339, 1340. l., a 3. az Egyházért vagy a pápáért, 131—132. l., Credo nincs.)

FOGADALMI SZENT MISÉK.

A HÉT NAPJAIRA.

(Ádvent, nagyböjt, kántorböjt, keresztjáró napok és vigiliák kivételével, ha nincs ünnep és a vasárnapi szentmisét nem kell pótolni, a hétköznapokon az alábbi fogadalmi szentmiséket mondhatjuk.— 2. könyörgésnek, csendes és áldozás utáni imádságnak a megfelelő hétköznap imádságait, 3.-nak a megfelelő időszaki imádságokat, 1388. l., kell vennünk. Húsvéti időben az Introitus után két, az Offertorium és a Communio után egy Alleluját kell mondanunk.)

Hétfő: a Szentháromságról.

Szentmise Benedicta, 687. l., az alábbiak kivételével:

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 13, 11, 13.)

Testvérek: Örvendjetek, legyetek tökéletesek, buzdítsátok egymást, értsetek egyet, éljetek békességben és a békesség és szeretet Istene veletek leszen. A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme, és Isten szeretete, és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal! Amen.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 13, 11 et 13.)

Fratres: Gaudéte, perfécti estóte, exhortámini, idem sápite, pacem habéte, et Deus pacis et dilectiónis erit vobíscum. Grátia Dómini nostri Jesu Christi, et cáritas Dei, et communicátio Sancti Spíritus sit cum ómnibus vobis. Amen.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. Téged önmagadtól való Atyaistent, téged egyszülött Fiút, téged vigasztaló Szentlelket, szent és oszthatatlan Háromságot teljes szívünkből dícsérünk, imádunk és áldunk. ℣. Mert nagy vagy és csodatevő: egyedül te vagy Isten. ℣. Tied a dícséret, tied a dicső-

Tractus. Te Deum Patrem ingénitum, te Fílium unigénitum, te Spíritum Sanctum Paráclitum, sanctam et indivíduam Trinitátem, toto corde confitémur, laudámus, atque benedícimus. ℣. Quóniam magnus es tu, et fáciens mirabília: tu es Deus solus. ℣. Tibi laus, tibi gló-

ség, tied a hálaadás mindörökön örökké, ó Szentháromság.

ria, tibi gratiárum áctio in saecula sempitérna, o beáta Trínitas.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Dán. 3, 52.) Áldott vagy, Uram, atyáink Istene és dícséretes mindörökké. Alleluja. ℣. Áldjuk az Atyát és a Fiút a Szentlélekkel egyetemben. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Dan 3, 52.) Benedíctus es, Dómine Deus patrum nostrórum, et laudábilis in saecula. Allelúja. ℣. Benedicámus Patrem, et Fílium, cum Sancto Spíritu. Allelúja.

Szent evangélium: Cum vénerit, 648. l.

Kedd: az angyalokról.

Bevonulásra. (Zs. 102, 20.) Áldjátok az Urat, angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát, mihelyt meghalljátok parancsának hangját. (Zs. 102, 1.) Áldjad, lelkem, az Urat, s egész bensőm az ő szent nevét. ℣. Dicsőség az Atyának.

Introitus. (Ps. 102, 20.) Benedícite Dóminum, omnes Angeli ejus: poténtes virtúte, qui fácitis verbum ejus, ad audiéndam vocem sermónum ejus. (Ps. ibid., 1.) Bénedic, ánima mea, Dómino: et ómnia quae intra me sunt, nómini sancto ejus. ℣. Glória.

Könyörgés. Isten, ki csodálatos rendben kiosztod az angyalok és az emberek szolgálatát, engedd meg kegyesen, hogy akik mindenkor neked szolgálnak a mennyben, azok védjék életünket a földön. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui, miro órdine Angelórum ministéria hominúmque dispénsas: concéde propítius; ut, a quibus tibi ministrántibus in caelo semper assístitur, ab his in terra vita nostra muniátur. Per Dóminum.

Szentlecke Szent János apostol Jelenéseinek könyvéből. (5, 11-14.)

Ama napokban: Hallám sok angyal szavát a trón körül, s az élőlényekét, és a vénekét, és számuk ezernyi ezer vala, kik nagy szóval mondták: Méltó a

Léctio libri Apocalypsis beáti Joánnis Apóstoli. (5, 11-14)

In diébus illis: Audívi vocem Angelórum multórum in circúitu throni, et animálium, et seniórum: et erat númerus eórum míllia míllium, dicéntium voce ma-

Bárány, aki megöletett, hogy övé legyen a hatalom és istenség és bölcseség és erő és tisztelet és dicsőség és áldás! És minden teremtményt, mely az égben van és a földön és a föld alatt és amely a tengeren és abban van, mindezeket hallám, amint mondták: A trónon Ülőnek és a Báránynak áldás és tisztelet és dicsőség és hatalom, örökön örökké! És a négy élőlény mondá: Amen! És a huszonnégy vén arcra borula és imádá az örökön örökké élőt.

gna: Dignus est Agnus, qui occísus est, accípere virtútem, et divinitátem, et sapiéntiam, et fortitúdinem, et honórem, et glóriam, et benedictiónem. Et omnem creatúram, quae in caelo est, et super terram, et sub terra, et quae sunt in mari, et quae in eo: omnes audívi dicéntes: Sedénti in throno, et Agno: benedíctio, et honor, et glória, et potéstas in saecula saeculórum. Et quátuor animália dicébant: Amen. Et vigintiquátuor senióres cecidérunt in fácies suas: et adoravérunt vivéntem in saecula saeculórum.

Átvonulásra. (Zsolt. 148, 1-2.) Dícsérjétek az Urat az egekből, dícsérjétek őt a magasságban. ℣. Dícsérjétek őt, angyalai mind, dícsérjétek őt, seregei mind.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 137, 1-2.) Magasztallak az angyalok színe előtt, leborulok szent templomod felé, s áldást mondok nevednek. Alleluja.

Graduale. (Ps. 148, 1-2.) Laudáte Dóminum de caelis: laudáte eum in excélsis. ℣. Laudáte eum, omnes Angeli ejus: laudáte eum, omnes virtútes ejus.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 137, 1-2.) In conspéctu Angelórum psallam tibi: adorábo ad templum sanctum tuum, et confitébor nómini tuo. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 102, 20.) Áldjátok az Urat, angyalai mind, ti erős hősök, kik teljesítitek szavát. ℣. (U. o. 21-22.) Áldjátok az Urat, seregei mind, szolgái, kik akaratát megteszitek. ℣. Áldjátok az Urat, művei mind, mindenütt, ahol uralkodik, áldjad lelkem az Urat.

Tractus. (Ps. 102, 20.) Benedícite Dóminum, omnes Angeli ejus: poténtes virtúte, qui fácitis verbum ejus. ℣. (Ibid., 21-22.) Benedícite Dómino, omnes virtútes ejus: minístri ejus, qui fácitis voluntátem ejus. ℣. Benedícite Dómino, ómnia ópera ejus: in omni loco dominatiónis ejus, bénedic ánima mea, Dómino.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 137, 1-2.) Magasztallak az angyalok színe előtt, leborulok szent templomod felé s áldást mondok nevednek. Alleluja. ℣. (Máté 28, 2.) Az Úr angyala leszálla az égből és odamenvén, elhengeríté a követ és ráült. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (1, 47-51.)

Az időben: Látván Jézus a hozzájövő Natánaelt, monda felőle: Íme az igaz izraelita, kiben nincs álnokság. Kérdezé őt Natánael: Honnan ismersz engem? Felelvén Jézus, mondá neki: Mielőtt Fülöp téged hívott volna, mikor a fügefa alatt voltál, láttalak téged. Felelé neki Natánael és mondá: Rabbi! te vagy az Isten Fia, te vagy Izrael Királya. Felelvén Jézus, mondá neki: Mivel azt mondottam neked: Láttalak téged a fügefa alatt, hiszel; nagyobb dolgot fogsz látni ezeknél. És mondá neki: Bizony, bizony mondom nektek, látni fogjátok az eget megnyílni, és az Isten angyalait föl- és leszállani az Emberfia fölött.

Felajánlásra. (Jel. 8, 3-4.) Megálla az angyal a templom oltára előtt arany tömjénezővel a kezében, és sok jó illatszer adaték neki, és fölszálla a jó illatszerek füstje az Isten színe elé.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 137, 1-2.) In conspéctu Angelórum psallam tibi: adorábo ad templum sanctum tuum, et confitébor nómini tuo. Allelúja. ℣. (Matth. 28, 2.) Angelus Dómini descéndit de caelo, et accédens revólvit lápidem, et sedébat super eum. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (1, 47-51.)

In illo témpore: Vidit Jesus Nathánael veniéntem ad se, et dicit de eo: Ecce vere Israelíta, in quo dolus non est. Dicit ei Nathánael: Unde me nosti? Respóndit Jesus, et dixit ei: Priúsquam te Philippus vocáret, cum esses sub ficu, vidi te. Respóndit ei Nathánael, et ait: Rabbi, tu es Fílius Dei, tu es Rex Israel. Respóndit Jesus, et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis: majus his vidébis. Et dicit ei: Amen, amen dico vobis, vidébitis caelum apértum, et Angelos Dei ascendéntes, et descendéntes supra Fílium hóminis.

Offertorium. (Apoc. 8, 3 et 4.) Stetit Angelus juxta aram templi, habens turíbulum áureum in manu sua: et data sunt ei incénsa multa et ascéndit fumus arómatum in conspéctu Dei.

Csendes imádság. Elhoztuk neked, Urunk, a dícséret adományát és alázatosan kérünk, hogy az angyal értünk közbenjáró könyörgésére egyrészt kiengesztelődötten fogadd el, másrészt engedd, hogy a mi üdvösségünkre váljanak. A mi Urunk.

Áldozásra. Angyalok, Arkangyalok, Trónok, és Uraságok, Fejedelemségek, és Hatalmasságok, mennyei Erők, Kerubok és Szeráfok, áldjátok az Urat mindörökké.

Áldozás utáni imádság. A mennyei áldással betöltve, Urunk, alázattal kérünk, hogy amit gyarló szolgálatunkkal végzünk, a szent angyalok és arkangyalok segítségével magunkra hasznosnak érezzük. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, laudis offérimus, supplíciter deprecántes: ut eásdem, angélico pro nobis interveniénte suffrágio, et placátus accípias, et ad salútem nostram proveníre concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Communio. Angeli, Archángeli, Throni, et Dominatiónes, Principátus, et Potestátes. Virtútes caelórum, Chérubim, atque Séraphim, Dóminum benedícite in aetérnum.

Postcommunio. Repléti, Dómine, benedictióne caelésti, supplíciter implorámus: ut, quod frágili celebrámus officio, sanctórum Angelórum atque Archangelórum nobis prodésse sentiámus auxílio. Per Dóminum

Szerda: Szent Józsefről.

1.) Húsvéti időn kívül az Adjútor, 949. l., kezdetű szentmisét mondjuk, de az Introitusban, az Offertóriumban és a Communióban az Allelujáit elhagyjuk. A szentlecke után ezt mondjuk:

Átvonulásra. (Zs. 20, 4-5.) Uram, eléje siettél boldogító áldással: fejére drágakőből koronát helyeztél. ℣. Életet kért tőled és te megadtad neki, hogy sokáig éljen, időtlen időkig.

Alleluja, alleluja. ℣. Szerezd meg, József, hogy utunkat ártatlanul és mindig a te oltalmad alatt futhassuk meg. Alleluja.

Graduale. (Ps. 20, 4-5.) Dómine, praevenísti eum in benedictiónibus dulcédinis: posuísti in cápite ejus corónam de lápide pretióso. ℣. Vitam pétiit a te, et tribuísti ei longitúdinem diérum in saeculum saeculi.

Allelúja, allelúja. ℣. Fac nos innócuam, Joseph, decúrrere viam: sitque tuo semper tuta patrocínio. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:)

Böjti ének. (Zs. 111, 1-3.) Boldog az az ember, ki az Urat féli: és parancsaiban nagy tetszését leli. ℣. Hatalmas lesz a földön ivadéka: az igazak nemzedéke áldott leszen. ℣. Dicsőség és gazdagság lesz házában: és igazsága mindörökre megmarad.

Tractus. (Ps. 111, 1-3.) Beátus vir, qui timet Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. ℣. Potens in terra erit semen ejus: generátio rectórum benedicétur. ℣. Glória et divítiae in domo ejus: et justítia ejus manet in saeculum saeculi.

2.) Húsvéti időben az Adjútor kezdetű szentmisét mondjuk, úgy mint az ünnepen, 949. l.

Ugyanaznap: Szent Péter és Pál apostolokról.

1.) Húsvéti időn kívül a július 4-i szentmisét mondjuk, 1047. l., a július 6-i, 1052. l., Szentmise könyörgésével, csendes és áldozás utáni imádságával a graduale után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 138, 17.) Mily tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 138, 17.) Nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est princípatus eórum. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Qui séminant kezdetű (1267. l.) böjti éneket mondjuk.

2.) Húsvéti időben az április 25-i szentmisét mondjuk, a július 6-i szentmise könyörgésével, csendes- és áldozás utáni imádságával, (a július 4-i szentmise szentleckéjével és evangéliumával, 1047. l.)

Ugyanaznap: az összes szent Apostolokról.

1.) Húsvéti időn kívül az október 28-i szentmisét mondjuk, 1206 l., az apostolok nevei nélkül, az Ecce nos kezdetű evangéliummal, 1299. l.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Qui séminant kezdetű (1267. l.) böjti éneket mondjuk.

2.) Húsvéti időben az október 28-i szentmisét mondjuk, az alábbiak kivételével:

Bevonulásra. (Zs. 63, 3.) Megoltalmaztál engem, Istenem, a gonoszok zsinatjától, alleluja: a gonosztevők sokaságától, alleluja, alleluja. (U. a. 2.) Hallgasd meg, Isten, esdő

Introitus. (Ps. 63, 3.) Protexísti me, Deus, a convéntu malignántium, allelúja: a multitúdine operántium iniquitátem, allelúja, allelúja. (Ps. ibid., 2.) Exáudi, Deus, ora-

könyörgésemet, az ellenség félelmétől szabadítsd meg lelkemet. ℣. Dicsőség.

tiónem meam, cum déprecor: a timóre inimíci éripe ánimam meam. ℣. Glória.

A szentlecke után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 88, 6.) Magasztalják, Uram, csodáidat az egek, és hűségedet az egybegyűlt szentek. Alleluja. ℣. (Ján. 15, 16.) Én választottalak titeket a világból, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 88, 6.) Confitebúntur caeli mirabília tua, Dómine: étenim veritátem tuam in ecclésia sanctórum. Allelúja. ℣. (Joann. 15, 16.) Ego vos elégi de mundo, ut eátis, et fructum afferátis, et fructus vester máneat. Allelúja.

Szent evangélium: Ecce nos, 1299. l.

Felajánlásra. (Zs. 44, 17-18.) Az egész világ fejedelmeivé teszed őket; emlékezetessé teszik, Uram, nevedet mindenkor, nemzedékről, nemzedékre, alleluja, alleluja.

Áldozásra. (Zs. 18, 5.) Az egész földre elhat szózatuk; s a földkerekség határaira szavuk, alleluja, alleluja.

Offertorium. (Ps. 44, 17-18.) Constítues eos príncipes super omnem terram: mémores erunt nóminis tui, Dómine, in omni progénie et generatióne, allelúja, allelúja.

Communio. (Ps. 18, 5.) In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum, allelúja, allelúja.

(Ezeket a szentmiséket *egy* apostol ünnepén is mondhatjuk, ha arra külön miseszöveg nincsen; ebben az esetben a könyörgést, csendes- és áldozás utáni imádságot Szent András szentmiséjéből vesszük, 809. l., a megfelelő apostol nevével.)

Csütörtök: a Szentlélekről.

Bevonulásra. (Bölcs. 1, 7.) Az Úr lelke betölti a föld kerekségét; s ami egybefogja a mindenséget, az tud is minden szóról. (Zs. 67, 2.) Felkél az Isten, és elszélednek ellenségei, elfutnak előle, kik őt gyűlölik. ℣. Dicsőség az Atyának.

Introitus. (Sap. 1, 7.) Spíritus Dómini replévit orbem terrárum: et hoc, quod cóntinet ómnia, sciéntiam habet vocis. (Ps. 67, 2.) Exurgat Deus, et dissipéntur inimíci ejus: et fúgiant, qui odérunt eum, a fácie ejus. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Isten, ki híveid szívét a Szentlélek felvilágosítása által oktattad,add megnekünk,hogy ugyanazon Lélekben a jót megszeressük és vigasztalásában mindig örvendjünk. A mi Urunk . . . ugyanazon Szentlélekkel.

Orátio. Deus, qui corda fidélium Sancti Spíritus illustratióne docuísti: da nobis in eódem Spíritu recta sápere; et de ejus semper consolatióne gaudére. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Szentlecke: Cum audíssent, 666. l.

Átvonulásra. (Zs. 32, 12, 6.) Boldog az a nemzet, melynek Istene az Úr: az a nép, melyet az Úr tulajdonául kiválasztott. ℣. Az Úr igéje alkotta az egeket; szájának lehellete minden seregüket.

Graduale. (Ps. 32, 12 et 6.) Beáta gens, cujus est Dóminus Deus eórum: pópulus, quem elégit Dóminus in hereditátem sibi. ℣. Verbo Dómini caeli firmáti sunt: et Spíritu oris ejus omnis virtus eórum.

Alleluja, alleluja. (Térdethajtva.) ℣. Jöjj el Szentlélek, töltsd be híveid szívét és gyujtsd fel bennük szereteted tüzét. Alleluja.

Allelúja, allelúja. (Hic genuflectitur.) ℣. Veni, Sancte Spíritus, reple tuórum corda fidélium: et tui amóris in eis ignem accénde. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Bőjti ének. (Zs. 103, 30.) Áraszd reájuk Lelkedet és ismét életre kelnek: és megújítod a föld színét. ℣. Ó, mily jó és kegyes, Uram, a te Lelked bennünk! (Térdet hajtunk.) ℣. Jöjj el Szentlélek, töltsd be híveid szívét és gyujtsd fel bennük szereteted tüzét.

Tractus. (Psal. 103, 30.) Emítte Spíritum tuum, et creabúntur: et renovábis fáciem terrae. ℣. O quam bonus et suávis est, Dómine, Spíritus tuus in nobis! (Hic genuflectitur.) ℣. Veni, Sancte Spíritus, reple tuórum corda fidélium: et tui amóris in eis ignem accénde.

Húsvéti dőben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 103, 30.) Áraszd reájuk Lelkedet és ismét életre kelnek és megújítod a föld színét. Alleluja. (Térdet hajtunk.) ℣. Jöjj el Szentlélek, töltsd be híveid szívét és gyujtsd fel bennük szereteted tüzét. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 103, 30.) Emítte Spíritum tuum, et creabúntur: et renovábis fáciem terrae. Allelúja. (Hic genuflectitur.) ℣. Veni, Sancte Spíritus, reple tuórum corda fidélium: et tui amóris in eis ignem accénde. Allelúja.

Szent evangélium : Si quis. 660. l.

Felajánlásra. (Zs. 67, 29-30.) Erősítsd meg, Isten, amit köztünk készítettél: Jeruzsálemi templomodból királyok hozzanak neked ajándékot.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, szenteld meg ezeket a felajánlott ajándékokat: és szívünket a Szentléleknek felvilágosítása által tisztítsd meg. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Offertorium. (Ps. 67, 29-30.) Confírma hoc, Deus, quod operátus es in nobis: a templo tuo, quod est in Jerúsalem, tibi ófferent reges múnera.

Secreta. Múnera, quaesumus, Dómine, obláta sanctífica: et corda nostra Sancti Spíritus illustratióne emúnda. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus.

Prefáció a Szentlélekről, 564. l.

Áldozásra. (Ap. csel. 2, 2, 4.) Hirtelenül zaj támada az égből, ahol ültek, olyan, mint a heves szélvész zúgása. És mindnyájan betelének Szentlélekkel és hirdették Isten nagy tetteit.

Áldozás utáni imádság. A Szentléleknek ránk áradása tisztítsa meg, Urunk, szívünket és harmatja szívünk mélyéig hatolva, termékenyítse meg azt. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Communio. (Act. 2, 2 et 4.) Factus est repénte de caelo sonus, tamquam adveniéntis spíritus veheméntis, ubi erant sedéntes: et repléti sunt omnes Spíritu Sancto, loquéntes magnália Dei.

Postcommunio. Sancti Spíritus, Dómine, corda nostra mundet infúsio: et sui roris íntima aspersióne foecúndet. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Ugyanaznap: az Oltáriszentségről.

Szentmise Cibávit 695. l., az alábbiak kivételével.

(Húsvéti időn kívül az Introitusban, Offertóriumban és Communióban elhagyjuk az Allelujá t; a Lauda Sion elmarad.)

Hetvenedvasárnap után az Allelúja és ℣. helyett ezt mondjuk :

Böjti ének. (Mal. 1, 11 Napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között. ℣. És minden helyen áldozni fognak és tiszta áldozatot bemutatni az én nevemnek; mert nagy az én

Tractus. (Malach. 1, 11.) Ab ortu solis usque ad occásum, magnum est nomen meum in géntibus. ℣. Et in omni loco sacrificátur, et offértur nómini meo oblátio munda: quia magnum est

nevem a nemzetek között. ℣. (Péld. 9. 5.) Jertek, egyétek kenyeremet és igyatok a borból, melyet nektek elegyítettem.

nomen meum in géntibus. ℣. (Prov. 9, 5.) Veníte, comédite panem meum: et bíbite vinum, quod míscui vobis.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Luk. 24, 35.) Megismerték a tanítványok az Úr Jézust a kenyérszegésben. Alleluja. ℣. (Ján. 6, 56-57.) Az én testem bizonnyal étel, és az én vérem bizonnyal ital: aki eszi az én testemet és issza az én véremet, énbennem marad és én őbenne. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Luc. 24, 35.) Cognovérunt discípuli Dóminum Jesum in fractióne panis. Allelúja. ℣. (Joann. 6, 56-57.) Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus: qui mandúcat meam carnem, et bibit meum sánguinem, in me manet, et ego in eo. Allelúja.

Péntek: a szent Keresztről.

Szentmise Nos autem 1144. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Egyszülött Fiad drága vérével az éltetadó kereszt zászlaját megszentelni méltóztattál, engedd, kérünk, hogy akik örvendve tisztelik e szent Keresztet, oltalmadnak is mindenütt örvendhessenek. Ugyanazon.

Orátio. Deus, qui unigéniti Fílii tui pretióso sánguine, vivíficae Crucis vexíllum sanctificáre voluísti: concéde, quaesumus; eos, qui ejúsdem sanctae Crucis gaudent honóre, tua quoque ubíque protectióne gaudére. Per eúmdem.

Húsvéti időben ezt mondjuk:

Isten, ki azt akartad, hogy Fiad magára vegye érettünk a Kereszt bitófáját, hogy elűzd tőlünk az ellenség hatalmát: engedd nekünk, szolgáidnak, hogy a feltámadás kegyelmét elnyerjük. Ugyanazon.

Deus, qui pro nobis Fílium tuum Crucis patíbulum subíre voluísti, ut inimíci a nobis expélleres potestátem: concéde nobis, fámulis tuis; ut resurrectiónis grátiam consequámur. Per eúmdem Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből. (2, 8-11.)

Testvérek: Krisztus, engedelmes lett értünk a halálig és pedig a halálig a ke-

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Philippénses. (2, 8-11.)

Fratres: Christus factus est pro nobis obédiens usque ad mortem, mortem autem

resztfán. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van ; (térdet hajtunk) hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon : az égieké, a földieké és az alvilágiaké, s minden nyelv vallja az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.

crucis. Propter quod et Deus exaltávit illum, et donávit illi nomen, quod est super omne nomen ; (hic genuflectitur) ut in nómine Jesu omne genu flectátur, caeléstium, terréstrium, et infernórum, et omnis lingua confiteátur, quia Dóminus Jesus Christus in glória est Dei Patris.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk :

Bőjti ének. Imádunk téged, Krisztus és áldunk téged, mert Kereszted által megváltottad a világot. ℣. Keresztedet, Urunk, imádjuk, dicsőséges szenvedésedet tiszteljük : könyörülj rajtunk, ki értünk szenvedtél. ℣. Áldott vagy Kereszt, mely egyedül voltál méltó hordani az egek Királyát és Urát.

Tractus. Adorámus te, Christe, et benedícimus tibi : quia per Crucem tuam redemísti mundum. ℣. Tuam Crucem adorámus, Dómine, tuam gloriósam recólimus passiónem : miserére nostri, qui passus es pro nobis. ℣. O Crux benedícta, quae sola fuísti digna portáre Regem caelórum, et Dóminum.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 95, 10.) Hirdessétek a nemzetek közt, hogy az Úr uralkodik a keresztfáról. Alleluja. ℣. Drága fa, drága szögeket, drága terhet hordozó, egyedül te találtattál méltónak, hogy az egek Királyát és Urát hordozzad. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 95, 10.) Dícite in géntibus, quia Dóminus regnávit a ligno. Allelúja. ℣. Dulce lignum, dulces clavos, dúlcia ferens póndera : quae sola fuísti digna sustinére Regem caelórum, et Dóminum. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint.** (20, 17-19.)

Az időben : Magához vevé Jézus a tizenkét tanítványt külön és mondá nekik : Íme felmegyünk Jeruzsálembe és az Emberfiát a papi fejedelmek és írástudók

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (20, 17-19.)

In illo témpore : Assúmpsit Jesus duódecim discípulos secréto, et ait illis : Ecce ascéndimus Jerosólymam, et Fílius hóminis tradétur princípibus sacerdótum, et scri-

kezeibe fogják adni és halálra ítélik; és átadják őt a pogányoknak, hogy kicsúfolják, megostorozzák és megfeszítsék és harmadnapon föltámad.

Csendes imádság. Ez az áldozat, Urunk, kérünk, tisztítson meg minket bűneinktől, hiszen a Kereszt oltárán az egész világ bűnét is elvette. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus.

bis, et condemnábunt eum morte, et tradent eum géntibus ad illudéndum, et flagellándum, et crucifigéndum, et tértia die resúrget.

Secreta. Haec oblátio, Dómine, quaesumus, ab ómnibus nos purget offénsis: quae in ara Crucis étiam totíus mundi tulit offénsam. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a szent Keresztről, 562. l.

Ugyanaznap: Krisztus szenvedéséről.

Bevonulásra. (Filip 2, 8-9.)

Az Úr Jézus Krisztus megalázta magát a halálig, és pedig a halálig a keresztfán: ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van. (Zs. 88, 2.) Az Úr kegyelmeit örökké éneklem, nemzedékről nemzedékre. ℣ Dicsőség.

Könyörgés. Urunk, Jézus Krisztus, ki az Atya kebléről a mennyből a földre szállottál és bűneink bocsánatára drága véredet ontottad: alázattal kérünk, hogy az ítélet napján méltók legyünk jobbodon ezt hallani: Jöjjetek áldottak: Ki ugyanazon Atyaistennel és Szentlélekkel élsz és uralkodol, Isten, mindörökön örökké.

Introitus. (Phil. 2, 8-9.)

Humiliávit semetípsum Dóminus Jesus Christus usque ad mortem, mortem autem Crucis: propter quod et Deus exaltávit illum, et donávit illi nomen, quod est super omne nomen. (Ps. 88, 2.) Misericórdias Dómini in aetérnum cantábo: in generatiónem et generatiónem. ℣. Glória.

Orátio. Dómine Jesu Christe, qui de caelis ad terram de sinu Patris descendísti, et sánguinem tuum pretiósum in remissiónem peccatórum nostrórum fudísti: te humíliter deprecámur; ut in die judícii, ad déxteram tuam audíre mereámur: Veníte, benedícti: Qui cum eódem Deo Patre et Spíritu Sancto vivis et regnas Deus.

Szentlecke Zakariás próféától. (12, 10-11; 13, 6-7.)

Ezt mondja az Úr: Kiöntöm Dávid házára és Jeruzsálem lakóira a kegyelem és imádság lelkét; és ők rám néznek, kit átszegeztek; és siratni fogják őt, mint az egyszülöttet és bánkódni fognak rajta, mint bánkódni szoktak az elsőszülött halálán. Az napon nagy sírás leszen Jeruzsálemben. És ha kérdezni fogják: Micsoda sebek ezek itt kezeiden? azt fogja mondani: Ezekkel sebesíttettem meg azok házában, kik szeretnek vala engem. Föl, fegyver! támadj az én pásztorom ellen és a hozzám legközelebb való férfiú ellen, úgymond a seregek Ura. Verd meg a pásztort és elszélednek a juhok, mondá a mindenható Úr.

Átvonulásra. (Zs. 68, 21-22.) Gyalázatot és nyomorúságot szenved a szívem. Kerestem, ki szánakozzék rajtam, de nem akadt senki sem, ki vigasztaljon engem, de senkit sem leltem. ℣. Sőt enni nekem epét adtak, szomjúságomban ecettel itattak.

Alleluja, alleluja. ℣. Üdvözlégy Királyunk; egyedül te könyörültél meg tévelygésünkön: az Atyának engedelmeskedve, úgy vitetted magadat a keresztrefeszítésre, mint szelíd bárány a levágásra. Alleluja.

Léctio Zacharíae Prophétae. (12, 10-11; 13, 6-7.)

Haec dicit Dóminus: Effúndam super domum David, et super habitatóres Jerúsalem spíritum grátiae et precum: et aspícient ad me, quem confixérunt: et plangent eum planctu quasi super unigénitum, et dolébunt super eum, ut doléri solet in morte primogéniti. In die illa magnus erit planctus in Jerúsalem, et dicétur: Quid sunt plagae istae in médio mánuum tuárum? Et dicet: His plagátus sum in domo eórum, qui diligébant me. Frámea suscitáre super pastórem meum, et super virum cohaeréntem mihi, dicit Dóminus exercítuum: pércute pastórem, et dispergéntur oves: ait Dóminus omnípotens.

Graduale. (Ps. 68, 21-22.) Impropérium exspectávit cor meum, et misériam: et sustínui, qui simul mecum contristarétur, et non fuit: consolántem me quaesívi, et non invéni. ℣. Dedérunt in escam meam fel, et in siti mea potavérunt me acéto.

Allelúja, allelúja. ℣. Ave, Rex noster: tu solus nostros es miserátus erróres: Patri obédiens, ductus es ad crucifigéndum, ut agnus mansuétus ad occisiónem. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helvett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Iz. 53, 4-5.) Valóban a mi betegségeinket ő viselte és fájdalmainkat ő hordozta. ℣. És mi őt mintegy poklosnak tartottuk és az Istentől megvertnek és megalázottnak. ℣. Ő pedig megsebesíttetett a mi gonoszságainkért, megroncsoltatott bűneinkért. ℣. A mi békességünkért van rajta a fenyíték és az ő kékségével gyógyultunk meg.

Tractus. (Isai. 53, 4-5.) Vere languóres nostros ipse tulit, et dolóres nostros ipse portávit. ℣. Et nos putávimus eum quasi leprósum, et percússum a Deo, et humiliátum. ℣. Ipse autem vulnerátus est propter iniquitátes nostras, attrítus est propter scélera nostra. ℣. Disciplina pacis nostrae super eum: et livóre ejus sanáti sumus.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. Üdvözlégy Királyunk: egyedül te könyörültél meg tévelygésünkön: az Atyának engedelmeskedve, úgy vitetted magadat a keresztrefeszítésre, mint szelíd bárány a levágásra. Alleluja. ℣. Tied a dicsőség, hozsánna; tied a diadal és győzelem; tied a legfőbb dícséret és a tisztelet koronája. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. Ave, Rex noster: tu solus nostros es miserátus erróres: Patri obédiens, ductus es ad crucifigéndum, ut agnus mansuétus ad occisiónem. Allelúja. ℣. Tibi glória, hosánna: tibi triúmphus et victória: tibi summae laudis, et honóris coróna. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (19, 28-35.)

Az időben: Tudván Jézus, hogy minden el van végezve, hogy beteljesedjék az Írás, mondá: Szomjúhozom. Vala pedig ott egy edény tele ecettel. Azok tehát ecettel telt spongyát tűzvén izsópra, odanyujták az ő szájához. Amint pedig Jézus az ecetet elvette, mondá: Beteljesedett! És lehajtván fejét, kiadá lelkét. A zsidók pedig (mivel készületnap volt), hogy ne

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (19, 28-35.)

In illo témpore: Sciens Jesus quia ómnia consummáta sunt, ut consummarétur Scriptúra, dixit: Sítio. Vas ergo erat pósitum acéto plenum. Illi autem spóngiam plenam acéto, hyssópo circumponéntes, obtulérunt ori ejus. Cum ergo accepísset Jesus acétum dixit: Consummátum est. Et inclináto cápite trádidit spíritum. Judaei ergo (quóniam Parascéve erat) ut non remané-

maradjanak kereszten a testek szombaton (mert ama szombatnap nagy vala), kérék Pilátust, hogy törjék meg azok szárcsontjait és vegyék le őket. Menének hát a katonák, és az elsőnek ugyan megtörék szárait és a másiknak is, kit megfeszítettek övele. Mikor pedig Jézushoz értek, látván, hogy ő már meghalt, nem törék meg szárait, hanem egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottan vér és víz jöve ki. És aki ezt látta, bizonyságot tett róla; és igaz az ő tanusága.

Felajánlásra. Gonosz férfiak támadtak ellenem; irgalmatlanul megölésre kerestek; és kíméletlenül az arcomba köptek; lándzsájukkal megsebeztek engem és minden csontom megrendült.

Csendes imádság. A neked felajánlott áldozat, Urunk, egyszülött Fiad közbenjáró szenvedése által éltessen és oltalmazzon minket mindenkor: Ki veled él.

rent in cruce córpora sábbato (erat enim magnus dies ille sábbati), rogavérunt Pilátum, ut frangeréntur eórum crura, et tolleréntur. Venérunt ergo mílites: et primi quidem fregérunt crura, et altérius, qui crucifíxus est cum eo. Ad Jesum autem cum veníssent, ut vidérunt eum jam mórtuum, non fregérunt ejus crura, sed unus mílitum láncea latus ejus apéruit, et contínuo exívit sanguis et aqua. Et qui vidit, testimónium perhíbuit: et verum est testimónium ejus.

Offertorium. Insurrexérunt in me viri iniqui: absque misericórdia quaesiérunt me interfícere: et non pepercérunt in fáciem meam spúere: lánceis suis vulneravérunt me, et concússa sunt ómnia ossa mea.

Secreta. Oblátum tibi, Dómine, sacrifícium, intercedénte unigéniti Fílii tui passióne, vivíficet nos semper, et múniat: Qui tecum vivit.

Prefácio a szent Keresztről, 562. l.

Áldozásra. (Zs. 21, 17-18.) Átfúrták kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat.

Áldozás utáni imádság. Urunk, Jézus Krisztus, az élő Isten Fia, aki hat órakor a világ megváltásáért a kereszt bitófájára felmen-

Communio. (Ps. 21,17-18.) Foedérunt manus meas, et pedes meos: dinumeravérunt ómnia ossa mea.

Postcommunio. Dómine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui hora sexta, pro redemptióne mundi crucis patíbulum ascendísti, et sán-

tél és drága véredet ontottad bűneink bocsánatáért, alázatosan kérünk, engedd, hogy halálunk után örvendezve bevonulhassunk a paradicsom kapuján: Ki élsz.

guinem tuum pretiósum in remissiónem peccatórum nostrórum fudísti: te humíliter deprecámur; ut post óbitum nostrum paradísi jánuas nos gaudénter introíre concédas: Qui vivis.

Szombat: A Szent Szűzről.

(Az időszaknak megfelelően, az 1328—1331. lapokon közölt szentmisék valamelyikét mondjuk.)

MÁS FOGADALMI SZENT MISÉK.

Pápaválasztáskor.

Vagy a Szentlélekről szóló szentmisét mondjuk, 1338. l., vagy az itt következőt:

Bevonulásra. (Kir. I. 2, 35.)

Hűséges papot támasztok magamnak, ki szívem és lelkem szerint fog cselekedni: s annak maradandó házat építek s az Felkentem előtt fog járni minden időben. (Zs. 131, 1.) Emlékezzél meg, Uram, Dávidról; és minden gyötrődéséről. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Alázatosan könyörögve, kérünk, Urunk: hogy mérhetetlen irgalmad adja meg a római szent Egyháznak azt a főpapot, aki egyrészt iránt unk való buzgalmában neked mindig tessék, másrészt néped előtt az üdvös kormányzásért neved dicsőségére mindig tisztelt legyen. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (4, 16; 5, 1-7.)

Testvérek: Járuljunk bizalommal a kegyelem trónja elé, hogy irgalmasságot nyerjünk, és kegyelmet találjunk alkalmas időben való segítségre. Mert minden főpap, emberek

Introitus. (I. Reg. 2, 35.)

Suscitábo mihi sacerdótem fidélem, qui juxta cor meum, et ániniam meam fáciet: et aedificábo ei domum fidélem, et ambulábit coram Christo meo cunctis diébus. (Ps. 131, 1.) Meménto, Dómine, David: et omnis mansuetúdinis ejus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Súpplici, Dómine, humilitáte depóscimus: ut sacrosánctae Románae Eccléslae concédat Pontíficem illum tua imménsa pietas; qui et pio in nos stúdio semper tibi plácitus, et tuo pópulo pro salúbri regímine sit assídue ad glóriam tui nóminis reveréndus. Per Dóminum nostrum.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (4, 16; 5, 1-7.)

Fratres: Adeámus cum fidúcia ad thronum grátiae, ut misericórdiam consequámur, et grátiam inveniámus in auxílio opportúno. Omnis namque póntifex ex hóminibus assúmptus,

közül választatván; emberekért rendeltetik az Isten előtt való ügyeikre, hogy ajándékokat és áldozatokat mutasson be a bűnökért; ki részvéttel tud lenni a tudatlanok és tévelygők iránt; mert ő maga is körül van véve gyöngeséggel, és ezért, valamint a népért, úgy önmagáért is áldozatot kell bemutatnia a bűnökért. És nem is veszi senki magának ezt a tisztességet, hanem akit Isten hív, mint Áront. Így Krisztus sem önmagát dicsőítette meg, hogy főpappá legyen, hanem az, aki mondotta neki: Fiam vagy te, én ma nemzettelek téged. Amint más helyen is mondja: Te pap vagy mindörökké Melkizedek rendje szerint. Ki testének napjaiban imáit és könyörgéseit nagy kiáltással és könnyhullatással bemutatván Annak, aki őt megszabadíthatta a haláltól, meghallgattatott az ő hódolatáért.

Átvonulásra. (Móz. III. 21, 10.) A főpapnak, azaz testvérei között a legfőbb papnak, kinek fejére öntötték a kenet olaját s kinek kezét felszentelték a papságra s kit felöltöztettek a szent ruhákba: mindenben hasonlónak kellett lennie testvéreihez. ℣. (Zsid. 2, 17.) Hogy irgalmas legyen és hűséges főpap az Isten előtt; hogy kiengesztelje a nép bűneit.

Alleluja, alleluja. ℣. (Móz. III. 21, 8.) Szent legyen a pap, mert szent vagyok én is, az Úr, és szentséget kívánok tőletek. Alleluja.

pro hóminibus constitúitur in iis, quae sunt ad Deum, ut ófferat dona, et sacrifícia pro peccátis: qui condolére possit iis, qui ignórant, et errant, quóniam et ipse circumdatus est infirmitáte: et propterea debet, quemádmodum pro pópulo, ita étiam et pro semetípso offérre pro peccátis. Nec quisquam sumit sibi honórem, sed qui vocátur a Deo, tamquam Aaaron. Sic et Christus non semetípsum clarificávit, ut póntifex fíeret, sed qui locútus est ad eum: Fílius meus es tu, ego hódie génui te. Quemádmodum et in álio loco dicit: Tu es sacérdos in aetérnum, secúndum órdinem Melchisedech. Qui in diébus carnis suae preces, supplicationésque ad eum, qui possit illum salvum fácere a morte, cum clamóre válido et lácrimis ófferens, exaudítus est pro sua reveréntia.

Graduale. (Levit. 21, 10.) Póntifex sacérdos magnus inter fratres suos, super cujus caput fusum est unctiónis óleum, et cujus manus in sacerdótio consecrátae sunt, vestitúsque est sanctis véstibus: débuit per ómnia frátribus similári. ℣. (Hebr. 2, 17.) Ut misericors fíeret, et fidélis póntifex ad Deum, ut repropitiáret delícta pópuli.

Allelúja. allelúja. ℣. (Levit. 21, 8.) Sacérdos sit sanctus, sicut et ego sanctus sum, Dóminus qui sanctífico vos. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Allelúja és a ℣. helyett ezt mondjuk

Böjti ének. (Zs. 131, 8-10.) Indulj el, Uram, nyugalmad helyére, te és a te szent ládád. ℣. Papjaid öltözzenek igazságba és szentjeid ujjongjanak. ℣. Dá-

Tractus. (Ps. 131, 8-10.) Surge Dómine, in réquiem tuam: tu et arca sanctificatiónis tuae. ℣. Sacerdótes tui induántur justitiam, et sancti tui exsúltent. ℣.

vidért, a te szolgádért, ne vesd meg Fölkentednek színét.

Propter David servum tuum, non avértas fáciem Christi tui.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Móz. III. 21, 8.) Szent legyen a pap, mert szent vagyok én is, az Úr, és szentséget kívánok tőletek. Alleluja. ℣. (Ján. 10, 14.) Én vagyok a jó pásztor, és ismerem enyéimet és ismernek engem enyéim. Alleluja.

Allelúja. allelúja. ℣. (Levit. 21, 8.) Sacérdos sit sanctus, sicut et ego sanctus sum, Dóminus qui sanctífico vos. Allelúja. ℣. (Joann. 10, 14.) Ego sum pastor bonus: et cognósco oves meas, et cognóscunt me meae. Allelúja.

Szent evangélium: Si dilígitis me, 654. l.

Felajánlásra. (Ezdr. III. 5, 40.) Ne részesüljünk az áldozatokban, míg főpap nem támad, ki az igazságot megmutatja.

Csendes imádság. Kegyelmed bősége adja meg nekünk, Urunk, hogy a szent ajándékokért, melyeket neked tisztelettel elhoztunk, örvendhessünk annak, hogy olyan pápa áll az Anyaszentegyház élén, ki főlséged előtt kedves. A mi Urunk.

Áldozásra. (Móz. II. 29, 29-30.) Szent öltözetet viseljen a főpap, aki tisztébe lép s bemegy a bizonyság sátrába, hogy szolgáljon a szentélyben.

Áldozás utáni imádság. Örvendeztessen meg, Urunk, minket, kiket drága tested és véred szentsége táplált, csodálatos kegyességed olyan főpappal: aki népedet erényeivel oktassa és a hívők szívét a lelki bölcseség jóillatával elárassza: Ki élsz és uralkodol.

Offertorium. (III. Esdrae 5, 40.) Non participéntur sancta, donec exsúrget póntifex in ostensiónem, et veritátem.

Secreta. Tuae nobis, Dómine, abundántia pietátis indúlgeat: ut per sacra múnera, quae tibi reverénter offérimus, gratum majestáti tuae Pontíficem sanctae matris Ecclésiae reglmini praeésse gaudeámus. Per Dóminum nostrum.

Communio. (Exodi 29, 29-30.) Veste sancta utétur póntifex, qui fúerit constitútus, et ingredíetur tabernáculum testimónii, ut ministret in sanctuário.

Postcommunio. Pretiósi córporis et sánguinis tui nos, Dómine, sacraménto refóctos, mirífica tuae majestátis grátia de illíus summi Pontíficis concessióne laetíficet: qui et plebem tuam virtútibus instruat, et fidélium mentes spirituálium arómatum odóre perfúndat: Qui vivis et regnas.

A pápa megválasztásának és megkoronázásának napján és évfordulóján.

(A szentmise ugyanaz, mint január 18-án, [839. l.] a pápáért való könyörgéssel, csendes és áldozás utáni imádsággal, 131—132. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 106, 8.) Áldják az Urat irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodáiért. Alleluja. ℣. (Máté 16, 18.) Te Péter vagy és erre a kősziklára fogom építeni Egyházamat. Alleluja.

Alleluja, allelúja. ℣. (Ps. 106, 8.) Confiteántur Dómino misericórdiae ejus, et mirabília ejus fíliis hóminum. Allelúja. ℣. (Math. 16. 18.) Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam. Allelúja.

Püspökszenteléskor.

A megfelelő nap szentmiséjét mondják, de a könyörgéshez hozzáteszik:

Légy kegyes, mindenható Isten, könyörgéseink iránt, hogy amit alázatos szolgálatunkkal végzünk, erőd hatalmából teljessé legyen. A mi Urunk.

Adésto supplicatiónibus nostris, omnípotens Deus: ut, quod humilitátis nostrae geréndum est ministério, tuae virtútis impleátur effectu. Per Dóminum.

A csendes imádsághoz hozzáteszik:

Fogadd el, Urunk, az adományokat, melyeket e szolgádért (értem szolgádért) neked felajánlunk, hogy kegyesen megőrízd benne (bennem) ajándékaidat. A mi Urunk.

Súscipe, Dómine, múnera, quae tibi offérimus pro (me hoc fámulo tuo: ut propítius in eo (in me) tua dona custódias. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

A Kánonban ezt mondják:

Szolgáidnak tehát s egyszersmind egész családodnak ezt az áldozatát, melyet felajánlunk neked ezért a szolgádért (értem szolgádért) is, kit a püspöki méltóságra felemelni méltóztattál, kérünk, Urunk, fogadd megengesztelődötten és őrizd meg benne (bennem) kegyesen ajándékaidat, hogy amit isteni adománnyal elnyert (elnyertem), isteni segítséggel végezze (végezzem), és napjainkat stb. (mint a 574. l.).

Hanc ígitur oblatiónem servitútis nostrae, sed et cunctae famíliae tuae, quam tibi offérimus étiam pro hoc fámulo tuo (pro me), quem ad Episcopátus órdinem promovére dignátus es, quaesumus, Dómine, ut placátus accípias, et propítius in eo (in me) tua dona custódias: ut, quod divíno múnere consecútus est (sum), (in me) divínis effectibus exsequátur (exsequar): diésque nostros etc.

Az áldozás utáni imádsághoz hozzáteszik:

Tedd, kérünk, Urunk, bennünk teljessé irgalmasságod gyógyító erejét és tökéletesíts és erősíts meg minket kegyesen úgy, hogy neked mindenben tetszésedre lehessünk. A mi Urunk.

Plenum, quaesumus, Dómine, in nobis remédium tuae miseratiónis operáre: ac tales nos esse pérfice propítius, et sic fovéri; ut tibi in ómnibus placére valeámus. Per Dóminum.

A püspök felszentelésének évfordulóján.

Szentmise: Sacerdótes tui, 1285. l., az alábbiak kivételével: (Könyörgés, csendes és áldozás utáni imádság ugyanaz, mint a pápáért, 131—132. l.)

Szentlecke Szent Pál apostolnak a zsidókhoz írt leveléből. (5, 1-4.)

Testvérek: Minden főpap emberek közül választatván,emberekért rendeltetik az Isten előtt való ügyeikre, hogy ajándékokat és áldozatokat mutasson be a bűnökért; ki részvéttel tud lenni a tudatlanok és tévelygők iránt, mert ő maga is körül van véve gyöngeséggel és ezért, valamint a népért, úgy önmagáért is áldozatot kell bemutatnia a bűnökért. És nem is veszi senki magának ezt a tisztességet, hanem akit Isten hív, mint Áront.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Hebraeos. (5, 1-4.)

Fratres: Omnis póntifex ex homínibus assúmptus, pro homínibus constitúitur in iis, quae sunt ad Deum, ut ófferat dona, et sacrifícia pro peccátis: qui condolére possit iis, qui ignórant, et errant: quóniam et ipse circúmdatus est infirmitáte: et proptérea debet, quemádmodum pro pópulo, ita étiam et pro semetípso offérre pro peccátis. Nec quisquam sumit sibi honórem, sed qui vocátur a Deo, tamquam Aaron.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Beatus vir kezdetű tractust mondjuk, 1282. l.)

✠ A szent evangélium szakasza Szent Márk szerint. (13, 33-37.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Vigyázzatok, ébren legyetek és imádkozzatok; mert nem tudjátok, mikor jön el azon idő. Miként az ember, ki idegenbe menvén, elhagyta házát és hatalmat adott szolgáinak, mindenkinek a maga dolgában, és az ajtónállónak megparancsolta, hogy ébren legyen. Résen legyetek tehát (mert nem tudjátok, mikor jön meg a ház ura, este-e vagy éjfélkor, vagy kakasszóra, vagy reggel), hogy mikor hirtelen eljövend, alva ne találjon benneteket. Amit pedig nektek mondok, mindenkinek mondom: Ébren legyetek! Credo.

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum. (13, 33-37.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Vidéte, vigiláte, et oráte: nescítis enim quando tempus sit. Sicut homo, qui péregre proféctus réliquit domum suam, et dedit servis suis potestátem cujúsque óperis, et janitóri praecépit, ut vígilet. Vigiláte ergo (nescítis enim, quando dóminus domus véniat: sero, an média nocte, an galli cantu, an mane) ne, cum vénerit repénte, invéniat vos dormiéntes. Quod autem vobis dico, ómnibus dico: Vigiláte. Credo.

A szent rendek feladásakor.

A megfelelő nap szentmiséjét mondják, de a könyörgéshez hozzáteszik:

Hallgasd meg, kérünk, Urunk, alázatos kérésünket és őrizd meg örök oltalmaddal azokat, akik teljes szívvel szolgálnak neked, hogy minden háborúságtól mentesen, szabadon végezhessük szolgálatodat. A mi Urunk.

Exáudi, quaesumus Dómine, súpplicum preces, et devóto tibi péctore famulántes, perpétua defensióne custódi: ut nullis perturbatiónibus impediti, líberam servitútem tuis semper exhibeámus offíciis. Per Dóminum.

A csendes imádsághoz hozzáteszik:

Tedd meg, kérünk, Urunk, miszteriumaiddal, hogy ezeket az adományokat méltó lélekkel mutassuk be neked. A mi Urunk.

Tuis, quaesumus, Dómine, operáre mystériis: ut haec tibi múnera dignis méntibus offerámus. Per Dóminum.

Az áldozás utáni imádsághoz hozzáteszik:

Kiket, Urunk, szentségeiddel felüdítettél, tartsd fenn kegyesen állandó segítségeddel, hogy megváltásod gyümölcsét misztériumaid és életünk által elnyerjük: Ki élsz.

Quos tuis, Dómine, réficis sacraméntis, contínuis attólle benígnus auxíliis: ut tuae redemptiónis efféctum, et mystériis capiámus, et móribus: Qui vivis.

Nászmise.

A legfontosabb fogadalmi misék egyike. Élők számára egyetlen más misét sem lát el annyi kiváltsággal az Egyház, mint éppen ezt az egyet. Oly nagynak tartja, hogy ha még nem kapták meg a házasfelek, később is megengedi, hogy elmondják értük.

A jegyesek a szentmise előtt már kijelentették Isten papja előtt az igen-t és ezzel kiszolgáltatták egymásnak a házasság szentségét. Szent szövetségükben misztériumban megjelenül Krisztus és az Egyház közti titokzatos kapcsolat. Ezért kell ezt a házasságkötésüket annak az áldozatnak megemlékezésével megpecsételni, melyben Krisztus az isteni Vőlegény életét feláldozva, megszerezte magának szent menyasszonyát. És ezzel a misével kell egyszersmind Istennek is hálát adni az ő kegyelmeiért és neki kell szentelniök egész házaséletüket.

A misében külön áldás van a jegyesekre. Ezt, ha az Egyháztól kívánt feltételek megvannak, mindig el lehet mondani. Olyankor is tehát, mikor a mise szövege nem a nászmise szövege. Vasárnapon, I. és II. oszt. ünnepeken, Pünkösd vigiliáján, Vízkereszt, Húsvét, Pünkösd és Úrnap oktávájában, Hamvazószerdán és Nagyhéten ugyanis mindig a napi mise szövegét kell venni. A nászmise imádságait azonban második helyen vesszük, mint a megemlékezéseket és az utolsó evangélium is a nászmise evangéliuma.

Bevonulásra. (Tób. 7, 15; 8, 19.)

Izrael Istene kössön összе titeket: és ő maga legyen veletek, aki megkönyörült a két egyetlen szülött-

Introitus. (Tob. 7, 15; 8, 19.)

Deus Israel conjúngat vos: et ipse sit vobíscum, qui misértus est duóbus únicis: et nunc, Dómine, fac eos

tőn; és most add, Uram, hogy ők még tökéletesebben áldjanak téged. (Zs. 127, 1.) Mind boldog az, aki féli az Urat, s az Ő utain jár. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgass meg minket, mindenható és irgalmas Isten, hogy amit szolgálatunk végez, áldásoddal még inkább teljesedjék. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (5, 22-33.)

Testvérek: Az asszonyok engedelmeskedjenek férjüknek, akárcsak az Úrnak, mert a férfi épúgy feje az asszonynak, mint Krisztus az Egyháznak. Ő megváltója ugyan a testének, de amint az Egyház Krisztusnak alá van rendelve, úgy az asszonyok is mindenben férjük alá. Ti férjek szeressétek feleségteket, amiként Krisztus is szerette az egyházat és önmagát adta érette a végett, hogy megszentelje és megtisztítsa a víz fürdőjében az élet igéjével s dicsővé tegye magának az egyházat, hogy sem folt, sem ránc, sem más efféle ne legyen rajta, hanem legyen szent és szeplőtelen. Szintúgy a férfiak is úgy szeressék feleségüket, mint önnön testüket. Aki szereti a feleségét, önmagát szereti. Hiszen soha senki sem gyűlölt a testét; sőt ellenkezőleg, táplálja és ápolja, akárcsak Krisztus az egyházat, mert mi az ő testének tagjai vagyunk, húsából és csontjaiból valók. Ezért az ember elhagyja atyját és anyját s ragaszkodik a feleségéhez, és ketten lesznek egy test. Nagy titok ez; mondom én, Krisztusra és az egyházra értem. Tehát mindegyitek szeresse a feleségét, mint önmagát; az asszony meg félje az urát.

plénius benedícere te. (Ps. 127. 1.) Beáti omnes qui timent Dóminum: qui ámbulant in viis ejus. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Exáudi nos, omnípotens et miséricors Deus: ut, quod nostro ministrátur offício, tua benedictióne pótius impleátur. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (5, 22-33.)

Fratres: Mulíeres viris suis súbditae sint, sicut Dómino: quóniam vir caput est mulíeris: sicut Christus caput est Ecclésiae: ipse, salvátor córporis ejus. Sed sicut Ecclésia subjécta est Christo, ita et mulíeres viris suis in ómnibus. Viri, dilígite uxóres vestras, sicut et Christus diléxit Ecclésiam, et seípsum trádidit pro ea, ut illam sanctificáret, mundans lavácro aquae in verbo vitae, ut exhibéret ipse sibi gloriósam Ecclésiam, non habéntem máculam, aut rugam, aut áliquid hujúsmodi, sed ut sit sancta et immaculáta. Ita et viri debent dilígere uxóres suas, ut córpora sua. Qui suam uxórem díligit, seípsum díligit. Nemo enim umquam carnem suam ódio hábuit: sed nutrit, et fovet eam, sicut et Christus Ecclésiam: quia membra sumus córporis ejus, de carne ejus, et de óssibus ejus. Propter hoc relínquet homo patrem et matrem suam, et adhaerébit uxóri suae: et erunt duo in carne una. Sacraméntum hoc magnum est, ego autem dico in Christo, et in Ecclésia. Verúmtamen et vos sínguli, unusquísque uxórem suam, sicut seípsum díligat: uxor autem timeat virum suum.

Átvonulásra. (Zs. 127, 3.) Feleséged olyan lesz, mint a bőven termő szőllőtő házad oldalán. ℣. Fiaid, mint az olajfacsemeték veszik majd körül asztalodat.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 19, 3.) Küldjön neked szentélyéből segítséget az Úr, és Sionból nyujtson védelmet. Alleluja.

Graduale. (Ps. 127, 3.) Uxor tua sicut vitis abúndans in latéribus domus tuae. ℣. Fílii tui sicut novéllae olivárum in circúitu mensae tuae.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 19, 3.) Mittat vobis Dóminus auxílium de sancto: et de Sion tueátur vos. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 127, 4-6.) Íme, ilyen áldás ér minden embert, aki féli az Urat. ℣. Megáld téged akkor az Úr a Sionról, és boldognak látod Jeruzsálemet élted minden napján. ℣. És meglátod unokáidat. Békessége legyen Izraelnek.

Tractus. (Ps. 127, 4-6.) Ecce sic benedicétur omnis homo, qui timet Dóminum. ℣. Benedícat tibi Dóminus ex Sion: et vídeas bona Jerúsalem ómnibus diébus vitae tuae. ℣. Et vídeas fílios fíliórum tuórum: pax super Israel.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 19, 3.) Küldjön neked szentélyéből segítséget az Úr, és Sionból nyujtson védelmet. Alleluja. ℣. (Zs. 133, 3.) Áldjon meg titeket Sionról az Úr, ki az eget és a földet alkotta. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 19, 3.) Mittat vobis Dóminus auxílium de sancto: et de Sion tueátur vos. Allelúja. ℣. (Ps. 133, 3.) Benedícat vobis Dóminus ex Sion: qui fecit caelum et terram. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint (19, 3-6.)

Az időben: Jézushoz járulának a farizeusok, kisértvén őt és mondván: Szabad-e az embernek feleségét elbocsátani akármi okból? Ő meg felelvén, mondá nekik: Nem olvastátok-e, hogy aki az embert kezdetben teremtette, férfivá és asszonnyá alkotta őket? és mondá: Annakokáért az ember elhagyja atyját és anyját, és feleségéhez ragaszkodik és a kettő egy testté leszen. Ennélfogva már nem ketten vannak, hanem egy test. Amit tehát Isten egybekötött, ember el ne válassza.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (19, 3-6.)

In illo témpore: Accessérunt ad Jesum pharisaei tentántes eum, et dicéntes: Si licet hómini dimíttere uxórem suam quacúmque ex causa? Qui respóndens, ait eis: Non legístis, quia qui fecit hóminem ab inítio, másculum et féminam fecit eos? et dixit: Propter hoc dimíttet homo patrem, et matrem, et adhaerébit uxóri suae, et erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjúnxit, homo non séparet.

Felajánlásra. (Zs. 30, 15-16.) Benned bízom, Uram, és mon-

Offertorium. (Ps. 30, 15-16.) In te sperávi, Dómine: dixi: Tu

dám: Te vagy az én Istenem, sorsom a te kezedben van.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, a házasság szent törvényéért neked hozott adományt; és annak, aminek te vagy a szerzője, te légy az oltalmazója is. A mi Urunk.

es Deus meus: in mánibus tuis témpora mea.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, pro sacra connúbii lege munus oblátum: et, cujus largítor es óperis, esto dispósitor. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

(A Pater noster után a pap kifordul az oltártól és elvégzi a menyasszony megáldását. De ha a menyasszony özvegyasszony és így az első esküvője alkalmával már megáldották, akkor elmarad.)

Könyörgés. Légy kegyes könyörgéseinkre, Urunk, és ügyelj jóságosan intézményedre, amelyet az emberi nem fenntartására rendeltél; hogy amit rendelésed szerint kötnek, segítségeddel meg is tartsák. A mi Urunk.

Könyörögjünk: Isten, ki erőd hatalmával a semmiből mindent megteremtettél és miután a mindenség alapjait megvetetted, az Isten képmására alkotott embernek az asszonyt adtad elválaszthatatlan segítőül, hogy az asszony testét a férfiéből véve tanítsd, hogy amit te egyből méltóztattál alkotni, azt sohasem szabad elválasztani; Isten, ki a hitvesi életközösséget e nagy misztériummal megszentelted, hogy a házassági szövetség által Krisztus és az Egyház szent és titokzatos kapcsolatát előre jelezzed; Isten, ki által az asszony a férfiúval egyesül s ez a kezdettől fogva rendelt közösség abban a kivételes áldásban részesül, melyet sem az eredeti bűn büntetése, sem a vízözön ítélete meg nem szüntetett: tekints kegyesen e szolgálódra, ki házastársi közösségre akarván lépni, oltalmad segítségéért könyörög; legyen rajta a szeretet és békesség igája, hűséggel és tisztasággal menjen férjhez Krisztusban, s maradjon

Orátio. Propitiáre, Dómine, supplicatiónibus nostris, et institútis tuis, quibus propagatiónem humáni géneris ordinásti, benígnus assíste: ut, quod te auctóre júngitur, te auxiliánte servétur. Per Dóminum.

Orémus: Deus, qui potestáte virtútis tuae de níhilo cuncta fecísti: qui dispósitis universitátis exórdiis, hómini ad imáginem Dei facto, ideo inseparábile mulíeris adjutórium condidísti, ut femíneo córpori de viríli dares carne princípium, docens quod ex uno placuísset institúi, numquam licére disjúngi: Deus, qui tam excellénti mystério conjugálem cópulam consecrásti, ut Christi et Ecclésiae sacraméntum praesignáres in foedere nuptiárum: Deus, per quem múlier júngitur viro, et societas principáliter ordináta, ea benedictióne donátur, quae sola nec per originális peccáti poenam, nec per dilúvii est abláta sententiam: réspice propítius super hanc fámulam tuam, quae maritáli jungénda consórtio, tua se éxpetit protectióne muníri: sit in ea jugum dilectiónis, et pacis: fidélis et casta nubat in Christo, imitatrixque sanctárum permáneat feminárum: sit amábilis viro suo, ut Rachel: sápiens,

a szent asszonyok utánzója: legyen kedves a férje előtt, mint Ráchel; bölcs, mint Rebekka; hosszúéletű és hű, mint Sára; tetteiből a bűn szerzője semmit se mondhasson a magáénak, ragaszkodjék mindenkor a hithez és a parancsolatokhoz, egy férfiúhoz lévén kötve, kerülje a tiltott érintkezéseket, gyengesége ellen önfegyelmezéssel erősítse magát, legyen szerénységével komoly, szemérmességével tisztes, a mennyei tudományokban járatos, ivadékban bővelkedő, becsületes és ártatlan s jusson el a boldogok nyugalmába s a mennyek országába, s lássák mindketten gyermekeik gyermekeit harmad- és negyedízig s érjenek boldog öregséget.

ut Rebécca: longaeva et fidélis, ut Sara: nihil in ea ex áctibus suis ille auctor praevaricatiónis usúrpet: nexa fídei, mandatís que permáneat: uni thoro juncta contáctus illícitos fúgiat: múniat infirmitátem suam róbore disciplínae: sit verecúndia gravis, pudóre venerábilis, doctrínis caeléstibus erudíta: sit foecúnda in sóbole, sit probáta et ínnocens: et ad beatórum réquiem, atque ad caeléstia regna pervéniat: et vídeant ambo fílios filiórum suórum, usque in tértiam et quartam generatiónem, et ad optátam pervéniant senectútem. Per eúmdem Dóminum.

Ugyanazon.

Áldozásra. (Zs. 127, 4, 6.) Íme, ilyen áldás ér minden embert, aki féli az Urat; és meglátod unokáidat. Békessége legyen Izraelnek!

Communio. (Ps. 127, 4 et 6.) Ecce sic benedicétur omnis homo, qui timet Dóminum: et vídeas fílios filiórum tuórum: pax super Israel.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, mindenható Isten, kíséród kegyes jóságoddal gondviselésednek ezt az intézményét, hogy akiket törvényes szövetséggel egybekötöttél, tartós békében megőrizd. A mi Urunk.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus: institúta providéntiae tuae pio favóre comitáre; ut, quos legítima societáte connéctis, longaeva pace custódias. Per Dóminum.

A nép megáldása előtt a jegyesek felé fordulva ezt mondja a pap:

Ábrahám Istene, Izsák Istene, és Jákob Istene legyen veletek és töltse be áldását rajtatok, hogy lássátok gyermekeitek gyermekeit harmad- és negyedízig; azután pedig elnyerjétek a végnélküli örök életet, a mi Urunk Jézus Krisztus segítségével, aki az Atyával és Szentlélekkel él és uralkodik, Isten mindörökön örökké.

℟. Amen.

Deus Abraham, Deus Isaac et Deus Jacob sit vobíscum: et ipse adímpleat benedictiónem suam in vobis: ut videátis fílios filiórum vestrórum usque ad tértiam et quartam generatiónem, et póstea vitam aetérnam habeátis sine fine: adjuvánte Dómino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spíritu Sancto vivit et regnat Deus, per ómnia saecula saeculórum. ℟. Amen.

A hit terjedéséért.

Bevonulásra. (Zs. 66, 2-3.)

Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket; ragyogtassa arcát felettünk, és irgalmazzon nekünk: hogy ismerjük e földön utadat, minden nemzet lássa szabadításodat. (U. o. 4.) Áldjanak, Isten, téged a népek, áldjanak téged a népek valamennyien. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki azt akarod, hogy minden ember üdvözüljön és az igazság ismeretére eljusson, küldj, kérünk, munkásokat aratásodba és add, hogy teljes bizalommal hirdessék igédet, hogy szavad haladjon és ragyogjon és minden nemzet megismerjen téged, egyedül igaz Istent és akit küldöttél, Jézus Krisztust, egyszülött Fiadat, a mi Urunkat: Ki veled.

Szentlecke a Bölcseség könyvéből. (Sirák 36, 1-10, 17-19)

Könyörülj rajtunk, mindenség Istene, tekints reánk és mutasd meg nekünk irgalmad világosságát! Bocsásd félelmedet a népekre, kik nem keresnek téged; hadd tudják meg, hogy nincsen Isten kivüled és hireszteljék csodás tetteidet! Emeld fel kezedet az idegen népek ellen, hogy lássák hatalmadat! Amint rajtunk szentnek bizonyultál az ő szemük láttára, úgy mutasd magad dicsőnek irányukban szemünk előtt; hadd ismerjék meg, amint mi már tudjuk, hogy nincs Isten kivüled, Uram! Újitsd meg a jeleket és ismételd a csodákat; Dicsőitsd meg kezedet, jobb karodat! Szitsad haragodat és öntsd ki bosszúságodat, törd meg az ellenséget és verd

Introitus. (Ps. 66, 2-3.)

Deus misereátur nostri, et benedícat nobis: illúminet vultum suum super nos, et misereátur nostri: ut cognoscámus in terra viam tuam, in ómnibus géntibus salutáre tuum. (Ps. ibid., 4.) Confiteántur tibi pópuli, Deus: confiteántur tibi pópuli omnes. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui omnes hóminis vis salvos fieri, et ad agnitiónem veritátis venire: mitte, quaesumus, operários in messem tuam, et da eis cum omni fidúcia loqui verbum tuum; ut sermo tuus currat et clarificétur, et omnes gentes cognóscant te solum Deum verum, et quem misisti Jesum Christum Filium tuum Dóminum nostrum: Qui tecum vivit.

Léctio libri Sapiéntiae. (Eccli. 36, 1-10 et 17-19.)

Miserére nostri, Deus ómnium, et réspice nos, et osténde nobis lucem miseratiónum tuárum: et immitte timórem tuum super gentes, quae non exquisiérunt te, ut cognóscant quia non est Deus nisi tu, et enárrent magnália tua. Alleva manum tuam super gentes aliénas, ut vídeant poténtiam tuam. Sicut enim in conspéctu eórum sanctificátus es in nobis, sic in conspéctu nostro magnificáberis in eis, ut cognóscant te, sicut et nos cognóvimus, quóniam non est Deus praeter te, Dómine. Innova signa, et immúta mirabília. Glorifica manum, et bráchium dextrum. Excita furórem, et effúnde iram. Tolle adversárium

meg az ellenfélt! Siettesd az időt és emlékezzél meg a végről, hogy megemlegessék csodás tetteidet! Tégy bizonyságot azok mellett, kik teremtményeid között az elsők, és teljesítsd a jövendöléseket, amelyeket a régi próféták mondottak nevedben. Jutalmazd meg azokat, kik benned bizakodnak, hogy prófétáid igazmondóknak bizonyuljanak, és hallgasd meg szolgáid könyörgését Áronnak népedre adott áldása szerint és vezess minket az igazság útján! Hadd tudja meg a föld minden lakója, hogy te vagy az Isten, az örökkévalóság szemlélője.

et affligе inimicum. Festina tempus, et meménto finis, ut enárrent mirabília tua. De testimónium his, qui ab inítio creatúrae tuae sunt, et súscita praedicatiónes, quas locúti sunt in nómine tuo prophétae prióres. Da mercédem sustinéntibus te, ut prophétae tui fidéles inveniántur: et exáudi oratiónes servórum tuórum, secúndum benedictiónem Aaaron de pópulo tuo, et dírige nos in viam justítiae, et sciant omnes, qui hábitant terram, quia tu es Deus conspéctor saeculórum.

Átvonulásra. (Zs. 66, 6-8.) Áldjanak, Isten, téged a népek, áldjanak téged a népek valamennyien. A föld megadja gyümölcsét. ℣. Megáldott minket az Isten, a mi Istenünk. Áldjon is meg minket az Isten, a föld minden határa tőle féljen.

Graduale. (Ps. 66, 6-8.) Confiteántur tibi pópuli, Deus: confiteántur tibi pópuli omnes: terra dedit fructum suum. ℣. Benedícat nos Deus, Deus noster, benedícat nos Deus: et métuant eum omnes fines terrae.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 99, 1-2.) Ujjongjatok Istennek, országok mind; szolgáljátok az Urat örvendezve, járuljatok eléje lelkendezve. Alleluja.

Allelúja, alleluja. ℣. (Ps. 99, 1-2.) Jubiláte Deo omnis terra: servíte Dómino in laetítia: introíte in conspéctu ejus, in exsultatióne. Alleluja.

Hetvened vasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Bőjti ének. (Zs. 95, 3-5.) Hirdessétek az Úr dicsőségét a nemzetek között, csodatetteit minden nép előtt. ℣. Mert nagy az Úr, fölötte dícséretes; minden istennél félelmetesebb. ℣. Mert a nemzetek istenei mind csak hamis istenek; az Úr azonban egeket alkotott.

Tractus. (Ps. 95, 3-5.) Annuntiáte inter gentes glóriam Dómini, in ómnibus pópulis mirabília ejus. ℣. Quóniam magnus Dóminus, et laudábilis nimis: terríbilis est super omnes deos. ℣. Quóniam omnes dii géntium daemónia: Dóminus autem caelos fecit.

Húsvéttidőben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 99, 1-3.) Ujjongjatok Istennek, országok, mind: szolgáljátok az Urat örvendezve: járuljatok eléje lelkendezve. Alleluja. ℣. Tud-

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 99, 1-3.) Jubiláte Deo omnis terra: servíte Dómino in laetítia: introíte in conspéctu ejus, in exsultatióne. Allelúja. ℣. Scitóte

játok meg, hogy az Úr az Isten. Ő alkotott minket, és nem mi magunkat. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (9,35-38.)

Az időben: Körüljára Jézus minden várost és falut, tanítván zsinagógáikban, és hirdetvén az ország evangéliumát, és meggyógyítva minden betegséget és minden nyavalyát. Látván pedig a sereget, megkönyörüle rajtuk; mert el valának gyötörve és lesujtva, mint a pásztor nélkül való juhok. Akkor mondá tanítványainak: Az aratni való ugyan sok, de a munkás kevés. Kérjétek azért az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat vetésébe.

Felajánlásra. (Zs. 95, 7-9.) Adjatok az Úrnak, népek családjai, adjatok az Úrnak dicsőséget és tiszteletet: adjátok meg az Úrnak a nevét megillető dicsőséget, hozzatok áldozati ajándékokat és jertek udvaraiba. Boruljatok le szent udvarában az Úr előtt.

Csendes imádság. Védelmező Istenünk, nézz reánk és tekints Fölkented arcára, aki odaadta magát váltságul mindenkiért; és tedd, hogy napkelettől napnyugatig magasztalják nevedet a pogányok között és minden helyen áldozzanak és tiszta áldozatot mutassanak be nevednek. Ugyanazon.

Áldozásra. (Zs. 116, 1-2.) Dicsérjétek az Urat, mind ti nemzetek, dicsérjétek őt valamenynyien, népek, mert bőséges az ő irgalma irántunk, s örökre megmarad az Úr hűsége.

Áldozás utáni imádság. Megváltásunk ajándékával táplálva: kérünk, Urunk, hogy a ke-

quóniam Dóminus ipse est Deus: ipse fecit nos, et non ipsi nos. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangéli secúndum Matthaeum. (9,35-38.

In illo témpore: Circuíbat Jesus omnes civitátes, et castélla, docens in synagógis eórum, et praedicans Evangélium regni, et curans omnem languórem, et omnem infirmitátem. Videns autem turbas, misértus est eis: quia erant vexáti, et jacéntes sicut oves non habéntes pastórem. Tunc dicit discípulis suis: Messis quidem multa, operárii autem pauci. Rogáte ergo Dóminum messis, ut mittat operários in messem suam.

Offertorium. (Ps. 95, 7-9.) Afférte Dómino pátriae géntium, afférte Dómino glóriam et honórem, afférte Dómino glóriam nómini ejus: tóllite hóstias, et introíte in átria ejus: adoráte Dóminum in átrio sancto ejus.

Secreta. Protéctor noster áspice Deus, et réspice in fáciem Christi tui, qui dedit redemptiónem semetípsum pro ómnibus: et fac; ut ab ortu solis usque ad occásum magnificétur nomen tuum in géntibus, ac in omni loco sacrificétur et offerátur nómini tuo oblátio munda. Per eúmdem Dóminum.

Communio. (Ps. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum omnes gentes: laudáte eum, omnes pópuli: quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus, et véritas Dómini manet in aetérnum.

Postcommunio. Redemptiónis nostrae múnere vegetáti: quaesumus, Dómine; ut hoc per-

gyelemnek ezzel az örök segítségével az igaz hit szüntelenül gyarapodjék. A mi Urunk.

pétuae salútis auxílio, fides semper vera proficiat. Per Dóminum.

A következő szentlecke is mondható:

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timóteushoz írt leveléből. (I. 2, 1-7.)

Mindenekelőtt arra kérlek tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések s hálaadások minden emberért: a királyokért s minden fellebbvalóért, hogy békés és csendes életet élhessünk, telve jámborsággal s tisztességgel. Ez jó és kedves a mi Üdvözítő Istenünk előtt, ki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön s az igazság ismeretére eljusson. Hiszen egy az Isten s egy a közvetítő is az Isten és az emberek között: az ember Krisztus Jézus, ki mindenkiért adta oda magát váltságul, bizonyságul annakidején. E végett rendeltettem én hírnökké és apostollá (igazat mondok, nem hazudom), pogányok tanítójává, hitben és igazságban.

Léctio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Timótheum. (I. 2, 1-7.)

Obsecro primum ómnium fieri obsecratiónes, oratiónes, postulatiónes, gratiárum actiónes, pro ómnibus homínibus: pro régibus et ómnibus qui in sublimitáte sunt, ut quiétam et tranquíllam vitam agámus, in omni pietáte, et castitáte; hoc enim bonum est, et accéptum coram Salvatóre nostro Deo, qui omnes hómines vult salvos fieri, et ad agnitiónem veritátis veníre. Unus enim Deus, unus et mediátor Dei et hóminum, homo Christus Jesus: qui dedit redemptiónem semetipsum pro ómnibus, testimónium tempóribus suis: in quo pósitus sum ego praedicátor et apóstolus (veritátem dico, non ménticor), doctor géntium in fide et veritáte.

A pogányok ellen.

Bevonulásra. (Zs. 43, 23-24, 25-26.)

Ébredj fel, miért alszol, Uram? ébredj fel, ne taszíts el végképen! Miért fordítod el arcodat s felejted el szorongatásunkat? testünk a földhöz tapadott: kelj fel, Uram, nyujts segítséget és ments meg minket. (Zs. 43, 2.) Isten, tulajdon fülünkkel hallottuk, atyáink beszélték el nekünk. ℣. Dicsőség.

Introitus. (Ps. 43, 23-24 et 25-26.)

Exsúrge, quare obdórmis, Dómine? exsúrge, et ne repéllas in finem: quare fáciem tuam avértis? oblivísceris tribulatiónem nostram? Adhaesit in terra venter noster: exsúrge, Dómine, ádjuva nos, et líbera nos. (Ps. ibid., 2.) Deus, áuribus nostris audívimus: patres nostri annuntiavérunt nobis. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Mindenható, örök Isten, kinek kezében van mindenki hatalma és minden ország joga: fordítsd tekintete-

Orátio. Omnipotens sempitérne Deus, in cujus manu sunt ómnium potestátes et ómnium jura regnórum: réspice in

det a keresztények megsegítésére, hogy a nyers erejükben bízó pogány népeket jobbod ereje megtörje. A mi Urunk Jézus Krisztus.

auxílium Christiánórum; ut gentes paganórum, quae in sua feritáte confídunt, déxterae tuae poténtia conterántur. Per Dóminum.

Szentlecke: Orávit Mardochaeus, 262. l.

Átvonulásra. (Zs. 82, 19, 14.) Hadd tudják meg a népek, hogy Istennek hívnak téged, az egész földön csak te vagy fölséges. ℣. Én Istenem, tedd őket olyanokká, mint a forgatag és amilyen a polyva a szél előtt.

Graduale. (Ps. 82, 19 et 14.) Sciant gentes, quóniam nomen tibi Deus: tu solus Altíssimus super omnem terram. ℣. Deus meus, pone illos ut rotam, et sicut stipulam ante fáciem venti.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 79, 3.) Gerjeszd fel, Uram, erődet és jöjj: szabadíts meg minket. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 79, 3.) Excita, Dómine, poténtiam tuam, et veni: ut salvos fácias nos. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 78, 9-11.) Segíts rajtunk, szabadító Istenünk, és neved dicsőségéért ments meg, Uram, minket; bocsásd meg nevedért bűneinket. ℣. Hogy ne mondják a pogányok között: Hol van az ő Istenük? Legyen nyilvánvaló a pogányokon szemünk láttára. ℣. Szolgáid kiontott vérének megbosszulása: jusson színed elé a bilincsbe vertek jajszava.

Tractus. (Ps. 78, 9-11.) Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, líbera nos: et propítius esto peccátis nostris, propter nomen tuum. ℣. Ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? et innotéscant in natiónibus coram óculis nostris. ℣. Víndica sánguinem servórum tuórum, qui effúsus est: intret in conspéctu tuo gémitus compeditórum.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 79, 3.) Gerjeszd fel, Uram, erődet és jöjj; szabadíts meg minket. Alleluja. ℣. (U. o. 15-16.) Seregek Istene, fordulj vissza hozzánk, tekints le az égből, hogy meglásd és oltalmadba vedd e szőlőt, erősítsd meg, amit jobbod ültetett. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 79, 3.) Excita, Dómine, poténtiam tuam, et veni: ut salvos fácias nos. Alleluja. ℣. (Ibid., 15-16.) Deus virtútum convértere, réspice de caelo, et vide, et vísita vineam istam: et pérfice eam, quam plantávit déxtera tua. Allelúja.

Szent evangélium: Quis vestrum, 638. l.

Felajánlásra. (Zs. 17, 28 és 32.) A megalázott népet megmented, de megalázod a kevélyek szemét mert ki Isten kivüled, Uram?

Offertorium. (Ps. 17, 28 et 32.) Pópulum húmilem salvum fácies: et óculos superbórum humiliábis: quóniam quis Deus praeter te, Dómine?

Csendes imádság. Tekintsd, Urunk, ezt az adományt, melyet feláldozunk: hogy az érted harcolókat a pogányok minden ármányától megmentsd és biztos oltalmadba helyezd. A mi.

Áldozásra. (Zs. 118, 81, 84, 86.) Lelkem epedve várja segítségedet, igédben én felette remélek. Mikor mondasz ítéletet üldözőim felett? Csalárdul üldöznek, segíts meg engem, Uram, Istenem.

Áldozás utáni imádság. Oltalmazó Istenünk, tekints reánk és óvd meg az érted harcolókat a pogányok veszedelmeitől, hogy minden zűrzavar megszűntével szabad lélekkel szolgáljanak neked. A mi Urunk.

Secreta. Sacrifícium, Dómine, quod immolámus, inténde: ut propugnatóres tuos ab omni éruas paganórum nequítia, et in tuae protectiónis securitáte constítuas. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 118, 81, 84 et 86.) In salutári tuo ánima mea, et in verbum tuum sperávi: quando fácies de persequéntibus me judícium? Iníqui persecúti sunt me, ádjuva me, Dómine Deus meus.

Postcommunio. Protéctor noster áspice Deus: et propugnatóres tuos a paganórum defénde perículis; ut, omni perturbatióne submóta, líberis tibi méntibus desérviant. Per Dóminum.

Hitszakadás megszűnéséért.

Bevonulásra. (Zs. 105, 47.)

Szabadíts meg minket, Urunk, Istenünk, és gyűjts össze minket a nemzetek közül: hogy hálát adhassunk szent nevednek és dicsekedhessünk dicséreteddel. (Zs. 105, 1.) Áldjátok az Urat, mert jó, mert irgalma örökkévaló. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki az eltévedteket helyreigazítod, a szétszórtakat összegyűjtöd s az összegyűjtötteket megőrzöd, kérünk, áraszd kegyesen egységed kegyelmét a keresztény népre, hogy a megoszlást elvetve s az Egyház igazi pásztorávalegyesülve, méltóképpen szolgálhasson neked. A mi.

Introitus. (Ps. 105, 47.)

Salvos nos fac, Dómine Deus noster, et cóngrega nos de natiónibus: ut confiteámur nómini sancto tuo, et gloriémur in laude tua. (Ps. ibid., 1.) Confitémini Dómino, quóniam bonus: quóniam in saeculum misericórdia ejus. ℣. Glória Patri.

Oratio. Deus, qui erráta córrigis, et dispérsa cóngregas et congregáta consérvas: quaesumus, super pópulum christiánum tuae uniónis grátiam cleménter infúnde; ut, divisióne rejécta, vero pastóri Ecclésiae tuae se úniens, tibi digne váleat famulári. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt leveléből. (4, 1-7, 13-21.)

Testvérek: Kérlek titeket, éljetek méltó módon ahhoz a hivatáshoz, melyet nyertetek,

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Ephésios. (4, 1-7 et 13-21.)

Fratres: Obsecro vos, ut digne ambulétis vocatióne qua vocáti estis, cum omni humili-

teljes alázatosságban, szelídségben és türelemben. Szíveljétek el egymást szeretettel, igyekezzetek megtartani az egyetértést a béke kötelékével. Egy test és egy lélek, amiképp hivatástok egy reménységre szól. Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Egy az Isten és mindeneknek Atyja, aki mindenek fölött mindenben és mindnyájunkban vagyon. A kegyelmet azonban mindegyikünk Krisztus ajándékozásának mértéke szerint kapta: mígnem mindnyájan eljutunk a hitnek és az Isten Fia megismerésének egységére, férfiúi tökéletességre, olyan életkorra, melynek mértéke Krisztus teljessége, hogy ne legyünk már ingatag gyermekek, és ne vessen minket ide-oda a tanítás bármely szélfuvása emberi megtévesztéssel és tévedésbeejtő álnoksággal. Ellenkezőleg, járjunk az igazság útján szeretetben s mindenképpen növekedjünk őhozzá, Krisztushoz, aki a fej és akitől van az egész testnek az egybeerősítése és egybekötése minden összekötő íz közreműködésével, minden egyes tagra kimért tevékenységben; így történik azután a test növekedése a maga épülésére a szeretetben. Azt mondom tehát és kérve-kérlek titeket az Úrban, hogy ne éljetek most már úgy, ahogy a pogányok élnek, kik hiúságokon jártatják az eszüket. Sötétség borult az értelmükre, az istenes élettől elidegenedtek a bennük levő tudatlanság és szívük megátalkodottsága miatt. Elcsüggedtek és átadták magukat a fajtalanságnak, s haszonlesésből mindenféle tisztátalan cselekedetnek. Ti azonban nem ezt tanultátok Krisztustól. Hallottátok ugyanis őt és tőle tanultatok, aminthogy az igazság a mi

táte, et mansuetúdine, cum patiéntia, supportántes ínvicem in caritáte, sollíciti serváre unitátem spíritus in vínculo pacis. Unum corpus, et unus spíritus, sicut vocáti estis in una spe vocatiónis vestrae. Unus Dóminus, una fides, unum baptisma. Unus Deus, et Pater ómnium, qui est super omnes, et per ómnia, et in ómnibus nobis. Unicuique autem nostrum data est grátia secúndum mensúram donatiónis Christi: donec occurrámus omnes in unitátem fídei, et agnitiónis Fílii Dei, in virum perféctum, in mensúram aetátis plenitúdinis Christi: ut jam non símus párvuli fluctuántes, et circumferámur omni vento doctrínae in nequítia hóminum, in astútia ad circumventiónem erróris. Veritátem autem faciéntes in caritáte, crescámus in illo per ómnia, qui est caput Christus: ex quo totum corpus compáctum et connéxum per omnem junctúram submínistratiónis, secúndum operatiónem in mensúram uniuscujúsque membri, augméntum córporis facit in aedificatiónem sui in caritáte. Hoc ígitur dico, et testíficor in Dómino, ut jam non ambulétis, sicut et gentes ámbulant in vanitáte sensus sui, ténebris obscurátum habéntes intellléctum, alienáti a vita Dei per ignorántiam quae est in illis, propter caecitátem cordis ipsórum, qui desperántes, semetípsos tradidérunt impudicítiae, in operatiónem immundítiae omnis, in avarítiam. Vos autem non ita didicístis Christum: si tamen illum audístis, et in ipso edócti estis, sicut est véritas in Christo Jesu Dómino nostro.

Urunk Jézus Krisztusban vagyon

Átvonulásra. (Zs. 121, 6-7.) Kívánjatok békességet Jeruzsálemnek, bőségben éljenek, kik téged szeretnek. ℣. Békesség legyen váradban, bőség tornyaidban.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 147, 12.) Dicsérd az Urat, Jeruzsálem, dicsérd Sion Istenedet. Alleluja.

Graduale. (Ps. 121, 6-7.) Rogáte quae ad pacem sunt Jerúsalem: et abundántia diligéntibus te. ℣. Fiat pax in virtúte tua: et abundántia in túrribus tuis.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 147, 12.) Lauda, Jerúsalem, Dóminum: lauda Deum tuum, Sion. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 75,2-4.) Ismeretes Júdában az Isten, nagy a neve Izraelben. ℣. Lakóhelye Sálemben vagyon, lakása a Sionon. ℣. Ott tört össze hatalmas íjakat, pajzsot, kardot és háborút.

Tractus. (Ps. 75, 2-4.) Notus in Judaea Deus, in Israel magnum nomen ejus. ℣. Et factus est in pace locus ejus, et habitátio ejus in Sion. ℣. Ibi confrégit poténtias árcuum, scutum, gládium, et bellum.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 147, 12.) Dicsérd az Urat, Jeruzsálem, dicsérd Sion Istenedet. Alleluja. ℣. (Zs. 147, 14.) Ki békességet ad határaidnak, és kövér búzával jóllakat. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 147, 12.) Lauda, Jerúsalem, Dóminum: lauda Deum tuum, Sion. Allelúja. ℣. (Ibid., 14.) Qui pósuit fines tuos pacem, et ádipe fruménti sátiat te. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (17, 1 és 11-23.)

Az időben: Jézus égre emelvén szemeit, szóla: Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben, kiket nekem adtál, hogy egyek legyenek, mint mi. Míg velük voltam, én tartottam meg őket a te nevedben. Akiket nekem adtál, megőriztem; és senki sem veszett el közülük más, mint a kárhozat fia, hogy az Írás beteljesedjék. Most pedig hozzád megyek, és ezeket beszélem a világon, hogy az én örömem bennük teljes legyen. Én a te igédet közöltem velük, és a világ gyűlölte őket, mert nem a világból valók, amint én sem vagyok a világból. Nem kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem hogy óvd meg

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (17, 1 et 11-23.)

In illo témpore: Sublevátis Jesus óculis in caelum, dixit: Pater sancte, serva eos in nómine tuo, quos dedísti mihi: ut sint unum, sicut et nos. Cum essem cum eis, ego servábam eos in nómine tuo. Quos dedísti mihi, custodívi: et nemo ex eis périit, nisi fílius perditiónis, ut Scriptúra impleátur. Nunc autem ad te vénio: et haec loquor in mundo, ut hábeant gáudium meum implétum in semetípsis. Ego dedi eis sermónem tuum, et mundus eos ódio hábuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo. Non rogo, ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo. De

őket a gonosztól. Nem e világból valók ők, aminthogy én sem vagyok e világból. Szenteld meg őket az igazságban. A te igéd igazság. Amint te küldöttél engem a világba, úgy küldöttem én is őket a világba. És én őértük szentelem magamat, hogy ők is meg legyenek szentelve az igazságban. De nem csupán őérettük könyörgök, hanem azokért is, kik az ő szavaik által hinni fognak énbennem, hogy mindnyájan egyek legyenek, amint te Atyám énbennem és én tebenned, úgy ők is egyek legyenek bennünk, és így elhiggye a világ, hogy te küldöttél engem. Én pedig a dicsőséget, melyet nekem adtál, közöltem velük, hogy egyek legyenek, amint mi egyek vagyunk. Én őbennük, te meg énbennem, hogy tökéletesen eggyé legyenek.

mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritáte. Sermo tuus véritas est. Sicut tu me misísti in mundum, et ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctífico meípsum, ut sint et ipsi sanctificáti in veritáte. Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro eis, qui creditúri sunt per verbum eórum in me: ut omnes unum sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint: ut credat mundus, quia tu me misísti. Et ego claritátem, quam dedísti mihi, dedi eis, ut sint unum, sicut et nos unum sumus. Ego in eis, et tu in me, ut sint consummáti in unum.

Felajánlásra. (Róm. 15, 5-6.) Adjon az Isten nektek egyetértést: hogy egy lélekkel, egy szájjal dicsőítsétek Istenünket.

Offertorium. (Rom. 15, 5-6.) Det vobis Deus idípsum sápere in altérutrum: ut unánimes uno ore honorificétis Deum nostrum.

Csendes imádság. Ezeket a keresztény nép egységéért neked hozott adományokat szenteld meg, Urunk, és add meg nekünk általuk Egyházadban az egység és béke ajándékait. A mi Urunk.

Secreta. Múnera haec pro unióne pópuli christiáni tibi, Dómine, oblàta sanctífica: per quae unitátis et pacis in Ecclésia tua nobis dona concédas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozásra. (Kor. I. 10, 17.) Egy kenyér, egy test vagyunk sokan, mindnyájan, kik egy kenyérben és egy kehelyben részesülünk.

Communio. (I. Cor. 10, 17.) Unus panis, et unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane, et de uno cálice participámus.

Áldozás utáni imádság. Amint, Urunk, szent áldozásod vétele a hívek egységét jelzi benned: úgy teremtse is meg Egyházadban, kérünk, az egységet. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Postcommunio. Haec tua, Dómine, sumpta sacra commúnio: sicut fidélium in te unióném praesígnat; sic in tua Ecclésia unitátis, quaesumus, operétur efféctum. Per Dóminum.

Háborúban.

Bevonulásra. (Zs. 24, 6, 3, 22.)

Emlékezzél meg, Uram, könyörületedről és irgalmadról, hisz azok megvannak öröktől; sohse uralkodjanak rajtunk ellenségeink: szabadíts meg minket, Izrael Istene, minden szorongatásunkból. (Zs. 24,1-2.) Hozzád emelem, Uram, lelkemet; Istenem, tebenned remélek, ne hagyd, hogy megszégyenüljek. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki megszünteted a háborúkat és a benned bízók támadóit hatalmas védelmeddel előzöd: segítsd meg szolgáidat, kik irgalmadért esdekelnek, hogy ellenségeik dühe megtörjön s mi szakadatlan hálaadással dicsérjünk téged. A mi Urunk.

Szentlecke Jeremiás prófétától. (42, 1-2, 7-12.)

Ama napokban: Odajárult a harcosok valamennyi főembere és mondották Jeremiás prófétának: Imádkozzál értünk az Úrhoz, a te Istenedhez. És szózatot intézett az Úr Jeremiáshoz. Erre ő elhivatta a harcosoknak valamennyi főemberét, meg az egész nép aprajá-nagyját, és mondotta nekik: Így szól az Úr, Izrael Istene, kihez elküldtetek engem, hogy könyörgésteket színe elé terjesszem: Ha nyugton maradtok ebben az országban, felépítlek titeket, mert én nem rombolok, elültetlek titeket, mert én nem tépek ki. Megbántam ugyanis azt a nyomorúságot, melyet reátok bocsátottam. Ne féljetek Babilon királyától, kitől félve remegtek, ne féljetek tőle, úgymond az Úr, mert én veletek vagyok, hogy megmentselek titeket, és ki-

Introitus. (Ps. 24, 6, 3 et 22.)

Reminiscere miserationum tuárum, Dómine, et misericórdiae tuae, quae a saeculo sunt: ne umquam dominántur nobis inimici nostri: libera nos, Deus Israel, ex ómnibus angústiis nostris, (Ps. ibid., 1-2.) Ad te, Dómine, levávi ániman meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui cónteris bella, et impugnatóres in te sperántium poténtia tuae defensiónis expúgnas: auxiliáre fámulis tuis, implorántibus misericórdiam tuam; ut, inimicórum suórum feritáte depréssa, incessábili te gratiárum actióne laudémus. Per Dóminum.

Léctio Jeremiae Prophétae. (42, 1-2 et 7-12.)

In diébus illis: Accessérunt omnes príncipes bellatórum: dixerúntque ad Jeremiam prophétam: Ora pro nobis ad Dóminum Deum tuum. Et factum est verbum Dómini ad Jeremiam. Vocavítque omnes príncipes bellatórum, et univérsum pópulum a mínimo usque ad magnum. Et dixit ad eos: Haec dicit Dóminus Deus Israel, ad quem misístis me, ut prostérnerem preces vestras in conspéctu ejus: Si quiescéntes manséritis in terra hac, aedificábo vos, et non déstruam; plantábo, et non evéllam: jam enim placátus sum super malo, quod feci vobis. Nolíte timére a fácie regis Babylónis, quem vos pávidi formidátis; nolíte metúere, eum, dicit Dóminus: quia vobiscum sum ego, ut salvos vos fáciam, et éruam de manu ejus. Et dabo

szabadítsalak titeket kezéből. Én irgalmasságot teszek veletek és megkönyörülök rajtatok, és visszatelepítelek titeket országotokba, úgymond az Úr, a mindenható.

Átvonulásra. (Zs. 76, 15-16.) Te vagy az Isten, egyedül te művelsz csodákat, megmutattad a népeknek hatalmadat. ℣. Karoddal megváltottad népedet, Jákob és József fiait.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 58, 2.) Ments meg ellenségeimtől, Istenem, támadóimtól szabadíts meg engem. Alleluja.

vobis misericórdias, et miserébor vestri, et habitáre vos fáciam in terra vestra: dicit Dóminus omnípotens.

Graduale. (Ps. 76, 15-16.) Tu es Deus, qui facis mirabília solus: notam fecísti in géntibus virtútem tuam. ℣. Liberásti in bráchio tuo pópulum tuum, fílios Israel et Joseph.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 58, 2.) Eripe me de inimícis meis, Deus meus: et ab insurgéntibus in me líbera me. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Dómine kezdetű böjti éneket mondjuk, 203. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 58, 2.) Ments meg ellenségeimtől, Istenem, támadóimtól szabadíts meg engem. Alleluja. ℣. (Zs. 58, 17.) Én azonban éneklem hatalmadat, minden reggel magasztalom irgalmadat. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Máté szerint. (24, 3-8.) Az időben: Jézushoz menének a tanítványok külön, szólván: Mondd meg nekünk, mikor lesznek ezek? és mi lesz a jele eljövetelednek és a világ végének? És felelvén Jézus, mondá nekik: Vigyázzatok, hogy valaki el ne ámítson titeket. Mert sokan fognak jönni az én nevemben, mondván: Én vagyok a Krisztus; és sokakat megtévesztenek. Hallani fogtok majd háborúkat és harci híreket; vigyázzatok, hogy meg ne rémüljetek; mert azoknak meg kell lenniök; de ez még nem a vég. Mert nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen; és lesznek dögvészek, éhségek és földindulások itt is, ott is. Mindez pedig a gyötrelmek kezdete.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum. (24, 3-8.) In illo témpore: Accessérunt ad Jesum discípuli secréto, dicéntes: Dic nobis, quando haec erunt? et quod signum advéntus tui, et consummatiónis saeculi? Et respóndens Jesus, dixit eis: Vidéte, ne quis vos sedúcat. Multi enim vénient in nómine meo, dicéntes: Ego sum Christus: et multos sedúcent. Audítúri enim estis praelia, et opiniónes praeliórum. Vidéte ne turbémini. Opórtet enim haec fieri, sed nondum est finis. Consúrget enim gens in gentem, et regnum in regnum, et erunt pestiléntiae, et fames, et terraemótus per loca. Haec autem ómnia, initia sunt dolórum.

Felajánlásra. (Zs. 17, 28, 32.) A megalázott népet megmented, Uram, de megalázod a kevélyek szemét : mert ki Isten kívüled, Uram?

Csendes imádság. Az adományra, Urunk, melyet felajánlunk, tekints le kiengesztelődötten: hogy minket a háború minden nyomorúságától megszabaditson és oltalmad biztonságába helyezzen. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 30, 3.) Hajtsd hozzánk füledet, siess, szabadits meg minket.

Áldozás utáni imádság. Isten, minden ország és király Ura, ki minket a csapással gyógyitasz és a megbocsátással fenntartasz: nyújtsd nekünk irgalmadat, hogy a hatalmaddal megőrzött csendes békét javulásunkra szolgáló eszközként használjuk. A mi Urunk.

Offertorium. (Ps. 17, 28. et 32.) Pópulum húmilem salvum fácies, Dómine, et óculos superbórum humiliábis: quóniam quis Deus praeter te, Dómine?

Secreta. Sacrifícium, Dómine, quod immolámus, inténde placátus: ut ab omni nos éruat bellórum nequítia, et in tuae protectiónis securitáte constítuat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Ps. 30, 3.) Inclína aurem tuam: accélera, ut erípias nos.

Postcommunio. Deus, regnórum, ómnium, regúmque dominátor, qui nos et percutiéndo sanas, et ignoscéndo consérvas: praeténde nobis misericórdiam tuam; ut tranquillitáte pacis, tua potestáte serváta, ad remédia correctiónis utámur. Per Dóminum.

A békéért.

Bevonulásra. (Sirák 36, 18.) Adj, Uram, békeséget azoknak, kik benned bizakodnak, hogy prófétáid igazmondóknak bizonyuljanak; hallgasd meg szolgáidnak és népednek, Izraelnek, könyörgését (Zs. 121, 1.) Örvendeztem, mikor azt mondották nekem: az Úr házába megyünk. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, kitől a szent óhajok, a helyes tervek és az igaz tettek származnak, add szolgáidnak azt a békét, amelyet a világ nem adhat, hogy szivünk a te parancsaidnak szolgáljon, és az ellenségtől való félelem megszüntével napjaink a te oltalmad alatt nyugodtan folyjanak. A mi Urunk.

Introitus. (Eccli. 36, 18.) Da pacem, Dómine, sustinéntibus te, ut prophétae tui fidéles inveniántur: exáudi preces servi tui, et plebis tuae Israel. (Ps. 121, 1.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Dómini íbimus. ℣. Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto.

Orátio. Deus, a quo sancta desidéria, recta consília et justa sunt ópera: da servis tuis illam, quam mundus dare non potest, pacem; ut et corda nostra mandátis tuis dédita et, hóstium subláta formídine, témpora sint, tua protectióne, tranquílla. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Szentlecke a Makkabeusok könyvéből. (II. 1, 1-5.)

Testvéreiket, az egyiptomi zsidókat üdvözlik és nekik békességet kívánnak zsidó testvéreik Jeruzsálemben és Júdea földén! Tegyen jót veletek az Isten, s emlékezzék meg ama szövetségről, melyet Ábrahámmal, Izsákkal és Jákobbal, hűséges szolgáival kötött. Adjon mindnyájatoknak olyan lelkületet, hogy teljes szívvel és készséges lélekkel szolgáljatok neki és teljesítsétek akaratát. Nyissa meg szíveteket az ő törvénye és parancsa számára, és szerezzen békességet. Hallgassa meg imáitokat, engesztelődjék meg irányotokban és el ne hagyjon titeket gonosz időben a mi Urunk, Istenünk.

Léctio libri Machabaeórum. (II. 1, 1-5.)

Frátribus, qui sunt per Aegyptum, Judaeis, salútem dicunt fratres, qui sunt in Jerosólymis, Judaei, et qui in regióne Judaeae, et pacem bonam. Benefáciat vobis Deus, et memínerit testaménti sui, quod locútus est ad Abraham, et Isaac, et Jacob, servórum suórum fidélium: et det vobis cor ómnibus ut colátis eum, et faciátis ejus voluntátem, corde magno, et ánimo volénti. Adapériat cor vestrum in lege sua, et in praecéptis suis, et fáciat pacem. Exáudiat oratiónes vestras, et reconciliétur vobis, nec vos déserat in témpore malo, Dóminus Deus noster.

(A Graduale, bőjti ének és húsvéti alleluja u. a., mint a 1364. l.)

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent János szerint. (20, 19-23.)

Az időben: Mikor este lőn azon a napon a hét első napján, és az ajtók be voltak zárva ott, hol a tanítványok egybe valának gyűlve a zsidóktól való félelem miatt, eljöve Jézus, megálla középen, és mondá nekik: Békesség nektek! És midőn ezt mondotta, megmutatá nekik kezeit és oldalát. Örvendének tehát a tanítványok, látván az Urat. Mondá azért nekik ismét: Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket. Ezeket mondván, rájuk lehele, és mondá nekik: Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Joánnem. (20, 19-23.)

In illo témpore: Cum sero esset die illo, una sabbatórum, et fores essent clausae, ubi erant discípuli congregáti propter metum Judaeórum: venit Jesus, et stetit in médio, et dixit eis: Pax vobis. Et cum hoc dixísset, osténdit eis manus, et latus. Gavísi sunt ergo discípuli, viso Dómino. Dixit ergo eis íterum: Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Haec cum dixísset, insufflávit, et dixit eis: Accípite Spíritum Sanctum: quorum remiséritis peccáta, remittúntur eis: et quorum retinuéritis, reténta sunt.

Felajánlásra. (Zs. 134, 3, 6.) Dicsérjétek az Urat, mert jó;

Offertorium. (Ps. 134, 3 et 6.) Laudáte Dóminum, quia bení-

zengedezzetek nevének, mert kedvességgel van telve; amit akar, mindent megtehet égen és földön.

Csendes imádság. Isten, ki nem engeded, hogy a benned hívő népeket rémület ingassa meg, méltóztassál elfogadni a neked ajánlott nép könyörgéseit és adományait, hogy a kegyességed által adott béke a kereszténynek határait minden ellenségtől biztossá tegye. A mi.

Áldozásra. (Ján. 14, 27.) Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek, mondja az Úr.

Áldozás utáni imádság. Isten, a béke szerzője és barátja, kit megismerni élet, kinek szolgálni uralom: védelmezz meg minket, könyörgünk, minden támadás ellen: hogy akik a te oltalmadban bízunk, semmiféle ellenséges fegyvertől se féljünk. A mi Urunk.

gnus est: psállite nómini ejus, quóniam suávis est: ómnia quaecúmque vólult, fecit in caelo et in terra.

Secreta. Deus, qui credéntes in te pópulos nullis sinis cóncuti terróribus: dignáre preces et hóstias dicátae tibi plebis suscípere; ut pax a tua pietáte concéssa, christianórum fines ab omni hoste fáciat esse secúros. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Joann. 14, 27.) Pacem relínquo vobis: pacem meam do vobis, dicit Dóminus.

Postcommunio. Deus, auctor pacis et amátor, quem nosse vívere, cui servíre regnáre est: prótege ab ómnibus impugnatiónibus súpplices tuos; ut, qui in defensióne tua confídimus, nullius hostilitátis arma timeámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Pusztító járvány megszűnéséért.

Bevonulásra. (Kir. II. 24, 16.) Elmékezzél meg, Uram, szövetségedről és mondd az öldöklő angyalnak: Elég, vondd vissza immár kezedet és ne pusztuljon el a föld és ne veszíts el minden élő lelket. (Zs. 79, 2.) Figyelmezz, Izrael pásztora, ki Józsefet nyájként vezérled. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki nem akarod a bűnösök halálát, hanem bűnbánatát: tekints kegyesen hozzád visszatérő népedre; s mivel hűségesen szolgál neked, vedd el róla kegyesen haragod ostorát. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Introitus. (II. Reg. 24, 16.) Recordáre, Dómine, testaménti tui, et dic Angelo percutiénti: Cesset jam manus tua, et non desolétur terra, et ne perdas omnem ánimam vivéntem. (Ps. 79, 2.) Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui non mortem, sed poeniténtiam desideras peccatórum: pópulum tuum ad te reverténtem propítius réspice; ut, dum tibi devótus exsístit, iracúndiae tuae flagélla ab eo cleménter amóveas. Per Dóminum.

Szentlecke a Királyok könyvéből. (II. 24, 15-19, 25.)

Ama napokban: Döghalált bocsáta az Úr Izraelre attól a reggeltől fogva a megszabott ideig s meghala a népből Dántól Bersabéig hetvenezer ember. Mikor azonban az Úr angyala Jeruzsálemre nyujtotta ki kezét, hogy azt is elpusztítsa, megkönyörüle az Úr a nyomorúságon és mondá a nép öldöklő angyalának: Elég, vondd vissza immár kezedet. Mikor ugyanis az Úr angyala a jebuzeus Áreuna szérűje mellett volt, így szóla Dávid az Úrhoz, amint meglátta a nép öldöklő angyalát: Én vagyok az, aki vétkeztem s aki gonoszul cselekedtem; ők, a juhok, mit követtek el? Kérlek, forduljon tehát kezed én ellenem s az én atyámnak háza ellen! Erre Gád még aznap elméne Dávidhoz és mondá neki: Menj fel és állíts oltárt az Úrnak a jebuzeus Áreuna szérűjén. Dávid fel is méne Gád beszéde szerint, ahogy az Úr parancsolta neki, s ott oltárt építe Dávid az Úrnak s egészen elégő áldozatokat és békeáldozatokat mutata be. Erre az Úr megengesztelődék az ország iránt és megszűnék a csapás Izraelben.

Átvonulásra. (Zs. 106, 20-21.) Elküldte az Úr szavát és meggyógyította őket, és kimentette őket a sírveremből. ℣. Áldják az Urat irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodáiért.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 68, 2.) Szabadíts meg engem, Isten, mert a vizek immár a lelkemig hatolnak. Alleluja.

Léctio libri Regum. (II. 24, 15-19 et 25.)

In diébus illis: Immísit Dóminus pestiléntiam in Israel, de mane usque ad tempus constitútum, et mórtui sunt ex pópulo, a Dan usque ad Bersabée, septuagínta míllia virórum. Cumque extendísset manum suam Angelus Dómini super Jerúsalem, ut dispérderet eam, misértus est Dóminus super afflictióne, et ait Angelo percutiénti pópulum: Súfficit: nunc cóntine manum tuam. Erat autem Angelus Dómini juxta áream Aréuna Jebusaei. Dixítque David ad Dóminum, cum vidísset Angelum caedéntem pópulum: Ego sum qui peccávi, ego iníque egi: isti, qui oves sunt, quid fecérunt? Vertátur, óbsecro, manus tua contra me, et contra domum patris mei. Venit autem Gad prophéta ad David in die illa, et dixit ei: Ascénde, et constítue altáre Dómino in área Aréuna Jebusaei. Et ascéndit David juxta sermónem Gad, quem praecéperat ei Dóminus. Et aedificávit altáre Dómino, et óbtulit holocáusta et pacífica: et propitiátus est Dóminus terrae, et cohíbita est plaga ab Israel.

Graduale. (Ps. 106, 20-21.) Misit Dóminus verbum suum, et sanávit eos: et erípuit eos de morte eórum. ℣. Confiteántur Dómino misericórdiae ejus: et mirabília ejus fíliis hóminum.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 68, 2.) Salvum me fac, Deus, quóniam intravérunt aquae usque ad ánimam meam. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a Dómine kezdetű böjti éneket mondjuk, 203. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 68, 2.) Szabadíts meg engem, Isten, mert a vizek immár a lelkemig hatolnak. Alleluja. ℣. (Zak. 8, 7-8.) Megszabadítom népemet, Izraelt, a rossz napján és én nekik Istenök leszek hűségben és igazságban. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 68, 2.) Salvum me fac, Deus, quóniam intravérunt aquae usque ad ánimam meam. Allelúja. ℣. (Zach. 8, 7 et 8.) Salvábo pópulum meum Israel in die malo, et ero eis in Deum, in veritáte et justítia. Allelúja.

Szent evangélium : Surgens Jesus, 301. l.

Felajánlásra. (Móz. IV. 16, 48.) Odaálla a főpap arany füstölővel a kezében a holtak és az élők közé; és bemutatva a füstölő áldozatot, engesztelé az Isten haragját, és megszűnék az Úr csapása.

Offertorium. (Num. 16, 48.) Stetit póntifex inter mórtuos et vivos, habens thuríbulum áureum in manu sua: et ófferens incénsi sacrifícium, placávit iram Dei, et cessávit quassátio a Dómino.

Csendes imádság. Segítsen minket, kérünk, Urunk, a jelen áldozati adomány felajánlása, és szabadítson meg erejével minden tévedéstől s mentsen meg a romlás minden támadásától. A mi Urunk.

Secreta. Subvéniat nobis, quaesumus, Dómine, sacrifícii praeséntis oblátio: quae nos et ab erróribus univérsis poténter absólvat, et a totíus erípiat perditiónis incúrsu. Per Dóminum.

Áldozásra. (Luk. 6,17,18,19.) A betegek és a tisztátalan lelkek által gyötörtek közül sokan jöttek hozzá; mert erő méne ki belőle és meggyógyítá mindnyájukat.

Communio. (Luc. 6, 17, 18 et 19.) Multitúdo languéntium, et qui vexabántur a spirítibus immúndis, veniébant ad eum: quia virtus de illo exíbat, et sanábat omnes.

Áldozás utáni imádság. Hallgass meg minket, üdvözítő Istenünk: és szabadítsd meg népedet rettenetes haragodtól és tedd irgalmad bőségével biztossá. A mi Urunk.

Postcommunio. Exáudi nos, Deus salutáris noster: et pópulum tuum ab iracúndiae tuae terróribus líberum, et misericórdiae tuae fac largítáte secúrum. Per Dóminum.

A Szentlélek kegyelméért.

Szentmise : Spíritus, 1338 l. az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki előtt minden szív nyitva áll és kihez minden akarat szól és aki előtt semmi titok nem marad rejtve: tisztítsd meg szívünk gondolatait a Szentlélek belénk áradásával; hogy téged tökéletesen szeret-

Orátio. Deus, cui omne cor patet, et omnis volúntas lóquitur, et quem nullum latet secrétum: purífica per infusiónem Sancti Spíritus cogitatiónes cordis nostri; ut te perfécte dilígere, et digne laudáre mereá-

hessünk és méltó módon dicsérhessünk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Csendes imádság. Ez a felajánlás, kérünk, Urunk, tisztítsa meg szívünk szennyét: hogy a Szentlélek méltó lakásává lehessen. A mi Urunk Jézus Krisztus... ugyanazon Szentlélekkel.

Áldozás utáni imádság. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy a Szentlelket buzgó áldozatunkkal elnyerhessük: hogy az ő kegyelméből egyrészt minden kísértésből megszabadulhassunk, másrészt bűneink bocsánatát elnyerhessük. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Secreta. Haec oblátio, quaesumus, Dómine, cordis nostri máculas emúndet: ut Sancti Spíritus dígna efficiátur habitátio. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Postcommunio. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus, Sanctum nos Spíritum votis promeréri sédulis: quátenus ejus grátia, et ab ómnibus líberémur tentatiónibus, et peccatórum nostrórum indulgéntiam percípere mereámur. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

A bűnök bocsánatáért.

Bevonulásra. (Bölcs. 11, 24, 25 és 27.)

Könyörülsz mindenen, Uram, és mit sem utálsz abból, amit alkottál; elnézed az emberek bűneit a bűnbánatért és megbocsátasz nekik; mert te vagy a mi Urunk, Istenünk! (Zs. 56, 2.) Könyörülj rajtam, Istenem, könyörülj rajtam, mert beléd vetem bizodalmamat. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Hallgasd meg, Urunk, alázatos kérésünket: bocsásd meg előtted megvallott bűneinket, hogy jóvoltodból egyaránt megadd nekünk a bocsánatot és a békét. A mi Urunk.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (7, 22-25.)

Testvérek: Belső emberi voltom szerint gyönyörűségemet találom Isten törvényében; de más törvényt látok tagjaimban, ez küzd értelmem törvénye

Introitus. (Sap. 11, 24, 25 et 27.)

Miserêris ómnium, Dómine, et nihil odísti eórum, quae fecísti: dissímulans peccáta hóminum propter poeniténtiam, et parcens illis: quia tu es Dóminus Deus noster. (Ps. 56, 2.) Miserére mei, Deus, miserére mei: quóniam in te confídit ánima mea. ℣. Glória Patri.

Orátio. Exáudi, quaesumus, Dómine, súpplicum preces, et confiténtium tibi parce peccátis: ut páriter nobis indulgéntiam tríbuas benígnus, et pacem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (7, 22-25.)

Fratres: Condeléctor legi Dei secúndum interiórem hóminem: video autem áliam legem in membris meis, repugnántem legi mentis meae, et capti-

ellen s a bűn törvényének foglyává tesz, amely tagjaimban van. Én szerencsétlen ember! Ki szabadít meg e halálnak testétől? Az Istennek kegyelme, Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

Átvonulásra. (Zsoltár 78, 9-10.) Légy kegyelmes, Uram, bűneink iránt, hogy ne mondják a pogányok között: Hol van az ő Istenük? ℣. (U. o. 9.) Segíts rajtunk, szabadító Istenünk, és neved dicsőségéért, ments meg, Uram, minket.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zsolt. 7, 12.) Az Isten igazságos bíró. Hatalmas ő, s türelme hosszú. Vajjon napról-napra tart-e haragja? Alleluja.

vántem me in lege peccáti, quae est in membris meis. Infélix ego homo, quis me líberábit de córpore mortis hujus? Grátia Dei per Jesum Christum Dóminum nostrum.

Graduale. (Ps. 78, 9-10.) Propítius esto, Dómine, peccátis nostris, ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? ℣. (Ib., 9.) Adjuva nos, Deus salutáris noster: et propter honórem nóminis tui, Dómine, líbera nos.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 7, 12.) Deus judex justus, fortis et pátiens: numquid irascétur per síngulos dies? Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a De profundis kezdetű böjti éneket mondjuk, 174. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zsolt. 7, 12.) Az Isten igazságos bíró. Hatalmas ő, s türelme hosszú. Vajjon napról-napra tart-e haragja? Alleluja. ℣. (Zs. 50, 10.) Add, hogy örömet és vidámságot halljak; megtört csontjaim hadd ujjongjanak. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps 7, 12.) Deus judex justus, fortis et pátiens: numquid irascétur per síngulos dies? Allelúja. ℣. (Ps 50, 10.) Audítui meo dabis gáudium, et laetítiam: et exsultábunt ossa humiliáta. Allelúja.

✠ A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (11, 9-13.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Kérjetek, és adni fognak nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitnak nektek. Mert mindaz, aki kér, kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtót fognak nyitni. Ki az az atya közületek, aki, ha fia kenyeret kér tőle, követ ad neki; vagy ha halat, csak nem fog hal helyett kígyót adni neki? vagy ha tojást kér, vajjon skorpiót fog-e nyujtani neki? Ha tehát ti, rossz létetekre

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (11, 9-13.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Pétite, et dábitur vobis: quaerite, et invéniétis: pulsáte, et aperiétur vobis. Omnis énim qui petit, áccipit: et qui quaerit, ínvenit: et pulsánti aperiétur. Quis autem ex vobis patrem petit panem: numquid lápidem dabit illi? Aut piscem numquid pro pisce serpéntem dabit illi? Aut si petíerit ovum: numquid pórriget illi scorpiónem? Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare

tudtok jó adományokat adni gyermekeiteknek: mennyivel inkább fog adni a ti mennyei Atyátok jó lelket azoknak, kik tőle kérik.

Felajánlásra. (Zs. 101, 2.) Uram! Hallgasd meg imádságomat: és kiáltásom jusson eléd.

Csendes imádság. Az engesztelés és dicséret áldozati adományait elhoztuk neked, Urunk: hogy egyrészt vétkeinket megbocsásd, másrészt ingadozó szívünket te irányítsd. A mi.

Áldozásra. (Luk. 11, 9-10.) Kérjetek és adni fognak nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitnak nektek. Mert mindaz, aki kér, kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtót fognak nyitni.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, örök Üdvözítő: hogy ezzel a viszontajándékkal elnyervén bűneink bocsánatát, ezentúl kerüljük a bűnöket. A mi Urunk.

filiis vestris: quanto magis Pater vester de caelo dabit spíritum bonum peténtibus se?

Offertorium. (Ps. 101, 2.) Dómine, exáudi oratiónem meam: et clamor meus ad te pervéniat.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, placatiónis et laudis offérimus: ut et delícta nostra miserátus absólvas, et nutántia corda tu dírigas. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Communio. (Luc. 11, 9-10.) Pétite, et accipiétis: quaerite, et inveniétis: pulsáte, et aperiétur vobis. Omnis enim qui petit, áccipit: et qui quaerit, ínvenit: et pulsánti aperiétur.

Postcommunio. Praesta nobis, aetérne Salvátor: ut percipiéntes hoc múnere véniam peccatórum, delnceps peccáta vitémus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Zarándokokért és utasokért.

Bevonulásra. (Zs. 25, 11-12.) Vents meg engem, Uram, és irgalmazz nekem; lábam egyenes úton áll, a gyülekezetekben áldalak, Uram. (U. o. 1.) Szolgáltass, Uram, igazságot nekem, mert ártatlanságban járok, s az Úrban való bizalmamban meg nem ingok. ℣. Dícsőség.

Könyörgés. Légy kegyes, Urunk, könyörgésünkre és igazgasd szolgáid útját üdvösséged jóságában: hogy ez út és ez élet minden viszontagsága között, oltalmad szüntelenül védje őket. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Introitus. (Ps. 25, 11-12.) Rédime me, Dómine, et miserére mei: pes enim meus stetit in via recta: in ecclésiis benedícam Dóminum. (Ps. ibid., 1.) Júdica me, Dómine, quóniam ego in innocéntia mea ingréssus sum: et in Dómino sperans non infirmábor. ℣. Glória Patri.

Orátio. Adésto, Dómine, supplicatiónibus nostris: et viam famulórum tuórum in salútis tuae prosperitáte dispóne; ut inter omnes viae et vitae hujus varietátes, tuo semper protegántur auxílio. Per Dóminum.

Szentlecke Mózes könyvéből. (I. 28, 10-12, 13-15, 18, 20-22.)

Ama napokban: Jákob elindult Bersábéból s Hárán felé tartott. Mikor aztán eljutott egy helyre s ott, hogy a nap leszállott, meg akart nyugodni, vőn egy ott heverő követ s feje alá tevé, s azon a helyen aluvék. Álmában látá az Urat, ki mondá néki: Én vagyok az Úr, atyádnak, Ábrahámnak Istene és Izsáknak Istene; a földet, melyen alszol, neked s ivadékodnak fogom adni. És annyi lesz az ivadékod, mint a földnek porszeme: kiterjedsz nyugatra s keletre, északra meg délre és benned s ivadékodban nyer áldást a föld minden nemzetsége. És őrződ leszek én, bárhová mégy és visszahozlak erre a földre s el nem hagylak, míg nem teljesítem mindazt, amit mondtam. Ezért Jákob, mikor reggel felkelt, vevé a követ, melyet a feje alá rakott s felállítá emlékjelül s olajat önte reá. Fogadalmat is tőn, mondván: Ha velem lesz az Úr s megőriz az úton, amelyet járok s ad nekem kenyeret, mit megegyek s ruhát, amit felvegyek, s szerencsésen visszatérek atyám házába: az Úr lesz az Istenem s ezt a követ, melyet emlékjelül ideállítottam, az Isten házának fogják hívni; s mindannak, mit adsz majd nékem, neked áldozom tizedét.

Átvonulásra. (Zs. 22, 4.) Járjak bár a halál árnyékában, nem félek semmi bajtól sem, mert te velem vagy, Uram. ℣. Vessződ és pásztorbotod megvigasztal engem.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 118, 133.) Irányítsd lépteimet beszéded szerint; hogy semmiféle

Léctio libri Génesis. (28, 10-12, 13-15, 18 et 20-22.)

In diébus illis: Egréssus Jacob de Bersabée, pergébat Haran. Cumque venísset ad quemdam locum, et vellet in eo requiéscere post solis occúbitum, tulit de lapidibus qui jacébant, et suppónens cápiti suo, dormívit in eódem loco. Vidítque in somnis Dóminum dicéntem sibi: Ego sum Dóminus Deus Abraham patris tui, et Deus Isaac: terram, in qua dormis, tibi dabo et sémini tuo. Erítque semen tuum quasi pulvis terrae: dilatáberis ad Occidéntem, et Oriéntem, et Septentriónem, et Meridiem: et benedicéntur in te, et in sémine tuo cunctae tribus terrae. Et ero custos tuus quocúmque perréxeris, et redúcam te in terram hanc; nec dimíttam nisi complévero univérsa quae dixi. Surgens ergo Jacob mane, tulit lápidem, quem supposúerat cápiti suo, et eréxit in títulum, fundens óleum désuper. Vovit étiam votum, dicens: Si fúerit Deus mecum, et custodíerit me in via, per quam ego ámbulo, et déderit mihi panem ad vescéndum, et vestiméntum ad induéndum, reversúsque fúero próspere ad domum patris mei: erit mihi Dóminus in Deum, et lapis iste, quem eréxi in títulum, vocábitur domus Dei: cunctorúmque, quae déderis, mihi, décimas ófferam tibi.

Graduale. (Ps. 22, 4.) Si ámbulem in médio umbrae mortis, non timébo mala, quóniam tu mecum es, Dómine. ℣. Virga tua, et báculus tuus, ipsa me consoláta sunt.

Allelújа, allelúja. ℣. (Ps. 118, 133.) Gressus meos dírige secúndum elóquium tuum: ut

hamisság se uralkodjék rajtam. Alleluja.

non dominétur mei omnis injustítia. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 90, 11-13.) Az Isten angyalainak parancsolt felőled, hogy minden utadon őrizzenek. ℣. Kezükön hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat. ℣. Áspiskígyón és viperán fogsz járni, oroszlánt és sárkányt fogsz tiporni.

Tractus. (Ps. 90, 11-13.) Angelis suis Deus mandávit de te, ut custódiant te in ómnibus viis tuis. ℣. In mánibus portábunt te, ne umquam offéndas ad lápidem pedem tuum. ℣. Super áspidem et basilíscum ambulábis, et conculcábis leónem et dracónem.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 118, 133.) Irányítsd lépteimet beszéded szerint, hogy semmiféle hamisság se uralkodjék rajtam. Alleluja. ℣. (Zs. 121, 1.) Örvendeztem, mikor azt mondották nekem: az Úr házába megyünk. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 118, 133.) Gressus meos dírige secúndum elóquium tuum: ut non dominétur mei omnis injustítia. Allelúja. ℣. (Ps. 121, 1.) Laetátus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Dómini íbimus. Allelúja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (10, 7-14.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Elmenvén hirdessétek, mondván, hogy elközelgett a mennyek országa. Gyógyítsatok betegeket, támasszatok fel halottakat, poklosokat tisztítsatok meg, ördögöket űzzetek ki; ingyen kaptátok, ingyen adjátok. Ne legyen aranyotok, se ezüstötök, se pénzetek övetekben; se táskátok az útra, se két köntöstök, se sarutok, se bototok; mert méltó a munkás az ő élelmére. Ha valamely városba, vagy faluba bementek, tudakozódjatok, ki méltó abban és maradjatok ott, míg tovább nem mentek. Bemenvén pedig a házba, köszöntsétek azt, mondván: Békesség e háznak! És ha méltó az a ház, rászáll a ti békességtek; ha pedig nem méltó, békességtek

✠ **Sequéntia sancti Evangélii** secúndum Matthaeum. (10, 7-14.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Eúntes, praedicáte, dicéntes: Quia appropinquávit regnum caelórum. Infírmos curáte, mórtuos suscitáte, leprósos mundáte, daemones ejícite: gratis accepístis, gratis date. Nolíte possidére aurum, neque argéntum, neque pecúniam in zonis vestris: non peram in via, neque duas túnicas, neque calceaménta, neque virgam: dignus enim est operárius cibo suo. In quamcúmque autem civitátem, aut castéllum intravéritis, interrogáte quis in ea dignus sit: et ibi manéte donec exeátis. Intrántes autem in domum, salutáte eam, dicéntes: Pax huic dómui. Et si quidem fúerit domus illa digna, véniet pax vestra super eam: si autem non fúerit digna, pax vestra

visszatér hozzátok. S ha valaki nem fogad be titeket, sem beszédeiteket nem hallgatja: kimenvén abból a házból vagy városból, rázzátok le a port lábaitokról.

Felajánlásra. (Zs. 16, 5, 6-7.) Add, hogy ösvényeiden szilárd léptekkel járjak és meg ne inogjon a lábam. Hajtsd hozzám füledet: hallgasd meg szavaimat, mutasd meg csodás irgalmadat, hisz megmented, Uram, a benned bízókat.

Csendes imádság. Légy kegyes, Urunk, könyörgéseinkhez, fogadd jóságosan ez ajándékokat, amelyeket szolgáidért felajánlunk: hogy útjukat megelőző kegyelmeddel irányítani és követő kegyelmeddel kísérni méltóztassál; hogy irgalmad védelme által életüknek s épségüknek egyaránt örvendhessünk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 118, 4-5.) Te azt parancsoltad, hogy rendeleteidet gondosan meg kell tartani. Bár arra irányulnának utaim, hogy megtartsam törvényedet.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vett szentségeid, Urunk, őrizzék meg benned remélő szolgáidat: és minden ellenséges támadástól oltalmazzák meg. A mi Urunk.

revertétur ad vos. Et quicúmque non recéperit vos, neque audíerit sermónes vestros: exeúntes foras de domo, vel civitáte, excútite púlverem de pédibus vestris.

Offertorium. (Ps. 16, 5 et 6-7.) Pérfice gressus meos in sémitis tuis, ut non moveántur vestígia mea: inclina aurem tuam mihi, et exáudi verba mea: mirifica misericórdias tuas, qui salvos facis sperántes in te, Dómine.

Secreta. Propitiáre, Dómine, supplicatiónibus nostris, et has oblatiónes, quas tibi offérimus pro fámulis tuis, benígnus assúme: ut viam illórum et praecedénte grátia tua dirigas, et subsequénte comitári dignéris; ut de actu atque incolumitáte eórum, secúndum misericórdiae tuae praesídia gaudeámus. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 118, 4-5.) Tu mandásti mandáta tua custodíri nimis: útinam dirigántur viae meae, ad custodiéndas justificatiónes tuas.

Postcommunio. Tua, Dómine, sacraménta quae súmpsimus, fámulos tuos in te sperántes custódiant: et contra omnes advérsos tueántur incúrsus. Per Dóminum.

A betegekért.

Bevonulásra. (Zs. 54, 2-3.)

allgasd meg, Isten, könyörgésemet és ne vesd meg esdeklésemet; figyelj reám és hallgass meg engem. (U. o. 3-4.) Elcsüggedtem küzdelmemben, meggyötört az ellenség kiáltozása és a bűnösök

Introitus. (Ps. 54, 2-3.)

xáudi, Deus, oratiónem meam, et ne despéxeris deprecatiónem meam: inténde in me, et exáudi me. (Ps. ibid., 3-4.) Contristátus sum in exercitatióne mea: et conturbátus sum a voce inimíci, et a

szorongatása. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, híveid örök üdvössége; hallgass meg minket, kik beteg szolgáid számára irgalmad segítségéért esedezünk, hogy visszanyervén egészségüket, Egyházadban hálát adhassanak neked. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

tribulatióne peccatóris. ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, salus aetérna credéntium: exáudi nos pro famulis tuis infírmis, pro quibus misericórdiae tuae implorámus auxílium; ut, réddita sibi sanitáte, gratiárum tibi in Ecclésia tua réferant actiónes. Per Dóminum.

(Egy betegért az imádságot egyes számban mondjuk.)

Szentlecke Szent Jakab apostol leveléből. (5, 13-16.)

Szeretteim: Szomorkodik valaki közületek? Imádkozzék. Jó hangulatban van? Énekeljen zsoltárokat. Beteg valaki köztetek? Hivassa el az egyház papjait és ezek imádkozzanak fölötte, megkenvén őt olajjal az Úr nevében; és a hitből fakadó imádság megszabadítja a beteget és az Úr megkönnyebbíti őt s ha bűnökben van, megbocsáttatnak neki. Valljátok meg tehát egymásnak bűneiteket és imádkozzatok egymásért,

Léctio Epístolae beáti Jacób Apóstoli. (5, 13-16.)

Caríssimi: Tristátur áliquis vestrum? oret. Aequo ánimo est? psallat. Infirmátur quis in vobis? indúcat presbyteros Ecclésiae, et orent super eum, ungéntes eum óleo in nómine Dómini: et orátio fídei salvábit infírmum, et alleviábit eum Dóminus: et si in peccátis sit, remitténtur ei. Confitémini ergo altérutrum peccáta vestra, et oráte pro ínvicem, ut salvémini,

hogy meggyógyuljatok.

Átvonulásra. (Zsolt. 6, 3-4.) Könyörülj rajtam, Uram, mert elernyedek; gyógyíts meg, Uram. ℣. Mert csontjaim remegnek és lelkem nagyon szomorú.

Graduale. (Ps. 6, 3-4.) Miserére mihi, Dómine, quóniam infírmus sum: sana me, Dómine. ℣. Conturbáta sunt ómnia ossa mea: et ánima mea turbáta est valde.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 101, 2.) Uram, hallgasd meg imádságomat és kiáltásom jusson eléd. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 101, 2.) Dómine, exáudi oratiónem meam: et clamor meus ad te pervéniat. Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 30, 10-11.) Könyörülj rajtam, Uram, mert szorongatnak engem: szemem, lelkem, testem a búsulástól elsenyved. ℣. Mert fájdalomban enyészik el életem, és éveim sóhajokban. ℣. Az inségtől ellankad erőm és remegnek csontjaim.

Tractus. (Ps. 30, 10-11.) Miserére mei, Dómine, quóniam tribulor: conturbátus est in ira óculus meus, ánima mea, et venter meus. ℣. Quóniam defécit in dolóre vita mea, et anni mei in gemítibus. ℣. Infirmáta est in paupertáte virtus mea: et ossa mea conturbáta sunt.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zsolt. 101, 2.) Uram, hallgasd meg imádságomat, és kiáltásom juson eléd. Alleluja. ℣. (Zs. 27, 7.) Szívem az Úrban remél s ő megsegít engem, és újra felvirágzik testem s örömömben hálát zengek neki. Alleluja.

✠ **A szent evangélium szakasza** Szent Máté szerint. (8, 5-13.)

Az időben: Mikor Jézus bement Kafarnaumba, egy százados járula hozzá, kérvén őt, és mondván: Uram! szolgám inaszakadtan fekszik házamban, és kegyetlenül gyötrődik. Mondá neki Jézus: Megyek és meggyógyítom őt. És felelvén a százados, mondá: Uram! nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj; hanem csak szóval mondjad, és meggyógyul az én szolgám. Mert hisz én is hatalom alatt álló ember vagyok, katonák lévén alattam; s ha mondom ennek: Menj, ő megyen, és a másiknak: Jöszte, ő jön, és szolgámnak: Tedd ezt, és teszi. Hallván pedig ezt Jézus, csodálkozék és mondá követőinek: Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben. Mondom pedig nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról, és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában; az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre; ott leszen sírás és fogak csikorgatása. És mondá Jézus a századosnak: Menj, és amint hittél, úgy legyen neked. És meggyógyult a szolga abban az órában.

Felajánlásra. (Zs. 54, 2-3.) Hallgasd meg, Isten, könyörgésemet és ne vesd meg esdeklésemet, figyelmezz rám és hallgass meg engem.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 101, 2.) Dómine, exáudi oratiónem meam: et clamor meus ad te pervéniat. Allelúja. ℣. (Ps. 27, 7.) In Deo sperávit cor meum, et adjútus sum: et reflóruit caro mea, et ex voluntáte mea confitébor ei. Allelúja.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii secúndum Matthaeum.** (8, 5-13.)

In illo témpore: Cum introísset Jesus Caphárnaum, accéssit ad eum centúrio, rogans eum, et dicens: Dómine, puer meus jacet in domo paralyticus, et male torquétur. Et ait illi Jesus: Ego véniam, et curábo eum. Et respóndens centúrio, ait: Dómine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanábitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestáte constitútus, habens sub me mílites, et dico huic: Vade, et vadit; et álii: Veni, et venit; et servo meo: Fac hoc, et facit. Audiens autem Jesus, mirátus est, et sequéntibus se dixit: Amen dico vobis, non invéni tantam fidem in Israel. Dico autem vobis, quod multi, ab Oriénte et Occidénte vénient, et recúmbent cum Abraham, et Isaac, et Jacob in regno caelórum: fílii autem regni ejiciéntur in ténebras exterióres: ibi erit fletus, et stridor déntium. Et dixit Jesus centurióni: Vade, et sicut credidísti, fiat tibi. Et sanátus est puer in illa hora.

Offertorium. (Ps. 54, 2-3.) Exáudi, Deus, oratiónem meam, et ne despéxeris deprecatiónem

lésemet; figyelj reám, és hallgass meg engem.

Csendes imádság. Isten, kinek intései szerint folynak életünk percei, fogadd el szolgáid imádságait és áldozati adományait, melyekkel a betegek számára irgalmad segítségéért esedezünk; hogy akiknek életét féltjük, azok épségének örvendhessünk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zsolt. 30, 17-18.) Ragyogtasd fel szolgád fölött arcodat, szabadíts meg irgalmasságodban, Uram, ne hagyd, hogy szégyen érjen, hisz segítségül hívlak téged.

Áldozás utáni imádság. Isten, az emberi gyengeség kiváló gyámola: mutasd meg segítséged erejét beteg szolgáidon; hogy irgalmadból felépüljenek és szent Egyházadban egészségesen megjelenhessenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

meam: inténde in me, et exáudi me.

Secreta. Deus, cujus nútibus vitae nostrae moménta decúrrunt: súscipe preces et hóstias famulórum tuórum, pro quibus aegrotántibus misericórdiam tuam implorámus, ut, de quorum perículo metúimus, de eórum salúte laetémur. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 30, 17-18.) Illúmina fáciem tuam super servum tuum, et salvum me fac in tua misericórdia: Dómine, non confúndar, quóniam invocávi te.

Postcommunio. Deus, infirmitátis humánae singuláre praesídium: auxílii tui super infírmos fámulos tuos osténde virtútem; ut, ope misericórdiae tuae adjúti, Ecclésiae tuae sanctae incólumes repraesentári mereántur. Per Dóminum nostrum.

Haldoklóért ugyanezt a szentmisét mondjuk, az alábbi imádságokkal:

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, aki az emberi nemnek az üdvösség gyógyszereit és az örök élet ajándékait megadtad, tekints kegyesen testi betegségben sínylődő szolgádra (szolgálódra) és erősítsd meg lelkét, melyet teremtettél, hogy távozásának óráján a szent angyalok keze a bűn szennye nélkül állítsa őt eléd, Teremtője elé. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ezt az áldozatot, amelyet élete végén álló szolgádért (szolgálódért) neked bemutatunk és engedd, hogy általa minden bűne eltöröltessék s ő, kit ez életben rendelkezésed

Orátio. Omnipotens et miséricors Deus, qui humáno géneri et salútis remédia, et vitae aetérnae múnera contulísti: réspice propítius fámulum (am) tuum(tuam) infirmitáte córporis laborántem, et ánimam réfove, quam creásti; ut in hora éxitus illíus, absque peccáti mácula tibi Creatóri suo per manus sanctórum Angelórum repraesentári mereátur. Per Dóminum.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, hóstiam, quam tibi offérimus pro fámulo(a) tuo(a) in extrémo vitae constitúta: et concéde, ut per eam univérsa illíus purgéntur delícta; ut, qui (quae) dispositiónis flagéllis in

ostora sujt, a jövendő életben az örök nyugalmat elnyerje. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Kérjük kegyességedet, mindenható Isten, hogy e szentség ereje által szolgádat (szolgálódat) kegyelmeddel megerősíteni méltóztassál, hogy halála órájában ne bírjon vele az ellen, hanem angyalaiddal átvonulhasson az életre. A mi Urunk Jézus Krisztus.

hac vita attéritur, in futúra réquiem consequátur aetérnam. Per Dóminum.

Postcommunio. Quaesumus cleméntiam tuam, omnípotens Deus, ut per hujus virtútem sacraménti fámulum(am) tuum(am) grátia tua confirmáre dignéris: ut in hora mortis ejus ne praeváleat contra eum(eam) adversárius; sed cum Angelis tuis tránsitum habére mereátur ad vitam. Per Dóminum.

A jó halál kegyelméért.

Bevonulásra. (Zs. 12, 4.)

Ragyogtasd fel szememet, hogy halálos álomba sohase merüljek, hogy sohase mondja ellenségem: Legyőztem! (Zs. 12, 1.) Meddig feledtesz el Uram! egészen? Arcodat meddig fordítod el tőlem? ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, ki az emberi nemnek az üdvösség gyógyszereit és az örök élet ajándékait megadtad: tekints kegyesen reánk szolgáidra és segítsd meg a lelkeket, amelyeket teremtettél, hogy távozásuk órája a szent angyalok keze a bűn szennye nélkül állítsa őket ismét eléd, Teremtőjük elé. A mi.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. (14, 7-12.)

Testvérek: Egyikünk sem él önmagának, és senki sem hal meg önmagának; mivel az Úrnak élünk, amíg élünk, és az Úrnak halunk meg, mikor meghalunk. Azért akár élünk, akár halunk, az Úréi vagyunk. Krisztus ugyanis azért halt meg és támadt fel, hogy holtaknak is,

Introitus. (Ps. 12, 4.)

Illúmina óculos meos, ne umquam obdórmiam in morte, ne quando dicat inimícus meus: Praeválui advérsus eum. (Ps. ibid., 1.) Usquequo, Dómine, oblivíscéris me in finem? úsquequo avértis fáciem tuam a me? ℣. Glória Patri.

Orátio. Omnípotens et miséricors Deus, qui humáno géneri et salútis remédia, et vitae aetérnae múnera contulísti: réspice propítius nos fámulos tuos, et ánimas réfove, quas creásti; ut in hora éxitus eárum, absque peccáti mácula tibi Creatóri suo per manus sanctórum Angelórum repraesentári mereántur. Per Dóminum.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Romános. (14, 7-12.)

Fratres: Nemo nostrum sibi vivit, et nemo sibi móritur. Sive enim vívimus, Dómino vívimus: sive mórimur, Dómino mórimur. Sive ergo vívimus, sive mórimur, Dómini sumus. In hoc enim Christus mórtuus est, et resurréxit: ut et mortuórum, et vivórum dominétur. Tu autem

élőknek is az uruk legyen. Te pedig miért ítéled meg testvéredet? Te meg miért veted meg testvéredet? Hiszen mindnyájan odaállunk majd Krisztus ítélőszéke elé. Mert meg van írva: Élek én, úgymond az Úr, s minden térd meghajlik előttem, és minden nyelv magasztalja az Istent. Így tehát mindegyikünk magáról ad majd számot az Istennek.

quid júdicas fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem tuum? Omnes enim stábimus ante tribúnal Christi. Scriptum est enim: Vivo ego, dicit Dóminus, quóniam mihi flectétur omne genu: et omnis lingua confitébitur Deo. Itaque unusquísque nostrum pro se ratiónem reddet Deo.

Átvonulásra. (Zs. 22, 4.) Járjak bár a halál árnyékában, nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy, Uram, ℣. Vessződ és pásztorbotod megvigasztal engem.

Graduale. (Ps. 22, 4.) Si ámbulem in médio umbrae mortis, non timébo mala: quóniam tu mecum es, Dómine. ℣. Virga tua, et báculus tuus, ipsa me consoláta sunt.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 30, 2-3.) Uram, tebenned remélek, soha meg ne szégyenüljek; igazságodban szabadíts meg s ments meg engem, hajtsd hozzám füledet, siess, szabadíts meg. Alleluja

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 30, 2-3.) In te, Dómine, sperávi, non confúndar in aetérnum: in justítia tua líbera me, et éripe me: inclína ad me aurem tuam, accélera, ut erípias me. Allelúja.

(Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett a De necessitátibus kezdetű böjti éneket mondjuk, 233. l.)

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 113, 1.) Midőn Izrael kivonult Egyiptomból, Jákob házanépe az idegen nép közül. Alleluja. ℣. (Zs. 107, 2.) Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem, énekelni és zengeni neked, én dicsőségem. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 113, 1.) In éxitu Israel de Aegypto, domus Jacob de pópulo bárbaro. Allelúja. ℣. (Ps. 107, 2.) Parátum cor meum, Deus, parátum cor meum: cantábo, et psallam tibi, glória mea. Allelúja.

✠A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. (21, 34-36).

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Vigyázzatok hát magatokra, hogy el ne nehezedjenek szíveitek tobzódásban és részegségben és az élet gondjai között; és hirtelen meg ne lepjen ama nap. Mert tőr gyanánt fog az lecsapni mindazokra, kik az egész föld színén

✠Sequéntia sancti Evangélii secúndum Lucam. (21, 34-36.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Atténdite vobis, ne forte gravéntur corda vestra in crápula, et ebrietáte, et curis hujus vitae: et supervéniat in vos repentina dies illa: tamquam láqueus enim supervéniet in omnes, qui sedent super fáciem omnis terrae. Vigiláte

laknak. Ébren legyetek tehát, minden időben imádkozván, hogy méltók lehessetek mindazoktól, amik bekövetkezendők, megmenekülni és az Emberfia elé állani.

Felajánlásra. (Zs. 30, 15-16.) Én benned bízom, Uram; azt mondom: Te vagy az én Istenem! sorsom a te kezedben van.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, ezt az áldozatot, melyet életünk utolsó órájáért mutatunk be neked és engedd: hogy általa minden bűnünk eltöröltessék, s ha ez életben sujt is rendelkezésed ostora, a jövendő életben az örök nyugodalmat elnyerjük. A mi.

Áldozásra. (Zs. 70, 16-18.) Uram, csak igazságodról elmélkedem. Isten, te ifjúkorom óta oktattál engem, öregségemre aggkoromra se hagyj engem, Isten, magamra.

Áldozás utáni imádság. Kérjük kegyességedet, mindenható Isten, méltóztassál e szentség ereje által minket, szolgáidat megerősíteni, hogy halálunk óráján ne bírjon velünk az ellen, hanem angyalaiddal átvonulhassunk az életre. A mi Urunk Jézus Krisztus.

itaque, omni témpore orántes, ut digni habeámini fúgere ista ómnia, quae futúra sunt, et stare ante Fílium hóminis.

Offertorium. (Ps. 30, 15-16.) In te sperávi, Dómine; dixi: Tu es Deus meus, in mánibus tuis témpora mea.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, hóstiam, quam tibi offérimus pro extrémo vitae nostrae, et concéde: ut per eam univérsa nostra purgéntur delícta; ut, qui tuae dispositiónis flagéllis in hac vita attérimur, in futúra réquiem consequámur aetérnam. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 70, 16-17. et 18.) Dómine, memorábor justítiae tuae solíus: Deus, docuísti me a juventúte mea: et usque in senéctam et sénium, Deus, ne derelínquas me.

Postcommunio. Quaesumus cleméntiam tuam, omnípotens Deus, ut per hujus virtútem sacraménti nos fámulos tuos grátia tua confirmáre dignéris: ut in hora mortis nostrae non praeváleat contra nos adversárius; sed cum Angelis tuis tránsitum habére mereámur ad vitam. Per Dóminum.

Minden szükségben.

Bevonulásra.

Én vagyok a nép megszabadítója, úgymond az Úr: bármilyen szükségben fohászkodnak hozzám, meghallgatom őket és Uruk leszek mindörökké. (Zs. 77, 1.) Figyelj népem, tanításomra, hajtsd füledet szájam igéire. ℣. Dicsőség.

Introitus.

Salus pópuli ego sum, dicit Dóminus: de quacúmque tribulatióne clamáverint ad me, exáudiam eos: et ero illórum Dóminus in perpétuum. (Ps. 77, 1.) Atténdite, pópule meus, legem meam: inclináte aurem vestram in verba oris mei. ℣. Glória Patri.

Könyörgés. Kimondhatatlan irgalmadat, Urunk, azzal mutasd meg nekünk kegyesen, hogy megszabadítasz minket minden bűntől s egyszersmind az értük megérdemlett büntetésektől megmentesz. A mi Urunk.

Szentlecke Jeremiás prófétától. (14, 7-9.)

Ha gonoszságaink ellenünk szólnak is, cselekedjél mégis, Uram, a te nevedért; mert sokféle az elpártolásunk, melyet ellened vétkeztünk. Te, Izrael reménysége, és szabadítója a nyomorúság idején! Miért közöttünk vagy te, Uram, mi a te nevedet viseljük; ne hagyj el hát minket, Urunk, Istenünk.

Átvonulásra. (Zs. 43, 8-9.) Uram, sanyargatóinktól te mentesz meg minket, és te szégyeníted meg gyűlölőinket. ℣. Mindenkoron az Istenben dicsekszünk, és hálát mindörökké a te nevedben zengünk.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 78, 9-10.) Légy kegyelmes, Uram, bűneink iránt, hogy ne mondják a pogányok között: Hol van az ő Istenük? Alleluja.

Orátio. Ineffábilem miserícórdiam tuam, Dómine, nobis cleménter osténde: ut simul nos et a peccátis ómnibus éxuas; et a poenis, quas pro his merémur, erípias. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Léctio Jeremíae Prophétae. (14, 7-8 et 9.)

Si iniquitátes nostrae respónderint nobis: Dómine, fac propter nomen tuum, quóniam multae sunt aversiónes nostrae: tibi peccávimus. Exspectátio Israel, salvátor ejus in témpore tribulatiónis. Tu autem in nobis es, Dómine, et nomen tuum invocátum est super nos, ne derelínquas nos, Dómine Deus noster.

Graduale. (Ps. 43, 8-9.) Liberásti nos, Dómine, ex affligéntibus nos: et eos, qui nos odérunt, confudísti. ℣. In Deo laudábimur tota die: et in nómine tuo confitébimur in saecula.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 78, 9-10.) Propítius esto, Dómine, peccátis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? Allelúja.

Hetvenedvasárnap után az Alleluja és a ℣. helyett ezt mondjuk:

Böjti ének. (Zs. 24, 17-18, 1-4.) Vezess ki inségemből engem, Uram, nézd megalázottságomat és szenvedésemet, bocsásd meg minden vétkemet. ℣. Hozzád emelem, Uram, lelkemet. Istenem, tebenned remélek; ne hagyd, hogy megszégyenüljek, s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek. ℣. Hisz senki, aki tebenned bízik, meg nem szégyenül; de szégyen éri mindazokat, kik gonoszságot tesznek könnyelműn.

Tractus. (Ps. 24, 17-18 et 1-4.) De necessitátibus meis éripe me, Dómine: vide humilitátem meam, et labórem meum: et dimítte ómnia peccáta mea. ℣. Ad te, Dómine, levávi ánimam meam: Deus meus, in te confído, non erubéscam: neque irrídeant me inimíci mei. ℣. Etenim univérsi, qui te exspéctant, non confundéntur: confundántur omnes faciéntes vana.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 78, 9-10.) Légy kegyelmes, Uram, bűneink iránt, hogy ne mondják a pogányok között: Hol van az ő Istenük? Alleluja. ℣. (Zs. 30, 8.) Újjongva örvendek irgalmasságodnak, hisz megtekintetted megalázottságomat, megszabadítottál szorongatásaimból. Alleluja.

✠ A szent evangélium szakasza. Szent Márk szerint. (11. 22-26.)

Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Legyen hitetek az Istenben. Bizony mondom nektek, hogyha valaki azt mondja e hegynek: Kelj fel, és merülj a tengerbe! és nem kételkedik szívében, hanem hiszi, hogy amit mond megtörténik, megleszen neki. Azért mondom nektek: Mindazt, mit imádkozva kértek, higgyétek, hogy megnyeritek, és megleszen nektek. És mikor imádságra fölállítok, bocsássátok meg, ha van valamitek valaki ellen, hogy a ti Atyátok is, ki mennyekben vagyon, megbocsássa nektek vétkeiteket. Hogyha ti meg nem bocsáttotok, a ti Atyátok, ki mennyekben vagyon, sem bocsátja meg nektek bűneiteket.

Felajánlásra. (Zs. 137, 7.) Ha szorongatások között járok is, megőrzöd életemet, Uram, elleneim haragjával szemben kinyujtod kezedet és jobbod megszabadít engem.

Csendes imádság. Tisztítson meg minket, Urunk, kérünk, a jelen adományok felajánlása; és tegyen méltókká a szent lakomában való részvételre. A mi Urunk.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 78, 9-10.) Propítius esto, Dómine, peccátis nostris: ne quando dicant gentes: Ubi est Deus eórum? Allelúja. ℣. (Ps. 30, 8.) Exsultábo et laetábor in misericórdia tua, quóniam respexísti humilitátem meam: salvásti de necessitátibus ánimam meam. Allelúja.

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Marcum. (11, 22-26.)

In illo témpore: Dixit Jesus discípulis suis: Habéte fidem Dei. Amen dico vobis, quia quicúmque dixerit huic monti: Tóllere, et míttere in mare, et non haesitáverit in corde suo, sed crediderit quia quodcúmque dixerit, fiat, fiet ei. Propterea dico vobis: Omnia quaecúmque oántes pétitis, crédite quia accipiétis, et evénient vobis. Et cum stábitis ad orándum, dimíttite, si quid habétis advérsus áliquem: ut et Pater vester, qui in caelis est, dimíttat vobis peccáta vestra. Quod si vos non dimiséritis: nec Pater vester, qui in caelis est, dimíttet vobis peccáta vestra.

Offertorium. (Ps. 137, 7.) Si ambulávero in médio tribulatiónis, vivificábis me, Dómine: et super iram inimicórum meórum exténdes manum tuam, et salvum me fáciet déxtera tua.

Secreta. Purificet nos, Dómine, quaesumus, múneris praeséntis oblátio: et dignos sacra participatióne perficiat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Áldozásra. (Zsolt.118,49-50.) Emlékezzél meg, Uram, szavadról, melyet szolgádnak mondottál, mellyel nekem reménységet nyujtottál. Nyomorúságomban ez vigasztal engem.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy a földi hajlamoktól megtisztulva, annak a mennyei szentségnek teljességére törekedjünk, amelynek szent adományait ez áldozatban vettük. A mi Urunk.

Communio. (Ps. 118, 49-50.) Memento verbi tui servo tuo, Dómine, in quo mihi spem dedísti: haec me consoláta est in humilitáte mea.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, Dómine: ut, terrénis affféctibus expiáti, ad supérni plenitúdinem sacraménti, cujus libávimus sancta, tendámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Hálaadó mise.

Szentmise vagy a Szentháromságról, vagy a Szentlélekről, vagy a szent Szűzről vagy valamely szentről, de a könyörgéshez hozzáteszik:

Isten, kinek irgalma határtalan és jóságának kincse végtelen: hálát adunk szent fölségednek a nyert ajándékokért és szüntelenül kérjük kegyességedet, hogy te, aki az esedezők kéréseit teljesíted, el ne hagyd őket, hanem készítsd el a jövendő jutalomra. A mi Urunk.

Deus, cujus misericórdiae non est númerus, et bonitátis infinítus est thesáurus: piissimae majestáti tuae pro collátis donis grátias ágimus, tuam semper cleméntiam exorántes; ut qui peténtibus postuláta concédis, eósdem non déserens, ad praemia futúra dispónas. Per Dóminum.

A csendes imádsághoz hozzáteszik:

Ez áldozat illatát, fogadd el Urunk, hálaadásunkkal együtt és tedd meg, hogy akiket kegyesen meghallgattál és épségben megóvtál, őrizd meg a jövőben is minden bajtól, hogy szolgálatodban és szeretetedben növekedjenek. A mi Urunk.

Odórem, Dómine, sacrifícii hujus cum gratiárum actiónibus súscipe, et praesta: ut quos exaudíre, et incólumes serváre dignátus es, ab omni in pósterum adversitáte custódias; et in tuo servítio, et amóre concréscant. Per Dóminum.

Az áldozás utáni imádsághoz hozzáteszik:

Isten, ki a benned remélők közül senkit sem hagysz túlságosan szenvedni, hanem kegyesen meghallgatod a kéréseket: hálát adunk neked, hogy elfogadtad áldozatunkat és imádságainkat, és áhítattal kérünk, hogy a magunkhoz vett misztériumok által minden bajtól megszabadulhassunk. A mi Urunk.

Deus, qui néminem in te sperántem, nimium afflígi permíttis, sed pium précibus praestas auditum: pro postulatiónibus nostris votísque susceptis grátias ágimus, te piíssime deprecántes; ut per haec quae súmpsimus, a cunctis éripi mereámur advérsis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

KÜLÖNFÉLE KÖNYÖRGÉSEK.

Általános szabály: a szentmisében három egyforma jellegű változó imádság van. A közös imádság (oratio, collecta), a csendes imádság (secreta) és az áldozás utáni imádság (postcommunio).

A duplex-ünnepeken mindháromból csak egy-egy imádság van a napról magáról, kivéve, ha egy másik összeeső ünnepről is megemlékezést kell venni.

A semi-duplex és simplex rangú ünnepeken és napokon legalább 3—3 imádság van. Az első a napi miséből van, a másik kettő az egyházi időszaknak megfelelő. Az ádventi időszaki imádságokat lásd a 68—73. lapon, Karácsonytól Gyertyaszentelőig a 131—133., a nagyböjti megemlékezést a 201—206. és a húsvétit a 622—625. l. Gyertyaszentelőtől nagyböjtig és pünkösdtől ádventig a 2. imádság a szentek esedezéséért (A cunctis) van: a 3. az alábbiak közül tetszés szerint választható.

A simplex-ünnepeken a pap ezenfelül tetszés szerint választhat az alább következő imádságokból; számuk 3-tól 7-ig mehet.

1. A szentek közbenjárásáért.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy Isten szent Anyjának, Máriának, minden szent apostoloknak, vértanuknak, hitvallóknak, szűzeknek és összes kiválasztottaidnak közbenjárása szerezzen nekünk mindenhol örömet, hogy amikor az ő érdemeiket tiszteljük, pártfogásukat is érezzük. Ugyanazon a mi.

Csendes imádság. A felajánlott adományok engeszteljenek ki, Urunk, és a boldogságos mindenkoron Szűz Máriának és minden szenteidnek közbenjárására, szabadits meg minket minden veszedelemtől. A mi.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, a mennyei szentsé-

Orátio. Concéde, quaesumus, omnipotens Deus: ut intercéssio sanctae Dei Genitrícis Maríae, sanctorúmque ómnium Apostolórum, Mártyrum, Confessórum, atque Vírginum, et ómnium electórum tuórum, nos ubíque laetíficet; ut, dum eórum mérita recólimus, patrocínia sentiámus. Per eúmdem Dóminum.

Secreta. Oblátis, Dómine, placáre munéribus: et, intercedénte beáta Maria semper Vírgine, cum ómnibus Sanctis tuis, a cunctis nos defénde perículis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Filium tuum.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, beátae Maríae semper Vírginis et

geket, s a boldogságos és mindenkoron Szűz Máriának és minden szenteidnek emlékezetét ünnepelve: kérünk, add meg nekünk, hogy amit a földön ez áldozatban cselekedtünk, azt az örök örömök közt elnyerhessük. A mi.

ómnium Sanctórum tuórum memóriam recoléntes, sacraménta caeléstia: praesta, quaesumus; ut, quod temporáliter gérimus, aetérnis gáudiis consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

2. A szentek esedezéséért.

Könyörgés. Óvj meg minket, kérünk, Urunk minden lelki és testi veszélytől és a boldogságos és dicsőséges, mindenkor szűz Mária, Isten Anyja, úgyszintén Szent József, Szent Péter és Pál apostolaid, Szent N. s minden szentjeid közbenjárására adj nekünk kegyelmesen épséget és békességet, hogy minden háborúság és tévely megszűntével Anyaszentegyházad biztos szabadságban szolgálhasson neked. A mi Urunk.

Csendes imádság. Hallgass meg bennünket, üdvözítő Istenünk, és e szentség erejével minden lelki és testi ellenségünk ellen e talmazz meg minket és ad kegyelmet a jelen, dicsőséget a jövő életben. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Tisztítson és erősítsen meg minket, kérünk, Urunk, ez isteni szentség ajándéka, és a Boldogságos Szűz Mária, Isten Anyja, úgyszintén Szent József, Szent Péter és Pál apostolaid, Szent N. és minden szented közbenjá-

Orátio. A cunctis nos, quaesumus, Dómine, mentis et córporis deféndе perículis: et, intercedénte beáta et gloriósa semper Vírgine Dei Genitríce María, cum beáto Joseph, beátis Apóstolis tuis Petro et Paulo, atque beáto N. et ómnibus Sanctis, salútem nobis tríbue benígnus et pacem; ut, destrúctis adversitátibus et erróribus univérsis, Ecclésia tua secúra tibi sérviat libertáte. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Exáudi nos, Deus salutáris noster: ut, per hujus sacraménti virtútem, a cunctis nos mentis et corporis hóstibus tueáris; grátiam tríbuens in praesénti, et glóriam in futúro. Per Dóminum.

Postcommunio. Mundet et múniat nos, quaesumus, Dómine, divíni sacraménti munus oblátum: et, intercedénte beáta Vírgine Dei Genitríce María, cum beáto Joseph, beátis Apóstolis tuis Petro et Paulo, atque beáto N., et ómnibus Sanctis; a

rása által tegyen mentekké minden gonoszságtól s szabadítson meg minden háborúságtól. A mi Urunk.

cunctis nos reddat et perversitátibus expiátos, et adversitátibus expedítos. Per eúmdem Dóminum.

3. Az egész egyházi hierarchiáért.

Könyörgés. Mindenható, örök Isten, kinek Lelke az Egyház egész testét megszenteli és kormányozza: hallgass meg minket, az egész egyházi rendért könyörgőket, hogy kegyelmed segítségével minden rend hűségesen szolgáljon neked. A mi Urunk.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, cujus spíritu totum corpus Ecclésiae sanctificátur et régitur: exáudi nos pro univérsis ordínibus supplicántes; ut, grátiae tuae múnere, ab ómnibus tibi grádibus fidéliter serviátur. Per Dóminum.

Csendes imádság. Add meg szolgáidnak, Urunk, bűneik bocsánatát, az életben a vigasztalást és az örök kormányzást, hogy neked szolgálva, irgalmadhoz mindenkor eljuthassanak. A mi Urunk.

Secreta. Da fámulis tuis, Dómine, indulgéntiam peccatórum, consolatiónem vitae, gubernatiónem perpétuam: ut, tibi serviéntes, ad tuam júgiter misericórdiam prvenire mereántur. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Szabadítsd meg, kérünk, Urunk, a bűnöktől és az ellenségtől hozzád könyörgő szolgáidat, hogy szent módon élve, semmi szerencsétlenség ne érje őket. A mi

Postcommunio. Líbera, quaesumus, Dómine, a peccátis et hóstibus fámulos tuos, tibi supplicántes: ut, in sancta conversatióne vivéntes, nullis afficiántur advérsis. Per Dóminum.

4. A pápáért.

(Lásd a 69.—73. lapon.)

5. A római császárért.

(Ma már nem mondják.)

6. A királyért.

Könyörgés. Kérünk, mindenható Isten: hogy szolgád, N. királyunk, aki

Orátio. Quaesumus, omnípotens Deus: ut fámulus tuus N. rex noster, qui

a te irgalmadból kapta a királyi uralmat, az erényekben is egyre gyarapodjék, hogy ezek díszével felruházva, mind a bűn szörnyeit el tudja kerülni, mind pedig kegyelmedből hozzád, ki az út, igazság és élet vagy eljuthasson. A mi Urunk.

Csendes imádság. A neked hozott adományainkat, Urunk, kérünk, szenteld meg, hogy számunkra Egyszülötted testévé és vérévé váljanak és a te bőségedből mindenkor királyunknak a testi és lelki egészség megtartására és a ráruházott kötelességek elvégzésére szolgáljanak. Ugyanazon a mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Ez az üdvösztszerző áldozat őrizze meg, Urunk, szolgádat, a mi királyunkat, N-t, minden veszedelemtől, hogy így az Egyház békés nyugalmát megőrizze és ez élet után az örök örökségbe eljuthasson. A mi Urunk.

tua miseratióne suscépit regni gubernácula, virtútum étiam ómnium percípiat increménta; quibus decénter ornátus, et vitiórum monstra devitáre, et ad te, qui via, véritas, et vita es, gratiósus váleat pervenire. Per Dóminum.

Secreta. Múnera, Dómine, quaesumus, oblátа sanctífica: ut et nobis Unigéniti tui corpus et sanguis fiant; et regi nostro ad obtinéndam ánimae, corporísque salútem, et peragéndum injúnctum offícium, te largiénte, usquequáque prosíciant. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Postcommunio. Haec, Dómine, oblátio salutáris fámulum tuum N. regem nostrum ab ómnibus tueátur advérsis: quátenus et ecclesiásticae pacis obtíneat tranquillitátem; et post hujus témporis decúrsum, ad aetérnam pervéniat hereditátem. Per Dóminum.

7. Az egyházi elöljárókért.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki egyedül mívelsz nagy csodákat, terjeszd ki ezekre a szolgáidra és a rájuk bízott gyülekezetre a kegyelem üdvösséges erejét, és hogy valóban neked kedvesek legyenek, áraszd rájuk áldásod örök harmatát. A mi Urunk.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui facis mirabília magna solus: praeténde super fámulos tuos, et super congregatiónes illis commíssas, spíritum grátiae salutáris; et, ut in veritáte tibi compláceant,perpétuum eis rorem tuae benedictiónis infúnde. Per Dóminum.

Csendes imádság. Szolgáid áldozati adományaira, Urunk, tekints le kiengesztelődötten és amiket neved tiszteletére ájtatos lélekkel érettük bemutatnak, annak gyógyító erejét javukra érezzék. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Akiket mennyei viszontadománnyal újjá teremtettél, Urunk, kísérd azokat örök oltalmaddal, hogy akiket ápolni meg nem szűnsz, méltók legyenek az örök megváltásra is. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias, Dómine, famulórum tuórum placátus inténde: et quas in honórem nóminis tui devóta mente pro eis celebrámus, profícere sibi séntiant ad medélam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Quos caelésti récreas múnere, perpétuo, Dómine, comitáre praesídio: et, quos fovére non désinis, dignos fieri sempitérna redemptióne concéde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

8. Valamely közösségért, társulatért, családért.

Könyörgés. Védelmezd meg, kérünk, Urunk, a boldogságos mindenkoron Szűz Mária közbenjárására minden bajtól ezt a családot és tiszta szívből előtted leboruló közösségedet az ellenség cselvetéseitől kegyesen megoltalmazni méltóztassál. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, mindenható Isten, áldozatkészségünk adományait és e szentségnek ereje által védd meg szolgáidat minden bajtól. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük megváltásunk adományait: add meg nekünk, kérünk, irgalmas Isten, hogy ennek megünneplésével minden ellenséggel szemben a te oltal-

Orátio. Defénde, quaesumus, Dómine, beáta María semper Vírgine intercedénte, istam ab omni adversitáte famíliam: et toto corde tibi prostrátam, ab hóstium propítius tuére cleménter insídiis. Per Dóminum Jesum Christum, Fílium tuum.

Secreta. Súscipe, quaesumus, omnípotens Deus, oblatiónem nostrae devotiónis: et per virtútem hujus sacraménti, fámulos tuos a cunctis adversitátibus prótege. Per Dóminum.

Postcommunio. Sumptis redemptiónis nostrae munéribus: praesta, quaesumus, miséricors Deus; eórum nobis celebratióne, tuae protectiónis contra omnes adversitátes subsídium.

mad segítségét elnyerhessük. A mi Urunk. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

9. Az egyetértésért a közösségben.

Könyörgés. Isten, a béke osztogatója és a szeretet barátja, add meg szolgáidnak a te akaratoddal való igazi egyetértést, hogy minden minket üldöző kísértéstől megszabaduljunk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Ezekkel az adományokkal kiengesztelve, engedd meg, kérünk, Urunk, hogy minket, akik a magunk bűneink bocsánatáért imádkozunk, ne terheljenek meg idegen bűnök. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Öntsd szívünkbe, Urunk, szereteted Lelkét, hogy akiket egy mennyei kenyérrel tápláltál, a te jóságoddal tedd azokat egyetértőkké. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel.

Orátio. Deus, largítor pacis, et amátor caritátis: da fámulis tuis veram cum tua voluntáte concórdiam; ut ab ómnibus, quae nos pulsant, tentatiónibus liberémur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. His sacrifíciis, Dómine, quaesumus, concéde placátus: ut, qui própriis orámus absólvi delíctis, non gravémur extérnis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit.

Postcommunio. Spíritum nobis, Dómine, tuae caritátis infúnde: ut, quos uno pane caelésti satiásti, tua fácias pietáte concórdes. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

10. Az Egyházért ellenségeivel szemben.

(Lásd a 69.—72. lapon, az 1. ádventi misében.)

11. Üldözőinkért és ellenségeinkért.

Könyörgés. Ellenségeink büszkeségét, kérünk, Urunk, törd meg és felfuvalkodottságukat hatalmas jobboddal teritsd le. A mi Urunk.

Csendes imádság. Ennek a misztériumnak az ereje, Urunk, tisztítson meg saját

Orátio. Hóstium nostrórum, quaesumus, Dómine, elíde supérbiam: et eórum contumáciam déxterae tuae virtúte prostérne. Per Dóminum.

Secreta. Hujus, Dómine, virtúte mystérii, et a própriis mundémur occúl-

bűneinktől és szabadítson meg az ellenség cseleitől. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Oltalmazó Istenünk tekints ránk, és az ellenség veszedelmétől védelmezz meg minket, hogy minden zavar lecsillapodása után szabad lélekkel szolgálhassunk neked. A mi Urunk.

tis, et ab inimicórum liberémur insídiis. Per Dóminum.

Postcommunio. Protéctor noster, áspice, Deus, et ab inimicórum nos defénde perículis: ut, omni perturbatióne submóta, líberis tibi méntibus serviámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

12. Bármily szükségben.

Könyörgés. Isten, menedékünk és erősségünk, hallgasd meg Egyházad jámbor könyörgéseit, te a jámborság szerzője, és add meg, hogy amit hivő lélekkel kérünk, azt valóban el is nyerhessük. A mi Urunk.

Csendes imádság. Add meg, irgalmas Isten, hogy ez az üdvösszerző adomány hibáinktól bennünket szakadatlanul kiszabadítson és minden veszedelemtől megvédjen. A mi.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, a szent misztérium adományait és alázatosan kérünk, hogy amit megparancsoltál, hogy emlékezetedre tegyünk, az szolgáljon gyengeségünk gyámolául: Ki élsz.

Orátio. Deus, refúgium nostrum, et virtus: adésto piis Ecclésiae tuae précibus, auctor ipse pietátis, et praesta; ut, quod fidéliter pétimus, efficáciter consequámur. Per Dóminum.

Secreta. Da, miséricors Deus: ut haec salutáris oblátio et a própriis nos reátibus indesinénter expédiat, et ab ómnibus tueátur advérsis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Súmpsimus, Dómine, sacri dona mystérii, humíliter deprecántes: ut quae in tui commemoratiónem nos fácere praecepísti, in nostrae profíciant infirmitátis auxílium: Qui vivis et regnas cum Deo Patre.

13. Szorongató szükségben.

Könyörgés. Ne vesd meg, mindenható Isten, a szükségben hozzád kiáltó

Orátio. Ne despícias, omnípotens Deus, pópulum tuum in afflictióne cla-

népedet, hanem, nevednek dicsőségéért, siess kiengesztelődötten a szorongatottak segítségére. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kegyesen ezeket az adományokat, mert magad akartad, hogy ezek kiengesztelésedre szolgáljanak és jóságos hatalmaddal helyreállítsák üdvösségünket. A mi.

Áldozás utáni imádság. Szorongattatásunkban, kérünk, Urunk, tekints reánk kegyesen és méltatlankodásodat és haragodat, melyet igazában megérdemlünk, fordítsd el. A mi Urunk.

mántem: sed propter glóriam nóminis tui, tribulátis succúrre placátus. Per Dóminum.

Secreta. Súscipe, Dómine, propítius hóstias, quibus et te placári voluísti, et nobis salútem poténti pietáte restítui. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat.

Postcommunio. Tribulatiónem nostram, quaesumus, Dómine, propítius réspice: et iram tuae indignatiónis, quam juste merémur, avérte. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

14. Éhinség idején.

Könyörgés. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, amit jámbor könyörgéssel kérünk és az éhinséget vedd el tőlünk kegyesen, hogy a halandó szív megismerje, hogy a te haragod küldi javunkra az ilyen ostort, és a te irgalmad veszi el azt rólunk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Isten, ki a jelenlevő adományokkal az emberi természet két részét, egyfelől táplálékkal élteted, másfelől szentségileg megújítod; add meg, kérünk, hogy segítségüket sohase nélkülözze se testünk, se lelkünk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Orátio. Da nobis, quaesumus, Dómine, piae supplicatiónis effectum: et famem propitiátus avérte; ut mortálium corda cognóscant, et te indignánte tália flagélla prodíre, et te miseránte cessáre. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum, qui tecum.

Secreta. Deus, qui humáni géneris utrámque substántiam, praeséntium múnerum et aliménto végetas, et rénovas sacraménto: tríbue, quaesumus; ut eórum et corpóribus nostris subsídium non desit, et méntibus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Áldozás utáni imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, a testi táplálékot, akiket az örök misztériumokkal kegyeskedtél alakítani. A mi Urunk.

Postcommunio. Gubérna, quaesumus, Dómine, temporálibus aliméntis: quos dignáris aetérnis informáre mystériis. Per Dóminum.

15. Földrengéskor.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki tekinteteddel megremegteted a földet, kegyelmezz nekünk, kik félünk, irgalmazz nekünk, kik alázatosan kérünk, hogy akinek a föld alapjait megremegtető haragjától rettegünk, annak a föld megrázkódásait megszüntető kegyelmét is mindenkoron érezzük. A mi Urunk.

Csendes imádság. Isten, ki a földet szilárd alapjaira helyezted, fogadd el néped áldozati adományait és könyörgéseit, és a földrengés veszedelmétől teljesen megszabadítva, isteni haragodnak ezt a félelmetes eszközét változtasd az emberek üdvére, hogy ők, akik a földből valók és a földbe térnek vissza, szent életmódjukkal a mennyei örömök részesei lehessenek. A mi.

Áldozás utáni imádság. Védj meg minket, Urunk, kérünk, akik szentségeidet magunkhoz vettük: és a földet, melyet bűneink miatt remegni láttunk, égi adománnyal erősítsd meg; hogy a halandó szív megismerje, hogy a te haragod

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui réspicis terram, et facis eam trémere: parce metuéntibus, propitiáre supplícibus; ut, cujus iram terrae fundaménta concutiéntem expávimus, cleméntiam contritiónes ejus sanántem júgiter sentiámus. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Secreta. Deus, qui fundásti terram super stabilitátem suam, súscipe oblatiónes et preces pópuli tui: ac treméntis terrae perículis pénitus amótis, divínae tuae iracúndiae terróres, in humánae salútis remédia convérte; ut, qui de terra sunt, et in terram reverténtur, gáudeant se fíeri sancta conversatióne caelést es. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Tuére nos, Dómine, quaesumus, tua sancta suméntes: et terram, quam vídimus nostris iniquitátibus treméntem, supérno múnere firma; ut mortálium corda cognóscant, et te indignánte tália flagélla prodíre, et te mise-

küldi javunkra az ilyen ostort és a te irgalmad veszi el azt rólunk. A mi Urunk.

ránte cessáre. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

16. Esőért.

Könyörgés. Isten, kiben élünk, mozgunk és vagyunk, adj nekünk kellő esőt, hogy a jelenben adott segítségedtől elegendőképen támogatva, még biztosabb reménnyel kívánjuk az örökkévalókat. A mi Urunk.

Csendes imádság. Felajánlott adományaink, kérünk, Urunk, engeszteljenek ki és adj nekünk segítségünkre alkalmas esőt. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Adj nekünk, kérünk, Urunk, üdvösséges esőt: és a száraz föld színét menynyei áradattal öntözd meg kegyesen. A mi Urunk.

Orátio. Deus, in quo vívimus, movémur, et sumus: plúviam nobis tríbue congruéntem; ut, praeséntibus subsídiis sufficiénter adjúti, sempitérna fiduciálius appetámus. Per Dóminum.

Secreta. Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et opportúnum nobis tríbue plúviae sufficiéntis auxílium. Per Dóminum.

Postcommunio. Da nobis, quaesumus, Dómine, plúviam salutárem: et áridam terrae fáciem fluéntis caeléstibus dignánter infúnde. Per Dóminum.

17. Szép időért.

Könyörgés. Hallgass meg minket, Urunk, kik hozzád kiáltunk és adj könyörgésünkre derűs időt, hogy mi, akiket bűneink miatt igazságosan sujtasz, megelőző irgalmasságodból érezzük jóságodat is. A mi Urunk.

Csendes imádság. A te kegyelmed, kérünk, Urunk, siessen mindenkor elénk és kövessen minket, és ezeket az adományokat, amiket bűneinkért neved megszen-

Orátio. Ad te nos, Dómine, clamántes exáudi: et áëris serenitátem nobis tríbue supplicántibus; ut, qui juste pro peccátis nostris afflígimur, misericórdia tua praeveniénte cleméntiam sentiámus. Per Dóminum.

Secreta. Praevéniat nos, quaesumus, Dómine, grátia tua semper, et subsequátur: et has oblatiónes, quas pro peccátis nostris nómini tuo consecrándas

telésére hoztunk, fogadd el jóságosan, hogy szenteidnek közbenjárására, mindnyájunk üdvösségére szolgáljanak. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Kérjük kegyességedet, mindenható Isten, hogy a zuhogó eső áradatát szüntesd meg és arcod derűjét ragyogtasd fel felettünk kegyesen. A mi Urunk.

deférimus, benígnus assúme ut, per intercessiónem Sanctórum tuórum, cunctis nobis proíciant ad salútem. Per Dóminum.

Postcommunio. Quaesumus, omnípotens Deus, cleméntiam tuam: ut inundántiam coércas imbrium, et hilaritátem vultus tui nobis impertíri dignéris. Per Dóminum.

18. Viharban.

Könyörgés. Házadról űzd el, kérünk, Urunk, a gonosz szellemeket és a pusztító vihar távozzék el tőlünk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, a dicsérő áldozati adományokat az eddig nyert kegyelmekért hálát adva és az új kegyelmek elnyeréséért való alázatos esedezésül. A mi.

Áldozás utáni imádság. Mindenható örök Isten, ki minket megfenyítve gyógyítasz és megbocsátva fenntartasz; add meg nekünk, esedezőknek, hogy a kívánt idő vigasztalásának örvendhessünk és jóságod adományait mindenkor élvezhessük. A mi Urunk.

Orátio. A domo tua, quaesumus, Dómine spirítáles nequítiae repellántur: et aëreárum discédat malignitas tempestátum. Per Dóminum.

Secreta. Offérimus tibi, Dómine, laudes et múnera, pro concéssis beneficiis grátias referéntes, et pro concedéndis semper supplíciter deprecántes. Per Dóminum.

Postcommunio. Omnípotens sempitérne Deus, qui nos et castigándo sanas, et ignoscéndo consérvas: praesta supplícibus tuis; ut et tranquillitátibus hujus optátae consolatiónis laetémur, et dono tuae pietátis semper utámur. Per Dóminum.

19. Pusztító vész idején.

Könyörgés. Isten, ki az emberek munkájának megkönnyebbítésére a néma

Orátio. Deus, qui labóribus hóminum étiam de mutis animálibus solátia

állatokat adtad segítségül, könyörögve kérünk, hogy amire életünk fenntartására szükségünk van, azt ne engedd számunkra elpusztulni. A mi Urunk.

Csendes imádság. A neked ajánlott áldozati adományoktól kiengesztelve, Urunk, add nekünk napjainkban kegyes segítségedet. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Nyerje el áldásodat, Urunk, hűséges néped és szolgáljon testi és lelki javára, hogy egyrészt megadhassa neked a kellő szolgálatot, másrészt kegyes jótéteményeidet mindig megtalálja. A mi Urunk.

subrogásti: súpplices te rogámus; ut, sine quibus non álitur humána condítio, nostris fácias úsibus non períre. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Sacrifíciis, Dómine, placátus oblátis: opem tuam nostris tempóribus cleménter impénde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Benedictiónem tuam, Dómine, pópulus fidélis accípiat, qua córpore salvétur, et mente: et cóngruam tibi exhíbeat servitútem, et propitiátionis tuae benefícia semper invéniat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

20. A pap imádsága önmagáért.

Könyörgés. Mindenható, irgalmas Isten, alázatos könyörgésemet hallgasd meg jóságosan és engem, szolgádat, aki minden saját érdemem nélkül, egyedül a te kegyességed megmérhetetlen bőkezűségéből szolgálhatok a mennyei misztériumban, tégy a szent oltár méltó szolgájává, hogy ajkam szavát a te megszentelésed erősítse meg. A mi.

Csendes imádság. Ennek a szentségnek az ereje, Uram, törölje el bűneim szennyét; és add meg, hogy a te kegyelmed a rám rótt hivatal kötelességeinek el-

Orátio. Omnípotens et miséricors Deus, humilitátis meae preces benígnus inténde: et me fámulum tuum, quem, nullis suffragántibus méritis, sed imménsa cleméntiae tuae largitáte caeléstibus mystériis servíre tribuísti, dignum sacris altáribus fac minístrum; ut, quod mea voce deprómitur, tua sanctificatióne firmétur. Per Dóminum.

Secreta. Hujus, Dómine, virtúte sacraménti, peccatórum meórum máculas abstérge: et praesta; ut ad exsequéndum injúncti officii minstérium, me tua

végzésére méltóvá tegyen. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Mindenható örök Isten, ki azt akarod, hogy én, bűnös, szolgáljak a szent oltárnál és dicsérjem szent neved hatalmát, add meg nekem kegyelmesen e szentségnek misztériuma által bűneimnek bocsánatát, hogy felségednek méltóan szolgálhassak. A mi Urunk.

grátia dignum efficiat. Per Dóminum.

Postcommunio. Omnípotens sempitérne Deus, qui me peccatórem sacris altáribus astáre voluísti, et sancti nóminis tui laudáre poténtiam: concéde propítius, per hujus sacraménti mystérium, meórum mihi véniam peccatórum; ut tuae majestáti digne mérear famulári. Per Dóminum.

21. A könnyek adományáért.

Könyörgés. Mindenható és irgalmas Isten, ki szomjazó népednek a sziklából élő vízforrást fakasztottál: fakaszd kemény szívünkből is a töredelem könnyűit, hogy bűneinket megsirathassuk és értök a te irgalmadból a megbocsátást elnyerhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Ezt az adományt, kérünk, Urunk Istenünk, melyet felségednek bűneinkért hoztunk, tekintsd kegyesen és fakassz szemünkből könnyfolyót, hogy azzal a megérdemelt tűz lángjait eloltsuk. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Áldozás utáni imádság. A Szentlélek Isten kegyelmét, Urunk Istenünk, öntsd kegyesen szívünkbe, hogy sóhajtásainkkal és könnyeinkkel bűneink szenygrátia dignum efficiat. Per Dóminum.

Postcommunio. Omnípotens sempitérne Deus, córdibus nostris cleménter infúnde: quae nos gemítibus lacrimárum efficiat máculas nostrórum di-

Orátio. Omnípotens et mitíssime Deus, qui sitiénti pópulo fontem vivéntis aquae de petra produxísti: educ de cordis nostri durítia lácrimas compunctiónis; ut peccáta nostra plángere valeámus, remissionémque eórum, te miseránte, mereámur accípere. Per Dóminum.

Secreta. Hanc oblatiónem, quaesumus, Dómine Deus, quam tuae majestáti pro peccátis nostris offérimus, propítius réspice: et produc de óculis nostris lacrimárum flúmina, quibus débita flammárum incéndia valeámus exstínguere. Per Dóminum.

Postcommunio. Grátiam Spíritus Sancti, Dómine Deus, córdibus nostris cleménter infúnde: quae nos gemítibus lacrimárum efficiat máculas nostrórum di-

nyét letisztogassuk és az a te bőkezűségedből szerezze meg nekünk az óhajtott megbocsátást. A mi Urunk.. ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

lúere peccatórum; atque optátae nobis, te largiénte, indulgéntiae praestet efféctum. Per Dóminum ... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

22. A bűnök bocsánatáért.

Könyörgés. Isten, ki senkit el nem vetsz, hanem a legnagyobb bűnös is bűnbánatával megszerezheti jóságos irgalmad kiengesztelődését: tekints kegyesen alázatos könyörgéseinkre és világosítsd fel szívünket, hogy parancsaidat teljesíthessük. A mi Urunk.

Csendes imádság. Az itt levő áldozati adományt, melyet bűneinkért elhoztunk, fogadd el, Urunk, és váljék mind az élőknek, mind a holtaknak üdvösségükre. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Hallgasd meg családod kérését, mindenható Isten és add meg, hogy a tőled kapott szentségek a te adományodból sértetlenül megőriztessenek bennünk. A mi.

Orátio. Deus, qui nullum réspuis, sed quantúmvis peccántibus, per poeniténtiam pia miseratióne placáris: réspice propítius ad preces humilitátis nostrae, et illúmina corda nostra; ut tua valeámus implére praecépta. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Praesens sacrifícium, Dómine, quod tibi pro delíctis nostris offérimus, sit tibi munus accéptum: et tam vivéntibus, quam defúnctis proficiat ad salútem. Per Dóminum.

Postcommunio. Exáudi preces famíliae tuae, omnípotens Deus: et praesta; ut sancta haec, quae a te súmpsimus, incorrúpta in nobis, te donánte, servéntur. Per Dóminum.

23. A nyilvános bűnösökért.

Könyörgés. Mindenható örök Isten, atyai jóságodban bocsásd meg szolgáidnak bűneit, kik neked megvallják azokat, hogy a lelkiismeret vádja ne szolgáljon nekik büntetésül, hanem jóságos könyörületességed

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, confiténtibus tibi fámulis tuis pro tua pietáte reláxa peccáta: ut non ámplius eis nóceat consciéntiae reátus ad poenam, quam indulgéntia tuae propitiatiónis prosit ad vé-

váljék bocsánatukra. A mi Urunk.

Csendes imádság. Add meg, kérünk, mindenható és irgalmas Isten, hogy ez az üdvötszerző felajánlás szolgáidat a maguk bűnétől szakadatlanul megszabadítsa és minden veszedelem ellen megvédje. A mi.

Áldozás utáni imádság. Mindenható és irgalmas Isten, ki minden bűnbánó és neked vallomást tevő lelket inkább megjavítani, mint elveszteni akarsz, tekints ezekre a szolgáidra és a magunkhoz vett szent misztériumok által fordítsd el róluk méltatlankodó haragodat és bocsásd meg nekik minden bűnüket. A mi.

niam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Praesta, quaesumus, omnípotens et miséricors Deus: ut haec salutáris oblátio fámulos tuos et a própriis reátibus indesinénter expédiat, et ab ómnibus tueátur advérsis. Per Dóminum.

Postcommunio. Omnípotens et miséricors Deus, qui omnem ánimam poeniténtem, et confiténtem tibi, magis vis emendáre, quam pérdere: réspice super hos fámulos tuos; et per haec sancta sacraménta quae súmpsimus, avérte ab eis iram indignatiónis tuae, et ómnia eórum peccáta dimítte. Per Dóminum.

24. A kísértések ellen.

Könyörgés. Isten, ki megigazulttá teheted az istentelent és nem is akarod a bűnös halálát, alázatosan kérjük fölségedet, hogy irgalmasságodban bízó szolgáidat mennyei segítségeddel jóságosan gyámolítsd és állandó oltalmaddal őrizd meg, hogy neked mindig szolgálhassanak és tőled semmi kísértés el ne válassza őket. A mi Urunk.

Csendes imádság. E misztériumnak erejével kérünk, Urunk, tisztíts meg minket vétkeinktől és szolgáidat oldd fel minden bűn-

Orátio. Deus, qui justíficas ímpium, et non vis mortem peccatóris, majestátem tuam supplíciter deprecámur: ut fámulos tuos de tua misericórdia confidéntes, caelésti prótegas benígnus auxílio, et assídua protectióne consérves; ut tibi júgiter famulántur, et nullis tentatiónibus a te separéntur. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Hujus, quaesumus, Dómine, virtúte mystérii, et a própriis nos munda delíctis, et fámulos tuos ab ómnibus absólve

től. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett szentségek tisztítsanak meg minket, kérünk, Urunk, és engedd, hogy szolgáid minden bűntől szabadok lehessenek, hogy akiket a lelkiismeret vádja bilincsekben tart, a mennyei kegyelemeszköz teljes erejének örvendhessenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

peccátis. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. Purificent nos, quaesumus, Dómine, sacraménta quae súmpsimus: et fámulos tuos ab omni culpa líberos esse concéde; ut, qui conscientiae reátu constringúntur, caeléstis remédii plenitúdine gloriéntur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat.

25. A gonosz gondolatok elűzéséért.

Könyörgés. Mindenható és jóságos Isten, tekints kegyesen könyörgésünkre és szabadítsd meg szívünket a rossz gondolatok kísértéseitől, hogy a Szentléleknek méltó hajlékai lehessünk. A mi Urunk ... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, ezeket az adományokat üdvösségünkért, hogy ezáltal lelkünket a tisztátalan gondolatoktól megtisztítsd és sértetlenül megőrizd és a Szentléleknek kegyelmével megvilágosítsd. A mi Urunk ... ugyanazon Szentlélekkel.

Áldozás utáni imádság. Isten, ki megvilágosítasz minden e világra jövő embert: világosítsd fel, kérünk, a mi szívünket is kegyelmed ragyogásával,

Orátio. Omnípotens et mitíssime Deus, réspice propítius ad preces nostras: et líbera corda nostra de malárum tentatiónibus cogitatiónum; ut Sancti Spíritus dignum fíeri habitáculum mereámur. Per Dóminum ... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Secreta. Has tibi, Dómine, offérimus oblatiónes pro salúte nostra: quátenus ánimas nostras ab immúndis cogitatiónibus purges, illaesásque custódias, et Sancti Spíritus grátia illumináre dignéris. Per Dóminum ... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Postcommunio. Deus, qui illúminas omnem hóminem veniéntem in hunc mundum: illúmina, quaesumus, corda nostra grátiae tuae splendóre; ut

hogy méltó és Felségedhez illő módon gondolkozzunk mindenkor és téged őszintén szerethessünk. A mi.

digna ac plácita majestáti tua cogitáre semper, et te sincére dilígere valeámus. Per Dóminum.

26. A tisztaságért.

Könyörgés. A Szentlélek tüzével égesd, Urunk, vesénket és szívünket, hogy neked tiszta testtel szolgáljunk és tiszta lélekkel kedvedben járjunk. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

Csendes imádság. Tépd szét, Urunk, bűneink kötelékeit, és hogy ezt a dicsérő adományt teljesen szabadon és tiszta lélekkel feláldozhassuk neked, add meg, amit ezelőtt megadtál és megbocsátásoddal ments meg minket újra, akiket régebben kegyelmeddel megmenteni kegyes voltál. A mi.

Áldozás utáni imádság. Urunk, segítőnk és oltalmazónk, támogass minket és szívünk-testünk újra az ifjú szemérem és tisztaság erejében virágozzék, hogy ez áldozat által, melyet jóságodnak bemutattunk, minden kísértéstől megtisztuljunk. A mi.

Orátio. Ure igne Sancti Spíritus renes nostros, et cor nostrum, Dómine: ut tibi casto córpore serviámus, et mundo corde placeámus. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Secreta. Dirúmpe, Dómine, víncula peccatórum nostrórum: et, ut sacrificáre tibi hóstiam laudis absolúta libertáte, ac munda mente possímus, retríbue quae ante tribuísti; et salva nos per indulgéntiam, quos dignátus es salváre per grátiam. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Dómine, adjútor et protéctor noster, ádjuva nos: et refléreat cor et caro nostra vigóre pudicítiae, et castimóniae novitáte; ut per hoc sacrifícium, quod tuae obtúlimus pietáti, ab ómnibus tentatiónibus emundémur. Per Dóminum.

27. Az alázatosságért.

Könyörgés. Isten, ki a kevélyeknek ellenállsz és az alázatosaknak kegyelmet adsz, add meg nekünk az igazi alázatosság erejét,

Orátio. Deus, qui supérbis resístis, et grátiam praestas humílibus: concéde nobis verae humilitátis virtútem, cujus in se

amelynek példaképét a hívőknek Egyszülötted adta, hogy soha ki ne hívjuk felfuvalkodottságunkkal a te méltatlankodásodat, hanem inkább alázatosságunkkal kegyelmed ajándékait elnyerhessük. Ugyanazon a mi.

Csendes imádság. Ez a felajánlás, Urunk, kérünk, szerezze meg nekünk az alázatosság kegyelmét és egyúttal vegye el szívünkből a testnek és a szemnek kívánságát és a világ dölyfösségét, hogy így józanul, igaz módon és jámborul éljünk és az örök jutalmat elnyerhessük. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. E szentségnek vétele, Urunk, törülje el bűneink szennyét és az alázatosság gyakorlása útján vezessen el a mennyek országába. A mi Urunk.

formam fidélibus Unigéniti tuus exhíbuit: ut numquam indignatiónem tuam provocémus eláti, sed pótius grátiae tuae capiámus dona subjécti. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Haec oblátio, Dómine, quaesumus, verae nobis humilitátis grátiam obtíneat: simúlque a córdibus nostris concupiscéntiam carnis et oculórum, atque ambi[illegible] nem saeculi áuferat; [illegible]nus sóbrie, juste, piéque vivéntes, praemia consequámur aetérna. Per Dóminum.

Postcommunio. Hujus, Dómine, sacraménti percéptio, peccatórum nostrórum máculas abstérgat: et nos per humilitátis exhibitiónem ad caeléstia regna perdúcat. Per Dóminum.

28. A türelemért.

Könyörgés. Isten, ki Egyszülötted béketűrésével törted össze a régi ellenség büszkeségét, add meg nekünk, kérünk, hogy amit miérettünk kegyesen eltűrt, mi méltó áldozattal ünnepeljük; és így az ő példájára bajainkat nyugodt lélekkel eltűrjük. Ugyanazon a mi Urunk.

Csendes imádság. Felajánlott adományainkat, kérünk, Urunk, fogadd el ki-

Orátio. Deus, qui Unigéniti tui patiéntia antíqui hostis contrivísti supérbiam: da nobis, quaesumus, quae idem pie pro nobis pértulit, digne recólere; sicque exémplo ejus, nobis adversántia aequanímiter toleráre. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Múnera nostrae oblatiónis, quaesumus, Dómine, súscipe placátus:

engesztelődötten; mert áldozatos cselekedettel azért hoztuk ezeket felségednek, hogy értük minket a béketürés ajándékával gazdagítani kegyeskedjél. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A magunkhoz vett szentséges misztériumok, kérünk, Urunk, szerezzék meg nekünk újra az elveszett kegyelmet és a türelem viszontadományát minden szenvedésben mindenkor és mindenhol oltalmazva adják meg nekünk. A mi.

quae, ut nobis patiéntiae donum largíri dignéris, majestáti tuae devóta offérimus actióne. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Postcommunio. Mystéria, Dómine, sacrosáncta quae súmpsimus, amíssam nobis, quaesumus, reconcílient grátiam: atque munus patiéntiae in illátis ómnibus, semper et ubíque protegéndo, impértiant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

29. A szeretetért.

Könyörgés. Isten, ki azoknak, akik téged szeretnek, mindent javukra teszel, add meg szívünkbe a te szereteted sérthetetlen érzelmét; hogy ezt a te sugalmazásodra bennünk megfogamzott vágyat semmi kísértés se tudja megváltoztatni. A mi Urunk.

Csendes imádság. Isten, ki minket a szentségekkel és a parancsokkal a te hasonlatosságodra újjá alakítasz, erősítsd meg lépéseinket a te ösvényeiden, hogy a szeretet adományát, amelyet mi tőled bizton remélünk, a neked hozott áldozati adományok által valóban elnyerhessük. A mi.

Áldozás utáni imádság. A Szentlélek kegyelme, kérünk, Urunk, világosítsa

Orátio. Deus, qui diligéntibus te facis cuncta prodésse: da córdibus nostris inviolábilem tuae caritátis afféctum; ut desidéria de tua inspiratióne concépta, nulla possint tentatióne mutári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Secreta. Deus, qui nos ad imáginem tuam sacraméntis rénovas et praecéptis: pérfice gressus nostros in sémitis tuis; ut caritátis donum, quod fecísti a nobis sperári, per haec, quae offérimus sacrifícia, fácias veráciter apprehéndi. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Sancti Spíritus grátia, quaesumus, Dómine, corda no-

meg szívünket és a szeretetnek tökéletes édességével gazdagon üdítsen fel. A mi Urunk... ugyanazon Szentlélekkel egyetemben.

stra illúminet: et perféctae caritátis dulcédine abundánter refíciat. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

30. Barátainkért.

Könyörgés. Isten, ki a szeretet adományát a Szentlélek Isten kegyelme által híveid szívébe öntötted, add meg szolgáidnak és szolgálóidnak, akikért kegyességedet kérjük, a testi és lelki egészséget, hogy téged teljes erőből szeressenek és egész szeretettel megtegyék, amik neked tetszenek. A mi Urunk.. ugyanazon Szentlélekkel.

Csendes imádság. Kérünk, Urunk, könyörülj meg szolgáidon és szolgálóidon, akikért felségednek ezt a dícsérő áldozatot bemutatjuk, hogy e szent misztérium által mind a menynyei áldások kegyelmét megszerezzék, mind az örök boldogság dicsőségét elnyerjék. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Áldozás utáni imádság. Az isteni misztériumot megízlelve, kérünk, Urunk, hogy ez az üdvösszerző szentség váljék azoknak boldogulására és békességére, akik iránt való szeretetből ezeket felségednek bemutattuk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui caritátis dona per grátiam Sancti Spíritus tuórum fidélium córdibus infudísti: da fámulis et famulábus tuis, pro quibus tuam deprecámur cleméntiam, salútem mentis et córporis; ut te tota virtúte díligant, et quae tibi plácita sunt, tota dilectióne perfíciant. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem Spíritus Sancti.

Secreta. Miserére, quaesumus, Dómine, fámulis et famulábus tuis, pro quibus hoc sacrifícium laudis tuae offérimus majestáti: ut per haec sancta, supérnae benedictiónis grátiam obtíneant, et glóriam aetérnae beatitúdinis acquírant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat.

Postcommunio. Divína libántes mystéria, quaesumus, Dómine: ut haec salutária sacraménta illis proficiant ad prosperitátem et pacem; pro quorum quarúmque dilectióne haec tuae obtúlimus majestáti. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

31. Ellenségeinkért.

Könyörgés. Isten, a béke és szeretet barátja és megőrzője: add meg minden ellenségünknek a békét és az igazi szeretetet és add meg nekik minden bűnük bocsánatát, minket pedig hatalmas erőddel ragadj ki az ő cselszövéseikből. A mi.

Csendes imádság. A felajánlott adományok, kérünk, Urunk, engesztteljenek ki és minket szabadíts meg kegyesen ellenségeinktől, azoknak pedig add meg bűneik bocsánatát. A mi.

Áldozás utáni imádság. Ez az egyesülés, Urunk, szabadítson meg a bűnöktől és védelmezzen meg az ellenség cselszövéseitől. A mi Urunk.

Orátio. Deus, pacis caritatísque amátor et custos: da ómnibus inimícis nostris pacem, caritatémque veram; et cunctórum eis remissiónem tríbue peccatórum, nosque ab eórum insídiis poténter éripe. Per Dóminum.

Secreta. Oblátis, quaesumus, Dómine, placáre munéribus: et nos ab inimícis nostris cleménter éripe, eísque indulgéntiam tríbue delictórum. Per Dóminum.

Postcommunio. Haec nos cómmúnio, Dómine, éruat a delíctis: et ab inimicórum defréndat insídiis. Per Dóminum nostrum.

32. A fogságban levőért.

Könyörgés. Isten, ki Szent Péter apostolt a bilincsektől feloldottad és sértetlenül eltávozni engedted, oldozd fel fogságba esett szolgád bilincsét és (Szent Péter) érdemeire engedd meg, hogy ő is sértetlenül eltávozhassék. A mi Urunk.

Csendes imádság. Ezekre az adományokra, kérünk, Urunk, szálljon le bőséges áldásod és oldozza fel ennek a fogolynak a bilincseit, minket pedig örvendeztessen meg az ő gyors szabadulásával. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui beátum Petrum Apóstolum a vínculis absolútum, illaesum abíre fecísti: fámuli tui in captivitáte pósiti víncula absólve; eúmque ipsíus méritis illaesum abíre concéde. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Super has, quaesumus, Dómine, hóstias benedíctio copiósa descéndat: quae captívi hujus víncula solvat, et de ejus liberatióne nos cito laetíficet. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozás utáni imádság. Könyörgéseinket, kérünk, Urunk, hallgasd meg kegyesen: és a magunkhoz vett szentség által oldozd fel ennek a szolgádnak bilincseit. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Preces nostras, quaesumus, Dómine, clementer exáudi: et per haec sacraménta quae súmpsimus, fámulum tuum a vínculis suae captivitátis absólve. Per Dóminum nostrum.

33. A tengeren járókért.

Könyörgés. Isten, ki atyáinkat átvitted a Vörös-tengeren és átvezetted őket a mély vizeken, míg neved dicséretét zengedezték; könyörögve kérünk téged: hogy őrízd meg a hajón szolgáidat, űzz távol minden veszélyt, a kívánt kikötőt mindig elérjék és utuk csendes legyen. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, szolgáid könyörgését a felajánlott adományokkal együtt és azokat, akikért misztériumodat megünnepeljük, védd meg minden veszedelemtől. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Az isteni misztériumban megszentelten, alázatosan kérjük Felségedet, Urunk, és könyörgünk hozzád, hogy szolgáidat, akikről mennyei lakomádban megemlékeztünk, a szent kereszt fája által mentsd meg a bűnöktől és minden veszélyből irgalmasan szabáditsd ki. A mi Urunk.

Orátio. Deus, qui transtulísti patres nostros per Mare rubrum, et transvexísti eos per aquam nímiam, laudem tui nóminis decantántes: te supplíciter deprecámur; ut in navi fámulos tuos, repúlsis adversitátibus, portu semper optábili, cursúque tranquíllo tueáris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Secreta. Súscipe, quaesumus, Dómine, preces famulórum tuórum, cum oblatiónibus hostiárum: et eos, pro quibus tua mystéria celebrámus, ab ómnibus defénde perículis. Per Dóminum.

Postcommunio. Sanctificáti divino mystério, majestátem tuam, Dómine, supplíciter deprecámur, et pétimus: ut fámulos tuos, quos donis facis caeléstibus memorári; per lignum sanctae Crucis, et a peccátis ábstrahas, et a perículis cunctis miserátus erípias. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

34. Az élők üdvéért.

Könyörgés. Nyujsd ki, Urunk, híveid felé a mennyből segítő jobbodat, hogy téged teljes szívvel keressenek és amit méltóan kérnek, el is nyerhessék. A mi Urunk.

Csendes imádság. Légy irgalmas, Urunk, könyörgéseink iránt és híveidnek ez adományait, melyeket az ő sértetlenségükért hoztunk neked, fogadd el jóságosan és hogy semmi fogadás ne legyen hiábavaló és semmi könyörgés eredménytelen, add meg, kérünk, hogy amit hívő lélekkel kérünk, valóban elnyerjük. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg híveidnek, kérünk, Urunk, hogy benned állandóan és őszintén higgyenek és hogy az isteni szeretetben megerősödve, semmi kísértés épségüktől meg ne foszthassa őket. A mi.

Orátio. Praeténde, Dómine, fidélibus tuis déxteram caeléstis auxílii: ut te tote corde perquírant, et quae digne póstulant, cónsequi mereántur. Per Dóminum.

Secreta. Propítiáre, Dómine, supplicatiónibus nostris, et has oblatiónes fidélium tuórum, quas tibi pro incolumitáte eórum offérimus, benígnus assúme: et, ut nullíus sit írritum votum, nullíus vácua postulátio, praesta, quaesumus; ut, quod fidéliter pétimus, efficáciter consequámur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Da fidélibus tuis, quaesumus, Dómine, in tua fide et sinceritáte constántiam: ut in caritáte divína firmáti, nullis tentatiónibus ab ejus integritáte vellántur. Per Dóminum.

35. Az élőkért és holtakért.

(Lásd a 202.—206. lapon.)

GYÁSZMISÉK.

Boldogok az Úrban elhúnyt halottak. (Jel. 14, 13.) Eljutnak az örök nyugalomba, az örök világosságba, az örök életbe. Így tanítja hitünk, így ígéri ezt a mi Üdvözítőnk. De hitünk tanítja azt is, hogy van tisztítótűz is és akinek lelkén még folt van, akit még adósság terhel, annak fájdalmas tisztuláson kell itt átmennie. E két hitigazság közül az első vigaszt és reményt önt belénk, igazi lelki örömet tud adni minden földi baj és szenvedés közepette. A másik azonban figyelmeztet és arra int, hogy

erőnk szerint a szenvedésnek és megpróbáltatásnak idejét rövidítsük meg, különösen az engesztelő szentmiseáldozatnak bemutatásával. Ezzel tudjuk a legnagyobb jót tenni kedves halottainkkal.

Ezeket a miséket fekete színben mutatja be az Egyház: a halál és a gyász színében, de a szent szövegekből ennek ellenére is a feltámadásban való boldog remény uralkodik. A gyász a földön maradt, az Úrban elköltözött lélek azonban élvezi, vagy élvezni fogja az örök világosság ragyogását és a szent hitben örömének társaivá lehetünk. Emellett az az állandó kérés járja át a misét, hogy Isten a szeretett léleknek, ha még a tisztítóhelyen lenne, Krisztusért irgalmazzon meg és vegye magához a dicsőségbe. Csak két részről kell még szólnunk. Az egyik a sequentia; a középkor alkotása (írta: Celanói Tamás). Egészen más hang van ebben, mint az ősibb imádságokban. A magunk halálára figyelmeztet és az utolsó ítélet harsonájával riaszt fel, hogy ébredjünk bűnös voltunk tudatára. — A másik az offertorium-ének. Az elhúnyt lelket úgy állítja elénk, mint aki egy hosszú, veszélyes úton át megy a földi életből az örökkévalóságba. Az úton ellenség üldözi, szorongatja: a sátán és serege el akarja téríteni, hogy a pokol mélyébe zuhanjon. De Szent Mihály, az Isten harcosa és a halottak kísérője oltalmazza a gyámoltalan lelket és biztosan vezeti a világosság hazájába, mint Isten megígérte. És amíg ez a veszélyes út tart, azalatt az Egyház is az elhúnytra gondol, érte imádkozik és érte mutat be áldozatot, hogy ezzel is segítse és így megmentse.

A gyászmise szertartásairól, lásd a 50. lapot.

A halál vagy a temetés napján.

Szentmise: Réquiem 1218. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, kinek sajátja mindenkor az irgalmazás és bocsánat, alázatosan könyörgünk N. szolgád (szolgálód) lelkéért, akit ma az életből kiszólítottál: hogy ne engedd őt az ellenség hatalmába jutni s ne feledkezzél meg örökre róla; hanem a szent angyalok fogadják őt s vezessék a paradicsomi hazába, hogy mivel benned reménylett és hitt, ne jusson a pokol büntetésére, hanem nyerje meg az örökkétartó örömöket. A mi.

Orátio. Deus, cui próprium est miserére semper et párcere, te súpplices exorámus pro ánima fámuli tui N. (fámulae tuae N.), quam hódie de hoc saeculo migráre jussísti: ut non tradas eam in manus inimíci, neque obliviscáris in finem, sed júbeas eam a sanctis Angelis súscipi, et ad pátriam paradísi perdúci; ut, quia in te sperávit et crédidit, non poenas inférni sustíneat, sed gáudia aetérna possídeat. Per Dóminum.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a tesszalonikaiakhoz írt leveléből. (I. 4, 12-17.)

Testvérek: Nem akarunk titeket tudatlanságban hagyni azokról, akik elaludtak, hogy ne bánkódjatok, mint a többiek, kiknek nincs reménységük. Mert — amiképp hitünk szerint Jézus meghalt és feltámadt: — épúgy fogja az Isten azokat is elévezetni vele együtt, akik elaludtak Jézusban. Az Úr igéje alapján ezt mondjuk ugyanis nektek, hogy mi, akik élünk és megmaradunk az Úr eljöveteléig, nem előzzük meg azokat, akik elaludtak. Mert maga az Úr parancsszóval, az arkangyal hangja és az Isten harsonájának szava mellett alászáll az égből, és először a Krisztusban megholtak támadnak fel. Azután mi, az élők és meghagyottak, velük együtt elragadtatunk felhőkön Krisztus elé a levegőégbe s ekképen mindenkorra az Úrral leszünk. Vigasztaljátok tehát egymást ezekkel az igékkel.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Thessalonicénses. (I. 4, 12-17.)

Fratres: Nólumus vos ignoráre de dormiéntibus, ut non contristémini, sicut et céteri, qui spem non habent. Si enim crédimus quod Jesus mórtuus est, et resurréxit: ita et Deus eos, qui dormiérunt per Jesum, addúcet cum eo. Hoc enim vobis dícimus in verbo Dómini, quia nos, qui vívimus, qui resídui sumus in advéntum Dómini, non praeveniémus eos, qui dormiérunt. Quóniam ipse Dóminus in jussu, et in voce Archángeli, et in tuba Dei descéndet de caelo: et mórtui, qui in Christo sunt, resúrgent primi. Deínde nos, qui vívimus, qui relínquimur, simul rapiémur cum illis in núbibus óbviam Christo in áëra, et sic semper cum Dómino érimus. Itaque consolámini ínvicem in verbis istis.

✠ A szent evangélium szakasza Szent János szerint. (11, 21-27.)

Az időben: Mondá Márta Jézusnak: Uram! ha itt lettél volna, nem halt volna meg az én testvérem. De most is tudom, hogy bármit is kérsz az Istentől, megadja neked az Isten. Felelé neki Jézus: Fel fog támadni

✠ Sequéntia sancti Evangélii secúndum Joánnem. (11, 21-27.)

In illo témpore: Dixit Martha ad Jesum: Dómine, si fuísses hic, frater meus non fuísset mórtuus: sed et nunc scio, quia quaecúmque popósceris a Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus: Resúrget frater tuus. Dicit ei

testvéred. Mondá neki Márta: Tudom, hogy feltámad a feltámadáskor, az utolsó napon. Mondá neki Jézus: Én vagyok a föltámadás és az élet: aki énbennem hiszen, még ha meg is halt, élni fog; és mindaz, aki él és énbennem hiszen, nem hal meg soha mindörökké. Hiszed-e ezt? Felelé neki: Igen, Uram! én hittem, hogy te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia, ki e világra jöttél.

Csendes imádság. Irgalmazz, kérünk Urunk, N. szolgád (szolgálód) lelkének, akiért dicsőítő áldozatot mutatunk be neked, alázatosan kérve felségedet, hogy e jámbor engesztelés szolgálata által eljuthasson az örök nyugalomra. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy N. szolgád (szolgálód) lelke, ki ma ebből a világból kiköltözött, ez áldozat által megtisztulva mind a bűnöktől való föloldozást, mind az örök nyugodalmat egyaránt elnyerje. A mi Urunk.

Martha: Scio quia resúrget in resurrectióne in novíssimo die. Dixit ei Jesus: Ego sum resurréctio, et vita: qui credit in me, étiam si mórtuus fúerit, vivet: et omnis qui vivit, et credit in me, non moriétur in aetérnum. Credis hoc? Ait illi: Utique, Dómine, ego crédidi, quia tu es Christus Fílius Dei vivi, qui in hunc mundum venísti.

Secreta. Propitiáre, quaesumus, Dómine, ánimae fámuli tui (fámulae tuae) N., pro qua hóstiam laudis tibi immolámus, majestátem tuam suppliciter deprecántes: ut per haec piae placatiónis offícia, perveníre mereátur ad réquiem sempitérnam. Per Dóminum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut ánima fámuli tui (fámulae tuae) N., quae hódie de hoc saeculo migrávit, his sacrifíciis purgáta, et a peccátis expedíta, indulgéntiam páriter et réquiem cápiat sempitérnam. Per Dóminum.

A temetés utáni harmadik, hetedik és harmincadik napon
a fenti szentmisét mondják az alábbi imádságokkal:

Könyörgés. Kérünk, Urunk, hogy N. szolgád (szolgálód) lelkét, kinek temetése után a harmadik (hetedik és harmincadik) napot üljük szenteid és választottaid tár-

Orátio. Quaesumus, Dómine, ut ánimae fámuli tui N. (fámulae tuae N.), cujus depositiónis diem tértium (vel séptimum, vel trigésimum) commemorá-

saságával megajándékozni méltóztassál s áraszd el irgalmasságod örök harmatával. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Tekints, kérünk, Urunk, megengesztelődve ajándékainkra, melyet N. szolgád (szolgálód) lelkéért ajánlunk fel, hogy a mennyei orvossággal megtisztítva kegyességedben nyugodalmat találjon. A mi.

Áldozás utáni imádság. Fogadd el, Urunk, imádságainkat N. szolgád (szolgálód) lelkéért, hogy ha valami földi szennyfolt tapad még hozzá, azt irgalmas megbocsátásod eltörölje. A mi Urunk Jézus Krisztus.

mus, Sanctórum atque electórum tuórum largíri dignéris consórtium: et rorem misericórdiae tuae perénnem infúndas. Per Dóminum.

Secreta. Múnera, quaesumus, Dómine, quae tibi pro ánima fámuli tui N. (fámulae tuae N.), offérimus, placátus inténde: ut remédiis purgáta caeléstibus, in tua pietáte requiéscat. Per Dóminum.

Postcommunio. Súscipe, Dómine, preces nostras pro ánima fámuli tui N. (fámulae tuae N.), ut, si quae ei máculae de terrénis contágiis adhaesérunt, remissiónis tuae misericórdia deleántur. Per Dóminum.

A halál évfordulóján.

Szentmise: Requiem, 1218. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, a megbocsátás Ura, add meg N. szolgád (szolgálód) lelkének, akinek temetési évfordulójáról emlékezünk, az enyhülés helyét, a boldog nyugalmat és a ragyogó világosságot. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, indulgentiárum Dómine: da ánimae fámuli tui. (fámulae tuae) N., cujus anniversárium depositiónis diem commemorámus, refrigérii sedem, quiétis beatitúdinem, et lúminis claritátem Per Dóminum.

Szentlecke: Vir fortíssimus, 1223. l.

Szent evangélium: Omne quod, 1224. l.

Csendes imádság. Könyörgéseinkre, Urunk, irgalmazz meg N. szolgád (szolgálód) lelkének, akinek halálozási évfordulója van ma és akiért a dícsérő ál-

Secreta. Propitiáre, Dómine, supplicatiónibus nostris, pro ánima fámuli tui (fámulae tuae) N., cujus hódie ánnua dies ágitur: pro qua tibi offérimus sacrifí-

dozatot neked bemutatjuk, hogy őt szenteid társaságába eljuttatni kegyeskedjél. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, Urunk, hogy N. szolgád (szolgálód) lelke, akinek temetési évforduló napjáról megemlékezünk, ez áldozattal megtisztulva, mind a bocsánatot, mind az örök nyugalmat egyaránt elnyerje. A mi Urunk.

cium laudis; ut eam sanctórum tuórum consórtio sociáre dignéris. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, Dómine: ut ánima fámuli tui (fámulae tuae) N., cujus anniversárium depositiónis diem commemorámus; his purgáta sacrifíciis, indulgéntiam páriter et réquiem cápiat sempitérnam. Per Dóminum.

A rendes gyászmise megholt hívőért.

Szentmise: Requiem, 1218. l. *

(Ha a szentmisét a megholt hívekért általában ajánljuk fel, akkor az 1. könyörgést, csendes és áldozás utáni imádságot az elhúnyt püspökökért és papokért (1416. l.), a 2-ikat az elhúnyt testvéreért, rokonokért és jótevőkért (1420. l.), a 3-ikat az összes elhúnyt keresztény hívőkért (1218—1223. l.) kell mondanunk. Ha a szentmisét meghatározott halottért ajánljuk fel, akkor az 1. könyörgést, csendes és áldozás utáni imádságot (az 1415—1423. lapon lévő megfelelő imádságokkal) a halottért kell mondanunk, a 2-ikat az 1415—1423. lapon lévő imádságokból tetszés szerint választhatjuk, a 3-ikat az összes elhúnyt hívőkért (1218—1223. l.) kell mondanunk.)

Szentlecke: Audivi, 1225. l.

(A Sequentia elmondása a csendes szentmisében nem kötelező.)

Szent evangélium: Ego sum, 1225. l.

Különféle könyörgések a megholtakért.

Ha az imádságot több elhúnytért ajánljuk fel, akkor többes számban mondjuk.

1. Elhúnyt pápáért.

Könyörgés. Isten, ki szóval el nem mondható rendeléseddel N. szolgádat a pápák közé soroztad: add meg, kérünk, hogy aki a földön Fiadnak helyettese volt, a szent pápák örök

Orátio. Deus, qui inter summos Sacerdótes fámulum tuum N. ineffábili tua dispositióne connumerári voluísti: praesta, quaesumus; ut, qui Unigéniti Fílii tui vices in terris geré-

társaságában is helyet foglalhasson. Ugyanazon a mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, szolgádnak, N. pápának, lelkéért felajánlott adományokat, hogy akinek itt az életben megadtad a pápai méltóságot, azt a mennyek országában szenteidnek örök társaságába helyezd. A mi.

Áldozás utáni imádság. Váljék, Urunk, kérünk, szolgádnak, N. pápának, lelke javára az irgalmasságodtól kikönyörgött kegyelem, hogy ő, aki benned remélt és hitt, irgalmasságodból elnyerje örök társaságodat A mi Urunk.

bat, sanctórum tuórum Pontificum consórtio perpétuo aggregétur. Per eúmdem.

Secreta. Súscipe, Dómine, quaesumus, pro ánima fámuli tui N. Summi Pontíficis, quas offérimus hóstias: ut, cui in hoc saeculo pontificále donásti méritum, in caelésti regno Sanctórum tuórum júbeas jungi consórtio. Per Dóminum.

Postcommunio. Prosit, quaesumus, Dómine, ánimae fámuli tui N. Summi Pontíficis, misericórdiae tuae imploráta cleméntia: ut ejus, in quo sperávit et crédidit, aetérnum cápiat, te miseránte consórtium. Per Dóminum.

2. Elhúnyt püspökért.

(Ugyanezeket az imádságokat mondjuk a megfelelő módosításokkal a bíborosokért is.)

Könyörgés. Isten, ki apostoli papjaid között N. szolgádat a püspöki (papi) méltósággal kitüntetted, add meg, kérünk, hogy örök társaságukban is helyet foglaljon. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, kérünk, szolgádnak, N. püspöknek (papnak) lelkéért a felajánlott adományokat, hogy őt, akinek itt az életben megadtad a püspöki (papi) méltóságot, a mennyek országában szenteidnek örök társaságába helyezd. A mi.

Orátio. Deus, qui inter apostólicos Sacerdótes fámulum tuum N. pontificáli (sacerdotali) fecísti dignitáte vigére: praesta, quaesumus; ut eórum quoque perpétuo aggregétur consórtio. Per Dóminum.

Secreta. Súscipe, Dómine, quaesumus, pro ánima fámuli tui N. Pontíficis (sacerdótis), quas offérimus hóstias: ut, cui in hoc saeculo pontificále donásti méritum, in caelésti regno Sanctórum tuórum júbeas jungi consórtio. Per Dóminum nostrum.

Áldozás utáni imádság. Váljék, Urunk, kérünk, szolgádnak, N. püspöknek (papnak) lelke javára az irgalmasságodtól kikönyörgött kegyelem, hogy ő, aki benned remélt és hitt, irgalmasságodból elnyerje örök társaságodat. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Prosit, quaesumus, Dómine, ánimae fámuli tui N. Pontíficis (sacerdótis), misericórdiae tuae imploráta cleméntia: ut ejus, in quo sperávit et crédidit, aetérnum cápiat, te miseránte, consórtium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

3. Más imádság elhúnyt püspökért.

(Ha több püspökért ajánljuk fel, akkor a megfelelő szavakkal többesszámban mondjuk.)

Könyörgés. Add meg nekünk, Urunk, hogy szolgád, N. püspök lelke, melyet a világ kűzdelmes harcaiból kivezettél, szenteid társaságába jusson. A mi Urunk.

Csendes imádság. Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy szolgád, N. püspök lelkének javára szolgáljon ez az áldozat, melynek bemutatására az egész világ bűneit megbocsátottad. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Ez áldozattal megtisztítva, kérünk, mindenható Isten, jusson el szolgád, N. püspök lelke a bocsánathoz és az örök enyhüléshez. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Orátio. Da nobis, Dómine, ut ánimam fámuli tui N. Epíscopi, quam de hujus saeculi eduxísti laboriósa certámine, Sanctórum tuórum tríbuas esse consórtem. Per Dóminum.

Secreta. Annue nobis, quaesumus, Dómine, ut ánimae fámuli tui N. Epíscopi, haec prosit oblátio: quam immolándo, totíus mundi tribuísti relaxári delícta. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. His sacrifíciis, quaesumus, omnípotens Deus, purgáta ánima fámuli tui N. Epíscopi, ad indulgéntiam et refrigérium sempitérnum pervenire mereátur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

4. Elhúnyt papért.

Ugyanazokat az imádságokat mondjuk, mint az elhúnyt püspökért (Deus qui) a megfelelő módosításokkal:

5. Más imádság elhúnyt papért.

Könyörgés. Add meg, kérünk, Urunk, hogy szolgádnak, N. papnak lelke, akit, míg e világon élt, a szent hivatalokkal ékesítettél, a mennyei trónon örök dicsőségnek örvendezzék. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, kérünk, Urunk, szolgádnak, N. papnak lelkéért a felajánlott adományokat, hogy akinek megadtad a papi méltóságot, annak add meg a jutalmat is. A mi.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy szolgádnak, N. papnak lelkét az igazak gyülekezetében az örök boldogság részesévé tedd. A mi Urunk.

Orátio. Praesta, quaesumus, Dómine: ut ánima fámuli tui N. Sacerdótis, quam, in hoc saeculo commorántem, sacris munéribus decorásti; in caelésti sede glóriósa semper exsúltet. Per Dóminum.

Secreta. Súscipe, Dómine, quaesumus, pro ánima fámuli tui N. Sacerdótis, quas offérimus hóstias: ut, cui sacerdotále donásti méritum, dones et praemium. Per Dóminum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens Deus: ut ánimam fámuli tui N. Sacerdótis in congregatióne justórum aetérnae beatitúdinis júbeas esse consórtem. Per Dóminum.

6. Megholt férfiért.

Könyörgés. Hallgass, Urunk, könyörgésünkre, melyet irgalmasságodat alázatosan kérjük, hogy N. szolgádnak lelkét, melyet e világból kiszólítottál, juttasd el a béke és világosság országába és tedd szenteidnek társává. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Csendes imádság. Légy jó iránt unk, kérünk, Urunk, hogy N. szolgád lelke javára váljék ez az áldozat, melynek bemutatására az egész világ bűneit megbocsátottad. A mi Urunk.

Orátio. Inclína, Dómine, aurem tuam ad preces nostras, quibus misericórdiam tuam súpplices deprecámur: ut ánimam fámuli tui N., quam de hoc saeculo migráre jussisti; in pacis ac lucis regióne constítuas, et Sanctórum tuórum júbeas esse consórtem. Per D.

Secreta. Annue nobis, quaesumus, Dómine, ut ánimae fámuli tui N. haec prosit oblátio: quam immolándo, totíus mundi tribuísti relaxári delícta. Per Dóminum.

Áldozás utáni imádság. Oldozd fel, kérünk, Urunk, N. szolgád lelkét a bűn minden bilincsétől, hogy a feltámadás dicsőségében szenteid és választottaid között éljen. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Postcommunio. Absólve, quaesumus, Dómine, ánimam fámuli tui N. ab omni vínculo delictórum: ut in resurrectiónis glória inter Sanctos et eléctos tuos resuscitátus respíret. Per Dóminum.

7. Megholt nőért.

Könyörgés. Kérünk, Urunk, jóságodban könyörülj meg N. szolgálód lelkén és miután a halandó létből kiszabadult, az örök megváltásban részesüljön. A mi Urunk.

Csendes imádság. Ez áldozati adományok, kérünk, Urunk, szabadítsák meg minden bűnétől N. szolgálód lelkét, hiszen ezen adományok nélkül senki sem lehet szabad a bűntől, hogy a kegyeletes engesztelésnek ez a tisztsége szerezze meg neki az örök irgalmat. A mi.

Áldozás utáni imádság. Kérünk, Urunk, N. szolgálód lelke nyerje el az örök világosság osztályrészét, mert bemutatták érte az örök irgalom szentségét. A mi Urunk.

Orátio. Quaesumus, Dómine, pro tua pietáte miserére ánimae fámulae tuae N.: et a contágiis mortalitátis exútam, in aetérnae salvatiónis partem restítue. Per Dóminum.

Secreta. His sacrifíciis, quaesumus, Dómine, ánima fámulae tuae N. a peccátis ómnibus exuátur, sine quibus a culpa nemo liber éxstitit: ut, per haec piae placatiónis offícia, perpétuam misericórdiam consequátur. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. Invéniat, quaesumus, Dómine, ánima fámulae tuae N. lucis aetérnae consórtium: cujus perpétuae misericórdiae consecúta est sacraméntum. Per Dóminum.

8. Elhúnyt atyáért és anyáért.

Könyörgés. Isten, ki azt parancsoltad, hogy atyánkat és anyánkat tisztejük, könyörülj irgalmasan atyámnak, anyámnak (süleinknek) lelkén és bo-

Orátio. Deus, qui nos patrem et matrem honoráre praecepísti: miserére cleménter animábus patris et matris meae (paréntum nostrórum), eorúmque pec-

csásd meg bűneiket; és add, hogy én az örök világosság örömében láthassam viszont őket. A mi Urunk.

Csendes imádság. Fogadd el, Urunk, ezt az áldozati adományt, amelyet atyám és anyám, (szüleink) lelkéért neked felajánlok, add meg nekik az élők birodalmában az örök örömöket és részesíts engem is velük együtt a szentek boldogságában. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A mennyei misztériumban való részvétel, kérünk, Urunk, szerezze meg atyám és anyám, (szüleink) lelkének az örök nyugalmat és világosságot s engem is velük együtt örök kegyelmed koronázzon meg. A mi Urunk.

cáta dimítte; meque eos in aetérnae claritátis gáudio fac vidére. Per Dóminum nostrum.

Secreta. Súscipe sacrifícium, Dómine, quod tibi pro animábus patris et matris meae (paréntum nostrórum) óffero: eísque gáudium sempitérnum in regióne vivórum concéde: meque cum illis felicitáti Sanctórum conjúnge. Per Dóminum.

Postcommunio. Caeléstis participátio sacraménti, quaesumus, Dómine, animábus patris et matris maeae (paréntum nostrórum) réquiem et lucem obtínea: perpétuam: meque cum illis grátia tua corónet aetérna Per Dóminum.

9. Elhúnyt testvérekért, rokonokért és jótevőkért.

Könyörgés. Isten, kegyelmek osztogatója és emberek üdvösségének szeretője, kérjük kegyességedet, hogy közösségünk testvérei, rokonai és jótevői, kik e világból eltávoztak, a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának és minden szentednek közbenjárására, az örök boldogság osztályrészébe eljuthassanak. A mi Urunk.

Csendes imádság. Isten, kinek irgalma megszámlálhatatlan, fogadd el kegyesen alázatos imádságunkat és testvéreink, roko-

Orátio. Deus, véniae largítor, et humánae salútis amátor: quaesumus cleméntiam tuam; ut nostrae congregatiónis fratres, propínquos, et benefactóres, qui ex hoc saeculo transíerunt, beáta María semper Vírgine intercedénte cum ómnibus Sanctis tuis, ad perpétuae beatitúdinis consórtium pervenire concédas. Per Dóminum.

Secreta. Deus, cujus misericórdiae non est número, súscipe propítius preces humilitátis nostrae: et animábus fratrum, propi-

naink és jótevőink lelkének, akiknek megadtad neved megvallását, üdvösségünk szentségei által add meg minden bűnük bocsánatát. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Áldozás utáni imádság. Add meg, kérünk, mindenható és irgalmas Isten, hogy testvéreink, rokonaink és jótevőink lelke, akikért bemutattuk felségednek ezt a dicsérő áldozatot, e szentség ereje által minden bűnüktől megszabadulva, irgalmadból az örök világosság boldogságát elnyerhessék. A mi Urunk Jézus Krisztus.

quórum, et benefactórum nostrórum, quibus tui nóminis dedísti confessiónem, per haec sacraménta salútis nostrae, cunctórum remissiónem tríbue peccatórum. Per Dóminum.

Postcommunio. Praesta, quaesumus, omnípotens et miséricors Deus: ut ánimae fratrum, propinquórum, et benefactórum nostrórum, pro quibus hoc sacrifícium laudis tuae obtúlimus majestáti; per hujus virtútem sacraménti a peccátis ómnibus expiátae, lucis perpétuae, te miseránte, recípiant beatitúdimen. Per Dóminum.

10. A templom temetőjében nyugvó halottakért.

Könyörgés. Isten, kinek irgalmából talál nyugodalmat a hívők lelke, szolgáidnak és szolgálóidnak s mindazoknak, kik itt és egyebütt Krisztusban nyugszanak, add meg kiengesztelődve bűnük bocsánatát, hogy minden vétektől megszabadulva, vég nélkül örvendhessenek veled. Ugyanazon a mi Urunk.

Csendes imádság. Szolgáid és szolgálóid s minden itt és egyebütt Krisztusban nyugvó katolikusaink lelkéért fogadd el, Urunk, jóságosan a felajánlott adományokat, hogy e felséges áldozat által a rettenetes halál bilincseitől megszaba-

Orátio. Deus, cujus miseratióne ánimae fidélium requiéscunt: fámulis et famulábus tuis, et ómnibus hic et ubique in Christo quiescéntibus, da propítius véniam peccatórum; ut a cunctis reátibus absolúti, tecum sine fine laeténtur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum: Qui tecum vivit.

Secreta. Pro animábus famulórum, famularúmque tuárum, et ómnium catholicórum hic et ubique in Christo dormiéntium, hóstiam, Dómine, súscipe benígnus oblátam: ut hoc sacrifício singulári, vínculis horréndae mortis exúti, vi-

dulva, az örök életet elnyerhessék. Ugyanazon a mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Isten, a hívő lelkek világossága, hallgasd meg könyörgéseinket s add meg szolgáidnak és szolgálóidnak, kiknek teste itt és egyebütt Krisztusban pihen, az enyhülés helyét, a boldog nyugalmat és a ragyogó világosságot. Ugyanazon a mi.

tam mereántur aetérnam. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Deus, fidélium lumen animárum, adésto supplicatiónibus nostris: et da fámulis et famulábus tuis, quorum córpora hic et ubíque in Christo requiéscunt, refrigérii sedem, quiétis beatitúdinem, et lúminis claritátem. Per eúmdem Dóminum.

11. Több megholtért.

Könyörgés. Isten, kinek sajátja mindenkor az irgalmazás és bocsánat, könyörülj meg szolgáid és szolgálóid lelkén és bocsásd meg nekik minden bűnüket, hogy a halandóság bilincseiből megszabadulva, eljuthassanak az életre. A mi Urunk.

Csendes imádság. Légy kegyes hozzánk, kérünk, Urunk, hogy szolgáid és szolgálóid lelkének javára váljék ez az áldozat, melynek bemutatásával az egész világ bűneire bocsánatot adtál. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Isten, a halál után egyedül neked van hatalmadban, hogy orvosságot nyújts, add meg, kérünk: hogy szolgáid és szolgálóid lelke, a földi gyarlóságból megszabadulva, megváltásodnak részesévé legyen: Ki élsz.

Orátio. Deus, cui próprium est miseréri semper et párcere: propitiáre animábus famulórum, famularúmque tuárum, et ómnia eórum peccáta dimítte; ut mortalitátis vínculis absolútae, transíre mereántur ad vitam. Per Dóminum.

Secreta. Annue nobis, quaesumus, Dómine, ut animábus famulórum, famularúmque tuárum haec prosit oblátio: quam immolándo, totíus mundi tribuísti relaxári delícta. Per Dóminum nostrum.

Postcommunio. Deus, cui soli cómpetit medicínam praestáre post mortem: praesta, quaesumus; ut ánimae famulórum, famularúmque tuárum, terrénis exútae contágiis, in tuae redemptiónis parte numerén-tur: Qui vivis.

12. Más imádság több megholtért.

Könyörgés. Szolgáid és szolgálóid lelkének, kérünk, Urunk, add örök irgalmadat és az örökkévalóságban legyen javukra, hogy benned hittek és reméltek. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

Csendes imádság. Tekints le, kérünk, Urunk, ezekre az adományokra megengesztelődötten és amit neved dicséretére hódolattal elhoztunk, váljék az elhúnytaknak bűnük bocsánatára. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Könyörgő imádságunkat, Urunk, szolgáid és szolgálóid lelkéért eléd tárjuk és arra kérünk, hogy amit a földi életben hibáztak, bocsásd meg nekik kegyesen, és a megváltásodnak örvendezők között adj nekik helyet. A mi Urunk.

Orátio. Animábus, quaesumus, Dómine, famulórum, famularúmque tuárum misericórdiam concéde perpétuam: ut eis proficiat in aetérnum, quod in te speravérunt, et credidérunt. Per Dóminum nostrum.

Secreta. His, Dómine, quaesumus, placátus inténde munéribus: et quod ad laudem tui nóminis supplicántes offérimus, ad indulgéntiam proficiat defunctórum. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Súpplices Dómine, pro animábus famulórum, famularúmque tuárum preces effúndimus: obsecrántes; ut, quidquid conversatióne contraxérunt humána, et cleménter indúlgeas, et in tuórum sede laetántium constítuas redemptórum. Per Dóminum.

Feloldozás a (jelképes) sírnál.

Ha a halott jelen van, először a pap elimádkozza a következő könyörgést:

Ne szállj, Urunk, ítéletre szolgáddal; hiszen senki sem lehet igaz teelőtted, ha csak meg nem adod neki minden bűne bocsánatát. Ne sujtsa tehát őt, kérünk, bírói ítéleted, hiszen a keresztény hit igaz könyörgése ajánlja őt neked, hanem oltalmazza meg őt kegyelmed, hogy elkerülhesse a meg-

Non intres in judícium cum servo tuo, Dómine, quia nullus apud te justificábitur homo, nisi per te ómnium peccatórum ei tribuátur remíssio. Non ergo eum, quaesumus, tua judiciális sententia premat, quem tibi vera supplicátio fídei christiánae commendat: sed, grátia tua illi suc-

torló ítéletet, hiszen míg élt a Szentháromság jelét viselte: Ki élsz és uralkodol mindörökön örökké. ℟. Amen.

currénte, mereátur evádere judícium ultiónis, qui, dum víveret, insignítus est signáculo sanctae Trinitátis: Qui vivis et regnas in saecula saeculórum. ℟. Amen.

Ezután — vagy ha elmarad, helyette — a kar elénekli a következő responsoriumot:

Ments meg engem, Uram, az örök haláltól, ama rettenetes napon minden bajtól:* Midőn az ég és föld meg fognak indulni. ✠ Midőn eljössz a világot lángokban ítélni. ℣. Reszket minden tagom, borzadok és félek, földi pályát végzett szegény, bűnös lélek, félek a naptól, mely vizsgálni fog s dúlni. * Midőn az ég stb. ℣. Haragnak napja az, ínség s veszély napja, — Nagy nap, mely a bűnöst gyötrelemnek adja. ✠ Midőn eljössz a világot lángokban ítélni. ℣. Adj Uram örök nyugodalmat nekik, s az örök világosság fényeskedjék nekik.

Líbera me, Dómine, * de morte aetérna, in die illa treménda: * Quando caeli movéndi sunt et terra: ✠ Dum véneris judicáre saeculum per ignem. ℣. Tremens factus sum ego, et tímeo, dum discússio vénerit, atque ventúra ira. * Quando caeli movéndi sunt et terra. ℣. Dies illa, dies irae, calamitátis et misériae dies magna et amára valde. ✠ Dum véneris judicáre saeculum per ignem. ℣. Réquiem aetérnam dona eis, Dómine: et lux perpétua lúceat eis.

A pap tömjént tesz a füstölőbe, s megáldja, s aztán mondja:

℣. Uram irgalmazz.
℟. Krisztus kegyelmezz.
℣. Uram irgalmazz.
Miatyánk stb. (halkan).

℣. Kyrie, eléison.
℟. Christe, eléison.
℣. Kyrie, eléison.
Pater noster (secreto).

A pap meghinti szentelt vízzel és megtömjénezi a holttestet vagy a jelképes sírt, s aztán mondja:

℣. És ne vígy minket a kísértésbe. ℟. De szabadíts meg a gonosztól.
℣. A pokol kapujától. ℟. Szabadítsd meg lelkét.
℣. Nyugodjék békességben. ℟. Amen.
℣. Uram, hallgasd meg könyörgésemet. ℟. És kiáltásom jusson eléd.

℣. Et ne nos indúcas in tentatiónem. ℟. Sed líbera nos a malo.
℣. A porta ínferi. ℟. Erue, Dómine, ánimam ejus.
℣. Requiéscat in pace. ℟. Amen.
℣. Dómine, exáudi oratiónem meam. ℟. Et clamor meus ad te véniat.

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Oldozd föl, Urunk, szolgád (szolgálód) N. lelkét bűneinek minden bilincsétől, hogy a feltámadás dicsőségében, szenteid és választottaid között feltámadva enyhülést nyerjen. A mi Urunk Jézus Krisztus. ℟. Amen.

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Absólve, quaesumus, Dómine, ánimam fámuli tui (fámulae tuae) N. ab omni vínculo delictórum: ut in resurrectiónis glória, inter sanctos et eléctos tuos resuscitátus (resuscitáta) respíret. Per Christum Dóminum. ℟. Amen.

(Ha a feloldozást a pap több halottért végzi, akkor az imádságokat többesszámban mondja. A fenti könyörgés helyett a pap a szent misében lévő könyörgést is veheti.)

Ha a holttest jelen van, a pap elmondja a Deus cui próprium est kezdetű könyörgést (1411. l.) aztán így folytatja:

℣. Adj, Uram, neki örök nyugodalmat. ℟. És az örök világosság fényeskedjék neki.

℣. Requiem aetérnam dona ei Dómine. ℟. Et lux perpétua luceat ei.

℣. Nyugodjék békességben ℟. Amen.

℣. Requiéscat in pace. ℟. Amen.

℣. Az ő lelke és minden elhúnyt hívő lelke Isten irgalmából békességben nyugodjék. ℟. Amen.

℣. Anima ejus et ánimae ómnium fidélium defunctórum per misericórdiam Dei requiéscant in pace. ℟. Amen.

Ha a szertartást nem az összes megholt hívek lelkéért végzik, akkor a pap visszatérve a sekrestyébe, még ezt imádkozza:

Ant. Ha a vétkeket. Zs. 129.

Mélységekből kiáltok hozzád, Úram! Uram hallgasd meg szavamat!

Legyen füled figyelmes, hangos esedezésemre.

Uram, ha a vétkeket figyelembe veszed, Uram, ki állhat meg előtted?

Ám tenálad bocsánat vagyon, törvényed miatt bízom benned, Uram.

Lelkem remél az ő szavában, lelkem bízik az Úrban.

A reggeli őrváltástól éj-

Ant. Si iniquitátes.

De profúndis clamávi ad te, Dómine; Dómine, exáudi vócem meam.

Fiant aures tuae intendéntes, in vocem deprecatiónis meae.

Si iniquitátes observáveris, Dómine; Dómine, quis sustinébit?

Quia apud te propitiátio est: et propter legem tuam sustínui te Dómine.

Sustínuit ánima mea in verbo ejus: sperávit anima mea in Dómino.

A custódia matutína us-

jelig bízzék Izrael az Úrban.

Mert az Úrnál van az irgalom, és bőséges nála a szabadítás.

S ő megszabadítja Izraelt minden gonoszságából. Adj Uram.

Ant. Ha a vétkeket figyelembe veszed Uram, Uram ki állhat meg előtted?

℣. Uram, irgalmazz.

℟. Krisztus, kegyelmezz.

℣. Uram, irgalmazz.

Miatyánk stb. (halkan.)

℣. És ne vígy minket a kísértésbe. ℟. De szabadíts meg a gonosztól.

℣. A pokol kapujától. ℟. Szabadítsd meg lelkűket.

℣. Nyugodjanak békességben. ℟. Ámen.

℣. Uram, hallgasd meg könyörgésemet. ℟. És kiáltásom jusson eléd.

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

Könyörgés. Minden hívek teremtő és megváltó Istene, szolgáid és szolgálóid lelkének add meg minden bűnük bocsánatát, hogy jámbor könyörgésünkre elnyerhessék a bocsánatot, melyet mindig óhajtottak: Ki élsz és uralkodol mindörökön örökké. ℟. Ámen.

℣. Adj, Uram, nekik örök nyugodalmat. ℟. És az örök világosság fényeskedjék nekik.

℣. Nyugodjanak békességben. ℟. Ámen.

que ad noctem: speret Israel in Dóminó.

Quia apud Dóminum misericórdia: et copiósa apud eum redémptio.

Et ipse rédimet Israel ex ómnibus iniquitátibus ejus. Réquiem.

Ant. Si iniquitátes observáveris, Dómine, Dómine, quis sustinébit?

℣. Kyrie, eléison.

℟. Christe, eléison.

℣. Kyrie, eléison.

Pater noster. (Secreto.)

℣. Et ne nos indúcas in tentatiónem. ℟. Sed líbera nos a malo.

℣. A porta ínferi. ℟. Erue, Dómine, ánimas eórum.

℣. Requiéscant in pace. ℟. Ámen.

℣. Dómine, exáudi oratiónem meam. ℟. Et clamor meus ad te véniat.

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Orátio. Fidélium, Deus, ómnium cónditor et redémptor, animábus famulórum famularúmque tuárum remissiónem cunctórum tribue peccatórum: ut indulgéntiam, quam semper optavérunt, piis supplicatiónibus consequántur: Qui vivis et regnas in saecula saeculórum. ℟. Ámen.

℣. Réquiem aetérnam dona eis, Dómine. ℟. Et lux perpétua lúceat eis.

℣. Requiéscant in pace. ℟. Ámen.

FÜGGELÉK.*

A szenteltvízzel való meghintés a nagymisék előtt.

Hints meg engem, * Uram, izsóppal, hogy tiszta legyek, moss meg engem, hogy a hónál fehérebb legyek. (Zs. 50, 3.) Könyörülj rajtam, Isten, nagy irgalmad szerint. ℣. Dicsőség. Hints meg engem Uram.

Aspérges me, * Dómine, hyssópo, et mundábor: lavábis me, et super nivem dealbábor. (Ps. 50, 3.) Miserére mei, Deus, secúndum magnam misericórdiam tuam. ℣. Glória Patri. Aspérges me.

Húsvéti időben:

Láttam a vizet, * mely a templom jobbjáról csergedezett, alleluja: és mindazok, kikre hullott, üdvözültek, s mondani fogják, alleluja, alleluja.(Zs. 117, 1.) Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert irgalma örökkévaló. ℣. Dicsőség. Láttam a vizet, mely.

Vidi aquam * egrediéntem de templo, a látere dextro, allelúja et omnes, ad quos pervénit aqua ista, salvi facti sunt, et dicent, allelúja, allelúja. (Ps. 117, 1.) Confitémini Dómino,quóniam bonus, quóniam in saeculum misericórdia ejus. ℣. Glória Patri. Vidi aquam egrediéntem.

Ekőzben a pap meghinti szenteltvízzel a népet, majd énekli:

℣. Mutasd meg, Uram, nekünk irgalmasságodat. (H. i. Alleluja.) ℟. És szabadításodat add meg nekünk. (H. i. Alleluja.)

℣. Uram, hallgasd meg

℣. Osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam. (T. P. Allelúja.) ℟. Et salutáre tuum da nobis. (T. P. Allelúja.)

℣. Dómine, exáudi oratió-

* Az itt közölt ájtatosságok és imádságok (az Asperges kivételével) a római misekönyvben nem találhatók.

könyörgésemet. ℟. És kiáltásom jusson eléd.

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Hallgass meg minket, szentséges Urunk, mindenható Atyánk, örök Isten, és küldd el kegyesen az égből szent angyalodat, ki őrizze, ápolja, oltalmazza, látogassa és védelmezze e háznak minden lakóját. A mi Urunk Krisztus által.

℟. Amen.

nem meam. ℟. Et clamor meus ad te véniat.

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Exáudi nos, Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus et míttere dignéris sanctum Angelum tuum de caelis; qui custódiat, fóveat, prótegat, vísitet, atque defendat omnes habitántes in hoc habitáculo. Per Christum, Dóminum nostrum.

℟. Amen.

XIII. Leó pápa imádsága a szentmise után.

Háromszor:

Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus. Asszonyunk Szűz Mária, Istennek szent Anyja, imádkozzál érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján. Ámen.

Ave María, grátia plena, Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus, et benedíctus fructus ventris tui, Jesus. Sancta María Mater Dei, ora pro nobis, peccatóribus, nunc, et in hora mortis nostrae. Amen.

Utána:

Üdvözlégy Királyné, irgalmasság anyja, életünk, édességünk, reménységünk, üdvözlégy! Hozzád kiáltunk Évának számkivetett fiai. Hozzád sóhajtunk sírva és zokogva e siralom völgyéből. Fordítsd reánk tehát, Szószólónk, irgalmas szemedet és e számkivetés után mutasd meg nekünk Jézust, méhednek áldott gyümölcsét! Ó irgalmas, ó kegyes, ó édes Szűz Mária!

Salve Regina, mater misericórdiae, vita, dulcedo et spes nostra, salve! Ad te clamamus exules filii Evae. Ad te suspiramus gementes et flentes in hac lacrimárum valle. Eja ergo, advocáta nostra, illos tuos misericórdes oculos ad nos converte; et Jesum, benedictum fructum ventris tui, nobis post hoc exilium ostende. O clemens, o pia, o dulcis virgo María!

℣. Imádkozzál érettünk Istennek szent Anyja.
℟. Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

Könyörögjünk. Úr Isten, oltalmunk és erősségünk, tekints le kegyesen hozzád kiáltó népedre, és Isten Anyjának, a dicsőséges és szeplőtelen Szűz Máriának, Szent Józsefnek, az ő jegyesének, Szent Péter és Pál apostolaidnak és minden szenteknek közbenjárására hallgasd meg kegyesen és irgalmasan könyörgésünket, melyet a bűnösök megtéréséért, az Anyaszentegyház szabadságáért és felmagasztalásáért hozzád intézünk, a mi Urunk Jézus Krisztus által! Amen.

Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket a küzdelemben; a sátán gonosz kísértései ellen légy oltalmunk! Esedezve kérjük: «Parancsoljon neki az Isten!» Te pedig, mennyei seregek vezére, a sátánt és a többi gonosz szellemet, kik a lelkek vesztére körüljárnak a világban, Isten erejével taszítsd vissza a kárhozat helyére! Amen.

Jézus Szentséges Szíve! Irgalmazz nekünk! (Háromszor.)

℣. Ora pro nobis sancta Dei Genitrix.
℟. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Orémus. Deus refúgium nostrum et virtus, pópulum ad te clamántem propítius réspice, et intercedénte gloriósa et immaculáta Vírgine Dei genitríce María, cum beáto Joseph ejus sponso, ac beátis apóstolis tuis Petro et Paulo et ómnibus sanctis, quas pro conversióne peccatórum, pro libertáte et exaltatióne sanctae matris ecclésiae preces effúndimus, miséricors et benígnus exáudi. Per eúmdem Christum, Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Sancte Míchaël archángele, defénde nos in praelio: contra nequítiam et insídias diáboli esto praesídium. Imperet illi Deus, súpplices deprecámur; tuque, princeps milítiae caeléstis, sátanam aliósque spíritus malígnos, qui ad perditiónem animárum pervagántur in hoc mundo, divína virtúte in inférnum detrúde. ℟. Amen.

Cor Jesu sacratíssimum! Miserére nobis! (ter)

Balázsáldás.

A torokmegáldásra használandó gyertyák megáldása:

℣. Segítségünk az Úr nevében. ℟. Ki az eget és a földet alkotá.

℣. Adjutórium nostrum in nómine Dómini. ℟. Qui fecit caelum et terram.

℣. Uram, hallgasd meg könyörgésemet. ℟. És az én kiáltásom jusson eléd.

℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Mindenható és legkegyelmesebb Isten, ki az egész világ különféle teremtményeit egy igéddel teremtetted és azt akartad, hogy ugyanez Igéd, aki által lett minden, az emberek váltságára emberi testet öltsön; ki nagy és megmérhetetlen, rettenetes és dicséretes és csodatevő vagy: a tőled eredő hit megvallásában Szent Balázs, a dicsőséges vértanu és püspök a különféle kínzásoktól sem rettent vissza, hanem sikeresen kivívta a vértanuság pálmáját s te őt a többi kegyelmen kívül azzal a kiváltsággal tüntetted ki, hogy hatalmaddal bármely torokbajt meggyógyított. Ezért alázatosan kérjük Fölségedet, ne tekintsd vétkeinket, hanem méltóztassál tiszteletreméltó jóságoddal az ő érdemeiért és esedezéseiért e viaszterményt megál✠dani és megszen✠telni, közölve vele kegyelmedet, hogy akiknek nyakát vele igaz hittel érintjük, az ő szenvedéseinek érdemei által minden torokbajtól megmeneküljenek és Szentegyházadban egészségben és örömmel hálát adhassanak neked és dicsérhessék a te mindörökké áldott dicsőséges nevedet. A mi.

℣. Dómine exáudi oratiónem meam. ℟. Et clamor meus ad te véniat.

℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnípotens, et mitíssime Deus! Qui ómnium mundi rerum diversitátes solo verbo creásti, et ad hóminum reformatiónem, illud idem Verbum, per quod facta sunt ómnia, incarnári voluísti: qui magnus es, et imménsus, terríbilis, atque laudábilis, ac fáciens mirabília; pro cujus fídei confessióne gloriósus Martyr et Póntifex Blásius, diversórum tormentórum génera non pavéscens, martyrii palmam felíciter est adéptus, quique eídem inter caeteras grátias hanc praerogatívam contulísti, ut quoscúmque gútturis morbos tua virtúte curáret, Majestátem tuam supplíciter exorámus, ut non inspéctu reátus nostri, sed ejus placátas méritis et précibus hanc cerae creatúram bene✠dícere, et sancti✠ficáre tua venerábili pietáte dignéris, tuam grátiam infundéndo; ut omnes, quorum colla per eam ex bona fide tacta fúerint, a quocúmque gútturis morbo ipsíus passiónis méritis liberéntur, et in Ecclésia sancta tua sani et hílares tibi gratiárum réferant actiónes, laudéntque nomen tuum gloriósum, quod est benedíctum in saecula saeculórum. Per Dóminum.

Erre a pap a gyertyákat szenteltvízzel meghinti, majd a hívek nyakához tartva, mindegyikük fölött ezt mondja:

Szent Balázs püspök és vértanu esedezésére, szabadítson meg téged az Isten a torokbajtól és minden más bajtól. Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek✠nek nevében. Amen.

Per intercessiónem Sancti Blásii Episcopi et Mártyris líberet te Deus a malo gútturis et, a quólibet álio malo. In nómine Patris ✠ et Fílii et Spíritus Sancti. Amen.

Feltámadási körmenet.

A pap a szentsírhoz megy és térdenállva énekli:

Ébredj fel.

Kar: Miért alszol, Uram? Ébredj fel,ne taszíts el végképen! Miért fordítod el arcodat, s felejted el szorongatásunkat? Testünk a földhöz tapadott. Kelj fel, Uram, nyujts segítséget és ments meg minket! (Zs. 43, 23—26.)

Exsúrge.

Chor: Quare obdórmis Dómine? Exsúrge et ne repéllas in finem: quare fáciem tuam avértis, oblivísceris tribulatiónem nostram? Adhaesit in terra venter noster: exsúrge, Dómine, ádjuva nos et líbera nos. (Ps. 43, 23-26.)

Ezután a pap elkezdi a 138. zsoltárt és a karral felváltva énekli:

Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem: Tudod, ha leülök és ha felkelek.

Messziről érted gondolataimat: Szemmel tartod járásomat és nyugvásomat.

Előre meglátod minden utamat: Még nincs is a szó nyelvemen,

És te, Uram, máris érted egészen: Elül-hátul körülveszel engem, És felettem tartod kezedet.

Tudásod csodálatos előttem: S oly nagy, hogy fel sem érhetem!

Hová mehetnék lelked elől? Hová menekülhetnék színed elől?

Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiónem meam.

Intellexísti cogitatiónes meas de longe: sémitam meam, et funículum meum investigásti.

Et omnes vias meas praevidísti: quia non est sermo in lingua mea.

Ecce, Dómine, tu cognovísti ómnia novíssima, et antíqua: tu formásti me, et posuísti super me manum tuam.

Mirábilis facta est sciéntia tua ex me: confortáta est, et non pótero ad eam.

Quo ibo a spíritu tuo? et quo a fácie tua fúgiam?

Ha felszállok az égbe, te ott vagy: Ha leszállok az alvilágba, jelen vagy.

Ha felölteném a hajnal szárnyait: S a tenger túlsó szélén telepedném meg:

Ott is a te kezed lenne a vezérem: S a te jobbod tartana engem.

Mondhatnám talán: A sötétség takarjon el engem: És éjtszaka legyen a világosság körülöttem,

De a sötétség sem sötét neked, S az éjjel mint a nappal oly világos előtted: Sötétség és világosság előtted egyre megy.

Hiszen te alkottad veséimet: Te szőttél engem anyám méhében.

Dicsőítlek téged, mert oly félelmetesen fölséges vagy: És lelkem nagyon jól tudja, mily csodálatosak alkotásaid.

Csontom nincs rejtve előtted, Te alkottál a rejtekben: Valómmal együtt a föld ölében.

Még alaktalan voltam, és szemed már látott engem, És könyvedbe be volt írva minden: Meg voltak határozva a napok, Mikor még egy sem volt meg belőlük.

Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te gondolataid: Mily hatalmas a számuk!

Megolvasnám őket, de számosabbak a fövénynél: S ébredésemkor is még nálad lennék.

Si ascéndero in caelum, tu illic es: si descéndero in inférnum, ades.

Si súmpsero pennas meas dilúculo, et habitávero in extrémis maris:

Etenim illuc manus tua dedúcet me: et tenébit me déxtera tua.

Et dixi: Fórsitan ténebrae conculcábunt me: et nox illuminátio mea in delíciis meis.

Quia ténebrae non obscurabúntur a te, et nox sicut dies illuminábitur: sicut ténebrae ejus, ita et lumen ejus.

Quia tu possedísti renes meos: suscepísti me de útero matris meae.

Confitébor tibi quia terribíliter magnificátus es: mirabília ópera tua, et ánima mea cognóscit nimis.

Non est occultátum os meum a te, quod fecísti in occúlto: et substántia mea in inferióribus terrae.

Imperféctum meum vidérunt óculi tui, et in libro tuo omnes scribéntur: dies formabúntur, et nemo in eis.

Mihi autem nimis honorificáti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est princípátus eórum.

Dinumerábo eos, et super arénam multiplicabúntur: exsurréxi, et adhuc sum tecum.

Vajha elvesztenéd, Isten, a bűnösöket: Bárcsak távoznátok tőlem, vérengző emberek!

Kik azt mondjátok gondolatotokban: Hiába emlegetik ők városaidat!

Uram, ne gyűlöljem-e azokat, akik gyűlölnek téged? És ne utáljam-e ellenségeidet?

Teljes gyűlölettel gyűlölöm őket: Ellenségeim lettek.

Vizsgálj meg engem, Isten, és ismerd meg szívemet: Vess próbára s ismerd meg ösvényeimet,

És nézd meg, a gonoszság útján vagyok-e? És légy az örök úton vezérem.

Dicsőség.

Si occíderis, Deus, peccatóres: viri sánguinum, decli náte a me:

Quia dícitis in cogitatióne: Accípient in vanitáte civitátes tuas.

Nonne qui odérunt te, Dómine, óderam? et super inimícos tuos tabescébam?

Perfécto ódio óderam illos: et inimíci facti sunt mihi.

Proba me, Deus, et scito cor meum: intérroga me, et cognósce sémitas meas.

Et vide, si via iniquitátis in me est: et deduc me in via aetérna.

Glória Patri.

Utána a pap megtömjénezi az Oltáriszentséget, majd kezébe véve, a nép felé fordul és énekli:

Feltámadtam.

Kar: És mégis veled vagyok, alleluja. Kezed rajtam nyugszik, alleluja. Tudásod csodálatos, alleluja, alleluja, alleluja.

Resurréxi.

Chor: Et adhuc tecum sum, allelúja. Posuísti super me manum tuam, allelúja. Mirábilis facta est sciéntia tua, allelúja, allelúja, allelúja.

A pap háromszor énekli, mindig emeltebb hangon:

Békeség nektek, én vagyok, alleluja.

Kar: Ne féljetek, alleluja.

Pax vobis, ego sum, allelúja.

Chor: Nolíte timére, allelúja.

Ezután a pap elkezdi és a nép a körmenet alatt elénekli a »Feltámadt Krisztus e napon» éneket. A főoltárhoz visszaérkezve, eléneklik a Te Deum-ot (1447. l.) a Mennynek királyné asszonyá-t (1461. l.) és a pap áldást ad az Oltáriszentséggel. (1464. l.)

Búzaszentelő körmenet.

A szertartást végző pap violaszínű palástot és stólát ölt, s az oltár előtt térdre borul. A többi jelenlévő pap karingben, állva énekli:

Hallgass meg minket, Urunk, mert jóságos a te irgalmad, nagy irgalmasságod miatt tekints reánk, Urunk. Ments meg engem, Istenem, mert a hullámok egész a lelkemig hatoltak! ℣. Dicsőség. (Ism.) Hallgass meg stb.

Exáudi nos, Dómine, quóniam benígna est misericórdia tua: secúndum multitúdinem miseratiónum tuárum réspice nos, Dómine. Salvum me fac Deus, quóniam intravérunt aquae úsque ad ánimam meam. ℣. Glória. (Rep.) Exáudi nos.

Ennek végeztével a szertartást végző pap mondja:

℣. Irgalmazz a mi bűneinknek, Urunk.

℟. A té nevedért.

Könyörögjünk. Könyörülj, Urunk, könyörülj népeden, hogy megérdemelt büntetéseidtől megfenyítve, mindenkor a te irgalmasságodban élhessen. A mi Urunk Krisztus által. ℟. Amen.

℣. Propítius esto peccátis nostris Dómine. ℟. Propter nómen tuum.

Orémus. Parce, Dómine, parce pópulo tuo, ut dignis flagellatiónibus castigátus, in tua semper miseratióne respíret. Per Christum Dóminum nostrum.

℟. Amen.

Ezután valamennyien letérdelnek és két énekes a főoltár előtt térdelve, ájtatosan elkezdi énekelni a Mindenszentek-litániáját, a többiek pedig ugyanazon a hangon ismétlik. Mikor pedig azt éneklik: «Szentséges Szűz Mária, könyörögj érettünk», valamennyien felkelnek, rendben megindulnak azon hely felé, ahol a vetést meg fogják áldani: közben a litániát éneklik a szükséghez képest rövidítve.

Mikor a vetésekhez érnek, a szertartást végző pap a vetéseket megáldva, háromszor ismétli ezt a verset: «Hogy a föld termését megadni és fenntartani méltóztassál. Kérünk téged, hallgass meg minket». A kar is háromszor ismétli ugyanazt.

A litánia után:

Miatyánk (csendben).

℣. És ne vigy minket a kísértésbe. ℟. De szabadits meg a gonosztól. ℣. Uram, hallgasd meg könyörgésemet. ℟. És kiáltásom jusson eléd. ℣. Az Úr legyen veletek. ℟. És a te lelkeddel.

Pater noster (secreto).

℣. Et ne nos indúcas in tentatiónem. ℟. Sed líbera nos a malo. ℣. Dómine exáudi oratiónem meam. ℟. Et clamor meus ad te véniat. ℣. Dóminus vobíscum. ℟. Et cum spíritu tuo.

Könyörögjünk. Kegyes jóságodat, kérjük, mindenható Isten, hogy eme zsenge termést, amelyet eddig levegőddel és esőddel bölcsen tápláltál, áldásod ✠ esőjében is megfürösztení méltóztassál és a föld gyümölcsét megérlelni kegyeskedjél. Add meg továbbá népednek, hogy jótéteményeidért mindig hálát adhasson neked, és elégítsd ki az éhezőket a föld bőséges termése által, hogy a szegények és szűkölködők is magasztalhassák dicső nevedet. A mi Urunk Krisztus által. ℟. Amen.

Orémus. Pietátem tuam, quaesumus omnípotens Deus, ut has primítias creatúrae tuae, quas aeris et plúviae temperaménto nutríre dignátus es bene✠dictiónis tuae imbre perfúndas; et fructus terrae usque ad maturitátem perdúcas. Tríbuas quoque pópulo tuo, de tuis múneribus tibi semper grátias ágere, ut a fertilitáte terrae, esuriéntium ánimas bonis affluéntibus répleas, et egénus, et pauper laudent nomen glóriae. Per Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Ezután kelet felé fordulva, a szokott módon elénekli az «In principio» kezdetű (585. l.) evangéliumot. Utána :

℟. És az Ige testté lőn és miköztünk lakozék. ℣. És láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya Egyszülöttének dicsőségét, telve malaszttal és igazsággal.

℟. Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige. (Ismétlik az előbbi részt :) ℣. És láttuk . . . igazsággal. ℟. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. (Ismétlik:) Telve malaszttal és igazsággal.

℟. Verbum caro factum est, et habitávit in nobis. ℣. Et vídimus glóriam ejus, glóriam quasi Unigéniti a Patre, plenum grátiae et veritátis.

℟. In princípio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. (Et repetítur versus.) ℣. Et vídimus . . . et veritátis. ℟. Glória Patri et Fílio, et Spirítui Sancto. (Et repetítur versus.) Plenum grátiae et veritátis.

Ezután a pap a következő imádságot mondja :

Könyörögjünk. Áldd meg ✠ Urunk, ezt a gabonavetést, hogy az emberiségnek javára váljék; és add meg a te dicsőséges neved közbenjárása által, hogy mindazok, akik ezt majd magukhoz veszik,

Orémus. Béne✠dic Dómine hanc creatúram ségetum, ut sit remédium salutáre humáno géneri: et praesta per intercessiónem nóminis tui gloriósi, ut quicúmque ex ea súmpserint,

benne testük számára egészséges táplálékot, lelkük számára erősítést találjanak. A mi Urunk Krisztus által.
℟. Amen.

sanitátem mentis et córporis, animaeque tutélam percípiant. Per Christum Dóminum nostrum.
℟. Amen.

Ezután dél felé fordulva, a szokott módon elénekli a Recumbéntibus kezdetű (645. l.) evangéliumot. Utána:

℟. Menjetek el az egész világra és hirdessétek az evangéliumot, mondván: Alleluja! Aki hiszen és megkeresztelkedik, üdvözül. Alleluja, alleluja, alleluja!
℣. Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. (És ismétlik:) Aki hiszen . . . Alleluja! ℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. (És ismétlik:) Alleluja . . . Alleluja!

℟. Ite in univérsum orbem, et praedicáte dicéntes: Allelúja. Qui crediderit, et baptizátus fúerit, salvus erit. Allelúja, allelúja, allelúja.
℣. In nómine Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti. (Et repetítur.) Qui crediderit... Allelúja. ℣. Glória Patri, et Fílio et Spirítui Sancto. (Et repetítur.) Allelúja . . . Allelúja.

Könyörögjünk. Mindenható, örök Isten, világ Ura, ki a földet semmiből teremtetted, kormányzod azt és megparancsoltad, hogy a szántóföldeket a test táplálására az emberi nem kemény munkával mívelje: irgalmasságodhoz esedezve könyörgünk, hogy ami termést e földekbe vetettünk vagy ültettünk, arra kegyesen tekints le és az időjárást kegyesen kormányozni méltóztassál: az ártalmas tövist és bojtorjánt kiirtva és elnyomva, tedd őket termékenyekké és juttasd teljes megéréshez, hogy mi méltatlan szolgáid bőséges ajándékodért, gazdag termésért adhassunk hálát és méltóan dicsőíthes-

Orémus. Omnípotens, sempitérne Deus, árbiter throni, qui molem terrae ex níhilo pendéntem gubérnas, et ad usum humáni géneris, corporísque sustentatiónem, agros opéribus excólere jussísti: misericórdiam tuam súpplices exorámus, ut quidquid in hos agros salúbriter seminátum atque plantátum est, aspéctu tuae cleméntiae prospícias, et aeris tempériem misericórditer moderári dignéris: ut resecáto, atque absórpto ómnium tribulórum, spinarúmque squalóre, efficiátur foecúndum, et ad maturitátem perfectam tríbuas pervenire: ut nos fámuli tui, licet indígni, úberem tuórum donórum fructum cum

sük szent nevedet. A mi Urunk Krisztus által. ℟. Amen.

gratiárum actióne percipiéntes, débitis atque acceptábiles sancto nómini tuo laudes referre mereámur. Per Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Ezután nyugat felé fordulva, a szokott módon elénekli a Líber generatiónis kezdetű evangéliumot. (1141. l.) Utána:

℟. Boldog vagy Szent Szűz Mária és minden dícséretre a legméltóbb: Mert belőled kelt fel az igazság napja, Krisztus, a mi Istenünk.

℣. Imádkozz a népért, járj közbe a klérusért, esedezzél a jámbor női nemért; érezze mindenki a te segítő kezedet, aki csak ünnepli a te szent emlékedet. (És ismétlik:) Mert belőled...

℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. (És ismétlik:) Krisztus.

Könyörögjünk. Kérve kérünk téged, Urunk, hogy e vetésekre derűs szemmel és vidám arccal méltóztassál letekinteni. Mert valamint Mózes, a te szolgád által megparancsoltad a zsidó népnek, hogy Egyiptomból az Ígéretföldjére jutva, ott az első zsenge termést a papokkal áldassák meg: ugyanígy mi is kérjük irgalmasságod segítségét e vetésekre, hogy a jég el ne verje, vihar meg ne tépje, szél össze ne törje, szárazság ki ne égesse, árvíz el ne pusztítsa; hanem őrizd meg épségben, és az emberek testének és lelkének javára teljesen megérlelni méltóz-

℟. Félix namque es sacra Vírgo María, et omni laude digníssima: Quia ex te ortus est Sol justítiae, Christus, Deus noster.

℣. Ora pro pópulo, intervéni pro cléro, intercéde pro devóto femíneo sexu: séntiant omnes tuum juvámen, quicúmque célebrant tuam sanctam commemoratiónem. (Et repétitur.) Quia ex e ortus.

℣. Glória Patri, et Fílio, et Spíritui Sancto. (Et repétitur.) Christus Deus noster.

Orémus. Te Dómine pétimus et rogámus, ut hos fructus séminum, tuis óculis serénis hilaríque vultu aspícere dignéris. Sicut enim testátus es per fámulum tuum Móysen fíliis Israel, ut egréssi? terra Aegypti in terram, quam eis datúrus eras, primítias fructuum suórum ófferrent Sacerdótibus benedicéndas: sic nos orámus auxílium misericórdiae tuae super has ségetes, ut non grando eas succídat, non turbo subvértat, non vis tempestátis detrúncet, non aeris serénitas exaestuet, et inundátio pluviárum non extérminet; sed incolúmes conservándo, pro

tassál. A mi Urunk Krisztus által. ℟. Amen.

usu animárum et corpórum hóminum, ad pleníssimam maturitátem perdúcere dignéris. Per Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Végül észak felé fordulva, a szokott módon eléneklik a Fuit in diébus Heródis kezdetű evangéliumot. (1016. l.) Utána:

℟. Az asszonytól születettek között nem támadt nagyobb Keresztelő Jánosnál. Ki az Úr útját készítette elő a pusztában. ℣. Vala egy ember Istentől küldetve, kinek János vala a neve. (Ismétlik:) Ki az Úr.

℣. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. (Ismétlik:) Ki az Úr.

Könyörögjünk. Szentséges Urunk, mindenható Atyánk, örök Isten, kérünk, küldd szent angyalaidat, hogy e vetéseket védelmezzék meg a férgektől, kártékony madaraktól, sáskáktól; hogy mindenütt dicsőítsék szent nevedet. A mi Urunk Krisztus által. ℟. Amen.

℟. Inter natos mulíerum non surréxit major Joánne Baptísta. Qui viam Dómini praeparávit in erémo. ℣. Fuit homo missus a Deo, cui nómen erat Joánnes. (Et repetítur.) Qui viam Dómini praeparávit in erémo.

℣. Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto. (Et repetítur.) Qui viam.

Orémus. Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus, quaesumus, emítte sanctos Angelos tuos, ut defréndant ségetes nostras a vérmibus, ab ávibus, et locústis: ut magnificétur nómen tuum Deus in omni loco. Per Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Hozzáfűzhető a szőlők megáldása, ahol ilyenek vannak:

Könyörögjünk. Isten, ki lelki szőlőskertednek venyigéit az egész világon elterjesztetted, szőlőhegyeink últetvényeit tedd gyümölcsözővé; áraszd e szőlőültetvényekre áldásod ✠ harmatát, védelmezd meg minden csapás ellen és adj bőséges termést. A mi Urunk Krisztus által.

℟. Amen.

Könyörögjünk. Szent Urunk, mindenható Atyánk örök Isten, ki az eget, a

Orémus. Deus, qui spirituális vinéae tuae toto terrárum orbe pálmites extendísti: móntium nostrórum cultúram ad boni óperis fructum próvehe; his quoque víneis benedictiónis tuae rórem infúnde, et a cunctis prótege infestatiónibus, augéque frúctuum eárum largitátem. Per Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Orémus. Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus, qui caelum et terram,

földet, a tengereket és mindent alkottál, esdve kérünk téged, hogy ezt az ültetvényt megáldani ✠, megszentelni ✠ és gyarapítani méltóztassál: töltsd meg csűreinket és pincéinket bőséges gabona- és szőlőterméssel, hogy örvendező szívvel magasztalhassunk és adhassunk neked hálát. A mi Urunk Krisztus által. ℟. Amen.

És a mindenható Istennek, az Atyának ✠ és Fiúnak ✠ és Szentléleknek ✠ az áldása szálljon le erre a vetésre és maradjon rajta mindenkor. ℟. Amen.

℣. Áldjuk az Urat, alleluja, alleluja, alleluja! ℟. Hála legyen Istennek, alleluja, alleluja, alleluja!

máre et ómnia creásti; te súpplices exorámus, ut frúctum hunc terrénum bene✠dícere, et sancti ✠ ficáre, et multiplicáre dignéris: Répleas nostra cellária, síve habitácula, plenitúdine fruménti et vini; ut laetántes in eis, referámus tibi laudes et grátias. Per Christum Dóminum nostrum.

℟. Amen.

Et benedíctio Dei omnípotentis, Pa✠tris, et Fí✠lii, et Spíritus ✠ Sancti, descéndat super hanc creatúram ségetum, et máneat semper. ℟. Amen.

℣. Benedicámus Dómino. Allelúja, allelúja, allelúja. ℟. Deo grátias. Allelúja, allelúja, allelúja.

A körmenet visszatér, közben a papság és az iskolások szent himnuszokat és énekeket énekelnek. Mikor már közel vannak a templomhoz, elkezdik a *Téged Isten dícsérünk* kezdetű (1447. l.) himnuszt és ezt énekelve vonulnak be a templomba, ahol a szertartást a Boldogságos Szűzhöz vagy a templom védőszentjéhez intézett könyörgéssel fejezik be.

A Keresztjáró napok körmenete.

A pap violaszínű palástot ölt, az oltár előtt térdreborul, a kar elénekli az Exáudi-t, a pap pedig a hozzátartozó verset és könyörgést. (1434. l.) Ennek végeztével elkezdik a «Mindenszentek» litániáját. A «Szentséges Szűz Mária» elmondása után a menet megindul a kitűzött templomba, vagy ahol csak egy templom van, a kijelölt kereszthez (innen a magyar neve «keresztjáró nap»), vagy valamely szentnek a szobrához. Ahol templomba megy a körmenet, ott a litánia eléneklése után szentmisét mutatnak be és sok helyütt szentbeszédet is mondanak, a keresztnél szentbeszédet tartanak. Azután mondják el a könyörgéseket. Ha templomba ment a körmenet, az első könyörgés mindig annak a templomnak a védőszentjéről szól, amelybe a körmenet ment; egyebütt az itt következő 3-ik könyörgést «A szent Keresztről» mondják elsőnek.

Krisztus Urunk feltámadásáról. Ant. Az Úr feltáma-

De Resurrectióne. Ant. Surréxit Dóminus de se-

dott a sírból, ki érettünk a keresztet függött, alleluja! ℣. Bizonnyal feltámadott az Úr, alleluja! ℟. És megjelent Simonnak, alleluja!

púlchro: qui pro nobis pependit in ligno, allelúja. ℣. Surréxit Dóminus vere, allelúja. ℟. Et appáruit Simóni, allelúja.

Könyörögjünk: Deus, qui 594. l.

A keresztjáró napokról. Ant. Kérjetek, és adni fognak nektek, hogy örömetek teljes legyen; mert maga az Atya szeret titeket, minthogy ti is szerettetek engem, és hittetek, alleluja! ℣. Maradj velünk, Uram! alleluja! ℟. Mert esteledik, alleluja!

De die ipsarum Rogatiónum. Ant. Pétite, et accipiétis, ut gáudium vestrum sit plénum; ipse enim Pater amat vos, quia vos me amástis, et credidístis, allelúja. ℣. Mane nobíscum Dómine, allelúja. ℟. Quóniam advesperáscit, allelúja.

Könyörögjünk: Praesta 637. l.

A szent Keresztről. Ant. A szent keresztet magára vette, ki a poklot megrontotta; hatalomba öltözött és feltámadott harmadnapra, alleluja. ℣. Hirdessétek a nemzetek közt, alleluja. ℟. Hogy az Úr uralkodik a keresztfáról, alleluja!

De Sancta Cruce. Ant. Crúcem sanctam súbiit, qui inférnum confrégit: accínctus est poténtia, surréxit die tértia, allelúja. ℣. Dícite in natiónibus, allelúja. ℟. Quia Dóminus regnávit a ligno, allelúja.

Könyörögjünk: Deus, qui pro 1341. l.

A boldogságos Szűz Máriáról. — De beáta Maria V.

A rendes húsvéti antifona és könyörgés. 1461. l.

Szent Péter és Pál apostolokról. Ant. Az igazak atyjok országában fényleni fognak, mint a nap, alleluja! ℣. Az egész földre kiterjed az ő hangjok, alleluja! ℟. És a földnek végső határáig elhatottak igéik, alleluja!

De Sanctis Apóstolis Petro et Paulo. Ant. Fulgébunt justi, sicut sol, in régno Patris eórum, allelúja. ℣. In ómnem terram exívit sónus eórum, allelúja. ℟. Et in fines orbis terrae verba eórum, allelúja.

Könyörögjünk: Deus, cujus 1052. l.

Az egyházmegye védőszentjéről. — De patróno dioecéseos.

(Az antifona és a könyörgés egyházmegyénkint változik.)

Minden szentről. Ant. Mennyeknek országában

De ómnibus Sanctis. Ant. In coeléstibus régnis San-

van a szentek lakóhelye, alleluja, és az ő boldogságuk örökké tart, alleluja! ℣. Örvendezzetek igazak az Úrban, alleluja! ℟. A jámborokhoz illik a dicséret, alleluja!

Könyörögjünk. Isten, ki minket minden szented emlékezetével megörvendeztetsz, kérünk, az ő érdemeikre és esedezéseikre vértezz fel minket az örök üdvösség fegyvereivel és engedd, hogy egykor az ő boldog társaságukra méltók legyünk.

Bűnbocsánatért. Ant. Uram, ne emlékezzél meg szülőink vétkeiről és a mi vétkeinkről és bűneinkért ne állj bosszút rajtunk. ℣. Irgalmazz a mi bűneinknek, Urunk. ℟. A te nevedért.

ctórum habitátio est, allelúja; et in aetérnum réquies eórum, allelúja. ℣. Gaudéte justi in Dómino, allelúja. ℟. Réctos decet collaudátio, allelúja.

Orémus. Deus, qui nos ómnium Sanctórum tuórum commemoratióne laetíficas: eórum, quaesumus, précibus et méritis, fac nos aetérnae salvatiónis praesídiis muníri; et concéde: ut eórum beátae societáti mereámur conjúngi.

Pro peccátis. Ant. Ne reminiscáris Dómine delícta nostra, vel paréntum nostrórum: neque vindíctam sumas de peccátis. ℣. Propítius esto peccátis nostris Dómine. ℟. Propter nomen tuum.

Könyörögjünk: Exáudi quaesumus 1373. l.

A pápáért. Ant. Vele a béke szövetségét kötötte az Úr, hogy ő lesz fejedelme, hogy őt és ivadékát illesse a főpapi méltóság mindörökre. ℣. Te Péter vagy. ℟. És erre a kősziklára építem Egyházamat.

Pro Papa. Ant. Státuit ei Dóminus testaméntum pacis, et príncipem fecit eum: ut sit illi sacerdótii dignitas in aeternum. ℣. Tu es Petrus. ℟. Et super hanc petram aedificábo Ecclésiam meam.

Könyörögjünk: Deus, ómnium 69. l.

A hitetlenek és eretnekekért. Ant. Uram, törd meg Egyházad ellenségeinek hatalmát és széleszd el őket, hogy megismerjék, hogy kívüled, Istenünk, nincs más, ki érettünk harcoljon, alleluja! ℣. Keljen föl az Isten és széledjenek el az

Contra pagános et haeréticos. Ant. Cóntere, Dómine, fortitúdinem inimicórum Ecclésiae tuae, et dispérge illos; ut cognóscant, quia non est álius, qui pugnet pro nobis, nisi tu, Deus noster, allelúja. ℣. Exsúrgat Deus, et dissipéntur inimíci ejus,

ő ellenségei, alleluja! ℟. És fussanak színe elől, kik gyűlölik őt, alleluja!

Könyörögjünk: Omnipotens 1360. l.

Esőért. Ant. Urunk, Királyunk! Ábrahám Istene! adj alkalmas esőt a föld színére: hadd tudja meg ez a nép, hogy te vagy a mi Urunk Istenünk, alleluja! ℣. Öntözd meg a hegyeket a magasságból, alleluja! ℟. És műved gyümölcseivel teljék meg a föld, alleluja!

Pro plúvia. Ant. Dómine Rex, Deus Abraham! dona nobis plúviam super fáciem terrae, ut sciat pópulus iste, quia tu es Dóminus Deus noster, allelúja. ℣. Rigans montes de superióribus suis, allelúja. ℟. Et de fructu óperum tuórum satiábitur terra, allelúja.

Könyörögjünk: Deus, in quo 1397. l.

Tiszta időért. Ant. Egek kegyes alkotója, híveid örök világossága, ki bűneink miatt méltán haragszol ránk; de a hozzád kiáltók iránt kegyelmes vagy: Urunk, könyörülj rajtunk; könyörülj rajtunk, világ Megváltója, és a boldogságos, mindenkoron Szűz Máriának és minden szenteknek közbenjárására adj nekünk tiszta időt, hogy megismerjük, hogy te vagy egyedül a Fölséges mindörökké; alleluja! ℣. Nyujtsd ki kezedet a magasságból, alleluja! ℟. És ments meg minket az árvizektől, alleluja!

Pro serenitáte. Ant. Cónditor alme síderum, aetérna lux credéntium; qui pro peccátis nostris juste irascéris, et propítius es clamántibus ad te: Dómine, miserére nostri, miserére nostri, Redémptor mundi; et per intercessiónem B. Maríae semper Vírginis, ac Sanctórum, Sanctárumque ómnium, da nobis serenitátem aeris; ut cognoscámus, quia tu es sólus Altíssimus in aetérnum, allelúja.

℣. Emítte manum tuam de alto, allelúja. ℟. Et líbera nos de áquis multis, allelúja.

Könyörögjünk: Ad te 1397. l.

Békességért. Ant. Urunk! adj békességet napjainkban; mert nincs más, ki érettünk harcoljon, csak egyedül te, Istenünk, alleluja! ℣. Békesség legyen váradban, alleluja! ℟. És bőség tornyaidban, alleluja!

Pro pace. Ant. Da pacem Dómine in diébus nostris: quia non est álius, qui pugnet pro nobis, nisi tu, Deus noster, allelúja. ℣. Fiat pax in virtúte tua, allelúja. ℟. Et abundántia in túrribus tuis, allelúja.

Könyörögjünk: Deus, a quo 1368. l.

(Ezután a kar énekli :)

Vedd el, Urunk, rólunk minden gonoszságunkat : hogy méltók legyünk tiszta lélekkel bemenni a szentek szentjébe.

Aufer a nobis, Dómine, omnes iniquitátes nostras, ut ad Sancta Sanctórum púris mereámur mentibus introíre.

Erre a körmenet visszaindul a templomba ; útközben ezt énekelik :

Hallgasd meg, hallgasd meg, hallgasd meg, Urunk, könyörgésünket.

Mennybéli Atyaisten, irgalmazz minekünk!

Irgalmazz, irgalmazz, irgalmazz népednek, kit megváltottál véreddel; ne haragudjál mireánk örökké!

Hallgasd meg stb.

Megváltó Fiúisten, irgalmazz minekünk!

Irgalmazz, irgalmazz stb.

Exáudi, exáudi, exáudi, Dómine! preces nostras.

Pater de coelis Deus! miserére nobis!

Miserére, miserére, miserére pópulo tuo, quem redemísti sánguine tuo; ne in aetérnum irascáris nobis!

Exáudi etc.

Fili, Redémptor mundi Deus, miserére nobis.

Miserére, miserére etc.

(Ily módon folytatják a litániát. Harmadnap, mikor a templomhoz közeledik a menet, a «Téged, Isten, dicsérünk»-et éneklik (1447. l.)

A templomba érve «A mennynek királyné asszonya» kezdetű karéneket énekelik el és a hozzátartozó imádságot is elmondják (1461. l.), vagy a templom védőszentjéről emlékeznek meg, és ahol szokás, az Oltáriszentséggel áldást ad a pap.

Úrnapi körmenet.

Az utolsó evangélium után az áldozattevő pap kezébe veszi az imádandó Oltáriszentséget, kifordul a néphez és elkezdi énekelni : «Pange lingua gloriósi» kezdetű éneket. (L. 459. l.) Ezután a körmenet megindul az első oltárhoz, énekelvén a pap által elkezdett éneket. Útközben mondjuk el mi is Aquinói Szent Tamás e mélyértelmű himnuszát, utána pedig elmélkedjünk.

1. *Elmélkedés.* Alaphangulata : *imádás.* Ma minden imádja az eucharisztikus Üdvözítőt. Az Egyház imádságával, körmenetével, liturgiájával. Itt van a papság, a világi társadalom, öregek, ifjak serege, férfiak, nők. Krisztus tart diadalmenetet. Járjuk diadalmas lélekkel az ő útját. — Imádja az anyagi világ : mind az a drága pompa, mellyel körülvesszük Királyunkat. Imádja őt a gyertyafény, a harangzúgás, a lába elé szórt rózsaszirom, az előtte égbeszálló tömjénfüst, a ragyogó júniusi nap. Én is imádom és így megyek az első oltárhoz.

Az első oltárnál valamely az Oltáriszentségről szóló énekből énekelnek egy verset, mialatt a pap az oltárra helyezett Szentséget megtömjénezi; az ének megszűntével a pap vagy a szerpap elénekli a Caro mea kezdetű evangéliumot. (699. l.) Utána következik:

℣. Táplálta őket a búza zsírjával; alleluja! ℟. És jóllakatta őket mézzel a kősziklából, alleluja!

℣. Cibávit eos ex ádipe fruménti, allelúja! ℟. Et de petra melle saturáyit eos; allelúja.

Könyörögjünk: Deus, qui nobis. 695. l.

A könyörgés után eléneklik a: Szent vagy, Uram! kezdetű éneket, mialatt a pap megtömjénezi a Szentséget, majd kezébe veszi s áldást ad vele.

Ezután ismét megindul a menet, miközben a liturgia Aquinói Szent Tamásnak Sacris solémnis kezdetű himnuszát énekli. Imádkozzuk mi is átérezve, megfontolva, rágondolva:

Szent ünnepet lakunk, örömre mindenek! — Szívből jövő dalunk zengjen dicséretet! — Romján a réginek újak teremjenek: — Új tettek, új hit, új szívek!

A végső éjtszaka emléke ünnepel, — Amelyen önmaga az Úr osztotta el — Húsvétnak ételét, — együtt övéivel, — Mint azt az ősatyák tették.

Amint a példakép: a bárány elfogyott, — Szent Testét osztja szét, mit étkül áldozott. — Igy vették teljesen őt az apostolok, — Ezt vallja, mondja szent hitem.

Testével élteti, ki holtra bágyadott, — Vérével elveszi a sajgó bánatot. —

Ím mond: Vegyétek ezt, kelyhem, mit átadok. — Igyátok, s enyhül a kereszt.

Így létesült ezen fenséges áldozat, — Örökre megleszen, s kegyelmet osztogat, — Az Úr szolgálatát, osztás-vevés jogát, — Szentelt kezeknek adta át.

Az angyal ételét az ember élvezi, — A példa véget ért: Krisztus bevégezi; — Csodálatos csoda! Legfőbb Urát eszi — A szolga, koldus, föld pora!

Három személyben egy felséges Istenünk, — Úgy nézzen ránk a kegy, ahogy mi tisztelünk; — Ösvényiden vezess, és egykor adj nekünk — Örök hazát, ó szent, kegyes!

Utána pedig foglalkozzunk a következő elmélkedő gondolatokkal:

2. *Elmélkedés.* Alaphangulata: *hálaadás.* Elsősorban, amiről a himnusz zeng, az Oltáriszentség alapításáért. Azután azért az

ezer és ezer kegyelemért, melyet az Eucharisztiában és az Eucharisztia által kaptam. A szentmisékért, melyeknek áldozatos levegője vértanui és apostoli lelkületet sugall. A szentségimádásokért, melyeknek áldásos óráiban kristályosodtam. A szentáldozásokért, melyekben az emberi természetet levetve, az Isten részesévé lettem. Ó, mennyiért lehetünk és kell is háladatosaknak lennünk!

A **második oltárnál** ugyanolyan módon, mint az elsőnél, a Pétite et dábitur (1374. l.) kezdetű evangéliumot éneklik. Utána:

℣. Mennyei kenyeret adott nekik, alleluja! ℟. Az angyalok kenyerét ette az ember, alleluja!

Könyörögjünk. Isten, ki azt akartad, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus testének és vérének dicsőséges misztériuma velünk maradjon: add meg, kérünk, hogy jelenlétét úgy tiszteljük a földön, hogy egykor színe látásában örvendezni méltók legyünk a mennyekben. Ugyanazon a mi Urunk Krisztus által. ℟. Amen.

℣. Panem caeli dedit eis, allelúja. ℟. Panem angelórum manducávit homo, allelúja.

Orémus. Deus, qui gloriósum Córporis, et Sánguinis Dómini nostri Jesu Christi mystérium nobíscum manére voluísti; da nobis, quaesumus, ejus praeséntiam ita venerári in terris, ut de ejus visióne gaudére mereámur in caelis. Per eúmdem Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

A többi, mint az első oltárnál. Áldás után a menet a harmadik oltárhoz indul, a Verbum supérnum kezdetű himnuszt énekelve:

Leszállt az égi szent Ige,
De el se hagyta az Atyát,
Nagy műve hívta őt ide,
Midőn az élet estre járt.

Halálra szánta már a bűn,
Az árulás, a Golgota,
S ő még az élet étkeül
Ajánlja önmagát oda.

Szerelme drága zálogát:
Szent teste, vére ételét
Két színbe rejtve adta át,
Hogy így egész-magát egyék.

A földre szállt: lett jóbarát;
Velünk evett: lett ételünk;
Váltságul állta a halált;
Örök honában Úr velünk.

Kegyelmes Ostya, áldozat;
Az égi ajtó kulcsa vagy;
Nyögünk gonosz viszályokat,
Segíts, a bűnben el ne hagyj!

Háromszemélyű Istenünk,
Nevednek hála, tisztelet!
Az égi honban adj nekünk
Örökre boldog életet.
Amen.

Ezalatt elmélkedhetünk is a következő gondolatokon:

3. *Elmélkedés.* Alaphangulata: az *engesztelés.* Most is, a körmenet alatt is, mennyi bánthatja az Úr eucharisztikus Szívét. A közönyösség az Élet Kenyere iránt; a hitetlenség az Oltáriszentség iránt; tiszteletlenség, nyegleség a bámészkodó kíváncsiak részéről; az élet küzdelmeiben elfáradt emberek fásultsága. És a magam lanyhasága; sok gépies szentáldozásom; elfecsérelt szentmisém; elmulasztott szentáldozásom. És a bűneim?! — Mit adjak engesztelés gyanánt? Először megbocsátást. Igen, megbocsátok mosolyogva mindazoknak, akik engem megbántottak. Kik azok?... Azután türelmet. Elviselem az engem ért megaláztatásokat, mellőzéseket, szenvedéseket, bajokat. Mik azok?... Végül erős elhatározásomat. Új ember, más ember leszek. Mit is mond a himnusz? «Romján a réginek újak teremjenek!» = «Új tettek, új hit, új szívek!»

A harmadik oltárnál ugyanolyan módon mint az előzőnél, a Habéte kezdetű (1386. l.) evangéliumot éneklik. Utána:

℣. Kenyeret adtál nekik a mennyből, alleluja. ℟. Minden gyönyörűséggel teljeset, alleluja.

℣. Panem de caelo praestitísti eis, allelúja. ℟. Omne delectaméntum in se habéntem, allelúja.

Könyörögjünk: Fac nos (700. l.), a többi mint az első oltárnál.

Ezután a menet a negyedik oltárhoz indul. Útközben a szentmise sequentiáját énekli a kar: «Lauda Sion» (lásd 697. l.). Ekkor a következő gondolatokon elmélkedhetünk.

4. *Elmélkedés.* Alaphangulata: *kérés.* De először nem magamra gondolok. Nem akarok imádságomban sem magamba gubózott önös lélek lenni. Az Úrra gondolok. Kérem, hogy őt az ittlevők mentől jobban szeressék! Hogy a bűnösök megtérjenek! Hogy a lanyhák lángra gyulladjanak! Hogy az eucharisztikus Szent Szív országa jöjjön el a földre. — Azután az Egyházra. A Szentatya szándékai teljesüljenek. Az eretnekek, szakadárok, pogányok megtéréséért. A liturgikus apostolság sikeréért, hogy az Úr neve megszenteltessék. — Majd szeretteimért. Kik?... És mit kívánjak nekik?... Elsősorban lelkieket. — Végül magamért is, hogy különb lehessek. Nem, nem ezért. Hanem azért, hogy akármilyen is vagyok, csak mindig az Úré lehessek!

A negyedik oltárnál ugyanolyan módon, mint az előzőnél, az In princípio kezdetű (585. l.) evangéliumot éneklik. Utána:

℣. Kenyeret növesztesz a földből, alleluja. ℟. És bort, mely megvidámítja az ember szívét, alleluja.

℣. Edúcas panem de terra, allelúja. ℟. Et vinum laetíficet cor hóminis, allelúja.

Könyörögjünk: Deus, qui nobis (695. l.) a többi, mint az első oltárnál.

Midőn a menet visszajövet a templomhoz közeledik, a kar a templomban a «Téged Isten, dícsérünk» kezdetű (lásd alább) hálaéneket énekli; azután a pap a szokásos módon szentségi áldást (1464. l.) ad s a szertartás véget ér.

Te Deum.

Téged Isten, dícsérünk, — téged Úrnak ismerünk.
Téged, örök Atyaisten, — áld az egész földön minden.
Neked mindnyájan az angyalok, — egek és hatalmasságok,
Kerub- és szeráf-seregek, — szüntelen így énekelnek:

Szent, szent, szent vagy. — Seregek szent Istene vagy.
Teljesek dicsőségednek — fölségével föld és egek.
Téged az apostoloknak — szent karai magasztalnak.
Téged a szent prófétáknak — lelkei dícsérve áldnak.
Téged dicsőít imádva — a mártirok sokasága.
Téged a föld kerekségén — szentegyházad vall és dícsér.
Téged áld, ó, véghetetlen — nagy fölségű Atyaisten.
S egyszülött Fiadat áldja, — kinek tisztelet és hála.
S a vigasztaló Szentlelket, — kitől nyerjük a kegyelmet.
Krisztus! Dicsőség Királya,
S Isten Fia, légy imádva.

Te hogy az embert megmentsed, — szűz méhében vettél testet.

Te Deum laudámus: — te Dóminum confitémur.
Te aetérnum Patrem — omnis terra venerátur.
Tibi omnes Angeli, — tibi Caeli, et univérsae Potestátes:
Tibi Chérubim et Séraphim — incessábili voce proclámant:
Sanctus, — Sanctus, — Sanctus — Dóminus Deus Sábaoth.
Pleni sunt caeli et terra — majestátis glóriae tuae.
Te gloriósus — Apostolórum chorus,
Te Prophetárum — laudábilis númerus,

Te Mártyrum candidátus — laudat exércitus.
Te per orbem terrárum — sancta confitétur Ecclésia,

Patrem — imménsae majestátis;
Venerándum tuum verum — et únicum Fílium;
Sanctum quoque — Paráclitum Spíritum.
Tu Rex glóriae, — Christe.
Tu Patris — sempitérnus es Fílius.
Tu, ad liberándum suscepturus hóminem, — non horruísti Vírginis úterum.

Halál fullánkját elvetted — s megnyitád nekünk a mennyet.

Isten jobbján ülsz az égben — az Atya dicsőségében.

Hisszük, mint világ bírája, — jösz ítélni a világra.

Téged azért, Uram, kérünk, légy oltalmunk, légy vezérünk, — Kiket szent véred nagy árán — megváltottál a keresztfán.

Engedj részt a dicsőségben — szenteidnek seregében.

Üdvözüljön, Uram, néped, — nyerjen áldást örökséged.

Légy vezére boldogságra, — légy jutalma s koronája.

Mindennap dicsérünk Téged.

Szent nevedet áldja néped.

Őrizz meg ma bűntől minket — és bocsásd meg vétkeinket.

Könyörülj rajtunk, Úristen! — Könyörülj te híveiden.

Legyen irgalmad mirajtunk, — amint benned van bizalmunk.

Benned van, Uram, reményünk, — ne hagyj soha szégyent érnünk.

℣. Áldjuk az Atyát és Fiút, a Szentlélek Istennel együtt.

℟. Dicsérjük és magasztaljuk mindörökké.

Könyörögjünk. Mindenható, örök Isten, ki szolgáidnak megadtad, hogy az igaz

Tu, devícto mortis acúleo, — aperuísti credéntibus regna caelórum.

Tu ad déxteram Dei sedes, — in glória Patris.

Judex créderis — esse ventúrus.

Te ergo quaésumus, tuis fámulis súbveni, — quos pretióso sánguine redemísti.

Aetérna fac cum Sanctis tuis — in glória numerári.

Salvum fac pópulum tuum, Dómine, — et bénedic hereditáti tuae.

Et rege eos, — et extólle illos usque in aetérnum.

Per síngulos dies — benedícimus te

Et laudámus nomen tuum in saeculum, — et in saeculum saeculi.

Dignáre, Dómine, die isto — sine peccáto nos custodíre.

Miserére nostri, Dómine, — miserére nostri.

Fiat misericórdia tua, Dómine, super nos, — quemádmodum sperávimus in te.

In te, Dómine, sperávi: — non confúndar in aetérnum.

℣. Benedicámus Patrem et Fílium cum Sancto Spíritu. ℟. Laudémus et superexaltémus eum in sáecula.

Orémus. Omnípotens, sempitérne Deus, qui dedísti fámulis tuis in confessióne

hitvallásban az örök Szentháromság dicsőségét megismerjék s fölségének hatalmában imádják az egységet: kérünk, hogy ugyanazon hit ereje mindig és minden bajtól őrizzen meg minket.

Isten, kinek irgalmassága megszámlálhatatlan, és jóságának kincse véghetetlen: hálát adunk szent Fölségednek minden ajándékaidért, és kegyességed előtt szüntelen esdekelünk: hogy ki a hozzád folyamodók kérését teljesíted, őket soha el nem hagyva, az örökkétartó jutalmakra vezesd. A mi.

℟. Amen.

verae fídei aetérnae Trinitátis glóriam agnóscere, et in poténtia majestátis adoráre unitátem: quáesumus; ut, ejúsdem fídei firmitáte, ab ómnibus semper muniámur advérsis.

Deus, cujus misericórdiae non est númerus et bonitátis infínitus est thesáurus, piíssimae majestáti tuae pro collátis donis grátias ágimus, tuam semper cleméntiam exorántes, ut, qui peténtibus postuláta concédis, eósdem non déserens, ad praemia futúra dispónas. Per Christum Dóminum nostrum.

℟. Amen.

Litánia Jézus legszentebb nevéről.

Uram, irgalmazz nekünk!	Kyrie, eléison.
Krisztus, kegyelmezz nekünk!	Christe, eléison.
Uram, irgalmazz nekünk!	Kyrie, eléison.
Jézus, hallgass minket!	Jesu, audi nos.
Jézus, hallgass meg minket!	Jesu, exáudi nos.
Mennybeli Atyaisten,[1]	Pater de caelis, Deus,[1]
Megváltó Fiúisten,	Fili, Redémptor mundi, Deus,
Szentlélek-Úristen,	Spíritus Sancte, Deus,
Szentháromság egy Isten,	Sancta Trínitas, unus Deus,
Jézus, az élő Isten Fia,	Jesu, Fili Dei vivi,
Jézus, az Atyának fényessége,	Jesu, splendor Patris,
Jézus, az örök világosságnak fényessége,	Jesu, candor lucis aetérnae,
Jézus, a dicsőség királya,	Jesu, rex glóriae,

[1] Irgalmazz nekünk! [1] Miserére nobis.

Jézus, az igazságosság napja,[1]	Jesu, sol justítiae,[1]
Jézus, a boldogságos szűz Máriának Fia,	Jesu, Fili Maríae Vírginis,
Szeretetreméltó Jézus,	Jesu amábilis,
Csodálatos Jézus,	Jesu admirábilis,
Jézus, erős Isten,	Jesu, Deus fortis,
Jézus, a jövő élet Atyja,	Jesu, pater futúri saeculi,
Jézus, a nagy tanács Angyala,	Jesu, magni consílii ángele,
Leghatalmasabb Jézus,	Jesu potentíssime,
Legtürelmesebb Jézus,	Jesu patientíssime,
Legengedelmesebb Jézus,	Jesu obedientíssime,
Szelíd és alázatos szívű Jézus,	Jesu, mitis et húmilis corde,
Jézus, a szűzesség kedvelője,	Jesu, amátor castitátis,
Jézus, szerető barátunk,	Jesu, amátor noster,
Jézus, a béke Istene,	Jesu, Deus pacis,
Jézus, az élet szerzője,	Jesu, auctor vitae,
Jézus, az erények példaképe,	Jesu, exémplar virtútum,
Jézus, a lelkek buzgó keresője,	Jesu, zelátor animárum,
Jézus, a mi Istenünk,	Jesu, Deus noster,
Jézus, a mi menedékünk,	Jesu, refúgium nostrum,
Jézus, a szegények atyja,	Jesu, pater páuperum,
Jézus, a hívek kincse,	Jesu, thesáure fidélium,
Jézus, jó pásztor,	Jesu, bone pastor,
Jézus, igaz világosság,	Jesu, lux vera,
Jézus, örök bölcseség,	Jesu, sapiéntia aetérna,
Jézus, végtelen jóság,	Jesu, bónitas infiníta,
Jézus, utunk és életünk,	Jesu, via et vita nostra,
Jézus, az angyalok öröme,	Jesu, gáudium Angelórum,
Jézus, a patriarkák királya,	Jesu, rex Patriarchárum,
Jézus, az apostolok mestere,	Jesu, magíster Apostolórum,
Jézus, az evangelisták tanítója,	Jesu, doctor Evangelistárum,
Jézus, a vértanuk erőssége,	Jesu, fortitúdo Mártyrum,
Jézus, a hitvallók világossága,	Jesu, lumen Confessórum,
Jézus, a szűzek tisztasága,	Jesu, púritas Vírginum,
Jézus, minden szentek koronája,	Jesu, coróna Sanctórum ómnium,
Légy irgalmas! Kegyelmezz nekünk, Jézus!	Propítius esto, parce nobis, Jesu.

[1] Irgalmazz nekünk!

[1] Miserére nobis.

Légy irgalmas! Hallgass meg minket, Jézus!
Minden gonosztól,[2]
Minden bűntől,
A te haragodtól,
Az ördög incselkedéseitől,
A tisztátalan lélektől,
Az örök haláltól,
Sugallataid elhanyagolásától,
Szent megtestesülésed titka által,
Születésed által,
Gyermekséged által,
Isteni életed által,

Fáradalmaid által,
Haláltusád és szenvedésed által,
Kereszted és elhagyatottságod által,
Ellankadásod által,
Halálod és temetésed által,

Föltámadásod által,
Mennybemeneteled által,
A legméltóságosabb Oltáriszentség szerzése által,
Örömeid által,
Dicsőséged által,
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, kegyelmezz nekünk, Jézus!
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, hallgass meg minket, Jézus!
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk, Jézus!
Jézus, hallgass minket,
Jézus, hallgass meg minket!

Propítius esto, exáudi nos, Jesu.
Ab omni malo,[2]
Ab omni peccáto,
Ab ira tua,
Ab insídiis diáboli,
A spíritu fornicatiónis,
A morte perpétua,
A negléctu inspiratiónum tuárum,
Per mystérium sanctae incarnatiónis tuae,
Per nativitátem tuam,
Per infántiam tuam,
Per diviníssimam vitam tuam,
Per labóres tuos,
Per agóniam et passiónem tuam,
Per crucem et derelictiónem tuam,
Per languóres tuos,
Per mortem et sepultúram tuam,
Per resurrectiónem tuam,
Per ascensiónem tuam,
Per sanctíssimae Eucharístiae institutiónem tuam,
Per gáudia tua,
Per glóriam tuam,
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, parce nobis, Jesu.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, exáudi nos, Jesu.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, miserére nobis, Jesu.
Jesu, audi nos.
Jesu, exáudi nos.

[1] Ments meg minket, Jézus!
[2] Líbera nos, Jesu.

Könyörögjünk. Urunk Jézus Krisztus, te azt mondottad: kérjetek és adatik nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyittatik nektek: kérünk, add meg nekünk könyörgésünkre isteni szeretetednek érzelmét, hogy téged teljes szívből, szóval és tettel szeressünk és dicsérni soha meg ne szűnjünk.

Adj nekünk, Urunk, szent neved iránt egyaránt félelmet és örök szeretetet, mert gondviselésedtől soha meg nem fosztod azokat, akiket szereteted állhatatosságára tanítasz: Ki élsz és uralkodol mindörökön örökké.

℟. Amen.

Orémus. Dómine Jesu Christe, qui dixísti: Pétite, et accipiétis; quaerite, et inveniétis; pulsáte, et aperiétur vobis: quaesumus, da nobis peténtibus divinissimi tui amóris afféctum, ut te toto corde, ore et ópere diligámus, et a tua numquam laude cessémus.

Sancti Nóminis tui, Dómine, timórem páriter et amórem fac nos habére perpétuum: quia numquam tua gubernatióne destítuis, quos in soliditáte tuae dilectiónis instítuis: Qui vivis et regnas in saecula saeculórum.

℟. Amen.

Litánia Jézus Szent Szívéről.

Uram, irgalmazz nekünk!	Kyrie, eléison.
Krisztus, kegyelmezz nekünk!	Christe, eléison.
Uram, irgalmazz nekünk!	Kyrie, eléison.
Krisztus, hallgass minket!	Christe, audi nos.
Krisztus, hallgass meg minket!	Christe, exáudi nos.
Mennyei Atyaisten,[1]	Pater de caelis, Deus,[1]
Megváltó Fiúisten,	Fili, Redémptor mundi, Deus,
Szentlélek Úristen,	Spíritus Sancte, Deus,
Szentháromság egy Isten,	Sancta Trínitas, unus Deus,
Jézus Szíve, az örök Atya Fiának Szíve,	Cor Jesu, Fílii Patris aetérni,
Jézus Szíve, a Szűzanya méhében a Szentlélektől alkotott Szív,	Cor Jesu, in sinu Vírginis Matris a Spíritu Sancto formátum,

[1] Irgalmazz nekünk!

[1] Miserére nobis.

Jézus Szíve, az Isten igéjével lényegileg egyesített Szív,[1]
Jézus Szíve, végtelen fölségű Szív,
Jézus Szíve, Isten szent temploma,
Jézus Szíve, a Magasságbelinek szent szekrénye,
Jézus Szíve, Isten háza és a mennyország kapuja,
Jézus Szíve, a szeretet lángoló tűzhelye,
Jézus Szíve, az igazságosság és szeretet tárháza,
Jézus Szíve, jósággal és szeretettel teljes Szív,
Jézus Szíve, minden erény mélysége,
Jézus Szíve, minden dicséretre legméltóbb Szív,
Jézus Szíve, minden szív királya és középpontja,
Jézus Szíve, melyben a bölcseségnek és tudománynak összes kincsei megvannak,
Jézus Szíve, melyben az Istenség egész teljessége lakozik,
Jézus Szíve, melyben a mennyei Atyának kedve telt,
Jézus Szíve, melynek teljességéből mindannyian merítettünk,
Jézus Szíve, az örök halmok kívánsága,
Jézus Szíve, béketűrő és nagy irgalmasságú Szív,
Jézus Szíve, dúsgazdag mindazok iránt, kik hozzád folyamodnak,

Cor Jesu, Verbo Dei substantiáliter unítum,[1]
Cor Jesu, majestátis infinítae,
Cor Jesu, templum Dei sanctum,
Cor Jesu, tabernáculum Altíssimi,
Cor Jesu, domus Dei et porta caeli,
Cor Jesu, fornax ardens caritátis,
Cor Jesu, justítiae et amóris receptáculum,
Cor Jesu, bonitáte et amóre plenum,
Cor Jesu, virtútum ómnium abyssus,
Cor Jesu, omni laude digníssimum,
Cor Jesu, rex et centrum ómnium córdium,
Cor Jesu, in quo sunt omnes thesáuri sapiéntiae et sciéntiae,
Cor Jesu, in quo hábitat omnis plenitúdo divinitátis,
Cor Jesu, in quo Pater sibi bene complácuit,
Cor Jesu, de cujus plenitúdine omnes nos accépimus,
Cor Jesu, desidérium cóllium aeternórum,
Cor Jesu, pátiens et multae misericórdiae,
Cor Jesu, dives in omnes qui ínvocant te,

[1] Irgalmazz nekünk!

[1] Miserére nobis.

Jézus Szíve, az élet és szentség forrása,[1]
Jézus Szíve, vétkeinkért engesztelő áldozat,
Jézus Szíve, gyalázatokkal tetézett Szív,
Jézus Szíve, gonoszságainkért megtört Szív,
Jézus Szíve, mindhalálig engedelmes Szív,
Jézus Szíve, lándzsával átdöfött Szív,
Jézus Szíve, minden vigasztalás kútfeje,
Jézus Szíve, életünk és feltámadásunk,
Jézus Szíve, békességünk és engesztelésünk,
Jézus Szíve, bűnösök áldozatja,
Jézus Szíve, benned reménylők üdvössége,
Jézus Szíve, benned kimúlók reménysége,
Jézus Szíve, minden szentek gyönyörűsége,
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit; kegyelmezz nekünk, Uram!
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit; hallgass meg minket, Uram!
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit; irgalmazz nekünk.
℣. Szelíd és alázatos szívű Jézus,
℟. Alakítsd szívünket a te Szíved szerint.

Könyörögjünk. Mindenható, örök Isten! tekints a te szerelmes Fiad

Cor Jesu, fons vitae et sanctitátis,[1]
Cor Jesu, propitiátio pro peccátis nostris,
Cor Jesu, saturátum oppróbriis,
Cor Jesu, attrítum propter scélera nostra,
Cor Jesu, usque ad mortem obédiens factum,
Cor Jesu, láncea perforátum,
Cor Jesu, fons totíus consolatiónis,
Cor Jesu, vita et resurréctio nostra,
Cor Jesu, pax et reconciliátio nostra,
Cor Jesu, víctima peccatórum,
Cor Jesu, salus in te sperántium,
Cor Jesu, spes in te moriéntium,
Cor Jesu, delíciae Sanctórum ómnium,
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, parce nobis, Dómine.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, exáudi nos, Dómine.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, miserére nobis.

℣. Jesu mitis et húmilis Corde.
℟. Fac cor nostrum secúndum Cor tuum.

Orémus. Omnípotens sempitérne Deus, réspice in Cor dilectíssimi Fílii tui, et in

[1] Irgalmazz nekünk!

[1] Miserére nobis.

Szívére és mindama dícséretre és elégtételre, melyet a bűnösök nevében irántad lerótt, és nekik, kik irgalmasságodért esdekelnek, adj megengesztelődve bocsánatot ugyanazon szent Fiad Jézus Krisztus nevében: Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökön örökké.
℟. Amen.

laudes et satisfactiónes, quas in nómine peccatórum tibi persólvit, iísque misericórdiam tuam peténtibus tu véniam concéde placátus, in nómine ejúsdem Fílii tui Jesu Christi: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus, per ómnia saecula saeculórum.
℟. Amen.

Felajánlás Jézus szentséges Szívéhez.

Édes Jézus, az emberi nem Megváltója, tekints reánk, kik alázatosan leborulunk oltárod előtt. Tieid vagyunk, tieid akarunk lenni; hogy pedig annál szorosabb összeköttetésben lehessünk veled, íme ma mindegyikünk önként a te szentséges Szívednek szenteli magát. Téged ugyan sokan sohasem ismertek; parancsaidat megvetve, téged, sokan visszautasítottak. Irgalmazz mindnyájuknak, jóságos Jézus és vonj a te szent Szívedhez mindenkit.

Légy királya, Urunk, nemcsak a te híveidnek, akik sohasem távoztak el tőled, hanem a tékozló fiúknak is, akik elhagytak; add, hogy ezek az atyai házba csakhamar visszatérjenek, hogy el ne vesszenek a nyomorban és ínségben. Légy királya azoknak, akiket téves vélekedések tartanak fogva, vagy akiket egyenetlenkedés tart elszakítva s hídd vissza őket az igazság kikötőjébe s a hit egységébe, hogy rövid idő mulva legyen egy akol és egy pásztor. Légy királya végül mindazoknak, akik a pogányok régi babonaságában sínylődnek, s ne vonakodjál őket a sötétségből visszavezetni Isten világosságába és országába. Adj, Urunk, a te Egyházadnak sértetlenül biztos szabadságot, adj minden nemzetnek békességes rendet; tedd, hogy a föld sarkai ugyanezen egy szózattól visszhangozzanak: Legyen dícséret az isteni Szívnek, mely által nekünk üdvösségünk támadt; övé a dicsőség és tisztelet mindörökké. Amen.

Lorettói litánia a boldogságos Szűzről.

Uram, irgalmazz nekünk!	Kyrie, eléison.
Krisztus, kegyelmezz nekünk!	Christe, eléison.

Uram, irgalmazz nekünk!	Kyrie, eléison.
Krisztus, hallgass minket!	Christe, audi nos.
Krisztus, hallgass meg minket!	Christe, exáudi nos.
Mennybeli Atyaisten,[1]	Pater de caelis, Deus,[1]
Megváltó Fiúisten,	Fili, Redémptor mundi, Deus,
Szentlélek Úristen,	Spíritus Sancte, Deus,
Szentháromság egy Isten,	Sancta Trínitas, unus Deus,
Szentséges szűz Mária,[2]	Sancta María,[2]
Istennek szent anyja,	Sancta Dei Génitrix,
Szüzeknek szent Szűze,	Sancta Virgo vírginum,
Krisztusnak szent anyja,	Mater Christi,
Isteni kegyelem anyja,	Mater divínae grátiae,
Tisztaságos anya,	Mater puríssima,
Szeplőtelen szűz anya,	Mater castíssima,
Sérelem nélkül való anya,	Mater invioláta,
Szűz virág szent anya,	Mater intemeráta,
Szeretetreméltó anya,	Mater amábilis,
Csodálatos anya,	Mater admirábilis,
Jótanács anyja,	Mater boni Consílii,
Teremtőnknek anyja,	Mater Creatóris,
Üdvözítőnk anyja,	Mater Salvatóris,
Nagyokosságú Szűz.	Virgo prudentíssima,
Tisztelendő Szűz,	Virgo veneránda,
Dicsérendő szent Szűz,	Virgo praedicánda,
Nagyhatalmú szent Szűz,	Virgo potens,
Irgalmas Szűz,	Virgo clemens,
Hűséges Szűz,	Virgo fidélis,
Igazságnak tükre,	Spéculum justítiae,
Bölcseség széke,	Sedes sapiéntiae,
Örömünk oka,	Causa nostrae laetítiae,
Lelki edény,	Vas spirituále,
Tiszteletes edény,	Vas honorábile,
Ájtatosság jeles edénye,	Vas insígne devotiónis,
Titkos értelmű rózsa,	Rosa mystica,
Dávid királynak tornya,	Turris Davídica,
Elefántcsont torony,	Turris ebúrnea,
Mária aranyház,	Domus áurea,
Frigynek szent szekrénye,	Foederis arca,
Mennyország ajtaja,	Jánua caeli,

[1] Irgalmazz nekünk!
[2] Könyörögj érettünk!

[1] Miserére nobis.
[2] Ora pro nobis.

Hajnali szép csillag,[2]
Betegek gyógyítója,
Bűnösök menedéke,
Szomorúak vigasztalója,
Keresztények segítsége,
Angyalok királynéja,
Patriárkák királynéja,
Próféták királynéja,
Apostolok királynéja,
Vértanuk királynéja,
Hitvallók királynéja,
Szűzek királynéja,
Minden szentek királynéja,
Eredeti bűn nélkül fogantatott királyné,
Szentolvasó királynéja,
Béke királynéja,
Magyarok Nagyasszonya,*
Isten Báránya! ki elveszed a világ bűneit, kegyelmezz nekünk, Uram!
Isten Báránya! ki elveszed a világ bűneit, hallgass meg minket, Uram!
Isten Báránya! ki elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk.

℣. Imádkozzál érettünk Istennek szent Anyja! ℟. Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire!

Könyörögjünk. Engedd, kérünk, Úr Isten, hogy mi, a te szolgáid, folytonos lelki és testi jólétnek örvendhessünk és a boldogságos, mindenkoron szeplőtelen Szűz Máriának dicső közbenjárása által a jelen szomorúságtól megszabadulva, örökkétartó örömet élvezzünk. A mi Urunk Jézus Krisztus által. ℟. Amen.

Stella matutína,[2]
Salus infirmórum,
Refúgium peccatórum,
Consolátrix affictórum,
Auxílium Christianórum,
Regína Angelórum,
Regína Patriarchárum,
Regína Prophetárum,
Regína Apostolórum,
Regína Mártyrum,
Regína Confessórum,
Regína Vírginum,
Regína Sanctórum ómnium,
Regína sine labe originális concépta,
Regína sacratíssimi Rosárii,
Regína Pacis,
Patrona Hungáriae,*
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, parce nobis, Dómine.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, exáudi nos, Dómine.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, miserére nobis.

℣. Ora pro nobis, sancta Dei Génitrix. ℟. Ut digni efficiámur promissiónibus Christi.

Orémus. Concéde nos fámulos tuos, quaésumus, Dómine Deus, perpétua mentis et córporis sanitáte gaudére, et gloriósa beátae Maríae semper Vírginis intercessióne a praesénti liberári tristítia et aetérna pérfrui laetítia. Per Christum Dóminum nostrum.

℟. Amen.

[2] Könyörögj érettünk! [2] Ora pro nobis.
* Csak Magyarországon mondják.

Oltalmad alá futunk, Istennek szent Anyja, könyörgésünket meg ne vesd szükségünk idején, hanem oltalmazz meg minket minden veszedelemtől, mindenkoron, dicsőséges és áldott Szűz, mi Asszonyunk, mi Közbenjárónk, mi Szószólónk; engeszteld meg nekünk szent Fiadat, ajánlj minket szent Fiadnak, mutass be minket szent Fiadnak. Amen.

℣. Imádkozzál érettünk, Szent József!

℟. Hogy méltók lehessünk Krisztus igéreteire.

Könyörögjünk. Kérünk téged, Úristen, legszentebb szűz Anyád jegyesének érdemei által, segíts, hogy mindazt, mire könyörgéseink elégtelenek, az ő esedezése által megnyerjük. Ki élsz.

Sub tuum praesídium confúgimus, sancta Dei Génitrix, nostras deprecatiónes ne despícias in necessitátibus nostris, sed a perículis cunctis líbera nos semper, Virgo gloriósa, et benedícta, Dómina nostra, Mediátrix nostra, advocáta nostra; tuo Fílio nos reconcília, tuo Fílio nos commenda, tuo Fílio nos repraesénta. Amen.

℣. Ora pro nobis, beatíssime Joseph.

℟. Ut digni efficiámur promissiónibus Christi.

Orémus. Sanctíssimae Genitrícis tuae Sponsi, quaesumus, Dómine, méritis adjuvémur, ut, quod possibílitas nostra non óbtinet, ejus nobis intercessióne donétur. Qui . . .

Szent Bernát imádsága.

Emlékezzél meg, kegyes szűz Mária, hogy sohasem lehetett hallani, hogy te valakit magára hagytál, aki oltalmadat kérte és segítségért hozzád könyörgött. Ilyen bizalomtól lelkesítve sietek hozzád, ó szüzek szüze, jóságos Anyám, hozzád fordulok és színed előtt sóhajtva állok én szegény bűnös. Ne vesd meg könyörgésemet, ó Anyja az örök igének, hanem hallgass rám kegyelmesen és hallgass meg engem. Amen.

Memoráre, o piíssima Virgo María, non esse audítum a saeculo quemquam ad tua curréntem praesídia, tua implorántem auxília, tua peténtem suffrágia, esse derelíctum. Ego tali animátus confidéntia, ad te, Virgo vírginum mater, curro, ad te vénio, coram te gemens peccátor assísto; noli, Mater Verbi, verba mea despícere, sed audi propítia et exáudi. Amen.

Az Úr angyala.

Az Úr angyala köszönté Szűz Máriát és ez méhébe fogadá a Szentlélektől szent Fiát. Üdvözlégy Mária . . .

Ime az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint. Üdvözlégy Mária . . .

És az Ige testté lőn és mi köztünk lakozék. Üdvözlégy Mária . . .

℣. Imádkozzál érettünk Istennek szent Anyja. ℟. Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

Angelus Dómini nuntiávit Maríae, et concépit de Spíritu Sancto. Ave María etc.

Ecce ancílla Dómini, fiat mihi secúndum verbum tuum. Ave María etc.

Et Verbum caro factum est, et habitávit in nobis. Ave María etc.

℣. Ora pro nobis Sancta Dei Génitrix. ℟. Ut digni officiámur promissiónibus Christi.

Könyörögjünk: Grátiam 1460. l.

(Húsvétl időben az Úr angyala helyett a Mennynek királyné asszonya kezdetű karverset és a hozzátartozó könyörgést 1461. l. mondjuk.)

A boldogságos Szűz Mária antifonái.

1. Advent első vasárnapjától Gyertyaszentelő Boldogasszonyig.

Üdvözítőnknek szent Anyja! — Mennyeknek megnyílt kapuja; — Tengeren evezők csillaga; — Boldogságos szűz Mária!

Légy segítsége népednek; — Az elesett bűnösöknek; — Ki szülője Istenednek; — Anyja lettél Teremtődnek!

Mert angyali köszöntésre — Szálla rád az Úr Szentlelke; — S ekkor lett az örök Ige — Szűz méhednek szűz gyümölcse.

Alma Redemptóris mater, quae pérvia coeli. — Porta manes, et stella maris, succúre cadénti, — Súrgere qui curat, pópulo, Tu, quae genuísti, — Natúra miránte tuum sanctum Genitórem. — Virgo prius ac postérius; Gabriélis ab ore — Sumens illud Ave, peccatórum miserére!

Te azért Istennek anyja, — Légy bűnösöknek gyámola; — Nyavalyánk vigasztalója; — Üdvösségünknek kapuja!

Adventtől karácsonyig:

℣. Az Úr angyala köszönté Máriát. ℟. És Szentlélektől méhébe fogada!

℣. Angelus Dómini nuntiávit Maríae. ℟. Et concépit de Spíritu sancto.

Könyörögjünk. Kérünk téged, Uristen, öntsd lelkünkbe szent malasztodat, hogy akik az angyali üzenet által szent Fiadnak, Krisztusnak megtestesülését megismertük, az ő kínszenvedése és keresztje által a föltámadás dicsőségébe vitessünk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. ℟. Amen.

Orémus. Grátiam tuam, quáesumus, Dómine, ménti bus nostris infúnde, ut qui, Angelo nuntiánte, Christi Fílii tui incarnátionem cognóvimus, per passiónem ejus et crucem ad resurrectiónis glóriam perducámur. Per eúmdem Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Karácsonytól Gyertyaszentelő Boldogasszonyig:

℣. Szülésed után sértetlen szűz maradtál. ℟. Istennek anyja, esedezzél, érettünk!

℣. Post partum Virgo inviolata permansísti. ℟. Dei Génitrix, intercéde pro nobis!

Könyörögjünk. Isten, ki a boldogságos Szűz Mária termékeny szűzessége által, az emberi nemnek az örök üdvösség ajándékát adtad: add meg kérünk, hogy érezzük annak közbenjárását, ki által méltók lettünk befogadni az élet szerzőjét, a mi Urunk, Jézus Krisztust, a te Fiadat. ℟. Amen.

Orémus. Deus, qui salútis aetérnae, beátae Maríae virginitáte foecúnda, humáno géneri praemia praestitísti: tríbue, quaesumus; ut ipsam pro nobis intercédere sentiámus, per quam merúimus auctórem vitae suscípere, Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum. ℟. Amen.

2. Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepétől Nagyszombatig.

Mennyországnak királynéja, — Angyaloknak szent Asszonya; — Áldott gyökér, szűz Mária, — Üdvözlégy Krisztus szent Anyja.

Ave Regína coelórum, Ave Dómina Angelórum. — Salve radix, salve porta, Ex qua mundo lux est orta. — Gaude Virgo gloriósa, Super omnes speciósa: Vale, o valde decóra! — Et pro nobis Christum exóra.

Te általad e világra — Új világosság virrada, — Örülj dicsőség virága; — Kinél szebb nem jött világra.

Áldott légy drágalátos Szűz! — Isten veled szép virág Szűz; — Mennyben szent Fiad mellett ülsz, — S tudjuk, rajtunk is könyörülsz.

℣. Tégy méltóvá engem, szent Szűz, a te dícséretedre. ℟. Adj erőt a te ellenségeid ellen.

℣. Dignáre me laudáre Te, Virgo sacráta. ℟. Da mihi virtútem contra hostes tuos.

Könyörögjünk. Adj irgalmas Isten! gyarlóságunknak oltalmat, hogy kik az Isten szent Anyjának emlékezetét tiszteljük, az ő esedezésének segítségével vétkeinkből fölkeljünk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. ℟. Amen.

Orémus. Concéde miséricors Deus fragilitátl nostrae praesídium: ut, qui sanctae Dei Genitrícis memóriam ágimus, intercessiónis ejus auxílio a nostris iniquitátibus resurgámus. Per eúmdem Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

3. Nagyszombattól Szentháromságvasárnapig.

Mennynek királyné Asszonya! — Örülj, szép Szűz! Alleluja; — Mert kit méhedben hordozni — Méltó voltál, Alleluja; — Amint megmondotta vala — Föltámadott. Alleluja. — Imádd Istent, hogy lemossa — Bűneinket. Alleluja.

Regína coeli laetáre, allelúja; — Quia quem meruísti portáre, allelúja. — Resurréxit, sicut dixit, allelúja. — Ora pro nobis Deum, allelúja.

℣. Örülj és örvendezz, Szűz Mária, alleluja.

℟. Mert bizonnyal föltámadott az Úr, alleluja.

℣. Gaude et laetáre, Virgo Maria, allelúja.

℟. Quia surréxit Dóminus vere, allelúja.

Könyörögjünk. Úristen! ki szent Fiadnak, a mi Urunk Jézus Krisztusnak föltámadásával a világot megörvendeztetni méltóztattál, add, kérünk, hogy az ő anyja, Szűz Mária által az örök élet örömeit elnyerhessük. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. ℟. Amen.

Orémus. Deus, qui per resurrectiónem Fílii tui Dómini nostri Jesu Christi mundum laetificáre dignátus es: praesta, quaesumus, ut per ejus Genitrícem Vírginem Maríam perpétuae capiámus gáudia vitae. Per eúmdem Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

4. Szentháromságvasárnaptól Ádventig:

Mennyországnak királynéja! — Irgalmasságnak szent anyja! — Élet, édesség, reménység! — Üdvözlégy szép szűz Mária.

Salve Regína, Mater misericórdiae, vita, dulcédo, et spes nostra salve! — Ad te clamámus éxsules fílii Hevae. — Ad te suspirámus geméntes et flentes in hac lacrymárum valle. — Eja ergo advocáta nostra, illos tuos misericordes óculos ad nos convérte: — Et Jesum,

Évának árva fiai, — Számkivetett maradéki, — Siralminak örökösi, — Sok nyavalyáknak hajléki.

E siralomnak völgyében

— Kik nyavalygunk nagy inségben; — Hozzád sóhajtunk mennyégbe, — Hol vagy örök dicsőségben.

benedictum fructum ventris tui, nobis post hoc exsílium osténde. — O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria!

Azért szószólónk! szemedet — Fordítsd hozzánk s kegyelmedet! — És a te bűnös népedet — Oltalmazzad híveidet.

Ó, édes Szűz! irgalmadat — Mutasd meg s kegyes voltodat, — Holtunk után szent Fiadat — Mutasd meg boldogságodat.

℣. Imádkozzál érettünk, Istennek szent Anyja! ℟. Hogy méltók lehessünk Krisztus igéreteire!

℣. Ora pro nobis, sancta Dei Génitrix! ℟. Ut digni efficiámur promissiónibus Christi!

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, ki a dicsőséges Szűz Máriának testét és lelkét, hogy szent Fiadnak méltó hajléka lenne, a Szentléleknek munkálkodása által előkészítetted, add, hogy akik emlékezetén örvendezünk, kegyes könyörgése által minden ránk következő veszélytől és az örök haláltól megszabaduljunk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által.

℟. Amen.

Orémus. Omnípotens, sempitérne Deus, qui gloriósae Vírginis matris Maríae corpus et ánimam, ut dignum Fílii tui habitáculum éffici mererétur, Spíritu sancto cooperánte, praeparásti: da, ut cujus commemorátione laetámur, ejus pia intercessióne, ab instántibus malis, et a morte perpétua liberémur. Per eúmdem Christum Dóminum nostrum. ℟. Amen.

Szent József litániája.

Uram, irgalmazz nekünk!	Kyrie, eléison.
Krisztus, kegyelmezz nekünk!	Christe, eléison.
Uram, irgalmazz nekünk!	Kyrie, eléison.
Krisztus, hallgass minket!	Christe, audi nos.
Krisztus, hallgass meg minket!	Christe, exáudi nos.
Mennyei Atya-Isten,[1]	Pater de caelis, Deus,[1]
Megváltó Fiú-Isten,	Fili Redémptor mundi, Deus,
Szentlélek Úristen,	Spíritus Sancte, Deus,
Szentháromság egy Isten,	Sancta Trínitas, unus Deus

[1] Irgalmazz nekünk!

[1] Miserére nobis.

Szentséges Szűz Mária,[2]	Sancta María,[2]
Szent József,	Sancte Joseph,
Dávid nemes sarja,	Proles David ínclyta,
Patriárkák fénye,	Lumen Patriarchárum,
Isten Anyjának jegyese,	Dei Genitrícis sponse,
A szent Szűz tisztaságos őre,	Custos pudíce Vírginis,
Isten Fiának nevelő atyja,	Fílii Dei nutrítie,
Krisztus gondviselő oltalmazója,	Christi defénsor sédule,
A szent család feje,	Almae Famíliae praeses,
Igazságos József,	Joseph justíssime,
Tisztaságos József,	Joseph castíssime,
Nagyokosságú József,	Joseph prudentíssime,
Erőslelkű József,	Joseph fortíssime,
Engedelmes József,	Joseph obedientíssime,
Hűséges József,	Joseph fidelíssime,
Béketűrés példaképe,	Spéculum patiéntiae,
Szegénység kedvelője,	Amátor paupertátis,
Iparosok példaképe,	Exémplar opíficum,
A házas élet dísze,	Domésticae vitae decus,
Szüzek őre,	Custos vírginum,
Családok oszlopa,	Familiárum cólumen,
Inségesek vigasztalója,	Solátium miserórum,
Betegek reménye,	Spes aegrotántium,
Haldoklók pártfogója,	Patróne moriéntium,
Gonosz szellemek réme,	Terror daemonum,
Az Anyaszentegyház védőszentje,	Protéctor sanctae Ecclésiae,
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, — kegyelmezz nekünk, Uram!	Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, parce nobis, Dómine.
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, — hallgass meg minket, Uram!	Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, exáudi nos, Dómine.
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, — irgalmazz nekünk.	Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, miserére nobis.
℣. Háza urául rendelte őt.	℣. Constítuit eum Dóminum domus suae.
℟. És egész országának fejedelmévé.	℟. Et príncipem omnis possessiónis suae.
Könyörögjünk. Úristen, ki Szent Józsefet mondhatat-	Orémus. Deus, qui ineffábili providéntia beátum Jo-

[1] Könyörögj érettünk!

[2] Ora pro nobis.

lan Gondviseléseddel szent Anyádnak jegyeséül választottad: add, kérünk, hogy akit e földön pártfogónkul tisztelünk, közbenjárónk legyen a mennyben: Ki élsz és uralkodol, mindörökön örökké. Ry. Amen.

seph sanctíssimae Genitrícis tuae sponsum elígere dignátus es: praesta, quaesumus; ut, quem protectórem venerámur in terris, intercessórem habére mereámur in caelis: Qui vivis et regnas in saecula saeculórum. Ry. Amen.

Szentséggel való áldásra.

Azért ezt a nagy Szentséget
Leborulva imádjuk:
Teste, vére Krisztusunknak
Hogy itt vagyon, megvalljuk,
Ha elménkkel meg nem fogjuk,
Hitünkkel megfoghatjuk.

Tantum ergo Sacraméntum
Venerémur cérnui;
Et antíquum documéntum,
Novo cédat rítui:
Praestet fides supplemén-
tum
Sénsuum defectui.

Az Atyának és Fiúnak
Dícséret és tisztesség,
Szentlélekkel egyetemben
Áldás, örök dicsőség.
Háromságban egy szent Istent
Áldjon minden nemzetség.
Amen.

Genitóri, Genitóque
Laus et jubilátio,
Salus, hónor, virtus quoque
Sit et benedíctio:
Procedénti ab utróque
Compar sit laudátio.
Amen.

℣. Kenyeret adtál nekik a mennyből. (H. i. Alleluja.)
Ry. Minden gyönyörűséggel teljeset. (H. i. Alleluja.)

℣. Panem de caelo praestitísti eis. (T. P. Allelúja.)
Ry. Omne delectaméntum in se habéntem. (T. P. Allelúja.)

Könyörögjünk. Isten, ki nekünk e csodálatos Oltáriszentségben kinszenvedésednek emlékét hagytad, engedd, kérünk, hogy testednek és vérednek szent misztériumát úgy tiszteljük, hogy megváltásodnak gyümölcsét magunkban szüntelen tapasztaljuk: Ki élsz. Ry. Amen.

Orémus. Deus, qui nobis sub Sacraménto mirábili passiónis tuae memóriam reliquísti: tríbue, quaesumus, ita nos córporis et sánguinis tui sacra mystéria venerári; ut redemptiónis tuae fructum in nobis júgiter sentiámus: Qui vivis. Ry. Amen.

BETŰSOROS TARTALOMJEGYZÉK.

Abakum jan. 19. 841
Abdon júl. 30. 1087
Achilleus máj. 12. ... 966
Adauktus aug. 30. ... 1135
Adorján szept. 8. 1138
Advent 65
Adventi vasárnapok 67—97
Agapitus diakonus aug. 6. 1097
— ifjú aug. 18. 1118
Agrikola nov. 4. 1226
Aladár pápa máj. 26.. 975
— vért. okt. 9. 1179
Alajos jún. 21. 1011
Albert nov. 15. 1236
Alfonz aug. 2. 1092
Alma Redemptoris ... 1459
Ambrus dec. 7. 819
Anaklét júl. 13. 1060
Anasztáz jan. 22. 848
Anasztázia dec. 25. .. 107
András
— apostol vig. nov. 29. 806
— — ünnepe nov. 30. 809
— Avellinói nov. 10. . 1229
— Corsini febr. 4..... 875
Angela máj. 31. 980
Angyalokról fogadalmi mise 1333
Anicét ápr. 17. 937
Anna júl. 26. 1083
Antal
— apát jan. 17. 837
— Mária Zaccaria júl. 5. 1048
— Páduai jún. 13. ... 1001
Antifonák szűz Máriáról ..... 1459—1462
Antoninus máj. 10. .. 965
Anzelm ápr. 21. 937
Apollináris júl. 23. ... 1076
Apollónia febr. 9. 880
Apostolokról fogadalmi mise 1337
Aprószentek dec. 28. .. 121
— nyolcada jan. 4. ... 140
Apulejus okt. 7. 1175
Asperges 1427
Atanáz máj. 2. 955
Ave Regina 1460
Audifax jan. 19. 841
Az egyházi év miséi 65—801
Ágnes jan. 21. 846
— másodszor jan. 28. 857
Ágoston püspök máj. 28. 978
— egyháztanító aug. 28 1130
Ágota febr. 5. 875
Áldozó csütörtök vigíliája 640
— ünnepe 643
Bacchus okt. 7. 1175
Balázs febr. 3. 874
— áldás 1429
Barnabás jún. 11. ... 996
Bazilides jún. 12. 1000
Bálint febr. 14. 887
Bármely szükségben fogadalmi mise 1384
Beatrix júl. 29. 1086
Benedek márc. 21. ... 909
Bernardin máj. 20. .. 973
Bernát aug. 20. 1119
Bertalan ap. vig. aug. 23. 1122
— ünnepe aug. 24. ... 1122
Betegekért fogadalmi mise 1378
Béda máj. 27. 977
Békéért fogadalmi mise 1368
Bibliána dec. 2. 813
Birgitta okt. 8. 1178
Bonaventura júl. 14.. 1060
Bonifác püsp. jún. 5. . 991
— vért. máj. 14. 969
Borbála dec. 4. 815
Bőjtbevezető idő . 170—187
Brunó okt. 6. 1174
Búzaszentelő körmenet 1434
Bűnök bocsánatáért fogadalmi mise 1373
Cecília nov. 22. 1239

Celzus júl. 28. 1084
Ciprián pk. és vt. szept. 16. 1148
— vt. szept. 26. 1158
Cirill, Alexandriai febr. 9. 880
— Jeruzsálemi, márc. 18. 904
— szlávok apostola júl. 7. 1054
Cirinus jún. 12. 1000
Cirjék aug. 8. 1101
Cognovi szentmise ... 1316
Damazus dec. 11. 827
Damján szept. 27. 1159
Dária okt. 25. 1202
De profundis zsoltár.. 56
Dénes okt. 9. 1179
Didákus nov. 13. 1234
Dies irae 1219
Dilexisti szentmise.... 1309
Domitilla máj. 12. ... 966
Domonkos aug. 4. ... 1095
Donát vért. aug. 7.... 1099
Dorottya febr. 6. 879
Ede okt. 13. 1186
Efrém jún. 18. 1007
Ego autem szentmise 1245
Egyed szept. 1. 1136
Elek júl. 17. 1064
Előkészület a szentmisére (szentáldozásra) 53
Emerencia jan. 23. ... 849
Emlékezzél meg 1458
Epimachus máj. 10. .. 965
Erazmus jun. 2. 987
Erzsébet, árpádházi nov. 19. 1238
— portugál júl. 8. ... 1055
Eufémia szept. 16. .. 1148
Euszták szept. 20. ... 1152
Evaristus okt. 26. ... 1204
Eventius máj. 3. 958
Édes Jézus 1455
Fausztinus júl. 29. ... 1086
— febr. 15. 888
Fábián jan. 20. 844
Fehérvasárnap 617
Fekete vasárnap 354
Felicián jún. 9. 994
Felicissimus aug. 6. .. 1097
Felicitas vértanu márc. 6. 897
— nov. 23. 1240
Feltámadási körmenet 1431
Ferenc, assziszi okt. 4. 1172
— — stigm. szept. 17. 1148
— Borgia okt. 10. ... 1183
— Caracciolo jún. 4. 989
— Paulai ápr. 2. 928
— Szalézi jan. 29. ... 860
— Xavéri dec. 3. 813
Félix vért. jan. 14. .. 833
Félix I. máj. 30. 982
Félix aug. 30. 1135
— II. júl. 29. 1086
— júl. 12. 1058
— Valois nov. 20. ... 1238
Fidél ápr. 24. 938
Fogadalmi szentmisék 1332—1387
Franciska, Chantal aug. 21. 1120
— Római márc 9. ... 900
Fülöp apostol máj. 1. 951
— Benici aug. 23. ... 1122
— Néri máj. 26. 975
Gábor arkangyal márc 24. 909
— a fájdalmas Szűzről nevezett febr. 27. . 892
Geminiánus szept. 16. 1148
Gergely I. márc. 12... 902
— VII. máj. 25. 973
— Csodatevő nov. 17. 1240
— Nazianzi máj. 9. .. 965
Gertrud nov. 16. 1236
Gloria, laus 395
Gordiánus máj. 10. .. 965
Gorgonius szept. 9. .. 1141
Gyárfás jún. 19. 1008
Gyászmise
halál vagy temetés napján 1411
a 3., 7. s a 30. napon 1413
évfordulón 1414
egyébként 1415
különféle könyörgések a megholtakért ..... 1415—1423

Gyászmise feloldozás a (jelképes) sírnál 1423
Gyertyaszentelés febr. 2..... 864
György ápr. 23. 937
Haldoklókért fogadalmi mise 1381
Halottak napja nov. 2. 1217
Hamvazószerda 197
Hatvanadvasárnap ... 177
Háború idején fogadalmi mise 1366
Hálaadásért fogadalmi mise 1387
Hálaadás a szentmise (szentáldozás) után 59
Hedvig okt. 16 1187
Henrik júl. 15 1061
Hermenegild ápr. 13.. 931
Hermes aug. 28 1130
Hetvenedvasárnap ... 172
Hét szent vértanu testvér júl. 10..... 1056
Hilárion okt. 21 1196
Hitszakadás megszűnéséért fogadalmi mise 1362
Hit terjedéséért fogadalmi mise 1357
Húsvétvasárnap 587
Húsvét hete ..... 593—616
Húsvét utáni vasárnapok ..... 616—647
Hyginus jan. 11 150
Ignác antioch. febr. 1. 862
— loyolai júl. 31 1089
Ince júl. 28 1084
In médio szentmise .. 1288
Intret szentmise..... 1265
In virtute szentmise .. 1258
Ipoly aug. 13 1109
— aug. 22 1121
Iréneus jún. 28 1025
István I. pápa aug. 2. 1092
— király szept. 2. ... 1137
— I. vértanu dec. 26.. 114
— — nyolcada jan. 2. 140
— — megtalálása aug. 3. 1095
Izidor ápr. 4. 929
Jakab (id.) apostol vigiliája júl. 24. 1079
— — ünnepe júl. 25.. 1079
— (ifj.) apostol máj. 1. 951
Január ius szept. 19. .. 1152
Jácint aug. 17..... 1117
Jácint szept. 11. 1142
János apostol és ev. dec. 27..... 118
— — nyolcada jan. 3. 140
— — olajbafőzése máj. 6..... 963
— Aranyszájú jan. 27. 856
— Bosco, jan. 31..... 859
— Damaszkuszi márc. 27..... 916
— De la Salle máj. 15. 970
— Eudes aug. 19..... 1119
— Gualbert júl. 12. . 1058
— Istenes márc. 8.... 899
— Kanti okt. 20. ... 1193
— Kapisztrán márc. 28. 920
— Keresztelő vig. jún. 23..... 1014
— — születésnapja jún. 24..... 1018
— — fejvétele aug. 29. 1131
— Keresztes nov. 24. 1241
— Leonardi okt. 9. ... 1179
— Máthai febr. 8. ... 879
— pápa máj. 27..... 977
— Sahaguni jún. 12... 1000
— vértanu jún. 26. .. 1023
— Vianney aug. 9. .. 1103
Járvány megszűnéséért fogadalmi mise ... 1370
Jeromos szept. 30. ... 1166
— Aemiliani júl. 20. . 1068
Jézus körülmetélése jan. 1. 135
— szentséges Neve (jan. 2.) 137
— szentséges Szíve .. 982
— legdrágább Vére júl. 1..... 1039
Joakim aug. 16..... 1116
Jó halál kegyelméért fogadalmi mise 1382
Josafát nov. 14. 1234
Jovita febr. 15. 888

József, Szűz Mária jegyese márc. 19. .. 905
— — oltalma 948
— — fogadalmi mise . 1336
— Calazanci aug. 27. 1128
— Kupertinoi szept. 18. 1194
Júdás ap. vig. okt. 27. 1204
— ünnepe okt. 28.... 1206
Juliánna Falkonieri jún. 19..... 1008
Justus ut palma szentmise 1295
Jusztin ápr. 14..... 932
Jusztina szept. 26. ... 1158
Juvenális máj. 3..... 958
Kajetán aug. 7. 1099
Kájusz ápr. 22. 937
Kántornapok, tavaszi 230
239, 243
— nyári..... 668, 673, 676
— őszi ..... 758—776
— téli (ádventi) ... 80—94
Kalliszt okt. 14. 1186
Kamill júl. 18. 1065
Kanut jan. 19..... 842
Karácsony vig. dec. 24. 97
— ünnepe dec. 25. .. 101
— nyolcada jan. 1. .. 135
Kasszián aug. 13. 1109
Katalin nov. 25. 1242
— Sziénai ápr. 30. ... 947
Károly, Borromei nov. 4..... 1226
Kázmér márc. 4. 896
Kelemen nov. 23. 1240
Kereszt felmagasztalása szept. 14..... 1144
— megtalálása máj. 3. 958
— fogadalmi mise ... 1341
Keresztjáró napok szt. miséje 637
— körmenete 1439
Klára aug. 12. 1109
Klétus ápr. 26. 942
Kornél szept. 16..... 1148
Kozma szept. 27. 1159
Kreszcencia jún. 15. . 1004
Kristóf júl. 25. 1080
Krisztina júl. 24..... 1079
Krisztus-király ünnepe 1199
— szenvedéséről fogadalmi mise 1343
Krisztus lelke szentelj meg 62
Krizanthusz okt. 25. . 1202
Krizogónus nov. 24. 1241
Különféle könyörgések 1388—1410
Laetabitur szentmise . 1261
Lajos aug. 25. 1125
Largus aug. 8. 1101
Lauda Sion 697
Laudate Dominum ... 546
Leó I. ápr. 11. 929
— II. júl. 3. 1046
— imádság 1428
Libera 1424
Liborius júl. 23. 1076
Linus szept. 23. 1157
Litánia, Jézus Neve .. 1449
— Jézus Szíve 1452
— Lorettói 1455
— Mindenszentek (nagyszombati).... 540
— Szent József 1462
Loquebar szentmise .. 1301
Lőrinc vig. aug. 9. .. 1106
— — ünnepe aug. 10. 1108
— Jusztiniáni szept. 5. 1137
Luca dec. 13. 828
Lucia szept. 16. 1148
Lucius márc. 4. 896
Lukács okt. 18. 1190
Magnificat 546
Makkabeus testvérek aug. 1. 1091
Marcell jan. 16. 837
Marcelliánus jún. 18. . 1007
Marcellin jún. 2. 987
Marcellinus ápr. 26. .. 942
Marcellus okt. 7. 1175
Margit özvegy jún. 10.. 996
— szűz júl. 20. 1068
— Mária (Alacoque) okt. 17. 1188
Martina jan. 30. 859
Martinianus júl. 2. .. 1043

Maximus ápr. 14. 932
Mária boldogságos Szűz Anyasága 1183
— bemutatása (felajánlása) nov. 21..... 1238
— fogolykiváltó (de Mercede) szept. 24. 1158
— Gyertyaszentelő febr. 2..... 864
Mária, Gyümölcsoltó márc. 25..... 912
— Havas aug. 5. 1096
— Hétfájdalmas Szűz (fájdalmas péntek). 922
— — szept. 15..... 1146
— Kármelhegyi Boldogasszony júl. 16. 1061
— látogatása (Sarlós Bold. Asszony) júl. 2. 1042
— (lourdesi) jelenése febr. 11..... 881
— Nagyboldogasszony vigiliája aug. 14. .. 1109
— ünnepe aug. 15.... 1112
— nyolcada aug. 22... 1121
— szentséges neve szept. 12. 1142
— Rózsafűzér királynéja okt. 7. 1175
— Szeplőtelen fogantatása vigiliája dec. 7. 821
— ünnepe dec. 8. ... 823
— nyolcada dec. 15. . 830
— születése (Kisasszony napja) szept. 8. 1138
— szombati szentmise 1328—1331
— ünnepeire közös szentmise 1325
— fogadalmi szentmise 1328—1331
Mária Magdolna bűnbánó júl. 22. 1073
— Pazzi máj. 29. 979
Márius jan. 19. 842
Márk (evang.) ápr. 25.. 939
— (vért.) jún. 18. ... 1007
— (pápa) okt. 7..... 1175
Márta júl. 29. 1086
Márta jan. 19. 841
Márton (püsp.) nov. 11. 1231
— (pápa) nov. 12. ... 1234
Máté ap. vig. szept. 20. 1152
— ünnepe szept. 21. . 1153
Mátyás febr. 24. v. 25.. 889
Me exspectaverunt szentmise (vértanú szűzről) 1305
Me exspectaverurent szentmise (vértanú szent asszonyról) .. 1314
Megváltó bazilikájának felszentelése nov. 9. 1228
Melkiádes dec. 10..... 827
Mennas nov. 11. 1231
Metód júl. 7. 1054
Miatyánk..... 579
Mihály (arkangyal) szept. 29..... 1161
— megjelenése máj. 8. 965
Miklós myrai dec. 6... 817
— tolentinói szept. 10. 1142
Mindenszentek vigiliája okt. 31. 1208
— ünnepe nov. 1..... 1212
— nyolcada nov. 8 ... 1227
— litániája (nagyszombati) 540
Modesztus jún. 15. ... 1004
Monika máj. 4. 962
Mór jan. 15. 834
Móric és vértanútársai szept. 22. 1155
Nagyböjt szentmiséi 187—547
Nagyhétfő 414
— kedd 417
— szerda 430
— csütörtök 448
— péntek 467
— szombat 492
Naptár ..... 16—25
Nazarius jún. 12. 1000
— júl. 28. 1084
Nábor jún. 12. 1000
— júl. 12. 1058
Nászmise fogadalmi mise 1352
Négy megkoronázott nov. 8. 1227

Negyven szent sebastéi vértanu márc. 10. 900
Néreus máj. 12. 966
Nikomédesz szept. 15. 1146
Nimfa nov. 10. 1229
Norbert jun. 6. 994
Oltalmad alá..... 1458
Oltárszentelési szentmise 1324
Oltáriszentségről fogadalmi mise 1340
Orbán máj. 25. 973
Orsolya okt. 21. 1196
Os justi szentmise I... 1292
Os justi szentmise II.. 1298
Őrzőangyalok okt. 2. . 1167
Ötvened vasárnap ... 182
Özséb hitvalló aug. 14. 1109
— vértanu dec. 16. .. 830
Pange lingua corporis. 459
— lauream 488
Pantaleon júl. 27. ... 1084
Paskál máj. 17. 971
Passio: virágvasárnap 399
— nagykedd..... 417
— nagyszerda 430
— nagypéntek 467
Patrik márc. 17. 903
Paulin jún. 22. 1012
Pál apostol megtérése jan. 25. 850
— — vigiliája jún. 28. 1028
— — ünnepe jún. 29. 1032
— — nyolcada júl. 6.. 1052
— — emlékezete jún. 30..... 1037
— — bazilikájának felszentelése nov. 18. 1237
— Keresztes ápr. 28. 943
— remete jan. 15. ... 834
— vértanu jún. 26. .. 1023
Pápaválasztáskor fogadalmi mise 1347
— megkoronázása napján és évfordulóján fogadalmi mise ... 1349
Perpétua márc. 6. ... 897
Petronilla máj. 31. ... 980
Péter, alkantarai okt. 19. 1193
— alexandriai nov. 26. 1243
Péter ap. római székfoglalása jan. 18. . 837
— — antiochiai székfoglalása febr. 22. . 889
— — vigiliája jún. 28. 1028
— — ünnepe jún. 29. 1032
— — nyolcada júl. 6. 1052
— — bazilikájának felszentelése nov. 18. 1237
— — bilincsei aug. 1. 1091
— Canisius ápr. 27. . 943
— Celesztin máj. 19. . 972
— Damiáni febr. 23. . 889
— Krizologus dec. 4. 815
— Milánói ápr. 29. .. 947
— Nolaszkó jan. 28. . 859
— vértanu jún. 2. ... 987
Péter és Pál vig. jún. 28. 1028
— ünnepe jún. 29. ... 1032
— nyolcada júl. 6. ... 1052
— bazilikáinak felszentelése nov. 18. 1237
— fogadalmi mise ... 1334
Piroska jan. 18. 838
Pius I. júl. 11. 1058
— V. máj. 5. 963
Placidus okt. 5. 1174
Pogányok elleni fogadalmi mise 1360
Polikárp jan. 26. 855
Ponciánus nov. 19. .. 1238
Pongrác máj. 12..... 966
Praxedis júl. 21. 1072
Prefációk ..... 561—569
Primus jún. 9. 994
Processus júl. 2. 1043
Protáz jún. 19. 1008
Protexisti szentmise .. 1276
Protusz szept. 11. ... 1142
Pudenciána máj. 19... 972
Pusztító járvány megszűnéséért fogadalmi mise 1370
Pünkösd vigiliája..... 650
— vasárnap 656
— hete ..... 662—683
— utáni 2—23. vasárnap ..... 700—797
— utáni utolsó vasárnap 798

Püspökszenteléskor fogadalmi mise 1350
— évfordulóján fogadalmi mise 1351
Rajmund Nonnatus aug. 31. 1136
— Pennaforti jan. 23. 849
Ráfael okt. 24. 1196
Regina coeli 1461
Remig okt. 1. 1167
Requiem l. Gyászmisék 1410—1423
Respicius nov. 10..... 1229
Róbert Bellarmin máj. 13. 968
Román aug. 9..... 1103
Romuald febr. 7..... 879
Rorate szentmise 1328
Róza aug. 30. 1135
Rufina júl. 10. 1056
Rusztikus okt. 9. 1179
Sacerdotes Dei szentmise 1255
Sacerdotes tui szentmise 1285
Salus szentmise 1271
Salve Regina 1461
Salve Sancta szentmise 1325
Sancti tui szentmise.. 1279
Sapientiam szentmise. 1269
Sándor máj. 3. 958
Sebastéi vértanuk márc. 10..... 900
Sebestyén jan. 20. ... 844
Sergius okt. 7. 1175
Si diligis mise..... 1248
Simeon febr. 18. 889
Simon ap. vig. okt. 27. 1204
— ünnepe okt. 28. .. 1206
Simplicius júl. 29. ... 1086
Skolasztika febr. 10. . 881
Smaragdus aug. 8. ... 1101
Stabat Mater 925
Statuit szentmise I. . 1252
Statuit szentmise II. . 1281
Szabbas dec. 5. 816
Szabina aug. 29. 1131
Szaniszló máj. 7. 964
Szaturninusz nov. 29.. 806
Szekunda júl. 10. 1056
Szennen júl. 30. 1087
Szentcsalád ünnepe... 147
Szentek közös miséi 1248—1331
Szentek külön miséi 802—1247
Szentháromság vasárnapja 686
— fogadalmi mise ... 1332
Szentlélek kegyelméért fogadalmi mise ... 1372
Szentlélekről fogadalmi mise 1338
Szentmise kánonja.... 571
— rendje 548
Szent rendek feladásakor fogadalmi szentmise 1351
Szentségi áldás 1464
Szervita-rend alapítói febr. 12..... 884
Szilveszter ap. nov. 26. 1243
— pápa dec. 31. 133
Szilvér jún. 20. 1009
Szimforián aug. 22. .. 1121
Szimforóza júl. 18. ... 1065
Szótér ápr. 22. 937
Tamás ap. vig. dec. 20. 830
— — ünnepe dec. 21. 830
— Aquinói márc. 7... 898
— Canterbury dec. 29. 128
— Villanovai szept. 22. 1155
Tantum ergo 1464
Te Deum 1447
Tekla szept. 23. 1157
Teleszforusz jan. 5. .. 140
Templomszentelés 1320
— évfordulója 1320
Teréz okt. 15. 1187
— lisieuxi okt. 3. 1169
Terribilis szentmise .. 1320
Theodulus máj. 3. ... 958
Tibor ápr. 14. 932
— aug. 11. 1108
Timót jan. 24. 849
— aug. 22. 1121
Titusz febr. 6. 879
Tivadar nov. 9. 1229
Tizenkét vértanu szept. 1. 1136
Trifon nov. 10. 1229

Tudnivalók:
A misekönyv 5
A mise kikeresése.. 6
Az egyházi évről . 7
a keresztény hét 8
a vasárnap 8
hétköznapok 9
kántornapok 10
stációs napok ... 11
liturgikus ünnepek 13
vigilia és oktáva 14
ünnepkörök 15
Változó ünnepek naptára 16
Az egyetemes egyház naptára 17
A szentmise ősi nevei 25
A szentmise mint áldozat 28
A szentmise szertartásainak magyarázata 32
A szentmise bevezető része 33
A hittanulók miséjének imádságos része 35
— tanító része ... 37
A hívők miséjének felajánlási része . 40
— áldozati része .. 42
— áldozási része .. 46
A szentmise befejezése 48
A szentmise célja és gyümölcse 49
A szentmise fajtái 50
Az egyházi ruhák színei 52
Könyörgések befejezései 64
Ubald máj. 16. 971
Újév 135
Urangyala 1459
Úrnapja 694
Úrnapi körmenet..... 1443
Urunk körülmetélése jan. 1. 135
— színeváltozása aug. 6. 1096
Utasokért fogadalmi mise 1375
Üdvözlégy Mária 1428
Valérián ápr. 14. 932
Vasárnap karácsony nyolcadában 125
Vazul jún. 14. 1002
Venáncius máj. 18. .. 972
Vencel szept. 28. 1161
Veni Sancte 659
Vexilla regis 490
Victimae paschali 591
Vidor (Hilarius) jan. 14 833
Viktor júl. 28. 1084
Vilmos jún. 25. 1022
Vince, Ferreri ápr. 5. 929
— Páli júl. 19. 1067
— vértanu jan. 22. .. 849
Virágvasárnap 383
Vitális ápr. 28. 943
— nov. 4. 1226
Vitus jún. 15. 1004
Vízkereszt vig. jan. 5. 140
— ünnepe jan. 6. 142
— nyolcada jan. 13. . 151
— utáni vasárnapok 152—170
Vultum tuum szentmise 1. 1311
Vultum tuum szentmise (Szűz Máriáról) 1329
Xistus aug. 6. 1097
Zarándokokért fogadalmi mise 1375
Zefirin aug. 26. 1127
Zsuzsanna aug. 11. .. 1108

MAGYARORSZÁG KÜLÖN MISÉI.

Az Egyház egyetemes és Krisztus parancsa szerint minden nemzetnek egyaránt hirdeti az evangéliumot és liturgiájában is a nemzetek fölött áll. Mindazonáltal megengedi, hogy minden nemzet (sőt minden egyházmegye és szerzetesrend) külön is tisztelhesse azokat a szenteket, akikhez történelmének különös eseményei fűzik. Ezért a misekönyv végén országonkint külön miseszövegeket is találunk, amelyeket csak abban az országban mondanak. A Magyarországon általában mondani szokott szentmiséket alább közöljük. Ezekben a szentmisékben az ünnep rangjának megfelelően mindig megemlékezést kell vennünk azokról a hittitkokról és szentekről, akiket aznap az egyetemes Egyház ünnepel.

Január 19: Szent Margit szűz.

IV. Béla királyunk leánya. A tatárjárás idején született Klisszában. Szülei fogadalma szerint domonkos apáca lett; önmegtagadó, alázatos élet után 1271-ben halt meg. XII. Pius pápa 1944-ben szentté avatta.

Szentmise: Dilexísti, 1309. l.

Könyörgés. Isten, a szűzesség kedvelője és őre, kinek kegyelméből szolgálód, Margit, a szűzesség díszét a jó cselekedetek érdemével párosította, engedd, kérünk, hogy elménk szeplőtlenségét az üdvös bűnbánat szellemével megújíthassuk. A mi Urunk.

Orátio. Deus, virginitátis amátor et custos, cujus dono fámula tua Margaríta virginitátis decórem mérito bonórum óperum sociávit, concéde quaesumus, ut mentis integritátem spíritu salutáris poeniténtiae restauráre valeámus. Per Dóminum.

Január 23: Alamizsnás Szent János püspök és hitvalló.

A szegények iránti rendkívüli szeretetével és bőkezűségével nyerte el a szentek koronáját. 620-ban, Cyprus szigetén halt meg. Ereklyéi Konstantinápolyba kerültek s a szultán Mátyás királynak adta őket. Jelenleg a pozsonyi káptalan templomában nyugszanak

Szentmise: Sacerdótes, 1285. l.

Szentevangélium: Estóte misericórdes, 692 l.

Április 23: Szent Adalbert (Béla) püspök és vértanu.

Bencés szerzetes, majd Prága püspöke és később Magyarország térítő apostola. Ő keresztelte meg Szent István királyt. Vértanuhalált halt a csehek között, 997-ben. Magyarország egyik védőszentje.

Szentmise: Protexisti, 1276. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki a mai napon Szent Adalbert vértanudat és püspöködet, szenvedésének érdemeiért szenteid közé sorolni méltóztattál, add, kérünk, hogy az ő példája nyomán az örök hazába eljuthassunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui hodiérna die beátum Adalbértum, Mártyrem tuum atque Pontíficem, mérito passiónis sanctis tuis sociáre dignátus es: tríbue quaesumus; ut per ejus exémpla ad pátriam perveniámus aetérnam. Per Dóminum.

Szentlecke: Omne gáudium, 1264. l.

Csendes imádság. A Szent Adalbert vértanud és püspököd érdemeiért neked hozott adományokat fogadd el, Urunk, jóságosan és add, hogy örök segítségünkre legyenek. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias tibi, Dómine, beáti Adalbérti, Mártyris tui atque Pontíficis, dicátas méritis, benígnus assúme: et ad perpétuum nobis tríbue provenire subsídium. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Áldozás utáni imádság. Szent Adalbert vértanud és püspököd közbenjárása által megengesztelve, kérünk, Urunk, add, hogy amit földi tényekedéssel ünnepelünk, azt örök üdvösségünkre meg is nyerjük. A mi Urunk.

Postcommunio. Beáti Adalbérti Mártyris tui atque Pontíficis intercessióne, Dómine, placátus: praesta quaesumus; ut quae temporáli celebrámus actióne, perpétua salvatióne capiámus. Per Dóminum nostrum.

Április 24: Szent György vértanu.

Szentmise: mint a 937. l.

Május 30: Szent István magyar király jobbjának megtalálása.

Első királyunk sírját szenttéavatásakor, 1083-ban felbontották és alamizsnát osztogató jobb kezét épen találták. Ekkor egy Mercurius nevű főúr titokban megszerezte és biharmegyei

birtokán őriztette. Majd visszavitték Székesfehérvárra. Innen a Szent Jobb a török pusztításkor Raguzába jutott és Mária Terézia hozatta vissza 1771-ben Budavárába. Ezóta itt őrzik.

Bevonulásra. (Zs. 72, 24.)

Megfogtad jobbomat, tanácsoddal vezetsz s aztán dicsőségre emelsz. (H. i. Alleluja, alleluja.) (Zs. 40, 2.) Boldog, ki a szűkölködőnek és a szegénynek gondját viseli, a nyomorúság napján megmenti őt az Úr. ℣. Dicsőség az Atyának.

Könyörgés. Isten, ki szenteidnek csodálatos fényе vagy és aki a mai napon Szent István királynak és hitvallódnak dicsőséges jobbját újra megmutattad: add meg nekünk, szolgáidnak, hogy az ő oltalmának szüntelenül örvendhessünk. A mi Urunk.

Szentlecke Tóbiás könyvéből. (4, 6-12.)

Életed minden napján eszedben legyen az Isten; vigyázz, hogy soha bűnbe bele ne egyezzél, és ne hagyd figyelmen kívül az Úrnak, a mi Istenünknek törvényeit. Vagyonodból adj alamizsnát, és semmiféle szegénytől se fordítsd el arcodat; így aztán majd eléred, hogy az Úr sem fogja elfordítani tőled arcát. Amennyire csak tudsz: irgalmas légy. Ha bőven lesz, bőven adj; ha szűken lesz, arra törekedjél, hogy a keveset is szívesen nyujtsd;

Introitus. (Ps. 72, 24.)

Tenuísti manum déxteram meam, et in voluntáte tua deduxísti me, et cum glória suscepísti me. (T. P. Allelúja, allelúja.) (Ps. 40, 2.) Beátus, qui intélligit super egénum et pauperem, in die mala liberábit eum Dóminus. ℣. Glória Patri.

Orátio. Deus, qui es sanctórum tuórum splendor mirábilis, quique hodiérna die beáti Stéphani, Regis et Confessóris tui, gloriósam déxteram revelásti; da nobis fámulis tuis de ejus semper protectióne gaudére. Per Dóminum nostrum Jésum Christum.

Léctio libri Tobíae. (4, 6-12.)

Omnibus diébus vitae tuae in mente habéto Deum, et cave ne aliquándo peccáto conséntias, et praetermíttas praecépta Dómini Dei nostri. Ex substántia tua fac eleemósynam, et noli avértere fáciem tuam ab ullo páupere; ita enim fiet, ut nec a te avertátur fácies Dómini. Quómodo potúeris, ita esto miséricors. Si multum tibi fúerit, abundánter tríbue; si exíguum tibi fúerit, étiam exíguum libénter impertíri stude. Praémium enim bonum ti-

így ugyanis jó kincset gyüjtesz magadnak a szükség napjára, mert az alamizsna megszabadít minden bűntől és a haláltól, és nem engedi, hogy a lélek a sötétség honába kerüljön. Nagy bizodalomul szolgál az alamizsna a fölséges Isten előtt mindenki számára, aki azt gyakorolja.

bi thesaurízas in die necessitátis, quóniam eleemósyna ab omni peccáto et a morte líberat, et non patiétur ánimam ire in ténebras. Fidúcia magna erit coram summo Deo eleemósyna ómnibus faciéntibus eam.

Átvonulásra. (Iz. 58, 7.) Szegd meg kenyeredet az éhezőnek s a szegényeket és bujdosókat fogadd házadba; midőn mezítelent látsz, född be őt és ne nézd le a testedet.

Alleluja, alleluja. ℣. (U. o. 8.) Akkor támad föl, mint a hajnal a te világosságod, és az Úr dicsősége fölveszen téged. Alleluja.

Graduale. (Iz. 58, 7.) Frange esuriénti panem tuum et egénos, vagósque induc in domum tuam. Dum víderis nudum, óperi eum, et carnem tuam ne despéxeris.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ibid, 8.) Tunc erúmpet quasi mane lumen tuum, et glória Dómini cólliget te. Allelúja.

Húsvéti időben a graduale helyett ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 40, 2.) Boldog, ki a szűkölködőnek és a szegénynek gondját viseli; a nyomorúság napján megmenti őt az Úr. Alleluja. ℣. (Zs. 36, 26.) Alamizsnálkodhatik és kölcsön adhat szüntelen és ivadéka áldássá leszen. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 40, 2.) Beátus, qui intélligit super egénum et páuperem, in die mala liberábit, eum Dóminus. Allelúja. ℣. (Ps. 36, 26.) Tota die miserétur, et cómmodat, semen illíus in benedictióne erit. Allelúja.

Szent evangélium: Nolíte timére 555. l.

Felajánlásra. (Zs. 111, 9.) A szegényeknek bőven osztogat, igazsága örökre megmarad; szarva dicsőségesen felemelkedik. Alleluja.

Offertorium. (Ps. 111, 9.) Dispérsit, dedit paupéribus, justítia ejus manet in saeculum saeculi: cornu ejus exaltábitur in glória. Allelúja.

Csendes imádság. Felajánljuk neked, Urunk, áldozatkészségünk adományait legyenek kedvesek előtted Szent István király

Secreta. Múnera tibi Dómine nostrae devotiónis offérimus, quae et pro sancti Stéphani, Regis et Confessóris tui tibi grata sint honóre,

és hitvallód tiszteletére és irgalmadból mint üdvöthozó adományt kapjuk vissza őket. A mi Urunk.

Áldozásra. (Kor. II. 9, 10. Aki magot ad a magvetőnek és kenyeret juttat eledelül, megsokasítja majd az ő igazságossága gyümölcsét. Alleluja.

Áldozás utáni imádság. Magunkhoz vettük, Urunk, a mennyei szentségeket, Szent István király és hitvallód ünnepét ülvén: add meg, kérünk, az ő közbenjárására, hogy amit az időben ünnepeltünk, azt az örökkétartó örömökben elnyerjük. A mi Urunk.

et nobis salutária te miseránte reddántur. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum.

Communio. (2 Cor. 9, 10.) Qui administrat semen semináti, et panem manducándum praestábit, et augébit increménta frugum justítiae ejus. Allelúja.

Postcommunio. Súmpsimus Dómine, caeléstia sacraménta, beáti Stéphani Regis et Confessóris tui solémnia celebrántes: praesta, quaésumus; ut ipso intercedénte, quod temporáliter géssimus, aetérnis gáudiis consequámur. Per Dóminum.

Június 15: Boldog Jolán, özvegy, IV. Béla király leánya.

Boleszláv lengyel herceg felesége lett, majd ura halála után a Klarissza apácák közé lépett és szent élet után, mint fejedelemasszony halt meg 1298-ban.

Szentmise: Cognóvi, 1316. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Mindenható örök Isten, ki boldog Jolánt a dicsőségtől és gazdagságtól irgalmasan elvontad és vele Fiad alázatos keresztjét és a test megtagadását választtattad; engedd érdemeiért és közbenjárására, hogy minden földit megvessünk és a mennyeieket őszinte szívvel keressük. Ugyanazon.

Orátio. Omnípotens sempitérne Deus, qui beátam Joléntam ab honóribus divitiísque misericórditer abstraxísti, et húmilem Fílii tui crucem et carnis mortificatiónem elígere fecísti: ejus méritis et intercessióne concéde; ut terréna ómnia despiciámus, ac caeléstia sincéro corde qua rámus. Per eúmdem Dóminum.

Június 27: Szent László király, hitvalló.

Uralkodott 1077—1095-ig. Főérdeme, hogy a keresztény vallást, melyet a pogány magyarok lázadása többször megingatott, megerősítette és az országot bölcsen megszervezte.

Szentmise : Os Justi, 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki hitvallódat Szent László királyt sokféle csodával dicsőítetted, add meg, kérünk, hogy az ő érdemeiért minden gonosztól mindenkoron mentek legyünk és az örökkétartó örömökre eljuthassunk. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui beátum Regem Ladislaum, Confessórem tuum, divérsis decorásti miráculis, praesta, quaesumus, ut ejus suffragántibus méritis, ab ómnibus semper muniámur advérsis, et gáudiis perfruámur aetérnis. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke : Justum dedúxit, 1259. l.

Csendes imádság. Kiengesztelő áldozati adományokat hoztunk kegyességednek jámbor szívvel, mindenható Isten, fogadd azokat hitvallód, Szent László király érdemeiért és esedezéséért engesztelődötten és rendelkezzél vele kegyelmesen. A mi Urunk.

Secreta. Hóstias piae placatiónis offérimus cleméntiae tuae, omnípotens Deus; quas beáti Regis Ladislái, Confessóris tui mérítis et précibus, placátus accípias, et cleménter dispénses. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum.

Áldozás utáni imádság. Az üdvösséges szentségekben részesülvén, Urunk, alázatosan könyörgünk kegyességed előtt, hogy hitvallód, Szent László király közbenjárásáért számíthassunk a jelenben segedelmedre, és eljuthassunk az örökkétartó örömök élvezetére. A mi Urunk.

Postcommunio. Sacraménta, Dómine, salutária suméntes, cleméntiam tuam humíliter exorámus, ut intercessióne beáti Regis Ladislái, Confessóris tui, et praeséntibus non destituámur subsídiis, et gáudiis perfruámur aetérnis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Július 17: Szent András és Benedek remeték és vértanuk.

Szent András Lengyelországban született s a Zoborhegy-i kolostor lakója lett. Később Trencsén vidékén remetéskedett. 1110 körül halt meg. Kedvelt tanítványának, Szent Benedek vértanunak tetemeivel együtt Nyitrán nyugszik.

Szentmise : Sapientiam, 1269. l., a következő szentleckével :

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveléből. (II. 6, 4-10.)

Testvérek: Viselkedjünk mindenben Isten szolgáiként sok tűrésben, nyomorúságban, szükségben, szorongatásban, verésben, tömlöcben, zendülésben, fáradságban, virrasztásban, böjtölésben, tisztaságban, tudásban, béketűrésben, nyájasságban, a Szentlélekben, nem színlelt szeretetben, az igazság igéjében, Isten erejében, jobbról és balról az igazságosság fegyverzetében, dicsőségben és becstelenségben, gyalázatban és jó hírnévben: mint csábítók és mégis igazmondók; mint ismeretlenek és mégis ismeretesek; mint halálra váltak és íme, mégis élünk; mint megvertek, de meg nem öltek; mint szomorkodók, és mégis mindig örvendezők; mint szűkölködők, és mégis sokakat gazdagítók; mint akiknek semmijük sincsen és mindenük megvan.

Léctio Epístolae beáti Pauli Apóstoli ad Corínthios. (II. 6, 4-10.)

Fratres: Exhibeámus nosmetípsos sicut Dei minístros, in multa patiéntia, in tribulatiónibus, in necessitátibus, in angústiis, in plagis, in carcéribus, in seditiónibus, in labóribus, in vigíliis, in jejúniis, in castitáte, in sciéntia, in longanimitáte, in suavitáte, in Spíritu Sancto, in caritáte non ficta, in verbo veritátis, in virtúte Dei, per arma justítiae a dextris, et a sinístris: per glória, et ignobilitátem: per infámiam, et bonam famam: ut seductóres, et veráces: sicut qui ignóti, et cógniti: quasi moriéntes, et ecce vívimus: ut castigáti, et non mortificáti: quasi tristes, semper autem gaudéntes: sicut egéntes, multos autem locupletántes: tamquam nihil habéntes, et ómnia possidéntes.

Július 24: Boldog Kunigunda szűz.

Lengyelország királynője, IV. Béla magyar király leánya.

Szentmise: Dilexisti 1309. l. az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki boldog Kunigundát édességed áldásaival megismertetted s a házasságban is szűznek megőrízted, add meg, kérünk, hogy közbenjárására életünk tisztaságával hozzád szüntelenül ra-

Orátio. Deus, qui beátam Cunegúndam dulcédinis tuae benedictiónibus praevenísti, ac Vírginem étiam in conjúgio conservásti: praesta, quaesumus; ut ipsa interveniénte per vitae puritátem tibi júgiter

gaszkodjunk s az ő nyomain járva, hozzád szerencsésen eljuthassunk. A mi Urunk.

adhaerére, et per ejus vestígia gradiéntes, ad te perveníre felíciter mereámur. Per Dóminum.

Augusztus 20: Szent István király, hitvalló.

Magyar embernek Szent István királyról nem kell magyarázatot írni. Hazánk szétszakítása óta ez a nap, amelyen a régi nagy Magyarország minden magyar szíve egyesül és ezen a napon lélekben újra együtt van Szent István régi országa, Szűz Mária virágoskertje. Imádkozzunk kétszeresen, hogy ez a lelki egység szent királyunk jobbja által újra valódi, földrajzi és történeti egység lehessen.

Bevonulásra. (Zs. 91, 13-14.) Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa: el vannak ők ültetve az Úr házában, Istenünk házának udvaraiban. (Zs. 36, 1.) Ne irígykedjél az elvetemültekre, ne féltékenykedjél a gonosztevőkre. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy Egyházad kiérdemelje, hogy hitvallód, Szent István, aki király korában a földön terjesztette, a mennyben dicsőségesen védelmezze. A mi Urunk.

Introitus. (Ps. 91, 13-14.) Justus ut palma florébit: sicut cedrus Líbani multiplicábitur; plantátus in domo Dómini, in átriis domus Dei nostri. (Ps. 36, 1.) Nolí aemulári in malignántibus: neque zeláveris faciéntes iniquitátem. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto.

Orátio. Concéde, quaesumus, Ecclésiae tuae, omnípotens Deus: ut beátum Stéphanum, Confessórem tuum, quem regnántem in terris propagatórem hábuit, propugnatórem habére mereátur gloriósum in caelis. Per Dóminum.

Szentlecke: Beátus vir 1292. l.

Átvonulásra. (Zs. 36, 30-31.) Bölcseséget beszél az igaznak szája, és igazságot szól nyelve. ℣. Szívében van Istenének törvénye és nem ingadozik lépése.

Alleluja, alleluja. ℣. (Zs. 111, 1.) Boldog az az ember, ki

Graduale. (Ps. 36, 30-31.) Os justi meditábitur sapiéntiam, et lingua ejus loquétur judícium. ℣. Lex Dei ejus in corde ipsíus: et non supplantabúntur gressus ejus.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 111, 1.) Beátus vir, qui timet

az Urat féli, és parancsaiban nagy tetszését leli. Alleluja!

Dóminum: in mandátis ejus cupit nimis. Allelúja!

Szent evangélium: Homo quidam 1125. l.

Credo az egész nyolcad alatt.

Felajánlásra. (Zs. 20, 2-3.) Uram, hatalmadon örvend az igaz, és felette ujjong segítségeden: teljesítetted szívének kívánságát.

Offertorium. (Ps. 20, 2-3.) In virtúte tua, Dómine laetábitur justus, et super salutáre tuum exultábit veheménter: desidérium ánimae ejus tribuísti ei.

Csendes imádság. Az adományra, Urunk, mit felségednek hoztunk, tekints kegyes arccal, és Szent István király és hitvallód esedezésére az ellenség minden csele ellen védj meg minket és add meg nekünk az örök élet jutalmait. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Secreta. Sacrifícium, Dómine, quod tuae offérimus majestáti, benígno vultu réspice, et intercessióne beáti Regis Stéphani Confessóris tui, nos ab ómnium inimicórum insídiis defénde, et vítae aetérnae praemia concéde. Per Dóminum.

Prefáció a Boldogságos Szűzről. 566. l.

Áldozásra. (Máté 24, 46-47.) Boldog az a szolga, kit mikor ura eljövend, ébren talál: bizony mondom nektek, hogy minden vagyona fölé rendeli őt.

Communio. (Matth. 24, 46-47.) Beátus servus, quem, cum vénerit dóminus, invénerit vigilántem: amen dico vobis, super ómnia bona sua constítuet eum.

Áldozás utáni imádság. Védd meg családodat, kérünk, Urunk, és miután Szent István király, a te hitvallód tanításával a sötétségből az igaz világosságra vezetted őt, vezesd el kegyesen a földi életnek elmúlása után ez áldozattal megerősítve a mennyek országába. A mi Urunk.

Postcommunio. Tuére, quaesumus, Dómine, famíliam tuam: et quam per doctrínam beáti Regis Stéphani Confessóris tui, de ténebris ad veram lucem convertísti, eam post hujus témporis decúrsum, percépti sacrifícii munímine, cleménter perdúcas ad regna caelórum. Per Dóminum.

Augusztus 27: Szent István király nyolcada.

Szentmise, mint az ünnepen.

Szeptember 7: Boldog Körösi Márk esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért Jézustársasági áldozópapok, vértanuk.

A három kassai vértanu. Rákóczi György küldöttei hiába csalogatták őket igéreteikkel Kálvin hitére. Azért rájuk küldték a hajdukat, kik embertelen kínzásokkal vetettek véget életüknek 1619-ben

Szentmise: Intret, 1265. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Boldog Márk, István és Menyhért könyörgései, kérünk, Urunk, segítsenek meg minket: hogy akiknek győzedelmét örvendezve üljük, állhatatos hitét utánozzuk. A mi Urunk.

Csendes imádság. Bőséges áldás szálljon, Urunk, ezekre az adományokra, és újítson meg minket boldog vértanuid példájára szeretetedben. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. A mennyei szentségektől és örömöktől megújítva, Urunk, részesíts boldog vértanuid dicsőségében, melynek e misztérium által zálogát vettük. A mi Urunk.

Orátio. Beatórum Mártyrum Marci, Stéphani et Melchióris, quaesumus Dómine précibus adjuvémur: ut quórum gloriámur triúmpho, fídei constántiam imitémur. Per Dóminum.

Secreta. Super has hóstias, Dómine benedíctio larga descéndat; quae nos ad amórem tuum beatórum Mártyrum exémplo restáuret. Per Dóminum.

Postcommunio. Caelestibus refóctos sacraméntis, et gáudiis, fac nos, Dómine beatórum Mártyrum glóriae consórtes; cujus per haec mystéria pignus accépimus. Per Dóminum.

Szeptember 25: Szent Gellért püspök és vértanu.

Velencei származású bencés. Az isteni Gondviselés hazánkba vezérelte. Itt eleinte Szent Imre nevelője, majd a Bakonyban remete, később csanádi püspök lett. A lázadó pogány magyarok 1046-ban a Gellérthegyről ledobták és így halt vértanuhalált.

Szentmise: Státuit, 1252. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki Szent Gellért püspököt a vértanuság bajnokságával és a halhatatlanság palástjával ékesítetted: engedd kegyesen, hogy akinek emlékét ájtatos lélekkel üljük a földön, annak örök oltalma védelmezzen a mennyben. A mi.

Orátio. Deus, qui beátum Gerárdum Pontíficem agóne Martyrii et stola immortalitátis coronásti: concéde propítius; ut cujus memóriam devótis méntibus celebrámus in terris, ejus perpétua defensióne muniámur in caelis. Per Dóminum.

Evangélium: a Sacerdotes miséből 1285. l.

Csendes imádság. Szenteld meg, Urunk, a felajánlott adományokat; és Szent Gellért vértanud és püspököd közbenjárására védj meg minket minden veszedelemtől. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Betöltötted, Urunk, családodat Fiad drágalátos testének és vérének lakomájával: add is meg, kérünk, hogy Szent Gellért vértanud és püspököd közbenjárására lelkünk és testünk üdvösségére váljék. Ugyanazon a mi Urunk.

Secreta. Obláta, Dómine, múnera sanctífica: et intercessióne beáti Gerárdi, Mártyris tui atque Pontífícis, ab ómnibus nos defénde perículis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Postcommunio. Satiástl Dómine famíliam tuam pretiosíssimi Córporis et Sánguinis Fílii tui libámine: praesta, quaesumus; ut intercessióne beáti Gerárdi, Mártyris tui atque Pontífícis, nobis profíciat ad salútem mentis et córporis. Per eúmdem Dóminum.

Október 8: Magyarok Nagyasszonya.

Ezt az ünnepet Vaszary Kolos bíbornok, esztergomi érsek kérésére XIII. Leó pápa engedélyezte 1896-ban és október második vasárnapjára tette. X. Pius pápa október 8-ára tette át.

Bevonulásra.

Örvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve, a boldogságos Szűz Mária, a mi Nagyasszonyunk és Pátrónánk tiszteletére, kinek ünnepén örvendeznek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 104. 1.) Áldjátok az Urat és hívjátok segítségül nevét; hirdessétek a nemzetek közt műveit. ℣. Dicsőség.

Könyörgés. Isten, ki a szeplőtelen Szűz Mária közbenjárására nemzetünket végtelen sok jótéteménnyel halmoztad el: engedd kegyelmesen, hogy akit Szent István királyunk kezdeményezéséből Nagyasszonyunk-

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honóre beátae Maríae Vírginis magnae nostrae Dóminae ac Patrónae: de cujus solemnitáte gaudent ángeli, et colláudant Fílium Dei. (Ps. 104, 1.) Confitémini Dómino et invocáte nomen ejus; annuntláte inter gentes ópera ejus. ℣. Glória Patri et Fílio et Spirítui.

Orátio. Deus, qui intercessióne Immaculátae Vírginis Maríae, gentem nostram innúmeris cumulásti benefícils: concéde propítius ut quam rege beáto Stephano auctóre, Magnam Dóminam celebrámus et Pa-

nak magasztalunk és Pátrónánknak tisztelünk e földön: annak örökkétartó társaságában örvendhessünk a mennyben. A mi.

trónam venerámur in terris, perénni ejus consórtio laetémur in caelis. Per Dóminum nostrum Jésum Christum.

Szentlecke : Ego quasi, 1062. l.

Graduale, Alleluja, Szent evangélium és Offertorium mint dec. 8-án. 825. lap.

Csendes imádság. Föl-ajánlva Fölségédnek, Urunk, a szeplőtelen Bárányt, kérünk, hogy a szeplőtelen, kegyes Szűz közbenjárása által híveid atyáik ősi hitében megerősödjenek, az elveszett juhok pedig, visszatérve az igazság egységéhez, ezzel az üdvös eledellel táplálkozzanak. A mi.

Secreta. Majestáti tuae Dómine Agnum immaculátum offeréntes quaesumus; ut intercedénte alma Vírgine immaculáta et fidéles tui in avíta patrum fide firménturet oves quae periérunt ad veritátis unitátem redeúntes, hoc salutári pábulo nutriántur. Per Dóminum nostrum.

Prefáció a Boldogságos Szűzről, 566. l.

Áldozásra (Sirák 36,6-7,10.) Újítsd meg a jeleket, és ismételd a csodákat: Dicsőítsd meg kezedet és jobb karodat. Siettesd az időt és emlékezzél meg a végről, hogy megemlegessék csodás tetteidet.

Communio. (Eccli. 36, 6-7, 10.) Innova signa et immúta mirabília. Glorífica manum tuam et bráchium déxterum. Festína tempus et meménto finis ut enárrent mirabília tua.

Áldozás utáni imádság. Segítse meg népedet, kérünk, Urunk a mindenkor szeplőtelen Szűz Máriának, a mi Nagyasszonyunknak és Pátrónánknak dicső közbenjárása, hogy akiket örök jótéteményekkel elhalmozott, azokat minden veszedelemtől megszabadítva, kegyességével egyetértőkké tegye. A mi Urunk.

Postcommunio. Adjuvet pópulum tuum, quaesumus, Dómine, beátae Maríae semper Vírginis immaculátae, Magnae nostrae Dóminae ac Patrónae intercéssio veneránda: ut quos perpétuis cumulávit benefíciis, cunctis perículis expedítos, sua fáciat pietáte concórdes. Per Dóminum nostrum.

Október 31: Szent Wolfgang püspök és hitvalló.

Bencés, majd regensburgi püspök lett. Sokat fáradozott a pogány magyarok megtérítésén. Meghalt 994-ben.

Szentmise: Sacerdotes tui 1285. l., az alábbi könyörgéssel:

Könyörgés. Isten, ki szent Wolfgang püspököt nekünk az örök üdvösségre vezetőül adtad, add, kérünk, hogy aki életünknek tanítója volt a földön, közbenjárónk legyen a mennyben. A mi Urunk Jézus Krisztus, a Te Fiad által.

Orátio. Deus, qui nobis aetérnae salútis beátum Wolfgángum Epíscopum minístrum tribuísti: praesta, quaesumus: ut quem doctórem vitae habúimus in terris, intercessórem habére mereámur in caelis. Per Dóminum.

November 5: Szent Imre herceg, hitvalló.

Emberi tervezgetés szerint első királyunkat követte volna a trónon és népünket vezette volna egynéhány esztendeig a földön. Isten végzése azonban az égi trónra emelte 1031-ben, hogy mindörökre vezesse a magyar ifjúságot, mint dicső példaképe és hatalmas közbenjárója.

Szentmise: Os justi 1292. l., az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Isten, ki az ifjúság díszével tündöklő Szent Imrét szenteid sorába fölemelted: engedd, kérünk, hogy kit magadnak szenteltél, annak segítségét szüntelenül érezhessük nálad. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Orátio. Deus, qui beátum Emericum, juvenili flore niténtem, in Sanctórum tuórum consórtium sublimásti: praesta, quaesumus; ut quem tibi fecísti esse devótum, ejus apud Te perpétuum sentiámus auxílium. Per Dóminum.

A szentlecke ugyanaz, mint jún. 4-én, de a végén hozzátesszük:

A népek látták, de meg nem értették, és nem vették szívükre azt, hogy az Isten kegye és irgalma vár szentjeire, és kegyes látogatása választottjaira. Az igaz azonban, ha meghalt, elítéli az életben maradt gonoszokat, s a hamar tökéletessé lett ifjúkor a bűnös hosszú életét. Látják ugyanis a bölcsnek végét, de nem értik, mit rendelt felőle az Isten, és miért helyezte őt az Úr biztonságba.

Pópuli autem vidéntes, et non intelligéntes, nec poténtes in praecórdiis tália, quóniam grátia Dei, et misericórdia est in sanctos ejus, et respéctus in eléctos illíus. Condémnat autem justus mórtuus vivos ímpios, et juvéntus celérius consummáta longam vitam injústi. Vidébunt enim finem sapiéntis et non intelligent, quid cogitáverit de illo Deus, et quare munlerit illum Dóminus.

Csendes imádság. A neked hozott adomány, Urunk, tisztítson meg minket minden vétektől, hogy akinek szent ünnepét üljük, Szent Imre hitvallódnak esedezése által a mennyei haza örökségébe juthassunk. A mi Urunk.

Áldozás utáni imádság. Népedet, Urunk, óvd meg minden viszontagságtól, hogy Szent Imre hitvallód esedezése által mind a jelen élet veszedelmeit kikerüljük, mind a jövő örökéktartó örömeire érdemesek legyünk. A mi Urunk.

Secreta. Oblátio, quam tibi offérimus, Dómine, nos purget ab omni crímine: quátenus per intercessiónem sancti Emerici Confessóris tui, cujus sacram recólimus festivitátem, ad caeléstis pátriae assumámur hereditátem. Per Dóminum.

Postcommunio. Plebem tuam, Dómine, a cunctis adversitátibus prótege, ut, beáto Emérico, Confessóre tuo, intercedénte, et praeséntis vitae devitémus perícula, et futúrae mereámur gáudia sempitérna. Per Dóminum.

November 6: Az egyházmegye ereklyéinek ünnepe.

Szentmise: Multae tribulatiónes 1007. l. az alábbiak kivételével:

Könyörgés. Növeld bennünk a feltámadás hitét, Urunk, ki szenteid ereklyéivel csodálatos dolgokat művelsz s tégy minket annak a halhatatlan dicsőségnek részeseivé, melynek zálogát az ő hamvaikban tiszteljük. A mi Urunk.

Orátio. Auge in nobis, Dómine, resurrectiónis fidem, qui in Sanctórum tuórum Reliquiis mirabília operáris: et fac nos immortális glóriae partícipes; cujus in eórum cinéribus pignora venerámur. Per Dóminum nostrum.

Szentlecke: Hi viri 1023 l.

A graduale után ezt mondjuk:

Alleluja, alleluja. (Zs. 67, 4.) Az igazak az Isten előtt vígan lakmároznak s örömükben vigadoznak. Alleluja.

Allelúja, allelúja. ℣. (Ps. 67, 4.) Justi epuléntur, et exsúltent in conspéctu Dei: et delecténtur in laetítia. Allelúja.

Szent evangélium: Descéndens 1270. l.

Csendes imádság. Kérjük, Urunk, kegyességedet, hogy szenteidnek érdemei által, kiknek ereklyéit tiszteljük, engeszteljen meg té-

Secreta. Implorámus, Dómine, cleméntiam tuam: ut Sanctórum tuórum, quorum Reliquias venerámur, suffragántibus méritis, hó-

ged vétkeinkért a mi neked ajándékozott adományunk. A mi Urunk.

Áldozásra. (Zs. 32, 1.) Örvendezzetek igazak az Úrban, a jámborokhoz illik a dícséret.

Áldozás utáni imádság. Tedd bőségessé, Urunk, a magunkhoz vett szentségek által irgalmadat irántunk, hogy amint jámbor áhítattal örvendezünk szenteidnek ünnepén, kiknek ereklyéit tiszteljük, kegyelmed által az ő örök társaságukat is élvezhessük. A mi.

stia, quam offérimus, nostrórum sit expiátio delictórum. Per Dóminum.

Communio. (Ps. 32, 1.) Gaudéte, justi, in Dómino: rectos decet collaudátio.

Postcommunio. Multíplica super nos, quaesumus, Dómine, per haec sancta, quae súmpsimus, misericórdiam tuam: ut, sicut in tuórum solemnitáte Sanctórum, quorum Relíquias cólimus, pia devotióne laetámur; ita eórum perpétua societáte, te largiénte, fruámur. Per D.

November 19 Szent Erzsébet özvegy.

Bevonulásra.

Örvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve Szent Erzsébet tiszteletére, kinek ünnepén örvendeznek az angyalok, és magasztalják az Isten Fiát. (Zs. 44, 2.) Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. ℣. Dicsőség.

Introitus.

Gaudeámus omnes in Dómino, diem festum celebrántes sub honóre beátae Elísabeth: de cujus solemnitáte gaudent Angeli et colláudant Fílium Dei. (Ps. 44, 2.) Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea Regi. ℣. Glória Patri.

A többi ugyanaz, mint a Római Misekönyvben, 1241. l.

TARTALOM

		Lapszám
Január	19. Szent Margit szűz, *duplex*	147[3]
Január	23. Alamizsnás Szent János püspök, hitvalló, *duplex*	1473
Ápr.	23. Szent Adalbert püspök és vértanu; az esztergomi főegyházmegyében, I. oszt. *duplex*, közönséges nyolcaddal	1474
Ápr.	24. Szent György vértanu, *duplex majus*	1474
Május	30. Szent István Jobbjának megtalálása, *duplex majus*	1474
Június	15. Boldog Jolán özvegy, *duplex*	147[7]
Június	27. Szent László király hitvalló, *duplex majus*	1477
Július	17. Szent András és Benedek remeték, vértanuk, *semiduplex*	1478
Július	24. Boldog Kunigunda szűz, *duplex*	1479
Aug.	20. Szent István király hitvalló, Magyarország patrónusa, I. oszt. *duplex*, közönséges nyolcaddal	1480
Szept.	7. Boldog Kőrösi Márk kanonok, Pongrácz István, Orodecz Menyhért jézustársasági áldozópapok, vértanuk, *duplex*	1482
Szept.	25. Szent Gellért püspök és vértanu, *duplex*	1482
Okt.	8. Magyarok Nagyasszonya, II. oszt. *duplex*	1483
Okt.	31. Szent Wolfgang püspök, hitvalló *duplex*	1484
Nov.	5. Szent Imre herceg, hitvalló, II. oszt. *duplex*	1485
Nov.	6. Az egyházmegye ereklyéinek ünnepe, *duplex majus*	1486
Nov.	19. Szent Erzsébet özvegy, *duplex*	1487